PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 27 (254)
VINERI
5 iulie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI
27

ESTE NECESARĂ ACCELERAREA RITMULUI DE DOTARE CU MIJLOACE TEHNICE MODERNE

ÎN INDUSTRIILE PETROLULUI, MINIERĂ ȘI FORESTIERĂ

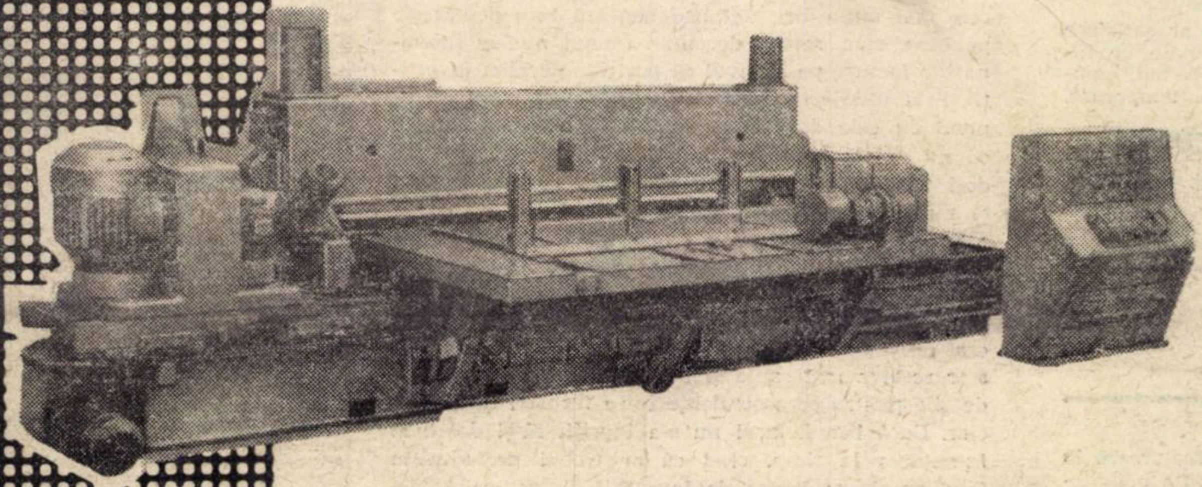

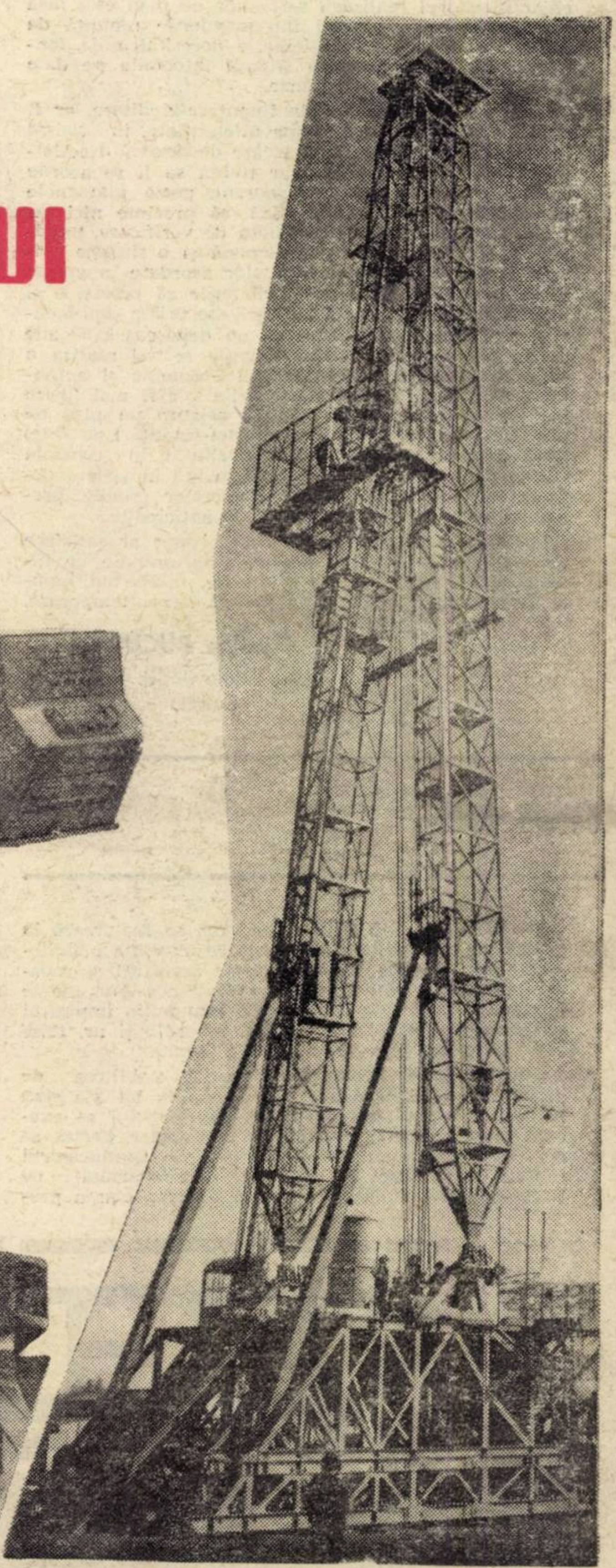

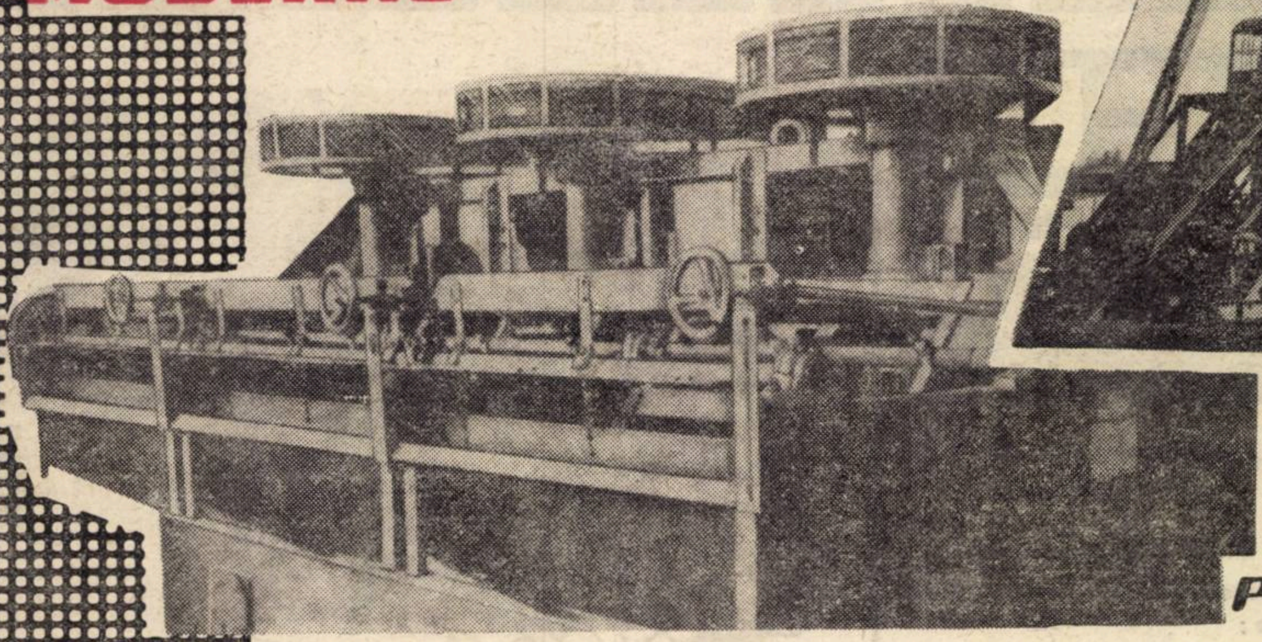

PAGINILE 8-9

DIN SUMAR

• Pagina a 3-a: PREOCUPĂRI PENTRU MODERNIZAREA COMERȚULUI

• Paginile 6-7: PIATRA UNGHIULARĂ A ÎMBUNĂTĂȚIRILOR FUNCIARE

• Pagina a 13-a: SITUAȚIA MONETARĂ ÎN OCCIDENT

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

CREDITAREA UNITĂȚILOR CU ACTIVITATE BUNĂ

PRACTICA A DEMONSTRAT că sarcinile de plan sînt depășite continuu de o seamă de întreprinderi. Este un lucru firesc ca produsele suplimentare să atragă după sine o finanțare în plus. Forma de creditare pretinsă unităților pentru surplusul de producție sau chiar în cadrul realizării sarcinilor de plan este însă greoaie. În multe cazuri întreprinderile renunță de a mai documenta cu anticipație necesitatea de fonduri bănești sau prezintă situații întocmite pe date extracontabile mai puțin certe.

Una din metodele noi de finanțare-creditare, ar fi aceea a adoptării unei forme diferențiate, în sensul încurajării inițiativei acelora care desfășoară o activitate bună. Acestor unități ar trebui să li se acorde credite prin actualul cont curent, peste plafoanele planificate în cursul lunii, fără să prezinte nici un fel de forme. O dată cu balanța de verificare, unitățile să fie însă obligate să depună și o situație privind existența garanției creditelor acordate în cursul lunii. În același timp, întreprinderile să precizeze și termenele de lichidare a formării stocurilor suplimentare creditate, stocuri care să nu depășească 90 zile de la primire. În această situație se va realiza o corelație perfectă între procesul economic și activitatea financiară, iar întreprinderile vor fi mai libere în luarea unor măsuri care să asigure un plus de producție. Pentru asigurarea acestei finanțări (credite) suplimentare, plafoanele să fie reținute în centrala băncii pentru a nu fi fărîmițate, avînd în vedere desigur caracterul întîmplător al acestor credite, precum și volumul lor necunoscut cu anticipație.

Socot că o creditare în sensul propus ar satisface pe deplin necesarul de fonduri împrumutate de întreprinderile cu rezultate frumoase, înlăturînd greutățile actuale cu creditarea pentru nevoi temporare.

Nicolae BUCUR
șef serviciu, Filiala Băncii Naționale-Orăștie

CALCUL INUTIL

DIFERITELE PRODUSE din lemn se facturează la prețuri cu ridicata ale industriei, cu excepția mobilierului decontat din fonduri pentru investiții și reparații capitale și din fonduri asimilate acestora. Ele se facturează la prețuri cu ridicata, mai puțin impozitul pe circulația mărfurilor (H.C.M. nr. 1279 și nr. 1276/1962, lista nr. 10 — produse din lemn).

Dacă în cazul produselor de serie, stabilirea de prețuri cu ridicata apare justificată, nu tot așa stau lucrurile atunci cînd producția mobilierului se execută într-un număr restrîns de exemplare. Prețul se stabilește după cum se știe direct de conducătorul unității furnizoare (cu acordul beneficiarului) pe bază de antecalculație întocmită cu respectarea prevederilor H.C.M. nr. 1087/1960. În situația din urmă, în antecalculație, la prețul cu ridicata al întreprinderii se adaugă și impozitul pe circulația mărfurilor. În final, însă, acest impozit se scade deoarece plata se face din fonduri de investiții sau asimilate și mobilierul este degrevat de impozit. Considerăm o formalitate inutilă calcularea impozitului și apoi scăderea lui din preț.

Ioan POPA
economist, Întreprinderea de industrie locală — Făgăraș

DECONTARE OPERATIVĂ

PRODUSELE uzinei noastre sînt destinate să satisfacă necesități din diverse ramuri, respectiv din agricultură, petrol, chimie, construcții etc. Achitarea contravalorii lor se face, în general, din fonduri de investiții, motiv pentru care întîmpinăm greutăți la încasarea facturilor.

Avînd în vedere că contractele trebuie să fie încheiate într-un termen anume prevăzut de legislația în vigoare, în comenzile pe care le trimit beneficiarii și în contracte se trec date provizorii. Între timp noi executăm produsele, le livrăm și apoi depunem facturile la bancă spre încasare. La primirea facturii, de cele mai multe ori, unitatea bancară care deservește pe beneficiar, refuză decontarea unui număr însemnat de facturi, pe motivul că pozițiile de plan investiții, listă utilaje etc. indicate în documente nu corespund cu cele din actele depuse la cumpărător, sau că nu există finanțare deschisă. În această situație, deși furnizorul s-a achitat corect de obligațiile sale, el nu intră în posesia valorii facturilor.

Se impune, după părerea mea, ca Banca de Investiții să nu mai refuze automat decontarea unor facturi. Ar fi bine ca în prealabil, să solicite o confirmare că marfa facturată este una și aceeași cu cea prevăzută în documentație. Astfel, decontarea s-ar rezolva mai rapid și n-ar mai fi nevoie de luni de zile pentru corespondențe între furnizor și beneficiar. Dacă beneficiarul nu s-a îngrijit să-și deschidă finanțarea la timp, cred că ar trebui procedat în felul următor: Banca de Investiții să transmită factura respectivă unității Băncii Naționale — care-l deservește pe cumpărător — pentru a fi decontată din fondurile de producție. În felul acesta, beneficiarul ar fi obligat să ia măsuri urgente de obținere a fondurilor de investiții pentru a-și reîntregi mijloacele financiare.

Constantin PASAT
șeful serviciului financiar, Uzina de pompe-București

• REDACȚIA CĂTRE CITITORI •

NICOLAE POGONEANU, Drăgășani — Lămuriri privind aplicarea reglementării dreptului la concediu de odihnă pentru cadrele didactice urmează să fie transmise unităților de învățămînt prin instrucțiunile Ministerului Învățămîntului, în care se va preciza și durata concediilor pentru diferitele categorii de personal didactic (învățămînt elementar, mediu, de specialitate și superior). Salariații transferați în condițiile art. 16 din Codul Muncii, au drepturile prevăzute de art. 16^2 din cod, dacă și-au mutat efectiv domiciliul în localitatea locului de muncă. Plata acestor drepturi se face din prevederile de cheltuieli generale ale întreprinderii.

SOFIA GHEORGHIU, Brăila — În răspunsul la care vă referiți, am precizat că absolvenții a patru clase de liceu comercial, sînt asimilați cu absolvenții gimnaziului comercial, din punctul de vedere al aplicării anexei IV B. la H.C.M. 1053/1960, pe baza H.C.M. nr. 328/1967. Întrucît dv. sînteți absolventă a patru clase de gimnaziu (din categoria cursurilor de cultură generală), nu sînteți în situația de a se putea asimila aceste studii cu cele ale absolventului gimnaziului comercial.

ZOEA SIMBOTIN, Rădăuți — Perioada de timp cît ați fost încadrată în calitate de șef de serviciu administrativ, nu poate fi luată în considerare ca stagiu în funcții economice, chiar dacă în această perioadă ați îndeplinit și unele atribuții specifice casierului. Întrucît n-aveți stagiul minim necesar în funcția de contabil II, nu puteți fi încadrată contabil I. Funcția de contabil I se poate ocupa numai dacă angajatul are un stagiu de cel puțin cinci ani în funcții economice, pentru care se prevede cerința absolvirii studiilor medii economice. Dacă nu are asemenea studii, se cere un stagiu prealabil de cel puțin doi ani în funcții de calculator, facturist, casier sau altă funcție similară acestora.

NICOLAE BARSAN, Odorheiul Secuiesc — Concediul de odihnă neefectuat, pentru motivele prevăzute de legea nr. 26/1967, în anul 1967, trebuie efectuat în cursul anului 1968 separat sau cumulat cu cel cuvenit pe acest an. Fiind vorba de un concediu restant, cînd s-au aplicat prevederile unei alte reglementări, durata se stabilește pe baza reglementării existente pînă la 31 decembrie, dreptul la concediu fiind raportat pe acest an. Indemnizația se calculează pe baza veniturilor permanente avute în ultimele 12 luni de muncă, dinaintea plecării în concediu.

IOAN I. RADU, Roman — Problema ridicată de dv. urmează să fie rezolvată de organele competente. Vom reveni atunci cînd vom cunoaște soluția adoptată.

CAROL BORA, Craiova — Direcția generală a învățămîntului superior tehnic și economic din Ministerul Învățămîntului ne scrie: „În programele de învățămînt după care se pregătesc studenții în specialitatea contabilitate (învățămîntul superior economic) se prevede folosirea metodelor noi de lucru, a mașinilor de contabilizat și de calcul. În ceea ce privește predarea disciplinei Drept financiar menționăm că studenții primesc cunoștințele necesare atît în cadrul disciplinei Drept economic, cît și la Contabilitate și Finanțe. Condițiile de înscriere și de desfășurare a cursurilor postuniversitare pentru economiști se vor anunța în presă atunci cînd se va hotărî înființarea lor".

„AGROSEM" — Galați. — Așa cum s-a precizat și în articolul „Cum se calculează indemnizația pentru concediul de odihnă", publicat în nr. 16/1968 al revistei noastre, în ipoteza în care un angajat a fost (în cursul ultimelor 12 luni) în incapacitate temporară de muncă, concediul de odihnă se acordă **cu durată integrală**. Într-adevăr, potrivit art. 8 din legea nr. 26/1967, numai angajații care au fost în incapacitate temporară de muncă în decursul **întregului an calendaristic** n-au dreptul la concediul de odihnă pentru acel an. Prevederea reducerii duratei concediilor se referă exclusiv (conform art. 9 din lege), numai la angajații care au beneficiat de concedii **fără plată** (nu medicale) mai mari de 30 zile calendaristice în cursul ultimelor 12 luni premergătoare plecării în concediu. La stabilirea indemnizației (nu a duratei concediului), se exclud din calculul veniturilor avute în perioada de referință, sumele primite drept ajutor de boală. În schimb, așa cum s-a arătat în articolul citat, suma veniturilor se împarte la numărul lunilor cînd s-a prestat muncă (inclusiv perioada concediului de odihnă pe anul precedent). Dacă un angajat a fost timp de trei luni în concediu medical, veniturile obținute în restul de nouă luni se împart, deci la nouă și nu la 12. Rezultatul se împarte la 25,5, iar indemnizația pe o zi de concediu se înmulțește cu numărul total de zile de concediu la care angajatul are dreptul, în raport cu anii săi de vechime în muncă.

VERONICA LUCESCU, București. — Avînd o vechime în muncă de peste 17 ani, aveți dreptul la un concediu de odihnă de 19 zile lucrătoare. Nu este posibil ca angajații aflați în situația dv. (cei care împlinesc 20 ani de muncă la 31 decembrie a.c.) să beneficieze de concediul cuvenit celor cu peste 20 ani vechime în muncă. În cursul acestui an împliniți 20 de ani de muncă, fără să depășiți măcar cu o singură zi această vechime.

MIHAIL ANDRICHA, Ploiești. — Perioada în care (fiind absolvent al Facultății de științe juridice) ați ocupat funcțiile de contabil și de statistician principal, nu se ia în considerarea stagiului necesar pentru ocuparea unei funcții economice la care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior economic.

PREOCUPĂRI PENTRU MODERNIZAREA COMERȚULUI

Alexandru SOBARU
prim-adjunct al ministrului comerțului interior

ÎN ȚARA NOASTRĂ, peste 70% din venitul național este destinat consumului. Dacă ținem seama că prin comerțul socialist populația își procură partea principală din bunurile de consum personal, este lesne de înțeles importanța acțiunilor în vederea modernizării comerțului. De aceea socot necesar ca, în cele ce urmează, să mă opresc asupra unor preocupări actuale în legătură cu modernizarea bazei tehnico-materiale a comerțului socialist, precum și asupra unor probleme privind perfecționarea organizării și planificării comerțului.

● Caracteristicile mărfurilor din marele magazin universal

Modernizarea bazei tehnico-materiale a comerțului constituie o acțiune importantă și complexă, avînd ca obiectiv atît folosirea cît mai eficientă a investițiilor și a fondurilor fixe din comerț, cît și ridicarea gradului de servire a consumatorilor, scurtarea timpului necesar pentru efectuarea cumpărăturilor. Pornind de la aceste obiective esențiale, se degajă în mod firesc cîteva acțiuni mai importante care pot contribui la atingerea obiectivelor amintite.

Diversificarea rețelei comerciale și extinderea formelor moderne de desfacere a mărfurilor constituie una dintre aceste acțiuni. Ea este strîns legată de preocuparea pentru valorificarea cît mai eficientă a fondului de mărfuri în continuă creștere și diversificare, destinat aprovizionării populației. Volumul de desfacere a mărfurilor cu amănuntul prevăzut a se realiza în anul în curs prin comerțul socialist (83,9 miliarde lei), precum și perspectiva ca în următorii doi ani acest volum să depășească 100 miliarde lei, evidențiază însemnătatea preocupărilor pe această linie.

Experiența noastră, precum și experiența comerțului mondial, marchează rolul crescînd al marilor magazine universale în ansamblul rețelei comerciale. Această orientare este justificată atît de rezultatele economico-financiare pe care le înregistrează aceste tipuri de magazine comparativ cu altele, cît și de faptul că grupează la un loc feluritele mărfuri necesare cumpărătorilor și ușurează prin aceasta procurarea lor. Asemenea magazine materializează o anumită concepție cu privire la organizarea comerțului, în sensul că, **de regulă, prin aceste unități nu se desfac toate sortimentele de mărfuri, ci numai acelea care întrunesc prin prețul și utilitatea lor caracteristicile mărfurilor de larg consum,** destinate cumpărătorilor cu venituri mici și mijlocii. Sortimentele cu prețuri superioare se desfac mai ales prin magazinele specializate de dimensiuni mici.

Magazinele universale din țara noastră reprezintă numai 0,9% din numărul total al magazinelor nealimentare. Ele asigură o desfacere cu amănuntul la această grupă de mărfuri de aproape 10%. Aceste date se referă la magazinele universale ca profil, care au însă dimensiuni diferite; în fapt, marile magazine universale au o pondere mult mai mică și nu reflectă o dezvoltare la proporțiile pe care le justifică eficiența lor economică. (În Franța, desfacerile prin marile magazine universale reprezintă aproximativ 16%, iar în Belgia 65%). Ar fi de amintit, de exemplu, faptul că magazinul „Victoria" din București, cu o suprafață de cca. 7000 mp, realizează un volum de desfacere anual de peste 600 milioane lei, respectiv aproape 100 mii lei pe mp, față de cca. 32 mii lei desfacere medie pe mp la magazinele pentru desfacerea mărfurilor nealimentare. Viteza de circulație a mărfurilor este mult mai accentuată decît în alte magazine nealimentare de dimensiuni mai mici și, de asemenea, rentabilitatea este mai ridicată. În medie, magazinul este vizitat zilnic de cca. 75 000 de persoane.

Prin mărimea și capacitatea lor de depozitare, marile magazine universale permit livrarea directă a mărfurilor de la fabrică la magazin, cu toate efectele pozitive ce decurg din aceasta. Astfel, în comerțul mondial este de subliniat experiența firmei comerciale engleze „Marks & Spencer". Această întreprindere dispune de 240 mari magazine universale prin care se desfac cca. 10% din confecțiile ce se vînd în Anglia și cca. 35% din tricotaje. Fiecare magazin dispune de spații suficiente de depozitare, ceea ce permite primirea directă a mărfurilor de la producători, **între fabrică și magazin neexistînd nici un depozit intermediar.** Confecțiile sînt ambalate în cutii de carton și transportate cu mijloace de transport nespecializate. Calculele întocmite arată că ambalarea și păstrarea confecțiilor în cutii de carton prezintă avantaje deosebite, concretizate în depozitarea unor cantități duble de confecții pe mp (comparativ cu depozitarea pe umerașe) și păstrarea intactă a calității produselor. Periodic, sînt selectate și reținute pentru vînzare prin aceste magazine numai sortimentele de confecții care întrunesc condițiile de produse de masă, ceea ce permite realizarea unei producții în serii mari, element avantajos atît pentru consumatori, cît și pentru întreprinderile producătoare.

Ținînd seamă de avantajele pe care le oferă astfel de unități de desfacere, și de perspectivele de creștere și diversificare ale fondului de mărfuri, **apare indicat ca investițiile destinate dezvoltării rețelei comerciale cu amănuntul să fie orientate într-o măsură mai mare decît pînă acum pentru extinderea rețelei de mari magazine universale.** Bineînțeles că dimensiunile individuale ale magazinelor respective vor fi diferite, în funcție de volumul activității comerciale din localitățile respective. Amplasarea acestor magazine pe arterele centrale comerciale ale orașelor, precum și asigurarea unor spații suficiente de parcare în preajmă, sînt condiții importante pentru buna funcționare a acestor unități.

În conformitate cu aceste criterii, se realizează actualmente documentațiile tehnico-economice pentru construcția unor mari magazine universale în orașele mai mari, urmînd ca treptat rețeaua acestora să fie extinsă.

● Avantajele desfacerii prin aparate automate

EXTINDEREA COMERȚULUI prin automate constituie, de asemenea, o acțiune importantă pe linia diversificării rețelei comerciale. Avantajele acestei forme de comerț se concretizează nu numai în faptul că pe o astfel de cale cumpărătorii își pot procura mărfuri și în afara orelor de program ale magazinelor, dar și în aceea că unele produse (băuturi răcoritoare, țigări, cafea, gustări, unele mărfuri nealimentare de cerere mai frecventă) pot fi procurate într-un timp mai scurt decît prin magazinele obișnuite. În țara noastră, numărul automatelor este extrem de mic (sub 100 de bucăți). În comerțul mondial se remarcă o creștere însemnată a comerțului prin automate. S.U.A. dispun de 4 800 000, respectiv un automat la 45 de locuitori prin care se realizează anual vînzări de cca. 5 miliarde dolari; în Danemarca revine un automat la 70 de locuitori, în R.F.G. — un automat la 150 de locuitori, în Anglia un automat la 200 de locuitori. În U.R.S.S. funcționau în anul 1965 un număr de 370 000 automate; în R.D.G. funcționau în 1963 cca. 18 000 automate.

Apare în mod evident necesitatea ca, în cadrul diversificării rețelei comerciale, comerțul prin automate să capete treptat o importanță crescîndă. Interesul manifestat de cumpărători pentru aceste automate este ilustrat, printre altele, de faptul că prin grupul de 3 automate instalate recent în fața magazinului „Victoria" din București se realizează în medie vînzări zilnice de cca. 2 000 lei.

● Formă lesnicioasă — autoservirea

LA ÎNCEPUTUL ACESTUI AN, vînzarea prin autoservire era practicată de 780 magazine alimentare, care realizau vînzări reprezentînd cca. 18% din totalul desfacerilor de produse alimentare prin comerțul socialist din țara noastră. În Republica Democrată Germană, Republica Socialistă Cehoslovacă, Republica Populară Polonă, rețeaua de magazine alimentare cu autoservire realizează cca. 50% din totalul vînzărilor de mărfuri alimentare, iar în alte țări ponderea magazinelor alimentare cu autoservire este mult mai ridicată.

Magazinele în care se practică vînzarea de mărfuri nealimentare prin alegerea directă de către cumpărători realizează cca. 28% din totalul vînzărilor de mărfuri nealimentare prin comerțul socialist din țara noastră.

Eficiența economică a acestor forme moderne de vînzare evidențiază necesitatea promovării lor mai accentuate, fapt care preocupă într-o mare măsură ministerul nostru.

Participarea mai multor sisteme comerciale la realizarea comerțului cu amănuntul constituie un mijloc de diversificare a rețelei comerciale și de emulație în vederea perfecționării activității comerciale, în afară de avantajele ce decurg din stabilirea unei legături nemijlocite cu cumpărătorii. În prezent, comerțul cu amănuntul, care se realizează de către Ministerul Comerțului Interior și Centrocoop reprezintă cca. 87,4% din totalul desfacerilor cu amănuntul, aproximativ 12,6% realizîndu-se prin alte sisteme comerciale. În contextul ansamblului de măsuri privind perfecționarea organizării și planificării comerțului se întrevede posibilitatea creșterii aportului diferitelor sisteme comerciale (Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești, Departamentul pentru Valorificarea Legumelor și Fructelor, Consiliul Superior al Agriculturii, Ministerul Industriei Alimentare, Ministerul Industriei Ușoare etc.) astfel încît în cîțiva ani ponderea vînzărilor de mărfuri realizate pe această cale să crească la cca. 20—25% din volumul total al desfacerilor cu amănuntul.

● Specializare și nespecializare

STABILIREA UNEI ORIENTĂRI JUSTE în privința specializării sau nespecializării unităților comerciale constituie o acțiune importantă în preocuparea de modernizare a rețelei comerciale cu amănuntul. În această direcție, după părerea mea, nu poate fi dată o singură soluție pentru toate cazurile, ci soluții diferite în funcție de profilul și mărimea unităților comerciale. Astfel, **la produsele alimentare nespecializarea constituie linia principală de orientare** deoarece frecvența cererii și necesitatea ca gospodinele să găsească pe cît este posibil într-un singur magazin, majoritatea mărfurilor de care au nevoie zilnic determină un astfel de profil al magazinelor. Aceasta nu exclude și existența, într-o mai mică măsură, a magazinelor specializate. La produsele electrocasnice de uz gospodăresc (aparate de radio, televizoare, mașini de spălat rufe etc. produse ce se caracterizează printr-o frecvență periodică a cererii) apare indicată în principal orientarea în direcția specializării magazinelor. La confecții, complexitatea sortimentală și frecvența cererii determină orientarea în direcția unor mari magazine universale cu raioane specializate de confecții și a unor magazine specializate; analiza comparativă a rezultatelor economico-financiare a diferitelor tipuri de magazine, prin care se desfac confecții, arată eficiența deosebită a marilor magazine universale cu raioane specializate de confecții, care, datorită unei oferte polivalente, nu înregistrează diferențe sensibile în cursul unui an cu privire la solicitarea de către cumpărători a acestor mărfuri.

Conturarea celui mai judicios profil pentru un magazin sau altul trebuie să constituie rezultatul unei aprofundate analize economice prealabile, care să ia în considerare atît modul cum se manifestă cererea populației pentru diferitele mărfuri, cît și influențele ce decurg din aceasta asupra activității magazinelor existente, situate în raza noilor unități comerciale ce se înființează. O atenție deosebită trebuie acordată modului cum se rezolvă profilul și amplasarea unităților comerciale din diferitele cartiere ale orașelor, ținînd seama de atracția puternică a magazinelor situate în centrul orașului și pe arterele comerciale principale în ce privește procurarea mărfurilor nealimentare de către întreaga populație a orașului respectiv.

● Utilizarea intensivă a spațiilor existente

DIMENSIONAREA OPTIMĂ a rețelei comerciale cu amănuntul în ansamblu și a fiecărui magazin în parte are o importanță deosebită în acțiunea de modernizare a bazei tehnico-materiale a comerțului socialist. Elementele esențiale care influențează dimensionarea rețelei comerciale se referă la volumul și structura vînzărilor de mărfuri, în condițiile puterii de cumpărare crescînde a populației, la profilul magazinelor, precum și la vînzarea ce se realizează pe o anumită suprafață comercială. De aceea, normele orientative elaborate de către Ministerul Comerțului Interior și Centrocoop, cu privire la dezvoltarea și amplasarea rețelei comerciale cu amănuntul se fundamentează în principal pe aceste elemente. **Numai luarea concomitentă în considerare atît a volumului de desfacere ce trebuie realizat, cît și a vînzărilor posibile pe un lucrător poate determina o dimensionare optimă a rețelei comerciale cu amănuntul în ansamblu.** Astfel, pentru sistemul Ministerului Comerțului Interior, se apreciază că în perioada 1966—1970 cca. 33,8% din sporul vînzărilor față de anul 1965 se va realiza prin extinderea suprafeței comerciale utile și 66,2% prin utilizarea mai intensivă a spațiilor comerciale existente.

Aceste date ilustrează importanța deosebită a elaborării măsurilor adecvate pentru folosirea cît mai deplină a bazei tehnico-materiale existente, concomitent cu crearea de noi unități comerciale. Sinteza acestor acțiuni trebuie să se materializeze atît în realizarea desfacerii mărfurilor cu un efort rațional pe linia investițiilor, precum și în ridicarea continuă a gradului de servire a consumatorilor.

Utilizarea cît mai rațională a suprafeței magazinelor implică și adoptarea unor soluții variate de dotare cu utilaj și mobilier comercial și de delimitare cît mai rațională a spațiului destinat păstrării și expunerii mărfii și a celui pentru circulația cumpărătorilor. Aplicarea unor măsuri corespunzătoare în această privință are efecte pozitive atît pentru formarea unui sortiment variat de mărfuri în magazine cît și pentru o așezare judicioasă a stocurilor de mărfuri între comerțul cu amănuntul și cel cu ridicata. În comerțul cu amănuntul din țara noastră, din totalul suprafeței comerciale existente cca. 35% reprezintă noile magazine construite într-o perioadă de aproximativ 15 ani. Deci cea mai mare parte (cca. 65%) o reprezintă vechile unități comerciale care, în general, nu dispun de spații suficiente de depozitare pentru reasortarea curentă a unităților respective. Trebuie adăugat la aceasta faptul că în comparație cu alte țări, cantitatea de mărfuri expusă în magazine cu aceeași suprafață comercială este de aproape două ori mai mică. Pentru depășirea acestor inconveniente, o dată cu creșterea treptată a rețelei comerciale de magazine dotate cu spații corespunzătoare de depozitare, se va întreprinde o acțiune susținută pentru folosirea mai intensivă a spațiilor comerciale existente. În mod deosebit acest obiectiv se poate realiza prin folosirea unui mobilier comercial care să permită utilizarea înălțimii magazinelor.

Evidențierea rezervelor posibile de mobilizat pentru îmbunătățirea folosirii capacității spațiilor comerciale existente o constituie compararea datelor esențiale privind activitatea economico-financiară a magazinelor cu profil similar, amplasate în diferite zone ale orașelor și cu forme diferite de servire. Aceste date se referă de exemplu la: volumul de desfacere realizat, suprafața comercială a magazinelor respective, desfacerea pe mp suprafață comercială, numărul personalului folosit, nivelul cheltuielilor de circulație și al rentabilității etc.

● O soluție pentru descongestionarea depozitelor — extinderea livrărilor directe

DIMENSIONAREA OPTIMĂ a capacității de depozitare pentru comerțul cu ridicata și promovarea, pe cît este po-

(Continuare în pag. 4)

PREOCUPĂRI PENTRU MODERNIZAREA COMERȚULUI

(Urmare din pag. 3)

sibil, a circulației directe a mărfurilor de la producător la magazin, constituie mijloace importante în acțiunea de modernizare a rețelei comerciale. Experiența comerțului mondial ilustrează două tendințe esențiale de orientare în rezolvarea acestor probleme: extinderea însemnată a livrărilor directe a mărfurilor de la fabrică la magazin, chiar și la o parte însemnată din mărfurile nealimentare și concentrarea stocurilor în mari depozite cu ridicata avînd o rază de activitate care, în unele cazuri, se suprapune cu întregul teritoriu al țării respective.

În Franța, livrările directe fabrică-magazin se realizează în următoarele proporții: cca. 50% la articolele de băcănie, 35—40% la unt și brînzeturi, 60% la produsele spirtoase, 50% la lenjerie, mercerie, tricotaje, 95% la încălțăminte, peste 90% la confecții, 95% la marochinărie, 50—60% la ceramică și sticlărie, 80% la aparatele de radio și televiziune, 95% la articolele de sport; la țesături nu se practică livrarea directă fabrică-magazin, iar mobila este livrată în proporție de 100% fie de la fabrică la magazin, fie din depozitele fabricilor la domiciliul cumpărătorilor.

În privința depozitelor pentru comerțul cu ridicata vom folosi următoarele exemple: Întreprinderea „André" din Franța desface producția proprie de încălțăminte prin 200 de magazine (cca. 10 milioane perechi anual), realizînd aprovizionarea acestor magazine printr-un singur depozit situat în Paris; Întreprinderea comercială „Rinascente" din Italia aprovizionează cele 160 magazine, care formează rețeaua proprie din întreaga țară, prin două depozite (unul la Milano de 133 000 mp, iar altul la Roma de 26 000 mp); în Anglia a fost dat recent în funcțiune cel mai mare depozit de încălțăminte din lume (ocupă o suprafață de 6 ha, este compus din clădiri cu 6 etaje, toate operațiunile de descărcare a autovehiculelor, manipularea loturilor de mărfuri, sortarea și așezarea produselor în depozit sînt complet automatizate); în Danemarca, cele 2 350 de magazine ale cooperativelor de consum sînt aprovizionate prin 7 depozite mari, cu o suprafață de cca. 250 000 mp, amplasate în așa fel încît fiecare depozit să poată aproviziona în medie 350 de magazine pe o distanță maximă de 100 de km.

Dimensionarea optimă a capacității de depozitare pentru comerțul cu ridicata necesită examinarea prealabilă a posibilităților concrete de extindere a livrărilor de mărfuri fabrică-magazin, ținînd seamă de caracteristicile mărfurilor de amplasare și de profilul întreprinderilor producătoare, de posibilitățile de transport etc. Astfel, la mărfurile alimentare, care se caracterizează printr-un sortiment simplu și o răspîndire mai uniformă a capacităților de producție pe teritoriu, posibilitățile de realizare a livrărilor directe fabrică-magazin sînt destul de mari. În prezent, în țara noastră, cca. 42% din fondul mărfurilor alimentare, destinate aprovizionării populației, se livrează direct fabrică-magazin. Se întrevede posibilitatea ca, în anii următori, proporția livrărilor directe la mărfurile alimentare să depășească 50%. La mărfurile textile-încălțăminte, care se caracterizează printr-un sortiment complex și o specializare mai aprofundată a întreprinderilor producătoare, livrările directe fabrică-magazin sînt de cca. 12%, din care la confecții numai 1%; se poate aprecia că acest nivel nu exprimă folosirea posibilităților existente pentru promovarea livrărilor directe fabrică-magazin.

O dată stabilită proporția și categoria mărfurilor ce pot fi livrate direct fabrică-magazin, rezultă și fondul de mărfuri ce urmează a trece prin depozite.

● *Criteriile dimensionării optime*

LA ÎNCEPUTUL ACESTUI AN, suprafața totală a rețelei comerciale cu amănuntul și de alimentație publică pentru întregul comerț socialist din țara noastră era de cca. 4 100 000 mp. Anual, suprafața comercială care se construiește se cifrează la cca. 250 000 mp. Caracterul orientativ al normelor privind dezvoltarea și amplasarea rețelei comerciale, precum și unele imperfecțiuni în efectuarea analizelor economice legate de extinderea rețelei comerciale într-o localitate sau alta pot genera, în unele cazuri, aspectul de gigantism. După părerea mea, în cadrul bazei tehnico-materiale a comerțului socialist, gigantismul nu poate fi identificat cu unitățile comerciale de dimensiuni mari, ci el se poate manifesta deopotrivă la unitățile comerciale de dimensiuni mijlocii și chiar la cele de dimensiuni mici. Aprecierea faptului dacă în realizarea unei unități comerciale s-au manifestat sau nu aspecte de gigantism trebuie să decurgă din compararea mărimii unităților comerciale nou construite cu mărimea optimă a acestora în condițiile unei eficiențe economice corespunzătoare la volumul de activitate economică dat.

Așa cum am arătat mai sus, marile magazine universale se dovedesc eficiente și trebuie promovate mai intens în dezvoltarea rețelei comerciale cu amănuntul. Aceasta nu înseamnă însă că mărimea individuală a marilor magazine universale trebuie să fie identică, ci dimpotrivă, trebuie diferențiată în funcție de volumul de desfacere a mărfurilor dintr-o localitate sau alta. În municipiul București, în care se realizează anual un volum de desfacere cu amănuntul de aproximativ 11 miliarde lei, construirea unor magazine universale cu o suprafață individuală de cca. 15 000 mp suprafața sălii de vînzare apare rațională. Un asemenea magazin ar putea realiza un volum de desfacere în jurul a 1,5 miliarde lei. Ar fi însă nerațional ca în localități cu un volum total de desfacere cu amănuntul de 300—400 milioane lei anual să se construiască magazine universale de aceeași mărime, deoarece ar fi disproporționate față de volumul de activitate posibil de realizat și, în mod evident, ar duce la rezultate economico-financiare necorespunzătoare.

Pentru mărfurile nealimentare apare justificată orientarea spre realizarea unor mari depozite, cu o rază extinsă de deservire la un grup de județe sau, în unele cazuri, chiar la întreaga țară. Eficiența economică a acestei orientări este evidentă. Astfel, concentrarea mărfurilor în mari depozite, dotate cu tehnică modernă, permite formarea unui sortiment variat de mărfuri, condiție esențială pentru buna aprovizionare a magazinelor, evită pulverizarea stocurilor din comerțul cu ridicata și, prin aceasta, contribuie, împreună cu alți factori, la asigurarea condițiilor pentru ca activitatea comercială să se poată realiza cu un volum de stocuri mai mic decît cel necesar în cazul unor depozite de proporții reduse. Stocul de mărfuri actual în comerțul nostru socialist (amănuntul și ridicata) este de cca. 100 de zile; la proporțiile volumului de desfacere ce se realizează în prezent, scăderea numai cu o zi a stocurilor din comerț echivalează cu economisirea unei sume de peste 230 milioane lei, iar proporțiile acesteia se majorează o dată cu creșterea volumului de desfacere în anii următori. Sînt de menționat, de asemenea, avantajele pe care le oferă depozitele mari sub aspectul costului investițiilor și al exploatării:

	Suprafața (mp)	Costul (în lei pe mp)
Depozit de produse textile-încălțăminte	5 000	2 100
Depozit de produse textile-încălțăminte	12 000	1 470
Depozit de produse metalo-chimice	5 000	1 670
Depozit de produse metalo-chimice	12 000	1 090

Luînd ca exemplu o suprafață de depozitare de 100 000 mp, diferența de costuri între cele două soluții de construcție la depozitele pentru produsele textile-încălțăminte este de cca. 63 milioane lei, ceea ce, la proporțiile posibile de realizare a dezvoltării capacității de depozitare într-un cincinal, pentru întreaga capacitate de depozitare din comerțul cu ridicata, s-ar putea ridica la cca. 500 milioane lei. Analiza comparativă arată, de asemenea, că, în procesul exploatării depozitelor de mare capacitate, se înregistrează cheltuieli mai mici de 20—30% față de depozitele de capacitate mică. Concentrarea stocurilor de mărfuri în mari depozite asigură totodată avantajul posibilității de a organiza un sistem informațional operativ cu ajutorul mașinilor moderne de calcul. Prin aceasta se înlesnește luarea în timp util a deciziilor corespunzătoare în acest domeniu de activitate.

Din motivele arătate mai înainte, deși procesul concentrării stocurilor din comerț în depozite de mare capacitate este indicat și pentru mărfurile alimentare, în schimb mărimea individuală este mai mică și, în funcție de volumul activității economice, adoptarea cîtorva tipuri de depozite alimentare sub aspectul capacității lor individuale apare necesară. Folosirea cît mai eficientă a capacității depozitelor cu ridicata presupune, printre altele, stabilirea diferențiată a organizării interioare și a dotării cu mobilier și utilaj comercial în funcție de caracteristicile mărfurilor ce vor fi depozitate.

★

DESIGUR, ar fi prematur să se vorbească amănunțit despre formele concrete de organizare și planificare a comerțului în condițiile adoptării măsurilor de perfecționare în curs de elaborare. De altfel, M.C.I. a procedat la o largă consultare a cadrelor din comerț pentru ca soluțiile ce vor fi propuse să reflecte generalizarea experienței pozitive din comerțul socialist din țara noastră și experiența comerțului mondial. Cîteva criterii de orientare se conturează, totuși, în această privință.

Apare evidentă necesitatea utilizării unor forme variate de organizare care să țină seama atît de caracteristicile diferitelor mărfuri, cît și de parcursul cel mai rațional al acestora de la producător la magazin sau la consumator. Astfel, la mărfurile alimentare apare indicat să se adopte, în funcție de condițiile concrete dintr-o zonă sau alta a țării, organizarea unor întreprinderi integrate (comerț cu amănuntul și comerț cu ridicata) la nivelul unor localități sau județe, precum și întreprinderi distincte pentru comerțul cu ridicata interjudețene sau județene. Nivelul ridicat al livrărilor directe fabrică-magazin, precum și posibilitatea procurării în proporție de 60—70% a mărfurilor alimentare necesare unui județ de la întreprinderile producătoare situate pe teritoriul acestuia sînt elemente care contureaza profilul organizatoric cel mai potrivit pentru comerțul de produse alimentare.

La mărfurile nealimentare organizarea unor întreprinderi cu ridicata interjudețene se înscrie ca soluția cea mai potrivită de organizare. Pe lîngă elementele subliniate cu privire la necesitatea marilor depozite pentru comerțul cu ridicata de mărfuri nealimentare, care preconturează înseși formele organizatorice adecvate, sînt de relevat, în completare, și următoarele aspecte:

● se asigură o concentrare a forțelor de muncă și cu deosebire a cadrelor calificate, ceea ce duce la utilizarea cît mai judicioasă a acestora. Dacă s-ar merge pe linia organizării unor întreprinderi cu ridicata județene s-ar ajunge la dispersarea cadrelor de specialiști la mai multe întreprinderi, cu implicațiile firești asupra creșterii necesarului de cadre, fără obținerea unor avantaje economice suplimentare. De altfel, raza unui județ este prea mică pentru a asigura un volum de activitate de o mărime comerciabilă sub aspectul eficienței economice pentru asemenea întreprinderi. Calculele elaborate duc la concluzia unui volum minim de desfacere de cca. un miliard de lei pentru desfășurarea rațională a activității unei întreprinderi cu ridicata pentru mărfurile nealimentare, ceea ce nu este posibil de realizat în majoritatea cazurilor pe raza unui județ;

● organizarea de întreprinderi cu ridicata interjudețene prezintă avantaje și sub raportul desfășurării operațiunii de contractare a fondului de mărfuri dintre comerț și industrie, înlesnind obținerea unor date mai concludente cu privire la tendințele de orientare a cererii populației, precum și asigurarea cu mijloace moderne a unui sistem informațional adecvat.

În funcție și de organizarea industriei producătoare de bunuri de consum, conducerea în profil de ramură a întreprinderilor comerciale va putea fi realizată, de la caz la caz, fie prin mijlocirea unor centrale comerciale, fie prin unele direcții generale din cadrul M.C.I., care și în prezent funcționează pe principiul gestiunii economice. **În întreg sistemul de planificare a activității comerțului se conturează necesitatea adoptării unor soluții care, accentuînd promovarea formei colective de lucru, să asigure îmbinarea cît mai corespunzătoare a planificării în profil de ramură cu planificarea în profil teritorial.**

Întărirea rolului coordonator al Ministerului Comerțului Interior în desfășurarea activității întregului comerț socialist și, în mod deosebit, în realizarea unei politici unitare în privința fondului de mărfuri destinat aprovizionării populației este strîns legată de întărirea rolului întreprinderilor comerciale ca unități principale în comerț și a funcțiilor de coordonare ale direcțiilor comerciale județene. **Indiferent de forma organizatorică ce va fi adoptată cu privire la comerțul cu amănuntul și cel cu ridicata, fondul de mărfuri va trebui delimitat pe fiecare județ în parte.** De asemenea, vor fi necesare măsuri suplimentare pentru perfecționarea elementelor de fundamentare a planului comerțului în profil teritorial și la nivelul întreprinderilor.

Acestea sînt doar cîteva criterii de orientare ce s-au degajat din lucrările în curs de elaborare, adoptarea măsurilor de perfecționare a organizării și planificării comerțului comportînd încă o examinare atentă pentru ca soluțiile ce se vor stabili să fie cele mai potrivite pentru rezolvarea sarcinilor complexe și de mare răspundere ce revin comerțului socialist din țara noastră.

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

INDICATORII PROIECTAȚI ȘI PLANUL, NOȚIUNI DIFERITE?

POTRIVIT NORMELOR DE DURATĂ, principalii indicatori tehnico-economici ai Fabricii de anhidridă ftalică din cadrul Combinatului petrochimic-Ploiești, urmau să fie realizați pînă în trimestrul III/1967. Dar nici pînă în prezent ei nu au fost atinși, ceea ce a diminuat rentabilitatea întreprinderii cu circa 30%. Înseși sarcinile de plan stabilite pe acest an de Direcția generală a industriei petrochimice din Ministerul Industriei Chimice, așa cum rezultă din grafic, se situează cu mult sub nivelul celor proiectați. Așa știind lucrurile, este oare de mirare că atît producția globală, productivitatea muncii, cît și prețul de cost realizate în trimestrul I/1968 au fost sub nivelul sarcinilor planificate și, mai ales, al celor prevăzute în proiect?

Firește, unele cauze care au determinat această situație sînt de natură obiectivă, printre care cea mai importantă este aceea a omisiunii din proiect a numărului de ambalatori necesari împachetării și livrării produselor. Dar altele își găsesc explicația în faptul că, avînd planificate sarcini nemobilizatoare, conducerea întreprinderii nu s-a străduit să valorifice din plin rezervele interne. De aici depășirea nejustificată a cheltuielilor generale ale întreprinderii, al consumului de materii prime, energie electrică etc.

Situația de la această întreprindere a făcut, ce-i drept, obiectul unei minuțioase analize, preconizîndu-se și măsurile corespunzătoare. Dar, din păcate, realizarea lor întîrzie. Pînă cînd?

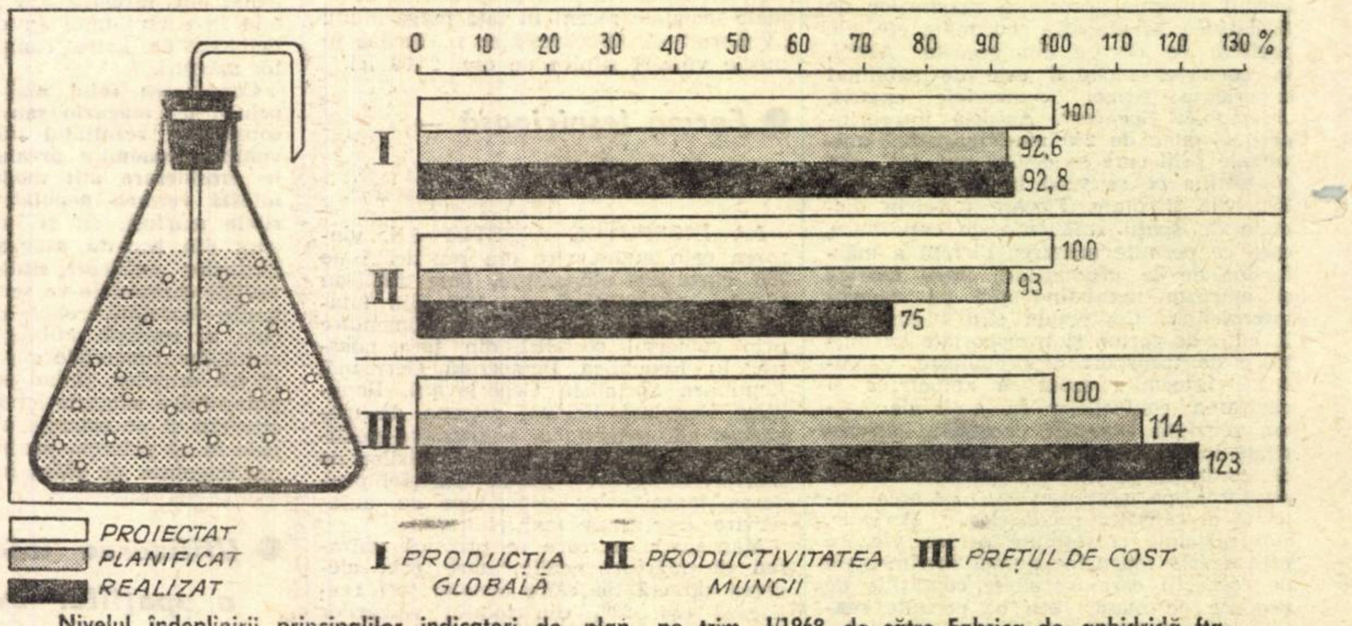

Nivelul îndeplinirii principalilor indicatori de plan, pe trim. I/1968, de către Fabrica de anhidridă ftalică, față de cei proiectați și planificați

NOUL REGIM AL TERENURILOR FĂRĂ CONSTRUCȚII VA FAVORIZA CREȘTEREA SUPRAFEȚELOR LOCUIBILE

ing. Traian ISPAS
vicepreședinte al Comitetului Executiv al Consiliului Popular al municipiului București

PLENARA C.C. al P.C.R. din 5—6 octombrie 1967 a stabilit măsuri menite să dezvolte volumul construcțiilor de locuințe, în scopul asigurării și îmbunătățirii condițiilor de locuit ale populației. Recenta sesiune a Marii Adunări Naționale a dezbătut și aprobat legi deosebit de importante pentru dezvoltarea armonioasă și într-un ritm susținut a societății noastre. Două din aceste legi, Legea referitoare la dezvoltarea de construcții de locuințe din fonduri de stat și construirea de case proprietate personală, precum și Legea referitoare la regimul juridic al terenurilor fără construcții din perimetrul construibil al municipiilor și orașelor asigură creșterea suprafețelor locuibile din orașe și municipii și, prin aceasta, se încadrează în ansamblul de măsuri menite să sporească nivelul de trai al populației.

Nenumărate terenuri situate în perimetrul construibil al orașelor și municipiilor au fost folosite timp îndelungat în mod necorespunzător și valorificate neeficient. Cea mai mare parte a acestora sînt proprietate particulară. Existența acestor terenuri fără construcții dăunează aspectului general al orașului și împiedică definitivarea sistematizării anumitor zone, fără să mai vorbim de faptul că dotările edilitare (apă, canal, gaze, electricitate etc.) existente pe străzile respective nu sînt valorificate în mod economic dată fiind nefolosirea acestora la capacitatea proiectată. Neutilizarea acestor terenuri a determinat, de altă parte, amplasarea unei părți din construcțiile de locuințe în zone mai îndepărtate sau pe terenuri eliberate prin efectuarea de demolări. De aci un cost mai ridicat, ținînd seama că au trebuit să se execute concomitent și lucrările edilitare necesare asigurării funcționării noilor construcții și dotările orășenești, cum ar fi cele comerciale, sanitare, școlare etc.

Legea cu privire la regimul juridic al terenurilor fără construcții situate în perimetrul construibil al municipiilor și orașelor declară toate aceste terenuri indisponibile și expropriabile. Conform prevederilor legii, aceste terenuri nu vor mai putea fi înstrăinate de proprietarii lor și nici grevate de alte sarcini.

În același timp, se prevede dreptul pentru proprietar de a-și construi o locuință pentru el și familia sa pe terenul devenit indisponibil, cu condiția încadrării în prevederile de sistematizare și cu obligativitatea pentru proprietar de a-și construi această locuință în termen de 2, maximum 3 ani, în care caz se ridică prevederea de indisponibilizare. În cazul în care terenul depășește necesitățile unei astfel de construcții, comitetele executive ale consiliilor populare ale municipiilor și ale orașelor vor putea să ofere proprietarului un alt teren corespunzător pentru o astfel de construcție. Terenurile ce depășesc, prin mărimea lor sau ca urmare a regulilor de sistematizare, posibilitatea construirii unei locuințe pentru proprietar și familia lui, devin expropriabile în condițiile legii și deci introduse în circuitul economic prin construirea unui număr corespunzător de apartamente.

Toate acestea dau comitetelor executive ale consiliilor populare municipale și orășenești posibilitatea de a veni în întîmpinarea cerințelor populației, de a dezvolta construirea unui număr cît mai mare de locuințe **fără a efectua demolări**, de a împlini ansamblul de măsuri pentru înfrumusețarea și sistematizarea orașelor, asigurînd în același timp folosirea la capacitatea proiectată a lucrărilor edilitare și a celorlalte investiții orășenești.

Legea exclude posibilitatea speculării terenurilor de către unii proprietari, care au pretins și realizat de la cetățenii ce doreau să-și construiască o locuință, sume deosebit de mari. Obținerea unor prețuri exagerat de mari pe astfel de terenuri era total nejustificată, cu atît mai mult cu cît proprietarii se prevalau în felul acesta și de lucrările de investiții făcute de stat (străzi, conducte de apă, gaze, telefoane), lucrări care contribuiau în bună măsură la creșterea valorii terenurilor respective. Fără să mai vorbim de faptul că, la adăpostul monopolului ce-l dețineau, unii din acești proprietari de terenuri desfășurau o adevărată speculă.

În vederea folosirii maxime a terenurilor în cauză și în scopul construirii unui număr cît mai mare de apartamente care să satisfacă cerințele populației, considerăm că este necesar ca institutele de proiectare specializate ale comitetelor executive ale consiliilor populare municipale și orășenești să execute o serie de proiecte refolosibile și adaptabile la terenurile libere, cu un aspect arhitectonic cît mai frumos și la un preț de cost cît mai scăzut.

Pe cele circa 3 000 de terenuri libere din orașul București, situate în zone sistematizate, se pot realiza un număr de aproximativ 20 000—30 000 de apartamente.

Sînt de părere că desfășurarea operațiilor de construcții va trebui să fie asigurată prin gruparea pe străzi sau zone în așa fel încît printr-o mai bună organizare a șantierelor, întreprinderile constructoare să asigure terminarea construcțiilor într-un termen cît mai scurt.

Noi construcții la Piatra Neamț

ANCHETA NOASTRĂ

pe tema apărării avutului obștesc

„OMISIUNI" CARE CREEAZĂ PRIMELE FISURI

PENTRU a contura unele cauze, oarecum tipice, care generează sau facilitează producerea de pagube avutului obștesc, ne-am adresat unor specialiști din diverse sectoare de activitate. Din noianul de fapte **comisive sau omisive**, *relatate de interlocutorii noștri, reținem astăzi cîteva, cu intenția de a stabili „numitorul comun", care să sugereze măsurile ce se impun a fi luate, în continuare.*

Unde duce încălcarea unei prevederi?

Hotărîrea C.C. al partidului și a Consiliului de Miniștri nr. 240 din 1955 stabilește: în funcțiile care presupun gestiuni financiare sau materiale nu pot fi angajați decît oameni fără antecedente penale legate de daune în avutul obștesc. Legea e clară. Exemplele relatate de interlocutori ne demonstrează însă că, în unele cazuri, din diverse considerațiuni, prevederile ei au fost încălcate. Iată cum motivează unii încălcarea acestei prevederi: „Am crezut că, după ispășirea unei pedepse, fostul infractor s-a îndreptat". E adevărat, sînt cazuri cînd această presupunere se adeverește. Dar mai sînt destule exemple care atestă că după ispășirea unei pedepse foștii infractori devin din nou infractori. De ce li se acordă o poliță în alb? „Ne-a fost milă. Ne-am zis: omul se crede supravegheat. Ca atare, nu va mai fura" (Dar omul a continuat să fure ca în codru!); „Foștii delicvenți erau cei mai ascultători. Ei dădeau tot ce le cream. Cum să nu-i fi angajat?" (Această declarație despre foștii delicvenți a fost făcută de fostul director al T.A.P.L.-Constanța — actualmente condamnat).

Deci, mobiluri diferite, dar aceleași rezultate. De aceste „rezultate" nu țin întotdeauna seama unii conducători de întreprinderi și instituții, care, dintr-un motiv sau altul, încadrează în funcții de „paznici ai stînii", oameni cu stagiu în funcția de... lupi. E cazul, bunăoară, al I.J.V.L.F.-Brașov, Constanța, Hunedoara, unde, timp îndelungat, au fost menținuți în funcția de gestionari oameni cu antecedente penale în dauna avutului obștesc.

Ancheta noastră se bazează pe opiniile și faptele relatate de: M. Moldoveanu, judecător — Tribunalul Ilfov; Al. Limpede, expert verificator-șef și N. Topală, expert verificator — Biroul pentru expertize contabile judiciare al municipiului București; E. Trandafir, director și I. Minea, șef de serviciu — Direcția controlului finaciar intern — D.V.L.F.; I. Angelescu — jurist.

În această privință relatăm și un caz ieșit oarecum din comun: conducerea O.L.F. Gheorghieni, județul Harghita, a intervenit chiar la forurile tutelare pentru a asigura menținerea în continuare în funcția de gestionar a lui Dajca Francisc care avea la activ antecedente penale.

Un exemplu din altă localitate. Conducerea O.L.F. Mediaș, care s-a postat pe o poziție oarecum asemănătoare celei redate mai sus, a constatat, pînă la urmă, că gestionarul de la magazia de materiale (Gh. Cristea, care n-a fost înlăturat din funcție atunci cînd s-a aflat de primele lui „lipsuri") a reușit să delapideze 50 506 lei. Dăm un amănunt: contabilul șef al unității a propus (în scris) directorului oficiului să-l schimbe pe acest gestionar. Directorul n-a luat în seamă această propunere. Rezultatul: diferența de 37 914 lei care nu se poate recupera de la gestionarul hoț o va suporta D. Seiceanu, directorul respectivului oficiu. E o hotărîre justă.

Urmările îndeplinirii formale a unor atribuții de serviciu

Nu mai puțin dăunătoare și condamnabilă este atitudinea unor salariați care, prin natura serviciului lor, sînt investiți, permanent sau ocazional, cu atribute menite să împiedice sustrageri din avutul obștesc. Edificatoare sînt, pe această linie, următoarele două exemple de care am luat cunoștință la Tribunalul Ilfov. Prin sentința penală nr. 219/1968, N. A. Mateescu, I. Petrache și E. Catrinoiu, care au lucrat în cadrul I.C.I.L. București — centrul Răcari, au fost condamnați pentru infracțiunea de a fi întocmit borderouri fictive de colectare a laptelui, sustrăgînd astfel din avutul obștesc suma de 97 312 lei. Tot așa, fostul gestionar M. Alexe, din cadrul Uniunii județene a cooperativelor de consum-Ilfov, a fost condamnat, prin decizia nr. 214/1968, pentru sustragerea din gestiunea magazinului sătesc, pe care-l conducea, a sumei de 90 882 lei.

Cum au fost posibile aceste sustrageri? În primul caz, angajații C.E.C. de la unitatea Răcari au încălcat prevederile imperative ale instrucțiunilor care interzic înmînarea banilor, pentru produsele livrate, altor persoane decît acelea care figurează în borderouri. Urmarea? Făcînd plata în mîna acelora care de fapt au întocmit borderourile, a fost înlăturat controlul prin leu, iar ca rezultat final a fost sustrasă suma arătată mai sus.

În cel de-al doilea caz, geneza fraudei (de aproape o sută de mii lei), trebuie căutată în modul superficial în care, ani de-a rîndul, comisiile de inventariere și-au îndeplinit atribuțiile. Pentru edificare cităm din decizia de condamnare: „Începînd chiar din anul 1960, prin diferite forme de sustragere (inculpatul — n.n.) a produs prejudicii cooperativei, care nu au putut fi însă descoperite, deoarece, de fiecare dată, la întocmirea inventarelor, (inculpatul — n.n.) trecea ca existente valori mai mari decît cele reale".

„Cum de se mai întîmplă — se întreabă interlocutorul nostru, judecătorul Mircea Moldovan — că unii funcționari cinstiți în fond — prin atitudinea lor, neglijează îndeplinirea întocmai a unor for-

Al. DETEȘAN
D. TĂRNĂUCEANU

(Continuare în pag. 14)

PIATRA UNGHIULARĂ

● Concepție unitară ●

POTRIVIT SUGESTIEI exprimate la masa rotundă organizată pe tema de mai sus (vezi numerele 25 și 26), redacția revistei „Viața economică" a inițiat vizitarea Întreprinderii agricole de stat Luciu-Giurgeni și a fostului lac Șerbanu din Insula Mare a Brăilei. Discuțiile au abordat o serie de probleme cu privire la modul de folosință a terenurilor din incintele indiguite și desecate, a celor sărăturoase, a bazei tehnice-materiale și cu privire la exploatarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare. Au participat : **Marin Stancu** *— consilier la Consiliul de Miniștri ;* **Iuliu Luca** *— directorul Direcției hidroameliorative din Departamentul I.A.S. ;* **Mihai Cimpeanu** *— director general adjunct în Ministerul Industriei Alimentare ;* **Eugen Cazacu** *— director tehnic la Institutul de proiectări pentru îmbunătățiri funciare ;* **Filip Ghinea** *— director în Direcția generală fond funciar și organizarea teritoriului ;* **Vasile Bănică** *— inginer șef la Institutul de cercetări și proiectări piscicole ; dr.* **Alexandru Măianu** *— șef de laborator la Institutul de cercetări pentru îmbunătățiri funciare și pedologie ;* **Virgil Gavrilescu** *— consilier la Institutul de studii și proiectări agricole ;* **Petru Negoescu** *— director în Ministerul Industriei Alimentare ;* **Gheorghe Popescu** *— consilier la Institutul de proiectări pentru îmbunătățiri funciare ;* **Gheorghe Dogaru** *— director I.A.S. Luciu-Giurgeni ;* **Grigore Mocanu** *— director I.A.S. Insula Mare a Brăilei ;* **Vlad Ciobanu** *— tehnolog șef la I.A.S. Insula Mare a Brăilei ;* **Aurelian Șișu** *— directorul Întreprinderii piscicole-Brăila ;* **Nicolae Luca** *— director I.A.S. Grădiștea ;* **Valentin Georgescu** *— director I.A.S. Vlădeni ;* **Emil Luca** *— director I.A.S. Mircea Vodă ;* **Gheorghe Ciolănescu** *inginer șef Trustul zonal Slobozia ;* **Constantin Anton** *— tehnolog șef I.A.S. Luciu-Giurgeni ;* **Fănică Dumitru** *— șeful Inspectoratului piscicol Brăila ;* **Igor Necrasov** *— tehnolog șef I.A.S. Roseți Luncă.*

Din partea redacției au participat : **N. Simionescu, I. Chirculescu, V. Otopeleanu.**

În continuarea dezbaterilor, în paginile de față publicăm punctele de vedere exprimate atît de unii participanți la prima parte a mesei rotunde, cît și de cei care au fost prezenți la discuțiile purtate în unitățile amintite mai sus.

● *Relația agricultură — piscicultură*

ZOLTAN KASZONI : — Este bine ca în concepția generală despre folosirea terenurilor din incintele îndiguite să-și găsească o rezolvare eficientă și dezvoltarea pisciculturii. Aceasta cu atît mai mult cu cît la noi, la ora actuală, consumul de pește pe locuitor este încă redus. Se vorbește mult de excesul de umiditate ce se manifestă pe unele terenuri îndiguite. De ce oare aici să nu organizăm și o exploatare piscicolă ? S-a vorbit despre eficiența economică a acestor incinte unde se practică agricultura. Un singur lucru se uită : pe piața din vest crapul de crescătorie în ajun de Crăciun ajunge la 700 dolari tona, pe cînd carnea de porc se vinde la 500 dolari tona. Pentru un kg de carne de porc se consumă 3,5 kg porumb, iar pentru un kg de crap circa 2,3—2,6 kg fiindcă peștele mai consumă și hrană naturală din heleștee sau iazuri.

ENACHE SÎRBU : — Nu înțeleg cine ne oprește să asigurăm dezvoltarea pisciculturii în strînsă corelație cu agricultura. De altfel țin să subliniez că în toate proiectele de ansamblu elaborate pentru fiecare incintă în parte din Lunca inundabilă a Dunării au fost studiate mai multe variante de amenajare, în scopul alegerii celui mai indicat și eficient mod de folosire a acestor terenuri. Astfel, pentru incintele în care patrimoniul piscicol deținea o pondere mai mare sau au existat lacuri și bălți naturale (Bistreț-Nedeia, Potelu. Mahîru, Greaca, Ezerul-Călărași, Căbăl, Șerbanu, Jijia, Brateș), s-au analizat mai multe variante de amenajare și anume :

- variante de amenajare cu folosire totală agricolă ;
- variante de amenajare agro-piscicolă, cu menținerea întregului luciu de apă permanent existent în regim natural ;
- variante agro-piscicole, cu menținerea unor suprafețe parțiale, din suprafețele totale ocupate permanent de apă.

Din aceste variante studiate, a fost avizată și aprobată, pentru fiecare incintă în parte, varianta de amenajare care a prezentat indicatorii tehnico-economici cei mai favorabili și siguranță în exploatarea lucrărilor.

În cadrul folosințelor inițiale, pe baza datelor existente cu privire la producțiile obținute în aceste zone și anume 80—130 kg./ha. pește, 2 000—2 500 kg. porumb boabe la ha se obținea o producție totală anuală de pește și de cereale (calculată în porumb boabe) de :

— pește consum	5 790 tone anual
— porumb boabe	175 000 tone anual

După amenajare, în cadrul folosințelor noi stabilite prin documentațiile avizate de forurile în drept și aprobate prin Decizii și Hotărîri ale Consiliului de Miniștri, producțiile totale ce urmează a se realiza anual, după executarea integrală a lucrărilor propuse, vor fi de :

— pește consum	5.460 tone anual
— porumb boabe	1 000 000 tone anual

La stabilirea producțiilor piscicole totale anual, s-au avut în vedere producții medii de 500—1 000 kg./ha. pește, deoarece suprafețele rămase în folosință piscicolă vor fi exploatate în mod dirijat și intensiv, dispunînd de pepiniere pentru producerea puietului necesar.

Producțiile unitare și totale de pește înainte și după amenajare, sînt prezentate pe incinte în tabelul din pag. 7, de unde rezultă că deși suprafața piscicolă în regim natural din această zonă a fost mult diminuată, prin amenajările executate sau în curs de execuție se **obține o producție apropiată de cea care se obținea pe suprafețe de peste 7 ori mai mari în regim natural.**

Producțiile agricole medii, luate în considerare în condiții de amenajare, sînt de 4 000 kg. porumb boabe la hectar și de 2 000 kg floarea-soarelui la ha. Producția globală prezentată mai sus a fost calculată considerînd că întreaga suprafață ar fi fost cultivată numai cu porumb. S-a considerat că aceste producții sînt realizabile și pe fostele funduri de lacuri și bălți (despre a căror eficiență agricolă specialiștii în piscicultură se îndoiesc), propuse a se amenaja pentru agricultură, la un interval de timp de 2—3 ani de la terminarea lucrărilor, timp necesar pentru punerea în valoare a potențialului productiv, prin măsuri de aerare și fertilizare.

MARIN STANCU : — Producțiile agricole obținute pe terenurile îndiguite și desecate în Lunca Dunării, în condițiile punerii în funcțiune a lucrărilor prevăzute, sau în condițiile create de realizarea parțială a lucrărilor de desecare și amenajare interioară, au confirmat prevederile documentațiilor tehnice, demonstrînd eficiența deosebită a acestor lucrări. Astfel, în anul 1965, pe o suprafață totală cultivată cu porumb de 54 130 ha, s-a obținut o producție medie de peste 4 100 kg/ha ; în anul 1966, de pe o suprafață totală de 71 143 ha s-a obținut o producție de 4 000 kg/ha, iar în anul 1967 s-a realizat o producție medie de peste 3 700 kg/ha, de pe o suprafață totală de 82 000 ha. În cadrul acestor suprafețe luate în cultură, se cuprind și unele terenuri ocupate, înainte de amenajare, de lacuri și bălți cum sînt : balta Mahîru, lacul Călărași, lacul Boianu, lacul Căbăl, din incinta Borcea de Jos, lacul Pațiu, din Insula Mare a Brăilei și lacul Brateș.

Toate aceste suprafețe, ce însumează circa 15 000 ha terenuri situate pe funduri de bălți, au fost cultivate în întregime, realizîndu-se producții mari, în general din al doilea an de la luarea lor în cultură. De exemplu, pe terenurile ocupate în trecut de balta Mahîru (1 000 ha.) s-au obținut în 1967 producții medii de peste 4 500 kg/ha, pe fundul lacului Pațiu (1 500 ha.) s-a obținut o producție de porumb boabe de peste 6 000 kg./ha., iar pe terenurile din cuprinsul fostului lac Brateș (2 660 ha.), s-au realizat producții de peste 5 500 kg porumb boabe la ha.

EUGEN CAZACU : — Țin să subliniez că prin lucrările executate, sau în curs de execuție din Lunca Dunării, **nu s-a afectat producția piscicolă a țării,** deoarece, pe de o parte, așa cum s-a arătat, pe suprafețele amenajate pentru piscicultură se va obține o producție aproape egală cu aceea ce se obține în regim natural, iar pe de altă parte, există în Lunca Dunării și Delta Dunării, precum și în zona complexului de lacuri Razelm-Sinoe, posibilități foarte mari de sporire a producției de pește. Astfel, în Lunca Dunării a rămas în regim natural zona Galați—Tulcea, de circa 25 000 ha., din care o suprafață însemnată poate fi amenajată piscicol ; se poate amenaja complexul de lacuri Razelm-Sinoe, în suprafață de circa 62 000 ha., unde conform documentațiilor elaborate și cercetărilor întreprinse producția de pește la hectar poate fi sporită de la 25 kg. la 250 kg., asigurîndu-se anual, numai în această zonă, o producție totală de peste 15 000 tone ; avem, de asemenea, la dispoziție cele peste 400 000 ha din Delta Dunării.

În acest cincinal Ministerul Industriei Alimentare are prevăzute circa 300 milioane lei pentru amenajări piscicole care ar reprezenta lucrări pe circa 20 000 ha. Din ceea ce cunosc, amplasamentele acestor lucrări pot fi alese din cele 450 000 ha. pretabile pentru amenajări piscicole. Este surprinzător cum Ministerul Industriei Alimentare caută la mijlocul cincinalului amplasamente pentru aceste amenajări piscicole, cînd normal era ca o mare suprafață să fie deja amenajată. Mă întreb : dacă în acest cincinal, cînd investițiile se referă la amenajarea unei suprafețe relativ reduse, nu a fost posibil să se stabilească 20 000 ha din cele 450 000 ha, cum se va rezolva această problemă în perioadele următoare ? Apreciez că este necesar ca cele 450 000 ha ce se propun a fi amenajate pentru piscicultură să fie studiate și analizate din punct de vedere tehnic și economic, pentru a putea eșalona luarea în proiectare și execuție a amenajărilor, în funcție de eficiența economică a fiecărui perimetru.

Acest studiu ar permite stabilirea suprafețelor ce urmează să se amenajeze piscicol în actualul cincinal și, de asemenea, ar constitui o bază pentru elaborarea planului de perspectivă pentru perioadele viitoare.

N. SIMIONESCU : — După cum se vede, în zona despre care discutăm dispunem de mari posibilități pentru dezvoltarea atît a agriculturii, cît și a pisciculturii. Pînă în prezent însă piscicultura a folosit în mică măsură aceste posibilități. Aceasta este, de fapt — cred eu — principala cauză pentru care noi producem încă o cantitate redusă de pește. Aici s-a prezentat o suită de sugestii valoroase cu privire la modul de folosință a terenurilor din incintele îndiguite. Consider că precizarea locului pisciculturii în acest ansamblu de dezvoltare **îmbracă și un caracter organizatoric.**

MARIN STANCU : — Adevărul este că „peștele are prea mulți stăpîni". **Locul pisciculturii este la Consiliul Superior al Agriculturii.**

I. CHIRCULESCU : — Ruperea pisciculturii de agricultură, în contextul căreia este rațional să existe, a împiedicat mult și chiar împiedică rezolvarea unitară, eficientă, a organizării exploatării incintelor îndiguite. Așa se explică în bună parte de ce amenajările piscicole sînt mult rămase în urmă, de ce în acest domeniu se discută mult, se calculează și se fac planuri, dar practic producem extrem de puțin pește pe un locuitor.

EUGEN CAZACU : — **Trecerea pisciculturii de la Ministerul Industriei Alimentare la Consiliul Superior al Agriculturii este pe deplin rațională, dacă ținem seama că acesta din urmă conduce întreg ansamblul de folosire a pămîntului și a apelor.** Rezolvarea în acest sens a problemei discutate, pe lîngă faptul că ar pune capăt unor dispute care pe alocuri au căpătat o nuanță nefondată, ar însemna un prețios aport la creșterea eficienței investițiilor în lucrări de îmbunătățiri funciare. Este tocmai elementul esențial pe care nu-l putem neglija.

VASILE BĂNICĂ : — Concepția unitară despre care vorbim aici că trebuie să stea la baza întregii activități de îmbunătățiri funciare, precum și concentrarea eforturilor pentru a obține maximum de eficiență, au și nu pot să nu aibă și un aspect organizatoric. Cred că rezolvarea lui va facilita afirmarea unui punct de vedere mai rațional în folosirea terenurilor sărăturoase.

În ultimii 20 de ani au fost redate agriculturii importante suprafețe inundabile sau înmlăștinate, prin lucrări de îmbunătățiri funciare spectaculoase. Evoluția terenurilor sub influența îndiguirilor, desecărilor și irigațiilor pune probleme de ordin științific și practic, în sensul că fenomenele de salinizare, alcalizare și înmlăștinire pot determina scoaterea din circuitul agricol a unor importante suprafețe. Dacă pentru incintele îndiguite recent sau în curs de amenajare există posibilități tehnice de atenuare sau preîntîmpinare a acestor fenomene, pentru incintele mai vechi, executate atunci cînd aceste fenomene nu erau încă sesizate, problema punerii în valoare agricolă prezintă unele greutăți. Cercetătorii pedologi din țara noastră și din străinătate elaborează metode și tehnologii noi pentru redarea sărăturilor secundare circuitului agricol în condițiuni economice acceptabile. Sărăturile primare însă, care sînt în același timp și cele mai vechi, nici în străinătate și deocamdată nici la noi în țară nu formează obiectul unor lucrări hidroameliorative, întrucît reclamă investiții mari pentru niște rezultate îndoelnice. Cum în țara noastră există peste 100 000 ha de sărături primare (incintele Luciu-Giurgeni, Desnățui — gura Jiului, Valea Călmățuiului, zona Oradea etc.), se pune problema găsirii unor mijloace pentru redarea circuitului economic a acestor importante suprafețe.

PETRU NEGOESCU : — Ameliorația agricolă necesită investiții mari și un timp de 5—10 ani pînă la punerea în cultură a acestor terenuri. Piscicultura are posibilitatea punerii în valoare din primul an cu efect economic la nivelul celor mai bune terenuri agricole. În aceste condiții, terenurile îndiguite din Luncă nu mai sînt obiectul unor dispute dintre agronomi și piscicultori, iar sărăturile, neutilizabile de zeci de ani, pot contribui în mod cert la sporirea beneficiilor statului.

Iată un obiectiv care nu intră în preocupările piscicultorilor pentru că nu li se atribuie aceste terenuri, dar care trebuie să se alăture acțiunii generale de eliminare a unor balasturi ce grevează dezvoltarea unor zone agricole.

GHEORGHE DOGARU : — Nu împărtășesc acest punct de vedere. Experiența Întreprinderii agricole de stat Luciu-Giurgeni contestă această părere demonstrînd că terenurile sărăturoase se ameliorează și se valorifică eficient pentru agricultură prin cultivarea lor cu orez. În prezent, noi cultivăm cu orez 1 260 ha, cu rezultate destul de bune în ce privește producția medie (3 500 kg/ha). Dotarea noastră cu tractoare pe șenile, cu combine de mare capacitate ș.a., va asigura creșterea substanțială a eficienței culturii orezului pe aceste terenuri.

ALEXANDRU MĂIANU : — Personal cunosc condițiile Întreprinderii agricole de stat Luciu-Giurgeni, unde de mai bine de 10 ani se efectuează cercetări experimentale cu rezultate dintre cele mai bune. De la bun început țin să subliniez că terenurile sărăturoase pot fi ameliorate în mod eficient pentru agricultură și că ar fi greșit ca ele să fie date în folosință piscicolă. Desigur că amenajările de ameliorare necesită cheltuieli, dar acestea se recuperează cu eficiență. La această unitate am făcut reamenajarea orezăriilor parcurgînd pînă acum, în 10 ani, 4 etape de ameliorare a solului : în primii ani pe baza ameliorărilor efectuate am obținut o producție de 2 500—4 000 kg orez la ha, în funcție de îngrășămintele date. În a doua etapă de ameliorare am obținut producții de orez între 4 000 și 6 000 kg/ha, lucrările de amenajare amortizîndu-se în 2—3 ani. În a treia etapă am introdus cultura de cîmp : grîu, porumb, sfeclă de zahăr, iarbă de Sudan și sorg. Am obținut recolte, fără irigații, între 4 500 kg grîu, 9 000 kg porumb și 45 000 kg sfeclă la ha.

PETRU NEGOESCU : — În cazul concret existent la această unitate, se poate pune problema valorificării terenurilor sărăturoase prin piscicultură ?

ALEXANDRU MĂIANU : — Eu am vizitat Ungaria, Italia, S.U.A. Valorificarea terenurilor sărăturoase prin culturi de cîmp, orez sau piscicultură, este o chestiune strict economică. Aici, la Luciu-Giurgeni, unde există deja o amenajare făcută pentru valorificarea integrală a terenurilor prin culturile de cîmp, cred că nu este rațional să ne întoarcem la condițiile naturale. Dacă am fi lăsat aceste terenuri neîndiguite, dacă nu am fi efectuat 17 000 lei investiții la ha, fără doar și poate că ar fi fost rațional să lăsăm aceste terenuri pentru pești. Dar cînd investițiile au fost de 17 000 lei la ha, care nu sînt încă amortizate, mi se pare că acest lucru nu este corespunzător.

EUGEN CAZACU : — Așa cum arată studiile geotehnice, permeabilitatea solului în incinta Luciu-Giurgeni este foarte redusă. Tov. Măianu a arătat rezultatele experiențelor legate de determinarea permeabilității și modul cum acesta influențează desărăturarea. Doresc să arăt că desalinizarea se produce fie prin contact direct pe verticală între apa din amenajare cu cea din pînza freatică, fie prin infiltrația apei din amenajare în rețeaua de drenaj. În prima situație, adică prin contact direct, desărăturarea se efectuează încet, tocmai datorită coeficientului redus de permeabilitate, care nu permite schimbarea unor volume importante de apă. Acest fenomen de spălare a solului de săruri are loc atît în cazul amenajărilor de orezărie, cît și în cel al amenajărilor piscicole.

În a doua situație, adică prin infiltrația apei în rețeaua de drenaj, fenomenul este evident în cazul amenajărilor de orezărie și șters în cazul amenajărilor piscicole. Și de ce ? Pentru că rețeaua de drenaj, în cazul orezăriilor, are o lungime de 60—80 m/ha, iar la amenajările piscicole sub 10 m/ha. În ipoteza amenajărilor piscicole, unde diferența de nivel între luciul de apă din amenajare și cel din canal este de 1,5—2,0 m se impune ca toate canalele de drenaj să fie amplasate la o depărtare corespunzătoare de amenajarea piscicolă, pentru a nu avea loc degradarea lor. Cu alte cuvinte, suprafețele situate între lacul piscicol și canalele de drenaj, datorită excesului de umiditate nu vor fi folosite rațional.

Pentru noi amenajări de orezării sau piscicole, amplasate în incinta Luciu-Giurgeni, sînt necesare lucrări de aducțiune a apei din Dunăre (stații de pompare, rețele de alimentare etc.) și lucrări de evacuare. În aceste condiții, cheltuielile de amenajare pentru piscicultură sînt foarte ridicate și dacă se adaugă și costul lucrărilor de îndiguire, investiția specifică poate ajunge la 20 000 lei/ha, adică apropiată celei pentru amenajarea orezăriilor.

Apare firească întrebarea : ce se poate propune în aceste condiții : amenajări de orezării sau piscicultură ? În problema folosirii terenurilor sărăturate pentru amenajări piscicole, trebuie să menționez că pînă în prezent nu avem experiență proprie asupra duratei de punere în valoare și asupra tehnicii de ameliorare. Se apreciază că terenurile, după folosirea lor pentru piscicultură, după un număr de ani vor fi lăsate într-o situație nu mult diferită față de cea de azi.

A ÎMBUNĂTĂŢIRILOR FUNCIARE

Bază tehnică-materială perfecţionată • Exploatare raţională •

Spre deosebire de această soluţie, la amenajările de orezării dispunem de cercetări ştiinţifice, cu concluzii certe, iar în prezent rezultatele obţinute sînt aplicate pe circa 1 500 ha în incinta Luciu-Giurgeni şi pe circa 5 000 ha în unitatea îndiguită Călmăţui-Gropeni. De altfel, aşa cum arată cultura de orez de la Luciu-Giurgeni şi aşa cum preconizează conducerile I.A.S., rezultatele vor fi mai mult decît mulţumitoare.

Pe de altă parte, se cunosc eforturile făcute pentru găsirea unor suprafeţe agricole pretabile la amenajări de orezării. Apreciez că prin **folosirea în acest scop a terenurilor sărăturate se rezolvă o problemă importantă, legată de asigurarea orezului din producţie internă.** În concluzie, la folosirea acestor terenuri pentru orezării avem rezultate care conving, iar la utilizarea lor pentru piscicultură avem incertitudini care reţin.

NICOLAE LUCA : — Lucrez de 15 ani în Lunca Dunării. Cunosc terenurile sărăturate. Rezultatele practice cît şi cercetările experimentale pledează pentru **ameliorarea acestor terenuri** şi folosirea lor în cultura plantelor de cîmp. Organizarea acestei acţiuni pe scară largă, asigurarea eficienţei economice scontate, necesită o bună dotare tehnică a întreprinderilor agricole. Or, in prezent în acest domeniu nu dispunem încă de tractoare şi maşini agricole corespunzătoare, ceea ce reduce eficienţa activităţii pe terenurile sărăturate.

O CONDIŢIE ESENŢIALĂ

UNA DIN CONDIŢIILE succesului şi eficienţei lucrărilor de îmbunătăţiri funciare este **existenţa unei baze tehnice-materiale corespunzătoare.** *Nu numai executarea lucrărilor, dar şi exploatarea acestora depinde în mod hotărîtor de nivelul şi volumul tehnicii, de numărul de cadre calificate, de sprijinul multilateral al cercetării ştiinţifice. Pe bună dreptate, participanţii la masa rotundă au subliniat necesitatea perfecţionării bazei tehnice-materiale.*

• *O adevărată ramură industrială pentru „producerea" şi fertilizarea pămîntului*

MARIN STANCU: —Amploarea pe care o cunosc lucrările de îmbunătăţiri funciare, îndiguirea şi desecarea a sute de mii de hectare, amenajarea irigaţiilor pe milioane de hectare antrenează o imensă masă de mijloace tehnice. Cîteva date sînt edificatoare. Astfel, pentru lucrările de îndiguiri, desecări şi irigaţii ce se execută în perioada 1966—1970 sînt necesare, printre altele, 190 km tuburi beton armat, 1355 km tuburi PREMO, 9270 km tuburi azbociment, 2168 km jgheaburi beton armat precomprimat, 6645 km conductă mobilă, 400 mii aspersoare, 3500 electropompe de diverse tipuri şi capacităţi, 6100 grupuri mobile de pompare, 400 MW putere electrică instalată ş.a. Este explicabil de ce în ultimii ani s-au profilat o serie de întreprinderi industriale care să deservească agricultura în acest domeniu, conturîndu-se, de fapt, o adevărată ramură nouă a industriei.

ENACHE SÎRBU : — Fără dezvoltarea industriei care ne pune la dispoziţie materialele, aparatura, maşinile şi energia electrică necesară este cert că lucrările de îmbunătăţiri funciare nu puteau lua o asemenea amploare. De aici se desprinde importanţa deosebită pe care o are **organizarea unei colaborări strînse între agricultură şi ramurile industriale** care concură la înzestrarea tehnică a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare. Această colaborare, care este presărată cu multe rezultate bune, poate şi trebuie să fie mult îmbunătăţită. Mă refer, de exemplu, la pregătirea din timp a producţiei industriale astfel încît lucrările de îmbunătăţiri funciare ce se execută să nu sufere din cauza nelivrării la timp şi în mod ritmic a unor materiale, agregate şi maşini. Or, în această direcţie au fost şi se mai manifestă unele deficienţe. Nu putem trece cu vederea însă faptul că nici noi nu am asigurat în toate cazurile, din timp, documentarea necesară.

ALEXE BOCANCEA : — Să nu uităm că pentru realizarea unei capacităţi industriale, în cazul cel mai simplu trebuie circa un an şi în cazul cel mai complicat un an şi jumătate sau doi. Spun aceste lucruri pentru ca să vedeţi cu cît timp înainte ar trebui să cunoaştem soluţiile, materialele şi sortimentele pentru ca noi să putem răspunde operativ la dotarea tehnică a lucrărilor de irigaţie. O altă problemă pe care doresc să o subliniez este **eficienţa lucrărilor.** În legătură cu profilul trebuie să discutăm problema jgheaburilor, a tipurilor de jgheaburi care trebuie să se producă.

În această privinţă un lucru trebuie să fie clar. Dumneavoastră fixaţi dimensiunea jgheaburilor, ne arătaţi sarcinile la care trebuie să răspundă fabricile noastre, indicîndu-ne ce produse sînt mai potrivite pentru iarnă, pentru vară, pentru îngheţ, pentru dezgheţ. Noi contribuim cu experienţa noastră în tehnologie. Cum trebuie să fie transportate, cum trebuie să fie montate, sînt chestiuni care vă privesc pe dumneavoastră.

GHEORGHE LUŢĂ : — Consider că este bine ca asigurarea utilajului pentru lucrările de îmbunătăţiri funciare să fie mai bine coordonată decît în prezent ; la aceasta trebuie să contribuie C.S.P., Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, Ministerul Industriei Construcţiilor, Consiliul Superior al Agriculturii prin departamentele : întreprinderilor agricole de stat şi îmbunătăţirilor funciare, precum şi Uniunea Naţională a Cooperativelor Agricole.

Aici s-a ridicat problema furnizării ritmice a utilajelor. Toţi sîntem de acord cu acest lucru. Dar cum sînt exprimate cererile dv ? : materialele să fie executate de către noi în şase luni şi în nouă luni. Şi aceasta pe bună dreptate. Însă anul are 12 luni. Iată de ce noi venim cu sugestia, care a fost conturată şi altă dată, şi anume : **agricultura să beneficieze de un alt plan, şi anume de un plan agricol şi nu de cel calendaristic.** Adică să aibă planul pînă la sfîrşitul lunii martie. Acest lucru ar atrage o serie de modificări de date, modificări care nu consider că ar constitui un impediment, ci, dimpotrivă, ar contribui la o reglementare mai bună a situaţiei.

CORNEL ZGÂVÎRDICI : — Am să mă refer la unele aspecte legate de calitatea produselor industriei. Acţiunea de îmbunătăţiri funciare comportă dotarea agriculturii cu o serie de utilaje cu caracter tehnic ridicat. Sub acest aspect, în dorinţa noastră de a îmbunătăţi în continuare metodologia şi asimilările de noi produse eu aş sugera ca specialiştii să elaboreze în continuare şi să definitiveze planul de perspectivă pentru asimilarea de noi produse. Subliniez acest lucru deoarece se mai manifestă unele deficienţe care influenţează negativ calitatea lucrărilor. De pildă, maşina de săpat, profilat şi curăţat şanţ s-a prevăzut să fie asimilată în 1969, dar studiul pentru ea nu este definitivat. Din această cauză, ţinînd cont de ciclul normal de asimilare, maşina respectivă nu va putea fi asimilată la timp. Iată de ce este bine ca, împreună cu Consiliul Superior al Agriculturii, să **îmbunătăţim metodologia de calcul a ciclului de asimilare.**

• *Ştiinţa — izvor al fertilităţii*

MARCU BOTZAN : — Promovarea progresului tehnic în proiectarea, construirea şi exploatarea amenajărilor funciare este organic legată de **ridicarea pe o treaptă superioară a cercetărilor ştiinţifice.** Rezultatele valoroase obţinute se cer conjugate cu noi soluţii şi recomandări, în special la acele probleme unde ştiinţa, pînă în prezent, nu şi-a spus cuvîntul, deşi practica le solicită cu stringenţă. Dintre acestea amintesc rezolvarea problemelor privind tehnica irigaţiilor, folosirea surselor de apă pentru irigaţii, bilanţul general al apei în sistemele hidroameliorative, comportarea în exploatare a diferitelor metode şi tipuri de amenajări pentru irigaţii, evoluţia solurilor din sistemele hidroameliorative, măsurile de prevenire a degradării şi ameliorarea solurilor saliinizate, agrotehnica în condiţiile de irigare a culturilor. Nu de mai mică importanţă este crearea unor soiuri valoroase de plante, specifice pentru condiţii de irigare.

Prof. univ. GHEORGHE VALUŢĂ : — Rezolvarea multiplelor aspecte pe care le ridică lucrările de îmbunătăţiri funciare cere din partea cercetării ştiinţifice o tot mai strînsă legătură cu practica — adevăratul laborator al verificării oricărei soluţii. De mare folos în această direcţie este organizarea punctelor de sprijin în întreprinderile agricole socialiste care îşi desfăşoară activitatea în cadrul sistemelor mari de irigaţii construite sau în curs de construire.

Este bine ca în această activitate de cercetare ştiinţifică să fie atraşi pe scară largă specialiştii din unităţile agricole care, prin experienţa lor, pot aduce o însemnată contribuţie la rezolvarea multiplelor probleme ridicate de executarea şi exploatarea amenajărilor funciare.

(Continuare în nr. viitor)

Denumirea unităţii	Înainte de amenajare: Luciu de apă (ha)	Înainte de amenajare: Producţie unitară (kg/ha)	Înainte de amenajare: Producţie medie totală (tone/an)	După amenajare — Suprafeţe piscicole — ha: Total	Pepiniere	Lacuri	Peşte de consum: Puiet (tone/an)	(kg/ha)	(tone/an)
Brateşul de Jos	8000	79	630	2434	320	2114	440	700	1700
Măcin — 23 August	2910	83	240	1700	150	1550	140	800	1360
Insula Mare a Brăilei	11 270	100	1127	390	—	390	—	500	195
Borcea de Jos I+II+III	4100	107	440	—	—	—	—	—	—
Boianu-Sticleanu-Călăraşi	8000	82	656	630	230	400	205	1000	400
Gostinu-Greaca-Argeş	10 000	130	1300	—	—	—	—	—	—
Seaca-Vînători-Suhaia	4030	60	240	1090	130	960	160	800	870
Dăbuleni-Potelu-Corabia	6410	86	550	—	—	—	—	—	—
Bistreţ-Nedeia-Jiu	5800	95	550	2050	250	1800	345	800	1640

NOTA : — În incinta Insula Mare a Brăilei, după datele din planul de amenajare a apelor din România, elaborat în anul 1962, producţia medie anuală în regim natural era de 2450 t. Luînd în considerare aceste date, producţia piscicolă totală înainte de amenajare din incintele prezentate ar însuma cca. 7100 t cu 1640 t mai mult decît se prevede a se obţine în regim amenajat. În tabel a fost luată în considerare numai suprafaţa efectivă a luciului de apă stabilită prin proiectul de ansamblu elaborat în anul 1965, cu o producţie medie de 100 kg/ha.

Asigurarea cu baza tehnică corespunzătoare — condiţie majoră a eficienţei lucrărilor de îmbunătăţiri funciare.

• 100 de mii tone ţevi

La Uzinele „Republica" din Capitală a intrat în funcţiune, dînd şi prima producţie, laminorul de 6 ţoli. Proiectat şi realizat în întregime în ţară, noul agregat are o capacitate de producţie de peste 100 000 tone ţevi anual. Acestea se fabrică pentru nevoile industriilor petrolieră, chimică, construcţiilor de maşini. Realizatorii proiectului sînt specialiştii Institutului pentru proiectare de laminoare, utilajele fiind produse de Uzinele „23 August" din Capitală, uzinele constructoare de maşini Reşiţa, „Progresul"-Brăila, iar echipamentul electric a fost realizat de „Automatica"-Bucureşti.

• Cu 400 CP în plus

Prin reproiectarea unor ansamble şi pe baza unor îmbunătăţiri tehnice, specialiştii reşiţeni au sporit puterea motorului Diesel pe care-l realizează de la 2 100 la 2 500 C.P., reducînd în acelaşi timp şi greutatea lui.

• Un nou cartier la Ploieşti

A început glisarea primelor blocuri de locuinţe în noul cartier din zona de vest a Ploieştiului. Aici se vor construi blocuri cu 4 şi 10 etaje, cuprinzînd 18 000 de apartamente şi dotările social-culturale aferente — şcoli, complexe comerciale şi de deservire. Mai mult de jumătate din numărul apartamentelor urmează să fie construite din panouri mari prefabricate.

BREVIAR ECONOMIC

• Plăci din sticlă

Specialiştii Fabricii de geamuri din Mediaş au obţinut din deşeuri primele cantităţi de plăci din sticlă spongioasă pentru construcţii. Ele vor fi utilizate pentru pereţi despărţitori şi acoperişuri, avînd caracteristici superioare de izolare fonică şi termică. Plăcile şi cărămizile de sticlă spongioasă sînt de 4—5 ori mai uşoare şi de cîteva ori mai ieftine decît cărămizile obişnuite.

• Agricultură irigată pe terenuri nisipoase

A intrat parţial în funcţiune sistemul de irigaţie Calafat-Ciuperceni, situat în zona bîntuită de nisipuri zburătoare din sud-vestul Olteniei. Sistemul amenajat prin eforturile comune a mai multor cooperative agricole de producţie pune în valoare 1 850 ha de terenuri nisipoase. Apa necesară este captată din Dunăre, fiind dirijată printr-un canal de aducţiune şi distribuită pe o reţea de 47 km de canale de irigaţie.

• 1,5 milioane perechi mănuşi anual

Noua fabrică de pielărie şi mănuşi din Tg. Mureş a început să producă. Tăbăcăria minerală de aici va prelucra anual 300 000 piei brute. La cele 3 linii tehnologice ale secţiei de confecţii, se vor produce anual 1,5 milioane perechi mănuşi într-un sortiment variat.

Pentru intensificarea progresului tehnic i

ESTE NECESARĂ ACCELERAREA RITMULUI DE

RIDICAREA GRADULUI de tehnicitate, prin modernizarea și dotarea întreprinderilor cu mașini și utilaje noi, concomitent cu introducerea de tehnologii înaintate, are efecte economice pozitive, determinînd sporirea continuă a productivității muncii, îmbunătățirea calității și reducerea prețului de cost al produselor.

Înzestrarea economiei cu tehnică nouă revine, în cea mai mare măsură, industriei noastre constructoare de mașini, ramură care, în anii postbelici, a cunoscut — ca urmare a grijii acordate de stat pentru utilarea și organizarea ei pe principii moderne — o dezvoltare puternică. Eșalonarea în timp a acoperirii cerințelor de dotare a întreprinderilor, în funcție de importanța lor, precum și de nevoile impuse de valorificarea superioară a resurselor țării, constituie una din căile de care, practic, trebuie și va trebui să se țină seama. Pornind de aci, au fost fixate din timp, planuri de perspectivă și totodată rezolvate în fiecare an multe din solicitări, întreprinderile primind mașini și utilaje in sortimente diversificate, cu parametri tehnico-funcționali ridicați.

Ritmul rapid al dezvoltării științei și tehnicii impune industriei producătoare de mijloace de producție să dea dovadă de multă receptivitate, suplețe și mobilitate pentru a realiza produse care să țină pasul cu noile cuceriri, fiind astfel capabilă să asigure dotarea tuturor ramurilor industriale cu mașini și utilaje moderne, de înaltă eficiență economică. În ce stadiu se află, din acest punct de vedere înzestrarea întreprinderilor din ramurile minieră, petrolieră și forestieră, în ce măsură ritmul de asimilare a produselor noi satisface cerințele?

• Crește proporția utilajelor realizate în țară

PENTRU UNELE RAMURI de producție, industria construcțiilor de mașini a reușit să satisfacă nevoile de utilaje în proporție de 60—80%. **În industria minieră, de exemplu, circa 65% din utilajele de exploatare și 90% din cele de preparare, sînt realizate în țară.** Anual, exploatările miniere primesc circa 18 000 tone utilaje. Introducerea lor în producție a permis, în mod practic, realizarea mecanizării în proporție de 100% a transportului pe galeriile principale, precum și a perforării găurilor de mină la toate exploatările de cărbune și minereuri etc.

Economia forestieră beneficiază, de asemenea, din plin de sprijinul industriei construcțiilor de mașini în mecanizarea diferitelor lucrări atît în sectorul de exploatare, cît și în cel de industrializare a lemnului. **Numai în perioada 1960—1965 au fost însușite în fabricație peste 100 tipuri diferite de mașini** (inclusiv 7 utilaje modernizate), **din care 57 tipuri de către uzinele constructoare de mașini, iar 44 de către întreprinderile proprii.**

În perioada 1966—1970, programul de însușire a noi utilaje pentru economia forestieră continuă în același ritm, fiind prevăzute a fi asimilate în fabricație circa 95 tipuri de utilaje individuale, dar de o complexitate mai mare și se vor realiza primele linii tehnologice semiautomate și automate pentru fabricile de mobilă.

O remarcă deosebită în privința furnizării de utilaje moderne de către industria constructoare de mașini poate fi făcută și în domeniul utilajului petrolier. **Industria noastră petrolieră** își rezolvă astăzi sarcinile atît la forarea sondelor, cît și în rafinării, folosind utilaje de construcție românească. **În ultimii ani s-au asimilat 3 instalații de foraj de un înalt nivel tehnic** (S 200, 2 DH și 4 DH, care forează pînă la adîncimi de 3 500 m și, respectiv, de 7 000 m). **Au mai fost asimilate 3 familii de pompe pentru extracția țițeiului vîscos, a celui cu nisip și cu gaze. În sfîrșit, au fost asimilate și modernizate agregatele de cimentare: A.C. 400, A.C. 500 și A.C. 700.**

Simpla enumerare a acestor realizări atestă că s-au depus eforturi mari, că cercetătorii, proiectanții, muncitorii, inginerii și tehnicienii din industria constructoare de mașini au cheltuit multă materie cenușie, au dovedit iscusință și inventivitate în activitatea desfășurată. În prezent, **multe din mașinile, utilajele și instalațiile realizate în țară se ridică la nivelul performanțelor celor similare fabricate în țări cu vechi tradiții industriale.** De aici și creșterea ponderii mașinilor și utilajelor în exportul nostru de la 4,2% în 1950 la 19,0% în 1967. În ultimii ani, România a exportat sute de instalații petroliere, tractoare, autocamioane, mașini-unelte, diverse utilaje complexe, cîștigînd prin calitățile acestora un prestigiu bine meritat în rîndurile partenerilor săi.

S-ar cuveni poate ca, la acest capitol, să inserăm și alte aspecte care privesc eforturile ce se depun pentru a se ține pasul cu tehnica modernă, cu cerințele insistente, cantitative și calitative, ale diferiților beneficiari. Dar, pe fondul activității pozitive privită în ansamblu, se manifestă și unele carențe care vizează insuficiențe pe filiera ținerii pasului cu noile cuceriri ale științei și tehnicii — insuficiențe care, în ultimă instanță, frînează introducerea rapidă și în măsura cuvenită a progresului tehnic în întreprinderi, cu consecințe directe asupra eficienței economice.

NU S-AR PUTEA SPUNE că, la ora actuală, întreprinderile noastre nu dispun de detaliile necesare activității curente și de viitor în ce privește modernizarea și asimilarea de noi produse. Atît ele, cît și direcțiile generale din ministere au volume considerabile de studii și planuri. De fapt, nu de acest lucru, important și el, se duce lipsă. Greul problemei îl reprezintă înfăptuirea acestor studii și planuri, materializarea lor efectivă. **De ani de zile, la capitolul asimilări de produse noi,** de pildă, **se constată serioase rămîneri în urmă:** neînfăptuirea prevederilor de plan, lungirea perioadelor de însușire a noi produse, preț de cost ridicat, utilaje realizate sub nivelul tehnicii mondiale. Cauzele sînt multiple. Grav este însă că, în ciuda analizelor ce se întreprind, în ciuda explicațiilor ce se dau, unele deficiențe stăruie, devenind puternice frîne în calea activității de însușire a noi produse, în dotarea uzinelor și fabricilor cu mașini și utilaje de înaltă eficiență.

• Însușirea de produse noi — sarcină neobligatorie?

Datorită unei asemenea stări de fapt, de pildă, **din cele 63 tipodimensiuni de sape de foraj pentru industria petrolieră** (sarcina prevăzută pentru perioada 1966—1970), **nu au fost asimilate în decurs de aproape 3 ani decît 6; pentru industria minieră s-a prevăzut asimilarea în fabricație în 1967 a unui număr de 27 de produse noi, dar s-au realizat numai 22; pentru economia forestieră, din 12 prototipuri ce urmau să fie realizate în 1967, s-au asimilat 10.** Așa stînd lucrurile, nu este de mirare că în ramurile amintite, anumite activități sînt lipsite de aportul mecanizării, nivelul tehnic al producției fiind serios rămas în urmă. Cum se explică nerealizarea la termenele prevăzute a prevederilor din planul tehnic?

Obiectivul principal al fiecărei întreprinderi industriale îl constituie, după cum este și firesc, îndeplinirea exemplară a planului de stat. Orice nerealizare, cantitativă sau calitativă, atrage după sine diminuarea beneficiului, cît și a posibilităților de stimulare materială a colectivului de muncă. Există, deci, o interdependență între nivelul realizărilor și cel a eficienței activității întreprinderii. Nu același lucru se petrece din păcate și în cazul cînd întreprinderile nu realizează planul tehnic, sarcinile de modernizare și de asimilare a unor produse. Îndeplinirea sau neîndeplinirea prevederilor de plan la acest capitol nu atrage după sine nici stimulare, nici — respectiv — penalizare. **Lipsa unor elemente de stimulare care să cointereseze întreprinderile în informarea operativă și aplicarea în practică a tot ce este nou în tehnică duce de multe ori la tergiversări, la nesocotirea și neîndeplinirea obligațiilor ce le revin în pregătirea condițiilor pentru producția anilor viitori** (ne referim, îndeosebi la însușirea unor produse noi solicitate de beneficiari, la realizarea unor prototipuri prevăzute în planul tehnic, la dotarea întreprinderilor constructoare de mașini cu aparatură corespunzătoare etc.).

Evident, insuficientul interes pentru însușirea, în termenele stabilite, a produselor noi are acum, și în viitor poate avea și mai pregnant, consecințe economice din cele mai serioase. **Concentrarea cu prioritate a tuturor forțelor din întreprinderi spre realizarea sarcinilor de producție din planul de stat și ignorarea pregătirii fabricației pentru viitor duc la evidente rămîneri în urmă, la fabricarea de produse depășite din punct de vedere tehnic și funcțional, în comparație cu cele similare de pe piața mondială.** Tocmai datorită unei asemenea practici, unele produse se află în această situație:

- **pompele de adîncime realizate în serie de Uzinele mecanice-Cîmpina.** Din punct de vedere constructiv, pompa tip P are lungimea cămășilor de 152 mm, în timp ce toate țările avansate producătoare de utilaj petrolier fabrică aceste cămăși la lungimi de 305 mm. Dintr-un studiu întocmit de Institutul de cercetări foraj-extracție-Cîmpina, rezultă că eficiența pompelor cu cămăși de 305 mm este mult mai mare față de cea a pompelor cu cămăși de 152 mm — reducerea în procesul de extracție cu 50% a pierderilor de țiței;
- unele tipodimensiuni de sape de foraj modernizate de către Uzina „1 Mai"-Ploiești, deși au prețuri mai mari (de 8—55%) nu realizează performanțe cu mult superioare sapelor vechi. În medie, s-a constatat o sporire a metrajului de la 29,54 m sapă la 30,5 m/sapă, o creștere a duratei de menținere a ei în producție de la 8,87 ore/sapă la 9,6 ore/sapă. Firește, în locul modernizărilor care au dus doar la cheltuieli suplimentare, se impune asimilarea de noi prototipuri de performanță;
- **locomotiva de mină Diesel,** produs de serie, este sub nivelul celor similare de pe piața mondială, perfecționarea ei impunîndu-se de multă vreme;
- **ciocanele perforatoare,** utilaj mult solicitat de exploatările miniere, se realizează la un nivel scăzut, deși de 3—4 ani se fac studii și se încearcă îmbunătățirea lor, astfel încît performanțele să fie mult ridicate;
- **circularul de tivit cu avans mecanic (C.T.A.M.) și circularul de formatizat placaj cu 3 discuri (F.P. — 3 D),** realizate de Uzina mecanică-Roman, nu prezintă siguranță și durabilitate în exploatare, comparabilă cu produsele similare importate.

Asemenea exemple mai pot fi date. Menținerea în fabricație a unor produse învechite este consecința unei gîndiri înguste, potrivit căreia ele nu creează bătaie de cap în producție și asigură întreprinderii, de bine de rău, un anumit volum de beneficii. O astfel de concepție se cere curmată, întrucît aduce prejudicii atît producătorilor, cît și economiei naționale.

Întreprinderile dispun de importante fonduri pentru tehnică nouă alocate, an de an, de către stat. De ce nu sînt însă utilizate aceste fonduri în scopul pentru care au fost prevăzute, ci în multe locuri rămîn necheltuite? Pentru că, așa cum ne-au relatat mai mulți conducători de întreprinderi, realizarea de produse noi cere eforturi, crearea unor condiții speciale (ateliere de prototipuri, bancuri de probă, stații-pilot etc.) și adesea, punerea în producție a acestora influențează în mod negativ, o bună bucată de timp, indicatorii tehnico-economici ai întreprinderii. Este un viciu ce se perpetuează și care va trebui înlăturat. Ministerele ar trebui să verifice, periodic, modul în care sînt înfăptuite prevederile planurilor tehnice, să sprijine întreprinderile pe care le coordonează în eliminarea unor greutăți și, totodată, să le tragă la răspundere pentru nerealizările în domeniul introducerii tehnicii noi, pentru insuficienta activitate ce o desfășoară în direcția îmbinării sarcinilor prezente cu cele de perspectivă.

• Nu numai solicitări, dar și oferte

ÎN ZILELE NOASTRE practica industrială modernă a determinat necesitatea ca nu numai beneficiarii să-și prezinte cerințele, dar și uzinele producătoare să ofere o gamă de prototipuri din care cei interesați să poată alege ceea ce doresc. Or, din acest punct de vedere, multe din întreprinderile industriei constructoare de mașini sînt în această privință deficitare. În general, se așteaptă ca beneficiarul să-și prezinte modelul de referință, să asigure documentația și, numai în măsura în care le convin, acceptă comanda. **Sînt rare cazurile cînd o întreprindere constructoare de mașini pune la dispoziția beneficiarilor, spre consultare, produse similare cu cele solicitate de aceștia, produse care să satisfacă cu succes preferințele.** Ce factori determină această nesatisfăcătoare poziție?

Sintetizînd cauzele, ne-am opri la modul defectuos de planificare și organizare a producției de prototipuri la nivel de întreprindere și direcții generale coordonatoare, la instabilitatea produselor la fabrici și uzine, insuficienta profilare și specializare a întreprinderilor. Cum ar putea fi oferită, de pildă, o gamă mai largă de prototipuri cînd de fabricația utilajului minier se ocupă Uzinele „Progresul"-Brăila (specializate în utilaje de construcții), Uzinele „Grivița roșie"-București (specializate în utilaj chimic), Uzinele „23 August", „Unio"-Satu Mare, U.U.M. Dr. Petru Groza, U.M.M.U.M. Baia Mare etc.? Situația este similară și pentru alte ramuri de producție. De fabricarea mașinilor și instalațiilor forestiere se ocupă Uzinele „23 August", Uzina mecanică Cugir (unitate care are cu totul alt profil), Uzina de utilaj petrolier-Tîrgoviște (specializată în utilaje petroliere), Uzina mecanică-Sibiu (profilată pe realizarea de mașini pentru industria ușoară), I.M. Roman, Uzinele „Progresul"-Brăila etc. Numărul mare de întreprinderi la care este distribuită realizarea diferitelor utilaje pentru ramura minieră și pentru economia forestieră arată că sînt serioase minusuri în **specializare și profilare.**

S-ar putea crede, așa cum încearcă să justifice unii specialiști din Direcția tehnică a M.I.C.M., că răspîndirea largă a fabricației diferitelor produse cu un anumit specific de ramură, ar avea la bază tendința de specializare tehnologică a întreprinderilor. Urmărind însă îndeaproape complexitatea activității întreprinderilor amintite, rezultă că nu este vorba nici pe departe de o profilare tehnologică, ci mai degrabă de uzine-tampon care trebuie să facă față la toate, în cazul că nu se găsesc alți executanți sau de întreprinderi la care apar vremelnic capacități disponibile. Or, practica arată că fără o adîncire a specalizării, fără o profilare adecvată, este greu să se asimileze noi produse care să țină pasul cu tehnica nouă și în condițiile unei eficiențe corespunzătoare.

Lipsa unor uzine profilate îmbracă și un alt aspect, deloc minor, și anume: **plimbarea în 4—5 uzine a unui produs în decursul a cîtiva ani, pentru a fi realizat.** Morile cu bile pentru industria minieră, de pildă, au fost fabricate în ultimii ani, succesiv, la uzinele „Progresul"-Brăila, „Independența"-Sibiu, „Unio"-Satu Mare, iar pentru anul 1968 au fost transferate la Uzinele „Grivița roșie"-București. În același fel au fost purtate de la o uzină la alta fabricația coloanelor telescopice, a locomotivelor Diesel pentru mine, a vagonetelor de mină etc. Mai mult, o serie de utilaje au fost transferate de la uzine specializate în utilaj minier („Unio"-Satu Mare, U.M.M.U.M. Baia Mare), deși numai circa 30% din capacitatea acestora este ocupată pentru producția unor asemenea utilaje.

„Plimbările" de produse — racilă veche și care, din păcate, se menține încă în întreprinderile industriei constructoare de mașini — nu sînt lipsite de consecințe. Uzinele nespecializate realizează produsele cu deficiențe serioase de fabricație, le livrează cu mari întîrzieri și cu prețuri de cost ridicate.

În ultimii ani, atît industria minieră, petroliferă cît și cea forestieră, nefiind onorate la termen cu o serie de utilaje solicitate pentru mecanizarea diferitelor lucrări, au cheltuit milioane de lei-valută pentru a le aduce din import. În 1967, de pildă, Ministerul Petrolului, datorită întîrzierii în asimilarea unor tipodimensiuni de sape de foraj, a importat 1400 bucăți în valoare de 2 milioane lei-valută, iar pentru 1968 a prevăzut achiziționarea din străinătate a încă 1500 bucăți care vor costa 2 240 000 lei-valută etc.

Neexistînd o profilare bine conturată a întreprinderilor pentru fabricația utilajelor miniere și a celor pentru economia forestieră, nu au fost luate, în decursul anilor, nici măsurile ce se impuneau pentru dotarea lor cu aparatură de control, bancuri de probă, stații-pilot — factori de primă importanță în asigurarea calității și performanțelor fiecărui produs. De aceea, și în prezent se mențin, la unele produse, deficiențe constructive și funcționale. Este suficient să arătăm, de pildă, **că Uzinele „Independența"-Sibiu, care realizează de peste 10 ani unelte pneumatice pentru industria minieră, neavînd aparatura necesară de control și încercări, n-au putut să ridice performanțele acestora la nivelul celor din alte țări** (uneltele pneumatice au performanțe și anduranțe scăzute, consum de aer comprimat mare). În aceeași situație se află și Uzinele „Unio"-Satu Mare, U.M.M.U.M.-Baia Mare, I.M. Roman, U.M. Dr. Petru Groza etc. Din lipsa de dotare corespunzătoare, în aceste ultime uzine se fac simțite deficiențe în domeniul tratamentului termic, al asigurării anduranței produselor.

Ceea ce constituie o piedică serioasă în activitatea unor întreprinderi ale industriei constructoare de mașini, este **lipsa atelierelor de prototipuri.** Inexistența acestora face ca produsele noi să fie realizate „prin-

DOTARE CU MIJLOACE DE MUNCĂ MODERNE

tre picături" în secțiile productive, care sînt antrenate în realizarea curentă a sarcinilor de plan, și nu în condițiile cele mai bune. Organizarea unor ateliere de prototipuri în principalele uzine specializate pe produse pentru diferitele ramuri ale economiei se impune cu atît mai mult, cu cît știința și tehnica evoluează în zilele noastre într-un ritm extrem de rapid. De aceea, **organizarea unor ateliere de prototipuri, cu dotația tehnică corespunzătoare și cadre de înaltă pregătire profesională, constituie, la ora actuală, o cerință a ținerii pasului cu realizarea de mașini, utilaje și instalații la nivelul tehnicii contemporane.**

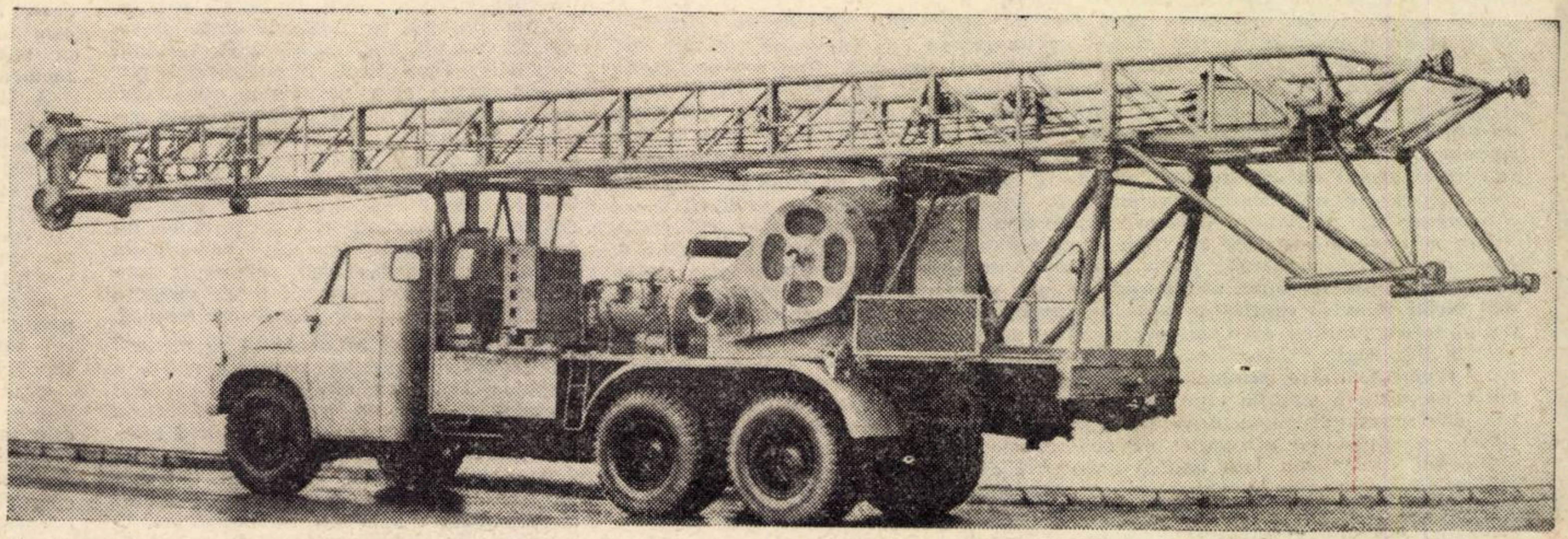

Instalația de intervenție I.C.—5 m 16, este destinată operațiunilor de intervenție ce se fac la sondele aflate în producție. Fiind montată pe un autoșasiu greu și acționată de motorul acesteia, ea se poate deplasa ușor de la o sondă la alta. Instalația are o funcționare elastică, fiind echipată cu un convertizor hidraulic de cuplu, comenzile pneumatice fiind centralizate la pupitrul de comandă

Duratele de asimilare nu pot fi reduse sub 2-3 ani?

RECEPTIVITATEA ȘI MOBILITATEA în însușirea și aplicarea noului, adaptarea producției la cerințele progresului tehnic sînt caracteristici obligatorii, care asigură bunul mers al activității oricărei întreprinderi, o înaltă eficiență economică. Industria noastră constructoare de mașini a realizat în ultimii ani produse care se bucură de competitivitate pe piața mondială. În același timp, există și situații, și din păcate nu puține, cînd lucrurile se petrec contrariu. Datorită inerției și orientării înguste din unele întreprinderi, procesul de asimilare a unor produse simple durează, fără justificări temeinice, ani de zile.

Tergiversarea asimilărilor conduce adesea nu numai la dotarea cu întîrziere cu tehnica nouă a unor întreprinderi, ci și la intrarea în uzura morală a produsului inainte ca acesta să fie realizat pe scară largă — economia țării avînd de pierdut din această cauză însemnate valori materiale. Bunăoară, **însușirea în fabricație a instalației de impregnat și uscat hîrtie pentru înnobilarea plăcilor din lemn a durat mai bine de 5 ani.** Studiul tehnico-economic a fost gata la 10 aprilie 1963 și avizat de Ministerul Economiei Forestiere și de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini în același an. Proiectul tehnic a fost executat de I.S.P.F. în decembrie 1964 și avizat în aceeași lună de M.E.F. Avizarea lui de către M.I.C.M. s-a făcut la 24 februarie 1965. Uzina „Progresul"-Brăila a livrat prototipul în primele luni ale anului 1966 — prototip care abia în luna iunie 1968 a început să fie montat la C.I.L.-Pipera. Consecințele economice? **Dacă instalația ar fi fost definitivată la timp, se putea produce o cantitate de tegofilm, echivalentă cu economisirea unei sume de circa 5 milioane lei-valută.**

Asemănător s-au petrecut lucrurile și cu mașina de lustruit panouri cu 6 cilindri. Studiul tehnico-economic a fost terminat de către Ministerul Economiei Forestiere la 30 decembrie 1965 și avizat de Consiliul tehnico-științific și de M.E.F. la 28 ianuarie 1966, iar de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini la 15 martie 1966. Proiectul tehnic de execuție a fost realizat la 28 decembrie 1966 și a fost avizat de Consiliul tehnico-științific și M.E.F. la 18 noiembrie 1966, iar de către M.I.C.M. la 12 decembrie 1966. Prototipul a fost executat de I.M. Roman la 22 decembrie 1967 și omologat la 25 martie 1968. Așadar, o perioadă de mai bine de 2 ani.

Și în privința termenelor de asimilare a utilajelor petroliere, din analiza efectuată s-a desprins că, în multe cazuri, acestea sînt foarte lungi. **Însușirea în fabricație a unor tipodimensiuni de sape de foraj durează circa 24 de luni, în timp ce în străinătate, la produse similare, el este mai mic cu $1/3$.** Practic, timpul afectat asimilării, este consumat astfel:

— realizarea proiectului tehnic:	3 luni
— executarea desenelor de execuție:	3 luni
— fabricarea prototipului:	6 luni
— omologarea prototipului:	3 luni
— pregătirea fabricației:	6 luni
— punerea în fabricație de serie:	3 luni
Total	24 luni

Părerea multor specialiști din industria petrolului, cît și din industria construcțiilor de mașini, este că există reale posibilități de reducere a termenelor de asimilare a diferitelor produse, în funcție de complexitatea lor. **În cazul sapelor de foraj, prin elaborarea documentației tehnice într-o singură fază** (direct desene de execuție) **și întocmirea proiectului tehnic pe familii de produse, timpul prevăzut s-ar putea micșora cu mai bine de 3 luni. Totodată, prin îmbinarea celor două faze** (pregătirea fabricației și punerea în producție) **s-ar diminua timpul afectat cu încă aproape 6 luni. S-ar mai putea obține reduceri și prin scurtarea termenului de avizare a documentației în Consiliul tehnic de la o lună, cît este prevăzut, la circa 20 zile.**

Dar, pentru a se ajunge aici, este necesar ca reglementarea care stabilește termenele pentru diferitele faze de asimilare să fie reactualizată, prevederile sale urmînd să stimuleze întreprinderile în reducerea la minimum posibil a termenelor de însușire și de punere în fabricație de serie a produselor noi. Menținerea termenelor lungi de asimilare constituie în prezent una din cauzele principale care limitează posibilitățile întreprinderii de a însuși în aceeași perioadă un număr mai mare de produse.

Fiind lipsite de mobilitatea necesară, unele uzine constructoare de mașini imprimă acțiunii de modernizare a parcului de utilaje existent în fabricație de serie, un ritm foarte lent. Bunăoară, marea majoritate a utilajelor de preparare, necesare industriei miniere, se fabrică, în continuare, după tipuri omologate cu 10—15 ani în urmă, deși în acest interval s-au realizat în alte țări mari progrese în folosirea materialelor de uzură, cauciucări, dotarea cu aparatură de comandă, control și automatizare etc.

Tot datorită lipsei de mobilitate, de adaptare a producției la cerințe, unele uzine nu acceptă să asimileze utilaje și diferite aparate în serii mici (celule de 6 kV antigrizutuoase, diverse aparate electrice, pentru automatizare etc.). Or, asemenea refuzuri determină pe solicitanți să se adreseze importului, sau să facă improvizații costisitoare. Mai mult chiar, industria minieră, forestieră și altele, au trecut să-și organizeze, în cadrul atelierelor de reparații, secții speciale de fabricare a unor utilaje. Sînt chiar tendințe ca acestea să-și organizeze întreprinderi proprii constructoare de utilaje. Bineînțeles că astfel de măsuri duc la cheltuieli mari, la realizări de produse sub nivelul necesar. Iată, de ce, întreprinderile constructoare de mașini trebuie să fie mai receptive, să găsească soluții eficiente pentru adaptarea producției la cerințele beneficiarilor.

Beneficiarul și executantul — în egală măsură răspunzători

FAPTUL CĂ PERIOADELE DE ASIMILARE se lungesc adesea la nesfîrșit, nu constituie, în exclusivitate, vina uzinelor industriei construcțiilor de mașini. Aici își aduc o contribuție de seamă și beneficiarii. Specialiștii Direcției tehnice din M.I.C.M. ne-au înfățișat nenumărate exemple cînd unii beneficiari solicită insistent diferite mașini și utilaje, pentru ca apoi, tot ei, să facă intervenții să nu mai fie produse. Dar renunțările nu se fac în timp util, ci atunci cînd produsele respective se și află într-o fază înaintată de însușire. **În urmă cu 2 ani,** de pildă, **Ministerul Industriei Petrolului și cel al Chimiei au solicitat punerea în producție a unui tip modern de compresor. În acest scop, s-a format o comisie compusă din specialiști din Ministerul Petrolului, Ministerul Industriei Chimice și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini pentru prospectarea pieței externe, cumpărîndu-se o licență care a costat peste 2 milioane lei-valută.**

După ce s-a trecut însă la organizarea asimilării, produsul urmînd să fie pus în fabricație de serie, cele două ministere beneficiare au adus la cunoștința M.I.C.M. că renunță la el, întrucît prin organizarea științifică a producției și a muncii au găsit alte resurse care nu mai solicită noi utilaje.

Cine suportă însă costul licenței, cît și al lucrărilor pregătitoare de însușire a noului produs? Zecile de milioane ce se irosesc în acest mod, fără a mai putea fi recuperate, dăunează economiei naționale. O analiză mai aprofundată asupra acestui fenomen, ar avea darul să scoată la iveală și alte multe neajunsuri care, pînă la urmă, se soldează cu aruncarea pe apa sîmbetei a unor mari fonduri bănești. Pentru evitarea acestora, se **impune elaborarea unor reglementări care să îngrădească cheltuirea de fonduri pentru produse care, de la bun început, nu sînt necesare și, deci, nu vor trebui să fie realizate.**

Un alt element care împiedică buna desfășurare a activității de asimilări, este insuficienta colaborare dintre executant și beneficiar. Unele institute de cercetări și proiectări ale ministerelor, trimit studii tehnico-economice insuficient aprofundate și puse la punct. I.S.P.F. (Institutul de studii și proiectări forestiere) proiectînd greșit mașina de șlefuit cu trei cilindrii, agregatul de aplicat și nivelat borduri de panouri, mașina de frezat furnire decorative, a determinat realizarea unor prototipuri necorespunzătoare. Punerea lor la punct a necesitat importante cheltuieli de fonduri bănești și de timp.

O altă racilă este și aceea a tergiversării experimentării prototipurilor. În prezent, se găsesc în stadiu de experimentare unele prototipuri la întreprinderile Ministerului Petrolului și ale Ministerului Minelor. Or, cine poate fi mai interesat în dotarea cu tehnica nouă decît solicitanții, beneficiarii acestor produse? Și totuși, se desfășoară un adevărat „maraton" pînă ce o întreprindere pune în producție un produs și își spune părerea despre comportarea lui. Așadar, și în această privință ar trebui intervenit, în sensul ca **beneficiarii care întîrzie experimentarea peste un anumit termen-limită, să fie penalizați din punct de vedere material, întrucît este serios afectată în valorificarea potențialului nu numai întreprinderea respectivă, ci economia națională.**

Din propunerile și sugestiile specialiștilor

DIFERITELE ASPECTE ale tergiversării în asimilarea unor produse noi, ale necesității dotării cu tehnica nouă, desbătute cu specialiștii din ramurile analizate, au relefat unele propuneri și sugestii valoroase care, după părerea noastră, însușite de organele în drept, ar putea conduce pe viitor la îmbunătățirea situației:

- **În ansamblu, planurile de asimilări să fie orientate către familii de utilaje universale moderne, în vederea satisfacerii tuturor nevoilor interne, asigurîndu-se în același timp caracterul de competitivitate pe piața internațională.**
- **Profilarea cu caracter durabil și dotarea corespunzătoare a unor uzine din cadrul M.I.C.M., pentru producția de utilaj minier, forestier și petrolier, astfel încît ele să fie în măsură să asigure realizarea tuturor utilajelor la parametrii de nivel mondial.**
- **Dezvoltarea, în cadrul uzinelor constructoare de mașini profilate, a unor servicii de concepție, capabile să rezolve sarcinile ce le sînt încredințate.**
- **Utilizarea din plin a fondurilor pentru tehnica nouă, atît pentru organizarea de ateliere de prototipuri, dotarea întreprinderilor cu aparatură de control, bancuri de probă, cît și pentru realizarea de cît mai multe prototipuri etc. Pentru neutilizarea corespunzătoare a fondurilor de tehnică nouă, întreprinderile să fie penalizate materialicește.**
- **Organizarea unui centru de cercetare și proiectare pentru construcțiile de utilaj minier pe lîngă Uzina „Unio"-Satu Mare, care să studieze și să rezolve problemele legate de realizarea de utilaj modern** (transmisii hidrostatice, acționări pneumatice, cauciucări, acoperiri galvanice) și, **în colaborare cu alte unități de cercetare, să elaboreze oțeluri speciale, bronzuri și alte materiale de calitate superioară.**
- **Ministerele, împreună cu C.S.P.O.S., să studieze posibilitatea găsirii unor forme stimulative, dar și de penalizare, care să cointereseze din plin întreprinderile în realizarea planului tehnic.**
- **Să se reactualizeze, prin analizarea concretă a nevoilor, listele de utilaje noi ce urmează a fi asimilate în anii următori, fixîndu-se termene strînse, în funcție de urgența solicitării lor.**
- **Valorificarea din plin a cercetărilor și concepțiilor proprii de utilaje.**
- **Uzinele constructoare de mașini să organizeze echipe de montaj și de asistență tehnică, care să asigure montarea și punerea în funcțiune, într-un timp cît mai scurt, a diferitelor instalații și utilaje.**
- **Îmbunătățirea sistemului de procurare și de experimentare a modelelor de referință. Ar fi oportun ca, pe lîngă fiecare minister, să se constituie în acest scop un fond special, iar procurarea modelelor de referință și a pieselor necesare prototipurilor să se facă de către Ministerul Comerțului Exterior cu prioritate, fără multe avize, așa cum se cer în prezent.**
- **Beneficiarii să răspundă, alături de executanți, atît pentru nivelul produselor realizate, cît și pentru neînfăptuirea la termenele fixate a programului de asimilări.**

DESIGUR, MAI POT FI STABILITE multe alte măsuri care, în funcție de situațiile specifice ale întreprinderilor, să contribuie la eliminarea deficiențelor, la crearea unui cadru propice realizării într-un termen cît mai scurt și la un nivel corespunzător a utilajelor prevăzute în planurile tehnice. Analizarea temeinică a situației asimilărilor, în lumina măsurilor stabilite de Congresul al IX-lea al P.C.R., precum și de Consfătuirea pe țară din 1966 a lucrătorilor din industria construcțiilor de mașini se impune în prezent ca o necesitate obiectivă. Ministerele, conducerile întreprinderilor, cu participarea specialiștilor din institutele de cercetări științifice trebuie să-și concentreze eforturile pentru perfecționarea continuă a utilajelor fabricate în țară, pentru asigurarea și producerea unor mașini și instalații cu înalte caracteristici tehnice, necesare modernizării ramurilor economiei.

V. BOESCU,
L. ȚINTEA

În determinarea eficienței economice

ESTE NEVOIE DE MAI MULȚI INDICATORI

TRADUCEREA ÎN VIAȚĂ ***a programului de măsuri elaborat de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 impune cunoașterea și folosirea cu un înalt grad de precizie a unui complex de factori ce acționează în economia națională, la diferite nivele, elaborarea unor criterii și metode care să permită aprecierea cu maximum de obiectivitate a rezultatelor obținute în dezvoltarea economică. În acest scop, în studiile publicate mai ales în ultimii doi ani au fost exprimate diferite puncte de vedere.***

Unii autori, ținînd seama în mod just de conținutul complex al categoriei de eficiență economică, propun, totuși, ca unuia sau cîtorva indicatori mai importanți să li se acorde semnificația de indicatori de bază, deoarece ei „sintetizează" factorii care concură la obținerea acestei eficiențe. Astfel, dr. C. Iacobovici-Boldișor este de părere că **„indicatorul de bază al eficienței activității de producție este, totodată, indicatorul principal al eficienței economice în ansamblu. Expresia cea mai sintetică a rezultatelor economice ale producției o constituie prețul de cost unitar",** *motivînd că el „reflectă în mod sintetic cele trei aspecte de bază care caracterizează eficiența economică a producției — cheltuielile de producție, volumul acumulărilor și volumul producției" (sublinierea noastră — N.A.). Dr. Dan Grindea consideră că expresia sintetică a eficienței întregii activități productive ar fi* **devansarea produsului social total de către venitul național, astfel încît de la o perioadă la alta o unitate de produs social total să conțină o porțiune sporită de venit național [1]).** *Fără a nega posibilitatea folosirii și a altor indicatori în exprimarea eficienței activității productive, conf. Florian Burtan propune ca fiind mai corespunzător acestui scop* **raportul dintre productivitatea muncii și volumul fondurilor fixe, apreciind ca pozitivă situația cînd acesta are o valoare supraunitară, sau, în general, cînd productivitatea muncii crește mai repede decît volumul fondurilor fixe [2]).** *În sfîrșit, un alt punct de vedere este susținut de prof. Gh. Șiclovan. Analizînd capacitatea mai multor indicatori de a reflecta laturi ale eficienței economice, el ajunge la concluzia că* **rata venitului net, adică raportul dintre venitul net și fondurile de producție „este cea mai completă formă de redare a eficienței economice" [3]).** *(sublinierea noastră — N.A.).*

Falsul mit al unui singur indicator

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, un singur indicator, oricît de mare ar fi puterea lui de sinteză, nu poate să reflecte complet un proces atît de complex cum este creșterea eficienței economice. Cel mult, **el poate oferi indicații cu caracter general asupra procesului analizat, indicații ce pot servi la aprecieri orientative** și nicidecum operative, așa cum sînt necesare la elaborarea unor măsuri privind ridicarea eficienței activității productive.

Astfel, este în afară de orice îndoială că **prețul de cost unitar** este un indicator important pentru aprecierea eficienței activității productive. Cu toate acestea, el nu permite, în orice condiții, o apreciere corectă a realizărilor obținute pe linia eficienței economice. Așa este situația în cazurile cînd producția necomparabilă are o pondere importantă în cadrul producției totale, cînd se introduce în fabricație un produs similar cu cele fabricate, dar cu caracteristici superioare (pentru care cheltuielile de producție pe produs sînt mai mari, dar care asigură un venit net mai mare pe produs), sau în cazul îmbunătățirii calității produselor, menținîndu-se cheltuielile de producție pe produs.

În ceea ce privește indicatorul propus de Gh. Șiclovan, trebuie reținut mai întîi că metodologia actuală de determinare a venitului net face necomparabil raportul dintre venitul net și fondurile de producție între cele două categorii de ramuri — producătoare de mijloace de producție și producătoare de bunuri de consum (venitul net este subevaluat în primele ramuri și supraevaluat în a doua categorie). Dar, chiar dacă această dificultate ar fi înlăturată și poate fi înlăturată, acest raport tot n-ar putea să exprime în modul cel mai sintetic procesul real al creșterii eficienței activității economice din cauza necomparabilității între indicatorii calculați pe ramuri, ca urmare a particularităților în structura și modul de folosire a fondurilor de producție.

Nici indicatorul „valoarea nou creată ce revine la 1 leu producție" nu poate fi acceptat singur. Mai mult, în anumite împrejurări, acest indicator, luat independent, poate prezenta denaturat procesul real. De pildă, în condițiile creării unei noi baze tehnice într-o ramură sau alta, sau cînd are loc o modernizare importantă a bazei tehnice existente, care conduce la importante economii de forță de muncă, acest raport poate scădea, fără să fie vorba de o scădere a eficienței economice, ci, dimpotrivă, de o creștere însemnată a ei. Ca urmare a continuării procesului de industrializare, asistăm la modificarea structurii pe ramuri a producției, crescînd ponderea ramurilor prelucrătoare și scăzînd cea a ramurilor extractive. „Judecînd" acest fenomen, ce exprimă o tendință caracteristică a producției moderne, numai prin prisma propusă de D. Grindea, rezultă o scădere a eficienței economice (creșterea gradului de prelucrare se materializează de regulă, la nivelul economiei naționale, în creșterea cheltuielilor materiale, dar această creștere este devansată de creșterea venitului net, lucru ce nu poate fi reflectat de raportul dintre valoarea nouă și volumul producției).

Rezerve serioase se pot face și față de indicatorul agregat, raportul dintre creșterea productivității muncii și a volumului fondurilor fixe, deoarece pornește de la premise care nu corespund întru totul tendințelor fundamentale ce se manifestă în producția modernă. Creșterea mai puternică a productivității muncii decît a volumului fondurilor fixe este valabilă într-un caz particular și anume în condițiile în care gradul de înzestrare tehnică crește lent, rămîne constant sau scade. Pe lîngă aceasta, cerința impusă ca productivitatea muncii să crească mai rapid decît volumul fondurilor fixe poate fi satisfăcută pur și simplu și prin reducerea numărului de lucrători. O atare reducere este posibilă în unele întreprinderi, în care există un număr mai mare de lucrători în comparație cu nivelul de înzestrare tehnică. De aceea, credem că indicatorul propus nu poate fi considerat ca un criteriu general, care să corespundă tendințelor caracteristice producției moderne, în special tendinței de creștere rapidă a gradului de înzestrare tehnică.

De altfel, nu este nevoie să se recurgă la indicatorul agregat propus pentru a exprima creșterea eficienței activității productive. Aceasta poate fi reflectată — în aceeași măsură — cu ajutorul relației potrivit căreia dinamica producției devansează dinamica volumului fondurilor fixe, iar aceasta devansează, la rîndul ei, dinamica numărului de muncitori. O asemenea relație presupune că are loc o creștere a productivității muncii, o creștere a eficienței folosirii fondurilor fixe, în condițiile cînd înzestrarea tehnică a muncii crește.

Trei cerințe de bază

AM INSISTAT atît de mult asupra unora din „insuficiențele" indicatorilor propuși, pentru a scoate mai clar în evidență că în alegerea celor mai adecvate metode de apreciere a eficienței economice este necesar să se pornească de la următoarele cerințe:

1. Fiind o categorie extrem de complexă, **eficiența economică poate fi reflectată numai cu ajutorul mai multor indicatori, corelați între ei.**
2. În vederea determinării eficienței economice în fiecare domeniu **se impune să se selecționeze indicatorii care pot reflecta cel mai corect atît aspectele generale, cît și particularitățile procesului de producție.**
3. **Orice indicator al eficienței economice,** indiferent de forma de exprimare și de nivelul macro sau micro-economic la care se determină, **reprezintă un model simplificat de calcul de optimizare, în care termenul de maximizat este un rezultat economic, iar termenul de minimizat este un efort economic și factorul timp.**

A determina eficiența economică a unei activități economice înseamnă a răspunde prin calcul cel puțin la următoarele trei întrebări:

a) cum se poate obține cea mai mare producție, valoare nouă sau venit net, cu cele mai mici cheltuieli (de muncă vie, muncă vie și materializată, de investiții), într-un timp dat?

b) cum se poate obține cea mai mare producție, valoare nouă, venit net, în cel mai scurt timp cu un volum dat de cheltuieli?

c) cum se poate obține cea mai mare producție, valoare nouă, venit net, cu cele mai mici cheltuieli, în cel mai scurt timp?

Aceste cerințe cu caracter general pot căpăta o aplicare corespunzătoare în fiecare domeniu al activității productive, la nivelul întreprinderii, ramurii și economiei naționale, numai în urma unei analize multilaterale a condițiilor și factorilor specifici din cadrul lor.

Ion TRĂISTARU
Cluj

---

1) Vezi D. Grindea: **Venitul național în România,** Editura Științifică 1967, pag. 134.

2) Vezi F. Burtan: **Productivitatea muncii, în lumina cerințelor legii valorii,** LUPTA DE CLASĂ nr. 10/1967, pag. 63—65.

3) Gh. Șiclovan: **Eficiența activității economice,** VIAȚA ECONOMICĂ nr. 13/1968, pag. 6.

Îmbunătățirea activității economice a cooperației meșteșugărești cere:

RIDICAREA ROLULUI ȘI COMPETENȚELOR ECONOMISTULUI

PARTE INSEPARABILĂ A ECONOMIEI NOASTRE NAȚIONALE, cooperația meșteșugărească își dezvoltă în ritm susținut activitatea, aducînd o contribuție tot mai mare la sporirea producției de bunuri materiale și de servicii pentru populație. Diversificîndu-și gama serviciilor pe care le prestează, ca și sortimentul produselor fabricate, îndeosebi a celor de serie mică și la comandă (unicate), ea lărgește posibilitățile economiei de a satisface cerințele tot mai mari — pe măsura veniturilor în continuă creștere — ale consumatorilor, preferințele și exigențele lor îndreptățite.

Pentru a rezolva tot mai bine importantele sarcini care revin acestui sector, în ultimii ani au fost adoptate o serie de măsuri, printre care se numără noua lege de organizare a cooperației meșteșugărești, modificarea unor prevederi ale statutelor de organizare și funcționare a cooperativelor, acordarea de competențe mai mari conducerilor unităților de producție. Totodată, cooperația meșteșugărească primește un sprijin mai substanțial din partea statului, care îi pune la dispoziție însemnate cantități de materii prime, materiale, credite pentru producție, îi furnizează utilaje perfecționate etc.

CU TOATE ACESTEA, în organizarea și conducerea activității cooperației meșteșugărești există unele deficiențe, în special în ce privește activitatea economico-financiară, care au drept principală consecință un nivel al eficienței economice a activității de producție mai scăzut decît ar fi posibil.

În bună parte, aceste deficiențe sînt urmarea subestimării rolului economiștilor și contabililor. În prea mică măsură conducerile cooperativelor și uniunilor cooperatiste au promovat o politică realistă de atragere a unor cadre cu înaltă calificare, capabile să rezolve în mod competent variatele probleme ce se ivesc în activitatea atît de complexă a cooperativelor și a unităților lor de producție. Din această cauză, **în numeroase cooperative multe posturi de economiști și contabili sînt ocupate de salariați de altă specialitate sau chiar fără o calificare corespunzătoare,** folosindu-se larg sistemul „derogărilor". Este de la sine înțeles că asemenea cadre nu cunosc mecanismul economic, mijloacele de gospodărire rațională a fondurilor materiale și bănești, nu pot să-și aducă aportul la examinarea cheltuielilor angajate, urmărirea realizării unei înalte eficiențe economice. În cel mai bun caz, ele „învață" un plan simplu de conturi, cîteva „operațiuni contabile" și le aplică mecanic. Or, economistul și contabilul răspund de buna desfășurare a activității economice, de folosirea bunurilor în spirit gospodăresc, de prevenirea risipei și de întărirea patrimoniului unităților economice.

Pentru a asigura o bună gestiune economico-financiară — aceasta fiind o cerință stringentă a ridicării eficienței economice și în acest sector — **este necesar să se treacă cu hotărîre la angajarea de cadre de specialitate în toate posturile care solicită o asemenea calificare.** După părerea noastră, motivul invocat cel mai adesea și anume lipsa de specialiști este mai mult decît greșit. În cei peste 20 de ani de construire a orînduirii socialiste a fost pregătit un mare număr de economiști și contabili cu studii superioare. Viața practică arată că acolo unde a existat interes, angajarea specialiștilor nu a constituit o problemă. Mai mult. Ea dovedește că în unele cooperative și unități cooperatiste numărul economiștilor și contabililor cu pregătire corespunzătoare se micșorează, prin plecarea unora în alte ramuri de activitate.

O ALTĂ PROBLEMĂ — strîns legată de prima — o constituie locul funcției de contabil șef în structura organizatorică a cooperativelor și uniunilor cooperatiste. Cum este și firesc, o bună conducere a unui organism economic trebuie să pună în fruntea preocupărilor sale aspectele economice ale activității, problemele legate de eficiența economică, buna gospodărire a fondurilor materiale și bănești, valorificarea cît mai înaltă a potențialului tehnic și uman, dezvoltarea patrimoniului, apărarea acestuia. Toate aceste probleme intră de fapt în competența contabilului șef. Or, **în sistemul de organizare a cooperației meșteșugărești, această funcție nu face parte din conducere. Este de-a dreptul paradoxal, de exemplu, ca un contabil șef — care trebuie să aibă studii corespunzătoare și practică economică — să poarte răspunderea pentru gestiunea unei cooperative, dar să nu poată participa la discutarea și luarea deciziilor cu caracter economic-financiar.**

În actuala organizare, serviciile cu caracter economic-financiar — contabilitate, financiar, prețuri, preț de cost — sînt insuficient coordonate, în mod unitar.

Pe de altă parte, datorită poziției pe care o ocupă în ierarhia organismului, unii contabili șefi manifestă lipsă de inițiativă.

ACEASTĂ SITUAȚIE se cere schimbată. După părerea noastră, **este absolut necesar ca șeful contabil să facă parte din conducere.** Pentru soluționarea acestei probleme trebuie avute în vedere bineînțeles particularitățile acestui sector, decurgînd din existența proprietății cooperatiste, care imprimă un anumit specific modului de constituire a organelor de conducere. **Una din soluții poate fi alegerea contabilului șef în conducerea cooperativei sau a uniunii. O a doua soluție și de fapt cea mai potrivită ar fi ca indiferent dacă este sau nu membru cooperator contabilul șef să facă parte de drept din conducere, calitate în care el să coordoneze și să răspundă direct de sectoarele economice-financiare.**

Indiferent care din aceste soluții se va considera mai potrivită și se va adopta, cert este că **prin includerea contabilului șef — care să aibă pregătirea corespunzătoare — în colectivul de conducere a cooperativelor și uniunilor cooperatiste se vor crea premise pentru îmbunătățirea eficienței economice a activității cooperativelor meșteșugărești, pentru ridicarea ei pe o treaptă mai înaltă.**

Vasile CILIBIA

CURIER

■ Prin **Civilizația universalului** — titlul cărții directorului general al UNESCO, René Maheu, recent apărută în traducere românească în Editura științifică (296 pag.) — autorul înțelege „un stadiu al omenirii în care fiecare om... gîndește și își pune în acțiune umanitatea sa singulară sub semnul semnificației universale... În acest stadiu social particularitățile geo-socio-istorice ale indivizilor și ale popoarelor nu sînt nicidecum suprimate; omul nu există și nu progresează decît prin diversitatea sa. Particularitățile respective nu mai sînt, însă, în sine, cauzele unor neînțelegeri, ale unor antagonisme și conflicte".

În continuare, în cartea sa, René Maheu expune pe larg mijloacele UNESCO, care „a adăugat, din 1950, o dimensiune nouă operei internaționale, sub forma unei acțiuni mult mai direct angajate în realitățile naționale concrete și anume acțiunea denumită curent operațională".

■ Reliefînd fenomenele vieții economice moderne într-un articol publicat în nr. 278 din ianuarie 1968 al revistei HOMMES ET TECHNIQUES, J. L. Mignard schițează unele elemente privitoare la conținutul și metodologia „funcției de dezvoltare" a întreprinderii. Printre sarcinile compartimentului de dezvoltare, autorul menționează: definirea unei politici care să permită construirea unui caiet de sarcini de dezvoltare; fixarea de obiective precise diferitelor organe de studii din întreprindere (obiective care să vizeze: urmărirea diverselor evoluții care pot afecta întreprinderea, atît în domeniul tehnic, cît și în cel comercial); căutarea și selecționarea ideilor ce vor trebui dezvoltate; studiul complet și realizarea ideilor selecționate etc. Înfăptuirea acestor sarcini — susține Mignard — presupune existența unei echipe de dezvoltare a cărei competență trebuie să fie variată și polivalentă: tehnică, financiară, comercială, juridică etc. și nu numai tehnică, cum greșit mai este încă concepută.

■ Intitulîndu-și cartea **Exploration in Management** (Explorare în domeniul managementului), Pelican Books, 1965, 350 pag., Wilfred Brown urmărește sublinierea faptului că, după părerea sa, nu există încă o teorie generală asupra activității manageriale — situația caracterizîndu-se printr-o mare sărăcie de concepte și ipoteze în acest domeniu. Înțelesul multor cuvinte utilizate nu se bucură de un consens larg. Multe idei pot fi expuse doar sub forma unor descrieri lungi și inconsistente. Nu există un corp de cunoștințe la un nivel suficient de abstract, o generalizare și o sistematizare fără de care știința nu ar fi cu mult mai mult decît o catalogare a faptelor. Wilfred Brown încearcă în consecință să sistematizeze materialul furnizat de literatura de specialitate și de propria sa experiență — în calitate de președinte și director managerial al unor companii și de membru al comitetului consultativ al Ministerului Tehnologiei al Marii Britanii — cu grija deosebită de a preciza conceptele, de a formula nuanțe și principii. Așa, de pildă, se consideră că munca de conducere, de administrare conține o componentă **prescrisă** (de activități precis determinate) și una **discreționară** (deciziile și opțiunile celui ce îndeplinește o anumită funcțiune).

DIRIJAREA INOVAȚIEI

ÎN CARTEA lui Michael Shanks **The Innovators. The Economics of Technology** (Inovatorii. Economia tehnologiei), Pelican Books, 1967, 302 pag, ne reține atenția, prin actualitatea lui, un capitol axat pe dirijarea inovației (the management of innovation).

În condițiile economice actuale — spune autorul — produsele au un ciclu de viață natural: noutate, reușită, familiarizare, învechire (datorită factorilor tehnologici sau de piață). O întreprindere trebuie să poată trece mereu la produse care se află în faza favorabilă a ciclului lor vital De aici, necesitatea unei politici a inovației. Aceasta este însă legată de riscuri. Jumătate din produsele testate în Anglia nu au trecut niciodată dincolo de zona lor de experimentare. În Statele Unite procentul ratărilor la produse noi a fost de 90% într-o perioadă de patru ani. Nu pot, după autor, să existe reguli care să garanteze succesul, dar pare sigur că acesta depinde de măsura în care se asigură bine **aplicarea** a ceea ce „noi sau alții am descoperit". De aici importanța difuzării informațiilor provenite de la institutele de cercetări și asigurarea unui loc predominant inovației efective **înlăuntrul** întreprinderilor industriale.

Există totuși, după Shanks, cîteva metode de abordare a dirijării inovației. Mai întîi, stabilirea a ceea ce autorul numește „durata de viață" a întreprinderii. Se examinează, în acest scop articolele întreprinderii la un moment determinat în trecut și se estimează cantitatea ce ar putea fi vîndută în prezent din aceste produse în ipoteza că nu s-ar mai fi materializat în ele rezultatele nici unei activități noi de cercetare. Cu cît este mai scurtă „viața" întreprinderii în sensul acestei metode, cu atît mai mare trebuie să fie cota rațională de investiție pentru cercetare și dezvoltare în raport cu resursele totale de care întreprinderea dispune.

O metodă mai obișnuită constă în a diviza programul de cercetare în trei capitole largi: cercetarea fundamentală, avînd în întreprinderi o pondere tot mai scăzută; cercetarea „defensivă", care urmărește să facă produsele existente mai competitive și care, fiind legată de reduceri de preț de cost și ameliorări specifice, este de obicei mai ușor prinsă în calcule realiste; cercetarea „ofensivă" — cu scopul de a dezvolta noi produse și procese. Acest tip de cercetare este cel mai dificil și supus în mare măsură incertitudinii. În orice caz, menționează Shanks, este lipsit de sens să se cheltuiască bani pentru a inventa produse noi dacă lipsesc resursele pentru a le introduce, odată inventate, în mod rentabil în producție.

A. S.

PRESA VREMII DESPRE NECESITATEA DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI NAȚIONALE

120 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

UNUL DINTRE MARILE MERITE ale forțelor sociale revoluționare de la '48 a constat în aceea că dublul proces de eliberare — socială și națională — în care se angajaseră îl legau de necesitatea unor importante transformări structurale în cadrul economiei naționale. Deși transformările vizau în principal agricultura, totuși nici industria n-a scăpat din cîmpul acțiunilor de perspectivă. Climatul îl pregătiseră pe terenul practicii unele realizări de pionierat — căci se înființaseră în toate țările române unele stabilimente industriale semnificative, iar pe terenul ideologiei, în primul rînd, presa, în frunte cu principalele gazete ale vremii: **Curierul românesc, Albina Româneacsă** *și* **Gazeta de Transilvania.**

● „Trăim în epoca mașinilor"

ACEASTA era constatarea pe care un autor ce nu și-a dezvăluit numele o insera în articolul **Haracterul epohi noastre,** publicat în **Curierul românesc** din februarie 1830. **„Dacă am voi să caracterizăm epoca noastră cu un singur epitet, nicidecum nu o vom numi o epocă eroică, religioasă, filozofică sau morală, ci o epocă mecanică; EPOCA NOASTRĂ ESTE EPOCA MAȘINILOR"** — scria el.

Plin de entuziasm și scrutînd viitorul, autorul arăta că iglița a fost smulsă din mîinile împletitorului, iar degetele lui au fost înlocuite cu degete de fier care o împing mai grabnic; marinarul și-a strîns pînzele și și-a aruncat lopata sau vîsla, nemaifăcînd altceva decît să dea poruncă unui „corăbier" cu putere „nedeșărtată" care-l poartă peste mări, pe aripile sale mînate de aburi; pînă și calul a fost despoiat de hamuri și în locul lui a fost înhămat un „cal de foc"; iar în scurtă vreme cloșca va fi de prisos, căci puii vor ieși din ouă cu ajutorul vaporilor. Sensul acestor cuceriri îi apărea evident: **„prin puterea cea nebiruită a instrumenturilor noastre eșim biruitori în toate luptele noastre împotriva naturei".** Dar nu numai atît. **„Puterea neamului omenesc** — scria el — **a primit fără îndoială, prin mijlocul acesta, creșteri pline de minuni și cu mulțumire ne socotim că în ziua de astăzi cu o cîtățime dată de muncă, avem și sălaș mai bun, îmbrăcăminte mai bună și hrană mai bună".**

Anonimul autor era însă pe deplin conștient de caracterul contradictoriu al fenomenelor cărora le era martor. **„Dar, ce schimbări această nouă putere trebuie să pricinuiască în sistema soțială; ce trebuie să iasă din această lucrare urmîndu-se, care făcînd să crească grămada bogățiilor ,caută să le grămădească și mai mult tot în aceleași mîini, și să mărească distanța care desparte pe bogat de cel sărac?".** Astfel de întrebări își punea autorul și, afișîndu-și o falsă incompetență, declara resemnat că lasă rezolvarea lor pe seama „economiștilor". Caracterul epocii sale îl surprinsese totuși în mare măsură sub fațetele esențiale.

● „Această țară n-au putut și nici poate să fie lipsită de industrie manufacturială"

REVOLUȚIA INDUSTRIALĂ petrecută în țările Europei occidentale semănase pretutindeni anumite temeri, mai ales din pricina consecințelor ei sociale generate de relațiile de producție capitaliste. În Moldova, atmosfera de temere fusese întreținută, în plus, de unele eșecuri suferite în înființarea de stabilimente industriale. Burghezia din țările române era însă în majoritatea ei convinsă că fără a avea și manufacturi, alături de agricultură și comerț, nu se putea spera la o creștere substanțială a avuției naționale; de aceea îndoielile în privința necesității creării de așezăminte industriale începeau să se spulbere. Faptul îl consemna proprietarul unei „fabrici" de cărămizi din Iași în articolul **Industria tehnică și manufacturială în Moldova,** publicat în „Albina românească" din mai 1845. **„În timpurile de față** — scria el — **am scăpat de îndoeala în care se afla adinioară oamenii despre isvorul înavuțirei unei țări; astăzi industria domnește preste toate.** Agricultura, manufactura și comerțul sînt răsoarele ce mișcă națiile către înavuțirea lor".

Deși Moldova părea a fi numai agricolă, releva autorul, totuși ea n-a putut și nici nu va putea să fie lipsită de industrie manufacturială.

Dezvoltarea „industriei manufacturiale" indigene o vedea absolut necesară. pentru ca să satisfacă trebuințele de atunci ale consumatorilor. „Consumatorii — sublinia semnatarul articolului — cer: postav, sticlă, zahăr, hîrtie, lumînări stearine și alte producte ale industriei manufacturiale, și cu toate aceste (s) producte manufacturiale sînt foarte puține, încît asemenea obiecte se aduc din țări streine, pentru care es pe tot anul din țară 10 000 000 pînă la 12 000 000 lei, și cu care bani, moldoveanul înavuțează și hrănește țerile streine, pînă și cele mai depărtate".

asist. univ. Virgil IONESCU

(Continuare în pag. 13)

FĂRĂ ERATĂ, DAR ATUNCI ȘI FĂRĂ GREȘELI...

Zi de zi apar tomuri după tomuri menite să astîmpere setea, niciodată satisfăcută, de cultură. Procesul de editare nu este de loc ușor sau simplu, comportînd, pe lîngă pricepere redacțională și tipografică și respect față de autor și cititor, în același timp simț de răspundere pentru fiecare cuvînt scris și imprimat. Din acest simț de răspundere a apărut și „erata", care, ca un fel de cerere de scuze față de cititor, îi dă posibilitatea de a corecta singur greșelile. Este drept că în unele cazuri autorul însuși pune la grea încercare perspicacitatea cititorului, mai ales cînd amănuntul care se numește „erată" este uitat și nu-și găsește locul, devenit obișnuit, la sfîrșitul volumului — deși cu ea ar trebui poate să se deschidă. Nici literatura economică nu duce lipsa greșelilor strecurate în pagini cu atît mai mult resimțindu-se lipsa „eratelor".

Să luăm de pildă „Analiza activității economice a întreprinderilor industriale" de Al. Gheorghiu, D. Mărgulescu, E. Nișulescu — Editura Științifică — ediția a II-a, București 1967, și să ne oprim mai întîi la pagina 47. După prezentarea în tabelul 5 a variantelor metodei substituirilor în lanț sau a diferențelor, posibile după gradul influențelor, se prezintă formula 2r — 1 (pagina 48, rîndul 2) care ar da numărul combinărilor posibile. Însă de la începutul lucrării și pînă la această pagină nu se face nici o notație cu „r". Cu siguranță că este vorba — despre „n" cu care la pagina 46 se notează numărul factorilor variabili. Dar eroarea nu se oprește aici, ci se continuă ca poziție și anume „n" nu este factor, ci exponent — lucru reieșit și din teoria combinărilor și din exemplele prezentate în lucrare. Deci formula va fi 2^n-1 (în loc de 2_r-1).

Pentru a „echilibra" poate această situație, în cadrul tabelului 42 de la pagina 187, litera „k", reprezentînd categoria de încadrare, este așezată ca exponent în loc de factor. La subsolul paginii 120 în formula abaterii medii patratice, a coeficientului de variație și în explicațiile notațiilor se folosesc două semne tipografice pentru „x", cu toate că exprimă același lucru, lăsînd logica și indulgența drept singuri arbitri. De asemenea cu „x" este notată și producția zilnică și producția medie zilnică — iar „$\bar{x}$" nu este explicat rămînînd ca să i se dea o responsabilitate în funcție de cunoștințele de calcul al probabilităților ale cititorului.

La pagina 143 — este considerat ca ultim criteriu de diferențiere a producției pe calități — acela notat cu „c" rîndul 16 (în paranteză) cu toate că la pagina 142 sînt prezentate cele patru criterii, ultimul fiind deci (în conformitate cu alfabetul în vigoare) — d.

Ar trebui să semnalăm și alte erori la pag. 202, 207, 476 și 477. Ele cer însă explicații mai ample. Stăm în această privință la dispoziția editurii sau a autorilor. Nu am urmărit decît să punem principial problema și să o sprijinim cu cîteva fapte .Se impunea desigur o erată, și ca politețe și ca instrument de lucru, cu atît mai mult cu cît este vorba de ediția a II-a.

În volumul „Aplicații ale programării liniare în economie", de C. Mihu, I. Nădejde, M. Altăr — București 1965 — există o erată, dar care nu cuprinde toate greșelile, ceea ce este și mai neplăcut, lăsîndu-se impresia unui control științific cu girul Editurii (Științifice). Astfel la pagina 13 în rîndurile 15 și 16 se face mențiunea că: „este necesar ca toate necunoscutele să fie negative" și cu completarea: „adică

$x_{ijk} \geq 0$

unde $(i = 1,2 \ldots m)$

$(j = 1,2 \ldots n)$

$(k = 1,2 \ldots p)$

Avînd în vedere prezentarea inițială a problemei trebuia trecut „...necunoscutele să fie nenegative". Alte erori se constată la pag. 139.

Uneori, lipsa eratei repercutează greșelile asupra autorilor care sînt citați necorespunzător, așa cum se întîmplă în lucrarea „Venitul național în Republica Socialistă România" de Dan Grindea — București 1967 (Editura Științifică) — unde la pagina 125 se prezintă necesitatea stabilirii, cu caracter indicativ, a perioadei necesare de recuperare a decalajului între nivelul venitului național pe locuitor în unele țări socialiste și cel atins în țările capitaliste dezvoltate. Se citează studiul publicat de I. Răvar, P. Basch și I. Capanu în „Revista de statistică" nr. 4/1963 unde se prezintă de către autorii de mai sus relația dintre venitul național pe locuitor într-o țară socialistă și una capitalistă. Formula inițială este însă citată greșit, pentru ca apoi să se prezinte ca dedusă o formulă redată după același studiu, dar care nu poate rezulta din forma în care este prezentată formula originară. La aceeași pagină găsim și o altă greșeală. De asemenea la pagina 468, explicațiile formulelor sînt făcute ca în lucrarea de doctorat „Probleme ale reproducției fondurilor fixe" de A. Vainer (Biblioteca Academiei de Științe Economice), — citată de autor — unde de altfel se prezintă spre exemplificare pe bază de cifre convenționale un calcul, înlocuindu-se deci în formulele prezentate valori ale unei situații ipotetice pentru anii 1950 și 1955. Pentru a corespunde formulelor indicate în pagina 468 considerăm necesar ca unele explicații să fie schimbate și anume:

ΔM = indicele de creștere al volumului de muncă cheltuit în loc de „creșterea volumului de muncă cheltuit în procente".

ΔF = indicele de creștere al capacității de producție în loc de „creșterea capacității de producție, în procente".

În caz contrar — pentru a verifica concluziile expuse în lucrarea de doctorat citată de autor, formula care dă valoarea sporului absolut al venitului național datorat creșterii capacității de producție (a fondurilor fixe în funcțiune) ar trebui să aibă altă alură.

Am vrea să mai relevăm încă o „contribuție" a tipografiei la punerea în încurcătură a cititorului. Astfel în „Eficiența activității economice", Editura Politică — București 1967, la pagina 29, rîndul 20, se spune: „Calculată ca raport între venitul național și numărul celor ocupați în **afara** (sublinierea noastră) producției materiale, productivitatea muncii sociale va spori în acest cincinal cu circa 42%". Este evidentă greșeala de tipar (neapărat în loc de „afara" va fi „sfera") care deformează definiția și metodologia calculului productivității muncii sociale.

De asemenea, la pagina 114, în cadrul prezentării formulei și a explicării notațiilor, se folosesc două caractere de litere pentru g (normativul în % al cheltuielilor indirecte față de manopera de deviz a lucrărilor de construcții-montaj), într-unul din cazuri apărînd mai mult ca indice, în ultimul rînd (din pagină) apărînd posibilitatea ca să devină un termen într-o paranteză — fiind pînă atunci factor — în ambele înfățișări.

Concluzia se impune de la sine: ori cărți fără erate, dar fără greșeli, ori cărți cu unele greșeli (dacă altfel nu se poate), dar cu erată care, cum spuneam ,să ajute cititorul, o dată pătruns în universul științei fiecărei cărți, să nu fie frustrat de emoția descoperirii adevărului.

ing. Leonard CAZAN

CALITATE ȘI DIVERSITATE

În penultimul număr al revistei, erau înfățișate cîteva cifre elocvente privind producția anuală a fabricii din Buhuși, care se ridică la milioane de metri pătrați de stofe și țesături. Pentru fabricarea lor sînt utilizate lînuri furnizate de către întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție, melană produsă la Săvinești, celofibră livrată de către Combinatul de fibre artificiale-Brăila, fire tip lînă fabricate la Ghimbav, „Dorobanțul"-Ploiești și alte întreprinderi din sectorul lînă-mătase și fire de bumbac prelucrate de către mari filaturi din țară. Din import se procură pale PNA (fibre chimice sintetice) care sînt treptat înlocuite cu melană indigenă și unele sortimente de celofibre, aduse din Austria, Italia, R.F. a Germaniei.

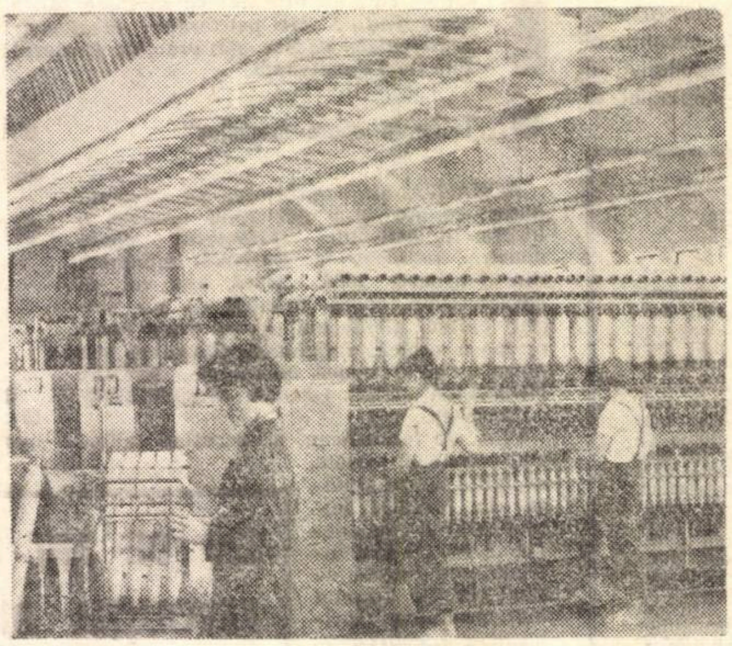

Secția ringuri

Planul de producție pe anul 1968 cuprinde cifre a căror realizare solicită eforturi crescute din partea colectivului pe linia sporirii calității și cantității. Anul acesta, textiliștii din Buhuși vor produce peste 9 300 000 mp țesături de lînă, 2 800 000 mp țesături de bumbac, 2 100 tone fire cardate, 1 520 tone fire pieptănate, 865 tone fire vigonie. Există toate temeiurile pentru a afirma că prevederile vor fi realizate și depășite, că suma de 610 492 000 lei cît a reprezentat producția globală în 1967 va fi depășită, ca și planul valoric, care anul trecut a fost depășit cu 10 118 000 lei, și beneficiile realizate peste plan, care s-au ridicat la 10 118 000 lei. Tot în 1967, producția a crescut cu 75 000 mp țesături față de precedentul, ceea ce reprezintă 6 646 000 lei. Totodată, s-au obținut 1 245 000 lei economii la prețul de cost.

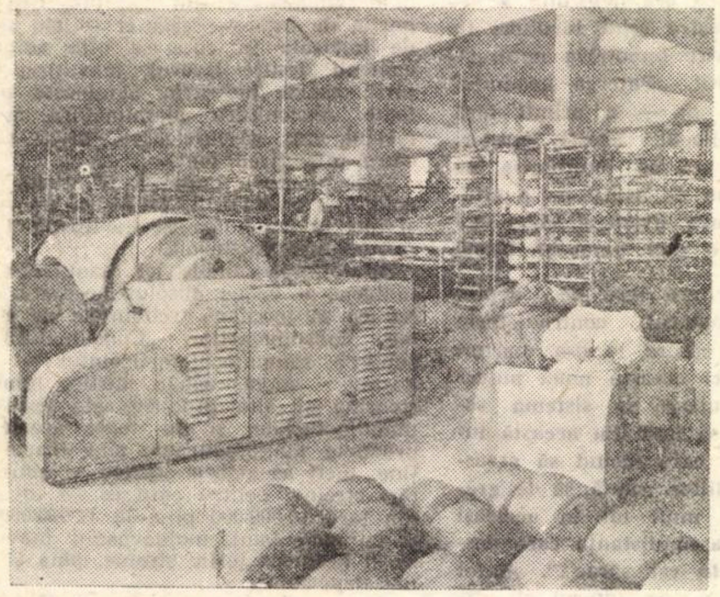

Aici se pregătește urzeala necesară războaielor de țesut

Pentru succesele obținute pe linia măririi producției, a beneficiilor și reducerii prețului de cost, fabrica a primit steagul de întreprindere fruntașă pe ramură în 1967.

Realizările din primele luni ale anului 1968 îndrituiesc prevederile obținerii unui beneficiu de 55 000 000 lei, în condițiile reducerii prețului de cost cu 4 700 000 lei față de 1967.

În lunile care urmează vor intra în fabricație o serie de sortimente inedite, printre care sînt de semnalat: o nouă țesătură pentru costume din fibre de poliester în amestec cu celofibră (un soi nou de tergal) și unele țesături speciale pentru cașerat.

O remarcă în ceea ce privește beneficiarii și calitatea: cei dintîi sînt masiv reprezentați de către fabricile de confecții din țară, care utilizează pentru produse de export cam 25% din țesăturile furnizate de către Fabrica de postav din Buhuși. În 1967, ca și în lunile care s-au scurs din 1968, nu s-a înregistrat nici un refuz de calitate și nici un litigiu la arbitraj pentru vreun motiv oarecare.

Un rol important în menținerea și creșterea calității produselor îl îndeplinește laboratorul întreprinderii, înzestrat cu aparatură modernă pentru verificarea calității materiei prime și a materialelor, încă de la recepție, pentru controlul calității semifabricatelor în diferitele faze de lucru și, în sfîrșit, al produselor finite. Colectivul laboratorului, format din ingineri chimiști, laboranți, semnalează operativ cea mai mică deficiență de ordin calitativ intervenită în procesul de producție. Laboratorul are, de pildă, un aparat electronic „Uster", importat din Elveția, care determină de îndată și fără greș orice inadvertență în privința uniformității țesăturilor și a celorlalte produse finite.

Acest laborator și oamenii săi — iată o mică rotiță din angrenajul fabricii din Buhuși, a cărei producție totală a crescut de peste două ori în anii care au trecut de la naționalizare, înregistrînd totodată remarcabile succese în direcția creșterii calității și diversificării producției.

PUBLICITATE

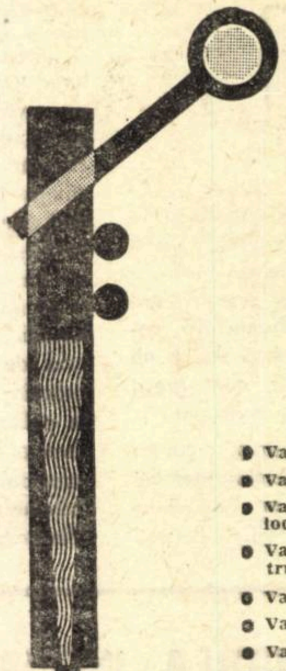

UZINA DE VAGOANE ARAD

PRODUCE:

- Vagoane de călători cl. I — 54 locuri
- Vagoane de călători cl. II — 80 locuri
- Vagoane de călători cl. II — necompartimentate 110 locuri
- Vagoane gondolă cu autodescărcare pe 4 osii pentru 60 t
- Vagoane de marfă descoperite pe 4 osii tip OOR
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GVA
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GG
- Vagoane de marfă descoperite, 50 t, 4 osii tip ITA
- Vagoane pentru transportat transformatori 110 t
- Vagoane basculante 40 m³ (80 t)
- Vagoane basculante 25 m³, ecartament 900 mm
- Vagoane platformă siderurgice 80 t.
- Vagoane container pentru negru de fum
- Vagoane autodescărcător pentru minereu de 60 t.
- Vagoane refrigerente pe 2 osii tip ORE
- Vagoane marfă pentru transportat ciment, 36 t, ecartament 1 067 mm.
- Vagoane autodescărcător 30 t, ecartament 1 067 mm
- Vagoane autodescărcător 50 t, 4 osii, ecartament 1 000 mm
- Vagoane de marfă acoperite 15 t, pentru transportat sare.

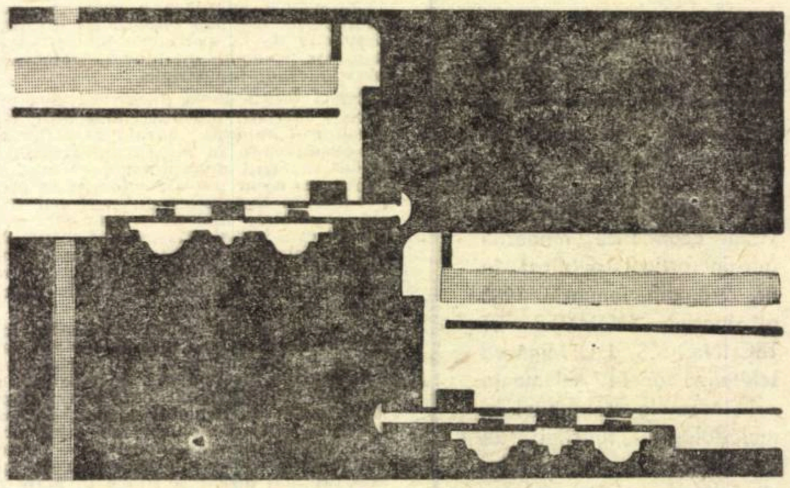

M.I.C.M.
INTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT
ELECTROMOTOR
TIMIȘOARA, BULEV. REPUBLICII Nr. 21 - TELEFON: 13856

ASPIRATORUL DE PRAF „PRACTIC"

- absoarbe praful din covoare, tapiserii, haine, cărți;
- consum de numai 0,15 lei pe oră;
- preț de vinzare 785 lei.

VENTILATOARE DE MASĂ

- se utilizează în locuințe, birouri și magazine;
- se livrează în două variante:

VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;

VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

UZINA DE SÎRMĂ ȘI PRODUSE DIN SÎRMĂ — BUZĂU

str. Industriilor nr. 1

caută prin transfer 2 (două) motoîncărcătoare de 3 tone tip U. M. Timișoara.

Posesorii utilajelor mai sus amintite disponibile sînt rugați să ne informeze de urgență.

CONDIȚIA STABILITĂȚII NU E ÎNDEPLINITĂ

ULTIMUL RAPORT — al 38-lea — al uneia dintre marile instituții financiare cu profil mondial, Banca Reglementelor Internaționale (B.R.I.) de la Basel, publicat recent, este consacrat perioadei 1 aprilie 1967 — 31 martie 1968. El cuprinde ca de obicei o analiză competentă, aprofundată, a activității economice și financiare internaționale, precum și o încercare previzională, de deslușire a tendințelor viitorului apropiat.

● *„Zonă de ceață"*

ÎNTRUCÎT PERIOADA ANALIZATĂ s-a remarcat printr-o efervescență puțin obișnuită în domeniul concepțiilor și instituțiilor valutare interoccidentale — care de altfel oglindește, în cadrul limitat al unor preocupări de strictă specialitate, efervescența generală a lumii capitaliste contemporane în definirea structurilor, țelurilor și metodelor conducerii societății —, este interesant de urmărit modul cum procesele și deciziile perioadei se regăsesc în documentul citat, precum și aprecierile făcute de experții băncii asupra perspectivelor care se deschid. Astfel, în ce privește măsurile luate de Anglia și S.U.A. în vederea „apărării" monedelor naționale respective, care, după cum este cunoscut, îndeplinesc în același timp și rolul de mijloc de plată internațional, raportul B.R.I. consideră că ele reprezintă o lovitură serioasă adusă „progresului spre liberalizarea schimburilor și plăților care a reprezentat unul din succesele perioadei de după război". Așadar, în numele salvării acestor monede din situația critică în care se aflau, a fost abandonată politica sănătoasă de înlăturare a barierelor de tot felul puse în calea schimburilor internaționale și s-a trecut la politica opusă, a întăririi restricțiilor comerciale și valutare, contrară intereselor popoarelor.

Cît despre hotărîrea de la 17 martie 1968, luată de autoritățile monetare occidentale, în frunte cu cele ale Statelor Unite, de a se renunța la susținerea pe piață a prețului de 35 de dolari uncia de aur, care constituise pînă atunci o dogmă a politicii monetare a marilor puteri capitaliste, raportul B.R.I. consideră că ea „ne face să intrăm într-o «zonă de ceață», în care nu poți distinge limpede trăsăturile sistemului monetar viitor, deoarece posibilitățile de aplicare practică, pe termen lung, a noului aranjament vor trebui supuse încercării faptelor. La ora actuală, cursul aurului pe piață este sensibil superior prețului oficial, însă problema esențială este aceea a nivelului la care el va avea mai tîrziu tendința să se stabilizeze".

Dacă înșiși specialiștii Băncii Reglementelor Internaționale mărturisesc că îi înconjoară ceața atunci cînd încearcă să întrevadă contururile viitoare ale sistemului valutar interoccidental, înseamnă că datele problemei sînt efectiv tenebroase. Să încercăm totuși fixarea cîtorva jaloane pe parcursul unei evoluții, conștienți fiind că aceasta ne va putea rezerva în continuare mari surprize. Trecînd în revistă principalele aspecte ale crizei monetare occidentale, trei dintre ele apar în prim plan și anume : slăbirea principalelor monede naționale din lumea capitalistă, carențele organizatorice și funcționale ale sistemului valutar interoccidental și controversele cu privire la viitorul monetar al aurului.

● *Destine individuale*

SE CUNOSC ÎMPREJURĂRILE care au dus în toamna anului trecut la criza lirei sterline și la hotărîrea guvernului britanic de a devaloriza moneda națională. S-a considerat că devalorizarea va avea efecte economice și financiare pozitive, de natură să redreseze situația, pe atunci destul de critică, a economiei engleze. De la evenimentele din noiembrie 1967, cînd s-a produs devalorizarea, a trecut ceva mai mult de o jumătate de an și dificultățile financiare engleze nu au putut fi lichidate. Recent, Anglia a anunțat Fondul Monetar Internațional că va utiliza integral creditul de 1,4 miliarde de dolari pe care fondul l-a acordat acestei țări în decembrie 1967, după devalorizarea lirei sterline. Banii vor fi folosiți la rambursarea unei părți din datoriile pe termen scurt, contractate de englezi la unele bănci de emisiune din Europa, pe temeiul acordurilor *swap* (troc de valute).

Împrumutul la F.M.I. este o recunoaștere a faptului că redresarea, cel puțin în domeniul financiar, nu a avut loc în proporțiile așteptate. Se sperase că după devalorizarea lirei sterline, încrederea în liră se va restabili, iar deținătorii de capitaluri vor prefera din nou piața Londrei, atrași de marile dobînzi fixate tocmai în acest scop o dată cu devalorizarea. Dacă lucrurile s-ar fi petrecut astfel, Anglia n-ar mai fi avut nevoie de trageri asupra F.M.I. și nici de împrumutul suplimentar la băncile particulare vest-germane care, după unele informații, se tratează în prezent. Optimismul autorilor devalorizării nu s-a confirmat între timp la acest capitol, capitalurile așteptate nu s-au grăbit să se îndrepte spre City-ul londonez, iar Banca Angliei trebuie să facă față aproape în permanență unei cereri — neexplozive, însă presante — de preschimbare a lirelor sterline în alte valute considerate mai sigure, procurîndu-și asemenea valute de la F.M.I. și din alte surse, pe cale de împrumut.

Se cunosc de asemenea avatarurile dolarului S.U.A., determinate de agravarea deficitelor — devenite cronice — ale balanței de plăți a Statelor Unite și de deprecierea internă a monedei naționale. Deși la începutul anului 1968 au fost luate unele măsuri de redresare a balanței de plăți, ele nu au fost încă puse în practică. Dar chiar dacă ele s-ar fi aplicat, rezultatele nu ar fi fost suficiente, deoarece aceste măsuri nu mergeau la rădăcina răului, adică nu vizau amploarea excesivă a cheltuielilor pe care le necesită menținerea politicii de forță și îndeosebi continuarea războiului din Vietnam. Din această cauză, dolarul a intrat și el într-o criză de încredere. Acoperirea aur a dolarului a fost desființată în ianuarie 1968. De unde înainte vreme dolarul era apreciat ca fiind „tot atît de bun ca aurul", în ultimele luni la bursele europene aurul a fost preferat dolarului. Cu toate că au o economie solidă, Statele Unite sînt considerate în prezent, în lumea capitalistă, ca fiind în stare de insolvabilitate teoretică, datoria lor externă fiind mai mare decît rezervele metalice mobilizabile într-un termen scurt.

În ultima vreme, dificultățile prin care trec principalele două monede occidentale s-au extins și asupra francului francez. Rezervele valutare ale Băncii Franței s-au redus în cursul lunii mai 1968 cu 1,5 miliarde de franci, iar pentru completarea acestor rezerve, Franța a recurs și ea la dreptul de tragere asupra Fondului Monetar Internațional, trăgînd la 4 iunie echivalentul în mărci vest-germane, dolari S.U.A. și lire italiene al unei sume de 745 milioane dolari.

● *Greutatea reconsiderării sistemului*

ÎN FAȚA ACESTOR DESTINE individuale ale unor monede principale din lumea occidentală, sistemul valutar interoccidental, bazat pe aur, dolar și liră sterlină, nu putea rămîne insensibil, de vreme ce în compunerea lui intră, ca valute de rezervă, tocmai monedele naționale care suferă cele mai puternice influențe dizolvante. Acest sistem trebuie să corespundă unei nevoi sociale, punînd la dispoziția diferitelor țări un mijloc de plată stabil și în cantități suficiente pentru tranzacțiile lor externe, comerciale și de altă natură. Lira sterlină a fost devalorizată și, așa cum s-a arătat mai sus, continuă să existe semne de întrebare cu privire la situația financiară a Angliei. Dolarul nu a fost încă devalorizat în mod oficial, o asemenea măsură comportînd riscuri politice de mari proporții pe care guvernul S.U.A. nu și le poate, deocamdată, pînă la alegerile prezidențiale, asuma. Dar cu aceasta nu se rezolvă dificultățile prin care trece dolarul și care fac ca asupra stabilității lui să planeze o mare incertitudine. Așadar, se poate afirma că cele două valute de rezervă ale sistemului nu mai îndeplinesc condiția stabilității. Dar îndeplinesc ele oare condiția privitoare la cantitate ? Răspunsul a fost negativ încă înainte de a se fi pus la îndoială stabilitatea valutelor de rezervă. S-a arătat în nenumărate rînduri că volumul de dolari și de lire sterline aflat în afara țărilor de origine ale acestor două monede și care poate servi la plățile externe ale celorlalte țări nu are nici o legătură cu nevoile pieței mondiale, dat fiind că el provine din deficitul balanței de plăți a S.U.A. și Angliei, adică dintr-un proces intern, care evoluează în funcție de condiții economice și politice proprii celor două țări și nicidecum în funcție de exigențele relațiilor internaționale.

Tocmai această lipsă de legătură, de adaptare, de echilibru între existent și nevoi îngrijorează țările și popoarele, deoarece oricînd se poate crea o situație în care mijloacele de plată să nu mai fie suficiente pentru desfășurarea vieții economice internaționale și astfel să se producă o criză, o asfixiere a acestei vieți.

Pentru remedierea deficienței semnalate a fost luată de curînd la Stockholm hotărîrea, aprobată apoi de guvernatorii Fondului Monetar Internațional, de a se crea așa-zise drepturi speciale de tragere asupra Fondului, pentru început cîte 2 miliarde de dolari pe an. Aceasta înseamnă că atunci cînd valutele de rezervă ar fi în cantitate insuficientă, țările membre ale F.M.I. vor putea beneficia de o sumă în mijloace de plată internaționale create din nimic, fără nici o bază materială, printr-o simplă înțelegere între membrii Fondului. Principalii beneficiari ar fi marile puteri capitaliste, în primul rînd S.U.A., care dețin cotele cele mai mari la Fondul Monetar Internațional, deoarece noile mijloace se repartizează în proporție cu cotele subscrise. Statelor Unite, de exemplu, le-ar reveni anual cîte 500 milioane de dolari. Dar deficitul balanței de plăți a S.U.A. a fost anul trecut de 3,7 miliarde de dolari. Așa cum s-a spus, este ca și cînd ai vrea să stingi un incendiu cu un pahar cu apă.

● *Aurul merită un preț mai mare*

RĂMÎNE SĂ NE OCUPĂM de situația aurului în cadrul sistemului valutar interoccidental. Raportul B.R.I. menționează, așa cum am arătat, că pe piața destinată tranzacțiilor particulare, cursul aurului a depășit prețul oficial de 35 dolari uncia (în prezent cu circa 20%). Prin diferite măsuri inițiate de ele, autoritățile monetare ale S.U.A. au încercat să contracareze tendința ascendentă a prețului pe această piață, pentru a nu deveni vizibilă o depreciere prea mare a dolarului. Pe de o parte, s-a interzis băncilor de emisiune să se aprovizioneze cu aur de pe această piață, pentru a se reduce cererea ; pe de alta, s-a recomandat Republicii Sud-Africane, cea mai mare producătoare de aur a lumii capitaliste, să-și desfacă producția pe această piață, pentru a se majora oferta de aur (ceea ce de altfel R.S.A. a refuzat să facă). În sfîrșit, Statele Unite au lansat, tot pentru reducerea cererii, amenințarea „demonetizării" aurului, adică a ruperii legăturilor dintre dolar și aur. Cu toate acestea, pe cele două piețe paralele ale aurului, create în martie 1968, continuă să existe două prețuri diferite pentru una și aceeași marfă, ceea ce înseamnă că dolarul își menține cursul numai pe piața oficială, în timp ce pe piața particulară el s-a depreciat față de aur într-o proporție medie de circa 20%.

În aceste condiții s-au cristalizat, teoretic, două soluții : fie majorarea oficială a prețului aurului, fie crearea unei monede internaționale care să înlocuiască atît aurul, cît și actualele valute de rezervă : dolarul și lira sterlină. Prima soluție înseamnă implicit devalorizarea generală a monedelor occidentale, iar aceasta este criticată pentru motivul că ar deschide porțile inflației. În plus, se arată că ea ar fi nejustă, deoarece dezavantajează țările care dețin rezerve în dolari și avantajează pe cele care dețin rezerve în aur. Cît despre soluția creării unei monede internaționale, aceasta ascute rivalități politice mai vechi, punînd problema controlului asupra noii monede, deci a raportului de forțe în lume. Totodată, eliminarea aurului din sistemul plăților internaționale ar însemna înlăturarea singurului mijloc de plată stabil, nepărtinitor și universal pe care îl cunoaște lumea. Per Jacobsson, fostul director al Fondului Monetar Internațional, arată cu drept cuvînt că serviciile aduse omenirii de aur — care permite reglarea **definitivă** a datoriilor între națiuni — sînt atît de mari, încît merită ca omenirea să plătească un preț mai mare pentru menținerea lui în sistemul valutar internațional.

În concluzie, această trecere sumară în revistă a problemelor valutare interoccidentale a arătat că redresarea principalelor valute capitaliste întîmpină mari dificultăți și că reforma sistemului valutar interoccidental este imperios necesară.

dr. Costin KIRIȚESCU

120 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

(Urmare din pag. 11)

Pe de altă parte, industria manufacturială se dovedea folositoare în dublu sens ; ea aducea concomitent — după părerea autorului — „un mare folos particular" și „un bine obștesc". „Binele obștesc" se referea în concepția autorului, la înlăturarea suferințelor sărăcimii.

Pentru ca întreprinderile industriale să aibă sorți de izbîndă, conchidea semnatarul articolului din gazeta lui G. Asachi, trebuia ca produsele lor să satisfacă corespunzător trebuințele interne și externe și la acest rezultat puteau ajunge numai dacă, „prin bunătatea și eleganța lor, vor putea rivaliza cu cele mai bune fabricate străine în piețele de negoți a Evropei".

● Să preîntîmpinăm sărăcia, prelucrînd produsele patriei

ÎN ARTICOLUL **Asupra sărăciei ce să vede a ne copleși în Transilvania** („Gazeta de Transilvania" din aprilie și mai 1839), G. Barițiu punea în discuție numeroase soluții economice menite să producă ameliorarea situației existente în provincia românească de peste Carpați. El cerea o agricultură mai bine practicată și un regim al prețurilor care să asigure îndestulare atît plugarului, cît și meșterului. Redactorul gazetei era conștient că libertatea comercială promovată între cele trei țări românești, ar contribui la adîncirea vechilor legături dintre români.

Una din cauzele sărăciei existente pe atunci în Transilvania îi apărea evidentă. **„Toată nenorocirea noastră stă într-aceea, cum că noi nu ne știm lucra productele patriei noastre** — scria el ; **lîna cea bună nici nu știm să o spălăm bine și o trimitem la fabrici streine, ca lucrînd-o să ni-o dea pănură gata cu prețul împătrat, încă și mai mult. Mătasa nu vrem să o prăsim și să o lucrăm în țară, unde pe la ținuturile cele mai călduroase, pe Tîrnăvi și Murăș s-ar putea lucra ca și în Italia de sus. FABRICI N-AVEM DOMNILOR !"**

● Românii nu sînt mai puțin „industrioși" ca alte neamuri

ROMÂNII erau într-adevăr rămași în urmă în ce privea industria, arăta un publicist în articolul **Industrie** (apărut în „Gazeta de Transilvania" din iunie 1844), dar nu fiindcă ar fi fost mai puțin „industrioși" decît alte neamuri, ci din cauza „nedeșteptării", adică din cauza asupririi spirituale, sociale și naționale.

„Industria este produptul sau fruptul deșteptării : pe cît un popor e mai deșteptat, mai învățat, pe atîta e și mai industrios, mai sîrguitor, știindu-se mai bine folosi cu mijloacele ajutătoare a industriei ; aceasta se cunoaște din asemănarea provințiilor din Europa laolaltă, sau și cu alte părți a emisferei din lumea cunoscută" În limitele impuse de cenzură, autorul critica asuprirea la care erau supuși îndeosebi iobagii români, adică marea majoritate a populației Transilvaniei.

Pe linia relevării capacității românilor de a se dedica industriei, remarcăm și articolul nesemnat, **Industria și comerciul nostru** din „Gazeta de Transilvania" din ianuarie 1850, precum și articolul, de asemenea nesemnat, **Despre industria și economia românilor transilvăneni** care îl continua pe primul.

Referindu-se la lupta de eliberare socială și națională desfășurată în 1848, autorul, încrezător în destinul națiunii române, scria că atunci **„au arătat că într-însa zace o putere de viață, că ea are o tărie și vîlfă sufletească carea îi promite un viitor mai bun"**. Lupta de emancipare economică se îmbina strîns în Transilvania, ca și în Țara Românească și Moldova de altfel, cu lupta de emancipare națională și este simptomatic faptul că și-au găsit oglindire similară în principalele periodice care au inaugurat presa noastră modernă.

R. S. Cehoslovacă

POLITICA FINANCIARĂ ÎN SPRIJINUL DEZVOLTĂRII ECONOMICE

RECENTA Sesiune a Adunării Naționale a R. S. Cehoslovace a dezbătut între altele și raportul cu privire la executarea bugetului de stat pe exercițiul financiar 1967. Prezentînd raportul, B. Sucharda, ministrul finanțelor al R. S. Cehoslovace, a arătat că, în acest exercițiu financiar, veniturile bugetului de stat s-au cifrat la 124,5 miliarde coroane, iar cheltuielile — la 127,3 miliarde coroane, cheltuielile depășind veniturile cu 2,8 miliarde coroane. În anul 1967 veniturile comitetelor naționale s-au cifrat la 49,3 miliarde coroane, iar cheltuielile — la 47,2 miliarde coroane. Suma rezultată din depășirea veniturilor asupra cheltuielilor va fi folosită de către comitetele naționale în scopul extinderii fondurilor, a rezervelor și a dezvoltării.

Vorbitorul a menționat că în anul 1967 dezvoltarea economiei naționale s-a desfășurat în condițiile grele ale trecerii la noul sistem al conducerii economiei naționale. Venitul național a crescut anul trecut, față de anul 1966, în prețuri comparate, cu 8,1%, dar numai 31% din sporul venitului național au putut fi folosite pentru dezvoltarea consumului individual și social, 69% din sporul venitului național a fost cheltuit pentru extinderea rezervelor, pentru încheierea lucrărilor de construcție a obiectivelor capitale neterminate și pentru sporirea activului Cehoslovaciei din străinătate.

B. Sucharda a subliniat că activitatea pieței continuă încă să fie mult îngrădită, că ea continuă să funcționeze în mod nesatisfăcător în ce privește rentabilitatea și activitatea întreprinderilor.

Datorită unei participări mai eficiente a Cehoslovaciei la diviziunea internațională a muncii, sporește influența pieței mondiale și a prețurilor mondiale asupra economiei cehoslovace, ceea ce va arăta că producția costă prea scump, și va indica direcția în care trebuie să se dezvolte industria cehoslovacă. Este o cale grea — a subliniat raportorul, dar singura cale pentru întărirea stabilității valutei și pentru redresarea coroanei în rîndurile valutelor țărilor dezvoltate.

În continuare V. Sucharda a arătat că în Cehoslovacia prețurile cu ridicata și cu amănuntul nu corespund încă situației de pe piață și că înghețarea prețurilor contravine principiilor noului sistem de conducere a economiei.

Referindu-se la rezultatele economice în primele luni ale acestui an, ministrul de finanțe al R. S. Cehoslovace a arătat că în perioada ianuarie-mai a.c., veniturile bugetului de stat au depășit cheltuielile cu 3 212 milioane coroane. Din această sumă 1 412 milioane coroane revin bugetului de stat și 1 800 milioane coroane bugetului comitetelor naționale.

Scopul nostru este să menținem actualele salarii reale și să asigurăm o anumită creștere a lor, a spus B. Sucharda. Acest lucru se poate realiza și în condițiile majorării prețurilor, dacă salariile vor crește mai rapid decît prețurile.

Raportul a menționat în continuare că vor putea fi satisfăcute unele revendicări întemeiate privind salariile, cu condiția să se creeze surse suplimentare.

În continuare B. Sucharda a subliniat că a fost elaborat programul politicii financiare pentru anii viitori, care urmează să consolideze economia națională. Potrivit acestui program, în sectorul valutar se vor lua treptat măsuri în vederea întăririi situației coroanei pe piața internațională.

Se vor depune eforturi astfel încît comerțul să se facă pe baza unui curs real al coroanei, a spus în continuare vorbitorul. În economia națională trebuie pregătită impunerea progresivă asupra venitului în proporțiile prevăzute pentru anul 1968. Totodată vor trebui anulate treptat subvențiile, în cazurile în care acest lucru va fi justificat din punct de vedere economic și va trebui să fie restrînsă producția nerentabilă. Se intenționează să se introducă în 1971 un nou sistem fiscal, care să corespundă țelurilor noului sistem al conducerii economiei naționale.

Așa cum menționează agenția C.T.K., în cadrul dezbaterilor pe marginea raportului ministrului B. Sucharda, deputații au recomandat Ministerului de Finanțe să elaboreze pentru guvern un proiect de măsuri urmărind echilibrarea economiei naționale, în primul rînd printr-o cheltuire rațională a mijloacelor și prin reglementarea sistemului fiscal.

„OMISIUNI“

(Urmare din pag. 5)

malități elementare. Nu-și dau oare seama că, astfel, facilitează nereguli care duc la pagube în avutul obștesc? Își dau seama, dar, în unele cazuri, mult prea tîrziu, atunci cînd trebuie să răspundă material (uneori și penal) pentru «micile» neglijențe, care au deschis, însă, porțile pentru mari delapidări".

Concluzia e limpede. Cea mai neînsemnată fisură în aplicarea întocmai a normelor de drept care guvernează activitatea angajaților chemați să apere integritatea avutului obștesc, constituie începutul unui lanț de infracțiuni posibile.

Întocmirea actelor de gestiune

O altă cauză care conduce, într-o frecvență îngrijorătoare, la prejudicierea avutului obștesc o constituie subaprecierea normelor legale privind întocmirea actelor de primire-predare a produselor. Din păcate, prea dese sînt situațiile constatate de organele de control, în care, datorită unor acte incomplet întocmite, sau a căror întocmire a fost „neglijată“ atunci cînd legea le impune, au generat mari prejudicii avutului obștesc. Din multiplele exemple, redăm unul deosebit de concludent, care a făcut obiectul unei recente expertize contabil-judiciare.

La fabrica de produse zaharoase „București“, gestionara magaziei de produse finite a expediat în repetate rînduri, în perioada anilor 1963—1966, cantități importante de ciocolată la diverși beneficiari, fără a întocmi acte de livrare, sub motivarea că aceste expedieri reprezintă completarea minusurilor constatate de beneficiarii în cauză, la livrările anterioare. Aceste expedieri nu erau însă justificate de nici o reclamație scrisă a beneficiarilor. Mai mult decît atît. Condiția de livrare era loco furnizor și orice lipsuri la destinație trebuiau probate cu documente temeinic întocmite, potrivit Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Datorită absenței celei mai elementare măsuri de control, și ca urmare a nesocotirii normelor legale în materie, s-au sustras în modul arătat mărfuri în valoare de 146 446 lei.

Neglijența celor chemați să efectueze corect actele de expediere (dacă se poate numi numai neglijență), aparent este un fapt minor. Dar cei ce au aprobat expedierea acestor „diferențe“ nu s-au întrebat de unde dispune gestionarul de ele? Un control cît de cît serios ar fi deschis ochii organelor competente că nu este vorba de „reglări de gestiune“ pe cale „amiabilă“, ci că în speță este vorba de furt, în toată regula, din avutul întreprinderii! Proba? Numai în 42 de zile au fost stabilite, la gestiunea în cauză, plusuri de 45 660 lei, care explică „generozitatea“ gestionarei de a completa „lipsurile“ beneficiarilor.

Un alt exemplu. La secția de prefabricate metal-lemn-Chitila, subordonată Întreprinderii de construcții-București, au fost valorificate, în perioada anilor 1964—1967, deșeuri lemnoase fără întocmirea documentelor primare de plată și livrare, ci pe simple bonuri de mînă, care, firește, nu au fost contabilizate. Ca urmare, statul a fost prejudiciat cu 44 964 lei.

„Și în primul caz și în cel de-al doilea **—ne relata Al. Limpede —** cauza acestor prejudicii este neaplicarea întocmai a dispozițiilor legale prevăzute de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 și respectiv H.C.M. nr. 858/1957“.

Am redat în cele de mai sus cîteva „cazuri“ și cauzele care le-au determinat. Interlocutorii noștri ne-au pus la îndemînă și alte aspecte. Vom reveni asupra lor.

Sesiune P. N. U. D.

SE EXTINDE DIAPAZONUL ASISTENȚEI TEHNICE

ÎNTRE 11 și 28 iunie Viena a găzduit cea de-a VI-a sesiune a Consiliului de administrație al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), organism interguvernamental alcătuit din reprezentanții a 37 de țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, printre care și România. Concomitent cu stabilirea liniilor directoare ale activității celui mai cuprinzător program mondial de asistență multilaterală, reuniunea a dezbătut aspectele majore ale creșterii economice și sociale a țărilor în curs de dezvoltare, ale căilor de reducere a decalajului dintre aceste țări și cele dezvoltate, prilejuind o nouă confruntare de opinii între reprezentanții celor două grupuri de state asupra modului de abordare a problemei.

● Progrese diferențiate

DIN DATELE prezentate la sesiune rezultă că în perioada 1960—1967 ritmul mediu anual de creștere a produsului național brut al țărilor în curs de dezvoltare a fost de 4,5%, cu o ușoară accelerare în ultimul an (circa 5%). Ținînd seama însă de creșterea rapidă a populației, sporul pe locuitor a fost în jur de 2%. În agricultură, care are o pondere ridicată în formarea produsului național brut al acestor țări, creșterea medie anuală a fost de numai circa 3%; acest ritm scăzut de dezvoltare a fost compensat în parte de evoluția mai rapidă a producției industriale: 6—7% pe an.

Așa cum sublinia și directorul P.N.U.D., Paul G. Hoffman, o cerință majoră pentru îmbunătățirea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare o constituie asigurarea unui nivel al investițiilor mult mai ridicat decît cel realizat pînă acum. În timp ce, în perioada examinată, în țările avansate acumularea a reprezentat, în medie, o cincime din produsul național brut, pentru țările în curs de dezvoltare ea se ridică la mai puțin de o șesime. Decalajul este și mai evident dacă se are în vedere volumul comparativ scăzut al produsului național brut al țărilor în curs de dezvoltare. Trebuie menționat că investițiile realizate din resurse proprii în țările în curs de dezvoltare reprezintă 66—75% din total, restul provenind din importul de capital.

În cursul dezbaterilor sesiunii, s-a subliniat că datele statistice nu pot reflecta în suficientă măsură unele progrese — mai puțin măsurabile, dar foarte semnificative — obținute în procesul dezvoltării. În perioada scursă, în multe țări în curs de dezvoltare s-a desfășurat un proces de consolidare economică și socială, s-au făurit instrumente instituționale necesare dezvoltării, s-au făcut pași înainte pe calea creării unei infrastructuri corespunzătoare; a crescut capacitatea lor de a planifica și realiza lucrări vitale pentru dezvoltare. După cum s-a arătat la sesiune, progresele în domeniul nutriției și al locuințelor sînt încă îngrijorător de reduse; în schimb în alte domenii, ca cel al combaterii maladiilor și al învățămîntului, realizările sînt deseori remarcabile.

● Catalizator al eforturilor de dezvoltare

DEȘI dispune de resurse financiare modeste în comparație cu dimensiunile și complexitatea problematicii sale, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare reușește să joace un important rol de catalizator al eforturilor depuse de țările în curs de dezvoltare pentru depășirea rămînerii lor în urmă. În perioada 1963—1967, cuantumul mediu anual al asistenței acordate de P.N.U.D. s-a ridicat la 132 milioane de dolari, iar pentru anul 1968 se apreciază că suma contribuțiilor voluntare ale țărilor membre va depăși 180 milioane de dolari. De asistența acestui organism al O.N.U. au beneficiat pînă în prezent 117 țări, cu o populație de circa 1,6 miliarde de locuitori.

În ceea ce privește orientarea asistenței în 1967, din suma totală de 143,5 milioane de dolari, agriculturii i s-au repartizat 46,2 milioane de dolari, industriei — 32 milioane, serviciilor publice — 18,5 milioane, învățămîntului și științei — 17,5 milioane etc.

Dezbaterile celei de a VI-a sesiuni a P.N.U.D. au evidențiat că gama activităților acestui organism s-a lărgit în ultimul an prin lansarea unor noi forme de asistență și elaborarea unor noi tipuri de proiecte de preinvestiții. În colaborare cu guvernele interesate și cu agențiile de execuție, au fost adoptate măsuri pentru creșterea flexibilității programelor de asistență. În sectorul agricol, un accent sporit a fost pus pe crearea unităților de producție experimentale, pe ridicarea calificării mîinii de lucru agricole ca și pe crearea unor instituții care să favorizeze dezvoltarea rurală multilaterală. În industrie, proiectele aprobate în 1967 s-au concentrat pe formarea de cadre medii și superioare, ca și pe acordarea de servicii cu caracter consultativ urmărind ridicarea eficienței conducerii întreprinderilor și sporirea producției. În domeniul transporturilor, proiectele mai recente studiază îmbunătățirea comunicațiilor cu diverse mijloace de transport, iar în cel al comerțului o atenție deosebită se acordă extinderii posibilităților de export ale țărilor în curs de dezvoltare.

În 1967, P.N.U.D. a cooperat în total la realizarea a peste 600 de proiecte de preinvestiții și a peste 2500 de proiecte de dimensiuni reduse privind asistența tehnică. Totodată, în cadrul programelor sale, și-au desfășurat activitatea 6900 de experți internaționali, iar peste 3300 de specialiști din țările în curs de dezvoltare au beneficiat de burse de studiu în alte țări.

Sesiunea a VI-a a Consiliului de administrație a P.N.U.D. a aprobat un număr de 60 de proiecte de preinvestiții, printre care și un proiect pentru România prevăzînd cooperarea între P.N.U.D. (împreună cu UNESCO, ca agenție de execuție) și forurile competente din țara noastră la dezvoltarea unor discipline de învățămînt. Acest proiect se adaugă la alte trei în curs de realizare în țara noastră, în colaborare cu P.N.U.D., și anume: Stația-pilot de irigații Băneasa-Giurgiu și dezvoltarea Institututului de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea (împreună cu F.A.O.) și Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere de la Otopeni (împreună cu O.I.M.).

M. MARIUS

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● INDUSTRIALEXPORT a încheiat contracte cu întreprinderea cubaneză „Tractor-Import Havana“ pentru livrarea a 12 instalații de foraj tip 2 DH-100 și tip T-50 B, 4 instalații de intervenție IC-5 și divers echipament petrolier; cu firma „Tokar Tesisat Ve Tikaret“ pentru livrarea către firma „Azot Savayii“ din Turcia, a unei instalații de acid sulfuric cu o capacitate de 210 000 tone/an.

● AGROEXPORT a încheiat contracte pentru exportul a 105 t semințe de dovleac în Austria și Liban, 566 t semințe de sorg în Austria, 10 t semințe de mac în Anglia și 71 t semințe de in și cînepă în Grecia și Austria.

● MAȘINEXPORT a livrat 60 strunguri universale în R. S. Cehoslovacă, Franța, R. D. Germană, Iran, Izrael, Algeria, Thailanda; în R. P. Polonă a livrat un strung Carusel SC-2000. Mașinexport a încheiat contracte cu firme din Olanda, R. F. a Germaniei, Iran, U.R.S.S., Grecia, Finlanda, Izrael și Belgia pentru exportul de strunguri universale. Un contract încheiat cu întreprinderi din U.R.S.S. prevede exportul a 18 strunguri Carusel cu diametrul variind între 1250—3200 mm.

● TEHNOFORESTEXPORT a livrat 1123 vagoane convenționale cu mobilă în U.R.S.S., R. P. Polonă, R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă, R. P. Mongolă, Anglia, Suedia, S.U.A., Italia, Franța, R.F.G., Belgia, Olanda, Austria, Elveția și Norvegia.

Piața Comună

DEPARTE DE ROMA

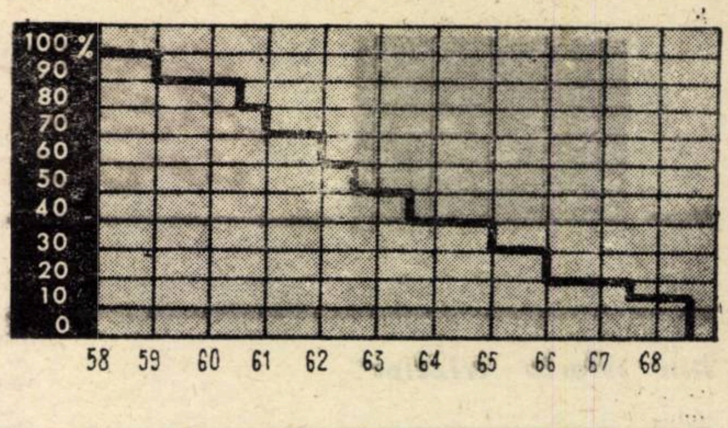

Scăderea tarifelor vamale între „cei șase"

PERIOADA DE TRANZIȚIE, prevăzută prin Tratatul de la Roma, pentru crearea uniunii vamale a „celor șase" se încheie la 1 ianuarie 1970, dar cu 18 luni înainte de acest termen, adică la 1 iulie 1968, taxele vamale între țările membre ale Comunității Economice Europene au fost formal lichidate. la naștere o piață comună a produselor industriale și agricole, concomitent cu unificarea taxelor vamale aplicate la importul de produse din țările terțe. Este acesta un punct terminus? Chiar socotită deplin realizată, uniunea vamală nu ar permite o asemenea afirmație, date fiind intențiile considerabil mai largi ale autorilor Tratatului. In plus, trebuie să se țină seamă de un fenomen ca cel al derogărilor introduse — cu titlu temporar — de Franța tot de la 1 iulie, pentru a-și feri industria în actuala ei situație de urmările dispariției oricărei protecții. Politica agricolă comună a făcut zilele trecute obiectul unui demers într-un sens asemănător (de reducere a contribuției financiare) din partea R.F. a Germaniei, care se crede că va fi urmat de un pas analog al Italiei. Se poate pune problema: cum se raportează actualul stadiu al „integrării vest-europene" la obiectivele Tratatului de la Roma? Ne vom opri în acest sens la problema schimburilor comerciale, a introducerii progresului tehnic și a instituțiilor Pieței Comune.

„Interiorizarea" schimburilor

In materie de comerț exterior, statistica internațională consemnează în ce privește Piața Comună două tendințe. Prima este cea de creștere — urmărită de altfel în mod deliberat — a schimburilor **intracomunitare** prin reducerea treptată, pînă la lichidare, a taxelor vamale între „cei șase"; cealaltă constă în extinderea, în ciuda tuturor restricțiilor și obstacolelor artificiale existente, a comerțului **cu țările terțe,** răspunzînd tendinței obiective de universalizare a schimburilor în economia mondială contemporană.

Nu întîmplător, pe fondul general al tehnicizării comerțului internațional, sectorul cel mai dinamic al schimburilor, atît intra- cît și extracomunitare, îl constituie grupa de mărfuri „mașini-unelte și materiale de transport". Pe plan intracomunitar, volumul comerțului la acest capitol a crescut în perioada 1958—1967 de patru ori, comparativ cu sporirea de 3,2 ori a comerțului „interior" total al Pieței Comune, iar în relațiile cu terții el reprezintă domeniul în care exporturile înregistrează cel mai mare excedent asupra importurilor.

Consecința firească a ritmului mai ridicat de creștere al comerțului intracomunitar în comparație cu schimburile cu terții, al căror volum s-a dublat și el în perioada amintită, o constituie sporirea gradului de autosatisfacere a Pieței Comune: dacă în primul an de existență a comunității schimburile dintre țările membre reprezentau aproape o treime din comerțul total, în 1967 ele se ridică la 44%. „Interiorizarea" aceasta a schimburilor este unul din principalele rezultate ale Pieței Comune și ea se constată la toate țările membre, fiind cea mai vizibilă în cazul Belgiei (60%). Dirijarea spre interior a schimburilor „sustrage" însă comerțului mondial un volum însemnat de mărfuri. Perspectiva ca în lupta de concurență pe piața comunitară unele produse industriale și agricole provenind din țări terțe — fie ele europene sau extraeuropene, dezvoltate sau furnizoare de materii prime minerale sau agroalimentare — să fie defavorizate prin instaurarea tarifului vamal extern comun a suscitat nu o dată proteste extra muros.

Pe plan mondial numai Japonia a înregistrat în perioada de care ne ocupăm un ritm mai alert decît Piața Comună în ce privește comerțul exterior, dar volumul lui rămîne încă de cinci ori mai mic decît în cazul Pieței Comune, la o populație de numai 1,8 ori mai mică. În cazul relațiilor comerciale ale Pieței Comune cu țările socialiste europene (fără R.S.F. Iugoslavia), se constată că, deși exporturile către aceste țări au crescut de peste 3 ori, iar importurile provenite de acolo de 2,8 ori, ponderea țărilor socialiste europene în comerțul exterior total al comunității este încă foarte redusă (3,6%).

Comerțul „celor șase", considerat nu numai în totalitatea sa, dar chiar și în ce privește doar schimburile cu terții, care s-au dublat între 1958 și 1967, s-a dovedit mai dinamic nu numai decît comerțul mondial, dar și (e drept, nu cu mult) decît cel al ansamblului țărilor capitaliste dezvoltate fără „cei șase". La baza acestei creșteri, care a majorat ponderea Franței, Republicii Federale a Germaniei, Italiei, Belgiei, Olandei și Luxemburgului în comerțul mondial de la 24,5% în 1958 la circa 30% în 1967, stă înainte de toate tocmai tendința obiectivă de extindere și diversificare a schimburilor, cu atît mai puternică cu cît e vorba de țări industriale dezvoltate, tendință care cere înlăturarea practicilor izolaționiste și discriminatorii. Înțelegerea acestui deziderat al vieții economice contemporane determină importante cercuri de afaceri chiar din țările Pieței Comune să pledeze în favoarea creării unor condiții mai favorabile pentru schimburi reciproc avantajoase între toate țările.

„Europa științei" demarează lent

CERCETAREA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ nu s-a reflectat la timpul său în prevederile Tratatului de la Roma, sub aspectul relațiilor intracomunitare. Dar au trecut doar cîțiva ani și problema a devenit de cea mai stringentă actualitate, sub impulsul unei serii de factori printre care decalajul tehnologic al țărilor vest-europene față de S.U.A., penetrația crescîndă a capitalului nord-american în economia lor, ascuțirea concurenței pe piețele internaționale etc.

Luat în ansamblu, efortul comunitar în domeniul cercetării științifice depășește net pe cel al Angliei, al Japoniei sau al altor țări, dar rămîne cu mult în urma celui depus de Statele Unite. Raportul este de 6/1 în favoarea acestora din urmă în ceea ce privește totalul cheltuielilor (de 3/1, dacă se iau în considerare numai cercetările urmărind obiective economice, și de 2,6/1 la efectivul oamenilor de știință, al inginerilor și tehnicienilor).

Pînă acum efortul comunitar a reprezentat, în esență, adiționarea eforturilor naționale respective, cu toate deficiențele ce rezultă, de exemplu, din diferite paralelisme etc. Singurul organism oficial creat de la început în vederea coordonării eforturilor țărilor membre ale Pieței Comune în domeniul tehnicii l-a constituit Euratomul. Bilanțul celor zece ani de activitate a Euratomului rămîne însă cu mult în urma speranțelor nutrite la înființarea sa, cu toate că în perioada 1958—1967 pentru înfăptuirea programelor sale s-au cheltuit aproximativ 650 milioane de dolari. În cel de-al zecelea raport anual, Comisia Euratomului menționa că pronosticurile inițiale asupra ritmului de creștere a capacității totale a centralelor atomice în cadrul Pieței Comune, asupra contribuției lor la aprovizionarea cu energie n-au fost decît parțial confirmate. Specialiștii opinează în prezent că Piața Comună nu va dispune decît în 1975 de termocentrale nucleare cu o capacitate totală de 17 000 MW, cifră care fusese prevăzută inițial pentru anul 1970.

Nu mai puține dificultăți întîmpină cercetarea spațială vest-europeană, în cadrul căreia țările Pieței Comune au o participare esențială. Astfel, activitatea Organizației europene de cercetări spațiale (E.S.R.O.) a fost nu de mult practic paralizată în urma refuzului Italiei de a participa la subvenționarea lansării a doi sateliți științifici. La începutul lunii februarie 1968, Italia și Olanda au anunțat că nu vor mai participa la lucrările experților Pieței Comune în probleme tehnologice; ele cer lărgirea cadrului colaborării tehnologice, vizînd prin aceasta Anglia și alte țări care și-au depus candidatura pentru Piața Comună.

Asemenea luări de poziții oglindesc, pe de o parte, nemulțumirea unor țări în legătură cu faptul că povara contribuției pe care o aduc la realizarea diferitelor proiecte nu este compensată de avantajele ce rezultă din distribuirea comenzilor respective între diferitele ramuri industriale din țările membre. Pe de altă parte, apare evident că nu fiecare țară (și mai ales una mică) este interesată în toate proiectele de cercetare existente și de aceea statele membre doresc să-și rezerve, de la caz la caz, opțiunea de a colabora tehnic și financiar la realizarea lor.

Pornindu-se de la faptul că înfăptuirea unei „Europe a științei" — cum este denumită oarecum abuziv „integrarea" pe acest tărîm, demarează destul de lent, în cercurile oficiale ale Pieței Comune capătă un contur tot mai net ideea revizuirii capitale a politicii științifice de pînă acum. Reconsiderarea vizează înseși sistemele de colaborare și de coordonare a activității în acest domeniu. De o audiență din ce în ce mai largă se bucură formula cooperării științifice și tehnice bilaterale, avînd un obiect bine precizat, cum este, de pildă, proiectul satelitului de telecomunicații franco-german „Simfonia". Cooperarea poate fi și este de pe acum extinsă în unele cazuri la țări din afara Pieței Comune, la activul său numărîndu-se proiectul franco-englez de avion de pasageri supersonic „Concorde", colaborarea franco-sovietică în domeniul televiziunii în culori ș.a.

„Experiență traumatizantă"

EVOLUȚIA RAPORTULUI DE FORȚE între țările Pieței Comune și alte regiuni ale lumii — favorabilă celor dintîi, precum am văzut, în materie de schimburi comerciale, mai puțin favorabilă pe tărîm tehnologic — a avut loc simultan cu o schimbare a raporturilor înăuntrul grupării. Cea mai rapidă creștere a industriei, în anii 1958—1966, a avut loc în Italia; aceasta este urmată de Olanda, Belgia, R.F.G.; Franța se situează pe locul penultim, înaintea Luxemburg-ului. Pornind de la asemenea constatări, un raport întocmit în Franța în vederea elaborării celui de-al șaselea plan, pune chiar diagnosticul că țara ar fi „subindustrializată". Decalajul între R.F.G. și Franța promite să se accentueze o dată cu introducerea tarifului extern comun, de la 1 iulie, care dezavantajează Franța deoarece la trei pătrimi din produsele importate de ea nivelul anterior al taxelor vamale era mai ridicat decît tariful extern comun, în timp ce nivelul tarifelor R.F.G. era mai scăzut.

Aceasta desigur că nu înlesnește apropierea de obiectivele prevăzute prin Tratatul de la Roma. Dacă pentru realizarea primului obiectiv al Tratatului — uniunea vamală — a fost necesar să treacă 10 ani de negocieri încordate, care sînt perspectivele înfăptuirii celorlalte principale obiective — uniunea economică și uniunea politică? În privința acestora trebuie spus că tatonările corespunzătoare au provocat de cele mai multe ori reacții de apărare puternice care, în diferite perioade, au pus sub semnul întrebării însăși existența grupării.

Așa s-a întîmplat în cursul discuțiilor pentru făurirea pieței comune a produselor agrare, atunci cînd s-a inițiat Fondul comun de garantare agricolă. Aceasta implica de fapt o primă renunțare la suveranitate, fiind vorba de un buget comunitar, alcătuit din fondurile partenerilor, dar a căror destinație urma să o hotărască Comisia. După cum se știe, criza provocată atunci a dus Comunitatea Economică Europeană la un pas de dizolvare. Și în cazul Euratomului controversele au fost legate adesea de buget; rezultatul a fost că s-a lucrat fără un buget anual de cercetare, pe bază temporară, finanțarea făcîndu-se de la o lună la alta.

Unitatea în deciziile politico-economice nu s-a putut realiza în dezbaterile de la sfîrșitul anului trecut în legătură cu admiterea de noi membri și nici în problemele monetare, în martie 1968, cînd Franța a fost nevoită să adopte un curs de acțiune separat față de propunerea anglo-americană de a se înființa drepturile speciale de tragere.

Deosebit de semnificative sînt divergențele în privința lărgirii Comunității, unde poziția Franței diferă radical de aceea a Belgiei, Olandei și Italiei. Aceste țări, dorind să contracareze stabilirea unei predominări politice din partea marilor puteri — Franța sau R.F.G., — ar saluta primirea Angliei, Irlandei, Norvegiei și Danemarcei, sperînd să asigure în acest fel o echilibrare a forțelor politice; aceasta cu atît mai mult pentru eventualitatea că actualul sistem de adoptare a deciziilor — bazat pe dreptul de veto — ar ceda locul unui sistem de vot majoritar. În această privință se ridică probleme dificile pentru viitor, legate de suveranitatea țărilor membre.

Tratînd diverse forme ale federalismului, în speță cele la care se tinde în cadrul Comunității Economice Europene, Georges Burdeau, în „Traité de science politique", dezbate modul în care deciziile ar putea fi adoptate în viitor în această grupare. Dacă dreptul de veto asigură într-un fel respectarea intereselor tuturor membrilor, dar poate duce la paralizarea activității, sistemul de vot majoritar pune în schimb problema criteriilor pentru stabilirea numărului de voturi deținute de fiecare partener. Va deține oare fiecare țară un singur vot, indiferent de importanța pe care o are și de mărimea populației sale, sau țările mai mici și mai puțin importante ar urma să aibă un număr mai redus de voturi? Evident că aceste probleme nu vor fi de loc ușor de tranșat, ele ținînd de interesele cele mai vitale, de însăși ființa politică a țărilor membre.

Faptul că lucrurile stau astfel, este confirmat de modul în care a evoluat rolul Comisiei Pieței Comune și al Consiliului ministerial în adoptarea deciziilor. Inițial, Comisia alcătuia planuri, iar Consiliul, format — în funcție de problemele dezbătute —, din miniștrii de externe, ai agriculturii etc. din țările membre, urma să execute indicațiile Comisiei. Dar situația s-a modificat în măsură importantă în anii care au urmat, în urma „experiențelor traumatizante" ale Comisiei, care nu și-a putut impune voința sa guvernelor. În acest sens, cum releva nu de mult ziarul THE TIMES, deosebit de important a fost boicotul Franței în dezbaterile agrare din 1965, cînd a explodat mitul că guvernele naționale ar putea să nu fie unica sursă de autoritate. „Unul din aspectele cele mai fascinante ale Pieței Comune, scrie ziarul, este modul în care s-a schimbat repartiția puterii. Guvernele sînt cele care stabilesc direcția, iar Comisia le urmează".

În orice caz, Comunitatea Economică Europeană are de străbătut și în continuare un teren deosebit de accidentat pe calea „integrării". Uniunea vamală, spun acum unii observatori occidentali ai fenomenului, este un nou punct de plecare (Pierre Drouin în LE MONDE din 26 iunie). Aprecierea aceasta nu poate include însă și o evaluare a mărimii accidentelor de teren, a căror probabilitate nimeni nu o contestă.

I. VIANU
N. POPOV
D. DRAGOMIRESCU

NOTE EXTERNE

O COTITURĂ?

A TRECUT mai bine de un an de cînd președintele Johnson a cerut Congresului american aprobarea majorării cu 10% a impozitelor pe veniturile societăților și particularilor. Se credea pînă în ultimul moment că proiectul nu are nici o șansă înaintea alegerilor din noiembrie; și totuși el a fost votat. După unele comentarii scopul ar fi mai mult psihologic decît de ordin economic: anume acela de a se demonstra cercurilor economice și financiare, din țară și din străinătate, că Statele Unite sînt gata să ia măsuri nepopulare, fie și într-un an electoral, atunci cînd în joc e lupta de apărare a dolarului.

Este vorba, evident, de o importantă măsură deflaționistă, motivată de o economie în „supraîncălzire", ale cărei motoare amenințau de mult să se gripeze. În ultimul timp, creșterea economică înregistrase un ritm anual de 9—10%, în termeni bănești, și de 5—6% în termeni reali, depășind astfel cu mult creșterea capacității productive.

Din punctul de vedere al politicii economice, unii dintre comentatori consideră că este vorba de o cotitură. Consilierii Casei Albe făcuseră încă în vremea fostului președinte Kennedy să prevaleze orientarea spre micșorarea impozitelor și creșterea cheltuielilor statului. Această politică a fost urmată și de actuala Administrație. Se considera că expansiunea va avea ca rezultat sporirea încasărilor din impozite, iar deficitul consimțit în mod deliberat, se va converti repede în excedent. Așteptările nu s-au împlinit, iar, după părerea experților, deficitul bugetar pe exercițiul 1968—1969 s-ar putea ridica la aproximativ 24 miliarde de dolari. De altfel încă în 1967 inflația se tradusese printr-o spirală a prețurilor de ordinul a 4%.

Așadar, încercările repetate ale autorilor politicii economice de pînă acum, care urmăreau să combată numai prin mijloace monetare și de credit „supraîncălzirea", nu s-au soldat cu rezultatele așteptate. Situația primejduită a dolarului a sfîrșit prin a convinge și a înfrînge statornica împotrivire a congresiștilor americani.

După cum remarcă observatorii politici, lucrurile însă nu se pot aranja chiar atît de simplu, deoarece reducerea cheltuielilor federale, de 6 miliarde, aprobată de Congres, ar putea afecta sectoare nevralgice în ceea ce privește ameliorarea situației curente de conflict social și rasial în S.U.A. Pe de altă parte, nimeni nu omite să observe că deflația riscă să înmulțească rîndurile șomerilor.

Dacă măsurile fiscale și bugetare adoptate sînt intenționate și ca un răspuns pozitiv la acuzațiile din străinătate privind gestiunea neriguroasă a finanțelor externe, prin aceasta șansele de a reechilibra balanța nu vor fi încă, după unele aprecieri, cu mult sporite. În primul rînd pentru că importurile nu reprezintă decît o foarte mică proporție în cererea globală americană. Ceea ce este însă probabil e faptul că băncile centrale vor folosi noua situație pentru a menține în funcțiune sistemul monetar interoccidental atîta timp cît va fi necesar pentru a reduce deficitul american la o dimensiune tolerabilă.

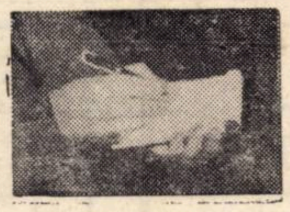

din bloc-notesul cronicarului

Din istoria crizelor

ÎNTR-O LUCRARE nu de mult apărută în Editura presei universitare din Franța, intitulată „Crize și recesiuni economice" autorii (Maurice Flamant și Jeanne Singer-Kerel) constată și descriu — fără a reformula teoria ciclurilor — fenomenele de criză și depresiune care au afectat economia occidentală încă de la începutul secolului al XIX-lea. Ca și alții, autorii folosesc expresia „recesiune" pentru a desemna o restrîngere a activității economice, de mică anvergură și de durată scurtă, iar cuvîntul „criză" pentru fenomenele mai grave. În schimb, în engleză, cuvîntul „recesiune" este înțeles numai ca o dare înapoi, în raport cu o poziție atinsă anterior, fără vreo precizare cu privire la gradul ei de importanță.

Descrierea debutează cu epoca de după bătălia de la Waterloo cînd Anglia fusese victima propriei sale victorii, din cauza marilor operațiuni de speculă. Exportatorii englezi îngrămădiseră atunci produse manufacturate și coloniale, sperînd să inunde cu ele ulterior piețele europene închise de blocul continental. Prea săracă însă, Europa nu a putut absorbi mărfurile. În plus, în condițiile izolării se dezvoltaseră pe continent industrii noi. Gîtuirea pe care au provocat-o stocurile, oprirea comenzilor militare, au dus la închiderea a numeroase întreprinderi. Ricardo credea că acea criză din 1816 era numai urmarea unor împrejurări speciale, dar s-a văzut după aceea că perturbările rezultau din însăși natura sistemului economic; au dovedit-o crizele cunoscute, care au urmat.

Evident autorii nu omit să precizeze că între cele două războaie, criza din 1929 a eclipsat toate celelalte „mișcări ciclice" anterioare. Din 1945 încoace, ei remarcă patru mișcări de recul al conjuncturii, avînd, în general, originea în Statele Unite: 1948—1949; 1952—1953; 1957—1958 și din 1960—1961.

Manifestarea crizelor — observă autorii — este foarte puternică încă de la originile civilizației industriale.

Euforie

Sondînd noile conjuncturi în Europa și în S.U.A., revista americană U. S. NEWS & WORLD REPORT trage următoarele concluzii, la un reportaj recent publicat, în legătură cu perspectivele dolarului:

— creșterea actuală a impozitelor și reducerea cheltuielilor americane, demonstrînd „prudență fiscală", vor contribui la restabilirea încrederii în dolar;

— recentele evenimente politice și sociale din Franța, vor da o direcție interioară preocupărilor generalului de Gaulle și dolarul va respira mai liber;

— întrucît și alte țări ale Europei, urmînd Franța, majorează salariile muncitorilor, inflația se va răspîndi pe continent. Costul muncii ridicîndu-se, el va reduce competitivitatea Europei față de S.U.A.;

— un nou avînt economic e pe cale să înceapă în Europa, prelungindu-se pînă în 1970. Ca rezultat, cererea de mărfuri americane va spori iar dolarul își va ridica valoarea.

„Să nu ne lăsăm purtați de euforie" — atrage totuși atenția, Leif H. Olsen, vicepreședinte al Băncii New York's First National City, un economist cu experiență, chestionat de revistă.

Bilanțul pierderilor

FĂCÎND BILANȚUL „hemoragiei" suferite de „pool-ul internațional al aurului" în perioada 18 noiembrie 1967 (devalorizarea lirei sterline) și 17 martie a.c. (limitarea funcțiunilor pool-ului), Banca Angliei evaluează totalitatea aurului scurs din rezervele băncilor centrale ale țărilor membre ale acestui organism la 85 milioane de uncii, respectiv peste 2650 de tone. Arătînd că această cantitate de aur reprezintă dublul producției anuale a lumii capitaliste, experții Băncii Angliei consideră că cea mai mare parte a aurului respectiv a fost tezaurizată de particulari.

Pierderea de trei miliarde de dolari aur a fost suportată îndeosebit de Statele Unite și Anglia. Specialiștii Băncii Angliei constată că tendințele speculative au fost mult atenuate prin crearea piețelor paralele ale aurului și stabilirea drepturilor speciale de tragere în cadrul F.M.I.; totuși, apreciază ei, încrederea în dolar și lira sterlină nu va putea fi restabilită decît în măsura în care expansiunea comerțului mondial va fi însoțită de îmbunătățirea situației balanței de plăți a celor două țări.

Primele 500

ÎN CADRUL analizei anuale a activității primelor 500 de companii industriale din S.U.A. (clasificate în raport cu cifra lor de afaceri), revista FORTUNE relevă că volumul vînzărilor societăților respective a crescut în 1967 cu 7,9% față de anul precedent (însumînd 359 miliarde dolari), în timp ce profiturile lor au scăzut cu circa 3% (totalizînd peste 21,4 miliarde dolari, față de 22 miliarde în 1966).

În ceea ce privește componența grupului fruntaș al celor mai mari întreprinderi, ea a rămas aceeași. Dar ordinea s-a modificat întrucîtva comparativ cu 1966: Standard Oil of New Jersey a progresat de pe locul trei pe locul doi, International Business Machines — de pe locul nouă pe locul șapte și Gulf Oil de pe locul zece pe locul nouă. Trebuie menționat că pe listă n-a fost inclusă societatea cu profil neindustrial American Telephone and Telegraphe, care de fapt înregistrează cea mai mare cifră de afaceri în S.U.A.

	Cifra de afaceri (în milioane dolari)
1. General Motors	20.026
2. Standard Oil (N. J.)	13 266
3. Ford Motor	10 516
4. General Electric	7 741
5. Chrysler	6 213
6. Mobil Oil	5 772
7. I.B.M.	5 345
8. Texaco	5 121
9. Gulf Oil	4 202
10. U. S. Steel	4 006

După cum remarcă însă autorii studiului, proporțiile cifrei de afaceri nu determină și o rentabilitate ridicată; niciuna din societățile de mai sus nu figurează printre cele nouă companii americane ale căror profituri au reprezentat în 1967 peste 25% din cifra lor de afaceri.

Rezervele Angliei și importurile

BANCA ANGLIEI este extrem de îngrijorată de creșterea masivă a importurilor și de amenințarea ce o reprezintă acest fapt asupra lirei sterline.

Dintr-un recent număr al buletinului pe care-l publică banca, rezultă că, de la începutul anului 1965, și pînă la finele lui 1966, volumul lunar al importurilor oscila între 450 și 500 milioane de lire. De la începutul anului 1966, importurile engleze nu au fost niciodată mai mici (cu excepția a două luni) de 500 de milioane. Începînd cu 1968, valoarea lor atinge lunar suma de circa 642 milioane. Se arată că doar parțial poate fi atribuit sporul devalorizării lirei.

În ceea ce privește evoluția rezervelor, din buletinul băncii rezultă că la finele lui 1967 stocul de aur nu era mai mare de 538 milioane de lire, adică mai puțin din jumătatea rezervelor monetare care se cifrau atunci la 1 123 milioane lire. Puțin înainte de devalorizare, adică la finele trimestrului al 3-lea, stocul de aur încă mai reprezenta suma de 654 milioane de lire, sau mai mult de două treimi din rezervele totale.

După părerea unor observatori avizați, ca urmare a participării active a Băncii Angliei la Gold Pool, stocul ei de aur a scăzut încă mai mult în primul trimestru al acestui an.

„SPECIAL ROUMANIE"

DÉMOCRATIE NOUVELLE, organ al Partidului Comunist Francez, editează, începînd din 1968, suplimente economice ale revistei consacrate problemelor schimburilor și cooperării economice Est-Vest. În luna mai, al doilea număr din această nouă serie „Est-Vest", apărut într-un tiraj de 17 000 exemplare, este dedicat României. Suplimentul începe cu un cuvînt înainte al redacției, prin care este scoasă în evidență importanța colaborării între țările din estul și vestul Europei, importanța cooperării cu România și perspectivele favorabile ale dezbaterii schimburilor dintre cele două țări.

Un amplu articol, intitulat „Politica noastră comercială", semnat de Gh. Cioară, ministrul comerțului exterior al Republicii Socialiste România, prezintă pe larg dinamica comerțului nostru exterior, schimburile economice ale României cu celelalte țări socialiste, cu țările capitaliste și cu cele în curs de dezvoltare. Un loc important este acordat schimburilor intervenite în structura importurilor și exporturilor noastre. Sînt prezentate, în continuare, formele specifice, care stau în atenția statului român, ale colaborării și cooperării economice, tehnico-științifice, cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor politic. O mare parte din articol este afectată schimbărilor și structurii exporturilor și importurilor românești, exporturilor și importurilor franceze, dîndu-se exemple concrete de cooperare romăno-franceză — acordurile cu Régie Renault, Technip-Paris, societatea mixtă Decofra etc.).

În continuare, este reprodus, sub titlul „Pentru o cooperare economică, științifică și culturală cu toate țările", un extras din raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967.

Sub denumirea „Dosar asupra comerțului franco-român", este prezentat sintetic sub formă de tabele, comerțul exterior al României (Contingente, balanța, repartiția geografică a schimburilor în 1966); de asemenea este prezentat comerțul franco-român (volum total, principalele importuri și exporturi franceze în 1966).

Sub semnătura directorului general al Direcției Centrale de Statistică, Constantin Ionescu este prezentat articolul „Transformări în structura economiei române", în care se analizează ritmul de dezvoltare a industriei și modificările cantitative și calitative în profilul economic al țării. Sînt reliefate transformările profunde din agricultură, în comerțul nostru exterior și modificările intervenite în structura populației active.

Articolul „Perfecționarea metodelor de conducere și gestiune" prezintă succint măsurile luate de partid și de guvern pentru perfecționarea continuă a conducerii și gestiunii economiei.

Revista mai cuprinde articolele „O ramură esențială — construcțiile mecanice" și „Chimia — industrie pilot". De asemenea se publică un articol despre realizările în domeniul agriculturii intitulat „Coordonatele dezvoltării agricole", semnat de Nicolae Giosan, președintele Consiliului Superior al Agriculturii.

Turismul românesc, evoluția lui, condițiile oferite turiștilor străini, formează tema articolului „Turismul, pașaport pentru pace", semnat de Nicolae Bozdog, președintele Colegiului Oficiului Național de Turism și a articolului „Un încîntător domeniu de vacanță".

Suplimentul mai cuprinde date statistice în legătură cu realizarea planului de stat pe 1967, obiectivele celui de-al 3-lea an al cincinalului, un articol intitulat „Ce este nou cu acordul Renault" (sub forma unui interviu luat lui P. Auberger, director la Regia Națională Renault) și anunțuri publicitare ale unor întreprinderi franceze (Renault, Creusot, Socopap). De asemenea, sînt inserate reclame și ale unor întreprinderi românești.

Acest număr special, dedicat României, difuzat la toate camerele de comerț și băncile din Franța, precum și unui număr însemnat de conducători de întreprinderi și organizații franceze interesate, izbutește să prezinte aspecte interesante ale realizărilor obținute de poporul român, ale schimburilor comerciale franco-române și ale cooperării în diferite domenii și contribuie la o mai bună cunoaștere a posibilităților noastre de export în Franța.

M. C.

PE GLOB

• Cu un trafic de mărfuri de peste 62 milioane tone în 1967, portul belgian Anvers se situează pentru prima oară pe locul trei în lume din acest punct de vedere, după Rotterdam și New York, dar înaintea Londrei și Marsiliei.

• Pentru a doua oară consecutiv consumul mondial de bumbac va depăși anul acesta producția, astfel că stocurile vor coborî la 20,5 milioane baloturi. Volumul lor asigură consumul pe mai puțin de cinci luni, în ritmul actual al cererii.

• Două întreprinderi de stat latino-americane, Empresa Colombiana de Petróleos și Empresa Petrolera Fiscal, prima din Columbia, a doua din Peru, au încheiat un acord — denumit oficial „Declarația de la Bogota" — privind cooperarea în exploatarea și prelucrarea petrolului din țările lor.

• Decizia Angliei de a nu participa, din motive financiare, la construirea acceleratorului de 300 miliarde de electronvolți al Centrului european de cercetări nucleare nu înseamnă că ea nu mai vrea să coopereze tehnologic în Europa, a declarat la Strasbourg lordul Chalfont, precizînd că țara sa e interesată în forme de cooperare „utile și practice". Retragerea Angliei, care trebuia să finanțeze 22% din costul proiectului, ar putea atrage abandonarea acestuia. Intrarea lui în funcțiune era prevăzută pentru 1977.

• 555 din cele 2742 vase maritime care au suferit în 1967 diferite calamități, s-au scufundat. În aceste accidente au pierit 519 oameni și s-au înregistrat pagube în valoare de circa 275 milioane de dolari. 71% din accidente s-au petrecut în rada porturilor sau la o depărtare de țărm de pînă la trei mile.

• Potrivit unei analize făcute în BOARD OF TRADE JOURNAL și reluată de revista l'USINE NOUVELLE, exporturile de produse industriale au sporit în 1967 față de anul anterior cu 20% în Canada, 9,2% în Suedia, cu procente între 9 și 8 în Italia, Japonia, S.U.A. și R.F.G., pentru ca în Anglia să scadă cu 1%. Creșterea importurilor de produse industriale și-a încetinit ritmul anul trecut în toate țările capitaliste dezvoltate cu excepția Japoniei și Angliei, unde s-au înregistrat sporuri de 22,5% și respectiv 13%.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Intreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 28 (255)
28
VINERI
12 Iulie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11.78.76
16 PAGINI • 2 LEI

EXPLOATĂRILE MINIERE POT ASIGURA

PAGINA A 5-A

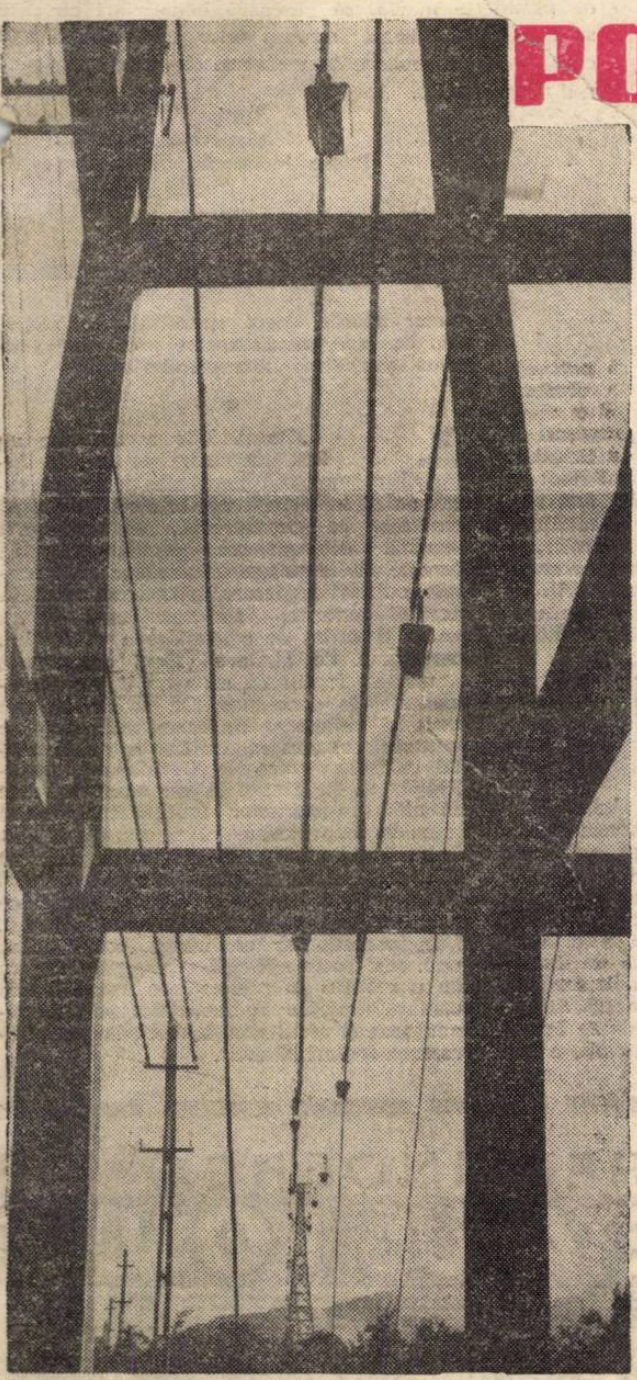

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971-1980

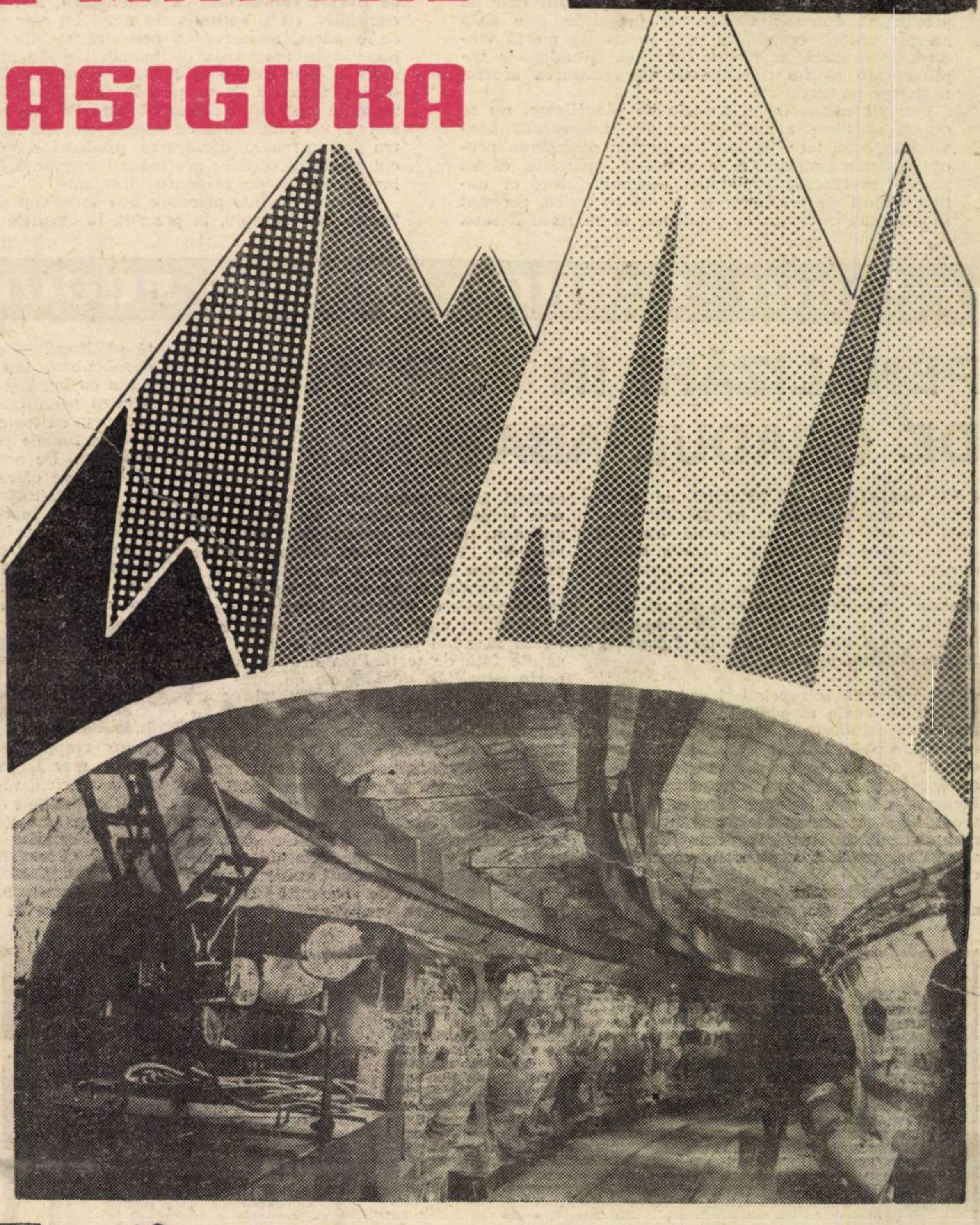

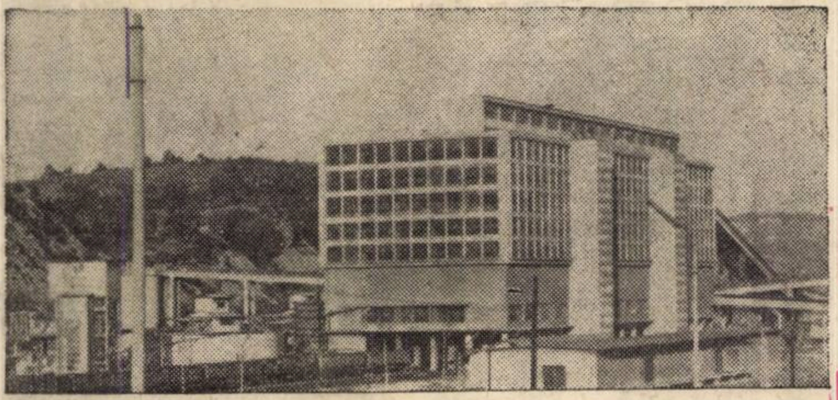

UN VOLUM SPORIT DE MATERII PRIME

DIN SUMAR

• *Pagina a 3-a:*

FOLOSIREA JUDICIOASĂ A RESURSELOR VALUTARE

• *Pagina a 10-a:*

CUM DEFINIM INDICATORII ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR INDUSTRIALE?

• *Paginile 14-15:*

Interviuri cu participanți la reuniunea O.N.U. de la București despre

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ȘI FACTORUL UMAN

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

STIMULENTELE SUPLIMENTARE, ÎN FUNCȚIE DE ÎNDEPLINIREA OBLIGAȚIILOR CONTRACTUALE

PENTRU A SE RECUNOAȘTE întreprinderilor care experimentează unele măsuri în vederea creșterii eficienței economice (HCM nr. 1404/1967) efortul propriu la realizarea de beneficii peste plan, o condiție prealabilă (în conformitate cu HCM nr. 1813/1960 ale cărei prevederi au rămas valabile în continuare), este **realizarea planului de producție în volumul și sortimentele aprobate de organul tutelar** (planul fizic de producție). Întrucît sarcina de producție este dată acestor unități economice prin producția marfă vîndută și încasată, ar fi fost firesc ca stimulentele suplimentare să fie condiționate de realizarea acestui indicator pe sortimente.

Potrivit metodologiei actuale de planificare, nu se putea satisface această necesitate, indicatorul neavînd la bază repartițiile date pentru desfacerea producției nominalizate și contractele încheiate direct pentru desfacerea producției descentralizate, ci numai planul de producție pe structură fizică, corectat în plus sau în minus cu produsele în stoc sau livrate, dar neîncasate de la început și sfîrșit de an. Mai trebuie adăugat că de multe ori, în acoperirea planului de producție nu se emit de către forurile tutelare repartiții pentru toate cantitățile stabilite și astfel indicatorul producție marfă vîndută și încasată rămîne uneori fără bază realizabilă (în măsura în care o întreprindere nu fabrică decît produse la care are desfacerea asigurată).

Experimentarea în continuare a acestui indicator face necesară planificarea lui pe baza repartițiilor la desfacere date pentru produsele ce se dirijează pe plan central și a contractelor încheiate direct pentru produsele descentralizate.

Totodată, după părerea noastră, ar fi mai just ca premierea suplimentară să fie condiționată sub aspectul efortului propriu nu de realizarea pe sortimente a planului de producție marfă fabricată, **ci de îndeplinirea în totalitate și la timp a obligațiilor de livrare contractate cu beneficiarii, atît sub aspect cantitativ, cît și calitativ.** În acest fel s-ar asigura, pe de o parte, consecvența necesară stabilirii efortului propriu în realizarea de beneficii peste plan ca urmare a economiilor la 1000 lei producție marfă vîndută și încasată, în măsura în care întreprinderile își respectă obligațiile contractuale. Pe de altă parte, s-ar asigura mobilizarea colectivelor de muncă pentru fabricarea și desfacerea produselor solicitate de cumpărători, ceea ce are mare importanță în evitarea imobilizărilor de mijloace circulante.

La nivel de întreprindere s-ar soluționa și alte probleme. De exemplu, în prezent, în cazurile cînd o întreprindere nu are asigurată desfacerea produselor date prin planul fizic de producție, are două alternative: fie să fabrice în întregime cantitățile date prin plan, dar să imobilizeze fondurile circulante în stocuri de produse fără desfacere asigurată, fie să nu fabrice produsele la care nu i s-a asigurat desfacerea. În prima alternativă, unitatea își propune să realizeze în întregime condiția de „efort propriu" reglementată prin HCM 1404/1967 și 1813/1960, pentru a beneficia de premiere suplimentară (atunci cînd realizează beneficii peste plan din economii la cheltuielile planificate la 1000 lei producție marfă vîndută și încasată), dar, în acest caz, încalcă prevederile HCM nr. 116/1962 (art. 15) care interzic fabricarea de produse fără desfacere asigurată. În alternativa a doua, eforturile depuse pentru reducerea cheltuielilor de producție planificate la 1000 lei producție marfă vîndută și încasată nu sînt recunoscute (deși sînt evidente) și deci nu pot fi recompensate pe calea premierii suplimentare reglementată prin HCM nr. 1404.

De aceea, propunem ca stabilirea efortului propriu în realizarea beneficiilor peste plan și a economiilor la cheltuielile maxime planificate la 1000 lei producție marfă vîndută și încasată să se facă în funcție de îndeplinirea în totalitate a obligațiilor contractate la desfacere. În felul acesta s-ar da posibilitate conducerilor de întreprinderi ca (în scopul de a îndeplini totuși sarcina de producție marfă vîndută și încasată) în cazul neacoperirii cu repartiții a planului de producție marfă, să găsească beneficiari cu care să contracteze direct livrarea unor produse noi sau cantități suplimentare la sortimentele date prin planul de producție.

Benone POPA
director adjunct
Banca Națională, filiala Argeș
Marin MILITARU
șef serviciu

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

PENALIZĂRI ÎN FUNCȚIE DE GRADUL ABATERII

PE MARGINEA SCRISORII cu acest titlu („Viața economică" nr. 22/1968 semnată de tov. Mircea Atanasoaie, contabil șef la Banca de Investiții, Filiala Hunedoara), am primit două corespondențe. Prima este semnată de tov. D. D. Murgan, director adjunct în Centrala Băncii Naționale, iar a doua de tov. N. Lupașcu, director în Centrala Băncii de Investiții. Le reproducem pe scurt.

1. „Există întreprinderi care își creează unele disponibilități pe seama altor întreprinderi, în preajma datei cînd au de efectuat anumite plăți. Dar nu totdeauna acestea reprezintă surse atrase, cum este, de exemplu, nepredarea spre încasare a facturii într-un termen cît mai scurt, după ce a avut loc livrarea mărfurilor, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor potrivit contractelor încheiate cu clienții.

Autorul articolului mai sus-menționat a pierdut însă din vedere, că astfel de abateri, intenționate sau nu, sînt sancționate și prin alte măsuri, nu numai prin aplicarea modestei amenzi de 1 leu pe zi, respectiv 200 lei în total. Astfel, prin nepretinderea la timp a sumelor ce i se cuvin, furnizorul își creează singur greutăți financiare, deoarece lipsa de disponibilități în cont îl va putea pune în situația să nu-și poată onora la timp obligațiile față de terți. Prin urmare, va suporta penalități de 18% pe an.

Penalitatea maximă de 200 lei pentru fiecare caz în parte, în favoarea bugetului, a fost introdusă cu scopul de a se imputa angajaților din întreprindere, vinovați de neîndeplinirea la timp a sarcinilor ce le revin în cadrul serviciului.

De asemenea, nu este singulară penalitatea de 0,10% pe fiecare zi în favoarea bugetului pe timpul cît suma a fost folosită, în cazul sumelor încasate pe nedrept de către constructori pentru lucrări de investiții sau de reparații capitale. Partea care a fost prejudiciată — în speță plătitorul — este în drept să pretindă despăgubiri, iar dacă acesta a efectuat plata cu bună știință, este pasibil și el de aceeași penalitate. Ar fi însă exagerat să susținem că toate fisurile au fost lichidate și că actualele penalități sînt suficient de raționale. De aceea, problema a fost reanalizată de către organele de specialitate ale unor ministere și organe centrale, ajungîndu-se la concluzia că este necesară introducerea principiului progresivității în funcție de întîrzierea plății, precum și ridicarea limitei cuantumului penalităților. În faza finală a acestor studii, s-a apreciat însă că organele de control financiar intern nu depistează abaterile la timp și nu aplică sancțiuni corespunzătoare. Pe de altă parte, controlul bancar se exercită prea rar, și de cele mai multe ori, prin sondaj.

Pentru înlăturarea acestor abateri trebuie să se îmbunătățească munca serviciilor respective în sensul că, cel care vinde marfă, execută lucrări sau prestează servicii, să-și pretindă la timp suma ce i se cuvine pe baza contractului încheiat cu clienții, iar aceștia să-și onoreze obligațiile de plată față de furnizori și să nu fie necesară aplicarea de penalități. Totodată este necesară intensificarea controlului, procedîndu-se la recuperarea de la angajații vinovați, a sumelor plătite drept penalități, majorării sau dobînzii penalizatoare prin care s-au adus prejudicii întreprinderilor".

★

2. „Penalitățile menționate au fost introduse în scopul **întăririi răspunderii personale** în respectarea normelor referitoare la circuitul documentelor de decontare. Ca atare, nu s-a urmărit diferențierea penalizărilor în funcție de cuantumul sumelor nedecontate potrivit reglementărilor existente. În această materie, s-a considerat că nu poate fi vorba de o gradare a abaterilor, caracterul de abatere fiind determinat numai de faptul că nu s-au depus documentele de decontare. De asemenea, s-a avut în vedere și limitarea consecințelor materiale asupra salariaților în cauză, astfel ca, în acțiunea de disciplinare, penalitățile să fie fixate la un cuantum care să aibă un caracter mobilizator. Dacă luăm în considerare chiar exemplul dat în articol, la 2 000 000 lei, pentru cele 10 zile de întîrziere, penalitatea de 0,10% pe zi s-ar ridica la 20 000 lei, sumă ce cu greu s-ar putea imputa unui salariat.

În prezent, se analizează posibilitatea unei mai juste aplicări a întregului regim de penalizări în sectorul de investiții, ca urmare a noilor reglementări privind finanțarea și creditarea investițiilor, cointeresarea materială etc.".

REDACȚIA CĂTRE CITITORI

PAUL CONSTANTINESCU, București — Pentru plata contribuției de 2% asupra salariilor (în vederea constituirii fondurilor pentru plata pensiei suplimentare) n-a fost și nu este necesar să se țină o evidență separată. Contribuția se reține din salariul angajaților o dată cu impozitul asupra salariilor. Întreprinderile și instituțiile eliberează adeverințe (pentru organele de stabilire a pensiilor) de plată a acestei contribuții, ținînd seama de înregistrările existente în carnetele de muncă privind activitatea salariată desfășurată după 1 ianuarie 1967. După 31 decembrie 1967, n-au intervenit modificări în ce privește necesitatea eliberării adeverințelor privind plata contribuției. Toți angajații care s-au pensionat după această dată, precum și cei care se vor pensiona în continuare, trebuie să dovedească perioada de contribuire.

W. S., Arad — Angajatul nu este obligat să solicite efectuarea concediului de odihnă. În conformitate cu reglementarea care s-a aplicat pînă la 31 decembrie 1967 (H.C.M. nr. 186/1951) cît și cu reglementarea în vigoare, **unitățile au avut și au obligația** să programeze plecarea salariaților în concediu, în tot cursul anului calendaristic respectiv. Neprogramarea plecării în concediu (anul 1967) chiar dacă s-a datorat faptului că n-ați solicitat aceasta în mod expres, constituie o abatere a unității care nu poate duce la știrbirea dreptului dv. de concediu. În consecință, puteți să efectuați în anul 1968, fie separat, fie cumulat, atît concediul neefectuat pe anul 1967, cît și concediul cuvenit pe acest an. Avizul nr. 2595/130-1960 la care vă referiți, a fost dat înainte de modificarea (în anul 1962) a legislației în acest domeniu și înainte de apariția legii nr. 26/1967 care se aplică de la 1 ianuarie 1968, astfel că și-a pierdut valabilitatea.

ZAMFIR RIȘNOVEANU, Sibiu — Criteriile de gradare ale administrațiilor de piețe urmează să fie îmbunătățite, ținîndu-se seama de noua organizare teritorial-administrativă a țării. Se va ține seama și de faptul că în ultimii ani unele piețe orășenești s-au dezvoltat simțitor, crescînd în mod corespunzător și volumul încasărilor din taxele cuvenite. Funcția de administrator de piețe este o funcție economică, pentru care este prevăzută cerința absolvirii studiilor medii, fiind inclusă, ca atare, în anexele la H.C.M. nr. 328/1967.

NICOLAE RUSU, Vaslui — Potrivit H.C.M. nr. 1324/1967, angajații care sînt împuterniciți, prin dispoziția scrisă a conducătorului unității, să preia sarcinile de serviciu ale unor funcții din categoria personalului tehnic-administrativ de pe posturile vacante sau a celor temporar neocupate, pot beneficia de premii de pînă la 30% din economiile ce se realizează la fondul de salariu ca urmare a lipsei titularilor sau a neocupării posturilor vacante. Pot fi preluate sarcinile, în aplicarea acestei hotărîri, numai ale angajaților lipsă care îndeplinesc funcții pînă la șef de serviciu. Angajații care dețin funcții superioare (director, director adjunct, șef de serviciu, precum și funcțiile similare acestora) pot fi înlocuiți numai cu respectarea prevederilor punctului 14 din H.C.M. nr. 175/1959. Pentru a valorifica drepturile cuvenite înlocuitorului, pe perioada cît ați preluat sarcinile conducătorului tehnic (pînă la desființarea acestui post) vă puteți adresa conducerii întreprinderii. Precizăm că acordarea premiilor de pînă la 30% din salariul funcției al cărui titular lipsește, **nu constituie o obligație a** unității. Pentru a putea beneficia de acest drept, conducerea unității trebuie să fi dat o dispoziție scrisă privind preluarea sarcinilor angajatului în cauză, constatîndu-se totodată, că angajatul care a preluat sarcinile a îndeplinit în bune condiții sarcinile de serviciu proprii. În ce privește aplicarea prevederilor art. 14 din H.C.M. nr. 175/1959, puteți sesiza și comisia de litigii.

N. BOGDAN, Brașov — Un economist poate obține titlul de inginer economist frecventînd o facultate tehnică, iar după absolvirea examenelor de stat să urmeze cursurile postuniversitare de ingineri economiști. Absolvenții institutelor de învățămînt superior care doresc să se specializeze prin sistemul de doctorantură, se pot adresa direct facultăților în cadrul cărora funcționează specialitatea pe care au absolvit-o.

CONSTANTIN COLEA, director comercial, I.A.C.M.E. — București — Oficiul pentru ambalaje consideră întemeiată semnalarea dv. „...Pentru remedierea situației am cerut Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini să ia măsuri conform prevederilor punctului 55 din Instrucțiunile de aplicare a H.C.M. 2335/1967, privind producția și circulația ambalajelor. Pînă la completarea anexelor cu pozițiile omise, tamburii pentru cabluri urmează să circule conform înțelegerii între părți. Ar fi nejust să se distrugă unele ambalaje care mai pot fi refolosite pentru faptul că ministerele au omis să le prevadă în lista celor ce se restituie".

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30
produce:

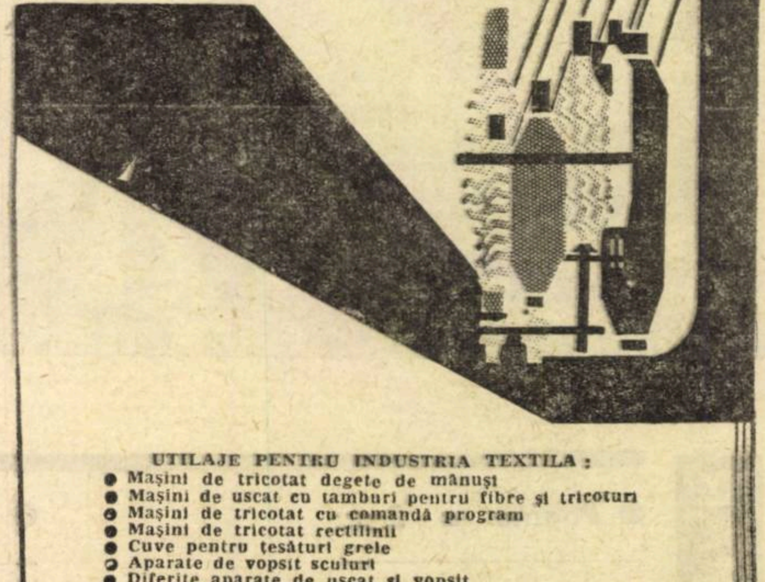

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:
- Mașini de tricotat degete de mânuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Diferite aparate de uscat și vopsit
- Aparate de vopsit sub presiune

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE:
- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc.

FOLOSIREA JUDICIOASĂ A RESURSELOR VALUTARE

UNA DIN PROBLEMELE care a făcut recent obiectul preocupării conducerii partidului și statului este raționalizarea cheltuielilor valutare necomerciale, reducerea lor la strictul necesar. La recenta plenară a partidului s-a arătat că în domeniul cheltuielilor valutare există posibilități de economisire, luîndu-se măsuri în această direcție, pentru ca activitatea noastră în exterior să se realizeze la un nivel calitativ ridicat, cu cheltuieli cît mai mici. Totodată, sarcina de a utiliza rațional și economic resursele valutare revine și întreprinderilor care au legături comerciale cu străinătatea.

Operațiunile de comerț exterior cît și cele necomerciale, cum sînt prestațiile de servicii, turismul etc. se desfășoară pe baza unor relații bănești în valută a căror planificare și realizare se urmărește cu ajutorul balanței de plăți externe. În această balanță se concentrează toate resursele valutare ale unui an, realizabile prin exportul de mărfuri și celelalte operațiuni necomerciale și tot aici se prevădși plățile necesare pentru realizarea importului și a altor sarcini de natură necomercială.

Ritmul înalt de dezvoltare a economiei noastre face necesar importul de instalații complexe bazate pe tehnica modernă, cît și de materii prime necesare producției noastre industriale. Pentru a crea resursele valutare necesare plății acestor importuri, an de an, s-a urmărit cu perseverență creșterea continuă a exportului, ritmul acestuia ajungînd să depășească pe cel al producției. Realizarea producției de export la nivelul exigențelor pieței externe și plasarea acestor mărfuri în condițiile de competitivitate mai ales pe piața capitalistă, ridică probleme deosebite. În același timp, resursele valutare, astfel create, satisfac cu oarecare greutate necesitățile în continuă creștere. Aceasta impune organelor noastre de planificare o cît mai judicioasă repartiție a fondurilor în raport cu necesitățile, și apoi o utilizare eficientă a sumelor alocate. Aceasta constituie, de fapt, o coordonată generală, în procesul de utilizare a fondurilor noastre valutare. Și, trebuie arătat că datorită preocupărilor sporite ale organelor financiare și bancare, ale ministerelor economice și întreprinderilor, s-au obținut rezultate din ce în ce mai bune, concretizate în economisirea unor însemnate resurse valutare.

CU TOATE ACESTEA mai sînt și cazuri — mai mult sau mai puțin izolate — în care utilizarea fondurilor valutare nu corespunde cerințelor. Astfel, deși importul are în general un caracter obiectiv, întrucît el rezultă din necesitățile strict determinate ale unor balanțe materiale, totuși, într-o serie de cazuri, stabilirea lui se face cu mult subiectivism.

Cu ocazia verificărilor pe teren făcute de organele de control ale Ministerului Finanțelor s-a constatat, spre exemplu, că în planul pe 1968, **Fabrica de cabluri și materiale electroizolante-București**, utilizînd în calcul consumuri specifice majorate sau chiar eronate, a prevăzut la import materiale peste necesarul real, în sumă de circa 200 mii lei valută.

O altă formă de folosire neeficientă a valutei decurge din folosirea acesteia la plăți pentru importuri care se aduc în țară mai devreme decît este necesar. Astfel, organele Ministerului Finanțelor au constatat la **Direcția generală a construcțiilor navale și material rulant din M.I.C.M.** că unitățile constructoare de nave au solicitat la import materiale și aparatură pentru echiparea navelor cu mult timp înainte de termenele reclamate de realizarea planului de producție, ceea ce încarcă nejustificat balanța de plăți pe anul în curs. În urma constatărilor făcute, a fost posibil să se transfere din planul pe 1968 în planul pe 1969 importuri în sumă de 4 300 mii lei valută. În cazul cînd aceste importuri s-ar fi realizat în 1968 dobînda aferentă pentru imobilizarea fondurilor respective ar fi reprezentat cca. 300 mii lei valută pentru realizarea cărora ar fi trebuit să exportăm o cantitate apreciabilă de produse. La **Fabrica de conserve-Caracal** o situație similară nu a putut fi prevenită și 30% din valoarea instalației respective, s-a imobilizat timp de un an întrucît importul a fost comandat și s-a livrat mai devreme.

O utilizare și mai neeficientă a valutei are loc atunci cînd se comandă importuri, care, ulterior nu-și mai găsesc utilizarea. Astfel, la **Fabrica de zahăr Buzău** s-au constatat la finele lunii mai a.c., utilaje disponibile, în sumă de 1,4 mil. lei achiziționate din import.

Desigur cea mai importantă influență negativă asupra eficienței fondurilor valutare utilizate pentru plata importurilor o constituie nedarea în funcțiune la termen a instalațiilor aduse din străinătate. Astfel, la **Fabrica de cabluri și materiale electroizolante-București**, hala de fabricație a cablurilor telefonice s-a dat cu întîrziere în funcțiune, astfel că, s-a ajuns în situația ca două din ratele creditului acordat și dobînzile aferente, adică 2315 mii lei valută, să fie scadente înaintea începerii exploatării utilajelor. Ca urmare, nu s-au putut asigura fondurile pentru rambursarea creditului din utilizarea instalației respective, ceea ce a făcut necesar să se aloce fondurile de plată din alte resurse, restrîngîndu-se astfel posibilitățile de plată pentru alte necesități. Deși numărul instalațiilor complexe aduse din import care nu se dau în funcțiune la termen a scăzut, este necesar a se urmări, în continuare, cu perseverență eliminarea acestor situații, deoarece ele conduc la imobilizări de fonduri valutare concomitent cu nerealizarea producției planificate.

Folosirea eficientă a valutei este condiționată și de prețul plătit la importurile achiziționate. Pe lîngă rezultatele pozitive care se constată pe linia obținerii unor prețuri externe avantajoase, se remarcă și situații inverse.

UN VOLUM destul de important de valută se folosește pentru plățile necesare prestațiilor de servicii. Acestea sînt, de regulă, obiectiv necesare, întrucît condiționează efectuarea unor prestații de serviciu cu mijloacele noastre de transport sau cu mijloace străine. Totuși, și aici, printr-o politică judicioasă de folosire a mijloacelor de transport, se pot realiza prestațiile de serviciu necesare cu un volum de plăți în valută mai redus. Astfel, **ISCE Chimimport** a importat 800 tone oxid de aluminiu din Italia, franco frontiera italiană. Dacă **ISCE Chimimport** ar fi încheiat tranzacția „fob“ Geneva și transportul s-ar fi făcut pe apă, navlul ar fi fost de circa 23 mii lei valută față de 44 mii lei valută cît a costat transportul pe calea ferată. În plus, există posibilitatea ca prin eventuala îmbarcare pe nave românești să se fi economisit și mai mult plățile în devize libere. Un alt exemplu, **ISCE Mașinimport** a importat 250 t motoare Diesel din R. F. a Germaniei în condiția franco Furth im Wald, plătind pentru transportul pe calea ferată 24 mii lei valută. În cazul în care importul s-ar fi făcut în condiția „fob“ Regensburg și transportul s-ar fi efectuat pe Dunăre costul acestuia s-ar fi redus la 10,5 mii lei valută, adică cu mai mult de 50%. Dacă transportul pe Dunăre s-ar fi făcut cu șlepurile NAVROM, plata acestuia se făcea în lei. Cheltuielile în devize libere ale NAVROMULUI ar fi fost în acest caz și mai reduse. Aceste două exemple sînt destul de concludente în ce privește posibilitățile de economisire a valutei care s-ar putea realiza printr-o folosire mai eficientă a mijloacelor de transport.

Preocupări pentru o cît mai judicioasă folosire a mijloacelor de transport există în general la toate întreprinderile de comerț exterior. Totuși, datorită influenței furnizorilor externi, a beneficiarilor interni, precum și datorită unor lipsuri proprii ale întreprinderilor de comerț exterior, există încă rezerve de economisire a valutei utilizate pentru plata transporturilor externe.

SUME RELATIV MARI sînt alocate anual și pentru acoperirea cheltuielilor în valută necesitate de deplasările în străinătate pentru interes de serviciu, la specializări ș. a. și pentru întreținerea aparatului nostru exterior de la oficiile diplomatice și agențiile comerciale etc. Planificarea și folosirea acestor fonduri a constituit — mai ales în ultimii ani — obiectul unor preocupări speciale din partea mai multor organe ale aparatului de stat. Ca urmare, dinamica fondurilor alocate mai ales pentru deplasări în străinătate este inferioară ritmului existent la multe alte capitole de cheltuieli în valută. Cu toate acestea, în acest domeniu se manifestă încă mult subiectivism care se reflectă în folosirea cu eficiență scăzută a valutei alocate în acest scop. Recenta Plenară a C.C. al P.C.R. a arătat în mod concret că la aceste operațiuni, ca și la altele de natura cheltuielilor necomerciale, există posibilități de economisire a disponibilităților valutare ale statului. Pe această linie, în primul rînd, se înscrie numărul mare al membrilor delegațiilor care se deplasează în străinătate. Astfel, se constată că Ministerul Industriei Ușoare a trimis în acest an o delegație pentru analizarea posibilităților de cooperare pe piața italiană formată din 12 persoane, iar la Tîrgul de la Leipzig același minister a trimis o delegație formată din 7 persoane. Recent s-a luat măsura de limitare a numărului membrilor delegațiilor care pleacă în străinătate.

O ALTĂ DIRECȚIE în care se manifestă utilizarea neeconomicoasă a valutei este durata mare de deplasare în străinătate; o deplasare durează între 15—30 zile, în timp ce partenerii noștri din țările occidentale, cînd vin pentru scopuri similare, stau de regulă mult mai puțin. La această situație contribuie faptul că, într-o serie de cazuri, durata șederii specialiștilor noștri care se deplasează este stabilită la început pe un termen mai lung, iar cei care se deplasează, de regulă, fac tot posibilul să-l utilizeze la maximum.

Așa cum s-a arătat la ultima plenară, printr-o mai bună organizare și o mai judicioasă apreciere a oportunității și necesității unor deplasări în străinătate, prin reducerea numărului membrilor delegațiilor și printr-o mai rațională încadrare în baremul de diurne, se pot mobiliza noi rezerve de disponibilități în valută care vor putea fi folosite pentru alte scopuri utile economiei noastre.

Folosirea cu maximum de economicitate a valutei constituie una din cerințele permanente ale economiei noastre și ea trebuie să se bucure de o atenție deosebită mai ales în perioada actuală cînd dezvoltarea accelerată a economiei noastre necesită folosirea cu maximum de eficiență a tuturor resurselor noastre valutare.

Dumitru LĂZĂROIU
director în Ministerul Finanțelor

Un nou produs

● O nouă stație-pilot pentru fabricarea hidroxilaminei — un produs necesar în fabricația fibrelor sintetice poliamidice și în alte domenii ale chimiei de sinteză — concepută și executată în întregime în întreprindere și brevetată ca invenție românească, a intrat în funcțiune la Uzina de fibre sintetice din Săvinești.

Economii prin mecanizarea unor procese la îngrășătorii

● O instalație care înlocuiește operațiile manuale de cîntărire, dozare, pregătire, transportare și repartizare a furajelor la 22 de grajduri ale îngrășătoriei de porci a I.A.S. Orăștie, a fost realizată de specialiștii întreprinderii. Economia realizată prin eliminarea risipei de furaje și a muncii manuale se ridică la peste 800 000 lei anual.

Sape pentru adîncimi de 7 000 m

● La Uzina „1 Mai“ din Ploiești a început fabricarea unui nou tip de sapă cu role pentru forajul la adîncimi de pînă la 7 000 metri. Avantajul noii sape: după uzură, corpul ei poate fi refolosit; echipată cu duze pentru foraje cu jet, eficiența la dislocarea rocilor crește cu 50%.

BREVIAR ECONOMIC

Pești în vecinătatea hidrocentralelor

● În lacurile de acumulare ale salbei de hidrocentrale de pe cursul Bistriței continuă acțiunea de populare cu pește. Astfel, numai în bazinul hidrocentralelor Bacău I și II, Racova, Gîrleni, precum și în lacul Belci de lîngă Orașul Gh. Gheorghiu-Dej, au fost deversate peste 40 de milioane icre embrionate de clean, mreană, crap, iar afluenții de munte ai Trotușului au fost repopulați cu păstrăvi.

Se extinde gama micromotoarelor

● La Uzina de motoare electrice din Pitești se lărgește sortimentul. După motorașele pentru noul aspirator „Practic“, a început producția de motoare electrice pentru mașinile de cusut „Rodica“ și, recent, pentru mașinile de spălat rufe „Alba-Lux“. Sînt în pregătire motorașe electrice destinate încălzirii cabinelor la autovehiculele produse în țară și altele solicitate de firme străine.

Miei îngrășați pentru export

● În peste 100 de ferme ale întreprinderilor agricole de stat s-au organizat în acest an îngrășătorii de miei pentru export cu o capacitate totală de peste 170 000 de capete. Acțiunea va continua, preconizîndu-se organizarea de îngrășătorii specializate pentru miei, în amplasamente din apropierea actualelor îngrășătorii de taurine. Aceasta va permite o mai bună folosire a capacităților bucătăriilor de furaje și a experienței acumulate în organizarea fluxului tehnologic.

Irigații

● Pe șantierele sistemului de irigații Băilești-Calafat s-au realizat, în prima jumătate a anului, peste 60% din planul anual. Canalul de aducțiune a apei din Dunăre, lung de 28,5 km și alte trei canale de distribuție au fost terminate.

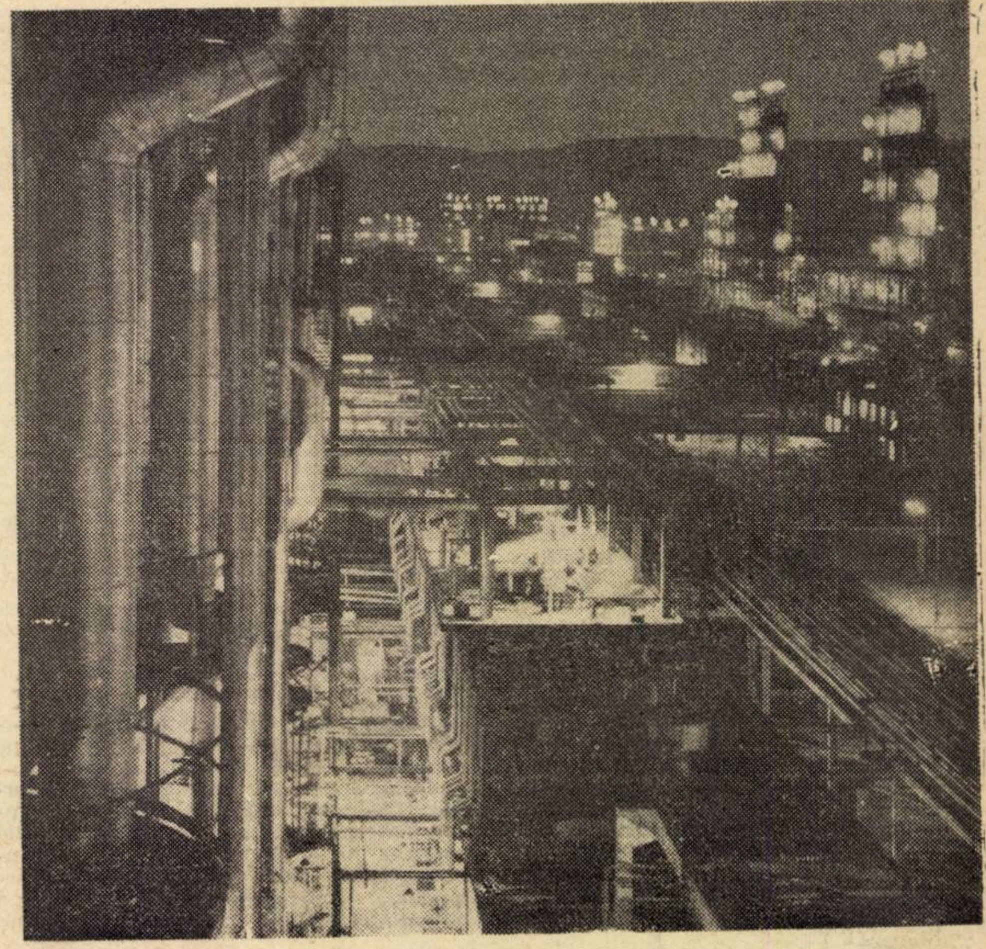

Luminile petrochimiei

PREGĂTIREA TRANSPORTURILOR INTERNE

EFECTUAREA MANIPULĂRILOR ȘI TRANSPORTULUI INTERN al materiilor prime și materialelor, semifabricatelor și produselor finite implică importante cheltuieli materiale și pentru forță de muncă, care măresc în mod sensibil prețul de cost al produselor fabricate. După aprecierea șefului serviciului de organizare a producției al firmei americane Westinghouse Electric Co, Randolph Melik, transporturilor interne (deplasarea materialelor) le revine, în unele cazuri, pînă la 90% din totalul cheltuielilor pentru forța de muncă. Pentru a reduce cît mai mult posibil asemenea cheltuieli, nu există alt mijloc decît organizarea rațională a activității de transport intern (inclusiv manipulările), acordîndu-li-se tot atîta atenție cît și operațiilor de prelucrare și asamblare.

Dar eficiența organizării acestor activități nu se reduce numai la economiile directe de fonduri. Ea are influențe pozitive asupra scurtării ciclului de fabricație, folosirii raționale a utilajelor și a muncitorilor din secțiile de bază și auxiliare, măririi securității muncii etc.

În ciuda marilor avantaje ale pregătirii manipulărilor și a transporturilor interne, din analiza studiilor efectuate anul trecut în întreprinderile industriale în cadrul acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii, ca și a planurilor tematice pentru acest an, se constată, în general, o slabă preocupare în această direcție, în numeroase unități economice ele fiind considerate încă „probleme minore".

Organizarea eficientă a manipulărilor și transporturilor interne urmărește realizarea operațiilor cu minim de mijloace materiale, de timp și de forță de muncă, în condițiile ușurării muncii și a securității acesteia. *În consecință, pregătirea acestor activități constă în prevederea mijloacelor necesare și organizarea utilizării lor raționale. Aceasta înseamnă să se aibă în vedere mijloacele (manuale, mecanice etc.); procedeele și modul de lucru; timpii de execuție și personalul.*

O premisă esențială — documentația privind utilajele

CONSTITUIND UN SECTOR DE DESERVIRE a tuturor secțiilor de fabricație și a depozitelor, **transporturile și manipulările trebuie examinate și, respectiv proiectate, ținînd seama de o multitudine de factori de influență, printre care tehnologia de fabricație, amplasarea mașinilor-unelte în atelierele de producție, înălțimea halelor, lățimea și înălțimea ușilor halelor, felul materialelor de transportat, volumul acestora, timpul cînd trebuie executate transporturile și manipulările.** Informațiile respective servesc la alegerea celor mai adecvate utilaje de transport și manipulare și la stabilirea numărului acestora, la determinarea traseelor de parcurs, precum și la stabilirea necesarului de forță de muncă.

Probleme mai dificile ridică alegerea tipurilor de mijloace de transport și manipulare, ca și determinarea necesarului de asemenea mijloace, întrucît trebuie să se adopte cea mai bună soluție din punct de vedere tehnic și care să asigure eficiența economică maximă cu putință. De aceea, ne vom opri mai mult asupra acestor probleme.

În vederea satisfacerii tuturor cerințelor, **este necesar ca echipa de specialiști care se ocupă de organizarea transporturilor și manipulărilor să dispună — premisă absolut obligatorie — de o cît mai bogată documentație asupra caracteristicilor tehnico-funcționale și asupra prețurilor utilajelor de transport și manipulare** posibile de utilizat în întreprindere, care se fabrică în țară și străinătate, sau, cel puțin, pentru mijloacele ce se folosesc de unitatea respectivă. O atare documentație este indispensabilă chiar dacă întreprinderea este dotată cu mijloace mecanice de transport și de ridicat și se pune numai problema îmbunătățirii modului de exploatare a acestora.

Experiența arată că documentația tehnică trebuie să cuprindă:

- **descrierea utilajului** — caracteristici tehnice, instrucțiuni de întrebuințare, modul de întreținere, lista pieselor accesorii;
- **tabelul activităților elementare, cu timpii corespunzători** — tabelul timpilor grupați pentru utilizările curente, tabelul timpilor în funcție de viteze și încărcături;
- **coeficienții de corecție**, în funcție de condițiile de folosire.

În mod normal, această documentație este elaborată de constructorul de dispozitive mecanice de transport și de ridicat urmînd să fie pusă la dispoziția cumpărătorului o dată cu livrarea utilajelor. Întrucît cel mai adesea acest deziderat nu s-a realizat — cei ce au achiziționat mijloacele respective uitînd să solicite, iar furnizorul uitînd să ofere —, documentația respectivă trebuie întocmită în întreprindere. De regulă, orice inginer mecanic știe să completeze o documentație privind descrierea utilajului. Ca atare, vom arăta cum se elaborează documentația numai pentru a doua și a treia parte.

TABELUL ACTIVITĂȚILOR ELEMENTARE. — Este necesar ca fiecare activitate să fie **definită** cît mai precis; de exemplu, introducerea furcii sub o paletă se poate defini astfel: electrostivuitorul, în poziție convenabilă în fața paletei, trebuie să avanseze cu viteză redusă, pentru a introduce complet furca sub paletă. De asemenea, să fie **simbolizată** — simbolul simplifică scrierea la întocmirea foilor de studiu a timpului — și să fie **însoțită de timpul de execuție**, indicîndu-se și influența parametrilor variabili. Activitățile se clasifică în funcție **de scop**: de exemplu, pentru un cărucior, parcurs rectiliniu, demaraj, mers înainte, mers înapoi, mișcările furcii etc.; **de mișcare**: de exemplu, montarea unui accesoriu pe o mașină de ridicat; **de activitate** (mecanică sau tehnologică): așezarea unei lăzi peste alta; **de timpii constanți**: introducerea furcii sub paletă; **de activități variabile** (se indică parametrii de bază): de exemplu, la transportul unui vagonet de 350 kg pe o distanță de 100 m, parametrii sînt distanța și sarcina transportată. Activitățile elementare se grupează în clase și se înscriu în ordine în tabela centralizatoare.

COEFICIENȚII DE CORECȚIE. — Atît timpii elementari, cît și cei grupați, se determină pentru condiții normale de lucru. Aceste condiții însă nu pot fi respectate întotdeauna, deoarece intervin o serie de factori care influențează asupra desfășurării proceselor de muncă, respectiv asupra timpului de execuție. Printre acești factori cei mai importanți sînt: natura accidentată a solului; lățimea mică a căilor de acces și indicele lor de circulație; manevrarea greoaie la suprafețele de depozitare; rampele înguste de depozitare; încrucișarea circuitelor; părțile dificile de acces; vizibilitatea și iluminatul de-a lungul traseului și natura încărcăturii. Prezența acestor factori duce, de obicei, la îngreunarea transportului, ceea ce implică un timp suplimentar. Sînt, de asemenea, unii factori cu acțiune temporară, de care va trebui bineînțeles să se țină seama. De exemplu, frigul micșorează randamentul bateriilor, deci și posibilitățile de deplasare ale unui electrocar; ploaia, zăpada, poleiul limitează de asemenea viteza.

Pentru a lua în calcul influența acestor factori, preferabil este să se stabilească în fiecare caz timpii suplimentari. În literatura de specialitate se arată că este acceptabilă și soluția de a se multiplica toți timpii de transport cu un coeficient ce poate varia între 1,10 și 1,20; timpul astfel obținut poate fi considerat ca satisfăcător. De asemenea, se recomandă ca timpii elementari pentru transport sau manipulare ce figurează pe foile de studii să fie majorați astfel: cu aproape 4% pentru nevoi personale ale manipulantului; cu aproape 2% pentru sarcini administrative (această majorare este dată pentru a acoperi timpii consacrați citirii de către manipulant a dispozițiilor de manipulare și a fișelor de urmărire ce însoțesc încărcăturile); pentru sarcini de organizare, procentajul se fixează în funcție de ponderea timpului ce se va consuma cu căutarea încărcăturilor de manipulant pe locul de depozitare și de ușurința încărcărilor și descărcărilor la locul de muncă; cu circa 2% pentru poziția în picioare; cu circa 3—4% pentru atenție sporită; cu circa 6—12% pentru vibrații (cînd conducătorul este purtat, vibrațiile produse de cărucior sînt principala cauză a oboselii acestuia) etc.

PREȚURILE. — În ceea ce privește prețurile dispozitivelor mecanice de transport, acestea se află din prospectele sau facturile furnizorilor. La prețurile de achiziție trebuie adăugate diferitele cheltuieli ce s-ar face pînă la utilizarea mijloacelor în fabrică.

Documentația astfel întocmită va permite alegerea materialului cel mai bine adaptat, economic și rapid; determinarea numărului dispozitivelor de folosit și sarcina fiecăruia; stabilirea planului de manipulări pe atelier; calcularea costului fiecărei manipulări; verificarea eficienței metodelor deja folosite în atelier; formularea propunerilor de îmbunătățire a organizării transportului și manipulărilor.

Definirea și simbolizarea pe foaia de studiere a timpilor ajută la stabilirea suitei cronologice a elementelor-mișcări și a tehnologiei executării fiecărui fel de manipulare.

Etapele determinării planului de manipulare

PENTRU DETERMINAREA PLANULUI DE MANIPULARE se va examina activitatea pe fiecare atelier și depozit în parte și apoi transporturile între ateliere și între acestea și depozite. Se vor urmări etapele studiului muncii, fără de care nu se poate aborda un studiu: **alegerea** locului sau locurilor de muncă în vederea pregătirii activității de transport; **observarea și consemnarea** situației de fapt — respectiv strîngerea datelor; **analiza critică** a situației existente; **stabilirea soluțiilor** pentru îmbunătățirea situației existente; **adoptarea** celei mai eficiente soluții și punerea ei în aplicare; **supravegherea** aplicării soluției adoptate.

1. ALEGEREA LOCULUI (LOCURILOR): Deși studiile se fac pentru fiecare loc de muncă, atelier, fel de materiale și tip de mijloc în parte, nu trebuie nici o dată să se piardă din vedere ansamblul activităților de transport și manipulare.

De reținut că transporturile din atelierele cu producție de masă, caracterizate prin regularitatea lor, cer o pregătire mai îngrijită și mai detaliată decît din atelierele cu producția de serie mijlocie sau mică, la care planul de manipulări este mai simplu, prioritate acordîndu-se alegerii dispozitivelor.

2. OBSERVAREA ȘI CONSEMNAREA SITUAȚIEI DE FAPT. — Toate datele culese se grupează pe documentele și desenele planului de manipulări, respectiv pe:

— foile de studiu a timpilor, gamele de manipulări, tipul manipulărilor; — desenele și diagramele-circuitelor;	în vederea stabilirii necesarului de:	cărucioare cu motor, de mînă, cărucioare elevatoare cu furcă etc.
— calculele și proiectele	pentru	transportoare, cărucioare etc.

3. ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE. — În această etapă se supun analizei toate elementele, folosind cunoscuta metodă interogativă: CE, UNDE, CÎND, CUM, CINE.

4. STABILIREA SOLUȚIILOR PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA SITUAȚIEI EXISTENTE. — Pe baza analizei critice a situației de fapt se poate stabili un plan îmbunătățit de manipulare, care va trebui să definească unitățile de transport, dispozitivele — natura și cantitatea lor —, orarele de încărcare și de livrare, vitezele și debitele lor, precum și personalul însărcinat cu transporturile și sarcinile anexe.

5. ADOPTAREA ȘI PUNEREA ÎN APLICARE A SOLUȚIEI PROPUSE. — Pe baza calculelor de eficiență economică se alege varianta optimă. Se pot ivi trei cazuri: una din soluții este optimă și se va adopta; toate variantele sînt nerentabile și vor trebui căutate alte soluții; numai pentru unele locuri de muncă variantele prezintă cheltuieli mari, în care caz se impune corectarea soluțiilor astfel încît să se asigure și pentru aceste locuri de muncă o eficiență economică ridicată.

6. SUPRAVEGHEREA APLICĂRII SOLUȚIEI ADOPTATE. — Se face prin controale regulate și sistematice pentru a vedea dacă se aplică metoda conform instrucțiunilor date, dacă rezultatele sînt cele scontate și, în caz de nevoie, se aduc alte îmbunătățiri.

Petre TURCU
Mihail RADOI

Din experiența uzinei „1 Mai"—Ploiești

CONTEINERIZAREA TRANSPORTURILOR UZINALE

ÎN UZINA „1 Mai"-Ploiești magaziile de materiale sînt dispuse în 25 de puncte, situate la distanțe variind între 0,050 km și 1,300 km față de ateliere, iar acestea, care nu sînt amplasate în ordinea fluxului general de producție, la distanțe între 0,050 km și 1,050 km. Evaluînd greutatea materialelor ce se transportă de la magazii spre secții și între secții, precum și distanțele parcurse, rezultă că, în cursul unui an, se manipulează 355 157,7 tone, respectiv 538 734 tone-kilometri. Transportul este asigurat de autocamioane, autobasculante și tractoare proprii, care au o capacitate anuală de 210 000 tone, adică de 318 547 tone-kilometri; pentru diferență se închiriază mijloace de transport de la I.R.T.A.

Pentru a micșora cheltuielile de transport, în primul rînd sumele plătite drept chirie pentru mijloacele de transport împrumutate, s-a efectuat un studiu amplu în vederea îmbunătățirii organizării transportului uzinal. **S-a ajuns la următoarea soluție: să se introducă folosirea conteinerelor să se utilizeze marșrutizarea transporturilor și să se fixeze unele trasee în circuit închis.** Aplicarea sistemului propus necesită cumpărarea a 22 remorci (care vor fi plasate în secții, unde vor aștepta să fie încărcate cu diverse conteinere și apoi vor fi transportate la destinație), precum și construirea a 378 conteinere de diferite forme și dimensiuni, după forma, dimensiunile și importanța pieselor.

În viitor, urmează ca materialele și piesele să fie transportate în conteinere. Încărcate la depozitele de materiale sau la locurile de muncă, conteinerele sînt depozitate în remorcile de așteptare (plasate în anumite puncte din secții). Tractoarele vor rula continuu pe anumite trasee, preluînd remorcile încărcate și deplasîndu-le la locurile de descărcare. Bineînțeles, în locul remorcilor pline sînt lăsate remorci goale. Totodată, s-au fixat 3 trasee în circuit închis — pentru transportul intersecții — și un traseu extern — pentru transportarea pămîntului din atelierele de turnătorie și tratamente termice la Teleajen.

Avantajele sistemului propus constau în mărirea vitezei de circulație a pieselor; posibilitatea lotizării și respectării ritmicității în fabricație; protejarea suprafețelor pieselor în timpul transportului; însemnate economii la cheltuielile de transport. De asemenea, se elimină complet necesitatea închirierii de mijloace de transport de la I.R.T.A. Ca urmare, uzina va obține o economie directă la cheltuielile de transport de 884 mii lei (chiria plătită minus amortismentul utilajelor ce se vor cumpăra sau confecționa), iar cheltuielile pentru utilaj se vor recupera în 22 de luni.

Ținînd seama de eficiența ce se va obține, studiul a fost însușit de conducerea uzinei și s-au solicitat fondurile de mică mecanizare necesare.

Emilian GHINEA
Uzina „1 Mai"-Ploiești

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971–1980

EXPLOATĂRILE MINIERE POT ASIGURA UN VOLUM SPORIT DE MATERII PRIME

dr. ing. Petru VLAD
director al Institutului de cercetări miniere

ÎN CADRUL PROGRAMULUI de industrializare a țării și în concordanță cu prevederile acestuia, industria minieră a adus o contribuție substanțială la dezvoltarea în ritm accentuat a bazei de materii prime minerale. Preocupările pentru valorificarea superioară și integrală a rezervelor s-au concretizat atît în lărgirea gamei de substanțe minerale valorificabile (în prezent circa 60 substanțe în formă brută sau în concentrate), cît și în creșterea calității acestora, fapt ce a permis satisfacerea mai bună a cerințelor beneficiarilor interni, reducerea importurilor, precum și oferirea la export a unora din produsele disponibile sau tradiționale.

Resursele de materii prime minerale

Eforturile financiare și tehnice depuse în decursul anilor pentru lărgirea bazei de materii prime minerale, au dus la descoperirea de noi zăcăminte pe teritoriul țării, precum și la creșterea apreciabilă a rezervelor. Cunoașterea mai bună a potențialului geologic, cît și creșterea gradului de certitudine asupra volumului și calității rezervelor industriale, au determinat dezvoltarea corespunzătoare a producției miniere. **În prezent, dispunem de o bază importantă de rezerve de cărbune, de roci și substanțe nemetalifere, ce justifică creșterile prevăzute pentru anii 1975 și 1980** (la cărbune de 3 și, respectiv, 4 ori față de 1965, iar la roci și nemetalifere la nivelul cerințelor economiei naționale și al exportului). În ce privește minereurile neferoase, baza de rezerve industriale este mai modestă, atît cantitativ cît și calitativ, suficientă însă pentru realizarea sarcinilor în perspectivă, la un grad de asigurare mai mic (creșterea de 1,8 ori în 1975 și circa 2 ori în 1980, față de 1965). Într-o situație mai puțin favorabilă se prezintă zăcămintele de minereuri de fier, la care gradul de acoperire a necesităților economiei naționale este mult sub cel necesar, rezervele existente asigurînd doar menținerea producției în perspectivă, la nivelul anului 1970.

Considerăm că o preocupare mai intensă pentru cunoașterea potențialului geologic, pentru dezvoltarea rezervelor de minereuri prin extinderea zăcămintelor atît în minele aflate în exploatare, cît și în zone noi, orientarea mai eficientă a lucrărilor geologice și folosirea metodelor de investigație moderne sînt de natură, să influențeze în sens pozitiv dinamica producției prevăzută în perspectivă, în special la minereurile neferoase.

Pe lîngă rezervele industriale incluse în bilanț, pentru care sînt stabilite, în general, tehnologiile de valorificare, o categorie importantă este aceea a rezervelor în afară de bilanț sau neindustrializabile în etapa actuală, datorită calității lor scăzute sau lipsei unei tehnologii adecvate de valorificare economică. **Institutului nostru, cît și altor unități de cercetare științifică, le revine ca o sarcină deosebit de importantă studierea căilor și posibilităților de valorificare în viitor a acestor importante resurse.**

În mod deosebit, se ridică problema valorificării economice a importantelor zăcăminte cu conținut sărac în fier, sau cu condiții geologice sau hidrogeologice grele, cum sînt cele de la Mădăraș, Gura Haiti, Palazu Mare, a zăcămintelor de săruri de potasiu, a celor de sulf de la Gura Haiti etc., precum și a unor rezerve în afară de bilanț, existente în perimetrul zăcămintelor în exploatare. După părerea noastră, una din problemele majore ale industriei miniere în perspectivă, o constituie intensificarea activității geologice privind extinderea zăcămintelor în exploatare pe orizontală și verticală, în mod deosebit la cele de minereuri. Stabilirea de tehnologii de valorificare adecvate va fi de natură să schimbe situația prezentă a bilanțului de rezerve geologice.

Ritm înalt și modificări în structura producției

În dorința satisfacerii la maximum a cerințelor de materii prime minerale ale economiei naționale din resurse interne, preocupările au fost dirijate spre amplificarea capacităților de producție la minele în exploatare și construirea de noi mine și uzine de preparare de mare capacitate. La specificul industriei miniere, concentrarea la maximum a producției în unități mari productive, are un efect economic incontestabil. Urmărindu-se corelația justă între gradul de asigurare cu rezerve și capacitatea de producție, s-au realizat creșteri importante de capacitate la aproape toate minele, unele unități fiind profilate pentru o producție de peste 1 000 000 t anual. Numărul unor astfel de întreprinderi cu producție „milionară" va crește în anii viitori. Prin concentrarea preparării cărbunilor și a minereurilor în unități mari, cum sînt cele de la Coroiești din Valea Jiului și Flotația centrală din Baia Mare, s-au obținut efecte tehnico-economice importante, în comparație cu unități similare, dar de capacități mici.

Pe ansamblul industriei miniere, capacitățile de producție au crescut într-un ritm mediu anual de circa 10% în perioada anilor 1950—1965, ritm ce se menține și în actualul cincinal. Spre deosebire de ramura carboniferă, care se dezvoltă într-un ritm înalt începînd din anul 1965, în actualul și viitoarele cincinale, ramura minereuri cunoaște o dezvoltare covîrșitoare **(creșteri de 12 ori la minereuri complexe, de 26 ori la roci și substanțe nemetalifere și de circa 9 ori la minereuri feroase).** Sporurile de producție amintite sînt însoțite de numeroase raționalizări, sistematizări și modernizări ale întreprinderilor miniere și de preparare, precum și de modificări esențiale ale structurii producției, care a fost continuu adaptată la noile cerințe ale economiei naționale, ale ramurilor industriale nou create.

În ce privește minereurile neferoase, se valorifică în prezent un număr sporit de metale, precum și unele elemente disperse și rare din mineruri. Construirea unor uzine noi metalurgice a necesitat producerea unor concentrate colective — spre deosebire de concentratele clasice selective ; schimbările calitative din minereuri au impus perfecționări și adaptări de tehnologii corespunzătoare atît pentru reducerea impurităților, cît și pentru creșterea indicilor de extracție globali. În etapa actuală, minereurile de fier se valorifică, în cea mai mare parte, cu eficiență economică sporită sub formă de concentrate, nu în formă brută.

Gama produselor miniere s-a lărgit mult cu o serie de substanțe nemetalifere, care au o utilizare multilaterală în industriile metalurgică, chimico-farmaceutică, alimentară, electrotehnică, petrolului, a sticlei, ceramicei, materialelor de construcții etc. Acest sector, cu indicele de rentabilitate cel mai ridicat, prezintă largi posibilități de dezvoltare, datorită bazei de rezerve și varietății acesteia. Atenția ministerului, a ICEMIN-ului, a întreprinderilor este concentrată spre realizarea de noi sortimente de produse nemetalifere de calitate superioară și competitive pe piața mondială, care constituie un mare debușeu pentru astfel de produse. **Apreciem că, pe viitor, există posibilități reale pentru dezvoltarea într-un ritm mai accentuat a producției de substanțe nemetalifere ce se cer pe piața internă și mondială.**

Pentru realizarea acestui deziderat, pe lîngă cercetările proprii, la anumite substanțe trebuie să se recurgă și la importul de tehnologii moderne și, mai ales, de utilaje de mare eficacitate din țări cu mai multă experiență în acest domeniu de activitate. Acțiunea efectuată în timp util poate avea o eficiență economică însemnată.

Tehnologii avansate la toate locurile de muncă

De o deosebită importanță pentru creșterea producției și a eficienței economice este nivelul **tehnologiei utilizate la extracție, preparare și valorificare.** Ținînd seama de nivelul de dotare tehnică al exploatărilor, care a crescut continuu în decursul anilor, au existat preocupări multiple pentru perfecționarea tehnologiilor de producție, în mod deosebit pentru aplicarea de metode avansate de exploatare, iar în domeniul preparării pentru extragerea maximă a substanțelor utile, îmbunătățirea calității și lărgirea gamei produselor miniere. Un rol preponderent în perfecționarea tehnologiilor de extracție l-au avut și îl au unitățile de cercetare din rețeaua Ministerului Minelor și, în principal, Institutul de cercetări miniere.

Bilanțul activității depuse pentru perfecționarea tehnologiilor existente și stabilirea de noi tehnologii poate fi apreciat ca pozitiv sub aspectul soluțiilor elaborate dar **mai puțin sub cel al felului cum se aplică aceste soluții în producție, al modului greoi în care se desfășoară colaborarea între cercetare și producție privind fructificarea industrială a rezultatelor cercetărilor.** Lipsa de operativitate în aplicarea cercetărilor a constituit obiectul mai multor analize, care s-au soldat cu unele îmbunătățiri, atît în activitatea unităților de cercetare, cît și a beneficiarilor. Filiera avizărilor și termenele pentru acestea au fost reduse. Pentru studiile definitiv încheiate, se prezintă indicii și parametrii spre omologare; beneficiarii urmăresc în măsură mai mare desfășurarea cercetărilor, participînd la avizarea acestora. De asemenea, prin înființarea sectorului de experimentare a diferitelor metode de mare productivitate la exploatarea Moldova Nouă, s-au creat condiții pentru scurtarea drumului de aplicare eficientă, la condițiile țării noastre, a tehnologiilor înaintate.

Rezultatele obținute în cercetare și în uzinele de preparare, sub raportul indicilor calitativi și cantitativi de extracție, se situează la nivelul celor înregistrate, în cazuri similare, de țările avansate. Aplicarea unor tehnologii noi de preparare, cît și introducerea de utilaje moderne au un efect economic important, contribuind la creșterea producției de metale. Bunăoară, **tehnologia de flotație colectivă de Pb-Zn pentru obținerea de concentrate colective prelucrabile prin procedeul metalurgic I.S.P. de la noua uzină din Copșa Mică, creează posibilitatea recuperării suplimentare a circa 4 000 t plumb și 8 000 t zinc.** În prezent, această tehnologie se aplică la unele uzine de preparare (Deva, Rușchița, Băița ș.a.), fiind adecvată pentru prelucrarea a circa 10 tipuri de minereu complex. **Prin prelucrarea acestora pe baza noii tehnologii, se evaluează obținerea unui efect economic de circa 90 milioane lei.**

Experiența ultimilor ani în activitatea de cercetare relieflează un aspect nou și important, chiar determinant, în ce privește rolul pe care-l are tehnologia de ansamblu asupra aducerii metalelor pînă în faza lingou, respectiv interdependența dintre tehnologia minieră, preparare și cea metalurgică, în valorificarea mai eficientă a resurselor naturale interne. **Cercetările întreprinse, de pildă, pentru valorificarea superioară a tipurilor de minereuri complexe din Carpații Orientali** (Leșul Ursului, Burloaia, Gura Băii), au **conturat o nouă tehnologie de flotație selectiv-colectivă, de mare eficiență economică, care constă atît în valoarea importantă a metalelor recuperate suplimentar** (între 15—23%), **cît și în folosirea maximă a capacităților metalurgice existente și reducerea corespunzătoare a investițiilor pentru construirea de noi unități metalurgice.** Eficiența economică se apreciază a fi de ordinul sutelor de milioane. Situații similare, în care conjugarea tehnologiilor amintite se impune, sînt nenumărate. Aceasta pledează, în cazul minereurilor și metalurgiei neferoase, în favoarea unei integrări reale tehnico-organizatorice a lor, pentru obținerea unei eficiențe globale mult sporite față de cea actuală.

Realizarea sarcinilor importante ce revin industriei miniere privind creșterile de producție în cincinalul 1971—1975 și în perspectivă, **pune cu acuitate probleme noi în fața cercetării științifice și a colectivelor din producție, legate de perfecționarea continuă a tehnologiilor extractive existente, cît și de orientarea lucrărilor miniere de bază, ținîndu-se seama de tendințele pe plan mondial.** Împletirea acțiunilor pentru perfecționarea tehnologiilor miniere cu cele de organizare și optimizare a producției, permite întrezărirea unor posibilități reale de creștere a gradului de mecanizare a lucrărilor în subteran, precum și de aplicare a noilor metode de exploatare de mare productivitate. Pentru explotarea cărbunilor, de pildă, se preconizează extinderea metodei de abataj cu front lung atît în minele de huilă, cît mai ales la cele de lignit, unde ponderea acestei metode poate să crească la peste 90% după anul 1975. De asemenea, va crește gradul de mecanizare la tăierea lignitului, precum și producția de lignit extras din abataje cu susținere mecanizată, respectiv de la circa 40% în 1970, la circa 72% în 1980. La minereuri urmează să fie extinse și aplicate metode de exploatare la care transportul se face gravitațional, în funcție de caracteristicile concrete ale zăcămintelor, precum și perfecționarea unor metode experimentate în prezent : înmagazinare cu rambleu sau surpare, cu galerii de suborizont, cu banc subminat ș.a.

În vederea creșterii valorice a producției miniere brute, respectiv pentru valorificarea tuturor elementelor componente, nu numai a celor principale, tradiționale, pentru care acestea se exploatează, au fost efectuate numeroase cercetări, unele încheiate cu rezultate bune, altele urmînd să fie aprofundate în viitorii ani. Cercetările pentru valorificarea molibdenului și a magnetitei din minereul cupros de la Moldova Nouă, de pildă, s-au soldat cu rezultate promițătoare. Parțial, la flotația respectivă, se recuperează magnetita, iar recuperarea molibdenului constituie obiectul cercetărilor în faza-pilot la ICEMIN. Valorificarea acestor produse ridică substanțial valoarea minereului cuprifer de la întreprinderea amintită. Un alt exemplu îl constituie recuperarea mineralelor de wolfram din sterile de la flotația Baia Sprie. Din păcate, deși această problemă a fost soluționată de către cercetare, aplicarea industrială se face cu multă greutate.

O preocupare deosebită a cercetărilor a fost și va rămîne și pentru viitor, **recuperarea secundară a unor elemente utile din deșeuri metalurgice sau hălzi vechi.** În cadrul institutului nostru, au fost inițiate cercetări pentru recuperarea prin flotație a cuprului și a metalelor prețioase din clinkerele de la cuptoarele Wälz, provenite de la Uzinele chimico-metalurgice din Copșa Mică. Aplicarea industrială a cercetărilor s-a făcut cu rezultate bune. De asemenea, încercările de recuperare a cuprului din zgurile rezultate de la instalația de topire în suspensie a concentratelor cuproase din cadrul Combinatului chimico-metalurgic de la Baia Mare, s-au soldat cu rezultate favorabile. Sînt prevăzute cercetări în faza-pilot pentru recuperarea cuprului și din zgurile rezultate de la instalația metalurgică I.S.P. Pe baza cercetărilor efectuate, se întrezărește posibilitatea valorificării indus-

(Continuare în pag. 6)

La exploatarea minieră Aninoasa se extinde tot mai mult armarea metalică

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

CONSERVE DE LEGUME ŞI FRUCTE ÎN PRIMUL SEMESTRU 1968

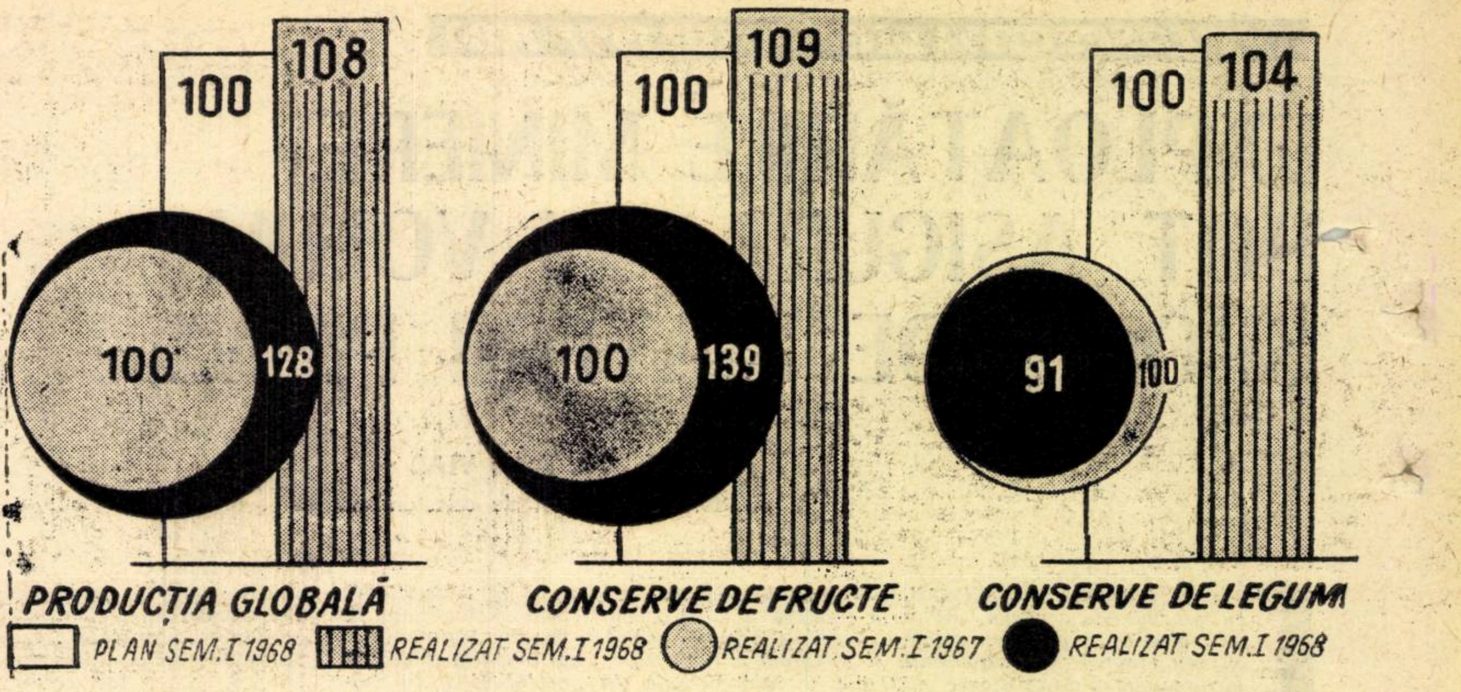

ÎNCHEIEREA PRIMULUI SEMESTRU al anului a găsit fabricile de conserve de legume şi fructe ale Ministerului Industriei Alimentare cu sarcinile de plan îndeplinite şi depăşite. Ele au reuşit, aşa cum rezultă din grafic, să producă în plus faţă de plan (cu excepţia sortimentului mazăre) cantităţi mai mari de conserve faţă de perioada corespunzătoare din 1967.

Ţinînd seama că, în prima parte a anului, unele zone ale ţării au fost bîntuite de secetă, sporul producţiei unor sortimente de legume a fost decalat pentru semestrul II, cînd vor fi recoltate suprafeţele noi însămînţate. Este necesar ca, în fiecare întreprindere, să fie intensificată acţiunea de valorificare la maximum a materiei prime, în aşa fel încît să se producă cantităţile de conserve din fructe şi legume necesare consumului populaţiei, cît şi pentru export.

EXPLOATĂRILE MINIERE

(Urmare din pag. 5)

triale a tuturor zgurilor din hălzi şi producţia curentă, pentru extragerea secundară a cuprului şi a metalelor nobile. În prezent, flotaţia Deva prelucrează cantităţi importante de zguri metalurgice provenite din hălzile vechi de la Uzina metalurgică din Zlatna.

De o mare însemnătate pentru economia naţională este şi **valorificarea complexă a zgurilor rezultate la arderea în termocentrale a şisturilor bituminoase.** Soluţionarea favorabilă a acestei teme de cercetare va fi de natură să aducă modificări în balanţa materiilor prime pentru producerea energiei electrice şi a aluminiului. Astfel de probleme, care îşi aşteaptă o mai eficientă şi operativă rezolvare, pot fi încă enumerate. **Principal este ca toate acestea să fie mereu în atenţie, să fie rezolvate la treapta cercetării şi aplicate operativ în producţie.**

Ridicarea rentabilităţii – sarcină de prim ordin

Dinamica producţiei fizice miniere a fost însoţită, în general, de creşterea continuă a productivităţii muncii şi de reducerea preţului de cost al produselor. **Curba, uneori mai aplatizată, a productivităţii muncii şi inferioară celei a producţiei, chiar în actualul cincinal, prezintă o situaţie îmbunătăţită faţă de trecut, respectiv o creştere de circa 32% faţă de sporirea de circa 48% a producţiei globale.** Explicaţia trebuie căutată şi în specificul industriei miniere, cu întreprinderi şi locuri de muncă dispersate, cu unele zăcăminte cu caracteristici aparte şi diferite de alte zăcăminte din lume. Toate acestea solicită un număr sporit de muncitori subterani şi la suprafaţă, un volum mare de muncă.

Productivitatea muncii mai scăzută în industria minieră este şi urmarea firească a gradului de mecanizare necorespunzătoare a muncilor grele şi cu volum mare în subteran, a nivelului de calificare mai scăzut al muncitorilor, datorită şi fluctuaţiei mari a acestora (circa 40% din muncitori se pregătesc anual în şcoli profesionale, restul prin cursuri de scurtă durată), precum şi deficienţelor în organizarea producţiei de bază şi a activităţilor auxiliare. **Acestea sînt reflectate în structura preţului de cost care, pe ansamblu, indică o pondere a salariilor de circa 50%.** Sînt necesare eforturi sporite pentru realizarea unei dinamici superioare a productivităţii muncii. De fapt, în această direcţie se desfăşoară acţiunile întreprinse de minister atît pe linia cercetărilor ştiinţifice, cît şi pe linia tehnică în unităţile de producţie.

Un bilanţ pozitiv al măsurilor întreprinse, îl constituie realizările anului 1967, care confirmă posibilităţile încă neepuizate pentru creşterea eficienţei economice a activităţii în industria minieră. **Mobilizarea rezervelor existente prin acţiunea de organizare ştiinţifică a producţiei a dus la un salt calitativ substanţial în activitatea din 1967.** S-au îndeplinit şi depăşit prevederile din planul de stat la toate produsele nominalizate, cu excepţia a două dintre acestea, iar producţia globală şi productivitatea muncii au fost realizate de către întreprinderile miniere. **S-au obţinut peste plan produse în valoare de 149 milioane lei, depăşindu-se cu 25% angajamentele luate.**

În timp ce producţia globală şi cea de marfă au fost realizate în proporţie de cîte 102,8%, productivitatea muncii, la activitatea industrială, a fost îndeplinită într-o proporţie mai mare, respectiv de 106,8%. **Această realizare prezintă o creştere absolută de 10,6% faţă de anul precedent, ceea ce a constituit un argument de bază pentru planificarea sporului de producţie globală pe anul 1968 — de circa 435 milioane lei — exclusiv pe seama creşterii productivităţii muncii.** În cursul anului trecut s-au asigurat în întregime necesităţile economiei naţionale la cărbune energetic, la plumb, zinc, sare, la aproape toate substanţele nemetalifere şi mai puţin la cupru, cărbune cocsificabil şi la minereuri de fier.

Eforturile conjugate ale cadrelor din minister, din producţie şi din cercetarea ştiinţifică pentru rentabilizarea industriei miniere s-au soldat, de asemenea, cu rezultate bune. **Economiile realizate peste plan în 1967 s-au ridicat la 200 milioane lei, ceea ce a permis prevederea ca, pe anul curent, activitatea industrială a Ministerului Minelor să fie rentabilă.** Sarcina de reducere a preţului de cost în acest an însumează economii de 165 milioane lei. Realizarea şi depăşirea acestei prevederi, însumată cu economiile peste plan din anul precedent, ilustrează efortul depus în ultimii 2 ani pentru rentabilizarea producţiei miniere pe ansamblul ei. Acesta este doar un prim succes în bătălia începută pentru rentabilizarea fiecărui produs şi a fiecărei întreprinderi miniere din ţara noastră. Mai sînt încă unele produse miniere, care se obţin cu costuri mai mari faţă de prevederi, ceea ce diminuează sensibil volumul de beneficii pe ansamblu. Desigur, această anomalie va dispărea în următorii ani, avînd în vedere acţiunile majore începute, competenţa cadrelor, cît şi valoarea şi certitudinea realizărilor obţinute pînă în prezent.

Fără a diminua importanţa realizărilor obţinute pînă astăzi în industria minieră, trebuie însă să arătăm că, în spatele acestora, se mai ascund unele lipsuri, că în comparaţie cu realizările pe plan mondial avem multe rămîneri în urmă. Potenţialul uman şi material existent nu este pe deplin folosit, iar rezultatele cercetării ştiinţifice nu sînt valorificate în producţie cu maximum de operativitate şi eficienţă. Unele studii efectuate în întreprinderi, în cadrul acţiunii de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii, nu au fost finalizate. De fapt, în unele întreprinderi această acţiune nu a fost înţeleasă ca avînd un caracter permanent, ca o tendinţă de optimizare a proceselor de producţie şi de conducere a acestora, ceea ce i-a imprimat un specific de campanie, de rezolvări în salturi, de adoptări de jumătăţi de măsuri.

Fireşte, optimizarea producţiei miniere este o activitate complexă, datorită, în principal, unor particularităţi şi caracteristici ce o deosebesc de alte industrii: dispersare mare şi mobilitate permanentă a locurilor de muncă, varietatea şi variaţia condiţiilor de zăcămînt, nu numai ca natură a substanţelor minerale utile şi rocilor înconjurătoare, dar şi sub raportul conţinuturilor şi a gradului de asociere a substanţelor minerale. Aceste elemente variabile în timp şi spaţiu, dacă nu sînt cunoscute, stăpînite sau sînt minimalizate ca importanţă, pot duce fie la o producţie staţionară, fie la un declin al acesteia, cu întreg cortegiul de cheltuieli neeconomicoase, păgubitoare. Industria noastră minieră a cunoscut astfel de situaţii, datorită lipsei de prevedere a soluţiilor tehnice adecvate, cît şi a aplicării unor măsuri insuficient aprofundate.

Experienţa ne-a arătat că numai printr-o colaborare permanentă a activităţilor geologice, miniere şi de preparare-valorificare, se poate asigura o dinamică mereu crescîndă a producţiei fizice miniere, pecum şi a eficienţei economice a acesteia. În acest sens, deosebit de importante sînt stabilirea şi păstrarea unor raporturi optime între potenţialul geologic şi volumul de rezerve deschise şi pregătite pentru exploatare, evaluate la specificul fiecărui zăcămînt în parte şi în funcţie de tehnologia globală de extracţie. În aceasta constă, în principal, problema optimizării producţiei miniere care, în prezent, constituie obiectul unor preocupări şi cercetări multilaterale, atît în unităţile de producţie, cît şi în cele de cercetare ştiinţifică din reţeaua Ministerului Minelor. Soluţionarea acestei probleme majore implică studii şi cercetări de mare amploare cu caracter tehnic şi economic. În cadrul acestora, se va preciza în mai mare măsură gradul de complexitate şi de interdependenţă între caracteristicile fizico-chimice ale zăcămintelor şi substanţelor utile şi factorii tehnico-economici ai operaţiunilor tehnologice de prelucrare a substanţelor minerale.

Există toate condiţiile ca, prin aplicarea numeroaselor măsuri prevăzute, a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice, deceniul 1971—1980 să reprezinte un important salt calitativ în industria noastră minieră, pentru sporirea continuă a volumului de materii prime, pentru ridicarea activităţii ramurii la un înalt grad de eficienţă economică, prin rentabilizarea fiecărui produs şi fiecărei întreprinderi.

GESTIUNEA ECONOMICĂ PROPRIE IMPUNE

APROVIZIONAREA RAŢIONALĂ ŞI DESFACEREA ASIGURATĂ

APLICAREA GESTIUNII ECONOMICE PROPRII trebuie înţeleasă ca o îmbunătăţire esenţială a conducerii activităţii economice a tuturor întreprinderilor, în ansamblul măsurilor preconizate de partid pentru perfecţionarea conducerii şi planificării economiei naţionale.

Pentru administrarea întreprinderilor şi organismelor economice potrivit principiului gestiunii economice proprii, este imperios necesar ca toate cadrele de conducere din întreprinderi — în preocupările cărora producţia globală a ajuns să fie fetişizată pe alocuri — să-şi pună mai multe întrebări: nu numai cît se produce, ci şi cu ce cheltuieli materiale şi de muncă se obţine fiecare produs, dacă producţia respectivă este rentabilă, dacă răspunde gustului şi exigenţelor sporite ale consumatorilor pe piaţa internă sau dacă este competitivă pe plan internaţional, în cazul în care este destinată exportului?

În acest scop, se impune ca în luarea deciziilor economice să prevaleze principiul metodologic al alternativelor şi variantelor, care obligă atît la abandonarea concepţiilor bazate pe lucrări de rutină, cît şi la anticiparea tuturor implicaţiilor economico-financiare ale producţiei şi acţionarea în virtutea exigenţelor legate de creşterea gradului de eficienţă a activităţii economice, de la aprovizionarea tehnico-materială a producţiei şi pînă la comercializarea produselor realizate.

Ridicarea eficienţei economice reclamă cu stringenţă o bună gospodărire şi folosire a mijloacelor circulante ale întreprinderilor. Pentru aceasta, accelerarea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante, perfecţionarea aprovizionării tehnico-materiale şi a relaţiilor contractuale între industrie şi comerţ, livrarea ritmică a produselor, lichidarea stocurilor supranormative şi preîntîmpinarea formării lor constituie condiţii esenţiale ale funcţionării normale a întregului mecanism economic construit pe baza principiului gestiunii economice.

Analiza modului de utilizare a mijloacelor circulante, în ultimii ani, în ramura industriei uşoare, scoate în evidenţă faptul că, deşi pe ansamblul Ministerului Industriei Uşoare se remarcă o îmbunătăţire sistematică a vitezei de rotaţie a acestor mijloace, în unele unităţi — ce excelează în imobilizarea de fonduri materiale şi băneşti — s-au înregistrat fenomene de încetinire a vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante. În anumite cazuri, această încetinire a fost determinată de aprovizionarea cu unele materii şi materiale peste nevoi, ceea ce a dus la formarea de stocuri supranormative, finanţate în bună măsură prin credite acordate cu garanţia organului tutelar, purtătoare de dobînzi majorate.

La Fabrica de ace-Bucureşti, de pildă, a fost scoasă recent de la creditare (depăşind 12 luni de la aducerea din import), cantitatea de 85 tone bandă laminată în valoare de 1,5 milioane lei, iar la Fabrica de tricotaje „Someşul"-Cluj, firele disponibile — drept rezultat al unei aprovizionări insuficient gîndite — însumau la data de 31 mai a.c., peste 1,5 milioane lei.

La alte întreprinderi, viteza de rotaţie a mijloacelor circulante este influenţată negativ de lansarea în fabricaţie a unor produse fără desfacere asigurată, ca de exemplu la întreprinderile: „Industria bumbacului", „Arta modei", „Flacăra roşie" şi „Pionierul" din Bucureşti, precum şi de slaba calitate a produselor, motiv pentru care acestea sînt fie restituite pentru remediere, fie refuzate ca necorespunzătoare, „recordul" în materie deţinîndu-l Fabrica de confecţii-Focşani.

Nu este mai puţin adevărat că, în frecvente cazuri, întreprinderile întîmpină serioase dificultăţi din cauza necunoaşterii din timp a sortimentului **planului de producţie** (modele, desene, contexturi, culori) care este în măsură să ofere datele necesare pentru fundamentarea cererilor de aprovizionare, respectiv pentru emiterea specificaţiilor necesare efectuării importului de materii prime. La definitivarea planurilor de producţie, deseori întreprinderile constată că materiile prime şi materialele comandate nu corespund cu cele necesare executării contractelor încheiate la fondul pieţei sau export.

PIATRA UNGHIULARĂ A ÎMBUNĂTĂŢIRILOR FUNCIARE

● Concepţie unitară ● Bază tehnică — materială perfecţionată ● Exploatare raţională ●

(Urmare din nr. trecut)

LUCIAN POPEEA : — Cercetarea ştiinţifică în domeniul lucrărilor de îmbunătăţiri funciare trebuie să îmbrăţişeze o sferă largă de aspecte. Faţă de cele ce s-au subliniat aici, aş releva, de exemplu, contribuţia pe care o poate aduce cercetarea ştiinţifică la **realizarea proiectării complexe.** Aici s-a discutat despre acest gen de proiectare, despre necesitatea introducerii ei ; dar lucrurile s-au privit oarecum unilateral. Eu cred că proiectarea complexă, care în acest domeniu a devenit o necesitate actuală — ea asigurind o înaltă eficienţă a investiţiilor — trebuie **să cuprindă nu numai dezvoltarea în complex a agriculturii din zona respectivă, ci şi a celorlalte sectoare ale economiei naţionale.** În acest fel, prevăzîndu-se din timp atît direcţiile de dezvoltare ale agriculturii, cît şi diferitele obiective industriale, căi de comunicaţii etc., amenajările funciare vor putea fi realizate într-un cadru unitar.

ENACHE SÎRBU : — Înfăptuirea unei asemenea proiectări complexe presupune o strînsă legătură şi colaborare între toate ministerele economice în vederea precizării tuturor obiectivelor ce privesc dezvoltarea zonei respective unde se preconizează executarea amenajărilor funciare. Nu putem spune că în prezent nu există o colaborare între diferitele ministere economice. Dimpotrivă ea se înfăptuieşte cu tot mai mult succes. Se cere însă ca această **colaborare să asigure, pentru o perspectivă mai îndelungată, un sens unitar integului efort de investiţii.**

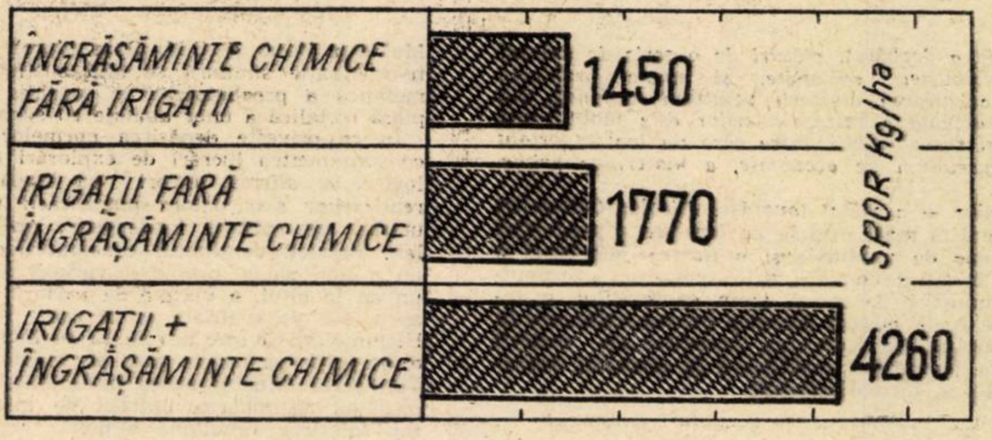

● Oamenii hotărăsc succesul întregii activităţi

VIRGIL GAVRILESCU : — Amploarea pe care o capătă lucrările de îmbunătăţiri funciare necesită un număr corespunzător de cadre de muncitori calificaţi, tehnicieni şi ingineri. La fel ca în oricare domeniu de activitate, şi în acest sector succesul nu poate fi asigurat fără un fond de cadre bine pregătit şi corespunzător ca număr. Iată de ce consider necesar **să fie întărită şi dezvoltată reţeaua de şcoli de toate gradele** care să pregătească **muncitori şi tehnicieni** calificaţi pentru **exploatarea** eficientă a sistemelor de irigaţii.

IULIU LUCA : — Pe lîngă aceasta consider că, în ansamblu, învăţămîntului agricol superior trebuie să i se asigure profilul impus de necesitatea de a pregăti cadre de specialişti cu temeinice cunoştinţe despre tehnica şi tehnologia lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, despre agrotehnica culturilor irigate **în raport cu amploarea pe care o iau irigaţiile în ţara noastră.** Acest lucru îl cere viaţa, milioanele de hectare ce se vor amenaja pentru irigaţii. Inginerii agronomi vor trebui să stăpînească temeinic problemele pe care le ridică organizarea, conducerea şi exploatarea sistemelor de irigaţii. Nu greşesc susţinînd că, în aceste condiţii, toţi inginerii agronomi trebuie să cunoască bine agrotehnica culturilor irigate, care diferă radical de cele neirigate. Pentru început este bine **ca în cursul iernii să se organizeze cursuri de 3—4 luni pentru iniţierea inginerilor agronomi în problemele culturilor irigate.**

Au canale necurăţate, staţii de pompare şi utilaje insuficient revizuite şi reparate. În alte locuri, din cauza neorganizării cum se cuvine a muncii şi producţiei, utilajele nu au fost folosite decît în proporţie de 60—70% din capacitatea lor de lucru.

MARCU BOTZAN : — Nu mai trebuie subliniat rolul deosebit pe care-l are organizarea temeinică a muncii. În această direcţie cred că trebuie acţionat, atit în ce priveşte întărirea răspunderii în muncă a fiecăruia, cît şi în ce priveşte sporirea cointeresării materiale. Este bine **ca lucrătorii din domeniul irigaţiilor să fie mai strîns cointeresaţi în rezultatele obţinute în producţia irigată.**

IULIU LUCA : — Doi factori esenţiali hotărăsc succesul irigaţiilor : omul, cu întreaga lui concepţie de organizare şi exploatare a sistemelor de irigaţii, şi tehnica. Referindu-mă la cel de-al doilea aspect, pe lîngă deficienţele ce ţin de modul în care este întreţinută tehnica, vreau să subliniez slaba calitate a unor utilaje şi agregate. Şi aceasta contribuie, în bună parte, la funcţionarea neritmică a sistemelor de irigaţii, datorită defecţiunilor tehnice. Iată de ce consider necesar ca industria să acorde **toată atenţia calităţii utilajelor şi agregatelor.**

ENACHE SÎRBU : — Nu de mai mică importanţă este **organizarea temeinică a sistemului de conducere a apei în întregul sistem de irigaţii.** Or, tocmai aici se manifestă o serie de deficienţe în întocmirea graficelor de udare, din care cauză irigarea nu este ritmică, uniformă, pe întreaga suprafaţă, pierzîndu-se însemnate cantităţi de apă.

● Două culturi în acelaşi an

IULIU LUCA : — Exploatarea eficientă, intensivă, a terenurilor irigate reclamă, în condiţiile noastre, practicarea acestui sistem pe scară largă la culturile de porumb, floarea-soarelui, lucernă, sfeclă de zahăr ; o rentabilitate ridicată în regim de irigaţii au culturile intensive de vii, pomi şi legume.

Unul din marile avantaje ale irigaţiilor, care se impune a fi valorificat pe o scară largă, este **obţinerea de pe aceeaşi suprafaţă a două culturi în acelaşi an, sau trei culturi în doi ani.** Folosirea pe scară largă a culturilor duble pentru boabe şi furaje este cu atît mai indicată, cu cît sistemele mari de irigaţii sînt amenajate în zonele favorabile culturii cerealelor, mai ales a griului. Cultivarea griului în proporţie de 20—25% din suprafaţa irigată permite însămînţarea unor importante suprafeţe de porumb din soiuri timpurii, fasole, soia, mazăre ş.a. În acelaşi timp, pot fi cultivate — în cultură dublă — pe suprafeţe întinse, plante furajere, asigurîndu-se astfel mari cantităţi de nutreţuri pentru creşterea animalelor.

Nu încape îndoială că o astfel de exploatare a terenurilor irigate, pe lîngă faptul că asigură cantităţi mai mari de produse şi un venit mai ridicat la hectar, permite, în acelaşi timp, o mai bună conservare a solului, precum şi folosirea maximă a investiţiilor pe o perioadă mai lungă în cursul unui an. Următorul calcul este edificator. Un hectar irigat cultivat cu grîu, urmat de porumb siloz, asigură o producţie de 4500 kg grîu şi 30 000 kg porumb siloz ; deci, o producţie totală de circa 8 500 lei. Acelaşi hectar cultivat cu porumb boabe, considerînd o producţie de 7 000 kg, asigură o valoare de 7 500 lei. Producţia de porumb siloz ce se obţine de pe un hectar în cultură dublă asigură silozul necesar pentru trei vaci care, anual, pot produce 9 000 pînă la 10 000 litri lapte.

Pentru a exploata însă suficient terenurile irigate este nevoie ca institutele de cercetări agricole **să creeze soiuri specifice pentru condiţiile de irigat.** Lipsa acestor soiuri ne pune în situaţia ca în prezent noi să nu irigăm pe scară largă decît porumbul şi unele culturi de masă verde. Totodată, este nevoie să se precizeze **sisteme eficiente de rotaţie a culturilor specifice condiţiilor de irigaţii.**

● Chimizarea dublează eficienţa

GHEOGHE VALUŢA : — Întreaga noastră experienţă, precum şi cea mondială, demonstrează că obţinerea unor sporuri mari de producţie prin irigaţii este condiţionată de **asigurarea cantităţilor necesare de îngrăşăminte chimice.** Cercetările experimentale efectuate în ţara noastră în diferite zone irigabile la cultura porumbului au evidenţiat următoarele sporuri obţinute prin folosirea irigaţiilor şi îngrăşămintelor în doze moderate (vezi graficul). Prin urmare, folosirea în complex a irigaţiilor şi îngrăşămintelor chimice asigură sporuri mai mari de producţie decît suma sporurilor obţinute prin aplicarea separată a fiecăreia din aceste măsuri, sporul suplimentar este de 1040 kg/ha porumb boabe.

IULIU LUCA : — Pentru a pune în valoare avantajele irigaţiilor este nevoie să se **asigure cantitatea necesară de îngrăşăminte la hectare,** cantitate care în prezent este sub cea optimă. Totodată, este necesar ca îngrăşămintele chimice să fie dirijate în funcţie de suprafeţele amenajate pentru irigaţii. Nu mai vorbesc de importanţa deosebită pe care o are **creşterea considerabilă a cantităţilor de erbicide şi insectofungicide.**

● Cîteva din concluziile rezultate din dezbateri

● **Promovarea unei concepţii unitare fundamentată economic şi tehnic.**

● **Trecerea la proiectarea** complexă pentru a se asigura corelarea activităţii în perspectivă a tuturor ministerelor economice, stabilirea în zona ce comportă amenajări de îmbunătăţiri funciare a direcţiilor de dezvoltare a industriei, transporturilor, ramurilor agricole etc.

● Coordonarea întregii activităţi de proiectare din agricultură prin unificarea diferitelor institute de profil în vederea armonizării tuturor factorilor care concură la executarea şi exploatarea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare.

● Îmbunătăţirea metodologiei de calcul a eficienţei amenajărilor funciare şi a termenului de recuperare a investiţiilor, prin folosirea unui sistem mai larg de indicatori care să permită o temeinică fundamentare economică.

● În incintele indiguite terenurile să fie folosite pentru agricultură, iar acolo unde condiţiile naturale o impun, să se organizeze un sistem de exploatare agro-piscicol.

● Dezvoltarea pisciculturii în strînsă corelaţie cu agricultura.

● Livrarea ritmică a utilajelor, agregatelor şi materialelor de către industrie şi îmbunătăţirea calităţii acestora.

● Reconsiderarea în raport cu condiţiile actuale a metodologiei de calcul a ciclului de asimilare a unor maşini şi agregate.

● Orientarea cercetării ştiinţifice spre rezolvarea problemelor majore pe care le pun amenajările funciare ; elaborarea metodelor tehnice şi de exploatare a terenurilor irigate ; stabilirea unor sisteme de rotaţie a culturilor, adecvate acestor condiţii, crearea soiurilor de plante pentru culturile irigate.

● Întărirea şi dezvoltarea reţelei de şcoli necesare pentru pregătirea muncitorilor şi tehnicienilor din domeniul îmbunătăţirii funciare, îndeosebi al irigaţiilor.

● Îmbunătăţirea conţinutului învăţămîntului superior agricol astfel încît să asigure specialiştilor cunoştinţe temeinice privind tehnica şi tehnologia amenajărilor funciare, tehnica exploatării acestora, precum şi agrotehnica culturilor irigate.

CONDIŢIA PRODUCŢIILOR MARI

ÎNCORONAREA ÎNTREGII ACTIVITĂŢI în domeniul îmbunătăţirilor funciare, eficienţa acestora, îşi găsesc expresia în producţia obţinută la hectar şi în cheltuielile realizate pe unitatea de produs. Poţi proiecta şi executa cele mai moderne şi eficiente sisteme de irigaţii, poţi stabili cele mai bune forme de exploatare a incintelor indiguite, însă dacă aceste amenajări nu sînt folosite raţional şi integral în vederea obţinerii unor producţii ridicate, investiţiile efectuate îşi reduc eficienţa, cu toate consecinţele care decurg de aici.

MARIN STANCU : — Acolo unde munca a fost bine organizată, iar utilajele şi sistemul de canale bine întreţinute, irigaţiile au făcut minuni. Aceasta o ştim cu toţii. Din păcate — şi acest an secetos a subliniat din plin prejudiciile pe care le aduce producţiei slaba folosire a irigaţiilor — mai sînt unităţi agricole socialiste unde amenajările pentru irigaţii

---

În scopul înlăturării acestor neajunsuri, pe lîngă măsurile luate de Ministerul Industriei Uşoare de a dezvolta capacităţile de vopsire şi a importa materii prime în majoritate nevopsite, este imperios necesară şi perfecţionarea relaţiilor dintre industrie şi comerţ, în care sens o contribuţie însemnată o poate aduce studierea temeinică a cererii de consum, prin îmbunătăţirea metodelor de cercetare a acesteia, precum şi descentralizarea operaţiunilor de contractare şi omologare a produselor.

În ceea ce priveşte desfacerea produselor, în sectorul industriei uşoare, după stabilirea centralizată a fondurilor de marfă, respectiv asigurarea portofoliului de comenzi, atenţia întreprinderilor va trebui să se concentreze, cu ocazia operaţiunilor de contractare, asupra sortimentelor, metodelor, desenelor şi contexturilor oferite organelor comerţului, care să satisfacă exigenţele consumatorilor, asigurîndu-se utilizarea cît mai fructuoasă a capacităţilor de producţie, în limita resurselor de materii prime repartizate şi a forţelor de muncă planificate. Realizarea acestui obiectiv impune necesitatea îmbunătăţirii în întreprinderile industriei uşoare a pregătirii contractărilor, concomitent cu mărirea supleţei şi operativităţii în adaptarea producţiei la schimbările ce survin în cererea populaţiei.

Extinderea relaţiilor economice directe între unităţile industriei şi comerţului — una din coordonatele de bază ale complexului de măsuri privind perfecţionarea conducerii economiei naţionale, în scopul aprovizionării la timp a populaţiei — face necesară respectarea strictă a disciplinei contractuale de către întreprinderile industriale în ceea ce priveşte sortimentul, cantităţile, calitatea şi termenele de livrare stabilite în contractele încheiate cu organizaţiile comerciale. Deşi întreprinderile din industria uşoară au depăşit livrările de mărfuri la fondul pieţei planificate pentru perioada care a trecut de la începutul acestui an, totuşi la unele sortimente s-au înregistrat anumite restanţe în livrări, cum sînt cele de la încălţăminte din piele şi din înlocuitori, ceea ce a creat greutăţi în acoperirea cererilor populaţiei pentru aceste mărfuri.

Ion TROACĂ
director adjunct
în Ministerul Industriei Uşoare

Pentru creșterea producției și sporirea eficienței economice se impune în toate întreprinderil

REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERII PRIME ȘI

Recenta plenară a C.C. al P.C.R. a dezbătut, alături de o serie de măsuri importante pentru perfecționarea retribuției socialiste, și unele probleme legate de îndeplinirea planului și asigurarea creșterii venitului național. S-a subliniat că o sarcină deosebit de actuală a întreprinderilor este mobilizarea rezervelor de creștere a producției și rentabilității, între care un loc important îl ocupă folosirea judicioasă, cu maximum de economie, a materiilor prime, materialelor și a forței de muncă.

„Într-o serie de unități economice — *a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la plenară* — **există mari resurse de creștere a producției prin folosirea intensivă a capacităților de producție și utilizarea judicioasă a materiilor prime, materialelor și a forței de muncă, prin reducerea consumurilor specifice și, îndeosebi, a consumurilor de metal, lemn, combustibil, materiale de construcții și altele. Trebuie luate măsuri energice pentru utilizarea la maximum a tuturor mijloacelor fixe, pentru reducerea stocurilor de materii prime, creșterea vitezei de rotație a fondurilor, mobilizînd în circuitul economic valorile materiale de care dispun întreprinderile".**

DIN FIECARE mc DE LEMN MAI MULTE VALORI DE ÎNTREBUINȚARE

ÎN INDUSTRIILE minieră, celuloză, construcții de autocamioane și de vagoane, dar mai ales în cele de prelucrare a lemnului, unul din elementele importante ale cheltuielilor de producție îl constituie lemnul sub diversele sale forme, sortimente și calități.

Pentru materialele lemnoase, normele de consum din planul de stat cuprind circa 75% din cantitățile repartizate pentru producție-exploatare, iar restul de 25% prin norme departamentale și uzinale. Situația centralizatoare, numerică, a normelor de consum înscrise în planul de stat pe anul 1967, precum și cele depășite de către unele ministere, se prezintă astfel:

Ministerul	Norme de consum în planul de stat	din care depășite	%
Ministerul Economiei Forestiere	41	25	61
Ministerul Minelor	9	5	55
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	20	12*)	50

*) Din acestea, la 2 norme — judecat ca norme complexe — intervin compensări pe specii, care le situează ca norme realizate.

Depășirea unui număr mare de norme de către Ministerul Economiei Forestiere, Ministerul Minelor și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini **a determinat folosirea unei cantități suplimentare de circa 70 mii m³ masă lemnoasă utilizabilă** (din care M.E.F. peste 40, Ministerul Minelor circa 24, iar M.I.C.M. circa 4 mii m³). Cele mai mari depășiri se situează între 30—35%, iar cele 2 consumuri specifice menținute în această zonă au dus la folosirea suplimentară a aproape 20 mii m³ masă lemnoasă. La Ministerul Economiei Forestiere, **cheltuielile cu materii prime și materiale la 1000 lei producție-marfă au înregistrat în anii 1966 și 1967 o creștere, față de 1965, de 3,9% și, respectiv, de 5,1%.**

● De ce pe plan secundar?

O GRUPĂ IMPORTANTĂ, la care au fost depășite în 1967 normele de consum, o formează lemnul utilizat în sectorul producției de minereuri (4 norme) și la lucrări de explorări geologice (1 normă). **Cantitatea de lemn de mină consumată în plus în această perioadă, se ridică la peste 23 mii m³, consumurile specifice marcînd depășiri cuprinse între 4,8% și 35% față de plan** (vezi graficul).

O asemenea evoluție negativă a consumurilor specifice nu poate avea la bază cauze obiective, cum se încearcă să se justifice. Deficiențele rezidă în atitudinea organelor Ministerului Minelor care au concentrat eforturile, fondurile materiale, fantezia și inițiativa numai — sau aproape numai — spre sectorul producției de cărbunue. Este adevărat că, în acest sector, au fost obținute rezultate încurajatoare pe linia reducerii normelor de consum de lemn, a introducerii înlocuitorilor și extinderii metodelor moderne de exploatare. **Dacă acesta este un fapt pozitiv și trebuie continuat, nu poate fi pus însă pe plan secundar celălalt sector — al minereurilor — care consumă anual circa 260 mii m³ lemn de mină, adică aproximativ 33% din toată cantitatea primită de minister.**

Deși practica din sectorul carbonifer și realizările obținute de alte țări demonstrează că principalul înlocuitor al lemnului la susținerile din abataje este metalul (sub formă de stîlpi și grinzi), Ministerul Minelor și-a propus abia în acest an să experimenteze și să extindă susținerea cu stîlpi și grinzi metalice la abatajele frontale (I.M. Baia de Arieș) și susținerea mixtă (E.M. Deva. I.M. Moldova Nouă și C.M. Baia Mare). Într-o situație similară se află susținerea metalică a preabatajelor și podirea cu plasă metalică a unor abataje cu surpare.

În ce privește depășirea normelor de consum pentru lucrări de explorări geologice, se afirmă uneori că variațiile realizărilor s-ar datora planificării unei unități de măsură inadecvate (m³/mil. lei). Întrucît conținutul consumurilor la un milion de lei producție variază de la un an la altul, o unitate de măsură mai apropiată de realitate ar fi cea fizică Bineînțeles, că este nevoie să se înlăture o anumită pasivitate care se manifestă. Ministerul Minelor avînd posibilitatea să propună schimbarea unității de măsură sau folosirea simultană a două unități spre a se evita variația respectivă.

● Ce se ascunde în spatele autoaprovizionării

PRODUCȚIA DE MOBILĂ consumă cantități mari de materiale lemnoase, în sortimente și specii diferite. Gospodărirea acestora se urmărește cu ajutorul coeficienților de utilizare, care exprimă gradul în care materialul se regăsește în piesa de mobilă.

În anul trecut, la majoritatea materialelor lemnoase coeficienții de utilizare au fost depășiți. **Din această cauză, s-au consumat suplimentar: 7133 m³ cherestea de fag, 522 m³ cherestea diverse specii, 32 m³ cherestea rășinoase, 577 000 m² furnir, 396 m³ placaj, 39 000 m² PAL. Valoarea totală a acestor materiale a însumat circa 8 milioane lei.** Dacă urmărim evoluția coeficienților de utilizare pe ultimii 3 ani, vedem că aceștia au fost mai buni în trecut, înrăutățindu-se în ultimii ani. Astfel, dacă la cheresteaua de rășinoase pentru mobilă corp indicele de utilizare a fost în 1965 de 0,676 m³ net/m³ brut, în 1966 acesta a scăzut la 0,642, iar în 1967 la 0,635. Același lucru este valabil și pentru alte sortimente cum ar fi, de pildă, la cherestea de fag, la plăci aglomerate din lemn etc.

Organele M.E.F. încearcă să explice acest fenomen prin aceea că trebuie să se realizeze o mare varietate de tipuri de mobilă, că materialele livrate sînt de obicei la limita inferioară a prescripțiilor calitative prevăzute de standarde, că an de an cresc exigențele beneficiarilor privind calitatea produselor, iar ponderea mobilei destinată exportului — cu cerințele ei calitative deosebite — e în creștere. Desigur, toate aceste elemente (nu cauze), există. **Influența lor nefavorabilă asupra nivelului la care se realizează indicii de utilizare a lemnului poate fi însă serios compensată prin croirea rațională a acestuia, utilizarea marginilor și a ștraifurilor, recondiționarea unor piese cu defecte naturale etc.**

De mai mulți ani, în unitățile Ministerului Economiei Forestiere s-a încetățenit practica dăunătoare a autoaprovizionării. Avînd, la figurat vorbind, pîinea și cuțitul, întreprinderile forestiere, în loc să-și concentreze forțele spre respectarea sau chiar micșorarea normelor de consum, iau din grămadă materialele care le trebuie, lăsînd celor ce aparțin de alte ministere grija să economisească lemnul.

Iată, cum s-a prezentat în anul 1967, situația privind cantitățile aproximative de materiale lemnoase cu care s-au aprovizionat, peste planurile de repartiții, întreprinderile M.E.F.: cherestea de fag: 60 mii m³; cherestea rășinoase: 65 mii m³; cherestea diverse specii: 7 mii m³; cherestea stejar: 11 mii m³; furnir: 800 mii m²; P.A.L. 130 mii m²; P.F.L.: 4 mii t ș.a.

Din aceste cantități consumate fără plan de repartiții, o parte a luat drumul fabricilor de mobilă, ceea ce a condus fie la obținerea unor indici de utilizare sub cei planificați, fie la depășirea unor consumuri specifice cu mult peste normele fixate. Astfel, **la ambalajul mobilei destinată exportului, prin depășirea normelor de consum la cherestea de rășinoase cu 31,8% s-a consumat în plus 8063 m³, iar prin depășirea normei la P.F.L. cu 20,9% s-a utilizat suplimentar 2502 tone** (vezi graficul). **Valoarea totală a acestor materiale s-a ridicat la circa 9 mil. lei.** Și la materialele folosite la ambalaj, consumurile specifice au crescut an de an.

Este un fapt incontestabil că s-ar putea găsi căi și mijloace pentru reducerea normelor de consum de materiale. Din păcate însă, direcțiile generale din minister vin cu întîrziere în întîmpinarea unor inițiative valoroase în acest domeniu. Este vorba, de pildă, de o propunere privind înlocuirea panourilor din P.F.L. masiv la lăzile în care se ambalează mobila, cu panouri din ștraifuri de P.F.L. împletite. **Aplicarea ei imediată ar permite obținerea unei economii anuale de circa 5000 tone P.F.L. și ar duce la scăderea normei de consum de la 13 la 9 ton/mil. lei.** Ea nu a găsit însă decît formal un ecou favorabil. În realitate, îngropată în acte, avize, adrese, paravize, la aproape un an după ce a fost făcută, propunerea n-a fost măcar dată spre experimentare la 2—3 întreprinderi, pentru a se putea trage concluziile respective.

Cu o asemenea atitudine față de nou, cu încetineala cu care se introduce, nu este deloc de mirare că normele de consum cresc continuu, în detrimentul și spre paguba economiei naționale.

● Caracteristica normelor: dinamismul

MAREA MAJORITATE a normelor de consum de materiale lemnoase din planul de stat nu sînt individuale (ca de exemplu: „Lobde industriale — P.A.L. executat la C.I.L. Brăila"), ci **grupate.** Ele se calculează pe baza normelor de consum individuale, ponderate cu producția din perioada respectivă. Gruparea ține seama de cele 2 elemente care definesc norma de consum: **materialul și produsul.**

Materialele lemnoase prezintă însă o particularitate, care nu a fost reflectată pînă acum în modul de elaborare a normelor de consum. Ea derivă din însușirile naturale ale lemnului, care permit înlocuirea — între anumite limite — a unui material de o calitate cu un altul asemănător, dar de o calitate superioară sau inferioară, fără ca valoarea de întrebuințare a produsului să aibă de suferit. Totuși, utilizarea materiei prime în altă structură calitativă decît cea planificată, are consecințe directe asupra consumului specific.

Din analizele pe care le face ministerul de resort privind realizarea planului, se desprinde frecvent justificarea, preluată de la întreprinderi, că depășirile la unele norme de consum sînt consecința utilizării de cherestele în calități inferioare celor planificate.

Evoluția din ultimii ani și din sem. I/1968 arată că aceste norme au o tendință de creștere (ca de exemplu, garnituri butoaie 100—112 l, uși finisate la producă-

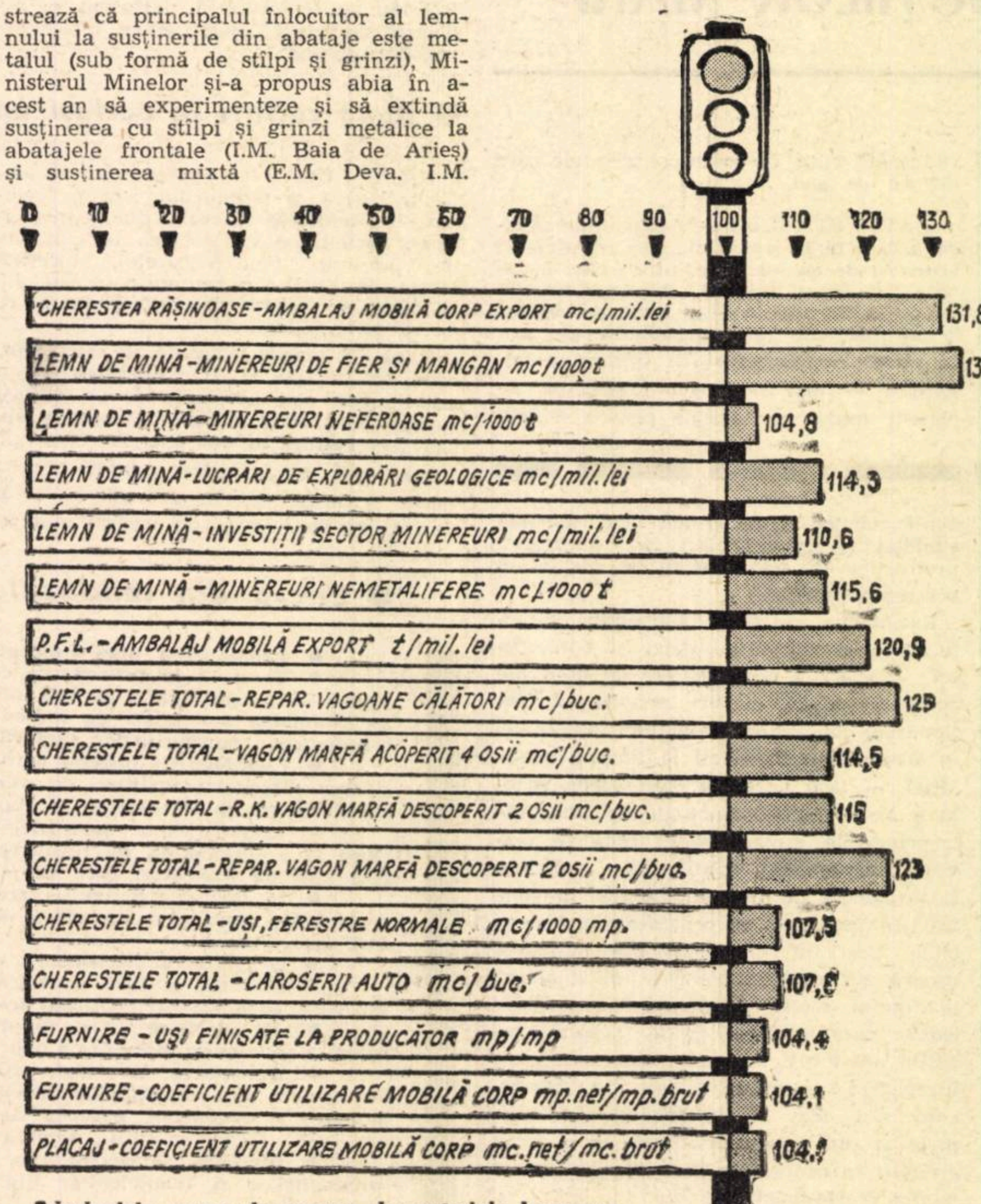

Principalele norme de consum de materiale lemnoase depășite în anul 1967

MATERIALE

…or). Ar exista mai multe indicii : ori întreprinderile respective n-au fost în posesia unor materiale în calitatea prevăzută; ori în tendința lor de a obține un preț de cost redus, au consumat în cursul anului trecut și în primul semestru din 1968 unele cantități de cherestele inferioare față de cele prevăzute, dar care, printr-o croire și prelucrare judicioasă, să fi permis obținerea unor produse de bună calitate, însă în condițiile unor consumuri specifice mai mari decît cele planificate.

Pot exista și situații inverse : adică o întreprindere să folosească materie primă de calitate superioară într-o proporție mai mare decît cea prevăzută inițial și totuși să obțină consumuri specifice reduse. **Planificarea normelor de consum de materiale nu poate însă să urmeze docil linia depășirilor, deoarece asta ar anula unul din principiile esențiale care stau la baza stabilirii lor și anume : dinamismul.**

Cu consumuri specifice care cresc sau au variații mari, este foarte dificilă planificarea unor norme medii realizabile, mobilizatoare și fără urmă de arbitrar. Cum se poate cunoaște dacă economiile de materiale obținute se datoresc efortului propriu al întreprinderii sau, dimpotrivă, calității materialelor, dacă normele depășite oglindesc situații favorabile din punct de vedere economic, sau nu ?

Soluția ar fi ca, la nivelul întreprinderilor, să se facă corecția normelor de consum planificate, ținîndu-se seamă de structura reală, efectivă, a materialului, prin luarea în considerație a unor norme de consum diferențiate pe calități, precum și a ponderii acestora.

● *Numai structura producției este de vină?*

ȘI CELĂLALT ELEMENT al normei — „produsul" — poate avea o structură complexă pe tipuri sau categorii și care, în cursul realizării planului, să sufere modificări față de ipoteza inițială. Modificarea structurii producției poate avea loc independent de voința întreprinderii (de exemplu, în urma primirii unor comenzi destinate exportului).

În cazul în care tipurile respective de produse au norme de consum diferite, schimbarea structurii producției duce la obținerea unui consum specific mediu — dacă se face abstracție de influența altor factori — mai mare sau mai mic decît cel care ar fi trebuit să se obțină. În această situație se află, de exemplu, produsul „platforme-auto", care se confecționează la IPROFIL-Măgura Codlei, pe baza comenzilor primite de la Uzinele de autocamioane din Brașov.

Desele schimbări intervenite în structura producției de platforme-auto pe tipuri (SR-132, SR-113, SR-114 etc.), sînt generate de promptitudinea și elasticitatea pe care trebuie s-o dovedească producătorul de autocamioane față de cererile beneficiarilor, în special a celor externi. Normele de consum variază de la un tip la altul în limite destul de mari, ceea ce face ca realizările să aibă variații trimestriale și de la an la an. Ministerul Economiei Forestiere, se situează însă pe linia celei mai ușoare rezistențe, propunînd scoaterea din plan a normelor respective și urmărirea pasivă — doar a realizărilor. De fapt, normele de consum pot fi menținute în plan și pot fi făcute comparabile cu perioadele anterioare și cu realizările, dacă se aplică soluția de a fi corectate de către întreprindere la sfîrșitul perioadei de planificare, cînd se cunoaște producția realizată pe tipuri.

Adoptarea acestei metode ar elimina posibilitatea pe care o are în prezent întreprinderea de a justifica depășirea normei de consum numai prin modificarea structurii producției, pe cînd în realitate în ea se cuprinde și o pierdere evitabilă de materie primă. IPROFIL-Măgura Codlei nu primea întotdeauna de la fabricile de cherestea — subordonate tot Ministerului Economiei Forestiere — materialul în dimensiuni cît mai apropiate de cele finale ale piesei. Din această cauză la platforme-auto SR-113 L, de pildă, se constatau pierderi între 4 și 17 mm sub formă de talaș și deșeuri la cherestea rășinoase, care puteau fi evitate.

Dar în afara pierderilor la grosime și lățime, se înregistrau altele și la lungimea materialului. Dintr-un calcul sumar, reiese că **pierderile anuale care puteau fi evitate însumau circa 1500 m^3 cherestea rășinoasă de calitate, adică aproximativ 8% din cantitatea repartizată pentru caroserii-auto, în afara faptului că se declasa o anumită cantitate de cherestea lungă în scurtă și subscurtă.** Din această cauză, coeficientul de utilizare a cherestelei de rășinoase la acest produs este foarte mic — 0,5 — adică dintr-un m^3 de cherestea se regăsește în caroserie doar jumătate, restul reprezentînd pierderi de prelucrare și croire.

Pentru a reduce cît mai mult posibil astfel de pierderi și a ridica gradul de utilizare a materialului lemnos, se impune ca M.E.F. să organizeze neîntîrziat producția și livrarea de cherestea în dimensiuni minim necesare prelucrării în repere pentru diferite produse (vagoane, remorci auto etc.) la una sau cîteva fabrici specializate în acest sens și aflate, eventual, chiar în zona de consum.

P. CIOCLU
economist C.S.P.

La Uzina de țevi-Roman

UNDE SE OPRESC POSIBILITĂȚILE DE REDUCERE A CONSUMULUI DE METAL

REDUCEREA CONSUMULUI DE METAL, acțiune de importanță deosebită pentru ridicarea continuă a eficienței economice, preocupă îndeaproape și colectivul uzinei noastre. Metalul, ca materie primă, are în prețul de cost al produselor ce le realizăm o pondere de peste 75%, așa că orice diminuare a consumului specific ne dă putința să micșorăm cheltuielile de fabricație. În decursul celor peste 10 ani de existență a uzinei noastre, consumul de metal a scăzut în permanență. **Pentru fabricarea unei tone de țeavă, de pildă, se consumă în acest an cu 52 kg de oțel mai puțin decît în 1958.**

Comparînd dinamica consumului de metal, rezultă că **în 1967, au fost economisite 974 tone metal, iar în primele patru luni din acest an peste 300 tone, din care s-au produs 850 tone țevi din oțel fără sudură.**

Căile folosite pentru micșorarea consumului de metal au fost și sînt multiple. În primul rînd, urmărim ca materia primă introdusă în fabricație să fie corespunzătoare din punct de vedere calitativ și dimensional, punîndu-se un accent deosebit atît pe recepția acesteia, cît și pe organizarea muncii în sectorul de pregătire. Pe fluxul de fabricație, a fost automatizată reglarea arderii combustibilului la cuptoarele de încălzire a metalului. Prin aceasta se obține temperatura prescrisă în toate zonele cuptoarelor rotative, o încălzire corespunzătoare a metalului. Acest lucru a permis **nu numai creșterea indicelui de utilizare integrală a agregatelor de laminare, dar și diminuarea substanțială a excentricității țevilor și, implicit micșorarea cantităților de deșeuri, a pierderilor de metal.**

Respectarea tehnologiei și a procesului de laminare, prin folosirea regimului termic de încălzire a metalului în mod corect, reglarea agregatelor după parametri tehnici și folosirea rațională a sculelor de laminare, au constituit **căi de seamă care au permis reducerea consumului de metal cu 2,84 kg/tonă în 1967 și cu 2,57 kg/tonă în primele patru luni ale acestui an.**

Revalorificarea deșeurilor și diminuarea rebuturilor

Reducerea la minimum a cantităților de deșeuri din prelucrarea țevilor, este pentru noi una din sursele cele mai mari de economisire a metalului. Prin eliminarea debitării țaglelor la dimensiuni neeconomicoase, am reușit să valorificăm cantități însemnate de țeavă, care mai înainte se pierdeau sub formă de deșeuri.

În cadrul fluxului tehnologic, a fost îmbunătățit și sistemul de ajustare a țevilor, prin scurtarea șutajelor, mergîndu-se pe linia aplicării metodei de retezare selectivă, care reduce la minimum deșeurile sub formă de capete. Această metodă a fost completată cu valorificarea mai bună a deșeurilor, fabricîndu-se din ele protectoarele, respectiv elementele de protejare a filetelor, burlanelor și mufelor. **Numai prin fabricarea din deșeuri a protectoarelor pentru prăjini și pentru burlanele de foraj s-au înlocuit în acest an 336 tone materie primă.**

Paralel cu micșorarea procentului de deșeuri și refolosirea lor pe scară tot mai largă în procesul de producție, în ultimii ani **atenția a fost îndreptată și spre scăderea treptată a volumului de rebuturi.** Evoluția pe ani a ponderii rebuturilor în producția totală de țevi se prezintă astfel : 1963 — 1,14% ; 1964 — 0,98% ; 1966 — 0,8% ; 1967 — 0,22%, pentru ca în primele patru luni ale acestui an, să ajungă la numai 0,06%. În prezent, pe baza unor noi măsuri tehnico-organizatorice (turnarea sculelor de laminare după tehnologii noi și înlocuirea modelelor de lemn cu altele de aluminiu, prin sporirea frecvenței analizelor și probelor de laborator, paralel cu revizuirea tehnologiilor de fabricație din cadrul secției laminor etc.), urmărim să fructificăm alte însemnate resurse.

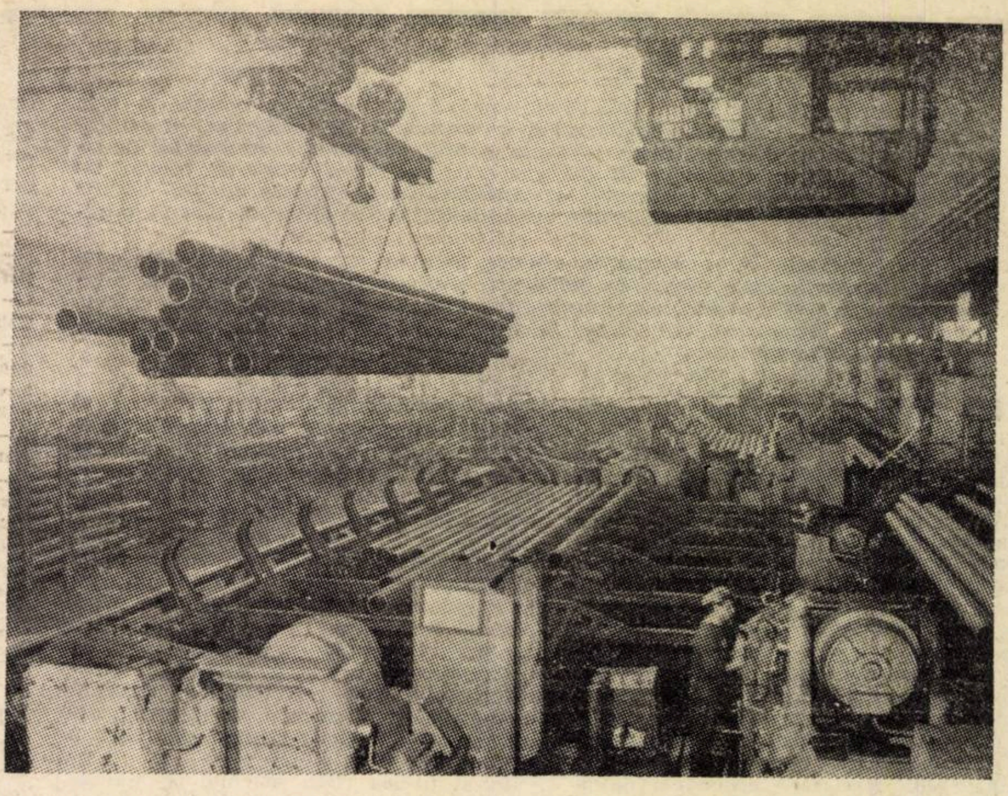

Uzina de țevi-Roman : **la laminoare, prin respectarea riguroasă a procesului tehnologic, se dă o utilizare economicoasă metalului**

Răspunderea furnizorilor de materiale

Utilizarea rațională a metalului nu poate să constituie însă numai o preocupare a colectivului nostru. Adesea acțiuni bine gîndite nu pot da rezultatele dorite, deoarece anumiți factori externi influențează negativ activitatea noastră.

Datorită faptului că nu primim materia primă în mod ritmic și în concordanță cu termenele contractuale, sîntem puși, nu de puține ori, în situația — pentru a putea la rîndul nostru satisface livrările către beneficiari — să facem fel de fel de improvizații în procesul de producție, să întrebuințăm alte dimensiuni de materie primă decît cele prescrise în procesul tehnologic, să schimbăm de la o zi la alta programul de fabricație în funcție de intrările de materie primă. Vom da în acest sens și un exemplu.

La sfîrșitul trimestrului I a.c., deoarece Combinatul siderurgic-Hunedoara — unul din principalii noștri furnizori — nu a livrat la termenul stabilit țaglele cu diametrul de 180 mm, sau a livrat parte din acestea necorespunzătoare din punct de vedere al compoziției chimice și al purității oțelului, am fost puși în situația de a nu realiza planul și contractele la export. În plus, am fost obligați să recurgem la toate improvizațiile posibile (laminarea de țevi la lungimea de 7—8 m, în loc de 12—13, cît este cea optimă, deși consumul pe bucată, prin șutaje este același, indiferent de lungimea de laminare, înlocuirea de calități, sau intervenții interminabile la întreprinderea de comerț exterior pentru a ne permite compensarea nelivrărilor cu alte dimensiuni unde avem materie primă).

În interesul bunului mers al producției și, îndeosebi, al economisirii metalului — laturi de nedespărțit în acțiunea de ridicare a eficienței economice — se impune ca toți furnizorii de materii prime să respecte clauzele contractuale. **Ar trebui, după părerea noastră, stabilite măsuri, care să pună pe furnizorii nedisciplinați în situația de a recompensa pierderile suferite de beneficiari prin nerespectarea contractelor.**

Un control care pune semne de întrebare

Întîmpinăm și alte greutăți : controlul țaglelor se efectuează vizual, indiferent de calitate și furnizor. **Uzina nu este încă dotată cu instalații moderne care să permită un control eficace.** Din această cauză, se introduc uneori în procesul de producție țagle cu defecte ce nu se pot observa cu ochiul liber, care cedează în timpul laminării, devenind țevi rebutate sau declasate. Pe lîngă consumul suplimentar de metal, se înregistrează pierderi de energie termică, electrică, de manoperă, cu consecințe nefavorabile asupra eficienței activității economice a uzinei. **Anul trecut, de exemplu, din 14 164 tone țevi declasate, peste 9 500 tone s-au datorat calității necorespunzătoare a materiei prime, iar din 756 tone rebut, peste 400 tone au izvorît din aceeași cauză.**

Pierderi importante înregistrăm și la pregătirea materiei prime, respectiv la debitarea acesteia cu flacără oxiacetilenică (în uzinele moderne, acest procedeu a fost înlocuit cu ferăstraie mecanice sau spărgători de blocuri), unde se transformă în deșeu circa 3—4 kg de metal la fiecare tonă. Deși de cîțiva ani uzina s-a preocupat de dotarea cu un spărgător de blocuri — avînd asigurate și fondurile necesare — această instalație nu a putut fi executată în țară, negăsind înțelegere din partea executantului, respectiv Uzina „23 August"-București, și nici sprijin suficient din partea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. **Din această cauză, în fiecare an transformăm în deșeuri aproape 1000 tone de materie primă**

Necesitatea revizuirii stimulentelor materiale

Deși laminarea la toleranțe negative constituie o cale esențială pentru reducerea consumului specific de materie primă, nu se poate spune că toate țevile fabricate (în special, conductele petroliere), se realizează astfel. Acest lucru este determinat atît de existența unor deficiențe interne (încălzirea necorespunzătoare a metalului, utilizarea de scule și valțuri cu uzuri avansate, reglarea incorectă a agregatelor etc.), cît și de lipsa unui sistem de cointeresare materială a laminatorilor. Există în prezent, după părerea noastră, o situație paradoxală : **în timp ce se acordă prime pentru realizarea și depășirea planului de predare a fierului vechi** (care de fapt se face pe seama depășirii consumurilor specifice), **pentru economisirea metalului nu pot fi acordate stimulente cînd, de fapt, este mai ușor de a realiza deșeuri decît a restrînge toleranțele și a face economii. Socotim că acestei probleme trebuie să i se găsească o grabnică și justă rezolvare.**

Măsurile pe care le-am luat, precum și rezolvarea favorabilă a problemelor amintite, ne vor permite să economisim pînă la sfîrșitul anului cel puțin 1000 tone metal și să obținem 20 milioane lei beneficii peste plan.

ing. Vasile SAVU
director

Mihai AIURESEI
economist, șef serv. plan

PUNCTE DE VEDERE

CUM DEFINIM INDICATORII ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR INDUSTRIALE?

IN CADRUL AMPLEI ACȚIUNI care se desfășoară în prezent în țara noastră pentru perfecționarea formelor și metodelor de conducere și planificare un loc important îl ocupă ridicarea valorii cognitive a sistemului de indicatori, sporirea capacității de informare și reflectare, creșterea rolului lui cibernetic de declanșare promptă a deciziilor. După părerea noastră, atenția majoră se cere acordată în prezent determinării indicatorilor la nivelul intreprinderilor.

In discuțiile ce se poartă în ultimul timp în presa de specialitate problema construirii unui sistem de indicatori este privită uneori unilateral, pierzindu-se din vedere rolul indicatorilor, funcțiile, capacitatea lor de a reflecta procesele și fenomenele economice. In studiul de față vom face citeva observații tocmai în acest sens.

Un sistem unitar

PENTRU CARACTERIZAREA multiplelor laturi cantitative și calitative ale activității economice productive, pentru oglindirea diversității și complexității fenomenelor și proceselor economice și a legăturilor ce se formează în procesul reproducției, este necesar **un sistem unitar, bine închegat, de indicatori.** Această cerință este dictată de **unitatea procesului reproducției socialiste lărgite.** În cadrul sistemului, se impune ca indicatorii să fie ierarhizați în funcție de importanța fenomenelor și proceselor economice pe care le reflectă, de obiectivele fundamentale ale dezvoltării economiei naționale și de atribuțiile ce revin fiecărei verigi.

Indicatorii intilniți la nivelul intreprinderii, trebuie, pe de o parte, să reflecte sarcinile obligatorii defalcate din planul general de stat unităților economice productive și, pe de altă parte, să asigure informația economică absolut necesară care să permită organelor de conducere să pătrundă în ceea ce este esențial fenomenelor și proceselor economice, să examineze critic modul de îndeplinire a sarcinilor de plan pentru a lua prompt decizii cit mai juste. În consecință nu toți indicatorii au același rol. Unii din ei — indicatorii de plan — și în primul rînd cei care, prin conținutul lor sintetic, reflectă sarcinile obligatorii defalcate din planul general de stat, îndeplinesc un rol activ în orientarea activității intreprinderilor. În condițiile apropierii conducerii de activitatea de producție și ale acordării de drepturi și competențe sporite întreprinderilor poate și trebuie să aibă loc o concentrare a sarcinilor defalcate din planul general de stat într-un număr restrîns de indicatori.

Sînt însă și alți indicatori — cei statistici — care, în raport cu primii, au un rol pasiv, de oglindire a resurselor, a proceselor și a rezultatelor activității întreprinderii. Pe această bază se apreciază eficiența economică, se exprimă legătura dintre efort și stimulente. Se poate vorbi și de un rol activ al indicatorilor statistici, în sensul că ei asigură informația economică necesară centralelor industriale, ministerelor și organelor centrale de sinteză economică pentru fundamentarea deciziilor de conducere a activității economice. Deși au acest rol pasiv, nu ne putem dispensa de ei și ei trebuie incluși în sistem.

O primă cerință: definirea funcțiilor

ELABORAREA unui sistem unitar, închegat, de indicatori, care să reflecte conținutul economic al fenomenelor și proceselor economice, atît în ceea ce privește latura lor cantitativă, cît și cea calitativă, atît din punctul de vedere al îndeplinirii sarcinilor de plan, cît și cel al eficienței consumării muncii sociale, ridică probleme deosebit de complexe. Considerăm că în rezolvarea corespunzătoare a acestora trebuie să se pornească de la **definirea funcțiilor sistemului de indicatori și a criteriilor pe baza cărora se stabilesc indicatorii ce-l compun.** Acest postulat se uită adesecori.

Cu privire la funcții, considerăm utile următoarele precizări:

În primul rînd, este necesar ca sistemul de indicatori să reflecte laturile esențiale ale procesului reproducției, iar corelațiile și interdependența dintre indicatori să oglindească legăturile obiective în procesul reproducției, conținutul fenomenelor și proceselor economice care apar și se desfășoară într-o unitate economică în toată diversitatea și complexitatea lor.

În al doilea rînd, sistemul de indicatori să orienteze activitatea economică a unităților economice în direcția îndeplinirii obiectivelor de bază ale dezvoltării economiei naționale. Prin indicatorii ce-i conține, el permite organelor centrale să păstreze în mîinile lor principalele instrumente de conducere și dirijare planificată a proceselor economice și asigură, totodată, dezvoltarea inițiativei creatoare a întreprinderilor.

În al treilea rînd, sistemul de indicatori să polarizeze un anumit flux de informații economice care servesc organelor de conducere pentru fundamentarea deciziilor, atît cu ocazia elaborării planului de producție, cît și în perioada îndeplinirii sarcinilor prevăzute în plan.

În sfîrșit, în al patrulea rînd, sistemul de indicatori să determine conținutul indicatorilor la nivelul ramurii și al economiei naționale. Orice indicator la nivelul unei verigi superioare (subramură, ramură, economie națională) se sprijină pe indicatorii folosiți la nivelul întreprinderii, ca celulă de bază a economiei.

La baza selecționării — criterii precise

DIN DIVERSITATEA indicatorilor care se pot construi pentru reflectarea activității economice a unităților productive, apare necesitatea selecționării unui număr restrîns care să constituie **indicatori — sarcini obligatorii prin planul de stat.** Cum e și firesc, se naște problema criteriilor care trebuie să stea la baza selecționării acestor indicatori. După părerea noastră, trebuie avute în vedere trei grupe de criterii de bază:

1. **obiectivele fundamentale ale economiei naționale în perioada dată (cum sînt: valorificarea optimă a resurselor, promovarea progresului tehnic sub toate formele sale, activizarea pîrghiilor economice, aplicarea efectivă a gestiunii economice proprii);**
2. **condițiile desfășurării procesului de producție (caracterul limitat al resurselor, realizarea anumitor proporții în dezvoltarea ramurilor și subramurilor industriei, asigurarea unui echilibru între interesele proprii ale unităților productive și interesele generale ale economiei, lărgirea atribuțiilor unităților economice, aplicarea stimulării economice și a cointeresării materiale în strînsă legătură cu efortul propriu);**
3. **laturile esențiale ale activității economice a întreprinderii (volumul resurselor întreprinderii, destinația producției, eficiența economică, aportul la formarea resurselor financiare centralizate).**

Adîncirea analizei construirii sistemului de indicatori poate fi efectuată pe criteriul stadiilor circuitului economic al fondurilor. În acest sens, se poate pune, de exemplu, problema modului de definire a indicatorilor producției industriale. Pentru această grupă de indicatori se ridică problema funcțiilor pe care trebuie să le îndeplinească în activitatea întreprinderii. Este vorba, cu alte cuvinte, de funcțiile specifice ale indicatorilor producției industriale. Funcțiile indicatorilor producției industriale la nivelul întreprinderii pot fi definite astfel:

- **măsurarea volumului activității;**
- **oglindirea ritmului de creștere a producției;**
- **orientarea activității întreprinderii (prin stabilirea anumitor sarcini pe sortimente);**
- **calcularea indicatorilor de eficiență (productivitatea muncii, randamentul fondurilor fixe, consumurile specifice, prețul de cost pe unitate etc.);**
- **determinarea fondului de salarii admisibil;**
- **utilizarea drept criteriu pentru stabilirea unor stimulente.**

Ca funcție la nivelul ramurii și economiei naționale intervine și stabilirea și urmărirea legăturilor și proporțiilor în dezvoltarea subramurilor și ramurilor industriei.

Scop, cerințe, capacitate

IN CONTINUARE, **în procesul de definire a fiecărui indicator, a locului său în cadrul sistemului, vin a fi luate în considerație următoarele elemente: a) scopul urmărit; b) cerințele la care trebuie să răspundă și c) capacitatea de reflectare și informare (puterea lui cognitivă).**

Dacă urmărim drept scop măsurarea volumului întregii activități industrial-productive a întreprinderii pe o perioadă determinantă, deci consumul de muncă vie și materializată ca rezultat total util în expresie bănească, este evident că trebuie să folosim indicatorul producția globală. Dacă schimbăm scopul și urmărim, de exemplu, numai rezultatul activității industrial-productive, în condițiile evaluării bănești, care exprimă consumul de muncă vie (și care este nemijlocit legat de efortul propriu al întreprinderii) este necesar să construim un alt indicator al producției industriale din care să se elimine consumul de muncă materializată, și anume, producția netă.

În ce privește cerințele la care trebuie să răspundă indicatorul producția globală, considerăm că acestea pot fi formulate astfel

- **să cuprindă toate formele de activitate care se încadrează în noțiunea de activitate industrial-productivă (deci, elementele componente ale producției globale);**
- **să nu conțină înregistrări repetate;**
- **să asigure comparabilitatea cu alte întreprinderi** (avem în vedere modul de înregistrare a semifabricatelor la întreprinderile integrate comparativ cu cele neintegrate);
- **să dea posibilitatea delimitării în timp a volumului activității** (în producția globală se include numai valoarea creșterii sau descreșterii stocurilor de semifabricate, combustibil, producție neterminată matrițe, modele, scule etc. din producție proprie de la sfîrșitul perioadei față de cele de la începutul perioadei).

În sfîrșit, capacitatea de informare și reflectare (puterea cognitivă) a fiecărui indicator al producției industriale trebuie judecată în funcție de două aspecte fundamentale și anume:

- conținutul indicatorului (elementele și factorii care îl determină) și
- forma de exprimare a indicatorului (în funcție de metoda de evaluare folosită).

Pentru aprecierea activității industrial-productive în deplină cunoștință de cauză condiția **sine qua non este cunoașterea elementelor care compun fenomenul reflectat de indicatorul folosit, precum și a factorilor care determină evoluția lui.** Așa, de exemplu, la orice apreciere a activității întreprinderii pe baza indicatorului producția globală trebuie să se țină seama de elementele lui componente, care reflectă valoarea producției finite și valoarea creșterii sau descreșterii stocurilor de semifabricate, producție neterminată etc. din producție proprie. Dacă ne referim la producția marfă fabricată, aceasta nu mai conține valoarea creșterii sau descreșterii stocurilor de semifabricate, producție neterminată etc., iar dacă ne referim la producția netă aceasta cuprinde numai valoarea nou creată de munca vie, exprimată prin fondul de salarii și acumularea bănească (beneficiul și impozitul pe circulația mărfurilor)

Analizată din punctul de vedere al factorilor care o determină (forța de muncă, mijloacele de muncă și obiectul muncii), producția globală apare într-o legătură cauzală specifică, de forma: Q *) $= T \times W$;

$$Q = N \times R \text{ sau } Q = \frac{C}{M}$$

Cu privire la forma de exprimare a indicatorilor producției industriale se cunosc și se folosesc mai multe metode de evaluare a producției și anume: a) metoda unităților naturale, b) metoda unităților convenționale, c) metoda unităților de muncă și d) metoda unităților bănești. Este foarte important de reținut că se obțin rezultate diferite în stabilirea indicilor totalizatori ai producției, în funcție de metoda de evaluare a producției. Astfel, se poate ivi situația ca pentru unul și același volum de producție, indicele totalizator de îndeplinire a planului să fie depășit în expresie bănească, îndeplinit 100% în unități convenționale și neîndeplinit în unități de muncă. Explicația rezidă în aceea că nu există un raport identic la toate produsele, între coeficientul de transformare în unități convenționale, consumul de timp exprimat în ore pe produs și preț. De aici se desprinde o **concluzie extrem de importantă, și anume, că în utilizarea unei anumite metode de evaluare trebuie să ținem seama de criteriul care stă la baza transformării diferitelor genuri de produse în scopul însumării lor.** Dacă se analizează comparativ toate criteriile de însumare, se constată caracterul unilateral pe care îl au unele metode de evaluare. De exemplu, dacă folosim metoda unităților de muncă, producția pe sortimente se însumează după criteriul consumului de timp exprimat în om-ore, fără a releva deosebirile calitative dintre diferitele categorii de muncă vie. **Cel mai sintetic și mai complex criteriu de însumare a producției, care ține seama, atît de consumul de muncă vie, cît și de consumul de muncă materializată și de deosebirile calitative dintre ele, este metoda valorică.** Potrivit metodei valorice se are în vedere munca socialmente necesară încorporată în produse.

În literatura de specialitate se constată de multe ori ignorarea conținutului real al indicatorilor producției industriale, în raport de metoda de evaluare, pretinzîndu-se o putere de informare din partea unor indicatori pe care în mod obiectiv nu o pot avea. În acest sens, considerăm că trebuie subliniată ideea că nu se poate cere ca unul și același indicator să îndeplinească funcții pe care în mod obiectiv nu le poate îndeplini. Așa, de pildă, dacă scopul urmărit este consumul de muncă vie, este evident că nu se poate cere indicatorului producția globală să îndeplinească această funcție. Pentru realizarea acestui scop răspunde indicatorul producția netă. Apreciem că este cu totul nejust să se vorbească în acest sens de „deficiențele esențiale ale indicatorului valoric al producției globale" pe temeiul „că la nivelul întreprinderii el nu coincide întotdeauna cu consumul de muncă depus pentru producția executată" **).

În concluzie, **problema definirii indicatorilor la nivelul întreprinderii industriale trebuie abordată în ansamblul ei și, pornind de la principiile și criteriile de ordin general, să se găsească soluții pentru selecționarea și definirea indicatorilor-sarcini obligatorii prin planul de stat,** care să stimuleze inițiativa colectivelor din întreprinderi și să asigure sporirea operativității în luarea deciziilor în vederea maximalizării eficienței economice a activității.

conf. univ. dr.
Alexandru GHEORGHIU
Ionel S. MICU

*) În care:
- Q — este volumul producției globale.
- T — consumul de muncă exprimat sub forma numărului mediu scriptic de muncitori numărului total de om-zile lucrate sau numărului total de om-ore lucrate.
- W — productivitatea muncii anuale, zilnice sau orare.
- N — numărul mediu de mașini
- R — randamentul mediu pe mașină.
- C — consumul total de materii prime.
- M — consumul specific.

**) Vezi PROBLEME ECONOMICE, nr. 2, 1968, pag. 31.

UN STUDIU AL „INOVAȚIEI“ ÎN ADMINISTRAȚIE

CARTEA prof. Alfred D. Chandler, Jr. — Strategy and Structure. Chapters in the history of the American industrial enterprise *(Strategie și structură. Capitole în istoria întreprinderii industriale americane)* este, la prima vedere, o istorie empirică a principalelor întreprinderi industriale din S.U.A. Hățișul poate prea stufos al datelor privitoare la ascensiunea firmelor americane — extinderea și intensificarea activității lor, problemele cu care au fost confruntate, calitățile și deficiențele întreprinzătorilor, insuccesele relative și succesele obținute în căutarea unei structuri organizatorice adecvate — face uneori dificilă desprinderea intenției autorului: studiul „inovației“ în domeniul administrației. Chandler preferă însă prezentarea datelor înainte de a formula generalizări. Faptele evidențiate pe baza investigației a circa 70 companii industriale și, îndeosebi a 4 firme dintre cele mai mari, arată că „istoricește administratorii au acceptat foarte rar să-și modifice activitatea lor de rutină și pozițiile ce le dețineau fără să fie obligați la aceasta de presiuni extreme“ exercitate în esență de mersul obiectiv al lucrurilor.*

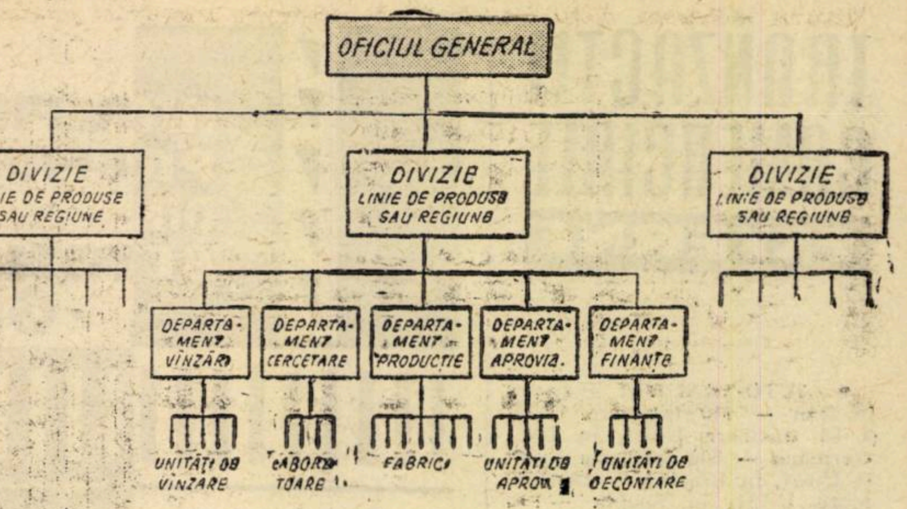

Structura multidivizională

ACEST MERS OBIECTIV a impus întreprinderilor o anumită „strategie“, iar aceasta, pînă la urmă, o anumită structură organizatorică.

Studiul întreprins timp de mulți ani l-a dus pe autor la concluzia că cele mai multe firme industriale — ca urmare a unui proces îndelungat de expansiune a volumului, de dispersare geografică, de integrare verticală și de diversificare — au adoptat, fiecare în perioade diferite și cu multe variații specifice, un tip cunoscut în limbajul curent ca structura „descentralizată“, dar care ar putea fi numit „tipul multidivizional de organizare“ (multisecțional). Această organizare este rezultatul unor experiențe proprii, întreprinse în condiții specifice, și are înainte de toate un caracter particular. Chiar și în S.U.A. există numeroase firme care resping această structură. Ceea ce este în primul rînd general în această experiență, constă în faptul că structura organizatorică se adaptează treptat condițiilor și caracterului activității diferitelor întreprinderi.

Structura cea mai răspîndită anterior, denumită centralizată, presupune conducerea de către șeful executiv al companiei (proprietar, președinte al consiliului de administrație sau altă persoană desemnată de către aceștia) a unui număr de **unități de linie** (de cîmp) — fabrici, unități de aprovizionare, unități de vînzare, laboratoare etc. — prin intermediul unor **departamente funcționale** — producție, aprovizionare, vînzări, engineering sau cercetare, finanțe, personal ș.a. Structura „multidivizională“ (multisecțională) implică, atît introducerea unor perfecționări în conducerea unităților de linie și a departamentelor unifuncționale, adică a celor două trepte ierarhice de jos — existente și înainte —, cît și crearea unor trepte ierarhice noi: **diviziile** (secțiile) cvasi-autonome, diferențiate între ele pe linii de produse sau pe regiuni — avînd, prin urmare, un caracter multifuncțional — iar, deasupra acestora, un **oficiu general.** Această structură cuprinde în principiu, după cum am văzut, patru trepte ierarhice (a se vedea schița).

Comunicația și linia de autoritate

DUPĂ CUM SE VEDE, unitățile de pe cele două trepte ierarhice de jos îndeplinesc același tip de activități funcționale.

De pildă, departamentul „vînzări“ se ocupă de probleme de desfacere, ca și unitățile din subordinea sa. A. D. Chandler consideră că „inovația“ introdusă la aceste două nivele constă în așezarea raporturilor dintre conducerile departamentale și ale unităților de jos pe bază de **line-and-staff** (linie și stat major). Aceasta înseamnă că linia de autoritate merge de la responsabilul departamentului, prin asistenții săi imediați, la conducătorii de întreprinderi și apoi mai jos la șefii de secții. Responsabilii de funcții mai specializate de la cele două nivele — inspecție, personal, plan, vînzări, tehnologie, analiza costului etc. — nu comunică direct cu sub — sau supraordonații lor, ci prin responsabilii „de linie“, adică prin șeful departamentului sau al unității de jos. Se consideră că acest sistem favorizează delegarea autorității și responsabilității către unitățile de cîmp și că atîta timp cît liniile de comunicație și autoritate între conducerile departamentelor și unităților de jos trec prin serviciile specializate ale ambelor nivele nu este rațional ca managerul local să fie considerat răspunzător pentru rezultatele unității. Pare sigur — susține Chandler — că, fără o structură de line-and-staff, deciziile tind să fie concentrate la departamente, oricare ar fi calitățile personalităților implicate.

Diviziile și oficiul general

EXPANSIUNEA pe o singură linie de afaceri sporește doar scara sau limitele rutinei și procedeurilor existente. Diversificarea în noi linii de produse, cu noi piețe și surse de aprovizionare, a impus o serie întreagă de decizii tactice și strategice. De astă dată funcționarii superiori trebuie să aprecieze rezultatele și să ia hotărîri esențiale cu privire la lansarea, menținerea, lărgirea sau contractarea activităților unui număr de divizii integrate, multifuncționale, fiecare divizie mînuind linii foarte diferite de bunuri sau operînd în zone cu totul diferite. Orizontul acestor funcționari superiori depășea cadrele unei singure industrii. Ei trebuiau să fie de fapt „generaliști“, nu specialiști funcționali. Conștiința inițială a inadecvărilor structurale cauzate de noua complexitate a apărut de obicei la factorii executivi strîns legați de conducerea de vîrf, dar care nu erau totuși în poziția de a introduce ei înșiși schimbări organizatorice. „Inovatori“ au devenit în genere factorii executivi cei mai intim legați de dificultățile organizatorice care se iveau, dar care aveau nu numai datoria, dar și timpul necesar pentru a se concentra asupra acestor probleme.

O dată apărute diviziile, dintre care fiecare se ocupă de o singură linie de produse sau de o regiune, conducerea generală a companiei nu putea fi adecvată — consideră Chandler — atîta timp cît ea era formată dintr-un comitet în care intrau conducătorii acestor divizii. De o parte, deciziile operative zilnice nu puteau fi lăsate comitetelor, deoarece acestea acționau greoi. De altă parte, funcțiile conducerii generale nu puteau fi îndeplinite de responsabili care aveau sarcini operative. Comitetul superior trebuia să includă numai funcționari „generali“ care ar fi în stare „să-și consacre întregul lor timp și efort mersului companiei ca un întreg. Nefiind legați de nici un departament, ei ar fi în stare să ia în considerare orice problemă nemijlocit și fără prejudecăți“. Acest sistem ar permite unui conducător de divizie „să acorde atenție nefracționată detaliilor propriei diviziuni“. Concentrarea asupra activităților operative s-ar interfera cu și ar înhiba o planificare de perspectivă. Rațiunea fundamentală a succesului reorganizării se găsea pur și simplu în faptul că ea elibera pe executivii responsabili de destinul întregii întreprinderi de activitățile operative de rutină și le dădea astfel timp, posibilități mai bune de informare și le favoriza înclinarea psihologică pentru planificare și apreciere de perspectivă. Invers, ea plasa responsabilitatea și autoritatea necesară pentru administrația operativă în miinile managerilor generali ai diviziilor multifuncționale. În felul acesta s-ar fi realizat demarcația între ceea ce se poate numi „formularea politicilor“ și „administrație“. Noua structură lăsa deciziile strategice largi, ca alocarea resurselor existente și achiziția altora noi, în miinile unei echipe de vîrf de „generaliști“. Aceasta era mai puțin tentată să reflecte poziția doar a unei părți a întregului. Echipa de vîrf nu mai era nici prizoniera organizațiilor sale operative, cum era cînd trebuia să-și bazeze deciziile pe informații provenite de la departamentele unifuncționale. Executivii de la diviziile multifuncționale asigurau mersul treburilor, în timp ce demnitarii generali stabileau țelurile și politicile și asigurau aprecierea generală.

Din lucrare rezultă că în întreprinderile mari administrația este o activitate specializată de planificare, coordonare și apreciere, deosebită de simpla cumpărare, vînzare, transport ș.a., că ea trebuie prin urmare studiată, experimentată, antrenată. Se vede, de asemenea, că conținutul muncii administrative variază calitativ în funcție de nivelul la care se exercită în cadrul unei structuri complexe moderne. Ea se diferențiază prin forța lucrurilor într-o activitate dirijată de o știință — administrația. Desigur, aceasta nu înseamnă că puterea a trecut în miinile administratorilor, cum susțin unii autori burghezi. Chiar dreptul de veto al acționarilor, pe care îl remarcă Chandler, o dovedește. Nu e mai puțin adevărat însă că marii deținători de acțiuni încetează să exercite un rol pozitiv în gestiunea afacerilor.

S. ANGHELESCU

*) Anchor books edition 1966, 584 pag., după ediția Massachusetts Institute of Technology, 1962.

CURIER

■ Cele 14 comunicări științifice însoțite de o dare de seamă a discuțiilor publicate în volumul **Price Formation in Various Economies** (Formarea prețurilor în diferite economii), Macmillan, Londra, 1967, 281 pag., oferă o imagine a stadiului actual al teoriei și practicii economice contemporane în domeniul formării prețurilor, atît în țările socialiste, cît și în cele capitaliste, astfel cum a rezultat din lucrările unei conferințe științifice organizată de Asociația Economică Internațională. După opinia profesorului englez Douglas C. Hague, sistemul de prețuri trebuie să îndeplinească patru funcții: 1) **alocare**: să asigure ca mărfuri corespunzătoare să fie produse în cantități corespunzătoare, ca urmare a faptului că factorii de producție au fost alocați în producție în cantitățile corespunzătoare; 2) **eficiență**: aceste mărfuri să fie produse la un nivel optim al prețului de cost; 3) **raționalizare**: mărfurile produse să fie repartizate la consumatorii corespunzători rapid și ieftin; 4) **previziune**: să asigure ca aceste trei funcții, mai sus-enumerate, să se realizeze în permanență.

■ DOCUMENTATION FRANÇAISE a editat în cadrul seriei **Travaux pour le plan** (Lucrări pentru plan) studiul unei comisii guvernamentale intitulat **Réflexions pour 1985** (Reflecții pentru anul 1985). Scopul lucrării este elaborarea unei prognoze pentru o perioadă de aproximativ două decenii și schițarea tabloului social-economic al anului 1985. Dintr-o serie de concluzii trase de comisia guvernamentală se desprind în special cele referitoare la tendințele dezvoltării structurilor industriale și agricole, precum și ale dinamicii schimbării valorilor etice și estetice. Aceste tendințe sînt luate drept restricții ale m o d e l u l u i previzional; membrii comisiei consideră că dinamica tendințelor respective poate și trebuie influențată numai pe baza a două pîrghii care sînt: sistemul educațional și organizarea timpului liber. În privința sistemului educațional ei propun „o mai bună desăvîrșire a pregătirii oamenilor în perioadele optime ale vieții lor — și nu îngrămădirea celor mai multe cunoștințe doar în perioada adolescenței“. La organizarea timpului liber vor trebui „promovate acele activități recreative spre care omul se simte atras și prin care se pune totodată în mod direct sau indirect în serviciul semenilor săi“.

■ În legătură cu funcțiunea de consilier-organizator și cu avantajul ce rezultă din faptul că acesta este un om venit „din afara“ întreprinderii, Geneviève Rahier citează în ETUDES DU C.N.B.O.S. pe americanul M. Gardner care, în cartea sa **Adaptați-vă la această lume în expansiune**, apărută în 1967 în versiune franceză (Edition d'Organisation, Paris), scrie: „În mare măsură eficacitatea inginerului consilier vine tocmai de la poziția sa «exterioară». În mod teoretic aproape întreaga sa muncă ar putea fi efectuată de către specialiști aparținînd întreprinderii, dar el are avantajul de «a opera» din afara forțelor ce ar putea paraliza acțiunea acestora. El poate vedea lucrurile printr-o optică nouă. Poate spune sincer ceea ce gîndește și are șanse să fie ascultat“.

■ În volumul al II-lea al lucrării **Klassi i klassovaia borba v razvivaiușcihsia stranah** (Clasele și lupta de clasă în țările în curs de dezvoltare), intitulat **Problema ekonomiceskoi nezavisimosti** (Problema independenței economice), redactat de un colectiv de autori, Edit. Mîsl, Moscova 1967, se tratează problemele acumulării, rolului economic al statului, lichidării subdezvoltării tehnico-economice și schimbării structurii sociale a satului, precum și ale legăturilor internaționale ale țărilor în curs de dezvoltare. Printre altele, într-un studiu se arată că transformarea materiei prime locale în produse finite pentru export și deci mărirea volumului și valorii exportului este una din direcțiile cele mai utile în dezvoltarea industriei. O altă cale, tot mai mult folosită, este înlocuirea importului de bunuri de consum prin produse proprii și sporirea în felul acesta a fondurilor pentru importul de mijloace de producție și de transport. Dezvoltarea unei atari industrii, necesară după autor în etapa actuală și cu rezultate palpabile (greutatea specifică a bunurilor de consum în importul acestor țări este în scădere), are totuși un caracter limitat și nu rezolvă problema subdezvoltării: pe de o parte, înlocuirea bunurilor de import cu producția proprie are la un moment dat un sfîrșit — cum a arătat exemplul țărilor din America Latină — pe de altă parte, ea nu echilibrează balanța de plăți deoarece, pe măsura înlocuirii unor mărfuri importate cu altele produse, apare necesitatea importării altora. O soluție către care înclină unele țări slab dezvoltate pentru a-și lărgi piața pentru produsele lor industriale ar fi dezvoltarea legăturilor economice regionale.

■ În articolul **Cu privire la modelul capitalismului contemporan** (EKONOMISTA nr. 2/1968) Mieczyslaw Mieszczankowski critică modelul capitalismului contemporan elaborat de economiștii marxiști P. Baran și B. Sweezy în cartea lor **Monopoly Capital.** Greșeala lui Baran și Sweezy ar consta în adoptarea unui model uniform pentru întreaga perioadă a capitalismului monopolist, ceea ce l-ar face impropriu pentru reflectarea celor două stadii ale capitalismului monopolist. Tendința de creștere a surplusului economic ar fi inerentă doar stadiului inferior al capitalismului monopolist, în timp ce factorii de absorbție ai acestui surplus, descriși de autori, se referă doar la capitalismul monopolist de stat. Tot așa, Baran și Sweezy nu ar fi inclus în analiză limitarea de către monopoluri a puterii de cumpărare a populației ca factor de slăbire a mecanismului de absorbție a acestui surplus. Ei au neglijat alți factori similari (definiți de Steindl), limitîndu-se la factorii de stagnare ai lui Hansen, ceea ce i-ar fi împiedicat să vadă cauzele transformării capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat.

Autorul consideră că problemele creșterii și absorbției surplusului economic s-ar prezenta în mod deosebit în modelele celor două stadii datorită schimbărilor în domeniul forțelor și relațiile de producție, de unde și deosebirea în ce privește ritmul creșterii economice, nivelul ratei investițiilor și al profitului, tendința ce se evidențiază în dinamica salariului real ș. a.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• AUTO-TRACTOR a livrat în Iran — 149 tractoare U-650 și 60 tractoare U-651, în R.D. Germană — 200 tractoare U-650 și U-651, în Brazilia — 10 tractoare U-651, în Spania — 10 tractoare U-650.

• TEHNOIMPORT a contractat cumpărarea de la firma „British Aircraft Corporation“ Ltd.“ a 6 avioane turbojet BAC 1-11, seria 400, echipate cu motoare Rolls-Royce Spey. Avioanele vor deservi liniile internaționale „Tarom“. Două dintre acestea vor fi primite în acest an, iar celelalte 4, în cursul anului 1969. De asemenea, s-a mai contractat importul a 2 microscoape electronice cu accesorii de la firmele „Feintechnik G.m.b.H.“ — Austria, respectiv „Jeolco“ — Franța.

Tehnoimport a livrat unor firme din R.P. Polonă, Austria, Danemarca, R.F. a Germaniei, R.P. Bulgaria, R.D. Germană și U.R.S.S. 135 000 bucăți rulmenți, iar către firme din R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, U.R.S.S. și R.P. Ungară — 19 milioane bile rulmenți.

• MAȘINEXPORT a livrat unor firme din R.D. Germană, R.F. a Germaniei, R.S. Cehoslovacă, Belgia, Olanda, Elveția și Iran 50 strunguri universale de tip SM-250, SN-320 și SN-400. De asemenea, s-au livrat 2 strunguri Carusel SC-1250 în U.R.S.S. În Iran, s-au livrat 30 de mașini de tricotat tip VKTM-2.

• CHIMIMPORT a încheiat contracte pentru exportul a 100 t plastifiant di-izooctil-ftalat în Elveția, 320 t polistiren incolor de uz general către firme din Izrael și Spania, circa 1200 t polietilenă ROPOL F-322/200 (filmabilă) în R.F. a Germaniei, R.P.D. Coreeană și Brazilia, 50 t aminoplast și 275 t bachelită în U.R.S.S., 35 t policlorură de vinil Rosevil tip S-70 în Iran și Brazilia

• MINERALIMPORTEXPORT a livrat: 27 900 tone ciment în Turcia, R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană și R.S.F. Iugoslavia; 44 132 mp geam mecanic tras în U.R.S.S. și S.U.A.; 46 290 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă și Kuweit; 8 000 bucăți dale Nevada în R.P. Ungară; 470 t minereu de mangan în R.D. Germană; 7 400 t sare în R.P. Ungară, R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia; 528 t bitum și 500 t bentonită în R.S. Cehoslovacă; 714 t pirită în R.F. a Germaniei; 1 000 t piatră de gips, 463 t ipsos și 1460 tone var în R.P. Ungară.

• ROMTRANS — Prin portul Constanța, s-au expediat: 56 autocamioane „Carpați“ în R.P. Chineză, 2 400 mc cherestea în Franța, 14 750 t ciment în Turcia și Brazilia. Din import au sosit în portul Constanța: 800 t pește congelat din R.P. Bulgaria, 1 100 t orez din R.P. Chineză, 1 200 t bumbac din R.A.U. și 2 800 t antracit din Olanda.

ÎNTREPRINDEREA PREFABRICATE DIN BETON ·GIURGIU·

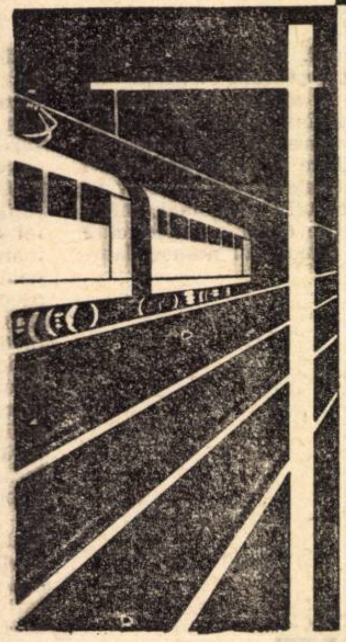

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

pe bază de repartiție:

• traverse din beton precomprimat;
• stîlpi din beton centrifugat, cu armătură pretensionată, pentru electrificarea liniilor de cale ferată;
• chesoane de acoperiș;
• grinzi – fîșii cu goluri – pentru poduri de șosea;
• piloți din beton armat și beton precomprimat.

UZINA DE PRODUSE SODICE OCNA MUREȘ

livrează:

• Sodă calcinată ușoară 99% Na_2CO_3;
• Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3;
• Sodă caustică 98% NaOH;
• Bicarbonat de sodiu industrial;
• Bicarbonat de sodiu alimentar;
• Bicarbonat de sodiu farmaceutic;
• Silicat de sodiu 1/2 și 1/3
• Silicat de sodiu lichid 38/40° Be 58/60° Be;
• Silicat de sodiu lichid tip C, D și E;
• Clorură de calciu tehnică hidratată;
• Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare;
• Ionosil;
• Sodil;
• Carbonat bazic de magneziu, tehnic și farmaceutic;
• Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

6MT

ÎNTREPRINDEREA „6 MARTIE“ – TIMIȘOARA

calea Circumvalațiunii nr. 8–12

PRODUCE:

• Aparat pentru găurit și frezat în zidării;
• Clupă pentru tăiat filet la țevi 1/4" — 2";
• Foarfecă manuală pentru tăiat SBP;
• Trusă pentru aplicarea placajelor ceramice;
• Dispozitiv mecanic pentru îndoit țevi de instalații pe șantier;
• Trusă pentru montarea dalelor din PVC la pereți și pardoseli;
• Cofraje metalice și accesorii;
• Roabă basculantă;
• Tomberon basculant;
• Grinzi telescopice cu zăbrele;
• Popi extensibili filetați pentru construcții înalte;
• Popi triunghiulari 18 tf. — 5,5 m;
• Capre pentru lucrări de finisaje;
• Stîlpi suporți pentru corpuri de iluminat, precum și alte scule și dispozitive pentru mecanizarea lucrărilor pe șantiere de construcții.

M.I.C.M.
INTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT
ELECTROMOTOR
TIMIȘOARA, BULEV. REPUBLICII Nr. 21 – TELEFON 38-56

ASPIRATORUL DE PRAF „PRACTIC“

• absoarbe praful din covoare, tapiserii, haine, cărți;
• consum de numai 0,15 lei pe oră;
• preț de vînzare 785 lei.

VENTILATOARE DE MASĂ

• se utilizează în locuințe, birouri și magazine;
• se livrează în două variante:

VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;

VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

FABRICA DE PRODUSE CHIMICE „SINTEZA“ – ORADEA

str. Chimiei nr. 3

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:

• Acid salicilic tehnic calitatea I
• Acid salicilic tehnic calitate superioară
• Acid salicilic farmaceutic
• Carbetox (insecticid organofosforic de tip malathion)
• Acid benzoic tehnic superior
• Acid benzoic farmaceutic
• Benzoat de sodiu alimentar (conservant)
• Benzoat de sodiu farmaceutic
• Clorură de etil tehnică
• Clorură de etil farmaceutică
• Clorură de metil
• Bromură de etil tehnică
• Bromură de metil tehnică lichefiată
• Acid acetil-salicilic
• Butoaie din hîrtie și carton, cu capace și funduri din mucava
 – capacitatea: 5; 25; 27; 40; 70 și 80 dm^3 din hîrtie înfășurată cu capac și funduri din PFL, cu închidere patent
 – capacitate: 25 dm^3.

TUNISIA

COORDONATELE DEZVOLTĂRII ECONOMICE

TUNISIA, pămînt al ospitalității, o mînă a Africii intinsă către Europa și Asia, creuzet al multor civilizații și punte între continente, ocupă o poziție importantă în bazinul mediteranean (între Sicilia și Capul Bon al Tunisiei marea se îngustează la aproape 86 de mile, formînd un pasaj vital în mijlocul Mediteranei, una din cele mai frecventate căi maritime din lume).

Cu toate vicisitudinile istoriei, personalitatea Tunisiei n-a fost niciodată înfrîntă. Poporul tunisian a sfărîmat cătușele colonialismului și astăzi, cu forțe împrospătate, pășește hotărît înainte, pe calea făuririi unei economii independente (la 20 martie 1956 Tunisia devine independentă, iar la 25 iulie 1957 s-a proclamat Republică).

Cîștigarea independenței a trezit și stimulat conștiința națională a poporului tunisian. Dar acesta este conștient de faptul că o țară în curs de dezvoltare ca Tunisia nu poate depăși dintr-o dată dificultățile de ordin economic și social pe care le-a întîmpinat încă la obținerea independenței. Lipsa acută de cadre naționale calificate, insuficiența mijloacelor financiare, o industrie de bază practic inexistentă, capacitatea de absorbție redusă a pieței interne, sînt rezultatele firești ale îndelungatei dominații economice în care s-a aflat Tunisia pînă la cucerirea independenței. De aceea, eliminarea acestor obstacole deosebit de mari în calea dezvoltării economice și sociale a țării a constituit, încă de la cucerirea independenței, obiectivul principal al politicii guvernului tunisian. În discursul său din 17 aprilie 1956, rostit cu ocazia investiturii, președintele H. Bourguiba scotea în evidență necesitatea urgentă de a se trece la dezvoltarea economică a țării pe baza unui program de perspectivă.

Dorința vizibilă de a depăși obstacolele trecutului și a pune în valoare resursele naționale a fost concretizată cîțiva ani mai tîrziu, cînd au fost definitivate sarcinile dezvoltării economiei tunisiene pe o perioadă de 10 ani (1962—1971), sarcini care se realizează în cadrul a trei etape succesive și au ca obiective majore: decolonizarea, ridicarea nivelului de viață, reforma structurilor existente și autodezvoltarea economică. În această acțiune, Tunisia pune un accent deosebit pe resursele interne ale țării.

Creșterile însemnate de producție prevăzute a se realiza la finele anului 1971, comparativ cu anul 1957, în diferite ramuri ale industriei (300% energia electrică, 396% industria chimică, 263% industria alimentară, 264% industria încălțămintei, 900% industria celulozei și hîrtiei, 391% industria construcțiilor, 227% industria cauciucului etc., atestă preocuparea guvernului tunisian de a valorifica resursele de materii prime existente (fosfați, petrol, gaze, minereu de fier, zinc și plumb, sare etc.) și de a dezvolta, din punct de vedere economic, unele regiuni rămase în urmă, pe de o parte, de a substitui importurile la o serie de produse, pe de altă parte.

În ceea ce privește relațiile economice externe, Tunisia promovează o politică de dezvoltare a colaborării economice cu toate statele, de creștere a schimburilor comerciale cu țările africane și colaborează cu grupările economice vamale și financiare regionale, fie ele africane sau europene.

Realizările obținute în economia Tunisiei, în primele două etape ale planului decenal (1962—1964 și 1965—1968) sînt promițătoare. Astfel, în 1967, producția de energie electrică a fost de 489 milioane kWh, reprezentînd peste 55% din producția prevăzută a se realiza la sfîrșitul anului 1971; în industria extractivă s-au realizat, în 1966, 23 mii tone minereu de plumb, 5 mii tone minereu de zinc etc. (ceea ce reprezintă, pe ansamblu, o creștere de 21% față de anul 1964 și, respectiv, 23% față de anul 1957); în industria petrochimică s-au obținut circa 716 mii tone produse, care satisfac nevoile actuale ale consumului intern. De asemenea, prin intrarea în funcțiune a primului combinat siderurgic, Tunisia devine încă un producător în rîndul țărilor africane.

Rezultate pozitive au fost obținute, de asemenea, în industria alimentară și ușoară, care satisfac într-o mai mare măsură nevoile consumului intern, ca și în sectorul agricol.

Desigur, rezultatele menționate nu sînt spectaculoase, însă, în aprecierea lor trebuie ținut seama de nivelul de la care s-a pornit și de dificultățile pe care, în mod firesc, le întîmpină orice țară recent eliberată de sub jugul colonial, care, în dezvoltarea sa economică, se bizuie în principal pe efortul propriu. Caracterul și stadiul de dezvoltare al economiei tunisiene se reflectă direct în volumul și structura comerțului său exterior; Tunisia continuă să importe, pe lîngă mașinile și echipamentul necesar dezvoltării industriei sale, cantități masive de bunuri de consum și materii prime, în timp ce nomenclatorul produselor exportate, constînd în special din materii prime, rămîne încă limitat. De altfel, industria extractivă prezenta pînă nu de mult o mai mare importanță pentru exportul tunisian, decît pentru nevoile industriei producătoare interne, veniturile realizate de pe urma unor astfel de exporturi suferind dese fluctuații, determinate de concurența de pe piața externă.

Cît privește orientarea geografică, țările din zona francului, în special Franța, dețin peste 1/3 din volumul total al comerțului exterior tunisian, urmate în ordine de țările din zona dolarului și zona lirei sterline, între care S.U.A. și Anglia dețin ponderile cele mai ridicate.

Relațiile economice ale Tunisiei cu țările socialiste, în special cu cele europene, au înregistrat o evoluție ascendentă. Ele constau din efectuarea de schimburi comerciale și acțiuni pe linia colaborării economice, tehnice și științifice, convenite în cadrul unor înțelegeri bilaterale.

Relațiile romano-tunisiene se dezvoltă continuu, într-un spirit de înțelegere, prietenie și colaborare. Ele sînt reglementate printr-o serie de înțelegeri bilaterale ca: Acordul comercial și Acordul de plăți semnate în aprilie 1964, Acordul de colaborare culturală și Acordul de colaborare științifică și tehnică pe termen lung, semnate la București în aprilie 1966. Aceste instrumente care, printre altele, prevăd dezvoltarea schimburilor reciproce de mărfuri, efectuarea unor schimburi de informații și documentare în domeniul științific și tehnic, acordarea de asistență tehnică, schimburi de delegații de experți specialiști, în domeniile științei, tehnicii și agriculturii, au creat cadrul necesar pentru intensificarea contactelor în vederea găsirii formelor și modalităților concrete de aplicare a prevederilor menționate.

Asemenea contacte, la diferite nivele, între reprezentanții celor două părți, au avut ca obiectiv principal intensificarea schimburilor comerciale, precum și stabilirea formelor și principiilor unei cooperări, reciproc avantajoase, în domeniul economic, tehnic și științific.

Totodată, ele au constituit un bun prilej de cunoaștere reciprocă și de realizare a unui schimb larg de vederi asupra principalelor probleme ale vieții internaționale și în același timp o trecere în revistă a relațiilor bilaterale și evidențierea posibilităților de dezvoltare și intensificare a acestora.

În cadrul schimburilor comerciale România a livrat în ultimii ani Tunisiei cereale, grăsimi, uleiuri, produse chimice, lemn și produse lemnoase, hîrtie, carton, produse ceramice, sticlărie, diverse aparate mecanice și electrice etc. și a importat minereuri, materiale de construcții, plută etc. Volumul schimburilor comerciale romăno-tunisiene nu se situează deocamdată la un nivel prea ridicat, dar există perspective pentru o intensificare și diversificare a lor în viitor.

Dar schimburile comerciale nu epuizează posibilitățile existente pe linia intensificării relațiilor economice. Un cîmp larg de acțiune, în această direcție, îl oferă cooperarea economică și tehnică, domeniu în care există interese comune. De altfel, întîlnirile frecvente ale delegațiilor de experți români și tunisieni au avut ca obiect tocmai convenirea asupra obiectivelor concrete ale acestei cooperări. Cu prilejul acestor întîlniri (ultima a avut loc la începutul lunii iunie 1968) au fost discutate detaliat obiective ale cooperării în domeniul industriei miniere, petroliere, chimice, construcțiilor de mașini și căilor ferate, obiective care, deocamdată, au fost incluse în procesele verbale ale întîlnirilor respective, urmînd a forma obiectul unui acord de cooperare economică și tehnică între cele două țări. Printre obiectivele stabilite spre a forma obiectul cooperării romăno-tunisiene figurează explorări geologice în domeniul minier și petrolier, elaborarea unor studii tehnico-economice, acordarea asistenței tehnice necesare, în legătură cu echipamentul livrat, modernizări de căi ferate etc.

Vizita președintelui Republicii Tunisia în Republica Socialistă România constituie un bun prilej de abordare, la nivelul cel mai înalt, a problemelor de interes reciproc și va marca noi pași în direcția dezvoltării multilaterale a relațiilor româno-tunisiene.

Radu C. IONESCU

R. D. GERMANĂ

INTRE BALTICA ȘI ELBA — UN VAST ȘANTIER NAVAL

R.D. GERMANĂ dispune în prezent de o industrie navală modernă care o situează pe locul 13 între producătorii de nave din lume și pe locul 3, după Japonia și Polonia, în privința producției de nave de pescuit. Numai în primul semestru al anului 1967 au fost lansate la apă 55 de nave, iar în prezent se află în construcție alte 93 de nave, cu un deplasament total de aproximativ 264 000 tone. Conform prevederilor, pînă în 1970 producția sa anuală va atinge 320 000 t.

Acestea se realizează în principal pe vastul șantier ce se întinde între Baltica și Elba. Instalațiile sale de producție cuprind aproximativ 3000 m de cală, 3000 m de chei și 200 000 mp de ateliere, asigurînd munca pentru aproximativ 40 000 lucrători.

Sediul Asociației întreprinderilor naționalizate (V.V.B. Schiffbau), care conduce această ramură industrială, se află la Rostock și cuprinde 5 mari șantiere maritime, 7 șantiere fluviale, 5 întreprinderi subantreprenoare și 2 institute de cercetări. Întreprinderile din cadrul V.V.B. Schiffbau realizează 97,5% din întreaga producție navală a R.D.G. Se fabrică în special pescadoare pînă la 5000 tone registru (40% din producția globală), cargouri mari pînă la 20 000 tone registru, pacheboturi, vapoare de transport, nave uzină și cargouri oceanice semiautomatizate.

Organizarea acestei ramuri se caracterizează printr-un înalt grad de cooperare. Astfel, participarea masivă la realizarea produsului final revine în primul rînd uzinelor mecanice (52,7%); industria electrotehnică furnizează 17%, industria metalurgică — 15%, industria chimică — 7%, iar industria lemnului dă 3% din valoarea produsului final.

În vederea asigurării funcționării optime a acestui angrenaj complex în cadrul industriei de construcții navale a R.D.G. în 1966 au fost create două grupuri de cooperare; („Atlantik" concentrat la V.E.B. Volkswerft Stralsund și grupul de cooperare „Typ X.D." la V.E.B. Warnowwerft Rostock-Warnemünde).

În această formă de cooperare întreprinderile își păstrează întreaga autonomie juridică și stabilesc relații cu uzina coordonatoare pe baza contractelor bilaterale. Un rol important în reglementarea raporturilor de cooperare îl au statutele de cooperare și planurile de producție stabilite de comun acord. Activitatea desfășurată de grupul de cooperare cuprinde în special coordonarea studiilor asupra pieței și a cererii de produse, definitivarea lor în vederea standardizării diferitelor elemente, subansamble etc., coordonarea măsurilor financiare a importurilor și exporturilor, planificarea de perspectivă precum și introducerea metodelor moderne de conducere și planificare.

M. M.

R. P. MONGOLĂ

TREPTE ALE INDUSTRIALIZĂRII

INDUSTRIA R.P. Mongolă înregistrează o creștere susținută a producției, al cărei ritm mediu anual atinge în perioada postbelică 9,8% (față de 1940).

Procesul de industrializare în R. P. Mongolă s-a caracterizat prin dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție, în 1965 de 5,2 ori comparativ cu anul 1947, în timp ce producția bunurilor de consum a crescut de 4,5 ori.

Condiții favorabile pentru dezvoltarea bazei de combustibil și energetice a țării creează existența unor bogate zăcăminte de antracit și lignit.

În 1967 extracția de cărbune a sporit, comparativ cu anul 1940, de 7,2 ori. Producția de energie electrică, prin ritmul ei, depășește considerabil pe cea a altor ramuri industriale. În ultimii 15 ani, dacă producția globală a întregii industrii a crescut de 4,9 ori, producția de energie electrică a crescut de 13,3 ori.

Ca urmare a unor ample lucrări de cercetare și prospectare s-a constatat existența unor raioane cu perspectivă pentru extracția țițeiului în depresiunea Gobi, precum și a unor mari zăcăminte de diverse materii prime minerale. Au fost descoperite, în ultimii ani, circa 50 de zăcăminte de metale neferoase și rare, dintre care unele au început să fie valorificate. În subsolul Mongoliei se găsesc zăcăminte de șisturi bituminoase, grafit, fosforiți, diferite săruri în stare gemă, wolfram, molibden, materiale de construcție. Pe baza lor au fost create și se dezvoltă noi ramuri industriale. Prezintă importanță și zăcămintele de aur și cositor, care vor fi exploatate în următorii ani.

Subramurile industriei ușoare se dezvoltă cu precădere pe baza prelucrării materiei prime de origine animală. În anii 1960—1967, producția de încălțăminte din piele a crescut de 3,3 ori, cea de piei fine — 3,4 ori, piei mari — de 2,5 ori, paltoane din piele — 2,4 ori și lînă spălată — de peste 1,4 ori. Pentru satisfacerea mai deplină a cerințelor populației în mărfuri ale industriei ușoare și pentru creșterea resurselor de export, paralel cu preocupările pentru lărgirea sortimentului și îmbunătățirea calității produselor la nivelul standardelor moderne, pe viitor vor intra în funcțiune noi capacități de producție; în unitățile existente au fost introduse procedee tehnologice avansate, s-au îmbunătățit principalii indici tehnico-economici ai ramurii respective.

Industria alimentară, ramură care ocupă un loc important în cadrul industriei pe ansamblu, asigură astăzi în întregime cerințele populației în carne, lapte și derivatele lui, făină și produse de panificație. În ultimii ani a crescut și volumul producției industriei alimentare destinate exportului. În următorii ani se vor construi o serie de combinate alimentare mecanizate, care vor satisface mai deplin cerințele populației și posibilitățile de export ale țării.

V. B.

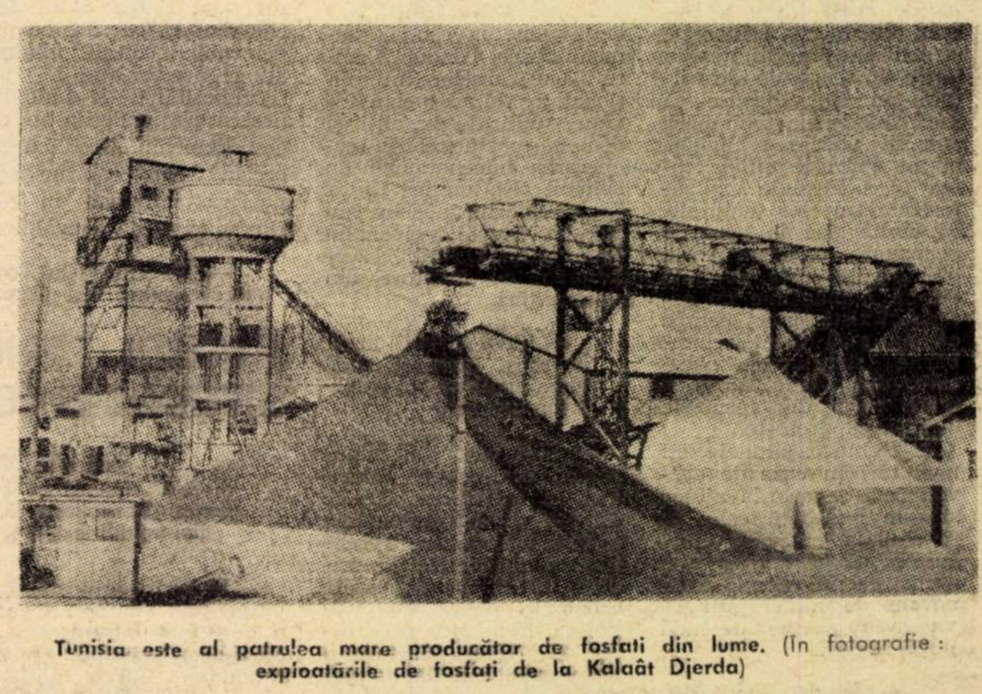

Tunisia este al patrulea mare producător de fosfați din lume. (În fotografie : exploatările de fosfați de la Kalaât Djerda)

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

INTERVIURI CU PARTICIPANȚI

PREZENȚA LA BUCUREȘTI a conducătorilor instituțiilor specializate și ai celorlalte organisme ale O.N.U. cu ocazia Reuniunii mixte a Comitetului administrativ de coordonare al Organizației Națiunilor Unite și a Comitetului pentru Programe și Coordonare al Consiliului Economic și Social al O.N.U. ne-a prilejuit o serie de convorbiri pe teme actuale ale cooperării economice internaționale.

Declarațiile pe care au binevoit să ni le facă o serie de personalități prezente la București cu acest prilej evidențiază însemnătatea și diversitatea preocupărilor unor instituții specializate din sistemul Națiunilor Unite pe linia extinderii cooperării economice internaționale și a rolului acesteia în creșterea economică. În această diversitate de preocupări rolul factorului uman, dezbătut la inițiativa României, deține un loc central.

IMPERATIVUL SCHIMBĂRILOR STRUCTURALE

Simeon ADEBO
director general al Institutului Națiunilor Unite pentru formarea cadrelor și cercetări (U.N.I.T.A.R.).

— După părerea mea, una din problemele economice importante ale lumii de azi este lipsa unei aprecieri exacte a factorilor care fac ca o țară să fie foarte dezvoltată și alta subdezvoltată. În țările în curs de dezvoltare nici măcar nu se cunoaște suficient potențialul economic. După cum văd eu lucrurile, cauza cea mai importantă a acestei situații este neștiința. Țările în curs de dezvoltare doresc bineînțeles să învețe, dar costul educației, al pregătirii cadrelor și al obținerii de know-how tehnologic este considerabil. El este mare nu numai în expresie bănească, ci și ca timp. Adică timpul este elementul cel mai important în obținerea cunoștințelor necesare — nu numai în domeniul tehnicii, dar și în cel al conducerii. În al doilea rînd, dacă se urmărește să se reducă rămînerea în urmă a țărilor în curs de dezvoltare față de cele dezvoltate, ele ar trebui să înainteze mai repede. Altfel disparitatea nu se va reduce, ci va crește. După părerea mea, țările în curs de dezvoltare nu vor putea reduce disparitatea decît dacă volumul asistenței necesare și volumul efortului propriu vor fi apreciate la adevăratele lor dimensiuni de către ambele părți. În momentul de față ele nu sînt evaluate corect. Ajutorul care a fost acordat în ultimii ani țărilor în curs de dezvoltare este departe de a fi suficient.

Sînt necesare mai multe sacrificii și din partea țărilor în curs de dezvoltare. Aș spune că acestor țări România le poate servi ca exemplu. România, deși nu este cea mai bogată țară din lume, este o țară fericită, deoarece nivelul de viață al poporului crește. Pentru a obține acest lucru a trebuit să faceți schimbări structurale. Dar multe din țările în curs de dezvoltare nu sînt dispuse să facă asemenea schimbări. Am în vedere schimbări în ce privește proprietatea și controlul, exploatarea resurselor naturale. În multe țări în curs de dezvoltare o mare parte din bogăție este deținută de un număr mic de oameni. Există șomaj pentru că nu s-au făcut schimbările structurale necesare, din care cauză o mare parte din resursele umane se irosește.

Ar trebui ca atunci cînd unei țări în curs de dezvoltare i se acordă ajutor și este întrebată care va fi situația ei peste cinci ani, ea să poată spune că atunci ea nu va mai avea nevoie de ajutor sau că va avea nevoie de mai puțin ajutor.

— În privința reducerii disparității, sînteți pesimist sau optimist ?

— Sînt optimist, dar numai dacă țările în curs de dezvoltare — și țara mea, Nigeria, este una din ele — vor fi dispuse să depună un efort mai mare ; ele trebuie să-și dea seama că sînt necesare mai multe sforțări, mult mai multă planificare, mai multă gîndire și mai multă integritate pentru a putea progresa realmente. În ce privește țările dezvoltate ele trebuie să-și dea seama de faptul că cooperarea economică cu țările în curs de dezvoltare este indispensabilă într-o lume în care economia tuturor țărilor este interdependentă. În aceste condiții sînt optimist. Dar dacă atît țările dezvoltate, cît și cele în curs de dezvoltare urmăresc atingerea acestor obiective fără să consimtă la sacrificiile necesare, atunci nu există motive de optimism.

— Care sînt, în contextul cooperării internaționale, sarcinile Institutului pe care îl conduceți ?

— Institutul Națiunilor Unite pentru formarea cadrelor și cercetări (U.N.I.T.A.R.) efectuează studii în probleme politice, economice și sociale care prezintă interes pentru O.N.U., rezultatele studiilor servind pentru fundamentarea deciziilor care urmează să fie adoptate în forurile internaționale. Pregătim funcționari internaționali și ajutăm în instruirea reprezentanților țărilor membre care se ocupă de probleme internaționale. De exemplu pregătim cadre pentru diplomație, pentru reprezentanțe economice internaționale și organizăm schimburi de experiență între funcționari superiori din diferite state.

Scopul U.N.I.T.A.R. este de a pune în contact oamenii care conduc instituții cu caracter internațional, ca ei să poată învăța unii de la alții și deci să poată realiza cooperarea internațională în spiritul Națiunilor Unite. În cercetările noastre nu folosim numai personalul Institutului O.N.U., ci colaborăm cu institute din diverse țări.

— Cum priviți preocuparea privind mai buna utilizare a resurselor umane ?

— Sînt unul din admiratorii contribuției României la activitatea O.N.U. Aceasta deoarece România a fost întotdeauna receptivă la inițiativele din cadrul O.N.U. în domeniile economic, politic etc. Inițiativa României privitoare la rolul factorului uman este una din temele reuniunii noastre de la București. Aceasta este desigur o inițiativă foarte utilă. Vin dintr-o țară în curs de dezvoltare și știu că o folosire mai bună a resurselor umane poate ajuta foarte mult dezvoltarea în toate domeniile. Știu care sînt problemele și sper că această inițiativă a guvernului român va ajuta să se găsească soluții.

Una din aceste probleme este, de pildă, aceea a irosirii forței de muncă, pe care am mai amintit-o. Mulți oameni din țările în curs de dezvoltare pleacă peste graniță. Aceasta nu pentru că nu ar fi nevoie de ei în țara lor, ci pentru că nu sînt create condițiile ca ei să-și aducă contribuția la dezvoltarea propriei economii. De exemplu, o mulțime de africani lucrează în străinătate. Și nu este vorba totdeauna de oameni necalificați. Specialiștii africani care lucrează în străinătate ar trebui să se întoarcă acasă și să-și ajute propriul lor popor. Nu are rost ca doctori nigerieni să lucreze într-o țară străină, iar Nigeria să solicite la rîndul ei medici din alte țări. Pentru ca țările în curs de dezvoltare să nu mai fie în permanență obiect de caritate este nevoie de multă gîndire imaginativă, de eforturi și restructurări.

OMUL – OBIECT ȘI SUBIECT

Marcolino CANDAU
director general al Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.)

— Sînt foarte bucuros să vă pot împărtăși unele din acțiunile prevăzute pentru cel de al treilea deceniu de existență al O.M.S., organizație prin excelență legată de problemele resurselor umane.

Într-adevăr cred că economiștii vor înțelege treptat ceea ce țara dv. a înțeles deja. Țările socialiste în general au înțeles că o societate nouă nu poate fi construită decît cu oameni sănătoși. Și cred că economiștii din alte părți ale lumii încep să-și dea seama că nu trebuie să așteptăm mai întîi să se dezvolte economia și numai după aceea să ne gîndim la sănătatea oamenilor. Sănătatea este unul din pilonii dezvoltării economice și ai progresului social.

— Dar atunci cînd priviți factorul uman ca subiect, în ipostaza lui activă pe tărîmul medical ?

— Cred că din acest punct de vedere principala activitate a O.M.S. trebuie să fie sporirea numărului cadrelor medicale în țările în curs de dezvoltare. În multe regiuni ale lumii există o foarte mare lipsă de asemenea cadre. Dacă luăm, de exemplu, continentul african aș spune că lipsa de cadre este cea mai mare dificultate în calea dezvoltării unui serviciu de ocrotire a sănătății. Dacă nu vom putea ajuta țările din Africa să aibă un personal medical minim, atunci acestor țări le va fi imposibil să-și îndeplinească răspunderile în acest domeniu. Cred că aceasta va fi principala noastră activitate în țările în curs de dezvoltare.

— Revenind la factorul uman ca obiect al activității O.M.S., ce preocupări creează urbanizarea rapidă și ritmul trepidant al vieții moderne ?

— Preocupările noastre în această privință se îndreaptă spre consecințele fizice și psihice ale urbanizării și industrializării, adaptarea omului la noile condiții de viață, problema populației rurale care migrează la oraș, într-un mediu complet nou, ceea ce creează problema adaptării la un nou mediu fizic și psihic. Desigur că industrializarea și urbanizarea ca și creșterea longevității creează problema ocupării celor care nu au de lucru. Petrecerea timpului liber ridică și ea probleme extrem de importante omului de azi. Aceasta este legată fără îndoială de problema sănătății psihice și noi efectuăm studii pentru a găsi soluții acestor probleme.

— Se spune că azi un miliard și jumătate de oameni sînt subalimentați. Problema depășește cadrul medical și pune probleme de ordin social-economic...

— Așa este. Alimentația depășește cadrul medical. O mare parte a populației globului mănîncă prea puțin. Există de asemenea o mare parte a populației lumii care mănîncă destul, dar nu cum trebuie. Aceasta este o problemă calitativă: ce trebuie să mănînce oamenii, pentru ca nutriția lor să fie satisfăcătoare. Dincolo de toate acestea sînt însă marile probleme sociale ale producției și distribuției de alimente, care deși nu sînt de loc chestiuni de sănătate publică, o afectează prin consecințele lor.

ALEGEREA PROIECTELOR: DECIZII SUVERANE ÎN CONTEXTUL MONDIAL

Rajendra COOMARASWAMY
director adjunct al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) și directorul Direcției relații externe și evaluarea programelor

— În perioada postbelică cooperarea internațională a cunoscut transformări dinamice, aproape revoluționare, diverse națiuni ale lumii începînd să înțeleagă problemele reciproce și să se ajute între ele. Desigur că rămîn încă foarte multe de făcut. Trebuie să se înțeleagă că sărăcia, oriunde ar fi ea, este un pericol pentru prosperitate, că dacă vecinul nu are ceea ce îi trebuie, nu este fericit, atunci și șansele tale proprii sînt periclitate. De aceea, cei care pot să ajute, au hotărît s-o facă. Ajutorul este acordat pe cale bilaterală, de la guvern la guvern, sau pe cale multilaterală, prin sistemul Organizației Națiunilor Unite. Multe țări preferă să capete ajutor prin O.N.U., îndeosebi în anumite domenii, ca: administrația publică, planificarea. Cu toate acestea, în prezent volumul ajutorului acordat pe baze bilaterale este încă mult mai mare decît acela acordat prin Națiunile Unite.

P.N.U.D. acordă asistență pînă în momentul investiției sub formă de experți, de studii pentru lucrări de preinvestiții, care arată dacă lucrarea poate fi executată. În sistemul O.N.U. investițiile se realizează prin Banca Mondială. Apoi se apelează și la bănci regionale, cum ar fi Banca interamericană. Deci noi acordăm ajutor pînă în momentul investiției, apoi finanțarea este preluată de Banca Mondială sau de alte bănci.

● A treia parte din asistență, pentru resurse umane

Factorul uman este foarte important în realizarea programelor de dezvoltare ale O.N.U. De aceea aproape o treime din întregul ajutor acordat de P.N.U.D. este îndreptat spre programe prioritare vizînd forța de muncă. Pînă acum au fost înfăptuite 274 de proiecte din Fondul Special, în folosul a 86 țări și teritorii și costînd 836 milioane dolari. Din această sumă P.N.U.D. a contribuit cu 285 milioane, iar guvernele care primesc asistența, cu 551 milioane. Aceste cifre arată dimensiunile acțiunilor P.N.U.D. în domeniul dezvoltării resurselor umane. Voi arăta de asemenea că aproape 165.000 oameni au fost instruiți în instituții speciale ale P.N.U.D., între care 29.000 de ingineri, 23.500 tehnicieni de nivel mediu, 43.000 de instructori în cadrul programului de pregătire a cadrelor pentru industrie, 80 000 de profesori de liceu, 18 500 specialiști în administrație publică, planificare, transporturi, telecomunicații. S-au acordat pînă acum 40 000 de burse în aceste domenii și considerăm că în baza programului de asistență tehnică sute de mii de oameni au posibilitatea să-și sporească cunoștințele. În consecință reiese importanța pe care o atribuim factorului uman și sîntem foarte bucuroși că guvernul dv a avut inițiativa de a se discuta această problemă în cadrul O.N.U.

● Criterii de selecție a proiectelor

Conform principiilor care stau la baza programelor noastre, fiecare țară decide ea însăși ce vrea să realizeze, iar noi acordăm asistență în conformitate cu această decizie, în limita resurselor noastre. Noi nu putem spune unei țări că nu ar trebui să facă un lucru, ci altul ; noi o putem doar sfătui, îi putem spune părerea noastră despre ceea ce ar trebui să facă, dar decizia îi aparține, în conformitate cu drepturile ei suverane. Țara decide ceea ce dorește să facă, iar noi aprobăm proiectul, dacă este realizabil din punct de vedere tehnic și dacă prezintă garanții că va fi eficient din punct de vedere economic.

Proiectele noastre viitoare depind în mare măsură de direcțiile pe care le va lua dezvoltarea în viitor. Urmărim o strategie globală, în care ar trebui să se încadreze planurile naționale, astfel încît să se realizeze utilizarea maximă a resurselor și să aibă loc o dezvoltare cît mai puternică, cît mai eficientă. Mai ales astăzi, dezvoltarea trebuie să aibă loc în termenii unei strategii globale și într-un context mondial.

Avem relații foarte apropiate și de strînsă colaborare cu România, membră în Consiliul nostru de conducere. Am acordat României asistență în realizarea unor proiecte. Aici s-a realizat unul din cele mai bune proiecte privitor la formarea cadrelor de conducere.

ELEMENTUL PRINCIPAL AL ORICĂREI DEZVOLTĂRI

David MORSE
director general al Organizației Internaționale a Muncii (O.I.M.)

— Preocuparea noastră principală în cadrul Organizației Internaționale a Muncii este să lucrăm pentru colaborare internațională, pentru înțelegere internațională, astfel încît să asigurăm menținerea păcii, bazată pe dreptate socială. Încercăm să atingem aceste obiective pe numeroase căi, reunind laolaltă pe conducătorii mișcărilor sindicale, conducătorii organizațiilor patronale și reprezentanții guvernelor. Împreună stabilim programe de instruire, de dezvoltare a resurselor umane, de dezvoltare a cooperativelor, de pregătire a conducătorilor de întreprindere, programe privind toate aspectele politicii sociale care au importanță pentru dezvoltarea economică.

Cred că inițiativa României de a se discuta rolul factorului uman în dezvoltarea economică este

ŞI FACTORUL UMAN

LA REUNIUNEA O.N.U. DE LA BUCUREŞTI

pozitivă şi merită aprecierea generală. Este o iniţiativă foarte importantă. Aceasta deoarece fără dezvoltarea resurselor umane nu este posibilă dezvoltarea economică, iar fără dezvoltare economică nu se pot obţine rezultate pe plan social. De aceea consider că iniţiativa României tratează tocmai miezul chestiunii, al preocupării contemporane pentru dezvoltarea economică şi socială.

— Aceasta probabil cu atît mai mult cu cît factorul uman este considerat principala forţă de producţie a societăţii...

— Da, e adevărat. Factorul uman este apreciat ca fiind elementul principal al oricărei dezvoltări. Dacă ne preocupăm numai de dezvoltarea industriei sau de dezvoltarea economică în sine, pierdem din vedere obiectivul principal, deoarece scopul dezvoltării economice este dezvoltarea umană, este bunăstarea omului.

— Ştim că în ultimul timp a existat o strînsă cooperare între O.I.M. şi România. Cum apreciaţi dv. această cooperare ?

— Cooperarea între guvernul României şi Organizaţia Internaţională a Muncii este pozitivă şi duce la rezultate foarte concrete, atît pe plan internaţional cît şi pe plan naţional. Centrul de perfecţionare a cadrelor pe care l-am vizitat la Bucureşti este un rod al colaborării între guvernul României, Organizaţia Internaţională a Muncii şi Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare. Această dovadă de cooperare, acest rezultat practic demonstrează foarte bine strînsele relaţii existente între Organizaţia Internaţională a Muncii şi România.

domeniul economic şi social.

Iniţiativa României de a discuta rolul factorului uman în dezvoltare este desigur foarte binevenită. Cred că este general recunoscută nevoia de a considera factorul uman nu numai ca o temă în sine, ci ca un factor fundamental al dezvoltării: de exemplu, dacă ne gîndim la instruirea de forţă de muncă în diferite domenii, la măsurile luate pentru a atrage sporul de forţă de muncă în activităţile productive şi altele. Acest ultim aspect prezintă o foarte mare importanţă pentru ţările în curs de dezvoltare deoarece, în ritmul actual de creştere economică, în ţările în curs de dezvoltare nu este posibil să se absoarbă în activitatea productivă sporul populaţiei active. Aceasta este o chestiune foarte serioasă.

Trebuie să ne dăm seama că pe lîngă uriaşele avantaje pe care le aduce cu sine, tehnologia creează şi probleme noi, care nu s-au pus încă omenirii. Ca exemplu putem aminti doar faptul că apariţia sinteticelor a creat probleme deosebite ţărilor în curs de dezvoltare. Se pare că sîntem pe punctul de a se produce cafea sintetică şi cacao sintetică. Vă daţi seama ce ar însemna acest lucru pentru unele ţări. Dacă guvernele îşi vor da seama de importanţa problemelor şi vor manifesta voinţa politică, atît în ţările dezvoltate cît şi în cele în curs de dezvoltare, atunci privesc viitorul cu optimism.

cîştige experienţă şi în privinţa ramurilor înseşi pe care le dezvoltă în economia lor. Alegerea va fi diferită pentru fiecare ţară în funcţie de condiţiile ei concrete. Nu poate exista o regulă generală în privinţa ramurii industriale cu care trebuie început. Adevăratele soluţii se pot găsi numai examinîndu-se situaţia concretă a economiei în fiecare ţară. Se examinează resursele naturale disponibile, modalităţile în care dezvoltarea s-ar putea efectua mai repede şi rolul potenţial pe care ţara respectivă îl poate juca în economia mondială. Pe această bază, se poate da un răspuns clar la întrebarea pusă. Noi în O.N.U.D.I. considerăm că aceste răspunsuri trebuie să fie foarte specifice şi să corespundă condiţiilor concrete.

— Cum apreciaţi rezoluţiile iniţiate de România în O.N.U.D.I. privind cooperarea cu comisiile regionale şi formarea de cadre naţionale pentru industrializare ?

— Delegaţia română în Consiliul de dezvoltare industrială a ridicat aceste probleme şi a avut o contribuţie hotărîtoare în elaborarea de rezoluţii corespunzătoare. Sîntem foarte bucuroşi de rolul jucat de delegaţia română în această privinţă. Sperăm că, drept urmare a acestor rezoluţii, pe de o parte, O.N.U.D.I. va acorda mai multă atenţie cooperării cu comisiile regionale, iar pe de altă parte, va da mai multă atenţie instruirii de cadre naţionale pentru industrializare.

Despre reuniunea de la Bucureşti la care am asistat pot să spun că a fost o întrunire foarte utilă unde participanţii, reprezentanţi ai ţărilor şi ai instituţiilor specializate, au discutat unele din cele mai importante sarcini ale familiei Naţiunilor Unite în anii viitori, între altele, sarcinile celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării şi utilizarea resurselor umane.

Vizita mea în România a fost extrem de scurtă. Cu toate acestea am avut posibilitatea să am întîlniri cu reprezentanţi ai autorităţilor române, la Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice şi la Comitetul de Stat al Planificării pentru a purta discuţii preliminare asupra sferelor posibile de cooperare între O.N.U.D.I. şi autorităţile române. Sperăm că aceste sfere de cooperare se vor lărgi în viitor în avantajul şi spre satisfacţia ambilor parteneri.

Interviuri realizate de
Irina VIANU
D. DRAGOMIRESCU

SIMEON ADEBO

MARCOLINO CANDAU

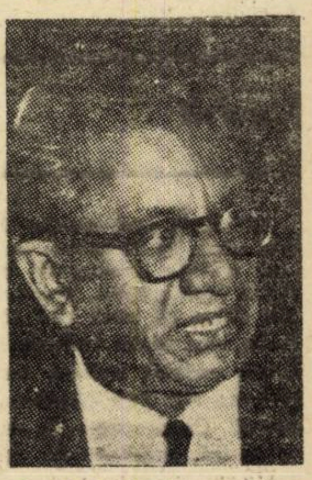
R. COOMARASWAMY

DAVID MORSE

RAUL PREBISCH

I. A. RAHMAN

STRATEGIA DEZVOLTĂRII CERE DECIZII CORESPUNZĂTOARE

Raul PREBISCH
secretar general al Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.)

Din vasta problematică a cooperării economice internaţionale, m-aş limita la acele probleme care ţin de domeniul U.N.C.T.A.D.

Răspunderea fundamentală a ţărilor în curs de dezvoltare

După cum ştiţi, de curînd s-a ţinut o conferinţă destul de lungă la New Delhi care a avut rezultate pozitive foarte limitate, mult mai puţine decît ne-am fi putut aştepta, chiar luînd în considerare situaţia internaţională dificilă din punct de vedere politic şi monetar. Acest lucru ne poate duce la concluzia că ţările dezvoltate nu sînt încă gata să adopte măsuri viguroase şi imediate pentru a ajuta ţările în curs de dezvoltare să-şi accelereze ritmul de creştere economică şi socială. Aceasta nu înseamnă că totul depinde de ţările dezvoltate. Fundamental, problema dezvoltării depinde de ţările în curs de dezvoltare, de hotărîrea lor în transformarea structurii lor economice şi sociale, structuri care reprezintă un obstacol mare în calea introducerii tehnologiei moderne. Ele trebuie să-şi schimbe atitudinea în ceea ce priveşte dezvoltarea economică şi socială. Ele trebuie să se supună disciplinei planificării.

Repet că atunci cînd vorbesc despre măsuri ale ţărilor dezvoltate nu intenţionez de loc să trec cu vederea răspunderea ţărilor în curs de dezvoltare. Din acest punct de vedere rezultatele Conferinţei de la New Delhi, după cum am mai spus, nu au corspuns cu dimensiunile şi cu urgenţa problemelor discutate.

Conceptul de strategie globală

În legătură cu obiectivele celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării aş vrea să spun că avem de-a face aici cu două aspecte. În primul rînd, se pune problema acţiunilor pe care le putem adopta în cadrul strategiei dezvoltării a cărei elaborare Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite a încredinţat-o Secretariatului în colaborare cu alte agenţii ale O.N.U. Aceasta este şi una din temele care au fost examinate la reuniunea noastră de la Bucureşti.

Celălalt aspect ţine de deciziile politice ale guvernelor pentru a înfăptui aceste idei. Se poate formula cea mai bună strategie, dar dacă nu există hotărîrea de a o înfăptui, ea va rămîne doar încă unul din numeroasele documente care au fost elaborate în ultimii cîţiva ani, cu foarte puţine rezultate practice.

Conceptul de strategie globală pentru dezvoltare îmbrăţişează multe aspecte cu caracter economic şi social. Din acest motiv problema a fost discutată în aceste zile, în mod preliminar, nu numai de către Secretariatul O.N.U. ca atare, ci şi cu diferite agenţii specializate: F.A.O., U.N.E.S.C.O., O.I.M. şi toate celelalte instituţii specializate deoarece trebuie îmbrăţişate toate aspectele acţiunii internaţionale în

COOPERAREA INTERNAŢIONALĂ: LOGICĂ, PRACTICĂ ŞI REALĂ

Ibrahim Abdel RAHMAN
director executiv al Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.)

Cooperarea internaţională trebuie dezvoltată în toate domeniile, inclusiv cel economic şi în deosebi în domeniul industrial. Dar, pentru a fi eficientă, cooperarea internaţională trebuie să fie reciproc avantajoasă. Oamenii trebuie să fie convinşi că această cooperare le este utilă. Cred că cooperarea internaţională trebuie să fie o politică logică, practică şi reală, nu numai exprimarea unor opinii sau a unor sentimente.

Sprijinirea eforturilor de industrializare

O.N.U.D.I. a fost înfiinţată pentru a promova cooperarea internaţională în domeniul industriei şi îndeosebi pentru a ajuta ţările în curs de dezvoltare.

În acest scop se organizează trei tipuri de activităţi. În primul rînd avem aşa-numitele programe operaţionale, care utilizează fondurile puse în mod voluntar la dispoziţia sa de către guverne pentru a acorda asistenţa în mod direct ţărilor în curs de dezvoltare, la cererea lor. Acest program operaţional totalizează în prezent aproximativ zece milioane dolari şi foloseşte 200—300 de consilieri din diverse ţări. Al doilea fel de activităţi constă în organizarea unor seminarii, a unor grupuri de discuţii, de conferinţe pentru a se examina diferite probleme care interesează ţările în curs de dezvoltare şi a crea o atmosferă de cooperare şi înţelegere. Unele din aceste reuniuni cuprind numai cinci-şase experţi, altele sînt foarte largi. A treia categorie de activităţi este reprezentată de studii şi publicaţii, care oglindesc diverse aspecte ale industrializării ţărilor în curs de dezvoltare. Prin aceste trei categorii de activităţi, O.N.U.D.I. furnizează ţărilor în curs de dezvoltare recomandări şi informaţii care le ajută în efortul lor de industrializare.

Alături de efortul propriu — sursă principală, asistenţa este utilă

Efortul propriu al ţărilor trebuie să fie fără îndoială principala sursă de dezvoltare. Nici o ţară nu se poate dezvolta în primul rînd pe baza ajutorului extern. Dar ajutorul extern este de importanţă deosebită, în primul rînd pentru că în industrializare tehnologia este foarte importantă. Şi tehnologia se dezvoltă în ţările avansate, iar problemele transferului de tehnologie ar trebui să reprezinte unul din cele mai importante aspecte pentru industrie. În al doilea rînd trebuie să avem în vedere că industria produce bunuri destinate desfacerii pe plan internaţional. De aceea nu trebuie produse mărfuri numai pentru piaţa proprie, locală, ci trebuie să fie produse mărfuri competitive într-o anumită măsură cu produsele similare ale altor ţări. Este nevoie de asistenţă din afară pentru a compensa lipsa de experienţă a ţărilor care se industrializează, în standardizarea şi conceperea produselor.

Ţările în curs de dezvoltare trebuie de altfel să

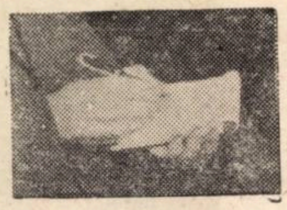

din bloc-notesul cronicarului

Inițiere și ermetism

INTERESUL GENERAL pentru problemele economice în epoca noastră pune pentru specialiști chestiunea unui limbaj adecvat de comunicare cu publicul. Multe din lucrările și cărțile cu caracter economic, care apar, nu sînt accesibile decît celor deja la curent cu datele esențiale.

Reflectînd la această problemă în legătură cu o lucrare în două volume de curînd apărută la Paris, avînd ca autori pe Jean Rinaudo și Roger Coste (editura Fernand Nathan, 1968 și intitulată „Inițiere în științele economice", cunoscutul profesor Alfred Sauvy, colaborator al ziarului LE MONDE, propune spre descifrare celui care ar dori să se inițieze, următoarea frază din carte: „Rolul Băncii Franței este de a se asocia la creația monetară asigurată de bănci și de Tezaur, servind ca placă turnantă în schimburile de monedă scriptică, transformînd moneda scriptică în cambii și mobilizînd creanțe deja „monetizate" de bănci, adică creînd în profitul lor, lichidități în cont (neincluse în încasările definite mai sus)".

O parte importantă a cetățenilor e sigur că nu va putea astfel să înțeleagă mai bine mecanismele economice, datele, proporțiile, observă Sauvy. Lucrul pare evident.

Îndoieli

NUMELE profesorului Jan Tinbergen e din ce în ce mai citat, în literatura de specialitate occidentală, acum cînt teoriile consacrate creșterii economice integrează rapid econometria, planurile, programele de dezvoltare, etc. Atîta că, ceea ce-l singularizează oarecum pe profesor, sînt unele îndoieli. Scriind despre „lumea a 3-a", într-o recentă lucrare consacrată problemelor de planificare (La Planification — Hachette — Colecția „Universul Cunoștințelor"), autorul conchide în cele din urmă că, procesul de dezvoltare, este „în multe privințe un fenomen necunoscut". Pentru buna funcționare a unei societăți moderne, mai spune Jan Tinbergen, în afară de caracteristicile proprii ale unei țări, sînt necesare și următoarele cinci calități umane: **voința** de bunăstare; **interesul** pentru inovație; **posibilitatea** de a prevedea pe termen lung; **putința** de a asuma riscuri; **perseverența și aptitudinea** de a colabora potrivit unor reguli bine stabilite. Ceea ce este sigur, afirmă profesorul, este că „țările sărace" au, în prezent, dorința dezvoltării și știu că mizeria nu este fatală; dar „nu trebuie uitat că problema socială nu și-a aflat ameliorarea decît grație mișcării clasei muncitoare, adică numai atunci cînd victimele s-au organizat pentru a-și apăra drepturile".

Cu privire la însăși tema planificării, concepția autorului este că aceasta „trebuie să reflecte politica economică" — pentru care ea nu este decît „o fază pregătitoare" — și că Biroul de planificare n-ar avea alt rol decît acela al unui centru de studii care să permită consilierea guvernului — mai ales atunci cînd acesta trebuie să arbitreze între diferite ministere.

Referindu-se la o categorie de activiști din care el însuși face parte și anume la conducătorii de întreprinderi, la reprezentanții acestora, și la specialiști, Jan Tinbergen se îndoiește dacă aceștia sînt în măsura să cunoască tot atît de bine nevoile altora, cît pe ale lor.

Ceea ce nu-l împiedică pe profesor să continue a elabora modele matematice etc., a căror notorietate de altfel în Occident crește și stimulează numeroase discuții.

Exporturi ale țărilor GATT in 1967

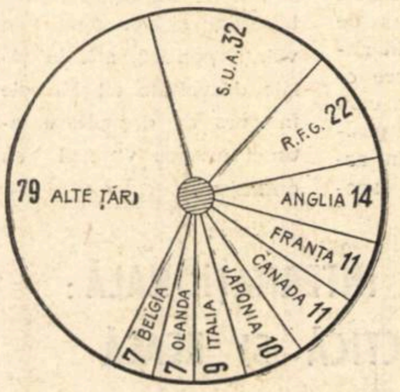

Cifrele reprezintă miliarde dolari

După estimațiile provizorii ale GATT, exporturile țărilor capitaliste au marcat în 1967 o creștere globală de 5%, înregistrînd o netă încetinire față de anul precedent cînd exporturile înregistraseră un progres de 19%. Această scădere a ritmului de creștere a exporturilor exprimă de altfel tendința unei încetiniri a activității economice — cu excepția notabilă a Japoniei și Italiei. În general țările ale căror exporturi au crescut mai repede au fost acelea care au cunoscut o scădere a cererii interne pentru produsele naționale. Cazul cel mai frapant este acela al R.F.G. ale cărei exporturi au crescut în 1967 cu 8,1%, în timp ce produsul național brut a scăzut cu 1%. În cazul Angliei încetinirea conjuncturii interne a fost însoțită de o scădere a exporturilor de 3%. În S.U.A., importurile au crescut în 1967 cu 5,6%, depășind net exporturile care nu au progresat decît cu 3,7%. În Japonia importurile au crescut cu 22% iar exporturile au înregistrat o creștere de 9%. În 1967, Franța a ocupat, în ce privește exporturile, tot locul al patrulea (ca și in 1966) după S.U.A., R.F.G. și Anglia, cu exporturi reprezentînd un volum total de 11,3 miliarde dolari, ușor superior exporturilor Canadei și depășind cu aproape un miliard de dolari exporturile Japoniei. Volumul schimburilor comerciale ale Franței a progresat în 1967 cu 4,7% la importuri și cu 4,5% la exporturi.

DRUMUL TUTUNULUI

ÎN COMPLEXUL de sancțiuni economice adoptate împotriva Rhodesiei, oprirea importurilor de tutun era socotită ca unul din cele mai eficace mijloace de constrîngere. Lucrul însă nu s-a confirmat. Iar recent, la Tîrgul Internațional de la Lisabona, dl. C. A. Heurtley, președintele Consiliului pentru promovarea exporturilor de tabac al Rhodesiei, a putut chiar să dea asigurări ferme clientelei că nu va exista nici o întrerupere în livrări. „Nici o îndoială nu trebuie să existe în această privință" a adăugat președintele, care, în pofida eforturilor de curînd reînnoite ale O.N.U. de a înăspri sancțiunile și de a pune capăt regimului de supremație rasială din Rhodesia, știe că din 1965, de la inițierea lor și pînă în prezent, dificultățile nu s-au dovedit insurmontabile.

Deși lista a fost strict secretă, ziarul „Financial Times" crede că la banchetul de propagandă oferit la Lisabona de dl. Heurtley, au participat în număr mare reprezentanții unora dintre cele mai mari firme cumpărătoare de tutun din lume. Lisabona a devenit, se pare, un centru internațional de desfacere a tutunului rhodesian. Portugalia nu folosește tabac rhodesian pentru țigările ei, dar dl. Heurtley nici n-a ascuns faptul că expoziția tutunului rhodesian la tîrgul din Lisabona se adresa în special vizitatorilor străini.

După unele informații publicate în presă, Portugalia este pe pragul recunoașterii depline a misiunii diplomatice rhodesiene la Lisabona, iar ziarul englez mai sus-citat, interpretează ospitalitatea arătată de guvernul portughez rhodesienilor, la Tîrgul din Lisabona, ca o dovadă că „orice s-ar întîmpla și independent de presiuni, acesta nu se va asocia în nici un fel sancțiunilor". Chiar în momentul în care, la Consiliul de Securitate, lordul Caradon, reprezentantul Angliei, prezenta ultima rezoluție împotriva regimului de la Salisbury, societatea națională de transporturi aeriene portugheze anunța că intenționează să-și dubleze zborurile directe între Lisabona și capitala Rhodesiei. Drept care, drumul pe care-l ia tutunul plantațiilor din Rhodesia spre antrepozitele clienților importanți din diferitele țări ale lumii, nu mai are, în prezent, chiar nici un mister.

UNDE SE AFLĂ GNOMII

POTRIVIT vechii legende, gnomii și-ar avea reședința în fundul pămîntului, unde îndeplinesc slujba de păzitori ai comorilor. În noiembrie 1967, în preajma devalorizării lirei sterline, englezii susțineau că gnomii se află la Zürich. Bănuiala provenea de acolo că bancherii elvețieni, ca să salveze valorile plasate în devize britanice, se lepădau cu o strașnică înfrigurare și în mare grabă de lire. Pe Tamisa li se reproșa că precipită căderea monedei.

În prezent, după cum își asigură concetățenii premierul Wilson, gnomii sînt la Londra. Numai că de data asta e vorba nu de mitologicii trezorieri subterani și nici de bancherii elvețieni, ci de niște genii rele gata să pună economia engleză, dinlăuntru, sub amenințare. Referindu-se la cei care în Anglia „flecăresc" despre depresiune și „par hotărîți să defaime toate rezultatele atinse" primul ministru a conchis: „Nu-s gnomii de la Zürich, ci gnomii de la Londra".

Adresîndu-se oamenilor de afaceri care călătoresc peste hotare, dl. Wilson i-a sfătuit să bage în valiză mesagii de încredere în realizările industriei engleze. Trebuie să răsune tare și limpede adevărul, a spus el, că „industria engleză reacționează într-un chip pozitiv și hotărît față de împrejurările favorabile de după devalorizare" și că „datorită competitivității ei în creștere și spiritului ei activ, ne îndreptăm spre un spor considerabil al exporturilor". Prevenind că rezultatele nu se pot deocamdată reflecta în cifrele lunare de comerț, el a avertizat că avîntul real se va putea înregistra în al doilea semestru al anului.

Din tabăra opusă, deputatul conservator Enoch Powel, s-a pronunțat și el împotriva pesimismului. Nici el fără notă polemică. Dar cu ascuțișul îndreptat mai mult în afară. Franța și R.F.G., amintește Enoch Powel, au avut și ele a-și jeli stagnarea economică; iar de la mijlocul anilor '60, rata lor de creștere nu a fost pricină deosebită de laudă; n-a dat motiv — cum se exprimă deputatul „a se scrie despre ea acasă". Dacă într-adevăr nu sîntem competitivi, întreabă Enoch Powel cu ochii peste Canalul Mînecii, de ce atîta grijă ca să fim ținuți în afara Pieței Comune?

După părerea lui Enoch Powel, dificultățile Angliei izvorăsc din faptul că moneda franceză și cea vest-germană au fost subevaluate, în timp ce lira sterlină fusese supraevaluată. Soluția, spune el, folosind o comparație din domeniul navigației — atît de drag englezilor — este „să lăsăm lira să plutească".

Nimeni nu va contesta valoarea industriei engleze. Numai că acum, gnomii, protecționiști prin vocație, par să-și fi făcut apariția pe marea în tulburare a comerțului interoccidental și fac ca, cel puțin deocamdată, multe să plutească în derivă.

PE GLOB

• Conform statisticilor publicate de Comitetul consilierilor economici ai Casei Albe, exportul de capital privat din Statele Unite s-a încetinit sensibil în cursul primului trimestru al acestui an. Scăderea, de circa 27%, comparativ cu trimestrul I.1967, a fost însoțită de o creștere a intrărilor de capital străin, respectiv cu peste 50% (raportînd aceleași perioade). În schimb, ieșirile de fonduri guvernamentale din S.U.A. s-au menținut aproape la același nivel.

• Marocul se va asocia la Piața Comună în ianuarie 1969, pe baza unui acord parțial, a declarat la Casablanca ambasadorul marocan pe lîngă Comunitatea Economică Europeană, B. Guessous.

• Un nou acord de asociere în industria japoneză de automobile, al treilea din ultimul an, are ca protagoniști societățile Mitsubishi și Isuzu Motors. Noul grup se va situa, ca talie, pe locul trei în Japonia, furnizînd 15% din ansamblul producției de automobile a țării (față de 34% pentru societatea Toyota și 26% pentru Nissan); în producția de autocamioane ponderea sa va fi de circa 60%.

• Guvernul columbian a creat o societate de stat care va deține monopolul exploatării zăcămintelor unor pietre prețioase, ca berilul și smaraldul. De menționat că Columbia este principalul producător și exportator din lume la aceste proproduse.

• Deși numărul șomerilor a scăzut cu 32 000 de la mijlocul lunii mai la mijlocul lui iunie, la această dată în Anglia se numărau 517 000 șomeri, cifra cea mai ridicată din 1940 pentru epoca respectivă a anului. După părerea specialiștilor, șomajul se va accentua către sfîrșitul anului, putînd atinge 700 000 de persoane.

• Stocurile de unt acumulate în R.F. a Germaniei au atins un nivel fără precedent: 100 000 de tone. Asociațiile de consumatori apreciază că stocurile vor continua să crească în lunile următoare, dacă acordurile de la Bruxelles referitoare la prețul laptelui și untului nu vor fi revizuite.

• Un decret semnat recent de președintele statului Panama autorizează navele sub pavilionul acestei țări să folosească în viitor porturile cubaneze și cele ale țărilor socialiste din Asia. Totodată, porturile panameze sînt deschise navelor maritime din țările respective.

• Calculele I.N.S.E.E. evidențiază că în Franța se publică, într-un an, mai mult în materie de astrologie decît de astronomie, fizică și matematică, la un loc. În toată țara există 6000 de astrologi „de profesie", față de 600 în S.U.A., iar francezul cel mai des citat nu este nici Voltaire și nici Rousseau, ci „profetul" Nostradamus, din secolul al XVI-lea.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 29 (256)
29
VINERI
19 iulie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

ÎN PAGINA a 5-a

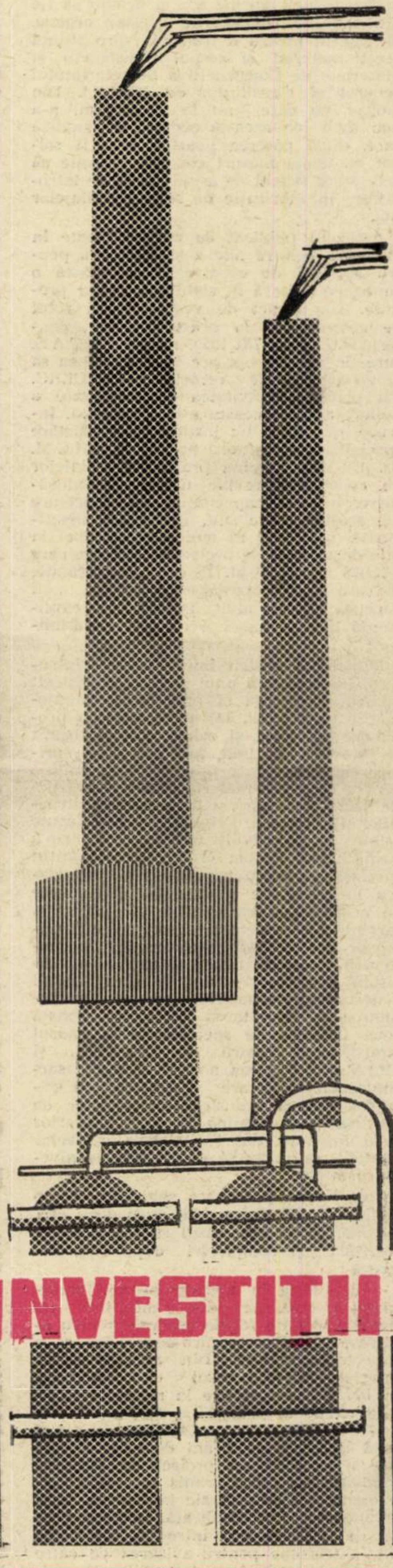

CE FRÎNEAZĂ REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII PE UNELE ȘANTIERE BUCUREȘTENE

DIN SUMAR

• Pagina a 3-a:
PRINCIPII TEORETICE ȘI METODOLOGICE ALE RENTABILITĂȚII I. A. S.

• Paginile 8-9:
RITMICITATEA LIVRĂRILOR LA EXPORT

• Pagina a 7-a:
CARACTERUL CONCEPȚIILOR ECONOMICE ALE LUI ION IONESCU DE LA BRAD –

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

INDUSTRIA CONSTRUCŢIILOR ŞI TEHNICA NOUĂ

AM LUAT CUNOŞTINŢĂ cu interes de articolul **„De ce întîrzie dotarea industriei construcţiilor cu tehnica nouă"**, publicat în nr. 24 al revistei „Viaţa economică". Marea majoritate a aspectelor relatate în el au constituit şi obiectul unei analize întocmite în comun de delegaţii C.S.P., C.S.C.A.S., M.I.C.M. şi M.I.C. la finele lunii aprilie a.c. şi urmau să fie discutate de conducerile acestor organe. Ministerul nostru a transmis spre ştiinţă acest material şi secţiei Construcţii şi Materiale de Construcţii a Secretariatului general al Consiliului de Miniştri. Din motive pe care nu le cunoaştem, n-a mai avut loc această şedinţă de analiză care, după părerea noastră, s-ar fi soldat cu unele măsuri concrete, menite să accelereze ritmul de asimilare şi de introducere în fabricaţie de serie a utilajelor noi.

Articolul publicat de revistă scoate în evidenţă, printre altele, şi faptul că pentru sectorul de construcţii nu există o concepţie unitară în stabilirea noilor produse. Din punct de vedere legal, rolul de coordonator în acest domeniu, conform H.C.M. nr. 781/1959, revine C.S.C.A.S. care, în acest scop, are în subordinea sa şi un institut de cercetări — INCERC. Cît priveşte activitatea de proiectare a noilor utilaje, aceasta este dispersată, întrucît nu există un institut de proiectare specializat, iar conform prevederilor H.C.M. nr. 191/1963, sarcina proiectării utilajelor de construcţii revine uzinelor producătoare. Întrucît capacităţile de proiectare ale acestor uzine sînt, în general insuficiente, s-a făcut în multe cazuri apel la alte organizaţii de proiectare, printre care IAUPS sau ICTCM. În condiţiile arătate, în care la asimilarea unui produs nou concură atît de mulţi factori, este explicabilă durata lungă a ciclului de asimilare

Ministerul nostru împărtăşeşte întrutotul ideea creării unui institut specializat pentru cercetarea şi proiectarea utilajelor de construcţii. De altfel, această propunere s-a făcut şi prin studiul întocmit de M.I.C.M. în luna aprilie a.c. cu privire la dezvoltarea producţiei de utilaje pentru industria materialelor de construcţii, industria construcţiilor şi a construcţiilor de drumuri. Prin observaţiile făcute asupra acestui studiu ministerul nostru a susţinut necesitatea creării unui institut specializat pentru cercetarea şi proiectarea utilajelor de construcţii. El nu este de acord ca acest institut să preia şi sarcinile de cercetare şi proiectare a utilajelor din industria materialelor de construcţii, întrucît aceste lucrări sînt indisolubil legate de tehnologia fabricării materialelor respective, iar pentru cercetarea şi proiectarea acestora există două institute de specializare în cadrul ministerului nostru — I.C.M.P.C. şi I.P.I.M.P.C. Părerea noastră este că sarcinile de cercetare şi proiectare a utilajelor pentru industria materialelor de construcţii să rămînă în cadrul acestor două institute, dar capacităţile nucleelor existente ar urma să se dezvolte la nivelul cerinţelor.

Considerăm judicioase sugestiile făcute în finalul articolului. Mai mult decît atît, considerăm că este cazul să facem unele precizări şi completări după cum urmează :

— legislaţia în vigoare privind întocmirea şi avizarea documentaţiilor nu prevede nici un fel de termene pentru avizarea studiilor tehnico-economice şi a proiectelor tehnice. Din această cauză, apreciem că este cazul ca Hotărîrea nr. 877/1960 cu privire la ridicarea nivelului tehnic al producţiei, să fie îmbunătăţită. O iniţiativă în acest domeniu a fost luată în urmă cu 2 ani de către C.S.P., care a pregătit un proiect de Hotărîre îmbunătăţit, proiect trimis spre consultare organizaţiilor centrale interesate, însă acţiunea n-a fost finalizată. În acest proiect de Hotărîre s-au introdus, la cererea M.I.C., termene pentru avizarea de către ministerul producător a studiilor de asimilare, termene care, în unele cazuri, sînt nepermis de lungi (exemplu : studiile pentru asimilarea unor utilaje pentru industria de balastiere, ca screpere pe cablu de 3 mc şi instalaţia mobilă de spălat şi sortat agregate, au fost predate la 1 iulie 1967, au fost supuse avizării în ziua de 30 ianuarie 1968, iar avizele au fost comunicate celor interesaţi în realizarea următoarei faze de asimilare la data de 27 aprilie, respectiv 10 mai a.c.). Aceste exemple nu sînt unice.

— introducerea în planurile tehnice ale beneficiarilor a sarcinilor privind asimilarea produselor noi este necesară şi ministerul nostru o şi practică, însă aceasta nu este suficientă, întrucît întreprinderile nu acordă atenţia cuvenită planului tehnic. De altfel, îndeplinirea sarcinilor de plan tehnic nu constituie nici măcar o condiţie de premiere.

În prezent, cînd progresul tehnic cunoaşte o dezvoltare atît de rapidă considerăm că se impune stimularea pe toate căile a unităţilor şi salariaţilor care contribuie la realizarea în termen şi în cele mai bune condiţii a sarcinilor de plan tehnic.

În încheiere, dorim să vă mulţumim pentru faptul că aţi abordat în publicaţia dv. această temă, întrucît o considerăm deosebit de importantă pentru dezvoltarea mecanizării lucrărilor de construcţii — mecanizare ce nu poate fi realizată fără o dotare corespunzătoare cu utilaje. Sperăm că probleme similare vor sta şi pe viitor în atenţia dv. şi ne declarăm cu anticipaţie de acord să colaborăm pentru scoaterea la iveală a acestora, în scopul remedierii lipsurilor care există atît în activitatea noastră, cît şi a altora.

ing. A. MEDVEŢCHI
director,
Ministerul Industriei Construcţiilor

STUDIEREA CERERII DE MĂRFURI

PE MARGINEA DEZBATERII axată pe această temă (vezi „Viaţa economică" nr. 5 şi 7) am primit la redacţie mai multe scrisori din care reproducem :

CERCETĂRI EMPIRICE. — În vederea studierii sistematice a cerinţelor pieţei pentru orientarea corespunzătoare a producţiei bunurilor de consum, se impune cu acuitate întreprinderea unor studii pe baze ştiinţifice. Împletirea cercetării teoretice cu cea aplicativă nu a fost realizată de unităţile comerciale decît empiric. Lucrătorii de la raft ţineau caiete — impropriu numite „Caietul de studiere a cererii de consum" — în care înscriau la intervale foarte mari — mărfurile deficitare. Toate aceste notări rămîneau în caiet, datele nefiind prelucrate în mod corespunzător, astfel că ele aveau un caracter pur formal. Şi de aici apăreau o serie de fenomene : listele de mărfuri apreciate ca necesare au la bază numai dinamica circulaţiei mărfurilor pe o perioadă limitată, extrasă din evidenţele tehnico-operative sau ale evidenţei contabile analitice, astfel că cererea reflectată în liste reprezintă 80—85% din cererea reală, diferenţa transformîndu-se într-un balast economic — „mărfuri greu vandabile". În baza acestui sistem, produsele noi pătrund în magazin cu multă greutate întrucît se comandă mărfurile care s-au desfăcut curent în perioada trecută. În marea majoritate a studiilor privind cererea de consum se neglijează factorul determinant al consumului : consumatorul. Înlăturarea fenomenelor negative se poate realiza prin tipărirea de către industrie a unor cataloage în care să găsim cu 3 luni înainte de contractări modelele propuse a fi executate **(Mircea CROITORU,** *director comercial la O.C.L. Produse industriale-Rm. Vîlcea).*

SCOPUL PRINCIPAL AL STUDIERII CERERII trebuie să fie cunoaşterea schimburilor cantitative şi structurale ale cererii de mărfuri. Cererea fiind o categorie economică a schimbului, poate şi trebuie să aibă ca obiect atît bunurile de consum destinate populaţiei, cît şi materiile prime, materialele şi celelalte mijloace de producţie destinate consumului productiv. Studierea insuficientă a tendinţelor ce se manifestă în schimbarea cererii poate avea ca efect realizarea unor produse cu eficienţă economică, caracteristici tehnice şi randamente scăzute, cît şi formarea de stocuri supranormative. Pentru aceasta consider că cercetarea este indicată atît pentru mărfurile ce fac obiectul aprovizionării tehnico-materiale, cît şi pentru bunurile de consum. Cine să facă studiul cererii ? După mine răspunsul ar suna cam aşa : industria, dar în aceeaşi măsură şi comerţul *(Gh. VULPOIU, cercetător ştiinţific, Institutul de cercetări textile).*

ÎN ATENŢIA CREATORILOR DE MODELE. — Trebuie să existe o strînsă legătură între producţie şi consum. Cercetarea să fie iniţiată de industrie pe baze ştiinţifice, dar la ea să contribuie nemijlocit organele comerţului. Dacă cercetarea s-ar face numai de industrie fără a se ţine seama de părerile omului de la raft s-ar ajunge la nişte concluzii eronate... Interesant de menţionat mi se pare un alt aspect al problemei : munca creatorilor de modele. Aceştia prezintă de la o perioadă la alta diferite modele noi pentru omologare fără a face însă sondaje în rîndul populaţiei. Ar fi necesară o legătură directă între aceştia şi cumpărătorii din diferite oraşe. În cadrul organizaţiilor comerciale este necesar să fie încadraţi oameni cu pregătire şi experienţă corespunzătoare, care să organizeze în mod permanent studiul cererii. Această sarcină revine în subsidiar în momentul de faţă unor salariaţi care au alte sarcini şi deci studiul se face la un nivel foarte scăzut *(Gh. CHITOIU şi D. PÎRVU - Craiova).*

CEEA CE OFERĂ INDUSTRIA ŞI NU CE ARE NEVOIE COMERŢUL. — Părerea mea — ca vechi lucrător în comerţul cooperatist — este că eforturile ce se depun pentru studiul cererii de mărfuri a populaţiei nu pot fi de natură să satisfacă nevoile reale ale diferitelor categorii de cumpărători atît timp cît industria, în multe cazuri, subordonează cererea de mărfuri făcută de comerţ posibilităţilor interne şi rentabilizării produsului respectiv. În ultimii ani, la contractarea fondului de marfă la unele produse se mergea mai mult pe ceea ce poate oferi industria şi nu pe ceea ce are nevoie comerţul. Şi sporul de eficienţă economică realizat de industrie se pierde de comerţ, aproape îndoit (prin reduceri de preţuri, stocare îndelungată etc.). Cred că industria trebuie să acţioneze mai prompt, să asimileze din mers noile produse şi modele cerute de consumatori. Bineînţeles, un rol deosebit revine în această direcţie şi comerţului care trebuie să studieze permanent şi să informeze industria pentru a o ajuta să nu mai producă articole care nu se cer. *(Pavel TÎRNOVAN, director I.C.I.-Bistriţa).*

ROLUL PRINCIPAL — COMERŢULUI. — Comerţul are cele mai mari posibilităţi de a intra în contact cu clientul, indiferent dacă acest comerţ se desfăşoară cu mărfuri pentru nevoi personale sau productive. Deci, în acest caz, rolul cel mai important în studiul cererii de mărfuri trebuie să-l aibă comerţul. Aceasta nu înseamnă însă că industria este absolvită de un asemenea studiu (mai ales în ceea ce priveşte procurarea de materii prime, materiale, utilaje etc.) care să-i permită să satisfacă oportun şi în pas cu cerinţele, nevoile cererii de mărfuri *(I. NEDELCU, economist U.J.C.C.-Banat).*

ROLUL PRINCIPAL — INDUSTRIEI. — Cercetarea pieţei, după părerea noastră, trebuie făcută de industrie. Ea trebuie să se axeze pe un studiu amănunţit al evoluţiei desfacerilor produsului respectiv în trecut, al utilizărilor respective în prezent şi în viitor, al rentabilităţii sale în special. În sectorul maselor plastice, de pildă, produsele trebuie prezentate cu suficientă rapiditate, în aşa fel ca să se poată desface ritmic, aceasta cu atît mai mult cu cît în sectorul amintit, cercetările evoluează mult mai repede ca în alte sectoare. Şi aceasta are drept consecinţă influenţa asupra preţurilor, care pot scădea, iar produsele respective pot deveni nerentabile, atrăgînd o gamă de implicaţii asupra producătorului *(Nicolae POPA şi Ludvig ATZESBERGER-Ploieşti).*

STUDIU „COMPLEX"... NEDORIT. — Să facem studiu, dar cu chibzuială. Vă trimit alăturat un exemplar din fişa de studiu a mărfurilor ce se desfac în sectorul sport, a cărei complexitate o fac inaplicabilă prin faptul că se cer consumatorilor — care de fapt trebuie să-şi spună părerea despre un anumit produs — obositor de multe date biografice, referitoare la preocupări etc. (ocupaţia ; locul de muncă ; sînteţi sau nu sportiv de performanţă ? : care e disciplina sportivă pe care o practicaţi ?; aveţi autoturism ? ; ce vîrstă aveţi ? ; sexul etc.). Consumatorul nu va renunţa la timpul său liber pentru a completa o asemenea fişă *(C. MIRCEA, judeţul Vîlcea).*

REDACŢIA CĂTRE CITITORI

DR. TIBERIU DARKO, I.A.S. Zalău — În legătură cu aplicarea salarizării proporţionale în cadrul I.A.S., vă comunicăm că, în raport cu îndeplinirea sarcinilor de plan şi în conformitate cu reglementările în vigoare (H.C.M. nr. 3327/1966 şi nr. 116/1967) salariul tarifar lunar recalculat nu poate depăşi pe cel de încadrare. Pentru depăşirea sarcinilor de producţie planificate se acordă (dacă sînt îndeplinite condiţiile prescrise) premii anuale.

DUMITRU DUCA, Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej — Absolvenţii a două clase de şcoală comercială superioară, care n-au la bază gimnaziul comercial nu se încadrează în categoriile de angajaţi prevăzute în anexa a IV-a, B, la care vă referiţi. Dacă faceţi însă dovada că aţi fost contabil autorizat, ţinînd seama de vechimea dv. în funcţii economice, aveţi dreptul de a ocupa un post pentru care se prevede cerinţa absolvirii învăţămîntului mediu economic.

FLORICA PĂTRU, Buzău — Deoarece aţi fost angajată la 9 februarie, nu aţi putut beneficia de concediul de odihnă în anul 1967. Ţinînd seama de aceasta şi potrivit art. 11 alin. 5 din Legea nr. 26/1967, aveţi dreptul (în anul 1968) atît la concediul cuvenit pentru acest an, cît şi la zilele de concediu corespunzătoare timpului lucrat în anul 1967. Durata concediului pe anul 1967, se va stabili pe baza reglementărilor în vigoare în anul respectiv.

GEORGICA POPOVICI, contabil şef, I.C.M.A.-Bucureşti — La scrisoarea dv. intitulată „Interpretare unitară a noţiunii de stoc fără mişcare", Direcţia de coordonare şi sinteză din Banca Naţională ne comunică :

„In scopul cunoaşterii operative a stocurilor în economie, Direcţia Centrală de Statistică elaborează instrucţiuni metodologice pentru raportarea de către întreprinderi a stocurilor supranormative, fără mişcare şi de prisos. Astfel, în Instr. 22 b/1968, la capitolul privind completarea dărilor de seamă statistice (St. S.) se dau următoarele definiţii : **stocurile fără mişcare** sînt cantităţile de materiale care nu au nici un fel de utilizare în întreprinderile deţinătoare, indiferent dacă sînt în cadrul sau peste stocul normat fizic ; **stocurile de prisos** sînt considerate stocurile care depăşesc necesităţile de consum pe semestrul următor datei pentru care se efectuează determinarea. Pe calea creditului, unităţile bancare exercită o influenţă activă asupra întreprinderilor şi organizaţiilor economice, pentru a le determina să readucă în circuitul economic valorile imobilizate. În Instrucţiunile nr. 1/1964 ale Ministerului Finanţelor şi Băncii Naţionale la pct. 371 se prevede că stocurile inutilizabile, excedentare, greu vandabile etc. se exclud de la creditare. In acest fel, imobilizările în astfel de stocuri se reflectă în credite restante cu dobînzi penalizatoare, care se rambursează numai pe măsura lichidării cauzelor care le-au creat.

ING. GEORGEL PARASCHIV, ING. MIRCEA SOFRONE, Uzina „Laminorul"-Brăila — Sîntem de acord cu data de 3—5 august a.c. In acest caz să vă referiţi la situaţia pe şapte luni sau cel puţin pe primul semestru.

PUNCTE DE VEDERE

PRINCIPII TEORETICE ȘI METODOLOGICE ALE RENTABILITĂȚII ÎN ÎNTREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT

APLICAREA CONSECVENTĂ a principiului gestiunii economice proprii mărește rolul beneficiului ca pîrghie economică de conducere planificată a activității întreprinderilor agricole de stat. Sursă a acumulării, beneficiul este chemat să joace un rol mult mai mare decît pînă în prezent în reproducția lărgită din aceste unități.

În acest context, problemele teoretice și metodologice privind rentabilitatea capătă o semnificație deosebită, mai ales dacă ținem seama că, în ultimii ani, în condițiile obținerii unor rezultate tot mai bune în sporirea producției în întreprinderile agricole de stat se manifestă tendința de reducere a volumului beneficiilor. Drept urmare, reproducția lărgită se bazează tot mai mult pe finanțarea de la bugetul statului, ceea ce contravine principiilor gestiunii economice proprii. Abstracție făcînd de nivelul cheltuielilor de producție (unul din factorii determinanți ai rentabilității), unde se înregistrează o ușoară tendință de creștere, socotim că diminuarea rentabilității în acest sector se datorește și deficiențelor existente în modul de calculare a rentabilității și în sistemul de prețuri practicat actualmente.

Beneficiu numai de la producția-marfă?

ÎN ACTUALA PRACTICĂ, beneficiul în întreprinderile agricole de stat se calculează numai la producția-marfă, reprezentată în principal prin produsele livrate la fondul central. Aceasta înseamnă că rentabilitatea se referă numai la cantitățile vîndute și numai la culturile care dau producție-marfă. Prin urmare, sfera rentabilității, ca principiu de bază al gestiunii economice proprii, este îngustată. O asemenea situație — în care o parte din producția globală a întreprinderii este sustrasă acțiunii uneia din legitățile de bază ale economiei socialiste — nu poate fi considerată firească. Gestiunea economică proprie se referă la activitatea economică nu numai pe ansamblul întreprinderii, ci și la nivelul fiecărei ramuri de producție. Structura de producție a oricărei întreprinderi sau ferme agricole trebuie să fie fundamentată prin rentabilitatea fiecărei ramuri care intră în componența lor; la rîndul său, fiecare ramură trebuie să asigure o activitate economică rentabilă, indiferent de proporția în care produsele sale vor deveni marfă.

Sistemul practicat actualmente pune în afara rentabilității o bună parte a producției globale, reprezentată prin furajele consumate în ramurile creșterii animalelor și prin semințele sau materialul de plantat. Folosite în producția proprie, acestea se includ în cheltuielile de producție ale ramurilor care le folosesc la prețul lor de cost, transferînd astfel, asupra acestor ramuri, beneficiile sau pierderile pe care le-au produs. Socotim că acest sistem prezintă unele deficiențe.

Menționînd, în treacăt, că el încalcă înseși principiile fundamentale de formare a valorii la unele produse agricole (problemă care a mai fost dezbătută în paginile revistei „Viața economică"), un asemenea sistem limitează posibilitățile de folosire a rentabilității ca pîrghie în perfecționarea activității economice a întreprinderilor. Urmările negative ale acestei omisiuni se vor accentua în condițiile intensificării creșterii animalelor, cînd un volum mai mare de produse va fi utilizat în furajarea animalelor. În asemenea condiții nu mai este posibil să facem abstracție de rentabilitatea producției de furaje, care reprezintă circa 60% din cheltuielile de producție la creșterea animalelor. Alegerea celei mai potrivite structuri a culturilor furajere implică în mod obligatoriu și determinarea rentabilității acestor culturi.

La cele de mai sus se adaugă și o altă împrejurare. Necalculînd rentabilitatea producției de furaje și transferînd costul furajelor asupra produselor animaliere (indiferent de prețul lor de cost), se creează greutăți artificiale în însăși determinarea rentabilității creșterii animalelor, deoarece cu greu putem aprecia în ce măsură rezultatele (pozitive sau deficit) se datoresc sau nu activității din această ramură.

Determinarea rentabilității numai pentru producția-marfă denaturează realitatea și în cazul ramurilor ale căror produse finite, prin forța împrejurărilor, sînt vîndute în cea mai mare parte în anul următor sau în anii următori obținerii lor. Exemplul tipic este viticultura, unde vinurile se livrează în anii următori producției. Beneficiul se determină însă în anul și pentru cantitatea care este vîndută în anul respectiv. În felul acesta, în viticultură niciodată nu putem avea o imagine fidelă asupra rentabilității producției dintr-un an sau altul.

Sistemul practicat denaturează și raportul dintre ramuri în ceea ce privește aportul la masa benemiciului. Este cazul tipic al producției de porumb boabe în întreprinderile agricole de stat care dispun de îngrășătorii de animale, respectiv de porcine. Cultură de bază în fermele agricole, porumbul, care este valorificat în creșterea animalelor, apare ca o componentă minoră la crearea beneficiului, tocmai datorită transferării nejustificate a acestuia, după cum menționam mai înainte.

De aceea, considerăm necesar să se **treacă la o reconsiderare a modalității de determinare a beneficiului și deci a rentabilității**, reflectînd mai deplin realitățile din activitatea economică. Întreaga producție obținută în întreprinderile agricole de stat în condițiile generale ale existenței producției de mărfuri este produsă ca marfă și trebuie evaluată ca atare, indiferent de proporția în care devine producție-marfă. Prin aceasta, s-ar asigura și o **unitate** în activitatea economică, chiar în cadrul actualei practici care pledează, de fapt, în favoarea celor propuse de noi. Iată despre ce este vorba. Produsele furajere (porumb, orz, ovăz, mazăre, sfeclă), livrate la fondul central sînt evaluate la preț de livrare; cele consumate în creșterea animalelor — la preț de cost. Este clar că în măsura în care prețul este expresie bănească a valorii, iar aceasta este una singură, nu putem avea două prețuri pentru același produs.

Acest principiu fundamental de stabilire a prețurilor și pentru mijloacele de producție din producție proprie este respectat actualmente în cazul animalelor de reproducție și de muncă, precum și al plantațiilor viticole și pomicole. Chiar în condițiile în care animalele de reproducție și de muncă au fost trecute (nejustificat) în categoria mijloacelor circulante, evaluarea lor se face (în momentul trecerii la turma de bază), nu după prețul de cost, ci după prețul de realizare.

S-ar putea obiecta însă (așa cum am întîlnit argumentări din partea unor practicieni), că sistemul propus ar duce la umflarea nejustificată, artificială chiar, a masei beneficiului obținut de întreprinderile agricole de stat. Or, cum o cotă-parte din acesta este trecută la bugetul statului, iar alta este folosită pentru premierea lucrătorilor (în condițiile cunoscute), ar însemna să crească volumul acestor cote-părți, putîndu-se ajunge la situația în care să nu aibă acoperire prin masa beneficiului realizat din desfacerea producției-marfă. O asemenea obiecție este după părerea noastră nefondată pentru simplul considerent că, indiferent de modul de determinare a beneficiului, masa acestuia nu se modifică. Valoarea transferată actualmente de la produsele consumate în interiorul unității la produsele-marfă ar rămîne în ramura în care a fost creată, fără a influența mărimea beneficiului pe ansamblul unității. Aplicarea acestui sistem n-ar presupune în mod obligatoriu nici o mărire a prețului de livrare la produsele-marfă obținute, ci ar mări posibilitățile de relevare a mijloacelor prin care pot fi reduse cheltuielile specifice ramurii respective.

Deci, îmbunătățirea activității economice a întreprinderilor agricole de stat este condiționată de **extinderea principiilor gestiunii economice proprii asupra tuturor ramurilor și culturilor, de utilizarea benificiului ca pîrghie economică, de organizarea producției la nivelul fiecărei ramuri și culturi.**

Un sistem de prețuri fundamentat științific

ÎNTR-UN SISTEM GENERALIZAT de gestiune economică proprie la nivelul fiecărei întreprinderi și ferme, finanțarea activității economice din resurse proprii face ca influența sistemului de prețuri să crească și mai mult. Actualmente însă prețurile practicate la produsele livrate de către întreprinderile agricole de stat prezintă însemnate deficiențe. În primul rînd, ele cuprind o prea mică parte din venitul net creat; ca urmare, majoritatea investițiilor este suportată de la bugetul statului. În al doilea rînd, o parte din venitul net obținut în limitele planului sau peste plan este folosită pentru redistribuire între unitățile nerentabile, iar pierderile din calamități sînt acoperite, în ultimă instanță, tot de la buget. Ca urmare, în întreprinderile agricole de stat prețul de livrare nu este unica sursă a reproducției lărgite, iar însemnătatea beneficiului pentru reproducție este clar diminuată. Nu sînt puține cazurile în care beneficiul, creat și folosit pentru reproducție, este mai mic decît mijloacele provenite din finanțare de la buget.

În asemenea condiții, **problema fundamentării nivelului prețurilor de livrare, prin reflectarea corespunzătoare a cheltuielilor sociale, a devenit deosebit de actuală.** Numai atunci prețurile pot asigura surse pentru reproducția lărgită cînd la baza lor vor sta costurile reale de producție. Desigur că o asemenea fundamentare necesită nu numai studierea cheltuielilor de producție pe o perioadă mai îndelungată de timp, ci și relevarea tendințelor în ceea ce privește structura și dinamica diferitelor elemente de cheltuieli, în strînsă legătură cu nevoile reale ale procesului de producție.

Cum stau actualmente lucrurile? După mărimea lor și după criteriile de stabilire, în întreprinderile agricole de stat nu avem un sistem unic de prețuri. La produsele cerealiere, avem prețuri de livrare, fixate la un nivel inferior prețurilor de contractare sau de achiziție. De pildă, la producția de grîu, față de prețul mediu de contractare, la aceleași condiții de calitate (greutate hectolitrică, umiditate, corpuri străine) prețul de livrare este cu 350 de lei mai mic la tonă; la porumb boabe, cu 250 lei mai mic etc. În schimb, la produsele culturilor tehnice (floarea-soarelui etc.), la fructe, struguri, precum și la toate produsele animaliere, prețurile de livrare sînt la nivelul celor de contractare.

În legătură cu aceasta, se poate pune întrebarea dacă în principiu este justificată o diferență în mărimea prețurilor de vînzare între întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole. Răspunsul la această întrebare ni-l poate da numai analiza comparativă a nivelului cheltuielilor reale de producție într-un sector sau altul.

Desigur că, pe ansamblul agriculturii, valoarea produselor agricole este unitară. Dar prețul poate să oglindească diferențele în ceea ce privește nivelul de productivitate a muncii în diferite sectoare. În al doilea rînd, în condițiile în care crește ponderea muncii materializate în cheltuielile de producție, mărimea acestora este influențată tot mai mult de prețul de livrare a mijloacelor de producție provenite din industrie. Or, prețurile acelorași mijloace de producție (mașini și utilaje, îngrășăminte chimice etc.), livrate întreprinderilor agricole de stat sînt mai mici decît pentru cooperativele agricole. Înseamnă că, atîta timp cît se menține această diferențiere (pe care o socotim însă nefirească), celelalte condiții rămînînd egale, cheltuielile de producție vor fi mai mici, ceea ce presupune și un preț de livrare mai mic decît cel de contractare. Pe

conf. univ. ing. dr O. PARPALĂ

(Continuare în pag. 11)

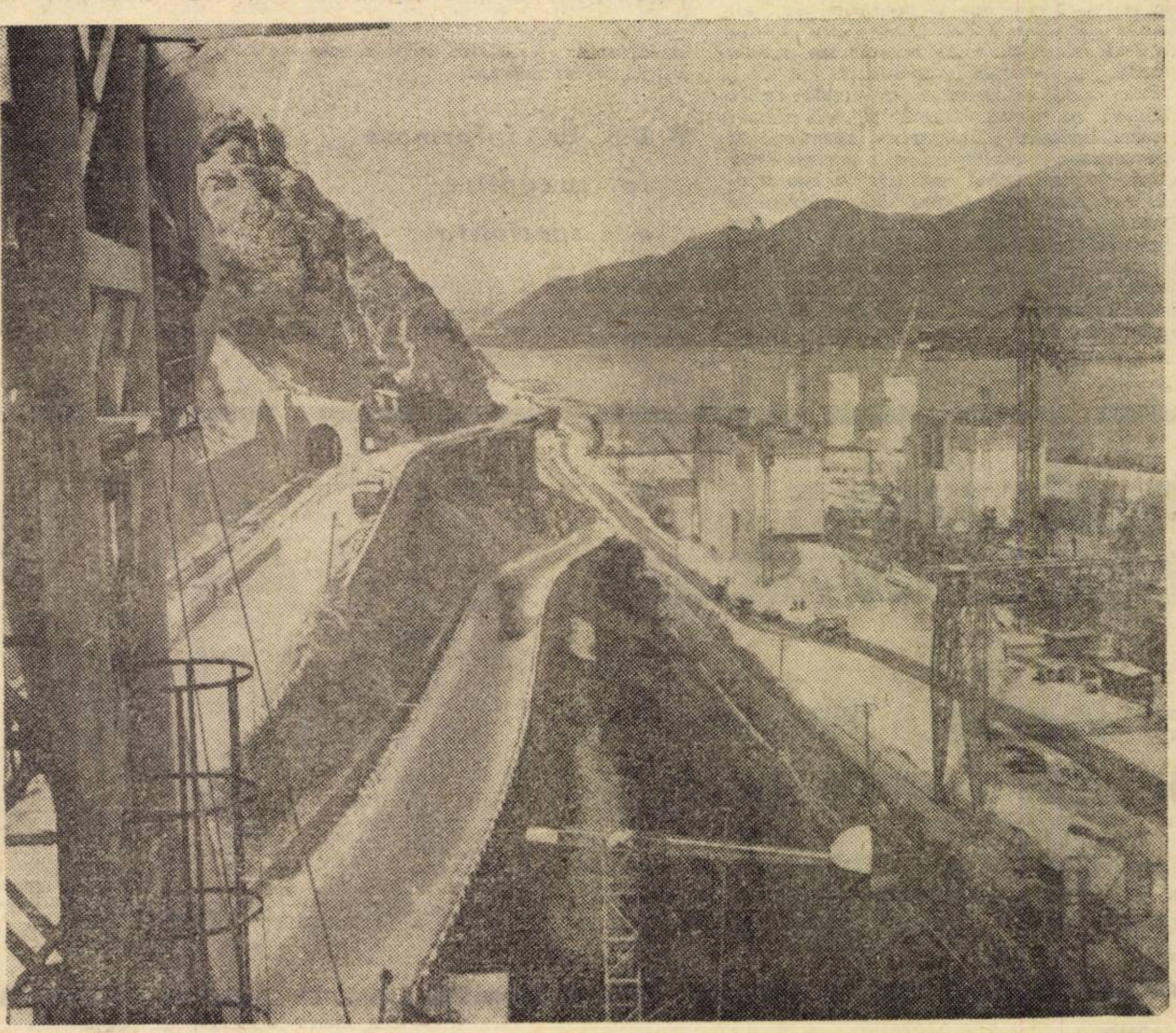

Recent a fost dată în funcțiune, cu 6 luni mai devreme, calea ferată Turnu Severin — Topleț, obiectiv important al sistemului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier. Realizarea noii artere feroviare a pus în fața proiectanților și constructorilor rezolvarea unor probleme complexe. Lucrările hidrocentralei au determinat ridicarea liniei ferate cu 25 metri, pe o distanță de 23 de km. Pentru traversarea culmilor cu pante pînă la 70 de grade au fost tăiate în roca dură 7 tunele a căror lungime totalizează 1 145 de metri. Pentru trecerea văilor s-au construit 22 de poduri și viaducte, însumînd peste 2 km. Tunelele, viaductele, podurile și zidurile depășesc jumătate din lungimea noului traseu feroviar.

Noul drum de fier oferă, prin caracteristicile sale, mari avantaje economice în comparație cu cel vechi. Traficul zilnic în această zonă va spori de la 28 la 40 perechi de trenuri de călători și de marfă, iar viteza de circulație va crește la 100 km pe oră.

Discuţii: Aplicarea matematicii în economie

CERCETAREA PROGRESEAZĂ — PRACTICA NU ŢINE PASUL

EXISTĂ ÎN PREZENT un consens unanim în a considera că organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii constituie o pîrghie de primă importanţă în sporirea volumului de valori de întrebuinţare cu aceleaşi capacităţi de mijloace de producţie şi acelaşi volum de forţă de muncă, în creşterea productivităţii muncii, în reducerea cheltuielilor de producţie. Între metodele folosite de această ştiinţă în plin curs de formare, un loc tot mai important îl ocupă cele de tip matematic cunoscute sub denumirea generică de **cercetări operaţionale.** *Aplicarea lor — programarea liniară, neliniară, dinamică, stohastică, teoria grafelor etc. — oferă posibilitatea alegerii şi adoptării în timp optim a celei mai bune decizii în fiecare caz în parte, fundamentată prin luarea în considerare a unui număr mare de factori, cel puţin a celor a căror acţiune — directă sau indirectă — este sensibilă şi comensurabilă.*

Pentru a descifra implicaţiile aplicării în procesul de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii a importantelor cuceriri pe plan teoretic în domeniul cercetărilor operaţionale, recent la **Centrul de Calcul Economic şi Cibernetică Economică**-Bucureşti a fost organizat un schimb de păreri, la care au luat parte cadre de cercetare ştiinţifică şi numeroşi lucrători din întreprinderi, ministere şi alte instituţii centrale. Întrunind specialişti cu pregătire diferită — ingineri, economişti, matematicieni — discuţia s-a axat îndeosebi pe trei probleme principale şi anume :

- **creşterea receptivităţii personalului din întreprinderi faţă de metodele cercetării operaţionale ;**
- **găsirea unor procedee de informare a cadrelor de conducere şi a specialiştilor din întreprinderi şi instituţii asupra metodelor moderne de organizare, programare şi conducere a producţiei, precum şi asupra modului cum pot fi aplicate efectiv în practică ;**
- **mecanizarea muncii de culegere şi transmitere a informaţiilor în vederea alimentării cît mai raţionale a calculatoarelor electronice.**

Dificultăţi care nu ar trebui să fie

DUPĂ OPINIA majorităţii participanţilor, între nivelul la care a ajuns cercetarea ştiinţifică şi cel al folosirii metodelor elaborate în activitatea economică există un decalaj considerabil. În timp ce pe plan teoretic s-au făcut paşi remarcabili, practica din ţara noastră continuă să bată pasul pe loc, să aplice cu precădere metodele tradiţionale, rutiniere, să ignoreze cuceririle ştiinţifice în acest domeniu. Această situaţie se datorează mai multor cauze. După cum a arătat **dr. P. Constantinescu,** director ştiinţific al CEPECA, conducerile majorităţii unităţilor economice şi organelor lor tutelare nu cunosc noile metode şi posibilităţile de aplicare în mod concret, nu pot aprecia avantajele certe ale folosirii cercetărilor operaţionale. Deşi unele din acestea — participante la programele CEPECA — au fost „sensibilizate" în cadrul ciclurilor de perfecţionare a pregătirii şi au luat o atitudine binevoitoare, nici ele nu au fost în măsură să acorde un ajutor efectiv în această privinţă.

Este cazul să amintim că aceste cadre nici nu au vreun interes să aplice asemenea metode. Pînă acum sistemul de cointeresare materială a personalului tehnic-administrativ, inclusiv a conducerii, era prea puţin legat de rezultatele economice ale întreprinderii, de sporirea eficienţei activităţii. Dacă planul era îndeplinit — indiferent în ce măsură reflecta posibilităţile reale ale unităţii — toată lumea era mulţumită. Totodată, introducerea unor metode noi, mai pretenţioase, solicită eforturi în plus, presupune incertitudini şi riscurile inerente. **Ion Dumitru** de la Institutul de cercetări foraj şi extracţie-Cîmpina şi **Gh. Micu,** de la Institutul de proiectări laminoare-Bucureşti, au relevat că printre cauze se numără de asemenea angajarea unor cadre nepregătite, dar care se autointitulează „specialişti în materie". Apucîndu-se de „lucru", ei au compromis unele acţiuni de modelare şi programare a producţiei, ceea ce a dat naştere unei atmosfere de neîncredere în folosirea cercetării operaţionale. Nu e mai puţin adevărat că sînt şi unele cadre de conducere, care, insuficient avizate, pretind mult prea mult de la aplicarea noilor metode. Întrucît asemenea pretenţii nu pot fi satisfăcute, ei devin exagerat de circumspecţi şi nu mai acordă nici un fel de sprijin. De asemenea, sistemul informaţional din întreprinderi şi ministere nu este adaptat încă folosirii metodelor matematicii moderne. Deşi este foarte încărcat, volumul de date utilizabile este în general redus. În acelaşi timp, date de o deosebită importanţă pentru calcule nu sînt urmărite şi evidenţiate ca atare şi nici nu pot fi uşor obţinute din evidenţe.

Alţi vorbitori, printre care **C. Dinu** de la Institutul de proiectări laminoare-Bucureşti, **J. Aurian** de la C.S.C.A.S., **Gh. Boldur** şi **A. Pototchi,** de la Centrul de Calcul Economic şi Cibernetică Economică-Bucureşti, au apreciat că o cauză majoră este şi numărul prea mare de verigi care au sarcini de conducere, îndrumare, avizare şi control şi implicit difuzarea prea mare a răspunderilor. De pildă, un proiect pentru o investiţie este executat de o grupă de proiectanţi, aprobat, cu sau fără modificări, în cadrul C.T.S. al institutului respectiv de proiectări, minister tutelar, minister beneficiar, C.S.C.A.S., C.S.P. etc., fără a mai socoti diversele avize de la diferite alte comitete şi inspectorate de stat. Cel mai adesea, soluţia propusă de proiectant, chiar dacă a fost riguros fundamentată cu ajutorul metodelor matematice, este modificată. Pe lîngă diminuarea responsabilităţii, se ajunge la înlocuirea metodelor ştiinţifice cu aprecieri subiective. După aprobarea proiectului, de executare „răspund" proiectantul, constructorul, beneficiarul şi organele lor tutelare, Banca de Investiţii, Banca Naţională, Ministerul Finanţelor, Ministerul Muncii, Ministerul Sănătăţii ş.a. Dacă se încearcă organizarea ştiinţifică a lucrului — şi metoda grafelor se pretează în mod deosebit în acest sector — soluţia iniţială este nu de puţine ori modificată.

De la informare la pregătire de specialitate

LICHIDAREA NEAJUNSURILOR enumerate impune, între altele, dar ca o condiţie de primă importanţă, ridicarea sistematică a nivelului de cunoştinţe al cadrelor de conducere şi al specialiştilor din întreprinderi şi organele lor tutelare, precum şi stabilirea unui sistem operativ de informare asupra noutăţilor ce apar în acest domeniu.

Mai mulţi participanţi la discuţii au considerat că acţiunea desfăşurată pînă în prezent pe această linie, îndeosebi de către CEPECA şi Centrul de Calcul Economic şi Cibernetică Economică-Bucureşti, a contribuit la o mai sistematică informare a lucrătorilor din practică. **Dr. Paul Constantinescu** a remarcat faptul că numeroşi salariaţi care au frecventat programele Centrului de la Otopeni au căpătat o oarecare deprindere în mînuirea unor metode moderne de programare şi urmărire a producţiei, de organizare a transporturilor, de control al calităţii produselor şi pe care au început să le aplice în unităţile în care lucrează, rezultatele obţinute fiind încurajatoare.

Faţă de necesităţi, însă, aşa cum s-a constatat în discuţii, se fac încă prea puţine eforturi pentru a se asigura ridicarea nivelului de pregătire a cadrelor din practică. De aceea, **s-a subliniat necesitatea de a se trece treptat, dar destul de urgent, la o pregătire din ce în ce mai temeinică a acestora prin diferite cursuri de perfecţionare.** Unii participanţi la discuţie, de ex. **F. E. Anastasiu** de la Ministerul Industriei Construcţiilor, au insistat asupra oportunităţii completării pregătirii profesionale îndeosebi a economiştilor din generaţiile mai vechi, care au anumite lacune în ceea ce priveşte cunoaşterea matematicii moderne aplicate în economie. În acelaşi timp, este neapărat nevoie de completarea cunoştinţelor inginerilor şi ale celorlalte categorii de specialişti cu temeinice cunoştinţe economice, astfel încît să înţeleagă fenomenele şi procesele economice, mecanismul de funcţionare a categoriilor şi legilor economice. Desigur, o asemenea însuşire de cunoştinţe din domeniul respectiv nu înseamnă — şi nici nu poate însemna — însuşirea „meseriei" celorlalţi specialişti, ci numai crearea condiţiilor pentru o mai bună înţelegere reciprocă, pentru aplicarea cunoştinţelor proprii de specialitate în activitatea unităţilor şi ministerelor economice. În condiţiile actualei dezvoltări a ştiinţei şi tehnicii — subliniau mai mulţi vorbitori — conducerea ştiinţifică solicită o muncă de echipă, din care în mod obligator trebuie să facă parte economistul, inginerul şi matematicianul.

Dacă pînă acum au fiinţat unele forme de informare, a sosit momentul de a se organiza **cursuri de pregătire şi specializare pentru programatori, analişti etc., cu o durată suficient de mare, astfel încît absolvenţii lor să poată aplica metodele cercetării operaţionale şi să rezolve cu ajutorul acestora diferitele probleme concrete pe care le ridică practica.** O atare necesitate este cu atît mai imperioasă cu cît în prezent se fac eforturi pentru dotarea economiei cu calculatoare electronice.

În aceeaşi ordine de idei, **A. Pototchi a relevat oportunitatea formării unei opinii mai complexe asupra conceptului de investiţie.** Din cauza îngustării conţinutului conceptului numai la mijloacele de muncă, adeseori se neglijează pregătirea corespunzătoare a forţei de muncă chemate să utilizeze tehnica. După părerea sa, în noţiunea de investiţii ar trebui cuprinse şi cheltuielile ce se fac pentru pregătirea personalului, mărirea capacităţii lui de a gîndi pe baza unei temeinice însuşiri a cunoştinţelor de specialitate. Privită prin această prismă, investiţia va solicita atenţia atît pentru achiziţionarea celei mai înalte tehnici şi construirea celor mai adecvate clădiri, cît şi pentru formarea cadrelor calificate necesare.

Pe de altă parte, **S. Şuler** de la INCERC **opina pentru folosirea mai activă a presei şi radioului în scopul răspîndirii cunoştinţelor necesare aplicării metodelor cercetării operaţionale.**

Un coordonator pentru crearea sistemului informaţional

CU TOATE CĂ economia noastră dispune de un mic număr de ordinatoare, ele nu sînt folosite la întreaga capacitate şi nici totdeauna în modul cel mai eficient. Majoritatea participanţilor la discuţie au remarcat că **principala cauză a acestei situaţii paradoxale constă în lipsa unui sistem informaţional eficient şi capabil să alimenteze cu date agregatele de care dispunem.** Ţinînd seama de necesitatea lichidării carenţelor existente, **S. Lazăr** de la Ministerul Construcţiilor pentru Industria Chimică şi Rafinării şi **J. Aurian** au propus ca fie C.S.O.S. sau un institut de cercetare creat pe lîngă acesta, fie D.C.S., să coordoneze eforturile ce se fac pentru codificarea informaţiei şi pentru stabilirea unei formularistici adecvate prelucrării mecanizate a datelor.

O atare coordonare, precum şi crearea unei biblioteci naţionale de programe şi de coduri unice ar contribui la eliminarea risipei de forţă de muncă de înaltă calificare ce se înregistrează în prezent, inerentă de fapt muncii desfăşurate în diverse colective ce nu ştiu unele de activitatea celorlalte. În acelaşi timp, prin asigurarea unei diviziuni raţionale a muncii între aceste colective, efectele vor fi incontestabil mai mari, grăbindu-se pregătirile în vederea folosirii calculatoarelor, iar de roadele muncii fiecărui colectiv ar beneficia toate unităţile din ţară.

În cadrul discuţiilor, s-a scos în evidenţă că începe să-şi facă loc părerea că prin dotarea cu calculatoare electronice s-ar rezolva în totalitate orice problemă de calcul şi evidenţă. În consecinţă, tot mai multe unităţi, fără a ţine seamă de posibilităţile practice de utilizare, doresc să aibă în dotare proprie un ordinator şi echipamentul periferic corespunzător. Este îndeobşte cunoscut că o asemenea dotare costă scump ; ea nu trebuie făcută decît dacă este eficientă. Paralel cu înzestrarea economiei cu calculatoare electronice, în ordinea în care se asigură cea mai mare eficienţă economică, **este necesar să se continue dotarea cu maşini de calcul, care să asigure o mecanizare mică şi mijlocie.** Desigur, va trebui urmărit ca în măsura necesităţilor să se aleagă acel echipament care va putea în viitor să fie integrat într-un sistem automatizat de prelucrare a informaţiei.

Viu discutată a fost şi problema modului cum unele instituţii au înţeles să închirieze calculatoarele de care dispun. Pentru a face faţă cerinţelor, s-a acordat un număr mic de ore pentru fiecare solicitant. În consecinţă, într-un asemenea interval de timp nu se pot calcula probleme de anvergură. De aceea, s-a propus ca instituţiile care dispun de asemenea calculatoare să analizeze cu mai multă atenţie cererile ce le primesc şi să reţină un număr mai mic, dar prin care se solicită rezolvarea unor probleme ce conduc la importante economii materiale şi băneşti. În acest fel, calculatorul va fi folosit în mod mai raţional, iar solicitanţii vor căuta să-şi rezolve problemele cele mai importante.

R. NIŢĂ

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

CU PRINCIPALII INDICATORI DE PLAN SUPRAÎNDEPLINIŢI

ÎNTREPRINDEREA textilă „11 Iunie"-Piteşti se înscrie în continuare în plutonul fruntaş al unităţilor industriale din judeţul Argeş. Aşa cum reiese din grafic, în primul semestru al anului, colectivul acestei întreprinderi a depăşit sarcinile de plan la producţia globală, producţia marfă şi producţia marfă vîndută şi încasată.

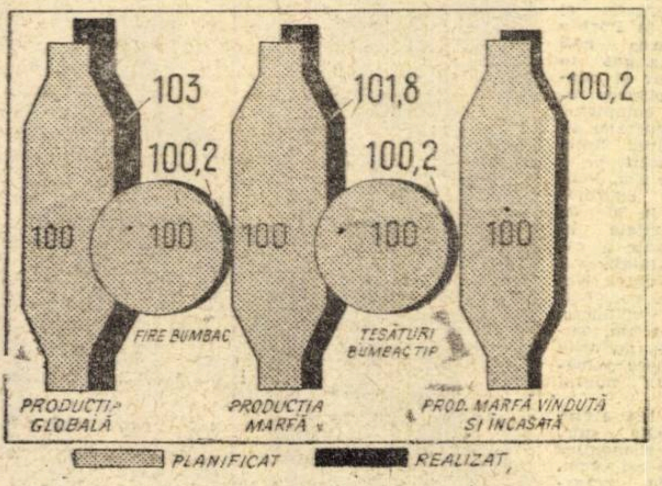

Realizările obţinute se datoresc aplicării unor măsuri eficiente care au dus la creşterea productivităţii muncii şi îmbunătăţirea calităţii firelor şi ţesăturilor. Numai la secţia filatură, de pildă, prin punerea în funcţiune cu 6 luni înainte de termen a suflătoarelor aspiratoare, a sporit productivitatea la muncitorii de bază cu 25%.

În vederea asigurării unei calităţi ridicate a produselor, controlul interfazic se execută în prezent cu ajutorul unei aparaturi moderne, de înaltă fineţe şi precizie. Creşterea, pe această bază, a indicelui de calitate a firelor de la 86 la 90%, a permis obţinerea de ţesături superioare, neînregistrîndu-se în semestrul I a.c. nici un refuz de calitate.

D. PETRESCU

CE FRÎNEAZĂ REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIŢII PE UNELE ŞANTIERE BUCUREŞTENE

POTENŢIALUL INDUSTRIAL al Capitalei sporeşte an de an, prin construirea şi darea în funcţiune a noi obiective, prin extinderea şi modernizarea întreprinderilor existente. Acest proces continuu şi intens caracterizează şi zona sectorului trei, în cadrul căruia potenţialul industrial creşte permanent, ca urmare a fondurilor de investiţii ce se alocă de către stat. Din volumul investiţiilor destinate municipiului Bucureşti în anul 1968, circa 30% revine acestui sector. Vor fi construite noi fabrici de acumulatoare şi maşini de rectificat, turnătoria de fontă şi secţia de prelucrări mecanice de la Uzina de pompe, o secţie de fire cardate la F.R.B. şi altele. De asemenea, vor fi dezvoltate şi modernizate o serie de secţii şi ateliere cu pondere însemnată pentru creşterea producţiei la fabricile „Electroaparataj“, „Metalurgica“, I.C.M.A. şi altele.

Analizînd stadiul realizării investiţiilor, rezultă că, **în primele 6 luni ale anului, s-a înfăptuit un volum total de 41,7% faţă de planul anual şi de 47% din cel de construcţii-montaj.** *În acelaşi timp, au fost puse în funcţiune capacităţi în valoare de 281,5 milioane lei, ceea ce reprezintă 37,6% din sarcina anuală.*

Remarcînd ca o caracteristică pregnantă faptul că realizările globale se situează sub nivelul cerinţelor şi, mai ales, al posibilităţilor, se disting totuşi unele situaţii mai favorabile sub raportul îndeplinirii valorice a planului de investiţii. Astfel, în această perioadă Uzina „Republica“ a realizat 48,6% din planul anual, Uzinele „23 August“ — 56,5%, Fabrica de maşini-unelte şi agregate — 41,3% etc.

În opoziţie cu aceste realizări care, fără îndoială, puteau fi şi ele mai bune, au fost alte întreprinderi al căror bilanţ încheiat pe primele 6 luni ale anului arată o situaţie necorespunzătoare. Astfel, Uzina de pompe, Filatura românească de bumbac şi I.C.M.A. au realizat între 34% şi 38% din planul anual total. Cu o situaţie cu totul ieşită din comun se prezintă la capătul a 6 luni, Fabrica de cabluri şi materiale electroizolante, care a realizat abia 25,5% din planul anual la total investiţii, fără a da nimic în funcţiune.

Valorile oglindite în grafic în această perioadă puteau atinge, fără îndoială, cote mult mai înalte, dacă ar fi existat de la bun început o colaborare mai strînsă între beneficiari, proiectanţi şi constructori, dacă eforturile acestora s-ar fi axat pe rezolvarea din vreme a multiplelor probleme care au apărut pe parcursul realizării diferitelor stadii de execuţie.

● Carenţe în elaborarea documentaţiei tehnice

PE MULTE ŞANTIERE s-au făcut simţite serioase deficienţe în direcţia predării la timp şi la calitatea corespunzătoare a documentaţiei tehnice. Proiectul privind execuţia reţelei de alimentare cu energie electrică de înaltă tensiune de la Fabrica „Electroaparataj“, de pildă, a fost predat cu o întîrziere de 4 luni. I.P.E.T. nu a predat nici pînă în prezent proiectele pentru fundaţiile de maşini, instalaţii electrice şi pentru emulsii de la hala de trefilare a cuprului de la F.C.M.E., deşi termenul a expirat de cîteva luni. În asemenea situaţie, puteau oare constructorii să-şi organizeze şantierele, să pregătească materialele, utilajele şi forţa de muncă necesare începerii şi continuării în ritm susţinut a lucrărilor respective? Desigur că nu. Întîrzieri în predarea documentaţiei au determinat constructorii să rămînă în aşteptare, în timp ce la obiectivele amintite graficele consemnau realizări minime.

Nu puţine au fost şi cazurile cînd s-au predat proiecte cu greşeli sau care conţineau soluţii insuficient aprofundate din punct de vedere tehnic sau economic. Ca urmare a unor asemenea greşeli comise de I.P.C.M., dar şi a unei verificări superficiale a documentaţiei de către beneficiar şi constructor, la lucrările pentru atelierul „acoperiri metalice“ al Uzinei „23 August“, la baia de spălat cu apă caldă, au fost prevăzute conducte din mase plastice, care nu rezistă la temperaturi mari. În plus, a fost omis din documentaţie reductorul de presiune. Modificarea soluţiei tehnice la această lucrare a condus la întîrzierea cu un an a punerii în funcţiune. Deficienţe în elaborarea sau întocmirea proiectelor de execuţie s-au înregistrat şi la unele obiective în construcţie la Uzina de pompe (proiectant I.P.C.M.), la F.C.M.E. (proiectant I.P.E.T.) etc.

Nenumărate exemple dovedesc că atunci cînd există o bună colaborare între beneficiar, proiectant şi constructor, se pot înlătura din timp unele deficienţe, că lucrările de construcţii-montaj se pot desfăşura ritmic. Bunăoară, pentru construcţia laminorului de 6" la Uzinele „Republica“, proiectantul (I.P.L.) a prezentat iniţial o soluţie tehnico-constructivă, care s-a dovedit a nu fi cea mai corespunzătoare, În urma unei consultări cu beneficiarul şi constructorul, soluţia preconizată a fost mult îmbunătăţită, rezultînd o economie de circa 200 tone de metal şi o diminuare a valorii de deviz cu 1 100 000 lei. Acest exemplu cît şi altele reliefează necesitatea continuării conlucrării dintre toţi factorii care concură la înfăptuirea planului de investiţii.

● Lipsurile în organizarea muncii constructorului se împletesc cu ale beneficiarului

LA GREUTĂŢILE provocate de nelivrarea documentaţiei tehnice la timp şi de calitate, s-au adăugat şi numeroasele slăbiciuni ale constructorilor. Cu excepţia unor şantiere ca cele de la Fabrica „Acumulatorul“ şi Uzina „Republica“, unde activitatea s-a desfăşurat pe bază de grafice judicios întocmite, pe celelalte şantiere acest element esenţial a fost cu totul neglijat. Astfel, pe şantierele Fabricii „Electroaparataj“ şi Uzinei de pompe, beneficiarii şi constructorii au tergiversat, sub o formă sau alta, întocmirea graficelor de execuţie sau le-au imprimat un caracter formal. Lipsind graficele — unul din elementele importante ale organizării muncii şi a producţiei — pe şantiere s-a lucrat uneori pe apucate, nu s-a respectat ordinea succesiunii fazelor.

Acest fapt nu putea să nu aibă repercusiuni negative asupra disciplinei în muncă, asupra folosirii utilajelor de construcţii. De pildă, pe şantierul Uzinei „23 August“, staţia automatizată de betoane a I.C.S.I.M.-ului a funcţionat cu o capacitate redusă, faţă de cea proiectată. Datorită exploatării ei neraţionale, s-a înregistrat o stagnare de 18 zile, ca urmare a deteriorării instalaţiei mecanice şi a celei electrice. În urma acestui fapt, producţia de beton a fost asigurată numai în proporţie de 32% faţă de necesar, rezultînd la unele obiective mai importante, rămîneri în urmă de circa 440 mii lei.

De altfel, utilizarea necorespunzătoare, în unele cazuri, a parcului de maşini şi instalaţii este şi o urmare a faptului că unii beneficiari de investiţii nu au creat constructorilor condiţii optime de lucru. La Uzina „23 August“, execuţia neritmică a unor lucrări şi nerecuperarea rămînerii în urmă, se datoresc şi faptului că beneficiarul n-a eliberat amplasamentul magaziei de refractare (tronsonul II). De menţionat că eliberarea amplasamentului trebuia efectuată încă din trim. II/1967. Acelaşi beneficiar nu a soluţionat nici problema obţinerii autorizaţiei de construcţie pentru linia de cale ferată. Cum putea constructorul să-şi organizeze şantierul şi, mai ales, ce autoritate morală avea beneficiarul să-l tragă la răspundere, cînd însuşi el, cel mai interesat în terminarea obiectivului respectiv, nu şi-a făcut datoria?

Un factor esenţial în scurtarea termenelor de execuţie şi reducerea preţului de cost al obiectivelor de investiţii, îl constituie aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă cu toate materialele necesare, gospodărirea cu grijă a materialelor de construcţii, lichidarea oricăror forme de risipă şi încadrarea în consumurile normate. Dar şi în această privinţă persistă pe şantierele din sectorul nostru încă serioase deficienţe.

Ca urmare a unei slabe preocupări pentru obţinerea în timp util a repartiţiilor de materiale, încheierea contractelor şi urmărirea executării lor, pe şantierul Uzinei „23 August“ nu a fost asigurată la timp cărămida antiacidă, betonul celular autoclavizat, cheresteaua şi altele; la F.C.M.E., au lipsit elementele prefabricate din beton armat, geamuri termoabsorbante, cofraje metalice; la „Acumulatorul“, nu s-au adus în timp util 800 mc pietriş, tuburi de bazalt, 6 000 metri conductă pentru oxigen etc. La F.M.U.A.B. „Electroaparataj“, Uzina „Republica“, Uzina de pompe, F.R.B. nu s-a asigurat întreaga gamă de materiale de construcţii etc.

Pe unele şantiere, la lipsa unor materiale s-a adăugat şi insuficienţa forţei de muncă calificate şi necalificate, şi, mai ales, utilizarea ei neraţională. Astfel, pe şantierele mari, cu pondere însemnată în planul de investiţii, cum sînt cele de la I.C.M.A., „Electroaparataj“ F.M.U.A.B. şi Uzina de pompe, activitatea s-a desfăşu-

ing. Barbu PETRESCU
secretar al Comitetului sectorului 3 al P.C.R. — municipiul Bucureşti

Ion BUNEA
economist

(Continuare în pag. 10)

● Pentru al doilea furnal de 1 700 mc

Numeroase uzine din ţară colaborează la realizarea unei însemnate părţi a utilajelor destinate celui de al doilea furnal de 1 700 mc de la Combinatul Siderurgic Galaţi. Uzinele „Victoria“ Călan au şi livrat peste 20 vagoane de piese din fontă pentru acest furnal şi alte 800 tone de piese pentru repararea şi modernizarea furnalului de 700 mc de la Hunedoara.

● Fabrica de lapte praf şi unt

2 000 tone lapte praf şi 3 000 tone unt se vor produce anual la noua fabrică a cărei construcţie a început nu de mult la Brăila. De asemenea, aici se construieşte şi un depozit frigorific cu o capacitate de înmagazinare zilnică de 8 tone.

● Nave pentru transport de cherestea

Şantierul naval Constanţa nu va mai executa doar reparaţii, ci va începe să şi producă. După un proiect românesc, se vor realiza primele cinci cargouri pentru transport de cherestea. Capacitatea navelor 1920 — Tdw. Puterea motorului — 1 560 CP. Vasele vor putea naviga atît în apele mărilor şi oceanelor calde cît şi în cele cu gheţuri.

● Gara de Nord se pregăteşte

S-au terminat lucrările de sistematizare a complexului feroviar al Gării de Nord din Capitală, în vederea electrificării tracţiunii. Electrificarea acestui sector cu trafic mare se desfăşoară fără întreruperea circulaţiei trenurilor. Prima locomotivă electrică va intra în Gara de Nord la începutul anului viitor.

● 1 000 tone fire sintetice anual

A început montajul maşinilor la noua fabrică „Relon-3“ de fire poliamidice pentru produse supraelastice de la uzinele din Săvineşti. Prin intrarea în funcţiune a fabricii „Relon-3“, capacitatea uzinelor creşte cu 1 000 tone fire anual.

BREVIAR ECONOMIC

● Creşte gradul de mecanizare şi chimizare a agriculturii

Pe ogoarele patriei lucrează astăzi 93 000 tractoare, 42 000 combine. Pentru recolta acestui an s-au folosit 600 000 tone îngrăşăminte chimice. În 1970 aceste cifre vor creşte în felul următor: tractoare 115 000 bucăţi, combine 47 000, îngrăşăminte chimice 1,1 milioane tone.

● Un nou complex vinicol la Cotnari

Un nou şi modern complex de vinificaţie va începe să funcţioneze la Cotnari. Complexul, cu o capacitate de 1 050 vagoane vin, dispune de 112 cisterne de fermentare, 15 hrube destinate depozitării vinului la învechit, laboratoare dotate cu aparatură de precizie.

● „Bromograf“ tip „Arfo“

„Bromograf“ este denumirea noului tip de hîrtie fotografică produsă de fabrica „Arfo“ din Tg. Mureş, care va fi folosită pentru realizarea cărţilor poştale ilustrate. 550 mii mp hîrtie de acest fel se vor produce în acest an, ceea ce este suficient pentru 36 milioane ilustrate. Pentru copierea documentaţiilor tehnice şi ştiinţifice a mai fost realizată hîrtie cu contrast puternic, denumită „Document“.

● Alexandria se industrializează

Alexandria se îmbogăţeşte cu o importantă unitate industrială: Fabrica de prefabricate, accesorii şi aparataje pentru instalaţii de construcţii. Capacitatea finală a fabricii — 13 100 tone produse pe an. O primă parte a fabricii urmează să intre în producţie în semestrul II al anului viitor.

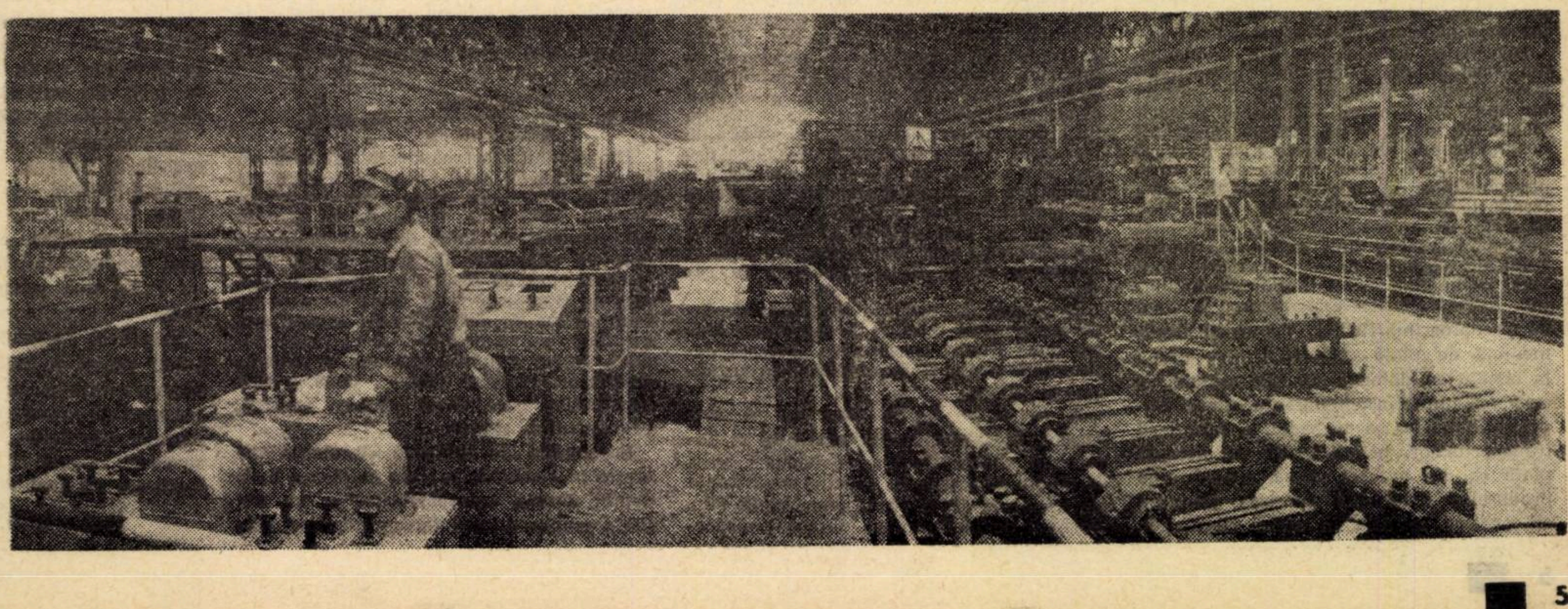

Munca plină de abnegaţie a constructorilor şi montorilor de pe şantierul laminorului de 6 ţoli, de la Uzina „Republica“-Bucureşti, a fost încununată de succes: recent, noul obiectiv a fost dat parţial în producţie

(Foto: M. Andreescu)

PLANIFICAREA, EVIDENȚA ȘI CALCULAREA PREȚULUI DE COST AL PRODUCȚIEI DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

ÎN CADRUL EFORTURILOR DE PERFECȚIONARE a sistemului informațional economic, stabilirea unor reguli de bază, valabile pentru toate întreprinderile dintr-un anumit sector, pentru planificarea, evidența și calcularea prețului de cost a constituit un obiectiv important. Aplicarea practică, timp de mai mulți ani, a regulilor de bază pentru planificarea, evidența și calcularea prețului de cost în industrie, transporturi, agricultură, circulația mărfurilor etc. a demonstrat eficiența acestui instrument de planificare și determinare corectă și unitară a cheltuielilor de producție.

Extinderea acțiunii de unificare metodologică a planificării și evidenței prețului de cost la o altă ramură de bază a economiei — aceea de construcții-montaj — a constituit o preocupare de seamă a forurilor competente. Ca urmare au fost elaborate **„Reguli de bază pentru planificarea, evidența și calcularea prețului de cost al producției de construcții-montaj"**, *care au fost aprobate de conducerile C.S.P., M.F. și D.G.S. Ele au intrat în vigoare la 1 iulie 1968.*

● Principiu unitar de stabilire a cheltuielilor

ÎN CAPITOLUL „indicații generale", regulile de bază sintetizează căile de reducere a cheltuielilor producției de construcții-montaj, rolul evidenței cheltuielilor de producție și al calculării prețului de cost efectiv în descoperirea și valorificarea rezervelor existente, subliniindu-se importanța utilizării unei nomenclaturi și a unor principii unitare de stabilire și grupare a cheltuielilor. În continuare, se consacră principiul separării cheltuielilor productive de cele care nu sînt legate nemijlocit de producție, detailîndu-se categoriile de cheltuieli care nu se includ în prețul de cost planificat și efectiv al producției de construcții-montaj.

Pentru delimitarea cheltuielilor în timp, pe perioade de producție, regulile de bază stabilesc modul în care pot fi incluse în cheltuielile efective de producție, în mod excepțional, unele cheltuieli provenite din activitatea perioadelor anterioare sau cele aferente unor perioade viitoare. Totodată, se definesc și se precizează noțiunile referitoare la prețul de cost în construcții-montaj, ca de pildă, prețul de deviz, prețul de cost planificat și prețul de cost efectiv.

● Importanța unei evidențe corecte

„PLANIFICAREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE" constituie un alt capitol, în care se stabilește nomenclatura articolelor de calculație în producția de construcții-montaj și modul de includere a cheltuielilor în cadrul acestei nomenclaturi. O atenție deosebită se acordă metodologiei de întocmire a planului prețului de cost și sarcinii de reducere a lui.

Evidența cheltuielilor de producție formează obiectul unui capitol distinct. După enumerarea principiilor și obiectivelor urmărite de o evidență corectă a cheltuielilor de producție, regulile în cauză insistă asupra aspectelor legate de înregistrarea cheltuielilor privind lucrările de bază, făcîndu-se precizări de amănunt în legătură cu gruparea diverselor cheltuieli în cadrul articolelor de calculație și cu modul de repartizare a cheltuielilor indirecte și a celor de transport-aprovizionare. Totodată, se precizează modul de separare a cheltuielilor și pierderilor care se includ în prețul de cost al producției, de cheltuielile și pierderile care se trec direct asupra rezultatelor financiare. Indicațiile date și precizările făcute țin seama de caracterul complex și specific al ramurii de construcții-montaj, reflectînd experiența de mai mulți ani a întreprinderilor în acest domeniu.

Regulile de bază se ocupă și de aspectele privind evidența cheltuielilor ocazionate de organizarea șantierului, delimitînd net cheltuielile ce se pot încadra în acest capitol. De asemenea, este precizat că producția secundară industrială și de deservire este tratată separat și detaliat din punct de vedere al evidenței cheltuielilor.

În continuare se definește modul de stabilire a producției terminate și a celei neterminate și se indică metodologia de analiză a prețului de cost, comparativ cu prevederile planului și cu cele din perioadele comparabile anterioare, atît global, cît și pe articole de calculație, urmărindu-se determinarea eforturilor proprii ale întreprinderilor la îndeplinirea sarcinilor de reducere a prețului de cost.

Pe lîngă sistematizarea și precizarea dispozițiilor legale existente privind planificarea, evidența și calculul prețului de cost al producției de construcții-montaj, regulile de bază aduc elemente noi, rezultate din experiență și adaptate la condițiile actuale în care-și desfășoară activitatea întreprinderile de construcții-montaj. Astfel, pentru a stimula îmbunătățirea calității lucrărilor, regulile de bază prevăd că nu se planifică cheltuielile de remediere, deși acestea se includ în prețul de cost efectiv. De asemenea, ca și în restul ramurilor, nu pot fi planificate cheltuielile neproductive, pierderile din deteriorări de materiale, dobînzile penalizatoare etc.

Ca normă generală, s-a prevăzut că în prețul de cost efectiv al perioadei curente se pot cuprinde, pe lîngă cheltuielile aferente lucrărilor executate, și cheltuielile omise de la înregistrare în perioadele anterioare. Aceste prevederi implică afectarea prețului de cost al perioadei curente cu cheltuielile omise de la înregistrare în perioadele precedente, evitîndu-se astfel ca asemenea omisiuni să fie înregistrate direct în conturile de rezultate financiare, ocolind prețul de cost.

● Metodologie unitară

O ALTĂ PREVEDERE importantă a noilor reguli de bază se referă la stabilirea unei metodologii unitare pentru elaborarea și aprobarea planului prețului de cost al titularilor de plan de construcții-montaj la toate nivelele (șantier, grup de șantiere, întreprindere, trust, direcție generală, minister). Ținînd seama de faptul că întreprinderile de construcții-montaj sînt tutelate de ministere diferite sau — în cazul întreprinderilor locale — de consiliile populare județene, o astfel de unificare a metodologiei de elaborare și aprobare a planului prețului de cost prezintă o deosebită importanță.

Un alt element nou în regulile de bază îl reprezintă confirmarea faptului că, în unele cazuri, nu este posibilă ținerea evidenței cheltuielilor de producție pe obiecte de construcții. În acest sens, s-a prevăzut dreptul organelor tutelare ale întreprinderilor de construcții de a aproba ca evidența cheltuielilor de producție să poată fi ținută și pe punct de lucru, pe lot sau pe șantier. În domeniul lucrărilor de organizare a șantierelor, în vederea folosirii mai raționale a fondurilor cu această destinație, s-a prevăzut că acestea se reîntregesc cu valoarea materialelor recuperate din demontarea și desființarea construcțiilor provizorii, spre deosebire de trecut cînd aceste recuperări erau considerate ca beneficii peste plan și se vărsau la buget.

Printre alte reglementări noi trebuie să menționăm unificarea și precizarea modalităților de repartizare a cheltuielilor de transport, aprovizionare și manipulare, a normelor de repartizare pe costuri a cheltuielilor indirecte și de stabilire a rezultatelor financiare ale producției secundare industriale și de deservire. În acest sens, s-a prevăzut că rezultatele financiare — beneficii sau pierderi — ale producției secundare afectează prețul de cost planificat și efectiv al producției de construcții-montaj pe care o deservește, cu excepția cazurilor cînd această producție reprezintă o sarcină separată, stabilită, ca atare, prin planul de stat sau prin planul departamental.

★

ÎN AFARĂ de exemplificările arătate mai sus, regulile de bază conțin și alte numeroase precizări considerate necesare în acest domeniu. Pe lîngă caracterul lor de act normativ general, pe baza căruia se vor elabora instrucțiuni de detaliu de către organele tutelare ale întreprinderilor de construcții-montaj, regulile de bază contribuie la ridicarea nivelului profesional al celor ce se ocupă de planificarea, evidența și calculul prețului de cost al producției de construcții-montaj, deoarece cuprind nu numai elemente tehnic-profesionale, ci și o sinteză a măsurilor necesare pentru reducerea continuă a prețului de cost în această ramură. Totodată, aceste reguli de bază reprezintă un nou pas în organizarea sistemului informațional economic unitar în ramura construcții-montaj.

dr. Decebal URDEA

INFLUENȚA DURATEI TRANSPORTULUI ASUPRA NECESARULUI DE MIJLOACE CIRCULANTE

ÎN CIRCUITUL LOR, mijloacele circulante se află, concomitent, în sfera producției și circulației. Datele statistice atestă faptul că, în cursul anului 1967, peste 40% din totalul acestora se găseau în circulație, sub formă de produse finite și semifabricate destinate vînzării, mărfuri expediate și neachitate etc.

Asupra cuantumului mijloacelor circulante, aflate în circulație, acționează numeroși factori. Unul dintre aceștia a cărui influență, după părerea noastră, nu este studiată încă într-o măsură corespunzătoare, se referă la **dimensiunile capacităților și duratei transporturilor.** Cu cît capacitatea și viteza de transport este mai mare, cu atît translația mărfii de la producător la consumator se face mai repede, volumul mărfurilor din circulație se reduce, iar paralel cu aceasta, și mijloacele financiare necesare acoperirii lor.

Investigînd această latură a problemei, am constatat că, atunci cînd întreprinderile expediază cantități mari de mărfuri nu apar, în general, dificultăți, întrucît vagoanele, după ce se încarcă, se trimit destinatarului. Ele se ivesc mai frecvent în cazul unui volum redus de produse nevagonabile. În această situație, calea ferată depozitează mărfurile respective pînă se acumulează cantități suficiente pentru încărcarea unui vagon și a numărului de vagoane necesar formării unui tren, prelungind astfel timpul de circulație. Întreprinderile expeditoare, o dată cu predarea mărfurilor, depun și documentele de plată (facturile) care ajung la beneficiar, datorită situației arătate, de cele mai multe ori, înaintea acestora. Neprimind marfa, ca urmare a întîrzierii transporturilor, beneficiarul nu acceptă plata și, din această cauză, nerealizarea produselor determină sporirea timpului cît acestea se află în sfera circulației, imobilizarea unui volum însemnat de mijloace circulante.

De aci, reiese însemnătatea pe care o are **introducerea tracțiunii Diesel și electrice, automatizarea proceselor de transport, mecanizarea încărcărilor și descărcărilor, precum și folosirea unor metode eficiente de organizare** (marșrutizarea, încărcările directe din autocamion în vagon, a regulatorului de manipulație în marile magazii și altor căi de optimizare a transporturilor), **care să ducă la sporirea capacității și vitezei de transport, asigurarea mișcării cît mai rapide a mărfurilor și, în final, la reducerea volumului de mijloace circulante.**

Pornind de la considerentul că mijloacele circulante includ în mod definitoriu nu numai fondurile de circulație, ci și o parte din cele de producție (fonduri circulante) merită menționat că **durata transportului influențează și necesarul de mijloace circulante din sfera producției.** Acesta depinde de proporțiile producției și ale consumului productiv, de condițiile de aprovizionare, capacitatea și viteza de transport, a căror influență conjugată determină, în cele din urmă, o anumită periodicitate a reînnoirii stocurilor existente de materii prime, materiale, combustibil etc. Cu cît regularitatea și frecvența în aprovizionare este mai mare, cu atît și necesarul de mijloace circulante se reduce.

Necesarul de mijloace circulante depinde de într-o mare măsură de **intervalul dintre două livrări consecutive.** Această dependență poate fi exprimată prin următoarea relație:

$S_c = C_o \cdot I_a$; în care S_c = stoc curent, C_o = consumul orar; I_a = intervalul dintre două aprovizionări care, la rîndul său, este în funcție de distanța de transport (d) și viteza comercială (V_c). Pornind de la faptul că durata transportului poate fi exprimată sub forma raportului dintre distanță și viteza comercială $\left(\frac{d}{V_c}\right)$, influența acesteia asupra dimensiunilor stocului curent se poate cuantifica, utilizîndu-se relația: $S_c = C_o \left(\frac{d}{V_c} + I_a\right)$. Deci, mărimea stocului curent este în raport direct proporțional cu distanța și intervalul dintre două livrări și invers proporțional cu viteza de transport. Pentru reliefarea acestei influențe, ne vom referi în cele ce urmează la o situație concretă de la Uzina de țevi „Republica" din București.

Materia primă utilizată de această uzină sînt țaglele, pe care le furnizează aproape în întregime Combinatul siderurgic-Hunedoara. Dintr-un calcul făcut, rezultă că intervalul mediu dintre două livrări consecutive, la nivelul anului 1968, este de 7 zile, respectiv 168 ore, iar consumul orar de 19 tone. Cunoscînd distanța dintre stația de expediere — Peștiș — și cea de destinație, respectiv București-Triaj, de 451,4 km, timpii de mers și de oprire, s-a determinat, prin calcul, viteza comercială a trenurilor care este de 27,7 km/oră. Avînd în vedere că durata transportului a fost inclusă în intervalul dintre două livrări, stocul curent a fost stabilit pe baza relației de mai sus, la 3192 tone,

$$\text{adică: } 19\left(\frac{451{,}4 \text{ km}}{27{,}7 \text{ km/oră}} \cdot 152 \text{ ore}\right).$$

Din studiul efectuat reiese, totodată, că în condițiile în care viteza comercială ar spori la 30 km/oră, stocul curent s-ar reduce la 3173 tone. Rezervele în această privință sînt evidente, dacă avem în vedere că vagoanele destinate uzinei staționează mult în Peștiș-Hunedoara și, mai ales, în București-Triaj, timpi pe care nu i-am inclus în determinarea vitezei comerciale. Pe această cale s-ar putea reduce, într-o anumită măsură, și dimensiunile intervalului dintre două livrări consecutive care, după părerea noastră, este destul de ridicat.

Economiile de mijloace circulante vor crește în condițiile în care studierea incidenței duratei transporturilor se va extinde asupra tuturor întreprinderilor, respectiv va căpăta un caracter macroeconomic.

În afară de intervalul dintre două livrări, cuantumul de mijloace circulante este influențat și de alți parametri, cum sînt: stocul de siguranță, care reprezintă o cantitate minimă de materii prime și materiale necesare pentru a preveni eventualele întreruperi în producție și stocul de condiționare ce se constituie pentru unele materiale, care necesită, după primirea lor, diferite operații. **Nivelul stocului de siguranță depinde, de asemenea, într-o proporție însemnată, de frecvența și regularitatea transporturilor.** În unitatea la care ne referim pentru anul 1968, aceste două elemente au fost stabilite la 7 zile fiecare, deci durata totală fiind 21 zile, în funcție de care s-a determinat necesarul de mijloace circulante.

Influența duratei transporturilor pe un plan mai general poate fi reliefată în mod concludent, după părerea noastră, de indicatorul cel mai sintetic al activității transporturilor feroviare și anume — **rulajul vagonului** (intervalul de timp dintre două încărcări). Cu cît rulajul este mai redus, cu atît viteza de circulație a mijloacelor circulante crește. Ca urmare a aplicării unui complex de măsuri privind înzestrarea tehnică și îmbunătățirea organizării transporturilor, **viteza comercială a trenurilor de marfă a crescut de la 14,61 km/oră în 1950, la 19,90 km/oră în 1967, iar rulajul vagonului a scăzut de la 5,4 zile în 1950, la 3,67 zile în 1967.**

În corelație cu o serie de alți factori, aceasta a acționat în direcția reducerii ciclului M-B-M în industrie cu 27 zile (32%) în 1966, față de 1959. **În 1970, se prevede ca mijloacele necesare realizării unei producții marfă de 1000 lei să fie cu 11,5% mai reduse, în comparație cu 1965.**

Specificul factorului „durata transportului" constă în influența sa continuă și sfera de acțiune tot mai largă, creînd în permanență rezerve de economisire a mijloacelor circulante. Important este însă ca aceste rezerve să fie identificate și valorificate cît mai din plin.

lector univ. D. REBUȘAPCĂ

PAGINI DIN ISTORIA GÎNDIRII ECONOMICE

CARACTERUL CONCEPȚIILOR ECONOMICE ALE LUI ION IONESCU DE LA BRAD

În țara noastră, secolul al XIX-lea a fost dominat de o seamă de mari personalități. Printre acestea se numără, la loc de frunte, Ion Ionescu de la Brad. Vasta cultură posedată, dragostea nețărmurită pentru propășirea țării noastre, setea nepotolită de cunoștințe, pe care le-a pus în slujba unei cauze drepte, i-au permis să abordeze cu solid temei domenii multiple ale științei, culturii, vieții social-economice și politice. Multă energie și pricepere a cheltuit în domeniul științelor economice, care erau în curs de dezvoltare în țara noastră. Aportul său pe această linie a fost imens, iar locul pe care-l ocupă în istoria științei economice românești nu poate fi determinat decît în funcție de acest aport, de coordonatele principale ale gîndirii sale. Adesea s-au făcut încercări pe această linie — uneori cu importante contribuții — dar supralicitarea, în unele studii, a aspectelor social-politice ale activității sale și tendința în altele de a-l stabili cu orice chip precursor al vreunui curent burghez de mai tîrziu, a dus la aprecierile cele mai diferite. În unele studii[1]) a fost apreciat ca democrat-revoluționar la 1848 și încă cîtăva vreme după aceea. În alte studii s-a considerat că a fost apropiat de democratismul revoluționar al lui Bălcescu, evoluînd pe poziții reformiste[2]) sau spre radicalism burghez[3]). În sfîrșit, s-au făcut încercări de prezentare a lui ca un precursor al doctrinei burgheze a țărănismului[4]). G. Zane, într-un articol recent, scria: „Ion Ionescu este economistul țărănimii, întemeietorul școlii care în România a pus în centrul preocupărilor sale economia țărănească (Vezi „Viața economică", nr. 25/1968).

În determinarea locului său în istoria gîndirii economice românești trebuie, incontestabil, să ținem seama de încadrarea sa social-politică și de evoluția înregistrată, de opțiunea mai mare sau mai mică pentru susținerea prioritară a unor categorii sociale, de influențele ideilor sale asupra unor curente ulterioare de gîndire. Dar nu numai atît și nu în primul rînd de aceasta trebuie ținut seamă. Pentru o apreciere cît mai realistă a locului său în istoria gîndirii economice românești trebuie, mai întîi de toate, să ținem seama de modul **cum Ionescu de la Brad s-a raportat față de problemele cardinale ale epocii și de coordonatele gîndirii sale formate în funcție de această poziție.**

PROBLEMA FUNDAMENTALĂ a epocii în care s-a format și manifestat gîndirea economică a lui Ionescu de la Brad a fost cea a înlocuirii modului de producție feudal cu cel capitalist. Problema țărănească de care ei s-a ocupat mult, se punea pe acest fond. Soluționării acestei probleme — cu toate implicațiile ei într-un cadru determinat și specific românesc — și-a subordonat Ionescu de la Brad gîndirea sa economică; în funcție de cerințele acesteia s-au conturat coordonatele concepției sale **despre știința economică**, care era concepută de Ion Ionescu ca cercetare **a cauzelor bogăției**; izvorul principal al bogăției este considerată munca; după el, orînduirea feudală perimată împiedica munca să se manifeste în plenitudinea forțelor ei creatoare și de aceea feudalismul a fost supus focului criticii; organizarea socială feudală avea la bază o anumită formă de proprietate și pentru a se trece la o altă organizare socială, în care munca să fie liberă trebuia, după el, reorganizată proprietatea; prosperitatea societății depindea de eliberarea muncii și de dezvoltarea forțelor de producție; munca — principala forță creatoare de bogăție — în țara noastră, era atunci cea a țărănimii, de aceea prefacerile sociale trebuiau să ducă la îmbunătățirea soartei țărănimii (G. Zane sesizează just că la Ion Ionescu problema centrală era „emanciparea poporului", „îmbunătățirea stării sociale a țăranului"); formele de organizare a societății erau tratate ca nefiind veșnice, ele înlocuindu-se unele cu altele la anumite perioade de timp.

În vremea sa se copseseră condițiile și sosise momentul ca feudalismul să fie înlocuit cu capitalismul. **„Dacă ne simțim în puteri a ieși din regimul feudal... —** scria Ion Ionescu, **— n-avem decît să urmăm calea trasă de popoarele ce ne-au devansat în civilizație". Aceasta este osatura principală a științei economice — pe care se axează teoria economică generală, teoria economicii naționale și teoriile economice de ramură — a lui Ionescu de la Brad și în funcție de caracterul ei îi putem determina locul în istoria științelor economice românești.**

Societatea burgheză care se crea la noi la mijlocul secolului XIX și se impunea în a doua jumătate a sa, era societatea goanei după îmbogățire. Iar economiștii susținători ai ei determinau știința economică drept cercetare a cauzelor îmbogățirii. Atîta timp cît se ducea lupta împotriva feudalismului și cît contradicția socială principală nu era încă cea dintre proletariat și burghezie, această cercetare se făcea **în mod obiectiv, științific** și fără preocupări deosebite de apologie. Ea era o cercetare **clasică** burgheză. În acest sens a conceput și a practicat Ionescu de la Brad știința economică. După el, economia politică este „știința avuției, știința traiului oamenilor adunați în societatea civilă. **...Ea ne arată cum se formează avuția, cum se imparte și cum se consumă".** Această definiție în condițiile date ale țării noastre nu era un mod vulgar sau apologetic de stabilire a obiectului științei economice cum apreciază Pop Simion în studiul amintit. Cu toate că definiția lui I. Ionescu era formulată după ce K. Marx definise altfel obiectul economiei politice, ea își menținea în esență caracterul ei clasic burghez și **reprezenta un mod științific de concepere a obiectului economiei politice.** Marx stabilise obiectul economiei politice de pe alte poziții de clasă. Dacă am admite că Ion Ionescu a conceput obiectul științei economice în chip vulgar, devine de neînțeles cum totuși opera lui economică a fost progresistă, înaintată, lucru aproape unanim recunoscut de cercetători.

Concepînd în chipul arătat mai sus obiectul științei economice, Ion Ionescu a **legat strîns această știință de cercetarea unor realități date, ceea ce l-a făcut să** nu se conformeze unor tipare ale premergătorilor sau contemporanilor ci, ținînd seamă de ce s-a creat valoros sau util pe plan mondial, să emită unele păreri și idei noi, să aducă contribuții originale. Pentru el știința în general, prin urmare și cea economică, nu era nimic altceva „decît explicarea și generalizarea multor fapte care vin din practică". Ion Ionescu se considera ca făcînd parte **„din școala aceea care reduce învățătura la practică și care de la practică se ridică la teorie și care nu admite decît teoria ieșită din practică și rezemată pe practică".** Știința economică la el nu este redusă la o simplă contemplare a vieții economice, ea este concepută ca un important mijloc de cunoaștere a realităților în vederea transformării lor. Referindu-se la scopul cercetărilor sale social-economice el spunea: **„A constata ceea ce este și a propune ceea ce trebuie să fie, iată, într-un cuvînt, îndoitul scop ce l-am urmărit în tot cursul investigațiilor ce le prezentăm".** În concepția sa, știința economică are un **constatatio** a ceea ce este bun sau rău, un **destrum** a tot ceea ce nu mai corespunde progresului și un **aedificabo** a noului care-și cere dreptul la afirmare în mod obiectiv și implacabil. El, ca și alți contemporani ai săi, considera că există o lege a progresului; o lege în virtutea căreia societatea omenească merge înainte indiferent de piedicile care i se ridică în cale. La el — spre deosebire de clasicii burghezi englezi sau francezi și nu fără o oarecare influență pozitivă a marilor utopiști francezi — întîlnim o **viziune istorică** asupra dezvoltării societății, o teorie a dezvoltării ascendente, fiecare formă următoare de organizare a societății fiind superioară celei precedente nici una din ele nefiind veșnică, ci istoricește trecătoare... **„Șerbia țeranilor,** scria el, **oricît de uricioasă ni se pare astăzi, a fost, pe cînd s-a introdus, o mare îmbunătățire în soarta lor, căci ea venea și se substituia sclaviei... Cînd cu progresul timpului, defectele și foloasele reciproce ajung la o stare de maturitate cît și proprietarii și țăranii să voiască a le părăsi, atunci libertatea se substituie șerbiei".** Este necesar să subliniem că în concepția sa nici „libertatea", respectiv capitalismul, nu este considerată veșnică, ci trecătoare; ea înlătură „robia pămîntului", în schimb întronează „robia banului" pe care o va critica mai tîrziu cu multă vehemență.

Formată în condițiile trecerii de la feudalism la capitalism și ale păstrării rămășițelor feudale, concepută ca un mijloc activ de transformare a societății, știința economică la Ion Ionescu a avut, **ca una din laturile esențiale, critica întemeiată a feudalismului.** Această latură, după aprecierea noastră, ilustrează iarăși un aspect al clasicismului gîndirii sale economice. Critica făcută feudalismului vizează aspecte multiple ale acestei orînduiri în descompunere și ale rămășițelor sale; ea însă gravitează în jurul a două axe principale: **proprietatea** ca bază a organizării societății și **munca** drept izvor al avuției societății.

După părerea sa, justă de altfel, așa cum este proprietatea așa este și societatea, iar pentru a transforma societatea trebuie să transformi proprietatea mai întîi de toate. De natura „proprietății, această bază a societății" — cum spunea el — depinde natura raporturilor între oameni. Proprietatea feudală nu este liberă și nici sigură: ea este grevată de o seamă de îndatoriri reciproce între feudal și iobag: proprietatea feudală îl leagă pe iobag de moșier, lipsindu-i de libertate și interes în efectuarea muncii sale. De aceea, după el, această proprietate „nu poate forma baza unei societăți ce aspiră la civilizațiune" adică a societății burgheze. **Pentru aceasta este nevoie de o prefacere a proprietății în care de altfel și vedea sensul revoluției de la 1848. „Revoluția română va fi consolidată, arăta el, cînd chestiunea atît de complexă a proprietății va fi deslegată";** acest proces trebuia să aibă loc prin degrevarea proprietății de obligațiile reciproce între țărani și feudali, prin împroprietărirea țăranilor, contra plată, cu suprafețe corespunzătoare de teren și prin formarea unei mari proprietăți de tip capitalist. **„O cultură mare, după modelul celei din Englitera, este ceea ce dorim a se întemeia în țară, de către proprietarii noștri, cu ajutorul capitalurilor lor și ale brațelor libere ale țăranilor. Și o cultură mică, după modelul celei din Franța, din Belgia și de pe țărmurile Rinului, mărginită însă în fărămarea ei, este aceea ce dorim pentru cultivatorii noștri, țărani emancipați și împroprietăriți cu despăgubire".** Critica făcută feudalismului a mers pe linia demascării neajunsurilor generate de proprietatea feudală devenită necorespunzătoare; cu acest prilej Ionescu de la Brad, ca și Bălcescu la vremea sa, s-a oprit atent asupra analizei formei de realizare a relațiilor feudale și îndeosebi asupra rentei. El a cercetat renta în produse, în muncă și în bani, a arătat cauzele trecerii de la o formă de rentă la alta, a făcut distincția între rentă și arendă, a evidențiat lipsa de interes a producătorului direct generată de relațiile feudale consemnînd că datorită lor, „țăranii au căzut din ce în ce mai adînc în indiferență și sărăcie".

După reforma agrară, pentru realizarea căreia a militat ani de-a rîndul, el a criticat aspru, de pe pozițiile țărănimii, neajunsurile ei și mai ales a supus unui întemeiat rechizitoriu regimul învoielilor agricole. **„Legea de tocmeli ce susține („Românul", oficiosul liberalilor n.n.) este o lege de robie, o lege de despotism, o lege ce merită a purta denumirea de reacționară...".** Este aceasta o dovadă a faptului că, după statornicirea capitalismului, el nu devine un apologet al orînduirii, ci are o poziție critică reliefînd neajunsurile ei atît legate de păstrarea rămășițelor relațiilor feudale cît și de contradicțiile proprii acestui mod de producție.

Între muncă și proprietate Ion Ionescu vedea o strînsă legătură, o interdependență cauzală: munca creează avuția, iar avuția dă conținut proprietății; proprietatea se realizează prin muncă proprie sau din munca altora însușită în diverse forme. Însușirea de muncă străină generează nedreptate, abuzuri, exploatare, contradicții în societate și stă la baza luptelor între clase.

Deși face unele deviații pe linia determinării valorii prin cei trei factori de producție și o anumită influență a teoriilor vulgare se resimte, aceasta nu în așa măsură încît să apreciem, cum s-a făcut uneori, că „în multe privințe el este apropiat de concepțiile economice vulgare, (dar) adoptă și unele teze din economiștii clasici". — Ion Ionescu, de regulă, considera munca fiind creatoare de valoare și sursa de îmbogățire atît a indivizilor cît și a statelor. **„Prin muncă omul cîștigă și a cîștigat toată averea sa... Munca, fie în agricultură fie în manufactură, dă prețul lucrului... Prin muncă gospodarul, manufactorul și comerciantul se înavuțesc. Pămîntul fără muncă nu produce nimic și numai prin munca ce se întrebuințează la dînsul dobîndește cineva oarecare folos..."** După el, munca pune în mișcare întregul mecanism al producției și circulației, ea îi înavuțește pe oameni iar capitalul de care se servesc oamenii nu este altceva decît muncă acumulată. **„Cauza producției** — arată el — **este munca care ajutată de capital — el nu este altceva decît muncă acumulată — și de agenții naturali, produce un efect, adică un lucru folositor, însă toate acestea se reduc la muncă"...** De aceea, ca un obiectiv principal al științei economice, el stabilește cercetarea valorii și a muncii creatoare de valoare, a condițiilor în care aceasta are loc și a modalităților de a o face cît mai productivă. **„Privită în raporturile obiective cu care se ocupă economia socială,** scria Ion Ionescu, **dreptatea se exprimă prin valoare, și apoi ce este valoare? Este munca realizată".** Însă, cum just remarca el, omul nu s-a putut bucura totdeauna de roadele muncii sale, ci, pe baza unei anumite forme de organizare a proprietății, producătorul direct a trebuit să dea, într-o formă sau alta, o parte a roadelor muncii sale altora. Este aceasta o ducere mai departe a teoriei valorii muncă pe tărîmul descifrării mecanismului exploatării; mai puțin al celei capitaliste și mai mult al celei feudale.

„Munca muncitorului, a țăranului — precizează el — a fost robită de la începutul lumii (el nu ia evident în considerație comuna primitivă n.n.) și este și pînă în ziua de azi. Patricienii romani ca și seniorii feudali, ca și boierii noștri, iau munca țăranului". Constituindu-și o proprietate mare prin silnicii și samavolnicii, după el exploatatorii și-au întărit pozițiile prin însușirea continuă a muncii celor exploatați. S-au schimbat condițiile, s-au schimbat timpurile, s-a schimbat și forma exploatării. **Muncitorul —arăta Ionescu de la Brad — cu timpul a scăpat din robie și așa din rob sau sclav a devenit șerb sau clăcaș.** Clăcașul a scăpat din servitudinea pămîntului, s-a emancipat și împroprietărit, are astăzi pămîntul său, dar neavînd bani... își robește de bună voe munca sa banului". Astfel, după el, capitalismul înlocuiește „robia pămîntului" cu „robia banului", iar la baza acestei noi înrobiri stau cauze economice.

Faptul că la baza societăților care s-au succedat pînă în vremea sa a stat însușirea muncii străine îl conduce pe Ion Ionescu spre teza că aceasta este cauza principală a împărțirii oamenilor în clase adverse care s-au războit între ele din timpuri îndepărtate. **„În straturile cele mari ale antichității, în avuțiile staturilor celor colosale ale evului de mijloc, în marile evenimente sociale prin care a trecut omenirea și s-a transformat cu răsturnări violente sau prin reforme făcute la timp nu găsim decît o societate împărțită în două tabere, de o parte acei ce viețuiesc din propriul lor travaliu, și pe de alta acei care viețuiesc din travaliul altora. Pretutindeni și în tot timpul lupta pentru interes a despărțit oamenii precum sînt despărțiți și astăzi".** Ca și marii clasici englezi, Smith și Ricardo, Ion Ionescu nu se limitează doar să constate existența antagonismelor sociale, ci caută baza lor economică pe care-o explică prin teoria sa despre valoare și despre exploatare privită în general ca însușire de muncă străină. Mai mult, — și prin aceasta îi depășește pe clasicii burghezi englezi — trăind în altă epocă, el teoretizează ca obiectiv necesare revoluțiile sociale întrucît **„aceste contradicții sociale existînd pretutindeni ne apare pretutindeni nevoia (celor asupriți n.n.) de a se emancipa, de a se revolta".**

Pe cît de îndreptățite la el sînt revoluțiile privite ca forme ale luptei pentru prefaceri social-economice, pe atît de justificate și necesare sînt reformele treptate prin care se poate realiza același lucru.

★

Toate cele relatate în contextul istoric dat ne vorbesc de situarea sa pe pozițiile economiei politice clasice, ale acelor economiști, care au cercetat cu obiectivitate societatea dată și au formulat o seamă de idei valoroase. Fiind vorba de un clasicism tîrziu — privit la scara istoriei universale — dintr-o țară care pășea mai tîrziu pe calea capitalistă, nu se putea să nu aibă și unele particularități cu anumite aspecte de superioritate și altele de inferioritate față de clasicismul apusean. Printre aceste particularități reținem: cercetarea comparativă a cauzelor bogăției în feudalism și capitalism, folosirea teoriei valorii și a exploatării îndeosebi pentru critica viguroasă a feudalismului, considerarea capitalului ca muncă acumulată, tratarea feudalismului și capitalismului cu o aderență la poziția țărănimii a cărei situație a avut-o mereu în vedere, viziunea istorică asupra succesiunii formelor de organizare a societății și o notă critică la adresa capitalismului, precum și folosirea unor teze vulgare ca cea a factorilor de producție etc. Acestea sînt particularități prin care se poate distinge clasicismul economic burghez de la noi față de cel englez, francez sau american, dar care nu anulează esența clasică a gîndirii economice a lui Ion Ionescu de la Brad ca și a altora nestudiați încă din acest punct de vedere. Aprecierea noastră nu înseamnă o revenire la cea dată de E. Demetrescu, cu mulți ani în urmă (vezi E. Demetrescu „Liberalismul economic în dezvoltarea României moderne", Buc. 1940 pag. 126—130), care în categoria clasicilor încadra și o seamă de economiști vulgari, ci este o încercare de apreciere bazată pe cercetarea unor realități concrete prin prisma metodologiei marxiste fără aplicarea în aprecierea de valori a vreunei scheme preconcepute.

conf. dr. Nicolae IVANCIU

1) Vezi Pop Simion „Concepția social-economică și politică a lui Ion Ionescu de la Brad" în Culegerea de studii „Din gîndirea economică progresistă românească" E.S. București 1968, pp. 445—504.

2) Vezi „Texte din literatura economică în România", Buc. 1960, cu un studiu introductiv de G. Zane.

3) Vezi N. Ivanciu — „Ion Ionescu de la Brad — militant pentru progresul țării". In „Viața economică" nr. 51/1966.

4) G. Bogdan-Duică a scris o documentată lucrare despre „Viața și opera întîiului țărănist român — I. Ionescu de la Brad".

Cerință a îmbunătățirii activității întreprinderilor de comerț exterior!

RITMICITATEA LIVRĂRILOR LA EXPORT

COMERȚUL EXTERIOR al țării noastre se lărgește necontenit. Crește volumul operațiunilor comerciale, se diversifică tot mai mult nomenclatorul mărfurilor exportate, sporește ponderea produselor care presupun un grad înalt de prelucrare industrială a materiei prime, se îmbunătățește calitatea mărfurilor livrate la export. Toate acestea, ca și extinderea continuă a cooperării economice între România și alte țări, marchează participarea crescîndă a țării noastre la circuitul mondial al bunurilor materiale.

Aceasta presupune desfășurarea unei activități vaste și necontenite pentru perfecționarea organizării muncii întreprinderilor, care să ducă la îndeplinirea sistematică a planului de export și import și la ridicarea eficienței comerțului exterior. Ca și în celelalte domenii de activitate, realizarea integrală și ritmică a planului de export are o deosebită importanță și multiple urmări pozitive. În primul rînd, onorarea la timp a obligațiilor la export este una din condițiile de bază, elementară, dar esențială, a desfășurării normale a relațiilor economice cu partenerii noștri externi. Pe de altă parte, aceasta asigură mijloacele valutare necesare procurării din import a mărfurilor necesare economiei noastre și efectuării altor plăți externe.

Analizele noastre arată o îmbunătățire sensibilă, în ultimii ani, a modului de realizare a planului de export.

În semestrul I din acest an, de pildă, planul de livrări la export a fost depășit cu 6%. Trebuie să subliniem totodată că, în comparație cu aceeași perioadă din cursul anului trecut, în unele sectoare s-au înregistrat creșteri mari. Bunăoară, întreprinderile Ministerului Industriei Ușoare, care și-au depășit planul de export pe primul semestru din acest an cu 8%, au livrat la export cu circa 47% mai multe produse decît în aceeași perioadă din anul precedent. Ministerul Metalurgiei a depășit planul de export cu 6%, exportînd însă față de aceeași perioadă din anul trecut cu 37% mai mult; Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și-a depășit planul de export cu 4%, iar realizările din perioada respectivă din anul precedent — cu 18%

Sînt demne de remarcat și succesele dobîndite pe linia lărgirii gamei de produse exportate. Au fost livrate la export o serie de produse importante ale industriei constructoare de mașini. Este vorba de contractele privind exportul de strunguri Carusel în Japonia și Elveția, a instalațiilor de forare a puțurilor de apă în Spania și Brazilia, elemente de automatizare în R.D. Germană, cargouri de 4500 tone în India etc.

„Salvarea" planului: ultima decadă

CARE ESTE însă ritmicitatea realizării planului de export? Din analiza noastră a rezultat că alături de unele întreprinderi cu rezultate pozitive pe această linie, în multe cazuri livrarea produselor la export se face în cea mai mare parte în ultima decadă a lunii. Mai mult decît atît: livrările din decada a III-a din ultima lună a trimestrului ocupă la unele întreprinderi o pondere extrem de mare. Factorul principal îl constituie nepunctualitatea întreprinderilor producătoare în livrările către întreprinderile de comerț exterior.

Tabelul nr. 1 înfățișează ritmicitatea livrărilor pentru export în semestrul I 1968 de către furnizorii interni către I.S.C.E. Tehnoforestexport (luînd ca bază 100 = sarcina trimestrială de plan).

Tabel nr. 1

Perioada de plan	Plan livrări	Realizat			
		Total	pe decade		
			I	II	III
Trimestrul I	100	95	23	26	46
— ianuarie	22	24	4	8	12
— februarie	38	30	10	7	13
— martie	40	41	9	11	21
Trimestrul II	100	96	24	29	43
— aprilie	29	29	7	10	12
— mai	34	32	8	9	15
— iunie	37	35	9	10	16

O primă constatare care rezultă din acest tabel: însăși planul nu prevede livrări ritmice. Astfel, pe luna ianuarie au fost prevăzute livrări în proporție de 22% din sarcina trimestrială, pentru ca în martie aceste livrări să reprezinte 40%. Cu toate acestea, în prima decadă a lunii ianuarie nu s-a realizat decît 19% din sarcina lunară (4% din cea trimestrială), ca în ultima decadă să se realizeze mai mult de jumătate din această sarcină. Raportat la planul trimestrial, în ultima decadă a lunii martie s-au realizat livrări de peste 21%! O situație asemănătoare o prezintă și livrările de carne la export, unitatea exportatoare fiind I.S.C.E. Prodexport (Tabel nr. 2).

Tabel nr. 2

Perioada de plan	Plan livrări	Realizat
Trimestrul I	100	88
— ianuarie	15	19
— februarie	17	18
— martie	68	51
Trimestrul II	100	96
— aprilie	19	17
— mai	27	31
— iunie	54	48

Față de o realizare a planului pe primul trimestru de numai 88%, în luna martie s-au livrat 51%, pentu ca în luna următoare aceste livrări să scadă la 17%.

La siropul de fructe, exportat de I.S.C.E. „Conservexport", din sarcina totală de export pe trimestrul II nu s-a realizat nimic în luna aprilie, numai 5% în luna mai și 64% în luna iunie, din care în decada a III-a 39%. Cu alte cuvinte, în ultima decadă a ultimei luni s-a exportat mai mult de jumătate din întreaga cantitate livrată într-un trimestru.

Ce cauze determină asemenea neritmicități în onorarea angajamentelor contractuale de export?

Cînd organizarea producției nu se face în concordanță cu obligațiile asumate

ÎN CADRUL PLANULUI DE EXPORT al I.S.C.E. „Tehnoforestexport" cea mai mare pondere o are mobila. De aceea, ne-am deplasat la unul din marii producători de mobilă — C.I.L. Focșani, unde, cu privire la livrările la export pe semestrul I, am constatat o situație necorespunzătoare: pe trimestrul I livrările au reprezentat numai 52% din plan, iar pe trimestrul II — 75%. Sub aspectul ritmicității, se remarcă faptul că față de 33% cît reprezintă cota lunară din sarcina trimestrială, în luna ianuarie nu s-a reușit să se livreze decît 11%, pentru ca în februarie coeficientul realizărilor să crească la ...12%.

Explicațiile date de conducerea întreprinderii în cauză pot fi sintetizate astfel:

● **Defecțiuni organizatorice.** De la 6—7 sortimente cît a produs inițial, în prezent această unitate realizează peste 30 sortimente. Dintre acestea, multe se fabrică pentru prima oară în acest an, iar altele în serii foarte mici (100 bucăți comode, 400 etajere de colț, a căror valoare nu acoperă producția nici pe o zi). Un exemplu grăitor: un astfel de produs, realizat pentru prima dată, îl reprezintă „camera de zi 623/10" din care, începînd cu prima lună a anului, urmau să se exporte în total 2000 garnituri. Cum acest sortiment nu a putut fi asimilat în timp util, nerealizarea acestei sarcini de export a tras serios în cumpănă, iar, ca urmare, au fost înregistrate rezultatele arătate mai sus.

● Pe lîngă diversificarea producției peste capacitatea de asimilare a acestei întreprinderi a mai contribuit — ca o altă cauză a neritmicității livrărilor — și **lansarea cu întîrziere a noilor sortimente**. Întreprinderea a luat cunoștință de noile sortimente planificate a se livra la export în cursul lunii septembrie. Față de faptul că numai pregătirea producției pentru trimestrul I începe în luna octombrie, evident că această necunoaștere la timp a sortimentelor noi (timp necesar pentru asimilarea lor, pregătirea și croirea materiei prime), a influențat negativ producția pe trimestrul I.

● La aceste cauze care, firește, au tras în balanța nerealizărilor de plan și a livrărilor neritmice, trebuie să mai adăugăm una: **lipsa unor măsuri organizatorice și de control tehnic de calitate pe fazele de producție, care să evite procentul mare de respingeri la recepția finală.** Lacunele existente în organizarea fluxului tehnologic și a controlului de calitate explică, cel puțin în parte, neritmicitatea livrărilor pe decade. Astfel, din media aritmetică de 11% a planului de livrări a unei decade, față de sarcina trimestrială, în prima decadă a lunii ianuarie s-a realizat 3%, pentru ca în cea de-a doua decadă din februarie, aceste livrări să reprezinte numai 1%. Și, pentru a se „salva" planul, în ultima decadă a trimestrului I s-a reușit să se livreze 16%. În trimestrul II, deși s-a înregistrat un ritm ceva mai susținut, livrările pe decade cunosc aceleași neritmicități: de la 5% în prima decadă a lunii iunie, la 11% și respectiv 13% în ultimele decade ale lunilor mai și iunie.

Neritmicitatea = beneficii suplimentare?!

DACĂ ÎN SECTORUL produselor din lemn neritmicitatea se datorează unor cauze generate de acțiuni sau omisiuni ale organelor de resort din cadrul întreprinderilor (și în unele cazuri ale forurilor tutelare), altfel se pune problema la exportul de carne. Întreprinderile de industrializare a cărnii sînt legate de materia primă — animale vii — furnizate de întreprinderile agricole de stat și de cooperativele agricole de producție. Deci, geneza cauzelor trebuie căutată la acești furnizori. Pentru edificare, reproducem în tabelul nr. 3 ritmul de intrare a porcilor vii la Întreprinderea de industrializare a cărnii-București de la toți furnizorii, precum și, separat, de la unul din marile combinate — I.A.S. Ulmeni (intrările efective de porci vii în trimestrul I și graficul de livrări = 100).

Tabel nr. 3

Perioade de plan	Intrări de porci vii				de la I.A.S. Ulmeni				
	Total	pe decade			Grafic de livrare	livrări efective			
		I	II	III		Total	I	II	III
Trimestrul I	100	18	32	50	100	72	14	23	35
— ianuarie	9	1	2	6	6	8	1	2	5
— februarie	30	5	9	16	20	17	4	5	8
— martie	61	12	21	28	74	47	9	16	22

Evident, în condițiile în care furnizorul de carne pentru export primește porcii vii în luna ianuarie numai 9% din totalul intrărilor pe trimestrul I, iar în martie 61%, la rîndul său nu poate livra decît tot neritmic. Din analiza făcută la I.A.S. Ulmeni,

Planul de export este inde

LA EXPEDIEREA SAU LA ÎNCAS CONTRAVALORI

DIN ANALIZA EFECTUATA la cîteva întreprinderi de comerț exterior, s-a constatat că unele valori în valută, reprezentînd contravaloarea mărfurilor livrate la extern se regăsesc sub forma facturilor neîncasate în termen sau a debitorilor externi. În anul 1967, la Romănoexport, numărul facturilor încasate după 5—12 luni de la livrarea mărfurilor a fost de 214, iar la Prodexport de 163, cazuri asemănătoare înregistrîndu-se și la Tehnoforestexport, Autotractor și Tehnoimport. Analizînd cauzele care au favorizat apariția acestor imobilizări în valută s-a constatat că reglementările actuale privind comerțul exterior consideră exportul realizat în momentul livrării mărfurilor, adică la data întocmirii buletinului vamal, fără a avea în vedere și problema încasării contravalorii în devize a mărfurilor.

Raportarea îndeplinirii planului de export pe măsura efectuării livrărilor la extern și nu după încasarea contravalorii mărfurilor face ca, în unele cazuri, să se considere realizate și unele livrări de mărfuri care ulterior, din diferite motive, sînt returnate, iar altele sînt încasate cu mari întîrzieri. Un exemplu concludent în această privință îl constituie livrarea de rulmenți efectuată de Tehnoimport în luna aprilie 1967. Datorită faptului că marfa a fost livrată după expirarea licenței de import a clientului și că documentele de expediție au prezentat neconcordanțe în ceea ce privește cantitatea livrată, marfa a fost raportată ca realizată în trimestrul II/1967 deși ea s-a încasat cu mult după această dată. Consecințele economice ale acestei operații s-au concretizat în cheltuieli neeconomicoase cu transportul, asigurare suplimentară, cheltuieli de depozitare etc. în sumă de peste 90 mii lei. Un caz similar s-a constatat și la Romănoexport unde suma de 225 579 lei-valută, reprezentînd contravaloarea unor mărfuri livrate în anul 1966, a fost raportată prin darea de seamă ca exportată în acel an, cu toate că, din cauza întîrzierilor nejustificate în rezolvarea unor cereri ale partenerului extern, ea a fost încasată abia în noiembrie 1967.

Pentru a se înlătura aceste dificultăți, **propunem să se introducă la întreprinderile de comerț exterior indicatorul „mărfuri livrate și încasate". De asemenea, pentru creșterea răspunderii unităților de comerț exterior în încasarea contravalorii mărfurilor, propunem ca diferențele negative de preț și prin aceasta și cheltuielile de circulație și beneficiul să se încaseze de la buget numai pe măsura încasării facturilor externe. Unitățile de comerț exterior ar trebui să primească în acest caz, credite pe documente emise spre încasare pentru contravaloarea mărfurilor livrate la prețul complet de export minus beneficiul, ceea ce ar face ca în situația de sistare a creditării, volumul creditelor restante să corespundă volumului total al imobilizărilor.**

Opinăm pentru această reglementare, deoarece printre cauzele care ar micșora răspunderea întreprinderilor de comerț exterior în încasarea contravalorii măr-

ÎN ANCHETA NOASTRA, am primit informatii şi sugestii preţioase de la M. Popescu, director la I.S.C.E. Conservexport ; Al. Cimilian, director, şi Gh. Ştefănescu, director adjunct la I.S.C.E. Prodexport ; C. Pîrvuţoiu, director şi V. Moldovan, consilier la I.S.C.E. Tehnoforestexport ; E. Luca şi N. Cristea, directori generali în M.I.A. ; P. Crăciun, director, şi St. Popescu, contabil la agenţia Tehnoforestexport din Rădăuţi ; E. Duminică, director, şi V. Chintescu, şeful serviciului aprovizionare la I.R.I.C.-Bucureşti ; I. Doroftei, director, şi Al. Hera, medic veterinar — şef la I.A.S.-Ulmeni ; P. Nimescu, director adjunct la C.I.L.-Focşani.

unul din principalii furnizori, au reieşit două cauze principale privind neritmicitatea livrărilor :

● **Lipsa de corelare a sarcinii de livrări atribuită de forul tutelar cu posibilităţile reale de producţie** Cercetînd datele statistice privind stocul de porci vii existent la 31 decembrie 1967, rezultă că totalul celor între 70—110 kg., care urmau a fi livraţi în trimestrul I. reprezentau cel mult 1 300 tone. Cu toate acestea, trustul coordonator a dispus prin actul administrativ de planificare livrarea a ... 1 800 tone deşi acest act a fost emis în cursul lunii ianuarie, cînd trustul coordonator avea date certe cu privire la efectivele existente la 31 decembrie 1967. În asemenea condiţii atît planul în ansamblu, care nu a fost realizat în trimestrul I decît în proporţie de 72%, cît şi ritmicitatea în livrări, aşa cum rezultă din tabelul nr. 3, au avut de suferit.

● **Venituri suplimentare înregistrate de furnizorii de animale vii prin tergiversarea livrărilor.** Tendinţa de a se livra porcii vii în ultima lună a trimestrului I şi, în general, în ultimele decade ale perioadei de plan date îşi găseşte o explicaţie de natură economică, din punctul de vedere al furnizorilor. Potrivit unui act normativ în vigoare, începînd cu data de 1 martie, preţul per kg. la porci vii este mai mare cu un leu. Ca urmare, I.A.S. Ulmeni, livrînd în luna martie 47% din totalul realizărilor pe trimestrul I, de 72% din plan, a înregistrat beneficii suplimentare, numai din această diferenţă de preţ, de 823 000 lei ! De asemenea, prin „împingerea" livrărilor spre ultimele decade ale trimestrului, animalele vii cîştigă în greutate, ceea ce uşurează îndeplinirea planului global de livrări şi, desigur, duce la creşterea beneficiilor. În susţinerea celor de mai sus, iată cîteva exemple : la 31 decembrie existînd 2 368 porci între 90—110 kg, în mod practic furnizorul avea posibilitatea să livreze în luna ianuarie minimum 240 tone. Cu toate acestea, în planul de producţie şi în graficul de livrări, remise beneficiarei, s-au înscris numai 114 tone (şi asta în condiţiile cînd în luna precedentă — decembrie 1967 — se livraseră aproape 1000 de tone !) ; de asemenea, livrările în primele două decade ale lunii ianuarie reprezintă numai 3%, pe cîtă vreme numai în ultima decadă a trimestrului s-au livrat peste 22%.

Efectele necorelării planului de producţie cu aprovizionarea cu ambalaje

O ALTĂ CAUZĂ care a determinat neritmicităţi la export o prezintă **lipsa de corelare a tuturor elementelor care creează baza materială a livrărilor efective la extern.** Am arătat la început că sarcina de export pe trimestrul II la siropuri de fructe nu a fost realizată decît în proporţie de 69%, din care 39% în ultima decadă a ultimei luni. Din relatările specialiştilor a rezultat că atît materia primă (sucuri şi zahăr), cît şi capacităţi de producţie au existat astfel încît întreaga sarcină trimestrială putea fi realizată în 10 zile. Cu toate acestea planul nu a fost realizat. Aceasta din cauza lipsei de corelare dintre planul de producţie şi planul de aprovizionare cu ambalaje, plan la realizarea căruia trebuiau să concure atît organe specializate din M.I.A. (Direcţia generală de aprovizionare şi desfacere şi Direcţia industriei conservelor), cît şi din M.E.F. (D.G.A.D.). Această omisiune a fost suplinită în parte pe parcurs (pentru 69% din planul trimestrial), recurgîndu-se la costisitoare soluţii de ultim moment : preluarea de la alte întreprinderi a unor ambalaje destinate sucului de roşii, care au fost folosite pentru sirop.

Un alt exemplu. Actualmente, în marile depozite ale agenţiei Tehnoforestexport din Rădăuţi sînt stocate circa 400 vagoane de mobilă pentru export. Din această cantitate, agenţia nu poate asigura încărcarea a 50 de vagoane. Cauza : o importantă cantitate din mobila existentă nu poate fi expediată întrucît garniturile contractate şi livrate (în unele cazuri, la termen) de producători sînt incomplete. Bunăoară, IPROFIL-Tg. Mureş are în depozitele agenţiei din Rădăuţi 44 vagoane cu mobilă (scaune şi fotolii), care nu poate fi expediată, întrucît n-au sosit dulapurile : IPROFIL-Libertatea Cluj are la Rădăuţi 28 de vagoane cu mobilă (sufrageria 040), dar scaunele aferente acestui tip de sufragerie — trimise de IPROFIL-Satu Mare sînt de alte culori ; alte 70 de vagoane cu mobilă (sufrageria Magnolia) provin de la IPROFIL-Arad, lipsesc însă scaunele aferente acestei garnituri, pe care trebuia să le expedieze IOIL-Caransebeş

Exemple asemănătoare s-ar putea cita multe. Ele ilustrează că în componentele planului de aprovizionare, producţie şi de desfacere există necorelări care anulează efectul eforturilor făcute pentru asigurarea unor livrări ritmice. Căci, chiar dacă întreprinderile producătoare reuşesc să asigure îndeplinirea „pe global" a planului de livrări, agenţia exportatoare nu poate livra produsele respective tot atît de ... ritmic.

Unele consecinţe...

EVIDENT, un asemenea mod de livrare are adînci implicaţii de care întreprinderile ce încalcă graficele de livrare nu ţin totdeauna seamă. În primul rînd, este vorba de prestigiul de care trebuie să se bucure orice întreprindere de comerţ exterior cu privire la punctualitatea executării obligaţiilor contractuale asumate. Nerespectarea termenelor de livrare se poate, însă, reflecta negativ şi material, fie sub forma de daune plătite în valută, fie prin preţuri mai mici încasate, ca urmare a depăşirii momentului conjunctural favorabil. Este edificator cazul menţionat mai înainte — livrarea cărnii. Producătorii încasează beneficii suplimentare prin întîrzierea livrărilor, dar ei nu se gîndesc şi mai ales „nu simt" materialmente faptul că după anumite date, la export, se încasează mai puţin pentru fiecare tonă de carne livrată. O consecinţă materială, cu efecte deosebit de negative, este şi încasarea neritmică a mijloacelor valutare, cu urmările negative pe care aceasta le are pentru balanţa de plăţi a ţării.

La exporturile „via mare" neritmicitatea în livrări se reflectă direct în preţul transporturilor. Necunoaşterea din timp a posibilităţii furnizorilor de respectare fermă a obligaţiilor de furnizare la export, face uneori ca navlosirea vapoarelor să se facă la puţin timp înainte de data livrării, iar alteori să se plătească contrastalii pentru întîrzierea încărcării vapoarelor, ceea ce are ca efect un preţ de cost al transportului mai ridicat, care, evident, se plăteşte în valută.

În cazul transporturilor cu mijloace terestre, fenomenul negativ constă în aglomerarea cererilor de vagoane şi de autocamioane numai în anumite perioade (ultimele decade lunare şi în special trimestriale) şi neexploatarea lor judicioasă în alte perioade.

Nelivrarea ritmică a produselor destinate exportului se reflectă negativ şi în gestiunea proprie a întreprinderilor furnizoare. Întreprinderea de industrializare a cărnii-Bucureşti, bunăoară, a înregistrat pe primul semestru (la începutul trimestrelor) multe ore de stagnare, şi (la sfîrşitul trimestrelor) multe ore suplimentare. Un asemenea fenomen se manifestă şi la agenţia Tehnoforestexport de la Rădăuţi unde zilnic ritmul încărcării şi descărcării vagoanelor atinge valori de la 16 pînă la... 160. Astfel, în ziua de 5 ianuarie n-au intrat la descărcare decît 16 vagoane, ca în ultima decadă a lunii martie media să fie peste 100, culminînd cu ziua de 2 aprilie, cînd au sosit la descărcare 156 vagoane. La fel se pune problema şi în primele decade ale lunilor, cînd producţia se desfăşoară mult sub capacităţi, pentru a fi intensificată (cu ce cheltuieli !) în ultimele decade. Dar „bătălia" care se dă în ultimele decade nu se reduce numai la ore suplimentare. Pentru a „salva" planul, se recurge la transportul materiilor prime şi ambalajelor cu autocamioane D.R.T.A. (cazul lăzilor pentru siropul de fructe), care sînt mult mai scumpe şi la expedieri de produse finite tot cu asemenea mijloace de transport. Astfel, C.I.L.-Focşani şi C.I.L.-Pipera au expediat mobilă pentru export în ultima zi a trimestrului cu autocamioane cu remorci, ceea ce a dus la creşterea cheltuielilor.

Neritmicitatea livrărilor şi neîndeplinirea în ultimă instanţă a planului de desfacere duc şi la credite restante, generatoare de dobînzi penalizatoare, ceea ce, în ultimă instanţă, încarcă preţul de cost. Astfel, C.I.L. Focşani are credite restante în jur de patru milioane lei pentru care dobînda anuală este de 240 mii lei. O situaţie similară am întîlnit şi la I.A.S.-Ulmeni.

Sperăm că enumerarea acestor consecinţe este edificatoare pentru a constitui obiect de reflecţie, dar, mai ales, şi motiv pentru luarea unor măsuri hotărîte din partea întreprinderilor şi forurilor tutelare, care să ducă la lichidarea unor asemenea fenomene.

...şi cîteva sugestii

ANALIZA ACESTOR CAUZE şi opiniile unor specialişti care lucrează în domeniul comerţului exterior sau în întreprinderile furnizoare permit sugerarea unor soluţii menite să contribuie la asigurarea unor livrări ritmice pentru export.

● **Întărirea disciplinei de plan şi contractuale la produsele destinate exportului.** Desigur, acest lucru nu se poate realiza decît, pe de o parte, prin cooperarea forurilor centrale furnizoare şi a celor exportatoare, iar pe de altă parte, prin aplicarea consecventă a normelor legale în această materie. Astfel, ori de cîte ori se emit acte administrative de planificare privind livrări de mărfuri pentru export sau materii prime şi auxiliare, necesare mărfurilor pentru export, acestea trebuie să fie corelate, pe cît posibil, cu cererile întreprinderilor exportatoare, care se bazează pe solicitările şi conjunctura pieţelor externe. În ultimă instanţă nu s-ar face decît să se aplice în practică principiul „priorităţii livrărilor la export".

O dată lansate actele administrative de planificare este de datoria întreprinderilor furnizoare să propună prin contracte sau grafice de livrări cantităţi proporţionale care să asigure livrări ritmice. Orice abatere în această fază de încheiere a contractelor trebuie îndreptată de organele de arbitraj.

De asemenea, nerespectarea obligaţiilor asumate trebuie să ducă la localizarea daunelor şi a penalizărilor în gestiunea întreprinderilor furnizoare în culpă. Desigur, dacă cheltuielile de depozitare la Rădăuţi a mobilei incomplet livrate ar fi suportată de furnizori, iar livrarea ar fi socotită neconformă cu contractul şi, deci, s-ar încasa penalizări de la acestea, credem că pe viitor s-ar evita asemenea situaţii.

● **Corelarea judicioasă a termenelor de livrare şi implicit a producţiei, între toate componentele care condiţionează livrarea efectivă la export.** Problema e deosebit de complexă. Ea trebuie să stea în atenţia factorilor în drept încă de la începutul elaborării planului de producţie, care să se bazeze pe un plan ferm de aprovizionare în strictă concordanţă cu planul şi termenele de livrare. Aşa cum s-a văzut (cazul ambalajelor sau cel al livrării unor garnituri de mobilă cu piese lipsă), orice omisiune în acest angrenaj complex are pînă la urmă acelaşi efect : nelivrarea efectivă la export la termenul fixat. Organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii, precum şi a procesului de desfacere are ca obiectiv final şi realizarea acestui deziderat : producerea şi desfacerea ritmică a produselor. Pe această linie amintim şi necesitatea de a se corela judicios planul de livrări cu planul mijloacelor de transport, element care, în cazul cînd este neglijat, duce la consecinţele amintite. Şi încă ceva : coordonarea — pe bază de plan şi termene — a eforturilor diferitelor întreprinderi care participă la finalizarea unui produs destinat exportului, astfel ca livrarea acestuia să se facă la acelaşi termen de către toţi producătorii respectivi.

● **Influenţarea livrărilor ritmice la export prin cointeresarea materială a întreprinderilor.** Paralel cu întărirea disciplinei de plan şi contractuale, o eficienţă deosebită cu privire la ritmicitatea livrărilor ar avea aplicarea mai consecventă a principiului cointeresării întreprinderilor. Astfel, dacă sporul de un leu la un kg porc viu ar fi acordat în lunile de iarnă, cînd acest produs este cerut cu precădere la export, sîntem convinşi că întreprinderile producătoare ar lua toate măsurile să livreze cantităţile solicitate în aceste luni. La fel se pune problema şi cu alte sporuri sau prime acordate pentru export, de care trebuie să beneficieze toate întreprinderile care concură la realizarea lor şi nu numai acelea care finalizează exportul.

DIN CELE RELATATE în ancheta de faţă rezultă că există toate condiţiile pentru îndeplinirea ritmică a planului de export. Pentru aceasta se cer înlăturate cu maximă operativitate cauzele care provoacă neritmicităţi în livrări, prin adoptarea soluţiilor corespunzătoare, astfel ca sarcinile sporite fixate acestui sector de către conducerea de partid şi de stat să fie realizate integral la termenele stabilite.

Al. DETEŞAN
D. TARNAUCEANU

...linit :

MĂRFURILOR
...AREA
...I?

furilor livrate la extern este şi faptul că regularizarea diferenţelor rezultate la export, între preţul complet de export şi preţul în valută obţinut pe piaţa externă, se face imediat după expedierea în străinătate a mărfurilor pe baza facturii furnizorului, a buletinelor vamale şi a facturilor externe. Preţul complet de export cuprinzînd, pe lîngă preţul cu ridicata de întreprindere, cheltuielile suplimentare de export, acolo unde este cazul, şi adaosul comercial al întreprinderii de comerţ exterior (cheltuieli de circulaţie plus beneficiu), rezultă că o dată cu regularizarea diferenţelor de preţ, unitatea şi-a oprit sau a încasat prin adaos, cheltuielile de circulaţie şi beneficiul cuvenit. Această situaţie face ca beneficiul să se realizeze după efectuarea livrării mărfurilor, independent de încasarea la timp sau neîncasarea valorii acestora.

După cum este ştiut, în cazul cînd preţul complet de export este mai mare decît preţul de facturare la extern, pe măsura livrărilor, diferenţa între aceste preţuri se acoperă de la buget, iar pentru contravaloarea mărfurilor în devize, banca acordă zilnic credite pe documente remise spre încasare. În cazurile în care, datorită unor cauze subiective nu sînt încasate unele facturi, sînt refuzate la plată, sau la prezentarea documentelor se constată unele abateri de la normele legale, banca încetează creditarea, iar contravaloarea în devize a mărfurilor livrate este trecută la credite restante, pentru care se percep dobînzi penalizatoare. În toate aceste cazuri volumul creditelor restante nu reflectă volumul real al imobilizărilor, deoarece o parte din contravaloarea mărfurilor livrate s-a încasat de la buget sub forma diferenţelor de preţ, ceea ce face ca suma dobînzilor penalizatoare să fie cu mult mai mică faţă de dobînda care s-ar fi plătit pentru creditarea curentă a acestor mărfuri sub forma stocurilor. Aşa de exemplu, pentru aceeaşi cantitate şi fel de marfă la preţ complet de 200 000 lei şi la preţ de facturare la extern de 100 000 lei, în cazul cînd este creditată ca stoc curent se plăteşte o dobîndă anuală de 8 000 lei (200 000 × 4%), iar în cazul cînd este livrată la extern şi documentele au fost excluse de la creditare se plăteşte o dobîndă anuală de 6 000 lei (100 000 × 6%). În cazul de faţă s-a considerat cursul de revenire egal cu 2.

Totodată, trebuie să arătăm că stabilirea nivelului dobînzilor pentru creditele restante la 6%, indiferent de vechimea imobilizărilor şi la un nivel apropiat de cel pentru creditele curente de 4%, face, de asemenea, ca existenţa unor imobilizări în facturi neîncasate să se reflecte doar în mică măsură în rezultatele financiare. De aceea, **propunem ca dobînzile pentru credite restante să fie diferenţiate în funcţie de vechimea imobilizărilor.**

Iulian PETRESCU
Marin STELIAN
Controlori revizori în Ministerul Finanţelor

Marketing: „PRODUSE NOI — PIEȚE NOI"

ÎNTRE 20—22 IUNIE a.c. și-a desfășurat lucrările la Palma de Mallorca (Spania), cel de-al II-lea Seminar internațional de marketing cu tema: „Produse noi-piețe noi", organizat de Federația Internațională de Marketing (F.I.M.) în colaborare cu Asociația Spaniolă de Marketing. Această manifestare a avut loc sub președenția unui comitet de onoare din care printre alții, au făcut parte A. G. Granch, președintele Federației Internaționale de Marketing (Anglia), C. Fabrizi, profesor la Universitatea din Roma, D. Longman, vicepreședinte al companiei Schering (S.U.A.), G. Tagliacarne, președintele Asociației italiene de Marketing, Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei și ing. C. Burtică, ambasadorul României la Roma și a reunit circa 150 de profesori și specialiști în marketing din 18 țări europene. Dezbaterile, deschise de către dr. Jose C. Dragan, vicepreședinte al F.I.M. și președinte al Asociației Spaniole de Marketing, au fost axate în principal pe problemele privind repecusiunile economice și sociale legate de lansarea noilor produse și de schimburile comerciale între țări

Radar + busolă = marketing

ÎN PREZENT se impune ca în cadrul studiilor de dezvoltare ale economiei să se realizeze o concordanță între creșterea producției și cerințele pieței și consumului. Stocurile neraționale — s-a subliniat în cadrul seminarului — constituie cea mai rea calificare ce se poate da unui producător. Însăși productivitatea nu poate fi privită altfel azi, decît strîns legată de desfacere. Dar desfacerea presupune un temeinic studiu al pieții. De aci rezidă și importanța marketingului — noțiune încă controversată chiar și în occident. Astfel, noțiunea în sine are mai multe definiții. Inițial s-a plecat de la acel așa numit *market research*, adică studierea unui sector determinat al pieței pe baza sistemului eșantioanelor și analizelor econometrice, care dau posibilitatea determinării pieței actuale, viitoare și potențiale și a organizării desfacerii pe termen scurt, mediu și lung. În trecut se pornea în general, pentru studierea pieței de la producție la consum. În prezent însă, se urmărește un alt drum și anume acela care pornește de la consum, distribuție, circulație, către producție și care are ca regulă de bază sloganul „produci în funcție de ceea ce poți vinde". De aici s-a ajuns la definirea marketing-ului într-un sens mai larg — *marketing research* — adică cercetarea tuturor metodelor de legare a producției de consum, pe toate căile disponibile, de la ambalaj, transport, canalele de distribuție, publicitate și relații publice *(public image* cum îl numesc americanii și care are rolul de a prezenta publicului nu numai produsul ci și pe producător). În felul acesta marketingul ajunge să reprezinte o nouă viziune a economiei bazată pe prioritatea consumatorilor, cu consecința echilibrului dintre consum și producție și eliminării stocurilor excesive.

Marketingul a fost definit pentru economie ca un radar care identifică realitățile și o busolă care orientează.

De la o acțiune concentrică la o strategie globală

FOARTE MULTE ÎNTREPRINDERI — sublinia în comunicarea sa prof. Bernard Krief, președintele societății de consultanți în marketing cu același nume — fabrică un produs pentru a-l vinde în primul rînd în propria lor țară, încercînd abia după aceea să-l plaseze în exterior. Acest mod de a acționa — susține Krief — este contrar opticii marketingului, deoarece este vorba aci de o acțiune concentrică care constă în a opera din aproape în aproape, fără un plan prealabil de ansamblu. Rezultatul acestei practici este acela că se ajunge la pătrunderea pe o piață străină nu pe baza unui studiu serios pornit de la un plan de ansamblu, ci adesea pe baza unor relații de simplă vecinătate, de informare fortuită, de un contact ocazional. Strategia globală pe care a abordat-o prof. Krief, trebuie să se traducă printr-o „cunoaștere prealabilă a pieței (fie că e vorba de produse de larg consum sau mijloace de producție), care determină din toate punctele de vedere caracteristicile produselor pe care ne angajăm să le comercializăm, precum și sistemul de care ne vom folosi pentru aceasta". După părerea sa, această „strategie" se poate sintetiza în următoarele:

— realizarea unui maximum de informații de bază, datorită în special studiilor-pilot;

— conceperea și testarea produsului;

— fixarea obiectivului final;

— definirea unei zone operaționale și studierea ei în profunzime, încercînd în mod sistematic maximizarea beneficiilor, minimizînd costurile;

— definirea planului de acțiune de ansamblu care asigură locul fiecăruia din mijloacele alese; dezvoltarea acestui plan de ansamblu pe tactici locale;

— prevederea soluțiilor de înlocuire.

Evident că pentru toate acestea este nevoie de o cunoaștere perfectă a problemelor economice și de multă imaginație. Rutina nu-și are locul în cadrul marketingului. Conducătorul de întreprindere care dorește să-și construiască în mod serios planurile sale pentru noile produse, de promovarea lor, de relații publice și în special de organizare a acțiunilor sale în ceea ce privește distribuția, publicitatea, etc, trebuie să aleagă de fiecare dată studiile cele mai bine adaptate problemei. Strategia sa va trebui să se întemeieze pe: studii economice generale; studii cantitative în raport cu consumatorul și determinarea în totalitate a pieței potențiale (cîte persoane pot cumpăra de exemplu un anume produs, și ce cantitate de produse pe an); studii cantitative raportate la vînzările cu ridicata și cu amănuntul; un studiu al circuitelor de distribuție care să inventarieze nu numai pe cele deja utilizate, ci pe toate celelalte posibile (se recurge în acest caz în mod obișnuit la teoria grafelor); studii de atitudine și motivaționale ale consumatorilor pentru a identifica nu numai motivațiile pozitive, ci pentru a descoperi și motivațiile negative; o cunoaștere profundă a concurenței directe și indirecte și nu numai a celei actuale, ci și a celei posibile etc.

Evident că lansarea unui nou produs este posibil să se lovească în unele cazuri la început de scepticism și lipsă de interes din partea consumatorilor. Acesta este și motivul pentru care, spre a învinge această inerție a pieței, fiecare producător are datoria de a da dovadă de o mare energie, inițiativă și cunoaștere, pentru a lupta împotriva unei asemenea eventualități, și de a folosi toate mijloacele pe care i le oferă marketingul pentru a asigura „noului născut" un demaraj rapid și rentabil. Este vorba cu alte cuvinte de o muncă de sinteză, — cum sublinia prof. C. Fabrizi — de o operă a conducerii generale a întreprinderii, în care **marketingul are ca misiune exploatarea cunoașterii cererii,** pentru a o putea exprima în limbaj industrial și comercial la dispoziția întreprinzătorului.

Investigarea necesităților consumatorilor

O PROBLEMĂ IMPORTANTĂ care a suscitat multe discuții și care a făcut — pe diverse aspecte — obiectul comunicărilor participanților, a fost aceea a lansării noilor produse. Privit ca o adevărată politică comercială, marketingul — sublinia de exemplu prof. Bernardo Rabassa Asenjo — are în primul rînd sarcina de a defini acea strategie ideală de impulsionare a ofertei și de facilitare a pătrunderii produselor pe noi piețe. Dar pentru a comercializa, este imperios necesară cunoașterea problematicii necesităților consumatorilor, atît a bazelor sale teoretice care determină mecanismele psihologice existente ale procesului, cît și a metodelor de investigație. Studiul comportamentului individului constituie un mijloc eficace care duce la cunoașterea structurii necesităților de consum. Două metode sînt decisive în această direcție: **observația** — care, ca sistem de investigare, poate duce la determinarea unor elemente spontane de manifestare a consumatorului (dar care presupune o oarecare dificultate în ceea ce privește sistematizarea informațiilor și rezultatelor obținute); și **experimentarea**: metoda cea mai utilă în munca specialistului. Ea folosește o serie de tehnici de la oligoscopie pînă la testele de gust, de la proba produselor la superpiețele simulate, etc., ce permit sistematizarea pe date concrete a informațiilor și obținerea unor rezultate precise ale investigației în care necesitățile pot fi clasificate în funcție de importanța lor și de gradul lor de urgență.

De o deosebită atenție s-a bucurat comunicarea lui R. Laffy, director general al societății SEMA METRA International-Paris cu tema „Cercetarea și dezvoltarea noilor produse prin metoda Marsan", cea a specialistului în informatică M. C. Lalanne (Air France) axată pe „Utilizarea ordinatorilor în problemele de marketing", a prof. Gabriele Morello, președinte a lui European Association of Management Training Centres privind „Strategia piețelor multinaționale", a dr. M. C. Demetrescu (România) cu tema „Investigarea piețelor internaționale și determinarea ariilor de influență", precum și comunicarea cu tema „Cercetarea noilor produse și a ideilor noi" susținută de Colin Greenhalgh specialist în problemele de cercetare a pieței (Anglia), precum și intervenția dr. C. Florescu, decanul Facultății de comerț al Academiei de Științe Economice din București, care a și prezidat una din ședințe. Evident că fiecare comunicare (cum s-a și urmărit de altfel) a constituit prilejul a nenumărate intervenții care fiecare în parte a reprezentat în fapt o lecție despre marketing și activitatea de cercetare din domeniul atît de vast al studiului pieței.

Viorica BABA

Palma de Mallorca, Iunie

• **AUTO-TRACTOR a livrat 1000 remorci basculante în U.R.S.S., 172 cultivatoare în R.P. Ungară, 224 semănători și 16 selectoare universale în R.P Bulgaria, 140 pluguri și 15 agregate pentru irigații în Iran, 525 autocamioane de 3 tone și 15 autoturisme de teren în R.P. Chineză, 352 autoturisme de teren în R.S. Cehoslovacă și 11 autocamioane în Columbia.**

• **MAȘINEXPORT a exportat 3000 electromotoare asincrone de puteri cuprinse între 0,7 și 90 kW către parteneri din U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă și Danemarca; s-au încheiat contracte care prevăd exportul de mașini pentru industrializarea lemnului în Pakistan, scule diferite în R.F. a Germaniei și articole de feronerie în Libia.**

• **AGROEXPORT a încheiat contracte pentru exportul a 265 t făină de coceni în Austria și**

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

Elveția, 123 000 maldări de stuf pentru construcții în Austria, Olanda și R.F. a Germaniei, 1140 t fasole furajeră în Olanda și Elveția, 2000 t tutun, 550 t soia și 250 t rădăcini de cicoare în Elveția, 15 t semințe coreandru în R.F. a Germaniei, 350 t germeni de griu în Finlanda.

• **CHIMIMPORT va exporta 700 t fenol sintetic în Austria, Elveția și R.F. a Germaniei și coloranți organici în Siria, Italia, Izrael și Turcia.**

• **TEHNOIMPORT a încheiat contracte care prevăd exportul a 140 000 rulmenți în Austria și Pakistan. De asemenea s-au încheiat contracte cu firma „Brüel & Kjaer" din Danemarca pentru importul de aparatură electroacustică, iar cu firma „Gevaert Agfa" din Belgia, pentru importul de diverse materiale fotosensibile.**

PE UNELE ȘANTIERE BUCUREȘTENE

(Urmare din pag. 5)

rat și se desfășoară și în prezent cu un număr foarte redus de muncitori, față de necesar. Pe șantierele Fabricii de mașini-unelte și agregate și Uzinei „23 August", în unele zile, din numărul total de muncitori lucrează numai 50—60%. Unii maiștri și ingineri sînt schimbați foarte des de pe un șantier pe altul.

Este de la sine înțeles că toate acestea s-au reflectat într-o productivitate scăzută a muncii, în desfășurarea lentă a lucrărilor și, în ultima instanță, în calitatea slabă a lucrărilor executate. La Uzina de pompe, tîmplăria metalică de la geamuri nu este executată la dimensiunile corespunzătoare, ferestrele nu se închid bine și nu asigură etanșeitatea necesară. La F.M.U.A.B., din cauza soluțiilor tehnice necorespunzătoare proiectate de I.P.L. și a lucrărilor de slabă calitate executate de I.C.S.I.M., acoperișul halei principale a trebuit să fie refăcut în vara anului 1966, cheltuindu-se pentru aceasta în plus suma de 6 milioane lei. De fapt, nici în prezent acoperișul nu este adus în stare de totală etanșeitate și, din această cauză, va mai fi necesar să se cheltuiască sume însemnate de bani.

Necontractarea utilajelor la timp și consecințele ei

ÎN ÎNDEPLINIREA exemplară a planului de investiții, o importanță deosebită prezintă sincronizarea lucrărilor de construcții cu cele ale montării utilajelor tehnologice. În acest sens, un rol esențial are contractarea utilajelor din vreme atît din import, cît și din țară în așa fel încît sosirea lor pe șantiere să coincidă cu datele fixate pentru montaj. Analizînd preocuparea manifestată în această **direcție se constată că,** la unele întreprinderi importante din punct de vedere al volumului investițiilor cum sînt: „Acumulatorul", F.R.B., F.M.U.A.B., utilajele au fost contractate în întregime. Cu toate acestea pînă de curînd nu erau încheiate contracte de livrare a utilajelor în valoare de circa 40 milioane lei. Necontractarea la timp a utilajelor și la termene ferme, are consecințe din cele mai grave. De exemplu, neachiziționarea utilajelor pentru fabricarea elementelor galvanice la F.C.M.E., periclitează realizarea sporului de capacitate de 32 milioane elemente galvanice, ținînd seama că punerea în funcțiune a obiectivului respectiv este planificată în trimestrul IV a.c. La Uzina „23 August", necontractarea unor utilaje importante în valoare de 8 milioane lei, periclitează, de asemenea, punerea în funcțiune în trimestrul IV a.c. a sporului de capacitate de 200 motoare Diesel de 350 CP.

Se manifestă însă și alte fenomene. La unele întreprinderi, datorită necorelării sosirii utilajelor cu executarea construcțiilor respective, stau imobilizate fonduri importante, ca urmare a stocurilor formate. Astfel, la „Acumulatorul" se află în stoc utilaje în valoare de 20 milioane lei, la F.R.B., 15 milioane lei, la F.C.M.E. 22 milioane lei, la Uzina „23 August", 16 milioane lei. Pentru aceste stocări de utilaje, întreprinderile respective plătesc drept penalizări sume importante, care afectează eficiența economică a întregii activități.

★

Cu prilejul unei analize ce a avut loc recent la comitetul de partid al sectorului III privind stadiul de realizare a planului de investiții pe semestrul I/1968, au fost reliefate cauzele care au generat o serie de deficiențe, adoptîndu-se, totodată, un plan corespunzător de măsuri tehnico-organizatorice. Aplicarea lor consecventă în practică, de către beneficiari, proiectanți și constructori, va permite recuperarea rămînerii în urmă și realizarea **integrală a prevederilor planului de investiții pe 1968.**

PRINCIPII TEORETICE ȘI METODOLOGICE

(Urmare din pag. 3)

aceste considerente apare justificată stabilirea prețului de livrare la un nivel inferior celui de contractare.

Sînt însă ramuri și culturi la care nivelul de productivitate a muncii este aproximativ același, iar cheltuielile materiale se evaluează în condiții similare. Este cazul, de pildă, al legumiculturii, viticulturii, pomiculturii și creșterii animalelor. De aceea, este principial justificată fixarea prețului de livrare la nivelul prețurilor de contractare. Socotim însă că în condițiile în care consumul de muncă materializată în întreprinderile agricole de stat va fi evaluat după aceleași norme ca și în cooperativele agricole, dispare unul din elementele care condiționează diferențierea prețului. Rămîne însă diferența determinată de deosebirile de nivel de productivitate a muncii (la unele ramuri și culturi). Rezolvarea acestei probleme ar putea consta însă nu numai în diferența de preț, ci și în cea de impozit pe circulația mărfurilor, ceea ce ar duce la transferarea la bugetul statului a acestei diferențe. În felul acesta, s-ar putea asigura unitatea sistemului de prețuri, păstrînd elasticitatea pîrghiilor de preluare a unei părți mai mari din venitul net creat în întreprinderile agricole de stat.

O a doua problemă care își cere răspunsul este măsura în care actualele prețuri la produsele din întreprinderile agricole de stat asigură sursele necesare pentru reproducția lărgită. Desigur că nu putem aprecia întru totul fundamentarea economică a prețului, după nivelul actual de rentabilitate la diferite produse, știut fiind că cheltuielile sociale de producție trebuie să includă numai costurile reale, eliminînd cheltuielile nejustificate. Însă, cînd ani de-a rîndul un produs se menține nerentabil, cu toate eforturile făcute pentru reducerea prețului său de cost, este clar că nivelul prețului de livrare (fie el chiar la nivel de preț de contractare), nu corespunde cheltuielilor sociale, fără a mai aminti că nu permite acumulări pentru reproducția lărgită. Aș menționa cazul tipic al producției de lapte de vacă, precum și al celei de carne de vită care, cu toate îmbunătățirile aduse în ultimul timp sistemului de prețuri, rămîn nerentabile, provocînd pierderi. Chiar și la carnea de porc, precum și la unele produse din creșterea oilor, nivelul de rentabilitate este insuficient (în unii ani se produc chiar pierderi), pentru a permite finanțarea unor noi investiții din resurse proprii.

Aceasta arată că, în cazul unora din produsele animaliere, prețul nu acoperă cheltuielile necesare de producție și nu poate constitui un stimulent pentru sporirea producției. De altfel, nu este întîmplător că de ani de zile producția medie de lapte pe vacă furajată se menține la același nivel, deoarece sporirea ei ar fi însoțită de creșterea pierderilor. Toate acestea arată că, îndeosebi la produsele animaliere, se simte nevoia unei noi corelări a cheltuielilor sociale cu prețul, asigurîndu-se astfel o condiție de bază pentru sporirea producției.

O reașezare a prețurilor este necesară la unele produse și în sens invers, adică al micșorării lor, pornind, de asemenea, de la nivelul cheltuielilor sociale de producție. Un exemplu semnificativ este prețul la semințele de floarea-soarelui, care face din această cultură una dintre cele mai rentabile culturi din întreprinderile agricole de stat, rata rentabilității oscilînd în jurul a 100%.

Nivelul prețului la această cultură a fost fixat într-o perioadă de deficit de ulei comestibil, cînd producătorii (inclusiv I.A.S.) trebuiau cointeresați nu numai în sporirea producției la hectar, ci și în extinderea suprafețelor respective. Între timp însă condițiile s-au schimbat: a fost sporită substanțial producția la hectar prin introducerea de noi soiuri intensive și îmbunătățirea agrotehnicii; a fost redus consumul de muncă prin mecanizarea complexă, ceea ce a dus la reducerea însemnată a cheltuielilor de producție. Așa se face că actualmente nivelul prea ridicat de rentabilitate la această cultură poate să se transforme într-o piedică a creșterii mai departe a producției și a reducerii cheltuielilor de producție la unitatea de suprafață. O situație similară întîlnim și la cultura piersicului (rată a rentabilității de circa 150%) și la alte culturi.

O trăsătură distinctivă a sistemului de prețuri în întreprinderile agricole de stat, față de restul agriculturii, este unicitatea lor. În agricultura cooperatistă, prețurile la cereale și alte produse sînt diferențiate pe zone, pentru a cointeresa producătorii agricoli care utilizează terenuri mai proaste, în obținerea cantităților de grîu, porumb etc., necesare economiei naționale (în principiu, diferențierea prețurilor pe zone se practică la culturile care se obțin în condiții pedoclimatice diferite). Totodată, prețul zonal este folosit și pentru preluarea unei părți din renta diferențială.

În întreprinderile agricole de stat însă, pornindu-se de la principiul potrivit căruia produsele sînt livrate statului care finanțează aceste unități de la buget, indiferent de rezultatele lor financiare, s-a practicat în permanență sistemul prețurilor unice. Or, trebuie spus că în prezent, cînd mărimea structurii culturilor este fixată prin sarcină de plan, un asemenea sistem nu este stimulatoriu nici pentru unitățile care folosesc terenuri mai bune, nici pentru cele care folosesc terenuri mai proaste.

De pildă, prețul unic la grîu nu este convenabil pentru toate regiunile. În timp ce pentru întreprinderile agricole de stat cultivatoare de grîu din Bărăgan sau Banat, un asemenea preț asigură o activitate rentabilă, chiar în anii cu recolte mai slabe, în cele din podișul Moldovei (care dispun de terenuri mult mai puțin fertile), acest preț acoperă cheltuielile de producție numai în anii cu recolte bune. Aceasta înseamnă că întreprinderile agricole de stat cu terenuri bune nu sînt cointeresate în reducerea cheltuielilor de producție, deoarece prețul le asigură recuperarea celor existente, iar cele de pe terenuri mai proaste, nu mai au nici un stimulent pentru economisirea cheltuielilor de producție pentru că tot nu vor asigura o activitate rentabilă. Și într-un caz și în altul, pierd nu numai întreprinderile, ci întreaga economie națională. Precum se vede, premisa de la care s-a pornit, potrivit căreia pierderea dintr-o zonă poate fi compensată prin beneficiul suplimentar din altă zonă, s-a dovedit falsă, nedînd rezultatele scontate.

De aceea, problema diferențierii zonale a prețurilor la produsele obținute de la culturile pe care nevoile economiei naționale ne impun să le cultivăm și pe terenurile mai proaste, este la fel de importantă și pentru întreprinderile agricole de stat.

Diferențierea zonală a prețurilor la grîu, porumb etc. ar cointeresa toate unitățile cultivatoare în sporirea producției și reducerea cheltuielilor la hectar, asigurînd o activitate economică rentabilă, prețul fiind folosit ca o adevărată pîrghie economică de asigurare a resurselor necesare reproducției lărgite. În felul acesta, **diferențierea zonală a prețurilor la produsele care îndeplinesc condițiile de mai sus, este un atribut absolut necesar pentru aplicarea principiului gestiunii economice proprii în toate întreprinderile agricole de stat.**

Prețul unic și-ar găsi (și își găsește), justificare în cazul în care avem posibilitatea să obținem orice produs în cantitățile cerute de nevoile economiei naționale, în cele mai bune condiții de producție — pe terenurile cele mai corespunzătoare culturii respective. În aceste condiții nu se încalcă de loc cerințele economiei naționale, iar întreprinderile agricole de stat ar cultiva produsul respectiv numai acolo unde producerea lui se dovedește rentabilă.

O ultimă problemă care reține atenția este aceea a gradului de rentabilitate și a indicatorilor de exprimare a lui. Este cunoscut că beneficiul trebuie să asigure sursele necesare pentru reproducția lărgită. În acest caz înseamnă că rata optimă a rentabilității este determinată de rata acumulării care, la rîndul ei, depinde de raportul dintre ritmul de dezvoltare a producției agricole și cel de creștere a fondurilor de producție (fixe și circulante), precum și de rata reproducției lărgite. La un ritm mediu anual de sporire a producției agricole de 8% (presupunem) și la un indice de corelație a fondurilor de producție cu producția globală egal cu 1, rata reproducției lărgite a fondurilor de producție este egală cu 8%. Presupunînd că numai 80% din fondul de acumulare este folosit pentru reproducția fondurilor de producție direct productive, înseamnă că avem nevoie de o rată a acumulării de cel puțin 10%. Sursa acumulării din posibilități proprii fiind beneficiul, unei anumite rate a acumulării trebuie să-i corespundă o anumită rată a beneficiului. Actuala rată a rentabilității, calculată ca raport între beneficiul realizat și cheltuielile de producție (numai pentru producția-marfă), nu ne permite o asemenea corelare. Iată de ce, este necesară **introducerea unui nou indicator de rentabilitate — rata beneficiului — calculată ca raport dintre beneficiu și soldul mediu anual al fondurilor de producție (pentru întreaga producție, indiferent de proporția în care devine producție-marfă).** Acest indicator permite aprecierea directă a relației care trebuie să se creeze în procesul de producție între rentabilitate și reproducția lărgită, deoarece rata beneficiului se raportează la totalitatea fondurilor de producție. O asemenea raportare este firească, dacă ținem seama că totuși repartizarea pe ani a cheltuielilor fixe este convențională și că fondul fix participă la procesul de producție nu parțial (nu apare în cazul cheltuielilor de producție), ci integral, cu întreaga sa capacitate. Folosirea acestui indicator direct și centralizator al rentabilității demonstrează o dată în plus **necesitatea determinării rentabilității pentru întreaga producție, deoarece fondurile de producție participă la obținerea ei.**

Luarea în considerare a acestor sugestii ar putea contribui la îmbunătățirea activității economice a întreprinderilor agricole de stat, ele încadrîndu-se în directivele date de către Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1967.

CURIER

■ Lucrarea **Tendințe actuale ale cercetării științifice,** apărută în traducere românească în Editura științifică, București, 1968, 304 pag., este forma finală a unui raport întocmit de prof. Pierre Auger (Franța) sub îndrumarea unui comitet consultativ special, compus din reprezentanți desemnați de Națiunile Unite, instituțiile ei specializate și Agenția internațională pentru energia atomică. În lucrare se tratează **tendințele principale** ale cercetării științifice și **aplicarea** cunoștințelor științifice în scopuri pașnice, tendințele generale în **organizarea** cercetării științifice și în difuzarea rezultatelor acesteia și se fac **recomandări** în aceste direcții. În concepția lui Auger știința pură nu poate fi separată în mod absolut de știința aplicată. Prezentînd marile curente

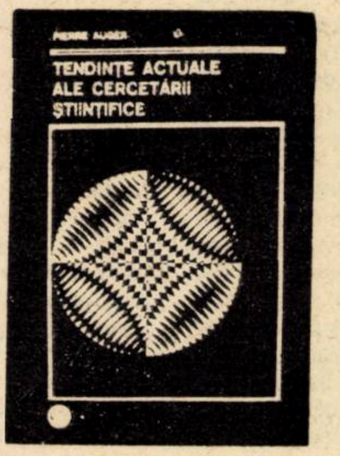

ale gîndirii teoretice și ale cercetării experimentale, autorul evidențiază existența unei profunde unități între cercetări. „Dacă descoperirile științifice măresc totalitatea cunoștințelor într-un ritm vertiginos, apar, din fericire, în același timp, spune Auger, mari idei directoare — ca cea de «structură» sau de «informare» — care permit să se îmbrățișeze dintr-o singură privire o mulțime de domenii speciale ale cercetării".

■ În literatura de specialitate sînt prezentate numeroase tehnici de conducere. De cele mai multe ori un bun conducător nu folosește o singură metodă, ci o **sinteză** a mai multor tehnici. Pentru a o realiza trebuie cunoscute în prealabil toate tehnicile aplicabile. În acest scop dr. Diether Walz prezintă, într-un articol publicat în nr. 5/1968 al revistei DAS RATIONELLE BÜRO (R.F.G.) 1968, esența următoarelor 6 tehnici de conducere: 1. principiul **selecției** în conducere, care constă în alegerea și acordarea atenției problemelor ce urmează să fie supuse unei anumite decizii; 2. principiul **excepțiilor,** care pleacă de la premisa că un șef trebuie să intervină numai atunci cînd au loc abateri de la mersul normal al activității sau cînd apar elemente noi în desfășurarea procesului economic; 3. conducere bazată pe **programe dinainte stabilite,** principiu de conducere care îl echivalează pe conducător cu un calculator electronic; 4. principiul **sistem-analistului,** care îl transformă pe conducător într-un cercetător științific, bun cunoscător al metodelor moderne de cercetare operațională și al ciberneticii; 5. principiul **colaborării și convingerii** activului de salariați, care constă în antrenarea întregului colectiv la îndeplinirea responsabilităților lor în realizarea obiectivelor; 6. conducere în **funcție de rezultate,** care presupune luarea unor decizii oarecum postoperative, a căror operativizare depinde de existența unor tehnici de simulare.

■ În renumita sa teorie a „costurilor comparative", Ricardo pornea de la postulatul că în schimburile internaționale fiecare țară exportă produsele al căror preț de cost este relativ scăzut și importă produsele al căror preț de cost este în țara respectivă relativ ridicat. Prin intermediul teoriei cantitative a banilor se ajunge la concluzia reglementării automate a balanțelor de plăți. În articolul **Evoluția teoriei costurilor comparative în lumina teoriei planificării,** apărut în revista EKONOMISTA, Varșovia, nr. 2/1968, Juliusz Kotyński afirmă că această teorie poate fi considerată ca o parte a teoriei luării deciziilor. După autor, majoritatea obiecțiilor referitoare la concluziile teoriei tradiționale a costurilor comparative sînt legate de caracterul premiselor acestei teorii. Înlăturînd succesiv o serie de premise limitative și introducînd treptat elemente noi, s-ar putea trece de la modelul lui Ricardo la modelele deschise dezvoltate pentru o țară și la modelul pieței internaționale, care se construiesc în prezent în multe variante. Această transformare treptată ilustrează, după autor, evoluția teoriei costurilor comparative de la interpretarea clasică la teoria actuală a planificării.

■ Cartea profesorilor americani James Quirk și Rubin Saposnik **Introduction to General Equilibrium Theory and Welfare Economics** (Introducere în teoria echilibrului general și în teoria economică a bunăstării), Mc Graw-Hill Book Company, New-York, 1968, 221 pag., își propune să prezinte, cu un instrumentar matematic relativ redus, stadiul actual al dezvoltării teoriei echilibrului economic și a optimizării economiei în gîndirea occidentală. Pornind de la distincția dintre **microeconomie** și **macroeconomie,** teoria echilibrului general este considerată ca o punte între aceste două categorii: ea utilizează instrumentele microeconomiei pentru a analiza comportarea macroeconomiei (economiei în ansamblu). La fel cu macroeconomia, teoria echilibrului general se ocupă cu relațiile reciproce existente în economie între piețele de mărfuri și de servicii; la fel cu microeconomia, analiza din teoria echilibrului general se desfășoară mai curînd în termeni ce exprimă agenți individuali de decizie și mărfuri individuale, decît în termeni agregați. Problemele fundamentale la care teoria echilibrului general încearcă să răspundă sînt aceleași cu cele puse în teoria macroeconomică: date fiind condițiile economice diferite, ce mărfuri va produce economia, cum vor fi produse acestea și cine le va obține? Dar, în timp ce macroeconomia oferă răspunsuri în termeni agregați, teoria echilibrului general oferă răspunsuri în termenii consumatorilor, producătorilor și mărfurilor individuale și le transformă pe acestea în mărimi agregate.

ORMIG

MECANIZAREA PREGĂTIRII FABRICAȚIEI

- raționalizează producția, contribuie la creșterea productivității și micșorează costurile de fabricație;
- confecționează în numărul de exemplare dorit documente clare, certe și ușor sortabile pentru decontarea salariilor, materialelor și pentru postcalcul;
- accelerează sistemul de informare;
- preîntîmpină erori, timp de așteptare și timpi morți în ateliere;
- creează condițiile pentru introducerea unei planificări raționale în ateliere, pentru încărcarea justă a mașinilor și pentru combaterea rebuturilor.

În combinație cu fișele perforate, sistemul se aplică de peste 30 de ani în multe țări

Peste 10 000 întreprinderi industriale din toate continentele sînt înzestrate cu aparate ORMIG pentru pregătirea mecanizată a fabricației.

Rugăm cereți prospectul gratuit nr. 202 Ro.

ORMIG Organisation-Mittel GmbH
Berlin 42, Wolframstr, 87—91

PUBLICOM

Flaro Vă prezentăm : Întreprinderea „Flamura roșie"-Sibiu (I)

3000 DE GRUPE DE PRODUSE 10 000 DE TIPODIMENSIUNI

Se ambalează trusele stilou-creion.

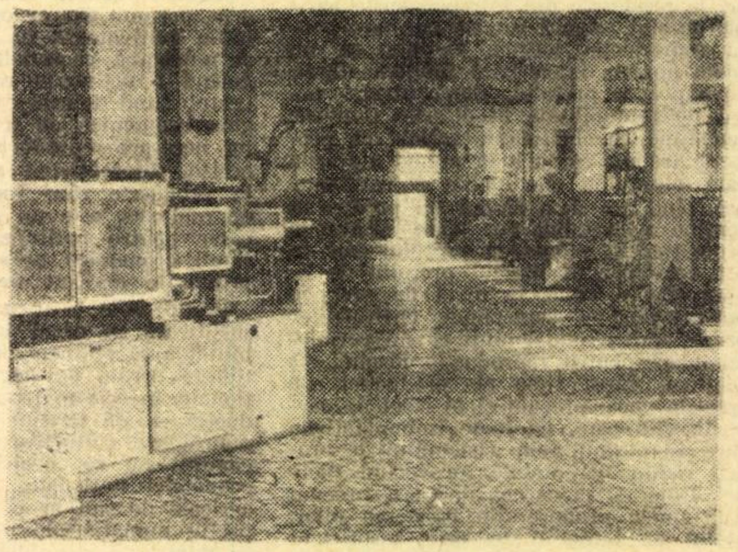
Secția termoplaste, unde se produc accesorii injectate pentru industria textilă.

Pe malul stîng al Cibinului, în perimetrul cel mai industrializat al Sibiului, aproape de o serie de alte întreprinderi cunoscute în țară și peste hotare, se află „Flamura roșie". Acolo a fost cîndva, înainte de naționalizare, Fabrica „Gratiosa", în care lucrau circa 400 de salariați, spre a produce articole de birou și papetărie. Întreprinderea a căpătat numele actual în 1948, cînd s-a efectuat și o comasare parțială sau integrală cu unele întreprinderi mai mici ca : Deroba, Arlalit, Orlalit, Amit, Celuloidul

Profilul fabricii s-a schimbat treptat, gama sortimentelor a crescut neîncetat și este în continuă evoluție. „Flamura roșie" din zilele noastre fabrică anual 3000 de grupe de produse, în 10 000 de tipodimensiuni care, după destinația lor, se împart în două mari categorii : accesorii pentru industria textilă și bunuri de larg consum.

Principalele materii prime utilizate sînt furnizate de către o serie de întreprinderi din țară, între care : „Industria Sîrmei"-Cîmpia Turzii (sîrmă), Uzina „Oțelul roșu" (benzi laminate de oțel), Fabrica „Nicolae Bălcescu" din Zărnești (hîrtie industrială), Combinatul chimic - Făgăraș, (bachelită și aminoplast), Combinatul de cauciuc sintetic din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej (polistiren), Combinatul chimic de la Brazi (polietilenă de înaltă presiune). Din import se procură polietilenă de joasă presiune, polipropilenă, polietilenă - plăci, celuloid - țevi, pastă pentru pixuri, penițe de stilou, coloranți.

1700 de salariați, dintre care 30 de ingineri, lucrează în două sau trei schimburi — după specificul procesului de producție și în funcție de posibilități — în secțiile principale și auxiliare, în atelierele de reparații și de întreținere.

Succesiunea de faze prin care trece un produs, de la contractare și pînă la livrarea către beneficiar, se deosebește substanțial de aceea obișnuită în alte întreprinderi, deoarece aici se fabrică o mare varietate de produse, adesea unicate sau serii foarte mici. Întreprinderea avînd un astfel de specific deosebit, tehnologiile de fabricație au la rîndul lor o răspîndire limitată : fabricația accesoriilor pentru industria textilă (spete, cocleți garnituri rigide pentru carde, tuburi textile și altele), bunuri de consum (ace de cusut, stilouri, creioane cu pastă etc.).

Pentru o unitate industrială ca aceasta, cu asemenea tehnologii specifice, de strictă specializare și de răspîndire limitată, producția de utilaje indigenă nu satisface integral cerințele, astfel încît s-a simțit nevoia achiziționării lor din străinătate. Și s-au importat mașini de injecție, strunguri automate, prese pentru pioneze și pentru penițe, laminoare pentru sîrmă, mașini de confecționat spete și cocleți, prese hidraulice pentru termorigide. În diferitele secții ale întreprinderii funcționează, de asemenea, numeroase tipuri de mașini și utilaje produse în țară, printre care : strunguri, freze, raboteze, prese cu excentric (proiectate la Fabrica de ață de tricotat din București și executate apoi la „Tehnometal") și multe altele.

Considerentele de ordin tehnic menționate, ca și cele de ordin economic (printre care necesitatea reducerii cît mai substanțiale a importurilor), au condus la orientarea întreprinderii în direcția proiectării și executării în regie proprie sau în colaborare a unor utilaje necesare procesului de producție. De asemenea au mai contribuit la dezvoltarea activității de autoutilare următoarele elemente :

- mecanizarea și automatizarea unor operații tehnologice cu volum mare de muncă ;
- dezvoltarea fabricației la unele grupe de produse ;
- eliminarea locurilor înguste prin multiplicări de utilaje ;
- asimilări de tehnologii noi.

Executarea unui asemenea utilaj are la bază un studiu tehnico-economic detaliat, care arată eficiența economică, exprimată de la caz la caz, în economie de valută, creșterea productivității muncii, beneficii peste plan etc. De asemenea, se ia în considerare termenul de realizare în raport cu achiziționarea lui din afară, precum și sursa de finanțare.

Se poate spune că aici s-a creat o tradiție în realizarea de utilaje specifice. Avantajele incontestabile ale dezvoltării parcului de utilaje prin autoutilare au dus la organizarea sistematică a acestei activități, prin formarea unei grupe speciale de proiectanți de utilaje alcătuită din 11 ingineri și tehnicieni care lucrează pe bază de planuri trimestriale. La elaborarea planurilor de perspectivă pentru asimilarea de utilaje, este consultat un colectiv larg de ingineri, tehnicieni, maiștri, inovatori și se ține seama de sarcinile care stau în fața întreprinderii în perioadele următoare.

Obiectivul principal îl constituie ridicarea gradului de tehnicitate a proceselor de fabricație cu influență directă asupra calității produselor și prețului de cost al acestora.

Graficul numărul 2 prezintă numărul utilajelor proiectate și executate în întreprindere începînd cu anul 1960.

Paralel cu evoluția cantitativă a asimilării de utilaje noi, activitatea aceasta a progresat și sub raport calitativ în sensul că s-au abordat utilaje tot mai complexe și la un nivel de tehnicitate din ce în ce mai ridicat. Un exemplu concludent îl constituie asimilarea fabricației în țară a cursorilor de filat și răsucit, pentru care întreprinderea a construit trei mașini automate de prelucrat sîrmă, în loc să le achiziționeze din import. În felul acesta, pe lîngă reducerea importului de cursori s-au economisit în plus 153 000 lei valută prin renunțarea la achiziționarea din străinătate a acestor utilaje. De asemenea, fiind o mașină universală, are multiple utilizări și este în curs de extindere la mai multe întreprinderi (Fabrica de ace de tricotat-București, I.I.S.-11 Iunie-Galați și altele).

Tot în scopul asimilării în fabricație a accesoriilor textile care se importă (maioane, cocleți plați, garnituri rigide pentru carde de bumbac), colectivul întreprinderii a proiectat o serie de utilaje care au fost executate sau sînt în curs de execuție. Astfel, prototipul mașinii de ștanțat garnituri rigide pentru carde de bumbac este în curs de experimentare și dă rezultate satisfăcătoare, fapt care va permite renunțarea la achiziționarea din import a celor 10 mașini similare prevăzute în proiectul de dezvoltare a întreprinderii.

La produsul maioane, pentru fabricația de cocleți, la un moment dat furnizorul străin, unic în Europa, a încetat să-l mai livreze. În această situație s-a căutat înlocuirea lui printr-un produs fabricat în întreprindere. După o serie de experimentări, s-a reușit punerea la punct a tehnologiei de fabricație și a utilajelor aferente.

O contribuție deosebit de importantă în acțiunea de dezvoltare a întreprinderii a avut mișcarea de inovatii și invenții.

În perioada 1960—1967 au fost realizate 13 utilaje ca inovații, care au o eficiență economică anuală de peste 500 000 lei (mașină de aplatizat mine cu pastă, mașini de imprimat creioane, mașina de frezat nituri și altele). În afară de aceasta, 9 utilaje, de construcție complet originală au fost înregistrate ca inovații, ele aducînd întreprinderii economii anuale de aproape 700 000 lei. Dintre cele mai importante cităm mașina automată de confecționat penițe, care concentrează în mod original mai multe operații, reducînd procesul tehnologic de la 22 operații la 5.

Au mai fost brevetate utilaje ca : mașina de perforat tuburi, de presat tuburi, de încercat stilouri și altele care au un nivel tehnic ridicat și funcționează în bune condițiuni, asemenea mașinilor de lustruit andrele, instalațiilor de cromare dură și cu luciu, mașinilor automate de confecționat ace de gămălie, de capsat cutii etc., care dacă s-ar fi achiziționat din import, ar fi necesitat peste un milion de lei valută.

Este în curs de execuție o altă serie de utilaje, proiectate în ultima perioadă ca : presă pneumatică, automat pentru confecționat cocleți plați, instalație automată de normalizat sîrmă pentru cocleți, instalație de eloxare și altele, care vor genera importante economii de valută.

În cadrul planului de dezvoltare a întreprinderii, un număr important de utilaje urmează să se realizeze prin efort propriu. În acest scop au fost proiectate sau sînt în curs de proiectare o serie de utilaje și instalații ca : mașină de rectificat fără vîrfuri, mașină semiautomată de rectificat penițe de stilou, presă hidraulică de balotat deșeuri metalice, instalație de aurire, uscător continuu pentru tuburi textile ; se va mecaniza transportul intern la secția tuburi textile.

Executarea utilajelor amintite se face atît în regie proprie, cît și prin colaborare cu alte întreprinderi.

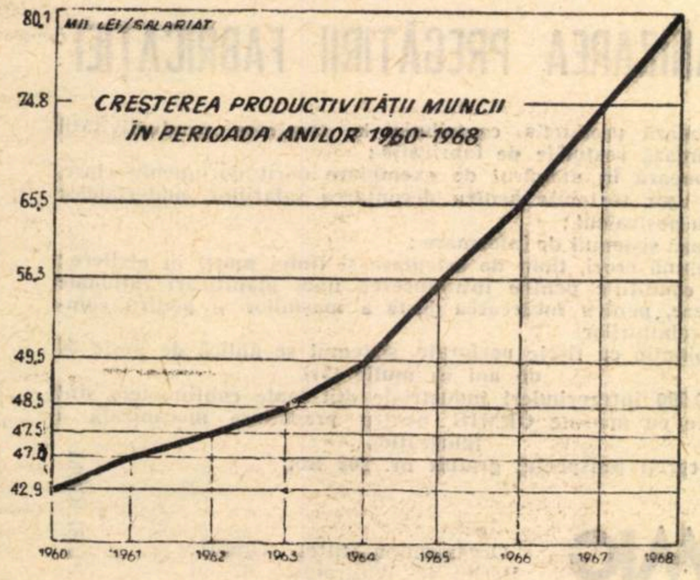

Grafic nr. 1

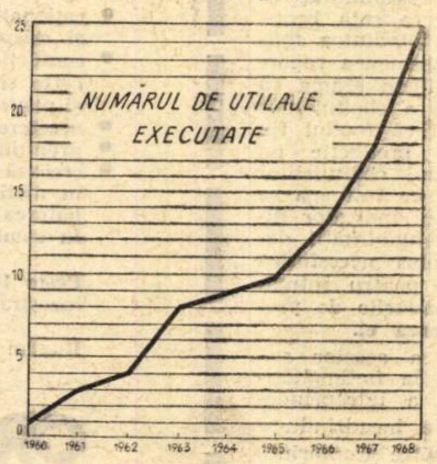

Grafic nr. 2

PUBLICITATE

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ȘI FACTORUL UMAN

INTERVIURILE pe care le publicăm astăzi, ultimele din seria pe care ne-a prilejuit-o prezența la București a unor personalități ale vieții internaționale care au participat la reuniunea O.N.U. (vezi „Viața economică" nr. 28/1968) abordează, în continuare, probleme de mare actualitate, cum sînt formele și posibilitățile cooperării internaționale. Totodată, una din intervenții evidențiază un aspect deosebit al temei discuției despre rolul factorului uman și anume contribuția tineretului la viața economică și socială

DIRECȚIILE NOASTRE DE ACȚIUNE

Addeke BOERMA
director general al Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.)

— GUVERNUL ROMÂN a avut inițiativa, discutată aici la București în cadrul reuniunii noastre, de a se aborda în cooperare cu toate agențiile Organizației Națiunilor Unite, problema resurselor umane în cadrul dezvoltării economice. Evident că F.A.O. este fundamental interesată în această problemă, deoarece agricultura ocupă mase mari de oameni în țările în curs de dezvoltare. Iar omul este un factor esențial în dezvoltarea agriculturii.

Nu se vor realiza nici o dată progrese în țările în curs de dezvoltare cît timp relațiile sociale din agricultură nu vor fi fost transformate, cît timp feudalismul nu va fi fost înlăturat, cît timp nu se va realiza o pregătire mai bună a populației la toate nivelele, în primul rînd la nivel mediu și inferior, astfel încît să dispunem de un material uman mai bun care să rezolve problema dezvoltării economice și sociale.

F.A.O. are 117 țări membre și majoritatea sînt țări mici; două treimi din ele sînt încă subdezvoltate. Din acest motiv ridicarea nivelului de viață în aceste din urmă țări este una din principalele noastre preocupări. Cu atît mai mult cu cît agricultura reprezintă 60—70% din economia lor. În ultimii ani s-au realizat progrese importante prin introducerea unor semințe mai bune, utilizarea de îngrășăminte și gospodărirea mai bună a resurselor de apă și de asemenea, lucru foarte important, prin atitudinea favorabilă a agricultorilor care sprijină traducerea în practică a acestor măsuri. Dacă ei vor persevera și vor consolida aceste rezultate, cred că există posibilitatea de a lichida problema foamei. Sînt deci perspective destul de bune de a îndepărta spectrul foametei. Altfel stau lucrurile însă cu subnutriția. Adeseori ea nu este rezultatul unui număr insuficient de calorii, ci al insuficienței de proteine.

O a doua orientare a activității noastre urmărește încurajarea producției de proteine mai multe și de calitate mai bună. În acest domeniu ne concentrăm atenția asupra proteinelor tradiționale, de natură animală, inclusiv de la pești. Dar urmărim să obținem proteine și din plante cum ar fi soia, ca și proteine sintetice obținute din petrol etc. Proteinele sintetice nu pot fi încă date spre consum oamenilor, dar ele pot fi date ca hrană animalelor. Colaborăm aici cu O.M.S. pentru aspectele care țin de sănătate și cu U.N.I.C.E.F. pentru aspectele care țin de hrana copiilor.

O a treia direcție de acțiune este lupta împotriva pierderilor din cauza unei depozitări necorespunzătoare, dar și pierderilor pe rețeaua de distribuție. În multe țări în curs de dezvoltare unde există numeroase gospodării foarte mici, pierderile sînt foarte mari. Alți factori care duc la pierderi sînt bolile la animale și la plante. Trebuie să examinăm problema poluării apei și a aerului. Pierderile se datoresc și eroziunii solului, unei proaste gospodăriri a apelor și salinizării solurilor. Trebuie să ținem seama că fiecare tonă de cereale salvată este cel puțin la fel de importantă ca fiecare tonă produsă în plus.

Un alt grup de preocupări ține de faptul că economia multor țări în curs de dezvoltare depinde de exporturile lor agricole. În epoca colonială ele exportau mai ales produse necesare consumului în țările dezvoltate. Acest tip de schimburi trebuie acum înlocuit. Pe lingă materii prime, ele trebuie să exporte acum și produse ale industriei prelucrătoare. Ele trebuie ajutate să-și făurească o industrie prelucrătoarea bazată pe agricultură, în loc ca întregul proces de prelucrare a acestor materii prime să aibă loc în țările dezvoltate.

Experiența României, membră a Consiliului F.A.O., poate fi folositoare în atingerea obiectivelor organizației. Contribuția țărilor mici și mijlocii poate fi mult mai mare decît dimensiunile lor. Nu toate reușesc acest lucru — depinde de intensitatea preocupării lor, dar România reușește.

METEOROLOGIA PRESUPUNE O STRÎNSĂ COLABORARE

David DAVIES
director general al Organizației Meteorologice Mondiale (O.M.M.)

— Sînt la a treia vizită în România și sînt foarte bucuros de acest prilej. În legătură cu modul în care România colaborează cu O.M.M., îmi pare bine că pot arăta că România a fost de la început membră a Organizației și o sprijinitoare foarte activă a acțiunilor ei. Sînt sigur că vă dați seama că într-un asemenea domeniu ca meteorologia și hidrologia nici o activitate nu e posibilă fără cooperare internațională.

Organizația pe care o conduc își va sărbători peste cîțiva ani centenarul. Ea este de fapt una din cele mai vechi organizații internaționale și include practic toate țările lumii. În ce privește direcțiile principale ale activității O.M.M., în anii viitori va trebui să asigurăm ca ultimele descoperiri ale științei și tehnologiei să fie aplicate în meteorologie. Intenționăm să realizăm în special două aplicații științifice: în primul rînd este vorba de sateliții artificiali ai pămintului și în al doilea de folosirea calculatoarelor electronice. Aceste două descoperiri fac posibil să obținem progrese importante în meteorologie în anii viitori. Ar dura prea mult să explic contribuția pe care ar putea-o aduce sateliții, dar pot spune că starea timpului de pe întreg globul este „fotografiată" în fiecare zi și se fac și alte numeroase măsurători științifice.

Calculatoarele au început să fie folosite în elaborarea hărților de pronosticare a vremii. Calculatoarele pe care le folosim sînt atît de avansate încît nu furnizează numai informații cu ajutorul cărora se pot întocmi hărțile de pronosticare a vremii, ci le și întocmesc. Deci unul din principalele noastre obiective este introducerea tuturor acestor realizări științifice, în folosul meteorologiei și desigur în folosul tuturor țărilor lumii, al celor dezvoltate cît și al celor în curs de dezvoltare.

Care este utilitatea practică a tuturor acestor lucruri? Aș dori să menționez că, o dată cu planul mondial pentru folosirea sateliților și calculatoarelor, plan pe care l-am numit „Veghea meteorologică mondială", am efectuat și unele studii în ce privește foloasele economice pe care le va aduce introducerea acestor metode. Există multe domenii de mare importanță în care credem că meteorologia va putea juca un rol crescînd. Unul din domenii este desigur agricultura: nu se poate concepe agricultură eficientă fără a avea cunoștințe despre climă. În plus, în domeniul resurselor de apă, cred că activitatea noastră poate aduce foloase mari în mai buna lor gospodărire.

Am constatat că România este foarte avansată în acest domeniu, că se acordă foarte multă atenție din partea autorităților respective pentru folosirea cît mai bună a resurselor foarte valoroase de apă pe care le aveți aici. Am discutat cu cadre superioare din țara dumneavoastră unele din planurile pe care le aveți pentru a dezvolta aceste resurse de apă prin construirea mai multor diguri și baraje, a mai multor rezervoare pentru irigații.

Există desigur numeroase alte sfere ale economiei pentru care studiul climei este extrem de important. Unele sînt evidente: nu este posibilă circulația avioanelor de transport civil fără a avea un serviciu meteorologic foarte bun. Tot astfel, pentru țările care au flote maritime importante este absolut necesară o informare bună despre starea vremii. Unele țări stabilesc itinerariile pentru vasele lor pe baza informațiilor cu privire la vreme. În aceste condiții ele parcurg distanțe mult mai mari într-un timp mult mai scurt, căci pot evita zonele de furtună și deci prejudicierea vasului și a încărcăturii. Există foarte multe alte aspecte ale foloaselor economice care vor deriva fără îndoială din aceste progrese ale științei pe care le-am menționat.

— Știm că prin cooperare cu O.M.M. s-au construit în țara noastră două stații moderne de radar.

— Stațiile de radar sînt importante pentru meteorologie deoarece cu ajutorul lor se poate cerceta o zonă foarte vastă și se pot detecta nori și precipitații. Radarul este important atît pentru cercetare cît și pentru scopuri operaționale. Pe planul cercetării el ne dă posibilitatea să aflăm ce se petrece într-un nor; ceea ce nu este atît de simplu pe cît s-ar putea crede; pentru operațiuni curente radarul este folosit îndeosebi la aeroporturi, unde furnizează informații deosebit de valoroase, aș putea spune chiar absolut necesare. Sînt foarte bucuros că am putut să contribui într-un fel la instalarea unei stații radar meteorologice aici la București. Chiar scopul vizitei mele anterioare în România a fost inaugurarea acestei stații, care a fost excelent instalată de autoritățile meteorologice române. Instalațiile funcționează în condiții perfecte. Toate acestea dovedesc că România se menține la nivelul mondial în ce privește meteorologia.

În legătură cu reuniunea O.N.U. la care am participat, cred că însuși faptul că România ne-a invitat să o ținem la București indică dorința fierbinte a guvernului și a poporului român de a încuraja cooperarea internațională prietenească. Din acest punct de vedere cred că a fost o întîlnire extrem de interesantă.

ROLUL TINERETULUI ÎN LUMEA DE ASTĂZI

René MAHEU
director general al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.)

— ÎN LUMEA DE ASTĂZI tineretul a devenit din mai multe motive foarte important. În primul rînd, din cauza numărului său. Ca urmare a exploziei demografice, tineretul are acum o pondere mai ridicată decît oricînd în populația lumii. Dl. Guerrero (președintele Consiliului Economic și Social — n.r.) îmi spunea că în țara sa, Venezuela, jumătate din populație are sub douăzeci de ani. Acesta este aspectul **cantitativ** al problemei. Apoi avem de a face cu aspectul **calitativ**, care ține de caracterul civilizației noastre. Progresul cunoașterii se desfășoară foarte rapid și are loc o uzură a cunoștințelor. Din acest motiv este nevoie de oameni capabili să se adapteze rapid. Or, tineretul este cel care are cea mai mare capacitate de adaptare. Există deci o primă calitativă pe care civilizația noastră tehnologică o acordă tineretului. Aceasta deoarece s-a constatat că perioada de cea mai mare creativitate în știință, de descoperire a unor idei noi este între 20 și 25 de ani. Urmează perioada valorificării ideilor, a aplicării lor, domeniu în care cred, într-adevăr, că omul matur este mai bine înarmat, mai bine echipat. Dar invenția intelectuală este un privilegiu al tineretului. Din aceste motive de ordin cantitativ și calitativ, tineretul, care în multe țări duce încă o existență marginală, pasivă, este chemat să joace un rol pe care nu l-a mai jucat încă în societate.

AURUL – ÎNCĂ MULTĂ VREME LA BAZA SISTEMULUI MONETAR INTERNAȚIONAL

Pierre — Paul SCHWEITZER
director executiv al Fondului Monetar Internațional (F.M.I.)

— Este evident că în ultimele luni s-au ridicat o serie întreagă de probleme pe planul monetar care au necesitat o cooperare internațională: slăbiciunea monedelor de rezervă, devalorizarea lirei sterline și, mai recent încă, criza francului francez. Trebuie să spun că în toate aceste împrejurări, extrem de frapant a fost gradul de cooperare a autorităților financiare și monetare internaționale și în special a celor care fac parte din Fondul Monetar Internațional. Noi am acordat, spre exemplu, luna trecută, într-un interval de două săptămîni, echivalentul a 1400 milioane de dolari Marii Britanii, echivalentul a 885 milioane de dolari Franței. Este evident o dovadă de cooperare.

Fondul Monetar Internațional este un fel de cooperativă monetară, cu 107 țări membre. Fiecare țară contribuie cu o cotă oarecum proporțională cu importanța ei. Aceste resurse le utilizăm pentru a ajuta pe aceia dintre membrii noștri care au dificultăți ale balanței de plăți. În plus, noi putem utiliza aranjamentele de împrumut pe care le avem cu principalele țări membre.

— Se discută mult despre necesitatea unei reforme a sistemului monetar internațional...

— Considerăm că sistemul monetar internațional, așa cum se prezintă el astăzi, nu are defecte fundamentale. Funcționarea lui a fost mai dificilă în ultimul timp, pentru că cele două țări cu monedă de rezervă au înregistrat simultan deficite. Și cum sistemul actual se bazează, în mare parte, pe monedele de rezervă, pe lîngă aur, aceasta a slăbit sistemul. Noi considerăm că atît Marea Britanie cît și Statele Unite au adoptat acum măsuri extrem de serioase pentru a reechilibra balanțele lor de plăți, ceea ce ar trebui să consolideze din nou sistemul actual. Pe de altă parte știți

(Continuare în pag. 14)

A. BOERMA

David DAVIES

René MAHEU

Pierre Paul SCHWEITZER

R. P. Polonă

SISTEMUL UNIUNILOR INDUSTRIALE

UNA DIN ORIENTĂRILE DE BAZĂ ale reformei economice o constituie transformarea uniunilor industriale în organizații cu caratcer economic.

După cum sublinia Leopold Zabkowicz într-un articol publicat nu de mult, aplicarea noilor principii de organizare se orientează spre: mărirea contribuției uniunilor în înfăptuirea planului de dezvoltare economică de durată și în satisfacerea nevoilor sociale; trecerea conducerii uniunilor economice și a întreprinderilor în măsură tot mai mare pe criterii economice și pe indicatori și principii de activitate care să asigure obținerea de rezultate mai bune; reorganizarea forurilor centrale de conducere a industriei și utilizarea tot mai largă a instrumentelor economice. Uniunile vor fi adaptate la specificul de ramură, în special la cerințele legăturilor tehnico-economice dintre diferitele întreprinderi, la mărimea și numărul de întreprinderi asociate și la metoda de conducere.

Activitatea uniunilor, de regulă, se desfășoară la scară națională. Acest fapt însă nu exclude crearea de uniuni pe ramură, teritoriale, a căror activitate se desfășoară în limitele uneia sau a mai multor regiuni. În unele cazuri excepționale aceste uniuni regionale de ramură sînt subordonate unui organ ierarhic superior — uniunii pe întreaga ramură. Pe de altă parte, se poate ca o ramură industrială cu un număr mai mic de întreprinderi și cu un profil îngust de activitate să dispună de condiții care să justifice pe deplin formarea de uniuni în aceeași măsură ca și o întreprindere care acoperă mai multe domenii. Se consideră rațională crearea de întreprinderi de ramură cu un număr mai mare de uzine sau combinate prin care să se asigure o mai bună utilizare a mijloacelor de producție prin concentrare, specializare și cooperare în producție.

Sarcina de bază a noilor uniuni, independent de forma lor de organizare, este promovarea progresului economic și tehnic al întregii ramuri, prin care se urmărește o mai bună satisfacere a nevoilor sociale. Realizarea acestei sarcini în condițiile ridicării nivelului de organizare al uniunii și al întreprinderilor se va concretiza, în primul rînd, în limitarea numărului de indicatori cu caracter de directivă și înlocuirea dispozițiilor pur administrative prin consiliere și sprijinul de specialitate, precum și prin utilizarea instrumentelor economice, a stimulentelor și a cointeresării materiale.

La mărirea eficienței activității desfășurată de uniune contribuie **colegiul** care are rolul de a stabili căile și orientarea activității conducerii generale a uniunii, de a lua decizii în legătură cu planul și programele de activitate a întreprinderilor asociate, de a conduce ramura în ansamblu, precum și activitatea întreprinderilor asociate. El dezbate programul de organizare a reconstrucției tehnice, investițiile centrale, proiectele de plan și repartizarea sarcinilor și mijloacelor, principiile de stabilire a prețurilor și repartizare a beneficiului, sistemul de retribuire a salariaților.

Proiectul de plan al uniunii este elaborat pe baza proiectelor și propunerilor întreprinderilor și pe baza nevoilor comerțului interior și exterior, a cererii pentru produsul respectiv și a analizei posibilităților actuale și viitoare de dezvoltare a ramurii.

Potrivit prevederilor se stabilesc cu caracter de directivă: sarcinile de producție (minimale) care se cer să fie realizate în anumit termen — sau sarcinile care nu pot fi depășite (dacă aceasta se menționează în mod special); maximumul de mijloace ce pot fi utilizate la realizarea sarcinilor concrete fără a se urmări depășirea acestora; normativele ce exprimă relații între sarcinile de producție și totalul de mijloace necesare realizării lor (destinate pentru o perioadă de mai mulți ani).

Un indicator sintetic cu caracter obligator este rentabilitatea. Se admite utilizarea și a unui alt indicator cu caracter de directivă. Limitarea indicatorilor cu carcater de directivă, adaptarea lor la condițiile din ramura și întreprinderea respectivă reclamă introducerea și a stimulentelor economice cu respectarea principiilor planului economic.

Ocupîndu-se de sarcinile uniunilor industriale, L. Zabkowicz amintește, în primul rînd, studiul nivelului de înzestrare tehnică și al proceselor tehnologice din ramura respectivă, studiul nivelului calității produselor realizate, al serviciilor prestate; efectuarea studiilor pentru determinarea dimensiunilor optime ale uzinelor și întreprinderilor din ramura respectivă.

Pentru îndeplinirea acestor sarcini uniunea organizează cercetări tehnico-științifice, proiectări și construcții, ea este inițiatorul colaborării cu diferitele institute de cercetări științifice, controlează desfășurarea și rezultatele acestei colaborări. Ea contribuie la înfăptuirea colaborării economice și tehnico-științifice cu alte țări.

Uniunile îndeplinesc importante sarcini în sectorul circulației. Ele efectuează studiul posibilităților de desfacere a mărfurilor pe piețele interne și externe și pe baza acestuia stabilesc direcțiile de dezvoltare a producției.

Uniunea organizează desfacerea produselor:

— prin intermediul unităților speciale, care realizează în mod operativ sarcinile de desfacere la toate produsele uniunii (serviciul central de desfacere sau întreprindere specială);

— prin intermediul întreprinderilor de producție, în special în ceea ce privește producția de unicate sau de serie mică;

— cu ajutorul formelor mixte, adaptate corespunzător.

Uniunea poate avea: unități comerciale cu ridicata, unități de desfacere pe bază de mostre, întreprinderi pentru completarea comenzilor la intern și extern, depozite de mărfuri pentru export, birouri de consultații tehnice, birouri de reclamații etc.

În legătură cu relațiile economice externe, uniunea are ca sarcină efectuarea de studii privind: posibilitățile de export și import, rentabilitatea producției destinate exportului și economicitatea tranzacțiilor încheiate.

O importanță deosebită pentru asigurarea conducerii operative a întregii uniuni prezintă fondul de rezervă. El se utilizează pentru acoperirea stocurilor materiale create, cît și la acoperirea diferitelor goluri apărute în gospodărirea uniunilor. Se utilizează și pentru finanțarea întreprinderilor în caz de dificultăți economice apărute independent de voința întreprinderii. Poate fi destinat și pentru alte scopuri, legate de activitatea uniunii, dacă o reclamă interesele economiei naționale.

În afară de fonduri cu destinație precisă (fondul de investiții și fondul de rezervă) la nivelul uniunilor se creează și alte fonduri și anume: fondul pentru stimularea progresului tehnico-economic, fondul special și fondul gospodăririi economice. Uniunile creează fonduri centralizate din această categorie numai dacă ele sînt justificate din punct de vedere economic.

Totodată instrucțiunile obligatorii în vigoare permit ca uniunea în cazuri justificate să creeze și să dispună de fondurile speciale și anume: fondul pentru acoperirea riscului — poate fi creat pentru suplimentarea exportului sau pentru refacerea produselor din producție proprie care nu au putut fi vîndute; fondul de garanție (asigurarea de mijloace pentru acoperirea reparațiilor în termen de garanție); fond de compensare a prețurilor — pentru nivelare drept consecință a condițiilor diferite de producție, care nu pot fi modificate de întreprinderi și care provoacă diferențe mari la prețul de cost.

Unele dintre aceste prevederi se află în curs de experimentare într-o serie de uniuni industriale, iar altele sînt în pregătire.

Venezuela

ORIENTĂRI ÎN DEZVOLTAREA INDUSTRIEI PETROLULUI ȘI MINELOR

Convorbire cu dr. JOSE ANTONIO MAYOBRE, ministrul hidrocarburilor și minelor al Venezuelei

NU DE MULT S-A AFLAT în țara noastră, ca invitat al ministrului petrolului Alexandru Boabă, Dr. José Antonio Mayobre, ministrul hidrocarburilor și minelor al Venezuelei. Înainte de a părăsi țara domnia sa a avut o discuție cu redactorul nostru Emilian Georgescu despre preocupările actuale ale Venezuelei în domeniul economiei.

Referindu-se la locul petrolului în economia Venezuelei și la orientările de viitor în acest domeniu, dl. Mayobre a arătat:

„Petrolul este principala bogăție națională. Producem aproximativ 500 000 tone pe zi, situîndu-ne pe locul întîi la export și al treilea în producția pe scară mondială. Petrolul asigură 90% din exportul nostru și 50% din venituri.

Intenția noastră de viitor este de a diversifica economia pentru a nu depinde de un singur produs. Pentru aceasta s-au reglementat investițiile prin intermediul planurilor cincinale avute pînă în prezent, cît și al celui viitor (1971—1975) la care se lucrează în momentul de față.

Referitor la dezvoltarea economiei noastre aș menționa că produsul național brut a crescut în medie cu 5—6% pe an, în unele sectoare creșterea fiind mai mare: în industrie, 8% iar în agricultură, 6%.

Astăzi producem 80% din bunurile de consum necesare și începem să dezvoltăm industria grea. Acum 10 ani nu produceam oțel, astăzi producem circa 700 000 tone anual iar în 1970 se va ajunge la 1 mil. tone. Vom dezvolta industria petrochimică — ale cărei produse parțial vor fi destinate exportului, precum și industria aluminiului. În domeniul energiei electrice am multiplicat de cîteva ori capacitățile energetice"

Dl. Mayobre s-a referit apoi pe larg la politica guvernului în domeniul petrolului, subliniind că „ea se bazează pe cîteva puncte principale:

- sistarea pentru viitor a acordării de noi concesiuni;
- respectarea concesiunilor existente pînă la sfîrșitul anului 1983, cînd ele expiră și ca atare întreg sectorul petrolier va deveni un sector de stat, ceea ce echivalează cu o naționalizare la termen fix.

Acum 5 ani a fost înființată o societate națională de petrol Corporacion Venezolona de Petroleo, (C.V.P.) care se ocupă de noile explorări și exploatări. Activitatea de exploatare a petrolului o poate executa ea singură, sau poate face contracte de asociere cu întreprinderi particulare sau de stat indigene și străine. Cantitatea de petrol pe care societatea o extrage în prezent este modestă: 8500 tone pe zi. În prezent se primesc oferte pentru exploatarea și explorarea la sudul lacului Maracaibo, prin intermediul contractelor de serviciu cu alte întreprinderi. C.V.P. prin reprezentanții săi are participare directă la hotărîrile care se iau în toate fazele de activitate, însă riscurile rămîn pe seama contractanților.

Un alt aspect important îl constituie participarea mai intensă a statului la beneficiile realizate. Prin intermediul impozitelor, statul percepe 70% din beneficiile obținute de societățile străine în industria petrolului, fiind — după părerea mea — cea mai mare participare din lume. Al 3-lea aspect al politicii petroliere este apărarea prețurilor pe piețele internaționale. S-a conturat în ultimii 10 ani tendința de coordonare a prețurilor produselor petroliere pe piață. Venezuela a inițiat alături de principalele țări petroliere în cadrul OPEG (Organizația țărilor exportatoare de petrol), o acțiune pentru apărarea nivelului prețurilor pe piețele externe. Pe plan intern prețurile sînt reglementate prin fixarea așa ziselor „prețuri de referință" ce sînt cu puțin superioare prețurilor medii practicate pe alte piețe. În cazul că prețurile pe piață sînt inferioare prețurilor de referință, taxele se aplică față de prețurile de referință, dar cînd vor fi superioare prețurilor de referință atunci se aplică față de prețurile superioare.

Venezuela a aplicat astfel o politică de suveranitate economică, în același timp realistă în ceea ce privește industria petrolieră."

Arătind că în afară de petrol, economia Venezuelei posedă încă o gamă variată de bogății naturale, ministrul hidrocarburilor și al minelor arăta: „Printre alte bogății ale țării, se numără și fierul. Este un minereu bogat în metal (60% Fe). Producția este de circa 16 milioane de tone anual din care 15 milioane exportăm și 1 milion pentru consum intern. Dorim să facem progrese pentru prelucrarea lui în țară și în prezent construim o uzină de îmbogățire a minereului de fier. Întreprindem un program de prospecțiuni geologice pentru minereuri neferoase. Producția de aur este încă mică (500 kg/an) și ne gîndim s-o mărim. De asemenea avem proiecte pentru extracția altor metale între care pentru nichel vom da în exploatare o mină cu o producție de 10 000 tone metal anual".

În legătură cu contactele pe care le-a avut în țara noastră și perspectiva schimburilor economice și a cooperării cu România, Dl. Mayobre, arată în continuare:

„Sînt multe posibilități de colaborare economică cu România. Cele două țări ale noastre au asemănări în producție și populație. România are nevoie de petrol și noi vindem un asemenea produs, iar noi avem nevoie de utilaje și țara dv. produce mașini și utilaje de foarte bună calitate pe care Venezuela le poate cumpăra.

C.V.P. a semnat deja un acord de principiu pentru a vinde petrol și a cumpăra utilaje diferite.

Cred că schimburile comerciale și cooperarea economică, științifică și tehnică, vor căpăta un cîmp larg de dezvoltare acum cînd relațiile diplomatice între țările noastre sînt stabilite".

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ȘI FACTORUL UMAN

(Urmare din pag. 13)

că guvernatorii Fondului Monetar Internațional au aprobat un nou instrument de rezerve internaționale, pe care îl numim „drepturi speciale de tragere", supus în prezent spre ratificare țărilor membre. Considerăm că drepturile speciale de tragere reprezintă exact lucrul de care avem nevoie în prezent pentru a completa lichiditățile de aur și monede de rezervă. Ele vor servi la înlocuirea monedelor de rezervă în suplimentarea lichidităților internaționale pe măsură ce volumul acestora se va reduce, odată cu echilibrarea balanțelor de plăți ale Angliei și Statelor Unite. Continuăm să credem că o creștere a prețului aurului n-ar reprezenta o soluție pentru problemele actuale și că acest nou mecanism despre care am vorbit ar trebui utilizat în viitor.

— Există părerea că drepturile speciale de tragere, neacoperind decît o mică parte a deficitului american, nu ar constitui o soluție...

— Drepturile speciale de tragere nu sînt destinate acoperirii deficitului american. Ele nu sînt un mecanism cu ajutorul căruia țările membre să-și acopere deficitele, ci trebuie privite prin altă prismă. Comerțul și plățile între țările capitaliste se dezvoltă într-un ritm foarte rapid și este deci normal ca și lichiditățile care permit finanțarea să crească. Pînă acum, sporul lichidităților era reprezentat aproape în întregime de dolari, corespunzînd deficitului american, ceea ce nu este un mod sănătos de finanțare. Drepturile speciale de tragere sînt destinate creării de lichidități internaționale într-un mod rațional și logic pentru a se substitui dolarilor proveniți din deficitul american, într-un ritm care să corespundă nevoilor comerțului și plăților internaționale.

— Unii afirmă că, drepturile speciale de tragere reprezintă o nouă monedă de rezervă, iar alții că ar fi numai un credit. Care este opinia dv.?

— Așa cum despre zebră se poate spune sau că e un animal alb cu dungi negre sau un animal negru cu dungi albe, tot așa cred că controversa la care vă referiți nu prezintă nici un interes. Este vorba de un mecanism care are toate atributele unei rezerve monetare internaționale. Băncile centrale vor putea introduce drepturile speciale de tragere în rezervele lor și le vor putea utiliza de fiecare dată cînd va fi nevoie, fără condiții. Ele au deci toate calitățile unor rezerve, la fel ca și aurul și dolarii; sînt poate mai bune chiar decît dolarii și cel puțin la fel de bune ca aurul.

— Ce părere aveți despre planul de demonetizare a aurului?

— Acest plan nu e serios. Aurul este lucrul în care toată lumea are încredere și în prezent este singurul mijloc de reglementare a plăților internaționale care nu ridică nici o dificultate. El stă încă în mod evident la baza sistemului monetar internațional și după părerea mea, va mai rămîne încă multă vreme la baza lui.

Interviuri realizate de

Irina VIANU
D. DRAGOMIRESCU

ÎNTREPRINDERILE CAPITALISTE ȘI ARMA CERCETĂRII

ÎN ULTIMII ANI numeroase studii care apar în Occident abordează cu prioritate problemele concurenței în legătură cu capacitatea de a desfășura cercetarea științifică și cu eficiența acesteia. În domeniul cercetării științifice o serie de indicatori, ca volumul cheltuielilor pentru cercetare, numărul total al cercetătorilor, al institutelor și laboratoarelor, al studiilor finalizate, relevă superioritatea apreciabilă a țărilor și întreprinderilor mari asupra țărilor și întreprinderilor mici sau mijlocii; totuși, după aprecierea majorității specialiștilor, aceasta nu este absolut determinantă. Prezența sau inexistența unui decalaj tehnologic (repercutat asupra celui economic) între diferite țări, ramuri sau întreprinderi este condiționată concomitent de o serie de factori ca: organizarea rațională a cercetării, orientarea ei judicioasă, valorificarea rapidă și eficientă a rezultatelor cercetării etc.

În această competiție, țările capitaliste, mici și mijlocii folosesc diferite căi și posibilități: se orientează către ramuri sau domenii unde cercetarea reclamă investiții comparativ mai reduse; urmăresc în permanență evoluția cercetării științifice în străinătate și nu ezită să achiziționeze brevete sau licențe și să perfecționeze apoi produsul respectiv, realizează o anumită proporție între cheltuielile pentru cercetarea fundamentală, pentru cea aplicată și pentru dezvoltarea propriu-zisă; în fine — reușesc să se impună sau să se mențină pe piața mondială prin calitatea superioară a producției lor.

● Atu cu limite

ÎN MOD SIMILAR se pun problemele cercetării științifice și în „microcosmosul" economic, în activitatea întreprinderilor capitaliste. Cu rezerva că legile concurenței sînt aici mult mai aspre: dacă nu reușesc să țină pasul cu cerințele progresului tehnic, întreprinderile mici și mijlocii sînt amenințate de ruină sau înghițire, fapt care le obligă să lupte continuu, cu o variată gamă de mijloace, pentru supraviețuire.

Examinîndu-se repartiția cheltuielilor pentru cercetarea tehnico-științifică (R-D) în Statele Unite, în raport cu dimensiunile întreprinderilor industriale, într-un studiu al O.C.D.E. se evidențiază că între anii 1956 și 1965 partea societăților mari a rămas aproape constantă (86%, respectiv 87%).

Întreprinderi avînd	Cheltuieli pentru R-D (în milioane de dolari) 1956	1965
— mai puțin de 1000 de salariați	369	734
— între 1000 și 4999 de salariați	550	1102
— 5000 de salariați și mai mult	5686	12 362

Sursa: Organisation de coopération et de développement économiques, **Politiques nationales de la science — Etats-Unis**, Paris, 1967, pag. 548

Autorii studiului observă însă că, dacă se ia în considerare finanțarea din fondurile proprii, concentrarea cheltuielilor pentru R-D în întreprinderile mari se accentuează. Totodată, un număr restrîns de întreprinderi mari beneficiază de grosul fondurilor afectate de autoritățile federale pentru cercetarea industrială: în 1964, unui număr de 20 de întreprinderi le reveneau 71% din suma totală a alocațiilor.

Cheltuielile marilor societăți pentru cercetarea științifică și elaborarea de noi produse sau procedee tehnologice ating proporții considerabile. Cunoscuta firmă americană Esso a investit în acest scop în 1967 nu mai puțin de 100 milioane de dolari. În cele 14 centre de cercetare, de care dispune firma în întreaga lume, au fost puse la punct anul trecut 75 de noi produse sau procedee privind petrolul și 30 de produse chimice. Imperial Chemical Industries are cel mai important program de cercetare industrială din Anglia; investițiile aferente se ridică la 30 milioane de lire sterline anual, dublîndu-se în perioada 1960—1966. În laboratoarele acestei societăți engleze sînt ocupate 12 000 de persoane, dintre care 3500 cu studii universitare.

Cifrele de mai sus sînt ilustrative pentru efortul financiar cerut de un program permanent de cercetare. Curba costului cercetării științifice este ascendentă, deoarece aceasta reclamă folosirea unor utilaje și instalații din ce în ce mai complexe și a unor cadre cu calificare mai înaltă. În Franța s-a calculat că utilarea și punerea în activitate a unei echipe-tip de cercetare necesită investiții inițiale de 120 000—150 000 de franci, la care se adaugă cheltuieli anuale de funcționare de circa 100 000 de franci. În industria Statelor Unite, repartiția cheltuielilor de cercetare asupra personalului științific dă o cifră medie anuală de aproape 200 000 de franci pe cercetător.

Evident, întreprinderile mici și mijlocii nu se pot împovăra cu cheltuieli de asemenea anvergură. Pentru ele se pune mult mai acut problema eficienței, cerința rentabilității directe și fără un decalaj prea mare în timp a investițiilor pentru cercetare.

Trebuie remarcat însă că nu există o corelație obligatorie între dimensiunile unei întreprinderi și eficiența investițiilor sale în acest domeniu. Mai mult chiar, o anchetă efectuată acum cîțiva ani în S.U.A., în rîndurile persoanelor care au dirijat sectorul de cercetare și dezvoltare în cadrul unor întreprinderi de proporții diferite, a dus la concluzia opusă, anume că organizarea cercetării și dezvoltării ar deveni mai puțin eficace pe măsură ce se extinde întreprinderea. Pentru „a dezvolta" un anumit produs, o întreprindere mare poate cheltui de 3—10 ori mai mult decît una mică. Într-un caz concret, pentru două cercetări practic identice și urmărind același obiectiv s-au consumat 11 000 de dolari și 38 luni de muncă într-o întreprindere mare, față de numai 1400 de dolari și 12 luni de muncă într-o întreprindere mică. Eficacitatea micii întreprinderi în materie de dezvoltare apare îndeosebi în cazul proiectelor de proporții reduse [1]).

Autorii unui studiu [2]) elaborat anul trecut de Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa consideră chiar drept eronat ca „receptivitatea" diferitelor întreprinderi la progresul tehnic să fie analizată numai în raport cu dimensiunile acestora. După aprecierea lor, aici intră în joc o serie de alți factori, cum sînt: caracterul producției, nivelul concurenței pe piață, situația financiară a întreprinderii respective ș.a.

● Cercetarea nu-i o modă

ȚINÎND SEAMA de cele expuse pînă aici referitor la superioritatea întreprinderii mari față de cea mică în domeniul cercetării științifice și al valorificării acesteia, se pune natural întrebarea: care sînt limitele de manevrare și mijloacele de acțiune ale întreprinderilor mici și mijlocii în confruntarea pe acest tărîm?

După opinia lui R. Schwob, delegat general al Asociației naționale de cercetare tehnică din Franța, întreprinderile mici și mijlocii s-ar bucura de o serie de avantaje comparativ cu cele mari. El se referă, în primul rînd, la capacitatea personalului științifico-ingineresc, deseori superioară mediei, datorită atît grijii întreprinderilor în cauză de a angaja oameni cu un anumit stagiu în specialitatea respectivă, cît și preferinței inginerilor valoroși de a lucra într-o întreprindere mijlocie, unde își pot afirma mai ușor capacitățile. La aceasta trebuie adăugată cooperarea mai strînsă în cadrul personalului tehnico-ingineresc, grija mai pronunțată pentru economii, pentru reducerea duratei cercetării etc. în cadrul întreprinderilor mici și mijlocii. În fine, este vorba de avantajul comunicării mai ușoare între diferitele servicii și al coordonării lor mai eficiente. Întreprinderea mică sau mijlocie este însă afectată, printre altele, de lipsa unei experiențe mai largi în domeniul cercetării, de insuficiența mijloacelor necesare nu numai pentru realizarea propriu-zisă a produsului nou, ci și pentru prospectarea preliminară a pieței, precum și — în ultima analiză — de dificultatea lansării produselor pe piața externă, mai ales în condițiile îngustimii debușeelor interne.

În cazul unei întreprinderi mici sau mijlocii o importanță deosebită are alegerea judicioasă a sectorului sau sectoarelor unde urmează a fi concentrat efortul de cercetare, deoarece — de la caz la caz — în cadrul gamei specializărilor sale unele sectoare se pretează mai bine decît altele la o activitate tehnico-științifică. Esențial este să se aleagă un sector dinamic, în care se întrevede posibilitatea unei evoluții rapide, datorită fie apariției de noi materii prime, fie perfecționării utilajelor. El poate să nu coincidă cu sectorul „de vîrf", dar înviorarea unui sector „tradițional" poate fi deosebit de avantajoasă pentru o întreprindere mijlocie, cu condiția ca să devină posibilă aplicarea multiplă a rezultatelor cercetării, cu investiții minime și rentabilitate sporită.

O însemnătate cel puțin egală prezintă promovarea continuă a atitudinii favorabile cercetării, deoarece — după cum sublinia Jean Martin, vicepreședinte executiv al Federației industriilor mecanice și președintele Centrului tehnic al mecanicii din Franța — „pentru întreprindere cercetarea nu constituie o modă, ci o schimbare de climat" [3]). Chiar și în cea mai mică întreprindere trebuie să existe cel puțin un om care „să gîndească" cercetarea, să fie focarul de convergență a inițiativelor în acest domeniu, să poată angaja, pe baza competenței sale, dialogul cu cercetarea din afara întreprinderii. Apoi, se recomandă ca climatul propice cercetării să fie extins treptat în întreaga întreprindere, realizîndu-se un veritabil spirit de echipă în rîndurile personalului, iar în colectivul de cercetare să fie atrași, pe cît posibil, oameni capabili să depisteze adevăratele probleme, să nu se oprească în fața obstacolelor apărute pe parcurs, să avanseze pas cu pas către obiectivele fixate.

● Criteriul ascensiunii

PENTRU A TRADUCE ÎN VIAȚĂ dezideratul cercetării științifice, întreprinderile mici sau mijlocii dintr-o țară capitalistă pot aborda, în esență, următoarele căi:

- dezvoltarea independentă a cercetării, îmbinată cu ajutor extern ales în mod judicios (sprijinul furnizorului de materii prime, asistența centrului tehnic profesional respectiv, încheierea de contracte cu diferite centre de cercetare sau laboratoare universitare, ajutorul unor organisme de stat specializate etc.);

- subcontractarea, care aduce sprijinul tehnic și financiar al unei întreprinderi mai puternice;

- gruparea, de regulă, între întreprinderi din aceeași ramură industrială, permițînd unirea eforturilor în vederea studierii unor probleme tehnico-științifice de interes comun.

Dar, după cum subliniază R. Schwob, indiferent de orientarea cercetării sale științifice și de mijloacele la care recurge o întreprindere mică sau mijlocie, este necesar ca aceasta **„să stăpînească pe deplin o anumită tehnică,** fie chiar într-un domeniu limitat și să nu se mulțumească cu o competență empirică în domeniul producției. Deplina stăpînire a unei tehnici, care **implică asimilarea de către întreprindere a cunoștințelor aflate la temelia tehnicii respective,** constituie criteriul pentru ascensiunea întreprinderii la nivelul firmelor avansate" [4]).

★

Dacă cu decenii în urmă cercetarea științifică era privită, în cazul cel mai bun, drept rodul posibil al creșterii economice anterioare, în prezent ea apare tot mai mult drept un motor esențial al dezvoltării viitoare a întreprinderii, ramurii sau economiei în ansamblul ei, devine un element fundamental al expansiunii lor. Autorii studiului menționat al O.C.D.E. arată că „începînd de la revoluția industrială, întreprinderi și industrii au fost fondate pe descoperiri, care au fost treptat îmbunătățite și au dat naștere la familii de produse. Inedit în situația actuală este faptul că «un produs cu totul nou» devine obiectivul unor firme care deja există și care contează pe el pentru a-și extinde baza și a-și ameliora poziția. Îmbinarea inventatorului genial cu antreprenorul dinamic... cedează tot mai mult pasul exploatării sistematice a necunoscutului de echipe de cercetători, remunerate cu regularitate de firme, activitatea lor înscriindu-se în strategia de ansamblu a acestora din urmă".

N. POPOV

---

[1]) Vezi „L'entreprise moyenne et la recherche" **L'Usine nouvelle**, numero special, avril 1968, pag. 24.

[2]) Commission économique pour l'Europe, **La politique du progrès tehnique**, 1 februarie 1967, pag. 51.

[3]) „L'entreprise moyenne et la recherche", **L'Usine nouvelle**, numéro special, avril 1968, pag. 51.

[4]) Idem, pag. 40.

NOTE EXTERNE

PLAN ȘI MIJLOACE

PÎNA în luna noiembrie urmează a fi elaborat în India, de către Comisia de Planificare, cel de-al patrulea plan cincinal. Planul va așeza la bază producția agricolă. Se intenționează o creștere anuală a producției gospodăriilor de 5%. În ceea ce privește industria, sectorul de stat are o pondere importantă, dar experții arată că ea lucrează în pierdere. De aceea se va pune accentul pe consolidarea industriei existente și nu pe obiective noi.

În ceea ce privește agricultura, s-au făcut investiții enorme în îngrășăminte și irigații, dar, observînd lucrurile, agricultorul indian continuă să depindă încă în mare măsură de Muson. Chiar într-un an agricol bun, cu ploi la timp, cum a fost anul 1967/1968, nu s-a putut obține decît 95 de milioane tone de cereale, volum care nici pe departe nu poate satisface nevoile țării. Motiv pentru care presa pune sub semnul întrebării posibilitatea creșterii de 5% pe care o recomandă Comisia de Planificare.

Mijloacele necesare noului plan sînt enorme iar pînă în prezent guvernele celor 17 state ale Indiei nu au asigurat guvernul central de îndeplinirea eforturilor ce le sînt cerute. Comentatorii atrag atenția asupra dificultăților suplimentare care au apărut după alegerile din 1967, cînd partidul Congresului, care se află la putere, a pierdut din influența sa directă în multe din statele locale.

Urmărindu-se o creștere economică generală de 5% — distinctă de creșterea în agricultură — va fi nevoie să se mobilizeze, potrivit aprecierilor Comisiei, resurse noi de ordinul a zece miliarde de rupii (circa 556 milioane de lire sterline). Dacă, după cum ar dori Comisia, ritmul de creștere ar fi stabilit la 6%, vor fi necesare încă zece miliarde de rupii. D. R. Gadgil, vicepreședintele Comisiei — președintele este însuși primul ministru — a arătat cît de mari sînt handicapurile, subliniind că, în țara sa, impozitele se află „la punctul de saturație".

Ideile avansate în ceea ce privește resursele au în vedere mobilizarea economiilor populației din agricultură prin lansarea unor obligațiuni rurale și reducerea cheltuielilor militare (la care însă Ministerul de Finanțe se împotrivește).

Hotărîrile politice și măsurile severe de austeritate pe care le-ar dori unii, nu au acordul tuturor statelor locale. Și cu toate acestea există un consens: planul trebuie să aibă scopul de a face ca în trei ani India să poată produce singură alimentele de care are nevoie, iar ajutorul străin să fie redus în 5 ani pînă la jumătate.

Observatorii economici consideră că poporului i se vor cere mari sacrificii pentru a se putea da mobilitate economiei deja supraîmpovărate a Indiei.

Ei nu cred în posibilitatea sporirii anuale a exportului cu 7% de la care D.R. Gadgil așteaptă devizele străine necesare pentru a înlocui ajutorul extern.

Comisiei de Planificare în India, deși nu are în fapt decît un rol consultativ, îi incumbă totuși obligația de a formula bazele practice ale planului. Neavînd puterile necesare, ca organism economic suprem a fost investit Consiliul Național al Dezvoltării, deoarece fac parte din el, ca membri, și toți miniștrii principali ai statelor indiene. Comentariile presei nu sînt însă optimiste. Din relatări rezultă că locul central, în ședința consacrată recent problemei mijloacelor de finanțare a planului, l-a deținut disputa financiară dintre statele locale și guvern și că astfel, deocamdată, problema a rămas nerezolvată.

ÎNTRE PESIMISM ȘI OPTIMISM

DIN RAPORTUL ANUAL al O.C.D.E. cu privire la Olanda se desprind aprecieri pesimiste și optimiste, care tind a se echilibra între ele. „Planul economic central" pe 1968 prevedea urcarea ritmului de creștere de la 4,5% la 5%. Dar, observă raportul, el n-a ținut seama de frînarea pe care o vor exercita măsurile luate de S.U.A. pentru redresarea balanței lor de plăți. Relativa ameliorare a exporturilor în prezent, precum și creșterea profiturilor, ar trebui să fie tot atîția factori de dinamism în 1968, dacă economia Olandei n-ar trebui să facă față în același timp unui proces de șomaj care din 1967 continuă să se amplifice.

În ceea ce privește investițiile, raportul O.C.D.E. amintește că ele au scăzut în 1967 și că nu e probabil să crească mult anul acesta. Dacă planul economic stabilea pentru noile convenții anuale de salarizare o creștere de 3%, cele încheiate pînă în prezent, în 1968, arată că în realitate creșterea e de 5%. Cu toate acestea în raport se apreciază, cu optimism, că, pe frontul prețurilor și salariilor, situația s-ar putea să rămînă stabilă.

Experții O.C.D.E. se mai arată pesimiști și cu privire la perspectivele comerțului exterior. Raportul scrie: „nu s-a realizat în 1967 întoarcerea așteptată la un excedent al conturilor externe. În fapt, deficitul balanței de bunuri și servicii, inclusiv transferul veniturilor, — care în 1966 se cifrase la 640 milioane de florini (0,8% din produsul național brut) — a scăzut cu vreo 300 milioane; dar nu a fost obținut excedentul de 500 de milioane prezis la începutul anului". Nici excedentul scontat în 1968 nu pare că va fi pe deplin atins, dar se precizează că rezervele oficiale permit, timp de trei luni, acoperirea nevoilor considerabile de import.

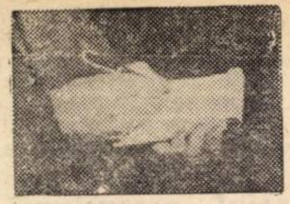

din bloc-notesul cronicarului

RESTRUCTURĂRI ÎN COSTUL INFORMATICII

Revista ENTREPRISE, preia din raportul prezentat de Pierre Lhermitte Consiliului economic și social o serie de date deosebit de interesante privitoare la prezentul și viitorul imediat al informaticii. Printre altele, raportul subliniază că revoluția circuitelor integrate are ca urmare imediată o considerabilă reducere a costului ansamblurilor informatice. Datorită introducerii tehnicilor de microminiaturizare și fabricării în serie a circuitelor integrate, care vor înlocui vechile componente fizice ale sistemelor informatice, în douăzeci de ani (1955—1975) vor fi posibile: creșterea de 10 000 de ori a vitezei de prelucrare a ansamblurilor electronice, micșorarea de 10 000 de ori a mărimii unităților centrale de calcul și a memoriilor, micșorarea de 10 000 de ori a costului puterii calculatoarelor.

O altă tendință a informaticii viitorului — apreciază raportul — va fi aceea a creșterii importanței materialelor periferice. Comparînd structura costurilor materialelor sistemului informatic în 1967 și 1975 raportul ajunge la următoarele cifre:

	în 1967	în 1975
— unitatea centrală	60%	25%
— memorii	15%	20%
— material intrare-ieșire	15%	25%
— teletransmisiuni	10%	15%
— memorizare și prelucrare a fișierelor- imagini	—	15%
	100%	100%

IRIGAȚII CU APĂ SĂRATĂ

ORICÎT de extraordinar ar părea, dacă într-o zi se vor cultiva deșerturile, aceasta va fi posibil grație apei sărate, relata recent SCIENCE JOURNAL. O serie de experiențe făcute pe locuri aride au demonstrat că o apă chiar foarte sărată — ca aceea din subsolul deșerturilor — ar putea fi utilizabilă. Nu este exclus ca să se folosească cu succes chiar apa de mare. Nisipul, avînd în vedere că nu conține, ca alte terenuri, particule de argilă, are facultatea de a nu reține sarea Pe de altă parte, plantele irigate cu apă sărată rezistă infinit mai bine la secetă decît cele irigate cu apă dulce. Peste 10—20 de ani este probabil că se va utiliza energia atomică pentru realizarea unor proiecte gigantice de punere în valoare a unor deșerturi sau semideșerturi.

RECUL CALCULAT

GRUPUL DE PRESĂ vest-german Springer, serios pus în discuție în cursul ultimelor manifestații studențești din R.F.G. pentru că amenința să devină un adevărat „imperiu al presei", care, potrivit concluziilor unei comisii a Bundestag-ului, „punea în pericol libertatea de informare", se decisese să vîndă mai multe din revistele sale ilustrate. Patru dintre ele, cu un tiraj total de peste cinci milioane de exemplare și tipografiile care le editează, urmau să fie cumpărate de o firmă concurentă aproape la fel de puternică, „Gruner-Jahn", cea care editează magazinul STERN (tiraj 1,8 milioane) și săptămînalele DIE ZEIT și DER VOLKSWIRT. Primele ziare relatînd acordul ieșiseră pe piață cînd s-a anunțat că publicațiile în cauză au fost cumpărate de societatea Weitpert din Stuttgart, pînă atunci puțin cunoscută în lumea presei (care intră astfel în linia întîia a concurenței pe piața revistelor ilustrate). Puterea lui Axel Springer rămîne însă intactă în domeniul presei cotidiene, din care deține 40%, 80% din presa de senzație, ca și revista ilustrată cu cel mai mare tiraj din Europa apuseană, „Hör zu", cu 4,5 milioane de exemplare.

Suma obținută prin această operațiune (peste 80 milioane de mărci) ar putea fi consacrată, după părerea ziarului LA LIBRE BELGIQUE, fie întăririi pozițiilor grupului pe planul presei cotidiene, fie înființării unei rețele particulare de televiziune care ar urma să fie finanțată din publicitate. De aceea, comentează ziarul citat, este de presupus că Springer a acceptat să dea înapoi numai pentru a se relansa apoi mai bine.

OFENSIVA UNDIȚARILOR

RECENT, în cadrul Comisiei consultative a F.A.O. pentru pescuitul în apele interioare (întrunită la Roma) s-au confruntat opiniile biologilor, economiștilor și specialiștilor în piscicultură din 21 de țări, privind diferite aspecte economice, sociale și medicale ale sportului cu undița. După cum s-a arătat la sesiune, într-o serie de țări el se clasează, ca importanță, printre primele discipline sportive practicate în aer liber. În Statele Unite, de pildă, numărul pescarilor sportivi era evaluat în 1965 la 28 milioane, iar sumele cheltuite în acest scop s-au ridicat la aproape trei milioane de dolari. În Anglia se apreciază că popularitatea pescuitului sportiv depășește cu mult pe cea a ciclismului, a golfului sau a tenisului.

În unele țări, pescuitul sportiv a ajuns să depășească, ca valoare, pescuitul industrial din apele lor interioare, avînd toate șansele — după părerea experților F.A.O. — să se dezvolte rapid și în viitor.

„MIRACOLELE" FOTOGRAFIEI

FOTOGRAFIA, mult timp considerată o curiozitate științifică, apoi procedeu de păstrare fidelă a amintirilor — portrete, peisaje — sau mijloc de exprimare artistică, a devenit azi un instrument indispensabil în serviciul științei și al industriei. Perfecționată, ea ne aduce informații de toate felurile mai mult ca oricare altă tehnică, justificînd investițiile enorme în echipamente fotografice, în laboratoare ca și în întreprinderi. Tehnologia rachetelor și-ar pierde cea mai mare parte din eficacitate dacă fotografia nu ar transmite observațiile făcute în cosmos. Obiective ale unor aparate fotografice special concepute pot — după voință — să dilate sau să contracte timpul, să prindă pînă la 10 milioane de imagini pe secundă. Proiectînd aceste filme în cadență normală, acțiunea este încetinită de peste 500 000 de ori. Invers, reacțiile extrem de rapide, care scapă observației, devin accesibile dacă sînt fotografice *au ralenti.*

Industria utilizează microradiofotografia în diverse scopuri: urmărirea evoluției unor procese chimice, examenul suprafețelor corpurilor solide, anomalii în structura internă a metalelor etc. Luată din avion, fotografia furnizează informații geologului, agronomului, topografului, arheologului. Diferențele de nuanțe ale solului și vegetației în fotografia colorată atestă pentru geolog prezența unor zăcăminte de minerale sau petrol, iar pentru agronom debutul unor maladii ale plantelor ce nu vor fi observate decît peste mai multe săptămîni. La 14 km altitudine o minge de tenis este net vizibilă cînd e prinsă de ochiul extraordinar al obiectivului fotografic. Pentru numărarea arborilor dintr-o pădure sau a vagoanelor într-o stație de triaj, fotografia nu are rival. Prin ea omul își prelungește imens puterea simțurilor.

ÎN CĂUTAREA UNEI ORGANIGRAME MAI BUNE

DE CÎȚIVA ANI firma americană Boeing e preocupată de chestiunile de organigramă mai mult ca de orice. Nu că treburile nu-i merg bine. Din punctul de vedere al conducerii tehnice și al perspectivei științifice, ea dispune de cei mai buni ingineri din Statele Unite și de un institut propriu de cercetări în care lucrează peste 150 de persoane. Inginerii care lucrează în acest laborator se pot consacra și unor lucrări cu totul independente de industria aeronautică.

Lucrul care-i îngrijorează însă pe responsabilii firmei Boeing este ceea ce o anchetă în întreprindere a numit „sentimentul de non-apartenență" al lucrătorilor și funcționarilor. Acest sentiment este răspîndit mai ales printre cei ce lucrează în domeniul producției militare de rachete. Conducerea, confruntată cu probleme legate de gestiune și de legăturile interne între diferitele eșaloane ale ierarhiei, face apel la psihologi pentru a afla cu ajutorul acestora resorturile ce ar putea determina o participare mai bună a lucrătorilor la viața întreprinderii.

Iată de ce organigrama firmei Boeing se află într-un proces de continuă răsturnare, fără ca pînă în prezent psihologii angajați să fi putut răspunde așteptărilor patronilor. Ceea ce evident, în condițiile structurii sociale și al politicii date, nici nu e prea ușor.

S-AU DESFIINȚAT, DAR...

DESFIINȚAREA la 1 iulie a barierelor vamale în cadrul Pieței Comune, eveniment sărbătorit oficial în capitalele țărilor membre, n-a satisfăcut așteptările maselor de consumatori în ce privește eventualele reduceri ale prețurilor la bunurile de consum, iar pe unii chiar i-a dezamăgit. Se citează astfel cazul unor locuitori din zona de frontieră, care — crezînd în virtuțile declarate ale liberei circulații a mărfurilor între țările Comunității — s-au grăbit să profite de ea.

După cum relatează agenția FRANCE PRESSE, în dimineața zilei de 1 iulie, numeroase gospodine din orașul vest-german Aachen au plecat să se aprovizioneze pe teritoriul belgian sau olandez, unde prețurile sînt mai scăzute decît în R.F.G. La întoarcere, însă, vameșii vest-germani le-au examinat cu atenție coșnițele și au taxat proviziile cumpărate cu 11% ad valorem, ce-i drept nu ca tarif vamal, ci sub forma unei banale taxe fiscale (menținută ca urmare a disparității între nivelele impunerii fiscale în țările respective).

Se spune că gospodinele în cauză au jurat că a doua oară nu mai fac asemenea afaceri.

PE GLOB

• Ca urmare a extragerilor britanice, franceze și canadiene, operațiile financiare ale F.M.I. au atins în primul semestru al anului 1968. cifra record de 3,2 miliarde dolari (cifră care depășește totalurile anuale ale extragerilor înregistrate pînă în prezent).

• Potrivit unui raport al Comisiei Executive a C.E.E., rezervele de aur și devize ale țărilor membre ale Pieței Comune au scăzut în primul trimestru al acestui an, cu 620 milioane de dolari, cifrîndu-se la 20,630 miliarde dolari.

• Deficitul balanței comerciale engleze s-a ridicat în luna iunie la 50 milioane lire sterline, față de 86 milioane, cît reprezenta în luna precedentă.

• Exportul japonez s-a cifrat în primul semestru al acestui an la 6,3 miliarde dolari, ceea ce reprezintă o creștere de 21,5% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Creșteri deosebite au fost înregistrate la exporturile de automobile și oțel.

• Populația S.U.A. cheltuiește anual 17,4 miliarde dolari pentru tutun și alcool, 20 miliarde dolari pentru jocuri de noroc și 3,2 miliarde dolari pentru variate produse cosmetice.

• Un studiu efectuat recent de Oficiul de statistică al O.N.U. arată că necesitățile anuale de energie ale populației globului sînt echivalente cu aproximativ 6 miliarde tone metrice de cărbune. Raportul subliniază că consumul global de energie (sub forma cărbunelui, petrolului, gazelor și electricității), a sporit în decurs de patru ani (1963—1966) cu 17%.

• Cei 18 948 000 saci de cafea (un sac = 60 kg) exportați de Brazilia în perioada iulie 1967— iulie 1968 reprezintă — potrivit aprecierilor agențiilor străine de presă — un record încă neegalat în acest secol. Valoarea cafelei exportate se ridică la 32 milioane dolari.

• Sesiunea de toamnă a Tîrgului internațional de la Metz (Franța) consacrată bunurilor de echipament, care va avea loc între 2 și 13 octombrie, va fi axată, în principal, pe informatică și transporturi.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 30 (257)
VINERI 26 iulie 1968
30
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11.78.76
16 PAGINI • 2 LEI

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

SUPORT NEMIJLOCIT

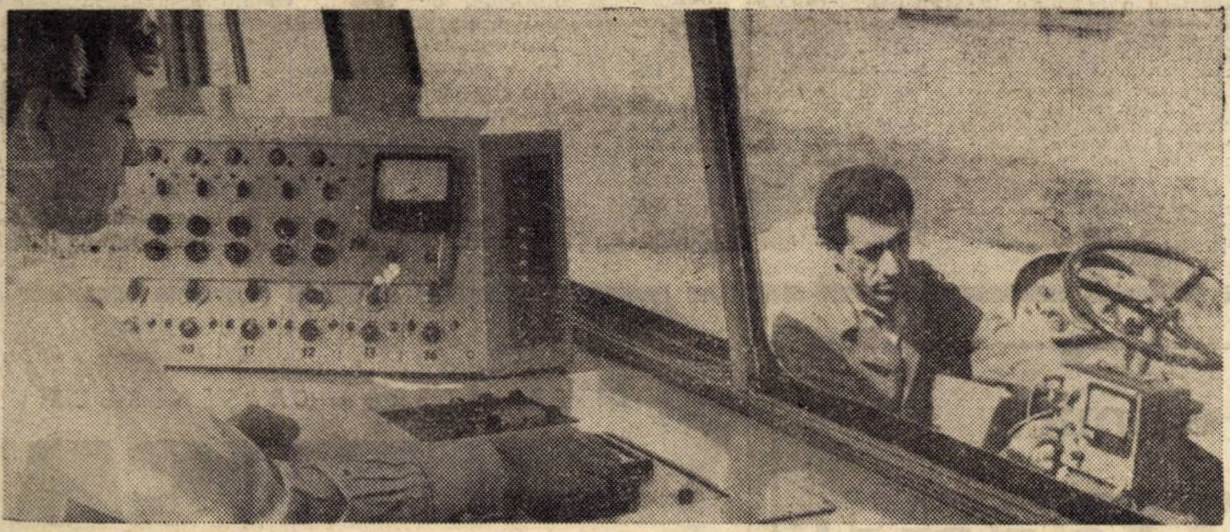

ÎN PROGRESUL

PAGINA A 5-A

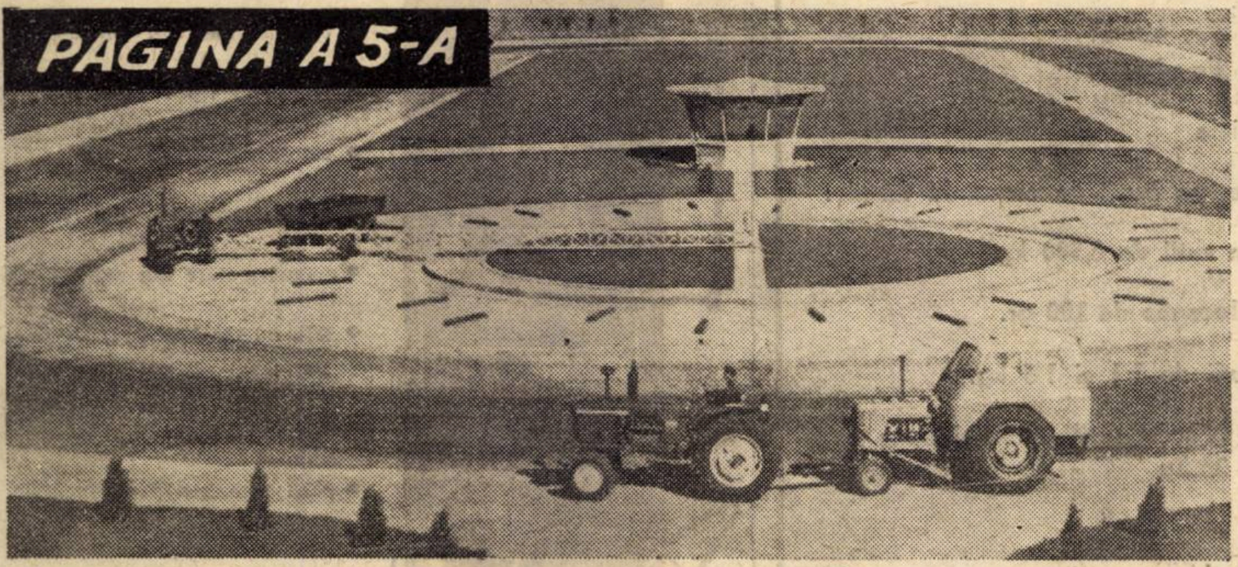

AGRICULTURII

DIN SUMAR

● *Pagina a 3-a*

Trei ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

O ETAPĂ DE SUCCESE STRĂLUCITE ÎN DEZVOLTAREA SOCIALISTĂ A ROMÂNIEI

● *Paginile 8-9:*

UNDE TREBUIE ACȚIONAT PENTRU A SE EVITA CREAREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE

● *Pagina a 10-a:*

O VARIANTĂ CONTEMPORANĂ A ISTORIEI GÎNDIRII ECONOMICE

● *Pagina a 13-a:*

ELEMENTE PENTRU UN SISTEM CATEGORIAL AL ECONOMIEI MONDIALE

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

CONTABILIZAREA MIJLOACELOR FIXE

ÎN PREZENT, contabilizarea mijloacelor fixe se face cu ajutorul contului doi „Mijloace fixe“ (un cont foarte sintetic), care nu ne arată decît totalul acestora, total pe care îl avem și în contul 300 „Fondul mijloacelor fixe“ din pasiv. În timp ce aceste două conturi ne furnizează aceeași informație, nici unul dintre ele nu ne arată structura mijloacelor fixe, raportul dintre diferitele sale componente.

Avînd în vedere aceste considerente, cred că **în planurile respective ar trebui să existe conturi pentru fiecare categorie de mijloace fixe** „clădiri și construcții, mașini și utilaje, terenuri și plantații, animale de producție, mijloace de transport și inventar agricol“, categorii care pot să difere de cele prezente la calcularea amortizării. (În noul sistem, cotele de amortizare sînt stabilite pe feluri de mijloace fixe și nu pe categorii, ca pînă acum). Tot în această grupă ar trebui să fie incluse și conturi privind investițiile de mijloace fixe, reparațiile, uzarea și existența lor în depozit. Contul „uzarea“ va rectifica în bilanț valoarea de înregistrare a tuturor categoriilor enumerate mai sus, inclusiv valoarea investițiilor și a reparațiilor.

O defalcare asemănătoare a mai existat în planurile de conturi din țara noastră. În multe țări (Ungaria, Iugoslavia, Franța, Italia, Belgia) există conturi pe categorii de mijloace fixe, iar în această grupă sînt incluse atît investițiile, cît și reparațiile. Plecîndu-se însă de la o greșită înțelegere a noțiunii de simplificare, s-a introdus un singur cont. În realitate nu s-a făcut nici un fel de simplificare ; ce nu s-a redat în sintetic, s-a înscris în analitic.

Ca parte integrantă a sistemului informațional contabilitatea trebuie să ofere conducerilor din unități date cît mai complete, iar salariaților — cît mai clare.

Constantin MIHAI
metodolog principal
Ministerul Finanțelor

IARĂȘI DESPRE „PIEDICA“ AMBALAJELOR

DE LA 1 IUNIE, fabrica noastră experimentează sistemul îmbunătățit de salarizare. În această situație, ne-am fi așteptat ca forul tutelar să ne creeze condițiile elementare pentru îndeplinirea planului de îmbuteliere a uleiului comestibil Iată însă că sîntem la începutul trimestrului III și pentru cele 500 000 de sticle pe care le vom primi, nu avem încă repartiții de navete din lemn. Direcția de resort din ministerul nostru ne comunică că a făcut memorii cu privire la lipsa acestor ambalaje, dar fără nici un rezultat. Ministerul Comerțului Interior și Centrocoop au ajuns la concluzia că nu pot repartiza industriei alimentare navetele necesare ? De ce sectorul producție din Ministerul Economiei Forestiere nu determină întreprinderile în subordine să le producă ?

Din păcate, soluția la care sînt ispitite să ajungă forurile sus-amintite este de a se diminua planul de îmbuteliere. Cum se împacă această soluție, cu asigurarea condițiilor pentru experimentarea sistemului îmbunătățit de salarizare ?

Luca IGNAT
economist,
șeful Serviciului aprovizionare
Fabrica „Muntenia“-București

ÎN DISCUȚIE: AUTORIZAȚIILE DE TRANSPORT

ÎN nr. 20 și 26 au fost publicate două scrisori care, după ce dovedesc inutilitatea unor autorizații (ce ar trebui eliberate de D.R.T.A.), pentru transporturi cu mijloace auto, propun rediscutarea formei de organizare a sistemului.

După părerea mea, introducînd autorizațiile, Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene a căutat să-și asigure cursele lungi. Dar, din moment ce anumite organizații și întreprinderi primesc în dotație diferite mijloace auto, pentru ce mai sînt necesare aceste mult discutate autorizații ? Înlăturarea lor ar da naștere la un surplus de ofertă de mijloace de transport, aducînd această activitate la o eficiență ridicată. Mă alătur deci propunerilor de desființare a autorizațiilor făcute anterior.

E. VICTOR
Craiova

INSTRUCȚIUNI DEPĂȘITE

RELAȚIILE dintre unitatea noastră și C.F.R. constituie un motiv de multiple necazuri. Potrivit art. 48 din Instrucțiunile M.T.Tc. nr. 111/1952 ziua de programare se consideră de la ora 19 pînă a doua zi la aceeași oră. Ultima zi de programare în care calea ferată poate pune la dispoziția expeditorului mijloacele de transport — în contul planului operativ lunar — se încheie la ora 19 a ultimei zile calendaristice din luna respectivă.

În cazul întîrzierilor unor vagoane peste termenul programat în cursul lunii, calea ferată nu poate fi făcută răspunzătoare și nici penalizată decît după orele 19 din ultima zi a lunii.

În asemenea situații, socot că beneficiarii n-ar trebui să pretindă penalizări pentru întîrzieri în livrarea unor mărfuri. Sau dacă trebuie să plătim penalizări din cauze independente de voința noastră, atunci și calea ferată să fie obligată la plata acelorași sume către furnizori.

Și o altă situație de neînțeles : de ce o unitate (care nu și-a respectat obligațiile de livrare din vina C.F.R.-ului) să solicite derogare pentru primele personalului TA, dacă prezintă acte din partea furnizorului de vagoane că nu a avut la dispoziție mijloacele de transport solicitate în programare ? Prelungirea termenului de plată a primelor, apare ca o penalizare nedreaptă întrucît, cu toate eforturile depuse în respectarea contractelor, fără mijloace de transport nici un colectiv de muncă nu reușește să-și mulțumească beneficiarii. Instrucțiunile date cu mulți ani în urmă ar trebuie revizuite.

Dumitru DUDE
economist,
Întreprinderea „Argeșul“-Pitești

• REDACȚIA CĂTRE CITITORI • REDACȚIA CĂTRE CITITORI •

ION PICURĂ, Timișoara — Opiniile dv. au fost comunicate organelor centrale interesate.

ION BADIU, economist, Brăila — Problemele referitoare la frecventarea unei a doua facultăți, precum și cele privind înființarea de cursuri postuniversitare se găsesc în studiu. Legea învățămîntului va intra în vigoare după 1 septembrie a.c.

ING. RADU MARCU, București — Referindu-se la scrisoarea semnată de dv. în nr. 24, Direcția generală pentru metrologie, standarde și invenții ne-a răspuns că terminologia și definițiile în domeniul materialelor plastice vor face obiectul unui standard a cărui elaborare va fi inclusă în planul pe anul 1969.

IVAN HARALAMBIE, economist, Schela de extracție Cartojani — În conformitate cu prevederile pct. 167 B lit. d din Instrucțiunile nr. 1/1964 ale Ministerului Finanțelor și Băncii Naționale, amortizarea mijloacelor fixe într-un volum mai mic decît cel prevăzut în plan, ca efect al eliberării mijloacelor fixe, generează beneficii peste plan din efort propriu. Pentru ca economiile din amortizare să poată fi considerate ca fiind obținute prin efort propriu, întreprinderea trebuie să facă dovada măsurilor luate pentru mai buna folosire a capacităților de producție, măsuri prevăzute de regulă în planul M.T.O.

GHEORGHE BUDURCA, consilier juridic, Trustul de construcții-Iași — „Considerăm justă sesizarea făcută în legătură cu utilajele de construcții. Pentru cuprinderea, în condițiile fundamentale respective a celor semnalate este necesar ca ministerele care tutelează unități furnizoare de utilaje să ia măsuri de includere a prevederilor referitoare la repararea pagubei produse părților în timpul executării contractului (pentru partea care nu este acoperită de penalizările prevăzute în normele generale de închiriere, sau în condițiile fundamentale departamentale). În acest sens, ne vom adresa forurilor competente să ia măsuri de introducere în condițiile fundamentale departamentale respective, a prevederilor referitoare la repararea pagubei“ **(Răspunsul ne-a fost trimis de sectorul Sinteză II din Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare).**

IOSIF I. CATANA, Orașul Gh. Gheorghiu-Dej. — Comitetul de Stat pentru Problemele de Organizare și Salarizare a dat o circulară care prevede următoarele : cînd există un dubiu în ce privește concordanța dintre înregistrarea din buletinul de identitate referitoare la domiciliul permanent, față de situația de fapt, organizația de construcții este obligată să verifice calitatea de „nelocalnici“ a unor angajați, în funcție de care se pot acorda drepturile de șantier. În urma verificării efectuate, s-a ajuns la concluzia că — în fapt — nu aveți domiciliul permanent în comuna Lerești. Măsura luată de a sista plata indemnizației de șantier corespunde normelor legale în vigoare. Faptul că ocupați, pe baza unui bon de cazare, o locuință închiriată de întreprindere nu modifică situația menționată.

IOAN TACHE, Brașov. — În cazul dv. cuantumul chiriei se va stabili în raport cu salariul tarifar corespunzător fiecărui titular de contract. Dreptul la indemnizație se stabilește în conformitate cu indicațiile Ministerului Finanțelor nr. 1516/1968.

GHEORGHE HEISU, Oradea. — Problema ridicată de dv. a fost trimisă spre examinare și soluționare la Departamentul îmbunătățirilor funciare din cadrul Consiliului Superior al Agriculturii. După ce vom primi un răspuns, vă vom scrie din nou.

C. PASAT, economist, Uzina de pompe București — „Eliberarea unor extrase de cont pentru ratele depuse în cursul anului către beneficiarii de credite pentru locuințe proprietate personală sporește volumul de muncă, fără să fie justificat de o necesitate imperioasă. In acest sens, precizăm că nedepunerea ratelor scadente de către întreprindere se comunică acesteia lunar cu ocazia trecerii creditului în restanță, iar în caz de nedepunere (neoperare, virare eronată etc.) a 6 rate, beneficiarul este somat în vederea executării silite. In nici un caz, beneficiarul nu va ajunge să clarifice situația unor rate depuse, dar neîncasate de bancă, după 15 ani de la achitarea acestora. De cele semnalate, am luat totuși notă, urmînd ca la întocmirea instrucțiunilor de aplicare a H.C.M. cu privire la aplicarea Legii nr. 9/1968, să se găsească o formă simplificată prin care să se confirme întreprinderii sau beneficiarilor de credite direct suma totală a împrumutului rambursat în cursul anului“. (Răspunsul a fost semnat de D. Săndulescu, directorul Direcției contabilității din Banca de Investiții).

PROF. ERNEST USKAR, — Călan — Direcția pentru planuri programe și manuale din Ministerul Învățămîntului ne scrie că observațiile și propunerile dv. referitoare la structura și conținutul programei de economie politică pentru clasa a IX-a, vor fi luate în discuție la revizia programei pentru anul școlar 1969/1970. Pentru anul școlar 1968/1969 programa a fost definitivată.

Fabrica chimică

MĂRĂȘEȘTI

DESFACE :

1 – Cu repartiție :

- vopsele pe bază de ulei
- clei de oase și piele

2 – Fără repartiție, pe bază de comandă fermă :

- „Alba menaj“, în cutii de 0,500 kg.
- „Lac lunar“, în flacoane de 100 gr.
- „Fosfomar“ în cutii de 1/1 și 1/5 kg.

Lacuri incolore
- „Firnis“ artificial în bidoane de 20 kg
- „Durolac“
- „Lac expres“

Articolele de la punctul 2 se găsesc de vînzare la toate magazinele de specialitate din țară.

INTREPRINDEREA ORĂȘENEASCĂ

„CHIMICA“ CLUJ

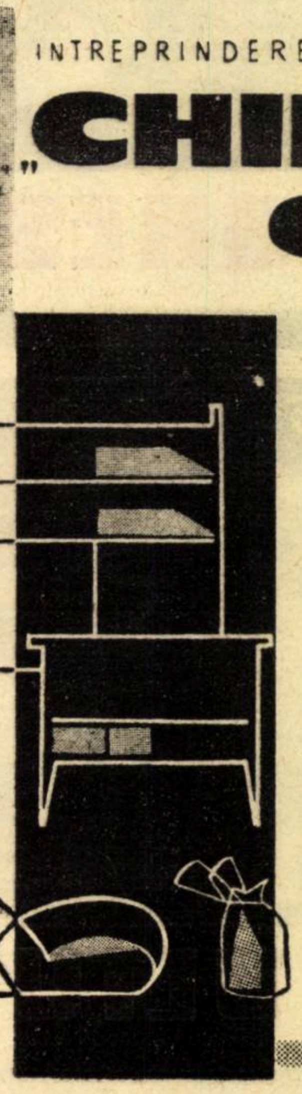

produce :

- comode televizor tip Sighet ;
- bibiioteci tip Făgăraș ;
- fotolii tip Sibiu ;
- capete autosifon din relon ;
- tocuri școlare din masă plastică ;
- stilouri tip Feleacul, Dacia, Carpați ;
- curele de ceas ;
- sacoșe pentru sport, excursie, călătorie, piață ;
- oxid verde de crom pentru prepararea vopselelor la zugrăvit.

O ETAPĂ DE SUCCESE STRĂLUCITE ÎN DEZVOLTAREA SOCIALISTĂ A ROMÂNIEI

S-AU SCURS TREI ANI de cînd cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român a adoptat, pe baza unei analize multilaterale și aprofundate a cerințelor și posibilităților economiei noastre, programul continuării, pe o treaptă superioară, a desăvîrșirii construcției socialiste în România.

Însemnătatea istorică a celui de-al IX-lea Congres al partidului, ca deschizător al unei noi etape în viața poporului român, este dată, atît de amploarea programului de dezvoltare a economiei noastre, a întregii societăți, cît și prin spiritul novator promovat în abordarea problemelor construcției socialiste în țara noastră. Analiza profund științifică a proceselor și cerințelor dezvoltării economice și sociale, abordarea complexă, într-o concepție unitară, a tuturor laturilor desăvîrșirii construcției socialiste, preocuparea neslăbită pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și perimat și pentru promovarea noului în viața socială, încrederea nestrămutată în avantajele orînduirii socialiste și convingerea că acestea pot fi puse în valoare numai printr-o politică științifică, printr-o susținută muncă politică, organizatorică, toate acestea sînt elemente de bază ce caracterizează mărețul program elaborat de Congres și dezvoltat de Conferința Națională, întreaga activitate desfășurată de partid în perioada care a urmat celui de-al IX-lea Congres. Ele sint totodată străbătute de preocuparea continuă pentru adîncirea democratismului vieții sociale, pentru atragerea maselor populare la creația materială și spirituală constientă, precum și la perfecționarea conducerii vieții economico-sociale, pentru manifestarea plenară a aptitudinilor creatoare ale tuturor membrilor societății noastre.

PROGRAMUL DEZVOLTĂRII MULTILATERALE a patriei noastre pornește de la unitatea dialectică și corelațiile obiectiv determinate dintre laturile vieții economice și sociale, dintre factorii care condiționează progresul social. La temelia lui stă, firesc, dezvoltarea susținută a bazei tehnice materiale a socialismului, temelia trainică a perfecționării relațiilor de producție socialiste, a ridicării bunăstării poporului și a consolidării intregii noastre societăți. Cheia de boltă a acestui proces este continuarea industrializării socialiste a țării care, așa cum se subliniază în Rezoluția celui de al IX-lea Congres al partidului, asigură progresul multilateral al economiei noastre, valorificarea superioară a resurselor naturale și a potențialului uman, creșterea avuției naționale, întărirea suveranității și independenței naționale.

În cei doi ani și jumătate ai actualului cincinal, poporul nostru, sub conducerea partidului, a obținut succese însemnate în traducerea în viață a mărețului program al desăvîrșirii construcției socialiste. Apreciind rezultatele înfăptuirii Directivelor Congresului al IX-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în cuvîntarea rostită cu ocazia vizitei conducătorilor de partid și de stat la Galați: **„Putem spune că în acești ani ai cincinalului pe care i-am parcurs am obținut succese strălucite în înfăptuirea programului elaborat de Congresul al IX-lea al partidului. În întreaga țară încep să producă unitățile cincinalului, pe care Congresul al IX-lea le-a stabilit, făcind ca patria noastră socialistă să devină mai puternică, mai bogată, ca nivelul de viață al poporului nostru să devină din ce în ce mai bun. Putem spune că în cei doi ani și jumătate care au trecut din actualul cincinal sarcinile trasate de Congres au fost nu numai îndeplinite, ci și depășite".**

Ca urmare a traducerii în viață cu fermitate și consecvență a politicii de industrializare, forțele de producție ale țării au înregistrat un progres neîntrerupt, marcat atit prin ritmul susținut al creșterii economice, cit și prin schimbările calitative care au avut loc. Astfel în anii 1966 și 1967 producția industrială a crescut față de 1965 cu 26%, cu un ritm mediu anual de 12,4%, superior celui prevăzut în planul cincinal.

Ca urmare a investițiilor făcute de stat pentru sporirea capacităților de producție și pentru modernizarea întreprinderilor, a sporirii rapide a producției, se consolidează rolul industriei ca ramură conducătoare a economiei naționale, sporește aportul ei la creșterea potențialului economic al țării, au loc schimbări importante în structura generală a producției și a exportului, influențînd în mod pozitiv nivelul de viață al poporului. Continuă cu succes procesul de perfecționare a structurii producției industriale, ținînd seama de tendințele revoluției tehnico-științifice contemporane, de cerințele reproducției socialiste lărgite și de nevoile populației. Producția industrială a mijloacelor de producție a crescut în acești doi ani cu 27%, cu un ritm mediu anual de 12,9%. Un ritm mai ridicat au continuat să înregistreze ramurile industriale care au un rol decisiv pentru dezvoltarea proporțională și progresul întregii economii: energia electrică și termică — 21,2%; industria construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor — 15,3%; chimia — 22,3%.

În documentele Congresului s-a arătat că industria construcțiilor de mașini trebuie să aducă o contribuție mai mare la promovarea progresului tehnic în economia națională, ceea ce presupune dezvoltarea rapidă a unor subramuri moderne, care valorifică la un nivel superior materiile prime și potențialul creator al oamenilor. Pentru aceasta au fost întreprinse măsuri hotărîte care să asigure lichidarea rămînerilor în urmă în domeniul electrotehnicii, electronicii, mecanicii fine, producției de mașini-unelte. În consecință, producția în aceste subramuri a crescut mai rapid decît pe ansamblul ramurii: în timp ce producția construcțiilor de mașini a sporit cu 29% în primii doi ani ai cincinalului, producția industriei electrotehnice a sporit cu 36%, iar producția de mașini-unelte pentru așchierea metalelor cu 48%.

Partidul nostru nu privește creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție ca pe un scop în sine. Criticînd unele concepții greșite, care ignorau ramurile industriale producătoare de bunuri de consum, Comitetul Central, pe baza indicațiilor Congresului al IX-lea, a manifestat o preocupare sporită pentru dezvoltarea industriei ușoare și alimentare, ceea ce se vădește în primul rînd în volumul sporit de investiții alocate în actualul cincinal acestor ramuri. În primii doi ani ai cincinalului s-a înregistrat o apropiere sensibilă a ritmului de creștere a industriei bunurilor de consum față de industria producătoare de mijloace de producție. Astfel coeficientul de devansare a ritmului mediu anual al grupei A față de grupa B, in anii 1966—1967, a fost de 1,10 față de 1,28 în anii șesenalului.

O dată cu aceste creșteri, are loc și un proces de lărgire continuă a nomenclatorului de produse și de diversificare a producției, ridicarea calității produselor. Se adîncește totodată procesul de prelucrare și valorificare a resurselor naturale.

CONGRESUL AL IX-LEA a subliniat sarcina ca agricultura — una din ramurile economice de cea mai mare importanță —, să aducă un aport mai mare la sporirea venitului național, la progresul rapid al întregii economii, la ridicarea nivelului de trai al poporului, criticînd totodată, neglijarea sarcinilor privind dezvoltarea acestei ramuri. Pe baza programului stabilit de Congres, în perioada care a urmat, partidul a întreprins un complex de măsuri pentru modernizarea agriculturii prin extinderea mecanizării și chimizării, a irigațiilor și îmbunătăților funciare, pentru utilizarea rațională a pămîntului ca principal mijloc de producție în această ramură.

Pentru a se crea toate condițiile ca agricultura să aducă un aport la sporirea produsului social și a venitului național pe măsura potențelor sale, au fost adoptate măsuri menite să contribuie la îmbunătățirea organizării și conducerii agriculturii de stat și cooperatiste. Ca urmare, s-a realizat apropierea conducerii și cadrelor de specialitate de producție, asigurarea unei mai mari mobilități de conducere și organizare a proceselor de muncă din agricultură, crearea cadrului pentru participarea mai largă a maselor țărănimii la întreaga activitate de conducere a agriculturii, în general, la viața socială.

Soluțiile adoptate în perfecționarea organizării și conducerii agriculturii, crearea uniunilor cooperatiste, reprezintă o prețioasă contribuție creatoare a partidului nostru la teoria și practica cooperației agricole socialiste, un aport original, în funcție de condițiile noastre concrete și de experiența dobîndită, la încadrarea armonioasă a satului socialist în procesul legic de dezvoltare a întregii țări.

Viața practică a demonstrat superioritatea agriculturii socialiste, capacitatea ei de a-și mobiliza forțele pentru sporirea producției, reducerea cheltuielilor materiale, mărirea acumulărilor. Este semnificativ faptul că în anii 1966—1967 s-a obținut cea mai ridicată producție de cereale din istoria țării noastre. Seceta ce s-a abătut în acest an asupra țării noastre, deși ca intensitate a fost mai puternică decît cele din 1946 și 1918, nu a provocat o catastrofă tocmai ca urmare a potențialului tehnic și uman de care dispune satul nostru socialist, a posibilităților pe care le oferă marea gospodărie agricolă de a utiliza mijloacele mecanizate, irigațiile, cuceririle științei, ca și de a mobiliza într-un singur șuvoi întreaga țărănime și de a-l îndrepta spre obiectivele majore ce îi stau în față. Bucurîndu-se de sprijinul întregului popor, țărănimea a obținut o recoltă mulțumitoare la grîu și se întrevăd rezultate satisfăcătoare la celelalte culturi.

DEZVOLTAREA FORȚELOR DE PRODUCȚIE nu se poate realiza fără eforturi materiale din partea societății, fără alocarea unei părți importante din valorarea nou creată pentru lărgirea producției. Congresul al IX-lea și Conferința Națională au arătat că problema fundamentală de care depinde propășirea economică a țării, pentru lichidarea decalajului care ne separă de țările avansate, este stabilirea unor proporții juste între fondul de acumulare și fondul de consum, îmbinarea armonioasă a țelurilor imediate și de perspectivă ale societății, înfăptuirea unui amplu program de investiții. Ca urmare a acestei preocupări constante, în 1966 și 1967 au intrat în funcțiune peste 400 de capacități și obiective industriale din cele 750 prevăzute în Directivele Congresului.

O dată cu dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor și a celorlalte ramuri economice, cu creșterea continuă a puterii economice a țării, creșterea venitului național — care în 1966 și 1967 a fost de 18% — au fost luate măsuri de sporire a salariilor unor categorii de oameni ai muncii, a pensiilor, s-a mărit volumul vînzărilor de mărfuri în rîndul populației. Un rol important pentru creșterea veniturilor oamenilor muncii îl va avea traducerea în viață a măsurilor adoptate de plenara din octombrie 1967 a C.C. privitoare la sporirea generală a salariilor și la aplicarea mai consecventă a principiilor repartiției după muncă. În același timp, statul cheltuiește însemnate sume din buget pentru acțiuni social-culturale. Este demn de remarcat faptul că volumul cheltuielilor social-culturale de la bugetul statului în anii 1966—1967 a crescut cu 38%, ceea ce depășește sensibil sporul general al venitului național, iar pentru 1968 s-au prevăzut alocații de 30,6 miliarde lei, care, calculate pe un locuitor, se ridică la 1565 lei.

PE BAZA ANALIZEI APROFUNDATE ȘI MULTILATERALE a proceselor și fenomenelor economice, sociale și politice, într-un spirit realist și creator, de înaltă exigență și răspundere, Congresul al IX-lea a jalonat direcțiile și căile de perfecționare a vieții noastre economice și sociale, iar Conferința Națională a partidului și plenarele Comitetului Central ce au avut loc în acești trei ani au stabilit un ansamblu de măsuri, fundamentate științific, care au fost traduse în fapt sau sînt în curs de realizare.

Ținînd seama de locul tot mai important pe care-l ocupă știința în dezvoltarea economică și socială, de creșterea rolului ei în rezolvarea marilor sarcini ale perioadei desăvîrșirii construcției socialiste, partidul și statul au prevăzut măsuri de deosebită importanță practică menite să asigure îmbunătățirea organizării și îndrumării cercetărilor științifice, mobilizarea tuturor cadrelor și forțelor materiale spre obiectivele majore ale progresului științei, îmbinarea armonioasă a cercetării fundamentale cu cercetarea aplicativă.

Pe baza sarcinilor trasate de Congresul al IX-lea al partidului, Comitetul Central al partidului și guvernul țării au adus importante îmbunătățiri în domeniul conducerii economiei naționale, al ridicării întregii activități pe o nouă treaptă, superioară. Pe această linie, se înscriu, în primul rînd, măsurile privind perfecționarea metodologiei de elaborare a planului cincinal și a planurilor anuale. Spre deosebire de situația din anii trecuți, actualul plan cincinal a fost elaborat pentru întreaga perioadă și detaliat pe ani, pe ministere și întreprinderi. Prevăzînd atît proporțiile generale în care va crește întreaga economie, raporturile între ramuri, cît și dezvoltarea fiecărei ramuri de producție în parte, a fiecărei întreprinderi, pe fiecare an și pe întreaga perioada planificată, s-au asigurat un program clar de acțiune, cunoașterea din timp de către fiecare factor a sarcinilor ce îi revin, precum și mijloacele de care dispune pentru îndeplinirea lor, forța de muncă pe care trebuie să și-o asigure. Avînd perspectiva clară a principalelor obiective pe o perioadă mai îndelungată, asigurîndu-li-se siguranță și stabilitate în întreaga lor activitate, organele economice centrale și întreprinderile au putut să ia din vreme toate măsurile necesare pentru realizarea ritmică și în cele mai bune condițiuni a tuturor obiectivelor prevăzute în plan.

Elaborarea actualului plan cincinal a necesitat o amplă muncă desfășurată în toate unitățile economice, în comisii pe ramuri și sectoare, la nivelul comisiei centrale, la Comitetul Central al partidului, evidențiindu-se posibilitățile reale de sporire a producției în toate domeniile, căile cele mai bune de valorificare a rezervelor economice existente, condițiile pentru utilizarea cu maximă eficiență a resurselor naturale, a mijloacelor de producție. La temelia planului au stat analizele aprofundate privind pe de o parte, condițiile și resursele, iar pe de altă parte, necesitățile economiei noastre, tendințele imprimate dezvoltării economice de progresul științei și tehnicii.

Prin participarea activă a unui larg cerc de specialiști și oameni de știință, de activiști de partid și de stat, prin contribuția deosebită adusă de masele de oameni ai muncii, planul cincinal actual reprezintă o emanație a gîndirii și înțelepciunii întregului nostru popor, dîndu-i forță și trăinicie, asigurîndu-i garanția îndeplinirii lui cu succes. Experiența pozitivă dobîndită cu ocazia întocmirii actualului plan cincinal stă la baza măsurilor pregătitoare stabilite de partid pentru elaborarea planului cincinal pentru perioada 1971—1975 și a schiței de dezvoltare economică pînă în anul 1980.

RIDICAREA EFICIENȚEI ECONOMICE constituie, așa cum s-a subliniat la Congres, o sarcină centrală în etapa actuală. În acest scop, se desfășoară, începînd din primăvara anului 1967, în primul rînd în industrie și apoi în celelalte ramuri ale economiei, o amplă activitate de organizare științifică a producției și a muncii. Studierea atentă a tuturor laturilor procesului de producție, a fiecărui loc de muncă, analiza structurilor organizatorice, a legăturilor funcționale, a volumului de informații și a circulației acestora, aplicarea cuceririlor științei organizării și conducerii, au condus la descoperirea a noi și însemnate rezerve de sporire a producției, de creștere a productivității muncii și de reducere a cheltuielilor de producție.

De asemenea, criticînd cu toată fermitatea concepția eronată, profund dăunătoare, potrivit căreia un „avantaj" al socialismului ar fi finanțarea timp îndelungat a unor producții nerentabile, acoperirea pierderilor și risipei unor întreprinderi pe seama plusprodusului realizat de unitățile cu o activitate sănătoasă, partidul a mobilizat eforturile organelor de partid și de stat, ale tuturor oamenilor muncii pentru rentabilizarea tuturor întreprinderilor și produselor, pentru a se asigura în toate ramurile și domeniile de activitate o eficiență economică cît mai ridicată, condiție esențială pentru realizarea progresului economic și creșterea bunăstării poporului.

MĂSURILE DE PERFECȚIONARE a conducerii și planificării economiei naționale, experimentările ce se fac, au constituit pași însemnați spre un stadiu superior de organizare și funcționare a mecanismului economic, care se adaugă altor prevederi, constituind împreună un tot organic, cristalizat în complexul de măsuri adoptat de Conferința Națională a partidului.

Concretizînd și îmbogățind hotărîrile prevăzute de Congresul al IX-lea al par-

(Continuare în pag. 11)

C.N.D.—CONTROLUL TEHNIC NEDISTRUCTIV

Obstacole în calea unei metode avantajoase

IN CONTEXTUL PROGRESULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC general, în vocabularul specialiștilor a apărut, în ultimele decenii o nouă denumire legată de calitatea producției industriale și de evaluarea materialelor și anume: **controlul nedistructiv,** *pe scurt: C.N.D. El desemnează o categorie de tehnici, metode și aparatură modernă cu ajutorul cărora se poate controla calitatea materialelor, produselor sau instalațiilor industriale fără a le strica sau fără a le compromite din punct de vedere al utilizării lor ulterioare.*

Bazate pe tehnici moderne, cum sînt: controlul radiografic, examinarea prin ultrasunete, examinarea cu lichide penetrante, controlul prin metode magnetice sau electromagnetice, controlul cu microunde sau radiații infraroșii, metodele de control nedistructiv prezintă avantaje incontestabile față de controlul distructiv (încercările mecanice, analiza metalurgică etc.); ele pot fi aplicate chiar fabricatului care urmează a fi dat în folosință sau care se află în exploatare, întrucît nu afectează cu nimic proprietățile acestuia; face posibilă extinderea controlului calității, astfel încît acesta să fie îndreptat asupra tuturor zonelor sau proprietăților elementului controlat. **Eficacitatea economică a acestui control — cu toată valoarea ridicată a aparaturii ce se folosește — este pe deplin recunoscută.** *De altfel, atenția ce i se acordă s-a concretizat în apariția unei mari varietăți de metode și de aparate de control.*

Necesitatea C.N.D. se resimte tot mai mult îndeosebi în industrie, ea decurgînd, pe de o parte, din exigența mărită privind calitatea produselor, iar pe de altă parte, din obligativitatea prevenirii gravelor consecințe pe care le poate avea funcționarea defectuoasă a mașinilor, instalațiilor, obiectelor electrotehnice de uz casnic etc.

În țara noastră, C.N.D. a început să se aplice cu mai bine de zece ani în urmă, sub forma controlului radiografic și ultrasonic. În ultima vreme, se folosesc metode de control prin inducție electromagnetică („Rulmentul"-Brașov), sisteme automate de control radioscopic și ultrasonic („Fabrica de țevi sudate"-București), metode cu lichide penetrante cu contrast de culoare sau fluorescente și metode magnetice. În prezent, dispunem de peste o sută de laboratoare cu caracter industrial, în care se aplică controlul prin metode radiografice, iar în dotarea multor întreprinderi există sute de aparate destinate controlului ultrasonic al instalațiilor și produselor metalice sau betoanelor. C.N.D. se aplică în industria constructoare de mașini, industria construcțiilor și montajelor de uzine și rafinării, industria energetică și industria construcțiilor de nave, în special în controlul materialelor și sudurilor de oțel. Unele inițiative încep să se remarce în industria electronică și în exploatarea aeronautică.

Uzinele „Vulcan"-Bucuresti. **Cu ajutorul stiloscopului, pe lîngă faptul că țevile nu se distrug, controlul prezenței molibdenului se realizează în 1/600 din timpul ce se consumă pentru efectuarea aceluiași control prin analize chimice.**

● Tribut plătit pentru incompetență și lipsă de organizare

ÎN INTRODUCEREA METODELOR C.N.D. în practica industrială, ca și în procurarea și folosirea aparaturii, s-au manifestat numeroase neajunsuri, „rod" al lipsei de informare tehnico-științifică și de prospectare a piețelor, al nepregătirii sistematice a personalului de specialitate și operator, al practicii înzestrării unităților economice „pe apucate", al inexistenței unei concepții clare, de ansamblu, în funcție de cerințele actuale și de perspectivă în promovarea metodelor C.N.D. etc. Persistența lipsurilor care se manifestă în prezent ar aduce în continuare prejudicii atît economiei naționale, cît și ritmului firesc de perfecționare a tehnologiei fabricației și controlului.

Astfel, pînă acum, din cauzele enumerate, au fost importate peste 30 de tipuri diferite de defectoscoape ultrasonice. Dintre acestea, unele tipuri erau demodate încă înainte de a fi contractate și numai 4—5 tipuri corespund într-adevăr nivelului mondial. Este cu totul evident că era mai indicat să se importe un număr redus de tipuri de aparate, din cele mai bune, ceea ce ar fi corespuns cerințelor privind standardizarea, coordonarea întreținerii și reparării aparaturii, instruirii mai ușoare a personalului operator etc.

În același timp, se constată mari diferențe între ramuri în înzestrarea cu aparatură; domenii importante, unde C.N.D. ar fi dat rezultate dintre cele mai eficiente, ce s-ar fi concretizat în ridicarea calității și siguranței în exploatare a produselor și instalațiilor, la mărirea prestigiului acestora, mai ales a celor destinate exportului, și, în ultimă instanță, la economii însemnate și avantaje economice certe, au fost complet sau aproape complet neglijate. Este vorba de industria de motoare cu explozie și diesel, de utilaj petrolier, de mijloace de transport, instalații frigorifice ș.a. În schimb, întreprinderi a căror producție este de mai mică importanță au dobîndit prioritate.

Legat de modul de procurare a aparaturii, s-au făcut greșeli și în ceea ce privește înzestrarea cu accesorii. Adesea s-a importat numai aparatura principală, omițîndu-se contractarea accesoriilor. Din această cauză, multe laboratoare radiografice, de pildă, execută radiografii calitativ necorespunzătoare. Concludentă în acest sens este situația de la Uzina de utilaj chimic din Ploiești. Laboratorul execută zilnic 600—800 radiografii. Lipsind un aparat pentru developare automată, ce trebuia procurat o dată cu aparatajul de bază, expunerea și developarea radiografiilor se fac în condiții necorespunzătoare. Rezultatul: adesea radiografiile sînt neinterpretabile, deci irosire de fonduri și de muncă. De notat că o serie de asemenea accesorii, a căror procurare separată din import este dificilă, neoperativă și costisitoare, ar putea fi relativ ușor de confecționat în țară.

Numeroase lipsuri se vădesc și în folosirea aparaturii. Sînt binecunoscute unele cazuri cînd ministere și întreprinderi au obligat cadre tehnice să efectueze controale nedistructive în orice condiții, numai pentru „a justifica" importurile angajate. Oricine poate să-și dea seama ce „rezultate" se obțineau. Dar chiar și în condiții normale, de multe ori, aparatura este folosită cu mult sub capacitate. De pildă, controlul ultrasonic al calității tablelor folosite la confecționarea rezervoarelor sferice de 600 și 1000 mc de la Rafinăria Brazi în loc să se facă la ieșirea acestora din laminor — cum era firesc — a fost efectuat la poziție, după ce tolele de tablă au fost fasonate, sudate și montate. În consecință, volumul de cheltuieli a crescut nejustificat de mult. Controlul pe șantier sau chiar la poziție se face adesea și pentru subansamble sudate, cînd firesc ar fi să se execute imediat după uzinare, cu cheltuieli mult mai mici și cu posibilități mai mari de efectuare a eventualelor recondiționări.

Încă de la importarea primelor aparate a ieșit în evidență necesitatea iminentă a creării unui centru profilat pe reparații de aparatură de control nedistructiv. Din lipsa unei asemenea unități, întreprinderile posesoare de aparatură au apelat pentru reparații la cîteva uzine nespecializate (Automatica, Tehnica medicală); reparațiile se efectuau într-o perioadă lungă de timp și — principala lacună — erau de slabă calitate. Mai tîrziu, chiar și aceste întreprinderi au refuzat categoric să mai execute reparații de acest gen, întrucît erau fie nerentabile, fie imposibile. În această situație, aparatura a început să fie trimisă spre reparare la furnizorii externi, ceea ce a adus după sine (în cazurile cînd reparațiile au fost posibile) importante cheltuieli de valută, ca și întîrzieri de repunere în funcțiune de 1—4 ani. În prezent, multe uzine dețin aparate Roentgen sau defectoscoape ultrasonice care s-au stricat, ponderea acestora reprezentînd deseori peste 70% din totalul aparatelor din dotare.

În afară de aceste neajunsuri, se constată că aplicarea metodelor C.N.D. este frînată și de insuficiențele instrucțiunilor republicane și normelor interne care stabilesc admisibilitatea produselor pe baza examinărilor nedistructive. În afara instrucțiunilor Direcției generale de metrologie, standarde și invenții (I.S.C.I.R.) privind determinarea grosimii și stabilirea calității cusăturilor sudate de la instalații sub presiune și de ridicat, nu există instrucțiuni cu caracter republican sau departamental pe baza cărora să poată fi impusă o anumită calitate produselor prin examinări nedistructive. Numărul normelor interne elaborate în același scop este de asemenea extrem de redus. Datorită acestei situații, C.N.D. nu poate fi aplicat în mod curent, iar proiectanții se feresc să prescrie asemenea controale, imperios necesare.

Chiar dacă unele unități de producție ar dori să aplice C.N.D., în cazuri izolate, ele ar fi în imposibilitate de a solicita aceasta unui laborator specializat din țară, întrucît — atunci cînd există — asemenea laboratoare au o activitate planificată și legată de domeniul specific pentru care au fost create.

Cel puțin în treacăt, este cazul să amintim că nici cercetarea științifică în acest domeniu nu are în condițiile actuale posibilități de dezvoltare. Puținele studii ce se efectuează sînt departe de a satisface necesitățile. De altfel, nu există un institut sau un centru specializat în această direcție, capabil să desfășoare cercetări fundamentale și mai ales aplicative.

● Un centru național

CARACTERUL RAMIFICAT al C.N.D. și continua lui extindere ridică problema unei organizări raționale a acestui domeniu, care să conducă controlul la o înaltă eficiență. **O rezolvare corespunzătoare a multiplelor probleme astăzi în suspensie este posibilă prin înființarea unui centru național de control nedistructiv. Organizat pe principiile gestiunii economice proprii,** acest centru urma să aibă următoarele atribuții:

1. Coordonarea activității de control nedistructiv, organizarea de întîlniri, conferințe, simpozioane și consfătuiri în probleme de C.N.D.; reprezentarea țării noastre la diferite manifestări internaționale de specialitate.

2. Efectuarea de studii și cercetări privind introducerea de metode și aparate noi de control nedistructiv, precum și stabilirea de criterii de admisibilitate a defectelor detectate prin metodele de C.N.D. Colaborarea cu întreprinderile industriale — pe bază de contracte — pentru aplicarea metodelor C.N.D. și punerea în funcțiune a aparaturii necesare.

3. Avizarea condițiilor concrete de efectuare a controlului nedistructiv stabilite în contractele pentru importul de instalații industriale.

4. Îndrumarea și avizarea achiziționării din străinătate a aparaturii C.N.D.

5. Efectuarea, prin laboratoarele sale, a diferite examinări nedistructive la cerere, pentru nevoile întreprinderilor care nu au posibilitatea efectuării lor sau pentru a veni temporar în sprijinul întreprinderilor cu dotare slabă.

6. Coordonarea fabricării de accesorii pentru aparatele C.N.D., necesare laboratoarelor industriale, precum și executarea de prototipuri de asemenea aparate.

7. Întreținerea, verificarea și reparațiile la aparatura C.N.D. din dotația proprie și a întreprinderilor, precum și preluarea — după caz — de „service" pentru unele firme străine constructoare de aparatură de C.N.D.

8. Organizarea de cursuri pentru calificarea, specializarea și perfecționarea cadrelor ocupate în domeniul C.N.D.

9. Stabilirea planului de cercetare privind C.N.D.

10. Editarea unei reviste de control tehnic al calității.

Fiecare din atribuțiile citate urmează a fi îndeplinite pentru toate ramurile, instituțiile și întreprinderile din țară, pe bază de comenzi și contra plată, conform tarifelor ce se vor stabili. Această formă de organizare a activităților în domeniul relativ nou al C.N.D. creează premisele unei rezolvări optime a dezideratelor serviciilor de control tehnic al calității din industria noastră și va conduce la eliminarea actualelor deficiențe.

Mihai VLADESCU

Fabrica de țevi sudate-București. **Razele X și televiziunea, reunite în instalația de defectoscopie,**

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971-1980

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ — SUPORT NEMIJLOCIT ÎN PROGRESUL AGRICULTURII

acad. Grigore OBREJANU

VALORIFICAREA însemnatelor rezerve de care dispune în prezent agricultura socialistă, creșterea ponderii și a contribuției acestei ramuri la dezvoltarea întregii economii naționale depind într-o măsură determinantă atît de crearea unei puternice baze tehnico-materiale, cît și de fundamentarea tehnico-științifică a tuturor verigilor procesului de producție.

Cele de mai sus constituie o necesitate obiectivă de prim ordin, mai ales în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane care și-a pus o puternică amprentă pe toate procesele de producție, inclusiv pe cele din agricultură. Aplicarea pe scară largă a științei și tehnicii înaintate, folosirea mijloacelor de muncă necesare care să influențeze într-o măsură tot mai mare factorii naturali reprezintă calea sigură de sporire a producției agricole și a productivității.

În legătură cu aceasta este important de remarcat că dezvoltarea agriculturii, gradul de industrializare a procesului de producție din această ramură, reflectă în modul cel mai fidel preocupările pentru satisfacerea nevoilor în alimentația modernă a omului. În atingerea acestui scop, un rol de seamă revine **intensificării cercetărilor cu caracter fundamental și aplicativ din toate sferele agriculturii prin întărirea bazei materiale a cercetării științifice, ridicarea continuă a nivelului de pregătire al cercetătorilor și specializarea acestora potrivit cerințelor contemporane, dezvoltării actuale și de perspectivă a economiei, științei și culturii.**

Analiza datelor privind progresul tehnico-științific contemporan în agricultură ne evidențiază cîteva **tendințe principale: dezvoltarea și diversificarea mijloacelor de mecanizare** (consecință a perfecționării continue a bazei energetice), **realizarea unor mari descoperiri științifice și biologice** (îndeosebi în genetică și nutriție), **pătrunderea rapidă și multilaterală a chimiei** (îngrășăminte, antidăunători, biostimulatori etc.) **și extinderea rapidă a irigațiilor.** Aceste tendințe se reliefează tot mai puternic în agricultura noastră, ele fiind caracteristici esențiale ale intensificării agriculturii, ale modernizării treptate ce are loc în cadrul proceselor de producție.

CONGRESUL al IX-lea al Partidului nostru și Conferința Națională a Partidului, au stabilit un vast program de dezvoltare a mijloacelor de producție și de organizare modernă a tuturor ramurilor acestui sector de mare însemnătate pentru economia națională. Pentru îndeplinirea obiectivelor majore ca: modernizarea și sporirea producției agricole, mecanizarea și chimizarea complexă, extinderea irigațiilor etc, activitatea de cercetare științifică are un rol determinant.

Pătrunderea multilaterală a progresului tehnic în ramurile de producție reclamă totodată o temeinică fundamentare economică, în vederea asigurării unei rentabilități ridicate a producției și a utilizării cu maximum de discernămînt a fondurilor de investiții.

Există posibilități reale pentru perspectiva imediată ca aria cercetărilor din agricultură să fie mult lărgită dar mai ales ca forțele de bază să fie concentrate spre acele puncte nodale ale producției care asigură progresul general.

Corespunzător liniilor principale de dezvoltare ale agriculturii **în perioada 1971—1980 cercetărilor științifice li se impune orientarea cu precădere spre crearea cadrului științific și premiselor necesare înfăptuirii obiectivelor propuse.**

Din acest punct de vedere se impun cercetările cu caracter biologic care în prezent pătrund tot mai adînc în cunoașterea proceselor și fenomenelor ce se desfășoară în materia vie. Rezultatele cercetărilor biologice de fiziologie vegetală și animală, genetică, fitopatologie, microbiologie ș.a. găsesc astăzi căi noi de dezvoltare. Prin această orientare aplicativă a biologiei sînt sporite implicit și posibilitățile ei de dezvoltare ca disciplină fundamentală.

Este semnificativ a dezvălui pe acest plan de idei, modul în care cercetările de biologie își pot găsi un cîmp practic nelimitat de aplicare în agricultură. În numeroase cercetări noi care se întreprind la I.C.C.P.T. Fundulea, la I.C.Z. Săftica și în rețeaua stațiunilor experimentale agricole, aportul fructuos al științelor biologice se face tot mai simțit. În genetică direcțiile principale de cercetare fundamentală urmăresc în prezent probleme ale eredității moleculare, modalitățile de transmisie a informației genetice, chimismul mutațiilor și mecanismul lor, bazele chimice ale codului de informație genetică etc. Prin aceste studii se tinde la cunoașterea mecanismului intim al eredității ce dirijează creșterea, dezvoltarea și transformarea organismelor și la cunoașterea factorilor fizici care determină variabilitatea eredității.

Dezvoltîndu-se pe această bază a cercetărilor fundamentale, genetica aplicată s-a fixat asupra principalelor plante de cultură, cu scopul de a elabora metode moderne și eficiente de perfecționare a soiurilor și hibrizilor, precum și de crearea de noi forme de plante și tipuri de animale. La un număr de peste 100 de soiuri de grîu s-au efectuat în ultimii ani încrucișări intraspecifice, urmărindu-se identificarea celor mai buni genitori cu cea mai mare valoare combinativă generală și specifică. Prin încrucișări între diferite specii de grîu au fost obținute generații hibride de perspectivă pentru crearea de forme cu androsterilitate citoplasmatică (în care toate plantele sînt androsterile din cauză că citoplasma provine în întregime din gametul femel). Utilizarea androsterilității citoplasmatice constituie o cale deosebit de importantă în producerea hibrizilor simpli și dubli de porumb.

Domeniile prioritare în măsură să conducă la valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării, la realizarea unor produse competitive, cît și la dezvoltarea unor tradiții științifice ale țării noastre, urmează să vizeze, așadar, în primul rînd, crearea de soiuri și hibrizi superiori la plantele agricole și horticole, perfecționarea metodelor de ameliorare, de producere a semințelor ca și a materialului săditor valoros, paralel cu cercetările privind ereditatea caracterelor mecanismului genetic al heterozisului la plante, obținerea dirijată a mutațiilor auploizilor și aneuploizilor. O atenție deosebită se va acorda totodată elaborării de sisteme privind cultura intensivă a pomilor, viței de vie, a legumelor și florilor în cîmp și în condiții controlate de mediu.

O DIRECȚIE IMPORTANTĂ de cercetare a cărei rezultate sînt în măsură să condiționeze direct realizarea producțiilor scontate o reprezintă problemele **legate de chimizarea agriculturii.**

În ultimele două decenii, aplicarea cuceririlor chimiei în agricultură a căpătat un rol determinant în sporirea producției agricole. Numeroase experiențe întreprinse la noi au arătat că din sporul de recoltă realizat la grîu, de pildă, 34% se datorește mecanizării, 15% soiurilor ameliorate, 12% rotației culturilor și partea cea mai mare — 39% revine îngrășămintelor.

Sporirea producției de îngrășăminte merge mînă în mînă cu dezvoltarea unei baze științifice puternice. Institutele de cercetări din domeniul agriculturii sînt în măsură să indice cele mai potrivite doze, epoci și procedee de încorporare a îngrășămintelor pentru fiecare cultură în mod diferențiat, pe zone pedoclimatice. Îmbunătățirea repartizării, transportul și depozitarea îngrășămintelor, precum și asigurarea mijloacelor necesare pentru administrarea lor corectă vor permite folosirea lor cu maximum de eficiență.

Din acest punct de vedere cercetările sînt chemate a elucida problemele privind fertilizarea și amendarea solurilor, bazele agrochimice ale transformării însușirilor de fertilitate a solului sub influența diferitelor măsuri agrofitotehnice în condiții de irigare și neirigare la culturile agricole și horticole; studiul rotației culturilor agricole, al sistemelor de lucrare a solului, a măsurilor fitotehnice și a celor de combatere chimică a buruienilor. Totodată stabilirea eficacității noilor sortimente de îngrășăminte chimice produse în țară, reprezintă o condiție de bază pe linia perfecționării fabricației acestora.

Se lărgește mult sfera activității de cercetare în domeniul **îmbunătățirilor funciare** și cu deosebire în cel al **irigațiilor.**

Extinderea suprafețelor irigate în țara noastră necesită, alături de proiectarea pe baza unor studii temeinice a condițiilor de climă și sol din cadrul perimetrelor stabilite, rezolvarea unor probleme ca: stabilirea metodelor de irigat pentru fiecare perimetru în parte; precizarea sistemelor de aducțiune și evacuare a apei; definitivarea sistemei de mașini și utilaje pe care să le producă industria noastră; elaborarea formelor organizatorice corespunzătoare exploatării raționale a suprafețelor irigate; pregătirea cadrelor necesare pentru proiectarea, executarea și exploatarea sistemelor de irigații. In acest scop cercetările de bază urmăresc perfecționarea tipurilor de construcții de îmbunătățiri funciare și perfecționarea indicilor tehnici și economici ai amenajărilor pentru irigații și desecări; aprofundarea cercetărilor cu privire la tehnica de udare și regimul de irigare, precum și studiul surselor de apă pentru agricultură și stabilirea metodelor pentru evitarea pierderilor și raționalizarea consumului de apă în agricultură; planificarea repartiției teritoriale și eșalonării lucrărilor ameliorative.

În problema extinderii irigațiilor un rol deosebit îl au alături de hidroameliorator, agronomi și pedologi, economiștii care trebuie să studieze **eficiența economică** a sistemelor de amenajare și a metodelor de irigat. În acest scop este necesar să fie stabilită, pe baza unor calcule riguros științifice, grupa de culturi ce trebuie folosită pe suprafețele irigate într-o zonă sau alta, și mai ales să fie elaborate schemele de folosire cît mai eficientă a terenurilor prin efectuarea a două sau chiar trei culturi pe an, pe aceiași suprafață.

Există diferite tipuri de sol cu proprietăți fizice, chimice și hidrofizice care diferă de la un tip de sol la altul, a căror studiere are mare importanță pentru eficiența economică a irigațiilor. Un rol deosebit au cercetările chemate să ducă la caracterizarea solurilor slab productive și neproductive, urmărirea și prognoza evoluției solului în urma intensificării agriculturii, precum și la stabilirea de parametri pedologici cantitativi pentru aplicarea programării matematice în organizarea științifică a producției agricole.

Dezvoltarea **zootehniei moderne** implică folosirea din plin, pe un front larg, a două arme deosebit de eficace: posibilitățile ce le oferă genetica aplicată în procesul de ameliorare a animalelor și dublarea acestora printr-o alimentație fundamentată științific, la un nivel capabil să susțină potențialul genetic respectiv.

Producerea materialului de prăsilă în rasă curată și de o productivitate ridicată (pentru a servi la ameliorare și încrucișări de toate tipurile) constituie, alături de baza furajeră, „coloana vertebrală" a creșterii animalelor în etapa actuală. Totodată, este interesant de remarcat că tocmai cercetările de maximă extremitate pentru creșterea în rasă curată, acțiunile pentru formarea liniilor „pure" au demonstrat eficiența economică a contrariului lor — hibrizii.

Lucrările aprofundate de cercetare, teoretice și practice, duc pe zi ce trece la elaborarea și promovarea unor procedee noi de ameliorare care, în ansamblul lor, formează un adevărat sistem nou. Acest sistem corespunde și se încadrează mai bine în cerințele marii producții moderne, concentrată în întreprinderi mari, specializate.

Perspective deosebite — de o mare importanță economică — deschid în prezent lucrările de genetică, în special pentru creșterea păsărilor și porcinelor, specii pe seama cărora de altfel într-un timp scurt, se va putea mări considerabil (după unele calcule ajungînd pînă la 60% din proteina din hrana omului) aportul proteic în alimentația populației.

Aceasta nu înseamnă, bineînțeles, a minimaliza rolul covîrșitor al cercetărilor de interior și aportul direct al biologiei moderne în creșterea taurinelor și ovinelor. În strînsă legătură cu aceasta și ținînd seama de necesitățile mereu mai mari de lapte și carne în zonele marilor orașe și centre industriale, reiese pregnant importanța elaborării celor mai indicate metode pentru crearea unor metiși industriali destinați exploatării intensive.

ASPECTUL ECONOMIC al acestor probleme apare și mai evident, dacă luăm în considerare faptul — binecunoscut de altfel — că nu oricare din rasele unei specii se pretează condițiilor de creștere în sistemul industrial. Acest sistem presupune specializarea în ce privește producția și calitatea acesteia (lapte, grăsime, bacon, baby-beff, ouă ș.a.), pentru a obține în timp scurt sporuri mari, cu un consum redus de furaje. Aprovizionarea combinatelor de tip industrial, ca și a fermelor de animale cu materialul de exploatare — creat astfel încît să fie cît mai adecvat scopului propus — apare deci, ca o sarcină de mare răspundere.

În etapa actuală sporirea rapidă a producției animalelor este organic legată de ritmul în care se desfășoară lucrările de **consangvinizare și hibridare.** Pe această linie, probleme cu totul speciale ridică lucrările din domeniul aviculturii. Cu un interval relativ mic între generații și prin posibilitatea aplicării unei selecții intense, păsările și îndeosebi găinile, oferă posibilități nebănuit de mari de modificare genetică rapidă. În această ordine de idei, o importanță deosebită are intrarea în funcțiune a Complexului avicol de hibridare de la baza Săftica. El va permite abordarea unor lucrări pentru sectorul avicol, care să ducă la crearea unei baze proprii pentru producerea materialului biologic.

La fel ca și la păsări, liniile hibride la porci conferă o rentabilitate deosebită exprimată printr-o precocitate și o valorificare superioară a hranei. Acest sistem de ameliorare — bazat pe folosirea fenomenului de heterozis — a depășit în unele țări, în prezent, perioada de cercetare teoretică trecînd în faza de aplicare practică.

Lucrările de genetică, oricît de eficace ar fi sub raport teoretic, nu vor putea suplini suportul material al producției — **substanțele nutritive** pe care organismul perfecționat sau nu, este chemat să le prelucreze. Perfecționarea unui organism nu micșorează cerințele de hrană, ci chiar le amplifică. Rolul științei este aici tocmai de a spori eficiența hranei în producția animală, de a stabili căile unei hrăniri diferențiate, care să permită reducerea consumurilor specifice și a prețului de cost.

Pentru echilibrarea balanței proteice se impune amplificarea și dezvoltarea largă a cercetărilor ale căror rezultate să asigure sporirea producției de nutrețuri și de substanțe bogate în azot, ridicarea randamentului de utilizare a azotului în producția animalelor (prin dezvoltarea unei puternice industrii de nutrețuri combinate în primul rînd) și ca o a treia cale, verificarea actualelor norme de proteină în vederea micșorării lor prin îmbunătățirea calității acesteia.

DEZVOLTAREA COMPLEXĂ a agriculturii impune diversificarea parcului de mașini agricole și tractoare, care — după cum se știe — prezintă însemnate avantaje economice. Față de aceste necesități, cercetările din domeniul **mecanizării agriculturii** au sarcina de a elabora soluții privind extinderea și diversificarea bazei energetice în raport cu dezvoltarea mecanizării proceselor de producție în agricultură și în strînsă legătură cu aceasta stabilirea tipurilor și complexelor de mașini pentru lucrările agrotehnice în diferite condiții de lucru (pantă, teren, irigat și neirigat, lucrări dintr-o singură trecere), extinderea și perfecționarea mașinilor și a tehnologiilor pentru recoltarea culturilor agricole și hortiviticole, în condiții de irigare și neirigare, iar în mod deosebit mecanizarea și automatizarea operațiilor de execuție și exploatare în lucrările de îmbunătățiri funciare și în complexele de creșterea animalelor.

Fără îndoială că diversificarea sistemei de mașini și utilaje ridică probleme noi în activitatea de proiectare și de cercetare, în fața industriei construcției de mașini. Datorită progresului tehnic se impune înlocuirea la perioade scurte a tipurilor de mașini depășite, ceea ce necesită scurtarea duratei de asimilare în fabricație a noilor tipuri de mașini, inclusiv reducerea timpului necesar executării experimentărilor, a proiectării și construirii prototipurilor și încercării acestora.

CREȘTEREA ROLULUI științei este organic legată de folosirea judicioasă a potențialului științific existent. În acest sens apare necesitatea unei structuri corespunzătoare a cercetărilor; deosebit de aceasta se impune creșterea cadrelor în domeniul cercetării științifice pentru a atenua decalajul existent față de țările dezvoltate, pentru a ține pasul cu ritmul înalt de dezvoltare a științei pe plan mondial.

În vederea folosirii raționale și eficiente a potențialului de cercetare din ramura agriculturii este necesar să se analizeze posibilitățile **de unificare a forțelor de cercetare** din învățămîntul superior cu cele din institutele departamentale. Prin aceasta se realizează o împletire mai strînsă între aspectele teoretice și cele aplicative, se ridică nivelul cercetărilor din punct de vedere teoretic, iar cursurile vor fi întotdeauna la curent cu ultimele realizări ale cercetărilor. Totodată soluția amintită duce la o mai rațională folosire a bazei materiale, creează posibilități de organizare a unor colective de cercetare sub îndrumarea celor mai buni specialiști, se pot organiza sesiuni științifice comune cu aspecte teoretice și aplicative deosebite.

Ținînd seama de faptul că fiecare țară are limite în ceea ce privește mijloacele pe care le poate aloca și nu poate fi în frunte simultan în toate ramurile științei este de o maximă importanță stabilirea unor domenii prioritare spre a căror rezolvare să fie canalizate eforturile forțelor de cercetare de care dispunem. Aceste cercetări urmează a beneficia prioritar de baza materială și fondurile afectate.

UN INDICATOR CORESPUNZĂTOR PENTRU MĂSURAREA PRODUCŢIEI – PRODUCŢIA NETĂ PLUS AMORTIZARE

Cerinţele actuale care stau în faţa cunoaşterii proceselor şi fenomenelor economice ca şi ale conducerii planificate a economiei noastre impun alegerea unor indicatori care să oglindească în mod real consumurile de materiale şi de muncă, efortul depus pentru producţia executată. Privind din acest unghi de vedere, nu pot fi de acord cu părerile tov. Ion Bunea şi Vasile N. Dumitriu, potrivit cărora pentru a caracteriza volumul producţiei industriale „indicatorul producţia globală îşi justifică pe deplin existenţa" şi că în acest scop este necesar un singur indicator şi anume producţia globală (vezi Viaţa economică nr. 25/1968, pag. 5).

Chiar şi cu perfecţionările arătate de cei doi autori, eu cred că el nu va fi satisfăcător. Un exemplu mi se pare concludent. În cazul Fabricii de medicamente „Terapia", ani în şir, fabricarea produsului Cloramfenicol se rezuma la condiţionarea substanţei active adusă din import. La acelaşi volum de produs finit, prin sintetizarea în fabrica noastră a substanţei active (deci renunţarea la import) indicatorul producţia globală a rămas nemodificat, cu toate că **consumul de muncă şi efortul tehnic au crescut de cîteva ori.**

Apare totodată clar că o întreprindere poate prezenta o creştere substanţială a productivităţii muncii fără ca în realitate să fi depus vreun efort pentru aceasta şi invers.

Nici ceilalţi indicatori valorici ai producţiei — producţia marfă etc. —, luaţi separat, nu pot fi utilizaţi ca indicatori absoluţi ai planului de stat.

Pentru măsurarea producţiei, cred că ar putea răspunde necesităţilor actuale la un nivel incomparabil mai ridicat indicatorul producţia netă plus amortizare. Despre acest indicator s-a discutat tot mai mult în ultimul timp şi mai ales în ce priveşte conţinutul şi modul de calcul. După părerea mea, **stabilirea conţinutului său şi a modului de calcul trebuie să tindă spre rezolvarea cît mai echitabilă a următoarelor trei probleme principale:**

1) să exprime cît mai real producţia obţinută ca urmare a muncii şi efortului depus de întreprindere în perioada respectivă;

2) calculul să fie cît mai simplu;

3) să aibă aplicabilitate într-un număr cît mai mare de ramuri ale economiei naţionale, respectiv, chiar aplicabilitate generală.

Pentru a satisface aceste exigenţe indicatorul producţia netă plus amortizarea ar trebui să cuprindă:

a) volumul total al cheltuielilor efectuate în cadrul întreprinderii (munca nouă în producţie, cercetare, proiectare etc.);

b) amortizarea fondurilor fixe;

c) beneficiul.

În această concepţie, indicatorul producţia netă plus amortizarea nu se identifică numai cu valoarea nou creată, printre elementele sale componente fiind şi amortizarea fondurilor fixe — care de fapt reprezintă munca trecută — şi nu cuprinde o bună parte din plusprodus, în primul rînd impozitul pe circulaţia mărfurilor.

Includerea ca element component a amortizării fondurilor fixe se justifică prin necesitatea ca acest indicator să exprime şi nivelul de dotare tehnică a unităţii economice. Întreprinderea este şi trebuie să fie interesată în sporirea dotării ei tehnice. Nu opinez pentru cuprinderea impozitului pe circulaţia mărfurilor întrucît cuantumul său variază mult de la o ramură la alta şi chiar de la un produs la altul; în plus, realizarea sa nu depinde de eforturi anume din partea întreprinderii.

Ca metodă de calcul, consider că nivelul producţiei nete şi amortizării se poate determina pornind de la valoarea totală a producţiei; aceasta urmează a se calcula astfel: **valoarea producţiei marfă la preţ cu ridicata de întreprindere, de plan; ± diferenţa de stocuri la semifabricate evaluate la preţ de cost de secţie; ± diferenţa cheltuielilor totale de la începutul şi sfîrşitul perioadei cuprinse în producţia neterminată.**

Propun ca evaluarea producţiei marfă să fie făcută în preţ cu ridicata de întreprindere, de plan, atît pentru uşurinţa determinării, cît şi pentru că reprezintă valoarea recunoscută la nivel de întreprindere pentru realizarea producţiei marfă fabricate. În cazul în care după definitivarea sarcinii de plan ar apare la producţia netă plus amortizare unele modificări de preţuri cu ridicata de întreprindere, pentru corecţie se poate utiliza metoda abaterilor de plan. De asemenea, pentru cazurile în care la unele întreprinderi preţurile cu ridicata de întreprindere cuprind şi impozitul pe circulaţia produselor, este necesar ca acesta să fie eliminat. Evaluarea stocurilor de semifabricate ar urma să se facă la preţ de cost de secţie şi a producţiei neterminate ca diferenţă între valoarea componentelor de la începutul şi sfîrşitul perioadei, atît pentru uşurinţa calculării, cît şi, în special, pentru reducerea posibilităţilor de folosire a unor artificii.

Din valoarea totală a producţiei astfel calculată vor trebui scăzute următoarele cheltuieli (pe baza preţului de cost):

— valoarea materiilor prime şi materialelor auxiliare (pentru producţie şi uz gospodăresc), combustibil, energie, apă, aburi, achiziţionate din afară;

— valoarea pieselor de schimb şi serviciilor din afară;

— cheltuielile cu delegaţiile în interes de serviciu;

— valoarea transporturilor, chiriilor, taxelor etc. achitate în afară;

— valoarea cheltuielilor neproductive de orice natură ar fi (dobînzi, amenzi, penalizări, lipsuri şi pierderi a materiilor prime, materialelor şi produselor, pierderi din casări etc.);

— valoarea cheltuielilor de desfacere şi propagandă achitate în afară;

— valoarea cheltuielilor pentru tehnica nouă (în accepţiunea instrucţiunilor actuale);

— alte cheltuieli efectuate în afară pentru producţie sau interes gospodăresc.

Ca indicator al planului de stat (ca şi ceilalţi indicatori sintetici), indicatorul producţia netă plus amortizarea ar urma să fie stabilit pentru perioada de timp de minimum un trimestru.

În această situaţie, toate elementele de calcul sînt asigurate, actualul sistem de evidenţă fiind în măsură să furnizeze în timp util datele necesare pentru determinarea producţiei nete şi a amortizării în varianta prezentată. **Bineînţeles, întreprinderea nu este lipsită de posibilitatea urmăririi pe luni a activităţii proprii, pentru informarea sa putînd utiliza oricare din actualii indicatori folosiţi pentru măsurarea producţiei.**

Avantajele utilizării producţiei nete plus amortizarea ca indicator al planului de stat, în varianta arătată, faţă de actualii indicatori, ar fi:

— asigură o bază mai reală pentru determinarea produsului net în industrie;

— oglindeşte mai real consumul de muncă şi efortul depus de întreprindere pentru producţia executată;

— mobilizează mai bine colectivele din întreprinderi;

— asigură o bază mai reală de calculare şi apreciere a productivităţii muncii;

— elimină „dublele înregistrări";

— permite o corelaţie mai justă între consumul fondului de salarii şi eforturile efective ale colectivelor de muncă, sporind cointeresarea pentru creşterea productivităţii muncii;

— mobilizează întreprinderea pentru reducerea continuă a consumurilor specifice de materii prime şi materiale etc., nivelul acestora influenţînd direct nivelul de realizare a producţiei nete;

— stimulează întreprinderile în valorificarea deşeurilor;

— mobilizează întreprinderea pentru reducerea rebuturilor şi a tuturor cheltuielilor neeconomicoase;

— contribuie la reducerea cheltuielilor de transport, chiriilor, taxelor etc.;

— impulsionează activitatea de cercetare şi concepţie în cadrul întreprinderii;

— contribuie la sporirea interesului privind selectarea şi aplicarea propunerilor de inovaţii şi invenţii etc.

Consider că introducerea producţiei nete plus amortizare ca indicator obligator în cadrul planului de stat, alături de beneficiul net, livrări la export şi fond de salarii corespunde necesităţilor obiective, creînd în acelaşi timp o bază mai reală pentru oglindirea eforturilor întreprinderii. Aceasta ar asigura o corelaţie mai judicioasă între retribuţie şi aportul social adus, permiţînd un control mai eficient al utilizării fondului de salarii şi în general utilizarea mai judicioasă a tuturor pîrghiilor de stimulare.

Aurelian NIŢU
director adjunct
Fabrica de medicamente
„Terapia"-Cluj

RENTABILITATEA SĂ REFLECTE EFICIENŢA UTILIZĂRII TUTUROR MIJLOACELOR ECONOMICE

DISCUŢIA privind perfecţionarea sistemului de indicatori ai activităţii întreprinderilor, iniţiată de revista „Viaţa economică", este cît se poate de binevenită. Cred că sfera discuţiei ar trebui însă extinsă şi asupra conţinutului indicatorilor folosiţi în prezent sau propuşi a fi utilizaţi ca sarcini obligatorii de plan, precum şi locul lor în sistemul indicatorilor. Ţinînd seama de această necesitate, doresc să-mi exprim părerea asupra rolului, locului şi modului de construire a indicatorului rentabilităţii.

Faţă de importanţa deosebită pe care o are sporirea eficienţei economice în întreaga activitate ce se desfăşoară în ţara noastră, de sarcinile însemnate trasate de partid în direcţia valorificării superioare a potenţialului tehnic şi uman de care dispun întreprinderile şi organizaţiile economice, a lichidării pierderilor, **se impune revederea locului pe care-l ocupă indicatorul rentabilităţii in sistemul de indicatori ce sint transmişi întreprinderilor, considerarea lui printre cei mai de seamă şi mai caracteristici.** Ca indicator, rentabilitatea este capabilă — şi va trebui folosită pentru aceasta — pe de o parte, să mobilizeze energia creatoare a colectivelor de muncă în direcţia descoperirii şi fructificării rezervelor de creştere a eficienţei cu care este cheltuită munca socială, iar pe de altă parte, să servească drept bază pentru aprecierea activităţii unităţilor economice şi a conducerii acestora, precum şi pentru cointeresarea materială a salariaţilor.

Pentru a îndeplini acest rol şi a ocupa un atare loc, este necesar, bineînţeles, ca indicatorul rentabilitate să aibă un conţinut adecvat. În prezent, fiind determinat ca raport între beneficiu şi producţia marfă vîndută şi încasată, calculată la preţ de cost complet, acest indicator nu poate îndeplini asemenea rol şi funcţii. Mai mult, datorită metodologiei folosite şi elementelor luate în calcul se poate forma o imagine deformată asupra eficienţei activităţii întreprinderilor. Astfel, rentabilitatea apare ca produs, consecinţă firească, al cheltuielilor materiale, a rotaţiei mijloacelor circulante şi parţial (limitat la amortizare) a mijloacelor fixe. Această impresie se adînceşte atunci cînd se analizează structura cheltuielilor la care se raportează beneficiul. Întrucît se are în vedere totalul cheltuielilor, atît cele necesitate de procesele tehnologice şi de administrarea raţională a întreprinderii, cît şi cele datorate unei proaste gospodăriri (rebuturi, materiale casate şi declasate, amenzi şi penalizări plătite etc.) s-ar părea că şi cheltuielile neeconomicoase ar fi „producătoare" de beneficii, căci altfel acestea ar fi excluse din calculul rentabilităţii. Această imagine eronată este „susţinută" şi de faptul că influenţa negativă a cheltuielilor neraţionale asupra beneficiului şi rentabilităţii este dublă: pe de o parte, la stabilirea volumului absolut al beneficiului (aceste cheltuieli, majorînd cheltuielile de producţie conduc la diminuarea beneficiului), iar pe de altă parte, la calcularea rentabilităţii (beneficiul astfel micşorat se raportează la totalul preţului de cost).

Elementele de calcul arătate conduc la o anumită „egalizare" a rentabilităţii întreprinderilor din diferite ramuri. Prin raportarea beneficiului la cheltuielile ocazionate de fabricarea producţiei marfă vîndută şi încasată se ajunge ca în industria bunurilor de consum să se realizeze acelaşi nivel al rentabilităţii ca şi în întreprinderile din ramura producţiei mijloacelor de producţie. Raţionamentul este vădit neconform realităţii.

Unul din factorii care apropie sau departajează întreprinderile, chiar în cadrul aceleiaşi ramuri, este şi acela al mijloacelor economice totale şi structura lor. La diferenţierea întreprinderilor prin rentabilitate nu poate fi vorba de numitorul comun „cheltuieli", ci de **totalitatea** mijloacelor economice proprii cu care se acţionează în producţie. De aceea, **un indicator care exprimă beneficiul adus de totalitatea mijloacelor economice proprii este justificat, întrucît reflectă fidel contribuţia adusă prin folosirea raţională a mijloacelor de producţie şi a forţei de muncă, precum şi eficienţa măsurilor organizatorice** şi, deci, sporeşte interesul tuturor întreprinderilor pentru folosirea judicioasă şi integrală a mijloacelor economice proprii, pentru introducerea progresului tehnic în producţie.

În practică, se întîlnesc numeroase întreprinderi care obţin un volum absolut de beneficii mare. Raportat la 1000 lei mijloace economice — fonduri fixe, circulante şi de circulaţie, — acesta se dovedeşte a fi însă foarte mic, uneori cu mult sub nivelul mediu al ramurii în care sînt încadrate. Privită din acest unghi de vedere, activitatea întreprinderilor respective nu poate fi considerată mulţumitoare. **Aşa cum arată teoria şi practica economică, o întreprindere trebuie astfel condusă încît să producă ceea ce este necesar economiei naţionale, la o calitate superioară, cu cheltuieli materiale şi de muncă cît mai mici şi cu beneficii cît mai mari posibile.** Merită reţinut că la alegerea obiectivelor de investiţii precum şi a altor lucrări ce se realizează pe diferite căi, cum este bunăoară prin credite pentru mică mecanizare, se are în vedere şi beneficiul pe care acestea trebuie să-l aducă. De aceea, apare cu atît mai de neînţeles de ce, după trecerea în producţie a obiectivelor în cauză, valoarea fondurilor fixe este practic exclusă de la calculul rentabilităţii. De fapt, în felul acesta se pierde din vedere tocmai eficienţa care a stat la baza aprobării construirii sau modernizării obiectivelor respective.

Iată de ce indicatorul rentabilităţii, calculat sub forma beneficiului adus de 1000 lei mijloace economice proprii reflectă mai bine modul cum sînt gospodărite întreprinderile, felul cum se utilizează mijloacele cu care au fost dotate unităţile economice.

Adoptarea rentabilităţii, în forma propusă, printre principalii indicatori sintetici obligatorii, incumbă întreprinderilor sarcina realizării integrale a celorlalţi indicatori ai planului tehnic, industrial şi financiar, potrivit metodologiei actuale: producţia globală, producţia marfă fabricată, producţia marfă vîndută şi încasată, cheltuielile la 1000 lei producţie marfă, sarcina de economii, sortimente, productivitatea muncii, beneficiu etc.

Indicatorul rentabilităţii ar deveni astfel un barometru al activităţii întreprinderii, al modului de administrare a valorilor materiale, al folosirii raţionale a forţei de muncă. Acest indicator poate totodată să constituie o bază pentru cointeresarea întreprinderilor în realizarea, în cele mai bune condiţii, a tuturor sarcinilor de producţie şi financiare, precum şi a planului de punere în funcţiune a investiţiilor. Eventualele tendinţe de mărire a rentabilităţii prin nerespectarea sortimentelor planificate, a contractelor încheiate etc., pot fi uşor combătute prin stabilirea clauzelor de premiere (recompense) şi de penalizare a întreprinderii.

Gheorghe CHIVU
economist

În întreprinderile de prefabricate

PIERDERI CARE ASCUND GRAVE DEFICIENȚE

PENTRU SPORIREA GRADULUI de industrializare a construcțiilor au fost create în țara noastră un număr de 9 întreprinderi de prefabricate. Marea majoritate a acestor întreprinderi, pentru a căror dotare tehnică s-au cheltuit zeci de milioane de lei, ar trebui să desfășoare o asemenea activitate tehnico-economică, care să asigure șantierelor prefabricate de calitate și în sortimente variate, ajutîndu-i pe constructori să reducă prețul de cost al apartamentelor sau al investițiilor industriale.

Situația nu se prezintă însă așa. Trei din cele nouă întreprinderi sînt prevăzute, de ani de zile, să lucreze cu pierderi planificate. **Întreprinderea de prefabricate Militari-București trebuia să devină rentabilă la sfîrșitul anului 1967, cea de la Craiova în trimestrul IV al acestui an, iar cea de la Călărași în 1969.** *Este adevărat că unele au reușit să diminueze pierderile. Astfel, pe primele 4 luni ale anului, Întreprinderea de prefabricate-Craiova avea planificate pierderi de 1 144 000 lei, dar a înregistrat numai 772 000 lei. Întreprinderea din Militari, în loc de o pierdere de 6 689 000 lei, a înscris în bilanțul de activitate numai 3 475 000 lei. În schimb, Fabrica din Călărași a majorat aceste pierderi la 6 209 000 lei, în loc de 5 384 000 lei, cît erau planificate.*

În timp ce unele întreprinderi fac eforturi vizibile (deși încă nu la nivelul posibilităților), de a micșora pierderile planificate, la altele acestea continuă să se amplifice, astfel încît, pe ansamblul sectorului, ele anihilează în bună măsură activitatea pozitivă desfășurată de primele, generînd la nivelul direcției generale pierderi considerabile. **În primele 5 luni ale acestui an, pierderile înregistrate s-au ridicat la peste 17 milioane lei, depășind cu mai mult de 560 000 lei cele prevăzute prin plan.** *Acest fapt a determinat redacția „Vieții economice" să întreprindă o anchetă în principalele unități de prefabricate (Roman, „Progresul" și Militari-București, Craiova și Călărași), pentru a desprinde cauzele care determină menținerea pierderilor planificate, cît și posibilitățile de rentabilizare a acestor unități.*

Studiul la fața locului ne-a permis să desprindem, pe de o parte, că la ora actuală, cele trei întreprinderi de prefabricate amintite acționează cu încetinitorul pentru eliminarea pierderilor, planificate sub paravanul acestora ascunzîndu-se grave lipsuri tehnice și organizatorice, pe de altă parte, că există reale condiții ca ele să elimine racila subvențiilor și să se rentabilizeze. În plus, chiar întreprinderile planificate să realizeze beneficii, în speță cea de la Roman și „Progresul"-București — au încă mari rezerve în domeniul utilizării mai eficiente a materiei prime și a forței de muncă.

Zig-zaguri care se măsoară în milioane

Este un lucru pozitiv că la nivelul direcției generale a prefabricatelor din Ministerul Industriei Construcțiilor, sarcinile de plan pe primele șase luni la principalii indicatori au fost simțitor depășite. Astfel, planul producției globale a fost depășit cu 4,4%, cel al producției marfă cu 5%, iar la producția marfă vîndută și încasată cu 4,1%. La total prefabricate din beton, prevederile planului au fost depășite cu 2,0%. Desigur, aceste sporuri apreciabile au acoperit într-o măsură mult mai mare decît în anii precedenți cerințele șantierelor de construcții industriale și de locuințe. Dar, ca în orice altă ramură de activitate productivă, și în acest sector elementul principal, care caracterizează eficiența economică, îl constituie nivelul consumului de muncă vie și materializată întruchipată în produse. (tabel nr. 1).

Așa cum reiese din tabel, deși nivelul cheltuielilor efective la mia de lei producție marfă se situează, în majoritatea cazurilor, sub cel planificat, totuși el diferă apreciabil de la o unitate la alta. În condițiile în care cele 5 întreprinderi de prefabricate au un profil asemănător, decalajele mari dintre nivelul de cheltuieli cu care se realizează o mie de lei producție marfă nu pot fi explicate numai prin structura sortimentală a producției. Valabilitatea acestui argument este și mai redusă atunci cînd ne referim, îndeosebi, la cele 3 întreprinderi care realizează mia de lei producție marfă cu cheltuieli ce depășesc cu mult acest nivel valoric, înregistrînd în loc de beneficii, pierderi.

Datele din tabel mai relevă că, cu mici excepții, nivelul cheltuielilor efective făcute cu materiile prime și materialele pentru realizarea unei mii de lei producție marfă se încadrează în plafoanele prevăzute în plan. Dar zig-zagurile ce se remarcă în însuși nivelul cheltuielilor planificate — în cele mai multe cazuri deloc justificate — se măsoară în pierderi de milioane lei.

Ceea ce se economisește într-o parte, se risipește în alta

Ținînd seama că, în ansamblul cheltuielilor de producție, cele materiale reprezintă 50—60%, unele întreprinderi de prefabricate au luat măsuri tehnico-organizatorice care le-au permis să înregistreze rezultate pozitive.

Întreprinderea de prefabricate din Roman a reușit numai în trimestrul I/1968 să economisească circa 130 tone ciment R.I.M., din care se puteau fabrica în plus 367 mc de diferite produse (panouri, stîlpi etc.). În perioada amintită, prin diverse măsuri de ordin tehnic și organizatoric această unitate a izbutit să economisească peste 385 tone oțel beton, cantitate suficientă pentru realizarea în plus a 2041 mc panouri mari și 1220 mc diverse produse, precum și 11 260 mp fîșii cu goluri.

Aceste rezultate se datorează, în principal, comandării și contractării oțelului beton sub formă de bare, pe calități și dimensiuni prevăzute de documentația tehnică și normele de consum. De asemenea, atît la primirea în fabrică, cît și la eliberarea din depozit, cantitățile necesare procesului de fabricație sînt măsurate cu exactitate cu ajutorul unui cîntar basculă. Economiile înregistrate la materia primă s-au reflectat pozitiv în activitatea economico-financiară a întreprinderii: în perioada la care ne referim, **cheltuielile cu materii prime și materiale au fost reduse cu 35 lei la mia de lei producție marfă.**

Rezultate meritorii în reducerea consumului specific de materiale a obținut și I.P. „Progresul". Aici, la consumul de oțel beton la diferite produse s-a înregistrat în trimestrul I/1968 o economie netă de 545 tone. De asemenea, prin aplicarea procedeului de tensionare la liniile tehnologice de fabricare a stîlpilor de beton pentru rețeaua electrică, prin folosirea toroanelor T.B.P.-12 și prin înnădirea sîrmei cu mașina de armare transversală, în trimestrul I/1968, s-au economisit circa 560 tone sîrmă de oțel pentru beton precomprimat. Cu toate că Întreprinderea „Progresul"-București a înregistrat economii la oțel beton și sîrmă pentru beton precomprimat, pe ansamblu, cheltuielile cu materiale la mia de lei producție marfă au crescut în trimestrul I cu 15 lei. Aceasta deoarece la alte poziții de materiale s-au înregistrat depășiri substanțiale ale consumului normat. Astfel, la ciment de tip R.I.M., întreprinderea a depășit consumul normat la totalul producției fabricate în primul trimestru cu 385 tone, la oțel beton cu 274 tone, iar la cherestea de rășinoase și alți înlocuitori cu 78 mc. Valoarea acestor depășiri se ridică la peste 600 000 lei, fapt care s-a reflectat negativ în nivelul cheltuielilor la mia de lei producție marfă realizată.

Economia de materii prime și materiale la unele produse și depășirea nivelului planificat al consumului la altele nu reprezintă un fenomen izolat, ci caracteristic majorității întreprinderilor de prefabricate. **Din cauza depășirii consumurilor specifice de materii prime și materiale, în trimestrul I s-au consumat în plus, la cele 5 întreprinderi analizate, nu mai puțin de 1 187 tone ciment, 412 tone metal (oțel beton, sîrmă) și 334 mc cherestea rășinoase, din care s-ar fi putut produce în plus 3 316 mc panouri mari B-250, 7 785 mc stîlpi pentru linii electrice aeriene etc.** Depășirile au însumat o pierdere de 1 536 000 lei — sumă care a afectat serios nivelul pierderilor planificate pe direcția generală. Printre întreprinderile care se situează pe „primele locuri" în privința depășirii consumurilor specifice figurează I.P. Craiova cu 277 tone ciment, 106 tone oțel beton și sîrmă și 187 mc cherestea, I. P. Militari-București cu 230 tone ciment etc.

Normele lejere, neștiințifice – sursă de risipă

Desigur, cauzele pierderilor trebuie căutate, în primul rînd, în nerespectarea tehnologiei de fabricație, în deficiențele manifestate în domeniul organizării procesului de producție, începînd de la recepționarea materiei prime și terminînd cu livrarea produselor finite. Dar aceste carențe, care costă statul milioane de lei, își au în bună măsură originea și în modul cum sînt stabilite consumurile specifice la nivel departamental. Fixarea lor, fără a se ține seama de experiența acumulată și de progresul tehnic într-o perioadă de plan trecută, face ca ele să nu aibă caracter mobilizator, să nu pună întreprinderile în situația de a căuta căi și metode pentru micșorarea lor. La I.P. Militari-București, consumul de beton pentru plăci armate necesare confecționării acoperișurilor înregistrat în 1967 a fost de 0,042 t/mc, dar pentru trimestrul I/1968 întreprinderii i-a fost fixată o normă mai mare — 0,048 t/mc; la I.P. Craiova s-a fixat, pentru aceeași perioadă, o normă de consum la ciment R.I.M. B-250 pentru panouri mari necesare construcțiilor de locuințe — 0,358 tone/mc, față de o realizare de 0,331 tone/mc. în anul trecut.

Acest fenomen apare și mai pregnant în cazul unor întreprinderi noi, care-și desfășoară activitatea productivă de puțină vreme, cum este cazul Întreprinderii de prefabricate de la Călărași. Deși se află în primul an de funcționare, ea a reușit — tocmai din cauza stabilirii cu larghețe a normelor de consum să se situeze, la cimentul pentru tuburi și jgheaburi, sub nivelul planificat. Firește, este un lucru pozitiv. Dar este efortul propriu la nivelul posibilităților reale ale întreprinderii, sau de la bun început ea a fost pusă în situația de a avea „o viață liniștită", știind că, în orice condiții, se va situa sub consumul specific planificat la aceste sortimente? De aici o întrebare: de ce se practică un astfel de sistem, cînd există în domeniul stabilirii unor norme reale și mobilizatoare o experiență acumulată de alte unități de acest gen din sector?

Refuzurile și rebuturile diminuează rentabilitatea

Deficiențele tehnice și organizatorice interne nu au avut drept rezultat numai depășirea simțitoare, la un sortiment sau altul, a consumurilor specifice, dar s-au reflectat negativ și asupra calității produselor, atrăgînd după sine pierderi de valori însemnate. Iată cîteva exemple: Întreprinderea nr. 7 Construcții-montaj-Galați a respins ca fiind calitativ necorespunzătoare 24 de tuburi de Ø 1000 mm produse de I.P. Călărași, în valoare de 84 720 lei. Întreprinderii de prefabricate-Craiova i-au fost respinse, din aceleași considerente, 37 fîșii F 60×6, 4 stîlpi LEA, precum și alte produse în valoare totală de 32 647 lei. Desigur, raportate la volumul producției marfă realizate în cele 4 luni, refuzurile de calitate la ambele întreprinderi nu au o pondere mare. Totuși, ele au grevat nivelul cheltuielilor și, în plus, au provocat unităților de construcții respective, serioase neajunsuri.

Dacă cantitățile de produse respective au fost depistate abia la beneficiari, în schimb altele nici n-au ajuns să fie socotite producție marfă, fiind considerate rebut chiar în incinta întreprinderilor. Privind situația rebuturilor din 1967, cînd în patru din întreprinderile analizate (I.P.-Militari și „Progresul"-București, I.P. Roman și Craiova), ele au însumat nu mai puțin de 3 333 046 lei (într-o asemenea situație se mai poate îndoi cineva de rezervele care există pentru rentabilizare ?), îți dai seama că s-a întreprins prea puțin pentru eliminarea lor. Dovada: în primele patru luni din acest an, la cele 5 întreprinderi analizate, s-au înregistrat rebuturi în valoare de 675 194 lei. Dintre întreprinderile care au avut atît în 1967, cît și pe patru luni din acest an, un volum mare de rebuturi, amintim I.P.-Militari și I.P.-Craiova. Rebuturile apar cu o frecvență mai mare la sortimentele plăci armate din beton pentru acoperiș (I.P.-Militari), stîlpi pentru linii electrice aeriene (I.P.-Craiova). tuburi de Ø 800 și 1000 (I.P.-Călărași), panouri mari și jgheaburi („Progresul"-București) etc. **Numai în 4 luni, valoarea rebuturilor a făcut să sporească cu 4—10 lei volumul cheltuielilor la mia de lei producție marfă.**

Printre factorii care au generat rebuturile se numără: nerespectarea rețetelor tehnologice privind dozarea amestecurilor, pregătirea formelor, tratarea termică a pieselor de beton, compactarea, decofrarea etc. Din cauza nerespectării prescripțiilor prevăzute de tehnologie, la I.P.-Călărași au fost rebutate în perioada 1 ianuarie—2 martie 1968, la decofrare, 20 tuburi de Ø 800 mm, 13 de Ø 1000 mm și 11 de Ø 600 mm. Valoarea acestor rebuturi s-a ridicat la circa 70 000 lei. La cauzele de ordin tehnologic s-au adăugat și unele defecțiuni tehnice ivite la diverse utilaje, neglijența sau insuficienta pregătire profesională a muncitorilor care deservesc utilajele sau manipulează produsele, stivuirea sau depozitarea necorespunzătoare etc .

O pondere care se cere... reconsiderată

În unele întreprinderi cheltuielile cu salariile directe la 1000 lei producție-marfă sînt ridicate. Analizînd nivelele acestora, rezultă — așa cum se desprinde din tabelul nr. 1 — situații cu totul flagrante. În timp ce la fabricile din Roman, Militari și Craiova cheltuielile planificate cu salarii reprezintă între 61—80 lei, la „Progresul"-București și la fabrica din Călărași ele se ridică aproape la dublu. Un alt aspect: în timp ce la unele întreprinderi au fost înregistrate economii la acest capitol, altele au marcat depășiri. O primă explicație trebuie căutată în ponderea exagerată de muncitori auxiliari față de cei direct productivi, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Așadar, în timp ce la Fabrica din Militari numărul celor auxiliari reprezintă aproape 24% din totalul muncitorilor, la Fabrica din Craiova — o unitate tot atît de modernă, dotată cu tehnică avansată — acesta se ridică la peste 37%. Asemenea proporții nejuste arată că, în unele întreprinderi, forța de muncă nu este judicios utilizată, că o serie de operații nu sînt încă mecanizate, ceea ce are o influență negativă asupra nivelului productivității muncii. Dacă la Fabrica din Militari s-a realizat în primul trimestru o productivitate pe salariat de 21 562 lei, la Fabrica din Craiova, în aceeași perioadă, s-a obținut o productivitate în valoare de numai 17 923 lei. Ce factori au determinat acest decalaj? Întreprinderea de prefabricate-Militari din București a aplicat în primul trimestru al acestui an o serie de măsuri tehnico-organizatorice care au contribuit la diminuarea consumului de manoperă și, deci, la ridicarea nivelului productivității muncii. Dintre acestea amintim: montarea tîmplăriei o dată cu turnarea prefabricatelor, folosirea sîrmei mate, modificarea sistemului de comandă a căruciorului pentru transportul betonului, montarea de roți la containerele pentru transportul carcaselor (la secția de beton celular autoclavizat) și altele.

Este adevărat că la Fabrica din Craiova, la linia IV prefabricate, s-a introdus formarea fîșiilor cu ajutorul unor dispozitive speciale (capete de formare), procedeu care a avut o eficiență economică ridicată concretizată, printre altele, și în reducerea formației de lucru. Această măsură însă nu a fost însoțită și de altele.

I. BUMBEA
S. POPESCU
R. IONESCU

(Continuare în pag. 13)

Tabel nr. 1

Cheltuielile la 1000 lei producție marfă, pe structură, în primele 4 luni 1968

Întreprinderea de prefabricate	Trimestrul I: Total P	Trimestrul I: Total R	din care: Materii prime și materiale P	Materii prime și materiale R	Salarii directe P	Salarii directe R	Luna aprilie: Total P	Luna aprilie: Total R	din care: Materii prime și materiale P	Materii prime și materiale R	Salarii directe P	Salarii directe R
Roman	969	926	697	662	61	56	900	845	664	638	49	46
„Progresul"-București	896,09	866,57	572,42	587,44	174,20	158,84	846,86	833,30	553,34	570,04	55,64	55,91
Militari-București	1208,33	1126,95	736	636	80	86	1096,69	1000,46	639	571	86	75
Craiova	1040	1007	592	562	74	71	1004	1027	638	614	76	74
Călărași	1350	1337	746	743	135	131	1230	1190	692	657	118	116

Din datele unei anchete intreprinse în 93 de unități industriale

UNDE TREBUIE ACŢIONAT PENTRU A CREAREA STOCURILOR SUPRANORMA

EXISTĂ ÎN ÎNTREPRINDERI, astăzi mai mult ca în trecut, preocupări multiple pentru a ridica necontenit gradul de eficiență al întregii activități economice. **Bilanțul realizărilor pe primul semestru al anului în curs, evidențiază pașii însemnați făcuți în acest domeniu: planul producției industriale a fost depășit, obținîndu-se totodată însemnate beneficii peste plan.**

În multe fabrici și uzine însă îndeplinirea sarcinilor de producție a avut loc în condițiile existenței unor însemnate **stocuri supranormative de materii prime, materiale și diferite semifabricate,** *fenomen ce a determinat „înghețarea“ unei părți din fondurile circulante pentru un anumit timp și pentru care s-au plătit sume mari drept dobînzi penalizatoare.*

Întrucît o asemenea stare de lucruri îngustează posibilitatea de a spori rentabilitatea, este necesar, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** *la plenara C.C. al P.C.R. din 19 iunie a.c. — să se ia măsuri energice pentru reducerea stocurilor de materii prime, creșterea vitezei de rotație a fondurilor și mobilizarea în circuitul economic al valorilor materiale de care dispun întreprinderile.*

În dorința de a cunoaște mai detaliat cauzele formării stocurilor supranormative și de a desprinde posibilități de lichidare și mai ales de prevenire a lor, „Viața economică“ a întreprins recent o anchetă într-un număr de 120 de întreprinderi din 7 ramuri industriale cu rugămintea adresată cadrelor de conducere de a ne răspunde la întrebările:

1 **Ce valoare au stocurile supranormative existente din întreprindere în momentul de față și care este structura lor** *(materii prime, materiale, produse nefinite, piese de schimb etc.)?*

2 **Ce dobînzi penalizatoare s-au plătit în acest an?**

3 **Care sînt cauzele formării în unitatea dv. a stocurilor supranormative?**

4 **Ce propuneri aveți pentru lichidarea și preîntîmpinarea în viitor a stocurilor supranormative și ce măsuri considerați că ar trebui luate de către ministere și celelalte organe economice centrale?**

La anchetă au răspuns 93 întreprinderi (industria construcțiilor de mașini 33; industria metalurgică 9; industria minieră 5; industria petrolului 11; industria chimică 14; industria materialelor de construcții 5; industria ușoară 16). Redacția nu a primit raspunsuri din partea conducerilor unor întreprinderi de industrializare a lemnului.

Numărul mare de participanți care au răspuns anchetei, dovedește interesul manifestat față de problema pusă în dezbatere cît și importanța ce o are pentru bunul mers al producției, a activității generale a întreprinderilor, perfecționarea sistemului de aprovizionare tehnico-materială, înlăturarea tuturor cauzelor care generează crearea unor stocuri mari de materii prime, materiale, piese de schimb, semifabricate, produse finite, obiecte de inventar etc.

În semestrul I/1968, valoarea stocurilor supranormative existente în cele 93 întreprinderi, care au format obiectul anchetei, s-a ridicat la peste 416 milioane lei, din care numai materii prime și materiale — peste 250 milioane lei. *Aceste stocuri se repartizează pe ramuri astfel:* **peste 220 milioane lei în întreprinderile constructoare de mașini** *(din care 80% materii prime și materiale)*; **mai mult de 30 milioane lei în unitățile industriei metalurgice** *(30% produse finite și 25% semifrabricate)*; **81 milioane lei în întreprinderile industriei chimice** *(55% materii prime și materiale și 20% piese de schimb)*: **30 milioane lei în uzinele și fabricile din industria ușoară** *(50% materii prime și materiale și 33% produse finite)*; **peste 28 milioane lei în exploatările miniere** *(33% produse finite și 25% piese de schimb)*; **circa 25 milioane în unitățile industriei petrolului** *(45% semifabricate și 20% produse finite)*; **aproape 2 milioane în întreprinderile industriei construcților** *(70% materiile prime și materialele).*

Așa cum au subliniat majoritatea conducătorilor de întreprinderi, este necesar ca, în prezent, forurile care au competență în acest domeniu să depună toate eforturile încît această veche racilă să fie înlăturată. Faptul acesta se impune o dată mai mult, dacă avem în vedere că întreprinderile industriale s-au angajat să realizeze un volum ridicat de produse peste plan atît pentru nevoi interne, cît și pentru export. Este în interesul lor, al economiei naționale, să utilizeze rațional materiile prime și materialele, să redistribuie operativ cantitățile de care nu au nevoie, astfel încît să se lichideze situația prezentă cînd într-un loc există mari stocuri, iar în altele se duce lipsă. Așadar, unde și cum trebuie acționat?

Planuri de producție stabile și nominalizate din timp

SUCCESUL ÎNDEPLINIRII PLANULUI, așa cum a dovedit-o practica, este strîns legat de planificarea optimă a sarcinilor de producție în funcție de potențialul real al întreprinderilor, de stabilitatea planului, de nominalizarea din vreme a întregii producții prevăzute în plan. Or, nu sînt rare cazurile, cînd de aceste cerințe obiective nu se ține seama, recurgîndu-se din motive mai mult sau mai puțin plauzibile, la **modificări de plan, modificări referitoare la cantități, calitate și la sortimente, se dau sarcini globale care urmează să fie concretizate pe parcurs** etc. Din datele statistice întocmite pe baza anchetei, **rezultă că 20% din cauzele care generează stocuri supranormative, se datorează tocmai acestor fenomene.**

Cele mai multe și frecvente cazuri în privința instabilității și nenominalizării planului apar în întreprinderile industriei construcțiilor de mașini și industriei ușoare. Pentru producția pe anul 1968, de pildă, **Uzina „24 ianuarie“-Ploiești** a propus la 3 septembrie 1967 M.I.C.M.-ului să-i prevadă ca sarcină de plan la sortimentul „barăci metalice“, o producție de 14 000 tone. În funcție de această propunere aprobată, uzina și-a întocmit și specificațiile de materiale necesare pentru trim. I/1963. Dar la începutul lunii decembrie 1967, sarcina de plan pe 1968, s-a redus astfel încît necesarul de aprovizionat se ridica doar la 4000 tone barăci metalice. În schimb, s-au majorat sarcinile de plan la construcții metalice pentru hale industriale — de la 1000 la 5 500 de tone.

Întrucît modificarea planului s-a făcut cu întîrziere, uzina n-a mai putut să-și pună de acord planul de aprovizionare, rămînînd cu cantități mari de materiale în stoc supranormativ. La 31 mai a.c. valoarea acestora se ridica la peste 6 600 000 lei.

Nu mai puțin semnificative sînt și faptele petrecute la **Uzinele mecanice-Timișoara.** În anul trecut s-a prevăzut uzinei sarcina de a executa 200 bucăți tractoare forestiere. Din dispoziția forului coordonator s-a stabilit aprovizionarea de materiale pentru 250 bucăți — diferența de 50 de bucăți urmînd să constituie pregătirea planului pe trim. I/1968. Dar după ce materialele au fost aduse în uzină, planul a fost redus de la 200 la numai 35 bucăți. În această situație stocurile supranormative ale uzinei au crescut cu importante cantități de oțeluri pentru arcuri de suspensie, rulmenți, motoare Diesel, anvelope și piese auto etc.

Și la **Uzinele textile „30 Decembrie“-Arad** se înregistrează dese modificări ale planului de producție — fenomen frecvent în multe fabrici din industria ușoară — fapt ce nu-i permite să efectueze, în termenele legale, modificarea contractelor de aprovizionare. Din această cauză, uzina deținea la 1 iunie a.c. în stoc supranormativ, materiale în valoare de 626 300 lei.

Serioase dereglări în funcționarea organizată și eficientă a întreprinderilor provoacă și practica de a nu se nominaliza fizic din timp sarcinile de plan fixate. Uzina „Independența“-Sibiu execută utilaje complexe pentru toate sectoarele economiei naționale. De ani de zile, i se înmînează atît planul de producție, cît și cel de repartiții, numai în... tone (utilaj chimic, siderurgic, refractar, alimentar etc.). Nominalizarea fizică se face cu întîrziere, produsele neavînd asigurată documentația tehnică. Lipsa acesteia atrage după sine întîrzieri în întocmirea planurilor de execuție a produselor. De aici, prelungirea duratei în întocmirea specificațiilor pentru materiale, depășirea normelor de consum, crearea de stocuri supranormative etc. La sfîrșitul lunii mai a.c., uzina avea imobilizați peste 4 500 000 lei în diferite materii prime și materiale.

Deficiențele organizatorice ivite în privința planificării producției, cît și a nenominalizării din timp a sortimentelor, a determinat ca, în industria ușoară, valoarea stocurilor supranormative să se ridice numai în 16 întreprinderi, la circa 15 milioane lei, pentru care s-au plătit dobînzi de peste 300 000 lei.

Firește, în cursul unui an de plan, pot apărea necesități noi impuse de unele cerințe interne sau de export. Lucrul acesta este în bună măsură înțeles și întreprinderile răspund pozitiv la asemenea cerințe. Dar dacă aceste modificări se repetă și în anumite cazuri ating un număr mare în cursul anului, aceasta nu mai face parte din practica adaptării planului. De aceea este necesar ca, pe viitor, să se ia astfel de măsuri care să nu mai permită reeditarea unor asemenea situații.

Buna gospodărire a întreprinderilor presupune, deci, prevederi clare de plan, stabilitatea lor, astfel încît să se poată lua din timp măsuri concrete și realiste, care să preîntîmpine imobilizarea fondurilor bănești în materii prime și materiale neutilizabile.

CAUZELE CARE AU DETERMINAT CREAREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE (%)

I. Datorită propriilor deficiențe	34
— fundamentarea insuficientă a planului de aprovizionare	16
— necunoașterea necesarului de materiale la lucrările de reparații în perioada întocmirii specificațiilor	9
— deficiențe organizatorice ale serviciului de aprovizionare	6
— calitatea necorespunzătoare a produselor finite	2
— schimbarea tehnologiei	1
II. Din vina furnizorilor de materii prime și materiale	18
— nerespectarea clauzelor contractuale privind termenele, sortimentele și calitatea	15
— refuzul de a livra materiale în cantități mici	3
III. Din vina ministerelor coordonatoare	27
— modificarea planului de producție	14
— nenominalizarea planului	6
— neconcordanță între planul de producție la data întocmirii specificațiilor și cel care de fapt trebuie realizat	2
— număr scăzut de norme de consum planificate și insuficienta lor fundamentare din punct de vedere tehnico-științific	5
IV. Din vina beneficiarilor	4
— neconcordanță între materialele aprovizionate și documentația tehnică predată ulterior	3
— schimbarea documentației tehnice pe parcursul fabricației	1
V. Alte cauze (neatingerea cantității vagonabile de produse pe direcții de destinație, lipsa mijloacelor de transport, calitatea necorespunzătoare a unor materiale din import etc.)	17

Planuri de aprovizionare realiste, contractele riguros respectate!

O CONDIȚIE MAJORĂ pentru evitarea stocurilor supranormative, o constituie și **fundamentarea temeinică, realistă a planului de aprovizionare** — fundamentare care să aibă la bază existența unor norme de consum de materii prime și materiale stabilite în mod științific. Din răspunsurile primite în cadrul anchetei, rezultă că numeroase întreprinderi au dobîndit o experiență pozitivă în domeniul stabilirii unor norme de consum de materii prime și materiale — norme care au la bază o fundamentare științifică și sînt adaptate, an de an, în funcție de introducerea progresului tehnic. Astfel, la **Combinatul chimic metalurgic din Baia Mare,** normele de consum pe tona de produs (sulfat de sodiu pentru sulfură, cocs, petrol și altele) au scăzut an de an. Numai prin reducerea consumurilor specifice în 1968, față de anul trecut, se va realiza o economie la materii prime și materiale de peste 1 285 000 lei. Merită relevat și faptul că tot la acest combinat, unitate care face parte din cele 71 de întreprinderi aflate în experimentare pe baza H.C.M. 1404/1967, nu s-a plătit în perioada iulie 1967 — 1 iulie 1968 nici o sumă drept dobînzi penalizatoare pentru stocuri supranormative.

La **Combinatul siderurgic-Reșița,** datorită măsurilor luate în ultimii ani pe linia stabilirii de consumuri specifice raționale, s-a reușit să se îmbunătățească mult structura și normativul mijloacelor circulante, să se evite în mare măsură crearea de stocuri supranormative și fără mișcare. Aceasta a condus ca viteza de rotație a mijloacelor circulante să fie îmbunătățită — din 1962 pînă în 1968 cu 19 zile — ceea ce a permis o degrevare a bugetului statului cu 142 700 mii lei. Dar, în răspunsul trimis redacției, conducerea combinatului ne mai relatează:

„Avem cazuri cînd, în urma aplicării unor măsuri tehnico-organizatorice, se reduc consumurile specifice la unele materiale sau se înlocuiesc unele scumpe cu altele mai ieftine. Pentru a nu crea stocuri supranormative, sîntem obligați să cerem anularea sau reducerea repartițiilor care ni se aprobă însă cu mare întîrziere. Aceasta și ca urmare a legislației în vigoare privind termenele reglementării renunțăriior. De aceea, considerăm că este necesar să se revizuiască metodologia de întocmire și înaintare a planurilor de aprovizionare. În prezent, sîntem obligați să întocmim și să depunem planurile de aprovizionare în trimestrul I al anului curent pentru anul următor. La această dată nu se cunosc însă planul de producție pe sortimente, normele de consumuri specifice și balanțele de materii prime — elemente absolut indispensabile pentru stabilirea unui necesar corect — fără să mai vorbim de planurile de aprovizionare de perspectivă (în anul 1967 s-au depus planuri pentru anii pînă la 1980). Aceste neajunsuri conduc la modificări permanente în cursul anului a balanței de materii prime, ceea ce are influențe negative asupra ritmicității aprovizionării și a controlului stocurilor“.

În multe alte locuri însă, planurile de aprovizionare tehnico-materiale, sînt întocmite fără să aibă la bază norme de consum stabilite judicios, ceea ce are drept efect solicitarea de materiale peste necesar. La **Uzinele de vagoane-Arad,** de pildă, normele de consum pe baza cărora se face aprovizionarea au adesea un caracter provizoriu — mai ales pentru produsele noi. Aceasta se datorează faptului că, în perioada întocmirii planului de aprovizionare, uzina nu este în posesia

...SE EVITA
...TIVE

documentației tehnice și nu cunoaște în întregime intențiile beneficiarilor. De asemenea, în uzină nu există suficiente norme de consum planificate pentru materiale chimice și electrice care, la specificul producției de vagoane, au o pondere destul de însemnată. Așa stînd lucrurile, nu este de mirare că Uzina de vagoane a avut la 31 mai a.c. stocuri supranormative de peste 30 de milioane lei.

Din spirit de „prevedere", unele întreprinderi se aprovizionează cu materiale fie din import, fie din țară, în cantități care depășesc necesarul unui an de producție. Bunăoară, **Fabrica de postav-Buhuși** deține în prezent diferiți coloranți și zdrențe de tricot fin aduse din import pentru nevoile procesului de producție din 1969 și 1970; **Complexul industrial de faianță și sticlă-Sighișoara** posedă în prezent importante cantități de materiale de construcții necesare dezvoltării halelor industriale în 1969; **Șantierul naval-Oltenița și Șantierul naval-Galați** au acumulat în decursul anilor stocuri de materiale din import demne de luat în seamă — valoarea acestora ridicîndu-se la cîteva milioane lei; **Uzinele „1 Mai" din Ploiești,** datorită unei insuficiente analize la întocmirea specificațiilor trimestriale și la lansarea comenzilor (nu se ține seama de stocurile existente), efectuează aprovizionări la anumite materiale care depășesc cu mult necesarul normat; **Exploatările carbonifere din Valea Jiului** prevăd planuri umflate de aprovizionare, cunoscînd că, la nivelul combinatului, se mai fac de obicei anumite „ajustări", precum și pentru motivul că solicitînd cantități mici, nu se vor bucura de solicitudinea furnizorilor etc.

Situații necorespunzătoare se înregistrează și în alte întreprinderi. Nețintnd seama de normele de consum planificate în ce privește materialele de regie, **Întreprinderea mecanică de utilaje-Medgidia** s-a trezit la sfîrșitul lunii mai cu un stoc supranormativ însemnat de astfel de materiale. Și la **Fabrica de articole de tablă-Codlea** se fac adesea aprovizionări de materiale pentru întreținerea mașinilor și utilajelor fără să se întocmească, în prealabil, un calcul strict al necesităților, rămînînd apoi numeroase cantități neconsumate. În cursul acestui an, întreprinderea a plătit drept penalizări pentru stocuri supranormative de materii prime și materiale, piese de schimb, materiale de protecție etc. cîteva zeci de mii de lei.

În ultimii ani, în ramura chimiei au fost date în funcțiune un număr mare de noi obiective industriale. Apariția la unele din acestea a diferite defecțiuni constructive, cît și insuficiențele în pregătirea profesională a cadrelor ce le exploatează, face ca la ele să se înregistreze dese stagnări. Remedierea defecțiunilor mecanice, electrice și tehnologice ivite, durează uneori săptămîni și luni — timp în care fabricile, neproducînd, își îngroașe stocurile supranormative de materii prime pentru care plătesc însemnate sume drept dobînzi penalizatoare. Așa au stat lucrurile la **fabricile de amoniac și acetilenă de la Combinatul chimic-Craiova,** la **instalațiile pentru producerea acidului fosfatic de la Combinatul chimic-Turnu Măgurele** etc.

Din răspunsurile primite din partea unităților industriei chimice, am desprins și faptul că, neexistînd norme științifice le materiale și piese de schimb pentru reparație, se efectuează aprovizionări estimative, umflate. Este necesar — propunerea aparține unităților în cauză — ca normarea pieselor de schimb să se facă în funcție de volumul mijloacelor fixe și ramura de industrie de care aparține întreprinderea (unitățile chimice avînd o uzură fizică mai ridicată decît a celorlalte), întrucît procedeul actual (normarea pieselor de schimb în funcție de consumurile anterioare), s-a dovedit ineficient.

Exemplele date ilustrează în mod clar tendința unor întreprinderi de a se aproviziona cu diferite materiale peste necesitățile reale ale producției. Aplicarea principiului potrivit căreia „decît să nu ajungă mai bine să prisosească" — este incompatibil cu utilizarea rațională a mijloacelor materiale și bănești. Asemenea manifestări se cer combătute și înlăturate cu hotărîre.

Izvorul unor stocuri supranormative trebuie căutate însă nu numai în deficiențele existente în unele întreprinderi, ci și în modul în care diferiți furnizori de materiale înțeleg să respecte clauzele contractuale privind termenele, calitatea și sortimentele. Ancheta a reliefat că mai bine de 18% din cauzele care determină crearea stocurilor supranormative, se datorează înțelegerii înguste cu care unii furnizori se achită de obligațiile ce le revin. Să dăm curs cîtorva exemple relatate de participanții la anchetă.

Datorită faptului că **Uzinele „23 August-București** nu livrează la termen o serie de piese turnate și forjate, vecina sa, **Fabrica de mașini-unelte și agregate,** nu poate să lanseze in fabricație loturile de piese necesare. Totodată, prin nelivrarea la termen a panourilor de automatizare de către **I.I.S. „Automatica",** beneficiara este pusă în imposibilitate să finalizeze produsele, creîndu-și temporar mari stocuri supranormative.

Complexul industrial de faianță și sticlă din Sighișoara a primit în cursul acestui an în mod neritmic praful de calcar de la **Întreprinderea economică-Beiuș** și dolomita de la **Întreprinderea minieră-Orșova.** Rezultatul? La 31 mai a.c., Complexul de la Sighișoara s-a trezit cu un stoc supranormativ la materii prime și materiale în valoare de peste 800 000 lei.

Greutăți serioase in desfășurarea planului de producție a întîmpinat din cauza nerespectării termenelor contractuale și **Combinatul siderurgic-Reșița.** Deși furnizorul face parte din aceeași ramură de producție, respectiv **Combinatul siderurgic-Hunedoara** nu a livrat la termenele stabilite (23 mai a.c.) o cantitate de 6 500 tone blumuri necesare fabricării de șine de cale ferată, ci a expediat ultima tranșă de 3 238 tone abia în decada a treia a lunii respective. Se înțelege că, într-o asemenea situație, Combinatul siderurgic-Reșița n-a putut, la rîndul său, să expedieze la termen cantitatea de șină, creîndu-și un stoc supranormativ de producție finită de peste 3 milioane lei.

Iată, așadar, multiple cauze, de ordin subiectiv și obiectiv, care determină crearea de stocuri supranormative. **Înlăturarea lor se impune imperios, constituind o cerință de bază pentru bunul mers al producției, pentru valorificarea superioară a materiilor prime și, implicit, pentru asigurarea unei înalte eficiențe economice.**

Dacă stocurile de materii prime și materiale existente la 31. V. 1968 ar fi fost utilizate în procesul de fabricație, s-ar fi putut obține în plus produse în valoare de:

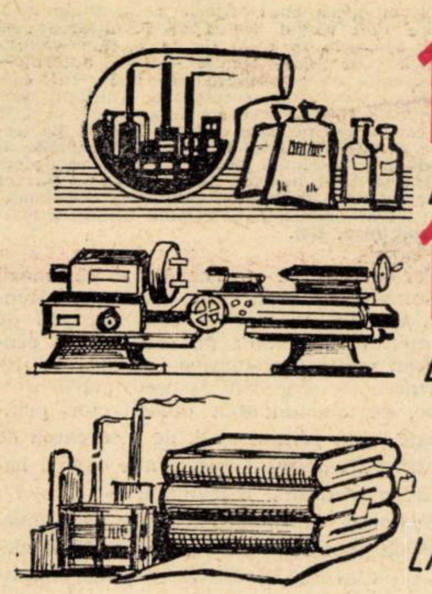

15 600 000 LEI
LA COMBINATUL CHIMIC-CRAIOVA

14 700 000 LEI
LA F.M.U.A.B.

4 171 084 LEI
LA FABRICA DE POSTAV-BUHUȘI

● Mai multă elasticitate și mobilitate

ÎNTRUCÎT UNELE PROBLEME care fac obiectul anchetei au mai fost dezbătute în repetate rînduri de revista noastră, nu le vom mai relua și cu acest prilej. Totuși, se impune să subliniem că multe din cauzele care conduc la crearea de stocuri supranormative, sînt și urmarea unei slabe elasticități și mobilități existente în întreprinderi, la direcțiile generale din unele ministere, la diferite întreprinderi de import-export, la unele organe din C.S.P., din Ministerul Finanțelor și Banca Națională.

Se știe, de pildă, că în privința unor materii prime și, în special, metalul, țara noastră este deficitară. Cu toate acestea sistemul de dirijare a lor, de mișcare în funcție de nevoi, este încă greoi. Dacă la o întreprindere s-au creat stocuri din diferite cauze, pînă ce acestea se redistribuie durează săptămîni, luni și poate chiar mai mult. De ce în cadrul repartițiilor date pe ramuri, acestea nu au dreptul să le dirijeze operativ după nevoi? De ce în cadrul diferitelor ramuri nu pot fi făcute, o dată ce s-au dat repartițiile, schimburi de materii prime, care depășesc necesarul uneia sau alteia?

Situațiile statistice arată că, în timp ce unele întreprinderi constructoare de mașini au în stoc de ani de zile diferite cantități de metale sub diferite forme, altele aleargă după ele de la o întreprindere siderurgică la alta, fără să-și poată rezolva la timp solicitările din lipsa unui sistem informațional corespunzător. Pe de altă parte, chiar în cazul cînd două întreprinderi se învoiesc între ele pentru a-și transfera diferitele surplusuri de materii prime, trebuie să încheie multe formalități, să obțină 5—6 aprobări de la diferite foruri coordonatoare. De ce atîtea complicații?

Nu poate fi în avantajul unei bune aprovizionări, de pildă, nici faptul că, uneori, **repartițiile de materii prime și materiale se fac cu întîrziere de către forurile coordonatoare.** În lipsa primirii la timp a lor, întreprinderile în cauză sînt puse în situația de a recurge la diferite paleative, să-și procure materialele de care au nevoie pe calea „înțelegerii" cu alte întreprinderi pentru a putea face față sarcinilor de producție. Apoi, cînd repartițiile întîrziate sînt onorate de întreprinderile furnizoare, unitatea în cauză își formează, prin forța împrejurărilor, stocuri supranormative. În consecință, se cere o mai mare elasticitate și în acest domeniu, în așa fel încît întreprinderile care, dintr-un motiv sau altul, au „tezaurizat" o serie de materiale, să le poată livra celor care au nevoie de ele. Ar fi poate util ca aceste „transferuri" să se facă în mod coordonat, fie sub egida filialelor Băncii de Stat, fie sub acela al unor oficii de aprovizionare și desfacere a produselor existente în diferite puncte ale țării.

Nu sînt rare cazurile cînd unii furnizori impun întreprinderilor solicitante să primească cantități mai mari de materiale decît au nevoie, sub scuza că altfel nu pot folosi din plin capacitățile de producție. Este concludent în acest sens, cazul **Uzinei de țevi din Roman.** Avînd de laminat unele țevi speciale, ea a lansat către **Uzina de mașini grele din București** o comandă pentru 20 tone țagle forjate Ø 320 din oțel OAT 1. Furnizorul a acceptat comanda cu „condiția" să livreze însă... 38 de tone, motivînd că această cantitate rezultă dintr-o șarjă. Firește, exemplul dă naștere la întrebarea: ce este mai economic, să producem în plus pentru stocaj și să „înghețăm" astfel materii prime, materiale și fonduri bănești, sau cu prețul unor sacrificii infinit mai reduse să livrăm și cantități mici, dar atît de necesare îndeplinirii planului? Desigur că rezolvarea corectă a cerințelor impune o anumită elasticitate și înțelegere din partea furnizorului, în sensul că trebuie să primeze nu interesele „înguste", ci să tragă în cumpănă ceea ce este mai avantajos pentru economia națională.

Mari dificultăți creează adesea întreprinderilor și lipsa mijloacelor de transport pentru cantități nevagonabile. Uneori se așteaptă zile și chiar săptămîni pînă sosesc cantitățile mici de materiale, în timp ce procesul de producție le reclamă urgent. Sînt întreprinderi care aparțin de Ministerul Căilor Ferate, de Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene care, din cauza unei înțelegeri limitate a intereselor (se opresc numai și numai la avantajele proprii), refuză nejustificat cererile unor uzine și fabrici de a efectua urgent transporturi pentru materiale în cantități nevagonabile sau sub tonajul vehicolelor. Toate acestea aduc prejudicii însă înfăptuirii ritmice a planului de stat, micșorării cheltuielilor de fabricație.

DIN PROPUNERILE ÎNTREPRINDERILOR

- **Pentru a se putea asigura o bună aprovizionare tehnico-materială este necesar ca planul de producție anual să fie nominalizat total încă la începutul semestrului II al anului anterior.**
- **Modificările de plan survenite în cursul anului, să atragă după sine operativ și actele normative necesare pentru redistribuirea materialelor devenite disponibile sau cu mișcare lentă.**
- **Direcțiile generale din ministere să emită la timp repartițiile de materii prime și materiale, în concordanță cu sarcinile planului de producție și a celui financiar. Să se modifice metodologia actuală în sensul corelării datelor de întocmire a specificațiilor de materiale trimestriale cu definitivarea planurilor de producție. Este necesar să se stabilească planurile de producție, înaintea planurilor de aprovizionare.**
- **Emiterea repartițiilor de materiale conform specificațiilor depuse la ministere să se facă cu cel puțin 60 de zile înaintea începerii trimestrului (pentru a se putea face în timp util eventualele renunțări); planul financiar și normativele mijloacelor circulante să fie definitivate cu cel puțin 30 de zile înaintea începerii noului an de plan.**
- **Întrucît normele de consum stau la baza determinării necesarului de materiale pentru îndeplinirea planului și la stabilirea stocului normat maxim (în funcție de intervalul mediu între livrări, durata de condiționare și rezerva de siguranță), este necesar ca metodologia de stabilire a normativelor-zile să se facă diferențiat, în funcție de specificul întreprinderilor și în raport de ciclul de fabricație al produselor**
- **Trecerea sectorului de aprovizionare în compartimentul inginerului-șef de producție. Aceasta deoarece documentația tehnică ce stă la baza planului de aprovizionare ar putea fi analizată cu mai multă competență și astfel să se facă și eventuale propuneri de înlocuire a unor materiale cu sortimente ce se găsesc în depozitele întreprinderii, fără să se mai achiziționeze altele.**
- **Extinderea normelor de consum cu fundamentare științifică, norme care să stea la baza întocmirii planului de aprovizionare.**
- **Studierea posibilităților de redistribuire și valorificare operativă a stocurilor supranormative. Un rol important ar putea juca, în această direcție, fie constituirea unei organizații economice pe economie, fie organizarea unor baze de aprovizionare interjudețene sau pe ministere, care să aibă obligația de a prelua toate materialele supranormative.**
- **Să se prevadă sancțiuni financiare mai severe pentru furnizorii care nu-și respectă obligațiile contractuale, în special în cadrul planurilor de cooperare.**
- **Să se impună uzinelor siderurgice o mai mare elasticitate în fixarea programelor de laminare, astfel încît întreprinderilor prelucrătoare să li se livreze lunar cota-parte din cantitățile trimestriale repartizate.**
- **Normele de consum fixate de C.S.P. să fie aprobate și comunicate în timp util întreprinderilor, pentru a putea sta la baza întocmirii planului de aprovizionare.**
- **În instrucțiunile de întocmire a planului financiar de Ministerul Finanțelor, să se prevadă ca necesarul de mijloace circulante să fie calculat pe total elemente, în funcție de viteza de rotație dată ca sarcină, urmînd ca detalierea și folosirea lor să fie stabilite de întreprinderi, în raport de cerințele realizării planului de producție și a modificărilor ce survin ulterior.**
- **Îmbunătățirea sistemului de acordare de credite temporare de către Banca Națională în cazuri cînd există stocuri supranormative de materiale sau produse, care nu sînt disponibile, ci necesare activității ulterioare.**
- **Ridicarea gradului de calificare a cadrelor din serviciile de aprovizionare, prin organizarea de cursuri cu durată limitată pe ramuri de producție sau pe economie.**
- **Achiziționarea de mijloace moderne de manipulare a materialelor cît și de mașini electronice cu ajutorul cărora să se poată controla și ține o evidență precisă a materiilor prime și materialelor din depozite.**

Buna desfășurare a activității economice, ridicarea eficienței impun peste tot, la toate nivelele, mai multă mobilitate și elasticitate, adaptarea operativă la rezolvarea cerințelor. Economia noastră în plină dezvoltare, nu poate să-și permită, mai ales în condițiile unor ritmuri înalte de producție, să țină sub obroc cantități importante de materii prime și materiale, fără să le valorifice cu maximum de eficiență. Apoi, cînd o serie de materii prime — metal, lemn, lînă, piele și multe altele — nu se găsesc în cantități nelimitate (pentru procurarea unora din ele făcîndu-se apel și la import), nu pot fi tolerate cazurile ca o serie de cantități să fie sustrase circuitului economic și să vegeteze.

REVISTA NOASTRĂ mulțumește pe această cale tuturor conducerilor de întreprindere care au răspuns anchetei, formulînd totodată o serie de propuneri și sugestii valoroase. Totodată invităm și pe alți economiști la analiza căilor prevenirii stocurilor supranormative, pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

O VARIANTĂ CONTEMPORANĂ A ISTORIEI GÎNDIRII ECONOMICE

ELABORAREA unei istorii a gîndirii economice reclamă din partea celui care încearcă o asemenea întreprindere nu numai un serios efort de documentare, ci şi o mare capacitate de analiză, de selecţie, de sinteză. O asemenea lucrare, cu atît mai mult cînd este opera unei singure persoane, solicită o analiză critică, atît din punctul de vedere al poziţiei ideologice adoptate de autorul ei, cît şi din acela al alegerii şi ponderării temelor supuse cercetării.

Lucrarea economistului francez H. Denis la care ne vom referi aici [1]) constituie o interesantă prezentare de pe poziţii marxiste, a dezvoltării gîndirii economice. Ne aflăm în faţa unei lucrări al cărei spirit marxist se degajă din modalităţile de cercetare şi expunere, din întreg contextul lucrării şi nu din opunerea mecanică a tezelor supuse discuţiei textelor marxiste. Ideea este raportată la un context social-istoric, încadrată în timp şi analizată în lumina principiilor fundamentale marxiste. H. Denis urmăreşte, pe drept cuvînt, tratarea istorică a problemelor, surprinderea modului în care se modifică relaţia dintre idee şi realitate, reflectarea tot mai complexă, **în planul gîndirii,** a unor fenomene sociale şi economice, la rîndul lor, în plină schimbare.

Exegeza lui H. Denis atrage atenţia şi prin structurarea şi selecţia judicioasă a materialului, ea reuşind să dea o imagine proporţionată, potrivit importanţei fiecăreia, a concepţiilor, doctrinelor economice. Semnificaţie pozitivă are, credem, importanţa acordată unor curente de gîndire insuficient tratate de istoriografii marxişti în lucrările lor de sinteză. Remarcăm, în acest sens, capitolele dedicate gîndirii economice antice şi feudale, ideilor socialiste ale lui Rousseau, Mably, Morelly, Kant sau Fichte, prefigurărilor marginaliste ale lui Bentham şi Condillac, precum şi dezvoltării gîndirii economice marxiste de către economişti din ţările socialiste.

H. Denis îşi asumă ca o sarcină de primă importanţă **încadrarea gîndirii economice în mişcarea generală a ideilor, prezentarea ei ca un capitol al gîndirii sociale,** considerată, la rîndu-i, un domeniu relativ independent. Ni se prezintă, în consecinţă, un întreg complex de interstiţii şi influenţe reciproce, evitîndu-se legarea mecanică sau exclusivă a ideilor economice de evenimentul social sau economic imediat. Strădania autorului, care se bizuie pe o largă cunoaştere a altor domenii ale gîndirii sociale, se concretizează în mod deosebit în prezentarea climatului filozofic în care s-a dezvoltat gîndirea economică. De remarcat însă că aceasta nu duce nicidecum la eludarea contextului social-istoric ce-şi află — din plin — locul cuvenit în cercetare.

● *Evoluţia ideilor despre socialism*

H. DENIS reuşeşte să ofere o imagine de ansamblu a evoluţiei tezelor şi ideilor despre socialism, aşa cum a fost el conceput de către diferiţi gînditori, începînd încă din antichitate pînă la doctrina riguros ştiinţifică a clasicilor marxismului, continuată şi dezvoltată de economiştii marxişti contemporani.

Secolele al XVI-lea şi al XVII-lea — cu Morus şi Campanella, cu Morely şi Rousseau în Franţa, cu Godwin în Anglia — au adus reprezentări interesante, relevante pentru vremurile de atunci, ale unei societăţi mai bune, mai drepte. Evident, toate aceste concepţii se disting prin caracterul lor utopic, neştiinţific, nereal, ca reflex normal al condiţiilor istorice în care au apărut şi care nu puteau oferi alte posibilităţi.

În strădania sa de a atrage atenţia cititorului asupra unor sisteme de gîndire mai rar analizate în perspectiva economică, H. Denis se apleacă îndelung asupra „socialismului" lui Fichte — filozof idealist german — a cărui lucrare „Statul comercial închis", scrie autorul, „trebuie considerată ca primul text în care se manifestă o netă luare la cunoştinţă a problemei fundamentale pe care o pune organizarea colectivă a producţiei şi distribuirii bunurilor, problema planificării" (pag. 244).

Nu este lipsită de interes tratarea într-un capitol — „Socialismul asociaţionist" — a concepţiilor lui Fourier şi Owen — şi în altul — „Socialismul tehnocratic" — a lui Saint-Simon. Dar o astfel de tratare, utilă în măsura în care relevă anumite caracteristici distinctive, are darul de a estompa tocmai acele trăsături esenţiale care ar trebui în primul rînd subliniate, trăsături care determină ca cei trei utopişti să fie aceia ce au oferit fondul principal de idei unuia dintre cele trei izvoare ale marxismului — socialismul utopic. De asemenea, ni se pare nejustificat a include în capitolul dedicat „socialiştilor ricardieni" consideraţii asupra unor economişti mic-burghezi ca: Sismondi, K. Mărlo, K. Rodbertus. Insuficient de critică ni se pare tratarea concepţiilor economice ale lui Proudhon, autorul mărginindu-se la simpla expunere a acestora fără a analiza conţinutul lor mic-burghez.

În cadrul părţii dedicate doctrinelor socialiste, locul central este ocupat de doctrina economică a lui Karl Marx. Alegînd şi prelucrînd în mod critic tot ceea ce produsese mai bun gîndirea omenească de pînă atunci, Marx a elaborat o nouă concepţie despre lume, unitară şi închegată, a cărei primă trăsătură distinctivă este aceea că posedă atributele necesare transformării teoriei sale într-o uriaşă forţă materială.

Atenţia cititorului este îndreptată de la început către concepţia tînărului Marx despre **alienare,** concepţie ce începe să se departeze de sursele ei hegeliene. Marx, ca şi Hegel, consideră că instituţiile sociale sînt de natură să creeze condiţiile alienării, că obiectele îşi stăpînesc creatorii. Dar, în timp ce Hegel consideră că orice obiectivare duce inevitabil la alienare, Marx leagă fenomenul tot mai mult de condiţiile istorice, negînd că **orice** proiectare în obiect duce la fetişism. Alăturînd preocuparea pentru alienare unei concepţii filozofice materialiste ce capătă contururi tot mai precise, Marx se îndreaptă către studiul problemelor economice ; el consideră că economia politică, explicînd alienarea produselor muncii, va oferi şi calea explicării alienării produselor spiritului şi a depăşirii acesteia.

Lucrarea lui H. Denis subliniază faptul că Marx nu s-a mulţumit cu formularea ştiinţifică a problemei alienării, ci a descoperit şi forţa materială, obiectivă ce poate transforma societatea care dă naştere alienării — clasa muncitoare conştientă de sine, înarmată cu cunoaşterea legilor obiective ale dezvoltării sociale. H. Denis subliniază, pe drept cuvînt, o idee marxistă uneori uitată, după care desfiinţarea proprietăţii private nu atrage dispariţia automată a alienării. În faţa proletariatului victorios se pun sarcini importante legate de organizarea forţelor de producţie, a relaţiilor economice ca şi a ansamblului de relaţii sociale în aşa fel încît să nu mai fie posibil ca produsul muncii să se întoarcă împotriva creatorilor săi, să nu mai fie posibilă vreo manifestare a fenomenului alienării pe plan economic sau spiritual.

Oprindu-se la teoria marxistă a realizării, autorul, ţinînd seama de mijloacele oferite de analiza economică modernă, încearcă prezentarea unei serii de teze într-o nouă formalizare. Este pus astfel în evidenţă şi faptul că, într-o formă uneori explicită, alteori implicită, o serie de corelaţii descoperite de economişti nemarxişti contemporani se află cuprinse în metodele teoretice elaborate de Marx.

● *Economia politică neoclasică*

CEA MAI REUŞITĂ parte a lucrării de care ne ocupăm este, după părerea noastră, aceea dedicată economiei politice neoclasice şi precursorilor ei. Ea reprezintă o preţioasă contribuţie marxistă la o sinteză a principalelor trăsături ale acestui curent.

Pornind de la precursorii şcolii subiective în economia politică, autorul relevă că în a doua jumătate a secolului trecut, se afirmă ca o teorie cu mare audienţă în cadrul economiei politice burgheze marginalismul ; odată cu apariţia marxismului, el este adoptat ca o încercare de ripostă dată teoriei marxiste a valorii şi a plusvalorii. Pentru a marca cît mai mult distanţarea faţă de Marx, economia politică burgheză — remarcă autorul — repudiază orice teorie obiectivă a valorii, şi, în acelaşi timp, caută să argumenteze cu noi puncte de vedere avantajele liberei concurenţe.

H. Denis cercetează teoria subiectivă a valorii în forma ei clasică aşa cum apare la Jevons, criticînd amplu şi aprofundat aspectele ei neştiinţifice şi vulgare şi relevînd meritele sale în ceea ce priveşte formularea riguroasă a ceea ce se cheamă „legea egalizării utilităţilor marginale ponderate". Această lege, justă în ipoteza de lege a cererii de mărfuri, nu poate fi substituită teoriei valorii.

Putem opera cu categoria de utilitate marginală dar, ţinînd seama de înlănţuirea cauzală, ajungem în final tot la teoria valorii-muncă : „Se poate admite — scrie autorul — că situaţia de echilibrare este aceea în care valoarea obiectului corespunde utilităţii sale marginale. Dar, adevărata înlănţuire cauzală nu este aceea pe care o arată Jevons. Ea trebuie enunţată în felul următor : cheltuielile de producţie determină preţul la care se oferă marfa şi, prin urmare, valoarea sa ; cererea (la acest preţ) determină cantitatea consumată; cantitatea consumată determină utilitatea marginală" (pag. 476).

Perioada care urmează după marii „triumviri ai marginalismului" — Menger, Jevons, Walras — este marcată de începutul procesului de eroziune a economiei politice neoclasice — adică de depărtarea de scopurile şi preocupările iniţiale, de abandonarea obiectivelor principale şi, în primul rînd, de încercarea de a elabora o teorie subiectivă a valorii bazată pe utilitatea marginală.

Încheind capitolele dedicate economiei politice neoclasice cu teoriile privind ciclul de afaceri, H. Denis respinge implicit o imagine schematică, care se bucură însă de un anumit credit, după care doctrina economică keynesistă este opusă doctrinei neoclasice, întrucît refuză microanaliza şi după care aici s-ar afla principalul criteriu al deosebirii celor două orientări. Pe lîngă interesul ce-l suscită în sine chestiunea, este importantă prezentarea de către H. Denis a teoriilor ciclului de afaceri, care s-au dezvoltat în zona de interferenţă dintre macro- şi microanaliză. Este esenţial a constata că aceste teorii, ce marchează reîntoarcerea economiei politice burgheze la macroanaliză, au fost pentru întîia oară elaborate de economişti de inspiraţie neoclasică : Wicksell, Fisher sau Schumpeter.

Incapabil să explice relaţiile de esenţă şi legăturile cauzale, marginalismul s-a refugiat tot mai mult, arată H. Denis, în domeniul cercetărilor concrete, impuse de comandamentul utilitarist. Şcoala neoclasică adoptă, în cele din urmă, o orientare pragmatică, se îndreaptă către cercetarea unor relaţii funcţionale între fenomenele economice. Procesul de abandonare silită a ambiţiilor iniţiale se desfăşoară paralel cu progresul incontestabil realizat de această şcoală în ceea ce priveşte formalizarea şi cunoaşterea fenomenelor concrete. **Calculul marginal** nu este o doctrină economică, ci un instrument de studiu, dar nu se poate nega că el a fost impus şi dezvoltat de către orientarea neoclasică în economia politică. Totodată, marginalismul a studiat cu bune rezultate, din punct de vedere al economiei aplicate, o serie de probleme cum ar fi : elasticitatea cererii şi ofertei, comportamentul consumatorului, procesul concret al stabilirii preţurilor, concurenţa imperfectă şi multe altele.

● *Economia politică burgheză contemporană*

PREZENTAREA economiei politice burgheze contemporane se desfăşoară în două capitole, relativ restrînse ca întindere, unul dedicat lui Keynes, altul doctrinelor despre viitorul capitalismului. Ambele capitole dezvoltă o serie de date definitorii pentru economia politică burgheză contemporană cum ar fi : neîncrederea acesteia în funcţionarea automată a sistemului economic capitalist şi întrebarea, obsedantă pentru ea, legată de şansele istorice de supravieţuire ale acestui sistem : preocuparea principală se îndreaptă către macroanaliză cu capitolul său principal — „teoriile creşterii" ; orientarea utilitaristă cît mai pronunţată şi desconsiderarea cercetărilor fundamentale ; progresul realizat în ceea ce priveşte instrumentele analizei economice şi aparatul matematic subordonat acesteia.

Oprindu-se asupra cercetărilor efectuate de Keynes, autorul subliniază că una dintre caracteristicile definitorii ale gîndirii economice keynesiste este caracterul ei nedialectic, refuzul de a vedea că esenţa fenomenelor pe care le analizează o constituie lupta contrariilor (pag. 678). Întreaga operă a lui Keynes tinde spre mascarea contradicţiilor sociale, către reducerea contradicţiilor economiei capitaliste la simple „stîngăcii" ale unei politici economice, financiare sau monetare neinspirate. Poziţia lui Keynes în legătură cu rolul pieţelor externe este la rîndu-i relevantă ; aici găsim, de asemenea, negarea unei contradicţii principale a capitalismului, aceea care opune ţările capitaliste puternic industrializate celor slab dezvoltate.

Tezele lui Keynes — arată H. Denis —, fundamentînd obiectivele politicii economice a capitalismului monopolist de stat, au stimulat cercetări fructuoase în domeniul tehnicilor statistice, metodelor de previziune şi calculare a venitului naţional şi a părţilor sale constitutive, ceea ce a contribuit la dezvoltarea acelui ansamblu de procedee matematice subordonate cercetării economice ce-l denumim azi „econometrie". Dar „a descrie şi măsura mărimile economice nu implică de fapt, în sine, elaborarea unei **gîndiri** relative la aceste fapte. Ne aflăm aici în faţa unor instrumente neutre, sau care ar trebui să rămînă ca atare" (pag. 679).

O serie de economişti nemarxişti de după Keynes — Kalecki, Samuelson, Harrod, Domar ş.a. — şi-au propus dinamizarea modelului acestuia ; o parte a teoriilor lor se referă la ciclul de afaceri, celelalte la creşterea economică de perspectivă. Toate modelele constituite de continuatorii lui Keynes se caracterizează prin aceea că operează cu anumite concepte fundamentale inspirate de Keynes. Teoriile relative la ciclul de afaceri s-au dovedit greu aplicabile în politica economică a statelor capitaliste, importanţa lor practică fiind relativ limitată. Obiecţiunea fundamentală ce se ridică, chiar din partea unor economişti nemarxişti, este îndreptată împotriva ambiţiei „de a degaja o explicaţie pur «endogenă» a evoluţiei economice a ţărilor capitaliste, adică o explicaţie care redă fiecare fază a evoluţiei prin faza precedentă, şi tot aşa indefinit, fără intervenţia nici unui factor extern" (pag. 692—693).

Teoriilor creşterii economice, scrie Denis, li s-ar putea aplica deviza: „economia capitalistă este condamnată la creştere dacă doreşte să evite prăbuşirea". Dacă Keynes considera că echilibrul se poate stabili prin realizarea unei anumite relaţii între nivelul absolut al unor parametri, teoreticienii creşterii economice consideră raporturile în plină modificare, pentru realizarea echilibrului parametrii trebuind să cunoască anumite ritmuri optime de creştere. Limita tuturor acestor concepţii, subliniază lucrarea, se află, aici ca şi la Keynes, în incapacitatea de a pătrunde în esenţa fenomenelor.

Prezentarea economiei politice burgheze contemporane se încheie printr-o trecere în revistă a interpretării sociologice a evoluţiei capitalismului, aşa cum este ea făcută de A. Hansen, J. Schumpeter, R. Aron, W. W. Rostow. Hansen şi Schumpeter se încadrează într-o orientare „pesimistă" întrucît îşi manifestă neîncrederea în şansele supravieţuirii capitalismului şi proclamă iminenţa instaurării socialismului. Imaginea ce o prezintă aceştia despre socialism este însă falsă. Pentru ei socialismul este fie un fenomen al stagnării, la primul, fie o involuţie, la al doilea. Nici cauzele de care ei leagă prăbuşirea capitalismului nu sînt cele reale. Pentru Hansen aceasta se va datora lipsei inovaţiilor, iar pentru Schumpeter devitalizării şi birocratizării burgheziei, atrofierii spiritului de întreprindere capitalist. Numitorul comun şi, în acelaşi timp, principala deficienţă a teoriilor „optimiste" ale lui Aron şi Rostow este neluarea în consideraţie a unui ansamblu de fapte esenţiale, atunci cînd se încearcă aprecierea unor orînduiri sociale, analiza exclusivă a tehnicii, a forţelor de producţie, a dezvoltării industriale.

★

Lucrarea lui H. Denis reprezintă o remarcabilă analiză marxistă a dezvoltării gîndirii economice. Ea dovedeşte, o dată mai mult, că metodologia marxistă de cercetare şi interpretare deschide calea unor fructuoase realizări ştiinţifice, unor aprecieri originale, chezăşuieşte elaborarea unor opere profund personale.

Armand POPPER

---

1) H. Denis : Histoire de la pensée économique. Presses Universitaires de France, 1966, 756 pag. În continuare trimiterile la lucrare vor fi date în text.

O ETAPĂ DE SUCCESE STRĂLUCITE ÎN DEZVOLTAREA SOCIALISTĂ A ROMÂNIEI

(Urmare din pag. 3)

tidului cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, măsurile adoptate de Conferința Națională reprezintă un program multilateral fundamentat de dezvoltare și modernizare a vieții economice, de ridicare pe o nouă treaptă, mai înaltă, a metodelor și formelor de conducere planificată a economiei naționale.

După cum s-a subliniat la Conferința Națională a partidului, aceste măsuri urmăresc sporirea rolului factorilor economico-financiari în întreaga economie, creșterea atribuțiilor și competențelor unităților de producție în planificarea, organizarea și conducerea activității economice, mai buna valorificare a resurselor interne ale întreprinderilor, dezvoltarea inițiativei creatoare a colectivelor de oameni ai muncii.

Pornind de la stadiul atins în dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție și de la sarcinile desăvîrșirii construcției socialiste, măsurile preconizate vizează perfecționarea întregului mecanism economic, îmbinarea armonioasă a unităților de producție, asigurarea unei înalte responsabilități și unei discipline riguroase în îndeplinirea sarcinilor încredințate, întărirea cointeresării materiale, în scopul valorificării mai intense a avantajelor economiei planificate. Ele vizează perfecționarea conducerii și planificării producției, aprovizionării și desfacerii, a sistemului financiar și de credit, a sistemului de prețuri, a formelor de calificare și perfecționare a pregătirii cadrelor.

În elaborarea lor, partidul nostru a pornit de la cerința subliniată de Congres de a găsi forme și metode mai elastice și eficiente pentru aplicarea la economie a centralismului democratic — principiu fundamental de conducere a vieții de partid și de stat. Totodată P.C.R. ține seama de faptul că dezvoltarea planică este una dintre cele mai importante legități obiective ale economiei socialiste, iar conducerea pe bază de plan a economiei este una din formele principale de manifestare a rolului economic al statului socialist, un atribut inalienabil al suveranității de stat.

Măsurile adoptate de Conferința Națională au început să prindă viață prin aplicarea lor eșalonată, pe baza unei pregătiri minuțioase. A fost perfecționată împărțirea administrativ-teritorială a țării, noua formă asigurînd lichidarea verigilor de prisos și organizarea mai bună a comunelor, orașelor, municipiilor, sporirea atribuțiilor și competențelor organelor locale ale puterii și administrației de stat. Ea creează un cadru propice pentru dezvoltarea multilaterală și armonioasă economică și social-culturală a tuturor localităților din țara noastră, pentru o conducere mai competentă și mai operativă.

În întreprinderile industriale au fost organizate comitetele de direcție ca organe ale conducerii colective menite să asigure ridicarea nivelului deciziilor economice și al întregii activități de conducere a unităților economice.

AMPLUL PROGRAM STABILIT de Congresul al IX-lea își găsește expresia nu numai în creșterea rapidă și echilibrată a economiei naționale, ci și în maturizarea și perfecționarea noilor relații sociale, ale cărei trăsături esențiale sînt: dezvoltarea largă a democrației socialiste, crearea unui cadru social și politic adecvat perfecționării relațiilor socialiste, înfăptuirea umanismului socialist, întărirea legalității și echității sociale, atragerea maselor la conducerea și la înfăptuirea destinelor majore ale țării.

În anii care au trecut de la Congres partidul a promovat cu consecvență măsuri și forme de activitate care duc la adîncirea democratismului socialist. A devenit o practică obișnuită a partidului și statului nostru dezbaterea cu întreaga națiune, într-un climat propice manifestării libere a opiniei cetățenilor, a problemelor centrale ale politicii interne și externe. Prin eliminarea verigilor intermediare din structura administrativ-teritorială a țării, prin instituționalizarea formelor de promovare a muncii colective la toate nivelele conducerii economice, a ramurilor și unităților de producție, prin participarea largă a oamenilor muncii la elaborarea măsurilor menite să ducă la îndeplinirea planului economic, se afirmă tot mai larg democrația socialistă și se valorifică inițiativa creatoare a maselor. Totodată, partidul nostru promovează măsuri care să afirme larg principiile și virtuțile orînduirii noastre socialiste. O dovadă grăitoare în acest sens sînt recentele măsuri care asigură aplicarea riguroasă în toate domeniile vieții sociale a criteriului de retribuție după cantitatea, calitatea și răspunderea socială a muncii prestate.

ADÎNCIREA DIVIZIUNII MUNCII în lumea contemporană, desfășurarea revoluției tehnico-științifice, determină creșterea rolului relațiilor economice externe, a comerțului exterior și a cooperării economice. Ținînd seama de această tendință obiectivă și pe măsura dezvoltării economiei naționale, țara noastră dezvoltă necontenit legăturile sale economice cu toate țările lumii. Ca urmare, crește participarea țării noastre la circuitul valorilor materiale și spirituale pe plan mondial. Este caracteristic faptul că volumul comerțului exterior al României crește sensibil mai repede decît produsul social și venitul național. Astfel în anii 1966—1967, în timp ce produsul social a sporit cu 21%, volumul comerțului exterior a crescut cu 35%. Înregistrează o diversificare crescîndă gama mărfurilor care formează obiectul schimburilor externe, au loc schimbări importante în structura comerțului exterior. Totodată, o preocupare deosebită a partidului și statului nostru o constituie promovarea unor forme noi, variate, de relații economice externe.

Una din orientările de bază stabilite de partidul nostru pentru dezvoltarea relațiilor economice externe o constituie cooperarea economică și tehnico-științifică, care, așa cum s-a subliniat la Sesiunea Marii Adunări Naționale din iulie anul trecut, constituie o formă avansată a relațiilor internaționale, contribuind la mai buna valorificare a potențialului material și uman al fiecărei națiuni, la promovarea progresului tehnic și la cunoașterea și înțelegerea reciprocă între popoare.

Pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, se desfășoară în prezent o largă activitate organizatorică, concretă, în acest sens. Au fost stabilite domenii și posibilități și s-au formulat propuneri concrete de cooperare economică și tehnico-științifică.

Așa cum s-a arătat la Congres și în documentele de partid ulterioare, în centrul politicii externe a României se află colaborarea cu țările sistemului mondial socialist. În cei trei ani care au trecut de la Congres, partidul nostru a desfășurat o largă activitate pentru dezvoltarea colaborării economice cu toate țările socialiste.

În același timp, România dezvoltă relații multilaterale cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, aducînd prin aceasta o contribuție prețioasă la întărirea prieteniei între popoare. În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, țara noastră a stabilit relații diplomatice cu alte 24 de state, astfel că România întreține azi relații diplomatice cu 84 de țări și dezvoltă relații economice cu peste 100 de țări.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului, pe măsura creșterii potențialului material și spiritual al țării, se creează condiții tot mai bune pentru lărgirea și intensificarea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice a țării noastre cu țările socialiste frățești, cu toate statele lumii, în interesul mersului înainte al poporului român, al progresului general al societății, spre folosul cauzei păcii și încrederii între popoare.

DESĂVÎRȘIREA CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE este un proces de o deosebită amploare și complexitate. O dată cu dezvoltarea forțelor de producție se multiplică legăturile economice între ramuri și întreprinderi, se diversifică problematica și cerințele organizatorice, crește interdependența dintre diversele laturi ale progresului economic și social, dintre sarcinile curente și de perspectivă. Pătrunderea acestui proces, a particularităților sale în fiecare țară și în fiecare etapă a dezvoltării istorice pe baza învățăturii marxist-leniniste este sarcina fiecărui partid care conduce opera de edificare a noii orînduiri. Aceasta determină necesitatea cunoașterii profunde a acțiunii legilor obiective ale dezvoltării economice și sociale, a realităților concrete și a necesităților, a forțelor capabile să realizeze sarcinile ce se prevăd, a formelor și metodelor pentru atingerea obiectivelor. Ea presupune desfășurarea unei vaste activități teoretice, creatoare, de desprindere a tendințelor și cerințelor mersului înainte al societății socialiste, de generalizare pe plan teoretic a experienței pozitive, de depistare la timp a cauzelor care frînează mersul înainte. De aceea, numai partidul comunist din fiecare țară este în măsură să cunoască în toată plenitudinea lor aceste cerințe și particularități concrete și să ia măsurile cele mai potrivite pentru organizarea vieții interne, corespunzătoare condițiilor și aspirațiilor fiecărui popor. Nimeni nu poate ridica pretenția că este deținătorul adevărului universal sau al unei anumite metode universale în construcția socialismului.

Ca urmare, pe măsura înaintării pe calea socialismului, crește rolul conducător al partidului în toate sferele producției materiale și spirituale. Ținînd seama de aceste adevăruri, partidul nostru a desfășurat o vastă activitate teoretică, de însemnătate principială, pentru abordarea creatoare a problemelor construcției socialiste. Este un mare merit al Congresului al IX-lea de a fi deschis și în această privință o etapă nouă, caracterizată printr-o efervescență creatoare, prin spiritul nou și stimulator de abordare a problemelor construcției socialiste. Activitatea vastă și fructuoasă desfășurată pentru elaborarea programului înfloririi multilaterale a patriei, pentru perfecționarea formelor și metodelor de conducere a vieții economice și sociale, pentru afirmarea consecventă a virtuților orînduirii socialiste constituie cele mai caracteristice dovezi, dintr-un șir întreg, ale spiritului novator introdus în practica construcției socialiste și al gîndirii social-politice de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională a partidului.

Totodată, în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, P.C.R. a desfășurat o amplă activitate pentru perfecționarea conducerii activității sociale, îmbunătățirea muncii de partid și creșterea rolului organizațiilor de partid și îmbunătățirea stilului lor de muncă.

MĂSURILE ADOPTATE de partidul și statul nostru în cei trei ani care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului au întrunit unanima și deplina adeziune a întregului popor, care își vede propriile aspirații reflectate în politica înțeleaptă a partidului. Realizările mărețe obținute în această perioadă — confirmare vie a caracterului științific și realist al politicii P.C.R. — constituie, de aceea, un puternic imbold în muncă pentru întregul nostru popor care, unit în jurul partidului, este hotărît să nu-și precupețească nici pe viitor forțele în vederea înfloririi patriei, a desăvîrșirii construcției socialiste.

CURIER

■ În tratarea problemelor de contact dintre economie politică și sociologie — despre ale căror raporturi s-a spus că au fost excelente pe vremea cînd sociologia încă nu exista —, Bernard Lassudrie-Duchêne distinge în articolul **Économie politique et sociologie** (Economie politică și sociologie), apărut în REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE nr. 3/1968, două moduri de abordare. Uneori, obiectul de cercetare este construirea unei teorii generale a societății sau cel puțin a unor scheme de interpretare privitoare la o anumită societate luată în mod global. Economia este în acest caz integrată în analiză ca un element ce permite înțelegerea socialului. Sociologul se interesează de economie pentru a sesiza mai bine faptul social. Este abordarea principală a **sociologiei economice.** Alteori, însă, în centrul studiului se află cunoașterea economicului. Economistul face apel la sociologie pentru a cunoaște mai bine economia, ca realitate parțială cu probleme specifice a primei. În acest caz, autorul folosește, după cum spune, cu mai multă reticență decît în primul caz, expresia de **economie sociologică.**

■ Pentru a determina durata optimă a timpului de lucru și modul cel mai avantajos de rotație a schimburilor în funcție de parametrii psihologici ai procesului de muncă — grad de oboseală, capacitate de menținere a procesului de vigilență etc. —, un colectiv de cercetători de la Institutul de psihologie, format din dr. C. Botez, dr. El. Popescu-Neveanu, M. Mamali, G. Cristian, G. Iosif și P. Ene, au efectuat cercetări în întreprinderi automatizate din industria chimică și cea a energiei electrice. În studiul **Aspecte psihologice ale organizării muncii în producția automatizată,** elaborat pe această bază și publicat în revista STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ nr. 3/1968, autorii evidențiază mai mulți factori de care trebuie să se țină seama în organizarea rațională a muncii operatorilor de la tablourile de comandă și anume: tipul sistemului informațional care determină în mare măsură gradul de siguranță a activității operatorului (sistemul analogic oferă un mai mare grad de siguranță decît cel bipozițional de semnalizare); siguranța activității operatorului este în funcție nu numai de volumul informației prezentate la tablou, ci și de caracterul operațiilor (caracterul monoton se reflectă în valorile scăzute ale entropiei supravegherilor selective; starea de subactivare scade nivelul de vigilență); nivelul de siguranță scade cînd apar valori mari ale entropiei supravegherilor generale; activitatea de supraveghere este influențată direct de strategia de supraveghere și mărimea intervalelor dintre două supravegheri consecutive.

■ În **The Business of Management. Art or craft?** (Ocupația conducerii. Artă sau meserie?), Penguin Books, 247 pag., Roger Falk încearcă o prezentare sistematică și istorică a problemelor management-ului pe baza experienței dobîndite în Anglia și S.U.A. Menționînd că pînă acum vreo douăzeci de ani domina ideea că „Managerii nu pot fi formați! Ei se nasc, nu se fac", autorul arată că, în condițiile actuale de creștere a dimensiunilor și complexității întreprinderilor, a exigențelor tehnicii noi, înzestrarea din naștere trebuie neapărat completată și poate fi chiar suplinită prin cunoștințe și experiență.

Expunerea problemelor legate de management, a metodelor de învățămînt, a programului diferitelor instituții cu acest obiect de predare este însoțită de ilustrarea unor cazuri concrete din viața întreprinderilor, a unor metode care au asigurat succesul sau au determinat eșecul acțiunilor întreprinse. Referindu-se la filozofia predării în S.U.A. — în special la Harvard School of Business Administration —, Falk spune că aceasta respinge expunerea academică a unui sistem de cunoștințe de management și proclamă că „singurul om care poate preda cum să conduci este însuși studentul". Profesorii nu predau, nu „corectează" pe studenți, nu le prezintă o soluție, ci doar îi ghidează în a găsi ei înșiși.

■ Volumul **Prezentarea lucrărilor științifice. Metodologia activității autorului** de Barbu B. Berceanu și Iulian Panaitescu, apărut în Editura Științifică, București, 1968, 252 pag. + 12 planșe, se ocupă de pregătirea lucrărilor științifice în vederea publicării. Măsura calității unei lucrări — se amintește în carte — este dată nu numai de valoarea intrinsecă a faptelor descoperite și a ideilor sau teoriilor elaborate de autor, ci și de modul în care este asigurată transmiterea lor, pentru a fi recepționate și însușite complet și corect de destinatar. Conștienți de faptul că nu există rețete cu valabilitate universală sau aplicabile automat, autorii încearcă să prezinte cîteva principii de organizare logică a materialului, de exprimare simplă și clară, precum și cîteva reguli și convenții, unanim acceptate, cu privire la alcătuirea lucrării și a anexelor ei, care au menirea să ușureze înțelegerea și utilizarea eficientă a conținutului.

■ La Congresul Societății elvețiene pentru studiul pieței — ținut recent la Zürich — Robert A. Whitney, directorul Institutului de conducere și marketing din New York, a expus următoarea opinie cu privire la sectorul de desfacere: trebuie să pornim de la premisele unei eficiențe de perspectivă și să respingem o politică a beneficiilor de moment. În interviul acordat revistei INDUSTRIELLE ORGANISATION nr. 6/1968, Whitney își fundamentează această concepție și o sintetizează sub forma următoarei lozinci: „Nu încercați să vă vindeți marfa, ci încercați să vă atrageți cumpărători", înțelegînd prin aceasta că este mai important să cîștigi un beneficiar decît să scapi de un stoc de marfă greu vandabil.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● MAȘINEXPORT a livrat: în Belgia 1000 aparate de radio portabile cu tranzistori de tip „Perla", iar în U.R.S.S. 7 strunguri Carusel CS-1250. Un contract încheiat cu firma italiană „Vitali Machine" prevede livrarea a 2 mașini de alezat și frezat AF-85, 2 strunguri Carusel SC-1250, precum și a unor strunguri universale, mașini de găurit și freze. S-a contractat, de asemenea, exportul a 1 200 000 baterii electrice în R.D. Germană și 50 000 tuburi fluorescente în R.A.U.

● TEHNOFORESTEXPORT.— Contractele încheiate prevăd exportul unor produse în R.S. Cehoslovacă, R.P .Ungară, R. P. Mongolă, Suedia și Norvegia. De asemenea s-au livrat 1300 vagoane de mobilă în U.R.S.S., R.P. Polonă, R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, R. P. Mongolă, R.F. a Germaniei, Anglia, Franța, S.U.A., Italia, Olanda, Norvegia, Elveția, Suedia și Austria.

● EXPORTLEMN a încheiat contracte care prevăd exportul a 9700 mc cherestea de fag în Anglia, Sudan, Elveția, Canada, Izrael și Italia; 50 000 mp parchete în R.P. Ungară; 4440 t plăci fibrolemnoase în Liban, Belgia, Siria și R.F. a Germaniei; 40 120 mp plăci aglomerate din lemn în Belgia, Italia, Cipru și Grecia; 1650 mc placaj de fag în Sudan, Cipru, R.F. a Germaniei, Elveția și Anglia; 110 000 mp furnir în Austria și Japonia; 14000 mc lemn de fag pentru celuloză în Austria; 500 mc cherestea de stejar în Belgia; 1500 mc bile/manele în Italia; 12 800 mp panel în Anglia; 3000 t rămășițe cherestea de fag în Liban.

● METALIMPORT va livra 2150 t profile I și U către firmele vest-germane „Kirchfeld" și „Coutinho Caro" și către diverse firme din Izrael. S-au încheiat contracte pentru importul a: 280 km cablu de forță din Italia, Grecia, Anglia și Austria; 3000 t bandă laminată la rece de la firma „G. Fratello-Redaelli", din Italia și de la firmele „Klöckner" și „Comptoire de Commerce Inter." din Franța, precum și de la firma „Metal Traders" din Anglia.

● INDUSTRIALIMPORT a contractat cu firmele italiene „S. p. A. Continuus" importul unei instalații pentru turnarea și laminarea sîrmei de aluminiu și a aliajelor de aluminiu; de la „Oronzio De Nora" licența pentru construirea și utilizarea în țara noastră de celule pentru electroliza clorurei de sodiu. Contractul prevede și dreptul de reproducere a instalației de produs sodă caustică, hidrogen clor și hipoclorit de sodiu prin electroliza clorurei de sodiu. De la firma „Anhydro" din Danemarca vor fi importate 3 instalații pentru producerea de lapte praf, fiecare avînd o capacitate/oră de 445 kg lapte praf.

M. I. C. M.
ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT
ELECTROMOTOR
TIMIȘOARA, BULEV. REPUBLICII Nr. 21 - TELEFON: 13856

ASPIRATORUL DE PRAF „PRACTIC"

● absoarbe praful din covoare, tapiserii, haine, cărți;
● consum de numai 0,15 lei pe oră;
● preț de vînzare 785 lei.

VENTILATOARE DE MASĂ

● se utilizează în locuințe, birouri și magazine;
● se livrează în două variante:

VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;

VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

IPROFIL ARAD
Calea Aurel Vlaicu nr. 14

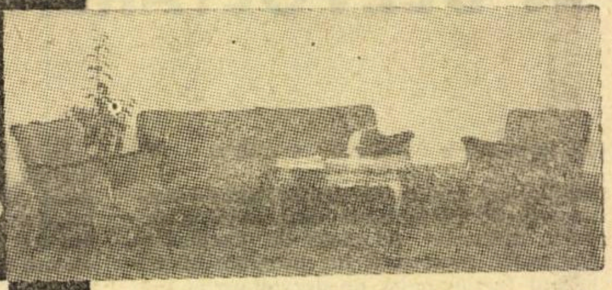

1. Garnitura de hol „Neptun".

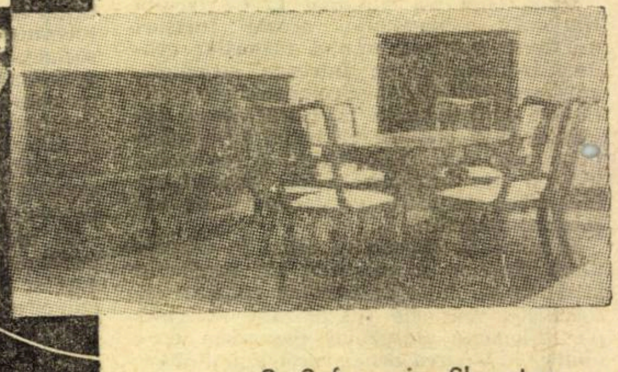

2. Sufrageria Sheraton.

Solicitați la magazinele din țară produsele

IIS „8 MAI" MEDIAȘ

Un bogat sortiment de încălțăminte pentru femei

U.J.C.M. TÎRGU MUREȘ

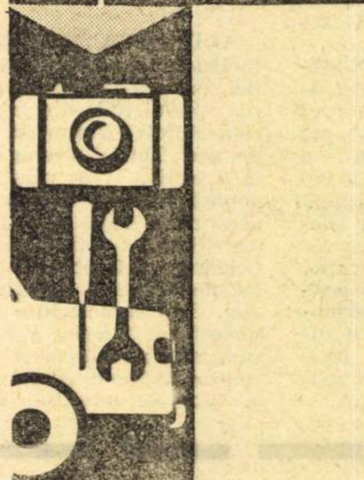

asigură prin unitățile sale o servire exemplară:

● întreținere auto-moto;
● închirieri de obiecte turistice;
● lucrări foto;
● frizerie-coafură.

În magazinele complexelor se găsește un bogat și variat sortiment de articole de artă populară și artizanat.

BREVIAR ECONOMIC

● Trafic aerian intens: 2 decade – 48 000 călători

Prin aeroportul internațional „M. Kogălniceanu", Constanța are legături directe cu peste 30 de țări. La fiecare 24 ore aici aterizează sau decolează 80 de avioane. Numai în primele două decade ale lunii iulie prin acest aeroport au trecut 48 000 călători din țară și străinătate.

● Instalații frigorifice modernizate

La „Tehnofrig"-Cluj s-au asimilat noi agregate și compresoare frigorifice reproiectate, cu performanțe superioare celor vechi. Noul agregat de 4 300 kcal/h, de pildă, cîntărește numai 85.5 kg, în comparație cu cel vechi de capacitate apropiată, care cîntărea 460 kg. Compresorul de 20 000 kcal/h va cîntări doar 360 kg în loc de peste două tone, iar agregatul de mare capacitate, de 140 000 kcal/h, cu un consum minim de energie, va cîntări doar 675 kg.

● Fire sintetice pentru năvoade

La Fabrica de mase plastice „Viitorul" din Oradea a început producția de fire plate, foarte rezistente, destinate confecționării frînghiilor pentru ecluzarea vaselor de pescuit și executarea de plase și năvoade. Primele cantități au fost livrate I.I.S. Năvodari și Întreprinderii de plase și unelte pescărești „Galați". Anul viitor fabrica va livra cîteva sute de tone de fire plate.

● Zgură granulată

La Hunedoara a început montajul utilajelor stației de granulare a zgurei de furnal. În prima etapă stația va produce 500 000 tone zgură anual, care va fi livrată fabricilor de ciment și diferitelor șantiere de construcție.

● Ceasuri „Victoria"-Arad

Fabrica „Victoria"-Arad produce 20 de modele de ceasornice. Recent au fost realizate ceasul de perete „M-5" cu 13 rubine, care se întoarce o dată la 14 zile și ceasurile deșteptătoare cu cadrane ovale și trapezoidale. Sînt în pregătire un ceas deșteptător, cu mecanism de preavizare a declanșării soneriei și un altul cu calendar.

● Termoficarea orașului Ploiești

La C.E.T.-Brazi se montează noi cazane de mare capacitate — cea mai mare parte produse de Uzinele „Vulcan" din București — menite să asigure, începînd din anul viitor, necesarul de abur și apă caldă pentru termoficarea, în continuare, a industriilor și cartierelor de locuințe din Ploiești.

● 1,5 milioane rulmenți în plus

Sînt în curs lucrări de extindere la Fabrica de rulmenți din Bîrlad. În 1971, după terminarea lucrărilor, capacitatea de producție va crește cu 1,5 milioane rulmenți anual.

● Spre 6000 m adîncime

Cu o instalație românească de foraj „4 DH-315" va începe în curînd la Moreni forarea unei sonde de mare adîncime, pînă la 6 000 m; este a doua sondă de mare adîncime din acest bazin petrolifer.

● Blumingul de „1300" în probe tehnologice

La Combinatul siderurgic-Hunedoara laminorul Bluming de 1 300 mm, care se află în probe tehnologice, a laminat primele lingouri de oțel de mare tonaj, prin sistem automatizat. Toate procesele sînt urmărite și dirijate cu ajutorul unui calculator electronic special afectat laminorului. La principalele locuri se instalează și camere de luat vederi ale sistemului de televiziune industrială.

● Se dublează noi magistrale de cale ferată

O cale ferată dublă poate asigura un trafic de cîteva ori mai mare decît una simplă În prezent se lucrează la dublarea liniilor București — Fetești (de pe linia București — Constanța) și București — Pitești. Porțiuni însemnate ale acestor trasee vor fi date în exploatare încă în cursul acestui an. Se fac lucrări de dublare și pe linia Făurei — Barboși

ELEMENTE PENTRU UN SISTEM CATEGORIAL AL ECONOMIEI MONDIALE

DUPĂ UNELE DEZBATERI în legătură cu obiectul economiei mondiale și programa cursului de economie mondială [1]), s-ar putea face, credem, un pas înainte pe calea elaborării unui sistem categorial al științei despre economia mondială. În articolul de față prezentăm cîteva aspecte ale acestei probleme.

De o importanță hotărîtoare în elaborarea unui sistem categorial al economiei mondiale, ca și în delimitarea cercului de probleme de care se ocupă diversele ramuri ale științelor economice, sînt indicațiile metodologice cuprinse în cunoscuta „Introducere" a lui Karl Marx — parte componentă a manuscrisului „Schiță a criticii economiei politice".

În concepția lui Marx, expunerea succesivă a categoriilor economice trebuie să reflecte raporturile dintre aceste categorii, structurarea lor în societatea respectivă. Această succesiune are următoarea înfățișare: „1) Determinările abstracte generale, care de aceea se potrivesc într-o măsură mai mare sau mai mică, tuturor formelor sociale.... 2) Categoriile care formează structura internă a societății burgheze și pe care se întemeiază clasele fundamentale. Capital, muncă salariată, proprietate funciară. Relațiile dintre ele. Orașul și satul. Cele trei mari clase sociale. Schimbul dintre ele. Circulația. Creditul (privat). 3) Statul ca expresie concentrată a societății burgheze. Statul considerat în raport cu el însuși. Clasele „neproductive". Impozitele. Datoria publică. Creditul public. Populația. Coloniile. Emigrația. 4) Condițiile internaționale ale producției. Diviziunea internațională a muncii. Schimbul internațional. Exportul și importul. Cursul schimbului. 5) Piața mondială și crizele" [2]).

Din această enumerare se vede că analiza relațiilor economice internaționale este rezervată, în special, pentru punctele sau treptele 4 și 5. Acest lucru nu este întîmplător: legitățile economice internaționale, care pot constitui obiect separat de studiu și expunere, pot fi înțelese și prezentate în formă teoretică numai după explicarea sau înțelegerea categoriilor generale ale producției și circulației.

O primă subdiviziune

ESTE ADEVARAT că Marx prezintă o ordine de expunere a categoriilor economice determinată de relația reciprocă care există între ele în „societatea modernă" dar principiul de structurare ca atare ni se pare valabil în genere pentru metoda dialectică de analiză a economiei. Reținem în același timp faptul că în analiza relațiilor economice internaționale, precum și a diverselor laturi, procese interne ale acestui fenomen economic, social și politic care este economia mondială, sînt utilizabile și chiar necesare **categorii economice generale** ale producției, circulației, repartiției, consumului, ca și ale reproducției în ansamblu, cum ar fi: muncă productivă, valoare, preț, piață, avuție națională, produs social, venit național etc. Această necesitate rezultă din însuși obiectul economiei mondiale care, ca ramură a științelor economice, bazată pe economia politică, studiază relațiile dintre oameni în legătură cu producția, cu alte cuvinte, păstrînd proporțiile, relațiile care apar și se dezvoltă între popoare în legătură cu producția. Categoriile economice generale, atît cele care reflectă numai aspecte ale relațiilor de producție, cît și cele tehnico-economice care exprimă diverse laturi ale legăturii dialectice organice dintre forțele de producție și relațiile de producție —, sau categoriile politico-economice — expresie a interferenței politicului cu sfera economică, a reflectării factorilor extraeconomici sociali în complexitatea relațiilor economice internaționale, constituie, am putea spune, **o primă subdiviziune** în cadrul unui sistem categorial al economiei mondiale. O asemenea abordare a problemei este impusă de însăși realitatea obiectivă, de faptul că între diferitele categorii economice există interdependență, diferitele laturi ale relațiilor de producție intercondiționîndu-se reciproc.

Cooperarea internațională

ÎN LEGĂTURĂ cu categoriile economice generale, remarcăm că unele exprimă, indiferent de condițiile sociale sau scara analizei economice, trăsături similare; altele, alături de cadrul economic general, în funcție de condiții specifice sau de diverse trepte de dezvoltare a proceselor economice, pot reflecta și trăsături și tendințe noi. Astfel, **diviziunea internațională a muncii**, premisă a economiei mondiale, reflectă nu numai diviziunea muncii între popoare în forma cea mai generală, ci și o serie de tendințe noi, de restructurări care au loc în cadrul ei, cum ar fi intensificarea schimburilor industrie-industrie (dintre țări industriale), concomitent cu reducerea ponderii schimburilor agricultură-agricultură (dintre țările agricole), pe măsura industrializării unor țări.

Fără a fi partizan al uneia din teoriile care susțineau că formarea sistemului economic mondial nu a însemnat altceva decît extinderea cantitativă a perimetrului unui mod de producție, pornim de la realitatea obiectivă că relațiile de producție care predomină în economiile naționale determină și caracterul relațiilor economice internaționale, legitățile dezvoltării lor. Economia mondială ca știință studiază manifestarea acestor legități în cadrul sistemului economic mondial în care sînt predominante relațiile de un anumit tip.

În continuare am avea, după părerea noastră, o astfel de categorie cum este „diviziunea internațională socialistă a muncii", care apare în procesul colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările socialiste și care, spre deosebire de diviziunea capitalistă a muncii, are un conținut nou, exprimînd esența unor relații economice internaționale bazate pe egalitate în drepturi, respectarea independenței, a suveranității și intereselor naționale, întrajutorare și avantaj reciproc și îmbinînd specializarea și cooperarea internațională în producție cu dezvoltarea complexă multilaterală a economiei fiecărei țări socialiste. Esența relațiilor economice dintre țările capitaliste, indiferent de nivelul lor de dezvoltare economică, este exprimată de o altă categorie economică, specifică sistemului — „diviziunea internațională capitalistă a muncii". Bineînțeles, trăsăturile diviziunii internaționale socialiste a muncii nu pot să nu exercite o anumită influență asupra acesteia din urmă.

Printre categoriile economiei mondiale care apar în anumite condiții (după apariția sistemului mondial socialist, destrămarea sistemului colonial al imperialismului și dezvoltarea unor procese specifice în țările de curînd eliberate care tind să-și creeze economii de sine stătătoare și să-și îmbunătățească poziția în economia mondială), se numără cele care exprimă esența relațiilor dintre țările cu orînduiri sociale diferite. Categoria care, în forma cea mai generală, ar reflecta multitudinea și complexitatea acestor relații ar fi, după părerea noastră, **cooperarea internațională între țări cu sisteme diferite**.

Categorii mondoeconomice

CONSIDERÎND că și în cadrul economiei mondiale este aplicabil unul din criteriile metodice moderne de sistematizare a categoriilor, după sfera lor operațională [3]), și înțelegînd prin aceasta nu numai nivelul economic la care se manifestă ci, în primul rînd, sfera lor de acțiune, adică sfera de extindere a unui anumit tip de relații de producție, precum și ansamblul relațiilor economice internaționale în cadrul economiei mondiale, observăm că denumirea de categorii **mondoeconomice**, de altfel destul de inspirată, nu trebuie redusă numai la categoriile economiei mondiale capitaliste. Această denumire acoperă categorii care reflectă unitatea însușirilor esențiale, inalienabile și relativ stabile ale fenomenelor și proceselor economice internaționale la scara întregii economii mondiale contemporane — comerțul, cooperarea economică și tehnică între țări cu sisteme diferite, ansamblul relațiilor economice ale țărilor capitaliste dezvoltate cu statele socialiste și cu țările în curs de dezvoltare, ale țărilor socialiste cu țările în curs de dezvoltare, circuitul economic mondial etc. Pornind în același timp de la existența unor relații economice între țările socialiste, cu specificul lor, precum și a unor relații economice între țările capitaliste — dezvoltate sau în curs de dezvoltare —, ajungem la concluzia că, paralel cu categoriile mondoeconomice, **există categorii ale economiei mondiale socialiste și categorii ale economiei mondiale capitaliste**, indiferent cum le-am numi — **categorii spațiale, de sistem** etc. Ni se pare că o asemenea sistematizare a categoriilor economiei mondiale ar corespunde procesului dezvoltării cunoașterii, în care categoriile marchează trepte ale aprofundării și sistematizării fenomenelor în funcție de apariția și dezvoltarea acestora.

Circuitul economic internațional — relație centrală?

SE NAȘTE ÎNTREBAREA dacă și în cadrul economiei mondiale se poate desprinde o relație economică centrală exprimată de o categorie economică centrală.

Înclinăm să credem că, la fel cum economia politică relevă în condițiile capitalismului premonopolist plusvaloarea ca relație economică centrală sau în condițiile capitalismului monopolist de stat — relația economică monopolist-statală, așa și economia mondială evidențiază o relație economică centrală care își pune amprenta asupra esenței, legităților și tendințelor dezvoltării în ansamblu și pe compartimente a acestui fenomen social, economic și politic care este economia mondială. Această relație economică centrală își găsește expresia în **circuitul economic internațional**, înțelegînd prin aceasta nu numai simpla circulație, schimbul de bunuri materiale și spirituale, ci participarea nemijlocită a fiecărui popor

dr. George MARIN

(Continuare în pag. 14)

ÎN ÎNTREPRINDERILE DE PREFABRICATE

(Urmare din pag. 7)

care să determine o impulsionare apreciabilă a productivității muncii — indicator important al eficienței activității economice. Asemenea acțiuni în domeniul mecanizării proceselor de producție se impuneau a fi studiate și aplicate în fiecare întreprindere, în raport cu condițiile specifice de muncă.

Sînt situații și mai favorabile. La întreprinderea de prefabricate „Progresul"-București productivitatea pe salariat s-a ridicat la 23 076 lei. Acest exemplu nu are deloc darul să acrediteze ideea, că, de pildă, în această unitate s-a atins un înalt nivel al productivității muncii, mai ales dacă ținem seama că și aici numărul auxiliarilor atinge aproape 30% față de totalul muncitorilor.

Din cauza întreruperilor în funcționarea utilajelor, a învoirilor și concediilor fără plată, a absențelor nemotivate, indicele fondului de timp maxim disponibil în trimestrul I a.c. la întreprinderile analizate a fost destul de redus: la Fabrica din Militari — 93,91%, la Craiova — 94,0%, la Călărași — 96,49%, la „Progresul" — 96,60%, iar la Roman — 97,13%. Dacă miile și zecile de mii de ore irosite dintr-o cauză sau alta ar fi fost utilizate pentru producție, altul ar fi fost nivelul productivității muncii pe salariat și cheltuielile privind salariile directe la 1000 lei producție marfă.

Nivelul ridicat al consumului de manoperă în fiecare întreprindere se datorește și felului în care sînt stabilite normele de muncă, cele republicane și departamentale avînd o pondere extrem de scăzută, în comparație cu cele locale, așa cum rezultă din tabelul nr. 3.

Așadar, în timp ce la întreprinderile de prefabricate din Roman și Călărași, ponderea normelor locale în trimestrul I al acestui an a fost de 67,6% și, respectiv, 57,1%, la celelalte fabrici ponderea acestora a fost mult mai ridicată: Craiova — 87,1%, Militari — 95,5%, la „Progresul" toate normele de muncă sînt locale.

Nefundamentarea științifică a normelor, în raport cu înzestrarea tehnică și cu gradul de calificare a muncitorilor a permis ca, în această perioadă de timp, la cele trei întreprinderi nivelul de depășire să fie foarte ridicat: Craiova — 110,9%, Militari — 120.5%, „Progresul" — 126,7%.

O altă consecință a ponderii ridicate a normelor locale în totalul normelor de muncă este și gruparea necorespunzătoare a muncitorilor care au lucrat în acord, după gradul de îndeplinire a lor. Astfel, la întreprinderile de prefabricate din Craiova și „Progresul"-București, în trimestrul I, peste 1/3 din numărul muncitorilor care au lucrat în acord au depășit normele de muncă cu 10—20%, iar la I.P.-Militari-București, în aceeași perioadă, aproape 1/2 din numărul muncitorilor care au lucrat în acord au depășit aceste norme cu 20—30%. În asemenea situație mai este de mirare că cheltuielile privind salariile directe la 1000 lei producție marfă sînt atît de mari în unele locuri? Ținînd seama de aceasta, se impune o normare mult mai judicioasă a consumului de muncă, extinderea normelor republicane și departamentale în detrimentul celor locale, astfel încît să permită creșterea productivității muncii și diminuarea, pe această cale, a consumului de manoperă pe produs.

Balastul cheltuielilor neeconomicoase

Pentru ca o întreprindere să desfășoare o activitate economică eficientă, este nevoie ca ea să gospodărească cu maximum de grijă fondurile materiale și bănești pe care le are la dispoziție, să înlăture orice risipă. Orice cheltuială făcută fără să aducă avantaje producției nu face decît să mărească pierderile planificate sau să determine întreprinderile respective să trăiască pe seama dotațiilor de la buget.

Perioada pe care o analizăm se caracterizează, din păcate, prin numeroase fonduri irosite, îndeosebi de întreprinderile planificate cu pierderi, din cauza cheltuielilor neeconomicoase mari. În primele 4 luni ale anului, datorită defecțiunilor ivite în domeniul aprovizionării, al livrării produselor, al gospodăririi și manipulării unor materii prime și materiale, **Întreprinderea de prefabricate-Craiova a înregistrat cheltuieli neeconomicoase de 553 000 lei, cea din Militari — 437 000 lei, iar cea de la Călărași — 318 000 lei. În total s-au cheltuit în plus, peste 1 300 000 lei.**

Este greu de precizat cum ar putea să justifice direcția generală coordonatoare aceste pierderi. Fapt este că se impun măsuri în întreprinderi — măsuri ce se cer stabilite, coordonate și controlate de direcția generală, căreia nu-i poate fi indiferent cu ce eficiență economică se soldează activitatea fiecărei întreprinderi și a sectorului de prefabricate, în general.

Tabel nr. 2

Structura muncitorilor la 31 mai 1968

(%)

Întreprinderea	Total muncitori (calificați și necalificați)	din care:	
		Direct productivi	Auxiliari
Roman	100	62.42	37,58
„Progresul"-București	100	70.66	29.34
Militari-București	100	76.26	23.74
Craiova	100	62.30	37,70
Călărași	100	73.75	26,25

Tabel nr. 3

Structura normelor de muncă în trimestrul I/1968

Întreprinderea de prefabricate	Total	din care:		
		Republicane	Departamentale	Locale
Roman	100	4,1	28,3	67,6
„Progresul"-București	100	—	—	100
Militari-București	100	4,5	—	95,5
Craiova	100	—	12.9	87,1
Călărași	100	42.9	—	57,1

SE DEZVOLTĂ RELAȚIILE ECONOMICE ROMÂNO – CEHOSLOVACE

ÎNTRE România și Cehoslovacia s-au stabilit, în decursul veacurilor, relații trainice de prietenie și colaborare în domenii importante ale activității politice, economice și culturale.

După cucerirea puterii politice de către oamenii muncii și după ce partidele comuniste din cele două țări au devenit partide de guvernămînt, aceste relații au cunoscut o nouă dezvoltare, forța și viabilitatea lor izvorînd din comunitatea orînduirilor sociale, identitatea de scopuri și unitatea ideologică. Principiile statornicite în relațiile dintre statele socialiste, respectarea independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc și-au găsit o deplină reflectare în colaborarea economică româno-cehoslovacă.

Dezvoltarea complexă, multilaterală și în ritmuri susținute a economiilor naționale ale celor două țări, promovarea neabătută a politicii de industrializare socialistă, introducerea tehnicii și tehnologiei moderne în toate ramurile și sectoarele economice, măsurile de perfecționare a sistemului de conducere și planificare a economiei întreprinse în România și Cehoslovacia, au creat condiții favorabile pentru o colaborare economică cît mai intensă care să răspundă nevoilor reciproce.

Schimburile reciproce de mărfuri, ca parte importantă a colaborării economice româno-cehoslovace, se realizează în cadrul prevederilor acordurilor comerciale pe termen lung și protocoalelor anuale încheiate între cele două țări. Ele au crescut an de an, în 1967 fiind cu peste 70% mai mari decît în anul 1960. În prezent Republica Socialistă Cehoslovacă ocupă unul din primele locuri în comerțul nostru exterior, la sfîrșitul anului 1967 livrările reciproce de mărfuri atingînd peste un miliard lei valută.

În cadrul acestor schimburi România a livrat printre altele mașini unelte, aparataj electric, produse petroliere, produse agroalimentare etc. și a importat instalații complete, mașini unelte, utilaj energetic, cocs și cărbune cocsificabil, laminate de oțel, autocamioane grele etc. Structura acestor schimburi reflectă modificările profunde care au avut loc în dezvoltarea economică a celor două țări.

Acordul comercial pe termen lung, încheiat la 17 iunie 1966 la Praga, prevede pentru perioada 1966—1970 o creștere a schimburilor comerciale cu 30% față de perioada 1961—1965. Pentru anul 1968, conform protocolului semnat în decembrie 1967, se prevede o creștere a livrărilor reciproce de 12% față de anul precedent. România urmează să furnizeze economiei cehoslovace instalații de foraj, mașini pentru industria lemnului, rulmenți, autocamioane, autoturisme de teren, produse chimice, conserve și fructe etc., iar Cehoslovacia va livra țării noastre mașini unelte, agregate și motoare Diesel, mașini de turnat sub presiune, mașini pentru industria textilă, instrumente de măsurat, cocs, produse textile și farmaceutice și altele.

Pentru a răspunde cerințelor tot mai mari ale economiilor lor naționale în plină dezvoltare, guvernele celor două țări au convenit să suplimenteze schimburile reciproce de mărfuri, pentru anii 1969—1970, semnîndu-se recent, în acest sens, un protocol care prevede o mărire a acestor schimburi cu 10% față de sarcinile înscrise în Acordul comercial pe termen lung pentru anii respectivi.

O formă a colaborării economice, promovată mai ales în ultimii ani, o constituie cooperarea economică și tehnico-științifică, care permite o mai bună valorificare a potențialului material și uman al fiecărei țări și accelerarea introducerii în producție a progresului tehnic și științific. Cu ocazia întîlnirii de la București din iunie 1967, a președinților celor două părți în Comisia Mixtă Guvernamentală de colaborare economică și tehnico-științifică, au fost identificate largi posibilități de cooperare între România și Cehoslovacia. În scopul examinării și concretizării acțiunilor de cooperare au fost constituite grupe de lucru formate din specialiști din diferite ramuri cum ar fi: industria mecanică și minieră, industria energetică, industria constructoare de mașini, industria chimică și petrolieră etc. Actualmente sînt în curs tratative pentru realizarea în cooperare cu R.S. Cehoslovacă a irigării unei suprafețe agricole în Lunca Dunării.

Vizitele recente în țara noastră a miniștrilor industriei grele și chimice din R.S. Cehoslovacă au contribuit la întărirea legăturilor directe cu ministerele corespunzătoare din țara noastră, ceea ce va facilita desigur, dezvoltarea cooperării bilaterale în ramurile respective.

Problemele schimburilor comerciale și cooperării economice româno-cehoslovace au format din nou obiectul principal al discuțiilor purtate între 2—4 iulie a.c. la Praga de președinții celor două părți în Comisia Mixtă Guvernamentală de colaborare economică și tehnico-științifică, cu care ocazie s-au dat noi recomandări ministerelor și altor organe centrale în direcția intensificării acțiunilor în domeniile de mai sus.

În ceea ce privește colaborarea tehnico-științifică, cu prilejul celei de-a XVIII-a sesiuni a Comisiei Româno-Cehoslovace de colaborare tehnico-științifică s-a căzut de acord asupra transmiterii de noi documentații tehnice, efecturea unor schimburi de specialiști în domeniile industriei construcțiilor de mașini, industriei ușoare, industriei chimice, industriei alimentare etc. În scopul coordonării eforturilor de cercetare științifică, a fost semnată o înțelegere între Consiliul Național al Cercetării Științifice din Republica Socialistă România și Comisia de Stat pentru Tehnică din Republica Socialistă Cehoslovacă.

În ultimii ani au fost negociate și semnate și alte instrumente de colaborare în diferite domenii ale activității celor două țări. Pot fi menționate astfel: Acordul privind transporturile rutiere de mărfuri, convenția sanitar-veterinară, convenția fito-patologică de protecție a plantelor, Înțelegerea privind desființarea vizelor de intrare-ieșire și în tranzit pentru călătorii în scop particular, precum și pentru dezvoltarea turismului etc.

Evoluția de pînă în prezent a colaborării economice româno-cehoslovace constituie o garanție pentru dezvoltarea viitoare a acesteia.

Vizitele reciproce la diferite nivele au constituit un prilej de trecere în revistă a rezultatelor obținute în dezvoltarea relațiilor bilaterale și de evidențiere a noi posibilități de creștere a acestora în viitor.

România privește favorabil dezvoltarea continuă a relațiilor economice româno-cehoslovace. Avem satisfacția să constatăm că aceeași poziție o adoptă și prietena noastră, Cehoslovacia. Cu ocazia recentei sale vizite în România, ministrul Afacerilor Externe al R.S. Cehoslovace Jiri Hajek declara: „noi vedem în dezvoltarea continuă și creatoare, în domeniile politic, economic și social a țării dv., un îndemn să depunem toate eforturile pentru ca bunele relații dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă — care decurg nu numai din comunitatea evoluției sociale dar și din rădăcinile istorice foarte adînci și din înțelegerea profundă a intereselor naționale ale popoarelor noastre — să se adîncească și să se consolideze".

Mihai VASILE

ELEMENTE PENTRU UN SISTEM CATEGORIAL

(Urmare din pag. 13)

la realizarea unui circuit viu, continuu de valori, angrenarea întregului arsenal de mijloace materiale și spirituale ale fiecărei națiuni. Participarea la acest schimb este un proces obiectiv, condiționat de complexitatea problemelor dezvoltării economice moderne, iar fiecare națiune trebuie să beneficieze, prin ceea ce dă și primește, de roadele colaborării internaționale.

● *Potențialul și nivelul de dezvoltare*

PENTRU REFLECTAREA unor laturi ale relațiilor economice, în strînsă legătură cu nivelul forțelor de producție, economia mondială operează cu o serie de categorii care sub diferite forme exprimă potențialul și tendințele generale de dezvoltare a forțelor de producție — în cadrul unei țări, al unui sistem economic mondial, grup de țări — sau locul unei economii naționale în cadrul unui sistem economic mondial și in cadrul economiei mondiale. Printre aceste categorii am putea enumera **potențialul economic** care, sub aspect cantitativ, reflectă mărimea absolută a forțelor de producție și producției unei țări în ansamblu, iar sub aspect calitativ — dezvoltarea principalelor ramuri de producție, **nivelul de dezvoltare economică** care, din punct de vedere calitativ, caracterizează etapa atinsă în dezvoltarea forțelor de producție, a producției sau consumului în ansamblu ș.a.m.d. Fără a urmări în articolul de față tratarea sistemelor de indicatori prin care s-ar exprima în modul cel mai real conținutul celor două categorii economice menționate (în discuțiile economiștilor problema este încă destul de controversată) [4]), menționăm totuși necesitatea determinării lor prin comparație — în timp — cu perioadele precedente în dezvoltarea unei țări și — în spațiu — prin comparație cu alte țări. Se poate obține astfel imaginea locului pe care economia națională a unei țări îl ocupă în cadrul unui sistem economic mondial sau în economia mondială în ansamblu.

---

1) Vezi spre exemplu numerele 51/1966 și 15/1967 ale revistei „Viața economică".

2) Vezi Karl Marx — Friedrich Engels, Opere, vol. XIII, Edit. Politică, Buc. 1962, pag. 682.

3) Vezi spre exemplu „Viața economică" nr. 45, 1967, pag. 11.

4) Un punct de vedere spre care se pare că converg majoritatea opiniilor, este acela că aceste categorii nu pot fi exprimate prin cîte un singur indicator, fiind necesare sisteme de indicatori. În legătură cu sistemele, există încă puncte de vedere destul de diferite, asupra cărora ne rezervăm dreptul de a reveni într-un articol viitor.

Corespondență din Havana

PAȘI HOTĂRÎTORI ÎN LUPTA PENTRU RECOLTE MAI MARI

CU DOUĂ LUNI ÎN URMĂ în răsăritul Cubei, în zona Toma del Cauto, se adunaseră zeci de mii de oameni, în majoritate țărani din provincia Oriente, pentru a fi prezenți la inaugurarea sistemului de irigații de pe rîul Cauto. Erau acolo și sute de brigadieri, muncitori, tehnicieni, specialiști care, timp de 7 luni, lucraseră pe mai multe fronturi la construirea acestei opere hidrotehnice, cea mai modernă în Cuba. Sistemul se compune dintr-o puternică stație de pompare, cu un debit de 20 mc pe secundă, în stare să ridice apa din rîul Cauto la 15 m înălțime, din două baraje deversoare pe rîurile Bayamo și El Salado (afluenți ai rîului Cauto), fiecare cu un debit de 10 m pe secundă, dintr-un canal colector din care se ramifică alte zeci de canale mai mici.

Sub un soare torid mulțimea aștepta cu emoție să se producă „minunea" de mult dorită. Cînd primul ministru Fidel Castro a răsucit comutatorul electronic de la tabloul de comandă, cînd pompele s-au pus în mișcare și apa, împinsă de o forță de mii de cai putere, a început să țîșnească violent prin cele trei guri ale stației, îndreptîndu-se într-un unic șuvoi spre canalul colector, din mii de piepturi au răsunat urale de bucurie și de speranță.

Da, de bucurie și de speranță, căci în Cuba atît de greu încercată an de an, aproape fără excepție, de perioade de secetă, a cîștiga o victorie împotriva acestei calamități, o victorie chiar și de proporții limitate, capătă o semnificație cu totul deosebită. Am văzut în primăvara acestui an în provincia Camaguey aspectul dezolant al rîurilor secate complet, al pășunilor și ogoarelor pîrjolite, am văzut țărani scrutînd cu neliniște marginile orizontului, doar, doar se ivește vreun nor de ploaie, am văzut vite epuizate de caniculă și de sete, sortite pieirii.

Dar am văzut în Cuba și ce înseamnă ploile la tropice; ploi torențiale, repezi, în averse, un adevărat potop care în cîteva minute face ravagii, cantități uriașe de apă pe care doar pămîntul permeabil le poate înghiți; altminteri totul se pierde in mare sau ocean. La numai o oră după averse nu se mai vede nici urmă de ploaie. Soarele torid își reia, parcă cu potențe sporite, intensitatea sa dogoritoare.

Într-un asemenea context de realități, poate fi înțeleasă bucuria cubanezilor față de orice bătălie cîștigată în luptă cu natura, precum și sensul major al operei de construcții hidrotehnice care se desfășoară în întreaga țară. A elibera agricultura și pe lucrătorii pămîntului de capriciile naturii — iată o problemă capitală căreia conducerea de partid și de stat din Cuba îi acordă o atenție deosebită, materializată într-un amplu program hidrotehnic, prima etapă fiind de 5 ani.

Am avut prilejul să vizitez cîteva șantiere unde se desfășoară asemenea lucrări hidrotehnice. Impresia dominantă pe care orice vizitator și-o poate face este aceea a unui efort extraordinar în muncă, o participare entuziastă a numeroși țărani și lucrători agricoli la realizarea acestor lucrări. Stînd de vorbă cu un constructor al sistemului de irigații „Vietnamul eroic" din Insula Pinilor, acesta îmi spunea că pentru Cuba construirea de baraje, lacuri de acumulare, rețele de irigații înseamnă nu numai sporirea producției agricole, dar, în același timp, și schimbarea fizionomiei agriculturii.

Trecerea de la cultivarea largă a trestiei de zahăr (chiar și trestia de zahăr, această „cămilă" a plantațiilor, foarte rezistentă la secetă, reclamă irigația), la extinderea legumelor, orezului, cafelei, citricelor și a altor culturi tropicale necesită vaste terenuri irigate. La rîndul ei dezvoltarea șeptelului în alte zone ale țării, în afară de cele tradiționale, situate în apropierea cursurilor de apă, impune crearea de bazine cu apă potabilă și a unei largi rețele de distribuție. Realizările de pînă acum, deși modeste, sînt promițătoare, avînd în vedere amploarea pe care, începînd din anul acesta, au căpătat-o construcțiile hidrotehnice de acest fel.

În elaborarea planului hidrotehnic, Institutul cuban de resurse hidraulice (I.C.R.H.) a trebuit să găsească soluții pe cît de practice pe atît de ingenioase, date fiind condițiile specifice ale Cubei: rețeaua hidrografică foarte redusă, sol permeabil, climă toridă etc. În cooperare cu specialiști din alte țări, îndeosebi din Franța, inginerii și tehnicienii cubanezi au rezolvat o serie de probleme grele și în primul rînd aceea a captării apei, provenită din averse. Spre deosebire de apa rîurilor, concentrată în albii, apa de ploaie are o existență efemeră și este distribuită pe suprafețe întinse. Pentru a nu o „scăpa", s-a ajuns la soluția construirii de microbaraje și a creării de mici lacuri de acumulare în toate suprafețele concave care permit acest lucru. Procedeul a fost experimentat cu succes în Cordonul Havanei — cum este denumită zona agricolă din jurul capitalei. Microbarajele prezintă avantajul că se construiesc foarte repede, multe din ele fiind făcute nu din beton, ci din piatră și chiar din pămînt tasat.

Același tip de baraje (pămînt și piatră) este folosit și la crearea de lacuri de acumulare pe cursurile de apă mici și mijlocii. Acolo unde configurația terenului a permis amplasarea unor mari lacuri de acumulare, s-au înălțat baraje puternice din beton ca cele de pe rîurile El Mate, Yara, Cauto, Bayamo. Lacurile de acumulare au un volum de sute de milioane de metri cubi de apă. În prezent sînt în construcție mari baraje pe rîurile Buey, Cautillo, Pedregal. Numai lacul de acumulare de pe rîul Buey va avea o capacitate de 300 milioane mc.

Planul pe 5 ani (1968—1972) prevede un efort mare în această direcție: 15 miliarde metri cubi de apă, cantitate suficientă pentru irigarea a jumătate din întreaga suprafață arabilă a Cubei. În acest scop s-au investit sume serioase, în achiziționarea din străinătate de mașini și utilaje pentru lucrări hidrotehnice. În curînd își va începe activitatea brigada motomecanizată de lucrări hidrotehnice, brigadă dotată cu tehnica modernă, coordonată de ICRH. În plan sînt prevăzute, în afară de baraje și microbaraje, construirea de puternice stații de pompare și a unei ample rețele de canale de distribuție.

Pe baza studiilor făcute de tehnicienii ICRH, rețeaua de distribuție este construită cu precădere din tuburi de azbociment sau din pămînt ars (realizate cu mijloace locale) așezate la suprafață sau la mică adîncime la care se adaugă rețelele de tuburi de aluminiu care pot fi montate și demontate ușor de pe o suprafață pe alta, în funcție de necesități.

În provincia Oriente, unde lucrările hidrotehnice sînt mai avansate, s-a creat de pe acum posibilitatea irigării unei suprafețe de 10 000 de hectare cultivate cu orez. Există de pe acum perspectiva ca, în anul viitor, să fie irigată și o suprafață de 30 000 de ha cultivată cu trestie de zahăr.

Deși la începutul ei, bătălia împotriva secetei, pentru transformarea unor întinse suprafețe arse de soare în terenuri roditoare, pentru eliberarea omului de coșmarul capriciilor naturii indică de pe acum, în lumina succeselor obținute, perspectiva ca poporul cubanez să obțină roade bogate pe care natura pînă acum i le-a refuzat.

Victor STAMATE

FRANȚA

REDEFINIREA POLITICII ECONOMICE

ECOURILE CELEI MAI ÎNDELUNGATE GREVE GENERALE din istoria Franței (de circa 6 săptămîni), ale crizei sociale pe fondul căreia s-a înscris ea, nu s-au stins încă. Forurile oficiale, cercurile de afaceri, organizațiile profesionale, precum și salariații și consumatorii trec în revistă evenimentele din perioada mai — iunie și evaluează perspectivele pe care le oferă măsurile economice și sociale adoptate sau doar anunțate în ultimul timp. Totodată, o dezbatere vie s-a angajat în rîndurile opiniei publice asupra orientărilor esențiale ale politicii care să asigure redresarea economiei franceze, expansiunea sa susținută în următorii ani, precum și asupra măsurilor care să jaloneze traducerea în viață a necesității unanim recunoscute de progres social și economic. Tematica discuțiilor este variată, începînd de la imperativul reorganizării și modernizării învățămîntului, trecînd prin problema ocupării forței de muncă și cea a prețurilor și salariilor și terminînd cu șansele competitive ale mărfurilor franceze în condițiile desființării sau ale reducerii barierelor vamale.

● Costul crizei

REDUCEREA VOLUMULUI anual al producției industriale cu 3—4% și încetinirea ritmului de dezvoltare economică pînă la 3—3,5%, sporirea deficitului bugetar pe 1968 la 10 miliarde franci (în condițiile majorării sarcinii fiscale cu 2,5 miliarde franci), scăderea considerabilă a rezervelor de aur și devize ale Franței (de la 29 561 milioane de franci la 20 062 milioane, între 2 mai și 11 iulie a.c.) — iată numai cîteva evaluări ale consecințelor imediate ale crizei sociale prin care a trecut Franța. Următoarele 18 luni vor reprezenta — după cum a declarat recent primul ministru M. Couve de Murville — perioada în care politica economică a guvernului va tinde să restabilească echilibrele fundamentale ale economiei printr-o expansiune mai intensă a producției.

După ce ritmul mediu anual de expansiune, stabilit în cadrul celui de-al V-lea plan la 5%, n-a fost atins în 1967, o dată cu renunțarea la speranțele de redresare în acest an este pus sub semnul întrebării ansamblul prevederilor planului. De pe acum, în cercurile oficiale se preconizează reexaminarea obiectivelor pe 1969 și 1970, elaborarea unui plan „rectificativ" pentru anii 1969—1971. O revizuire similară, cu tendințe de accentuare a deficitului, reclamă și proiectul de buget pe anul viitor.

În ceea ce privește situația financiară a Franței pe plan internațional, pentru a susține cursul francului pe diferitele piețe și a face față unui curent de emigrare a capitalurilor, guvernul francez a introdus controlul schimburilor valutare și a făcut uz de drepturile de tiraj automat ale Franței la F.M.I. pentru suma de 745 milioane de dolari, cedînd totodată altor țări creanțe asupra F.M.I. în valoare de 140 milioane de dolari. În a doua jumătate a lunii iunie Banca Franței a efectuat vînzări de aur către băncile centrale dintr-o serie de țări europene (Elveția, R.F.G., Italia ș.a.), estimate la cîteva sute de milioane de dolari. În același context se situează acordurile încheiate recent de Banca Franței cu băncile centrale din țările membre ale Pieței Comune și cu Banca Reglementărilor Internaționale privind obținerea unor credite pe termen scurt în sumă de 1,3 miliarde dolari.

● Încercarea capacității de echilibrare

MĂSURILE ADOPTATE de guvernul francez au vizat, pe de o parte, satisfacerea unei serii de revendicări imediate ale greviștilor în vederea normalizării activității economice, iar pe de altă parte, restabilirea pe plan mondial a încrederii în posibilitățile și perspectivele economiei franceze. Acordul realizat între reprezentanții guvernului, patronatului și sindicatelor (așa-numitul protocol Grenelle) a prevăzut o majorare simțitoare a salariilor în întreprinderile și instituțiile publice și particulare (îndeosebi a salariului minim), reduceri ale duratei programului de lucru, coborîrea vîrstei de pensionare, recunoașterea drepturilor organelor sindicale în întreprinderi etc. Tratativele purtate ulterior pe sectoare de activitate au condus la o sporire a salariilor evaluată între 13% și 16%. A fost hotărîtă majorarea salariului minim și pentru lucrătorii agricoli. Totodată, însă, în vederea acoperirii cel puțin parțiale a puncției suplimentare în resursele bugetare, determinată de majorarea salariilor, a pensiilor și a unor alocații sociale, au fost sporite anumite taxe și impozite.

În această situație a apărut necesitatea de a se frîna creșterea în perspectivă a prețurilor la bunurile de consum, care — după cum avertizează organizațiile sindicale — ar anihila treptat avantajele obținute de salariați. Propunerea sindicatelor de a se institui un control riguros al prețurilor n-a fost reținută de guvern, care a stabilit însă că majorarea medie a acestora nu trebuie să depășească 3%. Urcările de prețuri înregistrate între timp la o serie de bunuri de larg consum sau servicii pun — după opinia unor observatori — sub semnul întrebării eficacitatea instrumentelor moderatoare de care dispune guvernul, capacitatea sa de a supraveghea și a frîna tendințele inflaționiste ; nu mult după aplicarea „noii politici a prețurilor", se emite previziunea că prețurile bunurilor de consum ar putea spori în cursul anului curent în medie cu 6—7%.

Cercurile patronale au întîmpinat cu vădită nemulțumire atît necesitatea de a majora salariile, cît și recomandarea oficială ca acest lucru să nu ducă la ridicarea prețurilor, cheltuielile suplimentare urmînd a fi resorbite în primul rînd prin ridicarea productivității muncii și îmbunătățirea gestiunii întreprinderii. În aceste cercuri se avansează ideea că, ar putea să aibă de suferit investițiile productive, ceea ce se va răsfrînge, în perspectivă, asupra competitivității întreprinderilor.

Ținînd seama de aceste doleanțe și intenționînd totodată să dea un impuls expansiunii economice, guvernul francez a elaborat un complex de măsuri, în special de ordin fiscal, pentru „incitarea" investițiilor productive, stabilind facilități de credit pentru întreprinderile mici și mijlocii, mai sensibile la efectele crizei. În cercurile oficiale se vehiculează de asemenea, proiectul creării unei „bănci de dezvoltare industrială", organism dotat cu fonduri de către stat, care să aibă funcții similare cu cele ale Institutului pentru reconstrucția industrială din Italia.

Pentru a frîna și eventual a inversa curentul de emigrare a capitalurilor, care s-a manifestat din a doua jumătate a lunii mai, Banca Franței a mărit rata scontului de la 3,5% la 5%, aceasta atingînd nivelul cel mai ridicat în cadrul Pieței Comune. De altfel, măsura respectivă se încadrează în tendința de creștere a dobînzilor pentru credite, manifestată în lumea occidentală. Se consideră că, în majoritatea lor, băncile franceze nu vor spori decît în mică măsură dobînzile pentru creditele acordate întreprinderilor industriale și comerciale, mai ales cînd va fi vorba de credite destinate echipării, pentru a nu se frîna investițiile. Comentînd rolul activ pe care-l poate avea majorarea ratei scontului în combaterea tendințelor inflaționiste și susținerea monedei naționale și privind hotărîrea guvernului francez de a nu devaloriza francul, unele cercuri financiare din străinătate nu-și ascund totuși rezerva în privința eficienței scontate a acestei măsuri.

În sfîrșit, comerțul exterior a constituit obiectul unei serii de acțiuni viu comentate în țară și peste hotare. Ținînd seama de scăderea considerabilă a volumului schimburilor în perioada mai—iunie și de perspectiva accentuării deficitului balanței comerciale în lunile următoare, guvernul francez a adoptat, în ajunul desființării barierelor vamale în cadrul Pieței Comune, măsuri cu caracter temporar vizînd limitarea importurilor și stimularea exporturilor. S-a prevăzut, printre altele, contingentarea pînă la sfîrșitul anului a importurilor de automobile, aparate electromenajere, anumite categorii de articole textile și oțel. În ceea ce privește exporturile, acestea sînt încurajate prin reducerea dobînzilor la creditele solicitate în acest scop, prin ușurarea condițiilor de acordare a garanției împotriva așa-zisului risc economic (de pildă, creșterea prețului de cost la produsele contractate pentru export în acest an) și prin furnizarea de ajutor întreprinderilor care nu beneficiază de garanția menționată. Se estimează că suma totală a diverselor alocații pentru susținerea exporturilor se va ridica pînă la sfîrșitul anului la aproape un miliard de franci.

● „Navigație între trei recifuri"

ADOPTAREA și, de la caz la caz, aplicarea imediată a ansamblului de măsuri prezentat mai sus au contribuit la normalizarea vieții social-economice interne în ultimele săptămîni, la restabilirea treptată a încrederii pe plan extern. Fapt ilustrat de acceptarea — deși cu anumite rezerve — de către celelalte țări ale Pieței Comune și de membrii G.A.T.T. a măsurilor excepționale adoptate de Franța în domeniul comerțului exterior, de sprijinul acordat de cercurile financiare internaționale pentru restabilirea poziției francului. (Este adevărat că această manifestare de solidaritate n-a fost dezinteresată, întrucît o „defecțiune" a francului francez ar fi avut indiscutabil repercusiuni asupra situației altor monede, îndeosebi a lirei sterline și a dolarului). Subliniind această evoluție, comentariile apărute în presa internațională nu omit însă să se oprească asupra dificultăților politicii economice de perspectivă a guvernului francez.

În cadrul unui interviu acordat în zilele cînd se afla la conducerea Ministerului Economiei și Finanțelor, dl. M. Couve de Murville a declarat că guvernul a fost nevoit să adopte măsuri în parte contradictorii : să apere moneda fără a „opri" expansiunea printr-o politică a banilor scumpi, să evite inflația pe cale bugetară fără a luneca în deflație și fără a agrava povara fiscală asupra prețurilor și costurilor de producție, să lupte împotriva creșterii prețurilor fără a reduce prea mult rentabilitatea întreprinderilor, să încurajeze investițiile, precum și exporturile. Referindu-se la semnificațiile politicii economice actuale, cercurile oficiale consideră că relansarea consumului, provocată de majorarea salariilor, și încurajarea investițiilor prin înlesniri fiscale (începînd de la 1 septembrie) vor avea influență favorabilă asupra expansiunii economice. Printre instrumentele preconizate în acest sens de experții economici se numără și lansarea unui important împrumut de stat, destinat să finanțeze investițiile întreprinderilor.

Alături de dinamica investițiilor, alte două aspecte rețin atenția forurilor oficiale și organizațiilor profesionale, precum și a observatorilor externi, inclusiv experții din sînul Comisiei Pieței Comune. Este vorba de evoluția prețurilor și a șomajului. Examinînd situația economiei franceze, Comisia a ajuns la concluzia că aceasta se găsește în fața riscului declanșării unui proces inflaționist, care ar putea avea consecințe redutabile asupra folosirii forței de muncă. Opinii similare formulează organizațiile sindicale, care arată că șomajul — și așa destul de ridicat — s-ar putea agrava ca urmare a dificultăților întîmpinate de numeroase întreprinderi mici și mijlocii, a tendinței patronilor de a spori productivitatea muncii pentru a compensa recentele majorări de salarii, în fine ca urmare a intensificării fluxului forței de muncă din regiunile rurale spre cele urbane. Preconizînd o politică a creditelor și investițiilor, care să asigure expansiunea economică și totodată sporirea numărului locurilor de muncă, organizațiile sindicale atrag atenția asupra stringenței calificării tinerilor care intră în cîmpul muncii, corespunzător cu nevoile economiei moderne.

Cunoscuta revistă economică franceză ENTREPRISE, referindu-se la opinia unor experți din Ministerul Economiei și Finanțelor, sugerează următorul tablou al situației economice actuale din Franța : „Imaginați-vă un vapor surprins de furtună, iar în fața lui, în direcția vîntului, trei recifuri... Acolo ne aflăm". Arătînd că primul și cel mai mare recif îl constituie pericolul agravării șomajului, al doilea — inflația, iar al treilea — posibilitatea restrîngerii cererii de consum, revista conchide că „între aceste trei recifuri va încerca să navigheze politica guvernului în următoarele luni".

N. POPOV

NOTE EXTERNE

REEXPORT PE SCARĂ MARE

EFORTURILE perseverente ale Spaniei de a afla petrol în subsolul propriu nu au dat pînă azi rezultate deosebite. Cheltuielile întreprinse în acest scop în ultimii ani au fost de aproximativ 170 milioane de lire sterline. Zăcămintele descoperite, acum patru ani, la Ayoluengo, în nordul țării, echivalează cu rezerve de circa două milioane de tone de petrol brut, care au și un ridicat conținut de arsen.

Cu toate acestea, planurile exportului de produse petroliere ale Spaniei, sînt, după cum apreciază presa occidentală, foarte „ambițioase". Anul trecut ea a exportat aproape 3,5 milioane tone de produse petroliere și a înregistrat un spor al vînzărilor pe piața internă de 20%, atingînd volumul de 16,3 milioane tone. Cele șapte rafinării ale țării intenționează să-și dubleze în viitor capacitatea de rafinare, astfel încît să atingă 0,86 milioane de barili pe zi, iar, după informațiile presei, ministerul spaniol pentru planificarea industrială tinde la o capacitate de rafinare de 45 milioane tone anual începînd cu 1971—72. Experții presupun că Spania va putea dispune de un surplus exportabil de produse de petrol de aproape 20 milioane tone în fiecare an.

Deși piețele mondiale de produse petroliere sînt socotite de pe acum saturate, iar după părerea unora dintre economiști ar fi greu de precizat unde ar putea Spania să-și plaseze exporturile suplimentare ce le intenționează, Ministerul Industriei a și invitat ofertanți din afară pentru construirea și exploatarea unei noi rafinării, pe coasta nordică, lîngă Bilbao, cu o capacitate de 5 milioane de tone. Altă rafinărie va fi construită, se pare, lîngă Barcelona. Bătălia concernelor ofertante și a capitalurilor străine pentru aceste obiective a și început. Au fost citate asemenea bine cunoscute firme ca: British Petroleum, Gulf, Esso, Shell, Caltex etc. Proiectul de investiții, numai pentru rafinăria de la Bilbao, se va ridica probabil la 24 milioane de lire sterline.

Discuții animate au loc și în legătură cu unele păreri care recomandă limitarea participării capitalului străin și o proporție mai mare în folosirea echipamentului spaniol la realizarea proiectelor. Contradicțiile interne dau și ele relief dimensiunilor reale ale problemei. Desigur bascii și catalanii se arată mulțumiți de perspectiva construirii celor două rafinării la Bilbao și Barcelona, dar proiectele sînt aprig criticate de unii economiști și mai ales de conducătorii celor șapte rafinării deja existente, unele proprietate exclusiv spaniolă, altele avînd participări străine de mărimi variabile.

Hispanoil, care este o grupare a diferite societăți de rafinare și forare a petrolului, și-a asigurat, pare-se, concesii avantajoase de exploatare a petrolului în Libia, o concesie pe 35 de ani în Kuweit și e pe cale să încheie contracte cu Corporația Venezueleană de Petrol, la lacul Maracaibo. În 1967, Spania a cheltuit pe importurile de petrol brut 120 milioane lire sterline, cifră care, după cum e de așteptat, în viitor va crește încă mai mult.

Cînd ești o țară fără petrol, să încerci să devii un exportator de prim rang de produse petroliere, iată o întreprindere curajoasă — și nu fără merit, dacă izbutești. De nu, precum spuneau cei vechi : **Oleum perdidisti.**

SĂNĂTATE ȘI ECONOMIE

ÎNTR-O perioadă în care omenirea cercetează cu atîta înfrigurare rezultatele obținute de chirurgi în domeniul transplantărilor de cord, pare aproape firesc că durerilor artritice și reumatismale li se acordă o importanță mult mai mică. O banală suferință la încheieturi te sesizează mai puțin decît un junghi în inimă, iar teama de infarct e mai acută decît aceea a imobilizării articulațiilor. Că între reumatism și bolile de cord poate fi uneori o relație de la cauză la efect, acesta e un alt aspect, mai puțin cunoscut.

Dar nu niște simple considerații cu aspect medical constituie în fond obiectul rîndurilor de față. Afecțiunile reumatice pot avea efecte grave, nu numai asupra stării generale a omului ci și asupra economiei naționale.

Un raport cu privire la urmările sociale ale maladiilor pomenite publicat nu de mult de Consiliul Englez de Cercetări Artritice și Reumatismale, arată că aceste maladii sînt răspunzătoare în Anglia pentru pierderea a treizeci de milioane de zile de lucru în fiecare an, reprezentînd o pagubă în economia națională de 130 milioane de lire — pagubă pe care n-o provoacă nici o altă boală. Cifrele sînt publicate și într-un studiu al Organizației Mondiale a Sănătății, în care se arată că Anglia cheltuiește prea puțin (400 000 lire pe an) pentru cercetările legate de eradicarea acestor boli.

Poate că în Anglia, cu climatul ei umed, cauzele să fie specifice. Din raport rezultă că aproape jumătate din populația țării suferă, într-o măsură mai mare sau mai mică, de osteo-artrite, iar aproximativ un milion și jumătate de cetățeni, de artrite reumatice. Sînt loviți mai ales femeile. Efectul asupra productivității și a cîștigurilor muncitorilor este considerat grav. Între toate bolile, reumatismului i se datorează 60% din timpul de lucru pierdut și un procent similar în schimbările de profesie. Studiul, referindu-se la industrie, arată că rata totală a absențelor din cauza reumatismului este de 258 zile la fiecare sută de oameni recenzată. Ea variază de la 46 de zile per o sută de oameni în industria ușoară, la 363 zile per o sută de oameni în industria grea. Problema, firește, nu se pune numai în Anglia.

Obligația e dublă : și a creierului și a inimii. Poate de aceea, pentru a se pune capăt unor suferințe umane atît de răspîndite, dar adesea atît de bagatelizate în epoca aceasta obsedată de bolile de cord și de cancere pentru a se evita totodată urmările atît de dăunătoare în economie, instituțiile naționale și internaționale ale sănătății publice din toată lumea au început să privească artrita și reumatismul cu o atenție mărită.

din bloc-notesul cronicarului

CULTURA — O RELAȚIE ÎNTRE OM ȘI LUME

DESPRE RELAȚIILE dintre învățămînt și creșterea economică, revista ANALYSE ET PREVISION (iunie 1968), care prezintă cartea lui Ph. Salomon „Théorie économique et stratégie d'enseignement" (Teoria economică și strategia învățămîntului) arată că finalitatea socio-culturală și utilitatea economică a învățămîntului nu sînt prea departe una de alta. Sînt două perspective diferite, însă convergente care duc la o nouă definiție a culturii. Azi, individul nu mai poate — după o anumită perioadă de educație — să se instaleze comod și definitiv într-un univers familiar. Cultura, azi, este o relație între om și lume, relație ce-și caută mereu echilibrul, prin fluctuațiile unui univers care se modifică în ritm accelerat sub impulsul mijloacelor tehnice descoperite și imediat exploatate. Educația nu mai este un moment al existenței, ci o formulă de viață, omul fiind nevoit de la naștere pînă la moarte să învețe, să înțeleagă. În lume, între 1950 și 1959, numărul elevilor a crescut de la 208 la 327 milioane la cursurile elementare, de la 42 la 76 milioane la cursurile medii și de la 7 la 12 milioane la cursurile superioare, marcînd o creștere respectivă de 57%, 81% și 71% în timp ce creșterea populației din grupa între 5—24 ani nu a înregistrat decît un spor de 16%.

Estimația cifrată a consecințelor economice ale educației este o tentativă prea recentă pentru a degaja rezultate incontestabile. Pentru S.U.A., E. Denison atribuie învățămîntului o creștere economică anuală de 0,67% în perioada 1929—1957 (aproape un sfert din creșterea totală). Pentru Franța, E. Malinvaud afirmă că în cursul deceniului 1950—1960, rata anuală de creștere a producției imputabilă numai progresului educației ar fi de 0,25%.

REZERVELE DE AUR MONETAR

FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL (F.M.I.) a comunicat recent că în primul trimestru al anului 1968, rezervele mondiale de aur monetar (este vorba de 60 țări capitaliste) s-au diminuat cu 1,71 miliarde de dolari, reprezentînd — potrivit aprecierilor ziarului IL SOLE — 24 ORE — nivelul cel mai scăzut din 1958. În ultimul trimestru al anului 1967 avusese deja loc o pierdere de 1,1 miliarde de dolari. Lichiditățile internaționale, cuprinzînd totalul rezervelor de aur și devize aflate în depozitul F.M.I., au scăzut cu 980 milioane de dolari, cifrîndu-se la 72,565 miliarde dolari.

DINAMICĂ ȘI PONDERI

ÎNTR-UN STUDIU privind structura comerțului mondial cu produse mecanice și electrotehnice, revista L'OBSERVATEUR DE L'O.C.D.E. menționează că ponderea acestor două sectoare în economia țărilor membre O.C.D.E. depășește cu mult ponderea celorlalte sectoare industriale. Astfel, industriile mecanică și electrotehnică reprezintă : 340 miliarde dolari cifră de afaceri ; 23 milioane persoane ocupate (1967) ; o activitate egală cu peste 1/3 din producția industrială și produsul industrial brut (care pe ansamblul O.C.D.E. este cu 13% superior celui al sectoarelor construcții și agricultură luate împreună); 1/5 din venitul național folosit pentru satisfacerea cererii interne de bunuri de echipament și de bunuri durabile de consum ; circa 1/2 din exporturile acestor țări către țările membre O.C.D.E. Redăm mai jos un grafic comparativ al evoluției producției industriale și al industriilor mecanică și electrotehnică.

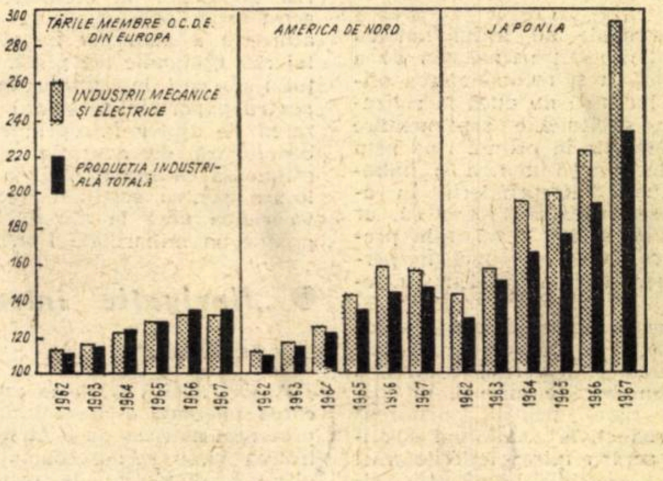

Indice de volum ajustat în raport cu variațiile sezoniere : 1960 = 100.

(Sursa : Bulletin de statistiques générales de l'OCDE, completat cu statisticile Comitetului special).

PARADOX ?

EXPERȚII din domeniul folosirii mașinilor industriale au ajuns la concluzia că femeile sînt conducătoare ideale pentru elevatoare și macarale în general. Felul lor de a manevra utilajele este mai sigur, mai prudent și mai eficient. Pe baza acestor constatări, majoritatea fabricilor au început acum să producă unele mașini de ridicat cu cabine speciale, avînd scaunul mai jos și manetele de comandă mai ușoare, spre a fi folosite numai de femei. Încurajate de această inițiativă, femeile conducătoare de macarale din Anglia, tind acum spre o treaptă superioară, solicitînd să fie trecute și pe macaralele-gigant din porturi. Mișcarea s-a impus, dovadă fiind faptul că la expoziția **Manutention Mecanique** *ținută în luna mai la Londra, utilajele prezentate au fost manevrate numai de femei.*

ULTIMA VARIANTĂ

DIRECȚIA națională a energiei electrice suedeze a achiziționat recent din S.U.A., un automobil electric, pentru experimentare. Este vorba de un RENAULT-10 reconstruit și echipat cu acumulatori cu cobalt, care îi asigură o viteză de 80—100 km pe oră, și o rază de acțiune de 200 de km la o singură încărcare. Inventatorul bateriilor — Robert E. Aronson din Detroit — pretinde că acesta este automobilul viitorului. Sistemul electric brevetat de el are o putere de 12 kW, cu o rezistență la uzură pentru 800 de reîncărcări și 80 000 km de mers, iar costul energiei consumate este de patru ori mai ieftin ca la motoarele cu benzină.

Se afirmă că dacă experimentarea reușește, în viitorul apropiat Suedia va trebui să-și sporească potențialul de energie electrică, spre a putea face față consumului reclamat de transformarea celor două milioane de automobile pe care le are.

„LENTO-STATISTICĂ"

„LENTOCRAȚIA" — menționa săptămînalul MONDO ECONOMICO — își are origini și motivări complexe de la țară la țară, ea dînd naștere nu arareori la fenomene ca cel al „lento-statisticii" în care Italia bate recordul. Este vorba de încetineala cu care sînt aici efectuate, elaborate și difuzate public, datele statistice privind evoluția comerțului exterior, de exemplu. Dintr-o anchetă recentă ar rezulta — potrivit aceleiași publicații — că față de restul țărilor occidentale, Italiei îi trebuie circa 30 de zile după sfîrșitul unei luni pentru a ajunge la o sinteză utilă a evoluției generale în acest sector, față de Franța și Japonia în care bilanțul comercial lunar este cunoscut după 10 zile ; Canada — 13 zile ; grupul principalelor țări vest-europene — 15—20 zile ; S.U.A. — circa 20 zile etc.

REZERVORUL DE BUZUNAR

PROBLEMA depozitelor flotante de carburanți — pentru șantierele temporare, pentru construcțiile cu termene scurte de execuție, pentru instalații provizorii — a fost rezolvată eficient și economic cu ajutorul rezervoarelor mobile de cauciuc. Un astfel de rezervor se vede în fotografia alăturată. A fost realizat de firma GOODYEAR, la comanda constructorilor americani care lucrează în regiunea arctică și în deșerturile din S.U.A. În stare de repaos, el are forma unui rulou gros de 1 metru și lung de 5 metri. Pus în serviciu, adică întins pe gheață sau pe nisip și umplut cu lichidele respective, uriașul rezervor ocupă o suprafață de 500 mp și oferă un volum util de 800 mc. Odată umplut, el poate îndeplini și funcția de... saltea pentru cel puțin 200 de oameni.

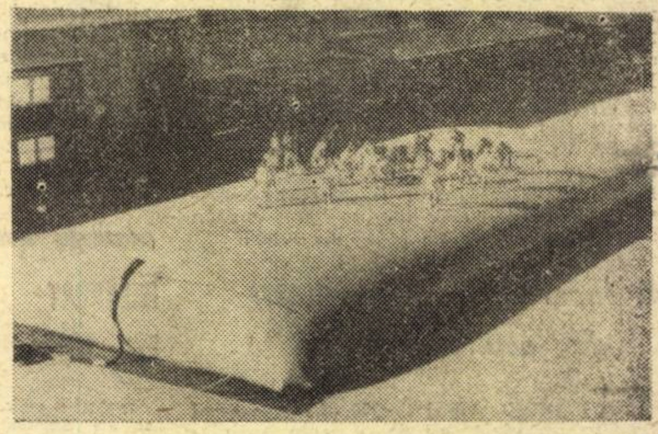

PE GLOB

● În cursul primelor patru luni ale anului în curs, exodul capitalurilor italiene peste graniță s-a accentuat, fenomenul dînd naștere unui deficit al balanței mișcărilor de capital de 331,7 miliarde lire (cu 105 miliarde mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut).

● Deficitul bugetar al Belgiei se va ridica în acest an la peste 6 miliarde franci belgieni. Această cifră a fost comunicată recent, după o ședință a Cabinetului belgian, consacrată îndeosebi problemelor economice.

● Potrivit datelor publicate de revista U.S. NEWS AND WORLD REPORT, o febră neobișnuită s-a declanșat pe piața acțiunilor din Wall Street. Calculatoarele electronice au marcat un record încă neatins în sanctuarul marilor tranzacții : în două zile consecutive de la începutul acestei luni, 20 000 000 acțiuni și-au schimbat proprietarul. Vechiul record al tranzacțiilor a fost de 16,4 milioane acțiuni într-o singură zi, dar această zi — 29 octombrie 1929 — amintește de crahul care a marcat începutul celei mai mari crize economice de supraproducție.

„Un alt '29 este pe punctul să se producă ?" — se întreabă revista.

● Direcția Generală de Statistică a Ministerului pentru Industrie și Comerț din Uruguay a comunicat recent că în primele șase luni ale anului în curs costul vieții a crescut în această țară cu 63,7%.

● La 30 iulie va avea loc la Paris o nouă reuniune ministerială franco-anglo-vest-germană, consacrată discutării problemelor pe care le ridică construcția aerobuzului vest-european.

● Potrivit datelor Institutului industriilor vest-germane, producția mondială de automobile a scăzut în 1967 cu 4,8% față de anul precedent. Cea mai mult afectată a fost producția vest-germană de automobile, care a înregistrat o scădere de 18,6% față de anii precedenți, și cea a S.U.A. — 13,9%. În schimb, industria japoneză de automobile și-a sporit producția cu 56,7%, iar cea italiană cu 12,2%.

● Societatea japoneză a rețelei de televiziune (N.T.I.) a semnat un contract cu grupul „Mitsubishi" pentru construirea celui mai înalt turn de televiziune din lume. El va avea o înălțime de 550 m, construcția sa urmînd să înceapă chiar în această toamnă.

● Biroul de presă al Conferinței episcopatului latino-american (C.E.L.A.M.) a anunțat că „egoismul și nedreptatea în structurile economico-sociale din America Latină" va fi una din temele Conferinței de la Medellin (26 august — 7 septembrie) în Columbia, la care va participa și Papa Paul al VI-lea.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru **corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.**

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul : Intreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 32 (259)
VINERI
9 august 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971 - 1980

NECESITĂȚI CARE IMPUN

PAGINA 5

O LARGĂ DEZVOLTARE

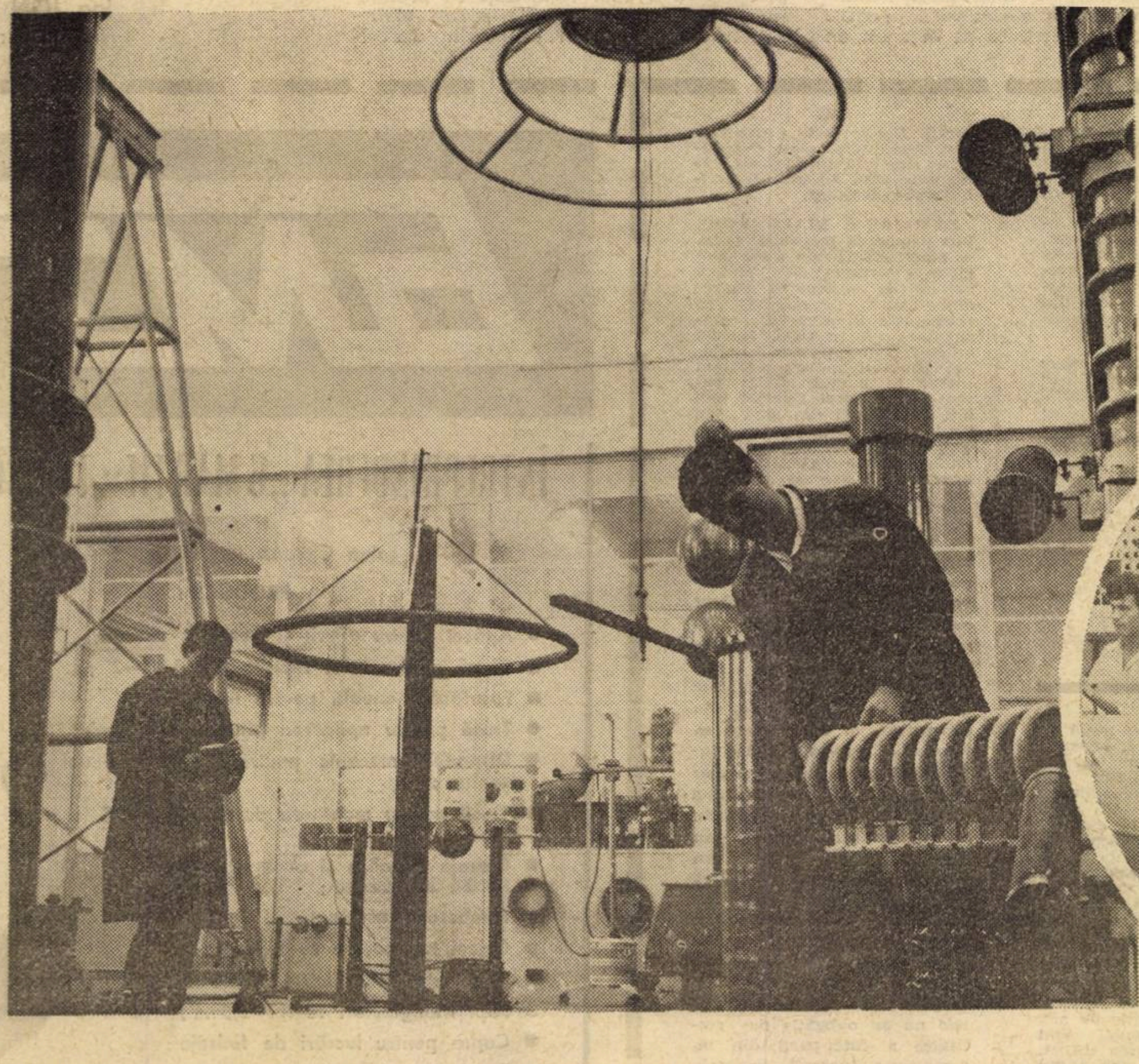

A INDUSTRIEI ELECTROTEHNICE

DIN SUMAR

• Pagina a 3-a

ECHITATE ÎN CONSTITUIREA ȘI REPARTIZAREA PREMIILOR PENTRU PERSONALUL TEHNIC–ADMINISTRATIV

• Paginile 8-9

COMITETELE DE DIRECȚIE – DUPĂ 3 LUNI DE ACTIVITATE

• Pagina a 13-a

DOCUMENTAR

COMERȚ ȘI COOPERARE ÎN „LUMEA A TREIA"

• Pagina a 15-a

Economia țărilor capitaliste

BILANȚ CONJUNCTURAL INTERMEDIAR

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

„DE CE ÎNTÎRZIE DOTAREA INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR CU TEHNICĂ NOUĂ"

LA ARTICOLUL cu titlul de mai sus, publicat în revista „Viața economică" nr. 24/1968 au sosit la redacție numeroase ecouri. În acest număr publicăm extrase din materialele primite din partea C.S.C.A.S., I.N.C.E.R.C. și M.I.C.M.

● Sînt necesare întreprinderi specializate...

C.S.C.A.S. — În ce privește concepția unitară de stabilire a noilor produse, în articolul sus-amintit este menționat abia în treacăt rolul I.N.C.E.R.C. și al C.S.C.A.S. Realitatea demonstrează însă că rolul și răspunderea acestora sînt predominante și încep de la alegerea modelului de referință și importul acestuia, continuă cu experimentarea modelului, întocmirea S.T.E. și a temei de proiectare, avizarea proiectelor (tehnice și de execuție) pentru executarea prototipului și se încheie cu experimentarea acestuia și participarea la lucrările comisiei de omologare.

Răspunderea ce revine M.I.C.M. și beneficiarilor după punerea în fabricație a utilajelor asimilate, precum și defecțiunile amintite corespund realității, ele fiind consecința sistemului existent în planificarea și urmărirea producției și a desfacerii tipurilor de utilaje nou asimilate, cît și a numărului mare de beneficiari. Pentru remedierea acestora, C.S.C.A.S. a propus C.S.P. și M.I.C.M. unele măsuri, care însă nu au fost luate în considerare. În acest sens am propus ca utilajele nou asimilate să fie nominalizate în nomenclatorul de produse și în planul de producție al uzinelor producătoare, cel puțin timp de doi ani după punerea acestora în fabricația de serie. Totodată, C.S.C.A.S. a propus, încă din anul 1964, înființarea unor întreprinderi cu profil complex care să aibă următoarele atribuții:

● **Asigurarea desfacerii pe țară a utilajelor prin:**

— prospectarea și stabilirea necesarului, pe sortimente și cantități de utilaje ce intră în profilul său de activitate; în acest scop își va organiza, pe măsura dezvoltării sale, o evidență reală a cererii, determinînd și stocurile necesare;

— organizarea unui birou central de comenzi și centre de desfacere pe teritoriul țării, care să asigure și stocurile necesare;

— organizarea propagandei tehnice pentru introducerea pe șantiere a noilor tipuri de mijloace de mecanizare.

● **Introducerea în fabricație a unor noi sortimente de produse și modernizarea celor aflate în producție, prin:**

— efectuarea de studii, cercetări și proiectări prin unități proprii sau prin comenzi la institutele de specialitate;

— importul modelelor de referință, achiziționarea de brevete și licențe de fabricație;

— participarea în calitate de beneficiar principal al producției la omologarea și recepția produselor.

● **Coordonarea producției** prin obținerea produselor de serie necesare fie prin intermediul unităților proprii sau prin comenzi de la întreprinderile de specialitate în cadrul disponibilului existent de capacități de producție, fie sub formă de subansamble pe care le asamblează prin forțe proprii. În acest scop, va ține și evidența capacităților de producție disponibile la unitățile unde se pot plasa comenzi.

● **Achiziționarea produselor care nu se pot obține decît prin import.**

ing. Al. VIȚU

● ...un poligon de încercare a utilajelor

I.N.C.E.R.C. — După părerea noastră, în prezent, există o concepție unitară privind dezvoltarea mecanizării lucrărilor de construcții, pe baza căreia se pot stabili utilajele și sculele mecanice care urmează a se asimila în țară. Astfel, pentru actualul cincinal, institutul nostru, în colaborare cu I.C.T.C.M. din cadrul M.I.C.M., a întocmit un studiu care, pornind de la sarcinile puse în fața sectorului de construcții, a analizat și stabilit tipurile de utilaje de construcții ce sînt necesare a fi asimilate în țară. Menționăm că în acest studiu a fost cuprins, ca necesar, un număr mai mare de tipuri de utilaje, pe care însă M.I.C.M. le-a respins, apreciind că nu le poate asimila în perioada respectivă.

Sarcinile ce ne reveneau nouă din planul de măsuri amintit (experimentări de modele, elaborarea studiilor tehnico-economice, experimentări de prototipuri etc.) au fost îndeplinite în termen. Esențial este însă, lucru subliniat și în articol, că durata asimilării este mare, iar utilajele, o dată omologate, nu se produc în serie în numărul necesar sectorului de construcții.

Pentru perioada 1970—1975, s-au întocmit studii în care se analizează tendințele de dezvoltare a mecanizării pentru viitorul cincinal; urmează ca în acest an să întocmim, în colaborare cu institutele de specialitate ale M.I.C.M., un studiu tehnico-economic preliminar din care să rezulte utilajele și sculele mecanice necesare a fi asimilate în perioada respectivă.

În privința popularizării utilajelor de construcții nou asimilate, începînd de anul trecut, am întocmit și difuzat la toate unitățile de construcții fișe tehnice cuprinzînd caracteristicile acestor utilaje, domeniile de folosire, datele economice necesare etc. În acest an, vom continua această acțiune, atît prin tipărirea și difuzarea fișelor tehnice ale utilajelor recent asimilate, cît și prin organizarea, în luna octombrie, a unui nou schimb de experiență.

Pornindu-se de la necesitatea, subliniată și în articol, că este bine ca uzinele producătoare să fie dotate cu standuri și instalații de încercare a utilajelor fabricate, socotim însă absolut necesar ca la beneficiar (respectiv ramura construcții), să existe un poligon de încercare a utilajelor de construcții. Pe acest poligon trebuie efectuate, în special, încercările cu caracter tehnologic. În planul de investiții este prevăzută realizarea unui asemenea poligon de încercări, fiind afectate fondurile necesare începerii construirii lui în anul 1968.

prof. ing. N. KORCINSKI

● ...și un institut de cercetări și proiectări

M.I.C.M. — Unul din marile neajunsuri ale dotării șantierelor de construcții cu tehnică nouă constă în faptul că necesarul solicitat de beneficiari nu poate fi întotdeauna acoperit cu produse din fabricație curentă ca, de exemplu, buldozere, pompe de epuisment, autobasculante cu benă de beton, maiuri mecanice, vibratoare pneumatice de cofraj ș.a. În unele cazuri, ca în cel al buldozerelor, cantitatea produsă de Uzina „Progresul"-Brăila și U.M. Nicolina-Iași, deși întrece prevederile planului de producție, nu satisface în întregime necesarul intern, pe de o parte, din cauza capacităților insuficiente de producție, iar pe de altă parte, pentru că anumite cantități sînt rezervate exportului. Este vorba apoi de produse nedirijate, de valoare mică, ale căror contracte se încheie direct la nivelul uzinelor producătoare și a căror realizare este neglijată de către acestea, cu toate că sînt necesare beneficiarilor.

Pentru ameliorarea acestei situații, ministerul a adoptat măsuri avînd ca scop folosirea mai bună a capacităților de producție, astfel încît volumul de utilaje de construcții, care se va realiza în cursul anilor 1968—1970, va depăși prevederile planului cincinal. În scopul asigurării în perspectivă a unor capacități de producție îndestulătoare, studiile recent elaborate în cadrul ministerului privind dezvoltarea producției de utilaje de construcții, construcții de drumuri și pentru industria materialelor de construcții propun crearea, în următorul cincinal, a două uzine pentru producția utilajelor de construcții și rutiere și a unei uzine pentru producția utilajelor necesare industriei materialelor de construcții. Pentru producția unui volum sporit de utilaje și aparate de mică mecanizare, Ministerul Industriei Construcțiilor își va dezvolta actuala lui fabricație prin crearea unei noi uzine.

Un alt aspect relevat în cadrul articolului sus-amintit se referă la faptul că unele produse nou asimilate nu sînt introduse imediat în planul de producție al uzinelor. Această deficiență se manifestă ca urmare a faptului că nomenclatoarele de produse dirijate — care apar anual și pe baza cărora se întocmesc cererile și repartițiile de utilaje — nu sînt întotdeauna complete, lipsind unele utilaje a căror asimilare a fost planificată în ultimul trimestru al anului și pentru care direcțiile generale productive nu au avut certitudinea realizării lor. Alteori, produsele nou asimilate nu sînt introduse în programul de producție al uzinelor, imediat după finalizarea asimilării lor, din cauza unor dificultăți ce apar în legătură cu asigurarea unor piese sau subansamble în colaborare sau din import. Considerăm că lichidarea acestor neajunsuri trebuie să stea în continuare în atenția conducerii uzinelor producătoare.

În ce privește întîrzierea omologării unor prototipuri din cauza faptului că beneficiarii nu pot crea condițiile necesare în întreprinderile sau șantierele pe care le tutelează, menționăm că datorită măsurilor luate de ministerul nostru, în colaborare cu ministerele beneficiare, în ultimul timp asemenea fenomene s-au produs numai în cazuri izolate și mai ales la utilaje cu caracter de unicate care fac parte dintr-o investiție complexă. Putem cita în acest sens, cazul silozului de argilă cu farfurie și melc a cărui omologare a întîrziat mai mult de un an, datorită nerealizării în termen a unor investiții la Fabrica de cărămizi din Sighișoara.

În prezent, cercetarea, proiectarea, asimilarea și producția utilajelor de construcții sînt dispersate în numeroase institute și uzine, caracterizate printr-un profil complex și nu specializat. Tocmai de aceea, în studiul de dezvoltare a producției de utilaje de construcții, în perioada 1971—1975, s-a prevăzut înființarea, încă din anul 1968, a unui institut de cercetări și proiectări pentru utilaje de construcții rutiere și pentru industria materialelor de construcții, institut care va avea sediul în București, cu filiale la Iași (pe lîngă **U. M. Nicolina**-Iași) și la Brăila (pe lîngă **Uzina „Progresul"**).

Realizarea acestui program de dezvoltare a capacităților de concepție și de producție, cît și îmbunătățirea organizării și planificării producției în uzinele de specialitate, vor spori contribuția industriei constructoare de mașini la intensificarea ritmului de dotare a industriei construcțiilor cu tehnică nouă.

ing. ION CRIȘAN
director general

REDACȚIA CĂTRE CITITORI

ALEXANDRU CIURA — Timișoara — Întrucît în perioada în care ați urmat cursurile învățămîntului superior la Facultatea de construcții ați ocupat o funcție de tehnician, stagiul avut în această funcție nu se ia în considerare pentru stabilirea vechimii în funcții superioare tehnice, vechime necesară pentru încadrarea ca inginer proiectant I sau în funcții superioare acesteia, astfel că puteți fi încadrat numai ca inginer II. Dat fiind faptul că proveniți din cîmpul muncii, puteți fi încadrat, de la data absolvirii cu examen de stat a cursurilor facultății, în conformitate cu H.C.M. nr. 918/1960, între limitele de salarizare ale funcției de inginer II.

J. SALTER — Botoșani — Potrivit legii nr. 26/1967 privind concediul de odihnă al angajaților, cei care s-au aflat în concediu medical timp de 12 luni de zile, n-au dreptul ca în anul revenirii în muncă să beneficieze de concediu de odihnă pentru acel an. Față de faptul că pînă la ivirea incapacității temporare de muncă, 19 iulie 1967, n-ați beneficiat însă de concediu de odihnă pe acest an, sînteți îndreptățit ca, pe baza art. 13 lit. a și art. 15 din legea sus-citată, să beneficiați pînă la sfîrșitul anului 1968, de concediul cuvenit **pentru anul 1967.**

Acest concediu se acordă cu **durata integrală**, perioada de incapacitate temporară de muncă — pînă la sfîrșitul anului 1967, luîndu-se în considerare ca perioadă utilă pentru acordarea concediului.

T. VISCHIOIANU — București — Dacă ați avut domiciliul permanent într-o comună cu consiliu popular propriu, subordonat Consiliului popular al Municipiului București, așa cum este cazul comunelor Bragadiru, Cernica, Chitila, Jilava, Otopeni, etc., în cazul transferării dv. în interesul serviciului în București, sînteți îndreptățit să beneficiați de drepturile prevăzute de art. 16² din Codul Muncii, deoarece localitatea unde aveți domiciliul permanent este diferită de localitatea unde ați fost transferat.

Pentru a putea beneficia de drepturile de transferare, trebuie să dovediți că v-ați mutat efectiv într-o locuință din cuprinsul Municipiului București.

FLORICA POP, Baia Mare — Angajații transferați în condițiile H.C.M. nr. 352/1968, au dreptul (dacă se mută în altă localitate decît aceea a sediului unității unde au lucrat sau a domiciliului lor permanent) la o indemnizație egală cu cîștigul mediu pe o lună, conform art. 16² din Codul Muncii. De asemenea, mai au dreptul la compensarea cheltuielilor de transport pentru ei și membrii de familie aflați în întreținerea lor, la transportul mobilierului precum și la plata a 1/4 din cîștigul lor lunar mediu, pentru fiecare membru de familie care se mută cu ei în noua localitate.

Drepturile prevăzute de art. 16² din Codul Muncii sînt suportate (în aplicarea H.C.M. nr. 352/1968) potrivit cap. II din instrucțiunile Ministerului Muncii nr. 517 C. 1/1968, **de către unitățile de la care angajații în cauză au fost transferați.** Dacă aceste unități au fost desființate, plata drepturilor cuvenite se face **de către cele care au preluat atribuțiunile acestora.**

DUMITRU DIACONESCU, Întreprinderea mecanică Sadu. — Salariatul căruia i s-a desfăcut contractul de muncă înainte de efectuarea concediului anual de odihnă, i se recunoaște dreptul la compensarea lui în bani. Durata acestui concediu este stabilită proporțional cu timpul lucrat în cursul anului curent. Dacă acest salariat mai are o perioadă din anul 1967, pentru care n-a primit concediu în raport de anul de muncă, el are dreptul la compensarea în bani și a concediului restant, durata fiind stabilită pe baza reglementării în vigoare pînă la 1 ianuarie 1968. Dreptul la compensarea în bani a concediului nu este condiționat de motivele pentru care s-a desfăcut contractul de muncă, el fiind recunoscut în orice împrejurări. Dacă un angajat a beneficiat de concediu înainte de desfacerea contractului său de muncă, el este ținut să restituie cota-parte din indemnizația primită numai dacă desfacerea contractului de muncă s-a făcut pe temeiul art. 19 din Codul muncii sau al art. 20, lit. e, f, sau g din acest cod. Angajații cărora li s-a desfăcut contractul de muncă pe baza oricăror altor dispoziții ale Codului muncii precum și celor care se încadrează în prevederile art. 11 alin. 2 din Legea nr. 25/1968 nu au obligația de restituire a cotei-părți din indemnizația încasată în plus, întrucît desfacerea contractului de muncă se consideră că nu le este imputabilă.

6MT

ÎNTREPRINDEREA „6 MARTIE" TIMIȘOARA

calea Circumvalațiunii nr. 8—12

PRODUCE:

- Aparat pentru găurit și frezat în zidării;
- Clupă pentru tăiat filet la țevi 1/4"—2";
- Foarfecă manuală pentru tăiat SBP;
- Trusă pentru aplicarea placajelor ceramice;
- Dispozitiv mecanic pentru îndoit țevi de instalații pe șantier;
- Trusă pentru montarea dalelor din PVC la pereți și pardoseli;
- Cofraje metalice și accesorii;
- Roabă basculantă;
- Tomberon basculant;
- Grinzi telescopice cu zăbrele;
- Popi extensibili filetați pentru construcții înalte;
- Popi triunghiulari 18 tf — 5,5 m;
- Capre pentru lucrări de finisaje;
- Stîlpi suporți pentru corpuri de iluminat, precum și alte scule și dispozitive pentru mecanizarea lucrărilor pe șantiere de construcții.

ECHITATE ÎN CONSTITUIREA ȘI REPARTIZAREA PREMIILOR PENTRU PERSONALUL TEHNICO-ADMINISTRATIV

dr. Ion PĂCURARU
secretar general al Comitetului de Stat pentru Problemele de Organizare și Salarizare

ÎNTRE MĂSURILE LUATE în ultimul timp de conducerea de partid și de stat pentru aplicarea mai corectă în viața practică a principiului socialist de cointeresare și de stimulare a colectivelor de lucrători în scopul obținerii unor rezultate cît mai bune în îndeplinirea sarcinilor de plan, se situează și cele privind modul de constituire a fondului de premiere a personalului tehnico-administrativ și de specialitate din întreprinderi, organizații economice și instituții, precum și de acordare a premiilor individuale.

Prevederile recentei Hotărîri a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri — a cărei aplicare are loc începînd din trimestrul al III-lea al anului în curs — **se înscriu pe linia sarcinilor stabilite cu privire la înlăturarea posibilității obținerii unor venituri excesive, disproporționate, întru nimic justificate, la asigurarea unor corelații mai echitabile între veniturile diferitelor grupe și categorii de salariați, în funcție de cantitatea și calitatea muncii efectiv prestate de fiecare.** Pornind de la ideea că diferențierile în salarizare în societatea noastră nu se pot examina în mod abstract, ignorîndu-se stadiul de dezvoltare, mărimea venitului național și a fondului de consum, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în cuvîntarea rostită la Plenara din iunie a.c. a C.C. al P.C.R. că **„profund străină oricăror tendințe de uniformizare a retribuției, a veniturilor, orînduirea noastră socialistă, instaurînd egalitatea socială și politică a tuturor cetățenilor, impune asigurarea unui raport echitabil între veniturile personale, eliminarea contrastelor izbitoare, nejustificate în nivelul de trai".**

FENOMENELE NEGATIVE care s-au constatat în privința constituirii și utilizării fondului de premiere își aveau sursa în stabilirea unor limite foarte largi între care se putea fixa cota de constituire a fondului de premiere pentru fiecare întreprindere (ministerele puteau aproba cote ce variau între plus sau minus 15% față de cota medie prevăzută pe ramură); în criteriile mai mult sau mai puțin obiective după care se aprobau aceste cote; în diferențierea exagerată a limitelor maxime de premiere a diferitelor grupe și categorii de salariați (de pildă, limita maximă de premiere a cadrelor de conducere ale întreprinderii, a șefilor de servicii, secții, ateliere, inginerilor, economiștilor și maiștrilor era de 50% din salariul tarifar, iar pentru restul personalului tehnic-administrativ de numai 30%); în modul neprincipial în care numeroase conduceri de întreprinderi au înțeles să aplice dreptul de a stabili valoarea premiilor individuale (în general, premiile plătite directorilor și colaboratorilor săi apropiați s-au situat la limita maximă sau apropiat de aceasta, în timp ce pentru cadrele de execuție — la limita minimă și, bineînțeles, în funcție de ceea ce mai rămînea din fond).

Modul de constituire și de repartizare a fondului de premiere a dus, în fapt, la pierderea rolului și funcțiilor acestei pîrghii în cointeresarea suplimentară a salariaților pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, în răsplătirea muncii rodnice și a strădaniilor entuziaste depuse pentru ridicarea eficienței întregii activități, transformîndu-se într-o „anexă" la salariu, realizată în raport cu locul salariatului în piramida funcțiilor din întreprindere. În același timp, proporțiile stabilite prin salariile tarifare ale diferitelor categorii de salariați în funcție de complexitatea și răspunderea socială a muncii s-au schimbat în favoarea personalului de conducere.

Cîteva exemple concrete, care se referă la premiile plătite personalului tehnico-administrativ în anul 1967 și în trim. I al anului 1968 (cumulat) vor permite, credem, să se înțeleagă mai bine distonanțele care s-au creat între nivelul veniturilor diferitelor categorii de salariați din aceleași întreprinderi. Astfel, la Fabrica de sticlă din Azuga cota de constituire a premiilor în această perioadă a fost de 14,7% față de totalul fondului de salariu tarifar cuvenit personalului tehnico-administrativ. Ponderea premiilor pe diferite categorii de salariați în salariile tarifare ale acestora a fost următoarea: la conducerea întreprinderii 46,2%; la șefii de servicii 16%; la maiștri 18,6%; la ingineri și economiști 13,5%; la restul personalului tehnico-administrativ numai 10,1%. Practic, trei membri din conducerea întreprinderii, al căror fond de salariu tarifar reprezenta 7,3% din totalul fondului tarifar de salarii pentru personalul tehnico-administrativ, au primit premii reprezentînd 22,8% din totalul fondului de premii; în același timp, 63 de cadre de execuție (cu excepția inginerilor și economiștilor din această grupă de personal), care primesc 60,8% din fondul tarifar de salarii, au încasat numai 41,7% din fondul de premiere. La Fabrica „Dacia"-București, suma premiilor față de totalul salariilor tarifare pe categorii a fost: la cadrele din conducerea întreprinderii 39,1%; la șefii de servicii, secții, ateliere și adjuncții lor 21,4%; maiștrii principali și maiștrii 13,3%; ingineri și tehnicieni 12%; restul cadrelor de execuție 9,4%. În acest caz, în timp ce conducerii întreprinderii îi revin 2,2% din fondul tarifar de salarii, ea a încasat 13% din fondul de premii, iar cadrele de execuție (fără ingineri și economiști) la un fond de salarii de 56,1% din total fond tarifar de salarii — numai 38,8%.

Este evident că un asemenea mod de repartizare a premiilor a condus la diferențe prea mari între veniturile diverselor categorii de salariați (veniturile unui director de întreprindere depășind în unele cazuri de peste 10 ori pe ale unui tehnician sau alt cadru de execuție). Or, asemenea discrepanțe între venituri sînt în distonanță flagrantă cu realitățile noastre economice, contravin principiului de echitate promovat cu consecvență de partidul nostru.

ACȚIONÎNDU-SE ASUPRA CAUZELOR care generau discrepanțe mari între nivelul fondului de premiere constituit în întreprinderi, ce revenea pe salariat, precum și între cuantumul premiilor pe care le primeau diferitele categorii de salariați, **noua reglementare prevede aplicarea cotei de premiere, aprobată pentru fiecare ramură, în mod unitar în toate întreprinderile care fac parte din respectiva ramură.** În acest fel, se are în vedere efortul pe care trebuie să-l depună fiecare unitate economică în parte pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor ce-i stau în față. Totodată, în cadrul aceleiași ramuri, nemaiexistînd posibilități de favorizare a unor întreprinderi în dauna altora, vor dispărea și numeroasele intervenții, discuții, iar toate eforturile vor fi îndreptate spre o cauză mai bună, spre perfecționarea activității economice.

Dispozițiile noii Hotărîri referitoare la acordarea premiilor individuale pornesc de la o îmbinare mai justă a intereselor particulare ale fiecărui lucrător cu cele generale ale colectivității, de la asigurarea unei legături organice intime între veniturile și contribuția adusă de fiecare salariat. În acest sens, **s-a prevăzut ca diferența dintre limitele maximă și minimă de premiere pentru diversele categorii de salariați să nu fie mai mare de 10%, respectiv plus sau minus 5% față de cota medie de constituire a fondului de premiere pe întreprinderea respectivă.** Premiul maxim individual nu va putea fi mai mare de 30% din salariul tarifar. De exemplu, dacă într-o întreprindere cota medie de premii planificate este de 15%, premiul individual maxim care va putea fi acordat personalului tehnico-administrativ nu va putea depăși 20% din salariul tarifar, iar premiul minim nu va putea fi sub 10%.

Aceeași diferență de plus-minus 5% este aplicată prin noua Hotărîre și la acordarea premiilor salariaților instituțiilor bugetare și ai institutelor de cercetări. Întrucît cotele de constituire a fondului de premiere pentru instituțiile bugetare sînt mai reduse — de 10% — premiul individual nu va putea să depășească 15% din salariul tarifar; la institutele de cercetări științifice, premiul maxim va fi de 30% din salariul tarifar.

Prin aplicarea acestor limite maxime și minime se asigură o repartizare mai echitabilă a fondului de premiere între salariați, se creează condițiile ca să beneficieze de acest stimulent suplimentar toți lucrătorii care nu au avut abateri și care și-au adus contribuția la îndeplinirea indicatorilor de plan.

Bineînțeles, și în continuare, volumul absolut al premiului pe care-l va lua un cadru de conducere va putea fi mai mare — dar nu exagerat ca acum — decît cel al premiului ce se va acorda unui lucrător cu sarcini de execuție. În aceasta se reflectă, cum este și firesc, deosebirea dintre calitatea muncii prestate de fiecare, contribuția adusă la buna desfășurare a activității întreprinderii.

Pentru a înlătura arbitrarul și subiectivismul în atribuirea premiilor, **s-a prevăzut ca stabilirea cuantumului premiilor individuale să se facă în întreprinderi de comitetele de direcție, iar în instituții de conducerile acestora, cu consultarea obligatorie a comitetelor sindicatelor.** În felul acesta se va putea ține mai bine seama de aportul efectiv al fiecărui salariat la realizarea și depășirea sarcinilor.

Măsurile adoptate prin recenta Hotărîre a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri, promovînd cu consecvență spiritul de echitate socială și legînd mai strîns veniturile tuturor salariaților de cantitatea, calitatea și răspunderea socială a muncii efectiv prestate de fiecare, vor stimula într-o măsură mai mare eforturile creatoare ale tuturor celor ce muncesc, îndreptarea tuturor preocupărilor lor spre folosirea cu maximum de eficiență a materiilor prime și a potențialului tehnic și uman de care dispune economia noastră națională.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

În două întreprinderi textile

PRODUSE ASEMĂNĂTOARE, CONSUMURI SPECIFICE DIFERITE

AȘA CUM REZULTĂ DIN GRAFIC, în trimestrul II/1968 **Fabrica de stofe-Brașov** a avut un consum specific mai mic cu 2,07% decît cel normat, economisind aproape 12 tone fire tip lînă, din care se pot realiza în plus circa 25 000 mp stofe. Diminuarea consumului de materiale a avut ca efect o economie de peste 1 290 000 lei. Aceasta a fost posibilă datorită recepționării exigente a firelor, micșorării procentului de deșeuri, respectării disciplinei tehnologice, încadrării țesăturilor produse în greutatea specifică prescrisă etc.

Cu toate că are un proces tehnologic și produse asemănătoare, **I.I.S. „Proletarul"-Bacău** a depășit, în aceeași perioadă, norma de consum la fire de lînă pentru țesătorie cu aproape 1,38%, ceea ce, pe total, echivalează cu aproape 5 tone. Firește, depășirea a condus la încărcarea prețului de cost al produselor cu aproape 270 000 lei. Din cantitatea de fire consumată în plus se puteau obține circa 13 500 mp stofe de lînă. Cauzele acestor depășiri rezidă în nerespectarea prescripțiilor tehnologice, creșterea procentului de deșeuri pe faze de fabricație, întîrzierea luării unor măsuri în vederea ridicării gradului de pregătire profesională al țesătorilor etc. Sînt necesare măsuri tehnico-organizatorice operative pentru încadrarea consumurilor specifice în limitele normelor stabilite.

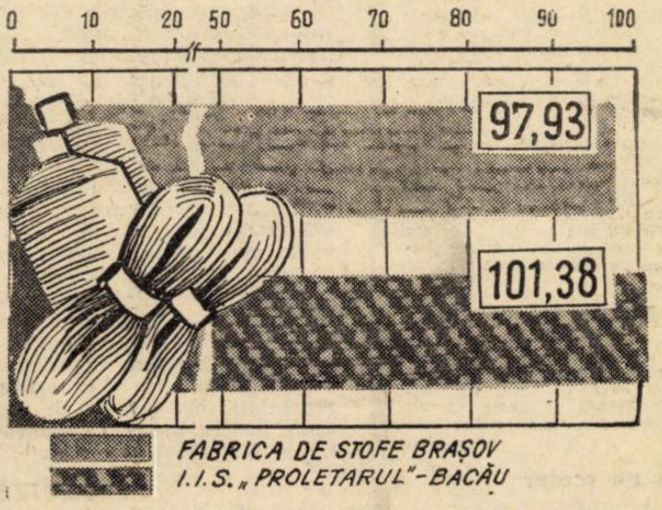

Realizarea normei de consum în trimestrul II/1968

În industria alimentară

PRACTICI CARE DUC LA RISIPĂ DE MATERII PRIME

ÎN ÎNTREPRINDERILE industriei alimentare, din totalul costurilor de producție, materia primă are o pondere de peste 80%. Se înțelege, deci, că pentru a putea reduce prețul de cost al produselor și a spori volumul beneficiilor, este nevoie ca, în fiecare întreprindere în parte, să se pună un accent deosebit pe folosirea rațională a materiei prime. În plus, prin micșorarea consumurilor specifice planificate, se pot realiza din aceeași cantitate de materie primă produse mai multe, necesare satisfacerii nevoilor populației și a cerințelor de export.

În anii construcției socialiste, au fost create premisele necesare gospodăririi raționale, conservării și valorificării superioare a resurselor naturale. Au fost construite capacități noi de producție, înzestrate cu tehnică și tehnologie avansată și dezvoltate și modernizate cele existente, fiind capabile să asigure transformarea materiilor prime în produsele cele mai valoroase necesare economiei naționale.

Preocupările pentru gospodărirea judicioasă a materiei prime au sporit și mai mult datorită acțiunii care s-a desfășurat încă din prima perioadă a anului 1967 privind reexaminarea normelor de consum la principalele materii prime, pe baza experimentării efectuate direct în producție. **Prin îmbunătățirile aduse normelor de consum** — acțiunea fiind în continuă desfășurare — **au fost obținute numai în subramurile panificației, băuturilor și uleiului, economii în valoare de 10 milioane lei.**

Paralel cu reașezarea pe baze științifice a normelor de consum de materii prime, au fost luate și măsuri cu caracter tehnic și organizatoric :

— în combinatele de morărit-panificație, depozitarea griului, a produselor intermediare și a făinei în vrac, precum și transportul pneumatic al acestora aduc, pe lîngă economisirea spațiilor de depozitare și a ambalajelor, reducerea considerabilă a pierderilor de manipulare ;

— în majoritatea fabricilor mari de pîine, dozarea materiilor prime se face fie automat, fie mecanizat. În acest fel, **economiile realizate numai în semestrul II al anului trecut s-au ridicat la 4 milioane lei ;**

— scurtarea ciclului de producție în fabricile de conserve a determinat scăderea perisabilităților la roșii (de la 6—8% la 1—1,5%) și la mazăre (de la 2,5—4% la numai 0,5%), ceea ce echivalează — la ambele produse — cu o **economie de circa 7 000 tone de materii prime.** Economiile rezultate din reducerea consumurilor specifice se ridică, la nivelul unui an, la peste 3,6 milioane lei ;

— pe lîngă abatoare, au fost create secții de producție, dotate cu utilaje corespunzătoare pentru valorificarea superioară a subproduselor și deșeurilor de abator — adică a celui de-al 5-lea „sfert" al animalelor — obținîndu-se o scădere simțitoare a costurilor la produsul de bază (carne). Deșeurile de carne și organe, rezultate prin sacrificarea animalelor, se folosesc în prezent la fabricarea făinurilor furajere de carne ; din deșeurile de grăsimi se obțin grăsimile tehnice și industriale — elemente de bază la fabricarea săpunurilor etc.

Diferențe nejustificate

CU TOATE MĂSURILE LUATE și rezultatele pozitive obținute, posibilitățile de îmbunătățire a activității de gospodărirea materiei prime, de realizare a unor consumuri specifice mai reduse, de micșorare a pierderilor în diferitele faze ale procesului tehnologic, sînt încă deosebit de mari, iar resursele de sporire, pe această cale, a eficienței economice a întreprinderilor reprezintă anual multe milioane de lei. Această apreciere este fundamentată pe existența, în continuare, a numeroase fenomene negative în activitatea unor întreprinderi. Să luăm, pentru ilustrare, unele aspecte din **sectorul industriei conservelor.** Consumul specific realizat în campania de producție anterioară, la unele produse cu pondere importantă, a diferit de la o fabrică la alta, într-o proporție mult mai mare decît ar putea fi justificat de unele condiții deosebite :

Conserve de mazăre	Fabrica „Fructus"	0,511 kg/kg
	Fabrica Zagna Vădeni	0,559 „ „
Pastă de tomate tip 30	Fabrica „Dunărea"	6,181 „ „
	Fabrica Zagna Vădeni	7,661 „ „
Conserve de fasole	Fabrica „Refacerea"	0,504 „ „
	Fabrica Băiculești	0,564 „ „

După cum se vede, diferențele de consum specific sînt deosebit de mari, ridicîndu-se la pasta de tomate la peste 20%. Aceste depășiri au un efect economic negativ. **La cantitățile de conserve de mazăre și pastă de tomate, produse într-o campanie la Fabrica Zagna Vădeni, se înregistrează o pierdere de 2 710 mii lei.** Situația de la această fabrică nu prezintă, din păcate, un fapt izolat. Fabrica „Avîntul" din Oradea a produs o cantitate de 186 tone compot de piersici. Realizînd un consum specific de 1,120 kg/kg față de 0,800 kg cît este cel normat, ea a consumat în plus 60 de tone piersici. **Din această cantitate s-ar fi putut realiza o producție suplimentară de 75 tone compot, în valoare de 603 mii lei.**

În activitatea unor fabrici de conserve se înregistrează și alte fenomene de risipă, care ridică costul producției și micșorează, implicit, nivelul beneficiilor. Printr-un ordin al ministerului, se admite un procent de perisabilitate la borcanele de sticlă fixîndu-se un consum specific de 1045 borcane/1000 borcane cu produs. Dar fabricile „Avîntul" înregistrează un consum de 1 108 buc./1000, Tecuci — 1090, Valea roșie — 1088 ș.a.

Asemenea situații se întîlnesc și în alte sectoare ale industriei alimentare. La întreprinderea de produse lactate-Iași, de exemplu, s-au înregistrat în decurs de un an pagube în valoare de aproape 4 milioane lei, datorate depășirilor consumurilor specifice la lapte de consum, unt, lapte degresat, nevalorificării integrale a unor cantități de zer, casării și declasării integrale a unor cantități de semifabricate.

Cum stabilim perisabilitățile ?

TOATE ACESTE DEPAȘIRI sînt și un rezultat al unor practici destul de frecvente în întreprinderi, care constau în aceea că **stabilirea consumurilor și a perisabilităților se face prin apreciere sau prin calcul „teoretic" și nu prin măsurare efectivă.** Astfel, la Fabrica industria laptelui din Arad, în rapoartele de fabricație, consumul de materii prime la producția înregistrată se completau prin aplicarea automată a consumurilor specifice admise, iar la Fabrica industria laptelui-Suceava, pierderile de fabricație se stabileau prin calcul teoretic. Asemenea procedee dăunătoare au fost constatate și la Moara „Înfrățirea" din Baia Mare. Desigur ele nu sînt de natură să ducă la găsirea unor căi și metode care să faciliteze reducerea efectivă a consumurilor specifice. Cui îi folosesc asemenea sisteme și în ce scop sînt ele practicate ? Numai evidența clară, reală, a consumurilor specifice permite conducerilor de întreprinderi să ia măsuri corespunzătoare pentru evitarea risipei și obținerea unei eficiențe înalte a activității de producție.

Un aspect, cu urmări negative în economia întreprinderilor, îl constituie **pierderile de fabricație.** Să luăm, de exemplu, pierderile de zahăr provenite din prelucrarea sfeclei (tehnologice + zahăr în melasă) care însumează a 5-a parte din zahărul conținut în sfeclă. Dacă am admite că totalul acestor pierderi s-ar reduce numai cu 10% — lucru pe deplin posibil — **am putea obține, într-o singură campanie, din aceeași cantitate de materie primă, o producție suplimentară de circa 12 000 tone zahăr, în valoare de 110 milioane lei.** Or, din analiza realizărilor fabricilor de zahăr în ultima campanie, rezultă că la Giurgiu, Roman, Craiova ș.a. volumul pierderilor de zahăr a depășit simțitor media realizată de celelalte fabrici. Dar chiar la fabricile care au avut pierderi relativ mici, mai pot fi făcute eforturi în această direcție. Avem în vedere Fabrica de zahăr din Bucecea, dotată cu utilajul cel mai modern, ale cărei pierderi totale în ultima campanie au depășit pe cele realizate de fabrica din Luduș, într-o proporție care, pe întreaga campanie, a echivalat cu 400 tone zahăr.

Produsele agricole — valorificate mai bine

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ a fiecărui kilogram de materie primă capătă o însemnătate tot mai mare în condițiile în care calitatea, conținutul util și, respectiv, valoarea de întrebuințare a materiilor prime, procurate din agricultură, sporește în fiecare an. Este concludent în acest sens, saltul calitativ făcut la sămînța de floarea-soarelui : **de pe un hectar de teren cultivat cu această plantă se obțin în prezent peste 600 kg ulei comestibil, față de circa 230 kg cît s-a obținut cu 10 ani în urmă.** Sporirea randamentelor, pe baza îmbunătățirii calitative a materiilor prime agricole, se manifestă și în numeroase alte sectoare (de exemplu, sporirea greutății medii și a calității animalelor pentru sacrificare, îmbunătățirea soiurilor de legume ș.a.).

Preocuparea pentru gospodărirea judicioasă a materiilor prime trebuie să-și găsească concretizarea în măsuri bine chibzuite, care să îmbrățișeze toate laturile activităților, începînd de la manipulare, transport și terminînd cu prelucrarea lor. Principalele măsuri ce se impun în fiecare întreprindere ar trebui să aibă în vedere **înlăturarea cu energie a risipei, a autoconsumului și a sustragerilor, care reprezintă încă o sursă de pagube importante pentru industria alimentară.** Asigurarea unei evidențe stricte, a stabilirii

L. HERTZOG
directorul Direcției plan-economic,
Ministerul Industriei Alimentare

(Continuare în pag. 6)

BREVIAR ECONOMIC

O nouă fabrică de fenol și acetonă

25 000 tone fenol și 15 000 tone acetonă vor realiza anual instalațiile noii fabrici care a început să producă la Combinatul petrochimic Ploiești. Materia primă, benzenul și propilena, este asigurată prin conducte de la alte unități ale combinatului. Procesul tehnologic este complet automatizat.

Extinderea unor baze de cercetări științifice

În Capitală se apropie de sfîrșit construcția unui bloc cu 9 etaje care va adăposti Institutul de matematică. La Institutul de fizică și Centrul de chimie-fizică se fac lucrări de extindere. La Iași, la Institutul de chimie „Petru Poni", ca și la baza științifică a Academiei de la Timișoara urmează să fie date în folosință noi laboratoare.

Un nou port fluvial

La Turnu Severin încep construcțiile pentru un nou port fluvial de ancorare a vaselor în zona din aval de viitorul lac de acumulare. Totodată, aici începe și construirea unui nou șantier naval, de două ori mai mare decît cel vechi. Ambele obiective urmează să fie terminate pînă la finele anului viitor.

Aerodoma

O hală de lucru pneumatică, realizată dintr-o anvelopă de țesătură flexibilă, impermeabilă, în formă de cupolă semicilindrică, fără schelet de susținere și care se menține în această formă cu ajutorul unei foarte mici suprapresiuni asigurate de un ventilator electric, a fost dată în folosință la Institutul de fizică atomică. Hala, denumită aerodoma, extrem de economică și cu domenii largi de aplicabilitate, este destinată, la acest institut, adăpostirii unor instalații de cercetare de mari dimensiuni.

În viitor – o nouă stațiune balneară

Pe malul lacului Nuntași, din Dobrogea, la extremitatea sudică a complexului de lacuri Razelm-Sinoe prinde contururi o nouă stațiune balneară. Nămoluri asemănătoare celor de la Tekirghiol, ape cu salinitate ridicată și cu regim helioterm, o plajă cu nisip fin sînt principalele date naturale ale viitoarei stațiuni. Deocamdată, vizitatorii pot beneficia de un camping.

Produse electrotehnice

În Intreprinderea „Electromureș" din Tg. Mureș au fost puse în fabricație noi tipuri de radiatoare electrice cu randament sporit și posibilități de reglare și dirijare a căldurii. Sînt în curs de realizare și primele loturi de fiare cu termoregulator.

Ciment cu priză la orice temperatură

La Fabrica de ciment din Fieni s-a realizat, pentru prima oară în țară, un tip de ciment cu o rezistență de peste 400 kg pe centimetru pătrat care face priză la orice temperatură.

Pentru noul an școlar

Spațiul școlar va crește în perioada 1968—69 cu aproape 2 600 săli de clasă pentru învățămîntul de cultură generală și 410 săli de cinema pentru învățămîntul profesional, tehnic și de specialitate.

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat (VIII)

RĂSPUNZÎND întrebării cuprinse în titlul acestei rubrici, trebuie să precizăm că noua formă de asigurare despre care vom da cîteva amănunte, conține — față de asigurarea mixtă de viață prezentată în numărul precedent — unele condiții speciale pentru cazurile de invaliditate permanentă sau deces al persoanei asigurate, ca urmare a unui accident. Pentru o astfel de situație se plătește de 5 ori suma asigurată înscrisă în poliță. Dacă invaliditatea permanentă este parțială, asiguratul primește o parte din suma asigurată înmulțită cu 5, parte ce este egală cu gradul de invaliditate permanentă stabilit de comisia medicală.

CARE ESTE UTILITATEA ASIGURĂRII MIXTE DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARE DE ACCIDENTE?

Suma asigurată, înscrisă în poliță, se mai plătește, la fel ca și în cazul asigurărilor mixte de viață : la expirarea asigurării (independent de plățile făcute anterior pentru cazurile de invaliditate permanentă); în caz de amortizare (cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile lunare de amortizare) și în caz de deces al asiguratului (din alte cauze decît accidentele).

Este important să se cunoască și faptul că în cazul cînd invaliditatea permanentă, ca urmare a unui accident, este mai mare de 50%, ADAS scutește pe asigurat de plata primelor.

O dată cu scutirea de plată, polița rămîne în vigoare pentru toate drepturile corespunzătoare asigurării mixte de viață obișnuite.

Și la această asigurare, ratele lunare de prime ce trebuie plătite de către cei ce se hotărăsc să ia o astfel de măsură de prevedere sînt convenabile. Astfel, o persoană avînd vîrsta cuprinsă între 31 la 40 de ani, care încheie asigurarea pe durata de 15 ani, va plăti în tot acest timp, numai 8 lei pe lună, pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată.

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971-1980

NECESITĂŢI CARE IMPUN O LARGĂ DEZVOLTARE A INDUSTRIEI ELECTROTEHNICE

Conf. ing. D. F. LĂZĂROIU
director al Institutului de cercetare şi proiectare pentru industria electrotehnică

PE BUNĂ DREPTATE se poate considera deceniul 1971—1980 ca un preambul al anului 2000. Se ştie cît de multe considerente şi pronosticuri se fac în întreaga lume cu privire la nivelul dezvoltării sociale, tehnice, intelectuale a omenirii, care va arăta mult diferit faţă de tabloul vieţii contemporane. Astfel de aspiraţii şi — de ce nu? — astfel de împliniri, nu sînt rodul unei imaginaţii sterpe, ci concluziile unor tendinţe reale către care se îndreaptă civilizaţia pe care o construieşte generaţia de azi, cu toate deosebirile de nivel dintre o ţară sau alta.

Am amintit ţelurile anului 2000, fără a le descrie, pentru că ele au constituit, în ultimii ani, preocupări publice larg difuzate, iar din parcurgerea lor rezultă, implicit, rolul crescînd al electrotehnicii, cu cele trei subdiviziuni ale sale: **electrotehnica curenţilor tari, electronica şi automatica.**

Electrotehnica impregnează tot mai mult viaţa de toate zilele a omului modern. În industrie şi, în bună parte, în alte ramuri — transporturile, agricultura etc. — energia electrică s-a impus încă de multă vreme ca forma de energie aproape unică, în stare să deservească curat, ieftin şi rapid maşinile şi instalaţiile necesare proceselor de muncă. Viaţa casnică, telecomunicaţiile, informatica au devenit inseparabile de electronică. Automatica pătrunde tot mai mult în marea industrie, ca şi în bucătăria gospodinelor şi este esenţială pentru zborul cosmic şi calculatorul electronic. Amintind aceste lucruri, îndeobşte cunoscute, subliniez că practic nu există ramură industrială şi de activitate omenească, în general, care să nu necesite, într-o proporţie din ce în ce mai mare, aportul industriei electrotehnice. Dezvoltarea actuală a acestei industrii, cum şi aceea prevăzută pentru deceniul următor, impun o atentă şi repetată analiză, pentru a se putea stabili corect ritmuri şi nivele de producţie, precum şi investiţii de importanţă majoră, care să asigure nevoile mereu crescînde ale societăţii noastre socialiste.

Evoluţiile unor proporţii

Congresul al IX-lea al P.C.R. a scos în evidenţă rămînerea în urmă a industriei electrotehnice din ţara noastră, atît cantitativ, cît şi calitativ şi a stabilit o serie de măsuri corespunzătoare. **Faţă de producţia industriei electrotehnice din anul 1960, creşterea acesteia a fost de 3,1 ori în 1965 şi va fi de 8,4 ori în 1970.** S-au construit întreprinderi noi, bazate în mare parte pe licenţe; a început producţia de serie a elementelor electronice şi de automatizare; s-a diversificat producţia destinată atît industriei, cît şi largului consum. Sînt satisfăcute aproape integral actualele cerinţe ale industriei de energie electrică, ale construcţiilor de maşini, transporturilor, industriei extractive şi prelucrătoare etc. **Efortul de investiţii este deosebit de însemnat, dacă ţinem seama că numai cuantumul acestora, în perioada 1966—1970, depăşeşte de 2 ori valoarea mijloacelor fixe existente în 1965 în toate întreprinderile noastre electrotehnice.**

Examinînd ponderea industriei electrotehnice în ansamblul economiei, în comparaţie cu ţările avansate din punct de vedere industrial, se constată că aceasta este încă scăzută. După valoarea livrărilor în 1963, faţă de ansamblul construcţiei de maşini, ponderea produselor electrotehnice a fost de 29,9% în R.F.G., 28% în Japonia. În 1964, în ţările socialiste, ponderea a variat între 24,6% în R.D.G. şi 21,2% în R.P. Bulgaria, excepţie făcînd ţara noastră, cu numai 13,8% (în 1965).

Studiile întreprinse pentru deceniul 1971—1980 prevăd o dezvoltare importantă a industriei noastre electrotehnice, în scopul ca ea să se alinieze la tendinţele existente pe plan mondial. Potrivit prevederilor încă nedefinitivate, **creşterea producţiei industriei electrotehnice, în raport cu anul 1965, va fi de 6,2 ori în 1975.** Ţinînd seama că ritmul de creştere în spre sfîrşitul viitorului deceniu scade, credem că este necesar să se reconsidere mai atent necesarul acestei perioade, după cum vom insista şi în cele ce urmează. Această reconsiderare se impune chiar în condiţiile în care, atît în prezent, cît şi în perioada 1971—1980, ritmul de creştere al industriei electrotehnice este mai mare decît al producţiei industriale globale a ţării, al ramurii construcţiilor de maşini, precum şi al producţiei de energie electrică. Este deosebit de important faptul că sporeşte necontenit ponderea industriei electrotehnice, după cum urmează:

Ponderea industriei electrotehnice în % faţă de:	1960	1965	1970	1975	1980
— producţia industrială totală	1,88	2,88	4,57	6,5	7,8
— producţia ramurii construcţiilor de maşini	9,0	13,9	18,6	22,6	26,0

Un element important: structura producţiei

Un aspect favorabil al direcţiei de dezvoltare a industriei electrotehnice este structura producţiei sale. În trecutul apropiat chiar, la noi în ţară erau slab reprezentate electronica şi automatica; ponderea acestora este acum în continuă creştere: în 1965 — circa 35%, în 1980 — circa 55%. Este, de asemenea, corespunzătoare sporirea volumului produselor electrotehnice destinate fondului pieţei, într-o dinamică rapidă faţă de 1965: **250% în 1970.** Acest spor de producţie atrage şi legitimitatea pretenţiei de export a produselor electrotehnice. Faţă de 1965, exportul preconizat reprezintă 180% în 1970. De remarcat şi faptul că ponderea importului ţării noastre de produse electrotehnice pentru diverse ramuri ale economiei şi de materii prime pentru industria electrotehnică, se reduce sensibil în viitorii zece ani, faţă de volumele încă ridicate în prezent.

Repartizarea pe obiecte a investiţiilor necesare ţine seama de criterii obiective ca: specializarea întreprinderilor prin restrîngerea profilului de fabricaţie; stabilirea unor limite optime de dezvoltare; mărirea gradului de integrare a ramurii prin înfiinţarea de întreprinderi proprii de materiale, piese turnate, piese din mase plastice, accesorii şi organe de asamblare, componente radioelectronice etc.; amplasare teritorială justă ş.a.

S-au studiat indicatorii tehnico-economici ai noilor investiţii.

Cunoaşterea necesităţilor – bază a optimizării

Trebuie să subliniem faptul că oricît de clar ar gîndi în perspectivă electrotehnicienii noştri, oricît de bine ar fi informaţi despre tendinţele pe plan mondial, producţia nu poate fi optimizată decît în baza cunoaşterii exacte a nevoilor concrete de produse electrotehnice şi a cerinţelor tehnice impuse de dezvoltarea tuturor celorlalte ramuri industriale. Studiile întreprinse în prezent trebuie corelate foarte strîns cu prevederile celorlalte departamente şi ministere, care nu au detaliat însă în suficientă măsură necesităţile lor. Astfel, pentru a oferi numai cîteva exemple, ni se par slab dimensionate capacităţile de producţie destinate industrializării şi automatizării agriculturii, dintr-o insuficienţă a prevederilor pentru acest sector economic. Consecinţele anilor agricoli nefavorabili sînt prea cunoscute pentru a mai insista asupra imperativelor dimensionării corecte a eforturilor pe care trebuie să le pretindă agricultura.

Se poate remarca, de asemenea, faptul că ministerele nu studiază suficient nivelul tehnic al produselor electrotehnice pe care le necesită, astfel că se produc greutăţi în stabilirea ulterioară a acestor nivele. **Apreciem că astfel de necesităţi ar trebui studiate de beneficiari cu 3—5 ani înaintea prezentării cererilor ferme, deoarece cercetările în perioada de asimilare a unor produse, îndeosebi a celor de vîrf, durează relativ mult şi aceasta nu numai în cadrul economiei noastre.**

Un domeniu care se pare a fi fost insuficient aprofundat este cel al aplicaţiilor paşnice ale energiei atomice, aparatura din acest domeniu fiind de resortul industriei electrotehnice. Majoritatea prototipurilor au fost realizate de Institutul de Fizică Atomică al Academiei, iar studiile de conjunctură ale acestui institut au fost, pe de o parte, insuficient de aprofundate, iar pe de altă parte, nu s-au bucurat de o primire cît de cît entuziastă din partea întreprinderilor producătoare. **Prevederile actuale pentru deceniul următor cuprind preocupări în domeniul tehnicii nucleare, dar ele sînt departe de a avea la bază studii de conjunctură, care trebuie întocmite fără întîrziere.** Este posibil să rezulte un profil mai larg de produse, nu numai în domeniul aparaturii specifice, ci şi în cel al aparaturii conexe, în special în legătură cu producerea energiei electrice în centrale atomice, a căror asimilare în ţară se justifică pe deplin într-un viitor nu prea îndepărtat.

Diversificarea producţiei de materiale

Un specific al industriei electrotehnice moderne este acela al materialelor specifice, care constituie sursa, uneori unică, de progres în numeroase aplicaţii industriale. Este suficient să remarcăm că numai în domeniul dielectricilor se utilizează în prezent sute de sortimente în cazul dispozitivelor semiconductoare, majoritatea materialelor utilizate necesitînd să fie preparate cu o puritate cu totul deosebită, numită şi puritate „electronică". Or, asemenea preocupări, pe lîngă noutatea lor, impun existenţa cercetării şi a unei fabricaţii specifice, de natură chimică şi metalurgică.

Industria electrotehnică continuă să-şi creeze propriile sale întreprinderi de materiale electrotehnice ca, de exemplu, electroizolanţi, conductoare de bobinaj şi pentru cabluri, materiale magnetice metalice şi oxidice, ceramică electrotehnică, electrografit etc. Unor materiale clasice, cum ar fi cuprul electrolitic, li se cer în prezent condiţii suplimentare ca, de exemplu, lipsa de oxigen etc. Unele materiale vor trebui însă fabricate de industria chimică şi de industria metalurgică. Faptul că proprietăţile acestor materiale sînt foarte pretenţioase, complicînd procesele tehnologice utilizate în cazul aceloraşi materiale, dar cu destinaţie neelectrotehnică, la care se mai adaugă uneori şi necesitatea unor cantităţi relativ mici, face ca celelalte departamente să nu privească cu prea mult „entuziasm" sarcinile ce le revin pe această linie. Or, eforturile ce se cer, vor fi compensate pe deplin, prin economisirea unor mari sume de valută, care se cheltuiesc în cazul soluţiilor bazate pe import.

Este necesar, deci, ca **industriile chimică şi metalurgică, sprijinite de cercetarea proprie a departamentului industriei electrotehnice, să rezolve cu mai multă atenţie şi într-un termen mai scurt asimilarea de materiale: unele răşini şi lacuri, cauciucuri şi mase plastice electroizolante, fire şi ţesături de sticlă, dielectrici cloruraţi, inhibitori de coroziune, hîrtii şi cartoane electrotehnice, materii prime pentru ceramică, sticlă, ferite** etc. În mod deosebit se cere subliniată necesitatea producerii în ţară a tablei silicioase laminată la rece, cu pierderi reduse.

Menţionăm că aşa-zisele argumente legate de faptul că optimizarea fabricaţiei necesită producţii mai mari de materiale specifice decît cele solicitate pe plan intern, nu pot sta întotdeauna în picioare, avînd în vedere şi cerinţele pieţelor externe, care pot uşor absorbi surplusul ce s-ar crea, aducînd statului economii de sute de milioane lei valută anual.

O altă observaţie la adresa industriei electrotehnice constă în necesitatea organizării acesteia în aşa fel, încît să facă faţă cu mai mult succes livrărilor complexe. Cu excepţia unor instalaţii de automatizare, majoritatea beneficiarilor achiziţionează separat părţi ale instalaţiilor complexe pe care le necesită, iar din lipsă de specialişti îmbinarea acestora dăunează părţilor componente, care nu sînt utilizate la nivelul performanţelor garantate. Este de mare importanţă ca, în viitor, să se generalizeze sistemul livrărilor complexe, cu sarcini precise pentru întreprinderile care trebuie să le asigure.

Studii complexe de conjunctură

În domeniul satisfacerii cerinţelor populaţiei cu bunuri de consum electrotehnice, avem convingerea că studiile Ministerului Comerţului Interior nu sînt suficient de aprofundate, lipsind un sondaj ştiinţific privind solicitările populaţiei, corelat cu nivelul de trai, fără de care nu se pot aprecia corect tendinţele şi nivelele. **Studiile de conjunctură recent iniţiate la acest minister, ar trebui să se transforme într-o solidă metodă ştiinţifică, în stare să orienteze corect industria de bunuri de consum.** În ce priveşte industria electrotehnică, aceasta ar trebui să capete nu numai elasticitatea tehnico-economică de a se adapta la cerinţele comerţului, dar şi baza ştiinţifică de cercetare a produselor în cauză. **Înfiinţarea de centre de cercetare puternice, cu acest obiect, nu poate decît să vină în întîmpinarea soluţiilor ce se lasă încă aşteptate.**

Aceeaşi problemă a studiilor de conjunctură este acută şi pe planul comerţului exterior. Creşterea importantă a exportului de produse şi echipamente electrotehnice este obiectiv legitimă, cel puţin din două puncte de vedere. Mai întîi, este de observat că, pentru unele sortimente, piaţa internă este destul de mică, pentru nivelul unui volum de producţie optim din punct de vedere economic. Este evident că se pot fabrica în condiţii competitive, numai în serii mari sau foarte mari, produse cum sînt, în primul rînd, cele destinate largului public, precum şi produse de electronică industrială, calculatoare electronice şi chiar grupuri energetice de puteri mari şi tensiuni ridicate etc. În al doilea rînd, în produsele electrotehnice se înmagazinează o mare cantitate de inteligenţă proprie, mai mult decît în cazul multor altor ramuri industriale. În consecinţă, pornind de la acest punct de vedere, economia ţării noastre trebuie să facă paşi serioşi în direcţia creşterii în mai mare măsură a eficienţei exportului şi a folosirii forţelor de muncă cu nivel tehnic ridicat.

Cadre pe măsura cerinţelor

Cerinţele de nivel tehnic implică însă observaţii şi cu privire la necesarul de cadre de specialitate. Măsurile luate de Ministerul Învăţămîntului nu acoperă încă nevoile acestei ramuri industriale, pentru care (paradoxal) numărul de ingineri absolvenţi se prevede a fi în scădere în deceniul următor. **Se ştie însă că cerinţele cercetării proprii, ca şi acelea ale producţiei, impun creşterea şi nu scăderea numărului acestor cadre cu pregătire superioară.** Forţa unei naţiuni moderne constă, între altele, şi în numărul specialiştilor săi. De aceea, ni se pare că pregătirea de cadre superioare pentru industria electrotehnică constituie o problemă care impune încă de pe acum măsuri corespunzătoare.

În ce priveşte amplasarea noilor întreprinderi am specificat că, în general, s-a urmărit o politică social-economică justă. Totuşi, **ţinînd seama de specificul electrotehnicii, de numărul mare de specialişti necesari acestei industrii, apropierea întreprinderilor de centrele universitare trebuie să aibă o suficientă pondere în amplasarea acestora.** Mi se pare că în cazul Iaşului şi Clujului, se pot aduce încă importante corective, sub raportul menţionat.

Hotărîtor pentru epoca actuală, caracterizată printr-o revoluţie tehnico-ştiinţifică permanentă, este **nivelul tehnic al produselor, receptivitatea faţă de nou, viteza cu care ideile noi se materializează în producţie, în condiţiile unei permanente competitivităţi pe plan mondial.** Această realitate este deosebit de actuală, în special pentru electrotehnică, unde progresul tehnic are tendinţe mai rapide de-

(Continuare în pag. 10)

CUM GOSPODĂRIM APA POTABILĂ

ÎN CONDIȚIILE societății moderne, paralel cu diversificarea trebuințelor umane, cu sporirea gradului de confort, crește și consumul de apă, se lărgește aria ei de utilizare. Iată cum arată dinamica consumului de apă al orașului București:

Explicația	Unitate de măsură	Consum 1965		Consum 1966 *)	
		Total	Din care pt. uz casnic	Total	Din care pt. uz casnic
Consum anual pentru întreaga populație a orașului	mil. mc	159,0	60,6	175,4	66,9
Consum mediu anual pe cap de locuitor	mc	115,1	43,8	116,1	44,3
Consum mediu lunar pe cap de locuitor	mc	9,6	3,7	9,7	3,7
Consum mediu zilnic pe cap de locuitor	litri	320	121	323	123

*) Consumul pentru uz casnic s-a menținut la valori apropiate și în anul 1967.

Cifrele din tabel demonstrează că consumul total a crescut în mod absolut în perioada 1965—1966, cel destinat uzului casnic înregistrînd nivele sensibil apropiate.

Desigur, valorile prezentate nu sînt prin ele însele suficient de edificatoare în ceea ce privește locul pe care se situează din acest punct de vedere capitala țării noastre. Compararea lor cu consumurile înregistrate la Paris, de exemplu, scoate în relief faptul că în București s-a consumat în 1965 pentru utilizări casnice în medie pe locuitor cu 14 litri mai mult pe zi, iar pe lună cu 0,5 metri cubi. **Rezultă că în București consumul casnic mediu lunar de apă al unui locuitor este de 3 700 litri, în timp ce la Paris de 3 200 litri, ceea ce reprezintă un consum suplimentar de circa 500 litri, adică cu aproximativ 16% mai ridicat.**

Presupunînd că cantitatea de apă utilizată lunar de un locuitor în București ar fi egală cu nivelul consumului înregistrat la Paris, diferența de 500 litri consumați în plus reprezintă pierderi provocate de robinete și flotoare defecte sau neînchise din neglijență etc. Că lucrurile stau așa ne-o demonstrează și structura optimă a consumului de apă lunar înregistrat la Paris pentru un locuitor:

- **20 dușuri (20 x 40 litri) = circa 800 litri;**
- **10 băi (10 x 100 litri) = circa 1000 litri;**
- **WC-uri (30 zile x 20 litri) = circa 600 litri;**
- **spălatul rufelor = circa 200 litri;**
- **alte consumuri (30 zile x 15 litri) = circa 450 litri;**
- **pierderi la robinete, flotoare etc. = circa 150 litri.**

Dacă la Paris pierderile medii lunare de apă înregistrează pe locuitor circa 150 litri, în București cantitatea irosită atinge 500 litri. Catitatea medie de apă pierdută lunar în București de către un locuitor echivalează cu necesarul de apă al unei persoane pe 5—6 zile. Desigur, volumul pierderilor diferă de la o gospodărie la alta. De aceea, media pierderilor este, de multe ori, depășită substanțial. Spre ilustrare dăm cîteva exemple:

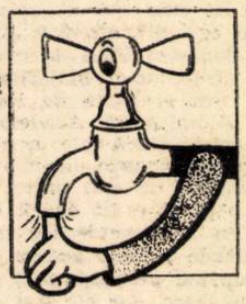

- **un robinet care picură des, consumă într-o oră circa 0,6—0,8 litri apă, ceea ce echivalează cu o pierdere de circa 500 litri într-o lună;**
- **un robinet prin care se scurge continuu un firicel de apă de grosimea unei mine de creion obișnuit provoacă, la fiecare 5 minute, pierderea a aproximativ un litru de apă adică 8650 litri lunar;**
- **un rezervor de WC defect, care se autodescarcă în momentul cînd este plin, irosește 180 litri pe oră, adică circa 130 000 litri lunar.**

E greu de depistat în fiecare moment cîte surse de risipă de acest gen există. Exemplele prezentate dau o imagine a pierderilor efective de apă pe care le pot provoca diferitele defecțiuni. Însumarea cazurilor de acest fel existente la un moment dat, ar da cu siguranță cifre de-a dreptul impresionante.

Dintr-un material întocmit recent de I.C.A.B. rezultă că aproape 7% din cantitatea de apă potabilă adusă în București se pierde datorită instalațiilor defecte. Cu ocazia unui control efectuat de curînd, s-a constatat că 30% din instalațiile pentru apă ale blocurilor nr. 4 din șoseaua Olteniței, nr. 33 din str. Sergent Nițu Vasile, R-14 din Berceni Sud, A-6 din Titan, P-8 din șoseaua Mihai Bravu etc. erau defecte provocînd pierderi mari de apă potabilă. Evident, răspunderea pentru asemenea situații, de-a dreptul păgubitoare pentru gospodărirea apei, o poartă atît locatarii din aceste blocuri, care nu anunță la timp defecțiunile apărute, cît și cei care, avînd obligația de a întreține instalațiile de acest gen, tergiversează repararea lor.

O măsură suplimentară, cu efect apreciabil, ar fi, după părerea noastră, organizarea unor echipe volante de instalatori, (din care, pe timpul vacanței, ar putea face parte chiar elevi ai școlilor profesionale și tehnice) cu sarcina de a depista locuințele cu instalații de apă defecte și de a le repara operativ contra unei taxe minime.

De asemenea, ținînd seama de faptul că datorită gradului de precipitații mai redus din acest an, debitul rîurilor din care se alimentează cu apă Bucureștiul a scăzut, se impune, paralel cu gospodărirea rațională a apei de către consumatori, **folosirea unei noi surse, suplimentare, de apă potabilă — puțurile de adîncime.** O serie de puțuri de acest fel, existente la **Fabrica de bere — „Grivița", Fabrica de țigarete — „București", Întreprinderea de morărit „Dîmbovița", Fabrica de conserve „Flora", Întreprinderea „Aurora", Studioul de filme „Alexandru Sahia" etc.** nu funcționează, întreprinderile și instituțiile respective continuînd să se alimenteze cu apă din rețeaua publică. **Ar fi bine dacă conducerile unităților citate ar lua, operativ, măsurile ce se impun pentru punerea în funcțiune a acestor surse de apă.**

Exemplele amintite, precum și calculele orientative prezentate, îndeamnă nu la o reflecție pasivă, ci la luarea unor măsuri operative ori de cîte ori se ivesc cazuri care pot să ducă la risipa apei. Gospodărirea cu grijă a apei potabile se impune, în egală măsură, atît pentru consumatori, cît și pentru cei care întrețin rețeaua prin care se distribuie acest lichid indispensabil vieții.

Ștefan ANDREESCU
economist

ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ

(Urmare din pag. 4)

unui drum cît mai scurt al materiilor prime spre prelucrare și în timpul prelucrării, a depozitării în condiții corecte și livrarea promptă a produselor finite, creează condiții pentru înlăturarea risipei de tot felul. În același timp, sînt necesare măsuri de îmbunătățire a tehnologiei de fabricație, care pot aduce o contribuție însemnată la micșorarea normelor de consum, a perisabilităților ș.a. În această direcție, un rol important revine laboratoarelor de cercetări uzinale, înființate pe lîngă fabricile mai mari din industria alimentară care, în colaborare și sub îndrumarea directă a Institutului de cercetări alimentare, trebuie să găsească metode de punere în valoare a importantelor rezerve ce mai există în domeniul utilizării materiilor prime și a materialelor.

Măsurile, indiferent de natura lor, trebuie să țină seama de situația concretă a fiecărei întreprinderi și să urmărească un singur obiectiv: reducerea sistematică a cheltuielilor materiale de producție, asigurarea unei eficiențe economice cît mai înalte.

ELECTROSTIVUITOARE ȘI MOTOSTIVUITOARE

elevatoare universale cu înălțime de ridicare mare, cu platformă, basculante și de tracțiune.

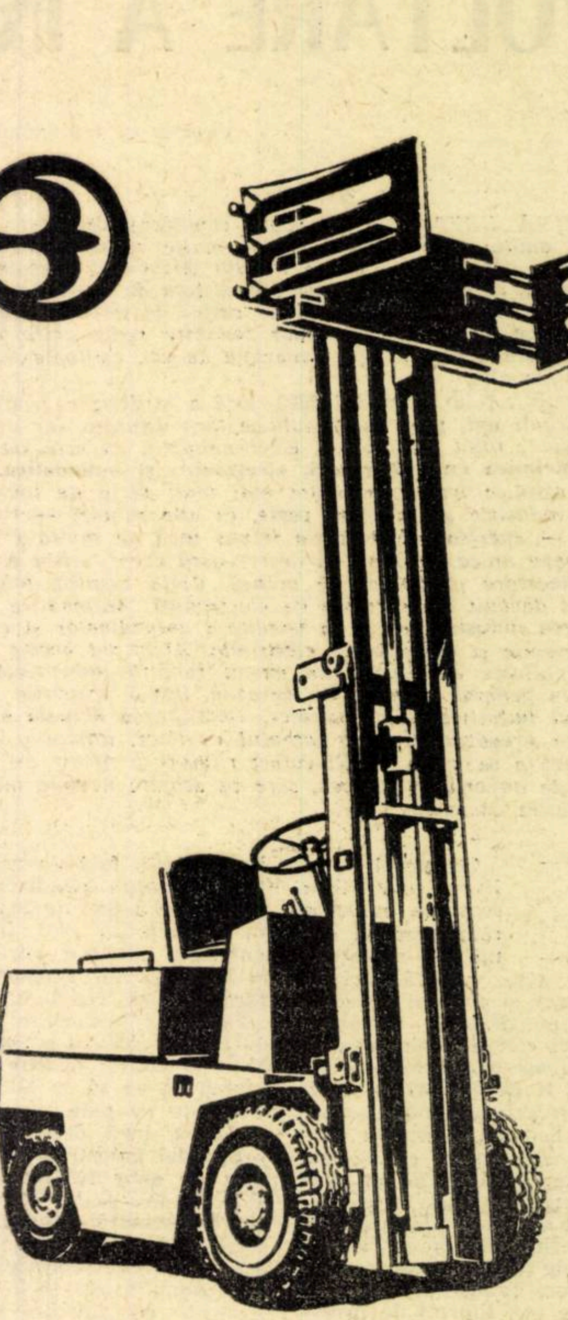

balkancar

- ELECTROSTIVUITOARE cu înălțime de ridicare mică
- PALANE ELECTRICE CU CABLU ȘI CU LANȚ
- BATERII DE ACUMULATOARE
- MOTOCICLETE ȘI BICICLETE CU MOTOR
- MOTOARE CU BENZINĂ ȘI DIESEL
- ECHIPAMENTE PNEUMATICE ȘI HIDRAULICE
- ANSAMBLE ȘI PIESE DE CUPLARE

Pentru mașinile marca BALKANCAR se asigură service și piese de schimb

Informații detaliate și oferte

BALKANCAREXPORT, R. P. BULGARIA
Sofia, str. Aksakov 5
Telefon: 88-53-21 Telex: 386
Telegr.: BALKANCAREXPORT SOFIA

PUBLICOM

PUNCTE DE VEDERE

RISCUL ȘI INCERTITUDINEA ÎN ECONOMIA AGRICOLĂ

(Urmare din numărul trecut)

Flexibilitate în conducerea și organizarea activității economice

CONDUCEREA și organizarea activității economice în agricultură sînt, în același timp, știință și artă. Agricultura, prin însuși specificul ei, necesită o abilitate deosebită din partea organizatorilor producției în adoptarea celor mai adecvate decizii, care să ducă la obținerea unor venituri mari și stabile. Nu este suficient ca organizatorul producției să dispună de resurse de producție (pămînt, alte mijloace de producție, forță de muncă, mijloace financiare etc.), ci el trebuie să știe să gospodărească economic aceste resurse, să adapteze producția sa schimbărilor care intervin în dezvoltarea generală a economiei naționale, a agriculturii și în relațiile acesteia cu celelalte ramuri din sfera producției și deservirii.

Drept urmare, flexibilitatea, supleţea este un atribut absolut necesar oricărui organizator modern al producției agricole. Prin flexibilitate se menține fluiditatea programului de producție, în cadrul căruia se pot produce schimbări referitoare la structura ramurilor de producție, la tehnica și agrotehnica folosită, în funcție de cele mai recente schimbări intervenite în acest domeniu.

Din acest punct de vedere, flexibilitatea nu se opune planificării de perspectivă, ci doar o completează, constituind în fond unul din mijloacele principale prin care are loc adaptarea la condițiile concrete ale indicatorilor orientativi stabiliți prin planul de dezvoltare în perspectivă. Flexibilitatea, deci, nu poate fi confundată cu jocul liber al structurii de producție, cu anarhia în producție sau cu bunul plac al unui organizator agricol. Stabilitatea condițiilor economice generale în care își desfășoară activitatea orice întreprindere agricolă socialistă asigură și stabilitatea (bineînțeles relativă) a planului de producție. Pe de altă parte, oricît ar părea de paradoxal, tocmai flexibilitatea este aceea care transformă prognoza în certitudine, deoarece ea reflectă condițiile concrete, de loc și de timp, în care se desfășoară procesul de producție. În acest concept, flexibilitatea se afirmă ca pîrghie de dirijare planificată în dezvoltarea unei agriculturi moderne.

Dintre cele mai importante forme ale flexibilității în economia agricolă menționăm: a) **flexibilitatea în timp;** b) **flexibilitatea cheltuielilor de producție** și c) **flexibilitatea producției.** Flexibilitatea în timp afectează în mod direct specializarea întreprinderii, concepută (din acest punct de vedere) ca o investiție de lungă durată. Fiecare întreprindere, răspunzînd unei nevoi sociale, se specializează în producerea unui produs sau a unui grup de produse agricole. Dar, după o perioadă mai lungă sau mai scurtă, nevoia socială la un produs sau altul se poate modifica, antrenînd cu sine și schimbarea specializării unor întreprinderi. În unele cazuri, ca în cel al întreprinderilor cultivatoare de cereale, plante tehnice etc. adaptarea la noua situație se poate face cu ușurință, flexibilitatea în timp fiind evidentă. Dar organizarea altor ramuri ca viticultura, pomicultura, creșterea animalelor presupune investiții mari și de lungă durată, care constituie un mare obstacol în calea flexibilității în timp. De aceea, amplasarea unor asemenea ramuri, cu investițiile aferente, trebuie făcută după o atentă chibzuință, pentru că ele micșorează flexibilitatea în timp a întreprinderii.

Experiența dezvoltării întreprinderilor agricole de stat din țara noastră oferă suficiente exemple de investiții care au intrat în conservare, din cauza schimbării orientării de producție a întreprinderii și a imposibilității adaptării vechilor investiții la noile condiții. În cazul investițiilor pentru creșterea animalelor, flexibilitatea în timp poate fi înfăptuită pe două căi: atît prin realizarea unor tipuri de construcții care pot fi adaptate creșterii diferitelor categorii de animale, cît și prin utilizarea cu prioritate a unor construcții mai ieftine, care necesită investiții mai mici și a căror eventuală abandonare în viitor nu ar produce pagube sensibile.

Nu mai puțină importanță prezintă flexibilitatea cheltuielilor de producție, ca mijloc de prevenire a riscului și incertitudinii. Se știe că mărimea cheltuielilor fixe, reprezentate în principal prin amortismente, este independentă de mărimea recoltei obținute. O atare situație poate prejudicia situația economică a întreprinderilor agricole în anii cu calamități naturale sau cu recolte scăzute. Organizatorul producției poate opune acestor forme de risc și incertitudine flexibilitatea cheltuielilor, prin stabilirea unui raport anumit (dependent de condițiile locale), între cheltuielile fixe și cele variabile. Este clar că, o dată ce cheltuielile fixe nu pot fi reduse, singura sursă de reducere o formează cheltuielile variabile, a căror contribuție este proporțională ponderii lor în totalul cheltuielilor de producție. Aceasta înseamnă că este necesară întotdeauna o proporționare a cheltuielilor fixe, pentru a da activității economice mai multă mobilitate și rezistență la risc și incertitudine, fără însă ca prin aceasta să limităm progresul tehnic în agricultură.

Flexibilitatea în producție are cea mai strînsă contingență cu dezvoltarea în perspectivă a întreprinderii și deci și cu flexibilitatea în timp. Supleţea în producție trebuie să permită organizatorului alegerea unor ramuri a căror includere în structura întreprinderii să dea posibilitatea adaptării programului de producție la noile condiții, rezultate din evoluția tehnică și a economiei. Un exemplu tipic în acest sens îl constituie tendința de corelare tot mai strînsă a cerințelor economiei naționale cu condițiile natural-economice locale, în vederea asigurării unei activități rentabile.

Supleţe în stabilirea prețurilor

UN SISTEM SUPLU de prețuri la produsele agricole poate reduce la zero influența negativă a incertitudinii climaterice, în timp ce rigiditatea prețurilor accentuează urmările economice ale condițiilor climaterice mai puțin favorabile în diferiți ani.

Trebuie spus de la bun început că fermitatea prețurilor de vînzare prezintă marele avantaj că — la un volum dat al producției marfă — permite cunoașterea din timp a veniturilor bănești pe care unitățile agricole urmează să le obțină din desfacerea producției marfă, dînd certitudinea dezvoltării lor economice. Dar această certitudine este valabilă numai în condiții climaterice constante de la un an la altul. Altfel, anii cu venituri mari alternează cu ani cu venituri scăzute, care creează evidente greutăți financiare. În anii cu recolte bogate și deci cu un volum mare de producție marfă, unitățile cooperatiste, de pildă, sînt înclinate să acorde un procent mai mic din producția netă pentru fondul de acumulare, deoarece în sume absolute acesta va reprezenta o valoare relativ mare. În anii cu recoltă scăzută, alocarea la fondul de acumulare a unui procent mare din producția netă afectează, uneori serios, fondul de consum, pe lîngă faptul că suma absolută va reprezenta o valoare mică. Deci, instabilitatea veniturilor duce la perturbări în însuși procesul de reproducție lărgită.

Introducerea unui sistem mai suplu de prețuri, mai ales la produsele care au cel mai mult de suferit de pe urma incertitudinii climaterice, nu înseamnă renunțarea la elementul lor de stabilitate, care deosebește esențialmente prețurile la produsele agricole în economia socialistă de cele din economia capitalistă. Ne gîndim însă că generalizarea sistemului practicat actualmente (dar introdus de-abia în ultimii ani), la unele produse legumicole și pomicole, potrivit căruia prețul de bază este corectat cu un element de conjunctură (± 10—20%), în funcție de condițiile concrete ale anului și zonei de producție în ceea ce privește producerea și valorificarea produsului respectiv, ar da o mai mare certitudine veniturilor. Un asemenea preț cuprinde elementul esențial în ceea ce privește caracterul ferm, deoarece prețul de bază (corespunzător producției de calitatea fixată) nu se schimbă, indiferent de modificarea condițiilor climaterice. Coeficientul de corectare a prețului de bază (în plus sau minus) în funcție de gradul de favorabilitate al condițiilor climaterice anuale dă o mai mare maleabilitate, supleţe activității economice a întreprinderii. Oricît ar părea de paradoxal, tocmai un asemenea sistem suplu de prețuri poate da stabilitate veniturilor și rentabilității unităților agricole. Deosebit de favorabilă ar fi influența unui asemenea sistem asupra veniturilor obținute de la cantitățile de grîu, porumb, sfeclă de zahăr, cartofi etc., adică tocmai de la principalele culturi ale agriculturii românești.

Desigur că efectele incertitudinii climaterice pot fi prevenite și pe alte căi, cum ar fi constituirea unui fond bănesc de rezervă mai mare în anii cu recoltă mai bună, care ar putea fi utilizat în anii cu recoltă mai slabă pentru diferite obiective economice. Aceasta ar presupune însă imobilizarea unor fonduri bănești și ar complica relațiile ce se impun din generalizarea principiului gestiunii economice proprii.

Asigurarea recoltelor și mijloacelor de muncă

RISCUL provocat de calamități naturale care se abat asupra culturilor, animalelor, construcțiilor, utilajelor etc. poate fi preîntîmpinat și redus prin sistemul de asigurare. Plata ratelor de asigurare de către producătorii agricoli reprezintă în realitate avansarea mijloacelor financiare corespunzătoare înlocuirii incertitudinii generate de risc, prin certitudine economică.

Cu toate acestea, pînă în prezent, în țara noastră nu există un sistem unic și unitar de asigurare a pagubelor de producție și a recoltelor. Asigurările de stat cuprind în momentul de față numai cooperativele agricole și gospodăriile populației. În întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii, care concentrează cea mai mare parte din tehnica agricolă și unde sînt depozitate cantități mari de combustibil inflamabil, nu se practică sistemul de asigurare. În întreprinderile agricole de stat sistemul de asigurare este întocmit într-o formă specifică, prin constituirea fondului de asigurare la nivelul Departamentului I.A.S. Acest fond, format din 40% din beneficiile planificate și cele realizate în limitele planului, și 30% din beneficiile peste plan (după ce s-au scăzut ratele pentru rambursarea creditelor privind mica mecanizare — în primul caz, și fondul de premiere — în cel de al doilea), este folosit pentru acoperirea pierderilor rezultate din calamități (totale și parțiale), prin scăderea acestor pierderi din cheltuielile de producție, astfel că nu afectează rezultatele finale ale I.A.S. Evaluarea calamității totale sau parțiale făcută de către o comisie de specialiști agricoli și bancari, are în vedere mărimea integrală a pierderilor provocate de calamitățile naturale.

Ni se pare însă că acest mod de „asigurare" împotriva calamităților nu este cel mai indicat, din următoarele considerente: acoperirea pierderii din calamitate nu reflectă întotdeauna efortul propriu al fiecărei unități. Fondul de asigurare se constituie numai pe seama unităților rentabile și de el beneficiază, de regulă, tocmai unitățile nerentabile. Aceasta înseamnă că o întreprindere cu calamități continui, totale sau parțiale, poate exista, „prospera", pe seama eforturilor depuse de alte întreprinderi, ceea ce contravine în mod flagrant principiilor gestiunii economice proprii. În al doilea rînd, modalitatea de acoperire a pierderilor contravine principiilor asigurării, făcîndu-se nu prin acordarea unei despăgubiri corespunzătoare pentru paguba suferită, ci prin reducerea cheltuielilor de producție.

În condițiile de față socotim că nu există motive speciale care să determine formarea unui fond centralizat de asigurare a I.A.S. împotriva calamităților. Putem afirma chiar că un asemenea fond contravine principiului gestiunii economice proprii: întreprinderea luptă contra riscului nu prin mobilizarea mijloacelor proprii, ci prin sprijinul altor întreprinderi. Cota-parte de beneficiu, afectată fondului de asigurare, ar putea rămîne în cadrul întreprinderii agricole de stat unde a fost creată și folosită pentru efectuarea unor investiții din mijloace proprii, practică ce ar urma să se generalizeze în condițiile unei gestiuni economice proprii depline. Prin aceasta (ca și prin introducerea sistemului de asigurare în I.M.A.), s-ar crea un sistem unic de asigurare pe întreaga agricultură, care ar putea sprijini în mai mare măsură producătorii agricoli în lupta lor neîncetată împotriva riscului.

În acest fel sistemul ar deveni nu numai unic dar și unitar (atribut esențial care îi lipsește în momentul de față). Dacă asimilăm (în mod convențional) sistemul acoperirii pierderilor din calamități în I.A.S., sistemului de asigurare din C.A.P., rezultă că în timp ce în I.A.S. sînt asigurate și livezile, precum și animalele tinere (sub 6 luni), în C.A.P. sistemul de asigurare nu cuprinde livezile (dar nici alte culturi) și nici toate speciile de animale ca, de pildă, păsările, albinele, iar la cele asigurate numai pe cele de la o anumită vîrstă (de regulă de la 6 luni). Este clar că, în asemenea condiții, sînt dezavantajate cooperativele agricole. Sau un alt exemplu. Sistemul de asigurare în C.A.P. cuprinde și alte mijloace de producție (de transport, unelte și mașini agricole etc.). Aceleași mijloace de producție în I.A.S. nu sînt nicidecum asigurate împotriva calamităților naturale. Această împrejurare, credem, ilustrează, o dată în plus, subiectivismul constituirii și folosirii fondului de asigurare: el este necesar, după cum vedem, numai pentru calamitățile aduse producției (culturi și animale care dau produse), care influențează îndeplinirea planului de producție și financiar, mărimea beneficiilor și deci a primelor. În schimb, cînd este vorba de distrugerea unor clădiri sau mașini agricole prin incendiu sau alte calamități nu este recuperată prin nimic, deoarece nu duce la micșorarea volumului de producție. Ba, mai mult, valoarea lor se scade din valoarea fondurilor fixe ale întreprinderii, micșorînd posibilitățile de reproducție lărgită, ceea ce, de asemenea, nu corespunde cerințelor principiului gestiunii economice proprii. De aceea, considerăm necesar ca sistemul asigurărilor de stat în agricultură să se caracterizeze prin unicitate și unitate.

Eficiența economică a asigurărilor este exprimată, în primul rînd, prin elementul de certitudine pe care o asigură unitățile agricole socialiste. Dar unitățile agricole plătesc sau trebuie să plătească această certitudine. De aici rezultă necesitatea determinării rentabilității asigurărilor pentru producători. În expresie globală, asigurarea este rentabilă atunci cînd ratele de asigurare plătite pe o anumită perioadă de timp acoperă primele de asigurare primite de către întreprindere, plus, bineînțeles cheltuielile de întreținere a aparatului de asigurare, precum și beneficiul întreprinderii de asigurare. În expresie matematică, limita rentabilității asigurărilor de stat în agricultură poate fi formulată prin următoarea egalitate:

$$Va \times \frac{R}{100} = \left(Va \times \frac{r}{100} \right) + Ch_a + B$$

în care Va = valoarea de asigurare a recoltei sau mijloacelor de producție.

$\frac{R}{100}$ = riscul (%) constatat pe o perioadă îndelungată de timp.

$\frac{r}{100}$ = rata asigurării, (la 100 lei valoare de asigurare)

Ch_a = cheltuielile pentru întreținerea aparatului de asigurare.

B = beneficiul întreprinderii de asigurare.

Făcînd abstracție de veniturile din asigurări care revin în mod direct întreprinderii de asigurare ($Ch_a + B$), condiția de rentabilitate a asigurării este:

$$r = R$$

Aceasta înseamnă că dacă riscul de mortalitate la junci este de 3,5%, iar valoarea de asigurare este recuperată integral prin intermediul primelor, rata minimă de rentabilitate a asigurării este de 3,5% (ea va trebui să fie însă mai mare pe seama lui $Ch_a + B$). Un asemenea calcul trebuie să stea la baza fundamentării ratelor de asigurare. Nu împărtășim punctul de vedere că în cazul în care $r > R$, producătorii agricoli n-ar trebui să-și mai asigure bunurile materiale, deoarece ar deveni propriile lor întreprinderi de asigurare. Fiind vorba de relații între organizații economice socialiste, fiecare avînd menirea ei bine precizată în ansamblul activității economice din agricultură, relațiile dintre întreprinderile agricole și cele de asigurare trebuie să se bazeze pe principiul cointeresării materiale, stimulînd unitățile de producție la extinderea asigurărilor, inclusiv a celor facultative sau prin abonament.

În această ordine de idei, considerăm că sînt necesare și unele perfecționări ale sistemului de asigurare în ceea ce privește valoarea de asigurare, îndeosebi la animale. Normele de asigurare prin efectul legii (obligatoriu) fixate în anul 1957 ni se par cu totul depășite. De pildă, norma maximă de asigurare pentru un taur sau vacă de rasă este de 1.200 lei. Chiar și normele de asigurare facultativă, fixate în 1967, sînt sub nivelul valorii reale: o vacă de rasă este evaluată la cel mult 2000 lei. Dacă însumăm norma de asigurare obligatorie în cea facultativă rezultă o valoare maximă de 3200 lei, ceea ce, în linii mari, ar corespunde costului unui animal pentru carne. Or, sistemul de asigurare (obligatorie și facultativă) nu face nici un fel de distincție între animalele de reproducție și animalele pentru carne. Criteriul de bază pentru diferențierea normelor de asigurare este vîrsta animalelor. Și acest criteriu este însă depășit.

Desigur că, la un anumit nivel de dezvoltare economică a cooperativelor agricole și ținînd seama de înseși posibilitățile financiare ale întreprinderilor de asigurare, au existat metode care să impună asemenea norme de asigurare și un asemenea criteriu de diferențiere a normelor de asigurare. Actualmente însă condițiile economice s-au schimbat și ele impun trecerea la un sistem de asigurare real, fundamentat din punct de vedere științific, avantajos atît pentru întreprinderile de producție, cît și pentru cele de asigurare. Această condiție este absolut necesară pentru crearea unui sistem unic și eficient al asigurărilor de stat în agricultură.

Conf. univ. ing. O. PARPALĂ

PROMOVARE MAI CONSECVENTĂ A PRINCIPI[...] MUNCII COLECTIVE ÎN CONDUCEREA ÎNTREPR[...]

EXPRESIE A ADÎNCIRII DEMOCRATISMULUI SOCIALIST în practica noastră economică, constituirea comitetelor de direcție reprezintă întruchiparea uneia dintre importantele măsuri cuprinse în amplul program de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale — munca și conducerea colectivă, principiu călăuzitor în întreaga activitate a organelor de partid și a organelor economice de stat — în întreprinderile și organizațiile economice de stat.

Corespunzînd pe deplin stadiului atins în dezvoltarea forțelor de producție și tendințelor progresului tehnic, naturii relațiilor noastre socialiste, cerințelor ridicării pe o nouă treaptă, superioară, a întregii activități economice, înlocuirea conducerii unipersonale cu conducerea colegială creează toate premisele pentru afirmarea puternică în practică a avantajelor muncii colective, ale îmbinării armonioase a capacității politice, economice și tehnice a cadrelor.

Sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, în baza Hotărîrii Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, în cursul lunii mai s-au constituit comitete de direcție în toate întreprinderile și organizațiile economice de stat; din ele fac parte peste 31 000 de membri, respectiv circa 22 000 cadre de conducere și specialiști, numiți de organele ierarhic superioare, precum și circa 9 000 de reprezentanți ai salariaților și președinți de sindicat.

Promovînd spiritul inovator în activitatea de conducere și planificare a economiei naționale, Hotărîrea privind înființarea comitetelor de direcție precizează cadrul legal, principiile de constituire și funcționare, precum și atribuțiile noilor organe de conducere, lăsînd la latitudinea lor să-și organizeze cît mai bine munca, în funcție de condițiile concrete în care se desfășoară activitatea întreprinderilor și organizațiilor economice, de specificul proceselor de producție, desfacere etc., de capacitatea și experiența cadrelor. *În fața comitetelor de direcție se deschide astfel un vast cîmp de lucru și de prospectare în timp, de utilizare a tuturor cuceririlor științifice pentru înzestrarea tehnică, pentru organizarea și conducerea activității unităților economice, pentru valorificarea cu eficiență maximă a materiilor prime, a potențialului tehnic și uman de care acestea dispun. Cunoscînd temeinic toate laturile activității unităților economice respective și avînd o largă viziune de perspectivă, comitetele de direcție vor putea rezolva problemele care apar, în contextul îmbinării armonioase a intereselor generale ale economiei naționale cu cele particulare ale colectivelor din întreprinderi, ținînd seama de sarcinile de moment, dar și de cele de viitor.*

Lărgirea atribuțiilor întreprinderilor — unitățile de bază ale întregii economii naționale — implică, totodată, o creștere considerabilă a răspunderii comitetelor de direcție și a fiecărui membru al acestora pentru orientarea adoptată, pentru metodele de muncă folosite și pentru rezultatele ce se obțin. Numai prin stabilirea unor obiective pe măsura potențialului tehnic și uman de care dispun și prin folosirea celor mai adecvate forme și metode de muncă pentru atingerea acestor obiective se va reuși să se sporească continuu eficiența economică. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, **„măsurile pe care le preconizăm în vederea perfecționării conducerii și planificării economice vor ridica spiritul de răspundere față de administrarea și fructificarea avutului obștesc, față de adoptarea hotărîrilor de care depind întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste".**

Numai printr-o muncă creatoare asiduă, entuziastă, efectuată în colectiv, cu maximum de responsabilitate din partea fiecăruia, prin înfăptuirea întocmai și la timp a soluțiilor stabilite și a măsurilor preconizate pentru atingerea acestor soluții, se pot realiza marile sarcini ce revin conducerilor întreprinderilor și organizațiilor economice de stat, iar comitetul de direcție poate fi considerat ca sinteză vie, dinamică, a capacității creatoare a colectivului de muncă pe care îl conduce.

COMPETENȚĂ, ELAN, INIȚIATIVĂ

FOARTE MULTE comitete de direcție, încă de la constituire, și-au orientat cu chibzuință munca, elaborîndu-și programe de lucru judicioase, în care au prevăzut analizarea și discutarea în colectiv a celor mai importante probleme de conducere din unitățile respective. Merită relevat că **în urma unor inventarieri amănunțite a problemelor ce se ridică în fața unităților, au fost reținute asemenea probleme majore și de mare actualitate cum sînt stabilirea și urmărirea aplicării unor măsuri tehnico-organizatorice pentru îndeplinirea ritmică și depășirea sarcinilor de plan pe anul în curs, analizarea stadiului acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii și măsurile ce se impun pentru intensificarea ei, folosirea deplină și rațională a fondului de timp de lucru, construirea și punerea în funcțiune la timp a noilor capacități de producție prevăzute în planul de investiții, asigurarea tuturor condițiilor în vederea aplicării noului sistem de salarizare și îmbunătățirea normării muncii, examinarea tuturor posibilităților și descoperirea de noi resurse pentru sporirea volumului de mărfuri oferite la export și pentru diminuarea volumului importurilor, adoptarea celor mai adecvate măsuri pentru pregătirea producției și a exporturilor pe anul 1969 etc.** De altfel, în multe din adunările de constituire a comitetelor de direcție, în care s-a analizat cu înalt spirit de răspundere activitatea economică a întreprinderilor și organizațiilor economice pe primele 4 luni ale anului, s-au făcut propuneri pentru înlăturarea cauzelor care generează greutăți și neajunsuri în realizarea producției planificate, în reducerea prețului de cost și sporirea acumulărilor, s-au arătat posibilități de punere în valoare a noi rezerve interne pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan, s-au scos în evidență domenii importante și probleme ce urmau să stea, pe prim plan, în atenția noilor organe de conducere.

Examinarea atentă a acestor propuneri și sesizări ale salariaților a permis multor comitete de direcție să-și orienteze mai bine activitatea, să dea prioritate problemelor majore de mai mare urgență.

Încă de la început, **numeroase comitete de direcție și-au limitat — cum era și normal — sfera de preocupări la principalele probleme de concepție ale conducerii, diferențiindu-și astfel clar competențele de cele ale conducerii operative.** În consecință, se evită dispersarea inutilă a preocupărilor comitetului de direcție în probleme neesențiale, în detrimentul celor importante, cu implicații profunde asupra gestiunii întreprinderii, suprapunerile de atribuții și competențe între conducerea colectivă și conducerea operativă, lăsarea unor domenii ale conducerii neacoperite, folosirea unor forme și metode de muncă greoaie sau neoperative, care să întîrzie adoptarea deciziilor cerute de necesitățile producției. Totodată, ținînd seama de necesitatea examinării temeinice, multilaterale, a problemelor supuse dezbaterii, ele au reținut pe agenda fiecărei ședințe de comitet una — maxim două asemenea probleme, care să fie în prealabil temeinic studiate în colective de lucru, eventual cu sprijinul unor specialiști din afara unităților.

Pentru ilustrarea modului cum își desfășoară activitatea asemenea comitete de direcție prezentăm programul de lucru pe trimestrul III al organului de conducere colegială de la Uzina de anvelope „Danubiana" din București.

Rezultă clar că în programul său de lucru comitetul de direcție și-a stabilit probleme de o deosebită importanță, că în ședințele de lucru se discută 1—2 probleme majore. De reținut că în practica acestui comitet de direcție s-a și încetățenit metoda ca la începutul fiecărei ședințe președintele să informeze întregul comitet asupra felului cum se îndeplinesc măsurile adoptate în ședința de lucru precedentă. Fiecare problemă este amplu analizată în colective speciale de studiu, conduse de un membru al comitetului de direcție, care răspunde de fapt, în cadrul sarcinilor sale de serviciu, de coordonarea serviciului (serviciilor) în competența căruia (cărora) intră rezolvarea respectivei probleme. Se evită astfel conflicte și interferări de atribuții între cadrele de conducere. La ședințe, sînt invitați și șefii de servicii și de secții interesați și care nu fac parte din comitet, ca și unii specialiști din uzină și minister, precum și delegați ai organelor locale de partid și de sindicat. În alegerea invitaților din uzină se ține seama de posibilitățile pe care le au aceștia de a aduce o contribuție de seamă la stabilirea celor mai bune soluții. Se urmărește, totuși, ca numărul celor invitați să nu fie prea mare, pentru a nu se îngreuna dezbaterile.

La discutarea fiecărei probleme sînt antrenați să ia cuvîntul toți membrii prezenți, inclusiv invitații, ceea ce permite să se formeze o idee corespunzătoare asupra căilor pentru soluționare, să se cristalizeze mai bine măsurile necesare. Totodată, prin participarea la discuții, are loc acel proces psihologic prin care fiecare își asumă responsabilitatea pentru soluțiile adoptate, garanție sigură că va depune toate eforturile pentru înfăptuirea măsurilor la stabilirea cărora și-a adus în mod direct contribuția. Pornind de la ideea că orice măsură, oricît de bună ar fi ea, nu are efecte dacă materializarea ei este lăsată la voia întîmplării, se prevăd termene precise de realizare, precum și cine răspunde de aceasta. Se ține seama, ca și în cazul studierii problemelor, de respectarea atribuțiilor conducerii și serviciilor. De asemenea, se urmărește să se încredințeze o sarcină unei singure persoane, știind că o răspundere „în doi" înseamnă de fapt lipsă de răspundere, „pasarea" ei de la unul la altul.

Ținînd seama de programele de lucru stabilite, foarte multe comitete de direcție au procedat în mod asemănător, analizînd multilateral problemele supuse dezbaterii și stabilind măsuri adecvate. Astfel, ca urmare a măsurilor stabilite de comitetul de direcție de la Combinatul chimic din Rîmnicu-Vîlcea, s-a reușit să se scurteze termenul de punere în funcțiune a fabricii de produse clorosodice, să se asigure o aprovizionare corespunzătoare cu materii prime și materiale etc. La Combinatul chimic-Făgăraș, la întreprinderea „Colorom"-Codlea ș.a., în urma aplicării soluțiilor preconizate în ședințele comitetelor de direcție, s-a îmbunătățit calitatea produselor și a scăzut nivelul cheltuielilor de producție.

PE CĂILE FORMALISMULUI ȘI RUTINEI

EXISTĂ ÎNSĂ și multe, mult prea multe întreprinderi și organizații economice în care comitetele de direcție nu și-au înțeles deloc sau în suficientă măsură menirea și atribuțiile. **Dînd dovadă de un intolerabil formalism, un număr destul de mare de comitete de direcție nu și-au întocmit nici măcar programe de muncă,** lăsînd ca lucrurile să se desfășoare la voia întîmplării sau, în cazul cînd și-au întocmit asemenea programe, le-au uitat încuiate în sertarele birourilor președinților comitetelor și ale celorlalți membri. Astfel au procedat comitetele de direcție ale Combinatului de celuloză și hîrtie-Suceava, Uzinei chimico-metalurgice-Zlatna, Întreprinderii de produse refractare din Alba-Iulia, Șantierului Naval-Giurgiu. Pentru a-și întocmi propriile programe de lucru, respectivele comitete, contrar spiritului Hotărîrii, au așteptat — și probabil mai așteaptă încă și acum — indicații din partea forurilor tutelare. Dacă pentru a cunoaște cum să-și organizeze activitatea, ce probleme importante sînt în întreprinderea pe care o conduc și cînd să le analizeze au nevoie de sprijinul altora, oricine își poate pune întrebarea — și pe bună dreptate — cum vor putea ele analiza și dezbate cu toată răspunderea problemele majore pe care le ridică gestiunea unităților? Desigur că în aceste cazuri nu este însă vorba de o atare in[illegible]competență — ar fi de altfel foarte grav[illegible] ci **numai** de o minimalizare a sarcinil[illegible] le revin — ceea ce este **aproape** la f[illegible] grav, dacă nu **chiar** la fel — și de un [illegible]malism dintre cele mai condamnabile.

Străină de spiritul Hotărîrii și de fapt de întregul program stabilit de partid pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale este și atitudinea acelor directori de întreprinderi și organizații economice care nu au convocat niciodată comitetul de direcție. Este necesar să se înțeleagă că de funcționarea acestui organ colectiv de conducere răspund toți membrii

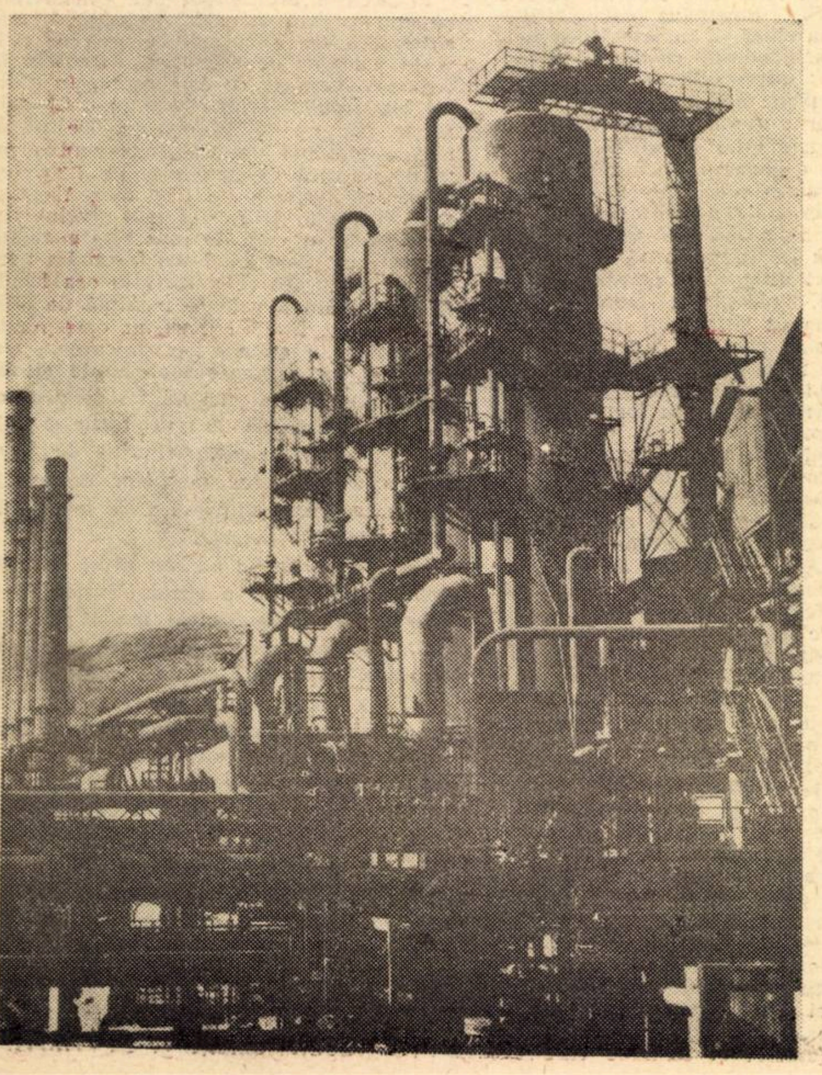

Furnale reșițene

LUI
DERILOR

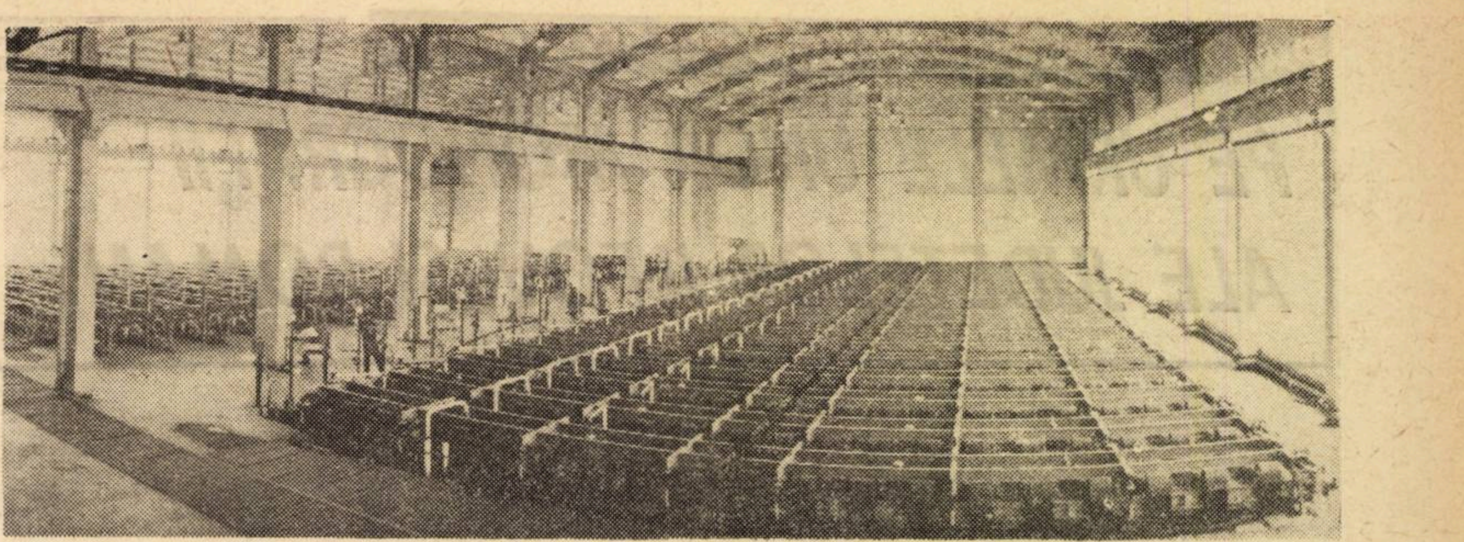

Combinatul chimic-Borzești. Instalația de electroliză cu catod de mercur.

…clusiv directorii, care îndeplinesc și …cția de președinte al comitetului, că între …nducerea colectivă și conducerea operativă …ebuie să existe raporturi firești, normale, …ganul de conducere operativă fiind sub…donat celui al conducerii colective.

Prin constituirea comitetelor de direcție, … formă de conducere colectivă, s-a urmărit … se cuprindă și să se rezolve mai bine …ultiplele probleme ale activității econo…ice, să se înlăture subiectivismul în luarea …eciziilor, să se fructifice experiența specia…știlor, a cadrelor valoroase din unitățile …onomice, înțelepciunea colectivului de oa…eni ai muncii. În Directivele cu privire la …erfecționarea conducerii și planificării eco…omiei naționale se subliniază pe bună drep…te că **„realitatea arată că oricît de capabil … priceput ar fi un conducător, el poate să …zolve în mod just problemele din sfera sa … activitate numai în măsura în care se …zuie pe experiența colectivului cu care lu…rează“.**

Dacă se cunoaște adevărul elementar că …ganul de conducere colectivă poate — prin …mponența sa și modul de lucru — să dea …le mai bune soluții complexelor probleme … apar în fața întreprinderilor și organiza…ilor economice, atunci fiecare director va …iuta sprijinul acestui organ, va depune …ate eforturile pentru ca activitatea condu…rii colegiale să fie cît mai fructuoasă ; pe … altă parte, și ceilalți membri ai comite…lor de direcție vor înțelege că ei au obli…ația de a-și spune cuvîntul în gospodărirea …nităților economice, că mandatul încredin…t — prin numire sau prin alegere — creea… datoria de a se interesa de buna desfă…urare a muncii organului din care fac parte.

În activitatea unor comitete de direcție …au constatat și asemenea lipsuri cum sînt **…discutarea“ în cadrul ședințelor de lucru … unor acte normative, supunerea spre dez…atere a unor studii elaborate în mod super…cial, sau nefinalizarea discuțiilor din co…itet cu hotărîri și măsuri concrete.** De …ildă, în ședința din luna iunie a comitetu…i de direcție al Întreprinderii de indus…ializare a laptelui din Șimleul Silvaniei …au citit o serie de hotărîri și instrucțiuni …ecent apărute. Apare cu atît mai nerațio…al acest procedeu de lucru, dacă se are în …edere că sarcinile prevăzute în planul uni…ții pentru semestrul I nu erau realizate, … activitatea întreprinderii nu este renta…ilă, că sînt și alte neajunsuri. Firesc ar fi …st ca în ședințele comitetului de direcție … se examineze multilateral și temeinic cau…le nerealizării planului, ale desfășurării …nei activități nerentabile și, pe această …ază, să se ia măsurile cele mai adecvate …entru lichidarea deficiențelor în gospodă…rea întreprinderii. Pe lîngă procedeul com…let neindicat, de a se consuma în mod inu…l timpul unor cadre cu funcții de răspun…ere și al celorlalți membri, în general foar… ocupați — cu citirea în colectiv a unor …gi și instrucțiuni — **îndepărtarea comitetu…i de direcție de la rolul și atribuțiile sale …rești nu poate avea decît efecte negative …supra gestiunii întreprinderii, precum și dis…reditarea membrilor acestuia în fața masei …e salariați.** Căci colectivul de muncă află, …ricît de discreți ar fi membrii comitetului, …e „activitatea“ pe care aceștia o desfășoară … cadrul ședințelor, vede „rezultatele“ aces…ei activități, compară preocupările comite…ului de direcție al întreprinderii lor cu cele …e altor comitete și își formează propria …pinie.

Aceleași efecte negative asupra gestiunii …treprinderilor, precum și asupra autorității …embrilor comitetelor de direcție, **provoacă …uperficialitatea în îndeplinirea sarcinilor.** …rezentarea unor materiale insuficient ela…orate, care nu permit să se formeze o ima…ine completă asupra problemelor puse în …iscuție și, cu atît mai puțin, să se adopte …otărîri și să se stabilească măsuri — așa …um s-a întîmplat în unele ședințe ale co…itetelor de direcție din cîteva întreprinderi … județele Ialomița și Arad — precum și …a discuțiilor asupra unor probleme …ante fără a se lua hotărîri și a se …abili direcțiile concrete, precise, în care să …e acționeze în viitor (ședințe ale comitetelor …e direcție ale unor întreprinderi din jude…ele Alba, Mureș și Sălaj s-au terminat fără …eo hotărîre sau fără stabilirea vreunei …uri), nu conduc și nici nu pot conduce …îmbunătățirea activității întreprinderilor …espective. Mai mult, ele au un caracter …ociv, constituind un rău exemplu pentru …olectivele de lucru, ca și pentru alții. Chiar și membrii respectivelor comitete de direcție capătă un sentiment de insatisfacție, devin — mai devreme sau mai tîrziu — nemulțumiți de irosirea timpului, încep să-și piardă încrederea în capacitățile proprii.

La cealaltă extremă a gamei deficiențelor ce se constată în activitatea unor comitete de direcție se află **încărcarea agendei acestora cu numeroase probleme, din care o bună parte sînt de domeniul conducerii operative** și, ca atare, distragerea atenției de la laturile esențiale ale activității unităților economice, **convocarea la intervale prea scurte a comitetelor de direcție** etc. De pildă, comitetul de direcție al Fabricii de țigarete din Sfîntu Gheorghe a ținut în decurs de 15 zile nu mai puțin de 6 ședințe de lucru ; comitetul de direcție al Uzinei mecanice navale-Galați a „dezbătut“ în ședința de lucru din luna iunie un număr de șase probleme. Cum era și firesc, și într-un caz și în celălalt au fost abordate în același timp și probleme de maximă importanță, dar și probleme secundare, sau care se rezolvă prin decizii cu caracter rutinier.

Includerea pe ordinea de zi a problemelor din a doua categorie a impietat asupra modului de rezolvare a primelor, întrucît membrii au avut un timp relativ mai scurt la dispoziție pentru discuții, au fost obosiți cu examinarea unor probleme mai mărunte și adoptarea deciziilor respective etc. Pe de altă parte, discutarea atîtor probleme într-un timp atît de scurt nu a permis o pregătire temeinică a studiilor supuse dezbaterii. Tocmai din aceste motive, **considerăm că e mai bine să se selecționeze un număr mai mic de probleme, dintre cele mai importante și mai actuale, care să fie analizate multilateral și apoi discutate în cadrul ședințelor cu toată responsabilitatea.** Orice pripeală, orice soluții provizorii au de regulă efecte contrare celor scontate.

În activitatea comitetului de direcție al Uzinei mecanice navale-Galați (și nu este unicul caz) remarcăm și **felul necorespunzător în care sînt împărțite sarcinile și responsabilitățile între membrii comitetului.** De pildă, pentru cele 3 studii pe care le-a elaborat serviciul de organizare a producției pentru a fi dezbătute în... două ședințe de comitet, coordonarea și responsabilitatea au revenit șefului serviciului plan, contabilului șef și, respectiv, directorului uzinei ; președintele comitetului sindicatului împreună cu delegații salariaților (deci, în.... colectiv) au răspuns de îndeplinirea unor sarcini încredințate șefului serviciului administrativ !

Interferența și suprapunerea de atribuții, ca și „pasarea“ de sarcini administrative președintelui comitetului sindicatului și delegaților salariaților sînt evidente. Ele nu sînt de natură să contribuie la îmbunătățirea muncii ci, bineînțeles, au efecte contrare.

Neinvitarea la ședințele comitetului a unora dintre membrii acestuia, inclusiv nepunerea la dispoziție din timp a materialelor ce vor fi dezbătute în cadrul ședințelor, așa cum s-a procedat la Direcția de drumuri și poduri din județul Ilfov și în alte întreprinderi și organizații economice, ni se pare un procedeu cel puțin bizar, nimeni neavînd dreptul de a împiedica pe cei ce răspund în colectiv și fiecare în parte să participe la ședințele comitetului, să ia parte la discutarea și soluționarea problemelor ce apar în activitatea unităților economice. Nu considerăm recomandabilă nici **transformarea ședințelor comitetului într-o largă adunare, prin invitarea unui număr exagerat de salariați sau a altor specialiști din afara unității,** așa cum a procedat Întreprinderea comercială a cooperativelor de consum-Buzău. Un număr de invitați de aproape 5 ori mai mare decît cel al membrilor comitetului, fără a fi neapărat nevoie de prezența lor, a impietat asupra bunei desfășurări a ședinței și a avut urmări negative asupra fundamentării și calității deciziilor adoptate.

Multe din deficiențele ce se constată în activitatea unor comitete de direcție ar fi fost evitate dacă acestea ar fi trecut cu toată hotărîrea la îndeplinirea uneia din primele sarcini — **elaborarea regulamentului propriu de funcționare.** Din lipsă de preocupare, din necunoașterea literaturii de specialitate, din cauza insuficientei îndrumări din partea forurilor tutelare etc., **foarte multe comitete de direcție nu și-au elaborat un asemenea regulament, instrument util în desfășurarea organizată și eficientă a muncii.**

UZINA DE ANVELOPE „DANUBIANA“. COMITETUL DE DIRECȚIE
PROGRAM DE LUCRU
trimestrul III/1968

	Problemele ce se analizează în ședința de lucru	Data la care are loc ședința	Cine prezintă referatul	Participă ca invitați: din uzină	Participă ca invitați: din afara uzinei	Obs.
1		2	3	4	5	6
1.	Informare asupra îndeplinirii măsurilor stabilite în ședința precedentă.	24.07. 1968	director general	— șef serviciu plan ; — șefi ateliere fabricație ; — șefi serv. mec. — energ.-ATM ; — șefi serv. aproviz.-desfacere — contabil., — financiar	—	-
2.	Analiza cheltuielilor materiale de producție și stabilirea de măsuri concrete în scopul reducerii lor.		director economic			
1.	Informare asupra îndeplinirii măsurilor stabilite în ședința precedentă.	03.08. 1968	director general			
2.	Informarea membrilor comitetului cu privire la modul de îndeplinire a planului pe semestrul I/1968, precum și a sarcinilor pentru semestrul II.		director general			
3.	Aprobarea proiectului de plan pe anul 1969 și stabilirea măsurilor tehnice și organizatorice necesare pentru realizarea planului pe 1969.		director economic	— șefii serviciilor plan, salariz., aprov., desf., financiar, mecanic ; — șefi secții fabricație.	Dir. Gen. a ind. organice	
1.	Informare asupra măsurilor stabilite în ședința precedentă.	20.08. 1968	director general	— șefi serv. plan, aprov., desf., salarizare, financ., mecanic, energetic ; — șefi secții fabricație		
2.	Analiza și aprobarea bilanțului uzinei pe perioada 1 ian.—30 iunie 1968 și stabilirea de măsuri corespunzătoare pentru creșterea eficienței economice a uzinei.		director economic			
1.	Informare asupra măsurilor stabilite în ședința precedentă.	27.09. 1968	director general			
2.	Analiza modului de elaborare și de aplicare a normelor de muncă pentru toate categoriile de salariați din uzină. Pregătiri în vederea trecerii la experimentarea noului sistem de salarizare.		șef organiz. producției și a muncii	— șefii tuturor serv. și sectoarelor uzinei.	Dir. gen. ind. organice	
3.	Analiza stadiului de execuție a fiecărui obiectiv din planul de investiții pe 1968.		Inginer șef investiții	— șef. serv. investiții, mecanic, A.T.M., — șefi ateliere fabricație.	Întrepr. de constr	

MINISTERE LIPSĂ LA APEL

ÎNCĂ ÎN ȘEDINȚELE de constituire a comitetelor de direcție au fost sesizate numeroase probleme, pentru rezolvarea cărora era absolut necesar sprijinul ministerelor tutelare. Cu toate că întreprinderile au solicitat acest sprijin (Uzina „Laminorul“-Brăila, Combinatul chimic-Borzești, Rafinăria din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, Întreprinderea de industrializare a laptelui-Bistrița și multe altele), iar problemele ce urmează a fi rezolvate sînt de maximă importanță pentru realizarea planului de producție, de investiții, de export, **direcțiile generale coordonatoare din ministere au făcut prea puțin sau nimic pentru a sprijini unitățile în soluționarea lor favorabilă.** Tergiversarea rezolvării unor asemenea probleme are efecte negative asupra gestiunii intreprinderilor, supra eficienței activității acestora.

★

BILANȚUL PRIMELOR 3 luni de activitate a comitetelor de direcție, deși perioada este extrem de scurtă, incluzînd și timpul de „rodaj“ al noului organ de conducere colectivă, dovedește pe deplin oportunitatea trecerii de la conducerea unipersonală la forma de conducere colectivă. **Dezbaterea și soluționarea în colectiv a problemelor majore ale activității unităților economice conferă deciziilor o calitate superioară, garanția că sînt cele mai potrivite în condițiile concrete din unitățile respective.**

Totodată, în pasivul bilanțului se înscriu multe neajunsuri, unele inerente oricărui început, dar multe avînd la bază rutina, formalismul, anchilozarea, racile care trebuie eradicate cît mai repede din viața întreprinderilor și organizațiilor economice.

N. HANEȘ
Fl. DUCA

PAGINI DIN ISTORIA GÎNDIRII ECONOMICE

PE URMELE UNOR MONOGRAFII ALE JUDEȚELOR ILFOV ȘI ROMAN

SE ȘTIE CĂ pe vremea cînd era inspector general de agricultură, Ion Ionescu de la Brad a elaborat și tipărit, între altele, trei mari lucrări monografice privind situația social-economică a trei județe ale țării: Dorohoi (1866), Mehedinți (1868) și Putna (1869).

În 1889, S. P. Radianu ne informează că Ion Ionescu i-ar fi mărturisit atît lui cît și lui George Esarcu că „lucrase și studiul asupra județului Iași, dar [că] împrejurările nu i-au [mai] permis să-l publice"[1]). Informația a fost preluată de cercetătorii de mai tîrziu și ea persistă în literatura de specialitate pînă astăzi. Știrea însă nu are nici un temei documentar. Ceea ce se poate atesta cu izvoare sigure este faptul că Ion Ionescu, în afară de cele trei monografii de județe amintite, a început să lucreze, nu una, ci două asemenea monografii.

ÎN nr. 6, adică pe luna iunie din 1869, al publicației lunare editate de însuși Ion Ionescu, **Gazetta satelor,** apărea o notă, evident întocmită de editor, la rubrica „Cronica agricolă din țară" în care citim: „În fiecare an inspectorul general de agricultură este dator a face studia unui județ din punctul de vedere agricol, comercial, industrial și statistic. Județul Ilfov este decis a fi studiat în anul acesta. Sub tipar s-a dat ordin a se pune studia județului Putna, făcută în anul trecut".

Informația din nota citată este exactă și confirmată de alte numeroase surse[2]). Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice înainta Ministerului de Interne la 3 iunie 1869 adresa nr. 4108 cu următorul cuprins:

„DOMNULE MINISTRE,

Domnul Ionescu, Inspectorul general de agricultură, avînd însărcinarea de a face în anul curent studiul și descrierea județului Ilfov, din punctul de vedere agricol, comercial, industrial și statistic;

Vă rog, Domnule Ministre, să binevoiți a-l da toate noțiunile necesare asupra statisticii județului spre a se inlesni în lucrările ce are a face..."

Cererea aceasta face parte din lucrările obișnuite de procedură, întreprinse de ministerul sub egida căruia activa Ion Ionescu de fiecare dată cînd se pregătea un studiu ca cel arătat.

Ministrul de interne trimite adresa mai sus-redată Oficiului Central de Statistică, care la rîndul său, pe baza avizului favorabil dat de Comisia centrală de statistică, propune ca Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice să ceară lui Ion Ionescu o listă de ce anume date statistice are nevoie „spre a i se da în urmă cele de care dispune oficiul statistic". Propunerea este acceptată și în acest sens se și răspunde ministerului solicitator la 5 iunie 1869.

Nu cunoaștem deocamdată lista cerută. Indicații sau însăși lista ca atare credem că au fost totuși trimise. Două alte documente fac dovada concludentă. Ambele sînt datate la timp de o săptămînă după adresa pomenită, sînt adresate unor organe în subordinea Ministerului de Interne și fac parte din contextul răspunsului pozitiv dat de acest minister la adresa respectivă.

Primul document îl constituie adresa nr. 8826 din 10 iunie 1869 a Ministerului de Interne către primarul orașului București și are următorul conținut:

„D-LUI PRIMAR DIN BUCUREȘTI

Prin adresa sub nr. 4108 Domnu Ministru al Comerțului, Agriculturii și Lucrărilor Publice face subsemnatului cunoscut că Domnul I. Ionescu Inspectorul general al agriculturii este însărcinat să alcătuiască în anul acesta statistica județului Ilfov și pentru că capitala București cade și face parte din acest județ, am onoarea a Vă ruga ca să binevoiți a înlesni Domnului Ionescu toate mijloacele spre a-și procura datele statistice privitoare la capitală de care va avea nevoie și pe care le va reclama de-a dreptul de la impegații Primăriei".

Cel de-al doilea document reprezintă adresa nr. 8830 din 10 iunie 1869, a aceluiași minister, trimisă prefectului județului Ilfov, în care, după o introducere similară cu cea de mai sus, se scrie:

„Am dar onoarea a Vă invita ca să dați ordin D-lor subprefecți a înlesni D-lui Ionescu mijloacele de a-și procura datele statistice și a invita pre Domnii primari din comunele rurale spre a-i da întru aceasta tot ajutorul cuvenit. **O să aibă nevoie Domnul Ionescu și de tot materialul statistic adunat cu ocazia recensămîntului din 1859 care se află în arhiva Prefecturii și sînteți invitați a pune în regulă aceste lucrări la dispoziția sa spre a le putea controla în trecerea sa prin sate".**

Adrese cu un conținut similar au fost trimise primarului din Oltenița, Comitetului Sanitar din Capitală și Prefecturii Poliției Capitalei. Avem informații documentare că cel puțin unele din aceste organe au și dat curs ordinului primit.

Activitatea aceasta de pregătire a lucrărilor monografiei județului Ilfov este însă brusc întreruptă. Conform unei decizii ministeriale, Ion Ionescu este trimis la Craiova să organizeze expoziția economică regională, prevăzută a se deschide la 1 septembrie a aceluiași an, și, concomitent, să asiste la examenele de sfîrșit de an ale elevilor Școlii de agricultură de la Balta Verde (de lîngă Craiova). În cursul lunii iulie 1869, este însă întrerupt și din această activitate, fiind propus să plece neîntîrziat ca șef al delegației române la Congresul Internațional de Statistică de la Haga, care urma să se deschidă în primele zile ale lunii septembrie 1869[3]).

Ideea elaborării monografiei județului Ilfov nu este însă părăsită. Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice solicită Ministerului de Interne la 15 ianuarie 1870 același sprijin pentru Ion Ionescu în vederea elaborării monografiei județului Ilfov.

Animozitățile create în jurul lui Ion Ionescu și a cercurilor politice care-l susțineau au crescut la finele anului 1869 și începutul anului 1870. Ele au răbufnit în mod public și în Parlament. Se ajunge la situația că în februarie 1870, la propunerea unui deputat, postul de inspector general de agricultură este suprimat din buget. În aceste condiții continuarea muncii la întocmirea monografiei județului Ilfov este practic imposibilă.

În nr. 6, din iunie 1870 al revistei **Gazetta satelor** Ion Ionescu nota: „În patru ani s-au studiat patru județe, cîte unul în fiecare an și s-au și tipărit trei: Dorohoiul, Mehedinții și Putna. Județul Ilfov este în studiu. Studiul însă s-a întrerupt prin suprimarea din buget a postului de inspector general de agricultură".

ÎN ANII care au urmat desființării postului de inspector general de agricultură, preocupările lui Ion Ionescu au fost îndreptate spre alte probleme, în special spre organizarea și activitatea fermei create de el pe terenul lui de la Brad. Nu într-atît însă ca să dea cu totul uitării munca la monografiile de județe. Nu mai avea poziția în ierarhia vieții administrative de stat cum o avusese cu ani în urmă. Ca atare și posibilitățile de informare și de deplasare pe teren erau de astădată cu totul restrînse. Găsește destule resurse de energie pentru ca totuși să continue munca în această direcție, fie și cu mijloace personale. Astfel, la începutul anului 1874 el trimite Președintelui Consiliului de Miniștri următoarea cerere:

16 ianuarie 1874

„DOMNULE PREȘEDINTE,

Văzînd că nimeni nu continuă studiu țerei din punctul de vedere economic, financiar, agricol și comercial și că am rămas numai cu studiele făcute de mine asupra județelor Dorohoi, Mehedinți și Putna, m-am decis a face studia județului Roman.

Întreprinderea mea este cu atîta mai dificilă cu cît n-am îndemanerele ce le aveam cînd ocupam funcțiunea de inspector de agricultură.

Cu toate acestea, dacă domnia voastră ați bine voi a-mi da ajutor, nu bănesc, ci numai ordinele necesare din partea tuturor Miniștrilor spre a mi se pune la îndemînă toate informațiunile și datele statistice cîte se găsesc la diferitele autorități, și a mi se da tot concursul lor, eu aș putea face studiul județului din toate punctele de vedere.

De aceea, cu tot respectul vin a vă ruga să-mi dați voie a studia acest județ, și dacă veți crede că studiul acesta poate fi de vreun folos pentru țară, apoi dați și ordinele necesare spre a fi secundat de autorități în această privire...".

Binevoiți, Domnule Ministru, a primi expresiunea deosebitei mele considerațiuni.

I. IONESCU

Domniei sale

Domnului președinte al Consiliului de Miniștri din România".

Cererea este examinată în ședința Consiliului de Miniștri din 23 ianuarie 1874, luîndu-se hotărîrea de a se trimite spre rezolvare Ministerului de Interne. La 25 ianuarie 1874, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri înaintează documentul Ministerului de Interne, care, avizînd favorabil cererea lui Ion Ionescu de la Brad, dispune pregătirea formalităților de rigoare. Avem cunoștință, bunăoară, de adresa nr. 1772 din 1/13 februarie 1874 către prefectul județului Roman, în care, după ce se anunță hotărîrea luată de Ion Ionescu de la Brad, se dau următoarele dispoziții:

„Ca să poată întreprinde cu folos acest studiu interesant are trebuință (Ion Ionescu — n.n.) de tot concursul autorităților comunale și administrative din județul care vă este încredințat; prin urmare domnia voastră, ca reprezentant al guvernului sînteți invitat a interveni pe lîngă fiecare autoritate, spre a înlesni toate mijloacele domnului Ionescu, în limitele legilor, pentru a-și procura exact toate informațiunile privitoare studiului economic, ce va întreprinde".

În aceeași zi, Ministerul de Interne comunica lui Ion Ionescu de la Brad:

„În urma petițiunii ce ați adresat domnului președinte al Consiliului de Miniștri și care s-a recomandat Ministerului de Interne, subsemnatul pe d-o parte a dat ordine domnului prefect din județul Roman a interveni pe lîngă toate autoritățile județului spre a vă procura exact toate informațiunile de care puteți avea trebuință în alcătuirea studiului economic ce veți întreprinde în privința județului Roman, iar pe de altă parte se simte mulțumit că poate, cu această ocazie, să vă dea tot concursul guvernului pentru această întreprindere, atît de folositoare țării noastre în toate privințele".

Ce a urmat după aceea deocamdată nu cunoaștem. Cercetările ulterioare vor putea, neîndoielnic, aduce noi date în legătură cu aceasta.

dr. Gh. DOBRE

1) S.P. Radianu, Județul Bacău. Studiu agricol și economic, Buc. 1889, pag. 12—13.

2) Toate datele și informațiile inedite folosite în acest articol au fost culese de noi din materialul documentar cercetat la Arhivele Istorice Centrale din București.

3) Vezi articolul din „Viața economică" VI. nr. 25 din 21 iunie 1968.

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971-1980

(Urmare din pag. 5)

cît în cele mai multe dintre ramurile industriale. În ultimii ani, în industria noastră electrotehnică, prin licențe de nivel, s-au realizat produse cu performanțe tehnice ridicate, cum sînt dispozitive semiconductoare, locomotive electrice și Diesel-electrice, televizoare, micromașini, elemente de automatizare, întrerupătoare de înaltă tensiune, echipamente de telecomunicații. De asemenea, pe bază de gîndire proprie, s-au realizat multe produse competitive, cum sînt mașini electrice, agregate de sudură, transformatoare, radioreceptoare etc., multe dintre acestea exportîndu-se.

Deși cumpărarea de licențe va continua, trebuie să spunem că cele achiziționate încep să se învechească, că trebuie depuse eforturi însemnate pentru a menține pasul cu tehnica mondială. Nu întîmplător unele produse electrotehnice, concepute în urmă cu cîțiva ani, se prezintă slab față de cerințele actuale ale industriei și exportului. Există preocupări de modernizare a acestora, dar ritmul realizărilor nu este încă satisfăcător. **De aceea se impune ca dezvoltarea tehnică proprie, destinată menținerii industriei noastre la nivel mondial, să se facă după un vast program detaliat, printr-o amplificare mai accentuată a rețelei de servicii tehnice, laboratoare și unități de cercetare ale ramurii, cu un program de activitate foarte minuțios analizat.**

Este un fapt bine cunoscut că fără cercetare proprie nu se poate asigura nici măcar o umbră de independență economică. Organizarea unei cercetări eficiente necesită însă eforturi financiare, dar care vor fi răsplătite prin valorificarea rezultatelor cercetării. Se știe că în țările avansate din punct de vedere industrial, crearea unui post de cercetare necesită o investiție de 30.000 dolari pentru asigurarea bazei materiale, în timp ce, în construcția de mașini, aceasta nu depășește 10.000 dolari.

În mod deosebit, utilajele pentru standurile de probă din domeniul curenților tari, ca și utilajele de laborator și aparatura de măsură pentru toate subramurile electrotehnicii, sînt scumpe și nu întotdeauna ușor de procurat. **Dotarea actuală a laboratoarelor uzinale și, în special, a institutelor și centrelor de cercetare, trebuie foarte serios îmbunătățită.** De asemenea, numărul de cadre dirijate către acestea trebuie să crească într-un ritm anual de cel puțin 4—5 ori mai mare față de situația actuală. Menționez că un cercetător nu se poate forma mai devreme de 5—6 ani și dacă dorim ca cercetarea să fie pregătită a face față necesităților viitorului deceniu, atunci ea trebuie înzestrată **de pe acum** cu forțele umane de care va trebui să dispună, capabile nu numai numeric, ci prin posibilitățile reale de creație să satisfacă cererile industriei.

Atenție sporită problemelor cercetării și dezvoltării

Țările cu o industrie puternică cheltuiesc cu cercetarea și dezvoltarea pînă la 4% din venitul național. Ponderea pe ramuri este însă diferențiată, iar industria electrotehnică cheltuiește, în acest domeniu, pînă la 15% din cifra de afaceri a ramurii. Prevederile provizorii pentru deceniul 1971—1980 vin în întîmpinarea acestei necesități, prin dezvoltarea unei întregi rețele de cercetare în industria electrotehnică, cu o sporire însemnată a cheltuielilor destinate cercetării și dezvoltării. **Numai baza materială în acest domeniu se prevede să crească, față de 1970, de două ori în 1975.**

Cheltuielile de cercetare și dezvoltare vor reprezenta pînă la 6% din totalul cheltuielilor de producție. Apreciem însă că merită a fi examinate noi posibilități de creștere a ponderii cercetării în totalul cheltuielilor de producție și o intensificare a acesteia în perioada 1976—1980, deoarece nu întrevedem posibilitatea unui ritm tehnic fără eforturi dimensionate pe măsura obiectivelor propuse. Orice subapreciere actuală se va răsfrînge negativ cu multă intensitate și orice măsuri de remediere nu pot reflecta rezultate pozitive mai devreme de 5—8 ani din momentul luării unei hotărîri.

Dacă ne comparăm cu alte țări, vom constata că industria noastră electrotehnică deține forțe de concepție mai reduse, raportîndu-se la producția dată. **De aceea, se impune ca industria să găsească noi forme pentru atragerea cadrelor din învățămîntul superior la cercetarea necesară industriei electrotehnice.** Menționăm însă că baza materială a laboratoarelor din institutele tehnice nu permite în prezent și nici în viitorul apropiat ca, în cadrul acestora, să se efectueze lucrări la scara necesităților reale ale industriei. **După părerea noastră, ar fi util să se găsească noi forme de conlucrare între rețeaua de cercetare a industriei electrotehnice și catedre, cu folosirea de către acestea a bazei materiale din institutele de cercetare.**

Planurile tehnice existente cuprind aproape 500 grupe de sortimente care vor forma obiectul activității de cercetare și dezvoltare. **Consider însă că trebuie dozată o parte importantă a cercetării pentru domenii care vor căpăta, fără îndoială, o mare arie de aplicabilitate în jurul anului 1980.** Amintesc dintre acestea criogenia și supraconductivitatea, magnetohidrodinamica, pilele de combustie, echipamentele cu lasere, calculatoarele miniaturizate, tracțiunea cu pernă de aer etc.

În vederea asigurării eficienței cercetării, vor trebui întocmite planuri detaliate de valorificare a rezultatelor cercetării, cu sarcini ferme pentru elaboratori și pentru industrie, știut fiind că, la nivelul industriei noastre electrotehnice, studiile preconizează că fiecare leu investit în cercetare poate aduce 14 lei beneficii în industrie, în următorii 10 ani de la terminarea cercetării.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că în afara considerentelor subliniate, există numeroase alte aspecte tehnice și economice care așteaptă să fie aprofundate în perioada imediat următoare, poate în cel mult un an, pentru a asigura, în deplină cunoștință de cauză, pregătirea desăvîrșită a dezvoltării armonioase și înfloritoare a societății socialiste românești din deceniul 1971—1980.

DELIMITAREA RAMURII ȘTIINȚĂ ÎN DOMENIUL ECONOMIEI

IN CONDIȚIILE CREȘTERII RAPIDE a volumului activităților de cercetare științifică, în strînsă interdependență cu nevoile practicii, capătă importanță definirea și delimitarea noțiunii de sferă de cercetare ca domeniu distinct al activității sociale, ca ramură a economiei naționale, cu un loc precis în diviziunea muncii sociale.

Această delimitare reliefează importanța și rolul științei ca factor al dezvoltării și implică stabilirea rețelei de cercetare și structura acesteia după tipurile de unități cuprinse, evaluarea cheltuielilor pentru știință și calculul eficienței cercetării, formele de colaborare cu diferitele unități economice și sociale, precum și stabilirea răspunderilor pentru punerea în valoare a rezultatelor științifice obținute ș.a.

În cele ce urmează ne vom limita la unele aspecte privitoare la însemnătatea și delimitarea ariei activității de cercetare științifică în domeniul economiei.

● Practica economică și cercetarea

DEZVOLTAREA conștientă, planificată a economiei noastre socialiste, pe baza utilizării pe scară largă a științei, imprimă ansamblului activităților desfășurate în economia națională un caracter științific. Faptul că activitatea practică, armonizată și direcționată științific prin planurile economice de dezvoltare, utilizează curent rezultatele științelor, între care științele economice ocupă un loc de seamă, a creat — normal — o strînsă interdependență între activitatea economică practică și cercetarea științifică. Această corelație își găsește și o reflectare organizatoric-administrativă. Astfel, în cadrul instituțiilor economice centrale — cum sînt ministerele, comitetele de stat — au fost create formații de cercetători sau documentariști și, în ultimul timp, institute de cercetări care să servească necesitățile de ordin științific economic ale acestora în activitatea de înfăptuire a politicii economice elaborate de partid și de stat. Formații mai restrînse, cu același scop, au luat ființă și în cadrul unor ministere pe ramuri ale producției materiale. Realitatea ne arată însă că aceste formații de cercetători sînt încă nesatisfăcătoare, acoperă un cîmp relativ restrîns față de nevoi. Pentru a obține o rețea dezvoltată și diversificată în științele economice este necesară o justă înțelegere a delimitării **activității de cercetare și a sferei ei de activitate practică economică** directă sau de aplicare a politicii economice.

● Delimitări necesare

MAI PERSISTĂ în această direcție o identificare nejustificată între activitatea economică și cercetarea economică, determinată de faptul că și prima poartă un caracter științific. Activitatea economică nu exclude cercetarea ci, dimpotrivă, o solicită foarte intens, dar nu se identifică cu ea. O strictă delimitare între activitate și cercetare, însoțită și de măsuri organizatorice adecvate, prin crearea de unități sau colective care s-ar consacra activității de cercetare, vor fi de natură să elimine o serie de lipsuri privind conducerea și planificarea economiei.

Fără îndoială că dintre economiștii care-și desfășoară activitatea profesională în diferite organe economice de stat se pot afirma și s-au afirmat oameni de știință valoroși, așa cum este posibil ca dintre economiștii care lucrează în cercetare nu toți să se afirme ca cercetători valoroși. Cu toate acestea, tocmai în vederea bunei specializări în profesia exercitată pledăm pentru o demarcație corespunzătoare între **economistul cercetător** și **economistul practician.**

Deosebirile semnalate se explică și prin modalitățile diferite ale preocupărilor. Atît economistul cît și cercetătorul economist servesc activitatea economică, însă în moduri diferite. Ca urmare a exercitării profesiei, ei au și moduri diferite de a gîndi și a raționa, stăpînesc metode diferite de lucru. Economistului practician atenția îi este atrasă de aplicare, de acțiunea practică de unde o mai mare capacitate de finalizare, o înclinație de a sesiza, în anumite limite, ceea ce practica are nevoie de la știință. Economistul cercetător stăpînește mai bine metodele investigației și analizării faptelor pentru desprinderea cauzelor și direcțiilor obiective ale dezvoltării.

Desigur, aceste delimitări nu se pot absolutiza și nu pot pleda pentru ruperea teoreticienilor de practică sau a practicienilor de teorie. Ele trebuie să constituie baza organizării unei **colaborări fructuoase,** bine orientate și cu sarcini precise, aceasta fiind de altfel o expresie a strînsei legături între știință și practică.

Traducerea în fapt a sarcinilor cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, organizării științifice a muncii presupune ca, alături de economiștii cu funcții determinate în activitatea economică practică, să activeze și formații de cercetători. În afară de întărirea actualelor colective de cercetare din cadrul ministerelor și cuprinderea lor în forme organizatorice adecvate, considerăm că formarea centralelor industriale, creșterea rolului și atribuțiilor întreprinderilor necesită formarea unor colective de cercetare și pe lîngă aceste unități.

Fără îndoială aceste formații de cercetare, tocmai pentru a sublinia caracterul activității pe care o vor desfășura, vor fi înglobate în **ramura știință,** indiferent de poziția lor administrativ-financiară față de rețeaua de cercetare.

● Implicații legate de modernizarea sistemului informațional

UN LOC DEOSEBIT îl ocupă în prezent în știința economică aplicarea metodelor moderne de calcul și analiză, legate de tehnica de calcul, electronică și cibernetică. Lucrările efectuate în acest domeniu constituie o direcție de bază a lărgirii sferei cercetării economice, motiv pentru care organizarea și orientarea trebuie să se facă strîns legat de dezvoltarea științelor economice. Aplicarea acestor metode aduce modificări substanțiale sistemului informațional ca parte componentă a conducerii economiei naționale. Sistemul informațional modern organizează pe scară largă mijloace de investigație asupra unor aspecte de seamă ale dezvoltării sociale. Investigarea statistică și de plan pentru nevoile conducerii economiei naționale pune într-un mod nou problema procurării fondului de date și fapte necesare în cercetare. Există aci posibilitatea unui contact strîns între cercetare și practica economică, cu forme fructuoase de colaborare, știința urmînd să ofere date suplimentare din analizele și anchetele proprii, studii și analize pentru nevoile conducerii economiei, participînd totodată la perfecționarea sistemului informațional, a mijloacelor și tehnicilor utilizate.

Încă în prezent iau ființă pe lîngă institutele de cercetare centre de calcul în vederea organizării sistemului informațional în diferite domenii ale activității economice, ceea ce conferă activității acestora un caracter **mixt.** Implicațiile care se nasc de aici vor trebui luate în considerare la stabilirea cheltuielilor pentru știință, ținînd seama de faptul că activitatea lor depășește sfera cercetării propriu-zise.

Științele economice au și un puternic caracter ideologic ca parte integrantă a învățăturii marxist-leniniste. Activitatea ideologică desfășurată de partidul nostru constituie pîrghia de bază a coordonării și armonizării întregii opere de cercetare în domeniul științelor economice, promovării științei economice românești, creșterii prestigiului și autorității ei, precum și punerii rezultatelor ei în slujba construcției socialiste. Activitatea ideologică ocupă astfel un loc distinct în ansamblul științei economice atît prin natura, cît și prin rolul hotărîtor pe care-l are în progresul social al țării, prin legătura sa directă cu activitatea politică.

Științele economice, dezvoltate în cadrul unei rețele bine structurate, vor constitui un mijloc și mai puternic de acțiune asupra perfecționării metodelor și formelor de conducere și planificare și de creștere a eficienței întregii activități economice, cu toate consecințele pozitive pe care aceasta le are pentru dezvoltarea economiei noastre naționale.

V. SPIRIDON

CURIER

■ Analizînd interesul ca o categorie principală a materialismului istoric, cu un conținut obiectiv, determinat, concret-istoric și dinamic, în lucrarea **Contribuții la studierea categoriei de interes** (Editura Științifică, 225 pag.) Iancu Ionel combate pe acei autori care, subliniind pe bună dreptate determinarea obiectivă a intereselor de către condițiile de viață ale oamenilor, lasă să se întrevadă ideea că acestea nu se formează și nu există decît reprezentate în conștiința subiectului, că fără momentul cunoașterii lor de către subiect nu se poate vorbi de interese. Or, arată autorul, se poate oare susține că în conștiința indivizilor, grupelor, claselor se reflectă întotdeauna toate interesele lor, că acestea își găsesc reprezentarea fidelă și deplină în conștiința subiecților simultan cu formarea lor? Dacă toate interesele ar fi cunoscute „nu s-ar mai vorbi de necesitatea și însemnătatea cunoașterii lor, de rolul forțelor înaintate, conștiente ale mișcării sociale".

■ Ocupîndu-se de sarcinile ce revin serviciilor economice dintr-o întreprindere industrială D. Nikitin și G. Nevolschi consideră în articolul **O soverșenstvovanii raboti ekonomiceschih slujb predpriatii** (Despre perfecționarea serviciilor economice în întreprindere) din revista PLANOVOE HOZIAISTVO nr. 6/1968, că în fiecare întreprindere industrială serviciile economice trebuie să asigure: culegerea și sistematizarea datelor informative necesare analizei și deciziei; prelucrarea și adaptarea indicatorilor de plan la nivelul și specificul întreprinderii; elaborarea mai multor variante de plan privind dezvoltarea în perspectivă a întreprinderii și în legătură cu aceasta, stabilirea unor indicatori sintetici; asigurarea participării la elaborarea planului tehnic industrial și financiar al întreprinderii, a secțiilor ce deservesc întreaga uzină (de reparații, energetică etc.); stabilirea normativelor (elaborarea, sistematizarea și modernizarea lor); asigurarea secțiilor operative cu aparatură de măsurat pentru cunoașterea consumului de apă, energie, diferite materiale; folosirea calculatoarelor electronice.

■ Intr-un articol publicat în revista de specialitate ADL NACHRICHTEN (R.F.G.) nr. 52/1963, prof. dr. Günter Minz arată că, în condițiile prelucrării electronice a datelor, revizorul contabil trebuie să asimileze nu numai o serie de noțiuni și cunoștințe noi, ci și mai ales structura unor noi forme organizatorice, inclusiv a unor sisteme informaționale moderne. In acest sens, una din problemele cele mai delicate care revine revizorului contabil este aceea a verificării conținutului datelor culese și transmise direct memoriei și sistemului aritmetic al echipamentelor electronice de calcul. Revizorul contabil modern trebuie să știe să găsească soluții sau să ceară programatorului găsirea unor soluții eficiente și totodată realizabile cu cheltuieli minime de verificare și, respectiv, evidențierea datelor primare introduse direct în mașină. Este necesar, de asemenea, ca el să se poată pune de acord cu programatorul în ceea ce privește structura situațiilor finale (a rezultatelor) și să știe să se debaraseze de redondanțe atît de des întîlnite în evidența contabilă tradițională. Prof. dr. Günter Minz sfătuiește revizorii contabili să se transforme treptat în consilieri tehnici ai unităților pe care le controlează în sensul alegerii de către acestea a celor mai corespunzătoare sisteme și echipamente de mecanizare a evidenței contabile.

■ Volumul lui Wassily Leontief **Essays in Economics. Theories and Theorizing** (Eseuri economice. Teorii și teoretizări), New-York, Oxford University Press, înmănunchiază 20 de studii publicate de celebrul economist matematician în periodicele americane și vest-europene. Nota predominantă în aceste eseuri este — după propria sa expresie — pledoaria pentru recunoașterea matematicii ca „lingua franca" a teoriei economice. În eseul **Matematica în știința economică,** W. Leontief încearcă să releve aspectele formale ale unor probleme economice și să evidențieze procedeele matematice utilizate pentru soluționarea lor. Variabilele tipice în termenii cărora un sistem economic este descris sînt cantitățile diferitelor mărfuri și servicii produse, consumate, adăugate la (sau sustrase din) stocurile existente, vîndute și cumpărate, precum și prețurile respective. Cantitățile disponibile din resursele naturale și umane, situația actuală a cunoștințelor tehnice și natura preferințelor consumatorilor, împreună cu țelurile și preferințele autorităților guvernamentale care dirijează economia — toate acestea într-un cadru instituțional specific — constituie condițiile de funcționare a unui sistem economic particular. Acestea sînt „datele" utilizate în analiza verbală pentru a explica „necunoscutele": producția, utilizarea forței de muncă, prețurile, investițiile etc. Transpus în limbaj matematic, aceasta înseamnă că structura ecuațiilor este determinată de cantitățile disponibile din resursele naturale și umane, situația cunoștințelor tehnice și preferințele consumatorilor. La rîndul său, această structură determină valorile luate de așa-numitele „variabile" dependente ale sistemului economic. Studiul acestor probleme constituie obiectul teoriei echilibrului economic general.

O ÎNDOIALĂ METODICĂ ȘI CÎTEVA FAPTE

OPINIA conform căreia, în raport cu creșterea economică din țările capitaliste, inflația ar fi nu numai un rău necesar, dar chiar o binefacere — o soluție durabilă, nepîndită de perspective sumbre, o adevărată piatră filozofală a economiei — este deosebit de răspîndită astăzi nu numai printre economiștii teoreticieni, dar și printre practicieni. Se face bineînțeles distincție între inflația de origine propriu-zisă monetară (sau bugetară), care continuă să fie reprobată, și cea „tîrîtoare" (inflation rampante, creeping inflation), care se manifestă mai ales în prețuri și care este îmbrățișată. Creșterea, se spune, presupune un surplus economisibil, ceea ce se traduce printr-o creștere generală a prețurilor, printr-o anumită doză de inflație. „Pierderea de substanță" la nivelul monedei ar fi compensată printr-o „creștere de substanță" la nivelul investițiilor.

In articolul Inflation et croissance **(Inflație și creștere), apărut în REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE nr. 2/1968, André Piettre manifestă îndrăzneala de a exprima față de relația inflație-expansiune o îndoială și de a o confrunta cu faptele. Anumite experiențe tind să confirme relația în cauză: în Franța, expansiune puternică din 1953 pînă în 1958, stagnare cu oprirea inflației în 1958—59, înviorare în 1960 cu o presiune a prețurilor, stabilizare din 1963—64 cu o nouă încetinire; în Spania, avîntul industrial de după 1962—63, paralel cu o rapidă urcare a prețurilor; în Statele Unite, restrîngerea creditului din 1957 și recesiunea din 1957—58; în Anglia, fenomenul „go and stop" — porniri și apoi opriri bruște ale expansiunii deoarece fiecare relansare se lovește de politica de apărare a lirei. Totuși, spune André Piettre, o serie de alte fapte, care au fost în genere neglijate, sînt de natură să sprijine formularea unor rezerve serioase față de relația menționată: dată fiind slaba creștere din Marea Britanie între 1955 și 1965 (32%), ar fi trebuit să asistăm la o foarte slabă creștere a prețurilor; în realitate, creșterea medie a prețurilor a fost acolo mai puternică decît în Germania occidentală (2,2%) și abia inferioară celei a Italiei (3,3%) și a Japoniei (3,7%) — țări cu creștere foarte puternică. Totodată, aceste ultime trei țări, cu o expansiune excepțională între 1955 și 1965, au cunoscut** pînă în **1964 o creștere foarte moderată de prețuri. La fel și S.U.A.**

După autor, în ciuda autorității unui P. Samuelson și a unui R. Solow, inflația „tîrîtoare" nu este în esență diferită de cea „galopantă" (sau „curentă"). Ea are în ultimă instanță efecte cumulative: **mai curînd sau mai tîrziu se accelerează și se degradează, trecînd în cel de-al doilea tip (în Europa occidentală 1962—64, în Japonia 1965, în S.U.A. 1966—67).**

A. S.

FABRICA DE CUIE SÎRMĂ ȘI LANȚURI GALAȚI

Bd. George Coșbuc nr. 219

LIVREAZĂ:

- Sîrmă arsă STAS 889-52
- Cuie construcții gama 1,8—4,00 mm
- Ținte albe 1,2—1,6 mm
- Cuie tablă 2,0—2,2, cuie wagnere, cuie turnătorie
- Lanțuri industriale în gama 20-38 mm

Solicitanții se vor adresa la M.I.M. — D.A.D. București, pentru obținerea repartițiilor

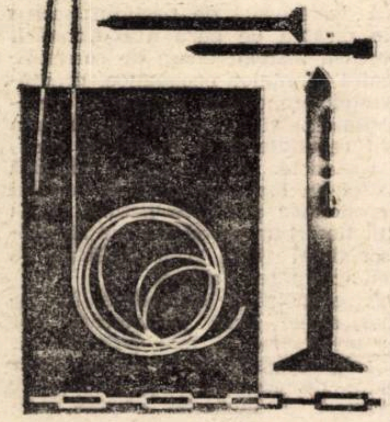

FABRICA DE RULMENȚI BÎRLAD

FRB

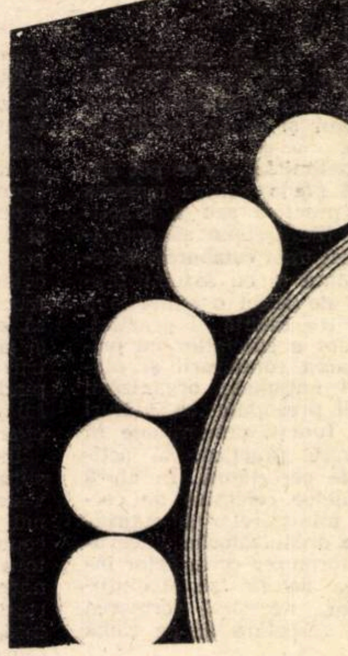

PRODUCE:

- rulmenți de construcție specială;
- rulmenți radiali și axiali cu bile;
- rulmenți oscilanți cu role butoi;
- rulmenți radiali cu role cilindrice.

UZINA DE VAGOANE ARAD

PRODUCE:

- Vagoane de călători cl. I — 54 locuri
- Vagoane de călători cl. II — 80 locuri
- Vagoane de călători cl. II — necompartimentate 110 locuri
- Vagoane gondolă cu autodescărcare pe 4 osii pentru 60 t
- Vagoane de marfă descoperite pe 4 osii tip OGR
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GVA
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GG
- vagoane de marfă descoperite 50 t; 4 osii tip IZA
- Vagoane pentru transport transformatori 110 t
- Vagoane basculante 40 m³ (60 t)
- Vagoane basculante 25 m³, ecartament 900 mm
- Vagoane platformă siderurgice 80 t.
- Vagoane container pentru negru de fum
- Vagoane autodescărcător pentru minereu de 80 t.
- Vagoane refrigerente pe 2 osii tip ORE
- Vagoane marfă pentru transportat ciment, 30 t, ecartament 1 067 mm.
- Vagoane autodescărcător 30 t, ecartament 1 067 mm
- Vagoane autodescărcător 50 t, 4 osii, ecartament 1 000
- Vagoane de marfă acoperite 15 t, pentru transportat sare.

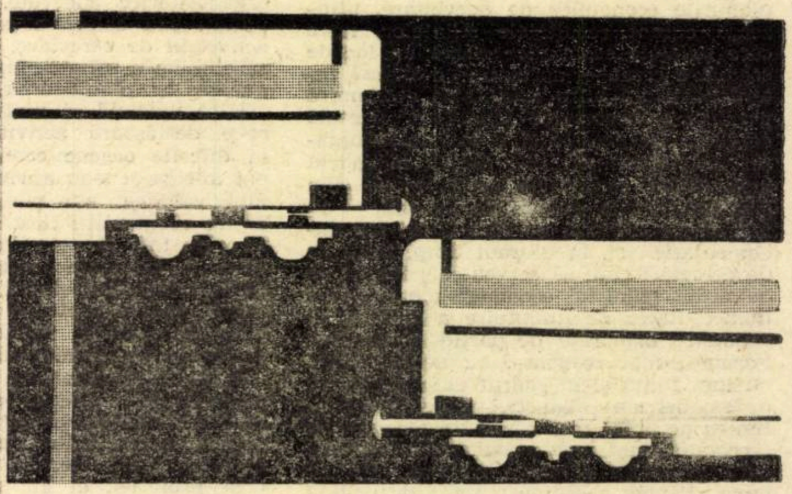

UJCM TÎRGU MUREȘ

asigură prin unitățile sale o servire exemplară:

- întreținere auto-moto;
- închirieri de obiecte turistice;
- lucrări foto;
- frizerie-coafură.

În magazinele complexelor se găsește un bogat și variat sortiment de articole de artă populară și artizanat.

M.I.C.M.
ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT
ELECTROMOTOR
TIMIȘOARA, BULEV. REPUBLICII Nr. 21 - TELEFON: 13833

ASPIRATORUL DE PRAF „PRACTIC"

- absoarbe praful din covoare, tapiserii, haine, cărți;
- consum de numai 0,15 lei pe oră
- preț de vînzare 785 lei.

VENTILATOARE DE MASĂ

- se utilizează în locuințe, birouri și magazine;
- se livrează în două variante:

VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;

VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● INDUSTRIALIMPORT a contractat importul de la firma „Hartmann Brothers Limited Lyngby" din Danemarca a unei instalații pentru fabricarea cofrajelor de ouă, cu o capacitate anuală de 30 milioane cofraje, iar de la firma „Toledo" S.A. din Belgia a unei instalații pentru prepararea amestecului de materii prime, necesară fabricii de geamuri Tîrnăveni.

● MAȘINEXPORT. — În baza unui contract de reprezentanță, încheiat între „Mașinexport" și firma italiană „Vitali Macchine" din Milano s-a organizat la Milano o expoziție permanentă cu vînzare de mașini-unelte fabricate în România. Prin această expoziție s-au vîndut: mașini de alezat și frezat AF-85, strunguri Carusel Se-1250, strunguri revolver cu ax vertical SRV-40, freze universale de sculărie FUS-200 P, freze universale F-1, mașini de găurit G-16, G-25 și G-40, shapinguri SH-700, mașini de filetat interior FI-16, mașini de ascuțit scule UAS-200 etc.

● METALIMPORT va importa de la firmele italiene „Fulgor Export", „Ilssa Viola", „Coffermet", „Ciderexport", „Coutinho Caro" și „Roechling", 134 km cablu montaj, 678 t tablă oțel inoxidabil, 274 t tablă oțel aliat, 33 t cablu oțel tracțiune, 156 t oțel pile și 219 t oțel pentru automate. De la firmele franceze „Centrocommerce" și „Thomson-Houston" se vor importa 63 km cablu de sudură și 414 km cablu electric.

● ROMÂNOEXPORT a livrat către firme din Olanda 2450 duzini cămăși bărbătești; către firme din Franța — 10 000 pardesie de damă, 20 000 impermeabile, 20 000 cămăși bărbătești și 12 000 pantaloni bărbătești; către firmele „Tessiture P. Rarice" din Italia și „Wariety Textile" din Canada — 330 000 ml țesături de in și cînepă; către firma „E. Izrael" din Londra — 50 000 perechi încălțăminte, iar către firma „Ledfina" din Frankfurt pe Main 300 000 perechi încălțăminte.

● AUTOTRACTOR a expediat: în Iran, 663 tractoare; în R.D. Germană — 352 tractoare; în Algeria, Irak, Spania, Guineea și Pakistan — 192 tractoare; în U.R.S.S. — 1000 remorci basculante tip RM-1.

● MINERALIMPORTEXPORT a livrat: 39 700 t ciment în R.S.F. Iugoslavia, Turcia, Libia, Kuweit și Pakistan; 7400 t sare în R.P. Ungară, R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă și R.S.F. Iugoslavia; 230 t mangan în R.D. Germană, 120 t bitum în R.S. Cehoslovacă; 20 000 mp covor p.v.c. pe suport textil în U.R.S.S.; 120 t p.v.c. prelucrat în R.S. Cehoslovacă și R.P. Mongolă; 45 t polietilenă în R.D. Germană și U.R.S.S.

● ROMTRANS — Prin portul Constanța au fost livrate la export 5640 t ciment în Turcia și Libia; 9234 t uree în Pakistan; 4020 mc cherestea în Italia. Din import au sosit în portul Constanța: 1100 t laminate din R.F. a Germaniei, 1300 t bauxită din Olanda, 22 550 t minereu de fier din Algeria, 10 500 t fosfat din Izrael, 2900 t celuloză din S.U.A. și 1500 t piei din Argentina.

DOCUMENTAR

COMERȚ ȘI COOPERARE ÎN „LUMEA A TREIA"

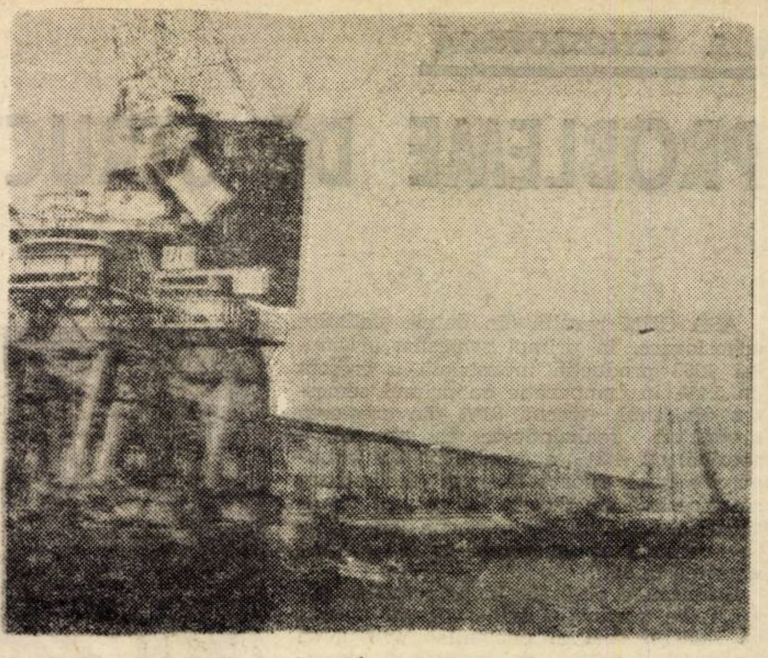

Vedere din modernul port al capitalei Ghanei — Accra

SUBDEZVOLTAREA unor vaste zone ale globului pămîntesc își găsește o manifestare caracteristică în slaba desfășurare a schimburilor lor — atît intrazonale, cît și interzonale. Fenomenul nu trebuie tratat însă numai ca o reflectare a situației economiei fiecărei zone, a fiecărei țări, ci poate constitui, dacă este atacat în mod corespunzător, unul din fronturile de luptă contra subdezvoltării. El necesită, într-o asemenea ordine de idei, o abordare complexă, care să nu se rezume la schimburile comerciale propriu-zise, antrenînd orice alte forme de colaborare și interacțiune capabile să înlesnească ieșirea din starea de înapoiere economică moștenită de la regimurile coloniale.

● IPOTECA LEGĂTURILOR ISTORICE

SCHIMBURILE între țările în curs de dezvoltare*) reprezintă circa o cincime din valoarea comerțului total al acestor țări: 20% în 1965 și 20,6% în 1966, față de ceva mai mult de o pătrime în anii de după 1950 (26% în 1955). Pe zonele mari subdezvoltate se constată diferențieri destul de nete: cifra pentru 1965 este de 10% în cazul Africii, 20% în cel al Americii Latine, 24% în Asia vestică și 31% în Asia meridională și Extremul Orient (nesocialist).

În expresie absolută, schimburile între țările în curs de dezvoltare au evoluat lent, de la 5,8 miliarde dolari în 1955 la 7,6 miliarde în 1965 și 8,0 miliarde în 1966. Ele se caracterizează printr-o stagnare relativă nu numai în comparație cu celelalte fluxuri comerciale din lume, dar și în comparație cu celelalte exporturi ale acestor țări. Între 1955 și 1965 exporturile țărilor în curs de dezvoltare spre țările dezvoltate au sporit cu 53%, pe cînd cele îndreptate spre alte țări în curs de dezvoltare nu s-au mărit decît cu 30%. Creșterea lentă a schimburilor între țările în curs de dezvoltare explică, în parte, scăderea ponderii acestor țări în comerțul mondial; ponderea schimburilor dintre ele în comerțul mondial total a scăzut de la 6,2% în 1955 la 4,1% în 1965.

Sub aspectul structurii, merită scos în evidență că o parte substanțială a importurilor țărilor în curs de dezvoltare provin din țări dezvoltate chiar și atunci cînd alte țări în curs de dezvoltare ar putea să furnizeze produsele respective. La produsele de bază, bunăoară — principalul articol de export al țărilor în curs de dezvoltare — importul acestora este acoperit numai în proporție de circa 40% din țări cu structură economico-socială similară, restul de 60% provenind din țările dezvoltate. În cazul articolelor industriei prelucrătoare, țările dezvoltate participă cu peste 94%. Importul de astfel de articole din țările în curs de dezvoltare se ridica în 1964 la 1,3 miliarde de dolari, dintr-un total de 22 de miliarde.

Din ansamblul schimburilor între țările în curs de dezvoltare, peste 70% aveau loc în 1965 între țări din aceeași regiune. Comerțul „intercontinental", adică între țări din regiuni și zone diferite, nu atingea în acel an nici suma exporturilor unei țări ca Danemarca. Din punctul de vedere al compoziției, acest comerț este format în proporție de aproape 2/5 din petrol brut și produse petroliere și în aceeași proporție din produse alimentare și materii prime.

Obstacolele în calea dezvoltării schimburilor între țările în curs de dezvoltare nu se rezumă la similitudinile de structură economico-socială și la îngustimea gamei de produse exportabile, care rezultă de aici. Fără a se ignora importanța acestui fapt, trebuie ținut seama și de istoria relațiilor politice și economice ale țărilor în curs de dezvoltare cu țările capitaliste industriale. Așa cum se arată într-un studiu U.N.C.T.A.D. (TD/B/85/Rev. 1), „în țările în curs de dezvoltare infrastructura transporturilor, băncile și asigurările, ca și, adeseori, legăturile monetare și acordurile preferențiale la care participă ele, sînt axate pe comerțul cu țările dezvoltate... În virtutea acestor legături istorice, țările dezvoltate continuă să furnizeze țărilor în curs de dezvoltare nu numai articole industriale, dar și numeroase produse de bază și unele articole industriale pe care țările în curs de dezvoltare și le-ar putea furniza reciproc" (pag. 76). Legăturile istorice respective se dovedesc deci a fi o ipotecă asupra structurii geografice — și nu numai geografice — a comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare, un obstacol pe care acestea trebuie să-l învingă în interesul propășirii lor economice.

● ÎN CĂUTAREA COMPLEMENTARITĂȚII

LARGIREA COMERȚULUI între țările în curs de dezvoltare este apreciată în literatura economică, inclusiv în studiul citat al U.N.C.T.A.D., ca fiind de o deosebită complexitate. Faptul că în cele mai multe dintre ele ramurile industriale de bază se află într-un stadiu embrionar, similitudinea compoziției producției lor, politica lor de apărare a producției naționale de concurența din afară fac ca aceste țări să ezite mult cînd este vorba de reducerea barierelor ce stau în calea schimburilor dintre ele. Afară de aceasta, probleme pe care le ridică balanța de plăți determină majoritatea acestor țări să nu accepte a deschide piețele lor unor importuri sporite decît dacă au certitudinea că exporturile lor vor crește aproximativ în aceeași măsură. De asemenea, țările în curs de dezvoltare, insistînd ca orice măsură de liberalizare a schimburilor cu alte țări în curs de dezvoltare să fie compatibilă cu propria lor politică de dezvoltare, țin ca în nici un caz decalajele existente între ele să nu se mărească.

Pe de altă parte, paralelismele în orientarea dezvoltării industriale, și deci în structura producției, frînează intensificarea comerțului cu noi produse între țările respective. De altfel, necesitatea importului de echipamente moderne, care nu pot fi obținute decît din țările dezvoltate, ca și practica țărilor industriale capitaliste de a condiționa acordarea ajutorului pentru dezvoltare de utilizarea sumelor acordate în țările creditoare tind și ele să mențină ridicată ponderea țărilor dezvoltate în comerțul exterior al zonelor subdezvoltate.

„Astfel stînd lucrurile, se pare la prima vedere că posibilitățile de a spori schimburile între țările în curs de dezvoltare printr-o politică comercială tradițională de reduceri tarifare și de slăbire a restricțiilor cantitative sînt relativ limitate. În orice caz, nu este de așteptat ca aceste schimburi să progreseze de la sine, adică fără un efort sistematic din partea țărilor în curs de dezvoltare" (TD/B/85 Rev. 1, pag. 76).

O primă măsură în sensul unui astfel de efort ar putea fi studierea fluxurilor comerciale existente, cît și a structurii producției și consumului, pentru a se determina ce produse procurate actualmente din țările în curs de dezvoltare ar putea fi furnizate cu mai mare sau mai mică ușurință de țările în curs de dezvoltare. Pe lîngă necesarul de import, ca atare, se arată în raportul amintit al U.N.C.T.A.D., ar trebui însă să se țină seama în măsura cuvenită și de factorii preț și calitate, care explică adeseori alegerea ca furnizor a unei țări dezvoltate. Studierea sistematică a necesarului de import și a capacităților de export ar permite fără îndoială, socotesc autorii, să se descopere complementarități existente încă în structura actuală a producției din țările în curs de dezvoltare.

Asemenea posibilități par să existe pentru un mare număr de materii prime și combustibili care vor face obiectul unei cereri sporite pe măsura desfășurării procesului de dezvoltare economică. La numeroase produse alimentare de bază posibilitățile sînt deosebit de însemnate ca urmare a creșterii cererii în celelalte țări în curs de dezvoltare și în contrast cu accesul din ce în ce mai dificil al acelor produse pe piețele țărilor dezvoltate. Valorificarea împrejurării menționate va depinde însă de o accelerare a creșterii producției agricole de către exportatorii potențiali.

În ceea ce privește articolele industriale, cele mai avansate dintre țările în curs de dezvoltare, acelea dintre ele care sînt parțial industrializate, produc multe mărfuri pe care zonele subdezvoltate vor fi nevoite să le importe în continuare cîtva timp de acum încolo. Pentru a folosi această complementaritate, furnizorii vor trebui însă să ia măsuri pentru a putea propune mărfurile în condiții cît mai apropiate de cele oferite pînă acum de țările dezvoltate. Se pune și problema alegerii tipurilor de articole industriale care să se preteze substituirii de furnizori. De pildă, la bunurile de consum produse de industria ușoară, cum ar fi textilele, complementaritatea între țările cel mai puțin dezvoltate și cele relativ mai avansate tinde să dispară, ca urmare a dezvoltării ramurilor de producție respective în cele dintîi. Țările subdezvoltate cu o industrie relativ mai avansată se vor vedea deci puse în situația de a se orienta spre articole industriale mai puțin tradiționale și la care cererea crește mai repede.

Folosirea acestor posibilități variate face necesar ca exportatorii potențiali din rîndul țărilor în curs de dezvoltare să dea maximă atenție dorinței firești a partenerilor lor cu aceeași structură economico-socială de a se realiza un echilibru strict al avantajelor reciproce. Aceste avantaje și această reciprocitate ar putea să fie urmărite și realizate nu numai în schimburile comerciale propriu-zise, ci să rezulte, de pildă, și din relații de cooperare regională în industrie și în alte sfere de activitate.

Cultura bumbacului în Camerun-ul de Nord a devenit principala sursă de existență pentru 150 000 de familii țărănești.

● IMPERATIVUL ECHITĂȚII

DAR, pînă în prezent, „nu încape nici o îndoială că numai foarte puține din eforturile desfășurate în vederea dezvoltării comerțului regional și a favorizării integrării regionale în diversele zone în curs de dezvoltare au fost încununate de succes" (TD/B/85 Rev. 1, pag. 19). În majoritatea cazurilor problemele esențiale sînt încă în studiu și nu se știe cînd vor putea să fie aplicate în practică proiectele respective.

Autorii studiului amintit al UNCTAD menționează, în primul rînd, constituirea Pieței Comune a Americii Centrale. Aceasta reunește cinci țări (Costa Rica, Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua) cu o populație totală de 12 milioane de locuitori, țări care au desființat taxele vamale între ele și care aplică un tarif extern comun la importurile din afară. Schimburile între țările membre au trecut de la 3% din comerțul lor total în 1950 la 15% în 1965, iar în expresie absolută de la 8,3 milioane de dolari la 136 milioane de dolari în același interval. În cadrul Asociației latino-americane a liberului schimb, cu 11 țări membre (Argentina, Bolivia, Brazilia, Chile, Columbia, Ecuador, Mexic, Paraguay, Peru, Uruguay și Venezuela) schimburile intrazonale au crescut de la 6% din comerțul total al acestor țări în 1961 la 11,3% în 1965.

În Africa, schimburile intrazonale au loc cu precădere între grupările economice și monetare rezultate din legăturile de altădată ale țărilor respective cu fostele metropole. De exemplu, comerțul dintre țările Africii răsăritene, ale Africii centrale și ale Africii australe, care fac sau au făcut parte din Commonwealth-ul britanic, reprezintă peste 80% din totalul comerțului lor intra-african. Încercările de liberalizare a schimburilor între țări colonizate în trecut de puteri diferite nu au dat rezultate pînă în prezent.

În celelalte zone subdezvoltate — Asia de Sud, Orientul Mijlociu — progresele în materie de cooperare economică regională sînt și mai limitate.

„Motivul, fără îndoială cel mai important al eșecului anumitor planuri de integrare sau al ezitării manifestate de unele țări de a li se asocia constă în aceea că nu s-a acordat suficientă atenție problemei unei juste repartizări a avantajelor" (pag. 23).

Situațiile arătate și concluzia trasă în lumina lor trebuie, evident, puse în legătură cu constatarea din studiul U.N.C.T.A.D. după care, „în lipsa unor măsuri destinate să contracareze jocul forțelor pieței, decalajul între țările în curs de dezvoltare mai avansate și cele mai puțin avansate riscă foarte mult să se accentueze în cadrul unei piețe regionale unificate" (pag. 21). Experiența demonstrează într-adevăr, arată autorii, că un proces de integrare constînd în suprimarea barierelor comerciale nu duce decît rareori la o repartizare echitabilă a avantajelor, stimulînd sau favorizînd în schimb tendința investițiilor de a se concentra în țările sau regiunile mai avansate. Țările mai puțin avansate sînt prejudiciate și prin aceea că nu-și mai pot proteja industriile în stare incipientă, sînt nevoite să importe din țările partenere produse la prețuri mai ridicate decît dacă le-ar cumpăra de la terți și își văd balanța de plăți supusă unor tensiuni suplimentare. „Pe scurt, dacă nu s-ar lua măsuri speciale în favoarea țării mai slabe, stabilirea liberului schimb în interiorul unei piețe regionale ar face să apară sau ar favoriza fenomene cumulative analoge cu cele care au dus, pe plan mondial, la structura actuală a relațiilor între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare" (pag. 21).

Dificultățile care stau în calea dezvoltării schimburilor între țările în curs de dezvoltare sînt apreciate în studiul U.N.C.T.A.D. ca fiind probabil mai mari decît cele întîmpinate de comerțul dintre țările dezvoltate sau între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Fapt este că ponderea acestor schimburi este foarte redusă, oglindind atît deficiențele structurale cunoscute ale economiei țărilor și zonelor respective, cît și influențele negative ale pieței mondiale capitaliste asupra eforturilor lor de diversificare.

A. NICOLAE

---

*) Datele din cuprinsul acestui material, pentru perioada 1950—1965, provin din studiul UNCTAD „Le développement des échanges et l'intégration économique entre pays en voie de développement" (TD/B/85/Rev. 1).

R.S. CEHOSLOVACĂ

PROBLEME DE STRUCTURĂ A ECONOMIEI

AȘA CUM rezultă din datele statistice cehoslovace, în primul semestru al anului 1968 producția industrială a crescut cu 5,4% în comparație cu primul semestru din anul trecut, 81% din creșterea producției realizîndu-se ca urmare a sporirii cu 4,2% a productivității muncii. Pe baza unor informații preliminare se apreciază că recolta de cereale va atinge în acest an 6,2 milioane tone, ceea ce înseamnă că va depăși cu 1% pe cea obținută în 1967.

Rezultatele obținute în principalele ramuri ale producției materiale au permis ca salariul real al oamenilor muncii să înregistreze o creștere, în primul semestru, de 6,5%. În același timp, veniturile țăranilor cooperatori au crescut cu aproape 20%.

În legătură cu noul sistem de conducere și referindu-se la perspectivele de dezvoltare ale Cehoslovaciei, OLDRICH CERNIK președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste Cehoslovace, într-un articol publicat în revista „Comerțul exterior cehoslovac", sublinia necesitatea îmbunătățirii structurii economiei naționale. În condițiile specifice Cehoslovaciei, la soluționarea acestei probleme — menționează autorul articolului — este necesar să se aibă în vedere, pe de o parte, procesul progresiv al revoluției științifice și tehnice, iar pe de altă parte, adîncirea colaborării economice cu țările socialiste și asigurarea comerțului cu țările dezvoltate din punct de vedere economic și în curs de dezvoltare.

Cehoslovacia, țară dezvoltată dar cu o suprafață și o populație mică, nu poate imita structura marilor națiuni. Dezvoltarea economiei naționale într-o anumită structură trebuie să corespundă condițiilor, posibilităților și nevoilor concrete.

Realizarea modificărilor structurale este efectul unui proces de lungă durată, necesitînd cheltuieli de resurse materiale. Un astfel de proces nu poate fi pus la punct decît prin mobilizarea rezervelor existente, respectînd raporturile organice macrostructurale și microstructurale, interdependențele reciproce și legăturile stabilite anterior.

Cursul realizării modificărilor macrostructurale este determinat în principal de consolidarea microstructurii, creșterea randamentului producției, punerea în valoare a fondurilor existente, și de nivelul tehnic și economic al producției. Practica trebuie să ia în considerație probleme atît de importante cum ar fi: rezervele din economie, obiectivele în construcție, randamentul la hectar, productivitatea muncii, organizarea muncii etc.

Menționînd că economia R.S. Cehoslovace are o bază tehnico-productivă solidă, **O. Cernik** subliniază că problema esențială ar consta în îmbunătățirea nivelului de conducere. Nivelul științific al conducerii, în această etapă, este un factor de importanță crescîndă pentru dezvoltarea microstructurii, ca și pentru realizarea modificărilor macrostructurale.

Analizele efectuate pînă în prezent privind viitoarea structură a economiei naționale cehoslovace, au demonstrat că în perioada imediat următoare există posibilități reale pentru creșterea relativ rapidă și eficientă a acesteia, pentru o dezvoltare intensivă. Aceste condiții sînt legate însă în mare măsură de modificările structurale, în curs de consolidare și previzibile. Cu alte cuvinte, menționează autorul, este vorba de următoarele elemente: „trebuie, în primul rînd, accelerat procesul în curs al modificărilor cantitative în baza energetică, pentru a se ajunge în perspectivă la o structură eficientă a acesteia; importul de petrol și de gaze naturale prevăzut — a cărui realizare este asigurată prin cooperarea economică actuală și viitoare cu U.R.S.S. — va permite creșterea ponderii carburanților lichizi și gazelor în structura surselor energetice primare, la aproape 35% în 1980. În acest domeniu, există, de asemenea, posibilități să se creeze un spor practic de capacitate energetică pe baza producției cu randament ridicat și a reducerii consumului specific de energie a anumitor mașini importante (introducerea locomotivelor Diesel în traficul feroviar, elaborarea unei concepții progresive privind baza tehnică a producerii energiei electrice etc.). Ca urmare a unor asemenea modificări se va putea reduce considerabil creșterea necesităților de surse energetice primare și în consecință se vor micșora investițiile și forța de muncă folosită în această ramură.

După punerea în funcțiune a uzinelor metalurgice din Slovacia orientală, capacitatea totală a siderurgiei va satisface nevoile țării cel puțin pînă în 1980; vor trebui, totuși, făcute unele investiții pentru asigurarea unui spor de producție la oțelurile de calitate și pentru modernizarea instalațiilor învechite. În acest fel vor fi reduse necesitățile, actualmente destul de mari, de construcții în acest sector economic".

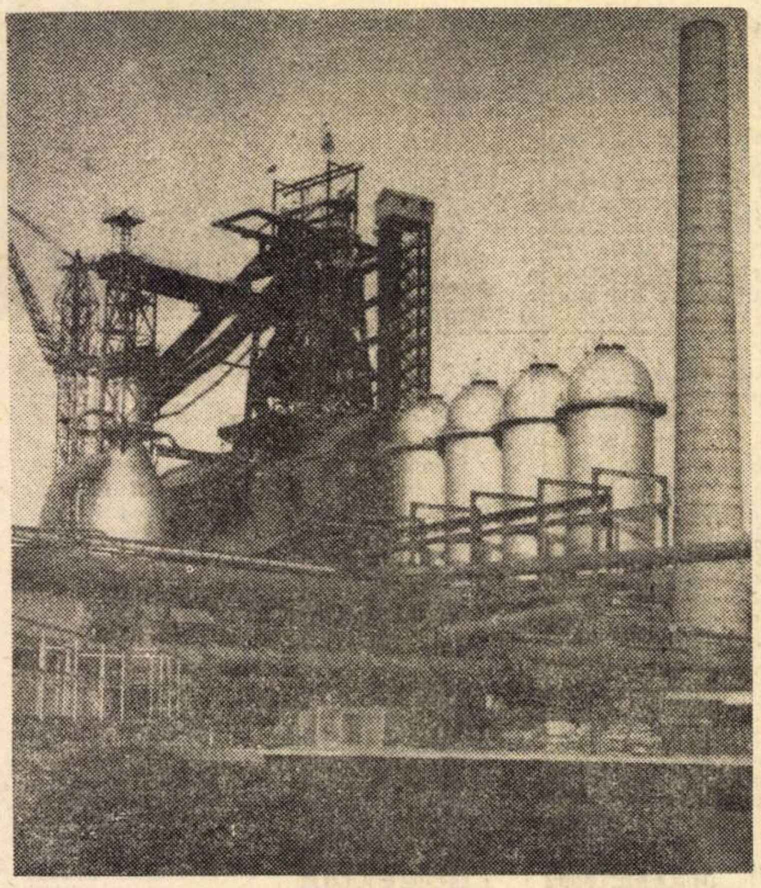

Primul furnal înalt dat recent în exploatare la combinatul siderurgic din Slovacia de vest

Modificările menționate mai sus vor permite reducerea cu aproape 50% a ponderii investițiilor alocate combustibililor, minereurilor și siderurgiei în volumul total al investițiilor destinate industriei. Se creează astfel condițiile materiale pentru a asigura o dezvoltare rapidă a industriei chimice și pentru reconstrucția tehnică și modernizarea industriei prelucrătoare.

În ceea ce privește dezvoltarea viitoare a industriei chimice, componenta sa cea mai dinamică va fi chimia macromoleculară, care va prelucra petrolul importat. Producția de fibre sintetice va trebui să înregistreze o creștere, în raport cu stadiul actual, de aproape 9 ori, iar a maselor plastice de 5 ori. Industria textilă și industria încălțămintei se vor baza, în perspectivă, pe materiale sintetice în proporție de 50%. În dezvoltarea industriei prelucrătoare se prevede o largă modernizare și completarea instalațiilor existente. Industria bunurilor de consum, în mod deosebit, necesită noi capacități de producție, care să se bazeze în primul rînd pe materii prime locale — sticlă, ceramică etc. Unele modificări importante vor avea loc în structura altor sectoare, cum ar fi creșterea ponderii producției de tablă, prelucrarea complexă a lemnului și altele.

O problemă specifică în perspectivă o constituie dezvoltarea industriei constructoare de mașini. Studiul comparativ al posibilităților de desfacere în țară și peste hotare a produselor acestei ramuri și capacităților existente arată posibilitatea dezvoltării producției industriei constructoare de mașini cu un ritm mediu anual de 5%. Ca urmare a acestui fapt, industria constructoare de mașini își va menține poziția sa decisivă în structura industriei, deși ritmul său nu va fi elementul cel mai dinamic în creșterea producției industriale.

Studiile făcute pînă în prezent asupra perspectivelor agriculturii arată posibilitatea intensificării producției în cadrul acestei ramuri (se poate asigura o creștere medie anuală de 2,5%); agricultura cehoslovacă nu va putea însă acoperi în întregime nevoile pieței interne. Autorul consideră necesar să se verifice rolul complexelor agro-alimentare, perfecționarea acestei forme de organizare putînd contribui la valorificarea unor rezerve imperceptibile pe scară macroeconomică.

Concluziile lucrărilor elaborate pînă în prezent, pe linia dezvoltării în viitor a economiei, au folosit la precizarea obiectivelor ultimei perioade a celui de-al IV-lea plan cincinal.

Față de rezultatele obținute în anii 1960—1965, industria chimică va trebui să crească în cel de-al IV-lea cincinal cu 63%, producția materialelor de construcții cu 44%, iar cea a bunurilor de consum cu 30%.

În raport cu cel de-al III-lea plan cincinal se înregistrează schimbări importante în repartizarea investițiilor din industrie; partea afectată industriei metalurgice va fi diminuată, în timp ce vor crește fondurile destinate industriei chimice, industriei materialelor de construcții și industriei bunurilor alimentare și de consum.

Dezvoltîndu-și propria economie, R.S. Cehoslovacă contribuie la consolidarea socialismului pe plan mondial, la mărirea forței de atracție a acestui sistem în lume.

R. MIHAI

R.P. Ungară

PREOCUPĂRI ÎN COMERȚUL INTERIOR

LA 18 IULIE, ziarul NÉPSZABADSÁG — organ central al P.M.S.U. — releva că Comitetul Executiv al Sfatului capitalei maghiare a dezbătut evoluția situației comercianților particulari din Budapesta și a elaborat directivele privind eliberarea autorizațiilor de funcționare. S-a constatat că comercianții particulari din Budapesta joacă un rol important în aprovizionarea populației, dar, în ciuda acestui fapt, numărul lor scade neîncetat. Din acest motiv s-a considerat necesară revizuirea politicii comerciale practicate pînă în prezent în capitală, schimbarea procedeelor și metodelor, potrivit indicațiilor guvernului.

În acest spirit, Comitetul Executiv a adoptat o hotărîre prin care recomandă eliberarea de autorizații de funcționare pentru comercianții particulari, în special în cartierele mărginașe, în noile cartiere de locuințe construite din fondurile populației, nedotate cu magazine de stat și cooperatiste, în zonele de agrement ale orașului. Asemenea autorizații se vor elibera pentru magazine mixte, pensiuni, restaurante, tutungerii, magazine de legume și fructe, depozite de lemne de foc și materiale de construcție, papetării. În aceleași prevederi sînt incluși și comercianții particulari care vînd păsări vii și tăiate, articole tehnice, obiecte uzate. Pot primi autorizații și comercianții care stimulează aprovizionarea cu materiale și mărfuri a meseriașilor particulari (de exemplu: furnituri pentru pălărieri, cizmari, tapițeri etc.). Se autorizează deschiderea de bufete, braserii particulare la instituții, cinematografe sau în mici uzine, dacă în aceste puncte întreprinderile de alimentație publică de stat nu vor să înființeze asemenea unități, sau renunță la ele în favoarea particularilor.

Hotărîrea prevede acordarea de credite prin C.E.C. comercianților particulari pentru exercitarea funcțiunii. Ei vor beneficia și de alte înlesniri.

R.P. Bulgaria

DIRECTIVELE FUNDAMENTALE ALE DEZVOLTĂRII SISTEMULUI DE CONDUCERE

PLENARA C.C. al P.C. Bulgar, care și-a încheiat nu de mult lucrările, a adoptat Hotărîrea cu privire la directivele fundamentale ale dezvoltării continue a sistemului de conducere a societății bulgare. Agenția BTA precizează că în hotărîre se subliniază necesitatea înfăptuirii planificării centralizate și întăririi principiului planificării în toate domeniile vieții. Planul de stat se va transforma într-un document social-economic și politic unic, al cărui țel decurge din linia generală a partidului. Se recomandă să se creeze condiții pentru aplicarea integrală a principiului continuității în planificare, iar planurile de perspectivă pe termen lung și cincinale să fie completate în mod periodic în scopul ca partidul să aibă în permanență cunoștință despre dezvoltarea țării pe o perioadă mai îndelungată.

În hotărîre se subliniază că aplicarea consecventă a noului sistem de conducere impune să se ducă pînă la capăt organizarea economicoasă a producției, iar activitatea tuturor organizațiilor economice să se bazeze pe principiul gestiunii economice proprii.

Se stabilește totodată sarcina ca guvernul să pregătească un program special pentru întărirea continuă a stabilității levei și a transformării ei treptate în valută convertibilă.

Sînt prevăzute modificări în structura și funcțiile organelor de stat. În legătură cu necesitatea ridicării rolului Adunării Populare ca organ suprem al puterii de stat, se preconizează perfecționarea sistemului electoral pe calea îmbunătățirii modului de propunere a candidaților și de rechemare a deputaților Adunării Populare.

În scopul asigurării folosirii în activitatea practică a organelor de stat a principiului unității activității legislative și executive, se recomandă ca în locul Prezidiului Adunării Populare să se creeze Consiliul de Stat, precizîndu-se necesitatea ca președintelui Consiliului de Stat să i se acorde o serie de funcții în vederea exercitării lor în mod individual, și în primul rînd, a dreptului de a reprezenta statul în relațiile internaționale. Pe lîngă Consiliul de Stat se prevede să se înființeze: un organ unic al consiliilor populare, un institut pentru organizarea conducerii, un consiliu legislativ.

În hotărîre se recomandă să se sporească rolul Procuraturii Generale și al Tribunalului Suprem, ca organe supreme pentru aplicarea justă a legilor țării, și să li se acorde dreptul de inițiativă legislativă. În scopul sporirii eficienței conducerii, se recomandă să se creeze pe lîngă guvern următoarele organe noi: un comitet pentru coordonarea economică, un comitet pentru muncă și asigurări sociale, un minister al aprovizionării și rezervelor de stat, un comitet pentru prețuri.

Hotărîrea Plenarei C.C. subliniază că dezvoltarea Bulgariei pe calea socialismului și a comunismului impune creșterea rolului conducător al partidului comunist și întărirea caracterului științific al conducerii de partid în toate domeniile vieții. Este reliefată, de asemenea, necesitatea de a se aplica pînă la capăt hotărîrile Congresului al IX-lea al partidului cu privire la delimitarea funcțiilor partidului și ale organelor lui de funcțiile altor organe ale conducerii sociale și mai ales ale organelor de stat și economice.

Economia țărilor capitaliste

BILANȚ CONJUNCTURAL INTERMEDIAR

BILANȚURILE CONJUNCTURALE făcute la mijlocul anului nu sînt decît foarte relativ semestriale, în înțelesul deplin al cuvîntului, deoarece materialul statistic are nevoie de un răgaz mai mare pentru a ajunge să oglindească perioada de 6 luni sub aspectele principale. Momentul acesta poate însă prilejui constatări utile din mai multe puncte de vedere, chiar dacă nu e cifric exhaustiv. Privirea asupra evoluției economiei în anul precedent este acum mult mai completă și mai sigură. Se pot face, apoi, constatări preliminare asupra perspectivelor de realizare a prognozelor pe anul în curs, în lumina tendințelor efectiv înregistrate. Iar aceste tendințe pot fi judicios raportate la măsurile și programele de politică economică aplicate de diferite state.

● „După recesiune"?

DEȘI ASUPRA SEMNIFICAȚIEI exacte a termenului „recesiune" părerile sînt împărțite în publicistica economică a țărilor capitaliste, există unanimitate asupra faptului că anul 1967 a fost un an de recesiune în economia acestor țări. Date recent publicate de O.N.U. (**U. N. Monthly Bulletin of Statistics** din mai 1968) arată că aprecierea este întemeiată, pe ansamblul lumii capitaliste, dacă se înțelege prin recesiune o substanțială încetinire a creșterii. Față de baza 1963=100, producția industrială a crescut în 1967 cu 2,4%, comparativ cu o medie anuală de 7,1% în cei trei ani premergători. În cadrul anului a avut loc și o scădere a indicelui producției industriale în țările capitaliste dezvoltate și anume de la indicele 126 în trim. II (1963=100) la indicele 121 în trim. III. Scăderea, deși a fost prezentă și în America de Nord, a avut cea mai mare pregnanță în Europa: de la indicele 119 la 109. De altfel, în țările capitaliste europene creșterea pe ansamblul anului a fost cea mai mică — de numai 0,9%. În unele țări, după cum se știe, indicele producției industriei prelucrătoare a scăzut în 1967: în R.F.G. de la 117 la 115, în Austria de la 115 la 113, în Luxemburg de la 111 la 107, în Anglia de la 113 la 112.

Evoluția conjuncturii economiei capitaliste din 1967, prevestită de încetinirile de ritmuri înregistrate începînd din 1965, a fost caracterizată de unii cercetători ai problemei, bunăoară de cei de la Institutul de cercetări economice de la Viena, ca „cea mai puternică recesiune din 1957—1958 încoace" (Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, **Monatsberichte** nr. 6/1968). În aceeași publicație se relevă că încă din toamna anului trecut au început să acționeze factori de redresare grație cărora producția crește din nou în ritm mai susținut. Cercetătorii de la Viena consideră că recesiunea a fost definitiv depășită și că avîntul conjunctural pare să se generalizeze în ciuda unor factori cu acțiune opusă. Aceștia din urmă atrag însă atenția sporită a observatorilor, mai ales după recenta urcare a impozitelor în Statele Unite, ca factori care ar putea să contrazică aprecierea despre depășirea recesiunii.

În cadrul Comitetului de politică economică al O.C.D.E., reunit la Paris către sfîrșitul lunii iulie, s-a constatat că măsurile restrictive fiscale și de altă natură, adoptate în S.U.A. și Anglia, riscă să exercite „o acțiune moderatoare asupra creșterii economice din cel de-al doilea semestru al anului 1968, ceea ce nu ar rămîne fără efect asupra situației economiei celorlalte țări membre ale O.C.D.E. cît și asupra comerțului mondial. Pentru a neutraliza acest efect, ar fi necesar ca restul țărilor membre să se îngrijească preventiv de stimularea expansiunii lor economice" (**Neue Zürcher Zeitung**, 26 iulie). O asemenea stimulare compensatorie se lovește însă de temerea că s-ar putea ajunge repede la fenomenul la fel de nedorit de „supraîncălzire" a economiei, temere exprimată net în R.F. a Germaniei. Pe de altă parte, situația economiei franceze este considerată, pînă la o mai deplină clarificare, ca o sursă de incertitudine. Se poate presupune de asemenea că joacă un rol și apresiunile în legătură cu evenimentele posibile în sfera monetară, care rămîne un domeniu caracterizat printr-o serioasă labilitate în cadrul conjuncturii economice generale. Oricum, evoluțiile naționale continuă să fie sensibil diferențiate pe un fond pentru care este probabil prematură caracterizarea ca „post-recesiv".

Dinamica produsului național brut,
în % față de anul precedent

	1966	1967	Prognoză 1968
S.U.A.	5,8	2,6	4,4
Canada	5,9	2,5	3,5
Japonia	10,3	13,5	7,0
Franța	4,9	4,2	...
R.F.G.	2,4	—0,3	4,9
Italia	5,4	5,9	5,5
Anglia	1,9	1,2	3,0
Austria	4,3	2,5	3,0
Belgia	2,8	2,5	3,5
Danemarca	2,2	3,0	2,5-3,0
Irlanda	1,6	4,1	4,25
Olanda	3,2	5,0	4,0
Norvegia	4,0	5,3	4,0
Suedia	3,1	3,3	4,3
Elveția	2,8	1,7	2,2
Alte țări O.C.D.E.	8,1	5,0	5,0
Total O.C.D.E.	5,3	3,4	4,25
din care:			
Țări europene	3,7	2,7	4,0
Piața Comună	3,8	2,8	4,25
A.E.L.S.	2,4	1,8	3,0

SURSA: Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte nr. 6/1968.

● Evoluții naționale

ÎN STATELE UNITE, unul din sediile principale ale factorilor cu acțiune opusă redresării conjuncturii mondiale capitaliste, indicele producției industriale este evaluat a fi la mijlocul anului cu circa 5% peste nivelul din perioada corespunzătoare a anului trecut. Numărul persoanelor ocupate era în mai de 75,9 milioane, față de 73,64 milioane în mai 1967, iar cel al șomerilor — de 2,3 milioane, față de 2,46 milioane. Una din cauzele acestei situații o constituie cererea susținută la produsele industriei oțelului și efectele acestui fapt asupra unui șir de ramuri conexe. Nu este vorba însă exclusiv de consumul curent, ci de mărirea stocurilor de oțel la întreprinderile consumatoare, avînd în vedere expirarea contractelor colective la 1 august și implicațiile posibile ale acestui fapt. În decurs de patru luni — de la începutul anului pînă la sfîrșitul lunii aprilie — stocurile s-au mărit cu 25%. Urcarea de prețuri pe care industria oțelului încearcă în prezent s-o impună pare să explice — retrospectiv — procesul.

Intrările de comenzi la bunurile de uz îndelungat (durable goods), indicator important pentru perspectivele conjuncturii, a înregistrat oscilații în prima jumătate a anului, ultima — din iunie — constînd într-un regres de 4,2% față de luna precedentă. Mai semnificativă este mișcarea acestui indicator în raport cu sfîrșitul anului trecut: în decembrie 1967 suma comenzilor noi de bunuri industriale durabile a fost de 26,5 miliarde de dolari, ca în iunie 1968 să se situeze la 24,5 miliarde (după corectarea oscilațiilor sezoniere), adică aproximativ la același nivel ca în iunie 1967 (24,3 miliarde). Cu toate că volumul total al comenzilor este ceva mai mare decît acum un an și deci desfacerile își mențin nivelul, evoluția comenzilor noi este considerată ca indiciul unei viitoare dezvoltări deflaționiste.

Ca un fapt agravant este privită în cercurile oficiale și tendința de accelerare a creșterii prețurilor, care amenință să ducă la pierderea, în mare parte, a avantajelor sperate de pe urma majorării impozitelor pe venit cu 10%, în sensul frînării presiunilor inflaționiste. Pe lîngă oțel și o serie de alte mărfuri și servicii, este așteptată cu aprehensiune în special o eventuală mărire a prețurilor la noile modele de automobile.

În **Anglia**, efectele devalorizării lirei sterline din toamna anului trecut au început să se facă puternic simțite în primul semestru 1968. Deplasarea urmărită a centrului de gravitate al activității economice spre export pare să aibă premise favorabile sub forma unei înviorări a producției industriale (indice 138 în aprilie 1968 față de 133 în aprilie 1967, baza 1958=100) și a unei creșteri a comenzilor din străinătate. Construcția de mașini a semnalat sporirea lor cu 17% în primul trimestru. Cererea internă de consum înregistrează în același timp o contracție netă, determinată, după devalorizare, și de măsurile bugetare din martie 1968. Indicele vînzărilor cu amănuntul a revenit de la 107 în martie (1966=100) la 100 în aprilie. Efortul de comprimare a cererii interne a declanșat însă un val de lupte revendicative ale salariaților pentru apărarea nivelului lor de trai.

Industria **R.F. a Germaniei** și-a mărit din nou producția în mai 1968 și pare să-și fi lărgit baza de expansiune, după ce cîtva timp fusese nevoită să se bizuie în cea mai mare parte pe comenzi subvenționate de stat, pe refacerea stocurilor și pe export. În perioada decembrie 1967 — aprilie 1968 ritmul lunar de intrare a comenzilor noi variază între 17% și 26%. Aceste cifre nu stîrnesc însă numai satisfacție, ci și temeri în legătură cu o posibilă evoluție inflaționistă. Începînd din luna ianuarie, intrările de comenzi depășesc desfacerile lunare ale industriei cu circa 10%, ceea ce este socotit excesiv pentru o dezvoltare echilibrată chiar dacă nu se folosesc încă toate capacitățile de producție. În această situație se fac auzite în cercurile de afaceri glasuri favorabile unei circumspecții mărite în domeniul deciziilor de investiții, dar totodată apeluri în sensul de a nu se recurge prematur la noi măsuri de frînare a creșterii.

În economia **Italiei** începe să se contureze o tendință de încetinire, atribuită înainte de toate insuficienței investițiilor. Producția industrială, față de anul 1966=100, s-a situat în aprilie la indicele 113,3, adică a înregistrat o scădere cu 3% față de luna precedentă, cu toate că față de aprilie 1967 producția era în avans cu 3,2%. Activizarea balanței de plăți care începe de obicei în Italia în luna aprilie, o dată cu afluxul turiștilor, s-a produs și în anul acesta. Excedentul (27,5 miliarde lire) ar fi fost și mai mare dacă nu ar fi avut loc un pasiv considerabil sporit al balanței mișcărilor de capital (74 miliarde de lire, față de 43 miliarde în aceeași perioadă din 1967).

● Finanțe perturbatoare

SLĂBIREA CERERII, care este o trăsătură distinctivă a actualei conjuncturi din țările capitaliste dezvoltate, nu a atenuat în măsura scontată creșterea prețurilor. La bunurile de consum, prețurile au crescut chiar în măsură mai mare, în 1967, în opt din cele 21 de state membre ale O.C.D.E. Datele pe primele luni ale anului 1968 arată că această evoluție se menține și are tendința de a se extinde.

Tensiunile latente care se acumulau în sînul sistemului valutar capitalist au atins în 1967 un punct critic, periclitînd nu numai stabilitatea acestui sistem, ci amenințînd să provoace o „deflație" generală. Balanțele de plăți ale S.U.A. și Angliei s-au soldat prin noi deficite însemnate, iar în cadrul rezervelor internaționale ale lumii capitaliste s-a produs o deplasare structurală, cele de aur reducîndu-se cu 1,5 miliarde de dolari, iar cele de devize crescînd cu 3,6 miliarde. Avînd loc într-un climat economic general mai puțin expansionist, instabilitatea piețelor financiare a exercitat, la rîndul ei, noi presiuni asupra balanțelor de plăți și a creat dificultăți suplimentare în calea schimburilor comerciale. Într-un raport recent publicat al Acordului monetar european se arată că criza financiar-valutară din 1967 a dus, pentru ansamblul țărilor O.C.D.E., la reducerea cu aproape 50% a ritmului lor de creștere economică și a ritmului de lărgire a comerțului internațional.

Dinamica prețurilor,
în % față de aceeași perioadă a anului precedent

	1966	1967 Tr. I	1967 Tr. II	1967 Tr. III	1967 Tr. IV	1968 Tr. I
Bunuri de consum						
S.U.A.	2,9	3,0	2,7	2,7	2,8	3,7
Canada	3,7	3,1	3,3	3,9	3,7	4,5
Japonia	5,1	4,3	2,8	3,2	5,5	5,3
Austria	2,2	4,1	4,0	4,1	3,6	2,5
Belgia	4,2	3,0	1,9	3,1	3,4	3,1
Danemarca	6,3	5,2	5,1	11,0	10,8	10,2
Franța	2,7	2,9	2,5	2,5	3,4	3,9
R.F. a Germaniei	3,5	2,2	1,5	1,5	0,6	1,2
Italia	2,3	2,8	3,2	3,7	3,2	2,0
Olanda	6,3	2,6	2,5	3,4	3,4	3,6
Norvegia	3,6	3,6	4,4	4,3	3,4	4,3
Suedia	6,4	4,4	4,3	4,3	3,4	2,8
Elveția	4,8	4,0	3,9	4,6	3,8	3,5
Anglia	3,9	3,6	2,6	1,7	2,1	3,0
Piața mondială						
Indice general	1,0	—6,4	—5,3	—3,4	2,2	7,3*)
Materii prime alimentare	—1,0	—3,4	1,7	—1,0	5,2	8,3*)
Materii prime industriale	0,3	—7,7	—8,1	—4,4	1,0	6,8*)
Combustibili	—0,2	—0,5	—0,6	—0,1	0,9	1,2*)
Materii prime pentru bunuri de consum	3,8	—0,6	—4,7	—5,3	—0,9	0,5*)
Materii prime pentru bunuri de investiții	1,2	—17,1	—16,5	—8,1	1,7	16,2*)

*) Date provizorii.

SURSA: Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsberichte nr. 6/1968.

În 1968 nesiguranța din acest domeniu nu a dispărut nicidecum, momentele dificile nu au lipsit, și este de așteptat ca situația monetară să-și exercite în continuare influența asupra conjuncturii generale a țărilor capitaliste. Nu mai departe ca la mijlocul lunii iulie s-a desfășurat un nou episod al ceea ce **Neue Zürcher Zeitung** numește „războiul nervilor de pe piața aurului", episod concretizat în oscilații simțitoare ale prețului aurului. De la scindarea acestei piețe în una oficială, pe care prețul metalului galben este de 35 dolari uncia, și una liberă, pe care prețul oscilează în funcție de cerere și ofertă, Republica Sud-Africană — principalul producător de aur al lumii capitaliste — a încetat să mai efectueze vînzări. Statele Unite, dorind să mențină prețul de pe piața liberă la un nivel apropiat de cel oficial, exercită — pînă în prezent fără succes — presiuni asupra R.S.A. pentru a o determina să-și schimbe poziția. Tezaurizarea aurului în R.S.A. și în alte mîini se face evident în speranța unei urcări substanțiale a prețului liber al aurului, ceea ce ar putea să aibă urmări greu de calculat asupra sistemului valutar occidental și totodată asupra intregii conjuncturi economice.

I. PĂDUREANU

NOTE EXTERNE

PERSPECTIVE JAPONEZE

PENTRU a marca împlinirea a o sută de ani de la începutul erei pe care japonezii o numesc **Meiji**, și care înseamnă intrarea țării lor în lumea modernă, s-a hotărît elaborarea unui program național de dezvoltare extins pînă în anul 1985. Acest program urmează să țină seama de ultimele evoluții în situația internațională economică, socială și tehnologică. S-a subliniat, între altele, necesitatea sporirii investițiilor sociale.

Potrivit prevederilor, în 1985 populația Japoniei va atinge cifra de 120 milioane de locuitori (o creștere de 20%), iar produsul național brut urmează să se ridice la 140 000 miliarde de yeni (1932 miliarde de franci francezi) — adică de trei ori nivelul său din 1967. Venitul național pe cap de locuitor, care în 1966 era de 4850 franci, e prevăzut să crească la 12 420 de franci. Se prevăd mijloace noi de comunicație prin fir sau fără fir, noi șosele, aeroporturi și porturi internaționale. Urmează să se procedeze la o descentralizare a industriei, așezată în prezent numai în marile orașe.

Elaborarea marilor linii ale programului o realizează Consiliul Central de Dezvoltare Națională — un organism consultativ care funcționează pe lîngă primul ministru — pe baza propunerilor înaintate de Agenția de Planificare Economică.

Mai recent, aceeași agenție a avertizat guvernul că, dată fiind neașteptat de rapida expansiune a economiei și înrăutățirea balanței de plăți externe, trebuie schimbată politica economică. Rata de creștere economică în anul fiscal 1967 s-a urcat și s-a menținut la 13,3%, depășind prevederile, care erau de numai 9%. Între timp, Consiliul Suprem pentru Export al guvernului a anunțat că obiectivele de export fixate pentru anul fiscal 1968 — care se termină la 31 martie 1969 — se ridică la 63 000 milioane de franci. Baza previziunilor o constituie aprecierea că volumul comerțului mondial va crește cu o rată anuală de 7,5% și că exportul japonez se va dezvolta într-un ritm care va varia între 18 și 19% anual. Teama că S.U.A. ar putea așeza suprataxe, nu are, după părerea specialiștilor japonezi în problemele de export, anul acesta, vreun temei.

Nu e lipsită de elocvență, în ceea ce privește dinamismul economiei japoneze, informația apărută deunăzi în telegramele de presă internaționale, că Japonia a trecut acum pe locul doi, după S.U.A., în producția de automobile și că pe piața americană importul automobilelor japoneze continuă să sporească neconteni.

Din punctul de vedere al scoarței pămîntești, Japonia este, după cum se știe, una dintre cele mai instabile regiuni ale globului. Sînt oare suficiente temeiuri pentru a afirma contrariul despre perspectivele stabilității sale economice? Ceea ce se poate afirma e că Japonia este o țară vulcanică și aceasta, desigur, nu numai din punct de vedere tectonic.

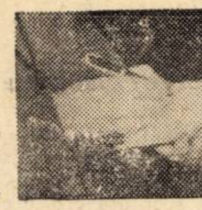

din bloc-notesul cronicarului

O IMAGINE FIDELĂ A SOLURILOR GLOBULUI

ÎN TIMP CE oamenii se pregătesc în vederea zborului spre lună, savanții au constatat că încă nu există o hartă amănunțită a solurilor globului. La cererea Societății internaționale a științei solului, F.A.O. și U.N.E.S.C.O. și-au unit eforturile pentru a realiza și publica o hartă a solurilor planetei noastre.

Această lucrare nu prezintă numai un interes pur științific, ci și unul de ordin practic imediat: prin cunoașterea aprofundată a naturii solurilor se va putea obține o repartiție mai rațională pe glob a culturilor necesare omului. Astfel, cultivatorii de fructe din California, din Chile și cei din regiunea Mediteranei pot face cu folos schimb de experiență, căci ei lucrează pe soluri și în condiții climaterice asemănătoare.

Schimbul de cunoștințe și de experiență în materie agricolă va cîștiga, datorită hărții (a cărei schiță a și fost întocmită la scara de 1 : 5.000.000), o nouă amploare și eficacitate. Unul din învățămintele ce urmează a fi confirmate pe baza hărții realizate de U.N.E.S.C.O. și F.A.O. este că, adesea, revine mai economic și deci mai profitabil să se amelioreze pămîntul cultivat, decît să se defrișeze regiuni virgine. Pentru a se putea extinde cu bune rezultate perfecționările tehnice aplicate în unele regiuni ale globului, o hartă mondială a solurilor, care ține seama, desigur, și de condițiile ecologice, devine cu adevărat indispensabilă. Oamenii de știință angajați în lupta pentru combaterea foametei pe planeta noastră vor avea astfel la dispoziție un nou și prețios instrument de lucru.

RECORD NEDORIT

PROBLEMELE securității circulației rutiere preocupă într-o măsură tot mai mare forurile oficiale franceze. Un studiu întocmit pe această temă și înaintat recent guvernului semnalează că „la fiecare 40 de minute un francez moare pe șosele și există perspectiva ca peste cîțiva ani frecvența să fie de o jumătate de oră".

Subliniind că în acest domeniu automobilul deține un trist record în Franța (la un miliard de km-călători statisticile înregistrează 42 de morți în cazul transportului auto, 6,8 morți în transportul aerian de pasageri și numai 0,95 morți pentru transporturile feroviare), autorii studiului recomandă o mai bună coordonare a acțiunilor care urmăresc sporirea securității circulației rutiere, precum și desfășurarea, în deceniul următor, a unei ample campanii de propagandă și de educare a conducătorilor auto și pietonilor.

„QUEEN MARY" PROVOACĂ DILEME

CONSILIUL municipal din LONG BEACH (California) are de rezolvat o problemă grea: ce să facă cu transatlanticul „Queen Mary" pe care l-a cumpărat. Nu știe încă dacă „Queen Mary" trebuie să fie considerat din punct de vedere juridic drept vapor sau clădire publică (se știe că el a fost achiziționat inițial cu intenția de a fi transformat într-un muzeu). Aceasta este o problemă importantă și pentru sindicatele americane. Dilema e în ce sindicat urmează să fie încadrați salariații de pe Queen Mary: în sindicatul lucrătorilor maritimi sau tereștri?

STATISTICI... GLACIALE

CEA MAI MARE insulă de pe glob — Groenlanda — este acoperită, pe aproape 70% din întinderea sa, de o uriașă calotă de gheață (de 1.726.000 kmp). Savanții au calculat că, la o grosime medie a calotei de peste 1,5 km, volumul ei total se ridică la peste 2,6 milioane kmc. Dacă toată această gheață s-ar topi, nivelul oceanului mondial ar crește cu 6,5 m.

După aprecierea exploratorului francez Paul-Emile Victor, în cazul cînd s-ar distribui gheața Groenlandei la toți locuitorii planetei noastre, fiecare ar avea de primit aproximativ cîte 2 tone pe minut, timp de un an. Și totuși, calota Groenlandei face o figură modestă alături de cea a Antarcticii. Conform unor evaluări, cantitatea de gheață existentă aici ar fi suficientă pentru a se distribui fiecărui locuitor de pe glob cîte o tonă pe secundă, timp de un an.

DISCUȚIE VECHE

DE CURÎND, la Viena, s-au întrunit țările care fac parte din Organizația țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.). S-a votat o rezoluție care preconizează o revizuire a modalităților de participare a societăților străine la punerea în valoare a resurselor petroliere. Din nou sînt denunțate veniturile nete extraordinare realizate de companiile petroliere de peste graniță. Acestea ar trebui, potrivit rezoluției, să întrețină conturi bancare în țara respectivă unde se face exploatarea, să-și țină registrele și documentele activității lor comerciale la dispoziția comisarilor de conturi ale guvernelor interesate, să țină seama de interesele de perspectivă ale țărilor în care... „operează".

Desigur, concluzia cea dintîi asupra căreia se insistă este că țările producătoare trebuie să se silească să prospecteze și să exploateze ele însele rezervele de petrol de care dispun.

Argumentele companiilor petroliere nu sînt nici ele noi. Profiturile nu sînt excesive, afirmă ele, date fiind riscurile pe care le comportă exploatarea și dat fiind volumul capitalurilor angajate.

Riscurile sînt reale, nu încape îndoială, și nu o singură dată societățile au fost nevoite să mai cedeze din profituri. Dar profiturile acestora, exorbitante în continuare, nu și-au pierdut prin aceasta caracterul lor scandalos de extorcare.

S-AU SĂTURAT...

ZILELE TRECUTE, în Italia, senatorii democrat-creștini, socialiști și republicani au adresat o chemare guvernului în favoarea continuării politicii agricole a Pieței Comune. Agricultorii italieni nu s-au arătat însă prea entuziasmați. Ba chiar dimpotrivă. În toată peninsula, în diferite orașe, mii și mii de oameni protestează contra acestei politici și cer desființarea reglementărilor agricole comunitare. Pe străzile Florenței au defilat cinci mii de demonstranți reclamînd o revizuire a clauzelor privitoare la prețuri. Ei refuză ca interesele lor să fie subordonate „exigențelor marii industrii" și denunță exploatarea la care sînt supuși de către „intermediarii care sînt ei răspunzători pentru prețurile prea ridicate ale produselor agricole".

La intrarea în Bologna, informează presa, un număr mare de agricultori au blocat Via Emilia cu ajutorul tractoarelor. La Ferrara, agricultorii au transformat străzile în pîraie albe, vărsîndu-și laptele în chip demonstrativ. „Ne-am săturat de Piața Comună" — glăsuiau pancartele pe care le purtau la demonstrație agricultorii din Florența.

MĂSURI ÎMPOTRIVA CAPITALULUI STRĂIN ÎN R.F.G.

CAPITALUL străin neliniștește cercurile economice din R.F.G. Numai în anul 1967, societățile străine, între care cea mai cunoscută este „Investors Overseas Services" (I.O.S.), au realizat jumătate din cifra de afaceri a pieței vest-germane în sectorul investițiilor (circa 500 de milioane de mărci, față de 467 milioane ale societăților germane).

Ministrul vest-german al economiei pregătește, după cum anunță presa, un proiect de lege privitor la vînzarea certificatelor de investiții, care ar urma să aibă drept rezultat frînarea expansiunii fondurilor de investiție străine în R.F.G. Între măsurile de garanție cuprinse în proiectul de lege se prevede că societățile străine vor trebui să se înscrie la Oficiul federal de control al operațiunilor de credit, să-și publice rapoartele de gestiune în limba germană, să-și depună fondurile la bănci de depozit independente și să accepte controlul membrilor Oficiului federal în orice moment.

În unele cercuri, printre care instituțiile de credite care administrează fondurile germane, se socotește că aceste măsuri ar fi încă insuficiente.

PE GLOB

• BILANȚUL activității industriei carbonifere vest-germane în anul 1967 indică o scădere a volumului extracției la 112 milioane de tone (— 14 milioane de tone, față de anul precedent). În condițiile creșterii productivității muncii la extracție, au fost închise 9 mine, s-a mărit numărul zilelor de șomaj forțat, iar efectivul de salariați al minelor s-a redus cu 46 000 de persoane. (În cursul ultimilor cinci ani în R.F.G. au fost închise, în cadrul acțiunii de raționalizare, 41 de mine de cărbuni).

• LA Arusha (Tanzania) a fost semnat recent acordul de asociere la Comunitatea Economică Europeană (Piața Comună) a trei țări din Africa răsăriteană: Kenya, Tanzania și Uganda.

• GUVERNUL italian a adoptat o serie de măsuri, care urmăresc relansarea economiei, reducerea șomajului și stimularea cererii interne. Se prevede o accelerare a investițiilor direct productive, prin scutirea de impozite a 50% din investițiile efectuate în Italia, sporirea alocațiilor pentru cercetarea aplicată, acordarea de facilități de credit pentru importul de echipament industrial care nu se fabrică în țară, extinderea programului investițiilor în Mezzogiorno etc.

• CONFORM unui raport publicat de O.C.D.E. tonajul flotei comerciale a cunoscut, în perioada 1 iulie 1966—1 iulie 1967, o creștere fără precedent, respectiv cu 10,9 milioane trb. În același timp, 1967 poate fi considerat — după opinia specialiștilor — drept anul „revoluției containerelor", întrucît la sfîrșitul lui circa 170 de nave amenajate special pentru transportul containerelor mari erau comandate ori se aflau în construcție pe șantierele navale de pe glob.

• DUPĂ un șir de ani deficitari, producția mondială capitalistă de cositor a depășit în 1967 consumul de acest metal (cifrele respective sînt 174 100 tone și 166 200 tone). După aprecierea Consiliului internațional al cositorului, tendința se menține în cursul acestui an, datorită îndeosebi nivelului relativ ridicat al prețurilor și progreselor realizate în industria cositorului, precum și concurenței crescînde a înlocuitorilor.

• MICUL șeicat Abu-Dhabi, a cărui aproape unică bogăție o constituie țițeiul, va avea o bancă națională. Capitalul ei inițial, care se va ridica la 1 000 000 de dinari Bahrein (circa 880 000 de lire sterline), va fi deținut în proporție de 85% de guvern și de cetățeni ai șeicatului, restul fondurilor fiind furnizate de două bănci din Europa occidentală.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 33 (260)
VINERI
16 august 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

DIALOGUL ȘTIINȚEI CU PRODUCȚIA

ÎN PAGINILE 8-9

DIN SUMAR

• Pagina a 3-a

SERVICIILE PENTRU POPULAȚIE

• Pagina a 5-a:

Puncte de vedere

UN SINGUR INDICATOR — PRODUCȚIA MARFĂ VÎNDUTĂ ȘI ÎNCASATĂ

• Pagina a 7-a:

O STRÎNSĂ CORELAȚIE ÎNTRE NIVELUL RETRIBUIRII MUNCII ȘI UTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ

• Pagina a 11-a:

Școli • curente • economiști

OPTIMUL PARETIAN ȘI CONCEPȚIA „STATULUI BUNĂSTĂRII"

• Pagina a 15-a

ANGLIA: ÎMPRUMUTURI, DATORII ȘI ZONA LIREI STERLINE

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

TOT DESPRE STUDIUL CERERII DE MĂRFURI

„VIAȚA ECONOMICĂ" a scris în mai multe rînduri despre studiul cererii de mărfuri. Recent, în nr. 29, a fost publicat un grupaj de opinii pe această temă. Întrucît am analizat și eu activitatea de studiere a cererii de mărfuri din municipiul Cluj îmi permit să fac cîteva considerațiuni.

Mai întîi aș dori să arăt că studiul cererii de mărfuri la Cluj nu se desfășoară pe baze științifice, această acțiune fiind considerată ca o activitate formală, neavînd eficiență și rezultate concrete. În cadrul întreprinderilor și organizațiilor comerciale nimeni nu are ca sarcină concretă studiul cererii de mărfuri a populației. Salariații, care se ocupă, mai binezis ar trebui să se ocupe de această problemă nu sînt cointeresați în obținerea unor rezultate pozitive.

Pentru ca studiul cererii de mărfuri să aibă rezultate concrete trebuie să i se creeze o bază materială solidă. În acest sens ar fi necesar să se constituie fonduri speciale (ca și în cadrul reclamei comerciale) în vederea acoperirii cheltuielilor ocazionale la nivelul fiecărei întreprinderi și organizații comerciale. (Aceste cheltuieli s-ar putea considera ca un al 8-lea articol de calculație în structura cheltuielilor de circulație).

În vederea obținerii unor succese evidente, studiul cererii de mărfuri trebuie să se desfășoare în mod continuu, la nivelul tuturor verigilor comerciale. Realizarea acestui obiectiv ar trebui să revină unor birouri, servicii etc. înființate la toate unitățile.

Ce sarcini ar reveni compartimentului pentru studiul cererii? Pentru început, este necesară organizarea unor cursuri de informare și perfecționare a tuturor vînzătorilor, șefilor de raioane și magazine asupra studiului cererii, în cadrul cărora să se reliefeze sarcinile ce le revin în acest domeniu, precum și locul și importanța activității lor în cercetarea pieței; înzestrarea fiecărui magazin cu caiete tipizate în care să fie trecute însemnările, observațiile și preferințele cumpărătorilor, iar la sfîrșitul zilei de lucru, datele consemnate în aceste caiete urmînd să fie centralizate de șefii de magazine în formulare tipizate; lucrătorii de la biroul profilat pe această temă vor prelucra aceste date la intervale de 2—3 zile.

Almos VORZSAK
asistent universitar-Iași

GARANȚIA MATERIALĂ – PRINCIPIU AL CREDITULUI SOCIALIST

ÎN ARTICOLUL „Creditarea unităților cu activitate bună" publicat în „Viața economică" nr. 27/1968, autorul propune introducerea unei forme diferențiate de creditare pentru întreprinderile cu activitate bună, cărora să li se acorde credite pentru depășirea sarcinilor de plan, prin contul curent, fără nici un fel de forme. Nu putem fi de acord cu propunerea făcută deoarece, în esență, autorul propune să se acorde credite cînd apare lipsa de disponibilități în cont, iar garanția să se stabilească pe bază de bilanț sau balanță de verificare. În felul acesta s-ar încălca principiul creditului socialist și prevederile statutului Băncii Naționale potrivit cărora creditele trebuie să fie garantate cu valori materiale.

Contul curent, despre care se vorbește în articol, funcționează în prezent numai la 71 întreprinderi industriale la care se aplică experimentarea unor măsuri în vederea creșterii eficienței economice. Măsurile luate la aceste întreprinderi contribuie la simplificarea acordării creditelor pentru stocuri peste normativ și duc la o mai mare elasticitate în creditarea întreprinderilor care își desfășoară activitatea în bune condițiuni. Menționăm, însă, că și în aceste situații acordarea de credite pentru stocuri supranormative provenite din depășiri de plan se face numai în urma unei analize întreprinse de organele bancare care stabilesc oportunitatea creditării lor.

Prin H.C.M. nr. 461/1966, s-a reglementat modalitatea depășirii planului de producție industrială și s-a precizat că astfel de depășiri se vor produce numai în condițiile asigurării desfacerii prin repartiții, contracte sau comenzi ferme. Acordarea de credite pentru toate produsele provenite din depășirea planului ar duce la tendința unor întreprinderi de a-și forma producție pe stoc care ar imobiliza, în mod neeconomicos, mijloacele circulante.

Ca urmare a măsurilor privind îmbunătățirea conducerii planificate a economiei naționale, Banca Națională a elaborat proiecte de acte normative cuprinzînd creditarea diferențiată a economiei precum și alte măsuri menite să întărească controlul bancar, contribuind la obținerea unei eficiențe economice superioare.

Aurel PETRESCU
director, Banca Națională
a Republicii Socialiste România

SÎNT NECESARE TICHETELE DE TRANSPORT?

LA 1 mai 1960, prin Instrucțiunile Direcției Centrale de Statistică s-a introdus formularul „TICHET DE TRANSPORT" cu regim special. Acest tichet de transport se aplică, prin lipire, pe toate documentele de însoțire — aviz de expediere sau facturi, pentru mărfurile ce se transportă pe drumurile publice din țară, de către toate organizațiile economice, cu unele excepții. Încă de la înființare nu mi-am putut explica logica tipăririi și folosirii acestui tichet, deoarece este știut că avizele de expediere sau facturile de livrare care însoțesc transporturile de mărfuri sînt formulare strict socotite (cu regim special) a căror tipărire, gestionare și folosire este prevăzută în instrucțiunile de aplicare a H.C.M. nr. 73/1959. De aici, concluzia că tichetul de transport nu face altceva decît să dubleze aceste documente.

În același timp, pe economie se consumă tone de hîrtie necesară tipăririi acestor tichete, la care se adaugă procurarea, gestionarea, completarea și lipirea acestora pe documentele de însoțire. Numai la întreprinderea unde lucrez se consumă pe an circa 50 000 de exemplare tichete. Socotind cîte un minut pentru completare și lipire, se consumă un timp de 833 ore adică 104 zile-om pe an.

Avînd în vedere cele arătate mai sus propun desființarea formularului „Tichet de transport".

Iosub NICOLAE
Chitila—București

O PROPUNERE: TÎRGURI DE MOSTRE

CU ZECI DE ANI în urmă, în unele orașe ale țării, printre care și Sibiul, aveau loc periodic, cunoscutele „tîrguri de mostre", la care participau, cu produsele lor, diferite unități industriale și comerciale.

Consider că reînființarea acestor tîrguri de mostre, în marile orașe ale țării, ar fi binevenită deoarece la expozițiile care au loc în Capitală, întreprinderile nu pot participa cu toate produsele, întrucît aceste expoziții, în marea lor majoritate, sînt organizate pe ramuri de producție.

Organizarea unor astfel de tîrguri ar contribui la popularizarea celor mai reușite produse în rîndurile cetățenilor țării și turiștilor străini.

Ilie BERGHEZAN
Uzina „Balanța"-Sibiu

REDACȚIA CĂTRE CITITORI

I. TRAIANESCU, șeful serviciului financiar, „Tehnometal" București — După cum rezultă și din denumirea cursurilor de calificare „cu scoatere din producție" la care vă referiți, potrivit dispozițiilor normative în vigoare, participanții la aceste cursuri nu primesc în perioada de pregătire „salarii", ci o indemnizație care, în cazul celor care nu provin din cîmpul muncii, este egală cu salariul prevăzut pentru prima categorie de încadrare din rețeaua tarifară a meseriei pentru care se califică. Față de această reglementare, elevii care nu respectă obligațiile asumate prin contractele încheiate la începerea cursurilor, vor restitui sumele încasate drept indemnizații, ele nefiind justificate de prestarea unei munci salariate.

NICOLAE DOGARU. București — Potrivit art. 4 din H.C.M. nr. 719/1968, Comitetul de direcție funcționează ca organ deliberativ, hotărîrile adoptate putîndu-se lua cu majoritatea simplă de voturi din numărul total al membrilor. În exemplul dv., în ipoteza că numărul total al membrilor unui comitet de direcție este de 21, numărul minim care este necesar pentru adoptarea unei hotărîri valabile este de 11 membri, chiar dacă la ședința respectivă n-au luat parte decît 14, respectiv 2/3 din numărul lor total.

ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ „MUREȘUL"
Aiud, județul Alba
vinde din stoc, fără repartiție, cahle teracotă.
Comenzile se vor adresa Intreprinderii de Industrie locală „MUREȘUL", Aiud, str. E. Varga nr. 1

SERVICIILE PENTRU POPULAȚIE — domeniu de activitate cu mari rezerve pentru economie

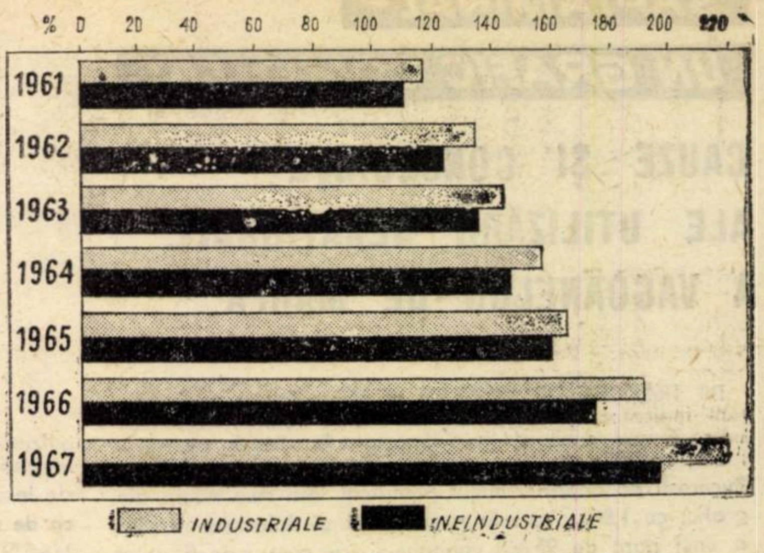

Creșterea volumului de prestări (1960 = 100)

SPORIREA VOLUMULUI SERVICIILOR pentru populație are o importanță deosebită, similară cu aceea a producției bunurilor de consum, ambele activități completîndu-se reciproc și contribuind la creșterea nivelului de viață al populației. Cu toate succesele obținute în general în dezvoltarea armonioasă a economiei românești, sectorul serviciilor nu s-a bucurat însă de o atenție corespunzătoare.

Politica partidului nostru urmărind creșterea an de an a veniturilor salariaților, țărănimii și celorlalte categorii ale populației face să sporească cererea de mărfuri și servicii, ca o consecință logică, firească a creșterii nivelului de viață. Baza obiectivă a dezvoltării activităților de servicii o constituie, deci, creșterea sistematică a veniturilor bănești ale populației, deoarece proporțional sau în legătură direct proporțională cu creșterea veniturilor se găsește și cererea îndreptată către servicii.

1960–1970: ritm relativ lent

În prezent, prestările de servicii sînt împărțite în două categorii: prestări de servicii **industriale** și prestări **neindustriale.**

În prestările industriale se includ lucrările și produsele pe bază de comandă individuală (articole de încălțăminte, îmbrăcăminte, mobilă etc.), precum și cele de întreținere și reparare a bunurilor de consum destinate populației. Aceste prestări se cuprind în livrările de mărfuri către fondul pieței. Prestările de servicii neindustriale cuprind: transporturile de toate categoriile, telecomunicațiile, activitatea întreprinderilor de gospodărie comunală, activitatea unităților cooperatiste (UCECOM, Centrocoop și UNCAP), turismul, activitatea hotelieră etc.

În ultimii 8 ani, activitatea de deservire a populației a mers într-un mod ascendent, însă nu a satisfăcut pe deplin cerințele și exigențele crescînde ale populației.

O dezvoltare mai însemnată a serviciilor industriale și neindustriale s-a înregistrat în această perioadă în sectoarele transporturi, telecomunicații și în domeniul activităților desfășurate de unitățile cooperatiste.

În activitatea de transporturi și telecomunicații, care are o pondere însemnată în volumul total al prestărilor către populație — circa 40% —, se desprinde dezvoltarea mai însemnată a transportului auto (creștere de circa 3,5 ori în anul 1967 față de anul 1960), după care urmează transporturile pe calea ferată, aeriene și navale. În activitatea de telecomunicații, o dezvoltare însemnată a cunoscut televiziunea.

Activitatea de gospodărie comunală, care este subordonată consiliilor populare județene, cuprinde în principal transportul în comun, care are ponderea cea mai însemnată în cadrul acestei forme de prestări (circa 40—45%), urmată de distribuirea de apă pentru consum casnic, distribuția de energie electrică, termică, gaze naturale, prestări în construcție etc. Tot în cadrul acestei activități se cuprinde volumul chiriilor încasate din locuințele statului, precum și alte activități: hoteliere, ștranduri, patinoare etc. Volumul încasărilor de la populație pentru aceste activități a fost de circa 2,4 ori mai mari în anul 1967 față de anul 1960.

Activitatea în unitățile cooperatiste (UCECOM și Centrocoop), care deservesc populația atît cu prestări industriale cît și neindustriale, s-a dezvoltat în această perioadă de aproape două ori.

Printre cauzele care au determinat o dezvoltare mai lentă a sectorului de servicii din țara noastră s-ar putea menționa atît studierea insuficientă a cerințelor populației, cît și lipsa unei coordonări și îndrumări organizate, fapt care a contribuit într-o mare măsură la o dezvoltare neritmică a unor servicii, la neidentificarea tuturor posibilităților de dezvoltare etc. La cauzele de mai sus s-ar mai putea adăuga insuficiența numărului de unități și de lucrători în general, care s-a resimțit în aproape toate sectoarele de deservire curentă, precum și activitatea restrînsă a micilor meseriași, fără ca aceasta să fie compensată în mod corespunzător prin dezvoltarea activităților respective în sectorul socialist.

Dezvoltarea serviciilor = îmbunătățirea folosirii timpului liber

Creșterea, în continuare, a nivelului de trai în anii următori se va reflecta în sporirea veniturilor populației, față de nivelul prevăzut pentru anul 1967. În aceste condiții, apare posibilă și necesară extinderea însemnată a serviciilor, care vor fi tot mai mult solicitate de cetățeni atît ca volum, cît, mai ales, ca varietate.

Într-un studiu elaborat s-a evidențiat influența favorabilă pe care o poate exercita dezvoltarea mai accentuată a serviciilor asupra îmbunătățirii structurii bugetului de timp al oamenilor muncii. Astfel, s-a demonstrat că reducerea timpului cheltuit pentru activități casnice ar putea spori durata timpului destinat activităților educativ-culturale și recreative, corespunzător necesităților vieții de familie și dezvoltării multilaterale a personalității fiecăruia, ceea ce constituie condiții importante ale creșterii eficienței forței de muncă în procesul producției materiale.

În anii următori, atenția trebuie îndreptată nu numai spre dezvoltarea serviciilor existente, care prezintă și ea, indiscutabil, o însemnătate deosebită, ci și spre diversificarea gamei de servicii, prin crearea de noi activități care, o dată înființate, ar atrage fără întîrziere însăși lărgirea cerințelor populației. Aceasta cu atît mai mult cu cît experiența a dovedit că noile servicii au înregistrat, de regulă, imediat după organizarea lor, ritmuri rapide de dezvoltare.

Dintre activitățile insuficient dezvoltate în prezent, a căror extindere și o mai bună organizare se impune mai pregnant, menționăm: spălătorie-curățătorie chimică, prestări de construcții, închirieri de obiecte, întreținerea și repararea autoturismelor, spectacole, manifestații sportive, asistență medicală cu plată, tratament și odihnă, transport în comun etc.

În anii următori, aproape întreaga activitate de prestări industriale va fi concentrată în sectorul cooperatist, din care o pondere însemnată o vor avea unitățile UCECOM și ale cooperației de consum. Se apreciază că volumul acestor activități, față de anul 1968, va avea în 1970 un nivel de 123%.

Prestații neindustriale diversificate

În sectorul prestărilor de servicii neindustriale majoritatea activităților se realizează în sectorul de stat, revenind sectorului cooperatist numai circa 25%.

În sectorul de stat, activitățile importante sînt concentrate în transporturi și telecomunicații și în prestări cu caracter de gospodărie comunală, locativă și hotelieră, restul activităților ocupînd ponderi mai mici.

Se apreciază că ritmul de creștere al transporturilor pe calea ferată se va micșora în perspectivă, ca urmare a creșterii parcului individual de autoturisme și a preluării de către mijloacele auto a unor transporturi feroviare pe distanțe scurte și de volum redus, în special pe liniile secundare și pe căile ferate înguste.

Pentru perioada 1970—1980, apreciem, pe baza unor studii, că se va menține un ritm ridicat de creștere a transporturilor auto de călători, ținînd seama de faptul că volumul de transport este corelat cu posibilitățile de dotare cu autobuze; în anii viitori se va produce un nou tip de autobuze de mare capacitate, ceea ce va crea condiții pentru intensificarea curselor de lung parcurs.

Referitor la transporturile aeriene interne, acestea vor spori într-o măsură mai însemnată în viitor, datorită creșterii frecvenței curselor pe liniile aeriene existente și numărului mediu al călătorilor pe cursă.

În activitatea de poștă și telecomunicații, o dezvoltare accentuată este de prevăzut în sectorul telefoniei. În perioada 1966—1970, se prevede instalarea a circa 150 mii linii în centrale telefonice automate, care vor putea duce la creșterea numărului de abonamente telefonice cu 48% în 1970, față de anul 1965. Din totalul posturilor telefonice instalate, numărul abonaților particulari va reprezenta o pondere din ce în ce mai mare.

În domeniile sănătate, odihnă și tratament este de prevăzut extinderea, prin amplasare în teritoriu, a noilor construcții sanitare, asistența ambulatorie de specialitate ajungînd în 1975 la o creștere a indicelui de consultații pe un locuitor. S-ar putea dezvolta activitatea de cosmetică medicală care este susceptibilă de organizare în mod treptat în cadrul unor cabinete corespunzătore în toate orașele țării. Pentru activitatea de odihnă și tratament se prevăd dezvoltări de noi capacități, atît prin noi construcții, cît și prin atragerea de locuințe particulare. În ceea ce privește activitatea turistică și de agrement, se vor putea extinde capacitățile de cazare pe trasee turistice prin construirea de căsuțe, moteluri, cabane etc.

În anii următori populația va beneficia de serviciile a numeroase unități în care se va executa pe loc, concomitent, o gamă variată de prestații ca: periat și călcat îmbrăcămintea, scos pete, curățat pantofi etc. — unități care vor fi amplasate pe arterele aglomerate ale localităților. De asemenea, se vor organiza noi servicii, cum ar fi executarea de comisioane, organizarea diferitelor festivități, garări și parcări auto-moto și biciclete, servicii de intermediere și altele.

În ceea ce privește activitatea cooperativelor agricole de producție, ținînd seama de faptul că ele formează unitatea economică de bază a comunei, se prevede ca acestea să preia unele prestări de servicii, care în prezent sînt în sarcina unităților UCECOM și Centrocoop.

Condiții hotărîtoare: baza materială, cercetarea științifică și cadre calificate

Dezvoltarea serviciilor este o necesitate obiectivă. În consecință, se impun măsuri pentru organizarea pe bază științifică a studierii cerințelor populației în condițiile țării noastre și pentru precizarea sferei de activitate și a locului serviciilor în economia națională — probleme care să constituie o preocupare permanentă a organelor economice de resort, inclusiv a institutelor de cercetări științifice și a cadrelor din învățămîntul superior de specialitate.

O condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea acestei ramuri de activitate în viitor este asigurarea bazei materiale pe linia acordării fondurilor de investiții (spații, utilaje, mijloace de transport), a materiilor prime și materialelor necesare în unele activități.

Totodată, ar trebui să se manifeste mai multă preocupare pentru sporirea eficienței în exploatarea bazei materiale existente, avîndu-se în vedere faptul că, în unele sectoare de activitate, eficiența economică a investițiilor nu poate atinge nivele optime imediate, ea urmînd a se realiza într-o perioadă de timp mai îndelungată.

Asigurarea cadrelor necesare pentru buna desfășurare a activității în sectorul prestărilor de servicii trebuie să devină — după părerea noastră — o problemă de stat, ținînd seama de situația actuală nesatisfăcătoare în ceea ce privește numărul lucrătorilor și nivelul mediu de calificare. În acest scop se impune necesitatea elaborării unui program de asigurare a cadrelor calificate pentru toate sectoarele prestărilor de servicii în următorii 10—15 ani, ținîndu-se seama de dezvoltarea unor servicii operative și competente într-o gamă variată de activități.

În același timp va fi necesară îmbunătățirea și elaborarea de noi metode de cercetare, precum și a celor de popularizare și publicitate. Cercetării teoretice îi revine obligația să stabilească consumuri raționale de servicii, să studieze problemele de orientare a dezvoltării bazei materiale, organizarea prestațiilor pe diferite activități etc.

Problemele cointeresării materiale, ca și ale coordonării activității de servicii, ar trebui să constituie o preocupare mai susținută a organelor de stat cu sarcini în acest domeniu, avînd în vedere creșterea rolului serviciilor în ansamblul economiei naționale.

Gh. ȘICĂ
C. ALEXANDRESCU

BREVIAR ECONOMIC

• Hidroenergetică și turism

Ca urmare a amenajărilor hidrotehnice pe Bistrița, la marginea orașului Bacău, pe insula „Letea", situată în mijlocul uneia din cele trei acumulări de apă învecinate, s-a amenajat și inaugurat o bază nautică și de agrement. Un bazin de înot, o plajă pentru 10 000 de persoane, un restaurant-terasă în formă de navă stau la dispoziția vizitatorilor.

• Pentru industria sticlei și porțelanurilor

Între Sînpaul și Mera, un grup de cercetători clujeni a descoperit un valoros și bogat zăcămînt de nisipuri cuarțoase și caolină de foarte bună calitate necesare industriei sticlei și a porțelanurilor.

• În noul bazin al portului Constanța

Mii de metri cubi de piatră și blocuri uriașe de beton se amplasează în aceste zile în interiorul noului bazin portuar din Constanța. S-a terminat cheiul de acostare a navelor petroliere și se lucrează la alte două dane de acostare pentru nave de mare tonaj.

• Instalație originală de dezbenzinare

Un colectiv al Institutului de proiectări foraj-extracție din Ploiești a realizat o ingenioasă instalație de dezbenzinare la presiune înaltă. Ea se bazează pe un procedeu de utilizare a frigului și presiunilor.

• Noi radioreceptoare și televizoare românești

În curînd va apărea în magazine radioreceptorul cu tuburi electronice, într-o formă nouă de prezentare, „Darclée-4". Este în pregătire radioreceptorul portabil cu patru lungimi de undă „Albatros", iar pînă la sfîrșitul anului vor fi produse și noi tipuri de televizoare derivate din seria „F-47" și „Dacia".

• Ciment pe cale uscată

La Fabrica de ciment din Medgidia, o nouă linie tehnologică va produce ciment pe cale uscată. Noua linie va avea o capacitate de 640 000 tone anual.

• Alte 1200 apartamente la Craiova

În Piața Gării din Craiova a început construcția primelor blocuri de cinci și unsprezece nivele ale unui nou microraion. În final el va avea cca 1 200 de apartamente și diferite dotări social-culturale.

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

CAUZE ȘI CONSECINȚE ALE UTILIZĂRII NERAȚIONALE A VAGOANELOR DE MARFĂ

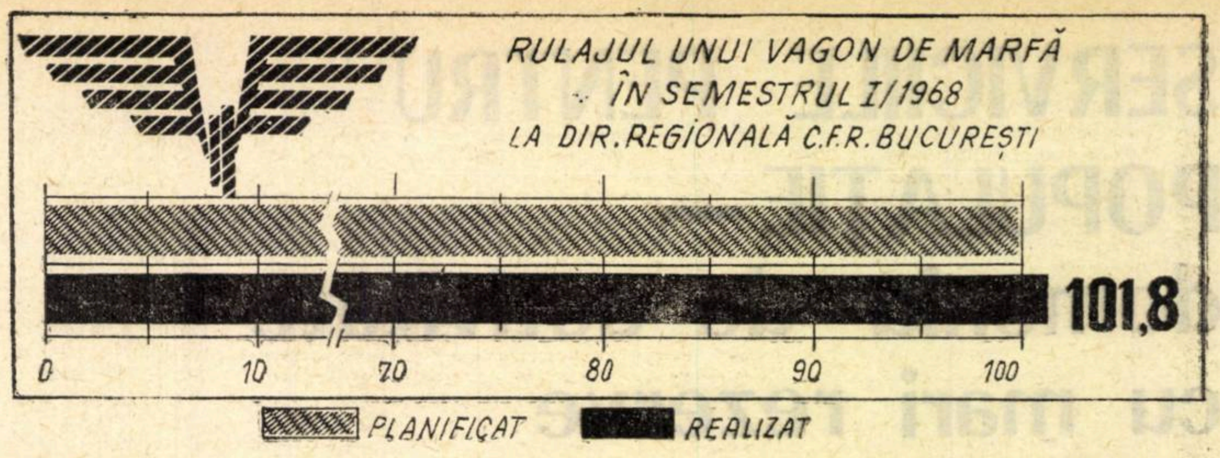

IN TRAFICUL DE MARFURI al căilor ferate un important indicator tehnico-economic este rulajul vagonului, adică timpul în zile de la o încărcare la alta. În semestrul I a.c., unitățile de transport ale Direcției regionale C.F.R.-București au depășit rulajul planificat, așa cum reiese din grafic, cu 1,8%. Aceasta a echivalat cu folosirea în plus a unui parc de 95 860 vagoane-zi, cu care s-ar fi putut transporta aproape 795 000 tone mărfuri.

Ce factori au generat această stare de lucruri? Staționarea unui vagon de marfă s-a prelungit, în medie față de durata planificată la încărcare-descărcare cu 1%, imobilizîndu-se 86 860 vagoane-zi. Aceasta deoarece unele întreprinderi beneficiare nu și-au organizat rațional frontul de încărcare-descărcare. În primele 6 luni din 1968, **Fabrica de ulei „Muntenia"-București** a cauzat o imobilizare de 116.579 vagoane-ore, **Uzina de superfosfați și acid sulfuric Năvodari** — de 107 981, **Fabrica de ciment-Medgidia** — de 52 364, **Intreprinderea de prefabricate din beton Militari-București** — de 40 366 etc.

O altă cauză care a dus la depășirea rulajului planificat a fost și prelungirea în medie cu 2,7% peste prevederile planului a timpului de staționare a unui vagon de marfă în stațiile cu prelucrări tehnice. Aceasta a echivalat cu folosirea în plus a unui parc de 9 000 vagoane-zi. În stațiile cu prelucrare tehnică, cum sînt **București-Triaj, Ploiești-Triaj, Palas și Constanța-Port,** nu s-a acordat atenția cuvenită unor probleme ca organizarea compunerii și descompunerii trenurilor, trierea și manevrarea vagoanelor etc.

NOUA „VIAȚĂ" A ANVELOPELOR

O DATĂ cu extinderea parcului de autoturisme, crește în mod corespunzător și cererea populației pentru mărirea cantității de anvelope și camere necesare echipării acestora. Cerințele mereu crescînde au impus găsirea unor noi metode și procedee care prelungesc durata de utilizare a anvelopei, în special prin recondiționarea celor uzate. Din acest punct de vedere, pe plan mondial s-a aplicat procedeul de reșapare. **Acest procedeu constă în aplicarea unei benzi de rulare noi pe o anvelopă uzată, dar a cărei carcasă este bună.**

Folosirea anvelopelor reșapate în țările industriale dezvoltate este foarte largă datorită avantajelor de necontestat care rezultă atît pentru economia națională, cît și pentru beneficiari. Astfel, în cotidianul englez THE FINANCIAL TIMES (28 martie a.c.) se arată că ponderea anvelopelor reșapate în aprovizionarea populației reprezintă circa 40% din total, iar în cifră absolută a crescut de la 5,9 milioane bucăți în 1965 la 6,2 milioane bucăți în 1966. Ziarul explică această creștere prin prețul redus — circa jumătate din prețul unei anvelope noi — și înaltul grad de securitate al circulației pe care le prezintă această metodă.

Descrierea sumară a procesului este următoarea: anvelopele sînt controlate cu ajutorul unui aparat unde se sortează pe loturi de calitate, în funcție de starea carcasei. Cele admise pentru reșapat trec la operația de decojire a benzii de rulare uzate și asperizare. Urmează operația de confecții unde anvelopelor li se aplică perna protectoare și banda de rulare nouă. După aceasta se trece la vulcanizarea anvelopei, care durează un timp variabil, în funcție de tip. Vulcanizarea se face în prese încălzite cu abur saturat de 5—5,5 atm. Înainte de a fi expediate beneficiarilor, anvelopele sînt supuse unui control de calitate amănunțit și se efectuează operațiile de finisare necesare.

★

La noi în țară au fost create condițiile tehnice pentru reșaparea anvelopelor prin organizarea unei secții la Uzina de prelucrare a maselor plastice-Buzău. Creșterea producției de anvelope reșapate și stimularea folosirii acestora prezintă următoarele avantaje:

— un preț de cost mai redus prin economii de materiale, astfel, în timp ce pentru o anvelopă nouă se consumă în medie 3,4 kg cauciuc natural, la o anvelopă reșapată consumul este de 0,860 kg. Cum această materie primă provine din import se fac însemnate economii de valută. De asemenea se fac economii și la cordul de viscoză;

— anvelopele se pot reșapa de 2—3 ori;

— majorarea cantităților pentru fondul pieței și deci satisfacerea într-o măsură mai mare a deținătorilor de turisme.

★

Totodată prețul de aprovizionare pentru anvelope reșapate pe mia de km rulată este mult inferior celui ce se plătește de beneficiar pentru anvelopele noi.

In vederea majorării cantităților de anvelope auto pentru fondul pieței, Ministerul Comerțului Interior a primit sarcină — prin H.C.M. nr. 3220/1967 de lansare a planului de stat pe 1968 — de a lua măsuri pentru achiziționarea de la populație a anvelopelor uzate, apte pentru reșapare. Totodată acest minister urma să stabilească — cu avizul Comitetului pentru Prețuri — atît prețurile de achiziție de la populație, cît și cele de vînzare cu amănuntul.

Pentru realizarea prevederilor hotărîrii sus-menționate s-au examinat atît condițiile de achiziție, cît și stabilirea nivelului prețurilor cu amănuntul, ajungîndu-se la următoarele soluții:

1. Prețurile cu amănuntul pentru anvelopele reșapate destinate echipării autoturismelor, să reprezinte 50% din prețurile cu amănuntul în vigoare pentru aceleași anvelope în stare nouă. Aceste prețuri au la bază raportul între valorile de întrebuințare ale anvelopelor noi și ale celor reșapate. Astfel, în timp ce pentru o anvelopă nouă norma de rulaj este de 42 000 km, la cea reșapată norma este de 23 000 km. Din calculul economic al utilizării anvelopelor reșapate în funcție de prețurile reduse cu 50% rezultă că se realizează economii pe km rulat între 7,3% și 14,2% pentru deținătorii de autoturisme.

2. Pînă în prezent, deținătorii de anvelope uzate nu primeau nimic în schimbul acestora. Prin noua reglementare, prețurile de achiziție ce urmează a se plăti populației reprezintă valori între 56 și 100 lei pe bucată în funcție de dimensiunile anvelopelor. Astfel, la dimensiunea 6,70—15 cu 6 pliuri, prețul cu amănuntul este de 770 lei/buc., iar prețul de achiziție este de 100 lei per bucată. La determinarea acestor prețuri s-a avut în vedere asigurarea cheltuielilor de reșapare, a cheltuielilor de transport pînă la Uzina de prelucrare a maselor plastice-Buzău, precum și o rentabilitate normală.

De asemenea s-a ținut seama ca, la predarea anvelopei apte de reșapat, posesorul să obțină o sumă care depășește contravaloarea kilometrilor pe care nu-i mai efectuează în vederea încadrării în condițiile de reșapare.

★

Pentru crearea condițiilor optime de achiziționare de la populație, în afara prețurilor stimulative, se vor lua și alte măsuri, ca de exemplu:

— achiziționarea se va face prin toate unitățile comerciale care desfac în prezent anvelope noi (36 unități);

— instruirea personalului care va prelua de la populație anvelopele uzate, se va face de către Uzina de prelucrare a maselor plastice-Buzău, timp de 6—7 zile, pe serii de 5—6 persoane;

— Uzina de prelucrare a maselor plastice-Buzău va tipări pliante în care se vor arăta condițiile ce trebuie să le îndeplinească anvelopele pentru a putea fi apte la reșapare.

M. RUSSU

S. SPEHLER

FOILETON

CU SAU FĂRĂ ERATĂ?

Scrisoare deschisă pe adresa Direcției generale de investiții din Ministerul Industriei Metalurgice

TOVARĂȘE DIRECTOR,

Pe vremea cînd eram pămîntean, am publicat „Povestea vorbei". Aveam convingerea, atunci, că am redat veridic proverbele și zicalele care au fundamentat cartea. Acum, sînt în cumpănă.

Fiindcă am primit aici, în spațiul interastral, două contestații. Ambele sînt semnate de niște laminoriști: unii de la **Uzina de sîrmă-Buzău,** *alții de la* **bluumingul hunedorean „1300".** *Mă întreabă dacă e mai bine să măsori înainte de a tăia sau invers (aluzie la zicala „Măsoară de șapte ori, înainte să tai o dată!").*

Tendențioși sau nu, laminoriștii au dreptate. Se pare că am încurcat-o rău, că zicala asta am întors-o pe dos. Mi se argumentează cu practica, care-i mama zicalelor și care arată altfel decît mi-am închipuit-o eu. Buzoienii, de pildă, îmi mărturisesc că ei înlocuiesc cu succes și cu mînc o instalație de împachetat. Fabrica lor de electrozi lucrează automat, cu trei oameni pe tot fluxul tehnologic; însă la ambalat sîrmulițele de sudură lucrează șase laminoriști — împachetatori manuali, profesie inexistentă în nomenclator.

Nu pentru că n-ar avea instalația de împachetat. O au. A fost adusă din import, cu concursul direcțiunii ce o conduceți, pe o importantă sumă de lei-valută. Însă mașina nu poate împacheta din lipsă de cutii, care cutii or să se fabrice cu o mașină ce abia de acum încolo o să se cumpere de unde s-o găsi. „Vezi tu, fiu al Pepelei — îmi reproșează buzoienii — că nu s-a măsurat înainte de a se tăia!"

Văd. Și nu mă îndoiesc că bine ați procedat. În felul acesta, facilitați Banca de Investiții, care încasează dobînzi la creditele împachetate în inerta mașină de împachetat. Li se dă și laminoriștilor posibilitatea să dovedească că ei sînt mai vrednici decît mașina care lenevește.

Hunedorenii îmi relatează o situație asemănătoare. Au o mașină de fizmat blumuri (nedespachetată), pe care au plătit mai bine de zece milioane de lei. Și ei îmi demonstrează că nu s-a măsurat oxigenul Hunedoarei înainte de a se tăia drum de import mașinii în speță. Dacă s-ar fi măsurat, s-ar fi văzut că nu are oxigen de puritatea 99,5%, condiție sine qua non pentru funcționarea mașinii. De-abia de-acum încolo o să se construiască fabrica de oxigen trebuincioasă, „precum într-o poveste hazlie — îmi scriu hunedorenii — unde cineva și-a cumpărat întîi zăbala și pe urmă bidiviul".

Sînt sigur că aici s-au urmărit nu atît avantajele băncii (îndrituită cu penalizări), cît obiectul de cercetare arheologică. Fiindcă pînă o să fie create condițiile de funcționare, mașina de flamat o să devină o relicvă oxidată din lipsă de... oxigen.

Ce să vă mai spun, contestațiile m-au pus pe gînduri. Cred că zicala corespunde practicii și nu versiunii, inversate, pe care am cules-o eu. Sînt îngrijorat. Oricum, nu trimit erată la editură pînă nu primesc răspunsul dumneavoastră.

În așteptare,
DUHUL LUI ANTON PANN

pt. conf.
Gheorghe FILIMON

PUNCTE DE VEDERE

UN SINGUR INDICATOR — PRODUCȚIA MARFĂ VÎNDUTĂ ȘI ÎNCASATĂ

ÎN ACTIVITATEA DE PLANIFICARE ȘI URMĂRIRE STATISTICĂ a producției industriale s-au conturat ca indicatori valorici producția globală, producția marfă fabricată, producția marfă vîndută și încasată și producția netă. Întărirea și generalizarea gestiunii economice proprii, apropierea conducerii de activitatea de producție, acordarea de drepturi și competențe sporite întreprinderilor impune concentrarea sarcinilor defalcate întreprinderilor din planul general de stat într-un număr restrîns de indicatori. În legătură cu stabilirea acestor indicatori s-au exprimat puncte de vedere diferite: unele pledează în favoarea producției globale [1], altele optează pentru producția netă [2] sau pentru indicatorul derivat al acesteia — producția netă plus amortizarea [3], iar prin H.C.M. nr. 1404 din 1967 cu privire la experimentarea unor măsuri în vederea creșterii eficienței economice la unele întreprinderi industriale a fost trasat ca sarcină obligatorie indicatorul producția marfă vîndută și încasată.

Pentru a vedea în ce măsură este posibilă alegerea unuia dintre indicatorii producției industriale prin care să se fixeze întreprinderii sarcini obligatorii defalcate din planul de stat, vom analiza în mod succint funcțiile specifice, scopul urmărit, puterea de sinteză a fiecăruia dintre ei.

● Funcții, scop, putere de sinteză

O PRIMĂ PROBLEMĂ este modul cum cei patru indicatori îndeplinesc **funcția de măsurare a volumului activității productiv-industriale și funcția de oglindire a dinamicii volumului producției.** Indicatorul **producția globală** exprimă, în condițiile evaluării bănești, **rezultatul total,** direct și util al activității industrial-productive a întreprinderii, **sintetizînd consumul de muncă vie și de muncă materializată** pe o perioadă de timp determinată. Indicatorul **producția marfă fabricată** măsoară **rezultatul** direct și util al activității industrial-productive, care este **destinat să intre în circuitul economic** prin realizare (vînzare-cumpărare). Indicatorul **producția marfă vîndută și încasată** oglindește **rezultatul** direct și util al activității industrial-productive **care a constituit obiectul actului de realizare** (vindere și încasare). Conținutul indicatorului **producția netă** îl constituie numai **rezultatul muncii actuale** (al muncii vii), adică valoarea nou creată (v+p din produsul social) exprimată în principal [4]) prin volumul fondului de salarii, masa beneficiului și suma impozitului pe circulația mărfurilor [5]).

Trăsătura comună a primilor trei indicatori ai producției industriale rezidă în faptul că, prin conținutul lor, reflectă atît consum de muncă vie, cît și consum de muncă materializată. Deosebirea dintre ei este determinată de diferitele elemente — legate de stadiile circuitului economic — care se iau sau nu în considerație. Indicatorul producția netă se deosebește în mod esențial de primii trei indicatori prin conținutul lui, întrucît nu mai oglindește consumul de muncă trecută.

Potrivit celei de-a doua funcții, indicatorii producției industriale sînt folosiți pentru **orientarea activității întreprinderii** prin stabilirea anumitor sarcini cantitative și valorice. Asemenea sarcini trebuie să se stabilească și pentru produsele principale (pe sortimente), cu scopul de a asigura echilibrarea balanțelor materiale și înfăptuirea sau respectarea unor proporții în dezvoltarea economiei.

Indicatorii producției industriale servesc, **în al treilea rînd,** la calcularea indicatorilor de eficiență economică. Astfel, indicatorii producția globală, producția marfă fabricată și producția netă caracterizează activitatea industrial-productivă a întreprinderii în stadiul al doilea al circuitului fondurilor — stadiul producției. Ca urmare, ei servesc pentru calcularea indicatorilor de eficiență a utilizării resurselor de muncă și a fondurilor de producție: productivitatea muncii, producția obținută la 1000 lei fonduri fixe, consumul de metal la 1 milion lei producție, cheltuielile de producție la 1000 lei producție marfă în prețuri cu ridicata de întreprindere, cheltuielile cu salariile la 1000 lei producție, prețul de cost pe unitate ș.a. În schimb, indicatorul producția marfă vîndută și încasată, oglindind activitatea întreprinderii în cel de-al treilea stadiu al circuitului fondurilor — stadiul realizării — este folosit la calcularea indicatorilor de eficiență a întregii activități economice a întreprinderii, cum sînt rata rentabilității, viteza de rotație a mijloacelor circulante.

● Limitele producției globale

DATORITĂ îndeosebi faptului că indicatorul producția globală nu poate caracteriza schimbarea raportului dintre munca actuală și munca trecută, în literatura de specialitate se apreciază pe bună dreptate că indicatorii de eficiență determinați pe baza producției globale nu reflectă întotdeauna în mod fidel acea latură a eficienței economice legată de consumul de muncă vie și apreciată, în mod frecvent ca rezultat al aportului prin efort propriu. Ignorîndu-se, însă, conținutul real al producției globale, se vorbește uneori de deficiențe esențiale ale acestui indicator, de „o serie de neajunsuri în ceea ce privește reflectarea corespunzătoare a activității productive a întreprinderilor", pe motivul că la nivelul întreprinderii el nu coincide cu volumul de muncă depus pentru producția fabricată și că, datorită includerii consumului de muncă trecută, „se influențează mărimea producției globale, independent de eforturile depuse efectiv"[6]).

Un asemenea mod de a interpreta producția globală nu ține seama de conținutul și funcțiile acestui indicator valoric al producției industriale. Se pretind acestui indicator funcții pe care în mod obiectiv nu le poate îndeplini. În acest sens sînt de subliniat următoarele idei:

a) indicatorul producția globală reflectă rezultatele întregii activități productiv-industriale a întreprinderii în expresie bănească, măsoară întregul volum de muncă, vie și materializată, și nu în mod izolat consumul de muncă vie;

b) nu trebuie să se facă confuzie între măsurarea volumului activității întreprinderii cu ajutorul indicatorului producția globală și urmărirea efortului propriu care, în bună măsură, se reflectă în consumul de muncă vie. Și spunem „în bună măsură", pentru că aportul prin efort propriu la îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan nu este legat numai de cuantumul muncii vii (de ex., reducerea consumurilor specifice la materiale poate exprima reducerea consumului de muncă trecută prin efort propriu);

c) datorită faptului că mărimea producției globale este influențată de modificarea structurii producției, structurii organizatorice a întreprinderii, gradului de specializare și cooperare cu alte întreprinderi etc., considerăm că este mai nimerit să se vorbească de anumite limite ale acestuia. Anumite inconveniente în măsurarea efortului propriu apar și datorită formei de exprimare (metoda de evaluare) a indicatorului producția globală. Este cunoscut că folosirea metodei valorice face imposibilă delimitarea modificării volumului producției survenită ca urmare a schimbării volumului de muncă vie, față de modificarea determinată de schimbarea ponderii muncii trecute (materializate). Tocmai de aceea pentru relevarea efortului propriu în obținerea unei anumite eficiențe economice se și propune utilizarea altor metode de estimare a volumului producției, pe lîngă metoda de evaluare bănească.

Funcția — a patra — de bază pentru determinarea fondului de salarii admisibil este atribuită indicatorului producția globală pe considerentul că el reflectă volumul întregii activități industrial-productive a întreprinderii. Pentru faptul că acest indicator valoric al producției industriale nu sesizează schimbarea raportului dintre consumul de muncă vie și cel de muncă materializată, ca urmare a schimbării structurii producției (îndeosebi în favoarea sortimentelor cu valoare mare, care necesită un volum mai mic de muncă vie), a apărut propunerea ca determinarea fondului de salarii admisibil să se facă în funcție de mărimea producției nete[7]) și anume pe baza salariilor cuvenite la 1 leu producție netă. Se consideră că în felul acesta se obține un fond de salarii admisibil mai corespunzător, a cărei mărime este influențată într-o măsură mai mică de schimbările care au loc în structura producției.

Aceste afirmații, după părerea noastră, nu corespund realității. Indicele producția netă este influențat și de alți factori, care nu acționează și asupra indicelui producția globală. Astfel, dacă indicele producția globală este influențat numai de modificarea volumului fizic al producției și de modificarea structurii ei, asupra indicelui producția netă acționează atît modificarea volumului și structurii producției, cît și modificarea valorii nou create pe unitatea de produs. Rezultă că modificarea structurii producției, influențează și asupra unui indice și asupra celuilalt. Este, însă, extrem de important să vedem care-i mobilul subiectiv al deplasărilor în structura producției. Dacă folosirea producției globale la recalcularea fondului de salarii „împinge" întreprinderea să sporească producția sortimentelor cu o valoare ridicată, în schimb, utilizarea producției nete o determină să „alerge" după sortimentele a căror fabricație necesită un consum mare de muncă vie (ceea ce are consecințe negative asupra eficienței economice). În plus arătăm că indicele producția netă este influențat direct de modificarea valorii nou create pe unitatea de produs. Or, modificarea față de plan a valorii nou create pe unitatea de produs nu este numai urmarea modificării corelației dintre creșterea productivității muncii vii și creșterea salariului mediu, ci și consecința schimbării consumului de muncă trecută. În condițiile reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, prețul cu ridicata de întreprindere pe unitate rămînînd constant, crește beneficiul, adică unul din elementele care determină mărimea producției nete. Trebuie sesizat, deci, că producția netă crește atît pe seama măririi consumului de muncă vie, dar și pe seama reducerii consumului de muncă materializată.

Rezultă clar că reducerea cheltuielilor materiale determină o creștere a producției nete față de plan, chiar în condițiile în care volumul de muncă vie se reduce, rămîne același sau crește într-un ritm mai lent decît creșterea producției nete. În acest mod, se admite că întreprinderea „are dreptul" la un fond de salarii admisibil mai mare, fără a fi justificat de un consum de muncă vie sporit.

Influența pe care o exercită modificarea consumului de muncă materializată asupra mărimii producției nete demonstrează anumite limite, un anumit grad de eroare propriu acestui indicator, în reflectarea cuantumului muncii vii depuse în întreprindere.

Creșterea consumului de muncă vie, la rîndul său, poate să exprime fie un fenomen pozitiv — mărirea efortului întreprinderii pentru obținerea unor rezultate superioare (un consum mai mare de ore-muncă concretizat într-un volum sporit de producție), fie un fenomen în numeroase cazuri negativ — orientarea către produse cu un consum mai mare de muncă vie (ceea ce înseamnă o frînă în creșterea productivității muncii), care duce la creșterea producției nete, fără ca producția fizică obținută să crească în mod corespunzător.

Avînd în vedere aceste limite ale indicatorului producția netă, considerăm că nu este indicată folosirea lui la determinarea fondului de salarii admisibil.

Indiferent de argumentele pro și contra privind utilizarea unui indicator sau a altuia, concluzia dominantă este aceea că indicatorii producției industriale trebuie să îndeplinească funcția de bază pentru determinarea fondului de salarii admisibil. Dar pentru ca indicatorii producției industriale să poată satisface în mod corespunzător această funcție este necesar să se aibă în vedere două cerințe fundamentale:

a — **fondul de salarii admisibil trebuie să fie în corelație directă cu consumul de muncă vie** (cantitativ și calitativ);

b — **schimbările structurale, la oricare indicator al producției industriale, pot avea o influență însemnată asupra mărimii fondului de salarii admisibil și, în consecință, este necesar să se găsească metode pentru măsurarea lor.**

Plecînd de la aceste cerințe, în literatura de specialitate au fost propuse asemenea metode, care permit stabilirea mai exactă a fondului de salarii admisibil, deoarece au în vedere factorii direcți în funcție de care se schimbă diferitele elemente componente ale fondului de salarii.

● Criteriul de alegere: scopul urmărit

ÎN SFÎRȘIT, **o ultimă funcție** a indicatorilor producției industriale la nivelul întreprinderii constă în **utilizarea lor drept criteriu pentru stabilirea unor stimulente.**

Alegerea indicatorului producției industriale care să servească drept criteriu pentru stabilirea stimulentelor este în funcție de scopul urmărit. Dacă accentul se pune pe volumul întregii activități industrial-productive a întreprinderii, este necesar să se utilizeze indicatorul producția globală. Dacă se urmărește executarea unui anumit volum de producție finită, atunci stimulentele să se acorde în funcție de îndeplinirea indicatorului producția marfă fabricată. În cazul cînd se urmărește nu numai fabricarea, ci și realizarea producției finite, indicatorul care trebuie utilizat va fi producția marfă vîndută și încasată. Dacă se ia drept bază pentru acordarea stimulentelor consumul de muncă vie, este evident că se va folosi indicatorul producția netă.

Legarea cointeresării materiale și de un indicator al producției industriale trebuie făcută cu luarea în considerare a conținutului, funcțiilor și limitelor indicatorului respectiv, precum și a obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economiei din fiecare etapă.

● O primă cerință: realizarea obiectivelor fundamentale

INDICATORII prin care se fixează întreprinderilor sarcini obligatorii defalcate din planul general de stat trebuie să asigure **realizarea obiectivelor fundamentale ale economiei naționale.** În legătură cu această cerință, în etapa actuală, se pun două întrebări: în ce măsură indicatorii valorici ai producției industriale contribuie la orientarea activității economice a întreprinderilor potrivit cerințelor economiei, la încadrarea lor armonioasă în procesul unitar al reproducției sociale?; cum să se asigure creșterea mobilității și autonomiei funcționale a fiecărei întreprinderi în ceea ce privește profilul producției, cît și recuperarea cheltuielilor sociale de producție?

Funcțiile pe care le îndeplinește indicatorul producția globală și, în primul rînd, aceea de măsurare a volumului total al activității, nu constituie argumente suficiente pentru adoptarea lui ca indicator-sarcină obligatorie. Datorită capacității lui limitate de informare, indicatorul producția globală poate ascunde unele deficiențe, cum sînt existența produselor declasate, fără desfacere asigurată etc., sau să genereze practici negative, dictate de interesele înguste ale unor întreprinderi, cum ar fi, de exemplu, creșterea valorii stocurilor de producție neterminată prin efectuarea unor prelucrări ușoare, unei cantități sporite de materii prime, în scopul îndeplinirii sarcinilor planificate.

Ținem, însă, să subliniem că **producția globală trebuie să rămînă mai departe ca principal indicator** statistic **al producției industriale, date fiind funcțiile pe care le îndeplinește** la nivelul întreprinderii și al economiei naționale și, dintre care, unele nu pot fi suplinite de nici un alt indicator al producției industriale (de ex. utilizarea lui la determinarea produsului social total).

Și considerarea **producției marfă fabricată** ca indicator — sarcină obligatorie întîmpină unele obiecții. Reflectînd aspectul cantitativ al rezultatelor activității din stadiul producției, al consumării fondurilor, indicatorul producția marfă fabricată nu cade sub incidența influenței unor factori care se opun realizării produselor, cum sînt: calitatea necorespunzătoare, saturația pieței, dezasortimentul, lipsa de contracte etc. și care determină creșterea imobilizărilor de mijloace circulante în stocuri de produse finite fără desfacere, declasate, neachitate etc. Cauze de natura celor semnalate conduc la situația în care o întreprindere poate să apară cu indicatorii producția globală și producția marfă fabricată îndepliniți sau chiar depășiți (apreciindu-i-se pozitiv activitatea pe această bază), dar să nu îndeplinească sarcinile de realizare a producției asumate prin contracte.

Rezultă că nici producția globală și nici producția marfă fabricată, ca indicatori de plan, nu mobilizează în suficientă măsură întreprinderea pentru finalizarea întregii ei activități, adică pentru vinderea și încasarea producției și implicit pentru orientarea programului de producție către fabricarea acelor sortimente care sînt solicitate (au desfacere asigurată) și pentru asigurarea unei calități corespunzătoare care să nu creeze dificultăți în realizare.

În schimb, **definirea indicatorului producția marfă vîndută și încasată ca indicator-sarcină obligatorie din planul de stat mobilizează întreprinderea să depună eforturi nu numai pentru executarea unui anumit volum de producție, ci și pentru punerea lui în circuitul economic prin actul de realizare.** Or, pentru ca produsele să treacă din sfera producției în sfera circulației, să-și schimbe forma marfă cu forma bănească, întreprinderea este obligată să se preocupe în permanență de îmbunătățirea calității, de desfășurarea unei activități ritmice, de asigurarea desfacerii prin încheierea de contracte cu beneficiarii, de asimilarea unor sortimente și tehnologii noi de fabricație potrivit cerințelor din economie. Merită subliniată și ideea că indicatorul producția marfă vîndută și încasată stimulează într-o măsură mai mare extinderea relațiilor economice directe între întreprinderi — trăsătură de bază a gestiunii economice proprii.

În legătură cu indicatorul **producția netă** considerăm că, în comparație cu ceilalți indicatori ai producției industriale, prin chiar conținutul său, nu contribuie în suficientă măsură, la aplicarea efectivă a gestiunii economice proprii (ținem seama de trăsăturile de bază ale acesteia). Prin însuși mecanismul de funcționare, gestiunea economică proprie, ca metodă de conducere a întreprinderii, cere măsurarea tuturor cheltuielilor de producție, recuperarea lor din veniturile obținute din vînzarea produselor și realizarea unui excedent care să confere activității de producție și circulație calitatea de a fi rentabilă. În plus, nu poate fi scăpat din vedere faptul că indicatorul producția netă, determinînd întreprinderea să-și orienteze producția către fabricarea preferențială a unor produse cu un volum mare de muncă, generează tendințe de frînare a introducerii progresului tehnic și a creșterii productivității muncii.

Pentru a contracara consecințele negative pe care le-ar avea asemenea tendințe asupra eficienței economice, s-a propus folosirea unui indicator derivat și anume **producția netă plus amortizarea.**

Cuprinzîndu-se și cheltuielile cu amortizarea, se observă că este părăsită ideea fundamentală de a urmări numai consumul de muncă vie, cu scopul de a anihila unele limite pe care le are indicatorul producția netă în reflectarea efortului întreprinderii pentru obținerea unui anumit volum de producție. În mod firesc, se naște întrebarea: acest indicator este tributar limitelor pe care le prezintă producția netă? Pentru a răspunde la această întrebare este necesar să ținem seama de corelația care există între dinamica volumului producției și dinamica sumei cheltuielilor cu amortizarea. Este știut că, în condițiile introducerii progresului tehnic, dinamica volumului producției devansează dinamica sumei cheltuielilor cu amortizarea. Prin măsurarea volumului activității cu ajutorul indicatorului producția netă plus amortizarea, întreprinderea este interesată în creșterea sumei cheltuielilor cu amortizarea, și nu în reducerea amortizării pe unitatea de produs. În consecință, în întreprindere nu va exista o preocupare suficientă pentru prevenirea uzurii morale, pentru creșterea indicelui de folosire extensivă și intensivă a mașinilor și uti-

conf. univ.

dr. Alexandru GHEORGHIU

Ionel S. MICU

(Continuare în pag. 6)

1) Vezi „Viața economică", nr. 25, 1968, pag. 4.

2) Vezi „Probleme economice" nr. 2, 1963, pag. 30—40.

3) Vezi „Viața economică" nr. 30/1968, pag. 6.

4) Spunem „în principal", întrucît în structura prețului de cost se întîlnesc și alte elemente ale muncii vii în afara salariilor, cum sînt: contribuții asupra salariilor, dobînzi, amenzi și penalizări, locații.

5) Se propune și calcularea acestui indicator fără impozitul pe circulația mărfurilor. Vezi „Probleme economice" nr. 2, 1968 și „Viața economică" nr. 30, 1968.

6) Vezi „Probleme economice" nr. 2, 1968, pag. 31.

7) Vezi „Probleme economice" nr. 2, 1968, pag. 38.

UN SINGUR INDICATOR

(Urmare din pag. 5)

lajelor, pentru introducerea utilajelor perfecționate în locul celor uzate.

Asigurarea proporționalității

CU OCAZIA selecționării indicatorilor-sarcini obligatorii din planul de stat — trebuie avut în vedere și un **al doilea grup de criterii**, care se referă la **condițiile desfășurării procesului de producție** — caracterul limitat al resurselor, asigurarea înfăptuirii sau respectării anumitor proporții în dezvoltarea ramurilor și subramurilor industriei, realizarea unui echilibru între interesele proprii ale întreprinderii și interesele generale ale economiei, sporirea drepturilor și competențelor întreprinderii, aplicarea consecventă a răspunderii și cointeresării materiale în strînsă legătură cu efortul propriu.

Îndeplinirea acestor cerințe se asigură, în principal, prin stabilirea unor sarcini cantitative și valorice pe sortimente (sortimente nominalizate), în cadrul cifrelor de plan valorice generale. Aceste sarcini au un caracter de limită maximă sau minimă, în raport de politica folosirii resurselor sau de necesitățile economiei.

Indicatorul producția marfă fabricată nu trebuie respins ca indicator-sarcină de plan obligatorie pe considerentul că „exprimă o componentă a producției globale" și nici etichetat ca indicator care „nu servește necesităților întreprinderii și nici celor ale economiei naționale" pe temeiul că „nu poate să reflecte situația reală a îndeplinirii sarcinilor de producție" din care cauză „a fost nevoie de o divizare a conținutului său în părțile componente, respectiv în sortimentele nominalizate prin plan și în valoarea contractelor încheiate cu beneficiarii" [8]). Asemenea aprecieri nesocotesc conținutul real al indicatorului și funcțiile pe care trebuie să le îndeplinească. Faptul că în cadrul sarcinilor valorice generale se stabilesc sortimente nominalizate nu demonstrează „inutilitatea folosirii acestui indicator", ci, dimpotrivă, că este folosit pentru îndeplinirea uneia din funcțiile indicatorilor producției industriale — orientarea activității întreprinderii potrivit cerințelor consumului productiv și individual. Apreciem că această funcție poate fi însă îndeplinită într-un mod mai corespunzător de către indicatorul producția marfă vîndută și încasată.

Este cunoscut că între interesele proprii ale întreprinderii și interesele generale ale economiei poate să se nască o contradicție, care se concretizează, de obicei, în caracterul deplasărilor în structura producției (produse cu valoare mare, cu rentabilitate ridicată, cu un volum de muncă vie mai mare etc.). Întrucît **niciunul** din indicatorii producției industriale nu se găsește în afara influenței modificărilor structurale, prevalează ideea că există **eo ipso** premise de modificare a sortimentului producției datorită unor mobiluri subiective. Adoptarea unui indicator sau a altuia, ca indicator obligatoriu de plan, nu face decît să se modifice mobilul deplasărilor în structura producției. **De aceea, noi considerăm că trebuie să se meargă pe ideea îmbinării cointeresării întreprinderii în obținerea unui volum cît mai însemnat de producție, cu cointeresarea în orientarea către o structură care să răspundă nevoilor majore ale economiei naționale.** În consecință, problema măsurării și aprecierii influenței modificării structurii producției trebuie soluționată în cadrul acțiunii de determinare a aportului prin efort propriu la obținerea anumitor rezultate.

În legătură cu sporirea atribuțiilor și competențelor unităților economice, este clar că indicatorul producția marfă vîndută și încasată acordă prerogative mai largi conducerii întreprinderii în luarea deciziilor privind domeniile esențiale ale activității : elaborarea și fundamentarea programului de producție, planificarea curentă și de perspectivă, desfacerea producției, asimilarea unor sortimente și tehnologii noi de fabricație, aprovizionarea tehnico-materială, realizarea investițiilor pentru lărgirea producției etc.

În condițiile în care se pune un accent deosebit pe creșterea cointeresării materiale în obținerea unei eficiențe cît mai ridicate a activității economice, după părerea noastră se impune cu acuitate găsirea unor soluții care să rezolve pe baze cît mai științifice **două probleme esențiale :**

a — alcătuirea unor **planuri** care să reflecte posibilități **reale** ale întreprinderii (în care să fie cuprinse rezervele interne cunoscute la data elaborării planului) și

b — **determinarea** cît mai **exactă a efortului propriu,** de care este legată acordarea stimulentelor materiale.

În legătură cu prima problemă, considerăm că accentul trebuie pus pe **stimularea cuprinderii rezervelor în plan** și nu pe depășirile de plan, în scopul anihilării tendințelor de ascundere a rezervelor interne.

Dacă aceste două probleme fundamentale nu sînt soluționate în mod corespunzător, acțiunea de dezvoltare și întărire a cointeresării materiale va fi însoțită, în mod inevitabil, de pericolul acordării unor stimulente nemeritate, deci al punerii în circulație a unei cantități de monedă fără acoperire în bunuri materiale (fără echivalent valoric în sporirea cantității sau calității bunurilor ce constituie obiect de fabricație în întreprinderea respectivă).

Evidențierea laturilor esențiale ale activității

PENTRU PRONUNȚAREA opțiunii în favoarea indicatorilor care să exprime sarcini obligatorii defalcate din planul de stat trebuie să se ia în considerație un **ultim grup de criterii,** care evidențiază **laturile esențiale ale activității economice a întreprinderii.** În acest sens, indicatorul producția marfă vîndută și încasată reprezintă, după părerea noastră, cel mai sintetic indicator valoric al volumului producției industriale, deoarece caracterizează în mod complex latura cantitativă a rezultatelor întregii activități a întreprinderii — de producție și de realizare.

Prin planificarea producției industriale cu ajutorul indicatorului producția marfă vîndută și încasată crește gradul de răspundere a întreprinderii, asigurîndu-i-se totodată libertatea să-și manifeste inițiativa în luarea deciziilor care să asigure utilizarea mai judicioasă a potențialului uman și a resurselor materiale, corespunzător cu necesitățile reale ale producției și ale pieței, ceea ce va determina o creștere a eficienței utilizării fondurilor de care dispune.

Deplasarea accentului de urmărire a activității economice a întreprinderii din stadiul producției, în stadiul realizării (vinderii și încasării) prezintă o deosebită importanță pentru asigurarea continuității procesului de producție în condiții normale. Este evident că numai prin vinderea și încasarea continuă a producției finite, întreprinderea are posibilitatea să obțină mijloacele bănești necesare continuității procesului de producție. De aici se desprinde, totodată, legătura organică a indicatorului producția marfă vîndută și încasată cu viteza de rotație a mijloacelor circulante, cu volumul creditelor și al dobînzilor.

Nu mai insistăm asupra legăturii strînse care există între indicatorul producția marfă vîndută și încasată și indicatorii acumulărilor bănești : beneficiul și impozitul pe circulația mărfurilor.

După părerea noastră, **indicatorul producției industriale care răspunde cel mai bine cerințelor actuale de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale în scopul maximalizării eficienței activității economice este producția marfă vîndută și încasată.**

Faptul că apreciem valoarea indicatorului producția marfă vîndută și încasată **nu trebuie să ne determine să nu vedem și limitele pe care le are și de aci unele consecințe negative ale utilizării lui.** După cum am mai menționat, fiind un indicator valoric, el nu este în afara influenței schimbărilor structurale. Prin utilizarea lui ca indicator de plan, întreprinderea este tentată să se orienteze către sortimentele cu valoare mai mare și cu condiții de realizare mai ușoare, cu rentabilitate mai ridicată ș.a. Cu toate aceste inconveniente, analizat în comparație cu ceilalți indicatori ai producției industriale, în funcție de obiectivele fundamentale ale economiei, de condițiile desfășurării procesului de producție și de laturile esențiale ale activității economice a întreprinderii, apreciem că acest indicator este totuși cel mai indicat în etapa actuală.

Subliniem în mod deosebit că la aprecierea avantajelor indicatorului producția marfă vîndută și încasată în comparație cu ceilalți indicatori ai producției industriale trebuie să se țină seama și de locul pe care îl ocupă acest indicator în ansamblul indicatorilor care reflectă sarcini obligatorii defalcate din planul general de stat.

---

8) Vezi „Viața economică" nr. 25, 1968, pag. 4.

Răspuns la întrebările despre asigurările de Stat (IX)

UNII CITITORI, întîlnind — ca avantaj comun la asigurările de viață — termenul TRAGERILE DE AMORTIZARE, ne solicită unele amănunte în această privință Vom încerca să le satisfacem dorința.

Așa cum am mai scris, tragerile de amortizare oferă asiguraților avantajul de a putea primi suma asigurată (în cazul asigurărilor mixte de viață) și înainte de expirarea asigurării.

Se știe că asigurările se încheie pentru diferite sume : 3 000, 5 000, 10 000, 15 000 de lei etc. Pentru fiecare O MIE de lei din suma asigurată, cetățenii indică o combinație de trei litere, de exemplu : D.A.B. Combinațiile se înscriu în contract, astfel încît în cazul cînd se încheie o asigurare pentru 10 000 de lei, de exemplu, asiguratul va avea 10 combinații de litere (sau una singură repetată de 10 ori), cu care participă — lunar — la tragerile de amortizare. Menționăm că, la cererea asiguratului, combinațiile de litere pot fi schimbate în cursul duratei contractului de asigurare.

CE SÎNT TRAGERILE DE AMORTIZARE ?

La SFÎRȘITUL FIECĂREI LUNI, deci de 12 ori pe an, Administrația Asigurărilor de Stat organizează, în Capitală sau în alte orașe, tragerile de amortizare. Acestea sînt publice, fiind anunțate, în prealabil prin presă și radio.

Tragerile de amortizare sînt, așadar, trageri la sorți a unor combinații de litere. În fiecare lună se amortizează (sau, într-un sens mai larg — se extrag) cîte 8 combinații de litere. Aceasta se aduce la cunoștința asiguraților prin presă, radio, afișare la sediile unităților ADAS etc. Combinațiile de litere din polițele de asigurare se consideră ieșite la tragerea de amortizare, dacă ordinea lor corespunde cu ordinea literelor din combinațiile ieșite la tragere.

În caz de amortizare, ADAS plătește o parte sau toată suma asigurată, în funcție de numărul combinațiilor de litere ieșite la sorți.

Iată așadar un avantaj important acordat de ADAS celor care încheie asigurări mixte de viață.

Aurel CRIȘAN

RĂSFOIND PRIN DOSARE

PE CÎND „ÎNDRUMARUL ȘEFULUI DE UNITATE COMERCIALĂ" ?

RECENT, la redacție a sosit o scrisoare prin care un șef de unitate comercială, dornic să cunoască toate regulile de comerț, obligațiile și drepturile ce-i revin, precum și actele normative care reglementează modul de evidență și gestionare, întreabă dacă „...există vreo lucrare publicată care să-i ajute pe angajații din comerț în reîmprospătarea cunoștințelor necesare și în care să găsească soluțiile legale privind aspecte concrete din activitatea practică".

Problema ridicată de corespondentul nostru ni s-a părut interesantă. Pentru documentare, în vederea răspunsului, am efectuat o „micro-anchetă" ale cărei rezultate sînt revelatoare. Și iată pentru ce. Ansamblul activității unui șef de unitate comercială (și implicit a gestionarilor și a vînzătorilor) este reglementat de peste 30 de acte normative, la care se adaugă un număr mare de circulări, totalizînd la un loc sute de pagini. Evident, toate acestea se adresează, în primul rînd, celor ce activează direct în unitățile comerciale. De aceea, am vizitat peste 20 de asemenea unități pentru a ne convinge în ce măsură responsabilii acestora dispun de ele. Spre surprinderea noastră, nu am găsit nici măcar o singură colecție completă a acestor acte normative. Lipsesc pînă și cele mai importante, cum ar fi „Regulile generale de funcționare a magazinului", sau „Regulamentul privind răspunderea materială a gestionarilor".

La magazinul București, tov. Emil Săvulescu, responsabilul acestei unități, ne-a sugerat : „Ar fi bine dacă toate aceste dispoziții normative, din care unele sînt epuizate, fiind foarte vechi, s-ar retipări într-o singură lucrare, care să constituie pentru noi un îndreptar permanent în activitatea de zi cu zi". Oportunitatea acestei sugestii a fost confirmată și de alți interlocutori, precum și de următoarea împrejurare. La O.C.L. „Alimentara" sectorul 6, am răsfoit un dosar privind o lipsă în gestiune, apărută în interval de numai patru luni (la unitatea de mezeluri nr. 65 din strada 13 septembrie nr. 136). Fosta gestionară invoca că este nevinovată și că lipsa s-ar datora faptului că nu a fost instruită și nu are cunoștință de regulile elementare de evidență și gestionare. Și tot neștiinței atribuia și faptul că nu a păstrat toate benzile de la casa de marcaj. Desigur, această susținere nu poate justifica o lipsă atît de mare, produsă într-un timp atît de scurt. Lăsînd la o parte lipsa în gestiune, ale cărei cauze o vor stabili organele competente, o întrebare se naște totuși : Cum este posibil acest lucru devreme ce instrucțiunile aprobate prin ord. M.C.I. nr. 930/1964 prevăd expres obligația conducerii ca la instalarea unui nou gestionar, acesta să fie instruit și să i se predea toate actele normative privind activitatea sa. Convorbirea avută cu șeful serviciului contabilitate și cu alți salariați, dă răspuns acestei întrebări : la predarea gestiunii în cauză, nu a fost făcut instructajul corespunzător și nu s-a încheiat procesul verbal prevăzut de instrucțiuni ; nu a fost îndeplinită nici prevederea legală de a i se preda instrucțiunile referitoare la regulile generale de evidență, gestionare și de comerț ; mai mult decît atît, nici un interlocutor nu dispunea de actele normative în cauză și nu cunoștea care este dispoziția legală ce obligă pe gestionari de a păstra benzile de la casele de marcaj.

Așadar, activitatea lucrătorilor din comerț este bine reglementată prin acte normative, dar cei interesați nu dispun de ele decît, în cel mai fericit caz, trunchiat. Pentru înlăturarea acestei lacune, considerăm că ar fi de un real folos — așa cum au subliniat mai mulți interlocutori — dacă s-ar lua inițiativa ca toate dispozițiile normative existente să fie sistematizate în cadrul unei lucrări unitare, să-i zicem, de exemplu „Îndrumarul economic legislativ al șefului de unitate comercială". Desigur, această lucrare va trebui să fie accesibilă oricărui angajat din comerț.

Al. DETEȘAN

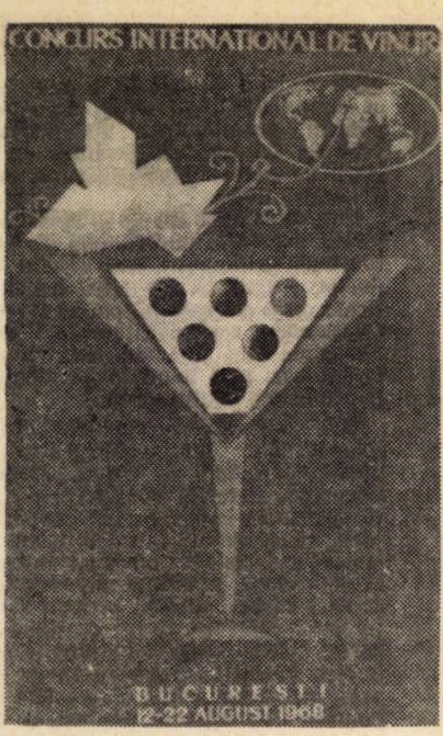

AL XII-lea CONGRES INTERNAȚIONAL AL VIEI ȘI VINULUI

ÎNTRE 2 și 12 septembrie 1968 va avea loc în țara noastră cel de al XII-lea Congres Internațional al Viei și Vinului, eveniment important nu numai pentru specialiști, ci și pentru cercurile largi ale populației. Aceasta pentru că problema producției de struguri în general, a celor de masă în special, ca și a vinurilor de calitate superioară, este în atenția forurilor de conducere din diferite țări, a instituțiilor științifice și de învățămînt, a organizațiilor profesionale și sindicale, a specialiștilor și producătorilor.

Oficiul Internațional al Viei și Vinului — organizație interguvernamentală, înființată încă din anul 1924 — organizează congrese internaționale din trei în trei ani, și anual cîte o sesiune a Adunării Generale a țărilor membre.

Lucrările Congresului de la București se vor desfășura în două secții: secția de viticultură și cea de oenologie, iar unele probleme — mai ales cu caracter economic — care prezintă importanță pentru specialiștii viticultori și oenologi — vor fi prezentate și discutate în ședințele comune ale celor două secții.

Astfel, în cadrul secției de viticultură vor fi discutate probleme de genetică și ameliorare a viței, de amenajare a terenurilor în pantă pentru plantarea lor cu viță de vie, sisteme de tăiere și conducere înaltă a viței de vie, de nutriție minerală a viței de vie în raport cu fiziologia vegetală și folosirea îngrășămintelor.

Specialiștii secției de oenologie vor discuta problema obținerii vinurilor de calitate, a calității vinurilor în raport cu noile tehnici de vinificație, a tehnologiei și producerii vinurilor spumoase.

În ședința comună a secțiilor vor fi discutate probleme cu caracter economic viticol și vinicol. Astfel „Dimensiunea și structura optimă a întreprinderilor viti-vinicole" va forma unul din subiectele de discuție la congres. Raportorul va încerca să definească și să prezinte întreprinderea model, de care ar trebui să se apropie întreprinderile viti-vinicole; va încerca să compare cîteva structuri actuale ale întreprinderilor cu întreprinderea model.

Ținînd seama de faptul că producția viticolă trebuie adaptată neîncetat la evoluția societății moderne, fără a neglija, bineînțeles, eficiența economică a întreprinderilor viti-vinicole, concluziile care se vor desprinde, în baza experiențelor și observațiilor întreprinse pînă în prezent în diferite țări, vor constitui criterii de orientare pentru studiile ce se întreprind în alte țări viticole. Desigur, concluziile nu vor putea fi adoptate în mod mecanic, ținînd seama de caracterul întreprinderilor din țările cu sistem economic și social diferit.

ing. GH. MIHALCA
șef de laborator,
Institutul de Cercetări pentru Viticultură și Vinificație

(Continuare în pag. 13)

DEZBATERI

O STRÎNSĂ CORELAȚIE ÎNTRE NIVELUL RETRIBUIRII MUNCII ȘI UTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ

DEZBATEREA organizată de revista „Viața economică" pe tema „Retribuirea muncii în cooperativele agricole de producție" ridică multe probleme de mare importanță și actualitate. Aceste probleme preocupă țărănimea cooperatistă și organele coordonatoare de resort care caută să găsească noi forme de retribuire ce au la bază criterii științifice de repartiție după principiul socialist. Multe cooperative agricole, în dorința de a găsi noi căi de cointeresare materială a membrilor cooperatori au încercat unele forme de retribuție, care au prezentat mult interes mai ales pentru regiunile de deal și munte. S-au exprimat însă păreri potrivit cărora asemenea experimente nu dau rezultate corespunzătoare. Or, este știut că o formă de retribuire sau alta, care reflectă statutul cooperativei agricole, nu poate avea aceeași eficiență în toate zonele țării. Este adevărat că relațiile de proprietate sînt aceleași, dar fertilitatea naturală a solului, structura de proprietate, condițiile de producție sînt diferite. De aici necesitatea diferențierii formelor de retribuire.

Oricare ar fi forma de retribuire și de cointeresare materială, ea trebuie să asigure un asemenea nivel care să satisfacă nevoile materiale și culturale ale membrilor cooperatori. Acest deziderat se realizează pe două căi: creșterea nivelului retribuirii pe zi-muncă prin sporirea producției și productivității muncii; creșterea numărului de zile-muncă efectuate prin dezvoltarea intensivă și multilaterală a producției, prin folosirea rațională a forței de muncă existentă. Înțelegem prin aceasta nu o creștere artificială a numărului de zile-muncă, ci intensificarea producției, dezvoltarea de noi sectoare de producție care să necesite activitate și în lunile în care forța de muncă nu este ocupată cu lucrările agricole. Avem, deci, două cuantumuri, două valori de asigurat. Unul la ziua-muncă și altul anual. Amîndouă trebuie să crească de la an la an, ele nu pot fi separate. Prin creșterea valorii zilei-muncă problema retribuirii membrilor cooperatori nu este rezolvată definitiv. Nu-i suficient ca un membru cooperator să primească la ziua-muncă o valoare să zicem de 30 lei. El trebuie să primească de atîtea ori 30 lei încît să-i asigure un cuantum, un venit anual corespunzător nevoilor sale. Dacă el a efectuat în tot anul 100 de zile-muncă, va primi 3 000 lei, dacă are 200 zile-muncă, va primi 6 000 lei, iar la 300 zile/muncă, 9 000 lei și așa mai departe.

Întrucît despre valoarea zilei/muncă s-a vorbit în materialele precedente, ne vom opri asupra felului în care s-a ridicat cuantumul anual de retribuire în cooperativa agricolă Horoatu-Crasnei, județul Sălaj, prin dezvoltarea de noi sectoare de producție. Cooperativa agricolă mai sus amintită este situată pe versantul nord-vestic al munților Meseș și are în proprietate 1 494 ha teren arabil, 130 ha livadă, 22 ha vie, 98 ha finețe și 314 ha pășune. De asemenea, are un sector zootehnic format din 490 bovine, 1 100 ovine și 150 porcine. Această unitate cuprinde 800 de familii cu 1 030 brațe de muncă

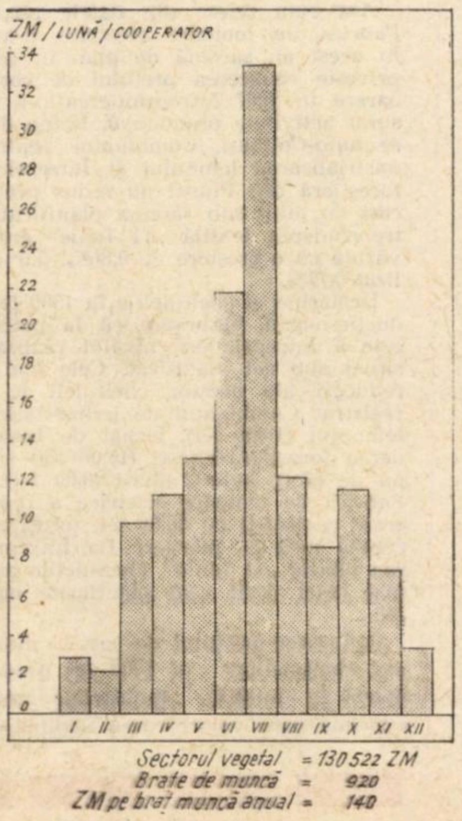

active, care participă cu regularitate la muncă. Față de gradul de dezvoltare al cooperativei agricole, brațele de muncă nu puteau fi folosite în întregime. Așa se explică în mare parte de ce membrii cooperatori care au lucrat în sectorul vegetal au realizat 142 zile/muncă pe braț de muncă, pe cînd cei din zootehnie, lucrînd tot timpul anului, au realizat 415 zile/muncă pe braț de muncă. De aci și retribuția anuală diferită.

Este firesc ca cei ce lucrează în sectorul zootehnic să cîștige mai mult, ei fiind ocupați în tot timpul anului, dar amplitudinea dintre cele două cîștiguri medii, aproximativ de 300% este prea mare. Cauza principală a acestor denivelări de venituri constă în neutilizarea rațională, ritmică a forței de muncă, în tot timpul anului în sectorul vegetal. (Vezi graficele I și II).

Din graficul 2 rezultă că cei care muncesc în sectorul zootehnic au realizat lună de lună un cîștig cuprins între 30,1 zile-muncă în luna octombrie și 35,2 zile-muncă în luna aprilie. Între cele două extreme există o amplitudine de 10% care ne permite să apreciem ca bun ritmul de utilizare a forței de muncă din

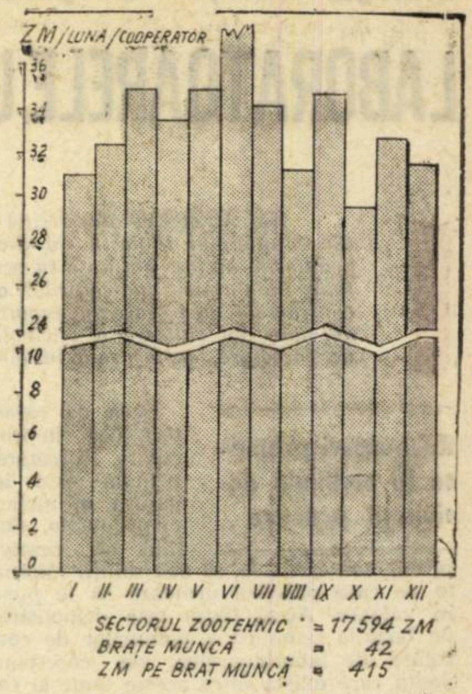

acest sector. Cu totul altfel se prezintă situația în sectorul vegetal, unde amplitudinea este foarte mare, atingînd 1 200%. Dacă în luna februarie se realizează 2,2 zile-muncă, în luna iulie se ajunge la 33,8 zile-muncă pe un braț de muncă. Este de remarcat faptul că participarea la muncă în luna iulie, după fișele de pontaj și volumul mare de muncă exprimat în zile-muncă, se apropie de 100%.

Considerînd capacitată și utilizată forța de muncă în proporție de 100% în luna iulie, constatăm că în celelalte luni sînt rezerve însemnate de forță de muncă neutilizată (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

Luna	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Media CAP
% de utilizare	8	7	28	34	39	65	100	36	26	37	24	12	35,2

Folosirea cît mai uniformă a forței de muncă în tot cursul anului este pe deplin posibilă. Ea se poate asigura prin intensificarea sectoarelor agricole existente și dezvoltarea altora noi. Așa a procedat, de altfel, cooperativa agricolă amintită, care a dezvoltat cultura de castraveți în răsadniță pe o suprafață de 4 500 mp. Din această activitate s-a asigurat o producție în valoare de 456 000 lei. Scăzîndu-se cheltuielile materiale în valoare de 57 000 lei, s-a obținut o producție netă de 399 000 lei.

O dată cu aceasta s-a asigurat creșterea gradului de utilizare a forței de muncă, îmbunătățirea situației în această privință exprimîndu-se în creșteri de 0,8 zile-muncă în ianuarie, 1,4 zile-muncă în februarie 1,7 zile-muncă în martie și 1,2 zile-muncă în aprilie pe braț de muncă. Numărul mediu anual de zile-muncă pe braț de muncă a crescut cu 8,1. Totodată, din valoarea producției nete de 399.000 lei, pentru fondul de acumulare s-au alocat 79.800 lei, altor fonduri 19.950 lei, iar 299.250 lei au fost împărțiți la zile-muncă. În acest fel venitul anual a crescut cu 325 lei pe braț de muncă.

Producerea materialului săditor viticol a reprezentat un alt sector care s-a dezvoltat în această cooperativă agricolă, în scopul de a spori veniturile bănești și a utiliza mai bine forța de muncă. Numărul vițelor altoite a fost de un milion de fire. Pentru toate lucrările efectuate s-au consumat 10.827 zile-muncă. Veniturile obținute din pepinieră au fost de 515.000, din care s-au scăzut 205.000 lei cheltuieli materiale, obținîndu-se o producție netă de 310.000 lei. Din această sumă, 62.000 lei au fost alocați fondului de acumulare, 16 000 lei altor fonduri, iar 232 000 lei au fost destinați retribuției cooperatorilor. În urma dezvoltării acestui sector, numărul de zile-muncă pe braț de muncă a crescut cu 12, iar venitul pe un membru cooperator cu 252 lei.

În capacitarea forței de muncă și utilizarea ei rațională, un rol însemnat îl au întreprinderile anexe. Cooperativa agricolă Horoatu-Crasnei, care este așezată pe rîul Crasna, a folosit și această resursă, organizînd extragerea de balast, materie primă pentru diferite obiecte din beton. Cooperativa a avut nevoie de stîlpi de beton pentru susținerea viței de vie pe spalier. Avînd materia primă (balastul) la îndemînă, membrii cooperatori au organizat confecționarea acestor stîlpi. După satisfacerea nevoilor proprii, s-au confecționat și pentru alte unități. În total au fost confecționați 8 000 stîlpi în valoare de 232 000 lei. Valoarea materialelor cumpărate a fost de 104 000 lei, obținîndu-se o producție netă de 128 000 lei. Pentru această activitate s-au consumat și 2000 zile-muncă în lunile neaglomerate de alte lucrări, ceea ce a îmbunătățit utilizarea forței de muncă.

Cele 3 sectoare noi de activitate au ridicat cu 15% utilizarea forței de muncă și au făcut să crească veniturile bănești ale membrilor cooperatori din sectorul vegetal. De asemenea, a crescut valoarea cuantumului alocat fondului de acumulare (vezi tabelul nr. 2).

Tabel nr. 2)

Sectorul	Valoarea produc. globale	Valoarea produc. nete	Alocații la fond de acumulare	Alocații la fond. de retribuire a zilelor muncă	— în lei — Zile muncă efectuate	Revine fond. retrib. pe 1 z.m.
Castraveți în răsadniță	456 000	399 000	79 800	299 250	7 487	40
Pepinieră de viță de vie	515 000	310 000	62 000	232 000	10 827	21
Stîlpi de beton	232 000	128 000	25 000	97 000	2 000	48
Total	1 203 000	837 000	166 800	628 250	20 314	31

Rezultă că din activitatea celor trei noi sectoare, fondul de bază s-a mărit cu 166.800 lei, iar fondul de retribuire a muncii cu 628 250 lei.

Dezvoltarea celor trei sectoare a influențat și valoarea medie a zilelor-muncă, ceea ce a determinat o creștere a cîștigurilor anuale ale cooperatorilor cu circa 25 la sută.

În concluzie, dezvoltarea intensivă și multilaterală a cooperativelor agricole de producție, înființarea și dezvoltarea unor activități prin care să se pună în valoare rezervele locale și a căror producție marfă să aibă desfacerea asigurată, reprezintă condiții esențiale ale ridicării nivelului general de retribuire a muncii cooperatorilor.

V. HĂLMĂJAN
Institutul de Cercetări pentru Economia Agrară

Dialogul științei cu producția

LABORATOARELE UZINALE – FOCARE ALE CREAȚIEI APLICATIVE

AM VIZITAT de curînd un număr de 9 întreprinderi din București și din municipiul Ploiești. Cu acest prilej am putut consemna că în toate întreprinderile au fost obținute în semestrul I al anului curent succese remarcabile pe linia îndeplinirii indicatorilor de plan și a onorării obligațiilor ce decurg din contractele de livrare la export. În efortul de realizare și depășire a sarcinilor de plan, de ridicare a eficienței economice se regăsește și contribuția muncii de cercetare, desfășurată în laboratoarele uzinale.

Răspunsuri prompte la cerințele activității practice

Ceea ce caracterizează, în principal, cercetarea uzinală este legătura ei strînsă cu producția, căutînd să rezolve problemele acesteia, să dea soluții eficiente pe care practica urmează să le pună în valoare. Acest lucru este demonstrat de bogăția tematică a planurilor de cercetare ale laboratoarelor, de corespondența care există între aceste teme și cerințele producției. Cele 19 teme prevăzute în planul **Rafinăriei-Ploiești** se axează pe rezolvarea unor probleme de mare importanță pentru perfecționarea calitativă a produselor, pentru desfășurarea ritmică a procesului de fabricație și realizarea sarcinilor de producție. În planul de cercetare pe anul în curs, figurează teme ca: „Studiul privind realizarea uleiurilor naftenice pentru export", „Studiul tehnologic referitor la optimizarea funcționării instalațiilor de rafinare și neutralizare continuă a uleiurilor", obținerea unor uleiuri pentru cabluri electrice etc. **Datorită soluțiilor date de cercetare, s-a obținut un ulei hidraulic special, care nu este cu nimic inferior, sub raport calitativ, celui care nu de mult se importa. Fabricarea în țară a acestui tip de ulei, după o concepție originală, scutește economia națională de un efort valutar de 10 milioane lei anual.** În plus, acest ulei se produce la un preț de cost mai scăzut decît în străinătate.

Exemplul dat nu este de loc izolat. Zecile de teme înscrise în planul de cercetare al **Uzinei „23 August"-București,** demonstrează pe deplin acest lucru. Aci sînt prevăzute o serie de studii pentru asimilarea de noi tipuri de motoare cu caracteristici îmbunătățite, modificarea constructivă a locomotivelor Diesel hidraulice, dezvoltarea familiei de rezervoare sferice, prin asimilarea unor noi exemplare cu volum pînă la 5000 mc. Alte teme vizează elaborarea, forjarea și tratamentul termic al unor noi calități de oțeluri (mai ales pentru scule), îmbunătățirea tehnologiei de elaborare a unor aliaje de bronz și aluminiu, punerea la punct a sudurii prin oscilații ultrasonore etc.

Planul de cercetare pe 1968 al Laboratorului central de prelucrare mase plastice și auxiliari aparținînd Ministerului Industriei Chimice, cuprinde nu mai puțin de 20 teme, care vizează, de asemenea, aspecte esențiale privind tehnologia de prelucrare, precum și crearea de noi sortimente de mase plastice pentru diferite domenii de utilizare (pentru industria construcțiilor de mașini, industria construcțiilor, bunuri de larg consum etc.).

Să luăm, de pildă, tema „Studiul stabilizatorilor lichizi de plumb ce se folosesc în prelucrarea maselor plastice" — inclusă în planul tematic. Ea a izvorît din necesitatea reducerii gradului de toxicitate în sectoarele de prelucrare, provocat de manipularea unor stabilizatori pulverulenți. Dacă, pînă nu demult, dozarea stabilizatorilor sub formă de pulberi se făcea manual, în prezent, prin introducerea celor lichizi, s-a creat posibilitatea automatizării acestei operații cu ajutorul unor pompe. **Se estimează că, prin aplicarea rezultatelor cercetării la uzinele de materiale plastice din țară, să se obțină economii de 10—15 milioane lei.**

Laboratorul **Fabricii de sticlărie-București** a inclus în planul de cercetare un studiu cu privire la înnobilarea nisipului — material de bază în industria sticlei. Scopul cercetării a fost ca, prin analiza unor nisipuri existente în țară, să se creeze posibilitatea înlocuirii celor din import. **Prin studierea nisipului de la Miorcani, s-a ajuns la concluzia că acesta, datorită calităților sale fizico-chimice, poate înlocui cu succes pe cel din import, aducînd în același timp economii anuale de valută, la nivelul sectorului, de aproape 60 milioane lei.**

Mobilitatea – o cerință vitală

Trăsătura esențială a producției industriale moderne — dinamismul alert al înnoirii — provoacă apariția unor noi striuri în procesul tehnologic și în concepția constructivă, ivirea în permanență a noi semne de întrebare, care așteaptă răspunsul de la cercetare. Există însă în toate întreprinderile o atitudine și o mobilitate corespunzătoare față de cerințele în continuă creștere ale producției? În multe locuri da, în altele — nu. Dar, să dăm curs faptelor.

Laboratorul uzinal de la **Filatura Românească de bumbac-București** a rezolvat o problemă stringentă pentru producție, deși inițial tema n-a fost inclusă în plan. Cercetătorii de aici au reușit, printr-o soluție ingenioasă, să mărească procentul de celofibră în amestec cu bumbac de la 20 la 33% la firele cardate destinate tricotajelor, în condițiile menținerii parametrilor calitativi ai produselor. Mărindu-se procentul de celofibră, care se asigură din producția internă, se micșorează în același timp importul de bumbac, sau, mai bine zis, cu aceeași cantitate de bumbac se poate obține o producție mai mare de fire pentru tricotaje. **Pe seama reducerii prețului de cost la aceste fire, la nivelul actual al prețurilor, întreprinderea va obține un beneficiu anual suplimentar de 4 729 000 lei. De asemenea, prin micșorarea importului de bumbac cu 794 de tone la nivelul producției planificate pe 1969, se vor obține economii de peste 13 070 000 lei.**

Există însă și situații cînd planul de cercetare rămîne insensibil la cerințele curente ale producției. La **Fabrica de încălțăminte „Progresul"-București** se simte necesitatea găsirii unei soluții ca încălțămintea să se lipească fără scămoșare. Deși aceasta generează refuzuri de calitate din partea beneficiarilor, cercetarea uzinală nu a inclus în sfera sa de activitate rezolvarea ei. Necesitatea soluționării urgente a acestei probleme este cu atît mai evidentă cu cît aproape lună de lună volumul refuzurilor din cauza calității necorespunzătoare se menține la un nivel ridicat. **Numai în primul semestru al anului 1968, de pildă, aproape 22 000 perechi încălțăminte în valoare de 1 353 914 lei au fost respinse de beneficiari, ca necorespunzătoare din punct de vedere calitativ.**

Dar cercetarea nu se adaptează cu supletea necesară, uneori, nici cerințelor în continuă schimbare care survin în producție. Avînd ca acoperire temele planificate, cele ce apar pe parcurs, reclamînd soluționarea cu prioritate față de unele din plan, sînt amînate, sau, în cel mai fericit caz, sînt luate în „evidență" pentru tematica anului viitor.

Iată două fapte concludente: la piesele turnate din fontă pentru mașini-unelte, executate la **Uzina „23 August"-București,** datorită configurației interioare apar, de ani de zile, crăpături. Cu toate că secția în cauză a făcut apel la laboratorul uzinal solicitînd introducerea acestei teme în planul de cercetare, cererea a rămas pînă în prezent fără ecou. În acest interval, uzina continuă să elaboreze piese necorespunzătoare și să le livreze Fabricii de mașini-unelte și agregate, producînd astfel și acesteia serioase greutăți în producție. Un calcul făcut cu specialiștii din secția turnătorie de fontă demonstrează că, prin soluționarea acestei probleme de către laboratorul uzinal, s-ar obține o producție anuală în plus de aproape 100 tone piese turnate bune, echivalînd cu economii de peste 1 milion lei. Importanța elaborării unui astfel de studiu devine și mai evidentă dacă ținem seama de faptul că turnătoria de fontă înregistrează un procent mare de rebuturi cauzate în proporție de 12—20% de aceste crăpături.

Din acest punct de vedere, lucrurile nu se prezintă prea bine nici la **Uzina „1 Mai"-Ploiești.** În planul de cercetare al laboratorului uzinal de aici nu figurează nici o temă privind îmbunătățirea caracteristicilor constructive și sporirea durabilității în exploatare a sapelor de foraj. Soluționarea operativă a ambelor teme se impune cu atît mai mult, cu cît atît mașinile-unelte, cît și sapele de foraj se exportă și trebuie să fie competitive pe piața externă.

Așa cum rezultă din cele relatate, rigiditatea, închistarea în limitele unui plan tematic dinainte stabilit (deși judicios elaborat la vremea sa), **nu sînt compatibile cu specificul cercetării aplicative, a cărei menire este să rezolve operativ cerințele producției.** De aceea, ori de cîte ori se ivesc în întreprinderi probleme deosebite și a căror rezolvare reclamă

În cîteva întreprinderi industriale din municipiul Pitești

ZONE INSUFICIENT EXPLORATE ÎN DIMINUAREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

PE LINIA CREȘTERII, DIVERSIFICĂRII ȘI ÎMBUNĂTĂȚIRII CALITATIVE A PRODUCȚIEI INDUSTRIALE se înscriu și succesele obținute în primul semestru al acestui an de către întreprinderile din municipiul Pitești. Ele s-au materializat în realizarea peste sarcinile de plan a unei producții globale de 15 000 000 lei, unei producții-marfă de 11 989 000 lei și a unei producții-marfă vîndută și încasată de 12 175 000 lei. Nivelul planificat al productivității muncii a fost depășit pe ansamblul municipiului cu 1,1%.

La aceste realizări au contribuit și **Uzina de piese auto-Colibași, Fabrica de motoare electrice, Întreprinderea textilă „11 Iunie"** și **Întreprinderea forestieră, din Pitești.** Cu sarcinile de plan neîndeplinite în privința indicatorilor amintiți, s-a găsit, la sfîrșitul primului semestru, **Combinatul pentru industrializarea lemnului-Pitești.**

Necesitatea dezvoltării economiei naționale impune însă nu numai sporirea producției și a productivității muncii, ci și reducerea continuă a cheltuielilor de producție. Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 19 iunie 1968, **„o sarcină de seamă a activității noastre economice este continuarea eforturilor pentru ridicarea gradului de rentabilizare în toate sectoarele și ramurile".**

Care au fost principalele direcții spre care s-au orientat întreprinderile industriale din municipiul Pitești pentru a reduce cheltuielile de muncă vie și materializată? Ce rezerve mai există în acest domeniu și care sînt măsurile ce se impun pentru deplina lor valorificare?

Întreprinderea	Reducerea prețului de cost %		Cheltuielile la 1000 lei producție-marfă		
	Plan	Realizat	Plan	Realizat	Diferențe
Uzina de piese auto-Colibași	—5,87	—5,96	719,80	710,90	— 8,90
Fabrica de motoare electrice	—	—	1 135,41	1 078,55	—56,86
Combinatul pentru industrializarea lemnului	—3,85	—4,17	813,21	796,52	—16,69
Întreprinderea forestieră	—1,16	—1,68	727,58	712,52	—15,06
Întreprinderea textilă „11 Iunie"	+0,86	+0,77	956,90	957,30	+ 0,40

O situație de ansamblu pozitivă

În analiza cheltuielilor de producție am pornit de la nivelul prețului de cost și de la cheltuielile la 1000 lei producție-marfă, a căror situație în primele 5 luni, la întreprinderile cuprinse în anchetă, este arătată în tabelul alăturat.

Așa cum reiese din datele respective Fabrica de motoare electrice n-a avut în acest an sarcină de plan în ceea ce privește reducerea prețului de cost, deoarece în 1967 întreprinderea n-a desfășurat activitate productivă. Uzina de piese auto-Colibași, Combinatul pentru industrializarea lemnului și Întreprinderea forestieră din Pitești au redus prețul de cost cu mult sub sarcina planificată. Întreprinderea textilă „11 Iunie" era prevăzută cu o creștere de 0,86%, dar a realizat 0,77%.

Urmărind și cheltuielile la 1000 lei producție-marfă, observăm că la patru din cele 5 întreprinderi, nivelul realizat s-a situat sub cel planificat. Cele mai mari reduceri ale acestor cheltuieli le-a înregistrat Combinatul de industrializare a lemnului (16,69 lei), urmat de Întreprinderea forestieră-Pitești (15,06 lei) și Uzina de piese auto-Colibași (8,90 lei). Deși Fabrica de motoare electrice a redus aceste cheltuieli cu 56,86 lei, totuși ea lucrează încă cu pierderi. La Întreprinderea textilă „11 Iunie", cheltuielile au fost mai mari decît cele planificate cu 0,40 lei.

Reducerea prețului de cost și diminuarea cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă la unitățile industriale amintite, exprimă oare valorificarea deplină a rezervelor? Analiza efectuată ne-a oferit prilejul să cunoaștem o serie de metode bune folosite, dar să identificăm și unele surse de risipă, de gospodărire nerațională a fondurilor materiale și bănești.

„Volatilizarea" unor însemnate cantități de materiale

Ceea ce a caracterizat activitatea unor întreprinderi a fost **reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, fapt care le-a permis să micșoreze substanțial prețul de cost și cheltuielile la 1000 lei producție-marfă.** Astfel, diminuarea consumurilor de materii prime și materiale a dat posibilitatea, de pildă, Uzinei de piese auto-Colibași să obțină în trimestrul I a.c. economii la aceste cheltuieli de 3 200 000 lei. Dintre măsurile tehnico-organizatorice aplicate amintim: executarea și montarea unei baterii de două cubilouri pentru turnarea în ciorchine a segmenților, măsură ce permite realizarea unei economii anuale de 570 000 lei, înlocuirea cepilor de ghidare din bară cu alții, confecționați din tablă, rezultînd o economie anuală de materiale de 600 000 lei etc.

În contrast cu preocupările din această uzină, în altele s-au manifestat deficiențe serioase în domeniul gospodăririi judicioase a materiilor prime, consumurile specifice depășind simțitor pe cele normate. La Fabrica de motoare electrice, datorită aprovizionării cu laminate supradimensionate, sporirii procentului de rebut în sectoarele de prelucrare etc., s-au irosit, în această perioadă, mai bine de 60 tone de metal. **Valoarea totală a materialelor utilizate peste prevederile normelor de consum s-a ridicat, în primele 6 luni ale anului, la 520 000 lei.**

Cu un bilanț defavorabil la acest capitol a încheiat primul semestru și Întreprinderea textilă „11 Iunie". Valoarea materiilor prime și a materialelor consumate peste sarcina de plan, ca urmare a necalculării normelor de consum și aprovizionare în funcție de modificările survenite în structura planului de producție în trimestrul I a.c., s-a ridicat la 198 000 lei. **Numai la secția țesătorie au fost folosite 23 tone fire bumbac în plus.**

prezența cercetării, laboratoarele uzinale trebuie să dea dovadă de înțelegerea cuvenită, să-și adapteze operativ activitatea.

Minusuri în organizare și dotare

Pentru ca activitatea de cercetare ce se desfășoară în laboratoarele uzinale să fie optimă, **este nevoie de cadre cu o înaltă pregătire teoretică și practică, precum și de o dotare tehnică corespunzătoare.** Să vedem însă cum stau lucrurile sub acest dublu aspect.

Deși pare de necrezut, în multe întreprinderi numărul cercetătorilor care activează în laboratoarele uzinale este infim în comparație cu volumul sarcinilor de cercetare (la **Uzina „1 Mai"-Ploiești** — unitate cu o activitate complexă — numai 3 oameni, la **„Dorobanțul"-Ploiești** 2, la **Fabrica „Progresul"-București** 2 etc.). În aceste condiții este greu de admis că se poate asigura un raport optim între cadrele superioare și medii și cuprinderea aspectelor esențiale ce se cer cercetate în uzină. Dacă mai adăugăm și faptul că cei atrași în această muncă vin adesea din cadrul diferitelor servicii ale întreprinderii și, ca atare, le trebuie o perioadă oarecare de adaptare la specificul activității de cercetare, ne dăm seama de „aprecierea" pe care o acordă unele conduceri de întreprinderi acestui important compartiment de activitate.

Lipsind cadrele necesare, grupele de cercetare din cadrul laboratoarelor uzinale se rezumă, adesea, la efectuarea de analize curente ale materiei prime ce trebuie să intre în circuitul producției, a semifabricatelor sau a pieselor ce urmează a fi asamblate. Procentual, munca efectivă de cercetare este redusă, căpătînd un caracter sporadic, ceea ce face ca aportul ei să fie mult sub cerințe. În acest sens, este semnificativă activitatea grupei de cercetare de la **Uzina „1 Mai"-Ploiești.** Ținînd seama de numărul mic de cadre, temele înscrise în planul de cercetare al uzinei pe 1968 sînt prevăzute a fi rezolvate, în marea lor majoritate, în colaborare cu I.C.E.M., institutele politehnice din București și Iași, cu Institutul de pielărie și cauciuc din Capitală etc. Exemple similare se întîlnesc și la **Fabrica de textile „Dorobanțul" din Ploiești, Fabrica de încălțăminte „Progresul"-București** etc.

Desigur, datorită complexității tehnice, unele teme propuse pentru cercetare nu pot fi rezolvate întotdeauna cu forțele proprii ale laboratoarelor uzinale, ci este nevoie să se apeleze și la colaboratori. Nimeni nu poate cere, de pildă, ca cele 26 de teme de cercetare prevăzute în planul **Uzinei „1 Mai"-Ploiești** pe anul 1968 să fie rezolvate, în exclusivitate, de cei doi ingineri și un tehnician care alcătuiesc grupa de cercetare. Dar laboratoarele pot și trebuie să facă mai mult, să contribuie într-o măsură sporită la bunul mers al activității de producție din această întreprindere. De aceea se pune o întrebare firească: de ce nu se mărește corespunzător cu volumul de sarcini și numărul personalului?

Conducerea uzinei, ce-i drept, a făcut propunerea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini de a se constitui un serviciu de cercetare încadrat cu circa 30 de specialiști cu calificare tehnică superioară, medie și laboranți. Din păcate însă, răspunsul ministerului se lasă așteptat.

Paralel cu încadrarea laboratoarelor uzinale cu personal suficient și competent (problemă valabilă pentru multe alte întreprinderi), **se impune și necesitatea retribuirii acestora, corespunzător cu specificul muncii pe care o prestează.** În prezent, cadrele care lucrează aici, deși efectuează o muncă deosebită, cu un specific bine determinat, sînt retribuite ca și cele din producție. N-ar fi oare oportun să se studieze posibilitatea asimilării acestora, din punct de vedere al salarizării, cu cei din institutele departamentale?

Cu aceeași acuitate se pune și problema **înzestrării laboratoarelor uzinale cu aparatura modernă necesară cercetării.** O serie de laboratoare uzinale, ca cele de la **Rafinăria Ploiești, Filatura românească de bumbac, Fabrica de sticlă din București etc.,** dispun de o înzestrare corespunzătoare. Altele, cum sînt laboratoarele de la **„Dorobanțul"-Ploiești, „Progresul"-București,** nu posedă aparatură de probe și încercări suficientă cantitativ, și nici destul de modernă. De asemenea, nu există stații-pilot unde să se facă încercările soluțiilor elaborate de cercetare pentru trecerea la aplicarea lor pe scară industrială.

Majoritatea laboratoarelor, aflîndu-se sub tutela întreprinderilor în incinta cărora își au sediul, depind, în ce privește mărimea fondurilor acordate pentru înzestrare, de acestea. Multe întreprinderi manifestă însă rețineri nejustificate cînd este vorba să acorde fonduri pentru cercetare, pentru ele avînd prioritate producția, realizarea sarcinilor de plan, deși cercetarea uzinală este, după cum am văzut, nemijlocit legată de producție. Pe de altă parte, și sistemul de procurare a aparaturii necesare din import îngreunează înzestrarea laboratorului, duce la abandonarea unor studii în favoarea altora, care pot fi elaborate și experimentate cu aparatura existentă. Dacă sînt unele laboratoare de cercetare care pot spune că au aproape tot ce le trebuie, acestea sînt cele ce au beneficiat, în anumite împrejurări, de un import complex.

Multe laboratoare uzinale sînt nevoite să facă apel — în faza experimentării — la unele aparate și instalații existente în secțiile productive. În acest fel, cercetarea rămîne la discreția producției, experimentările se efectuează printre picături, apelîndu-se adesea la... buna înțelegere. Nu puține sînt cazurile cînd cercetarea nu găsește înțelegerea cuvenită, sau aparatura existentă nu este corespunzătoare. În acest sens, este ilustrativ cazul **Uzinei „23 August"-București,** unde studiul cu privire la amestecul de formare pentru uscarea superficială, deși a fost clarificat, nu a intrat în producție de serie datorită utilajului necorespunzător existent la turnătoria de fontă, care n-a permis verificarea practică a soluției elaborate.

În prezent, cînd știința și tehnica evoluează într-un tempo rapid, trebuie învinsă concepția, care, din păcate, mai stăruie pe alocuri, și potrivit căreia cercetarea uzinală reprezintă o anexă în angrenajul producției moderne și, ca atare, nu merită să te ocupi prea mult de ea.

Documentarea, sursă de cunoaștere a noului

Se știe că documentarea reprezintă atît un izvor de inspirație, cît și un element de referință în ceea ce privește noutatea temei abordate. Dar nu toate nucleele de cercetare din uzine dispun de un fond documentar bogat, care să conțină și cele mai recente rezultate înregistrate pe plan mondial. Din această cauză, cercetătorii nu sînt suficient informați, existînd pericolul de a consuma o bună parte din timp pentru găsirea unor soluții care au fost de mult rezolvate în alte țări.

Se impune cu acuitate îmbunătățirea sistemului informațional atît prin utilizarea judicioasă a fondului documentar propriu — acolo unde există — sau de la instituțiile specializate, cît și manifestarea unei griji deosebite la utilizarea fondului valutar propriu pentru achiziționarea numai a acelor cărți, reviste etc. care să fie strict utile informării și cercetării fiecărui laborator, în funcție de specific.

Dacă ar fi să sintetizăm cele arătate, s-ar putea spune că geneza lipsurilor trebuie căutată în deficiențele organizatorice ale laboratoarelor de cercetare, în dependența totală a lor față de uzinele la care se află, în insuficienta preocupare a forurilor tutelare de a înzestra corespunzător aceste unități și de a le delimita sfera de activitate, în scopul apropierii și legării ei cît mai strîns de producție.

DIN DISCUȚIILE purtate cu specialiști din uzinele amintite, s-au desprins o serie de sugestii valoroase menite să ducă la îmbunătățirea activității cercetării uzinale. Prezentăm cîteva dintre acestea:

- **Constituirea în întreprinderile mari a unor nuclee puternice și stabile de cercetare, a căror tematică și activitate să fie delimitate precis.**
- **Înființarea unor stații-pilot ale laboratoarelor de cercetare și inițierea pe plan central a unei anchete privind necesarul de aparatură, în vederea stabilirii volumului ce se poate asigura din producție internă și ce cantități ar fi nevoie să fie aduse din import.**
- **Laboratorul să aibă ca sarcină, în primul rînd, rezolvarea temelor de plan proprii și, în limita posibilităților, să rezolve și problemele altor întreprinderi pe bază de contracte.**
- **Inițierea unor cursuri de pregătire a cercetătorilor, de specializare a lor, dacă se poate, prin detașarea acestora la un institut cu experiență pe o perioadă delimitată de timp, dîndu-li-se și teme pentru rezolvat.**
- **Punerea de acord a salarizării cercetătorilor din uzine cu cea din institutele departamentale sau ale Academiei Republicii Socialiste România.**
- **Pentru realizarea unor cercetări deosebite, cu o eficiență economică substanțială, cercetătorii să fie stimulați suplimentar, ca în cazul inovatorilor.**
- **Inițierea unui simpozion tehnico-științific anual și premierea celor mai valoroase lucrări.**

I. BUMBEA
A. POPA

La Combinatul de industrializare a lemnului n-au fost îndepliniți indicii planificați de utilizare a masei lemnoase. Nu este vorba de cantități neglijabile. Dimpotrivă. **S-au consumat peste normele stabilite 185 mc cherestea de rășinoase, 67 mc cherestea de fag, peste 2300 mp furnir, mai mult de 16 mc placaj, peste 11 tone plăci aglomerate din lemn și fibrolemnoase.** Cum să nu se irosească aici materialul lemnos cînd în fazele de manipulare, stivuire și croire se lucrează uneori superficial; cînd numai valoarea deșeurilor s-a ridicat în primul trimestru la 528 000 lei peste cele planificate?

În vederea eliminării pierderilor de materiale care au ponderea cea mai mare în componentele prețului de cost, se impun măsuri hotărîte, în concordanță cu condițiile specifice ale fiecărei întreprinderi. Astfel la Fabrica de motoare electrice este necesar să se acorde o atenție mai mare recepției calitative a materiilor prime (mai ales a tablei silicoase pentru tole și carcase), să se asigure o reglare atentă a mașinilor, să se impulsioneze aplicarea măsurilor de ridicare a gradului de calificare a muncitorilor.

În vederea diminuării consumurilor de masă lemnoasă, la Combinatul de industrializare a lemnului se impune respectarea cu strictețe a prescripțiilor tehnologice pe toate fazele de fabricație, îmbunătățirea criteriilor de recepționare a buștenilor, în concordanță cu prevederile noilor standarde etc. **În același timp, este necesar ca ministerele coordonatoare să reanalizeze normele de consum de materii prime și materiale, în funcție de caracteristicile proceselor tehnologice de fabricație, de nivelul de dotare tehnică a întreprinderilor, de experiența în producție a muncitorilor și tehnicienilor.**

Rebutul – poartă deschisă risipei

În multe întreprinderi, **acțiunea de reducere a prețului de cost și de micșorare a cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă n-a cuprins toate laturile activității productive și de gospodărire ca un ansamblu inseparabil, ci a vizat numai diferite compartimente.** Din această pricină, ceea ce s-a economisit în unele locuri la materia primă, de exemplu, s-a irosit, în bună parte, cu larghețe în alte domenii. Așa a fost **în cazul rebuturilor.**

Pare surprinzător că Întreprinderea textilă „11 Iunie"-Pitești care a irosit, ca urmare a unei proaste gospodăriri, 23 tone de bumbac, a reușit să înregistreze în primele 5 luni, un procent mic de rebuturi — 0,5%. E un lucru pozitiv că întreprinderea, vrînd să recupereze o parte din pierderile înregistrate la materia primă, a pus un accent deosebit pe îmbunătățirea calității firelor și a țesăturilor de bumbac, pe micșorarea la minimum a rebuturilor. În afară de faptul că s-a întărit răspunderea fiecărui salariat pentru îmbunătățirea calității produselor executate, s-au aplicat, totodată, metode avansate de control interfazic, folosindu-se o aparatură modernă, de înaltă precizie. Valoarea rebuturilor s-a ridicat la 47 000 lei. **Așadar, s-a cheltuit relativ puțin cu rebuturile, în schimb la materia primă s-a înregistrat o pierdere numai în primul trimestru de 198 000 lei.** Dacă exista o preocupare mai susținută în ambele domenii — și așa ar fi normal — întreprinderea n-ar fi fost pusă în situația să depășească cheltuielile la 1000 lei producție-marfă.

Un alt paradox prezintă Uzina de piese auto-Colibași. Aici, economiile realizate la materia primă (3 200 000 lei în primul trimestru) au fost pur și simplu „înghițite" de pierderile provocate de rebuturi (3 216 000 lei). Din punct de vedere fizic, cea mai mare cantitate de rebut în primele 5 luni ale acestui an a dat turnătoria de fontă (403 399 kg, respectiv 10,3% din producția realizată), urmată de secția prelucrări mecanice (70 435 kg cu 0,89%); turnătoria de neferoase (43 051 kg cu 4,32%), tratamente termice (6 145 kg cu 0,28%). Cauzele apariției rebuturilor la această întreprindere sînt multiple. La turnătorii, ele rezidă în nerespectarea rețetelor la formarea amestecurilor din care se execută miezurile de turnare, cît și a disciplinei tehnologice la operațiile de turnare și prelucrare, în folosirea unor dispozitive și modele necorespunzătoare etc. Rebuturile de la secția de prelucrări mecanice s-au datorat, îndeosebi, slabei calificări a unor muncitori și nerespectării tehnologiei prevăzute în documentația tehnică. Pierderilor din rebuturi li s-au adăugat și cheltuielile impuse de remedierile necesare, pentru înlăturarea defectelor apărute la produsele aflate în termen de garanție la beneficiari. Reducerea acestora este posibilă dacă s-ar lua măsuri pentru extinderea aplicării procedeelor moderne de turnare, în funcție de caracteristicile pieselor ce se execută, de proprietățile fontelor și oțelurilor utilizate, turnarea în forme ușor fuzibile (la piesele mărunte și cu o configurație complexă), turnarea sub presiune, în vid etc. Totodată, este necesară îngrijirea și exploatarea atentă a utilajelor de turnare și dotarea prin autoutilare cu mecanisme, instalații și dispozitive care să asigure pieselor o calitate corespunzătoare.

La C.I.L.-Pitești valoarea rebuturilor s-a ridicat la sfîrșitul lunii iunie la peste 122 000 lei, dintre care ponderea cea mai mare o deține producția de mobilă. O parte din placajul pentru mobilă rebutat a fost folosită pentru confecționarea de lăzi, pierzîndu-se astfel la 1 mc lăzi circa 300 lei. Aici, rebuturile sînt o consecință directă a neritmicității în fabricație (în decada a III-a și mai ales în ultimele 5 zile ale fiecărei luni se realizează cea mai mare parte a producției), a defecțiunilor ivite la unele utilaje (prese), fluctuației forței de muncă, slabei calificări a unor muncitori, insuficientei exigențe a controlorilor tehnici de calitate. Îmbunătățirea calității produselor combinatului va putea să fie asigurată prin mecanizarea operației de grunduit la fabrica de binale, adaptarea circularului de formatizat P.F.L. și pentru executarea panourilor la fabrica de mobilă, exploatarea și întreținerea în bune condiții de funcționare a utilajelor (în special a preselor), sporirea exigenței personalului C.T.C. etc.

Firește, în aceste întreprinderi se impune a se lua de urgență măsuri care să ducă atît la utilizarea cu maximum de economie a materiei prime și a materialelor, cît și la reducerea volumului rebuturilor. **Economia națională nu poate admite ca importante cantități de materii prime** — unele din ele deficitare — **să fie irosite prin depășirea nejustificată a consumurilor specifice.**

Canale de irosire a unor importante fonduri bănești

Desfășurarea în cadrul întreprinderilor a unei activități productive care să ducă la scăderea prețului de cost impune respectarea cu strictețe a disciplinei financiare, reducerea cheltuielilor neproductive ocazionate de locații, amenzi, dobînzi pentru creditele restante, penalizări pentru nerespectarea condițiilor contractuale, casări de materii prime și materiale, pierderi din calități inferioare etc.

Or, în unele unități industriale, **nivelul cheltuielilor neeconomicoase a fost ridicat.** Astfel, la Uzina de piese auto-Colibași volumul acestora s-a ridicat în primele 5 luni la 243 000 lei, încărcînd cheltuielile la 1000 lei producție-marfă cu 1,56 lei. Din această sumă dobînzile la împrumuturile restante au reprezentat peste 150 000 lei (stocurile supranormative la sfîrșitul lunii mai au fost de 298 000 lei), casări de mijloace circulante — 79 000 lei, taxe de arbitraj — 5000 lei, locații C.F.R. — 4000 lei, amenzi și penalizări 1000 lei.

La C.I.L.-Pitești, în primul semestru al anului, cheltuielile neeconomicoase au totalizat peste 266 000 lei, reprezentînd 1,58 lei la 1000 lei producție-marfă. Dintre acestea, dobînzile penalizatoare la creditele restante au fost de 175 390 lei. Sume mari de cheltuieli neproductive s-au mai înregistrat la acest combinat în primele 6 luni la locații și penalizări plătite C.F.R.-ului (peste 54 000 lei), alte amenzi și penalizări (peste 35 000 lei) etc.

La Fabrica de motoare electrice-Pitești ele s-au ridicat la 113 000 lei (încărcînd cheltuielile la 1000 lei producție marfă cu 7,40 lei).

★

ANALIZA ÎNTREPRINSĂ a scos la iveală o serie de aspecte negative care stăruie încă în unele întreprinderi, constituind piedici serioase în calea reducerii prețului de cost al produselor. Este necesar să se ia operativ măsuri care să asigure diminuarea cheltuielilor de muncă vie și materializată, ridicarea eficienței economice a întregii activități productive și de gospodărire a întreprinderilor din această tînără zonă industrială a țării.

S. POPESCU
D. PETRESCU

Industria României între cele două războaie mondiale

PRODUCȚIA METALELOR NEFEROASE

EXCEPTÎND aurul și argintul, principalele metale neferoase erau: aluminiul, cuprul, plumbul, zincul și cositorul. În perioada 1928—1937 consumul crește mai ales la cupru de 1,5 ori, la plumb de 1,6 ori și la aluminiu de 4,8 ori.

Un asemenea consum sporit solicita atît producția internă, cît și importul. Din cauza greutăților ivite la import, ca urmare a măsurilor restrictive care au intervenit în această perioadă, se manifestă o tendință de creștere a producției interne la cupru, plumb, zinc. Cu toate acestea importul continuă să constituie o sursă principală pentru unele din ele.

(vezi tabelul nr. 1).

Cu excepția plumbului și a fabricatelor de plumb, importul celorlalte metale manifestă o creștere însemnată. De asemenea, se urcă și valoarea întregului import de la 375,2 milioane lei în 1928 la 1209 milioane lei în 1937 cu tendință de creștere în anii următori.

De menționat că raportul între metalele neferoase brute și fabricatele importate, din punct de vedere valoric, era de 30 și 70% cu tendința de reducere a celor fabricate și creșterea celor brute; aceasta atesta mărirea capacităților de prelucrare ale industriei autohtone. În totalul importului țării, valoarea metalelor neferoase a crescut de la 2,7% în 1928 la 5.4% în 1937. Cu cea mai mare pondere în import — circa trei sferturi — participa cuprul (în special produsele fabricate din cupru).

Tabel nr. 1

Importul în perioada 1928—1937 (în tone):

	1928	1932	1937
1. Metal brut			
aluminiu	68	20	180
cupru	935	1186	4934
plumb	2758	1593	60
zinc	4429	3963	5409
cositor	421	310	407
2. Produse fabricate			
aluminiu	94	66	611
cupru	3508	1594	3636
plumb	873	178	161
zinc	893	880	1113
cositor	41	36	53

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE obținerea minereurilor din zăcămînt, în România, acestea se împărțeau în trei categorii: cele care se exploatau efectiv, ca minereuri de plumb, cupru, zinc, mercur, aur, argint, platină; cele care erau cunoscute în zăcămînt dar care nu se exploatau industrial din motive de rentabilitate, ca bauxită, mangan, antimoniu, crom etc. și ultima categorie, minereuri a căror existență era semnalată dar erau insuficient cunoscute și prospectate pentru a se face o exploatare industrială ca cele de nichel, molibden, bismut, magneziu, cobalt, titan, tungsten etc. Caracteristica generală a minereurilor din România era aceea că ele se găseau în combinații variate de minereuri complexe, iar prelucrarea lor ducea la obținerea unei game mari de metale.

Producția de minereuri era variabilă, oscilînd în funcție de perioadele conjuncturale, de prețul metalelor pe piața mondială, de prețul de cost, de conținutul în metal al zăcămintelor ca și de politica vamală a statului la importul metalelor similare sau produselor fabricate din acestea.

Spre orientare dăm tabelul evoluției producției cîtorva minereuri, în afară de cele de metale prețioase, în perioada interbelică (în tone):

Tabel nr. 2

	cupru	fero-mangan	pirită	bauxită
1922	34	54	204	37
1925	81	53	270	—
1928	33	312	237	7
1932	3	50	53	6
1934	9	120	40	14
1938	124	602	102	118

La majoritatea minereurilor, în perioada imediat următoare primului război mondial se observă o creștere cu mari oscilații, după care, în anii crizei economice, conjunctura devine cu totul nefavorabilă, înregistrîndu-se scăderi considerabile. După 1932, aproape la toate minereurile din tabel producția crește, ajungîndu-se la cifre de nivel maxim, solicitate de cerințele tot mai mari ale consumului intern de metale și mai ales de creșterea capacităților de producție. Un factor important care a imprimat o asemenea evoluție l-a constituit creșterea greutăților la importul metalelor — materii prime și a fabricatelor, introducerea regimului contingentărilor, a restricțiilor devizelor etc. De notat că majoritatea importului metalelor și fabricatelor din metale neferoase către sfîrșitul perioadei se făcea din Anglia și Belgia, țări cu valută forte și cu sold pasiv pentru țara noastră. Aceste situații au stimulat creșterea producției interne, solicitată nu numai de conjunctura, în general favorabilă, dar și de tendințele crescute ale producției de armament, de dezvoltare a industriei metalurgice, electrotehnice, energetice, chimice consumatoare de asemenea metale.

Schema concernului „Mica" în 1940

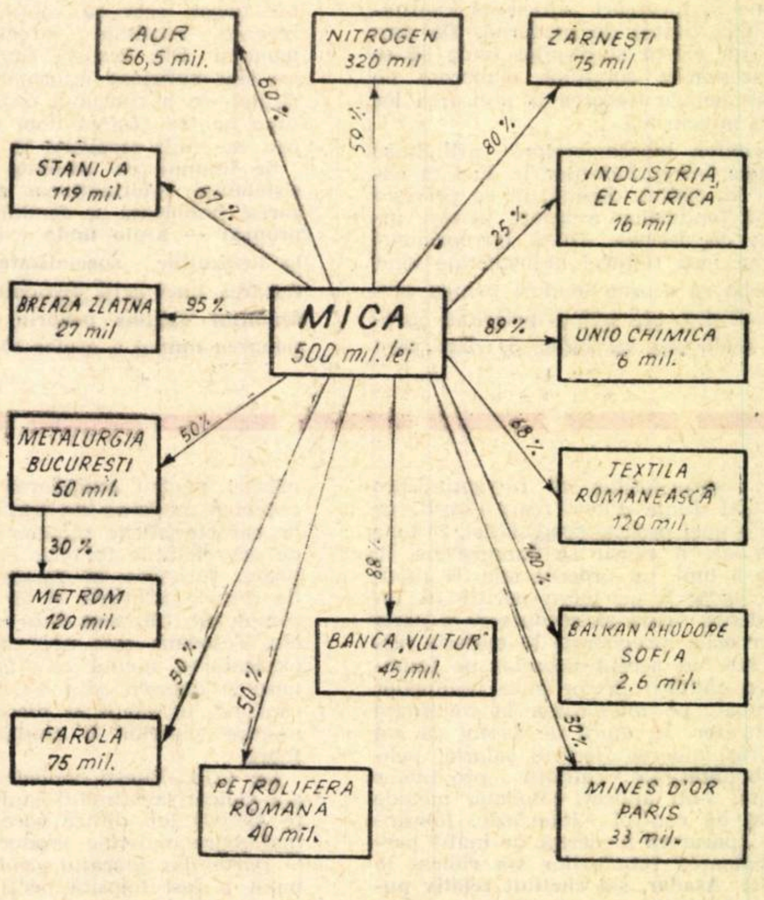

Cu titlu de informație adăugăm că, alături de minereurile amintite, se mai exploatau în cantități inegale bismut, mică, talc, chihlimbar, ozocherită, asfalt etc., producția lor însă necunoscînd o curbă ascendentă ca la celelalte. Pentru a avea o imagine mai generală a evoluției producției de minereuri de metale neferoase, într-un interval mai mare de timp, aducem date despre mișcarea valorii aproximative a minereurilor neferoase, inclusiv a celor aurifere și argintifere, în milioane lei: 1925: 211,5; 1928: 224,6; 1932: 381,9; 1934: 509,1; 1938: 1015,1.

ÎN PRIMA PERIOADĂ, pînă la 1928, valoarea producției nu înregistrează creșteri sensibile. Abia după această dată, în special pe seama producției de aur, producția înscrie o curbă ascendent accelerată, ajungînd să reprezinte în 1938 de peste 4 ori nivelul anului 1925. Prelucrarea unor cantități sporite de minereuri s-a reflectat într-o creștere a producției de metal. Astfel, producția de aur se mărește de peste 4 ori, cea de argint de peste 12 ori, cea de cupru de peste 5 ori, cea de plumb de peste 25 ori. La acestea se alătură o producție sensibilă de zinc și o creștere care nu poate fi neglijată de glazură de plumb. În valoarea producției metalelor neferoase ponderea cea mai mare o dețineau însă în ordinea mărimii aurul cu 72,1%, plumbul cu 12,7%, zincul cu 6,5% și argintul cu 4,5%, din totalul celor 6 metale susmenționate.

Predominarea producției de aur în totalul valorii producției miniere și ritmul mare de creștere a producției de aur au determinat de altfel și amplificarea valorii întregii producții de metale neferoase, după cum am văzut mai sus, de peste 5 ori într-o perioadă mai mică de un deceniu și jumătate.

Producția, extracția ca și consumul diferitelor metale neferoase ridică numeroase aspecte economice, sociale, în dependență de o serie de factori interni și externi care au acționat în această perioadă. În prim plan se angajează producția de aur și argint. Este cunoscut că România ocupa locurile 2—3 în Europa în privința producției de aur. Creșterea producției de metal prețios a fost favorizată de ieftinătatea forței de lucru precum și de interesul B.N.R. Aceasta, în scopul de a-și asigura baza de acoperire a circulației monetare, cumpăra întreaga producție de aur a țării.

Principalii producători erau: Societatea „Mica" și Întreprinderile statului. În 1938 repartiția procentuală pe producător era următoarea: Concernul Mica și afiliatele — 58,5%, Exploatările statului — 27%, diverși producători mici și mijlocii — 14,5%. De semnalat că exploatările statului, în perioada de pînă la 1929, aveau o pondere mică, creșterea înregistrată situîndu-se în perioada de după criza economică din anii 1929—1932.

În ceea ce privește producția de argint, aceasta era furnizată în proporție de 80% de Societatea Phönix-Baia Mare și exploatările statului.

UN FACTOR PRINCIPAL, care a constituit o cauză a creșterii producției de aur și argint, a fost ridicarea prețului la metalul achiziționat de B.N.R. Pînă la stabilizarea monetară din 1929, prețul plătit de B.N.R. a variat în funcție de prețul pieței mondiale. Prin legea de stabilizare din 1929, prețul aurului este fixat la 111 111,11 lei kg de aur fin. Pentru încurajarea producției de metale prețioase, și mai ales pentru a compensa scăderea valorii leului pe piața mondială prin creșterea cursului dolarului și lirei sterline, statul, începînd din 1935, acordă prime producătorilor de aur. Ca urmare, prețul de cumpărare a mers crescînd la 126 369 lei kg în 1935, la 162 287 lei în 1936 pentru a ajunge în 1938 la 197 954 lei per kg de aur fin, ceea ce înseamnă o creștere de circa 78% a prețului într-o perioadă de 10 ani. Fenomenul creșterii prețului la aur consemnează o depreciere a leului, o inflație monetară crescîndă în economia României în perioada examinată. Pentru achizițiile de argint s-au plătit prime economice, care au mărit prețul argintului de la 1508 lei kg în 1933 la 1970 lei kg în 1938.

În ceea ce privește pe producători, societățile capitaliste ca și întreprinderile de stat, aceștia introduc în exploatare o serie de procedee mai moderne, cu randament sporit, extinzînd exploatarea și asupra unor rezerve mai sărace în metal.

O deosebită importanță pentru industria țării o prezintă **producția de cupru.** Datele subliniază o creștere însemnată a ei mai ales după 1928. Cu toate acestea din cauza creșterii rapide a consumului, acoperirea lui din producția internă era deficitară. Sursa principală rămînea importul.

După 1929 se dezvoltă totodată și subramura **prelucrare** a metalelor neferoase ca plumb, cupru, zinc etc. din industria metalurgică. Sporește numărul de întreprinderi, capitalul investit, se fabrică noi sortimente și calități de produse. Ca o trăsătură a acestui proces este creșterea importului de minereuri, deșeuri și semifabricate și reducerea, în aceeași proporție, a importului de fabricate finite.

Mult mai repede sporește producția internă de plumb; ea ajunge la sfîrșitul perioadei la un nivel care acoperă aproape în întregime necesarul pieței interne. Și în acest sector al metalurgiei neferoase se dezvoltă o serie de fabrici care prelucrează materia primă pînă la produsul finit, asigurînd întreaga gamă de mărfuri pentru piața internă. O parte însemnată din producție revenea întreprinderilor statului.

În perioada interbelică, în metalurgia neferoasă un loc important îl joacă **aluminiul.** Consumul de aluminiu înregistrează ritmul cel mai rapid dintre toate metalele. Ca urmare, dacă înaintea primului război mondial acesta reprezenta 51,3 mii t, în 1938 se ridică la 515,1 mii t. Aluminiul devine unul din cele mai utilizate metale neferoase în producție, iar consumul lui pe locuitor crește de la 5 g în 1900 la 250 g în 1937. Un aspect economic caracteristic era acela că producția și vînzarea acestui metal pe piața mondială constituia aproape în întregime monopolul unor mari organizații capitaliste internaționale, care mențineau la nivel ridicat prețurile și împiedicau extinderea producției în alte țări. România își asigura întregul necesar din import cu toate că dispunea de rezerve însemnate de minereu, în special bauxită.

În perioada de după 1934 s-au acordat perimetre de exploatare a bauxitei și chiar o autorizație de înființare a unei uzine de aluminiu. Din cauza greutăților provocate de trusturile mondiale, a insuficienței energiei electrice etc., lucrările au rămas în faza de proiect.

LUCRĂRILE DE SPECIALITATE cît și cercetările geologice ale timpului semnalau existența minereurilor de metale neferoase în subsolul țării noastre în cantități însemnate, mai ales a minereurilor complexe. Exploatarea și prelucrarea lor era condiționată însă de o serie de factori de producție și circulație: insuficienta rentabilitate pentru capitalul investit, piața internă îngustă, capitaluri mari pentru instalații de prelucrare, mai ales pentru aluminiu, monopolul internațional asupra majorității acestor produse etc., factori care, în ultimă instanță, au determinat o valorificare insuficientă a resurselor naturale existente, frînarea dezvoltării unor întreprinderi deosebit de necesare unei industrii moderne, menținerea dependenței consumului țării noastre de marile monopoluri internaționale stăpîne ale pieței mondiale.

În industria metalelor neferoase existau cîteva mari societăți pe acțiuni care produceau și controlau majoritatea producției, avînd totodată un caracter dominant asupra sectorului. Cele mai mari întreprinderi erau **Concernul Mica, Societatea Phönix-Baia Mare, Regia întreprinderilor metalurgice** și **miniere ale statului.**

Concernul Mica își are originea în **Societatea Mica,** creată în 1920 cu un capital de 21 milioane lei în scopul exploatării carierelor de mică din localitatea Voineasa-Vîlcea. În anii următori, Societatea trece pe plan secundar exploatarea zăcămintelor de mică și se interesează în minele de aur din Transilvania. Folosind avantajele legii pentru lichidarea bunurilor foștilor inamici, Societatea Mica cumpără activul unor mine de aur de la un grup german. Obținînd beneficii mari, societatea, mai ales după 1929, întreprinde o serie de acțiuni de acaparare a unor noi întreprinderi extractive, prelucrătoare etc. ajungînd în preajma războiului mondial să fie unul din cele mai mari concerne din țară.

Conjunctura favorabilă a Societății poate fi urmărită prin sporurile de capital și beneficiile nete:

Tabel nr. 3

Anul	Capital în mil. lei	Beneficiu net în mil. lei
1922	26	20,4
1923	50	45,4
1935	170	61,8
1936	250	125,3
1938	350	167,0

dr. V. AXENCIUC

(Continuare în pag. 13)

[1]) Contribuții la problema materiilor prime în România, vol. III, p. I, pag. 71.

OPTIMUL PARETIAN ȘI CONCEPȚIA „STATULUI BUNĂSTĂRII"

SUPERLATIVUL neregulat al adjectivului **bonum** din limba lui Cicero care ne-a supus pe unii la atîtea suplicii în orele de latină ale școlarității își sărbătorește în prezent triumful prin încetățenirea sa universală în terminologia științifică modernă. Cuvîntul „optimum" a devenit simbolul supremației matematicii în știința și tehnica contemporană.

Noutatea termenului nu ne îndreptățește însă să ignorăm anumite permanențe, chiar cînd ele nu și-au găsit încă o expresie logică și lingvistică adecvată. Optimul economic are un caracter obiectiv. Dintre toate variantele posibile ale activității economice există totdeauna, independent de conștiința și voința oamenilor, o variantă care corespunde cel mai bine unui anumit țel. Tendința spre optimul economic nu poate fi considerată o revelație a secolului al XX-lea. Alegerea soluției celei mai bune din toate variantele posibile este un principiu inerent oricărei activități economice: năzuința spre maximum de eficiență, spre economia maximă de timp (în fond prima unealtă a fost creată pentru a se economisi timp, pentru a se minimiza efortul).

Condițiile obiective ale economiei capitaliste, care presupun contradicția antagonistă dintre capital și muncă, determină imposibilitatea optimizării în ansamblu a economiei capitaliste. Gîndirea economică burgheză contemporană și-a propus să demonstreze că obiectivul producției capitaliste nu ar fi maximizarea profitului, ci asigurarea unui nivel de trai ridicat al întregii populații. De aci se degajează semnificația teoriei optimului economic, cunoscut, îndeosebi în literatura economică anglo-saxonă sub denumirea de **„welfare economics"** (teoria economică a bunăstării). Economistul francez Jacques Lesourne definește astfel obiectul acestei teorii: „Teoria optimului economic, care în engleză poartă numele de teoria «welfare»-ului și care se numește de asemenea și «teoria randamentului social» caută să degajeze condițiile care trebuie să domnească în economie pentru a fi într-o stare de optim"[1].

● Scurt istoric

IDEEA DE OPTIM economic se întîlnește într-o formă embrionară încă în opera fiziocraților. După ilustrul reprezentant al economiei politice clasice burgheze, Adam Smith, concurența perfectă ar determina plasarea economiei naționale într-o poziție optimă. Activitatea liberă a oamenilor, sintetizată în principiul „laissez faire, laisser passer" ar conduce la „ceea ce este cel mai util interesului general"; lucrînd în interesul său general, fiecare om „este condus de o mînă invizibilă să îndeplinească un țel care nu este de loc în intențiile sale". O formulare deosebit de interesantă a noțiunii de optim economic se găsește în lucrarea fundamentală a lui David Ricardo: **Despre principiile economiei politice și impunerii**: „Într-un sistem de perfectă libertate a comerțului, fiecare țară își consacră în mod natural capitalul și munca acelor genuri de activități care îi sînt **cele mai** avantajoase. Această urmărire a avantajului individual este admirabil legată de **binele universal** al tuturor... acest sistem distribuie munca în mod **cît mai** folositor și **mai** economicos..."[2] (sublinierile noastre — M.H.). Abundența de superlative într-un text apărut cu un secol și jumătate în urmă (1817) suplinește lipsa termenului actual — „optim". La Ricardo, conceptul de optim îmbrățișează simultan atît sfera producției cît și a repartiției — mod superior de abordare care va fi abandonat ulterior în dorința de a evita problema repartizării venitului. De asemenea, este remarcabilă aria vastă în care este circumscrisă această noțiune: întreaga umanitate. Cu tot caracterul ideal și lipsit de contingență cu realitatea acelor vremuri, Ricardo are meritul de a fi sesizat o seamă de elemente ale unei tendințe obiective a dezvoltării economice cu toate că acestea nu se pot realiza în condițiile capitalismului.

Deși prezentă în concepția economiștilor într-o formă mai mult sau mai puțin elaborată, categoria economică de **optim** nu a fost luată în considerare în mod de sine stătător decît o dată cu procesul de matematizare a științei economice. Se pare că profesorului italian Vilfredo Pareto (1848—1923), reprezentant al școlii economiei matematice îi revine prioritatea formulării explicite a noțiunii de optim economic — în terminologia sa fiind utilizată expresia **maximum de ofelimitate**. Termenul de ofelimitate are la Pareto un sens apropiat (însă nu identic) cu cel de **valoare de întrebuințare** din limbajul științific curent: „Noi vom utiliza termenul **ofelimitate**, din limba greacă ωφέλιμος, pentru a exprima raportul de conveniență care face ca un lucru să satisfacă o nevoie sau o dorință, legitimă sau nu"[3]. Prin maximizarea ofelimității s-ar înțelege deci satisfacerea maximă a nevoilor sau dorințelor.

În literatura economică burgheză contemporană, optimul economic (în special în sens de optim social-economic) se identifică cu **optimul paretian**, considerîndu-se că acesta din urmă stabilește condițiile care maximizează avuția economică a oricărei societăți, constituind una din pietrele unghiulare ale teoriei economice a „bunăstării". Optimul paretian este caracterizat ca fiind **acea situație dintr-o economie în care nu este posibil să se majoreze gradul de satisfacere cu bunuri materiale a unui subiect fără a micșora acest grad pentru alt subiect.** Esența optimului paretian ar consta deci în ideea că într-o situație de optim nu este posibil să se amelioreze simultan situația tuturor indivizilor din societate.

Pentru determinarea cantitativă a optimului economic, Pareto preconizează sistemul lui Walras, care utilizează aparatul matematicii superioare în vederea stabilirii ecuațiilor schimbului ce asigură echilibrul economic. Acesta, echilibrul economic, apare ca o premisă sine-qua-non a optimului. Mai mult, pentru Pareto, în condițiile existenței unei piețe concurențiale, echilibrul general se identifică cu **optimum optimorum.**

● Dinamizarea optimului și planificarea

ADEPT AL TEORIEI marginalismului, Pareto și-a axat întreaga sa construcție pe conceptul de utilitate (ofelimitate) marginală, de unde caracterul subiectivist al concepției sale.

O preocupare asiduă a unor economiști occidentali o constituie înlăturarea deficiențelor care rezultă din caracterul static al optimului paretian cu intenția de a-l îngloba într-o teorie generală a creșterii economice optime, constituită pe baza principiilor metodologice de modelare macroeconomică. Introducerea în ecuația optimului a problemei investițiilor, posibilitatea de a „îngheța" unele resurse disponibile în prezent pentru a crea condițiile unei sporiri a volumului venitului național in perioada viitoare a impus reconsiderarea definiției optimului paretian prin luarea în considerare a influenței factorului timp, cu multiplele sale implicații. Economistul englez John Hicks a acordat o deosebită atenție trecerii de la concepția statică a optimului paretian la o concepție dinamică a creșterii economice optime: „Problema centrală a teoriei dinamice a optimului este problema planificării. Fiind date o dotare inițială cu capital, încorporată în anumite bunuri de investiții, precum și un flux de muncă așteptat, care — se întreabă Hicks — este planul de producție, actual și viitor, capabil să determine atingerea în modul cel mai eficient a unui anumit scop?[4]". Ideea lui Hicks că o teorie dinamică a optimizării economice este de neconceput în afara contextului planificării economice este incontestabil justă. În condițiile capitalismului ea rămîne însă o simplă doleanță. În acest sens se poate aminti că, atunci cînd economistul italian Enrico Barone a încercat încă la inceputul secolului al XX-lea (într-un articol celebru publicat în 1908 în **Giornale degli Economisti)** să dezvolte condițiile optimului paretian în legătură cu planificarea producției, a ajuns la inevitabilitatea creării unui stat socialist.

Conceptul de optim paretian este vulnerabil și din punct de vedere formal, matematic. Economistul american Paul Anthony Samuelson a remarcat că punctul de optim paretian nu este unic; un transfer arbitrar de venituri de la un individ la altul va determina un nou punct de optim și este imposibil de decis dacă acesta este mai bun sau mai rău decît vechiul punct. Aceste puncte de optim formează o infinitate multiplă de valori; or, soluția optimă a unei probleme, chiar dacă nu este unică, în orice caz este finită[5]). Din această argumentare decurge lipsa de semnificație operațională a reprezentării matematice a optimului paretian, ea neoferind nici o soluție pentru comportarea subiecților economiei.

În căutarea condițiilor de realizare a optimului economic, unul din cele mai complexe aspecte este determinarea sistemului corespunzător de prețuri.

O opinie aproape generală a economiștilor burghezi își găsește expresia în dicționarul economic american Mc. Graw Hill: „Pentru o repartizare dată a veniturilor, alocarea optimă a resurselor are loc în condițiile unei formări competitive a prețurilor pe baza costurilor marginale". Or, aplicarea în practică a principiului că producția optimă se obține atunci cînd prețul de vînzare este egal cu prețul de cost marginal dă loc la situații foarte greu de rezolvat. John Hicks supune unei critici aprofundate acest principiu[6]). El constată, în mod just, că aplicarea acestui principiu nu dă naștere la dificultăți în condițiile unor prețuri de cost constante sau crescînde. În cazul unui preț de cost descrescînd, adică atunci cînd prețul de cost marginal este inferior prețului de cost mediu, a vinde mărfurile la prețul de cost marginal ar însemna a vinde în pierdere; or, o asemenea situație este în contradicție cu cerințele optimului economic. Deci, generalizarea tezei stabilirii prețului de vînzare la nivelul prețului de cost marginal nu este confirmată de realitatea economică.

Formarea competitivă a prețurilor reprezintă o altă premisă esențială a optimului paretian: „sub regimul liberei concurențe, prețurile se stabilesc într-un mod care să procure fiecărui coschimbist maximum de ofelimitate"[7]). Această idee servește drept călăuză adepților liberalismului economic contemporan în combaterea tezei imposibilității practice de a rezolva condițiile de alocare optimă a resurselor într-o economie planificată în mod centralizat. O asemenea concepție nu numai că contrazice realitatea economică din țările socialiste, dar ea nu este acceptată nici de economiștii occidentali, ca, de pildă, J. Hicks.

Un adept vehement al avantajelor liberalismului economic — pe o poziție deosebită de cea oficială — este profesorul francez Maurice Allais. După concepția sa, condiția necesară și suficientă în cazul general pentru existența unui randament social maxim este să se utilizeze explicit sau implicit un sistem de prețuri echivalent celui care l-ar da un sistem de concurență perfectă. Maurice Allais neagă posibilitatea practică de a realiza un calcul economic eficient în cadrul unei economii planificate bazate pe inițiativa privată.

El se sprijină pe două considerente: a) ignorarea funcțiilor de satisfacție, care caracterizează psihologia individuală, cît și a funcțiilor de producție, care caracterizează tehnicile de producție; b) presupunînd cunoașterea funcțiilor de satisfacție și de producție, timpul necesar pentru programarea calculelor electronice, pentru înscrierea datelor și transcrierea și utilizarea rezultatelor într-o economie cu zeci de milioane de agenți economici este prohibitiv, chiar în condițiile unei aproximări liniare a proceselor. În consecință, nu s-ar putea lua în considerare „decît o **rezolvare experimentală** a sistemului de ecuații care definesc optimul conducerii economiei cu ajutorul unui mecanism al prețurilor acționînd într-o economie concurențială cu agenți autonomi"[8]).

Nu ar fi posibilă o planificare centralizată nici în condițiile economiei socialiste deoarece „modul de planificare optimă... nu poate fi decît concurențial"[9]). Avînd în vedere recunoașterea avantajelor planificării de către un număr mereu crescînd de economiști occidentali, concepția lui Allais este cel puțin anacronică. Se știe că planificarea economiei socialiste nu exclude (ba chiar presupune) utilizarea pîrghiilor valorice ale pieței.

● Inconsistența „welfare-economics"-ului

ACCEPTAREA tezelor optimului paretian nu implică în mod inevitabil o opțiune univocă în controversa liberalism-dirijism, ele putînd fi organic înglobate în ambele curente de idei. Economiștii francezi Claude Abraham și André Thomas, autorii lucrării **Microéconomie, décisions optimales dans l'entreprise et dans la nation,** subliniază că: „În orice caz, ar fi imprudent din partea noastră de a arbitra între un anumit neo-liberalism și o planificare autoritară. Teoria optimului economic nu furnizează argumente obiective pentru un sistem sau pentru celălalt..."[10]).

Această posibilitate de neaderare doctrinară a adepților optimului paretian explică și ea larga sa răspîndire în gîndirea economică occidentală contemporană. Ea se întemeiază totuși și pe caracterul relativ neutru al condițiilor optimului economic, derivat din permanența elementelor esențiale ale proceselor și fenomenelor economice în cadrul aceluiași mod de producție. În acest sens, Jacques Lesourne precizează că „Teoria optimului economic este o formă sociologică vidă: condițiile optimului economic sînt, într-o manieră indisolubilă, exprimabile în optica planificării perfecte sau în aceea a concurenței perfecte"[11]).

Concepția optimului paretian a devenit piatra unghiulară a „welfare economics"-ului — teoria economică a bunăstării, menită să constituie baza teoretică a creării societății belșugului, a „statului bunăstării" **(welfare state).** Definirea acestui tip de stat de către ideologia burgheză contemporană nu relevă trăsături noi, care să-l distingă de statul burghez clasic. Ce e drept, „welfare state" este caracterizat ca o trecere de la economia capitalistă la o economie mixtă public-privată, cu precizarea (de altfel superfluă) că nu este vorba de un stat de tip socialist. Iată definiția dată acestei noțiuni în dicționarul economic Mc Graw Hill: „o economie privată în care o acțiune guvernamentală pe scară mare accentuează beneficiile sociale. Țelurile statului bunăstării includ menținerea unui standard minim de viață pentru toți cetățenii, producerea de bunuri și servicii sociale, controlul ciclului economic și ajustarea producției totale pentru a permite construiri și venituri sociale". Este semnificativ faptul că americanii înșiși consideră că prototipul acestui tip de stat l-ar constitui Anglia și țările scandinave. Doar în mai mică măsură — Statele Unite.

Prăpastia existentă între veniturile diferitelor categorii ale populației se împacă greu cu orice teorie a „bunăstării". Interesele antagoniste în condițiile capitalismului nu se pot armoniza în vederea asigurării unui optim social-economic general. Această imposibilitate globală și cu caracter social nu împiedică realizarea unor optime locale și cu caracter tehnico-economic, la nivel de întreprindere sau de trust. Aceasta explică dezvoltarea accelerată în țările occidentale a metodelor statistico-matematice de programare și a tehnicii electronice de calcul care au generat complexul de activități cunoscute sub denumirea de „cercetări operaționale", puse în slujba maximizării profiturilor trusturilor capitaliste.

dr. M. HOROVITZ

---

1) J. Lesourne: **Le calcul économique,** Dunod, Paris, 1964, pag. 4.
2) David Ricardo: **Despre principiile economiei politice și impunerii,** Editura Academiei, pag. 126
3) Vilfredo Pareto: **Cours d'économie politique,** Geneva, Librairie Droz — 1964, vol. I, pag. 3.
4) John Hicks: **Capital and Growth,** Oxford, 1965, pag. 203—204.
5) Vezi P.A. Samuelson: Les fondements de l'analyse économique Paris, 1965, pag. 278.
6) Vezi J. Hicks: The Evaluation of Consumers'Wants — în lucrarea „L'évaluation et le role des besoins de consommation dans les divers régimes économiques", Paris, 1963.
7) Vilfredo Pareto: Op. cit. pag. 27—28.
8) Maurice Allais: L'influence des besoins sur la production des biens de consommation — în lucrarea „L'évaluation et le rôle des besoins de consommation dans les divers régimes économiques", Paris, 1963, pag. 154.
9) Idem, pag. 156.
10) C. Abraham, A. Thomas: Microéconomie, Dunod, Paris 1966, pag. 150.
11) Jacques Lesourne: **Recherche d'un optimum de géstion dans la pensée économique,** in **Encyclopedie française,** tome IX, 1960, 9.68.13.

CURIER

■ Dacă în ce privește fenomenele caracteristice care trebuie înglobate în noțiunea capitalism monopolist de stat nu există — consideră Barbu Zaharescu în articolul **Unele probleme ale teoriei capitalismului monopolist de stat** (PROBLEME ECONOMICE nr. 7/1968) — deosebiri de păreri prea accentuate, în ce privește însă situarea c.m.s. în ansamblul relațiilor de producție capitaliste și caracterizarea acestuia există deosebiri de vederi destul de serioase. Autorul se referă la părerile unor economiști marxiști ca Paul Boccara, C. Vernay, Pierre Joye, Em. Dobrescu și T. Postolache, din care nu rezultă, fie suficient de clar, fie suficient de corect, după părerea sa, locul c.m.s. în cadrul sistemului capitalist. B. Zaharescu ia în considerare două stadii de dezvoltare a capitalismului: a) capitalismul liberei concurențe; b) stadiul monopolist sau imperialist. În fiecare din aceste stadii se pot avea în vedere mai multe trepte de dezvoltare. C.m.s. ar fi o treaptă deosebită în cadrul ultimului stadiu, în cadrul imperialismului. Autorul formulează următoarea definiție: „Capitalismul monopolist de stat este ultima treaptă de dezvoltare a capitalismului în stadiul imperialist, în care intervenția directă a statului în economie a dobîndit o importanță hotărîtoare, în care are loc o împletire strînsă a aparatului de stat cu acela al monopolurilor și capătă o extindere deosebită proprietatea monopolistă de stat asupra unei părți din aparatul economic".

■ Revista engleză THE ECONOMIC JOURNAL din luna iunie publică luarea de poziție a lui J. E. Meade sub titlul **Is „New Industrial State" inevitable?** (Este inevitabil „noul stat industrial"?). Autorul se referă la ultima lucrare a profesorului J. K. Galbraith „The New Industrial State" (Noul stat industrial), Londra, 1967, în care cunoscutul economist susține că dezvoltările actuale din tehnologie și organizarea industrială conduc la schimbări fundamentale în natura societății. J. E. Meade dă un răspuns negativ la întrebarea formulată în titlul articolului său. El reproșează lui Galbraith ignorarea necesității crescînde de a avea un mecanism al prețurilor care să indice producătorilor și consumatorilor ceea ce este sau nu deficitar în economia națională. Utilizarea mecanismului prețurilor — spune el — nu trebuie confundată cu utilizarea mecanismului pieței. După opinia lui Meade, tema centrală a lucrării oricărui economist modern trebuie că fie „planificarea **și** mecanismul prețurilor", iar nu „planificarea **sau** mecanismul prețurilor".

■ În articolul **Pour rendre l'administration efficace** (Pentru a face administrația eficace) din revista ENTREPRISE nr. 669, iulie 1968, Claude Gruson consideră că una din cauzele pentru care metodele administrative nu răspund exigentelor vieții economice actuale se datorește, printre altele, faptului că șeful unui serviciu poate constata, cunoaște ce ar trebui să întreprindă pentru o gestiune eficace, dar este lipsit de drepturi și de mijloace pentru a lua măsuri în această direcție. După autor nu este vorba de a acorda o totală libertate celui ce ia decizii pe treptele inferioare ale scării ierarhice, ci este nevoie să se elaboreze un model precis de acțiuni pe care să le poată întreprinde conducătorul unui loc de muncă, model care ar avea menirea să precizeze explicit obiectivele, mijloacele, instrumentele și, bineînțeles, limitele utilizării lor.

UZINA DE PRODUSE SODICE — OCNA MUREȘ

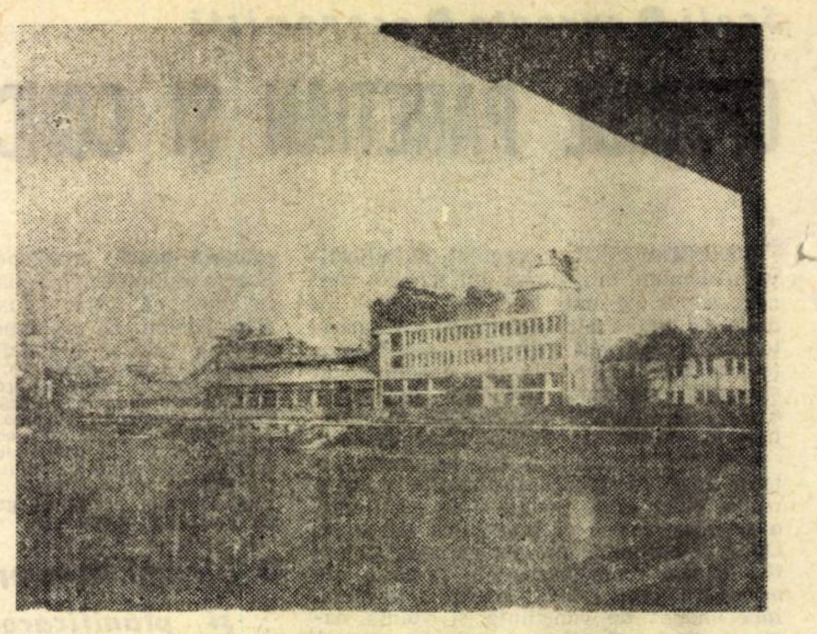

PE PODUL DE FIER de peste Mureș alunecă liniștit un șir lung de vagoane cărămizii pe care scrie : „Proprietatea UPSOM“. După ce face un ocol pe linia uzinală, trenul se oprește la rampa de încărcare-expediție, parcă obosit de lungul drum prin Europa, nepregetînd totuși să pornească la altul nou spre cine știe ce orașe ori porturi de pe continent.

Peste pod, în stînga, se ridică pavilionul administrativ al Uzinelor de produse sodice — Ocna Mureș, iar în fața sa un panou cu planiglobul, înfățișînd prin linii și săgeți țările lumii în care sînt exportate produsele uzinei de pe malul Mureșului. Se vede din acest panou că mai mult de jumătate din producția anuală ia drumul spre țări din patru continente ale globului: Căci calitatea produselor fabricate la Uzina de produse sodice face ca ele să fie tot mai solicitate pe piața mondială, bucurîndu-se de o unanimă apreciere.

600 000 tone de sare (extrasă cu sondele, sub formă de saramură), 55 000 tone de cocs (din producția autohtonă și din import), 600 000 tone calcar (adus de la Poiana Aiudului) — iată cantitățile de materii prime utilizate anual de către această mare unitate a industriei noastre chimice.

★

FABRICA DE SODĂ CALCINATĂ de la Ocna-Mureș a fost fondată în anul 1894 și a intrat în funcțiune în anul 1896, cu o capacitate de 35 t/zi carbonat de sodiu brut. La baza amplasării uzinei în această localitate au stat condițiile naturale favorabile, adică imediata apropiere a nodului de cale ferată Războieni, subsolul dispunînd de mari rezerve de sare, de o puritate rar întîlnită, apropierea de carierele de calcar, ca și posibilitățile lesnicioase de alimentare cu apă industrială din Mureș. Azi se utilizează 7000 mc pe oră.

Uzina a început să funcționeze numai cu două secții de fabricație : soda calcinată și soda cristalizată.

Abia în anii 1908—1909 ia ființă secția de sodă caustică, cu o capacitate de producție redusă (circa 10t/zi). Între anii 1927 — 1934, intră în producție și secțiile de bicarbonat de sodiu rafinat și farmaceutic, silicat de sodiu solid și lichid și praf de spălat sodil.

În anul 1938 uzina avea o capacitate de 50 000 tone carbonat de sodiu brut/an.

După naționalizare, necesitățile crescînde de sodă calcinată au făcut să se treacă la o largă acțiune de mărire a capacității de producție a uzinei. Pe baza unui proiect complex, elaborat la începutul anului 1952, s-au început lucrările de investiții în urma cărora s-a ajuns ca, la sfîrșitul anului 1963, să se atingă o capacitate de 300 000 t carbonat de sodiu brut/an.

După anul 1963, fără lucrări de investiții, s-au realizat producții superioare proiectului inițial de mărire a capacității de producție, astfel că în anul 1966 s-a ajuns la o producție de 360 000 tone carbonat de sodiu brut. În anul 1966, s-a întocmit proiectul și s-au început lucrările de investiții pentru mărirea capacității de producție la 400 000 tone carbonat de sodiu brut/an, — ceea ce înseamnă de 8 ori capacitatea de producție a anului 1938.

Legat de creșterea capacității de producție la carbonat de sodiu brut (produs semifinit), s-a realizat și mărirea capacității la produsele principale : sodă calcinată și sodă caustică și la produsele secundare — bicarbonat de sodiu rafinat și farmaceutic, silicat de sodiu solid și lichid, ionosil, clorură de calciu etc., păstrîndu-se un raport între aceste produse — raport impus de consumul acestor sortimente în diferite sectoare ale industriei, de necesarul de export, cît și de nevoile pieței interne, în continuă creștere.

Față de capacitățile de producție prevăzute în proiecte în diferite etape de extindere, s-au obținut producții în general mai mari după cum se vede în tabelul de mai jos, tabel ce prezintă evoluția capacităților în diverse perioade mai importante, începînd cu anul 1938 și producții de vîrf obținute în perioadele respective.

Tabel 1

Anul	Carbonat de sodiu		Sodă calcinată		Sodă caustică	
	brut tone	Producția de vîrf t/zi	tone	Producția de vîrf t/zi	tone	Producția de vîrf t/zi
1	2	3	4	5	6	7
1938	35 600	120	23 500	10	8 000	
1948	41 000	180	23 300		11 700	
1952	74 400	256	50 900	191	15 700	
1958	135 597	502	83 300	402	32 600	142,7
1960	206 900	711	122 800	520	55 000	200,5
1963	326 200	1044	228 000	802	63 700	238,4
1966	358 700	1110	239 700	816	80 200	274,9

Dezvoltarea an de an a capacităților de producție, prin montarea de utilaje noi, s-a făcut concomitent cu perfecționarea continuă a utilajelor și instalațiilor tehnologice.

Paralel cu dezvoltarea și modernizarea secțiilor de producție principale s-a pus accent și pe aducerea capacităților de producție a produselor secundare la nivelul cererilor actuale și la nivelul actual de tehnicitate. Aceste dezvoltări s-au făcut prin lucrări de investiții, ca și prin lucrări de mică mecanizare. Astfel, secția de fabricare a bicarbonatului de sodiu rafinat și farmaceutic, înființată în anul 1927, ajunge să producă în 1938 985 t/an. Prin mică mecanizare, în anul 1962 se înlocuiesc centrifugile vechi discontinui cu altele automate, de capacitate mărită, ajungîndu-se în 1965 la o capacitate de 7 823 t/an, capacitate ce s-a dublat la 15 000 t/an, prin lucrările de investiții executate în anul 1966.

UZINA DE PRODUSE SODICE OCNA MUREȘ livrează :

- Sodă calcinată ușoară 99% Na_2Co_3
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3
- Sodă caustică 98% NaOH
- Bicarbonat de sodiu industrial
- Bicarbonat de sodiu alimentar
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic
- Silicat de sodiu solid 1/2 și 1/3
- Silicat de sodiu lichid :

Tip S.A. cu densitatea de 1,67—1,71 și modulul 1,8—2,2
Tip S.B. cu densitatea de 1,50—1,56 și modulul 2,3—2,5
Tip S.C. cu densitatea de 1,47—1,50 și modulul 2,6—2,8
Tip S.D. cu densitatea de 1,39—1,43 și modulul 2,9—3,2
Tip S.E. cu densitatea de 1,36—1,38 și modulul 3,1—3,5

- Clorură de calciu tehnică hidratată
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare
- Ionosil
- Sodil
- Carbonat bazic de magneziu tehnic și farmaceutic
- Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

Și celelalte produse secundare au fost sporite corespunzător. Astfel, pentru instalația de silicat de sodiu solid și lichid, înființată în 1929, este construită o hală nouă cu două cuptoare noi. Această secție producea în anul 1957 două tipuri de silicat de sodiu lichid, în 1958 — 3 tipuri, iar în 1966 — 5 tipuri, cu utilizări în metalurgie, industria hîrtiei, industria textilă, etc.

Totodată s-au lărgit sortimentele de produse de larg consum obținute la UPSOM.

În 1957 începe fabricarea ionosilului, în stația pilot, iar în cursul anului 1958 pe scară industrială. În martie 1958 începe de asemenea producția de clorură de calciu cristalizată pentru uz alimentar. Pe baza unui proces tehnologic românesc, pornind de la dolomită, prin hidratare se obțin sortimente noi de compuși de magneziu și anume : oxid de magneziu tehnic și farmaceutic, carbonat bazic de magneziu tehnic și farmaceutic.

Tabel 2

	1938	1957	1958	1962	1963	1965	1966
Bicarbonat de sodiu	985,5	4512	4828	6400	6400	7300	7800
Silicat solid	—	3058	4098	5100	5700	5700	6200
Silicat lichid	—	2800	5400	9200	10600	11000	16100
Ionosil	—	—	17	94	109	303	337
$CaCl_2$ tehnică	—	—	90	285	200	203	220
$CaCl_2$ cristalizată	—	—	—	—	49	45	36
Compuși de magneziu	—	—	—	—	—	125	175

Dezvoltarea capacităților de producție la produsele de larg consum se poate urmări din tabelul nr. 2 : (în t/an).

La rezolvarea diferitelor probleme puse de mărirea capacității de producție și îmbunătățirea calității produselor, o contribuție a adus și rezolvarea unor teme de cercetări din cadrul planului de cercetare al uzinei.

Probleme rezolvate în cadrul planului de cercetare au fost aplicate în uzină cu efecte foarte bune. Astfel, în anul 1959 s-a studiat îmbunătățirea decantării nămolului la fabricarea sodei caustice. Problema a fost rezolvată și aplicată imediat în producție, fapt care a dus la îmbunătățirea procesului tehnologic și la mărirea capacității de producție la faza de decantare a nămolului.

În perioada 1960—1966 s-a studiat și aplicat în producție îmbunătățirea calității sodei calcinate prin dozarea de H_2S în circuitul de fabricare a sodei amoniacale. Ca urmare, conținutul de fier în soda calcinată a scăzut. Totodată s-a pus la punct prepararea în uzină a polisulfurilor de sodiu.

De asemenea, s-a studiat posibilitatea obținerii bicarbonatului de sodiu rafinat cu greutate volumetrică scăzută (pufos), ceea ce a permis proiectarea unei linii industriale de fabricație care a intrat în funcție în anul 1967.

O importanță deosebită în creșterea capacităților de producție, reducerea consumurilor specifice, îmbunătățirea indicilor de utilizare pe aparate, îmbunătățirea calității produselor, a avut-o și mișcarea de inovații din uzină.

Printre cele mai importante inovații și raționalizări aplicate pot fi amintite : „instalația de desprăfuire pe principiul Venturi“ care a rezolvat o problemă foarte importantă — desprăfuirea gazelor de la cuptoare — prelungindu-se durata de funcționare a compresoarelor de carbonat de sodiu.

— Inovația „Metoda rapidă de repunere în funcțiune la întreaga capacitate a compresorului Lang II“, a dus la realizarea unor importante economii și la o mărire de capacitate la acest utilaj.

— „Dezincrustarea pe cale chimică a aparatului saturător de amoniac“ și „Utilizarea aburului secundar de la aparatele DER la aparatele de distilare“ sînt alte inovații care au contribuit în mare măsură la reducerea timpului de oprire pentru dezincrustarea aparatelor saturatoare de amoniac și utilizarea completă a aburului secundar de la evaporatoarele de leșie caustică.

— Două inovații importante, care au contribuit la ridicarea indicilor de utilizare a aparatelor și îmbunătățirea calității produselor și anume: „Ridicarea capacității de producție la bateriile de căldări prin îmbunătățirea combustiei“ și „Metoda pentru obținerea sodei caustice de calitate superioară“.

— Inovația „Procedeu pentru obținerea de silicat de sodiu lichid cu modul de 2, 3—2, 8 și greutate specifică de 1,47—1,56“, a adus o contribuție importantă la mărirea capacității de producție la instalația de obținere a silicatului de sodiu.

★

ASTĂZI, uzina are 2500 de salariați dintre care 60 sînt ingineri chimiști, constructori energeticieni și de alte specialități. Pe lîngă întreprindere funcționează un important centru școlar, cu 22 de clase pentru școala profesională cu cursuri de zi și serale, școala de maiștri, care pregătește cadre atît pentru nevoile uzinei, cît și pentru alte unități ale industriei chimice, 700 de tineri sînt încadrați în cei trei ani de studiu și se pregătesc cu sîrguință pentru a deveni operatori chimiști la fabricarea sodei, lăcătuși mecanici pentru reparația și întreținerea utilajului chimic, electricieni, strungari etc.

Există la uzina de pe malul Mureșului o bogată și îndelungată tradiție în însușirea și practicarea meseriilor legate de miraculoasele metamorfoze chimice ale sării și calcarului.

Succesele dobîndite alcătuiesc, de asemenea, un lanț neîntrerupt, ale cărui verigi cresc fără încetare. În semestrul I al anului în curs sarcinile de plan au fost îndeplinite și depășite cu însemnate procente la toți principalii indicatori :

- Producția globală. . 1,6%
- Producția marfă vîndută și încasată . . 6,9%
- Producția de sodă calcinată 1,3%
- Producția de sodă caustică 1,3%
- Producția de bicarbonat de sodiu . . . 5,5%

În aceeași perioadă, productivitatea muncii a crescut cu 2% și s-au realizat 7 473 000 lei beneficii peste plan.

PUBLICITATE

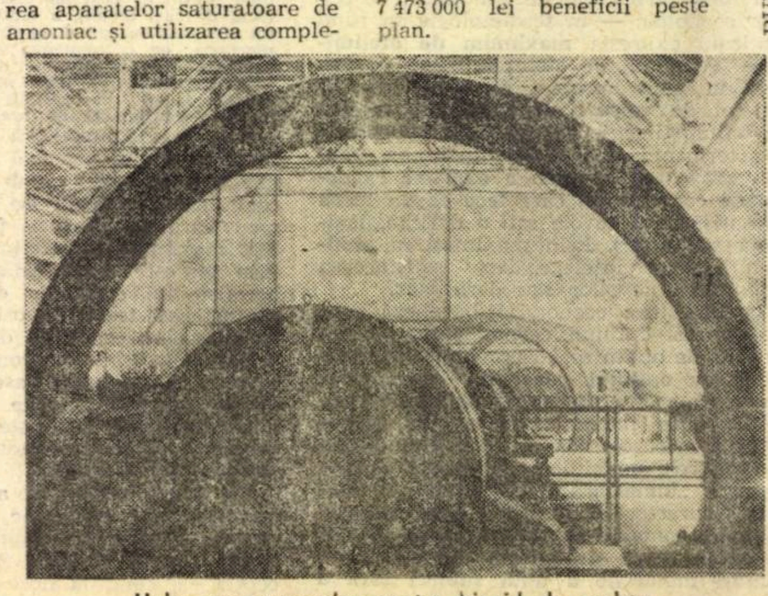

Hala compresoarelor pentru bioxid de carbon

DOCUMENTAR

RELAȚIA INOVAȚII—PRODUSE NOI

ROLUL MOTOR AL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE finalizate sub formă de invenții sau inovații este astăzi unanim recunoscut. Progresul tehnic se materializează fie sub forma perfecționării proceselor tehnologice în fabricarea unor produse deja existente, fie prin apariția pe piață, într-un ritm rapid, a produselor noi, cu însușiri superioare sau utilizări inedite. În acest context devine tot mai actuală studierea relației „inovații - produse noi", ținînd seama de faptul că influențarea este reciprocă, fiecare element putînd fi atît cauză cît și efect. Problemele care se ridică în asemenea studii, începînd cu aceea a definirii produselor noi, se referă la ponderea lor în producție și consum, la viteza lansării și difuzării lor, precum și la intervalul ce se scurge pînă la saturarea pieței pentru un produs sau altul.

● Ponderea noului

ÎNSUȘI CONȚINUTUL noțiunii „produs nou" diferă în funcție de poziția de pe care se abordează: cea a consumatorului sau cea a producătorului. După cum se arată într-un studiu elaborat de Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa [1]), în primul caz „prin produs nou se poate înțelege orice articol considerat de consumator ca fiind cu totul diferit de cele fabricate deja de întreprinderea respectivă, cu excepția produselor modificate sau ajustate pentru a corespunde exigențelor modei" (pag. 68). În al doilea caz, în sfera noțiunii s-ar include „orice produs considerat ca atare de profesioniști (producători) și care nu exista cu cinci ani în urmă pe piață" (pag. 69).

După cum constată experții Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, pînă în prezent nu s-a elaborat nici un studiu comparativ asupra importanței relative a articolelor noi în producția industrială. Se pot cita însă cîteva exemple semnificative. Astfel, s-a calculat că în cadrul industriei prelucrătoare din Suedia 7% din valoarea adăugată înregistrată în 1959 se datorează produselor noi, introduse în fabricație în perioada 1955—1959, mai ales în sectorul bunurilor de consum și în construcțiile de mașini. Din studiile efectuate de firma McGraw-Hill asupra economiei S.U.A. în perioada 1960—1965, rezultă că, pe ansamblul industriei prelucrătoare din această țară, ponderea produselor noi era evaluată la 10—14% din cifra totală de afaceri (fiind mai ridicată în construcțiile navale și în industria aeronautică: 27—35%).

Dar o perioadă de cinci sau zece ani este prea scurtă pentru a permite o apreciere justă a influenței produselor noi: intervalul de difuzare a produsului nou este mult mai lung în majoritatea cazurilor, depinzînd și de evoluția nivelului de trai al populației. O serie de produse care au apărut pe piață cu decenii în urmă — automobilul, frigiderul și mașina de spălat — se află încă în faza de expansiune în majoritatea țărilor occidentale, în timp ce la altele (cum sînt, de exemplu, aparatele de radio) piața a ajuns la punctul de saturație, iar la unele cererea și producția sînt chiar în scădere (de pildă, motoreta și scuterul). Autorii studiului Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa trag de aici concluzia că, „dacă printre produsele noi se includ nu numai cele care au fost introduse pentru prima oară în cursul unei perioade determinate, dar și cele care, apărute anterior, n-au atins încă punctul lor de saturație, importanța lor poate apare drept foarte substanțială" (pag. 70).

● Efectul multiplicator al cercetării

DUPĂ CUM SE ARATĂ în același studiu, apariția produselor noi reprezintă efectul schimbărilor survenite în structura trebuințelor populației și ale producției, dar, mai frecvent, este rezultatul apariției unor invenții sau inovații tehnice, denumite în consecință „creatoare de nevoi". Produsele industriale noi au la bază, în majoritatea cazurilor, o descoperire importantă, ca: electricitatea, motorul cu ardere internă, electronica, masele plastice etc. În toate țările se întîlnesc ramuri industriale tinere, în plină expansiune, și care au tendința de a concentra producția de articole noi.

Analiza comparativă a volumului cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare (R—D) în diferite ramuri ale industriei prelucrătoare și a ponderii produselor noi fabricate în ramurile respective relevă existența unui anumit paralelism în evoluția lor. În cazul industriei prelucrătoare a Statelor Unite situația se prezintă după datele celui mai recent studiu în materie ca în tabelul alăturat.

Ramura	Cheltuielile totale pentru R-D. în % din volumul net al vînzărilor (1958)	Ponderea produselor noi față de anul 1956 în totalul vînzărilor din 1960 (în%)
Echipament de transport (aerian, naval și feroviar)	18,7	35
Utilaje electrice	12,9	12
Mașini	4,4	14
Produse chimice	4,3	16
Vehicule rutiere și accesorii	4,2	10
Prelucrarea metalelor și aparataj	3,5	17
Cauciuc	2,9	2
Produse din petrol și cărbune	0,9	2
Metale neferoase	0,9	8
Hîrtie	0,7	9
Fier și oțel	0,6	5
Alimente și băuturi	0,3	6
Textile	0,2	9
Alte produse	4	10

Sursa: (O.C.D.E.) Direction des affaires scientifiques, **Politiques nationales de la science — Etats Unis**, Paris, 1967, pag. 546.

Experții O.C.D.E. apreciază că, în cazul economiei americane, corelația dintre efortul depus pentru cercetare și dezvoltare și multiplicarea noilor produse este deosebit de evidentă. Rămîne totuși deschisă problema condițiilor sau a motivărilor care determină aplicarea unei inovații generatoare de produse noi, motivări net diferențiate de cele care determină folosirea inovațiilor în procedeele tehnologice existente, chiar dacă în ambele cazuri criteriul eficienței, al rentabilității are, de regulă, valoare preponderentă. În primul caz intervine factorul risc, determinat de necesitatea unor investiții în tehnici și tehnologii noi pentru realizarea unui produs, al cărui succes pe piață este uneori greu de evaluat cu anticipație. Legat de aceasta este și factorul timp, respectiv durata asimilării inovației, a realizării și lansării produsului nou; în funcție de această durată, o întreprindere capitalistă poate folosi avantajele unei poziții de cvasi-monopol pe piața internă, iar uneori, și pe cea externă, sau poate pierde atu-ul respectiv în lupta de concurență.

● Și efectul poate fi cauză

ARĂTÎND că există „o corelație strînsă între cadența inovării tehnice și expansiunea industriilor care produc articole noi", autorii studiului Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa subliniază, concomitent, că „industriile care fabrică produse noi influențează cadența inovării tehnice în alte ramuri, accelerînd înlocuirea capitalului (fix — **n.n.**) ca urmare a învechirii acestuia" (pag. 71). Astfel, majoritatea inovațiilor tehnice sînt introduse în cadrul procesului de înlocuire a capitalului fix, datorită îndeosebi uzurii morale.

În condițiile concurenței de pe piețele capitaliste, întreprinderile „marginale" folosesc utilajele vechi atît timp cît prețurile de vînzare ale produselor acoperă cheltuielile de producție pe unitatea de produs. Pe măsura dezvoltării de noi ramuri și a apariției unor inovații tehnice, prețurile produselor (ca și cele ale înlocuitorilor acestora) scad, iar întreprinderile „marginale" sînt puse în fața alternativei de a-și închide porțile ori de a înlocui utilajul supus unei uzuri morale avansate. Este posibil, deci, ca expansiunea noilor ramuri și introducerea de produse noi sau de calitate superioară să accelereze procesul de înlocuire a utilajului datorită uzurii morale și, ca urmare, aplicarea inovațiilor tehnice în ramurile vechi.

Acest fenomen s-a manifestat — relevă autorii studiului — și pe ansamblul economiei unor țări occidentale, mai ales atunci cînd vîrsta medie a echipamentului industrial era ridicată. Astfel se citează cazul Italiei, Norvegiei, R.F. a Germaniei și Franței, care — avînd în vedere condițiile din perioada crizei economice antebelice și a celui de-al doilea război mondial — au cunoscut în anii postbelici o tendință generală de înlocuire a utilajului vechi, au trecut printr-o fază de modernizare a industriei lor.

Dar, dacă în țările industriale ramurile aflate în expansiune joacă un rol important în promovarea schimbărilor tehnice pe calea lansării de noi produse atît în domeniul bunurilor de echipament cît și în cel al articolelor de larg consum, nu este mai puțin adevărat — se conchide în studiu — că expansiunea și aplicarea inovațiilor pot fi frînate sau, dimpotrivă, accelerate în funcție de caracteristicile structurii social-economice a țării respective. Printre asemenea caracteristici se numără gradul de monopolizare a producției și desfacerii, insuficiența sau surplusul de forță de muncă, nivelul de trai scăzut sau ridicat al populației etc. Trebuie menționată de asemenea capacitatea potențială a comerțului exterior de a orienta expansiunea către producerea de articole noi, fie în scopul încurajării exporturilor, fie în vederea înlocuirii unor importuri prin produse autohtone.

V. CRISTEA

[1]) Commision Economique pour l'Europe, I: **politique de progrès technique**, G.E. 67—1918

PRODUCȚIA METALELOR

(Urmare din pag. 10)

Marele avantaj al Societății Mica a fost acela că producția principală reprezentînd-o aurul, ea și l-a putut realiza la prețuri ridicate în special după 1935 pe piața internă, sigură, a Băncii Naționale a României. Caracterul de concern rezidă din masivele participații pe care le avea la întreprinderi chimice, metalurgice etc. Astfel, în 1940, Societatea Mica, împreună cu toate societățile și întreprinderile controlate, dispunea de un capital social de circa 1600 milioane lei.

Pentru subordonarea întreprinderilor ea participa cu peste 273,4 milioane lei la capitalul acestora, deținînd pachete însemnate de acțiuni.

După datele de arhivă reiese că **Concernul Mica** participa la următoarele societăți: **Societatea Aur, Minele de aur Stănija, Mines d'or de Transylvanie, Balkan Rhodope, Petrolifera Română, Metalurgia București, Farola, Nitrogen, Fabrica de celuloză-Zărnești, Industria electrică, română, Unio-Chimica, Textila românească.** Concernul avea o bancă proprie — **Banca Vulturul** — care se ocupa de operațiunile bancare ale societății.

Capitalul **Societății Mica** de 500 milioane lei, în majoritatea sa, era deținut de acționari mici fără influență asupra societății. Doar o parte, circa 25—30% era în mîinile unui grup influent al oligarhiei financiare românești, în frunte cu **Gigurtu.** Astfel, familia **Gigurtu** deținea 36,5 milioane lei, **Banca Vultur** — 15 milioane (prin schimb de acțiuni **cu Mica**), **A. Ghițescu** — 11,5 milioane, **C. Dobrescu** — 8,2 milioane, **Casa de pensiuni a Soc. Mica** — 11,6 milioane, **Banca Comercială Română** — 6,2 milioane, **Regele Carol al II-lea** — 5,6 milioane și alți mari financiari, în total 135 milioane lei. Restul de 365 milioane lei aparținea cîtorva sute de acționari care nu-și exercitau dreptul de a participa la adunările generale.

Folosind credite însemnate și ieftine de la B.N.R., Societatea Mica acorda la rîndul său credite societăților subordonate, impunîndu-le dobînzi mari prin intermediul cărora își însușea o parte din beneficiile acestor societăți.

CONCERNUL AVEA LEGĂTURI cu o serie de grupuri străine franceze, belgiene, elvețiene, cehoslovace, cu care participa la unele din societățile sus-amintite. O trăsătură a acestui concern este însă aceea că totalitatea capitalului aparținea capitaliștilor români. De altfel, întreaga acțiune de acaparare a marelui grup de societăți care au intrat în concern s-a făcut sub semnul naționalizării capitalului, adică al trecerii majorității acțiunilor în mîinile capitaliștilor români, cu sprijinul direct al B.N.R. Astfel s-au naționalizat **Societățile Nitrogen, Zărnești, Farola, Metrom, etc.**

Sistemul de organizare al Concernului ca și operațiunile contabile și finaciare întreprinse au făcut ca grupul dominant să recapete cea mai mare parte din sumele aduse ca aport social. Într-un raport al B.N.R. referitor la această metodă, se menționa: „De altfel la majoritatea societăților (din concern — n.n.) — tendința membrilor din grupul românesc a fost de a cumpăra acțiunile respective, a proceda apoi la majorări de capital prin reevaluarea activului și atribuiri de acțiuni gratuite, ca pe urmă să-și retragă fondurile întreprinderii, fie direct prin distribuiri de beneficii mari, fie pe cale de credite puse în sarcina întreprinderilor, aproape tot capitalul efectiv vărsat, păstrînd bine înțeles acțiunile. Cu fonduri lichide astfel retrase, membrii grupului urmăresc apoi alte naționalizări de întreprinderi după același sistem".

O gamă mult mai mare de metale neferoase era produsă de Uzinele **Phönix-Baia Mare.** Acestea aveau în același timp și un profil chimic, prin prelucrarea minereurilor neferoase, obținîndu-se o serie largă de produse chimice. Societatea Phönix și-a dezvoltat secții de prelucrare fizică și chimică a minereurilor din care o parte, în baza unui contract mai vechi cu statul român, au intrat în 1938, în posesia acestuia. Societatea deținea de asemenea mine de exploatare și uzine de prelucrare. Capitalul era în majoritate autohton. Producția diferitelor metale a crescut între 1930—1938 astfel: concentratul de plumb de la 1525 t la 4363 t, tablă și țevi de plumb de la 184 t la 3902 t, argint în perioada 1935—1938 de la 5301 kg la 10 361 kg, iar cupru între anii 1931—1938 de la 270 t la 779 t.

O contribuție însemnată la obținerea metalelor neferoase din care aur, argint, plumb era adusă de întreprinderile statului.

S-a menționat existența unor importante zăcăminte de bauxită în România, care însă nu erau valorificate. În 1936, societatea petrolieră **Concordia** cere și obține de la stat monopolul de instalare a unei uzine de fabricare a aluminiului. Uzina nu a fost construită, iar monopolul acordat de stat a reprezentat o piedică în calea altor inițiative capitaliste, care poate ar fi trecut la fondarea unor fabrici de aluminiu.

Congresul internațional al viei și vinului

(Urmare din pag. 7

Pînă în prezent și-au anunțat participarea la acest congres peste 300 de delegați străini, din peste 30 de țări viticole de pe toate continentele globului.

Legat de Congresul Internațional al Viei și Vinului, în prezent are loc tot la București un Concurs internațional de vinuri. La această manifestare participă peste 146 firme din 20 țări viticole cu un total de 730 probe de vinuri și distilate de vin. Unele țări viticole participă pentru prima dată la o astfel de manifestare internațională. Țara noastră prezintă la acest concurs 360 probe de vinuri produse de Ministerul Industriei Alimentare, Departamentul întreprinderilor agricole de stat și Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație de la Valea Călugărească. Pentru prima dată participă la un concurs internațional cooperativele agricole de producție, cu peste 30 de probe de vin.

Deși probele românești erau mai numeroase inițial, ele au fost reduse la 360 tocmai pentru a oferi participanților străini posibilitatea de a prezenta cît mai multe probe de vinuri.

Concursul și Congresul găzduit de țara noastră vor prilejui un schimb de vederi privind problemele tehnice, științifice și economice din acest domeniu, un schimb de experiență între specialiști, cunoașterea vinurilor străine, a ambalajelor folosite și stadiul dezvoltării viticulturii țării organizatoare.

SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PREVEDERI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI R.S. CEHOSLOVACE

Josef VLCEK
redactor șef al revistei
„Hospodarske Noviny"

SITUAȚIA ECONOMICĂ actuală a R.S. Cehoslovace, cu toate măsurile luate pînă în prezent atît în domeniul conducerii cît și al rezolvării problemelor concrete, continuă să se caracterizeze printr-un pronunțat dezechilibru dintre resurse și nevoi. Cauza o constituie mai ales dezvoltarea economică disproporționată în decurs de mai mulți ani în șir, în care industriei grele i se acorda o pondere foarte mare, iar dezvoltarea industriei prelucrătoare era neglijată.

Procesul de democratizare, deși a determinat o intensă activitate și în economie, aici se manifestă mai curînd în sensul rezolvării diferitelor deziderate, în trecut neglijate, adesea justificat — îndeosebi a celor din domeniul social, al salarizării și al investițiilor. Această activitate se resimte însă în măsură mai mică în ceea ce privește folosirea bogatelor rezerve existente în întreaga economie națională; nu se reușește mobilizarea lor în măsură suficientă. Cu toate că creșterea producției sociale continuă, în sfera întreprinderilor cresc concomitent tendințele inflaționiste, care determină, la rîndul lor, creșterea capacității de cumpărare a populației, iar măsurile de satisfacere a ei prin livrări de mărfuri și servicii contribuie la accentuarea dificultăților existente. (În prima jumătate a anului curent capacitatea de cumpărare a populației a crescut cu 10%, față de aceeași perioadă a anului trecut).

Această tendință o confirmă și Comunicatul Biroului Statistic cu privire la dezvoltarea economiei naționale în primul semestru:

„În condițiile menținerii unui ritm adecvat de creștere a producției industriale (5,4%) și a construcțiilor (9,6%), în primul semestru al anului s-a accelerat, în continuare, ritmul de creștere a salariilor și a continuat presiunea beneficiarilor de investițiii pentru darea în funcțiune de construcții noi. Ritmul mediu de creștere a producției industriale și a lucrărilor de construcții este inferior ritmului creșterii veniturilor bănești ale populației și ale organizațiilor economice. În ceea ce privește satisfacerea nevoilor economiei naționale și ale populației, cu toată îmbunătățirea aparentă a livrărilor pentru comerțul interior și exterior, cît și pentru investiții — există o serie de dificultăți îndeosebi privind structura și sortimentele producției. Pînă în prezent procesul de adaptare la nevoile pieței este insuficient..."

Dezvoltarea inegală se întinde și asupra unui alt domeniu al economiei R.S. Cehoslovace — asupra comerțului exterior. Cu toată creșterea cu 10,2% a schimburilor comerciale din primul semestru, dezechilibrul se menține sub aspect structural și valutar teritorial: pe de o parte avem o activitate relativ intensă cu unele țări, pe de altă parte în relațiile noastre cu țările cu valută liberă cresc pretențiile de credite și se înrăutățește situația R.S. Cehoslovace sub aspectul devizelor. Schimburile noastre comerciale cu țările socialiste, față de aceeași perioadă din anul trecut, au crescut cu 11,1% (exportul cu 5,1% și importul cu 18,4%); cu țările capitaliste au crescut cu 8,8% (exportul cu 11,4% și importul cu 6%).

În primul semestru dezvoltarea economică a avut un efect deosebit de favorabil asupra nivelului de trai. După cum am mai spus, capacitatea de cumpărare a populației a crescut cu 10%. Salariul nominal mediu lunar a crescut aproximativ cu 110 coroane, ridicîndu-se la 1 685 coroane. Această creștere se datorează în mare măsură venitului suplimentar realizat din achitarea, la începutul anului 1968, a cotelor părți din beneficiu realizat anul trecut și din creșterea salariilor mici din unele domenii de activitate (gospodării de stat, comerț, învățămînt și sănătate). Cel mai rapid au crescut veniturile cooperatorilor din agricultură (cu peste 1 miliard coroane).

Datorită faptului că majoritatea produselor (în special a celor alimentare) s-a menținut și anul acesta în categoria mărfurilor cu prețuri fixe, la alimente prețurile cu amănuntul au rămas practic neschimbate (cu excepția celor din alimentația publică care au crescut cu 1,6%); la produsele industriale se înregistrează o creștere la textile, mobilă, încălțăminte și marochinărie și o scădere la combustibil și la bunurile cu destinație culturală; la produsele industriale, față de primul semestru al anului trecut, nivelul prețurilor a crescut cu 1,5%. Se înregistrează o creștere a prețurilor și la servicii (1,2%) și la tarifele de cazare în turism (9,5%). Prin sporirea prețurilor la mărfuri și la servicii, costul vieții a crescut cu 0,50%. Această creștere, în general, se datorește exclusiv creșterii prețurilor. Sub influența modificării structurii mărfurilor vîndute, la unele grupe de mărfuri prețurile medii au crescut cu mult mai repede, fapt care reflectă nu numai deplasarea nivelului prețurilor, dar și a cererii pentru produsele de calitate mai bună și mai scumpe. Această deplasare se datorează creșterii venitului real al populației, dar, în parte, și practicilor nejuste ale unor întreprinderi care, în unele cazuri, exclud din programul lor de producție produsele mai ieftine. În Comunicatul Biroului de Statistică se menționează că salariul real al lucrătorilor în primul semestru al anului 1968 a crescut cu 6,5% — adică mai repede decît a fost prevăzut.

În ceea ce privește dezvoltarea economică în semestrul următor, se apreciază că actualele tendințe se vor menține, dar că se va ameliora parțial dezechilibrul existent, se va înregistra o creștere cu 6% a produsului social și, de asemenea, și a venitului național, fiind astfel mai ridicat decît se prevede în plan.

• 1969

DIN PUNCT DE VEDERE al metodelor de conducere planificată, spre deosebire de practica de pînă acum, anul 1969 se va caracteriza prin aceea că guvernul nu va mai da publicității planul de dezvoltare al economiei naționale în care, în trecut, predominau sarcini cu caracter obligatoriu, ci va emite directive al căror centru de greutate va consta în primul rînd în stabilirea regulilor și condițiilor economice de bază și nu în fixarea de indicatori naturali cu caracter obligator. Guvernul a dat publicității aceste directive la începutul lunii august a.c., iar proiectul lor a fost elaborat de către Ministerul Planificării Economiei Naționale în colaborare cu Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii și Problemelor Sociale etc.

În directive se prevede că, în anul viitor, ritmul de dezvoltare al economiei naționale se va menține în general la nivelul anului în curs prin faptul că se vor concentra eforturile în vederea reducerii cheltuielilor materiale și se va realiza o devansare relativ importantă în creșterea venitului național. Din punct de vedere al proporțiilor economiei naționale se prevede că se va stabiliza ponderea investițiilor din venitul național și va crește și consumul personal al populației (9,5%).

În cadrul investițiilor se vor intensifica esențial construcția de locuințe și construcțiile în domeniul industriei prelucrătoare, în special în industria bunurilor de consum.

Directivele constituie un document complex privind politica economică a statului în anul viitor. Ele demonstrează posibilități de dezvoltare și de consolidare treptată a economiei naționale pe baza proporțiilor stabilite global și totodată creează o bază de măsuri pentru traducerea în fapt a principiilor celor mai importante ale acestei politici. În directive se prevede că, față de anul în curs, produsul social va crește cu aproape 6%; de asemenea cu aproximativ 6% vor crește și producția industrială și construcțiile; în agricultură se va menține nivelul atins în 1968. Productivitatea muncii în industrie va crește cu peste 5% iar în construcții cu aproximativ 7%, reprezentînd un spor de aproximativ 20 miliarde coroane. În investiții se va continua politica antiinflaționistă: ritmul creșterii investițiilor se va reduce de la 8,4%, la 5%; va scădea ponderea construcțiilor în sfera primară și secundară și va crește în sfera terțiară, în special în construcția de locuințe.

În ceea ce privește politica prețurilor, în 1969 ea va fi orientată spre modificarea sistemului de prețuri ceea ce va contribui la o valorificare mai avantajoasă din punct de vedere economic a fondului social de muncă și la reînnoirea echilibrului pe piață. Este vorba mai ales de noi deblocări în formarea prețurilor care constituie o premisă de bază pentru funcționarea mecanismului prețurilor și a pieței și care va crea teren pentru dezvoltarea eficientă a producției deficitare la ora actuală pe piață și va influența, în mod pozitiv situația economiei naționale. Prevederile preliminare prevăd o creștere a prețurilor cu ridicata cu aproximativ 1,5 pînă la 2% și a prețurilor cu amănuntul cu 2 pînă la 2,5% (ponderea prețurilor libere în cadrul comerțului cu amănuntul urmînd să atingă 50%).

În încheiere cîteva date referitoare la dezvoltarea comerțului exterior în anul 1969. Față de anul în curs, schimburile comerciale cu țările socialiste vor crește în general cu aproximativ 10%; în privința țărilor capitaliste se prevede că se va reuși să se mențină ritmul din acest an — adică de 5%.

Trebuie să menționăm că, începînd cu anul 1969 în R.S. Cehoslovacă urmează să fie create condiții pentru funcționarea unei piețe a devizelor. Cu organizarea acestei piețe va fi însărcinat sistemul bancar care va prelua de la centrul economic mai multe răspunderi în legătură cu balanța de plăți.

Directivele economice pentru 1969 au fost elaborate în condiții politico-economice cu totul excepționale, fiind o variantă centrală a dezvoltării economiei naționale, prezentată într-o concepție nouă și într-un mod nou. De aceea au caracter orientativ. Ele reflectă posibilitățile actuale ale economiei cehoslovace și corespund, în esență, concepției de dezvoltare de durată în ceea ce privește consolidarea și reconstrucția sa.

R.P.D. Coreeană

CENTRE AVICOLE MODERNE

ÎN PREAJMA Phenianului și a altor orașe mari din R.P.D. Coreeană au fost construite cîteva centre avicole care furnizează populației urbane cantități mereu sporite de carne de pasăre și ouă. Nu de mult, alte două centre avicole mari și moderne au fost construite lîngă Manțianda și Ryongseun. Toate aceste obiective zootehnice reprezintă o încununare a eforturilor conjugate ale cercetătorilor Institutului de automatizare al Academiei de științe și ale colectivelor din mai multe uzine constructoare de mașini. Iată cum descrie o publicație coreeană o astfel de „fabrică" de păsări... Un îngrijitor îmbrăcat în alb șade în fața unui pupitru de comandă automată. El urmărește acele care vibrează sensibil pe cadranul pupitrului și notează ceva. Literalmente, cu ajutorul cîtorva butoane, el dă hrană găinilor, transportă ouăle proaspăt ouate, curăță încăperea, sau procedează la reglarea temperaturii și umidității... Toate acestea se întîmplă la ferma avicolă Nr. 206 a centrului de creștere a păsărilor din Manțianda. La acest centru, specializat în producția de ouă, toate procesele de producție sînt pe cale de a fi mecanizate sau automatizate, ceea ce va permite supravegherea unui mare număr de păsări cu un număr redus de persoane. Crescătorii și specialiștii centrului sînt angajați să obțină, printr-o muncă științific dirijată, peste 250 de ouă anual de la fiecare găină ouătoare.

Centrul avicol din Ryongseun, specializat în producția de carne, este de asemenea înzestrat cu instalații moderne, printre care cele menite să accelereze creșterea și îngrășarea găinilor, precum și instalațiile de prelucrare a lor.

În hala destinată prelucrării găinilor, care este în curs de amenajare, la un capăt al liniei tehnologice se vor introduce găinile vii, care vor ieși la celălalt capăt al liniei complet prelucrate, fără pene, deviscerizate și congelate.

Pe bună dreptate, centrele avicole din jurul Phenianului, de pe lîngă Manțianda și Ryongseun sînt denumite „fabrici de păsări"; pentrucă, în realitate, aceste mari combinate avicole, cu incubatoarele lor, cu sălile de conservare a ouălor, cu sălile de prelucrare, dotate cu instalații igienice, amintesc de combinatele industriale moderne.

R. D. VIETNAM

APORTUL AGRICULTURII

PUBLICAȚIA în limba franceză **Études Vietnamiennes**, *editată în R.D. Vietnam, publică în nr. 17/1968 un studiu consacrat economiei nord-vietnameze în condițiile agresiunii imperialismului american. Reproducem o parte din acest studiu, semnat de Nguyen Xuan Lai, consacrat agriculturii.*

În ajunul agresiunii americane, agricultura nord-vietnameză cunoscuse deja profunde transformări social-economice și tehnice. Dintr-o agricultură înapoiată, autarhică, parcelată și în care predomina cultura orezului, ea a devenit o agricultură socialistă diversificată (orez, culturi în condiții de neirigare, culturi industriale) și cu activități multiple (cultivarea plantelor, creșterea animalelor, piscicultură, meșteșuguri auxiliare). La sfîrșitul anului 1964, 91% din gospodăriile țărănești aderaseră cooperației agricole. Problema alimentară, atît de spinoasă pentru numeroase țări în curs de dezvoltare, și în fața cărora regimurile anterioare s-au lăsat bătute, a fost, în esență, rezolvată.

...Se poate afirma că în ultima perioadă, agricultura nord-vietnameză și-a asumat pe deplin rolul de osatură a economiei naționale și de „nerv" al rezistenței antiamericane. Rezultatele ultimilor trei ani, 1965—1967, o dovedesc. Intensificarea producției agricole, în principal cea de bunuri alimentare, problemă-cheie a agriculturii, este deci în centrul tuturor preocupărilor.

În 1965, ultimul an al primului plan cincinal (1961—1965) și în același timp primul an al bombardamentelor intense, recolta medie anuală de orez la hectar a crescut cu 2,7% față de 1960, cu 18,2% și 45,2% față de 1955 și 1939. Această creștere s-a menținut. Campania „5 tone la hectar" pe an, în condițiile unei recolte duble, lansată în 1963, a putut fi continuată, în pofida războiului. În 1965, acest obiectiv a fost atins de 680 cooperative, 162 comune și 7 districte, față de numai 2 districte și cîteva sute de cooperative în 1964. În anul următor, o întreagă provincie (una din cele mai mari regiuni cultivatoare de orez din țară), 15 districte, 280 comune și circa o mie de cooperative au obținut această normă. În 1967, suprafața care a realizat „5 tone la hectar" s-a extins ı jumătate din deltă a devenit regiune cultivatoare de orez cu „5 tone/ha"; 2500 cooperative au depășit cu mult acest obiectiv și 400 cooperative au reușit să obțină între 6—8 tone/ha față de 76 cooperative în 1966. Thaibin, prima provincie a țării care a obținut 5 tone 044/ha în 1966 pe totalitatea orezăriilor sale, a ridicat această recoltă în 1967 la 5 tone 479/ha. Este rezultatul unor ani de eforturi tenace în toate domeniile: tehnic, social-economic, cultural; s-a dezvoltat creșterea animalelor. În Thaibin, numărul porcinelor a crescut cu 29 000 capete în raport cu 1966.

Trebuie remarcat că aceste rezultate au fost obținute în ciuda faptului că în cursul anilor 1965, 1966 și 1967, Vietnamul de Nord a fost defavorizat din punct de vedere al climei de iarnă.

Rezultate bune se obțin și în producția de batată dulce care, după orez, este principalul produs alimentar înlocuitor. De cîțiva ani s-a acordat o atenție specială acestei culturi, căreia i s-au rezervat suprafețe mari. Pentru recolta de primăvară, care este principala recoltă a anului, s-a cultivat cu batate, în 1967, pînă la 20% din suprafețele cultivate cu plante alimentare ale acestei campanii agricole, depășindu-se sarcinile de plan cu 11% și recolta anului 1966 cu 18% la suprafață și cu 20% la producție. Cîteva provincii în care cultivarea orezului deține o pondere mare, ca Hungyen, Thaibin, Namhîn, și-au sporit suprafețele de batate intre 22—27% comparativ cu anul 1966. Recolte mari au fost obținute pe întreaga țară: în medie 6—7 tone de tuberculi la ha față de 5 tone în 1964. Unele provincii au putut obține 11 tone de pe toate suprafețele. Numeroase cooperative au reușit să obțină între 15—20 de tone, chiar 27 tone, de pe zeci de hectare.

Culturile legumicole, care pînă în prezent reveneau activităților familiale și erau practicate pe loturi mici, devin treptat o specialitate a cooperativelor. „Cordoane verzi" au apărut în jurul marilor centre industriale și al marilor orașe, centre legumicole au apărut în provinciile Regiunii Înalte, favorizate de o climă temperată. În ultimii ani, suprafețele lor au crescut de 3 ori și în 1966, sporul a fost de 15,2% față de anul precedent.

S-a realizat un echilibru între culturile alimentare și culturile industriale: suprafețele rezervate culturilor industriale au atins în 1966 6,1% din suprafețele cultivate, față de 2,7% în 1960.

Toate aceste rezultate nu s-ar fi putut obține fără crearea unei baze materiale a agriculturii.

Anglia

ÎMPRUMUTURI, DATORII ȘI ZONA LIREI STERLINE

LA ÎNCEPUTUL lunii iulie au sosit din Anglia, în succesiune rapidă, două vești. Prima anunța că băncile centrale dintr-o serie de țări vest-europene și din S.U.A. au căzut de acord, în principiu, să acorde Angliei un credit pe termen mediu de 2 miliarde de dolari, pentru a apăra rezervele engleze împotriva unor eventuale retrageri ale depunerilor în lire sterline deținute de țările membre ale zonei lirei sterline la Banca Angliei. A doua veste s-a referit la situația balanței comerciale pe luna iunie, al cărei deficit a scăzut la 50 milioane lire sterline, față de aproape 90 milioane în fiecare din cele 3 luni precedente.

Semnificațiile acestor știri sînt diferite, după cum sînt examinate prin prisma efectului lor imediat sau al celui mai îndepărtat. De interpretarea ce li se va da depinde în măsură însemnată cursul politicii economice viitoare a guvernului. De aceea ele suscită controverse aprinse.

● Exportul și puncția în consum

ANALIZÎND datele privitoare la comerțul exterior, un studiu publicat recent de **London and Cambridge Economic Bulletin** remarcă faptul că, dacă pe termen mai îndelungat în calea echilibrării balanței comerciale și de plăți se ridică o serie de dificultăți importante, perspectivele pentru acest an rămîn favorabile.

Scăderea deficitului în iunie se datorează unei creșteri a exportului cu 9 milioane lire, care continuă progresele înregistrate în ultimele 6 luni și promite să se prelungească în restul anului. În opinia autorilor studiului, cifrele arată că noua strategie aplicată de guvernul englez în politica economică a început să dea rezultate: permițînd exportatorilor o reducere a costurilor cu aproximativ 9% în raport cu acelea ale concurenților, devalorizarea a sporit atracția piețelor străine, concomitent cu reducerea puterii de cumpărare a consumatorilor englezi. S-au creat astfel condițiile unei creșteri a producției care să nu mai fie absorbită pe piața internă, ci să se îndrepte spre export. Bugetul adoptat în primăvară a continuat acțiunea de scădere a puterii de cumpărare interne prin noi urcări de impozite și restricții asupra cumpărărilor în rate. Se urmărea astfel o puncție de 2% în consumul individual în a doua jumătate a anului 1968, în raport cu perioada corespunzătoare a anului 1967. Efectul a început să se facă simțit de îndată. Numai din martie pînă în mai volumul vînzărilor cu amănuntul a scăzut cu 7% (acela al produselor nealimentare — cu 12%).

Dar, deși devalorizarea a influențat exportul în sensul dorit, reacția importurilor nu corespunde așteptărilor. În primele 6 luni ale anului 1968 volumul lor a crescut cu aproximativ 10% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. În parte accelerarea importului s-a datorat unor factori speciali, cum a fost creșterea achizițiilor consumatorilor în săptămînile premergătoare adoptării bugetului, prevăzîndu-se sporirea impozitelor pe consum. Acest fenomen fiind înlăturat prin măsurile bugetare, se speră că în restul anului importurile nu vor mai spori. Este însă de asemenea posibil ca creșterea producției să acționeze în sens contrar. Cîntărind diversii factori, cercetătorii de la **London and Cambridge Economic Bulletin** prevăd o reducere a deficitului balanței comerciale de la aproximativ 460 milioane lire în prima jumătate a anului 1968 la aproximativ 250 milioane lire în a doua jumătate. (Statisticile publicate acum cîteva zile asupra evoluției balanței comerciale pe luna iulie indică însă o nouă creștere a deficitului, respectiv la 80 milioane lire).

● Un miliard de dolari anual

ÎN CE PRIVEȘTE însă perspectivele pe anii următori, echilibrarea balanței comerciale și de plăți va întîmpina inevitabil piedici mari. Prima și cea mai importantă este aceea a uriașelor datorii care grevează plățile externe ale Angliei. Revista **The Economist** (13 iulie) prezintă următoarea situație:

	miliarde dolari
Datorii cunoscute, plătibile pînă în 1975	3,3
Tragerea la F.M.I. din iunie 1968 (plătibilă în 1973)	1,4
Datorii contractate pe bază de tranzacții cu grupul băncilor centrale (evaluare)	2,0
Total	6,7

Pentru a achita asemenea datorii Anglia ar trebui să obțină anual un excedent de aproximativ un miliard de dolari în plățile externe. Nici previziunile cele mai optimiste nu speră să se poată atinge asemenea rezultate.

Dificultățile în echilibrarea balanțelor comerciale și de plăți provin și din continuarea crizei sistemului monetar internațional. Experții estimează că, chiar dacă situația dolarului se va îndrepta în lunile următoare, deficitul balanței de plăți americane se va menține între 1000 și 2000 milioane de dolari. Atîta timp cît dolarul rămîne supraevaluat (cu 10—15%, după cele mai răspîndite calcule) este de presupus că presiunile asupra stocului de aur al Statelor Unite vor continua. Aceasta înseamnă că eforturile pentru sporirea încasărilor la export vor fi urmărite simultan, și în viitor, atît de Anglia cît și de S.U.A. Obiectivul Angliei este de a-și spori încasările în cadrul balanței plăților curente cu aproximativ 2000 milioane de dolari față de anul 1967, cel al S.U.A. — de a le mări cu 1000 milioane de dolari. Japonia își va încorda și ea puterile în vederea unei ameliorări a încasărilor cu circa 500 milioane de dolari. Or, singura țară occidentală care dispunea de un excedent important în plățile curente in 1967 a fost R.F.G. (2400 milioane de dolari). Dar chiar dacă întregul excedent al R.F.G. va dispărea, eventual ca urmare a unor măsuri monetare și fiscale ale autorităților menite să stimuleze consumul intern, realizarea simultană a obiectivelor amintite ale Angliei, S.U.A. și Japoniei apare ca... irealizabilă.

Crearea „drepturilor speciale de tragere" (S.D.R.) în cadrul F.M.I. ar putea înlesni situația Angliei, după aprecierea experților, dar prima tranșă va însuma numai 1500—2000 milioane dolari și va fi lansată cel mai devreme la sfîrșitul anului 1969.

● E prea devreme pentru lauri

IATĂ DECI că realizarea echilibrului, atît de intens urmărită, întîmpină pe plan extern numeroase obstacole, care par aproape invincibile. Care sînt în acest caz posibilitățile interne pentru a spori competitivitatea mărfurilor engleze? Studiul amintit (din **London and Cambridge Economic Bulletin**) analizează prin această prismă evoluția productivității muncii în economia Angliei și arată că, în ultimul timp, s-au realizat progrese importante în acest domeniu. În ultimii doi ani (din prima jumătate a anului 1966 pînă în prima jumătate a anului 1968) producția pe om/oră în industria prelucrătoare a sporit cu peste 7%, după ce din 1961 pînă în 1966 sporise cu 20%. Dar, arată autorii studiului, „industria engleză nu are motive să se culce pe lauri". După cum reiese din grafic în deceniul actual creșterea productivității engleze a fost totuși cu mult mai lentă decît aceea din principalele țări vest-europene continentale, deși nu mai lentă decît în S.U.A.

O analiză a investițiilor arată o situație similară. Proporția investițiilor în capital fix în produsul intern brut a sporit de la 13% la mijlocul deceniului 1950—1960 la peste 19% în deceniul în curs (în prețuri constante 1958). Totuși și în acest domeniu avansul nu este la fel de rapid ca în alte țări vest-europene. Această concluzie a cercetătorilor de la **London and Cambridge Economic Bulletin** este confirmată de un vast studiu despre economia engleză publicat recent de Brockings Institution din Washington („Britain's Economic Prospects"). Autorii constată că în ultimii 18 ani Anglia s-a situat aproape pe ultimul loc printre țările industriale în ce privește ponderea investițiilor în produsul național brut.

● „Lichidare parțială a zonei?"

AVÎND ÎN VEDERE atît obstacolele în calea echilibrării comerțului exterior pe care le va întîmpina Anglia pe plan extern, cît și grevarea competitivității mărfurilor engleze datorită unui avans mai puțin rapid al productivității și investițiilor, este răspîndită părerea că se impune fie introducerea unei limitări asupra importurilor, ceea ce ar provoca însă fără îndoială represalii, fie restricții mai severe asupra ieșirilor de capital spre țările din zona lirei sterline. În această a doua eventualitate există însă temeri că țările membre (zona lirei sterline cuprinde țările Commonwealth-ului fără Canada și Rhodesia, dar plus Republica Sud-Africană, Irlanda, Islanda și cîteva țări din Orientul Apropiat) și-ar retrage depunerile în lire (sterling balances) pe care le dețin la Banca Angliei. Aceasta deoarece un considerent important în determinarea „loialității" acestor țări este nevoia de capital englez, care pînă acum circula aproape nestingherit în direcția zonei.

Problema angajamentelor Angliei față de țările din zona lirei sterline datează de acum 20 de ani, cînd uriașele datorii — de 3000 milioane lire — contractate față de țările respective în timpul războiului s-au adăugat celor 500 milioane lire deținute de guverne sau persoane străine la Banca Angliei înainte de război. În

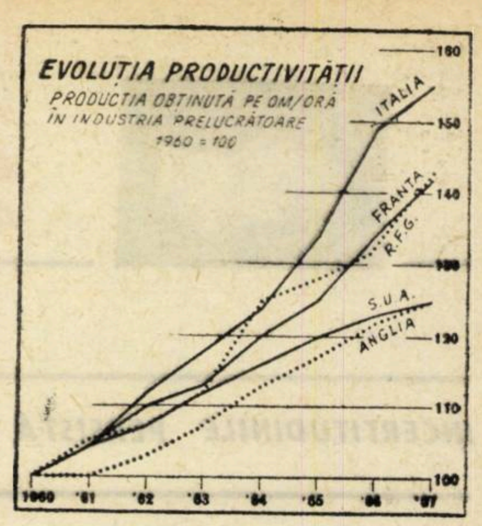

martie 1968, depunerile nete ale țărilor membre ale zonei lirei sterline se ridicau la circa 2500 milioane lire. Teoretic aceste depuneri au constituit permanent o amenințare potențială la adresa stabilității lirei, deoarece se putea cere în orice moment convertirea lor în aur sau dolari. Dar problema nu s-a pus, practic, decît după devalorizarea din noiembrie 1967, cînd valoarea depunerilor în lire s-a redus peste noapte. După cît se pare, în ultimul timp Banca Angliei a fost informată de dorința multor țări de a se debarasa de aceste depuneri în lire, ceea ce înseamnă de fapt că Anglia se afla „în pragul unei crize valutare cu totul diferite". (**The Economist**, 13 iulie). Prezentarea unor cereri masive de retragere a lirelor ar fi fost suficientă pentru a impune o nouă devalorizare. Împrumutul de 2000 milioane de lire sterline, acordat Angliei de băncile centrale la începutul lunii iulie, este menit tocmai să evite o asemenea posibilitate, care, de altfel, nu ar periclita numai stabilitatea lirei, ci și pe aceea a întregului sistem monetar internațional.

Pentru Anglia, în afara posibilității de a înlătura pericolul unei noi devalorizări, împrumutul are și semnificații importante într-o direcție urmărită de mai mult timp. Într-adevăr, fie prin asocierea la Piața Comună, fie printr-o reformă a sistemului monetar, guvernul englez tinde să transfere o parte din angajamentele lirei ca monedă de rezervă în sarcina forurilor monetare internaționale, degajîndu-se treptat de vechile legături cu caracter imperial, care nu mai sînt pe puterile sale. Împrumutul recent înseamnă de fapt că băncile centrale preiau asupra lor obligația de a achita aceste angajamente ale Angliei. „Avem de-a face cu o lichidare parțială a zonei lirei sterline" — scria **The Economist**. Revista atrage însă atenția și asupra unor aspecte nefavorabile ale împrumutului: la datoriile existente se adaugă altele noi, care vor slăbi și mai mult încrederea în liră și care vor trebui achitate nu la o dată nedefinită, ca în cazul angajamentelor în lire, ci în perioada 1973—1978. În plus, în locul unor datorii în lire, cum erau acelea față de țările din cadrul zonei, obligațiile contractate acum vor trebui achitate în dolari sau, și mai probabil, în aur. „Aranjamentul, conchide **The Economist**, promite deci să aducă Angliei noi poveri grele pe care ar fi prostie să le ignorăm".

ina VIANU

NOTE EXTERNE

IMPOZIT „INVERSAT" PE VENIT

UN VENIT minim garantat. Discutînd despre o asemenea idee, economiștii americani nu inovează. Într-un anume fel ea este materializată în alte țări, ca de pildă, în Franța (cunoscutul SMIG). În S.U.A., ideea se referă și la cei fără nici un venit. Pînă acum, observă un comentator de la **Newsweek**, noțiunea unui venit garantat părea să repugne autorilor de politică economică. De ce să le acorzi celor „leneși" și „delăsători" dreptul la plimbare argumentau aceștia? Dar, revine asupra propriilor lui pași același comentator, eșecul în încercările de a se asigura muncă pentru toți, agitația celor din ghetouri, insuficiențele „statului bunăstării" au creat „o nouă etică a necesității".

În luna iunie, mai mult de 1 000 economiști din S.U.A., profesori de la Harvard sau de la Yale, unificîndu-și oarecum punctele de vedere, au schițat un proiect de venit anual garantat, pe care îl socotesc „realizabil" și, cum spun ei, „compatibil cu sistemul nostru economic". Proiectul are mai multe variante, dar două sînt, în esență, modalitățile avute în vedere. Una pornește de la premisa că familiile care cîștigă prea puțin pentru a avea de ce completa o declarație de impozite sînt și păgubite de exonerările automate în vigoare (600 dolari de fiecare membru al familiei) ca și de reduceri (pentru rețete medicale, impozite pe vînzare etc.) acestea avînd drept rezultat economii fiscale. Propunerea constă în aceea ca, unei familii care nu are de declarat nici un venit, să i se plătească o alocație egală cu jumătatea exonerărilor și reducerilor standard (1 500 dolari pentru o familie cu 4 persoane). Acesta ar fi un impozit pe venit „inversat" sau „negativ". În cazul în care o familie declară, totuși, un venit oarecare nominal, alocația nu va fi anulată, ci numai redusă cu 50% pentru fiecare dolar cîștigat. Dacă, deci, o familie de 4 persoane a cîștigat 1 000 de dolari, alocația ar fi redusă cu 500 dolari, permițînd un venit-alocație total de 2 000 de dolari — ceea ce, deși puțin, reprezintă mai mult decît ceea ce se acordă, în prezent, în multe state ale Americii de Nord.

În a doua modalitate toate familiile cu venituri sub 3 130 dolari anual, — sumă considerată a se afla la „linia sărăciei" — ar primi o alocație echivalentă cu 400 de dolari pentru fiecare părinte și pentru fiecare dintre primii 4 copii, plus 150 de dolari pentru fiecare al 5-lea și al 6-lea copil. În cazul în care veniturile din salarii ale familiei cresc, subsidiile vor fi ajustate cu 40% de fiecare dolar cîștigat. Acest sistem ar urma să fie menținut pînă cîștigurile totale din salarii și alocații ale familiei vor atinge vecinătatea sumei de 5 000 de dolari.

Presa americană relatează că o comisie prezidențială studiază problema și că propunerile se bucură de sprijin din partea a numeroase societăți. Profesorul Galbraith, optimist, socotește că „o idee bună, ca să devină un drept al omului, are nevoie de numai trei ani". Secretarul de stat la Educație și Bunăstare, Wilbur Cohen, crede și el că „sectorul public, ca și cel particular, vor fi în măsură să asigure un venit minim pentru toți". Mai sceptic, și, prin poziția lui, mai în cunoștință de cauză, poate, vicepreședintele Hubert Humphrey a declarat: „Nu sînt printre cei ce cred într-un venit anual garantat".

Da, dar dacă ții seama de „eșecul încercărilor de a se asigura muncă pentru toți" element de care se amintește mereu în discuție, și dacă constați că procentul de șomaj se ridică în prezent în S.U.A. la 3,6% (prezicîndu-se unul de 4,5% pentru anul viitor, în al doilea trimestru) — și asta într-o conjunctură care tinde să se transforme acum într-o perioadă recesivă — mai degrabă acest aspect al situației se vădește, cum se spune, „compatibil cu sistemul economic" în cauză.

NAUFRAGIUL LUI „SAINT PHILBERT"

PIERDEREA TREPTATĂ a autonomiei în conducerea economică — vorbind despre țările Pieței Comune — este un rezultat pe care chiar dacă nu-l acceptă, îl constată totuși toată lumea. Un raport recent, în Franța, semnalează sensibilitatea ce au căpătat-o țările comunitare nu numai față de conjunctura economică ce se manifestă în oricare din ele, dar și față de politica economică a oricăreia dintre ele.

Raportul scrie: „cînd o țară intră într-o fază de repriză, importurile sale se accelerează. Cererea față de țările furnizoare crește mai repede — ceea ce poate fi favorabil dacă expansiunea lor este lentă sau moderată, sau defavorabilă dacă sînt într-o situație inflaționistă. Cînd dimpotrivă, viteza de creștere a unei economii scade, importurile se încetinesc. Progresiunea mai mică a cererii interne incită întreprinderile acestei țări să caute și ele debușee mai mari pentru exporturi. Aceasta se traduce pentru țările partenere printr-o accentuare a concurenței, atît pe propria lor piață cît și pe aceea a clienților lor".

Această interdependență și transmitere de fenomene se agravează desigur pe măsura desăvîrșirii „integrării". În condițiile date, de inevitabilă sensibilizare economică, în politica lor conjuncturală guvernele pierd anumite instrumente folosite îndeobște de economia capitalistă: contingentările, taxele de import, subsidiile pentru exportatori etc. Dată fiind libertatea de mișcare a capitalurilor în Piața Comună, nu sînt posibile nici restricțiile financiare.

Din raportul francez amintit se desprinde opinia că, dacă în trecut fazele conjuncturale diferite, în care s-au aflat țările Pieței Comune, au adus unora dintre ele servicii, ca de pildă, Franței sau Italiei, — ele profitînd în 1965 de tensiunile inflaționiste ale partenerilor lor — o omogenizare progresivă a comunității economice ar duce la rezultate negative. Raportul amintește pățania vasului „Saint Philbert" prins într-o furtună neașteptată „Pasagerii acestei ambarcațiuni de plăcere, foarte numeroși (era zi de sărbătoare) au vrut să se adăpostească de vînt și s-au îngrămădit toți pe o singură parte. Greutatea lor a sfîrșit prin a răsturna vasul". În lectura raportului, acum, cînd în Piața Comună se fac presiuni pentru unificarea politicilor de conjunctură, un colaborator al ziarului **Le Monde** găsește o sursă de reflecții amare. El scrie: Atîta timp cît diversele politici conjuncturale erau incoerente între ele se putea spera că erorile vor putea fi corijate. Dar acum, adaugă el, cele șase state nu numai că au pierdut o parte din suveranitatea ce o exercită asupra capriciilor conjuncturii, dar, pe deasupra, cu riscul falimentului colectiv, sînt obligate să-și integreze politica.

din bloc-notesul cronicarului

INCERTITUDINILE PERSISTĂ

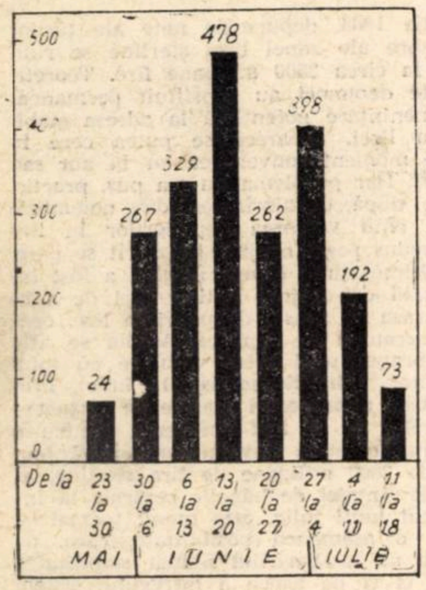

Pierderi de aur și devize (în milioane dolari).

Evenimentele care au avut loc în Franța în lunile mai și iunie, au cauzat importante pierderi de aur și devize, care au culminat — după cum se observă în graficul pe care-l reproducem după *La vie française* — cu săptămîna de la 13 la 20 iunie. Odată situația restabilită, aceste pierderi, care între 27 iunie și 4 iulie mai totalizau încă 398 milioane de dolari, au scăzut către sfîrșitul lunii iulie la 73 milioane. Dar în ciuda unei „hemoragii moderate“ în prezent — considera Jacques Flassard într-un articol publicat recent pe această temă — „pericolul va mai exista încă atîta vreme cît deficitul exterior al Franței va continua să persiste“.

EXPORT ȘI FILM

NU ESTE VORBA de exportul de filme, ci de exporturi prin film. In multe țări filmul este folosit ca un instrument deosebit de eficace pentru promovarea exporturilor. De acest lucru ne amintește o conferință convocată pentru luna viitoare în Anglia, unde acțiunea „Export prin film“ este patronată de ziarul **Financial Times** *și de Consiliul Național al Exportului Britanic, împreună cu Asociația Filmului Științific și Industrial și cu Oficiul Central de Informații. Conferința va fi consacrată exporturilor invizibile. In Anglia funcționează, de altfel, un comitet special al cărui scop este să încurajeze creșterea veniturilor din exporturile invizibile în străinătate.*

După cum se apreciază, conferința va fi în măsură să prezinte rezultate importante ale activității de promovare a exporturilor prin film. In principal, meritele revin filmului de televiziune. Filmele engleze pe ecranele străine — cum e, de pildă, cazul celor cu temă turistică — produc ele însele venituri în devize, prin valoarea lor artistică. Dar filmele sînt folosite și în domeniul exporturilor industriale, chimice, textile, al transporturilor, al mijloacelor de manipulare etc. Le folosesc în special instituțiile financiare, bancare, de turism, transporturi navale și altele de aceeași natură.

Cinematografia e socotită a fi cea de-a 7-a artă; în materie de promovare comercială ar putea deveni cea dintîi.

PREMIUL PENTRU ESTETICĂ ȘI REZISTENȚĂ

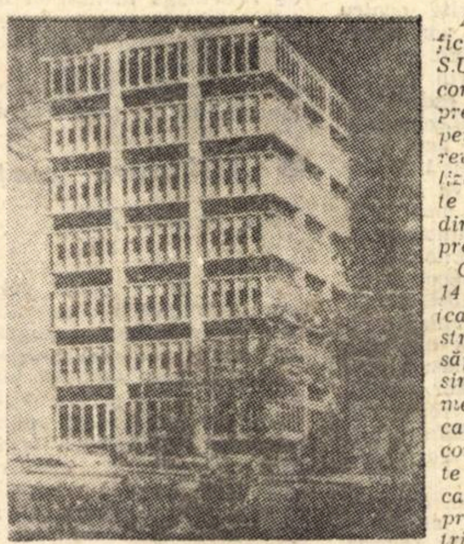

ACESTUI edificiu construit în S.U.A., i-a fost conferit primul premiu american pentru cea mai reușită operă realizată cu elemente prefabricate din beton armat precomprimat.

Clădirea cu cele 14 etaje ale sale (care a fost construită în 21 de săptămîni, folosindu-se 1486 elemente prefabricate), produce incontestabile efecte estetice; dar caracteristica sa principală — potrivit aprecierii specialiștilor — este aceea că, datorită rezistenței betonului armat precomprimat, în interiorul edificiului nu există coloane și stîlpi de susținere.

DESENUL TRANSFORMAT ÎN CIFRE

PROBLEMA calculelor îndelungi făcute pe baza desenelor tehnice a fost rezolvată prin mijlocirea unei aparaturi electronice construită de un grup de cercetători din Varșovia. „Integratorul numeric cu intrare pe bază de grafit“ descifrează desenele și calculează automat suprafața figurii date, de asemenea și momentele sale statice și dinamice în raport cu un ax sau un centru dat.

Instalația este ușor de utilizat: e suficient să se urmeze cu un ac special liniile desenului tehnic. Mișcarea acului special este transformată în impulsuri electrice care sînt tot atîtea indicații pentru socotitorul (integrator) electronic. După descifrarea completă a desenului, se pot citi pe un cadran cifrele care interesează constructorul.

În timpul uneia dintre încercări, calculul relativ la o figură complexă ceruse unui matematician două săptămîni, și numai 30 secunde cu aparatul: adică tot atît timp cît ar fi trebuit pentru a recrea conturul figurii date.

TURISMUL ȘI PREFERINȚELE ENGLEZILOR

COTIDIANUL englez *The Financial Times* publica recent un articol referitor la preferințele turiștilor englezi pentru voiajurile în străinătate. Cu această ocazie, el constata că între 1962—1966 călătoriile în străinătate ale englezilor au crescut anual cu 10%; în 1967 însă, rata acestei creșteri a scăzut la 6%. Pentru 1968 — scrie ziarul — perspectivele sînt deprimante, date fiind restricțiile economice impuse în Anglia. Iată în graficul de mai jos (pe care-l reproducem după aceeași publicație) pronosticurile preferințelor turiștilor englezi în acest an pentru diferite țări din Europa (graficul ia ca bază 100 capacitatea de atracție a țărilor menționate și indică procentual preferințele a două grupe reprezentative: muncitori și tineret).

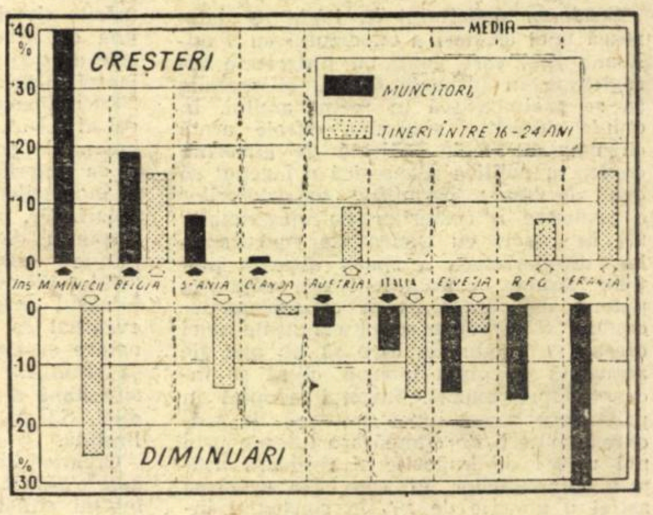

BOOM-UL KIMONOULUI

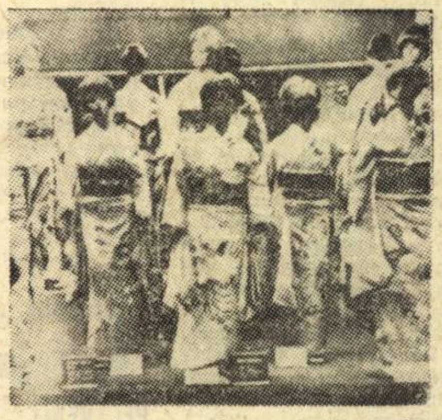

ÎN 1945 Japonia era cea mai mare producătoare de mătase naturală din lume. Apoi a apărut pe piața mondială nylonul. Cîteva mii de unități agricole, specializate în creșterea viermilor de mătase, au fost transformate, zeci de mii de plantații de duzi au fost desființate și nylonul a înlocuit toată gama de confecții, inclusiv kimonoul (care pînă atunci fusese numai din mătase). În 1967, însă, Japonia se convinge de greșeala făcută și reia, pe scară mare, creșterea viermilor de mătase, pentru a scăpa de povara importului. În același timp, lansează pe piața mondială kimonoul, folosind o publicitate uriașă, care nu întîrzie să-și arate efectele. Cea mai concludentă cifră o dă bilanțul firmei Mitsukoshi din Tokio, cu 3 000 000 de dolari încasați în anul 1967 din exportul de kimonouri numai în S.U.A. Cu toate că prețurile de vînzare pe piața americană sînt foarte ridicate (între 150—300 de dolari kimonourile obișnuite și 1 000 de dolari cele de nuntă), cererile pentru anul în curs sînt cu 40% mai mari decît în 1967, între marii importatori înscriindu-se și europenii (Franța, R.F.G., Italia).

PE GLOB

● „Italia își va orienta eforturile sale la export spre diversificarea piețelor, mai ales în lumea a treia și în țările socialiste“ — declară într-un interviu acordat ziarului *Il Globo*, Carlo Russo, ministrul italian al comerțului exterior. În prezent 70% din exporturile italiene se îndreaptă către țările industrializate din lumea capitalistă. Totodată ministrul a anunțat majorarea în 1969 a creditelor pentru export, de la 400 la 500 miliarde de lire italiene.

● Statisticile date publicității la Londra de *Petroleum Press Service* indică creșterea în primul semestru al anului în curs cu 10,2% a producției mondiale de țiței, în comparație cu primele șase luni ale anului 1967; nivelul atins — 993 milioane tone.

● A început construirea conductei Triest—Viena, cu o lungime de 418 km și o capacitate inițială de transport de 5 milioane tone de petrol pe an. Costul total al lucrării: 1,6 miliarde de șilingi.

● Producția industrială a Zambiei a crescut de peste două ori în cei patru ani care s-au scurs de la obținerea independenței.

● Potrivit datelor U.N.E.S.C.O., în timp ce în Europa sînt publicate anual 418 titluri de cărți la un milion de locuitori, pe continentul african se publică numai 6.

● Banca Mondială a ridicat rata dobînzii la împrumuturile pe care le acordă de la 6,25 la 6,50%, cu începere de la 2 august. Ultima majorare avusese loc în decembrie anul trecut, dată pînă la care rata dobînzii fusese de 6%.

● Agenția Internațională pentru Energia Atomică (A.I.E.A.) a făcut cunoscut recent că în prezent sînt în serviciu în țările membre 455 de reactoare nucleare.

● Balanța de plăți a R.F. a Germaniei a înregistrat în primul semestru al acestui an un excedent de 2733 milioane de mărci vest-germane, față de un deficit de 784 milioane de mărci în aceeași perioadă a anului trecut. Acest rezultat se explică în primul rînd prin soldul constant activ al balanței comerciale.

● O treime din mărfurile care formează obiectul comerțului exterior al Republicii Populare Bulgaria trec pe Podul Prieteniei de peste Dunăre. În cei 14 ani care au trecut de la inaugurarea acestuia, traficul de mărfuri pe pod a atins în total 3 milioane de tone.

● Din luna iunie 1967 pînă în iunie 1968 costul vieții a crescut în S.U.A. cu 4,2%. Numai în ultima lună a acestei perioade creșterea a fost de 0,5%.

● Recent a fost decorat în Franța cu Legiunea de onoare cetățeanul Cyrille Poncet în vîrstă de 83 de ani, care și-a consacrat întreaga viață apărării calității rasei de păsări de curte din regiunea sa. Pentru susținerea cauzei sale el a fost primit pînă acum la Elysée de patru președinți ai Franței.

● Acordurile intervenite în Anglia cu o serie de societăți naționale și străine care exploatează zăcămintele de gaze naturale din Marea Nordului vor acoperi în întregime necesitățile economiei britanice din acest prețios combustibil. Se apreciază chiar că volumul livrărilor va depăși de două-trei ori consumul actual de gaze al Marii Britanii.

● O anchetă a I.N.S.E.E. evidențiază că în vreme ce în R.F.G. există 122 de magazine cu autoservire la 100 000 de locuitori, în Elveția 73, în Olanda 55, iar în Anglia 34, în Franța se numără numai 26 de asemenea magazine la suta de mii de locuitori. Aceeași anchetă dovedește că datorită cheltuielilor de exploatare mai reduse pe care le presupun, magazinele cu autoservire își pot permite să afișeze prețuri de vînzare mai scăzute decît cele ale comerțului tradițional.

● Potrivit ziarului *The Japan Times Weekly*, 70% din fermierii japonezi dispun fiecare de mai puțin de 1 ha de suprafață cultivabilă și numai 6,4% de mai mult de 2 ha fiecare. Suprafața medie care revine unui fermier japonez este de 0,3 ha. „Nu se poate spera într-o creștere a productivității cîtă vreme scara agriculturii va rămîne atît de redusă“ — atrage atenția autorul articolului, Kazushige Hirasawa.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Intreprinderea poligrafică „Informația“, str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 34 (261)
JOI
22 AUGUST 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
24 PAGINI • 2 LEI

ANII MARILOR ÎMPLINIRI

ÎN ISTORIA FIECĂRUI POPOR au existat momente de o covîrșitoare însemnătate, evenimente ce i-au schimbat rosturile și căile dezvoltării. Dacă au avut un caracter progresist, ele au căpătat valoare de simbol și amintirea lor rămîne de-a pururi neștearsă din conștiința maselor. Un asemenea moment în îndelungata istorie a românilor este insurecția armată victorioasă de la 23 August 1944, inițiată, organizată și condusă de Partidul Comunist Român, care a dus la eliberarea țării de sub jugul fascist, a deschis maselor muncitoare calea spre recucerirea și întărirea independenței naționale, spre refacerea și dezvoltarea economiei, spre înfăptuirea aspirațiilor de democrație și progres. Sărbătorind împlinirea a 24 de ani de la memorabilul eveniment, oamenii muncii din țara noastră își exprimă recunoștința lor fierbinte față de partidul comuniștilor, care, în acele clipe decisive, a fost la înălțimea rolului său de avangardă a celei mai dinamice și progresiste forțe sociale din România — clasa muncitoare —, a reușit să întruchipeze cele mai vitale interese și năzuințe ale poporului, să polarizeze în jurul său toate forțele progresiste.

În zilele furtunoase ale lui august 1944, Armata română și formațiunile de luptă patriotice, animate la chemarea partidului, de un nestăvilit elan, au răsturnat dictatura fascistă antonesciană și au eliberat cea mai mare parte a pămîntului patriei. Alăturîndu-se coaliției antihitleriste, a cărei forță fundamentală a fost Uniunea Sovietică, poporul român s-a angajat cu toate forțele în războiul împotriva fascismului. Armata română a luptat umăr la umăr cu Armata sovietică pentru eliberarea întregului teritoriu al patriei și apoi, dincolo de granițele țării, pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la victoria finală asupra Germaniei hitleriste. Poporul romîn va cinsti în veci pe cei 170 000 de ostași ce și-au jertfit viața în luptele pentru eliberarea țării și zdrobirea militarismului nazist. În același timp, țara noastră a dat o importantă contribuție economică, care se ridică, după o evaluare aproximativă, la circa 800 milioane de dolari.

Importanța și multiplele semnificații ale istoricului act de la 23 August 1944 se descifrează de-a lungul deceniilor în tot ceea ce poporul nostru, călăuzit cu înțelepciune de partid, dobîndește prin munca sa neobosită pentru prosperitate și progres social, pentru asigurarea condițiilor necesare unei vieți îmbelșugate pentru toți. În decursul celor 24 de ani care s-au scurs de la acel 23 August 1944, care a marcat începutul revoluției populare, au avut loc adînci prefaceri politice, social-economice și spirituale, care au schimbat din temelii înfățișarea patriei noastre. Prin folosirea tuturor posibilităților interne, prin munca creatoare, entuziastă a celor ce muncesc, prin mobilizarea intensă și valorificarea cît mai deplină a resurselor naturale, economia românească s-a dezvoltat necontenit, devenind un complex național echilibrat, caracterizat printr-o structură unitară, prin creșterea proporțională a tuturor ramurilor și sectoarelor economice. Ca urmare a conducerii cu succes de către Partidul Comunist Român a vastei opere de edificare a socialismului pe pămîntul României, țara noastră a parcurs în această perioadă istorică relativ scurtă o distanță enormă — de la o economie cu o slabă industrie și cu o agricultură în care existau puternice rămășițe feudale, la un stat socialist cu o economie dinamică și o cultură înfloritoare, cu largi perspective de progres și prosperitate. **În anii care au trecut de la eliberarea țării de sub jugul fascist, socialismul a învins definitiv atît la orașe cît și la sate; a fost lichidată**

(Continuare în pag. 2)

Desen de P. Nazarie

TRĂIASCĂ 23 AUGUST — ZIUA ELIBERĂRII ROMÂNIEI DE SUB JUGUL FASCIST!

ANII MARILOR ÎMPLINIRI

(Urmare din pag. 1)

pentru totdeauna exploatarea omului de către om; s-au dezvoltat forțele de producție, a crescut întregul potențial economic al țării; relațiile socialiste s-au consolidat în întreaga economie națională; s-au îmbunătățit neîncetat condițiile de viață materială și spirituală ale tuturor categoriilor populației; cultura a cunoscut o amplă răspîndire în mase, contribuind la lărgirea orizontului de cunoștințe ale oamenilor muncii.

Aceste mari prefaceri social-economice, sinteză între aspirațiile democratice, progresiste, din totdeauna ale maselor populare și idealul revoluționar al proletariatului, stau la temelia înfloririi și dezvoltării multilaterale a națiunii socialiste române, care a preluat și îmbogățit virtuțile ce și le-a dăltuit de-a lungul secolelor poporul nostru, a ridicat pe o treaptă superioară cuceririle dobîndite de generațiile anterioare.

Cadențele însuflețitoare ale progresului

EDIFICAREA noii orînduiri sociale a cerut un impresionant efort material și uman, pe care poporul nostru l-a făcut, fiind conștient că numai pe această cale poate lichida starea de înapoiere economică în care se găsea, își poate construi o viață demnă și civilizată. Partidul a știut să insufle întregului popor încrederea în forțele proprii, certitudinea succesului în construcția socialismului, să contopească pe făgașul progresului social năzuințele vitale, de secole, ale întregii suflări românești, cu idealurile socialiste.

Descătușate, uriașele forțe materiale și spirituale ale maselor populare — determinate de revoluția socialistă începută acum două decenii — au putut să se afirme cu tot mai multă vigoare pe temeiul unui suport material hotărîtor: INDUSTRIALIZAREA. În ea partidul nostru a descifrat adevăratul și singurul drum pe care poporul român se poate încolona la progresul contemporan, materializîndu-și astfel idealurile sale socialiste. Din beton și oțel, din formule chimice și ecuații matematice, urmașii dacilor au modelat, prin hărnicia și spiritul lor creator, roadele contemporane ale inteligenței umane, punînd temelii trainice dezvoltării economiei socialiste. Dispunem astăzi de o industrie în plin avînt, ale cărei ramuri de bază — construcțiile de mașini, energia electrică, siderurgia și chimia — deschid cîmp larg creșterii rapide a forțelor de producție în toate ramurile de activitate.

Pe fondul ritmurilor înalte ale dezvoltării industriale s-a înfăptuit unul dintre obiectivele cele mai complexe ale trecerii de la capitalism la socialism — COOPERATIVIZAREA AGRICULTURII.

Stăpîn absolut pe soarta și destinele sale, poporul nostru făurește azi bunuri materiale nu sub imperiul sentimentului de frustrare de altădată — care a dispărut definitiv —, ci pe baza convingerii profunde că tot ceea ce produce și acumulează slujește intereselor sale vitale, făuririi unei vieți tot mai îmbelșugate. Din această convingere s-a născut tractorul brașovean cu ajutorul căruia s-au tras brazdele socialismului în agricultura românească; s-au făurit strungurile și celelalte mașini și agregate de înaltă tehnicitate, s-au ridicat impunătoare combinate industriale. Și fără această convingere, Bistrița n-ar fi avut acum cascade de hidrocentrale, Argeșul nu și-ar fi prefăcut unda în scîntei, iar Porțile de Fier nu s-ar fi deschis în fața celor 1000 de megawați pe malul românesc. Nici oțelul și nici chimia nu ar fi devenit adevărate cetăți de avangardă ale vitalității și prosperității economice.

Caracteristic amplului proces de făurire a noii orînduiri în patria noastră sînt ritmurile înalte și stabile. Aplicînd în mod creator marxism-leninismul la condițiile concrete din țara noastră, elaborîndu-și politica pe baza cerințelor și particularităților fiecărei etape de dezvoltare, punînd în centrul programului de construire a socialismului industrializarea, **Partidul Comunist Român a imprimat un puternic dinamism economiei românești, ritmurile realizate fiind fără precedent și mai ales fără sinuozități.** În perioada 1951—1967, producția industrială a crescut în medie pe an cu 13,2%, iar ramurile de bază, hotărîtoare pentru progresul întregii economii, în ritmuri și mai înalte: construcția de mașini — 19%; energia electrică și termică — 17,7%; metalurgia feroasă — 13,3%; chimia — 22,3%. În același timp, ramurile din grupa B a industriei au înregistrat un ritm mediu anual de 10,8%.

Demn de remarcat este faptul că ritmurile de creștere se mențin și în continuare constant înalte, confirmînd în mod strălucit caracterul profund științific al politicii partidului nostru, realismul ei, capacitatea de a reflecta cerințele actuale ale dezvoltării societății noastre. Față de 1965, în anii 1966 și 1967 producția industrială a crescut cu 26%, ritmul mediu anual realizat — 12,4% — fiind superior celui stabilit în planul cincinal.

Expresie a adîncirii procesului de perfecționare a structurii producției industriale, corespunzător tendințelor revoluției tehnico-științifice contemporane, a cerințelor reproducției lărgite și nevoilor populației, producția mijloacelor de producție a crescut cu 27%, ritmul mediu anual fiind de 12,9%; cu mult peste acest ritm se situează în continuare energia electrică și termică — 21,2%, industria construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor — 15,3%, chimia — 22,2%. Fără a slăbi atenția acordată creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție, are loc o dezvoltare rapidă a industriei bunurilor de consum, ritmul său apropiindu-se sensibil de cel al industriei grele; mărturie este coeficientul de devansare a ritmului mediu anual al grupei A față de grupa B, care în anii 1966—1967 a fost de 1,10 în comparație cu 1,23 în perioada 1961—1966. Se vădește în aceasta preocuparea partidului de a asigura o dezvoltare armonioasă a ramurilor industriale, de a elimina unele rămîneri în urmă ale industriei producătoare de bunuri de consum.

Încoronarea schimbărilor de ordin calitativ petrecute în industrie își găsește expresia în productivitatea muncii, al cărei ritm mediu anual de creștere în acești doi ani a fost de 8,8%, față de 7,7% înregistrat în perioada 1961—1966.

Agricultura noastră socialistă — integrîndu-se tot mai eficient în ansamblul dezvoltării întregii economii — parcurge un larg proces de modernizare, ceea ce va mări substanțial aportul ei la sporirea venitului național, la ridicarea nivelului de trai al poporului. Certitudinea realizării acestui important imperativ economic ne-o oferă marele volum de investiții menit să asigure extinderea mecanizării și chimizării complexe a producției, **a îmbunătățirilor funciare, îndeosebi a irigațiilor.**

Amplul proces de modernizare, aflat în plin curs de înfăptuire, a mărit sensibil potențialul agriculturii, care an de an produce tot mai mult și mai eficient. În anii 1966—1967 s-a obținut cea mai ridicată producție de cereale din istoria României.

Dezvoltarea în ritm rapid a producției sociale, pentru care se concentrează eforturile materiale și de muncă ale țării, nu a fost și nu este un scop în sine, ci premisă pentru îmbunătățirea sistematică și multilaterală a vieții poporului — țel suprem al orînduirii noastre. În perioada 1951—1967 salariul real a crescut de 2,5 ori, iar veniturile reale ale țărănimii de aproape 3 ori. Sporirea veniturilor a permis mărirea consumului pe locuitor de peste 2,5 ori.

În acest an, poporul român întîmpină glorioasa sa sărbătoare angajat cu toate forțele pentru îndeplinirea amplului program elaborat de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională a partidului. Bilanțul pozitiv pe care-l face cu acest prilej dă certitudinea — acum, la jumătatea planului cincinal — că sarcinile acestuia pe întreaga perioadă vor fi realizate cu succes.

Pe toate meridianele globului

ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ, cînd revoluția tehnico-științifică a determinat o profundă adîncire a diviziunii internaționale a muncii, rolul relațiilor economice externe a crescut enorm de mult. Se confirmă o dată în plus că schimburile economice nu sînt un scop în sine, ci un mijloc de progres economic, de valorificare rapidă și eficientă a resurselor interne ale fiecărei țări.

Pe temelia sigură a dezvoltării complexe și multilaterale a economiei, a sporirii potențialului economic al țării, deschizînd, alături de alte state, calea spre care se va îndrepta societatea omenească, România participă tot mai activ la circuitul valorilor materiale și spirituale pe plan mondial. Inscripția MADE IN ROMANIA — întîlnită în prezent pe toate meridianele — reprezintă mesajul politicii de pace și colaborare cu toate statele promovată de partidul nostru, al transformărilor radicale petrecute în economia țării noastre după 23 August 1944, al angajării ei decisive pe calea progresului și bunăstării. Caracteristic dezvoltării relațiilor noastre economice internaționale din ultimii ani este creșterea mai rapidă a volumului comerțului exterior decît a produsului social și a venitului național. În anii 1966—1967, în timp ce produsul social a sporit cu 21%, volumul importurilor și exporturilor a crescut cu 35%. Trebuie subliniat că nu este vorba numai de o creștere cantitativă, ci și de schimbări calitative, determinate de diversificarea tot mai accentuată a gamei mărfurilor care formează obiectul schimburilor externe.

În centrul politicii noastre externe se află prietenia și colaborarea cu toate statele socialiste. Relațiile cu aceste țări se bazează pe comunitatea orînduirii sociale, pe unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale, pe interesele comune ale luptei împotriva imperialismului și reacțiunii. Ținînd seama de realitățile lumii contemporane, dezvoltăm concomitent o intensă și multilaterală activitate pentru o largă colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială. Așa cum s-a subliniat la sesiunea Marii Adunări Naționale din iulie 1967, întreaga activitate internațională a țării noastre, relațiile pe care le întreține cu toate statele lumii se întemeiază pe principiile de nezdruncinat ale respectării dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, ale neamestecului în treburile interne ale altor popoare, ale independenței și suveranității naționale, ale egalității depline în drepturi și ale avantajului reciproc.

Pe baza acestor principii și ținînd cont de dezvoltarea economiei noastre naționale, partidul a stabilit în ultimii ani folosirea mai largă a unor forme noi de colaborare economică. Între acestea se numără desfășurarea exportului pe baza unei adevărate politici de perspectivă, dezvoltarea cooperării economice și tehnico-științifice cu alte state — formă avansată a relațiilor internaționale, care contribuie la valorificarea mai bună a potențialului material și uman al fiecărei națiuni, la promovarea progresului tehnic, la cunoașterea și înțelegerea reciprocă între popoare.

Spirit creator în conducerea întregii vieți sociale

ÎN PROCESUL dezvoltării societății noastre socialiste, se ridică în permanență probleme noi, unele forme, metode, instituții se perimează, altele trebuie să-și găsească dezvoltarea cerută de realitatea socială în permanentă devenire. „Trebuie **să ne fie clar** — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că mersul înainte este strîns legat de lupta continuă împotriva a tot ceea ce este vechi și perimat. Atitudinea critică față de lipsuri, recunoașterea autocritică a greșelilor săvîrșite reprezintă o puternică forță care ajută la lichidarea rămînerilor în urmă, un factor esențial al progresului. În același timp, aceasta constituie o dovadă a forței și tăriei partidului și statului nostru. Realizările nu trebuie să ne împiedice să vedem lipsurile. Trebuie să ne ferim de pericolul automulțumirii și îngîmfării, care poate duce la nesocotirea cerințelor dezvoltării sociale. Este necesar să ne perfecționăm continuu activitatea, să ne străduim să cunoaștem și să stăpînim legile obiective ale dezvoltării sociale, nu să ne lăsăm stăpîniți de ele**".

Îndeplinindu-și misiunea istorică de exponent al intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, ale întregului nostru popor, Partidul Comunist Român desfășoară o amplă activitate de punere cît mai deplin în valoare a avantajelor noii orînduiri pe care o construim, de mobilizare a resurselor materiale și umane ale țării, pentru a asigura dezvoltarea în ritm susținut a economiei și culturii, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc, perfecționarea continuă a întregii vieți sociale. Adversar al spontaneității în viața socială, partidul promovează în mod ferm spiritul nou, științific, creator în toate domeniile construcției socialiste, în industrie și agricultură, în planificarea și conducerea economiei, acționează pentru înlăturarea practicilor învechite, a mentalității anchilozate, care

(Continuare în pag. 6)

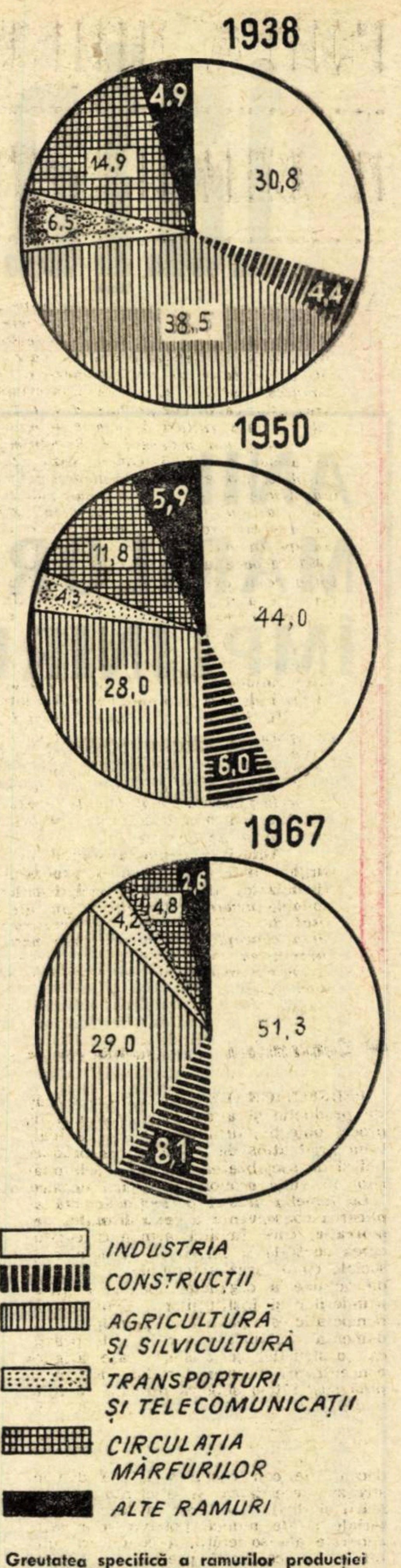

Greutatea specifică a ramurilor producției materiale în venitul național (în procente).

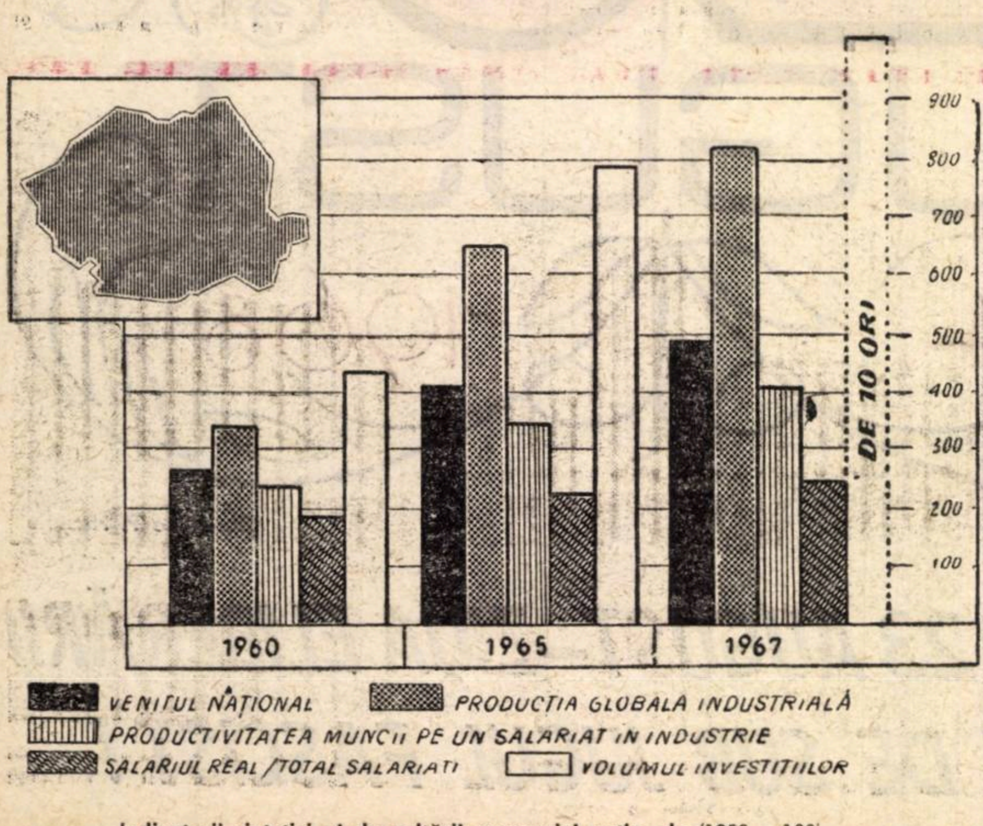

Indicatorii sintetici ai dezvoltării economiei naționale (1950 = 100).

FORȚA DINAMIZATOARE A DEMOCRAȚIEI ECONOMICE

A 24-A ANIVERSARE a eliberării de sub jugul fascist găsește întregul nostru popor angajat, cu toate forțele, pe drumul edificării societății socialiste, al unui larg proces înnoitor. Încrederea și optimismul cu care urcă treptele progresului social, entuziasmul cu care dă viață programului de înflorire multilaterală a țării, de perfecționare a tuturor laturilor vieții sociale, elaborat de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională a partidului, sporesc strălucirea istoricelor evenimente din august 1944, care au marcat o cotitură radicală în viața politică și social-economică a țării.

Imaginea prosperă a României de astăzi, prestigiul de care se bucură pe arena mondială contrastează izbitor cu situația din timpul regimului burghezo-moșieresc. Dinamismul, ritmurile susținute de creștere a producției industriale — efect grăitor al politicii marxist-leniniste de industrializare pe care Partidul Comunist Român o promovează cu perseverență și fermitate — au devenit trăsături caracteristice ale economiei naționale. In prezent producem, în mai puțin de 4 săptămîni, mai mult decît în tot anul 1948 ; dacă din 1950 încoace am fi menținut ritmul cel mai înalt de dezvoltare obținut înaintea celui de-al doilea război mondial, atunci nivelul producției anului 1967 l-am fi atins abia în anul 2000. În industrie și agricultură, în planificarea și conducerea economiei, în toate domeniile construcției socialiste se resimte din plin spiritul nou, științific, pe care îl promovează cu consecvență partidul. **Cursul ascedent al societății românești, în mod deosebit înaintarea largă a socialismului după Congresul al IX-lea, este expresia cea mai înaltă a rolului conducător al partidului, a faptului că politica sa este puternic ancorată în realități și corespunde pe deplin intereselor poporului.**

În întreaga sa politică, partidul pornește de la postulatul fundamental că opera de desăvîrșire a construcției socialiste se înfăptuiește în cadrul unui proces complex, de lungă durată, în cursul căruia se cer soluționate probleme de însemnătate hotărîtoare pentru ridicarea țării pe noi trepte ale progresului. Aceste probleme privesc dezvoltarea neîncetată a forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție socialiste, deplina afirmare a principiilor umanismului socialist, înflorirea vieții spirituale a maselor, adîncirea continuă a democrației.

Adîncirea democratismului în viața economică a României constituie o pîrghie hotărîtoare pentru progresul multilateral al țării, un imens factor dinamizator al edificării socialismului. *Congresul al IX-lea și Conferința Națională, plenarele din ultimii ani ale Comitetului Central al partidului au meritul de a fi dezvoltat democratismul economic, de a fi contribuit la adîncirea concepției că numai prin participarea largă a maselor la elaborarea și înfăptuirea întregii politici interne și externe putem merge mereu înainte, ne putem înscrie pe linia evoluției atît de furtunoase a epocii de progres tehnico-științific pe care o trăim.*

Centralism și democrație

PERFECȚIONAREA întregii activități de producție și a conducerii ei este un proces obiectiv, urmarea firească a înaltului grad atins de concentrarea producției și de socializarea muncii, a schimbărilor în viața economică a țării noastre.

La temelia acestei perfecționări stă aplicarea consecventă a **centralismului democratic**, care îmbină armonios conducerea centrală a activității economice și sociale cu o largă autonomie și libertate de acțiune a organelor locale, a întreprinderilor și instituțiilor. Centralismul democratic este pentru noi principiul fundamental, călăuzitor, verificat de practica construcției socialiste, care asigură concentrarea tuturor forțelor, de jos și pînă sus, într-o singură direcție : avîntul multilateral și prosperitatea întregii economii naționale.

Realitățile țării noastre, experiența bogată acumulată în decursul celor două decenii de construcție socialistă demonstrează necesitatea și eficiența concentrării și dirijării tuturor mijloacelor materiale și de muncă potrivit intereselor generale ale societății, a conducerii planificate a economiei, precum și creșterea continuă a rolului planificării pe măsura înaintării pe calea socialistă. Societatea noastră, aflată în plin proces de desăvîrșire a construcției socialiste, dispune în mod obiectiv de condițiile necesare pentru dezvoltarea echilibrată a economiei și fructificarea cît mai deplină a muncii poporului.

Partidul este pentru centralism democratic, nu pentru centralism excesiv, care reduce spiritul de răspundere și de inițiativă, menține un cadru rigid și elemente de formalism, dăunătoare întregii vieți sociale. Pe bună dreptate au fost combătute de Conferința Națională a partidului din decembrie 1967 elementele de centralism excesiv, paralelismul și suprapunerile, îngrădirile de ordin administrativ, care îngustează inițiativa întreprinderilor, duc la cheltuieli inutile.

Pe linia adîncirii centralismului democratic se înscriu, de pildă, măsurile privind perfecționarea structurii organizatorice și a conducerii industriei, bazată pe trei verigi — întreprindere, centrală, minister economic. Meritul principal al acestor măsuri este că apropie conducerea de producție, dau întreprinderii mai multă autonomie, atribuții, competențe și responsabilități sporite, asigură folosirea mai bună a cadrelor de specialiști ; totodată, creează premise pentru încadrarea armonioasă a întreprinderii industriale în mecanismul economiei naționale, pentru ridicarea calității muncii și răspunderii fiecărui minister pentru realizarea politicii partidului și statului în ramura respectivă. Așa cum s-a subliniat de Conferința Națională a partidului, **adoptarea acestei forme de organizare și conducere va face să crească și mai mult rolul maselor de oameni ai muncii în viața economică a țării, în gospodărirea avuției poporului, va ridica la un nivel mai înalt activitatea de conducere a industriei noastre socialiste.**

De o largă apreciere se bucură uniunile cooperatiste, care creează cadrul organizatoric adecvat activității economice-sociale a țăranilor cooperatori, armonizării intereselor țărănimii cu interesele clasei muncitoare, ale întregului popor, încadrării în mod organic a agriculturii cooperatiste în procesul legic al dezvoltării întregii economii.

Aceeași preocupare adînc democratică, de îmbinare a conducerii centrale cu larga manifestare a inițiativei maselor se vădește în noua metodologie de elaborare a planului — care permite o investigare și evaluare mai realistă a posibilităților —, în constituirea piramidală a indicatorilor planului, ca și în toate celelalte măsuri menite să contribuie la aprofundarea fundamentării planului economic și a deciziilor.

În legătură cu interdependența dintre centralism și democrație, cu felul în care este rezolvată această problemă în țara noastră, este necesar să subliniem că la temelia măsurilor pe care partidul nostru le-a stabilit pentru perfecționarea conducerii și planificării, stau **cerințele lăuntrice ale vieții noastre economice**, puternic influențate de evoluția vieții contemporane, **noile dimensiuni și exigențe ale vieții noastre socialiste, economice și politice.** Demn de remarcat este și faptul că preocuparea continuă a partidului de a perfecționa mecanismul economiei naționale, **toate măsurile de adîncire a democratismului economic sînt luate pe fondul unei dezvoltări viguroase a economiei** ; aceasta scoate în evidență un element deosebit de important al societății pe care o făurim, al capacității și posibilităților nelimitate ale socialismului de a se autoperfecționa în condițiile unui progres remarcabil. În sfîrșit, mai trebuie arătat că partidul nostru concepe îmbunătățirea sistemului de organizare și conducere economică **ca un proces continuu, dinamic, care se realizează nu prin renunțarea la atributele fundamentale ale economiei socialiste, ci prin întărirea acestor atribute, prin aplicarea și adaptarea lor la noile cerințe.** În concepția partidului nostru, centralismul și democrația sînt două laturi esențiale, inseparabile, interdependente ale aceleiași unități dialectice, care în îmbinarea lor justă dinamizează forțele sociale, creează premise pentru manifestarea plenară a tuturor potențelor și avantajelor noii orînduiri.

Iată de ce considerăm inconsistente sub raport științific și greșite din punct de vedere politic tezele unor ideologi burghezi care încearcă să opună democrația economică centralismului economic, pretinzînd că acolo unde este centralism nu există democrație. O asemenea absolutizare șterge din cîmpul vizual ceea ce este specific socialismului — nu centralismul în sine, ci centralismul democratic — înfăptuit de popor, pentru popor.

Receptivitate față de nou

ADÎNCIREA PROCESULUI de democratizare a vieții economice după Congresul al IX-lea, măsurile stabilite de Conferința Națională a partidului, simplificările aduse de vasta acțiune de îmbunătățire a organizării administrativ-teritoriale au găsit o deplină adeziune și au fost primite cu vie însuflețire de întregul popor, pentru că ele au vizat în cel mai înalt grad noul, ceea ce este înaintat. Aceste momente vor rămîne înscrise în istoria patriei prin fermitatea cu care au fost stigmatizate imobilismul și fenomenele de sclerozare a unor angrenaje din mecanismul viu al economiei noastre, prin afirmarea viguroasă a inițiativei maselor. Multe aspecte tradiționale în organizarea producției și a muncii, care păreau de neschimbat, au fost supuse unor transformări adînci ; în toate domeniile vieții sociale și de stat s-a trecut la curățirea de tot ceea ce poate altera conținutul socialist, adînc uman, al raporturilor din societatea noastră. În această direcție se înscriu și măsurile de aplicare mai consecventă a principiului socialist de retribuție după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, aplicarea principiilor echității și justiției sociale.

Receptivitatea față de tot ceea ce este nou, înaintat constituie o trăsătură caracteristică a perioadei pe care o parcurge economia noastră în mersul ei ascedent, o puternică forță a democratismului economic.

Partidul Comunist Român — ca forță conducătoare a poporului — și-a sporit rolul în dezvoltarea multilaterală a economiei naționale tocmai datorită receptivității față de nou, a spiritului științific pe care îl promovează cu consecvență în industrie și agricultură, în planificarea și conducerea economiei, în democratizarea vieții economice, în toate domeniile construcției socialismului, prin felul cum acționează pentru înlăturarea practicilor învechite și a mentalităților anchilozate, care frînează mersul înainte. **„Noi considerăm că rolul partidului comunist de organizator și conducător al operei de făurire și desăvîrșire a noii orînduiri** — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea rostită la recenta adunare festivă din Capitală cu prilejul absolvirii promoției 1968 a Academiei Militare Generale — **constă tocmai în asigurarea perfecționării continue a vieții economice și sociale, în dezvăluirea la timp a lipsurilor și adoptarea măsurilor de îndreptare a lor, în realizarea sintezei organice între legile general-valabile ale construcției socialiste și realitățile concrete istorice, sociale, economice ale țării, în asigurarea participării active a maselor largi populare la întreaga viață economică, socială a țării".**

Această receptivitate față de nou a permis să se creeze cadrul organizatoric-instituțional de care depinde climatul favorabil pentru participarea largă a maselor la conducerea treburilor obștești ale statului. **Marea forță a politicii noastre economice — și în același timp esența democratismului economic — o constituie faptul că ea este elaborată și tradusă în viață de întregul popor.**

Receptivitatea față de nou a creat un climat deosebit de prielnic afirmării libere și curajoase a opiniilor. În consfătuiri de producție, în presa de partid, în studii și dezbateri științifice se simte suflul proaspăt, înnoitor în care se abordează problemele economice, sînt stigmatizate fenomenele de închistare și mărginire, spiritul rutinier, lipsa de grijă față de avutul obștesc. Oamenii învață să dea o tot mai mare prețuire laturii **calitative** a complicatelor procese economice, să acorde mai multă atenție creșterii productivității muncii, ridicării calificării, organizării producției și a muncii, conducerii științifice și creșterii continue a eficienței întregii activități. Toate aceste efecte ale adîncirii democrației economice arată ce puternică forță motrice reprezintă un asemenea aspect al politicii partidului, ce resorturi adînci este în stare să pună el în mișcare.

Adversitatea față de tendința de pietrificare, receptivitatea față de nou, nu înseamnă însă preluarea necritică a tot ceea ce dezvoltarea economică scoate la iveală într-o parte sau alta a lumii. De fiecare dată trebuie să pornim de la condițiile noastre interne, de la particularitățile etapei pe care o parcurgem și să demonstrăm prin forța argumentelor vieții temeinicia măsurilor pe care le adoptăm. Studierea atentă, multilaterală, a tuturor măsurilor ce se preconizează, analiza multilaterală făcută de cele mai competente cadre constituie o metodă larg practicată de partid și stat. Ea a permis să se țină seama de cele mai noi și mai valoroase tendințe ce se manifestă în viața economică pe plan mondial și să se evite, totodată, numeroase greutăți ce s-ar fi putut ivi.

Desigur, ar fi greșit să ne formăm o imagine roză, simplificatoare cu privire la receptivitatea față de nou, **față de felul în care se impune în viață ceea ce este înaintat.** Lupta dintre vechi și nou s-a manifestat în toate etapele parcurse în activitatea economică, în procesul complex de edificare a socialismului. Nici acum nu putem spune că această luptă este ușoară : **adîncirea democratismului economic a creat un climat mai favorabil pentru izbînda noului, a ceea ce este înaintat,** dar vechiul nu părăsește dintr-o dată pozițiile. Elemente de conservatorism continuă să existe în diferite întreprinderi, instituții, provocînd pierderi economiei naționale. De pildă, o micșorare cu

Conf. univ. dr. Gheorghe P. APOSTOL

(Continuare în pag. 19)

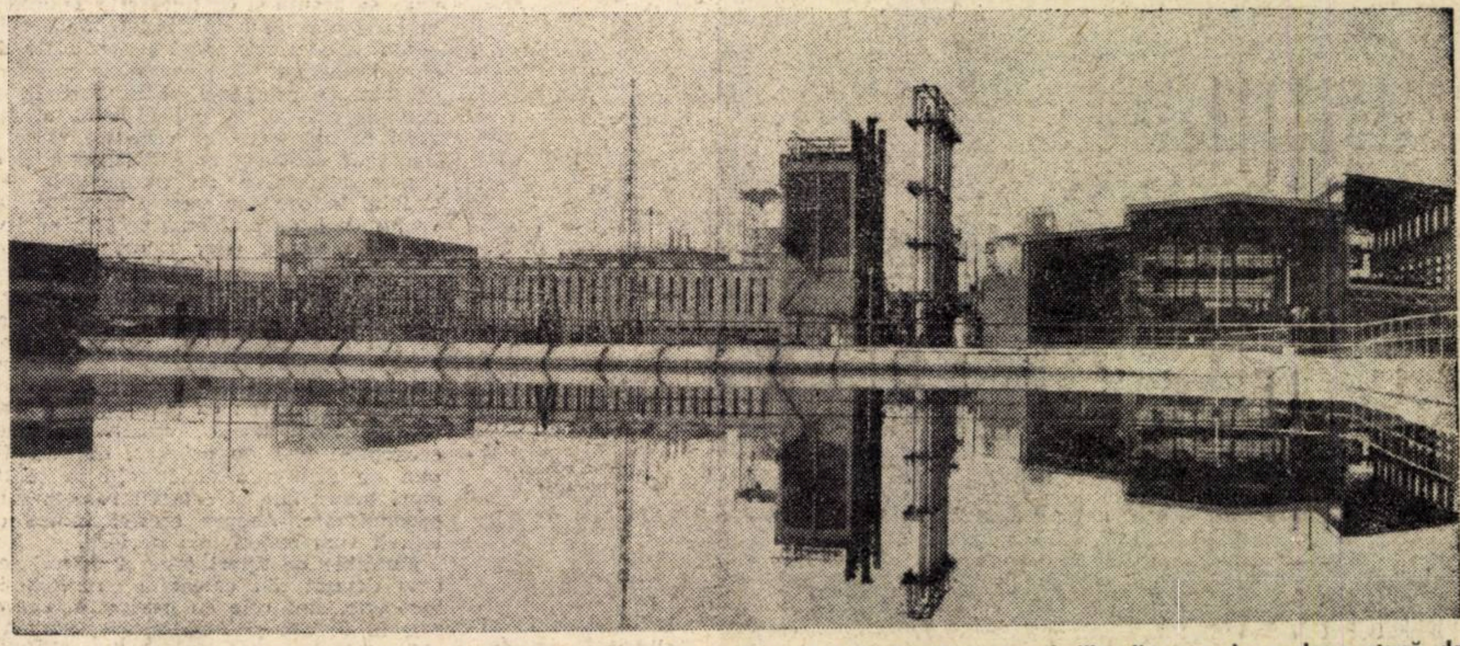

La Combinatul de îngrășăminte azotoase din Tg. Mureș au intrat de curînd în funcțiune instalațiile din cea de a doua etapă de dezvoltare a întreprinderii. Datorită începerii producției la fabricile de amoniac, acid azotic și azotat de amoniu granulat, capacitatea Combinatului se triplează

ATOMUL PE PORTATIVUL MAGISTRALELOR ELECTRICE

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971-1980

DECENIUL URMĂTOR pune încă de la începutul său în fața energeticii românești o problemă deosebit de importantă și anume: **găsirea soluțiilor optime de acoperire a surplusului necesar de energie pe care sursele interne clasice nu-l mai pot asigura în condițiuni tehnico-economice acceptabile.** Nașterea acestei probleme derivă pe de o parte, din necesitățile crescînde de energie ale României — țară în plină dezvoltare industrială — iar pe de altă parte, din situația specifică a rezervelor noastre de purtători primari de energie.

Este interesant de observat că noi dispunem de rezerve privitoare la extremitățile gamei de combustibili clasici din punct de vedere al caracteristicilor tehnico-economice: țiței și gaz metan — combustibili de calități superioare — cum și de ligniți — cărbuni de calitate inferioară. O situație asemănătoare este și în domeniul energiei hidraulice, unde dispunem de un potențial hidroenergetic al Dunării, dar și de acela al rîurilor interioare cu debite modeste. Din această cauză, o dată cu creșterea necesarului de energie primară, va trebui să facem apel la resurse interne din ce în ce mai puțin favorabile. **Măsura în care va trebui să facem apel la resurse noi va fi determinată atît de ritmul de creștere al necesarului de energie primară în raport cu posibilitățile interne de extracție a purtătorilor de energie clasici, cît și de competitivitatea noilor surse față de cele clasice interne.**

În cele ce urmează, ne vom ocupa de problema energiei nucleare, de stadiul atins pe plan mondial, de particularitățile față de purtători și formele de energie clasice, cît și de complexitatea problemelor pe care le pune trecerea la folosirea sa în energetica țării noastre.

Constatarea că energia nucleară se folosește aproape exclusiv în centralele electrice ar putea să ne conducă la ideea unei importanțe reduse a acestei surse, ținînd seama de faptul că ponderea energiei electrice în necesarul total de energie al țării noastre este de numai circa 15%. Trebuie arătat însă că **această pondere este în continuă creștere și se poate aprecia că, pînă în anul 1980, ea va putea ajunge la circa 30%, iar în anul 2000 la circa 40—50% din totalul necesarului de resurse primare, ceea ce reflectă creșterea mai rapidă a necesarului de energie electrică decît aceea a energiei primare, conferind un interes crescind și pentru energia nucleară.** În orice caz, ritmul de introducere a centralelor nucleare în țara noastră va fi determinat, în afară de posibilități tehnice de realizare, și de competitivitatea energiei nucleare față de celelalte resurse clasice interne și din import folosite în centrale electrice.

Competitivitate

Actualitatea introducerii folosirii energiei nucleare este determinată nu de pericolul epuizării resurselor clasice (care nu este iminent) ci de faptul că această resursă primară a intrat, prin valorificarea sa în centralele electronucleare, în competitivitatea tehnică și economică cu resursele clasice în mai multe țări ale lumii. Această situație prezintă o tendință de generalizare și chiar de accentuare în viitorul apropiat. Astfel, dintr-un studiu recent întocmit de comisia EURATOM pentru condițiile țărilor Pieței Comune, rezultă că centralele nucleare de putere de peste 500 MW_e în construcție și proiectare, ce vor fi puse în funcțiune începînd din anul 1971, vor produce energie electrică la un preț de cost de 4,5—5,5 mills pe kWh, ceea ce corespunde cu prețul la care ar putea să producă energie electrică centralele termoelectrice moderne de aceleași puteri, dacă ele ar putea obține combustibili clasici (cărbuni, păcură sau gaz) la un preț de 9 u.c/t.c.c. *).

Or, în prezent, situația prețului combustibililor este următoarea: cel al cărbunelui din țările respective este de 15—18 u.c./t.c.c. loco mină, cel de import S.U.A. de 12—14 u.c./t.c.c. franco port, iar prețul păcurei este de 10,75 u.c./t.c.c. loco rafinărie. De aici rezultă că toate aceste prețuri se situează deasupra cifrei de 9 u.c./t.c.c. la care centralele nucleare devin competitive cu centralele clasice. Această cifră limită este și mai scăzută în S.U.A., unde a început construcția unor centrale nucleare chiar în regiuni care dispun de bogate zăcăminte de cărbuni foarte ieftini — de cca. 5—6 u.c./t.c.c. — cum este cazul centralei nucleare din Valea Tenessee, la care se prevede că se va obține un preț de cost de 2,37 mills/kWh, față de 2,83 mills kWh, cît s-ar realiza la o centrală termoelectrică de aceeași putere aprovizionată cu cărbune la un preț de 5,5 dolari/t.c.c.

Merită menționat că investițiile specifice în centrale nucleare sînt, în general, mai ridicate decît cele în centrale termoelectrice; se observă însă tendința de scădere a acestora la centrale nucleare, datorită atît progresului tehnic, cît și curbei costului puterilor unitare, care prezintă o degresivitate mult mai accentuată decît la centralele clasice. În ce privește tendințele de variație a prețului combustibililor, se poate prevedea la cei clasici o creștere, pe cînd la combustibilul nuclear se admite, în linii mari, o menținere aproximativă a costului specific pe kWh, datorită acțiunii antagoniste a creșterii costului extracției minereurilor de uraniu și a scăderii costului ciclurilor de combustibil nuclear, ca rezultat al progresului tehnic privind metodele de prelucrare și de valorificare.

Dintr-o privire de sinteză asupra acestor tendințe, se poate conchide că problema competitivității centralelor nucleare cu cele clasice, se va accentua în perspectivă. Aceste considerente explică creșterea importantă, în ultimii 2—3 ani, a comenzilor de centrale nucleare pe plan mondial, precum și extinderea programelor nucleare viitoare.

Creșterea comenzilor de centrale nucleare

După datele Agenției Internaționale pentru Energia Atomică din Viena cu privire la punerea în funcțiune a centralelor nucleare aflate în construcție — respectiv în faza de proiectare și comandă — rezultă că, în **următorii ani, vom asista, la nivel mondial, la fiecare doi ani, la dublarea puterii instalate în asemenea centrale.** Astfel, față de o putere instalată de circa 16 000 MW_e, prevăzută pentru la încheierea anului în curs se va ajunge pînă la finele anului 1970 la circa 31 000 MW_e, iar pînă la sfîrșitul anului 1972 — la circa 63 700 MW_e. Cea mai importantă creștere a comenzilor se petrece în S.U.A. unde, în anii 1966 și 1967, mai mult de jumătate din totalul comenzilor de centrale electrice, au avut ca obiect centrale nucleare.

Sporirea interesului pentru centralele nucleare a avut drept urmare și mărirea programelor nucleare, cît și a prognozelor de lungă durată, îndeosebi în țările cu o tehnică nucleară avansată. Astfel, Comisia de energie atomică a S.U.A. a prevăzut, în 1964, că puterea instalată în centrale nucleare va fi de 40 000 MW_e; dar ele au fost mărite în anul 1967 la circa 150 000 MW_e. În Anglia, cel de-al III-lea program pentru centrale nucleare pînă în 1975 a fost mărit, treptat, de la 5 000 MW_e la 10 000 MW_e putere instalată. În țările Pieței Comune, conform programului indicativ al EURATOM publicat în 1966, ar fi urmat ca puterea instalată să atingă în 1980 un nivel de 40 000 MW. Dacă se totalizează, însă, prevederile din ultimul timp ale țărilor componente, această cifră crește, la nivelul acestui an, la 60 000 MW_e, ceea ce va corespunde unei producții de peste 40% din totalul necesarului de energie electrică în aceste țări. În U.R.S.S. se prevede, de asemenea, instalarea de centrale nucleare de citeva zeci de MW_e, în deceniul următor.

Interesul pentru centralele nucleare crește din ce în ce mai mult și în alte țări industriale și în curs de dezvoltare. **În literatura de specialitate, apar păreri că, în cursul deceniului 1980—1990, țările vor trece treptat la construirea în mod preponderent sau chiar exclusiv de centrale electrice de resurse nucleare.**

Importanța alegerii tipului de centrale

Ținînd seama de necesitatea intervenției de noi resurse energetice și de oportunitatea apelării la energia nucleară, **Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. prevăd începerea construcției de centrale nucleare în țara noastră și punerea în funcțiune a unei puteri de circa 1000 MW_e, pînă în 1975.** Trecerea la construcția de centrale nucleare nu reprezintă o problemă obișnuită de comandă de instalații sau de achiziționare de licență și de trecere la asimilarea în producție, în mod treptat, a utilajelor specifice, cum este cazul la centralele clasice. Domeniul nuclear pune probleme deosebit de complexe, datorită particularităților sale și, în primul rînd, al faptului că aici există o varietate mare de tipuri de centrale, care determină și ciclurile respective de combustibil, deci și felul industriilor conexe aferente. Este vorba, deci, de problema creării, pe baza unui tip sau a unor tipuri alese după anumite criterii, a unui întreg sistem de centrale și de industrii conexe noi.

În general, tipurile de centrale nucleare pot fi împărțite în 3 categorii mari, cele cu **reactoare încercate,** care dispun de unități industriale mari cu experiență de funcționare; **cu reactoare avansate,** care prezintă unele avantaje tehnico-economice față de primele, dar nu dispun de suficientă experiență în unități mari industriale și cele cu **reactoare reproducătoare.** Asupra acestei ultime categorii vom reveni mai pe larg.

Familiile de tipuri (zise și filiere) care s-au detașat din categoria reactoarelor încercate, sînt cele cu gaz-grafit, dezvoltate în Franța și Anglia, și cele cu apă obișnuită, dezvoltate în S.U.A. și U.R.S.S. Dintre tipurile avansate se menționează cele din filiera apei grele, în curs de dezvoltare îndeosebi în Canada, cît și în Anglia, R.F.G., R.S. Cehoslovacă și Suedia, precum și tipurile funcționînd cu gaz la temperaturi înalte.

Este evident că, din punct de vedere al siguranței în funcționare și pe baza unei experiențe cîștigate, reactoarele încercate prezintă mai multe garanții. Totuși, unele tipuri din reactoarele avansate, anume acelea din filiera apei grele, avînd în construcție unități mari de 500 MW_e (în Canada) vor putea avea, în următorii ani, suficientă experiență pentru a fi adoptate.

O problemă de o deosebită importanță pentru alegerea tipurilor de reactoare este aceea a felului combustibilului nuclear folosit de tipurile respective. Chiar dacă facem abstracție de toriu, a cărui utilizare este în curs de cercetare, însuși uraniul se folosește sub mai multe forme de combustibil nuclear, împărțite în două categorii: **cu uraniu natural și cu uraniu îmbogățit.** Uraniul natural, care se poate folosi sub forma de uraniu metalic, oxid de uraniu sau carbură de uraniu, nu conține decît 0,7% din izotopul fisionabil U 235, pe cînd la uraniu îmbogățit acest procent se mărește (la 1—4% la uraniul slab îmbogățit și la procente mai mari la uraniul cu îmbogățire medie sau puternică) prin metode de separare izotopică.

Uzinele de îmbogățire a uraniului necesită cheltuieli foarte mari. În prezent, numai marile puteri atomice — U.R.S.S. și S.U.A. — produc uraniu îmbogățit în condiții economice, celelalte țări industrializate nu-și pot permite construcția unor astfel de uzine în condiții adecvate. Chiar Anglia și Franța, nu produc decît cantități mici și cu preț de cost ridicat. Așadar, adoptarea de tipuri de reactoare cu uraniu îmbogățit înseamnă import de combustibili nucleari pe toată durata de viață a centralelor, pe cînd tipurile cu uraniu natural pot fi asigurate de uzine proprii sau aduse din import, rezerve de astfel de minereu existînd în multe regiuni ale lumii. Dintre filierele arătate, cea cu apă obișnuită este singura care funcționează numai cu uraniu îmbogățit, pe cînd cele cu apă grea și gaz-grafit, funcționează în condiții bune cu uraniu natural.

În ce privește consumul specific de uraniu natural, diferite tipuri prezintă o gamă destul de evazată, cu un consum specific variind de la simplu la dublu. **Cel mai redus consum specific de uraniu natural îl are filiera apă grea.** Acest aspect este foarte important deoarece, din aceleași rezerve de uraniu, se poate obține o cantitate de energie mult mai mare la tipurile cu consum redus de uraniu natural.

Din punctul de vedere al economicității, deși comparațiile sînt greu de făcut la nivel mondial, **în literatura de specialitate se desprinde faptul că, avînd prețul de cost și investițiile specifice cele mai reduse, cele mai avantajoase sînt tipurile încercate din filiera apei obișnuite, din cele folosind uraniu îmbogățit, iar din cele cu uraniu natural, tipurile avansate din filiera apei grele.** Pentru a avea însă o imagine mai completă asupra alegerii tipurilor, trebuie să ne referim și la gradul de utilizare al combustibilului nuclear și la problemele de perspectivă ale domeniului nuclear.

Privind în perspectivă

Problema dezvoltării în perspectivă îndelungată a energeticii nucleare, este dominată de o particularitate foarte interesantă a combustibilului nuclear și anume că, în reactor, o dată cu producerea de energie în baza „arderii" (iradierii) materialului fisionabil, se produce și o cantitate nouă de astfel de material prin transformarea izotopului nefisionabil U 238 (care se găsește în proporție de 99,3% în uraniu) în plutoniu Pu 239 care este fisionabil.

În reactoarele centralelor despre care a fost vorba pînă acum, materialul fisionabil nou obținut este în cantitate mai redusă decît cel consumat. De aceea, aceste reactoare se mai numesc și convertoare. Există însă și o altă categorie de reactoare, cu neutroni rapizi, care produc mai mult material fisionabil decît cantitatea consumată (bineînțeles în cadrul aceleiași cantități de uraniu total). Din această cauză, aceste reactoare se numesc reproducătoare sau suprageneratoare. Drept consecință, în centralele cu reactori rapizi reproducători, se poate obține cca. 60—70% din cantitatea de uraniu folosit să producă energie, pe cînd la centralele cu reactori termici convertori, numai 1—3% este utilizat.

ing. A. SZMUK
cercetător științific principal,
Institutul de Energetică al Academiei

(Continuare în pag. 6)

*) u.c. = unitate de calcul egală cu dolarul american; t.c.c. = tona de combustibil convențional de 7 000 Kcal/kg.

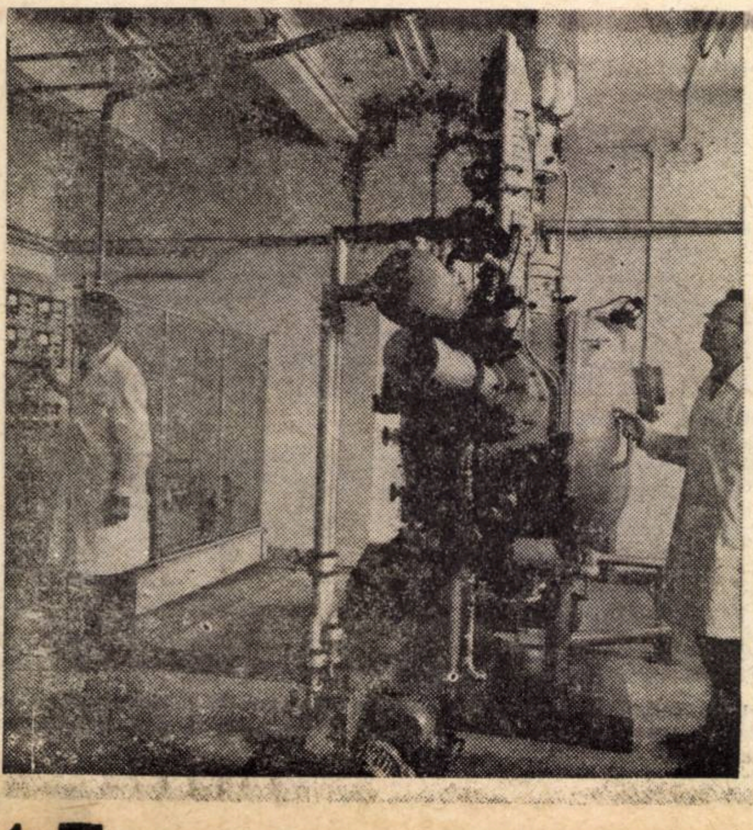

Institutul de fizică atomică: **Instalația de sudură și topire în vid, cu fascicol electronic de 20 K.W.**

RITMURI, PROPORȚII, STRUCTURĂ

ing. Octavian GROZA
ministrul energiei electrice

ÎN FĂURIREA UNEI ECONOMII MODERNE, dezvoltate armonios, o importanță covîrșitoare o are creșterea susținută a bazei energetice și a producției de energie electrică. Ținînd seama de această necesitate legică în programul de construire a socialismului, partidul nostru a înscris la loc de frunte dezvoltarea bazei energetice și electrificarea țării. Liniile directoare și-au găsit concretizarea în prevederile planului de electrificare de 10 ani (pentru etapa 1950—1960) și în continuare, în planul șesenal și în actualul cincinal. Principalele obiective ale acestor planuri în domeniul energetic au fost : **asigurarea energiei electrice necesare dezvoltării în perspectivă a industriei socialiste, valorificarea rațională a resurselor energetice, realizarea unor amenajări hidroenergetice care, totodată, să servească pentru irigații, asanări, desecări etc, electrificarea treptată a transporturilor urbane și interurbane, precum și a unor munci agricole etc.**

Pentru a ilustra grija manifestată de stat și partid pentru dezvoltarea ramurii energetice este suficient să arătăm că numai în perioada 1950—1967, au fost alocate fonduri însumînd peste 30 miliarde de lei, adică circa 13% din totalul investițiilor pentru industrie. **Realizarea practică a diferitelor obiective stabilite în planurile de stat a avut în vedere necesitatea ca ramura energiei electrice să se dezvolte în avans față de restul economiei naționale, pentru a permite sporirea productivității muncii și a asigura tuturor ramurilor posibilitatea desfășurării nestînjenite a activității lor.** Iată cum se prezintă dinamica creșterii producției industriale și a energiei electrice pe perioada 1950—1967 (tabel nr. 1).

Tabel nr. 1

	1950	1955	1960	1965	1967	Ritm mediu anual de creștere 1950—1965	Ritm mediu anual de creștere 1960—1967
Total producție industrială	100	202	340	649	820	13,3	13,4
Energie electrică	100	205	363	814	1168	15,0	18,2

Dezvoltarea intensă a tuturor ramurilor economiei naționale a determinat o creștere substanțială a consumului și, implicit, și a producției de energie electrică. **În intervalul 1950—1960 producția de energie electrică a sporit de peste 3,6 ori, iar în perioada 1960—1967 creșterea a fost de peste 3,2 ori, ajungînd în acest fel ca în anul 1967 producția de energie electrică să fie de circa 12 ori mai mare decît volumul producției înregistrate în anul 1950** (respectiv de circa 22 ori față de producția cea mai ridicată realizată înainte de 1944).

Creșteri cantitative și modificări de structură

Concomitent cu dezvoltarea prioritară a producției de energie electrică, au avut loc importante schimbări cantitative și structurale în cadrul ramurii, în funcție de natura energiei primare utilizate, precum și o creștere a timpului de funcționare a puterii instalate. Evoluția puterii totale instalate și a producției de energie electrică, realizate în România, în perioada 1950—1967, se prezintă astfel : (tabel nr. 2).

Tabel nr. 2

Explicație		1950	1955	1960	1965	1967
Producția de energie electrică (miliarde kWh)		2,11	4,34	7,65	17,21	24,77
Puterea totală instalată în centrale electrice la finele anului (MW)		740	1220	1779	3258	5198
din care :						
— în centrale termoelectrice	MW	680	1120	1569	2797	4387
	%	91,9	91,8	88,2	85,9	84,7
— în centrale hidroelectrice	MW	60	100	210	461	811
	%	8,1	8,2	11,8	14,1	15,3
Ore de utilizare anual a puterii instalate		2855	3560	4300	5260	5142

Din datele prezentate rezultă că **în perioada 1950—1967 puterea instalată a crescut de circa 7 ori,** folosindu-se în același timp la maximum și capacitățile de producere (durata de utilizare a puterii instalate a sporit de la 2855 ore în 1950 la peste 5100 în 1967). **Ponderea centralelor hidroelectrice în totalul puterii instalate s-a majorat, de asemenea, de la 8,1% în 1950 la peste 15% în 1967.** Evident, se poate desprinde preocuparea continuă pentru valorificarea potențialului hidroenergetic al apelor ce brăzdează țara noastră, resurse care, din punct de vedere economic, prezintă mari avantaje.

O primă etapă pentru dezvoltarea instalațiilor noastre energetice a constituit-o perioada 1952—1954 cînd au intrat în funcțiune centralele termoelectrice cu parametri medii (pînă la 60 ata și 480°C), cum sînt cele de la Doicești, Ovidiu, Comănești. O altă etapă a fost parcursă în perioada 1954—1956, cînd au fost date în exploatare centrale cu parametri mai înalți ai aburului (presiunea 100 ata, temperatură 510°C), cu preîncălzire regenerativă a apei de alimentare la 215°C și cu instalații moderne pentru prepararea apei și vaporizarea în trepte (centralele Paroșeni, Fîntinele și Borzești, ultima fiind și prima centrală importantă de termoficare industrială și urbană din țară). Toate aceste centrale au fost echipate cu agregate de puteri mai mari decît cele anterioare, grupuri de 25 și 50 MW și cazane pentru debite de 170 și 230 t de abur pe oră.

Totodată, în anii șesenalului și în primii ani din actualul cincinal, în domeniul centralelor termoelectrice s-au realizat extinderi ale centralelor existente, s-au construit centrale noi — Brazi, Luduș și Craiova — folosindu-se grupuri de condensație cu puteri unitare și cu parametri din ce în ce mai mari. Puterea unitară a agregatelor energetice a crescut continuu, ajungînd pînă la 315 MW, iar a centralelor electrice — pînă la circa 1000 MW.

Paralel cu realizarea programului de construire a centralelor termoelectrice, s-a dezvoltat în ritm rapid rețeaua de hidrocentrale. Prin darea în exploatare a Hidrocentralei de la Bicaz cu întreg lanțul de unități din aval, totalizînd o putere de 454 MW, a Hidrocentralei de la Argeș de 220 MW, în avalul căreia s-au dat în funcțiune hidrocentralele pe firul apei, s-au creat condițiile pentru trecerea pe un front larg la atacarea unor lucrări de mare anvergură, cum sînt cele de la Porțile de Fier, Lotru și în viitorul apropiat a amenajărilor de pe Olt, Someș, Sebeș și altele.

Vaste rețele purtătoare de energie – sistem unic energetic

Corelat cu dezvoltarea producției de energie electrică și a puterii instalate, în centrale **s-au extins rețelele pentru transportul și distribuția energiei electrice.** În 1950, de pildă, exista o singură rețea la tensiunea de 110 kV în lugime de 127 km, de la Centrala hidroelectrică-Dobrești la București. Restul rețelelor electrice de transport erau de tensiuni inferioare (60 kV și 30 kV), iar pentru distribuție erau folosite rețele de 6 kV și de joasă tensiune. În general, numărul restrîns de rețele electrice reflecta existența unor centrale de mică putere, plasate numai în anumite regiuni ale țării, cu rețele locale, izolate unele de altele. De aceea o primă sarcină în acest domeniu a constat în interconectarea pe zone a tuturor rețelelor existente, pentru a permite funcționarea în paralel a diferitelor centrale. În acest fel, pînă în anul 1954, s-au realizat șase sisteme energetice regionale avînd, în principal, instalații la tensiunea de 110 kV și de 35 kV.

Pe măsura dezvoltării necesităților de energie electrică, au fost efectuate legături de interconexiune între aceste sisteme, astfel că pînă în anul 1958 toate cele șase sisteme energetice regionale au fost interconectate formînd sistemul energetic național. Creșterea în continuare a necesităților de schimb de putere între diferitele regiuni ale țării a condus la realizarea în 1961 a primei linii de tensiune de 220 kV, — Bicaz — Sîngiorgiu. Ulterior, au apărut noi linii la această tensiune, iar în anul 1965 s-a realizat prima linie de transport la tensiunea de 400 kV în interiorul țării, pe traseul Luduș — Aref — Slatina.

Prin dezvoltarea sistemului energetic român, ca și prin crearea legăturii de 400 kV între România și Cehoslovacia s-a realizat practic interconectarea sistemului nostru energetic cu cel al sistemelor energetice ale țărilor socialiste din nord. În cadrul extinderii legăturilor de interconexiune internațională, s-a construit și linia de 220 kV Craiova—Bulgaria. De asemenea, în anii trecuți s-a realizat linia de 110 kV Chichinda Mare—Timișoara, prin care se face o interconectare locală cu sistemul energetic al Iugoslaviei.

Evoluția în timp a lungimii diferitelor tipuri de rețele de transport și distribuție a energiei electrice se prezintă astfel (tabelul nr. 3).

Tabel nr. 3

Tipul liniei	Unit. de măsură	1950	1960	1965	1967
— linii de 400 kV	km	—	—	380	855
— linii de 220 kV	„	—	—	685	1214
— linii de 110 kV	„	127	2815	5286	6010
— linii de 35—60 kV	„	484	3095	3862	4400
— rețele de distribuție 1—30 kV	„	3176	17003	40977	47042

O dată cu dezvoltarea rețelelor electrice pe întregul teritoriu al țării, s-a realizat racordarea la sistem a unui număr din ce în ce mai mare de centrale electrice, care pînă atunci funcționau izolat. Astfel, **în timp ce în anul 1958 gradul de racordare la sistem era de 82% din puterea totală instalată, în 1967 acest indice a ajuns la 96.5%.** În același sens a evoluat și electrificarea rurală. **Față de 849 sate electrificate în 1950, s-a ajuns ca în 1965 peste 7000 să fie alimentate cu energie electrică ; în 1967 numărul lor a atins 9 574. Ritmul de racordare a localităților rurale la rețeaua electrică a ajuns în ultima vreme la peste 1 000 sate anual.**

Liniile directoare și cotele perspectivei

In Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. cu privire la valorificarea surselor energetice și electrificarea țării în perioada 1966—1975 se arată că „realizarea importantelor obiective prevăzute pentru extinderea bazei energetice și a electrificării țării în următorii 10 ani va asigura îmbunătățirea continuă a alimentării cu combustibil și energie electrică a tuturor ramurilor economice și satisfacerea într-o măsură tot mai largă a necesităților de consum ale populației". Potrivit calculelor estimative, consumul total de energie electri-

(Continuare în pag. 6)

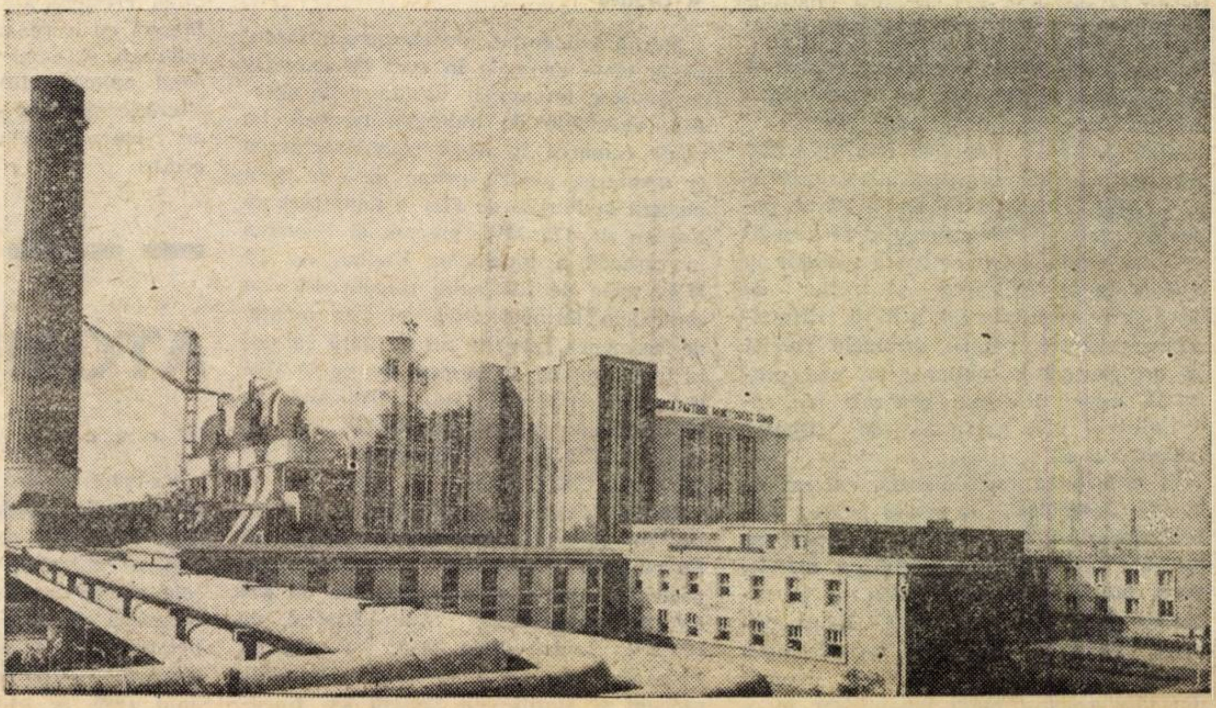

Termocentrala Brazi

ANII MARILOR ÎMPLINIRI

(Urmare din pag. 2)

frînează progresul social. O expresie pregnantă a acestei politici este programul elaborat de Congresul al IX-lea al partidului, cristalizat și amplificat în complexul de măsuri adoptat de Conferința Națională din decembrie 1967, în vederea ridicării pe o treaptă superioară a desăvîrșirii construcției socialiste.

Cu un înalt simț al responsabilității, continuînd și îmbogățind experiența de pînă acum, aplicînd în mod creator teoria marxist-leninistă la condițiile țării noastre, partidul se străduiește necontenit să adopte cele mai adecvate decizii pentru rezolvarea multiplelor și complexelor probleme pe care le ridică desăvîrșirea construcției noastre socialiste. Îmbinînd larga perspectivă cu un puternic simț al realităților, ținînd seama de tendințele progresului tehnico-științific contemporan, partidul a stabilit formele și metodele de organizare, planificare și conducere a economiei naționale care corespund cel mai bine sarcinilor ridicate de viață în etapa actuală. **Multilaterala activitate desfășurată de partid, spiritul său novator, exprimă și demonstrează creșterea rolului său conducător în întreaga viață socială, competență cu care abordează problemele de însemnătate hotărîtoare pentru mersul sigur înainte al societății noastre socialiste.**

Obiectivele pe care le avem de înfăptuit — mărețe prin amploarea și semnificația lor — cer o înaltă eficiență a muncii, competența în conducerea activității economice. Potențial, orînduirea socialistă creează condițiile pentru economisirea maximă a muncii sociale. Arta conducerii constă în a valorifica deplin aceste condiții. Tocmai acest scop este urmărit prin măsurile adoptate, pe multiple planuri, pentru îmbunătățirea conducerii economiei și organizării activității productive: perfecționarea întregului mecanism economic, sporirea rolului factorilor economico-financiari în economie, creșterea atribuțiilor și competențelor unităților de producție în planificarea, organizarea și conducerea activității economice, dezvoltarea inițiativei creatoare a colectivelor de oameni ai muncii și atragerea lor la conducerea fiecărei unități economice, sporirea cointeresării materiale.

Vor crește în intensitate eforturile pentru progresul cercetărilor științifice și aplicarea lor în producție, pentru dezvoltarea accelerată a ramurilor-cheie caracteristice unei economii moderne, pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, a conducerii și planificării economiei naționale. Se va acorda toată atenția laturii calitative a activității economice — sporirea calității produselor, reducerea substanțială a cheltuielilor de producție, sporirea productivității muncii sociale.

Anul acesta este un an marcat de eforturile pentru punerea în viață a măsurilor hotărîte de Conferința Națională a P.C.R., pentru perfecționarea continuă a tuturor laturilor vieții sociale. Constituirea comitetelor de direcție, instituționalizarea adunării generale a salariaților potrivit concepției stabilite de înaltul for al partidului se adaugă celorlalte elemente noi prin care în ultimii ani democrația socialistă și-a îmbogățit conținutul. În curînd, prin intrarea în funcțiune a centralelor și reorganizarea ministerelor, industria va căpăta o structură organizatorică mai simplă și mai suplă, care va permite apropierea deciziei de locul executării ei și înlăturarea unor fenomene de centralism excesiv. Se desfășoară lucrări multiple pentru perfecționarea planificării, a aprovizionării tehnico-materiale, a sistemului de prețuri, potrivit principiilor elaborate de Conferința Națională. O deosebită însemnătate și un larg ecou popular au măsurile adoptate recent în vederea perfecționării relațiilor de repartiție astfel încît principiile socialismului să se poată aplica mai deplin, iar raporturile din societatea noastră să fie curățite de tot ceea ce poate altera conținutul lor socialist, adînc uman.

Viața arată că numai în condițiile noii orînduiri sociale este posibilă valorificarea virtuților creatoare ale oricărui popor în interesul său propriu și al întregii omeniri. Participarea activă a maselor la elaborarea și realizarea planurilor de dezvoltare multilaterală a țării, răspunderea colectivă pentru destinele patriei își are izvorul în unitatea tot mai profundă între interesele generale ale societății și cele personale ale fiecărui membru al ei.

În activitatea multilaterală, extrem de bogată, desfășurată de partid pentru perfecționarea vieții economice și sociale se întăresc legăturile partidului cu masele, cresc prestigiul și autoritatea sa în societate. Îmbrățișînd cu toată căldura politica elaborată de partid, considerînd-o propria lor politică, oamenii muncii din țara noastră nu-și precupețesc eforturile pentru a o înfăptui în viață. În aceasta se exprimă dragostea, respectul, încrederea și devotamentul cu care poporul își înconjoară forul său călăuzitor — partidul.

★

ÎN 20 DE ANI de dezvoltare socialistă, poporul nostru a străbătut un drum lung, obținînd în economie, în cultură, în toate domeniile vieții sociale realizări cu care pe drept cuvînt se poate mîndri. Acestea sînt rodul muncii eroice a muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, rodul politicii partidului nostru comunist, care exprimînd interesele cele mai vitale ale maselor largi, și-a cîștigat o nestrămutată încredere, o nețărmurită dragoste. Sîntem conștienți că pentru a atinge nivelul de dezvoltare economică și socială la care aspiră poporul nostru mai avem multe de făcut, se cer încă multe eforturi, trebuie să fie învinse numeroase greutăți. Dar avem convingerea fermă că pe drumul pe care am pornit sub conducerea partidului, vom obține noi și noi realizări, care vor face și mai luminos chipul Patriei noastre socialiste, constituind noi contribuții la întărirea sistemului mondial socialist, la creșterea forței de atracție a socialismului în lume.

RITMURI

(Urmare din pag. 5)

că va ajunge în anul 1970 la peste 35 miliarde kWh, față de 33—34 miliarde kWh, cît a fost prevăzut inițial în planul cincinal. Puterea nou instalată în anii 1966—1970, ca urmare a acestor prevederi, va fi de 4 500 MW, din care 4 234 MW în centralele electrice ale M.E.E. și 266 în centralele electrice industriale. Din cei 4 234 MW s-a instalat în perioada 1966—1967 o putere de 1884 MW. Dintre obiectivele mai importante care vor fi puse în funcțiune în perioada 1968—1970 amintim:

a. CENTRALE HIDROELECTRICE:

- **Argeș** (aval și amonte) — 40 MW
- **Porțile de Fier** — 175 MW (se analizează măsuri legate de punerea în funcțiune în 1970 a 3 grupuri de 175 MW)

b. CENTRALE TERMOELECTRICE DE CONDENSAȚIE:

- **Borzești** — 400 MW
- **Deva** — 600 MW
- **Brazi** — 200 MW

c. CENTRALE ELECTRICE DE TERMOFICARE:

- **Iași** — 50 MW
- **Palas** — 100 MW
- **Govora** — 100 MW
- **Timișoara** — 50 MW
- **Galați** — 160 MW
- **Oradea** — 50 MW

Merită evidențiat, de asemenea, faptul că la toate lucrările în curs de execuție se folosesc un număr însemnat de agregate executate de industria noastră. Se poate remarca în acest sens executarea și montarea pentru prima dată în țara noastră la Porțile de Fier a unor turbine Kaplan de 175 MW, precum și folosirea în cascadă a turbinelor Kaplan de 7,5 MW, **toate de fabricație românească. La centralele termoelectrice se vor monta, de asemenea, pentru prima dată la noi în țară, grupuri de termoficare de 50 MW (fabricație U.C.M.-Reșița). Totodată, se se vor monta grupuri de 200 MW pe cărbune la C.T.E. Deva și de 200 MW pe păcură la C.E.T. Brazi.**

Pentru dezvoltarea sistemului energetic, **în perioada 1968—1970 urmează să fie realizate următoarele lucrări mai importante: liniile electrice aeriene de 400 kV Borzești—Galați, Sibiu—Brașov, de 200 kV Luduș—Baia Mare, Porțile de Fier—Reșița, Gura Ialomiței—Basarabi, precum și stațiile de 220/110 kV București Est, Basarabi ,Gura Ialomiței, Baia Mare, Sibiu etc.** În prezent se fac studii tehnice pentru punerea în funcțiune a liniei electrice aeriene (L.E.A.) de 400 kV Porțile de Fier—Rovinari—București, care va servi atît la evacuarea puterii de la Hidrocentrala Porțile de Fier, cît și la întărirea legăturilor între diverse zone mari ale sistemului energetic național.

În centralele electrice se va instala în cursul acestui an o putere de 689 MW din care în principal la C.E.T. Craiova 315 MW, C.E.T. Borzești 200 MW, C.E.T. București-Sud 100 MW. Rețeaua electrică de înaltă tensiune se va extinde cu circa 300 km linii de 220 kV și cu circa 700 km linii de 110 kV. Pe lîngă aceste lucrări, prevăzute a se da în funcțiune în 1968, se va desfășura în continuare o activitate susținută de construcții-montaj pe șantierele noilor obiective energetice de la Porțile de Fier, H.C. Lotru, C.E.T. Deva, C.E.T. Palas, C.E.T. Govora, extindere — C.E.T. Brazi, extindere — C.E.T. Borzești, C.T.E. Rovinari.

Temeinica coordonare a activității, eforturile susținute ale lucrătorilor energetici, au determinat consemnarea la capătul primului semestru din acest an a realizării integrale a tuturor prevederilor de plan. **În semestrul I/1968 a fost pusă în funcțiune o putere instalată de 415 MW, reprezentînd circa 60% din sarcina anuală; s-a realizat construcția a 212 km linii de 220 kV, reprezentînd 72% din sarcina anuală și a 196 km linii de 110 kV, față de 169 km prevăzuți în plan. Volumul lucrărilor de construcții-montaj realizat reprezintă circa 53% din sarcina anuală.**

Ca urmare a sporirii capacităților de producție și a consumului de energie electrică în semestrul I a.c. s-a realizat o creștere a producției de energie electrică de circa 13% și a celei de căldură în termoficare de circa 8%. Centralele publice din cadrul M.E.E. au produs în această perioadă peste 12 miliarde kWh și circa 7,5 milioane Gcal.

Actualmente în cadrul Ministerului Energiei Electrice se desfășoară studii intense pentru definitivarea propunerilor de plan pentru perioada 1971—1980. Studiile întocmite pînă în prezent prevăd o creștere a producției de energie electrică la circa 60—65 miliarde kWh în 1975 și la 100—110 miliarde kWh în 1980. La elaborarea acestor propuneri s-au avut în vedere următoarele:

a) **Asigurarea unui dinamism al electroenergeticii corespunzător necesităților și posibilităților construcției economice.** În deceniul 1971—1980 se va încheia dezvoltarea extensivă a electrificării prin cuprinderea întregului teritoriu, inclusiv extinderea utilizării energiei electrice în gospodăriile casnice, prin folosirea pe o scară mai largă a aparatelor electrocasnice. Ritmul mediu de creștere a producției și a consumului de energie electrică va fi, în continuare, unul din cele mai înalte din lume.

b) **Încadrarea subramurilor electroenergeticii în proporțiile dictate de structura resurselor primare și balanța folosirii acestora.** Pentru înfăptuirea acestui obiectiv, eforturile vor fi îndreptate spre: intensificarea amenajărilor hidroenergetice; sporirea cotei cărbunilor inferiori, concomitent cu limitarea celei de folosire a gazelor naturale; completarea combustibililor fosili cu o cotă în creștere de păcură; pregătirea și dezvoltarea programului de centrale nuclearoelectrice; degrevarea balanței de energie primară pe calea creșterii termoficării.

c) **Echiparea electroenergeticii cu material de nivel tehnic ridicat care să permită o exploatare sigură, suplă și cu eficiență economică maximă.**

d) **Desfășurarea largă a cercetării științifice în domeniul energeticii.**

Opera de electrificare impune și în viitor noi și mari eforturi pentru a satisface nevoile de energie electrică în continuă creștere ale economiei naționale. Elanul cu care muncitorii, tehnicienii, inginerii și oamenii de știință energeticieni aplică politica partidului sînt o chezășie că toate sarcinile actuale și cele de perspectivă vor fi îndeplinite cu succes.

ATOMUL

(Urmare din pag. 4)

Datorită acestei proprietăți remarcabile a reactorilor rapizi, cît și a previziunii unor indicatori economici mai favorabili pentru centralele reproducătoare față de cele convertoare, s-a ajuns la părerea unanimă că **tipul de centrală nucleară de perspectivă, este aceea înzestrată cu reactoare reproducătoare și, începînd cam din anul 1980, se prevede că vor funcționa unități mari de 500—1000 MW_e din această categorie.**

Punerea în funcțiune a centralelor cu reactoare reproducătoare este condiționată însă de înzestrarea lor inițială cu o anumită cantitate de plutoniu, care nu se găsește în natură și, după cum s-a arătat, trebuie produs chiar în reactoarele nucleare. Din această cauză, pentru a acumula cantități suficiente de plutoniu și a asigura un ritm susținut de creștere a centralelor nucleare, este necesar să existe în funcțiune centrale cu reactoare convertoare atît înainte de cele reproducătoare, cît și împreună cu acestea. De aci rezultă că **structura unui sistem de centrale nucleare este formată cel puțin dintr-un tip de centrală convertoare și un tip de centrală reproducătoare.** Proporția în care se pot construi centrale reproducătoare într-un sistem de centrale nucleare cu autoaprovizionare cu plutoniu, este determinată, în primul rînd, de producția specifică netă de plutoniu a centralelor convertoare. Acest din urmă indicator, constituie încă un criteriu pentru alegerea tipului de centrală convertoare pentru viitorul apropiat. Din acest punct de vedere, se detașează tipurile cu apă grea, care prezintă cea mai mare producție de plutoniu raportată la uraniul natural consumat.

Mai trebuie menționat că reactoarele reproducătoare pot fi înzestrate inițial și cu uraniu puternic îmbogățit, ceea ce presupune însă instalații foarte costisitoare de separare izotopică sau import masiv de astfel de combustibil.

Sistemul ce interesează țara noastră

Ținînd seamă de ansamblul criteriilor amintite, pe baza studiilor întocmite de institutele de specialitate, **apare ca fiind cel mai judicios pentru țara noastră, în cadrul unui program de perspectivă a dezvoltării energiei nucleare, adaptarea unui sistem de tipuri de centrale nucleare de puteri unitare de peste 500 MW_e, bazat pe cîte un tip de centrală convertoare cu apă grea și un tip de centrală reproducătoare.** Această soluție ar duce la o economicitate ridicată pentru întregul sistem de centrale, la o utilizare foarte bună a combustibilului nuclear, la folosirea rezervelor interne de minereu de uraniu și la reducerea la minimum a importului de astfel de minereu.

Întrucît în prezent sînt de-abia în construcție unități de mărimea sus-amintită din filiera apei grele, s-ar putea ca prima centrală nucleară să fie o unitate mai mică de tipul apei grele, de ordinul de mărime al centralelor de acest tip aflate în funcțiune sau o unitate mare din filiera încercată a apei ușoare. Aceasta ar însemna, desigur, o soluție provizorie, pentru a nu amîna începerea construcției primei centrale, urmînd ca sistemul programat să intre în vigoare ceva mai tîrziu, studiindu-se, bineînțeles, de pe acum, toate implicațiile unui astfel de program. Este vorba, în primul rînd, de **pregătirile necesare pentru crearea unei industrii proprii de combustibili nucleari, inclusiv de industrii conexe pentru materiale speciale (ca de exemplu, apa grea), concomitent cu studierea adaptărilor ce sînt necesare de adus industriei construcțiilor de mașini pentru preluarea treptată, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, a producției de utilaje specifice.**

Oricare ar fi soluțiile ce vor fi adoptate pentru prima centrală, problema obținerii uraniului natural rămîne în vigoare. Celelalte ramuri industriale — metalurgie, chimie, mecanică — necesare fabricării elementelor de combustibil noi, cum și a reprelucrării combustibilului iradiat în reactor, rămîne un obiect de studiu, determinat de structura sistemului de centrale nucleare adoptată.

De observat că, și în acest domeniu, există unele particularități de care trebuie să se țină seama la întocmirea unui program complex de perspectivă. Astfel, capacitatea unei uzine pentru fabricarea apei grele necesare înzestrării centralelor trebuie corelată cu ritmul de instalare a acestora, întrucît producția pentru nevoi curente (pierderi de apă grea), reprezintă numai procente sau fracțiuni de procente din capacitatea anuală. De asemenea, uzinele de fabricare a combustibililor trebuie să asigure nu numai acoperirea consumului curent al acestora, ci și cantități importante pentru prima încărcătură necesară punerii în funcțiune a centralelor nucleare. Mai trebuie luate în studiu și calcule o altă particularitate a acestui domeniu și anume aceea a imobilizării îndelungate — e vorba de ani de zile — a combustibilului nuclear în reactor, cît și în diferite uzine ale ciclului nuclear.

Toate acestea ilustrează complexitatea problemelor ce trebuie rezolvate, necesitatea studierii în perspectivă și în ansamblul său a întregului domeniu, cum și a pregătirii diferitelor ramuri industriale în vederea trecerii la folosirea acestei noi resurse a deceniului următor în țara noastră.

PROGRESUL AGRICULTURII ROMÂNEŞTI

Nicolae GIOSAN
preşedintele Consiliului Superior
al Agriculturii

ANII ISTORICELOR ÎNNOIRI SOCIALE petrecute în ţara noastră după 1944 oferă un tablou de profunde transformări în agricultură, care au schimbat din temelii viaţa satelor. Locul unei agriculturi extensive, fărămiţată şi rudimentar echipată, secătuită de război şi secete succesive, cu producţii scăzute, a fost luat de o agricultură înfloritoare, care dispune de o bază tehnică-materială în continuă dezvoltare, capabilă să valorifice superior resursele naturale şi să imprime un dinamism accentuat creşterii producţiei agricole. Schimbările radicale care au avut loc în agricultura noastră sînt rodul politicii agrare creatoare a partidului, care a urmărit cu perseverenţă dezvoltarea intensivă şi multilaterală a agriculturii.

Investiţiile au fost orientate în principal în direcţia **înzestrării agriculturii cu tractoare şi maşini agricole,** produse de către industria noastră socialistă. Astăzi agricultura dispune de aproape 94 000 tractoare, revenind 106 ha teren arabil pe un tractor fizic. Numărul combinelor de păioase a ajuns la 42 000. Sistema de maşini a fost continuu perfecţionată şi diversificată, ceea ce a permis executarea unui sortiment tot mai larg de lucrări agricole, în primul rînd a celor care necesită un mare volum de muncă manuală. O tot mai mare amploare cunoaşte **chimizarea producţiei** — una din direcţiile hotărîtoare de intensificare a agriculturii. În trecut aplicarea îngrăşămintelor chimice era un fenomen rar. În 1947 exista o singură secţie pentru fabricarea superfosfatului în condiţii rudimentare la uzina din Valea Călugărească, iar producţia de îngrăşăminte cu azot era practic inexistentă. Prin dezvoltarea industriei chimice, agricultura a primit an de an cantităţi tot mai importante de îngrăşăminte chimice. Dacă în 1950 consumul de îngrăşăminte la un hectar arabil era de 0,6 kg, în 1968 a ajuns la 64 kg exprimate în substanţă activă.

Irigaţiile au luat, de asemenea, o mare extindere. De la 42 500 ha suprafaţă amenajată pentru irigat în anul 1950, în acest an s-a ajuns la aproape 500 000 ha. Este de subliniat faptul că în ultimii ani s-a trecut la executarea de lucrări de irigaţii în sisteme mari, pe bază de soluţii tehnice moderne.

Pentru valorificarea din plin a potenţialului tehnic tot mai ridicat, precum şi a capacităţii productive a solului a fost organizată pe baze noi **producerea seminţelor din soiuri şi hibrizi de plante agricole.** La grîul de toamnă circa 80% din suprafaţa cultivată în acest an a fost însămînţată cu soiuri intensive, capabile să asigure recolte sporite chiar şi în condiţii mai vitrege; la porumb au fost generalizaţi hibrizii care au dat cele mai bune rezultate în producţie, cu plasticitate ecologică mai ridicată, rezistenţi la secetă şi arşiţă, potriviţi pentru recoltarea mecanizată şi cu o perioadă de vegetaţie mai scurtă. La floarea-soarelui cultivăm soiuri cu un ridicat conţinut de ulei; la sfecla de zahăr este în curs acţiunea de înlocuire a soiurilor diploide cu soiuri poliploide; la cartofi seminţele din soiurile valoroase ocupă circa 80% din suprafaţa cultivată în sectorul socialist. Crearea şi generalizarea în producţie a unor soiuri productive are loc şi la alte culturi.

Expresie a ridicării gradului de intensificare a agriculturii este, de asemenea, **dezvoltarea creşterii animalelor în sistem industrial,** înfiinţarea de sere automatizate pe suprafeţe mari, folosirea de furaje combinate, extinderea plantaţiilor pomicole şi viticole intensive şi altele.

O DATĂ CU DEZVOLTAREA bazei tehnico-materiale, in agricultură au fost luate o serie de măsuri pentru perfecţionarea conducerii şi planificării, pentru sporirea cointeresării ţărănimii. S-a îmbunătăţit organizarea şi stilul de muncă al Consiliului Superior al Agriculturii, s-au perfecţionat metodele de planificare a producţiei agricole. Totodată, s-au creat uniunile cooperativelor agricole şi s-a îmbunătăţit organizarea şi conducerea întreprinderilor agricole de stat şi a întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii. Toate acestea au influenţat pozitiv întreaga activitate din agricultură, au mărit capacitatea de conducere şi organizatorică a organelor centrale agricole, au apropiat conducerea de unităţile de producţie, mărind astfel eficienţa muncii.

Agricultura noastră socialistă şi-a demonstrat în practică, din plin, capacitatea de a produce tot mai mult şi mai eficient (Vezi tabelul 1).

Tabel nr. 1

Producţia medie la hectar (chintale)

	Media anilor				1966	1967
	1934—1938	1951—1955	1956—1960	1961—1965		
Grîu	10,3	11,4	11,3	14,6	16,7	20,0
Porumb	10,4	12,9	13,9	17,7	24,4	21,3
Floarea-soarelui	8,7	7,4	9,1	11,1	14,4	15,0
Sfeclă de zahăr	153,5	126,8	149,3	161,9	224,8	217,5

În anii 1966—1967 s-a obţinut cea mai ridicată producţie de cereale din istoria României. Seceta ce s-a abătut în acest an asupra ţării noastre, deşi ca intensitate a fost mai puternică decît cele din 1946—1947, nu a provocat o catastrofă, tocmai ca urmare a potenţialului ei superior tehnic şi uman. Recolta de grîu este mulţumitoare şi se întrevăd rezultate satisfăcătoare la celelalte culturi. „Secretul" combaterii secetei a fost ridicarea gradului de înzestrare tehnică, intensificarea producţiei şi îmbunătăţirea proceselor tehnologice.

Rezultate bune s-au obţinut şi în ramura creşterii animalelor. La începutul anului 1968 numărul bovinelor era de 5 332 100, din care 2 218 300 vaci, al porcinelor de 5 751 600, al ovinelor de 14 380200, iar al păsărilor de 47 147 000. Creşterea producţiei medii atît în sectorul vegetal cît şi în cel animal, dezvoltarea ramurilor agricole au determinat sporirea substanţială a valorii producţiei globale agricole (vezi tabelul 2).

Tabel nr. 2

Dinamica producţiei globale agricole

1938 = 100

	Anii					
	1950	1955	1960	1965	1966	1967
Producţia globală totală	74	120	126	143	163	166
vegetală	65	119	118	133	155	152
animală	94	123	145	163	183	197

Succesele obţinute în dezvoltarea agriculturii noastre socialiste şi în creşterea producţiei agricole sînt însemnate. Ele pot şi puteau fi însă mult mai mari, pe măsura eforturilor de investiţii făcute de către stat. Aceasta o dovedesc cu prisosinţă numeroase întreprinderi agricole de stat şi cooperatiste care, printr-o bună organizare a producţiei şi a muncii, prin aplicarea corectă a complexului agrotehnic, au obţinut rezultate cu mult peste media realizată pe ţară sau zona agricolă respectivă. Anul acesta a fost cea mai concludentă dovadă, seceta fiind cel mai eficient combătută acolo unde agrotehnica a fost aplicată corect şi la timp. Sînt, prin urmare, rezerve însemnate care pot şi trebuie să fie valorificate din plin şi cît mai eficient, pentru ca agricultura să-şi mărească aportul său la sporirea venitului naţional şi la îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei.

ÎN PERSPECTIVA anilor viitori, evoluţia ţării noastre, pe baza amplului program de dezvoltare economică şi socială iniţiat de partid, va situa România pe trepte mai înalte ale civilizaţiei. În acest amplu proces de evoluţie un rol important revine agriculturii, chemată să asigure, printr-un ritm înalt de dezvoltare, cerinţele mereu crescînde în produse agricole ale economiei naţionale şi ale populaţiei.

Către acest imperativ economic esenţial sînt concentrate — în anii viitori — eforturile materiale şi financiare ale căror trăsături principale sînt: **modernizarea şi dezvoltarea bazei tehnice-materiale; orientarea raţională a producţiei pe ansamblu şi pe zone, în concordanţă cu condiţiile pedoclimatice şi social-economice; generalizarea în toate ramurile şi sectoarele de producţie a tehnologiilor moderne, rezultate din activitatea de cercetare ştiinţifică şi din experienţa înaintată acumulată în ţara noastră şi în alte state de pe glob.**

Dezvoltarea bazei tehnice-materiale se remarcă îndeosebi prin **conţinutul său calitativ superior** şi anume: mecanizarea şi chimizarea complexă a producţiei; extinderea irigaţiilor pe mari suprafeţe şi în sisteme de exploatare moderne; extinderea complexelor şi combinatelor de creştere şi îngrăşare industrială a animalelor, extinderea serelor etc. O largă dezvoltare vor cunoaşte transporturile.

Concomitent cu extinderea şi diversificarea mecanizării producţiei agricole, chimizarea va pătrunde pe scară largă în tehnologia producţiei agricole. Demn de subliniat este aspectul calitativ al chimizării evidenţiat prin creşterea substanţială a produselor chimice cu efect multiplu, cuprinzînd îngrăşăminte, erbicide, substanţe de combatere, îngrăşăminte complexe cu conţinut ridicat în substanţe active, adecuate cerinţelor diferitelor culturi şi altele. Toate acestea vor mări eficienţa economică a chimizării, prin creşterea sporurilor de producţie, prin reducerea cheltuielilor necesare transportării, depozitării şi incorporării lor.

Experienţa dobîndită pînă în prezent a confirmat din plin rolul hotărîtor pe care-l au — pentru condiţiile ţării noastre — irigaţiile în obţinerea unor producţii mari şi stabile. Iată de ce în viitor se va acorda o importanţă şi mai mare lucrărilor de îmbunătăţiri funciare şi îndeosebi irigaţiilor. Paralel cu măsurile care se iau în vederea depăşirii suprafeţei prevăzută a se amenaja pînă în 1970, Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. a hotărît să se elaboreze un program de irigaţii pînă în 1975, care să prevadă realizarea unei suprafeţe irigate de circa 3 milioane de hectare. O mare amploare vor lua, de asemenea, lucrările pentru combaterea eroziunii solurilor şi valorificarea nisipurilor.

Caracteristic pentru modernizarea bazei tehnice materiale a agriculturii noastre este, totodată, extinderea pe scară largă a combinatelor şi complexelor moderne de creştere şi îngrăşare industrială a animalelor. Pe această cale, în 1970, în întreprinderile agricole de stat mai mult de 50% din producţia de carne de porc, 21% din producţia de lapte de vacă şi aproape întreaga producţie de ouă se vor obţine în unităţi de tip industrial.

MODERNIZAREA agriculturii noastre, îmbunătăţirea calitativă a bazei tehnice materiale, — asigurînd creşterea eficienţei muncii sociale — creează, în acelaşi timp, cadrul necesar pentru îmbunătăţirea **profilării producţiei, orientării ramurilor agricole în raport de cerinţele economiei naţionale şi de condiţiile naturale, astfel încît să se asigure în final un grad înalt de dezvoltare intensivă şi multilaterală a producţiei agricole.** Şi în perspectivă **sporirea producţiei de cereale, îndeosebi grîu şi porumb, precum şi a furajelor** — ca un factor hotărîtor pentru creşterea în perspectivă a efectivelor de animale — constituie obiectivul central pe baza căruia se poate organiza dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor agricole.

Dezvoltarea bazei tehnice-materiale a agriculturii, îmbunătăţirea amplasării ramurilor agricole constituie suportul material pentru creşterea producţiei globale agricole; aceasta urmează să crească în actualul cincinal, faţă de cel precedent, cu 26—32%, ritmul mediu anual fiind de 5,7%.

Realizările din primii doi ani ai cincinalului, cînd ritmul mediu anual de creştere a fost de 7,1% şi cînd s-au obţinut cele mai mari producţii de cereale, floarea-soarelui etc., demonstrează că prevederile cincinalului nu sînt numai realizabile, dar pot fi chiar depăşite.

Ansamblul de măsuri privind dezvoltarea economiei naţionale, adoptat de Conferinţa Naţională a partidului, creează şi în domeniul agriculturii condiţii dintre cele mai favorabile pentru progresul rapid al producţiei, pentru creşterea rentabilităţii şi reducerea preţului de cost. Integrîndu-se tot mai bine şi mai eficient în ansamblul dezvoltarii armonioase şi unitare a întregii economii, agricultura îşi va mări aportul său la creşterea venitului naţional şi la ridicarea standardului de viaţă al populaţiei.

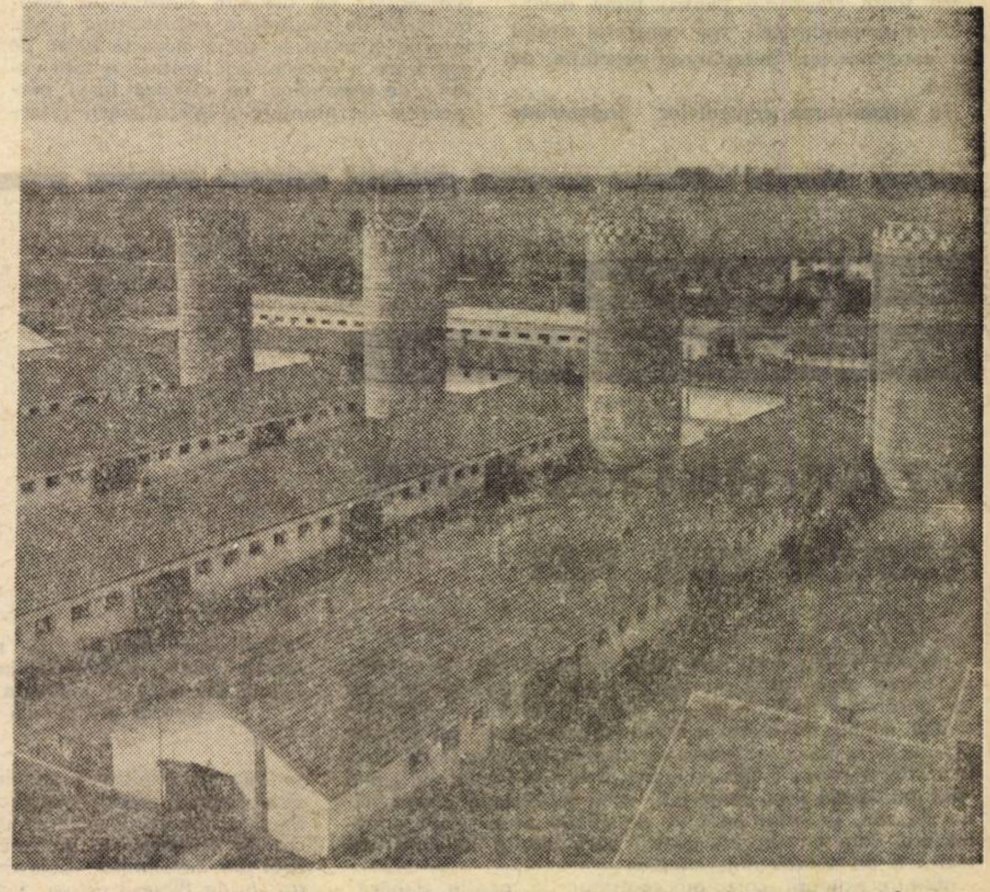

I.A.S. Dorol', judeţul Satu Mare: **Ferma nr. 1 — noul complex pentru vaci.**

PRINCIPII ȘI CRITERII

CONSTITUIREA CENTRALELOR INDUSTRIALE

PREOCUPĂRILE STĂRUITOARE ale partidului și statului pentru folosirea celor mai potrivite forme și metode de conducere și organizare a economiei, pentru perfecționarea continuă a sistemului de planificare și-au găsit o vie expresie în complexul de măsuri adoptat de Congresul al IX-lea și dezvoltat și concretizat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1967. Măsurile preconizate se înscriu pe coordonatele principale ale politicii de ridicare continuă a eficienței economice, de valorificare deplină a avantajelor orînduirii socialiste. Între noile măsuri, concepute ca pîrghii eficiente de valorificare a muncii sociale și a bogățiilor țării, de canalizare a eforturilor spre înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale progresului social în fiecare etapă, un loc de seamă îl ocupă cele referitoare la perfecționarea conducerii industriei, apropierea acesteia de activitatea întreprinderilor, concentrarea forțelor și sporirea rolului stimulentelor în vederea îndeplinirii planurilor în condițiile unei înalte eficiențe economice.

Corespunzător acestui scop, conducerea întregii activități în industria republicană urmează să fie organizată pe trei verigi: întreprindere, centrală, minister, fiecare din ele avînd atribuții și răspunderi bine determinate. Se va construi astfel o structură simplă, cu elemente suple, bine articulate, perfect adaptate sarcinilor și cerințelor impuse de continuarea procesului de desăvîrșire a construcției socialiste, de progresul tehnico-științific contemporan, bazat pe o judicioasă repartizare a competențelor și răspunderilor între verigi. Acest sistem de organizare va permite ministerelor să asigure conducerea unitară în ramurile de care se ocupă, adoptînd hotărîri în problemele de fond, de interes major, iar unităților de la bază să se bucure de largi atribuții în conducerea activității, de autonomie deplină în gospodărirea fondurilor de care dispun, de competențe sporite în stabilirea relațiilor cu alte unități, de toate condițiile pentru valorificarea maximă a cunoștințelor celor mai buni specialiști, a inițiativei și experienței celor ce muncesc.

Mari unități economice

ÎN ACEST CADRU, un rol deosebit de important revine centralelor. Constituirea lor răspunde necesităților obiective ale economiei noastre naționale de a se forma mari unități economice prin reunirea resurselor și organizarea activității mai multor întreprinderi cu profil similar sau din ramuri conexe. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului **„corespunzător cerințelor obiective de conducere a producției se impune unirea mai multor întreprinderi în mari unități economice de sine stătătoare, capabile să rezolve la un nivel superior o serie de probleme esențiale ale economiei moderne, ale organizării științifice a producției și circulației bunurilor materiale, să asigure încadrarea armonioasă a întreprinderilor industriale în mecanismul economiei naționale".**

Centralele industriale vor fi dotate cu mijloace materiale și bănești corespunzătoare, vor funcționa pe principiul gestiunii economice proprii și vor fi titulare de plan. Centralele vor conduce activitatea întreprinderilor componente, vor organiza cooperarea dintre acestea, le vor acorda asistență tehnico-științifică și le vor crea toate condițiile pentru buna desfășurare a producției, vor controla modul în care acestea îndeplinesc sarcinile de plan.

În organizarea centralelor industriale este necesar, așa cum s-a subliniat la Conferința Națională a P.C.R., să se țină seamă în mod obligator de o serie de principii și criterii cu caracter general. Este vorba de asemenea principii și criterii, cum sînt **gestiunea economică proprie, coordonarea unitară și concentrarea rațională a producției, apropierea conducerii de procesul de producție o dată cu creșterea operativității în adoptarea deciziilor, concentrarea orizontală, verticală sau mixtă ținînd seama de specificul proceselor de producție, de sursele de aprovizionare cu obiecte de muncă sau de piețele de desfacere, de dimensiunile și numărul întreprinderilor, amplasarea lor geografică, relațiile economice și tehnice de colaborare între diferitele întreprinderi, folosirea cadrelor de specialiști.** Rezultă clar că la gruparea întreprinderilor în vederea organizării centralelor industriale va trebui să se țină seama, pe de o parte, de profilul de fabricație al întreprinderilor, de caracteristicile tehnice și tehnologice ale prducției, precum și de relațiile de cooperare determinate de acestea pentru diferite tipuri de întreprinderi, iar pe de altă parte, să se aibă în vedere dimensiunile, amplasarea geografică și numărul întreprinderilor ce urmează să intre în componența unei centrale, astfel ca în aceste mari unități economice să se poată îmbina armonios avantajele concentrării producției cu suplețea, elasticitatea și operativitatea în acțiune.

Cîteva tipuri de bază

ÎN FUNCȚIE de aceste principii și criterii, **există mai multe posibilități de constituire a centralelor industriale. Astfel, un prim tip este centrala organizată prin reunirea mai multor întreprinderi care fabrică produse sau grupe de produse similare din punct de vedere constructiv sau tehnologic.** Un asemenea tip de centrală s-ar putea constitui, de pildă, în domeniile producției de încălțăminte, de ciment, de mașini-unelte etc. O astfel de grupare prezintă o serie de avantaje, în primul rînd organizarea unitară și centralizată a întregii activități de cercetare și de dezvoltare a produselor, putîndu-se crea la nivelul centralei, institute de proiectări și cercetări, laboratoare, care să deservească toate întreprinderile, ceea ce ar permite o folosire mult mai completă a cadrelor de specialiști; ea lărgește substanțial posibilitățile de studiere a necesităților pieței interne și externe, și, pe această bază, de asigurare a coordonării unitare a fabricației; de asemenea, ea creează largi perspective de adîncire a specializării întreprinderilor pentru fabricarea unor anumite produse sau numai subansamble, cu toate consecințele pozitive ce derivă din aceasta.

Un alt tip de centrală poate fi constituit prin gruparea unor întreprinderi care își desfășoară activitatea pe baza unei largi cooperări între ele, participînd la realizarea unui anumit produs, grup de produse sau instalații complexe. **Asemenea tip de centrală, bazat pe concentrare verticală, s-ar putea realiza prin reuniunea de întreprinderi aparținînd aceleiași ramuri sau unor ramuri diferite.** De pildă, unități economice din aceeași ramură, cum sînt uzinele constructoare de mașini care colaborează la fabricarea instalațiilor complexe pentru industria chimică și rafinării ar putea fi grupate într-o centrală. La fel este posibilă formarea unei centrale care să reunească uzinele care concură la fabricarea autocamioanelor și tractoarelor. La stabilirea acestor grupări trebuie să se țină seamă neapărat și de perspectivele pe care le au produsele ce urmează a fi fabricate. Ca atare, avînd în vedere importanța deosebită pe care o are producția de energie electrică, precum și perspectivele de dezvoltare a acestei ramuri în țara noastră, nu ar fi lipsită de interes nici studierea posibilităților de grupare într-o centrală a unor întreprinderi din industria construcțiilor de mașini care concură la producerea de centrale termo-, hidro- și atomoenergetice.

Crearea de centrale prin gruparea de întreprinderi din ramuri diferite de producție este posibilă mai ales atunci cînd producția unor unități dintr-o ramură este destinată aproape în întregime nevoilor de consum ale altora care fac parte din altă ramură; este vorba în general de unitățile ce furnizează materii prime sau materiale pentru întreprinderile prelucrătoare: minerit-siderurgie, întreprinderi producătoare de materiale refractare și întreprinderi siderurgice etc.

Gruparea întreprinderilor pe baza principiului cooperării creează largi posibilități pentru organizarea mai bună a producției, folosirea rațională a mijloacelor materiale, a stocurilor de producție, coordonarea rațională a activității de aprovizionare, folosirea optimizărilor în programarea producției etc.

În afara acestor tipuri, pe care le putem considera clasice, există, fără îndoială, încă multe altele, legate mai ales de profilul concret de producție al fiecărei unități economice; în majoritatea cazurilor, o întreprindere produce pentru mai mulți beneficiari, cooperează la realizarea mai multor feluri de produse. Astfel, s-ar putea constitui centrale prin gruparea întreprinderilor înrudite din aceeași ramură, fie din punct de vedere al produselor pe care le execută, fie din punct de vedere al tehnologiei de fabricație utilizată (cum ar fi, întreprinderile de panificație și morărit, sticlă și ceramică fină), prin reunirea întreprinderilor care prelucrează o anumită grupă de materii prime etc.

O analiză multilaterală

DESIGUR CĂ fiecare modalitate de constituire a întreprinderilor în centrale industriale trebuie analizată și din punct de vedere al numărului și mărimii întreprinderilor și al factorilor geografici care influențează activitatea acestora. Astfel, ținînd seama de numărul și mărimea întreprinderilor, există situații cînd nu va fi posibilă reunirea într-o singură centrală a tuturor întreprinderilor care au un profil de producție similar. Un asemenea caz îl constituie întreprinderile din sectorul de exploatări forestiere și industrializarea lemnului ale Ministerului Economiei Forestiere. Este clar că nu se va putea constitui o singură centrală industrială care să cuprindă toate întreprinderile din acest sector, întrucît nu ar fi practic un organism viabil. Dispunînd de circa 150 000 de salariați, o atare centrală ar duce la îndepărtarea conducerii de producție, la îngreunarea procesului de luare a deciziei, la frînarea mobilității producției etc. În această situație, apare mai degrabă oportună crearea cîtorva centrale, cu profil teritorial. În acest mod, la nivelul centralei teritoriale s-ar putea organiza o serie de activități care să deservească toate întreprinderile din subordine, cum ar fi: programarea utilajelor-cheie, activitatea de reparații, comercializarea produselor etc.

În funcție de criteriul geografic, pot exista situații cînd unele întreprinderi mai mici, situate într-o anumită zonă, ar putea fi grupate în jurul unei unități mari. Avantaje economice însemnate s-ar putea obține și prin gruparea unor întreprinderi situate pe aceeași platformă industrială sau în apropierea acesteia, făcînd parte din aceeași ramură sau din ramuri diferite, dar între care s-au stabilit strînse relații de colaborare pe linie de producție. Acest mod de grupare a întreprinderilor poate permite organizarea centralizată a unor activități, cum ar fi aprovizionarea și desfacerea, organizarea reparațiilor capitale, folosirea unor agregate furnizoare de energie de puteri mai mari, administrarea grupurilor sociale comune etc.

Condițiile concrete în care își desfășoară activitatea întreprinderile, relațiile statornicite între acestea și alte unități economice, profilul producției și gradul de cooperare etc. pot constitui criterii principale care să justifice formarea și a altor tipuri de unități economice mari, printre care combinatele, trusturile sau grupurile de uzine. De pildă, o formă eficientă de organizare a unităților economice mari pare a fi grupul de uzine organizat pentru realizarea unor sortimente de produse, sau de subansamble necesare fabricării unor produse complexe; așa sînt grupul de uzine pentru fabricarea de vagoane (organizat pe lîngă Uzina de vagoane-Arad) a cărei producție reprezintă peste 70% din întregul volum de producție pe țară, grupul de uzine pentru construcțiile navale (organizat pe lîngă Șantierul naval-Galați) și altele.

În constituirea centralelor poate prevala un criteriu sau altul. În anumite situații, realitatea impune să se ia în considerare în același timp mai multe criterii principale. Aceasta face necesară o ierarhizare a criteriilor și alegerea celor mai corespunzătoare. În mod firesc, pe prim plan se situează criteriul economic, asigurarea celei mai înalte eficiențe economice. Desigur că, în fiecare caz concret în parte, decizia ce se adoptă trebuie temeinic și multilateral fundamentată. Numai printr-o asemenea judecată, prin analizarea tuturor variantelor posibile, se va putea stabili organizarea cea mai rațională, care asigură eficiența economică cea mai înaltă.

Pe lîngă gruparea rațională a întreprinderilor, esențial este ca la înființarea acestor mari unități economice să li se asigure autonomie deplină în exercitarea sarcinilor ce le revin, crearea tuturor condițiilor pentru înfăptuirea atribuțiilor ce le-au fost stabilite și care le justifică existența.

Petre TURCU

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

ÎN 7 LUNI: 60 000 TONE PRODUSE PETROLIERE PESTE PLAN

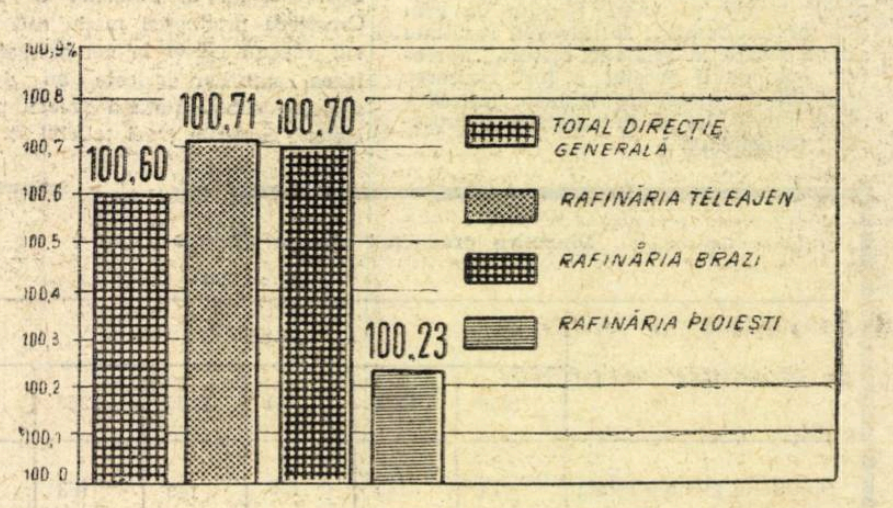

Indeplinirea planului de producție marfă vîndută și încasată în primele 7 luni din 1968 în industria de prelucrare a țițeiului

PROCENTUAL, așa cum este reprezentată în grafic, depășirea planului la producția marfă vîndută și încasată pe ansamblul rafinăriilor de țiței, în primele 7 luni ale anului curent, nu pare, la prima vedere, prea importantă. Dar, în cifre fizice absolute, ea înseamnă **peste 21 500 tone benzină, aproape 7 000 tone petrol** (inclusiv white spirt), **mai mult de 22 300 tone motorină, circa 9 300 tone uleiuri minerale etc., în total un plus de 60 000 tone produse petroliere.** Este un succes, pentru care merită felicitări colectivele de muncă din rafinării.

Printre factorii care au contribuit la aceste depășiri se află: organizarea științifică a producției și a muncii, valorificarea superioară a tonei de țiței, preocuparea continuă pentru modernizarea utilajelor și perfecționarea proceselor tehnologice, scurtarea duratei lucrărilor de reparații ale instalațiilor. Cele mai mari realizări le-au obținut rafinăriile Ploiești, Brazi și Teleajen.

Experiența acumulată trebuie dezvoltată. De aceea în fiecare unitate de prelucrare a țițeiului este necesar să se continue studiile pentru depistarea a noi rezerve interne care, valorificate, să aducă o și mai substanțială contribuție la creșterea eficienței economice, la ridicarea gradului de gospodărire a fondurilor materiale și bănești.

ÎN DIALOGUL COMERȚ – INDUSTRIE, RĂSPUNSURI PROMPTE ÎN FOLOSUL CONSUMATORULUI

Ion PĂȚAN
ministrul comerțului interior

VERIGĂ DE LEGĂTURĂ între industrie și consum, comerțul socialist îndeplinește funcții economice și sociale deosebit de importante. Sarcinile sale devin cu atît mai complexe cu cît ridicarea continuă a nivelului de trai al populației duce nu numai la creșterea volumului de mărfuri desfăcute, ci și la diversificarea cererii, sub aspect sortimental și calitativ.

Volumul desfacerilor de mărfuri către populație înregistrează an de an ritmuri de creșteri care reflectă dinamismul întregii noastre economii naționale. În acest an se vor desface cu 30,5% mai multe mărfuri decît în 1965; față de anul precedent, ritmul de creștere al vînzărilor planificate pentru anul 1968 va depăși 9%, ceea ce, în cifre absolute, înseamnă un spor de peste 8 miliarde lei. Desigur, prevederile de plan sînt corelate cu capacitățile de producție ale industriei, de așa natură încît, pe ansamblu, necesarul de mărfuri este acoperit integral. Dar cererea populației nu se exprimă numai în cifre globale, ci se referă la sortimente și articole precise. Pentru a obține aceste sortimente și articole, în structura adecvată, organizațiile comerciale trebuie să desfășoare o activitate îndreptată spre cunoașterea minuțioasă a cererii și spre susținerea exigențelor populației în fața furnizorilor săi; așa cum prevăd Directivele C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, organizațiile comerciale **„sînt chemate să exercite o influență activă asupra producției, contribuind la orientarea acesteia spre sortimente de calitate superioară și cît mai diverse".**

Este un lucru cunoscut că și în anii precedenți, concomitent cu creșterea cantitativă a volumului de mărfuri desfăcute, și structura sortimentală a fost substanțial îmbunătățită. S-a pus în vînzare o gamă largă de articole noi, cu caracteristici îmbunătățite, realizate la un nivel superior. Astfel, în sectorul mărfurilor alimentare, în ultimii doi ani au fost omologate peste 120 de sortimente noi. De asemenea, au fost introduse în fabricație țesături și confecții în amestec cu fire poliesterice și polinozice, țesături din acetat și triacetat — toate cu caracteristici calitative superioare — precum și o serie de produse noi de uz gospodăresc de calitate îmbunătățită.

Aceste realizări nu pot fi însă privite decît ca premise ale unor eforturi viitoare solicitate de perspectiva dezvoltării și modernizării comerțului în anii următori.

● Studierea cererii de mărfuri—condiție primordială

DINTR-UN ROL mai mult pasiv, de simplu distribuitor de mărfuri, comerțul s-a transformat treptat într-un organism de orientare și influențare activă a industriei. Dar, pentru ca organele comerciale să-și poată exercita cu mai multă eficiență aceste funcții de orientare și influențare, se impune cunoașterea aprofundată nu numai a nevoilor de consum ale populației, ci și a dorințelor, gusturilor și preferințelor consumatorilor. În acest sens, activitatea de studiere a cererii de mărfuri a populației devine o condiție obligatorie atît la nivel macroeconomic, cît și la cel microeconomic. Un rol tot mai mare revine astfel organizațiilor și întreprinderilor comerciale, care trebuie să-și intensifice eforturile în direcția unei activități permanente de studiere a cererii de mărfuri a populației.

În acest context, se impune extinderea pe o scară largă a diferitelor metode științifice de studiere a cererii, în cadrul cărora un rol deosebit îl au cercetările selective și sondajele de opinie. Folosirea eșantioanelor de magazine reprezentative, care în parte au fost organizate în ultimii ani, s-a dovedit utilă. Ele trebuie extinse în continuare, astfel ca să devină un instrument principal de lucru în activitatea tuturor întreprinderilor și organizațiilor comerciale. Organizarea unor sondaje de opinie, metodă frecvent folosită în țări cu un comerț dezvoltat, constituie, de asemenea, un mijloc important de cunoaștere a unor aspecte și tendințe ale cererii, fapt care impune utilizarea sa, în special înainte de lansarea produselor noi sau a produselor vechi care apar pe piață cu însușiri modificate. „Ce vom produce", „ce se poate vinde", „ce mărfuri vor fi sau nu solicitate", trebuie să fie întrebări care să stea permanent și în atenția producătorilor. Evident, pentru a găsi răspunsuri la aceste întrebări, fiecare întreprindere producătoare trebuie să-și organizeze propriile ei investigații cu privire la cererea de mărfuri a populației. Intensificarea și conjugarea în mai mare măsură, în perioada următoare, a studiului cererii desfășurat de comerț cu acela al industriei trebuie să constituie caracteristici principale ale acestei activități.

● În raport cu volumul și structura cerințelor

PENTRU A-ȘI ÎNDEPLINI rolul însemnat ce-i revine în viața economică a țării și a perfecționa continuu aprovizionarea populației, comerțul trebuie să dispună în permanență de resurse de mărfuri în concordanță cu volumul numerarului în circulație și într-o compoziție care să corespundă, în cele mai mici detalii, cu solicitările populației. Aceste cerințe inseparabile sînt determinantele activității comerțului și ale industriei producătoare de bunuri de consum, în ce privește constituirea fondului de mărfuri.

Deși este neîndoielnic că aceste considerente fundamentale au stat și în trecut la baza constituirii fondului de mărfuri, nu putem trece cu vederea existența și în prezent a unor neajunsuri datorate neconcordanțelor în constituirea fondului de mărfuri, în raport cu volumul cerințelor solvabile ale populației și îndeosebi cu structura acestor cerințe. Este semnificativă împrejurarea că, deși comerțul dispune de stocuri de mărfuri superioare față de trecut, care chiar depășesc nevoile curente de aprovizionare (și necesită un efort suplimentar de finanțare și creditare din partea statului), nu se reușește să se satisfacă în mod permanent și pe întregul teritoriu cererea de mărfuri a populației, în toată diversitatea ei.

Analizele efectuate de organele de specialitate (din Secretariatul General al Consiliului de Miniștri, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, Banca Națională și Ministerul Comerțului Interior) au scos la iveală anumite supraestimări ca și subestimări în stabilirea fondului de mărfuri, precum și o insuficientă receptivitate din partea unor furnizori în satisfacerea cererii de consum a populației. Măsurile întreprinse pe baza acestor studii de către organele comerțului și industriei, cu sprijinul Comitetului de Stat al Planificării, au determinat un curs nou, favorabil realizării indicatorilor de plan, privind fondul pieței.

Ceea ce trebuie să ne preocupe în viitor sînt măsurile menite să înlăture toate acele subiectivisme în formarea fondului de mărfuri, care, acumulate, duc la fenomene negative în realizarea planului și la contradicții între ofertă și cererea de mărfuri, de felul aceleia înregistrată în această vară la încălțăminte (stocurile comerțului de sandale din piele au fost în cantități foarte reduse, în timp ce au existat cantități mari de încălțăminte de iarnă). În acest scop, în primul rînd trebuie înlăturat empirismul în constituirea fondului de mărfuri. Este anacronic ca în etapa actuală a dezvoltării științelor, a mijloacelor de informare, sondare și prognoză, să încercăm să atingem obiectivele comerțului modern, conducîndu-ne exclusiv după experiența senzorială. Pentru a putea constitui un fond de mărfuri corespunzător, trebuie necondiționat folosite metode moderne, științifice, de determinare a necesarelor de mărfuri; trebuie utilizate metode de calcul matematice, asociate cu analiza economică aprofundată a caracteristicilor și tendințelor specifice fiecărei grupe de mărfuri, în conexiune cu alte mărfuri și aspecte de ansamblu și perspectivă, axate, așa cum am arătat, pe un temeinic studiu al cererii.

Problema receptivității întreprinderilor producătoare față de cerințele de mărfuri ale populației necesită o analiză atentă. În principal, obligația furnizorilor de a satisface cererile se bazează pe planul de livrări către fondul pieței, care revine fiecărei întreprinderi producătoare. Ținînd seama de legătura planului de livrări cu planul de producție și indicatorii financiari, rezultă că, în final, întreaga activitate a întreprinderilor producătoare de bunuri de consum depinde de felul în care reușesc să realizeze livrările către fondul pieței. Nici o întreprindere nu-și poate permite să înceapă un nou trimestru fără să aibă în portofoliu comenzi ferme de la beneficiari, cel puțin la nivelul sarcinii de livrări la fondul pieței ce i-a revenit din planul de stat. Întrebarea care se pune este: cum reușește comerțul ca, folosind cu pricepere acest „călcîi al lui Ahile" al tuturor fabricilor producătoare, să obțină întregul fond de mărfuri necesar, în structura solicitată și la termene în concordanță cu nevoile de consum? Are comerțul o concepție clară, specifică fiecărei ramuri, asupra modului în care se poate acționa mai eficient în această direcție și determina o competiție între diferiții producători, pentru satisfacerea în cît mai bune condiții a cererii de consum a populației? Este necesar ca aceste probleme să preocupe în mai mare măsură toate organele comerciale care participă la angajarea fondului de mărfuri cu industria.

Un alt aspect al problemei: fărîmițarea în prezent a sarcinilor din planul de stat prin emiterea continuă a mii de repartiții informative și neinformative, stabilirea de la centru în detaliu și pentru toată țara (cine, ce și de la cine să cumpere) diminuează inițiativa și răspunderea organelor direct furnizoare și beneficiare. De aceea, consider — ca o altă premisă a acțiunii de influențare a industriei de către organizațiile comerciale — că este necesar ca Ministerul Comerțului Interior, în colaborare cu ministerele producătoare și Arbitrajul de Stat Central, să elaboreze un nou cadru de relații în domeniul constituirii fondului de mărfuri care, înlăturînd tot ce este depășit în aceste relații, să statornicească legături suple, directe, între întreprinderile producătoare și cele comerciale.

● Orientarea producției spre diversificare și calitate

O CARACTERISTICĂ a bunurilor de larg consum este continua lor evoluție; moda, în cazul articolelor de îmbrăcăminte, estetica industrială și perfecționările tehnice în cazul celorlalte articole, sînt factorii de care industria trebuie să țină seama. Pe această linie, un rol important revine și comerțului, care, prin organele sale de specialitate, are datoria să contribuie la orientarea creației și asimilarea de noi articole și sortimente. Pentru aceasta, o primă condiție o constituie documentarea largă, alături de industrie, a organelor de specialitate din comerț, asupra progreselor și tendințelor în producția de bunuri de consum în țările cu tradiție în acest domeniu.

O formă de influențare a industriei pentru realizarea de noi produse, în sortimente diversificate, care a dat unele rezultate, este aceea a organizării de prezentări de mostre de produse noi, cu caracteristici superioare. Nu mai trebuie demonstrată importanța diversificării, care reprezintă o cerință obiectivă a unui comerț modern. Este suficient să arătăm că, fără o gamă largă de sortimente noi, realizate la un nivel calitativ superior, vînzarea către populație nu poate fi stimulată, ceea ce, firește, se reflectă și asupra dinamicii producției. Din păcate, unele întreprinderi producătoare nu sînt suficient de receptive la noutățile prezentate cu ocazia diverselor expoziții de mostre. Cîteva date concludente în această privință: în cursul anului 1967, în sectorul textile-încălțăminte au fost prezentate 6553 mostre noi, din care nu au fost valorificate decît 1025 mostre. O situație similară a existat și la produsele metalo-chimice, unde din 427 mostre prezentate au fost valorificate numai 127, respectiv 27%.

Perioada uneori îndelungată în care se organizează producția de serie a produselor noi, constituie un alt aspect al problemei. Astfel, nu poate fi justificat faptul că deși prototipul unui frigider cu compresie a fost omologat încă din anul 1967, producția în serie va începe probabil deabia în 1970. Exemple sînt mai multe. Pentru a înlătura aceste neajunsuri în realizarea noilor produse, este necesar să se pună un accent deosebit pe operațiunile de omologare și formare a colecțiilor în vederea contractării efective a acestor produse, la un nivel comercial corespunzător și într-un timp cît mai scurt de la data cînd au fost create.

Desigur, în cadrul operațiunilor de omologare, organele comerțului trebuie să manifeste o exigență sporită cu privire la calitatea mostrelor, înțelegînd prin aceasta performanțele funcționale, estetice și modul de prezentare. Trebuie combătute și înlăturate „micile înțelegeri" care au loc cu prilejul omologărilor, care de cele mai multe ori, duc la scăderea calității prototipului prezentat și reprezintă o concesie nepermisă pe seama populației și a intereselor economiei.

O altă cale de influențare a industriei pentru ridicarea calității produselor o constituie actualizarea permanentă a standardelor și, în special, a normelor interne care trebuie să reflecte „la zi" evoluția tehnologică. Pe această linie, se impune participarea mai activă și a organizațiilor comerciale direct beneficiare, care trebuie să sesizeze forurile competente ori de cîte ori unele produse nu mai corespund cerințelor actuale.

● Instrumentul economic hotărîtor: contractul de furnizare

DACĂ STUDIEREA CERERII de mărfuri și orientarea industriei cu privire la creația și asimilarea de noi produse constituie premisele asigurării unui fond de mărfuri diversificat, contractul de furnizare este instrumentul determinant în aprovizionarea efectivă cu acele produse care sînt solicitate de populație. De aceea, în condițiile în care sfera mărfurilor care se dirijează centralizat se restrînge, tre-

(Continuare în pag. 17)

Magazin modern la Piatra-Neamț

DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ECONOMICE ALE ROMÂNIEI CU ȚĂRILE SOCIALISTE

Radu NEGRU
secretar al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică.

ÎN CIUDA tensiunilor politice existente în diferite zone ale globului, tot mai intensa încadrare a țărilor în circuitul mondial de bunuri materiale și spirituale se dovedește a fi o necesitate obiectivă a contemporaneității. Toate națiunile, mari sau mici, se pronunță astăzi ferm în favoarea stringerii și perfecționării relațiilor economice internaționale, văzînd în aceasta o cale importantă de creștere a forțelor lor de producție, de dezvoltare a ramurilor economiei naționale, de sporire a eficienței muncii sociale.

Pornind de la această realitate, țara noastră desfășoară o intensă activitate pe linia extinderii relațiilor cu toate țările, de pe toate continentele, indiferent de orînduirea lor socială. Lărgirea și adîncirea relațiilor economice externe ale României este ilustrată de dezvoltarea pe care o cunoaște comerțul nostru exterior — expresie a potențialului în creștere al țării, a dinamismului evoluției economiei naționale. În anul 1967, volumul comerțului exterior al României a fost de peste 2,16 ori mai mare decît în 1960, și cu peste 22% mai mare decît nivelul atins în anul 1966.

Este neîndoielnic că o atare dezvoltare a relațiilor economice externe nu ar fi fost posibilă dacă în întreaga lume nu ar fi fost recunoscute eforturile pe care — sub conducerea partidului — le depune poporul nostru pentru promovarea bunei înțelegeri, prieteniei și colaborării cu toate popoarele. Partidul nostru pornește de la premisa că principalul rol în dezvoltarea economiei fiecărei țări îl are folosirea maximă a posibilităților interne, mobilizarea intensă și valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă proprii, ceea ce contribuie la întărirea întregului sistem mondial al socialismului.

Totodată, un loc esențial în politica economică externă a țării noastre îl ocupă relațiile cu țările socialiste. Realitatea istorică contemporană a arătat că așezarea acestor relații pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne și întrajutorării tovărășești, constituie o importantă condiție pentru asigurarea dezvoltării armonioase a fiecărei țări participante la colaborare, pentru consolidarea unității și coeziunii țărilor sistemului mondial socialist, a creșterii influenței sale pe plan internațional.

Un rol de seamă în cadrul relațiilor României cu țările socialiste îl joacă schimburile de mărfuri. Ponderea țărilor socialiste în comerțul nostru exterior a fost în anul 1967 de aproape 53%, volumul schimburilor comerciale cu aceste state reprezentînd o creștere de circa 4 ori față de nivelul anului 1950.

O caracteristică a structurii exporturilor românești în țările socialiste o reprezintă creșterea ponderii livrărilor de produse industriale și mai ales a mărfurilor cu un grad superior de prelucrare. Astfel mașinile și utilajele, care în 1950 reprezentau numai 4,7%, iar în 1960 — 19,8% din exportul nostru în aceste țări, în 1967 a reprezentat 28,4%. Cu toate acestea, trebuie recunoscut, că ponderea respectivă este inferioară posibilităților industriei noastre. Acest lucru rezultă și din faptul că mașinile și utilajele reprezintă 31,5% în exportul în țările socialiste al R. P. Bulgaria, 42,2% al R.P. Ungare, 58,2% al R.D. Germane, 50,1% al R.P. Polone, 56,4% al R.S. Cehoslovace.

Țara noastră a depus eforturi susținute în ultimii ani pentru asigurarea dezvoltării schimburilor comerciale reciproce cu țările socialiste, prezentînd în cadrul tratativelor numeroase cereri și oferte de lărgire a acestor schimburi. Totodată, necesitățile asigurării dezvoltării economiei noastre naționale cu aparataj, mașini și instalații moderne, determină un volum sporit de schimburi de mărfuri cu alte state, fapt care reflectă preocuparea României pentru o activă participare la diviziunea internațională a muncii.

Acordurile comerciale de lungă durată au reprezentat și reprezintă în relațiile dintre țările socialiste instrumente de dezvoltare planică, stabilă a schimburilor, contribuind la convenirea unui larg nomenclator al livrărilor reciproce. Practica a arătat că ori de cîte ori aceste acorduri au conținut prevederi certe și concrete și au fost respectate cu strictețe de parteneri, ele au constituit o bază sigură pentru creșterea schimburilor reciproce. Este de aceea indicată întărirea în continuare a rolului acordurilor comerciale de lungă durată, diversificarea și amplificarea numărului lor, precizîndu-le cadrul și conținutul astfel încît să ofere țărilor posibilitatea planificării din timp a investițiilor și capacităților de producție, creîndu-le condițiile pentru echilibrarea schimburilor comerciale și a plăților pe o perioadă de mai mulți ani. De asemenea, produsele asupra cărora există convenții de specializare a producției între țări este oportun să fie incluse în acordurile comerciale de lungă durată.

Sporirea competitivității mărfurilor care fac obiectul schimburilor, prin atingerea de către acestea a condițiilor de calitate pretinse de piața internațională, stabilirea echitabilă și reciproc avantajoasă a prețurilor de comerț, practicarea de forme de comerț exterior variate și stimulative vor permite îmbunătățirea desfășurării relațiilor comerciale între țările socialiste.

În acest cadru, România acordă o atenție deosebită promovării cooperării economice și tehnico-științifice cu toate țările socialiste. Stabilitatea și continua dezvoltare a economiilor naționale ale țărilor socialiste garantează durabilitatea acțiunilor de cooperare, conferindu-le acestora un rol important în planificarea științifică, pe perioade lungi, a relațiilor economice externe. Din experiența de pînă acum și din analiza posibilităților existente rezultă că în țările socialiste sînt întrunite condițiile pentru aplicarea pe scară largă, cu efecte pozitive, a unei game largi de forme de cooperare, printre care se pot menționa: realizarea în cooperare a unor obiective economice, proprietate a statului pe teritoriul căruia se execută; construirea în cooperare a unor întreprinderi industriale cu livrarea de utilaje pe credit pe termen lung, a căror plată să se facă în produse fabricate de întreprinderea respectivă; cooperarea pentru livrarea în comun de echipament și instalații pe terțe piețe; cooperarea între două sau mai multe țări în producția de mașini și echipamente complexe, fiecare dintre părți realizînd anumite piese sau subansamble; fabricarea într-o țară a unor utilaje pe baza licenței și documentațiilor unui partener străin, asigurîndu-i apoi acestuia necesarul respectiv pe o perioadă mai mare de timp; participarea la programe comune de cercetare tehnică și științifică.

Trăsătura esențială a formelor de cooperare economică și tehnică practicate între țările socialiste o constituie reciprocitatea intereselor în realizarea unor acțiuni sau obiective a căror utilitate este determinată de cerințele interne ale dezvoltării lor economice.

Cu peste un an în urmă, țara noastră s-a adresat tuturor țărilor socialiste cu un număr mare de propuneri de dezvoltare a cooperării în ramurile construcțiilor de mașini, energetică, industria minieră, producția de bunuri de consum, agricultură, turism ș.a. Prin tratativele bilaterale care au urmat, s-au evidențiat multe posibilități de cooperare reciproc avantajoasă, finalizate prin contracte și acorduri. Comisiile mixte guvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică constituite pînă în prezent (cu R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, Republica Cuba, R.D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Polonă, R.P. Ungară și U.R.S.S.) în cadrul cărora specialiștii țărilor examinează periodic modalitățile optime de rezolvare a problemelor de colaborare, în avantajul ambelor părți, s-au dovedit a fi forma cea mai indicată pentru pregătirea și perfectarea unor acorduri bilaterale de cooperare economică a României cu țările respective. O rodnică activitate se desfășoară și în cele 13 comisii de colaborare tehnico-științifică pe care țara noastră le are cu toate celelalte țări socialiste.

Astfel, la ultima sesiune a Comisiei mixte guvernamentale româno-sovietice de colaborare economică s-au adoptat hotărîri care au creat condițiile pentru examinarea unui număr de propuneri de cooperare în domeniile industriei chimice, construcțiilor de mașini pentru industria de rafinare a petrolului, energetică și transport, siderurgiei, prelucrării petrolului și industriei alimentare.

Tradiționala prietenie între poporul român și cel cehoslovac și-a găsit reflectarea și în colaborare economică și tehnică dintre cele două țări. Examinînd în luna iulie a.c. noile posibilități de dezvoltare a colaborării și cooperării dintre România și Cehoslovacia, președinții celor două părți în Comisie au constatat că există condiții pentru organizarea unei cooperări industriale în producția de stîlpi hidraulici de abataj, în extracția sării pe cale umedă prin sonde, în valorificarea metalelor rare din concentratele neferoase, în producția unor produse chimice (medicamente, coloranți, negru de fum ș.a.), în producția unor instalații pentru industria alimentară și ușoară ș.a., clarificîndu-se totodată unele probleme tehnice în legătură cu executarea prin cooperare a unor construcții în Cehoslovacia și a unor lucrări de irigații în România.

De asemenea, pe lîngă desfășurarea cu succes a lucrărilor Complexului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, țara noastră efectuează sau examinează împreună cu Iugoslavia posibilitățile de efectuare a unui mare număr de acțiuni de cooperare în domeniile extracției de minereu de fier și prelucrării de produse siderurgice, metalurgiei neferoase, lucrărilor de extracție a petrolului, construcției de mașini-unelte, producției de subansamble pentru locomotive electrice, Diesel-electrice și Diesel-hidraulice, industriei electrotehnice de curenți tari și slabi, instalațiilor pentru industria alimentară ș.a.

Forme asemănătoare de cooperare în diferite ramuri sînt perfectate sau urmează a fi încheiate cu R.P. Albania, R.P. Bulgaria, R. Cuba, R.P. Ungară, R.D. Germană, R.P. Polonă precum și cu alte țări socialiste.

Adîncirea continuă a cooperării între țările socialiste va contribui la accelerarea procesului de apropiere treptată a nivelurilor economiilor lor, va influența pozitiv relațiile lor cu alte țări, sporind competitivitatea produselor lor pe aceste piețe, va contribui în final la asigurarea intereselor tuturor țărilor participante la dezvoltarea forțelor de producție și diversificarea modernă a ramurilor producției lor naționale.

În extinderea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice dintre țările socialiste un rol important au Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, precum și alte organizații internaționale. Țara noastră a dat o apreciere pozitivă activității de colaborare a țărilor socialiste în cadrul C.A.E.R., considerînd că prin coordonarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale a fiecărei țări socialiste, examinarea problemelor legate de lărgirea schimburilor de mărfuri ș.a. în această organizație se desfășoară o muncă utilă, care prezintă interes pentru toate țările membre ale Consiliului.

Trebuie însă remarcat în ultimul timp, cu diverse ocazii sînt repuse în circulație propuneri, prin care se urmărește orientarea activității Consiliului de Ajutor Economic Reciproc în direcții care nu corespund principiilor convenite ale colaborării între țările socialiste și prevederilor cuprinse în statutul acestei organizații.

Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită cu ocazia sărbătoririi Zilei minerului și a centenarului industriei carbonifere din Valea Jiului, **„părerile și tezele care susțin transformarea C.A.E.R. într-un organism suprastatal, trecerea la un plan unic și alte propuneri similare, nu corespund condițiilor etapei de dezvoltare în care ne găsim, cerințelor progresului fiecărei economii naționale și ale colaborării între țările noastre. Adoptarea lor ar crea greutăți și ar adînci o serie de deosebiri de păreri. De aceea noi ne pronunțăm pentru a se acționa cu fermitate în aplicarea principiilor și statutului C.A.E.R.".**

Este neîndoios că în probleme de o astfel de importanță, este nevoie de o profundă examinare, cu conștiința răspunderii pentru viitorul propriului popor. Adoptarea în organele Consiliului numai a acelor recomandări și hotărîri care păstrează nealterate scopurile, caracterul și conținutul activității C.A.E.R., grija pentru respectarea strictă a prevederilor statutului și a celorlalte acte normative ale C.A.E.R., constituie o obligație esențială pentru orice membru al acestei organizații, obligație pe care țara noastră a respectat-o mereu cu cea mai mare atenție.

Dezvoltarea și perfecționarea colaborării economice între toate țările socialiste, crearea condițiilor necesare pentru ca la activitatea C.A.E.R. să participe și alte țări socialiste sau care s-au angajat pe calea unei dezvoltări necapitaliste, este de mare importanță pentru valorificarea mai deplină a avantajelor socialismului ca sistem mondial.

Țara noastră va milita cu consecvență și pe viitor pentru perfecționarea activității C.A.E.R., printre ai cărui fondatori se numără, astfel ca acest organism să contribuie la valorificarea mai bună a resurselor materiale și umane, la ridicarea nivelului tehnic al producției, la satisfacerea în mai mare măsură a necesităților fiecărei țări membre. Ea va depune în continuare eforturi pentru punerea în valoare a largilor posibilități de adîncire a cooperării cu toate celelalte țări socialiste spre binele poporului român și al întregului sistem socialist mondial.

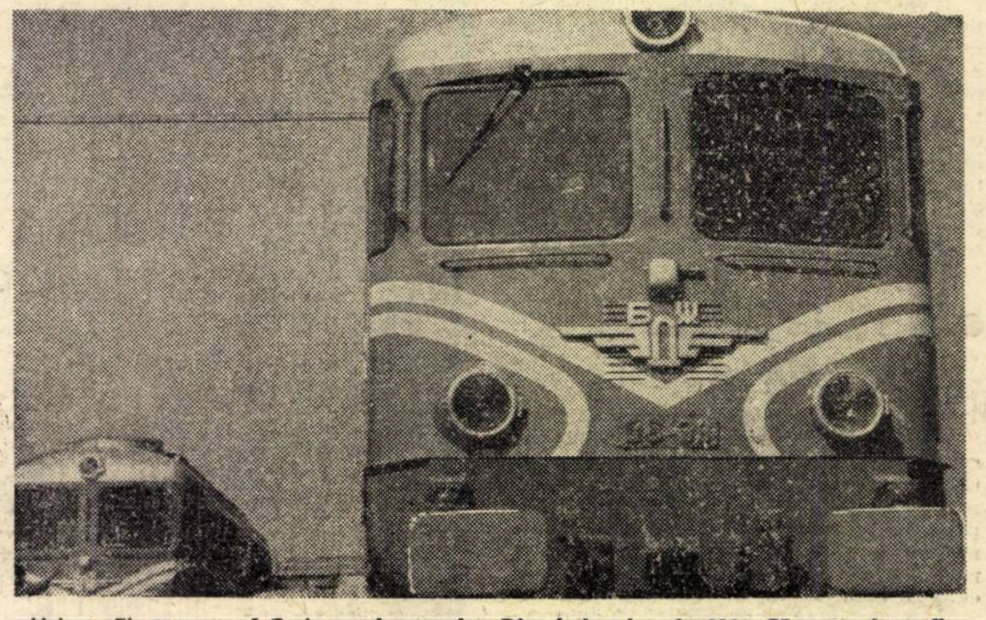

Uzina „Electroputere"-Craiova : **locomotive Diesel-electrice de 2100 CP gata de a fi exportate în R. P. Bulgaria.**

DOUĂZECI DE ANI DE COMERŢ EXTERIOR SOCIALIST

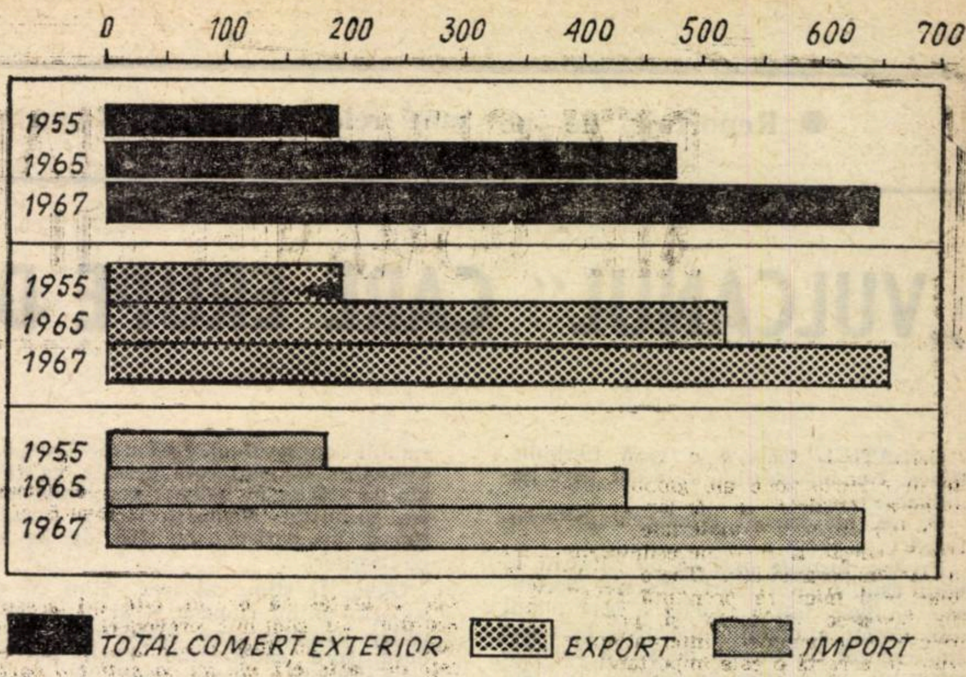

Dinamica comerţului exterior (1950 = 100).

Dumitru BEJAN
prim-adjunct al ministrului comerţului exterior

SE ÎMPLINESC aproape două decenii de la constituirea primelor întreprinderi de stat pentru comerţ exterior, moment de o deosebită importanţă în procesul de formare şi consolidare a economiei noastre socialiste, urinare firească a transformărilor social-economice petrecute în ţară imediat după eliberare. Monopolul de stat asupra comerţului exterior, care a urmat după aceea — acţiune pregătită şi realizată de partidul şi guvernul nostru — a dus pe de o parte la afirmarea şi întărirea rolului conducător al statului democrat popular în întreaga economie naţională, iar pe de altă parte, la crearea premiselor necesare trecerii la dezvoltarea pe bază de plan a uneia din cele mai importante activităţi economice a ţării — comerţul exterior.

Încă la Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român din octombrie 1945, s-au trasat sarcini concrete privind activitatea viitoare a comerţului exterior; acesta trebuia să devină o pîrghie principală în mîna statului în vederea consolidării poziţiilor sale în cadrul economiei naţionale. În raportul Biroului Politic al C.C. al P.C.R., prezentat la Conferinţă se sublinia: **„va trebui să se reglementeze în mod strict controlul statului atît în ce priveşte importul şi exportul materiilor prime, cît şi al produselor fabricate. Comerţul exterior trebuie să fie o parte componentă în sistemul general de reglementare a economiei naţionale".**

Pe baza acestor indicaţii, au fost iniţiate şi aplicate o serie de măsuri menite să reglementeze controlul statului asupra operaţiunilor de comerţ exterior, printre care: autorizarea prealabilă a firmelor particulare de a trata şi perfecta operaţiuni de comerţ exterior, sistemul autorizaţiilor de import şi export, măsuri de ordin valutar, cum sînt declararea şi cedarea devizelor obţinute prin comerţul exterior, autorizaţii de plată ş.a. Aceste măsuri au permis cunoaşterea de către stat a situaţiei reale a volumului şi structurii schimburilor comerciale cu străinătatea, precum şi gradul de participare a capitalului privat.

Construirea socialismului în ţara noastră a ridicat probleme pentru comerţul exterior, a căror rezolvare trebuia să contribuie, alături de celelalte activităţi economice, la lichidarea înapoierii economice relative, la transformarea României într-o ţară industrială-agrară în continuă dezvoltare şi, prin aceasta, la îmbunătăţirea poziţiei ţării noastre în cadrul diviziunii internaţionale a muncii. În aceste condiţii, introducerea monopolului de stat asupra comerţului exterior a devenit o necesitate imperioasă, determinată de esenţa noii orînduiri social-economice bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie. Proclamarea Republicii Populare Române în decembrie 1947 şi actele cu caracter revoluţionar care au urmat — printre care naţionalizarea principalelor mijloace de producţie în iunie 1948 — au jucat un rol hotărîtor. Crearea primelor societăţi de stat pentru import şi export şi constituirea Ministerului Comerţului Exterior în octombrie 1948 au dus la eliminarea treptată a participării capitalului privat la schimburile economice cu străinătatea, înlesnind trecerea la monopolul de stat asupra comerţului exterior. La mijlocul anului 1949, întregul volum de schimburi economice externe se efectua prin întreprinderile de stat pentru comerţ exterior, ceea ce a fost, de altfel, consfinţit prin decretul din 28 iulie 1949 pentru reglementarea operaţiunilor de import, export şi tranzit. Aceste măsuri au creat premise pentru creşterea volumului schimburilor comerciale care, în acea perioadă, se aflau într-o situaţie deosebit de grea datorită urmărilor războiului şi secetei. Introducerea monopolului de stat asupra comerţului exterior a avut loc în condiţiile adîncirii măsurilor discriminatorii luate de unele state capitaliste faţă de ţara noastră.

Monopolul de stat asupra comerţului exterior a antrenat transformări profunde şi multilaterale în întreaga activitate de schimburi economice externe.

Pe linia realizării sarcinilor indicate de conducerea de partid şi de stat de a asigura prin import nevoile economiei noastre naţionale în maşini, utilaje, instalaţii, materii prime deficitare, pe de o parte, a diversificării structurii exporturilor şi a prezentării pe piaţă a unor mărfuri competitive, pe de altă parte, comerţul exterior al ţării noastre a cunoscut o dezvoltare continuu ascendentă. Într-o perioadă de aproape două decenii (1948—1967) volumul total al schimburilor comerciale a crescut de aproximativ 11 ori. Caracterul dinamic al dezvoltării schimburilor comerciale externe ale ţării noastre apare deosebit de pregnant în ritmurile anuale înregistrate în toată această perioadă. Astfel, la volumul total al comerţului exterior, creşterea medie anuală a fost de 13,3%.

Punînd la baza relaţiilor comerciale externe principiile respectării cu stricteţe a independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, şi avantajului reciproc al fiecăreia dintre părţi, ţara noastră şi-a lărgit şi intensificat schimburile comerciale cu un mare număr de state, indiferent de orînduirea lor socială. În prezent România întreţine asemenea legături cu peste 100 de ţări. Principalii parteneri ai ţării noastre sînt statele socialiste, ponderea lor în comerţul exterior fiind în anul 1967 de 53%. Concomitent cu extinderea ariei geografice a schimburilor comerciale şi cu creşterea continuu ascendentă a volumului operaţiunilor de comerţ exterior, s-a îmbunătăţit şi diversificat structura schimburilor de mărfuri, a sporit gradul de competitivitate al produselor exportate. În perioada 1950—1967, în condiţiile creşterii de aproximativ 6 ori a livrărilor noastre la export, ponderea maşinilor şi utilajelor s-a ridicat de la 4,2% la 19% în totalul mărfurilor exportate. Totodată, s-a redus ponderea combustibilului şi a materiilor prime minerale, a metalelor, de la 33,8% la 20,5%, a unor materii prime de provenienţă vegetală şi animală de la 29,7% la 12,9%. Creşteri însemnate s-au înregistrat la exportul de produse chimice, a căror pondere a sporit în aceeaşi perioadă de la 1,7 la 6%.

Printre produsele exportate au apărut mărfuri fabricate pentru prima dată la noi în ţară: unele produse ale industriei constructoare de maşini, ca utilaj petrolier, maşini-unelte, locomotive Diesel electrice, autovehicule, rulmenţi, tractoare, excavatoare şi maşini agricole etc., sau produse ale industriei chimice moderne — îngrăşăminte chimice, fibre şi fire sintetice, mase plastice, cauciuc sintetic ş.a.

Deplasări structurale au avut loc şi în ceea ce priveşte importurile de mărfuri. Ponderea cea mai mare în cadrul acestora a aparţinut şi continuă să aparţină grupei de maşini şi utilaje, ca urmare a cerinţelor de înzestrare cu tehnică modernă a ramurilor economiei noastre naţionale în vederea progresului ei continuu. În totalul mărfurilor importate această pondere a crescut de la 37,1% în 1950 la 48,8% în anul 1967. Grupa combustibililor şi materiilor prime minerale deţine, de asemenea, o greutate specifică însemnată în importurile ţării noastre, asigurînd nevoile în continuă creştere ale industriei. Competitivitatea produselor s-a îmbunătăţit continuu. În prezent, pentru o tonă de mărfuri importate, România exportă 1,9 tone de mărfuri, faţă de perioada premergătoare celui de-al doilea război mondial cînd pentru o tonă de mărfuri importate exporta 8 tone.

În actualul cincinal sînt prevăzute sarcini de mare răspundere pentru activitatea noastră de comerţ exterior. Volumul schimburilor comerciale externe ale României va creşte în anul 1970 cu 55% comparativ cu anul 1965. De asemenea, în cincinal se prevede îmbunătăţirea structurii schimburilor comerciale externe. Astfel, ca urmare a dublării producţiei industriei constructoare de maşini, a diversificării şi ridicării nivelului ei tehnic, va creşte exportul de maşini şi utilaje, un accent deosebit punîndu-se pe produsele cu complexitate ridicată şi cu parametri tehnico-economici superiori. Ponderea maşinilor şi utilajelor în totalul mărfurilor exportate urmează să ajungă în anul 1970 la circa 25%. Creşteri însemnate sînt prevăzute, în perioada amintită, şi la grupa produselor chimice, al căror volum de export se va tripla în această perioadă, sporind totodată la circa 15% ponderea lor în volumul exporturilor totale. Sarcini deosebit de importante prevede cincinalul în domeniul importului de utilaje, menite să contribuie la progresul tehnic şi dezvoltarea unor noi întreprinderi industriale moderne în ţara noastră.

O contribuţie de seamă la îmbunătăţirea activităţii de comerţ exterior a adus-o Consfătuirea pe ţară a lucrătorilor din acest domeniu, din februarie 1967, unde alături de rezultatele obţinute au fost analizate unele deficienţe existente în acest important sector al vieţii economice. Măsurile luate pînă în prezent ca urmare a indicaţiilor conducerii de partid şi de stat, precum şi cele în curs de realizare, se axează în principal pe sporirea eficienţei economice a comerţului exterior. Aceasta presupune promovarea cu consecvenţă a progresului tehnico-ştiinţific contemporan în vederea realizării unor produse cu un grad înalt de complexitate şi cu tehnicitate ridicată, cu caracteristici şi performanţe calitative superioare, care să ducă la modificări substanţiale în structura exporturilor noastre de mărfuri, la sporirea competitivităţii acestora pe piaţa externă.

Numai prin produse de înaltă tehnicitate şi cu performanţe calitativ superioare se poate asigura o îmbunătăţire continuă a structurii exporturilor ţării noastre şi o competitivitate ridicată a acestora.

Un efect deosebit de însemnat asupra îmbunătăţirii activităţii de comerţ exterior îl au măsurile adoptate la Conferinţa Naţională a P.C.R. din decembrie anul trecut privind conducerea şi planificarea comerţului exterior. Încadrîndu-se în acţiunea de folosire a celor mai adecvate forme de transpunere în practică a centralismului democratic, aceste măsuri se referă atît la îmbunătăţirea activităţii Ministerului Comerţului Exterior, cît şi a întreprinderilor din subordinea sa. Descentralizarea sarcinilor, prin trecerea unora din atribuţiile Ministerului Comerţului Exterior şi I.S.C.E. la ministerele economice, la centralele industriale şi chiar la întreprinderi, conduce la înlăturarea tendinţelor de centralizare excesivă, care s-au făcut simţite în ultimii ani, asigurîndu-se condiţii mai bune pentru stabilirea de legături directe cu furnizorii şi clienţii străini, pentru adaptarea mai operativă a producţiei interne la cerinţele pieţei.

Măsurile luate pe linia îmbunătăţirii activităţii de import-export sînt corelate cu cele privind activitatea M.C.E. care poartă răspunderea pentru înfăptuirea politicii unitare de comerţ exterior elaborată de partid şi de stat. Astfel, coordonarea activităţii economice externe se asigură de către Ministerul Comerţului Exterior, care eliberează autorizaţii de import şi export pentru toate operaţiunile efectuate de întreprinderile sale şi de unităţile celorlalte ministere. Prin aceasta se asigură controlul asupra tuturor operaţiunilor de export şi import şi se realizează corelarea activităţii de comerţ exterior cu celelalte activităţi, în conformitate cu sarcinile de dezvoltare a economiei naţionale care decurg din planul de stat.

Cele arătate, ca şi sporirea atribuţiilor şi răspunderii agenţiilor economice şi misiunilor noastre diplomatice în străinătate şi înfiinţarea recentă a Băncii pentru Comerţ Exterior a Republicii Socialiste România, vor contribui în mare măsură la îmbunătăţirea eficienţei activităţii noastre de comerţ exterior.

Caracterul dinamic şi stabil al economiei noastre naţionale, dezvoltarea ei complexă şi multilaterală, constituie condiţii hotărîtoare pentru asigurarea realizării măsurilor preconizate privind activitatea de comerţ exterior. Înfăptuirea cu succes a tuturor sarcinilor prevăzute în planul de dezvoltare economică pe perioada 1966—1970 va duce la intensificarea tot mai largă a participării ţării noastre la diviziunea internaţională a muncii, la sporirea rolului comerţului nostru exterior ca factor accelerator şi dinamizator al întregii economii naţionale.

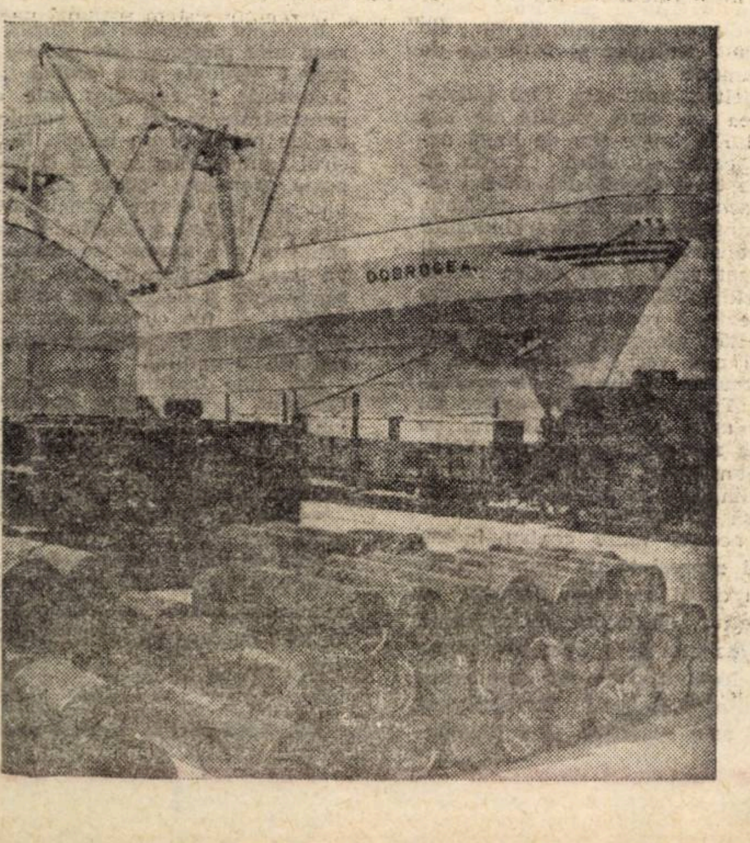

Cargoul „Dobrogea" de 10 000 tdw încărcînd mărfuri.

FLOTA COMERCIALĂ ROMÂNĂ PE OCEANELE LUMII

CINCIZECI de nave comerciale maritime, tancuri petroliere, mineraliere de mare capacitate, cargouri româneşti brăzdează oceanele lumii. În preajma marii sărbători, cărăuşii mărilor înregistrează însemnate depăşiri de plan la încasările valutare ca şi la indicatorul tone-mile efectuate cu transporturile pentru beneficiarii externi şi interni. Succese însemnate înregistrează şi cele peste 350 de unităţi ale flotei noastre fluviale.

„VULCANUL" CARE ERUPE DE TREI ORI PE ZI

GALAȚIUL trăiește o vară fierbinte. Unică. Nemaipomenită în acest port danubian.

O, nu, nu consult buletinele meteorologice!

Privesc focurile aprinse de gălățeni în vara asta. Temperaturi siderale, declanșate în lanț, într-o reacție a certitudinii noii Cetăți a oțelului. Focul a fost pus sub creuzet de furnal, pe vatra aglomeratorului, în retorta de oxigen, în hala convertizoarelor și în cuptoare de laminor.

Combinatul siderurgic există de facto. Cu un ciclu complet: fontă-oțel-laminate.

Vară gălățeană. O știți? Dacă ați mai văzut-o, aveți imaginea danelor cu trafic maritim, catarge cu pavilioane-n vînt, simțiți aievea izul de pește și rășini. Ați reținut, desigur, nota cosmopolită pe care marinarii străini i-o conferă bulevardului umbrit de castani. Adăugați animației cunoscute încă treizeci de mii de oameni: siderurgiști și constructori de obiective metalurgice. Și-au dat întîlnire aici, în centrul de gravitație al actualului cincinal specialiști din toată țara: arhitecți și excavatoriști, fizicieni și furnaliști. Au venit și de pe alte meridiane, din Urali și Pirinei, din insulele britanice și din cele nipone. Transplantați ceva mai departe de chei polifonia specifică portului, șuierul sirenelor și scrîșnetul cabestanelor, multiplicați-o la scara cîtorva zeci de mii de mecanizate terestre, pe șenile și pneuri. Dinamizați panorama cu valuri de pulbere roșiatică sub cerul de azur, iar bolta nopții calde aureolați-o cu feeria șarjelor de metal lichid.

Așa arată Galațiul în vara lui '68.

COMPARAȚIILE îl avantajează. Un hunedorean ca maistrul Ion Munteanu, care a condus montajul ultimelor patru furnale pe malul Cernei, îmi mărturisește, nu fără oarecare nostalgie, că „inima de oțel a țării s-a mutat aici". Bineînțeles, și el a contribuit la „mutarea" asta, fiindcă de doi ani încheiați, ziua și noaptea, montează coloșii gălățeni de 1700 metri cubi. Primul, dă fontă. Al doilea, abia ridică fruntea deasupra fundației. Cei trei frați Foltozan — Costică, Ștefan și Niculae, tot montori de furnale hunedorene, emit, sub aparentul „patriotism local", judecăți de mare profunzime. Toți sînt de părere că gigantul de la Galați n-ar fi putut exista fără prioritatea Hunedoarei, fără anii furtunoși ai reconstrucției secularei vetre industriale de sub castelul Corvinilor.

Și au dreptate. Ca să aprinzi astăzi un cuptor înalt, care dă el singur de șase ori mai multă fontă decît toate furnalele țării în 1948, anul naționalizării, a trebuit valorificată pînă la centimă bruma de industrie moștenită de la orînduirea căreia i-a pus capăt puterea poporului. A fost nevoie să se sădească în oameni conștiința necesității dezvoltării industriei grele, component al revoluției sociale care schimbă din temelii viața. A fost nevoie de acel efort generos de care e capabil entuziasmul revoluționar, de dăruirea oamenilor care au reclădit Hunedoara, Reșița și Călanul, care au scos din latență potențialul economiei românești.

Portretul unuia dintre proaspeții gălățeni, maistrul Vretar Pal, l-am schițat într-un reportaj de acum 15 ani. Era brigadier-constructor pe șantierul primului furnal de 700 metri cubi înălțat pe dealul Chizidului: „Cînd o să aprindem uriașul ăsta de foc — am notat atunci dorința tînărului — mă fac furnalist. Vreau să învăț să topesc fierul". Acum, e maistru furnalist și-i învață pe gălățeni să topească metalul. Tot aici revăd, ca la o reuniune a competențelor, pe reșițeanul Ion Marica, eroul atîtor „jurnale de întrecere" de acum două decenii, în care gazetarii relatau disputa pentru întîietatea dintre Hunedoara și Reșița. Asemenea prezențe la Galați dau cutezanță „vulcanului" care erupe de trei ori pe zi, umplînd de fiecare dată ciclopica oală de o mie de tone.

UN MELANJOR de 1500 de tone preia încărcătura încă arzîndă. E utilaj intermediar între furnal și convertizoare, între fontă și oțel.

Deocamdată, funcționează trei convertizoare. Încă pe atîtea sînt în stadiu de șantier. Adică, la ora actuală, combinatul asigură 71% din sporul de oțel pe care îl dă țara în 1968. La fiecare 51 de minute (nu la 8 ceasuri, cît durează șarja la cuptoarele Siemens Martin), cu fiecare deversare de sub lancea de oxigen, convertizoarele adaugă trepte pe scara unui indicator al civilizației actuale: producția de oțel pe un locuitor. În 1970, așa cum a stabilit Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cota aceasta va fi un țar de 325 kg în balanța economiei noastre socialiste. Acum trei ani, România figura în statistici cu 165 de kg oțel pe locuitor.

Oțel... Îi știm valoarea. Știm că este suportul pîinii rumene și al casei cu ferestre deschise spre soare, o punte sigură spre satisfacțiile vieții pe care ne-o făurim. Dar dacă în numai trei ani țara a putut să-și dubleze puterea de a face oțel, e bine să ne aruncăm o privire asupra tehnicii cu care declanșează miracolul. Ne dă satisfacție o biată lopată ruginită undeva într-un colț pe platforma oțelăriei. A ruginit de nefolosință. Aici, lopata, instrumentul fără de care nu ne-am putut închipui exercitarea profesiei de oțelar, a devenit relicvă. Convertizoarele se încarcă automat, pe rețetă-program, stabilită de creierul electronic, iar prim-topitorul urmărește șarja în fața ecranului de televiziune. „Mi se pare că visez, parcă aș fi eroul unui film științifico-fantastic" — îmi spune Pavel Hanganu, un oțelar călit la școala Hunedoarei. Și-mi face confidența asta în timp ce dirijează prin radio mișcarea lingotierei sub puhoi, în timp ce-și notează semnalele luminoase care-i indică greutatea zgurei și a clocotului încă nebasculat..

EROUL E COLECTIV. Se manifestă în munca de fiecare clipă, entuziastă și uneori dramatică, în înfruntarea omului cu natura, cu spațiul și cu timpul. Eroul există, e real, fără prezența niciunui regizor de filme fantastice. Constituie un fundal de conștiință patriotică și probitate profesională, pe care se profilează, firește, caractere particulare. Rețin neliniștea inginerului Alexandru Sorescu, veșnic nemulțumit de sine, mereu în căutarea unui stil de organizare a lucrărilor care să-l satisfacă. Și încă nu e convins că l-a găsit. Deși a micșorat cu aproape patru luni timpul de realizare a fundației cauperelor. Un dulgher, Ion Vlădulescu îl cheamă, a corectat de zece ori normarea la confecționat cofraje. Și e pur și simplu alarmat de „ponderea timpilor morți", pe care-i vrea desființați.

Constructorul combinatului nu-și îndeplinește numai niște obligații pentru care e remunerat. E legat sufletește de opera lui. Gheorghe Geru face noapte albă lîngă caja laminorului Slebing, așteptînd clipa solemnă a trecerii primului lingou. „Eu i-am înălțat, cu macaraua mea, fermele metalice de piloni" — explica el emoționat. Aceluiași eveniment, prima laminare, lăcătușul Gheorghe Mușat îi închină o poezie. Și-o intitulează „Dăruire".

Slebingul a intrat în probe la o săptămînă după botezul focului la oțelărie. Ca

George ORAȚIU

(Continuare în pag. 18)

● **In 1968 la** Combinatul siderurgic-Galați **au intrat în funcțiune:** primul furnal de 1700 mc.; Aglomeratorul de minereu **cu o capacitate de 4700 t/zi;** Fabrica de oxigen **cu o capacitate de 11 000 N.mc/h; prima** baterie de 3 convertizoare, **fiecare avînd o capacitate de 130—150 mc; un** melanjor de fontă **cu o capacitate de 1500 tone;** laminorul Slebing **cu o capacitate de 2,5 milioane tone brame/an în prima etapă.**

● **Combinatul ocupă o suprafață egală cu 640 ha. Depozitul de materii prime are o capacitate de 600 000 tone, 10 km benzi automate cu un debit orar de 1500 tone. ● Puse cap la cap, drumurile interioare ale șantierului alcătuiesc o șosea cu o lungime echivalentă cu distanța Galați—Suceava. ● Cu metalul utilizat de șantier pînă la ora actuală U.V. Arad ar putea fabrica 17 000 de vagoane. ● Cablurile montate au o lungime echivalentă cu aceea a rețelei telefonice Galați—Londra. ● Pînă în prezent excavatoarele au săpat 15 milioane mc de pămînt, dislocare în care ar avea loc lacul Snagov. ● Cu betonul încorporat în construcție pînă în prezent s-ar putea realiza o autostradă care să înconjoare țara pe întreaga frontieră terestră, fluvială și maritimă sau un zgîrie-nori cu... 7 000 de nivele.**

IN SUS, P

ESTE PESTE PUTINȚĂ a încerca o prezentare cît de sumară și parțială a acestei verigi carpatice fără a te referi cumva la minunata descriere a acelor zone ale sale pe care a realizat-o Geo Bogza în urmă cu mai bine de trei decenii. „Țara de piatră" a devenit nume propriu, după ce mai întîi fusese numai o figură de stil. Pentru că amintita carte este mai mult decît mărturia unei participări afective și comunicarea unor impresii personale, adesea impresionante. Este un document zguduitor prin cruditatea faptelor și datelor înfățișate, copleșitoare dezvăluire a unor stări social-economice mai aproape de amintirea veacului de mijloc, deși se petrec în al treizeci și cincilea an din secolul XX.

Istoricește vorbind, anii care au trecut de atunci sînt puțini la număr. Ca să nu mai vorbim de faptul că adevăratele și profundele transformări din viața acestor oameni au început abia mai acum vreo douăzeci de ani. Nici vîrsta, socotită convențional, a unei generații. Sînt numeroși cei care au îndurat acele vremi și care azi se bucură de binefacerile unei vieți omenești.

„De la Bucium la Abrud / Lungu-i drumul și bătut / Oblu-i drumu' ca lumina / Merg băieșii cu mașina / Cînd a fost drumu' pietros / Minerii-l făceau pe jos / Se scula moțu' de noapte / Și pleca cu straița-n spate. / Hopa, hopa-ncetinel / Cu năcazu' după el / Musai Toadere să-mpingi / C-așteaptă moții cei mici". Sînt versuri dintr-o nestemată a folclorului mineresc local care, și ea, evocă într-un fel oarecare trecutul pentru a proiecta cu și mai multă putere lumina pe realitățile și realizările prezentului. Căci aici, în părțile acestea de țară, contradicția între ceea ce a fost și ce este, dintre ieri și azi, e multilaterală și totală, ea evidențiindu-se pregnant începînd cu modificarea peisajului urban ori rural și sfîrșind cu amănunte aparent neînsemnate, dar pline de semnificație, observabile fie și din goana automobilului sau de la fereastra trenuțului ce-și șerpuiește vagoanele pe linia ferată care urmează cu fidelitate cursul Arieșului de la Turda pînă la Cîmpeni, de unde o ia către Abrud.

SĂ ÎNCEPEM, așadar, călătoria spre inima Apusenilor, către adevărata „țară a moților" dominată de Munții Metaliferi, pătrunzînd printr-una din principalele patru căi de acces în „țara de piatră", prin Turda, spre a urca apoi în sus, pe calea Arieșului, adevărată aortă a acestor meleaguri de milenii bîntuite de cataclisme geologice și înfiorate de zbuciumări umane.

Merită îndelung admirată, fără îndoială, priveliștea pe care, privită de sus din cartierul Frăgăriște sau de lîngă necropola din cetate, o oferă Turda cu alternanța de turle de biserici, clădiri rămase din vechime, sau recent ridicate, coșurile fumegînde ale întreprinderilor industriale construite sau refăcute în anii care au urmat celui de-al doilea război mondial și eliberării țării. Străvechea reședință a Legiunii romane a V-a Macedonica, numită Potaissa și edificată alături de o și mai veche așezare dacă, e situată la poalele dealurilor ce prelungesc munții Trascăului. In apropiere au fost cîndva mari bogății salinifere, pe locurile unde sînt astăzi amplasate băile, așezate într-un imens amfiteatru natural, înconjurat din trei părți de pădure tînără și deasă de foioase.

Vizitarea acestui mare centru industrial al țării reprezintă un prim contact nemijlocit și cîtuși de puțin figurativ cu „țara de piatră", cu piatra, cu subsolul, cu mina, cu ocna și baia, cum i se spune prin părțile locului. O simplă enumerare a cîtorva dintre principalele întreprinderi ale orașului este sugestivă și edificatoare: „Fabrica de ciment", „Sticla", „Întreprinderea de prefabricate", „Electroceramica", Fabrica de produse refractare „9 Mai", Uzinele chimice. Toate folosesc materii prime aduse din „țara de piatră", din marile cariere de calcar, granit ori alabastru, din subsolul zonelor limitrofe.

Prezența Arieșului în Turda contemporană este materializată nu numai de apa care o străbate și o scaldă. Rîul acesta îndărătnic și capricios este de milenii nenumărate și cel mai harnic transportor de piatră și de balast. Neîntrerupt e șirul camioanelor care zi și noapte transportă granulate scoase din Arieș pentru una sau alta dintre întreprinderile amintite. Peste puține săptămîni, cariera mecanizată din apropierea satului Cornești, va livra granulele (pietriș, nisip) în șa[illegible]e sortimente și de calitate superioară. Prin spălare — tot cu apa Arieșului — vor fi înlăturate impuritățile care ar dăuna calității betonului.

Dar, mai înainte de a ajunge aici, la Cornești, urechile sînt din cînd în cînd violentate de explozii ce se aud de undeva, dintre munții Trascăului care au în[illegible]ceput a căpăta proporții. Zgomotele vin dinspre dreapta, de către Cheile Turzii.

— De la cariera de piatră, te va lămuri cineva, ori de la baia de alabastru!

Este prima mină prezentă pe această vale a Arieșului atît de sfîrtecată și scormonită în cursul mileniilor de neamurile ce s-au succedat pe aici în căutare de aur și argint.

DE AICI, de la poalele acestor munți,

CÎNTEC NOU DE BRIGADIER

Desen de N. Nobilescu

EXISTĂ, PE HARTA ȚĂRII, notări de locuri care, deși aparțin geografiei, au devenit un fel de indice-reper în biografia a două generații distanțate, între ele, la 20 ani. Bumbești-Livezeni, Baia Sprie-Sighetul Marmației (nu departe de Salva-Vișeu), sistemul de îndiguiri, desecări și irigări de la Dunăre, șoseaua Cîmpina-Comarnic...

Generațiile au punct de interferență entuziasmul (el rămîne neschimbat pentru că aparține adolescenței) cu care tineretul a răspuns chemării C.C. al U.T.C. de a pune umărul la efectuarea unor lucrări de interes național.

„Rostul brigăzilor de muncă patriotică — mi-a spus Constantin Becheanu, student la Institutul de mine din Petroșeni, se definește însă, acum, puțin mai altfel decît se definea cu 20 de ani în urmă. De ce? Pentru că și cadrul este altul, determinat de însăși dezvoltarea societății. Tehnica de care țara noastră dispune îngustează, evident, folosirea tîrnăcopului. Vremea lui „hei-rup!“ a trecut. Economia noastră are excavatoare, buldozere, screpere — se „descurcă“, cum am spune, și fără tîrnăcopul brigadierului. Da, funcția strict utilitară s-a restrîns, deși a rămas și dă finalitate muncii. S-a dezvoltat însă caracterul ei educativ...“

Lui Constantin Becheanu nu-i trecuse prin gînd să dea „definiții“. Era doar o încercare de a preciza. De a situa în timp, la adevărata ei valoare, prezența lui ca brigadier acolo, la punctul de la Meri, de pe traseul șoselei Bumbești-Livezeni, și a celorlalți tineri pe celelalte șantiere naționale. Fără a-și supraevalua contribuția, adolescența se simte mîndră de a i se fi oferit prilejul de a se afla moral angajată la acțiuni menite să înfrunte vremea.

PARADOXAL, dar acolo, în defileul creat de Jiu prin masivitatea munților, nu natura constituie principalul element spectacular, ci ceea ce a zămislit omul cu puterea brațelor și inteligenței. Stîncile sînt forfecate de tuneluri, peste hăuri au fost întinse arcadele viaductelor. Strania frumusețe a milenarei încleștări dintre apă și stîncă pălește în fața lumii de piatră pe care au dăltuit-o cei care acum 20 de ani, între Bumbești și Livezeni, abia pășeau în adolescență. Pentru că opera aceasta este a lor, a tinerilor care și-au împletit visurile adolescenței cu seriozitatea muncii, sub faldurile steagurilor de brigadieri ai muncii patriotice. Tinerețea, care s-a dăruit necontenit patriei socialiste, și-a creat astfel, acolo, un monument.

Bumbești-Livezeni — balada cîntată „printre ponoare și poieni“, făcînd să „răsune valea“ (v-o amintiți? pentru mulți este balada propriei noastre tinereți...), este reluată astăzi de alte glasuri, pe aceleași locuri pe care tineretul deceniului V și-a scris legendele. Am ascultat-o, într-o dimineață cu sonorități proaspete, la Meri, un punct aflat pe segmentul dintre kilometrul 90 și 100.

De fapt, ce se petrece în defileul de la Jiu?

Pe scurt, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist a chemat tineretul țării să ajute la construirea arterei de transport rutier dintre bazinul carbonifer al Petroșenilor și Oltenia, asigurînd totodată un drum scurt și trainic pentru lemnul din zona Văii Jiului, călătorit spre Combinatul de industrializare din Tg. Jiu. Și, alături de aceste determinante economice, artera rutieră de la Bumbești-Livezeni va deschide un nou traseu turistic modern între Petroșeni—Tg. Jiu—Novaci.

Așadar, într-o dimineață, nu de mult, am ascultat noua baladă a Bumbești-Livezenilor. O „spuneau“ tineri de la școala profesională „Cimentul“ din Tg. Jiu, de la liceul din Petroșeni și de la noul liceu din noul oraș Motru (iertați repetarea adjectivului, dar el este cum nu se poate mai semnificativ pentru destinul socialist al acestor străvechi pămînturi din bazinul Jiului). Desigur, ea nu are încă ritmia cizelată de vreme, de amintiri. Este ca o simplă notație. Ca o succesiune de notații.

„Cînd veți trece pe șoseaua spre Meri — îmi spunea Ion Cioplea, comandantul brigăzii elevilor de la liceul din Novaci — să știți că șanțurile și acostamentele dintre kilometrii 83—85 noi le-am făcut! Din stîncă am scos 750 metri cubi de piatră și am făcut peste 100 de metri pătrați de zidărie uscată...“

„Stînca aceea era, cum să vă spun, mai mare — zice Nicolae Radu, elev la școala profesională „Cimentul“ — noi i-am îndreptat silueta, luînd din ea o parte din cei 2000 de metri cubi de piatră ce ne-au trebuit pentru arocarea șoselei...“

„Poate că voi mai încurca eu „locul“, dar știu că aici, in șoseaua aceasta din sectorul Polaviștea, este o parte și din munca mea. Este pentru prima oară cînd pot spune că «a rămas în urmă ceva făcut de mine!». Poate că în viață voi mai face multe, dar de zilele petrecute aici, la Polaviște, îmi voi aminti întotdeauna — este, dacă vrei, prima mea afirmare ca cetățean util...“ îmi precizează Viorel Popa, elev, șeful echipei întîia.

Nu este de comparat cu nimic candoarea acestor scurte declarații. Ele indică noi adîncimi în biografia unor adolescenți. Trecerea, puțin romantică, de la ușurătate, la responsabilitate. Copilăria rămîne în urmă — din crisalida visurilor, a jocului, se desprinde cetățeanul. Prezența pe șantier este un act deliberat, precizare de conștiință. Nu este vorba de o simplă renunțare la 14 zile de vacanță. Este expresia materială a recunoștinței adolescenței pentru tot ce îi oferă patria socialistă. Și tocmai de aceea, e greu să faci un portret. Unul anume. Al unui tînăr care muncind devine legendă. O, nu, nu pentru că individualitățile nu ar exista! Ci pentru că șantierul nu poate fi privit altfel decît ca un întreg, în care personalități adolescentine se regăsesc, contopite, în același marcat sentiment de participare totală la o lucrare de interes național, în dorința de a lăsa urme trainice pentru viitorime prin rezultatele concrete ale muncii de astăzi.

Muncind, adolescența nu se dispensează de candoare. Dimpotrivă.

„...Aici, e ca și cum te-ai dărui veacurilor“, îmi spunea, visător, Nicolae Ștefănescu, de la liceul din Motru.

Frîntură de gînd.

Are frumusețe în sine. Ca un subtext sensibil la precisa notare a volumului lucrărilor executate de fiecare serie în parte. Un total valoric de circa 400 000 de lei. Precizez: fiecare serie durează aici 14 zile. Și cuprinde în jur de 100 de tineri...

CONCRETUL conține însă, și aceasta este marea lui frumusețe pe șantierele tineretului, o doză masivă de romantism. Șantierul o generează dîndu-i noi dimensiuni. Decupez o secvență din viața șantierului Baia Sprie — Sighetul Marmației, pe care mi-a povestit-o Mircea Popescu, din echipa nr. 2 a brigăzii a doua a grupului școlar minier din Baia Mare.

„Sosiseră, în gară, cîteva vagoane cu materiale. Cu efectivul de care dispunea șantierul, ele nu puteau fi descărcate la timp. Vă închipuiți — lecații, nervi, ce mai, tot tămbălăul. Inginerul șef de lot, fierbea. Acum, știți, pentru fiecare șef de lot este o chestiune de obraz să nu lase să se irosească nici un bănuț. Dar nu avea ce face. Atunci noi, cei din echipa a doua, și nouă ni s-au alăturat și cei din echipa a I-a, am hotărît să descărcăm vagoanele.

— Fugiți de-aici, ne zice inginerul, voi și așa sînteți obosiți!

Ce ne-am mai rugat noi, ce a mai văzut și dînsul că nu are altă ieșire, și... ne-a lăsat. Am lucrat pînă spre dimineață. Da, eram frînți de oboseală, dar bucuroși. În primul rînd ne-am verificat pe noi înșine. Am văzut că dacă vrem, putem face lucruri ce par imposibile...“

Poate a exagerat puțin. Dar tinerii se descoperă. Devin ei înșiși — oameni care îndrăznesc. Și este nevoie să-și fixeze această trăsătură. Undeva la baza ei, se va afla pentru totdeauna amintirea celor patru kilometri de taluzări, de acostamente și finisări executați de dînșii. Patru kilometri „lucrați“ de o singură brigadă — o frîntură poate, de neluat în seamă, din șoseaua cea nouă, modernizată, care va reduce la numai o oră și jumătate un drum ce dura șase ore, pe vechiul traseu, pentru a lega, peste Gutîi, Baia Sprie de Sighet.

ÎMI REȚINUSE ATENȚIA. Era parcă ceva mai vîrstnic, deși limitele de vîrstă ale celor admiși pe șantierul tineretului sînt de 17 și de 30 de ani. Oricum.

— Dumneavoastră? — întreb.

— Eu mi-s hunedorean — zice. Mi-am luat concediul și iată-mă-s! Nu se făcea ca tocmai eu să lipsesc! Că noi, hunedorenii avem aici state vechi — din 48 — zice — cînd tot cam în zona asta, între tunelele 34 și 36, am lucrat...

— Chiar dumneavoastră?

— Ei, nici chiar așa — zîmbește larg — că doar am numai 27 de ani de toți. Șeful meu de brigadă a fost aici atunci. Așa că ne-a transmis locul. Se cheamă că tot a hunedorenilor rămîne porțiunea dintre 34 și 36!

Și furnalistul Nicolae Stoica își umflă pieptul.

Nu știu dacă cineva, peste ani, își va aduce aminte de el, așa cum îl citează

Mihail COLEȘIU

(Continuare în pag. 18)

...E ARIEȘ...

nu mult mai sus de locul unde Hășdatele — pîrîul care-a săpat în erele geologice fereastra impresionantă și măreață ce se cheamă Cheile Turzii — deci de pe unde acest pîrîu își repede spumele tulburi în limpezimea Arieșului, începe drumul acestuia din urmă spre cîmpie, către locul unde-și îngemănează undele cu cele ale Mureșului. Noi ne vom urma drumul în susul apei, dar nu înainte de a face un popas în comuna Mihai Viteazul, al cărui monument amintește că pe aceste locuri oamenii lui Basta au asasinat pe marele luptător pentru independență, cel dintîi întregitor de neam. Legenda, transmisă din veac în veac, afirmă că pe un tăpșan de pe aici s-ar afla și locul de mormînt al voievodului.

Satul se întinde de-a lungul șoselei naționale, cu puține ulițe ce se destramă către lunca rîului, căreia localnicii îi zic berc. Multe, foarte multe case noi sau în curs de construcție. Nu arareori alături de o căsuță măruntă, covîrșită de acoperișul de paie învechite și devenite în timp materie compactă, vezi temeliile de piatră și beton, ori zidurile de cărămidă ale casei celei noi a gospodarului de pe Arieș. **„O sărăcie în sensul rezumării la numai cîteva elemente, indispensabile. Rusticitate. O casă: o cameră. O cameră: un patrulater de lemne de brad bătute unul peste altul. Atît. Înăuntru alte cîteva bucăți de lemn: un pat, o masă. Asta e totul“.** Așa nota cumplit de lapidar Geo Bogza.

O casă de astăzi din cele aproape patru sute de locuințe noi construite după 1960 în comuna ce poartă numele marelui voievod, are cel puțin două camere, cu antreu, bucătărie, cămară, pivniță.

Departe de a fi izolat — proporțiile sînt cam aceleași pretutindeni — fenomenul de înnoire și modernizare are aspecte multiple și diverse. Cîteva cifre încă, pentru susținerea afirmației: 900 de abonamente la radio și vreo 230 de aparate de televiziune, în satele aceleiași comune electrificate între anii 1954—1961, înzestrate cu magazine și bufete, cămin cultural și cinematograf, librărie și bibliotecă, străbătute de o șosea asfaltată și mîngîiate duios și sonor de claxonul „mocăniței“ emancipate. Așa i se spune trenuțului de linie îngustă ce urcă pe linia șerpuită ce urmează cursul Arieșului: Mocănița. În urmă cu doi-trei ani încă mai pufăiau din greu locomotive miniaturale cu aburi. Acum locomotive Diesel anunță de opt ori pe zi trecerea trenurilor de pasageri sau mixte și tot de atîtea ori pe a celor de marfă. Șuieratul lor se suie în munți, iar ecoul răspunde ca o urare de drum bun. Și dacă scrie pe tăblia din stînga mașinii „viteză maximă 35 km/oră“ nu e pentru că n-ar putea mai mult, dar pentru că prea numeroase sînt curbele ce se strecoară pe sub stînci sau printre ele, mereu alături de firul apei.

Rămîn în urmă, pe stînga, plantații recente de pruni, piersici și nuci. Rămîn într-o parte și în alta grădinile de zarzavat ale Plăieștilor, Cheiei, Corneștilor și Moldoveneștilor. În trenuț se urcă oameni de prin partea locului ce-și duc în sus, la munte, produsele livezilor și ale grădinilor, spre îndestularea mocanilor și a moților de la Sălciua și Baia de Arieș, de la Bistra și Cîmpeni, de la Abrud și de mai sus, din satele pădurenilor și minerilor înfrățiți cu muntele și pădurea.

MOCĂNIȚA traversează pentru prima oară Arieșul prin dreptul comunei Moldovenești (a doua și ultima dată o va face la Cîmpeni). După ce face un unghi foarte deschis, drumul de fier, mereu paralel cu cel de asfalt și de piatră, pătrunde în valea ce adesea se îngustează simțitor, pe alocuri căpătînd aspectul de chei. Este un peisaj montan dintre cele mai fermecătoare din țară pe care drumul Aurarului îl oferă, parcă mereu inedit, călătorului obișnuit, ca și turistului dornic să cunoască și să îndrăgească Apusenii.

În stație la Buru, aproape de punctul de întîlnire a Ierei cu Arieșul, sat de olari, păstori și agricultori, înfipt în temeiul unor păduri dese ce acoperă munții dimprejur, stive de lemn pentru construcții aduse aici cu decovilul sînt încărcate în vagoane. Mai încolo, alte vagoane ori camioane, sînt umplute cu piatră de calcar, după care iau drumul în jos către fabricile din Turda ori din alte părți. În ochiuri de lumină dintre păduri și livezi sînt prisăci bogate, petece de pămînt însămînțate cu porumb, cartofi, sfeclă, zarzavaturi, orz, ovăz, mai rar grîu. Rar petec de pămînt cît de cît fertil care să nu fie cultivat.

Răsfirat pe ambele laturi ale Văii Ocolișului, satul care-i poartă numele este reprezentativ pentru această zonă a Apusenilor. Faptul devine evident mai întîi prin arhitectura caselor construite din lemn, pe temelie de piatră, cu acoperișuri țuguiate de șindrilă, șiță, țiglă sau tablă. Grajdurile de vite, pătuiele, magaziile au acoperișuri de paie încă și mai înalte, ajungînd uneori să depășească de două ori clădirea însăși. Ocupația principală a locuitorilor este păstoritul. Femeile țes o aba căutată pe la tîrgurile din împrejurimi, pe care o aduc la piuă pe spina-

Mircea POSTELNICU

(Continuare în pag. 18)

REALIZĂRI PE AGENDA ANULUI 1968

U. R. S. S.

OBIECTIVE ALE ANULUI 1968

DIN ȘTIRI publicate în presa sovietică despre succesele obținute de oamenii muncii în diferite domenii de activitate spicuim:

● În localitatea Haidarken din R.S.S. Kirghiză a intrat în funcțiune o fabrică de înnobilare, în care a început valorificarea complexă a tuturor minereurilor locale.

● Se desfășoară construcția liniei pentru transportul energiei electrice Frunze—Alma-Ata de 220 kV. Viitorul „pod electric" de peste 250 km. va uni sistemul energetic din Kirghizia de nord de centrala electrică Alma-Ata, ceea ce va permite folosirea mai eficientă a energiei electrice din două republici. Un prim sector al liniei — de la Frunze la centrul raional Bistrova, în lungime de circa 100 km, a intrat în funcțiune.

● În Bielorusia se creează o puternică industrie de îngrășăminte chimice. Au început să lucreze la întreaga capacitate proiectată două combinate de potasiu la Soligorsk și o uzină de îngrășăminte azotoase la Grodnensk; se termină construcția celui de-al treilea combinat de potasiu la Soligorsk și a unei uzine de superfosfați la Gomel. Prin intrarea în funcțiune a întreprinderilor aflate în construcție, Bielorusia va produce întreaga gamă a „elixirului fertilității". În prezent, Bielorusia furnizează 12% din producția unională de îngrășăminte minerale.

● La 15 iunie a fost dat în exploatare canalul Mulkuș, din valea Zerafșan (R.S.S. Uzbecă) lung de 27 kilometri. Prin intrarea în funcțiune a acestui canal se vor putea iriga 10 mii hectare de pămînturi aride pe care se va cultiva bumbac și porumb.

● La Uzina metalurgică din Celeabinsk a fost inaugurat la 6 iulie „Laminorul 250" — construcție a tineretului.

● A fost dat în exploatare, cu trei luni înainte de termen, al doilea bloc energetic la centrala electrică din Djambul.

Sînt doar cîteva din numeroasele unități productive care se vor înscrie în acest an pe harta economică a U.R.S.S.

R. P. Albania

CONTINUĂ ELECTRIFICAREA SATELOR

ÎN MEDIUL rural al R.P. Albania continuă lucrările de electrificare, planificate pe anul 1968. Se lucrează la instalarea liniilor de înaltă tensiune, la construirea stațiilor de transformare, la instalațiile interioare în locuințe. Se construiesc hidrocentrale și centrale cu motoare Diesel.

În ultimul timp a fost aprins becul electric în încă șase sate: Samatiça, raionul Berat, Kallam-Kashisti, Luari și Hekali din raionul Fieri, Luzati și Vasjar din raionul Tepelena.

În paralel au început și lucrările de construire a unui mare număr de alte obiective, cum sînt hidrocentralele din Kerpica, Qarishte, precum și hidrocentrala din Dragobia și centralele electrice din Zogaj, Paoi și Bucaj din raionul Tropoja.

Într-un ritm accelerat se desfășoară acțiunea de electrificare și în alte regiuni: Dropuli, Kelmendi, Dukagjin, Malakastra etc. Ultimele șapte sate rămase neelectrificate din regiunea Dropuli vor primi în curînd lumină electrică.

În regiunea Kelmendi continuă construirea hidrocentralelor din Tamara, Vuklit, Selc și Vermosh, care vor permite electrificarea a 8 sate, iar în regiunea Dukagjin se construiesc două centrale cu motoare Diesel: la Nicaj-Shale și Toplan. În aceste două regiuni s-au instalat 60 km de linii de înaltă tensiune și 120 km de joasă tensiune.

În regiunea Malakastra, unde anul acesta se vor electrifica zece localități, atenția principală a fost concentrată spre construirea liniei magistrale de transport de energie electrică, lungă de 26 de km. Lumina electrică se va aprinde în 1968 în 15 sate din munții Tropoja, dintre care 7 în zona îndepărtată din Lekbibaj.

Industria albaneză livrează pentru electrificarea satelor materialele necesare. În același timp, în raioane se desfășoară cursurile de pregătire a electricienilor.

R. P. Bulgaria

LA VRAȚA: UN COMBINAT AL FERTILITĂȚII

GAZUL METAN, o materie primă valoroasă, ascunsă de milenii în adîncurile pămîntului, de pe meleagurile Vraței, a fost scos la iveală și metamorfozat. Este vorba de intrarea în funcțiune, la sfîrșitul lunii iunie, a unei noi și importante unități a industriei chimice — combinatul chimic de la Vrața. Cele 600 mii tone carbamid, 400 mii tone amoniac și 200 mii tone apă amoniacală, cît va produce anual combinatul, vor reprezenta aportul colectivului său la procesul de chimizare a agriculturii. Dacă în anul 1967 agricultura R. P. Bulgaria a primit cîte 12,6 kg de îngrășăminte chimice (în substanță activă) la un decar de teren arabil, se prevede ca în 1980, după intrarea în funcțiune și a combinatului chimic din Vrața, cantitatea de substanță activă să crească la 30 kg/decar.

După construirea pionierului industriei chimice — combinatul de la Dimitrovgrad, după intrarea în funcțiune a uzinei de îngrășăminte azotoase de la Stara Zagora, combinatul chimic de la Vrața este al treilea și cel mai mare obiectiv al industriei chimice bulgare. În cadrul întreprinderii lucrează o centrală electrică cu gaze naturale, o uzină de reparații mecanice și alte secții auxiliare. Folosirea gazului metan ca materie primă oferă posibilitatea ca investițiile la o tonă de amoniac să fie de două ori mai mici decît la combinatele chimice din Dimitrovgrad și Stara Zagora, iar prețul de cost al îngrășămintelor azotoase produse — de două ori mai scăzut. Combinatul este realizat la nivelul tehnicii mondiale, cu mecanizarea și automatizarea totală a proceselor de producție.

Intrarea în funcțiune a combinatului de la Vrața — la care au participat specialiști din U.R.S.S., Franța, Marea Britanie și Belgia — reprezintă un capitol important al programului de chimizare a agriculturii bulgare.

R. S. Cehoslovacă

PREOCUPĂRI DE MODERNIZARE ÎN INDUSTRIE

● La uzinele siderurgice din Chomutov a intrat în probe tehnologice noua secție pentru producția de țevi laminate. Aici se vor produce țevi de 22—95 mm din oțeluri înalt aliate. Noua tehnologie aici introdusă va contribui la ieftinirea producției și la ridicarea calității. Se va permite, de asemenea, prelucrarea oțelurilor și aliajelor greu deformabile. Noua secție, cu o capacitate de 40 000 tone țevi pe an a fost executată în decurs de 27 luni și a necesitat investiții în valoare de 354 mil. coroane. Tot aici se vor produce țevi de 102 mm care se vor utiliza ca semifabricat pentru secția de trefilare. Cu darea în funcțiune a secției de laminare s-a terminat prima etapă de modernizare și reconstrucție a uzinelor siderurgice din Chomutov.

● Industria sticlei este o importantă ramură a economiei cehoslovace. În vederea diversificării producției și ridicării calității, se modernizează utilaje și se introduc procese tehnologice noi. Astfel, la Fabrica de sticlă „Union" din Teplice a intrat în funcțiune o linie automată pentru producția de sticlă șlefuită pentru oglinzi. Din producția realizată se va satisface necesarul pentru oglinzi retrovizoare din industria constructoare de automobile din Cehoslovacia.

Tot în acest an la noua fabrică de sticlă industrială din Bratislava-Dubrava au intrat în funcțiune secțiile pentru producția de țevi de sticlă, destinate industriilor chimică și alimentară.

● O importantă preocupare în economia cehoslovacă este valorificarea rezervelor interne. Astfel, specialiștii de la Institutul de cercetări miniere din Kutna Hora au demonstrat că prin procesul de ardere condus rațional, o parte din fierul existent în cenuși apare sub formă de magnetit care poate fi recuperat obținîndu-se un concentrat cu un conținut de 57,3% fier, utilizabil pentru furnal. Proiectul de recuperare a fost verificat anul acesta la centrala electrică din Tisova-Sokolova. Potrivit calculelor preliminare, prin aplicarea acestei tehnologii, industria energetică din R. S. Cehoslovacă va putea furniza siderurgiei 200 mii tone de concentrat de fier anual.

R. P. D. Coreeană

UZINA „CENLIMA" ÎN PROCESUL SPECIALIZĂRII

EXCAVATOARELE care și-au dovedit puterea lor în mine și pe șantierele de irigație și de amenajare a cursurilor de apă, sutele și miile de pompe de diferite tipuri care au ridicat apa pe pantele înalte pentru a iriga apoi cîmpiile, nenumăratele macarale care au ajutat la construirea Phenianului și a altor mari orașe ale R.P.D. Coreene, ca și a numeroaselor uzine și întreprinderi de pe întreg cuprinsul țării, toate aceste mașini gigantice au fost fabricate de muncitorii și tehnicienii uzinei „Cenlima" din Phenian. Constructorii de aici, angajați în întrecerea pentru depășirea planului pe 1968, au realizat, de la începutul anului pînă în prezent, numeroase inovații și raționalizări menite să contribuie la transformarea acestei uzine într-o întreprindere specializată în construirea de excavatoare de mare putere și capacitate.

Muncitorii și tehnicienii echipei nr. 1 de la atelierul de turnare a oțelului au inventat și fabricat o nouă formă pentru turnarea oțelului, trecînd la o producție mai bine organizată, care le permite să toarne trei șenile de excavator într-o zi, în timp ce înainte le trebuia 2-3 zile pentru a turna una singură. Împreună cu muncitorii altor ateliere de turnare a oțelului ei și-au realizat astfel angajamentul de a furniza materia primă necesară producerii de excavatoare.

Muncitorii și tehnicienii atelierului de mașini mari, ai atelierului de aparate de precizie și ai altor ateliere ale fabricii au realizat mașini și grupuri de piese pentru excavatoare, dotîndu-și atelierele lor cu mașini specializate și cu un randament înalt. În consecință, productivitatea muncii a crescut de cîteva ori, iar calitatea produselor s-a îmbunătățit. Numeroase strunguri automate au început deja să producă diferite piese.

Succese însemnate au obținut tehnicienii și proiectanții acestei uzine. Ei au terminat cu un trimestru și jumătate înainte de termen proiectul unui excavator de tip nou cu o capacitate de 4 mc și cu o lungime a brațului de 40 m, adaptat condițiilor naturale și geologice ale țării.

Cuba

CIMENTUL DIN NUEVITAS

LA 19 aprilie, de pe poarta fabricii de ciment din Nuevitas ieșea primul sac de ciment pe care — cu legitimă mîndrie — toți muncitorii și-au pus semnătura. Era ca un fel de act de naștere care consfințea intrarea în funcțiune a primei linii de producție a acestei importante unități industriale.

Fabrica de ciment din Nuevitas — cea mai importantă unitate de acest gen din Cuba — care se întinde pe o suprafață de 220 mii mp, este concepută la un înalt nivel de mecanizare a procesului de producție. Ea cuprinde, între altele, un sistem de filtre electric care recuperează pulberea, pentru a o reutiliza în procesul de fabricație, ceea ce permite economisirea la maximum a materiei prime.

În faza ei finală, noua unitate va avea trei linii de producție. Deocamdată, capacitatea energetică este asigurată de motoare Diesel mobile instalate în apropiere. Cînd cea de-a doua linie va fi pregătită pentru intrarea în producție, centrala termoelectrică din Nuevitas, actualmente în construcție, va fi terminată. A treia linie urmează să fie construită pînă la sfîrșitul acestui an, iar spre sfîrșitul anului viitor se prevede ca fabrica să lucreze la întreaga ei capacitate proiectată: 620 mii tone de ciment anual.

Materia primă principală este asigurată de o mare carieră de piatră de var așezată în vecinătate. Se apreciază că rezervele de piatră de var sînt suficiente pentru a furniza fabricii materia primă în decursul cîtorva generații.

S-ar putea spune că cimentul din Nuevitas a constituit „fermentul" care a schimbat radical înfățișarea orășelului de docheri și pescari de odinioară. Pentru că, paralel cu lucrările de pe șantierul fabricii de ciment, s-au înălțat grupuri sociale pentru muncitori, școli pentru copiii acestora, locuințe, cinematografe, s-au amenajat terenuri de sport. Iar noua uzină de piese prefabricate „Gran Panel" va furniza în acest an elemente de construcție pentru încă 240 de locuințe.

R. D. Germană

ELECTRONICA ÎN ECONOMIE

CONDUCEREA societății „Urania" pentru răspîndirea științei a organizat începînd din ianuarie 1968, un centru permanent de consultații - „Prelucrarea datelor", — unde bilunar, colaboratorii întreprinderilor și institutelor care urmează să introducă utilajele electronice de calcul pot face cunoștință cu aparatele și problemele actuale ale acestei tehnici moderne.

Concomitent cu instruirea cadrelor, o mare atenție se acordă și pregătirii lor pentru noile sectoare de utilizare a mașinilor electronice ca, de pildă, în planificare, calcule de variante, analize și prognoze, precum și pentru aplicarea cît mai rapidă a rezultatelor cercetărilor științifice în producție. Specialiști în matematică, fizică, economiști și ingineri pregătesc intrarea în funcțiune pînă în anul 1970 a 200 de instalații „Robotron-300", a unui număr mare de instalații mari și de calculatoare mai mici.

Pentru deservirea aces-

ÎN ȚĂRILE SOCIALISTE

tor instalații, pînă în 1970 vor fi necesare 4000 de cadre cu pregătire superioară și 5000 cu pregătire medie.

În 1964 a fost elaborat un program potrivit căruia pînă în 1970 se va asigura prelucrarea electronică a datelor din economie. În vederea acestui scop s-au specializat unele întreprinderi pentru producția utilajului electronic necesar. Instalația de calcul „Robotron-300" a început să fie produsă în serie. Este o instalație standard care poate efectua în 8 ore munca pe care ar face-o 40 de oameni în decurs de 4—5 luni — respectiv sarcinile de plan ale unei întreprinderi.

În R.D.G. se mai produc și se utilizează în întreprinderi, instituții și centre de calcul, aparate de calcul format mic din sistemul „Ascota".

Pentru o coordonare mai bună a activității în domeniul prelucrării electronice a datelor a fost creat în R.D.G. un secretariat de stat special.

R. S. F. Iugoslavia

NOI CAPACITĂȚI HIDROENERGETICE

PUNEREA ÎN VALOARE a potențialului hidroenergetic al țării constituie o preocupare de seamă a conducerii de partid și de stat din Republica Socialistă Federativă Iugoslavia. În afara importantului obiectiv hidroenergetic pe care țara vecină îl construiește împreună cu Republica Socialistă România la Porțile de Fier, în Republica Socialistă Federativă Iugoslavia se desfășoară lucrări ample pentru folosirea deplină a energiei hidraulice. Anul 1968 marchează noi succese în această complexă acțiune.

La 25 martie a.c. a fost dată în exploatare hidrocentrala „Trebinie", încheindu-se astfel prima parte a lucrărilor sistemului hidroenergetic „Trebișnița". Noua unitate, împreună cu hidrocentrala „Dubrovnik", intrată în funcțiune cu trei ani în urmă, sînt alimentate cu apă din lacul de acumulare al barajului Gonciarovo și furnizează economiei naționale 2100 milioane kWh anual. Prin construirea barajului Gonciarovo, care are 123 m înălțime și 439 m lungime și care formează un lac de acumulare de 1 miliard mc de apă, se asigură irigarea a 12 000 ha și apărarea de inundații a altor 5 500 ha de teren agricol.

Pe rîul Drina au fost executate noi amenajări. În luna iulie a.c. a fost dat în exploatare, înaintea termenului planificat, cel de-al patrulea agregat de la hidrocentrala Bajina Basta. Prin punerea în funcțiune a noului agregat hidrocentrala și-a mărit capacitatea cu aproape 280 milioane kW și va putea produce anual în medie 1 600 milioane kWh energie electrică. Lucrările de pe Drina vor continua și în viitor. Ea deține 22% din potențialul hidroenergetic al R.S.F. Iugoslavia și, amenajată complet, ar putea furniza economiei naționale aproximativ 14 miliarde kWh energie electrică. Pînă în prezent potențialul hidroenergetic al rîului Drina a fost pus în valoare în proporție de 20%.

Tot în luna iulie a.c. a fost dată în exploatare o nouă capacitate hidroenergetică, pe rîul Negru. Este vorba de hidrocentrala Tikves, realizare în întregime a industriei iugoslave și care va putea furniza anual circa 215 milioane kWh energie electrică. Din lacul de acumulare al noii hidrocentrale se vor iriga peste 20 000 ha teren agricol.

R. P. Mongolă

SE EXTINDE COMPLEXUL INDUSTRIAL DARHAN

ÎN PREZENT, tînărul oraș Darhan din R.P. Mongolă aduce o contribuție însemnată la creșterea volumului producției industriale a țării. În acest an, complexul industrial Darhan va furniza 750 de mii tone cărbune, peste 100 de milioane kWh energie electrică, 16 milioane bucăți de cărămidă necesară construcțiilor de locuințe pentru populație și multe alte produse. Se preconizează ca în 1968 volumul producției industriale globale a orașului Darhan să crească cu 45% în comparație cu anul trecut.

De la începutul anului și pînă în prezent la Darhan a început construcția unor noi obiective ale industriei alimentare și ușoare. Cel mai mare dintre acestea este combinatul alimentar care se va compune dintr-o fabrică de produse zaharoase cu o capacitate de 5 000 tone anual, o întreprindere de panificație care va fabrica 15 tone produse într-o zi de muncă și un combinat de produse lactate cu o producție de 20 tone zilnic.

Tot în prima jumătate a acestui an a început construirea unui combinat de preparare a cărnii cu o capacitate de 50 tone de produse pe schimb.

Recent, a început construirea unei fabrici de prelucrare a pieilor de oaie și de confecții, primul mare obiectiv al industriei ușoare din orașul Darhan. În cîțiva ani această întreprindere va fabrica produse în valoare de peste 900 000 de tugrici. Unitățile agricole din regiunea Darhan vor furniza acestei întreprinderi materia primă necesară.

Tot în 1968, la Darhan, în afară de cele peste 50 000 de apartamente din piața principală a orașului, date recent în folosință, se vor construi o serie de obiective: un mare magazin de produse tehnice, o nouă fabrică producătoare de hrană pentru păsări și animalele domestice etc.

R. P. Polonă

NOUTĂȚI ÎN INDUSTRIA GREA

● De curînd a fost dat în exploatare unul din cele mai mari obiective din industria extractivă poloneză — Combinatul de la Lublin.

Zăcămintele de cupru de la Lublin și Polkowice, descoperite în 1957, sînt printre cele mai mari din Europa, iar la scară mondială se situează pe locul șase. Lungimea puțurilor din mine, a căror construcție a necesitat multe soluții originale, totalizează peste 8700 m. La construcția bazinului cuprifer au participat peste 14 mii de constructori. Anul acesta, datorită muncii lor, se va obține o producție de aproape 4 mil. tone minereu. În viitorul apropiat se prevede că ea va atinge 9 mil. tone. Din minereul extras s-au obținut pînă acum 2550 tone cupru pur.

● Combinatul petrochimic de la Plock cunoaște o continuă dezvoltare. A intrat în funcțiune de curînd cel de-al doilea complex de distilare cu o capacitate de prelucrare de 12 000 tone petrol zilnic. A început să producă, de asemenea și cea de-a doua instalație de cracare, dotată cu aparatură modernă de fabricație poloneză.

● Combinatul siderurgic Lenin de lîngă Krakowia a fost construit cu 20 de ani în urmă. Datorită modernizării proceselor tehnologice și automatizării, se realizează azi o producție de aproximativ 4 mil. tone oțel anual, reprezentînd 40% din întreaga producție de oțel a țării. Prin înzestrarea lui cu noul laminor slebing, producția de laminate de oțel se va ridica la 5 mil. tone.

● Recent a început să furnizeze curent hidrocentrala de la Solinia, din inima munților Bieszczad — din extremitatea sud-estică a Poloniei. Barajul hidrocentralei, lung de peste 600 m și înalt de 80 m zăgăzuiește apele repezi ale rîului Sana, formînd un lac de 22 km pătrați — cel mai mare lac artificial din Polonia. Hidrocentrala, cu o putere de 120 megawați, va contribui la întărirea capacității de funcționare a sistemului energetic național și la dezvoltarea economică a voevodatului Rzeszow. Construcția hidrocentralei a durat peste 7 ani și a necesitat o investiție de peste 1,5 miliarde zloți.

R. P. Ungară

PREMIERE ECONOMICE

ÎN DIFERITE locuri ale R. P. Ungare se ridică noi construcții industriale, centrale electrice, edificii social-culturale. Aproape 150 de noi obiective industriale vor intra pînă la sfîrșitul acestui an în circuitul economic al Ungariei.

● La Eger se construiește o uzină de tractoare, ale cărei prime secții vor intra în funcțiune la sfîrșitul acestui an.

● În localitatea Devecser a fost dată în exploatare înainte de termen, o fabrică de cărămizi, cu un înalt grad de mecanizare, în care se va aplica o nouă tehnologie de ardere și uscare rapidă.

● A fost terminată construcția unei secții noi la combinatul de aluminiu din Inota.

● Pentru a asigura o creștere a rentabilității, șantierele navale din R.P. Ungară transformă treptat gama produselor lor. Anul acesta se construiesc în serie nave maritime comerciale de 1500 tone și remorchere pentru navigația fluvială de 2000 C.P.

● Se lucrează la montarea uzinei de motoare din Györ, construită în colaborare cu Consorțiul internațional Renault-MAN. Primele linii de producție au intrat în funcțiune în trimestrul I. În aprilie 1969, cînd va funcționa cu întreaga capacitate, uzina va produce anual 13 000 motoare Diesel.

● Un nou lac artificial pe o suprafață de 140 hectare a fost amenajat în apropiere de localitatea Bakonszeg. El va permite irigarea a 600 hectare de teren.

R. P. Chineză

ÎN UZINE, ÎN LABORATOARE, PE OGOARE

AGENȚIA China Nouă anunță că R. P. Chineză a construit prima navă de cursă lungă cu un deplasament de 18 800 tone, avînd o lungime de 161,4 metri și o viteză de 17 noduri. Potrivit agenției, caracteristicile tehnice ale navei o situează printre vasele maritime cele mai perfecționate.

Într-un articol consacrat succeselor obținute de oamenii muncii chinezi în domeniul științei și tehnologiei, „China Nouă" citează următoarele realizări obținute de colectivele diferitelor întreprinderi: un calculator numeric cu tranzistori, un radiotelescop uriaș, un cuptor electric înalt de 10 metri pentru fabricarea cilindrilor de laminoare pentru laminarea la rece a tablelor de oțel aliat. Tehnicienii uzinei constructoare de mașini pentru industria petrochimică din Lanceu au construit cel mai mare cuptor rotativ pentru ciment, cu o capacitate anuală de 300 mii de tone.

Revista chineză în limba franceză „Pekin Information" publică știri despre realizări obținute în diferite domenii ale activității productive. Recolta din vara acestui an, scrie revista, se anunță bogată, deși rezultatele bune n-au fost obținute ușor: în unele regiuni s-a dus o luptă înverșunată împotriva secetei. Pînă la 1 iulie în regiunea Seciuan s-a obținut o recoltă superioară celei din anul 1967 (un an agricol bun) la grîu, mazăre și bob. Rezultate superioare la producția de cereale s-au obținut și în provinciile Cekian, Kiansi, Kiansu. În regiunea Șanhai, producția de grîu a crescut între 10—30% comparativ cu anul 1967. În alte regiuni producătoare de grîu ca Honan, Șantun, Hopei, Șansi, recolta este, de asemenea, bună.

Aceeași revistă publică o știre din care rezultă că de la începutul anului aprovizionarea pieței din Pekin cu mărfuri de consum a continuat să se îmbunătățească; sortimentul mărfurilor s-a îmbogățit.

R. D. Vietnam

PE FRONTUL PRODUCȚIEI

ÎN NUMEROASE uzine, fabrici și cooperative agricole din R. D. Vietnam planul semestrial a fost îndeplinit și depășit la majoritatea indicatorilor.

Pînă la 30 iunie 1968, în ramuri importante ale industriei, ca energie electrică, carboniferă, chimică, planul anual a fost îndeplinit în proporție de 50—60%. Într-un mare număr de întreprinderi planul semestrial a fost depășit cu 10—29%. Sectorul de construcții capitale din industria grea și-a îndeplinit planul anual în proporție de 58%.

În prima jumătate a anului 1968, valoarea totală a producției industriilor regionale din provinciile Thanh Hoa, Ha Tinh, Guan Binh și Nghe An a crescut între 4 și 71% în comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

Pînă la mijlocul lunii iunie 1968, în regiunea minorității naționale Nung, din provincia Guan Ninh, grupe de mai mult de 200 de muncitori au îndeplinit planul semestrial cu 15 pînă la 50 de zile înainte de termen.

În prima jumătate a acestui an s-au înființat noi școli pentru pregătirea muncitorilor și cadrelor din numeroase uzine. În 1968, peste 24 000 de muncitori și tehnicieni vor putea să-și continue studiile la locul de producție.

În ciuda condițiilor naturale grele și a distrugerilor cauzate de război, țăranii cooperatori din R. D Vietnam sînt hotărîți să obțină o recoltă de orez superioară celei din vara anului trecut. În numai zece zile, în comuna Binh Jen din provincia Ha Tai s-au construit instalații hidrotehnice pentru irigarea a peste 100 ha de orez.

În 11 sate de pe coastă din districtul Han Loc, provincia Tranh Hoa, datorită lucrărilor de ameliorare a solului nisipos, recolta de cartofi dulci a crescut cu 1,2 tone la hectar, în comparație cu anul trecut.

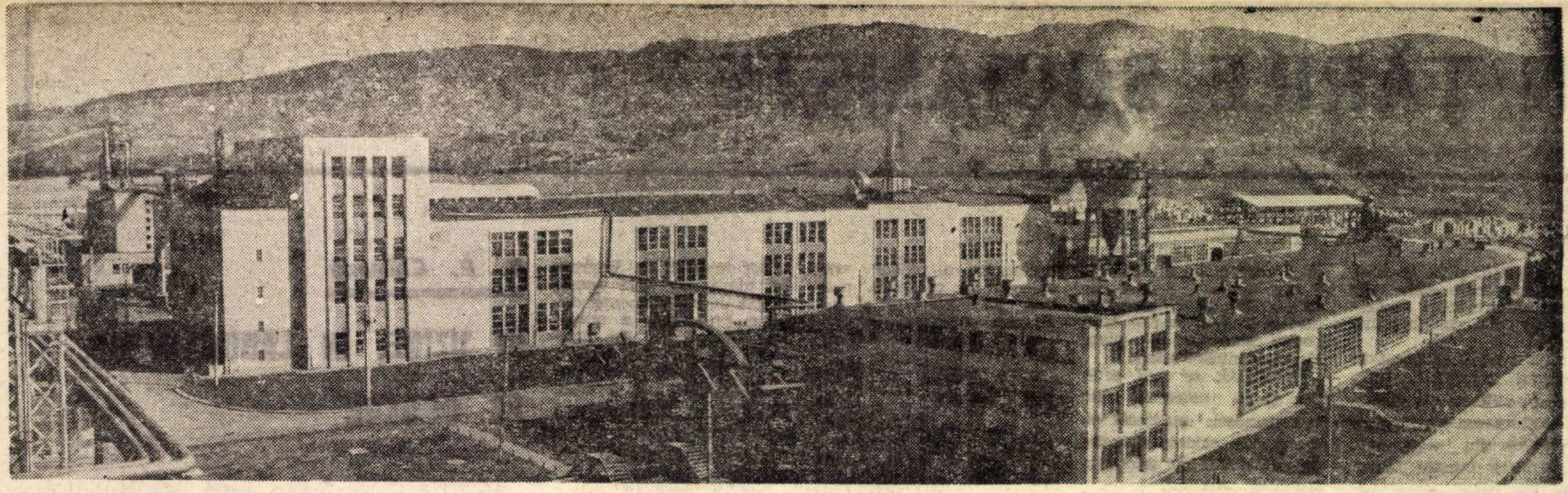

VĂ PREZENTĂM:

COMPLEXUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI — COMĂNEȘTI

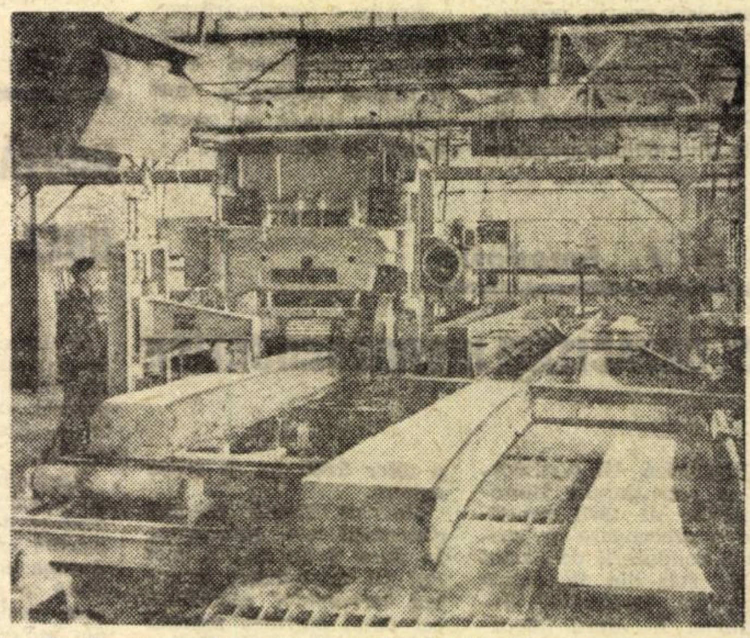

La Comănești, se fabrică cherestea de diferite dimensiuni, inclusiv cele solicitate în mod special.

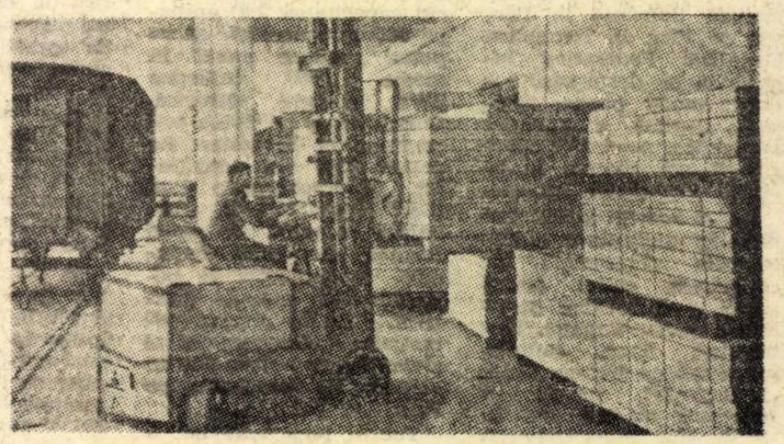

Un nou transport de placaje este gata pentru expedierea la beneficiar.

ÎN APROPIEREA locului unde Asăul se înfrățește cu Trotușul, în 1961 se deschidea un mare șantier pentru construcția unei întreprinderi menite să contribuie la valorificarea superioară a lemnului din pădurile de prin părțile locului. Criteriile de bază pentru amplasarea noului complex pentru industrializarea lemnului, care avea să intre parțial în funcțiune peste doi ani, au fost completate de existența sursei de apă, abundent și constant furnizată de rîul Trotuș, de sursa de aburi și căldură pe care o reprezintă termocentrala Comănești și de apropierea de o linie principală a sistemului energetic național.

La 31 decembrie 1962 a început să producă cea dintii unitate a Complexului, fabrica de mobilă curbată proiectată la o capacitate anuală de 600 000 bucăți scaune etalon. S-au succedat apoi în curs de doi ani, la intervale regulate, fabrica de placaje, cu o capacitate de producție proiectată de 18 000 mc pe an, fabrica de plăci fibro-lemnoase (35 000 tone anual) și fabrica de cherestea de rășinoase (112 000 mc pe an).

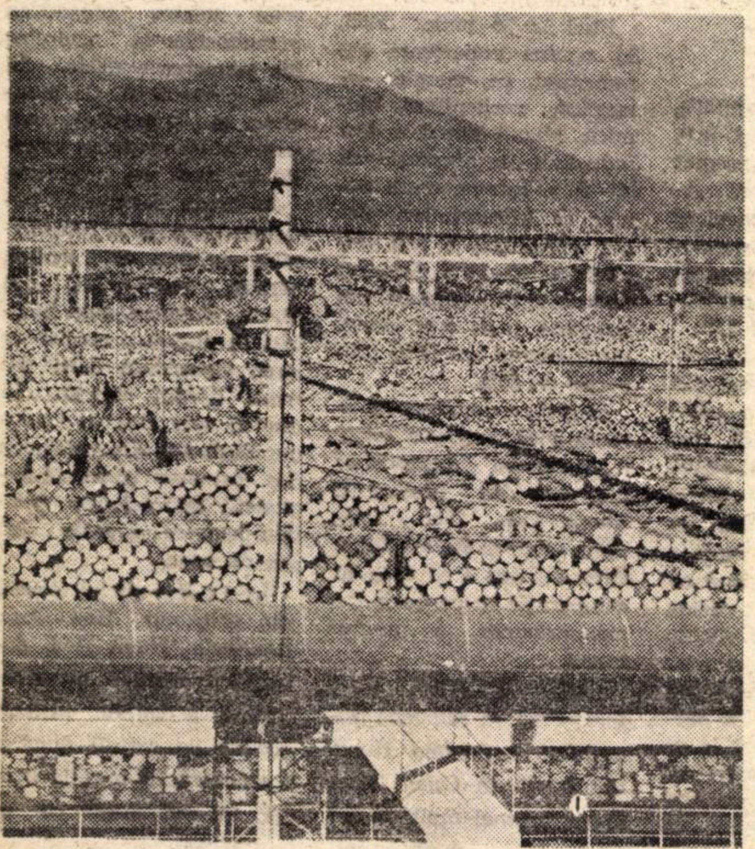

Depozitul de bușteni.

Trebuie menționat că, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii, capacitățile de producție ale Complexului de la Comănești au fost substanțial depășite, în anul 1967 realizîndu-se 18 900 mc de placaje, 38 130 tone de plăci fibrolemnoase și mobilă curbată în valoare de 38 950 mii lei, echivalînd cu peste 650 000 bucăți scaune curbate etalon.

Pentru această producție mărită, complexul are nevoie anual de circa 14 300 mc cherestea de foioase, 44 800 mc bușteni de fag de derulaj, 166 100 mc bușteni și rășinoase de gater și aproape 60 000 mc lemn rotund și despicat pentru fabricarea plăcilor fibro-lemnoase. La această materie primă se adaugă o cantitate de circa 20 000 tone de sortimente lemnoase inferioare provenite din complex și de la alte unități de industrializare a lemnului (deșeuri de la fabricarea cherestelei și a placajului, care reprezintă o materie primă corespunzătoare pentru fabricarea plăcilor fibrolemnoase).

UTILAJELE necesare fabricării de scaune curbate au fost produse în țară, în proporție de 90%, printre ele numărîndu-se mașini moderne de croit cherestea, de frezat piese rotunde, mașini de curbat elemente, de șlefuit, cele speciale de prelucrat, instalații de aburit și uscat, linia mecanizată de asamblare și finisare. La fabrica de placaje, cu excepția deruloarelor, toate celelalte utilaje, începînd cu cele utilizate pentru uscarea furnirelor și sfîrșind cu cele de șlefuire a placajului, sînt proiectate și executate în țară. Iar dacă pentru fabrica de plăci fibrolemnoase, care constituie o instalație complexă, utilajele au fost importate din Suedia, iar cele două linii de fabicație ale fabricii de cherestea, din U.R.S.S., cele două instalații automate de sortare a buștenilor, care se desfășoară pe o lungime de 110 m sînt de concepție (Institutul de Studii și Proiectări Forestiere) și fabricație românească, după modelul lor realizîndu-se și altele similare care au fost livrate și la export .

Manevrarea buștenilor pentru fabricarea placajului se face mecanizat, depozitul fiind dotat cu poduri rulante cu o deschidere de 28,5 m și o capacitate de ridicare de 5 tone și respectiv 11 m.

La fabrica de plăci fibrolemnoase se utilizează metoda umedă, întregul proces de sortare și distribuire a fibrelor, ca și formarea covorului de fibre, făcîndu-se cu ajutorul apei. Există aici dispozitive speciale pentru condiționarea plăcilor fibrolemnoase, care sînt tratate la 170°C, pentru a le conferi o umiditate uniformă de 8% și a anihila presiunile interne din plăci, spre a nu se mai curba. Pentru fabricarea mobilei curbate, bucățile de lemn — care în mod normal sînt susceptibile de rupturi — sînt supuse unei tratări corespunzătoare cu căldură și umiditate, după care lemnul devine plastic. După înfășurarea pe niște forme metalice, ele sînt introduse în uscătorii, iar după scoatere li se dă forma dorită, definitivă.

Pe valea Trotușului exista o veche tradiție în fabricarea cherestelei. Dar numai atît. Necesarul de cadre pentru celelalte profesiuni astăzi practicate în cadrul complexului, este pregătit în întreprindere, la locul de muncă sau școlarizat în alte întreprinderi cu profil identic.

★

PRODUSELE complexului comăneștean sînt mult solicitate în țară și peste hotare. Plăcile fibrolemnoase sînt trimise la fabrica de înnobilare de la Pipera, iar apoi utilizate pentru tapițeria tramvaielor, autobuzelor, troleibuzelor. Placajele, plăcile fibrolemnoase, cheresteaua fabricate aici sînt utilizate de către fabricile de mobilă din Bacău, Iași, Suceava, Rădăuți. Fabrica de uși și ferestre din Bacău, ca și fabrica de ferestre din Suceava folosesc cherestea de la Comănești.

Întreprinderea are și numeroși clienți constanți peste hotare. Scaune curbate, o serie de sortimente de scaune speciale (pliante), placaje, plăci fibrolemnoase, cherestea de rășinoase — sînt exportate în Anglia, Belgia, Grecia, Republica Federală a Germaniei, Italia, Olanda, Statele Unite, în numeroase țări din Orientul Apropiat și Mijlociu ș.a.m.d.

★

PROFILUL complexului pentru industrializarea lemnului-Comănești a fost propus a se completa în faza finală, cu următoarele fabrici :

- Fabrica de uși și ferestre (capacitate 500 000 mp/an).
- Fabrica de drojdie furajeră (cu o capacitate de 2.000 t/an).
- Fabrica de plăci aglomerate din lemn (capacitate 5 000 t/an).

Capacitățile noi de producție prevăzute a se realiza în cadrul complexului pentru industrializarea lemnului-Comănești vor perfecționa colaborarea pe verticală între diversele fabrici ale unității. Astfel, fabrica de drojdie furajeră și fabrica de plăci aglomerate din lemn nu vor folosi materie primă decît din resursele complexului. Apele reziduale provenite de la fabrica de plăci fibrolemnoase vor deveni materie primă pentru fabricarea drojdiei furajere, iar resturile de fabricație de la mobilă, placaje și cherestea se vor utiliza ca materie primă pentru fabricarea plăcilor aglomerate din lemn. Fabrica de uși și ferestre va folosi ca materie primă cheresteaua de rășinoase produsă în cadrul complexului.

PUBLICITATE

CURIER

■ Lucrarea **Unitatea socialistă a poporului român** (Editura Academiei, București, 1968, 296 pag.), de Simion Puni, scoate în evidență faptul că unitatea social-politică și ideologică a poporului este un fenomen social calitativ nou în istorie, specific societății socialiste. Ea este rezultatul unui proces legic, obiectiv, al întregii dezvoltări istorice a societății, care a apărut și s-a dezvoltat în procesul revoluției și construcției socialiste ca urmare a transformării survenite în toate sferele vieții sociale, proces organizat și dirijat în mod conștient de către partidul comunist și statul socialist. Analizînd conținutul, sfera de cuprindere și modalitatea de manifestare a unității socialiste a poporului, autorul subliniază că ea aparține atît bazei materiale, cît și suprastructurii societății socialiste.

■ P. Pavlov (Leningrad) consideră, în articolul **Potrebitelnaia stoimost i stoimost osnovnîh fondov** (Valoarea de întrebuințare și valoarea fondurilor fixe), apărut în **VOPROSÎ EKONOMIKI** nr. 6/1968, ca fiind nejustă opinia unor economiști sovietici, printre care și I. Kronrod, că în condițiile societății socialiste, spre deosebire de fondurile circulante, fondurile fixe nu sînt prin natura lor economică mărfuri. Fondurile fixe — argumentează Pavlov — reprezintă forma economică a mijloacelor de producție. Funcționînd ca mărfuri în sfera circulației, mijloacele de producție se manifestă ca mărfuri și în calitate de elemente ale producției (ale fondurilor fixe). Găsindu-se în sfera producției, purtătorii materiali ai fondurilor fixe au într-o legătură indestructibilă ambele însușiri ale mărfii : valoare de întrebuințare și valoare.

Referindu-se la îmbunătățirea **calității** mijloacelor de muncă, autorul arată că, deși aceasta presupune cheltuieli suplimentare de **muncă**, nu există o dependență directă între acești doi indicatori : calitatea poate crește mai mult decît cheltuielile de muncă. În acest caz, valoarea unei unități de efect util, spune P. Pavlov, scade, deși valoarea unei unități de producție poate crește și deci nu este just, cum se face în practică, să se calculeze valoarea numai în raport cu unitatea de marfă și nu cu cea de efect util. O dată cu creșterea prețurilor la mărfurile de calitate mai bună, prețul unei unități de efect util poate scădea. Efectul util nu determină însă mărimea valorii mijloacelor de muncă, ci numai a valorii lor individuale de întrebuințare.

■ În articolul **Quelques réflexions sur le rôle de l'économetrie en science économique** (Cîteva reflecții asupra rolului econometriei în știința economică, din REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE nr. 3/mai-iunie 1968, M. G. Dagenais consideră că știința economică are un caracter empiric. Ea ar avea ca obiect, pe de o parte, să explice fenomenele economice, să prevină consecințele, iar pe de altă parte, să stabilească normele folosirii eficace a resurselor. Plecînd de la această concepție, autorul consideră că știința economică își poate atinge scopul numai dacă se depășesc următoarele etape : a) definirea conceptului operațional și procurarea de informații ; b) elaborarea teoriei economice ; c) verificarea teoriei și estimarea parametrilor pentru modelare ; d) aplicarea modelului la realitatea economică.

■ Datorită măririi capacității și a vitezei de calcul a echipamentelor electronice de prelucrare a datelor, s-a ajuns ca — în prezent — locul îngust să îl constituie echipamentele periferice și în general sistemele de culegere și intrare a datelor primare. În acest sens redactorul de specialitate al revistei BÜROTECHNISCHE SAMMLUNG (R.F.G.) constată, în numărul din iunie 1968, următoarele două tendințe principale ce se manifestă pe piața mondială : construirea unor echipamente periferice capabile să citească direct (optic) documentele primare ; extinderea folosirii unor console de birou cu ecrane de tuburi catodice relativ mari, capabile să introducă în calculatorul electronic întregul volum de informație înregistrat pe ecranul respectiv. Se apreciază că folosirea acestor echipamente este eficientă, chiar dacă ele reușesc să citească direct doar datele după 60—70% din documentele primare prezentate.

■ Cartea **Cinci coloane pe-a-ntîia** (Editura politică, București, 1968, 240 pag.) de H. Dona și E. Preda tratează despre mijloacele de comunicare de masă din țările capitaliste dezvoltate. Printre aspectele cele mai actuale studiate în lucrare găsim : raportul presă-publicitate și implicațiile sale, lupta dramatică pentru supraviețuirea unor publicații în condițiile concentrării monopoliste, teoriile răspîndite în lumea occidentală cu privire la rolul informatiei, atitudinea omului contemporan în fața presiunii mijloacelor de comunicare de masă. Din carte aflăm, printre altele, informații prețioase cu privire la istoricul, apartenența, și poziția unor mari și cunoscute cotidiene și periodice. Ocupîndu-se și de cercetarea „pieței" lor proprii de către aceste publicații, autorii relevă importanța acordată studierii preferințelor publicului, dar și tendința care se manifestă de a nu fetișiza sondajele, date fiind atît erorile ce pot decurge din greșita alcătuire a eșantionului, cît și mai ales faptul că sondajul vorbește despre gustul cititorului ca ceva dat, în timp ce acesta trebuie devansat și format. În orice caz, consideră autorii, mijloacele moderne de comunicație sînt de neconceput izolat de cercetarea sociologică a „consumatorului" lor.

• 21 din cele 27 facultăți economice care funcționează în prezent în R. F. a Germaniei țin cursuri de **cercetări operaționale,** iar 8 dintre acestea au chiar catedre independente ale acestei discipline. Așa își începe informarea cu privire la stadiul cercetării operaționale aplicate în economia concretă a mai multor țări europere, Müller Merbach în cadrul articolului intitulat **Operations Research — Unternehmensforschung** (Operations Research-cercetare de întreprindere) din **V.D.I. — ZEITSCHRIFT** nr. 36/1967. Domeniul principal al acestor aplicații îl constituie întreprinderile industriale și de construcții-montaj, cu referire specială la încărcarea optimă a mașinilor-unelte și a utilajelor. Din punctul de vedere al metodelor cercetării operaționale, ponderea cea mai mare o dețin cele care se bazează pe diferitele aplicații ale teoriei grafelor.

■ În **Legislația invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor — Texte comentate,** lucrare în curs de apariție în **Editura Științifică,** dr. docent Yolanda Eminescu scoate în evidență superioritatea noii reglementări în raport cu cea anterioară, precum și legătura dintre diferitele dispoziții din decret și hotărîrea respectivă privitoare la aplicarea lor. Interpretarea textelor se face pornind de la necesitățile economice care au determinat soluția adoptată de legiuitor în lumina finalității principiale a legii — stimularea activității de creație tehnică și de valorificare a acestei creații în țară și în străinătate.

• În articolul **La transformation de la gestion** (Transformarea gestiunii) din revista **ENTREPRISE** nr. 663, Gérard Bauvin se ocupă de transformările de gestiune ce intervin într-o întreprindere o dată cu introducerea calculatoarelor electronice. Introducerea calculatoarelor atrage după sine, în ultimă instanță, trecerea la „gestiunea automată". Pînă însă a se ajunge la această ultimă etapă G. Bauvin consideră că trebuie distinse trei moduri succesive de folosire a ansamblului electronic și anume : modul „informativ", modul „directiv" și, în final, modul „activ". Se consideră că trecerea de la modul informativ la cel activ nu poate fi efectuată printr-o simplă extrapolare și în exclusivitate de către specialiștii în informatică. Elaborarea modelelor de decizie presupune o cunoaștere perfectă a funcțiunii și a caracteristicilor întreprinderii, pe care numai specialiștii în gestiune (contabili, financiari, ingineri) o pot asigura.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• AUTO-TRACTOR a livrat recent în R. P. Bulgaria 368 semănători pentru plante prășitoare tip SPC-6 ; în Iran și R. D. Vietnam — 280 pluguri purtate PP-3-30, iar în R. S. Cehoslovacă — 75 batoze de porumb tip EP-6. În baza contractului încheiat cu R. P. Ungară pentru exportul a 500 cultivatoare purtate tip CPU-4, 2, a fost livrat un lot de 85 bucăți.

• MINERALIMPORTEXPORT a livrat în R.S. Cehoslovacă, U.R.S.S., R. P. Ungară, Italia, și S.U.A. — 80 500 mp geam mecanic tras ; în R. S. Cehoslovacă 1500 mp dale de marmură concasată și 20 000 mp geam laminat ; în R. P. Ungară 1300 t piatră de gips, 800 t ipsos, 4025 mp plăci azbociment, 8000 bucăți dale ; în Liban 3200 mp plăci de marmură.

• AGROEXPORT. În luna iulie a exportat către firme din R. F. a Germaniei 14 t semințe fenicol, 65 t plante medicinale și 40 t semințe de cinepă. În aceeași perioadă a livrat în Izrael 400 t semințe de floarea soarelui.

• METALIMPORT a exportat unor firme din Izrael, R. F. a Germaniei și Iran 7650 t profile I și U. De la firmele italiene „Coutinho Caro" și „Falck" a importat 96 tone cabluri oțel tracțiune și 74,5 tone bandă laminată la rece, iar de la firmele suedeze „Uddeholm", „Avesta" și „Sandvik" — circa 400 t tablă inoxidabilă și 36 t țevi oțel inoxidabil.

• ROMTRANS. — În portul Constanța au sosit, printre altele, din import : 43 400 t minereu de fier din India, Brazilia și Algeria ; 6900 t cauciuc natural din Singapore ; 10 110 t fosfați din Izrael. Din portul Constanța au fost livrate la export 10 000 t ciment cu destinația Pakistan.

• INDUSTRIALEXPORT. — La Colombo — Ceylon, s-a semnat cu firma „Ceylon Plywoods Corporation" un contract pentru livrarea unui combinat pentru industrializarea lemnului. Contractul prevede că partea română va acorda asistență tehnică necesară proiectării, va livra mașinile și utilajul acestui complex industrial. Se mai prevede asistență tehnică și livrare de utilaje pentru deschiderea unor exploatări forestiere.

• TEHNOIMPORT a contractat cu firma „Central Asbestos Limited"-Anglia, importul a 510 tone azbest, iar cu firma „Fotokemika" din R.S.F. Iugoslavia, importul de hîrtie foto „Efkebrom". De la firmele „Semperit" și „Handelsverkehr" din Austria, s-au importat 12 t poliuretan, destinat producției pentru tapițeria de mobilă : s-au livrat la export 6 700 000 bucăți bile rulmenți către întreprinderi din R. S. Cehoslovacă și U.R.S.S.

IN DIALOGUL COMERȚ-INDUSTRIE

(Urmare din pag. 9)

buie acordată o atenție sporită operațiunilor de contractare. Trecerea de la tutela măruntă din partea organelor centrale, la coordonarea pe ansamblu a distribuirii armonioase a fondului de mărfuri pe întreprinderi comerciale cu ridicata și pe direcții comerciale județene, trebuie să fie însoțită, concomitent, de creșterea rolului organizațiilor comerciale direct beneficiare în determinarea în adîncime a volumului, a calității și a gamei sortimentale a mărfurilor contractate. Desigur, acest lucru nu se poate realiza decît, așa cum am mai arătat, printr-o temeinică cunoaștere a cererii de mărfuri. Comenzile organizațiilor comerciale trebuie, deci, să se întemeieze pe nevoile reale de mărfuri, în funcție de cerere și stocuri, influențînd astfel industria să se adapteze la aceste cereri.

Contractînd din colecțiile prezentate de întreprinderile furnizoare numai acele articole sau sortimente care întrunesc întrutotul condițiile de calitate și modă impuse de cerere, se asigură un fond de mărfuri vandabil, ceea ce va facilita realizarea funcției sociale a acestor bunuri — respectiv satisfacerea unor nevoi concrete ale populației. Trebuie abandonată practica de a se contracta nu produse care se cer, deci cu desfacere asigurată, ci ceea ce industria oferă pentru a-și acoperi capacitățile de producție existente, și care, în unele cazuri, depășesc cererea pieței. O asemenea practică înseamnă a îngroșa, în mod deliberat, stocurile mărfurilor lent și greu vandabile.

Influențarea industriei de către comerț — prin intermediul contractelor de furnizare — nu se reduce numai la stabilirea exigentă a unui fond de mărfuri. Aceste instrumente juridice, pentru a fi adevărate pîrghii economice în asigurarea unei aprovizionări conforme cu cerințele populației, trebuie să țină seama de unele fluctuații ale pieței, care, în parte, nu pot fi cunoscute decît pe parcursul executării. De aceea, la mărfurile care sînt supuse pregnant influențelor modei trebuie ca anumite cantități să fie convenite la nivel de familie sau grupă de produse, iar detaliile — modele, poziții coloristice, mărimi — să se stabilească pe parcursul executării contractelor, la anumite termene înainte de data livrărilor. În aceste condiții, contractele devenind mai realiste, practica modificării lor trebuie considerabil restrînsă. Analizele efectuate au dovedit că asemenea modificări nu au la bază întotdeauna nevoia de a se îmbunătăți aprovizionarea pieței ci, de cele mai multe ori, imposibilitatea industriei de a executa obligațiile de livrare asumate ; asemenea modificări, aduse prin practica „minutelor", sînt dăunătoare bunei aprovizionări.

● *Mostra omologată — „etalon absolut" pentru producția de serie*

FINALIZAREA EFORTURILOR depuse de creatorii de modele și de sortimente noi nu poate fi realizată dacă în procesul de producție nu se respectă întocmai mostrele care au stat la baza încheierii contractelor. Practica anilor trecuți, și din păcate și a primului semestru din acest an, demonstrează că se mai manifestă tendința de a se produce unele sortimente la un nivel calitativ sub cel al mostrelor acceptate.

Desigur, creșterea procentului de produse respinse la controlul de calitate nu înseamnă că industria lucrează, în comparație cu anii precedenți, la un nivel calitativ mai scăzut. Datele prezentate demonstrează, în principal, că organele de control de calitate ale comerțului sînt mai exigente, înțelegînd mai bine ca în trecut rolul pe care îl au în a bara calea intrării în rețeaua comercială a unor mărfuri necorespunzătoare calitativ. În ultimă instanță, aceasta nu înseamnă decît o altă formă de influențare a industriei pentru a produce numai mărfuri de bună calitate.

Cu privire la această problemă, consider că trebuie pus în discuție și un alt aspect. Este vorba despre cointeresarea și mai mult a industriei în a fabrica produse numai de bună calitate. Pînă în prezent au fost puse în practică două forme de cointeresare : asigurarea de către industrie a folosirii unor produse de lungă durată pe perioada de garanție, și despăgubirea consumatorilor, în contul producătorului, pentru unele produse care pot prezenta vicii ascunse. Ambele măsuri au avut ca efect pozitiv apărarea intereselor consumatorilor și influențarea producătorilor pentru realizarea de mărfuri de calitate corespunzătoare. La un an după aplicarea experimentală a măsurilor privind dezdăunarea cumpărătorilor se constată, totuși, că atît organizațiile comerciale cît și întreprinderile producătoare au manifestat uneori rețineri în aplicarea consecventă a principiilor stabilite prin actele normative, fapt confirmat și de valoarea relativ redusă a dezdăunărilor din semestrul I a.c. (54 mii lei). De aceea, consider că în viitor este de datoria organizațiilor și întreprinderilor comerciale să aplice ferm dispozițiile actelor normative cu privire la dezdăunarea cumpărătorilor și valorificarea la prețuri reduse a produselor de calitate mai slabă, evident în contul producătorilor.

Totodată, se impune revederea instrucțiunilor, emise experimental, în sensul simplificării formelor de dezdăunare și de reducere a prețurilor la acele mărfuri care au fost livrate la o calitate inferioară mostrelor omologate și prevederilor din standarde sau din normele interne ; de asemenea, urmează a se revedea și nomenclatorul produselor cu drept de dezdăunare.

Evident, în cele expuse mai sus nu au fost epuizate toate căile de influențare a industriei de către comerț, iar unele au fost numai enunțate. Revine ca o obligație permanentă a tuturor lucrătorilor din comerț să-și intensifice activitatea și în această direcție, care reprezintă un factor hotărîtor în realizarea sarcinilor majore trasate de conducerea de partid și de stat, comerțului socialist.

• 1 200 tone cărbune pe oră

La Centrala termoelectrică de la Craiova, pentru moment cea mai puternică din țară (circa 1000 MW) sînt în curs lucrările de punere în funcțiune a unei instalații complexe de alimentare cu cărbune a agregatelor. Capacitatea : 1200 tone/oră cărbune de la Rovinari, sosit în vagoane de cîte 50 tone. Instalația este în probe tehnologice. Pînă acum funcționau separat instalații pentru fiecare agregat în parte.

• „F-1104" un nutreț valoros

Prin încrucișarea sorgului cu iarba de Sudan, s-a obținut planta de nutreț hibridă „F-1104", care pe terenurile Institutului de cercetări de la Fundulea a dat o producție de peste 28 tone masă verde la hectar, la prima coasă. Pe terenuri irigate, semănat în cultură dublă, dă recolte de 80—120 tone la ha. Sămînța obținută va fi pusă la dispoziția unităților agricole din sudul țării.

• Sîngeorz în dezvoltare

La Singeorz-Băi a început construcția complexului sanatorial central, principala unitate a stațiunii care va avea o capacitate de 900 locuri. În vecinătate se înalță un alt grup sanatorial de 600 de locuri. În prima etapă se fac și lucrări de canalizare și sistematizare, precum și punerea în funcțiune a unor instalații de captare a noi surse de ape minerale.

BREVIAR ECONOMIC

• Pentru noile cons trucții

Pentru a face față necesităților volumului sporit de construcții de locuințe ce urmează să fie realizat în anii următori, s-au luat măsuri de a se construi în Capitală o fabrică cu o capacitate de 60 milioane cărămizi anual și de a se asigura continuitatea lucrului și în timpul iernii la unitățile existente care produc blocuri ceramice și pereți subțiri. Totodată se vor construi noi linii tehnologice și poligoane pentru producția prefabricatelor din beton armat, a plăcilor mozaicate, a tuburilor de canalizare, a cahlelor de teracotă, a tîmplăriei din lemn și metal etc.

• 37 milioane lei venituri de pe urma cultivării roșiilor

De la începutul recoltării și pînă la mijlocul lunii august, cele 80 de cooperative agricole din județul Bihor, care au cultivat legume în solarii, au obținut din vînzarea roșiilor venituri de 37 milioane lei. Aproximativ 12 milioane însumează primele pentru roșiile timpurii livrate la export. În multe cooperative se execută acum lucrări în solarii pentru cel de-al doilea ciclu de producție.

• Suceava își valorifică potențialul turistic-istoric

Partea de sud-est a orașului Suceava, cu zona ei istorică și ansamblul Pieței centrale, se va încadra într-un mare parc de cultură și odihnă, cuprinzînd un complex muzeistic, un teatru în aer liber cu 2000 locuri, club, terenuri de sport, han turistic etc. O bună parte a lucrărilor vor fi efectuate prin muncă patriotică.

• Noi unități industriale la Bacău

În zona de sud a orașului Bacău se construiește Fabrica de armături industriale din fontă ; în zona de vest a orașului a început construcția unei mori de porumb, cu o capacitate de 33 tone pe zi, și o unitate de reparații pentru tractoare și mașini agricole.

• Remorcă-cisternă pentru agricultură

La Uzinele „7 Noiembrie" din Craiova a fost asimilată producția unei remorci-cisterne pentru transportul și împrăștierea îngrășămintelor naturale pe cîmpuri, fînețe, pășuni. Cu ea se pot transporta, de asemenea, soluții insectofungicide și erbicide. Este a 8-a mașină agricolă asimilată în acest an la uzina din Craiova.

CÎNTEC NOU

(Urmare din pag. 13)

pe șeful său de brigadă — Alexandru Moț de la furnalul 3 din Hunedoara. Dar ar merita. Așa cum ar merita fiecare dintre cei 25 de tineri hunedoreni care au venit pe șantier în seria a doua.

„Nu se făcea ca tocmai noi, cei din Hunedoara, să lipsim ! Noi sîntem schimbul prin ani al hunedorenilor ce au muncit aici acum două decenii".

Schimbul ?! Da. Uneori sînt însă chiar și cei de acum două decenii ! Cum se poate ?

Mă aflam în biroul secretarului cu propaganda al comitetului municipal Hunedoara al U.T.C. și Gh. Faur, secretarul, îmi povestea unul din necazurile sale. Simțeam însă că nu îl supără de loc „necazul".

„Ce să vezi, îmi zicea, mă pomenesc într-o bună zi cu vreo șase oameni în toată firea".

„Am venit la tine, tovarășe secretar — îmi zic — ca să ne spui unde este sectorul cel mai greu de la Bumbești-Livezenii de acum. Noi ne ducem acolo !"

„Dar, dumneavoastră ați depășit vîrsta, știți..."

„Nu există, tovarășe secretar — noi sîntem foști brigadieri la Bumbești-Livezeni și vrem să ne ducem barem pentru o săptămînă pe noul șantier. Unde o fi mai greu !"

„Nu se poate, ați depășit vîrsta, îmi pare rău, înțelegeți-mă..."

Dar ei, nimic !

„Ei, și ce-ai făcut cu dînșii ?" — îl întreb.

„Ce era să le fac ?! Pune-te în locul meu. Cînd te roagă oamenii..."

„Cu alte cuvinte, ai călcat instrucțiunile !"

„Le-am cam călcat..." — murmură, înfundat, secretarul.

Faptul mi s-a părut plin de semnificație. Oamenii aceia, deși mai în vîrstă, simțeau o obligație morală față de propria lor tinerețe, față de visurile pe care și le-au sculptat, cu 20 de ani în urmă, în piatra celor 38 de tuneluri ale Lainicilor. O tinerețe ce nu se uită, care le însoțește mereu viața ca semn al întîiilor mari utilități cetățenești.

O LUME FEBRILĂ, cercetătoare, tineretul de astăzi, crescut și educat de partid, își trăiește experiența de muncă și participare cu dezinvoltură, cu o mare capacitate de angajare, cu interes față de lumea înconjurătoare, cu întrebări. Mihai Budur, student la Facultatea de hidrotehnică a Institutului de construcții din București, își devansa munca pe care o făcea cu gîndul la ansamblu. Nu lua în seamă bătăturile din podul palmelor. Calcula :

„Aici, în cele 20 milioane de metri cubi terasamente, din care se vor „alcătui" cei 155 de kilometri diguri continui, sînt și lopețile mele de pămînt. Cîte ? Aș fi vrut să fie cît mai multe. Pentru că e o mîndrie să te știi părtaș la opere ce vor înfrunta vremea spre binele țării pe care înaintașii ți-au făcut-o nespus de frumoasă..."

Întrebările dovedesc nevoia de gravitate și de meditație a tineretului, dorința de a cinsti munca eroică din trecut, tradițiile de la care se revendică și pe care se străduiesc să le dezvolte. Într-o singură serie, cei 130 de studenți bucureșteni au executat un kilometru și jumătate de taluzări la canalele terțiare 224—225. Schimbînd condeiul cu lopata pentru 20 de zile, ei nu s-au făcut de rușine. Și-și vor aminti de vara aceasta a anului 1968.

Răsună valea,
Răsună valea...

Cîntecul e viu, continuu. Este spus, pînă acum de trei serii de tineri care, pe principalele șantiere naționale, au efectuat pînă acum 135 de mii de ore de muncă patriotică. Totalul impune și pare, el însuși, un „vers concret" într-o baladă despre adolescența țării ce-și dovedește vrednicia și seriozitatea la Bumbești-Livezeni, la Baia Sprie — Sighet, la Cîmpina-Comarnic, pe pămînturile smulse apelor de la Dunăre. Dar cîte alte ore nu li se mai adaugă ? În fiecare județ există unul sau mai multe șantiere locale ale tineretului. Firesc. Tinerețea simte nevoia să se dăruie patriei socialiste.

ÎN SUS, PE ARIEȘ...

(Urmare din pag. 13)

rea cailor de munte sprinteni și vînjoși. Nu lipsește tradiționala și pitoreasca moară cu zbaturi.

Apoi, după ce străbate Cheile Runcului, „Mocănița" trece în satul Lunca Arieșului, cu renumitele plantații de nuci, ca să ajungă apoi într-un măreț defileu format de munții Bedeleu. În stînga, uluitoarele arcade ale Porții Zmeilor, iar în dreapta pereți de calcar cu strălucirea albă ca de marmură. **„Ținutul are un caracter într-adevăr romantic, grandios și cu timbru de sălbăticie... Munții devin tot mai înalți, regiunea e tot mai singuratică..."** — nota scriitorul german R. Bergner în 1884. Peisajul a rămas neschimbat pentru sensibilitatea ochiului omenesc, singurătatea însă nu mai e aceeași, iar semnele contemporaneității sînt peste tot prezente. Pe șosele și drumuri trec tractoare și camioane încărcate mai ales cu piatră și lemn. În gări macarale și linii de trenuțuri forestiere înlesnesc și sporesc munca omului. Undeva, în fața unui bufet, țapina unui muncitor de pădure stă rezemată de o motoretă. Tot cu motoreta circulă de la un sat la altul, de la o casă la alta (aici vecinătatea înseamnă uneori kilometri întregi) și factorul poștal care împarte corespondența și presa.

ÎN SĂLCIUA DE JOS ȘI DE SUS — două dintre cele mai frumoase sate din regiune — pot fi văzute case moțești vechi de o sută de ani, alături de altele noi păstrînd caracteristicile zonei apusene, cu acoperișuri înalte, ferestre mici, cerdacuri sprijinite pe arcade. La marginea comunei se află pîrîul de granate, cu apă împuținată, dar cu albia pardosită de pietre de podoabă mari cît nuca și cu străluciri neașteptat de frumoase. Din păcate locurile sînt încă prea puțin cunoscute de către turiști, iar suta aceasta de kilometri pătrați cu minunățiile sale peisagistice, cu bogățiile naturale, cu tezaurele de tradiții istorice și creații folclorice reprezintă încă o zonă turistică **in spe.** Pentru Oficiul Național de Turism „Carpați" aici este foarte mult încă de făcut, dacă nu chiar totul.

Tot mergînd în sus, tot pe firul apei, se produce și primul contact cu ceea ce a făcut de milenii faima „țării" de aur. Haldele — munți de steril clădite pe malul drept vestesc apropierea Băii de Arieș, una dintre cele mai vechi exploatări miniere, cunoscută de pe vremea dacilor și romanilor, citată de Carol Robert, la 1315, printre localitățile miniere care aveau privilegii deosebite și care în veacul al XV-lea a fost proclamat oraș liber. Suta de gropi conice, tăuri fără fund, sînt mărturia strădaniei milenare a căutătorilor de aur sălășluitori între munții aceștia găuriți pînă în măruntaie, dar care încă mai sînt cercetați și exploatați nu fără folos.

Așa după cum la muzeul comunal etnografic de la Lupșa, exponatele alcătuiesc un foarte sugestiv tablou al îndeletnicirilor obișnuite prin partea locului (păstorit, pescuit, albinărit, morărit). Obiecte de lemn și ceramică, scule ale culegătorilor de aur din rîuri, o colibă a tăietorilor de pădure cu întregul inventar întregesc zestrea atît de instructivă a muzeului.

Iar dacă tîrgurile săptămînale de la Bistra, Cîmpeni ori Abrud sînt oglinda vie a efervescenței vieții economice de pe aici, prestigioasa „capitală" a țării moților, străvechea așezare românească de la confluența Arieșului cu Lunca Abrudului, Cîmpeni, păstrează nu numai dovezile furtunoaselor evenimente din istoria mai veche și mai nouă a Țării Moților, dar și puternice semne ale înnoirii reprezentate printr-o puternică unitate a industriei forestiere și o autobază care asigură transporturile de mărfuri către și din satele dinspre vest, unde Mocănița nu mai ajunge.

DE LA CÎMPENI se deschid drumuri către așezările mai îndepărtate ale Apusenilor, locuri cu nume de rezonanță istorică, de ridicat interes economic și turistic. Ne vom opri însă călătoria aici, nu fără regret. În încheiere, din nou cîteva versuri din comoara folclorului local : **Dragostea băieșului / E ca stînca muntelui / Vîntul bate, nu răzbate, / Ploaia pică, n-o despică.**

La fel de tare rămîne dragostea celui ce-a umblat prin aceste locuri, admirația pentru ele și locuitorii lor.

„VULCANUL"

(Urmare din pag. 12)

să întregească fluxul metalurgic, să transforme lingourile în brame. E sincronizat cu capacitatea convertizoarelor : 2,5 milioane tone sleburi în prima etapă. Cînd vor intra în funcțiune și celelalte cuptoare de oțel, laminorul își va dubla potențialul. Ca să împlinească concepția proiectului, rod al gîndirii tehnice românești.

Rod al puterii economice a țării, combinatul gălățean întruchipează cea mai mare dintre investițiile industriale ale României contemporane. Dar nu e singura. Concomitent cu Galațiul siderurgic ne naște Slatina metalurgiei neferoase, Ișalnița chimiei organice, Colibașul constructor de automobile, Lotru este silit să dea lumină, iar Porților de Fier li se vor smulge 1 000 de megavați pe malul românesc...

Sub Arcurile de triumf, înălțate pe platforma Galațiului, peste o sută de întreprinderi românești își trimit aici produsele. Bineînțeles, prioritate au constructorii de mașini de la Bocșa și Reșița, „Progresul"-Brăila și „23 August"-București ; prioritate cu valoare de simbol, întîietatea ramurii fără de care n-ar fi fost posibilă clădirea unui asemenea edificiu industrial.

Tot atît de edificatoare pentru vigoarea economiei noastre sînt instalațiile aduse de peste hotare. Arată că sîntem în stare să cumpărăm, să alegem ce ne place și ne trebuie.

UN ASEMENEA COMBINAT, cu ciclu complet subordonat laminatelor plate, este unic în Europa. Este măreț nu numai sub raportul profilului și al dimensiunilor. Principalul parametru este **modernitatea.**

Încă două laminoare, unul de benzi la cald și altul la rece, își înfiripă temeliile. Vibrosonetele plantează piloți armați în solul macroporic, excavatoarele sapă în formație de baterie, basculantele se încrucișează cu trailerele, în timp ce montorii sudează osatura fermelor. Șantierul dispune de o tehnică exprimată în 7,5 C.P. indice de dotare pe constructor. Și mai dispune de experiența a două decenii de șantier continuu la scara țării încinsă cu brîu de schele. Vom avea la soroc cele patru milioane și jumătate tone laminate din producția Combinatului.

Înseamnă că avem oțel pentru caroseria limuzinei „Dacia-1 100", pentru blindajul cargourilor lansate la Galați, pentru locomotivele trimise de Craiova pe drumurile de fier electrificate, pentru...

Privesc macheta Combinatului Siderurgic-Galați și răsfoiesc studiul care însoțește grandioasa imagine. Am impresia că proiectantul a inversat ceva în textul care justifică investiția. Este adevărat că pentru obținerea acelei foi de tablă, produs finit, sînt necesare patru laminoare în flux just. Ca să ai lingouri de laminat îți trebuie oțelărie, fabrică de oxigen și fontă. Furnalul, la rîndu-i, impune un aglomerator, o cocserie... Și pentru că toate se construiesc cu oameni și se pun în funcțiune de oameni, sînt necesare locuințe pentru siderurgiști, școli pentru copiii lor...

Raportul este inversat. Eu cred că orașul acesta de pe Dunăre a vrut să mături cocioabele din cartierul Țiglina, să dureze aici cîteva mii de apartamente pentru oameni. Case noi, în care se nasc și rîd copii.

Școli și spitale, casă de cultură și restaurante, scuaruri cu statui și flori. Pentru oameni. La un asemenea scop nobil, fundamental, a pus umărul țara toată. Și s-a construit combinatul. Într-un șantier paralel, simultan cu construcția civilă care renaște orașul. Ca să dea gălățenilor, și nu numai lor, oțel pentru temelia caselor, a vieții noi.

Așa trebuie să fie. Așa și consemnez în vara aceasta, nemaipomenit de fierbinte la Galați.

Presa internațională despre economia României

„PE UN LOC FOARTE BUN ÎN CURSA PENTRU PROGRES"

TRANSFORMARILE care au avut loc în peisajul economic al României în anii pe care ne-am obișnuit a-i denumi „ai noștri" ne surprind uneori chiar pe noi înșine, dacă un interval de timp n-am mai vizitat o regiune sau alta a țării. Cu atît mai mult se impun aceste schimbări oaspetelui străin care a mai trecut cîndva pe la noi. Dar chiar cel care ia contact abia acum cu realitatea românească, despre care aflase cîte ceva doar din citite sau din auzite, deduce din schelele care n-au fost încă demontate, sau care abia se ridică, din tencuiala care încă nu s-a uscat, amploarea și intensitatea efortului constructiv de pe acest mare șantier care este România contemporană. La baza acestor prefaceri observatorilor nu le este greu să recunoască politica de industrializare socialistă a țării promovată cu consecvență de către partid. Ideea aceasta se desprinde din aproape toate comentariile.

O dată cu dezvoltarea în ritm rapid a economiei țării se intensifică și participarea ei la circuitul mondial al valorilor materiale. Multe din ecourile care ne sosesc de peste granița nu omit să evidentieze legătura strînsă care există între intensitatea dezvoltării țării noastre și participarea ei crescîndă la circuitul economic mondial.

Extrasele alăturate constituie numai cîteva din aprecierile făcute în ultima vreme în străinătate la adresa economiei românești.

■ „EVOLUȚIA cea mai remarcabilă a României este pe plan economic, în măsura în care dintr-o țară agrară România este pe cale să devină o națiune industrială importantă".

(LA NATION, Franța)

■ „ROMÂNIA se află într-o fază de prefacere impetuoasă a structurii ei economice. Dintr-un stat agrar ea se transformă într-un stat industrial. Industrializarea se înfăptuiește în mod practic în toate ramurile importante. Construcțiile de mașini, energetica, electrotehnica, chimia sînt exemple suficiente.

(INDUSTRIEKURIER, R. F. a Germaniei)

■ „DIN punct de vedere statistic progresul țării este amețitor. România deține unul din cele mai înalte ritmuri de dezvoltare din lume, între 12 și 14% anual".

(NEW YORK TIMES MAGAZINE, S.U.A.)

■ „ROMÂNIA este țara care s-a dezvoltat în ultimii ani și se dezvoltă în perspectivă într-un ritm «japonez». Ritmul creșterii anuale a producției industriale a fost de 13,3% între 1951 și 1965. Schimburile ei comerciale au crescut cu 75% în 1966 față de 1960, ajungînd la cifra globală de 1500 miliarde de lire".

(PAESE SERA, Italia)

■ „DINTRE țările socialiste, România este dotată cu o industrie care produce instalații de foraj pentru petrol, adică cu una dintre industriile cele mai moderne. Nu este singura, dar este una dintre țările care produc echipament petrolier de cea mai bună calitate. Noi am încheiat un acord pentru aprovizionarea Cubei cu utilaj petrolier: România ne-a acordat un credit în condiții foarte favorabile țării noastre. Noi dăm o înaltă apreciere acestui credit într-un moment în care aveam mare nevoie de el pentru a achiziționa acest echipament de interes vital pentru dezvoltarea economiei noastre".

(GRANMA, Cuba)

■ „ÎN reconstrucția națională și construcția socialistă, românul s-a dezvăluit lui însuși și prin înflorirea devenită posibilă a tuturor facultăților sale potențiale și reale, a descoperit că este la fel de apt si la fel de harnic ca și ceilalți frați europeni ai lui mai înaintați pentru a lua în mînă propriul lui destin și a-i imprima ritmul accelerat al dezvoltării tehnico-materiale moderne...

M-am întrebat ce ar avea de invidiat România la alții; marile ei bogății naturale și umane, capacitățile ei de producție, uriașele ei eforturi proprii au făcut-o să se ridice la un nivel foarte demn de invidiat printre țările lumii. Ea nu face poate parte din cei cîțiva privilegiați ai plutonului conducător, dar stadiul ei actual de dezvoltare îi permite să se situeze pe un loc foarte bun în cursa pentru progres".

(L'ACTION, Tunisia)

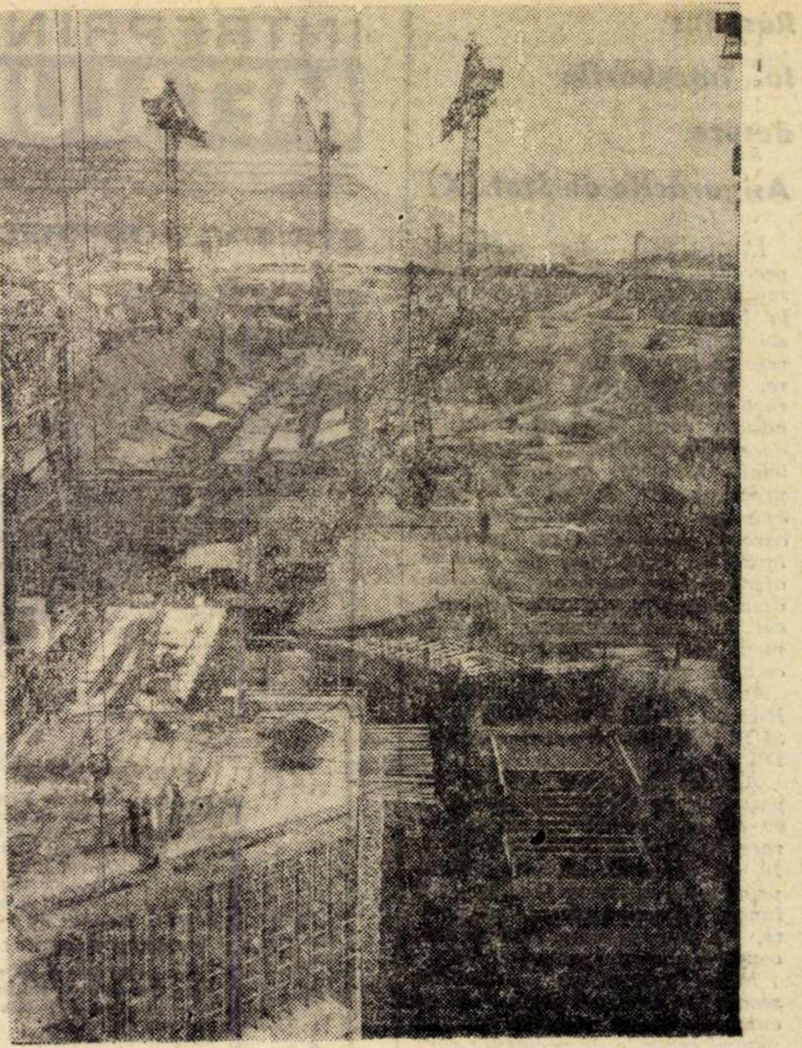

Pe vastul șantier al Complexului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier lucrările de construcții și montaj avansează într-un ritm alert

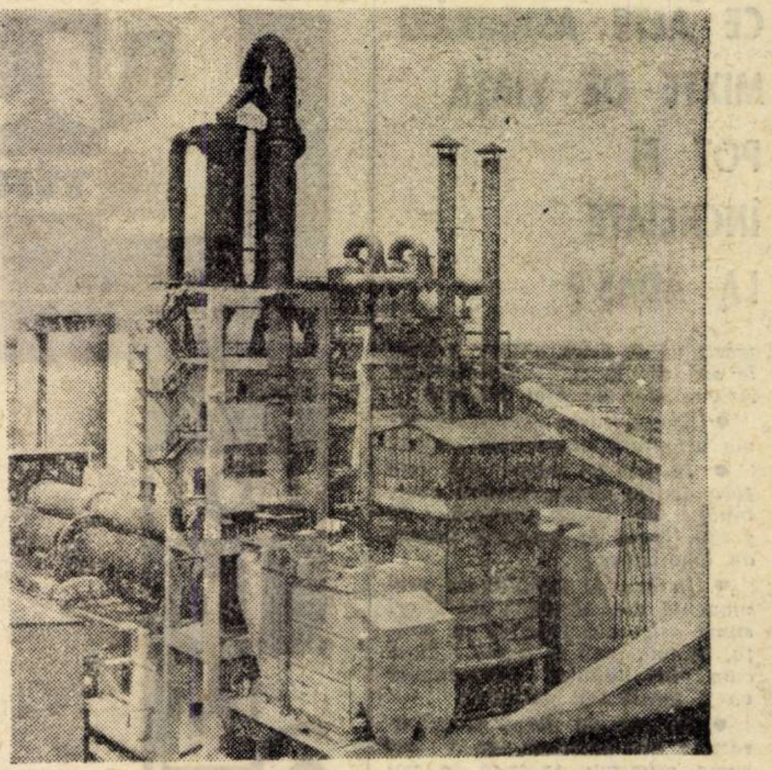

Vedere parțială a modernei uzine de alumină din Oradea

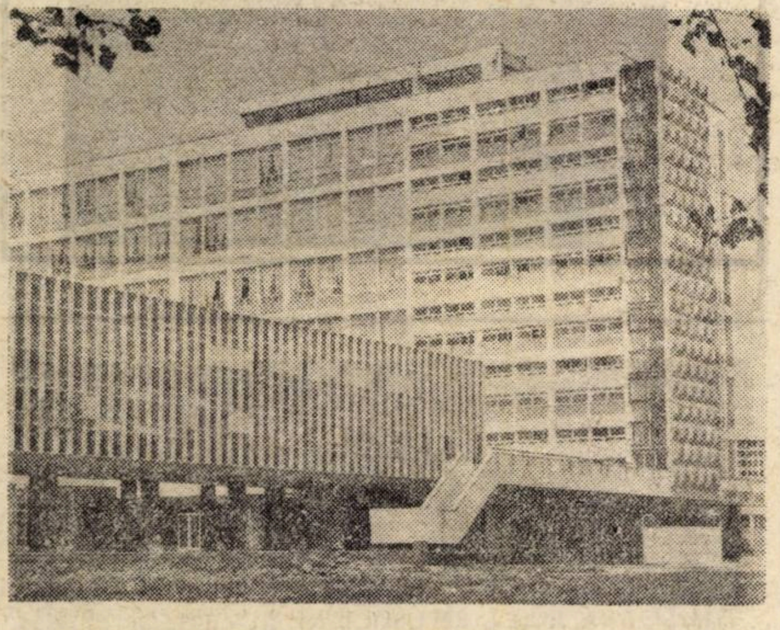

La Craiova s-a construit o mare fabrică de confecții dotată cu mașini și utilaje la nivelul tehnicii mondiale

FORȚA DINAMIZATOARE

(Urmare din pag. 3)

1% a cheltuielilor materiale de producție din industrie în 1967 ar fi adus un plus de 2 miliarde lei la venitul național.

În lupta dintre vechi și nou, de afirmare a ceea ce este înaintat, schimbul de opinii joacă un rol de cea mai mare importanță. Libertate de opinie nu înseamnă că orice părere este neapărat corectă și trebuie aplicată, dar ea ne obligă să cercetăm mai atent viața, să vedem dacă — chiar și parțial — nu există aspecte care pot fi mai bine rezolvate. Desigur, nu trebuie să se facă de loc concesii ideilor retrograde sau copierii mecanice a unor metode și căi bune în alte țări și în alte perioade. **Experiența a arătat că numai ținînd seama de condițiile concrete poate fi înfăptuită o politică cu adevărat științifică, în interesul poporului.**

Un înalt spirit de răspundere

CA ȘI ÎN TOATE celelalte domenii de activitate, procesul de adîncire a democratismului economic poartă în sine numeroase valențe calitative. **Cea mai de seamă dintre acestea este spiritul de înaltă răspundere față de construcția economică, față de interesele poporului** Elaborîndu-și politica în concordanță cu interesele generale ale socialismului, cu năzuințele vitale ale poporului român, partidul nostru își întărește legăturile cu masele, se preocupă continuu de asigurarea dezvoltării libere, independente și prospere a patriei. Acest spirit de înaltă răspundere socială a determinat conducerea de partid să întărească continuu rolul maselor, să treacă la aplicarea consecventă a principiului conducerii colective la toate eșaloanele, de jos și pînă sus, să ia măsuri pentru consolidarea și dezvoltarea disciplinei. **Democrația socialistă este dușmanul nepăsării și dezordinii, al domniei bunului plac, o condiție esențială pentru progresul multilateral al țării.**

Faptul că Marea Adunare Națională dezbate și legiferează planurile de stat de dezvoltare a economiei naționale dă **o nouă semnificație funcției economice a statului,** contribuie la întărirea rolului factorului conștient. Elaborarea planului de dezvoltare a economiei naționale și discutarea prevederilor lui, începînd de la nivelul întreprinderilor și organizațiilor economice și pînă la forul suprem al puterii de stat, Marea Adunare Națională, constituie garanția fundamentării mai realiste a sarcinilor, a reflectării mai bune a cerințelor actuale care stau în fața economiei noastre, mobilizează mai temeinic masele la îndeplinirea lor.

Măsurile stabilite de Conferința Națională a partidului pe linia perfecționării conducerii planificate sînt menite să realizeze **o mai rațională repartiție a dreptului de decizie,** astfel încît să se asigure adoptarea deciziilor la nivelul cel mai corespunzător. Întreprinderea, unitatea de bază a întregii economii naționale, dobîndește mai multe drepturi și posibilități de a se gospodări, are la dispoziție o parte mai mare din mijloacele financiare rezultate din activitatea ei, funcționează pe principiul gestiunii economice proprii; dar și răspunderile sînt incomparabil mai mari, ceea ce face ca dreptul de decizie unipersonal să fie depășit. Conducerea întreprinderilor și organizațiilor economice de stat a fost încredințată **comitetelor de direcție,** înființate pe baza unei hotărîri a conducerii de partid și de stat. Ele sînt — prin componența, rolul și atribuțiile ce le revin —, o expresie a adîncirii democratismului în viața economică și socială a țării.

În prezent se desfășoară în întreaga țară **adunările generale ale salariaților** din întreprinderile și organizațiile economice de stat, sau ale reprezentanților acestora, care analizează rezultatele îndeplinirii planului pe primul semestru și problemele care trebuie soluționate în perioada următoare. **Aceste adunări constituie o instituție nouă, democratică a societății noastre socialiste** — parte componentă a ansamblului de măsuri pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale. Prin conținutul și forma lor de organizare, **adunările generale ale salariaților marchează un stadiu calitativ superior al participării oamenilor muncii la organizarea și conducerea producției, contribuind la întărirea principiului muncii colective în activitatea economică a unităților economice.**

Conducerea colectivă nu se reduce la elaborarea în comun a deciziilor, ci presupune crearea unui climat de răspundere atît pentru deciziile luate în comun, cît și pentru sectorul încredințat și îndeplinirea cît mai bună a sarcinilor. **Practica arată că nu bunul plac, ci răspunderea** față de problemele majore, **participarea activă a fiecărui salariat la îndeplinirea sarcinilor** contribuie la adîncirea democratismului economic.

Cu cît urcăm mai sus pe treptele procesului de desăvîrșire a construcției socialiste, cu atît ni se deschid în față perspective mai largi de dezvoltare. Faptul că la jumătatea planului cincinal actual putem să facem un bilanț pozitiv și să avem certitudinea că sarcinile pe întreaga perioadă vor fi nu numai îndeplinite, dar și depășite, este un indiciu grăitor că socialismul a dat roade bogate pe meleagurile noastre. Totodată sîntem, trebuie să fim, conștienți că nu există un automatism al manifestării superiorității noii orînduiri. Socialismul creează **posibilități** nelimitate de progres, de afirmare și dezvoltare multilaterală a personalității umane. Dar posibilitățile nu se transformă **de la sine** în realitate, ci prind viață numai în procesul amplu, conștient, de participare a maselor la înfăptuirea politicii științifice a partidului. Adîncirea democratismului economic — componentă esențială a procesului amplu de lărgire a democrației socialiste, de asigurare ca toate hotărîrile și măsurile de dezvoltare a patriei să exprime voința suverană a poporului —, imprimă un puternic dinamism economiei noastre socialiste, joacă rolul de forță motrică în edificarea socialismului în țara noastră.

Răspuns la intrebările despre Asigurările de Stat (X)

ÎNTR-UNUL din numerele precedente ale revistei am prezentat asigurarea mixtă de viață, formă de asigurare foarte des solicitată de cetățenii care doresc să ia o măsură de prevedere, prin incheierea unei asigurări la ADAS. Iată însă că unii cititori și-au exprimat dorința de a afla amănunte privind celelalte asigurări mixte de viață practicate de ADAS. Dorința este pe deplin justificată deoarece cunoscîndu-se particularitățile, avantajele pe care le oferă fiecare asigurare, se poate opta pentru aceea care răspunde cel mai bine intereselor de moment sau de perspectivă — ale cetățenilor.

Astăzi ne vom opri la ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE.

Aceasta se poate încheia cu persoane în vîrstă de la 16 la 60 de ani, pe durate de asigurare de la 5 la 20 de ani (5, 7, 10, 12, 15 și 20 de ani), plata primelor putîndu-se face fie de-a lungul întregii perioade asigurate, fie într-un timp mai redus, conform dorinței asiguratului.

Însăși denumirea asigurării scoate în evidență faptul că ea cuprinde unele condiții speciale pentru cazurile de accidente care ar provoca invaliditatea permanentă (totală ori parțială) sau decesul asiguratului. Aceasta rezultă din faptul că, in baza con-

CE ALTE ASIGURĂRI MIXTE DE VIAȚĂ POT FI ÎNCHEIATE LA ADAS ?

tractului de asigurare cu primele achitate la zi, Administrația Asigurărilor de Stat plătește:

- La expirarea asigurării, suma asigurată inscrisă în poliță;
- În caz de amortizare, cîte 1000 de lei pentru fiecare combinație de litere inscrisă în poliță, ieșită la tragerile lunare de amortizare;
- În caz de invaliditate permanentă din accident, de 5 ori suma asigurată înscrisă în poliță, în total sau în parte, după cum invaliditatea permanentă va fi totală sau parțială;
- În caz de deces al asiguratului din accident, de 5 ori suma asigurată înscrisă în poliță:
- În caz de deces din alte cauze, suma asigurată inscrisă în poliță.

Primele ce se plătesc de asigurați sînt convenabile. Astfel, pentru fiecare 1000 de lei sumă asigurată, primele sînt de 6,75 lei (pentru cetățenii avînd vîrsta cuprinsă intre 16 și 30 ani incl.), 7 lei (de la 31—40 ani incl.), 7,50 lei (de la 41—50 ani incl.), 7,75 lei (de la 46—50 ani incl.) și 8,25 lei (de la 51—55 ani incl.) pe lună. Acestea se referă la cazul cind asigurarea s-a încheiat pe durată de 20 de ani, iar plata primelor ar urma să se facă de-a lungul a numai 17 ani. În sumele indicate mai sus se cuprinde și 0,50 lei pentru dreptul de a participa la tragerile lunare de amortizare. Facem însă o precizare: cei ce doresc pot încheia asigurări care să nu participe la tragerile menționate. În acest caz, primele lunare se reduc, în mod corespunzător, cu cîte 0,50 lei pentru fiecare 1000 de lei din suma asigurată.

Dar, așa cum arătam la început, asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente se poate încheia nu numai pentru o durată de 20 de ani, ci și pe perioade mai scurte, caz în care primele de asigurare lunare se stabilesc în mod corespunzător.

În numerele viitoare ale revistei vom prezenta și alte forme de asigurări mixte de viață, care, prin avantajele pe care le oferă, sînt deosebit de utile tuturor.

Aurel CRIȘAN

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR. T. VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30
produce:

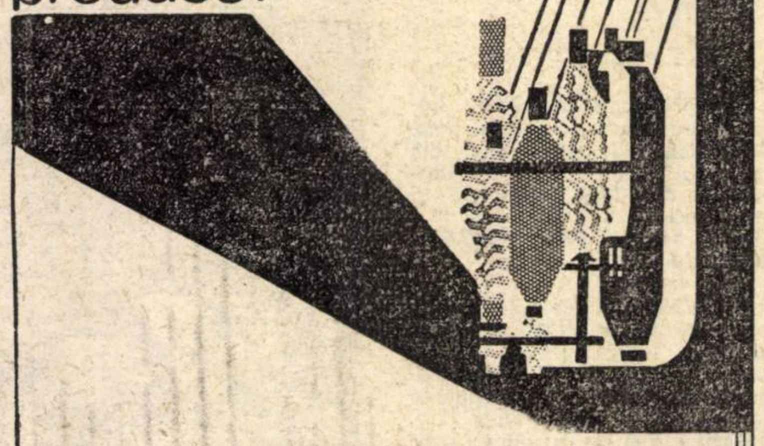

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELĂRIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

fabrică anvelope pentru autoturisme, autocamioane, autobuze și tractoare într-o gamă variată de profile, care asigură o aderență sporită la sol și un randament kilometric ridicat.

— Anvelopele de autoturism cu carcasă din cord tip nylon asigură o viteză de rulaj de pînă la 170 km oră.

— Anvelopele de autocamion cu carcasă din cord tip nylon, asigură o capacitate de încărcare sporită.

Rețineți: DANUBIANA — marca tuturor timpurilor, tuturor meridianelor;

Telefon: 23.42.80 — Telex. 276.

P
INTREPRINDEREA DE PODURI METALICE ȘI PREFABRICATE DIN BETON — PITEȘTI
str. Tudor Vladimirescu nr. 115

EXECUTĂ TRAVERSE ȘI PODURI METALICE

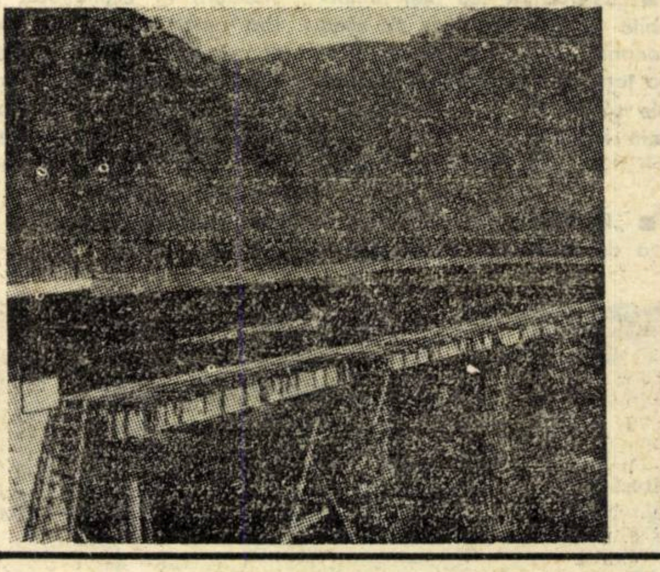

M. I. C. M.
INTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT
ELECTROMOTOR
TIMIȘOARA, BULEV. REPUBLICII Nr. 21 - TELEFON: 13856

ASPIRATORUL DE PRAF „PRACTIC"

- absoarbe praful din covoare, tapiserii, haine, cărți;
- consum de numai 0,15 lei pe oră;
- preț de vînzare 785 lei.

VENTILATOARE DE MASĂ

- se utilizează în locuințe, birouri și magazine;
- se livrează în două variante:

VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;

VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

DOCUMENTAR

ORIENTĂRI PE PIAȚA TURISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

CREȘTEREA de 5,5 ori a numărului turiștilor „străini") pe întreg globul între 1950 și 1967, este suficient de expresivă pentru a ilustra devenirea turismului ca o importantă activitate economică. Cei 138 milioane de oameni care au trecut frontierele anul trecut au adus țărilor vizitate venituri în valoare de 14 miliarde dolari (față de 2,1 miliarde în 1950). Încasările din turismul internațional raportate la valoarea exporturilor mondiale de bunuri și servicii reprezentau în 1966 6,5%, față de 3,4% la începutul deceniului trecut. În cîteva țări veniturile din turism înregistrează ponderi deosebit de mari: în Spania — 48%, în Mexic — 39%, iar în Tunisia în numai patru ani ele au sporit de la 2% la 9%.*

Dar avantajele dezvoltării turismului nu sînt numai de ordin economic, ci ele rezultă și din valoarea socială, culturală și educativă a schimburilor de persoane, din contribuția pe care ele o pot aduce la mai buna cunoaștere și înțelegere între popoare. De fapt acestea sînt și considerentele pe baza cărora anul 1967 a fost proclamat, la propunerea unui grup de țări printre care și România, ca An internațional al turismului.

● Turism intra și interregional

DINTRE FACTORII care explică marile fluxuri turistice anuale, interne și internaționale, experții Secretariatului Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (doc. E/ECE/681) enumeră: creșterea venitului real al populației, creșterea demografică și modificarea structurii de vîrstă a populației în favoarea tineretului, sporirea duratei concediului plătit, nivelul mediu mai înalt de instruire a populației și urbanizarea crescîndă — care „au transformat turismul într-o necesitate, fizică și psihică" —, ca și diferitele formule de organizare, grație cărora anumite categorii ale populației pot beneficia de tarife mai reduse. În sfîrșit, trebuie menționată facilitarea circulației turistice internaționale prin acordurile încheiate în ultimii ani între diferite țări, mai ales europene, pe bază de reciprocitate.

Datele statistice publicate de Uniunea internațională a organismelor oficiale de turism (U.I.O.O.T.) evidențiază că de peste un deceniu cheltuielile cu turismul intern și internațional tind să crească de 1,2 ori mai repede decît venitul național. În special cresc mai repede cheltuielile destinate turismului internațional: de 2,5 ori mai repede în unele țări cu turism foarte activ.

Principala formă de turism rămîne deocamdată cel **intern,** care absoarbe, după estimațiile U.I.O.O.T., 70—80% din cheltuielile totale cu turismul. Preponderența turismului național rezultă în general și din modul de folosire a capacității de cazare. Dacă în R.F. a Germaniei și în R.P. Bulgaria ocuparea ei este pusă în proporție de peste 90% pe seama turismului intern, în Austria și Elveția, ca excepții, procentul respectiv reprezintă 30 și respectiv 45.

Analizînd structura „regională" a încasărilor din turismul **internațional,** se constată o serioasă creștere a ponderii Europei, de la 42% în 1950 la 62% în 1965, paralel cu o reducere a celei a Americii de Nord (Canada, S.U.A., Mexic), de la 32% la 17%. În vreme ce în Europa și în America Latină balanța turismului internațional este excedentară, în America de Nord cheltuielile consacrate acestui scop depășesc încasările cu 50%.

Din punct de vedere al razei călătoriilor, cele pe distanță lungă („interregionale") sînt efectuate în prezent de o cincime din totalul turiștilor „internaționali". Ca ritm, comparativ cu turismul „intraregional" (pe distanță scurtă) cel „interregional" se dezvoltă mai repede. O contribuție importantă la afirmarea acestei tendințe de a călători la distanțe mari o aduc tarifele mai reduse pentru călătorii în grup cu avioane cu reacție de mare capacitate. Ele sînt folosite în măsură crescîndă nu numai între Lumea Veche și Lumea Nouă, dar și între acestea și Africa, Orientul Mijlociu, Asia și insulele din Pacific, pentru care reprezintă o mare șansă în dezvoltarea turismului.

Aplicînd aceeași clasificare a turismului internațional la diferitele zone geografice, constatăm că regiunile dezvoltate din punct de vedere economic și turistic depind în mult mai mică măsură de traficul interregional decît cele în curs de dezvoltare. În țările europene turiștii din alte zone reprezintă 12% din totalul turiștilor „străini", iar în America de Nord numai 5,3%, pe cînd în America Latină ponderea lor se ridică la 68,3%. În lume, 60% din turiștii „interregionali" sînt nord-americani și numai 16% europeni. Europa primește însă 64% din totalul mondial al turiștilor pe distanțe lungi, pe cînd America de Nord numai 7,6%.

● „Emisia" de turiști

FĂCÎND acum abstracție de distanță, constatăm că 74% din turiștii care circulă pe glob provin din 12 țări: S.U.A., R.F.G. (fiecare din ele „emițînd" în fiecare an peste graniță 21 milioane de oameni), Anglia, Franța, Belgia, Luxemburg, Olanda, Italia, Elveția, Suedia, Danemarca și Austria. Din acest grup se recrutează și țările cu cel mai mare număr de turiști internaționali „emiși" la mia de locuitori: Belgia-Luxemburg — 387, R.F.G. — 381, Elveția — 369.

În Europa turismul internațional se dezvoltă în deceniul actual într-un ritm mai mare de 11% pe an. Caracteristica principală a acestei expansiuni o constituie intensificarea traficului turistic spre sudul și estul continentului, spre țărmurile însorite ale Mediteranei și Mării Negre. În 1966 și-au petrecut concediul în Spania cu 9,5 milioane de oameni mai mult decît în 1961, ceea ce reprezintă un spor de 151%. Creșteri considerabile s-au înregistrat și în Italia, Grecia, ca și în Iugoslavia, Bulgaria, România, Cehoslovacia etc.

O altă tendință manifestată în ultimii ani în turismul internațional este aceea de a vizita într-o singură călătorie un număr sporit de țări. Se manifestă și tendința contrară, de călătorie avînd o singură destinație, mai ales la excursiile în grup, dar cea care predomină în ultimii ani este prima tendință, valabilă mai ales pentru turiștii „independenți", „individuali", care dispun în general de automobil propriu, avînd astfel o mobilitate mai mare. Caracteristica amintită este evidențiată de faptul că numărul vizelor de intrare înregistrate în întreaga lume tinde să crească mai repede decît numărul vizelor de ieșire din țările „emitente" de turiști.

În sfîrșit, se constată că în termeni reali încasările din turism au crescut în ultimii ani mai lent decît numărul turiștilor, ceea ce denotă o reducere a cheltuielilor medii pe turist. Ea este, pe de o parte, în Europa, rezultatul utilizării crescînde a camping-urilor și a altor forme de cazare ieftină, ca și al înlesnirilor la diferite forme de călătorii, iar pe de altă parte rezultatul scăderii (cu 25% între 1960 și 1965) a cheltuielilor turiștilor americani în străinătate, însoțită de o scurtare a duratei medii a sejurului.

Există și țări în care încasările sporesc mai rapid decît numărul vizitatorilor străini: este cazul Austriei, Elveției, Iugoslaviei. Pe ansamblu, nu se poate vorbi de schimbări importante în durata medie a sejurului în țările vizitate.

● Exigențe și inventivitate

TENDINȚELE amintite sînt în raporturi de interdependență cu cele din domeniul mijloacelor de transport folosite, al posibilităților de cazare și destindere, cu rezonanțe crescînde în întreaga economie. Astfel, în traficul turistic interregional predomină azi transportul aerian, scăzînd corespunzător ponderea celui maritim, în ciuda eforturilor lui serioase de adaptare (croaziere combinate cu sejur în diverse țări etc.). Pe plan intraregional automobilul este folosit azi în Europa și S.U.A. de circa 90% din turiști, marea „victimă" fiind transporturile feroviare. Faptul se explică prin indicele ridicat de motorizare a populației și antrenează investiții serioase în autostrăzi, stații de alimentare și întreținere, ca și în camping-uri, motele și sate de vacanță. Astfel este explicabil și avîntul acestora față de mijloacele de cazare tradiționale — hotelurile, mai ales pe continentul european.

Dezvoltarea acestor noi posibilități de cazare este și una din principalele consecințe ale caracterului de masă pe care l-a căpătat în multe țări turismul. Potrivit datelor C.E.E./O.N.U. proporția — în populația țărilor respective — a celor care pleacă în concediu pentru mai mult de patru zile, în țară sau în străinătate, ajunge la 75% în Suedia, 55% în Anglia, 45% în Franța, 21% în Italia, 29% în Spania, înglobînd oameni cu venituri mijlocii, care evită să recurgă la serviciile oferite în hoteluri. Dar succesul satelor de vacanță și al cluburilor turistice ține și de faptul că omului de azi nu-i mai este suficient să mănînce și să doarmă bine în concediu, să se bucure de soare și apă, dorind să i se asigure și recrearea, odihna activă, practicarea sportului (iahting, călărie, ski nautic etc.), vizionarea de spectacole, vizitarea monumentelor istorice și ale naturii; iar formulele citate răspund acestei creșteri și diversificări a exigențelor și gusturilor, desigur cu un efort constant, de loc neglijabil, de imaginație și inventivitate.

Prospectarea „pieței turistice" și reclama capătă în aceste condiții o însemnătate de prim rang, căci turismul a devenit un bun de larg consum, care trebuie vîndut, iar investițiile serioase pe care le presupune — amortizate. De aceea „o stațiune e lansată ca o marcă nouă de detergenți" (ENTREPRISE).

În fața evoluției amintite, și pe planul activității hoteliere s-au produs unele mutații. În ideea de a urma turistul, garantîndu-i prin renumele firmei condiții de confort identice, grupurile hoteliere sau marile companii aviatice au construit o rețea de hoteluri în multe țări ale lumii, care poate constitui după caz și un atu în plus în concurența dintre firme. În sfîrșit, unele hoteluri aparținînd acelorași agenții de turism care asigură și transportul, atingerea unui grad ridicat de ocupare devine mai facilă, ieftinindu-se de aceea și tarifele.

● Solicitări financiare

DEZVOLTAREA turismului ca „industrie de export prioritară" necesită investiții ample, a căror recuperare este destul de lentă. De aceea, în țările capitaliste statul nu numai că își asumă cheltuielile cu infrastructura și cu întreținerea patrimoniului natural și cultural al țării, dar în unele cazuri stimulează pe diferite căi (împrumuturi, subvenții, avantaje fiscale) sectorul privat, face chiar investiții directe în domeniul hotelier ș.a. Aceasta cu atît mai mult cu cît turismul poate reprezenta și un factor de dezvoltare regională, amenajările din departamentul Isère în vederea Olimpiadei de iarnă de la Grenoble fiind numai un exemplu.

Cooperarea tehnică internațională poate sprijini eforturile întreprinse de diverse țări pentru dezvoltarea bazei materiale a turismului și pentru formarea personalului calificat necesar în proporții crescînde. Astfel prin intermediul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), bursieri bulgari, români și iugoslavi au fost trimiși în țări mai dezvoltate din punct de vedere turistic. Cu concursul aceleiași instituții se realizează unele proiecte de amenajare turistică a litoralului iugoslav în zona de sud a Mării Adriatice, a litoralului bulgar al Mării Negre etc.

În sfîrșit, în strînsă legătură cu eforturile financiare solicitate de turism se pune cu tot mai multă acuitate, nu nu-

I. STELIAN

(Continuare în pag. 22)

INCIDENȚA GLOBALĂ a încasărilor din turismul internațional asupra economiei unei țări este descrisă într-un studiu american *) după cum urmează:

„Banii cheltuiți de turiștii străini afectează profund economia unei țări. De exemplu, cînd un vizitator își plătește nota la hotel, direcția hotelului va folosi banii respectivi pentru a-și achita diferitele datorii contractate sau pentru a efectua investiții (...). În aparate electrice, instalații telefonice, personal și alte bunuri și servicii. La rîndul lor, beneficiarii vor utiliza banii primiți pentru a-și achita propriile datorii și a satisface nevoile de consum personal. Banii vizitatorului pot fi astfel cheltuiți de mai multe ori și repartizați între diferite sectoare ale economiei, dînd naștere de fiecare dată la noi venituri pînă ce o „scurgere" (import, investiții în străinătate, tezaurizare etc.) va scoate banii respectivi din circulație. Această serie neîntreruptă a transformării banilor vizitatorului constituie efectul multiplicator. Cu cît mai mare va fi numărul mîinilor prin care trec acești bani, cu atît mai favorabile vor fi repercusiunile asupra produsului național brut și a situației financiare a țării".

*) „Tourism and the United States Far East and Pacific Air Passenger Market" Civil Aeronautics Board, Washington, november 1966, pag. 8.

*) În conformitate cu definiția elaborată de Conferința Națiunilor Unite pentru turism și călătorii internaționale (Roma, 1963) în sfera noțiunii de **turist** intră toate persoanele care rămîn mai mult de 24 de ore într-o țară, pentru orice alt motiv în afară de prestarea unei munci remunerate: agrement, vizitarea familiei, interes de serviciu, studii, întreceri sportive, îngrijirea sănătății etc. Definiția exclude emigranții, ca și persoanele a căror ședere într-o țară nu depășește 24 de ore, acestea din urmă intrînd în categoria „excursioniști".

RESURSELE ALIMENTARE DIN LARGUL MĂRII

ESTE UN ADEVĂR BĂNUIT, dacă nu știut, de toată lumea, că peștele se situează detașat pe primul plan printre resursele mării. Conform statisticilor O.N.U., în 1966 în întreaga lume s-au pescuit 56,8 milioane tone de pește (de peste 2,5 ori mai mult decît în 1950), din care pentru consumul oamenilor au fost destinate 38,1 milioane tone. Dar bogățiile oceanului planetar, care are o întindere de 356 mil. kmp (71,4% din suprafața planetei noastre) și al cărui volum este de circa 1367 milioane kmc, nu se rezumă la atît. Dincolo de platforma continentală, care reprezintă doar 3% din suprafața totală a oceanelor, se găsesc — la diferite adîncimi — resurse alimentare uriașe.

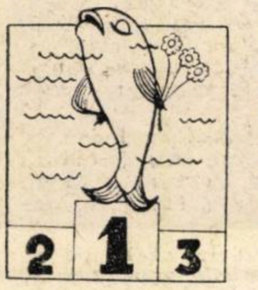

Se apreciază că oceanul conține, în soluție, 250 miliarde tone de azot (sub formă de nitrați), 75 miliarde tone de fosfor (sub formă de fosfați), 2×10^{15} tone de sulfat de potasiu, cea mai mare parte a gazului carbonic și a carbonaților solubili existenți pe planetă etc., elemente care au rol esențial în producerea protoplasmei. Într-un studiu recent elaborat sub egida O.N.U.[1]) se subliniază că, din cauza dificultăților de estimare a productivității primare totale a oceanelor, încercările făcute în acest sens au dus la rezultate foarte diferite, cele mai recente variind între 12 și 19 miliarde tone de carbon pe an.

Cantitatea totală de materie disponibilă în mări depinde de numeroși factori: totalitatea energiei solare efective, disponibilitățile de elemente nutritive servind sintezei materiei vegetale, randamentul transformărilor efectuate de plante și gradul de conversiune a materiei și energiei de la un nivel de nutriție la altul etc. Productivitatea variază foarte mult pe ansamblul oceanelor, în proporții probabil, la fel de importante ca și pe pămînt. Pe pămînt este mai multă lumină, lanțurile alimentare[2]) sînt mai scurte, iar elementele nutritive disponibile sînt mai concentrate și pot servi imediat reluării ciclului după descompunere. Din punctul de vedere al productivității, mediul marin beneficiază însă de un mare avantaj față de mediul terestru: apa nu lipsește niciodată și temperatura este mult mai stabilă.

Planctonul în alimentație

ÎN MEDIUL MARIN, ca și în cel terestru, vegetalele constituie, de departe, fracțiunea cea mai importantă a materiei vii. Pe pămînt, plantele furnizează cantități mult mai însemnate de hrană pentru om decît animalele; în mare, situația este inversă. Masa totală de vegetale care se găsește în mare este enormă, mult superioară celei existente pe pămînt. Totuși, plantele marine diferă de plantele terestre, și aceste deosebiri fac ca ele să fie mult mai puțin apte de a fi utilizate direct de către om. În timp ce plantele terestre sînt relativ mari și pot fi ușor transformate în hrană pentru om sau pentru animale, plantele marine sînt fie greu de recoltat din cauza dimensiunilor mici, uneori microscopice (planctonul vegetal[3]), fie necomestibile pentru om (de pildă, majoritatea algelor). Nivelul următor al piramidei alimentare a oceanului îl constituie ierbivorele din cadrul planctonului animal, reprezentate îndeosebi prin crustacee. Acestea devorează plantele și transformă astfel materia în țesut animal, fiind apoi, la rîndul lor, consumate de pești, de mamifere marine și de păsări.

Planctonul este bogat în elementele nutritive și energetice indispensabile omului: proteine, hidrați de carbon, săruri minerale și vitamine. Cu tot interesul pe care-l prezintă mai ales datorită conținutului său ridicat în proteine, pentru a putea servi în alimentația oamenilor planctonul animal trebuie să aibă un gust acceptabil. Cu ocazia unor expediții și a diferitelor experiențe, oamenii s-au hrănit cu plancton, dar impresiile lor asupra gustului său au diferit mult. S-a constatat, astfel, că gustul agreabil sau dezagreabil al planctonului este în funcție de compoziția sa.

Planctonul este consumat de om în special în Asia. Într-o serie de țări, ca India, Japonia, Filipine etc., se folosește curent în alimentație pasta de crevete. Specialiștii consideră că plecînd de la crustaceele planctonice, va fi posibil să se fabrice în viitor diferite produse alimentare care să intre în consumul populației altor țări de pe glob. Dar — se arată în studiu — trebuie încă rezolvate numeroase probleme pentru ca planctonul să devină un aliment obișnuit pentru om (de pildă, faptul că unele componente ale planctonului sînt foarte toxice pentru organismul omului).

Un obstacol în fața transformării planctonului într-o sursă serioasă de alimente îl constituie randamentul (deci și rentabilitatea) foarte scăzută a operației de recoltare. Există imense cantități de plancton în oceane și mări, dar în majoritatea cazurilor acesta este prea dispersat ca să poată fi recoltat la un preț de cost rezonabil. S-a calculat că recoltarea planctonului cu ajutorul unui vas, prevăzut cu plase speciale, ar duce la un preț de cost de 5040—8000 dolari per tona de plancton uscat. Pentru a rentabiliza operația, specialiștii preconizează crearea unei industrii profilate pe acest gen de pescuit; ea ar dispune de echipaje experimentate, care ar cerceta concentrațiile de plancton prezentînd interes comercial, și de vase utilate cu instalațiile de recoltare cele mai eficace. Totodată, este necesar să se pună la punct produse care să fie acceptate de publicul larg, să se găsească mijloacele adecvate pentru conservarea calității lor și păstrarea lor timp mai îndelungat, în vederea formării debușeelor necesare. De menționat că planctonul poate fi utilizat și pentru hrana animalelor domestice (transformat în făină), iar din unele tipuri de plancton se pot extrage produse farmaceutice, cum ar fi aminoacizi și vitamine, uleiuri etc.

Nevertebrate și mamifere

NEVERTEBRATELE reprezintă, ca greutate, peste 80% din ansamblul animalelor marine. Totuși, numai o mică parte din multitudinea speciilor cunoscute poate servi drept hrană omului. Pentru exploatarea comercială dincolo de platoul continental un interes deosebit prezintă calmarii (clasa cefalopodelor). Aceștia constituie unul din grupurile cele mai răspîndite, atît în apele reci, cît și în cele temperate sau tropicale. Conform statisticilor O.N.U., 26 de țări se ocupă cu pescuitul comercial de calmari, dintre care 11 recoltează cantități apreciabile. Anul 1963 a marcat cantitatea maximă pescuită — 820 000 de tone, iar dacă se ține seama și de cantitățile care nu sînt prinse, din diferite cauze, în statistici, se apreciază că pescuitul mondial de calmari furnizează circa 1 000 000 de tone anual. Pe primul loc se situează Japonia, cu 652 000 de tone, în același an.

Exploatarea resurselor considerabile de calmari s-ar putea intensifica, dacă aceștia ar fi utilizați pe scară mai largă în alimentația omului. Or, în cazul de față, impedimentul constă nu atît în gustul cărnii de calmar, cît în duritatea acesteia. În schimb, ea are o valoare nutritivă ridicată, apropiată de cea a peștelui, conține un procent ridicat de aminoacizi și furnizează un număr mare de calorii. La acestea se adaugă și avantajul că părțile comestibile reprezintă circa 80% din greutatea totală a calmarului, în timp ce la pești, de pildă, proporția variază între 40 și 70%. Deși răspîndirea și modul de viață al calmarilor au fost, pînă în prezent, insuficient studiate, oamenii de știință consideră că abundența lor în diferite zone de pe glob va permite dezvoltarea unui pescuit industrial intens în anii viitori. În studiul amintit al O.N.U. se apreciază că, în măsura în care vor fi, treptat, înlăturate reticențele și prejudecățile care frînează consumul cărnii de calmar de către om și se va lărgi utilizarea ei, ca făină, în hrana păsărilor și a altor animale domestice, calmarii ar putea deveni una dintre cele mai importante surse extracontinentale de alimente.

Mai bine cunoscute și mai intens exploatate în ultimele secole sînt mamiferele marine, atît cele care s-au acomodat întru totul la viața în mediul acvatic, cum sînt cetaceele (de la balenă pînă la delfin), cît și cele care-și împart viața între uscat și mare (îndeosebi foca și morsa). Dintre mamifere, cea mai mare valoare comercială prezintă balenele și cașaloții. Putînd atinge — în cazul balenei albastre — o lungime de 30 m și o greutate de peste 100 tone, aceste animale, vînate anual cu zecile de mii, furnizează cantități importante de grăsime, carne și făină de carne, spermanțet, fanoane etc.

În secolul trecut și la începutul acestui secol vînătoarea de cetacee constituia o activitate industrială deosebit de rentabilă pentru numeroase țări; ulterior, însă, vînătoarea de balene a stagnat ori a regresat (cu excepția perioadei 1945—1962), posibilitățile de exploatare restrîngîndu-se în urma răririi „vînatului". În ultimele decenii au fost chiar realizate acorduri internaționale, cum este Convenția internațională pentru reglementarea vînării de balene, urmărind protejarea anumitor specii și repopularea zonelor maritime boreale și australe, frecventate intens odinioară de cetacee.

În sfîrșit, studiul O.N.U. examinează importanța economică actuală și în perspectivă a focilor, morselor și otariilor (alte specii înrudite au dispărut aproape, ca urmare a exploatării lor neraționale). Focile și morsele sînt vînate pentru pielea, carnea și grăsimea lor (utilizate în deosebi de unele populații nordice), iar otariile — pentru blana lor prețioasă.

Deși efectivul mondial al focilor și al altor specii din aceeași familie este evaluat la 11—22 milioane de capete, cel al otariilor la 3—4 milioane și cel al morselor la 50—90 mii de capete, specialiștii apreciază că importanța economică a exploatării lor este în prezent mult mai redusă față de secolele anteriare; în viitor, ea va depinde de aplicarea consecventă a politicii de protejare a acestor specii, care ar permite repopularea în cîteva decenii a unor zone întinse, atît de bogate în trecut în acest vînat.

Zorile acvaculturii

ORICÎT de neobișnuit sună încă acest termen, el reprezintă totuși perspectiva spre care se îndreaptă atenția specialiștilor preocupați de intensificarea exploatării resurselor mării. Dacă în prezent omul nu procură din acest mediu decît 2—3% din ansamblul alimentației sale, ponderea ar putea crește sensibil prin extinderea exploatărilor acvicole. Desigur, se arată în studiul O.N.U., nu este vorba, ca pe pămînt, să se recurgă la culturi vegetale, deoarece planctonul vegetal și algele sînt puțin propice pentru utilizarea largă în alimentație.

În ceea ce privește creșterea peștelui marin, numeroase exploatări acvicole există în anumite regiuni de coastă din Indonezia, India, Filipine și alte țări. Crearea unor asemenea „ferme" pentru animalele marine care trăiesc în larg este însă greu de conceput în condițiile actuale ale studierii vieții lor și ale dezvoltării tehnicii.

După opinia oamenilor de știință, posibilități interesante oferă în largul oceanelor fertilizarea „deșerturilor" lipsite de substanțe nutritive; prin crearea unor curenți artificiali ascensionali care să aducă la suprafață apele de profunzime bogate în substanțe minerale, prin extinderea în acest fel a sferei fotosintezei, s-ar putea obține o creștere considerabilă a masei vegetale în apele marine, respectiv a bazei pentru toate celelalte verigi nutritive. Operația ar fi deci analogă cu utilizarea îngrășămintelor chimice în agricultura terestră.

Studiile efectuate în unele țări au arătat că la realizarea acestui scop ar putea concura — pe măsura ieftinirii producției sale — energia electrică și termică de origine nucleară. S-a calculat că utilizarea unei serii de reactoare amplasate convenabil, de preferință în zonele de coastă unde există cureți oceanici, ar putea să ducă la îmbogățirea bazei nutritive într-o zonă mult mai largă, cu efecte salutare asupra resurselor de pește și și alte animale marine, asupra randamentului pescuitului oceanic.

A. CONSTANTIN

---

1) Nations Unies, Conseil Economique et Social, **Les ressources de la mer** (Deuxième partie: Les ressources alimentaires de la mer au delà du plateau continental, à l'exclusion du poisson), E (4449) Add. 2.

2) Prin „lanț alimentar" se înțelege suita transformărilor care au loc în etapele succesive de nutriție (de pildă: vegetale — animale ierbivore — animale carnivore). Cu cît numărul verigilor este mai mare, cu atît cantitatea de substanță nutritivă pentru alimentarea omului este mai redusă, întrucît — după aprecierea majorității oamenilor de știință — la trecerea de la o verigă la alta se pierd 9/10 din substanța sau energia verigii supusă transformării.

3) Planctonul cuprinde totalitatea asociațiilor de viață, forme vegetale (fitoplancton) și animale (zooplancton), care — fiind lipsite de organe proprii de locomoție — sînt antrenate de mișcarea apei și purtate în suspensie.

ORIENTĂRI PE PIAȚA TURISTICĂ

(Urmare din pag. 21)

mai în țările dezvoltate din emisfera nordică, dar și în anumite țări în curs de dezvoltare, problema reducerii maximului din lunile iulie și august înregistrat de curba concediilor. După unele calcule citate de revista WORLD TRAVEL nr. 82, 1968, în Anglia și Franța se iau în lunile amintite două treimi din totalul concediilor. Vara este însă și perioada de vîrf pentru turismul internațional, care în țări ca: Austria, Spania, Italia, Irlanda, Iugoslavia reprezintă chiar principala sursă de concentrare sezonieră.

Inconvenientele acestei concentrări sînt evidente: aglomerație, deci lipsă de confort și servicii de mai proastă calitate, creșteri de prețuri, grad scăzut de utilizare a bazei materiale în restul anului, acest din urmă fapt atrăgînd cheltuieli generale și deci tarife mai ridicate în afara sezonului și mai ales instabilitatea slujbelor, ceea ce complică recrutarea și formarea de personal calificat.

Măsurile n-au întîrziat să fie adoptate. Dar chiar și ele sînt uneori greu de luat. Astfel, dacă în sectorul de stat eșalonarea concediilor se practică deja în unele țări, în sectorul particular ea poate fi numai recomandată. Vacanțele școlare — altă cauză a concentrării — sînt în schimb mai maleabile: în unele țări ele se iau acum mai devreme sau la date diferite, în funcție de condițiile climatice și economice locale. În altele (Franța, Cehoslovacia) a fost prelungită durata vacanțelor de iarnă și de primăvară, reducîndu-se cea de vară. Susceptibile de a fi încununate de succes par eforturile de promovare a concediilor în afara sezonului desfășurate pe două direcții: una de ordin financiar și organizatoric — tarife reduse de călătorie și sejur și asigurarea posibilităților de distracție —, iar cealaltă de ordin publicitar — scoaterea în evidență a acestor facilități ca și a virtuților climei din lunile vizate. În Anglia s-a ajuns pînă acolo încît tradiționala Bank Holiday (prima zi de luni din august) se va sărbători, în mod experimental, la sfîrșitul lunii august. Ceea ce, avînd în vedere durabilitatea tradițiilor în Anglia, subliniază seriozitatea cu care sînt tratate azi în lume problemele turismului.

Liban

NEVOIA DE ECHILIBRARE STRUCTURALĂ

RECENT PARLAMENTUL LIBANEZ a refuzat să acorde guvernului printr-o procedură de urgență împuternicirile speciale pe care acesta le reclama în vederea unei acțiuni de modernizare a economiei Refuzul este motivat de faptul că procedura de urgență ar fi pus parlamentul în imposibilitate de a examina amănunțit proiectele guvernului. Nota de urgență pe care guvernul o conferea acestor măsuri derivă din problemele care se pun tot mai frecvent decurgînd în ultimă instanță din dezechilibrul structural al economiei libaneze.

● Hipertrofia terțiarului

INVITAȚI în urmă cu vreo cincisprezece ani să dea un diagnostic economiei libaneze, un grup de experți străini constata cu stupefacție că aceasta nu corespunde de loc cu ceea ce ei numeau o economie cu structură „clasică" și de aceea ar fi recomandat, în desperare de cauză, să nu se schimbe nimic întrucît sistemul existent... funcționa. Chiar dacă episodul relatat de Claude Rivière în revista ENTREPRISE (27.VII.a.c.) conține o anumită doză de exagerare, economia libaneză prezintă cîteva trăsături aparte. Cea mai importantă este existența unui sector terțiar (servicii, comerț, transporturi, turism) hipertrofiat a cărui contribuție la crearea venitului național se ridică la două treimi, agriculturii rămînîndu-i 13%, iar industriei 14%. „De fapt, Beirutul este o bancă" — afirmă cei care l-au vizitat. În cele aproape o sută de bănci care activează în Liban sînt depuse circa trei miliarde de lire libaneze *), dar economia țării nu beneficiază decît prea puțin de pe urma lor. Raportate la venitul național al țării, depunerile bancare din Liban — în cea mai mare parte străine — reprezintă 122%, față de 78% în cazul Elveției, 46% în cel al Angliei și 33% in cel al S.U.A. În aceste condiții se poate spune că activitatea bancară reprezintă barometrul economiei libaneze.

Crahul băncii Intra (vezi „Viața economică" nr. 51/1966) a fost totuși mai grav pentru Liban prin efectele sale psihologice — pierderea de încredere și de prestigiu în fața depunătorilor, cu toată intervenția statului — decît prin consecințele lui economice directe, de loc neglijabile și ele. În plus, majorarea în ultima vreme a ratei dobînzii pe alte piețe a descurajat, într-o anumită măsură, afluxul de capital spre Liban.

În țară activează de asemenea un număr impresionant — 92 — de companii de asigurare; 10 sînt libaneze, iar restul străine. Nici o restricție nu este prevăzută în privința modului de întrebuințare sau a eventualului transfer în străinătate al părții din rezerve depășind pe cea care trebuie, prin lege, să fie menținută în Liban (maximum 50%, în cazul asigurărilor de viață). În ciuda densității ridicate a băncilor și a societăților de asigurare, contribuția lor la venitul național nu depășește 4%.

Pentru activitatea comercială intensă pe care o găzduiește, pentru sortimentul bogat de mărfuri și prețurile atrăgătoare afișate, Libanul a fost numit „vitrina Orientului Mijlociu". La aceasta contribuie atît poziția geografică a țării, loc de tranzit pentru comerțul mai multor țări arabe (cu atît mai mult cu cît Canalul Suez este închis), cît și liberalismul economic „cvasi insolent" (ENTREPRISE), foarte puține categorii de mărfuri avînd nevoie de o licență prealabilă la import. În plus, comercianții libanezi sînt renumiți pentru tranzacțiile multilaterale pe care le organizează cu cele mai variate produse, pentru diferite țări ale lumii, neexistind nici un regulament, nici o interdicție de export pe care ei să nu știe să o ocolească.

Cît privește turismul, el contribuie în prezent cu 12% la venitul național, aproximativ cà industria sau agricultura; potrivit spuselor șeicului Michel El Khoury, președintele Consiliului național al turismului, ponderea lui va trebui să ajungă la 25% în 1980, devenind principalul izvor de venituri în devize al țării. Deocamdată numărul turiștilor străini care au vizitat Libanul a scăzut în 1967 cu o cincime, o revenire semnalîndu-se abia în ultimele luni. În dezbaterile din presa libaneză se fac însă auzite și păreri potrivit cărora n-ar fi bine ca țara să conteze numai pe turism, datorită măsurilor de restrîngere a „emisiunii" de turiști adoptate de unele țări occidentale: „singurul criteriu al valorilor în economie, valabil pentru toate țările globului, este producția" (LE COMMERCE DU LEVANT, 9.III.a.c.). Dar dezvoltarea industriei, teză care are apărători fervenți în Liban, ar necesita unele măsuri protecționiste, pe care guvernul ezită să le ia, întîmpinînd rezistența cercurilor de afaceri legate prin interese de numeroasele societăți străine care activează acolo.

În prezent, cele mai înfiripate ramuri industriale sînt cea alimentară și cea a materialelor de construcție, care cuprind mai mult de un sfert din efectivul total al muncitorilor industriali. În general, în cele 6311 unități industriale existente (3200 în 1958) lucrează 63 000 de muncitori (față de 22 000 cu zece ani în urmă) și este investit un capital de 987 milioane l.l. (212 milioane în 1958). Autoritățile încurajează crearea de societăți anonime acolo unde capitaliștii individuali nu fac față, sprijinindu-le prin exonerări fiscale (mai ales în industrie). 70% din societățile anonime existente în prezent au apărut după 1960. În schimb, inexistența creditelor pe termen lung și mijlociu — acestea se acordă numai pentru construcții navale — constituie un obstacol important în calea înființării unor întreprinderi mai mari, cu capital libanez.

A sporit și exportul de produse industriale, de la 18,5 la 87 milioane l.l. între 1961 și 1967, dar aproape unicii destinatari rămîn țările arabe. Exporturile reprezintă numai o cincime din valoarea importurilor, deficitul comercial crescînd de la an la an; în 1966 el a fost de 1 576 milioane l.l. (import 2 070 milioane l.l., export — 504 milioane l.l.). Soldul pasiv al balanței comerciale este însă contrabalansat în balanța de plăți de încasările din turism, din tranzit etc. În plus, în afara unei populații de 2,5 milioane de locuitori, încă 2 milioane de libanezi trăiesc în străinătate (400 000 numai în Orientul Mijlociu), de unde expediază bani familiilor. Aceasta constituie de asemenea o sursă importantă de echilibrare a balanței de plăți.

● Disputa opțiunilor

POLITICA ECONOMICĂ a guvernului libanez țintește atît obiective de anvergură, a căror realizare necesită un anumit decalaj în timp, cît și scopuri imediate, legate de îmbunătățirea conjuncturii. Problema fundamentală dezbătută de mai multă vreme, și a cărei soluționare este privită într-o măsură crescîndă drept o necesitate obiectivă pentru viitoarea dezvoltare a țării, o constituie diversificarea activităților economice.

Predominarea sectorului terțiar în economia țării se dovedește a fi în detrimentul echilibrului ei general. O atenție susținută se acordă de aceea în ultimii ani dezvoltării agriculturii și industriei, deoarece, după cum arată ziarul LE COMMERCE DU LEVANT (9.III.a.c.) „speranța Libanului stă în diversificarea economiei sale, în industria sa ca și în turismul său, în agricultura sa ca și în comerțul său, în meșteșugurile sale ca și în domeniul serviciilor".

O dispută se desfășoară în prezent între adepții apelului la surse externe de finanțare a acestei dezvoltări (prin recurgerea la capitaluri străine sau la creditele unor organisme internaționale, ca, de pildă, Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare) și adepții mobilizării, prin lansarea de împrumuturi de stat, a disponibilităților de capital de pe piața internă. Capitalurile libaneze preferă de multe ori să emigreze pentru plasamente mai rentabile în străinătate (se apreciază că pe această cale pe piața internă s-ar putea „colecta" 150—200 milioane de lire libaneze). Pe linia mobilizării capitalurilor au fost elaborate pînă în prezent cîteva proiecte, cum este cel al înființării Băncii libaneze de dezvoltare (cu un capital de 15—25 milioane de lire, realizat prin apel la resurse locale și la contribuția B.I.R.D.), cel al unui împrumut intern pe termen scurt etc. Totodată, Ministerul Economiei Naționale a pus în aplicare măsuri vizînd protejarea industriei locale, extinderea capacității sale de producție și de absorbire a forței de muncă disponibile, implantarea de noi întreprinderi industriale cu precădere în regiunile cu profil agricol, depistarea de noi debușee pentru producția agricolă (îndeosebi pentru cea de fructe) în vederea măririi exporturilor respective (fiind prevăzută și crearea unui fond special de încurajare). În același timp, statul libanez continuă aplicarea așa-numitului Plan verde de stimulare a dezvoltării agriculturii, îndeosebi prin acordarea de împrumuturi micilor agricultori. Se preconizează de asemenea măsuri de împiedicare a degradării treptate a terenurilor agricole, a decăderii unor ramuri ale agriculturii (ca, de exemplu, cultura viermilor de mătase), a circulației speculative a terenurilor etc.

În ceea ce privește sectorul bancar, noua lege care reglementează activitatea acestuia (ce va intra în vigoare de la 1.I.1969) pune accentul pe stabilirea unui climat de ordine și încredere (mai ales în privința siguranței economiilor micilor depunători) și pe posibilitățile de atragere a capitalurilor existente în circuitul productiv intern.

Activitatea turistică va fi impulsionată prin modernizarea și extinderea dotațiilor existente (inclusiv crearea unei zone turistice moderne, în regiunea anticului oraș fenician Tyr, costul proiectului fiind evaluat la 300 milioane de lire libaneze). Paralel, în anii următori se prevăd ample lucrări de infrastructură (construirea de autostrăzi, amenajări portuare etc.), care vor crea condiții favorabile pentru dezvoltarea comerțului, îndeosebi a celui de tranzit, precum și extinderea construcțiilor de locuințe. Concomitent, se urmărește aplicarea unui regim de austeritate bugetară în anul viitor, precum și a unor măsuri de combatere a fraudelor fiscale.

Opțiunile de politică economică expuse mai sus și-au găsit o expresie concentrată în programul guvernamental de redresare economică și financiară, prezentat la începutul acestei luni spre dezbatere Camerei deputaților. Programul include un complex de măsuri legislative, financiare și organizatorice, care urmăresc, în esență:

— restabilirea încrederii în Beirut ca piață financiară de prim rang (prevăzîndu-se elaborarea unei legi care să garanteze investițiile străine în Liban, pe bază de reciprocitate);

— revizuirea sistemului fiscal, pe de o parte pentru a încuraja investițiile în întreprinderile productive, iar pe de altă parte pentru a îmbunătăți metodele de impunere și de percepere a impozitelor;

— obținerea de fonduri pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare, guvernul favorizînd recurgerea la împrumuturi externe (în prezent, totalul împrumuturilor externe acordate Libanului se ridică la 190 milioane de lire libaneze);

— activarea sectorului particular, prin acordarea de credite pe termen mijlociu și lung către industriași și agricultori;

— comprimarea cheltuielilor administrative și instituirea unui control riguros în scopul evitării risipei.

Pentru a se ușura aplicarea în practică a acestor prevederi, în cercurile oficiale se preconizează crearea unui minister al industriei și comerțului, precum și a unui consiliu economic și social, care să studieze problemele economice și sociale în vederea găsirii unor soluții

Acuitatea problemelor ce se pun astăzi în fața economiei libaneze, stringența rezolvării lor devin tot mai pregnante nu numai pentru sfera relativ restrînsă a specialiștilor, dar și pentru cercurile largi ale opiniei publice. Căci, după cum arăta în editorialul său LE COMMERCE DU LEVANT din 20.IV, este vorba de viitorul țării, de însăși independența ei, întrucît „un stat fără resurse, a cărui avuție națională este mai mult de trei sferturi în serviciul străinătății, nu se poate considera cu adevărat independent".

N. POPOV

D. DRAGOMIRESCU

*) La cursul oficial, 3,08 lire libaneze = 1 dolar S.U.A.

NOTE EXTERNE

ÎN CĂUTAREA SENSULUI UMAN

UNII economiști apuseni pun la îndoială supunerea necondiționată față de elementele logicii și raționalității în materie de metode de gestiune a întreprinderilor. După părerea lor, în multe cazuri, acestea ar putea duce la o frînare a evoluției sociale. Observația se referă la faptul că știința conducerii a pus la punct metodele sale proprii, raționale la extrem, bazate esențialmente pe matematica statistică, aplicîndu-se calculul probabilităților în domeniul previziunii, al adoptării deciziilor și tratării informației. Barry A. Stein, autorul unui articol publicat în revista franceză *Direction*, afirmă că trebuie recunoscut faptul că „alegerea și decizia nu sînt pur și simplu niște concepte matematice aplicate persoanelor și că intuiția și aprecierea sînt cel puțin tot atît de importante — dacă nu chiar mai importante".

Afirmînd valoarea intuiției într-o economie bazată pe producția capitalistă și pe avatarurile pieței nimeni nu merge totuși pînă la a o nega pe aceea a științei. Într-o conferință recentă, la București, economistul american Leontief, relevînd și el rolul intuiției, observa cu umor că dacă ai geniu te-ai putea dispensa de matematică. Cum însă geniul nu se află pe toate drumurile ...

Cum să explicăm totuși înmulțirea pledoariilor pentru intuiție în țările capitaliste? Poate prin aceea că logica și raționalitatea duc acolo la constatări și concluzii în fața cărora cercetătorii obiectivi se trezesc dezarmați și șovăitori. Dar din unele analize privind știința conducerii economice, făcută de ei, se desprind și puncte de vedere care nu au de ce să fie contestate. Pierre Antoine scrie în revista *Projet*: „Imaginația creatoare a omului nu se poate satisface cu un cadru în întregime determinat dinainte; înseși nevoile omului nu sînt fixate o dată pentru totdeauna: „cînd cele primare sînt împlinite, se ivesc noi exigențe. Trebuie deci să nu refuzi a prevedea și a calcula, ci să păstrezi destulă suplețe de manevră pentru a face față lucrului neprevăzut — totdeauna posibil — și pentru a modifica planurile".

După Jacques Delors, care scrie la publicația *Analyse et Prevision*, există azi pericolul de a te încredința „unui tehnocratism sigur de sine și lipsit de umilitate". El scrie: „Dacă raționamentul matematic este de o fecunditate extraordinară, dacă el a permis de pildă economiștilor de a pune mai bine problemele, de a le reduce la datele esențiale, de a se trata o informație mai bogată, nu trebuie să uităm niciodată că în ceea ce privește practica economică -- care este un aspect al politicii și un domeniu al unui guvern compus din oameni — specialistul trebuie să domine în permanență ordinatorul și să integreze în reflecțiile sale finale acea parte de intuiție, acea doză de dialectică și acel supliment de conștiință, fără de care orice soluție tehnică nu are decît puține șanse de a reuși în mijlocul realității oamenilor și lucrurilor. Mai mult: nu există o singură soluție pe care o poate impune tehnica; sînt întotdeauna mai multe — și îi incumbă politicii, nu tehnicienilor sau ordinatoarelor să aleagă". Delors se teme de tehnicienii care, în numele științei, pretind că sînt singurii deținători ai soluțiilor valabile. Există o primejdie „deoarece dacă omul nu izbutește să domine prin spiritul său noile tehnici, riscă implicit să cadă în sclavia acestora".

Asemenea puncte de vedere se întîlnesc destul de des în dezbaterile ample din zilele noastre, la care participă mulți oameni de știință și cultură, în centrul lor aflîndu-se problema găsirii mijloacelor prin care omul să fie ajutat să-și păstreze sufletul viu, spontaneitatea, să se adapteze noilor condiții de viață pe care le creează revoluția științei și a tehnicii, să evite traumatismele amenințătoare pentru echilibrul și sănătatea sa.

Evident, trăim într-o lume supusă în permanență unor mari schimbări. A da un sens direcției de mers a societății e o problemă politică cu semnificații înalte. Impresia unor oameni lucizi din Occident este că societatea în care trăiesc riscă să se îmbarce pe vasul progresului științific și tehnic ca pe o „corabie beată". Se face resimțită acolo necesitatea unei lărgiri a cadrului în care se discută, în care se optează și în care se realizează progresul, necesitatea democratizării profunde a metodelor și a forurilor de decizie care prezidează viitorul și destinele oamenilor. Concluzia lui Delors pare pertinentă. Pentru ca societatea noastră să poată rezolva în mod adecvat problemele creșterii, ale progresului economic și social, avem nevoie, spune el, de mecanisme de participare, de hotărîri colective.

din bloc-notesul cronicarului

„CANIBALISM INDUSTRIAL“

CORPORAȚIA pentru reorganizarea industriei, înființată în 1966 de guvernul englez nu a întîrziat se pare să dea rezultate în materie de fuziuni și concentrare. Leyland și British Motor nu mai sînt azi decît o singură firmă; tot astfel General Electric și Associated Electrical Industrie. Contopirile sînt foarte numeroase în toate ramurile: construcția de automobile, aeronautică, navală, electronică, textilă, chimică, alimentară etc. Faptul că a fost împiedicată recent, de Comisia Monopolurilor, fuziunea băncilor Barclays, Lloyds și Martins, nu înseamnă că nu au loc concentrări și în domeniul bancar. Concentrarea este considerată baza „noii revoluții industriale“. Corporația amintită a primit sarcina de a încuraja „regrupările“ mai ales în sectoarele unde nu se ajunge de la sine la asemenea rezultate și a primit chiar în acest scop o dotație de 150 milioane de lire sterline.

În numeroase sectoare, industria engleză are de pe acum gradul cel mai mare de concentrare din Europa apuseană. Monopolurile își propun pe această cale să-și reducă cheltuielile de administrație, să facă economii la mîna de lucru, să elimine factorii de slăbire, să sporească mijloacele financiare și de cercetare, să ridice productivitatea și competitivitatea. Dar „integrarea“ și „reorganizarea“ sînt și ele costisitoare; problemele de control și coordonare, pentru giganții care iau naștere, se dovedesc a nu putea fi rezolvate numai de calculatoarele electronice. Și apoi, sindicatele nu se pot declara de acord cu masivele concedieri de muncitori care urmează fuziunilor și întregului proces de concentrare. De la cifra de 600 000 în prezent, se prevede ca numărul șomerilor să se ridice în iarnă la 700 000. Cu un rictus pe buze, unii își amintesc în Anglia că, în timpul opoziției, laburiștii definiseră cartelurile ca fiind un „canibalism industrial“. Și se întreabă, privind în viitor, dacă aliindu-se cu diavolul, măcar pot fi siguri că puntea va fi trecută.

DIAGNOSTIC: ATONIE ECONOMICĂ

ÎNTR-UN raport prezentat recent de Mariano Navarro Rubio, guvernatorul Băncii Spaniei, se constată că balanța de plăți a țării se menține „într-o situație precară“. În perioada 1966—1967 încasările din turism, economiile trimise acasă de muncitorii spanioli emigrați și intrările de capital străin sub formă de investiții au însumat, anual, circa 2 miliarde de dolari, acoperind aproape în întregime deficitul balanței comerciale.

Dar — se arată în raport — nu se poate conta mereu pe aceste surse de devize, și îndeosebi pe afluxul de capitaluri străine. De aceea, raportul Băncii Spaniei recomandă adoptarea urgentă a unor măsuri, care să permită „ieșirea din atonia ce afectează economia țării, a cărei producție industrială stagnează din 1966“, cu condiția menținerii stabilității prețurilor și evitării unei noi inflații.

SPERANȚE

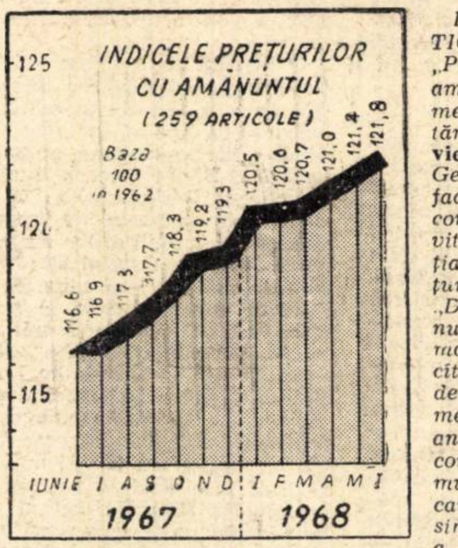

ÎNTR-UN ARTICOL intitulat „Prețurile nu se ambalează“, comentatorul săptămînalului **La vie française,** *Georges Le Gall, face următoarea considerație privitoare la evoluția creșterii prețurilor în Franța. „Dacă prețurile nu vor urca în mod efectiv decît cu 3% în cel de-al doilea semestru al acestui an, aceasta va fi consecința mai multor factori care vor conlucra simultan pentru a frîna creșterea: politica guvernamentală (privind reportarea pentru anul următor a sporirii tarifelor publice); concurența străină (care invită pe producători — în ciuda contingentărilor provizorii — la prudență în ce privește creșterea prețurilor la export); severitatea marilor întreprinderi față de furnizorii lor și presiunea exercitată la comerțul cu amănuntul“.*

În general, se precizează că totalul creșterii prețurilor nu va fi decît de 5% pentru întregul an 1968, și de același ordin pentru 1969.

„MINUNILE“ DE LA SOTTO IL MONTE

LA VENEȚIA, un tribunal instituit de curînd de biserica catolică face cercetări (care vor dura probabil ani de zile) pentru a vedea dacă Papa Ioan al XXIII-lea, decedat în 1963, îndeplinește sau nu condițiile spre a fi beatificat sau declarat chiar sfînt. Și în timp ce în fața tribunalului se perindă martorii citați să depună despre „minunile“ săvîrșite de papă, locuitorii satului Sotto il Monte (unde în 1881 acesta s-a născut) își pun la contribuție întreaga inventivitate pentru a crea minuni mai pămîntene și mai palpabile în amintirea marelui lor consătean.

Astfel, în Sotto il Monte (care numără circa 2 100 suflete), portretul papei poate fi văzut pretutindeni: pe scrumiere și sfeșnice, pe medalioane și port-chei. Dar cea mai mare vînzare de asemenea articole se face cu discurile închinate papei, busturile lui de ghips și mai ales cu acel „Liquore amaro Sotto il Monte-Giovanni XXIII“. Milioane de pelerini și turiști lasă anual tot atîtea milioane de lire pe tejghelele inimoșilor întreprinzători. Pe strada principală se înșiră peste 50 de prăvălii cu suveniruri. Numai în 1967, de exemplu, s-au vîndut circa 3,5 milioane de asemenea obiecte închinate Papei Ioan (cu 20% mai mult decît în 1966) iar anul acesta se speră că desfacerea va crește cu încă 20%.

Satul sărăcăcios de odinioară și-a schimbat înfățișarea: au răsărit hoteluri și magazine noi, o școală modernă etc. De pe urma afluxului de turiști, beneficiază — cum scrie DER STERN — și administrația comunei: impozitele, chiriile pentru chioșcurile cu suveniruri și piața, transformată în loc de parcare, aduc și ele sume frumușele.

CALCUL GREȘIT?

CU CÎȚIVA ANI în urmă, cînd primul vas comercial american cu reactor atomic „Savannah“ a fost lansat la apă, adepții creării unei flote comerciale atomice a S.U.A. susțineau că acest eveniment deschide o eră nouă în transportul comercial maritim. Totuși această „eră nouă“ pare să mai întîrzie ceva, „Savannah“ (care de la intrarea sa în funcțiune în 1962 a transportat 110 000 tone mărfuri și 848 pasageri) nedepășindu-și încă perioada de probă, iar cele 40 milioane dolari, investite în construcția sa, fiind încă departe de a fi amortizate. Luînd în discuție rentabilitatea unor asemenea nave, ministrul transporturilor din S.U.A. și-a exprimat chiar îndoiala afirmînd că într-un timp previzibil, vasele comerciale cu reactor atomic nu vor putea concura, pe plan economic, cu vase acționate de combustibilul clasic.

Dificultățile au apărut de fapt după lansarea vasului „Savannah“. S-a constatat bunăcară că cercurile interesate se lasă cu greu convinse de securitatea navei, iar unele societăți de asigurare se tem că o eventuală ciocnire cu un alt vas poate să provoace scurgerea radiației din reactor. Constituie o problemă grea și alcătuirea echipajului, dat fiind că munca pe o asemenea navă cere o pregătire specială. Cheltuielile legate de plata și întreținerea echipajului de pe vasul „Savannah“ se ridică în medie la 3000 de dolari pe zi. În același timp cheltuielile pentru un echipaj format din 42 marinari pentru deservirea unui vas analog, dar neatomic, reprezintă numai 1 800 dolari pe zi.

OREZUL ÎN... CONSTRUCȚII

DIN fibre vegetale, și în special din cele de orez, presate și turnate, din deșeuri de lemn, ca și din resturi de la prelucrarea trestiei de zahăr, se pot realiza chesoane pentru construcția de locuințe. Acest procedeu, pus la punct de Lucien Duret, a și fost utilizat în Franța pentru construirea a 150 de case. Pregătirea acestui material se va face într-o uzină ce se va construi la Arles, regiune de orezării.

DACĂ FOLOSIȚI TAXIUL...

TAXIUL — devenit un mijloc uzual de locomoție și una din formele curente de deservire a populației din centrele urbane — cunoaște o răspîndire inegală chiar în țările dezvoltate.

O statistică efectuată într-un număr de capitale sau mari orașe industriale din Europa apuseană a relevat că Parisul (inclusiv regiunea pariziană) dispune de un număr de taxiuri de peste două ori mai mare decît Londra (14 300, față de 7 000), în timp ce capitala Elveției — Berna — nu are decît 140 de taxiuri. Dacă parcul de taxiuri în circulație este raportat la populația orașelor respective, se constată că cel mai bine înzestrat este tot Parisul (cu 360 de taxiuri la 100 000 de locuitori), urmat de Madrid, Zürich, Hamburg, Milano ș.a.

Costul unei curse cu taxiul (în condiții comparabile) variază, de asemenea, nu numai de la țară la țară, ci și în cadrul aceleiași țări. Cele mai reduse tarife se întîlnesc la Viena, în orașele italiene și la Copenhaga; nivelul acestora este depășit cu cca. 60—80% la Stockholm, Berna sau Zürich, în timp ce orașele din Franța și R.F. a Germaniei ocupă o poziție intermediară. Între Rotterdam și Haga — două orașe olandeze relativ apropiate — diferența de tarif poate însă atinge 50%.

PE GLOB

● Participanții la Conferința guvernatorilor băncilor centrale din 19 țări africane, care a avut loc la Accra (Ghana), au căzut de acord să înființeze o asociație care să promoveze interesele acestor țări în domeniile monetar, bancar și financiar.

● O statistică a Biroului pentru recensămîntul populației din S.U.A. arată că venitul unei familii americane albe „medii“ depășește cu aproape 50% venitul unei familii de culoare. Potrivit statisticii, în 1967 decalajul dintre veniturile familiilor din această ultimă categorie și cele ale familiilor albe s-a redus numai cu 1% în comparație cu anul 1966.

● Potrivit unui raport prezentat recent de către ministrul de finanțe al Braziliei, datoria externă a acestei țări a crescut din 1964 pînă azi cu circa 400% (valoarea datoriilor inclusiv dobînzile, însumînd aproximativ 5 miliarde de dolari). El a menționat că numai viitoarele dobînzi ce urmează a le plăti Brazilia pînă în iunie 1969 pentru împrumuturile contractate, se ridică la 150 milioane de dolari.

● Un Seminar internațional organizat de O.N.U., privind problemele cadrelor de conducere, își desfășoară între 19 și 29 august lucrările la Geneva. La seminar participă reprezentanți din 32 țări în curs de dezvoltare și șase țări industrializate.

● Direcția de statistică a Republicii Chile a făcut cunoscut că în primele 7 luni ale anului în curs costul vieții a crescut în această țară cu 22,2% (cele mai importante creșteri de prețuri fiind înregistrate la produsele alimentare și îmbrăcăminte).

● În Uniunea Sovietică este în curs de elaborare schema generală de dezvoltare a industriei siderurgice. Este vorba de un plan care va stabili, pe mulți ani înainte, locul de amplasare a minelor, uzinelor metalurgice și combinatelor de preparare a minereurilor. În prezent, industria minieră a U.R.S.S. dă 168 milioane tone de minereu utilizabil în industria metalurgică, urmînd ca în 1980 să dea peste 300 milioane tone.

● La 31 iulie 1968, rezervele de aur ale R.F.G. s-au ridicat la peste 17 miliarde de mărci, iar cele de devize convertibile, la peste două miliarde.

● Potrivit unor date publicate de agențiile străine de presă, deficitul total al balanțelor de plăți ale țărilor din America centrală se ridică în prezent la 285 milioane de dolari (din care 30% îl reprezintă numai deficitul Guatemalei). Datele privind primele șase luni ale acestui an arată că importurile acestor țări au sporit cu 10%, în timp ce volumul exporturilor a crescut cu numai 1,9%.

● În perioada Jocurilor Olimpice sînt așteptați în Mexic încă cel puțin 500 000 de turiști, pe lîngă cei 1,5 milioane care vin de obicei în fiecare an. În speranța unei creșteri sensibile a traficului aerian, cursul acțiunilor emise de Compania Mexicana de Aviación la Bursa din Ciudad de Mexico a sporit anul acesta de cinci ori.

● Consumul de medicamente crește în Europa apuseană într-un ritm mediu anual de 6,4%. Un sfert din medicamentele folosite au fost lansate pe piață în ultimii cinci ani.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația“, str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 35 (262)
VINERI
30 august 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 7876
16 PAGINI • 2 LEI

UNITATE

ISTORIA OMENIRII demonstrează prin numeroase fapte, petrecute în toate timpurile, că atunci cînd un popor își are angajate forțele în slujba unei cauze a progresului, unitatea sa îi dă o forță de neînvins. Prin unitate și-a apărat de-a lungul secolelor ființa națională poporul nostru, prin luptă unită au reușit înaintașii noștri să făurească statul român unitar. Prin puternica unitate realizată sub conducerea Partidului Comunist a reușit în acel august de acum 24 de ani poporul român să-și elibereze țara de sub jugul fascist și să o înscrie pe făgașul acelei dezvoltări al cărei rod este România socialistă de astăzi. Și dacă viața, simțămintele, gîndurile poporului nostru în acest sfîrșit de august 1968 ar trebui să fie definite printr-un singur cuvînt, acest cuvînt ar fi unitate. O unitate deplină prin unanimitatea pe care se sprijină, o unitate dătătoare de hotărîre, de încredere, de optimism, o unitate entuziastă, o unitate de care fiecare cetățean este mîndru. Și dacă cuvîntul monolit încă nu și-a tocit prin abuz încărcătura metaforică, acesta e cuvîntul care poate da măsura exactă a coeziunii și trăiniciei unității noastre populare.

Este o unitate făurită de Partidul Comunist Român, o unitate în jurul Partidului Comunist Român, a Comitetului său Central, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu ; o unitate în numele hotărîrii nestrămutate de a continua construcția socialistă a patriei, de a apăra, consolida și dezvolta independența și suveranitatea națională, de a dezvolta prietenia și alianța frățească cu toate țările socialiste, de a ne aduce contribuția activă la cauza coeziunii sistemului mondial socialist, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, la cauza socialismului, democrației și păcii în lumea întreagă.

În aceste zile, în telegrame și scrisori adresate C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, în cadrul unor însuflețite adunări, prin presă, la radio și televiziune, în discuții angajate spontan pe stradă, la locul de muncă sau în familie, milioane de cetățeni — muncitori, țărani, intelectuali — își exprimă atașamentul și sprijinul deplin față de politica partidului, față de conducerea lui. Numele partidului, numele secretarului general al Comitetului Central se află pe buzele și în inima fiecărui cetățean al patriei noastre.

În pag. a 3-a:

ADEZIUNE UNANIMĂ LA PRINCIPIILE POLITICII INTERNE ȘI EXTERNE A PARTIDULUI ȘI GUVERNULUI

NOI VICTORII ALE INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

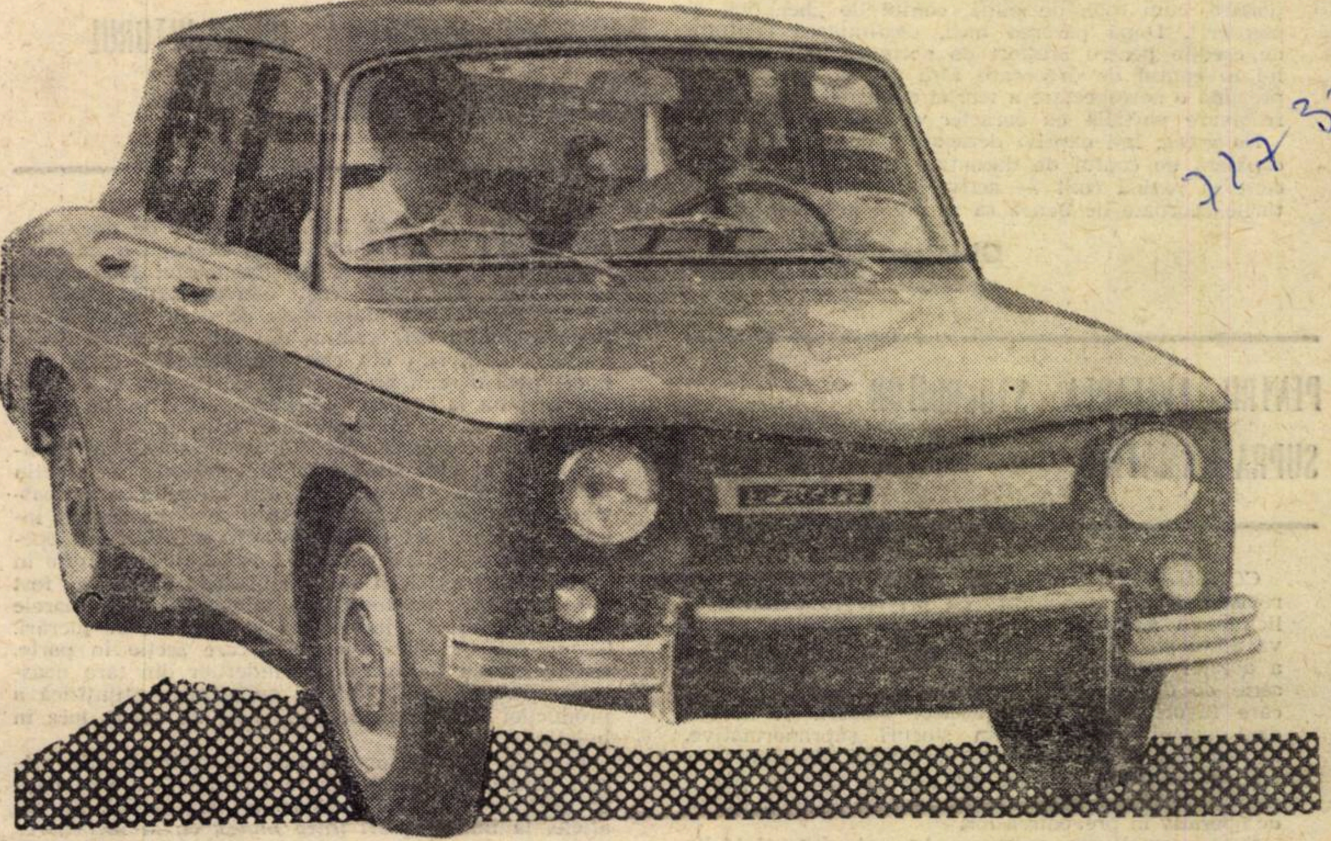

PAGINA 9

AUTOTURISMUL „DACIA 1100"

TRACTORUL „UNIVERSAL 400"

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

CE TREBUIE SĂ REPREZINTE CONTUL 2010?

CONTUL de decontare 2010 era un cont de activ, iar din punct de vedere economic reprezenta disponibilul din care o întreprindere își onora plățile curente. În urma unei circulare a Băncii Naționale, contul 2010 a căpătat o dublă funcție. El poate fi și cont de activ și de pasiv cu același simbol.

Din teoria evidenței contabile se știe că numai conturile de rezultate sînt conturi cu dublă funcționare, cum este, de pildă, contul de „beneficii și pierderi". După părerea mea, desființarea contului de credite pentru creșteri de normativ și preluarea lui în contul de decontare fără articol contabil reprezintă o nerespectare a teoriei evidenței contabile, o rezolvare parțială cu caracter de provizorat.

De aceea, îmi exprim dezacordul cu dubla funcție căpătată de contul de decontare și propun ca acest cont să revină cont de activ, iar pentru împrumuturile acordate de bancă să se ofere altă soluție.

Gheorghe FIRICĂ
economist, Medgidia

PENTRU EVITAREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE

CONSIDERĂM binevenită ancheta organizată de revista „Viața economică" cu privire la evitarea și lichidarea stocurilor supranormative. Sperăm că ea va ajuta pe cei în drept în reglementarea judicioasă a acestei probleme. Materialul scoate în evidență o serie de deficiențe ce se petrec în aprovizionare și care favorizează crearea acestor stocuri. Și în cadrul uzinei noastre avem stocuri supranormative, pentru care sîntem creditați de bancă. Ele s-au format datorită unor cauze arătate în ancheta publicată și mai ales pentru că nu putem acționa destul de operativ în prevenirea lor.

Supranormativele existente la noi sînt alcătuite din piese de schimb pentru motoare și tractoare peste 80 C.P. Aprovizionarea cu piese de schimb este reglementată în prezent prin H.C.M. nr. 1156/1966, care la art. 17, arată cum se fac prevederile (cu un an înainte) iar la art. 19 cum se pot face modificările acestor prevederi de necesar (o singură dată în anul de plan, la 1 aprilie, numai pentru semestrul II și numai în proporție de cel mult 10% din valoarea repartițiilor pentru acest semestru).

În unele cazuri nu se aprobă — din diferite motive — nici restrîngerea de 10% pentru semestrul II și în această situație supranormativele sînt și mai mari.

Dintr-un calcul făcut de noi rezultă că, în cadrul actualei reglementări, supranormativele se pot lichida după cel puțin doi ani. De reținut că ele cresc lună de lună pînă la sfîrșitul anului al doilea și că încep să se diminueze abia după începutul celui de-al treilea an calendaristic, cînd prin prevederile de aprovizionare ce se fac se ține seama de supranormativele probabile ce vor fi la 31 decembrie.

În situația în care organele superioare consideră că regimul de aprovizionare cu piese de schimb nu poate fi schimbat să fie modificat art. 19 din prevederi. Să se admită obligatoriu două modificări la prevederile necesarului de aprovizionat în proporție de 10% din valoarea repartițiilor anuale.

Menționăm că sîntem de acord cu celelalte propuneri făcute de întreprinderile la care a fost întreprinsă ancheta, în afară de trecerea sectorului de aprovizionare în compartimentul inginerului șef de producție.

Costel PETROVICI
director adjunct

Nicolae POPESCU
contabil șef,
Uzina mecanică-Poiana

INFORMARE OPERATIVĂ CU AJUTORUL DOCUMENTĂRII TEHNICE

ÎNCEPÎND cu anul 1967, activitatea de documentare tehnică de la I.O.I.L. Tîrgu Mureș s-a îmbunătățit substanțial. Dacă la sfîrșitul anului 1966 aveam în biblioteci circa 2000 cărți tehnice, astăzi numărul lor trece de 11 000. Materialele de documentare existente în bibliotecile volante din cele 20 de secții ale întreprinderii, sînt din cele mai variate: de la manuale pentru școli profesionale, de maistri și de tehnicieni pînă la cursuri universitare, lucrări de popularizare, proiecte tip, colecții diferite etc.

Pentru cunoașterea rapidă a materialului documentar intrat în bibliotecă, publicăm periodic un buletin tehnico-științific-intern. Salariații întreprinderii noastre care își desfășoară activitatea în șapte ramuri industriale, au astfel posibilitatea să se informeze operativ asupra cărților tehnice, S.T.A.S.-urilor intrate în vigoare, noii legislații etc. Tot în acest buletin au fost publicate liste cu inovațiile acceptate, indicatoarele tarifare pe ramuri industriale și categorii de lucrări. Tehnologia de fabricație pe fiecare secție în parte, sistematizarea tuturor întreprinderilor din țara noastră pe ramuri industriale și organizarea științifică a producției au ocupat, de asemenea, un spațiu larg în buletin.

În viitor preconizăm să luăm o serie de alte măsuri pentru îmbunătățirea în continuare a activității de documentare tehnică. Vom proceda astfel, printre altele, la împrumuturi între biblioteci, la închegarea unui colectiv de traducători, la introducerea unor mape documentare pentru șefii de serviciu și proiectanți etc.

IONEL CHIRIȚĂ
ing. șef I.O.I.L.-Tg. Mureș

ACTE NORMATIVE ȘI INSTRUCȚIUNI DEPĂȘITE

DE MAI BINE de un an, acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii se desfășoară cu intensitate. Despre eficiența și rezultatele acestei acțiuni s-a scris mult, ele fiind cunoscute de fiecare din noi. Consider însă că din cauza unor acte normative și instrucțiuni depășite, conducerile întreprinderilor nu pot să ia măsuri în vederea utilizării cît mai raționale a aparatului de care dispun.

Pe această linie se situează unele măsuri stabilite prin circulara comună a Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor cu nr. 691/1961 și 1602/1961. În această circulară la cap. II, pct. 10 se arată: „Întocmirea și comunicarea dispozițiilor de reținere este în sarcina resortului financiar-contabil". La pct. 11 reținem că organele financiar-contabile au sarcina de a sesiza executorii judecătorești, iar la aliniatul C al aceluiași articol, acestor organe li se stabilește în sarcină obligativitatea de a „participa efectiv la operațiunile materiale constînd în identificarea, inventarierea, evaluarea și ridicarea bunurilor urmăribile ale debitorilor".

Ținînd seama de sarcinile sporite ce revin serviciilor financiar-contabile (ca urmare a măsurilor luate pentru ridicarea eficienței economice a întreprinderilor), față de reducerea volumului de lucrări ale oficiilor juridice, propun ca întocmirea și comunicarea dispozițiilor de reținere: identificarea inventarierea, evaluarea și ridicarea bunurilor urmăribile ale debitorilor să treacă în sarcina acestora din urmă.

În prezent, la întocmirea lucrărilor respective participă cele două sectoare cu un consum mare de timp, operațiunile putînd fi efectuate numai de unul dintre ele.

Nicolae TUDORACHE
contabil șef, Fabrica de nasturi-București

FACTORII POȘTALI — MANDATARI C.E.C.

DESEORI mi-a fost dat să asist la discuții între factorii poștali și pensionari sau alți cetățeni care primesc diferite sume de bani prin mandate. Unii își exprimă dorința de a depune o parte din sumă pe libret C.E.C., și chiar regretul că nu pot face asemenea operațiuni pe loc.

Cred că merită a fi studiată propunerea ca factorii poștali să devină și mandatari C.E.C., eventual numai pentru depuneri. S-ar lărgi astfel sfera depunerilor populației și ar scuti pe deponenți de pierdere de timp pentru deplasări.

F. VLADIMIR
economist, București

ECOURI · ECOURI

Modificarea unor reglementări

LA SCRISOAREA *semnată de tov.* Ioan Dugăeșescu *economist principal la Uzinele „Electroputere" din Craiova, publicată în nr. 19 al revistei, ne-a răspuns tov.* D. Stingne, *vicepreședinte al C.S.P.*

„Propunerile din acest material au constituit un ajutor în vederea îmbunătățirii actualelor reglementări privind simplificarea sistemului de raportare a activității depuse de întreprinderi cu realizarea unor sarcini de plan tehnic, finanțate din fondul pentru introducerea tehnicii noi. Ca urmare, s-au adus unele modificări la Instrucțiunile 112510/1967, pentru aplicarea prevederilor H.C.M. nr. 121/1963 și nr. 1683/1967. Aceste modificări au fost transmise pentru aplicare, tuturor organelor centrale — spre a fi difuzate întreprinderilor subordonate — cu scrisoarea nr. 110175".

IOAN BLĂNARU, Iași — Vor putea ocupa posturi de subingineri numai absolvenții fostelor școli de subingineri precum și cei ce vor absolvi, în viitor, această formă specifică a învățămîntului tehnic. Durata cursurilor la învățămîntul destinat pregătirii subinginerilor va fi mai scurtă decît aceea din învățămîntul superior tehnic destinat pregătirii inginerilor. De asemenea, materia predată va fi mai restrînsă. Atribuțiile care vor reveni angajaților care vor ocupa posturile de subingineri sînt deosebite de cele încredințate inginerilor. Față de cele de mai sus, în indicatoarele de studii și stagiu, s-au prevăzut condiții deosebite, iar limitele de salarizare corespunzătoare funcției de subinginer sînt diferite, fiind mai mici decît cele prevăzute pentru ingineri și mai mari decît cele stabilite pentru tehnicieni.

LUCREȚIA N. STANCOVICI, Schitu Golești — Potrivit reglementării la care vă referiți, pot fi încadrați ca dactilografi numai cei care au absolvit studiile medii sau care, înainte de apariția H.C.M. nr. 1608/1958, au lucrat cel puțin trei ani în această funcție. Faptul că în art. 1 din Hotărîrea sus-menționată se autorizează continuarea cursurilor de dactilografiere existente la această dată, pînă la încheierea lor, se explică prin aceea că, în afara absolvenților școlii generale, mai frecventau aceste cursuri și absolvenți ai școlii medii care aveau nevoie de o pregătire de specialitate înainte de a fi încadrați ca dactilografi. Închiderea cursurilor pentru această categorie de cursanți, le-ar fi creat dificultăți nejustificate, astfel că s-a apreciat asupra oportunității menținerii cursurilor respective, pentru seriile în curs.

CONSTANTIN R. TOMA, Buzău — În baza studiilor prevăzute la punctul 7 din Anexa IV B, elaborată în aplicarea HCM nr. 328/1967, nu puteți ocupa funcția de șef birou contabilitate sau de contabil șef de secție deoarece, pentru aceste funcții, indicatorul prevede în mod expres condiția studiilor medii. În cazul în care, fără a avea studiile necesare, ocupați pe baza aprobării de derogare de la condițiile de studii asemenea funcții, urmează să fiți salarizat între limitele micșorate prevăzute pentru cadrele care nu îndeplinesc condițiile de studii. Funcțiile economice la care ne-am referit în răspunsul publicat în nr. 29 al revistei, sînt cele de planificator, contabil, statistician, merceolog etc. și nu cele de șef birou sau secție de contabilitate.

IVAN HARALAMBIE, Schela de extracție Cartojani — Prin circulara CSOS nr. 7864/1963, s-a precizat că funcția de șef serviciu organizarea producției și a muncii, la unitățile de construcții-montaj va putea fi ocupată și de cadre cu studii superioare economice. Aceștia trebuie să aibă o vechime de 7 ani în funcții economice de specialitate la întreprinderile (trusturile) de grad special și de 6 ani în funcții economice de specialitate la celelalte unități. De asemenea, s-a precizat că pe funcția respectivă vor trebui recrutate cadre de înaltă calificare profesională, cu experiență în activitatea de construcții-montaj care manifestă interes pentru problemele de organizare.

RADU IORGULESCU, comuna Măgurele, județul Prahova — Oficiile juridice din Ministerul Finanțelor, Ministerul Industriei Alimentare și Centrocoop răspund în același sens la cele două întrebări adresate de dv.

„Procesul verbal de punctaj neurmat de plata sumei constatate ca datorată, nu constituie un act de întrerupere a prescripției. Cu toate acestea, organul arbitral poate aprecia situația de fapt și, pentru motive temeinice, poate să repună în termen pe debitor. Conform art. 16 lit. a din Decretul nr. 167/1958 în raporturile dintre organizațiile socialiste recunoașterea, chiar scrisă, nu întrerupe efectul prescripției. Dacă organizația de stat face dovada vărsării la buget a sumei prescrise, ea este imputabilă angajatului vinovat de la organizația cooperatistă, deoarece prin vărsarea sumei la bugetul statului s-a produs o pagubă echivalentă în cel al unității cooperatiste. Cele două bugete sînt cu totul distincte".

MARIN TĂNASE, director adjunct, Uzina Electromotor, Timișoara — Termenul de livrarea produselor este cel prevăzut în contractul încheiat de organizațiile socialiste. Potrivit art. 28 din condițiile fundamentale pentru livrarea produselor din metal-mașini și utilaje aprobate prin HCM nr. 70/20.I.1956, „termenul la care livrarea se consideră efectuată este cel al recepției, iar în cazul recepției urmată de expedierea produselor de către furnizor, precum și în caz de autorecepție, cel al predării produselor către organizația de transport". În conformitate cu pct. 422 alin. 4 din Instrucțiunile nr. 1/1964 ale Ministerului de Finanțe și Băncii Naționale se spune: „cumpărătorul este obligat să efectueze plata imediat după luarea în primire și recepționarea mărfurilor, lucrărilor sau serviciilor executate. Atunci cînd furnizorul nu a cerut plata, cumpărătorul este obligat să o efectueze din proprie inițiativă în termenele stabilite prin aceste instrucțiuni". Bineînțeles că, în cazul expedierii produselor prin mijloace de transport, luarea în primire și recepționarea produselor se consideră momentul cînd beneficiarul le-a primit de la cărăuș. În cazul livrărilor anticipate, în raport cu termenul contractual și fără acordul beneficiarului, acesta nu poate fi obligat să achite prețul produselor decît după împlinirea termenului contractual de livrare. De la acest principiu există o singură excepție, în cazul cînd beneficiarul a consumat produsele înainte de expirarea termenului de livrare contractual. În măsura în care beneficiarul nu acceptă plata prețului produselor livrate (pe baza facturii talon introduse de furnizor în bancă), sau nu efectuează plata din proprie inițiativă, atunci cînd este cazul, în termenele prevăzute de instrucțiunile amintite, banca este în drept a aplica acestuia o penalitate de 0,05% pe fiecare zi de întîrziere în favoarea furnizorului sau în favoarea bugetului, pe baza art. 469 și 639.

REDACȚIA CĂTRE CITITORI • REDACȚIA CĂTRE CITITORI • REDACȚIA CĂTRE CITITORI • REDACȚIA CĂTRE CITITORI

ADEZIUNE UNANIMĂ LA PRINCIPIILE POLITICII INTERNE ŞI EXTERNE A PARTIDULUI ŞI GUVERNULUI

MĂRIND PUTEREA ECONOMICĂ A PATRIEI NOASTRE, CONTRIBUIM LA ÎNTĂRIREA FORȚELOR SOCIALISMULUI

DOCUMENTELE de partid și de stat publicate recent — comunicatul Plenarei C.C. al P.C.R., Declarația Marii Adunări Naționale, cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu acest prilej și cu prilejul vizitei conducătorilor de partid și de stat în județele Brașov, Covasna și Harghita — exprimă pe de-a întregul gîndurile, simțămintele și voința întregului nostru colectiv.

Răspunzînd chemării partidului și exprimîndu-și dorința fermă de a întări prin muncă perseverentă, alături de întregul nostru popor, puterea economică a patriei socialiste, colectivul fabricii noastre se străduiește să obțină zi de zi noi succese în muncă.

Aprecierea călduroasă făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia inaugurării Uzinei de autoturisme din Pitești la adresa activității desfășurate de industria noastră constructoare de mașini — rod al politicii neabătute a partidului de industrializare socialistă a țării — a constituit și constituie și pentru colectivul fabricii noastre un prilej de îndreptățită mîndrie. Știm că pentru dezvoltarea multilaterală a țării, pentru ridicarea nivelului de trai al întregului nostru popor, cerințele de mașini-unelte sînt tot mai mari. De aceea, muncitorii, tehnicienii și inginerii noștri, care făuresc asemenea mașini, destinate atît înzestrării tehnice a fabricilor și uzinelor, cît și exportului, vor căuta să valorifice pe deplin posibilitățile pe care le avem pentru a spori continuu producția, pentru a mări eficiența întregii noastre activități.

Apreciez în mod deosebit consecvența cu care partidul nostru promovează ideea dezvoltării prieteniei și legăturilor economice cu toate țările socialiste, care este în avantajul progresului fiecărei țări socialiste și al întregului sistem mondial socialist. Totodată, corespunde cerințelor contemporane dezvoltarea relațiilor economice cu toate statele indiferent de orînduirea lor socială. Colectivul nostru va depune și pe viitor toate eforturile pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor sale în relațiile cu partenerii externi pentru dezvoltarea cooperării economice.

În acest fel sintem hotărîți ca, prin fapte, să ne exprimăm adeziunea noastră deplină față de principiile ce stau la baza politicii Partidului Comunist Român — principii care întruchipează în cel mai înalt grad aspirațiile întregului popor — să milităm activ pentru edificarea socialismului în scumpa noastră patrie, convinși fiind că prin aceasta ne aducem toată contribuția la întărirea continuă a forțelor socialismului, a prestigiului ideilor marxism-leninismului în lume.

ing. Aurel BOZGAN
director general al Fabricii de mașini-unelte și agregate — București

deplină a personalității umane, Partidul Comunist Român a unit în jurul său toate forțele creatoare ale țării, a canalizat energiile și elanul întregului popor spre ridicarea economiei socialiste pe treptele progresului material și spiritual. Prin aceasta partidul nostru, poporul român aduc o contribuție de preț la întărirea forțelor socialismului, a forțelor antiimperialiste, la apărarea cauzei socialismului și a păcii în lume.

Justețea, principialitatea și înaltul simț de răspundere față de cauza poporului și a socialismului de care dau dovadă partidul nostru, Comitetul Central în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, afirmarea politicii externe bazată pe principiile neamestecului în treburile interne ale altor țări, ale egalității în drepturi și respectului reciproc, ale suveranității și independenței naționale, ale prieteniei și colaborării frățești între toate țările socialiste, au întrunit adeziunea deplină a întregului nostru popor. Aceste principii corespund celui mai nobil ideal uman — comunismul, și corespund în acest fel năzuințelor celor mai fierbinți ale tuturor oamenilor din țara noastră.

În calitate de cadru didactic voi căuta ca prin munca ce o depun să contribui la pregătirea cît mai temeinică a tineretului, pentru a-și putea consacra capacitatea și elanul tineresc activității creatoare de edificare a socialismului în România, la educarea lui în spiritul devotamentului față de patrie și de cauza socialismului.

Conf. univ. dr. Aneta SPORNIC
prorector al Academiei de Studii Economice — București

FUNDAMENTUL TRAINIC AL UNEI ADEVĂRATE POLITICI INTERNAȚIONALISTE

AM URMĂRIT cu deosebită atenție și cu deplină aprobare poziția adoptată de conducerea de partid și de stat a României, poziție care a fost exprimată în fața impresionantei adunări populare spontane din Piața Republicii, în lucrările Marii Adunări Naționale și în declarația adoptată cu acest prilej, cît și în cuvîntările conducătorilor de partid și de stat rostite în Capitală sau în alte localități din țară. Adeziunea unanimă exprimată de populație cu aceste prilejuri a fost de-adreptul impresionantă. Ea constituie o manifestare cuprinzătoare a spiritului internaționalist de care este animat poporul nostru, a hotărîrii sale de a milita pentru înfăptuirea politicii partidului nostru a hotărîrii sale de a acționa cu toată fermitatea pentru a contribui la normalizarea relațiilor între țările socialiste, la întărirea colaborării și unității lor, ca premisă de bază a victoriei popoarelor în lupta pentru țelurile progresului și păcii. Poziția exprimată de conducătorii partidului și statului nostru reprezintă o nouă confirmare a spiritului de înaltă responsabilitate care animă partidul nostru față de soarta comunității țărilor socialiste, față de unitatea și coeziunea lor. Aceste zile ne-au arătat încă o dată cît de important este, nu numai pentru coeziunea și unitatea țărilor socialiste, ci în general pentru viitorul socialismului în lume, ca relațiile dintre state să se întemeieze în fapt pe principiile respectării suveranității și independenței naționale, a neintervenței în treburile interne, a egalității, înțelegerii și respectului reciproc. Este impresionantă consecvența cu care partidul nostru a reafirmat în aceste zile convingerea că țările socialiste pot și trebuie să ofere umanității un model de relații internaționale, dînd astfel expresie superiorității socialismului nu numai pe plan intern, ci și pe plan internațional. Tocmai de aceea politica partidului nostru reprezintă pentru toți, oamenii muncii, români, maghiari, germani și de alte naționalități, pentru întregul popor, un izvor de entuziasm, un stimulent al eforturilor închinate construcției pașnice a României socialiste.

conf. univ. dr. Nicolae BELLI
șef de secție la Institutul de Cercetări Economice

UN ÎNALT SPIRIT DE RESPONSABILITATE FAȚĂ DE UNITATEA ȚĂRILOR SOCIALISTE, A MIȘCĂRII COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI INTERNAȚIONALE

CA OM DE ȘTIINȚĂ și ca profesor îmi exprim, alături de poporul nostru, întreaga mea adeziune la principiile profund juste ale politicii partidului și guvernului, expresie a intereselor vitale și năzuințelor poporului român, a deplinei egalități în drepturi pe plan politic, economic, cultural și social a naționalităților conlocuitoare, a internaționalismului socialist. Aprob cu căldură politica externă a partidului nostru, înfățișată cu claritate și totodată cu o deosebită vigoare, în Declarația adoptată la 22 august de sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale. Această declarație constituie un document de importanță istorică, prin care încă o dată se confirmă că în centrul politicii externe a partidului nostru se află prietenia și alianța cu toate țările socialiste.

În aceste zile, cînd am ascultat din nou glasul partidului nostru în probleme de cea mai mare însemnătate avem o nouă confirmare a faptului că politica partidului a fost și este călăuzită întotdeauna de învățătura marxist-leninistă, situîndu-se pe o linie științifică, de înaltă principialitate și pătrunsă de simțul unei înalte responsabilități față de poporul nostru, față de cauza întăririi unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale, pentru asigurarea păcii în lumea întreagă.

Punînd în centrul politicii sale dezvoltarea multilaterală a industriei și agriculturii, întărirea necontenită a bazei tehnico-materiale, făurirea unui învățămînt înfloritor, a unei științe înaintate, ridicarea nivelului de trai al poporului, partidul și guvernul țării noastre creează baza adevăratei egalități între toți oamenii muncii din societatea noastră socialistă, pentru ca toți locuitorii patriei noastre să se bucure de binefacerile socialismului.

Recentele documente de partid și de stat reprezintă un program de muncă pentru consolidarea orînduirii socialiste în scumpa noastră patrie, pentru propășirea României pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste.

Îmi exprim dorința fermă de a pune întreaga putere de muncă pentru traducerea în viață a politicii partidului, pentru înflorirea patriei socialiste. Sprijin din toate puterile mele poziția partidului și statului nostru exprimată în Declarația Marii Adunări Naționale, în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu privind principiile ce trebuie să stea la baza relațiilor dintre țările socialiste: respectarea independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne ale altor state, întrajutorarea tovărășească.

Prof. univ. Edmond NICOLAU

STRÎNS UNIȚI ÎN JURUL PARTIDULUI

CA OM DE CULTURĂ și cetățean al patriei noastre îmi alătur sentimentele la cele ale întregului nostru popor, care într-o indestructibilă unitate a dat o înaltă apreciere politicii științifice, marxist-leniniste, a partidului nostru, ancorată profund în realitățile concrete istorice ale patriei noastre, închinată slujirii poporului și cauzei socialismului.

Strîns unit în jurul partidului, poporul nostru își dedică toate forțele pentru înfăptuirea măreţului program de dezvoltare multilaterală și înflorire a patriei, trasat de Congresul al IX-lea și dezvoltat de Conferința Națională a Partidului Comunist Român — cale sigură pentru apărarea și dezvoltarea cuceririlor sale revoluționare, pentru progresul continuu al României socialiste. Urmînd consecvent politica de industrializare socialistă, de cooperativizare și dezvoltare multilaterală și intensivă a agriculturii, de valorificare cît mai înaltă a potențialului material și uman al țării, asigurînd condiții necesare pentru progresul continuu al științei și culturii, pentru dezvoltarea și afirmarea

În fabrici, uzine și pe șantiere

REALIZĂRI...

...care semnifică dorința, hotărîrea fermă a muncitorilor și tehnicienilor din fabrici, uzine și de pe marile șantiere de a înfăptui neabătut sarcinile trasate de partid, de a contribui, prin succese deosebite în producție, la dezvoltarea și întărirea economică a patriei noastre socialiste.

● *În ultimele zile, obiectivele aflate în construcție la Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, au căpătat noi contururi. În timp ce constructorii au terminat betonarea radierului ultimei turbine, montorii au încheiat cu 5 zile mai devreme, asamblarea statorului primei turbine.*

● *Mai mult de 25 000 tone de fontă au elaborat peste plan furnaliștii hunedoreni de la începutul anului și pînă în prezent. Numai la furnalele 7 și 8 s-a produs în primele 20 de zile ale lunii august o cantitate de fontă suplimentară echivalentă cu metalul necesar fabricării a 300 de tractoare sau 540 de combine de recoltat cereale.*

● *Capacitatea proiectată pentru anul 1969 a fost atinsă de pe acum la noua Fabrică de articole de sticlărie de la Avrig, județul Sibiu. Fabrica produce anual 10 milioane articole de sticlărie în peste 60 de sortimente.*

● *Uzina de mașini-unelte „Înfrățirea" din Oradea și-a mărit mult capacitatea de producție, prin darea în folosință în aceste zile a unei noi hale de montaj. Prin extinderea secției de prelucrări mecanice — ale cărei lucrări se află în avans față de grafice — uzina va putea să realizeze în acest an o producție suplimentară de 700 mașini-unelte convenționale.*

● *Colectivul Uzinei de aluminiu din Slatina a realizat de la începutul anului o producție suplimentară în valoare de aproape 59 milioane lei și beneficii peste plan de 17 900 000 lei. Cea de-a treia hală de electroliză a uzinei, intrată în producție la începutul anului, a atins, cu circa 8 luni mai devreme, principalii indicatori tehnico-economici.*

● *Datorită calității superioare a produselor, Fabrica de încălțăminte „Ardeleana" din Alba Iulia și-a cîștigat numeroși beneficiari și peste hotare. În acest an au fost expediate peste 100 000 perechi de încălțăminte. În ultimul timp, specialiștii fabricii au asimilat și omologat 17 noi modele de încălțăminte destinate beneficiarilor din țară și 6 modele pentru export, care urmează să fie introduse în producția anului viitor.*

● *Constructorii care lucrează pe șantierul Combinatului chimic din Rm. Vîlcea și pe cel al Uzinei de produse sodice-Govora, au realizat pînă în prezent aproape 75% din volumul de lucrări prevăzute pe întregul an. Ei au un avans de circa 45 de zile față de graficul întocmit.*

ANCHETA NOASTRĂ

O cerință a modernizării comerțului alimentar

SPORIREA MIJLOACELOR ȘI METODELOR DE PREAMBALARE

IN TIMP CE în anul 1960 existau numai 11 magazine cu autoservire, datele statistice arată că în anii următori numărul lor a ajuns la circa 800. De asemenea, ținîndu-se seama de avantajele pe care le prezintă, există serioase preocupări pentru extinderea vînzărilor prin automate, la domiciliu și cu plata direct la vînzător.

Evident, aceste tendințe de modernizare a comerțului alimentar, ca și necesitatea servirii rapide a cumpărătorilor chiar și în magazinele de tip clasic impun, ca o condiție **sine qua non,** *sporirea volumului de mărfuri preambalate. Și în acest domeniu au fost înregistrate importante progrese. Numai în ultimii trei ani, volumul total al mărfurilor preambalate a crescut de peste două ori. La unele produse nivelul anului 1968 prezintă coeficienți ridicați: lapte 90%, bere 89%, biscuiți 92% etc. Ținînd seama însă de faptul că în următorii ani magazinele cu autoservire și vînzarea prin automate se vor extinde într-un ritm și mai rapid, se naște următoarea întrebare: sînt create toate premisele pentru ca ritmul de creștere a volumului de mărfuri preambalate să fie corespunzător gradului preconizat de modernizarea comerțului alimentar?*

● Mai mult...

O ANALIZĂ a datelor statistice arată că dacă pe ansamblu au fost realizate progrese în volumul mărfurilor preambalate, la unele produse sînt încă rămîneri în urmă. Astfel, raportat la volumul total al desfacerilor, procentul de preambalare înregistrat la brînzeturi frămîntate, untură, ulei comestibil, carne, legume-fructe etc. este nesatisfăcător. Printre cauze se numără și aceea că, încă din faza de concepție a noilor sortimente, toată atenția se îndreaptă numai spre produs, neglijîndu-se ambalajul de prezentare. Cîteva exemple sînt concludente: la comisia de omologare din M.C.I. a fost prezentat produsul nou „marinată din fileuri de heringi în sos tomat" fără macheta de etichetă; de asemenea, produsul „caseta turist", în care urmau să fie comercializate mai multe sorturi de conserve de carne, a fost prezentat fără perfectarea prealabilă a casetei; tot astfel, luîndu-se inițiativa de a se porționa fileurile de heringi în 100 și 200 g, care să se pună în vînzare în pungi de polietilenă, noul produs a fost prezentat la omologare... fără macheta pentru pungă. Evident, asemenea situații ar fi fost evitate dacă poziția comisiei de omologare M.C.I. ar fi fost mai fermă.

Studiile întreprinse demonstrează că rămînerea în urmă — sub aspect cantitativ — la produsele arătate poate fi înlăturată, dacă se vor intensifica preocupările industriei pentru preambalare. Astfel brînzeturile fermentate (Svaițer, Cedar, Mureșana, Olanda, Dobrogea etc.) care în prezent se comercializează aproape în întregime „la cîntar" pot fi foarte bine porționate (200—500 g) și preambalate. Tot așa, unele sortimente de săpun pentru rufe, în prezent expus neestetic în magazinele cu autoservire, pot fi foarte ușor ambalate în hîrtie sau cutii de carton. Exemple sînt multe.

Un alt aspect al problemei constă în stabilirea greutății optime a produselor preambalate. Se observă că există tendința de a realiza preambalarea în volum sau greutate mare. Dacă această tendință este justificată pentru industrie de o productivitate mai mare, ea nu este însă de natură să stimuleze vînzarea. Astfel, în prezent, zahărul cubic se preambalează în cutii de 2—5 kg; făina și apa minerală, de regulă, în pungi de un kg, respectiv în sticle de un litru; biscuiții în pachete de 300—400 g etc. Practica arată însă că dacă ar fi preambalate cantități mai mici, vînzarea ar crește. Astfel, făina este frecvent solicitată în pungi de 500 g; zahărul cubic în cutii de 0,5 — 1 kg și în pachețele de 2 și 3 bucăți; sortimentele de biscuiți Constanța, Litoral, Dunărea etc. — în pachete de 100—150 g; țigările în pachete de 10—12 bucăți; berea în sticle de 335 ml etc.

Desigur, asemenea preambalări implică cheltuieli mai mari pentru industrie. Ele ar fi însă recuperate, fie prin prevederea lor în prețul de cost, fie prin reașezarea rabatului comercial între industrie și comerț, ceea ce ar fi de natură să stimuleze inițiativa producătorilor. Pentru aceasta însă trebuie creat cadrul legal necesar, care să oblige industria, dar în același timp și să o cointereseze.

● ...mai bun și mai frumos

PENTRU A RĂSPUNDE exigențelor unui comerț modern, ambalajele de prezentare trebuie să întrunească o seamă de calități care să asigure conservarea produsului, identificarea lui cu ușurință, să-l facă atractiv și, în același timp, să-i facă reclamă.

Evident, multe dintre ambalajele utilizate în prezent răspund acestor cerințe. Printre acestea se numără și cele folosite la produsele „supco", la unele sortimente de biscuiți, băuturi etc. Din păcate, o altă serie de ambalaje prezintă carențe, fie din punct de vedere al calității propriu-zise, fie estetic. Sînt suficiente numai cîteva exemple. Cutiile de carton pentru ambalarea pastelor făinoase se deteriorează, într-un procent mare, înainte de a ajunge în unitățile cu amănuntul. Sistemul de închidere a paharelor din carton cerat pentru smîntînă, brînză cu smîntînă etc. este neetanș, ceea ce nu permite conservarea produselor în timp și nici vînzarea prin autoservire. În general, sticlele și borcanele pentru lapte, iaurt etc., care se utilizează în prezent, sînt depășite, greutatea mare și sistemul de recuperare încărcînd cheltuielile de circulație. De asemenea, borcanele de sticlă de tip „Omnia" sînt de calitate necorespunzătoare și într-o gamă săracă. La împachetatul bomboanelor continuă să se mai folosească cutii de tablă — grele și costisitoare.

Unele ambalaje de prezentare au lacune și sub aspectul esteticii și reclamei comerciale. Toate pungile de material plastic pentru paste făinoase, de exemplu, sînt „albe". La fel unele pungi folosite pentru făină, griș etc. au imprimate pe ele, manual, cu tuș sau cerneală, numai denumirea produsului.

Desigur, dacă sub aspect cantitativ se poate invoca lipsa de materiale, credem că nici o scuză nu poate fi adusă cînd este vorba de calitate. Ambalajul de prezentare, „vînzătorul mut din comerț", cum i se mai spune, trebuie să atragă privirea cumpărătorului, să-i sugereze pe loc conținutul și calitatea produsului, să-l convingă. Vînzarea ar putea fi stimulată, iar forma de prezentare îmbunătățită, dacă în pungile simple din polietilenă s-ar introduce etichete concepute într-o grafică atractivă, pe care eventual să se tipărească și cîteva rețete ce pot fi realizate cu produsul pe care-l conțin.

Căile de îmbunătățire a esteticii și a calității sînt multe, dar pentru aceasta este necesară mai multă preocupare din partea industriei și o exigență sporită a comisiei de omologare. Aceasta presupune însă încetarea practicilor de a pune comisia de omologare în fața unui fapt împlinit. Așa s-a întîmplat cu ambalajele pentru biscuiții „Istria" sau „Trotuș" (ultimul într-o culoare și grafică total neizbutită), din care s-au tipărit cantități importante mai înainte de omologare. În alte situații, unele ambalaje au ajuns direct în rețeaua comercială fără să fie prezentate în prealabil la omologare.

● Pot fi realizate ambalaje ieftine

IN CADRUL anchetei efectuate am constatat că în repetate cazuri s-a renunțat la omologarea unor produse din cauza prețului prea ridicat al ambalajului de prezentare. O analiză mai atentă evidențiază că, în general, cheltuielile pentru preambalare prezintă un nivel prea ridicat. O primă cauză o constituie gradul scăzut de mecanizare a producției de ambalaje. Întreprinderea poligrafică bucureșteană „Luceafărul", care produce circa 40% din tipăriturile destinate ambalajelor de prezentare, lucrează cu o productivitate mică, datorită unor cauze care pot fi înlăturate fără eforturi deosebite. Din unele studii rezultă că prețul de cost înregistrat în 1966 ar putea fi redus cu 60% în condițiile unei tehnologii avansate, existînd posibilitatea ca investițiile în acest domeniu să fie recuperate în maximum doi ani. Un exemplu privind tehnologia actuală, necorespunzătoare: la multe întreprinderi poligrafice se mai lucrează manual un volum destul de mare de cutii de carton, ceea ce ridică considerabil prețul de cost. De asemenea, acestea se transportă montate (deci circa 90% aer), la întreprinderile beneficiare, sporind nejustificat cheltuielile de transport. Dar, productivitatea scăzută, pe lîngă costuri mari, mai are și o altă consecință: în 1967 necesarul de cutii pliante din carton, pungi și etichete nu a fost acoperit decît în proporție de 80%.

Rămînerea în urmă în ce privește introducerea de metode moderne de preambalare este o altă sursă de cheltuieli ridicate. Pe plan mondial, s-au înregistrat progrese remarcabile folosindu-se soluții noi. Astfel, la ambalarea laptelui și a altor produse lichide se utilizează un ambalaj ieftin, nerecuperabil, de tip tetrapack, polipack sau renopack. De asemenea, o extindere considerabilă cunosc ambalajele pentru lichide de tip aerosoli. Pentru brînzeturi, carne etc., se utilizează, cu eficiență superioară, preambalarea sistem cryovac, care are proprietatea de a fi un bun conservant și protector, prin eliminarea aerului dintre ambalaj și produs.

Plecînd de la eficiența economică deosebită pe care o prezintă asemenea ambalaje (se utilizează ca materie primă masele plastice, sînt ușoare, cele mai multe pot fi paletizate, sînt excluse ambalajele de transport etc.), studierea și adaptarea lor, fără întîrziere ar fi de natură să umple un mare gol resimțit în domeniul de care ne ocupăm.

Un ultim aspect — care duce la sporirea cheltuielilor în acest domeniu — este slaba utilizare a mașinilor de preambalare. În timp ce unele cereri de preambalare nu sînt satisfăcute, iar circa 25% din numărul lucrătorilor din unitățile cu autoservire lucrează pentru ambalarea manuală a mărfurilor, ceea ce duce la sporirea cheltuielilor de circulație, în industria alimentară o serie de utilaje de înaltă productivitate pentru preambalare au un indice scăzut de utilizare. Mașina de ambalat unt în pachete de 100 g, de la I.C.I.L.-Constanța, din 24 de ore este utilizată numai 6 ore. La fel se prezintă situația și cu alte mașini, cum sînt cele de dozat brînză sau smîntînă de la I.C.I.L.-Timișoara și din alte întreprinderi. O analiză făcută de organele de specialitate, în 16 întreprinderi, a evidențiat alte multe asemenea cazuri (unele indicînd faptul că sînt mașini de ambalat complet neutilizate). De regulă, motivarea dată acestei situații este următoarea: cereri reduse ale comerțului și lipsa unor materiale necesare la preambalări. Se naște întrebarea: Cînd s-a întocmit documentația de import, nu au fost avute în vedere resurse de materiale și, în principal, cererile comerțului? Numai lipsa unei asemenea corelări poate explica faptul că au fost importate linii de îmbuteliat ulei comestibil fără să se aibă în vedere capacitatea industriei ușoare de a produce butelii.

★

AȘADAR, pe lîngă rezultatele pozitive înregistrate, datele prezentate semnalează faptul că producția de ambalaje de prezentare a rămas în urma producției de mărfuri de larg consum. Pe lîngă alte soluționări, în acest domeniu se simte și nevoia unui organ unic de coordonare, investit cu atribute de decizie. Spre deosebire de celelalte mărfuri, la producția de ambalaje concură mai multe organe centrale producătoare (M.E.F., M.I.Ch., M.I.U., Trustul Central Poligrafic etc.) și mai mulți beneficiari centrali (M.C.I., D.V.L.F. etc.). Or, tocmai relațiile dintre aceste organe centrale ar trebui să fie coordonate de forul menționat, cunoscut fiind faptul că actualul Oficiu de ambalaje nu este investit cu atribute de planificare și decizie privind aspectele de producție și repartiție. În aceste condiții ar fi posibil să fie întrunite — eventual în cadrul unui institut de cercetare și proiectare de ambalaje — toate forțele dispersate care se ocupă astăzi cu studierea și elaborarea de ambalaje. Oricare ar fi soluția ce se va adopta ea trebuie să asigure corelarea producției de ambalaje și mai departe, a preambalării mărfurilor, la cerințele de dezvoltare a formelor moderne de comerț.

Al. DETEȘAN

● Obiective noi

În industria alimentară au intrat anul acesta în funcțiune numeroase obiective noi. Printre acestea se numără fabricile de pîine de la Timișoara, Sinaia, Iași, abatorul și secția de șuncă Turnu Severin, fabricile de conserve de legume de la Caracal și Fetești, unități de prelucrare a laptelui etc. Urmează să intre în curînd în funcțiune un mare Complex de morărit și panificație (capacitate 320 tone în 24 ore) la Sibiu. Au început de curînd lucrările la alte 26 obiective noi. Printre acestea se numără fabricile de produse lactate de la Brăila, Craiova, Iași, Luduș, Slobozia, moara de porumb-Bacău, fabrica de preparate de carne-Timișoara, fabrici de conserve, bere, pîine, biscuiți și alte unități. Numai în prima jumătate a acestui an s-au realizat investiții de peste un miliard lei în această ramură industrială.

● În rodaj mecanic

La finele lunii septembrie va intra în producție noua Fabrică de zahăr din Oradea. A început rodajul mecanic al unor instalații. Capacitatea finală: 60 000 tone zahăr anual.

● Pentru zonele de irigații și desecări

Încă în cursul acestui trimestru vor fi puse în funcțiune linii de 110 kV, cu stațiile de transformatoare corespunzătoare, pentru deservirea sistemelor de irigații și a zonelor de desecare din terasa Brăilei, Valea Carasu, incinta Jegălia și sistemul Băilești-Calafat.

● „Duroceramit" – cărămidă refractară ușoară

Prima șarjă industrială de „duroceramit", un material refractar ușor, rezistent la regimuri termice de 1300° a fost realizat la Întreprinderea „Chimica" de Cluj.

BREVIAR ECONOMIC

● Lucrări de extindere la Uzina de autocamioane – Brașov

La Uzina de autocamioane-Brașov se lucrează la extinderea capacității de producție. Cu un avans de o jumătate de an față de grafic a început montajul la prima linie de cementare și la cuptorul de călire de la secția de tratamente termice. Se lucrează de asemenea la trei din cele patru noi cuptoare din hala turnătoriei de fontă.

● Dezvoltarea producției de materiale de construcție

Pentru realizarea volumului sporit de apartamente, prevăzut de recentele măsuri, o atenție deosebită se acordă dezvoltării producției materialelor de construcție. În județul Mureș la fabrica de cărămizi „Mureșeni" au fost puse în funcțiune patru uscătorii tunel, prese și alte utilaje care sporesc producția cu 7 milioane cărămizi anual. Fabrica din Suseni își va spori producția de la 8 la 22 milioane cărămizi pe an. Și la celelalte fabrici din județ se fac lucrări de extindere pentru sporirea producției de prefabricate, țigle, cărămizi.

● Reghin pe meridianele lumii

48 de tipuri de instrumente muzicale cu arcuș și percuție se fabrică azi la Reghin. Numai numărul viorilor produse trece de 27 000 anual. Este în curs de construcție o nouă fabrică pentru producția a 40 000 instrumente muzicale anual. Produsele cu marca „Fabricat la Reghin" se exportă în 20 de țări.

RELAȚIILE BANCĂ-ÎNTREPRINDERI PE O NOUĂ TREAPTĂ

CONGRESUL AL IX-LEA al partidului a trasat sarcina ridicării întregii activități economice pe o treaptă calitativ superioară, condiție primordială a înfăptuirii obiectivelor desăvîrșirii construcției socialiste. Aceasta face necesară angajarea fiecărei unități în circuitul economic cu toate resursele și rezervele ei interne, creșterea gradului de utilizare a forței de muncă, fundamentarea științifică a deciziilor economice, întărirea rolului stimulator al pîrghiilor economice, perfecționarea legăturilor dintre întreprinderi, astfel încît să sporească exigența, competența și răspunderea în tratarea și rezolvarea problemelor economice, în îndeplinirea obligațiilor lor contractuale. Înfăptuirii consecvente a acestor cerințe este consacrat complexul de măsuri adoptate de Conferința Națională a P.C.R., privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale.

Punîndu-se întreprinderea în centrul mecanismului activității economice, s-a avut în vedere că printr-o mobilitate sporită și autonomie funcțională în îndeplinirea sarcinilor încredințate, se va mări inițiativa și răspunderea fiecărei unități economice, în domenii esențiale ale activității cum sînt: planificarea curentă și de perspectivă, elaborarea programului de producție, aprovizionarea tehnico-materială și desfacerea producției, realizarea investițiilor, asimilarea unor sortimente și tehnologii noi, utilizarea fondului de salarii, a beneficiului și a creditelor bancare.

În contextul general al măsurilor aprobate de Conferința Națională a partidului, o atenție deosebită se acordă problemelor bancare, creșterii rolului și funcțiilor creditului în conducerea planificată a economiei naționale.

Legături nemijlocite

O caracteristică de bază a noilor relații ce vor exista între bancă și întreprinderi este faptul că problemele financiar-bancare se vor rezolva la nivelul unității operative. O asemenea măsură este de natură să sporească **operativitatea** în soluționarea unor probleme privind asigurarea bunei desfășurări a procesului de producție, să țină seama de nevoile urgente ale întreprinderii. Desigur, acest lucru va cere o atenție sporită din partea unităților bancare operative, care vor trebui să dea dovadă de mai multă inițiativă și competență în analizarea și soluționarea solicitărilor întreprinderii.

În cadrul lărgirii competențelor și drepturilor unităților operative bancare în ce privește planificarea și acordarea creditelor, de o mare importanță pentru relațiile cu întreprinderile este măsura ca stabilirea nevoilor totale de fonduri ale întreprinderilor să se facă cu acordul unităților operative bancare.

Întreprinderile vor determina, pe baza metodologiei de planificare a nevoilor de fonduri, atît volumul fondurilor proprii cît și cel al creditelor bancare. Aceste necesități vor fi prezentate unităților bancare operative care vor avea obligația să le analizeze și, de asemenea, dreptul de a se pronunța asupra justeței calculelor făcute și asupra nivelului stabilit. Măsura este izvorîtă dintr-un imperativ necesar al economiei socialiste și anume ca **fiecare întreprindere să aibă la dispoziție numai fondurile necesare realizării activității de producție, să asigure o rotație normală și mereu accelerată a fondurilor, să îndeplinească o sarcină de bază, de a folosi cu eficiență fondurile pe care le are la dispoziție.**

În operațiunea de stabilire a nevoilor de fonduri, banca apare ca un partener ce reprezintă interesele generale și urmărește îndeaproape ca volumul fondurilor să satisfacă nevoile procesului de producție. Este totuși necesar de precizat că în operațiunea de stabilire a nevoilor de fonduri, fie că este vorba de cele normate, fie că este vorba de credite, **banca nu va avea o poziție pasivă,** ci va trebui să ia atitudine în cazul cînd va observa că, prin modul de planificare a fondurilor, întreprinderile nu țin seama de nevoile stricte ale procesului de producție și caută, în mod nejustificat, să-și creeze o situație avantajoasă care să le scutească de eventuale „necazuri".

Criteriul de bază în planificarea și acordarea fondurilor către întreprinderi va fi eficiența economică. De aceea, dacă unele întreprinderi vor putea realiza produse care, deși nu au fost prevăzute în plan, sînt trebuincioase economiei naționale, populației sau sînt cerute la export, unitățile operative ale băncii vor fi în măsură să acorde operativ creditele necesare. De asemenea, asupra nivelului optim al fondurilor planificate, întreprinderile și banca vor putea discuta în cursul realizării planului și aduce îmbunătățirile necesare în cazul cînd la planificare nu au putut fi avute în vedere toate elementele procesului de producție.

Perfecționarea relațiilor bancă—întreprindere se referă și la faptul că, în viitor, **întreprinderea își va rezolva toate problemele financiar-bancare cu o singură instituție,** care, în cunoștință de cauză, va putea să acorde un sprijin real la îndeplinirea sarcinilor de către fiecare întreprindere în parte.

De o deosebită importanță pentru relațiile viitoare între întreprinderi și bancă este măsura ce urmează a se lua ca întreprinderile să poată face operațiuni de plăți numai în limita fondurilor aprobate.

Experiența de pînă acum a scos la iveală că, în condițiile cînd conducerile de întreprinderi nu își pun în mod serios problema gospodăririi numai în limita unor fonduri bine stabilite, slăbesc controlul asupra felului în care se fac aprovizionările, ceea ce, de multe ori, a dus la apariția unor stocuri supranormative cu toate consecințele negative asupra activității întreprinderii. De asemenea, ele nu sînt suficient de stimulate pentru a livra cît mai repede produsele realizate și pentru a încasa contravaloarea lor. Se ajunsese chiar la situații cînd unele conduceri de întreprinderi considerau că ele au numai obligația de a livra mărfurile, grija încasării revenind unităților bancare. Aceste neajunsuri s-au reflectat și în modul de stabilire a relațiilor contractuale, cînd modalitatea și termenul de plată, care ar fi trebuit să constituie principale condiții contractuale, au fost tratate ca fiind secundare, în unele cazuri nefiind nici măcar stabilite, ca atare.

Creditare diferențiată

Pentru marea majoritate a întreprinderilor, efectuarea plăților în limita fondurilor aprobate nu va ridica nici un fel de probleme. De aceea, se are în vedere ca **întreprinderile care, în general, își desfășoară activitatea în bune condiții și se încadrează în fondurile aprobate să poată fi sprijinite operativ în cazurile cînd pe perioade foarte scurte, de timp, au unele nevoi suplimentare de fonduri, generate îndeosebi de nesincronizarea încasărilor și plăților. De asemenea, în cazul unor nevoi** justificate de fonduri suplimentare pentru perioade mai mari de timp, determinate de cauze obiective și nu din vina întreprinderilor, acestea vor **primi direct de la unitățile operative bancare un ajutor financiar prin credite.** Cu totul diferit vor fi tratate întreprinderile care, din cauza defecțiunilor în modul de gospodărire a fondurilor, nu vor putea face față obligațiilor de plăți, vor atrage fonduri mai mari în circuitul economic și nu vor lua măsuri pentru gospodărirea cu grijă a resurselor materiale și bănești pe care le au la dispoziție. Cu toată atenția de care se vor bucura din partea băncii pentru a găsi și lua din timp măsurile necesare pentru prevenirea și redresarea situației lor financiare, pe linie de creditare ele vor fi supuse unui regim restrictiv pentru a le constrînge și pe această cale să acționeze cu mai mare intensitate la normalizarea situației.

Măsurile restrictive de creditare se referă la limitarea timpului pentru care li se va acorda acestor întreprinderi un ajutor suplimentar prin credite și la perceperea pentru aceste credite, a unor dobînzi majorate. Așa cum se arată și în Directivele Conferinței Naționale a P.C.R., într-o primă etapă, aceste întreprinderi vor putea primi credite, cu aprobarea unităților operative ale băncii, cu o dobîndă superioară celei normale, urmînd ca, în etapa a doua, creditarea să se facă numai cu aprobarea centralei băncii, cu majorarea dobînzii și cu condiția ca organul tutelar al întreprinderii să garanteze asupra îmbunătățirii situației.

O întreprindere care va ajunge să nu facă față obligațiilor sale către terți trebuie să atragă imediat atenția forului ei tutelar care trebuie să intervină. Desigur că, în asemenea situații, organele bancare își vor aduce, în continuare, contribuția la sprijinirea lor financiară, dar aceasta nu va diminua cu nimic răspunderea factorilor de conducere ai întreprinderii pentru eventualele situații negative create. De aceea, s-a prevăzut ca la întreprinderile, care deși au fost sprijinite un timp cu credite suplimentare, nu au reușit totuși să se încadreze în fondurile planificate, unitățile bancare să sisteze acordarea de credite suplimentare, urmînd ca situația întreprinderilor respective să fie analizată de toți factorii interesați. Conducerile de întreprinderi trebuie să ia toate măsurile care să asigure o lichiditate și solvabilitate permanente.

Trebuie arătat însă că adesea nu se acordă suficientă atenție problemelor financiare și în special celor legate de felul în care trebuie să fie gospodărite fondurile pentru a face față oricînd plăților către terți. Au existat și mai există cazuri cînd se consideră că lichidarea stocurilor supranormative și a altor situații negative din activitatea întreprinderilor este o problemă a inspectorilor de bancă și a contabilului șef.

În noile condiții consider că, lichiditatea, solvabilitatea și asigurarea capacității de plată a întreprinderii vor trebui să joace un rol mai mare, pe lîngă indicatorii realizării planului de producție, beneficiului și rentabilității, în aprecierea activității economice.

Rolul economic sporit al dobînzii

Un rol însemnat în perfecționarea relațiilor dintre bancă și întreprinderi se acordă **dobînzii.** S-ar putea afirma, pe drept cuvînt, că și pînă în prezent întreprinderile au plătit dobînzi la creditele bancare și nu totdeauna acestea au avut o influență accentuată pentru lichidarea unor neajunsuri ce au existat în activitatea întreprinderilor. Dacă în trecut dobînzile pentru creditele anormale (cunoscute sub denumirea de restante), au fost suportate de cheltuielile de producție, în noile condiții, dobînzile la creditele anormale vor influența direct veniturile acelor lucrători din a căror vină s-au plătit.

Dobînda va avea și o influență mai largă asupra situației întreprinderilor și chiar a colectivului de lucrători. Așa cum este cunoscut, pentru creditele normale, dobînzile se planifică, ca orice cheltuială de producție, în prețul de cost. În cazurile cînd întreprinderea va reuși, ca urmare a bunei organizări a activității, să se gospodărească cu un volum mai mic de fonduri, înseamnă că va plăti dobînzi mai puține și deci va avea un beneficiu mai mare ceea ce va crea posibilitatea unor venituri suplimentare.

Perfecționarea controlului bancar

Acordînd credite și efectuînd și alte operațiuni bancare pentru întreprinderi, banca trebuie să asigure în permanență respectarea principiilor și regulilor stabilite pentru a se asigura o eficiență sporită a fondurilor folosite în procesul de producție. De aceea, intensificarea controlului de către bancă este nu numai o cerință, dar și o necesitate. În noile condiții **ale organizării** relațiilor între bancă și întreprinderi **se** vor aduce perfecționări și modului în care se va efectua controlul bancar. Trebuie pornit de la faptul că întreprinderilor li se vor acorda drepturi mai largi în ceea ce privește gospodărirea fondurilor, ceea ce presupune că intervenția organelor din afara întreprinderilor trebuie să țină seama de acest lucru. Pe de altă parte, o dată cu trecerea la un nou sistem de creditare și efectuare a plăților, în sensul că întreprinderile vor trebui să se încadreze într-un anumit nivel de fonduri, multe din sarcinile de control ale organelor bancare, pe care le realizează astăzi, nu vor mai fi de actualitate. **Trebuie deci ținut seama de tot ce se aduce nou în relațiile bancă—întreprinderi și organizat de așa natură controlul, încît banca să cunoască în permanență modul cum sînt folosite creditele acordate, dar să se permită totodată întreprinderilor să se bucure de independența operativă necesară.**

Punctul de pornire în organizarea și efectuarea controlului bancar, după părerea noastră, trebuie să fie momentul premergător acordării fondurilor; cu alte cuvinte, întîi să analizezi, să te convingi de justețea solicitării și apoi să acorzi fondurile solicitate. Problema presupune multă atenție, multă operativitate și, mai ales, multă răspundere din partea lucrătorilor băncii. O întreprindere care nu va primi cu ușurință bani — este vorba de cazurile nejustificate — nu va putea să facă nici cheltuieli neeconomicoase și nici să acumuleze stocuri de care nu are nevoie. În aceste condiții, se înțelege că va fi ușurată și munca ulterioară de control, care va consta mai mult într-o supraveghere ca întreprinderile să folosească bine fondurile și să le restituie la termen.

Experiența de pînă acum ne-a arătat că unele întreprinderi și-au permis să acumuleze stocuri de valori materiale mai multe decît cele necesare, pentru că au avut la dispoziție fonduri nelimitate. Banca, făcînd plățile întreprinderilor pe singurul considerent că acestea au primit și recepționat produsele respective, s-a găsit în situația că, mergînd la întreprindere, faptele erau împlinite, stocurile peste necesar — aprovizionate și plătite, iar întreprinderea nu se grăbea să le lichideze pentru că, de fapt, nu era stînjenită în efectuarea în continuare a plăților. Organele băncii nu au avut la îndemînă instrumente eficace, acestea rezumîndu-se la procese-verbale, grafice, planuri de măsuri, „instrumente" care nu puteau impresiona pe nici un conducător de întreprindere și care aveau, de altfel, un pronunțat caracter administrativ și formal. Într-un fel oarecare, munca băncii s-a transformat într-o „muncă de lămurire" a conducerilor de întreprinderi, pentru a le determina să-și pună ordine în propria lor gospodărie.

Unele încercări de a „împinge de la spate" conducerile de întreprinderi, pentru a se ocupa de gospodărirea fondurilor ce le-au fost puse la dispoziție, au dus la preluarea de către bancă a unor sarcini ale întreprinderilor. Astfel, uneori, inspectorii băncii trebuie să ia măsuri ca întreprinderile să depună cît mai urgent la bancă documentele cu ajutorul cărora să-și încaseze contravaloarea mărfurilor livrate. O explicație a acestei situații se poate găsi tocmai în faptul cum a fost organizată creditarea, cum s-au efectuat plățile și a funcționat controlul bancar care nu au pus în fața conducătorilor de întreprinderi, cu toată importanța ei, o asemenea necesitate ca aceea de a se preocupa de încasarea contravalorii produselor livrate. De altfel, cu toate calculele complicate ale stabilirii nevoilor de fonduri atît proprii cît și împrumutate, întreprinderile nu erau confruntate cu capacitatea lor de plată, nu existau buni și răi platnici, deoarece toate întreprinderile plăteau la scadență orice sumă, indiferent dacă aveau sau nu mijloace bănești.

În noile condiții, controlul bancar trebuie să fie „adus în față", adică, mărindu-se ponderea lui în faza preventivă, premergătoare acordării fondurilor. Acest lucru va avea cel puțin două rezultate. În primul rînd, va confrunta întreprinderile între ele, le va obliga să fie mai atente la stabilirea relațiilor contractuale. Totodată prin sistemul penalizărilor între întreprinderi pentru neefectuarea la termen a plăților le va mări interesul și grija pentru asigurarea continuă a capacității de plată. În al doilea rînd, se vor confrunta întreprinderile cu banca, deoarece banca nu va face plăți decît în limita fondurilor aprobate, ceea ce va obliga întreprinderea să vină din timp la bancă pentru a analiza (termenul mai indicat ni se pare a negocia) nevoile suplimentare de fonduri, a lua cunoștință de condițiile de timp și de dobîndă în care ar putea primi credite.

Va avea loc o schimbare de sens a relațiilor dintre bancă și întreprinderi, astfel că, dacă în prezent conducerile unor întreprinderi sînt oarecum „liniștite" în ce privește modul în care primesc creditele și se efectuează plățile, iar inspectorii băncii trebue să stea zilnic în întreprindere, pentru a se preocupa de luarea cît de cît a măsurilor pentru lichidarea imobilizărilor, în viitor conducerile de întreprinderi vor trebui să vină la bancă pentru a justifica situația în care au ajuns și a solicita fondurile necesare. De altfel, această schimbare nu va fi numai formală, ci o schimbare a concepției despre relațiile bancă—întreprindere, despre rolul și importanța creditului și al băncilor.

Trecerea relațiilor de credit pe baze economice și deci sporirea interesului conducerilor de întreprinderi pentru a analiza cu banca problemele pe care le ridică relațiile permanente între bancă și întreprindere au în vedere ca la îndemîna unităților bancare operative să fie puse norme care să le permită să aleagă soluțiile cele mai avantajoase atît pentru întreprinderi cît și pentru bancă,

N. PRETORIAN
director în Banca Națională

(Continuare în pag. 6)

PUNCTE DE VEDERE

ORGANIZARE: funcţie şi compartiment

ANALIZA ACTIVITĂŢII COMPARTIMENTELOR DE ORGANIZARE nou înfiinţate în întreprinderile noastre industriale, ca de altfel şi discuţiile purtate în cadrul mesei rotunde pe tema locului şi atribuţiilor acestora, organizată de revista „Viaţa economică" (vezi nr. 31 din 2 august a.c.), arată că există încă numeroase controverse în definirea funcţiei de organizare, cum şi în stabilirea atribuţiilor organelor desemnate să îndeplinească această funcţie în întreprindere. Din acest motiv unele laturi ale funcţiei de organizare sînt divizate şi repartizate între prea multe compartimente ale întreprinderii, în timp ce altele nu sînt abordate de nici un compartiment.

După părerea noastră, aceste probleme şi deosebiri de vederi, precum şi, evident, repercusiunile lor practice, pot fi eliminate dacă în definirea funcţiei de organizare se porneşte de la considerarea întreprinderii ca un sistem complex compus dintr-o multitudine de subsisteme organic legate între ele şi străbătute de fluxurile de informaţii, comenzi, materiale, bani[1]) (intrări, transformări, ieşiri).

Întreprinderea, sistem de fluxuri

PROCESUL DE ÎNTREPĂTRUNDERE a cuceririlor ştiinţifice contemporane a dat naştere, printre altele, unor interesante reprezentări despre întreprinderea economică. Sînt cunoscute analogiile acesteia cu un organism viu, cu un automatism sau cu un cîmp de forţe. Cîştigă tot mai mult teren ideea considerării întreprinderii ca un automatism, definit în esenţă printr-o **activitate**, declanşată de o **cerere** de activitate, amîndouă acestea fiind caracterizate prin natură, volum, structură, condiţii de timp, spaţiu şi costuri. Pentru transformarea cererii în activitate sînt necesare anumite **mijloace**, definite la rîndul lor prin **norme**, în funcţie de caracteristicile cererii. În această accepţiune întreprinderea poate fi reprezentată schematic astfel :

Cererea ajunge în sistem prin intermediul formei **comandă**, care este o determinare subiectivă a cererii. Orice comandă este formulată pe baza unei **decizii**, care la rîndul ei se fundamentează, fie pe **informaţii** din afară (referitoare la piaţă — produse solicitate, mijloace de producţie şi forţă de muncă) şi din interior (referitoare la starea dată a sistemului), fie pe comenzi şi informaţii din interior. Desprindem astfel existenţa unor **fluxuri de informaţii şi de comenzi.**

Pe baza comenzilor sînt puse în mişcare forţele de producţie (oameni, echipament, materiale) şi mijloacele băneşti. Apar deci alte două fluxuri distincte : cel **de materiale** şi cel **de bani.**

Pentru explicitare să parcurgem principalele etape ale declanşării şi desfăşurării fluxurilor, urmărind fabricarea unui produs de la faza de cercetare-proiectare şi pînă la aceea de realizare (desfacere).

După cercetări mai mult sau mai puţin dezvoltate asupra pieţei şi a posibilităţilor tehnice, se defineşte **natura unui produs** (unor produse) ce poate fi executat, operaţie care se materializează de către **proiectare** în **desene de execuţie.** Etapa imediat următoare constă în precizarea **naturii mijloacelor** necesare pentru fabricarea produsului, respectiv a modului de îmbinare a acestor mijloace, potrivit unor criterii tehnice. În această etapă, se stabileşte că pentru obţinerea produsului X este necesar materialul M, care trebuie supus operaţiei O, cu ajutorul utilajului U, acţionat de lucrătorul L. Este ceea ce face în general **tehnologul** şi se finalizează în **fişele tehnologice.** După părerea noastră, în această etapă este necesar să se cuprindă şi stabilirea **metodelor de muncă.**

Următoarea etapă este aceea a determinării **parametrilor de volum, timp şi spaţiu** ai produsului, ca şi ai mijloacelor, în funcţie de cerinţe economice, de costuri. Este vorba de determinarea volumului economic al producţiei (loturile optime), sincronizarea în timp a tuturor operaţiilor necesare pentru execuţia produsului, amplasarea utilajelor şi mişcarea materialelor şi forţei de muncă, stabilirea consumurilor unitare, pe loturi şi globale. Aceste operaţii sînt executate în prezent în cadrul serviciilor de **planificare, programare,** de **normative** sau de **norme** şi în compartimentul de **organizare.**

Pe baza propunerilor (a informaţiilor) elaborate în aceste etape, se adoptă de către conducere **decizii** privind parametrii fluxului principal de materiale, respectiv parametrii de natură, volum, timp, spaţiu şi preţ ai intrărilor şi ieşirilor din subsistemul producţiei.

Urmează execuţia : utilajele, materialele şi personalul sînt puse în interacţiune, obţinîndu-se produsul. Procesul este urmărit prin informaţii (raportări asupra desfăşurării execuţiei şi controlul organului care a elaborat decizia). Observăm că deciziile care stabilesc intrările şi ieşirile pentru subsistemul producţie precizează şi ieşirile pentru alte subsisteme (investiţii, aprovizionare, personal, desfacere). Urmează a se determina şi pentru acestea mijloacele necesare funcţionării lor.

Este posibil ca proiectul şi fişa tehnologică să fie executate în sistem sau în afara lui (de către o unitate specializată). De asemenea, unele operaţii din a treia etapă pot fi executate în întreprinderi specializate (în afara sistemului). Indiferent unde se execută acestea, decizia se adoptă în cadrul sistemului.

În timpul procesului de definire a fluxului de materiale se stabilesc şi parametri de ieşire ai subsistemului financiar, respectiv cu ce bani se acoperă fluxul material, cîţi şi la ce timp trebuie asiguraţi ; ca şi la celelalte subsisteme, este necesar să se prevadă şi pentru cel financiar mijloacele necesare pentru a-şi desfăşura activitatea.

În sfîrşit, derularea fluxurilor de materiale şi bani dau naştere la informaţii pe baza cărora sînt aduse schimbări acestor fluxuri prin intermediul comenzilor. Definirea fluxului de comenzi constă în a stabili ce parametri ai fluxurilor sînt precizaţi la diverse nivele ierarhice din sistem şi ce mijloace sînt necesare pentru aceasta. La fel şi în cazul fluxului informaţional trebuie să se stabilească **ce informaţii** trebuie să ajungă la un anumit nivel ierarhic, **ce mijloace** sînt necesare, **ce tehnici** (operaţii) etc.

Definirea funcţiei

LA NIVELUL sistemului[2]), cele patru fluxuri se întretaie între ele în diverse puncte şi pe planuri diferite, dînd naştere la mai multe subsisteme, care pot fi concepute, pe de o parte, ca puncte „nodale" ale celor patru fluxuri, iar pe de altă parte, ca etape distincte în transformările succesive ale informaţiilor, comenzilor, materialelor şi banilor. Ceea ce deosebeşte un subsistem de altul, ceea ce-l defineşte, este tocmai fluxul principal care-l întretaie, natura intrărilor şi ieşirilor sale. Ieşirea este aceea care indică **funcţia** subsistemului,iar intrările îi conturează **structura.**

De pildă, subsistemul (serviciul) financiar este străbătut de fluxul de bani — ca flux principal —, are ca intrări banii necesari funcţionării întregului sistem, materialele specifice necesare funcţionării proprii (specialişti în probleme financiare etc.), informaţii şi comenzi referitoare la activitatea sa, iar ca ieşiri bani şi în secundar informaţii. Subsistemul (serviciul) desfacere are ca flux principal, pe cel de materiale (sub forma produselor şi semifabricatelor destinate vînzării), ca intrări produsele fabricate, materiale specifice necesare funcţionării lui, informaţii şi comenzi, iar ca ieşiri produsele vîndute şi, în subsidiar, informaţii. În acelaşi fel pot fi definite toate subsistemele respectivului sistem (întreprindere).

Tocmai stabilirea intrărilor, a structurii şi funcţionării diverselor subsisteme în corelaţiile lor, ca şi a ansamblului sistemului, formează, după părerea noastră, conţinutul funcţiei de organizare. Ea este componenta principală a funcţiei generale de conducere a sistemului

Variante de organizare a... organizării

ÎNTRUCÎT se pune problema cine să îndeplinească în cadrul sistemului atribuţiile corespunzătoare funcţiei de organizare, este necesar să vedem dacă este posibilă sau nu divizarea ei ? Dacă da, care sînt criteriile după care să se facă aceasta ?

Un prim criteriu ar fi acela al **naturii fluxurilor**. Potrivit acestui criteriu, am putea vorbi de organizarea fluxului material, a celui bănesc etc. În cazul fluxului material, de exemplu, organizarea ar trebui să urmărească materialele de la intrarea lor în întreprindere pînă la ieşire şi să definească toate transformările suportate de acestea de-a lungul tuturor subsistemelor. La fel şi pentru celelalte fluxuri. Într-o astfel de variantă, ar urma ca funcţia de organizare să fie centralizată integral la nivelul sistemului, chiar dacă aici ea ar fi împărţită în patru, pe fluxuri, şi formate patru compartimente specializate.

Al doilea criteriu, este legat de **natura subsistemelor.** În virtutea acestui criteriu, organizarea ar urmări nu un flux, ci intrările şi ieşirile tuturor fluxurilor într-un anumit subsistem. Se pot desprinde două variante : prima, în care fiecare subsistem s-ar autoorganiza, rămînînd să existe la nivelul sistemului un organ care să integreze rezultatele subsistemelor, şi o a doua, în care problemele de organizare s-ar soluţiona la nivelul sistemului de către organe specializate pe subsisteme. Se pare că cea mai bună soluţie este împărţirea funcţiei de organizare pe fluxuri şi concentrarea ei la nivelul sistemului într-un compartiment distinct, integrat în subsistemul de concepţie al întreprinderii.

Întrucît cele mai multe discuţii sînt asupra organizării fluxului material, vom face cîteva observaţii.

Tehnologia

EXISTĂ PĂREREA, susţinută, printre alţii, şi de **I. Tomescu** în cadrul discuţiilor purtate la masa rotundă amintită, că tehnologia de fabricaţie ar trebui să fie elaborată în cadrul unui compartiment denumit serviciul tehnologic, iar problemele legate de amplasarea utilajelor de producţie, de organizarea transportului intern, stabilirea loturilor optime etc., să fie preluate de compartimentul de organizare de la nivelul sistemului, după cum există şi părerea că toate aceste etape să facă obiectul activităţii unor compartimente specializate din subsistemul producţie. (Vezi **P. Turcu** „Ce loc să ocupe serviciul de organizare a producţiei şi a muncii", în „Viaţa economică", nr. 6 a.c.).

Din accepţiunea pe care am dat-o funcţiei de organizare rezultă că ea cuprinde şi ceea ce în mod curent se înţelege prin tehnologie de fabricaţie, aceasta nefiind decît o etapă în definirea fluxului material al întreprinderii. Caracterul unitar al întreprinderii, al funcţiei de organizare, relativa lipsă de specialişti pledează nu numai pentru nedivizarea, dar şi pentru centralizarea la nivelul întreprinderii a organizării întregului flux material. De aceea, **considerăm că tehnologia de fabricaţie trebuie elaborată în cadrul unui subcompartiment al subsistemului de organizare.**

Studiul muncii

LEGAT DE TEHNOLOGIE este studiul muncii. Specialistul în studiul muncii trebuie să elaboreze metodele de muncă, să stabilească normativele de timp şi normativele de organizare raţională a locului de muncă, pe care să le pună la dispoziţia tehnologului. Partea cea mai importantă din intrările în acest subsistem, respectiv desenele de execuţie ale produselor, pentru care el trebuie să elaboreze normative, provin de la serviciul de proiectare, iar cea mai mare parte din ieşirile sale, adică metodele şi normativele elaborate pentru aceste produse, intră la serviciul tehnologic. El trebuie amplasat deci tot acolo unde funcţionează serviciul tehnolog, respectiv în cadrul compartimentului de organizare.

De altfel, trebuie observat că acest studiu nu este aplicat numai la munca lucrătorului din secţiile de producţie, ci a tuturor lucrătorilor din întreprindere. Metodele sînt aceleaşi. Rezultă că **cea mai indicată soluţie ar fi aceea a concentrării studiului muncii în cadrul compartimentului de organizare,** urmînd ca el să pună la dispoziţie metode şi normative de muncă, atît serviciului tehnologic, cît şi celorlalţi specialişti din interiorul compartimentului de organizare, respectiv celor care rezolvă probleme de organizare a fluxului informaţional, de comenzi etc. În perspectivă, se impune crearea condiţiilor pentru concentrarea întregii activităţi de organizare într-un singur punct, la nivelul conducerii, respectiv acolo unde se hotărăşte soarta produselor şi a întreprinderii, lucru cu atît mai necesar cu cît o astfel de structură este cerută şi de trecerea la gestiunea integrată a întreprinderilor, bazată pe folosirea calculatoarelor electronice.

C. COJOCARU

---

[1]) Vezi J. Petithory „Une méthode d'analyse du functionnement de l'entreprise" în **Gestion,** martie 1968 şi M. Fustier „Le dialogue homme — entreprise" în „Directon et Gestion" nr. 1/1968.

[2]) În materialul de faţă vom folosi termenul de sistem pentru a defini întreprinderea, iar cel de subsistem secţiile, ateliere etc. Conceptul de sistem poate fi utilizat şi pentru desemnarea organismelor superioare întreprinderii (centrală, minister, economie naţională), în care caz întreprinderea devine un subsistem.

RELAŢIILE BANCĂ — ÎNTREPRINDERI

(Urmare din pag. 5)

Situaţia din trecut, cînd conducerile de întreprinderi nu veneau la bancă pentru a discuta modul în care se desfăşurau relaţiile de credit şi plăţi se datora în bună măsură şi faptului că directorul de unitate bancară operativă nu putea să-i ofere mai multe posibilităţi de rezolvare pentru a alege pe cea mai convenabilă. Instrucţiunile de lucru ale băncii prevedeau, de regulă, soluţii unice în multe probleme, ceea ce închidea cîmpul de iniţiativă şi de rezolvare al directorului de unitate operativă bancară.

În viitor, controlul bancar trebuie să pornească de la situaţia generală a realizării principalilor indicatori ai întreprinderilor, diferenţiind în control întreprinderile bune, care îşi îndeplinesc sarcinile economice şi financiare, de cele care nu şi le îndeplinesc şi irosesc fondurile ce le sînt puse la dispoziţie. Diferenţierea în control înseamnă că inspectorii băncii se vor concentra asupra acelor întreprinderi care nu se vor încadra în nivelul fondurilor planificate, împiedicînd şi pe alte întreprinderi cu care au relaţii de plăţi să se achite de obligaţiile lor şi aduc prejudicii statului prin nerealizarea acumulărilor planificate.

Organizarea relaţiilor între bancă şi întreprinderi în noile condiţii contribuie la ridicarea pe o treaptă superioară a organizării şi conducerii activităţii economice şi financiare, reprezintă o condiţie obligatorie pentru asigurarea în continuare a progresului ce are loc, în prezent, în economia noastră naţională.

O FORMĂ A COOPERĂRII ECONOMICE INTERNAȚIONALE NEEXPLORATĂ ÎNDEAJUNS

Schimburi echilibrate, efectuate de întreprinderi de comerț interior *)

prof. univ. Mihail LEVENTE
directorul Institutului de cercetări economice al Academiei

DUPĂ CUM SE ȘTIE, sub acțiunea a numeroși factori, economici și politici, relațiile economice internaționale, iar în cadrul lor schimburile comerciale dintre țări cunosc o dezvoltare fără precedent în istorie. Astăzi, spre deosebire de perioada antebelică, dezvoltarea comerțului mondial se înscrie pe o curbă mult mai înaltă decît creșterea economică. Apreciind acest proces prin evoluția comparativă a dinamicii comerțului și a producției industriale mondiale, se constată că raportul dintre cei doi indicatori crește de la 0,65 în perioada interbelică, la 1,1 în perioada postbelică (1950—1966). Această devansare este și mai mare dacă se raportează dinamica comerțului mondial la aceea a venitului național. De altfel, progresul economic al oricărei țări, indiferent de orînduirea sa socială, de mărimea și de nivelul său economic, este tot mai mult influențat de volumul și structura participării sale la circuitul economic mondial, de avantajele pe care le obține din această participare.

În procesul amintit în condițiile generale ale creșterii și diversificării economice, apar mereu noi forme de schimburi interstatale, alături de cele vechi, care și ele, la rîndul lor, sînt perfecționate și adaptate cerințelor amplificării cooperării economice internaționale.

FORMA DE RELAȚII comerciale internaționale pe care intenționăm să o tratăm poate fi practicată pe o scară mereu mai mare și cu folos în primul rînd de către țările care intîmpină greutăți în obținerea de credite [1]) și în echilibrarea balanței de plăți externe în valută liber convertibilă, precum și de către astfel de țări pe de o parte și întreprinderi industriale sau comerciale din țările cu economia mai avansată, pe de altă parte.

Obiectul unor asemenea schimburi — ne referim la practica actuală — privește în principal bunurile de larg consum dar poate fi extins și la alte produse, într-o primă etapă la acele bunuri de investiții care sînt solicitate atît de populație cît și de întreprinderi sau instituții.

O altă trăsătură distinctivă a acestor relații este caracterul lor bilateral care nu duce la îngustarea volumului global al schimburilor inter-statale, ci dimpotrivă, le complectează. Prin natura lor aceste relații se încadrează formelor simple de schimb.

În sfîrșit, această formă a schimburilor internaționale răspunde întrutotul postulatului acceptat unanim, al avantajului reciproc.

Nădăjduim că temeiurile care ne determină să emitem afirmațiile de mai sus, ca și importanța acestei forme de cooperare economică pentru o perioadă destul de lungă, vor rezulta din cele ce urmează.

ACEASTĂ FORMĂ de cooperare constă din schimbul de articole sau sortimente de mărfuri de valoare globală egală. Utilitatea socială a mărfurilor obținute de fiecare dintre parteneri este mai ridicată decît a celor livrate.

Prețurile în temeiul cărora se stabilește echivalența valorică sînt cele externe, practicate în operațiunile de import-export. Ca atare, în cadrul schimburilor internaționale echilibrate rolul banilor se limitează la măsurarea valorii.

În România s-a statuat obligația pentru întreprinderile comerciale de a stabili prețurile produselor livrate în cadrul acestei forme de schimb, adăugînd la prețurile de gros [2]) impozitul pe circulația mărfurilor (impozitul indirect).

La desfacerea pe piața internă a produselor obținute pe această cale fiecare dintre părți practică prețurile cu amănuntul pe care le consideră potrivite.

Pentru a nu se dezechilibra balanța de comerț interior (și anume raportul dintre veniturile bănești ale populației destinate cumpărării de mărfuri și valoarea mărfurilor oferite cumpărătorilor) Ministerul Comerțului Interior, Ministerul de Finanțe și organul central de planificare economică au convenit ca produsele importate în schimb de la parteneri să fie vîndute la prețuri a căror sumă să fie cel puțin egală cu valoarea celor livrate în afara țării (calculată la prețurile interne cu amănuntul).

Mărfurile care se livrează provin din stocurile proprii ale întreprinderilor comerciale (din surplusul față de necesarul intern), din stocurile existente sau din plusul de producție pe care întreprinderile industriale le au, — respectiv îl pot avea — și livra comerțului la cererea sa, fie odată cu emiterea de repartiții prin planul de stat sau la încheierea contractelor anuale și bianuale, fie în cursul anului de plan.

● Schimburile internaționale echilibrate și funcțiile comerțului interior

ÎN ESENȚĂ acest tip de schimburi are menirea de a îngădui celor ce au răspunderea activității de aprovizionare de a lărgi numărul de produse și sortimente oferite populației proprii peste limitele date de posibilitățile producției naționale și fără a se recurge la un plus de cheltuieli valutare.

Într-o țară cu economie socialistă planificată [3]) funcțiile comerțului nu se limitează însă numai la mai buna aprovizionare a populației care se învederează și în volumul tot mai mare de produse și sortimente oferite cumpărătorilor, ci și în adaptarea structurii fondului de mărfuri preferințelor acestora care sînt în continuă înnoire. Circulației mărfurilor cu amănuntul îi mai revine și obligația de a promova schimbul sat-oraș, de a contribui la consolidarea circulației bănești, de a asigura desfacerea produselor naționale [4]), în sfîrșit, de a alimenta fondurile de acumulare necesare creșterii economice. Schimburile internaționale echilibrate își aduc aportul lor, direct sau indirect, la îndeplinirea tuturor acestor funcții.

1. Contribuția acestei forme de cooperare economică în domeniile arătate este direct proporțională cu volumul lor. În cazul României, a cărei economie se caracterizează prin eforturi intense depuse în vederea industrializării și ale cărei resurse sînt cunoscute și comune de altfel unui șir întreg de țări, amploarea și însemnătatea tipului de cooperare despre care tratăm rezultă din datele tabelului de mai jos.

În totalul desfacerilor cu amănuntul din România, greutatea specifică a mărfurilor obținute pe această cale (al căror volum va atinge în anul 1968 cca. un miliard lei — interni — se va situa în jurul a 8%.

Importanța actuală și perspectivele acestor schimburi se reliefează într-o mai mare măsură dacă se ține seama și de faptul că în relațiile comerciale globale ale României (inclusiv importul pentru investiții și producție) cu unele țări cum este de pildă Ungaria, ponderea lor s-a ridicat în anul 1967 la 15%.

2. Schimburile echilibrate contribuie nu numai la mai buna satisfacere a necesităților de consum ale populației țărilor partenere, fără a fi necesare fonduri valutare suplimentare, ci și la stimularea dezvoltării lor industriale.

Într-adevăr, în primul rînd ele permit fiecărei țări care le practică să renunțe la un șir de utilaje ca și la cheltuielile ocazionate cu procurarea de materii prime etc., din exterior, care ar fi necesare creării și activității unor întreprinderi producătoare de bunuri de consum, deoarece partenerii lor le oferă produsele respective.

Economiile (relative) astfel obținute pot fi folosite pentru dezvoltarea altor întreprinderi mai importante și mai eficiente din punct de vedere al creșterii economice (de pildă din grupa A., producătoare de mijloace de producție).

În al doilea rînd, țările angajate în astfel de schimburi pot crea capacități optime de producție, mărfurile excedentare față de consumul intern avîndu-și asigurate debușeele. Sînt cunoscute avantajele imediate precum și urmările pozitive pentru creșterea economică care decurg din posibilitatea de a organiza întreprinderi de mari proporții, cu o producție de masă ca și din utilizarea integrală a capacităților de producție existente.

În al treilea rînd, prin dezvoltarea acestor schimburi, țările care întîmpină greutăți valutare la importul de utilaje etc., pot folosi tot în scopul mai rapidei lor industrializări fondurile pe care inițial le-ar fi destinat importului de bunuri de larg consum din țările dezvoltate dacă bineînțeles întrețin relații economice de acest tip și cu astfel de țări. Or, practica dovedește că aceasta este cu putință. Astfel, România a efectuat schimburi echilibrate cu firme occidentale.

3. Schimburile echilibrate contribuie, așa cum s-a spus, la promovarea tuturor funcțiilor comerțului. Într-adevăr, nu rareori mărfurile obținute în baza lor răspund unor nevoi specifice țărănimii, și ca urmare au implicații pozitive și în direcția stimulării schimburilor sat-oraș. De asemenea, varietatea sporită a sortimentelor oferite consumatorilor prin mijlocirea acestor schimburi, activează cheltuielile bănești pentru mărfuri ale populației, și în consecință grăbesc revenirea în ghișeele băncii de stat a sumelor plătite, contribuindu-se și pe această cale la asigurarea unei circulații bănești sănătoase, la evitarea fenomenelor de tip inflaționist. În sfîrșit, cu toate că din punct de vedere valoric, exprimate în prețuri externe, aceste schimburi sînt pe deplin echilibrate totuși atracția pe care o exercită produsele și sortimentele noi — nelivrate în mod uzual de producția internă — sporește intensitatea cererii populației pentru astfel de mărfuri, ceea ce permite ca prețurile interne la care se desfac să le asigure rentabilitate. Astfel, beneficiul net obținut din aceste schimburi (după deducerea rabatului comercial) vărsat bugetului statului pentru alimentarea fondurilor destinate dezvoltării economice a României în perioada 1963—1966 a evoluat după cum urmează :

	1963	1964	1965	1966
— în mil. lei (curs intern)	31,5	45	50	144

Un alt avantaj financiar decurge din reducerea cheltuielilor care ar trebui făcute cu soldarea unor mărfuri dacă aceste produse prezintă interes pentru partenerul extern și pot fi livrate acestuia la preț integral.

Din cele arătate mai sus reiese, credem, în ce măsură această formă de cooperare economică nu poate fi abandonată de cei care o practică, ci dimpotrivă, trebuie dezvoltată o întreagă perioadă, alături de formele mai evoluate pe care de altfel — așa cum s-a mai spus —, le completează. Avantajele sînt nu numai ale țărilor în curs de industrializare, dar și ale țărilor dezvoltate, care, după cum se știe, sînt deopotrivă de interesate în lărgirea cooperării economice internaționale, în lărgirea debușeelor.

	1965	1966	1967
Volumul total al schimburilor echilibrate (import + export)			
1. în milioane lei valută	147	199	230
2. dinamica (1965 = 100)	100	135	156
— Ponderea importurilor efectuate prin schimburi echilibrate (în mil. lei valută)			
1. total import bunuri de consum	535	706	747
2. import prin schimburi echilibrate	74	100	115
3. ponderea importurilor efectuate prin schimburi echilibrate (2/1)	13,4	14,1	15,3

Cu privire la acest ultim aspect, aș dori să insist asupra uneia dintre caracteristicile acestei forme de cooperare economică internațională care — după părerea noastră, nu se regăsește în același grad de intensitate și într-o formă la fel de pură în operațiunile clasice de import-export (clearing și multiclearing etc.).

Schimburile „directe", fiind promovate de către organe și întreprinderi de comerț interior, aflate în contact nemijlocit cu cererea de mărfuri a populației, cu nevoile de consum ale acesteia, pot cuprinde în sine și un element emotiv și anume înțelegerea mai adîncă a intereselor reciproce. Ele pot promova întrajutorarea. Această apreciere s-a verificat în relațiile dintre organismele de comerț interior din țările socialiste. Nu rareori o țară a cedat alteia mărfuri care îi lipseau și ei într-o măsură însă mai mică decît partenerului.

Un climat internațional propice ar putea duce la excluderea și la accentuarea acestei caracteristici și în relațiile de acest gen dintre alte țări, independent de sistemul lor social-economic, ceea ce ar constitui o contribuție importantă la înțelegerea reciprocă și apropierea popoarelor, la destinderea internațională.

● Schimburile echilibrate dintre țările socialiste. Tehnica desfășurării lor

AM ARĂTAT că România a inițiat astfel de schimburi, este drept, sporadic, și cu firme din Occident și anume din Franța, livrîndu-le unele produse care îi prisoseau pentru consum propriu sau reexport (săpun de rufe și toaletă etc.) și obținînd în schimb ceasuri, articole cosmetice, de plajă etc., produse care îi lipseau. De asemenea s-au efectuat astfel de schimburi și cu întreprinderi elvețiene. Convingerea noastră este că dat fiind avantajul reciproc, dacă se vădește bunăvoința reciprocă, schimburile echilibrate cu țări nesocialiste pot cîștiga în amploare, în cadrul sau în afara contingentelor convenite prin acordurile comerciale dintre acestea și țările socialiste. Este de precizat și faptul că în cazul României, în absența unor asemenea schimburi, importurile de bunuri de consum din Franța sau Elveția nu ar fi fost mai mari nici cu un franc.

Schimburile echilibrate sînt efectuate de regulă numai între țările socialiste.

În continuare, fără a urmări elaborarea unui model unic și cu valabilitate generală [5]), cred că ar fi utilă prezentarea tehnicii folosită în angajarea și desfășurarea acestor schimburi între două țări socialiste cu economia planificată și care practică un control destul de riguros al operațiunilor de import-export și valutare.

Această prezentare ar fi și mai utilă dacă se are în vedere posibilitatea cuprinderii și altor țări în această formă a cooperării economice. În temeiul căror reglementări se desfășoară astăzi în România aceste schimburi? Le vom enumera pe scurt :

— Lista mărfurilor care fac obiectul schimburilor ca și prețurile externe se stabilesc de către Ministerul de Comerț Interior, dar cu acordul Ministerului Comerțului Exterior.

Rațiunea unei asemenea măsuri decurge din necesitatea de a se acorda prioritate operațiunilor de comerț exterior propriu-zise, care, după cum se știe, în cazul unor țări aflate în situația României sînt hotărîtoare pentru obținerea de mijloace de plată și echilibrarea balanței de plăți externe.

— Prospectarea pieței externe, încheierea de convenții și contracte — cu respectarea condițiilor de mai sus — sînt activități care revin de obicei unei întreprinderi de comerț exterior, subordonată însă Ministerului Comerțului Interior.

Această întreprindere fiind în contact permanent cu clienții săi interni (întreprinderile comerciale de bunuri de larg consum cu ridicata și cu amănuntul) ca și cu alte organe ale Ministerului de Comerț Interior și ale ministerelor producătoare (direcțiile de plan

(Continuare în pag. 11)

*) Uzual, în România, aceste schimburi sînt denumite „directe", adică nemediate de întreprinderile de comerț exterior, subordonate Ministerului Comerțului Exterior.

1) Sau nu sînt interesate în a cere credite pentru consum.

2) Prețuri „cu ridicata de întreprindere" în care se include beneficiul dar nu și impozitul pe circulația mărfurilor.

3) Dar nu numai într-o astfel de țară.

4) De a stabili legătura între producție și consum.

5) Care s-ar putea referi la :
a) relații bilaterale dintre țări socialiste
b) relații dintre o țară socialistă și o țară nesocialistă, slab dezvoltată
c) relații dintre două țări slab dezvoltate, nesocialiste
d) relații dintre o țară socialistă sau slab dezvoltată (nesocialistă), și o țară capitalistă, cu valută liber-convertibilă
e) eventual relații între două țări cu valută liber-convertibilă

(Comunicare pregătită pentru Congresul Asociației Internaționale a Economiștilor – Montreal 1–7 septembrie 1968).

FONDUL DE MATERII PRIME — MAI BINE VALORIFICAT

PRODUSELE DE PAPETĂRIE ȘI CELULOZĂ au avut și au un rol covirșitor în progresul vieții materiale și spirituale a societății. Civilizația omenească nu poate fi concepută astăzi fără o puternică industrie de acest gen. Ca și producția de oțel, energie electrică, proteine, grăsimi etc., cantitatea de hirtie și celuloză pe locuitor (începind de la ambalajele cele mai modeste de uz curent și terminînd cu edițiile bibliofile), a devenit un indicator al gradului de civilizație atins într-o țară sau alta.

Sînt de-a dreptul impresionante cifrele consemnate în statisticile internaționale care atestă evoluția vertiginoasă atît a producției cît și a consumului de produse de papetărie. În 1965, de pildă, producția mondială de hirtie a atins 62 808 000 tone, iar cea de celuloză 56 475 000 tone. În medie pe un locuitor al globului s-au produs în 1965 circa 17 kg de celuloză și aproximativ 19 kg de hirtie.

Și în România, datorită politicii de industrializare și de valorificare superioară a resurselor naturale, producția de hirtie a crescut de la 5 kg pe locuitor în 1950 la 15 kg în 1966, iar consumul papetar de la 4,9 kg în 1948 la 20,4 în 1967. Pentru anii 1970, 1975 și 1980 previziunile pentru consumul de hirtie și carton sînt de 25,6 kg, 38,8 kg și respectiv 48,9 kg pe locuitor. Cifre estimative care, prin noi studii și cercetări, ar putea fi majorate dacă s-ar valorifica toate resursele de care dispune industria noastră de hirtie și celuloză.

Tradiționala materie primă își găsește înlocuitori

Dat fiind faptul că lemnul de rășinoase, principala materie primă utilizată pentru obținerea hîrtiei și celulozei, are o gamă largă de utilizări (construcții, mine, mobilier) și o pericadă de creștere destul de lungă, se întreprind pe plan mondial febrile cercetări pentru găsirea de noi resurse și procese tehnologice care să le înlocuiască pe cele tradiționale. Dacă se mai are în vedere și faptul că în toate fazele procesului de exploatare și industrializare se înregistrează, din cauza unor deficiențe de natură organizatorică, însemnate pierderi, apar și mai justificate cercetările pe linia înlocuirii pe scară din ce în ce mai mare, a lemnului de rășinoase cu alte materii prime disponibile și mai ieftine.

Țări cu resurse serioase de rășinoase, grație unor procedee moderne de fabricație au găsit noi soluții care satisfac în bună măsură cercetările. **În gama de materii prime pentru industria de hîrtie, locul rășinoaselor îl ia tot mai mult lemnul de foioase.** În S.U.A., de pildă, în anul 1962, lemnul de foioase a reprezentat 21% din totalul materiei prime utilizate pentru pasta de celuloză, iar în Japonia 30,1% în 1960 și 32,4% în 1961. În România, acest procent a fost în 1967 de 17% (din care fag, principala resursă disponibilă de foioase tari 13%), cu toate că foioasele reprezintă 75,1% din totalul pădurilor noastre (din care fagul ocupă peste 30%).

O altă tendință care își face loc din ce în ce mai mult pe plan mondial în industria papetară este utilizarea lemnului de foioase repede crescătoare. O asemenea specie cu eficacitate economică ridicată, experimentată mai ales în Italia, este plopul euroamerican. Acesta la vîrsta de 26 ani produce 700 mc lemn la hectar, în timp ce molidul, specia cea mai răspîndită și valoroasă de rășinoase din România, la 25 ani produce numai 290 mc. Avînd calități apropiate molidului, plopul euroamerican a început să fie tot mai mult utilizat. Și în țara noastră se experimentează cultura acestei specii. La sfîrșitul anului 1965, plantațiile de plop euroamerican ocupau o suprafață de circa 50 000 hectare, iar o primă producție se apreciază că vom avea în jurul anilor 1975—1980.

Alte foioase repede crescătoare disponibile în România — peste 100 000 m^3 anual — sînt salcia și plopul, ultimul avînd un procent ridicat de celuloză superioară. În anul 1967, în industria noastră de celuloză și hîrtie s-au folosit, cu reținere, circa 20 000 mc de salcie și plop, respectiv 1% din totalul materiei prime lemnoase utilizate. Este un început timid, care trebuie dezvoltat la nivelul posibilităților.

Avîntul rapid al industriilor papetare a făcut ca în mai toate țările lumii să se utilizeze în cantități destul de mari rămășițele de lemn pentru fabricarea pastei de celuloză.

În țara noastră abia în acest an urmează să se ajungă la 16,5%, ceea ce reprezintă 6,3% din totalul deșeurilor care se produc anual în exploatările forestiere și fabricile de prelucrare mecanică a lemnului. Ministerul Industriei Chimice a avut rețineri pînă în anul 1968 față de utilizarea rămășițelor de rășinoase clasa a III-a. La insistențele Ministerului Economiei Forestiere însă, în anul acesta le va utiliza, dar numai parțial. Din cantitatea totală de 50 000 mc ce i se poate livra anual, industria noastră de celuloză și hîrtie va folosi în anul în curs numai 22 800 mc, urmînd ca restul de 27 200 mc să aibă întrebuințări inferioare.

Alte resurse importante, față de care și în prezent Ministerul Industriei Chimice are rezerve, **este lemnul rotund de rășinoase pentru celuloză cu diametrul sub 10 cm.** Ministerul Economiei Forestiere poate livra din acest sortiment o cantitate de circa 500 000 mc anual, însă stasul nr. 6 259/1960, așa cum este redactat, dă posibilitatea fabricilor de celuloză să refuze cu ușurință această materie primă. Sînt necesare și posibile măsuri care să conducă la utilizarea la nivelul tehnologiei moderne a unor importante cantități de materie primă de acest fel. Totodată, **rumegușul și crăcile de rășinoase cojite, valoros fond de materie primă neestimat pînă în prezent, nu trebuie să rămînă în afara calculelor și cercetărilor care trebuie întreprinse de specialiștii noștri.** Aceasta cu atît mai mult, cu cît în alte țări nici reziduurile de la fabricile de tananți nu rămîn neutilizate (Întreprinderea „Belisce" din Iugoslavia fabrică din aceste „epuizate" diverse cartoane etc.). Nevoile mereu crescînde de lemn ale economiei noastre obligă să utilizăm toate aceste resurse cu maximum de eficiență.

Tendințe moderne în industria ambalajelor

Producția materialelor de ambalaj — influențată direct de sporirea impresionantă a volumului mărfurilor — pune în fața industriei de celuloză și hîrtie sarcini deosebite. **Comparînd datele furnizate de statisticile internaționale cu privire la structura principalelor materiale utilizate la confecționarea ambalajelor, desprindem două tendințe : înlocuirea lemnului și metalului ca materiale de ambalaj, cu hîrtie și carton ; utilizarea materialelor plastice în insuficientă măsură pentru fabricarea ambalajelor, datorită costului lor ridicat.** Așadar, ambalajele de hîrtie și carton continuă să aibă o solicitare prioritară. Lucru firesc, întrucît prețul lor de cost este mai redus, sînt ușoare și au o elasticitate superioară.

Această orientare este oglindită și de creșterea consumului de carton pe locuitor pe plan mondial. În anul 1965, de pildă, consumul de carton ondulat pe locuitor a fost de : 18 kg în Olanda, 16,6 kg în Anglia, 15 kg în Franța etc. **În țara noastră, în același an, consumul de carton ondulat pe locuitor a fost de numai 0,54 kg, iar pentru 1970 se prevede să se ajungă la 1,51 kg. De aici rezultă că România folosește lemnul ca material de ambalaj, în forme tradiționale, într-o proporție mult prea mare, fapt care, date fiind implicațiile sale economice, impune măsuri de îmbunătățire a proporțiilor.**

În cazul exportului de mărfuri, de pildă, ambalajele din lemn revin la un cost de 2—3 ori mai ridicat decît cele din carton ondulat. Așadar, avantajele economice care rezultă din folosirea cartonului ondulat sînt evidente. **După calculele făcute de specialiști rezultă că, în ipoteza fabricării a 100 000 tone carton ondulat pe an, se pot estima următoarele economii : 265 milioane lei la costuri de ambalaj, și crearea, în acest mod, a unei capacități de transport disponibile de 71 mii tone. Economia anuală de lemn rezultată astfel se ridică la cca 340 000 mc, reprezentînd consumul pe 12 luni al celui mai mare combinat de celuloză și hîrtie din țara noastră.** Dacă la producerea cartonului ondulat se utilizează stuful sau maculatura, economia de lemn sporește firesc în mod corespunzător.

Se estimează, de asemenea, **tot din calcule făcute de specialiști, că prin utilizarea la exportul de produse agro-alimentare a unei tone de ambalaj din carton ondulat, se înlocuiesc circa 18 mc lemn brut de fag și rășinoase, iar costul ambalajelor scade cu cca 6300 lei. Din lemnul astfel înlocuit s-ar putea confecționa un număr de 6 ori mai mare de ambalaje medii din carton ondulat, de 4 ori mai ieftine.**

Evident, utilizarea materialelor plastice pentru fabricarea ambalajelor ar duce la economii mai mari de lemn decît cartonul ondulat, fabricat la rîndul lui tot din lemn. În competiția ce se dă pe plan mondial între întreprinderile ce confecționează ambalaje din materiale plastice și cele care le realizează din hîrtie, acestea din urmă au cîștig de cauză deoarece au pus la punct noi tipuri de ambalaje, prin asocierea hîrtiei cu plasticul sau cu metalul. Totuși, prețul de cost al celor confecționate numai din carton și hîrtie este infinit mai redus, iar domeniile de utilizare sînt mult mai diverse. Folosirea ambalajelor din materiale plastice rămîne o problemă de viitor, prețul lor de cost fiind destul de ridicat, iar în unele domenii acestea neavînd acces. Prin urmare cartonul ondulat rămîne mai departe ambalajul numărul unu.

Sînt puse în valoare avantajele oferite de maculatură ?

O altă cale de economisire a lemnului în industria de celuloză și hîrtie, și de acoperire parțială a necesarului de **ambalaje, este utilizarea maculaturii.** Aceasta rămîne mai departe o materie primă importantă pentru papetărie, deoarece intră în compoziția majorității sortimentelor. **Principalele produse care se fabrică pe bază de maculatură rămîn cartonul ondulat — ambalaj de primă necesitate — și mucavaua.**

După cele mai recente cercetări, reiese limpede că „există motive întemeiate pentru utilizarea maculaturii în producția cartoanelor ondulate" (La papeterie — nr. 1/ianuarie 1968). Aceste motive sînt atît de ordin tehnic, cît și economic. **Cartonul ondulat pe bază de maculatură are diverse utilizări, iar „costul se ridică la 50—60 la sută din cel al cartonului ondulat fabricat din materie primă de calitate"** (La papeterie — nr. 1/ianuarie 1968). **„Avantajele sînt și mai evidente, dacă se ține seama și de faptul că investițiile necesare celor mai complicate instalații de prelucrare a maculaturii sînt incomparabil mai mici față de cele necesare obținerii semifabricatelor fibroase din lemn și plante anuale".** (Revista Celuloză și hîrtie nr. 2/1963).

Așa se explică de ce țările cu un consum mare de hîrtie și carton pe locuitor utilizează importante cantități din această materie primă în industria papetară. **În anul 1966, de pildă, procentul de recuperare a maculaturii în scopuri papetare, din consumul total de hîrtie și carton,** a fost în Anglia de 24,2%, în R.P. Ungară de 24,7%, în R.P. Polonă de 24,8%, în Finlanda de 27%, în R.F. a Germaniei de 30,5%, în Japonia de 30,6%. În țara noastră s-a ajuns la 14% în 1967. Proporția pe care o reprezintă maculatura în consumul total de fibră pentru fabricarea hîrtiei și cartonului este și mai mică. Abia în 1970 aceasta va atinge la noi 5%, pe cînd în alte țări încă în 1963 reprezenta 24%.

Cum se explică acest ritm lent de integrare a maculaturii în gama materiilor prime utilizate în industria hîrtiei din România ? O parte din specialiștii noștri nu sînt de acord cu mărirea procentului de utilizare a maculaturii și își întemeiază rezerva pe considerentul că aceasta conține multă fibră scurtă, cu calități inferioare. Rezultatele obținute de țările care au experiență în acest domeniu pledează însă pentru ocuparea de către maculatură a locului ce i se cuvine în gama de materi prime pentru producerea celulozei și hîrtiei.

Pe lîngă lărgirea gamei de materii prime și utilizarea lor superioară, întreprinderile producătoare au datoria să găsească, prin studii și cercetări, noi căi pentru reducerea gramajului hîrtiei. Este cunoscut că în timp ce în străinătate la tipărituri se folosește o hîrtie de 50—55 grame/mp, în țara noastră aceasta are 63—80 grame/mp. Sînt necesare și posibile, măsuri corespunzătoare pentru reducerea procentului de bracuri, care nu sînt altceva decît rebuturi de hîrtie. Asemenea posibilități există în toate fabricile de hîrtie și celuloză.

Folosirea judicioasă a hîrtiei

„Foamea" de produse papetare poate fi temperată nu numai prin efortul biologic al pădurilor și tehnico-organizatoric al fabricilor de celuloză și hîrtie, ci și prin aportul beneficiarilor, care consumă aceste produse. Din păcate, nu întotdeauna aceștia iau măsuri pentru a utiliza cît mai eficient hîrtia. **În anul 1967, de pildă, Combinatul de celuloză și hîrtie Călărași a consumat în plus la confecționarea caietelor 225 tone hîrtie. Anual, în întreprinderile poligrafice se transformă în benzi mii de tone de hîrtie și carton.**

Un alt sector în care se constată unele imobilizări de hîrtie sînt cărțile tipărite. Fără îndoială că nu le putem asimila pe acestea cu celelalte mărfuri din economie. Totuși, dacă editurile ar ține seama și de faptul că hîrtia costă... ar fi mai exigente în acțiunea de stabilire a unor tiraje corespunzătoare. La un sondaj efectuat de Banca Națională a rezultat, de exemplu, că cele 25 000 exemplare din „Îndrumătorul matematic și tehnic", editate în 1964 și nevîndute încă la 31 decembrie 1967 cîntăresc 25 tone de hîrtie, ceea ce nu-i de loc o cantitate neglijabilă.

★

ÎN LUMINA ASPECTELOR relatate se desprinde necesitatea unor eforturi conjugate care să fie orientate în cîteva direcții :

- **respectarea cu strictețe a corelației normale dintre ritmul tăierilor și creșterea pădurilor. Ignorarea acestei reguli de bază pune în pericol satisfacerea nevoilor economiei naționale atît în prezent, cît și în perspectivă ;**

- **mărirea suprafețelor forestiere, analizîndu-se de către forurile competente posibilitatea plantării, în special, a speciilor cu eficacitate economică ridicată ;**

- **fermitate în acțiunea de reducere și lichidare a pierderilor de material lemnos, în toate fazele procesului de exploatare și industrializare ;**

- **orientarea riguroasă a industriei noastre papetare spre utilizarea, pe baza procedeelor moderne de fabricație, pe lîngă rășinoase, și a altor materii prime disponibile, ca : foioasele tari și moi, rămășițele de lemn etc. Un accent deosebit trebuie pus pe lemnul de fag, cea mai importantă resursă de foioase tari ;**

- **ținînd seama de experiența acumulată pe plan mondial și de propria noastră experiență, problema producției materialelor de ambalaje să fie analizată cu toată atenția, trecîndu-se neîntîrziat la examinarea înlocuirii ambalajelor din lemn cu ambalaje din hîrtie și în special din carton ondulat. După părerea unor specialiști, instalațiile de carton ondulat se vor putea realiza repede și în condiții eficiente sub aspect tehnic și economic. În felul acesta, s-ar ajunge la satisfacerea necesarului de ambalaje al economiei naționale, s-ar evita importurile costisitoare de astfel de produse sau materiale pentru confecționarea lor, economisindu-se importante cantități de materie primă ;**

- **pentru intensificarea colectării maculaturii este necesar să se ia măsurile organizatorice cele mai operative și eficace, în vederea economisirii celorlalte materii prime și în special a lemnului. Sectorul către care trebuie să se îndrepte în mod special atenția este colectarea maculaturii de la populație. Numai hîrtia de ziar de care aceasta a beneficiat în 1967 se ridica la peste 40 000 tone. Dar populația a mai acumulat în această perioadă și alte produse papetare sub diverse forme : cărți, reviste, caiete etc. Cu toate acestea, în anul care a trecut D.C.A. din Ministerul Industriei Ușoare a colectat din sectorul particular numai 10 000 tone de maculatură ;**

- **beneficiarilor de hîrtie și carton le revine sarcina de a folosi cu maximum de eficiență aceste materii prime. C.S.C.A., cel mai mare beneficiar de hîrtie pentru scris-tipărit, pe baza unei atente analize a nevoilor publicului cititor, să stabilească în mod corespunzător titlurile și tirajele, astfel încît să se evite aglomerarea depozitelor cu lucrări greu vandabile.**

Mircea POPESCU
economist, Banca Națională
a Republicii Socialiste România

AUTOTURISMUL „DACIA 1100" ŞI TRACTORUL „UNIVERSAL 400"

> ● Echipat cu diverse agregate, tractorul „Universal 400" poate efectua o gamă largă de lucrări agricole ● O „familie" de 7 noi tipuri ● Pînă la sfîrşitul acestui an vor fi asimilate în fabricaţie tractorul legumicol „L. 400" şi cel pentru viticultură – „V. 400" ● În 1970 se vor fabrica, în paralel, 10 tipuri de tractoare ● Pentru sporirea capacităţii de producţie a uzinei, fonduri de investiţii de peste 700 milioane lei.

LA GRANDIOASA manifestaţie de 23 August, oamenii muncii din întreaga ţară s-au prezentat cu un bogat bilanţ de realizări — rodul muncii lor entuziaste, pline de abnegaţie pentru înfăptuirea măreţelor sarcini trasate de cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. şi dezvoltate creator de Conferinţa Naţională a partidului nostru. Alături de numeroasele care alegorice, machete şi grafice — care au ilustrat bogatele realizări dobîndite în cinstea marii sărbători de diferite colective de muncă — au defilat pe străzilei Capitalei, ale Braşovului şi Piteştiului, primele autoturisme româneşti „Dacia 1100", ieşite de pe banda de montaj a fabricii din Piteşti, şi noile tractoare „Universal 400", executate la uzinele „Tractorul" din Braşov. Realizarea ambelor produse constituie noi şi importante victorii ale industriei noastre constructoare de maşini, contribuie la consacrarea României socialiste în rîndurile ţărilor cu o industrie constructoare de maşini avansată.

● „Dacia 1100"

ÎN URMĂ cu circa doi ani, respectiv la Consfătuirea pe ţară a constructorilor de maşini, s-a anunţat că România va produce autoturisme. Corespunzînd posibilităţilor şi nevoilor actuale ale economiei româneşti, cererii crescînde din partea populaţiei, hotărîrea conducerii partidului şi statului a fost salutată cu bucurie atît de constructorii de maşini, cît şi de iubitorii volanului.

...La 20 august 1968, adică cu 6 luni mai înainte de termenul planificat, în prezenţa conducătorilor de partid şi de stat, a constructorilor, a muncitorilor şi tehnicienilor uzinei, a specialiştilor francezi reprezentanţi ai firmei „Renault" cu care cooperăm la realizarea autoturismului, **a avut loc într-o atmosferă de înalt entuziasm, inaugurarea uzinei.**

În principala hală de producţie — o clădire imensă care se întinde pe 10 ha — pe liniile tehnologice de fabricaţie au prins contur primele autoturisme realizate în ţară. Din acest moment peste 200 autoturisme, în diferite faze de execuţie, se află în permanenţă pe benzile de montaj. Pînă la sfîrşitul acestui an, numărul autoturismelor ce vor părăsi incinta noii uzine se va ridica la 2000.

Procesul de realizare a autoturismului se bazează pe un înalt nivel tehnic, reflectînd cele mai noi concepţii în acest domeniu. Piesele componente ale caroseriei, orînduite în containere, sînt asamblate pe rînd, în ordinea succesiunii montajului. Un transportor pivotant împinge apoi caroseria spre agregatele vopsitoriei unde, în urma unor operaţii de curăţire perfectă, protecţie anticorozivă, uscare, vopsire şi iarăşi vopsire, se ajunge la culoarea definitivă. Apoi se montează tapiţeria, roţile, motorul şi subansamblele lui. Ultimele verificări includ proba de etanşeitate — cu puternice jeturi de apă, precum şi cele de verificare a funcţionării instalaţiei electrice. După ce se aplică emblemele şi inscripţiile strălucitoare, autoturismul „Dacia 1100" demarează pe pista de încercare.

Deşi performanţele sale îl situează la nivelul clasei mijlocii de autoturisme, „Dacia 1100" are dimensiunile unui automobil mic, dar cu un interior spaţios. El este adaptat condiţiilor de drum din ţara noastră şi oferă celor 5 persoane ce se pot instala în maşină o călătorie confortabilă. Autoturismul este înzestrat cu un motor „Sierra" de 1100 cmc plasat în spate, are 46 C.P. şi dezvoltă o viteză maximă de 135 km pe oră.

Paralel cu construcţia uzinei, numeroşi muncitori şi tehnicieni, care în prezent realizează noul autoturism, au frecventat diferite şcoli, au făcut practică în uzine cu profil apropiat din ţară şi s-au specializat la uzinele firmei franceze „Renault". În prezent ei transpun în viaţă cele asimilate, imprimînd producţiei o înaltă disciplină tehnologică pentru ca noile autoturisme să satisfacă în cele mai bune condiţiuni exigenţele beneficiarilor.

> ● Primele autoturisme realizate cu 6 luni înainte de termenul planificat ● Viteza maximă – 135 km pe oră ● Deşi de dimensiune mică, el oferă celor 5 persoane condiţii confortabile de călătorie ● Pînă la sfîrşitul acestui an vor fi fabricate 2000 de bucăţi ● Procesul de fabricaţie se bazează pe un înalt nivel tehnic.

● Tractorul „Universal 400"

DUPĂ CE de-a lungul anilor, colectivul uzinei „Tractorul"-Braşov a asimilat o gamă largă de tractoare, care se bucură de o înaltă apreciere atît a beneficiarilor interni cît şi a celor din ţările în care sînt exportate, un nou tip — „Universal 400" — vine să încununeze eforturile şi munca lor harnică.

Noul tip de tractor are darul să satisfacă multiplele cerinţe ale agriculturii, mai ales în sectoare ca: legumicultura, viticultura, pomicultura — domenii în care se consumă încă un mare volum de muncă fizică.

„Universal 400" este un tractor pe roţi de uz general, destinat în special mecanizării unor lucrări ca: arături pe soluri uşoare, semănat, prăşit; el poate fi utilizat cu rezultate excelente şi la administrarea îngrăşămintelor chimice şi la combaterea dăunătorilor, la cosit şi greblat. **Tractorul posedă un motor modern cu injecţie directă, cu o putere maximă de 45 CP la 2400 turaţii pe minut. Motorul este prevăzut cu 3 cilindri, avînd un consum specific de combustibil redus: 180 gr/CPh. Tractorul este dotat cu o cutie de viteze care-i permite să desfăşoare 6 viteze pentru mers înainte şi 2 pentru mers înapoi. Totodată, fiind prevăzut cu un reductor suplimentar, el poate realiza viteze lente pînă la 0,8 km pe oră.**

Unul din parametrii esenţiali ce caracterizează noul tip de tractor este, fără îndoială, **greutatea lui redusă: 1480 kg.** În felul acesta, greutatea lui specifică se reduce la numai 33 kg/CP, faţă de 46 kg pe cal putere, cît au tractoarele din familia lui „U-650".

Fireşte, există şi alte particularităţi, care situează noul tractor la nivelul celor mai moderne tractoare din aceeaşi clasă. **Noul tip are un ridicător hidraulic cu control automat al adîncimii de lucru şi al forţei de tracţiune; este dotat cu o pompă de injecţie rotativă** (cu un gabarit mult redus în comparaţie cu pompa în linie); **alternator în locul dinamului (ceea ce îi conferă o siguranţă mult sporită în exploatare); o instalaţie hidraulică dotată cu pompă de înaltă presiune.**

Noul tip de tractor „U 400", care s-a realizat cu 4 luni mai devreme decît termenul stabilit — înfăptuindu-se astfel încă o sarcină importantă trasată de Congresul al IX-lea al P.C.R., privind mecanizarea agriculturii — este primul dintr-o familie de 7 tractoare. Toată „familia" va fi fabricată în uzină în următorii doi ani. Încă în 1968, vor fi asimilate în fabricaţie tractorul legumicol „L-400" şi tractorul viticol „V-400". Concepţia constructivă a lor rezultă din genul lucrărilor pe care le execută. Tractorul legumicol se va caracteriza prin înălţime (lumină) mai mare, pe cînd cel viticol va avea o cale de rulare îngustată pronunţat, astfel încît să-i permită să înainteze cu uşurinţă printre rîndurile de viţă de vie. La începutul anului viitor, urmează să intre în fabricaţie şi tractorul pomicol „U-401", după care vor fi asimilate alte trei tipuri de tractoare pe şenile. Ele sînt menite să facă faţă unor lucrări pe terenuri dificile, mai ales în pantă, atît în cultura mare, cît şi în viticultură sau pomicultură, existînd, de asemenea, variante ale acestor tractoare pentru lucrări terasiere şi de şantier.

Toate cele 7 tipuri vor fi echipate cu acelaşi motor de 3 cilindri, cu injecţie directă. Gradul de unificare a subansamblelor este foarte ridicat. Nivelul de echipare a fabricaţiei tractorului „U-400" cu SDV-uri în proporţie de 82% este mult mai ridicat faţă de trecut, ceea ce va avea efecte pozitive asupra calităţii execuţiei şi a reducerii consumului de muncă.

Însuşirea fabricaţiei noilor tipuri de tractoare de 40 CP, ca şi realizarea în paralel a tipurilor actuale (adică fabricarea în 1970, în acelaşi timp, a 10 tipuri), a impus o seamă de măsuri tehnice şi organizatorice privind dezvoltarea şi reamenajarea actualelor capacităţi de producţie. În acest scop au fost alocate de către stat fonduri de investiţii de peste 700 milioane lei. În prezent au şi fost date în folosinţă două noi obiective mari: sculăria şi hala de tratament termic. De fapt, fosta hală de sculărie s-a şi amenajat pentru execuţia pieselor necesare şasiurilor la noile tipuri de tractoare de 40 CP. Hala veche a tratamentului termic va fi şi ea dotată şi reamenajată pentru execuţia motorului noilor tractoare de 40 CP. Montajul noilor tipuri de tractoare se va face în paralel pe liniile unde se montează actualmente tractoarele de 50 şi 65 CP.

Prin realizarea noilor tipuri de tractoare, cît şi prin modernizarea continuă a celor din fabricaţia curentă, colectivul uzinei braşovene aduce o nouă şi puternică contribuţie la mecanizarea agriculturii şi, prin aceasta, la sporirea producţiei agricole.

ing. Grigore PEREANU
director tehnic, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini

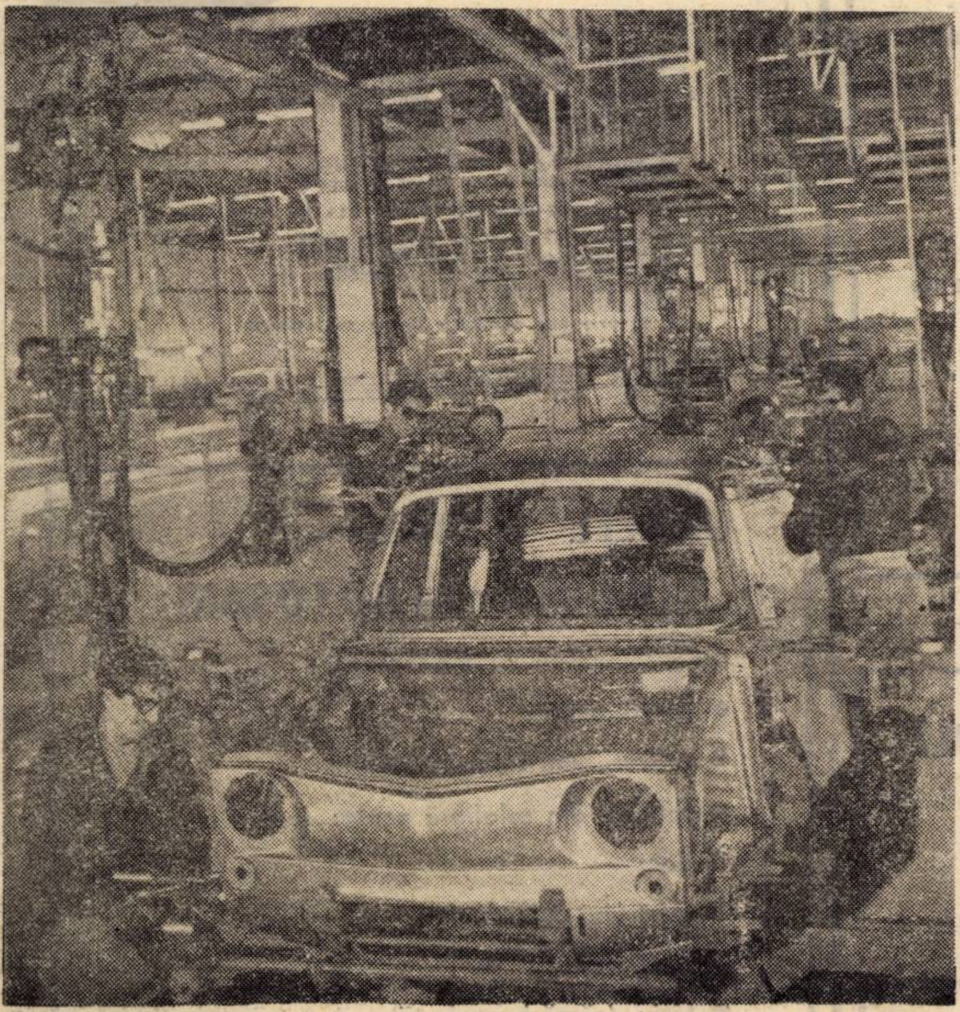

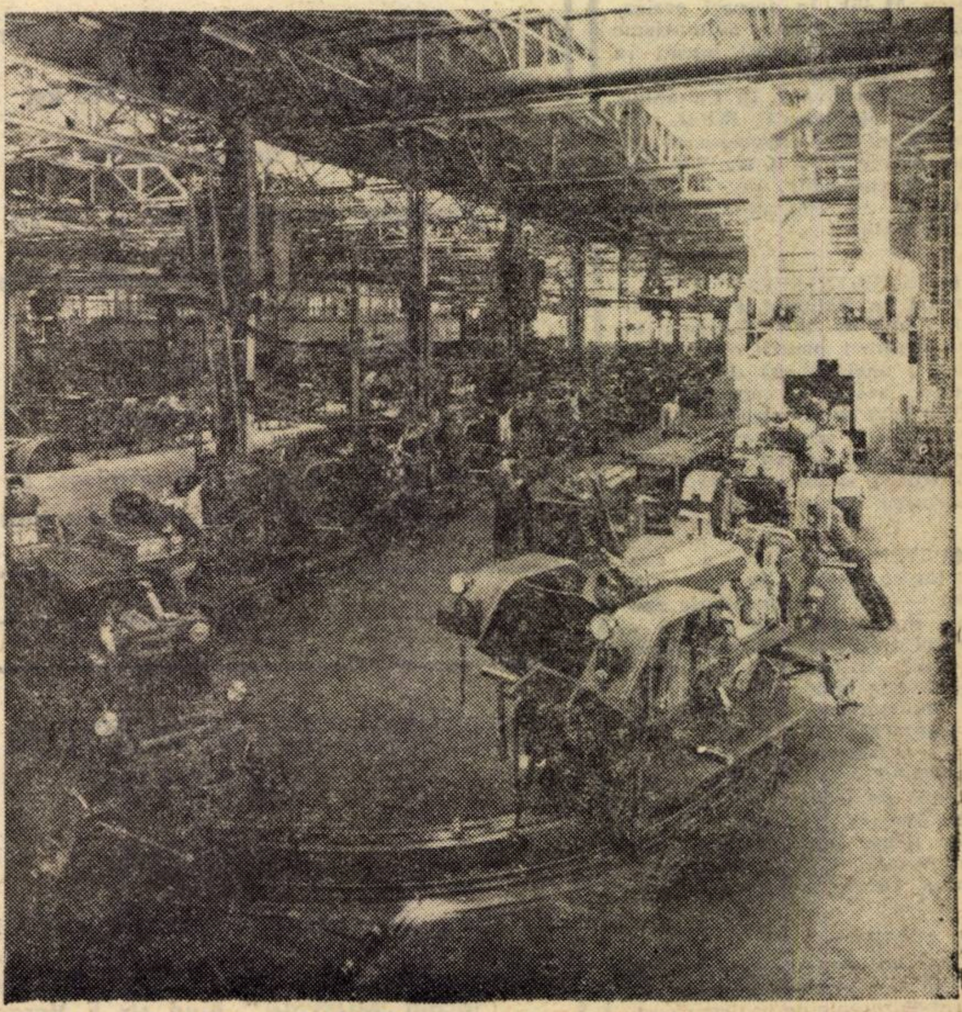

Secţiile de montaj ale Uzinei de autoturisme din Piteşti şi Uzinei de tractoare din Braşov

FABRICA DE CUIE SÎRMĂ ȘI LANȚURI GALAȚI

Bd. George Coșbuc nr. 219

LIVREAZĂ:

- Sîrmă arsă STAS 889-52
- Cuie construcții gama 1,8—4,00 mm
- Ținte albe 1,2—1,6 mm
- Cuie tablă 2,0—2,2, cuie wagnere, cuie turnătorie
- Lanțuri industriale în gama 20-38 mm

Solicitanții se vor adresa la M.I.M. — D. A. D. București, pentru obținerea repartițiilor

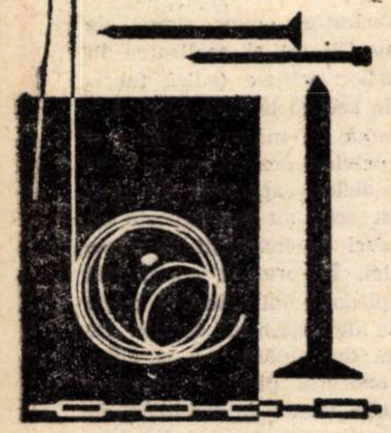

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

- AUTO-TRACTOR a expediat luna trecută în R. P. Chineză 470 autocamioane de 3 t tip SR-132 și 246 autoturisme de teren M. 461. În aceeași perioadă au fost livrate autoturisme de teren M-461: 93 bucăți în R. P. Bulgaria și 90 bucăți în R. S. Cehoslovacă. În Columbia, R. S. Cehoslovacă, R.P.D. Coreeană au fost exportate 18 autocamioane de 5 t tip S.R. 113, 11 autocamioane de 3 t tip S.R.-131 și 90 autobasculante A.B.-45-116.

- INDUSTRIALEXPORT a semnat cu National Petrochemical Company din Teheran, un nou contract pentru exportul în Iran a unei fabrici de produse sodice, avînd o capacitate de 60 000 tone/an. Contractul prevede totodată acordarea de asistență tehnică pentru lucrările de construcție și montaj, precum și instruirea personalului iranian.

- TEHNOIMPORT a contractat cu firma „Nuclear" Chicago — S.U.A. importul de aparate electronice de măsură și control destinate Ministerului Sănătății; cu firma „Fr. Sauter" din Elveția importul de elemente de automatizare, iar cu firma „Auergesellschaft GmbH" din R. F. a Germaniei importul de metanometre și accesorii. Contractele de export încheiate prevăd livrarea a 34 000 rulmenți către firme din Columbia, Belgia, Austria, R. F. a Germaniei, Turcia, Grecia, Pakistan.

- MAȘINIMPORT a încheiat recent un contract pentru importul a 4 mașini de alezat și frezat orizontale de la firma vest-germană „Schiess A. G." din Düsseldorf.

M. I. C. M.
ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT
ELECTROMOTOR
TIMIȘOARA, BULEV. REPUBLICII Nr. 21 - TELEFON: 13856

ASPIRATORUL DE PRAF „PRACTIC"

- absoarbe praful din covoare, tapiserii, haine, cărți;
- consum de numai 0,15 lei pe oră;
- preț de vînzare 785 lei.

VENTILATOARE DE MASĂ

- se utilizează în locuințe, birouri și magazine;
- se livrează în două variante:

VM 3 cu două viteze de rotație și suport din tablă;

VM 4 cu o viteză de rotație și suport din sîrmă.

Fabrica chimică MĂRĂȘEȘTI

DESFACE:

1 – Cu repartiție:

- vopsele pe bază de ulei
- clei de oase și piele

2 – Fără repartiție, pe bază de comandă fermă:

- „Alba menaj", în cutii de 0,500 kg.
- „Lac lunar", în flacoane de 100 g
- „Fosfomar" în cutii de 1/1 și 1/5 kg.

Lacuri incolore:
- „Firnis" artificial în bidoane de 20 kg
- „Durolac"
- „Lac expres"

Articolele de la punctul 2 se găsesc de vînzare la toate magazinele de specialitate din țară.

ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ „MUREȘUL"

Aiud, județul Alba

vinde din stoc, fără repartiție, cahle teracotă.

Comenzile se vor adresa Intreprinderii de Industrie locală „MUREȘUL", Aiud, str. E. Varga nr. 1

INTREPRINDEREA FLARO

EXECUTĂ

- Stilouri
- Un bogat sortiment de flori în variate culori: trandafiri, margarete, maci, garoafe, lalele, brebenei, anemone, gerbere, lăcrimioare, liliac.

Florile au rezistență mare față de căldură și umiditate. Au miros aromatic și persistent. Pot fi spălate fără pericol de deteriorare.

INTREPRINDEREA METALUL ROSU CLUJ

STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1 47.30

produce:

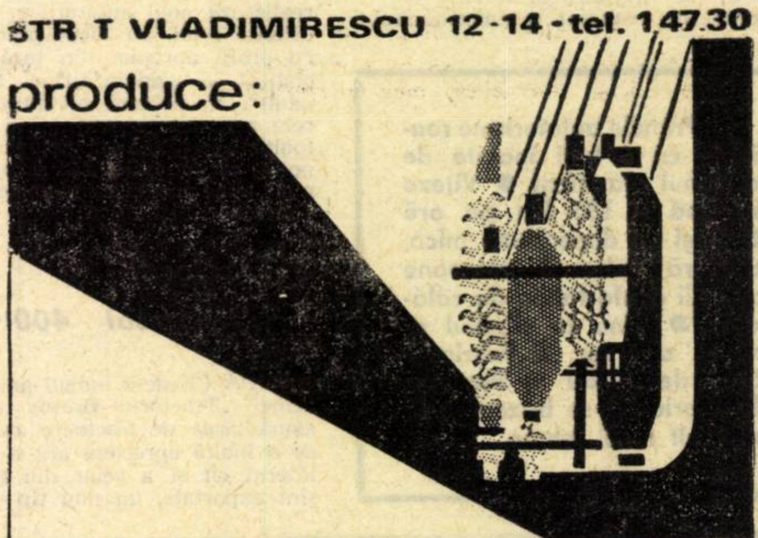

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

UZINELE TEXTILE „MOLDOVA" — BOTOȘANI

PRODUC:

- pînză albită;
- zefiruri (uni, caro, în dungi);
- articole din celofibră pentru fuste etc;
- doc;
- finet (uni și în dungi);
- răchită;
- Liviu (cămăși confecții).

CURIER

■ În studiul **La théorie de la simulation économetrique et ses applications** (Teoria simulării econometrice și aplicațiile sale), publicat în REVUE ECONOMIQUE, nr. 2/1968, Sid Mittra combate opinia întîlnită în literatura de specialitate că simularea econometrică ar fi o nouă tentativă de a face ceea ce au încercat alte discipline științifice bazate pe elaborarea de modele (teoria jocurilor, programarea liniară și nonliniară, cercetarea operațională și balanța legăturilor inter-ramuri). După autor, simularea econometrică reprezintă operațiunile unui model economic efectuate pe un ordinator. Programul ordinatorului este ansamblul ecuațiilor contabile, de comportament și de linie de conduită; factorii importanți, dificil de cuantificat, sînt încorporați în program sub formă de date exogene.

O dată ce modelul este construit și programul realizat, ordinatorul lucrează fără altă influență externă. Nu are loc o participare activă a indivizilor, nici o căutare explicită de optimizare. Dimpotrivă, există totdeauna posibilitatea de a face experiențe pe scară largă cu coeficienți variabili și ținînd seama de factorul timp; asemenea experiențe sînt imposibile în cazul balanței legăturilor inter-ramuri unde coeficienții sînt fixați și nu este permisă nici o alternativă. Obiectivul unui studiu de simulare econometric este de a face ca variabilele eșantionului să imite comportarea unui sistem economic. Simularea econometrică este un mod de a calcula la un ordinator o succesiune de procese care ar putea avea loc într-un sistem economic complex și concret, sub anumite ipoteze și restricții.

■ **Elemente de demografie** de Al. Pescaru (Editura științifică, București, 1968, 203 pag.), caută să răspundă unor cerințe legate de dezvoltarea economiei, culturii și de problemele actuale ale mișcării populației în țara noastră. Domeniul demografiei este privit ca o totalitate a încercărilor — făcute de-a lungul istoriei — de a studia teoretic și practic complexul de probleme privind numărul, structura și mișcarea naturală a populației, adică morfologia și fiziologia colectivităților umane. Al. Pescaru subliniază că, cercetînd fenomenele demografice și condițiile lor naturale și sociale de existență și evoluție, demografia este obligată să observe atît influențele factorilor naturali și sociali asupra compoziției populației și a natalității și mortalității acesteia, cît și consecințele schimbărilor intervenite în mișcarea populației asupra celorlalte fenomene sociale.

■ Mulți salariați folosesc pentru deplasările lor avionul, mijloc de transport de neînlocuit pentru deplasări urgente la distanțe mari. Se constată însă că, mai ales cînd este vorba de curse lungi care trec peste mai multe fuse orare, starea psihică și fizică a călătorilor este afectată în mod negativ. Avînd în vedere această constatare, Federal Aviation Agency a întreprins o anchetă, ale cărei rezultate au fost comentate în nr. 6/1968 al revistei RATIONALISIERUNG din R. F. a Germaniei.

Această anchetă a arătat că în special călătoriile efectuate de-a lungul unei paralele a globului nostru terestru supun organismul uman unor solicitări puternice; astfel, cordul uman se adaptează la noile condiții abia după cîteva zile, iar viteza de reacție a individului — inclusiv în cadrul convorbirilor în interes de serviciu — este sensibil redusă în primele 2 zile după efectuarea călătoriei. Autorii anchetei recomandă reducerea pe cît posibil a numărului acestor deplasări, prelungirea duratei de ședere la locul deplasării, ceea ce presupune însă o mai atentă pregătire a obiectivelor deplasării pentru a cuprinde un program mai amplu de lucru și care totuși să justifice efectiv durata deplasării. Se propune ca în primele două zile de la sosire să nu se programeze ședințe de lucru sau discuții privind încheierea unor contracte, ci cel mult luări de contact și activități individuale.

□ A face marketing presupune a cerceta — aceasta este ideea centrală a studiului **Le rôle de la recherche et des études dans la stratégie commerciale** (Rolul cercetării și studiilor în strategia comercială), publicat în nr. 37 al revistei **LE DIRECTEUR COMMERCIAL.** Luarea unei decizii — explică P. F. Cornil, autorul articolului menționat — presupune în mod obligatoriu parcurgerea a trei etape intelectuale prealabile: cunoașterea problemei în întreaga sa complexitate; imaginarea unui anumit număr de soluții posibile; evaluarea consecințelor posibile ale fiecărei soluții în vederea alegerii celei mai bune. Autorul apreciază că cercetarea comercială rămîne o știință aplicată; ea nu poate fi concepută decît integrată în acțiune, în real și în concret. De aceea ea trebuie să gîndească direcțiile **strategiei** comerciale în termeni de **acțiune** astfel ca limbajul cercetătorului să găsească ecoul cuvenit atît la cei care sînt însărcinați cu politica comercială și publicitară ca și la cei care produc și care, deci, trebuie să fie informați de nevoile consumatorului.

• ÎNTRE 2—7 septembrie va avea loc la Amsterdam Congresul european de statistică, econometrie și știința conducerii. Econometricieni, statisticieni și economiști matematicieni din numeroase țări vor dezbate aproximativ 230 de referate și comunicări cu privire la bazele statistice, distribuții, estimații și testări statistice, inferență statistică și calculul probabilităților, serii dinamice, analiza regresiei și corelației, procedee statistico-matematice de previziune, teoria siguranței și a deciziei, procese stohastice și lanțuri marcoviene, metode bayesiene și procedee de simulație și euristică, teoria cozilor și teoria informației, analiză și programare în economie, creșterea economică, planificare și balanțe interramuri, probleme de alocare inventar și deservire, informatică și cibernetică, metoda căutării de tip arborescent și altele.

Vor fi prezentate numeroase aplicații concrete în domeniul cererii de consum, transporturilor, investițiilor și programărilor macroeconomice, comerț exterior, monedă și credit, nivel de trai, învățămînt și calificare profesională. Se vor ține ședințe plenare și vor fi organizate discuții pe grupe. Tematica colocviului, deosebit de bogată și variată, marchează un pas înainte în cercetarea statistică, matematică, econometrică și cibernetică — fundamentală și aplicativă. Din partea țării noastre figurează în programul congresului: B. Bereanu (cu comunicarea: Distribuția probabilistică și programarea liniară stohastică), dr. M. C. Demetrescu (Calculul elasticității cererii cu ajutorul aplicării analizei regresionale la metoda indicilor statistici), I. Drăgan (Cu privire la anumite programe liniare parametrice în numere întregi și aplicarea lor la rezolvarea programelor liniare ordinare), L. Nemeti (Cu privire la o problemă de inventariere a producției în cazul diverselor mașini de același tip).

O FORMĂ A COOPERĂRII

(Urmare din pag. 7)

etc.) este în măsură să cunoască stocurile excedentare de mărfuri ale comerțului sau ale industriei care ar putea fi plasate în exterior pe calea schimburilor internaționale echilibrate.

— De asemenea, întreprinderea amintită prospectînd piața externă și comparînd ofertele posibile din țară cu cererile eventualilor parteneri externi și invers, poate încheia convenții și contracte a căror executare o asigură ea însăși.

Pentru a se da curs priorității indicate, convențiile și contractele se încheie în cadrul acordurilor dintre țările respective sau în afara lor, (atunci cînd este cazul); de obicei însă după ce întreprinderile comerțului exterior și-au încheiat propriile lor contracte.

Dacă acordurile de comerț exterior prevăd contingente, contractele întreprinderii de export aparținînd Ministerului Comerțului Interior trebuie să se încadreze în limitele acestora.

— Prețurile externe în baza cărora se realizează echivalența valorică a schimburilor echilibrate cu fiecare partener în parte (țară socialistă sau firmă a unei țări nesocialiste) nu trebuie să fie mai mici (la export) și mai mari (la import) decît cele practicate în cadrul operațiilor de import-export de care răspunde Ministerul Comerțului Exterior. O astfel de reglementare are și rostul de a se evita concurența dăunătoare dintre organismele economice ale aceleiași țări și de a promova cu precădere formele de comerț exterior care sînt hotărîtoare pentru situația balanței de plăți externe. Sînt însă cazuri, și nu puține, în care produse cu aceeași denumire pot avea caracteristicile tehnico-economice deosebite. De pildă, pasta de tomate pe care o exportă întreprinderile Ministerului Comerțului Interior poate avea o altă compoziție sau poate fi altfel ambalată decît cea oferită de o întreprindere a comerțului exterior. La fel untul, săpunul, confecțiile etc.

În astfel de cazuri, regula de mai sus nu-și mai găsește aplicare sau în orice caz nu într-o formă rigidă, ceea ce este ușor de înțeles dacă se ține seama de faptul că produsele respective, identice numai ca denumire, au prețul de cost, ca și cel de desfacere, deosebit.

— Ministerul Comerțului Exterior, fiind mai bine reprezentat în afara țării, acordă asistență tehnică de specialitate întreprinderii de comerț exterior coordonată de Ministerul Comerțului Interior în domenii cum sînt: modul în care se prezintă cererea și oferta, prețurile externe, etc. Iată dar că i se adaugă controlului pe care îl găsim pe deplin justificat sprijinul aceluiași organ și anume al Ministerului Comerțului Exterior.

Acestea sînt principalele reglementări legale, în funcție de care se angajează și se desfășoară schimburile echilibrate de mărfuri de către țări ca România.

Pentru amplificarea acestor schimburi, întreprinderea de comerț exterior de pe lîngă Ministerul Comerțului Interior poate însă acționa cu deplină eficiență și de sine stătător dacă ia o serie de măsuri de felul celor pe care le prezentăm în continuare:

a) — în temeiul informațiilor pe care le posedă de la partenerii săi din țările socialiste sau din alte țări, cunoaște oferta și cererea acestora, în structură, pe o perioadă relativ mai lungă;

b) — idem, dacă cunoaște din timp limitele resurselor de mărfuri pe care producția internă i le poate pune la dispoziție și raportul în care acestea se află cu cererea prezumtivă a populației din țara sa în cursul perioadei respective;

c) — înainte de a se definitiva planurile economice de perspectivă și a se încheia acordurile economice cu diferite țări, solicită Ministerului Comerțului Exterior să-i rezerve contingente corespunzătoare pentru schimburile proprii;

d) — dacă încă din acest stadiu al planificării convine cu întreprinderile Ministerului Comerțului Exterior cu privire la produsele și sortimentele a căror plasare în afara țării ar urma să facă obiectul activității sale;

e) — de asemenea, dacă înainte de definitivarea planurilor de perspectivă, precum și a celor anuale, obține mărfuri din resurse interne în plus față de cererea din țară pe care le destină schimburilor echilibrate;

f) — luarea unor măsuri similare este indicată și în cursul unui an de plan folosindu-se în scopul lărgirii schimburilor rezervele de capacități de producție sau stocurile excedentare de mărfuri apărute între timp la întreprinderile comerciale sau industriale.

Ultimele măsuri pot fi eficiente mai ales dacă se iau imediat după analiza trimestrială a realizării veniturilor bănești ale populației (a vînzării mărfurilor, a nivelului stocurilor și a circulației bănești), analiză care a intrat în practica țărilor socialiste.

g) — În sfîrșit, dacă conducătorii întreprinderii de comerț exterior de pe lîngă Ministerul Comerțului Interior vădesc talent comercial și spirit de inițiativă, încheie convenții și contracte la timp și le execută corect.

Inițiativa despre care am amintit include și adoptarea unor forme diferite de informare reciprocă asupra ofertei și cererii cum ar fi vizitarea de către specialiști ai celor doi parteneri efectivi sau prezumtivi a depozitelor de mărfuri ale comerțului și ale fabricilor, transmiterea de mostre etc. precum și organizarea în comun de expoziții în care sînt prezentate produsele oferite de către întreprinderile mai multor țări care practică între ele sau vor să practice această formă de cooperare economică. Aceste expoziții ar prilejui mai multor țări sau firme confruntarea ofertelor și cererilor lor.

În ciuda aparențelor, aceste mici tîrguri internaționale, deosebit de utile tuturor participanților, nu ar avea menirea să medieze schimburi triunghiulare sau multilaterale, contractele comerciale urmînd a se încheia pe bază de bilateralitate.

★

CELE ARĂTATE mai sus ne îngăduie să conchidem că schimburile internaționale echilibrate se prezintă ca o formă distinctă de cooperare economică între țări.

Avantajele pe care le oferă, prezentate mai sus, ca și simplitatea tehnicii organizării, sînt aspecte demne de reținut ale acestei forme de cooperare economică dintre țări și care constituie totodată dovada evidentă a utilității lor, astăzi și în perspectivă. Acestea sînt de altfel și temeiurile care ne-au determinat să le înfățișăm, convinși fiind că merită a fi promovate și că în pofida virtuților lor sînt încă insuficient explorate din punct de vedere teoretic și că se practică pe o scară prea restrînsă.

CALITATE
PRIN CERCETARE
ȘI DEZVOLTARE

27 septembrie–6 octombrie

EXPOZIȚIE INDUSTRIALĂ
BERLIN VEST – 1968

în cadrul căreia se prezintă a 6-a expoziție de import.

Partener al progresului.

PUBLICOM

Întreprinderea de comerț exterior

POL—MOT

Polonia — Varșovia — str. Stalingradzka 23

EXPORTĂ LA NIVELUL STANDARDULUI MONDIAL

- AUTOTURISME „WARSZAWA", FIAT 125 P
- AUTOCAMIONETE ȘI AMBULANȚE „WARSZAWA"
- MICROBUZE ȘI FURGONETE „NYSA"
- MAȘINI FRIGORIFICE „NYSA"
- AUTOCAMIOANE ȘI MAȘINI PENTRU POMPIERI „ZUK"
- AUTOCAMIOANE ȘI BASCULANTE „STAR"
- MAȘINI PENTRU SERVICIUL SALUBRITĂȚII:
  - PENTRU GUNOAIE
  - STROPITORI ȘI PENTRU SPALAT STRĂZI
- AUTOBUZE ȘI REMORCI PENTRU AUTOBUZE
- REMORCI ȘI REMORCI BASCULANTE
- MOTOCICLETE ȘI MOTORETE

ȘI

- INSTALAȚII PENTRU TRANSPORT INTERN, PERMANENT AUTOMATIZAT
- INSTALAȚII PENTRU MECANIZAREA DEPOZITELOR

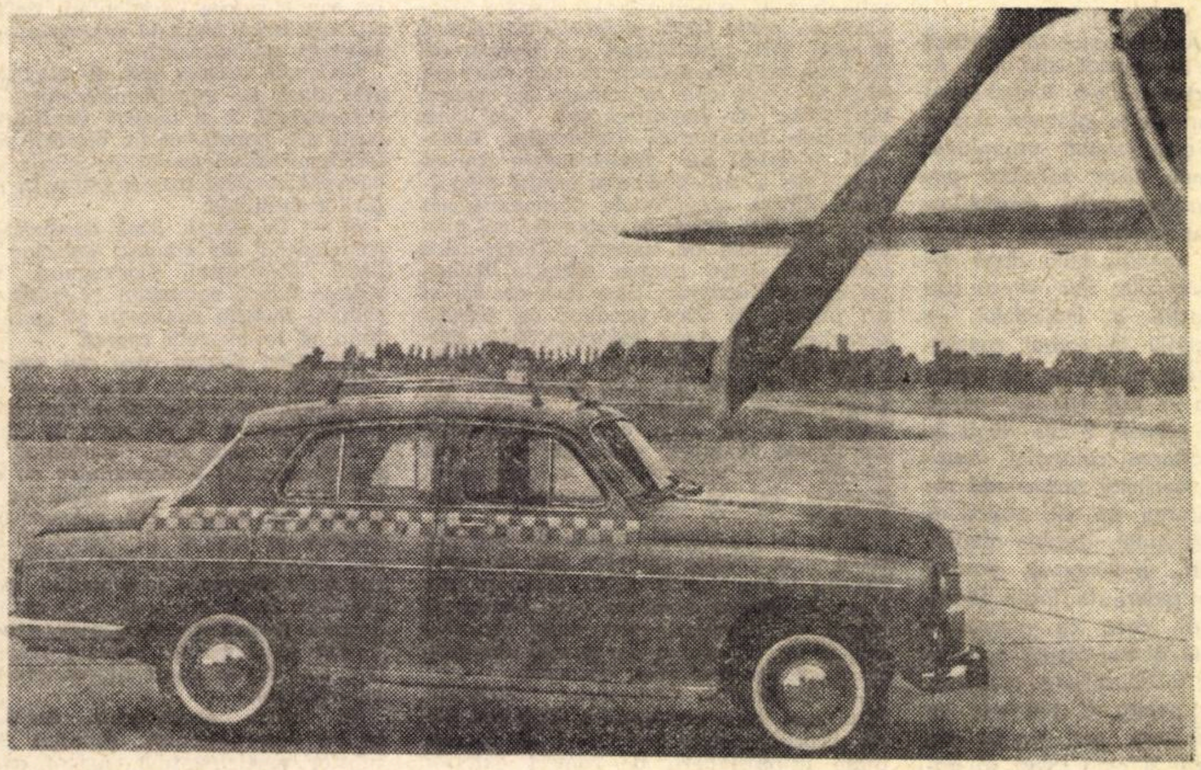

Orice informație puteți obține de la specialiști la Expoziția I.C.E. POL-MOT, din București, Piața Scînteii. Expoziția este deschisă între 30 august – 9 septembrie 1968, orele 10–19. Vă invităm!

Întreprinderea de comerț exterior

MOTOIMPORT

Polonia — Varșovia — str. Wilcza 50/52

EXPORTĂ LA CEA MAI ÎNALTĂ CALITATE

- MOTOARE DIESEL
  - WOLA de 150–350 CP
  - ANDORIA de 3–115 CP
    - după licența HENSCHEL de 165–635 CP
    - după licența LEYLAND de 115–200 CP
  - motoare navale de 150–300 CP
- Motoare cu combustie internă
  - de 7–30 CP
- Un sortiment bogat de instalații pentru garaje și accesorii pentru autoturisme
  - cricuri pînă la 10 tone, aparate pentru pulverizare, aparatură pentru detectarea defectelor instalațiilor electrice, compresoare, etc.
- Instalații de injecție
  - pompe de injecție, injectoare și instalații pentru cercetări

PLANOARE – AVIOANE – ELICOPTERE
SORTIMENTUL COMPLET DE TRACTOARE ȘI MAȘINI AGRICOLE

Orice informație puteți obține de la specialiști la Expoziția I.C.E. MOTOIMPORT din București, Piața Scînteii. Expoziția este deschisă între 30 august–9 septembrie 1968, orele 10–19. Vă invităm!

PUBLICOM

Costuri, eficiență, critici privind

CONTAINERIZAREA MARITIMĂ

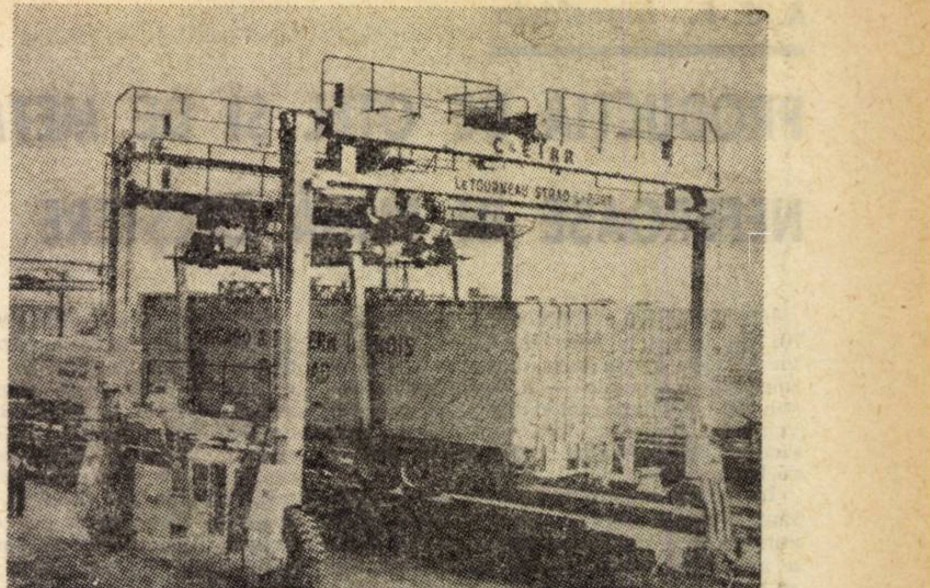

Cu ajutorul unei macarale moderne, operațiunile de încărcare - descărcare a unui container decurg foarte rapid.

CU TOATE EFORTURILE FINANCIARE MARI pe care le reclamă containerizarea transporturilor maritime internaționale și in ciuda opoziției determinate de concurența transporturilor containerizate în rîndul unor armatori de renume și chiar a guvernelor unor țări europene cu tradiție în traficul maritim, procesul evoluează poate chiar mai repede decît au prevăzut-o adepții lui cei mai fervenți. Există părerea că în viitor vor naviga în principal numai trei tipuri de nave maritime și anume tancuri pentru produsele lichide, cargouri pentru mărfuri în vrac și nave port-container.

Raționalizare ideală...

CONSIDERABILA ECONOMIE DE TIMP pe care o aduce viteza sporită a navelor port-container și îndeosebi viteza de încărcare-descărcare net superioară față de aceea realizată cu mijloacele tradiționale, ca și economia de valută previzibilă stau în esență la baza containerizării transporturilor maritime, apreciată ca una din soluțiile ideale de modernizare și raționalizare a acestor transporturi. Transportul „de la poartă la poartă", cum i se mai spune, este preferat atît de exportatori cît și de importatori, el fiind un mijloc excelent de accelerare a exporturilor, de evitare a stocurilor de mărfuri în porturi, a reambalării mărfurilor etc.

S-a ajuns deja la concluzia că o navă cu 1 200 containere de 8 x 20 picioare poate efectua un transport similar cu cel realizat de 4—5 cargouri clasice de 8 000—9 000 tone, datorită vitezei de rotație superioare în care se include și timpul de încărcare-descărcare. O navă de 10 000 tone se descarcă în mai puțin de 24 de ore cînd se utilizează tehnica containerelor și în circa 5 zile cînd se folosesc mijloacele clasice. Firma americană „Matson Navigation Co.", care de 86 de ani leagă insulele Hawai de California, a redus numărul navelor sale de la 20 la 7 datorită trecerii la sistemul de transporturi în containere.

Pe importantul tronson al Atlanticului de Nord, circa 16% din fretul ambalat care a traversat oceanul în semestrul II/1967 a fost transportat în containere. Este un procent concludent, deși containerizarea maritimă se găsește practic la începutul ei. Peste Atlanticul de Nord circulă în prezent 8 nave complet containerizate și tot atîtea nave semi-container, dar pînă la finele anului viitor se apreciază că numărul lor se va tripla.

După un studiu făcut de administrația portului New York, pînă în anul 1975 aproximativ 88% din traficul de fret ambalat care traversează Atlanticul de Nord va fi containerizat. Este de reținut că numai cu un an în urmă se vorbea de un procent inferior, dar, pe măsură ce containerizarea progresează, se apreciază că în genere traficul peste Atlanticul de Nord, ca și pe alte linii maritime importante, va fi aproape în întregime containerizat pînă în anul 1975. Cunoscutul armator norvegian Wilhelmsen evaluează că, pînă în anul 1970, pe toate liniile maritime importante transporturile se vor asigura cu nave port-container. De altfel, numărul comenzilor de cargouri clasice de linie este destul de scăzut în ultimii ani.

In prezent, cea mai mare companie maritimă posesoare de nave port-container este „Sea Land Service", care dispune de 30 de vase, toate fiind însă cargouri clasice transformate. O comandă de nave complet containerizate a acestei companii, totalizînd circa 300 milioane lire sterline, va fi executată pînă în 1970—1972, permițîndu-i o mărire considerabilă a volumului său de activitate. De remarcat că abia în aprilie 1966 firma și-a organizat primul serviciu de nave port-container între New York și porturile Bremen, Rotterdam și Grangemouth. O altă companie maritimă („Overseas Container Ltd") a comandat 6 nave port-container, din care una a și fost lansată în luna iunie. Este cea mai mare navă port-container din lume existentă pînă în prezent (fără navele mixte): „Encounter Bay", 28 000 t.r.b., poate transporta 1 200 containere de 20 picioare, are o viteză de 21.5 noduri/h, dispunînd de o propulsie cu turbine de 32 000 c.p. Nava, care a costat 5 milioane de lire sterline, este destinată traficului dintre Anglia și Australia.

Merită să fie reținut faptul că circa 20% din cargourile trecute în carnetele de comenzi ale șantierelor navale la data de 1 mai 1968 erau nave port-container (integrale sau parțiale). O serie de companii maritime își transformă cargourile clasice în nave purtătoare de containere, așa cum am văzut în cazul firmei „Sea Land Service", ca și în cazul altor companii care au făcut recent asemenea modificări, cum este consorțiul scandinav Bröstrom, care și-a transformat 16 nave. Alte companii își retrag pur și simplu navele de pe liniile regulate, unde se impun tot mai mult navele port-container. Spre exemplu, „Diamond Lines" își va suspenda serviciul de fret maritim transatlantic pe care îl asigură de 50 de ani, din cauza rapidei dezvoltări a transporturilor în containere.

...dar cu cheltuială

CONTAINERIZAREA transporturilor maritime reclamă însă cheltuieli importante — pentru modernizarea navelor existente și construirea de nave complet containerizate, pentru un stoc suficient de containere și îndeosebi pentru adaptarea porturilor maritime la noua tehnică de transport, știut fiind că utilizarea containerelor nu devine eficace dacă porturile rămîn în urmă din cauza unei manipulări lente și la un preț ridicat.

Ieșind din faza experimentală în care se găsea numai cu cîțiva ani în urmă, traficul în containere constituie o problemă din ce în ce mai serioasă pentru marile porturi maritime, de care ele se interesează tot mai mult. Modernizarea și adaptarea porturilor, atît pentru a face față traficului în containere cît și pentru a atrage un asemenea trafic nu mai este de domeniul unor preocupări izolate, ci constituie în prezent o latură importantă luată în considerare în cadrul planurilor de dezvoltare a porturilor. Astfel, portul Hamburg, care este un port terminal adecvat — deoarece multe din mărfurile care vin aici au caracter de mărfuri generale, care pot face deci obiectul containerizării — a amenajat deja suprafețe importante pentru manipularea și depozitarea containerelor (peste 50 de hectare) și s-a dotat cu utilaje corespunzătoare, deși în genere este greu ca în porturile aglomerate să se găsească spații suplimentare pentru containere. (Un singur post la chei pentru stocajul containerelor necesită o suprafață de 6—7 și chiar mai multe hectare). Portul Bremen este și el în curs de dotare cu macarale puternice (30 t). Importante adaptări sînt în curs în porturile Harwich, Grangemouth, Amsterdam, Rotterdam, Anvers. Le Hâvre va fi cel mai bine dotat port din Europa în anul 1969 pentru un trafic intens de containere, iar Triest devine și el obiectul preocupărilor în acest domeniu. În Suedia s-au investit 1 miliard de coroane (aproape 200 milioane de dolari) în construcții pentru servicii containerizate.

Sumele considerabile pe care le reclamă containerizarea maritimă obligă la o unire a eforturilor financiare. În acest sens, nu de mult directorul portului Rotterdam (cu cel mai mare trafic din lume în anul 1967 — peste 140 milioane tone de mărfuri) a deplîns faptul că o serie de porturi de pe continent, ca Hamburg, Anvers, Le Hâvre, inclusiv Rotterdam, realizează singure costisitoare construcții pentru primirea traficului containerizat, în loc să se înțeleagă pentru a evita concurența și serviciile paralele. Municipalitatea orașului Rotterdam, de care ține portul, cheltuiește anual peste 20 milioane de lire sterline, plus încă 40 milioane de lire sterline care se suportă de utilizatori. (După cel de-al doilea război mondial s-au cheltuit pentru modernizarea portului circa 1 miliard de florini — aproape 280 milioane de dolari). Deși asemenea apeluri nu sînt izolate, pînă în prezent nimic nu arată că se merge spre o înțelegere în acest domeniu, ci există indicii că se pregătește „un război lung și scump"

Președintele firmei americane „Integrated Container Service Inc." din New York a propus în cadrul unei conferințe care a avut loc recent la Rotterdam să se creeze un pool al containerelor pe scară mondială, deoarece exploatarea separată a containerelor de către diverși transportatori reprezintă o sarcină costisitoare pentru companiile de navigație și ar amenința succesul transporturilor în containere. In cadrul acestui pool containerele ar aparține fiecărui transportator, dar ar fi administrate de un organism internațional pentru a fi folosite mai eficace, evitîndu-se transporturile de containere goale (un container transportat gol înghite venitul realizat din transportul a două containere pline).

O tendință care se manifestă în prezent tot mai pregnant este unirea a două sau mai multe companii maritime pentru a face față mai eficace containerizării. Un exemplu de pool maritim care se ocupă de traficul de containere este „Atlantic Container Line" format din Compagnie Générale Transatlantique, Swedish America, Swedish Transatlantic, Walenius, Holland America Linie și Cunard. Acest pool este deschis și altor companii și este în curs de dotare cu nave complet containerizate care vor asigura legătura între S.U.A. și Europa.

În interiorul continentului european o serie de organizații de transport s-au unit pentru a face față financiar și organizatoric traficului de containere preluate din porturi. Astfel, în Olanda 70 de firme rutiere s-au asociat pentru a organiza transporturile de mărfuri în containere cu autovehicule. Încă din luna decembrie 1967 s-a creat societatea Internațională „Intercontainer" care grupează 12 administrații feroviare în scopul de a crea și administra un parc de vagoane amenajate pentru transportul containerelor potrivit normelor I.S.O. (International Standard Organization). „Intercontainer" urmărește de asemeni să creeze stații terminus de containere, legate între ele, și porturi pentru trenuri expres de mărfuri rezervate exclusiv transcontainerelor, fără nici o manevrare pe parcurs.

Dat fiind ritmul rapid de dezvoltare a transporturilor containerizate, este de așteptat să apară și alte forme de unire a eforturilor financiare și organizatorice necesare pentru a-i face față. O excepție rămîn porturile maritime, cheltuielile uriașe de adaptare a acestora la traficul containerizat continuînd să fie suportate de fiecare în parte.

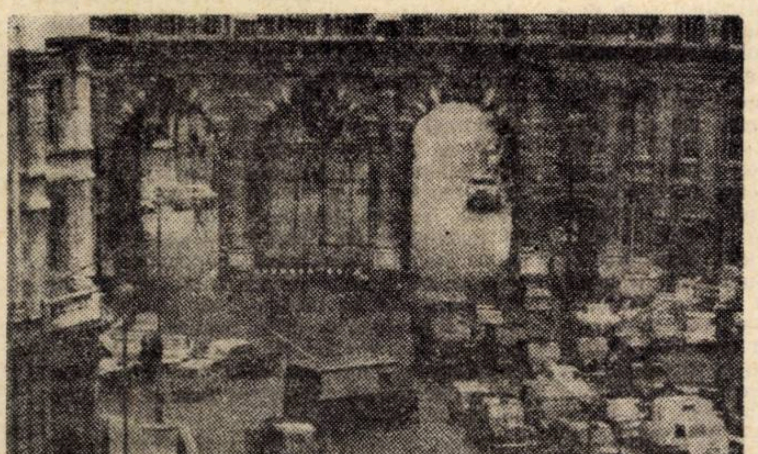

Amiralul Nelson, de la înălțimea soclului său, poate admira și acest container în trecere prin Trafalgar Square în drum spre portul Londrei.

Oponenți și concurenți

CU TOATE că containerizarea transporturilor maritime se impune din ce în ce mai mult — și, cum este și firesc cucerește repede teren acolo unde este vorba de un trafic regulat de mărfuri ambalate —, nu lipsesc unele opoziții vehemente față de promovarea ei. Principala dispută pe tema containerizării are loc în prezent între armatorii britanici, pe de o parte, și cei scandinavi — în special norvegieni — pe de altă parte. Cei dintîi sînt partizanii containerelor, în timp ce ultimii sînt în primul rînd adepții paletizării (vezi „Viața economică" nr 18/1968) ca și ai altor căi de raționalizare a transporturilor maritime, mai simple și mai puțin costisitoare decît containerele. Cel mai serios se opun containerizării armatorii norvegieni (Norvegia este a treia putere maritimă din lume). Astfel, sînt experți norvegieni care afirmă că „niciodată containerul nu va fi rentabil" și care apreciază containerizarea ca fiind „de departe forma cea mai costisitoare" de unitarizare a transporturilor maritime.

Asemenea atitudini trebuie privite prin prisma situației Norvegiei în transporturile maritime mondiale. Această țară, cu mai puțin de 4 milioane locuitori și cu resurse financiare nu prea importante, are în flota maritimă sursa celei mai mari părți a veniturilor sale în valută (circa 700 milioane de dolari anual). Adaptarea la noua tehnică de transport maritim i-ar cere să-și modifice o bună parte din flota ei actuală de peste 31 milioane t.d.w., să treacă la vînzarea masivă la prețuri de ocazie a cargourilor clasice pentru a procura sumele necesare transformării cargourilor existente și achiziționării de nave port-container.

Cu toate că în Norvegia se contestă în mod serios avantajele containerizării în traficul maritim, o serie de armatori norvegieni de renume, ca Wilhelm Wilhelmsen apreciază că „Norvegia nu poate să ignore la nesfîrșit tendința spre containerizare" și că este necesar să se caute soluții. Dar în containerizare soluțiile costă foarte mulți bani, cum s-a putut vedea și în cele premergătoare, iar atingerea rentabilității necesită timp.

Cu referire la părerile contradictorii legate de promovarea containerizării maritime, este util să menționăm că navlul maritim în traficul containerizat va avea pentru o anumită perioadă de timp o tendință de creștere, din cauza investițiilor masive pe care le reclamă. Pe măsură ce necesarul de capacități în traficul containerizat este satisfăcut și apar nave noi, perfecționate și de capacități mai mari, se va produce și o scădere a navlurilor.

★

NICI NU S-A ORGANIZAT încă suficient de bine transportul maritim în containere, că au și apărut noi tehnici care merită toată atenția. Astfel, în Franța se găsește în proiect comanda unei nave tot atît de originale ca și nava port-container și care va transporta șlepuri încărcate cu containere; ea este destinată Americii de Sud, unde așteptările în porturi sînt mari și unde încărcarea pe cursul fluviilor este frecventă. O navă de acest tip, comandată în Japonia de un armator norvegian va putea să îmbarce 73 de șlepuri pline cu containere, ce vor fi încărcate la bord cu macarale puternice de 500 tone. Se preconizează de asemenea extinderea transportului în containere montate pe sasiuri cu roți, astfel ca în porturile de destinație ele să fie cuplate ca semiremorci, realizîndu-se un transport continuu fără reambalare. Această modalitate prezintă însă dezavantajul că se transportă o sarcină moartă importantă, care apasă greu asupra costului transportului, mai ales pe distanțe mari.

În evoluția sa rapidă, tehnica transporturilor maritime în containere se va perfecționa fără îndoială atît în direcția diminuării cheltuielilor mari care îi sînt specifice în prezent, cît și a reducerii duratei de transport și de transbordare.

Containerizarea transporturilor maritime nu constituie o modă, o febră de moment, ci o tendință pe calea raționalizării transporturilor maritime care a și prins rădăcini și va pune stăpînire nu peste mult timp pe aproape întreg traficul de mărfuri ambalate.

Clement GAVRILESCU

R. S. F. Iugoslavia

PRODUCȚIA DE OȚEL ȘI DE METALE NEFEROASE ÎN PLINĂ CREȘTERE

ÎNAINTAREA CONTINUĂ a procesului de industrializare în R.S.F. Iugoslavia — care stă la baza dezvoltării economiei sale naționale — a făcut ca industria să contribuie azi cu 50% la crearea venitului național, față de 10% în perioada de dinaintea celui de-al doilea război mondial.

În cadrul acestui proces un loc important îl ocupă dezvoltarea industriei siderurgice și a metalelor neferoase ca bază a industriei constructoare de mașini. Ea se sprijină pe însemnatele resurse de materie primă de care dispune țara: cărbuni, magnezită, minereu de fier, cupru, plumb, zinc, bauxită, crom etc. La aceasta se mai adaugă zăcămintele de uraniu descoperite recent, care-și vor găsi utilizarea în centralele atomoelectrice.

Rezervele de minereu de fier sînt apreciate la 700 milioane tone. Iugoslavia dispune de asemenea de bogate zăcăminte de cărbuni; 87% din întreaga rezervă apreciată la 26 miliarde tone, se află în apropierea minelor din Bosnia, Serbia și Herțegovina.

Programul de dezvoltare și modernizare a siderurgiei a început în anul 1963 și se va termina în 1970, dată la care se prevede ca producția anuală de oțel să atingă 3,2 milioane tone. În cadrul acestui program se efectuează modernizarea și extinderea uzinelor vechi și se construiesc altele noi. Astfel la Uzinele Zenița (Bosnia) se efectuează extinderea secției de aglomerare și se construiește o nouă secție de furnale care va fi terminată în 1970. Capacitatea de producție a acestei uzine va ajunge la un milion tone pe an. La uzinele de la Iesenița (Slovenia) cea mai mare modernizare s-a efectuat la secția de laminare, iar la secția de furnale s-a introdus încălzirea cu combustibil lichid și a fost construit un cuptor electric de 65 tone. Modernizarea uzinelor siderurgice Sisak (Croația) va fi terminată în 1970, dată la care se va realiza o producție de 285 000 tone oțel pe an, destinat pentru producerea de țevi sudate și fără sudură. La uzinele din Ravna (Slovenia) se produc oțeluri speciale și oțeluri aliate, realizîndu-se pînă la 180 mii tone pe an. Uzina este utilată cu o nouă secție de laminare și cu o turnătorie în vid. Lucrări de reconstrucție se efectuează și la uzinele Ștor pentru profile speciale din oțel, la uzinele Smederovo (Serbia) și la uzinele Nikșici (Muntenegru).

Cel mai mare obiectiv al industriei metalurgice iugoslave este Combinatul de la Skoplje a cărui construcție începută în 1963 va fi terminată în 1970, avînd în final o capacitate de producție de 600 mii tone anual. Planul de dezvoltare prevede extinderea capacității de producție a combinatului pînă la un mil. tone pe an. Oțelăria este utilată cu cuptoare electrice și cu convertizoare cu oxigen, asigurîndu-se astfel procedee tehnologice de producție cele mai moderne. Combinatul este prevăzut, de asemenea, cu o linie modernă de laminare, complet automatizată care asigură necesarul de tablă și de benzi pentru industria navală și pentru alte ramuri industriale.

Pentru dezvoltarea industriei metalelor neferoase se prevede extinderea capacității de producție a cuprului la combinatul Bor-Majdanpek (Serbia) care va asigura anual peste 100 mii tone.

Proporții mari a atins, de asemenea, reconstrucția uzinei pentru producția de plumb și zinc de la Combinatul Trepcea unde în 1967 a intrat în funcțiune o nouă rafinărie electrolitică pentru producerea zincului. Uzina produce în prezent aproximativ 40 mii tone zinc, 113 tone cadmiu și 85 mii tone acid sulfuric pe an. Se prevede că pînă la sfîrșitul anului 1970 să se dubleze producția realizată în 1966 la zinc și la plumb, realizîndu-se 3 milioane tone. Se va construi de asemenea o nouă uzină la Titov-Veles (Macedonia) pentru prelucrarea minereului de plumb.

Creșterea programată a producției de aluminiu urmează să se realizeze prin construcția noii uzine de la Titograd cu o capacitate anuală de prelucrare a 700 mii tone bauxită și o producție de 250 mii tone aluminiu anual. Vor fi construite, de asemenea, noi uzine la Mostar și Șibenik.

Prin această modernizare și lărgire a bazei metalurgice se urmărește asigurarea nevoilor crescînde ale economiei naționale de oțel și metale neferoase, precum și a unor posibilități mai mari pentru export.

R. P. Bulgaria

PERSPECTIVELE ELECTROENERGETICII

DEZVOLTAREA economiei naționale a Bulgariei și în primul rînd a industriei, solicită cantități crescînde de energie electrică. Planul de dezvoltare economică prevede în continuare eforturi sporite în vederea creșterii capacității de producție a energiei electrice. În această acțiune Bulgaria contează în primul rînd pe două surse energetice clasice: cărbunele și apa. Rezervele industriale de cărbune sînt evaluate la circa 900 milioane tone combustibil convențional, din care 81,6% lignit, 15,3% cărbune brun, 2,4% cărbune negru și o parte neînsemnată de antracit. Folosirea economică a rezervelor de cărbune ar putea asigura, în 1980, o producție de circa 30—35 miliarde kWh de energie electrică anual.

Pe baza studierii eficienței investițiilor în energetică, potențialul justificat economic va crește în medie cu 10 miliarde kWh. Este important de relevat posibilitatea deosebită din punct de vedere topografic și hidrologic de a construi centrale hidroelectrice cu pompare și acumulare, pentru a acoperi vîrful de sarcină. Pînă în prezent s-au studiat posibilitățile de a construi asemenea capacități însumînd 6000 MW, în întreaga țară, cu puteri între 50—800 MW pe centrală.

Se apreciază că folosirea cu maximum de economie a izvoarelor clasice de energie — cărbune și apă — poate asigura circa 40—45 miliarde kWh de energie electrică anual. Ca urmare a acestei limitări a posibilităților interne, ca și a termenilor relativi mari de deschidere a unor noi mine, se consideră necesar, așa cum arăta nu de mult A. Dencev, directorul Institutului „Energoprcect" într-un articol din Ikonomiceski Jivot" să se construiască, centrale care să folosească drept combustibil cărbunele și păcura din import.

Cercetările în domeniul construcției de termocentrale confirmă necesitatea și utilitatea intensificării ritmului de construcție a complexului „Marița-Est". În pofida creșterii relative a investițiilor pe un kW instalat, prețul de cost al energiei electrice e prevăzut să scadă. Noua schemă, mai perfecționată, de preparare a cărbunelui la „Marița-Est" 3 și 4 oferă temeiuri pentru o mai mare siguranță în exploatare. În acest scop, pînă în 1975 se prevede terminarea construcției celei de-a treia centrale a complexului și unul sau două turbogrupuri din a patra centrală. Deosebit de eficientă este centrala „Bobov Dol" cu o putere instalată de 600 MW care va folosi cărbunele din bazinul cu același nume. Termenul de amortizare a investițiilor pentru construirea ei este sub norma prevăzută, existînd totodată posibilități favorabile de construire a ei într-un termen scurt.

Prin lărgirea construcției de centrale de termoficare se urmărește satisfacerea nevoilor termice ale industriei și locuințelor. Centrale de termoficare se construiesc în marile centre industriale: Vidin, Pleven, Sviștov, Sliven, Plovdiv. Avantajele economice ale producției combinate de energie termică și electrică necesită ca în viitor întreprinderile consumatoare de energie termică și electrică să fie grupate în raioane industriale aparte.

În ultimii 10 ani, în Bulgaria s-au construit 7 centrale hidroelectrice, care dau 59% din putere și 60% din energia electrică a tuturor hidrocentralelor existente. În prezent se construiesc 9 hidrocentrale: Belmeken, Sestrimo, Momina Klisura, Teșel, Antonivanovți, Kricim, Popina Lîka, Lilianovo și Sandanski-1. În perioada pînă în anul 1975 principalele eforturi vor fi îndreptate spre terminarea a două mari cascade, a unei părți din cascada „Aprovizionarea cu apă a Sofiei" ș.a. Pe această bază se vor asigura peste 2000 MW putere electrică. În perioada următoare se vor efectua construcții pe Struma, Mesta, Gorna Arda, Dunăre, în total aproximativ 22 centrale cu o putere de circa 1400 MW. Cu aceasta se va asimila 95% din întregul potențial hidroenergetic, justificat din punct de vedere economic al țării.

Pornind de la caracterul limitat al resurselor energetice ale Bulgariei, se pune accent pe dezvoltarea energeticii atomice. Începînd din 1966 în țară a început studierea și proiectarea unei centrale atomice, orientarea fiind spre o centrală atomică cu reactor de răcire cu hidrogen, caracterizată printr-o construcție relativ simplă și un înalt grad de siguranță în exploatare. Aceasta se compune din două reactoare bloc cu o putere nominală de 855 MW și 4 turbogrupuri. Toate acestea nu vor putea însă satisface toate necesitățile interne. De aceea se consideră că importul de energie electrică constituie o componentă importantă în balanța energetică a țării.

R. D. Vietnam

INDUSTRIA REGIONALĂ — ROLUL ȘI CĂILE EI DE DEZVOLTARE

ÎN nr. 53/1968 al revistei noastre am publicat un extras dintr-un studiu apărut în publicația din R.D. Vietnam **Etudes Vietnamiennes**, *consacrat agriculturii. În numărul de față publicăm continuarea acestui studiu, consacrat industriei.*

În preajma declanșării războiului de distrugere american, în Vietnamul de Nord apăruseră contururile unei industrii moderne. Deși tînără, această industrie a obținut rezultate remarcabile. În 1964 producția unor produse principale a cunoscut o creștere sensibilă în comparație cu cea a anului 1939: electricitate 275,6%; antracit 26,2%; ciment 60%; textile din bumbac 44%; zahăr și melasă 257%; hîrtie 196%; sare 230%. Industria ușoară furniza 90% din necesarul de consum al țării. Industria grea, dezvoltată cu prioritate, poseda ramuri-cheie: electricitate, siderurgie, construcții de mașini, industrie extractivă, chimică, electrotehnică, materiale de construcții și construcții navale. Ritmuri înalte de creștere medie anuală au fost obținute în producția industrială: 20,8% pentru planul trienal 1958—1960 și 13% pentru primul plan cincinal 1961—1965.

O dată cu declanșarea războiului, unele întreprinderi au fost distruse de bombardamente, altele au fost dispersate; s-au construit noi întreprinderi, de proporții mai modeste.

Din cauza raidurilor aeriene din ce în ce mai intense, producția industrială continuă pe baze noi. Dezvoltarea prioritară a industriei grele s-a menținut tot timpul. Aceasta trebuie să continue să furnizeze electricitate, cărbune, mașini și instalații, ciment și alte materiale de construcții, îngrășăminte ș.a. pentru agricultură, pentru apărare, pentru industria ușoară, transporturi și comunicații precum și pentru propriile ei uzine. În 1965, grupa A (producția mijloacelor de producție) a atins 41% din valoarea globală a producției industriale și meșteșugărești, față de 34% în 1960. În delta regiunii mijlocii s-a construit o rețea unificată pentru transportul curentului electric, deservind în principal marile regiuni cultivatoare de orez, în vederea electrificării lucrărilor hidraulice și a funcționării mașinilor agricole. „Electricitatea la sate", acest vis al milioanelor de țărani, începe să se realizeze în unele regiuni. Extracția cărbunelui se desfășoară nu numai în marile bazine miniere, ci și în cele de interes local, dispersate pretutindeni în țară, pentru a satisface nevoile de combustibil ale țării și cele de export. Importante lucrări de infrastructură s-au făcut în acest domeniu, urmînd să li se dea o amploare mai mare în viitor. O atenție specială este rezervată dezvoltării industriei construcțiilor de mașini — pivotul economiei naționale. Aceasta trebuie să furnizeze industriei regionale mașinile și echipamentele necesare fabricării uneltelor de arat îmbunătățite și altor tipuri de mașini agricole; agriculturii — motoare electrice sau Diesel și pompe; transporturilor și comunicațiilor — motoare pentru șlepuri și bărci, mijloace de reparație, fără a mai lua în considerare propriile nevoi și mijloace de producție.

Industria ușoară, cu materiile prime furnizate aproape în întregime de agricultură, continuă să aprovizioneze populația cu produse de consum curent. Producția de ceai, săpun, zahăr, tutun, hîrtie și rechizite școlare, produse textile, alimentare se desfășoară în uzine, dispersate pretutindeni și amplasate în mici unități. Este evident că dificultățile sînt numeroase: lipsa curentului electric, penuria de brațe de lucru specializate (un mare număr de muncitori sînt pe front), întîrzieri în aprovizionarea cu combustibili și materii prime, datorate carențelor din transporturi, bombardamentelor etc. S-a putut însă realiza esențialul: menținerea producției și asigurarea schimburilor între sat și oraș.

În noua orientare economică se pune problema de a da o nouă anvergură industrializării socialiste, într-un ritm care să răspundă exigențelor războiului, în vederea întăririi potențialului economic și a apărării și creării condițiilor pentru dezvoltarea ulterioară. Accentul se pune mereu pe dezvoltarea prioritară a industriei grele; dar, pe baza principiilor noii descentralizări economice și tehnice, eforturile trebuie duse în principal spre dezvoltarea industriei regionale (inclusiv a meșteșugurilor) în cadrul formării unităților economice regionale...

Fiecare regiune, fiecare provincie, trebuie să-și construiască propriul său complex industrial, a cărui structură depinde de particularitățile locale: mînă de lucru, materii prime, resurse energetice etc. Acestea sînt în general întreprinderi echipate cu cîteva motoare și mașini mici care fabrică utilaj agricol, mijloace de transport și de comunicații (șlepuri, bărci, remorchere). Din aceste instalații modeste ies și pachete de ceai, de zahăr, făină și fidea (pe bază de orez, batate dulci sau manioc), tutun și țigări, lumînări, sticle de bere, citronadă sau oranjadă, sosuri alimentare, țesături din bumbac, ață de cusut, săpun etc., care, încărcate pe biciclete, roabe, bărci, sosesc la consumatori în timpul cel mai scurt. Desigur, calitatea e mai scăzută, prezentarea e rudimentară și ele nu se pot compara cu produsele întreprinderilor naționale care dispun de mijloace moderne; dar țăranii sînt mulțumiți că produsele de primă necesitate vin cu regularitate și la prețuri accesibile. În acest fel, producția agricolă este stimulată, piața este lărgită, favorizînd o acumulare regională și națională mai mare. Aprovizionarea pe plan local — acest cuvînt de ordine — a devenit o realitate vie.

Totodată, e necesar să se insiste asupra unui punct esențial: dezvoltarea industriei regionale trebuie să se integreze în planul dezvoltării industriei naționale. Industriei regionale i-a fost acordată o largă autonomie, dar funcționarea ei se desfășoară în permanență sub conducerea administrației centrale pe planul producției și tehnicii, pe baza nevoilor și posibilităților fiecărei regiuni, fiecărei provincii, precum și a țării întregi... În vederea dezvoltării rapide a industriei regionale au fost acordate importante investiții: 25,9% din capitalurile investite în construcția de bază (economică și culturală) regională în 1965 și 31% în 1966 față de 11% în 1960 și 20,3% în anii 1961—1964. La sfîrșitul anului 1966, valoarea producției a crescut la 50% din valoarea totală a producției industriale și meșteșugărești a țării.

O sarcină imperioasă fiind producția de alimente, industria regională este cea chemată să echipeze agricultura cu mijloacele mecanice și semi-mecanice și cu unelte îmbunătățite, pentru a ridica productivitatea muncii... În prezent, în 27 provincii și orașe din R.D Vietnam, peste 2000 de ateliere mecanice mici și mijlocii, echipate cu mijloace meșteșugărești, semi-mecanice și mecanice, formează o vastă rețea, începînd din provincii și terminînd cu districte și comune. Aceste ateliere furnizează cooperativelor agricole nu numai motoare mici de 5—20 CP (care sînt în principal de resortul industriei naționale), ci în primul rînd pluguri, grape, mașini de decorticat, vînturători de cereale, pulverizatoare de insecticide, tocătoare de nutreț pentru animale, seceri etc.

Progrese sensibile au fost obținute în domeniul utilării agriculturii: partea din valoarea producției industriale destinată agriculturii a crescut în 1965 cu 39,2% în comparație cu anul 1964 și cu 44,7% în 1966 comparativ cu anul anterior. Pentru semestrul I al anului 1967 această creștere a fost de 41,4% în raport cu aceeași perioadă a anului 1966. În provinciile care au fost mai violent bombardate, în anii 1965—1966 creșterea a fost de 90% în Thanh Hoa, de 54% în Hatinh, 32% în Guan Bin, 18% în Nghe An.

NOUA STRATEGIE BUGETARĂ ȘI COMPORTAMENTUL INVESTIȚIILOR

CU O DEOSEBITĂ PROMPTITUDINE, guvernul italian „de tranziție" de sub președinția profesorului Giovanni Leone a definitivat proiectul de buget pe anul 1969, care urmează să fie luat în discuție de parlament în septembrie. Nu este vorba de un buget oarecare, căci el introduce o importantă inovație în materie: pentru prima dată în Italia, planul veniturilor și cheltuielilor statului este însoțit de un complex de măsuri de politică economică, țintind la o schimbare de climat. Acest „buget integral" are într-adevăr menirea să asigure atingerea, actualmente incertă, a obiectivelor planului pe cinci ani (1966—1970) de dezvoltare a economiei și să influențeze într-un sens corespunzător conjunctura care dă semne de oboseală. Accentul principal se pune pe înviorarea investițiilor, vinovate, pare-se, de întîrziere sub ambele aspecte.

Paloare conjuncturală

ÎN CONTRAST cu majoritatea celorlalte principale țări capitaliste, Italia a cunoscut în ultimii doi-trei ani o conjunctură ferm ascendentă. Această excepție pe firmamentul conjunctural occidental a început însă să pălească. Ritmul de creștere s-a încetinit, alți indicatori sugerează și ei posibilitatea unei modificări mai net defavorabile a evoluției în viitor, dacă nu intervin stimulente suplimentare.

Dinamica producției industriale redă îndeajuns de clar schimbarea din ultimele luni. Noul indice oficial, calculat de Institutul central de statistică pe baza producției medii zilnice (1966 = 100), arată că în primele cinci luni ale acestui an, față de perioada corespunzătoare din 1967, sporul înregistrat în industrie a fost de 4,9%. Experții apreciază că, așa cum stau lucrurile în prezent, progresul industriei nu va putea depăși anul acesta 5%, în timp ce anul trecut producția industrială a sporit cu 8,4%. În perioada ianuarie—mai 1968, față de aceleași luni din 1967, expansiunea a fost susținută în industria chimică (+12,8%), în metalurgie (+10,6%), în producția de celuloză, fibre artificiale și sintetice (+15,4%), industria încălțămintei (+14,6%), industria lemnului (+11,7%), prelucrarea mineralelor nemetalifere (13,5%), metalurgia prelucrătoare (9,3%). Ultima ramură a fost însă singurul sector al industriilor mecanice, care a putut înregistra un spor substanțial de producție. În celelalte subramuri ale construcției de mașini, nivelul a rămas apropiat de cel al anului trecut, astfel că pe ansamblul industriilor mecanice sporul este modest: 2,5%. Producția mijloacelor de transport a fost chiar în scădere — cu peste 2%. Industria textilă a ajuns la nivelul 99,7 (față de 1966 = 100), confecțiile, care anul trecut au obținut una din creșterile cele mai mari, și-au micșorat producția cu 6,3%, industria alimentară a rămas la un ritm de sub 3%.

Evoluția producției industriale pare să oglindească în ansamblu o anumită stagnare a cererii interne, atît la bunurile de investiții cît și la bunurile de consum. Pentru două produse se cunosc date concrete: numărul autoturismelor nou înregistrate în primul semestru al acestui an a scăzut cu 3,2%, la 650 000 față de 671 500 în semestrul I/1967; în primele trei luni din 1968 desfacerea de mașini-unelte pe piața internă a scăzut cu 24,4% în expresie valorică și cu 41,5% în tonaj.

Dinamicii nesatisfăcătoare a producției industriale și tendinței de stagnare a cererii interne li se adaugă un accentuat reflux de capitaluri spre alte țări. Soldul deficitar al mișcării capitalurilor, în cadrul balanței de plăți italiene, la sfîrșitul lunii mai a crescut de la un an la altul cu aproape 100 miliarde de lire — de la 267 miliarde în 1967 la 358 miliarde în 1968. Cauza principală o constituie nivelul mai avantajos al dobînzilor pe piețele financiare străine, fapt căruia încetinirea conjuncturală în Italia și frînarea corespunzătoare a activității în domeniul investițiilor i-a mai sporit importanța

Investițiile și statul

CONSULTÎND statisticile internaționale, se poate lesne constata că în Italia ponderea investițiilor în produsul național brut, spre deosebire de ceea ce se întîmplă de 10—15 ani în majoritatea țărilor capitaliste industriale, tinde să stagneze sau chiar să scadă. Înțelegerea fenomenului, cu atît mai demn de remarcat cu cît economia italiană a cunoscut ritmuri susținute de creștere, este îngreuiată și de insuficiența informației statistice recente. Deși nu oferă o explicație a acestor aspecte și nu cuprind ultima fază conjuncturală, evaluările anuale asupra investițiilor, publicate de Confederația Generală a industriei italiene (CGII) aduc elemente faptice demne de reținut, inclusiv prin prisma actualei încetiniri de ritm. Informațiile sînt interesante și prin aceea că oglindesc și permit deci să se compare perioada de încetinire a creșterii din anii 1963—1965 și avîntul ce i-a urmat în 1965—1967

În planul de cinci ani al Italiei pe anii 1966—1970 se prevede ca investițiile „direct productive", prin care se înțeleg plasamentele în industrie, energetică, agricultură și servicii, să reprezinte 58% din totalul investițiilor în capital fix. Restul revine „infrastructurii" — construcții și lucrări publice, transporturi și comunicații. Proporțiile reale diferă pe alocuri substanțial de previziuni (vezi tabelul). Cifrele permit însă și alte concluzii, semnificative îndeosebi în ceea ce privește rolul statului, deci și al bugetului, în acest domeniu.

Totalul investițiilor în capital fix cunoaște în 1965 o scădere, pe care o regăsim — amplificată — la capitolul „investiții direct productive", pe cînd „infrastructura" înregistrează o mișcare de compensare. Rolul statului în această compensare este vizibil în sectorul serviciilor publice, pe cînd societățile industriale de stat participă la depresiunea investițiilor. În schimb, totalul investițiilor de stat urcă, pe cînd societățile private din industrie își micșorează plasamentele cu o sumă mai mare decît reducerea totalului investițiilor în 1965. Evoluțiile din anul de avînt 1967 scot în evidență continuitatea efortului financiar al statului — pe ansamblu, dar îndeosebi în infrastructură, pe cînd cel al capitalului privat rămîne în industrie sub nivelul din 1963. Expresia concentrată a acestei diferențe de comportament este creșterea ponderii investițiilor de stat în totalul investițiilor în capital fix și constanța ponderii lor în produsul național brut, față de o descreștere a ponderii totalului investițiilor în P.N.B.

„Bilancio armato"

ÎN SITUAȚIA înfățișată mai sus și confirmată, pare-se, în linii generale, de dezvoltarea de pînă acum din 1968, se impunea deci cu prioritate o stimulare a investițiilor particulare, o dată cu continuarea plasamentelor statului pentru menținerea tonusului economiei. Proiectul de buget pe 1969, în noua formulă „integrală" care se prezintă ca o inovare de concept și de strategie, trebuie deci să arate în ce măsură și pe ce căi se urmăresc aceste obiective. Bineînțeles că numai aplicarea lui, după ce își va fi căpătat forma definitivă în corpurile legislative după vacanța parlamentară, va putea să demonstreze capacitatea sa efectivă de a realiza acțiunea conjuncturală anticipativă care este așteptată

Primul grup de măsuri din „pachetul" bugetar își propune într-adevăr stimularea investițiilor în industrie. Principala prevedere se referă la așa-numitul credit fiscal, preluat din practica finanțelor de stat americane. Mecanismul lui este următorul: întreprinderile care își măresc investițiile în țară peste media ultimilor cinci ani, sînt scutite la 50% din depășirea respectivă de plata impozitului proporțional și a impozitului progresiv pe corporații. Această înlesnire se acordă atît pentru construirea de noi întreprinderi, cît și pentru extinderi și modernizări. Sînt scutite, apoi, de impozitul progresiv măririle capitalului pe acțiuni efectuate în următorii patru ani. Alte ușurări se referă la stimularea cercetării tehnico-științifice și a efortului general de investiții al întreprinderilor mici și mijlocii, caracterizat printr-o lipsă preocupantă de dinamism.

Un grup special de măsuri vizează intensificarea investițiilor în sudul țării. Durata programului de finanțare pe care îl realizează curent Cassa per il Mezzogiorno este prelungită, fondurile sale sînt mărite. În plus, statul preia pe următorii cinci ani, pentru întreprinzătorii din Sud, 20% din „sarcinile sociale" ce le revin acum, micșorînd astfel cu circa 10% costul forței de muncă pe care o folosesc.

Alte acțiuni se preconizează în domeniul construcției de locuințe — prin înlesniri de creditare, al consumului de curent electric — prin abolirea unei supratAxe introduse acum doi ani etc. Desființarea supratAxei pe curentul electric poate să cauzeze bugetului un minus de încasări de 50 miliarde de lire anual, dar se contează pe recuperarea lui, cel puțin parțială, prin plusul de impozite asupra articolelor electrice de uz casnic a căror vînzare urmează să fie astfel stimulată simțitor.

Strategia bugetară inaugurată în Italia prin proiectul acestui „bilancio armato" este, în esența sa, strategia finanțării prin deficit, pe o scară extinsă față de practica italiană de pînă acum. Cheltuielile statului sînt prevăzute a se ridica în 1969 la 11 418,1 miliarde de lire, iar veniturile la 9 718,8 miliarde. Ar rezulta deci un deficit de 1 699,3 miliarde de lire — cu circa 500 miliarde mai mult decît cel planificat în 1968. Dacă se adaugă la aceasta deficitul poștei și al căilor ferate de stat pe 1969, echivalent cu 318,2 miliarde, și apelul la piața capitalurilor pe care urmează să se obțină 1 028,6 miliarde (față de 560,8 miliarde în 1968), înseamnă că soldul pasiv se va ridica la 3 046,1 miliarde de lire, în comparație cu 2 006,5 miliarde în 1968.

Extinderea deficitului cu 50% este motivată prin nevoia de a injecta economiei italiene o putere de cumpărare suplimentară de proporții corespunzătoare, pentru a împiedica conjunctura să-și piardă suflul — tocmai într-un moment cînd concurența în cadrul Pieței Comune se întețește. Problema este dacă economia se îmbogățește astfel cu forțe expansive „autopropulsoare", adică dacă în urma măsurilor preconizate comportamentul investițiilor — un indicator-cheie — dobîndește autonomia necesară. Această problemă nu se limitează însă la cadrul italian, ea necesită o examinare aparte și are de altfel în dosar precedente variate, depinzînd între altele și de ansamblul conjuncturii țărilor capitaliste. Acest factor, al ambianței internaționale, va putea să aibă și în cazul Italiei efecte care nu sînt măsurabile în termeni bugetari, chiar dacă este vorba de un „buget integral"

I. PĂDUREANU

Investițiile de capital fix, 1963—1967

	În % din totalul invest.			În % din P.N.B.			În miliarde lire		
	1963	1965	1967	1963	1965	1967	1963	1965	1967
Investiții:									
1. **de infrastructură**	39,2	51,8	48,9	9,3	9,8	9,3	2 801	3 483	3 903
a) transport, comunicații, sănătate, învățămînt etc.	9,0	16,1	16,8	2,1	3,1	3,2	639	1 081	1 339
b) locuințe	30,2	35,7	32,1	7,2	6,7	6,1	2 162	2 402	2 564
2. **direct productive**	60,8	48,2	51,1	14,4	9,1	9,8	4 349	3 241	4 087
a) agricultură	8,8	8,9	8,8	2,1	1,7	1,7	628	600	702
b) comerț, bănci, asigurări	17,1	13,8	14,5	4,0	2,6	2,8	1 225	926	1 163
c) industrie	34,9	25,5	27,8	8,3	4,8	5,3	2 496	1 715	2 222
din care:									
I. societăți de stat	12,1	10,5	9,5	2,9	2,0	1,8	867	709	759
II. societăți private	22,8	15,0	18,3	5,4	2,8	3,5	1 629	1 006	1 463
Total investiții (1+2)	100,0	100,0	100,0	23,7	18,9	19,1	7 150	6 724	7 990
din care:									
Investiții de stat (1a+2cI)	21,1	26,6	26,3	5,0	5,1	5,0	1 506	1 790	2 098

Sursa: Banca Nazionale del Lavoro, Italian Trends, Nos. 6 and 7 june — july 1968.

NOTE EXTERNE

FASCINAȚIA AURULUI

AURUL continuă să-și exercite fascinația sa veche asupra bancherilor și oamenilor de finanțe din țările apusene. Probabil nu fără pricini întemeiate. Proiectul cunoscut al Drepturilor Speciale de Tragere asupra Fondului Monetar Internațional, conceput să ocolească dilema aurului, este din nou pus sub semnul îndoielilor. Și asta chiar în presa economico-financiară de specialitate din țările cu pierderi de aur și cu dificultăți în conturile externe. O revistă a Băncii Westminster din Anglia, de obicei rezervată față de problemele teoretice în dezbatere publică — ca toate publicațiile de același gen ce nu au altă sarcină decît pe aceea de a face reclamă serviciilor băncilor respective — iese din rezervă în mod inexplicabil și afirmă că „refuzul de a se ridica prețul aurului va duce foarte probabil la aranjamente ce vor cășuna dezordine și restricții în plățile internaționale și, consecutiv, la pierderi economice pentru multe țări".

Peter Oppenheimer, semnatarul articolului (n-ar mai fi chiar atît de inexplicabilă poziția sa dacă cumva între el și între cunoscutul Oppenheimer de la minele de aur sud-africane ar exista vreo relație!) crede că argumentele adesea opuse majorării prețului la aur nu au consistență. Se spune, observă autorul, că aurul e neîndestulător și nu reprezintă decît o bază precară pentru un sistem monetar internațional — că aurul nou depinde de circumstanțele nesigure ale producției, ale cererii comerciale și de tezaurizare. Ceea ce este adevărat. Dar acest argument pornește de la ideea menținerii prețului la aur, în timp ce nu tonajul aurului nou, monetar, contează, ci valoarea lui. După calculele lui Oppenheimer, dublarea prețului la aur ar drena anual spre rezervele oficiale o cantitate nouă de aur, în valoare de două miliarde de dolari. Lipsa actuală de aur monetar și politica Franței în apărarea lingourilor sale, zice autorul, demonstrează că rezervele sînt efectiv înghețate; lucru care face ca băncile centrale să ezite a folosi Drepturile Speciale de Tragere, acestea fiind un supliment la aur și definindu-se deci în raport de aur.

Esența problemei, de care tot mai mulți din rîndurile membrilor F.M.I. își dau seama, constă în aceea că nimeni nu se arată dispus să accepte o deteriorare a propriei sale balanțe externe pentru a contribui la lichidarea deficitelor american și englez. **Financial Times** este de părere că majoritatea oamenilor inteligenți, chiar dacă nespecialiști, socotesc ca și Keynes, că aurul constituie doar o relicvă barbară, totuși nu e de presupus că celelalte țări partenere vor admite aranjamente colective care să ducă la umflarea rezervelor. Indiferent care ar fi înclinațiile teoretice în legătură cu acest subiect, zice influentul ziar financiar englez, împrejurările ar putea dovedi că o majorare a prețului aurului este un rău mai mic decît o înmulțire a măsurilor protecționiste și a războaielor comerciale.

din bloc-notesul cronicarului

„VÎRSTA" UNUI PRODUS

EXTREMA RAPIDITATE a progresului tehnic și atracția către nou a consumatorului, au scos în evidență necesitatea imperioasă a reînnoirii continue a produselor. Pentru producător, produsul „îmbătrînește", fapt ce duce la înlocuirea sau la reîntinerirea lui. Dar cîte din produsele noi reușesc să se impună pe piață, și cîte sînt sortite eșecului înainte de a-și fi recuperat măcar cheltuielile ocazionate cu cercetarea și procesul de fabricație? Într-un articol publicat de revista GESTION se citează un studiu al lui Booz Allen și Hamilton, potrivit căruia reușita noilor produse lansate pe piață ar fi următoarea: media generală pentru toate ramurile — 62,5%; chimie — 59%; mașini electrice — 63%; bunuri de consum ambalate — 63%; mașini neelectrice — 71%.

O anchetă întreprinsă în 54 de mari întreprinderi americane privind 366 de produse noi a dus la concluzia unei rate de reușită de 67% față de 10% eșecuri și 23% șanse îndoielnice. Riscul producătorului este astfel limitat, în stadiul comercializării, la un procent de eșec de circa 30%.

„OȚELIREA" UNEI VECHI INDUSTRII

ÎN ANGLIA se elaborează în prezent un complex de măsuri de restructurare și modernizare a industriei siderurgice, renaționalizată de guvernul laburist în 1967. Deși planul respectiv va fi oficializat abia către sfîrșitul anului, o serie de declarații făcute de conducători ai organismului de stat „British Steel Corporation" au permis delimitarea principalelor sale obiective și anume:

- O creștere modestă a capacității totale de producție (de la 33 milioane de tone în prezent, la circa 40 milioane de tone către sfîrșitul deceniului următor);
- Construirea mai multor complexe siderurgice cu o capacitate de cel puțin 5 milioane de tone pe an fiecare, amplasate pe țărmul mării și în apropiere de bazinele carbonifere (pentru a se reduce cheltuielile legate de transportul minereului și al cărbunelui);
- Concentrarea producției, considerată în prezent ca fiind prea fracționată și dispersată pe întreg teritoriul țării. În acest cadru, se preconizează desființarea unor întreprinderi vechi sau nerentabile. Se subliniază că Anglia nu dispune în prezent de nici o oțelărie cu o capacitate de peste 3 milioane de tone, în timp ce în Japonia, de exemplu, există 5 uzine cu peste 4 milioane de tone fiecare.

În ultima analiză, măsurile arătate vizează întărirea competitivității siderurgiei engleze, prin ridicarea productivității muncii, micșorarea prețului de cost și îmbunătățirea calității oțelului fabricat. Comentatorii relevă, de asemenea, că operația va necesita un sprijin susținut din partea forurilor guvernamentale corespunzătoare, în vederea recalificării și redistribuirii forței de muncă, ce va deveni disponibilă în urma concentrării și modernizării întreprinderilor.

ÎN S.U.A. SE CERE LIMITAREA IMPORTURILOR

CONGRESUL AMERICAN este inundat de cereri protecționiste. În fața afluxului de produse străine în S.U.A., cum numesc firmele americane concurate creșterea importurilor, Congresul, spun ele, trebuie să ia măsuri. Comitetul special se află sesizat de plîngerile a aproape 50 de firme. Au fost întocmite proiecte de legi care urmăresc limitarea importurilor la un evantai de mărfuri care începe cu oțelul și sticla pentru construcția de locuințe, și care se extinde la blănurile de vizon și la căpșuni. Producătorii americani se plîng că exportatorii străini fac pe piața americană, la prețuri sub valoarea mărfurilor, un adevărat dumping. Ei acuză guvernele că-și subsidiază exportatorii, pentru ca aceștia să poată pătrunde cît mai adînc în S.U.A. și că, pe de altă parte, pun piedici în calea importurilor americane.

Graficul este reprodus după U.S. NEWS.

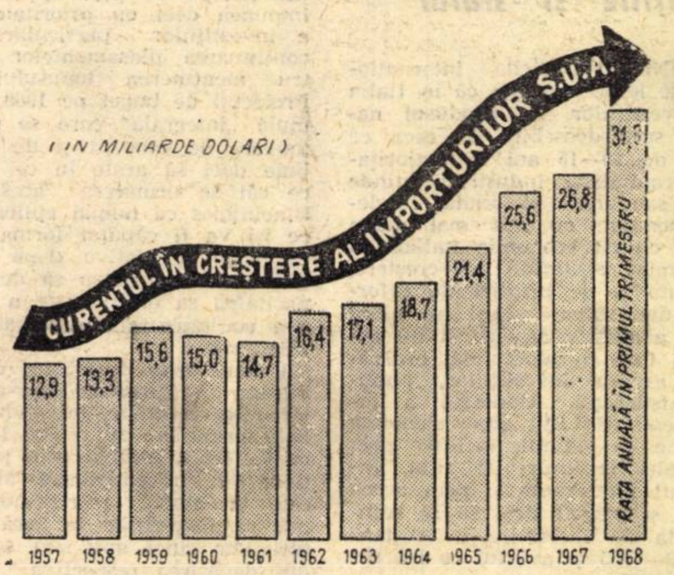

ÎNTRE A.E.L.S. ȘI C.E.E.

Într-un număr recent al buletinului A.E.L.S., au fost publicate următoarele date comparative privind cele două blocuri economice vest-europene — A.E.L.S. și C.E.E. (an de referință: 1965).

	A.E.L.S.	PIAȚA COMUNĂ
Suprafață	1 614 000 km²	1 168 000 km²
Populație	98 000 000 loc.	181 000 000 loc.
Produs național brut	170 mrd. dol.	299 mrd. dol.
Venit național	138 mrd. dol.	228 mrd. dol.
Consum privat	106 mrd. dol.	180 mrd. dol.
Cheltuieli publice	27 mrd dol.	44 mrd. dol.
Exporturi totale (1965)	27,458 mrd. dol.	47,908 mrd. dol.
Importuri totale (1965)	33,874 mrd. dol.	48,972 mrd. dol.

FAITES VOS JEUX!

„DACA n-ar mai exista în orașul meu casino, toate hotelurile ar fi fost de multă vreme rase de către buldozere!". Cel care făcea această afirmație era Marcel Anthonioz, primarul stațiunii franceze Divonne-les-Bains. Într-adevăr, casinoul din această stațiune realizează venituri atît de mari din jocurile de noroc practicate, încît în anul 1967, numai prelevările statului s-au ridicat la 20 milioane franci. De altfel, în ciuda faptului că nu toate orașele pot căpăta autorizația pentru deschiderea și funcționarea unor astfel de casinouri, iar taxele progresive percepute de fisc pe încasările din jocurile de noroc sînt foarte mari, multe localități franceze își datorează prosperitatea unor astfel de stabilimente, de pe urma cărora și statul se alege cu partea sa destul de substanțială. Astfel, pentru un joc inferior sumei de 20 000 franci, fiscul percepe o taxă de 15%, de la 20 000—50 000 franci — 25%, de la 600 000 la 1 milion — 55%, ajungînd la 80% pentru cele care depășesc 7 milioane de franci. În anul 1967 (cum rezultă și din graficul pe care-l reproducem după săptămînalul **La vie française**) cele 151 casinouri autorizate în Franța, au realizat încasări de 169 milioane franci, din care partea statului a fost de 65 milioane.

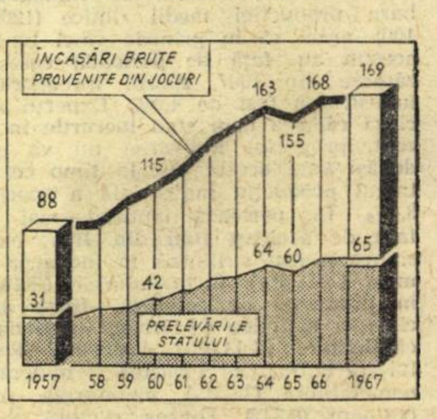

(în milioane franci)

Și, deși în multe țări asemenea jocuri de noroc sînt considerate un adevărat pericol social, luîndu-se măsuri pentru limitarea practicării lor, ele continuă totuși să reprezinte încă importante surse de venituri, oamenii, chiar și cei mai modești fiind tentați să-și încerce... „norocul". Referindu-se la acest lucru, Pierre Laurent citează cazul unui oraș din Extremul Orient (căruia nu-i dă numele) în care guvernul a interzis funcționarea unor asemenea stabilimente. În chiar prima seară după punerea în aplicare a hotărîrii, mii de persoane s-au adunat în fața Palatului prezidențial. „Credeți că pentru a protesta? — scrie Laurent. Nu! S-au adunat pur și simplu să parieze pe fereastra la care se va aprinde cel dintîi lumina"!

PE GLOB

- **O treime din tineretul american de culoare între 16 și 19 ani, din cele 20 regiuni urbane mai populate ale S.U.A. nu are de lucru — indică un raport al Departamentului american al muncii. În aceleași regiuni, proporția tineretului alb fără lucru este de 11%.**

- **Cea mai mare uzină de desalinizare a apei marine — menționează revista** La machine outil française **— se află în construcție la Terneuzen, în Olanda. Această instalație va trata 30 milioane litri apă pe zi. Cea mai mare instalație de acest gen aflată în funcțiune în prezent, este cea din Philadelphia (S.U.A.), care produce 1 milion litri de apă dulce pe zi.**

- **După cum apreciază presa spaniolă, planul de austeritate inițiat anul trecut de guvern (vizînd printre altele blocarea salariilor și închiderea anumitor uzine), va duce la sporirea numărului emigranților spanioli (în prezent apreciat la 4 milioane). America este cea care absoarbe cel mai mare număr (2,5 milioane) urmată de Europa (1,2 milioane). 52% din numărul emigranților sînt țărani și muncitori agricoli, iar 17% muncitori.**

- **După cum relatează ziarul** Il Sole — 24 ore, **un loc la Bursa din New York a fost vîndut la 13 august la prețul de 400 000 dolari (în ultima vreme prețul unui loc variind între 360 000 — 420 000 dolari).**

- **Potrivit datelor publicate de săptămînalul** La vie française, **la sfîrșitul lunii iunie 1968 (în raport cu luna mai) rezervele de aur au crescut cu 339 milioane de dolari în R.F.G., 221 milioane în Italia, 213 milioane în S.U.A., 62 milioane în Belgia, 42 milioane în Olanda, 29 milioane în Africa de Sud și 28 milioane dolari în Elveția. În Franța ele au scăzut însă cu 496 milioane dolari.**

- **În primul semestru al anului în curs exporturile Elveției au atins 8144 milioane franci elvețieni (față de 7 281 milioane în aceeași perioadă a anului trecut), iar importurile 9 823 milioane (față de 8 907 milioane).**

- **În cursul viitoarei sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, urmează a fi prezentate propunerile de buget ale O.N.U. pentru anul 1969. Potrivit unui comunicat oficial, ele vor totaliza 140 520 210 dolari, depășind cu 89 260 dolari bugetul O.N.U. pe anul 1968.**

- **Deficitul balanței comerțului exterior al Angliei este apreciat într-un editorial al ziarului** Times **drept „atît de îngrijorător", încît apare justificată concluzia că „devalorizarea lirei sterline se dovedește ineficientă". Numai în luna iulie, de exemplu, acest deficit s-a ridicat la 80 milioane lire sterline.**

- **Oamenii de știință din Japonia au elaborat un program pentru îmbunătățirea dezvoltării faunei marine, care constituie principala sursă de proteine în alimentația japoneză (circa 60%). Vor fi create astfel, adevărate „apartamente" cu lumină electrică și vegetație pentru peștii care trăiesc la mari adîncimi. „Apartamentele" vor fi constituite din sute de cuburi de beton, în jurul cărora solul submarin va fi amenajat pentru o mai bună circulație a apei.**

- **Compania engleză de asigurări navale „Lloyds" a anunțat recent că uraganul „Betsy" din 1965 i-a adus pagube evaluate la 90 milioane de dolari. După cum se știe, susnumita companie, potrivit tradiției, își dă publicității bilanțul după trei ani.**

- **Recent, a început refacerea căii ferate (distrusă în primul război mondial), care lega Damascul de Medina, în lungime de 800 km. Ulterior, refacerea „drumului pelerinilor" va continua pînă la Mecca.**

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), I. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25. **40 470**

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 36 (263)
36
VINERI
6 septembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

LA UZINA „ELECTROAPARATAJ"-BUCUREȘTI

PAGINILE 8-9

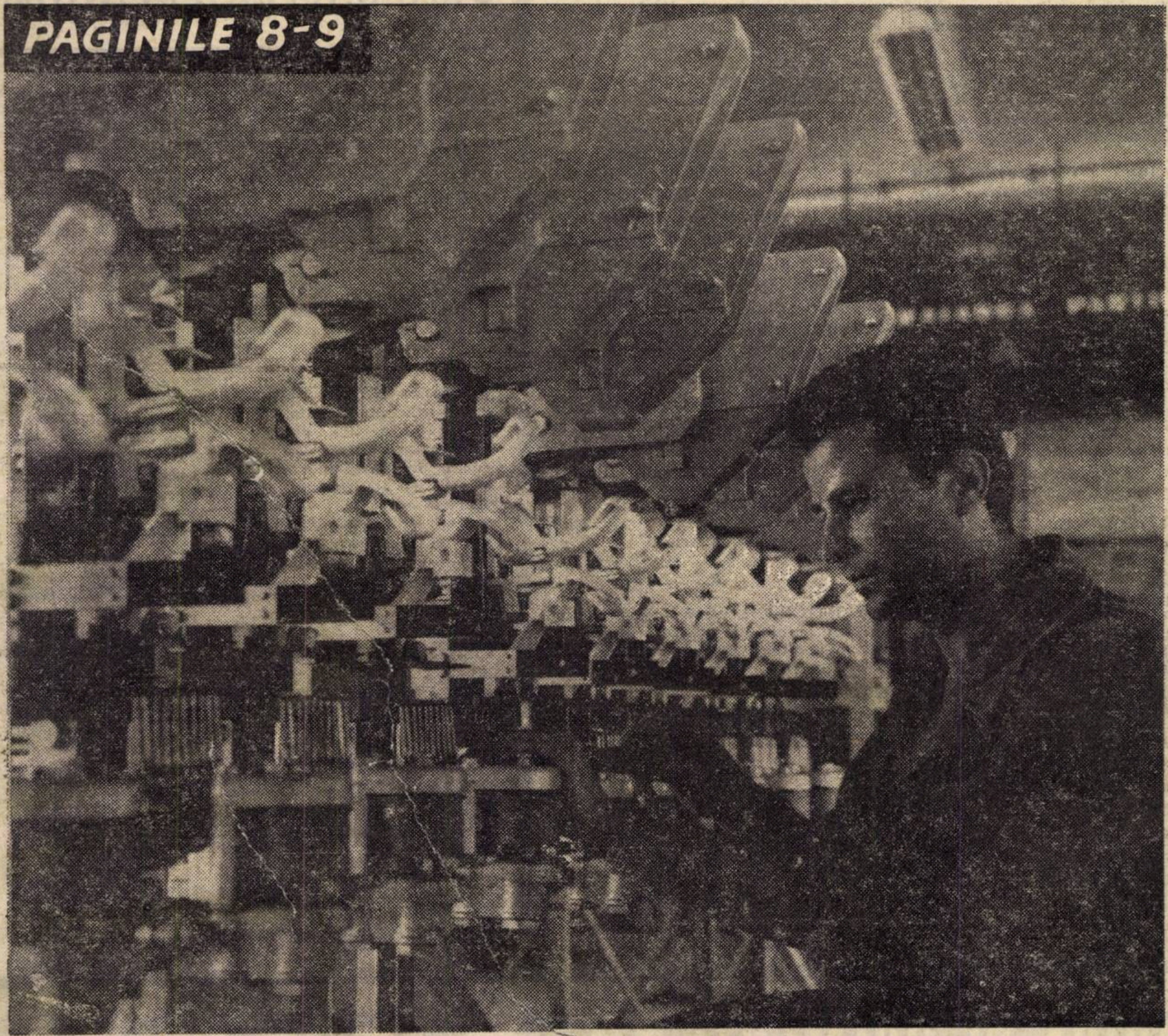

CORELAREA OPTIMĂ A SPECIALIZĂRII CU DIVERSIFICAREA - CALE DE SPORIRE A EFICIENȚEI ECONOMICE

DIN SUMAR

• Pagina a 3-a:

ADEZIUNE TOTALĂ LA PRINCIPIILE POLITICII INTERNE ȘI EXTERNE A PARTIDULUI ȘI GUVERNULUI

• Pagina a 5-a:

Dezbateri

IMPERATIV AL TEHNICII MODERNE – INTEGRAREA PROFESIONALĂ

• Pagina a 6-a:

Pentru diversificarea produselor alimentare

MATERIALIZAREA CREAȚIEI DE LABORATOR ÎN PRODUCȚIA „DE SERIE"

• Pagina a 13-a:

Documentar

TAXELE VAMALE ȘI DISCRIMINAREA ÎN COMERȚUL MONDIAL CAPITALIST

DIN SUMAR

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

MAXIMUM DE RANDAMENT ÎN FOLOSIREA UTILAJELOR GRELE!

IN ARTICOLUL cu acest titlu publicat in nr. 20, se arăta că indicele de mecanizare planificat la lucrările terasiere n-a fost realizat de către o serie de ministere care tutelează importante sectoare de construcţii. Publicăm mai jos răspunsurile primite din partea unora dintre cei avizaţi.

★

ŞI Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini îi revine o răspundere insemnată în legătură cu realizarea unui indice de mecanizare scăzut la lucrările terasiere. Aceasta pentru că o serie de mecanisme şi echipamente, în special pentru săparea în spaţii înguste şi finisări de săpături masive, se asimilează cu întîrziere.

Apreciind corect această rămînere în urmă, ministerul nostru a întreprins o serie de acţiuni în cadrul unui program de modernizare şi diversificare a producţiei de utilaje pentru construcţii. În vederea dotării şantierelor cu noi tipuri de utilaje terasiere de mare productivitate, Uzina „Progresul"- Brăila a început fabricaţia excavatorului pe pneuri (tip E 0,4) iar anul viitor va produce primele excavatoare acţionate hidraulic cu capacitatea cupei de 0,65 m.c. În 1970, urmează să înceapă fabricaţia unui excavator hidraulic pe pneuri de 0,4 mc.

În prezent, se desfăşoară lucrările de experimentare a prototipului echipamentului de excavare, încărcare şi ridicare montat pe tractor U-650 (acţionat complet hidraulic), care va fi un utilaj adecvat pentru săpături în spaţii înguste. De asemenea, a fost executat lotul prototip de încărcătoare cu cupă frontală de 0,8 m.c. pe tractor S-651, utilaje ce vor fi introduse în fabricaţia de serie anul viitor. Tot la anul, se va livra constructorilor şi echipamentul de săpat gropi şi plantat stîlpi ce va fi montat pe tractorul U-650. De fapt, începînd cu anul 1969, M.I.G.M. va livra o serie de noi tipuri de utilaje pentru mişcarea şi transportul pămîntului, utilaje care vor crea condiţii pentru creşterea substanţială a indicelui de mecanizare a acestor lucrări.

ing. Ion CRIŞAN
director general în M.I.C.M.

★

ÎN CADRUL unităţilor de construcţii montaj din Ministerul Petrolului există o preocupare permanentă pentru sporirea gradului de mecanizare a lucrărilor grele şi cu volum mare de muncă. Cele arătate în articol sînt juste. Este adevărat că planul pentru excavatoare a fost fixat pe baza unor realizări preliminare. Pentru îmbunătăţirea folosirii utilajelor preconizăm, între altele, sistematizarea secţiilor subordonate unităţii ce are în dotare parcul de utilaje; comasarea anumitor categorii de utilaje în cadrul unităţilor; omogenizarea parcului.

În legătură cu răspunderea ce revine Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini — pentru asigurarea în cantităţile şi ritmul necesar a pieselor de schimb — sîntem de acord cu punctul de vedere exprimat în „Viaţa economică". Sîntem, de asemenea, de acord cu unele acţiuni concrete care să ducă la creşterea performanţelor utilajelor din producţia curentă şi la reducerea duratei de asimilare a unor noi tipuri de utilaje.

ing. H. IANCU
adjunct al ministrului petrolului

★

CREŞTEREA gradului de mecanizare a lucrărilor şi folosirea intensivă a parcului de utilaje de construcţii a constituit în ultima perioadă o preocupare majoră a Ministerului Energiei Electrice. Sesizat de unele nerealizări ale indicilor planificaţi, ministerul nostru a efectuat o serie de analize la nivelul şantierelor şi al întreprinderilor de construcţii. Pe baza unor tematici stabilite, s-a urmărit elucidarea cauzelor care au dus la nerealizarea indicatorilor planificaţi prin planul tehnic de stat.

Sînt încă deficienţe în ce priveşte gradul de folosire a unor utilaje, asigurarea frontului de lucru, reparaţiile, pregătirea cadrelor. Pentru fiecare caz în parte s-au stabilit măsuri la nivelul direcţiilor generale sau conducerilor de întreprinderi.

Deşi măsurile şi acţiunile desfăşurate au dus la îmbunătăţirea unor indici, considerăm că problemele ridicate de „Viaţa economică" reprezintă un stimulent în plus pe linia folosirii raţionale a parcului inventar de utilaje şi a creşterii gradului de mecanizare a lucrărilor de construcţii.

dr. ing. Eugeniu PAVEL
director în Ministerul Energiei Electrice

★

DEŞI din graficul publicat reiese că producţia medie pe unitatea de capacitate la excavatoare şi dragline realizate de unităţile din cadrul Consiliului Superior al Agriculturii se situează printre cele mai înalte, am considerat necesar să facem o analiză profundă a modului cum sînt folosite utilajele. La înregistrarea indicatorului menţionat în material ca nesatisfăcător, au contribuit imobilizările mari în reparaţii, lipsa unor piese de schimb, folosirea necorespunzătoare a fondului de timp etc.

Pentru înlăturarea deficienţelor au fost luate o serie de măsuri care au drept scop îmbunătăţirea utilizării utilajelor. Rezultatele obţinute în ultimul timp ne dau speranţa că folosirea cu randament maxim a utilajelor va fi o realitate. Ne permitem cu această ocazie să sugerăm publicarea unor studii mai complete şi comparative între unităţile mari care au utilaje grele în dotaţie (asupra realizării indicatorilor tehnici la toate genurile de utilaje, performanţe realizate în străinătate).

T. STĂNESCU
director economic în Centrala pentru mecanizarea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare

★

CRITICILE privind folosirea utilajelor grele de către Ministerul Minelor sînt juste. El reflectă unele carenţe înregistrate pînă în prezent în activitatea Trustului de construcţii montaje.

Pentru înregistrarea unor realizări superioare anilor trecuţi, am procedat la repartizarea utilajelor grele în funcţie de cantităţile fizice pe care le au de executat şantierele. Se va asigura astfel folosirea la deplina capacitate a acestora şi elimina desele deplasări ale utilajelor între loturi şi şantiere.

ing. D. SOROCEANU
director în Ministerul Minelor

• REDACŢIA CĂTRE CITITORI •

OLGA OPREA I.C.M.S. Galaţi. — Pentru funcţia de revizor contabil în aparatul organelor centrale, indicatorul de studii şi stagiu prevede absolvirea învăţămîntului superior economic. Pentru restul unităţilor, aceste indicatoare prevăd cerinţa absolvirii învăţămîntului mediu economic, sau a condiţiilor prevăzute în anexa IV a B la H.C.M. nr. 328/1967, stagiul necesar fiind cel prevăzut pentru funcţia de contabil I şi în plus trei ani în funcţii economice.

ERNEST BIRO, Miercurea Ciuc. — Perioada de efectuare a stagiului militar se ia în considerare atît la stabilirea vechimii în muncă (pentru calcularea dreptului la pensie), cît şi a duratei concediului anual de odihnă. Angajaţilor scoşi din producţie şi trimişi de unitatea la care erau încadraţi pentru a urma o şcoală profesională sau învăţămînt politic, li se recunoaşte de asemenea, conform art. 133 lit. e din Codul Muncii şi a art. 29 din H.C.M. nr. 252/1967 vechimea neîntreruptă în muncă. Pentru celelalte cazuri de frecventare a unor şcoli, pentru care angajaţii n-au fost scoşi din producţie nu se recunoaşte vechimea în muncă, nefiind vorba de existenţa unui contract suspendat pentru o anumită perioadă de timp.

FERDINAND DOBRICA, Bacău. — Datorită faptului că (H.C.M. nr. 204/1965, personalul din serviciul dispecer din cadrul întreprinderilor regionale de electricitate are program redus la 6 ore pe zi, întreprinderea este obligată să organizeze lucrul în tură continuă cu 5 dispeceri, asigurînd astfel ziua de repaos săptămînal. În situaţii de excepţie, orele lucrate peste schimbul normal se plătesc ca ore suplimentare, conform art. 1, alin. 2, din H.C.M. nr. 1505/1954. Din cauza suprasolicitării nervoase specifice acestei activităţi, întreprinderea trebuie să ia măsuri urgente pentru organizarea celui de al 5-lea schimb, evitînd ca angajaţii cu program redus de lucru să presteze ore suplimentare.

ION P. BADIU, Brăila. — În conformitate cu art. 13 din legea nr. 26/1967, angajaţii care s-au încadrat pentru prima oară în muncă în anul 1967 şi n-au beneficiat de concediu în acest an, deoarece n-au împlinit stagiul minim necesar de 11 luni au dreptul atît la concediul integral cuvenit pe 1968 cît şi la zilele de concediu corespunzătoare timpului lucrat în anul 1967.

LUCIA BACIU, Sibiu. — Conform precizărilor la ordinul Ministerului Învăţămîntului cu nr. 966 din 3 octombrie 1964, diploma de capacitate pentru învăţători eliberată absolvenţilor şcolii normale (inclusiv din anul 1939 în cazul dv.) se echivalează cu absolvirea şcolii medii de cultură generală. Deci, pentru a ocupa o funcţie, la care se prevede absolvirea învăţămîntului mediu economic (de statistician, merceolog etc.) — este necesar să aveţi un stagiu de cel puţin doi ani în funcţiile de calculator, facturist, casier sau altele similare şi să reuşiţi la verificarea cunoştinţelor de bază.

FABRICA DE CUIE SÎRMĂ ŞI LANŢURI GALAŢI

Bd. George Coşbuc nr. 219

LIVREAZĂ:
- Sîrmă arsă STAS 889-52
- Cuie construcţii gama 1,8—4,00 mm
- Ţinte albe 1,2—1,6 mm
- Cuie tablă 2,0—2,2, cuie wagnere, cuie turnătorie
- Lanţuri industriale în gama 20-38 mm

Solicitanţii se vor adresa la M.I.M. — D. A. D. Bucureşti, pentru obţinerea repartiţiilor

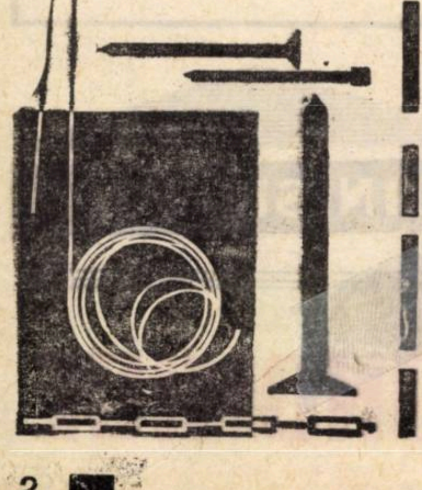

UZINELE TEXTILE „MOLDOVA" — BOTOŞANI

PRODUC:
- pînză albită;
- zefiruri (uni, caro, în dungi);
- articole din celofibră pentru fuste etc;
- doc;
- finet (uni şi în dungi);
- răchită;
- Liviu (cămăşi confecţii).

FABRICA DE RULMENŢI BÎRLAD

PRODUCE:
- rulmenţi de construcţie specială;
- rulmenţi radiali şi axiali cu bile;
- rulmenţi oscilanţi cu role butoi;
- rulmenţi radiali cu role cilindrice

U.J.C.M. TÎRGU MUREŞ

asigură prin unităţile sale o servire exemplară:
- întreţinere auto-moto;
- închirieri de obiecte turistice;
- lucrări foto;
- frizerie-coafură.

În magazinele complexelor se găseşte un bogat şi variat sortiment de articole de artă populară şi artizanat.

ADEZIUNE TOTALĂ LA PRINCIPIILE POLITICII INTERNE ȘI EXTERNE A PARTIDULUI ȘI GUVERNULUI

DATORIA FAȚĂ DE CAUZA SOCIALISMULUI

A PUNE ÎN VALOARE resursele naturale și de muncă proprii, în mod rațional și în interesul ridicării gradului de civilizație al poporului respectiv ; a participa activ la circuitul economic mondial — reprezintă două din comandamentele fundamentale, strîns interconditionate, ale creșterii economice contemporane.

Premisele esențiale pentru înfăptuirea acestor comandamente : posibilitatea plenară pentru fiecare țară de a-și elabora și înfăptui politica de dezvoltare a economiei naționale conform concepțiilor și aspirațiilor sale ; așezarea relațiilor economice internaționale pe temelia unor principii care să asigure fiecărui participant exercitarea suverană a atributelor sale.

Înfăptuirea acestor premise este cu atît mai importantă dacă avem în vedere interferența aspectelor economice și politice ale problemei într-o lume aflată în plin proces de transformare revoluționară, disproporțiile dintre parteneri, variatele fire ale interdependențelor pe arena mondială etc.

Angajată în acțiunea de înfăptuire a vastului program de dezvoltare economică și socială elaborat de Congresul al IX-lea al P.C.R., România este deplin conștientă de necesitatea de a milita în același timp pentru statornicirea în viața internațională a unor principii care să permită fiecărui popor, mare sau mic, să-și afirme personalitatea națională, să-și realizeze vocația și să atingă țelurile pe care și le-a propus.

Am avut, în ultimii ani, de nenumărate ori cinstea să exprim concepția partidului și guvernului nostru în această problemă, în diferite foruri internaționale sau la diferite reuniuni științifice. Mi-am putut da astfel seama în ce măsură lupta României pentru promovarea normelor de bază care trebuie să guverneze statele în relațiile lor reciproce, răspunde intereselor marii majorități a popoarelor lumii supuse presiunilor imperialiste și practicilor neocolonialiste, servește cauza păcii și progresului, contribuie la creșterea prestigiului socialismului.

Declarația adoptată de curînd de Marea Adunare Națională dă o nouă expresie acestei poziții principiale a României.

În cuvîntarea rostită cu cîteva zile în urmă la Cluj, tovarășul Nicolae Ceaușescu declara : „Numai realizînd între țările socialiste raporturi de deplină egalitate în drepturi, de respectare a independenței naționale, de întrajutorare tovărășească, de neamestec în treburile interne, putem oferi popoarelor un model superior de relații între state".

Militînd în această direcție, strîns unit în jurul Partidului său Comunist, poporul român acționează nu numai pe linia intereselor lui vitale, ci, în același timp, slujește cauza socialismului, își îndeplinește o sacră datorie internaționalistă, demonstrînd o profundă înțelegere a sensului mare în care se desfășoară mișcarea istorică a epocii noastre, spre triumful idealurilor marxism-leninismului.

Costin MURGESCU
membru corespondent al Academiei

IN CONCORDANȚĂ CU COMANDAMENTELE MAJORE ALE TIMPULUI

ÎMPREUNĂ cu toți comuniștii, cu întregul popor, sprijin cu hotărîre politica internă și internațională a Partidului Comunist Român. Ca și în construcția internă, în activitatea internațională partidul nostru pornește de la cerințele obiective ale dezvoltării, promovează o politică marxist-leninistă de o profundă și consecventă principialitate. Linia politicii internaționale a Partidului Comunist Român corespunde pe deplin comandamentelor majore ale timpului, cerințelor întăririi prieteniei și colaborării țărilor socialiste, restabilirii și întăririi unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a tuturor forțelor antiimperialiste.

Dezvoltarea prieteniei și alianței cu țările socialiste se află neabătut în centrul politicii externe a României. În acest spirit sînt educate masele populare din țara noastră, în această direcție sînt orientate principalele eforturi ale partidului și statului nostru. Tocmai de aceea, partidul și statul nostru fac totul pentru a-și aduce contribuția la așezarea consecventă a raporturilor dintre țările frățești pe temelia trainică — corespunzătoare marxism-leninismului — a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în afacerile interne, întrajutorării în spirit internaționalist.

Aceste principii izvorîte din noile relații sociale, instaurate în țările noastre, se dovedesc a exercita o profundă înrîurire pe arena internațională, conferă marxism-leninismului, socialismului o puternică forță de atracție.

Corespunzînd intereselor vitale ale tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate din patria noastră și exprimînd un înalt simțămînt de răspundere față de cauza socialismului, de îndatoririle internaționale ale României socialiste, politica Partidului Comunist Român se bucură de adeziunea unanimă și totală a poporului nostru.

În rîndurile noastre, a celor ce lucrăm pe tărîmul învățămîntului și cercetării științifice, găsesc un profund ecou cuvintele rostite recent de secretarul general al Comitetului Central al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la întîlnirea cu intelectualii din Cluj. Reafirmarea liniei stabilite de Congresul al IX-lea al Partidului în domeniul cercetării științifice, reexprimarea clară a chemării la desfășurarea largă și curajoasă a cercetărilor în domeniul științelor sociale vor stimula, fără îndoială, gîndirea creatoare, confruntarea liberă a ideilor, și, prin aceasta, va spori aportul nostru la explicarea fenomenelor din societatea contemporană, la găsirea de noi soluții necesare edificării socialismului și comunismului în România.

Avem un cîmp vast de cercetare în domeniul economiei. În aceste zile, cînd toți cei ce muncesc își înzecesc eforturile, noi economiștii sîntem hotărîți să ne înscriem cu fermitate pe drumul indicat de Partidul nostru Comunist, să ne sporim aportul, pe baza cercetării marxist-leniniste a fenomenelor economice, la soluționarea multiplelor probleme pe care le ridică practica construcției socialiste, la dezvoltarea teoriei economice.

prof. dr. E. HUTIRA

POLITICA P.C.R. — EXPRESIE A INTERESELOR VITALE ALE POPORULUI

ODATĂ cu întregul nostru popor, am luat cunoștință cu profundă satisfacție de documentele recente de partid și de stat, care reflectă eforturile depuse de țara noastră pentru întărirea și dezvoltarea continuă a relațiilor frățești cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele înaintate ale lumii, unite sub steagul socialismului, progresului și păcii.

Prin aplicarea politicii profund științifice a partidului, expresie a intereselor vitale ale poporului, țara noastră a dobîndit, în anii construcției socialiste, succese mari în toate domeniile de activitate. Amplul și complexul proces de făurire a societății socialiste este de neconceput fără angajarea, în toată plenitudinea lor, a tuturor forțelor harnicului nostru popor, care numai în anii edificării noii societăți și-a dat măsura întregii sale capacități creatoare. De aceea, sîntem conștienți că muncind cu rîvnă și pasiune pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor noastre de producție, ne aducem și noi aportul la obținerea a noi și însemnate succese, la transpunerea în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al IX-lea și ale Conferinței Naționale a partidului, la progresul și prosperitatea României socialiste.

Lucrez în calitate de conducător tehnic într-o uzină care produce pompe necesare industriei, construcțiilor și înzestrării agriculturii. **În primele 8 luni ale acestui an, principalii indicatori de plan au fost nu numai îndepliniți, ci și depășiți, realizîndu-se și livrîndu-se suplimentar peste 500 pompe necesare irigării agriculturii, combaterii urmărilor secetei.**

Însuflețiți de realizările obținute, de imaginea viitorului luminos pe care ni-l făurim, sub conducerea partidului, ne vom înzeci în continuare eforturile în producție, convinși fiind că astfel contribuim la dezvoltarea multilaterală și înflorirea scumpei noastre patrii.

Coeziunea, forța lăuntrică, precum și prestigiul și influența socialismului asupra dezvoltării societății contemporane depind de consecvența cu care sînt promovate principiile independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne și respectului reciproc, egalității depline în drepturi. Axată cu o neabătută consecvență pe promovarea acestor principii, politica noastră externă realizează o sinteză armonioasă între interesele naționale ale țării și datoriile și răspunderile internaționale ale partidului și statului.

Tocmai de aceea și eu care mă număr printre milioanele de oameni ai muncii din țara noastră — muncitori, țărani și intelectuali de toate naționalitățile, înfrățiți în muncă și avînd aceleași năzuințe și aspirații — subscriu cu entuziasm la această politică reafirmată limpede și ferm în recentele documente de partid și de stat, în cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu și alți conducători de partid și de stat și voi lupta cu consecvență pentru înfăptuirea ei.

Împreună cu celelalte cadre tehnice din uzină, mă voi strădui să punem mai bine în valoare ingeniozitatea și spiritul creator al colectivului nostru, pentru ca prin promovarea a tot ce este nou în știință și tehnică să sporim necontenit producția, să ridicăm eficiența întregii noastre activități. Așa înțeleg eu și întregul colectiv al uzinei din care fac parte să ne manifestăm adeziunea unanimă și sprijinul necondiționat față de politica profund științifică a partidului de înflorire și propășire a patriei, de întărire a unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

ing. Eugen ZARCULA
director tehnic,
Uzina de pompe-București

CONFECȚII PESTE PLAN

SFÎRȘITUL PRIMELOR 8 luni din acest an a găsit Direcția generală a industriei confecțiilor din Ministerul Industriei Ușoare cu planul la producția marfă vîndută și încasată pe această perioadă îndeplinit în proporție de 101,7%. Au fost livrate, peste prevederile planului, atît beneficiarilor interni, cît și celor externi, mai mult de 160 000 bucăți confecții de lînă și bumbac pentru bărbați, circa 42 000 bucăți pentru femei, peste 125 000 bucăți pentru copii și în jur de 422 000 bucăți lenjerie bumbac pentru adulți și copii.

Dintre întreprinderile care s-au situat peste nivelul mediu de realizare a planului la producția marfă vîndută și încasată pe întregul sector, se numără fabricile de confecții și tricotaje-București, „Mondiala"-Satu-Mare, Curtea de Argeș și Tg. Mureș.

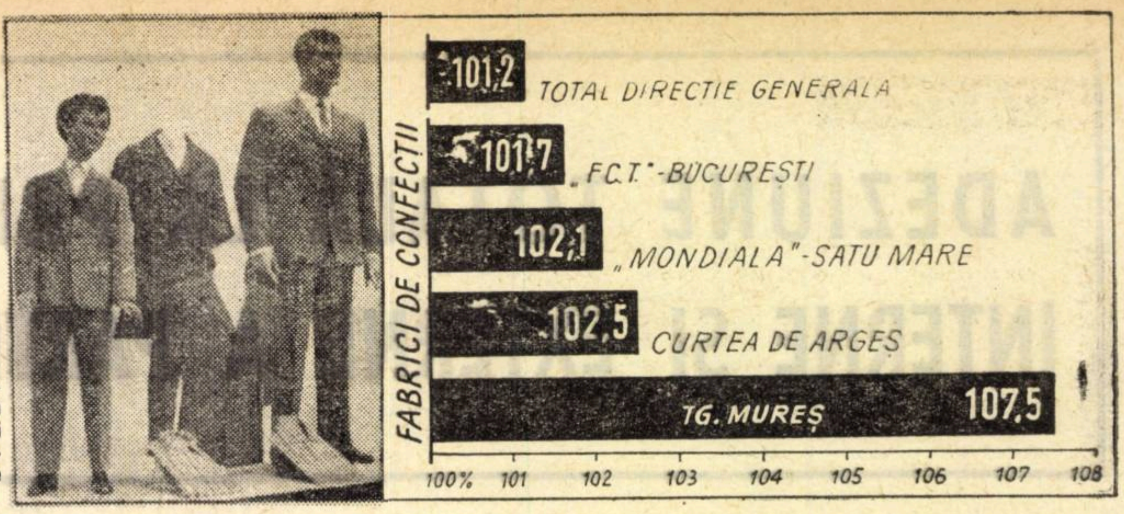

Realizarea planului la producția marfă vîndută și încasată, în primele 8 luni ale anului 1968

Realizările menționate s-au datorat efectuării unor studii și aplicării de măsuri eficiente privind îmbunătățirea organizării fluxurilor tehnologice, amplasarea rațională a locurilor de muncă, perfecționarea tehnologiilor de confecționare, mecanizarea unor operații ș.a.

Astfel de preocupări se cer continuate și pe viitor pentru a se asigura un nivel înalt activității economice a tuturor unităților de producție din cadrul acestui sector al industriei ușoare.

ATESTATUL ERGONOMIC ȘI IMPLICAȚIILE SALE ECONOMICE

ABORDAREA PROBLEMELOR ERGONOMICE în etapa actuală de progres rapid și transformare continuă a tehnicii și tehnologiei are o deosebită importanță pentru lucrătorii din producție. Proiectarea și realizarea unui utilaj, tablou de comandă sau vehicul, după criterii științifice, cere corectarea mașinii și a mediului de muncă în vederea adaptării lor la om, la particularitățile fizice și psihice ale forței de muncă. Această latură a dialogului om-mașină este tot mai mult luată în considerație, conturîndu-se ca o preocupare generală pe plan mondial.

După cum se știe, la ora actuală, în certificatele de calitate și în prospecte sînt înscrise îndeosebi performanțele funcționale ale utilajelor, ceea ce, după părerea noastră, nu este suficient. Dacă aceste documente ar fi însoțite de un **atestat ergonomic**, care să garanteze (și să evidențieze totodată) aspectele relației om-mașină-mediu, parametrii conform cărora produsul respectiv este un post de lucru confortabil, apt de a ridica productivitatea prin consumul rațional de forță de muncă, ar avea loc o creștere a interesului cumpărătorilor virtuali față de produsul respectiv. Așadar, atestatul ergonomic pe lîngă sporirea preocupărilor producătorilor pentru calitate ar contribui și la creșterea gradului de competitivitate a utilajelor noastre pe piața internațională.

O dată introdusă, atestarea ergonomică a produsului de export ar putea să aibă și alte efecte decît stimularea cumpărătorilor potențiali ai produsului respectiv. Pornind de la principiul reciprocității, exigența noastră la produsele importate s-ar materializa în introducerea atestării ergonomice cu prilejul recepționării.

Inițiativa în acest domeniu ar determina țările furnizoare să solicite brevetul atestatului, iar acesta ar deveni un mijloc de a exporta inteligență. Pe de altă parte, atestarea ergonomică, împreună cu analiza științifică sub aspect estetic, ar impulsiona interpretarea critică a licențelor străine, pe baza cărora mai producem încă utilaje fără a examina întotdeauna în ce măsură modelele se adaptează datelor antropometrice, psihice și sociale de la noi.

● *Conținutul acțiunii*

ACȚIUNEA DE ATESTARE ERGONOMICĂ propusă de noi constă în compararea anumitor caracteristici ale utilajului cu valori-plafon precizate științific. În vederea realizării acestui obiectiv este necesar în primul rînd să se stabilească modalitățile pentru măsurarea caracteristicilor și să se determine plafoanele admisibile.

Să luăm ca exemplu tractorul. În acest caz dispunem de mijloace și procedee pentru a măsura și compara, cu praguri precizabile, cantitatea de energie cerută de manevrarea volanului, pedalelor și manetelor uzuale, nivelul sonor în timpul funcționării, trepidațiile, iluminatul necesar în condiții de exploatare, scaunul. Este vorba aici de o serie de caracteristici de interes general. În măsura în care încercăm să stabilim însă acele caracteristici care interesează în mod special o piață sau alta, problema devine mult mai complexă, depășind cadrul enunțat mai sus.

Dacă ne referim tot la tractor este limpede că evidențierea gradului de robustitate poate fi argumentul principal la export, într-o țară, după cum supletea și comoditatea devin precumpănitoare într-o alta. În asemenea condiții, abordarea în general a profesiunii de tractorist, cu ajutorul unor parametri uzuali, nu mai este suficientă. Devine necesar ca o dată cu aceasta să se definească prin caracteristici fin diferențiate, postul de muncă tipic, luat în condițiile geografice și social-economice reale.

Dacă de la aceste principii generale trecem la conținutul atestatului, constatăm că prima categorie de factori care pot plafona funcționalitatea cuplului om-utilaj cuprinde manevrele efectuate prin efort fizic. În legătură cu ele se cere ca, pe lîngă exploatarea obișnuită a tractorului, să se analizeze și elementele cele mai frecvent întîlnite, precum și manipularea diferitelor dispozitive anexe. Cu alte cuvinte, în cazul tractorului considerăm util să se stabilească o evaluare medie a efortului pretins de manipularea utilajului, iar rezultatul acestei evaluări să fie comparat cu capacitatea medie de efort fizic a tractoristului. Menționăm că asemenea determinări cantitative ale capacității de efort fizic s-au efectuat în unele părți ale lumii (Canada, Norvegia, Suedia, S.U.A., Africa de Sud), fapt care ne permite comparația și exprimarea obiectivă a raporturilor dintre efortul necesar și capacitatea disponibilă a omului.

● *Creșterea adaptabilității*

PE BAZA unor astfel de baremuri se poate trece la unele modificări minime ale anumitor subansamble, grație cărora efortul fizic al tractoristului să fie redus pînă la limita grupei muncilor ușoare. Un asemenea fapt ar avea efec-

Vl. KRASNASESCHI
S. SULER

(*Continuare în pag. 7*)

● Reșița pentru Porțile de fier

Constructorii de mașini din Reșița dau în prezent un înalt examen de capacitate: construiesc piesele și subansamblele turbinelor de 178 MW pentru Porțile de Fier. Pînă la finele anului viitor ei vor livra toate piesele și subansamblele pentru trei turbine. Alte aproape 4000 tone echipamente hidroenergetice au fost de pe acum expediate.

● Peste plan

Bilanțul a opt luni al întreprinderilor din Brașov înregistrează peste plan: 552 autocamioane, 109 tractoare, 1350 tone oțeluri, 2031 tone zahăr, precum și însemnate cantități de textile și diferite alte bunuri de consum.

● 12 tipuri noi de vagoane

Numai în acest an la Uzina de vagoane Arad s-au asimilat 12 tipuri noi de vagoane. În prezent aici în patru zile se realizează producția întregului an 1945.

● În portul nou din Constanța

La sfîrșitul acestei luni, în portul nou din Constanța va fi dat în exploatare primul chei în lungime de peste un kilometru. În partea de sud a șantierului se lucrează la triajul de cale ferată, la amenajarea unor platforme de depozitare a mărfurilor, la adîncirea bazinului portuar.

BREVIAR ECONOMIC

● Pentru combinatele de industrializare a lemnului

Un colectiv de specialiști de la Institutul Politehnic din Brașov, a realizat după o concepție originală, o instalație complexă pentru alimentarea cu semifabricate a mașinilor și liniilor automate existente la Combinatele de industrializare a lemnului.

● Construcții de locuințe la Rm-Vîlcea

Primele șase blocuri, însumînd peste 500 de apartamente, au fost date în folosință în cartierul Traian al municipiului Rm. Vîlcea. Alte șapte blocuri sînt într-un stadiu înaintat de construcție. Cartierul înnoit primește 2000 de apartamente, un complex comercial și de deservire, școală, dispensar ș.a.

● O fabrică de brichetat

La Coroiești a început construcția unei fabrici de brichete de cărbune care va intra în funcțiune în 1970. Aici va fi brichetat cărbunele mărunt și praful de cărbune de la instalația de preparare. Producția anuală — 600 000 tone. Tehnologia modernă aplicată, va permite realizarea acestei producții cu numai 53 de muncitori.

● Complex de deservire

În apropierea șoselei Vișăul de sus — Vatra Dornei, la altitudine de 1440 m a fost deschis nu de mult complexul de deservire turistică Hanul Prislop.

● Se extinde capacitatea de fabricare a stirenului

Este în curs de mărire capacitatea de fabricare a stirenului, materie primă pentru cauciucul sintetic polistiren, la Combinatul de cauciuc din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Prin darea în funcțiune a acestei instalații se va dubla producția de polistiren.

CĂRUCIOARE TRANSPORT

COMBINATUL 1 MAI SATU MARE

COMBINATUL 1 MAI SATU MARE

Fabrica chimică

MĂRĂȘEȘTI

DESFACE:

1 – Cu repartiție:
- vopsele pe bază de ulei
- clei de oase și piele

2 – Fără repartiție, pe bază de comandă fermă:
- „Alba menaj", în cutii de 0,500 kg.
- „Lac lunar", în flacoane de 100 g
- „Fosfomar" în cutii de 1/1 și 1/5 kg.

Lacuri incolore:
- „Firnis" artificial în bidoane de 20 kg
- „Durolac"
- „Lac expres"

Articolele de la punctul 2 se găsesc de vînzare la toate magazinele de specialitate din țară.

IMPERATIV AL TEHNICII MODERNE: INTEGRAREA PROFESIONALĂ

De vorbă cu autorii cărții „Integrarea profesională" despre concluziile lucrării lor

LA REDACȚIA revistei „Viața economică" a avut loc o discuție pe marginea lucrării de sociologie a muncii **Integrarea profesională** *). *La discuție au participat Steliana Perț și Octavian Ciulea — cercetători principali la Institutul de cercetări economice al Academiei, precum și autorii — Gheorghe Chepeș, doctor în filozofie, Emanoil Drob și Maria Popescu, cercetători la Institutul de filozofie al Academiei. Din partea redacției a participat Anghel Schor. Lucrarea cuprinde trei părți:* **Cerințele tehnicii noi și calificarea muncitorului industrial** *de Gheorghe Chepeș,* **Automatizarea și relațiile de muncă în colectivele elementare** *de Emanoil Drob și* **Randamentul muncii ca expresie a integrării profesionale** *de Maria Popescu. În continuare prezentăm, cu unele prescurtări, discuțiile purtate.*

Diminuarea sau depășirea calificării tradiționale?

ÎN PRIMA PARTE a cărții, Gh. Chepeș prezintă mai întîi succint opiniile existente în literatura mondială referitoare la exigențele progresului tehnic actual față de formația profesională a muncitorilor. Opiniile sînt împărțite: unii autori susțin teza creșterii conținutului intelectual al muncii în condițiile automatizării, alții, dimpotrivă, teza „descreșterii calificării". Rezultatele unei cercetări concrete întreprinse de autor — bazate în special pe fotocronometrarea zilei de muncă — nu duc la înlăturarea incertitudinii: în stadiul ei actual, tehnica nouă pare să pretindă cînd ridicarea calificării, cînd o calificare cu totul sumară și chiar o sărăcire a funcțiilor intelectuale ale muncii. Gh. Chepeș emite cîteva ipoteze, explicînd rezultatele opuse tendinței de perspectivă — de îmbogățire în condițiile automatizării a conținutului intelectual al muncii — prin limitele temporare ale dezvoltării tehnicii, prin existența simultană a unor trepte deosebite ale progresului tehnic, prin felul cum tehnica este folosită în virtutea organizării procesului de muncă și nu prin cerințele ei — pe care le analizează pe baza unui bogat material faptic. Se observă tendința de contopire a celor două funcțiuni — de operator, care presupune adesea o anumită sărăcire a conținutului muncii, și de muncitor reglor sau de întreținere care implică un grad ridicat de calificare. Se preconizează un cumul de funcțiuni — extensiv și intensiv.

Remarcînd valoarea teoretică și practică a lucrării supuse discuției, faptul că metodele sociologice de investigare concretă surprind aspecte ce nu pot fi obținute cu ajutorul indicatorilor generali, Steliana Perț și Octavian Ciulea au arătat în cuvîntul lor:

STELIANA PERȚ: — Se tratează aici din unghiuri diferite una din cele mai complexe și actuale probleme ale dezvoltării economice, — rolul și locul resurselor umane în procesul creșterii economice. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, calitatea resurselor de muncă reprezintă un factor de importanță majoră, decisiv chiar, al creșterii economice. În literatura universală se acreditează, de altfel, ideea că resursele umane pot deveni principala piedică a progresului tehnic.

OCTAVIAN CIULEA: — Lucrarea se sprijină pe cercetări sociologice ample. În ce privește considerentele de alegere a unităților investigate, împărtășesc punctele de vedere ale autorilor, însă nu cred că au fost în toate cazurile concretizate în mod corespunzător. Primul criteriu, care se bazează pe indicele de mecanizare și automatizare, conform metodologiei D.C.S., nu caracterizează suficient de riguros treptele progresului tehnic. În unele lucrări de specialitate sînt diferențiate 11 trepte ale progresului tehnic, începînd de la lucrul cu unelte manuale, pînă la instalațiile cu reglaj automat.

În ceea ce privește criteriul ca întreprinderile să fie plasate în diferite regiuni ale țării, cred că acesta nu este deosebit de important pentru progresul tehnic. Pe baza acestui criteriu s-ar fi putut urmări în ce măsură influențează asupra productivității muncii și a aprovizionării o regiune mai îndepărtată, una rurală, sau una urbană.

ANGHEL SCHOR: — În legătură cu cercetarea relației dintre progresul tehnic și conținutul intelectual al muncii, tov. Chepeș emite cîteva ipoteze care urmează să explice rezultatele contradictorii constatate. Se pare că în verificarea acestor ipoteze autorul părăsește oarecum calea investigației concrete și înclină spre căutarea unor cazuri care confirmă punctul său de vedere. Dacă drumul spre evidenta îmbogățire a funcțiilor intelectuale ale muncii este lung, sinuos, nu există tendințe mai apropiate care ar trebui depistate?

GHEORGHE CHEPEȘ: — Este vorba, în bună măsură, de caracterul complex al procesului abordat, de multitudinea factorilor care-și pun amprenta asupra mersului său concret și, în consecință, de greutățile determinării exacte a înrîuririi fiecărui factor în parte. Aceste greutăți explică neajunsul semnalat, desigur fără a-l justifica.

STELIANA PERȚ: — Mărturisesc că această problemă mă preocupă și pe mine de mai multă vreme, că am oscilat adesea în a da un răspuns. Relația dintre progresul tehnico-științific — în accepția cea mai largă — și dezvoltarea intelectuală este deosebit de complexă. Mie mi se pare că atunci cînd cercetăm problemele calificării muncitorilor în condițiile contemporane nu se poate absolutiza acțiunea unui singur factor — progresul tehnic — chiar dacă aceasta se dovedește, pe termen lung, cea mai importantă. Calificarea muncitorilor este rezultatul acțiunii cumulate a unui ansamblu de factori și condiții economice, tehnico-organizatorice și social-politice.

Formele de organizare a producției și muncii exercită asupra calificării muncitorilor o influență cel puțin egală cu cea a progresului tehnic. Se poate observa, de asemenea, că aceeași tehnică, diviziune și organizare a muncii determină cerințe diferite cu privire la calificare în funcție de talia întreprinderii. La producția de unicate, sau serie mică, de pildă, muncitorul trebuie să fie permanent în stare să se adapteze schimbărilor condițiilor de producție, să aibă deci **o calificare complexă.** În marile întreprinderi, la producția de masă sau la cea de serie mare **specializarea** limitată, mergînd, uneori, pînă la cea monooperațională, fundamentată pe o pregătire teoretică temeinică, se dovedește eficientă.

Ca atare nu ne putem limita la studierea acțiunii factorului „progres tehnic", cu atît mai mult cu cît diferitele trepte ale acestuia prezintă cerințe proprii de calificare. **Din acest din urmă punct de vedere, după părerea mea, ar fi fost indicat ca lucrarea să fie mai mult întemeiată pe situația reală existentă în economia românească în această etapă, luînd în mai mare măsură în considerare și celelalte trepte ale progresului tehnic în afara automatizării.** Spun aceasta, deoarece am convingerea că în următorii ani vom avea de rezolvat probleme ale calificării muncitorilor care nu țin numai de automatizare.

OCTAVIAN CIULEA: — În lucrare se subliniază în mod just care sînt cerințele calificării moderne — necesitatea orientării spre muncitori cu profil larg, cu o pregătire generală de bază care să permită adaptarea la schimbările care au loc în tehnică. Consider, totuși, că problema este tratată oarecum global. În unele întreprinderi, de pildă, s-au înființat școli profesionale, deși în realitate nu era nevoie decît de o calificare la locul de muncă. Prin urmare, orientarea respectivă nu corespundea momentului și nu se coordona cu cerințele progresului tehnic. Desigur, ar fi tot atît de greșit să se recurgă la ridicarea calificării numai la locul de muncă.

De obicei, de altfel ca și în lucrarea de față, mobilitatea profesională este analizată prin prisma trecerii de la o ramură la alta sau de la o întreprindere la alta. În realitate, ea se manifestă și în cadrul aceleiași întreprinderi. Trecerea de la o ramură la alta sau de la o întreprindere la alta nu este întotdeauna rezultatul progresului tehnic.

STELIANA PERȚ: — **Aș spune da, în măsura în care în asemenea întreprinderi au loc schimbări tehnice care dau posibilitatea să cercetăm acest fenomen.** Însă trebuie ținut seama de faptul că totodată tocmai progresul tehnic introdus într-o întreprindere deplasează pe muncitori în altă ramură. În acest caz trebuie să cercetăm ce se întîmplă acolo cu acești muncitori. Aceste două probleme nu pot fi rupte una de alta.

ANGHEL SCHOR: — În lucrare se arată că perspectiva actuală în legătură cu automatizarea și mecanizarea ar fi ca muncitorii colectivi să devină o însumare de posturi cu precădere mobile, fiecare reprezentînd un fel de sinteză, o complexitate de funcțiuni. **Oare această teză nu este formulată într-o formă absolutizată, în contradicție cu constatarea că pe măsura dezvoltării tehnicii asistăm și la o anumită specializare a muncitorilor?**

GHEORGHE CHEPEȘ: — Nu trebuie să uităm, în primul rînd, că mecanizarea unor procese de fabricație și automatizarea altora — ambele direcții cu implicațiile lor specifice — se desfășoară în mod paralel în întreprinderile noastre. În al doilea rînd, specializarea profesională adecvată tendințelor actuale necesită tot mai mult fundamentarea ei pe **o cultură tehnică relativ largă,** care să permită adaptabilitatea mîinii de lucru atît la schimbările ce au loc în producție și care determină „uzura" periodică a instruirii de specialitate, cît și la cerințele muncii în echipe, caracteristică deservirii agregatelor și instalațiilor moderne.

EMANOIL DROB: — La aceste utilaje fiecare membru al echipei trebuie să fie capabil să ia locul oricăruia dintre cei care lipsesc la un moment dat din muncă. Dacă n-ar fi așa, nu s-ar mai putea pune în funcțiune agregatul respectiv. Muncitorii — și aceasta este realitatea în majoritatea cazurilor — cunosc mai multe operațiuni și pot supraveghea deci mai multe faze tehnologice.

STELIANA PERȚ: — Creșterea gradului de calificare prin îmbogățirea pregătirii științifice și tehnice generale este o tendință reală. Nedumerirea intervine, după părerea mea, în situația concretă a calificării muncitorilor în țara noastră. Rămînerea în urmă la productivitatea muncii se explică și prin insuficienta calificare a unei părți a muncitorilor. Peste 70% din muncitorii din industrie sînt instruiți prin cursuri de scurtă durată la locul de muncă, o parte din ei fiind pregătiți doar pentru executarea uneia sau cîtorva operații; nivelul pregătirii lor generale nu le permite o adaptare rapidă la cerințele schimbate ale producției. Referindu-mă la ceea ce spune tov. Drob, cu privire la capacitatea muncitorilor de a se înlocui reciproc aș dori să menționez faptul că **în literatura de specialitate se acreditează ideea că toate meseriile au o bază comună, care creează posibilitatea mobilității și integrării profesionale.**

EMANOIL DROB: — De aci și factorul interșanjabilității în cadrul aceleiași profesiuni.

STELIANA PERȚ: — **Specializarea profesională,** ca formă de integrare a individului în mecanismul diviziunii sociale a muncii, fără îndoială că **nu dispare,** cum a subliniat și tov. Chepeș. **Dar ea va fi grefată pe un fundament mai larg de cunoștințe teoretice și științifice,** pe cunoașterea principiilor constructive, funcționale ale mașinilor, ale principiilor de organizare a muncii etc.

Cred că lucrarea pe care o discutăm mai atrage atenția asupra unei probleme extrem de actuale și importante — **formarea profesională continuă a adulților.** Pe de o parte, aceasta privește perfecționarea calificării în funcție de cerințele în necontenită modificare ale producției. Pe de altă parte, ea se referă la forța de muncă pentru industrie, care se recrutează fie din rîndurile populației care se eliberează din agricultură, fie din rîndurile populației casnice (în special femei). S-au luat unele măsuri pentru îmbunătățirea formelor de calificare a acestor categorii în întreprinderi, măsuri care se vor dovedi, fără discuție, eficiente. Ar fi, poate, indicat uneori ca această parte a forței de muncă să fie calificată înainte de intrarea în producție.

De aici o altă problemă. Ea se degajează și din lucrarea pe care o analizăm, dar trebuie subliniat în etapa aceasta **rolul enorm al întreprinderilor în calificarea forței de muncă.** Este vorba de o **calificare dinamică,** care să se desfășoare într-un proces continuu. Mă situez pe poziția că în mod periodic pregătirea profesională a muncitorilor trebuie să fie adaptată la cerințele producției, **singura în măsură să determine proporțiile și limitele acestui proces de adaptare și îmbogățire a calificării.**

OCTAVIAN CIULEA: — Este greșit să se considere că adaptarea la progresul tehnic se face numai prin completarea studiilor secundare la cursurile fără frecvență și serale.

STELIANA PERȚ: — Completarea instrucției profesionale la unele din marile uzine din țări străine este o practică obișnuită astăzi. Legată concret de situația existentă în economia noastră, mi se pare că această îmbogățire a cunoștințelor profesionale se poate face pe două direcții: **fie pornind de la simplu spre complex,** adică de la o specializare îngustă spre meserii de profil mai larg, **fie invers, plecînd de la meserii de un profil mai larg să ajungem la specializări ce trebuie făcute pe un anumit domeniu.**

OCTAVIAN CIULEA: — Poate nu ar fi fost rău dacă în lucrare s-ar fi urmărit evoluția în timp a muncitorilor în cadrul aceleiași întreprinderi. Cred că ar fi scos în evidență tocmai ceea ce ne interesează.

STELIANA PERȚ: — Eu cred că în multe întreprinderi nu se poate realiza o asemenea analiză. Materialele și datele care ne sînt puse la dispoziție nu ne permit astfel de cercetări. Datele nu sînt comparabile.

OCTAVIAN CIULEA: — Am o nedumerire. Într-un tabel din lucrare, tov. Chepeș face o corelație între nivelul tehnic și cunoștințele muncitorilor, exprimate prin nivelul de școlarizare și soldate cu categoria de încadrare a acestor muncitori. Tov. Chepeș consideră că unei categorii superioare de încadrare îi corespunde o formație profesională mai ridicată. Or, realitatea este adesea în contradicție cu această apreciere, majoritatea absolvenților școlilor profesionale — care în general contează între grupele cu nivel de formare ridicat și oarecum adaptate progresului tehnic modern — sînt încadrați în categoria a treia de calificare.

STELIANA PERȚ: — De fapt nu este nicio contradicție, pentru că încadrarea într-o anumită categorie nu reflectă numai nivelul la care se găsesc tinerii după terminarea studiului, ci și nivelul experienței, al stagiului în muncă — elemente componente ale calificării. Or, acesta este un proces care se desfășoară treptat. Absolvenților școlilor profesionale — plecînd de la premisa că au o pregătire generală sau tehnică mai avansată — li se creează condiții de promovare mai rapidă decît muncitorilor calificați prin alte forme.

OCTAVIAN CIULEA: — Dar și unii dintre muncitorii mai vîrstnici manifestă rețineri în a da absolvenților școlilor profesionale sarcini pe măsura complexității și posibilităților lor.

STELIANA PERȚ: — Absolvenții de școli profesionale, încadrați în categoriile trei și patru, au dreptul după trei luni de producție să se prezinte la un examen pentru a putea promova într-o categorie superioară. Pe cînd în alte situații se cere un termen mai îndelungat.

ANGHEL SCHOR: — Absolvenții școlilor profesionale au acest drept, dar cînd se prezintă la examen sînt întrebați dacă au efectuat lucrări corespunzătoare categoriilor pentru care candidează — patru și cinci. Și dacă nu au efectuat asemenea lucrări — ceea ce nu depinde de ei — nu sînt acceptați la examen. Cum se poate ieși din această situație?

STELIANA PERȚ: — Aici sînt două aspecte: a) dacă în întreprinderea respectivă există lucrări din categoria respectivă și b) dacă în ultimele 3 luni acești tineri absolvenți au efectuat lucrări din categoria pentru care cer calificarea. Este în adevăr un cerc vicios, care influențează și fluctuația forței de muncă.

EMANOIL DROB: — Eu pledez în favoarea ideii tov. Ciulea. Țin să apreciez că la trecerea dintr-o categorie de calificare în alta se ține cont dacă cel care se prezintă la examen a executat lucrări din categoria la care aspiră.

ANGHEL SCHOR: Iar acest lucru depinde de maistrul respectiv.

STELIANA PERȚ: — **Criteriul executării lucrărilor din categoria pentru care se cere calificarea mi se pare întemeiat. Dar pentru a cointeresa mai mult pe muncitori în perfecționarea calificării, ar fi necesară introducerea simultană și a obligativității frecventării unei anumite forme de perfecționare a calificării.**

ANGHEL SCHOR: — Ar fi mai echitabilă introducerea efectivă a unei **probe practice** care să dovedească aptitudinea solicitantului, precum și **stabilirea dreptului de a obține timp de 3 luni lucrări din categoria pentru care candidează.**

EMANOIL DROB: — Este adevărat și acest lucru. Eu cred însă că nu se ține seama de criteriul dacă respectivul muncitor lucrează la instalații sau la mașini și cum le-a folosit. Cred că trebuie inclus și acest criteriu. Pledez însă, cum am spus, în favoarea ideii tov. Ciulea. Este adevărat că la început un muncitor cu experiență dă, datorită deprinderii lui, un randament mai mare decît muncitorul tînăr. Dar, după o mică perioadă de adaptare, vom constata o diferență sensibilă din punctul de vedere al întreruperilor accidentale, al uzurii mașinii în defavoarea celui dintîi. Un muncitor care nu cunoaște principiile constructive ale mașinii și dă o producție mai mare, deseori provoacă o uzură mai mare a mașinii.

(Continuare în pag. 11)

*) Gheorghe Chepeș, Emanoil Drob, Maria Popescu: **Aspecte ale integrării profesionale a muncitorilor din industria modernă. Biblioteca de filozofie și sociologie. Editura Politică, 1967, 328 pag.**

Pentru diversificarea produselor alimentare

MATERIALIZAREA CREAȚIEI DE LABORATOR ÎN PRODUCȚIA „DE SERIE"

CA O CONSECINȚĂ a creșterii nivelului de trai, exigențele cumpărătorilor față de mărfurile oferite de comerț sporesc continuu. Pe de altă parte, industria românească de utilaje comerciale, bazate pe principiul conservării prin frig, a permis dotarea unui număr mare de unități comerciale cu asemenea utilaje, ceea ce a creat condițiile necesare extinderii considerabile a vînzărilor de produse alimentare alterabile.

Toate acestea, așa cum era și firesc, au impus diversificarea sortimentelor de mărfuri alimentare industrializate. In consecință, pe această linie s-au manifestat serioase preocupări. Numai în anii 1966—1967 au fost omologate 148 sortimente noi, iar în șapte luni din acest an — alte 30. Față de o asemenea susținută activitate de creație, se naște însă întrebarea: **se găsesc în magazine, cel puțin în parte, sortimentele omologate?**

CONVORBIRILE AVUTE cu mai mulți responsabili de magazine și consultarea evidențelor primare privind intrarea mărfurilor ne-au furnizat răspunsul la această întrebare: o mare parte din sortimentele omologate în ultimii 2 ani — în special preparate de carne — nu au apărut pînă în prezent pe piață. Din cele 25 de produse, alese dintre cele mai reprezentative, care în mare parte au fost omologate în anul 1966, magazinul bucureștean „Delicatese", din Piața Amzei, și multe altele, nu au primit nici o cantitate. Întreprinderile producătoare continuă să ofere de ani de zile aceleași produse, devenite „clasice", dar și din acestea numai unele sortimente, cu o rentabilitate mai mare. Astfel, în ziua de 28 august a.c. (ca de altfel în aproape toate zilele), din 50 de sortimente comandate de magazinul citat, în care nu intră produsele omologate în ultimii doi ani, Întreprinderea de preparate de carne „Mistrețul" nu a livrat decît 11 sortimente.

Printre sortimentele nou omologate și care nu au fost oferite la contractare pentru anul 1967 și, în parte, pentru 1968 (de către toate întreprinderile producătoare) se numără și unele preparate care au fost mult apreciate de Comisia de omologare, cum sînt: cîrnați „Gheria", ruladă cu limbă sau cu ficat, patricieni din carne de oaie afumată, mîncare de țelină, zarzavat pentru ciorbe (conservat la borcan) etc.

Alte sortimente au fost contractate în cantități infime (organizațiile comerciale manifestînd nejustificate rețineri), cantități care nu au fost însă respectate de furnizori. Astfel, din produsul „Specialități mozaic" s-au contractat în anul 1967 numai 46 tone și s-au livrat doar 6,7 tone. Cantități reduse s-au livrat și din alte produse, dintre care unele cu prețuri ieftine, mult solicitate de consumatori: ruladă specialitate — 0,6 tone; tobă cap vită albă — 6,9 tone; friptură Turda — 0,5 tone; piureuri din carne mînzat, cu diverse garnituri (legume, cartofi, orez, mere), produse realizate special pentru copii au fost aproape inexistente pe piață (între 0,3—0,6 tone).

Dacă la unele sortimente s-ar putea invoca sezonalitatea sau resursele restrînse de materie primă, considerăm că nu pot fi aduse motivări obiective la produse ca: salam crud alpin (la prețul de 46 lei kg și cu calități apropiate de salamul de „Sibiu"); ciolan presat (cu calități gustative mult apreciate); diverse rulade cu slănină și carne, ficat sau limbă; macaroane cu carne; gogoșari cu sos de muștar; brînză „Cozia" etc. De asemenea, este greu de găsit explicația faptului că unele sortimente (mîncare de țelină cu și fără carne, omologate la 29 iunie 1967 etc.), nu au prețuri stabilite nici pînă astăzi.

Și mai puțin explicabilă este o altă situație: pentru o serie de produse chiar reprezentanții producătorilor au cerut omologarea pe loc sau cu o deosebită urgență, invocînd surplusul de materie primă, care, potrivit susținerilor, nu putea fi valorificat superior pe altă cale (9 sortimente omologate la 14 ianuarie 1966, 3 sortimente, la 5 decembrie 1966 etc.). Din analiza făcută rezultă însă că dintre acestea cele mai multe nici pînă astăzi nu au apărut pe piață, iar altele s-au livrat în cantități infime.

EVIDENT că, în aceste condiții, drumul de la realizările de laborator la producția „de serie mare" este mult prea lung, iar în unele cazuri nu se finalizează. Desigur, aceste stări de lucruri au mai multe cauze, dintre care unele obiective. Pentru majoritatea însă se puteau și se pot găsi soluții.

● **În primul rînd se impune ca produsele nou omologate să fie obligatoriu incluse în lista sortimentelor oferite de întreprinderile producătoare, cu precizarea, — prin certificatele de omologare și normele interne — cantităților minime industrial și economic realizabile și care, dacă sînt contractate, să nu poată fi refuzate la livrare.** Așa cum am mai arătat, la majoritatea sortimentelor noi nu se pun probleme deosebite de fabricație. De vreme ce inițiativa de creație o au producătorii, sub conducerea organului de specialitate din Ministerul Industriei Alimentare, este clar că nu se elaborează noi sortimente fără să se studieze în prealabil resursele de materii prime și posibilitățile tehnologice de fabricație. Totuși, întreprinderile producătoare nu sînt suficient de receptive la sortimentele noi, omologate pe plan central. Orice diversificare înseamnă, din punctul lor de vedere, asimilarea noilor tehnologii, divizarea fondului de materii prime în tranșe mai mici etc.

Toate acestea, resfrîngîndu-se într-o oarecare măsură asupra productivității, precum și în sfera administrativă (evidență suplimentară, decontări mai complexe etc.), le determină să se rezume la acele produse, „clasice", a căror tehnologie, productivitate și eficiență economică este verificată de ani de zile. Deci, includerea obligatorie a sortimentelor noi în lista produselor oferite la contractare ar fi de natură să activizeze pe producătorii-furnizori.

● **Este necesar ca și organizațiile comerciale beneficiare să influențeze mai activ întreprinderile furnizoare cu privire la diversificarea producției.** „Rezistența" întreprinderilor producătoare la asimilarea și producerea sortimentelor noi ar ceda, desigur, dacă organizațiile comerciale, începînd de la Direcția generală pentru comerțul cu ridicata de produse alimentare din M.C.I. și pînă la ultima unitate comercială beneficiară, și-ar îndeplini rolul de influențare a industriei. Materializarea acestei sarcini presupune însă o preocupare mai intensă în această direcție.

În prezent nu se urmărește, pe plan central, în ce măsură produsele nou omologate ajung sau nu pe piață. Activitatea Comisiei de omologare se rezumă la controlul calitativ al noilor sortimente și la eliberarea certificatului de omologare; Direcția prețuri din M.C.I. se preocupă să emită deciziile de prețuri, iar Direcția generală pentru comerțul cu ridicata de produse alimentare urmărește numai repartizarea globală a fondului de marfă. Nici un organ central însă nu urmărește și nu știe în ce măsură, în cadrul fondului de marfă stabilit, au fost livrate și sortimente noi. De asemenea, lista completă a produselor nou omologate lipsește și la organizațiile comerciale care trebuie să le contracteze. Cei mai mulți interlocutori din cadrul unor asemenea organizații comerciale nu cunoșteau nici măcar faptul că asemenea produse au fost omologate.

● **O altă măsură ce se impune: simplificarea relațiilor de furnizare, astfel încît comanda unităților comerciale, emisă în cadrul cantităților contractate și defalcate pe trimestre și luni, să fie actul unic care să oblige pe furnizori la livrare, cu consecința răspunderii contractuale prevăzută de dispozițiile legale.** În prezent, ca urmare a unui protocol încheiat în anul 1959 de către Ministerul Comerțului Interior și Ministerul Industriei Alimentare, relațiile dintre producători și organizațiile comerciale beneficiare, privind furnizarea preparatelor de carne, sînt încorsetate de îndeplinirea unor formalități scriptice (grafice săptămînale pe zile, sortimente, cantități și magazine) care s-au dovedit practic nefolositoare, fiind cerute pur formal, dar pentru întocmirea cărora, în cadrul fiecărei organizații comerciale, mai mulți salariați lucrează (sau ar trebui să lucreze) zile în șir.

Revederea acestui protocol și eliminarea formalităților inutile, urmată de atribuirea șefilor de unități comerciale a dreptului de a stabili ce sortimente să fie livrate, independent de graficele săptămînale, desigur în cadrul cotelor alocate lunar, ar duce, așa cum au arătat mai mulți interlocutori, la o urmărire mai realistă a aprovizionării. De asemenea, s-ar crea posibilitatea declanșării unei pîrghii economice eficace, ori de cîte ori nu se respectă de către părți livrarea, și respectiv preluarea sortimentelor comandate: **aplicarea penalizărilor pentru încălcarea disciplinei contractuale.**

AL. DETEȘAN

RĂSFOIND PRIN DOSARE

UN PARODOX: MAI MULT TIMP LA RENOVĂRI DECÎT LA CONSTRUCȚII NOI

DATORITĂ INVESTIȚIILOR importante destinate dezvoltării și modernizării rețelei comerciale, în ultimii ani au fost ridicate numeroase construcții pentru comerț. S-a ajuns, astfel, ca în fiecare an spațiile comerciale să sporească, pe seama noilor construcții, cu 250 000 mp, pondere importantă în totalul suprafeței comerciale existente, care în sectorul comerțului cu amănuntul și în cel al alimentației publice se ridică la 4 100 000 mp.

Cu toate acestea, starea unor localuri utilizate de unitățile comerciale (conform datelor ultimului recensămînt din 31.XII. 1966, circa 75% din acestea funcționează în localuri vechi), cerințele modernizării comerțului prin introducerea unor forme de servire avansate impun ca o bună parte din clădirile folosite de comerț să fie renovate și modernizate. Aceste lucrări sînt necesare și se impun cu atît mai mult cu cît, în genere, renovările și modernizările necesită investiții mai mici decît construcțiile noi, al căror cost se ridică în sectorul comercial la circa 1 700 lei/mp. Ținînd seama de aceste considerente, s-a stabilit ca în anii următori să fie modernizate circa 2 500 unități comerciale (17% din total) și să fie renovate o bună parte din clădirile necorespunzătoare, utilizate în prezent de comerț. Această acțiune, care se desfășoară de mai mulți ani, a fost intensificată în ultimul timp, urmînd ca în viitor ea să capete o amploare mai mare.

Avînd în vedere ponderea însemnată pe care o dețin aceste lucrări în totalul investițiilor destinate comerțului, se pune întrebarea: cît timp necesită modernizarea sau renovarea unui local comercial? Dacă ne gîndim că pentru construcția unui complex comercial de cîteva mii de mp se fixează un termen de circa un an, apoi, logic ar fi ca o modernizare sau renovare — totală sau parțială — a unei unități comerciale să dureze cîteva săptămîni, cel mult cîteva luni.

Lucrurile nu stau însă așa. Numeroasele exemple de care dispunem ne pun în fața unui paradox: în dese cazuri, renovarea sau modernizarea unei unități comerciale durează mult mai mult timp decît necesită realizarea unei construcții noi de același tip. Cazul complexului Athenée Palace și al hotelului Union din București, la care renovările și modernizările au durat ani de zile, nu sînt, din păcate, excepții. La multe alte unități din București (librăria M. Eminescu, de pildă) și din alte orașe ale țării lucrările de renovare sau de modernizare, deși nu se ridică la un mare volum de investiții, durează luni de zile și în unele cazuri ani de zile. Un exemplu elocvent: o mică unitate comercială (cea de pe str. Ion Frimu nr. 28 din București) aparținînd de O.C.L.-Alimentara din sectorul 1 stă închisă de circa un an de zile cu binecunoscutul afiș: „Închis pentru renovare". În tot acest timp, însă, la clădirea respectivă nu s-a făcut nicio renovare. S-a pus pe stradă doar o grămadă de nisip, iar înăuntru s-au depozitat cîteva unelte pentru zugrăvit!

Un magazin pentru desfacerea confecțiilor, unul de galanterie, altul de marochinărie de pe B-dul Gh. Gheorghiu-Dej, colț cu str. Beldiman din București stau închise de peste doi ani (11 iunie 1966). Cauza: au apărut niște fisuri în coloanele de susținere a clădirii. Deci, necesitatea unor lucrări pentru consolidarea imobilului respectiv. Reparațiile s-au făcut în cîteva luni, dar magazinele nu s-au redeschis, din pricină că timp de un an de zile (!) s-a discutat dacă în aceste spații să se organizeze o expoziție permanetă a fostului Comitet de stat pentru protecția muncii, sau să se deschidă magazinele respective. După un an de zile s-a hotărît ca spațiile respective să fie restituite organizațiilor comerciale. Această hotărîre a fost luată pe la începutul acestui an. De atunci însă în spațiile comerciale respective nu se face nimic. Ele continuă să stea neutilizate.

Pentru a exprima purul adevăr, trebuie să facem o corectură, o precizare. Ceva s-a făcut, totuși. Și iată ce. La O.C.L.-„Confecția" s-a întocmit un amplu dosar din care extragem: numai în magazinul de confecții se puteau vinde în ultimii doi ani (luînd ca bază perioadele precedente) confecții în valoare de 16 800 000 lei, ceea ce ar fi asigurat un beneficiu la bugetul statului de circa 500 000 lei. La Direcția comercială a municipiului București s-a întocmit un alt dosar voluminos: documentațiile pentru lucrările necesare deschiderii magazinelor din imobilul respectiv. Lucrările prevăzute în aceste documentații se ridică la o valoare de peste jumătate milion de lei. La Banca de Investiții există un alt dosar prin care se constată că lucrările preconizate nu se justifică din punct de vedere economic.

Discuții, adrese, dosare... În fostele magazine nu se găsește încă nimic. Un spațiu comercial cu vad bun stă nefolosit de atîta timp. Și va mai sta. Pînă cînd? De la Direcția comercială a municipiului București ni s-a răspuns: „Sperăm ca pînă la sfîrșitul anului să se deschidă magazinele". Deci timp de 30 de luni (dacă „speranța" Direcției comerciale se va împlini, ceea ce nu-i de crezut) cîteva magazine stau neutilizate. Cine suportă pagubele care se înregistrează prin această tărăgănare?

Din cele expuse desprindem următoarea concluzie: M.C.I., în colaborare cu alte foruri centrale interesate, să stabilească în mod operativ termene fixe pentru efectuarea lucrărilor de modernizare și de renovare a unităților comerciale. Aceste termene nu trebuie să fie în nici un caz mai mari decît cele fixate pentru realizarea unor construcții noi asemănătoare. Astfel se va pune capăt practicii păgubitoare, ilustrată prin acele afișe („Închis pentru renovare") care stau luni și ani la unele unități comerciale.

D. TĂRNĂUCEANU

PUNCTE DE VEDERE

FOLOSIREA GRATUITĂ DE CĂTRE TERŢI A BREVETELOR

ÎN CONDIŢIILE economiei noastre socialiste exploatarea invenţiilor se realizează în majoritatea cazurilor, uneori exclusiv, în cadrul întreprinderilor de stat sau cooperatiste. În lumina acestui fapt, noua legislaţie a investiţiilor[1]) urmăreşte adaptarea **brevetului** (singurul titlu de protecţie pentru invenţii pe care-l recunoaşte) la nevoile economiei noastre, prin mecanismul transmisiunii drepturilor inventatorului către organizaţiile socialiste. Operaţiunea se produce, în principiu, printr-o cesiune expres consimţită, iar, în anumite cazuri determinate, în temeiul legii. În articolul 6 se prevede dreptul inventatorului (sau al succesorului său în drepturi) de a alege între **brevetarea invenţiei pe numele său şi transmiterea drepturilor sale privitoare la invenţie către o organizaţie socialistă.** Aceasta se face către o organizaţie determinată şi este totdeauna totală; ea determină eliberarea brevetului pe numele organizaţiei căreia i s-a transmis invenţia şi eliberarea unui certificat de inventator transmiţătorului (inventatorul sau succesorul în drepturi al acestuia), titlu în temeiul căruia acesta dobîndeşte, cu condiţia aplicării invenţiei, dreptul la o recompensă stabilită în funcţie de economiile realizate prin aplicarea invenţiei.

Noul decret (art. 7) reglementează transmisiunea drepturilor asupra invenţiilor în favoarea organizaţiilor socialiste, în care consimţămîntul transmiţătorului este presupus de lege şi se produce prin simplul fapt al situării în una din cele două ipoteze prevăzute de lege:

a) condiţiile concrete în care invenţia a fost realizată (la cererea, din însărcinarea sau cu ajutorul material important al unei organizaţii socialiste);

b) natura obiectului invenţiei care, din raţiuni de interes social, nu permite acordarea unui brevet individual (în cazul cînd are drept obiect produse obţinute prin procedee de dezagregare nucleară, produse chimice, medicamentoase etc.).

Un drept exclusiv al titularului

Principalul drept pe care îl dobîndeşte întreprinderea titulară a unui brevet, în cazurile pe care le-am analizat, este acela de a folosi invenţia, calificat de lege ca fiind un drept **exclusiv.**

Cu toate acestea, noul decret prevede, în art. 19, că invenţiile brevetate pe numele unei organizaţii socialiste din ţară pot fi folosite „fără îndeplinirea vreunei formalităţi prealabile" de către oricare altă întreprindere din Republica Socialistă România. Se pune întrebarea: ce a înţeles legiuitorul prin cuvintele „fără îndeplinirea vreunei formalităţi prealabile": **folosirea liberă şi gratuită a invenţiilor brevetate pe numele unei întreprinderi sau folosirea lor fără consimţămîntul titularului brevetului, dar cu plata preţului acestei folosiri?**

Este evident că răspunsul la această întrebare prezintă o importanţă deosebită, mai ales în lumina preocupărilor de rentabilizare a activităţii întreprinderilor şi de stimulare a brevetării invenţiilor româneşti.

Gratuitate nejustificată

După părerea noastră, **interpretarea articolului menţionat trebuie să fie diferită de soluţia pe care practica a consacrat-o în cadrul vechii legislaţii, potrivit căreia invenţiile cedate statului pot fi folosite liber şi gratuit, de către toate organizaţiile socialiste.**

În sistemul legii în vigoare, brevetul aparţine totdeauna, în cazurile de care ne ocupăm, unei întreprinderi determinate, care are asupra lui **un drept propriu.** Pe de altă parte, dreptul născut din brevet, spre deosebire de cel născut din certificatul de autor, este un drept **exclusiv** — calificare prevăzută expres de lege.

De aceea, socotim că art. 19 trebuie interpretat în sensul că invenţiile brevetate pe numele unor organizaţii socialiste pot fi folosite de orice alte organizaţii socialiste, fără consimţămîntul titularului brevetului, deci fără să fie nevoie de încheierea unui contract de licenţă, ci printr-o simplă manifestare unilaterală de voinţă, care să fie comunicată într-un anumit termen titularului brevetului. Dar aceasta nu înseamnă şi nu poate însemna că exploatarea va fi gratuită.

Două argumente

În sprijinul acestei interpretări invocăm un argument de ordin juridic şi unul de ordin economic, dedus din finalitatea legii.

Pe de o parte, art. 19 nu prevede expres că folosirea invenţiei se va face gratuit. Or, raporturile de drept civil sînt raporturi bazate pe echivalenţa prestaţiunilor, astfel încît titlul oneros este dreptul comun, caracterul gratuit al unui act trebuind să fie expres prevăzut sau stipulat. Pe de altă parte, dacă s-ar admite interpretarea contrară, s-ar merge împotriva finalităţii principale a legii şi anume stimularea ridicării nivelului tehnic al producţiei prin aplicarea metodelor noi de muncă.

Într-adevăr, a admite dreptul de folosire gratuită a invenţiilor brevetate pe numele unei organizaţii socialiste, de către toate celelalte organizaţii, înseamnă a face să dispară orice stimulent pentru întreprinderi de a breveta o invenţie; ştiind că beneficiază gratuit de dreptul de folosire a brevetelor, întreprinderea, pentru a nu suporta cheltuielile legate de experimentarea şi realizarea invenţiei, precum şi plata recompensei integrale sau a celei mai mari părţi din aceasta, va prefera să aştepte ca alte unităţi economice să se ocupe de invenţii şi de brevetarea lor.

În sfîrşit, ni se pare greu de admis ca o invenţie care, prin ipoteză, ar fi brevetată pe numele unei organizaţii cooperatiste să fie folosită gratuit de toate organizaţiile socialiste, inclusiv cele care nu fac parte din sistemul cooperatist respectiv.

Adăugăm că nu s-ar putea, credem, deduce un argument împotriva tezei expuse mai sus din existenţa prevederii potrivit căreia plata recompensei cuvenite titularului certificatului de inventator se face de către organizaţia care a brevetat invenţia, iar toate celelalte întreprinderi care aplică invenţia sînt obligate să plătească celei dintîi (titulara brevetului) cote corespunzătoare din recompensa cuvenită inventatorului, cote stabilite în raport cu volumul de aplicare a invenţiei.

În interpretarea pe care am propus-o, obligaţia de plată a acestor cote (prin a cărei executare întreprinderea titulară a brevetului nu face decît să **recupereze** sume avansate în contul altor întreprinderi) este independentă de obligaţia de a plăti preţul folosirii unei invenţii brevetate pe numele unei alte întreprinderi, în condiţiile art. 19.

Într-adevăr, plata cotelor de recompensă este o **obligaţie faţă de titularul certificatului de autor şi nu faţă de întreprinderea titulară a brevetului.** Faptul că aceste cote se varsă întreprinderii titulare a brevetului se explică din nesecităţi contabile, legate de stabilirea cuantumului total al recompensei. Prin folosirea de către alte unităţi economice a invenţiei brevetate pe numele unei întreprinderi se stabilesc însă **raporturi distincte,** între titularul brevetului şi beneficiarii folosinţei.

În interpretarea pe care o considerăm justă se pune, desigur, problema, în cazul în care invenţia brevetată pe numele unei anumite organizaţii este folosită de o altă organizaţie, a stabilirii preţului folosirii. În lipsa unei dispoziţii în lege care să reglementeze acest preţ (deşi este preferabil să existe o asemenea prevedere) el se va stabili, desigur, prin acordul părţilor, eventualele litigii ce s-ar naşte fiind de competenţa Arbitrajului de Stat.

dr. docent Yolanda EMINESCU

1) Decretul nr. 884 din 30 sept. 1967 privind invenţiile, inovaţiile şi raţionalizările (aprobat prin legea nr. 31 din 30 dec. 1967) şi H.C.M. nr. 2 250 din 30 sept. 1967, pentru aplicarea acestui decret.

ATESTATUL ERGONOMIC

(Urmare din pag. 4)

te deosebit de favorabile asupra cumpărătorilor posibili. Unii cumpărători, din zone geografice cu condiţii climatice deosebite sînt interesaţi în climatizarea tractorului. Vandabilitatea şi implicit rentabilitatea produsului ar creşte dacă acest deziderat s-ar realiza prin modificări care nu ar afecta prea mult procesul tehnologic şi preţul de cost.

De asemenea, pentru unele ţări în curs de dezvoltare, în care nivelul tehnic al personalului de deservire este încă relativ scăzut, apare necesitatea şi posibilitatea de simplificare a canalelor informaţionale de intrare şi de ieşire din cuplul om-tractor. În acest caz, tabloul de bord ar urma să dea un număr diferenţiat de informaţii despre funcţionarea utilajului, aşa încît exploatarea corectă a acestuia să se poată realiza şi fără o experienţă deosebită sau o calificare specială.

În acelaşi sens poate acţiona şi studierea logicii tabloului de bord. Utilizarea lui optimă, fără o distribuire exagerată a atenţiei, implică luarea în considerare a pregătirii profesionale, dar în acelaşi timp şi amplasarea diferită a aparatelor de măsură uzuale în comparaţie cu cele folosite mai rar.

Mai multă atenţie se cere acordată modului de formulare, de amplasare pe tractor şi de exprimare grafică a unor instrucţiuni minimale obligatorii pentru exploatarea şi întreţinerea corectă.

Etape şi premise

ACŢIUNEA de atestare trebuie să cuprindă, prin urmare, următoarele etape:

— definirea caracteristicilor care, din punct de vedere ergonomic, ar putea trezi interesul cumpărătorilor; ca o primă treaptă menţionăm aici prospectarea multilaterală a pieţei;

— cercetări ştiinţifice legate de cuantificarea acestor caracteristici şi stabilirea unor praguri admisibile;

— testarea utilajului pe bazele stabilite mai sus;

— modificarea utilajului, pe măsura necesităţilor de respectare a pragurilor admisibile;

— elaborarea **atestatelor ergonomice,** inclusiv a documentaţiei convenabile pentru scopuri mixte, comerciale şi de informare tehnică.

Conceput în acest mod, **atestatul ergonomic devine un element de bază în documentaţia tehnică a prototipurilor industriale, influenţînd proiectul de execuţie, norma internă, standardele de execuţie şi studiul tehnico-economic.** Pentru produsele industriale elaborate, atestatul poate fi întocmit şi inclus în documentaţia de bază, după îmbunătăţirea produsului, la verificările de tip. Aceasta necesită studii şi experimentări efectuate de o echipă formată din diferiţi specialişti (economişti, ingineri, fiziologi, psihologi, sociologi) şi implicit **colaborarea mai multor departamente, cu institutele de cercetări ştiinţifice şi de proiectare, precum şi cu uzinele producătoare.**

Cît priveşte autoritatea organului chemat în viitor să elibereze atestate ergonomice cu credit intern şi internaţional, aceasta, după părerea noastră, poate reveni numai unei instituţii centrale specializate şi investite cu competenţa necesară.

UZINA DE VAGOANE ARAD

PRODUCE:

- Vagoane de călători cl. I — 54 locuri
- Vagoane de călători cl. II — 80 locuri
- Vagoane de călători cl. II — necompartimentate 110 locuri
- Vagoane gondolă cu autodescărcare pe 4 osii pentru 60 t
- Vagoane de marfă descoperite pe 4 osii tip OOR
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GVA
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GG
- Vagoane de marfă descoperite 50 t; 4 osii tip IZA
- Vagoane pentru transport transformatori 110 t
- Vagoane basculante 40 m³ (80 t)
- Vagoane basculante 25 m³, ecartament 900 mm
- Vagoane platformă siderurgice 80 t.
- Vagoane container pentru negru de fum
- Vagoane autodescărcător pentru minereu de 80 t.
- Vagoane refrigerente pe 2 osii tip ORE
- Vagoane marfă pentru transportat ciment, 30 t, ecartament 1 067 mm.
- Vagoane autodescărcător 30 t, ecartament 1 067 mm
- Vagoane autodescărcător 50 t, 4 osii, ecartament 1 000 mm.
- Vagoane de marfă acoperite 15 t, pentru transportat sare.

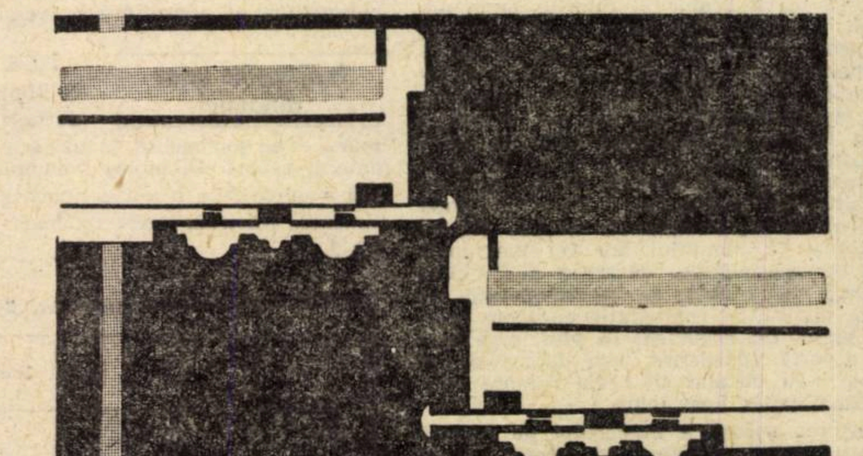

Din experienţa Uzinei „Electroaparataj" — Bucureşti

CORELAREA OPTIMĂ A SPECIALIZĂRII CU DIVERS CALE DE SPORIRE A EFICIENŢEI ECONOMICE

UZINA „ELECTROAPARATAJ"-Bucureşti are un profil caracterizat prin diversitatea mare a sortimentelor fabricate în serii de mărimi variate, într-o structură de producţie complexă, cuprinzînd toate fazele ciclului specific construcţiilor de maşini. În nomenclatorul produselor uzinei figurează sortimente de serie mare — aparatajul de instalaţii, aparatajul de protecţie în ulei şi cel de comandă, concomitent cu sortimente de serie mică — aparatajul de protecţie antigrizutoasă, pentru poduri rulante şi maşini-unelte etc. În total, în cadrul întreprinderii se realizează peste 600 de sortimente, în peste 2000 de tipodimensiuni.

Reflex al progresului tehnic în continuă afirmare, procesul de diversificare a producţiei reprezintă un fenomen curent în activitatea întreprinderii. Anual, nomenclatorul uzinei se îmbogăţeşte cu noi tipuri de aparatură electrică cu caracteristici funcţionale superioare. Viteza medie de asimilare atinge, în ultimul timp, 50 de sortimente pe an.

Omogenitatea condiţiilor de producţie - indicator principal al specializării

Diversificarea, în general, ca rezultat al progresului tehnic, contribuie la adîncirea specializării şi lărgirea cooperării — fenomen evident la nivelul economiei naţionale (diversificarea producţiei din economia naţională determină apariţia de noi ramuri de producţie specializate). La nivelul întreprinderii, între diversificare şi specializare se naşte, pe o anumită treaptă, o contradicţie, deoarece diversificarea înseamnă creşterea numărului de tipodimensiuni introduse în fabricaţie, pe cînd specializarea cere micşorarea numărului acestora. La „Electroaparataj" această contradicţie dintre diversificare şi specializare s-a accentuat progresiv, deoarece **din anul 1950 cînd existau în producţie circa 100 sortimente, s-a ajuns în 1968 la 635.** Totuşi, nu se poate spune că de la stabilirea profilului întreprinderii, care se menţine în linii mari şi în prezent, specializarea a rămas pe loc. Ea a căutat să se adapteze operativ, să ţină pasul cu ritmul rapid în care s-a desfăşurat procesul de diversificare.

Din multitudinea de sortimente pe care le avea în fabricaţie vechea întreprindere „Industria electrică română", actuala Uzină „Electroaparataj" şi-a delimitat nomenclatorul, profilîndu-se, în principal, pe aparataj electric de joasă tensiune. În acest mod, gradul de omogenitate a condiţiilor de producţie pe locurile de muncă, care poate fi considerat ca principal indicator al specializării, a continuat să progreseze, paralel cu diversificarea. Concret, acest indicator poate să fie exprimat prin numărul de repere-operaţii care revin la un loc de muncă într-o anumită perioadă de timp. Prezentăm în tabelul nr. 1 modul în care a evoluat acesta, pe diverse secţii ale uzinei în perioada 1950—1968.

Tabel nr. 1

Secţia	Anul	Numărul locurilor de muncă instalate	Numărul de repere diferite executate anual	Numărul mediu de operaţii pe reper	Total repere-operaţii (4×5)	Numărul de repere-operaţii pe loc de muncă (6:3)
1	2	3	4	5	6	7
Turnătorie	1950	25	600	5	3000	120
	1955	30	640	5	3200	107
	1960	34	720	5	3600	105,8
	1965	39	800	5	4000	102,5
	1968	42	940	5	4700	111
Prelucrări mecanice şi prese	1950	175	6400	3,4	21 760	124,34
	1955	270	10 360	3,2	33 152	122,70
	1960	326	13 280	3,2	42 496	130,00
	1965	661	16 200	3,4	55 080	83,30
	1968	708	19 560	3,1	60 636	85,60
Montaj	1950	220	960	5	4 800	22,0
	1955	300	1680	5	8 400	28,0
	1960	340	4320	5	21 600	63,5
	1965	500	6360	6	38 160	76,3
	1968	550	7620	6	45 720	83,1

Datele prezentate arată că în secţiile unde se confecţionează elementele constructive ale aparatelor electrice — turnătoria, prelucrările mecanice şi presele — numărul de repere-operaţii ce revin la un loc de muncă pe an, de regulă, a scăzut din 1950 pînă în 1968. S-a produs astfel dezvoltarea specializării locurilor de muncă, creşterea posibilităţilor de înzestrare cu S.D.V.-uri speciale a utilajelor şi perfecţionarea profesională a executanţilor operaţiilor respective.

Mergînd pe linia adîncirii analizei corelaţiei, este interesant să se observe evoluţia acestui indicator în diferite secţii ale uzinei, paralel cu variaţia numărului de sortimente (vezi graficul). Deşi numărul sortimentelor de aparate fabricate a crescut rapid în intervalul 1950—1968, numărul de repere-operaţii pe loc de muncă a scăzut la secţiile care confecţionează semifabricate şi execută piese, crescînd la montaj, însă mult mai lent în comparaţie cu diversificarea producţiei. Judecînd după numărul de repere-operaţii, trebuie remarcat totuşi că montajul are cel mai înalt grad de specializare, deoarece aici există cel mai mic număr de repere-operaţii pe loc de muncă, în comparaţie cu toate celelalte secţii. Un argument în plus, care susţine această constatare, este faptul că la montaj s-au instalat 10 benzi rulante pentru asamblarea aparatelor.

Creşterea uşoară a numărului de repere-operaţii pe loc de muncă la montaj se explică prin aceea că, aproape întotdeauna cînd se introduce producţia pe bandă, procesul tehnologic se descompune în mai multe operaţii. De altfel, chiar din tabelul nr. 1 se poate observa că numărul mediu de operaţii pe reper la montaj creşte în timp de la 5 la 6. Totodată, pe măsura diversificării producţiei, sporeşte şi complexitatea produselor. Numărul de subansambluri (repere de montaj) care revine la un aparat, se măreşte. În 1960, de pildă, contactoarele antigrizutoase pentru industria minieră aveau destinaţiile de protecţie la suprasarcina de durată şi la scurtcircuit, pe cînd cele intrate în fabricaţie ulterior, au rolul de a întrerupe curenţi mult mai mari, realizînd şi protecţia prin deconectarea aparatului, atunci cînd carcasa intră sub tensiune. Ca atare, numărul de subansambluri al aparatului a crescut şi el.

Proporţiile unor dinamici

Între dinamica volumului producţiei şi a numărului de sortimente, în uzină a existat un anumit raport. Dinamica volumului producţiei a depăşit pe aceea a numărului de sortimente. Ilustrăm acest fenomen în tabelul nr. 2.

Tabel nr. 2

	1959	1965	1968
Dinamica producţiei	100	367	765
Dinamica numărului de sortimente	100	170	190

Creşterea volumului producţiei într-o întreprindere se realizează atît prin folosirea deplină a capacităţilor existente, cît şi prin extinderea lor, în funcţie de necesităţi. Uzina „Electroaparataj" a dezvoltat tot timpul capacitatea de producţie, adăugînd noi locuri de muncă în diferite secţii. În perioada 1959—1968 sectorul de prelucrări mecanice, de pildă, şi-a extins numărul locurilor de muncă de 2,17 ori, cifră care se situează însă sub nivelul dinamicii de creştere a volumului producţiei, ceea ce demonstrează că aceasta din urmă a înregistrat sporuri substanţiale, mai ales prin folosirea mai bună a capacităţilor existente. Totodată, cifra aceasta depăşind cu 27% dinamica numărului de sortimente a asigurat un oarecare progres pe linia adîncirii specializării. Privind prin prisma corelaţiei volum-producţie, număr de sortimente şi grad de specializare, observăm că ea s-a păstrat în limitele cerute de scopul final scontat — economicitatea. Ca să crească specializarea locurilor de muncă şi să prezinte bineînţeles economicitate, este necesară creşterea mai rapidă a producţiei uzinei, faţă de numărul locurilor de muncă şi a ambelor faţă de numărul de sortimente.

Cu toate acestea, creşterea numărului locurilor de muncă în uzină n-a putut constitui un factor determinant în menţinerea şi adîncirea nivelului specializării. Realizările înregistrate pe linia reducerii numărului de repere-operaţii la majoritatea locurilor de muncă şi, în special, la cele de la sectorul de confecţionat piese, reprezintă totodată şi aportul acţiunilor de tipizare şi unificare întreprinse cu ocazia proiectării şi reproiectării produselor.

Standardizarea, tipizarea şi unificarea produselor şi pieselor, constituie una din căile esenţiale de soluţionare a contradicţiei dintre diversificare şi specializare. Pentru industria electrotehnică această cale este vitală. Evident, standardizarea parametrilor curentului electric (tensiune, intensitate, frecvenţă ş.a.) atrage după sine, în mod imperios, standardizarea şi a o serie de maşini şi aparate care folosesc energia electrică, asigurîndu-se astfel serii mari de fabricaţie la maşinile şi aparatele electrice, precum şi interschimbabilitatea lor la beneficiarii interni şi externi.

În vederea asigurării creşterii omogenităţii producţiei pe locurile de muncă, standardizarea este completată prin acţiunea de tipizare, potrivit căreia toate variantele unui produs trebuie să fie asemănătoare din punct de vedere constructiv şi tehnologic. Fireşte că în asemenea condiţii lucrătorii se pot specializa în confecţionarea anumitor subansamble sau piese asemănătoare, iar locurile de muncă pot fi echipate cu dispozitive reglabile, favorizînd astfel creşterea productivităţii muncii.

Efectul cel mai important pe linia creşterii omogenităţii producţiei **il oferă unificarea pieselor şi subansamblelor.** Aceasta înseamnă folosirea unor piese identice din punct de vedere constructiv la fabricarea aceluiaşi produs sau a unor produse diferite. Ea contribuie la restrîngerea nomenclatorului pieselor şi subansamblelor şi, prin aceasta, pe fiecare loc de muncă revine un număr mai mic de repere-operaţii.

Condiţiile producţiei uzinei au fost favorabile tipizării şi unificării. Astfel, la fabricaţia comutatorului cu came — C 16, care are o gamă de 102 tipodimensiuni, în anul 1960 se foloseau 121 piese din care 50 erau comune la toate aparatele, restul [illegible] 71 fiind piese speciale. În anul 1968, [illegible] păstrat acelaşi număr de repere com[illegible] la toate aparatele, restrîngîndu-se numă[illegible] total al celor folosite la 85, iar al celor speciale la 35. Astfel, indicatorul unificării a crescut la aceste aparate de la 0,41 la 0,58. În fabricaţia de contactoare de 10 A, 25 A, 40 A şi 63 A, indicatorul corespunzător al unificării este în prezent de 0,15, iar la cele de 100 A şi 200 A, de 0,20.

Cel mai înalt grad de unificare a fost realizat de uzină la producţia întrerupătoarelor şi comutatoarelor pentru instalaţii. În timp ce în perioada 1955—1968 numărul sortimentelor a sporit de la 12 la 56, indicatorul unificării a crescut de la 0,87 la 1.

Pe lîngă aceste două căi importante de specializare care vizează nomenclatorul de produse în cadrul sortimentului şi pe cel de piese înlăuntrul fiecărui sortiment, uzina a mai practicat şi alte căi. Astfel, în sectorul de fabricaţie a pieselor **au fost organizate diferite secţii şi ateliere specializate pe obiecte de fabricaţie:** secţiile de prese pentru mase plastice, electromagneţi, pentru piese ambutisate, grupa de maşini pentru elemente de asamblare, secţii specializate pentru montajul aparatelor destinate L.D.E. şi L.E., precum şi pentru montajul aparatelor de instalaţii ş.a.

Concomitent cu specializarea locurilor de muncă din secţiile productive şi a muncitorilor s-a acţionat şi pe linia personalului tehnic-ingineresc de concepţie. Serviciul constructor-şef, care pînă în 1967 se ocupa de proiectarea tuturor produselor, s-a divizat în 3 servicii de proiectare distincte: 1) contactoare simple şi cu relee şi intre-

Anii	[illegible]
Număr de S.D.V.-uri pe reper	[illegible]

Această creştere a însoţit reducerea numărului de repere-operaţii pe loc de muncă, mai ales la prelucrările mecanice, unde se cer cele mai multe dispozitive. Din 1964, în uzină a început să se lucreze din ce în ce mai mult cu scule combinate (o sculă cu mai multe trepte serveşte la efectuarea unei pluralităţi de operaţii), fapt care s-a concretizat în accentuarea dinamicii echipării tehnologice, determinînd sporirea productivităţii muncii.

Influenţa adîncirii specializării asupra eficienţei activităţii economice a [illegible]nei este concludent înfăţişată în tabelul nr. 4.

Datele înscrise în tabel demonstrează că în timp ce, de regulă, numărul de repere-operaţii pe loc de muncă a scăzut, productivitatea muncii şi producţia la 1000 lei

---

APĂRUTĂ la începutul secolului al XIX-lea, bicicleta a devenit foarte curînd un mijloc de transport şi divertisment atît pentru tineret, cît şi pentru cei vîrstnici. Astăzi, în întreaga lume se află în circulaţie aproximativ 350 000 000 biciclete de diferite tipuri. În ţara noastră parcul mijloacelor de locomoţie de acest gen atinge 1 500 000, iar sporul anual reprezintă aproximativ 150 000 bucăţi.

Pe plan mondial, dintre principalele firme producătoare şi mărci se pot menţiona: Diamant, NSU, Favorit, Condor, Victoria, Hercules, Bianchi, Steyer-Puch ş.a. În România, singura întreprindere profilată pe fabricaţia de biciclete este Uzina „6 Martie"-Zărneşti. Ea produce anual circa 250 000 bucăţi, în 3—4 tipuri obişnuite pentru oraş, în variante pentru femei şi bărbaţi. Bicicletele româneşti se livrează, în principal, pieţei interne şi numai o cantitate foarte mică este exportată. Numărul de biciclete care pot fi desfăcute pe piaţa internă, dar mai ales pe cea externă, ar putea să crească considerabil, dacă fabricaţia s-ar adapta mai operativ la exigenţele ce se manifestă privind diversificarea gamei, reducerea greutăţii proprii, sporirea durabilităţii şi gradului de echipare cu accesorii de circulaţie.

Greutate şi cost redus

Un factor important, de care trebuie ţinut seama în comerţul cu biciclete, este greutatea aces[illegible]a, în sensul că pe piaţă sînt căutate [illegible] ales cele uşoare.

În prezent, Uzina „6 Martie" fabric[illegible] numai biciclete cu o greutate medie d[illegible] 18 kg, în timp ce în străinătate acest parametru se situează în jurul a 14 kg. În nomenclatorul lor de fabricaţie, uzinel[illegible] producătoare menţin şi tipurile robust[illegible] de 18—20 kg sau cele cu cauciucuri balo[illegible] de tipul 26" x 2 000, pentru transportul p[illegible] distanţe mici a unor încărcături de 5—10 kg. Rezultă, deci, că tipurile de biciclete româneşti pentru agrement, existente în fabricaţia curentă, sînt mai grel[illegible] cu circa 30% faţă de cele similare str[illegible]

Neînscrierea operativă în exige[illegible] pieţei mondiale atrage după sine obţi[illegible]rea unor preţuri la export mai reduse comparativ cu alte ţări care au tradiţi[illegible] în acest gen de comerţ. **Pentru actualel**

…IFICAREA —

rupătoare automate; 2) echipamente electrice pentru tracțiune; 3) aparataj de instalații și aparataj neautomat. La aceste servicii s-au atașat și grupele de tehnologi …rente.

…ciența tehnică și economică

Toate măsurile adoptate avînd ca scop adîncirea specializării, au determinat ca, în diferite compartimente de activitate, utilajele și forța de muncă, inclusiv cea din serviciile de concepție, să se concentreze pe cîte o sferă mai restrînsă de preocupări.

O primă consecință a acestei specializări a constituit-o creșterea numărului de sortimente asimilate anual și ridicarea nivelului calitativ al aparatajelor. La una din familiile cele mai importante din sortimentul uzinei — contactoarele în aer — se poate arăta, de exemplu, că a crescut rezistența la uzura mecanică și electrică a variantelor în construcția actuală de 5—10 ori, față de cele fabricate în perioada 1959—1965. Numărul de conectări-deconectări la care rezistă contactorul AC3-63 este de 600 000, în timp ce contactorul CT-63 pe care l-a înlocuit în 1965, rezista doar la 120 000 acționări. Suprafața lui de așezare este de 1,65 dm^2 față de 4.16 dm^2, în cazul contactorului CT-63, iar greutatea este de 3,2 kg față de 5 kg. la CT-63.

Specializarea a adus uzinei și alte avantaje care se reflectă în creșterea eficienței activității ei proprii. **Înzestrarea cu S.D.V.-uri speciale a locurilor de muncă și repetarea sistematică a acelorași lucrări în cursul anului, au permis cunoașterea și executarea lor cu un randament din ce în ce mai înalt.** Așa cum poate fi observat în tabelul nr. 3 gradul de echipare cu S.D.V.-uri pe reper a înregistrat, de regulă, o creștere în timp.

Tabel nr. 3

1958	1960	1962	1964	1966	1968 (planif.)
1,28	1,40	1,38	1,42	1,55	1,70

Tabel nr. 4

Anul	Număr de repere-operații pe loc de muncă (la secțiile prelucrătoare)	Indicatorii eficienței activității (în %): Productivitatea muncii	Producția la 1000 lei mijloace fixe	Cheltuieli la 1000 lei producție marfă
1950	124,00	100	...	...
1955	121,00	156	100	...
1960	127,00	246	111	100
1965	85,00	316	200	66
1968	87,00	525	350	60 (planif.)

… mijloace fixe au crescut, iar cheltuielile de producție s-au micșorat.

Analizînd mai îndeaproape dependenta dintre specializare și eficiență, observăm că maximum de efect pe linia creșterii productivității muncii a fost obținut în perioada 1960—1968, cînd numărul de repere-operații la secțiile prelucrătoare și la turnătorie a fost în scădere, atingînd valoarea minimă în 1965. În acest sens este și mai semnificativă creșterea producției exprimată în unități fizice executate anual de un muncitor în această perioadă. **Ca urmare a dezvoltării specializării, dotării tehnice superioare a locurilor de muncă și creșterii deprinderii lucrătorilor, un muncitor ocupat cu montarea întrerupătoarelor de lumină de 10 A producea în 1959 circa 10 300 aparate, pe cînd în 1965 a ajuns să execute 13 423.** Asemănător se prezintă situația și în ce privește creșterea producției la 1000 lei mijloace fixe. Observăm că din 1955 pînă în 1960 acest indicator a crescut doar cu 11%, specializarea în perioada respectivă neînregistrînd progrese; **din 1960 pînă în 1965, cînd numărul de repere-operații pe loc de muncă a scăzut la 85, producția la 1000 lei mijloace fixe s-a dublat.**

Paralel cu reducerea sensibilă a numărului de repere-operații pe loc de muncă de la 127 în 1960, la 85 în 1965, au scăzut și cheltuielile la 1000 lei producție marfă cu 34%. În anii următori, 1965—1968, cînd numărul de repere-operații pe loc de muncă nu s-a redus, cheltuielile au scăzut mult mai puțin — doar cu 6% față de nivelul anului 1960.

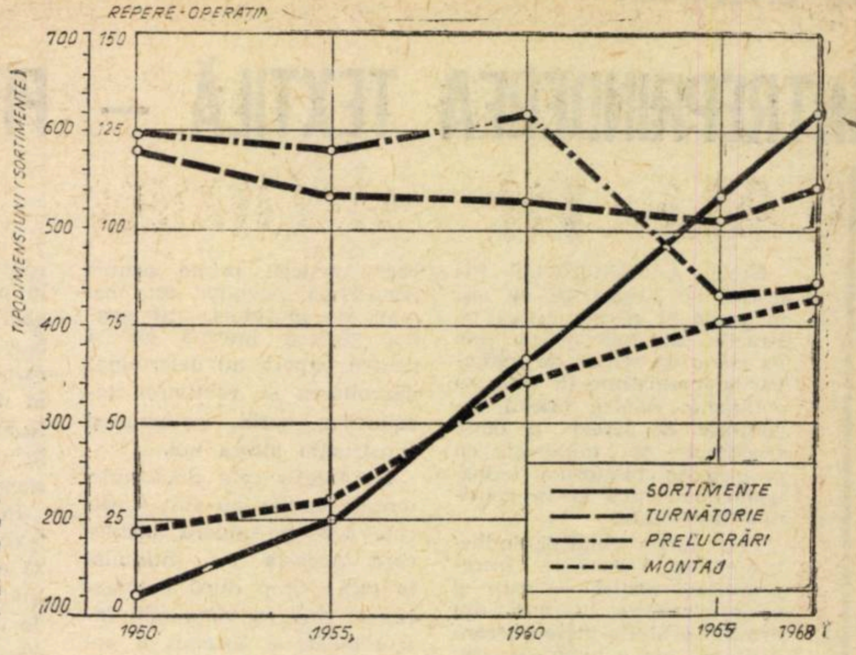

Variația numărului de repere-operații, pe loc de muncă, în secțiile de turnătorie, prelucrări-montaj și diversificarea sortimentului de aparate

Rezerve care se cer mai bine explorate

Rezultatele obținute de uzină în activitatea de pînă acum mai pot fi îmbunătățite, pe măsura cerințelor actuale în domeniul perfecționării producției și creșterii eficienței ei economice. Cu toate succesele înregistrate, uzina a obținut o productivitate mult inferioară mediei pe industria electrotehnică. În 1965, de pildă, productivitatea muncii în uzină reprezenta doar 67% din aceea obținută pe ramură. Semnificativ este faptul că o proporție egală a nivelului productivității muncii a înregistrat și față de Uzina „Electronica", asemănătoare ca profil, dar cu sortiment mai restrîns și cu serii de fabricație mai mari. Cum se explică acest fenomen?

În uzină s-au construit hale de producție spațioase, mai ales la montaj, dar utilaje speciale pentru dotarea secțiilor prelucrătoare, unde se lucrează în 3 schimburi, nu s-au putut achiziționa, cu excepția matrițeriei. Aceasta a generat o disproporție serioasă între capacitatea de producție a sectorului prelucrător și cea a montajului. Problema armonizării potențialului productiv al sectoarelor amintite trebuie soluționată operativ. Altfel, fondurile fixe create la montaj nu vor putea fi folosite economic.

Uzina s-a mărit neîncetat și a înregistrat progrese economice. Dar din punct de vedere al organizării științifice a producției și a muncii, a adoptat o atitudine oarecum conservatoare, de păstrare a structurii și formelor organizatorice moștenite. Noua concepție asupra organizării producției și a muncii impune examinarea critică a structurii de producție, cu scopul de a o simplifica, de a dezvolta specializarea și cooperarea în producția internă.

Existența în uzină a unei turnătorii mici, care execută pe an doar cîteva sute de tone de piese din fontă și din aliaje neferoase, reprezintă un anacronism în structura sa, greu de explicat. Aici, indicatorul specializării este, în prezent, cel mai nesatisfăcător. Procesele de producție, în cea mai mare parte efectuate manual datorită volumului redus al producției, fac ca turnătoria să constituie o piedică în calea specializării și creșterii productivității muncii. **Dat fiind că și alte uzine electrotehnice din București posedă turnătorii proprii de capacitate neînsemnată, se impune concentrarea producției lor într-o singură unitate, care ar putea eventual executa piese turnate pentru industria electrotehnică și pentru mecanică fină.**

Ca și pentru alte uzine electrotehnice și constructoare de mașini din București, pentru „Electroaparataj" **nu este rezolvată satisfăcător nici problema organelor de asamblare: șuruburi, prezoane, piulițe ș.a.** Pentru producerea lor sînt afectate circa 1/6 din utilajele sectorului prelucrător, deși acesta reprezintă un punct strangulat în procesul de fabricație al uzinei. Dacă în cazul șuruburilor mărunte se folosește tehnologia presării, obținîndu-se cu 10—12 prese 3—4 tone șuruburi pe lună, atunci cînd este vorba de șuruburi mijlocii și prezoane se folosește prelucrarea prin așchiere pe strunguri revolver, automate (50—60 utilaje), pierzîndu-se astfel circa 2/5 din metalul feros și neferos folosit pentru aceste piese. Și aici, ca și la piesele turnate, soluția poate fi numai concentrarea fabricației în unități specializate.

Alte exemple de repere și procese care constituie o povară pentru profilul Uzinei „Electroaparataj" sînt cele din mase plastice, fabricate cu forțe proprii, în condițiile în care există uzine specializate ce execută asemenea repere. **O fabricație specializată de electromagneți și tole pentru mașini și transformatoare mici, pentru cîteva uzine care folosesc asemenea produse („Electroaparataj", „Electromagnetica", „Electronica", „Electrotehnica" din București și altele din țară), devine în prezent un obiect de studiu cu șanse de justificare.** Aceasta cu atît mai mult cu cît în alte țări cu economie dezvoltată asemenea fabrici există.

Pentru o specializare mai pronunțată, Uzina „Electroaparataj" ar trebui să execute numai piesele speciale, care nu este rentabil să se producă în alte întreprinderi și să efectueze montajul aparatelor. Ideea specializării trebuie dusă chiar mai departe. Care este rațional ca această întreprindere să cuprindă un sortiment așa de vast? Se consideră, pe drept cuvînt, că în etapa actuală, cînd construcția de locuințe se dezvoltă din ce în ce mai mult, producția de aparataj de instalații ar putea fi separată într-o uzină specială, care ar urma să fie înființată. **În mod asemănător poate fi separată și producția altor sortimente, cum ar fi aparatajul neautomat, rămînînd ca uzina să fabrice produsele cele mai importante care intră în profilul ei actual: contactoare și întrerupătoare automate, a căror producție este în creștere, ca urmare a dezvoltării industriei naționale și a cerințelor de export.**

Realizarea acestor măsuri de mare importanță pentru specializarea uzinei, a căror aplicare necesită 3—4 ani, se cere însoțită de adoptarea sistematică a unor soluții de specializare curente, posibile de înfăptuit cu forțe proprii. Astfel, cele 10 benzi rulante organizate la montaj sînt prea puține față de numărul sortimentelor ce se produc în uzină. O mulțime de aparate cu producție de serie (întrerupătoare cu pîrghie, tip pachet, comutatoarele cu came etc.), deși s-ar preta la montaj pe bandă, se asamblează în afara liniilor tehnologice, pe bancuri de montaj sau pe podea. Prin organizarea producției lor pe bandă, manopera și ciclul de montaj s-ar putea reduce la jumătate.

Un prim pas s-a și făcut pe această linie. Serviciile de concepție din uzină au clasificat și codificat toate piesele componente ale aparatelor. În continuare, **se impune elaborarea unor tehnologii tipizate (de grup), care să permită o organizare a producției la sectorul prelucrări mecanice pe compartimente integrate, dezvoltînd în acest fel organizarea actuală pe obiecte de fabricație.** Completarea acestor măsuri cu o programare operativă, prin care să se „lege" reperele specifice de anumite ateliere și locuri de muncă și să se urmărească ușor execuția lor, ar îmbunătăți ritmicitatea fabricației și ar contribui la creșterea deprinderii lucrătorilor.

Considerăm oportun ca, în etapa actuală, cînd se conturează obiectivele viitorului plan cincinal pentru fiecare întreprindere, serviciile de organizare, recent înființate, să analizeze temeinic specializarea producției, luînd măsurile esențiale ce se impun.

asist. univ. Alexandrina STĂNCIOIU
Institutul Politehnic-București

POSIBILITĂȚI DE AMPLIFICARE A POTENȚIALULUI COMPETITIV A… BICICLETELOR ROMÂNEȘTI

…tipuri de biciclete românești se poate obține la export un preț de circa 72 lei valută, în timp ce pentru una similară, firmele străine obțin circa 108 lei valută, adică un plus de circa 36 lei valută. Aceasta înseamnă pentru economia țării noastre un minus de 50% din prețul posibil de vînzare exprimat în valută.

Ca indicator economic, prețul în lei valută pe tona de produs înregistrează o …rență și mai mare. În timp ce tona … biciclete românești se poate vinde cu circa 4 200 lei valută, aceeași cantitate fabricată în alte țări poate fi livrată cu circa 8 000 lei valută, fără să mai vorbim de bicicletele de semicurse și de curse care pot fi desfăcute pe piața externă la prețuri de circa 20 000 lei valută/tonă.

Diversificarea în pas cu cererea

Cererea de biciclete și piese de schimb este în continuă creștere. Unele studii conjuncturale pe piața mondială oglindesc pregnant această tendință.

O orientare, care ține seama de pulsul pieței mondiale, o constituie, de pildă, aceea a asociației producătorilor de biciclete din Japonia, care a întrezărit, încă cu cîțiva ani în urmă, tendința de creștere a volumului desfacerilor. Paralel cu cunoașterea operativă și completă a fluctuațiilor care se manifestă în capacitatea de absorbție a diferitelor piețe, asociația editează anual un catalog general în cîteva volume de 250—300 file fiecare, cu scopul de a face cunoscute bicicletele nipone peste graniță.

Tendința comerțului cu biciclete, de a crește în volum, este demonstrată de datele furnizate de statisticile internaționale privind importul și exportul. Astfel, importul de biciclete și piese de schimb a crescut considerabil, înregistrîndu-se pe principalele țări în perioada 1 ianuarie—30 iunie 1967 următoarele valori (în dolari): Canada — 3 216 000; S.U.A. — 14 770 000; Japonia — 249 000; Belgia și Luxemburg — 2 971 000; Olanda 5 195 000; R.F. a Germaniei — 5 115 000; Franța — 1 613 000; Italia — 466 000; Anglia — 1 187 000; Norvegia — 728 000; Suedia — 2 732 000; Danemarca — 1 710 000; Austria — 532 000; Elveția — 748 000; Grecia — 543 000.

În aceeași perioadă, principalii furnizori de biciclete și piese de schimb au fost (exprimat în dolari): Japonia (13 077 000), Belgia și Luxemburg (1 767 000), Olanda (2 005 000), R.F. a Germaniei (13 562 000), Franța (7 898 000), Italia (6 631 000), Anglia (15 161 000), Norvegia (1 568 000), Suedia (1 012 000), Austria (929 000), Elveția și R.S.F. Iugoslavia (893 000), R.P. Polonă (649 000), R.S. Cehoslovacă (1 612 000), R.P. Ungară (525 000).

Faptul că în lume există o serioasă capacitate de absorbție a producției de biciclete este dovedit de piața Orientului Apropiat. Pornind de la aceasta, Iranul construiește la KAZVIN — în colaborare cu firme din R.S. Cehoslovacă — un complex industrial care va produce anual circa 100 000 biciclete, 25 000 ciclo-motoare și 15 000 motociclete.

Atributele modernului

Principalele caracteristici care fac competitivă bicicleta modernă de oraș sînt: greutatea proprie — 10—14 kg; existența unei frîne-clește, acționată prin cabluri bowden; roata din spate liberă; schimbătorul de viteze să aibă 5—6 trepte; gențile, precum și alte accesorii (placa și brațele pedalierului, ghidonul, spițele,

Ștefan ANDREESCU
economist

(Continuare în pag. 14)

ÎNTREPRINDEREA TEXTILĂ — PITEȘTI

Interiorul țesătoriei de la Găvana. De la războaie cu transmisii prin curele la 240 automate.

CINE A CUNOSCUT Piteștiul cu numai 20 de ani în urmă și revine astăzi pe străzile sau bulevardele sale își poate da seama de schimbările înregistrate în viața sa cotidiană. Astăzi, orașul înconjurat de livezi cu pomi fructiferi, se mîndrește cu propria sa platformă industrială puternică și în continuă dezvoltare.

Una dintre unitățile industriale din Pitești — Întreprinderea textilă — care și ea a cunoscut în anii din urmă o evoluție mereu ascendentă — are o biografie destul de veche, reprezentînd în ultimă analiză concretizarea unei experiențe textiliste, devenită în timp tradiție. Era prin anul 1907, cînd un grup de capitaliști belgieni, francezi și români au înființat o țesătorie și un atelier de finisaj lingă actuala gară. Se numește acum unitatea B și funcționează în continuare, evident total transformată. La început au fost instalate 120 războaie, iar prin anul 1925 numărul lor ajunsese la 200.

În anul 1940, țesătoria de lingă gară este înzestrată cu o hală nouă și dotată cu încă 200 de războaie, menite să-i dubleze capacitatea de proproducție. Acestea însă nu vor mai apuca să intre în funcțiune, întreaga hală nouă fiind distrusă în cursul unui bombardament.

Ceva mai tîrziu, după înființarea primei țesătorii, mai mulți capitaliști polonezi transformă moara de la Găvana (astăzi un cartier al orașului) în țesătorie. De la înființare și pînă în anul 1938, atelierul de țesut a trecut pe rînd în proprietatea mai multor patroni, și tot succesiv a suferit o serie întreagă de completări, adăogiri de construcții și de utilaje, astfel încît prin 1938 numărul războaielor de țesut ajunsese la vreo 480. După acel an, atelierul trece în patrimoniul societății Mica, care reclădește corpul țesătoriei, iar în 1940 mai construiește o filatură cu circa 6000 de fuse ring.

★

AMPLOAREA pe care a căpătat-o în deceniile din urmă consumul de produse din bumbac, importanța acestei materii prime pentru acoperirea nevoilor tot mai mari de pînzeturi, atît pentru cererea internă cît și pentru export, au determinat dezvoltarea și reutilarea țesătoriilor vechi, precum și construcția altora noi.

La Pitești cele două mici unități textile au fost unificate sub o singură conducere. Aceasta s-a întîmplat la puțin timp după naționalizare, cînd în viața noii întreprinderi a început o perioadă de reorganizare, de extindere și sporire a capacităților de producție. Procesul de înnoire și modernizare este în continuă desfășurare, fiind prevăzut ca în viitorul apropiat întreprinderea textilă piteșteană să devină una dintre cele mai importante din ramura respectivă.

An de an cele două sectoare — Gară și Găvana — au fost teatrul unor modificări fundamentale. Războaiele greoaie, acționate cu transmisii prin curele, avînd o productivitate destul de scăzută, au fost înlocuite cu mașini noi, moderne care puteau țese pînă la 125 m pînză în trei schimburi.

Între anii 1949—1951 utilajele de producție de la primul sector au ajuns la 310 războaie, iar cele de la Găvana la 520, fiind și ele între timp schimbate cu altele automate, fabricate la Uzina „Unirea" din Cluj. Aceeași uzină clujeană a livrat întreprinderii textile din Pitești și mașinile de filat cu inele și de răsucit, ca și atîtor altor unități cu un profil similar.

Factorul care a contribuit cel mai mult la creșterea productivității muncii a fost progresul tehnic. La sectorul de la Găvana ca și la sectorul Gară au avut loc schimbări importante. La Găvana, de exemplu, s-a construit o filatură nouă, iar țesătoria a fost modernizată.

Anul 1960 marchează o nouă etapă de dezvoltare. Cele 32 000 de fuse date în funcțiune la noua filatură de la Găvana asigură țesătoriei „pîinea războaielor". Dacă în anul 1948 erau prelucrate abia 504 tone fire de bumbac, anul acesta vor intra în războaie peste 7 700 tone, iar în 1969 aproape 9 250 tone. Numărul de fuse a crescut în ultimii 10 ani cu impresionanta cifră de 72 000.

În prezent Întreprinderea textilă din Pitești furnizează economiei importante cantități de pînzeturi. Peste 30 de articole, printre care pînzeturi pentru cămăși, lenjerie de pat, pînzeturi diferite pentru rochii, costume doc și altele, sînt livrate beneficiarilor în cantități mereu sporite.

	1948	1950	1955	1960	1964	1968	1969
tone fire	504	946	1 557	1 608	4 900	7 794,1	9 241,2
număr de fuse	6 000	11 000	11 136	11 984	46 668	78 908	
țesături mii mp	4 259	6 695	13 148	19 687	20 630	26 328	43 584
val. prod. globale mil. lei	30,240	47,568	109,983	119,206	179,0	257,6	326,8

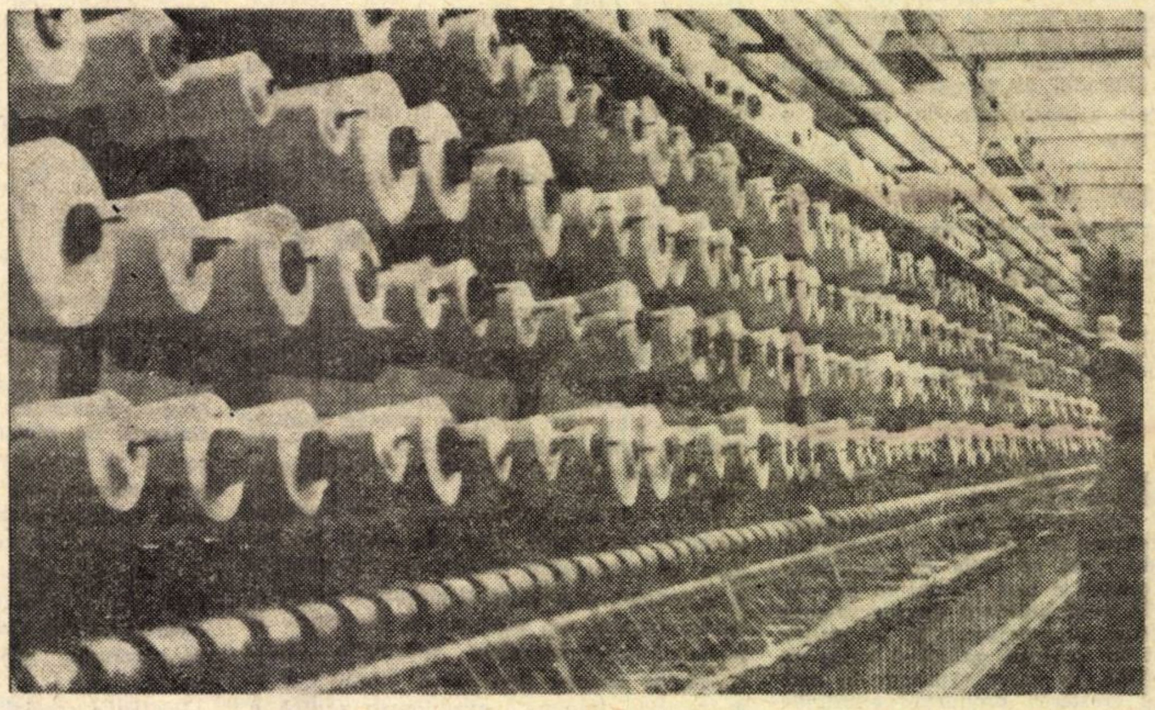

Mașini de filat cu inele și de răsucit.

Colectivul de muncă piteștean exportă peste 20% din producția totală a celor două țesătorii. Aceasta înseamnă aproape 5300 mii mp pe an.

Numai în cursul acestui an întreprinderea textilă din Pitești va livra țesături crude diferite într-un metraj însumînd peste 26 300 mii mp. Și încă o cifră importantă: 43 584 mii mp de pînzeturi care vor fi trimise beneficiarilor pentru finisaj în anul următor. Aceasta reprezintă aproape o dată și jumătate producția anului curent.

Anul 1969 este nu numai anul unor însemnate realizări, dar reprezintă și o bază temeinică pentru succesele viitoare, de pe acum previzibile. La 1 iulie a fost dată în funcțiune o filatură de fire de bumbac cardate, a cărei capacitate anuală de prelucrare este de 2875 tone.

Aproape 22 milioane mp țesături vor bate anual cele 912 războaie automate care vor intra în funcțiune la sfîrșitul anului. În anul 1970 aici vor funcționa în total 2046 războaie automate.

Rigla de calcul indică creșterea producției în 1970 spre cifre de zeci de milioane mp de țesături crude.

O privire peste cîteva date statistice ne dă imaginea muncii pline de avînt a filatorilor și țesătorilor acestei unități de-a lungul anilor. În tabelul de mai sus poate fi urmărită evoluția producției întreprinderii textile din Pitești.

Țesătura crudă, pînă să ajungă la prelucrare sau în magazine, suferă o serie de operațiuni pentru innobilare. Ea trebuie albită, vopsită, apretată etc. pentru a fi livrată beneficiarilor în formă finită. În prezent pînza crudă trece mai întîi pe la Întreprinderea „Dacia" din București pentru finisare. De aceea, piteștenii vor să-și construiască și o secție de finisaj textil care să îndeplinească operațiile ce se execută acum în Capitală. Ceea ce va duce la un nou spor de producție și continua îmbunătățire a calității.

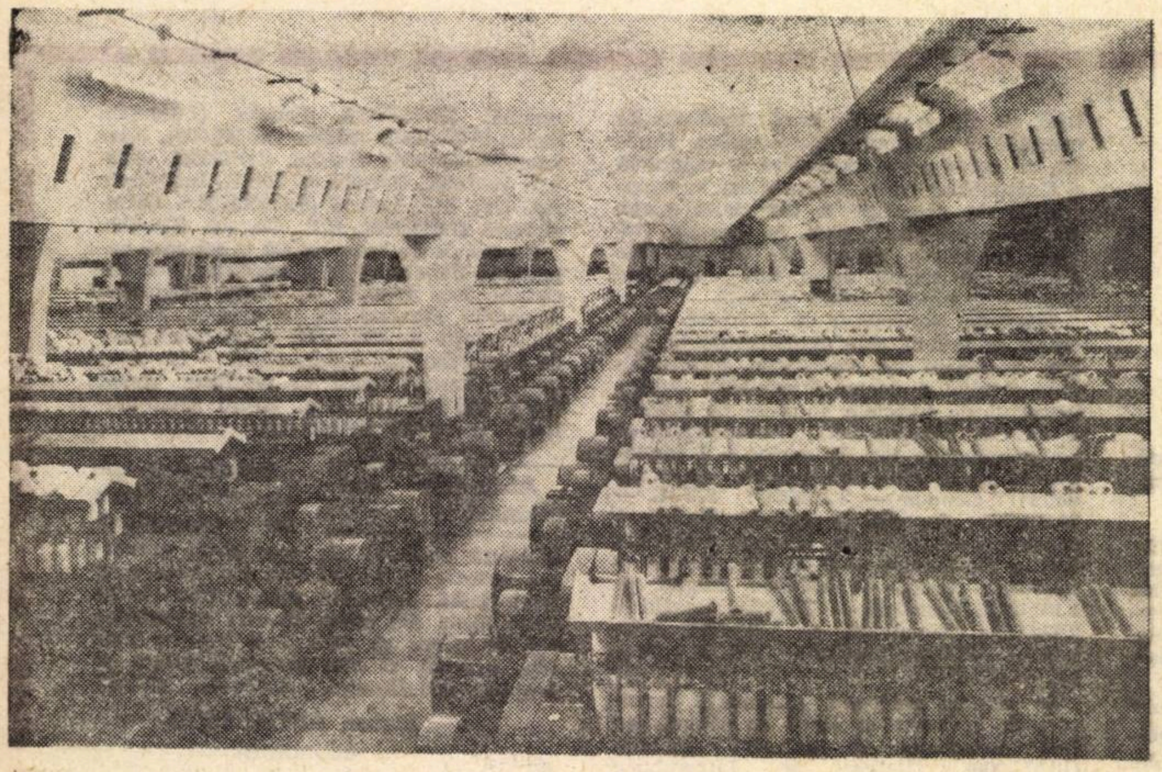

Secția de ringuri de la filatura nouă. Un dispozitiv pneumatic absoarbe firele rupte.

PUBLICITATE

IMPERATIV AL TEHNICII MODERNE

(Urmare din pag. 5)

GHEORGHE CHEPEȘ: — Nu o dată constați că organizatorii producției din unele întreprinderi fac o socoteală bazată pe o optică îngustă: căutînd să realizeze economii la capitolul forță de muncă, prin utilizarea mîinii de lucru cu o calificare inferioară nevoilor, ei ignorează consecințele, și anume situația cînd aceste „economii" nu acoperă nici pe departe pierderile rezultate din exploatarea nerațională a utilajului, din daunele ce i se provoacă.

● În formațiile de lucru un climat psiho-social favorabil

ÎN PARTEA a doua a lucrării, se cercetează legătura între progresul tehnic și intensitatea și caracterul raporturilor interpersonale din colectivele de muncă. Aceste raporturi au o influență pozitivă sau negativă asupra pregătirii profesionale și a randamentului muncii. Se deosebesc raporturile oficiale (formale) —expresie a legăturilor funcționale în cadrul colectivului de muncă — și raporturi neoficiale (informale) — în care un rol hotărîtor îl au factorii de natură psihică și socială. Primele sînt studiate de autor cu ajutorul **schemei spațiale a instalațiilor și posturilor de muncă**, iar secundele cu ajutorul **sociogramei** — tehnici sociometrice elaborate de J. L. Moreno. Autorul constată că unele utilaje automate determină sporirea numerică și complicarea raporturilor interpersonale oficiale, precum și creșterea rolului echipelor cu o structură profesională mai complexă (formate din muncitori operatori și de întreținere). În timp ce rolul conducătorilor de grupe de muncă crește, rolul simplilor operatori scade, în sensul că pot fi ușor schimbați, dar totodată crește în calitate de elemente constitutive ale colectivului de care depinde funcționarea unei instalații întregi. În ce privește raporturile neoficiale automatizarea nu le asigură de la sine. Rezultatele sînt maxime în condițiile unei concordanțe între climatul psiho-social și raporturile oficiale.

STELIANA PERȚ: — Cu privire la constituirea formațiunilor de lucru se pare că la această analiză trebuie luați în seamă o serie de factori nu numai economici, ci care țin seama și de structura individului, de psihicul lui. Din acest punct de vedere o deosebită importanță o capătă **orientarea și selecția profesională.** Acestor acțiuni li s-a acordat puțină importanță pînă acum. Multe întreprinderi nu dispun de cadre care ar putea organiza științific acest proces de orientare și selecție profesională.

OCTAVIAN CIULEA: — Este bine ca membrii echipelor să fie de aceeași vîrstă pentru ca să aibă pe cît posibil același mod de a gîndi și aceleași preocupări.

ANGHEL SCHOR: — Stringerea relațiilor oficiale din sinul microcolectivului, determinată de progresul tehnic, nu duce în mod obiectiv și la strîngerea relațiilor neoficiale? Acest lucru nu se poate oare constata?

EMANOIL DROB: — Înainte de a preda cartea la editură, unul din referenții noștri ne atrăgea atenția asupra faptului că automatizarea nu dă naștere unor colective mai puternice decît în stadiile anterioare ale progresului tehnic, că, din contră, dispersarea de posturi duce nu la constituirea unor colective mai puternice, ci la slăbirea relațiilor interpersonale atît oficiale cît și neoficiale. La această observație eu am răspuns că în colectivele studiate — aflate la anumite stadii ale progresului tehnic —, am constatat cele arătate. În alte stadii s-ar putea să fie altfel. Progresul tehnic influențează raportul dintre relațiile formale și cele neformale dintre oameni, dar nu în mod hotărîtor. Cu alte cuvinte sînt și alți factori care influențează relațiile dintre oameni. De pildă, fluctuația. Cînd ea este mare, influența tehnicii asupra raportului dintre relațiile formale și cele neformale nu rezultă cu claritate. Eu nu vreau să expun aici o teorie a echipelor de muncă. Fără discuție — și am început să mă conving acum — că ar fi fost bine să fie dezbătută în prealabil o asemenea teorie a colectivelor de muncă, și să vedem în ce măsură echipele de tipurile la care m-am oprit eu sînt cele mai nimerite, dacă nu trebuie să fie altfel alcătuite și concepute.

STELIANA PERȚ: — Un astfel de studiu ar fi interesant. Criteriile pe care le găsim în literatura de specialitate sînt diferite. Poți să te situezi pe poziția tovarășului O. Ciulea, că este bine ca în asemenea colective să existe oameni care să nu fie de vîrste diferite, care să aibă aceleași meserii etc. Dar se poate susține tot atît de bine — și aceasta cred că este o poziție mai realistă — necesitatea îmbinării, în cadrul colectivelor, a experienței celor vîrstnici cu entuziasmul și inițiativa celor mai tineri.

GHEORGHE CHEPEȘ: — Dacă rămînem pe tărîmul posibilităților reale, vom recunoaște că, în prezent, problema principală constă în cultivarea coeziunii interne a formațiilor de lucru date.

EMANOIL DROB: — Din acest punct de vedere, deosebit de importante sînt relațiile neoficiale. Interesează îndeosebi atitudinea șefului colectivului. În măsura în care acesta știe să fie un bun conducător, el poate duce echipa sa de muncă la producții cu un nivel ridicat. Sînt numeroși alți factori de natură individuală sau colectivă care pot influența randamentul colectivelor.

STELIANA PERȚ: — Ni se pare că liantul principal al formațiilor de lucru este **unitatea scopului economic.**

GHEORGHE CHEPEȘ: — Optimizarea relațiilor umane în întreprinderi este într-adevăr una din problemele cheie ale organizării științifice a muncii și cred că oricît am insista asupra acestui aspect, nu ar fi suficient. Mai persistă la noi în multe locuri concepția simplistă, potrivit căreia o dată ce s-au instaurat raporturi de producție socialiste, această problemă își găsește rezolvarea oarecum de la sine, în mod automat. Or, practica arată că lucrurile nu stau așa. Asigurarea unui climat psiho-social favorabil muncii, manifestării depline a personalității fiecăruia, presupune înainte de toate conducători de colective cu aptitudini pentru acest rol, capabil să imprime întregii formații de lucru în subordine un spirit de colaborare. Într-o serie de cazuri, o atare capacitate este dată de însuși bunul simț. Însă, faptele evidențiază clar că acesta nu-i de loc suficient. În industria modernă, șeful oricărei formații de lucru trebuie să fie informat cît de cît în domeniul științei conducerii oamenilor, trebuie să aibă măcar cunoștințe elementare privind problematica psiho-sociologică a relațiilor de muncă. Din păcate, o asemenea inițiere nu s-a asigurat la noi nici măcar în facultățile tehnice și, evident, cu atît mai puțin pentru maiștri și alți șefi nemijlociți ai lucrătorilor din întreprinderi. Așa se explică în bună măsură insuficienta valorificare a „rezervelor interne" de ordin social-uman ce izvorăsc din factorul de coeziune a colectivului.

● Randamentul — funcție de 3 factori: vîrstă, experiență, cunoștințe

ÎN PARTEA a treia a lucrării se cercetează măsura integrării profesionale prin intermediul rezultatelor obținute de muncitori. Autoarea constată că la utilaje semi-automate elementul individual influențează direct rezultatele muncii, în timp ce la linii automate randamentul muncii este determinat mai mult de funcționarea normală a mașinilor, de îndeplinirea corectă a funcțiunilor de către toți muncitorii, decît de intensitatea efortului individual sau chiar a celui colectiv. Dintre factorii umani care au o influență puternică asupra manifestării depline a capacităților de muncă ale omului, Maria Popescu cercetează **rolul vîrstei, experienței în muncă și cunoștințelor.** Vîrsta între 30 și 44 de ani pare cea mai favorabilă. Rezultatele cele mai bune se obțin la o vechime în muncă de peste 10 ani și la cunoștințe profesionale obținute prin studii superioare școlii obligatorii. Îmbinînd acțiunea acestor trei factori și cercetînd dacă nu se poate stabili o ierarhie între ei, autoarea conchide că vîrsta are o contribuție relativ mică în determinarea randamentului individual vechimea în muncă — o înrîurire net mai puternică, iar cunoștințele profesionale și de cultură generală — influența cea mai mare. Se evidențiază prin anchete de opinie unii factori care condiționează satisfacția sau insatisfacția în muncă: categoria de încadrare, nivelul și calitatea pregătirii profesionale, relațiile din colectivul de muncă și înzestrarea tehnică a muncii — acesta din urmă părînd a fi deosebit de important.

ANGHEL SCHOR: — Rezultă oare din cercetarea dv., tovarășă Popescu, o diminuare a valorii individuale a contribuției acelora ce participă la punerea în funcțiune, la întreținerea utilajului automat, a importanței omului în raport cu a mașinii?

MARIA POPESCU — Concluzia mea este că **aportul muncitorilor la creșterea producției se materializează tot mai mult în atitudinea pe care ei o au față de utilaj.** S-a constatat că, deși buna funcționare a utilajului depinde de personalul de întreținere, multe defecțiuni apar din vina operatorilor și anume la acele posturi de muncă unde aceștia au o pregătire profesională scăzută.

OCTAVIAN CIULEA: — Un aspect, în genere foarte puțin cercetat la noi în țară este acela cu privire la **timpul liber al muncitorilor.** Folosirea efectivă a timpului liber are mare influență asupra randamentului muncii. Sînt și mulți alți factori — în afară de cei studiați de autoare — care influențează **randamentul muncii. De pildă, mediul din care provin muncitorii, distanța de uzină, modul cum este organizat lucrul în schimburi.** De asemenea, muncitorii din schimbul de noapte dau un randament mai scăzut decît cei care lucrează în schimbul de zi, care primesc mai multă asistență din partea inginerilor și tehnicienilor. Era interesant de evidențiat cum se comportă forța de muncă feminină la schimbările progresului tehnic.

STELIANA PERȚ: — Problema în sine merită atenție, dar, în întreprinderile care au fost studiate, femeile nu au o pondere mare.

ANGHEL SCHOR: — Am impresia că tov. Maria Popescu nu atribuie suficientă atenție raportului dintre **stimulenții morali și materiali** în determinarea randamentului muncii.

MARIA POPESCU: — În parte am făcut aceasta, mai ales cu privire la rolul stimulentului material. În același timp am constatat pe baza cercetării — deși nu am făcut o cercetare specială a factorului stimulentului material — că, la același nivel de stimulări, unii muncitori muncesc bine, alții mai puțin bine. Din această cauză am făcut abstracție de influența acestui element și am căutat să mă opresc la ceea ce depinde de muncitori, la anumite caracteristici socio-profesionale ale acestora.

STELIANA PERȚ: — Ce ați înțeles prin nivelul de stimulare? Categoria de încadrare?

MARIA POPESCU: — Nu numai categoria de încadrare. La locuri de muncă cu aceleași salarii tarifare stimularea este diferită.

STELIANA PERȚ: — Fenomenul este legat de formele de salarizare ca și de modul de repartizare a lucrărilor. Mai ales din motivul menționat la urmă, unii muncitori din categoria a III-a sau a IV-a cîștigă la fel cu muncitorii din categoria a 6-a, a 7-a și chiar a 8-a.

OCTAVIAN CIULEA: — Luînd fiecare capitol în parte și urmărind problemele pe care și le-au pus cei trei autori, consider că în ansamblu această carte este interesantă, că problematica este bine tratată. O serie de teze și concluzii din această lucrare îndeamnă la meditație. O serie de măsuri propuse e de dorit să fie luate în considerare.

ANGHEL SCHOR: — Ce părere aveți despre propunerea făcută în partea a doua a cărții ca în colectivul de organizare a muncii să fie cooptați specialiști — sociologi, psihologi sociali — sau ca eventual să se dea o pregătire de acest gen personalului existent?

OCTAVIAN CIULEA: — În problema colaborării specialiștilor din diferite discipline, aceasta ar fi utilă și la elaborarea lucrărilor de cercetare încă în faza inițială, la întocmirea tematicii și stabilirea căilor de cercetare.

STELIANA PERȚ: — Aici sînt două probleme, una cu privire la felul cum trebuie să se efectueze investigațiile în domeniul studierii resurselor umane, al economiei și sociologiei muncii, ca o disciplină nouă, de graniță. Cred că soluția formațiilor complexe, alcătuite din economiști, sociologi, psihologi, psiho-tehnicieni etc. este indicată și eficientă. A doua problemă este cea ridicată în capitolul tov. Drob. Eu subscriu cu tărie la această propunere. Problema este că, față de necesități, noi nu avem suficiente cadre de sociologi, psihologi și chiar de economiști specialiști în organizarea muncii, iar în cazurile în care aceștia există, puțini dintre ei lucrează direct în unitățile economice. În învățămîntul nostru economic nu s-a predat — din cîte știu — un curs special de economia muncii, ceea ce a reprezentat o rămînere în urmă față de avîntul pe care l-a luat în prezent studierea resurselor umane.

GHEORGHE CHEPEȘ: — După parerea mea, în învățămîntul nostru tehnic și economic se resimte, de asemenea, lipsa unor cursuri speciale referitoare la **problematica psiho-sociologică a muncii industriale.** Cred că trebuie căutată posibilitatea introducerii lor treptate în programele de învățămînt. În ceea ce privește cadrele existente, începutul făcut în acest sens la CEPECA trebuie dezvoltat. Mi se pare, de asemena, că ar fi indicată **editarea unui manual** de inițiere în problematica sus-amintită, adecvat sarcinilor și preocupărilor maiștrilor și altor conducători de formații de lucru.

OCTAVIAN CIULEA: — Este necesară și coordonarea uneori a tematicii între două sau trei institute.

EMANOIL DROB: — Ar fi posibilă, printr-o cooperare bine organizată, antrenarea specialiștilor din diferite științe pentru constituirea unor unități complexe de cercetări.

GHEORGHE CHEPEȘ: — Pentru activitatea noastră de viitor, în aceată discuție au fost emise o mulțime de idei foarte interesante, de care ne vom strădui să ținem seama în cercetările pe care le facem la ora actuală. Trebuie să vă mulțumesc pentru toate aceste sugestii și în primul rînd pentru inițiativa redacției revistei „Viața economică", căreia îi dorim să aibă cît mai multe asemenea discuții rodnice.

CURIER

■ Lucrarea lui André Olmi, **„Initiation aux nouvelles techniques de gestion industrielle"** (Inițierea în noile tehnici ale gestiunii industriale, vol. I — Paris, 1968 — Collection Cadreco-Entreprise moderne d'edition), are drept obiectiv de a prezenta cadrelor din întreprindere, indiferent de profilul acestora, noțiuni privind diferitele funcțiuni ale întreprinderii. Primul volum al lucrării cuprinde două părți: în primul capitol al primei părți se iau în discuție principalele probleme ridicate de politica investițiilor și se face o clasificare a investițiilor în funcție de caracterul lor, ofensiv sau defensiv, capitolul încheindu-se cu o scurtă descriere a diferitelor faze ale vieții unui produs. În cel de-al doilea capitol sînt dezvoltate regulile care determină alegerea investițiilor: politica produselor și durata lor de viață, rentabilitatea și rata de expansiune, dezvoltarea dimensiunii limitelor de creștere ce trebuie să ducă la întărirea generală a întreprinderii. Partea a doua a lucrării cuprinde o trecere în revistă a diferitelor tehnici moderne de programare industrială, fiind dezvoltate în special domeniile de aplicare ale programării liniare și ale celei dinamice.

■ O interesantă problematică abordează Giuseppe Fontanella în lucrarea sa: **„Aspetti e problemi dei transporti terrestri"** (Aspecte și probleme ale transporturilor terestre, Padova 1968, Cedam — 482 pag.). Autorul volumului pe care-l semnalăm și-a propus să-și aducă prin această lucrare contribuția la elucidarea unor elemente care prevalează în cadrul problematicii transporturilor terestre, luînd, în mare parte, exemplul Italiei. Unul din aceste elemente este de exemplu „motorizarea privată". Prețul pe care noi îl plătim pentru tendințele expansioniste ale acestui sector — subliniază bunăoară autorul — este mult prea mare. Expansiunea sus-numitului sector este atît de vizibilă încît nu mai este nevoie să cităm statistici. Este suficient să amintim doar că ea a ajuns la un punct cu adevărat absurd. Italia, de pildă, este o țară cu structură economică slabă și ca atare, nu este în măsură — după aprecierea autorului — să urmeze o politică de consum atît de accentuată. Și ce este altceva automobilul decît simbolul cel mai reprezentativ al unei societăți de consum?

Economiile de tipul italian — scrie Fontanella — ar trebui să urmeze alte direcții: ar trebui să stimuleze formarea economiei în scopul ridicării ratei de acumulare a capitalului și de operare a acelor investiții care să ducă la reducerea macroscopicelor dezechilibre ca cel, de exemplu, dintre venitul sectorului agricol și cel al altor sectoare productive. Evident, autorul nu-și propune să declare război automobilului dar sugerează ca expansiunea acestui bun de consum să se extindă la limite raționale, lăsînd loc expansiunii altor bunuri de categorii diverse, necesare unei pături a populației ce nu-și poate permite încă nici măcar cele de strictă necesitate. Autorul face și o serie de alte consideratii privind influența transporturilor asupra evoluției societății moderne, dar concluzia sa rămîne aceeași: bunăstarea unui popor nu trebuie judecată după explozia automobilistică, cum tind unii să creadă, ci după modul în care se știe dirija și tempera economia în scopul satisfacerii întregii colectivități, în special în ceea ce privește sectorul bunurilor și serviciilor de natură socială.

■ **„L'Economie des crises"** de Eliot Janeway (Economia crizelor, Robert Laffont, 1968 — 288 pag.), iată un titlu care ne-ar putea induce în eroare, pentru că de fapt lucrarea expertului american nu este o analiză a ceea ce în mod curent este cunoscut sub noțiunea de „criză economică" și nici un tratat despre modul cum ar trebui soluționată această criză. Prin lucrarea sa, autorul vrea să pună în gardă Statele Unite împotriva aventurii războiului din Vietnam. Pentru a face aceasta, Eliot Janeway reia întreaga istorie a S.U.A. de la origine, demonstrînd că, dacă pînă nu de mult, războaiele au adus Statelor Unite avantaje, în prezent s-a terminat cu acest mit: Vietnamul a întrerupt o „lege" care părea bine stabilită.

POL-MOT

Întreprinderea de comerț exterior

POL—MOT

Polonia — Varșovia — str. Stalingradzka 23

EXPORTĂ LA NIVELUL STANDARDULUI MONDIAL

- AUTOTURISME „WARSZAWA", FIAT 125 P
- AUTOCAMIONETE ȘI AMBULANȚE „WARSZAWA"
- MICROBUZE ȘI FURGONETE „NYSA"
- MAȘINI FRIGORIFICE „NYSA"
- AUTOCAMIOANE ȘI MAȘINI PENTRU POMPIERI „ZUK"
- AUTOCAMIOANE ȘI BASCULANTE „STAR"
- MAȘINI PENTRU SERVICIUL SALUBRITĂȚII:
  - PENTRU GUNOAIE
  - STROPITORI ȘI PENTRU SPĂLAT STRĂZI
- AUTOBUZE ȘI REMORCI PENTRU AUTOBUZE
- REMORCI ȘI REMORCI BASCULANTE
- MOTOCICLETE ȘI MOTORETE

ȘI

- INSTALAȚII PENTRU TRANSPORT INTERN, PERMANENT AUTOMATIZAT
- INSTALAȚII PENTRU MECANIZAREA DEPOZITELOR

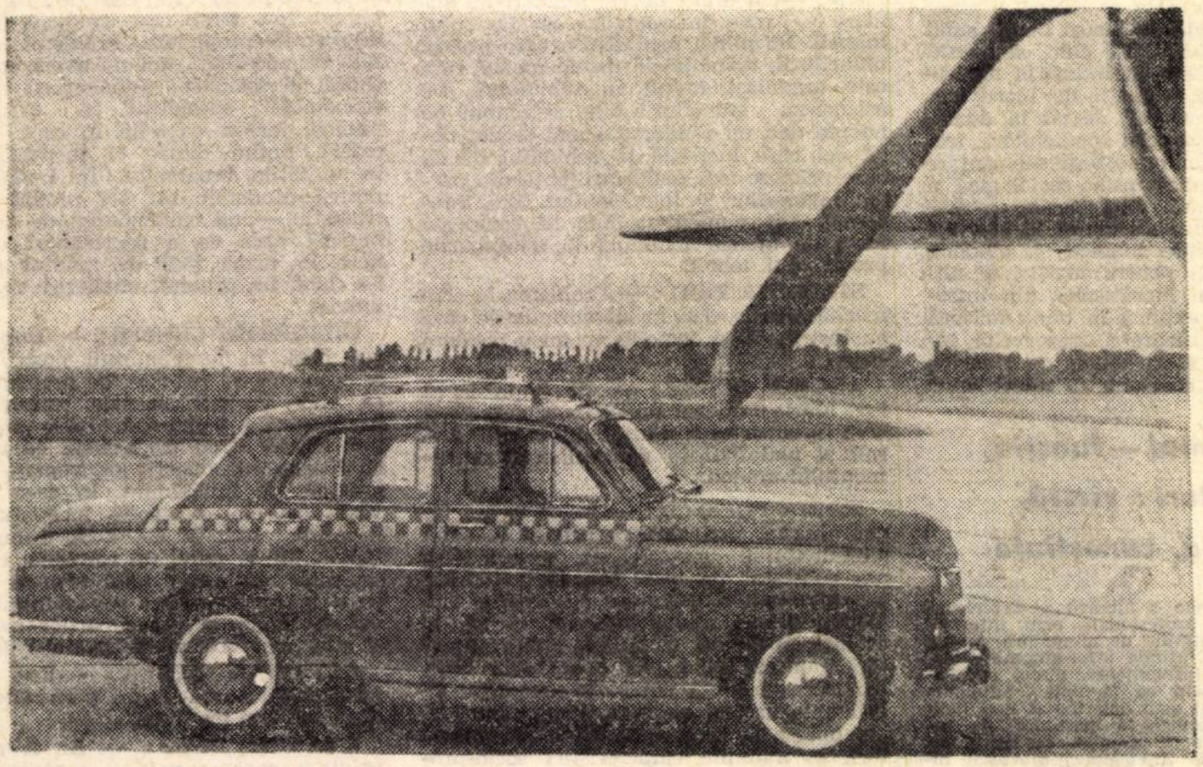

Orice informație puteți obține de la specialiști la Expoziția I.C.E. POL-MOT, din București, Piața Scînteii. Expoziția este deschisă între 30 august – 9 septembrie 1968, orele 10–19. Vă invităm !

Întreprinderea de comerț exterior

MOTOIMPORT

Polonia — Varșovia — str. Wilcza 50/52

EXPORTĂ LA CEA MAI ÎNALTĂ CALITATE

- **MOTOARE DIESEL**
  - **WOLA de 150–350 CP**
  - **ANDORIA de 3–115 CP**
    - **după licența HENSCHEL de 165–635 CP**
    - **după licența LEYLAND de 115–200 CP**
  - **motoare navale de 150–300 CP**
- **Motoare cu combustie internă**
  - **de 7–30 CP**
- **Un sortiment bogat de instalații pentru garaje și accesorii pentru autoturisme**
  - **cricuri pînă la 10 tone, aparate pentru pulverizare, aparatură pentru detectarea defectelor instalațiilor electrice, compresoare, etc.**
- **Instalații de injecție**
  - **pompe de injecție, injectoare și instalații pentru cercetări**

PLANOARE - AVIOANE - ELICOPTERE
SORTIMENTUL COMPLET DE TRACTOARE ȘI MAȘINI AGRICOLE

Orice informație puteți obține de la specialiști la Expoziția I.C.E. MOTOIMPORT din București, Piața Scînteii. Expoziția este deschisă între 30 august–9 septembrie 1968, orele 10–19. Vă invităm !

PUBLICOM

DOCUMENTAR

TAXELE VAMALE ŞI DISCRIMINAREA ÎN COMERŢUL MONDIAL CAPITALIST

ÎN VIRTUTEA marilor deosebiri de nivel al dezvoltării economice, care există între țările capitaliste industriale și țările în curs de dezvoltare, mărfurile de export respective se caracterizează, cum bine se știe, prin grade de competitivitate foarte diferite. Chiar și mărfuri de același fel produse în țările din primul grup au pe piață un avantaj „congenital" asupra celor din al doilea grup de țări, în ultimă instanță datorită productivității superioare a muncii. Greșește însă cine crede că pe această bază țările capitaliste dezvoltate renunță să-și mai apere piața internă prin taxe vamale, nu arareori prohibitive, de produse ale țărilor în curs de dezvoltare, expuse pe această cale unei discriminări sistematice.

Tarife nominale şi tarife reale

ÎNCĂ PRIMA Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) s-a preocupat de faptul că taxele vamale în țările capitaliste industriale tind să fie cu atît mai ridicate cu cît gradul de prelucrare al mărfurilor este mai înalt, ceea ce descurajează exportul de mărfuri ale industriei prelucrătoare de către țările în curs de dezvoltare. Într-un studiu consacrat acestei probleme se precizează că „progresivitatea taxelor... ar fi mult mai accentuată dacă ele ar fi raportate nu la valoarea totală a importurilor respective, ci la valoarea adăugată în cursul respectivelor procedee de transformare"[1]).

Pornind de la această constatare, profesorul Bela Balassa, de la Universitatea Johns Hopkins (S.U.A.), a întreprins din însărcinarea Secretariatului UNCTAD un examen mai profund al structurilor tarifare ale țărilor capitaliste dezvoltate și al efectelor protecției vamale, asigurate astfel, asupra exporturilor de produse prelucrate din țările în curs de dezvoltare. O noțiune cheie în cadrul acestui examen este valoarea adăugată — adică valoarea unui produs minus costul materialelor și al furniturilor utilizate pentru producerea lui, deci ceva apropiat de conceptul de produs net sau valoare nou creată. În studiul profesorului Balassa (TD/B/G. 2/36 din 1967) se constată că protejarea valorii adăugate (tariful real) îi interesează mai mult pe producătorii naționali decît taxele percepute asupra produsului însuși (tariful nominal). Într-adevăr, producătorul național vrea să știe înainte de toate dacă și în ce măsură taxele vamale aplicate îi permit să producă la un „cost direct" (valoarea adăugată) superior celui ce ar trebui atins în condițiile liberului schimb. Aceasta, ținîndu-se seama că un „cost direct" mai ridicat pe unitate de produs, adică un volum mai mic de materii prime prelucrate și încorporate, denotă o productivitate mai scăzută a muncii vii și o competitivitate corespunzător redusă. Pe de altă parte, protecția tarifară a valorii adăugate în procesul de prelucrare este în funcție nu numai de tariful aplicat produsului, ci și de taxele asupra materiilor prime și produselor intermediare folosite în fabricarea lui. Taxe vamale ridicate asupra materiilor prime și produselor intermediare reduc gradul de protecție tarifară deoarece măresc costul materialelor încorporate, pe cînd taxe vamale scăzute au efectul opus.

Două exemple ipotetice vor ilustra aceste constatări. 1) Să presupunem că la un articol care costă 1 dolar se percepe o taxă vamală de 20% și că materiile prime încorporate, care reprezintă 60% din valoarea sa în condițiile liberului schimb, nu suportă nici o taxă. Întrucît taxele vamale ridică prețul articolului la 1,20 dolari, pe cînd costul materiilor prime rămîne de 60 de cenți atît în țara producătoare cît și în țara importatoare, înseamnă că protecția tarifară de nivelul arătat permite producătorilor naționali să opereze la o valoare adăugată de 60 de cenți, pe cînd în condițiile liberului schimb aceasta ar trebui să scadă la 40 de cenți ca ei să poată continua a produce. (În acest exemplu nu se ține seama de cheltuielile de transport). Protecția tarifară *reală* ar fi deci de 50% (60 de cenți din 1,20 dolari), adică mult superioară taxei vamale *nominale* de 20%. 2) Mai adesea, însă, materiile prime încorporate suportă și ele taxe vamale. Dacă acestea reprezintă 10%, ele majorează costul materiilor prime încorporate cu 6 cenți, deci cu echivalentul de 15% din valoarea adăugată în condițiile liberului schimb (6 din 40 de cenți). În timp ce taxele asupra produsului final majorează prețul lui intern cu 20 de cenți, cele asupra materiilor prime încorporate adaugă 6 cenți la prețul lui de cost. Diferența de 14 cenți reprezintă 35% din valoarea adăugată în condițiile liberului schimb (14 din 40 de cenți).

Treptele prelucrării şi treptele producţiei

LIMITÎNDU-NE la distincția menționată între protecția vamală nominală și cea reală (aceasta din urmă este detaliată în studiu prin introducerea unor criterii suplimentare), aflăm că proporțiile ei reale sînt considerabile. S-a calculat gradul de protecție tarifară aplicat în țările industriale capitaliste la 22 de produse primare și la trepte diferite de prelucrare. Analiza a cuprins practic toate produsele primare importante pe care țările în curs de dezvoltare le exportă și în formă prelucrată, cu excepția petrolului. Datele din tabelul nr. 1 sintetizează rezultatele obținute.

Tabel nr. 1

Medii ponderate ale protecției tarifare nominale și reale, după gradul de prelucrare, 1964, în procente

	Taxe vamale, în %, pe grade de prelucrare							
	1		2		3		4	
	N	R	N	R	N	R	N	R
Țările industriale capitaliste	4,6		7,9	22,6	16,2	29,7	22,2	38,4
din care:								
S.U.A.	4,0		6,0	19,5	16,6	30,7	24,0	42,7
Anglia *)	3,6		9,7	28,9	19,2	36,6	23,6	38,3
Țările Pieței Comune	4,7		8,6	20,5	15,2	28,4	17,4	26,7
Suedia	1,5		3,2	6,7	11,1	23,2	13,5	20,8
Japonia	5,6		14,9	51,1	20,1	37,8	20,3	30,8

N = Nominal, R = Real.
Sursa: CNUCED. TD/B/C. 2/36, pag. 16—17.
*) Importul din țările din afara Commonwealth-ului.

Mediile taxelor vamale nominale și reale aplicate în țările industriale capitaliste cresc pe măsură ce se ridică gradul de prelucrare al produselor importate. Întrucît la gradul 1 de prelucrare este vorba de numeroase materii prime scutite de taxe vamale, se consideră că aici protecția nominală și cea reală coincid. La gradul 2, însă, tariful real este pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate de circa 3 ori mai mare decît tariful nominal. La gradele 3 și 4 el reprezintă ceva mai puțin decît dublul tarifului nominal (183% și respectiv 173%). O explicație a acestei reduceri relative a protecției tarifare reale pare să rezide în faptul că la treptele cele mai înalte ale prelucrării, produsele necesită adeseori o tehnică foarte avansată care nu există în țările în curs de dezvoltare. Cu alte cuvinte, existența unei „protecții tehnice" face ca aici țările dezvoltate să-și permită o protecție tarifară reală relativ ceva mai puțin accentuată. Totuși, în toate țările capitaliste industriale, cu excepția Japoniei, media ponderată a protecției reale crește între gradele 2 și 3 de prelucrare, precum și între gradele 3 și 4 (deși nu la toate produsele). De altfel, afară de „protecția tehnică", țările industriale beneficiază uneori și de una „naturală" — sub forma cheltuielilor de transport care, adăugîndu-se la taxele vamale percepute în țările importatoare, le fac prohibitive fără o urcare formală a lor.

Tăişul protecţionist şi tăişul discriminator

„APLICAREA de taxe vamale nominale și reale din ce în ce mai ridicate pe măsură ce produsul trece printr-o prelucrare de un grad mai înalt demonstrează că produsele transformate pe care le exportă țările în curs de dezvoltare fac obiectul unei discriminări" — constată profesorul Bela Balassa (pag. 11). Amploarea acestei discriminări reiese în primul rînd din media taxelor reale aplicate de principalele țări industriale capitaliste la diferitele grade de prelucrare a produselor: 4,6% la primul grad, 22,6% la al doilea, 29,7% la al treilea și 38,4% la al patrulea. Discriminarea rezultă apoi din raportul invers proporțional dintre gradul de protecție a produselor prelucrate și partea relativă a acestor produse în importurile provenind din țările în curs de dezvoltare. Pe ansamblul țărilor capitaliste industriale, produsele de gradul 1 de prelucrare reprezintă 71,2% din importurile lor provenite din țările în curs de dezvoltare, produsele de gradul 2 — 23,8%, cele de gradul 3 — 2,9%, iar cele de gradul 4 numai 2,1%.

O concluzie în sens similar rezultă din datele tabelului nr. 2, care compară taxele vamale la produsele industriei prelucrătoare aplicate în țările capitaliste industriale la ansamblul importurilor de astfel de produse și la importurile din țările în curs de dezvoltare. La acestea din urmă, raportul dintre protecția reală și cea nominală este în toate cazurile mai ridicat decît la importul total.

Tabel nr. 2

Taxele vamale nominale și reale aplicate la articolele industriale

	Media taxelor la importul total de articole industriale			Media taxelor la importul de articole industriale din țările în curs de dezvoltare		
	N	R	R în % față de N	N	R	R în % față de N
Țările industriale capitaliste	11,4	19,1	168	16,3	32,8	201
din care:						
S.U.A.	11,6	20,0	172	17,9	35,4	198
Anglia	15,5	27,8	179	19,5	37,3	191
Țările Pieței Comune	11,9	18,6	156	14,3	27,7	194
Suedia	6,8	12,5	184	9,8	21,2	216
Japonia	16,2	29,5	182	18,0	36,7	207

N = Nominal; R = Real
Sursa: CNUCED, TD/B/C. 2/36, pag. 23.

„...Gradarea taxelor vamale în țările industriale în funcție de gradul de prelucrare este în detrimentul exportului de produse transformate din țările în curs de dezvoltare. Aceasta, cu toate că progresivitatea taxelor nu continuă la infinit; dimpotrivă, produsele care necesită o tehnică foarte avansată, cum sînt mașinile electrice și în general produsele construcției de mașini, inclusiv utilajele de transport, sînt supuse unor taxe vamale relativ scăzute. Țările în curs de dezvoltare nu pot produce aceste mărfuri la prețuri competitive pentru că duc lipsă de tehnicieni și de cadre de conducere și pentru că nu posedă industriile complimentare necesare. Aplicarea de tarife diferențiate corespunzînd nevoilor în materie de tehnică și de forță de muncă calificată la diferitele categorii de produse constituie deci o altă formă de discriminare îndreptată contra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare" (pag. 26).

Combinarea tăișului protecționist cu tăișul discriminator face din taxele vamale, așa cum sînt mînuite în prezent de țările industriale capitaliste, un instrument de serioasă prejudiciere a exportului și deci a întregii dezvoltări economice a țărilor rămase în urmă. După calculele autorului studiului citat, dacă țările industriale ar modifica astfel protecția tarifară încît importul lor de produse ale industriei prelucrătoare din țările în curs de dezvoltare să nu fie handicapat față de importul lor din alte regiuni, ar rezulta o creștere a exportului celor dintîi față de anul de bază (1964) variind între 1/3 și peste 1/2. Aceasta ar reduce în oarecare măsură veniturile lor de pe urma exportului de materii prime, însă rezultatul net le-ar fi categoric avantajos.

I. P.

1) Nations Unies. Etude sur l'économie mondiale, 1962 partie I New York, 1963 pag. 78.

NOTE DE DRUM *din R. P. Bulgaria*

REALIZĂRI, PREOCUPĂRI, PERSPECTIVE

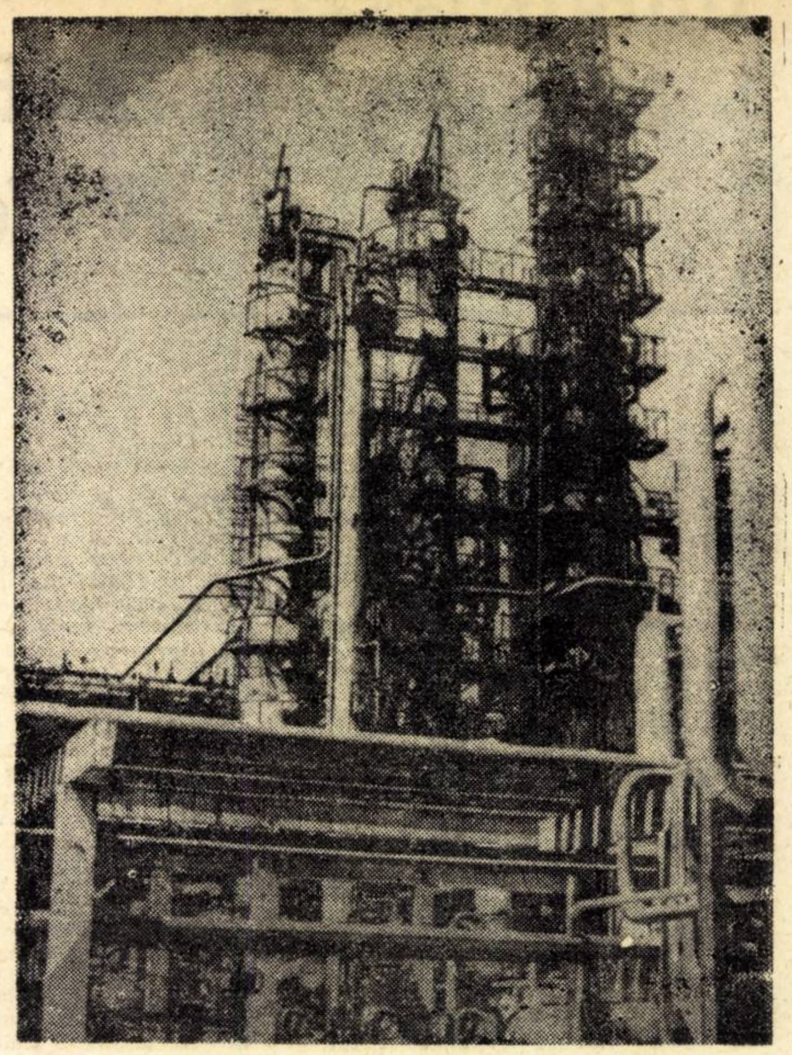

Instalația de distilare atmosferică de la Combinatul petrochimic-Burgas

DUPĂ CE treci printre stîncile de la Șipca, cobori în Gabrovo și te oprești cu interes în fața unei statui pe care originalitatea locuitorilor de pe aici a plasat-o în mijlocul apei ce străbate orașul. Turnat în bronz, un om ridică ciocanul spre a-l lăsa să cadă cu putere pe nicovală : este Raicio Covacia, primul locuitor al orașului Gabrovo. Urmașii acestuia, 4 500 muncitori și tehnicieni de la acest combinat mînuiesc mașini perfecționate și produc peste cinci milioane metri liniari stofă anual...

Anul acesta rîul Marița, altădată atît de bogat în apă, pare lipsit de viață. Seceta i-a luat puterea încît printre stîncile, altfel nebănuite, abia se tîrăște în matca principală. Plovdivul, legat de podurile de peste Marița, întins în jurul celor trei coline înverzite, pulsează totuși de freamăt datorită tîrgului internațional la care participă anual peste 40 de țări și unde se încheie contracte de peste 600 milioane dolari.

Țărmurile Mării Negre îmbie la recreere, la reflecție asupra destinului uman, la îndîrjirea omului pentru stăpînirea imperiului apelor. Varna și Burgas sînt deopotrivă obiective turistice ca și industriale. Complexe turistice, șantiere navale, combinate industriale, culturi intensive agricole se perindă unele după altele într-un peisaj variat. La extremitatea sudică a Burgasului sîntem, de fapt, în centrul chimic al Bulgariei...

CU 15 ANI în urmă a început construirea Combinatului petrochimic-Burgas, într-un cîmp liber de 350 hectare, din apropierea țărmului mării, unde avea să se ivească și un nou port amenajat pentru vase petroliere de mare tonaj. Trei mari sarcini trebuia să îndeplinească această nouă și importantă unitate industrială : ameliorarea balanței carburanților ; creșterea bazei de materii prime pentru industria chimică ; dezvoltarea industriei produselor din materie plastică, fibre sintetice, cauciuc și alte materii prime artificiale.

— Construirea combinatului s-a împletit cu punerea în funcțiune treptată a obiectivelor de producție, povestește șeful sectorului planificării. În prezent, spune el, avem instalată o capacitate de distilare atmosferică de 3 milioane tone petrol, iar în 1969 vom ajunge la 5 milioane tone petrol prelucrat în benzine, carburanți pentru motoare cu reacție și pentru Diesel, păcură, oxigen etc. De pe acum combinatul nostru asigură peste 80% din necesitățile țării de benzină pentru automobile. În instalațiile de piroliză, pe care le-ați văzut, se obțin anual 65 mii tone etilenă, 55 mii tone propilenă, 20 mii tone butadienă, 15 mii tone isobutilenă, toate aceste gaze servind drept bază sintezei organice grele. Tot acolo se separă 60 de mii tone propan-butan anual. Propanul obținut se vinde ca gaz lichefiat pentru uzul casnic, iar isobutanul deshidrogenat servește la producția cauciucului poliisopren.

Trecem astfel pe teritoriul propriu-zis al chimiei organice, al maselor plastice. O serie de întreprinderi din cadrul combinatului sînt instalate sau în curs de construire. O primă instalație de polietilenă (la joasă presiune) produce de pe acum 10 000 tone anual de granule multicolore. Încă una la 2 000 atmosfere, la înaltă presiune, produce începînd de anul acesta 24 000 tone polietilenă și din 1969 — 10 000 tone polistirenă. Sînt gata pentru a intra în sistemul combinatului și noile uzine de cauciuc și fibre sintetice. Uzina de produse chimice, a cincea etapă a ascensiunii combinatului, după cum ni se spune, are o capacitate gata instalată de 30 000 tone fenol și 18 000 tone acetonă anual. Și pentru că între timp s-a înserat și întregul complex este o feerie de lumini, ni se mai furnizează o cifră elocventă de la sine ; uzinele electrice ale combinatului produc circa 450 milioane kWh energie electrică anual.

În ultima perioadă, în R. P. Bulgaria s-au luat măsuri în vederea îmbunătățirii cooperării între întreprinderi din aceeași ramură. Cooperarea se bazează pe înrudirea tehnologică a producției și pe folosirea unei baze unice de materii prime sau pe o legătură organică a operațiunilor acestor întreprinderi.

MĂ ÎNTORCEAM dintr-o vizită la oțelăriile Kremicovți cînd l-am întîlnit pe directorul Institutului de cercetări economice din Sofia.

Referindu-se la cîteva din principalele criterii de dezvoltare a economiei Bulgariei, interlocutorul nostru ține să sublinieze că planificarea centrală se îmbină cu noile măsuri de lărgire a atribuțiilor întreprinderilor

Cîteva cifre privind creșterea volumului unora din produsele de bază pe cap de locuitor aveau să-mi întregească imaginea evoluției economiei bulgare după cum se vede din tabel.

Sînt realizări și perspective care oglindesc grăitor eforturile poporului bulgar în opera de construire a noii orînduiri.

Vasile PORUMBESCU

	Unități de măsură	1960	1965	1970	% în 1970 față de 1965
Producția industrială	leva	626	1 046	1 750	165
din care :					
Industria mecanică și prelucrarea metalelor	„	77	157	378	240
Industria chimică și a cauciucului	„	23	49	143	290
Energie electrică	kWh	592	1 249	2 440	195
Petrol rafinat	kg	14	288	730	254
Oțel	„	32	72	270	375
Producția agricolă	leva	322	362	464	128

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● MAȘINEXPORT a livrat recent 20 strunguri de tip SN 250 în Iran, Izrael, Olanda ; 35 strunguri SN 320 în Iran, R.S. Cehoslovacă, Izrael, Olanda ; 30 strunguri SN 400 în U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, R. F. a Germaniei, Suedia, Italia, Thailanda. Tot pentru export de strunguri au fost încheiate noi contracte : 65 strunguri de tipurile SN 250, SN 320 și SN 400 vor fi expediate unor firme din Olanda, Izrael, Italia, R.A.U., Elveția, Thailanda.

● MINERALIMPORTEXPORT a livrat 18 000 t ciment cu destinația Turcia, Libia și R.S.F. Iugoslavia ; 94 200 mp geam mecanic tras în R.S. Cehoslovacă, U.R.S.S., R. P. Ungară, Italia, Canada ; 53 000 mp geam laminat în R. S. Cehoslovacă și Austria ; 1 830 t minereu de mangan în R. D. Germană ; 1 200 t pirită în R. F. a Germaniei ; 72 400 ml tapet semilavabil în U.R.S.S., R. P. Mongolă, R.S.F. Iugoslavia; 5 100 mp covor pvc pe suport textil în U.R.S.S., 84 t pvc prelucrat în U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă și R. P. Ungară ; 8,5 t polistiren prelucrat în U.R.S.S. și R. D. Germană

● ROMTRANS a livrat la export prin portul Constanța — pe lîngă alte mărfuri — 11 000 t zahăr cu destinația India pe vasul românesc „Galați" ; 5 100 t uree cu destinația Ceylon ; 10 400 mc cherestea cu destinația Izrael și Sudan ; 14 100 t ciment cu destinația Pakistan și Dahomey. Din import au sosit 22 000 t minereu de fier din India și Algeria ; 4 000 t fosfați din Izrael ; 5 500 t laminate din Franța pe vasele românești „Craiova" și „Timișoara". În portul Galați au sosit 1 200 t bioxid de titan din Anglia pe vasul românesc „Sibiu".

POSIBILITĂȚI DE AMPLIFICARE

(Urmare din pag. 9)

butucul roților etc.) — dublu cromate. Totodată, cadrul trebuie să fie vopsit în culori atrăgătoare, moderne și frumos ornamentat ; ghidonul — reglabil, iar furca din față și spate să fie confecționate din țevi conicizate. De asemenea, **pentru siguranța circulației, sînt absolut necesare și unele accesorii : far, dinam, pompă, geantă de scule, portbagaj, suport pentru susținerea bicicletei la sol, geantă pentru articole de sport, șea din piele de bovină, apărătoare completă de lanț.**

În ansamblul tipurilor cerute în mod curent pe piețele lumii, sînt solicitate tot mai mult, în special pe piața vestică, bicicletele pliabile, care prezintă o serie de avantaje în plus :

a) se desfac repede și ușor în două părți printr-o simplă mișcare ce poate fi efectuată cu mîna, fără utilizarea de scule și cu efort minim ;

b) după desfacere, avînd dimensiuni mici, ambele părți pot fi depozitate cu ușurință într-un spațiu redus. Roțile, precum și ghidonul și șeaua sînt pliate în cîteva secunde, datorită noului sistem în care ele au fost proiectate și executate ;

c) poziția ghidonului și a șeii se reglează după necesități, prin simpla manevrare a unui mic levier, aceeași bicicletă putînd fi utilizată de copii sau adulți, bărbați sau femei ;

d) poziția biciclistului este aceeași ca și pe o bicicletă obișnuită. Cadrul este construit din tablă presată sau din țevi de oțel, ceea ce dă bicicletei un aspect frumos și rigiditatea necesară :

e) noul tip de bicicletă este livrabil în două versiuni : standard și lux.

Bicicletele livrate sînt garantate pe timp de 1 an, toate defectele apărute în acest interval de timp fiind remediate de firma producătoare.

Calitate și eficiență

Succesul comercializării bicicletelor pe piața externă este condiționat, în primul rînd, de calitatea produsului. Cumpărătorul preferă o marcă sau alta, în funcție de anumite gusturi și necesități. Astăzi se preferă, de pildă, o bicicletă cu o linie aerodinamică și coloratură plăcută. Sînt căutate bicicletele care au cadrul vopsit cu email de cuptor și ornamentate în tonuri pastel. De asemenea, cromarea genților, angrenajului, brațelor pedalierului, ghidonului, butucilor de la roata din față și spate, a apărătorii de lanț, sînt apreciate pozitiv atît de tineret cît și de adulți. Cromajul trebuie să fie de calitate (35—40 microni) deoarece în caz contrar, atît la tropice cît și în țările nordice, partea metalică altfel prelucrată se va oxida.

Cei mai mulți producători de biciclete livrează 4—5 tipuri de bază, la care se pot adapta echipamente și accesorii din cele mai diferite, obținîndu-se în final un număr mare de sortimente, în funcție de spiritul de creație și cerințele pieței.

Producerea și în țara noastră a unor biciclete cu o greutate redusă și aspect comercial, care să le confere un plus de competitivitate, este posibilă și necesară. Acest imperativ derivă din sarcinile generale care stau în fața industriei cu privire la realizarea produselor la nivelul cerințelor pieței externe.

În Europa există țări care importă multe biciclete și piese de schimb pentru ele. Dintre acestea, amintim, de pildă, Olanda și Suedia. Întreprinderile noastre de comerț exterior ar putea să studieze mai atent volumul, structura și tendințele cererii de biciclete pe piețele acestor țări, iar industria constructoare de mașini să găsească, cu maximum de operativitate, căile care să-i permită să se adapteze suplu și eficient la exigențele firmelor cumpărătoare

SOLUŢIILE SE CAUTĂ „ÎN AFARĂ"

PRIN SUPRIMAREA TAXELOR VAMALE la importurile de produse industriale din ţările membre — obiectiv realizat la finele anului 1966 — Asociaţia Europeană a Liberului Schimb (A.E.L.S.) consuma o mare parte din ceea ce îşi propusese prin Convenţia de la Stockholm (1959). S-a născut astfel ideea existenţei unui „gol de obiective", de vreme ce A.E.L.S. urma doar să păstreze un lucru cîştigat. De aici pînă la punerea în discuţie a viitorului însuşi al Asociaţiei nu era decît un pas. Viitorul însemnînd soluţii, asistăm în prezent la căutarea lor cu destulă insistenţă şi preocupare în ţările A.E.L.S.

Raportul ţeluri-rezultate

FAPTUL trebuie examinat, pornind de la înseşi scopurile care au stat la baza constituirii A.E.L.S. Urmărind să găsească o replică la crearea Pieţei Comune şi menită să contrabalanseze închistarea previzibilă a acesteia faţă de terţi, „cei 7" (Anglia, Danemarca, Norvegia, Suedia, Austria, Elveţia şi Portugalia) şi-au propus formarea, printr-o „mişcare graduală", a unei zone de comerţ nestînjenit între membrii A.E.L.S. prin desfiinţarea treptată a barierelor vamale între aceste ţări şi, pe de altă parte, crearea de condiţii pentru intensificarea schimburilor cu exteriorul prin reducerea treptată a taxelor vamale la mărfurile altor ţări.

Nu era vorba deci de formarea unei uniuni vamale, care să dezvolte schimburile intra-A.E.L.S. în dauna celor extra-A.E.L.S. Asociaţia urmărea favorizarea în primul rînd a schimburilor dintre ţările membre, fiecare dintre acestea putînd însă să-şi dezvolte independent comerţul cu terţii. Se prevedea ca, menţinîndu-se curentele tradiţionale de schimb ale fiecărei ţări şi dezvoltîndu-se alte curente prin reducerea taxelor vamale cu exteriorul, să se activizeze într-o importantă măsură schimburile intra-A.E.L.S., pentru a putea contracara astfel baricadarea vamală a „celor 6". Faptul că se urmărea prin crearea zonei de liber schimb în primul rînd acest lucru este dovedit şi de aceea că reducerile tarifelor vamale faţă de exterior aveau să fie făcute numai în pas cu reducerile înfăptuite de Piaţa Comună.

Avînd în vedere aceste obiective, care au fost rezultatele obţinute de A.E.L.S.?

Între 1960 — anul intrării în funcţiune a A.E.L.S. — şi 1967, schimburile totale ale ţărilor organizaţiei au crescut cu circa 54%, rămînînd în urmă faţă de ritmul comerţului mondial capitalist în ansamblu (peste 68%) *). În acelaşi timp, Piaţa Comună înregistra o creştere de 87%. Nici abolirea ultimelor taxe vamale între ţările membre nu a produs accelerarea aşteptată. Ultimul raport anual al Băncii Reglementelor Internaţionale (B.R.I.) de la Basel arată că în 1967, faţă de 1966, exporturile ţărilor A.E.L.S. au înregistrat o creştere de numai 2% în comparaţie cu cea de 5% realizată de comerţul mondial, trecînd de la 28,5 miliarde dolari la 29,1 miliarde dolari. În aceeaşi perioadă importurile au cunoscut un ritm superior, de peste 5% (de la 33,9 la 35,8 miliarde dolari). Dinamica defavorabilă a exporturilor şi importurilor a accentuat deficitul balanţei comerciale pe ansamblul A.E.L.S., situîndu-l în 1967 la nivelul record de 6 580 milioane dolari (faţă de 4 530 milioane în 1960)

Evoluţia comerţului exterior total are o importanţă capitală pentru ţările membre ale A.E.L.S., reprezentînd între 25% şi 40% din produsul lor naţional brut. Se pune problema, cum a fost influenţată mai direct această evoluţie de constituirea Asociaţiei. Arătam că principalul mijloc prin care se preconiza dinamizarea schimburilor era desfiinţarea barierelor vamale între membri, ceea ce avea să constituie şi o contrapondere la măsurile luate de Piaţa Comună.

Între 1957 — an în care încă nu fiinţa A.E.L.S. — şi 1967, comerţul între ţările respective a crescut de la 3 miliarde la 7 miliarde dolari, adică de peste 2 ori — creştere mult superioară celei cunoscute de schimburile extra-A.E.L.S. (cu 65%). Dar ponderile acestor valori în totalul exporturilor nu reprezintă decît 20% şi respectiv 25%. În acelaşi timp, importurile din ţările nemembre au crescut de la 17 miliarde în 1957 la 28 miliarde dolari în 1967, ponderea lor diminuîndu-se doar de la 85% la 80%. Deci 5 procente a fost cîştigul de pe urma desfiinţării taxelor vamale la importuri din ţările „zonei" — unul din scopurile A.E.L.S.

Creşterea este de luat în consideraţie, dar mărimea ei trebuie pusă în raport cu necesitatea contrabalansării pierderilor impuse de tendinţa de închistare a Pieţei Comune. Or, tocmai aici rezultatele sînt mai defavorabile. Cum se arată într-un Studiu întocmit de Secretariatul General al A.E.L.S. de la Geneva şi apărut la începutul acestui an, între 1959 şi 1967 exporturile ţărilor A.E.L.S. către „cei 6" au trecut de la 4 223 milioane dolari la 7 559 milioane dolari (+79%) în timp ce importurile de acolo au crescut de la 5 866 la 11 462 milioane dolari (+95%), lăsînd din an în an, cu mici fluctuaţii, un deficit comercial din ce în ce mai mare (de la 1 643 milioane dolari în 1959 la 3 903 milioane dolari în 1967 — o creştere cu 137%). S-a ajuns în 1967 ca deficitul comercial cu Piaţa Comună să reprezinte 54% din întregul deficit al ţărilor A.E.L.S.

Sporul obţinut în schimburile intra-A.E.L.S. a fost deci în parte anulat de creşterea cu 2,26 miliarde dolari a deficitului balanţei comerciale cu ţările Pieţei Comune. Procentual acest efect apare şi mai pregnant: în 1959 deficitul de 1643 milioane dolari reprezenta 7% din valoarea totală a importurilor, iar în 1967, cele 3 903 milioane dolari au reprezentat 11% din totalul corespunzător.

Cifrele pe anul în curs nu vestesc vreo ameliorare, tendinţele manifestate în 1967 menţinîndu-se. Conform datelor publicate de Secretariatul A.E.L.S. de la Geneva, în primul trimestru al anului balanţa comercială a ţărilor membre a cunoscut un deficit de 2 miliarde dolari, păstrîndu-se discrepanţa dintre ritmul importurilor şi cel al exporturilor: +5% şi respectiv + 3,3%, faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut. Schimburile intra-A.E.L.S. au crescut cu numai 3,5%. Datele statistice pe aprilie, comunicate de acelaşi organism, sînt şi mai elocvente. Faţă de aceeaşi lună a anului trecut se observă o uşoară creştere a exporturilor către terţi, cu 2%, dar o reducere îngrijorătoare a comerţului intra-A.E.L.S., cu 4,6%.

Desigur aceste rezultate explică în mare parte situaţia creată, însă nu totul. Căutarea unor soluţii în afara A.E.L.S. este determinată şi de o serie de alţi factori, dintre care ne vom referi la cei mai importanţi.

Din agenda disensiunilor

A.E.L.S. cuprinde ţări cu niveluri sensibil diferite de dezvoltare economică. Or, aceasta înseamnă avantaje pentru unii, dezavantaje pentru alţii — fapt ce a stat la baza a numeroase disensiuni între membri. S-au adăugat la aceasta dificultăţile economice ale unor ţări, în special ale Marii Britanii, care este partenerul cel mai puternic şi al cărei comerţ reprezintă 47% din totalul comerţului A.E.L.S. Măsurile luate de diferite ţări în îndeosebi de Anglia, în vederea protejării economiei proprii, nu o dată au stîrnit proteste din partea celorlalţi.

Un exemplu ilustrativ a fost oferit recent de conflictul dintre Marea Britanie şi Norvegia în mult-discutata problemă a aluminiului. Marea Britanie dorea să-şi formeze o industrie proprie de aluminiu. Acest lucru nu convenea însă Norvegiei — a treia producătoare de aluminiu din lume şi pentru care exportul acestui produs reprezintă 10% din totalul exporturilor — căci 100 000 de tone anual erau plasate pe piaţa engleză. Or, cu cele 260 000 tone pe care urmează să le producă topitoriile britanice, s-ar putea ca exporturile norvegiene să fie compromise. Deşi se baza pe faptul că A.E.L.S. proscrie acordarea ajutorului guvernamental pentru înfiinţarea unei noi industrii în cazul în care astfel se retrage unui alt membru al organizaţiei beneficiul liberului-schimb, protestul norvegian n-a găsit ecou. Rezolvarea a fost unilaterală: topitoriile britanice vor începe să producă.

Nemulţumirile altor parteneri îşi au originea, exact ca şi în cazul menţionat, acolo unde interesele proprii sînt în joc. Recentele măsuri de austeritate britanice au atras protestul exportatorilor suedezi. De asemenea, Danemarca, principala producătoare agricolă din A.E.L.S., solicită extinderea desfiinţării taxelor vamale asupra produselor agricole, acuzînd că nu se respectă spiritul Convenţiei de la Stockholm cîtă vreme nu s-a realizat acest lucru decît la produsele industriale.

Implicaţii indirecte în sensul căutării unor soluţii pentru problemele A.E.L.S. în afara acestei organizaţii a avut şi data de 1 iulie 1968, care a însemnat încheierea dezarmării vamale între ţările Pieţei Comune. Ea a însemnat, totodată, trecerea la aplicarea unor taxe vamale uniforme cu terţii. În faţa acestui fapt, ţările A.E.L.S. nu puteau rămîne indiferente, Piaţa Comună constituind un important debuşeu pentru produsele lor. Baricadarea treptată a „celor 6" semănase de mai mult timp nelinişte printre membrii A.E.L.S., făcîndu-i pe unii din ei să-şi declare preferinţa de a fi surprinse la finele ei „înăuntru" şi nu „în afară". Contextul economic general şi conjunctural, oglindit şi în datele prezentate mai sus, i-a determinat pe unii să-şi reactiveze cererile de aderare, iar pe ceilalţi i-a grăbit în căutarea altor soluţii.

Opţiuni

ÎN GENERAL, actualmente se disting trei opţiuni alternativ avute în vedere de membrii A.E.L.S.: prima — de afiliere sau asociere la Piaţa Comună; a doua — vizînd formarea unei uniuni vamale nordice, un fel de „piaţă comună" proprie; o a treia — mai mult o soluţie de rezervă — reprezintă de fapt reluarea proiectului mai vechi de a crea o zonă nord-atlantică a liberului schimb (N.A.F.T.A. — North-Atlantic Free Trade Area).

Pînă în momentul de faţă trei ţări din A.E.L.S. s-au exprimat oficial în favoarea aderării la Piaţa Comună. Dosarele Angliei, Norvegiei şi Danemarcei se află de mai mult timp pe masa Consiliului Ministerial al „celor 6", discutarea lor fiind amînată din nou, recent, de data aceasta pentru sesiunea de toamnă. Motivele generale ale dorinţei de aderare la Piaţa Comună, arătate anterior, capătă aspecte specifice în cazul fiecărei ţări. Marea Britanie, lipsită de materiile prime atît de uşor obţinute în trecut din fostul imperiu britanic şi cu pieţe externe evident mult îngustate, este în căutarea unor posibilităţi de lărgire a lor, printre vecini. Danemarca, pentru care ţările Pieţei Comune erau un debuşeu permanent al produselor sale agricole, se simte puternic lovită de barierele proaspăt ridicate. Norvegia îşi vede şi ea compromise exporturile sale de produse tradiţionale. Din motive similare, Suedia examinează posibilităţile intrării sale în Piaţa Comună, dar subliniază prin glasul primului ministru Tage Erlander o rezervă importantă: păstrarea intactă a prerogativelor naţionale. La rîndul lor, Austria şi Elveţia solicită statutul de asociat la Comunitatea Economică Europeană. Portugalia, se pare, vrea să le urmeze. Interesant este însă că, avînd în vedere poziţiile diferite în sînul „celor 6" faţă de aceste cereri, fiecare solicitant îşi păstrează o soluţie de rezervă. Cea mai importantă dintre acestea şi care a depăşit faza de simplă idee este cea care se constată în rîndul ţărilor nordice.

Ideea unei „pieţe comune" nordice nu este nouă. Consiliul Nordic, organism parlamentar care există de 17 ani, a vizat încă de la început realizarea unui asemenea obiectiv. El este prezentat de adepţii săi ca oferind avantaje nu numai prin schimburile sporite între membri, ci şi prin aceea că un asemenea ansamblu va mări capacitatea generală de acţiune a statelor participante pe plan economic extern. Este semnificativ că, la Copenhaga, cu ocazia reuniunii primilor miniştri ai ţărilor nordice din aprilie a.c., tocmai Danemarca — care se arătase totdeauna puţin favorabilă tendinţelor de „unire" nordică — a fost cea care a propus şi susţinut ideea unei „integrări graduale" a ţărilor nordice, care să cuprindă bineînţeles şi sectorul agricol, cel care o interesează în mod direct. Orientările principale prevăzute pentru „integrarea" ţărilor nordice — o politică comună în domeniul agricol şi cel al pescuitului, coordonare a investiţiilor de capital, constituirea unui fond de investiţii destinat finanţării proiectelor de interes comun, armonizarea legislaţiilor comerciale — au fost predate spre studiere unui comitet special însărcinat să facă o analiză detaliată a posibilităţilor şi formelor unei acţiuni comune. Acesta va trebui să înainteze un raport asupra problemelor menţionate, pînă la 1 ianuarie 1969.

Cît despre N.A.F.T.A., aceasta ar urma — în concepţia adepţilor săi — să cuprindă o zonă din care să facă parte ţările A.E.L.S., Canada şi S.U.A., însumînd astfel o piaţă cu o capacitate totală de circa 1 000 miliarde dolari, de 6 ori mai mare decît actuala piaţă a A.E.L.S. şi dublă faţă de cea a teoreticei alternative a unei grupări Comunitatea Economică Europeană — A.E.L.S., N.A.F.T.A. ar urma să fie deschisă atît Pieţei Comune cît şi altor ţări (Japonia, Australia), dar cît o priveşte pe cea dintîi propunerea este mai mult formală, cunoscîndu-se în prealabil răspunsul ce-l va da aceasta. Aducînd argumente pro-N.A.F.T.A. în recenta sa carte „After the Common Market", Douglas Jay, fostul ministru de finanţe britanic, arată că participarea în cadrul N.A.F.T.A. nu ar implica nici un control supranaţional asupra politicii economice a ţărilor participante şi nu ar impune contingentarea importurilor de produse alimentare — aluzii directe la adresa Pieţei Comune; ea ar presupune menţinerea legăturilor comerciale tradiţionale şi în plus ar avea perspective de dezvoltare, după părerea sa, mult mai mari decît ale Pieţei Comune. Dar, totodată, D. Jay uită că N.A.F.T.A. ar însemna deschiderea porţilor pentru mărfurile americane mai competitive şi, pur şi simplu, o gîtuire a partenerilor mai mici.

★

FAPTUL ca se preconizează pentru problemele A.E.L.S. soluţii în afara şi nu în cadrul ei, denotă că se pune de fapt — aşa după cum afirmam — problema viitorului însuşi al acestei organizaţii. O discuţie în această direcţie nu a fost angajată oficial, în mare parte şi datorită faptului că rezolvarea ei depinde şi de factori care nu angrenează direct voinţa şi posibilităţile proprii ale ţărilor A.E.L.S. Ne gîndim în primul rînd la cererile de aderare la Piaţa Comună a căror rezolvare depinde de poziţia „celor 6".

Cel puţin pentru moment, se pare că, după cum sesiunea de primăvară a Consiliului Ministerial al A.E.L.S. a lăsat lucrurile în suspensie, nici sesiunea de toamnă, care urmează să se ţină la Viena, nu va putea face mai mult.

Ilie ŞERBĂNESCU

*) După datele din Monthly Bulletin of Statistics — United Nations — iunie 1968.

NOTE EXTERNE

UN VIS PIERITOR

„IDEEA Comunităţii Economice Europene, ca o cale spre uniunea politică, se află pe o linie moartă" — scrie revista americană **U.S. News & World Report** în ultimul său număr din august. Franţa, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda şi Luxemburgul — cele şase ţări membre ale Pieţii Comune — acceptă cooperarea economică ca un mijloc de promovare a comerţului şi de stimulare a productivităţii, dar nu mai mult decît atît. Guvernele sînt mai hotărîte azi ca oricînd să ţină seama înainte de toate de interesele lor naţionale, nu numai la Paris, dar şi la Bonn, Roma, Haga. Pentru a ilustra starea lucrurilor, revista, apreciind că entuziasmul de altădată al cartierului general de la Bruxelles s-a spulberat, scrie: „Eurocraţii deziluzionaţi l-au părăsit cu sutele pentru a-şi căuta cariere mai promiţătoare în ţările lor de baştină".

Care sînt pricinile la care se opresc corespondenţii de la Bruxelles şi de la Geneva ai revistei pentru a explica declinul C.E.E.? Perioada de prosperitate în Europa de vest nu a dus la stabilitate politică — constată ei. Dimpotrivă, guvernele au de înfruntat nemulţumiri sociale şi mişcări studenţeşti. Avînd dificultăţi acasă, oamenii politici socotesc că nu a venit încă vremea să se ocupe de Europa. Nu există o perspectivă apropiată pentru realizarea completă a uniunii economice şi vamale şi nici pentru piaţa de 300 milioane, care să includă Anglia şi alte ţări vest-europene candidate, precum se aştepta. În ceea ce priveşte industria, este adevărat că au fost abolite barierele tarifare înlăuntrul Pieţei Comune şi că s-a adoptat un tarif extern comun faţă de ţările nemembre, dar o piaţă unificată nu există decît pentru un număr limitat de produse, cum sînt automobilele, unele textile şi aparate casnice. Autorităţile vamale au rămas pe loc, continuînd să oprească transporturile şi să taxeze mărfuri. Importurile sînt în continuare controlate. Perspectiva se îndepărtează şi în ceea ce priveşte proiectatele fuziuni, peste graniţi, ale întreprinderilor din ţările C.E.E.

În pofida liberalizării comerţului agricol — 85% din toate produsele agricole circulă azi liber în interiorul ţărilor din Piaţa Comună (cu excepţia legumelor, tutunului, vinului, fructelor, peştelui) — opoziţia din partea agricultorilor faţă de degradarea preţurilor şi faţă de creşterea cheltuielilor de susţinere a lor din partea guvernelor — mai ales a celui vest-german — tinde să împingă situaţia la criză.

Se apreciază că Europa occidentală va rămîne încă mulţi ani scindată în cele două blocuri comerciale: C.E.E. şi A.E.L.S. Industriaşii şi exportatorii sînt optimişti din punctul de vedere al situaţiei economice în general, dar, precum scrie **U.S. News**, Comisia de la Bruxelles „îşi pierde prestigiul şi influenţa".

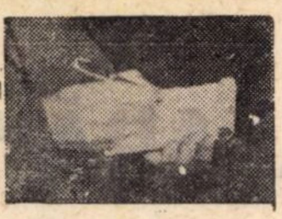

din bloc-notesul cronicarului

CIBERNETICA, NATURA ŞI OMUL

N-A EXISTAT ştiinţă mai controversată în ultimele decenii decît cibernetica. Ea a întrunit însă în ultima vreme aprecierea unanimă a teoreticienilor ştiinţei ca şi a reprezentanţilor industriei, pentru care maşinile cibernetice sînt în prezent un auxiliar atît de preţios.

Dacă în 1960, după afirmaţia lui Glean Seaborg, preşedintele Comisiei de energie atomică a S.U.A., calculatoarele electronice erau folosite în 300 domenii, în prezent utilizarea lor s-a extins la încă 700 domenii diferite ale activităţii umane.

În cartea sa „Cybernetics", N. Wiener, fondatorul ciberneticii, a dat următoarea definiţie acestei ramuri a ştiinţei : „Ştiinţa controlului şi comunicaţiei în animal şi în maşină". Încercînd să simplifice această definiţie G. Boulanger, preşedintele Asociaţiei internaţionale de cibernetică, în expunerea sa publicată recent în documentele C.N.B.O.S., sub titlul „Qu'est-ce que le cybernétique ?", a definit-o ca „ştiinţă a roboţilor".

Cheia de boltă a ciberneticii constă în realizarea sintezei dintre om şi maşină. Celor care privesc cu scepticism posibilităţile ciberneticii de a înlocui cu succes mintea omului, Grey Walter, cunoscut neurolog englez, le-a replicat : „Nu afirmaţi a priori că viaţa nu funcţionează ca mecanica, deoarece mecanica permite să se imite viaţa". S-au găsit numeroşi amatori de zoologie electronică care aspiră chiar să creeze fiinţe artificiale, dotate cu posibilitatea de a comunica printr-un anumit limbaj. Cibernetica actuală are pretenţia să construiască creieri artificiali tot atît de perfecţionaţi ca şi creierul uman, precum şi maşina absolută. G. Boulanger admite că un creier artificial perfecţionat ar putea fi construit de om dar nu crede însă şi faptul că acesta ar putea să elaboreze moduri de gîndire necunoscute oamenilor. El apreciază totuşi că aceşti creieri vor reuşi mai bine decît creierul omenesc în domeniul cunoaşterii naturii. Creierul omului — susţine Boulanger — are rolul să asigure propria lui conservare, supravieţuirea speciei umane, dar este mai puţin apt în descifrarea misterelor naturii înconjurătoare. Acesta este domeniul în care Boulanger crede că maşinile cibernetice în viitor vor da rezultate, aceasta constituind, după părerea sa, sfera lor de acţiune specifică.

BILANŢUL... CONGRESELOR

ANUL TRECUT s-au ţinut în toată lumea 3 059 de congrese internaţionale, cifră care depăşeşte de aproape trei ori pe cea a anului 1956. Cele mai multe din aceste congrese s-au ţinut în Europa (2 267), iar restul în celelalte continente (497 în America, 158 în Asia, 114 în Africa şi 23 în Australia).

Revista ASSOCIATIONS INTERNATIONALES, care publică acest bilanţ, dă şi o repartiţie sezonieră a congreselor, menţionînd luna septembrie ca cea mai preferată de organizatori (425 din congresele ţinute), urmată de luna mai (282) şi de octombrie (271).

Numărul total al organizaţiilor internaţionale din lume se ridică astăzi la peste 2 200, dintre acestea 1950 fiind neguvernamentale, iar restul subordonate guvernelor. Pe specialităţi, principalele asociaţii sînt grupate astfel : comerţ şi industrie — 220; medicină şi igienă — 175; ştiinţă — 119; relaţii internaţionale — 115; sport şi recreaţie — 112; presă şi biblioteci — 95; educaţie şi profesionale — 98; tehnologie — 83; religioase — 80; agricultură — 79; sociale — 78; transporturi şi voiaj — 75; juridice — 48.

Congresele de anul trecut au cuprins un număr de 41 111 delegaţi.

BAROMETRUL VALORILOR MONETARE

ÎN FIECARE AN, experţii cunoscutei bănci americane *First National City Bank*, fac investigaţii în 45 de ţări în vederea stabilirii variaţiilor valorii monetare în raport cu creşterea indicilor costului vieţii şi a preţurilor de consum. Ultimul buletin al băncii publică rezultatele unei anchete privind anul 1967. Potrivit opiniilor experţilor, în toate cele 45 de ţări investigate, anul 1967 a fost caracterizat printr-o „inflaţie manifestată în diverse forme — tîrîtoare sau galopantă, reală sau aparentă — care a privat monedele naţionale într-o măsură mai mare sau mai mică de propria lor valoare internă". Iată mai jos situaţia devalorizărilor monetare în unele din ţările care au făcut obiectul anchetei experţilor (1957 = 100) :

	Indicele valorii monedelor		Procentul anual al devalorizării	
	1962	1967	1967/1957	1967/1966
Brazilia	22	2	31,6	22,8
Argentina	19	6	24,8	22,5
Chile	42	11	20,1	15,4
Turcia	62	45	7,7	12,3
India	86	54	6,0	11,5
Peru	68	41	8,4	9,3
Danemarca	87	65	4,2	7,6
Bolivia	63	49	6,9	7,4
Spania	75	50	6,6	6,1
Noua Zeelandă	88	74	3,0	5,8
Portugalia	91	75	2,9	5,6
Finlanda	85	63	4,4	5,5
Norvegia	86	71	3,4	4,3
Japonia	85	66	4,1	3,8
Austria	88	74	3,0	3,8
Elveţia	92	76	2,6	3,8
Canada	93	82	2,0	3,4
Italia	89	71	3,4	3,1
S.U.A.	93	84	1,7	2,7
Franţa	73	62	4,7	2,6

UN STATU-QUO ÎNDOIELNIC...

„DACĂ mini-jupele provoacă visuri încîntătoare celor mai mulţi dintre bărbaţi — scria recent ziaristul francez Guy Verite — ele dau în schimb coşmaruri agenţilor fiscului britanic. Nu pentru că aceştia din urmă ar fi de-o pudoare prea exagerată ; a fi perceptor nu înseamnă a fi mai puţin bărbat. Ci pentru că în lumina unei legi ce n-a prevăzut la timpul ei că virtutea ar putea cunoaşte... scurtimi şi lungimi, mini-jupelor nu li se poate percepe taxa de rigcare la cumpărare, decît dacă au cel puţin 24 degete lungime. Or, mini-jupele domnişoarelor de peste Canalul Mînecii nu depăşesc în general 20, fapt ce le clasează în categoria neimpozabilă a confecţiilor pentru copii. Pe scurt, ceea ce le lipseşte sînt cele patru degete lungime... Se înţelege aşadar de ce fiscul nu vede cu ochi buni această fugă a capitalurilor. De aceea a şi încercat să convingă Parlamentul să mai adauge cîteva... degete legii : lungimea fustelor ar fi salvată. În alţi termeni, am putea numi aceasta adaos bugetar.

Dar chiar şi în această situaţie — susţine Guy Verite — ei tremură totuşi la gîndul consecinţelor ce-ar urma unor atari măsuri. Nu riscăm oare — se întreabă perceptorii — să vedem tinerele fete ale Albionului trecînd la represalii, prin scurtarea în continuare a fustelor la nivelul costumelor balerinelor ?"

Afacerea pare totuşi să fi luat o întorsătură... scurtă : o comisie parlamentară, studiind problema, s-a pronunţat pentru statu-quo.

„STRATEGIA" EXPANSIUNII PRIN DIVERSIFICARE

PARFUMURI, laminoare, stilouri, motoare de rachete, păsări — singura legătură comună între aceste articole, scria **Les Informations industrielles et commerciales**, *este societatea care le produce : „Textron Inc.". „Textron" este exemplul cel mai tipic al „conglomeratului" — noul tip de societate americană care împinge diversificarea către limita absurdului. Pînă în 1950, „Textron" era o firmă clasică de textile. De la această dată, ea a absorbit 28 de societăţi independente care la ora actuală constituie 28 diviziuni, cărora „Textron" le datorează variata sa gamă de produse.*

PE PRIMUL LOC — BUMBACUL

CONSUMUL MONDIAL al celor mai importante fibre textile a cunoscut în ultimii ani o continuă creştere. Potrivit unui studiu publicat de Bursa bumbacului din Bremen, cea mai importantă materie primă textilă rămîne însă tot bumbacul. Studiul relevă că consumul mondial de bumbac, lînă, in, mătase, celofibră şi fibre sintetice pe locuitor — după ce între anii 1960—1962 a scăzut uşor — din 1963 marchează din nou o creştere, menţinîndu-se în anii 1965 şi 1966 la 5,6 kg pe cap de locuitor (aşa cum rezultă din cele două tabele pe care le publicăm mai jos :

Consumul mondial al celor mai importante fibre textile (în mii de tone) :

	Media anilor 1953—1955	1966
Bumbac	8 301	11 140
Lînă	1 280	1 610
In	475	766
Mătase	26	35
Celofibră	2 061	3 321
Fibre sintetice	210	2 476
Total	12 353	19 348

Consumul mondial pe locuitor (în kg.)

	Media anilor 1953—1955	1966
Bumbac	3,1	3,2
Lînă	0,5	0,5
In	0.2	0,2
Mătase	—	—
Celofibră	0,7	1,0
Fibre sintetice	0,1	0,7
Total	4,6	5,6

PE GLOB

• La jumătatea lunii august, numărul şomerilor s-a ridicat în Suedia la 32 000 de persoane. Ministrul suedez al muncii consideră că această cifră indică nivelul cel mai înalt al şomajului din ultimii 10 ani.

• În primul semestru al anului 1968, beneficiile celor 92 bănci principale americane au crescut în medie cu 11,4% în raport cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

• În cursul primului semestru al anului 1968, în Belgia au fost investite 17,5 miliarde franci belgieni în sectoarele public şi semipublic. Această cifră — scrie *Les Echos* — reprezintă o creştere de 3,2 miliarde în comparaţie cu aceeaşi perioadă a anului trecut şi de 70% în raport cu anul 1966.

• Potrivit unui decret al guvernului peruvian, 30% din acţiunile companiilor străine care funcţionează în Peru vor trebui să aparţină în viitor peruvienilor.

• Pentru prima oară din anul 1958 — scrie ziarul *Le Monde* — balanţa de plăţi a Franţei a devenit, începînd de anul trecut, deficitară. Deficitul înregistrat în ultimul trimestru al anului 1967 se ridică la 364 milioane de franci şi este în strînsă legătură cu mişcările speculative de pe piaţa aurului, ce-au însoţit devalorizarea lirei sterline. Pentru anul în curs, ziarul preconizează o degradare în continuare a balanţei de plăţi, ca urmare a evaziunilor de capital din perioada mai—iunie, a speculaţiilor împotriva francului şi a deteriorării schimburilor comerciale ale Franţei.

• După cum anunţă agenţia tunisiană de presă, recent a fost semnat între Tunisia şi Canada un acord în virtutea căruia Canada va acorda Tunisiei un împrumut de 2,6 milioane dolari destinat achiziţionării de echipament industrial necesar dezvoltării agriculturii tunisiene.

• Ultimul buletin al Institutului naţional de cercetări economice şi sociale din Londra cuprinde pronosticuri îngrijorătoare privind evoluţia economiei britanice. Specialiştii institutului apreciază printre altele că deficitul balanţei de plăţi engleze se va ridica la sfîrşitul acestui an la 600 milioane de lire sterline.

viaţa economică

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Dolgu (redactor şef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Creţoiu (redactor şef adjunct), I. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacţie), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor şef adjunct), C. Topor, S. Ţaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.

Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 37 (264)
VINERI
13 septembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11.78.76
16 PAGINI • 2 LEI

SECETA –

UN EXAMEN TRECUT

CU SUCCES

PAGINILE 8-9

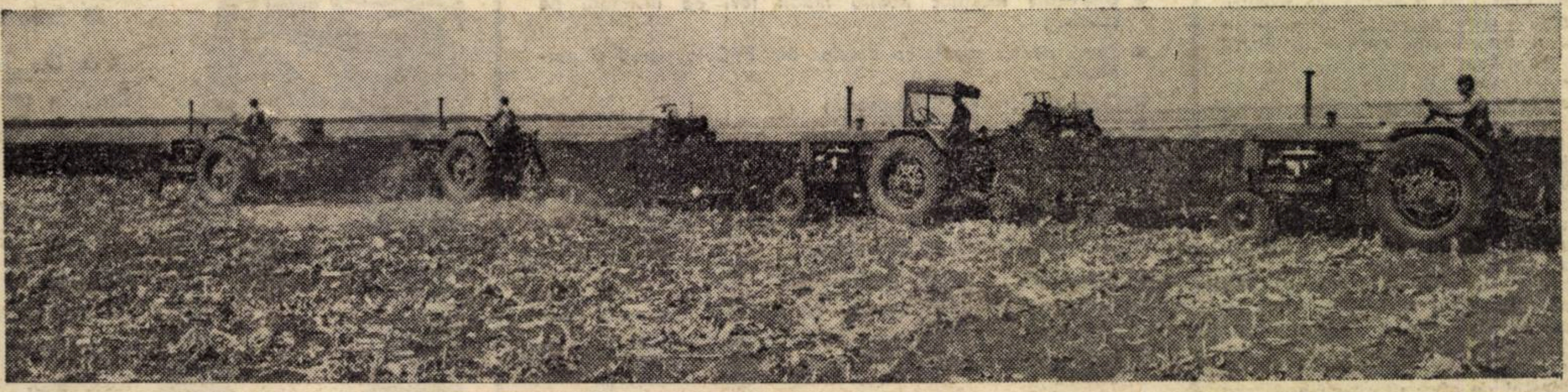

DIN SUMAR

• Pagina a 3-a

ADEZIUNE UNANIMĂ LA PRINCIPIILE POLITICII INTERNE ȘI EXTERNE A PARTIDULUI ȘI GUVERNULUI

• Pagina a 4-a

C.N.P. – FIZIONOMIA UNUI INDICATOR ÎN EXPERIMENTARE

• Pagina a 5-a

În perspectiva deceniului 1971-1980

CĂUTĂRI, SOLUȚII ȘI TENDINȚE ÎN INDUSTRIA DE PIELĂRIE

• Pagina a 15-a

Coasta de Fildeș

DIFICULTĂȚILE DIVERSIFICĂRII

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

ESTE POSIBILĂ SIMPLIFICAREA DECONTĂRILOR FĂRĂ NUMERAR ÎN RAZA MUNICIPIULUI BUCUREȘTI ?

ÎN orașul București funcționează un număr important de întreprinderi și instituții bugetare între care are loc un volum mare de decontări fără numerar. Pentru simplificarea și accelerarea acestor operațiuni propunem spre analiză direcției de resort din centrala Băncii Naționale un circuit al documentelor cu următoarele șase faze :

1. Furnizorul va separa facturile locale cu plătitori la alte sedii bancare din București, întocmind borderouri separate. Grupele operative de la băncile furnizorilor vor primi aceste borderouri întocmite separat, verificînd, în plus, dacă totalul coloanei „preț de cost planificat" a fost inclus în totalul respectiv al borderoului cu celelalte facturi, pentru a se acorda un singur credit pe documente de decontare în expediție.

Pentru aceste facturi locale, grupa O.I.S. va întocmi avize de debitare a băncilor care administrează conturile beneficiarilor de mărfuri sau servicii. Pentru aceste avize se va face un articol contabil numai între două contraconturi „200" (operațiuni locale) egal „201" (operațiuni pentru 24 ore) sau alt simbol pentru un contracont care va evidenția suma numai timp de 24 ore. A doua zi, fiecare grupă operativă, pe baza unui exemplar din borderoul zilei precedente sau notă contabilă, va executa o operațiune de virare din contul „201" în contul „B" al furnizorului.

Prin efectuarea acestei operațiuni se sincronizează debitarea plătitorului cu creditarea furnizorului în contul B ;

2. Avizele O.I.S. împreună cu taloanele nr. 1 și cu facturile originale se trimit la băncile care administrează conturile beneficiarilor de mărfuri sau servicii ;

3. Secretariatele băncilor plătitoare predau avizele O.I.S la grupele O.I.S. respective ;

4. Grupa O.I.S. a băncii plătitoare întocmește benzile respective și le predă grupelor operative ;

5 Grupele operative debitează pe plătitor, prin simbolizarea talonului nr. 1 cu articolul contabil : „Debit cont A plătitor" egal contracont „300", predînd la SEM taloanele nr. 1 simbolizate, iar facturile originale le introduc în plicurile conturilor beneficiarilor de mărfuri sau servicii.

În cazul cînd un document nu se va putea deconta din cauza lipsei de disponibil în contul plătitorului, se va restitui cu notă contabilă de stornare. Cu aceasta, operațiunea de decontare se închide fără a se mai folosi taloanele roșii ca documente contabile.

6. După primirea documentelor înregistrate de SEM, grupele operative de la banca plătitorului anexează la extrasele de cont facturile originale și le eliberează plătitorilor fără să se mai expedieze vreun document contabil sau de decontare la băncile furnizorilor.

Acest circuit simplificat al documentelor prezintă o serie de avantaje :

- Nu se mai execută un circuit dublu al documentelor de decontare locale ;
- Facturile-talon nu mai generează operațiuni separate în conturile beneficiarilor și în conturile furnizorilor ;
- În plus, nu se mai execută în conturile furnizorilor, zilnic, un număr de circa 5 000 operațiuni contabile pe baza taloanelor roșii, care, în sistemul actual de evidență, se formularizează cu stampile și semnături atît de către salariații băncilor furnizorilor, cît și de către salariații băncilor beneficiarilor.
- Prin desființarea taloanelor roșii ca documente contabile, se vor reduce operațiunile de înregistrare la stația de evidența mecanizată, economisindu-se un volum important de muncă vie și trecută.

Nicolae GRĂMESCU
contabil șef adjunct la filiala Băncii Naționale, sectorul 7 București

CREDIT DIFERENȚIAT, OPERATIV ACORDAT

URGENTAREA dării în funcțiune a unor capacități de producție și obiective social-culturale importante, impune necesitatea creditării stocurilor de materiale și a producției suplimentare. De pildă, unitățile tutelate de Direcția generală de construcții din cadrul Ministerului Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării au depășit planul de producție pe primul semestru cu peste 150 milioane — devansînd și unele intrări în funcțiune — situație care se menține și în trimestrul III. Dar, instrucțiunile nr. 7 A/1968 elaborate de Banca de Investiții pentru creditarea pe termen scurt a organizațiilor de construcții-montaj, foraj și geologice nu prevăd posibilitatea de creditare a stocurilor de materiale și a producției suplimentare pentru cazurile cînd unele întreprinderi își depășesc planurile trimestriale (sarcină G.S.P.), realizînd valori sporite.

De asemenea, nu este reglementată posibilitatea de creditare a cotei de 5%, respectiv 16%, pentru lucrările contractate la preț ferm executate conform H.G.M. nr. 146/1960 și pentru locuințe semifinisate executate în regimul H.G.M. nr. 504/1962, care se decontează după recepția acestora (întîrziată uneori din motive obiective) și a stocurilor de materiale ce nu se introduc imediat în lucrări ca urmare a reducerilor de plan fortuite (reducerea valorii unor investiții supradimensionate, renunțarea la unele lucrări nenominalizate și altele).

Aceste fenomene creează un dezechilibru temporar între mijloacele materiale necesare execuției și resursele financiare, inclusiv creditele acoperitoare, care se materializează în imobilizări de fonduri circulante și împrumuturi restante garantate de organul tutelar, ale căror dobînzi majorate grevează nejustificat prețul de cost efectiv al producției de construcții-montaj. Considerăm că trebuie extinsă aria cauzelor care să constituie obiecte de creditare a stocurilor peste normativele stabilite. Ca tehnică de lucru, creditarea producției și a stocurilor de materiale suplimentare să se facă în funcție de planurile operative, diminuîndu-se corespunzător în trimestrele următoare limita de creditare (potrivit normativelor anuale), iar actualele instrucțiuni privind creditarea organizațiilor de construcții-montaj (în ansamblul lor) să fie revizuite și adaptate noilor principii de conducere în economie și sarcinilor ce revin sectorului de construcții.

V. VISALON
director general-adjunct în Ministerul Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării

● REDACȚIA CĂTRE CITITORI ● REDACȚIA CĂTRE CITITORI ●

N. CIOCIRDEL, București. — Întrucît cota de premiere se aplică la salariul tarifar corespunzător funcției îndeplinite, la stabilirea premiului individual nu se ține seama și de sumele acordate ca diferență de salariu. În urma aplicării H.C.M. nr. 1654 din 2 august 1968, reglementarea calculării premiilor individuale a fost modificată. Premiul maxim nu poate depăși cu mai mult de 5 puncte cota stabilită pentru întreprinderea respectivă.

CONSTANTIN STAICU, Focșani — Funcția de contabil II poate fi deținută de absolventul unei școli medii de specialitate sau al unei școli medii de cultură generală. În acest din urmă caz, angajatul trebuie să aibă un stagiu de cel puțin doi ani ca facturist, casier, calculator și să fie supus verificării cunoștințelor de bază de către o comisie constituită de conducerea unității.

NICOLAE VELICESCU, Pitești — Fiind absolvent al școlii tehnice de contabilitate, la care v-ați înscris după ce ați absolvit învățămîntul mediu de cultură generală, aveți dreptul să fiți încadrat în funcția de contabil II, imediat după terminarea școlii. Absolvenții învățămîntului mediu de cultură generală, care n-au urmat cursurile unei școli tehnice de contabilitate, trebuie să aibă, în plus, cel puțin doi ani stagiu în funcții de calculatori, facturiști, casieri și altele similare. Verificarea cunoștințelor de bază de către o comisie instituită în acest scop este obligatorie. Pentru funcția de contabil I, este necesar să aveți un stagiu în funcții economice, la care se cere absolvirea învățămîntului mediu, de cel puțin cinci ani.

„REACTIVUL", București — În cazul relatat de dv. nu se aplică prevederile pct. 7 din H.C.M. nr. 1324/1967, deoarece funcția de director este de conducere, iar sarcinile respective nu pot fi preluate în condițiile prevăzute de această hotărîre. Inginerul șef, în unitățile care nu au director tehnic, este înlocuitorul de drept al directorului. Atunci cînd postul de director este vacant, angajatul delegat cu îndeplinirea sarcinilor respective, inclusiv inginerul șef sau directorul tehnic, are dreptul la salariul funcției îndeplinite — în conformitate cu art. 15 și 33 din Codul Muncii.

INTREPRINDEREA PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII, Variaș — Salariatul, de la primul punct din scrisoarea dv., se consideră angajat în continuare. Chiria se va calcula deci în raport cu salariul avut. Pentru cei reținuți preventiv, chiria se stabilește în raport de cuantumul salariului avut. În cazul desfacerii contractului de muncă, chiria se va calcula conform art. 26 din legea nr. 10/1968 la tariful maxim. Indemnizația prevăzută de H.C.M. nr. 1304/1968 se acordă numai la cererea titularului de contract (la unitatea unde își are locul de muncă).

ECOURI

DE CE NU SE MUTĂ SCHELELE ?

LA ARTICOLUL cu titlul de mai sus („Viața economică" nr. 23) în care se criticau întîrzierile constatate în construcția secției de spirt de la întreprinderea din Sînsimion-Harghita, am primit o scrisoare, semnată de ing. H. Pisam, director adjunct în M.I.A. în care se spune între altele :

Ținînd seama de stadiul execuției lucrărilor de construcții de către Trustul de construcții din Tg. Mureș și de posibilitățile de aprovizionare cu unele materiale deficitare (țevi de cupru și armături de bronz) am ajuns la concluzia că secția de spirt va putea începe probele tehnologice în luna octombrie a.c. Pentru grăbirea punerii în funcțiune a acestui obiectiv industrial s-au luat o seamă de măsuri, dintre care amintim : constructorul a intensificat ritmul de lucru în trimestrul II, astfel că s-a putut începe montajul utilajului tehnologic care, de asemenea, se desfășoară în ritm susținut ; cazanul de aburi a fost livrat în luna iulie și montajul se execută de Uzina „Vulcan" pentru darea lui în funcțiune în această lună ; tabloul de automatizare pentru cazan, se va livra în cursul acestei luni, iar tablourile electrice de forță și lumină, care erau de fapt în sarcina constructorului, au fost confecționate de fabrică cu mijloace proprii ; forajele de apă au fost executate și, după cunoașterea debitelor, s-a întocmit proiectul de alimentare cu apă, care în prezent este în execuție.

ÎNTREPRINDEREA „6 MARTIE" TIMIȘOARA

Calea Circumvalațiunii nr. 8—12

PRODUCE :

- Aparat pentru găurit și frezat în zidării ;
- Clupă pentru tăiat filet la țevi 1/4"—2" ;
- Foarfecă manuală pentru tăiat SBP ;
- Trusă pentru aplicarea placajelor ceramice ;
- Dispozitiv mecanic pentru îndoit țevi de instalații pe șantier ;
- Trusă pentru montarea dalelor din PVC la pereți și pardoseli ;
- Cofraje metalice și accesorii ;
- Roabă basculantă ;
- Tomberon basculant ;
- Grinzi telescopice cu zăbrele ;
- Popi extensibili filetați pentru construcții înalte ;
- Popi triunghiulari 18 tf — 5,5 m ;
- Capre pentru lucrări de finisaje ;
- Stîlpi suporți pentru corpuri de iluminat, precum și alte scule și dispozitive pentru mecanizarea lucrărilor pe șantiere de construcții.

INTREPRINDEREA

FLARO

EXECUTĂ

- Stilouri
- Un bogat sortiment de flori în variate culori : trandafiri, margarete, maci, garoafe, lalele, brebenei, anemone, gerbere, lăcrimioare, liliac.

Florile au rezistență mare față de căldură și umiditate. Au miros aromatic și persistent. Pot fi spălate fără pericol de deteriorare.

ADEZIUNE UNANIMĂ LA PRINCIPIILE POLITICII INTERNE ȘI EXTERNE A PARTIDULUI ȘI GUVERNULUI

ÎN CONSONANȚĂ DEPLINĂ CU CERINȚELE CONTEMPORANE ALE DEZVOLTĂRII

PENTRU UN COMUNIST nu există satisfacție mai mare decît aceea de a vedea că politica partidului său trezește un larg ecou popular, se bucură de sprijin unanim în rîndurile maselor. Este în afară de orice îndoială că în retrospectiva deceniilor de lupte și gigantice transformări conduse de partid, momentele pe care le trăim astăzi sînt printre cele mai înălțătoare. Întregul popor, ca un singur om, aclamă astăzi partidul, Comitetul său Central, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. Muncitorii, țăranii, intelectualii, oamenii muncii de toate naționalitățile salută astfel rezultatele unei politici îndreptate consecvent spre transformarea României într-o țară puternică din punct de vedere economic și modernă sub toate aspectele, spre asigurarea condițiilor pentru ridicarea continuă a bunăstării cetățenilor și înfloririi personalității umane. Ei salută consecvența unei politici externe care, călăuzindu-se neabătut de principii izvorîte din esența marxism-leninismului și a orînduirii socialiste, îmbină interesele naționale vitale cu interesele asigurării unității țărilor socialiste, mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

Pozițiile afirmate de cele mai înalte foruri ale partidului și statului se află într-o consonanță deplină cu cerințele contemporane ale dezvoltării socialismului, ale progresului social în lume. În interesul afirmării plenare a virtuților socialismului, al creșterii forței sale de atracție, trebuie să se asigure toate premisele pentru ca fiecare popor, sub conducerea partidului său comunist și în cadrul organizării sale statale, să rezolve singur problemele complexe ale construcției noii orînduiri. Numai socialismul poate asigura respectul absolut al independenței și suveranității naționale, egalitatea deplină în drepturi a națiunilor mari și mici, neamestecul în treburile interne. În condițiile orînduirii noastre, aceste principii devin un puternic factor de cimentare a relațiilor dintre țările socialiste și partidele comuniste, o metodă infailibilă de abordare și rezolvare a deosebirilor de vederi sau divergențelor care pot apărea.

Este un motiv de mîndrie pentru toți comuniștii, pentru toți cetățenii patriei faptul că partidul nostru nu se lasă dominat de elemente emoționale, dovedind că știe să distingă în evenimentele curente tendința obiectivă a dezvoltării și interesele de durată ale comunității țărilor socialiste. În această capacitate își au sursa fermitatea și caracterul profund constructiv al pozițiilor exprimate de Comitetul Central, de Marea Adunare Națională, de Consiliul de Stat și guvernul țării.

Sînt din toată inima pentru politica internă și internațională a Partidului nostru Comunist.

acad. Gheorghe MIHOC
rectorul Universității-București

tarea acestei ramuri poate fi ilustrată și prin crearea Institutului de cercetări pentru economie agrară. Cercetătorii acestei instituții științifice sînt hotărîți să nu precupețească nici un efort pentru îndeplinirea sarcinilor de cercetare științifică încredințate pentru a-și aduce astfel contribuția la măreața operă pe care o înfăptuiește poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român.

D. DUMITRIU
directorul Institutului de cercetări pentru economia agrară

CHEZĂȘIA ÎNAINTĂRII SPRE UN VIITOR FERICIT

REALIZĂRILE ISTORICE obținute de țara noastră în procesul complex de construire a socialismului sînt rodul eforturilor susținute depuse de poporul nostru muncitor sub conducerea Partidului Comunist Român, care a știut și reușit să descătușeze energiile creatoare ale făuritorilor de bunuri materiale și spirituale. Legătura strînsă cu masele de muncitori, țărani și intelectuali conferă partidului o uriașă capacitate de acțiune și mobilizare în rezolvarea multiplelor probleme ce le ridică progresul României contemporane. Programul grandios al desăvîrșirii construcției socialiste în patria noastră se înfăptuiește cu succes pentru că masele largi ale oamenilor muncii văd în politica sa expresia intereselor lor vitale, chezășia înaintării spre un viitor fericit.

Colectivele întreprinderilor producătoare de utilaj petrolier și minier își aduc cu entuziasm contribuția la crearea premiselor pentru asigurarea înfloririi continue a României socialiste. Ele nu-și precupețesc eforturile pentru realizarea de produse de înaltă tehnicitate, necesare atît dezvoltării economiei naționale, cît și satisfacerii cererilor la export. Mărturie vie stau instalațiile de foraj de mare adîncime 4 DH-315, construite la Uzina „1 Mai"-Ploiești, instalațiile de forat puțuri de apă, fabricate la Uzina de utilaj petrolier-Tîrgoviște, asimilarea unei game largi de cuptoare pentru tratament termic la Uzina Independența-Sibiu, precum și utilajele pentru industria minieră realizate de Uzina „Unio"-Satu Mare și altele.

Reflectînd asupra documentelor de politică externă adoptate de partidul și statul nostru, noi, constructorii de mașini am simțit o dată mai mult în aceste zile măreția și profunda principialitate a ideilor ce însuflețesc politica partidului. Țara noastră, care își respectă cu scrupulozitate angajamentele asumate, înțelege să facă totul pentru a-și aduce din plin contribuția la cauza restabilirii și întăririi unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești. A milita cu consecvență pentru triumful binecunoscutelor principii ale relațiilor internaționale, afirmate nu o dată de partidul și statul nostru, înseamnă a acționa în numele acestui țel și totodată în interesul creșterii influenței mondiale a socialismului. Axul politicii externe a României a fost, este și va fi prietenia și alianța cu țările socialiste. În același timp, promovînd în continuare relațiile cu alte state, România ține seama de imperativele unei lumi în care revoluția tehnico-științifică sporește valoarea eforturilor de participare la circuitul economic mondial și, ceea ce este la fel de important, contribuie și pe această cale la asigurarea acelui climat de înțelegere și încredere între popoare, de care omenirea are atîta nevoie.

Ca lucrător în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini îmi manifest, alături de întregul colectiv de muncă pe care-l coordonez, atașamentul deplin față de politica partidului și statului nostru și mă angajez să depun toate eforturile pentru traducerea ei în viață.

ing. Ion CHIVĂRAN
director general
în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

PRINCIPIALITATE ȘI CONTINUITATE CONSECVENTĂ

SÎNT BUCUROS că am posibilitatea ca în coloanele revistei „Viața economică" să-mi exprim, alături de întregul popor, deplina adeziune și încredere în politica internă și externă a partidului nostru.

Este cunoscută expresia lui Marx că o idee devine o forță atunci cînd cuprinde masele. Unanimitatea cu care este aprobată politica partidului nostru își are temeiul în faptul că exprimă interesele vitale ale poporului, că această politică este izvorîtă dintr-un înalt simț de responsabilitate față de destinele țării, față de destinele mișcării comuniste și muncitorești internaționale, ale progresului și păcii în întreaga lume.

Una din caracteristicile politicii partidului nostru constă în înalta principialitate marxist-leninistă și în consecvența cu care se urmărește traducerea în viață a obiectivelor majore izvorîte din condițiile interne și externe contemporane. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **„niciodată în România n-a existat un alt partid politic cu o istorie atît de bogată și glorioasă, care să fi luptat cu atita abnegație și să fi realizat atîta pentru fericirea poporului român, pentru măreția națiunii noastre. Partidul nostru s-a născut și a crescut odată cu proletariatul ; destinul său este strîns legat de cel al clasei muncitoare, al întregului popor român. Partidul Comunist Român este un detașament activ în marea mișcare revoluționară, democratică și progresistă a lumii contemporane".**

Înarmat cu nemuritoarea învățătură marxist-leninistă partidul nostru duce în mod neabătut o politică de dezvoltare a relațiilor de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, cu toate partidele comuniste și muncitorești. Totodată, partidul nostru urmărește să extindă colaborarea cu toate popoarele lumii, în interesul progresului și păcii pe baza principiilor unanim recunoscute : respectarea independenței naționale, egalitatea în drepturi, neamestec în treburile interne și respect și avantaj reciproc.

În întreaga politică a Partidului Comunist Român străbate ca un fir roșu preocuparea de a se împleti armonios grija pentru realizarea sarcinilor sale naționale, de conducător al operei de construcție socialistă, cu preocuparea pentru îndeplinirea obligațiilor ce-i revin ca detașament al forțelor socialismului mondial, al mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

Îndeplinirea sarcinilor mărețe trasate de Congresul al IX-lea al partidului nostru, la care participă cu abnegație întregul nostru popor, duc nu numai la creșterea potențialului economic al României, ci și la întărirea întregului sistem socialist.

Programul dezvoltării României socialiste pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste are ca obiectiv fundamental creșterea avuției naționale și a bunăstării întregului popor. În aceasta constă și întreaga sa forță mobilizatoare. Și dacă ar fi să dau un exemplu, mă voi opri asupra unui sector economic pe care-l cunosc mai îndeaproape și anume agricultura. Este cunoscut că în primăvara acestui an agricultura a fost bîntuită de o secetă năprasnică cum nu s-a mai cunoscut de la începutul secolului. Și totuși, această calamitate naturală n-a făcut ravagiile care în alte condiții se produceau inevitabil. Producția agricolă a fost salvată, și aceasta nu datorită unei întîmplări, ci faptului că prin politica clarvăzătoare a partidului nostru a fost creată o bază tehnico-materială modernă, și întreaga agricultură a fost organizată pe bază socialistă. Confruntată cu condiții climatice vitrege marea producție agricolă socialistă și-a demonstrat cu succes superioritatea.

Convinși că muncesc în propriul interes, dar că-și îndeplinesc și o datorie națională, țărănimea, mecanizatorii, inginerii și toți lucrătorii din agricultură au depus eforturi deosebite și au reușit să asigure obținerea unei producții care în alte condiții era de nesperat.

Grija partidului nostru pentru dezvol-

NOI SUCCESE ALE INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

„LDH 250 CP" — AL PATRULEA TIP DE LOCOMOTIVĂ DIESEL—HIDRAULICĂ

RECENT, gama de locomotive hidraulice fabricate în țară s-a întregit cu un nou tip : locomotiva Diesel hidraulică de 250 CP. Noul produs, realizat de Uzinele „23 August"-București, reprezintă un important succes al constructorilor de mașini din țara noastră, care traduc cu consecvență în viață sarcinile trasate de Congresul al IX-lea al P.C.R. Noua locomotivă înlocuiește vechiul tip Diesel meca-

ing. R. RĂDUȚĂ
ing. I. DUMITRACHE

(Continuare în pag. 10)

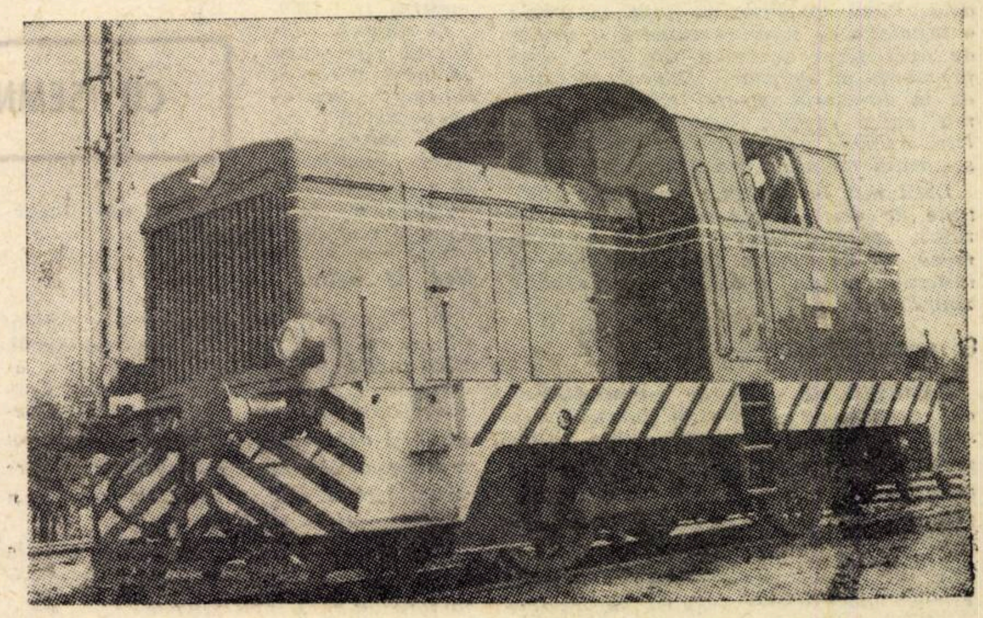

C. N. P. — FIZIONOMIA UNUI INDICATOR ÎN EXPERIMENTARE

IN ULTIMII ANI, in intreprinderile de confecții din țesături, s-a experimentat indicatorul **cost normativ de prelucrare** *(C.N.P.).*

In alegerea acestui indicator, menit să exprime activitatea de producție și să servească drept bază pentru calculul productivității muncii și a fondului de salarii aferent volumului și calității muncii depuse, s-a pornit, ținind seama de specificul ramurii, de la analiza comparativă a „avantajelor" și „dezavantajelor" pe care le prezintă indicatorii sintetici de exprimare a volumului activității productive. **Indicatorul C.N.P. a fost reținut** întrucît, teoretic, este **convenabil dintr-o serie de puncte de vedere și anume**: nu este **supus influenței modificărilor prețurilor cu ridicata ale intreprinderii; nu este influențat de modificarea ponderii muncii trecute, de calitatea materialelor și schimbările organizatorice; nu suportă influența rentabilității diferite a produselor.** *Folosirea lui înlătură principalul inconvenient al indicatorului valoarea producției globale în ramura confecțiilor și anume influența costului materiilor prime și al materialelor. Spre deosebire de ceilalți indicatori sintetici, producția globală, producția marfă, producția netă, indicatorul C.N.P. are însă „dezavantajul" că nu cuprinde totalitatea rezultatelor muncii productive din perioada de plan.*

Metodologia de calcul

COSTURILE NORMATIVE, cuprinse în catalogul elaborat in trim. **IV.1965, au fost determinate pe baza structurii prețului de cost** realizat într-o perioadă de un an (trim. IV 1964 — trim. III 1965), **luîndu-se in calcul numai următoarele articole de calculație: salariile de bază și suplimentare ale muncitorilor direct productivi, inclusiv contribuțiile pentru asigurări sociale; cheltuielile pentru întreținerea și funcționarea utilajului; cheltuielile secțiilor de producție; cheltuielile generale ale intreprinderii.** C.N.P. nu cuprinde, deci, cea mai mare parte din munca materializată, și anume valoarea materiilor prime, a materialelor de bază, a combustibilului și energiei. Includerea în componența indicatorului a cheltuielilor de regie (care au o pondere de cca 7% în structura pe articole a prețului de cost) a fost determinată de faptul că cca 2/3 din totalul acestor cheltuieli reprezintă tot muncă vie — salarii, contribuții asupra salariilor, premii ale muncitorilor auxiliari din secții, ale personalului de conducere și tehnic-administrativ —, și numai 1/3 muncă materializată (amortisment echipament de protecție, uleiuri pentru întreținerea utilajelor, combustibil tehnologic pentru laboratoare etc., adică cheltuieli care sînt în general constante). Includerea acestor cheltuieli în totalitate se explică și prin greutățile de evidențiere pe fiecare produs de confecții a părții reprezentînd munca materializată.

In elaborarea și aplicarea metodologiei de calcul a indicatorului C.N.P. a trebuit să fie rezolvate o serie de probleme, din care cele mai importante sînt următoarele:

Baza de calcul. — Intrucît postcalculațiile (realizările) prețului de cost dintr-o perioadă mai mare de timp caracterizează mai real cheltuielile de producție, respectiv se elimină rezervele sau, in unele cazuri, chiar o planificare greșită a cheltuielilor de producție s-a considerat oportun ca la determinarea nivelului C.N.P. pe produse să se ia în calcul prețul de cost dintr-o perioadă de cel puțin un an. In felul acesta se asigură elemente mai sigure pentru stabilirea corectă a C.N.P.

La nivel de ramură și de intreprindere. — In experimentările făcute s-au elaborat costuri normative, atît la nivel de intreprindere, cît și la cel de ramură. Costurile normative calculate **la nivel de întreprindere au avantajul că țin seama de nivelul tehnic și gradul de organizare a producției și a muncii din fiecare unitate economică**, permițînd o corelare mai bună între consumul de forță de muncă și de fond de salarii cu producția planificată sau realizată. **Utilizarea acestor** costuri normative **prezintă însă dezavantajul că nu permite o comparare a rezultatelor între diferite intreprinderi ale ramurii. De asemenea folosirea lor nu mobilizează întreprinderile să ia măsuri care să ducă la îmbunătățirea întregii lor activități.** Aceste limite sînt depășite de costurile normative stabilite la nivel de ramură. Ținînd seama de avantajele și limitele respective, au fost elaborate și experimentate atît costuri normative medii, la nivel de ramură, pe baza mediei aritmetice progresive, cît și costuri normative de prelucrare stabilite la nivel de întreprindere.

Gradul de detaliere: articolul. — Avînd în vedere că experimentarea s-a făcut în condițiile menținerii în paralel a obligativității indicatorului V.P.G. (valoarea producției globale) și în aceleași condiții de dotare cu mașini de calcul și personal tehnic și administrativ, s-a adoptat punctul de vedere ca indicatorul C.N.P. să fie stabilit pe articole. S-au prevăzut numai două excepții: articole pentru copii — pentru care C.N.P., din cauza variației mari de manoperă de la o mărime la alta, se calculează în funcție de acestea — și la confecțiile pentru femei — despre care vom vorbi mai departe.

Calitatea materiilor prime. — Deoarece normele de timp sînt mai mari în medie cu 5% pînă la 15% la confecțiile din țesături superioare, pentru a se stimula realizarea unor produse de un nivel calitativ ridicat au fost stabilite C.N.P. diferențiate pe articole de confecții în funcție de calitatea țesăturii.

Complexitatea confecției. — Pentru confecțiile din țesături din fire sintetice sau în amestec au fost stabilite costuri normative mai mari decît la confecțiile din țesături din fibre naturale, ca urmare a condițiilor mai grele de lucru al primelor.

Mărimea seriilor. — La confecțiile executate în serie mică au fost stabilite unele costuri normative de prelucrare mai mari decît la confecțiile fabricate în serie mare.

Destinație. — În cazul articolelor de confecții pentru export, pentru care se cer unele prelucrări în plus au fost stabilite de asemenea C.N.P. diferite.

Garnituri. — Ținînd seama că unele articole de confecții sînt solicitate cu diferite garnituri, piese de rezervă etc., au fost stabilite C.N.P. separate și pentru acestea. Prin aceasta s-a urmărit stimularea activității de creație din fabricile de confecții în sensul că pentru orice adaosuri de acest fel se mărește costul normativ al articolului de bază cu C.N.P. al piesei suplimentare.

Diversificarea producției. — La confecțiile pentru femei unde există un număr mare de modele și unde manopera diferă de la un model la altul, precum și pentru a stimula intreprinderile în diversificarea producției în vederea satisfacerii cerințelor variate ale consumatorilor, au fost stabilite, prin excepție, C.N.P. pe articole, diferențiate în două pînă la patru grupe.

Luarea în considerare a tuturor acestor elemente la elaborarea catalogului de costuri normative de prelucrare a urmărit reflectarea cît mai reală a manoperei pentru confecționarea fiecărui produs.

Avantajele noului indicator...

DIN ANALIZA rezultatelor obținute în perioada trim. IV. 1966 — trim. IV. 1967, la cele 9 întreprinderi de confecții din industria ușoară la care s-a efectuat experimentarea se desprind cu claritate cîteva avantaje ale utilizării indicatorului cost normativ de prelucrare pentru măsurarea activității de producție (vezi tabelul), determinarea nivelului productivității muncii și stabilirea fondului de salarii admisibil.

În primul rînd, **indicatorul C.N.P.**, eliminînd influența celei mai mari părți a muncii materializate care intră în calculul indicatorului valoarea producției globale, **permite o caracterizare mai reală a folosirii capacității de producție**, respectiv de măsurare a volumului activității de producție. Dinamica costurilor normative calculate la nivel de întreprindere exprimă mai exact activitatea de producție, corelată în același timp cu capacitatea de producție și cu consumul de forță de muncă. **În comparație cu valoarea producției globale, indicatorul C.N.P. prezintă următoarele avantaje: exprimă o stabilitate mai mare a planului de producție al fiecărei întreprinderi; asigură o corelație mai strînsă cu planul fizic de producție; reflectă mai real ritmul de creștere a producției de la o perioadă la alta; caracterizează mai just folosirea capacităților de producție din fiecare intreprindere.** Aceste avantaje reies mai pregnant în evidență prin folosirea C.N.P. stabilite la nivel de întreprindere.

De asemenea, **productivitatea muncii calculată pe baza indicatorului C.N.P.** stabilit la nivel de ramură și, în mod deosebit, pe baza costurilor normative elaborate la nivel de întreprindere, **reflectă mult mai real activitatea depusă de muncitori** decît productivitatea muncii calculată pe baza valorii producției globale. Aceeași constatare este valabilă și pentru dinamica **productivității muncii**. Determinată pe baza C.N.P., productivitatea muncii prezintă creșteri continue, cu unele variații mici de la o perioadă la alta.

În sfîrșit, **fondul de salarii admisibil pentru muncitori, stabilit în funcție de îndeplinirea planului de producție exprimat in C.N.P., corespunde in mai mare măsură cu cheltuiala de muncă efectuată** decît cel stabilit pe baza valorii producției globale. Dacă recalcularea fondului de salarii în perioada 1 oct. 1966 — 31 dec. 1967 s-ar fi făcut la cele 9 fabrici în experimentare pe baza valorii producției globale s-ar fi înregistrat două cazuri de depășiri necorespunzătoare, ceea ce nu ar fi corespuns realității. În același timp, cele 9 întreprinderi au obținut o economie relativă a fondului de salarii pentru muncitori, calculată pe baza indicatorului C.N.P. stabilit la nivel de ramură, de 8.302,4 mii lei; economia relativă, determinată cu ajutorul C.N.P. stabilit la nivelul fiecărei întreprinderi, este și mai mică — de 7.122,9 mii lei —, ceea ce corespunde situației de fapt și reflectă consumul real de forță de muncă. De altfel, acesta este cel mai important avantaj obținut prin aplicarea C.N.P. Pentru comparație arătăm că folosind în calcule valoarea producției globale economia relativă însuma 19.063,1 mii lei, ceea ce este evident exagerat.

...și unele imperfecțiuni

EXPERIMENTAREA noului indicator a relevat însă și apariția unor greutăți legate în principal de existența paralelă a doi indicatori valorici ai producției: valoarea producției globale și costul normativ de prelucrare (căutînd să realizeze ambii indicatori, pe parcursul îndeplinirii planului au fost făcute unele modificări ale sarcinilor de producție; „deficiențele" valorii producției globale au influențat negativ realizarea costurilor normative); lipsa de corelare a C.N.P. cu alți indicatori ai planului și în mod deosebit cu cei financiari (din cauză că C.N.P. nu cuprinde și munca materializată); existența în continuare în planul întreprinderilor a unor produse „avantajoase" și „neavantajoase" (ca urmare a unor necorelări în nivelul unor costuri normative de prelucrare).

Măsurile de ordin metodologic și organizatoric ce se impun pe baza analizei acestor avantaje și deficiențe vor permite îmbunătățirea în continuare a conținutului economic al indicatorului cost normativ de prelucrare. El va putea fi utilizat cu succes pentru măsurarea volumului activității de producție, al productivității muncii și al consumului de fond de salarii.

Lazăr VĂCEANU
dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU

DINAMICA ACTIVITĂȚII DE PRODUCȚIE ÎN ANUL 1967 PE TRIMESTRE
(Trim. IV/1966 = 100)

ÎNTREPRINDEREA	Valoarea producției globale				C.N.P. de ramură				C.N.P. de intreprindere			
	Tr. I	Tr II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV
F.C. Oradea	96,1	83,7	103,1	115,0	98,5	95,2	103,2	101,2	105,4	87,9	103,8	103,1
F.C. Focșani	98,8	100,6	115,4	113,2	104,7	122,7	133,5	139,5	102,7	110,2	115,8	124,5
F.C. „Mondial"-Satu Mare	102,0	101,1	99,4	102,4	104,7	102,8	107,8	107,8	100,7	101,9	102,8	109,5
F.C. Craiova	86,0	85,3	103,2	109,8	98,9	99,4	109,8	117,7	101,5	115,3	115,3	132,7
F.C. Bacău	108,5	107,9	113,1	127,1	101,1	98,5	101,6	107,5	99,8	95,4	99,4	105,9
F.C. „Arta Modei"-București	107,6	105,1	104,4	102,7	102,8	106,2	100,0	107,5	102,8	106,7	100,9	104,1
F.C. „Steaua Roșie"-Sibiu	94,9	73,2	71,3	108,4	104,7	101,8	91,2	115,6	97,4	101,1	92,6	108,6
F.C. „Flacăra"-Cluj	90,6	105,8	123,5	132,2	95,4	103,5	117,8	130,7	98,4	104,3	118,5	129,9
„Tehnica Confecției"-București	121,5	110,2	112,8	116,8	105,0	109,1	113,8	110,1	107,6	109,1	112,0	109,3

CU SEMNUL MINUS...

Lansată de farfuriile zburătoare?

In curtea **Uzinei de utilaj petrolier-Tîrgoviște** *au fost descoperite (de un inspector bancar) două lăzi de formă ciudată. Fiind deschise, au ieșit la iveală o instalație de foraj percutantă și stratul de oxid feros acumulat din 1962, anul prezumtiv al ambalării. Nimeni, începînd de la directorul general pînă la portar, n-a putut explica misterioasa prezență. Nici scriptele uzinei, inventarele, nu consemnează un asemenea utilaj.*

Dacă nici în evidența fondurilor cheltuite de direcția generală tutelară (sub titlul „tehnică nouă — import") nu figurează, nu ne rămîne decît să credem că instalația a fost lansată de... farfuriile zburătoare.

O singură doleanță...

FABRICA de piese de schimb-Găiești *are termen de intrare în funcțiune în semestrul I/1969. Șantierul merge și nu prea. Nu prea are ce monta. Relațiile antreprenorului (Ministerul Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării) cu furnizorii de utilaje sînt corelate cu graficul de montaj. Cu mici abateri însă. Fiindcă unele dintre utilajele cărora le-a expirat termenul de „pus în operă" nici nu sînt contractate, iar altele încă n-au fost omologate. Unii dintre furnizori (între care uzina „Vulcan") își anunță intenția de a livra comenzile în semestrul II 1969.*

O singură doleanță s-ar putea să aibă viitoarea fabrică: antreprenorul să insiste pentru aducerea mașinilor în semestrul I. Ca să fie și ele de față, chiar și nedespachetate, la recepția inaugurală.

Nod la batistă

E APROAPE anul de cînd n-a umblat nimeni în pătulele **I.A.S. Tîrgșorul Vechi.** *Nici rozătoarele, întrucît respectivele acareturi emană miazme neapetisante. Gospodarii nu s-au gîndit la posibilitatea degradării acoperișurilor, la ploile care pot transforma 159 tone de porumb în... floare de penicilină. Au înmagazinat recolta și nu și-au mai amintit de ea.*

Împotriva uitării se face un nod la batistă. Sau un nod în punga uitucilor (o imputație). E mai eficient.

Avocățească

INTREPRINDERILE Direcției generale construcții-montaj din M.T.A.N.A. au adăugat la capitolul „rentabilizare" 2.000.000 lei. Pentru că nu mai plătesc amortisment la cele 580 vagoane - dormitor utilizate pe șantiere. Ordinul nr. 416/1967 a scos rulotele din dotarea (nu și din folosința) constructorilor montori și le-a trecut în inventarul direcțiilor regionale de drumuri și poduri, care sînt bugetare și deci... scutite de cota amortismentului.

Pornind de la acest fapt, credem că n-ar fi exclusă posibilitatea emiterii unui alt ordin care să scoată acțiunea de rentabilizare din sarcina inginerilor, economiștilor și s-o treacă, în exclusivitate, pe seama jurisconsulților.

Modestie

UN CAZ rarisim în analele inventarierii cramelor: plus în gestiune. Performera este **„Industria vinului și băuturilor alcoolice" din Tg. Mureș.** *Aici, n-a acționat nici unul dintre factorii îndeobște invocați (supurația budanelor, doaga nesaturată etc.) pentru justificarea pierderilor. Dimpotrivă, butiile din stejar mureșan au sporit cu 4,6 vagoane licoarea prohibită cîndva de Burebista.*

Dar inventarul acesta de pomină (încheiat la 31.12.1967 de controlul financiar intern) a rămas incognito, adică neînregistrat. Fiindcă reprezintă un record absolut în speță, iar conducerea întreprinderii este... ultramodestă.

Mai mare daraua

FABRICA ORĂDEANĂ „SINTEZA" a închiriat două centrifuge pendulare. Nu le folosește, fiindcă respectivele utilaje sînt foarte corodate. Dar chiria o plătește. Din 1959 pînă acum (de cînd stau neutilizate) a plătit 95 000 lei.

Centrifugele costă (noi și neruginite) 111 000 lei.

Dilemă

ȘANTIERUL C.F.R. nr. 12, *care modernizează stația Chitila, a încasat recent 206 415 lei (cost de material și manoperă) pentru lucrări raportate (și onorate) la finele anului trecut.*

Cert este că una dintre facturări a fost reală. Care dintre ele?

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971-1980

CĂUTĂRI, SOLUŢII ŞI TENDINŢE ÎN INDUSTRIA DE PIELĂRIE

ÎN ULTIMUL DECENIU, industria de pielărie din ţara noastră, datorită importantelor investiţii alocate de stat şi introducerii unor procedee noi de fabricaţie, a fost în ansamblu modernizată, fapt care i-a permis să facă faţă în mai mare măsură cerinţelor cantitative şi calitative, mereu crescînde, ale consumatorilor. Paralel cu creşterea considerabilă a numărului de sortimente de piei finite, de modele de încălţăminte şi cu îmbunătăţirile calitative aduse acestora, s-a depus o activitate fructuoasă pentru valorificarea raţională a materiilor prime, pentru sporirea productivităţii muncii şi îmbunătăţirea condiţiilor de lucru.

Astăzi însă, industria de pielărie din toate ţările trebuie să facă faţă unei probleme dificile: **lipsa materiei prime naturale.** *Din datele statistice apărute în ultima vreme reiese că sporirea şeptelului mondial de bovine nu concordă cu cerinţele producţiei de încălţăminte, determinate de creşterea permanentă a consumului de perechi de încălţăminte pe un locuitor. Cele mai optimiste calcule, de exemplu, arată că* **în anul 1980, producţia totală de piei finite naturale de pe întreg globul nu va putea acoperi decît în proporţie de 2/3 necesarul de piei pentru feţe de încălţăminte.**

Ţinînd seama de aceste considerente, se impune ca şi industria de pielărie din ţara noastră să-şi axeze activitatea, în mai mare măsură, pe punerea în valoare a unor posibilităţi noi, care să acopere eventualul deficit de materii prime naturale.

Valorificarea superioară a fondului de materie primă – un imperativ

Întrucît în ţara noastră resursele de piei crude nu au crescut proporţional cu sporirea producţiei de încălţăminte — şi nici nu pot creşte — a apărut necesitatea gospodăririi cît mai judicioase atît a materiei prime naturale, cît şi a înlocuitorilor. În acest sens, **sporirea proporţiei de încălţăminte cu talpă de cauciuc** care, prin multiplele sale destinaţii poate fi considerată ca înlocuitor corespunzător al tălpii de bovine, a marcat progrese simţitoare. Comparativ cu anul 1965, cînd talpa de cauciuc a fost folosită la 58% din totalul încălţămintei cu feţe de piele, în cadrul actualului plan cincinal proporţia creşte continuu, ajungînd în 1970 la 80—85%.

Linia de înlocuire a tălpii de bovine cu cea din cauciuc — aplicată în industria de încălţăminte a tuturor ţărilor — a condus la eliberarea unor cantităţi importante de piei grele, care se utilizau în trecut numai pentru talpă. În anii din urmă, aproape în toate ţările **pieile grele** au început să fie folosite într-o proporţie din ce în ce mai mare pentru producerea feţelor de încălţăminte. Şi în ţara noastră s-au obţinut pe această linie unele rezultate. **În 1965,** de exemplu, **s-a produs din piei grele de bovine** (greutate crudă peste 25 kg) **circa 3% din totalul producţiei de piei feţe.** Sub aspect valutar, obţinerea feţelor de încălţăminte din piei grele are o importanţă deosebită pentru orice ţară importatoare de piei, preţul acestora pe piaţa internaţională fiind mai redus decît al celor uşoare.

Ca urmare a cercetărilor efectuate de Institutul de cercetări pielărie, cauciuc şi mase plastice, au fost elaborate tehnologiile adecvate care, experimentate industrial în acest an la Întreprinderea „Partizanul"-Bacău, au dat rezultatele scontate. **Din pieile grele, care sînt foarte groase, se obţin, prin despicarea lor, cantităţi suplimentare de semifabricate apte pentru feţe de încălţăminte, ceea ce contribuie la sporirea bazei de materii prime. Dacă s-ar prelucra anual, de pildă, 1.000 tone piei grele pentru feţe de încălţăminte, din cantităţile suplimentare de materie primă ce rezultă prin despicare s-ar putea confecţiona feţe pentru circa 250 000 perechi încălţăminte.** Avantajele tehnice şi economice pe care le prezintă această cale de valorificare impun introducerea ei treptată în toate întreprinderile din sectorul de încălţăminte.

O altă cale importantă de valorificare superioară a bazei noastre de materii prime o constituie **utilizarea pieilor de porcine.** Obţinerea unor cantităţi din ce în ce mai mari de feţe de încălţăminte din piei de porc prezintă o eficienţă economică importantă, întrucît conduce fie la mărirea bazei de materii prime pentru sectorul încălţăminte, fie la diminuarea importului de piei de bovine, al căror preţ pe piaţa internaţională a atins, în ultimul timp, valorile cele mai ridicate din ultimii 10—15 ani.

Realizarea acestui obiectiv implică prelucrarea pieilor de porcine în întreprinderi specializate şi, pe cît posibil, cît mai puţine la număr, în vederea sortării lor optime pe destinaţii chiar în cursul fabricaţiei. În acelaşi timp este necesar să se acorde toată atenţia obţinerii de sortimente noi de piei pentru feţe cu moliciune accentuată, punerii în valoare a desenului clasic al pielei de porc, realizării de nuanţe foarte moderne de culori rezervate în exclusivitate pentru aceste piei, de modele de încălţăminte ieftină cu linia cea mai modernă etc.

Din rezultatele obţinute pînă în prezent, în cadrul cercetărilor ce se efectuează de către institutul nostru, în colaborare cu Direcţia generală industrială pielărie încălţăminte şi cu întreprinderile specializate, se poate trage concluzia că măsurile enunţate mai înainte vor fi realizate în bune condiţii.

În acţiunea de valorificare raţională a bazei de materii prime se pune cu acuitate rezolvarea problemei **sortării judicioase** şi, în special, **a realizării în cadrul ei a unei cantităţi cît mai mari de piei finite cu faţă naturală.** Procentul de piei finite cu faţă naturală este determinat însă în mare măsură de defectele pe care pieile brute le prezintă la suprafaţă. Aceste defecte pot fi ascunse prin imprimarea unui desen pe faţa pieilor sau eliminate prin şlefuirea la suprafaţă, obţinîndu-se aşa-numitul sortiment cu faţă corectată care, în mod logic, este inferior din punct de vedere al rezistenţei la purtare, în comparaţie cu sortimentele cu faţa naturală.

Cantitatea de piei cu faţa corectată ce se fabrică în prezent în ţara noastră este destul de mare şi se poate spune că acest lucru s-a datorat în bună măsură tăbăcăriilor. Ele au căutat să rezolve în acest mod pretenţiile secţiilor de încălţăminte la piei fără defecte şi, în special, ale croitorilor de piei feţe, care cîştigau atît la indicile de folosire al suprafeţei, cît şi la viteza de amplasare a tiparelor.

Diversificare sortimentală şi purtabilitate mărită

Pe plan mondial există, mai ales în ultimul timp, tendinţa de a se accentua caracterul natural al pieilor, chiar cu riscul admiterii unei serii de defecte naturale, bineînţeles cicatrizate, pe feţele de încălţăminte. Aceasta se realizează prin sortarea la maximum a feţei naturale, utilizarea unor şlefuiri mai superficiale, introducerea finisajelor transparente etc. Avantajele acestei tendinţe sînt multiple: faţa naturală rezistă la un număr superior de îndoiri decît cea mai bună faţă corectată — deci are o purtabilitate mărită — este mai igienică datorită permeabilităţii superioare la aer şi vapori de apă; boxul cu faţa corectată a început să semene din ce în ce mai mult cu înlocuitorii de piele.

În ţara noastră, această tendinţă nu şi-a găsit pînă acum condiţiile necesare de aplicare. După părerea mea, este necesară preluarea sa întrucît prezintă însemnate avantaje economice. Dar pentru aceasta se impun o serie de reconsiderări printre care:

— introducerea practică a noţiunii de sortare optimă, care trebuie să devină o premiză a întregii activităţi din tăbăcării;

— întreprinderile să intensifice acţiunea de utilizare a pieilor la diferitele sortimente de încălţăminte, în funcţie de caracteristicile acestor piei;

— organele de desfacere să-şi schimbe atitudinea faţă de defectele naturale şi de variaţiile de nuanţă inerente finisajelor moderne;

— consumatorii să fie influenţaţi, prin publicitate, pentru a cunoaşte avantajele reale ale încălţămintei din piei cu faţă naturală;

— preţurile de vînzare ale încălţămintei să reflecte, în primul rînd, caracteristicile pielei utilizate pentru feţe, întrucît valoarea foarte diferită a acesteia — de la boxul de viţel la spalt — este factorul cel mai important pentru stabilirea valorii reale a încălţămintei.

Creaţia adaptată elastic la cerere

Creaţia de sortimente şi modele noi de încălţăminte are de jucat un mare rol în valorificarea raţională a bazei de materii. Bunăoară, pe linie organizatorică, se cere îmbunătăţită, în primul rînd, activitatea din perioada de pregătire a elaborării colecţiilor de modele, pentru a se asigura astfel fiecărui creator o privire de ansamblu asupra liniei moderne şi asupra problemelor de bază ale sectorului. **Considerăm,** deci, necesar **ca, înaintea elaborării fiecărei colecţii de modele — deci o dată la două trimestre — să fie organizate deplasări de documentare ale creatorului şi, totodată, organizată o consfătuire a creatorilor din industria de pielărie-încălţăminte.**

În vederea încadrării tuturor modelelor într-o concepţie tehnico-economică de valorificare raţională a bazei de materii prime, este necesar ca, **în afara omologării artistice, înainte ca modelele să fie incluse în colecţiile prezentate la contractare, să se acorde o atenţie mult mai mare aspectelor tehnico-economice, în special indicilor de consum şi productivităţii.**

Rezolvarea, în continuare, în principal pe seama importului, a decalajului dintre producţia planificată şi necesarul populaţiei (atît sub aspectul bazei de materii prime, cît şi al utilajului necesar pentru crearea capacităţilor suplimentare), ar îngreuna foarte mult balanţa valutară. Se impune, aşadar, găsirea altor soluţii, mai economice, pentru acoperirea cererilor de încălţăminte din ce în ce mai mari.

Extinderea folosirii înlocuitorilor

La stabilirea acestor soluţii, un element esenţial îl constituie **structura producţiei noastre de încălţăminte, comparativ cu structura producţiei altor ţări.** Dintr-o analiză făcută în acest sens, rezultă că la nivelele relativ ridicate ale producţiei şi consumului din aceste ţări contribuie şi fabricarea unor cantităţi mult mai mari de încălţăminte cu feţe din înlocuitori, decît cele pe care le realizăm noi.

Economicitatea încălţămintei cu **feţe din înlocuitori — textile, pvc compact, pvc expandat etc. — este evidentă datorită atît existenţei în ţară a unor baze satisfăcătoare de materii prime, cît şi indicilor reduşi de consum realizaţi pe seama greutăţii şi uniformităţii materialelor.** Este necesar însă ca, în special în direcţia înlocuitorilor din textile, **industria de pielărie să fie ajutată şi mai mult de către industria textilă prin realizarea unei game variate de înlocuitori cu contexturi şi culori moderne şi cu rezistenţe mecanice mărite.** În acelaşi timp, industria de pielărie este chemată să realizeze noi modele de încălţăminte, mai atrăgătoare şi mai rezistente la purtare.

În ultimii 2—3 ani, pe plan internaţional, **înlocuitorii de piele** au început să fie folosiţi din ce în ce mai intens la confecţionarea încălţămintei. La început, specialiştii tăbăcari nu au acordat importanţa cuvenită apariţiei şi folosirii înlocuitorilor, considerînd că aceştia nu se pot compara, sub raport calitativ, cu pielea naturală. Este adevărat că, în prezent, caracteristicile fizico-mecanice şi igienico-sanitare ale înlocuitorilor pentru feţe de încălţăminte nu sînt, în totalitate, la nivelul celor ale pielei naturale. Ţinînd însă seama de felul cum evoluează cercetările în această direcţie, se poate prevedea că, într-un viitor nu prea îndepărtat, aceste deficienţe vor fi în mare măsură eliminate. În prezent se cunosc o serie de înlocuitori care, datorită faptului că au unele proprietăţi similare cu ale pielei naturale, au fost denumiţi piei sintetice. Se poate afirma, deci, de pe acum, că înlocuitorii pentru feţe de încălţăminte au devenit un concurent serios al industriei mondiale de tăbăcărie.

Printre factorii care au determinat această ascensiune vertiginoasă a înlocuitorilor menţionăm, în primul rînd, cantitatea insuficientă a materiei prime naturale. În comparaţie cu această situaţie, baza de materii prime pentru înlocuitori — fibre textile naturale şi sintetice, diferite tipuri de cauciucuri sintetice, PVC şi răşini poliuretanice — este practic nelimitată. Al doilea factor care favorizează extinderea masivă a înlocuitorilor de piele este efectul economic ce se obţine prin fabricarea lor. Comparativ cu procesele tehnologice existente în tăbăcării, cele din industria de înlocuitori se caracterizează prin: ciclu scurt de fabricaţie, posibilitatea efectuării unui control riguros al parametrilor tehnologici — ceea ce duce la obţinerea unei cantităţi superioare şi constante — mobilitate în adaptarea la cerinţele modei, productivitate mare, spaţii tehnologice reduse, mecanizare şi automatizare avansată.

Aşadar, industria de tăbăcărie, pentru a putea fi competitivă în întrecerea cu industria de înlocuitori, trebuie, pe lîngă valorificarea raţională şi superioară a tuturor resurselor de materii prime naturale, **să-şi canalizeze eforturile spre raţionalizarea producţiei, prin simplificarea şi intensificarea proceselor tehnologice, mecanizarea intensivă şi automatizarea reglării şi controlului unor parametri de fabricaţie.**

Tehnologii moderne pe liniile de fabricaţie

Tăbăcăriile produc, sub formă de piei finite, o serie de sortimente care se deosebesc între ele prin valoarea caracteristicilor fizico-mecanice şi prin proprietăţile organoleptice. În prezent există înrădăcinată practica, potrivit căreia fiecare sortiment să aibă o tehnologie distinctă de la prima pînă la ultima fază a procesului tehnologic. Se consideră că numai în acest fel sortimentul respectiv va obţine, în final, proprietăţile scontate. Aceasta duce însă la existenţa unui număr mare de procese tehnologice cu operaţii identice, parametrii de lucru fiind mai mult sau mai puţin diferiţi. În majoritatea secţiilor umede ale tăbăcăriilor minerale, de pildă, (în care se produc piei pentru feţe de încălţăminte), de la înmuiatul pieilor brute şi pînă la tăbăcit inclusiv există trei procese tehnologice diferite, fiecare avînd cel puţin 24 parametri de lucru. În cazul unei tăbăcării de mărime mijlocie (10—12 tone/zi piei brute), numărul parametrilor ce trebuie să fie reglaţi şi controlaţi este în realitate mult mai mare, deoarece numai tăbăcirea, de exemplu, se execută în 6—8 utilaje (butoaie) diferite. Avînd în vedere că reglarea şi controlul parametrilor de lucru se execută în prezent manual, este lesne de înţeles că cea mai mică neatenţie duce la obţinerea unor piei cu calităţi diferite de la lot la lot şi de la o zi la alta.

Situaţia existentă poate fi simplificată prin introducerea unui singur proces tehnologic pînă la tăbăcit inclusiv, indiferent de sortimentul finit ce trebuie realizat, bineînţeles diferenţiat pe provenienţe şi categorii sau grupuri de categorii de greutate brută. Experimentările făcute în întreprinderile noastre cu această variantă, care în străinătate se aplică de altfel pe scară largă, au demonstrat că se obţin rezultate identice cu cele ale proceselor tehnologice diferenţiate, caracteristicile specifice fiecărui sortiment de piele finită imprimîndu-se prin operaţiile ulterioare.

O altă problemă care frămîntă lumea tăbăcarilor este **intensificarea proceselor chimice, care transformă pielea brută în piele tăbăcită.** Chimistul tăbăcar şi-a pus întrebarea dacă nu este posibil ca şi pielea tăbăcită să fie obţinută printr-un proces tehnologic continuu, în acelaşi utilaj, aşa cum se realizează, de exemplu, majoritatea produselor din industria chimică. Întrebarea este pe deplin justificată, dacă ţinem seama de faptul că pentru a transforma piele brută în piele tăbăcită, în actualele procese tehnologice discontinue, ea trece succesiv prin 8—10 utilaje şi maşini diferite, fiind transportată, în majoritatea cazurilor, de la o operaţie la alta, manual.

Din cauza condiţiilor de lucru (multă muncă manuală, efort fizic ridicat, microclimat necorespunzător), atenţia specialiştilor de pretutindeni s-a îndreptat cu prioritate spre secţiile umede ale tăbăcăriilor minerale. **Realizarea în aceste secţii a unui proces tehnologic continuu** — de la înmuiere pînă la tăbăcire inclusiv — **implică însă rezolvarea a o serie de probleme grele de ordin tehnologic.** În primul rînd, toate operaţiile mecanice ce se execută în prezent în aceste secţii, trebuie să fie eliminate. O influenţă hotărîtoare asupra desfăşurării normale a operaţiilor fizico-chimice ulterioare o au însă tocmai aceste operaţii mecanice. Eliminarea lor duce la întîmpinarea unor greutăţi în ce priveşte difuziunea materialelor auxiliare în piele şi atingerea parametrilor tehnologici într-un timp corespunzător.

În ultimul timp, s-a izbutit ca unele operaţii mecanice să fie eliminate, prin realizarea efectului dorit pe cale chimică sau prin executare după tăbăcire, cu rezultate identice celor ce se obţin în procesele tehnologice clasice. Practic n-a rămas decît o singură operaţie mecanică-cheie, care trebuie să mai fie eliminată şi anume: **îndepărtarea părţii cărnoase şi grăsimii aderente la piele.** Această operaţie se cere executată însă înainte ca pieile să ajungă în tăbăcării, adică în abatoare, imediat după sacrificarea animalelor. În multe ţări din lume, operaţia respectivă se execută în prezent în abatoare.

Pe plan mondial nu există încă o aplicare largă a tehnologiei continue, problema fiind în stadiu de experimentare. Această metodă a fost experimentată şi în Institutul de cercetări pielărie, cauciuc, mase plastice, obţinîndu-se rezultate satisfăcătoare. Introducerea ei în tăbăcării prezintă o serie de avantaje: **creşterea productivităţii muncii în secţiile umede cu cel puţin 30% şi reducerea spaţiilor tehnologice cu circa 50%.** Paralel cu lucrările ce se execută în prezent pentru perfecţionarea tehnologiei, este necesar ca Ministerul Industriei Alimentare să acorde tot sprijinul Ministerului Industriei Uşoare, prin începerea experimentărilor în vederea realizării acestei operaţii în abatoare.

Premise ale automatizării

Capacitatea utilajelor din secţiile umede ale tăbăcăriilor minerale a rămas aceeaşi ca atunci cînd aceste unităţi nu constituiau o industrie propriu-zisă, activitatea de producţie desfăşurîndu-se, cu preponderenţă, în mici ateliere. Butoaiele de tăbăcit existente în ţară, de pildă, nu pot fi încărcate cu mai mult de 2 000 kg piele gelatină. Această capacitate a fost determinată la timpul său şi de faptul că fiecare sortiment, avînd o tehnologie distinctă, partida de piei necesita împărţi-

ing. Gheorghe NICULESCU
director al Institutului de cercetări pielărie, cauciuc şi mase plastice

(Continuare în pag. 12)

PRESTAȚIILE DE SERVICII — PARTE INTEGRANTĂ A CONFORTULUI RURAL

CONFORTUL MODERN, oferit de multitudinea bunurilor industriale de larg consum, pătrunde și în viața satelor noastre. Televizorul sau mașina de spălat rufe, aspiratorul de praf sau dormitorul tip „Studio", sînt bunuri, încep să fie intîlnite tot mai frecvent în casele din mediul rural.

Dar, pentru ridicarea gradului de confort nu este suficientă numai o bună aprovizionare cu asemenea bunuri. Mai este necesar ca în același ritm cu aprovizionarea — să se organizeze și rețele adecvate și diversificate de unități prestatoare de servicii, acestea fiind impuse, în mod obiectiv, de condițiile de viață de care se bucură locuitorii satelor.

Desigur, uniunile județene ale cooperativelor de consum s-au preocupat și se preocupă de această sarcină, care, de altfel, le revine prin statutul de organizare. Rezultatele obținute sînt însă pe măsura nevoilor ?

● *Utilitate...*

ÎNAINTE de a da răspuns la această întrebare, credem că este bine să prezentăm cîteva elemente privind utilitatea social-economică a prestațiilor de servicii la sate.

Pe lîngă contribuția pe care o aduc la sporirea confortului locuitorilor, serviciile contribuie și la ușurarea muncii casnice, eliberînd în general femeile, de o serie de preocupări, timpul destinat muncii productive și culturalizării fiind astfel mai mare. Dar timpul se economisește nu numai prin degrevarea populației de unele lucrări, efectuate în prezent de unitățile cooperației de consum, ci și prin aceea că asemenea unități sînt organizate, de regulă, aproape de beneficiarii serviciilor, scutindu-i astfel de deplasări pe distanțe mari. Pe de altă parte, organizîndu-se secții de producție, sînt atrase în munci calificate un număr din ce în ce mai mare de forțe de muncă. Astfel, numai în județul Ilfov sînt cuprinși în cele 622 de secții de prestații servicii. 1268 lucrători, iar pe întreaga țară numărul lor este de 27 500. O bună organizare a producției în aceste secții dovedește că ele pot contribui și la completarea fondului de marfă, cu articole de serie mică, comercializate de cooperația de consum. Prin secțiile de croitorie înființate în cadrul cooperativelor de consum din județul Mureș se realizează anual confecții cu specific local și alte produse, în valoare de peste 10 milioane lei. Producția de articole de serie mică, pe calea prestațiilor de serviciu, ajunge la valori mari și în alte județe : Argeș 5,5 milioane ; Bihor — 5 milioane ; Ilfov — 3,7 milioane. În acest din urmă județ secțiile de prestări servicii au realizat și au livrat cooperativelor de consum contractante importante cantități de pantaloni de doc, articole pentru noi născuți, încălțăminte din înlocuitori etc. De asemenea, s-au confecționat unor spitale și întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii halate, salopete, cearșafuri etc.

Importanța economică a dezvoltării unităților de prestări servicii mai constă și în contribuția pe care o aduc în valorificarea resurselor locale de materii prime. Prin asemenea secții se valorifică în prezent și se realizează importante valori materiale : articole din papură și răchită, cărămizi, oale de lut, produse din materiale și deșeuri procurate pe plan local etc.

Mai trebuie menționat că prin volumul serviciilor prestate — în anul 1968, planul fiind de 340 milioane lei — cooperativele de consum contribuie la circulația și absorbția unei părți din disponibilul bănesc din mediul rural.

● *...și rentabilitate*

PE LÎNGĂ rolul economic social pe care îl îndeplinesc, unitățile de prestări servicii (în număr de 15 500, pe întreaga țară, în peste 100 de profile), acestea au și o rentabilitate mare. Am arătat că numai în cadrul U.J.C.C.-Ilfov funcționează 622 secții de prestare de servicii, care sînt organizate pe 42 profile, din care 33 industriale și 9 neindustriale. Dintre profilele cu un număr de unități mai mare menționăm : sifonerii — 149 ; frizerii — 141 ; croitorii — 61 ; cismării — 55 ; brutării — 29 ; tîmplării — 28 ; foto — 23 etc. Toate aceste unități prestatoare de servicii au realizat, în opt luni din acest an, o producție totală de 32 milioane lei, rentabilitatea medie fiind de 19% la serviciile industriale. Numai la prestațiile către populație, în primul semestru al acestui an au fost înregistrate beneficii de peste două milioane lei.

Din darea de seamă contabilă a cooperativei Budești (județul Ilfov) rezultă că această unitate, în primul semestru al anului în curs, a realizat numai în sectorul prestări servicii beneficii de 237 mii lei, ceea ce întrece cu mult pe cel înregistrat, în aceeași perioadă, de Cooperativa Răcari (județul Dîmbovița), la desfacerea unui volum de mărfuri de aproape 15 milioane lei. De asemenea, Cooperativa Titu, din același județ, numai la o singură sifonerie a realizat în semestrul I/1968 încasări de 33.575 lei, din care beneficiul reprezintă 5 820, revenind astfel o rentabilitate de 17%.

Eficiența economică este deci evidentă. Pe cîtă vreme la desfacerea mărfurilor rentabilitatea nu depășește 2—3%, la prestarea de servicii este de 12—19%.

Cu toate rezultatele pozitive înregistrate mai sînt în unele județe conduceri de cooperative care nu au dat importanța cuvenită acestui sector de activitate. Cîteva exemple : Cooperativa Albota (județul Argeș), la o comună cu 6 400 locuitori, nu dispune, pînă în prezent, decît de două secții cu doi lucrători ; Cooperativa Siliștea (județul Teleorman), la 5 000 locuitori, dispune de o singură unitate cu un singur lucrător ; aceeași situație se prezintă la cooperativele : Hulubești (județul Dîmbovița), Paroina și Breznița (județul Mehedinți), Bogdănești (județul Suceava) etc.

Față de multe județe, în care numărul unităților de prestații ce revin la o comună rurală este mare (Constanța — 10,3 ; Brașov — 10,2 ; Timiș — 9,7), la altele acest coeficient este încă nesatisfăcător (Caraș-Severin — 2,2 ; Mehedinți 3,3 ; Ilfov — 4,8).

★

AȘADAR, importanța economico-socială și rentabilitatea unităților de prestări servicii din cadrul cooperativelor de consum pledează pentru dezvoltarea într-un ritm mai accelerat a acestora. În consecință, colectivelor de conducere de la uniunile județene ale cooperației de consum, și în special ale cooperativelor, le revine sarcina de a da toată atenția extinderii acestui sector de activitate. Rezultatele obținute nu pot fi considerate decît premise ale unor realizări viitoare, ceea ce impune o studiere științifică a posibilităților de înființare de noi unități. Elemente ca : numărul locuitorilor dintr-o localitate, secții de prestare similare existente în apropiere, condițiile geografice și distanța pînă la localitățile urbane, resursele de materii prime și posibilitatea de atragere a forțelor de muncă cu calificare etc., sînt indispensabile în cadrul măsurilor care vor asigura ca noile unități să fie viabile și să dea randamentul scontat.

Al. DETEȘAN

● La Combinatul siderurgic Galați

În marea cetate a metalului gălățean, la sectorul de aglomerare a minereului a intrat în funcțiune circuitul de concasare a calcarului.

Înaintează cu succes lucrările pe șantierul celui de al 2-lea furnal de 1 700 mw. Se verifică etanșeitatea blindajului la primul cowper și se lucrează la înălțarea a încă trei cowpere. La casa furnalului, estacada buncărelor, hala troliilor se fac zidării, se montează corpurile metalice de rezistență, se fac fundații.

Pentru nevoile celui de al treilea convertizor al oțelăriei se extinde actuala fabrică de oxigen. Ea va fi dotată cu un turbocompresor de aer cu debit orar de 85 500 mc, un altul de oxigen, coloană de separare și diferite instalații anexe.

● Un nou tip de remorcă-dormitor

Pentru șantiere, lucrări în agricultură efectuate departe de locuințele mecanizatorilor, la Întreprinderea mecanică „Ceahlăul" din Piatra Neamț s-a realizat un nou tip de remorcă — dormitor, cu greutate mai mică, microgrup social, dotare mai modernă, încălzire prin radiatoare, mecanism propriu de suspendare.

● Cimenturi colorate

La fabrica de ciment din Comarnic au fost produse și livrate primele cantități de cimenturi colorate verde și negru, de mare rezistență, solicitate de constructorii de locuințe.

BREVIAR ECONOMIC

● Pentru viitorii constructori de mașini

La Iași au început să se înalțe clădirile liceului industrial de construcții de mașini, care va cuprinde 16 săli de clasă, un atelier-școală, două cămine cu o capacitate totală de 600 locuri, o cantină pentru 300 elevi, sală de gimnastică ș.a.

● Linii tehnologice moderne

Cu patru luni înainte de termenul prevăzut, la exploatarea minieră Bălan a intrat în funcțiune o nouă și modernă linie tehnologică de preparare a minereului cuprifer. Cu aceasta, capacitatea de producție a întreprinderii a crescut cu 25%. Totodată a început aici construcția unei noi uzine de preparare cu alte trei linii tehnologice.

● Agregat cu 18 dispozitive de lucru

Un agregat modern pentru prelucrarea lemnului, echipat cu 18 dispozitive de lucru — pentru croire, găurire, prelucrarea canturilor etc. — a fost asimilat în producție de serie la Întreprinderea mecanică din Roman. Agregatul, prevăzut cu comenzi electrice, are o înaltă productivitate și este destinat fabricării de mobilă în serie mare.

LOCAȚIILE = CERTIFICAT PENTRU DEFICIENȚE

PUNCTUALITATEA în activitatea de transport pe calea ferată are o deosebită însemnătate. De aceea, beneficiarii transporturilor au obligația — prevăzută în actele normative — de a respecta cu strictețe termenele de încărcare și descărcare a vagoanelor pe care le utilizează.

Se ține seama de această obligație ? Dintr-o recentă analiză făcută în cuprinsul regionalei C.F.R.-Cluj, rezultă că cele mai multe întreprinderi respectă timpul normat pentru încărcarea și descărcarea vagoanelor, neplătind nici un fel de locații ; la alte întreprinderi locațiile sînt incidentale. Sînt însă întreprinderi care plătesc permanent sume însemnate drept locații, încărcînd costurile de producție cu asemenea penalizări. Astfel, în anul 1967, volumul locațiilor inregistrate la Direcția Regională C.F.R.-Cluj s-a ridicat la 4,770 milioane lei, iar în primul semestru al acestui an „ritmul" s-a menținut, locațiile ajungînd la 2,237 milioane lei. Cele mai mari sume au fost plătite de unitățile aparținînd ministerelor Economiei Forestiere, Industriei Construcțiilor, Industriei Chimice și Industriei Metalurgice.

Locațiile înregistrate în anul 1967 la Direcția Regională C.F.R.-Cluj, au avut drept urmare imobilizarea unui număr de vagoane, totalizînd 225 602 ore/vagon. În sem. I/1968, aceste imobilizări s-au ridicat la 11 303 ore/vagon. Ca atare, rulajul realizat a fost de 1,785 zile față de 1,780. În cifre, aceasta înseamnă : reducerea capacității de transport cu 12 954 mii tone/km. Altfel spus, fără locațiile înregistrate s-ar fi putut realiza același volum de transport renunțîndu-se zilnic la folosirea a 13 vagoane.

Din analiza efectuată rezultă că locațiile pentru depășirea timpului de încărcare și descărcare a mărfurilor și penalizările pentru renunțările anticipate la transporturi sînt consecința unor deficiențe existente în organizarea producției și a muncii, deficiențe care influențează îndeplinirea sarcinilor privind volumul, structura și ritmicitatea producției. Iată, de pildă — în sprijinul afirmației — cîteva din cauzele generatoare de locații constatate la Întreprinderea de cariere și balastiere din Cluj : nerealizarea planului de producție pe sortimente, ceea ce a dus la lipsa de marfă pe rampele de încărcare ; realizarea neritmică a planului de producție și dispersarea activității de producție și de încărcare la unele subunități în prea multe puncte de lucru ; defectarea unor utilaje de producție și de încărcare etc.

Simpla înșirare a acestor cauze, confirmă concluzia de mai sus : locațiile sînt o consecință a deficiențelor și în organizarea producției și a muncii.

Cine suportă daunele ? Se constată că cea mai mare parte a locațiilor sînt trecute pe costuri, iar recuperările prin imputații sînt cu totul neglijabile. Așa, de pildă, din totalul de 751 mii lei, cît reprezintă locațiile în primul semestru al acestui an la Întreprinderea de cariere și balastiere din Cluj, 60.5% au fost trecute pe costuri, 18,8% au fost restituite de C.F.R., 18,6% au rămas „neclarificate", iar 2,1% au fost imputate vinovaților.

În vederea eliminării acestor pagube ar fi rațional ca acele sume care nu pot fi imputate în mod direct unor persoane, fiind imposibilă stabilirea precisă a vinovaților, să nu se mai includă în costuri, ci să afecteze direct fondul de premiere.

Un alt aspect al problemei. Din succinta analiză efectuată, rezultă că 18,8% din locațiile înregistrate în primul semestru al acestui an de către întreprinderea de cariere și balastiere din Cluj au fost restituite de către direcțiile regionale C.F.R. în urma contestării lor de către întreprindere. Putem afirma, că, în general, volumul restituirilor este destul de mare, nemaivorbind și de faptul că de multe ori locațiile nici nu se percep, fie pentru că parcul respectiv de vagoane nu este solicitat imediat, fie din cauza unei exagerate îngăduințe manifestate la unele stații C.F.R. Încercînd să găsim cauzele acestei situații, ajungem la concluzia că unitățile C.F.R. nu sînt cointeresate în suficientă măsură să aplice de fiecare dată aceste penalizări și să manifeste o mai mare exigență în cercetarea și anularea cererilor de restituire. Credem, deci, că ar fi oportună acordarea unei părți din volmul locațiilor C.F.R. unităților care le percep.

În legătură cu locațiile C.F.R. se mai ridică și alte probleme. Un fapt este însă clar : ele reprezintă o formă de irosire a muncii sociale și de aceea trebuie eliminate din activitatea economică.

C. TULAI
I. NISTOR
lectori la Facultatea de studii economice din Cluj

În industria materialelor de construcții

NU SÎNT SUFICIENTE NUMAI EFORTURILE ȘANTIERELOR

ÎN PRIMELE 7 LUNI ale anului, volumul producției de construcții-montaj în antrepriză a depășit cu 20,3% realizările din perioada corespunzătoare din 1967. Printre factorii care au înlesnit acest adevărat salt s-a numărat și mai buna aprovizionare tehnico-materială a șantierelor. Producția globală a industriei materialelor de construcții a fost, în trimestrul precedent, cu 19,8% mai mare decît în perioada aprilie—iunie a anului trecut.

Cu toate acestea, persistă un decalaj între cerințele șantierelor și posibilitățile de a le satisface operativ și ritmic. Apar frecvente gîtuiri cauzate de insuficiența cimentului, a cărămizilor și altor materiale. Pentru remedierea situației, ținînd seama de nevoile din perspectiva imediată și mai îndepărtată, principalului producător — Ministerul Industriei Construcțiilor — i s-au alocat fonduri de investiții suplimentare față de prevederile inițiale din cincinal și i s-a încredințat răspunderea de a realiza în termen scurt o serie de noi capacități moderne.

Încă în prima jumătate a acestui an au intrat în exploatare o serie de secții și linii tehnologice, care au sporit producția la unele materiale clasice și au introdus în nomenclatorul de fabricație sortimente noi, cerute atît pentru nevoile interne, cît și pentru export. Printre ele se numără capacitățile de producție pentru tuburi din beton precomprimat (Turda), tuburi de canalizare (Doaga), prefabricate din beton armat (Călărași), plăci de azbociment (Tg. Jiu), tuburi de gresie (București), materiale izolatoare cu împîslitură din fibre de sticlă (Ploiești), produse din marmură (Simeria), nisip cuarțos înnobilat (Vălenii de Munte), agregate sortate. Din 18 capacități prevăzute în planul de punere în funcțiune pe această perioadă, 14 au fost realizate la termen sau înainte de termen. De asemenea, în iulie—august au început producția secția de plăci de faianță din București, cea de cahle de teracotă de la Bîrcea-Hunedoara.

Planul valoric semestrial a fost îndeplinit în proporție de 110% la total investiții și 101% la structura construcții-montaj, volumul lucrărilor efectuate fiind cu circa 25% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. Aceste cifre sînt însă numai aparent satisfăcătoare, deoarece în cele 6 luni din 1968, organizațiile de execuție ale M.I.C. au realizat pe ansamblul activității lor 47,1% din sarcina anuală, dar numai 44% la investițiile proprii ale ministerului.

Analiza modului în care a evoluat, în ultimul timp, activitatea șantierelor principalelor investiții în curs din industria materialelor de construcții arată, într-o serie de cazuri, carențe în pregătirea, organizarea și realizarea lucrărilor, în asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare.

Fabrica de produse ceramice pentru construcții-Urziceni

Capacitate proiectată: 73 milioane cărămizi (echivalent cărămizi normale/an) termen de punere în funcțiune: sem. II/1969. **În perioada 1 ianuarie—31 iulie s-a realizat 44,6% din sarcina anuală.**

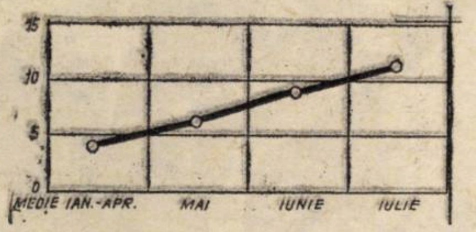

Executat lunar în % din planul anual de construcții-montaj

Saltul din iulie n-a reușit să recupereze rămînerea în urmă la obiectivele de bază — secțiile de uscare-fasonare, preparare-omogenizare, ardere. Persistă lipsa de zidari și dulgheri, din care cauză (deși s-a organizat munca în 2 schimburi) unele lucrări de zidărie, cofrări și decofrări nu s-au putut realiza în timp util pentru a deschide front de lucru montorilor. Datorită gradului avansat de uzură al utilajelor la vechea fabrică, beneficiarul nu a reușit să livreze șantierului cărămida necesară, iar ministerul nu a schimbat repartiția la alt furnizor. Deficitul de forță de muncă a fost agravat și de folosirea unui număr sporit de muncitori necalificați la repetate încărcări-descărcări de materiale. Problema putea fi rezolvată prin repartizarea unui locotractor, care să aducă vagoanele de cale ferată direct pe linia de garaj a șantierului, fără să se mai recurgă la transbordare în mijloace de transport auto.

Fabrica de produse ceramice pentru construcții-Iași

Capacitate proiectată: 73 milioane cărămizi (echivalent cărămizi normale/an), termen de punere în funcțiune: sem. II/1969. **În perioada 1 ianuarie—31 iulie s-a realizat 41,5% din sarcina anuală.**

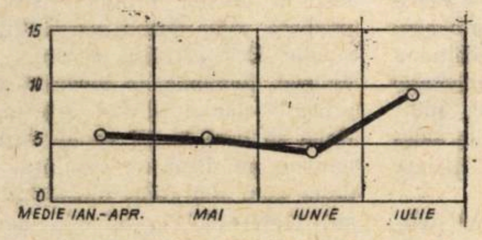

Executat lunar în % din planul anual de construcții-montaj

Chiar cu recordul din iulie, care aproape a dublat ritmul producției, încă nu s-a putut intra în normal. Neglijat lună de lună, organizat nesatisfăcător, șantierul a suferit și de lipsa unor materiale (mai ales cofraje) și obiecte de inventar (schelă metalică, pe care o produce M.I.C.). În prezent, stadiile fizice la uscătorie, fasonare, preparare-omogenizare, alimentare cu materie primă sînt în urmă față de grafic. Pentru perioada ce urmează trezește îngrijorare situația unor utilaje tehnologice. Nu s-au primit la termen (30 iunie) vagonetele pentru cuptorul-tunel (de la Uzina de utilaj minier din orașul dr. Petru Groza), alimentatorul rotund cu site (de la Uzina „Independența"-Sibiu). I.A.E.C.-București, întreprindere pendinte de M.I.C., a întîrziat livrarea instalațiilor de comandă și semnalizare, a instalației electrice de joasă tensiune, a tablourilor metalice pentru aparatura de măsură și control. De asemenea, utilaje și aparataje în valoare de 6 milioane de lei, din producția internă și din import, încă n-au fost contractate de către minister... Pe total investiții, în cele 7 luni s-a realizat aici doar o treime din planul anual

Fabrica de produse ceramice pentru construcții-Bîrsești-Tg. Jiu

Capacitate proiectată: 30 milioane cărămizi (echivalent cărămizi normale/an); termen de punere în funcțiune: sem. I/1969. **În perioada 1 ianuarie — 31 iulie s-a realizat 40,1% din sarcina anuală.**

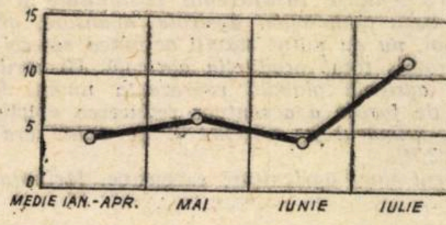

Executat lunar în % din planul anual de construcții-montaj

Fluctuația accentuată a ritmului de lucru nu putea să nu aibă urmări negative asupra stadiului realizărilor, nesatisfăcător mai cu seamă la lucrările exterioare, la depozitul de macerare. Acum, orice coborîre a curbei graficului sub nivelul atins în iulie ar pune în pericol îndeplinirea planului anual. Iar acest pericol se și întrevede prin lipsa de muncitori, prin insuficiența unor materiale. Pentru planșeul uscătorului, care trebuia deja să fie terminat, Combinatul siderurgic-Hunedoara are, prin contract, termen de livrare a oțelului-beton la... 15 septembrie! Nu e, de altfel, singurul caz de dereglare a mecanismului de aprovizionare a acestui șantier. Contractul încheiat cu Uzinele „Progresul"-Brăila prevede ca două prese-vacuum și două silozuri de argilă, cu agregatele aferente, să fie furnizate la 31 decembrie; or, montarea lor trebuie să înceapă — conform graficului — cu o lună-două mai devreme.

Întreprinderea de prefabricate din beton-Hunedoara

Capacitate proiectată: 11 000 mc tuburi de presiune, 2000 mc elemente din beton simplu, 75 000 mc prefabricate din beton armat; termen de punere în funcțiune: sem. I/1969. **În perioada 1 ianuarie — 31 iulie s-a realizat 26,7% din sarcina anuală.**

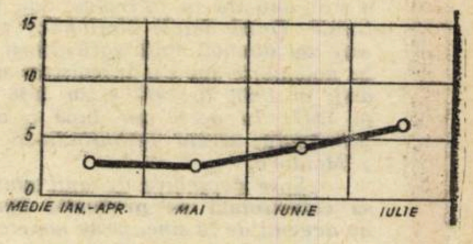

Executat lunar în % din planul anual de construcții-montaj

Situația acestei investiții trezește o deosebită îngrijorare. Încă de la deschidere, șantierul a fost trimestru de trimestru, lună de lună, sub plan — și totuși M.I.C. întîrzie să ia măsuri ferme de redresare. Mai mult, n-a reușit nici măcar să-i asigure — prin fabrica sa de la Turda — prefabricatele comandate (stîlpi, grinzi, fîșii cu goluri). Efectivele scăzute de muncitori (care reprezentau luna trecută, abia 56% din necesar) nu sînt nici ele folosite cum trebuie, datorită deficiențelor în organizare; astfel, faptul că la transportul betonului au lucrat în medie numai 7 autobasculante, în loc de 10, cîte erau prevăzute, a frînat ritmul de turnare. La ora actuală, principalele obiective — magazia generală, hala de prefabricate, poligonul exterior, pavilionul administrativ — sînt rămase în urmă. S-a întîrziat cu mai mult de o lună începerea lucrului la rețelele termice, la transportul pneumatic, la racordul electric al stației de conexiuni. Ca să se poată încadra în sarcina anuală, șantierul ar trebui să realizeze, în fiecare din lunile următoare, un volum de producție echivalent cu cel executat în mai-iulie. De bună seamă, o astfel de performanță nu e de așteptat; dar intervenția energică și imediată a ministerului ar putea atenua măcar efectele actualei întîrzieri, asupra respectării termenului de punere în funcțiune.

C. DAMIAN

(Continuare în pag. 11)

CORECTURI NECESARE LA UN CALCUL NEAPROFUNDAT

PENTRU APRECIEREA eficienței economice a diferitelor variante de investiții s-a prevăzut — cum este și firesc — luarea în considerare, între altele, a efectelor ce decurg pentru economie din imobilizarea fondurilor de investiții pe timpul necesar construirii obiectivului respectiv și atingerii nivelului planificat al indicatorilor tehnico-economici. Măsurarea acestor efecte, denumite în practică, „pierderi convenționale", se face cu ajutorul următoarei formule:

$$K = N [I_1 (T_n - 0{,}5) + I_2 (T_{n-1} - 0{,}5) + I_3 (T_{n-2} - 0{,}5) + \ldots + I_n (T_1 - 0{,}5)] \quad (1)$$

în care:

N = coeficientul normativ anual al eficienței investițiilor;

$I_1, I_2, I_3 \ldots I_n$ = Investițiile efectuate succesiv, în fiecare an, pînă la punerea în funcțiune a capacității de producție proiectate;

$T_n, T_{n-1}, T_{n-2}, \ldots T_1$ = timpul de imobilizare a fondurilor de investiții în perioada de construcție (ani);

0,5 = coeficient de rectificare a cheltuielilor de investiții *);

n = durata de construcție a obiectivului (ani).

Folosirea acestei formule conduce la rezultate corecte numai în condițiile în care durata construcției este exprimată printr-un număr de ani întregi, iar investițiile se cheltuiesc uniform în întreaga perioadă de construcție (vezi diagrama nr. 1 din graficul nr. 1), **sau simetric în raport cu mijlocul perioadei de construcție** (vezi diagrama nr. 2 din graficul nr. 1). Atunci cînd cheltuielile urmează o altă evoluție (vezi diagramele 3 și 4 din graficul nr. 1), rezultatele calculului pe baza acestei formule nu mai sînt conforme cu realitatea.

Un alt neajuns constă în faptul că aplicarea formulei nu conduce la rezultate reale nici în cazul cînd durata de con-

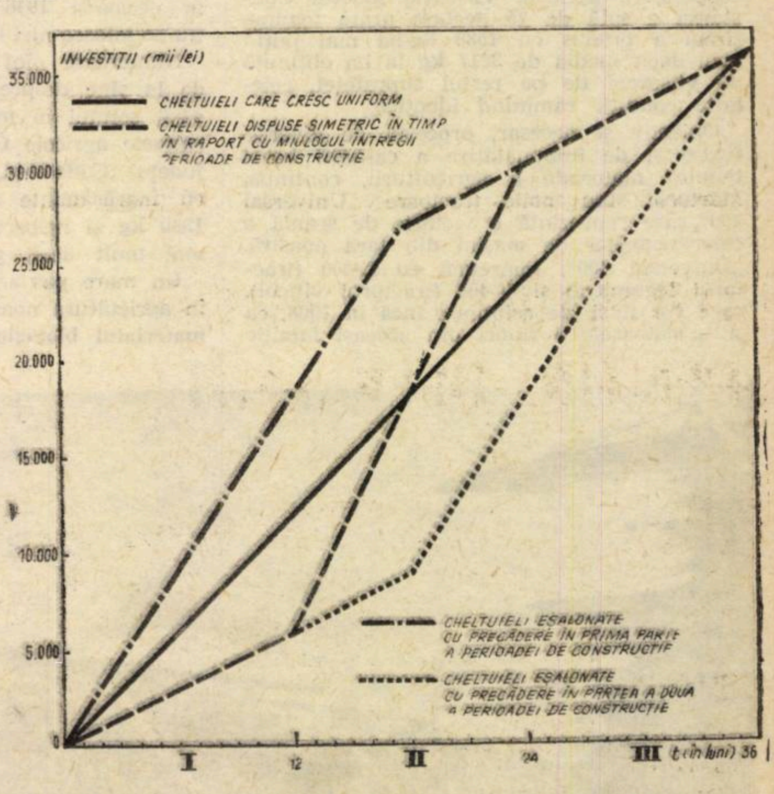

Graficul nr. 1. — Eșalonarea cheltuielilor de investiții în perioada de construcție

P. ROTARU
cercetător principal I.C.E.

(Continuare în pag. 13)

*) Acest coeficient reprezintă perioada medie de imobilizare de 0,5 ani rezultînd din însumarea a zero ani timp de imobilizare la începutul zilei de 1 ianuarie cu un an de imobilizare la sfîrșitul lui 31 decembrie a anului respectiv, și împărțirea sumei la 2.

SECETA – UN EXAMEN TRECUT CU SUCCES

DIN CELE MAI ÎNDEPĂRTATE TIMPURI, de cînd a început să practice această îndeletnicire — agricultura — omul a fost într-o permanentă luptă cu forțele naturii, încercînd să și le supună. Și aceasta nu dintr-un simplu capriciu, ci din motivul binecunoscut că pentru agricultură condițiile naturale în totalitatea lor au fost, sînt și rămîn o parte integrantă, inseparabilă și de neînlocuit a procesului de producție agricolă; dacă solul formează principalul mijloc de producție, precipitațiile și regimul temperaturilor reprezintă, am putea spune, acel liant fără de care procesul de producție agricol nu se poate înfăptui.

În istoria agriculturii noastre se cunosc destule cazuri cînd munca omului a fost anulată în întregime sau în bună parte de forța oarbă a calamităților naturale. După datele stațiunilor meteorologice, cele mai lungi perioade de secetă, care au dăunat mult agriculturii, au fost în anii 1897 (cînd din luna august pînă în noiembrie nu s-a înregistrat nici cea mai infimă cantitate de apă în Bărăgan), apoi în 1907, în 1913 și în 1946 (care s-a prelungit în Podișul Moldovenesc pînă în 1947) În acest an, după o iarnă cu precipitații puține, nu a plouat nici în primăvară, seceta resimțindu-se îndeosebi în Cîmpia Dunării, Oltenia, Dobrogea și Moldova.

Spre deosebire de anii amintiți, în 1968 însă **seceta nu și-a lăsat amprenta sa catastrofală pe producția agricolă.** *A fost un miracol? Sau efectele secetei au devenit de la sine, peste noapte, mai blînde?*

Adevărul este că seceta, deși și-a păstrat neschimbate caracteristicile sale, a găsit agricultura noastră puternic apărată de multiplele avantaje ce i-au fost asigurate în cadrul complexului proces de construcție a socialismului în România.

În anii 1946—1947 (ca să luăm o perioadă apropiată celei de azi, caracterizată prin secetă), agricultura noastră, a cărei trăsătură dominantă era proprietatea privată cu milioanele de gospodării țărănești, se caracteriza prin înapoiere tehnică. Circa 10 000 de tractoare, revenind un tractor la aproape 1 000 de hectare, puține mașini agricole de ordinul a numai cîteva mii, reprezentau fondul tehnic. Irigațiile se întindeau pe circa 15 000 ha, ele fiind destinate în întregime legumiculturii; porumbul, floarea-soarelui, sfecla de zahăr, culturile furajere ș.a. nu se irigau nici măcar în scop experimental. Cît privește chimizarea producției, aceasta era asigurată doar de producția infimă de îngrășăminte produsă de o singură fabrică. Slaba înzestrare tehnică, insuficienta posibilitate a micii gospodării de a organiza producția pe baza tehnologiei agricole avansate, grefate pe distrugerile mari provocate de război, nu au putut stăvili acțiunea secetei dezlănțuite, care în zone întregi a compromis total producția agricolă. Urmările au fost dezastruoase. În 1948, producția agricolă globală reprezenta numai 61,6% din cea obținută în 1938. Lipsa acută de furaje a accentuat reducerea efectivului de animale. La începutul anului 1948, numărul de porcine și de ovine era mai mic, față de 1938, cu 37,8% și respectiv 22,7%.

Aceasta a fost atunci. Astăzi, locul unei agriculturi extensive, fărîmițate și slab echipată, cu producții scăzute, a fost luat de o agricultură socialistă înfloritoare, care dispune de o bază tehnică-materială în continuă dezvoltare, capabilă să valorifice superior resursele naturale și să imprime un dinamism accentuat creșterii producției agricole. Schimbările radicale petrecute în agricultură ca rezultat al politicii agrare creatoare a partidului nostru, au așezat producția agricolă pe o puternică bază tehnică-materială în permanentă modernizare. Cifrele sînt grăitoare: aproape 94 000 de tractoare — revenind 106 ha teren arabil la un tractor — 42 000 de combine pentru păioase, 61 000 de semănători și alte numeroase mașini agricole, peste 600 000 tone îngrășăminte chimice folosite pentru recolta din acest an, circa 500 000 ha amenajate pentru irigații, material biologic de înaltă productivitate ș.a.

Noile condiții social-economice, relațiile socialiste de producție, organizarea producției în mari întreprinderi agricole de stat și cooperatiste care dispun de o tehnică și o tehnologie tot mai avansată, au deschis cîmp larg dezvoltării intensive și multilaterale a agriculturii. În anii 1966—1967 s-a obținut cea mai mare producție de cereale din istoria României; în acest an — cu toată seceta — recolta de grîu este mulțumitoare. Întreprinderile agricole de stat din trustul Slobozia au obținut, de pe aproape 42 000 hectare, o recoltă medie de peste 3 000 kg la hectar. Trustul Constanța a realizat la hectar 2750 kg, iar trustul Cluj 2820 kg. Circa 50 de întreprinderi agricole de stat au obținut peste 3 000 kg grîu la hectar, iar un număr însemnat de ferme au recoltat nu mai puțin de 4 000 kg la hectar. Producții între 2 000—3 500 kg grîu la ha au obținut multe cooperative agricole din județele Constanța, Ialomița, Brăila, Ilfov ș.a.

Și la alte culturi producțiile sînt mulțumitoare. Producția de legume este mai mare decît anul trecut. Așa se explică de ce de la 1 aprilie și pînă la 20 august s-au livrat la fondul pieței cu 55 000 tone de legume mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut. O recoltă bună se anunță și la struguri. În renumitele podgorii Odobești, Focșani, Panciu, Nicorești, Dealul Mare, Murfatlar, Nazarcea, Cotnari, Huși, precum și în noile plantații din județele Brăila, Bacău, Botoșani, Vaslui, Constanța etc. rodul viilor, luat pe ansamblu, se situează la un nivel care nu a mai fost realizat pînă acum în România. Numai în județul Vrancea, pe baza evaluărilor făcute, se prevede o depășire a producției de struguri planificată cu peste 21 000 tone. Întreprinderile agricole de stat Panciu și Odobești, cooperativele agricole Movilița, Slobozia Bradului, Balotești ș.a. vor culege peste 10 000 kg struguri la ha.

Prin potențialul ei superior tehnic și uman, agricultura noastră a trecut cu succes acest examen greu creat de condițiile naturale nefavorabile. „Secretul" combaterii secetei, al preîntîmpinării și înlăturării efectelor ei dăunătoare, a fost **gradul ridicat de înzestrare tehnică, îmbunătățirea proceselor tehnologice, efortul unitar al muncitorilor din I.A.S., din întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii, al țărănimii cooperatiste conjugat cu ajutorul întregii economii naționale.**

Primatul tehnicii și al tehnologiilor avansate

AMPLUL PROGRAM de modernizare a agriculturii noastre socialiste ale cărui coordonate principale sînt mecanizarea complexă și chimizarea producției, extinderea irigațiilor și generalizarea tehnologiilor agricole avansate, deschide larg drumul către treptele superioare ale eficienței muncii sociale.

Creșterea gradului de înzestrare tehnică a producției agricole a dat posibilitate executării unui volum sporit de lucrări, **introducerii pe scară largă a tehnologiilor moderne de producție.** Volumul mare de arături de vară executat în anul trecut, cît și întreținerea arăturilor prin discuiri repetate, prin care s-a reușit să se păstreze apa în sol, au prins bine în condițiile secetei din acest an. Cît de importantă a fost respectarea acestei cerințe agrotehnice o arată următorul exemplu: la cooperativa agricolă Viișoara, județul Constanța o solă de 15 hectare arată toamna tîrziu a produs cu 1588 kg/ha mai puțin grîu decît media de 3217 kg la ha obținută de viișoreni de pe restul suprafeței, celelalte condiții rămînînd identice.

Obiectiv și necesar, procesul de diversificare și de îmbunătățire a calității bazei tehnice materiale a agriculturii, continuă. Mărturie stau noile tractoare „Universal 400", care reprezintă o victorie de seamă a constructorilor de mașini din țara noastră. „Universal 400", împreună cu L-400 (tractorul legumicol) și V-400 (tractorul viticol), care vor fi și ele asimilate încă în 1968, ca și următoarele 4 tipuri din aceeași familie (de 40 CP) ce vor ieși pe porțile uzinei din Brașov pînă în 1970, sînt destinate să asigure mecanizarea lucrărilor în legumicultură, viticultură și pomicultură, domenii unde continuă să se consume un mare volum de muncă fizică. Perfecționările ce se aduc multor mașini agricole, precum și adîncirea diversificării lor, întregesc tabloul actual al progresului tehnic în agricultura noastră.

Agricultura modernă de astăzi nu poate fi concepută fără **chimizarea producției și extinderea irigațiilor.** La condițiile anului acesta, atît chimizarea, dar mai ales irigațiile, și-au atras din plin prețuirea din partea producătorilor agricoli, constituind în același timp prilej de reflecții pentru cei care încă mai gospodăresc prost pămîntul. Pentru recolta acestui an s-au folosit cu circa 150 000 de tone de îngrășăminte chimice mai mult decît în 1967; aceasta înseamnă peste 64 kg (exprimate în substanță activă) la un hectar arabil. Și chiar dacă această cantitate nu este încă la nivelul optim, nu putem trece cu vederea că în perioada 1946—1947 la hectarul arabil nu se folosea nici 0,5 kg.

Numeroase sînt exemplele care vorbesc de la sine despre rolul deosebit al fertilizării solului în mod diferențiat. La cooperativele agricole Căscioarele și Viroaga din județul Constanța, pe terenurile fertilizate cu îngrășăminte chimice s-au obținut cu 1500 kg și respectiv 620 kg grîu la hectar mai mult decît pe terenurile neîngrășate.

Un mare pas ce nu-și are egal s-a făcut în agricultura noastră de azi în ce privește **materialul biologic folosit.** În trecut, în agricultura noastră se foloseau în general soiuri slab productive. Soiurile de grîu A 15, Cenad 117, Odvoș 241, caracterizate prin unele însușiri valoroase — rezistență la ger și cu gluten de bună calitate — erau grîne cu caracter extensiv, care prezentau o serie de defecte. Astfel, erau tardive, slab rezistente la cădere, scuturare și boli; ele s-au dovedit necorespunzătoare și din punctul de vedere al capacității biologice de producție și al mecanizării.

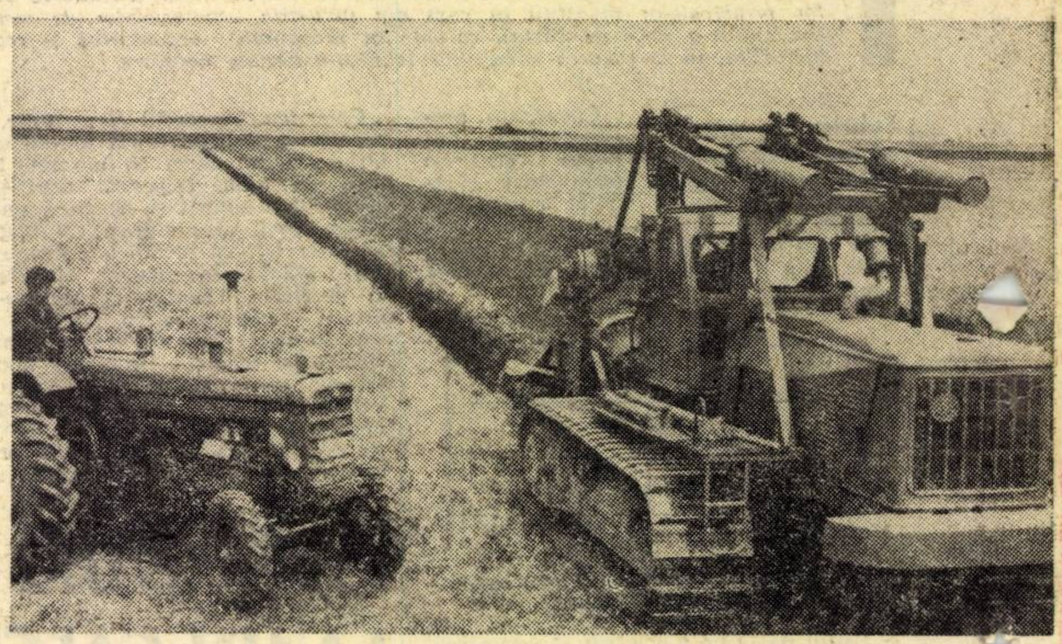

Se deschid noi magistrale prin care apa va călători spre rădăcinile plantelor

Organizarea pe baze noi a întregii activități de producere și înmulțire a soiurilor și hibrizilor valoroși a creat condiții pentru generalizarea în producție a semințelor de înaltă productivitate. Ca urmare, pentru producția acestui an, la grîul de toamnă circa 80% din suprafață a fost însămînțată cu soiuri intensive, capabile să asigure recolte bune chiar și în condiții mai vitrege. La porumb au fost generalizați hibrizii cei mai valoroși — verificați în practică — rezistenți la secetă și arșiță, cu plasticitate ecologică mai ridicată, pretabili la recoltarea mecanizată și cu o perioadă de vegetație mai scurtă. Soiuri mai productive, mult superioare celor vechi, s-au creat și la floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, cartofi, plante furajere ș.a.

În întreaga agricultură, **înzestrarea tehnică a schimbat fizionomia producției, a modificat tehnologia și a dat un conținut nou diviziunii muncii.** Dar, poate cel mai pregnant, aceste schimbări radicale sînt ilustrate de economia agriculturii dobrogene. Socotită în trecut un ținut arid, neproductiv, Dobrogea era una din cele mai înapoiate zone ale țării.

Țăranul dobrogean a înfruntat, de-a lungul timpurilor, vitregia naturii și a istoriei, încoronarea acestei încleștări venind o dată cu construcția socialismului din țara noastră, care a trezit la o viață nouă aceste meleaguri. În acești ani fizionomia satului dobrogean s-a schimbat radical, căpătînd un sens nou, socialist. În locul agriculturii fărîmițate din trecut se întind ogoarele întreprinderilor agricole de stat și ale cooperativelor agricole. Peste 3500 de tractoare, în afară de cele care lucrează în întreprinderile agricole de stat, brăzdează în lung și în lat cîmpurile dobrogene. Să consemnăm că, în trecut, pe aceste meleaguri lucrau numai 119 tractoare, proprietarii lor fiind moșierii.

Baza tehnică în continuă dezvoltare a ridicat agricultura la un nivel agrotehnic de neconceput în trecut. Corespondentul firesc al acestor profunde schimbări ni se prezintă sub forma producțiilor mari și stabile. Deși crivățul și vîntul cald și [illegible]cat de sud, denumit de localnici în mod semnificativ dar și plastic „traistă goală", continuă să bată la fel ca în trecut, deși secetele nu au dispărut, pămîntul Dobrogei rodește cum n-a rodit niciodată. În ultimii [illegible] ani (1964—1967) producția medie de gr[illegible] și de porumb a fost de 2000 kg și respectiv 2500 kg, față de 500 kg grîu și 800 kg porumb cît era între anii 1934—1938. Seceta din acest an (în perioada 10 octombrie 1967 — 1 iunie 1968 precipitațiile căzute în Dobrogea nu au depășit 180 mm), nu a

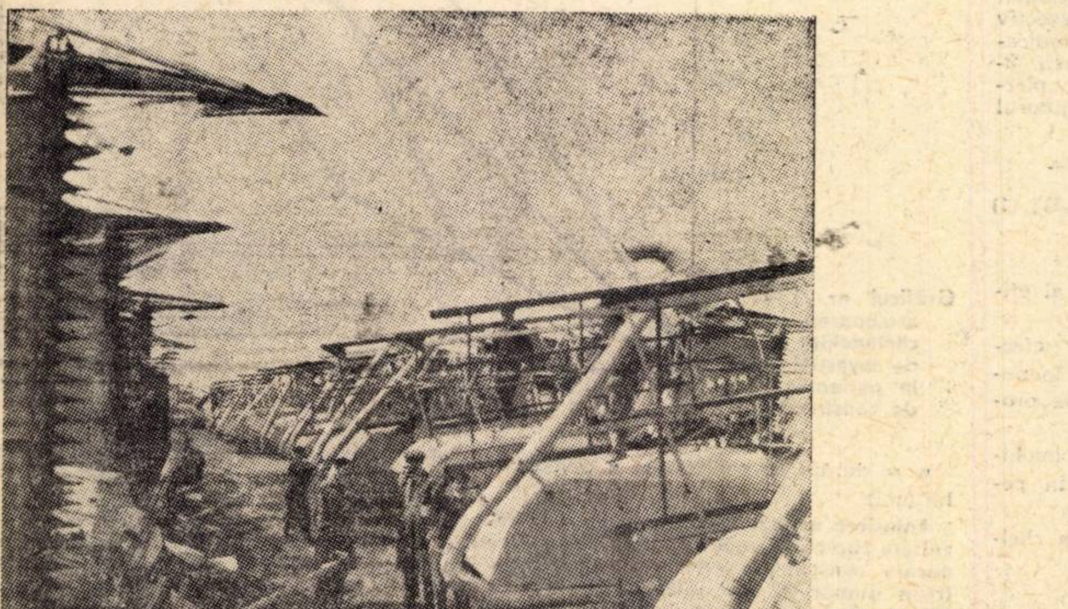

Un lot din marele parc de mașini cu ajutorul cărora recolta a putut fi strînsă la timp

tirbit, am putea spune, cu nimic prestigiul lobrogean la cultura grîului, acesta rămîiînd pe același podium ca și în anii treuți. În afară de rezultatele din întreprinlerile agricole de stat expuse mai sus, anintim că în cooperativele agricole din juletul Constanța, producția medie prevăzută a hectar a fost depășită cu circa 100 kg, ivrîndu-se cu 16 000 tone mai mult decît revederile contractelor. Din cele 157 de ooperative agricole cultivatoare de grîu, pt unități au obținut în medie peste 3 500 g la hectar, și numai 35 au coborît sub 000 kg la hectar.

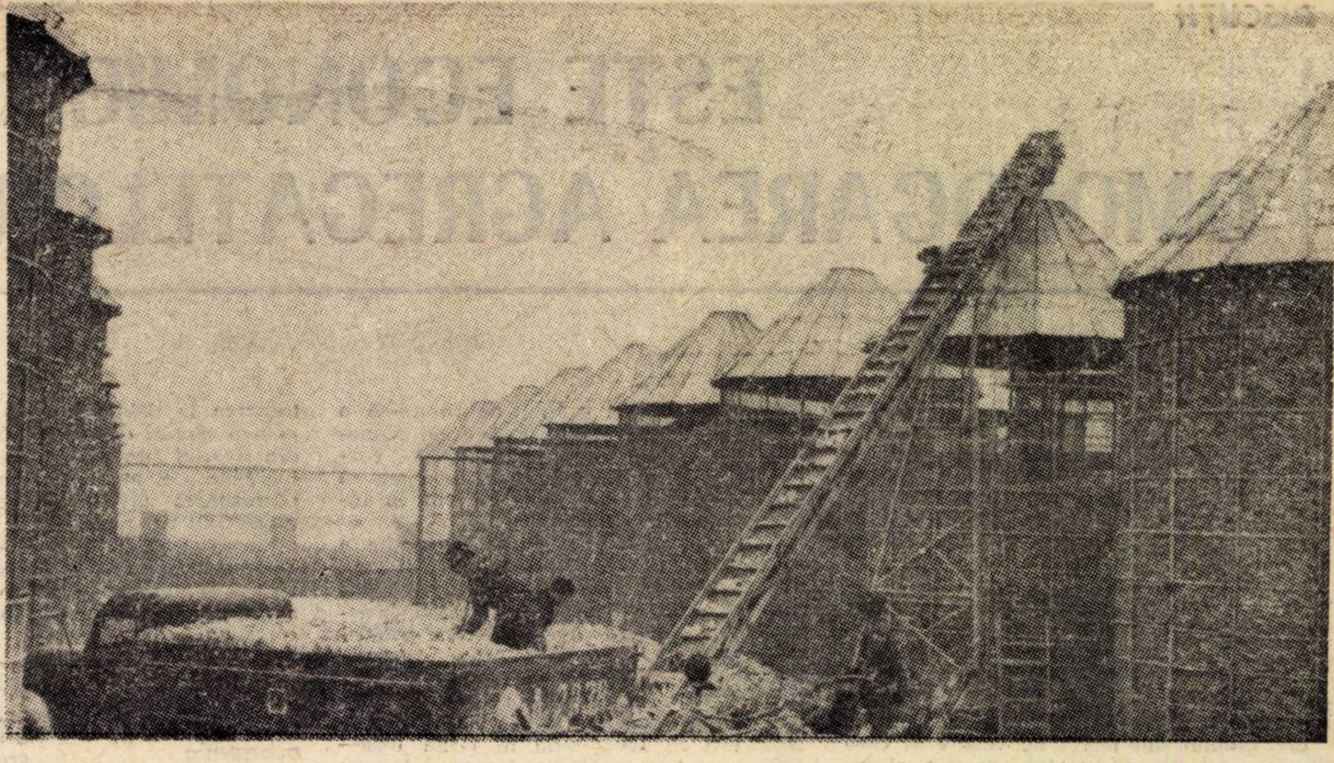

Unul din multele locuri unde se „cîntăresc" concret roadele vastei acțiuni pentru combaterea efectelor secetei

Forța materială a muncii unite

COLABORAREA și întrajutorarea oamenilor muncii în toate domeniile producției nateriale — expresie directă a naturii și aracterului proprietății socialiste asupra nijloacelor de producție — s-a adeverit nu dată ca o puternică forță materială; uniți rin aceleași interese, membrii societății ocialiste participă activ la progresul vieții ociale și materiale, colaborînd și sprijininlu-se reciproc în marea operă de edificare noii orînduiri.

Și în agricultură această trăsătură a noior relații de producție o întîlnim la tot asul, în unitățile agricole, pe ogoare, în oate acțiunile al căror sens unic este creșerea producției și progresul vieții socialculturale.

Acțiunea de combatere a secetei din acest n ilustrează cum nu se poate mai bine atura noilor relații de producție, forța maerială pe care acestea o degajă în viața ocială și economică. La chemarea partidului, întreaga țărănime, întregul popor, și-au nit eforturile în lupta pentru combaterea fectelor dăunătoare ale secetei. Așa cum -a subliniat în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. lin iunie a.c., țărănimea, mecanizatorii, inginerii și tehnicienii, organele și organizațiile de partid și de stat, răspunzînd chemării partidului și guvernului, au desfășurat o muncă neobosită, pătrunsă de un înalt spirit patriotic, au asigurat efectuarea unui important volum de lucrări agricole pentru preîntîmpinarea și înlăturarea efectelor secetei.

Nicicînd trecutul agriculturii noastre nu a cunoscut asemenea acțiuni de mare amploare în care oamenii muncii de la orașe și sate și-au unit eforturile în lupta cu forțele oarbe ale naturii. Nicicînd în trecut micul agricultor, izolat de propriile interese și de natura relațiilor de producție, lipsit de mijloacele necesare nu ar fi putut visa, cel puțin, la conjugarea unor eforturi pentru înlăturarea calamităților naturale. Pe fondul relațiilor de proprietate privată asupra mijloacelor de producție, al intereselor individuale, fărîmițarea agriculturii în milioane de gospodării își punea amprenta pe întreaga activitate de producție.

Dacă astăzi producătorii agricoli luptă cu tot mai mult succes împotriva calamităților naturale, aceasta se datorește atît tehnicii și cuceririlor științei, cît și comunității de interese, colaborării și întrajutorării ce guvernează activitatea tuturor membrilor societății noastre în toate domeniile producției materiale.

Ion CHIRCULESCU

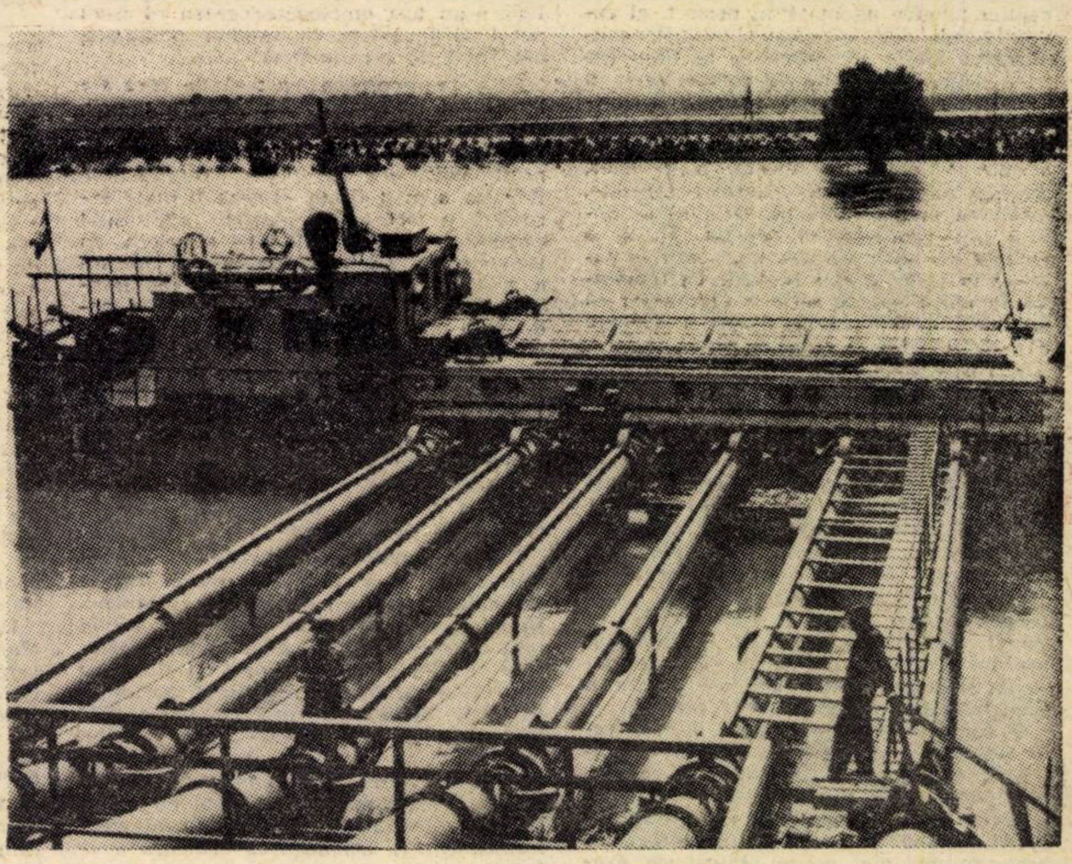

De aici oamenii au dirijat „ploaia" spre o parte a Bărăganului

MICROINTERVIURI

FACTORI CARE ȘI-AU AFIRMAT INFLUENȚA...

— Cum explicați rezultatele obținute în agricultură în acest an cu condiții climatice nefavorabile ?

Prof. univ. Nicolae Giosan, președintele Consiliului Superior al Agriculturii :

— Avantajele agriculturii socialiste, mai pregnant puse în valoare ca urmare a măsurilor stabilite de Congresul al IX-lea al P.C.R. și de plenarele ce i-au urmat, orientarea spre dezvoltarea puternică a bazei tehnice materiale a unităților agricole, precum și acțiunile speciale inițiate de conducerea partidului și statului pentru combaterea efectelor secetei au făcut posibile rezultatele obținute în acest an caracterizat prin condiții climaterice deosebite.

Cred că este bine să subliniez că **nivelul agrotehnic ridicat al lucrărilor a atenuat foarte mult influența negativă a secetei.** În mod deosebit alegerea plantei premergătoare, sistemul de fertilizare, modul de pregătire a patului germinativ, epoca de semănat și cantitatea de sămînță dată la hectar au avut o influență hotărîtoare asupra dezvoltării culturilor și implicit asupra nivelului producției.

—Care a fost rolul mecanizării în complexul măsurilor luate pentru asigurarea producției ?

Ing. Petre Moldovan, prim-vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii :

— **Creșterea gradului de înzestrare tehnică a** producției agricole s-a dovedit **unul din factorii hotărîtori în mărirea potențialului agriculturii noastre socialiste.** Numărul însemnat de tractoare și mașini primite de agricultură în acest an, gradul tot mai perfecționat al acestora au permis atît creșterea volumului de lucrări mecanizate, cît și lărgirea gamei de lucrări. Au sporit astfel posibilitățile de aplicare a tehnologiilor avansate, de executare a lucrărilor în perioadele optime.

— Fără îndoială, este evidentă și influența chimizării. Pe ce loc o situați ?

Prof. univ. David Davidescu, vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii :

— În acțiunea de modernizare a agriculturii românești, **chimizarea producției ocupă un loc principal, ea contribuind eficient și nemijlocit, prin fertilizarea solului și combaterea dăunătorilor vegetali și animali, la creșterea producției agricole.** Cele peste 600 000 de tone de îngrășăminte chimice folosite pentru recolta acestui an, au mărit sensibil gradul de fertilitate al fiecărui hectar de teren arabil. Și aceasta a avut un rol deosebit pentru dezvoltarea normală a vegetației plantelor în condițiile lipsei precipitațiilor din primăvară. Dovada cea mai concludentă a efectului fertilizării solului o constituie producțiile medii ridicate obținute de numeroase întreprinderi agricole socialiste.

—Lipsind apa din precipitații, a fost necesară „ploaia" artificială. Cum apreciați aportul irigațiilor ?

Ing. E. Sîrbu, secretar general în Consiliul Superior al Agriculturii :

— **În condițiile specifice țării noastre irigațiile și-au confirmat din plin rolul lor hotărîtor în obținerea unor producții mari și stabile.** În cursul acestui an datorită ritmului mai intens de executare a lucrărilor de amenajare pentru irigații — îndeosebi în sisteme mari, moderne — suprafața irigată a sporit cu peste 70 000 hectare, ajungîndu-se în total la aproape 500 000 ha. Organizarea temeinică a exploatării terenurilor amenajate pentru irigații a constituit, în condițiile secetei din primăvara acestui an, un prețios și eficient mijloc pentru combaterea secetei, pentru creșterea producției agricole.

— Soiurile de sămînță folosite au promovat acest examen greu ?

Ing. T. Mureșan, directorul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice :

— **Cu mult succes. De altfel, folosirea unor soiuri intensive de grîu constituie principalul element care contribuie la sporirea recoltelor.** Chiar în condițiile atît de puțin favorabile din acest an, soiurile intensive, asupra cărora s-au stabilit oamenii de știință și specialiștii din agricultură, au dat cele mai mari producți. De aceea s-a hotărît generalizarea lor pe toate suprafețele ce se vor însămînța în această toamnă cu grîu.

— Piața este o veritabilă carte de vizită a producției de legume și fructe. Ce factori s-au evidențiat în satisfacerea cerințelor sale ?

Dr. Gh. Stanciu, director general în Consiliul Superior al Agriculturii :

— Extinderea suprafețelor cultivate cu legume, concomitent cu intensificarea irigațiilor și cu mărirea suprafețelor adăpostite — solarii și tuneluri din polietilenă organizate în acest an pe 2000 de hectare — au contribuit, alături de aplicarea regulilor agrotehnice, la obținerea unei producții legumicole mai mari decît cele recoltate în anul trecut. Nivelul agrotehnic ridicat al lucrărilor stă, de asemenea, la baza producțiilor bune de struguri și fructe, superioare celor obținute în 1967.

ESTE ECONOMICĂ ȘI NECESARĂ OMOLOGAREA AGREGATELOR ENERGETICE?

ASIMILAREA DE PRODUSE NOI constituie un proces complex, a cărui desfășurare are loc pe mai multe etape: întocmirea studiului tehnico-economic, proiectarea, execuția prototipului, omologarea lui și pregătirea fabricației de serie. Desigur, toate aceste etape au un rol important și, de aceea, se cere maximum de răspundere din partea tuturor celor ce concură la înfăptuirea lor. Mă voi referi însă, pe larg, numai la una din acestea și anume: **omologarea.**

În ansamblul fazelor de asimilare a unui produs nou, omologarea joacă un rol important. Ea presupune verificarea prototipului din punct de vedere al concepției tehnice adoptată în proiect, al corectitudinii dimensionării, al soluțiilor constructive alese, apreciindu-se în final (pe baza datelor furnizate de comportarea în exploatare a produsului) parametrii funcționali realizați. Tot cu ocazia omologării se face verificarea corectitudinii procesului tehnologic elaborat, a sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor utilizate, astfel ca la producția de serie să se obțină atît randamentul scontat, cît și o calitate corespunzătoare. Legislația în vigoare în țara noastră prevede ca fabricația în masă sau de serie a produselor să se facă numai după prealabila omologare a prototipurilor și a seriei zero.

Așa cum am arătat, asimilarea de produse noi se poate realiza pe baza unor proiecte proprii, prin achiziționarea de licențe, sau prin colaborare cu diferite firme străine. La alegerea soluțiilor se are de fiecare dată în vedere eficiența economică. Pentru determinarea acesteia, în cazul achiziției unei licențe, de pildă, se raportează cheltuielile ce se efectuează cu acest prilej, la acelea presupuse de asimilarea produsului respectiv după proiect propriu (se ia în considerație volumul experimentărilor, al cercetărilor, precum și efectul produs în ceea ce privește scurtarea termenului de dotare a economiei naționale cu acest produs).

O caracteristică importantă a produselor asimilate pe bază de licență o constituie siguranța în fabricație și exploatare. Aceasta deoarece toate produsele licențiate sînt în general bine puse la punct. Avînd în vedere considerentele amintite, nu mai apare obligatorie execuția unui prototip și nici omologarea lui. Faza de omologare va cuprinde numai procesul tehnologic și sculele, dispozitivele și verificatoarele necesare executării produsului respectiv.

Atunci **cînd asimilarea se face după un model de referință, se relevează, în primul rînd, subansamblele acestuia. Pe această bază se execută un prototip, ale cărui caracteristici tehnico-funcționale se verifică în faza de omologare.** Numai după ce au fost parcurse aceste faze, se trece la pregătirea fabricației de serie. Aceleași faze sînt obligatorii și în situația cînd procesul de asimilare se execută pe baza unor proiecte proprii.

Asadar, se justifică, în toate cazurile, obligativitatea omologării produselor?

Criterii noi de orientare

Gradul înalt de complexitate tehnică, ciclul lung de asimilare, dimensiunile reduse ale seriei de fabricație, condițiile specifice în care are loc verificarea caracteristicilor unor produse ce se asimilează reprezintă argumente care pledează pentru eliminarea omologării din lanțul fazelor de însușire la o serie de produse noi. Din ramura energetică ar face parte: instalațiile complexe, hidroagregatele pentru centralele hidroelectrice, cazanele de abur și de apă fierbinte (de debite mari), turboagregatele cu puteri ridicate etc.

Ce argumente ar pleda în favoarea punctului de vedere emis? Mărimea seriei turbinelor hidraulice, de pildă, se reduce la numărul necesar echipării unei centrale anumite. O serie de parametri ai acestor agregate diferă, de la caz la caz, în funcție de debitul și înălțimea de cădere a apei etc. În această situație nu-și găsește nici o rațiune execuția unui singur agregat (prototip), montarea și omologarea lui, și numai după aceea lansarea în fabricație a grupului sau a grupurilor următoare. La Centrala Hidroelectrică Porțile de Fier, de pildă, se vor instala 6 agregate de 176 MW. Seria se reduce numai la aceste hidroagregate. Dat fiind faptul că centralele care se vor construi pe Dunăre, în aval, vor dispune de alte debite și înălțimi de cădere a apei, omologarea seriei de 176 MW devine neeconomică și neutilizabilă pentru agregatele ce se vor fabrica ulterior.

Dacă la ciclul lung de fabricație și de montaj se adaugă și timpul necesar omologării care, în acest caz, este foarte lung, putem avea o imagine completă a dificultăților de ordin tehnic și economic provocate de obligativitatea parcurgerii acestei faze. Din practică am să reliefez cîteva exemple, care vin în întîmpinarea celor afirmate.

Cazanele de apă fierbinte, destinate a fi instalate în centralele de termoficare, sînt prevăzute de proiectant la o mărime care să asigure cantitatea de căldură necesară la nivelul unei perioade ulterioare, în funcție de dezvoltarea cvartalului de locuințe, sau a fabricilor care vor fi alimentate de centrala respectivă. Deși unele au fost construite de Uzina „Vulcan"-București în 1962, pînă în iarna 1966—1967 n-au fost omologate pentru că n-au putut fi încărcate la sarcina nominală, din lipsă de consumatori.

Sînt, de asemenea, centrale la care s-a livrat un cazan prototip prevăzut prin proiect să funcționeze cu doi sau chiar trei combustibili, dar ele nu dispuneau decît de un singur combustibil. Aceasta a avut drept urmare o mare întîrziere a omologării. Astfel, prototipul cazanului CR 9 de 10 tone abur/oră, cu funcționarea pe gaze naturale și păcură a fost montat la Fabrica de conserve-Tecuci, unde nu s-a putut omologa neexistînd gaze naturale. Prototipul cazanului CR 11 de 10 tone abur/oră, destinat să funcționeze folosind drept combustibil coji de floarea soarelui, păcură și gaze naturale nu s-a putut omologa la Fabrica „Unirea"-Iași, unde s-a montat, din lipsa gazelor naturale. Omologarea s-a făcut la Fabrica „Biruința"-București, unde cazanul a fost instalat la doi ani de la elaborarea prototipului.

Faza de omologare a cazanelor mai este influențată și de progresul înregistrat în domeniul aparaturii de reglare și control. Unele cazane, de pildă, sînt prevăzute în faza de prototip cu o anumită aparatură, care ulterior se poate înlocui cu alta, mai perfecționată. Astfel, prototipul cazanului de abur de 50 tone/oră pe lignit (CR 0102), instalat la C.I.L.-Turnu Severin, este dotat cu instalație de automatizare pneumatică (tip SRUP), în timp ce cazanele următoare vor fi dotate cu instalație de automatizare cu aparatură electronică (FEA). Omologarea urmează a se face — așa cum este indicat — cu instalațiile cu aparatură electronică. Ce se întîmplă cu celelalte instalații fabricate anterior?

Faptul că majoritatea prototipurilor se instalează la obiective industriale importante ale economici naționale și intră în funcțiune o dată cu secțiile de producție ale acestora, împiedică desfășurarea normală a procesului de omologare, care presupune opriri ale agregatului, funcționarea la debite impuse de măsurători pentru sarcini cuprinse între 25% și 100% din debitul proiectat. Din această cauză, lucrările de omologare pot conduce la perturbarea procesului de producție al întreprinderii respective, dacă cazanul aflat în omologare este singurul producător de abur instalat în centrala respectivă, sau agregatele existente nu asigură cantitatea de abur cerută de procesul tehnologic.

Considerente de ordin tehnic și economic

Toți acești factori influențează negativ ciclul de asimilare al agregatelor energetice, prelungindu-l foarte mult, cu toate consecințele de ordin tehnic și economic ce decurg din aceasta. S-a creat astfel un dezechilibru dăunător între necesarul de acest gen de produse în continuă creștere al economiei naționale și posibilitățile de fabricație, care nu țin pasul cu ritmul cerințelor.

Noile obiective industriale și dezvoltarea energetică a țării solicită de la industrie livrarea de cazane într-un ritm care, în condițiile actuale, nu poate fi satisfăcut. În 1967 a fost executat prototipul cazanului de apă fierbinte cu funcționarea pe păcură și gaze naturale de 100 Gcal/oră, după proiectul Centrului de cercetare și proiectare cazane. Prototipul a fost livrat la C.E.T.-Galați, unde se află în prezent în faza de montaj. Tot Ministerul Energiei Electrice a solicitat livrarea unui număr de 9 cazane de acest tip pentru anul 1968. În situația cînd primul exemplar nu a trecut încă probele de omologare, este clar că nu se poate aborda problema fabricației de serie a lotului de cazane solicitate.

De asemenea, prototipul cazanului de abur de 120 tone/oră și al turboagregatelor de 12 MW, livrate în 1967 la C.E.T.-Suceava, urmează să fie puse în funcțiune în cursul acestui an, după care se va face omologarea agregatelor. Deși Ministerul Petrolului a solicitat pentru Rafinăria de la Pitești ? cazane de abur și 2 turboagregate, cu livrarea în 1968, această cerere nu poate fi satisfăcută la timp deoarece punerea în fabricație a grupurilor termoenergetice de 12 MW (cazan plus turbină), este condiționată de rezultatele ce se așteaptă de la omologare.

Pe lîngă impedimentele care lungesc excesiv ciclul de asimilare și dare în funcțiune a agregatelor energetice, trebuie relevat și aspectul financiar al problemei, care nu este cu nimic mai puțin important. **Cheltuielile efectuate cu omologarea agregatelor termoenergetice ating valori importante.** Pentru omologarea cazanului CR 12, de pildă, s-a cheltuit suma de 1 096 000 lei, față de 2 275 000 lei prețul cazanului, iar pentru cazanul de abur „Vuia" de 3 tone/oră s-a cheltuit suma de 535 258 lei, în comparație cu 260 000 lei valoarea cazanului.

Pentru rezolvarea acestei probleme complexe și dificile, ținînd seama de importanța verificării produselor, în scopul asigurării unei funcționări calitativ superioare în exploatare, **sîntem de părere că trebuie reconsiderat structural criteriul de omologare a agregatelor termoenergetice.**

Dat fiind faptul că fiecare centrală termică sau termoelectrică își are specificul său (putere instalată, debit de abur, parametrii aburului, felul combustibilului, caracteristicile apei de alimentare etc.), **considerăm că este bine ca la fiecare agregat în parte să se măsoare parametrii funcționali realizați, care să fie corectați, în cazul neatingerii prevederilor din proiecte, datorită unor deficiențe constatate la probele respective și astfel să fie predat beneficiarului, fără a mai fi nevoie să se mai treacă prin faza de omologare — lungă și costisitoare.** În sprijinul acestei idei pledează atît experiența acumulată de institutele de proiectare și cercetare, de uzinele constructoare din țara noastră, cît și modul de lucru al altor state cu tradiție industrială, care nu omologhează astfel de produse.

ing. L. DAVIDESCU
M.I.C.M.

„LDH 250 CP"

(Urmare din pag. 3)

nică LDM de 120 CP, prezentînd numeroase avantaje tehnice și economice.

Deși greutățile în serviciu ale celor două tipuri sînt sensibil egale, puterea noii locomotive este dublă, ceea ce are drept efect creșterea forței maxime de tracțiune de la 5200 kgf la circa 8000 kgf. Din punct de vedere constructiv, noua locomotivă este dotată cu o cabină centrală cu două posturi de comandă în diagonală, fiecare pentru un sens de mers. **Ecartamentul este normal, de 1435 mm (fiind primul solicitat de beneficiari), urmînd ea, încă în acest an, să se realizeze și tipul „LDH 250 CP" cu ecartament îngust de 760 mm.**

Locomotiva este echipată cu un motor de o concepție constructivă modernă, tip MB 836 B, reglat la o turație de 1350 rot./min., cu o greutate specifică la această utilizare de 7,95 kg/CP, față de 15 kg/CP cît avea motorul cu care era echipată LDM de 120 CP. De asemenea, consumul specific de combustibil este de 175 g/CP, față de 190 g/CP, cît reprezenta la motorul de 120 CP.

Transmisia utilizată este o adaptare a convertizorului hidraulic, al cărei proiect a fost întocmit de I.P.C.U.P. (Institutul de proiectări și cercetări utilaj petrolier), ea fiind executată la uzina „Hiromecanica"-Brasov, specializată în astfel de construcții. Reductorul inversor, reprezentînd o variantă îmbunătățită, are o construcție întărită și folosește rulmenți la pinionul și coroanele conice. Legătura dintre motorul Diesel și transmisia hidraulică se face cu un ax de legătură prevăzut cu șaibe elastice din cauciuc cu armături metalice de tip Corid, iar de la transmisie la reductor inversor, printr-un ax cardanic.

Răcirea motorului este asigurată de un grup conceput ca o unitate independentă, iar aerul necesar comenzilor pneumatice ale motorului, ambreiajului mecanic și reductorului inversor este produs de un compresor de tipul 2 C 1,5, executat de Uzinele „Timpuri noi"-București. Preîncălzirea motorului la pornire și încălzirea cabinei se face cu două aparate de tip Webasto, fiecare de 18 000 kcal/h.

Din analiza comparativă a principalilor parametri la locomotive de puteri similare realizate de diferite firme, rezultă că „LDH 250 CP" corespunde nivelului tehnicii actuale și este competitivă la export. Domeniile de utilizare a acestor locomotive sînt largi: la servicii de manevre ușoare, servicii de aducțiune a vagoanelor, transporturi industriale și interne.

Prin trecerea la fabricația de serie a locomotivelor Diesel hidraulice de 250 CP, începînd cu anul 1969, industria constructoare de mașini din țara noastră va putea satisface nevoile mereu sporite ale economiei naționale. Prin creșterea volumului producției de locomotive Diesel hidraulice din toată gama de puteri asimilată (250, 350/450, 700 și 1250 CP) Uzinele „23 August"-București vor contribui — pe măsura sporirii capacității de producție — la modernizarea tracțiunii feroviare în țara noastră, obținîndu-se avantaje tehnice și economice însemnate, în comparație cu tracțiunea cu aburi.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• TEHNOFORESTEXPORT a încheiat contracte pentru exportul de diverse produse: mobilă corp, scaune, mese pentru mașini de cusut și baruri în valoare de 4,2 milioane dolari. Beneficiarii contractelor sînt parteneri din U.R.S.S., R. P. Ungară, R. D. Germană, S.U.A. Numai într-o lună — iulie — au fost exportate 2 627 vagoane convenționale cu mobilă către firme din U.R.S.S., R. P. Ungară, R. P. Polonă, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Mongolă, Anglia, R. F. a Germaniei, Izrael, S.U.A., Franța, Suedia, Olanda, Canada, Austria, Norvegia, Belgia, Elveția, Italia ș.a.

• ROMÂNOEXPORT. — Noile contracte încheiate se referă la exportul a 281 000 mp țesături din in și cînepă în Franța și Canada; tricotaje din melană și articole plasă în valoare de 600 000 lei valută în Olanda și mănuși de protecție în valoare de 855 000 lei valută în R.F. a Germaniei.

• PRODEXPORT a contractat livrarea a 80 tone conserve de pește cu firma MONIPEX din R. P. Ungară. Un alt contract prevede livrarea a 600 t bomboane în U.R.S.S. În cadrul contractelor anterioare au fost livrate 40 t melci în Franța și Elveția; 33 t vînat împușcat în R.F. a Germaniei și Franța; 580 t bomboane în R. F. a Germaniei și R.S. Cehoslovacă.

• ROMTRANS. — În luna august au sosit din import în portul Constanța 2 200 t cărbune cocsificabil din Turcia; 1 120 t piei din Argentina, iar în portul Galați 3 270 t laminate din Franța pe vasul românesc „Deva". În aceeași perioadă au fost livrate la export — printre alte mărfuri — 1 650 t sare cu destinația Grecia; 1 082 t parafină în Brazilia și 2 730 t ciment în Turcia.

• TEHNOIMPORT a contractat importul de aparatură de laborator de la firma NIRO AROMIZER LTD din Danemarca, precum și importul de freze disc și freze melc de la firma MASCHINENFABRIK MIKRON din Elveția. La export au fost livrate 40 000 buc. rulmenți cu destinația Belgia, R. F. a Germaniei și R. P. Bulgaria.

CURIER

☐ În lucrarea **„Difficultés et posibilités de la promotion"** („Dificultățile și posibilitățile promovării" — Paris, Editions d'Organisation, 1968 — 160 pag.). R. Bosquet pornește de la considerentul că într-o lume ca a noastră în rapidă evoluție, o necesitate imperioasă obligă conducătorii de întreprinderi să prevadă ceea ce va fi întreprinderea în următorii 5 și 10 ani. Aceste previziuni trebuie să vizeze nu numai planul economic, ci de asemenea, și planul uman. Cuvîntul „promotion" care se bucură azi de o largă audiență, poate sta la baza dezvoltării economice și sociale a întreprinderii. Autorul, care posedă o mare experiență în acest domeniu, expune în lucrarea sa posibilitățile și dificultățile promovării, căreia îi găsește locul precis în cadrul întreprinderii. El demonstrează avantajele considerabile pe care ea le poate aduce: promovarea favorizează oamenii cei mai apți și mai eficace în activitatea lor; atrage elementele tinere și de valoare; asigură ameliorarea elementului social și dinamismul muncii. Bosquet indică și mijloacele prin care toate acestea se pot realiza, situațiile ce trebuie evitate, precum și obiectivele ce trebuie atinse. El conchide demonstrînd că promovarea rămîne una din preocupările majore ale folosirii oamenilor; cheie a formării permanente, ea favorizează adaptarea întreprinderii la rapida evoluție a tehnicii, permițînd acesteia valorificarea acțiunii cadrelor celor mai competente.

☐ **„Trattato di statistica. vol. I — La variabilita"** (Tratat de statistică, vol. 1 — variabilitatea — Torino, Utet, 1968 — 1 376 pag) este — așa cum se indică și în titlu — primul volum dintr-o vastă lucrare de statistică în cinci volume a lui Francesco Brambilla. În această primă parte, autorul se ocupă de studiul variabilității ce trebuie să clarifice „dimensiunea logică a cîmpului de studiu al statisticii", subliniind nu numai aspectul metodologic, ci și cel cognoscitiv al acestei discipline. Împărțit în două părți, primul volum tratează în prima parte problemele dimensiunii variabilității și structurii acesteia, autorul încercînd să elucideze aspectele unității conceptuale ale noțiunii de variabilitate statistică, ale problemei momentelor, noțiunii de funcție caracteristică, oprindu-se îndeosebi asupra stabilității variabilității. În partea a doua a volumului, autorul încearcă să explice noțiunea de „întreprindere statistică", care — susține Brambilla — nu este altceva decît un „produs prelucrat" și deci vandabil: cercetarea științifică, cercetarea pieței etc. Cum se poate recunoaște structura variabilității? Prin cele două direcții care merg mînă în mînă — răspunde autorul: prima este cea a „diagnozelor", cea de-a doua fiind „tassonomia" (studiul clasificării organismelor). Următoarele volume ale acestei ample lucrări urmează a trata despre statistica întreprinderii și cercetarea operativă (vol. II), statistica psihologică (vol. III), statistica economică și demografică (vol. IV). Ultimul volum (al V-lea) este dedicat matematicii și centrat pe utilizarea algebrei lineare în cadrul spectralizării.

☐ Progresul industrial este azi legat tot mai mult de analiza valorii, în aceeași măsură în care el este dependent de organizarea științifică a muncii. Aceasta este tema principală pe care Claude Jouineau o abordează în lucrarea **„L'analyse de la valeur et ses nouvelles aplications industrielles. De la réduction des coûts à la création du produit"** (Analiza valorii și noile sale aplicații industriale. De la reducerea costurilor, la crearea produsului — Paris, Entreprise Moderne d'Edition, 1968 — 280 pag.). Analiza valorii s-a născut dintr-o constatare, scrie autorul: din nivelul atins în materie de productivitate reclamată pentru a fi depășită, din investițiile din ce în ce mai importante și adesea disproporționate. Inginerii americani și vest-europeni au fost obligați de competiția economică să dea o importanță deosebită cercetării. Așa au intrat în joc procesele de creare a produselor în mod considerabil perfectibile. Analiza valorii tinde către o concepție optimală a produselor printr-un examen sistematic al constrîngerilor și posibilităților fabricării și al achizițiilor, precum și printr-o adaptare a definiției economice a produselor (căutarea celor mai bune compromisuri ale relației funcție-cost).

Eficacitatea tehnicilor utilizate — susține autorul — este datorată în mod egal dezvoltării muncii în grup și stimulării creativității grupurilor și indivizilor. Rezultatele atinse sînt spectaculare: se obțin — după aprecierea sa — în mod frecvent reduceri ale costurilor de realizare a produselor de la 20 la 30%. Acesta este un singur exemplu, dar în lucrarea sa Claude Jouineau, într-un capitol întreg se ocupă de metodele cele mai recente ale organizării funcției în întreprinderi.

În BIBLIOTHECA OECONOMICA a Institutului de cercetări economice au apărut:

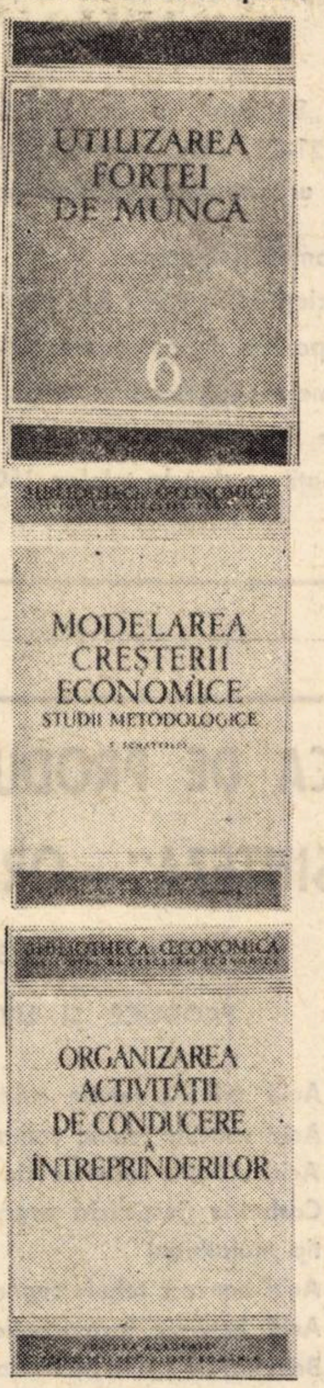

DIN INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

(Urmare din pag. 7)

Dezvoltarea Fabricii de ciment-Medgidia

Capacitate proiectată: 640 000 t ciment/an; termen de punere în funcțiune: trim. II — III/1969.

În perioada 1 ianuarie—31 iulie s-a realizat 44,5% din sarcina anuală.

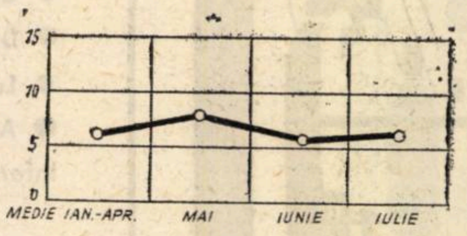

Executat lunar în % din planul anual de construcții-montaj

După un start bun, șantierul înregistrează — tocmai în perioada optimă de lucru — un regres substanțial. Nu i s-au trimis destui dulgheri și instalatori, n-a avut cantitățile necesare de placaj pentru cofraje, țeavă, oțel-beton — și, culmea, în vreme ce întreprinderea de balastiere a M.I.C. căuta prin rubrica de publicitate a ziarelor clienți pentru produsele sale aflate în stoc, constructorii de la Medgidia n-aveau 1500 mc de nisip pentru betoane de mărci superioare. Dacă aceste probleme ar fi fost soluționate din timp, s-ar fi înregistrat acum un stadiu mult mai avansat al lucrărilor la silozurile de făină, turnurile cicloanelor, morile de făină și de ciment, hala de materii prime, centrala termică. A întîrziat, de asemenea, pregătirea lucrărilor de montaj, deși o serie de utilaje sînt sosite de cîteva luni.

Întreprinderea de piese de schimb pentru utilaje din industria construcțiilor și a materialelor de construcții-Suceava

Termene de punere în funcțiune pe etape: trim. IV/1968, sem. I și II/1969. **În perioada 1 ianuarie — 31 iulie s-a realizat 50,7% din sarcina anuală.**

Un caz tipic în care constructorul aleargă după realizări valorice, neglijînd esențialul — accelerarea lucrărilor care condiționează punerea în funcțiune. În timp ce la halele de prelucrări mecanice, turnătorie, forjă, la estacade și depozite stadiile fizice sînt mult sub cele din grafic, eforturile s-au concentrat la... pavilionul administrativ, grupul social, drumurile interioare. Într-adevăr, e mai simplu așa — deocamdată! Nu-i mai puțin adevărat că nici ajutorul ministerului nu prea se face simțit, în ciuda importanței pe care o prezintă, pentru majoritatea întreprinderilor sale, intrarea în exploatare a acestei investiții. S-au trimis aici elemente prefabricate cu grave defecte, o macara de 16 tone care a stagnat, în iulie, 10 zile pentru că nu avea mecanic; lipsesc o serie de detalii de proiect, în special la instalațiile de desprăfuire și ventilație; iar unele utilaje, al căror montaj ar trebui să înceapă în septembrie—octombrie, vor sosi în ultimele zile ale anului...

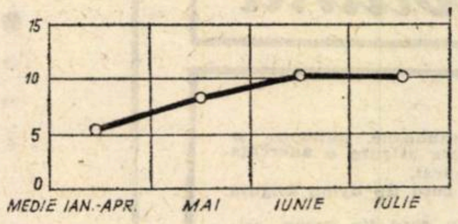

Executat lunar în % din planul anual de construcții-montaj

★

AM ACCENTUAT, în această parțială și succintă trecere în revistă, asupra aspectelor negative pentru a scoate și mai mult în evidență răspunderea ce revine M.I.C. — în dubla sa calitate de beneficiar și executant al propriilor investiții. Chiar dacă în ansamblu situația e mai bună decît în anii precedenți, nu trebuie să se uite că și sarcinile sînt considerabil sporite și că, prin urmare, dereglările au repercusiuni mai grave.

Or, practica dovedește că astfel de dereglări încă apar, și în domenii asupra cărora nu se poate acționa numai prin eforturile șantierelor. Se nasc probleme serioase în legătură cu asigurarea unor utilaje necesare la montaj în anul viitor, deoarece proiectele lor încă nu-s predate uzinelor producătoare (o parte din aceste utilaje, totalizînd o valoare de circa 100 milioane de lei, au documentația gata elaborată de la investiții similare anterioare, dar institutul de proiectări al ministerului n-a furnizat la timp... copiile heliografice ale desenelor de execuție!). Nesiguranța în stabilirea concepției de bază pentru anumite capacități importante a dus la întîrzierea unor contractări de import complex, la refaceri de studii tehnico-economice.

Adaptarea industriei materialelor de construcții la noile cerințe ale șantierelor impune o previziune fundamentată, mobilitate, operativitate. În afară de investițiile în curs de realizare, de cele a căror pregătire se află într-o fază avansată, apare sarcina urgentă de a se crea un număr însemnat de noi capacități de producție care să rezolve necesarul lucrărilor de irigații, ale construcției de locuințe diversificate ca grad de confort. În această situație, organele specializate ale M.I.C., institutul său de proiectări, întreprinderile sale constructoare de utilaje și aparataje, unitățile sale de execuție vor trebui să depună eforturi intense, subordonate obiectivului fundamental — punerea în funcțiune în termene scurte a noilor fabrici și secții destinate să contribuie la buna aprovizionare a șantierelor țării.

Un exemplu din multe

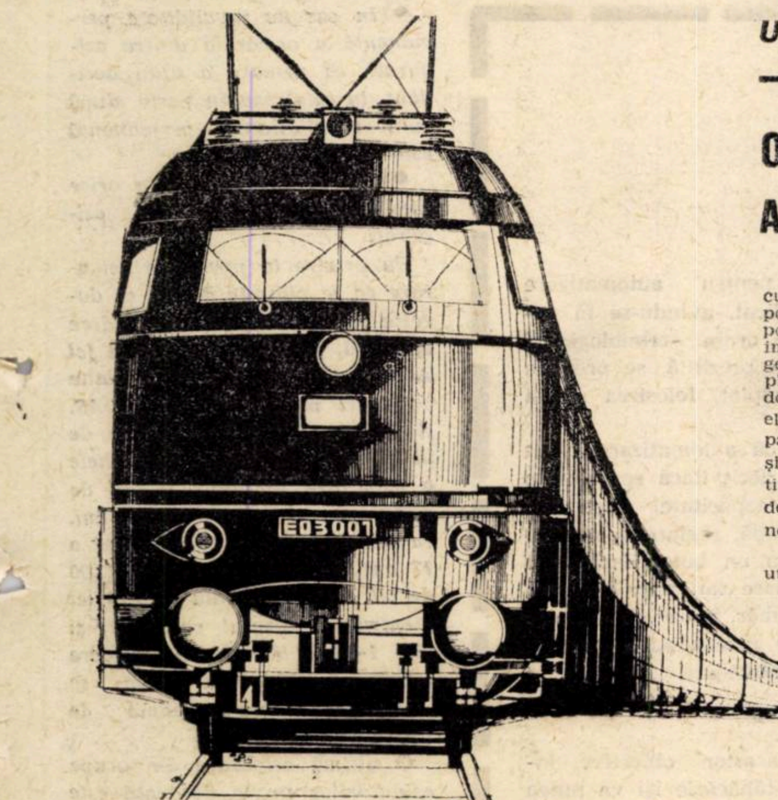

ORGANIZAREA ELECTRONICĂ A CĂLĂTORIILOR

Serviciul de clienți al unui mare organizator de călătorii, cum este TOUROPA, este astăzi atît de vast încît nu mai poate fi stăpînit cu mijloace convenționale. Acest lucru nu-l poate îndeplini decît electronica. Automatizarea unor domenii importante ale administrației: TOUROPA se adaptează acum exigențelor mărite ale traficului de călători. Anual trebuie îndeplinite dorințele a 400 000 de clienți dornici de a călători și care doresc să călătorească cu trenul sau cu avionul. Calculatorul electronic elaborează și imprimă liste de călătorii, tabele de participanți, bonuri de camere etc. În afară de aceasta, el emite și biletele de tren. Instalația informează despre ocuparea respectivă a localităților de odihnă. Ea desfășoară decontarea cu gazdele și mai face încă multe lucruri pentru care altfel ar fi necesară o armată de salariați calificați.

Și în numeroase întreprinderi din economie s-au dovedit utile instalațiile Siemens de prelucrare a datelor.

Ele rezolvă sarcini foarte diferite. În performanțele lor se oglindesc experiențele îndelungate ale unei mari întreprinderi. Casa Siemens are un rol conducător în participarea la dezvoltarea instalațiilor electronice de prelucrare a datelor. Astfel a luat naștere, de pildă, în uzina noastră, prima serie complet tranzistorizată de calculatoare electronice pentru prelucrarea datelor.

Experiențe de mulți ani în multe domenii de utilizare și branșe se colectează în uzina noastră de prelucrare a datelor. Aici devin utile pentru clienții noștri cunoștințele mai multor mii de specialiști matematicieni, ingineri, organizatori și analiticieni.

Ce doriți să știți? — Vă trimitem bucuroși informații detaliate.

SIEMENS

SOCIETATEA ANONIMĂ SIEMENS
Uzina pentru prelucrarea datelor
Sectorul de desfacere Europa I
A 1025 VIENA
Obere Donaustrasse 49/51.

Siemens — PRELUCRAREA DATELOR

PUBLICOM

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30
produce:

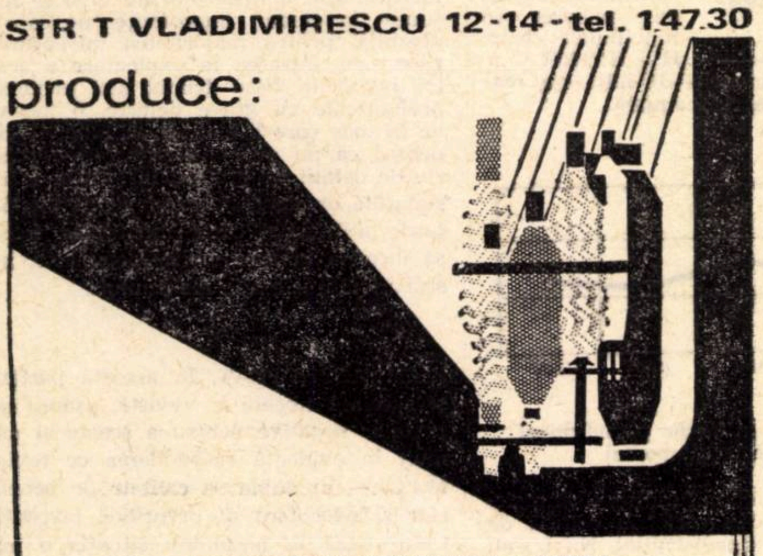

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA
- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE
- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

ANUNȚ

Uzina „Balanța", cu sediul în Sibiu, Calea Gușteriței nr. 21–23, oferă spre vînzare din stocul supranormativ următoarele materiale pentru mașini textile.

Prin comenzi directe:
- Cocleți 0,25; 0,30; 0,45;
- Dispozitiv de compensare KIDDE;
- Lamele veghetor;
- Ace inserare.

Informații se dau la telefon 15020 Sibiu.

DIRECȚIUNEA

FABRICA DE PRODUSE CHIMICE
„SINTEZA" – ORADEA
str. Chimiei nr. 3
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:
- Acid salicilic tehnic calitatea I
- Acid salicilic tehnic calitate superioară
- Acid salicilic farmaceutic
- Carbetox (insecticid organofosforic de tip malathion)
- Acid benzoic tehnic superior
- Acid benzoic farmaceutic
- Benzoat de sodiu alimentar (conservant)
- Benzoat de sodiu farmaceutic
- Clorură de etil tehnică
- Clorură de etil farmaceutică
- Clorură de metil
- Bromură de metil tehnică lichefiată
- Acid acetil-salicilic
- Butoaie din hîrtie și carton, cu capace și funduri din mucava
  – capacitatea: 5; 25; 27; 40; 70 și 80 dm³ din hîrtie înfășurată cu capac și funduri din PFL, cu închidere patent
  – capacitate: 25 dm³.

Fabrică anvelope pentru autoturisme, autocamioane, autobuze și tractoare într-o gamă variată de profile, care asigură o aderență sporită la sol și un randament kilometric ridicat.
– Anvelopele de autoturism cu carcasă din cord tip nylon asigură o viteză de rulaj de pîLă la 170 km oră.
– Anvelopele de autocamion cu carcasă din cord tip nylon, asigură o capacitate de încărcare sporită.
Rețineți: DANUBIANA – marca tuturor timpurilor, tuturor meridianelor;
Telefon: 23.42.80 — Telex. 276

Răspuns la întrebările despre asigurările de Stat (XI)

PENTRU CINE ESTE RECOMANDABILĂ

SCRIAM, într-un număr precedent, despre unele dintre numeroasele forme de asigurări de persoane practicate de ADAS. Este vorba despre asigurările mixte de viață. Arătam că acestea, prin particularitățile lor, sînt deosebit de utile.

Administrația Asigurărilor de Stat practică însă diferite forme de asigurări mixte de viață. Astăzi vom prezenta în rîndurile care urmează cîteva amănunte despre...

...ASIGURAREA FAMILIALĂ MIXTĂ DE VIAȚĂ

Aceasta cuprinde două sau mai multe persoane, care, la încheierea contractului, au vîrsta de la 5 pînă la 60 de ani. Deci, printr-un singur contract, se poate asigura întreaga familie, Administrația Asigurărilor de Stat urmînd să plătească suma asigurată:

- *La expirarea contractului de asigurare (dacă asiguratul principal va fi atunci în viață, independent de plățile făcute pentru cazurile de invaliditate);*
- ***În caz de amortizare a asigurării** (în total sau în parte, în funcție de combinațiile de litere ieșite la tragerile lunare);*
- ***În caz de invaliditate permanentă** a oricăruia dintre asigurați, ca urmare a unui accident, în total sau în parte, după cum invaliditatea permanentă este totală sau parțială;*
- ***În caz de deces** (din orice cauză) al oricăruia dintre asigurați.*

Cu privire la prima de asigurare ce se plătește de cel ce dorește să ia măsura de prevedere amintită, precizăm că este la fel de convenabilă ca și la celelalte asigurări practicate de ADAS. Astfel, o persoană în vîrstă de la 31 la 40 de ani, care încheie o asigurare familială mixtă de viață, pe termen de 20 de ani, cu plata primelor de-a lungul a 17 ani, va plăti — pentru 1.000 de lei sumă asigurată — 4,75 lei (pentru asiguratul principal) și cîte 1—3,50 lei pentru fiecare membru al familiei. (suma se stabilește ținîndu-se seama de vîrsta acestora)

O ultimă asigurare din grupa asigurărilor mixte de viață este Asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași. Dar despre aceasta — într-un număr viitor al revistei.

Aurel CRIȘAN

CĂUTĂRI, SOLUȚII ȘI TENDINȚE

(Urmare din pag. 5)

rea în loturi mici. Tehnica modernă impune ca aceste utilaje de mică capacitate să fie înlocuite. Premisele trecerii la butoaie de mare capacitate au fost create prin elaborarea tehnologiilor nediferențiate pe sortimente de la înmuiat pînă la tăbăcit inclusiv. În foarte multe tăbăcării din lume se folosesc încă de mult timp cu succes butoaie în care se încarcă 5 000 kg piele gelatină. Experiența practică a acestor tăbăcării a demonstrat că vechile păreri cu privire la capacitatea butoaielor nu mai sînt compatibile cu actualul stadiu de industrializare.

Se pare însă că etapa folosirii butoaielor cu încărcătură de 5 tone piei este în prezent depășită. Tăbăcăria Elmo-Calf din Suedia, de exemplu, a trecut la utilizarea butoaielor cu încărcătură de 12 tone piele gelatină. Această întreprindere, care înmoaie zilnic 12 tone piei brute, are nevoie de numai 3—4 butoaie pentru a-și realiza întreaga producție. **În tăbăcăriile din țara noastră, pentru aceeași cantitate de piei brute, sînt necesare 12—14 butoaie de cenușărit și tăbăcit, fără să mai amintim de bazine și haspele.** Prin folosirea butoaielor mari, spațiul tehnologic se reduce cu circa 70%, iar producția realizată este uniformă, sigură și necesită un consum mai redus de manoperă.

Folosirea butoaielor de mare capacitate și aplicarea tehnologiilor continue, în care toate operațiile clasice — de la înmuiere la tăbăcire — se execută într-un singur butoi, **au creat premisele pentru introducerea automatizării în tăbăcării.** În general, prin utilizarea procedeelor scurte de fabricație, se impune respectarea exactă și permanentă a parametrilor de lucru. În acest sens, a fost construită aparatură care controlează și reglează automat valorile parametrilor. Tot la tăbăcăria Elmo-Calf se controlează și reglează automat temperatura, pH-ul, nivelul flotei, schimbarea sensului de rotație și opririle pentru controale, putîndu-se lua în timp util măsurile necesare pentru corectare. Deși costul aparaturii pentru automatizare este în prezent ridicat, avîndu-se în vedere avantajele de ordin tehnologic și calitativ pe care le prezintă, se prevede ca, în viitorul apropiat, folosirea sa să fie extinsă.

Este însă clar că automatizarea nu poate fi introdusă decît dacă se folosesc butoaie de mare capacitate, deoarece aparatura de comandă, reglare și control este identică pentru un butoi, indiferent dacă acesta este mare sau mic. În cazul existenței unui număr mare de butoaie pentru o producție determinată, investiția devine prea costisitoare.

★

Prin realizarea acestor obiective, industria noastră de tăbăcărie își va putea spori în viitorul deceniu substanțial producția și rentabilitatea, satisfăcînd, totodată, în condiții optime atît cerințele interne, cît și cele de export.

I. C. PANȚU — PROFESOR DE CONTABILITATE DIN BRAȘOV

LA ÎNCEPUTUL secolului al XIX-lea viața economică a Brașovului prinsese un mare avînt. Casele românești de comerț își sporeau volumul afacerilor. Un calcul economic riguros, analize economice temeinice axate pe o contabilitate ținută de cadre competente erau cerințe imediate ale vieții economice din acea perioadă.

Brașovul a găzduit, în același timp, și începuturile așezămintelor de cultură românească. Coresi a tipărit aci primele cărți în limba română. Au apărut în secolul al XVIII-lea primele școli elementare românești. Tot aici, Ion Barac și Gh. Barițiu au scos primele gazete românești: **Foaia duminicii** în 1837 și **Gazeta de Transilvania** în 1838. Latura economică a activității publicistice n-a fost nici ea neglijată. S-a arătat, într-un studiu anterior publicat în revista „Viața economică", că acum 130 de ani (1837) eminentul cărturar **Emanoil Ioan Nichifor** a scris **Pravila Comerțială**, cu un bogat conținut de idei economice, matematice, juridice și sociale.

Capela românească din Cetatea Brașovului a ocrotit și o școală comercială. Dascălii ei și-au dat multă osteneală să răspîndească cunoștințele economice „pentru ca și românii să nu rămîie mai jos decît celelalte nații".

Pentru a sprijini publicarea unor lucrări cerute de marele public, profesorii brașoveni au înființat fondul „Coresi". Editura Librăriei Ciurcu din Brașov a fost în slujba nobilei activități de răspîndire a științei și culturii românești.

PRINTRE profesorii de seamă ai **Școalei superioare de comerciu** care funcționa la Brașov se numără și **I. C. Panțu.** El s-a născut la 1 martie 1860 la Brașov. După ce și-a încheiat studiile secundare a audiat cursuri la Academia Comercială și apoi cursuri speciale comerciale la Politehnica din Viena și la Facultatea de filozofie a Universității din același oraș. În 1882/1883 îl găsim numit profesor la școala superioară de comerț din Brașov.

În același an primește calificarea din partea autorităților confesionale românești ca profesor de contabilitate, aritmetică, corespondență comercială și limba și literatura română. În această calitate publică numeroase studii și articole.

Se dedică tot mai mult studiilor economice pentru care dovedește o deosebită predilecție. După zece ani de profesorat publică: **Introducerea în științele comerciale** (Brașov 1892), apoi **Corespondența comercială** (Sibiu 1897), **Teoria conturilor curente** (Sibiu 1898).

Acum 70 de ani, în 1898, a publicat în **„Anuarul financiar și economic"** al băncilor românești o parte din tratatul său de contabilitate pe care-l avea în manuscris. Broșura **„Un capitol din contabilitatea duplă"**, a fost pusă la dispoziția publicului românesc și a servit ca îndrumar pentru a se putea „Introduce cineva în știința contabilității" — cum afirma I. C. Panțu.

După doi ani, adică în 1900, apare o altă broșură sub titlul **„Al doilea capitol din contabilitatea duplă"** în care sînt continuate ideile expuse în lucrarea citată mai înainte.

La început, aceste lucrări erau folosite doar de elevii săi. „După 1900 — arată I. C. Panțu — au început unii practicieni a se interesa mai mult de publicațiile mele, și din cînd în cînd mă pomeneam cu scrisori de la diferite persoane, în care mi se cereau fel de fel de explicări și informațiuni asupra broșurilor mele, asupra teoriei azi la ordinea zilei, cu un cuvînt eram rugat să public întregul meu curs de contabilitate".

Într-adevăr, în anul 1901 a publicat pentru începători un studiu intitulat **„Introducerea în contabilitate și contabilitatea în partidă simplă"**, iar în anul 1907, **„Știința conturilor"**.

„Știința conturilor" este o rezultantă a experienței îndelungate cîștigată timp de 25 de ani de acest eminent profesor de la Școala superioară de comerț din Brașov, în care se generalizează practica calculului economic contabil din numeroase case de comerț din Transilvania, Muntenia și Moldova. Această operă scoate în relief erudiția autorului ei, folosirea celor mai noi idei din Europa în legătură cu știința conturilor.

„Convins, că se face un serviciu școalelor comerciale românești, comerciului și peste tot publicului românesc, am tipărit această carte; în ea am deslușit principiile contabilității încît a fost cu putință, în mod poporal, am introdus unele aplicări nouă, și, astfel completată, o pun la dispoziția celor ce se interesează de progresul nostru".

El se dovedește a fi partizanul curentului de gîndire care definește contabilitatea drept știință. **„...Tipărind această ediție nouă cred a pune la indemîna publicului românesc o bună carte teoretică și practică, menită de a introduce și de a informa pe ori cine în știința contabilității".**

I. C. Panțu observă cum nu se poate mai bine că majoritatea dintre cei pe care îi interesează problemele de contabilitate nu-i cunosc esența fiind preocupați numai de forma ei.

„Am căutat — spunea el — să relevez principiile contabilității ca astfel cetitorul să se obișnuiască a judeca singur și a nu se ține ca orbul de gard, de o anumită formă și a crede că în aceste forme constă contabilitatea". El definea contabilitatea **„matematica economiei omenești în genere și în special a comerciului și a industriei"**, al cărei scop este de a arăta principiile pe care se bazează această știință matematică, aplicată la viața comercială.

Ceea ce reține atenția cititorului este informația bogată și interpretările originale aduse de autor.

Cu privire la construcțiile teoretice și la fondul matematic al expunerii sale, amintim că în acea vreme doi autori elvețieni — F. Hügli și J. Fr. Schär — au stabilit în studiile lor fundamentele științifice ale contabilității. Autorul român apreciază opiniile elvețienilor citați mai sus ca fiind **„singura teorie logică"**, pe care a urmat-o în desfășurarea expunerilor sale.

Profesorul brașovean de „știința conturilor" a îmbogățit prin scrierile sale literatura noastră economică. Publicînd în **„Anuarul financiar"** la Sibiu și apoi la Brașov studiile sale de contabilitate și calcul economic, I. C. Panțu a contribuit realmente la formarea cadrelor de specialiști atît de necesari vieții economice și, în același timp, a adus o contribuție însemnată la dezvoltarea culturii economice românești. Dacă ne referim la conținutul unor definiții, la precizările de ordin teoretic și la aplicațiile demonstrative, putem afirma că studiile de contabilitate publicate acum 60—70 de ani în urmă au la bază o concepție și o autentică gîndire economică românească.

prof. dr. docent D. RUSU
Universitatea „Al. I. Cuza"-Iași

CORECTURI NECESARE

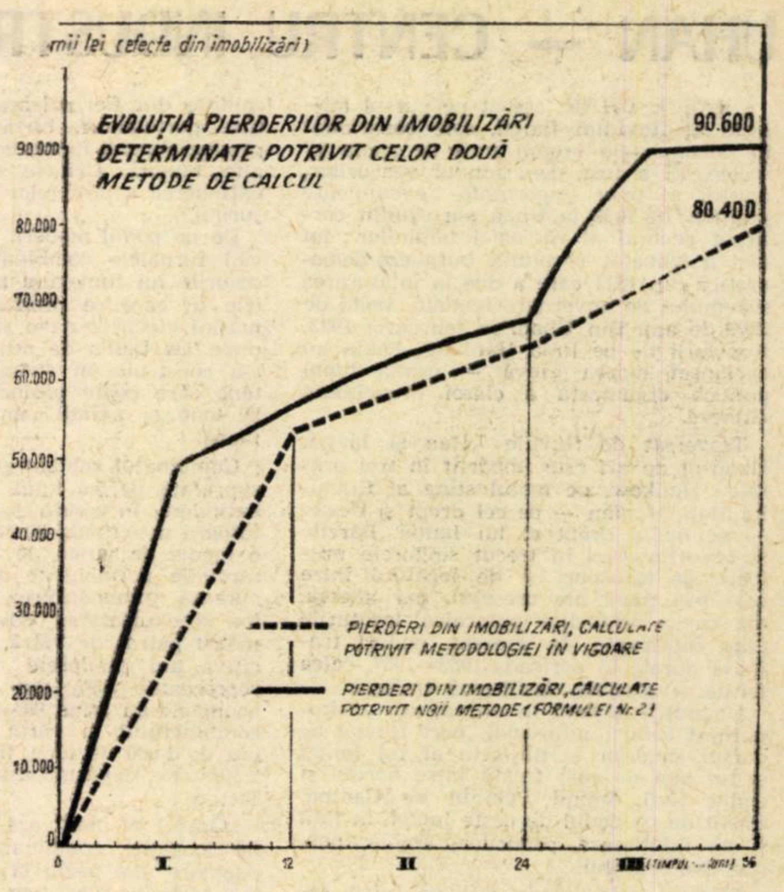

Graficul nr. 2

(Urmare din pag. 7)

strucție este de 6 luni (0,5 ani). Potrivit calculelor, rezultă că efectele ar fi nule (la realizarea unui atare obiectiv nu s-ar înregistra nici imobilizări și deci nici pierderi din imobilizări). Concluzia este evident eronată. Dacă am ține seama chiar și numai de aceste aspecte, putem considera că această formulă nu poate să constituie un instrument general corect de calculare a mărimii efectelor din imobilizări

De fapt, în practică, datorită specificului procesului de producție în sectorul construcții-montaj și a valorii diferite a diverselor lucrări ce se execută, cheltuielile au o evoluție uniformă sau sînt dispuse simetric numai pe perioade mai scurte decît un an (pe semestru, trimestru etc.), sau pot chiar să nu prezinte o asemenea uniformitate. Sînt destul de frecvente cazurile cînd fondurile de investiții se cheltuiesc cu precădere la începutul perioadei de construcții (lucrări de fundație, betoane) și spre sfîrșitul acesteia (lucrări de montaj). În cazul unor atari eșalonări și asimetrii în dispunerea cheltuielilor de investiții în perioada de construcții, va trebui ca pentru calculul pierderilor din imobilizări să se folosească o altă formulă, care să permită punerea în evidență cît mai corect a evoluției cheltuielilor și, respectiv, a mărimii pierderilor. În acest scop, **propunem următoarea metodologie de calcul care poate fi utilizată potrivit necesităților de oricare institut de proiectări și organizații de construcții-montaj:**

1) se împarte perioada de construcții-montaj în subperioade în care cheltuielile să fie relativ uniform făcute sau simetric față de mijlocul subperioadei;

2) pentru fiecare subperioadă se calculează mărimea pierderilor din imobilizări;

3) se însumează pierderile din imobilizări și se obține volumul total al acestora.

Pentru calculul pierderilor din imobilizări se va folosi următoarea formulă:

$$K' = \frac{N}{i} [I_1 (T_n - 0{,}5) + I_2 (T_{n-1} - 0{,}5) + I_3 (T_{n-2} - 0{,}5) + \ldots + I_n (T_1 - 0{,}5)], \quad (2)$$

în care:

$I_1, I_2, I_3 \ldots I_n$ = investițiile efectuate succesiv în subdiviziunea de timp luată în considerare la calcularea pierderilor din imobilizări (semestru, trimestru, lună, chenzină, decadă, săptămînă);

$T_n, T_{n-1}, T_{n-2} \ldots T_1$ = timpul de imobilizare a fondurilor de investiții în subperioadele de construcție (semestre, trimestre, luni ș.a.m.d.);

i = numărul subdiviziunilor respective de timp dintr-un an (pentru semestre, i=2; pentru trimestre, i=4; pentru luni, i=12; pentru chenzine, i=24; pentru decade, i=36 și pentru săptămîni i=52).

Însumarea pierderilor totale din imobilizări se face folosind formula $K = K'_1 + K'_2 + \ldots + K'_n$.

Pentru ilustrare, vom folosi următorul exemplu ipotetic: fondul de investiții pentru construirea unui obiectiv = 100 000 000 lei; durata totală de construire = 3 ani; în primul semestru se cheltuiesc cîte 5 milioane lei lunar; în următoarele 3 semestre, cîte 1 milion lunar; în semestrul al 5-lea, cîte 8 milioane lei lunar și în ultimul semestru cîte 2 milioane lei pe trimestru. N = 0,6. Întrucît primele trei subperioade au ca timp luna, N va fi divizat cu 12; pentru cea de-a patra subperioadă i=4 (trimestre), deci $\frac{N}{i} = \frac{0{,}6}{4}$

Aplicînd pentru fiecare subperioadă formula stabilită vom avea:

$$K'_1 = \frac{0{,}6}{12} [5\,000\,000\ (36-0{,}5) + 5\,000\,000\ (35-0{,}5) + \ldots + 5\,000\,000\ (31-0{,}5)]$$

$$K'_2 = \frac{0{,}6}{12} [1\,000\,000\ (30-0{,}5) + 1\,000\,000\ (29-0{,}5) + \ldots + 1\,000\,000\ (13-0{,}5)]$$

$$K'_3 = \frac{0{,}6}{12} [8\,000\,000\ (12-0{,}5) + 8\,000\,000\ (11-0{,}5) + \ldots + 8\,000\,000\ (7-0{,}5)]$$

$$K'_4 = \frac{0{,}6}{4} [2\,000\,000\ (2-0{,}5) + 2\,000\,000\ (1-0{,}5)]$$

$$K' = K'_1 + K'_2 + K'_3 + K'_4.$$

În graficul nr. 2 am înfățișat diagramele calculate după cele două metode. Apare clar că alura diagramei calculate cu ajutorul formulei propuse reflectă mai corect evoluția cheltuielilor și deci a pierderilor din imobilizări. Evident, în cazul cînd cheltuielile se distribuie uniform în tot cursul perioadei de construcție a obiectivului de investiții, rezultatele, calculate după cele două formule, coincid.

Principalul avantaj al formulei propuse constă în aceea că ne ferește de pericolul unei „centrări mecanice" a investițiilor la mijlocul anilor de construcție a obiectivului, centrare care s-ar putea să fie artificială atunci cînd fondurile de investiții se cheltuiesc cu precădere la începutul sau sfîrșitul anilor, așa cum s-a întîmplat în situația exemplificată. Un alt avantaj rezidă în aceea că poate fi aplicată cu rezultate bune și în condițiile duratelor de construcție mai mici de un an. Reținem faptul că, în cazul unei durate de construcții de 6 luni, aplicînd corect formula **în vigoare (nr. 1)**, proiectantul a obținut un volum al imobilizărilor egal cu 0. De pildă, un obiectiv de investiții cu o valoare de deviz de 5 000 000 lei se prevede a se executa în timp de 6 luni. Coeficientul N este de 0,6. Aplicînd formula nr. 1 pentru calcularea pierderilor din imobilizări rezultă:

$$K = 0{,}6\ [5\,000\,000\ (0{,}5-0{,}5)] = 0$$

Rezultatul este evident eronat din punct de vedere economic. Aplicînd în același caz formula propusă, în condițiile în care nu cunoaștem defalcarea pe luni, efectele din imobilizări vor avea următoarea mărime:

$$K' = \frac{0{,}6}{2} [5\,000\,000\ (1-0{,}5)]$$

$$K' = 0{,}3 \times 2\,500\,000 = 750\,000 \text{ lei}$$

Se constată că pierderile din imobilizări sînt în mod real de 750 000 lei.

După determinarea mărimii pierderilor din imobilizări, urmează ca acestea să fie însumate la volumul investițiilor de deviz și luate în calcul la stabilirea mărimii indicatorilor de eficiență, între care și a coeficienților eficienței investițiilor, indicatori foarte sensibili la modificările care au loc, fie în ceea ce privește mărimea cheltuielilor de investiții, fie în ceea ce privește mărimea efectelor economice.

Corespondență din Pekin

UHAN — CENTRU INDUSTRIAL

ORAȘUL UHAN, așezat pe cursul mijlociu al fluviului Ianțzî, este consemnat în documentele vremii încă de acum 17 secole. El a fost, de-a lungul veacurilor, martor al unor importante evenimente politice. În 1852 la Uhan s-a stabilit cartierul general al răscoalei taipinilor ; tot aici a izbucnit revoluția burghezo-democratică din 1911 care a dus la înlăturarea sistemului de guvernare feudală, vechi de 2000 de ani. Din Uhan, în februarie 1923, feroviarii de pe linia Hankow—Pekin au declanșat marea grevă — prima luptă politică organizată a clasei muncitoare chineze.

Traversat de fluviile Han și Ianțzî, Uhan-ul de azi este împărțit în trei orășele : Hankow, pe malul stîng al fluviului Han, Hanian — pe cel drept și Ucean — pe malul drept al lui Ianțzî. Bărcile și bacurile erau în trecut singurele mijloace de transport și de legătură între cele trei părți ale orașului, dar adesea, din cauza vînturilor puternice, legăturile erau întrerupte. În prezent, poduri trainice, durate în perioada 1953—1957, calea ferată și șoselele, facilitează traficul.

Uhanul a devenit în ultimii ani un important centru industrial, port fluvial pe cursul superior și mijlociu al lui Ianțzî și un nod de cale ferată între nordul și sudul țării, legînd Pekinul de Canton. Privit de pe podul de peste Ianțzî, în față ți se înfățișează privirilor, amplă, perspectiva orașului.

Traficul este intens atît pe calea ferată cît și pe șoselele care traversează fluviile. În ambele direcții plutesc nave de cele mai diferite tipuri și tonaje. Zilnic fluviul Ianțzî este traversat, pe podurile lui, de 75 de garnituri de tren. În stațiile de cale ferată, în docuri activitatea nu contenește nici ziua, nici noaptea.

Vechile docuri ale Uhanului au fost și ele înlocuite cu alte 40 docuri noi, utilate cu echipament modern de încărcare-descărcare.

Practic, vechiul Uhan nu dispunea de o industrie grea. Avea doar cîteva ateliere ale capitaliștilor străini pentru conservarea ouălor, fabricarea salamului, prelucrarea bumbacului, cîteva fabrici textile, ateliere mici de reparații și o mică fabrică metalurgică.

Anii care au trecut de la eliberare au conferit orașului un prestigiu industrial. Uzine siderurgice, chimice, uzine de mașini-unelte de precizie și ale industriei ușoare au adăugat noi bunuri în circuitul economic al țării. În prezent, întreprinderile de aici livrează produse de înaltă calitate din fier, oțel,cauciuc, mase plastice, porțelanuri, hîrtie, sticlă. Ele mai produc ciment, îngrășăminte și numeroase alte bunuri. Uzinele electrice ajută la extinderea suprafețelor irigate din împrejurimi.

De pe podul modern de peste Ianțzî se văd furnalele combinatului metalurgic, coșurile lui fumegînd zi și noapte, fabricile în care se produc material rulant, mașini electrice, nave și diferite alte produse. La Uzina de utilaj greu din Uhan s-a construit un strung vertical de 200 tone care poate prelucra piese cîntărind 80 tone și avînd un diametru de 6,3 metri.

Combinatul metalurgic se întinde pe o suprafață de 5,5 kmp, cu perspective de extindere. În cadrul combinatului își desfășoară activitatea 30 000 de muncitori, cu o medie de vîrstă de 30 de ani. Printre sarcinile permanente ale colectivului figurează îmbunătățirea calității produselor și exploatarea eficientă a fiecărui metru pătrat de vatră. Dacă în urmă cu cîțiva ani produsele de calitatea întîi reprezentau 85% din totalul producției, acum ele au atins 98—99%. Un furnal al combinatului, a cărui producție zilnică era de 2 000 de tone, în prezent dă peste 2 500 tone, depășind astfel parametrii proiectați.

„Orașul de oțel", așa cum este denumit de localnici combinatul, dispune de 6 cuptoare mai vechi și al șaptelea care a fost dat în funcțiune în ianuarie 1968. Tablouri de comandă indică stadiile tehnologiei și conduc întregul proces de producție numai prin apăsarea unor butoane.

În apropierea combinatului s-a înălțat un oraș ce numără 230 000 locuitori. Sînt locuințele muncitorești cu o suprafață locuibilă de 1,3 milioane mp. Pentru pregătirea de noi cadre — schimbul de mîine al muncitorilor de azi — și pentru ridicarea calificării, centrul muncitoresc dispune de 13 școli elementare, 5 școli medii, 2 școli profesionale și un institut superior de siderurgie cu o secție serală. Pe lîngă combinat funcționează și un institut de cercetări unde își desfășoară munca 700 de specialiști, care îmbină problemele teoretice cu cunoștințele practicii îndelungate a muncitorilor.

Vechiul Uhan intinerește. El se prezintă vizitatorului în veșmintele schelelor, de pe înălțimea cărora poți surprinde o parte a muncii creatoare a poporului chinez.

Elvira GĂLĂȚEANU

Republica Cuba

ÎN CONSTRUCȚIE — O IMPORTANTĂ ARTERĂ DE CIRCULAȚIE

A ÎNCEPUT construcția autostrăzii Guane—Havana care, pornind din partea vestică a provinciei Pinar del Rio și traversînd zona ei centrală, va străbate regiunea Havana, punctul terminus fiind portul Havana. Autostrada va permite dezvoltarea rapidă a economiei provinciei Guane reprezentată prin : fructe (în special citrice), cafea, creșterea animalelor și tutun După calcule preliminare, recolta de fructe proaspete ce se vor transporta pe noua arteră va fi de aproximativ un milion de tone, după ce întreaga zonă (circa 30 mii ha) va fi în plină capacitate de producție, iar recolta de cafea va atinge peste 10 000 tone. Autostrada va permite, totodată, transportarea a mii de tone de îngrășăminte și alte produse, mașini agricole, precum și a muncitorilor care vor duce la bun sfîrșit aceste lucrări.

Autostrada Guane—Havana va trece și prin zonele orezăriilor din sudul regiunii Pinar del Rio — circa 40 000 ha — în regiunile producătoare de trestie de zahăr, în zonele de creștere a animalelor pentru carne și lapte, legînd în același timp regiunea industrială care mărginește șoseaua centrală : Consolacion, Los Palacios, San Cristobal, Candelaria și Artemisa.

R. S. F. Iugoslavia

ECHIPAMENTELE COMPLEXE DE LA SLAVONSKI BROD

LA JUMĂTATEA drumului dintre Zagreb și Belgrad, pe malul stîng al Savei, se află orășelul Slavonski Brod, căruia industria îi imprimă nota dominantă. Un loc de seamă în ansamblul industrial al orașului îl ocupă întreprinderea constructoare de mașini, a cărei piatră de temelie a fost pusă încă în anul 1921. Astăzi, întreprinderea ce poartă numele eroului național Djuro Djakovici, cu cei 5 000 de muncitori, ingineri și tehnicieni participă la renovarea sau la construirea a numeroase ramuri ale economiei iugoslave. Marca acestei fabrici poate fi întîlnită pe locomotivele Diesel de mare putere, pe cilindrii motoarelor, pe halele unor fabrici, pe tramvaie, vagoane, pe noile poduri din Belgrad, Zagreb, Sibenic și alte orașe. „Djuro Djakovici" asigură, în cadrul industriei iugoslave, 30% din instalațiile industriale și energetice fabricate în țară, multe dintre ele fiind destinate și exportului.

R. P. Ungară

UN NOU CENTRU DE CERCETĂRI

ÎN ORAȘUL Szeged se află în construcție un centru de cercetări biologice al Academiei de Științe a R.P. Ungare. Clădirea centrală a centrului va adăposti patru institute de cercetări științifice : de botanică, biochimie, genetică și biofizică, unde vor lucra aproape 500 de cercetători. Alături de institut se construiește un cartier de locuințe. Întregul complex este prevăzut să fie terminat în anul 1973.

Centrul de la Szeged se va ocupa cu cercetări fundamentale în domeniul biologiei experimentale pentru rezolvarea unor probleme ale științei medicale, industriei farmaceutice, industriei alimentare și agriculturii.

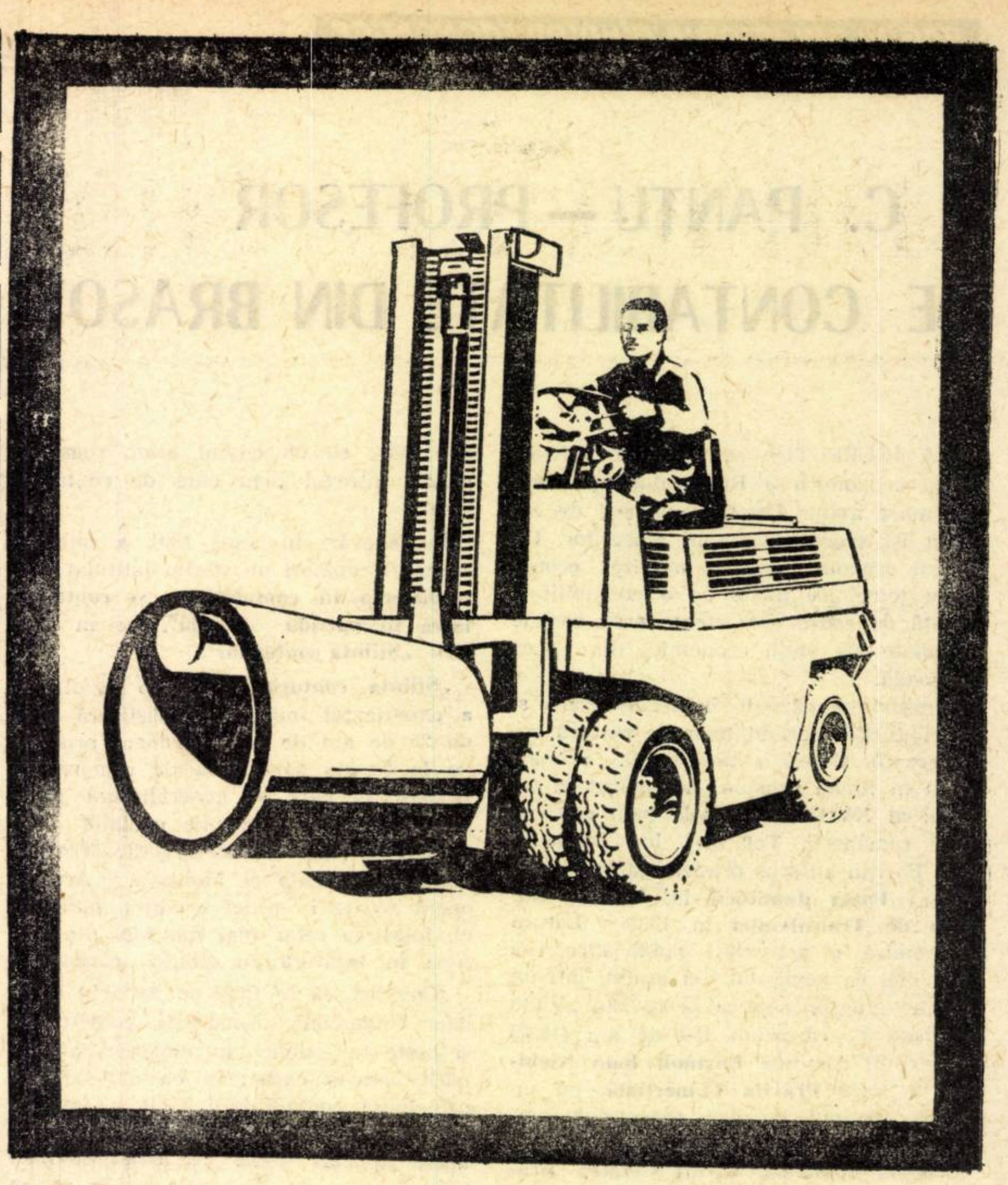

MOTOCARE

Stivuitoare universale cu înălțime de ridicare mare, cu capacitate portantă între 1000 și 1500 kg. și înălțime de ridicare pînă la 4.500 mm.

Tipuri fabricate :

- cu motor cu benzină
sau
- cu motor diesel PERKINS original ;
- cu transmisie mecanică sau hidraulică ;
- cu servo-direcție hidraulică incorporată, cu capacitate portantă de 3000 sau 5000 kg.

BALKANCAR furnizează o gamă largă de ECHIPAMENTE AMOVIBILE pentru motocare, pentru manipularea diferitelor feluri de încărcături.

Informații detaliate și oferte :

BALKANCAREXPORT, R. P. Bulgaria
Sofia, str. Aksakov 5
Telefon : 88-53-21
Telex : 386
Telegr. : BALKANCAREXPORT . SOFIA

PUBLICOM

balkancar

Coasta de Fildeş

DIFICULTĂŢILE DIVERSIFICĂRII

COASTA DE FILDEŞ este o ţară slab dezvoltată, de mărime mijlocie (322 000 km²), dar cu o populaţie redusă (circa 3,9 milioane de locuitori) în bună măsură încă analfabetă şi cu o economie destul de deformată de monocultură, care acum încearcă să se diversifice.

● Prosperitate fragilă

COASTA DE FILDEŞ este cunoscută ca cel mai mare producător african de cafea, lemn tropical şi banane, care, împreună cu cacaua, sînt şi principalele ei produse de export.

Creşterea venitului naţional pe locuitor într-un ritm mediu anual de 9% — în condiţiile unui spor demografic de 3,3% pe an — în perioada scursă de la obţinerea independenţei în 1960 şi care a permis Coastei de Fildeş să fie azi una din puţinele ţări africane cu un venit pe locuitor mai mare de 200 de dolari, se explică însă nu atît prin sporirea — sensibilă de altfel — a contribuţiei plantaţiilor amintite, cît prin extinderea sectorului industrial, producător mai ales de bunuri de consum. De la 17,5%, cît reprezenta în produsul intern brut (P.I.B.) în 1960, ponderea industriei depăşeşte în prezent 24%.

De remarcat că soldul excedentar al balanţei comerciale — dată fiind prioritatea acordată produselor primare pentru export — n-a încetat să crească, de la 5,5 miliarde franci CFA *) în 1960 la 15,2 miliarde anul trecut, permiţînd ca şi balanţa de plăţi să fie echilibrată, în ciuda refluxului tot mai intens al beneficiilor spre străinătate. După unele date, profiturile brute care iau calea străinătăţii — ipotecînd posibilităţile de acumulare internă şi deci de dezvoltare viitoare a ţării — în 1965 reprezentau 14% în raport cu P.I.B.

Nici autorităţile naţionale nu ascund faptul că actuala prosperitate are baze fragile: „...pentru moment economia noastră este dependentă de exterior şi aceasta în două moduri — prin investiţiile străine şi prin desfacerea produselor noastre pe piaţa mondială, ale cărei vicisitudini se cunosc", afirma recent ministrul planificării, Mohammed Diawara, într-un interviu acordat revistei **Jeune Afrique** (22—28 aprilie 1968).

● Legea-program

OBIECTIVELE imediate de dezvoltare sînt cuprinse în bună parte în legea-program care defineşte politica economică a ţării pe perioada 1967—1970.

Pentru că pînă acum importurile de produse alimentare (17% din importul total) au crescut aproape în acelaşi ritm ca P.I.B. (în 1965 ele se ridicau la 10 miliarde de franci CFA), obiectivul principal în agricultură este diversificarea producţiei atît prin extinderea unor culturi destinate consumului intern — mai ales la oraşe, a căror populaţie este în continuă creştere — (orez, trestie de zahăr, ca şi bumbac, cauciuc, tutun etc.), cît şi a altora destinate exportului (palmier, ananas etc.) la care cursul mondial este mai ridicat sau în orice caz mai stabil. În felul acesta se scontează să se reducă dependenţa ţării de exportul cîtorva produse (cafea, cacao), creînd posibilităţi ca agricultura să-şi piardă treptat caracterul de monocultură.

Unul din proiectele agricole priveşte crearea pînă în 1975 a unor plantaţii de palmieri pentru ulei pe o suprafaţă de 32 000 ha — aşa-numitul „Plan palmier". Cu realizarea acestui plan este însărcinată societatea de stat SODEPALM creată în cadrul raporturilor de asociere a Coastei de Fildeş la Piaţa Comună vest-europeană. Pe plantaţiile respective vor fi instalaţi progresiv mai multe zeci de mii de ţărani, care vor beneficia în mod gratuit de uzufructul unei proprietăţi ce va continua să aparţină statului.

Pentru mărirea randamentului şi îmbunătăţirea calităţii — factori de sporire a competitivităţii pe piaţa externă — a fost întreprinsă o acţiune de regenerare a arborilor de cacao, iar în prezent se încearcă noi varietăţi de tutun. Cultura tutunului, introdusă în 1942, s-a extins în ultimii ani, industria respectivă acoperind azi în bună parte nevoile populaţiei.

Exploatarea pînă acum masivă a pădurilor tropicale, care ocupă 37% din suprafaţa ţării reclamă operaţiuni de reîmpădurire. Prima etapă, etalată pe zece ani, se referă la 60 000 ha, în zonele cele mai apropiate de fabrici şi porturi şi în acelaşi timp corespunzătoare ca mediu natural. Plantaţiile astfel realizate de societatea de stat SODEFOR vor asigura la vîrsta exploatării — peste alţi 50—60 de ani — 200 pînă la 300 m³ de lemn util la hectar, faţă de 6—7 m³ obţinuţi din pădurea „sălbatică". Pentru început fondurile necesare provin numai din taxa de 2% aşezată anul trecut pe exportul de lemn brut şi se dovedesc insuficiente.

În intenţia unei mai bune valorificări a acestor materii prime se întreprinde în prezent crearea unei „a doua generaţii" de industrie prelucrătoare. „Aceasta ne va permite nouă, care am vîndut pînă acum mai ales materii prime, să vindem şi muncă", declara în acelaşi interviu M. Diawara.

● Capital străin — burghezie embrionară

STRATEGIA diversificării economiei, din care diversificarea agriculturii este numai un aspect, acordă acesteia din urmă un rol deosebit. Acoperirea în măsură crescîndă a nevoilor alimentare fără a recurge la import, paralel cu sporirea posibilităţilor de export şi ţinerea în frîu a cheltuielilor administrative, vizează în primul rînd crearea unei producţii de unelte agricole mai perfecţionate care să contribuie la modernizarea agriculturii, cu care se ocupă cel puţin 75% din populaţie, în bună parte într-un cadru de economie naturală. De asemenea, cu concursul capitalului francez, o societate de stat va construi o fabrică de îngrăşăminte cu o capacitate de 60 000 tone pe an. Producţia de energie electrică — practic nulă în 1950 — va spori în anii următori, prin construirea unei hidrocentrale la Kossou.

Dar abia din acest stadiu încep adevăratele dificultăţi pe calea către o industrie naţională care să nu producă numai bunuri de consum. Coasta de Fildeş se recomandă ca fiind „ţara africană care practică cea mai liberală şi mai atrăgătoare politică faţă de investiţiile străine" (Konan Bedié, ministru adjunct al economiei şi finanţelor, într-un interviu acordat revistei **Entreprise**, 3 august), dar capitalul străin, mai ales cel privat (60% din total), este puţin dispus să investească în ramuri a căror rentabilitate imediată este destul de scăzută.

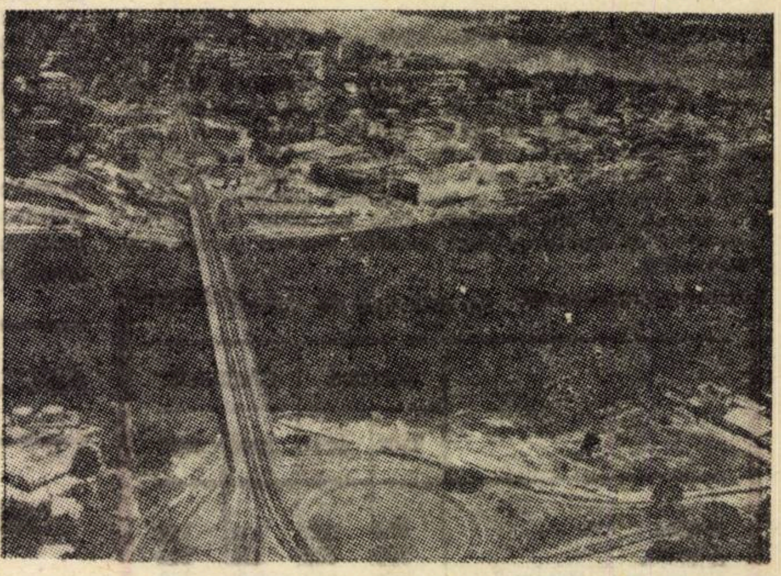

O imagine din Abidjan, capitala ţării.

În această situaţie, un document oficial anexat legii-program 1967—1970, constatînd că „remarcabila creştere a producţiei (...) este aproape exclusiv opera unor întreprinderi aflate în mîinile străinilor" şi că afluxul capitalului străin va fi în continuare dorit şi serios încurajat, susţine că „la baza dezvoltării pe termen lung a industriei naţionale stă formarea unei clase de întreprinzători locali".

Pe de altă parte, potrivit unor păreri din afară (Michel Dumas de la revista **Croissance des jeunes nations**), sectorul public sau semipublic va trebui neapărat să se dezvolte în industrie, căci numai el ar mai fi capabil să realizeze ceea ce întreprinzătorii străini sau locali nu doresc sau nu au posibilitatea să facă.

Referindu-se la poziţia oficială, dr. Samir Amin, profesor la Institutul african de dezvoltare economică şi planificare din Dakar şi autorul recentei lucrări „Le développement du capitalisme en Côte d'Ivoire", remarcă însă că în prezent burghezia rurală, singura în masură să investească în industrie, preferă să se ocupe cu diverse afaceri speculative (construcţii de locuinţe, transporturi etc.). Este vorba de o pătură de mai multe mii de plantatori bogaţi, provenind direct din căpeteniile tradiţionale locale şi care în virtutea acestui fapt şi-au apropiat treptat pămînturile obştilor. Embrionară în 1950, proprietatea acestor plantatori reprezintă azi un sfert din pămînturi şi ocupă 2/3 din forţa de muncă salariată a ţării. Cît despre păturile mijlocii şi burghezia urbană, efectivele şi mai ales veniturile lor sînt prea modeste pentru a permite o veritabilă acumulare.

Dar nu numai capitalul, ci şi cadrele sînt peponderent europene. Se afirmă că Coasta de Fildeş este ţara care cunoaşte cea mai mare densitate de specialişti străini în raport cu numărul populaţiei. Africanii reprezintă numai 20% din cadrele de conducere, 10% din tehnicieni şi 35% din maiştri.

★

Cu tot succesul economic relativ, în Coasta de Fildeş rămîn încă deschise toate problemele serioase pe care le implică progresul unei ţări în curs de dezvoltare.

D. DRAGOMIRESCU

*) Un franc CFA = 0,02 franci francezi.

PE GLOB

● Valul de fuziuni declanşat vara trecută în industria electronică a Angliei nu s-a stins încă; din contră, la Londra s-a anunţat fuziunea societăţilor General Electric Co. şi English Electric, din care a rezultat cel mai important grup din ramura respectivă. Obiectivul general este întărirea competitivităţii industriei electronice engleze în faţa societăţilor americane (General Electric, I.B.M., Westinghouse), europene (Philips, Siemens, A.E.G.-Telefunken) şi japoneze (Hitachi).

● Restricţiile valutare instituite în Franţa la 29 mai pentru sprijinirea francului au fost recent suprimate.

● Ultima posesiune britanică de pe continentul african, Swaziland, a devenit independentă la 6 septembrie sub numele de Ngwane. Suprafaţa noului stat — 17 400 km², iar populaţia — 400 000 locuitori.

● O comisie guvernamentală boliviană studiază în prezent posibilităţile de a obţine credite din ţările socialiste, anunţă ziarul „Hoy" care apare la La Paz.

● Tendiţa de urbanizare caracterizează toate continentele. Pe glob există azi 99 de oraşe cu peste 1 milion de locuitori; 13 din ele au peste 4 milioane de locuitori. Cele mai ridicate ponderi ale populaţiei urbane se întîlnesc în Anglia (80,8%), în R.F.G. (71,1%), şi în S.U.A. (64%). În Franţa ponderea respectivă a depăşit 60%, iar previziunea pentru anul 2000 este de 80%.

● Produsul naţional brut al Argentinei a crescut în primul semestru al acestui an cu numai 0,9%, din cauza unei scăderi a producţiei agricole. Din acelaşi motiv exporturile au marcat un regres de 18,3%.

● Departamentul Comerţului al S.U.A. a fost însărcinat printr-o lege să efectueze un studiu asupra avantajelor şi inconvenientelor adoptării de către Statele Unite a sistemului metric.

● Sporul demografic şi expansiunea industriei vor antrena în 1985 la Tokio un consum zilnic de apă cu 2,5 milioane tone mai mare decît cel actual, iar în zona Osaka—Kobe—Kyoto, cu 1,5 milioane tone mai mare. Pentru a-i face faţă se va recurge la desalinizarea apei de mare. Nerentabilitatea imediată a proiectului nu a stîrnit interesul niciunei societăţi particulare în ce priveşte executarea lui. De aceea sarcina aceasta a trebuit să şi-o asume Ministerul Industriei şi Comerţului Internaţional.

● În Chile a fost inaugurată prima staţie terestră de comunicaţii prin sateliţi din America Latină. Ea a fost construită de Întreprinderea naţională chileană de telecomunicaţii (ENTEL).

● Stagnarea din carnetele de comenzi ale şantierelor navale franceze determină pe constructorii de vase din La Ciotat să-şi diversifice activitatea: de acum înainte ei vor fabrica şi cazane pentru industrie şi locuinţe, castele de apă din oţel, silozuri de cereale, porţi pentru ecluze etc.

● În Scoţia va fi construit pînă în 1975 un combinat siderurgic cu o capacitate de producţie de peste 5 milioane tone de oţel pe an, care-l va situa pe primul loc în Europa. Proiectul se înscrie pe linia restructurării şi modernizării industriei siderurgice britanice în urma renaţionalizării.

● În cursul lunii iulie au fost vîndute în S.U.A. 87 331 automobile străine, în primul rînd vest-germane, ceea ce reprezintă nivelul cel mai înalt atins pînă în prezent într-o singură lună.

● Ideea de a revaloriza marca vest-germană pentru a îmbunătăţi situaţia dolarului — scrie cotidianul *La Libre Belgique* — se aseamănă cu hotărîrea pe care ar lua-o un doctor ca atunci cînd un pacient e bolnav, să propună operarea pacientului vecin.

din bloc-notesul cronicarului

TURISMUL ÎN CIFRE

RECENT a fost dat publicității un studiu comparativ al OCDE privind situația cheltuielilor și încasărilor țărilor membre ale acestei organizații, rezultate din turism în ultimii doi ani. În studiu se menționează că: a) cifrele publicate în tabel exclud încasările și cheltuielile pentru transporturile internaționale ale turiștilor, cu excepția Canadei; b) datele privind Canada, S.U.A., Irlanda, Anglia și Elveția sînt stabilite pe bază de sondaj, iar ale celorlalte țări, pe baza statisticilor bancare; c) datele privind Islanda trebuie considerate estimative.

(în milioane de dolari)

	Încasări		Cheltuieli	
	1966	1967	1966	1967
Anglia	613	652	832	763
Austria	595	615	171	219
Belgia — Luxemburg	230	242	320	370
Canada	780	1209	836	813
Danemarca	201	222	187	228
Franța	1019	1041	994	1097
Grecia	143	127	41	41
R.F.G.	797	871	1573	1532
Irlanda	(3)	(3)	(10)	(10)
Islanda	1460	1424	261	298
Japonia	79	89	118	146
Norvegia	95	102	78	90
Olanda	275	299	372	351
Portugalia	260	258	82	71
Spania	1132	1127	67	78
S.U.A.	1590	1646	2657	3195
Suedia	99	109	242	287
Turcia	17	19	30	17

SURSĂ DE PROTEINE

ÎN URMA cercetărilor făcute, s-a constatat că turtele rămase după extragerea conținutului de ulei din semințele de soia, arahide, bumbac, susan, floarea-soarelui și alte semințe oleaginoase, conțin 40—59% proteine de bună calitate, adecvate consumului uman și extrem de utile în combinarea lor cu grăunțele cerealelor. Datorită faptului că uleiul extras (iar la semințele de bumbac chiar și fibra) acoperă o parte din cost, turtele respective reprezintă cea mai ieftină sursă de proteine. Ele pot oferi proteine la un preț de 16—24 cenți pe kilogram prin comparație cu 1,22—1,42 dolari, care este prețul pieței mondiale pentru laptele praf degresat, sau 2—4 dolari pentru majoritatea celorlalte proteine de origină animală. Cu toate că există în mari cantități în majoritatea țărilor in curs de dezvoltare, aceste turte nutritive, ieftine și bogate în proteine, sînt exportate în cantități mari, folosite pentru hrana rumegătoarelor sau greșit utilizate drept îngrășăminte.

ANUL 2000 ȘI CONSUMUL DE ENERGIE

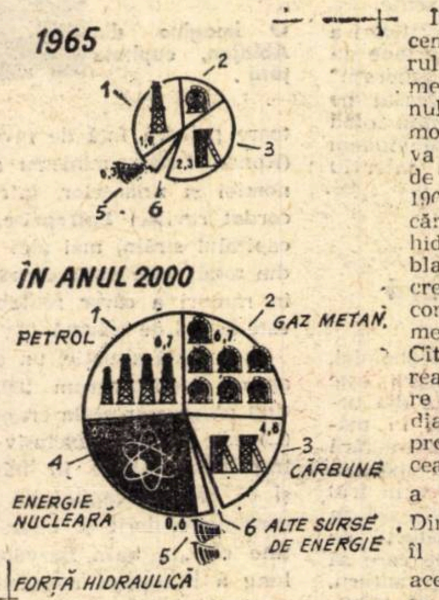

Într-un articol recent publicat de ziarul *Die Wirtschaft* se menționează că în anul 2000 consumul mondial de energie va spori aproximativ de cinci ori față de 1965; consumul de cărbune și de forță hidraulică se va dubla, cel de petrol va crește de 3,5 ori, iar consumul de gaz metan de șapte ori. Cît privește ponderea energiei nucleare în consumul mondial, aceasta va fi probabil egală cu cea a petrolului și a gazului metan. Din graficul pe care îl reproducem după aceeași publicație (și în care este folosit ca sistem de măsură unitatea-cărbune, 1 kg. unitate-cărbune = 7000 kcal), rezultă ponderea diferitelor surse de energie în consumul mondial al anului 2000 comparativ cu anul 1965 (în miliarde tone unitate-cărbune).

SE SUSPENDĂ CONSTITUȚIA

PE LA MIJLOCUL lui august, după ce Franța a recurs, pentru a-și promova exporturile, la subsidierea lor de către stat, S.U.A. au inițiat o suprataxă compensatoare la import, de 2,5 la sută, asupra tuturor mărfurilor franceze ce beneficiază de subsidii. Oficialitățile ministerului de finanțe american au apreciat că această taxă ar urma să coste Franța 4 milioane de dolari. Ea intră în vigoare la 14 septembrie și va fi aplicată atîta vreme cît vor dura și subsidiile acordate de guvernul francez exportatorilor săi. Cercurile informate spun că sînt vizate de această măsură trei pătrimi din toate exporturile franceze în S.U.A.

În medie, S.U.A. exportă anual în Franța mărfuri de 551,7 milioane de dolari și importă din această țară mărfuri în valoare de 898,4 milioane. Ministerul de finanțe american adaugă că, în perioada implicată de suprataxă, importurile franceze din S.U.A. se vor ridica în cifre rotunde, la o valoare de 200 milioane de dolari.

Presa economică franceză contestă însă că măsura americană ar putea avea o însemnătate practică deosebită. Întîi pentru că ea va rămîne în vigoare doar un scurt timp, deoarece subsidiile acordate exportatorilor francezi vor înceta la finele acestui an. Apoi pentru că anul acesta cererea masivă de mărfuri franceze în S.U.A. îi va ajuta pe exportatori să-și mențină ritmul vînzărilor.

Într-adevăr, în primele 5 luni ale anului acesta vînzările franceze în S.U.A. s-au ridicat cu 30,3% (la 356 milioane de dolari) în comparație cu creșterea generală a importurilor americane de numai 21%. Ca rezultat, deficitul comercial al Franței cu S.U.A. a scăzut la 117 milioane față de 195 milioane de dolari cît reprezenta el în primele cinci luni ale anului trecut.

De aceea măsurile respective nu au mai puțin aspectul de hărțuială continuă ce caracterizează relațiile comerciale interoccidentale în ultimii ani. Organele Comunității Economice Europene au denunțat suprataxa americană ca fiind împotriva spiritului organizației GATT. Potrivit principiilor G.A.T.T., pentru ca o suprataxă să poată fi admisă, mai trebuie ca în afara existenței unor subsidii pentru exportatori, mărfurile subsidiate să aducă prejudicii sau să amenințe cu prejudicii, piața internă a țărilor importatoare. Legea americană nu prevede însă și luarea în considerare a acestei de a doua condiții. Mai mult chiar, li s-a admis S.U.A., o dată cu adeziunea lor, să fie exonerate de orice reglementare G.A.T.T. ce contrazice legea americană.

Oricum ar fi, în istoria lungului șir de încercări pentru a se asigura în relațiile de comerț ale lumii capitaliste dacă nu domnia absolută a liberei concurențe — ceea ce nu mai e posibil azi — măcar o domnie „constituțională", se vădește încă o dată că cei cărora „constituția" le este într-un moment sau în altul neconvenabilă, în loc să o respecte o... suspendă.

SURPRIZĂ LA BURSA LONDONEZĂ

POTRIVIT știrilor publicate de presa occidentală, la London Stock Exchange indicele valorilor industriale „Financial Times" a atins pentru prima dată nivelul „psihologic" de 500 puncte (baza: 1 iulie 1935 = 100). La 8 noiembrie 1966 — dată importantă în ceea ce privește începutul unei progresive creșteri a cursului întrerupt doar de scurte perioade de stagnare — indicele se afla la cota de 284,2 puncte; de atunci și pînă la data de 23 august 1968, el a atins cota de 502,5 puncte, ceea ce echivalează cu o creștere de circa 76,8%.

Devalorizarea lirei sterline intervenită la 18 noiembrie 1967, scrie **Il Sole — 24 Ore**, a fost urmată de o

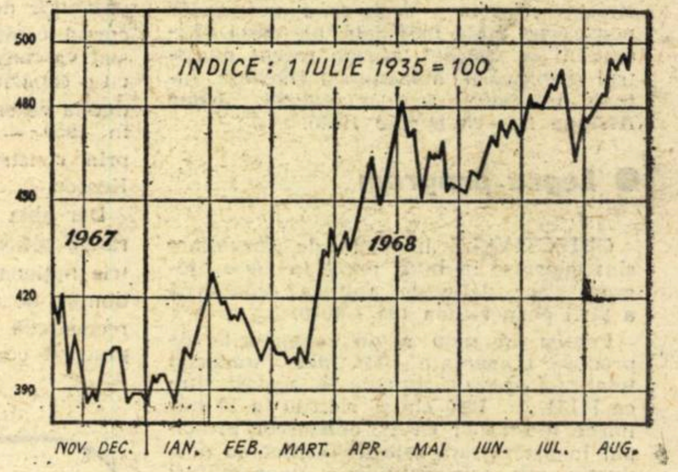

ușoară cădere a cursurilor valorilor industriale, dar de la mijlocul lunii martie a anului în curs, evoluția ascendentă a fost reluată, marcînd o creștere de 29%. Nivelul minim al indicelui „Financial Times" a fost atins la 26 iunie 1940, cînd cota sa marcase doar 49,4 puncte. Recenta creștere a cotei indicelui s-ar datora — potrivit observatorilor —, unor manevre speculative și unor serioase intervenții din partea instituțiilor de stat.

În cercurile de specialitate ale City-ului, această evoluție a reprezentat de-a dreptul o surpriză urmată de întrebarea: pe cînd fenomenul invers, dată fiind instabilitatea economiei britanice? Pentru moment, fenomenul nu poate fi considerat altfel — susțin specialiștii — decît ca o garanție contra inflației și o protecție împotriva deteriorării monedei.

România la Tîrgul de la Lausanne

„UN EXCELENT AMBASADOR"

LA INTRAREA în pavilionul românesc, o imagine alegorică și un uriaș panou decorativ de sticlă evocă sintetic 2 000 de ani de istorie zbuciumată, de la triburile geto-dace, pînă la înflăcăratul August 1944. Un panoramic ilustrează apoi cultura unei țări pînă nu de mult aproape necunoscută aici, aducînd revelația Istriei și a mozaicurilor din Constanța, a lui Nicolae Iorga și a lui Arghezi.

Dacă România numără un elev la șase locuitori, un student la 136 locuitori, un profesor la 108 locuitori — după cum ne informează cu sobrietate, dar și cu justificată mîndrie, panoramicul — un întreg fundal schițează geografia economică a țării, deosebit de sugestiv, parc-ar vorbi vizitatorilor: „Știți că România este a noua producătoare de ciment din Europa, a șasea producătoare de sodă calcinată, pe locul al șaselea la producția de sare, pe locul al doilea la producția de gaze naturale și de petrol brut?" Iar exponatele completează armonios imaginea despre forța economică a țării: rulmenți cu bile, mașini electronice, un microscop de cercetare, macheta unei instalații de foraj, motoare electrice — instrumente de măsurat și de control, mobilier, produse agroalimentare, obiecte de artă populară, obiecte de artizanat.

Vicepreședintele Camerei de Comerț, H. Zambeti și Mihai Popescu, directorul pavilionului, sînt înconjurați de o echipă de ghizi competenți care, cu multă amabilitate, răspund avalanșei de solicitări. Fără exagerare, se poate afirma că pavilionul românesc se află în centrul atenției Tîrgului de pe malul Lemanului. „Este o manifestare de incontestabil prestigiu" — a spus președintele tîrgului, Emannoil Faillettaz. „România apare la noi, în aceste zile, cu puternica ei amprentă sensibilă, de talent, de spirit creator, în toate domeniile. «Comptoir Suisse» are reputația de a stimula economia elvețiană pe planul comerțului interior și în aceeași măsură, pe planul relațiilor cu celelalte țări. Prezența României ca factor activ al economiei est-europene va avea, nu mă îndoiesc, un efect foarte pozitiv în sensul intensificării schimburilor dintre țările noastre și, implicit, al relațiilor comerciale dintre vestul și estul continentului european. Pavilionul dv. este un excelent ambasador".

„Comptoir Suisse" — Tîrgul de toamnă de la Lausanne — se află

CORESPONDENȚĂ DIN GENEVA

acum la cea de-a 49-a ediție, după o ascendență continuă. Manifestare de înaltă calitate, cu caracter național, el reunește an de an realizările majore in domeniul industriei, agriculturii și meșteșugurilor. De la 20 000 mp și aproape 500 de expozanți în 1920, a ajuns astăzi la o suprafață de 140 000 m p și 2476 de expozanți, ocupînd 38 grupuri de expoziție. În ultimul an, acestei tradiții a competiției naționale i s-a adăugat privilegiul confruntării internaționale prin invitarea a doi „oaspeți de onoare" — România și Olanda — țări cu care Elveția întreține relații comerciale și culturale permanente. Dat fiind că luna septembrie este încă în „plin sezon" turistic, „Comptoir Suisse" constituie un punct de atracție pentru turiștii veniți din toate colțurile lumii, procent important din numărul de aproximativ 1 500 000 de vizitatori ai Tîrgului. Astfel el depășește caracterul național pe care l-a avut vreme de aproape o jumătate de secol. Iar cum am spus, anul 1968 este anul României și al Olandei.

Dinamic, Tîrgul de la Lausanne facilitează emulația și contactul cu ultimele noutăți în producția industrială și agricolă. Dar ceea ce aici poartă numele de „meserii artizanale" ocupă un spațiu larg pe măsura preocupărilor conducătorilor economiei elvețiene. O expoziție specială, deosebit de instructivă sub titlul „Viitorul vostru: carierele artizanatului" este consacrată orientării tineretului. Trei ramuri în care se resimte mai ascuțit penuria de mînă de lucru — artele grafice, construcțiile și industria hotelieră — sînt prezentate vizitatorilor într-un mod sugestiv și convingător. Pe un perete — ecran de aproximativ 200 mp sînt proiectate sintetic realizările cele mai moderne din aceste sectoare. „Profesiunile artizanale" apar cu elementele lor preponderent creatoare, avînd drept corolar posibilitățile de promovare socială. Exponatele — echipamente, metode, realizări — completează această impresie pregnantă.

Trebuie spus că prezența României la cel de-al 49-lea Tîrg de toamnă de la Lausanne este deosebit de fericită. Ea constituie nu numai o posibilitate de afirmare a propriilor reușite, ci și un util schimb de experiență cu o țară care dispune de o bogată tradiție în construcțiile de mașini, în agricultură, în industria turismului. Și dialogul este întotdeauna profitabil.

Horia LIMAN

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), I. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 38 (265)
VINERI
20 septembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

PAGINA 5

DIN SUMAR

• Pagina a 3-a:

ADEZIUNE UNANIMĂ LA PRINCIPIILE POLITICII INTERNE ȘI EXTERNE A PARTIDULUI ȘI GUVERNULUI

• Pagina a 7-a:

Multiplicator al capacității cadrelor din întreprinderi

COMITETUL DE DIRECȚIE

• Paginile 8-9

În dezbatere

CENTRALELE INDUSTRIALE

• Pagina a 10-a:

Pagini de istorie economică

REGIILE MIXTE DIN ROMÂNIA ÎN DECENIILE III ȘI IV

• Pagina a 13-a:

Documentar

URANIUL ȘI OCCIDENTUL

• Pagina a 15-a:

Dubla piață a aurului

PE EȘICHIERUL MONETAR, PARTIDA CONTINUĂ

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

ELIMINAREA UNUI EXEMPLAR DIN FACTURĂ

PENTRU LUCRĂRI executate, produse și materiale livrate sau servicii prestate, unitățile furnizoare sînt obligate să întocmească facturi. Primele două exemplare se trimit la clienți ; originalul prin filialele bancare, ale furnizorului și clientului, pentru efectuarea plăților, duplicatul prin P.T.T.R. în vederea satisfacerii unei cerințe stipulată de lege.

Itinerarul duplicatului de la întocmire și pînă la primirea lui de către client, este consecința efectului legii și nu a unei necesități economice.

Suprimarea actualului duplicat de factură și, implicit a obligației furnizorilor de a face operația de expediție, este necesară și posibilă. Renunțarea la acest procedeu s-ar concretiza prin economii de materiale, bănești și de muncă.

Apreciez că, pe întreaga economie, numărul duplicatelor emise de toate unitățile însumează vreo 10 milioane exemplare. Economia de material constă în schimbarea destinației hîrtiei, iar economia valorică se realizează sub două forme : a) valoarea celor 10 milioane exemplare socotită la 0,05 lei exemplarul, este de 500.000 lei și b) suprimarea cheltuielilor de francare de 1,55 lei, de unde rezultă că suma economiilor prezumate este de 15.500.000 lei.

În acest calcul nu am luat în considerare costul plicurilor, timpul necesar pentru semnături, stampilări, transcrieri în condica de expediție etc. care și ele reprezintă însemnate cheltuieli bănești și de muncă, lesne evitabile.

Vasile N. DUMITRIU
economist principal,
Uzina de pompe-București

SIMPLIFICĂRI ÎN TEHNICA FINANCIAR-CONTABILĂ

PE LINIA îmbunătățirii organizării evidențelor se impune o sistematizare a formularelor și o reglementare a circuitului acestora. În acest scop propunem următoarele : referatul pentru avans — simbol 3.03 — să nu mai fie semnat de conducătorul unității și cu atît mai puțin de către un delegat al acestuia. Sînt suficiente — după opinia noastră — semnătura șefului serviciului financiar (ca organ de execuție) și a contabilului șef sau directorului economic (ca organ de conducere). De altfel, acest document nu face decît să pună în execuție o dispoziție a conducerii, aplicînd prevederile legale de natură financiară, fie că este vorba de o deplasare, ori de o achiziție cu numerar, acțiune rezultată dintr-un referat de necesitate, de asemenea, semnat anterior.

Decontul de cheltuieli — simbol 3.04 — n-ar trebui nici el semnat de conducătorul unității, ci numai de compartimentele de specialitate. Recunoașterea cheltuielilor nu poate fi făcută decît în limitele mandatului dat titularului de avans prin ordinul de deplasare sau prin referatul de necesitate a achizițiilor, documente semnate anterior de conducătorul unității sau de persoane împuternicite a dispune în acel scop. În aceste condiții aprobarea cheltuielilor și decontarea lor devine o operație de tehnică financiar-contabilă.

Dispoziția de încasare-plată (simbol 3.20) poate fi onorată de către bancă numai pe baza semnăturii conducătorului compartimentului contabil-financiar al unității. Ne întemeiem propunerea pe considerentul că încasările sau plățile se fac fie pe baza unor planuri aprobate (vărsăminte, rambursări de credite etc.), fie pe baza unor operațiuni înregistrate în evidențele contabile (marfa livrată, solduri debitoare sau creditoare) și care nu sînt supuse controlului nici unui alt organ sau membru al colectivului din unitatea respectivă. Cum înregistrarea fenomenelor economice se face sub îndrumarea, controlul și răspunderea șefului compartimentului contabil-financiar, apare firesc ca și actele care întregesc fenomenul economic respectiv să se facă pe răspunderea exclusivă a acestuia. Pentru borderoul de prezentare a facturilor la bancă, simbol 3.22, aceleași observații.

Apreciem însă ca necesară completarea cu noi semnături ale unor formulare și anume : chitanța (simbol 3.05) trebuie semnată de către conducătorul compartimentului contabil-financiar înainte de a fi operată la casierie, respectiv înainte de încasarea banilor, întrucît casierul nu are calitatea de a hotărî nici asupra scopului și nici a volumului încasărilor. Foaia de vărsămînt (simbol 3.20) trebuie, de asemenea, vizată de conducătorul compartimentului contabil-financiar, pe baza acelorași considerațiuni de competență amintită mai sus.

Simplificările în stilul de muncă al unităților vor întări simțul de răspundere al cadrelor economice, degrevînd în același timp conducerea de obligațiuni executate formal.

Dumitru CORNEA
contabil șef în M.E.E.

• REDACȚIA CĂTRE CITITORI • REDACȚIA CĂTRE CITITORI •

BENONE POPA, director adjunct, MARIN MILITARU, șef de serviciu, Banca Națională filiala Argeș — Referindu-se la scrisoarea publicată (nr. 28) sub semnătura dv. „Stimulentele suplimentare, în funcție de îndeplinirea obligațiilor contractuale", Direcția de coordonare și sinteză din Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare ne răspunde : „Propunerile făcute în „Viața economică" au fost reținute pentru a fi avute în vedere la elaborarea lucrărilor de generalizare a noului sistem de salarizare la nivelul ramurilor".

CAROL BORA, expert contabil, Craiova — Conducerea Ministerului Finanțelor a luat măsura ca toate organele de control și revizie — care au calitatea de expert contabil — să aibă o utilizare limitată la efectuarea expertizelor. Recent, a fost reanalizată această problemă și s-a hotărît menținerea măsurii luate.

MIHAI ALBU, Călimănești — Absolvenții care nu locuiesc în localitatea urbană în care au fost repartizați, au dreptul (conform pct. 12 din H.C.M. nr. 913/1960) la costul transportului de la domiciliu la noul loc de muncă pentru ei și pentru membrii familiei și gospodăriei lor. Numai absolvenții repartizați **în localități rurale** au dreptul și la o indemnizație de instalare egală cu un salariu lunar. În temeiul aceleiași hotărîri (pct. 21 și 22) absolvenții institutelor de învățămînt superior care provin din cîmpul muncii pot fi salarizați, chiar de la începutul activității lor, **între limitele salariilor tarifare ale funcției în care sînt încadrați.** Dv. puteți fi încadrat, între limitele de salarizare prevăzute pentru funcția de economist II.

ATENA DIDUȘCA, Craiova — Perioada de timp în care, ca absolventă a școlii medii tehnice de industrie alimentară, ați îndeplinit funcții de tehnician, nu se ia în considerare la calculul stagiului necesar pentru ocuparea postului de inginer I. Întrucît la data de 1 martie 1967 ați avut un stagiu util în funcția de inginer de numai șapte luni și jumătate, la aplicarea H.C.M. 328/1967 trebuia să fiți încadrată ca inginer II și nu ca inginer I. Promovarea dv. în funcția de inginer I era posibilă, conform normelor în vigoare, numai dacă ați fi avut un stagiu în funcția de inginer II de cel puțin trei ani. Salariul tarifar ce vi s-a stabilit la 1 martie 1968 nu poate fi mai mic decît cel avut la 28 februarie 1967, respectiv în luna anterioară aplicării H.C.M. nr. 328.

IOAN IGA, comuna Rihița, județul Hunedoara — Ținînd seama de faptul că aveți o vechime în muncă, în subteran, de circa 10 ani, limita de vîrstă la care puteți cere pensionarea se reduce de la 60 de ani la 55 ani (fiecare an în subteran fiind considerat un an și jumătate de muncă). Pensionarea pentru invaliditate (gradul I, II sau III) poate fi stabilită numai pe baza deciziei date în acest sens de către Comisia de expertiză a capacității de muncă din orașul, respectiv județul unde domiciliați. Față de vechimea dv. în muncă și de vîrsta pe care o aveți, dacă se consideră că aveți o invaliditate ireversibilă, pensia de invaliditate se poate transforma în pensie pentru limită de vîrstă, al cărui cuantum — inclusiv pensia suplimentară — ar fi între 1 100—1 200 lei, după cum aveți sau nu continuitate în muncă în aceeași unitate de peste 10, 15 sau 20 ani.

MARIUS BACRIA, economist, București — Planurile lunare de cheltuieli pe autovehicul, pe baza cărora se stabilesc premiile cuvenite șoferilor pentru realizarea de economii, sînt în vigoare. De la data aplicării normativelor auto elaborate de Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene (în baza H.C.M. nr. 1100/1968) planurile lunare de cheltuieli se întocmesc conform precizărilor date prin circulara nr. 76/750 din 21 august a.c. În ce privește noțiunile folosite în noul normativ auto, de „ulei aditivat" și „ulei neaditivat" precizăm că acestea sînt folosite în mod curent în sectorul auto. În general, uleiurile aditivate au adaosuri de anumite substanțe care le fac superioare. Pentru documentare recomandăm lucrarea „Noțiuni despre lubrifianți și ungere" Editată anul acesta de Institutul de cercetări pentru prelucrarea țițeiului. În țara noastră se produc uleiuri aditivate 405 AM sau SR — 211 (iarna), 408 AM sau SR — 211 (vara) și uleiuri neaditivate 405, 403, 413.

ECOURI · ECOURI · ECOURI

Mobila

PE DRUMUL CEL MAI SCURT DE LA PRODUCĂTOR LA CUMPĂRĂTOR

ÎN CÎTEVA ARTICOLE publicate în „Viața economică" (nr. 4 și 11) s-au dezbătut unele probleme importante referitoare la eficiența economică în comercializarea mobilei. Se știe că desfacerea mobilei pe piața internă a înregistrat în anii construcției socialismului ritmuri deosebit de ridicate. Astăzi se vinde la noi de circa 40 de ori mai multă mobilă decît în 1950. Volumul desfacerii acestui produs continuă să înregistreze noi creșteri. În luna august din acest an, de exemplu, numai cumpărătorii din orașul București au achiziționat mobilă a cărei valoare întrece cu 12 milioane lei pe cea vîndută în luna respectivă din anul trecut.

Volumul mare de mobilă care se desface în țară a ridicat și ridică probleme deosebit de complexe pentru comerț. Particularitățile comerțului de mobilă (volum mare, produse ușor deteriorabile, necesitatea unor spații imense pentru depozitare și prezentare, valoarea ridicată a produselor etc.) face ca în operațiile de desfacere a acestui produs să se înregistreze cheltuieli mari de circulație. Astfel, numai pentru transportul mobilei, prevăzută a se desface în acest an în țară, se cheltuie aproximativ 100 milioane lei, iar pentru ambalarea ei circa 120 milioane lei, necesitînd utilizarea a 40 000 de vagoane pentru transport și a unor importante cantități de cherestea pentru ambalare.

Analizele efectuate în organizațiile comerciale pentru desfacerea mobilei arată că transportul și ambalajul dețin o pondere importantă în cheltuielile de circulație : circa 70%. De ce ? Principalul element care duce la aceste cheltuieli constă în distanța mare existentă între întreprinderea producătoare furnizoare și organizația comercială beneficiară. Pentru a corecta proporțiile amintite și a elimina efectele cauzelor care alimentează asemenea situații, specialiștii din comerțul de mobilă au sugerat, pe baza rezultatelor unor studii, o serie de măsuri. Unele dintre acestea, ca, spre exemplu, cele cu privire la „apropierea" furnizorilor, puse în practică încă în anii trecuți, au determinat cîteva îmbunătățiri, așa cum rezultă din tabelul alăturat.

Distanțe la furnizori	Ponderea în valoarea contractelor încheiate %	
	1966	1967
Pînă la 200 km	25	43
Între 201—400 km	48	33
Peste 400 km	27	24

Sînt însă posibilități mult mai mari pentru ca o cantitate însemnată din fondul de marfă pe care o comercializăm în București să o obținem de la întreprinderi apropiate, cum ar fi, de exemplu, C.I.L.-Pipera. Din producția destinată comerțului intern realizată la acest combinat, numai 22,7% revine orașului București, iar restul de 67,3% este livrată organizațiilor comerciale din alte orașe, în vreme ce noi continuăm să primim mobilă de la furnizori din orașele Iași, Dej, Blaj și din multe alte localități, care se află la distanțe de peste 400 km.

Analizele noastre au demonstrat că O.C.L.-Mobila — București ar putea să comercializeze aproape întreaga cantitate de mobilă produsă de C.I.L.-Pipera, în cazul cînd producția acestei unități industriale ar fi îndreptată spre satisfacerea cererilor comerțului bucureștean. Nu e vorba de a lărgi la infinit sortimentele. Comerțul local poate să-și formuleze cererea sa orientîndu-se spre un număr restrîns de sortimente, în serii mari, așa cum dictează nevoile producției. Astfel, noi am putea comanda în loturi mari unele sortimente la care cererea populației este activă, iar dacă s-ar introduce în fabricație unele sortimente multifuncționale și din combinații de elemente simple și din panouri (garnitura Galaxia) s-ar putea lărgi și gama sortimentală. Cererea noastră s-ar putea formula anual pentru cinci sortimente în loturi mari, astfel :

- Camere, dormitoare-Solca = 1 500 garnituri
- Biblioteca Dana = 1 000 garnituri
- Bucătăria Modul = 2 000 garnituri
- Camera comb. Iulia (Camelia) = 1 000 garnituri
- Camera Elegant = 1 000 garnituri

Dacă s-ar realiza aceste propuneri, noi am putea realiza anual economii de aproape 4 milioane lei la transport, ambalaj și depozitare.

Același lucru se poate spune și despre producția întreprinderilor industriei locale, care asigură peste 40% din necesarul orașului. În condiții în care producția acestor unități ar ține seama de cererile comerțului local și ar complimenta producția întreprinderilor republicane de mobilă, aprovizionarea orașului București (care desface 22% din mobila destinată pieței interne) s-ar putea face aproape în totalitate de la furnizorii din orașul nostru.

În afară de economiile substanțiale care s-ar realiza la transport, ambalaj și depozitare, s-ar crea condiții mai lesnicioase pentru extinderea desfacerii mobilei cu livrarea direct de la producător la cumpărător. Această formă de vînzare a mobilei e deosebit de avantajoasă. Astfel, din experiența noastră rezultă că la un volum de vînzări de 82 milioane lei, actualele cheltuieli de circulație s-ar reduce de aproximativ șase ori.

Deci, totul pledează în favoarea apropierii producătorului de cumpărător. De altfel, credem că această idee a stat și la baza amplasării marelui combinat de mobilă de la Pipera în apropiere de marele consumator : orașul București. Între timp, însă, sistemul de repartiții practicat de organele centrale a dus la pierderea din vedere a acestor avantaje, asistînd astăzi la acele complicate transporturi încrucișate de mobilă, care sporesc cheltuielile de circulație.

Pentru înlăturarea unor asemenea practici care aduc pagube economiei naționale, socotim că ar trebui utilizată o pîrghie economică, cu mare eficiență. E vorba de schimbarea condiției de livrare a mobilei din „franco loco producător" în „franco depozit beneficiar". Dacă s-ar face această schimbare, întreprinderile producătoare ar fi puse în situația să suporte cheltuielile de transport. În consecință, întreprinderile producătoare și forul lor tutelar ar fi stimulate de un interes economic pentru a-și găsi beneficiari în apropiere. În acest scop ele și-ar adapta, pas cu pas, producția la cererea organizațiilor comerciale locale.

Rezultatul adoptării propunerilor făcute în rîndurile de față e lesne de întrevăzut. Eficiența economică a producției și desfacerii mobilei s-ar ridica la un nivel superior, iar cererile cumpărătorilor ar fi satisfăcute în condiții mai bune.

Petre IONESCU
director O.C.L.-Mobila, București

ADEZIUNE UNANIMĂ LA PRINCIPIILE POLITICII INTERNE ŞI EXTERNE A PARTIDULUI ŞI GUVERNULUI

FORŢA CLARVIZIUNII ŞI SUPORTULUI ŞTIINŢIFIC

ADEZIUNEA DEPLINĂ la principiile de bază ale politicii interne și externe a partidului și guvernului nostru constituie pentru mine, ca și pentru milioanele de cetățeni ai acestei țări, un act firesc, care rezultă din realitățile pe care le trăim, din realizările pe plan intern, din mîndria pe care o simți atunci cînd vezi prestigiul de care România se bucură pe plan internațional — toate acestea rezultat al înțelepciunii, clarviziunii și suportului științific pe care este clădită această politică.

Socialismul este astăzi o realitate pe pămîntul României, și aceasta constituie meritul istoric al P.C.R. care a știut și știe să conducă cu fermitate poporul nostru pe acest drum.

Lupta de veacuri și-a găsit izbînda deplină în perioada construirii socialismului cînd poporul român, sub conducerea partidului, a dobîndit libertatea națională și socială, la care a aspirat atîta timp și își clădește o viață nouă corespunzătoare nevoilor și intereselor sale. În elaborarea politicii sale, partidul ține seama de aceste aspirații, de ceea ce gîndesc și năzuiesc milioanele de cetățeni ai acestei țări. Este de înțeles deci că, în aceste condițiuni, adeziunea unanimă și deplină a poporului român la politica partidului, care este politica sa, să fie un act natural, firesc. De aceea, hotărîrile partidului se bucură nu numai de adeziunea unanimă, dar și de îndeplinirea entuziastă.

Urmînd linia politică elaborată de partid, poporul român își aduce o contribuție prețioasă, prin desăvîrșirea construcției socialismului in propria țară, la creșterea forțelor socialismului și păcii, la ridicarea puterii sale de atracție pe arena internațională. De aceea, consider că preocuparea consecventă a partidului și statului nostru de a contribui activ la așezarea raporturilor dintre țările frățești pe temelia trainică a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, a prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, cu toate partidele comuniste și muncitorești, în interesul păcii și al progresului, corespunde în întregime aspirațiilor poporului nostru și cerințelor întăririi și dezvoltării socialismului, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

Documentele de partid, hotărîrile C.C. al P.C.R., cuvintele pline de îndemn și hotărîre ale tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu — cum au fost, de pildă, acelea de la întîlnirea cu intelectualii din Cluj — legea învățămîntului pusă de curînd în aplicare, care stabilește direcțiile de dezvoltare a școlilor de toate gradele, căile de perfecționare a întregului învățămînt — toate acestea conțin pentru noi, cadrele didactice din învățămîntul superior economic, sarcini de răspundere pentru pregătirea de economiști la nivelul cerințelor economiei și culturii noastre în plină dezvoltare, pentru ridicarea nivelului cercetării economice în țara noastră — sarcini pentru a căror îndeplinire nu vom precupeți nici un efort.

prof. dr. docent M. A. LUPU
rectorul Academiei de studii economice-București

EXPRESIE A PROPRIILOR NOASTRE NĂZUINŢE

MAI PREGNANT decît oricare altă ramură a producției materiale din economia națională, industria constructoare de mașini a țării s-a dezvoltat în anii construirii României noi, moderne, ca urmare a aplicării consecvente de către partid a principiilor industrializării socialiste. O dovadă elocventă în acest sens, o reprezintă uzina noastră. În trecut, vechi ateliere de reparat material rulant, întreprinderea noastră, reprofilată și modernizată, a devenit în ultimii ani o unitate de bază pentru fabricarea de utilaj chimic de mare complexitate și factură tehnică modernă. Prin produsele pe care le realizează, ea contribue, în mare măsură, la echiparea cu tehnica nouă a marilor combinate chimice care se construiesc în diferite zone ale țării.

Cuvintele pline de înțelepciune și optimism cu privire la perspectiva țării, rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitei întreprinse recent la uzina noastră, precum și aprecierile pozitive făcute la adresa activității desfășurate de muncitori, tehnicieni și ingineri au constituit și constituie un puternic imbold pentru concentrarea și mai activă a priceperii și hărniciei colectivului și canalizarea lor spre un scop unic — traducerea în viață a prevederilor Congresului al IX-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R.

Demn de glorioasele tradiții revoluționare, de faptele pline de eroism înscrise la loc de cinste în istoria țării noastre, colectivul de muncă al Uzinei „Grivița roșie" își exprimă prin fapte, zi de zi, contribuția sa activă la consolidarea edificiului socialist în patria noastră.

Munca productivă ce se desfășoară cu avînt în uzina noastră reprezintă o contribuție permanentă, o susținere activă, pînă la identificarea deplină a politicii interne și externe elaborată de partidul nostru — politică ce exprimă fidel gîndurile, năzuințele și aspirațiile noastre cele mai vitale. Și e firesc să gîndim și să acționăm astfel. Dacă în trecut am luptat cu tenacitate revoluționară, alături de întreaga clasă muncitoare, pentru cucerirea puterii, cu atît mai mult ne vom înzeci eforturile acum, cînd construim, cu mîinile și mintea noastră, edificiul social mult visat — socialismul.

Înmănuncherea eforturilor colectivului nostru cu cele ale muncitorilor din uzinele de pe întreg cuprinsul țării pentru sporirea producției materiale, pentru ridicarea pe un plan superior a eficienței întregii activități, constituie fundamentul trainic al realizării politicii interne și externe a partidului și statului nostru, calea cea mai sigură a întăririi puterii economice a patriei noastre.

ing. Rovin BUSTAN
director general adjunct,
Uzina „Grivița Roșie"-București

CONSECVENTĂ AFIRMARE A PRINCIPIILOR SOCIALISMULUI

ÎNTREAGA POLITICĂ a partidului comunist și a statului român pe plan intern și internațional se caracterizează prin grija față de destinele patriei și poporului nostru, prin dorința de a promova și dezvolta prietenia și colaborarea cu toate țările socialiste, cu toate țările lumii în interesul socialismului, al păcii și progresului.

În anii construcției socialiste au fost preconizate și aplicate în viața economică, socială și politică a patriei noastre o multitudine de măsuri menite să perfecționeze construcția socialismului în România. Ele au fost consecvent îndreptate spre intronarea și consolidarea noilor relații de producție, spre creșterea și modernizarea forțelor de producție și, pe această bază trainică, spre ridicarea nivelului de trai, dezvoltarea democrației socialiste și a personalității umane, izvorînd din principiile de bază ale marxism-leninismului, din interesele fundamentale ale națiunii noastre socialiste.

În toată această vastă operă, partidul nostru a pornit și pornește de la posibilitățile și virtuțile interne ale orînduirii socialiste, de la premisa că acestea pot să fie puse în valoare numai printr-o politică științifică.

Și în domeniul politicii externe partidul și guvernul țării noastre se călăuzesc după învățătura marxist-leninistă, militează pentru aplicarea consecventă a principiilor ce trebuie să stea la baza relațiilor între țările socialiste, la baza relațiilor între state. Declarația adoptată recent de Marea Adunare Națională, cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, constituie dovezi elocvente ale politicii partidului și guvernului nostru în acest domeniu și ele se bucură de adeziunea deplină a poporului. Ideile și principiile călăuzitoare formulate în aceste documente reflectă gîndurile și voința maselor, idealurile cele mai nobile ale poporului nostru. Adeziunea poporului nostru la aceste principii reprezintă o manifestare a puternicei încrederi în partid, convingerea nestrămutată în justețea cauzei marxist-leniniste, hotărîrea de a lupta pentru viitorul socialist al patriei.

Astăzi mai mult ca oricînd, întregul nostru popor își manifestă hotărîrea de a munci perseverent pentru înfăptuirea directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale. Această hotărîre care ilustrează unitatea dintre partid și popor, sprijinul și încrederea nelimitată acordată de toți cetățenii țării conducerii de partid, reprezintă în același timp o adeziune unanimă pentru socialism, pentru prietenie cu toate țările socialiste, pentru pace.

Aceasta constituie și pentru noi, cadrele didactice un imbold și izvor de intensă activitate pe tărîmul educației noilor generații de specialiști, contribuind prin aceasta, cu devotament și hotărîre la înfăptuirea politicii partidului, la întărirea scumpei noastre patrii.

conf. univ. Florian BURTAN
șeful catedrei de economie politică,
Institutul de petrol, gaze și geologie

BREVIAR ECONOMIC

● Cargou de 4500 tone

Primul cargou de 4 500 tone dintr-o serie modernizată, destinat flotei noastre comerciale, a fost lansat la șantierul naval din Galați cu zece zile înainte de termenul prevăzut. Navele din această serie sînt dotate cu motoare de 3 000 C.P. (față de 2 500 C.P. la cele din seria anterioară), au o autonomie de navigație de 8 000 mile (cu 2 000 mile mai mult), o viteză superioară și alte îmbunătățiri tehnice.

● Stații de întreținere pentru autovehicule

La Turnu-Severin, Ploiești, Giurgiu, Slobozia, Baia-Mare, Oradea și Constanța vor fi construite stații de întreținere pentru autovehicule. Institutul de proiectări al Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene pregătește documentațiile tehnice pentru încă 12 stații a căror construcție va începe în anul viitor.

● La Galați a început construcția laminorului de benzi la rece

La Combinatul siderurgic din Galați, în sectorul de laminoare, a început construcția laminorului de benzi la rece, destinat producției de tablă laminată la rece, permițînd o valorificare superioară a metalului.

● Lucrări de irigații

Pînă în prezent în Dobrogea, în cîmpia din sudul și în vestul țării s-au amenajat peste 500 mii hectare pentru irigații. O serie de mari lucrări se află în curs: — complexul Gălățui-Călărași de peste 80 mii hectare; un alt șantier învecinat cuprinde 55 mii hectare, iar în Valea Carasu, Terasa Brăilei, Jegălia, Calafat-Băilești irigațiile se vor extinde cu alte 250 mii hectare.

● Parametri îmbunătățiți

Uzina „Electroputere" din Craiova a realizat de la începutul anului peste 4 000 transformatoare de forță și 1 400 motoare și generatoare electrice modernizate, cu dimensiuni reduse și parametri funcționali îmbunătățiți. La transformatoare dimensiunile sînt în medie cu 10% mai mici, iar la motoare și generatori, greutatea pe kilowat a scăzut cu 25%.

● Piese de schimb auto

La Cooperativa „Electrometal" din Oradea au intrat în fabricație de serie noi piese de schimb pentru automobile: lama și brațul ștergător de parbriz, lampa de cabină și de sub capotă pentru autocamioanele românești. Sînt în curs de realizare alte piese: în total aici se fabrică 130 piese de schimb auto.

● Remorcă pentru transporturi de utilaje grele

La Uzina mecanică din Mediaș a început producția unui nou tip de remorcă cu o capacitate de 36 tone pentru transporturi de utilaje grele — tractoare S-1300, buldozere, cazane de mare capacitate. Remorca are o platformă cu un sistem de suspensie ce se sprijină pe 20 de roți.

● Noi tipuri de rigle de calcul

La Întreprinderea „Tehnolemn" din Timișoara a fost asimilată producția de serie a 3 noi tipuri de rigle de calcul, care permit efectuarea unei game mai largi de calcule de mare precizie în toate domeniile tehnico-inginerești.

● Un mare complex industrial de creștere și îngrășare a porcilor

La Verești, județul Suceava, au început lucrările de construcție a unui mare complex industrial de creștere și îngrășare a porcinelor. Complexul va dispune de 27 de hale de reproducție, maternități pentru scroafe, hale de creștere și îngrășare a porcilor, bucătării speciale și diferite dotări moderne pentru hrănirea animalelor, curățirea halelor etc. Complexul urmează a livra anual 150 000 porci îngrășați.

Discuții

PENTRU O MAI LARGĂ SPECIALIZARE A UNITĂȚILOR DE CONSTRUCȚII

EFICIENȚA ACTIVITĂȚII ECONOMICE a întreprinderilor de construcții depinde într-o mare măsură de calitatea organizării, maturitatea conducerii, alegerea orientării economice pe baza unor prevederi și decizii optime, care să conțină o fundamentare profund științifică. Desigur, măsurile pe linia îmbunătățirii substanțiale a eficienței economice sînt multiple și ele vizează, în primul rînd, orientarea pe linia specializării și profilării producției, modificarea structurii organizatorice, asigurarea bazei tehnico-materiale a întreprinderilor, cointeresarea materială și normarea muncii, îmbunătățirea sistemului de informare economică etc. Fără îndoială că acestea nu epuizează multitudinea de aspecte și ,bineînțeles, aria mult mai largă a problemelor pe care le ridică ramura construcțiilor în prezent și mai ales în viitor.

Ce arată practica mondială

Principala tendință pe plan mondial în organizarea întreprinderilor și a producției o reprezintă specializarea și profilarea pe un număr redus de sortimente: uzine de piese tehnologice, fabrici de prefabricate din beton etc., ceea ce permite fabricarea unor cantități cît mai mari (serii rentabile) în condiții de economicitate sporită. Datorită specializării, fabricarea unui produs complex se realizează, în cele mai multe cazuri, prin cooperarea între întreprinderi. Cu toate că în multe cazuri aceste întreprinderi fac parte din aceeași firmă, se consideră că este mai eficient să nu producă anumite sortimente, care pot fi fabricate în serii rentabile. În Franța, de pildă, la executarea unei construcții (clădiri de locuit) participă circa 12 subexecutanți specializați, mergînd pînă la întreprinderi pentru confecționarea pardoselilor de parchet, montări tîmplărie, izolații etc.

Și în țara noastră preocuparea pe această linie existentă la unele unități de construcții, a atins un nivel destul de promițător. În Municipiul București, — Direcția Generală Construcții Montaj, de pildă, care execută circa 1/3 din planul de locuințe pe întreaga țară, este organizată pe principiile cerințelor moderne ale specializării și profilării. În cadrul acestei direcții generale funcționează întreprinderi de construcții, de instalații interioare, de drumuri, de construcții hidrotehnice și foraje, de utilaje și transport etc. De asemenea, prepararea betoanelor se face în cea mai mare parte în stații centralizate, iar prelucrarea oțelului beton în ateliere ale unor întreprinderi profilate și dotate în acest scop.

La Conferința Națională a P.C.R. s-a subliniat însă că unul din neajunsurile sistemului de organizare de execuție a construcțiilor, îl constituie lipsa unor unități profilate după specificul lucrărilor de construcții industriale, social-culturale și de locuințe, ca și pe genuri de lucrări (fundații, terasamente, betoane precomprimate etc.), ceea ce a influențat negativ asupra folosirii utilajelor și forțelor de muncă, asupra productivității și costurilor.

Gama lucrărilor și proceselor de muncă ce pot fi executate de către unități specializate este, după părerea mea, mult mai mare. Pornind de la analiza succesiunii operațiunilor cerute de tehnologia de execuție se pot organiza în cadrul întreprinderilor de construcții unități specializate, șantiere, sau formații de lucru profilate (specializate), pentru executarea organizării de șantier, a lucrărilor de infrastructură, a celor de structură, montaj de prefabricate, la lucrările de finisaje, de izolații, prelucrarea și montarea armăturilor, tăiat geamuri, montat parchet, preparat vopsele etc. Totodată, se pot crea în afara întreprinderilor de construcții, dar în strînsă colaborare cu acestea, unități pentru executarea și montarea tîmplăriei de lemn, a tîmplăriei și confecțiilor metalice etc.

Alegerea și divizarea categoriilor de lucrări, a proceselor de muncă, a pieselor ce se asamblează în construcția respectivă trebuie să se axeze pe categoriile de lucrări care necesită volum mare de muncă: săpături, betoane, armături, cofraje etc., vizînd în primul rînd efectul calitativ și economic.

Prefabricarea, metodă ce se cere extinsă

În ansamblul lucrărilor specifice activității de pe șantiere un loc important îl ocupă **fabricarea elementelor din beton armat.** De aceea, o foarte mare importanță o are prefabricarea acestor elemente de construcții (grinzi și stîlpi din beton armat), trepte și contratrepte din beton mozaicat, rampe din beton pentru casa scării și, în primul rînd, elementele mari din beton (panouri mari) pentru construcții de locuințe și echiparea lor, în așa fel încît panoul montat să cuprindă întreaga gamă de finisare grosieră și montajul instalațiilor.

Procesul de prefabricare a elementelor de construcții se poate extinde și la executarea fațadelor (panouri prefabricate pentru fațade), unde în prezent se consumă un volum important de manoperă în condițiile insuficienței forței de muncă, ceea ce atrage după sine o operativitate și productivitate scăzute. **Elementele prefabricate sosite pe șantier în stadiul de finisare avansat, executat de fabrică, ar da posibilitatea întreprinderilor de construcții să organizeze unități sau formații specializate numai pentru montaj de prefabricate, care ar executa structuri și unități sau formații pentru finisaje** (tencuieli, zugrăveli, vopsiri). Lucrînd în acest mod se creează condiții pentru organizarea de formații complexe (brigăzi complexe de montori de prefabricate, dulgheri mozaicari etc.) și posibilități de remunerare pe produs, ceea ce ar contribui la o aplicare cît mai corectă a normelor de muncă și, bineînțeles, la simplificarea calculelor de normare.

Unul dintre factorii hotărîtori care permite extinderea prefabricatelor îl constituie tipizarea și modularea construcțiilor, în general, a elementelor componente, în special. În această direcție, proiectele tip au o importanță de prim ordin. Folosirea lor asigură economisirea forțelor de concepție, reducerea duratei de elaborare a documentațiilor de investiții, creînd totodată condiții pentru sporirea gradului de industrializare a construcțiilor, pentru transformarea execuției lucrărilor pe șantier într-un proces de montaj. În final, se obține scurtarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor industriale sau social-culturale. Pornind de la avantajele de ordin tehnic și economic ale proiectelor tip remarcăm că proporția de 3%, cît reprezintă acestea în totalul construcțiilor industriale din țara noastră este mică în comparație cu alte țări (R.D.G. — 22%, R. P. Polonă — 27%).

Eliminarea treptată a unor procese umede, a unor lucrări și operații auxiliare ca și prefabricarea ar contribui, în afara creșterii productivității muncii, la reducerea numărului de muncitori necalificați, care în prezent în ramura construcțiilor se menține într-un procent destul de ridicat (circa 30% din total). Permanentizarea, specializarea și ridicarea calificării muncitorilor constructori este consecința firească a condițiilor mai bune pe care le poate oferi o fabrică de prefabricate pentru construcții. Aceasta are o activitate continuă, neinfluențată de efectele timpului nefavorabil și permite mecanizarea mai largă a unor operații decît pe șantier, ceea ce ușurează efortul fizic, conducînd în același timp la creșterea cîștigului. În asemenea condiții, forța de muncă necalificată manifestă interes mai mare să lucreze în fabrică, să se califice, să se specializeze și permanentizeze, stăvilind astfel fluctuația ei între agricultură și șantier. Partea rămasă pe șantier se permanentizează ca urmare a condițiilor mai bune create prin degrevarea șantierului de o serie de lucrări și operații ce necesită un volum prea mare de forță de muncă, în parte necalificată.

Forța stimulatorie a faptelor

Consider că prefabricarea elementelor din beton armat nu reprezintă singurul domeniu de diversificare și specializare a producției în construcții. Sînt nenumărate alte operații care pot fi tipizate și, pe această bază, executate de unități profilate în serii mari, ceea ce contribuie la obținerea unei bune calități și la sporirea productivității muncii la lucrările de construcții, în ansamblul lor. **Adîncirea procesului de profilare și specializare este confirmată și de organizarea unor ateliere de prelucrarea oțelului beton, tăiat geamuri, tipizarea și prefabricarea unor elemente de organizare de șantier.** Considerentele care s-au avut în vedere, de pildă, la organizarea atelierelor de prelucrat armături au fost:

a) ponderea cheltuielilor corespunzătoare oțelului beton de circa 13% din valoarea producției unei întreprinderi de construcții care execută edificii social-culturale, circa 20% din valoarea materialelor și respectiv 5% din valoarea salariilor plătite muncitorilor;

b) existența unui număr mare de puncte de lucru, circa 30 la fiecare întreprindere, necesită însemnate cheltuieli pentru organizarea și construirea unor piste din beton pentru îndreptat, bancuri necesare fasonării, numeroase trolii manuale sau electrice, ștanțe etc., ceea ce demonstrează neeconomicitatea acestei formule organizatorice;

c) neeconomicitatea dotării tehnice a unor numeroase puncte de lucru dispersate.

Practica organizării centralizate și specializarea unor astfel de unități, confirmă din plin eficiența economică, în sensul că aprovizionarea făcîndu-se într-un singur loc se elimină aproape în totalitate stagnările din lipsa unor sortimente, gama dimensiunilor și întrebuințărilor fiind mult mai mare. Înlocuirea unor dimensiuni deficitare se poate face după un calcul riguros științific, care să nu conducă la depășiri cantitative, posibilitatea soluționării unor astfel de înlocuiri fiind la îndemîna unor cadre cu pregătire corespunzătoare, care se ocupă numai de aceste probleme. De asemenea, prin organizarea centralizată a dotării tehnice se diminuează posibilitatea creării unor stocuri supranormative de materiale cu consecințele negative cunoscute (blocarea de mijloace financiare, credite, dobînzi), care grevează prețul de cost. **Experiența a arătat că circa 50% din deșeurile ce se creează se pot refolosi, sfera întrebuințărilor fiind mai mare, existînd și posibilitatea unor înnădiri prin sudură electrică etc., ceea ce în condițiile clasice de dispersare a punctelor de lucru se realizează mai greu sau deloc.** Prin organizarea de pildă a unor ateliere specializate pentru prelucrarea oțelului beton, la o întreprindere de gradul I, cu specific de construcții social-culturale, conduce la o creștere a productivității muncii cu aproximativ 1% și la o reducere a prețului de cost cu cca 0,5%.

În ceea ce privește organizarea atelierelor de tăiat geamuri, experiența acumulată a dovedit că, deși ponderea valorică a geamurilor în valoarea materialelor la lucrările de locuințe și social-culturale reprezintă 1,3%, datorită manipulării, croirii și montării pe fiecare punct de lucru se înregistrează pierderi care variază între 25—30%, ceea ce face ca volumul cheltuielilor efectuate în acest scop să se ridice la 2,25%. În condițiile croirii și tăierii într-un singur loc, pierderea se reduce cu circa 50%.

Organizarea de șantier, element ce poate fi tipizat

Tipizarea și prefabricarea elementelor de organizare și, în consecință, cheltuirea cu grijă a fondurilor alocate în acest scop de șantier, reprezintă un alt domeniu spre care trebuie orientată atenția. Aceasta cu atît mai mult cu cît volumul fondurilor consumate în acest scop reprezintă circa 3% din cheltuielile de producție ale unei întreprinderi.

Cea mai mare parte din lucrările de organizare de șantier au o existență destul de scurtă și precară. Aceasta, pe deoparte, ca urmare a duratei șantierelor (1—2 ani), ceea ce conduce la demontarea organizării făcute (cu pierderi inerente), iar pe de altă parte datorită construirii unor lucrări de organizare pe amplasamentele rețelelor edilitare. Existența scurtă, amplasarea uneori greșită conduc la demontarea și construirea pe alte amplasamente. Toate acestea conduc la pierderi mai mari decît prevăd normativele. **Practica dovedește că la sfîrșitul unui interval de 5 ani, din cheltuielile făcute în acest scop, care se cifrează la peste 20 milioane lei la o întreprindere de gradul I, mai există în stadiul de folosință abia 20% din valoarea investițiilor alocate.**

Factorii enunțați conduc la ideea executării elementelor de organizare de șantier (magazii, birouri, vestiare etc.) în întregime sau pe părți componente din prefabricate demontabile, recuperabile (de preferință din metale ușoare, panouri tegofilm etc.) care, pe lîngă faptul că conduc la o economie enormă de material lemnos, asigură o mobilitate mai mare și timpi de montare și demontare reduși, la o economie foarte mare de forță de muncă. Există la multe întreprinderi, tendința de a executa în ateliere proprii o serie de confecții me-

(Continuare în pag. 11)

T. SBORA
șeful serviciului planificare,
Întreprinderea construcții-montaj nr. 3, București

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat (XII)

PREZENTĂM, în acest număr al revistei, ultima dintre asigurările de viață practicate de ADAS, încercînd să răspundem unor întrebări privind avantajele acesteia, utilitatea ei.

Asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași se încheie pentru sume începînd de la 12 000 de lei, cu persoane în vîrstă de la 16 la 50 de ani, pe durate de 10, 12, 15 sau 20 de ani. Iată cînd și ce plătește Administrația Asigurărilor de Stat celor care au încheiat o astfel de asigurare:

- *La expirarea asigurării (dacă asiguratul va fi în viață): suma asigurată înscrisă în poliță independent de plățile făcute anterior pentru cazurile de invaliditate permanentă;*
- *În caz de amortizare: cîte 1.000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile lunare de amortizare;*

CARE SÎNT PRINCIPALELE AVANTAJE ALE ASIGURĂRILOR DE VIAȚĂ CU PENSIE PENTRU URMAȘI

- *în caz de invaliditate permanentă a asiguratului, ca urmare a unui accident: suma asigurată înscrisă în poliță, în total sau în parte, după cum invaliditatea permanentă este totală sau parțială;*

În caz de deces al asiguratului:

- *jumătate din suma asigurată înscrisă în poliță, la decesul asiguratului;*
- *o pensie de 10% din suma asigurată înscrisă în poliță, începînd după un an de la data decesului asiguratului și pînă la termenul de expirare a asigurării;*
- *a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării, o dată cu plata pensiei pentru ultimul an, sau pentru fracțiunea de an rămasă.*

Avînd în vedere cazurile în care ADAS plătește sumele asigurate, la celelalte asigurări mixte de viață, și comparîndu-le cu condițiile speciale ale asigurării mixte de viață cu pensie pentru urmași, se poate trage lesne concluzia că o astfel de măsură de prevedere este necesară pentru orice familie.

Primele de asigurare sînt convenabile: doar cîțiva lei pe lună pentru fiecare 1.000 de lei sumă asigurată. Acestea se pot plăti anual, semestrial, trimestrial sau lunar — anticipat. La o asigurare mixtă de viață cu pensie pentru urmași, pentru 12 000 de lei sumă asigurată, prima lunară ce o plătește o persoană în vîrstă de la 31 la 40 de ani, care a încheiat o asigurare pe durata de 20 de ani ,cu durata de plată a primelor — 17 ani, este de 66 de lei.

*

Datorită avantajelor pe care le oferă, asigurările mixte de viață sînt mult solicitate de cei ce doresc să ia o măsură de prevedere. Asigurările respective, ca de altfel orice alte asigurări practicate de ADAS, se pot încheia prin responsabilii ADAS din întreprinderi, instituții etc., agenții și inspectorii de asigurare, sau direct la orice unitate ADAS.

Aurel CRIȘAN

Incă de la plămădire

METALUL POATE FI MAI BINE VALORIFICAT

COLECTIVUL Combinatului siderurgic-Hunedoara — unitate care deține o pondere importantă în producția de metal a țării — a obținut în decursul anilor realizări de seamă pe linia îmbunătățirii utilizării capacităților de producție a agregatelor, ridicării calității produselor, gospodăririi și valorificării metalului și reducerii cheltuielilor de producție. Economiile și beneficiile suplimentare obținute an de an, au constituit o contribuție de seamă a acestui colectiv la întărirea economică a patriei.

Studiile efectuate în ultima perioadă au demonstrat însă că aici există încă multe posibilități de reducere a cheltuielilor de materii prime și materiale — elemente care intervin cu pondere mare în prețul de cost al metalului.

O mai atentă pregătire a încărcării furnalelor

LA BAZA OBȚINERII unor rezultate din ce în ce mai bune în folosirea eficientă a agregatelor și sporirea producției de metal, stă **pregătirea minuțioasă a materiilor prime, asigurarea unei calități superioare și cît mai constante a acestora.** În toate țările industriale se acordă o atenție tot mai susținută pregătirii unor încărcături cît mai bogate în metal util, cu steril și substanțe dăunătoare cît mai puține, iar constanța în timp a analizei chimice și granulometrice să fie cît mai mare. Este mai rentabil, de exemplu, ca minereul să fie îmbogățit înainte de folosirea lui în furnal, chiar la conținuturi ridicate în fier. Pe plan mondial, în afară de faptul că se folosesc în producția de fontă concentrate cu peste 60% Fe, acestea se supun ulterior unui proces de îmbogățire, în scopul ridicării conținutului de fier la 67—70%. **Experiența a dovedit că prin utilizarea oricărui procedeu de preparare la rece, sterilul din minereu este înlăturat cu cheltuieli de cca 3 ori mai mici decît prin topire în furnal.**

Pregătirea cît mai temeinică a încărcăturii furnalelor în sensul sporirii conținutului de fier este pentru țara noastră cu atît mai importantă cu cît dispunem de o bază limitată de minereuri feroase și acestea cu un conținut mediu scăzut. Aceasta obligă la găsirea unei tehnologii adecvate pentru exploatarea în proporție cît mai mare a minereurilor sărace (sub 30% conținut de fier), precum și pentru îmbogățirea lor cu un conținut de metal cît mai ridicat, în condiții de randament de recuperare maxim. Studiile și încercările făcute asupra minereurilor din bazinul Poiana Rusca — care reprezintă circa 60% din producția actuală a țării — arată că eficiența economică maximă de preparare se obține la o concentrație de 53—54% fier, cînd randamentul de extracție în metal atinge 86—82%.

Deși în mod normal ar trebui să se pună problema îmbunătățirii acestor parametri tehnici (în sensul ridicării conținutului de fier în concentrat și reducerii pierderilor de metal în steril), la Uzina de preparare de la Teliuc se obțin în prezent concentrate cu numai 48—52% fier, în condițiile în care se prelucrează doar minereurile cu peste 27% fier. O asemenea abatere de la parametrii stabiliți prin proiect duce la exploatarea nerațională a zăcămîntului și la sporirea consumului specific de cocs în procesul de aglomerare și elaborare a fontei. **Prin neutilizarea minereului cu 17—20% fier, se pierde anual la Intreprinderea minieră Hunedoara circa 300 000 tone metal, iar prin livrarea concentratului cu 52% conținut de fier, față de 54% stabilit, în furnalele de la Hunedoara se consumă anual cu 35 000 tone cocs metalurgic mai mult, în valoare de circa 24 milioane lei.**

O pondere importantă în prețul de cost al fontei, au **cheltuielile de aglomerare,** parte integrantă și indispensabilă a pregătirii mai avansate a materialelor de fuziune pentru furnalele moderne. Dintr-o analiză amănunțită a actualei tehnologii de aglomerare, rezultă că și în acest domeniu pot fi luate măsuri eficiente de reducere a cheltuielilor de producție, care să ducă la micșorarea prețului de cost al fontei.

O primă problemă importantă, a cărei rezolvare trebuie să stea în atenția specialiștilor, este **micșorarea ponderii aglomeratului recircuitat în procesul de aglomerare.** În prezent, la Combinatul de la Hunedoara acest retur variază între 30—65%, de obicei mai puțin la aglomeratorul nr. 1 și mai mult la aglomeratorul nr. 2. Deși inerent procesului tehnologic de aglomerare, depășirea acestuia cu peste 40% din totalul materiilor prime ce urmează a se aglomera, devine nerentabil, întrucît conduce la micșorarea producției și productivității muncii, creșterea consumului de combustibil și, deci, la sporirea cheltuielilor de producție. De aceea, perfecționarea procesului de măcinare, amestecare și dozare a materiilor prime, precum și îmbunătățirea manipulării ulterioare a aglomeratului, trebuie să constituie principalele operații tehnologice care cer să fie optimizate. **Din calculele făcute rezultă că, la nivelul Combinatului hunedorean, micșorarea ponderii returului la circa 30—40%, ar conduce la obținerea unei economii anuale de circa 28 milioane lei față de situația actuală și, în același timp, ar spori producția de aglomerat cu circa 10% fără alte dotări suplimentare.**

Pe linia pregătirii mai bune a încărcăturii agregatelor siderurgice se poate lua în discuție și problema **rezistenței cocsului metalurgic.** Deși rezultatele înregistrate în ultimii ani prezintă o evoluție favorabilă privind dinamica de creștere a acestei importante caracteristici tehnice, prin îmbunătățirea rețetelor de cocsificare și prin perfecționarea procedeelor de fabricație, se poate ajunge la un cocs cu caracteristici tehnico-economice și mai bune. De altfel, din experiența Combinatului hunedorean rezultă că prelungirea duratei de cocsificare cu o oră, conferă cocsului creșterea rezistenței la toba Micum cu 1,3%, paralel cu îmbunătățirea structurii și a omogenității (la aceeași rețetă de încărcare). Această măsură ar diminua, ce-i drept, capacitatea bateriilor de cocsificare cu circa 40 000 tone pe an. Dar, așa cum rezultă din literatura de specialitate, **economia de cocs obținută la furnale, ca urmare a îmbunătățirii calității, s-ar ridica la circa 35 000 tone anual.** Practic, cu cantitatea respectivă s-ar putea elabora aproape aceeași cantitate de fontă ca și înainte. **În plus, s-ar reduce necesarul de cărbune cocsificabil cu circa 50 000 tone pe an.**

La sectorul cocso-chimic de la Hunedoara se pun de fapt și alte probleme ca, de exemplu, stabilirea participării optime în rețetă a cărbunilor din import, valorificarea superioară a subproduselor, extinderea gradului de mecanizare și altele. Rezolvarea lor favorabilă se impune cu atît mai mult cu cît cheltuielile făcute cu producerea fontei se regăsesc în proporție de 30—50% în prețul de cost al laminatelor finite.

Prin micșorarea duratei de elaborare a șarjelor de oțel

ÎN FAZA DE ELABORARE a oțelului, pregătirea mai avansată a încărcăturii are influență, în primul rînd, asupra capacității de producție a cuptoarelor. Fierul vechi, bine pregătit, mai ales în oțelăriile Martin, care are o pondere mare în încărcătura cuptoarelor, conduce la scurtarea duratei de încărcare, respectiv la creșterea ponderii timpului de elaborare efectivă din fondul de timp calendaristic.

La oțelăria Martin nr. II de la C.S.H. s-a realizat în anul 1967 față de 1964 un spor de producție de peste 650 000 tone de oțel, din care 8,5% datorită reducerii timpului de încărcare a fierului vechi. În această perioadă durata de încărcare a scăzut de la 2,42 ore la 1,39 ore. Deși această dinamică reprezintă un succes, totuși față de realizările din alte țări durata este încă mare. În vederea reducerii perioadei de elaborare a oțelului, se impune ca unitățile siderurgice și întreprinderea de colectare a metalelor să fie dotate în mod corespunzător cu utilaje (prese de balotat de mare capacitate, ghilotine, mașini de mărunțit, zdrobitoare mecanice și pirotehnice etc.), care să permită o șarjabilizare superioară a fierului vechi, în sensul creșterii greutății sale volumetrice. De asemenea, în oțelării se cer luate măsuri organizatorice și de adaptare tehnică a utilajelor, care să asigure o viteză sporită de încărcare. **În condițiile de la Hunedoara, cu dotări minime, este posibil ca timpul de încărcare a cuptoarelor să fie redus la sub o oră, ceea ce ar permite realizarea, numai pe această bază, a unei producții suplimentare de circa 50 000 tone oțel pe an.** Este revelatoriu faptul că într-o oțelărie din Canada un cuptor de 500 tone/șarjă se încarcă în mod curent cu utilaje perfecționate în numai 20 minute.

La Combinatul siderurgic-Hunedoara, a fost organizată o acțiune vastă pentru reducerea volumului de rebuturi, deșeuri și alte pierderi tehnologice, care au contribuit la diminuarea consumurilor specifice de metal în toate fazele procesului de fabricație. **Consumurile specifice realizate în semestrul I a.c. sînt mai mici față de cele din 1965, cu 1,01% la oțelării și cu 1,33% la laminoare.**

Rezultatele nu sînt însă nici pe departe pe măsura posibilităților. **Din balanța de metal a combinatului rezultă un randament scăzut — de numai 0,92 — între cantitatea de metal util adus de materiile prime și între producția-marfă obținută.** La nivelul producției actuale, înseamnă o **pierdere anuală de aproape 200 000 tone metal în zguri, în praf, în apele reziduale și în fum, ele fiind în întregime pierderi nerecuperabile.** Ponderea cea mai mare a pierderilor se localizează la oțelării. Volumul lor este foarte mare în comparație cu alte țări dezvoltate unde, de obicei, nu depășesc 5%.

La Hunedoara, praful de la aglomeratoare și oțelării, care conține un procent ridicat de metal, se pierde integral, **risipindu-se circa 18—20 000 tone fier anual, impurificînd în același timp atmosfera înconjurătoare pe mari distanțe.** Existența unor instalații de captare ar readuce marea majoritate a acizilor metalici utili (peste 80%) în circuitul de fabricație, îmbunătățind în același timp și condițiile de lucru.

Cea mai mare pierdere nerecuperabilă de metal provine din zgurile rezultate din procesele tehnologice de elaborare a fontei și, în mod deosebit, a oțelului, atît sub formă de oxizi, cît mai ales sub formă de stropi, scoarțe și alte resturi metalice. Din calculele făcute rezultă că, pe această cale, **la combinat, se aruncă anual pe haldă circa 80—100 000 tone metal, din care cea mai mare parte nu mai poate fi recuperat.** Pentru rezolvarea acestei probleme sînt necesare măsuri de îmbunătățire a proceselor tehnologice de elaborare și turnare, de evitare a tuturor scurgerilor de metal lichid și de organizare în același timp a unui sistem de recuperare integrală a incluziunilor de metal în zgură și moloz.

Pierderi însemnate de metal rezultă din **ardere.** Deși este știut că în procesul de încălzire a oțelului pentru deformare plastică la cald se oxidează o cantitate însemnată de metal (în condițiile de la C.S.H. circa 1,0—1,7%), totuși măsurile luate sînt departe de a rezolva favorabil problema. Ca urmare a acestui fenomen, **la combinat se transformă anual circa 60 000 tone metal din nou în oxizi pentru ca să reintre apoi** (dar nu mai mult de 75% din cantitatea totală) **în circuitul de fabricație a fontei**

Considerăm oportun și necesar ca specialiștii să găsească soluții tehnice de control și dirijare a procesului de încălzire, astfel încît arderile să fie reduse în proporție cît mai mare. Merită să fie studiată și problema încălzirii oțelului în atmosferă inertă sau reducătoare căreia, în străinătate, i se acordă o atenție din ce în ce mai mare, întrucît rezultatele ce se obțin sînt mai mult decît încurajatoare.

În ansamblul problemelor de gospodărire mai bună a metalului și, deci, de sporire a eficienței economice un loc important **ocupă valorificarea superioară a laminatelor.** Se cunoaște că, în producția siderurgică, pe lîngă pierderile efective de metal, ce nu se mai întorc în circuitul de fabricație — de altfel exagerat de mari pentru actualul nostru nivel tehnic — o pondere și mai mare revine celor ce se recircuitează continuu în procesul de producție. Acestea ocupă neeconomic importante capacități de producție și conduc la creșterea substanțială a cheltuielilor materiale și de forță de muncă în totalul producției de metal-marfă. **Este interesant de arătat că la nivelul actual al combinatului se recircuitează anual peste 500 000 tone oțel, în condițiile în care o bună parte din laminate se livrează sub formă de semifabricate, care se prelucrează în continuare, soldate cu alte pierderi în plus.** La unele sortimente de oțel, recircuitarea se face în proporție foarte mare, ajungînd la 30—50% din cantitatea totală de oțel lingou produs.

Pentru micșorarea acestor pierderi recuperabile, au fost luate unele măsuri, care s-au soldat cu rezultate bune, mai ales cele referitoare la reducerea rebuturilor, a deșeurilor de turnare și combaterea șutajelor la laminare, prin reducerea golurilor de contracție (retasurii) a oțelului lingou. Din experiențele făcute pînă în prezent privind folosirea prafurilor antiretasură și a plăcilor termoizolatoare la turnarea oțelului, rezultă o eficiență ridicată prin reducerea consumului specific de metal. **Pe această cale au fost obținute la Combinat rezultate bune, mai ales la unele mărci de oțeluri, la care proporția de scoatere de metal bun după laminare a sporit cu 0,5—1,5%.** Dar în această direcție se poate obține mult mai mult. În unele țări cu o industrie siderurgică dezvoltată, prin folosirea prafurilor antiretasură, s-a redus maselotajul lingoului de oțel calmat la circa 3%, față de 8—10% cît se menține la noi în prezent.

Prafurile exoterme și plăcile termoizolatoare realizate în țară, nu asigură însă decît în mică măsură nevoile oțelăriilor. De aceea este necesar ca Ministerul Industriei Metalurgice să organizeze în cel mai scurt timp producția lor, încît să corespundă nivelului întregii cantități de oțel realizat.

LAMINATELE DECLASATE din punct de vedere dimensional, constituie o sursă importantă de pierderi de metal. La C.S.H. rezultă anual, din diverse cauze obiective și subiective, o cantitate de circa 20 000 tone laminate, care nu se încadrează în prevederile standardelor: scurtături, secțiuni neterminate sau neregulate, cu abateri dimensionale, cu defecte locale de suprafață etc. Deși din punct de vedere calitativ metalul este bun, el se introduce la retopire fără nici

conf. univ. dr. I. LUNGU
S. MICHEL
economist

(Continuare în pag. 11)

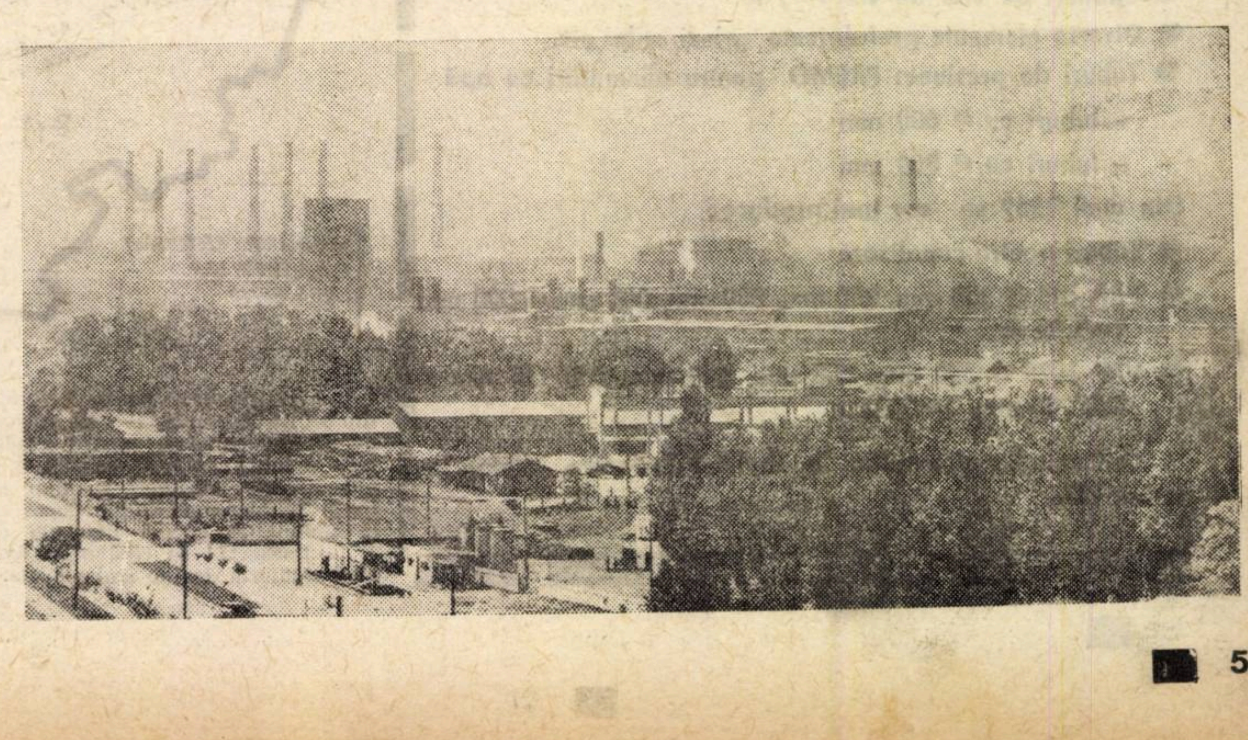

Concentrîndu-și eforturile pentru înfăptuirea sarcinilor trasate de partid de a produce mai mult metal pentru nevoile economiei naționale, siderurgiștii hunedoreni, folosind mai bine agregatele, au produs suplimentar, în primele șapte luni ale anului: peste 22 000 tone de fontă, 11 000 tone oțel și 640 tone de laminate. În fotografie: **vedere parțială a marelui combinat hunedorean**

O cerință a comerțului modern:

PREGĂTIREA LUCRĂTORILOR DIN DOMENIUL PUBLICITĂȚII

SPORIREA volumului de produse, diversificarea lor, extinderea serviciilor destinate populației impun, ca o necesitate, publicitatea comercială. Cîteva exemple ilustrează elocvent rolul ei activ în cîmpul desfacerii produselor și prestării serviciilor. Ne gîndim, bunăoară, la impulsul dat de publicitate desfacerii textilelor și confecțiilor în timpul Tîrgului de vară; rezultate bune a dat publicitatea, intensă făcută anul trecut și în acest an, vînzării încălțămintei de primăvară și de vară; priza pe care au avut-o la consumatori o serie de produse — Supco, Pepsi-cola, o seamă de specialități din domeniul panificației (grisine, cozonaci) etc., se datorește în bună măsură și publicității.

Aceste exemple subliniază utilitatea publicității comerciale. E vorba însă de o publicitate de calitate, care să răspundă unor cerințe impuse de producător, de comerciant și în primul rînd de consumator. Din păcate însă, publicitatea care se face pentru un număr de produse și servicii e încă formală, fără utilitate practică, nu se integrează în ansamblul arhitectonic al orașelor, care rămîn văduvite de culorile ei. Dar, despre carențele publicității comerciale s-a scris în dese rînduri atît în revista noastră cît și în alte publicații. Nu ne propunem să le inventariem. De astă dată, ținînd seama de numeroase sugestii primite de la unii specialiști și lucrători din domeniul publicității, precum și de la unii reprezentanți ai organizațiilor comerciale și întreprinderilor producătoare, ne vom referi la un alt aspect al problemei: pregătirea profesională a lucrătorilor din domeniul publicității comerciale.

Unde și cum sînt pregătiți acești lucrători? din cîte știu cunoștințe despre publicitate se predau în următoarele instituții: cursurile periodice de perfecționare pentru vitrinieri; școala tehnică de arhitectură și construirea orașelor în cadrul căreia cursanții primesc îndrumări referitoare la decorațiunea vitrinelor și a interioarelor magazinelor; institutele pedagogice unde se dau indicații despre modalitățile realizării afișului; facultățile de arte decorative unde se studiază compoziția afișului; secția de artă decorativă de la Institutul de arhitectură la care se predau elemente privind grafica publicitară; Facultatea de comerț de la Academia de studii economice unde se predau pentru merceologi cunoștințe privitoare la publicitate.

Cum se poate lesne constata, preocupări pentru propagarea unor idei și elemente despre publicitate există în diverse sectoare ale învățămîntului. Dar, în toate formele de învățămînt citate se predau doar unele aspecte despre publicitate. Ca urmare, în final, absolvenții acestor cursuri cunosc cîte ceva și despre publicitate. Calificarea lor e însă alta. De aici și acea pseudo-policalificare care are ca rezultat faptul că lucrători calificați într-o profesiune sau alta se ocupă în subsidiar și de unele probleme ale publicității. Rezultatul nu-i greu de ghicit. Și aceasta din cauză că la noi nu există încă nici o formă de învățămînt care să pregătească lucrători pentru publicitate, înzestrîndu-i cu cunoștințe despre această profesiune de la „a" la „z".

Soluții pentru depășirea acestei faze? Interlocutori din diverse domenii de activitate, tangente cu publicitatea, ne-au sugerat numeroase. Dintre ele reținem cîteva, pe care le supunem spre analiză forurilor competente:

- Înființarea unei școli tehnice de publicitate care să pregătească redactori, graficieni, fotografi, etalatori, decoratori, prezentatori pentru publicitate;
- Organizarea unor cursuri de calificare pentru cei ce lucrează în prezent în sectorul publicității. Într-o perioadă de circa 6 luni la aceste cursuri ar trebui să se predea: studiul pieței; studiul relațiilor publice și sociale, studiul publicității, textul, grafica, fotografia în publicitate, publicitatea prin presă, radio, televiziune și cinema.
- Organizarea de cicluri de conferințe, colocvii, simpozioane pentru toți lucrătorii din domeniul publicității;
- Stimularea publicării literaturii de specialitate;
- Promovarea studiilor și a cercetărilor științifice în acest domeniu.

Desigur, sugestii se mai pot furniza. Esențial e ca organele competente din M.C.I., în colaborare cu toate instituțiile interesate în această problemă, să le studieze, stabilind soluții care să faciliteze pregătirea temeinică a cadrelor care lucrează în domeniul publicității.

D. TĂRNĂUCEANU

ÎNTREPRINDEREA DE PREFABRICATE BETON-TURDA

Str. Armata Roșie nr. 29

Telefon: 1600, 1601 și 1060

Produce și livrează pe bază de repartiții:

- **Fîșii cu goluri pentru planșee – proiect I.P.C.T. 08/413**
- **Plăci de acoperiș**
  - tip P1 0,75×3,00 m
  - tip P2 0,75×3,00 m – proiect I.P.C.T. 2063/a
- **Chesoane de acoperiș**
  - tip C2Ra 1,50X3,00 m
  - tip C6 1,00×3,00 m – proiect I.P.C.T. 09/581
  - tip C2Ra 1,50×3,00 m
  - tip C2Rb 1,50×3,00 m
  - tip C6Ra 1,00×3,00 m
  - tip C6RB 1,00×3,00 m – proiect I.P.C.T. 2063
- **Pane pentru acoperiș PB1 cu 1 = 9,00 m – proiect 2066–C1106**
- **Panou ferme P3 F. 18–I–6 – proiect I.P.C.T. 2066**
- **Panou Pj1 – proiect I.P.C.T. 2066**
- **Bară B2 – proiect I.P.C.T. 2066**
- **Stîlpi electrici precomprimați**
  - tip SE4 1 = 10,00 m
  - tip SE8 1 = 12,00 m – proiect I.P.C.T. 831/19
- **Spalieri de viță de vie 1 = 2,40**
- **Diverse elemente prefabricate grinzi, stîlpi etc.**
- **Tuburi de presiune: PREMO pentru alimentări cu apă**
  - tuburi cu Ø 600 mm
  - tuburi cu Ø 800 mm

Din anul 1969 se vor mai produce:

- **Tuburi pentru canalizare**
- **VRP. 311 Ø 150 mm, 250 mm, 300 mm, 400 mm și 500 mm 1 = 1,00 m**
- **VRP 1025 Ø 300 mm, 400 mm, 500 mm, 550/750 mm și 650/950 mm, 1 = 2,50 m**

Informații suplimentare la serviciul desfacere, telefon interior 128.

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ

STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30

produce:

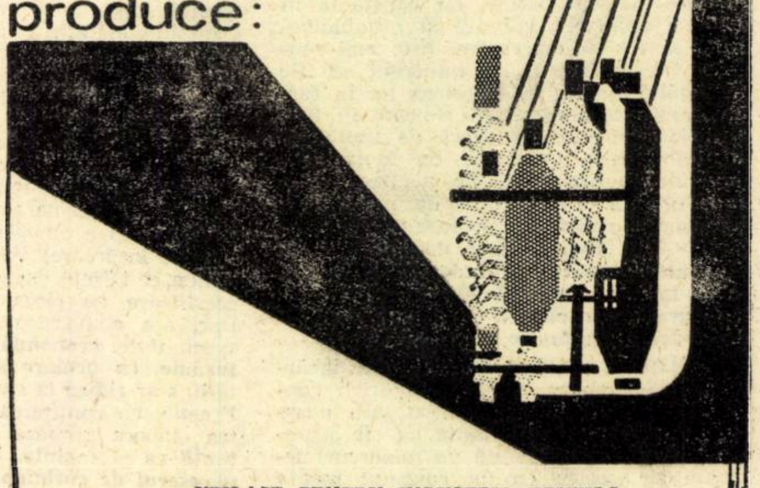

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA

- Mașini de tricotat degete de mânuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoale de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

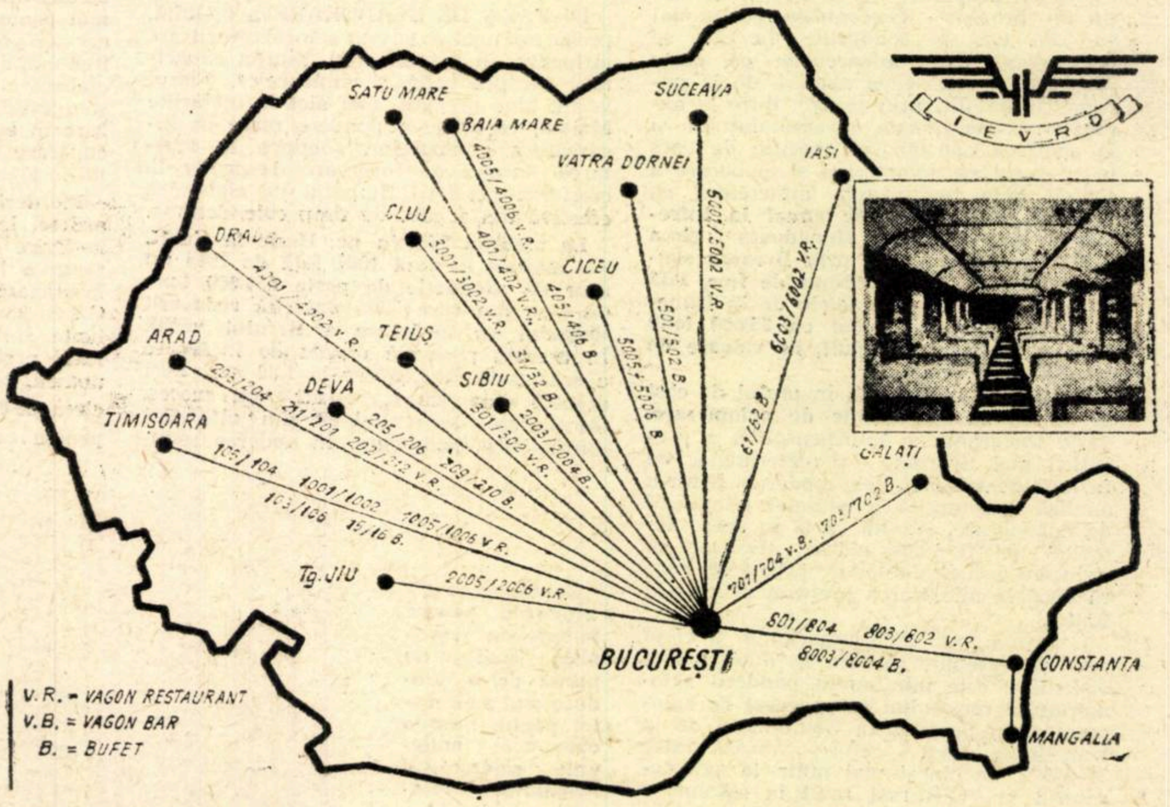

Pe numeroasele linii ferate ale țării trenurile de călători sînt însoțite — așa după cum se vede din schița de mai sus — de vagoane restaurant, vagoane bar și de bufete. Coordonate de întreprinderea bucureșteană pentru exploatarea vagoanelor restaurant și de dormit, aceste unități de alimentație publică pe roți asigură o bună servire a pasagerilor cu diverse preparate culinare, cu băuturi alcoolice și răcoritoare și cu preparate de cofetărie. În acest scop, I.E.V.R.D. și-a organizat o puternică bază tehnico-materială: depozite bine aprovizionate, laboratoare de cofetărie, o unitate de produs și îmbuteliat sucuri naturale din citrice, utilaje de prăjit și măcinat cafea.

Pasageri! În călătoriile dv. solicitați serviciile unităților de alimentație publică pe roți. În acest mod călătoria devine mai plăcută.

Multiplicator al capacității cadrelor din întreprinderi

COMITETUL DE DIRECȚIE

RĂSPUNZÎND NIVELULUI TOT MAI ACCENTUAT de complexitate a producției, comandamentelor științei moderne a conducerii, comitetul de direcție, inițiat pe baza indicațiilor partidului și guvernului nostru, se definește tot mai mult ca formă de conducere capabilă să valorifice din plin potențialul uman și material din întreprinderi, să exprime procesul de adîncire a democratismului orînduirii noastre socialiste.

Înființarea Comitetului de direcție ca formă de conducere colectivă, constituie o verigă importantă în amplul program de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, adoptat de Conferința Națională a P.C.R. Ea este menită să pună pe deplin în valoare numeroasele resurse existente în întreprinderi, să fructifice la maximum vastele capacități intelectuale, cunoștințele și experiența colectivelor de lucrători ai întreprinderii, să le antreneze la rezolvarea principalelor aspecte ce fac obiectul activității productive.

ÎN CENTRUL ATENȚIEI: PROBLEME MAJORE

PROMOVAREA conducerii colective, prin înființarea comitetului de direcție în cadrul Întreprinderii de construcții-montaj nr. 4-București, are o serie de efecte importante în domeniile hotărîtoare ale activității noastre, exprimate în îmbunătățirea principalilor indicatori: creșterea volumului producției și a productivității muncii, reducerea prețului de cost etc. O premisă esențială în obținerea rezultatelor scontate o constituie fără îndoială **modul de organizare a muncii comitetului în ansamblul său și a fiecărui membru în parte.**

După elaborarea **regulamentului propriu** de funcționare, comitetul a întocmit un inventar al principalelor sarcini ce-i revin, sarcini ce-au fost repartizate pe fiecare membru, care răspunde, atît de sectorul său de activitate, cît și de problemele ce i-au fost repartizate în cadrul comitetului. Totodată, membrii comitetului răspund de întreaga activitate a comitetului, aceasta conducînd la creșterea capacității luării deciziilor, a responsabilității colective cît și a celei personale.

La elaborarea planului de muncă, comitetul de direcție a avut în vedere ca axarea acestuia să fie făcută pe coordonatele majore ale activității noastre, temele înscrise reflectînd problemele a căror studiere și rezolvare se impunea în vederea îmbunătățirii continue a producției, a eliminării unor greutăți și neajunsuri.

Spre exemplificare, ne vom referi la cîteva teme, a căror studiere și aplicare a avut rezultate remarcabile.

O primă preocupare a comitetului de direcție a constituit-o **analiza structurii organizatorice a întreprinderii.** Ca urmare a studiilor efectuate s-a propus și efectuat comasarea celor patru șantiere de gradul II existente în 1967, în cadrul a 3 șantiere de gradul I, bine închegate, organizate pe principiul **specializării producției** (panouri mari, glisante și clădiri social-culturale) cît și pe criteriul repartiției teritoriale a lucrărilor.

Specializarea întreprinderii s-a continuat și la nivelul șantierelor, organizîndu-se, în cadrul fiecărui șantier, loturi specializate de infrastructură, structură și finisaj, iar la lucrările de panouri mari și glisante s-a ajuns cu specializarea pînă la **nivelul brigăzilor.**

Pornindu-se de la constatarea că pe șantiere se execută în mod descentralizat și totodată spontan, neorganizat, o serie de lucrări auxiliare, comitetul de direcție, pe baza unor studii efectuate de un colectiv însărcinat în acest scop, a luat măsura de a se înființa o Bază de producție centralizată a întreprinderii. Prin înființarea acesteia s-a realizat: executarea centralizată a armăturilor, a lucrărilor de tîmplărie, dulgherie, mecanice, de confecții metalice etc., ceea ce a determinat o economie însemnată de materiale, o diminuare a fondului de salarii prin micșorarea numărului de muncitori cu 30 de oameni, folosirea integrală și judicioasă a unor dispozitive și utilaje și mai ales asigurarea din timp a șantierelor în ce privește executarea lucrărilor respective.

O altă problemă ce a format obiectul preocupărilor comitetului nostru de direcție a fost **determinarea posibilităților de sporirea nivelului productivității muncii.** Materializarea studiului respectiv a constituit-o întocmirea unor fișe tehnologice pe structuri de lucrări, menite să precizeze consumul de manoperă, de materiale și de utilaje. Totodată s-a precizat tehnologia de lucru ce urmează a fi aplicată, dat fiind marile diferențe ce se puteau constata la executarea aceluiași tip de construcții pe diferitele șantiere. Măsurile întreprinse au influențat în mod evident creșterea vitezei de execuție — planul de predări fiind depășit în fiecare trimestru —, reducerea consumului de manoperă și implicit a fondului de salarii.

În planul de muncă al comitetului au mai figurat și astfel de teme ca: **îmbunătățirea planificării executării lucrărilor prin introducerea metodei drumului critic la unele lucrări de glisare și panouri mari; organizarea brigăzilor complexe de structuri și experimentarea organizării formațiilor de lucru pe bază de producție finită model CSCAS; urmărirea continuă a folosirii timpului de lucru prin observări instantanee, fotocronometrare, atît asupra muncitorilor cît și asupra personalului tehnic-administrativ; întocmirea de normative locale la nivel de întreprindere, cu aplicarea metodelor noi de elaborare și fixarea de normative și prețuri unitare pe întreprindere** ș.a.

Aceste teme au fost enunțate pentru a evidenția sfera largă de preocupări a comitetului de direcție, vastitatea aspectelor ce se cer studiate și rezolvate.

Toate aceste măsuri au concurat la realizarea obiectivului nostru principal — asigurarea condițiilor necesare **îndeplinirii în bune condițiuni a planului valoric și fizic.** În acest scop, încă de la înființare, membrii comitetului de direcție, am primit sarcini concrete în legătură cu urmărirea modului de realizare a sarcinilor de plan pe obiective și șantiere.

În vederea asigurării realizării planului fizic pe trim. II, la începutul lunii iunie s-au analizat în cadrul comitetului de direcție stadiile fizice la obiectivele cu termen de predare, luîndu-se măsuri corespunzătoare în această direcție.

În scopul asigurării ritmicității aprovizionării și a producției comitetul s-a preocupat de creșterea operativității sistemului informațional, de informarea sa operativă asupra livrărilor de panouri mari prefabricate de la cele două fabrici furnizoare: I. P. Militari și I. P. Progresul. Comitetul de direcție a luat măsuri de a organiza un sistem informațional corespunzător, comunicîndu-se zilnic la centrala întreprinderii numărul de apartamente și numărul de panouri livrate în ziua anterioară, existînd și o legătură permanentă prin radio. Totodată un membru al comitetului de direcție este însărcinat să verifice zilnic realizările la livrarea panourilor mari prefabricate, să analizeze cauzele nerealizării numărului de panouri planificate și să ia măsuri corespunzătoare.

Prin acest sistem de informare operativă se pot lua imediat măsuri pentru remedierea unor defecțiuni care pot apărea la fabricile furnizoare, la transport sau pe șantierele unde se execută montajul.

Datorită ansamblului de măsuri luate în cadrul comitetului de direcție în această privință, s-a ajuns ca pe semestrul I/1968, să se monteze 1 640 apartamente convenționale din panouri mari, ceea ce este cu aproape 500 apartamente convenționale mai mult față de aceeași perioadă a anului trecut.

În indicatori valorici, realizările obținute se exprimă într-o producție peste plan în valoare de 26 milioane de lei, ceea ce reprezintă o depășire cu 21% a sarcinilor prevăzute.

O premisă importantă pentru o activitate fructuoasă a comitetului de direcție o constituie crearea unui climat favorabil, formularea tuturor părerilor, indiferent de modul lor de exprimare sau gradul de fundamentare.

Un astfel de climat poate fi creat cu condiția ca membrii comitetului, în frunte cu președintele, să analizeze cu maximă atenție și solicitudine toate propunerile și opiniile exprimate, să evite respingerea în mod aprioric a unora din acestea, fără a le cerceta și cunoaște în amănunt.

ing. N. MOȘINOIU
președintele Comitetului de direcție,
Întreprinderea de construcții-montaj
nr. 4-București

ORGANIZAREA JUDICIOASĂ A ACTIVITĂȚII — PREMISĂ A UNOR DECIZII ȘTIINȚIFICE

ÎN ÎNTREPRINDEREA textilă „Dacia", comitetul de direcție s-a constituit încă la finele lunii mai a.c. și cuprinde un număr de 17 membri sub președinția directorului întreprinderii, din care 12 cadre de conducere din întreprindere, specialiști cu experiență, buni cunoscători ai întreprinderii, președintele comitetului sindicatului și 4 dintre cei mai buni muncitori, reprezentanți ai salariaților, aleși în adunarea generală a salariaților.

Pornindu-se de la convingerea că un rol hotărîtor în „lansarea" noului organ de conducere pe coordonatele sale fundamentale, izvorîte din atribuțiile stabilite prin lege, îl are desfășurarea organizată a activității sale, încă din primele zile după constituire în întreprinderea noastră s-a elaborat „Regulamentul de organizare și funcționare a comitetului de direcție", care jalonează foarte concret componența, atribuțiile și sarcinile comitetului și membrilor acestuia, precum și atribuțiile directorului întreprinderii. S-a urmărit apoi în permanență o cît mai strictă delimitare a atribuțiilor acestor două organe de conducere, pentru a se evita, pe cît posibil, suprapunerile. În felul acesta s-au creat condițiile pentru ca, de la început, comitetul de direcție să se formeze ca un organ de conducere **de decizie,** în problemele fundamentale ale gestiunii întreprinderii, lăsîndu-se în același timp cîmp larg de activitate organelor de conducere operativă.

Totodată, comitetul de direcție și-a stabilit un plan de muncă în care s-au cuprins principalele probleme ce vor fi analizate în acest an.

Noi am considerat, și practica a demonstrat valabilitatea acestei orientări, că pregătirea minuțioasă a ședințelor de lucru ale comitetului de direcție constituie o etapă importantă în declanșarea unor discuții fructuoase și stabilirea celor mai eficace planului de măsuri care, prin realizare, să asigure rezultatul scontat. În acest sens, cu mai multe zile înainte de a avea loc lucrările ședinței de comitet, se comunică în scris fiecărui membru problemele ce se vor discuta, anexîndu-se și materialele de prezentare a acestora, astfel ca fiecare membru al comitetului să fie temeinic documentat asupra subiectului pus în discuție, pentru a-și aduce întreaga contribuție în realizarea importantelor sarcini ce ne revin.

În perioada relativ scurtă care a trecut de la înființarea sa, comitetul de direcție a putut aborda deja probleme de o deosebită importanță pentru actuala etapă de dezvoltare a întreprinderii noastre: analiza valorilor materiale în stoc, în urma căreia s-au stabilit un număr de 13 măsuri privind revederea contractelor, inventarierea disponibilităților în vederea valorificării, reactualizarea graficelor de consum, noi relații cu întreprinderile de export; reinstruirea organelor de control preventiv, lansarea comenzilor cu destinație fermă conform programării producției; analiza modului cum se îndeplinesc sarcinile planului de producție; analiza aplicării experimentale a noului sistem de salarizare și majorarea salariilor; aprobarea „Regulilor de bază privind desfășurarea activității de organizare științifică a producției și a muncii"; analiza creșterii productivității muncii și utilizarea corespunzătoare a forței de muncă (ca urmare a acestei analize s-au hotărît: înființarea unui colectiv special pentru controlul întreținerii și exploatării utilajelor, redistribuirea unor salariați în cadrul locurilor de muncă, stabilirea unor programe analitice pentru calificare, elaborarea unor normative interne îmbunătățite, definitivarea acțiunii de normare a personalului tehnico-administrativ etc.); aprobarea lucrării întocmite în cadrul acțiunii de reducere a cheltuielilor de producție; aprobarea proiectului de plan pe anul 1969.

Aceste măsuri au contribuit la crearea unui climat favorabil participării active la lucrările comitetului a tuturor membrilor săi. Considerăm ca un succes deosebit faptul că muncitorii, membri ai comitetului de direcție, au ridicat importante probleme, aducîndu-și aportul în special în dezbaterea problemelor privind stabilirea sortimentului în secția țesătorie; asigurarea cu personal auxiliar de deservire; starea tehnică a mașinilor; materiale de protecția muncii; asigurarea condițiilor de lucru; probleme de salarizare; revizuirea utilajelor în zilele de repaos săptămînal; calificarea noilor angajați.

Constant în orientarea sa de a fructifica la maximum bogata experiență a întregului fond uman de care dispune întreprinderea, comitetului de direcție a informat adunarea generală a reprezentanților salariaților asupra realizărilor pe semestrul I,1968. Și aici un număr însemnat de muncitori, ingineri, tehnicieni și alte cadre și-au adus contribuția la rezolvarea problemelor de conducere a întreprinderii făcînd peste patruzeci de propuneri privind îmbunătățirea unor aspecte ale activității întreprinderii.

Trebuie remarcat că noi nu am considerat planul de muncă al comitetului de direcție ca ceva rigid, ci am luat în dezbatere, ori de cîte ori s-a ivit necesitatea, și probleme care nu au putut fi avute în vedere la întocmirea planului. Astfel, creșterea volumului trimestrial de prelucrări export de aproape 3 ori a generat o problemă nouă prinsă acum în planul de muncă și anume calitatea producției și influența țesăturii căzătură de export asupra situației economice a întreprinderii (acestea fiind țesături bune, care rămîn în urma ajustărilor export la metraje fixe și care sînt în alte culori decît cele cerute de piața internă).

Noua formă de conducere, aplicarea principiului muncii colective în toate verigile activității, începînd de la conducere pînă la ultima echipă de lucru, reprezintă o pîrghie importantă în adoptarea unor decizii fundamentate pe o analiză științifică și filtrate prin gîndirea colectivă. Rezultatele obținute de Întreprinderea textilă „Dacia" în lunile care s-au scurs de la înființarea Comitetului de direcție, atît pe linia realizării indicatorilor de plan, cît și a creșterii eficienței economice sînt cea mai bună dovadă a acestei afirmații.

ing. N. PASCALI
președintele Comitetului de direcție,
Întreprinderea textilă „Dacia"

În dezbatere

CENTRALELE INDUSTR

CONFERINȚA NAȚIONALĂ A P.C.R. din decembrie 1967 a trasat direcțiile principale ale perfecționării conducerii și planificării economiei naționale corespunzător condițiilor noii etape de dezvoltare socialistă a țării noastre. Conform acestor indicații, în viitor, conducerea întregii activități în industria republicană se va organiza pe trei verigi, cu atribuții și răspunderi bine determinate și anume: ministerul economic, centrala industrială și întreprinderea.

Centrala industrială constituie o verigă ce urmează să realizeze o apropiere a conducerii de activitatea întreprinderilor, concentrarea forțelor și întărirea stimulentelor pentru realizarea programelor de producție în condițiile unei eficiențe economice crescînde. Crearea centralelor industriale ridică o serie de aspecte și probleme de ordin principial și practic, cum sînt: principiile și criteriile de care trebuie să se țină seama la organizarea lor, competențele ce le sînt atribuite, angrenajul relațiilor ce se stabilesc între diferitele verigi ale sistemului economic (pe verticală și orizontală), structura și mecanismul intern de funcționare.

Continuînd dezbaterea asupra acestor probleme, în numărul de față, ne vom referi la cîteva din aspectele definitorii ale activității viitoarelor centrale.

ATRIBUȚII — COMPETENȚE

ORGANIZAREA conducerii întregii activități în industria republicană pe trei verigi, fiecare cu atribuții și răspunderi bine determinate — întreprindere, centrală, minister — creează un angrenaj bine articulat, suplu și operativ, perfect adaptabil multitudinii și diversității problemelor pe care le ridică actuala dezvoltare a economiei, capabil să valorifice din plin virtuțile relațiilor de producție socialiste, să asigure formularea opțiunilor și adoptarea deciziilor de către organul cel mai potrivit și în condițiile celor mai reduse costuri.

Așa cum se arată în Directivele cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, adoptate de Conferința Națională, centralele industriale, ca organe lucrative de sine stătătoare, pentru a-și îndeplini în condiții optime rolul lor economic-organizatoric, vor trebui investite cu importante funcții și atribuții, pe care le vor prelua de la ministere și alte organe economice centrale. În stabilirea acestora este necesar să se țină seama de considerentul major al **îmbinării conducerii unitare, pe bază de plan a economiei, cu asigurarea unei mobilități sporite și a autonomiei funcționale a fiecărei verigi.**

Cerințele dezvoltării echilibrate a economiei socialiste, ca un complex unitar, promovarea intereselor generale ale economiei presupun stabilirea deciziilor hotărîtoare ale politicii economice, a liniilor directoare ale dezvoltării economiei, a principalelor probleme care angrenează răspunderea pentru evoluția societății noastre. de către forurile superioare ale partidului și statului.

În sistemul verigilor. centrala industrială va funcționa ca organ lucrativ de sine stătător care, pe baza unui plan economic propriu, va conduce activitatea întreprinderilor componente, va asigura cooperarea dintre acestea, le va acorda asistență tehnică și științifică, le va crea condiții pentru desfășurarea normală a producției și va controla modul în care unitățile de producție își îndeplinesc sarcinile de plan.

Răspunderea deplină pentru organizarea și desfășurarea procesului de producție revine întreprinderilor, care vor funcționa în cadrul centralelor ca unități cu gestiune economică proprie.

În vederea exercitării rolului lor economico-organizatoric, centralelor industriale le revin o multitudine de funcții și atribuții pe linie de producție, de investiții, financiar, aprovizionare, desfacere etc., asupra cărora ne vom referi în cele ce urmează.

● *Planul—atribut de bază*

PERFECȚIONAREA conducerii planificate a economiei în vederea cunoașterii cît mai profunde a necesităților și rezervelor de creștere a producției materiale, de sporire a productivității muncii sociale, impune centralelor industriale — ca o primă atribuție — **elaborarea planului economic propriu.** În acest scop, pentru fundamentarea propunerilor de plan, centralele urmează să efectueze studii privind dezvoltarea producției întreprinderilor a căror activitate o conduc, să elaboreze studii privind specializarea acestora în scopul concentrării raționale a producției. Pe baza indicațiilor date de minister, a propunerilor întreprinderilor și a propriilor concluzii, ele vor trebui să întocmească proiectul planului anual și de perspectivă.

După aprobarea planului de stat, ele vor trebui să **defalce** pe executanți sarcinile transmise de minister, stabilind și sarcini de plan specifice, necuprinse în planul ministerului. Centrala va aproba programele lunare de producție ale întreprinderilor, astfel încît să se respecte indicatorii valorici trimestriali stabiliți de minister.

Planul trebuie să fie o sinteză vie, un program concret de acțiune. Fără a schimba orientările fundamentale ale planului, centralele ar trebui să aibă competențe în ceea ce privește adaptarea planului de producție, potrivit cerințelor formulate de beneficiari pentru produsele nenominalizate în planul aprobat de Consiliul de Miniștri, modificarea sarcinilor de plan anuale și trimestriale date întreprinderilor în limita indicatorilor aprobați centralei și redistribuirea unor sarcini între întreprinderile subordonate, ca și pentru întocmirea listei acelor produse și sortimente, la care se poate admite o depășire a sarcinii de plan.

În vederea folosirii cît mai judicioase a pîrghiilor de cointeresare materială, se impune să se creeze o rezervă de plan la fondul de salarii, într-o anumită cotă asupra fondului total de salarii pe centrală; centrala ar trebui să opereze modificările necesare de salarii la întreprinderi în decursul executării planului, bineînțeles în limita fondurilor aprobate de minister și a rezervei reținute.

Gospodărirea judicioasă a mijloacelor bănești, în scopul obținerii unei eficiențe economice maxime cu cheltuieli cît mai reduse incumbă centralei o serie de atribuții, printre care mai importante ne apar **elaborarea planului financiar, determinarea acumulărilor bănești, a normativului de mijloace circulante, a necesarului de credite, analizarea tuturor posibilităților de sporire a rentabilității producției.**

Conform indicațiilor cuprinse în documentele Conferinței Naționale a P.C.R., privind acțiunea de perfecționare a conducerii economiei, centralele trebuie să capete însemnate atribuții în **planificarea și realizarea investițiilor,** ca și în utilizarea judicioasă a fondurilor fixe. În mod sintetic, acestea se pot exprima în obligația centralei de a urmări și răspunde de realizarea planului de investiții și punerea în funcțiune a capacităților la termenele planificate, precum și de atingerea parametrilor proiectați. În acest scop, este necesar ca centralele să elaboreze proiectul planului lor de investiții și al producției de construcții-montaj, să stabilească necesarul de utilaje din țară și din import, proiectul planului de finanțare a investițiilor, precum și planul de credite pentru investiții pe acțiuni. După aprobarea planului de stat, centrala ar urma să defalce pe întreprinderi și unități subordonate volumele de investiții aprobate, precizînd totodată executanții, capacitățile și termenele de punere în funcțiune a noilor obiective. Desigur că, în anumite limite, este necesar să se acorde centralelor competența de a aproba virări în cadrul planului între lucrările pe acțiuni.

În cazul cînd centrala dispune de institute și organizații proprii de proiectare, acestea urmează să elaboreze documentațiile tehnico-economice necesare. Largile competențe care vor fi acordate centralelor în domeniul investițiilor ar mai trebui să se concretizeze într-o seamă de activități ca: aprobarea documentațiilor tehnico-economice, pînă la concurența unor valori limită, avizarea și aprobarea termenelor de prospectare pentru importuri complexe, aprobarea studiului comparativ de oferte pentru asemenea importuri ca și a documentațiilor tehnice pentru reparații capitale proprii de orice valoare.

De asemenea, centrala ar trebui să aibă dreptul de a încheia contracte cu unitățile de construcții-montaj, pentru executarea lucrărilor proprii și a unor obiective de investiții, să încheie contracte de import pentru utilaje necesare construcțiilor, precum și cu uzinele furnizoare din țară, să aprobe transferuri de utilaje între întreprinderile coordonate etc.

● *Cercetare — dezvoltare*

ESTE DE LA SINE înțeles că în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, un domeniu important de activitate al centralelor va trebui să-l constituie **cercetarea și proiectarea.** Fie că vor avea institute proprii de cercetare și proiectare, fie numai direcții (servicii), centralele vor trebui să desfășoare o vastă activitate de cercetare, începînd cu studierea tendințelor progresului tehnic în domeniul de care se ocupă, elaborarea de studii privind asimilarea de produse noi din profilul lor de activitate și sfîrșind cu proiectarea unor sortimente și tehnologii noi de fabricație și elaborarea sau coordonarea studiilor de profilare și dezvoltare a capacităților de producție din întreprinderile subordonate, sau fundamentarea planului de licențe.

Centralelor le revine sarcina să elaboreze proiectul de plan tehnic, să întocmească planuri de asimilări de produse (anuale și de perspectivă), să defalce pe ramuri și pe titularii de plan indicatorii privind dezvoltarea bazei tehnice-materiale a activității de cercetare. Ele stabilesc programe de valorificare a lucrărilor de cercetare finalizate, coordonează omologarea produselor noi, rezolvă problemele de investiții și inovații în cadrul competențelor ce le vor fi atribuite, urmăresc activitatea de standardizare, normele interne și normele de tipizare uzinală.

Un cîmp de largă aplicare și de fructificare a capacității creatoare a specialiștilor și a colectivelor de muncă îl constituie organizarea științifică a producției și a muncii, domeniu în care centralele vor trebui să primească largi competențe și atribuții.

Pe această linie considerăm că centralele ar trebui să cuprindă în sfera lor de preocupări astfel de activități cum sînt: determinarea structurilor organizatorice cele mai raționale la nivelul centralei ca și probleme legate de înființarea, comasarea sau desființarea unor întreprinderi sau unități în subordine; stabilirea și aprobarea principalelor posturi de conducere din întreprinderi (componența comitetului de direcție, directorii și locțiitorii acestora); elaborarea și aprobarea regulamentului propriu de organizare și funcționare pe baza statutului adoptat al centralelor.

O latură esențială trebuie să o constituie, de asemenea, **organizarea, coordonarea și controlul desfășurării întregii activități de organizare științifică a producției și a muncii** în întreprinderile subordonate, în care scop este necesar să se ocupe de adaptarea la specificul ramurii, subramurii sau al activităților pe care le coordonează, a metodologiilor generale urmărind aplicarea lor în întreprinderi; de elaborarea unor studii proprii asupra unor probleme de organizare care reclamă o rezolvare unitară pentru mai multe întreprinderi, participînd în același timp la elaborarea de studii și experimentări lansate și coordonate de organele de sinteză economică. Întrucît formarea și instruirea cadrelor în domeniul organizării științifice a muncii constituie o coordonată de bază a acestei activități cu caracter permanent, centralele trebuie să inițieze și să găsească formele cele mai adecvate de pregătire și perfecționare a cadrelor de conducere din unitățile subordonate, să întocmească propuneri privind programele analitice pentru formele de învățămînt pe care le organizează. Totodată sarcini importante ar trebui să revină centralei în ceea ce privește normarea muncii, centrala fiind aceea care, pe baza datelor primite de la întreprinderi, ar putea elabora propuneri pentru planurile de normare tehnică a muncii, atît pentru planul de stat cît și pentru planul departamental.

În mod firesc centralele industriale urmează să se preocupe de numeroasele aspecte pe care le ridică aplicarea sistemului de salarizare. În această direcție ele ar trebui să primească competențe privind fundamentarea propunerilor referitoare la folosirea diferitelor nivele de salarii tarifare, elaborarea de propuneri în legătură cu elementele sistemului de salarizare specifice întreprinderilor componente, aprobarea pentru întreprinderile în subordine a meseriilor și funcțiilor la care se pot folosi diferitele salarii tarifare, ca și a nomenclatoarelor specifice de funcții tehnico-administrative și de specialitate, a indicatoarelor de funcții și stagiu pentru încadrarea și promovarea personalului tehnic-administrativ, specifice subramurii din care fac parte etc.

● *Raporturi comerciale complexe*

O LATURĂ importantă a activității economice a centralelor industriale o constituie **planificarea și organizarea aprovizionării tehnico-materiale,** menită să asigure legăturile între unitățile de producție și cele consumatoare.

În vederea simplificării relațiilor de aprovizionare tehnico-materială, a măririi operativității în acest domeniu, centralele industriale vor trebui să elaboreze planurile de aprovizionare, pe baza propunerilor întreprinderilor, să întocmească studii și să propună soluții pentru echilibrarea balanțelor la produsele a căror fabricare o coordonează, să elaboreze propuneri de norme de consum sau să stabilească asemenea norme în funcție de competențele aprobate. După aprobarea planului de stat, centralelor le-ar reveni sarcina să defalce sarcinile pe întreprinderi, să modifice repartițiile pentru produsele pe care le comercializează, de comun acord cu centralele industriale interesate, să încheie contracte de aprovizionare și desfacere cu alte centrale sau cu unități subordonate direct ministerelor, să controleze și să analizeze modul cum

PARAMETRII UNEI S

ALEGEREA ȘI ELABORAREA unei structuri organizatorice optime, raționale, echilibrate și dinamice, la nivelul fiecărei verigi a sistemului ierarhic al economiei naționale, constituie o premisă esențială pentru asigurarea unei bune funcționări a acesteia, în scopul obținerii unei eficiențe economice superioare.

Rezolvarea în bune condițiuni a multiplelor atribuții ce fac obiectul activității centralei industriale presupune *ipso facto* existența unei structuri organizatorice proprii, adecvate, în funcție de conținutul și specificul activității ei, de ansamblul mijloacelor materiale și umane pe care le mînuiește, de volumul și complexitatea sarcinilor în diferite domenii, precum și de perspectivele ei de dezvoltare.

Structura organizatorică a centralei industriale reprezintă ansamblul organismelor și compartimentelor ce o compun,

ALE

este îndeplinit planul de aprovizionare la întreprinderile în subordine, răspunzînd de buna lui desfășurare.

Dacă se consideră necesar, centralele ar putea propune înființarea în cadrul lor a unor întreprinderi de aprovizionare specifice. În competența centralelor ar putea să intre, de asemenea, aprovizionarea, fie prin unități proprii, fie prin unitățile Ministerului Comerțului Exterior, cu diferite materii prime, materiale și utilaje din import.

Considerăm oportun ca centralelor industriale să li se acorde dreptul de a stabili, în conformitate cu criteriile ce vor fi aprobate de Consiliul de Miniștri și cu normele date de Comitetul pentru Prețuri, prețuri cu ridicata și tarife la anumite produse și servicii, unele bonificații sau adaosuri de prețuri etc.

Centrala industrială îndeplinește atribuțiile corespunzătoare funcției de **comercializare** a produselor. După cum se menționează în Directive, centrala are obligația să asigure un portofoliu permanent de comenzi pentru întreprinderile în subordine. În măsura necesităților, ea poate organiza depozite, precum și magazine proprii de prezentare și vînzare a produselor pe piața internă și internațională.

În ceea ce privește dezvoltarea activității de comerț exterior, considerăm că printre atribuțiile centralei se pot înscrie prospectarea piețelor externe, elaborarea de studii privind dezvoltarea producției de export, întocmirea proiectului de plan propriu de export-import, iar după aprobarea acestuia, defalcarea lui pe întreprinderile executante. Totodată centrala ar trebui să se ocupe și de încheierea de contracte cu partenerii străini sau să întocmească și să transmită întreprinderilor de stat pentru comerț exterior aparținînd M.C.E., oferte pentru produsele ce se fabrică în întreprinderile componente. Unele centrale, în funcție de specificul producției și de volumul vînzărilor, ar putea organiza asistența tehnică și a[illegible]itatea de „service" în străinătate pentru produsele exportate. În funcție de conjunctura pieței internaționale și de posibilitățile proprii, centralele pot organiza sectoare, subunități sau chiar întreprinderi care să producă exclusiv pentru export.

Un atribut important al centralei îl constituie, de asemenea, întocmirea de studii și aplicarea lor în vederea reducerii continue a importurilor prin folosirea de înlocuitori produși în țară; în același timp ar urma să îndrume întreprinderile pentru pregătirea unor produse care să fie expuse la diferite tîrguri și alte manifestări similare internaționale.

Florence COSTIN
Florin DUCA

UCTURI DINAMICE

modul cum sînt acestea constituite și grupate, precum și legăturile ce se realizează între ele în vederea desfășurării tuturor sarcinilor și obiectivelor activității sale economice.

Structura este rezultatul organizării centralei industriale și reflectă modul în care sînt angrenate organismele care grupează diverse activități: cercetare, aprovizionare, desfacere etc.; acest aranjament al părților structurale ale centralei cuprinde atît poziția organismelor cît și legăturile dintre ele.

Deoarece în componența unei structuri organizatorice sînt conținute elemente [illegible] au o evoluție dinamică permanentă, [illegible] necesară cunoașterea principiilor care stau la baza acesteia, ca și preocuparea continuă, bazată pe criterii concrete, de perfecționare a acesteia.

În alegerea unui anumit tip de structură, știința modernă a conducerii a definit, ca esențiale, cîteva principii de bază, menite să asigure un cadru optim desfășurării proceselor la nivelul fiecărei verigi și anume: a) stabilirea distinctă a funcțiunilor, adică a domeniilor de activitate în care se exercită o autoritate funcțională; b) economia de legături ierarhice și funcționale; c) economia de personal și asigurarea unui grad rațional de ocupare a acestuia.

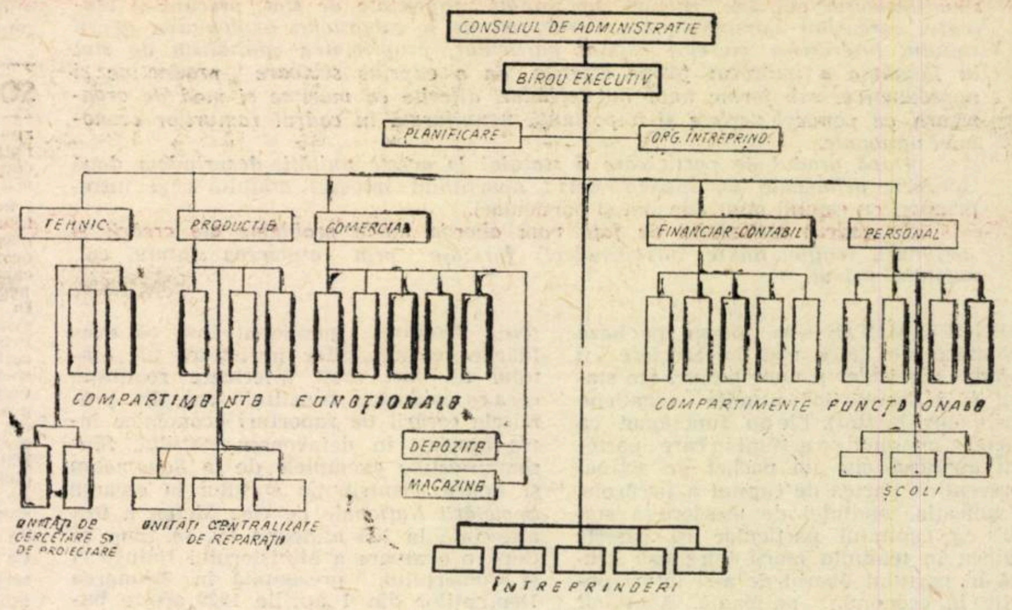

● *Cinci funcțiuni de bază*

DIN ANALIZA domeniilor de activitate a centralelor industriale astfel cum se conturează ele în lumina indicațiilor cuprinse în documentele Conferinței Naționale a partidului cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei noastre naționale, rezultă posibilitatea de grupare și repartizare a activităților centralei pe următoarele funcțiuni: **cercetare-dezvoltare, producție, comercială, financiar-contabilă și personal.**

În raport cu atribuțiile, rolul și importanța fiecărei funcțiuni în cadrul structurii organizatorice a centralei, este necesar a se stabili și proporțiile organismelor sau compartimentelor în care aceasta să se desfășoare.

Funcțiunea de cercetare-dezvoltare conține activități de studii și cercetări în legătură cu dezvoltarea capacităților (profilarea, modernizarea și specializarea acestora), perfecționarea produselor complexe, de serie mare și de masă executate de mai multe întreprinderi profilate și perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Tot în cadrul acestei funcțiuni urmează a fi grupate problemele de normalizare, tipizare, standardizare, norme de consum, normative de muncă și tehnice de execuție.

Dacă studiile și cercetările în problemele dezvoltării capacităților de producție și de perfecționare a tehnologiilor pot fi de regulă concentrate la centrală, în cadrul unor institute sau centre de cercetări și proiectări subordonate acesteia, studiile privind perfecționarea produselor este necesar, credem, să se realizeze la nivelul întreprinderilor, cu un singur amendament în ceea ce privește activitatea de perfecționare a produselor de serie mare și de masă, care ar putea rămîne de resortul centralei.

În lumina acestor considerente, funcțiunea de cercetare-dezvoltare a centralelor industriale și-ar putea desfășura prerogativele sub forma unei **direcții**, avînd un rol ierarhic concretizat prin dreptul de a da dispoziție și directive institutelor de cercetări și proiectări subordonate direct, și rol funcțional, care constă în îndrumarea și coordonarea activității unităților subordonate centralei, elaborînd în acest sens reglementări și instrucțiuni.

Funcțiunea de producție grupează în principal probleme legate de urmărirea cantitativă și calitativă a realizării producției și de respectarea întocmai a programării stabilite, asigurarea cooperării între întreprinderi și realizarea centralizată a reparațiilor etc.

Cu ocazia analizei acestei funcțiuni se poate considera ca posibilă subordonarea întreprinderilor conducătorului acestei funcțiuni, respectiv directorului de producție, ceea ce ar determina sporirea operativității în rezolvarea problemelor de bază ale activității economice — cele de producție; în acest caz directorul de producție ar avea numai autoritate ierarhică. Totodată, se poate analiza și situația subordonării întreprinderilor directorului general, soluție care ar prezenta avantajul autorității mai mari a acestuia, autoritate ce se transmite directorului întreprinderii, toate funcțiunile centralei fiind oarecum egale în executarea atribuțiilor lor față de întreprinderi.

Îmbinarea celor două alternative, adică întreprinderile să fie coordonate de directorul general, acordîndu-se, în același timp, o serie de drepturi și autoritate bine precizate directorului de producție, mai ales în domeniul cooperării între întreprinderile aceleiași centrale, ar putea conduce la rezultate deosebit de avantajoase, la creșterea operativității și a eficienței activității de conducere.

Întrucît **funcțiunea comercială** urmează să aibă o importanță deosebită în centralele industriale, ținînd seama că o parte însemnată a activității proprii acestei funcțiuni, ca de exemplu cea reprezentată de problemele de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere a unor produse, va fi preluată de la ministerul care coordonează activitatea centralei respective, ea ar putea să fie îndeplinită de o direcție.

Prin conținutul activității sale, direcția comercială va avea rol funcțional față de întreprinderile subordonate, prin îndrumări și reglementări în aceste probleme, și rol ierarhic pentru unitățile)(depozite, „service"-uri etc.) direct subordonate.

Funcțiunea financiar-contabilă trebuind să asigure utilizarea cu maximum de eficiență a mijloacelor bănești, creșterea rentabilității, întărirea disciplinei financiare și analiza activității economice a unităților subordonate, precum și ansamblul activităților legate de stabilirea prețurilor și de control financiar intern, ar putea fi constituită ca o direcție cu rol funcțional și autoritate funcțională față de întreprinderile componente.

În condițiile economiei moderne crește substanțial și rolul funcțiunii de personal: în recrutarea și formarea forței de muncă, în asigurarea condițiilor optime de muncă, în cointeresarea materială, educarea și promovarea potențialului uman. Ca atare, **funcțiunea de personal** a centralelor industriale va grupa în principal totalitatea activităților legate de aplicarea, atît în centrală cît și în întreprinderi, a politicii de cadre a partidului, stabilirea în perspectivă a necesarului de forță de muncă, pregătirea și perfecționarea, după criterii științifice, a cadrelor. Totodată ea urmează să asigure aplicarea corespunzătoare a principiilor generale de salarizare și să urmărească permanent îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață a salariaților.

Această vastă sferă de activități va trebui să fie cuprinsă într-un organism distinct — eventual o direcție cu rol funcțional de îndrumare a întreprinderilor în subordinea centralei. Ea va avea totodată un rol ierarhic față de unitățile direct subordonate acestei funcțiuni, cum ar fi școli profesionale, medii de specialitate sau școli de maiștri.

În afara funcțiunilor menționate, este necesar să se aibă în vedere ansamblul activităților de planificare și organizare, care, prin caracterul lor de sinteză, au o influență asupra tuturor funcțiunilor centralei industriale. În acest caz, activitatea de planificare ar putea fi constituită sub forma unui **organism de stat major**, subordonat directorului general al centralei industriale și avînd autoritate funcțională față de organismele corespunzătoare din întreprinderile și unitățile subordonate. În mod asemănător ar putea fi constituită, ca organism de stat major al directorului general, și activitatea de organizare a întreprinderilor.

● *Cost minim al deciziei*

O STRUCTURĂ organizatorică rațională și suplă a centralelor industriale presupune reducerea la minimul necesar a nivelurilor de conducere. Menținerea unui număr redus de niveluri de conducere are o serie de efecte favorabile asupra activității în ansamblul ei, ea conducînd în final la scurtarea circuitului informațional, apropierea conducerii de activitatea întreprinderilor, creșterea operativității și a răspunderii personale în luarea și aplicarea deciziilor.

După părerea noastră, în structura organizatorică a unei centrale industriale este rațional să figureze trei niveluri ierarhice de conducere și anume: directorul general, directorii pe funcțiuni și șefii de serviciu.

Asigurarea utilizării corespunzătoare a funcțiilor de conducere și a celor de execuție, prin stabilirea unor atribuții și responsabilități bine definite pe fiecare funcțiune, precum și prin delegarea de atribuții de conducere pe diferite niveluri ierarhice, nu poate fi ignorată ca principiu la stabilirea structurii organizatorice a centralei industriale.

Economia de personal se poate obține în primul rînd prin stabilirea unui grad de ocupare cît mai complet, atît a funcțiilor de conducere, cît și a celor de execuție. La funcțiile de conducere creșterea gradului de ocupare se poate exprima cantitativ cu ajutorul ponderii ierarhice, care reprezintă numărul optim de salariați ce poate fi condus în bune condițiuni de către un conducător.

Se constată, de altfel, că, în funcție de complexitatea sarcinilor, de gradul lor de repetare, precum și de gradul de delegare ce se practică, în structura organizatorică există o variație a numărului de salariați subordonați unui conducător. În mod firesc, se observă existența unei ponderi ierarhice mai mici la nivelul conducerii (directorul general și directorii pe funcțiuni pot coordona în bune condițiuni în medie de la 3 la 6 organisme) și o pondere ierarhică crescătoare (6—10 subordonați) spre nivelurile de conducere inferioară, unde complexitatea muncii de conducere se diminuează.

Ținînd seama de principiile enunțate, este evident că structura organizatorică va putea fi adaptată la specificul de activitate al fiecărei centrale industriale, în vederea conducerii cît mai eficiente a unităților subordonate.

În acest sens, întreaga activitate a centralei va fi condusă de un consiliu de administrație, iar activitatea operativă de biroul executiv, care sînt organe deliberative și lucrează pe baza principiului conducerii colective. La nivelul directorului general, care reprezintă primul nivel ierarhic de conducere, se pot constitui, după necesități, oganisme de stat-major (planificare, organizare), ca și un număr de consilieri, în funcție de cerințele rezolvării competente a unor probleme complexe de către cadrele cele mai bine pregătite într-un anumit domeniu și cu o experiență deosebită.

Directorii pe funcțiuni, care reprezintă cel de-al doilea nivel ierarhic au, după caz, autoritate ierarhică sau funcțională în domeniul respectiv. Bineînțeles că nu se poate considera ca regulă constituirea pentru fiecare funcțiune, a unei direcții distincte. În unele cazuri, în funcție de volumul activităților respective și de apropierea acestora din punct de vedere al conținutului, pot să se grupeze de pildă, funcțiunea de cercetare-dezvoltare cu cea de producție sau funcțiunea comercială cu cea financiar-contabilă, pentru ca, în acest fel, numărul de compartimente înființate să asigure o încărcare deplină și echilibrată a organismului respectiv și a conducătorului său.

În al treilea nivel ierarhic se găsesc servicii cu activitate omogenă, specifice fiecărei funcțiuni, fără drept de dispoziție pentru unitățile subordonate.

Ținîndu-se seama în acest fel de cerințele unei organizări structurale cît mai raționale, centrala industrială va putea să asigure aplicarea directivelor stabilite de partid și guvern, precum și a indicațiilor date de ministerul economic de care aparține, pentru îndeplinirea obiectivelor din planul general de dezvoltare a economiei naționale ce revin ramurii sau activităților pe care le reprezintă unitățile subordonate.

N. HANES

DATORITĂ CONDIȚIILOR și căilor diferite în care au luat naștere și s-au dezvoltat anumite ramuri sau unități proprietate de stat, precum și tendinței cercurilor dominante ale burgheziei de a subordona exploatarea averii statului intereselor marelui capital particular, proprietatea capitalistă de stat în România a îmbrăcat forme diferite. Ea a cuprins sectoare productive și neproductive, sub forma unor întreprinderi diferite ca mărime și mod de organizare, cu ponderi variate și importanță neuniformă în cadrul ramurilor economiei naționale.

După gradul de participare a statului la aceste unități, desprindem două categorii principale de întreprinderi: aparținînd integral statului[1]) și întreprinderi cu capital mixt, (de stat și particular).

În cadrul articolului de față vom aborda unele probleme ale creării și activității regiilor **mixte**, *întreprinderi formate prin asocierea statului cu capitalul privat.*

PAGINI DE ISTORIE ECONOMICĂ

REGIILE MIXTE DIN ROMÂNIA ÎN DECENIILE III ȘI IV

REGIILE MIXTE s-au format pe baza exploatării de către stat în asociere cu capitalul particular a unor bunuri ale statului și a drepturilor numite regaliene (monopoluri de stat). Ele au funcționat ca societăți anonime pe acțiuni în care partenerii dețineau cîte un pachet de acțiuni reprezentînd partea de capital a fiecăruia.

Explicația tendinței de asociere a statului cu capitalul particular își găsește originea în tendința marii burghezii grupată în partidul liberal de a-și întări pozițiile în economia națională. Adoptînd legea privitoare la comercializarea și controlul întreprinderilor economice ale statului, din 7 iunie 1924, burghezia liberală și-a format cadrul juridic pentru organizarea regiilor mixte, reușind în felul acesta să sustragă de sub controlul direct al statului însemnate bogății și să le folosească în interesul ei.

Fiecare din partidele politice atît în perioada de guvernămînt cît și în opoziție și-au făcut, din motive politice bine determinate, un punct de sprijin din „grija" pe care o manifestau față de averea statului. Această manevră a liberalilor a fost „justificată" prin aceea că statul nu ar fi dispus nici de capitalul necesar valorificării rentabile a bogățiilor sale, nici de posibilități organizatorice corespunzătoare.

În ce privește lipsa de capital din partea statului ea ar fi putut apare justificată numai în raport cu amploarea ce se dădea acestei forme organizatorice prin legea de constituire. Privită însă în raport cu extinderea pe care au luat-o regiile mixte în economie, precum și în comparație cu volumul bugetului de stat din acea perioadă devine evident că statul ar fi putut să dezvolte o activitate economică finanțată din mijloace proprii mult mai mare.

Faptul că această cauză a constituit doar o încercare de „fundamentare" a necesității creării regiilor mixte ne-o demonstrează însăși prevederile legii în baza căreia s-au format aceste întreprinderi, care nu specifica proporțiile de participare a capitalului particular. În felul acesta, burghezia a reușit să exploateze bunuri de o însemnătate deosebită cu capitaluri foarte reduse, ceea ce a avut implicații importante asupra desfășurării întregii activități a regiilor mixte.

Un argument principal invocat de partizanii colaborării statului cu capitalul particular era incapacitatea statului burghez de a organiza și conduce eficient activitatea întreprinderilor sale. Era un fapt notoriu că în conducerea multor întreprinderi ale statului își găseau loc preferații partidelor de guvernămînt. Conducerea regiilor mixte era exercitată de un consiliu de administrație în care statul, conform legii, era reprezentat numai cu o treime din numărul total al membrilor, indiferent de aportul de capital pe care-l aducea.

Principalele regii mixte s-au organizat după adoptarea de către guvernul liberal a legii din 7 iunie 1924. Astfel, în perioada 1925—1929, s-au creat următoarele regii mixte: *Societatea Națională de Gaz Metan (Sonametan), Societatea Lonea, Societatea Copșa Mică-Cugir* și *Industria Aeronautică — I.A.R.* — întreprinderi industriale, precum și *Societatea de Radiodifuziune* și *Societatea Orient-Radio — Rador* — întreprinderi de servicii, la înființarea cărora statul a participat, în principal, cu drepturile sale.

Aportul statului la înființarea regiilor mixte industriale, care consta din cîmpuri de gaz metan, mine de cărbune, terenuri, mașini, instalații, clădiri etc., totaliza în anul 1929/1930 — suma de 863 milioane lei. Această sumă reprezenta 64,79% din întregul capital al regiilor mixte respective. Trebuie menționat însă că evaluările participațiilor în natură ale statului au fost mult inferioare realității, ceea ce, evident, a constituit una din premisele creării de raporturi economice între asociați în defavoarea statului. Sînt semnificative exemplele de la *Sonametan* și *Lonea*. Contribuția statului la crearea *Societății Naționale de Gaz Metan* a fost apreciată la 125 milioane lei, în timp ce după o evaluare a Ministerului Industriei și Comerțului, prezentată în Adunarea Deputaților din 1 aprilie 1929, aceste bunuri valorau 1196,5 milioane lei; la *Societatea Lonea*, așa cum se citează într-un memoriu privind aprovizionarea cu cărbuni a C.F.R., „aportul statului este evaluat la suma ridicolă de 150 milioane lei, cu toate că valoarea era de cel puțin 5 ori mai mare".

Pe lîngă aceste încălcări evidente ale intereselor statului, o serie de abateri de la obligațiile fundamentale de coacționari ale asociaților particulari vin să sporească șirul factorilor negativi, care s-au manifestat încă de la crearea regiilor mixte și care aveau să influențeze activitatea acestora, provocînd serioase daune statului.

Nu numai că capitalul subscris de către particulari la crearea regiilor mixte în raport cu capitalul statului a fost foarte redus, dar capitaliștii nu au vărsat decît o parte din capital, ceea ce a determinat întreprinderile mixte să apeleze la credite în vederea procurării capitalului circulant, plătindu-se dobînzi care au încărcat greu cheltuielile regiilor.

În alte cazuri, participînd cu capital în natură, societățile particulare acționare au împovărat regiile mixte cu utilaj, mașini și instalații învechite, cu un grad mare de uzură fizică și morală, punînd întreprinderile mixte în situația de a-și începe activitatea cu repararea și adaptarea acestor mijloace de muncă, la necesitățile producției. Prin aceasta au fost cauzate cheltuieli suplimentare întreprinderilor mixte tocmai în condițiile în care nevoia de fonduri era foarte acută.

Dată fiind marea diversitate a activității regiilor mixte, pentru cunoașterea mai concretă a situației economice, precum și a problematicii vaste de ordin economic-social care se ridica în legătură cu formarea și funcționarea acestora, vom analiza, pe scurt, cele mai importante societăți mixte în perioada de la înființare și pînă în ajunul celui de al doilea război mondial.

SONAMETAN

Societatea Națională de Gaz Metan, care s-a constituit la începutul anului 1926 deținea o pondere foarte însemnată din totalul rezervelor de gaz metan și cuprindea extracția, transportul și distribuirea acestui produs.

Realitatea anilor de „colaborare" cu capitalul particular a demonstrat cu prisosință neconcordanța dintre interesele generale ale economiei naționale și scopul urmărit de către capitaliști. Această neconcordanță cu efecte negative poate fi urmărită pe două planuri. **În primul rînd,** aceasta se reflectă în însăși evoluția **Societății Naționale de Gaz Metan.** Prin statut, societatea se obliga să răspundă cerințelor statului, expuse în motivarea creării societății prin realizarea, începînd din 1927, a unui vast program de lucrări de prospecțiuni geologice, explorări și, în special, de extinderea exploatării, care numai pentru primii ani presupuneau investiții de 620,5 milioane lei. Pînă la sfîrșitul perioadei amintite, însă, societatea a construit doar o singură conductă de 8 km. Mai mult, pînă în 1937, nici nu a existat preocuparea de a se constitui un fond de investiții pe seama beneficiului realizat. Ca urmare, însăși producția societății a descris o curbă de ascensiune redusă și nesigură.

Astfel, față de anul 1926 producția de gaz metan a marcat un nivel mai ridicat doar în anii 1928 și 1929, după care a intervenit criza, urmînd o perioadă de puternică reducere, nivelul anului inițial fiind depășit de abia în 1936.

În al doilea rînd, contradicția dintre interesele generale și cele ale capitalului particular își găsește expresia în modul în care au fost valorificate resursele de gaz metan. Cu toate posibilitățile pe care le oferă gazul metan de a se obține produse cu o valoare mare, acesta a fost folosit aproape în întregime în calitate de combustibil.

La baza acestei stări de lucruri se afla, înainte de toate, asigurarea unei poziții dominante și hotărîtoare a capitalului particular în conducerea activității de producție și în utilizarea rezultatelor producției. Prezentînd avantaje evidente față de alte surse naturale, gazul metan era limitat, în ce privește folosirea lui în economie, de barierele pe care le ridicau furnizorii altor surse de energie.

LONEA

Societatea Lonea s-a constituit în anul 1926 cu o largă participare a statului, constînd din terenuri carbonifere, construcții, căi ferate, uzină electrică, instalații și utilaje, fabrică de cherestea, fabrică de cărămizi și țigle etc. Acest aport a fost apreciat global așa cum s-a subliniat, la suma de 150 mil. lei fără să se realizeze o evaluare propriu-zisă a elementelor sale componente. Participarea capitalului particular a fost foarte redusă, reprezentînd față de valoarea aportului statului, vizibil diminuat, numai 20%. Nici după adoptarea legii comercializării bunurilor statului de către național-țărăniști, în 1929, care prevedea ridicarea limitei inferioare de participare a capitalului particular la regiile mixte pînă la 50%, nu s-au luat măsuri de completare. Dacă avem în vedere faptul că cea mai mare parte din capital (în 1928—87%) se găsea sub formă de capital fix ne apar și mai evident dificultățile pe care le-au provocat Societății Lonea participanții particulari prin nerespectarea normelor amintite. Încă din prima perioadă a activității sale, regia a fost pusă în situația de a contracta însemnate împrumuturi, pentru care s-au plătit dobînzi foarte mari.

Cea mai mare dificultate însă, pe care a întîmpinat-o Lonea și care s-a reflectat asupra activității sale economice a fost determinată de condițiile grele de realizare a producției. Aceste condiții au fost create, pe de o parte de situația generală a pieței cărbunelui, iar pe de altă parte, de complexul de relații ce s-au statornicit între întreprinderile producătoare de cărbune, în special, de influența pe care a avut-o **Societatea Petroșeni** în cadrul acestor raporturi, precum și de către divergența de interese dintre capitaliștii din diferite ramuri producătoare de diverse categorii de combustibil. Piața cărbunelui, după cum se cunoaște, era restrînsă, limitîndu-se la necesitățile interne, în cadrul cărora rolul determinant îl avea consumul C.F.R. În aceste condiții, **Societatea Petroșeni deținea monopolul producției și desfacerii cărbunelui. Prevalîndu-se de faptul** că era principalul asociat al statului la Lonea, Societatea Petroșeni a dus o politică de stînjenire a activității acesteia, prin limitarea cotelor de livrări de cărbune căilor ferate înlăturînd în felul acesta, de pe piață un concurent cu reale potențe de producție. Reducerea posibilităților de realizare ale Societății Lonea a însemnat în același timp menținerea producției în limite restrînse, capacitățile de producție fiind folosite în proporție de numai 1/4—1/3 din total.

Producția Societății Lonea a prezentat creșteri mai importante în primul an după reorganizare, ca urmare, în principal, a măririi cotei de livrare la C.F.R. În continuare, dinamica a fost oscilatorie fără să prezinte creșteri cît de cît importante.

Menținerea producției la un nivel mult sub posibilitățile reale de exploatare a minelor, organizarea necorespunzătoare a activității de producție și realizare, folosirea permanentă a unui volum mare de mijloace străine au constituit factori importanți care au determinat un preț de cost ridicat.

După cum arată materialele de arhivă, în 1940, exista următorul raport între elementele cheltuielilor de producție ale regiei și ale **Societății Petroșeni.**

Principalele elemente ale prețului de cost	Lonea pro tonă brută	Petroșeni pro tonă brută
Total cheltuieli mină	374,67	365,59
Costul preparației	109,38	42,37
Costul regiei (dir. generală)	41,01	22,92
Amortismente	1,31	116,96

Prima concluzie care se desprinde din datele prezentate în tabel este că, cheltuielile de extracție sînt aproximativ aceleași la ambele întreprinderi, ceea ce atestă existența unor condiții de bază relativ egale. Diferențe remarcabile se observă însă în nivelul cheltuielilor de regie, care depășesc la **Societatea Lonea** aproape de 2 ori pe cele de la **Petroșeni,** precum și la cheltuielile de preparație care de altfel se plăteau **Societății Petroșeni, Lonea** neavînd instalații proprii. Nivelul mult mai redus al amortismentelor la **Lonea** reflectă și o lipsă de preocupare pentru recuperarea bunurilor aduse de stat. Amortizările făcute au privit numai instalațiile realizate sub administrația regiei mixte.

În ceea ce privește rentabilitatea **Societății Lonea** aceasta a fost redusă și instabilă. Un nivel relativ mai ridicat al ratei rentabilității s-a realizat în anii 1927—1928 (4% față de capitalul inițial). În toată perioada care a urmat pînă în 1939 (inclusiv) acest indicator nu a atins nici o dată 2%. În baza normelor statuate, cea mai mare parte din beneficiul obținut a fost distribuită acționarilor particulari, statului revenindu-i sume reduse.

COPȘA MICĂ-CUGIR

În industria metalurgică un obiectiv important îl constituia uzinele de armament **Copșa Mică-Cugir,** care funcționau tot pe principiul regiei mixte. La constituirea ei în 1926 au participat, alături de statul român, **Societățile Reșița și Wickers Ltd. Londra,** precum și unele instituții de credit din țară. Organizarea acestei societăți s-a făcut în scopul fabricării de armament și muniții pentru înzestrarea armatei. Cu toată importanța pentru stat a profilului de producție al Societății Copșa Mică-Cugir, prin modul în care a fost concepută, precum și desfășurarea ulterioară a activității sale, reiese că și aici s-au impus interesele particulare față de cele generale ale economiei naționale.

În tendința de a-și valorifica inventarul învechit, acționarii nu au ținut seama de necesitatea unei proporții normale între diferitele categorii de capital. Capitalul fix ocupa astfel 86,28% din total. Aceasta a constituit una din cauzele esențiale care au declanșat nevoia stringentă de fonduri de rulment. Totodată, cea mai mare parte din mașini și utilaje aduse ca aport în natură de asociați și provenind din întreprinderi cu alt specific de producție au necesitat lucrări vaste de adaptare și recondiționare, ceea ce pe de o parte a adîncit lipsa de capital, iar pe de altă parte a întîrziat începerea activității de producție propriu-zisă.

Volumul redus al producției, obținut în condițiile unui aparat de producție mare, a determinat un raport dezavantajos între prețul de cost și prețul de vînzare. Pierderile uzinei erau continue și inerente. S-a accentuat tot mai mult nevoia de fonduri, a crescut suma creditelor și a dobînzilor. Încă la sfîrșitul anului 1929 dobînzile datorate pentru fonduri împrumutate se ridicau la 39,280 mil. lei.

Greutățile financiare ale întreprinderii sporeau și ca urmare a obligațiilor statutare față de participanții particulari. Prin legea de înființare statul garanta un beneficiu de 7% pentru capitalul investit, care în condițiile de desfășurare a activității industriale amintite constituiau, după cum pe drept cuvînt se remarca într-un raport din fondul Casei Regale, „o primă de inacțiune". Această obligație se ridica la suma anuală de 18,588 mil. lei.

Interesele capitalului particular și în speță cel străin dictau amînarea punerii în funcțiune a uzinelor.

Sporirea producției la Copșa Mică-Cugir ar fi însemnat creșterea concurenței pe piața de armament pentru producătorii particulari. Dacă ținem seama de marile avantaje pe care le prezentau comenzile statului pentru înzes-

lector univ. Maria AVRAM

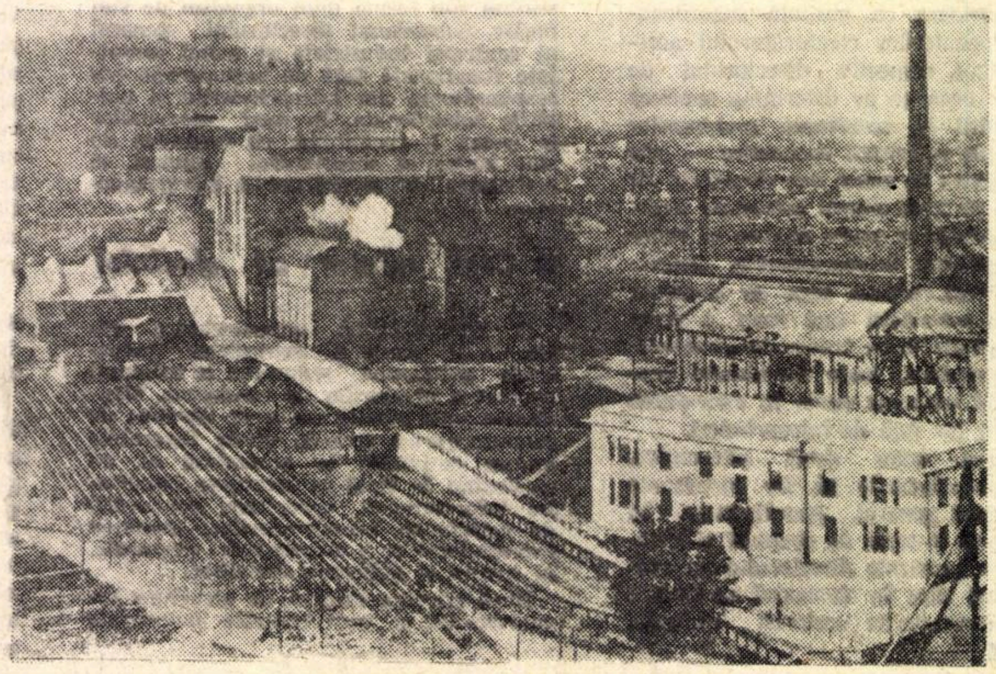

Mina Lupeni, cu spălătoria de cărbuni

1) Diferite aspecte privind proprietatea capitalistă de stat precum și participațiile statului în domeniul bancar au fost analizate în paginile revistei „Viața economică" nr. 30/1967, 4/1968, 6/1968, 15/1968.

(Continuare în pag. 13)

O NOUĂ LUCRARE DE ISTORIE A GÎNDIRII ECONOMICE ROMÂNEȘTI

ÎN EFORTUL crescut de abordare a problemelor gîndirii economice, constatat cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al P.C.R., se înscrie și recenta apariție în Editura științifică a culegerii de studii **„Din gîndirea economică progresistă românească"**, sub îndrumarea și coordonarea conf. univ. dr. Nicolae Ivanciu.

Lucrarea cuprinde un număr de 9 studii privitoare la a doua jumătate a secolului al XIX-lea, — D. P. Martian, A. D. Xenopol, Al. G. Golescu, G. Barițiu, B. P. Hașdeu, Kövary László, E. Winterhalder, I. Ionescu de la Brad —, un studiu consacrat concepției despre industrializare a socialiștilor români din aceeași perioadă, toate precedate de un studiu introductiv asupra epocii în care au trăit autorii prezentați.

Apariția unei lucrări constituie un prilej de prezentare a unor date noi din punct de vedere documentar și interpretativ, menite să întregească orizontul de înțelegere și argumentare a interpretării, să incite în continuare la discuții etc. Aceasta cu atit mai mult în domeniul istoriei gîndirii economice românești unde se pare că necesitatea unor studii mai ample, de sinteză se pune cu insistență. Caracterul firesc limitat al unei recenzii nu ne permite o analiză pe larg a lucrării din acest unghi de privire. Ne mărginim deci la unele reflecții generale.

Concepută ca o contribuție la cunoașterea... „temeinică a unor părți, elemente componente ale gîndirii economice din această perioadă" (pag. 9), lucrarea reușește să aducă în circuitul de valori culturale autori mai puțin cunoscuți ca Kövary László, E. Winterhalder, Al. G. Golescu. paralel cu o adîncire a interpretării aspectelor social economice în analiza unor gînditori cunoscuți și cu prezentarea într-un cadru nou, ca problematică și autori, a punctelor de vedere ale socialiștilor români cu privire la industrializare. Studiile cuprinse în culegere converg unitar spre cîteva concluzii generale arătate în mod expres sau subînțelese ; gîndirea economică progresistă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea își are rădăcinile în necesitățile obiective ale economiei românești și este subordonată cerințelor evoluției acesteia, soluțiile preconizate sau dovedite viabile, contribuind la dezvoltarea economică.

În studiile prezentate sînt aduse în discuție aspecte fundamentale ale gîndirii economice din epoca respectivă, legate de lupta împotriva feudalismului și pentru afirmarea capitalismului contribuții sau poziții de mare valoare științifică în probleme ca definirea proprietății feudale și originea iobăgiei, treptele evoluției istorice ale societății și caracterizarea relațiilor sclavagiste și feudale (M. Kogălniceanu, Al. G. Golescu), preocupările pentru acumularea capitalistă și sursele de capital, care cuprind ideea prețioasă a fundamentării dezvoltării economice pe baza resurselor interne, precum și ideea apelării la capitalul străin în anumite limite (E. Winterhalder), problema schimbului neechivalent (G. Barițiu), protecționismul și industrializarea (M. Kogălniceanu, A. D. Xenopol, G. Barițiu, B. P. Hașdeu), rolul științei, legătura între teorie și practică (I. Ionescu de la Brad). Acestea sînt numai cîteva din problemele specifice capitalismului în ascensiune care au frămîntat pe gînditorii din România și care fac obiectul aprecierilor studiilor inserate în lucrarea recenzată.

Fără să ne încumetăm la o departajare a valorii individuale a studiilor cuprinse în culegere, subliniem preocuparea de generalizare a studiului introductiv „Coordonate de bază ale gîndirii economice din România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea" din care se desprinde orientarea, justificată științific, de tratare nuanțată a ideilor și autorilor din punct de vedere al conținutului de clasă sau din punct de vedere al căilor de dezvoltare a economiei. Este luat în considerare criteriul importanței pentru dezvoltarea economiei naționale în explicarea unor poziții comune față de unele probleme, ca aceea privitoare la industrializare, în cazul unor orientări în alte privințe diferite.

Lucrarea, mai ales în studiul introductiv, ridică unele probleme de principiu ca acelea referitoare la transformarea economiei politice burgheze în economie vulgară în diferite țări, în perioade diferite, caracterul steril al concepțiilor economice conservatoare din România ș.a., care constituie teren pentru ample discuții.

Este justă observația din culegere potrivit căreia nu trebuie să limităm curentul marxist de gîndire în economie la sfîrșitul secolului al XIX-lea la simpla acțiune de răspîndire a acestuia. Într-adevăr importanța lui se extinde la încercări de analiză a realităților din țara noastră pentru elaborarea unui program al social-democrației.

Cu toate meritele semnalate, studiile nu sînt lipsite de locuri comune, unele părți fiind afectate de descriptivism. Structura lucrării este oarecum eterogenă și deficitară la capitolul **gîndirea socialistă** (un singur studiu) și poate mai puțin reprezentativă la **gîndirea din Transilvania,** pentru care unul din studii este destul de schematic (K. Laszlo). În legătură cu studiul acesta ne-am permite să remarcăm că se caută a se susține concepția acestui gînditor cu citate din alți autori (G. Barițiu, S. Bărnuțiu), metodă neatestată științific (vezi pag. 386—390 și altele).

O analiză a gîndirii economice din trecut ar trebui, ținînd seama de specificul dezvoltării științelor economice din țara noastră, să utilizeze mai pe larg noțiuni ca : răspîndire de idei, aplicare de idei și elaborare de idei, prezentînd o ierarhizare de valori din punct de vedere științific, dar cu aprecieri poate diferite din punct de vedere al importanței istorice.

Utilizarea mai largă a acestui aparat metodologic ar elimina unele imprecizii, care pot duce pe cititor la o înțelegere exagerată a meritelor gîndirii economice progresiste, fapt despre care se avertizează în introducere. În acest context se simte necesitatea unor precizări și aprofundări în plus ale particularităților gîndirii economice din perioada respectivă în raport cu gîndirea economică universală și cu procesul de ansamblu al gîndirii economice românești.

Deși predominantă este preocuparea pentru aspectul de politică economică, gîndirea economică din a doua jumătate a secolului al XIX-lea constituie în fapt punctul de plecare al unor concepții economice elaborate sistematic. Pe măsura avansării în cea de-a doua jumătate a secolului, creșterea complexității problemelor depășește caracterul empiric de descriere a fenomenelor, specific începutului în știință. Se produc tot mai frecvent analize special elaborate, în care materialele sînt sistematizate în vederea luminării cauzelor. Știința economică românească încearcă în această perioadă — cu limite inerente — o descifrare a mecanismului dezvoltării economice, a legăturilor cauzale, țintă pe care nu o va putea atinge decît pe baza aplicării materialismului dialectic și istoric de către gînditorii marxiști.

Cu toate că își mențin într-o întinsă măsură o formă publicistică, științele economice din România au cunoscut o maturizare rapidă, problemele nenumărate ce li se puneau în față obligîndu-le să asimileze ceea ce produsese gîndirea economică din alte țări, fapt ce explică larga răspîndire a literaturii economice apusene. De asemenea, să adapteze această gîndire la realitățile românești pe baza descrierii de fapte și de investigații proprii, ca și de elaborări originale. Cunoașterea stării de lucruri din țările capitaliste mai dezvoltate a jucat un rol important în orientarea cercetărilor, deoarece în exemplul acestora gînditorii economiști români vedeau prefațată dezvoltarea viitoare a țării lor.

Cu mijloacele de care a dispus, gîndirea economică a acestei etape a făcut față cu succes, elaborînd un adevărat program de dezvoltare economică națională, care și-a pus amprenta pe întreaga evoluție viitoare a gîndirii economice. Elementele cele mai prețioase ale acestei gîndiri au fost preluate de gîndirea marxistă din România.

Ca orice știință, istoria gîndirii economice se dezvoltă prin varietatea unghiurilor de vedere din care se abordează unele probleme, prin confruntarea unor teze diferite și opuse în cadrul comunității de idei fundamentale și elementare în același timp. În această privință în cîteva studii se fac încercări meritorii de a argumenta puncte de vedere personale, care deschid un anumit cîmp discuțiilor creatoare asupra gîndirii economice din trecut. Fără a aduce obiecții care să impieteze asupra întregii lucrări, ne-am opri asupra unei modalități necorespunzătoare, întîlnită singular, de abordare a discuțiilor.

Dacă confruntările de păreri cu privire la un gînditor sau altul sînt menite să contribuie la cristalizarea de aprecieri științifice, nu același lucru se poate spune despre afirmațiile neînsoțite de argumente. În acest fel se aduc în discuție unele puncte de vedere ale tov. I. Veverca, privind influențele străine în cazul lui N. Șuțu, comparativ cu cele emise în cazul lui A. D. Xenopol (pag. 124). Defectul metodei constă în faptul că se poate imputa criticului subiectivism în poziție. Asupra conținutului problemei ridicate, ca și a multor altora, considerăm că discuțiile nu sînt încheiate.

Aspectele semnalate, în măsura în care vor intra în atenția autorilor, ca și altele, constituie, după părerea noastră, prilej de adîncire viitoare a studierii gîndirii economice românești, în vederea elaborării unei sinteze în domeniul de specialitate, a cărei necesitate se face tot mai resimțită. Culegerea de față, atît în ansamblul său cît și prin fiecare studiu în parte, constituie, după părerea noastră, o verigă și o contribuție remarcabilă în lanțul de lucrări care pregătesc și anticipează această sinteză.

Aneta SPIRIDON

CURIER

■ Deși nu are pretenția unui tratat de economie a întreprinderii, lucrarea „New developments in the teaching of economics" (Noi direcții ale învățămîntului economic) apărută sub îngrijirea lui K. G. Lumsden, Englewood Cliffs, Prentice Hall 1967, 293 pag., este o culegere de opinii ale unor reputați oameni de știință americani, privind direcțiile învățămîntului economic din așa-numitele „business schools" (la alcătuirea lucrării o importantă contribuție aparținînd Fundației „General Electric" și lui „Stanford graduate school of business"). Cunoscuți economiști ca B. F. Haley, A. E. Thompson, J.C.G. Boot, K.G. Lumsden și alții fac o comparație între cursurile de „business" ale anilor 1919—1920 și cele din 1966—1967, demonstrînd că anumite materii privitoare la strategia conducerii și gestiunii și politica economică în general au dispărut, au fost înlocuite sau modificate în funcție de necesitățile actuale. Astfel, în decursul anilor „știința finanțelor" a devenit, „știința finanțelor și a politicii fiscale", „moneda și creditul" a devenit „moneda, venitul și ocuparea forței de muncă", „problemele muncii" au devenit „economia muncii" etc.

Evident că volumul nu cuprinde numai schimbările care au intervenit în învățămîntul economic american în ultimele decenii ci și modalitățile prin care se pot trage foloase de pe urma noului sistem de învățămînt economic în scopul îmbunătățirii funcționării sistemului economic în ansamblu.

■ Fenomenul migrării masive a populației din mediul rural spre cel urban în Franța constituie obiectul articolului lui Jacques Bonneau intitulat **Programmation agricole et prévision de l'offre d'emploi** publicat în revista GESTION nr. 5/1968. Autorul abordează cîteva din aspectele acestui fenomen, insistînd asupra posibilității programării exodului rural și al coordonării lui cu cererea de brațe de muncă în industrie, comerț, servicii etc.

După aprecierea lui J. Bonneau această programare trebuie să urmărească mai întîi de toate formarea profesională a agricultorilor și adaptarea lor la viața industrială. Punctul de plecare trebuie să-l constituie informarea asupra posibilităților ce le oferă orașul pentru absorbirea populației rurale disponibile. Pentru Franța, autorul sesizează că această informare nu este satisfăcătoare deoarece ea este dispersată atît din punct de vedere regional cît și departamental, se face la un nivel prea general și în consecință nu poate furniza date utile, nu cuprinde termene mai largi, atît de necesare în vederea traducerii în viață a noii formări profesionale pentru populația rurală.

■ Una dintre „industriile" noi pe care Jaques Barou o analizează în articolul **Engineering** (ENTREPRISE, nr. 672/1968) este incontestabil un business determinat de revoluția științifică tehnică contemporană.

Engineering este „industria" ce produce inovații, patente și execută studii tehnice, avînd ca materie primă — inteligența. Această „industrie a materiei cenușii", cum o definește J. Barou, a depășit în condițiile actuale stadiul artizanatului. Ea se specializează și se diversifică mult, cerînd investiții însemnate, cadre cu o pregătire și experiență deosebită, cheltuieli de exploatare mari, metode de gestiune cu totul deosebite față de o întreprindere productivă și implică incertitudini și riscuri foarte mari.

În articol se insistă în mod deosebit asupra exportului de produse ale engineering-ului, subliniindu-se atenția deosebită ce o solicită cooperarea internațională în acest domeniu.

Erată

La nota „Turismul în cifre" apărută în numărul 37/1968 al revistei noastre în tabel se va citi corect : Islanda *în loc de Irlanda,* Italia *în loc de Islanda, Irlanda cu următoarele cifre: 182 și 197 (încasări 1966—1967), 88 și 93 (cheltuieli 1966—1967) și Elveția cu 554 și 575 (încasări 1966—1967), 224 și 235 (cheltuieli 1966—1967).*

DISCUȚII

(Urmare din pag. 4)

talice, din lemn, ghermele, diverse prefabricate etc. Este drept că, în acest mod, se satisfac unele urgențe ale procesului de producție. Dar acest sistem reprezintă, în același timp, un mijloc de voalare a unor defecțiuni de prevedere, concretizate în necomandarea din timp a lucrărilor la întreprinderi specializate, care dispun de o dotare tehnică incomparabil mai bună.

Datorită executării și chiar extinderii unor astfel de sortimente în cadrul întreprinderilor de construcții nespecializate se pierde cu regularitate minimum 2% la productivitatea muncii, irosindu-se, în același timp, un însemnat volum de forță de muncă.

Criterii – limită

Avantajele extinderii specializării și profilării în procesul execuției lucrărilor de construcții **vizează, în primul rînd, îmbunătățirea calității lucrărilor.** Unitățile de producție care execută același gen de operații și se specializează, beneficiind de o dotare tehnică corespunzătoare, înregistrează o eficacitate superioară pe linia utilizării fondurilor materiale și bănești. **Capacitatea utilajelor și forța de muncă se folosesc deplin, influențînd pozitiv în final asupra productivității muncii care, în condițiile specializării, așa cum a demonstrat experiența, poate crește cu peste 10%.**

Desigur, adîncirea specializării este un principiu cu valabilitate generală asupra eficacității căruia nu mai încape nici un fel de dubiu. Însă, cu toate avantajele pe care le oferă, specializarea nu poate fi extinsă oricît și oricum. Particularitățile procesului de producție în construcție, determină apariția anumitor limite dincolo de care specializarea devine neeconomică. Realizarea ei în practică are o serie de limite legate de modularea și tipizarea construcțiilor în general și a elementelor lor componente în special, care permit în granițele unui anumit cadru industrializarea și transformarea treptată a întreprinderii de construcții în întreprinderi de asamblare și montaj. Volumul lucrărilor de construcții de un anumit gen (locuințe tip glisate, sau locuințe din panouri mari etc.), sursele de aprovizionare cu mijloace materiale, gradul de concentrare a obiectivelor ce trebuie construite pe un anumit spațiu și mai ales costul transportului, element de bază ce indică eficiența specializării, sînt criterii care permit sau limitează adîncirea specializării, de care trebuie să se țină seama.

Promovarea specializării în construcții presupune existența necondiționată a proiectelor de execuție cu cel puțin un an înaintea începerii activității de producție. Aceasta dă posibilitate antreprenorului general să studieze amănunțit întregul ansamblu al lucrării, în vederea întocmirii din vreme a graficului de coordonare a activității tuturor subexecutanților, a cererilor de materiale și de utilaje, în așa fel ca, activitatea de producție să se desfășoare în mod ritmic, fără întreruperi, ca un tot unitar, indiferent de subordonarea tehnico-administrativă a celor ce concură la realizarea construcției respective.

METALUL

(Urmare din pag. 5)

un discernămînt. Problema se ridică, de altfel, în toate întreprinderile siderurgice din țară. Se găsesc însă unii adepți ai teoriei potrivit căreia menținerea procentului ridicat la metal recircuitat este indispensabilă în asigurarea producției de oțel brut.

Metalul respectiv poate fi utilizat însă foarte bine la confecționarea unor produse cu pretenții calitative mai reduse (fiare de plug, osii de căruță și roabe, garduri de fier, scoabe, tîrnăcoape etc.), mult solicitate pe piață. În prezent, asemenea produse sînt executate din laminate cu lungimi și secțiuni standardizate, care ar putea fi utilizate pentru construcții metalice pretențioase.

Efectul economic al retopirii are însă consecințe negative serioase : **scăderea valorii metalului cu aproximativ 1100 pe tonă, diminuînd în același timp și capacitățile de producție din oțelării și laminoare.**

Organizarea confecționării din laminatele respective a produselor amintite, nu cere nici pregătiri deosebite și nici dotări complicate. Orice unitate de industrie locală și cooperatistă, care posedă forjă și prese, poate utiliza cu succes acest metal. În străinătate, cantitățile de metal sînt valorificate în întregime.

Vă prezentăm: Fabrica „11 Iunie"-Galați

O GAMĂ LARGĂ DE PRODUSE

Secția prese — aici se montează accesoriile mărunte, respectiv butonii rapizi pentru nituire

ORAȘUL Galați cuprinde în perimetrul său o serie de unități industriale de primă importanță pentru economia noastră națională, cunoscute tuturor cetățenilor țării.

Printre unitățile cu pondere din orașul de pe malul Dunării, se află și Fabrica „11 Iunie". Este o unitate alcătuită din patru foste fabricuțe, răspîndite în patru puncte cardinale ale orașului.

Primul sector, aflat în str. Kogălniceanu nr. 16, găzduiește conducerea întreprinderii și toate celelalte servicii funcționale. Aici, am cunoscut pe tovarășul ing. Mihalcea Nică, directorul fabricii. Cu multă amabilitate dînsul ne-a condus prin toate secțiile și unitățile fabricii pe care o conduce. Cu acest prilej am aflat că în perioada ianuarie—august colectivul acestei unități a reușit să ducă la bun sfîrșit toate sarcinile de plan. Cu toate greutățile întîmpinate. (despre ele în finalul articolului) fiecare muncitor, la locul său de muncă, a contribuit la îndeplinirea obligațiilor față de plan. Astfel, producția globală și marfă a fost îndeplinită în proporție de 100,49%, productivitatea muncii a fost realizată în proporție de 100,54%. Din ianuarie pînă la 31 august, planul de beneficii a fost depășit cu 2 108 000 lei, realizîndu-se pe cele 8 luni 22 108 000 lei.

Metalul în sute de forme

ÎN TIMPUL vizitei, am văzut o parte din produsele realizate de cele patru sectoare și am vizitat o adevărată expoziție cuprinzînd toate accesoriile fabricate pentru industria încălțămintei și marochinăriei.

Este exclus ca vreunul dintre noi să nu fie purtătorul unui produs al Fabricii „11 Iunie" din Galați. De ce? Foarte simplu! Sectorul I produce pentru întreaga țară:

- **catarame de toate mărimile,**
- **broaște diverse pentru serviete,**
- **rame de poșetă,**
- **mînere,**
- **șine de servietă,**
- **capse pentru încălțăminte,**
- **cîrlige de tot felul,**
- **închizători, butoni pentru marochinărie.**

Deși unele din aceste produse sînt minuscule, cantitățile fabricate sînt impresionante. Anual, „11 Iunie"-Galați livrează beneficiarilor peste 20 milioane de catarame diverse, zeci de milioane de butoni rapizi (necesari pentru nituire în industria încălțămintei și maselor plastice), aproape 200 000 de rame ce se montează la tot atîtea poșete etc.

Demn de remarcat este faptul că sectorul de accesorii metalice pentru industria încălțămintei și marochinăriei va cunoaște o dezvoltare continuă. La sfîrșitul anului viitor, la sectorul I, va fi dată în folosință o hală nouă cu mașini și utilaje moderne. Aceasta va permite creșterea capacității de producție a accesoriilor cu aproape de trei ori față de nivelul planificat în acest an. Astfel, fosta fabrică de nasturi va rămîne doar o amintire, un punct de plecare pentru o industrie modernă, în care țăcănitul mașinilor de asamblat butoni cu alimentator electromagnetic — construite de către un grup de inovatori condus de directorul fabricii — va fi întregit de alte mașini și utilaje cu productivitate sporită.

La întrebarea — care dintre cele patru sectoare ale fabricii deține locul fruntaș în activitatea economică — am primit următorul răspuns:

— Toate sectoarele au planuri de producție aproape egale, fie că produc accesorii pentru fabricile de încălțăminte și marochinărie, fie că lucrează pătuțuri metalice sau alte produse.

De exemplu, sectorul II furnizează beneficiarilor:

- **articole de lăcătușerie măruntă,** (belciuge, inele, armături pentru centuri de protecție, verigi, paftale),
- **ambalaje litografiate pentru industria chimică** (cutii de lacuri și vopsele),
- **găleți galvanizate,**
- **linii de rame de poșetă.**

Ca o curiozitate, amintim că în urmă cu mai mulți ani această unitate situată pe B-dul Republicii, livra: vacs, cremă de ghete și... conserve de pește!

Industria construcțiilor și agricultura primesc și ele produse fabricate la „11 Iunie" din Galați. Pentru exemplificare arătăm că sectorul III al fabricii livrează constructorilor tîmplărie metalică, în **principal:**

- **rame pentru uși,**
- **ferestre metalice.**

Pentru fabricația acestora, colectivul de muncă de la acest sector a dat în funcțiune o linie nouă de fabricație cu o tehnologie unică în țară.

Se mai fabrică aici mari cantități de:

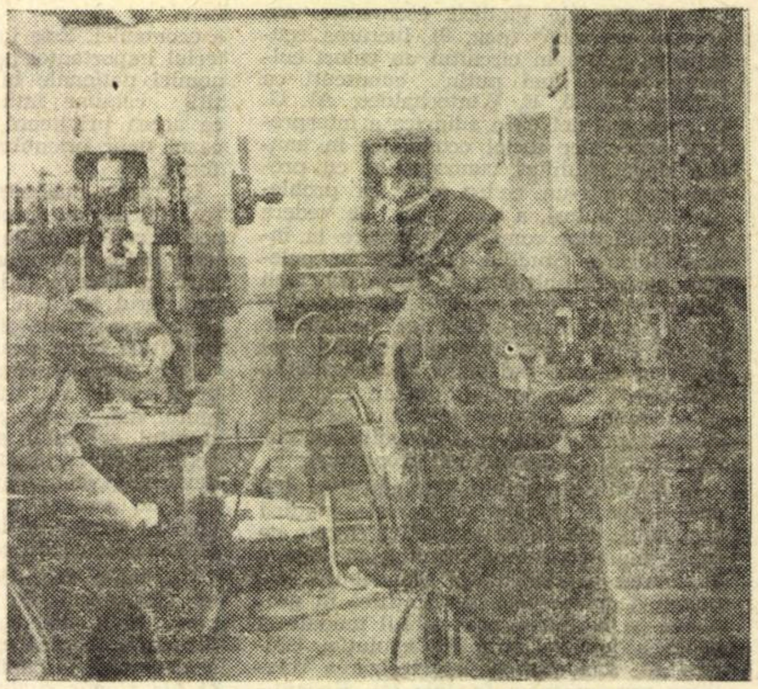

Ștanțarea reperelor

- **greble,**
- **lopeți,**
- **cazmale.**

De reținut că tot în acest sector se mai confecționează diferite tipuri de paturi metalice.

În fine, ultimul sector, cel de-al IV-lea produce:

- **mobilier metalic combinat cu elemente de masă plastică pentru birouri, cantine și restaurante;**
- **dulapuri metalice pentru vestiare;**
- **cărucioare;**
- **containere folosite la transportul din interiorul fabricilor textile;**
- **scaune metalice rotative;**
- **bancuri de lucru pentru 1, 2 și 3 menghine.**

Produsele acestui sector — cîndva fabrică de caiele pentru potcovit caii, — au multiple întrebuințări în diverse domenii de activitate. De altfel, Fabrica „11 Iunie" are, în general, o gamă extrem de variată de mărfuri. Circa 260 din ele sînt livrate unui număr mare de beneficiari. Comerțul solicită aproape 40% din producția totală a întreprinderii, fabricile de pielărie, încălțăminte, marochinărie, cooperația meșteșugărească, unitățile industriei locale, ale chimiei și construcțiilor, industriei ușoare, folosesc la rîndul lor, produsele întreprinderii din Galați.

Doleanțele noastre

TOATE ar fi bune — spuneau tovarășii din conducerea fabricii — dacă nu am fi puși în fața unor greutăți dificil de depășit, dar ușor de preîntîmpinat.

Despre ce este vorba?

Nu se respectă încă termenele de trimitere a repartițiilor. La 6 septembrie — la o parte din materiale — nu se primiseră încă repartițiile pentru trimestrul III. Ceea ce pare de neînțeles este și următoarea situație. Cum a fost posibil ca Ministerul Economiei Forestiere să distribuie unității gălățene repartiții de PFL de la CIL-Bacău. Cînd au solicitat cantitățile repartizate, gălățenii au constatat cu uimire că fabrica din Bacău era programată să intre în funcțiune cu mult mai tîrziu — mașinile nici nu erau măcar în rodaj.

— Una din greutățile cele mai mari — spunea directorul fabricii — este și faptul că întreprinderile beneficiare ale produselor amintite mai sus și comerțul efectuează contractările cu mari întîrzieri față de termenul impus fabricii gălățene pentru prezentarea specificațiilor de materiale la forul tutelar.

De exemplu, pentru trimestrul IV specificațiile de materiale s-au depus la 20 iunie a.c., iar comenzile pentru sutele de produse la 26 august. În această situație apar, pe de o parte stocuri supranormative, iar pe de altă parte lipsă acută la unele materiale.

Și totuși, chiar așa — cu toate neajunsurile întîmpinate — colectivul de muncă de la „11 Iunie" din Galați a găsit resursele unor succese. Este drept, însă că numai cu prețul unor eforturi și cheltuieli suplimentare care puteau fi folosite în alte scopuri.

E. ZAMFIRESCU

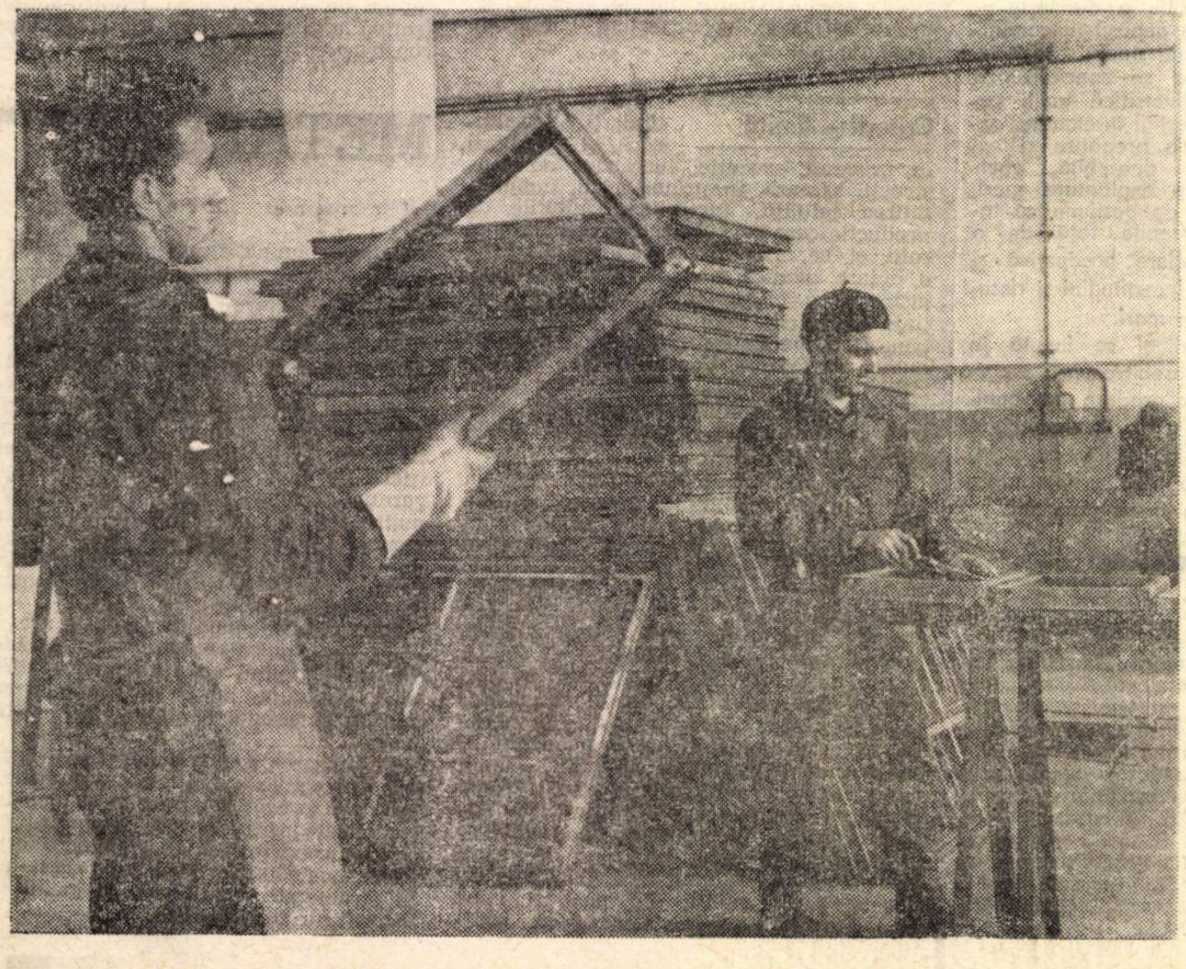

Rame de uși și ferestre pregătite pentru a fi montate la halele industriale

DOCUMENTAR

URANIUL ŞI OCCIDENTUL

● *Goana după... atom* ● *Patru ţări vest-europene = 50% din cererea mondială* ● *Uraniu din apa mării*

CA ŞI AURUL la vremea sa, uraniul cunoaşte astăzi perioada sa de glorie, declanşînd o adevărată goană, asemănătoare celei a căutătorilor de metal galben din secolul trecut. Acest important metal greu şi radioactiv s-a dovedit din ce în ce mai solicitat pe piaţa mondială, o dată cu apariţia în număr tot mai mare a centralelor nucleare. Puterea sa este incontestabilă dacă ne gîndim doar că energia produsă de 1 kg de uraniu într-o singură fracţiune de secundă ar fi suficientă pentru ca un bec electric de 100 waţi, alimentat de ea, să ardă 260 000 de ani. Primele contracte pe termen lung între ţările producătoare şi consumatoare s-au perfectat încă din anul 1956, concomitent cu apariţia primelor centrale atomice. La data aceea nu s-au făcut pronosticuri prea optimiste în legătură cu competitivitatea energiei nucleare pe termen scurt, centralele aflîndu-se abia în faza experimentală. În prezent însă lucrurile s-au schimbat, specialiştii pronosticînd că încă înainte de anul 1980 centralele nucleare vor fi în măsură să producă energie la preţuri competitive. În consecinţă, ele vor reclama uraniu în cantităţi tot mai mari. Vechile contracte încheiate fiind în majoritate expirate sau în curs de exprirare, preţurile vor fi şi ele revizuite. Producţia de uraniu — potrivit calculelor — pare să fie pe punctul de a nu mai putea satisface cererea. De aici s-a născut temerea, alimentată de opiniile multor specialişti, că în plină epocă... atomică, lumea occidentală s-ar afla în faţa posibilităţii unei penurii de uraniu. Şi aceasta începînd chiar cu anul 1975, fenomenul putînd da naştere unor serioase probleme de natură să ridice tensiunea pe piaţa acestui metal şi să afecteze programele prestabilite în ceea ce priveşte aprovizionarea. Revista *The Economist* sublinia chiar că în deceniul 1973—1983 „va fi suficient să te găseşti doar deasupra unui zăcămînt, pentru a-ţi putea dicta propriile preţuri". Creşterea consumului de energie nucleară în lumea occidentală şi în special în Europa vestică va lua o asemenea amploare — susţin specialiştii — încît toţi cei care şi-au asumat sarcina asigurării unui viitor economic al ţărilor respective bazat pe utilizarea acestei surse de energie, se întreabă în prezent cu îngrijorare de condiţiile aprovizionărilor şi stocajelor ce li se oferă, pentru a putea garanta securitatea continuării acestor programe. La începutul anului 1967 bunăoară, capacitatea de producţie a centralelor nucleare instalate se ridică la 10 000 MW. Pentru anul 1975 această capacitate este prevăzută să se ridice la 66 000—93 000 MW, şi să atingă chiar 225 000 în 1980. Dar pînă la această dată, — susţine săptămînalul **La vie française** — vor fi fost deja consumate 400 000 tone oxid de uraniu. Principalele ţări capitaliste care posedă zăcăminte importante, comercial exploatabile, sînt doar Canada, S.U.A., Africa de sud, Frenţa, Australia şi Suedia, puţin probabil a fi în măsură însă, să satisfacă o cerere în continuă creştere. Analizînd această situaţie, buletinul **Kredietbank** ajunge la concluzia că printre viitoarele ţări mari consumatoare vor fi Anglia, R.F.G. şi Japonia, adică tocmai ţările care nu dispun pînă în prezent de nici un zăcămînt exploatabil cunoscut şi care vor fi deci primele ce vor face apel la rezervele celorlalte ţări. Se remarcă totodată că, potrivit unor evaluări recente, rezervele de uraniu cunoscute actualmente în S.U.A. ar putea fi aproape epuizate chiar în anul 1974, în cazul în care nu s-ar face apel la stocurile strategice. Pe de altă parte, se susţine că necesităţile de consum ale lumii occidentale pînă în anul 1975 sînt apreciate la 615 000 tone. Din acest total, peste 300 000 tone, adică peste 50%, vor reprezenta cererea a patru ţări vest europene: Anglia, Franţa, R.F.G. şi Italia. Or, rezervele de uraniu ale Europei de vest şi ale statelor africane asociate sînt evaluate la numai 40—50 0000 tone, ceea ce înseamnă că, potrivit pronosticurilor, ţările vest-europene vor fi nevoite să importe aproximativ 85% din uraniul necesar.

Resursele de uraniu ale ţărilor capitaliste
(evaluări la sfîrşitul anului 1967)
(În 10^3 tone scurte U_3O_8)

Preţul de cost pe livră *) de U_3O_8 **) / Tipul de resurse / Ţările	Sub 10 dolari		Între 10—15 dolari		Între 15—30 dolari	
	Rezerve raţional asigurate	Resurse suplimentare evaluate	Rezerve raţional asigurate	Resurse suplimentare evaluate	Rezerve raţional asigurate	Resurse suplimentare evaluate
Africa de Sud	205	15 (a)	65 (a)	35 (a)	55 (a)	70 (a)
Argentina	9	21	11	32	15	73
Australia	10,7	3	2,8	1	1,4	
Canada	200	290	130	170	100	300
Congo (Kinshasa)	6					
Danemarca			5			
Franţa	45	20	5	10		
Gabon	4	3,5				
India			3	1	24	61
Italia	1,5	10 (c)		20 (c)		
Japonia			4 (d)			
Maroc	6 (e)		11 (e)		8 (e)	
Niger	12	13	13			
Portugalia	9,5	6,5		11,5		10
Spania	11		4	30	15	250
S.U.A.	180 +120 (b)	325 + 25 (b)	100 + 50 (b)	200	100 +100 (b)	440
Suedia			350	50	150	200
Alte ţări	5	20	6			
Total rotunjit	700 +126		644 +136		481 +183	

*) 1 livră engleză = 453,6 gr.
**) oxid de uraniu.
Sursa: **L'Observateur de l'OCDE — iunie 1968**
a) ca subprodus al aurului, producţia fiind legată deci de aur;
b) Resursele obţinute ca subprodus cuprinzînd pe cele care rezultă din producţia acidului fosforic şi a soluţiilor de cupru lixifiate, estimări pe baza producţiei prevăzută pînă în anul 2000;
c) uraniul pe baza preţului superior a 10 dolari trebuie considerat ca un subprodus al altor elemente ca zirconiu şi titan;
d) o parte din aceste rezerve pot fi disponibile la un preţ de cost inferior a 10 dolari;
e) subprodus al acidului fosforic.

● *Soluţii — pe termen scurt şi-ndepărtat*

DEŞI NU S-A PUS pînă acum problema unei epuizări fizice a resurselor de uraniu, exista totuşi temerea apariţiei unei eventuale „crize" a metalului în anii următori. Faptul se explică prin aceea că rentabilitatea acestor resurse depinde în foarte mare măsură de preţul de cost mai ridicat sau mai scăzut al extracţiilor din minereurile în care uraniul este prezent. Înregistrarea unei scăderi a producţiei şi apariţia unor subcapacităţi de producţie, pare să justifice întrucîtva aceste temeri. În multe ţări, numeroase mine considerate mai puţin rentabile au fost închise. Fenomenul a apărut în Australia şi Canada. În aceasta din urmă, din cele 25 de mine exploatate în 1938, au rămas şase ani mai tîrziu doar patru. S-a apreciat că recentele descoperiri de la Elliot Lake (Ontario) evaluate la o producţie de circa 6 000 tone pe zi, au venit la vreme ca să salveze situaţia (deşi în ansamblul mondial evenimentul n-a fost salutat cu prea mult entuziasm, deoarece Japonia s-a grăbit să încheie un contract pe termen lung cu Canada în condiţiile acceptării de către Japonia a unor preţuri în creştere progresivă în următorii 10 ani). Statele Unite par să fie şi ele afectate de acest fenomen. Pe de altă parte, în multe ţări care dispun de resurse de uraniu, exploatarea acestora este posibilă numai la un preţ de cost foarte ridicat, zăcămintele fiind sărace în pechblendă — principalul minereu de uraniu. Experţi ai Agenţiei internaţionale pentru energie atomică, ai Agenţiei europene pentru energie nucleară din cadrul OCDE şi ai altor organisme, încearcă să găsească şi să propună soluţii pentru preîntîmpinarea unei eventuale crize în deceniile următoare. După aprecierea acestora, una din soluţii (şi cea mai accesibilă la ora actuală), ar fi reactivarea minelor vechi, închise. O a doua soluţie ar fi intensificarea cercetărilor în alte regiuni şi prospectarea la mare adîncime a terenurilor deţinătoare de asemena resurse, explorări desigur dificile şi foarte costisitoare. De aci şi recomandarea intensificării cercetărilor şi folosirea tuturor metodelor şi tehnicilor geofizice şi geochimice eficace pentru îmbunătăţirea sistemelor de extracţie, şi deci, reducerea preţului de cost.

Altă soluţie — cea mai nouă, dar cu şanse mai îndepărtate de succes — ar fi extragerea uraniului din apa marină. Recent — după cum relevă **L'Observateur de l'OCDE** — cercetări întreprinse în Anglia de către Atomic Energy Research Establishment din Harwell, au dus la concluzia că uraniul ar putea fi extras din apa mărilor şi oceanelor. Cantitatea de uraniu conţinută în oceane a fost extimată la circa 4 000 milioane de tone, care ar putea fi extrase de-a lungul coastelor într-un ritm anual de cîteva mii de tone. Extracţia, prin mijlocul formării unor bazine ale mareelor, s-ar putea face — potrivit experţilor — la un preţ nu prea ridicat.

În sfîrşit, experţii au luat în discuţie şi problema thoriului, folosit foarte puţin în prezent, şi practic neavînd alt debuşeu comercial la ora actuală decît ca combustibil nuclear. Într-un raport al Agenţiei europene pentru energie nucleară se apreciază că rezervele cunoscute de oxid de thoriu ar fi de circa 500 000 tone, ele putînd fi exploatate la un preţ mai mic de 10 dolari pe livră, în India şi în alte ţări de pe glob. O mare cantitate se găseşte sub formă de filoane în S.U.A. precum şi în regiunea Elliot Lake din Canada, exploatabilă însă la preţuri mai ridicate.

Rentabilitatea thoriului — susţin experţii — depinde în mare măsură în prezent de comercializarea pămînturilor rare şi a altor subproduse.

Oricum, mai costisitoare sau mai puţin costisitoare, mai dificile sau mai puţin rentabile, aceste soluţii ar putea totuşi să spulbere temerea eventualei penurii de uraniu a viitoarelor decenii.

Viorica BABA

REGIILE MIXTE

(Urmare din pag. 10)

trarea armatei (avansuri, preţuri ridicate etc.) este evident că sporirea comenzilor la Copşa Mică-Cugir ar fi însemnat diminuarea profiturilor încasate din comenzi de către firmele particulare autohtone şi străine.

Din 1937 începe o perioadă deosebită în activitatea Societăţii Copşa Mică-Cugir. Intensificarea acţiunilor de înzestrare a armatei a determinat sporirea comenzilor militare, din care o parte însemnată revine acestor uzine. Ca urmare, are loc o creştere a producţiei de la 7.527 mil. lei în 1927 la 16,846 mil. lei în 1937 şi 510.886 mil. lei în 1939.

I.A.R.

Cu toate că a funcţionat ca regie mixtă o perioadă mai redusă (din 1925 pînă în 1938 cînd a fost transformată în Regie Autonomă de stat), **I.A.R.** constituie şi ea un exemplu de ceea ce a reprezentat „colaborarea" între proprietatea de stat şi capitalul particular.

Constituindu-se pe baza unor mijloace de producţie învechite, precum şi cu o insuficienţă serioasă de capital (pînă în 1929 nu se vărsase decît 54% din capitalul subscris), întreprinderea şi-a început activitatea în condiţii grele. Pentru perioada de început s-a mai adăugat şi lipsa de comenzi din partea statului, fapt cu o influenţă hotărîtoare, deoarece **I.A.R.** a lucrat în exclusivitate pentru necesităţile armatei.

Important de subliniat este şi faptul că rezultatele negative au influenţat nemijlocit veniturile statului, acţionarilor particulari fiindu-le asigurate cîştiguri importante. **În primul rînd,** indiferent de nivelul preţului de cost, statul era obligat să acorde societăţii un beneficiu de 20% asupra acestuia, precum şi dividend de 7% asupra capitalului social. În plus, realizarea producţiei făcîndu-se sub forma comenzilor de stat **I.A.R.** primea avansuri care se ridicau pînă la 40% din valoarea acestora. În condiţiile în care producţia, în perioada 1926—1938 s-a ridicat la 1.933 mil. lei, avansurile corespunzătoare au însumat aproximativ 773 mil. lei. Subliniem însă faptul că acestea s-au plătit la comenzile date care au fost mult mai mari decît producţia, întreprinderea nerealizînd decît parţial comenzile. În plus de aceasta, societatea a fost, datorită îngăduinţei organelor de stat, absolvită de penalizările care se ridicau la sume foarte mari, rezultate din nerealizarea integrală a comenzilor. De avantajele create prin organizarea **I.A.R.** a avut de profitat nu numai capitalul particular asociat (inclusiv capitalul străin) ci şi capitaliştii din alte întreprinderi care aveau raporturi pe linie de producţie cu societatea.

Regiile mixte în economia României în perioada 1924—1939/1940 au ocupat o pondere redusă în cadrul patrimoniului de stat (în anii 1929—1930 întregul capital al regiilor mixte reprezenta doar 1% din totalul avuţiei statului). Explicaţia o găsim în faptul că burghezia autohtonă a fost cointeresată să participe împreună cu statul numai la o anumită categorie de întreprinderi şi anume la cele care puteau să-i asigure maximum de avantaje. Astfel, capitalul autohton a colaborat cu statul numai în împrejurările în care, investind capitaluri de importanţă valorică materială minoră, şi-au creat posibilitatea orientării activităţii acestor întreprinderi în vederea rezolvării unor probleme dificile şi de mare importanţă pentru sine.

● Se remarcă, în mod deosebit, manevrele capitalului particular pentru înlăturarea concurenţei de pe piaţă a întreprinderilor mixte. În legătură cu aceasta se poate sublinia faptul că însăşi participarea capitalului particular a avut loc, în special, în ramuri unde problema pieţiei era deosebit de acută sau în care se evidenţia rolul comenzilor de stat.

● În patrimoniul statului a existat însă un număr mare de unităţi economice nerentabile care nu au putut atrage capitalul particular tocmai ca urmare a faptului că participarea acestuia era condiţionată de investiţii foarte mari, ceea ce nu a corespuns interesului burgheziei, care urmărea profituri imediate şi fără mari riscuri.

● Deşi sfera de extindere a fost redusă, regia mixtă, constituind expresia diferitelor interese ale diverselor grupuri de capitalişti autohtoni şi străini, a dat naştere la contradicţii deosebit de puternice, care în ultimă analiză s-au reflectat negativ asupra utilizării bogăţiilor statului şi a veniturilor acestuia.

● Influenţe deosebit de puternice asupra activităţii unor regii mixte au avut şi interesele contradictorii dintre capitaliştii deţinători ai diferitelor surse de energie din economia românească. Aceasta a limitat dezvoltarea producţiei de gaz metan şi de cărbune în întreprinderile care au exploatat aceste bogăţii ale statului.

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

● MAŞINEXPORT a semnat recent un contract care prevede exportul în R. P. Polonă a 10 locomotive Diesel-hidraulice de 450 CP cu ecartament îngust. Luna trecută a fost livrat un nou lot de 420 electromotoare asincrone de diferite puteri unei firme din Franţa.

● CHIMIMPORT. În cadrul Tîrgului internaţional de la Tel-Aviv a încheiat contracte pentru exportul de produse chimice în valoare de peste 500 000 lei valută. Dintre produsele contractate menţionăm: cauciuc sintetic, coloranţi organici, D.D.T. Cu firme din Sudan, s-au contractat pentru export produse ale industriei cosmetice, precum şi livrarea de anvelope VELO marca „Victoria", în cantităţi care depăşesc exporturile realizate pe această piaţă anul trecut.

● AGROEXPORT a perfectat contracte care prevăd — printre altele — livrarea a 44 t plante medicinale în Anglia, Franţa, R. F. a Germaniei; 227 t tutun în Elveţia şi Egipt; 30 t rădăcini de cicoare şi 60 t făină de coceni în Austria; 4,5 t seminţe fenicol şi 35 t mazăre în R. F. a Germaniei; 235 t fasole în Olanda şi R. F. a Germaniei.

R. P. D. Coreeană

IMAGINI ALE PROGRESULUI

REVENEAM pe meleagurile Sambong-ului („Cele trei coline"). Președintele, un țăran destoinic, care conduce cu pricepere de mulți ani această unitate agricolă fruntașă are întotdeauna vești pe care ni le înfățișează cu firească mîndrie: extinderea suprafețelor cultivate cu un nou soi de orez, mai productiv și mai rezistent la capriciile musonului; lărgirea livezilor de piersici

Pornind de la faptul că terenurile cultivate cu orez ocupă mai mult de o treime din suprafața arabilă a țării, orezul reprezentînd peste jumătate din producția totală de cereale, dar mai ales ținînd seama de distribuirea inegală a ploilor în sezonul agricol, extinderea continuă a rețelei irigațiilor se impune ca o necesitate de importanță vitală. La toate acestea se adaugă și caracterul limitat al terenului agricol coreean, cea mai mare parte a reliefului țării fiind muntos. Canalele de irigații cuprind azi în păienjenișul lor toate terenurile agricole de cîmpie. Apa străpunge tot mai multe din coamele dealurilor, ducînd cu ea belșugul pînă pe cele mai înalte platouri.

Sistemul de irigații al regiunii Piangnam, sistemul Kiang și Ogidon sînt numai cîteva din cele mai reprezentative sisteme care, indiferent de condițiile climaterice, asigură recolte bogate de orez, porumb și alte cereale pe o suprafață de circa 200 000 ha.

În grija pentru consolidarea bazei tehnico-materiale a sistemului de irigații, statul coreean a asigurat lărgirea capacităților rezervoarelor, precum și creșterea capacității stațiilor de pompare, astfel că aproape 2 miliarde de metri cubi de apă sînt astăzi depozitate în marile lacuri de acumulare, iar stațiile de pompare sînt dotate cu motoare ce însumează peste 500 000 cai putere.

Lucrările de hidroameliorații de-a lungul marilor cursuri de apă, precum și în apropierea rîurilor mijlocii și mici au căpătat, în anii din urmă, dimensiuni considerabile, punînd în siguranță recolte îmbelșugate pe întinse suprafețe, smulse din puterea stihinică a naturii.

Președintele de la „Cele trei coline" ne adaugă că, în prezent, oamenii din cooperativa sa lucrează la zăgăzuirea a încă unuia din torentele adesea distrugătoare.

GIGANTUL CHIMIEI, așa cum este denumit bazinul chimic Hamhîn, și-a sporit capacitățile de producție cu noi unități industriale. Aici e locul de naștere al vinalonului (originala fibră sintetică obținută din prelucrarea antracitului și carbidului), al peste 200 de sortimente de bunuri necesare largului consum, al unei game bogate de îngrășăminte chimice.

La Hîngnam, — localitate făcînd parte tot din complexul Hamhîn — alături de fabrica de îngrășăminte chimice azotoase cu o istorie de mai multe decenii, se înalță silueta robustă a celor două noi fabrici de uree, utilate la nivelul tehnicii moderne.

Folosind procedee originale care valorifică cu eficiență resursele naturale interne, complexul chimic de la Hamhîn și-a extins de la an la an numărul produselor destinate sporirii recoltelor.

Cantitățile însemnate de îngrășăminte chimice trimise ogoarelor accelerează realizarea obiectivelor chimizării agriculturii.

O atenție sporită a fost acordată producerii ierbicidelor și insecto-fungicidelor; numai în ultimii 7—8 ani cantitățile de antidăunători trimise agriculturii coreene s-au dublat aproape.

Iar dacă în Republica Populară Democrată Coreeană recoltele pot ține îndeaproape pasul cu cifrele planurilor economice de stat, chimiei îi revine unul din meritele acestei importante realizări.

ÎN PRIM PLANUL tabloului industrial al Republicii Populare Democrate Coreene găsim o industrie constructoare de mașini în plin proces de dezvoltare, care a înregistrat creșteri continue pe graficul evoluției materiale a țării.

Un scurt popas pe drumul parcurs de această ramură ne prilejuiește întîlnirea cu primele camioane „Victoria 58", tractoare „Kiang 45", excavatoare, buldozere, motoare Diesel, primele din istoria Coreei, care au însemnat pentru poporul ei clipe de satisfacție și entuziasm mobilizator.

Sînt edificatoare cîteva cifre care ilustrează ascensiunea urmată de această ramură a economiei: înainte de eliberarea Coreei industria constructoare de mașini reprezenta 1,6% din producția industrială globală a țării, ca în anul 1964 ea să ocupe 25,8%. În prezent, această ramură este capabilă să satisfacă aproape în întregime cererile interne de mașini și utilaje din producția autohtonă. Astăzi, constructorii de mașini coreeni produc în serie sau în unicate mașini și utilaje complexe de înaltă productivitate: presa de 6 000 tone, motoarele Diesel de 50 CP cărora le urmează altele de 200, 400 și, în sfîrșit, de 3 000 CP, cazane de aburi.

Tean-ul, locul de baștină al aparatajului electric asigură în întregime utilajele și mașinile necesare producerii și valorificării celor 17 miliarde kWh energie electrică realizate anual de marile hidrocentrale de la Suphung, Pukcian, de termocentrala de la Phenian și alte centrale mici și mijlocii, apărute pe harta energetică a țării.

Imaginea realizărilor industriei constructoare de mașini coreene nu poate fi întregită fără să amintim și utilajele chimice și miniere produse la Rion Son și respectiv Ku Son, mașinile textile, locomotivele electrice și troleibusele, mașinile de precizie; imaginea nu rămîne statică deoarece această ramură a economiei coreene, ca și ansamblul din care face parte, este în neîntreruptă înnoire.

Corina POPESCU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

R.P. POLONĂ: Comerțul exterior cu Suedia

DUPĂ cum arată revista „Handel Zagraniczny", nr. 7/1968, ritmul schimburilor de mărfuri al Poloniei cu Suedia între anii 1960—1963 a depășit ritmul de dezvoltare a relațiilor comerciale cu țările capitaliste dezvoltate, în general. Ponderea de 1,4% a importurilor și de 0,9% a exporturilor în Suedia din volumul total al comerțului exterior al Poloniei — după aprecierea autorului articolului — este încă relativ mică, deoarece nu sînt valorificate toate posibilitățile de cooperare dintre ambii parteneri.

Au fost încheiate în acest sens acorduri de cooperare în domeniul industriei hîrtiei, a prelucrării lemnului și al industriei alimentare.

O expresie a năzuinței ambilor parteneri către intensificarea relațiilor comerciale o constituie măsurile de liberalizare privind schimburile de mărfuri întreprinse în ultimii ani. Liberalizarea completă, menționează revista, ar duce într-un timp foarte scurt la creșterea de cîteva ori a volumului actual de schimburi.

U.R.S.S.: Schimburi comerciale dinamice cu Marea Britanie

DUPĂ vizita făcută la Londra cu prilejul inaugurării Expoziției comerciale și industriale a U.R.S.S., Nikolai Patolicev, ministrul comerțului exterior al U.R.S.S., a împărtășit revistei „Temps Nouveaux" (nr. 34 din 28 august a.c.), impresiile și considerațiile cu privire la perspectivele relațiilor comerciale dintre cele două țări.

„Am plecat la Londra — *a spus ministrul* — pentru a inaugura cea de-a doua Expoziție comercială și industrială a U.R.S.S. Cu această ocazie am avut întrevederi cu personalități oficiale și cu reprezentanți ai oamenilor de afaceri...

Ținînd seama că acordul pe cinci ani va expira în 1969, a avut loc un schimb de opinii în vederea încheierii unui nou acord comercial pe termen lung care, după cum sperăm, va reflecta aspirațiile celor două țări de a dezvolta comerțul reciproc.

Referindu-se la aspectele noi care au survenit în schimburile U.R.S.S. cu Marea Britanie, N. Patolicev a arătat că „printre țările capitaliste occidentale, această țară reprezintă unul din cei mai importanți parteneri comerciali ai Uniunii Sovietice. Volumul schimburilor reciproce crește an de an. În zece ani (1958—1967) ele au crescut aproape cu 150%, cifrîndu-se, anul trecut la 451 milioane de ruble.

Importante cantități de mărfuri fac obiectul operațiunilor noastre comerciale. Principalul grup de articole pe care le exportăm în Anglia se compune din: lemn de lucru, celuloză, metale neferoase, minereuri de mangan și de fier, bumbac, blănuri și alte materii prime sau semi-fabricate. Treptat însă, în exporturile sovietice către Anglia își fac un loc mai mare articole industriale.

Anglia, la rîndul ei, este un important furnizor de echipamente industriale pentru țara noastră. Începînd din 1959, ea ne-a livrat 127 echipamente complete de uzine și instalații diverse. Valoarea globală a echipamentelor și mașinilor-unelte pe care le-am importat în acești ani depășește 550 milioane ruble. În acest an se va livra cea mai importantă comandă din istoria relațiilor noastre comerciale, echipamentele pe care firme engleze le fabrică pentru combinatul de fibre sintetice din Moghilev (peste 70 milioane de ruble). Noi cumpărăm în fiecare an din Anglia și o mare cantitate de bunuri de consum.

S-au concretizat totodată condițiile pentru a extinde relațiile noastre economice — *a declarat în continuare N. Patolicev* — în special prin intermediul cooperării în fabricarea unor articole industriale".

R.D. GERMANĂ Contacte la Leipzig.

PRESA din R.D.G. informează în aceste zile despre numeroasele întîlniri pe care le-au avut cu ocazia Tîrgului de la Leipzig miniștrii și alte persoane oficiale din R.D.G. cu personalități și reprezentanți ai comerțului din țările socialiste și cu reprezentanți comerciali și proprietari de firme din țări capitaliste. „În convorbirile noastre cu reprezentanții de întreprinderi din diferite țări capitaliste, scrie „Neues Deutschland" într-un articol publicat la 9 septembrie — politica guvernului nostru de a dezvolta și pe mai departe relațiile economice și comerciale cu statele capitaliste pe baza egalității în drepturi și avantajului reciproc, a fost salutată". Ziarul arată că în cursul anului 1968 schimbul de mărfuri al R.D.G. a crescut, față de anul precedent, printre altele, cu Franța cu 20%, cu Italia cu 30%, și cu Suedia cu 21%. Exportul R.D.G. în Belgia și Japonia a crescut de asemenea considerabil.

Pozitiv și eficace sînt apreciate în R.D.G. acordurile comerciale de lungă durată, cum este cel pe termen de cinci ani cu Finlanda, convenția de cooperare, colaborare pe terțe piețe și în domeniul tehnico-științific cu Austria, valabil pe termen de trei ani, ca și convențiile cu durata de valabilitate de mai mulți ani cu Franța și Italia.

Cu ocazia ediției de toamnă a Tîrgului internațional de la Leipzig, care s-a desfășurat între 1—8 septembrie a.c. au expus produsele lor 1 700 firme și concerne din 27 țări capitaliste.

● Creșterea schimburilor între U.R.S.S. și R.D.G.

Protocolul pe anul 1968 din cadrul acordului pe termen lung privind schimburile comerciale dintre R.D.G. și U.R.S.S. pe perioada 1966—1970, prevede că volumul schimburilor se va ridica în jurul a 13 miliarde mărci convertibile, reprezentînd o creștere cu 10% față de 1967.

Creșterea remarcabilă a livrărilor de mașini și de instalații în R.D.G. realizată în 1967, va continua și în 1968. U.R.S.S. va livra instalații complete pentru centrale termice și pentru noua centrală atomică, precum și materii prime și produse semifinite, produse agricole. R.D.G., la rîndul său, va exporta în U.R.S.S. — între altele — mașini, instalații, aparate și alte produse ale industriei constructoare de mașini; instalații pentru industria chimică, echipamente pentru nave și material rulant.

★

Nu de mult la Sofia s-a semnat un protocol între R. P. Bulgaria și R. D. Germană privind dezvoltarea relațiilor economice, științifice și tehnice între cele două țări. Protocolul și anexele sale au fost semnate din partea bulgară de Tano Tolov — vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P.B. și din partea R.D.G. de Herbert Weiz — vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

„ROMÂNIA ARE ÎN PROBLEMA DEZVOLTĂRII O MARE EXPERIENȚĂ"

RECENT a avut loc în Capitală semnarea unor acorduri între Republica Socialistă România și Republica Africa Centrală. Este vorba de un acord comercial pe termen lung, un acord de cooperare economică și tehnică și un acord de colaborare culturală și științifică. După semnare redactorul revistei noastre Dinu Dragomirescu, a avut o convorbire cu membrii delegației guvernamentale din Republica Africa Centrală în frunte cu dl. LOUIS ALAZOULA, *ministrul economiei naționale.*

— „Noi contăm pe voința noastră de dezvoltare — ne-a declarat la început dl. Alazoula — dar și pe colaborarea și cooperarea cu țările prietene, avînd la bază respectarea suveranității fiecărei țări, dorința reciprocă de pace ca premisă fundamentală a prosperității. Pe această bază dorim să întreținem relații economice și culturale prietenești cu toate țările lumii. Apreciem că tratativele purtate la București au fost fructuoase, iar rezultatele la care am ajuns, acordurile semnate, reflectă dorința de colaborare a ambelor țări, cimentînd relațiile noastre de prietenie. În tot timpul vizitei în România am constatat o înaltă înțelegere pentru problemele țării noastre".

Referindu-se în continuare la preocupările actuale din economia țării sale, dl. Alazoula ne-a declarat:

— „Țara noastră are o suprafață de 620.000 km^2 și s-ar putea presupune de aceea că are și o populație mare, dar aceasta nu atinge 2 milioane de locuitori. Africa Centrală nu este totuși o țară săracă. Ca și în România pădurea reprezintă un potențial natural foarte important, cu deosebirea că la noi lemnul nu este prelucrat, așa cum am putut admira la combinatele de la Pitești și Pipera. Subsolul nostru conține aur, diamante, uraniu, lignit și alte bogății a căror exploatare încă nici n-a început. Preocuparea noastră prioritară în momentul de față este căutarea tuturor posibilităților pentru punerea în valoare a acestui potențial. În legătură cu aceasta voința noastră fermă este de a ieși din izolarea geografică în care ne găsim, de a ne dezenclaviza, dezvoltînd căile de acces spre mare. Pentru aceasta ne preocupăm de dezvoltarea căilor de comunicații.

Principala ramură a economiei țării este însă agricultura. Ne propunem extinderea și intensificarea unor culturi ca bumbacul — care acum, spre deosebire de trecut, este în întregime prelucrat în țară —, cafeaua, iuta, cacaua, arahidele. În perspectivă se află construirea unei rafinării de zahăr. Totuși mijloacele pe care le avem la dispoziție sînt insuficiente, ducem lipsă de forță de muncă. Dacă din cei aproape două milioane de locuitori excludem bătrînii, copiii și femeile, rămîn circa 500 000 de oameni pe care se poate conta.

În dorința de a incita toți oamenii să muncească, în ianuarie 1966 a fost adoptată o lege care prevede ca toți bărbații valizi între 18 și 50 de ani care nu lucrează ca muncitori în industrie sau ca funcționari să muncească în agricultură. Intenția noastră este de a evita ca oamenii să rătăcească fără rost sau să se aglomereze la orașe, unde acum, din lipsa industriei, nu li se poate asigura de lucru. Această situație nu este caracteristică numai țării noastre, ci și altor tinere state africane. Nu este vorba de șomaj în accepția europeană a termenului, nu este vorba de oameni cu o meserie precisă și care momentan nu găsesc de lucru. La noi nu există așa-numita problemă agrară, nu există latifundii. Avem pămînturi vaste care așteaptă să fie cultivate, avem deci de lucru pentru toți. În unele sate au fost organizate cooperative care se ocupă cu aprovizionarea și desfacerea produselor agricole, fără a afecta proprietatea asupra pămîntului".

În încheiere, referindu-se la impresiile culese în timpul vizitei în România, șeful delegației central-africane ne-a declarat:

— „Plecăm spre țară cu multă speranță văzînd ce au reușit românii cu pămîntul și pădurile lor. România are în problema dezvoltării o mare experiență, din care este dispusă să ne împărtășească. Ne propunem să punem în practică multe din cele ce am văzut aici. Nu putem decît felicita guvernul, întreg poporul român pentru voința sa fermă de a munci pentru ridicarea nivelului de trai al fiecărui cetățean".

Dubla piață a aurului

PE EȘICHIERUL MONETAR, PARTIDA CONTINUĂ

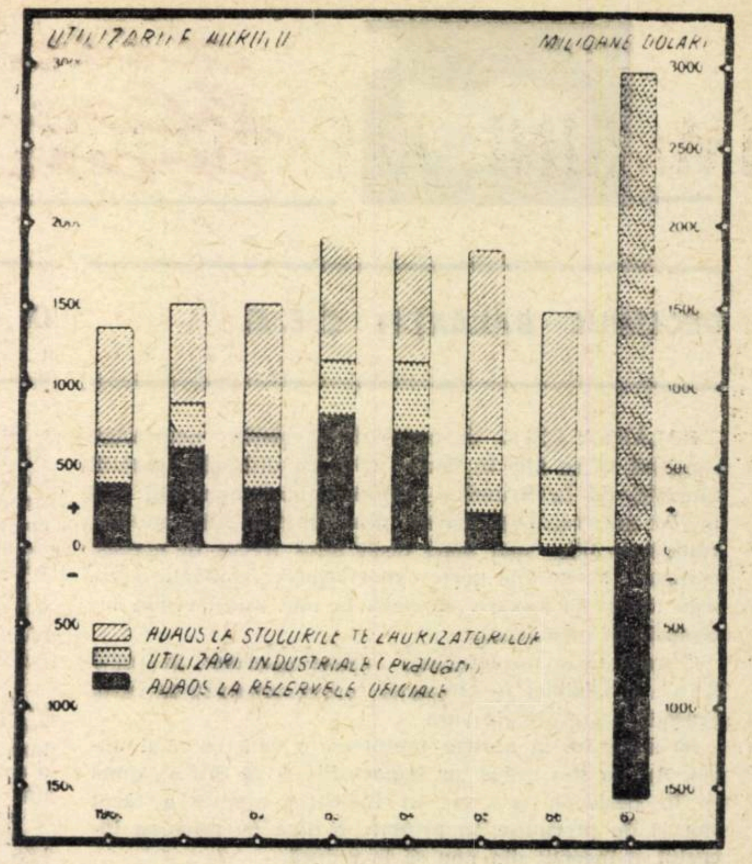

PRINCIPALA PROBLEMĂ în discuția viitoarei sesiuni anuale a F.M.I. la Washington, la sfîrșitul lunii septembrie, va fi progresul realizat în direcția unei reforme a sistemului monetar internațional, așa cum a fost ea inițiată la conferința de la Stockholm, în martie trecut. După cum se știe, atunci s-a adoptat hotărîrea de principiu de a se crea o nouă unitate de rezervă internațională — sub denumirea „drepturile speciale de tragere" (S.D.R.) care să suplimenteze actualele mijloace de reglementări. Deoarece însă lansarea în practică a S.D.R. nu va putea fi realizată — chiar după cele mai optimiste evaluări — decît în a doua jumătate a anului 1969 și date fiind presiunile asupra lirei și dolarului, s-a decis scindarea pieței aurului într-una oficială și una liberă. La 17 martie guvernatorii băncilor centrale din țările membre în pool-ul aurului au anunțat că „în tranzacțiile cu autoritățile monetare, Statele Unite vor continua să cumpere și să vîndă aur la prețul de 35 dolari uncia", dar la bursă prețul aurului nu va mai fi susținut de băncile centrale, el variind în funcție de cerere și ofertă.

Fiind menită să reducă vînzările din rezervele băncilor centrale pentru menținerea prețului oficial al aurului, crearea celor două piețe nu trebuia să permită însă apariția unui decalaj prea mare între prețul oficial și cel liber, deoarece acest lucru ar fi putut provoca noi crize monetare pînă ce vor fi create noile unități de rezervă — S.D.R. În calea acestui obiectiv au apărut în ultimele luni, unele impedimente importante, îndeosebi legate de vînzările de aur de către Africa de Sud. Din acest motiv funcționarea celor două piețe ale aurului va constitui și ea una din temele viitoarei sesiuni F.M.I., căci, după cum am văzut, de buna ei funcționare depinde, pînă la crearea S.D.R., stabilitatea monedelor de rezervă.

„Foaie de observație"

CONSEMNAREA acceselor de febră ale aurului arată că ele au fost urmarea unei modificări importante a raportului între cerere și ofertă în ultimii ani, modificare ce se poate urmări pe „foaia de observație" a metalului galben.

În ce privește cererea, creșterea ei peste măsură s-a datorat, în primul rînd, persistenței unor deficite considerabile ale balanței de plăți a S.U.A. din 1958 încoace și incertitudinilor în legătură cu politica lor viitoare față de aur. Această situație a stimulat cumpărările tezaurizatorilor, care au crescut de 5 ori în perioada 1956—1966, timp în care vînzările în scop industrial au crescut numai de trei ori. În fiecare trimestru al anului 1967, achizițiile de metal din partea tezaurizatorilor au depășit volumul producției noi, astfel încît la sfîrșitul lunii septembrie valoarea achizițiilor oficiale de aur ale lumii capitaliste era cu 225 milioane dolari sub aceea din decembrie 1966. Pe întregul an 1967 excedentul cererii în raport cu oferta a fost de 1,6 miliarde dolari. Volumul total al cererii în 1967 a atins 3 miliarde dolari, aproximativ dublul din anul precedent.

Începutul anului 1968 a marcat o nouă avalanșă de cereri, de data aceasta în mare măsură cu caracter speculativ, provocate de devalorizarea lirei sterline și agravarea deficitului balanței de plăți a S.U.A. Chiar după măsurile drastice din martie, între care a fost și crearea pieței duble a aurului — care însemna de altfel o renunțare parțială la convertibilitatea în aur a dolarului — nu s-a produs decît o ameliorare precară. La deschiderea bursei, la 1 aprilie, cursul liber s-a stabilit la aproximativ 38 dolari uncia, dar în luna mai ajunsese la 42 dolari uncia, nivel în jurul căruia s-a menținut pînă în iulie cînd se presupunea că vor avea loc vînzări de aur sud-african. Presupunerile neadeverindu-se, cursul a scăzut deodată cu peste 3 dolari uncia. În luna august și la începutul lunii septembrie însă, prețul s-a apropiat din nou de 39 și chiar 40 dolari uncia, îndeosebi în legătură cu zvonurile privitoare la o viitoare devalorizare a francului francez.

În timp ce avea loc o creștere continuă a cererii pentru metalul prețios, sporul producției s-a încetinit — în 1964 și 1965. În 1966 producția a încetat complet să progreseze, iar în 1967 a scăzut pentru prima oară din 1953. Extracția de aur a lumii capitaliste s-a redus de la 41,2 milioane uncii la 40,3 milioane uncii. În Africa de Sud producția a scăzut cu 340 000 uncii — ceva mai mult de 1%.

Un „München monetar"?

AFRICA DE SUD este principalul producător de aur al lumii capitaliste — în 1967 ponderea ei era de 76%. Ceilalți producători se situează foarte departe în urma R.S.A.: Ghana participă cu 1,6%, Australia cu 2,2%, S.U.A. cu 4,3%, Canada cu 7,8%.

În aceste condiții este ușor de înțeles interesul pe care îl are această țară pentru o urcare a prețului aurului. Noile metode de producție nu au reușit să contracareze decît în mică măsură rentabilitatea descrescîndă a exploatării metalului, al cărui preț a fost stabilit cu o generație în urmă. Aceasta cu atît mai mult cu cît numeroase mine sînt vechi, cu zăcăminte aproape epuizate. După evaluări din surse sud-africane, aproximativ 10 mine vor mai putea fi exploatate între 5 și 10 ani, două mine au o viabilitate de 11—20 de ani și trei — între 16 și 20 de ani. Numai minele noi au un viitor de peste 20 de ani. Minele cu viață „foarte scurtă" furnizează 13% din totalul producției, minele cu viață „scurtă" (între 6 și 10 ani) — 12%, iar cele cu o durată de viață „mijlocie" (între 11 și 20 de ani) — 30% din producție. Minele ale căror pronosticuri de viață sînt de peste 20 de ani furnizează 45% din aur.

Deoarece cheltuielile de producție au crescut continuu, în timp ce prețul aurului a rămas staționar, beneficiile obținute din exploatare în minele vechi au scăzut considerabil. În aceste mine beneficiile medii obținute la o uncie de aur au scăzut de la 6,90 dolari în 1962 la 3,70 dolari în 1967, iar volumul total al beneficiilor s-a redus de la 42 milioane dolari la 17 milioane dolari. Și în minele noi beneficiile medii per uncie au trecut de la 18,80 dolari la 16,50 dolari. Cu toate acestea, creșterea producției a dus la un spor al beneficiilor totale: de la 340 milioane dolari la 410 milioane dolari. Producția însă pare să meargă spre plafonare chiar în minele noi, în anii următori, iar din 1970 se așteaptă un declin rapid.

Acestea sînt condițiile în care are loc conflictul S.U.A. — Africa de Sud, izbucnit de cîteva luni, care va fi evocat probabil într-o formă sau alta la sesiunea Fondului Monetar Internațional. Din motivele arătate Africa de Sud este vital interesată într-o urcare a prețului aurului; pentru Statele Unite primordială este acum preocuparea pentru buna funcționare a pieței duble a aurului. În acest scop ele cer Africii de Sud, bazîndu-se pe deciziile Conferinței de la Washington din martie trecut, să vîndă întreaga cantitate de aur nou pe piața liberă, menținînd astfel prețul liber la un nivel cît mai apropiat de cel oficial; refuzînd orice vînzări pe această piață, Africa de Sud susține că regulamentul F.M.I. îi permite să vîndă aur acestei organizații, și numai în acest caz se declară dispusă să vîndă și pe piața liberă.

Într-o declarație făcută la începutul lunii septembrie, dr. Otmar Emminger, vicepreședinte al Bundesbank-ului, afirma că a permite Africii de Sud să vîndă o parte din aurul extras Fondului Monetar Internațional sau băncilor centrale, în momentul în care există un decalaj între prețul liber și cel oficial, ar echivala cu un „München monetar". Aceasta deoarece Africa de Sud ar putea să manevreze după plac piața liberă, deținînd toate avantajele pe care i le conferă poziția sa practic monopolistă în furnizarea metalului.

Un plan anglo-vest-german propune un „compromis" pentru rezolvarea disputei: Africa de Sud să vîndă aur F.M.I. numai atunci cînd prețul liber al metalului se va situa la sau sub nivelul oficial. În celelalte cazuri metalul va putea fi vîndut numai pe piața liberă. Este însă greu de crezut că Africa de Sud va considera și ea această propunere drept o „concesie", deoarece este foarte puțin probabil ca prețul liber al aurului să scadă la 35 dolari uncia. În plus, într-o asemenea eventualitate, după cum releva chiar ziarul **The Times** (6 septembrie), „atunci cînd disparitatea dintre cele două prețuri este zero, importanța practică a renunțării forurilor oficiale de a cumpăra aur nou extras dispare".

Monologuri paralele

DESIGUR, implicat în dispută este viitorul preț al aurului și interesele imediate ale celor două țări, legate de acesta. Există însă și unele păreri în sensul că nu este vorba numai de prețul metalului, ci și de rolul lui viitor în sistemul monetar internațional al lumii capitaliste.

„Le centre, c'est l'or": „The dollar is in the centre of the system" — iată cele două concepții radical opuse, exprimate plastic în cele două limbi ale adepților lor, de dl. Valéry Giscard d'Estaing, și de economistul american dl. Milton Gilbert. În jurul acestor concepții despre bazele viitoare ale sistemului valutar capitalist, se poartă controverse aprinse în forurile monetare internaționale. În Statele Unite și Anglia există păreri care cer privarea aurului de rolul deținut pînă acum în plățile internaționale, considerîndu-l un instrument arhaic și necorespunzător nevoilor crescînde de lichidități, preconizînd cu alte cuvinte „demonetizarea" aurului; în Franța se susține că singur aurul are caracteristicile necesare pentru a putea servi ca mijloc de reglementare a plăților între țări. „Ofensivă a S.U.A. contra statutului monetar al aurului", — își intitula comentariul pe această temă Gordon Tether (**The Financial Times**, 18 iulie 1968), subliniind că mizele controversei depășesc cu mult pe acelea ale reglementării tranzacțiilor cu aur nou extras. Confruntarea cu Africa de Sud „este doar una din manifestările acțiunii intense a Statelor Unite... pentru a da o lovitură majoră imediată statutului monetar al aurului".

Prin împiedicarea intrării aurului sud-african în rezervele oficiale, Statele Unite urmăresc să creeze o „pecete ermetică", o barieră permanentă între aurul care se află deja în circulație, înăuntrul sistemului monetar, și acela din afara lui. Se tinde spre crearea impresiei că aurul din afara sistemului lichidităților internaționale a fost „excomunicat" pentru totdeauna și că deci acest mijloc de plată ține de domeniul trecutului. Devenind o parte descrescîndă a lichidităților internaționale, aurul nu ar mai putea să-și îndeplinească funcțiile de mijloc de schimb și de tezaurizare, consideră Gordon Tether.

★

AVÎND ÎN VEDERE importanța intereselor implicate în controversa dintre S.U.A. și Africa de Sud, privitoare la vînzările de aur, perspectivele realizării unui acord sînt destul de incerte. Tot atît de incertă rămîne buna funcționare a pieței duble a aurului, în scopul în care a fost creată. Partida dintre acei care favorizează menținerea aurului la baza sistemului valutar capitalist și aceia care doresc să asigure acest rol exclusiv dolarului, va continua deci. Rămîne de văzut ce noi mișcări de piese vor avea loc pe eșichierul monetar la sesiunea F.M.I.

Irina VIANU

PE GLOB

• Prin acordul de la Basel, Anglia a obținut de la grupul principalelor bănci de emisiune ale țărilor occidentale un credit „stand-by" de două miliarde dolari. Acest credit va fi folosit pentru a acoperi eventuale cereri de convertire în aur sau dolari a soldurilor în lire, deținute la Banca Angliei de țările membre în Zona lirei sterline. După evaluările revistei The Economist **creditul nu acoperă însă decît 2/7 din angajamentele Angliei față de aceste țări.**

Anglia a obținut simultan din partea țărilor respective asigurări că vor amîna retragerea unei părți din soldurile deținute.

• Guvernul Ecuadorului și-a instaurat controlul asupra exporturilor de banane (principala sursă de devize a țării), cafea, cacao și zahăr, ca și asupra importurilor de cereale.

• Resursele alocate capitolului „ocuparea forței de muncă și pregătire profesională" în bugetul Franței pe 1969 întrec cu 52% pe cele din anul curent.

• 78,5% din producția vest-germană de automobile pe luna iulie a luat calea exportului, îndreptîndu-se mai ales spre S.U.A.

• Creșterea economiei japoneze se estimează a fi în acest an de 9,6% în termeni reali, a treia în ierarhia ritmurilor anuale postbelice ale acestei țări și superioară cifrei de 7,6% prevăzute. Pentru anul viitor calculele „prezic" o încetinire: 7,1%. Una din cauze este lipsa de forță de muncă calificată de care suferă în primul rînd sectoarele în expansiune — construcții, șantiere navale, industria automobilului.

• Statul Togo a obținut un credit de 3,7 milioane de dolari de la B.I.R.D., necesar amenajării rețelei sale rutiere.

• Datoriile consumatorilor americani pe seama vînzărilor pe credit au crescut în luna iulie cu încă 682 milioane de dolari, atingînd nivelul de 102,4 miliarde de dolari.

• Pentru a face față crizei economice, guvernul islandez a impus temporar o suprataxă de 20% asupra importurilor.

• Producția americană de aur în primul semestru al anului s-a cifrat la 670.000 uncii. 40% din aurul extras în S.U.A. este un subprodus la exploatarea cuprului, așa încît consecințele „grevei cuprului" s-au făcut din plin simțite și în această ramură.

• Turcia va construi sub licență (suedeză) 30.000 de automobile „Volvo" pe an. Acesta este primul automobil cu marcă străină construit în Turcia.

• Potrivit săptămînalului „Die Zeit", mărfurile din „coșul statistic standard" al consumatorului vest-german sînt azi cu 36% mai scumpe decît în 1948. În cazul S.U.A. creșterea respectivă a prețurilor este de 41%, în Belgia de 44%, iar în Elveția de 46%.

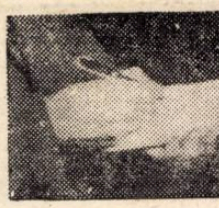

din bloc-notesul cronicarului

DECLINUL BALANȚEI C.E.E.

BALANȚA C.E.E. în comerțul cu țările nemembre continuă să se afle în declin. O arată ultimul raport al Comisiei de la Bruxelles. Importurile Comunității sînt mereu masive. Din martie pînă în mai ele au fost valoric cu 13% mai mari decît anul trecut în aceeași perioadă. Pe de altă parte exporturile, care înainte creșteau rapid, au început să scadă în mod considerabil începînd din primăvară.

Comentatorii menționează cauze diferite: în cazul R.F.G. și Olandei — creșterea cererii interne; în cazul Franței — grevele din vară.

Să adăugăm la acestea faptul că, o dată cu noul buget, Anglia și-a redus iar importurile și că S.U.A., după ce în perioada grevelor în industria aramei a făcut stocuri de precauție, în prezent, o dată cu reluarea lucrului, a început din nou să le reducă.

O NOUĂ CATEGORIE DE „PREȚURI" ÎN CREȘTERE

UN PRONOSTIC făcut pentru anul 1968 în S.U.A. se pare că se adeverește, căci după cum scrie **U. S. & World Report**, actuala campanie electorală prezidențială va înghiți cel puțin 50 milioane de dolari (față de 35 milioane în 1964), devenind cea mai costisitoare campanie politică din istoria acestei țări. S-a calculat că încercarea lui Rockefeller de a obține candidatura, l-a costat șase milioane de dolari. Alegerea senatorilor și a congresmanilor în Congresul Federal și în adunările naționale va prilejui cheltuirea a încă 180 milioane de dolari. O campanie electorală pentru obținerea unui loc în Senat costă cel puțin un milion de dolari, iar cea pentru fotoliul de guvernator presupune cheltuieli și mai mari. Un pretendent cheltuiește cel puțin 50 mii de dolari pentru a cîștiga întrecerea în vederea ocupării unui loc în Camera Reprezentanților, dar de multe ori această sumă este serios depășită. De menționat că un mandat în Camera Reprezentanților aduce doar 300 mii dolari pe an și este valabil 13 luni. Dar pe ce gîrlă curg aceste milioane — se întreabă revista? În cursa pentru a-și doborî rivalul, candidatul este obligat să plătească mereu mai mult pentru tot ce-i trebuie în această luptă: angajarea consilierilor și a experților (în multe cazuri candidații recurg la serviciile unor firme specializate în lupta electorală), anchetele sociale, elaborarea și răspîndirea literaturii propagandistice, a insignelor și afișelor, procurarea mașinilor și a echipamentului tehnic etc. O rubrică deosebit de scumpă reprezintă reclama la televiziune. Un minut de transmisie la televiziune în programul de seară costă la Los Angeles 2 300 dolari, la Boston 1 700 dolari, iar prin canalele televiziunii naționale 55 mii de dolari. Cei mai mulți oameni politici acordă încredere tot mai mare eficacității reclamelor transmise prin televiziune. Proporțional cresc și cifrele: în 1960 pretendenții la președinție au figurat în aceste reclame de 9000 de ori, în 1964 de 29 300 ori. În 1966 reclamele candidaților la diferite funcții elective au fost transmise la radio și televiziune în total de 3 797 783 ori.

O COMPETIȚIE NU FĂRĂ SURPRIZE

DUPĂ DATE publicate recent de revista LE PATRONAT FRANÇAIS, între anii 1960—1966 principalele țări capitaliste (cu excepția Angliei) au cunoscut creșteri importante ale produsului național brut. Astfel, aceste creșteri au reprezentat: 9,6% pentru Japonia, 5,6% — Canada, 5.15% — Italia, 5,2% — Franța, 5,1% — S.U.A., 4,4% — R.F.G. și 2,85% — Anglia.

Pe de altă parte, în aceeași perioadă, în Japonia, S.U.A. și Canada s-au înregistrat și creșteri mari ale efectivelor de muncă, respectiv 1,2%, 1,6% și 2,9% pe an.

Date interesante sînt evidențiate și în ceea ce privește evoluția nivelului productivității muncii. Astfel, revista menționează că, prelungirea actualelor ritmuri de creștere a productivității în următoarele decenii ar duce la o schimbare fundamentală a actualului clasament, Japonia avînd toate șansele să depășească Anglia și R.F.G. în următorii 20 de ani. În jurul anilor 1985—1990 — se menționează — cinci țări s-ar prezenta la nivele apropiate: două țări cu ritmuri mari (Japonia și Italia), două țări cu ritmuri mai moderate (Franța și R.F.G.) și o țară cu un ritm modest (Canada). Spre sfîrșitul secolului, Japonia ar ajunge S.U.A., și ar întrece cu mai bine de 50 de ani R.F.G. și cu aproape 50 de ani, Franța.

Nivelul productivității în ipoteza menținerii ritmurilor actuale de creștere

	1960	În jurul anului 2000	
1. S.U.A.	100,0	1. Japonia	110
2. Canada	76,4	2. S.U.A.	100
3. Franța	41,3	3. Italia	100
4. Anglia	37,5	4. Franța	68
5. R.F.G.	37,4	5. R.F.G.	59
6. Italia	24,6	6. Canada	50
7. Japonia	14,0	7. Anglia	28,5

Nimic nu ne asigură însă — subliniază revista — că ritmurile productivității vor rămîne neschimbate și de aceea, aceste extrapolări trebuie considerate ca relative. Se conchide totuși că aceste cifre au darul să determine pe francezi să nu privească numai înainte, spre cei care au devansat deja Franța, ci să dea atenția cuvenită și celor de la urmă care, datorită dinamismului lor, ar putea să o întreacă în viitor în ce privește ritmul productivității.

„VERTIPORTURILE"

PENTRU ușurarea transportului în marile metropole, s-a emis ideea construirii în chiar centrul orașelor a așa-numitelor „vertiporturi", adică a unor miniaeroporturi, unde avioanele să poată decola și ateriza pe verticală. George N. Sarames, cercetător al societății Lockheed California Company, susține că un vertiport, capabil de a face față unui trafic de 4 milioane pasageri pe an, nu ar necesita o suprafață mai mare de 152 x 130 m. sau cira 2 ha. Pentru deservirea acestui număr de călători va fi nevoie de aproximativ 80 000 decolări și aterizări verticale în fiecare an, ceea ce ar reprezenta în orele de vîrf o mișcare de 25—35 avioane pe oră. În afară de platforma de decolare sau aterizare, vertiportul va fi prevăzut cu un alt nivel pe care vor fi amplasate ghișeele, holul, restaurantele și alte servicii. Pentru a asigura parcarea autovehiculelor și a taxiurilor vor mai fi necesare platforme la alte două nivele, care să asigure 1 000 locuri de parcare pentru călători și vizitatori și 250 locuri de parcare pentru salariați. Costul unui vertiport cu patru nivele, capabil să asigure traficul a 4 milioane călători pe an, s-ar ridica după aprecierea specialiștilor, la circa 35 milioane de dolari. Costul anual de exploatare a vertiportului ar fi cuprins între 3,5 și 4 milioane dolari. Cînd vertiportul va începe să funcționeze cu capacitatea maximă el va putea aduce un venit anual de circa 5 milioane dolari.

PENURIE DE... CIOCOLATĂ?

LUMEA va fi lipsită de ciocolată din ce în ce mai mult — declara recent săptămînalul francez **L'Express.** Consumul — se susține — nu încetează să crească de nouă ani încoace, în timp ce producția de trei ani scade în mod regulat. În anul în curs, după calculele efectuate, consumul va depăși de exemplu 1,4 milioane de tone, în vreme ce recolta de cacao din campania 1967—1968 este estimată doar la 1,3 milioane de tone. Pînă acum, deficitul a fost acoperit din stocurile constituite din abundenta recoltă a perioadei 1964—1965. După afirmațiile specialiștilor englezi ai pieței de cacao, Gill și Duffus, stocurile acestui produs nu vor mai putea însă acoperi consumul decît pe cel mult două luni. Începînd cu anul 1967 și prețurile au început să crească mult. La Paris, de exemplu, quintalul a trecut de la 290 franci la 384 franci. Principalele țări producătoare, Ghana, Nigeria, Coasta de Fildeș, Camerunul și Brazilia au încercat să stabilească la Conferința O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare de la New Delhi din anul acesta premisele unor acorduri cu țările consumatoare.

Dar pînă în prezent, situația continuă să rămînă neschimbată.

„FLYNDERS BAY"

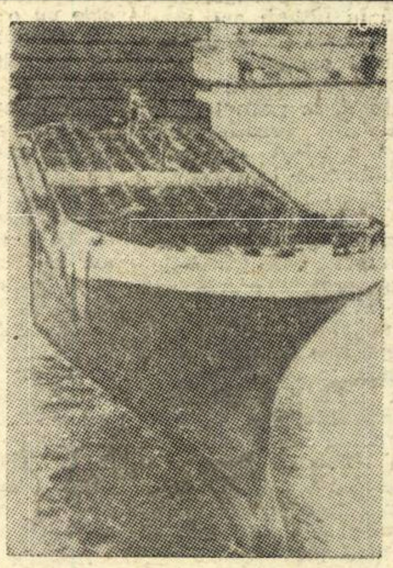

Cel mai mare vas port-conteiner existent pînă în prezent în lume — se menționează în presa occidentală de specialitate — a fost lansat recent la Hamburg. „Flinders Bay" este lung de 227,3 m, are un pescaj de 10,7 m și o capacitate de încărcare de 29 150 tone. Pe acest vas pot fi încărcate 1300 de conteinere, el urmînd a parcurge ruta Anglia-Australia. Trei zile după lansarea lui „Flinders Bay" a fost inaugurată la Bremen stația terminală pentru conteinere, considerată cea mai modernă din Europa. „Flinders Bay" face parte dintr-o comandă de cinci vase port-conteinere făcută de un grup de armatori englezi șantierelor din Hamburg, valoarea comenzii ridicindu-se la 62,5 milioane de dolari.

CAIRO ÎN VIITORII ANI

CAPITALA Republicii Arabe Unite s-a mărit rapid în ultimii ani. De curînd a fost înființat un comitet special pentru planificarea orașului. Acest comitet a elaborat un plan în care se prevăd, printre altele, măsuri pentru reducerea migrației populației din provincie în capitală. Schimbările preconizate în plan sînt de natură să descongestioneze orașul. Este vorba în primul rînd de dispersarea unor instituții administrative și sociale în afara capitalei. În Cairo se va reduce construcția de locuințe, iar cît privește industria, în viitorul apropiat nu se va admite amplasarea decît a unor întreprinderi mijlocii. În schimb, în afara orașului, după cum scrie AL-AHRAM, în apropierea resurselor de materii prime și de energie, se vor ridica complexe industriale și noi așezări pentru muncitori. Va fi mărită simțitor capacitatea căminelor pentru studenții din provincie, care studiază în capitală.

Linii strategice

FRANȚA a anulat controlul asupra schimburilor instituit îndată după evenimentele din lunile mai — iunie anul acesta. Măsura face ca francul francez să devină din nou o monedă liber convertibilă. Lucrurile sînt interpretate în lumea financiară ca un semn al încrederii în franc și de asemenea în redresarea și în viitorul economiei naționale.

În mod firesc comentatorii de presă asociază noua liberalizare a schimburilor cu prevederile bugetului pe 1969, adoptat recent de guvern și supus spre aprobare Adunării Naționale. Acest buget își propune să contribuie la așezarea industriei franceze într-o poziție mai avantajoasă din punctul de vedere al competitivității internaționale. Succesul produselor și capacitatea lor de concurență sînt menite să asigure Franței stabilitatea monetară. După cum s-a anunțat, pînă la sfîrșitul anului urmează de asemenea să fie anulate și restricțiile asupra importurilor ce au urmat acelorași împrejurări din primăvara trecută.

Trăsătura principală a bugetului francez pe 1969 e definită de prevederea unei rate a creșterii de 7%. În planul economic fusese înscrisă o rată de numai 5%, dar se urmărește prin noua ei mărime să se recupereze pierderile suferite în producție în mai-iunie. Intenția exprimată este ca ulterior anului financiar 1968—1969 să se revină la procentul înscris în plan.

Strategia formulată de Ministerul de Finanțe urmărește ca sub impulsul majorării din iunie a salariilor să se poată obține o rată de creștere mai rapidă. Prețurile urmează să fie controlate, dar pentru 1969 este așteptată totuși o creștere a lor de 4%.

Societățile și întreprinderile sînt îndemnate să compenseze costurile azi mai ridicate, prin sporirea producției și a eficienței. Pentru a generaliza efectele măsurilor la întreaga economie, guvernul francez își propune să aducă pe planul investițiilor industriale o contribuție de aproximativ trei miliarde de franci. Această sumă include însă rabatul de 10% la achiziționarea de bunuri capitale — măsură care a mai fost folosită și în trecut — precum și o reducere la plățile societăților în contul asigurărilor sociale.

Opinia unor economiști este că această politică de expansiune economică va duce însă în perioada următoare la o continuă presiune asupra balanței de plăți a Franței. În ce privește sindicatele muncitorilor, ele nu s-au pronunțat în chip favorabil față de mult discutata soluție a „participării" recomandată de guvern și ele se arată de asemenea îngrijorate de eventualitatea ca schimbările instituționale avute în vedere să nu le știrbească rolul și autonomia în dialogul dintre muncitori și patroni.

Marile posibilități

PROGRESUL în domeniul tehnicilor de prospectare este în ultimul timp considerabil. Se descoperă petrol în tot mai multe locuri: pe uscatul continentelor, pe țărmurile mărilor, în Arctica. Rezerve imense de carbon și hidrogen au fost descoperite în șisturile bituminoase ale Americii de Nord. Face senzație în prezent succesul primului foraj sub soclul continental, la sute de metri adîncime sub apă, care lasă să se întrevadă bogății inepuizabile în petrol și minereuri. Străpungînd sub solul oceanic și descoperind petrol, trepanul descoperă uriașe depozite de hidrocarburi din care omul știe de pe acum să extragă nu numai energie și căldură dar și hrană sau vestminte.

Pentru exploatările subOceanice, tehnici noi de exploatare vor trebui abia puse la punct. Acestea vor costa foarte scump. Intrarea în folosință a noilor zăcăminte nu e pentru mîine. Dar pesimismul exprimat uneori, în legătură cu rezervele, se vede acum bine că nu e confirmat de fapte. E adevărat că la fiecare deceniu nevoile se înzecesc, dar ritmul descoperirilor de noi resurse nu e mai prejos. După cum s-a putut constata în trecut, etapa petrolului începuse înainte de a se fi epuizat zăcămintele de cărbune. Se presupune acum că mari straturi carbonifere sînt destinate să-și continue netulburate somnul lor milenar. Și în timp ce descoperirile de petrol continuă, gradul de exploatare a materialelor atomice, ca sursă nouă de energie, sporește de asemenea.

Mari posibilități apar zi de zi pentru îmbunătățirea și îmbogățirea vieții. Ultimele statistici în lume arată că sporesc considerabil și recoltele de grîu, orez și de alte cereale. Se mai aud uneori, cu răsunet dogit, glasurile malthusienilor impenitenți, dar Malthus însuși, dacă ar fi să se rostească iar, probabil și-ar reconsidera doctrina.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25. **40 470**

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 39 (266)
39
VINERI
27 septembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
telefon 11 78 76
24 PAGINI • 2 LEI

ÎNGRĂȘĂMINTELE CHIMICE ÎN ECUAȚIILE PRODUCȚIEI

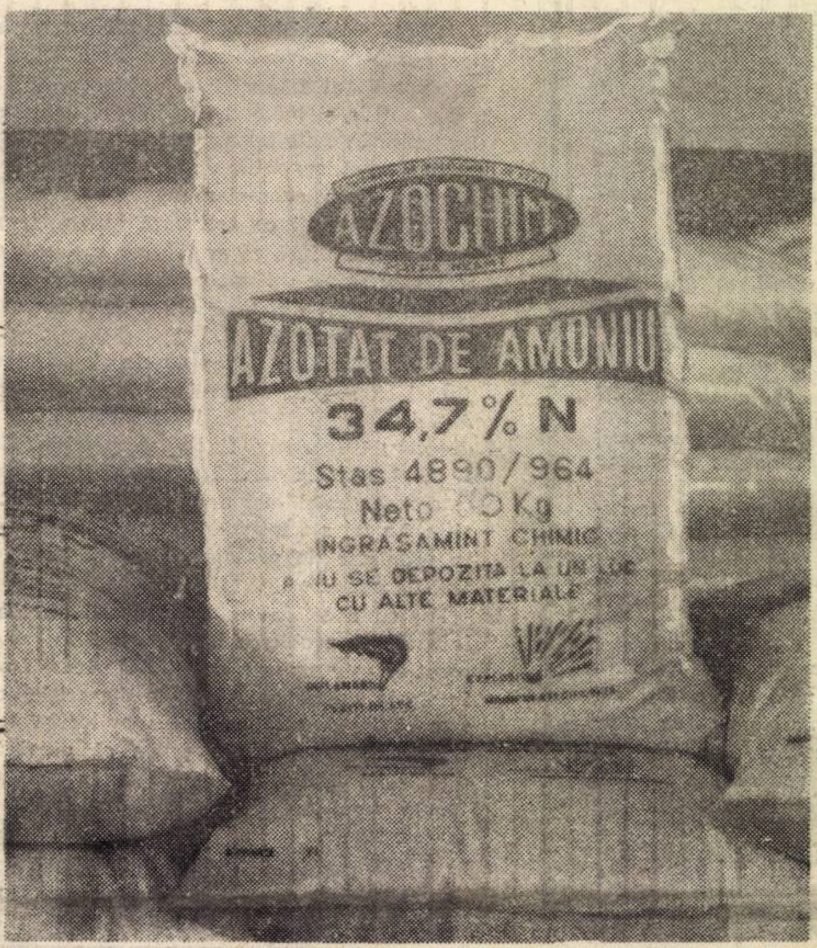

ÎN PAGINA 4

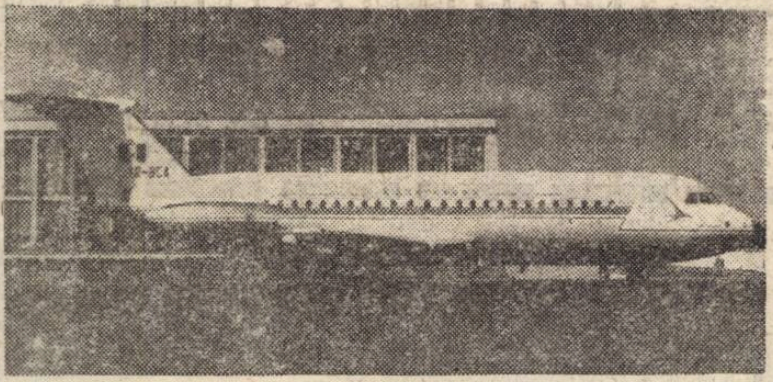

DINAMICA TRANSPORTURILOR AERIENE INTERNAȚIONALE

ÎN PAGINA 11

DIN SUMAR

• *Pagina a 5-a:*
GÎNDIREA CREATOARE ROMÂNEASCĂ ÎN PRODUCȚIE

• *Pagina a 7-a:*
EXPERIMENTAREA NORMELOR DE MUNCĂ FUNDAMENTATE ȘTIINȚIFIC

• *Paginile 12-13:*
Puncte de vedere
CALITATEA, VALOAREA ȘI PREȚUL

Din corespondența săptăminii

VALOAREA SPAȚIILOR NEGLIJABILE

Tov. Mihail Bichea, șeful bufetului „Automat-Patria" din București ne vorbește, într-o amplă scrisoare, despre valoarea unor spații comerciale, care la prima vedere nu merită a fi luate în seamă. Concret, dînsul ne arată că în unitatea pe care o gospodărește se găsea o nișă cu geam la stradă, loc care nu era utilizat. Acum în spațiul respectiv funcționează secția care produce și vinde gogoși și cartofi șip. Rezultatul: secția asigură o vînzare de peste 2000 lei pe zi.

Tot în acea unitate, lingă automatele de la bufetul rece, se mai găsea un mic spațiu neutilizat. Acolo s-a amenajat o „masă caldă" cu cinci tăvi din care se servesc preparate calde (cîrnăciori, șnițele, chiftelușe etc.). Rezultatul: de la această masă s-au vîndut numai în opt zile produse în valoare de 14 731 lei, adică de aproape trei ori mai mult decît s-a realizat în aceeași perioadă la bufetul rece cu automate.

Exemple ca cele relatate de corespondentul nostru se găsesc numeroase în diferite unități comerciale. La magazinul universal din Țiglina-Galați, s-a făcut o reașezare a standurilor, ceea ce a dus la creșterea suprafeței destinată expunerii și desfacerii produselor. La restaurantul „Cina", la bodega „Codlea", la bufetul „Abrud" din București și la alte unități comerciale s-au găsit spații „neglijabile" care, cu puține eforturi, au fost puse în valoare, sporindu-se substanțial suprafața de desfacere a unităților respective.

Scoatem în evidență aceste exemple întrucît, precum se știe, volumul de produse care se comercializează sporește an de an. Sporurile prevăzute în actualul cincinal se vor realiza în proporție de 33,8% în spațiile comerciale noi, iar 66,2% prin utilizarea intensivă a spațiilor existente. Că acest lucru e posibil o dovedesc și exemplele relatate în rîndurile de față. E însă necesar ca toți cei ce gospodăresc unitățile comerciale să se preocupe zi de zi pentru a utiliza cu eficiență orice spațiu, care la prima vedere poate părea neglijabil.

D. TĂRNĂUCEANU

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

ÎNDRUMĂRILE LEGISLATIVE, EDITATE ÎN TIRAJE SUFICIENTE

INIȚIATIVA Direcției generale de control și revizie din Ministerul Finanțelor de a edita un buletin al controlului financiar este binevenită. Materialele, consultațiile și indexul legislativ constituie un prețios îndreptar în activitatea noastră.

În prezent, serviciile de control financiar intern primesc cîte un exemplar pentru întreg colectivul de revizori-contabili ce activează într-o formație de lucru. Consider însă că ar fi mult mai util ca buletinul respectiv să fie difuzat pentru toți membrii colectivelor de control din țară, chiar dacă costul editării va fi suportat de către noi.

În legătură cu îndreptarele legislative semnalez faptul că acestea se editează în tiraje prea restrînse. Astfel, în anul 1959, Editura științifică a tipărit „Îndreptarul legislativ financiar-contabil", iar în anul 1962, „Legislația uzuală contabilă-financiară". Din păcate însă, amîndouă s-au epuizat imediat după apariție. La fel s-a întîmplat și cu „Îndrumarul legislativ în probleme de personal, state de funcțiuni și cheltuieli gospodărești".

Pentru a se da un sprijin mai eficace celor care lucrează în probleme legislative și financiar-contabile, socot că este necesar ca astfel de lucrări să fie editate în tiraje suficiente. Avînd la dispoziție actele normative și instrucțiunile pentru aplicarea lor, lucrătorii contabili-financiari vor putea să prevină încălcarea disciplinei financiare, iar organele de control vor efectua verificări de calitate, încadrînd abaterile în textele legale.

Carol BORA
Trustul interjudețean de construcții-Craiova

DECONTAREA DIN INIȚIATIVA PLĂTITORULUI

O PROBLEMĂ, viu discutată între specialiști, este aceea în legătură cu inițiativa în decontare a plătitorului. Ea capătă, pe zi ce trece, tot mai mulți adepți, deoarece prin generalizare, s-ar obține o simplificare evidentă a muncii. Măsura conduce, în același timp, la ridicarea simțului de răspundere al colectivelor din întreprinderi pentru mai buna gospodărire a mijloacelor circulante și, totodată, la creșterea influenței băncilor asupra activității economice din întreprinderi.

În prezent, decontarea din inițiativa plătitorului se practică în mod frecvent în cazul preluării de produse agricole și a mărfurilor din stocurile deținute în custodie. În arsenalul argumentelor care pledează pentru menținerea inițiativei în decontare a furnizorului, intră și grija pentru eventualele întîrzieri ce s-ar produce în cazul generalizării inițiativei în decontare din partea plătitorului. La acest ultim aspect socot că o judicioasă reglementare și așezare a sancțiunilor ar putea preveni tendința unor beneficiari de a amîna plata din cauze subiective. În această direcție ar putea acționa și măsura ca cei care au primit marfa să aibă latitudinea de a accepta (de a dispune plata chiar înainte de a recepționa marfa) menținîndu-se pe mai departe regula generală de plată după primirea și recepționarea mărfurilor. Știindu-se că este controlat de client și expus la refuzul plății, furnizorul va da atenția cuvenită executării obligațiilor contractuale. (În contextul adoptării acestei măsuri apare justificată menținerea penalizării în favoarea furnizorului — în cazul întîrzierii plății — deoarece el trebuie despăgubit pentru eventualele greutăți financiare).

În consecință, susțin generalizarea dispoziției de plată, propunere pe care o consider întemeiată și în concordanță cu sarcinile izvorîte din Directivele Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la buna gospodărire a mijloacelor circulante.

Gh. STERIU
Inspector principal — Banca Națională

● REDACȚIA CĂTRE CITITORI ● REDACȚIA CĂTRE CITITORI ●

PANTELIMON PANCIU, Tîrgu Jiu — Nu vă încadrați în prevederile H.C.M. nr. 1304/1968, pentru acordarea indemnizației de chirie.

G. COSNEANU, București — Remunerarea absolvenților învățămîntului superior economic, proveniți din cîmpul muncii, se poate face chiar **din primul an al reîncadrării** între limitele de salarizare ale funcției de economist II. Normele legale (H.C.M. 918/1960) nu scutesc pe acești absolvenți de prestarea unui stagiu efectiv de cel puțin trei ani în funcția de economist II, pentru a putea fi promovați în funcția de economist I. Promovarea este condiționată și de existența unui post vacant, precum și de aprecierea conducerii unității că angajatul va putea îndeplini în bune condiții sarcinile de serviciu.

EUGEN PANȚEL, Cluj — Cadrele, repartizate să lucreze pe șantierele de construcții-montaj, au dreptul — dacă au domiciliul permanent în altă localitate decît aceea a sediului șantierului, la o indemnizație lunară denumită „de șantier" și la cazarea gratuită. Angajații care lucrează în cadrul aparatului întreprinderii și nu pe șantiere n-au aceste drepturi, chiar dacă nu sînt originari din localitățile unde au fost repartizați.

DUMITRU M. PANESCU, Craiova — În conformitate cu prevederile art. 60 din legea nr. 27/1960, numai pensionarii pentru limită de vîrstă care au peste 25 de ani de muncă (bărbații) și 20 de ani femeile și care au vîrsta de cel puțin 62 ani, respectiv 57 ani, pot cumula pensia cu salariul. Aceasta pe o perioadă de maximum patru luni în cursul unui an calendaristic, pe posturi temporar neocupate și cu respectarea condițiilor de studii. Asemenea posturi sînt cele deținute de angajați permanenți care lipsesc o anumită perioadă de timp, din cauza unor concedii de studii prelungite, a incapacității temporare de muncă, în concedii fără plată, etc. Angajările se pot face și în cursul anului în care s-a produs pensionarea.

ION D. TOMA, comuna Butimanu, județul Ilfov — Dispozițiile normative în vigoare nu vă interzic, în mod expres, ocuparea unei funcții de răspundere. Încadrarea într-o asemenea funcție se face însă ținîndu-se seama de rezultatele obținute într-o anumită perioadă de timp, precum și pe baza comportării avute în cadrul noului colectiv de muncă. Organele competente trebuie să capete convingerea că vi se poate încredința o asemenea muncă și că există suficiente garanții că o puteți îndeplini conștiincios. Întrucît aveți pregătire de specialitate și practică în sectorul de contabilitate, puteți — în tot cazul — să ocupați o funcție de execuție în acest sector de activitate.

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 147.30
produce:

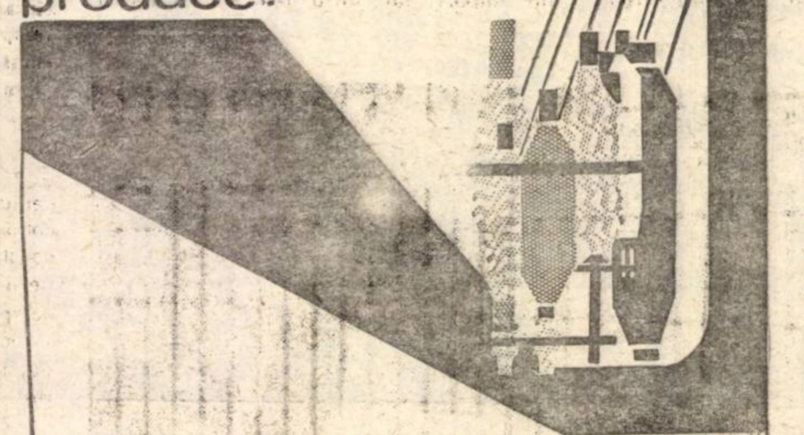

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ
- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELĂRIE
- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

INTREPRINDEREA
FLARO

EXECUTĂ
- Stilouri
- Un bogat sortiment de flori în variate culori: trandafiri, margarete, maci, garoafe, lalele, brebenei, anemone, gerbere, lăcrimioare, liliac.

Florile au rezistență mare față de căldură și umiditate. Au miros aromatic și persistent. Pot fi spălate fără pericol de deteriorare.

PRODUCŢIA PE BAZE MODERNE A INSTALAŢIILOR PENTRU ÎNCĂLZIREA, VENTILAREA ŞI CONDIŢIONAREA AERULUI

DOTAREA UNEI CONSTRUCŢII, în raport cu actualul stadiu al civilizaţiei, impune existenţa unei mari varietăţi de instalaţii, care să asigure condiţiile de confort necesare. Aşa cum arată datele statistice, circa 35—50% din valoarea unei investiţii care se realizează în ţara noastră revine lucrărilor de construcţii-montaj, iar din acestea, aproximativ 35—40% reprezintă cheltuieli pentru instalaţii.

Dacă se ţine seama că în **perioada 1966—1970 statul nostru alocă un fond de circa 250 miliarde lei pentru investiţii, din care aproximativ 100 miliarde lei pentru lucrări de construcţii-montaj, rezultă că în jur de 40 miliarde lei, cu un ritm mediu anual de circa 8 miliarde lei, se vor consuma pentru lucrări de instalaţii.** *Aceste cifre nu includ şi valoarea construcţiilor ce se efectuează din fondul necentralizat al statului, dar care necesită, de asemenea, un volum destul de mare de investiţii.*

Rol sporit impus de civilizaţia modernă

În valoarea investiţiilor o pondere însemnată au, în condiţiile meteorologice din ţara noastră, instalaţiile de încălzire, ventilare şi condiţionare a aerului. Lor le revine rolul de a asigura condiţii normale de trai şi de muncă oamenilor, caracterizate prin temperatură, puritate şi umiditate a mediului înconjurător. Aceste instalaţii sînt importante atît din punct de vedere al deservirii proceselor tehnologice, cît şi al protejării clădirilor, utilajelor şi instalaţiilor împotriva agenţilor atmosferici sau ai celor rezultaţi din procesele tehnologice respective.

Instalaţiile de încălzire şi ventilaţie au o pondere însemnată în valoarea lucrărilor de construcţii propriu-zise şi în valoarea celor de construcţii-montaj (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

Denumirea ramurii (subramurii) la care se referă investiţia	Ponderea (%) a instalaţiilor de încălzire şi ventilaţie în: Valoarea construcţiilor	Valoarea totală a investiţiilor (construcţii-montaj)	Valoarea instalaţiilor de încălzire şi ventilaţie: lei/m²	lei/m³
Prefabricate din beton	14,5	7,8	132	10,3
Construcţii de maşini	12,6	6	128	9,3
Laminoare-trefilare	12,6	6,6	124	9,10
Chimie	16,5	8,8	266	12,5
Prelucrarea lemnului	19,5	12.5	128	18,9
Indici medii generali	13,3	7,15	122	10.6

Pentru lucrările de încălzire şi ventilaţie executate în 1967, s-au cheltuit numai din fondurile centralizate ale statului cca 2 miliarde lei, din care aproximativ 3 milioane lei-valută. S-au utilizat în acest scop cca 200 mii tone metal (oţel şi fontă), puterea totală a instalaţiilor ridicîndu-se la cca 100 MW. Consumul de combustibil necesitat de funcţionarea tuturor instalaţiilor de acest fel, realizate în 1967, este de cca 25 milioane tone combustibil convenţional, iar de energie electrică în jur de 2 500 milioane kWh.

Preocupări în ţările cu industrie dezvoltată

În ţările dezvoltate din punct de vedere industrial, avînd o climă asemănătoare celei de la noi, ponderea cheltuielilor de investiţii pentru aceste instalaţii, raportate la valoarea investiţiilor de construcţii, este de peste 15% faţă de numai cca 10% cît este la noi în ţară (dacă se ţine seama şi de construcţiile ridicate din fondurile necentralizate ale statului). Marea majoritate a clădirilor de folosinţă comună (teatre, cinematografe, birouri, laboratoare, magazine, şcoli superioare şi unele hale industriale, în special din industria textilă), sînt prevăzute cu instalaţii de aer condiţionat. În S.U.A. au fost realizate în 1962 peste 450 000 instalaţii de condiţionare, iar în R.F.G., în acelaşi an, cca 30 000. Numărul firmelor producătoare numai de echipamente de condiţionare a aerului este de cca 200 în S.U.A. şi peste 60 în R.F.G., ceea ce reprezintă o pondere importantă în economia ţărilor respective.

Îmbunătăţirea condiţiilor pentru creşterea productivităţii muncii fizice şi intelectuale în unităţile productive (hale de producţie, laboratoare, institute de proiectări, birouri administrative etc.), este o problemă prezentă şi la noi în ţară. **Prin crearea unui microclimat caracterizat printr-o temperatură, puritate şi umiditate constantă a aerului, productivitatea muncii se măreşte cu circa 30%, cheltuielile de exploatare a acestor instalaţii reprezentînd numai 0,8% din salariile angajaţilor.**

În realizarea volumului de investiţii, planificat în etapa actuală şi îndeosebi în viitor, adoptarea unor sisteme constructive eficiente şi a unei arhitecturi moderne, axată pe mari suprafeţe vitrate sau din alte materiale cu inerţie termică redusă, conduce implicit la necesitatea adoptării unor instalaţii moderne, capabile să facă aceste clădiri utilizabile. Cheltuielile suplimentare pentru dotarea cu astfel de instalaţii pot fi asigurate cu prisosinţă din economiile realizate la elementele de construcţii propriu-zise. Un astfel de exemplu ni-l oferă un studiu întocmit în R.F.G.

Acesta scoate în evidenţă faptul că, la construcţiile înalte realizate scăderea preţului de cost, ca urmare a folosirii de materiale uşoare, micşorării înălţimii încăperilor şi reducerii greutăţii proprii a construcţiei, a fost de 25—30%. Valoarea investiţiilor în instalaţii de condiţionare a fost doar de 14% din cea totală a clădirilor astfel realizate.

Pe plan mondial, diversificarea produselor utilizate pentru instalaţii de încălzire, ventilare şi condiţionare a aerului, în vederea adaptării cu uşurinţă la specificul construcţiei respective, fără a se renunţa însă la tipizarea produselor şi raţionalizarea fabricaţiei, constituie o preocupare a producătorilor de astfel de echipamente, a proiectanţilor şi constructorilor de noi obiective.

Sistemele şi echipamentele utilizate sînt numeroase, conturîndu-se în ultimul timp următoarele tendinţe: încălzirea locuinţelor din zone cu densitate redusă se face cu ajutorul convectorilor cu gaze sau generatorilor de aer cald cu combustie pe apartament sau locuinţă individuală; condiţionarea aerului în unităţile publice — magazine, restaurante, şcoli, hoteluri etc. — se efectuează prin sistemul de convectori cu ventilator, centrale de preparare a aerului cald şi rece repartizat pe canale de distribuţie.

În spaţiile industriale, încălzirea şi ventilarea aerului se face cu ajutorul aerotermelor de tavan de mare eficienţă, centralelor de încălzire şi ventilare, folosindu-se uneori şi instalaţii complet prefabricate. Încălzirea spaţiilor înalte se realizează cu benzi de mare eficienţă alimentate cu agenţi încălzitori speciali, avînd temperatură ridicată (200—300°C) şi presiune relativ scăzută (0,5—1 atm).

La noi în ţară, sistemele de încălzire, ventilare şi condiţionare a aerului care se practică în mod curent, sînt încă puţine la număr şi cu eficienţă relativ scăzută. Astfel, încălzirea cu radiatoare din fontă alimentate cu apă caldă se aplică la majoritatea clădirilor cu încăperi mici şi mijlocii. Încălzirea şi ventilarea halelor industriale se face în cea mai mare măsură cu aeroterme de perete şi în proporţie mai redusă prin folosirea de centrale de aer cald şi distribuirea lui prin canale; spaţiile înalte se încălzesc cu ajutorul benzilor radiante alimentate cu apă supraîncălzită. Acest sistem necesită însă un consum exagerat de metal. Condiţionarea aerului se efectuează, de regulă, cu echipament şi accesorii din import, iar încălzirea şi ventilarea sălilor de spectacole se realizează, în general, prin centrale de încălzire şi de ventilare simplă, echipamentele utilizate fiind completate din import.

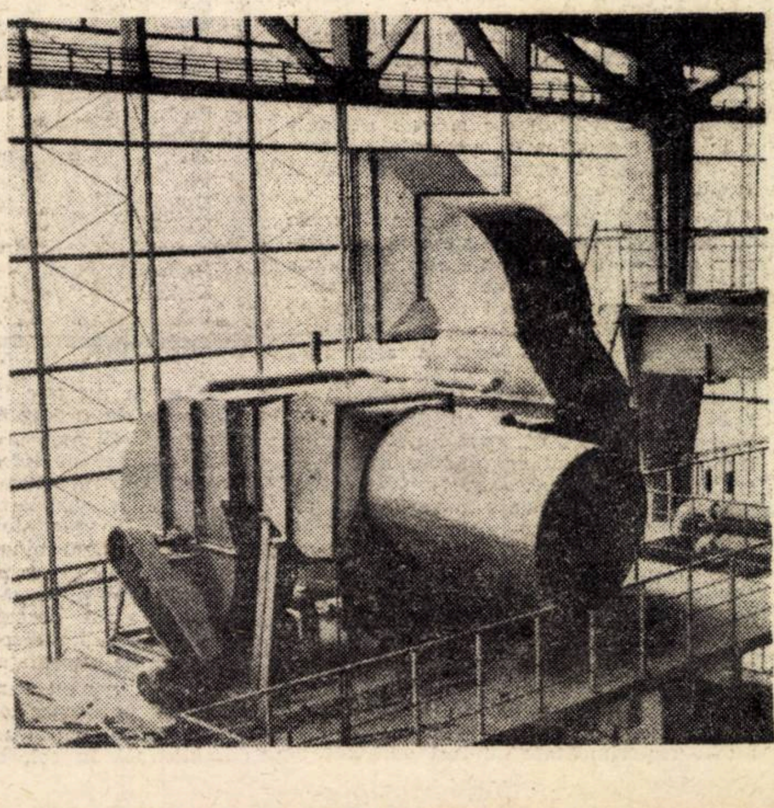

O ingenioasă instalaţie de încălzire a halelor, cu jet concentrat de aer cald. Vara, jetul de aer este folosit pentru ventilaţie. Faţă de sistemul tradiţional cu aeroterme, consumul de energie electrică a instalaţiei de încălzire cu jet concentrat este mai redus cu 25%.

Decalaje ce trebuie înlăturate

Sub aspectul eficienţei economice, deosebirile dintre sistemele ce se aplică la noi şi cele realizate pe plan mondial provin, în parte, din concepţia în mod diferit a unor sisteme şi din diferenţele de caracteristici ale aparatelor şi celorlalte elemente componente. Iată numai cîteva exemple. **Încălzirea centrală cu convectori sau corpuri de încălzire tip panou, de pildă, aplicată în ţările cu o industrie dezvoltată se realizează cu un consum global de metal de circa 35 kg/1000 Kcal/h din care corpul de încălzire 15 kg/1000 Kcal/h. La încălzirea cu radiatoare din fontă folosită la noi în ţară se consumă global circa 85 kg/1000 Kcal/h, din care pentru radiatoare 65 kg/1000 Kcal/h. La convectorii cu gaze pentru încălzirea locuinţelor construite în străinătate se realizează un consum de metal de 15 kg/1000 Kcal/h, cheltuielile de investiţii fiind mai reduse cu circa 60% faţă de varianta încălzirii centrale cu radiatoare, iar cele anuale de exploatare sînt de circa 3 ori mai reduse (circa 60 lei/1000 Kcal/h faţă de circa 180 lei/Kcal/h).**

Încălzirea halelor industriale cu generatoare de aer cald se obţine în alte ţări cu cheltuieli de investiţii de 2—3 ori mai reduse decît cea clasică cu aeroterme de perete, consumul global de metal este de circa 3 ori mai redus, iar cheltuielile anuale de exploatare cu circa 25% mai scăzute.

Instalaţiile de condiţionare cu convectori cu inducţie şi aer primar se realizează în ţări cu o industrie a materialelor de instalaţii dezvoltată, la un preţ de cost mai redus cu circa 15%, decît cele clasice cu aer total. Instalaţiile moderne ocupă un volum de circa 3% din cel al construcţiei, faţă de circa 20—22% cît este necesar la sistemul clasic, iar cheltuielile de exploatare sînt mai mici cu circa 30%.

Se apreciază că prin aplicarea acestor sisteme moderne la volumul de investiţii şi la instalaţiile aflate în exploatare, s-ar putea obţine anual economii de 2—3 miliarde lei, materializate în circa 100 000 tone metal, circa 5 milioane tone combustibil convenţional, 1000 milioane kWh şi circa 20 milioane ore manoperă de investiţii şi exploatare.

Direcţii ale evoluţiei viitoare

Volumul lucrărilor de construcţii-montaj la investiţiile ce urmează a se executa din fondurile centralizate ale statului, va creşte cu aproximativ 40,5 miliarde lei în 1968 faţă de 1970, din care lucrările de construcţii-montaj, care necesită instalaţii, cu circa 32 miliarde lei.

Direcţiile şi ritmurile de creştere a gradului de confort termic în construcţiile ce urmează să se realizeze în deceniul 1971—1980 sînt analizate de către comisia de perspectivă pentru ramura construcţii, în vederea recuperării rămînerii în urmă în domeniul fabricaţiei de echipamente pentru încălzirea, ventilaţia şi condiţionarea aerului. Tendinţele producţiei acestui gen de echipamente au fost de acum conturate, (vezi tabelul nr. 2; unitatea de măsură este exprimată în bucăţi).

Aşa cum reiese din datele tabelului, o mare dezvoltare va cunoaşte, în perspectivă, fabricaţia de aeroterme, ventilatoare, filtre de aer, convectori, panouri şi benzi radiante. Ţara noastră va începe, totodată, să producă genera-

ing. Nicolae POPA

directorul Institutului de proiectări pentru industria materialelor şi prefabricatelor de construcţii

(Continuare în pag. 17)

ÎNGRĂȘĂMINTELE CHIMICE ÎN ECUAȚIILE PRODUCȚIEI

DETERMINAREA PRIN CALCUL a eficienței economice a îngrășămintelor chimice are o importanță deosebită pentru o întreprindere agricolă, care, în activitatea sa economică, trebuie să cunoască cu exactitate cheltuielile pe care le efectuează cu fertizilarea și, totodată rezultatul acestui efort, concretizat în sporul de producție și calitatea acesteia.

Metodele de calcul folosite pînă în prezent permit în bună măsură să fie determinat aportul îngrășămintelor la sporirea recoltelor și la îmbunătățirea indicilor economiei realizați la o cultură sau alta. Toate aceste metode pornesc însă de la premisa utlizării unor doze optime de îngrășăminte, ceea ce presupune pentru agricultura unei țări asigurarea de către industrie a unor cantități indestulătoare de îngrășăminte. Chiar în aceste condiții, sporul de producție nu poate fi în întregime explicat prin utilizarea îngrășămintelor. Paralel cu extinderea aplicării îngrășămintelor are loc și o îmbunătățire a agrotehnicii. În același timp necesitatea creșterii productivității și tendința actuală de reducere a asolamentelor solicită din ce în ce cantități mai mari de îngrășăminte. În comparație cu greutatea specifică a cheltuielilor pentru îngrășăminte în totalul cheltuielilor de producție din sectorul agricol, rolul îngrășămintelor devine din ce în ce mai important. În S.U.A., de exemplu în anul 1954, cota de cheltuieli pentru îngrășăminte și calcar în cheltuielile generale de producție era de circa 6%, în timp ce, conform calculelor economiștilor americani, 35—40% din sporul de producție la toate culturile, comparativ cu suprafața nefertilizată, a fost realizat datorită îngrășămintelor.

Pentru o întreprindere agricolă, norma de utilizare a îngrășăminetelor nu poate fi determinată numai după gradul de recuperare a cheltuielilor directe ocazionate de acestea, ci prin combinarea optimă o tuturor cheltuielilor de producție, calculate pe unitatea de produs.

O dată cu extinderea utilizării îngrășămintelor, cheltuielile pe unitatea de suprafață sporesc, în special datorită costurilor îngrășămintelor, dar și din cauză că paralel cu creșterea producției, cresc și cheltuielile pentru stringerea recoltei. În același timp cheltuielile anuale pentru pămînt, clădiri, mașini (inclusiv amortizările), impozite și asigurări rămîn invariabile, indiferent de productivitate.

Nivelul cheltuielilor de producție, calculat pe unitatea de produs, în cazurile curente de folosire a unor norme diferite de îngrășăminte, constituie un indicator important al eficienței acestora.

În condițiile țării noastre, ca de altfel în agricultura oricărei țări, se pune problema de a se stabili, pe bază de calcul, modul cel mai corespunzător de utilizare a îngrășămintelor la o cultură sau alta, în vederea obținerii celui mai mare spor de producție și la un preț de cost cît mai redus. Pornind de la această necesitate obiectivă, este neapărat nevoie să se țină seama de posibilitățile limitate de aprovizionare cu îngrășăminte a întreprinderilor agricole care, pentru moment, nu permit fertilizarea întregii suprafețe cultivate și, totodată, nici utilizarea celor mai eficiente doze. Conducerii fiecărei întreprinderi agricole i se impune, deci, să determine anticipat dozele și să stabilească suprafețele pe care le va fertiliza, pentru a realiza cel mai substanțial spor total de producție și de venit net. În acest scop, este necesar să fie determinată relația între producția obținută și cantitatea de îngrășăminte consumate. Nivelul rentabilității (în procente) al unui anumit sistem de fertilizare a solului se poate calcula pe baza următoarei formule:

$$R = \frac{\dfrac{VP}{\dfrac{Chad + Cht}{T} + Chr} - 1}{} \times 100$$

în care:

VP = valoarea producției suplimentare obținută la hectar;
chad = cheltuielile pentru procurarea îngrășămintelor și depozitarea lor;
Cht = cheltuielile pentru transportul îngrășămintelor și aplicarea lor în cîmp;
Chr = cheltuielile pentru recoltarea și transportul producției suplimentare;
T = remanența îngrășămintelor (nr. de ani).

Pe baza unei experiențe efectuată la I.C.C.P.T. Fundulea, la porumbul Minhybrid 511, cultivat pe un cernoziom mediu levigat, vom încerca în continuare rezolvarea problemei în discuție (vezi tabelul 1).

Tabelul 1

Producțiile reale și cele obținute prin calcul

Varianta	Doza de îngrășăminte în kg substanță activă la ha.	Producție de porumb boabe (q/ha) obținută prin experimentare	Producție de porumb boabe (q/ha) determinată prin calcul
	x	y	y'
Neîngrășat	0	59	44,0
V_1	100	69	67,4
V_2	150	72	74,0
V_3	200	77	77,2
V_4	300	74	73,4

După mai multe încercări, s-a ajuns la concluzia că relația dintre X și Y este cel mai bine reprezentată printr-o curbă parabolică. Calculînd, pe baza datelor prezentate în tabelul 1, expresia analitică a acestei curbe, se poate constata că ea corespunde într-adevăr cu aceea a unei parabole și anume:

$$Y' = 44 + 3{,}02\,X - 0{,}068\,X^2 \qquad (1)$$

din care:

Y' = producția de porumb exprimată în q/ha, obținută prin calcul

X = doza de îngrășăminte chimice în zeci de kg/ha

Caracteristicile acestei parabole sînt:

— coeficientul de corelație $R = 0{,}93885$
— abaterea standard $Sy = 1{,}35$ q/ha
— eroarea relativă $Er = 1{,}83\%$

Coeficientul de corelație, R, fiind foarte apropiat de 1, arată că între variația dozei de îngrășăminte administrate și sporirea producției există o legătură aproape funcțională. Corelația fiind pozitivă, înseamnă că pînă la un punct maxim al variației lui X în sens pozitiv îi corespunde o variație a lui Y' în același sens.

Ca urmare, ecuația (1) dă posibilitatea ca, cu o eroare de 1,83% și cu o abatere standard de 1,35 q/ha să se calculeze recoltele ce se pot obține în urma încorporării în sol a unei anumite cantități de îngrășăminte.

Pe de altă parte, forma parabolică a curbei B, trasată pe baza datelor rezultate din calcul, evidențiază faptul că administrarea îngrășămintelor influențează pozitiv producția de porumb numai pînă la o anumită limită, după care recolta începe să scadă. Astfel se poate deduce că există o doză optimă de îngrășăminte, căreia îi corespunde o producție maximă de porumb, după care aceasta începe să scadă.

Doza optimă de îngrășăminte se află ușor, determinînd valoarea maximă a ecuației (1), prin calcularea primei derivate de X. Se obține:

$X_{max} = 22{,}2$ (zeci de kg de îngrășăminte)

Înlocuind această valoare în ecuația (1) se obține:

$Y'_{max} = 77{,}53$ q porumb,

ceea ce înseamnă că, cu o doză de 222 kg îngrășăminte încorporate, se obține, în condițiile date și pe solul experimentat, o producție de 7753 kg porumb boabe la hectar. Curbele din graficul 1, ca și datele cuprinse în coloanele Y și Y' din tabelul 1 arată că valorile obținute pe calea observării directe și cele obținute prin calcul sînt foarte apropiate, diferența dintre cele 2 maxime fiind de numai 0,99%.

Graficul 1 ilustrează că relația (1) poate fi utilizată pentru aproximarea cantitativă a recoltei ce se poate obține cu doze variabile de îngrășăminte, precum și pentru calcularea cantității de îngrășăminte necesare realizării unei producții maxime.

Termenul liber al ecuației reprezintă fertilitatea naturală a solului, deoarece, dacă se consideră X = O (adică nu se aplică îngrășăminte) se obține Y' = 44. Aceasta înseamnă că, dacă nu s-ar aplica îngrășăminte, solul ar produce numai 44 q/ha porumb boabe. Dar, spre deosebire de acest calcul, varianta martor (solul neîngrășat) arată că s-au obținut 59 q/ha porumb boabe. Această diferență de recoltă poate fi explicată atît prin îmbunătățirea structurii solului, ca urmare a cultivării lui într-un sistem agrotehnic rațional, cît și prin faptul că elementele nutritive încorporate în sol în anii precedenți și-au manifestat acțiunea și în anul în care s-a efectuat experiența. Pe de altă parte, în anii precedenți, pe terenurile experimentate au fost cultivate și

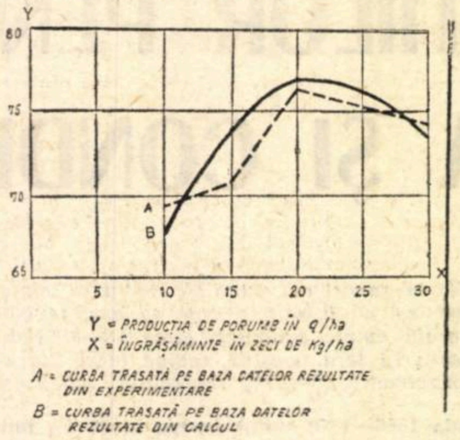

alte plante, ceea ce contribuie la îmbunătățirea fertilității solului.

Din datele experimentale rezultă că producția obținută nu crește în același ritm cu dozele de îngrășăminte chimice incorporate. Acest fapt se poate evidenția prin analiza influenței pe care o are introducerea în sol a aceleași cantități suplimentare de îngrășăminte, dar adăugată la doze inițiale diferite. Astfel, în exemplul menționat, se va determina care este influența încorporării în sol a unei cantități de 50 kg/ha îngrășăminte, adăugate într-un caz la o doză inițială de 100 kg/ha și, în al doilea caz, adăugate la o doză inițială de 150 kg/ha îngrășăminte chimice. Calculind se obține:

$Y'_{150} - Y'_{100} = 6{,}6$ q

și

$Y'_{200} - Y'_{150} = 3{,}2$ q

adică sporirea dozei de îngrășăminte chimice încorporate în sol de la 100 la 150 kg la hectar duce la creșterea recoltei de porumb boabe cu 6,6 q, pe cînd sporirea dozei de îngrășăminte de la 150 la 200 kg la hectar determină o creștere a recoltei de numai 3,2 q porumb boabe.

De aici rezultă că în diferitele intervale de creștere a cantităților de îngrășăminte încorporate se obțin sporuri de recoltă variabile și că, deci, eficiența economică a utilizării îngrășămintelor evoluează în mod corespunzător.

Tabelul 2

Varianta	Producția q/ha	Preț de cost lei/q	Venit net lei/ha
Martor	29,97	40,10	1 791
N_{48}	37,73	38,80	2 311
N_{96}	42,10	32,80	2 789
P_{32}	30,30	44,00	1 700
P_{64}	30,57	48,40	1 572
$N_{48}P_{32}$	39,63	36,70	2 511
$N_{48}P_{64}$	40,07	39,50	2 426
$N_{96}P_{32}$	44,40	39,00	2 832
$N_{96}P_{64}$	45,60	39,00	2 784

Tabelul 2 cuprinde rezultatele unei experiențe cu îngrășăminte, în diferite combinații, la cultura grîului, efectuată la Ileana-Lehliu.

În condițiile asigurării unor cantități de îngrășăminte îndestulătoare, cea mai mare producție (45,60 q/ha) se obține prin utilizarea dozei maxime ($N_{96}P_{64}$), deși prețul de cost nu este cel mai redus. Alegerea variantei corespunzătoare este determinată, în cazul acesta, de scopul urmărit: producția cea mai mare, în care caz varianta $N_{96}P_{64}$ este cea mai bună, sau obținerea celui mai mare venit net, caz în care este mai bună varianta $N_{96}P_{32}$.

Teoretic, să presupunem că o întreprindere agricolă care cultivă 1 000 ha cu grîu, în condițiile de la Ileana-Lehliu, dispune de 30 000 kg îngrășăminte cu azot substanță activă și 22 500 kg îngrășăminte cu fosfor substanță activă. Raportul dintre aceste cantități corespunde actualei structuri a producției de îngrășăminte chimice în țara noastră. Cum pot fi folosite aceste cantități de îngrășăminte la cultura de grîu pentru a realiza cel mai mare spor total de producție și cel mai mare spor de venit net?

Pentru a folosi întreaga cantitate de îngrășăminte la această cultură pot fi utilizate următoarele grupe de variante de fertilizare (tabelul 3).

Din datele prezentate reies o serie de concluzii foarte importante.

În condițiile neasigurării întregului necesar de îngrășăminte chimice pentru o cultură, doza care determină cel mai mare spor de producție sau cel mai mare spor de venit net pe unitatea de suprafață nu conduce totdeauna și la realizarea celor mai buni indici economici pe **toată** suprafața cultivată. Din exemplul prezentat în tabelul 3 se vede că doza $N_{96}P_{64}$ se remarcă prin cea mai mare producție la hectar — 45,6 q, însă venitul net la hectar este mai mic decît în alte variante (2 784 lei/ha, față de 2 832 lei/ha și respectiv 2 789 lei/ha) datorită prețului de cost pe un q care este mai ridicat. Or, pentru activitatea fiecărei întreprinderi agricole interesează în aceeași măsură toți indicatorii economici realizați la cultura respectivă prin aplicarea îngrășămintelor. Ca urmare, nu putem prelua și aplica în practică, în condițiile neasigurării întregului necesar de îngrășăminte chimice, dozele care dau cele mai mari sporuri de producție pe unitatea de suprafață. Aceasta deoarece, în general, sporurile mari se obțin prin folosirea unor doze mari de îngrășăminte. Însă adoptarea acestor doze implică reducerea substanțială a suprafețelor ce pot fi fertilizate. În cazul nostru, doza $N_{96}P_{64}$ conduce la obținerea unui sport de 15,7 q/ha, însă datorită suprafeței relativ mică ce poate fi fertilizată (31,25%) sporul total de producție pe cele 1 000 ha cultivate este inferior sporului ce poate fi obținut prin folosirea dozei $N_{48}P_{32}$ la hectar, cu care pot fi fertilizate însă 625 ha, deci de două ori mai mult. În timp ce, prin aplicarea dozei $N_{48}P_{32}$, poate fi obținută o producție totală de 3 601,74 tone, prin aplicarea dozei $N_{96}P_{64}$ producția totală se ridică la numai 3 485,42 tone.

Tabelul 3

Grupele de variante de fertilizare ce pot fi utilizate

Varianta	Producția medie (q/ha)	Suprafața ce se poate fertiliza (ha)	Producția ce se poate realiza (tone)	Producția totală pe 1000 ha	Venit net lei pe suprafețe fertilizate	Venit net total pe 1000 ha
Martor	29,97	—	29,97	VII 2 997	1 791 000	VII 1 791 000
N_{48}	37,73	297,00	1 120,58	II 3 546,59	686 367	II 2 147 393,90
P_{32}	30,30	375,10	1.136,55		637 670	
$N_{48}P_{32}$	39,63	327,90	1 289,46		823 356,90	
N_{96}	42,10	304,70	1 282,78	VI 3 400,38	849 808,30	IV 2 039 814,70
P_{32}	30,30	687,60	2 083,42		1 168 200,00	
$N_{96}P_{32}$	44,40	7,70	34,18		21 806,40	
N_{48}	37,73	625,00	2 358,12	III 3 503,38	1 444 375,00	V 2 037 926,50
P_{64}	30,57	356,50	1 089,82		560 418,00	
Nefertil.	29,97	18,50	55,44		33 133,50	
N_{96}	42,10	312,50	1 415,62	IV 3 497,44	876 562,50	VI 2 029 801,50
P_{64}	30,57	356,50	1 089,82		560 418,00	
Nefertil.	29,97	331,00	992,00		592 821,00	
$N_{48}P_{32}$	39,63	625,00	2 476,87	I 3 601,74	1 516 290,00	I 2 187 915,00
Nefertil.	29,97	375,00	1 124,87		671 625,00	
$N_{96}P_{64}$	45,60	312,50	1 425,00	V 3 485,43	870 000,00	III 2 101 312,50
Nefertil.	29,97	687,50	2 060,43		1 231 312,50	

De aceea nu este indicat a se urmări obținerea de producții record pe suprafețe mici, ci realizarea unei producții medii ridicate pe întreaga suprafață cultivată într-o întreprindere agricolă. In acest scop, la calcularea și adoptarea dozelor de îngrășăminte este absolut necesar să fie determinate prin calcul, pe baza rezultatelor experimentale ale cercetărilor științifice din zona respectivă, dozele cele mai corespunzătoare în funcție de cantitățile disponibile de îngrășăminte și de suprafața cultivată.

Esențial, pentru perioada actuală, este obținerea unui spor total de producție cît mai mare pe unitatea de subsanță activă administrată în sol, corelat și cu o suprafață fertilizată cît mai mare. Din datele prezentate, varianta $N_{48}P_{32}$ s-a dovedit cea mai bună. In acest caz, sporul de producție este de 11,4 kg/1 kg substanță activă. Sporul total de producție raportat la consumul de îngrășăminte în varianta $N_{96}P_{64}$ ne arată că pentru fiecare kg de substanță activă s-a obținut un spor de 9,3 kg.

Pentru fiecare întreprindere agricolă are o importanță deosebită obținerea unui

ing. Teodor MARIAN
director general în Consiliul Superior al Agriculturii

(Continuare în pag. 6)

GÎNDIREA CREATOARE ROMÂNEASCĂ ÎN PRODUCȚIE

ing. C. TUZU
director general al Direcției Generale pentru Metrologie, Standarde și Invenții de pe lîngă Consiliul de Miniștri

CONGRESUL AL IX-LEA AL PARTIDULUI, elaborînd programul vast și multilateral de dezvoltare a patriei noastre, a subliniat că, în condițiile revoluției tehnico-științifice mondiale, înfăptuirea programului de propășire economică a țării este indisolubil legată de intensificarea cercetării științifice, de introducerea pe scară largă în producție a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, de creșterea aportului oamenilor de știință, al cercetătorilor și proiectanților, al tuturor cadrelor tehnice calificate la întocmirea studiilor și la elaborarea soluțiilor originale cerute de mersul înainte al producției.

Istoria arată că din rîndul oamenilor de știință, al cercetătorilor, proiectanților, inginerilor și tehnicienilor români s-au ridicat personalități remarcabile, care și-au închinat talentul, energia, puterea de creație științei și tehnicii originale, ridicînd prin operele lor prestigiul științei și tehnicii românești și mărind contribuția țării noastre la patrimoniul științei și tehnicii mondiale. Sînt cunoscute de mult numele lui Traian Vuia și Aurel Vlaicu, George Constantinescu, Henri Coandă, George Cosmovici, Lazăr Edeleanu ș.a.

„Caratele" materiei cenușii

ÎN ANII AVÎNTULUI ROMÂNIEI NOI, MODERNE, în condițiile asigurării unui ritm susținut al industrializării socialiste și al obținerii unei înalte productivități a muncii, știința și tehnica din țara noastră au cunoscut o dezvoltare ascendentă. Oamenii de știință, cercetătorii, proiectanții, inginerii, muncitorii și tehnicienii au continuat și dezvoltat cu succes tradițiile progresiste ale înaintașilor, au dus mai departe ceea ce a creat valoros poporul nostru în trecut, obținînd realizări importante în dezvoltarea industriei, în introducerea continuă în producție a tehnicii celei mai avansate.

An de an, gîndirea creatoare s-a afirmat ca un puternic element accelerator al progresului tehnic în țara noastră.

În perioada de la 1950 pînă la sfîrșitul semestrului I/1968, au fost înregistrate 19 191 cereri de brevete, din care s-au acordat statului 2 928 brevete de invenții pe baza examinării noutății și progresului tehnicii mondiale, iar din acestea au fost aplicate în producție 1 382. Iată evoluția invențiilor în ultimii ani:

Tabel nr. 1

Anii	Cereri de brevete de invenții înregistrate	Invenții oferite statului	Brevete acordate		Invenții aplicate de organizații socialiste
			Total	din care statului	
1963	1 375	1 186	492	234	93
1964	1 677	1 409	462	247	130
1965	1 770	1 348	814	264	135
1966	2 047	1 319	1 449	428	270
1967	2 701	1 614	2 214	643	281
1968 sem. I	1 619	1 051	715	237	75

Avantajele economice realizate de economia națională prin aplicarea invențiilor, se ridică la peste 1,3 miliarde lei, ceea ce reprezintă circa 1 milion lei pentru fiecare invenție aplicată. Menționăm că crica 60% din invenții provin din institutele de cercetări și proiectări și ele reprezintă soluții originale, economicoase, avînd ca obiect valorificarea superioară a resurselor materiale ale țării, creșterea productivității muncii, ridicarea continuă a calității produselor românești și mărirea gradului de competitivitate a acestora pe piața mondială. Pentru a ilustra eficiența economică a aplicării în producție a unor astfel de creații tehnice ale gîndirii originale românești, redăm cîteva invenții mai concludente din diferite domenii ale economiei naționale.

● **Un colectiv de cercetători de la Institutul de cercetări chimice a realizat o invenție „amestec de detergenți de tip alchilarilsulfonați și alcooli secundari sulfatați și procedeu de obținere a lor" (brevete R.S.R. nr. 40779 și 43346).** Produșii obținuți prin acest procedeu au proprietăți foarte bune, puterea lor de spălare fiind similară cu a celor obținuți pe cale clasică. Procedeul este simplu și continuu, nu necesită aparatură complicată și a stat la baza creării industriei de detergenți în țara noastră, **aducînd economii de peste 8 000 000 lei anual și făcînd posibil și exportul acestora în multe țări.** Invenția a fost brevetată în Anglia, Franța, Olanda și R.F.G.

● Activitatea de cercetare din cadrul Institutului de cercetări chimice s-a concretizat și în realizarea unui „procedeu pentru fabricarea stabilizatorilor de plumb" (brevet R.S.R. nr. 50850), necesari obținerii policlorurii de vinil. Procesul tehnologic fiind simplificat și utilizînd compuși tehnici de plumb fără vreo purificare, prețul de cost al produsului este mai redus. Procedeul, conform invenției, se aplică în țară **aducînd economii anuale în valoare de 3 000 000 lei, iar produsul se exportă în diferite țări.** Invenția este brevetată în Elveția, Israel, Japonia, Austria, R.F.G., Olanda, Italia, Franța, Anglia, SUA. De asemenea, s-a încheiat cu firma Schwaab din R.F.G., un contract pentru vînzarea licenței.

● La Institutul de cercetări foraj extracție-Cîmpina s-a realizat un „procedeu, aparat și instalație pentru separarea de componenți dintr-un amestec gazos prin adsorbenți în pat fix" (brevet R.S.R. nr. 41201) necesar proceselor industriale, care impun separarea dintr-un amestec în fază gazoasă (de exemplu, gazolină brută din gazele de sondă, acetilena din amestec cu metan, benzolul din amestec cu aerul etc.). Construcția specială a aparatului permite o separație foarte bună a componenților prin desorbție în echicurent. În același timp, condițiile de lucru impuse duc la solicitări termice reduse, ceea ce menajează instalația și adsorbentul. Investițiile necesare pentru realizarea instalației sînt cu 50% mai mici, în raport cu cele pentru instalațiile clasice. **Aplicarea invenției într-un singur an a adus o economie de investiții de 20.000.000 lei.** Invenția este brevetată în Anglia, Austria, Franța R.F.G., India, Italia, Ceylon și s-a încheiat un contract cu firma Lurgi din R.F.G., pentru vînzarea licenței.

● Un colectiv de cercetători de la Institutul petrochimic Ploiești, împreună cu Institutul de proiectări chimice, au realizat un „procedeu și instalație pentru obținerea stirenului de înaltă puritate" (brevet R.S.R. nr. 47 817), folosind drept materie primă, etilbenzen de proveniență petrochimică, impurificat cu diverse alte substanțe. **Instalația simplă și ieftină a făcut posibilă realizarea unei economii în exploatare în valoare de peste 66.000.000 lei la Combinatul chimic Gh. Gheorghiu-Dej și evitarea în același timp a importului.**

● „Microscopul universal de cercetare" (brevet RSR nr. 51109), realizat la Industria optică română București, este folosit cu bune rezultate în lucrările de cercetare, realizîndu-se economii la import și un important aport de valută prin vînzarea produsului în alte țări — Anglia, Suedia, R.P.D. Coreeană.

● La fabrica de ace de tricotat-București, a fost realizată „mașina automată pentru fabricarea suporturilor pentru miezurile de turnare a radiatoarelor și altor piese asemănătoare" (brevet R.S.R. nr. 43955). **Aplicarea acestei invenții îmbunătățește considerabil calitatea pieselor turnate și aduce economii anuale de circa 4.500.000 lei. Invenția este brevetată într-o serie de țări.**

● În cadrul Institutului de proiectări pentru industria ușoară a fost realizată invenția „structura prefabricată din beton precomprimat pentru hale industriale blindate fără pod tehnic" (brevet R.S.R. nr. 45037). Grinda principală a sistemului este executată din panouri prefabricate, asamblate prin procedeul precomprimării la șantier. S-a creat astfel o soluție de structură simplă și rațională, cu deosebite avantaje tehnologico-funcționale. **Pînă în prezent s-au executat și pus în funcțiune, în sistemul constructiv cu grinzi canal portante, 250.000 mp. hale pentru filaturi de textile, ceea ce reprezintă economii în valoare de 25 000 000 lei.** Invenția este brevetată în R.F.G., Austria, Italia, Elveția, Franța, Anglia, R.S.F. Iugoslavia, R.S. Cehoslovacă.

Spațiul nu ne îngăduie și nici nu este în intenția noastră să enumărăm toate invențiile realizate. **Ceea ce este revelatoriu e faptul că multe invenții, întrunind aprecierea unanimă a specialiștilor de peste hotare, au fost distinse cu diferite medalii — semn al prețuirii gîndirii tehnice românești, care aduce o contribuție mereu mai substanțială la îmbogățirea tezaurului științei și tehnicii mondiale.** Recent la pavilionul de inovații și invenții de la Viena, de pildă, juriul salonului internațional de invenții a distins două invenții românești — „Convertizor amplificator" (autor dr. ing. Dan Teodorescu) și „Reglarea vitezei motoarelor asincrone cu ajutorul tiristoarelor" (autor dr. ing. Ioan Doré-Landau) cu „Marea medalie de aur", iar invenția „Bobinaj în două straturi" (autor ing. Ștefan Fluieraș) cu „Marea medalie de argint".

Creația tehnică — fenomen de masă

PARALEL CU SPORIREA invențiilor, multe din ele avînd o valoare excepțională, începînd din anul 1950 s-a dezvoltat continuu activitatea creatoare de masă în domeniul inovațiilor și raționalizărilor. Tot mai numeroși muncitori, ingineri și tehnicieni, punînd în valoare inteligența și spiritul lor inventiv, au adus și aduc, prin soluțiile tehnice și organizatorice preconizate, un aport deosebit la creșterea producției și productivității muncii, la realizarea unor însemnate economii. **În perioada de la 1950 pînă la finele semestrului I 1968, au fost înregistrate peste un milion de propuneri de inovații și raționalizări și aplicate peste 550.000, realizîndu-se economii post-calculate în valoare de circa 5 miliarde lei.**

În tabelul nr. 2, prezentăm evoluția inovațiilor propuse și aplicate în ultimii 6 ani:

Tabel nr. 2

Anii	Propuneri		Economii postcalculate (mii lei)	Recompense plătite (mii lei)
	Înregistrate	Aplicate		
1963	86.914	45.974	482.730	39.936
1964	88.918	48.501	621.627	36.996
1965	77.486	43.899	543.560	38.498
1966	72.048	41.744	654.680	34.085
1967	72.577	40.852	722.136	38.241
1968 sem. I	22.817	8.559	308.281	30.178

Obținerea acestor rezultate a fost puternic influențată de măsurile luate de partid și de stat pentru creșterea generală a nivelului de cunoștințe tehnico-profesionale ale cadrelor, de puternica bază tehnico-materială creată în anii construcției socialiste, de asigurarea unei **importante baze de documentare tehnică, cum sînt biblioteca de brevete de invenții, care cuprinde circa 3 200 000 descrieri de invenții.** Institutul central de documentare tehnică organizat pe principii moderne, centrele de documentare tehnică pe ramuri ale economiei, precum și serviciile sau birourile de documentare tehnică în unități, constituie un sprijin efectiv în activitatea de creație a inventatorilor și inovatorilor.

Cadru legal propice

UN IMPORTANT STIMULENT în dezvoltarea creației tehnice originale românești este noua legislație privind invențiile, inovațiile și raționalizările, care a intrat în vigoare la 30.XII.1967. Printre dispozițiile importante ale noii legi, menite să contribuie la introducerea rapidă a progresului tehnic în industrie și în celelalte domenii ale economiei noastre naționale, este și dispoziția potrivit căreia se **acordă tuturor întreprinderilor dreptul de a aplica liber și gratuit invențiile pentru care brevetele de invenții s-au acordat întreprinderilor din România, cu obligația acestora de a plăti numai cotele de recompensă cuvenite inventatorilor.** Folosirea invenției de către orice întreprindere socialistă se face fără să se ceară consimțămîntul titularului brevetului de invenție, fără să fie nevoie de încheierea unui contract de licență, ci printr-o simplă manifestare de voință a întreprinderii interesate.

Trecerea rolului de titular al brevetului de invenție de la minister la întreprindere, are ca scop legarea mai strînsă a interesului pentru valorificarea invențiilor de locul de producție, fapt care va determina o mai rapidă punere în practică și valorificare mai intensă în străinătate a acestora, precum și crearea unei baze mai sigure pentru realizarea de noi invenții.

După primele luni de aplicare a noii legislații, **se constată că economia medie pe inovație aplicată se ridică acum la 36 000 lei față de 14 000 lei pe inovație în semestrul I/1967, iar recompensele acordate au sporit în această perioadă, proporțional cu economiile realizate, cu circa 4 milioane lei față de anul 1967.**

În scopul realizării unor progrese și mai însemnate, considerăm necesară accentuarea preocupării specialiștilor pentru rezolvarea problemelor tehnice în toate ramurile economiei naționale și, mai ales, în acele domenii care prezintă o importanță vitală pentru dezvoltarea industriei și agriculturii, cum sînt energetica, electronica, automatica și altele, unde activitatea de invenții, inovații și raționalizări nu s-a dezvoltat pe măsura posibilităților.

Principala condiție pentru a asigura crearea unor soluții originale și la nivelul tehnicii moderne în rezolvarea problemelor tehnice, **este informarea și documentarea prealabilă și cît mai completă a cadrelor de specialitate în domeniile specifice de activitate.** Pentru realizarea acestui scop este necesar, îndeosebi, ca institutele și întreprinderile să se documenteze din descrierile de invenții românești și străine în special, deoarece brevetele de invenții constituie principala sursă de documentare cu privire la nivelul tehnicii moderne.

În același timp, este necesar să se acorde toată atenția activității de invenții și inovații din institute, laboratoare uzinale și din întreprinderi pentru valorificarea cît mai eficientă și mai largă în producție a invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor din țara noastră. Procedîndu-se astfel, se vor înlătura situațiile cînd, unele ministere, subapreciind rolul realizărilor tehnice proprii în rezolvarea problemelor, au recurs la importul de licențe, fără să cerceteze și să folosească experiența acumulată și rezultatele obținute de cadrele tehnice din țara noastră, care erau apropiate de parametrii oferiți de firmele furnizoare străine.

Valorificarea invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor este condiționată de realizarea, experimentarea și aplicarea lor cît mai repede în producție. Deși noua legislație prevede măsuri în scopul realizării și introducerii rapide a invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor în producție, totuși sînt întreprinderi care mai întîrzie întocmirea studiilor tehnico-economice și, îndeosebi, a proiectelor și desenelor de execuție și construirea prototipurilor pentru invențiile, inovațiile și raționalizările admise pentru experimentare, considerate deci utile pentru producție. Nu de puține ori se motivează că birourile sau serviciile de proiectare,

STABILOPOZI, blocuri uriașe din beton destinate protejării digurilor contra acțiunii distrugătoare a valurilor mării, puse în operă în noul port Constanța. (Invenție românească).

(Continuare în pag. 6)

DISCUŢII

INIŢIATIVA UNITĂŢII — FERMENT ÎN COOPERAŢIA MEŞTEŞUGĂREASCĂ

BUCURÎNDU-SE DE SPRIJINUL statului, cooperaţia meşteşugărească s-a dezvoltat continuu, aducînd o contribuţie din ce în ce mai mare la sporirea producţiei, în primul rînd de bunuri de larg consum şi de circulaţie locală, precum şi la lărgirea sferei serviciilor prestate populaţiei. Sînt însă necesare şi posibile — cu atît mai mult cu cît există o experienţă pozitivă — o serie de îmbunătăţiri în activitatea acestui sector al economiei naţionale. Avem în vedere în mod deosebit necesitatea lărgirii substanţiale a gamei de produse şi de servicii puse la dispoziţia oamenilor muncii, precum şi sporirea aportului la valorificarea nenumăratelor resurse de interes local. În aceeaşi măsură şi pe aceeaşi linie se impun măsuri în ceea ce priveşte modul de desfăşurare a activităţii multor cooperative — în special a unităţilor şi centrelor de deservire a populaţiei, de care ne vom ocupa în exclusivitate în acest studiu — în gestiunea fondurilor lor materiale, în felul cum realizează comenzile populaţiei, cum îşi îndeplinesc sarcinile de serviciu mulţi responsabili de unităţi şi membrii cooperatori.

Majoritatea membrilor cooperativelor depun toate eforturile şi priceperea pentru a satisface preferinţele şi gusturile clienţilor, pentru a asigura servicii la timp şi de bună calitate. În acelaşi timp, însă, sînt semnalate destule cazuri de servire preferenţială a unor clienţi în dauna altora, de încasări de tarife şi preţuri exagerate, de amînări repetate a termenelor de îndeplinire a obligaţiilor asumate etc. Asemenea situaţii generează daune în avutul obştesc, favorizează obţinerea unor cîştiguri fără a depune o muncă echivalentă, au o influenţă negativă asupra prestigiului cooperativelor.

Două căi principale

PENTRU ÎMBUNĂTĂŢIREA activităţii cooperativelor meşteşugăreşti şi a unităţilor lor trebuie acţionat pe două căi principale: **prin îmbunătăţirea formelor de organizare şi funcţionare, precum şi prin perfecţionarea sistemului de cointeresare materială.** Într-adevăr, în organizarea cooperativelor şi a unităţilor lor este necesar să se ţină în primul rînd seama de specificul activităţii pe care o desfăşoară, de necesităţile populaţiei căreia îi oferă serviciile. În acelaşi timp, experienţa practică pledează în favoarea stimulării iniţiativei valoroase şi împotriva tutelei mărunte a unităţilor din partea cooperativelor şi a acestora din partea uniunilor judeţene.

Este bine ştiut că volumul prestărilor de servicii pentru populaţie variază foarte mult de la un an la altul, de la sezon la sezon, ceea ce reclamă o foarte mare mobilitate în schimbarea structurii activităţii unităţilor cooperatiste, o maximă adaptabilitate la cerinţele şi gusturile populaţiei. Or, actuala organizare a cooperativelor şi unităţilor acestora este greu adaptabilă la aceste cerinţe. Chiar şi stabilirea unui plan destul de rigid şi de detaliat, fundamentat pe date statistice privind anii precedenţi, împinge la îndepărtarea de realităţile prezente, la imobilism.

Pe de altă parte, sistemul de cointeresare în vigoare nu a reuşit să asigure o justă corelare între munca prestată (valoarea producţiei sau a prestărilor de servicii) şi retribuirea membrilor cooperatori, în special a celor bine pregătiţi din punct de vedere profesional. Criteriile de încadrare şi salarizare nu ţin seama în măsura necesară de volumul de muncă depus de fiecare membru cooperator şi îndeosebi de calitatea muncii prestate. De aceea, în unele cazuri, lucrători mai puţin calificaţi obţin venituri mai mari decît cei cu o pregătire profesională superioară, cu experienţă mai îndelungată. Rămîne astfel insuficient valorificată una din căile importante de stimulare a celor cu calificare superioară de a munci pe măsura posibilităţilor lor şi a celorlalţi de a-şi ridica nivelul calificării.

Largă independenţă operativă

ÎN CONTINUAREA acţiunii de perfecţionare a conducerii şi organizării cooperaţiei meşteşugăreşti şi adoptarea unor forme organizatorice şi metode de muncă adecvate, este necesar să se ţină seama de particularităţile acestui sector, de necesitatea sporirii eficienţei economice a întregii activităţi pe care o desfăşoară. Pe această linie, **propunem ca unităţile şi centrele de deservire să fie organizate pe baza următoarelor cerinţe,** menite să le asigure o mai largă independenţă operativă, folosirea eficientă a fondurilor materiale şi financiare cu care sînt dotate, o corelare mai justă între munca prestată şi veniturile obţinute, precum şi o îmbinare mai justă a intereselor membrilor cooperatori cu cele ale cooperativei şi ale economiei naţionale în general:

a) UNITATEA (centrul) funcţionează pe baza autogestiunii; membrii cooperatori răspund solidar şi nelimitat pentru obligaţiile de orice natură ale acesteia.

b) Unitatea primeşte în folosinţă mijloacele fixe necesare activităţii economice, pentru care va vărsa amortismentul calculat potrivit normelor în vigoare.

c) Primeşte materiale la preţ cu amănuntul în limita valorii părţilor sociale aduse de cooperatorii colectivului său, plus cota-parte din fondul de bază disponibil.

d) Unitatea poate primi materiale şi peste valorile prevăzute mai sus, cu garanţie (reală în imobile, carnete de depuneri la C.E.C.), sau cu gaj constituit asupra materialelor şi produselor deţinute de unitate. Asupra valorii acestor materiale în gaj se calculează dobînda aferentă, plătită Băncii Naţionale pentru credite, care se va reţine din rabatul comercial. Cooperativa are dreptul să controleze existenţa gajului. Materialele nefolosite vor fi restituite cooperativei la termenele ce se vor stabili de comun acord.

e) Primeşte sarcină valorică de producţie, în funcţie de numărul de cooperatori şi utilaje din dotare. Realizarea sarcinii se determină pe baza vărsămintelor efective făcute la casieria cooperativei sau în contul acesteia la bancă.

f) Depune la casieria cooperativei sau în contul ei la bancă toate încasările din activitatea de producţie şi din vînzarea de materiale. Materialele se deconteazǎ numai valoric, la preţ cu amănuntul, mai puţin rabatul comercial.

g) Emite în mod obligatoriu bonuri pentru orice sume încasate de la beneficiarii de lucrări sau servicii, pe care le înregistrează în borderourile de vărsămînt. Neeliberarea de bonuri se sancţionează cu plata unei penalizări egală cu cota pe o zi cuvenită întregii unităţi din realizările sale, pentru fiecare abatere. După trei abateri constatate, unitatea decade din dreptul de autogestiune. Pentru acte de incorectitudine, colectivul va putea aplica sancţiuni oricărui membru al său, inclusiv pedeapsa cu îndepărtarea din unitate.

h) Primeşte de la cooperativă sumele aferente retribuirii muncii, în cote proporţionale, calculate asupra vărsămintelor în cadrul planului, şi în cote progresive — pentru realizările peste plan — conform normelor anticipat stabilite. Cooperativa reţine impozitul pe salarii, calculat cu o cotă globală, aşa cum se aplică în prezent în unităţile care folosesc sistemul vărsămintelor antecalculate.

i) Repartizează în colectiv drepturile de salarii pe cooperatori, după criterii ce se vor stabili în colectivul respectiv, similar cu practica din unităţile care folosesc sistemul vărsămintelor antecalculate.

j) Unitatea va practica preţurile şi tarifele în vigoare. Stabilirea preţurilor şi tarifelor noi, ca şi modificările de preţuri şi tarife se vor face de unitate, cu respectarea metodologiei în vigoare.

k) Unitatea va fi condusă de un preşedinte al colectivului, ales în adunarea generală a cooperatorilor. El reprezintă unitatea în raporturile cu cooperativa şi cu terţii.

COOPERATIVA are îndatorirea de a îndruma şi sprijini, prin organele sale tehnice, unităţile care sînt organizate pe bază de autogestiune, de a veghea la dezvoltarea acestora, la crearea unor bune condiţii de muncă, la dotarea lor cu utilaje şi scule, la procurarea de materiale documentare; are obligaţia de a organiza cursuri de pregătire profesională şi de specializare etc.

După părerea noastră, **independenţa operativă va mări simţul de răspundere, atît colectiv cît şi individual, şi va asigura un climat favorabil muncii colective, iniţiativei creatoare.** Răspunderea solidară şi nelimitată, precum şi subordonarea veniturilor faţă de realizările efective vor presupune **controlul reciproc** asupra activităţii economice şi, în special, asupra operaţiunilor şi actelor cu caracter gestionar făcute de toţi membrii colectivului. Răspunderea şi penalizarea colectivă în cazul abaterilor va imprima simţul de corectitudine în înregistrarea încasărilor, în mînuirea materialelor şi banilor, în decontarea serviciilor prestate.

Controlul gestionar se va reduce la verificarea existenţei materialelor constituite gaj pentru acoperirea soldului valoric al debitului provenit din înregistrarea materialelor primite de la cooperativă şi neacoperit cu valoarea părţilor sociale vărsate sau cu alte garanţii constituite. Operaţia este simplă şi uşoară: se verifică existenţa la unitate a materialelor cuprinse în borderourile de materiale constituite gaj, pe care unitatea are obligaţia să le depună lunar la cooperativă. Minusurile constatate în stocul de gaj se acoperă integral din cotele cuvenite unităţii, din vărsămintele făcute de aceasta. Va dispare necesitatea controlului consumului de materiale şi al eventualelor economii. Sistemul de decontare a materialelor preconizat **va duce la dispariţia stocurilor fără utilizare şi de prisos şi a produselor nevandabile, demodate, deteriorate** etc., deoacere unitatea va fi nevoită sau să nu le mai creeze, sau să le lichideze cît mai repede pe cele produse spre a nu-şi imobiliza fondurile. Pentru acelaşi motiv, unitatea va căuta să restituie la depozitul cooperativei toate materialele nefolosite. Şi aceasta cu atît mai mult cu cît, în cazul creditelor bancare, unitatea va plăti dobînda legală din adaosul său comercial.

O altă problemă care îşi găseşte soluţionare este stabilirea şi plata muncii. Colectivul de cooperatori ai unităţii va stabili, lunar, cuantumul retribuţiei fiecăruia dintre membrii săi, prin repartizarea sumelor primite de la centrală, în limita cotelor procentuale rămase, după ce mai întîi s-a reţinut impozitul pe salarii.

Aplicarea unor cote procentuale proporţionale în cadrul sarcinii de plan şi progresive pentru realizările peste plan, cuvenite unităţilor, **ar contribui** în mod simţitor la **stimularea interesului colectiv** al cooperatorilor din unităţi **de a mări producţia materială şi prestările de servicii,** pentru a-şi spori veniturile. Calculul progresiv al cotelor procentuale în cazul depăşirilor de plan corespunde dezideratului de a se răsplăti în mod deosebit efortul suplimentar în muncă.

Considerăm că forma de organizare pe care o propunem poate fi aplicată pe baza hotărîrii colectivelor de cooperatori din unităţile respective.

Vasile CILIBIA

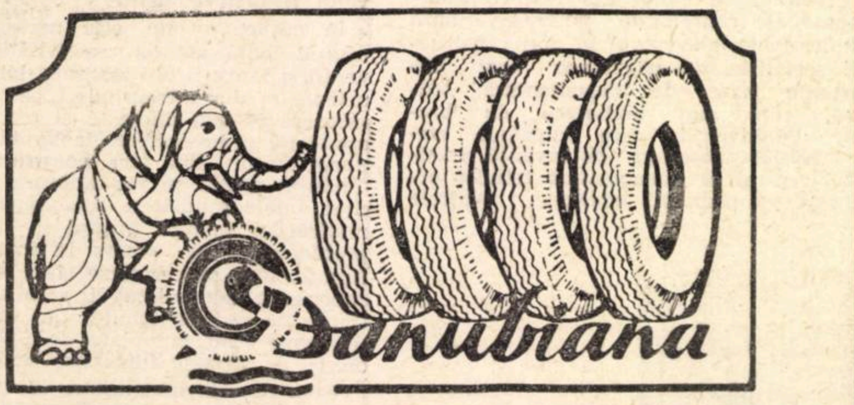

…abrica anvelope pentru autoturisme, autocamioane, autobuze şi tractoare într-o gamă variată de profile, care asigură o aderenţa sporită la sol şi un randament kilometric ridicat.
— Anvelopele de autoturism cu carcasă din cord tip nylon asigura o viteză de rulaj de pînă la 170 km oră
— Anvelopele de autocamion cu carcasă din cord tip nylon, asigură o capacitate de încarcare sporită.
Reţineţi: DANUBIANA — marca tuturor timpurilor, tuturor meridianelor;
Telefon: 23 42.80 — Telex 276.

ÎNGRĂŞĂMINTELE

(Urmare din pag. 4)

spor de venit net cît mai mare în vederea asigurării unei rentabilităţi sporite a culturii respective. Şi în acest caz, varianta $N_{48}P_{32}$ permite obţinerea unui venit net din cultura grîului, pe cele 1 000 ha cultivate, de 2,187 milioane lei faţă de 2,101 milioane lei pe care-l asigură varianta $N_{96}P_{64}$.

În vederea asigurării unei eficienţe maxime a îngrăşămintelor chimice la o anumită cultură, determinarea anticipată a dozelor ce urmează a fi folosite şi a suprafeţelor ce vor fi fertilizate se poate proceda în felul următor: recomandările institutelor de cercetări pentru zona în care este situată întreprinderea agricolă respectivă, şi care cuprind mai multe variante, sînt analizate şi interpretate din punct de vedere economic. În acest scop pentru fiecare variantă vor fi calculaţi principalii indicatori economici: producţia medie la hectar, suprafaţa ce se poate fertiliza cu cantitatea de îngrăşăminte de care dispune întreprinderea agricolă respectivă, folosind diferite combinaţii de doze, după cantitatea de îngrăşăminte disponibile; determinarea producţiei totale pe suprafaţa cultivată; calcularea venitului net pe suprafaţa fertilizată şi a venitului total pe suprafaţa cultivată.

Dat fiind faptul că acţiunea îngrăşămintelor chimice se manifestă mai mulţi ani la rînd, se impune, la adoptarea dozelor, corectarea lor în funcţie de efectul remanent al acestora. Determinarea efectului prelungit al îngrăşămintelor chimice oferă posibilitatea obţinerii unei producţii mai mari, cu un consum mai redus de îngrăşăminte. În acest scop, în funcţie de dozele aplicate în primul an şi de consumul specific al culturii respective, consum care depinde atît de nivelul producţiei realizate, cît şi de o serie întreagă de factori (condiţiile de climă şi sol, tipul şi forma de îngrăşămînt utilizat etc.) — în anul următor dozele vor fi corectate, micşorate, după cantitatea de elemente nutritive rămase în sol. Ca urmare, la acelaşi nivel de aprovizionare cu îngrăşăminte chimice, se creează posibilitatea fertilizării unei suprafeţe mai mari, lucru esenţial în creşterea rentabilităţii culturilor fertilizate.

GÎNDIREA

(Urmare din pag. 5)

atelierele şi secţiile sînt suprasolicitate cu lucrări legate de planul de producţie. În acent fel se ignorează un lucru esenţial şi anume: **tocmai realizarea, experimentarea şi aplicarea operativă a invenţiilor, inovaţiilor şi raţionalizărilor în producţie, creează premisele creşterii eficacităţii economice a întreprinderilor şi contribuie la realizarea şi depăşirea planului.**

Din constatările organelor direcţiei noastre generale, din reclamaţiile şi sesizările primite, precum şi din materialele publicate în presă, rezultă că întîrzierile în realizarea, experimentarea şi aplicarea în producţie a invenţiilor, inovaţiilor şi raţionalizărilor, se datoresc şi lipsei de înţelegere din partea unor conduceri de întreprinderi care, nu de puţine ori, privesc propunerile făcute drept probleme personale ale autorilor şi nu văd în acestea sprijinul ce-l pot primi în rezolvarea problemelor tehnice şi de producţie.

Formarea de specialişti în domeniul brevetelor de invenţii, inovaţiilor şi raţionalizărilor, care să sprijine şi să îndrume în mod sistematic activitatea inventatorilor şi inovatorilor, să identifice invenţiile româneşti şi să întocmească documentaţia tehnică şi economică necesară brevetării şi valorificării invenţiilor în ţară şi în străinătate, va avea un rol important în dezvoltarea acestei activităţi în întreprinderi şi institute. **Pentru a asigura formarea specialiştilor, este necesară însă organizarea de către Ministerul Învăţămîntului a unor cursuri postuniversitare, începînd încă din anul 1968—1969.**

În etapa actuală, cînd în toate domeniile de activitate se pune în mod pregnant necesitatea sporirii eficacităţii economice, se impune intensificarea de către întreprinderile titulare ale brevetelor de invenţii şi de către cele de comerţ exterior a acţiunii de valorificare a invenţiilor româneşti în alte state prin cesiuni, licenţe şi licenţe tehnice — ca principală formă de mărire a veniturilor în valută pentru economie şi pentru inventatori — în afara aportului de devize ce se realizează prin exportul produselor şi instalaţiilor fabricate în România pe baza brevetelor de invenţii.

Concluziile unei consfătuiri privind

EXPERIMENTAREA NORMELOR DE MUNCĂ FUNDAMENTATE ŞTIINŢIFIC

ELABORAREA ŞI APLICAREA normelor de muncă fundamentate ştiinţific constituie un factor important în organizarea riguroasă a producţiei şi a muncii în întreprinderi, în evidenţierea corectă a cheltuielilor de muncă. Acestea reprezintă o cerinţă fundamentală în acţiunea de îmbunătăţire a sistemului de cointeresare materială şi repartiţie potrivit cu cantitatea, calitatea şi răspunderea socială a muncii fiecăruia. În baza H.C.M. 1446 din iunie 1967, la 16 întreprinderi din diferite ramuri ale industriei se experimentează norme de muncă fundamentate ştiinţific, care reflectă cantitatea de muncă real necesară pentru efectuarea lucrărilor.

Pentru a se cunoaşte cît mai precis principalele probleme de ordin metodologic şi organizatoric care au apărut în cursul experimentării şi pentru a se stabili măsurile ce se impun în vederea perfecţionării activităţii de normare a muncii, Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare şi Salarizare a organizat o consfătuire cu cadrele de conducere şi de specialitate din întreprinderile şi ministerele antrenate în această acţiune.

Din analiza multilaterală a tendinţelor şi fenomenelor constatate s-au conturat o serie de aspecte şi concluzii mai importante, asupra cărora ne vom opri în prezentul articol.

Primul efect — un spor de productivitate

AŞA CUM S-A RELEVAT, în majoritatea întreprinderilor acţiunea de experimentare a început cu o întîrziere de 1—3 luni faţă de termenele iniţial înscrise în grafice, datorită în principal lipsei de cadre de normare şi depăşirii prevederilor privind volumul de muncă necesar pentru elaborarea normelor. În prezent, normele de muncă fundamentate ştiinţific se aplică la toate locurile de muncă salarizate în acord, din cadrul celor 16 întreprinderi care aplică prevederile H.C.M. nr. 1446/1967.

Această întîrziere în generalizarea experimentării este cu atît mai negativă cu cît introducerea normelor fundamentate ştiinţific în condiţiile asigurării în producţie a măsurilor tehnico-organizatorice prevăzute de acestea s-a dovedit a avea o influenţă deosebită asupra creşterii productivităţii muncii. Astfel, productivitatea muncii exprimată în unităţi naturale realizată în luna mai a.c. a crescut la Întreprinderea minieră-Ploieşti cu 12% pe întreaga întreprindere faţă de perioada dinaintea experimentării (din care la mina Filipeşti de Pădure cu 13,8%, la mina Şctînga cu 14,4%), la Fabrica de produse ceramice „Zorile noi"-Piatra Neamţ, cu 10,6% faţă de cea obţinută înainte de experimentare şi cu 1,7% faţă de cea realizată în luna aprilie a.c. De asemenea, aplicarea normelor cu motivare tehnică a avut efecte pozitive asupra creşterii productivităţii şi la atelierul laminorul de 6 ţoli de la Uzina „Republica", la Fabrica de şuruburi din Braşov, la Întreprinderea textilă „Dacia"-Bucureşti, I.R.A.-Suceava, precum şi la unele secţii şi ateliere de la Întreprinderea „13 Decembrie 1918"-Bucureşti, C.I.L.-Piteşti, Întreprinderea de industrie locală „Metalurgica"-Bucureşti etc.

În jurul lui 100%

CARACTERUL REALIST al unei norme motivate ştiinţific se concretizează în posibilitatea de îndeplinire a ei în jurul nivelului de 100%. Examinînd din acest punct de vedere modul cum s-au realizat noile norme pe o perioadă de 2—6 luni de experimentare, se constată că în majoritatea cazurilor această cerinţă a fost satisfăcută. Astfel, realizarea normelor în lunile decembrie 1967—mai 1968, la unele secţii sau ateliere din cadrul a 3 întreprinderi se prezintă după cum urmează:

Întreprinderea	Secţia	Indicele mediu de îndeplinire a normelor realizate pe luniie (în%)					
		dec. 1967	ian 1968	febr. 1968	mart. 1968	aprilie 1968	mai 1968
Întreprinderea textilă „Dacia"-Bucureşti	ţesătorie	97,7	101,9	102,2	100,2	100,2	99,8
Fabrica „Zorile noi"-Piatra Neamţ	mărunţire, presare, ardere	98,6	98,9	98,4	103,4	103,2	103,2
I.C.I.L.-Braşov	P.F.L.	96,9	96,0	96,9	98,1	99,7	99,5

De asemenea, la 2/3 din cele 51 de secţii şi ateliere la care s-au aplicat noile norme în luna aprilie, ca şi la 48 din cele 65 aflate în experimentare în cursul lunii mai, indicele mediu de realizare a normelor s-a situat între 95 şi 106%.

Apare clar o tendinţă pronunţată de stabilizare pe măsura asigurării condiţiilor tehnice şi organizatorice şi a însuşirii tehnologiilor de fabricaţie şi a metodelor prevăzute de noile norme.

Unele secţii şi ateliere din cadrul celor 16 întreprinderi — deşi sînt în experimentare de mai multe luni — înregistrează, totuşi, nerealizări repetate de norme, ca, de exemplu, secţia a II-a prelucrări mecanice de la Fabrica de şuruburi din Braşov, atelierul de împachetat ţigarete de la Fabrica de ţigarete-Bucureşti şi sectoarele linotip şi monotastat de la Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918"-Bucureşti. Analiza principalelor cauze care au condus la neîndeplinirea normelor de muncă într-o serie de secţii a reliefat ignorarea uneia dintre cerinţele de prim rang şi anume **asigurarea tuturor condiţiilor tehnice şi organizatorice care au stat la baza elaborării acestora.** Minimalizarea acestui deziderat elementar pentru buna desfăşurare, cu rezultatele scontate, a acţiunii de experimentare a normelor de muncă fundamentate ştiinţific, de către conducerile unor întreprinderi, s-a repercutat în nivelul scăzut de realizare a normelor de către muncitori. Astfel, folosirea unor materiale şi a unor scule de calitate necorespunzătoare, fărîmiţarea unor loturi de piese etc. au influenţat negativ activitatea muncitorilor, ceea ce s-a reflectat în neîndeplinirea normelor.

Asupra nivelului scăzut de realizare a normelor şi-au spus cuvîntul, de asemenea, fluctuaţia mare a forţei de muncă de la unele întreprinderi precum şi gradul necorespunzător de calificare a unor muncitori. De relevat că majoritatea muncitorilor, în primele luni de la angajare, din lipsa experienţei necesare nu-şi realizează normele. De exemplu, din cei 25 de muncitori de la secţia a II-a din cadrul Fabricii de şuruburi care pe luna iunie a.c. şi-au îndeplinit normele într-o proporţie scăzută (70%), 23 erau noi angajaţi. Se constată că după o perioadă de acomodare la specificul producţiei, de circa 3 luni, aceştia îşi realizează aproape integral normele. La sectoarele linotip şi monotastat de la Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918"-Bucureşti, nerealizarea normelor se datoreşte în principal faptului că nivelul de calificare a muncitorilor este cu mult sub categoria medie a lucrărilor pe care aceştia le au de executat. În luna aprilie a.c., de exemplu, la sectorul linotip, categoria medie de încadrare a muncitorilor a fost de 5,86, faţă de categoria 7,0 a lucrărilor, iar la monotastat a fost de 5,85 la muncitori faţă de 7,60 la lucrări. La ambele sectoare, circa 1/3 din muncitori sînt încadraţi în categoria a 4-a de salarizare şi efectuează de regulă lucrări în care cele de categoria a 7-a şi a 8-a au o pondere mai mare.

Un alt element care a influenţat negativ asupra indicelui de îndeplinire a normelor a fost neînregistrarea corectă a stagnărilor în producţie, ca, de exemplu, la Fabrica de şuruburi din Braşov, C.I.L.-Piteşti, Fabrica de ţigarete-Bucureşti.

O dispersie în limite raţionale

UN ASPECT POZITIV desprins în cursul aplicării noilor norme de muncă îl constituie faptul că dispersia realizării lor pe întreprinderi, secţii, ateliere şi pe executanţi este mai mică decît cea dinaintea experimentării şi cu tendinţe de îngustare de la o perioadă la alta. Astfel, la Întreprinderea textilă „Dacia"-Bucureşti realizările individuale de norme înregistrate în luna aprilie a.c. s-au situat între 90,7% şi 103,2%, faţă de 119,6% şi 140,6% înainte de experimentare; în aceeaşi lună, la Uzina de ţevi „Republica"-Bucureşti dispersia a fost între 86,0% şi 117,0% faţă de 94,0% şi 164,0% anterior experimentării.

La Fabrica de şuruburi din Braşov, Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918"-Bucureşti ş.a. deşi dispersia îndeplinirilor de norme este mai mică decît cea realizată în perioada dinaintea experimentării, aceasta se menţine însă între limite destul de mari. Astfel, la Fabrica de şuruburi în luna mai a.c. realizarea normelor s-a situat între 25,0% şi 170,0% iar la sectorul linotip al Întreprinderii „13 Decembrie 1918" — între 37,6% şi 139,2% pe mai şi între 19,2% şi 131,9% pe luna iunie a.c.

O cercetare mai atentă a celor mai mari realizări de norme arată că, în general, acestea sînt determinate de o serie de factori, cum sînt: calificarea şi îndemînarea **deosebită** a unor muncitori, care lucrează cu un ritm şi o productivitate superioare; deservirea mai multor maşini decît cele stabilite prin normă sau depăşirea zonelor de deservire normate (de ex., la operaţia de ţesut, executată în cadrul unităţii B de la Ţesătoria de relon „Panduri"-Bucureşti, zona de deservire pe luna mai a.c. a fost de 2,6, faţă de cea normată de 2,3; ca urmare, indicele mediu de îndeplinire a normelor la această operaţie a ajuns la 113,5% în loc de 103,3%); nerespectarea proceselor tehnologice proiectate; nerespectarea formaţiilor de lucru normate sau uneori neînregistrarea corectă a orelor efectuate de către unii muncitori peste programul normal de lucru şi deformarea din această cauză a indicelui de îndeplinire a normelor.

În ce priveşte neîndeplinirea normelor de muncă, se poate arăta că acest fenomen se datoreşte cauzelor menţionate, precum şi nefolosirii integrale a timpului de lucru de către unii muncitori, executării lucrărilor într-un ritm de muncă inferior celui normal şi altele.

Dacă se ţine însă seama că extremele dispersiei sînt determinate de un număr de muncitori redus şi nereprezentativ pentru întreaga colectivitate, rezultă că dispersia îndeplinirilor individuale de norme este, în realitate, cu mult mai restrînsă. Astfel, reconsiderînd realizările individuale de norme pe luna iunie a.c. la sectorul linotip de la Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918" — Bucureşti şi eliminînd din calcule 4 cazuri neconcludente (un muncitor care a efectuat un număr mic de ore în perioada respectivă, un muncitor cu calificare slabă şi care nu depune interes pentru realizarea sarcinilor, un muncitor vîrstnic care lucrează cu un ritm inferior celui normal şi un muncitor cu o înaltă calificare, care lucrează cu un ritm şi o productivitate superioare) se ajunge la o dispersie normală, cuprinsă între 75% şi 115%.

Analiza întreprinsă a arătat că salariile medii realizate de către muncitorii care lucrează de cel puţin 3 luni pe baza normelor fundamentate ştiinţific se situează, în majoritatea secţiilor şi atelierelor, în jurul celor obţinute înainte de experimentare, corelîndu-se cu îndeplinirile de normă şi cu creşterea productivităţii muncii.

În cadrul consfătuirii s-a constatat că întreprinderile au acordat puţină atenţie elaborării şi aplicării normelor fundamentate ştiinţific la munca în regie, cu toate că aceasta reprezintă aproape jumătate din volumul total de muncă. De asemenea, preocuparea pentru normarea muncii personalului tehnico-administrativ este restrînsă, deşi toate întreprinderile au primit sarcina prin planul de stat pe 1963 să elaboreze norme tehnice de muncă la toate categoriile de salariaţi.

Multe dintre aspectele negative semnalate în activitatea de normare a muncii s-ar fi putut preîntîmpina **dacă toate conducerile întreprinderilor ar fi manifestat o preocupare constantă pentru crearea tuturor condiţiilor tehnice şi organizatorice necesare elaborării şi aplicării normelor cu motivare ştiinţifică, dacă ar fi urmărit în mod operativ modul cum s-a desfăşurat experimentarea şi ar fi luat măsuri imediate pentru eliminarea eventualelor fenomene de dezechilibru între norme şi între acestea şi salarii, ca şi a altora ce erau necesare.**

Practica de pînă acum a arătat că aplicarea unor norme fundamentate ştiinţific are efecte pozitive asupra activităţii **de producţie, a folosirii depline şi raţionale a timpului de muncă al muncitorilor, concretizîndu-se în sporirea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor materiale, contribuie la o mai mare stabilizare a personalului, la intensificarea preocupărilor pentru organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii etc.**

Avantajele incontestabile ale folosirii normelor de muncă fundamentate obligă conducerile tuturor întreprinderilor să acorde maximă importanţă acţiunii de experimentare, întrucît au posibilitatea să verifice în mod concret unul din instrumentele principale care serveşte la perfecţionarea sistemului de cointeresare materială. Experimentarea făcută a constituit, de asemenea, un examen concret pentru cele 16 întreprinderi, care aplică sau urmează să aplice noul sistem de salarizare şi majorarea salariilor în baza H.C.M. 914/1968, şi este cu atît mai importantă cu cît conducerile acestor întreprinderi şi ale altora vor fructifica experienţa dobîndită la generalizarea acestuia.

Întrucît numeroase deficienţe se datorează şi lipsei cadrelor de normare cu o bună pregătire profesională, apare necesară intensificarea eforturilor pentru organizarea la nivelul ministerelor sau în cadrul unor centre speciale, a cursurilor de pregătire şi specializare a normatorilor.

ing. Ion ANGHELINA

FABRICA DE CUIE SÎRMĂ ŞI LANŢURI GALAŢI

Bd. George Coşbuc nr. 219

LIVREAZĂ:

- Sîrmă arsă STAS 889-52
- Cuie construcţii gama 1,8—4,00 mm
- Ţinte albe 1,2—1,6 mm
- Cuie tablă 2,0—2,2, cuie wagnere, cuie turnătorie
- Lanţuri industriale în gama 20-38 mm

Solicitanţii se vor adresa la M.I.M. — D. A. D. Bucureşti, pentru obţinerea repartiţiilor

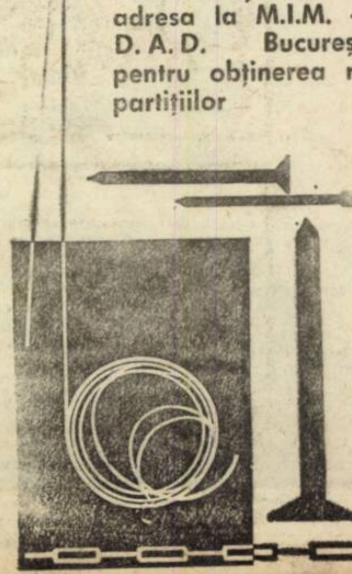

Vă prezentăm: Întreprinderea „Electromotor" din Timişoara

CONTINUITATE ŞI DIVERSIFICARE

ÎN APROPIEREA Gării de Nord a oraşului, se află una dintre cele mai importante întreprinderi timişorene, ale cărei produse sînt cunoscute şi apreciate în ţară ca şi în străinătate. Întreprinderea „Electromotor" din Timişoara s-a născut în 1948, prin comasarea a două fabrici pe terenul uneia dintre acestea şi a căpătat numele actual în acelaşi an, la 11 iunie, o dată cu naţionalizarea.

Prima dintre vechile întreprinderi fabrica maşini de morărit, instalaţii de mori, pompe pentru fîntîni, piese turnate din fontă. Obiectul fabricaţiei la cea de-a doua erau motoarele electrice de putere mijlocie, compresoarele mici pentru vopsitorie duco, sirene, pistoale de vopsit duco şi alte produse mărunte după comandă.

În 1949 — primul an de după naţionalizare, volumul producţiei globale a atins valoarea de 3 660 000 lei, reprezentînd o creştere de 3,2 ori faţă de anul 1948, executîndu-se un număr de 917 motoare electrice faţă de 136, produse în anul 1948. În anul 1950, volumul producţiei globale atinge 10 800 000 lei, creşterea fiind de aproape trei ori faţă de cea realizată în anul precedent. Au fost executate 2 312 motoare electrice, însumînd 24 379 kW.

Pentru înlăturarea greutăţilor întîmpinate în ce priveşte spaţiul de producţie, în mai 1949 a început construirea unei moderne hale de producţie de 2 100 mp.

Întreprinderea a fost dotată cu o serie de utilaje noi ca: strunguri automate pentru ştanţarea tolelor, prese cu excentric, maşină de echilibrat static, stand pentru încercarea motoarelor.

Aspiratorul „Practic" este supus unui ultim control final, la standul de probă...

ÎN PERIOADA 1951—1959 în întreprinderea „Electromotor" s-au investit aproape 20 000 000 lei, atît pentru creşterea suprafeţelor de producţie, cît şi pentru dotarea cu maşini, utilaje şi instalaţii necesare sporirii producţiei şi îmbunătăţirii condiţiilor de muncă. Printre obiectivele mai importante realizate în această perioadă se numără: o centrală termică, un corp social, o magazie subterană pentru lubrefianţi şi vopsele, un atelier de acoperiri metalice, o magazie de produse finite, o clădire pentru amplasarea utilajului de turnat sub presiune şi altele.

Totodată, au fost achiziţionate utilaje şi instalaţii noi, printre care: două maşini de turnat sub presiune, cuptoare electrice pentru tratament termic, maşini de frezat tip Bohrwerk, prese de împachetat, un strung de copiat, o maşină de găurit multiplu.

S-au fabricat în această perioadă produse electrice de uz casnic paralel cu motoarele electrice de putere mijlocie.

Sortimentul întreprinderii a fost lărgit an de an cu produse noi, de tehnicitate mai ridicată şi de calitate mai bună. Vechea serie de motoare electrice, compusă din 32 tipo-dimensiuni, asimilată în cursul anilor 1949—1950, a fost înlocuită în cursul anilor 1952—1953 cu o altă serie de 32 tipo-dimensiuni mai economice şi cu caracteristici tehnice mai bune. În anii 1951—1953, s-au pus în fabricaţie cîte 2 tipuri de ventilatoare de mină, agregate de sudură, palane de 3 tone şi 1,5 tone, motoare electrice pentru ascensor, trolii pentru ascensoare.

ÎN FIECARE AN sarcinile de plan atît la producţia globală cît şi la producţia marfă au fost realizate şi depăşite.

În anii 1954—1956 au fost puse în fabricaţie o serie de bunuri de consum electrotehnice printre care: ventilator de plafon, uscător de păr, ventilator de masă, aspirator de praf, pernă electrică, plită electrică, radiator electric, fier de călcat, ceainic electric şi altele. Dintre acestea, fiarele de călcat, avînd o construcţie modernă şi robustă şi fiind totodată executate după o tehnologie bine pusă la punct, au avut o largă desfacere atît în ţară cît şi la export.

Începînd din anul 1959 bunurile de consum electrotehnice calorice au ieşit din profilul întreprinderii, rămînînd mai departe cele motorice care au fost îmbunătăţite în anii următori. În schimb, întreprinderea a preluat fabricaţia echipamentului electric pentru autocamioane (generator şi releu).

Calitatea şi aspectul produselor întreprinderii au fost îmbunătăţite an de an, marca fabricii „Electromotor" fiind bine apreciată atît pe piaţa internă, cît şi în diferite ţări ca: R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, R. P. Polonă, R.D. Germană, Republica Arabă Unită, Siria, Turcia etc.

În perioada 1959—1964 în întreprindere s-au făcut investiţii de peste 25 milioane lei, mai mult decît totalul celor zece ani precedenţi. A fost utilată şi dată în funcţiune hala de micromotoare, dotată cu utilaj modern, specific producţiei de micromotoare ca: strunguri paralele, strunguri revolver, strunguri cu program şi automate etc.

În acest răstimp s-a depus o activitate susţinută în vederea asimilării de produse noi cu prametri tehnico-economici superiori. Au fost proiectate şi puse în fabricaţie de serie 22 tipo-dimensiuni din seria unitară de motoare cu rotorul în scurt-circuit, gabarit 5, 6 şi 7 (respectiv 160, 180 şi 200 mm de la ax la talpă).

În cadrul secţiei de bunuri de consum a fost fabricat un mare număr de micromotoare printre care: motorul cu colector şi motorul cu poli ecranaţi pentru maşina de spălat rufe, motorul pentru maşina de cusut şi reostatul respectiv.

Tot în cadrul acestei secţii au fost puse în fabricaţie noi tipuri de bunuri de consum cum sînt:

- aspiratorul de praf „Record",
- uscătorul de păr „Zefir",
- ventilatoarele de masă VM. 3 şi VM. 4,
- motoare tip AFI. gabarit 6, cu rotor bobinat.

S-a îmbogăţit sortimentul necesar echipamentului electric auto şi tractor cu produsele: generator şi releu regulator de 240 W pentru tractor, generator şi releu de 450 W pentru camionul „Carpaţi", releu regulator de 300 W — produse cu performanţe tehnice superioare.

...Şi apoi unei verificări practice.

ÎN ANII DIN URMĂ, întreprinderea a continuat să se specializeze în producţia de motoare electrice, devenind principalul furnizor de micromotoare din ţară. De asemenea, s-a specializat în executarea bunurilor de consum electrice motorice. Totodată, în cadrul secţiei de micromotoare s-a lărgit producţia echipamentului electric. Întreprinderea a devenit unicul furnizor de generatoare şi relee regulatoare pentru Uzinele „Tractorul", Uzina de autocamioane din Braşov, Uzina mecanică Cîmpulung-Muscel şi „Autobuzul"-Bucureşti.

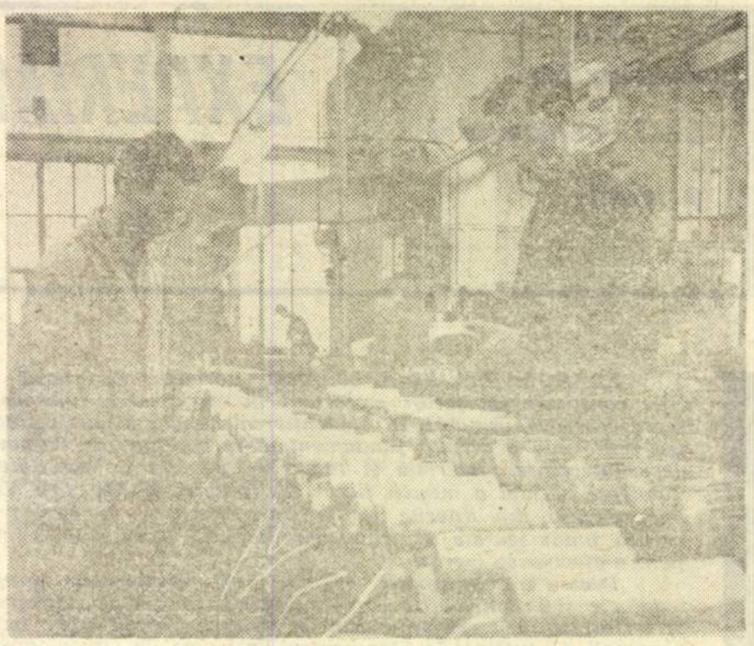

Se montează ultimele piese la un nou lot de motoare electrice.

De asemenea, întreprinderea este unicul furnizor de micromotoare pentru maşinile de spălat rufe executate de uzina „30 Decembrie"-Cugir şi „Automatica"-Sibiu, ca şi pentru maşinile de cusut executate la Cugir.

Principalii beneficiari ai motoarelor electrice sînt întreprinderile constructoare de maşini-unelte, utilaje şi instalaţii din ţară. Aproximativ 60% din producţia motoarelor este exportată în U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, R.F. a Germaniei, Italia, Franţa, Iran, Turcia, Belgia, Austria, India şi alte ţări, neînregistrîndu-se nici un refuz de calitate, ori vreo reclamaţie. Produsele întreprinderii au fost prezente la numeroase expoziţii şi tîrguri internaţionale: Leipzig, Viena, Bagdad, Damasc, Izmir, Cairo, Delhi, Atena, Alep, Brno, Paris, Zagreb şi altele, unde s-au bucurat de o bună apreciere, primindu-se comenzi care au dus la creşterea continuă a volumului de produse destinate exportului.

În afara controlului tehnic de calitate, întreprinderea dispune de un serviciu de laboratoare, în cadrul căruia se execută diferite probe speciale, folosindu-se o serie de dispozitive de control de înaltă precizie (defectoscop electronic pentru determinarea barelor întrerupte la rotoarele turnate sub presiune, dispozitiv electronic pentru urmărirea spiralelor la bobine, standuri de încercări electrice) ş.a.m.d.

ÎNTREPRINDEREA timişoreană are în nomenclatorul ei de fabricaţie 133 de produse de bază şi 103 produse derivate. Se produc aici anual peste 120 000 motoare electrice de diferite gabarite şi dimensiuni, 52 000 aspiratoare, 21 000 ventilatoare de masă, 92 000 relee electrice, peste 23 000 dinamuri. Pentru anul următor sînt prevăzute importante sporuri la majoritatea acestor produse. De pildă, numărul motoarelor electrice fabricate va ajunge la 140 000, al ventilatoarelor la 23 000, iar cel al dinamurilor la 55 000 de bucăţi.

Aceste sporuri se vor realiza prin:

a) creşterea spaţiilor de producţie (este în curs de construcţie o hală nouă de 4000 mp, care va integra complet fabricaţia de motoare asincrone industriale de la gabaritul 0 la 7);

b) modernizarea tehnologiei de fabricaţie şi organizarea producţiei în flux, pe linii specializate;

c) dotarea secţiilor cu instalaţii tehnologice şi agregate complexe (instalaţia automată de impregnare sub vid, noua staţie de vopsitorie cu transportor conveierizat, standuri de încercări de serie etc.).

Cei 2 600 de salariaţi ai întreprinderii „Electromotor" (dintre care 67 ingineri, 138 tehnicieni) se mîndresc cu succesele remarcabile obţinute în ultimii ani.

Iată cîteva cifre semnificative (în mii lei):

	1965	1966	1967	1968 (sem. I)	1969 (preliminat)
Producţia globală	285 895	293 906	309 395	167 000	329 300
Producţia marfă	235 223	293 120	300 418	158 435	315 100
Producţia vîndută şi încasată	236 101	292 634	298 426	136 664	330 000
Beneficii	45 929	66 252	64 796	34 356	51 200

Pentru anul 1969 sînt prevăzute o serie de modificări şi completări în structura producţiei, în care scop pregătirile tehnico-organizatorice sînt în plină desfăşurare. Se vor introduce în fabricaţie motoare electrice de gabarit 1, 2, 3 şi 4 (respectiv 90, 100, 112 şi 132 mm), se va diversifica producţia de bunuri de consum prin executarea unor tipuri şi produse noi (ventilator de geam şi de masă, bătător de covoare, aspiratoare de praf de dimensiuni mici, robot de bucătărie Mixer, lustruitor de parchet, radiator cu ventilator, electropompă de uz gospodăresc). De asemenea, va începe fabricaţia unor unelte electrice de mînă (maşină de executat găuri şi şanţuri în zid, scule electrice derivate, maşina de şlefuit mozaic, maşina de găurit ş.a.).

Dacă adăugăm la acestea motoarele şi produsele care se vor executa în continuare pe bază de comenzi, obţinem o imagine asupra diversităţii sortimentelor fabricate la întreprinderea de pe malul Begăi.

M. P.

În reducerea cheltuielilor materiale

COTELE ATINSE — BAZĂ PENTRU FRUCTIFICAREA A NOI REZERVE

SPORIREA EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE constituie — așa cum evidențiază cu o deosebită pregnanță documentele de partid și de stat — un imperativ al dezvoltării și modernizării economiei noastre naționale, al creșterii bunăstării oamenilor muncii. Atingerea acestui obiectiv major presupune desfășurarea unei activități susținute din partea tuturor colectivelor de întreprinderi pentru gospodărirea mai bună a mijloacelor materiale și bănești, găsirea unor căi și metode de a micșora continuu cheltuielile de producție.

● Semnificația majoră a unor cifre

ÎN LUMINA SARCINILOR TRASATE DE PARTID, în întreprinderile din sectorul III-București s-au desfășurat în acest an acțiuni multilaterale, pe baza unor planuri de măsuri judicios întocmite, pentru micșorarea substanțială a cheltuielilor de producție. Au fost studiate în amănunțime procesele de fabricație la diferite produse în vederea găsirii unor soluții constructive și tehnologice, care să permită fie înlocuirea unor materiale mai scumpe cu altele mai ieftine, fie reducerea consumului de metal. Studiul întocmit, de pildă, la Fabrica de cabluri și materiale electroizolante a evidențiat posibilitatea folosirii pe scară mai largă a maselor plastice, ceea ce ar permite să se obțină în acest an o economie de circa 50 tone de metal. Prin reproiectarea constructivă și tehnologică a unor produse, **colectivul Uzinei „Electroaparataj" scontează în acest an pe o economie de 288 tone de metal.** Numai prin reproiectarea unui singur produs — contactoarele AG3 de 25 amperi — la care se înlocuiesc carcasa din aluminiu și capacele din siluminiu cu altele din bachelită, se va realiza o economie anuală de 122 tone de metal.

În alte întreprinderi, acțiunea de reproiectare și modernizare a unor produse a fost strîns îmbinată cu extinderea procedeelor tehnologice moderne de turnare și forjare, în scopul micșorării adaosurilor de prelucrare, precum și cu organizarea centralizată a debitării materialului. Pe aceste căi, colectivul Uzinei „23 August" va obține în acest an o economie de peste 800 tone de metal. Aici, numai prin executarea distribuitoarelor de aer de la frîna KE din cauciuc în loc de metal, se va realiza o economie anuală de 7 tone. De asemenea, prin reproiectarea tehnologică, greutatea cutiilor de unsoare se reduce cu 5,5 kg/bucată, economisindu-se cca 220 tone metal anual. Tot aici, prin intrarea în funcțiune a atelierului de debitare centralizată și folosirea la maximum a capetelor și bucăților rămase din debitare, au fost restituite la magazie, pentru refolosire, cca 500 tone metal.

Este important de relevat că, în acțiunea de reducere a consumului de materii prime și materiale și de sporire, pe această bază, a eficienței economice, comitetele de direcție și colectivele de întreprinderi s-au orientat spre ceea ce este esențial în activitatea lor, folosind acele pîrghii care să le permită reducerea substanțială a cheltuielilor materiale. La „Întreprinderea de confecții metalice și aparataje", de pildă, prin reproiectarea unor produse, îmbunătățirea tehnologiei de execuție a elementelor de baterii pentru încălzire, mecanizarea unor operații, cît și prin croirea mai rațională a materialelor pentru tîmplăria mecanică, s-a realizat o economie de materiale în valoare de aproape 530 000 lei.

Acțiunile inițiate de întreprinderi precum și măsurile luate în funcție de specificul de fabricație **au fost stimulate și de schimburile de experiență organizate de către comisia economică a sectorului III de partid, care au prilejuit o rodnică confruntare privind metodele folosite și rezultatele dobîndite de către unele colective.** Pe această linie se înscriu schimbul de experiență care a avut loc la Uzina de pompe pe tema, „Reducerea consumului de metal, mai ales pe calea micșorării procentului de rebuturi" și consfătuirea organizată la „Filatura Românească de Bumbac", unde s-au analizat, în prezența beneficiarilor, posibilitățile de ridicare la un nivel mai înalt a calității firelor. De un deosebit interes s-a bucurat și consfătuirea organizată la Uzina „Republica", pe tema „Metode și procedee moderne folosite pentru reducerea consumului de metal", la care au participat cadre tehnice din toate întreprinderile consumatoare de metal din sector.

Munca desfășurată pe multiple planuri, în care au fost cuprinse aspectele și laturile principale ale activității productive, s-a concretizat în creșterea eficienței economice. **În primele 7 luni ale anului, întreprinderile din sectorul III au realizat economii suplimentare la prețul de cost de 29,401 milioane lei și au depășit planul de beneficii pe semestrul I cu 36,3 milioane lei.**

● Inconsecvențe costisitoare

EVIDENT, preocupările pentru mobilizarea în circuitul economic a rezervelor interne nu s-au ridicat peste tot la nivelul cerințelor. Sînt încă serioase posibilități susceptibile de a fi valorificate cu maximum de eficiență. **În unele întreprinderi, de pildă, cu toate progresele remarcabile făcute în acest domeniu mai există în producția curentă produse cu performanțe tehnico-funcționale inferioare celor similare din alte țări, cu greutate și gabarite mari, care reclamă un consum sporit de materiale, îndeosebi de metal.** Mai stăruie, pe alocuri, deficiențe în activitatea de cercetare și proiectare proprie, inconsecvență și reticențe în promovarea a unor soluții tehnice moderne.

La „Electroaparataj", de exemplu, contactoarelor ce se fabrică de mulți ani nu li s-au adus modificări substanțiale și, din această cauză, ele au un consum de materiale și un gabarit mult mai mare decît cele executate în alte țări. De asemenea, unele tipuri de acumulatoare executate de întreprinderea „Acumulatorul" sînt cu peste 20% mai grele, necesitînd un consum mai mare de materiale decît cele similare ca putere, fabricate de firme din străinătate.

Unele grupe de proiectanți de la „Electroaparataj", „Metalurgica" și „Intreprinderea de aparataje și confecții metalice" se ocupă insuficient de extinderea principiilor moderne de proiectare, iau coeficienți de siguranță exagerați și, de multe ori, dimensionarea produselor nu are o fundamentare tehnică corespunzătoare. De asemenea, unele tipuri de condensatori și cabluri de la Fabrica de cabluri și materiale electroizolante, felinarele și jucăriile de la „Metaloglobus", aerotermele de la I.C.M.A., majoritatea produselor fabricate de „Metalurgica" nu au suferit modificări — fapt impus de altfel de perfecționările survenite în alte țări — deși se află în fabricație de mai mulți ani. **Reproiectarea acestor produse și a altora, aducerea lor la nivelul greutăților și performanțelor tehnico-funcționale cu valori optime, constituie calea principală pentru reducerea cheltuielilor de producție și pentru sporirea competitivității lor.**

Dintr-o analiză recentă a reeșit că și în domeniul tehnologiilor adoptate există mari posibilități de folosire optimă a materiei prime, mai ales că tehnologiile folosite în turnătorii conduc, de cele mai multe ori, la obținerea unor coeficienți diferiți de utilizare a fontei și oțelului. La Uzina „23 August", unde s-au investit fonduri însemnate pentru modernizarea turnătoriilor — coeficientul de utilizare a metalului, în special al oțelului, este mult mai ridicat decît la alte turnătorii din țară. Față de anii 1966 și 1967, cînd pentru 1 000 kg piese bune turnate se foloseau, în medie, 2 100 kg oțel lichid, în semestrul I al anului curent, prin măsurile luate, acest coeficient s-a mărit; s-a ajuns la 1 800—1 700 kg. Au fost însă epuizate toate resursele? Nicidecum. Există condiții multiple ca, paralel cu tehnologiile moderne aplicate, să fie introduse noi metode de turnare și forjare, încît să se asigure îmbunătățirea substanțială a coeficientului de utilizare a oțelului lichid. **Un simplu calcul scoate în evidență că numai prin micșorarea cu 200 kg a consumului existent** — lucru pe deplin posibil — **s-ar putea obține, în acest an, o cantitate de piese bune cu cca 2 300 tone mai mare decît în 1967.**

Turnarea în cochile este încă insuficient extinsă în uzină, cu toate că Fabrica de mașini-unelte și agregate și alte întreprinderi solicită executarea unor repere după acest procedeu. Din această cauză se mențin adaosuri mari de prelucrare atît la piesele turnate, cît și la cele forjate. Unele piese turnate pentru producția de mașini-unelte au adesea adaosuri de prelucrare pînă la 30 mm, fiind de 3—4 ori mai mari decît cele existente la piesele similare executate în alte țări. Mari posibilități de gospodărire mai bună a metalului, de aplicare și extindere a procedeelor moderne, există și la Uzina de pompe, Uzina „Eletcroaparataj" și altele.

● Nivelul consumurilor specifice — corelat cu condițiile tehnice!

ȚINÎND SEAMA de faptul că în marea majoritate a întreprinderilor din sector cheltuielile materiale reprezintă circa 70% din prețul de cost, s-a desfășurat și în acest an o amplă acțiune de revizuire și stabilire a unor norme de consum de materii prime, cît mai reale. **Rezultatele s-au concretizat în angajamentul luat la nivelul sectorului de către unitățile economice, de a obține în acest an, pe baza reducerii consumurilor specifice, 2 100 tone de metal.**

Două aspecte esențiale s-au desprins însă în cadrul acțiunii desfășurate: a) nivelul normelor revizuite n-a fost pus peste tot de acord cu schimbările calitative intervenite în activitatea întreprinderilor, ca urmare a dotării lor cu mașini și utilaje noi, a perfecționării tehnologiilor de fabricație, a apariției de noi materiale cu caracteristici fizico-mecanice îmbunătățite, precum și a creșterii calificării cadrelor; b) în alte locuri, normele interne — bazate în cea mai mare parte pe rutină și conținînd o doză însemnată de aproximare, n-au fost înlocuite — așa cum ar fi fost normal — cu altele științifice, de stat sau departamentale. De aici — porți deschise pentru folosirea cu larghețe a unor materiale.

Revelatorie în acest sens este situația înregistrată la „Filatura de lînă pieptănată". Aici, deși au fost planificate pentru acest an consumuri mai mici față de cele departamentale și cu mult sub nivelul celor realizate în 1967, au fost obținute economii substanțiale la materia primă. Ce altceva dovedește acest lucru decît faptul că la stabilirea lor nu s-a ținut seama de posibilitățile reale, concrete din întreprindere?

În alte locuri a slăbit preocuparea pentru respectarea neabătută a normelor planificate. La Uzina „Republica", în loc să se realizeze 1169 kg/tonă de produs finit — atît cît prevede norma de consum planificată — s-a utilizat 1170,5 kg/tonă, înregistrîndu-se numai în primul semestru o depășire de peste 100 tone de metal.

Desigur, în acțiunea de economisire a materiei prime **nu pot fi neglijate nici alte laturi cum sînt cele referitoare la felul în care întreprinderile furnizoare respectă prevederile contractelor economice privind atît termenele, cît și sortimentele și calitatea.** În multe cazuri, datorită faptului că materia primă nu sosește la termenele stabilite sau în dimensiunile cerute, întreprinderile sînt puse în situația să facă derogări și să utilizeze în procesul de producție materiale de calitate și dimensiuni diferite, care nu corespund tehnologiilor și normelor stabilite. La „Întreprinderea de aparataje și confecții metalice", lipsind tabla de 1,5 mm, necesară confecționării utilajelor tehnologice pentru construcții, s-a dat derogare pentru utilizarea tablei de 2—2,5 mm, fapt ce a mărit substanțial consumul specific și prețul de cost. Din cauza slabei calități a unei cantități de melană, recepționată superficial de controlul tehnic intern al întreprinderii, „Filatura de lînă pieptănată" a înregistrat o depășire la consumul de materie primă de peste 1 000 000 de lei.

● Progrese lente în extinderea înlocuitorilor

MICȘORAREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE poate fi facilitată, mai ales în întreprinderile constructoare de mașini și electrotehnice, prin **înlocuirea unor importante cantități de metal cu mase plastice sau cu alte materiale nedeficitare și mai ieftine.** Dintr-un calcul făcut, rezultă că dacă comitetele de direcție și cadrele tehnice de la „Fabrica de cabluri și materiale electroizolante", „Electroaparataj" și „Fabrica de mașini-unelte și agregate" ar acorda o mai stăruitoare atenție folosirii maselor plastice, ar exista condiții ca, în acest an, ele să economisească o cantitate de 300 tone de metal. În mult mai mare măsură ar putea utiliza masele plastice și fabricile „Metalurgica" și „Metaloglobus" — întreprinderi la care, din producția totală, circa 40% reprezintă bunuri de consum.

Desigur, preocupările pentru folosirea pe scară mai largă a maselor plastice trebuie privite într-un context mai larg. De ani de zile se discută și se duc tratative între Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Chimice pentru mărirea nomenclatorului de produse de mase plastice, dar se realizează infinit mai puțin decît ar permite posibilitățile. În acest sens stau mărturie cele două întreprinderi din Capitală: „Uzina de prelucrare a maselor plastice" și fabrica „Muntenia". Ele nu și-au propus să lărgească în acest an — în raport cu posibilitățile dar, mai ales, cu cererile — gama produselor industriale și să pună în fabricație noi materiale cu caracteristici superioare, cum ar fi: rezistență mărită la rupere, alungire și frecare, duritate și rezistență în mediu acid etc. **Cu mai multă fermitate și perseverență atît din partea întreprinderilor care prelucrează masele plastice, cît și din partea unităților beneficiare pentru a se depăși faza tatonărilor și a discuțiilor, s-ar putea înregistra, într-un interval scurt de timp, progrese serioase.**

● Rebuturile și consecințele lor

ACȚIUNEA DE UTILIZARE mai economică a materiei prime poate da rezultate mereu mai bune, dacă ea cuprinde toate sferele producției, **dacă se acordă atenția cuvenită calității produselor, în ansamblu, și fiecărei piese și subansamblu în parte, reducerii sau chiar înlăturării rebuturilor.** Că există posibilități largi în acest domeniu ne-o atestă situația de la „Fabrica de cabluri și materiale electroizolante". Aici, punîndu-se un accent serios pe respectarea tehnologiei de fabricație, pe întărirea disciplinei în toate verigile producției, rebutul a înregistrat în secția de baterii o scădere accentuată, reprezentînd un nivel de 0,5% în trimestrul II, față de 10% în trimestrul I.

În alte întreprinderi însă, procentul de rebuturi s-a menținut ridicat. Cele mai multe rebuturi au continuat să se înregistreze în turnătorii. Ele se datoresc, în principal, utilizării unor materiale necorespunzătoare din punct de vedere calitativ (magnezită, nisip și cărămizi), neglijențelor în producție, nerespectării integrale a prescripțiilor tehnologice, slabei asistențe tehnice acordate în procesul de producție. Așadar, cauze subiective care, prin luarea unor măsuri corespunzătoare, puteau fi în bună măsură înlăturate.

În alte întreprinderi, îndeosebi în cele textile, calitatea necorespunzătoare a unor produse a dat naștere la cupoane, capete și fîșii. În primul semestru al anului, fabrica „Postăvăria Română" a înregistrat pierderi, cauzate de calitatea inferioară a unor produse, de 1 560 000 lei, iar fabrica „Mătasea Populară" — de 350 000 lei. Sînt sume care au afectat serios economicitatea și rentabilitatea producției.

Necorespunzător se folosește în unele întreprinderi materia primă, datorită și sistemului nerațional de croire. La „Întreprinderea de confecții metalice și aparataje", de exemplu, se folosesc, indiferent de dimensiunea pieselor table întregi, iar resturile (ștraifurile) rezultate, în loc să fie întrebuințate pentru alte piese mai mici (procedeu utilizat cu succes în multe unități economice), sînt predate Intreprinderii de colectare a metalului, **luînd drumul cuptoarelor Martin pentru a fi retopite.**

FIREȘTE, în întreprinderi mai sînt și alte importante rezerve interne. Principalul este ca elanul și eforturile colectivelor de muncă să fie orientate spre ceea ce este esențial, ca măsurile ce se vor întreprinde să cuprindă toate laturile activității de producție și gospodărire, astfel încît nivelul cheltuielilor de muncă vie și materializată, concretizată într-o unitate de produs, să fie cît mai redus.

ing. Barbu PETRESCU
secretar al Comitetului sectorului III al P.C.R. — Municipiul București

L. ȚINTEA

AGENDA ECONOMISTULUI

DREPTURILE DE SPORURI LA SALARIU PENTRU CONDIŢII DEOSEBITE DE MUNCĂ

NE AFLĂM în preajma anotimpului friguros, într-o perioadă în care întreprinderile de construcţii-montaj trebuie să pregătească condiţiile necesare pentru ca şi în timpul iernii activitatea la toate obiectivele în lucru să se desfăşoare ritmic şi cu eficienţă ridicată. Pe lîngă măsurile tehnice şi organizatorice care se impun în acest scop este nevoie acum să se revadă şi să se asigure respectarea riguroasă a normelor legale privind acordarea sporurilor de salarii pentru condiţii deosebite de muncă.

Este vorba, în fond, de aplicarea unor prevederi care reflectă grija ce se manifestă în ţara noastră pentru viaţa şi sănătatea oamenilor muncii din acest important sector de activitate.

Hotărîrea Comitetului Central al partidului şi a Consiliului de Miniştri (nr. 1051 din 30 iulie 1959) stabileşte principiile care stau la baza acordării sporurilor pentru muncitori şi personalul tehnico-administrativ, în scopul diferenţierii salariilor acestora în raport cu condiţiile şi particularităţile diferitelor locuri de muncă.

Sporurile se acordă în funcţie de următorii factori: toxici industriali; praf industrial; starea meteorologică la locul de muncă (temperatură, umiditate şi viteza curenţilor de aer); zgomot şi trepidaţii; mediul infectat de agenţi patogeni sau cu radioactivitate; solicitare fiziologică.

Depistarea acestor factori şi măsurarea lor se face de organele de specialitate din cadrul Ministerului Sănătăţii.

Mărimea efectivă a sporurilor se aprobă de ministere şi celelalte organe economice centrale, sau de consiliile populare judeţene (inclusiv municipiul Bucureşti) în mod diferenţiat, pe locuri de muncă, de comun acord cu organele sindicale, pe baza listei anexă la Regulamentul de acordare a sporurilor. În acest regulament sînt arătate listele de funcţiuni şi locurile de muncă pentru care se acordă sporurile. În liste şi locurile de muncă au intervenit pe parcurs, şi mai pot interveni şi în viitor, modificări determinate de nevoia de a se crea condiţiile necesare de apărare a organismului salariaţilor care lucrează în medii vătămătoare, grele sau de periculozitate, pentru perioada cît se menţin acestea.

În cazul în care salariaţii nu au locul de muncă permanent în secţiile unde se acordă sporuri, dar prin natura funcţiei lor aceştia trebuie să presteze o parte din timpul de lucru în asemenea secţii, beneficiază de sporul acordat în secţiile respective astfel:

- sporul integral, dacă efectuează, de regulă, peste 75% din timpul lunar de lucru în secţiile care beneficiază de spor;
- o cotă de 75% din sporul acordat secţiilor în cauză, dacă lucrează în acestea de regulă între 51—75% din timpul lunar de lucru;
- o cotă de 50% celor care lucrează de regulă în asemenea secţii între 25—50% din timpul lunar de lucru;
- cei care efectuează mai puţin de 25% din timpul lunar de lucru în secţiile unde se acordă spor, nu au drept la plata sporului.

Sarcina de a stabili funcţiile şi cotele de spor, conform normelor de mai sus, revine conducerilor de unităţi, de acord cu comitetul sindical.

Sumele plătite pentru condiţii deosebite de muncă nu se includ în salariul tarifar pentru plata acordului sau premiilor. În schimb, aceste sporuri se includ în salariul tarifar la stabilirea drepturilor băneşti pentru concedii de odihnă şi de boală.

Acordarea sporului de toxicitate se face de la data de cînd s-a constatat de către organele Inspecţiei Sanitare de Stat prin buletine de determinarea existenţei factorilor nocivi care creează condiţiile deosebite de muncă (circulara C.S.M.S. nr. 23067/1963).

Se pot acorda muncitorilor din sectorul construcţii sporurile pentru condiţiile deosebite de muncă stabilite pentru muncitorii care activează în alte ramuri, numai în cazul în care lucrează în aceleaşi condiţii ca şi salariaţii ramurii economice pentru care s-au stabilit aceste sporuri. Dacă aceştia lucrează în condiţii diferite de cele ale muncitorilor din ramura de bază şi la locurile în care activează sînt condiţii vătămătoare, se va putea face plata sporului potrivit regulamentului de aprobarea sporurilor, pe baza buletinului de constatare întocmit de organele Inspecţiei Sanitare de Stat, care constată depăşirea concentraţiilor admisibile ale substanţelor nocive şi cu avizul Comitetului de Stat pentru Probleme de Organizare şi Salarizare şi al Uniunii Generale a Sindicatelor (G.S.M.S. nr. 22931 din 24 ianuarie 1963).

Datorită faptului că, potrivit specificului producţiei de construcţii-montaj, locul de muncă se schimbă urmînd amplasamentul obiectivului care se construieşte, prin circulara nr. 8874 din 18 august 1961 emisă de C.S.M.S. şi U.G.S.R. s-a aprobat ca pentru o serie de meserii indicate în lista anexă la această circulară, sporul pentru condiţii deosebite de muncă să se plătească fără să fie necesară confirmarea pentru fiecare loc de muncă a organelor sanitare amintite. Această măsură derogatorie se justifică şi prin faptul că, la meseriile indicate, condiţiile deosebite se produc datorită specificului tehnolegic al procesului de lucru, indiferent de locul unde acesta se realizează.

Este necesară sublinierea faptului că dacă prin introducerea unor noi metode de lucru sau prin folosirea unor aparate se înlătură condiţiile vătămătoare, grele sau de periculozitate, încetează şi acordarea sporurilor.

Rezultă din aceasta pentru întreprinderile de construcţii-montaj, organele lor tutelare şi institutele de cercetări de specialitate sarcina de a găsi mijloacele necesare reducerii pînă la lichidarea totală a cauzelor de periculozitate, de vătămare a sănătăţii sau condiţiile grele de muncă ce justifică plata sporurilor.

Octavian POPESCU

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

ACTE NORMATIVE NOI

- Prin H.C.M. nr. 1839 din 2 septembrie a.c. (B. of. nr. 118 din 7 septembrie) se fixează ca sarcină ministerelor şi celorlalte organe centrale, precum şi comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene de a lua măsuri ca lucrările din „lista acţiunilor de investiţii" să se execute în termene care, de regulă, să nu depăşească 12 luni. Comitetul de Stat pentru Construcţii, Arhitectură şi Sistematizare, împreună cu ministerele şi cu alte organe centrale vor elabora normative privind duratele de execuţie şi pentru alte genuri de lucrări la care nu sînt stabilite asemenea durate.

În baza acestei Hotărîri, Banca de Investiţii şi Banca Agricolă nu mai admit, de la data de 1 septembrie 1968, finanţarea lucrărilor din „lista acţiunilor de investiţii" a căror durată de execuţie depăşeşte 12 luni. Lucrările la care se prevede o perioadă de realizare mai mare de 12 luni vor fi admise la finanţare numai dacă durata respectivă este determinată de natura, volumul şi condiţiile speciale de realizare a acestora.

- Începînd de la 1 septembrie a.c. Uzina mecanică-Turnu Severin s-a divizat — în baza H.C.M. nr 1850 din 2 septembrie a.c. (B. of. nr. 119 din 9 septembrie) în două întreprinderi: Şantierul naval-Turnu Severin (pentru construcţia şi reparaţi. de nave fluviale şi maritime) şi Uzina de vagoane-Turnu Severin (pentru construcţia de vagoane).

ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

- **Cine suportă contravaloarea unui produs de folosinţă îndelungată înlocuit din cauză că reparaţiile necesare dinlăuntrul termenului de garanţie nu s-au făcut la timp?**

Răspunsul la această întrebare reiese din Hotărîrea nr. 167 din 4 martie 1968 a Arbitrajului interjudeţean Suceava. Într-un litigiu judecat la această instanţă s-a pus următoarea problemă: Întreprinderea comerţului cu ridicata a cooperaţiei de consum din Dorohoi a solicitat cooperativei meşteşugăreşti „Sporul", din aceeaşi localitate, contravaloarea unui televizor pe care aceasta din urmă l-a reţinut în reparaţie mai mult de o treime din timpul de garanţie, ceea ce a făcut ca unitatea comercială să predea cumpărătorului un nou televizor. Pentru rezolvarea acestui litigiu s-a întrunit o comisie mixtă (conform art. 42 din Instrucţiunile 800 A/1965) care, constatînd că televizorul a stat în reparaţie o bună parte din timp din vina cooperativei prestatoare, aceasta neefectuînd în termen reparaţiile necesare, a hotărît ca pîrîta (cooperativa meşteşugărească „Sporul") să suporte contravaloarea televizorului înlocuit.

RĂSFOIND PRIN DOSARE

La întrebarea dumneavoastră

LEGEA DĂ RĂSPUNSURI EXACTE

RECENT, la redacţie a sosit o scrisoare prin care tovarăşul Ion Vulpe, şeful unităţii de legume-fructe nr. 14, din Bucureşti, strada Orlando nr. 1, ne expune modul, nelegal după părerea sa, în care i-a fost imputată o anumită lipsă în gestiune. În încheiere, ne întreabă: **„Legea nu este obligatorie şi pentru Întreprinderea de legume şi fructe- Bucureşti ?".**

Pentru a putea da un răspuns corespunzător, am răsfoit dosarul privind litigiul la care se referă corespondentul nostru. Ce rezultă din acest dosar?

În urma verificării gestiunii unităţii comerciale arătate, pe perioada 24 octombrie 1967 — 2 aprilie 1968, s-a stabilit un prejudiciu de 8.512,32 lei, iar ca urmare, **la 24 iulie a.c.** conducerea întreprinderii a emis dispoziţia de reţinere nr. 133, în sarcina angajatului gestionar. Nefiind de acord cu imputaţia ce i s-a comunicat, gestionarul în cauză a contestat-o, dar, din necunoaşterea procedurii, a înaintat asemenea contestaţii în trei locuri: La Departamentul pentru valorificarea legumelor şi fructelor (la 14 august a.c.); la Comisia de soluţionare a litigiilor de muncă (12 august a.c.); la conducerea Centrului nr. 1 al Întreprinderii legume şi fructe Bucureşti, de care aparţine direct unitatea (12 august a.c.). Prin contestaţiile făcute, susţine că lipsa se datorează procesului de borhotare a 1777 kg mere, din 124.472 kg cît a avut în depozitare şi valorificare unitatea în perioada verificată şi pentru care nu i-au fost acordate perisabilităţile legale.

Iată acum rezultatul acestor contestaţii: D.V.L.F. şi Comisia pentru soluţionarea litigiilor de muncă nu i-au dat nici un răspuns, deşi de la data sesizării a trecut mai bine de o lună; Sectorul I al Întreprinderii legume şi fructe — Bucureşti, i-a răspuns gestionarului, la 11 septembrie a.c., că „Conform adresei Întreprinderii legume şi fructe, judeţ Ilfov — Municipiul Bucureşti, nr. 20820/IX.1968, vi se pune în vedere că pînă la data de 15.IX.1968 să achitaţi suma de mai sus, în întregime". Tot Întreprinderea judeţeană, face cunoscut că nu se aprobă scăderea din gestiune a borhotului. **„În cazul cînd nu depuneţi sumele pînă la data de mai sus, vi se desface contractul de muncă".**

Şi pentru a nu rămîne vorbă goală somaţia făcută pe data de 13 septembrie a.c. a fost luată prima măsură concretă: **salariul gestionarului în cauză a fost reţinut în întregime în contul prejudiciului arătat.**

Aceasta este, pe scurt, situaţia de fapt. Şi cum ea se repetă şi în alte dosare ale întreprinderii amintite şi probabil şi la alte întreprinderi, în cele ce urmează vom căuta să scoatem în evidenţă încălcările mai grave ale legislaţiei în vigoare, ce au fost făcute în soluţionarea acestui litigiu, precum şi calea legală care trebuia să fie urmată (fără a ne pronunţa cu privire la faptul dacă există sau nu un prejudiciu în cauză, lăsînd aceasta pe seama instanţelor de judecată):

- **Deşi inventarul a fost făcut la 2 aprilie, decizia de reţinere a fost dată de-abia la 24 iulie, adică după aproape patru luni.** Faţă de împrejurarea că perioada verificată a fost de numai cinci luni şi că în asemenea unităţi gestiunea se ţine valoric, această întîrziere în stabilirea răspunderii materiale apare cu totul nejustificată. Ca urmare, **s-a întîrziat timp de patru luni recuperarea prejudiciului,** în detrimentul avutului obştesc.
- **Emisă cu întîrziere, dispoziţia de reţinere nu a fost pusă totuşi imediat în executare.** Art. 69 din Codul Muncii prevede expres că „Dispoziţia de reţinere constituie titlu executoriu. **După comunicarea dispoziţiei de reţinere, suma stabilită pentru acoperirea daunelor se reţine în rate lunare** conform art. 71 şi se consemnează la Casa de Economii şi Consemnaţiuni pînă la rămînerea definitivă a dispoziţiei de reţinere. Dacă ulterior dispoziţia de reţinere va fi anulată total sau parţial, se restituie, corespunzător, angajatului sumele reţinute". Cu alte cuvinte, începînd cu chenzina a doua pe luna iulie a.c. întreprinderea avea obligaţia să facă primele reţineri, desigur în cotele legal stabilite, **indiferent de faptul dacă angajatul recunoaşte sau nu imputaţia.** Nepunerea în executare a dispoziţiei de reţinere pînă la 13 septembrie a făcut ca operaţiunea de despăgubire a avutului obştesc să întîrzie şi mai mult.
- **Cînd s-a trecut la executarea dispoziţiei de reţinere, a fost urmată o cale nelegală.** Reţinîndu-se în contul prejudiciului salariul în întregime, au fost încălcate dispoziţiile art. 71 din Codul Muncii, care limitează dreptul de reţinere la **„o treime din salariul tarifar net".** Acest principiu umanist al dreptului muncii, prin care se urmăreşte să se asigure angajaţilor existenţa din salariu, chiar dacă prin activitatea lor culpabilă au adus o pagubă avutului obştesc (evident, cînd nu este vorba de infracţiuni) este întărit şi de prevederile art. 45 din Decretul nr. 221/1960 privind recuperarea lipsurilor în gestiune. Cu toate acestea, întreprinderea în cauză nu l-a respectat.
- **Conducerea întreprinderii nu a îndrumat angajatul să se adreseze organului competent pentru soluţionarea contestaţiei.** Primind contestaţia la 12 august a.c., în mod firesc organul de specialitate al întreprinderii — Serviciul C.F.I. sau Oficiul Juridic — trebuia să-l îndrume pe angajat (care nu are pregătirea necesară) să se adreseze **în termen de 30 de zile de la comunicarea deciziei de reţinere** judecătoriei competente, deoarece potrivit art. 69^{1} din Codul Muncii, **ori de cîte ori prejudiciul întrece salariul tarifar net pe ultimele trei luni, soluţionarea litigiilor se face de judecătoria pe raza căreia se află întreprinderea păgubită.**

În loc să dea această îndrumare — datorie care izvorăşte din atitudinea ce trebuie manifestată faţă de angajaţi (pentru respectarea şi valorificarea drepturilor acordate acestora de lege), conducerea întreprinderii s-a mulţumit să ameninţe cu desfacerea contractului de muncă, dacă nu va fi acoperit integral prejudiciul. Iată, deci, nu numai că angajatul nu a fost îndrumat să ia calea legală în soluţionarea contestaţiei, **pierzînd astfel, din nepricepere, un drept prevăzut de Codul Muncii** (pentru care va trebui să facă noi demersuri ca să fie repus în termen), dar a fost somat cu desfacerea contractului de muncă **dacă nu înţelege să execute ordinul întreprinderii care, aşa cum am arătat, este nelegal.**

★

Aşadar, prin încălcarea normelor de drept arătate a fost prejudiciată atît întreprinderea, cît şi angajatul în cauză. De aceea considerăm că este neapărat necesar ca organele în drept să analizeze cu toată operativitatea situaţia menţionată, să sancţioneze în mod corespunzător pe cei ce au lucrat fără spirit de răspundere şi să ia măsuri care să elimine efectele nelegalităţilor comise.

C. CRISTEA

DINAMICA TRANSPORTURILOR AERIENE INTERNAȚIONALE

● *Sarcini comerciale* ● *Viteza de zbor* ● *Capacitatea de transport* ● *Construcția de aeronave* ● *Organizarea companiilor aeriene* ●

Analizînd cele trei categorii principale de transporturi — terestre, navale și aeriene — din punct de vedere al dinamicii dezvoltării lor, constatăm o diferență izbitoare între ele, în ceea ce privește parametrii comuni de definiție, precum și viteza lor de dezvoltare. Astfel, viteza de deplasare — ca principal parametru — pare limitată, cel puțin la nivelul actual al tehnicii, atît pentru transportul terestru cît și pentru cel naval. Pentru autovehiculele contemporane angajate în acțiunea de transport industrial (deci exceptînd experimentele) viteza medie nu depășește 80 km/h în cele mai bine organizate clase de autovehicule. Pentru transportul pe cale ferată, s-au atins viteze medii de exploatare de 120—150 km/h în mod excepțional, media generală nefiind mult diferită de aceea a autovehiculelor. În transportul naval, vitezele medii sînt și mai mici.

Situația este cît se poate de firească dacă avem în vedere limitările impuse vehiculelor respective de caracteristicile fizice ale mediilor în care se deplasează.

Pentru transportul aerian însă, viteza vehiculelor din această categorie — aeronavele — are, în general vorbind, limite superioare foarte mari. Într-adevăr, din cele trei medii suport, solul, apa și aerul, ultimul opune cea mai mică rezistență vehiculelor care-l utilizează conferind în același timp cel mai mare număr de grade de libertate pentru mișcarea acestora.

Aeronavele au înregistrat în ultimul deceniu o creștere spectaculoasă a vitezei de deplasare. Considerînd în acest sens numai transportul aerian regulat, în 1957 viteza medie a aeronavelor angajate în acest tip de transport a fost de 361 km/h, pentru ca în 1967 să atingă valoarea de 615 km/h.

Examinînd și o altă caracteristică importantă a transporturilor și anume penetrabilitatea — constatăm o diferențiere a transportului aerian față de cel terestru și de cel naval, de asemenea, evidentă. În timp ce numărul liniilor maritime regulate s-a redus în ultimii ani, iar serviciile transportului terestru au rămas practic la un grad de diversitate constant, liniile aeriene înregistrează o creștere numerică și o expansiune geografică accentuată, aproape fiecare companie de transport aerian deschizînd anual noi linii și extinzîndu-și cele existente cu noi escale. Etapa medie a liniilor aeriene regulate s-a majorat în ultimii zece ani cu peste 25%, ajungînd de la 1 000 km în 1957 la 1 267 km în 1967, respectiv cu un ritm mediu de creștere de 2,5% pe an.

Se realizează oare acest dinamism printr-o conjugare armonică a eforturilor și intereselor constructorilor de aeronave și ale celor care le utilizează? Spre a răspunde la această întrebare, este necesar să subliniem că și în acest domeniu al transporturilor aeriene, factorul principal care determină dezvoltarea este de natură economică. Ca o consecință, atît constructorii mijloacelor de transport aerian, cît și cei ce le utilizează urmăresc în activitatea lor obținerea uncr rentabilități maxime.

Viteza de realizare a acestui numeros și variat parc de noi aeronave este astăzi atît de mare față de durata lor normală de serviciu, încît unele companii de transport aerian sînt chiar sufocate din punct de vedere economic datorită volumului mare de investiții pe care sînt nevoite să le facă pentru achiziționarea unor tipuri de aeronave înainte ca cele actuale să-și fi epuizat durata de serviciu, spre a face față uzurii morale care în condițiile unei concurențe deosebit de intense, are urmări dintre cele mai nefavorabile.

Fără îndoială că într-o asemenea situație nu mai poate fi vorba de oferirea mijloacelor de transport aerian la prețuri avantajoase; acesta este de altfel și unul dintre motivele pentru care, cu toate calitățile de necontestat pe care le are, transportul aerian n-a devenit încă un transport de masă, în adevăratul înțeles al cuvîntului, deși mulți autori au început să acrediteze această idee.

Toate aceste aspecte contribuie la stabilirea unor relații presărate cu destule rugozități între constructorii de avioane și cei care utilizează fondul de transport, context în care totuși construcțiile de aeronave și implicit, industria transportului aerian, cunoaște progrese substanțiale concentrînd într-un unic obiectiv — avionul — cele mai noi cuceriri ale unei game vaste de discipline științifice și tehnice.

Pentru a ilustra dinamica prestărilor realizate de transportul aerian civil regulat, în diagrama din fig. 1 este arătată creșterea numărului de călători-kilometri efectuați în perioada 1947—1967. Pornind de la nici 20 000 mil căl-km în 1947, s-a ajuns în 1967 la cifra de 540 000 mil căl-km, ceea ce reprezintă o creștere de 27 ori.

În ce privește rezultatele obținute de diferite țări în 1967 comparativ cu 1966, se poate constata în general o creștere de circa 20% a numărului de călători kilometri.

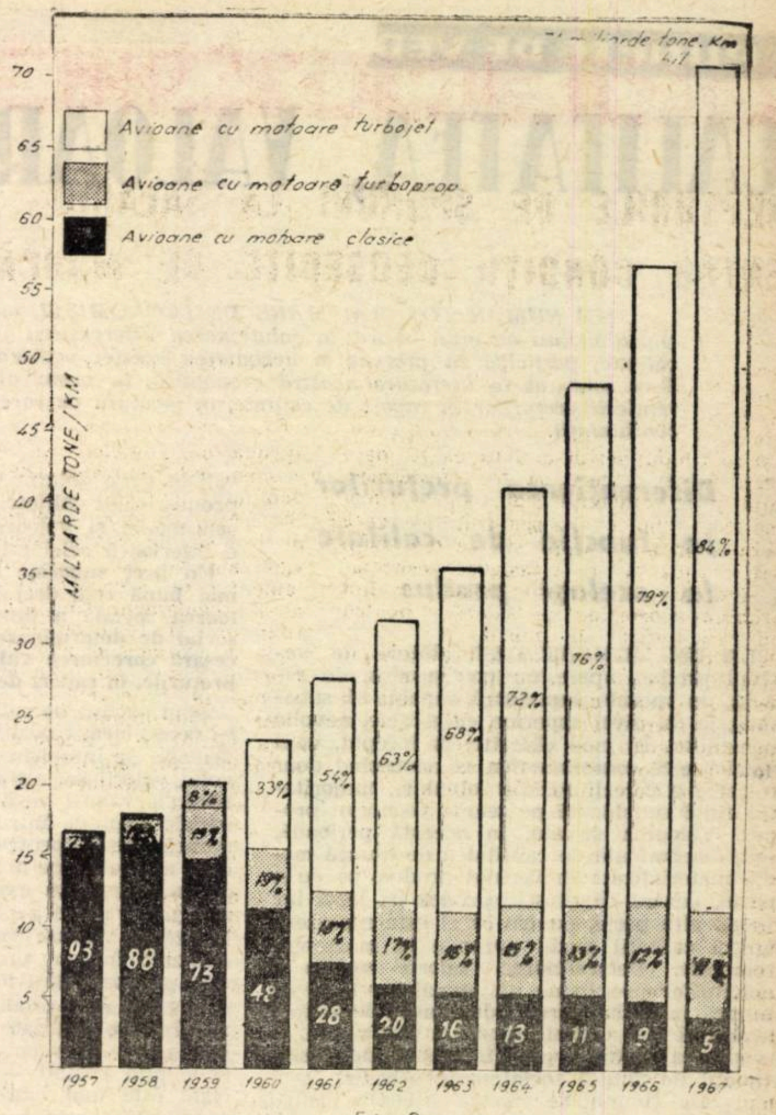

Fig 2.

În cursul perioadei 1958—1967 numărul total de aeronave pentru transportul civil s-a mărit cu circa o treime, ajungînd de la 4 604 la 6 229; însă datorită creșterii substanțiale a sarcinii comerciale și a vitezei de zbor, capacitatea totală de transport a parcului s-a mărit de aproape patru ori, ajungînd de la 17 la 64 miliarde tone-km ofertă anuală.

În privința organizării transportului aerian sub forma unor companii, unele cu profil complex (curse regulate de pasageri și marfă, curse charter, curse de aerotaxi, curse regulate cu elicoptere etc.), altele strict specializate (numai pentru o singură categorie de transport sau de servicii sau numai cu o singură categorie de aeronave), se poate arăta că și în această direcție s-au realizat progrese însemnate, înregistrîndu-se în întreaga lume peste 350 de companii aeriene.

Se observă în ultimii ani o tendință generală la toate companiile aeriene de a face eforturi pentru reînnoirea parcului aerian cu ultimele tipuri de aeronave fabricate, în majoritate covîrșitoare din categoria turbojet, precum și pregătirea eforturilor financiare pentru următorii 2—3 ani în vederea achiziționării celor două capodopere ale industriei aeronautice: avionul supersonic de transport civil (SST) și avionul pentru transport de masă (Airbus).

Compoziția parcului aerian, după cele trei mari categorii de aeronave (turbojet, turbopropulsor și clasice) s-a schimbat în ultimul deceniu radical. Numeric parcul din 1958 cuprindea 91% avioane cu motoare clasice și 9% avioane cu motoare turbopropulsoare; în 1967 procentajul era de 35% avioane cu motoare turbojet, 22% avioane cu motoare turbopropulsoare și 43% avioane cu motoare clasice. Din punct de vedere al capacității oferite, schimbarea este și mai concludentă, așa cum se poate vedea în fig. 2.

Considerînd cuantumul reprezentat de avioanele cu reacție în parcul aerian, se constată (vezi tabelele 2 și 3) că la sfîrșitul anului 1967 totalul cumulativ al avioanelor comandate de către companiile aeriene ale statelor membre ale O.A.C.I. este de 3 418, iar numărul avioanelor livrate de 2 263.

ing. Constantin SĂNDULESCU

(Continuare în pag. 14)

Tabel nr. 1

Tipul aeronavelor	Numărul de aeronave în serviciu									
	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Avioane echipate cu motoare turbojet	12	130	388	609	766	872	1 044	1 311	1 688	2 206
Avioane echipate cu motoare turbopropulsate	418	639	723	847	897	933	944	997	1 139	1 335
Avioane echipate cu motoare clasice	4 174	4 172	3 903	3 666	3 550	3 518	3 473	3 322	3 004	2 688
Total	4 604	4 941	5 014	5 122	5 213	5 323	5 461	5 630	5 831	6 229

Parcul mondial de aeronave cu care companiile de transporturi aeriene au realizat cifrele citate mai sus a cunoscut o dinamică la fel de vie, avînd drept caracteristică generală de ordin calitativ micșorarea numărului de avioane dotate cu motoare clasice și mărirea numărului celor echipate cu motoare turbojet, așa cum se arată în tabelul 1.

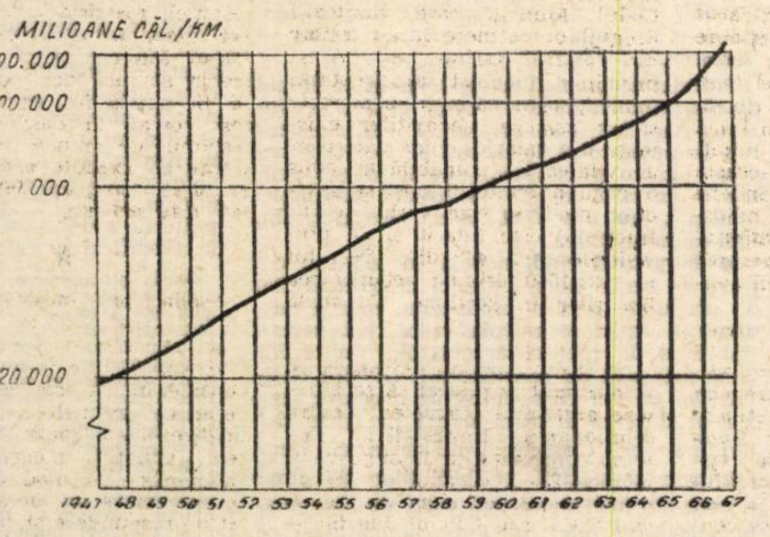

Fig. 1

Tabel nr. 2

Anul	Total operațiuni				Rest de livrat la sfîrșitul anului
	Anual		Cumulat		
	Comandate	Livrate	Comandate	Livrate	
1955	205	—	205	—	205
1956	98	—	303	—	303
1957	82	—	385	—	385
1958	96	12	481	12	469
1959	109	118	590	130	460
1960	218	258	808	388	420
1961	203	221	1 011	609	402
1962	92	157	1 103	766	337
1963	148	102	1 251	868	383
1964	235	213	1 486	1 081	405
1965	737	277	2 223	1 358	865
1966	642	389	2 865	1747	1 118
1967	553	516	3 418	2 263	1 155
Total	3 418	2 263	—	—	—

Tabel nr. 3

Tip avioane	Comandate			Livrate		
	Înainte de 1967	În 1967	Total la 31. 12/967	Înainte de 1967	În 1967	Total la 31. 12/967
Avioane echipate cu motoare turbojet						
— pasageri	2 445	386	2 831	1 581	327	1 908
— cargo	420	167	587	166	189	355
— Total	2 865	553	3 418	1 747	516	2 263
Avioane echipate cu motoare turboprop.						
— pasageri	1 300	149	1 449	1 173	153	1 326
— cargo	57	5	62	55	7	62
— Total	1 357	154	1 511	1 228	160	1 388

PUNCTE DE VED

CALITATEA, VALOAREA ȘI PREȚUL

UN NUMĂR TOT MAI MARE DE ECONOMIȘTI, animați de dorința de a contribui într-un grad sporit la soluționarea diferențierii prețurilor în funcție de calitate, participă în prezent la dezbaterea acestei probleme deosebit de dificile. S-au conturat în literatura noastră economică, în principal, trei direcții ale diferențierii prețurilor în raport de calitate, în legătură cu care dorim să facem cîteva considerații.

Diferențierea prețurilor în funcție de calitate la același produs

LA UN MOMENT DAT, alături de vechiul produs, apare un nou produs, de regulă, de calitate superioară capabil să satisfacă, la un nivel superior, exigențele, nevoile oamenilor. În mod obiectiv, la început, noul produs este **complimentar,** el acoperind doar o parte a cererii sociale solvabile, majoritatea fiind satisfăcută pe seama vechiului produs. Valoarea socială, în această perioadă, este determinată de cantitatea de muncă medie materializată în vechiul produs, pe de o parte, pentru că el este produs de bază iar pe de altă parte, pentru că el este reprezentantul calității medii normale în momentul respectiv. **Determinarea valorii sociale a mărfurilor presupune nu numai un timp de muncă mijlociu, normal din punct de vedere social, ci și o calitate medie a produsului. O asemenea calitate este implicată de însăși timpul de muncă socialmente necesar.** Dacă el, „este timpul de muncă necesar pentru a fabrica o valoare de întrebuințare oarecare, în condițiile de producție existente normale din punct de vedere social și cu media socială de îndemînare și intensitate a muncii", dacă el vizează condiții de producție și de muncă mijlocii, inevitabil rezultatul acestei activități de producție va fi un produs de calitate medie. **În această calitate medie se găsește materializată valoarea socială. Exemplarul mijlociu al unei spețe date de valoare de întrebuințare este deci purtătorul material al valorii sociale medii.**

Astfel stînd lucrurile, produsele a căror calitate se abate în jos sau în sus de la cea mijlocie, au și **valori sociale inferioare sau superioare celei medii** (presupunem aci situația normală, în care produsul mijlociu satisface majoritatea cererii). Așa cum munca mai productivă decît cea mijlocie produce în același interval de timp o valoare nouă mai mare, tot astfel munca producătoare a unei valori de întrebuințare superioare mediei la un moment dat (lucrurile se modifică așa cum vom vedea mai departe, dacă se compară calități diferite — în perioade diferite de timp) este considerată ca mai fertilă decît cea mijlocie. Ea produce o valoare mai mare nu numai într-un interval de timp determinat ci și pe unitatea de produs. Cînd calitatea este mai scăzută decît cea medie și valoarea produsului respectiv e inferioară celei mijlocii.

Un preț superior la produsul de calitate mai bună este deci în deplin acord cu valoarea socială a produselor, cu mecanismul social de determinare a valorii. Nu este necesară corectarea valorii pentru a diferenția prețurile, în raport de calitate.

Noul produs de calitate superioară, treptat, își consolidează poziția și devine de bază. Ca urmare, se înregistrează modificări și în nivelul valorii sociale a acestui produs, schimbări ale valorii medii. Nivelul nou al valorii sociale depinde întrutotul de cheltuielile de muncă medii pentru fabricarea produsului care altădată era o abatere de la medie iar acum reprezintă normalul, satisfăcînd cea mai mare parte a cererii sociale. Raportată la vechea valoare socială, noua valoare concretizată într-un produs de calitate superioară se poate găsi in 3 situații posibile :

- Dacă noul produs calitativ superior conține în el o cantitate de muncă medie simplă **mai mare** ca vechiul produs — ceea ce e pe deplin posibil — atunci **valoarea lui socială este mai mare ca valoarea socială a produsului vechi care avea și o calitate inferioară.** Vechiul produs, în perioada în care coexistă cu cel nou calitativ superior, participînd într-o anumită măsură la satisfacerea nevoii sociale, se va devaloriza, va avea o valoare mai mică decît noul produs.
- Dacă noul produs calitativ superior conține **aceeași** cantitate de muncă medie **simplă** ca cel vechi, noua valoare socială va fi egală cu cea veche, fără să rezulte, de aci, că produsul vechi are, în acest caz, aceeași valoare ca altă dată sau egală cu cea a noului produs superior.
- Deși noul produs de calitate superioară este întotdeauna rodul unei munci concrete de calitate superioară, el poate să conțină o cantitate de muncă medie simplă **mai mică** decît vechiul produs. Atunci valoarea lui socială — în perioada în care e produs de bază — este mai mică decît valoarea socială a produsului vechi din perioada anterioară. Devenind produs complimentar, vechiul produs se va devaloriza ; valoarea lui va fi mai mică atît în comparație cu cea a noului produs, cît și cu propria lui valoare din trecut. Valoarea noului produs se reduce în aceeași proporție în care a scăzut munca pentru producerea lui. **Gradul superior de utilitate nu corectează timpul socialmente necesar în așa fel încît noua valoare socială, deși inferioară celei vechi, este superioară timpului socialmente necesar prezent. Nu împărtășim deci teza după care, atunci cînd timpul cristalizat într-un produs se reduce la jumătate iar calitatea se îmbunătățește, valoarea scade nu la jumătate ci într-o proporție mai mică.** Această teză conduce la concluzii care nu ni se par întemeiate :

1) Atunci cînd timpul de muncă se înjumătățește, spre exemplu, iar utilitatea se dublează, valoarea rămîne constantă. Tendințele contrarii ale calității și ale cantității de muncă cheltuite se anihilează reciproc.

2) Atunci cînd timpul de muncă rămîne constant iar calitatea se îmbunătățește, valoarea crește și odată cu ea și prețul. Presupunînd deci că realitatea ar urma acest curs, atunci am asista la o urcare permanentă a prețului paralel cu îmbunătățirea calității. Dacă admitem că substanța valorii e munca și că valoarea e un factor opus valorii de întrebuințare, atunci nu putem admite concluziile mai sus-amintite. Ele contrazic teoria valorii, neagă teza determinării mărimii valorii prin cantitatea de muncă.

În practică — mai ales pentru produsele agricole și ale industriei extractive — se poate petrece și o situație inversă și anume creșterea timpului socialmente necesar paralel cu înrăutățirea calității produsului. Noua valoare de întrebuințare calitativ mai slabă nu va trage însă în jos valoarea socială a produsului față de timpul socialmente necesar. Ea va fi proporțională cu cantitatea de muncă.

În concluzie, **rezultă că în perioade de timp diferite, diferența de calitate a produselor nu influențează mărimea valorii sociale. Între gradele de utilitate ale valorilor de întrebuințare de aceeași speță și valoarea lor, în perioade de timp diferite, nu există un raport organic necesar. Așa cum valoarea unui produs —, e vorba de produsul de calitate mijlocie — nu e determinată de propria lui utilitate, tot așa gradele de utilitate diferite, în perioade de timp diferite ale valorii de întrebuințare de aceeași speță nu influențează și cu atît mai mult, nu determină raportul dintre valorile produsului în etape diferite. Pentru fiecare moment există o calitate medie anumită și valoarea socială e determinată de timpul concretizat în ea.**

Valoarea de întrebuințare ca purtătoare a valorii este totdeauna o valoare de întrebuințare dată Timpul de muncă socialmente necesar și valoarea socială au obligatoriu un anumit punct de referință, un anumit produs de calitate medie normală existent la un moment dat. Problema determinării valorii prin timpul de muncă implică **cunoașterea și definirea prealabilă a acestei valori de întrebuințare,** a caracteristicilor ei.

Determinarea valorii sociale și a prețului prin cantitatea de muncă nu presupune, în fiecare moment, existența unui preț la nivelul valorii. Produsul de calitate superioară la un moment dat, aflat în poziția de produs complimentar, poate să aibă un preț mai mare ca valoarea lui socială. Un asemenea nivel atrage după sine o rentabilitate sporită și asigurarea unor condiții economice prielnice dezvoltării rapide a producției. Într-o perioadă relativ scurtă, produsul calitativ superior poate deveni astfel un produs de bază, echilibrîndu-se oferta cu cererea ; stabilirea prețului se va face în acest caz, la nivelul valorii sociale mai scăzute (dacă produsul e rezultatul unei cantități mai mici de muncă).

Devenit produs de bază, prețul acestuia trebuie redus și așezat — după părerea noastră -- la nivelul valorii sociale mai reduse.

Dacă prețul produsului calitativ superior ar continua să rămînă la vechiul nivel — deși aparent este avantajos — s-ar înregistra efecte negative de dimensiuni de loc neglijabile. Puterea de cumpărare ar rămîne în urma posibilităților create de creșterea productivității muncii, s-ar limita piața de desfacere a produselor și ar exista motive mai multe decît în alte condiții — cînd prețul este stabilit la nivelul valorii — pentru formarea unor stocuri supranormative care anihilează, în bună măsură prin marile cheltuieli de circulație pe care le provoacă, economiile realizate în producție. Producția de mărfuri, cu toate stimulentele puternice pe care le oferă pentru dezvoltarea forțelor de producție, pune și o anumită limită în calea acestei dezvoltări. Această limită pe care o constituie valoarea însăși. intrarea în consumație a unui volum de produse pentru care există cerere solvabilă, acționează cu o forță sporită atunci cînd prețul este superior valorii sociale.

Intensitatea cu care acționează valoarea ca limită a producției este minimă în cazul în care prețul urmează cursul valorii sociale a produselor. De aceea considerăm de o însemnătate deosebită indicația dată de Conferința Națională a P.C.R. ca prețurile să reflecte schimbările în nivelul productivității și al valorii.

Este adevărat că un preț superior valorii sociale permite, momentan, obținerea unui venit net superior. Acest avantaj însă lezează interesele de perspectivă ale economiei naționale. Prețul peste valoare nu stimulează găsirea de mijloace noi pentru îmbunătățirea calității și nici sporirea substanțială a producției prin reducerea costurilor de fabricație, deoarece se obține un volum mare de beneficii chiar producînd relativ puțin. **Prin preț, trebuie să urmărim nu pur și simplu sporirea beneficiului, ci sporirea plusprodusului, creșterea mai rapidă a acestuia decît a expresiei sale bănești, realizarea cît mai rapidă a mărfurilor.**

Alături de preț la nivelul valorii sociale, **extinderea creditului** permite nu numai creșterea considerabilă a consumului ci și creșterea acestuia peste limitele cererii sociale solvabile. Societatea poate să consume mai mult decît permite cererea socială solvabilă la un moment dat și poate produce deci peste această limită.

VALOAREA NU ESTE INFLUENȚATĂ DE RAPORTUL CERERE — OFERTĂ

Prețul – element determinant în raport cu cererea și oferta

In ultimul timp, în literatura noastră economică și-a făcut loc aprecierea după care raportul dintre cerere și ofertă nu reprezintă un element al oscilației **prețurilor** și respectiv al raportului dintre acestea în jurul **valorii,** ci un element al determinării însăși a timpului de muncă socialmente necesar și respectiv a valorii mărfurilor. Autorii interpretează timpul de muncă socialmente necesar care stă la baza valorii și deci a prețurilor, nu numai în sensul de timp de muncă necesar pentru a produce o unitate dintr-o marfă oarecare, în condițiile de producție existente, normale din punct de vedere social și cu media socială de îndemînare și intensitate a muncii, ci și de timp de muncă total pe care societatea trebuie să-l afecteze pentru a satisface nevoia întregii societăți, pentru o anumită marfă.

Astfel, dacă nevoia socială pentru o anumită marfă este de 1.000.000 u.n., iar timpul total de muncă necesar pentru fabricarea acestei mărfi este de 100.000 unități de muncă, vom avea următoarea situație :

- în condițiile în care volumul producției concordă cu nevoia socială, valoarea fiecărei mărfi în parte se va determina prin timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea fiecărei unități de producție ;
- în caz că producția socială nu concordă cu nevoia socială, fiind mai mare sau mai mică decît aceasta, valoarea unei mărfi oarecare va fi determinată de timpul de muncă care revine pe fiecare marfă în parte din timpul total de muncă pe care societatea ar fi trebuit să-l cheltuiască în conformitate cu cererea socială pentru categoria respectivă de marfă. Astfel, în caz că nevoia socială este satisfăcută în întregime, valoarea mărfii din exemplul de mai sus este dată de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea fiecărei mărfi în parte, adică de

$$\frac{100.000 \text{ u. de muncă}}{1.000.000 \text{ u. de marfă}} = 0{,}1 \text{ u.n de muncă.}$$

Dacă societatea a cheltuit numai 80.000 u.n. de muncă, realizînd deci 800.000 u.n. de marfă, timpul de muncă socialmente necesar se determină prin raportarea timpului de muncă necesar a fi cheltuit pentru a satisface întreaga nevoie socială la producția efectiv realizată, adică prin raportarea a

$$\frac{100.000 \text{ u. de muncă}}{800.000 \text{ u. de marfă}} = 0{,}125 \text{ u.n. de muncă.}$$

Cu alte cuvinte, conform concepției autorilor, timpul de muncă socialmente necesar, precum și valoarea au crescut cu 25%, fără ca productivitatea muncii să fi scăzut cu absolut nimic.

Dar raportul dintre nevoia socială și producția socială nu este nimic altceva decît raportul dintre cerere și ofertă, raport care determină oscilația raportului de prețuri în jurul raportului dintre valorile mărfurilor. Autorii respectivi includ însă acest raport dintre cerere și ofertă în mecanismul de formare a timpului de muncă socialmente necesar. După această concepție, prețul nu mai oscilează deci în jurul valorii în funcție de cerere și ofertă, întrucît acesta fiind element constitutiv al timpului de muncă socialmente necesar, este și element constitutiv al valorii. Or, în concepția marxistă asupra raportului dintre **valoare, respectiv timp de muncă socialmente necesar, preț, cerere și ofertă, determinant pentru nivelul prețurilor este valoarea, respectiv timpul de muncă socialmente necesar,** așa cum rezultă acesta ca timp de muncă mediu necesar pentru producerea fiecărei spețe de marfă în parte.

Fără îndoială că între nivelul de fiecare dată al prețurilor și raportul dintre cerere și ofertă există o strînsă legătură, ele condiționîndu-se reciproc. **Elementul determinant însă în corelația dintre nivelul prețului și raportul cerere-ofertă este prețul ca expresie fidelă a valorii și nu cererea și oferta. Mai mult decît atît. Prețul — ca expresie a valorii, respectiv a cheltuielilor de muncă socialmente necesare — este acela care determină raportul dintre cerere și ofertă.**

Să presupunem că un producător ar pune pe piață un produs nou. Fără îndoială că, inițial, el îl va vinde la un preț determinat de valoarea sa. În funcție de nivelul prețului, de faptul dacă acesta este convenabil sau nu, produsul se va vinde sau nu. Dacă prețul este convenabil, cererea va crește, ceea ce va determina și creșterea prețului. Dar această creștere a prețului va determina restrîngerea cererii și necesitatea de menținere a prețului la un anumit nivel, care asigură producătorului rentabilitatea, chiar și în condițiile în care nu ar interveni concurența. Urcarea prețului dincolo de această limită are ca efect restrîngerea considerabilă a cererii, a volumului de mărfuri vîndute, precum și a rentabilității producției. În mod normal intervine însă concurența care face ca nivelul prețului să revină la baza sa — valoarea.

Părerea economiștilor care susțin că timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea unei mărfi se determină prin raportarea timpului total de muncă al societății necesar pentru satisfacerea nevoii sociale pentru o anumită marfă la totalul producției realizate, nu are deci temei. Aceasta, din mai multe motive.

- **În primul rînd,** nevoia socială sau cererea se naște numai atunci cînd condițiile de producție pentru producerea mărfii destinate a satisface nevoia respectivă permit stabilirea de prețuri acceptabile veniturilor unor categorii de consumatori. Nivelul cheltuielilor de muncă socialmente necesare pentru producerea fiecărei mărfi în parte determină deci cererea și mărimea ei. Dacă prețurile corespund posibilităților de cumpărare ale unei mase mai mari de consumatori decît nevoile masei de cumpărători pe care o satisface producția, în caz că nu intervine concurența, producătorii vor căuta să urce prețurile. Dar această urcare a prețurilor determină excluderea din masa cumpărătorilor posibili, a unor contingente cu venituri mai reduse și deci restrîngerea cererii. Cu alte cuvinte, prețul nu poate fi urcat peste limita la care producția acoperă cererea consumatorilor care au posibilități de a o cumpăra.
- **În al doilea rînd,** chiar și în condițiile în care nu intervine concurența și nici îmbunătățirea condițiilor de producție, pentru producător este avantajos să mărească producția și să reducă prețurile. Dar reducerea prețurilor are loc în mult mai mică măsură decît creșterea producției. Aceasta, deoarece la o reducere a prețurilor, să spunem cu 20—30%, cererea poate crește de 2—3 ori.

Iată în această privință unele păreri exprimate în literatura noastră economică : „Dacă nevoia de o anumită valoare de întrebuințare și pentru care există solvabilitate, este, să presupunem, constantă, orice modificare a timpului de muncă socialmente necesar pentru producerea unei unități de marfă influențează mărimea valorii ei numai dacă se modifică cantitatea produsă din marfa respectivă"[1]). În concluzie, dacă atît nevoia socială (cererea), cît și producția socială (oferta deci) sînt constante, modificarea timpului de muncă socialmente necesar, nu duce la modificarea valorii și deci a prețului.

Dacă presupunem, raționînd în spiritul autorului, că cererea de automobile pe piața unui stat este de 10.000.000 bucăți și producția tot de 10.000.000 bucăți, reducerea la jumătate a timpului de muncă socialmente necesar nu modifică valoarea (și deci nici expresia ei : prețul), fiecare automobil continuînd să se vîndă la același preț. Valoarea unui automobil scade la jumătate numai atunci cînd producția de automobile va crește la dublu, adică la 20.000.000 bucăți în condițiile în care cererea rămîne constantă, adică la 10.000.000 chiar dacă timpul de muncă socialmente necesar nu se modifică cu nimic. Se pune însă întrebarea : ce interes ar avea producătorul să dubleze producția ? Din cele 20.000.000 de automobile, 10.000.000 nu s-ar vinde pentru că cererea

Corelația valoare și valoare de întrebuințare la produse diferite care satisfac aceeași nevoie

PRI[illegible]IPIU, nu există deosebiri în pri- a determinării mărimii valorii so- atunci cînd mai multe produse sfac aceeași nevoie socială față situația în care această nevoie tisfăcută de un singur produs social. Ac- ul stadiu de dezvoltare a producției se sebește de cele anterioare nu numai prin ul în care se produc bunurile ci și prin ce se produce, prin înmulțirea fără pre- ent a produselor, nu numai în genere ci celor ce satisfac o nevoie socială co- ă. Ceea ce se produce condiționează azi mai mult o dată cu modul tehnic de pro- ție însăși modul social de lucru. În cazul are mai multe produse satisfac o nevoie he sau apărută în directă legătură cu ac- a revoluție tehnico-științifică, ceea ce se în primul rînd este stabilirea **produsului bază**, a celui care satisface într-o anu- ă perioadă cea mai mare parte a nevoii iale. Timpul necesar fabricării acestui pro- determină mărimea valorii sociale medii. raport cu el se stabilește valoarea pro- elor complimentare de calitate supe- ară sau inferioară așa cum am arătat i sus.

îteva precizări în plus se cuvin atunci d obiectul analizei îl constituie produsele ustriei extractive care satisfac, bineînțeles, eași nevoie socială. A devenit clasic, si- ndu-se în centrul atenției, exemplul celor combustibili — cărbune și gaz metan — lizați pentru producerea de căldură.

a unele materiale este susținută ideea că vo- nul celor 2 produse extrase în intervale egale timp materializează în ele aceeași mărime de oare ; avînd aceeași valoare cele două cantități ermină niveluri diferite de productivitate a ncii la locul de utilizare.

roblema valorii sociale a celor două produse e de loc simplă, printre altele, pentru că ele utilizări foarte diferite și efecte economice di- ite. Să presupunem însă că singura lor folo- ță este arderea în scopul producerii de energie lorică, de căldură. Reușita în rezolvarea proble- i determinării mărimii valorii depinde, după erea noastră, de metodologia aleasă, de coinci- nța dintre ea și cazul particular analizat. „Măr- **rile care conțin cantități egale de muncă sau t fi produse în același timp de muncă — scria arx — au... aceeași mărime a valorii“**. Marx se ferea aci la valori de întrebuințare care satis- c nevoi diferite, la produse care se schimbă tre ele în procesul circulației de mărfuri, care prezintă una pentru cealaltă un echivalent. În emenea situație, cantitățile de produse care con- cantități egale de muncă medie simplă au eeași valoare.

Teza de mai sus este inaplicabilă însă cazului lor două produse — cărbune și gaz metan. Ele satisfac nevoi diferite ci aceeași nevoie ome- ească. În virtutea unei destinații unice e necesar privim cele două produse ca părți ale unui odus unic total, părți care n-au aceeași calitate care sînt produse în condiții diferite de pro- ucție. Dacă le considerăm părți ale unui produs ic, cu calități diferite însă, satisfăcînd deci în lume egale cantități inegale de nevoi sociale mai putem admite că au aceeași valoare can- tățile de cărbune și gaz metan extrase cu ace- ași cheltuială de muncă. Într-o perioadă anu- ită de timp, au o valoare egală produsele care osedă aceeași valoare de întrebuințare. Produsele e calitate inferioară vor avea deci o valoare mai ică decît cele de calitate superioară. Valoarea cărbunilor se va afla deci la un nivel mai jos decît aceea a gazului metan.

Cum ajungem însă la determinarea mărimii valorii sociale în cazul analizat ? Punctul de pornire trebuie să-l constituie nu cantitățile din cele două produse extrase în același timp ci cantitățile care au aceeași valoare de întrebuințare, același efect util, care produc prin ardere, de exemplu, o calorie de căldură.

Fiind fixat acest punct de plecare — egalitatea valorii de întrebuințare — cercetăm apoi cheltuielile de producție ale celor două produse, ca părți ale unui produs unic.

Dacă am considera că cele două produse sînt rezultate ale industriei prelucrătoare, atunci valoarea socială va fi determinată de timpul de muncă mediu utilizat pentru producerea valorii de întrebuințare care satisface cea mai mare parte a cererii solvabile. Ambele produse deși rezultate ale unor cantități inegale de muncă au aceeași valoare socială (bineînțeles într-o cantitate care produce același efect util în cantități inegale deci).

Avînd în vedere însă situația concretă a celor două produse, gaz metan și cărbune, existența lor ca produse ale industriei extractive, independent de produsul care satisface cea mai mare parte a nevoii sociale, valoarea socială va fi determinată de cheltuielile de muncă ale produsului extras în condiții mai rele de producție. În cazul analizat, valoarea socială este impusă de cheltuielile efectuate pentru extracția cărbunilor. Ambele produse, în cantități avînd aceeași valoare de întrebuințare (cantități care sînt inevitabil diferite) au aceeași valoare socială. Ceea ce diferă sînt valorile individuale.

Pentru că valoarea socială a celor două produse este determinată de condițiile de producție ale cărbunilor și pentru că volumul de gaz metan, extras cu aceeași muncă, produce o cantitate mai mare de calorii decît cărbunele, cantitățile celor două produse extrase în același timp au valori inegale. Gazul metan produs în același timp cu cărbunele are o valoare mai mare. Dacă prețul s-ar așeza pe baza valorii sociale, determinată de condițiile cele mai proaste, prin vînzarea cantităților de cărbune și gaz metan s-ar obține sume foarte diferite. S-a corelat prețul cu valoarea de întrebuințare pe temeiul valorii sociale. În acest caz întreprinderile producătoare de gaz metan ar încasa venituri nete suplimentare, lucrînd în condiții mai favorabile și avînd o valoare individuală inferioară celei sociale.

Determinarea mărimii valorii sociale așa cum am schițat-o mai sus, nu obligă întotdeauna ca produsele respective să se vîndă la prețuri corespunzătoare valorii sociale. Rațiuni de politică economică pot conduce la fixarea de prețuri care se abat de la valoarea socială.

Prețurile la produse diferite care satisfac nevoi diferite

CORELAREA PREȚURILOR cu valoarea de întrebuințare este aplicabilă, după unii autori, și produselor care au valori de întrebuințare diferite, adresîndu-se unor necesități foarte diferite. Se socotește că numai înfăptuindu-se o atare corelare, prețul îndeplinește, pe plan general, rolul de instrument al schimbului de echivalente.

Considerăm, de la bun început, că o atare corelare a prețurilor unor mărfuri diferite ținînd seama de valoarea lor de întrebuințare, de efectul util la locul de consum, nu este posibilă, pentru că nu există un criteriu de comparabilitate între aceste efecte utile. Aducerea la același numitor comun, a valorilor de întrebuințare diferite care nu sînt înlocuibile reciproc în satisfacerea aceleiași nevoi de consum productiv sau neproductiv este o imposibilitate. Valorile de întrebuințare ale autocamionului, războiului de țesut, mașinii de stanțat etc. n-au nici un element comun ca valori de întrebuințare. Între efectele lor utile nu există vreo scară a gradațiilor, o ierarhie pe care să o luăm în seamă la diferențierea prețurilor. Singurul lor element comun măsurabil și deci comparabil este valoarea.

Referindu-se la elementul comun al diferitelor produse destinate schimbului, Marx scria : „Valorile de schimb ale mărfurilor trebuie reduse la un element comun, din care ele reprezintă o cantitate mai mare sau mai mică. **Acest element comun nu poate fi o proprietate naturală oarecare, geometrică, fizică, chimică sau de altă natură a mărfurilor.** În general proprietățile lor corporale nu intră în socoteală decît în măsura în care fac ca mărfurile să fie utilizabile, adică în măsura în care fac din ele valori de întrebuințare. **Dar, de pe altă parte, tocmai abstracția ce se face de valorile lor de întrebuințare este aceea care caracterizează, cu toată evidența raportul de schimb al mărfurilor...** (s.n.). Ca valori de întrebuințare mărfurile sînt înainte de toate de calitate diferită; ca valori de schimb ele nu pot fi decît de cantități diferite și nu conțin nici un atom de valoare de întrebuințare... Dacă facem într-adevăr abstracție de valoarea de întrebuințare a produselor muncii, obținem valoarea lor astfel cum a fost determinată mai sus. **Elementul comun care apare în raportul de schimb sau în valoarea de schimb a mărfii e deci valoarea ei“** (s. n.).

Relațiile economice de schimb pot fi clarificate numai în temeiul valorii a cărei substanță este munca și se pot organiza rațional tot numai ținînd seama de valoare. Valoarea stă la baza prețului diferitelor produse independent de valorile lor de întrebuințare, de efectele lor utile. Produsele de mare utilitate sînt mai ieftine decît produsele care satisfac uneori nevoi închipuite tocmai datorită diferențelor existente în cantitatea de muncă necesară producerii lor. Chiar considerînd că rămîne aceeași calitatea diferitelor produse și efectul lor util, se schimbă radical raportul lor de schimb, datorită modificărilor inegale ale timpului de muncă necesar, modificări provocate de ritmul inegal de sporire a forței productive a munci. Prețul ar urma inevitabil și el aceeași linie, ar înregistra aceeași mișcare.

Susținătorii corelării prețurilor diferitelor produse pe baza valorilor de întrebuințare au găsit și elementul de comparabilitate al valorilor de întrebuințare diferite : **cantitatea de muncă abstractă economisită prin utilizarea produselor în diferite ramuri, cantitate pe deplin măsurabilă.** Criteriul economiei de muncă la locul de folosire al produsului complică foarte mult, după părerea noastră, rezolvarea problemelor. Avînd în vedere un produs oarecare, stabilirea prețului, ținînd seama de efectul util, echivalează cu o abatere totală a prețului de la valoare. Valoarea este produsă nu la locul în care produsul e utilizat ci la locul lui de producere, de creare. Un produs cu un mare efect util azi antrenînd prin folosirea lui mari economii de muncă la locul lui de folosire poate să fie mai ieftin decît un produs de foarte slabă calitate fabricat în trecut din pricina creșterii productivității muncii la locul lui de creare. Dacă ținem seama de acest efect util, inevitabil, prețul înregistrează abateri în sus față de valoarea socială a produsului, în virtutea îmbunătățirii performanțelor (facem comparație între produse din perioade diferite pentru că de fapt așa e pusă problema în discuție). În afară de aceasta, criteriul economiilor de muncă mai are și alte neajunsuri. Este pe deplin posibil să constatăm economia de muncă obținută într-o ramură prin utilizarea unui nou produs calitativ superior. În fiecare ramură această economie este măsurabilă. Ea depinde însă nu numai de performanțele produsului ci și de nivelul organizării producției și muncii în diferite ramuri, nu numai de producător ci și de consumator. Chiar dacă facem abstracție de acest lucru, determinarea economiilor nu reprezintă o bază de corelare a prețurilor diferitelor produse.

Nici o concluzie care să reprezinte un temei de corelare a prețurilor nu se poate deduce din faptul că prin folosirea noului tractor se economisesc 1000 ore de muncă, a noului strung — 2000 ore de muncă. Care este raportul dintre prețuri impus de aceste economii, care e gradul în care prețul fiecărui produs suferă o modificare și cum corectăm, în ce proporție, ținînd seama de economiile la locul de folosință, valoarea diferitelor produse creată la locul lor de producere ? Asemenea raporturi, grade, corelații sînt indeterminabile ? Economiile de muncă rezultate din utilizarea unor produse diferite reprezintă doar în aparență un element comun posibil de luat în calcul. În fond acest element comun nu există, nu e utilizabil. Dacă am accepta ideea comparabilității diferitelor valori de întrebuințare pe baza efectelor utile la locul de folosire și dacă acest lucru ar fi de vreun folos, atunci o corelare rațională a prețurilor în economia națională ar impune existența alături de greoaia evidență a cheltuielilor de producție, un studiu comparat al efectelor utile ale diferitelor valori de întrebuințare. Mai ales în actualul stadiu de mecanizare a evidenței nu este exclus ca întocmirea acestui studiu și modificarea lui periodică impusă de procesul obiectiv al îmbunătățirii calității produselor să coste mai multă muncă decît producerea valorilor de întrebuințare. Chiar dacă ar fi „întocmit“ fără muncă acest studiu n-ar fi de folos.

Problema se complică într-o măsură și mai mare atunci cînd e vorba de stabilirea prețurilor la noile produse care satisfac nu necesități vechi ci necesități noi. În acest caz, cînd apar pentru prima dată produsele respective, nu e posibilă determinarea economiilor de muncă rezultată prin utilizarea lor. Nu există un punct de sprijin inițial. Rămîne de comparat doar valorile lor de întrebuințare ca atare. Ele nu sînt însă comparabile. În toate cazurile trebuie să ajungem la valoare, la cheltuielile de producție. Ele sînt măsurabile și comparabile.

Încercările de a corecta valoarea provin așa cum rezultă din cele arătate, din insuficiențele existente în înțelegerea mecanismului de formare a valorii sociale, de determinare a timpului de muncă socialmente necesar.

lector univ. Constantin SÎRBU
Universitatea București

rămîne constantă, iar cele 10.000.000 le vinde cu preț pe jumătate. Pentru el orice creștere a producției înseamnă deci o pierdere reală. Cel mai cuminte ar fi să reducă producția poate — prin absurd — la un singur exemplar și să realizeze deci o valoare pe acest exemplar de 1.000.000 de ori mai mare cu cheltuieli infime. Dacă acesta ar fi mecanismul legii valorii, lucrurile s-ar petrece chiar în acest mod.

Se face astfel a identificare a prețului cu valoarea, ștergîndu-se orice graniță dintre ele.

În citatul menționat se spune : „Dacă nevoia de o anumită valoare de întrebuințare și pentru care există solvabilitate, este, să presupunem, constantă...“ Se poate pune întrebarea : nu există nici o legătură între nevoia de o anumită valoare de întrebuințare și solvabilitate ? **Solvabilitatea** nu este nimic altceva decît posibilitatea unor consumatori de a-și dobîndi o anumită marfă, pe baza veniturilor pe care le obțin. **Solvabilitatea pentru o anumită marfă este deci aceea care determină nivelul cererii și, prin urmare, al nevoilor sociale.** În acest caz, nu are nici un rost noțiunea de nevoie pentru care există solvabilitate. Nu există nici o nevoie socială fără să existe solvabilitate. În condițiile producției de mărfuri, o nevoie fără solvabilitate este imaginară și nu reală. Nevoia devine reală numai atunci cînd există posibilitatea ca, pe baza reducerii timpului de muncă socialmente necesar, și deci a prețului, să existe și solvabilitate.

Solvabilitatea pentru o anumită marfă depinde, la rîndul ei, de mărimea veniturilor bănești ale populației și de prețul mărfii respective. Cheltuielile sociale de producție și respectiv prețul determină mărimea solvabilității, a cererii, a nevoii sociale. Nevoia socială nu determină producția unui anumit produs, decît în măsura în care societatea are posibilitatea de a o satisface pe baza unui volum determinat de cheltuieli de muncă pe fiecare produs în parte. Este o manifestare a rolului determinant al producției asupra consumului.

În sprijinul părerilor exprimate mai înainte, autorul din materialul amintit citează unele pasaje din „Capitalul“ lui Marx (Capitalul, vol. I, Ed. P.M.R., 1948, pag. 127—128). Autorul vede în aceste pasaje o nouă interpretare dată de către K. Marx noțiunii de timp de muncă socialmente necesar. Dimpotrivă, noi considerăm că în aceste pasaje Marx precizează încă o dată definiția dată inițial. Astfel, în prima parte citată de autor, Marx arată doar că oscilația prețurilor este determinată nu numai de oscilația raportului dintre valorile mărfurilor, nu numai de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea fiecărei spețe de marfă în parte, ci și de oscilația raportului dintre cerere și ofertă. Prețul scade nu numai atunci cînd se reduce timpul de muncă socialmente necesar (în condițiile menținerii neschimbate a expresiei în unități monetare a acestuia), ci și ca urmare a creșterii producției peste nevoia socială. Ultimul pasaj din citat confirmă încă o dată faptul după care valoarea este materializarea unei părți „din cantitatea socială de muncă cheltuită (și nu care ar fi trebuit să fie cheltuită așa cum vrea să interpreteze autorul), în cantitatea totală a totilor“. Această ultimă parte, autorul o ia din subsolul paginii și nu din textul în care K. Marx arată că aceasta (valoarea) nu este decît „materializarea aceleiași cantități socialmente determinate de muncă omenească egală“. În ambele texte însă, Marx redă același lucru.

La baza prețului – valoarea sau prețul de producție ?

În volumul III al „Capitalului“, K. Marx a elucidat problema bazei obiective a prețurilor în economia capitalistă. El a arătat că în această orînduire prețurile nu mai oscilează în jurul valorii, ci în jurul prețului de producție — formă transformată a valorii. Fără îndoială că la baza prețului de producție stînd valoarea, aceasta din urmă stă, în ultimă instanță, și la baza formării prețurilor. Abaterea prețului de producție de la valoare în capitalism are la bază diferențierea pe ramuri a compoziției organice a capitalului, a raportului dintre masa mijloacelor de producție folosite și forța de muncă care le pune în funcțiune. Concurența dintre ramuri este aceea care duce la egalizarea ratei profitului și formarea deci a prețului de producție. Oscilația prețurilor în raport de cerere și ofertă nu mai are loc în jurul valorii deși aceasta continuă să constituie baza lor, ci în jurul prețului de producție.

Desbrăcat de învelișul său capitalist, prețul de producție este reprezentat prin : valoarea mijloacelor de producție consumate, valoarea produsului necesar, valoarea acelei părți din plusprodusul creat pe întreaga societate de muncitorii din sfera producției materiale care revine pe unitatea fiecărei spețe de marfă, în raport cu valoarea medie a mijloacelor materiale și bănești folosite în întreprinderile din cadrul fiecărei ramuri economice. În orînduirea socialistă, această ultimă parte corespunde plusprodusului mediu al întreprinderilor, adică al plusprodusului ce trebuie realizat la nivelul întreprinderilor în raport cu valoarea mijloacelor de producție folosite.

Societatea socialistă, avînd în vedere gradul înalt de dezvoltare a forțelor de producție, se caracterizează, de asemenea, nu numai printr-o înaltă compoziție organică a fondurilor de producție, ci și printr-o diferențiere permanentă (uneori destul de mare) a compoziției organice a fondurilor de producție din diversele ramuri. Progresul tehnic deosebit de rapid și multilateral nu poate desființa această diferențiere a compoziției organice din diferitele ramuri.

Problema care se pune este aceea dacă în socialism cerințele obiective ale dezvoltării economice impun formarea prețurilor pe baza valorii sau pe baza prețurilor de producție, mai precis dacă prețul diferitelor mărfuri se formează prin adăugarea la prețul de cost a unui venit net proporțional cu volumul muncii vii încorporate în diferitele mărfuri sau, dimpotrivă, proporțional cu valoarea fondurilor folosite în cadrul fiecărei ramuri.

Realitatea este că în nici o țară socialistă prețul mărfurilor nu se formează prin adăugarea la prețul de cost a unui venit net proporțional cu volumul muncii încorporate în diferitele categorii de mărfuri. Așa cum se arată în unele materiale din literatura noastră economică, „în țările socialiste a existat și continuă să existe o gamă mare de variante care, direct sau indirect, derivă din întrepătrunderea celor două modele fundamentale de prețuri enunțate“ [2]).

Din faptul că prețul de producție se formează prin mecanismul concurenței capitaliste, economiștii marxiști au tras concluzia că în socialism, la baza formării prețurilor, poate și trebuie să stea numai valoarea acestora. Realitatea însă din țările socialiste vine să infirme acest lucru. Aceasta, întrucît în practică nu s-a putut realiza stabilirea unor prețuri de tip valoric.

Baza formării prețurilor o constituie conținutul material al prețului de producție. Există în socialism necesitatea obiectivă a unei astfel de baze ? Da, există. Și aceasta din mai multe cauze. **În primul rînd,** acest lucru asigură stimulente deosebit de puternice nu numai în utilizarea rațională a timpului de muncă al lucrătorilor, ci și a fondurilor, a mașinilor și utilajelor de care dispun întreprinderile. **În al doilea rînd,** folosirea prețurilor de tip valoric vor concentra cu prioritate repartiția venitului net spre ramurile în care compoziția organică a producției este cea mai scăzută, creînd astfel im-

dr. V. ONCESCU
Universitatea din Craiova

(Continuare în pag. 14)

1) Lupta de clasă nr. 3/1968, p. 44.
2) Lupta de clasă nr. 1/1968, p. 39.

VALOAREA NU ESTE INFLUENȚATĂ

(Urmare din pag. 13)

presia falsă, concluzia de altfel necorespunzătoare realității, că progresul tehnic, modernizarea întreprinderilor, duc nu la creșterea eficienței activității economice, ci, dimpotrivă, la reducerea ei. **În al treilea rînd**, folosirea prețurilor de tip valoric reduce posibilitățile ramurilor industriei grele, ramurilor cu tehnica cea mai înaltă, de a realiza, pe seama acumulărilor proprii, o reproducție lărgită în ritmul corespunzător nivelului mediu de dezvoltare economică a țării. Și aceasta duce, de asemenea, la concluzia nelogică, că reproducția lărgită a ramurilor industriei grele are loc, în cea mai mare măsură, pe seama acumulărilor din ramurile cu nivelul tehnic cel mai scăzut, care ar fi, chipurile, cele mai eficiente din punct de vedere economic.

Există însă și temeri în legătură cu acest punct de vedere. Dacă venitul net la stabilirea prețului se fixează în funcție de volumul fondurilor folosite, nu poate genera aceasta tendința întreprinderilor de a achiziționa cît mai multe mijloace și aceasta numai pentru simplul motiv de a li se stabili un venit net și deci un preț cît mai mare? O astfel de temere este nejustificată. **Întreprinderile nu pot avea acest interes întrucît o astfel de cale ar duce la mărirea prețului de cost într-o măsură mai mare decît li s-ar mări venitul net; mărimea acestui venit net se va stabili, nu în funcție de volumul mijloacelor pe care le au întreprinderile, ci în funcție de necesarul real de fonduri, stabilit pe baza unei minuțioase analize a procesului tehnologic.** Mărirea de la o perioadă la alta a venitului net se face numai dacă și în măsura în care se reduce prețul de cost. Mărirea deci a ratei venitului mediu realizat nu se face pe baza măririi prețului ci a reducerii cheltuielilor. Introducerea tehnicii noi, modernizarea întreprinderilor este economică numai în măsura în care, pe baza prețului de vînzare vechi, mărimea venitului net crește cel puțin în același raport cu creșterea volumului de fonduri folosite.

În stabilirea prețurilor, statul socialist trebuie să pornească deci de la baza lor obiectivă pe care o reprezintă cheltuielile de muncă socialmente necesare și care se reflectă în cea mai mare parte a lor, în cheltuielile de producție. Sîntem de acord că această bază trebuie corectată cu luarea în considerare, în stabilirea venitului net a repartiției valorii fondurilor de producție existente în economia națională, pe diferite ramuri.

Fără îndoială că în stabilirea prețurilor statul socialist trebuie să se sprijine nu numai pe folosirea legii valorii și a egalizării ratei venitului mediu al societății pe ramuri care, de asemenea, reprezintă o necesitate obiectivă, ci și pe acțiunea tuturor celorlalte legi economice, a ansamblului legilor obiective care acționează în economia socialistă. Astfel, în stabilirea devierii prețului de la această bază, amintită mai sus, statul socialist trebuie să ia în considerare o serie de considerente și anume: **calitatea mărfurilor**, indiferent dacă aceasta este rezultat al muncii sau rezultat al unor condiții naturale de producție deosebite; **prioritatea nevoilor sociale** pe care le satisfac diferite produse și nivelul veniturilor diferitelor categorii ale populației; **raportul dintre cerere și ofertă** (aceasta îndeosebi în cazul produselor concurente, care satisfac aceeași nevoie și în care raportul dintre cerere și ofertă depinde numai de gusturile consumatorilor, de tradiții etc.).

Una din problemele deosebit de importante abordate în literatura noastră economică este aceea dacă o calitate sau alta a mărfurilor reprezintă sau nu un element al determinării valorii lor, sau numai al prețului. Considerăm că părerea unor economiști după care **calitatea mărfurilor reprezintă un element constitutiv al valorii**, este în general fundamentată. **Aceasta necesită însă abordarea într-o lumină nouă atît a noțiunii de productivitate a muncii, cît și de timp de muncă socialmente necesar.** Prin această prismă, productivitatea muncii nu mai apare ca o cantitate de produse care poate fi realizată într-o unitate de timp, **ci ca volum de nevoi sociale care pot fi satisfăcute prin cantitatea de produse realizate în unitatea de timp.** În același sens, timpul de muncă socialmente necesar nu mai apare ca **timp de muncă necesar pentru a produce o valoare de întrebuințare oarecare, ci pentru a satisface un anumit volum dintr-o nevoie socială oarecare.** Această determinare este deosebit de dificilă, avînd în vedere nu numai multiplicarea nevoilor sociale, dar și a produselor care le satisfac. Mai mult, avînd în vedere caracterul complementar al nevoilor, că satisfacerea într-un anumit mod a unei cerințe atrage necesitatea folosirii unor produse complementare, este foarte greu să apreciem nivelul productivității muncii după volumul nevoii sociale pe care o satisface o anumită cheltuială de muncă. **Calitatea mărfurilor, indiferent dacă este sau nu element al determinării valorii, trebuie luată însă în considerare în stabilirea prețului.** Această luare în considerare a calității este, în egală măsură ca și în cazul celorlalți factori enumerați mai înainte, o necesitate obiectivă a funcționării și dezvoltării economiei socialiste, expresia folosirii de către societate a ansamblului legilor economice obiective care o caracterizează.

DINAMICA TRANSPORTURILOR

(Urmare din pag. 11)

Pentru construcția avioanelor de transport civil, pasageri și mărfuri, s-au specializat o serie de mari firme care au căpătat o puternică dezvoltare, ajungînd să posede numeroase uzine nu numai în țara de origine ci și în străinătate ca filiale independente.

Aceeași dinamică se poate constata și în ce privește progresele tehnice înregistrate la materialul volant. Marile companii de transport aerian (T.W.A., Panam, Aeroflot, Air-France, B.E.A., B.O.A.C., S.A.S. ș.a.) utilizează avioane moderne cu performanțe superioare, ca de ex. cele de tip Boeing, Douglas, Iliușin, Tupolev, B.A.C., Caravelle ș.a.). Aceste companii sînt și afiliate la organizațiile internaționale de aviație și transport aerian O. A. C. I., I.A.T.A. etc.

Toate companiile de transport aerian caută în continuu să amelioreze condițiile de transport ale pasagerilor, să-și doteze parcul cu noi tipuri de avioane și cu instalații care să ușureze exploatarea lor; caută de asemenea să dezvoite relațiile de cooperare tehnică și comercială, să pună la punct unele probleme juridice internaționale privind transportul aerian.

Fără ca unul din aceste aspecte să-și piardă cît de puțin din importanță, ele vor fi totuși subordonate dezvoltării economice care controlează „industria transportului aerian" și căreia, din această cauză trebuie să i se acorde un loc mai important în perspectivă.

VIAȚA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

La curățătoriile chimice „Rapid"

Cînd firma este doar simbolică

CALITATEA unor servicii — printre care se numără și cele prestate de curățătoriile chimice — constă și în rapiditatea cu care se execută. Diverse urgențe obligă pe mulți cetățeni să apeleze la unitățile de specialitate.

Ținînd seama de aceste considerente, industria locală din Capitală a înființat trei unități de curățătorie chimică „Rapid", destinate să răspundă, așa cum însăși firma le obligă, la cererile de urgență ale populației. În ce măsură sînt satisfăcute aceste cereri de cele trei unități?

Relativitatea noțiunii de „rapid"

ORA 5 dimineața. Sîntem la unitatea din Calea Moșilor. Deși se deschide la ora 6, un număr de clienți își așteaptă rîndul. Prevedere întemeiată, deoarece pe la ora 8 gestionarul unității a anunțat, scurt și răspicat, spre disperarea „întîrziaților":

— Azi nu mai primim. Încercați la unitatea din Calea Rahovei nr. 2.

Ne-am deplasat acolo. Programul începe la ora 8 și, evident, unitatea este suprasolicitată de clientela din împrejurimi, așa că cei veniți din Calea Moșilor au plecat decepționați cu lucrurile acasă, deoarece și aici în jurul orei 10 s-a repetat aceeași scenă:

— Am acoperit întreaga capacitate pentru azi. Încercați în Drumul Taberei, poate acolo...

Tabloul descris se repetă zilnic, cu regularitate, la cele trei unități „Rapid".

Cum se explică asemenea fenomene negative în prestarea unui serviciu atît de necesar? Iată ce rezultă din documentarea făcută.

Unitatea din Calea Rahovei (ca și celelalte două unități, de altfel) este dotată cu utilaj modern care are o capacitate zilnică de 400 kg, ceea ce echivalează în mod convențional cu 120—150 costume bărbătești. Evident, raportat la numărul de locuitori ai Capitalei este insuficient.

Mai adăugăm că, sub aspectul urgenței, unitățile în cauză nu satisfac doleanțele clienților: termenul minim este de 24 ore, iar la unitatea din Calea Rahovei, de trei zile. „Aceasta este tehnologia stabilită de întreprindere — ne relata responsabila de serviciu. În prima zi primim obiectele și le pregătim pentru procesul de producție, în a doua le curățim și numai în cea de a treia zi le eliberăm".

La prima vedere s-ar părea că „tehnologia" este impusă de utilajele din dotare. În realitate însă, datorită tocmai utilajelor moderne de care dispun unitățile, orice costum de haine poate fi curățat în 3—4 ore, restul timpului pînă la 24 ore, sau chiar pînă la trei zile, fiind adăugat din „spirit de prevedere".

Așadar, noțiunea de „rapid" are un înțeles relativ în concepția conducerii întreprinderii „Nufărul", la care dacă adăugăm inaccesibilitatea pentru o parte a clientelei, datorită capacității mult prea limitate a celor trei unități, ajungem la concluzia că în această direcție s-a făcut foarte puțin.

În loc de cauze obiective...

ACEASTĂ SITUAȚIE are drept cauză fundamentală reținerea conducerii întreprinderii „Nufărul" de a înființa noi unități, — motivată de îngrijorarea că în cazul unui număr prea mare de asemenea unități s-ar putea ca în anumite perioade utilajele din dotare să nu fie încărcate la întreaga lor capacitate.

Evident, motivarea este subiectivă. O analiză sumară a rentabilității celor trei unități în funcțiune demonstrează din plin această susținere. Astfel, procesul de producție în cele trei unități nu se deosebește cu nimic de cel al unității centrale, aparținînd de aceeași întreprindere, (care execută însă lucrări cu termene de pînă la 30 zile): sub raportul cheltuielilor efectuate, acestea sînt mai reduse la unitățile „Rapid" deoarece se exclud cheltuielile cu transportul de la centrele de primire la unitatea centrală de curățătorie, și după curățare din nou înapoi; de asemenea, formele de gestionare la unitățile „Rapid" sînt mai simple, neintervenind mai multe operații de predări-primiri, cele trei unități avînd utilajul în cadrul localului unde se face primirea și eliberarea obiectelor, ceea ce diminuează cheltuielile indirecte: în privința tarifului, la unitățile „Rapid" acesta este cu pînă la 50% mai mare.

În aceste împrejurări, unitățile „Rapid" realizează o rentabilitate de 80—100%, față de 15—20% în condițiile lucrărilor executate pe termen lung. Deci, chiar dacă în unele perioade o parte din utilaje va fi folosită sub capacitate — în condițiile unui număr mare de unități — rentabilitatea va fi totuși peste cea medie a întreprinderii. Cum însă capacitatea totală pe Capitală (la termen lung, plus cele trei unități „Rapid") este în prezent sub necesar, și acest risc (nefolosirea parțială a unor capacități) se exclude.

Cîteva sugestii

Pentru înlăturarea deficiențelor semnalate se impun cîteva măsuri, dintre care amintim:

• **Cercetarea științifică a cererii în acest domeniu.** — Desigur, o asemenea lucrare presupune luarea în considerare a densității populației pe cartiere, evoluția în perspectivă, frecvența utilizării curățătoriilor chimice pe un locuitor etc. O asemenea lucrare, care presupune aplicarea unor metode de cercetare specifice marketing-ului, ar urma să fie efectuate de un institut de specialitate, Institutul de cercetări comerciale, bunăoară.

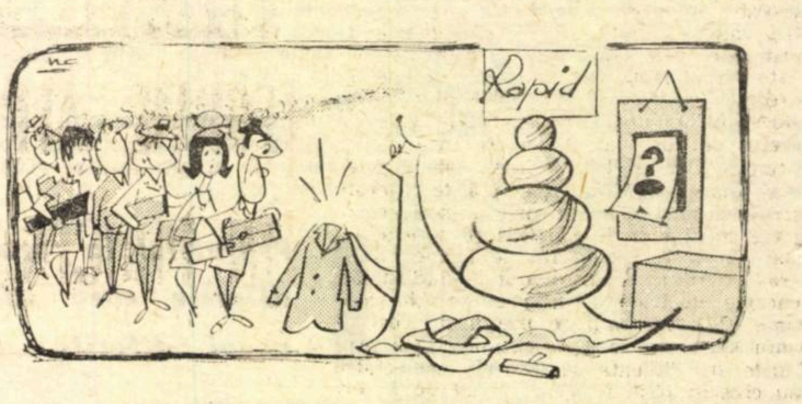

• **Stabilirea unei rețele de unități, rațional distribuite pe teritoriul Capitalei,** la baza căreia să stea, cum este și firesc, **studiul cererii**, amintit mai sus.

• **Asimilarea și introducerea în fabricația de serie a utilajelor necesare.** — Studiile făcute de organe de specialitate UCECOM evidențiază posibilitatea producerii în țară aproape în totalitate a utilajelor necesare dotării unor unități de curățătorie gen „Rapid", cu o capacitate optimă de 10—20 kg pe oră. Pe această cale s-ar crea baza materială pentru modernizarea tuturor unităților din țară, care, în cea mai mare parte, lucrează după metode meșteșugărești, cu un randament foarte scăzut. Spre exemplu, în condițiile unui utilaj modern, unitatea bucureșteană din Calea Rahovei prelucrează cu 12 lucrători 400 kg/zi, pe cîtă vreme, din lipsă de utilaj adecvat, secția de curățătorie chimică a cooperativei „Sîrguința" din Tîrgoviște, cu 28 lucrători, nu reușește să efectueze decît maximum 100 kg/zi. În urmă cu doi ani, printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniștri, sarcina de a se realiza utilaje adecvate pentru curățătoriile chimice a fost atribuită Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. După cîte constatăm, însă, această sarcină nu a fost realizată.

• **Crearea condițiilor unei emulații în acest sector de prestații.** — În prezent, în baza unui protocol încheiat de organele competente, pe teritoriul Capitalei are exclusivitate în privința înființării și dezvoltării curățătoriilor chimice numai industria locală. Acordarea dreptului — mai mult chiar, a obligației — de a înființa asemenea unități și cooperației meșteșugărești ar pune Întreprinderea „Nufărul" în situația de a-și schimba optica, care în prezent poate fi caracterizată astfel: „Mai bine să stea la rînd clientela, decît să nu fie acoperită capacitatea unor utilaje în perioadele de nesezon". Acordarea unor competențe mai largi pe această linie cooperației meșteșugărești ar avea efectul pozitiv de a cointeresa UCECOM-ul să contribuie la realizarea utilajului — cunoscute fiind posibilitățile pe care le are în acest domeniu.

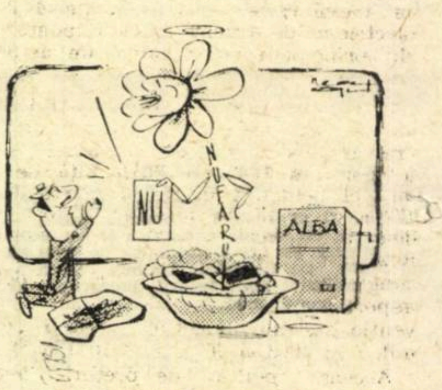

(Desen de Neagu Rădulescu)

★

DIN CELE RELATATE în ancheta de față se desprinde o concluzie valabilă și pentru alte localități din țară: necesitatea dezvoltării și modernizării curățătoriilor chimice, astfel ca ele să satisfacă cerințele și exigențele clientelei. Socotim că industria locală și cooperația meșteșugărească (iar pentru unele localități rurale, cooperația de consum) au largi posibilități pentru împlinirea acestui deziderat.

Al. DETEȘAN

CONSULTAȚIE

FORME ALE INTERVENȚIEI STATULUI BURGHEZ ÎN PROCESUL CONCENTRĂRII ȘI CENTRALIZĂRII CAPITALULUI

PENTRU ȚĂRILE CAPITALISTE AVANSATE este caracteristică în perioada postbelică accentuarea intervenției statului în viața economică, politică și ideologică a societății. În perioada capitalismului premonopolist și chiar a capitalismului monopolist (în primele decenii) statul — reprezentant al clasei dominante — garanta păstrarea societății burgheze, înăbușea orice acțiune ce ar fi atentat la bazele sistemului (proprietatea capitalistă), dar nu intervenea decît într-o mică măsură în procesul reproducției, el rămînînd în această privință, după expresia lui F. Engels, un organism „exterior". Caracteristic pentru capitalismul monopolist de stat este creșterea amestecului statului în procesul reproducției capitaliste, fără a schimba natura capitalistă a relațiilor de producție. Fenomen general pentru țările capitaliste dezvoltate, intervenția statului monopolist se manifestă sub forme multiple și diferențiate de la o țară la alta în funcție de specificul lor.

Răspunzînd unor cititori, care ne-au rugat să dăm lămuriri despre formele de intervenție ale statului capitalist monopolist în viața economică, ne vom opri în articolul de față numai asupra unui aspect al acestei activități și anume asupra rolului crescînd al statului în accelerarea concentrării capitalului și producției, proces ce afectează ansamblul reproducției capitaliste contemporane.

Capitalismul monopolist de stat introduce o modificare calitativă a rolului statului în procesul de concentrare, caracterizată prin intervenția **directă** și **permanentă** a statului în economie, pentru a înlătura obstacolele care frînează această dezvoltare a concentrării și pentru a întări bazele economice ale oligarhiei financiare.

Proprietatea de stat, politica de planificare monopolistă, diferite pîrghii de reglementare și dirijare a economiei (bugetul de stat, politica fiscală, cea de credite, politica „veniturilor") sînt tot atîtea forme și metode care vin în sprijinul accelerării procesului de acumulare în marile monopoluri, ca și în intensificarea operațiunilor de absorbire, fuziune, interpenetrare între diferitele societăți pe plan național și internațional, toate avînd drept rezultat creșterea gradului de monopolizare.

Rolul proprietății de stat

ÎN POLITICA sa economică statul monopolist se sprijină, în mod deosebit, **pe proprietatea de stat.** Introducerea acesteia în mecanismul capitalismului monopolist de stat influențează direct sau indirect asupra unor laturi ale procesului de reproducție.

Acordarea de **tarife preferențiale** marilor monopoluri la furnizarea de energie electrică, materii prime și semifabricate, la transport, **politica de vînzare-cumpărare** în favoarea unor monopoluri private, înlesnesc transferul unei părți din valoarea creată în întreprinderile de stat către cele mai mari monopoluri private. În Franța, de pildă, prețurile la energia electrică furnizată celor mai mari consumatori sînt aproape egale cu prețul de cost, iar uneori se întîlnesc și situații cînd prețul de cost este chiar mai mare decît tarifele plătite. Aceste tarife sînt stabilite uneori în mod secret între monopolurile particulare și cele de stat. În 1963, Electricité de France a livrat marilor consumatori industriali energie electrică la un preț de 7,87 centime kWh în timp ce prețul de cost al unui kWh era de 9,14 centime. Dacă prețurile cu ridicata la energia electrică au crescut pînă în 1963 numai de 17 ori față de 1938, cele ale produselor trusturilor metalurgice au crescut de 44,2 ori, Electricité de France fiind totodată unul din principalii consumatori de astfel de produse [1]).

O situație asemănătoare vedem și la Societés nationales des charbonnages de France (S.N.C.F.). Tariful pentru călători a sporit în 1962 cu 282% față de 1949, iar cel pentru transportul mărfurilor cu 177%. Această creștere nu a fost întotdeauna aplicată marilor monopoluri. Rezultatul unei asemenea politici s-a concretizat pentru S.N.C.F. în deficite importante, care au trebuit să fie subvenționate din bugetul statului cu 432 mil. f în 1963 și 960 mil. f în 1965 [2]).

Aceeași politică de prețuri avantajoase față de marile concerne se desprinde și din analiza activității întreprinderilor de stat vest-germane. De pildă, concernul de stat electroenergetic „Rheinisch — Westfälisches Elektrizitätswerk AG" a primit pentru cei 20,7 mld kWh furnizați în perioada 1959—1960 marilor monopoluri 1,5 mld mărci, în timp ce, pentru aceeași sumă, a livrat consumatorilor obișnuiți numai 8,9 mld kWh [3]). Cei care au primit 70% din întreaga cantitate de energie electrică plătesc, așadar, o sumă egală cu cei care au consumat numai 30% din ea.

Întîlnim și o anumită teoretizare a politicii economice preferențiale, care urmărește justificarea ei ca fiind în corespundere cu „interesul general" determinat de imperativele competitivității internaționale. Profitul privat este asimilat cu interesul național. În R.F.G. au găsit un larg ecou teoriile privind „avantajele" întreprinderii private, ale „concurenței libere". O întreagă campanie se desfășoară în jurul **reprivatizărilor,** în scopul restrîngerii proprietății de stat. Pînă în 1957 au fost redate monopolurilor particulare 32 întreprinderi industriale care aparțineau statului, pentru suma de 85 milioane mărci vest-germane față de 300—350 milioane mărci vest-germane — valoarea aproximativ reală a acestora [4]). După 1957, ca urmare a ascuțirii contradicțiilor, reprivatizarea se desfășoară sub lozinca „acțiunilor populare" și „capitalismului popular". S-a pretins că prin intermediul „acțiunilor populare" întreprinderile de stat au trecut în „mîinile întregului popor". Așa s-a efectuat în 1959 reprivatizarea parțială a concernului Proissag și Volkswagen. Se știe că în realitate micile acțiuni sînt folosite de capitalul monopolist ca mijloc de mobilizare a celor mai mici economii în vederea creșterii capitalurilor.

Faptul că monopolurile transformă proprietatea de stat într-un instrument al lor, este însă numai o latură a problemei abordate. Proprietatea de stat în țările capitaliste dezvoltate nu se reduce la un simplu instrument al monopolurilor, cum se prezintă uneori în literatura marxistă. Este eronată și teza prin care se prezintă sectorul de stat ca fiind de la sine și prin sine antimonopolist. Proprietatea de stat, în condițiile capitalismului contemporan, are o natură **contradictorie.** Pe de o parte, ea servește interesele marelui capital, însă nu ale tuturor monopolurilor deodată, fapt ce generează contradicții între monopoluri ca și între obiectivele urmărite de grupurile monopoliste conducătoare și cele ale burgheziei în general. Pe de altă parte, sectorul de stat, prin gradul său înalt de socializare, creează premisele materiale necesare unor reforme de structură, pregătește condițiile pentru trecerea la socialism, proprietatea de stat conținînd atît elemente care exprimă comunitatea de interese cu capitalul monopolist, cît și trăsături antimonopoliste.

O caracteristică a capitalismului monopolist este lărgirea participării statului în întreprinderile particulare sau invers, cunoscută sub forma de **societăți mixte.** Această formă de asociere, capital privat — capital public, oferă monopolurilor particulare multiple avantaje ce decurg din calitatea statului de coproprietar. Întreprinderile mixte beneficiază de prețuri și tarife selective avantajoase. Statul fiind în multe societăți mixte principalul acționar și deținînd controlul asupra pachetului de acțiuni, este și cel care asigură partea cea mai mare din investițiile necesare reînnoirii și lărgirii capitalului fix, luînd asupra sa riscurile, creînd largi posibilități de sporire a gradului de rentabilitate și implicit noi condiții de a concura pe piața internă și externă. Practica societăților mixte arată că în condițiile capitalismului contemporan, deși acționarii particulari nu dețin marea majoritate a acțiunilor, ei sînt cei care se află la conducere și dirijează activitatea întreprinderii după propriile lor interese.

Prin societățile mixte statul poate interveni în sectoarele cheie, în care concurența internațională este puternică, iar capitalul privat autohton este incapabil de a asigura cu forțe proprii o competitivitate ridicată. Semnificativă, în această direcție, este hotărîrea statului francez de a participa alături de C.G.E. și Schneider — societăți particulare — la formarea unui grup puternic în una din ramurile vitale ale economiei naționale — electronica — foarte concurată chiar în interiorul granițelor de către I.B.M. și General Electric.

De asemenea, **societățile mixte dau posibilitatea de a acționa într-o formă mai directă asupra accelerării ritmului de centralizare.** Un exemplu îl constituie crearea, în domeniul petrolului, a unui organism de stat (E.R.A.P.) ce regrupează mai mult de 200 societăți în care statul francez are o participare majoritară.

Deși societățile mixte apar ca o încercare de conciliere a tendinței obiective de socializare a producției cu menținerea însușirii private **a** profiturilor, în realitate ele adîncesc **contradicția fundamentală,** amplifică contradicțiile dintre diversele grupuri monopoliste care militează pentru neamestecul statului și cele ale căror interese cer o intervenție crescîndă a statului.

Instrumentul planificării capitaliste

PLANIFICAREA CAPITALISTA prevede măsuri de finanțare, de creditare ș.a. care urmăresc nu numai asigurarea unor profituri ridicate de monopol, ci și o anumită modernizare a structurii economiei, creșterea gradului de monopolizare, întărirea capacității competitive pe piața internațională. Obiectivul celui de-al V-lea plan francez este **„constituirea sau consolidarea, cînd ele există, a unui număr mic de întreprinderi sau de grupuri de talie internațională capabile să înfrunte pe cele străine în domeniile în care se stabilește concurența [5])".** „Planul profesional din siderurgie" ilustrează înțelegerea (iulie 1966) dintre stat și Federația siderurgiei franceze în materie de concentrare. Ajutoarele materiale ale statului acordate industriei sînt larg practicate după 1958 în scopul și cu condiția regrupării monopoliste.

În Italia, de asemenea, planul Pieraccini, calculat pe perioada 1966—1970, apare ca un obiectiv cerut de marele capital și anume concentrarea mijloacelor de care dispune statul italian în vederea sprijinirii industriașilor în sporirea investițiilor de capital, reînnoirii aparatului de producție și obținerii maximului de randament.

În R.F.G. cercurile guvernamentale, ca și numeroși economiști, adepți ai neoliberalismului, încercau și mai încearcă și astăzi să acrediteze ideea viabilității principiilor liberalismului economic. Cu toate acestea, teoria „economiei de piață liberă" nu exclude intervenția statului monopolist. **Concepția neoliberală are în vedere nu aplicarea principiilor tradiționale ale economiei sociale de piață, ci corectarea și adaptarea lor la mecanismul capitalismului monopolist de stat, la condițiile în care statul este răspunzător de întreaga politică economică.**

Pe bună dreptate arăta italianul Renzo Stefaneli că **„nu există poate sistem economic care să datoreze reînviorarea sa postbelică, în asemenea măsură ca cel vest-german, unei intervenții a statului care a refăcut structura capitalistă în parte așa cum era în trecut și în parte după chipul și asemănarea noilor grupări politice ajunse la putere [6])".** Privit prin prisma faptelor, liberalismul economic vest-german este o simplă ficțiune ideologică. În fapt, de fiecare dată cînd interesele monopolurilor au fost în joc sau au apărut simptomele unei recesiuni economice, statul și-a intensificat intervenția, s-a străduit să găsească o soluție, bizuindu-se pe pîrghiile economice de care dispune. În ultimii ani se manifestă tendința ca statul să-și intensifice intervenția sa pînă la o activitate de planificare. Fără îndoială că în R.F.G., ca și în celelalte țări capitaliste, planul poate să afecteze direct numai întreprinderile de stat, neangajînd sectorul privat decît în mod cu totul indirect. **Programarea,** reglementarea economiei, parte componentă a politicii economice a statelor menționate mai sus, poate exercita o anumită influență asupra diferitelor procese economice, implicit asupra concentrării și centralizării capitalului numai prin utilizarea diferitelor pîrghii și instrumente economice.

Credite și investiții selective

BUGETUL DE STAT constituie unul din instrumentele principale de redistribuire a unei părți importante din venitul național în interesul marilor monopoluri. Marilor uniuni monopoliste le revine cea mai mare parte din mijloacele redistribuite din venitul național.

Acordarea de împrumuturi, subvenții, achizițiile de stat, investițiile de stat, finanțarea cercetării științifice ș.a. sînt mijloace prin care statul burghez stimulează acumularea capitalului în mîna celor mai puternice uniuni monopoliste, adesea în detrimentul burgheziei mici și mijlocii nemonopolizate.

Statul burghez acordă împrumuturi în condiții avantajoase, adică cu o dobîndă redusă, întreprinderilor celor mai importante și de multe ori cu anumite condiții, **ele jucînd un rol principal în lichidarea întreprinderilor mici și mijlocii.** Astfel, statul francez a acordat în 1965 un împrumut în valoare de un miliard franci întreprinderilor: E.D.F. și G.D.F. — 160 mil. f., siderurgia în întregimea sa — 300 mil f., P.M.E. — 120 mil. f., Berliet — 60 mil. f., Citroen — 100 mil. f. ș.a. [7]). Un important împrumut reprezentînd 680 miliarde lire italiene, a fost acordat de statul italian în bună măsură sub forma subsidiilor destinate unor întreprinderi particulare. **Este caracteristic pentru capitalismul monopolist de stat că politica economică selectivă se permanentizează, devine un instrument sistematic, se extinde și se accentuează în acțiunea economică a statului. Discriminările se referă îndeosebi la întreprinderile nemonopolizate și cu un grad redus de concentrare.** Comisariatul francez al planului procedează uneori la întocmirea secretă de liste în care se arată sectoarele ce trebuie favorizate sau defavorizate în acordarea de credite de către bănci. Într-un discurs, ministrul marinei comerciale franceze sublinia că **„ajutorul ce se va da pescuitului va îmbrăca de acum încolo un caracter foarte selectiv, primind credite cu dobînzi reduse și subsidii numai întreprinderile capabile să rămînă și să devină competitive în Piața Comună" [8]).**

Este semnificativă intervenția statului francez în redresarea uneia din importantele ramuri ale economiei naționale — siderurgia. Aceasta primește în fiecare an un credit de stat în valoare de 600 mil. f., apreciindu-se că în 1970 se va ajunge la o sumă de 2.750 mil. f., cu o dobîndă de 3% în primii 5 ani și de 4% în următorii 20 ani [9]). În convenție se prevede o strînsă coordonare cu statul în efectuarea investițiilor. Se urmărește crearea de mari grupuri siderurgice (în timp ce în Franța numai două uzine siderurgice au o capacitate de producție de peste 2 mil. t oțel, în R.F.G. sînt șase). În ultima vreme, se și observă o puternică mișcare de regrupare a întreprinderilor într-un număr limitat de grupuri monopoliste, care să atingă o dimensiune satisfăcătoare.

În R.F.G., partea cea mai importantă a creditelor acordate de stat se înscrie în diferite programe guvernamentale ca „programul de ajutor al industriei de cărbune și extracția petrolului", „susținerea siderurgiei", „construcții navale", „industria chimică" și altele, ramuri din prima subdiviziune care se caracterizează printr-un grad înalt de concentrare.

Prin sistemul subsidiilor, statul sprijină acele monopoluri care se găsesc într-o situație mai dificilă sau ale căror cheltuieli de producție sînt mai ridicate față de cele mondiale. El contribuie astfel și la accelerarea procesului de lichidare a întreprinderilor mici și mijlocii care nu sînt competitive în condițiile unei piețe lipsite de bariere vamale.

Caracteristic pentru capitalismul monopolist de stat este nu numai gradul de socializare a producției dar și al consumului. **Consumul de stat** cunoaște o creștere substanțială îndeosebi pe seama cheltuielilor statului în industria de armament. Aceste cheltuieli sînt cele care interesează cel mai mult marile monopoluri. **Pe seama achizițiilor de stat se realizează în Franța 10% din producția**

lector univ. Nedelea PĂRĂLUȚĂ

(Continuare în pag. 16)

1) Économie et politique nr. 126/1965, p. 81.
2) Économie et politique nr. 126/1965, p. 82.
3) Deutsches Wirtschaftsinstitut Bericht nr. 15/16 1963, pag. 21 (5/61 — pag. 18).
4) D.W.I. 1962, Bericht nr. 7, p. 3.
5) Entreprise nr. 556/1966, p. 19.
6) L'Unita din 24.IX.1966.
7) Entreprise nr. 530 1965.
8) Économie et politique nr. 148/1966, p. 7
9) Entreprise nr. 582/1966, p. 39

OPINIILE SOCIAL-ECONOMICE ALE ILUMINISTULUI EUFROSIN POTECA

ÎN ISTORIA CULTURII ROMÂNEȘTI, Eufrosin Poteca este considerat un deschizător de drumuri în filozofie, în pedagogie și în învățămînt; el s-a remarcat, de asemenea, ca un creator de pagini de literatură beletristică. Opera sa include însă și laturi cu caracter social-economic și politic, fapt care nu a scăpat din observațiile unor cercetători [1].

Cîteva date biografice

Născut în 1785 într-o familie de plugari din satul Nucșoara, județul Prahova, Eufrosin Poteca a manifestat din copilărie o mare sete de învățătură. A studiat limba și literatura greacă, limba latină, precum și filozofia, devenind în anii 1813—1816 elev al renumitei școli grecești din București, condusă de Constantin Vardalah. Între 1816 și 1818 a ajuns profesor al școlii, fiind desemnat, împreună cu P. Poenaru, ca traducător și tipăritor de erudite scrieri grecești. Cînd Gh. Lazăr a deschis școala românească de la Sf. Sava, ca unul ce era animat de adînci convingeri patriotice, el s-a transferat acolo, în calitate de profesor de geografie. Dar n-a stat mult în această funcție căci Eforia școalelor, apreciindu-i meritele, l-a trimis în 1820 ca student bursier la Pisa, iar în 1823 la Paris, unde a aprofundat studiul filozofiei și al științelor naturii. Întors în țară peste 2 ani, a devenit profesor de filozofie la Sf. Sava. Ulterior, a continuat cîtva timp activitatea didactică, precum și pe cea de traducător și tipăritor de cărți. Pe la finele anului 1829 devine egumen la Mănăstirea Motru, unde a rămas pînă la sfîrșitul vieții (10 decembrie 1858).

Îndatoririle domnitorilor

Opiniile social-economice ale lui Eufrosin Poteca pot fi desprinse în special din corespondența sa, dintr-o serie de cuvîntări, din memoriile sale; o mențiune aparte se cuvine compendiului istoric referitor la mănăstiri, elaborat în 1842, precum și studiului intitulat „Monastirile și dreptul lor de proprietate", scris la 20 iulie 1857.

Ca mai toți iluminiștii, Eufrosin Poteca își punea mari nădejdi în politica domnitorilor țării, de la care aștepta numeroase „faceri de bine" pentru supușii lor. De asemenea, a criticat într-o anumită măsură privilegiile. Cum remarca pe bună dreptate G. Călinescu, „deși cleric, Eufrosin Poteca este dintre întîii promotori ai filozofiei pozitive și ai științelor, un apărător al naturii împotriva ascetismului monahal, un dușman, în fine, al privilegiilor clasei de sus" [2]).

O altă îndatorire a domnitorilor — considerată temei al stăpînirii lor — o constituia, după părerea lui E. Poteca, „dreptatea către supuși". În această privință, el cerea în 1825 „ca toate oficiele (n.n. funcțiile) să se dea numai la cei pregătiți spre dînsele cu învățăturile cele trebuincioase și apoi toate **contribuțiele** pentru cheltuielile statului să se facă de toți cetățenii analogicește...". Cerințele sale erau legitime în condițiile în care funcțiunile statului deveniseră obiect de speculație iar boierimea era absolvită de sarcini fiscale. De altfel, despre necesitatea introducerii contribuției generale în raport cu averea a mai vorbit și într-un discurs din 1827.

În același timp, privirile domnitorilor trebuiau să se îndrepte, arată Eufrosin Poteca, către dezvoltarea economică. Adept al concepției mercantiliste, el arăta că domnitorii să aibă grijă ca „totdeauna esportația să fie mai prețioasă decît importația, pentru ca în tot anul să se mai grămădească argint în stăpînirea lor; ear de lux (să) se ferească ca de niște venin aducător de moarte".

Poteca cerea ca domnitorii să se îngrijească și „de **bună-lucrarea pămîntului**", apărîndu-i pe plugari cu toate puterile „ca pre niște părinți hrănitori ai statului".

Desființarea robiei

Eufrosin Poteca cunoscuse de mic copil asuprirea. Mai tîrziu, în călătoriile sale prin țările române (fusese și în Moldova și în Transilvania), se confruntase cu ele, le judecase cu mintea omului matur și învățat. Sentimentele de dragoste față de cei asupriți îl dominau, fiind stîrnite nu numai de porniri temperamentale, ci și de cugetarea sa, hrănită, fie în țară, fie la Pisa sau Paris, cu principiile umanitariste. „Așia dear — spunea el în 1842 —, oricine poate să înțeleagă această nobilitate de obște a omenirii nu mai poate suferi nici a fi rob el însuși, nici a ținea pre alții în robiă". Din considerente morale și sociale, robia îi apărea condamnabilă. „Dear însă, și numai politicește socotindu-se — preciza Eufrosin Poteca — robia e lucru vătămător și barbar".

Iluministul Eufrosin Poteca era stăpînit de adînci convingeri patriotice. Patriotismul său s-a manifestat în contribuții la făurirea culturii noastre moderne, în încrederea nemărginită în resursele de progres ale poporului nostru. Trăise vremuri grele, cunoscuse și trecutul de luptă a românilor pentru apărarea drepturilor lor legitime, pentru existență politică și independență. Așa ajunsese la ideea de a nu se înstrăina pămîntul patriei, sub nici o formă și justificare. Avea în vedere, între altele, mănăstirile închinate.

„O evlaviă nemăsurată și necumpănită cu dreptul public național și neprevăzută a făcut încît prea puține mănăstiri în țeara românească au putut să rămîie pînă acum neînstrăinate din dreptul public național" — observa, în 1842, E. Poteca. „Acum — continua el — a priimi pe străini, a hrăni pe cel flămînd și celelalte, din averea sea, aceasta e lucru creștinesc, ear a înstrăina pămîntul din sînul patriei, a priimi, a zice așia, atîtea staturi străine în sînul statului nostru, cîte mănăstiri sînt închinate, aceasta e în potriva dreptului public, e mare abuz de stat". Dacă abuzul s-a comis totuși, aceasta nu înseamnă că n-ar exista remediu; el rezidă în reintegrarea mănăstirilor închinate în patrimoniul național. Și acest remediu este justificat — după părerea sa — atît pe temeiul dreptului public, al dreptului neamurilor, al dreptului natural, al dreptului politic cît și pe temeiul „dreptului de proprietate națională din veacul nostru". Pe de altă parte, se justifică și pe temeiul încălcării de către mănăstirile închinate a condițiilor stipulate de dănuitori; prin urmare sublinia E. Poteca, mănăstirile în cauză „au perdut dreptul de daniă și chiar după pravila civilă".

Subminînd prin concepțiile sale dreptul de proprietate străină asupra mănăstirilor închinate, gînditorul nostru nu s-a ridicat însă pînă la înțelegerea unei modificări structurale în dreptul de proprietate existent în vremea sa. Ca egumen care credea în posibilitatea unei valorificări mai adecvate, în scopuri culturale și filantropice, a pămînturilor deținute de mănăstirile neînchinate și întrucît avea poziție critică față de tranzacții abuzive cu aceste pămînturi (înlesnite de autoritățile publice), el se pronunța, chiar și în 1857, pentru respectarea dreptului de proprietate al mănăstirilor asupra moșiilor din preajma lor. Și făcea acest lucru în virtutea unui principiu care, într-o anumită privință, îl așeza pe poziții care nu țineau [illegible] cu noile concepții ce interveniseră în mișcarea ideologică și politică din țările române. Astfel, spunea el în 1857, „proprietatea să rămîie respectată, sicură, ori de ce natură, ori a cui ar fi". Desființarea proprietății feudale devenise obiectivul pașoptiștilor revoluționari. Dar el aparținea altei generații. Cu toate acestea, între gîndirea economică a lui Eufrosin Poteca și cea a pașoptiștilor revoluționari există elemente de continuitate. Căci opiniile sale înaintate privind desființarea robiei, secularizarea averilor mănăstirilor închinate, promovarea dreptății sociale, introducerea contribuției generale în raport cu averea, dezvoltarea comerțului și a agriculturii, și-au aflat loc sub o formă dezvoltată în programele social-economice revoluționare. Alături de alți dascăli iluminiști ca G. Asachi, Gh. Lazăr, P. Poenaru etc., Eufrosin Poteca a adus o contribuție demnă de menționat, la statornicirea începuturilor gîndirii economice românești moderne.

Virgil IONESCU

1) Vezi Gh. Dem. Teodorescu: **Viața și operele lui Eufrosin Poteca**, și G. Călinescu: **I. Eliade Rădulescu și școala sa.**
2) Vezi G. Călinescu: Op. cit. pag. 84

CONSULTAȚIE

(Urmare din pag. 15)

industrială, din care 87% din ramura constructoare de avioane, 36% din producția de mașini electrice, 28% în construcția de vase [10]).

Impunerea pe baza principiului „legăturii organice"

LEGISLAȚIA FINANCIARĂ, sistemul fiscal aplicat „selectiv" constituie pentru statul monopolist pîrghii importante în intervenția sa economică și socială. Efectuarea a o serie de reforme fiscale în perioada postbelică a avut în R.F.G. drept obiectiv reducerea impozitelor pe profituri, iar unele legi prevedeau chiar scutiri de impozite pentru acele profituri care se îndreaptă în ramuri ca: extracția minereului de fier, cărbune, construcții de vase, siderurgie și altele. Cota de impunere pe cifra de afaceri a întreprinderilor mici și mijlocii este cu aproape 50% mai ridicată față de cea a marilor întreprinderi capitaliste.

Paradoxal, dar aceasta este realitatea: pe măsură ce cifra de afaceri crește, impozitul înregistrează o tendință de regres. Atît în R.F.G. cît și în Franța impozitul pe cifra de afaceri se calculează pe baza principiului „legăturii organice": produsul suferă o singură impunere atunci cînd el este dat spre vînzare în afara concernului respectiv, eliminîndu-se multiple impuneri prin trecerea produsului de la o întreprindere la alta din cadrul unui concern. Multiplele excepții de la legislația fiscală și acordarea de avantaje marilor societăți prin sistemul de impunere determină o scădere treptată a ponderii impozitelor în cifra de afaceri. Dacă în 1960 greutatea specifică a impozitelor în cifra de afaceri a celor 50 mari societăți vest-germane pe acțiuni din diferite ramuri ale industriei era de 8,36%, în 1961 ea reprezenta 7,98%, în 1962 — 7,89%, iar în 1963 — 7,50% [11]).

Spre deosebire de R.F.G. în Franța dubla impunere se referă la societățile filiale și mame. Dubla impunere era suprimată pînă în 1959 doar în condițiile în care societatea mamă participa în cadrul capitalului societăților filiale cu cel puțin 20%. Dar, legea din 28 decembrie 1959 cu privire la sistemul de impunere menționează la articolul 13 eliminarea dublei impuneri chiar în cazul cînd procentul de participare este inferior celui de 20%, cu condiția ca operațiunea de participare să fie agreată. O lege ulterioară, din 12 iulie 1965, reduce însă prin articolul 21 procentul de participare la 10% și suprimă procedura de agreare [12]). Deoarece produsul fabricat de întreprinderile mici și chiar mijlocii este supus impozitului de mai multe ori, el devine mai scump și deci mai puțin competitiv pe piață. Nu de puține ori asistăm, datorită și unui astfel de sistem de impunere la regrupări sub cele mai diverse forme din partea întreprinderilor de o talie mai modestă în vederea întăririi pozițiilor lor pe piața internă și externă.

O altă modalitate de influențare pe cale fiscală a procesului de fuzionare o exprimă, de pildă, legea din 1957 din Franța, care prevede **dreptul întreprinderilor de a considera „cheltuieli" dividendele legate de creșterile de capital efectuate în cadrul programului de investiții.** Se urmărea atragerea economiilor către marile societăți. În adevăr, din 1957 pînă în 1964 inclusiv, numai cîteva societăți au realizat emisiuni de acțiuni în valoare de peste 10 mld. franci. Corespunzător legii, această sumă a beneficiat de o reducere a impozitului în valoare de 1 325 mil. franci [13]). O serie de alte legi, prevăzînd diferite excepții la impuneri în cazul fuziunilor sub forme variate, au contribuit în ultimii ani la o ridicare puternică a gradului de concentrare a producției.

Una din caracteristicile actuale ale sistemului fiscal în țările capitaliste este tendința de a trece o parte din impozitele directe, îndeosebi partea plătită de către societățile capitaliste, pe seama **impozitelor indirecte,** stimulînd și pe această cale procesul de acumulare a unei părți tot mai mari din profiturile înalte de monopol. Aceste impozite indirecte cresc și mai mult o dată cu generalizarea taxei la valoarea adăugată (T.V.A.) cu începere de la 1 ianuarie 1968 în Franța și R.F.G., urmînd apoi să se adapteze acestui sistem pînă la 1 ianuarie 1970 și ceilalți parteneri din C.E.E.

Creșterea importanței sistemului de impunere indirectă duce la o concentrare în mîinile statului monopolist a unei părți considerabile din venitul național. Politica privilegiilor fiscale, apanaj al marelui capital, transformă astăzi activitatea financiară a statului într-un nou obiectiv al luptei de clasă. În condițiile actuale, desfășurarea luptei de clasă are loc pe o arie mult mai largă, nu numai împotriva grupurilor monopoliste ci a capitalismului monopolist privit în ansamblul său, reprezentat de statul burghez contemporan.

Burghezia monopolistă multiplică astăzi, mai mult ca oricînd, intervenția statului burghez în procesul reproducției sub forme și modalități diverse. Puterea de stat, folosind diverse pîrghii, intensifică concentrarea și centralizarea capitalului și a producției în sferele principale ale economiei capitaliste, sporind gradul de monopolizare. În același timp, diversele măsuri de intervenție ale statului burghez conduc la socializarea crescîndă a forțelor de producție, adîncesc antagonismul dintre caracterul social al producției și însușirea privat-capitalistă.

10) B.I.K.I. nr. 48/1966, p. 2
11) D.W.I. Bericht nr. 24/1964, p. 17.
12) Perspectives nr. 963/1966.
13) Economie et politique nr. 141/1966, p. 103.

● AUTO-TRACTOR a livrat 444 tractoare de tipurile U—650 și U—651 (224 în Iran, 195 în R.D. Germană, 20 în Grecia, 5 în Olanda). De asemenea, au fost livrate 35 tractoare pe șenile S—650 în Brazilia; 612 pluguri purtate PP—3 în Iran; 9 mașini de împrăștiat îngrășăminte în Argentina și R.P. Ungară; 397 autoturisme de teren M—461 (303 în R.S. Cehoslovacă; 74 în R.P. Chineză, 10 în Kuweit); 3 autoșasiuri SR—113 în Columbia, 6 automacarale AM—5—113 în Iran. În R.S. Cehoslovacă au fost livrate 230 autobasculante AB—45—116, 100 autocamioane de 5 tone SR—113, 2 autocamioane SR—1[illegible] și 2 autocisterne de combustibil CC—113—2.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● MINERALIMPORTEXPORT a livrat la export 15 000 t ciment în R.S.F. Iugoslavia și 50 000 t ciment în Libia, Turcia, Brazilia, Pakistan. De asemenea, s-au exportat 28 100 m.p. geam mecanic tras în R.P. Ungară, Italia; 2 700 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă; 14000 t. sare în R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, R. P. Ungară, Grecia; 3 200 t pirită în R.F. a Germaniei; 460 t barită în R.P. Ungară și U.R.S.S. Din grupa materialelor de construcție s-au livrat 151 000 mp carton asfaltat în R.P. Mongolă; 2 500 t piatră gips, 1 400 t ipsos, 28 800 uc. cahle, 330 t var în R.P. Ungară; 36 800 cărămizi dialiat în R.D. Germană; 1 500 mp dale marmură concasată în R.S. Cehoslovacă; 217 t polietilenă, 25 100 mp covor PVC, 66 000 mp tapet semilavabil în U.R.S.S., precum și 114 t PVC prelucrat în R.S. Cehoslovacă și U.R.S.S.

● EXPORTLEMN. Contractele prevăd — printre altele — exportul a 12 200 mp parchet în Spania și Cipru; 437 000 mp plăci aglomerate din lemn în Anglia și Islanda; 60 t plăci fibrolemnoase în Franța, S.U.A., Cipru; 6 300 mc bile manele în Italia și Grecia; 6400 mc cherestea de fag și stejar în Anglia, Liban, Franța, Cipru, Grecia; 600 mc placaj în Belgia, R.F. a Germaniei, Sudan; 5220 mp panel în Anglia; 600 mc grinzi în Arabia-Saudită, Italia, Grecia.

CURIER

● În Editura științifică a apărut lucrarea **Analiza drumului critic** (București, 1968, 348 pag.), de Simion Lazăr. Referindu-se introductiv la relația dintre cercetarea operațională, știința conducerii și analiza drumului critic, autorul arată că ultima este parte integrantă atît a cercetării operaționale, cît și a științei conducerii. După unii autori, cercetarea operațională și știința conducerii (**Management Science**) sînt „două nume pentru același lucru", adică „știința deciziei și aplicarea ei", în timp ce, după alți autori, spune S. Lazăr, știința conducerii are un profil mai larg, avînd sarcina să abordeze problemele de „management" nu numai operațional, ci dintr-un punct de vedere mai complex: operațional, informațional, sociologic și psihologic. Autorul expune pe larg metoda drumului critic atît ca teorie generală a conducerii proiectelor, cît și din punct de vedere aplicativ, ca instrument indispensabil pentru programarea și controlul sarcinilor complexe.

■ În articolul său **Factorul timp și economia timpului,** apărut în revista **Einheit** nr. 7/1968, J. Garscha arată că în problema competitivității pe piața externă, trebuie să se țină seama, alături de calitate, costuri, „service", și de factorul timp. Este vorba în primul rînd de **ireversibilitate.** Fapte, situații trecute nu pot fi restabilite. Așa, de exemplu, cu doi-trei ani în urmă, pentru anumite mașini se plătea un preț de cinci-șase ori mai mare decît astăzi. Cine nu și-a asigurat atunci o producție și o desfacere intensă, a pierdut șansa. Desfășurarea proceselor în interconexiunea lor pe diferite tărîmuri, la diferite niveluri, se cere să fie organizată cu **continuitate.** O calitate înaltă sau reducerea costurilor nu se obține numai cu o performanță de valoare într-o anumită fază a procesului de producție, ci prin dezvoltarea tehnico-științifică continuă în toate fazele și în toate întreprinderile care participă la fabricarea produsului respectiv. Cea de-a treia trăsătură — **aditivitatea** — presupune să se țină seama nu numai de perioada de timp necesară pentru fabricarea produsului, ci și de momentul desfacerii acestuia. Aditivitatea impune căutarea neîncetată a unor căi pentru sporirea productivității muncii.

■ În articolul **Voprosî soverșenstvovania narodnohoziastvennogo planirovania** (Problemele perfecționării planificării economiei naționale) apărut în revista **PLANOVOE HOZIAISTVO** nr. 7/1968, N. P. Lebedinschi scoate în evidență faptul că pînă în prezent în practica planificării se alegea în Uniunea Sovietică din mai multe variante de plan aceea **care** permitea rezolvarea într-un timp cît mai scurt a sarcinilor social-economice **din** perioada dată. După autor, acest criteriu trebuie să fie înlocuit cu acela **al** planului optim. În acest scop, se preconizează elaborarea unei metodologii de optimizare care, pe lîngă metodele moderne matematice și de modelare, să folosească o analiză profundă, creatoare **a** multitudinii de procese complexe economice și sociale. Această metodologie — subliniază Lebedinschi — trebuie secondată de crearea de condiții, de stimulente economice pentru ca toate întreprinderile, toate organizațiile economice să lucreze după un regim optim, adică să tindă să folosească la maximum toate resursele economice de care dispun pentru obținerea unei producții care să corespundă cerințelor, cu minimum de cheltuieli.

■ La sfîrșitul lunii august s-a ținut la Moscova cel de-al VII-lea Congres mondial al energiei, la care au luat parte 4 700 de delegați din 59 de țări. La dezbateri au participat 3 200 dintre delegați cu comunicări și referate privitoare la marile probleme actuale și viitoare care stau în fața energeticienilor de pe toate meridianele. Primele șase congrese și problemele lor au fost următoarele: 1. Londra (1924) cu participarea delegaților din 43 de țări, care au dezbătut: „Resursele mondiale de energie"; 2. Berlin (1930) delegați din 34 de țări, tema: „Problemele energiei sub toate aspectele"; 3. Washington (1936), delegați din 54 de țări, tema: „Industria națională de energie"; 4. Londra (1950) 53 de țări, tema: „Resursele și producția de energie"; 5. Viena (1956) 54 de țări, tema: „Energia și recentele progrese tehnice și economice"; 6. Melbourne (1962) 45 de țări, tema: „Aspectul noului în domeniul energiei".

■ Volumul **Utilizarea forței de muncă,** de Constantin Grigorescu, Grigore Vîlceanu, Sabin Nica, Traian Lazăr, Nicolae Șufană, Steliana Perț, apărut sub egida **Institutului de cercetări economice în Bibliotheca Oeconomica** (Editura Academiei, 1968, 248 pag.) analizează problemele folosirii resurselor de muncă în țara noastră. Autorii evidențiază incidența dintre dezvoltarea intensivă a economiei, creșterea venitului net și a acumulărilor și lărgirea pe această bază a posibilităților de creare de noi locuri de muncă și valorificarea la un nivel superior a resurselor umane. Se face o primă încercare de analizare a influenței forței de muncă asupra repartizării industriei în profil teritorial, accentuîndu-se îndeosebi corelația dintre creșterea producției globale industriale și densitatea populației agricole, sporirea efectivului de salariați în profil teritorial și mișcarea migratorie interregională și intraregională. De asemenea, se tratează o serie de probleme ale formării profesionale a muncitorilor pentru industrie în condițiile progresului tehnic modern și unele probleme care se pun în legătură cu mai buna utilizare a resurselor de muncă din agricultură.

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI

(Urmare din pag. 3)

Tabel nr. 2

Denumirea produselor	Realizat 1967	Propuneri perspectivă		
		1970	1975	1980
Aeroterme	6.700	8.200	10.600	11.500
Baterii pentru încălzirea și răcirea aerului	2.670	4.000	5.200	6.700
Ventilatoare	16.260	38.000	77.000	133.000
Centrale de condiționare a aerului	790	2.400	3.700	5.000
Filtre de aer	1.000	3.000	5.500	8.500
Convectori cu circulație naturală și forțată	5.790	170.000	310.000	550.000
Panouri și benzi radiante (m. p.)	10.000	50.000	405.000	835.000
Generatoare de aer cald	—	—	1.500	3.000

toare de aer cald, utilaje deosebit de însemnate în acest domeniu.

Coordonarea la nivelul cerințelor

În domeniul fabricației de echipamente de încălzire, ventilație și condiționare a aerului de către unitățile construite pînă în prezent, se impune acordarea unei atenții deosebite eliminării consecințelor nefavorabile ale carențelor care se mai manifestă. Fabricarea echipamentelor pentru instalații de încălzire și ventilație este încă necoordonată în mod sistematic.

Din analiza lipsurilor ivite, rezultă că o condiție esențială a promovării progresului în acest domeniu este reunirea în cadrul aceleiași instituții centrale, Ministerul Industriei Construcțiilor, atît a concepției, cît și a producției echipamentului de încălzire, ventilație și condiționare a aerului. Ținînd seama de necesarul mereu crescînd de astfel de instalații, **ar fi indicat să se înființeze unități specializate coordonate de M.I.C., care să aibă în sfera lor de preocupare următoarele activități: cercetări asupra sistemelor, aparatelor, prefabricatelor și accesoriilor pentru instalații de încălzire, ventilare, climatizare, precum și a celorlalte sisteme de instalații aferente construcțiilor** (electrice, telecomunicații, sanitare etc.).

O atenție deosebită va trebui acordată de asemenea proiectării, asimilării și tipizării unei game largi de accesorii, echipamente, dispozitive și aparate pentru astfel de instalații, proiectării de instalații, și sisteme de condiționare a microclimatului în construcții, reprezentative sau speciale, în limitele toleranțelor prescrise pentru investițiile din țară (hale industriale, hoteluri de lux, spitale, școli, muzee, birouri etc.) **sau pentru export.** Se cer, de asemenea, stabilite teme de cercetare și proiectare a părților aferente echipamentelor de încălzire, ventilare și climatizare ce ar urma să fie asimilate în cadrul altor ministere — elemente de automatizare, produse chimice, medii filtrante etc. O atenție deosebită se impune a fi acordată asistenței tehnice la montarea instalațiilor proiectate. **Considerăm oportună înființarea unor secții specializate pentru cercetarea, proiectarea, asimilarea și tipizarea echipamentelor pentru celelalte tipuri de instalații aferente unei construcții.**

O cerință pregnantă, care trebuie rezolvată eficient, este aceea a coordonării competente a capacităților de producție pentru echipamente și aparate de încălzire, ventilație și condiționare existente și proiectarea noilor capacități în perspectivă, pe baza modelelor analizate și asimilate, în concordanță cu nevoile economiei în continuă dezvoltare. De altfel la Alexandria au început lucrările de investiții pentru ridicarea unei fabrici de prefabricate, accesorii și dispozitive pentru instalații tehnico-sanitare și de încălzire pentru construcții. Primele sale capacități de producție vor fi puse în funcțiune în trimestrul IV/1969 urmînd ca, în trimestrul II/1970, întreprinderea să atingă producția proiectată de circa 13 100 tone/an în valoare de 180 milioane lei. Asemenea preocupări vor fi extinse în viitor în vederea diversificării gamei de instalații pentru construcții și acoperirii într-o măsură sporită a necesarului mereu crescînd pe economie.

ORMIG

IMPRIMATOR DE LINII CU SELECȚIONAREA ELECTRONICĂ

Defalcă automat nomenclatoarele de piese și imprimă extrase sintetizate după fiecare grupă de piese (de ex. piese de confecționat, piese de comandat, piese normate, piese turnate etc.).
Realizează economie apreciabilă de timp și personal la prelucrarea NOMENCLATOARELOR DE PIESE
Erorile de transcriere sînt evitate, însemnarea repetată a pieselor în liste nu mai este necesară. Datele constante (nr. comenzii, nr. de piese, data, termen) sînt imprimate automat. Fișele de însoțire pentru materiale sînt emise ca acte separate.
Cereți documentațiile gratuite la 202 Ro.

ORMIG 1 Berlin 42, Wolframstrasse 87—91.

PUBLICOM

Unul din multele exemple de aplicare a electronicii

INSTALAȚII DE CULEGERE ELECTRONICĂ PENTRU TIPĂRIREA PRESEI

SIEMENS

Redacția unui cotidian lucrează mereu sub presiune. Ea trebuie să informeze de dimineață cititorul asupra tuturor evenimentelor ce au avut loc cu o seară înainte. Trebuie deci acționat cu mare rapiditate.
În tipografia din Nürnberg funcționează o instalație SIEMENS pentru prelucrarea datelor, economisind zețarului un timp prețios și costisitor. În calitate de calculator de zaț această instalație de prelucrarea datelor dispune de capacitatea de a despărți silabe, poate introduce inițiale, texte și execută o culegere cu margine exactă. Zețarul este astfel ajutat și eliberat de o parte din munca sa, ziarul se culege și se machetează mai repede, ajungînd într-un timp record la difuzare.
Același calculator, adăugîndu-i-se unele dispozitive de programare, poate înlocui o parte însemnată din munca administrativ-comercială dintr-o redacție.
Instalațiile de prelucrare a datelor pot găsi aplicare în toate ramurile economiei, asigurînd o activitate mai rapidă și ușurînd munca oamenilor.
Instalațiile de prelucrare a datelor de fabricație SIEMENS se bucură de mare succes. Ele întrunesc experiența îndelungată a unei întreprinderi mari. Uzinele SIEMENS ocupă un loc de frunte în fabricarea instalațiilor de prelucrarea datelor. Astfel a fost construită în uzinele de prelucrarea datelor prima serie de calculatoare electronice complet electronizate.
Experiența îndelungată în multe domenii de aplicare și branșe industriale este concentrată în uzinele pentru prelucrarea datelor. Aici se pune în slujba clientului știința a mii de specialiști, matematicieni, ingineri, organizatori și analiști.
Specialiștii uzinelor SIEMENS stau cu plăcere la dispoziția dv. cu informații detaliate asupra tuturor problemelor ce vă interesează.

Adresați-vă la:
SIEMENS — Aktiengesellschaft Werk für Datenverarbeitung
Vertriebsbereich Europa I
A 1025 Wien
Obere Donaustrasse 49/51.

SIEMENS — PRELUCRAREA DATELOR

PUBLICOM

La fabrica de celuloză și hirtie „Reconstrucția" din Piatra Neamț

TRADIȚII VECHI ȘI SORTIMENTE NOI

ACTUL DE NAȘTERE al întreprinderii a fost semnat la 24 februarie 1927 și cuprins în dosarul nr. 922, care consemnează apariția unei societăți pe acțiuni în vederea construcției Fabricii de celuloză Piatra Neamț. La baza creării noii unități industriale au stat, evident, intențiile de a obține profituri, dar criteriile după care s-a hotărît amplasarea ei în raza orașului dintre munții Pietricica și Cernegura au fost cît se poate de judicioase. Aceasta întrucît era situată în imediata vecinătate a imenselor păduri de molid și brad care acoperă întreaga vale a Bistriței, de la Piatra Neamț la Vatra Dornei. În plus, exista un mijloc natural de transport foarte ieftin — rîul Bistrița și celebrele sale plute —, o cale ferată care lega orașul de întreg restul țării, și, de asemenea, mînă de lucru din abundență, deoarece țăranii din împrejurimi aveau pămînt puțin și pietros, de pe urma căruia abia de se puteau hrăni.

Construcția noii fabrici a început în primăvara anului 1928, iar la jumătatea lunii septembrie 1929 au intrat în funcțiune primele două fierbătoare de la instalația de fabricare a celulozei prin procedeul sulfit. După o serie de întreruperi ale activității, în 1935 se trece la montarea secției pentru fabricarea celulozei după procedeul sulfat, prima de acest fel din țară, secție care va începe să producă în anul următor.

Din lemn subțire de rășinoase, deșeuri de cherestea curățată și lemn de plop se fabricau diferite sorturi de celuloză pentru fabricile de hirtie de la Bușteni și Letea-Bacău și pentru fabrica de mucava din Piatra Neamț (azi „Comuna din Paris"). După o nouă întrerupere a activității în perioada de sfîrșit a războiului, fabrica a fost repusă în funcțiune în anul 1945, iar în anul 1948 a fost naționalizată, căpătînd denumirea „Reconstrucția".

★

ÎNCEPÎND cu anul 1949, fabrica se dezvoltă an de an, fiind dotată cu utilaje noi, iar producția crește necontenit. Astfel, s-a procurat prin transfer de la Petrești o mașină de cojit lemn, s-a montat al doilea ferăstrău circular la podul de tras plute, s-a montat o nouă putină de leșie neagră la secția sulfat, pentru depozitarea leșiilor, s-a reconstruit unul din turnurile de leșie bisulfitică și un nou spălător de gaze. În anul 1951, s-a montat un nou motor Diesel și un cazan de aburi tip CFR, iar în anul 1952 — al doilea cazan și s-a pus în funcțiune un nou cuptor de ars pirită tip Kuhn și stația pentru preîncălzirea și concentrarea leșiei bisulfitice.

În anul 1954 a intrat în funcțiune noua hală a tocătoarelor cu un nou tocător cu patru cuțite tip M.P.M. și au fost rezidite toate fierbătoarele.

Pentru a face față nevoilor crescînde de apă, s-a amenajat captarea Bistriței și s-au dat în folosință două noi filtre Wagner și două filtre cu pietriș. De asemenea, s-a construit un rezervor de apă grasă la secția sulfit.

În 1956 s-a montat o nouă mașină de tras celuloză sulfat și a intrat în funcțiune încă un cazan de abur de mare capacitate.

În anul 1958 s-a început montarea a două mașini de hîrtie pentru o producție de 12 000 t/an hîrtie de ambalaj, velină și subțire. Paralel a început montarea unui nou cazan IPROM și a unei turbine tip Reșița.

Întrucît în procesul de fabricare a celulozei și hîrtiei rezultă ape reziduale cu conținut de fibră care nu era valorificată, s-a trecut la construirea stației de recuperare a fibrelor.

Din anul 1964 au început lucrările de mărire a capacității secției sulfit prin extinderea atelierului de preparare a leșiei și a atelierului de fierbere, spălare și sortare a celulozei.

★

FABRICA de pe malul Bistriței cunoaște astăzi un avînt deosebit. Centrala proprie a fost dezvoltată, adăugîndu-i-se noi agregate producătoare de energie termică și electrică. Anul acesta a fost montat și pus în funcțiune un cazan de aburi modern și este în curs de montare o turbină de aburi de 3 000 kW, care, laolaltă, vor duce la creșterea capacității centralei termice cu 30%, iar cea a centralei electrice cu 70%.

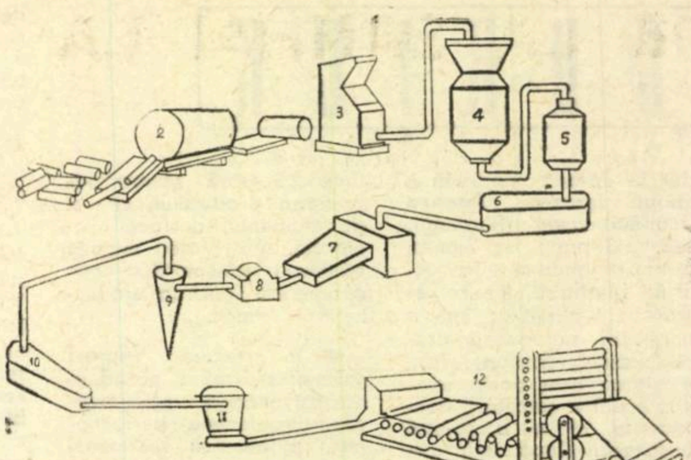

FLUXUL TEHNOLOGIC LA FABRICA DE HÎRTIE ȘI CELULOZĂ „RECONSTRUCȚIA"-PIATRA NEAMȚ

1 - MATERIA PRIMĂ - LEMN
2 - COJITOR
3 - TOCĂTOR
4 - FIERBĂTOR
5 - SPĂLAREA CELULOZEI
6 - BAZIN OMOGENIZARE
7, 8, 9 - SORTAREA CELULOZEI
10 - ALBIREA CELULOZEI
11 - SORTAREA PASTEI DE HÎRTIE
12 - MAȘINA DE HÎRTIE

A crescut, de asemenea, în mod simțitor capacitatea de producție a instalațiilor de fabricare a celulozei și hîrtiei, datorită unor modificări și completări realizate în cursul ultimilor ani. Astfel, instalația de fierbere a celulozei prin procedeul sulfat, proiectată spre a produce 10 000 tone pe an cu două fierbătoare, realizează 14 400 tone anual în trei fierbătoare. Mașina de hîrtie nr. 1, proiectată la 9 000 tone anual, produce 11 500 de tone, iar mașina nr. 2 — peste 3 300 tone, față de 3 000 cu cît a fost proiectată.

Se fabrică astăzi aici celuloză în mai multe sortimente (I A — pentru hîrtie velină, I B — pentru hîrtie imitație de pergament, II — pentru hîrtie de ambalaj), care este livrată și diferitelor fabrici de hîrtie din țară ori pentru export, dar din care cantitățile cele mai însemnate sînt utilizate chiar în fabrică pentru producția proprie de hîrtie de ambalaje rezistentă și hîrtii pergaminate. Peste 50% din cantitatea de hîrtie fabricată este destinată exportului în numeroase țări din trei continente.

Cantitățile produse sînt în continuă creștere, iar depășirile de plan curente, fapt ilustrat și de cifrele cuprinse în tabelul de mai jos:

Sortimentul	Depășiri 1967 (în tone)	Depășiri sem. I.1968 (în tone)
I. Celuloză (total)	2.650	370
II. Hîrtie (total)	1.090	395
din care:		
a) Hîrtie de ambalat	782	388
din care:		
ambalaj pentru export	1.874	159
b) hîrtie pergaminată	104	7
c) hîrtie pentru scris și tipărit	204	—

Iată încă un tabel care înfățișează succesele obținute de către harnicul colectiv al fabricii din Piatra Neamț pe linia îndeplinirii și depășirii planului de producție la principalii indicatori:

Indicatorii	1967 Plan	1967 Realizat	1967 %	1968 Plan sem. I.	1968 Realiz. sem. I	1968 %
Producția globală (mii lei)	135.700	143.921	106.05	69.000	72.412	104,94
Producția marfă (mii lei)	108.200	114.166	105,51	52.200	55.365	105,95
Producția marfă vîndută și încasată (mii lei)	106.967	113.752	106,34	54.973	57.331	104,28
Beneficii (mii lei)	10.417	15.782	151,50	3.739	5.276	141,10
Rata rentabilității	+11,1%	+15,9%	143,2	+7,3%	+9,3%	127,4

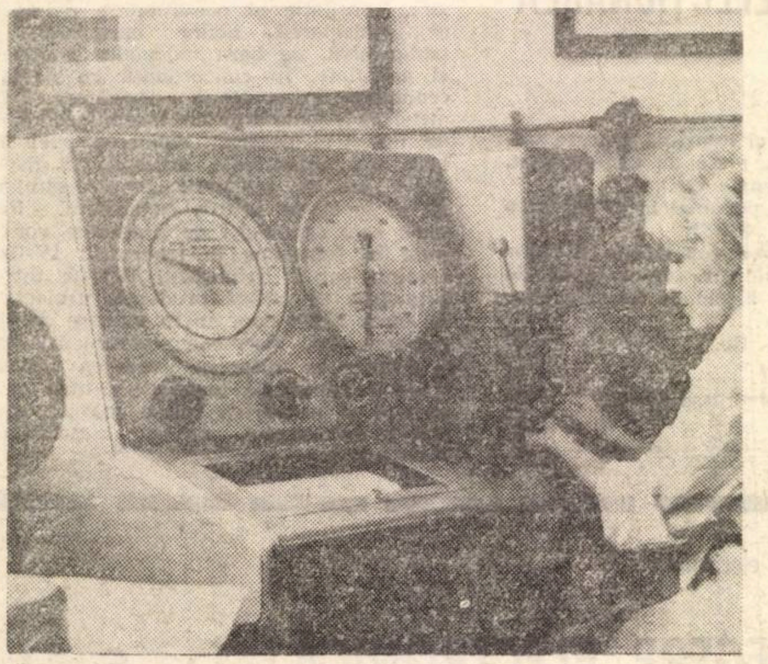

In laboratoarele fabricii se efectuează diferite probe și analize amănunțite ale materiilor prime și auxiliare, ca și ale produselor finite

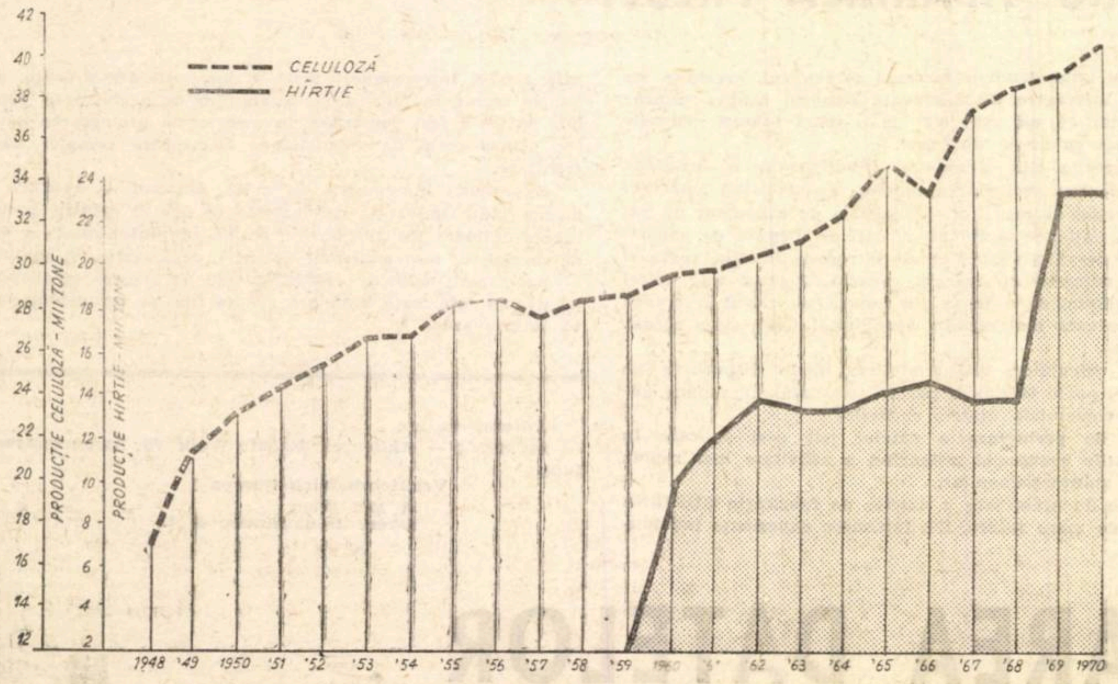

Realizările acestea și altele necuprinse în cifrele de mai sus, sînt rodul muncii neobosite, priceperii și măiestriei profesionale a celor 1.200 de oameni care constituie colectivul de muncă al fabricii. Dintre ei 43 sînt ingineri și economiști cu studii superioare, 31 maiștri, 19 tehnicieni, 31 cadre medii economice și 986 de muncitori, dintre care 760 sînt calificați în școli profesionale sau la locul de muncă.

★

ÎN PREZENT, specialiștii și tehnicienii fac o serie de încercări menite să ducă la perfecționarea procedeelor de realizare a hîrtiilor hidrofobizate (deosebit de rezistente la umezeală) atît pentru ambalaje cît și pentru hîrtii pergaminate. Unele vor fi folosite pentru ambalarea mobilei (sub formă de carton ondulat), iar pergamentele pentru ambalarea unor produse alimentare cu mare conținut de umezeală. În viitorul apropiat, în fabrică se va instala o nouă mașină de hîrtie pergaminată și pergament (pentru ambalarea cuburilor de zahăr, a medicamentelor etc.) cu o capacitate de 8.500 tone pe an, a cărei producție va fi parțial destinată exportului.

Paralel cu lărgirea gamei de sortimente, colectivul întreprinderii este continuu preocupat de îmbunătățirea calității produselor. În perioada care urmează se va fabrica celuloză sulfit neînălbită și înălbită cu indici calitativi îmbunătățiți. Va crește și nivelul calitativ al celulozei sulfat (gradul de puritate, rezistența la rupere, frecare, îndoire) și prin punerea în funcțiune a unei noi linii de sortare.

Celuloză de calitate mai bună înseamnă implicit și hîrtie cu caracteristici tehnice superioare: transparență uniformă, fără variațiuni de gramaj, alungire transversală și longitudinală sporită, cu o redusă permeabilitate la apă și grăsimi ș.a.m.d.

Așadar sortimente noi, cu calități îmbunătățite, o tot mai largă gamă de produse finite pentru consumul intern și pentru export — iată principalele preocupări ale muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor fabricii „Reconstrucția" din Piatra Neamț.

P. MIRCEA

Note de călătorie din R. P. Chineză

DE LA ŞANHAI LA TZINDAO

IMAGINEA DESPRE CHINA POPULARĂ, formată în timpul vizitării acestei țări prietene, ar fi incompletă dacă nu ai poposi, măcar în treacăt, la Şanhai. „orașul marilor dimensiuni" — cum se mai spune — poposim mai multe zile, timp pe care l-am folosit din plin, vizitînd un mare număr de întreprinderi, precum și expoziția industrială.

Dacă înainte de eliberare, Şanhaiul era doar un mare oraș comercial, acum el a devenit cel mai puternic centru al vieții economice, un adevărat colos al producției industriale chineze. Cîteva date statistice ilustrează aportul Şanhaiului de azi la economia Republicii Populare Chineze. Cele aproape 3.000 de întreprinderi, în care lucrează mai mult de 2 milioane de muncitori, ingineri și tehnicieni, dau peste o cincime din producția globală industrială a țării. Produsele industriei constructoare de mașini, ale siderurgiei, ale industriei ușoare și alimentare și cele de artizanat au devenit cunoscute pe multe meridiane. Întreprinderile Şanhaiului sînt și pepiniere de cadre. În fiecare an pleacă de aici, spre toate centrele industriale ale țării, aproape 100 000 de cadre calificate: muncitori, ingineri și tehnicieni care lucrează în prezent la noile obiective economice din Uhan, Şenian, Cianciun, Hanceu, Ţinan.

În partea de sud a orașului, la o distanță de circa 30 km, pe un teren unde pînă acum zece ani se cultivau cereale, s-a ridicat cartierul industrial Minhan, denumit în prezent „inima de oțel" a Şanhaiului. Aici se realizează în prezent o bună parte din utilajele necesare economiei naționale — turbine, cazane de aburi, aparatură electrică, instalații pentru telecomunicații, rulmenți, îngrășăminte chimice, oțeluri speciale.

Vizita la Uzina constructoare de mașini grele ne-a prilejuit cunoașterea secțiilor ei, în care un loc cu totul remarcabil ocupă presa de 12 000 de tone. La acest gigant de oțel înalt de 24 de metri se pot matrița, în mod obișnuit, piese în greutate de peste 250 tone, dar prin adaptarea unor dispozitive se pot matrița și piese de numai cîteva zeci de kilograme. Presa este folosită deci pentru o gamă largă de produse — de la arborii cotiți, cîntărind zeci de tone, necesari șantierelor navale, pînă la piese mai mărunte, livrate sutelor de întreprinderi din Şanhai și din întreaga țară, cu care uzina cooperează.

De la Minhan ne-am îndreptat spre fabrica de autocamioane, înființată în 1958 pe locul unor mici ateliere de reparații auto. Un drum greu și plin de neprevăzut a parcurs colectivul fabricii pînă la realizarea primelor autocamioane. Camioanele fabricate aici folosesc drept combustibil gazul metan de la o butelie de gaze montată pe caroseria motorului. Pentru asta au fost necesare căutări în vederea modificării sistemului de aprindere. Rezultatele bune au permis ca producția de autocamioane să crească, performanțele lor tehnice s-au îmbunătățit.

Am vizitat cîteva hale ale fabricii, unde atenția ne-a fost reținută de grija fiecărui muncitor pentru calitatea pieselor. La secția de montaj, fiecare operație este realizată cu atîta iscusință și migală, încît foarte rar se întîmplă ca un autocamion adus la proba de încercare să fie înapoiat pentru remedieri. Autocamioanele construite la Şanhai se bucură de o bună reputație în întreaga China. Oamenii au crescut și s-au format o dată cu fabrica: peste 90% dintre muncitori au fost calificați la locul de muncă.

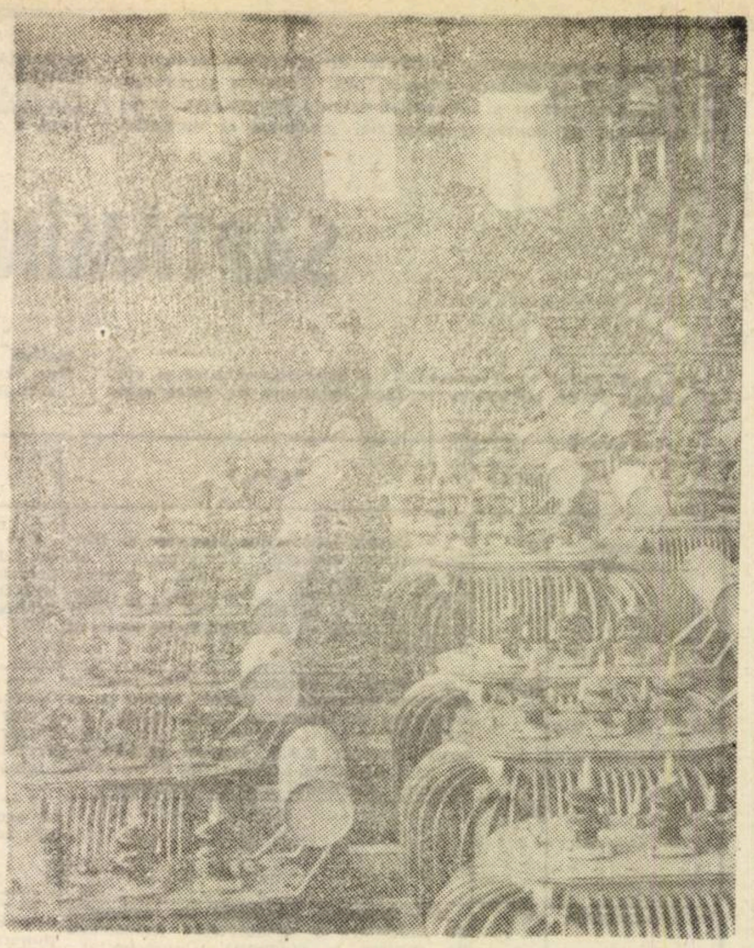

Aspect dintr-o hală a uzinei de transformatori din Taiyuan

Pe coordonatele industriale ale orașului de pe fluviul Huanpo se înscrie, fără îndoială, ca o oglindă a eforturilor industriale și meșteșugărești — expoziția permanentă din Şanhai. Aici, alături de țesăturile de mătase naturală se găsesc țesături din fibre sintetice, realizate cu o mare finețe, în sute de sortimente și culori. Deosebit de atractiv este standul care expune zeci de sortimente de blănuri artificiale.

De la Şanhai ne-am continuat drumul spre orașul Tzindao, port la Marea Galbenă. Tzindao este un mare oraș-grădină revărsat pe două mari coline și se întinde pe o lungime de aproape 30 de km. Este în același timp o stațiune balneo-climaterică și un important centru industrial al Chinei. Eliberarea a adus în viața economică și social-culturală a orașului schimbări înnoitoare. Dacă în trecut aici erau numai două întreprinderi textile, o fabrică de bere și cîteva ateliere meșteșugărești, astăzi orașul este împînzit de la un capăt la altul de noi întreprinderi. În apropierea litoralului se înalță o impunătoare uzină constructoare de mașini care produce locomotive Diesel și vagoane de cale ferată. În nord au fost construite trei mari combinate: unul siderurgic, un altul de cauciuc sintetic, al treilea de îngrășăminte chimice. Tot aici au intrat în producție de curînd fabrica de mașini electrice și aparatură pentru cercetări oceanografice, precum și uzina constructoare de mașini automate pentru alezat și rectificat. O rapidă dezvoltare a cunoscut industria ușoară, alimentară și de artizanat. Ţesăturile, confecțiile și tricotajele produse la Tzindao sînt apreciate în țară și peste hotare. Gazdele ne-au informat că o bună parte din produsele industriei ușoare și alimentare din oraș se exportă în diferite țări din Europa, Asia și Africa.

Pe una din colinele orașului se înalță clădirile fabricii de mobilă nr. 1. În halele mari și spațioase sînt montate mașini moderne, iar procesul de producție este în întregime mecanizat și automatizat.

Pentru călătorul care a străbătut itinerarul Şanhai—Tzindao imaginile culese reprezintă numai o parte dintr-o masă de fapte, date și realități care atestă realizările pe care poporul chinez le obține în procesul făuririi unei vieți noi.

Spiridon STĂNEL

EXPOZIȚIA JUBILIARĂ A TÎRGULUI DIN BRNO

ÎN A DOUA JUMĂTATE A LUNII septembrie, a avut loc cea de-a 10 ediție jubiliară a Tîrgului internațional din Brno. Datorită caracterului său specializat, ingeniozității și spiritului comercial al organizatorilor, Tîrgul din Brno, deși foarte tînăr, și-a cucerit o recunoaștere internațională, devenind un prilej de trecere în revistă a realizărilor mondiale ale industriei constructoare de mașini, un centru al competiției pașnice și al negocierilor de afaceri.

Importanța crescîndă a Tîrgului din Brno este ilustrată de numărul mare de expozanți care participă în fiecare an, de volumul afacerilor încheiate, de numărul turiștilor, din Cehoslovacia și din străinătate, care vizitează parcul de expoziție, pentru a-și da seama de tendințele noi ce apar în fiecare an în tehnica de producție.

În acest an au participat aproximativ 1500 firme din 29 de țări ale lumii, care au expus zeci de mii de produse — mașini-unelte, instalații, mijloace de transport etc. — dintre cele mai moderne. În afară de țara gazdă, au fost prezente cu exponate întreprinderi din Bulgaria, Cuba, Iugoslavia, Polonia, R.D. Germană, România, Ungaria și U.R.S.S., precum și din Anglia, Austria, Canada, R.F.G., Italia, S.U.A., Suedia etc.

Contactul viu, confruntarea directă a cererii cu oferta permit angajarea unor importante contracte de vînzare-cumpărare chiar în timpul desfășurării tîrgului. La ediția de anul trecut, de pildă, întreprinderea cehoslovacă de comerț exterior Strojimport a reușit să încheie contracte pentru vînzarea a 3.994 mașini-unelte, printre care 1.023 mașini de găurit, 992 strunguri, 495 diferite mașini automate, 393 mașini de polizat și 337 mașini de frezat.

Ca și în anii precedenți, în Pavilionul Națiunilor (pavilionul A, aflat lîngă intrarea principală a Expoziției) au fost instalate standuri reprezentative sau de informare ale diverselor țări participante.

Cea mai mare participare au avut-o și în acest an, cum este și firesc, firmele cehoslovace. În rotonda pavilionului A, organizatorii au prezentat un grup de războaie automate de țesut fără suveică, precum și mai multe ringuri de filat fără broșe, produse moderne și interesante, cu perspective favorabile de fabricare și de export. În cele 12 sectoare ale tîrgului, țara gazdă a expus peste 5 000 de produse, multe dintre ele purtînd inscripția „novinki", adică noutăți. Desigur că e deosebit de greu de a alege din această multitudine de exponate pe cele mai interesante. De altfel, această noțiune își pierde în mod practic sensul. Aș enumera, dintre mașinile-unelte, strungurile automate și semi-automate, cu comandă program, a căror exploatare se dovedește eficientă nu numai pentru producția de mare serie, dar și pentru cea de serie mijlocie și mică și chiar pentru prelucrarea de piese unicale. De pildă, strungul paralel SM 16, cu o greutate de numai 650 kg, este destinat pentru uzinajul pieselor de mici dimensiuni și ușoare; strungul paralel Skoda tip SIU-400, care cîntărește peste 184 tone, poate prelucra piese de pînă la 160 tone, cu un diametru deasupra bancului de 4 m, cu un efort maxim de avans în sens transversal și longitudinal de 16 000 kp și dotat cu un motor de 160 kW ș.a. Au fost expuse de asemenea numeroasele tipuri de freze, raboteze, mașini de rectificat, mașini de găurit, prese, ghilotine, mașini de laminat, echipamente și ansambluri industriale complete pentru industria chimică, alimentară, ușoară etc. Pe aceeași linie a promovării progresului tehnic se înscriu, de asemenea, motoarele cu combustie internă, agregatele Diesel, turbinele hidraulice și diferitele tipuri de pompe, tractoarele pe pneuri și șenile, locomotivele electrice, autocamioanele, autobuzele, automobilele, avioanele de sport și antrenament, aparatajul electronic etc.

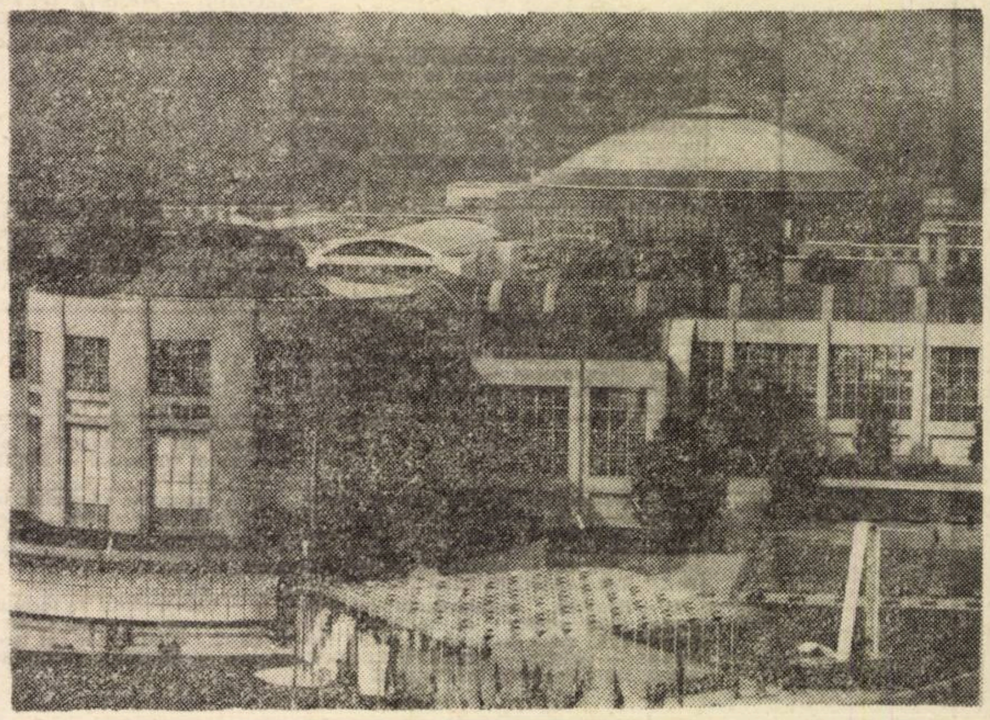

Panoramă a Tîrgului din Brno

La actuala ediție a Tîrgului din Brno, țara noastră a avut o bogată participare, atît sub aspectul numărului, cît și al diversității exponatelor. În afara standului oficial din Pavilionul Națiunilor, întreprinderile românești au fost prezente cu exponate în 4 sectoare specializate. Pe prim plan între exponatele românești se situează instalația de foraj F. 200, o adevărată uzină complexă, care a atras atenția vizitatorilor și, în primul rînd, a specialiștilor. De altfel, pentru performanțele ei, a primit una din cele 30 de medalii ce se oferă pentru produsele expuse și care au o deosebită valoare din punct de vedere tehnic sau științific. De o bună apreciere s-au bucurat mașinile-unelte pentru prelucrarea metalului — o grupă de strunguri de diferite mărimi, șepingurile, mașinile de găurit, presele, mașina de șlefuit bile și, în mod deosebit, mașina de rectificat interior R.I. 80 — o noutate cu caracteristici tehnice dintre cele mai înalte —, întreaga gamă de mașini textile, autocamioanele „Bucegi" de 5 tone, precum și tractoarele pe pneuri U—650.

Tîrgul de la Brno, prin prestigiul firmelor participante, se dovedește, la fel ca și celelalte tîrguri internaționale cu tradiție, o întruchipare a ideii dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice între toate popoarele. Reflectînd adîncirea diviziunii internaționale a muncii, transformările ce au loc în economia diferitelor țări sub impulsul actualei revoluții tehnico-științifice, dezvoltarea relațiilor economice externe, tîrgurile și expozițiile internaționale constituie indubitabil un factor de progres economic, de potențare a forțelor fiecărui stat, de adîncire a cunoașterii și înțelegerii reciproce între popoare.

Florin DUCA

In aplicarea prevederilor acordului de cooperare economică, industrială şi tehnică semnat între România şi Franţa la 2 februarie 1967 şi a convenţiei privind dezvoltarea acestei cooperări în domeniul industriei mecanice şi electrice încheiată la 28 octombrie 1967, Centrul Naţional Francez de Comerţ Exterior, Comitetul Permanent Francez al Tîrgurilor şi Manifestărilor Economice în Străinătate, precum şi cele două organisme profesionale interesate, Federaţia Franceză a Industriilor Mecanice şi de Prelucrare a Metalelor şi Sindicatul General Francez al Construcţiei Electrice, în colaborare cu Camera de Comerţ a Republicii Socialiste România şi cu Agenţia Română Internaţională de Publicitate PUBLICOM, organizează

SĂPTĂMÎNA TEHNICII FRANCEZE

Cu acest prilej va fi prezentată o expoziţie tehnică şi vor fi expuse 50 de conferinţe tehnice, susţinute de către specialişti ai unui mare număr de instituţii şi întreprinderi franceze de prim rang.

Acţiunea va avea loc între 1–8 octombrie 1968 în pavilioanele C şi D ale Complexului Central Expoziţional din Piaţa Scînteii, Bucureşti.

Programul conferinţelor este următorul :

	ORA	SALA 1	SALA 2	SALA 3	SALA 4
Miercuri 2 octombrie	9	1 — **Cîteva locomotive electrice şi Diesel-electrice recente.** Conferenţiar : dl. HORVILLEUR, inginer E.S.E., director tehnic al Diviziei „Tracţiune" — SOCIÉTÉ DE CONSTRUCTIONS ELECTRO-MECANIQUES — ALSTHOM. Proiectarea unui film.	3 — **Industria franceză de maşini unelte.** Conferenţiar : dl. ANDRE, delegatul pentru ţările Europei de răsărit — SYNDICAT DES CONSTRUCTEURS FRANÇAIS DE MACHINES-OUTILS.	6 — **Redespicare — profilare.** Conferenţiar : dl. GUY DESESSARD, director general adjunct — SOCIÉTÉ DES CONSTRUCTIONS MECANIQUES DE CREIL. Proiectarea unui film.	8 — **Învăţămintele trase de pe urma încercărilor, în exploatare, a alternatorului de 600 MW de la Centrala electrică franceză din Le Hâvre.** Conferenţiar : dl. HEUILLARD, şeful serviciului de „Studii Electrice turbo-alternatoare" — Société DE CONSTRUCTIONS ELECTRO-MECANIQUES — ALSTHOM.
	10,30	2 — **Perii şi portperii pentru maşinile electrice moderne — Cazul particular al maşinilor de tracţiune.** Conferenţiar : dl. BAROIN, şeful serviciului tehnic „Aplicaţii", inginer E.S.E., inginer şef Société LE CARBONE-LORRAINE. Proiectarea filmului „Carbonul este pretutindeni".	4 — **Aliaje dure şi piese aglutinate.** Conferenţiar : dl. SAINT SAUVEUR, directorul al serviciului de promovare a vînzărilor — Société UGINE-CARBONE. Prezentarea filmului „Aliajele dure Stellugine".	7 — **Evoluţia oţelurilor speciale franceze, utilizate în construcţiile mecanice şi electrice.** Conferenţiar : dl. A. RABEY, directorul serviciilor tehnice — CHAMBRE SYNDICALE DES PRODUCTEURS D'ACIERS FINS ET SPECIAUX.	9 — **Cercetări generale asupra transformatoarelor mari.** Conferenţiar : dl. YVES TOURNIER, fost elev al Şcolii Politehnice, delegat tehnic pe lîngă Direcţia Generală — Société ALSTHOM-SAVOISIENNE.
	12		5 — **Turbinele cu gaze — Aspecte tehnice şi economice.** Conferenţiar : dl. PIGNIER, inginer — Société HISPANO-SUIZA.		10 — **Transformatoarele mari de tipul blindat cu cuvă în clopot şi cu bobinaje alternate.** Conferenţiar : dl. KOHN, director tehnic — SOCIÉTÉ DE CONSTRUCTIONS ELECTRO-MECANIQUES JEUMONT — SCHNEIDER.
Joi 3 octombrie	9	11 — **Interesul prezentat de concepţia de modulare a ansamblelor industriale de control — comandă.** Conferenţiar : dl. WUILIEZ, inginer E.S.E., licenţiat în Ştiinţe Matematice, inginer şef — SOCIÉTÉ DE CONSTRUCTIONS ELECTRO-MECANIQUES ALSTHOM.	14 — **Materiale pentru construcţia de drumuri : materiale pentru fabricarea şi punerea în funcţiune a agregatelor bitumate pentru drumurile cu circulaţie intensă şi materiale pentru întreţinerea îmbrăcăminţilor rutiere asfaltice.** Conferenţiar : dl. MALBRUNOT, directorul Departamentului „Materiale pentru drumuri" — C.A.F.L. — COMPAGNIE DES ATELIERS ET FORGES DE LA LOIRE. Proiectarea unui film.	17 — **Supraalimentarea ridicată a motoarelor Diesel moderne.** Conferenţiar : dl. DUCASSE, inginer — SOCIÉTÉ HISPANO — SUIZA.	20 — **Utilizarea protecţiilor statice în reţelele de transport de energie electrică de înaltă tensiune.** Conferenţiar : dl. SOUILLARD, inginer principal al Departamentului „Electricitate" — COMPAGNIE DES COMPTEURS.
	10,30	12 — **Evoluţia în domeniul tablourilor prefabricate pentru medie şi joasă tensiune.** Conferenţiar : dl. CHAMUSSY, inginer, şef al serviciului de export SOCIÉTÉ DELLE-ALSTHOM.	15 — **Noi materiale pentru şantierele de lucrări publice şi de manipulare.** Conferenţiar : dl. CALSCHI, delegat pentru ţările Europei de răsărit — SOCIÉTÉ POCLAIN. Proiectarea unui film.	18 — **Compresoare centrifuge şi alternative. Aerorefrigerenţi.** Conferenţiar : dl. MONTAGNER, şeful serviciului compresoare S.F.A.C. — SOCIÉTÉ DES FORGES ET ATELIERS DU CREUSOT.	21 — **Evoluţia tehnicii franceze în domeniul cablurilor electrice utilizate în industrie.** Conferenţiar : dl. GEORGES POUZET, inginer al Şcolii Superioare de electricitate, şef al Serviciului tehnic — SYNDICAT PROFESSIONNEL DES FABRICANTS DE FILS ET CABLES ELECTRIQUES.
	12	13 — **Aplicaţiile laserilor în industrie.** Conferenţiar : dl. BROUARD, director adjunct de exploatare la Centrul de Cercetări — COMPAGNIE GENERALE D'ELECTRICITÉ À MARCOUSSIS.	16 — **Instalaţii portuare pentru manipularea produselor petroliere.** Conferenţiar: dl. DELARUE, directorul vînzărilor — SOCIÉTÉ LUCEAT. Proiectarea unui film.	19. — **Ultimele perfecţionări ale motoarelor Diesel rapide de mare putere, în special ale motoarelor feroviare pînă la 5000 C.P.** Conferenţiar : dl. RIBETON, director al Departamentului Diesel S.A.C.M.M. — SOCIÉTÉ ALSACIENNE DE CONSTRUCTIONS MECANIQUES DE MULHOUSE.	22 — **Modul de concepere a noilor izolatoare pentru linii şi aparatură de înaltă tensiune.** Conferenţiar : dl. MOUSSOU, inginer principal — COMPAGNIE GENERALE D'ELECTRO-CERAMIQUE.
Vineri 4 octombrie	9	23 — **Fabricaţia la scară industrială a motoarelor electrice din aliaje uşoare.** Conferenţiar : dl. POUGNAND, director — COMPAGNIE ELECTRO-MECANIQUE.	50 — **Prezentarea industriei franceze producătoare de materiale pentru mine.** Conferenţiar : dl. BAUBE, preşedinte — SYNDICAT DES CONSTRUCTEURS DE MATERIEL DE MINES. Prezentarea filmului „Sprijinire mobilă M.H.S.". 26 — **Evoluţia tehnicii de încărcare şi de transport în minele subterane.** Conferenţiar : dl. PIERRE DOSMOND, preşedinte — SOCIÉTÉ JOY-VILIE-GOZET. Prezentarea filmului „Tratarea nisipurilor prin procedeul LAVODUNE". 27 — **Mecanizarea forajului şi bulonajului în minele subterane.** Conferenţiar : dl. RENÉ DOSMOND, director comercial SECOMA — SOCIÉTÉ D'ÉTUDE ET DE CONSTRUCTION DE MACHINES POUR TOUTES INDUSTRIES.	30 — **Inregistroare potenţiometrice în aplicaţiile lor recente.** Conferenţiar : dl. MOUTREUX, inginer É.B.P. — SOCIÉTÉ MECI.	33 — **Desărarea apei de mare.** Conferenţiar : dl. JEAN, director adjunct, departamentul producţia de energie — COMPAGNIE ELECTRO-MECANIQUE.
	10,30	24. — **Utilizarea redresoarelor semiconductoare de mare putere în echipamentele electrice moderne.** Conferenţiar : dl. GUY TOURNOIS, inginer I.E.T., director adjunct al Diviziei de „Materiale electrice-industriale" — SOCIÉTÉ DE CONSTRUCTIONS ELECTRO-MECANIQUES JEUMONT-SCHNEIDER.			34 — **Disjunctoare pentru tensiuni foarte ridicate şi posturi blindate de înaltă tensiune cu hexaflorură de sulf.** Conferenţiar : dl. E. MAURY, directorul departamentului cercetări : în numele societăţilor MERLIN & GERIN şi DELLE-ALSTHOM. Proiectarea filmelor : „Delle-Alsthom" (generalităţi), „Disjunctor pneumatic tip PK".
	11,30		28 — **Unităţile de mare capacitate pentru fabricarea acidului azotic.** Conferenţiar: un reprezentant al S.F.A.C. — SOCIÉTÉ DES FORGES ET ATELIERS DU CREUSOT.	31. — **Oţeluri inoxidabile speciale : oţeluri inoxidabile pentru petrochimie — cazuri particulare.** Conferenţiar : dl. BOURRAT, şeful Departamentului de metalurgie C.A.F.L. — COMPAGNIE DES ATELIERS ET FORGES DE LA LOIRE.	
	12	25 — **Soluţii moderne în problemele cablurilor de forţă.** Conferenţiar : dl. MATHERON, inginer E.S.E., şeful serviciului „Promovare" — LES CABLES DE LYON. Proiectarea filmului „Reţea submarină".			35 — **Perfecţionarea recentă a disjunctoarelor pneumatice de tensiune foarte înaltă.** Conferenţiar : dl. A. PLOTTO, inginer I.E.G. în numele societăţii MERLIN & GERIN şi DELLE-ALSTHOM. Proiectare de filme.
	13		29 — **Evoluţia forjării la rece.** Conferenţiar : dl. CHOUQUET, inginer, şeful serviciului comercial — SOCIÉTÉ MORANE — SOMUA.	32 — **Material pentru tratarea culturilor din bazinul mediteranean.** Conferenţiar : dl. BERTHOUD, preşedinte, director general — SOCIÉTÉ BERTHOUD.	
Simbătă 5 octombrie	9	36 — **Difuziunea în dispozitivele semiconductoare de forţă.** Conferenţiar : dl. JACK BLANLUET, inginer I.E.G.-I.R.G., responsabilul serviciului de asistenţă tehnică — SILEC — SOCIÉTÉ INDUSTRIELLE DE LIAISONS ELECTRIQUES.	39 — **Aplicaţiile siliconilor în industriile electronice şi electrice.** Conferenţiar : dl. BAL, inginer responsabil cu exportul — SOCIÉTÉ INDUSTRIELLE DES SILICONES.	43 — **Utilizările actuale ale metalizării, procedeu, aplicaţii, posibilităţi în viitor.** Conferenţiar : dl. TRAGNAN, director comercial — SOCIÉTÉ NOUVELLE DE METALLISATION. Proiectarea filmului „Să oprim coroziunea".	46 — **Ultimele realizări în domeniul metrologiei.** Conferenţiar : dl. CAMUS, şeful serviciului comercial „Industria pentru laboratoare" — SOCIÉTÉ SOPELEM.
	10,30	37 — **Evoluţia micro-electronicii integrate.** Conferenţiar : dl. ALBERT BOBENRIETH, şeful serviciului „Studii înaintate" — SESCO — SOCIÉTÉ EUROPEENNE DES SEMICONDUCTEURS.	40 — **Compresorul de membrană în cercetare şi în industrie.** Conferenţiar : dl. ORMUT, subdirector al serviciului de export — SOCIÉTÉ CORBLIN.	44 — **Imbunătăţirea productivităţii prin sudura prin puncte. Sudarea oţelului beton.** Conferenţiar : dl. M. ADARIDI, delegat — SOCIÉTÉ ARO. Proiectarea filmului „Sudura prin puncte a oţelului beton".	47 — **Stringerea hidraulică în laminoare. Bluming reversibil cu bandă la rece SERMES.** Conferenţiar : dl. MORNAS, inginer în biroul ştiinţific al departamentului tehnic C.A.F.L. — COMPAGNIE DES ATELIERS ET FORGES DE LA LOIRE.
Luni 7 octombrie	9	38 — **Evoluţia pieselor izolatoare în construcţia electrică a transformatoarelor, aparaturilor şi maşinilor rotative. Influenţa evoluţiei temperaturii asupra căutării de materiale noi pentru maşinile rotative şi pentru aparatură. Evoluţia condiţiilor tehnice, în special a rezistenţei mecanice şi îmbunătăţirea caracteristicilor electrice.** Conferenţiar : dl. PIERRE CONTANT, inginer I.E.N. licenţiat în Ştiinţe, director — SOCIÉTÉ PERMALI.	41 — **Dezvoltarea sîrmei de oţel inoxidabil pentru electrozi — Forjare la rece.** Conferenţiar : dl. DURIN, inginer S.F.A.C. — SOCIÉTÉ DES FORGES ET ATELIERS DU CREUSOT.		
	10,30	49 — **Tehnici moderne în controlul şi reglarea funcţionării arzătoarelor cu gaz şi păcură.** Conferenţiar : dl. BUFFAT, diplomat al Şcolii Centrale din Lyon, inginer la departamentul „Reglări" — COMPAGNIE ELECTRO-MECANIQUE.	42 — **Transportul prin conducte al ţiţeiului şi al produselor petroliere.** Conferenţiar : un reprezentant al S.F.A.C. — SOCIÉTÉ DES FORGES ET ATELIERS DU CREUSOT.		
	12	48 — **Reflexii asupra instituirii de prescripţii tehnice privind materialul electric.** Conferenţiar : dl. FAVEZ, şef adjunct al serviciului de studii şi cercetări pentru materiale electrice — ELECTRICITÉ DE FRANCE.	45 — **Automatizarea în domeniul sudurii.** Conferenţiar : dl. J. L. PINSON, şeful serviciului de export — SOCIÉTÉ SCIAKY. Proiectarea filmelor : „Asamblarea automatizată a caroseriilor de automobil", „Fabricaţia în serie a roţilor de automobil la uzinele DUNLOP-FRANCE" ; „Sudarea cu fascicol de electroni, procedeu cu randament mare pentru fabricarea angrenajelor şi pinioanelor pentru cutiile de viteză".		

Specialiştii interesaţi să viziteze expoziţia şi să participe la conferinţe se pot adresa Agenţiei Române de Publicitate Internaţională PUBLICOM din Bucureşti, bd. N. Bălcescu 22 (tel. 14.75.35) pentru a primi invitaţii.

Pe teme ale lumii capitaliste

CADRELE DE CONDUCERE ȘI DECALAJUL S.U.A. — EUROPA OCCIDENTALĂ

S-A SCRIS, s-a vorbit și se vorbește încă mult despre acel așa numit „technological gap" (decalajul tehnologic) care ar exista între S.U.A. și Europa occidentală. Mulți teoreticieni de dincoace de Atlantic au încercat să demonstreze, luînd mărturie rapoarte, cifre și balanțe tehnologice că, dacă nu este vorba chiar de o prăpastie, nu poate fi însă contestată existența unui anumit decalaj, manifestat în principal printr-o apreciabilă superioritate în nivelul productivității și competitivității activității economice desfășurate dincolo de Atlantic.

Interesant de remarcat este faptul că, în ultimul timp, tot mai mulți specialiști, printre care și americani, încearcă să demonstreze că de fapt, nu despre un decalaj tehnologic propriu-zis ar fi vorba, ci despre unul pe care ei îl numesc „management gap". Europa vestică — spun ei — este mult mai puțin în întîrziere pe plan științific sau tehnic față de S.U.A., decît pe planul organizării și conducerii. În cadrul unei recente conferințe de presă organizată de către Fundația Industrie—Universitate din Belgia, Antoine Knoppers, președintele cunoscutei firme americane „Merck, Sharp and Dohme International" afirma că „superioritatea pe plan tehnologic a americanilor, este de fapt rezultatul unei superiorități în materie de gestiune". Părerea lui Knoppers este împărtășită de mulți teoreticieni din S.U.A., „management", „managerial" sau pur și simplu „organisational gap"-ul ocupînd un loc tot mai important în preocupările specialiștilor în materie din țările Europei vestice. Se reliefează pregnant ideea că parametrii de productivitate și competitivitate sînt condiționați nu numai și nu în primul rînd de investiții în instalații, ci și de sistemul de organizare. Se recunoaște azi tot mai mult că improvizația a jucat un rol prea mare atît în organizare cît și în sistemul vest-european de piață. Max Nokin, președintele Fundației despre care am pomenit mai sus, susține că, acest „managerial gap" (cum îl numește el), nu ridică numai o problemă a talentului de organizare sau a cunoștințelor tehnicii de gestiune, ci și o problemă a „stării de spirit, a mentalității învechite ce se degajă din mediul industrial european".

Pregătirea temeinică a cadrelor, a specialiștilor în conducere și organizare este considerată de experții vest-europeni ca una din căile principale de înlăturare a acestei stări de lucruri. Școlile vest-europene (școli cu veche tradiție, incontestabil) — se menționează — trebuie să-și revizuiască programele, să renunțe la „teoria de amfiteatru" și să coboare în lumea realităților industriale. Pentru că, așa cum sublinia Cristian Hoche într-un articol publicat în revista **Entreprise**, gestiunea nu se învață numai din manuale, nu se improvizează pe baza cîtorva precepte acumulate; ea este o știință întemeiată pe cercetarea și cunoașterea profundă a realităților. El propunea transformarea instituțiilor vest-europene de învățămînt economic și tehnic în acel gen de „business school", atît de numeroase și atît de solicitate în S.U.A.

„Antecamera întreprinderii"

LA ÎNCEPUTUL anului 1967, Robert McNamara, fost profesor al Universității Harvard (azi președinte al Băncii Mondiale) într-un discurs ținut la Colegiul universitar din Jackson (Mississippi), atrăgea atenția că, „dacă Europa dorește într-adevăr să reducă prăpastia tehnică ce-o desparte de America, ea trebuie să-și îmbunătățească sistemul său de învățămînt, atît din punct de vedere cantitativ, cît mai ales din punct de vedere calitativ". El făcea aluzie tocmai la acele „business schools" considerate în Statele Unite un fel de „antecameră a întreprinderii". Potrivit unor date comunicate de Ambasada S.U.A. din Paris, în Statele Unite ar exista la ora actuală circa 600 de instituții de învățămînt ce pregătesc pe viitorii oameni de afaceri. Dintre acestea însă, adevărate „business schools" de nivel universitar n-ar fi decît 175. Cele mai importante și mai cunoscute sînt universitățile Harvard (Massachusetts), Stanford (California), Princenton (New Jersey), Columbia (New York), John Hopkins (Maryland), Chicago și Evanston (Illinois), Yale (Connecticut) etc. Admiterea într-o asemenea universitate presupune examinarea extrem de minuțioasă a dosarului candidatului (dosar ce trebuie să reflecte valoarea reală a acestuia) și supunerea solicitantului unei riguroase selecții prin nenumărate interviuri și teste, care fac competiția foarte dură și dificilă.

Europa este și ea bogată în institute de învățămînt de toate categoriile, dar deficitară în ceea ce privește cele de organizare și cu serioase lipsuri — după aprecierea multor specialiști — în metodele de predare. Dintre numeroase încercări inițiate pentru sesizarea elementelor caracteristice ale sistemului de formare a oamenilor de afaceri americani, reținem ancheta, întreprinsă pe această temă, de revista **Entreprise**, *ale cărei rezultate au fost publicate într-unul din numerele sale recente. Iată cîteva din elementele care — potrivit revistei sus-menționate — ar constitui punctele esențiale ale învățămîntului managerial din S.U.A.*

În primul rînd, este vorba despre o anumită **maturitate economică** *a candidaților acestor „business schools" (ceea ce se traduce printr-o pregătire prealabilă a candidatului pentru meseria ce și-a ales-o și dorința profundă a acestuia de a face o carieră de manager; spre deosebire de Europa, unde absolventul cursurilor superioare calcă pragul universității cu o pregătire superficială uneori și cu nehotărîre pentru meseria către care se îndreaptă); urmează apoi* **exigența condițiilor de admitere** *(despre care am mai pomenit și care de la început asigură o riguroasă selecție calitativă); la absolvirea cursurilor,* **diplomele se acordă după o matură verificare,** *în special practică a cursantului (și nu după un singur examen cum este în general uzanța în școlile vest-eturopene); existența unor* **programe continue de formare pentru adulți; calitatea corpului profesoral și a metodelor de predare** *(în general profesorii sînt recrutați dintre acele cadre cu îndelungă experiență în lumea afacerilor și cu capacitatea de a determina pe cursanți să participe activ la desfășurarea practică a cursurilor Cît privește metodele de predare, ele fac obiectul unei adevărate activități de cercetare, permanent ținute la zi cu progresul tehnic și adaptate funcțiilor economice); un alt element care constituie eficiența și dinamismul acestor cursuri este* **legătura permanentă dintre universitate și întreprindere** *(prin verificarea la fața locului a cunoștințelor acumulate și a capacității de discernămînt în problemele cele mai dificile ale gestiunii și organizării); în sfîrșit, la toate acestea revista mai adaugă utilajele și materialele puse la dispoziția cursanților (numai Universitatea din Columbia de exemplu, dispune de patru ordinatoare, 200 000 volume de specialitate și peste 2 000 de periodice americane și străine), precum și sprijinul material acordat chiar de întreprinderi acestor școli.*

Sînt școlile europene la acest nivel — se întreabă revista? Majoritatea specialiștilor vest-europeni care au trecut prin școlile americane a răspuns nu, pentru motivul că învățămîntul din multe țări ale Europei occidentale este prea teoretic, bazat prea mult pe date raționale, urmărind în principal o formare strict intelectuală, în detrimentul celei practice și operative.

Mitul Harvard-ului

ÎN MULTE ȚĂRI ale lumii se consideră că a poseda o diplomă a Universității Harvard, înseamnă a deține cheia care deschide toate porțile. Reputația aceasta ridicată de unii pînă la rangul de mit, se întemeiază pe multe elemente care au făcut din această școală prima din Gotha școlilor americane de afaceri. Fondată în 1636, ea este cea mai veche instituție de învățămînt din S.U.A., cea mai bogată și cea mai greu accesibilă. Ea este considerată totodată și universitatea care a pregătit și cel mai mare număr de americani celebri, printre care cinci președinți ai Statelor Unite (ultimii doi fiind Franklin Roosevelt și John Kennedy)

Pentru a ajunge posesorul unei diplome M.B.A. (Master in Business Administration) candidatul — dacă a avut șansa să pășească pragul școlii — trebuie să depună o muncă serioasă, teoretică, dar mai ales practică. Sistemul de predare se bazează aici (ca și în alte școli de altfel), în special pe „metoda cazurilor" (Harvard deține circa 25 000 „cazuri" și produce anual 500 „cazuri" noi). La cursurile de „business policy" (predate de unul din cei mai reputați profesori ai Harvard-ului — Carl Rolan Christensen), cursantul trebuie să dea dovadă de o profundă cunoaștere a problemelor vieții întreprinderii și de multă inițiativă și pricepere în rezolvarea „cazurilor" celor mai dificile. Cel care nu posedă simțul orientării, discernămînt și spirit organizatoric, nu va ajunge niciodată posesorul unei asemenea diplome. În anul acesta de exemplu, circa 500 de întreprinderi americane au trimis 1800 cadre spre perfecționare la Harvard Business School, dar dintre aceștia numai 700 s-au numărat printre cei „aleși". Profilul unei asemenea promoții este aproximativ următorul: vîrsta medie — 24 ani (deși 5% depășesc 30); 50% dintre candidați au deja o experiență profesională, iar 10%, o experiență în lumea afacerilor. O anchetă întreprinsă de Bertrand Jacquillat relevă că, printre absolvenții ultimilor ani ai Harvard-ului se numără 218 președinți de consilii de administrație, 1684 directori generali și 3828 directori (fără a mai pune la socoteală deputați și senatori, ambasadori, membri ai guvernului etc.).

Am arătat mai sus că sistemul de predare la Harvard Business School se bazează în principal pe metoda cazurilor; dar aceasta nu trebuie să ne facă să credem că stagiul la Harvard se rezumă numai la acest studiu. Iată ce consemnează săptămînalul **La vie française** cu privire la celelalte cursuri. „Doi ani de școală duc la obținerea unei diplome de Master in Business Administration. Primul an confruntă cursantul cu situații complexe cu care ocazie i se dă posibilitatea de a preciza conceptele, anumite tehnici și de a-și desăvîrși spiritul de decizie. Acest obiectiv este atins după cîteva zeci de cursuri obligatorii ca cele legate de «managerial economic report and control» — MERK (unde se învață, printre altele, **contabilitatea generală** și **contabilitatea** costurilor, programarea lineară și teoria deciziei); «human behavior and organisational problems» (care tratează relațiile umane, structurile organizatorice și autoritatea); «planning and the business environment» (unde candidatul învață să definească rolul și strategia întreprinderii în funcție de mediul sociologic, economic, juridic și tehnologic în care ea evoluează) etc... La alte cursuri se predau finanțele, producția și marketingul. Către sfîrșitul primului an, prin aprilie sau mai, au loc acele așa-numite «management simultation sessions», unde cursanții, repartizați în 21 întreprinderi, simulează timp de 12 perioade, gestiunea întreprinderii lor cu ajutorul unui ordinator de tip I.B.M. 7094".

Între primul an și cel de-al doilea, cursanții fac un stagiu practic de trei luni pentru verificarea cunoștințelor. Pe lîngă cursurile propriu-zise, Harvard Business School mai organizează de două ori pe an și programe de reciclaj, unul destinat cadrelor între 30—40 de ani („management development program") și altul („advenced management program") destinat unor conducători de întreprinderi de mare prestigiu (anul acesta au absolvit asemenea cursuri un vicepreședinte de la Chase Manhattan Bank, unul de la General Motor și alții).

Cursurile de la Harvard Business School sînt predate de 150 profesori cu normă întreagă efectivă, asistați de 80 cercetători — toți posesori de diplome M.B.A. Programul de predare al corpului didactic cuprinde patru zile pe săptămînă, restul timpului fiind afectat activității de cercetare, consultațiilor și chiar practicii în întreprindere (pentru îmbogățirea programelor cu probleme și soluții noi ivite pe parcurs).

★

COMPARÎND ELEMENTELE definitorii ale sistemului managerial american cu cele ale sistemului vest-european, experții occidentali ajung la concluzia că în realitate este vorba nu atît de lipsă de cadre (Europa fiind o pepinieră de cadre de înaltă specialitate) și nici de lipsă de inițiativă sau de pricepere în materie de gestiune, ci mai degrabă de un anume spirit tradiționalist, puțin prea tehnocrat, ce mai dăinuie încă în școlile și universitățile Europei, rupte cumva de realitățile concrete ale activității de întreprindere.

Desigur este greu de arbitrat între opiniile enunțate mai sus. Indubitabil însă că în toate țările capitaliste dezvoltate se înmulțesc preocupările pentru perfecționarea organizării interne a unităților economice, îmbunătățirea metodelor de conducere, selecționarea cadrelor, dar aceasta, dincolo de obiectivele de raționalitate și eficiență, care realmente sînt urmărite, exprimă acel fenomen banal, demult cunoscut, numit concurență, sau altfel spus intensificarea luptei pentru piețe.

Viorica BABA

„BUSINESS SCHOOLS" VEST-EUROPENE

ANGLIA:

- **University of Edinburg, Department of Business School.**
- **University of Leeds, Department of Economics and Commerce.**
- **University of Manchester, Department of Industrial Administration**
- **The Polytechnic School of Management** (Londra).
- **Ashridge Management College — Berkhansed.**
- **University of Aston in Birmingham, Department of Industrial Administration.**
- **University of Manchester, Department of Management Services.**
- **University of London, Department of Industrial Administration.**

BELGIA:

- **Université Libre de Bruxelles.**
- **Institut d'organisation et de gestion des entreprises — Bruxelles.**
- **Universitatea catolică din Louvain.**
- **Universitatea din Gent.**
- **Universitatea din Liége.**

R. F. A GERMANIEI:

- **Deutsches Institut zur Förderung des industriellen, Führungsnachwuchses** — din cadrul Universității din Colonia.
- **Universitatea din Munster.**
- **Universitatea din Munchen.**
- **Universitatea din Tubingen.**

ELVEȚIA:

- **Institut pour l'étude des methodes de direction de l'entreprises (I.M.E.D.E.)** din Lausanne.
- **Swiss Graduate School of Business Administration and Economics (Saint-Gall).**

FRANȚA:

- **Institut européen d'administration des affaires (INSEAD)** Fontainbleau.
- **Hautes etudes commerciales (HEC) — Jouy en Josas.**
- **Ecole superieure des sciences économiques et commerciales (ESSEC).**
- **Ecole superieure de commerce** (Paris).
- **Institut d'administration des entreprises —** din cadrul Universității din Paris.

FINLANDA:

- **Helsinki School of Economics and Business Administration.**

ITALIA:

- **Istituto Superiore per Imprenditori Dirigenti d'Azienda (I.S.I.D.A.)** — Palermo.

IRLANDA:

- **Irish Management Institute —** Dublin.

NORVEGIA:

- **Norwegian School of Economics and Business Administration — Bergen.**

OLANDA:

- **Technical University of Delft.**
- **Stichting Studiecentrum Bedrijfsbeleid —** Arnhem.

SPANIA:

- **Universidad de Navarra, Instituto de Estudios Superiores de la Empresa (IESE) —** Barcelona.
- **Escula de Organizacion de Empresas —** Madrid.

SUEDIA:

- **Svenska Arbetsgivarcföreningen** — Stockholm.

(după **ENTREPRISE**)

MĂSURI PENTRU SPORIREA EFICIENȚEI U. N. C. T. A. D.

ÎNTRE 2 și 23 septembrie a avut loc la Geneva sesiunea a VII-a a Consiliului pentru comerț și dezvoltare, organ permanent al Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (U.N.C.T.A.D.), compus din 55 de membri, printre care se numără și țara noastră.

Reuniunea Consiliului a fost consacrată, în principal, problemelor instituționale, organizatorice, decurgînd din recomandările celei de-a doua Conferințe mondiale pentru comerț și dezvoltare (New Delhi, februarie—martie 1968).

În centrul dezbaterilor s-a aflat problema îmbunătățirii mecanismului instituțional și a metodelor de lucru ale U.N.C.T.A.D., în lumina experienței acumulate în cei patru ani de existență a acestui organism din familia Națiunilor Unite. Examinarea ei a devenit necesară ca urmare a unor neajunsuri constatate în activitatea U.N.C.T.A.D. și în desfășurarea lucrărilor celei de-a doua Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

În cadrul sesiunii Consiliului s-a subliniat necesitatea ca mecanismul instituțional al U.N.C.T.A.D. să faciliteze într-o măsură mai mare obținerea de rezultate concrete în domeniul promovării comerțului și dezvoltării economice. Decizia adoptată în acest sens, în unanimitate, de Consiliu prevede, printre altele: reducerea duratei sesiunilor Conferinței la 3—4 săptămîni; concentrarea dezbaterilor din sesiuni asupra unor probleme fundamentale spre a se asigura participarea miniștrilor țărilor membre; ținerea în mod normal în cursul unui an a unei singure sesiuni a Consiliului (începînd din 1970), în loc de 2 sesiuni ca pînă în prezent; posibilitatea de a ține sesiuni ale Consiliului la nivel înalt; accelerarea procedurii convocării sesiunilor extraordinare ale Consiliului; reducerea duratei și frecvenței sesiunilor marilor comisii ale Consiliului; facilitarea constituirii și promovării de grupe (de experți, de lucru și interguvernamentale) etc.

Consiliul a adresat, de asemenea, Adunării Generale a O.N.U. recomandarea de a desemna U.N.C.T.A.D. ca organizație participantă la Programul de dezvoltare al Națiunilor Unite (P.N.U.D.). Această recomandare, inițiată de țările în curs de dezvoltare, urmărește sporirea eficienței U.N.C.T.A.D. în acordarea asistenței tehnice acestor țări în materie de comerț, turism etc.

Relevînd importanța ameliorării mecanismului instituțional al U.N.C.T.A.D. și a metodelor sale de lucru, numeroși delegați au subliniat totodată că eficacitatea organizației depinde într-o mare măsură de spiritul de cooperare între țările membre.

Atenția membrilor Consiliului a fost reținută de examinarea raportului prezentat de secretarul general al Conferinței, R. Prebisch, asupra rolului U.N.C.T.A.D. în pregătirea și desfășurarea celui de-al II-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1970—1980), raport în care au fost schițate liniile unei strategii globale pentru perioada respectivă.

Referindu-se la noua concepție a reciprocității între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, R. Prebisch a subliniat că nu poate fi vorba între aceste țări de o reciprocitate a concesiilor în sensul clasic, ci numai de reciprocitate în măsurile vizînd soluționarea problemei comune a dezvoltării. Aceste măsuri nu ar putea fi, bineînțeles, identice la cele două părți, dată fiind disparitatea situațiilor, ci ele vor trebui să corespundă posibilităților fiecăruia și naturii problemei abordate.

Susținînd în raportul său necesitatea ca țările industriale să adopte măsuri pentru lărgirea accesului produselor țărilor în curs de dezvoltare pe piețele lor, el a arătat că țările în curs de dezvoltare nu ar putea să acorde celor dintîi clauze directe de reciprocitate în materie de comerț exterior, în afară de reciprocitatea implicită rezultînd din faptul că unor exporturi mai importante le corespund importuri mai însemnate. El a afirmat totodată că țările în curs de dezvoltare trebuie să promoveze măsuri de intensificare a comerțului între ele, deoarece creșterea exporturilor lor spre țările industriale nu va putea rezolva, ea singură, problema deficitului comercial care caracterizează fenomenul dezvoltării în „lumea a treia".

În sfîrșit, raportul a abordat și o serie de aspecte ale mobilizării resurselor financiare interne și internaționale. Printre altele, R. Prebisch a susținut teza acordării unui ajutor financiar selectiv în cadrul strategiei internaționale a dezvoltării în cursul celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite. Potrivit părerii secretarului general, în timp ce măsurile relative la comerțul exterior trebuie să aibă caracter general, nediscriminatoriu, să permită tuturor țărilor de a profita de ele, cooperarea financiară și tehnică internațională ar trebui să fie orientată esențialmente spre țările în curs de dezvoltare, acolo unde măsurile de cooperare internațională ar aduce rezultate mai importante.

Consiliul a adoptat o rezoluție, intitulată „U.N.C.T.A.D. și al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare". Reafirmînd rolul important pe care trebuie să-l joace acest organism, pe problemele de resortul său, în ansamblul eforturilor pe care le depune O.N.U. pentru a pregăti viitorul Deceniu al dezvoltării, rezoluția invită pe secretarul general să formuleze propuneri și sugestii privind obiectivele Deceniului în domeniul comerțului și dezvoltării și să elaboreze liniile mari ale unui program de măsuri practice pentru atingerea lor. Un raport în această privință urmează a fi prezentat celei de-a VIII-a sesiuni a Consiliului, prevăzută pentru începutul anului viitor.

În cursul dezbaterilor s-a recunoscut în mod unanim că problema dezvoltării angajează, înainte de toate, responsabilitatea țărilor care aspiră să se dezvolte. În același timp s-a reafirmat necesitatea promovării unei politici active de cooperare internațională pentru a facilita eforturile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, orientate spre asigurarea progresului lor economic și social.

Consiliul a examinat și o serie de alte probleme, ca situația negocierilor și consultărilor internaționale privind produsele de bază, activitatea Centrului U.N.C.T.A.D./G.A.T.T. de comerț internațional, transferul internațional de tehnică, legislația maritimă internațională etc, adoptînd rezoluții corespunzătoare.

Delegația română a participat într-un spirit constructiv la lucrările sesiunii a VII-a a Consiliului U.N.C.T.A.D.; ea a sprijinit măsurile care vizează sporirea eficacității mecanismului instituțional și a metodelor de lucru ale acestei organizații și a reliefat necesitatea asigurării universalității sale. Relevînd rolul ce revine U.N.C.T.A.D. în pregătirea celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, delegația țării noastre a evidențiat importanța industrializării ca principală direcție a politicii de dezvoltare, precum și contribuția pe care o poate aduce la creșterea economiei țărilor în curs de dezvoltare cooperarea internațională în domeniul economic, financiar și tehnic. Totodată, ea a subliniat că un factor hotărîtor al succesului viitorului Deceniu îl constituie respectarea principiilor suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc.

V. A.

PE GLOB

● **Revista argentiniană „Primera plana" scria recent că 13 din cele mai importante 50 de întreprinderi argentiniene au trecut în ultimii ani sub controlul capitalului american. Pe ansamblul celor 50 de întreprinderi repartizarea capitalului după proveniență este următoarea: 34% statul argentinian, 29% țări europene (Anglia, Italia, Franța, R.F.G.), 22% — S.U.A. și numai 15% sectorul privat argentinian.**

● **Finlanda a devenit cea de-a [illegible] țară membră a Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.). De cîtiva ani Finlanda participa la lucrările O.C.D.E. în calitate de observator.**

● **Un aspect nou al diversificării activității marilor monopoluri: grupul anglo-olandez *Unilever* (al doilea în ierarhia monopolurilor din afara S.U.A.) și-a creat o filială specializată în prelucrarea electronică a datelor, concepută să deservească și nevoile altor societăți. Este pentru prima oară că un grup de o asemenea talie, ale cărui activități nu au nimic comun cu informatica, se lansează în acest domeniu, care promite a fi foarte rentabil.**

● **În Noua Zeelandă a fost prevăzută, la interval de cîteva luni, o nouă liberalizare a sistemului de contingentare a importurilor, introdus acum trei decenii. Noua Zeelandă face parte dintre țările care și-au devalorizat moneda în noiembrie 1967.**

● **Firmelor străine care primind autorizația de a efectua investiții în Turcia n-au început să producă nici după trei ani, li se va putea retrage această autorizație. Măsura are ca scop să accelereze darea în exploatare o obiectivelor construite cu capital străin.**

● **Deficitul bugetar al Canadei pe anul financiar terminat la 31 martie a fost de 792,4 milioane dolari, cel mai ridicat înregistrat în timp de pace. El se adaugă unei datorii globale de 16,7 miliarde de dolari.**

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Comerțul Franței cu țările socialiste în creștere

Ministerul de Finanțe al Franței a întocmit recent un studiu cu privire la schimburile comerciale ale Franței cu țările socialiste europene în perioada 1961—1967 și în primele luni ale anului în curs. Dacă pînă în 1964, se arată în studiu, schimburile comerciale ale Franței cu țările răsăritene au rămas practic la un nivel stabil, în anii 1965 și 1966 ele au crescut cu 28,4% pentru ca pînă în 1968 să crească cu încă 13.2%. La începutul anului 1968, valoarea acestor schimburi s-a ridicat la 2 520 000 000 franci, reprezentînd aproape 5% din totalul vînzărilor franceze în străinătate. În primele patru luni ale anului în curs, această creștere a ajuns la 31,2% în raport cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

Cifrele citate, se arată în studiu, sînt net superioare procentului cu care au crescut exporturile franceze în ansamblu. Totodată, s-a îmbunătățit conținutul schimburilor, realizîndu-se progrese importante în livrările de bunuri industriale și utilaje, în special vînzările de uzine complet instalate.

Studiul Ministerului de Finanțe scoate totodată în evidență faptul că, în afara importurilor din U.R.S.S., principalul partener răsăritean al Franței importurile franceze din țările socialiste înregistrează un ritm de creștere mai lent.

R.P. POLONA: Creștere a schimburilor cu țările de peste ocean

Relațiile comerciale ale Poloniei cu țările capitaliste de peste Ocean (Australia, Japonia, Canada, Noua Zeelandă, S.U.A), constată revista Handel Zagraniczny, nr. 5/6, 1968, au cunoscut o dezvoltare intensă în ultimii ani. Iată evoluția comerțului cu aceste țări în ultimii 7 ani:

Țara	Export				Import				Balanța comercială (în mil. dolari)			
	1961	1964	1966	1967	1961	1964	1966	1967	1961	1964	1966	1967
Australia	0,7	2,1	1,8	2,3	13,9	19,3	19,4	20,7	—13,2	—17,2	—17,6	—18,4
Japonia	0,9	1,6	3,1	14,9	1,3	2,3	2,6	3,2	— 0,35	— 0,75	+ 0,50	+11,7
Canada	3,1	9,4	14,2	13,3	32,8	46,8	32,5	21,7	—29,7	—37,4	—18,2	— 8,4
N. Zeelandă	0,03	0,03	0,2	0,05	1,9	4,5	2,2	1,9	— 1,9	— 4,5	— 2,05	— 1,8
S.U.A.	35,4	55,2	79,2	86,9	120,9	113,2	44,6	51,1	—85,5	—58,0	+34,6	+35,8
Total	40,1	68,3	98,5	117,5	170,8	186,1	101,3	98,6	—130,7	—117,8	— 2,9	+18,9

Din analiza statistică a datelor privind schimburile comerciale, autorul scoate în evidență:

— deficitul structural al balanței comerciale a Poloniei cu aceste țări care în 1961—1966 a atins importanta sumă de peste 400 milioane dolari;

— un nivel surprinzător de scăzut al exporturilor Poloniei în aceste țări;

— o accelerare a ritmului creșterii exportului în aceste țări în perioada 1964—1967.

Acord polono-suedez pe anii 1968–1972

Participînd la Tîrgul Sf. Erica de la Stockholm, întreprinderea poloneză de comerț exterior „Universal" a încheiat o serie de acorduri comerciale cu mai multe firme suedeze și a realizat tranzacții în valoare de 300 milioane zloți-valută.

După cum relatează agenția PAP, întreprinderea „Universal" urmează să livreze unor firme suedeze pînă la 10 000 biciclete de diferite tipuri, precum și pianine, frigidere, mărfuri de uz casnic emailate și din mase plastice, servicii de masă, echipament turistic și sportiv.

La Varșovia a fost semnat un acord pe termen lung polono-suedez care stabilește principiile și volumul colaborării comerciale între cele două țări pe perioada 1968—1972. În baza acordului, cele două părți au hotărît să dezvolte relațiile comerciale în conformitate cu principiile GATT. Se apreciază că un element important al extinderii relațiilor comerciale bilaterale va fi dezvoltarea tuturor formelor de cooperare în domeniul comerțului și industriei. Totodată a fost semnat un protocol cu privire la schimburile bilaterale de mărfuri pe anul în curs.

★

Acorduri suplimentare între firme sovietice și iugoslave

Recent, reprezentanții întreprinderii de comerț exterior „Generalexport" din Belgrad au semnat mai multe acorduri suplimentare cu firme sovietice privind exportul în U.R.S.S. a diferite mărfuri iugoslave de larg consum în valoare de 3.342.000 dolari, printre care mărfuri industriale, produse agricole, băuturi alcoolice, medicamente și altele.

Au fost semnate în același timp acorduri privind importul în Iugoslavia de diferite mărfuri din U.R.S.S. în valoare de 3 milioane dolari.

După evoluția de pînă acum a relațiilor comerciale între firma iugoslavă și partenerii sovietici, se sconteazā că valoarea globală a schimburilor reciproce se va cifra în anul curent la 100 milioane dolari în ambele sensuri

SUEDIA '68 – IMAGINI

SURVOLÎND dantela neobișnuită a miilor și miilor de insule, care străjuiesc coasta, sau oglinda sutelor și sutelor de lacuri, care dau un aspect atît de particular peisajului suedez, am ajuns în Stockholm la o oră cînd abia se încheiase forfota alegerilor parlamentare. Pe pereți afișe electorale, pe străzi barăci propagandiste ale diferitelor partide... Străzile erau însă goale ca la orice sfîrșit de week-end. Poate mai goale decît în duminicile pe care le-am trăit aici în urmă cu un an, pentru că, între timp, scoaterea tramvaielor din centrul orașului și introducerea circulației pe dreapta pare să fi simplificat considerabil traficul urban. Orașul respira liniștit cu enormii plămîni de apă ai lacului Mälaren și ai brațelor de mare care se insinuează pe zeci de kilometri. Din Kaknäș torent, un turn de beton, construit inițial pentru televiziune, cam greoi, dar înalt de 130 de metri, poți îmbrățișa cu privirea cît poftești acest splendid oraș nordic, cu siluetele clădirilor decupîndu-se fin pe fundalul de cer și de apă.

În carcasa ei de aluminiu epava extrasă din adîncuri, după 300 de ani, a nefericitei corăbii de război „Vasa" își trăiește noua și lunga aventură în care s-a transformat scufundarea sa uluitoare după o cursă de numai cîteva sute de metri de la locul unde fusese lăsată la apă.

Pe Skansen poți întîlni Stockholmul și Suedia de altădată într-un bogat și pitoresc muzeu în aer liber, care te face să te gîndești la Muzeul Satului din București și într-o măsură mai mică la Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului.

În ambianța romantică a grădinii lui Milles de pe insula Lindingö, statuile acestui Rodin al Nordului te pîndesc după boschete, trăiesc imobile mobilitatea lor plină de grație în mijlocul unor neîncetate jocuri de apă, spintecă cerul de pe socluri subțiri înalte de 6 sau 8 sau poate 10 metri.

Sateliți urbani și probleme ale conjuncturii

Farsta, Vällingby și celelalte orașe satelit pe care le-am vizitat încă anul trecut s-au integrat definitiv în peisajul capitalei suedeze. Foarte recent, la 12 km de Stockholm a fost inaugurat un nou asemenea centru urban — Skärholmen, care în final va fi la fel de mare ca Farsta și Vällingby luate împreună. În patratul imens al centrului comercial-cultural-social, — 160 000 m² — în care magazinele ocupă 74 000 m², construcțiile cu destinații sociale peste 10 000, iar birourile și alte clădiri 18 000 m², străzile sînt rezervate exclusiv pietonilor. Pe una din laturi se află un parking pe 4 nivele pentru 4 000 de mașini, ultimul nivel fiind rezervat celor care-și lasă mașina acolo pentru a pleca spre Stockholm cu metroul. Fiecare din cele trei nivele superioare corespunde unei direcții de acces, nivelul median fiind de înălțimea străzii, iar de pe celelalte făcîndu-se legătură cu strada prin escalatoare. Transportul mărfurilor în centrul comercial se face printr-un sistem de străzi subterane. Faptul că are ca premisă un grad înalt de motorizare a populației, ca și întreaga concepție a noului oraș satelit exprimă posibilitățile unei țări cu unul din cele mai ridicate venituri pe locuitor din lume.

Bogată în resurse de lemn și de minereu de fier, cu o poziție geografică ce-i înlesnește accesul spre lume, Suedia, care n-a mai cunoscut războaie de peste 150 de ani, a devenit în ultimele 5—6 decenii o țară foarte dezvoltată din punct de vedere economic.

În prezent economia suedeză traversează o perioadă conjuncturală mai slabă. În 1967 producția industrială n-a crescut decît cu 2—3%, rezultat inferior celui din 1966, cînd s-a înregistrat creșterea cea mai scăzută din anii acestui deceniu. Rata creșterii exporturilor — 6,1%, a fost cea mai scăzută din 1959, iar cea a importurilor — cea mai scăzută din 1953. Pozițiile exportatorilor suedezi s-au deteriorat în special pe piețele „celor 6", cu excepția Italiei. Și deși comerțul cu țările A.E.L.S. a continuat să crească, este limpede că Suedia este în căutarea unor noi piețe. Statisticile suedeze consemnează astfel creșterea ponderii țărilor socialiste europene în exporturile suedeze — de la 4,2% în 1966 la 4,7% în 1967, o treime a volumului exporturilor cu această destinație revenind U.R.S.S. În bună măsură actuala conjunctură suedeză reflectă încetinirea de ritm care are loc în lumea capitalistă, întrucît puternic angajată în comerțul internațional, economia Suediei este deosebit de sensibilă la fluctuațiile pieței externe.

În stînca de la Agesta

Momentul cel mai impresionant al călătoriei mele în Suedia a fost vizita la centrala nucleară Agesta. Reactorul în exploatare aici este primul reactor energetic în Suedia și primul de felul său în lume. Rațiunea principală a construirii lui a fost de a acumula experiența necesară dezvoltării ulterioare a construcției de centrale atomo-electrice și exploatării lor. Potrivit studiilor, dedicate Agestei, această experiență trebuia să cuprindă mai multe domenii: tehnic, legat de construirea reactorului și a echipamentelor lui; administrativ, pentru a studia problemele aferente asigurării securității publice, cum sînt amplasamentul, controlul asupra mediului ambiant și stabilirea condițiilor în care se pot da autorizații oficiale pentru construcția și exploatarea unui reactor energetic. Și, bineînțeles, la Agesta urmau să fie stabilite o serie de elemente în legătură cu tehnica exploatării.

Înaintea vizitei, un film documentar prezintă vizitatorului momentele esențiale în producția componentelor reactorului și în montarea lor. Studiile preliminare pentru un reactor cu uraniu natural și apă grea au început în 1956. Săpăturile în stîncă pentru crearea grotei reactorului au început în noiembrie 1957 și au fost terminate în ianuarie 1960. În decembrie 1962 au avut loc primele operații de încercare cu apă ușoară în sistemul primar și s-a făcut prima probă de încărcare cu elemente combustibile. În anul 1963 a fost introdusă apa grea. În iulie 1963 s-a realizat pentru prima dată reacția în lanț controlată, reactorul a început să funcționeze. În primăvara anului 1964 reactorul a început să producă energie cu întreaga capacitate, furnizînd electricitate și căldură.

Reactorul are o capacitate energetică de 65 MW, din care 55 se utilizează pentru livrarea de căldură orașului satelit Farsta, iar 10 MW — pentru producția de energie electrică. Elementele combustibile din bioxid de uraniu sînt în număr de 140 și cîntăresc 18 tone. Apa grea folosită ca moderator și element de răcire cîntărește 67 de tone. Containerul de oțel al reactorului are un diametru de 4,7 m, o înălțime de 6 m și o greutate de 63 de tone. Presiunea la care funcționează este de 35 kg/cm².

Construcția centralei Agesta este rezultatul cooperării mai multor societăți. ASEA a fost contractantul principal pentru reactor și a purtat răspunderea montării lui. Componente importante au fost livrate de Uddeholm Degefors Järnverk și NCHAB, Trollhättan. Rosenblads Patenter și Jönköpings Mekaniska Verkstad și-au asumat răspunderea generatoarelor de aburi. Conductele au fost instalate de Värmebolaget — Naumburg.

Am avut șansa ca reactorul să nu fie în funcțiune. Șansă, pentru că astfel am putut coborî în sălile care adăpostesc îmbrăcămintea de beton a reactorului, în această lume tăcută și de o curățenie de spital, în care instinctiv vorbești în șoaptă spre a nu deranja misteriosul, generosul, înspăimîntătorul „atom"...

Un peisaj stîncos, ușor accidentat, cu brazi... Cîteva corpuri de clădiri — pe unul, două sau patru nivele... Intri într-o hală mare, de loc neobișnuită, care este hala turbinelor. Un culoar te conduce la sala de comandă și control. Pereții sînt tapisați cu mașini prevăzute cu butoane, manete, semnale luminoase, ecrane de televiziune. Dar, desigur, dacă nu ai ști unde te afli, ai putea considera că acest creier aparține oricărei alte uzine moderne. Adevărata aventură începe atunci cînd te afli închis într-o mică încăpere etanșă, una din cele două uși ale căreia, dacă se pot numi uși, duc spre imperiul energiilor descătușate și înlănțuite. Dar și al radiațiilor posibile. Pentru că pe aici se pătrunde în sala în care se află partea superioară a reactorului, unde se face alimentarea cu combustibil nuclear și unde sînt depozitele de reziduuri nucleare. Acum într-un cerc de oțel se pot vedea amplasamentele deschiderilor circulare în care se introduc în cămăși, tot de oțel, barele de uraniu. Cînd reactorul funcționează, plăci groase de beton acoperă partea superioară metalică a reactorului, deschiderea în perete, prin care se aduc din afară materialele, precum și ovalul decupat în planșeu prin care se coboară în sala mediană a reactorului. Și pentru sporirea gradului de siguranță, în această sală există o presiune mai redusă, pentru ca particulele de aer, eventual iradiate, să nu poată fi antrenate de curent în exterior. Prin deschiderea ovală din planșeu cobor în sala mediană în mijlocul căreia, în îmbrăcămintea lui de beton, înconjurat de conducte, de cele 4 schimbătoare de căldură, de schele și scări de aluminiu se află reactorul. Aici ești în inima muntelui, sau mai puțin metaforic, dar mai exact, în golul săpat în stîncă, ai cărei pereți căptușiți cu plăci de oțel păstrează grosimi de zeci de metri. Coborînd mai departe, ajungi într-o sală situată sub reactor, înzestrată cu electromotoare, cu conducte etc. Și cînd, după ce părăsești camera etanșă, dezbraci halatul alb și încălțările albe obligatorii și ieși în peisajul calm, verde, însorit, rămîi cu senzația puternică a unei excursii în viitor.

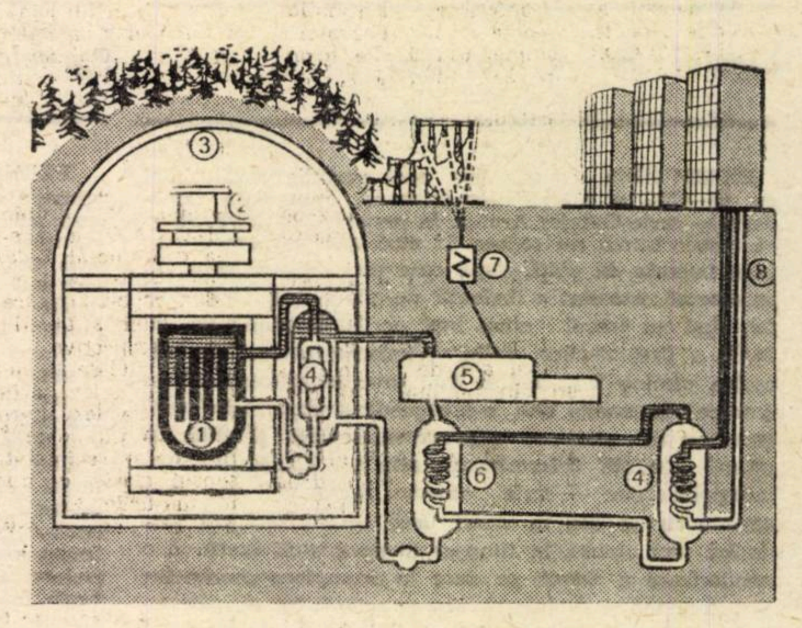

1. Reactorul
2. Instalația de realimentare cu combustibil
3. Conteinerul de oțel al reactorului
4. Schimbătorul de căldură
5. Turbină
6. Condensatorul
7. Transformatorul
8. Conductele de termoficare

Nu peste mulți ani, Agesta va înceta să fie unica centrală energetică atomică din Suedia. La Marviken se află în construcție o centrală atomo-electrică de 140 MW a cărei menire este de a extrapola experiența producerii de componente mai mari și de a servi drept prototip mai apropiat pentru unitățile comerciale, cu o putere de minimum 400 MW. Diferența este nu numai de mărime, pentru că deși elementele esențiale ale concepției centralei Agesta sînt menținute, la Marviken va fi experimentat un sistem comportînd elemente noi. În același timp, sînt studiate noi alternative ale reactorului moderat cu apă grea. Una dintre ele este considerată competitivă chiar în S.U.A. unde costul apei grele este relativ ridicat, iar al materialului îmbogățit relativ redus. În orice caz se consideră că reactorul cu uraniu natural și apă grea va fi în Suedia tipul predominant pînă la sfîrșitul deceniului al 8-lea și poate și mai tîrziu.

Gheorghe DOLGU

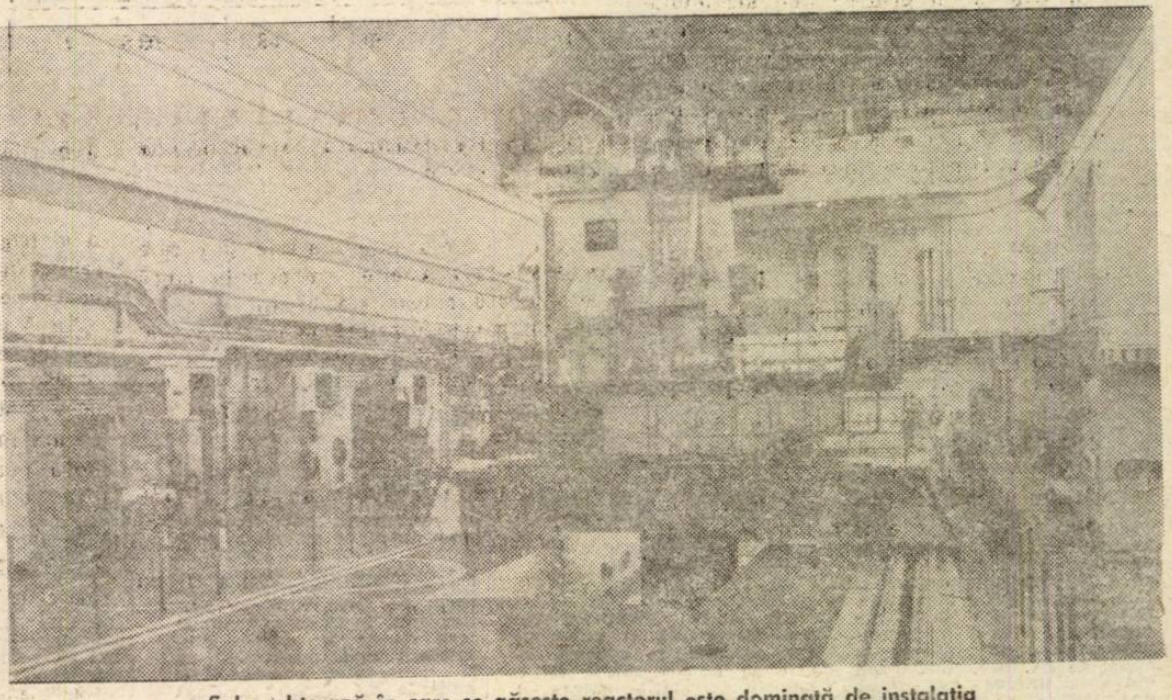

Sala subterană în care se găsește reactorul este dominată de instalația de realimentare, cu ajutorul căreia se montează ermetic și se înlocuiesc elementele cu combustibil și barele de control

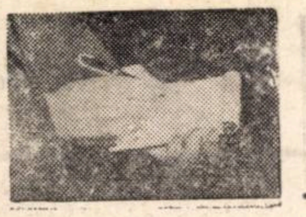

din bloc-notesul cronicarului

Efectul nu e automat

EXAMINÎND consecințele unei posibile revalorizări cu 10—15% a mărcii vest-germane, experiența dovedește — scrie Gabriel Aranda în revista ENTREPRISE — că revalorizarea nu reduce în mod automat excedentul unei balanțe de plăți, după cum nici devalorizarea nu redresează automat o balanță de plăți deficitară. Astfel, deși au trecut nouă luni de la devalorizarea cu 14,3% a lirei sterline, deficitul balanței comerciale britanice rămîne încă mare. Nici precedenta revalorizare a mărcii în martie 1961, n-a împiedicat exporturile vest-germane să continue a progresa în 1961 și 1962. În ultimă instanță determinantă este tot competitivitatea întreprinderilor — scrie autorul. Iar modul în care aceasta ar evolua în cazul unei revalorizări nu este de loc cert. Astfel, în timp ce anglo-saxonii speră că o revalorizare a mărcii ar duce la scumpirea produselor vest-germane și deci la reducerea puterii lor de pătrundere pe piața externă, nu este exclus ca competitivitatea acestora să crească, ca urmare a faptului că materii prime esențiale, ca minereul de fier de exemplu, importate de R.F.G. în cantități mari se vor ieftini, ca și diferite utilaje pe care această țară le importă.

Rezerve forestiere

ÎN ULTIMA sa ediție, Anuarul Direcției Forestiere a Suediei publică o interesantă statistică asupra rezervelor forestiere în lume. Potrivit acestor date, o treime din suprafața totală a uscatului este acoperită cu păduri (4 405 milioane hectare din cele 13 278 milioane hectare). Această suprafață nu este însă exploatabilă în întregime, deoarece numai o treime din ea (1 500 milioane hectare) este accesibilă omului.

Țara sau regiunea geografică	Rezerve forestiere (în milioane hectare)	% din totalul globului
U.R.S.S.	1 131	25,7
America de Sud	957	21,7
Africa	753	17,1
America de Nord	733	16,6
Asia	520	11,8
Europa (fără U.R.S.S.)	141	3,2
Oceania	96	2,2
America Centrală	74	1,7

Pernele cu aer în noi domenii...

PERNELE CU AER au fost folosite pînă nu de mult aproape exclusiv în navigația pe apă. În ultima vreme însă, specialiștii din transporturi le-au găsit și alte întrebuințări : transportul unor încărcături grele pe teren dificil sau mutarea unor construcții grele fără demontare etc. O paletă, care plutește pe pernă de aer, poate deplasa încărcături mari în cadrul depozitului sau pe puntea unui vas. Dirijat de un singur om, un stivuitor cu furcă avînd o capacitate de ridicare de 3,5 tone-forță-greutate poate duce, de exemplu, un container greu de 20 tone-forță-greutate exact pe locul său. Pentru acționarea paletelor este nevoie doar de conectare la aer comprimat. Mica înălțime a paletelor este avantajoasă, încărcătura putînd fi trecută, bunăoară, și prin porți mai joase. Datorită pernelor cu aer, sarcina se distribuie în mod egal pe toată suprafața. Aceasta a determinat folosirea hovercraft-ului (cum i se spune în engleză acestui sistem) la transportul unor transformatoare mari în regiuni mai izolate, unde trebuie să fie traversate poduri cu o rezistență mai slabă. În Anglia metoda a fost încercată cu succes : încărcarea fiind uniform distribuită pe suprafață, toate podurile de pe traseul respectiv s-au dovedit suficient de rezistente. Un alt exemplu : în calea lărgirii unei rafinării stătea un rezervor de depozitare. Inițial s-a prevăzut demontarea și reconstrucția sa pe noul loc desemnat, dar pînă la urmă s-a hotărît încercarea cu noua metodă, mai ieftină. În jurul bordurei rezervorului s-a ridicat o perdea dintr-un material flexibil care a fost umplută cu aer comprimat. Distanța mică realizată prin ridicarea rezervorului de pe sol a fost suficientă pentru deplasarea sa și operația a durat doar o fracțiune din timpul care ar fi fost necesar cu metodele obișnuite. La fel s-a procedat și la mutarea unor turle de foraj. Pe baza aceleeași metode, — scrie **Handelsblatt** — a fost construită și masa glisantă, pe care transportul stivelor de hîrtie, tablă, sticlă plană sau al sacilor, poate fi dirijat cu un deget. Un sac cu o greutate de 50 kgf poate fi deplasat pe o asemenea masă cu o putere de numai 350 grame-forță. Alimentarea cu aer se face printr-un mic ventilator radial aflat sub masă ; un sistem de canale din material plastic distribuie curenții de aer.

Ventilele de palpare, care se află în suprafața mesei alături de orificiile de ieșire a aerului, intră în funcțiune numai dacă pe masă se află o încărcătură. Aplicațiile hovercraft-ului se înmulțesc pe zi ce trece, căci, după părerea specialiștilor, ele economisesc energie, bani și timp, ușurînd în același timp munca.

Căile ferate africane

Cea mai mare rețea de căi ferate din Africa de Est, exploatată în comun de Kenia, Tanzania și Uganda, are în prezent 5 725 km, și satisface aproape în întregime nevoile de transport pentru mărfurile de export — cafea, bumbac, cereale. Dezvoltarea producției în aceste țări solicită însă, în viitorul apropiat, noi mijloace de transport, mai ales în regiunile învecinate cu Zambia. Pentru aceasta se proiectează construirea unei linii ferate în lungime de 1 600 km, care să lege orașul Namoli, situat la frontiera cu Zambia, cu centrul industrial Kidatu din Tanzania, (pe hartă, traseul cu linii întrerupte). O altă linie, lungă de 600 de km, va pleca din orașul Konza (Kenia) și se va uni cu linia existentă în prezent la Moshi, în Tanzania. Paralel cu acest proiect, se intenționează modernizarea totală a traseelor, prin introducerea tracțiunii cu locomotive Diesel, prin mărirea parcului de vagoane și prin construirea de noi gări. Ambele proiecte necesită un capital de 25 000 000 de lire sterline.

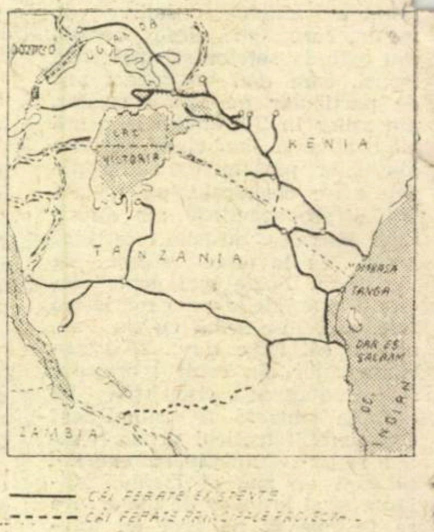

Zgura și fertilizarea solurilor

HRANA MAJORITĂȚII populației mondiale se bazează pe cereale. Dar pentru a cultiva un sol evitînd epuizarea sa în termen scurt, trebuie aplicat un îngrășămînt adaptat naturii sale. Printre îngrășămintele de fosfați cel mai mult folosite în ultima vreme, „scoria Thomas" este apreciată pentru cantitatea sa de fosfor. El reprezintă peste 50% din cantitatea de fosfor utilizată de agricultura vest-europeană și 150% din producția mondială de îngrășăminte fosfatice. Îngrășămîntul este un subprodus rezultat din zgura rămasă după fabricarea oțelului. El se prezintă ca o pudră fină, de culoare cenușie, inodoră și foarte densă. Acest var contribuie la neutralizarea acidității solurilor și la mineralizarea materiei organice formată prin creșterea plantelor. În prezent, 9/10 din producția mondială de „scoria Thomas" (după numele chimistului englez care a pus la punct procedeul) este concentrată în Europa Occidentală (în special Piața Comună și Anglia) : dintr-o producție de 8 milioane de tone, aproape 7 milioane sînt produse numai de țările C.E.E. Consumul de scorie este foarte ridicat în țările vest-europene. În Austria el atinge 50% din toate îngrășămintele fosfatice, iar în Suedia — 75%.

Industria banilor

NU DEPARTE de fortăreața Tower, înconjurată de ziduri înalte de piatră — tot ca o fortăreață — se întinde pe o suprafață de două hectare și jumătate monetăria regală din Londra. Ea a fost construită în urmă cu 1 100 de ani. Bancnotele și monedele care circulă în multe țări din lume sînt tipărite și respectiv bătute aici. Două treimi din „producția" acestei „întreprinderi" — 1 500 milioane monede anual — se execută la comanda altor țări. Din 1954 și pînă astăzi monetăria din Londra „a produs bani" pentru 60 de țări, printre care Uruguay, Venezuela, Peru, Ecuador, Paraguay, Trinidad, Jamaica, Panama și altele. Transportul acestor „mărfuri" deosebite se face în condiții speciale, data livrării fiind cunoscută numai de direcția monetăriei și de guvernul țării beneficiare.

FRÎNE...

UNII DINTRE COMENTATORII de presă din Occident consideră că Portugalia este o țară izolată din punct de vedere politic și economic, că ar fi o enclavă solitară pe țărmurile Atlanticului. Aprecierea pare însă contradictorie dacă te gîndești că Portugalia face parte din NATO (cheltuiește aproape 7% din produsul ei național brut sau 40% din bugetul țării, în scopuri militare) ; că face de asemenea parte din AELS unde se bucură de avantaje unilaterale (exceptată fiind de la obligația liberalizării depline a tarifelor vamale ce revine celorlalți membri ai organizației) și că, încredințată de drepturile ei inalienabile asupra coloniilor ce le stăpînește în Africa, se întîlnește adesea pe eșichierul intereselor comune cu regimurile rasiste ale lui Vorster din Africa de Sud și Ian Smith din Rhodesia. Desigur, toate acestea n-o ajută însă să iasă din starea sa de slabă dezvoltare.

După unele păreri, în rîndurile economiștilor capitaliști, faptul că Portugalia este „una dintre cele mai sărace și mai puțin dezvoltate țări din Europa" s-ar datora mai ales concepțiilor economice „pre-keynesiene", politicii ortodoxe de buget echilibrat pe care ea o practică dintotdeauna și fără abateri. Între anii 1938—1958 produsul național în Portugalia nu a crescut în termeni reali decît într-un ritm anual de 3%. În ultimii 8 ani din acest interval rata medie de creștere a fost de 3,4%. Statisticile occidentale arată că în aceeași perioadă, celelalte țări din sudul Europei au înregistrat creșteri anuale de aproape 6%. Preocuparea excesivă spun aceiași economiști, de esență keynesiană, pentru stabilitatea prețurilor și pentru menținerea unui înalt nivel al rezervelor, este ea responsabilă de rata scăzută a creșterii economice.

Fapt e că 40% din populația țării se mai află azi angajată în agricultură ; că din cauza condițiilor precare, existente atît în micile ferme din nord cît și pe proprietățile mari, insuficient exploatate, din sud, producția agricolă nu are decît o pondere de 20% în produsul național brut și că analfabetismul mai stăpînește în rîndurile a jumătate din populația țării. Această stare de lucruri, consideră economiștii apuseni — scrutînd în acest moment al îmbolnăvirii grave a primului ministru Salazar situația Portugaliei și discutînd cu aprindere despre succesiune — va constitui încă multă vreme o frînă a dezvoltării. După părerea unui cronicar de la cunoscutul ziar al cercurilor financiare engleze, Financial Times, inegalitatea extremă a distribuirii bogățiilor între bogați și săraci, constituie o altă serioasă frînă în dezvoltarea Portugaliei.

UN LUCRU MAI MULT DECÎT ÎNDOIELNIC

CE ALTĂ PREOCUPARE mai importantă ar putea avea un congres apusean în care se discută soarta clasei muncitoare, decît aceea a ieșirii din exploatarea capitalistă ?! Timp de zece zile, recent, s-a discutat despre această problemă și la cel de al 35-lea congres al sindicatelor daneze, de la Copenhaga. Îndeosebi un proiect, al lui Thomas Nielsen, președintele centralei naționale L.O. — cu nouă sute de mii de membri — s-a aflat în miezul dezbaterilor. Proiectul, lepădîndu-se de calea grevelor, a contractelor colective, a presiunilor electorale și cu atît mai mult de aceea a revoluției, tinde, cum arată el, „să-l hărțuiască pe adversar", folosindu-se de propriile lui arme.

Nielsen pornește de la premisa că în lumea occidentală, industrializată, clasele posedante își adăpostesc grosul forțelor îndărătul meterezelor pe care le constituie valorile lor bursiere. De ce n-ar încerca oamenii muncii, raționează el, să se împlânteze încetul cu încetul pe piața financiară națională, prin mijlocirea unor procedee „legale și pacifice". El propune ca în Danemarca, unde 90% din populația activă face parte din sindicate, fiecare salariat să verse în mod regulat asociației sale profesionale, cu titlul de economisiri colective, o sumă echivalentă cu rata de majorare orară, minimală, a salariului, fixată prin regulamentul scării mobile (circa 20 ore sau 13 centime franceze). După calculele autorului proiectului, sistemul ar duce la constituirea unui fond comun anual de acțiuni și obligațiuni, în valoare medie de 370 milioane de coroane (sau 240 milioane de franci francezi). În acest ritm, se face socoteala, în 20 de ani muncitorii danezi ar deveni proprietarii unui portofoliu de 21 miliarde de coroane (14 miliarde de franci) și, după cum susține Nielsen, ar stăpîni astfel, în ultimă analiză, jumătate din averea globală a țării. El ar putea ușor controla în consecință întreaga viață economică a țării.

Între vocile mai realiste s-a auzit și aceea a lui Hans Rasmussen, vicepreședinte al partidului social-democrat, conducătorul importantului sindicat al metalurgiștilor, care atrăgea atenția că un proiect de asemenea natură e de la început condamnat eșecului, întrucît capitaliștii dispun de destule vicleșuguri pentru a-l face inoperant. O treime din averea mobiliară națională se află în Danemarca în mîna unor societăți mici, cu mai puțin de zece acționari. Responsabilii societăților, arată el, se vor aranja ușor ca, în front unit, să vegheze asupra operațiilor de vînzare-cumpărare și ca titlurile să nu încapă decît în mîini „bune". Rasmussen mai amintește și de practicile azi frecvente care constau în aceea că întreprinderile ce se simt amenințate procedează în grabă la limitarea dreptului la vot al consiliilor lor de administrație.

Desigur că cineva s-ar mai putea întreba și dacă oamenii muncii vor putea realmente să-și verse sporurile de salarii la economii, deoarece acestea nu fac decît să urmeze curba ascendentă a prețurilor. De asemenea s-ar putea întreba unii dacă e posibil să contezi pe condițiile scării mobile timp de 20 de ani. Și cîte întrebări nu și-ar mai putea pune oamenii în legătură cu această „nouă și originală" cale de expropriere a claselor stăpînitoare.

Discuția de la congresul sindicatelor daneze arată cel mult că scăparea din exploatarea capitalistă nu poate fi scoasă de pe ordinea de zi a luptei oamenilor muncii. Dar că acolo s-a descoperit un drum nou spre atingerea acestui țel, este, un lucru mai mult decît îndoielnic.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 40 (267)
VINERI
4 octombrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

La premiera universitară

UN ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR MODERN, O STUDENȚIME HARNICĂ, DEVOTATĂ PARTIDULUI, PATRIEI

MARȚI, 1 octombrie 1968 — zi de sărbătoare în toate cele 16 centre universitare din țară. Facultățile și-au redeschis larg porțile pentru zecile și zecile de mii de tineri și tinere care se pregătesc pentru participarea nemijlocită de mîine la opera de ridicare continuă a producției, științei, culturii românești.

În Capitală, la Iași, Cluj, Brașov, Timișoara, Craiova, Tg. Mureș, Galați și în alte centre universitare studenții și profesorii au aclamat cu entuziasm prezența în mijlocul lor a conducătorilor partidului și statului nostru, exprimîndu-și recunoștința pentru prețuirea și grija de care se bucură învățămîntul superior în patria noastră, adeziunea și sprijinul deplin față de politica internă și internațională a partidului nostru comunist.

Anul universitar 1968—1969 înscrie în cronica școlii superioare românești un capitol cu profunde rezonanțe. Concretizînd liniile fundamentale de dezvoltare a învățămîntului definite în programul elaborat de cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., Directivele Comitetului Central al partidului aprobate la Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1968 și Legea învățămîntului adoptată de Marea Adunare Națională stabilesc măsurile menite să asigure modernizarea și perfecționarea întregului sistem de învățămînt, corespunzător sarcinilor complexe ale dezvoltării actuale și în perspectivă a României socialiste.

Vastul șantier al construcției socialiste în patria noastră reclamă prezența în unitățile de producție, în institutele și instituțiile științei, artei și culturii a tot mai multe cadre cu o pregătire superioară temeinică, capabile să conceapă și să realizeze planuri tot mai îndrăznețe pentru înflorirea patriei noastre — Republica Socialistă România.

Aproape 150 000 de studenți — de cinci ori și jumătate mai mulți decît în anul 1938 — ajutați și îndrumați de peste 12 000 de cadre didactice se pregătesc astăzi, pentru această complexă activitate, în 47 instituții de învățămînt superior care cuprind 187 de facultăți.

Învățămîntului superior i-au fost asigurate premise solide pentru afirmarea sa ca unul din factorii de bază ai progresului societății noastre, chemat să îndeplinească un rol deosebit de important în lărgirea orizontului de cunoștințe și îmbogățirea vieții spirituale a poporului, în pregătirea și educarea multilaterală a tinerei generații. Creșterii numărului de studenți, de facultăți și de specialități îi corespund preocupările pentru a crea studențimii noastre condiții din ce în ce mai bune de studii și de viață. În această toamnă patrimoniul universitar s-a îmbogățit cu noi spații de studiu la Academia de studii economice, la Institutul de arhitectură din București, la Institutul agronomic din Cluj, cu noi locuri în căminele și la cantinele din București, Iași, Timișoara, Bacău și Suceava, noi aparate și materiale didactice în laboratoare, noi cărți în fondurile bibliotecilor ; aproximativ 60 la sută din numărul studenților primesc burse, majorate cu încă 15—20 la sută începînd din primăvara acestui an.

Adîncind caracterul democratic al învățămîntului din țara noastră, Directivele Comitetului Central al P.C.R. și noua lege a învățămîntului asigură exercitarea dreptului la învățătură tuturor cetățenilor, fără deosebire de sex, naționalitate sau stare socială. Pentru dezvoltarea școlii noastre superioare la nivelul cerințelor actuale, pentru legarea mai strînsă a pregătirii universitare de nevoile activității practice, noua lege stabilește măsuri de o importanță deosebită. Încă din acest an prind viață o serie de prevederi de mare însemnătate, privind îmbunătățirea planurilor de învățămînt și programelor de cursuri, încadrarea mai bună cu personal didactic a catedrelor, crearea unor facultăți și secții noi, înființarea institutelor de subingineri. Constituirea senatelor și consiliilor profesorale, investite cu largi atribuții asigură introducerea și în învățămîntul universitar a principiului conducerii colective.

La activitatea senatelor și consiliilor profesorale vor participa și reprezentanți ai studenților. Aceasta va permite atragerea mai largă a tineretului studențesc la activitatea de perfecționare a învățămîntului, va contribui la creșterea spiritului de răspundere a studențimii noastre, la legarea ei mai strînsă de preocupările instituțiilor în care învață.

Dezvoltarea bazei materiale a învățămîntului, perfecționările ce se aduc procesului de învățămînt, dezvoltarea trăsăturilor democratice ale vieții universitare, crearea unor condiții mereu mai bune pentru viața tineretului studios stimulează elanul, entuziasmul, hotărîrea acestuia de a se pregăti cît mai temeinic, de a se înrola, după absolvire, cu toate forțele în marele front al constructorilor socialismului din patria noastră.

Măsurile stabilite de partid și guvern pun în fața cadrelor didactice, a studențimii sarcina de mare răspundere de a se preocupa ca întregul proces de învățămînt să încorporeze rapid cuceririle avansate ale științei și tehnicii mondiale, să țină pasul ritmului extraordinar de multiplicare a cunoștințelor științifice.

„Să dezvoltăm prin toate mijloacele interesul studenților pentru o largă și competentă informare științifică, pentru o gîndire creatoare, pentru o muncă asiduă în vederea însușirii tezaurului inestimabil al științei și culturii contemporane — a spus tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** în cuvîntarea rostită la mitingul din Piața Universității. **Trebuie să legăm și mai strîns învățămîntul de viață, de problemele actuale și de perspectivă ale dezvoltării societății, de cerințele multiple, tot mai variate pe care le ridică construcția socialistă".**

Acestor imperative trebuie să le dea răspunsuri prompte atît cadrele didactice, cît și studentul de astăzi — inginerul, economistul, omul de știință, profesorul, omul de cultură de mîine, căruia i se vor încredința sarcini de mare răspundere. Asemenea înalte calități științifice și morale pe care partidul, întregul popor le cer de la tineretul intelectual pot fi asigurate numai pe baza însușirii cunoștințelor politice, a înțelegerii juste a dezvoltării sociale, a evenimentelor care au loc în lume, a tendințelor societății ; ele pot fi asigurate numai pe baza stăpînirii științei celei mai înaintate despre lume și viață, a concepției proletariatului, a metodei de cercetare și gîndire a marxism-leninismului.

Condițiile în care începe noul an universitar, entuziasmul manifestat de zecile și zecile de mii de tineri cu acest prilej oferă garanția obținerii rezultatelor bune pe care partidul și întregul popor le așteaptă de la școala superioară românească.

DIN SUMAR

PAGINA 3

ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI

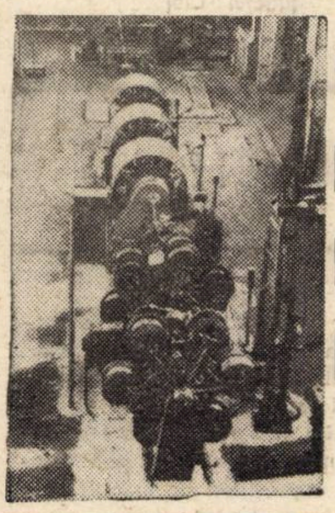

DINAMICA ÎNDEPLINIRII PLANULUI DE INVESTIȚII

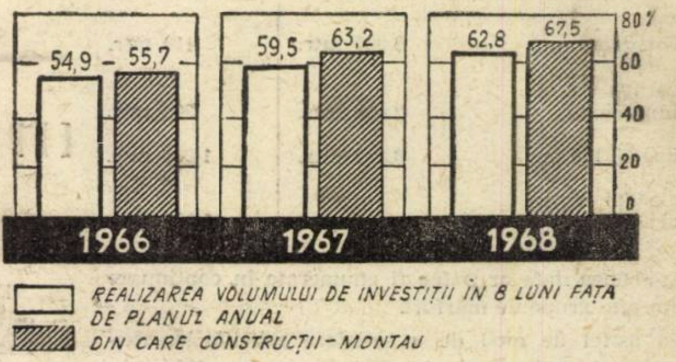

PAGINA 5

CORELARE OPTIMĂ ÎNTRE FONDUL DE ACUMULARE ȘI FONDUL DE CONSUM ÎN C.A.P.

PAGINILE 8-9

COMITETUL DE DIRECȚIE - DIRECTOR

PAGINA 13

O NOUĂ FORMĂ A FUZIUNII SOCIETĂȚILOR CAPITALISTE

CONGLOMERATUL

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

CORELARE ÎNTRE CERERE ȘI REPARTIȚII

STUDIUL CERERII de mărfuri nu răspunde cerinței de a se asigura un fond de marfă corelat cu cererea populației. Pentru exemplificare, voi arăta cîteva articole pentru care Icomcoop a primit repartiții în dezacord cu cererea de consum (reflectată prin necesarele întocmite):

	Cantitatea solicitată	Cantitatea repartizată
— covercot	8.000 mtr.	410 mtr.
— catifea uni și imprimată	2.000 mtr.	200 mtr.
— doc 70/140 cm	6.000 mtr.	1.600 mtr.
— ciorapi copii art. 268/70	5.000 per.	17.000 per.

Asemenea date ar putea fi enumerate în continuare și din alte grupe de mărfuri.

Un astfel de mod de a satisface solicitările, conduce pe de o parte, la insuficiența unor mărfuri în rețeaua comercială, iar pe de alta, la crearea de stocuri supranormative, cu toate consecințele economico-financiare negative ce rezultă din acestea.

Este deci necesar să se asigure o mai justă corelare a repartițiilor ce se emit cu cererea prezentată de organizațiile comerciale. Desigur aceasta printr-o colaborare eficientă cu industria, vizînd în special;

— renunțarea la sistemul contractelor în coparticipare, (în cooperația de consum) dovedite a fi ineficiente (în special pentru că ele se încheie de Uniunile județene și nu de întreprinderile comerciale operative);

— studiul cererii de consum să constituie o activitate practică a organizațiilor comerciale, (crearea de stocuri supranormative ca o consecință a neefectuării acestui studiu, să greveze răspunderea întreprinderii, sau a lucrătorilor);

— contractarea directă a fondului de marfă ar rezolva și problema determinării industriei în a produce mărfuri solicitate de consumatori. Fabricarea de mărfuri nesolicitate și dirijate comerțului să fie penalizate, fie prin recuperarea dobînzilor penalizatoare, fie prin predarea mărfurilor în comision și facturarea lor pe măsura desfacerii.

Rudolf ZIRKULI
economist, ICOMCOOP-Gherla,
județul Cluj

EXPRIMĂRI NECORECTE

EVITAREA sinonimelor și omonimelor este o condiție esențială în formarea unui limbaj tehnic unitar. Foarte mulți economiști din domeniul finanțelor, creditului și contabilității folosesc diferit o serie de termeni producînd interpretări nedorite. De aceea, îmi permit cîteva reflecții pe marginea unor termeni. Pentru definirea cuvintelor și expresiilor am luat ca bază „Dicționarul limbii române moderne":

● **Contribuții pentru asigurări sociale** — Termenul acesta care exprimă limpede despre ce este vorba a fost înlocuit cu expresia „contribuții asupra salariilor". Înlocuirea termenului propriu cred că a fost înlesnită de abrevierea „C.A.S.", interpretată și într-un sens și în altul. Substantivul „contribuție" este definit în dicționar: „parte cu care cineva contribuie la o acțiune sau la o cheltuială comună". Se înțelege deci că nu poate fi vorba de o contribuție asupra salariilor. Din păcate, acest termen impropriu este folosit și în formularele de planificare a prețului de cost. Desigur, contribuția pentru asigurările sociale a fost fixată în cote procentuale asupra salariului brut, dar aceasta este cu totul altceva și nu e just să-i denaturăm sensul.

● **Plătire**, întîlnit în expresia „plătirea dobînzilor" nu este corectă și de aceea, trebuie folosit numai substantivul consacrat: **„plată"**.

● **Atragerea numerarului din circulație**, în loc de **retragerea numerarului din circulație**. Eroarea este evidentă. Nu numai spiritul limbii noastre pledează pentru întrebuințarea expresiei de „retragerea numerarului din circulație", ci și consacrarea ei în terminologia științifică monetară, după cum, termenul „planul de atragere" a disponibilităților bănești ale populației la C.E.C. nu poate fi înlocuit cu „planul de retragere" etc.

● **Rambursarea creditelor bancare** — este o expresie consacrată de circulație internațională pentru conținutul unuia din principiile de bază ale creditului bancar. Cu toate acestea, termenul de mai sus este înlocuit greșit de alte expresii la care trebuie să se renunțe. De exemplu: **„achitarea creditelor bancare"**, „restituirea creditelor". Cel mai greșit este însă termenul de „recuperare". În dicționar acțiunea de a „recupera" este definită prin „a dobîndi din nou, a recîștiga. A utiliza deșeuri de materiale sau o energie care, în mod obișnuit, se pierde".

● **Penalitate**. Termen cu un conținut mai larg este întrebuințat în locul substantivului „amendă". Dicționarul definește cuvîntul „penalitate" astfel: „faptul de a fi pasibil de o pedeapsă juridică conform prevederilor legii", iar „a penaliza": a prevedea o anumită pedeapsă judiciară pentru sancționarea unui delict sau a unei crime; „a pedepsi". Introducerea termenului „penalitate" în limbajul financiar este impropie și trebuie revenit la substantivul **„amendă"** care este corect, fiind definit de dicționar foarte lapidar: „pedeapsă în bani".

prof. Iordache DIMITRIU
Iași

EUGEN POPESCU, Brăila. — În cazul în care școala pe care ați absolvit-o este echivalată (ordinul Ministrului Învățămîntului nr. 966/1964) cu o școală medie de cultură generală, puteți ocupa funcția de contabil șef în întreprinderi de gradul III și IV dacă aveți un stagiu în funcții economice de cel puțin 10 ani. Pentru a ocupa aceeași funcție în întreprinderi de gradul I sau II, stagiul minim necesar în funcții economice este de 12 ani. Condițiile de studii și stagiu menționate, sînt prevăzute în anexa I/17 bis, întocmită în baza H.C.M. nr. 328/1967.

REDACȚIA CĂTRE CITITORI

G. COSNEANU, I.S.C.E. „Exportlemn". — Instrucțiunile nr. 10 710/1964 ale fostei Comisii de Stat pentru problemele de muncă și salarii precizează: pentru recunoașterea vechimii neîntrerupte pe o perioadă în care un angajat a urmat cursurile învățămîntului profesional sau politic, este necesar ca acesta să fi fost scos din producție de către unitatea unde era încadrat. Contractul pentru reîncadrare după terminarea cursurilor și bursa de la întreprindere (preluată în anul 1962 de Ministerul Învățămîntului pe baza Hotărîrilor Consiliului de Miniștri nr. 882/1957 și nr. 1054/1962) sînt alte două condiții obligatorii. Din cele relatate de dv. am desprins că v-ați completat studiile din inițiativă proprie. În această situație nu se recunoaște vechimea neîntreruptă.

ERNA POP, Brașov — Dacă aveți un stagiu care depășește 36 luni în categoria a VI-a tarifară de calificare, îndepliniți și celelalte condiții prevăzute de regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 240/1963, puteți solicita admiterea la proba practică pentru promovarea în categoria a VII-a. Faptul că stagiul (în aceeași meserie și categorie) a fost efectuat în două întreprinderi diferite, nu constituie un impediment pentru admiterea la proba practică în fața comisiei tehnice de încadrare și eventuala promovare.

EXPOZIȚIA INDUSTRIALĂ SUEDEZĂ

Cu Expoziția Tehnologică de Construcții

„SUEDIA CONSTRUIEȘTE"

BUCUREȘTI, PAVILIONUL HERĂSTRĂU,
8–16 OCTOMBRIE 1968

Expoziția este deschisă în zile de lucru de la 14–18; Duminică de la 10–18.

Pentru tehnicieni și invitați, expoziția poate fi vizitată începînd de la 9 octombrie între orele 9–14.

Cu prilejul expoziției, vor fi ținute conferințe tehnice.

Informații detaliate pot fi obținute de la secretariatul expoziției din pavilionul Herăstrău, telefon 18.26.40.

PUBLICOM

UZINA DE VAGOANE ARAD

PRODUCE:

- Vagoane de călători cl. I — 54 locuri
- Vagoane de călători cl. II — 80 locuri
- Vagoane de călători cl. II — necompartimentate 110 locuri
- Vagoane gondolă cu autodescărcare pe 4 osii pentru 60 t
- Vagoane de marfă descoperite pe 4 osii tip OOR
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GVA
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GG
- Vagoane de marfă descoperite 50 t; 4 osii tip IZA
- Vagoane pentru transport transformatori 110 t
- Vagoane basculante 40 m³ (80 t)
- Vagoane basculante 25 m³, ecartament 900 mm
- Vagoane platformă siderurgice 80 t.
- Vagoane container pentru negru de fum
- Vagoane autodescărcător pentru minereu de 50 t.
- Vagoane refrigerente pe 2 osii tip ORE
- Vagoane marfă pentru transportat ciment, 30 t, ecartament 1 067 mm.
- Vagoane autodescărcător 30 t, ecartament 1 067 mm
- Vagoane autodescărcător 50 t, 4 osii, ecartament 1 000 mm.
- Vago[illegible] de marfă acoperite 15 t, pentru transportat sare.

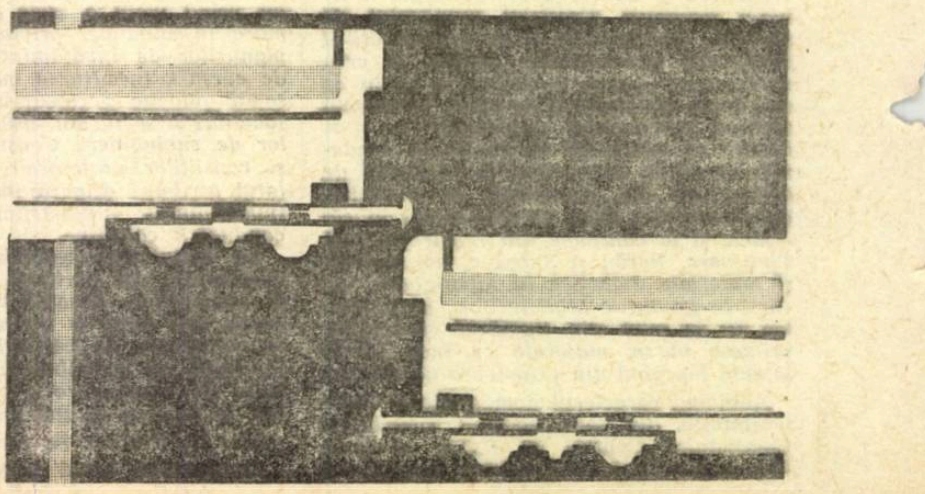

Expresie calitativă a eficienței economice a investițiilor

ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI

SPORIREA, AN DE AN, a volumului de investiții — caracteristică a dinamismului economiei românești — pune pe primul plan creșterea continuă a eficienței economice. Preocuparea în acest domeniu se reflectă, în primul rînd, în înfăptuirea în bune condiții a sarcinilor planului — expresie cantitativă a investițiilor.

În 8 luni aproape 63% din sarcina anuală de plan

În perioada ianuarie — august 1968, adică în 8 luni, **s-a realizat un volum de investiții, care reprezină 62,8% din sarcina anuală.** Dacă facem o comparație cu anii trecuți, rezultă o creștere substanțială obținută în această perioadă. (Vezi graficul din pag. 1).

A sporit preocuparea titularilor de investiții, a proiectanților și constructorilor pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune, evitîndu-se astfel pierderile care rezultă prin influența factorului timp la lucrările întîrziate.

Succesele obținute în acest an se datoresc în mare măsură mai bunei pregătiri a condițiilor prealabile începerii lucrărilor : s-a îmbunătățit sistemul de cointeresare materială a proiectanților ; capacitatea de proiectare pe profile de specialitate și, în general, creșterea productivității în activitatea de proiectare, au creat condiții pentru reducerea numărului lucrărilor la care au existat întîrzieri din cauza lipsei documentațiilor de execuție. S-a scurtat, de asemenea, filiera de avizare a documentațiilor. Apoi, organizarea întreprinderilor de construcții-montaj în profil teritorial și pe specialități, îmbunătățirea sistemului de contractare a utilajelor și a materialelor, mai buna dotare cu utilaje de construcții au permis mecanizarea unui volum important de lucrări și, implicit, sporirea elementelor de industrializare în munca de construcții montaj.

Un număr sporit de obiective cu indicatorii realizați

Realizarea valorică a planului de investiții a fost însoțită și de grija deosebită pentru sporirea eficienței economice **— aspectul calitativ cel mai important al activității de investiții.** În contextul aspectelor calitative, un loc însemnat îl ocupă **realizarea într-un termen scurt a parametrilor proiectați la unele obiective industriale.** Astfel, la noile linii tehnologice de producere a cablurilor de la Fabrica de cabluri și materiale electroizolante-București, Fabrica de bere-Bacău, instalația de metanol III de la Combinatul chimic-Victoria din Făgăraș, instalația de caprolactamă de la Uzina Săvinești și altele, **indicatorii proiectați au fost realizați mai devreme decît era prevăzut în grafice.**

Cînd se vorbește însă de influența factorului timp, acesta cuprinde nu numai durata de realizare a investițiilor, ci se referă și la timpul de imobilizare a fondurilor investite din momentul deschiderii finanțării pînă la realizarea integrală a tuturor indicatorilor cuprinși în proiect. De aceea, reducerea perioadei de execuție a investițiilor trebuie îmbinată cu micșorarea perioadei de realizare a parametrilor proiectați.

Datorită măsurilor luate s-a redus simțitor numărul obiectivelor la care s-a întîrziat realizarea indicatorilor stabiliți prin proiecte. La jumătatea anului 1967, din 126 capacități industriale (puse în funcțiune în perioada 1961—1964 și ale căror termene de îndeplinire a parametrilor proiectați expirase), s-au realizat integral indicatorii la 19 capacități, adică la 15% din acestea. **Dintr-o altă analiză efectuată în 1968 la un număr similar de capacități, a rezultat că și-au realizat principalii parametrii 32% din totalul lor.**

Consemnînd această situație — care marchează, fără îndoială, un progres față de trecut — nu înseamnă deloc că ea este mulțumitoare. Dimpotrivă, se cer depuse, în continuare, eforturi susținute pentru ca **toate** obiectivele intrate în funcțiune să-și realizeze **integral și la termenele stabilite** parametrii proiectați, întrucît aceasta are o mare însemnătate pentru obținerea unei eficiențe economice optime.

Oscilații în structura producției

În legătură cu îndeplinirea planului de investiții, și atingerea parametrilor proiectați, o problemă importantă care se impune a fi studiată este aceea a **sortimentului producției luat în calcul în proiect.** În numeroase cazuri, ca urmare a fluctuațiilor cererii pe piață sau a progresului tehnicii, apar modificări structurale față de sortimentul luat în calcul la întocmirea documentațiilor, care se reflectă apoi în toți indicatorii principali : producție, productivitate, consumuri specifice, preț de cost, rentabilitate etc.

Desigur, sînt situații cînd asemenea modificări apar pe deplin justificate, cum a fost cazul cu unele fabrici de mobilă. Întrucît comerțul a renunțat la tipurile de mobilă „Miorița" sau „Modern", a fost nevoie să fie introduse în fabricație alte tipuri, care au necesitat consumuri diferite de materiale, de manoperă și la care s-a realizat o altă productivitate a muncii. Bineînțeles că asemenea modificări, justifică pe deplin readaptarea tuturor indicatorilor stabiliți inițial.

Sînt însă și alte situații, care necesită readaptarea indicatorilor, cum este cazul la unele centrale electrice de termoficare. La Arad și Timișoara, de pildă, indicatorii aprobați pentru activitatea în plin a centralelor nu pot fi realizați pînă nu se execută toate branșamentele, pînă cînd nu sînt racordați clienții pentru întreaga capacitate de producție. Cum centralele se proiectează pentru o etapă mai îndepărtată, este clar că ele nu pot lucra de la început cu întreaga lor capacitate.

Dar practica arată că unii titulari de investiții au tendința de a prezenta indicatori maximali, atunci cînd vor să justifice economicitatea și eficiența unui obiectiv, pentru ca apoi, fără nici un motiv plauzibil, să-i minimalizeze sau să ceară schimbarea lor, pentru a le putea realiza fără eforturi și într-un termen relativ scurt. De exemplu, Fabrica de chibrituri din Brăila a redus cu multă ușurință indicatorul „capacitate de producție" — de la 600 milioane cutii/an, la 400 milioane cutii. În consecință, ea a cerut să i se modifice și ceilalți indicatori.

Ținînd seama că cererile de readaptare a indicatorilor stabiliți inițial au luat oarecare proporții, **ar fi oportun, după părerea noastră, să se stabilească, în cadrul instrucțiunilor, norme care să stăvilească această practică.**

Criterii juste la stabilirea amplasamentelor

Lărgirea sferei de utilizare a proiectelor refolosibile, a proiectelor tip, a diferitelor elemente tipizate în proiectare, a avut efecte pozitive asupra reducerii volumului de muncă în proiectare, a facilitat începerea într-un timp mai scurt a unor lucrări și, în general, a creat condiții pentru sporirea productivității, scurtarea timpului de execuție și ieftinirea lucrărilor.

Rentabilizarea proiectelor este, în general, o măsură bună. **Dar, în afara aspectelor pur tehnice sau economice, se impune studierea temeinică a condițiilor de amplasare a noilor obiective.** Există o strînsă corelație între factorii sociali, economici și naturali ai regiunii unde se instalează obiectivul și posibilitățile de realizare a indicatorilor din proiect.

De aceea, **la utilizarea proiectelor refolosibile sau a proiectelor tip,** pentru obiectivele noi, se cer luate în considerație condițiile pedoclimatice în agricultură, caracteristicile în consumul populației, deprinderile, puterea de cumpărare, posibilitățile de asigurare cu materia primă din zona respectivă etc. Lucrul acesta nu se face însă întotdeauna. De pildă, Ministerul Industriei Alimentare a inițiat construirea unor fabrici de produse lactate cu caracteristici tehnice asemănătoare într-un număr de localități din țară. În unele ca, de pildă, la București, Brașov, Caracal, Sibiu etc., indicatorii stabiliți au fost realizați într-un timp chiar mai scurt decît era prevăzut în graficele de durată. Unități de același gen construite la Bacău, Petroșeni și Satu Mare nu au izbutit însă să-și realizeze indicatorii proiectați nici după trei-patru ani de funcționare, ceea ce a determinat obținerea unor rezultate economice slabe.

Cauzele trebuie căutate în insuficienta studiere a specificului pieței locale de produse lactate, a cererii populației și a posibilităților de aprovizionare cu materie primă. În cazul fabricilor de la Petroșeni și Bacău nu s-a ținut seama, în primul rînd, de posibilitățile locale de aprovizionare cu materia primă — laptele. Pentru a face față situației, raza de colectare a fabricii Petroșeni s-a extins în județele Gorj și Alba, iar a fabricii din Bacău în județul Neamț.

Din păcate, și în alte ramuri se înregistrează, sub o formă sau alta, situații asemănătoare. La stabilirea capacității de producție a instalației de fenilbetanaftilamină de la Uzina „Colorom"-Codlea (pusă în funcțiune în 1963), nu s-a ținut seama de posibilitățile reale de desfacere a produselor, așa încît lipsa de comenzi, determină funcționarea instalației la un nivel care reprezintă abia 65% din producția proiectată.

Din cele relatate, rezultă necesitatea de a se studia temeinic multitudinea de elemente și factori determinați care stau la baza amplasării noilor obiective industriale.

Implicațiile modificării investiției specifice

În cadrul acțiunilor de înfăptuire a indicatorilor, un rol deosebit revine **investiției specifice.** În cele ce urmează ne vom ocupa de unele aspecte privind analiza acestui indicator a cărui urmărire se consideră încheiată o dată cu recepționarea lucrărilor, cînd cheltuielile de investiții sînt încheiate, iar capacitatea de producție recepționată este certă.

În general, investiția specifică realizată este egală sau mai mică decît cea proiectată, ca urmare a faptului că cheltuielile de investiții se mai reduc prin economii, soluții tehnice noi etc., iar capacitatea de producție trebuie neapărat să fie cea proiectată. Sînt însă cazuri cînd investiția specifică mai redusă ascunde existența altui fenomen : **este vorba de nerealizarea integrală a investițiilor prin punerea incompletă în funcțiune a instalațiilor.**

Este evident, deci, că în asemenea cazuri reducerea investiției specifice reprezintă false economii, deoarece determină nerealizarea celorlalți indicatori de eficiență, respectiv producția, productivitatea muncii, prețul de cost și rentabilitatea. Iată un exemplu, elocvent : la Fabrica de amoniac din cadrul Combinatului chimic-Craiova (intrată în funcțiune în anul 1965), au rămas nerealizate lucrări de investiții în valoare de circa 14 milioane lei. Față de costul total al fabricii, acest volum nu este mare, dar el reprezintă nerealizarea unor instalații de conversie și spălare cu monoetanolamină, fapt care a contribuit la îndeplinirea, în trimestrul II al acestui an, în proporție de numai 53% a producției de amoniac proiectată. De aici, ca efecte directe — nerealizarea productivității muncii, a prețului de cost și a beneficiului din proiect.

Un alt aspect al modificării investiției specifice — tot așa de dăunător — este **apariția necesității de a se cheltui noi fonduri, necuprinse în devizul general, după recepția lucrărilor și încheierea procesului-verbal de punere în funcțiune.** Necesitatea unor asemenea cheltuieli apare, de regulă, după ce se constată că expiră perioada în care trebuiau să se realizeze indicatorii, iar aceștia nu se îndeplinesc, deci se depășește costul aprobat al lucrărilor. Uneori, e drept, aceste fonduri suplimentare apar necesare în urma recomandărilor pe care le fac comisiile complexe, care urmăresc realizarea indicatorilor din proiect, indicînd ca sursă de finanțare fie investițiile în cadrul listei de acțiuni, fie creditele de mică mecanizare.

Indiferent însă de sursa de finanțare, această practică determină o creștere a investiției specifice, fenomen nedorit și care poate avea repercusiuni nefavorabile asupra eficienței investițiilor. De pildă, instalația de clorură de vinil de la Combinatul chimic-Borzești (pusă în funcțiune la 1 martie 1964), nu a realizat nici pînă în prezent indicatorii proiectați, cu toate măsurile luate și cu toate cheltuielile suplimentare efectuate. Și nu trebuie uitat că ele au determinat o creștere a investiției specifice cu peste 11%.

Asemenea situații, atunci cînd se ivesc, se cer analizate, în primul rînd, prin prisma nivelului eficienței instalațiilor la care se fac investițiile suplimentare, pentru a se obține, implicit, și creșterea corespunzătoare a beneficiului.

Planuri de măsuri și eficiența lor

Organele de specialitate din ministere, din institutele de proiectări și fabrici, numite în comisiile pentru urmărirea realizării indicatorilor proiectați, în special cele din ministerele care au un număr mai mare de unități cu indicatorii nerealizați se preocupă îndeaproape de îndatoririle ce le revin. Au fost întocmite planuri de măsuri detaliate pentru fiecare instalație în parte, cu termene pe etape și cu măsuri concrete. Ca rezultat al acestor măsuri, s-a micșorat simțitor numărul unităților restante, așa cum s-a arătat mai sus. Deși, în general, planurile elaborate s-au dovedit a fi utile, iar aplicarea lor eficientă, vrem să atragem atenția asupra unor aspecte care trebuie remediate.

În primul rînd, la un mare număr de obiective una din principalele măsuri propuse este recalcularea indicatorilor. Dacă este motivată, de pildă, prin schimbarea structurii sortimentelor, al prețului unor materii prime, al unor soluții tehnologice de îmbunătățire, determinate de furnizori externi ai utilajelor, sau altele de acest gen, ea este acceptabilă în principiu. Dar în nici un caz nu poate fi luată în considerație atunci cînd este vorba de nerealizarea pur și simplu a indicatorilor.

În mai multe cazuri, pentru îndeplini-

L. COSMA
C. MARIN

(Continuare în pag. 4)

BREVIAR ECONOMIC

Hunedoara – planul trimestrial îndeplinit înainte de termen

SIDERURGIȘTII hunedoreni și-au îndeplinit planul trimestrial cu patru zile mai devreme. Alte realizări : valoarea producției suplimentare pe primele trei trimestre — aproape 90 milioane lei și economii la prețul de cost în trimestrul ce a trecut de peste 10 milioane.

Pe șantierul podului de peste Dunăre

PE ȘANTIERUL de la Giurgeni — Vadul Oii lucrările înaintează. Se construiește primul pilon al podului amplasat pe cursul fluviului. O parte a șantierului s-a mutat pe o uriașă platformă plutitoare. Conform unor calcule prealabile, pentru construirea podului vor fi necesare 20 000 tone ciment, 40 000 tone oțel-beton, 3 000 tone țevi metalice și alte materiale de construcție.

Dotarea transportului feroviar

ZILELE acestea Ministerul Căilor Ferate a preluat 45 de locomotive Diesel-electrice de la Uzinele „Electroputere". În cursul acestui an căile ferate au primit din partea industriei noastre constructoare de mașini 6 locomotive electrice de cîte 6580 CP, 18 locomotive Diesel-hidraulice și peste 3 300 vagoane de diferite destinații.

Ritmul irigațiilor

PÎNĂ ÎN 1967 din suprafața prevăzută a fi amenajată pentru irigații în actualul cincinal, au fost date în exploatare 287 000 hectare; în acest an se mai dau în folosință 130 000 hectare, astfel că pînă la finele acestui an se va ajunge la o suprafață totală irigată de aproape 600 000 ha. Pînă la finele cincinalului, această suprafață urmează să ajungă la 1 milion hectare.

Primul tronson al autostrăzii București–Brașov

PÎNĂ LA finele acestui an va fi deschisă circulația pe noua șosea dintre Podul Vadului (Cîmpina) și Comarnic — primul tronson al autostrăzii București-Brașov.

S-a terminat asfaltarea șoselei Copșa Mică-Blaj scurtîndu-se considerabil drumul dintre Mediaș, Sibiu și localitățile din nordul Transilvaniei. Se apropie de sfîrșit asfaltarea drumului Gheorghieni-Bicaz care realizează legătura directă pe o șosea modernă între Transilvania și nordul Moldovei.

Vlahița – lucrări de modernizare

AU ÎNCEPUT ample lucrări de modernizare la Uzinele de fier Vlăhița de la poalele masivului Harghita. În urma acestor lucrări ele vor produce cu 30% mai multă fontă și semifabricate decît în acest an. Se va îmbunătăți și calitatea cilindrilor pentru laminoare, carcaselor pentru motoare electrice și a altor produse ce se realizează aici.

Pregătiri pentru campania de recoltare a stufului

SE APROPIE de sfîrșit pregătirile pentru campania de recoltare a stufului. În toamna și iarna acestui an vor lucra 30 de coloane mecanizate. Aproape toate tractoarele, recoltoarele, șalupele — remorchere, ceamurile de transport, vasele dormitor și alte utilaje auxiliare sînt gata de campanie.

REÎNTÎLNIRE PE UN DRUM BĂTĂTORIT...

TIMP DE PESTE O SAPTĂMÎNA, în satul Zodiac de lîngă Mangalia Nord a avut loc obişnuita intîlnire de contractări pentru anul 1969. Prezenţi şi de astă dată, socoteam că la sfîrşitul lucrărilor vom fi în măsură să constatăm un reviriment în relaţiile dintre comerţ şi industrie. Speram că vom putea spune cititorilor noştri — specialişti sau cumpărători — că s-a găsit un drum nou, un teren pe care discuţiile s-au purtat altfel decît pînă acum. Să fim în situaţia de a prezenta o sinteză a măsurilor menite să scoată aceste intîlniri din monotonia obişnuită, să se soldeze, în ultimă instanţă, cu rezultate mai bune în aprovizionarea magazinelor cu bunuri de larg consum din grupa metal-chimie.

Dar, nimic nou. Nu s-a găsit încă un limbaj comun, calea care să ducă la „ruperea tradiţiei". Ne-am reintîlnit, de fapt, pe acelaşi drum bătătorit care a făcut ca concluziile să fie asemănătoare cu cele ce s-au desprins şi la contractările din anul 1967 şi din 1966, 1965...

Nu avem, deci, nici noi posibilitatea de a prezenta noutăţi cu privire la stilul de muncă sau la măsuri care să îmbunătăţească situaţia prea bine cunoscută de la intîlnirile dintre părţile contractante. Ne vom rezuma, în consecinţă, numai la prezentarea citorva articole nou contractate: 67 modele noi de corpuri de iluminat (din sticlă, metal, polistiren); radiator de perete; radiator cu infraroşii; radiator tip cămin; ceainic electric; uscător de păr; robot de bucătărie (curăţă zarzavat, toaca zarzavat şi carne, macină nuci); un radioreceptor pentru auto (un aparat complect tranzistorizat, cu trei lungimi de undă ce se poate alimenta la instalaţia electrică a automobilului. Difuzorul este de tip nou. Se va livra complect cu antenă şi difuzor); radioreceptoarele portative — UML, Mamaia şi Albatros — vor fi prevăzute cu borne de alimentare la reţeaua electrică, ceea ce va permite economisirea bateriilor; trei tipuri noi de televizoare din familia „Dacia"; „Venus" (ecran 47), „Miraj" (ecran 59), „Miraj-gigant" (ecran 65); cincisprezece noi modele de corturi pentru turişti; spirtieră pentru voiaj (mult aşteptată!); lampă pentru cort (cu două culori: portocalie şi albă); sanie pentru copii, pliantă; spălător de geamuri şi de mozaic (prevăzut cu burete ce se poate stoarce prin acţionarea unei manete (la el se poate adapta şi o perie pentru curăţatul pereţilor); reşou de gătit cu gaz de petrol — „Metagaz" (arde cu gaz de petrol, fără fitil, se stinge şi se aprinde instantaneu ca gazul natural obişnuit, consumă un litru la trei ore); truse de scule pentru autoturisme „Renault"; „Decongelin" — produs pentru prevenirea îngheţării geamurilor auto; încălzitor de apă pentru bucătărie şi baie; şapte noi sortimente de chitare electrice; articole cosmetice în ambalaj aerosoli...

Cam atît despre articolele noi mai importante ce se vor produce. Nu putem să nu reţinem din articolele propuse de comerţ pentru a fi asimilate — promise, de altfel, de către ministerele producătoare — cîteva care nu sînt încă realizate: jucării cu dispozitiv de vorbire; maşină de spălat vase pentru garnitură de şase persoane; frigider cu compresor; frigider „FRAM" de 112 litri; maşina de spălat rufe cu tamburi orizontali; un nou tip de motoretă; mototriciclu; bicicletă pliantă etc.

★

Pornind de la faptul că la recentele contractări totul s-a desfăşurat „după tipic" — ne permitem să sperăm ceva nou, cel puţin pentru viitor: scurtarea termenelor care, de obicei, sînt nejustificat de lungi, de la contractare pînă la apariţia articolelor în vitrinele magazinelor.

Modesto FERARINI

ATINGEREA PARAMETRILOR

(Urmare din pag. 3)

rea indicatorilor proiectaţi s-au stabilit, prin plan, cîte 50—60 de măsuri. Cînd după aplicarea a 95% din ele se constată totuşi că indicatorii rămîn nerealizaţi, se recurge la... recalculare, socotindu-se aceasta drept unica soluţie salvatoare. De pildă, la Fabrica de aglomerare din cadrul Combinatului siderurgic-Hunedoara, în urma aplicării a 58 de măsuri din cele 65 preconizate, producţia a fost depăşită cu 1,3%, productivitatea muncii cu 0,2%. În schimb, preţul de cost a fost depăşit cu 9,8%, nivelul acestuia menţinîndu-se ca şi în trimestrul IV 1967, cînd nu se aplicaseră măsurile amintite. De aici se naşte o întrebare: măsurile propuse n-au vizat, deopotrivă, realizarea tuturor indicatorilor, inclusiv preţul de cost?

Cînd s-a analizat la mai multe unităţi modul în care se realizează măsurile luate în semestrul I—1967, s-a constatat necesitatea întocmirii unor noi planuri, stabilirii unor noi termene, întrucît unele instalaţii au continuat să funcţioneze sub nivelul parametrilor.

Cea mai importantă concluzie ce se desprinde în prezent este aceea ca **răspunderea directă pentru realizarea indicatorilor să revină proiectantului care i-a calculat.** Bineînţeles că această răspundere trebuie să se reflecte şi în sistemul de cointeresare materială, prin salarizare şi premiere. Dar, întrucît şi constructorului şi beneficiarului le revine răspunderea pentru realizarea investiţiilor şi a parametrilor la nivelul proiectat, sîntem de părere că şi aceştia trebuie cointeresaţi din punct de vedere material.

O altă propunere: După o experienţă de aproape 5 ani în urmărirea realizării indicatorilor planificaţi, se **desprinde necesitatea revizuirii normativelor de timp pentru elaborarea graficelor care, la vremea lor, au fost aprobate — de cele mai multe ori — cu caracter experimental.** Faptele arată că unele din ele sînt necorespunzătoare.

După aproape 5 ani de aplicare a Hotărîrii Consiliului de Miniştri care reglementează problema urmăririi realizării indicatorilor din proiect, **se impune şi o îmbunătăţire a sistemului de analiză a datelor rezultate din raportările statistice.** În acest sens, considerăm necesar să se statueze obligativitatea determinării modului de calcul al indicatorilor după criterii care să elimine posibilitatea ivirii unor anomalii. În ultimul trimestru al anului trecut, la cariera de calcar Valea Domanului, de pildă, unde nu se pun probleme deosebite legate de procurarea materiei prime, la o realizare a producţiei în proporţie de 39,2% şi a productivităţii muncii de 41,7%, **preţul de cost a fost depăşit cu 6%.** În trimestrul II—1968, la o realizare a producţiei în proporţie de 60,9% şi a productivităţii muncii de 46,1%, **preţul de cost a marcat o depăşire cu 24,8%.**

În calculele ce se prezintă ar trebui să se ţină seama de influenţele obiective care deformează în unele cazuri indicatorii, cum ar fi: creşterea preţului de achiziţie a materiilor prime, a salariilor etc., pentru a se determina stadiul real al îndeplinirii indicatorilor, în condiţiile avute în vedere la elaborarea proiectului.

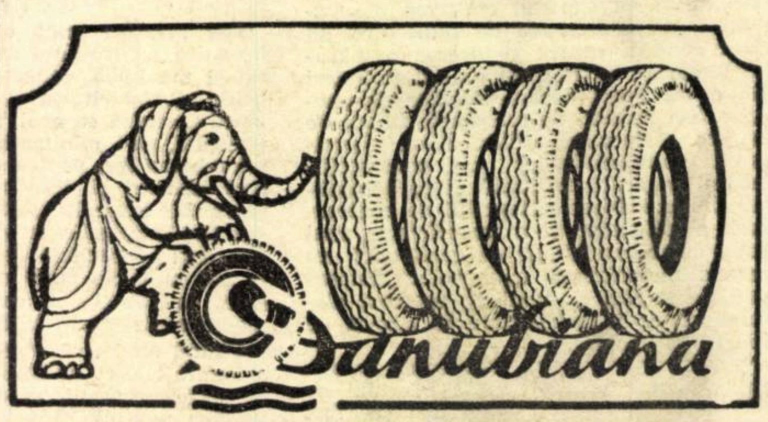

fabrică anvelope pentru autoturisme, autocamioane, autobuze şi tractoare într-o gamă variată de profile, care asigură o aderenţă sporită la sol şi un randament kilometric ridicat.

— Anvelopele de autoturism cu carcasă din cord tip nylon asigura o viteză de rulaj de pînă la 170 km oră.

— Anvelopele de autocamion cu carcasă din cord tip nylon, asigură o capacitate de încărcare sporită.

Reţineţi: DANUBIANA — marca tuturor timpurilor, tuturor meridianelor;

Telefon: 23 42 80 — Telex 276

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

● ROMÂNOEXPORT a livrat tricotaje în valoare de 500 000 lei valută în Anglia; confecţii executate în Lohn în R.F. a Germaniei; confecţii în valoare de 420 000 lei valută în Franţa; sticlărie în valoare de 200 000 lei valută în R.F. a Germaniei; haine de blană în valoare de 1,6 milioane lei valută unor firme din R.F. a Germaniei şi Elveţia. În luna august a încheiat contracte care prevăd exportul de: tricotaje în valoare de 2 milioane lei valută în Anglia; confecţii în valoare de 1 milion lei valută în Libia; sticlărie în valoare de 100 000 lei valută în Olanda, precum şi efectuarea de confecţii în Lohn în valoare de 400 000 lei valută unei firme din R. F. a Germaniei.

● TEHNOIMPORT a importat 14,4 t plăci poliuretan de la firma „Semperit" din Austria; 8 t articole de porţelan de la firma „Keramika" din R.S. Cehoslovacă şi 40 t articole de porţelan pentru menaj de la firma „Industrialimport" din R. P. Bulgaria. În prima decadă a lunii septembrie, s-au mai încheiat contracte pentru exportul a 61 500 rulmenţi. Partenerii acestor contracte sînt firme din Belgia, Austria, Spania, Turcia, Pakistan. Concomitent au fost livrate la export 155 000 bucăţi rulmenţi în R.F. a Germaniei, R.S. Cehoslovacă, India, Pakistan şi 15 000 bile rulmenţi în R.P. Polonă.

● ROMTRANS a livrat la export prin portul Constanţa 22 560 t ciment cu destinaţia Pakistan, Brazilia, Turcia; 2000 mc lădiţe fag cu destinaţia Egipt; 2500 mc cherestea cu destinaţia Franţa. Din import au sosit în acelaşi port 4200 t laminate din Franţa pe vasul românesc „Eforie"; 8 300 t fosfaţi din Izrael; 17 000 t cărbuni cocsificabili din S.U.A.

● METALIMPORT — Contractele încheiate în ultima perioadă prevăd — printre altele — importul a 340 t silicomangan de la firma „P. Brothers" din Danemarca; 780 t sîrmă zincată de la firmele „Transamet" din Franţa, „Klöckner" — R.F. a Germaniei, „Eredi Angelo" — Italia, „British Ropes Ltd." din Anglia; 3100 t bandă laminată la rece de la firmele „Soveda" din Franţa şi „Ferrostahl" din R.F. a Germaniei; 620 t electrozi sudură de la firmele „Fsab" — Suedia, şi „Arcos" din Italia; 4900 bucăţi fitinguri de la firma „Maison Eurotehnica" din Italia, precum şi importul din Belgia, de la firma „F.A.N.", a 470 t sîrmă oţel pentru taloane şi 100 t sîrmă coardă pentru pian.

● MAŞINIMPORT a perfectat recent un contract care prevede cumpărarea de la firma elveţiană „Starr Frasmaschinen A.G." a 6 maşini de frezat prin hidrocopiere, inclusiv accesoriile aferente.

ÎNTREPRINDEREA DE PREFABRICATE BETON-TURDA

Str. Armata Roşie nr. 29
Telefon: 1600, 1601 şi 1060

Produce şi livrează pe bază de repartiţii:

- **Fîşii cu goluri pentru planşee — proiect I.P.C.T. 08/413**
- **Plăci de acoperiş**
  - **tip P1 0,75×2,00 m**
  - **tip P2 0,75×3,00 m** } — proiect I.P.C.T. 2063/a
- Chesoane de acoperiş
  - **tip C2Ra 1,50×3,00 m**
  - tip C6 1,00×3,00 m } — proiect I.P.C.T. 09 581
  - **tip C2Ra 1,50×3,00 m**
  - **tip C2Rb 1,50×3,00 m**
  - tip C6Ra 1,00×3,00 m
  - tip C6Rb 1,00×3,00 m } — proiect I.P.C.T. 2063
- Pane pentru acoperiş **PB1** cu 1=**9,00 m** — **proiect 2066—C1106**
- **Panou ferme P3 F. 18—1—6 — proiect I.P.C.T. 2066**
- **Panou Pj1 — proiect I.P.C.T. 2066**
- **Bară B2 — proiect I.P.C.T. 2066**
- Stîlpi electrici precomprimaţi
  - tip SE4 1=10,00 m
  - **tip SE8 1=12,00 m** } — proiect I.P.C.T. 831/19
- Spalieri de viţă de vie 1=2,40
- Diverse elemente prefabricate grinzi, stîlpi etc.
- Tuburi de presiune: PREMO pentru alimentări cu apă
  - tuburi cu Ø 600 mm
  - tuburi cu Ø 800 mm

Din anul 1969 se vor mai produce:

- Tuburi pentru canalizare
  - VRP 311 Ø 150 mm, 250 mm, 300 mm, 400 mm şi 500 mm 1=1,000 m
  - VRP 1025 Ø 300 mm, 400 mm, 500 mm, 550/750 mm şi 650/950 mm, 1=2,50 m.

Informaţii suplimentare la serviciul desfacere, telefon interior 128.

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ

STR T VLADIMIRESCU 12-14-tel. 147.30

produce:

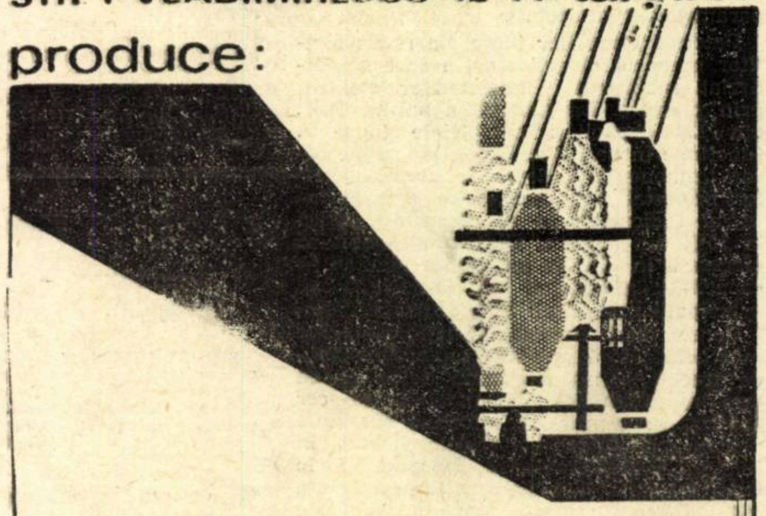

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA

- Maşini de tricotat degete de mănuşi
- Maşini de uscat cu tamburi pentru fibre şi tricoturi
- Maşini de tricotat cu comandă program
- Maşini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru ţesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat şi vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălţăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

PUNCTE DE VEDERE

În cooperativele agricole de producție

CORELAȚIE OPTIMĂ ÎNTRE FONDUL DE ACUMULARE ȘI FONDUL DE CONSUM

ÎNFĂPTUIREA CU SUCCES a vastului program de modernizare a agriculturii românești, în cadrul căreia cooperativele agricole dețin un rol important, necesită efectuarea unor investiții de mari proporții, atît din fondul centralizat al statului, cît și din resursele obștești proprii. Pentru agricultura contemporană, caracterizată prin înlocuirea și modernizarea rapidă a mijloacelor fixe, prin introducerea în producție a cuceririlor științei și tehnicii agricole, realizarea unui ritm susținut al investițiilor, pe bază de noi acumulări, reprezintă un imperativ esențial, fără de care nu este de conceput asigurarea unui evident progres economic și social. Pentru agricultura noastră, problema investițiilor pe baza acumulărilor proprii dobîndește o semnificație profundă : numai prin alocarea unei importante părți din producția netă pentru asigurarea progresului economic rapid pot fi reduse rămînerile în urmă față de țările dezvoltate, poate fi înfăptuit cu succes programul de dezvoltare a agriculturii și de ridicare a bunăstării țărănimii.

În această ordine de idei, asigurarea unei rate înalte a acumulării în cooperativele agricole, ca și pe întreaga economie, constituie un imperativ de prim ordin, fiind în deplină concordanță cu interesele atît ale generațiilor prezente, cît și ale celor viitoare. Orientarea dezvoltării economice a cooperativelor agricole potrivit unor concepții consumatoriste, care neagă rolul hotărîtor al acumulării, ar avea însemnate urmări negative asupra progresului neîntrerupt în acest important sector al economiei naționale, încetinind ritmul de dezvoltare și reducînd treptat, pînă la stagnare, ritmul de sporire a fondului de consum și a bunăstării țărănimii cooperatiste.

Iată de ce stabilirea unei corelații juste, optime, între fondul de acumulare și cel de consum, care să îmbine armonios interesele imediate și de perspectivă ale țărănimii cooperatiste și ale întregii societăți, constituie problema fundamentală de care depinde realizarea politicii de modernizare a agriculturii, de propășire economică a țării și de prosperitate a țărănimii.

Pornind de la aceste considerente și ținînd seama de principalele tendințe care se manifestă pe plan mondial în domeniul acumulării și consumului în agricultură, statutul cooperativei agricole precizează că, din producția netă a acesteia, o cotă-parte cuprinsă între 18—25% se repartizează la fondul de acumulare, stabilirea precisă a procentului fiind de competența adunării generale a fiecărei cooperative agricole, în funcție de gradul său de dezvoltare.

Trebuie precizat că **actualul sistem de constituire a fondului de acumulare și de consum corespunde gradului de dezvoltare economică a cooperativelor agricole din țara noastră și stimulează țărănimea cooperatistă la sporirea producției nete — unica sursă de creștere a fondului de acumulare și a celui de consum.** Lichidînd vechiul sistem de constituire a fondului de consum ca un rest, rămas după acoperirea tuturor obligațiilor sociale și obștești, noul sistem creează de la bun început un raport direct între mărimea absolută a fondului de consum și a celui de acumulare, care se află în directă dependență de mărimea producției nete. Prin aceasta, țărănimea cooperatistă este cointeresată nu numai la sporirea producției globale, ci și la reducerea cheltuielilor materiale, pentru a obține o valoare nou creată mai mare, pe seama căreia se poate realiza o rată înaltă a acumulării și un volum crescînd al fondului de consum.

În același timp însă, trebuie să avem în vedere și limitele actualului sistem, rezultate în mod obiectiv tocmai din nivelul de dezvoltare a economiei cooperatiste în etapa de față. Realizarea acumulării pe seama venitului net reclamă evidența tuturor cheltuielilor de producție, respectiv calcularea prețului de cost atît prin includerea amortismentului, cît și prin retribuirea garantată a muncii în cooperativa agricolă. Acest sistem presupune însă o treaptă înaltă de dezvoltare a economiei cooperatiste, pe ansamblul și la nivelul fiecărei unități, cînd aceasta este capabilă să-și asigure reproducția lărgită a tuturor elementelor participante la procesul de producție. De aceea, actualmente, acumularea se realizează pe seama întregului venit global, în proporții fixate prin statut. În asemenea condiții este greu de definit, mai ales la nivelul fiecărei unități, în ce măsură acumularea se realizează numai pe seama venitului net (munca pentru societate) sau și pe seama muncii pentru sine. Aceasta este însă o problemă de ordin obiectiv, a cărei rezolvare depinde numai de dezvoltarea economică a cooperativelor agricole, **la baza căreia stă tocmai realizarea unei rate înalte a acumulării.**

Delimitarea precisă a mărimii și funcțiilor fondului de acumulare în cooperativa agricolă este împiedicată însă și de factori de ordin subiectiv. Deși statutul cooperativei agricole precizează că cheltuielile materiale de producție includ și înlocuirea fondurilor fixe, în practică nu se determină amortismentul acestora. Ca urmare, producția netă a cooperativelor agricole apare mărită în mod artificial cu valoarea aferentă amortismentului anual al fondurilor fixe, care intră astfel în procesul de repartizare în fond de acumulare și fond de consum. Pe de altă parte, fondul de acumulare este chemat să îndeplinească o dublă funcție, de înlocuire a fondurilor fixe care ies din funcțiune (integral) într-un an sau altul și de acumulare. Această dublă funcție se realizează în mod practic prin intermediul investițiilor, destinate concomitent atît refacerii cît și lărgirii și perfecționării fondurilor fixe ale cooperativei. Este clar că în asemenea condiții cu greu se poate preciza unde începe adevărata funcție de acumulare a acestui fond. De aceea, **problema evaluării fonurilor fixe din cooperativele agricole, a introducerii cotelor de amortizare și a includerii acestora în cheltuielile materiale de producție a devenit deosebit de acută.** Prin rezolvarea ei se vor putea perfecționa funcțiile fondului de acumulare și se va putea exercita un control riguros asupra modului de folosire a acestui fond. O primă treaptă în această direcție ar putea-o constitui includerea în cheltuielile materiale a valorii de înlocuire a fondurilor fixe uzate, deși această modalitate ar influența (în plus sau în minus) valoarea producției nete din diferiți ani.

Nu mai insistăm asupra unor neconcordanțe teoretice și metodologice privind modul de calculare a cheltuielilor materiale de producție, care includ și impozitele, taxele, contribuțiile etc. (știut fiind că acestea sînt suportate de către venitul net) și nici asupra căilor de sporire a producției nete, a raportului dintre aceasta și cheltuielile materiale. Problema pe care ne propunem s-o rezolvăm este următoarea : dată fiind valoarea producției nete, în ce raport optim trebuie repartizată între fondul de acumulare și fondul de consum. Desigur, nu putem trece cu vederea faptul că mărimea valorii produsului nou creat (producția netă), la un anumit necesar de mijloace pentru noi acumulări va influența raportul dintre fondul de acumulare și fondul de consum, întrucît fiecărui procent din producția netă repartizat fondului de acumulare (ca și celui de consum) îi va corespunde un anumit volum al producției nete. Acesta este un factor adiacent, care concură numai la stabilirea unei anumite corelații pe care o dorim optimă, între fondul de acumulare și fondul de consum.

Ce înțelegem însă prin raport optim între fondul de acumulare și fondul de consum ? În concepția noastră, corelația dintre fondul de acumulare și fondul de consum poate fi socotită optimă atunci cînd asigură cel mai înalt ritm posibil de sporire a producției nete (venit global), precum și a înseși fondurilor de acumulare și de consum, menținîndu-se o anumită preponderență de creștere a fondului de acumulare. Aceasta înseamnă însă că raportul dintre fondul de acumulare și fondul de consum (în cadrul producției nete), nu poate fi privit de pe poziții statice, prin prisma activității dintr-un singur an, ci în retrospectiva sau perspectiva mai multor ani (date fiind și oscilațiile inerente agriculturii în ceea ce privește rezultatele de producție și economice). Aprecierea „variantei optime" a corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum trebuie făcută, deci, ținînd seama atît de nevoile de moment, cît și de nevoile de perspectivă ale procesului de reproducție din cadrul cooperativelor agricole.

Cum se prezintă lucrurile în practica cooperativelor agricole din țara noastră ?

Dacă ne referim la activitatea celor doi ani (1966 și 1967) cînd s-a ținut evidența valorii producției globale, a cheltuielilor materiale de producție și a producției nete (calculate cu deficiențele menționate mai sus), rezultă ca „fondul de repartizat" (calculat prin adăugirea la producția netă a dobînzilor și altor venituri și scăderea impozitelor, taxelor, primelor etc.) a fost afectat fondului de acumulare și fondului de consum în următoarele proporții :

Într-o mare diversitate de condiții economice, sociale și pedoclimatice, în care își desfășoară activitatea cele 4678 cooperative agricole din țara noastră, raportul dintre fondul de acumulare și fondul de consum a fost optimizat în practică la 22 : 78. Acesta este un raport mediu, pentru că în realitate întîlnim o mare diversitate de corelații între fondul de acumulare și cel de consum, determinate atît de condiții obiective, cît și de condiții subiective. Grăitor este tabloul grupării cooperativelor agricole după procentul din producția netă repartizată la fondul de acumulare în anul 1967 :

		%
Anii	Fondul de acumulare	Fondul de consum
1966	22,6	77,4
1967	22,0	78,0

Comparînd tabloul de mai sus cu prevederile statutului cooperativei agricole, rezultă că 29,3% din numărul cooperativelor agricole au alocat la fondul de acumulare un procent din producția netă sub limita minimă (18%), 29,9% — peste limita maximă (25%) și 40,8% între limitele plafonului minim și maxim (18—25%). În această diversitate de corelații între cele două fonduri, care este corelația optimă ? Pentru aceasta nu avem decît de determinat influența diferitelor variante de corelații asupra creșterii venitului global și, ca atare, asupra fondului de acumulare și a celui de consum al cooperativelor. În acest scop, facem următoarele precizări pentru calculele care urmează : în anul 1967, în medie pe o cooperativă agricolă au revenit 3,3 mil. lei venit global, repartizat astfel — 0,7 mil. lei fond de acumulare și 2,6 mil. lei fond de consum. Presupunem constant coeficientul de corelație (0,35) a fondului de acumulare cu creșterea venitului global, independent de ponderea fondului de acumulare în valoarea producției nete. În acest caz, influența fondului de acumulare asupra producției nete și asupra fondului de consum, la un raport mobil în ordine descrescîndă între fondul de acumulare și cel de consum, va fi următoarea :

% din producția netă repartizată la fondul de acumulare	% din totalul cooperativelor agricole
pînă la 6	2,0
6 — 9	2,3
9 — 12	4,2
12 — 15	7,1
15 — 18	13,7
18 — 21	19,1
21 — 25	21,7
25 — 30	15,7
30 — 35	7,1
35 — 40	3,6
peste 40	3,5

Ce se întîmplă după o perioadă de cinci ani, în decursul căreia cooperativa agricolă a micșorat, de la un an la altul, rata acumulării ? Vedem că venitul global crește într-un ritm tot mai lent, astfel că, la sfîrșitul perioadei cincinale, ajunge la 129,2% (față de anul de bază 1967). Este adevărat că fondul de consum ajunge la 154,1%, dar fondul de acumulare nu mai reprezintă decît 36.6% din cel inițial.

În schimb, dacă menținem aceeași rată a acumulării (de 22%), la sfîrșitul perioadei cincinale producția netă fondul de acumulare și fondul de consum ar crește în proporții aproape egale — cu cca 45%. Deci, în acest caz, s-ar realiza o creștere mai puternică a venitului global și a fondului de acumulare, dar, după cum lesne se înțelege, fondul de consum ar crește într-o proporție mai redusă decît în prima variantă.

Ce se întîmplă însă dacă cooperativa agricolă alocă fonduri tot mai mari pentru acumulare, mărind an de an rata acumulării, pînă la nivelul practicat actualmente de unele cooperative agricole ? În acest caz, evoluția producției nete și a fondului de consum s-ar înscrie în următoarele cifre :

Anul	Rata acumulării Fond de acumulare / Prod. netă R. ac %	Producția netă: mil lei	Producția netă: % de creștere față de anul precedent	Fond de acumulare: mil. lei	Fond de acumulare: % de creștere față de anul precedent	Fond de consum: mil. lei	Fond de consum: % de creștere față de anul precedent
1967	22	3,3	×	0,7	×	2,6	×
I. 1968	18	3,545	+ 7,4	0,638	— 9,9	2.907	+ 11,4
II. 1969	15	3,768	+ 6,3	0,565	— 11,4	3.203	+ 11.0
III. 1970	12	3,966	+ 4,9	0,476	— 15,7	3,490	+ 8,9
IV. 1971	9	4,133	+ 4,0	0,372	— 21,8	3.761	+ 7,7
V. 1972	6	4,263	+ 3,1	0,256	— 31,2	4,007	+ 6,5

Anul	R. ac. %	Prod. netă (— mil. lei —)	Fond ac. (— mil. lei —)	Fond consum (— mil. lei —)
1967	22	3,3	0,7	2,6
I. 1968	25	3,545	0,886	2,659
II. 1969	28	3,854	1,079	2,775
III. 1970	30	4,178	1,253	2,925
IV. 1971	32	4,579	1,465	3,014
V. 1972	35	5,092	1,782	3,310

În condițiile unei rate tot mai înalte a acumulării, elementele urmărite cunosc următoarea evoluție :

- producția netă crește cu 54,3% ;
- fondul de acumulare crește cu 154,6% ;
- fondul de consum crește cu 27,3%.

Datele de mai sus ni se par foarte sugestive. Ele arată că în privința mărimii ratei acumulării există limite bine determinate, peste care nu se poate trece. Din exemplul dat se vede că, la o rată medie a acumulării cuprinsă între 25 și 30%, fondul de consum crește într-un ritm lent, în avantajul categoric al fondului de acumulare. În lumina acestor date, am putea chiar afirma că rata optimă a acumulării, în etapa de față și la coeficientul dat de corelație a fondului de acumulare cu producția netă, este cuprinsă între 22 și 25%. Sub 22% și peste 25% fie că scade producția netă și mai ales fondul de acumulare, fie că se reduce cointeresarea membrilor cooperatori la sporirea producției nete, deoarece nu se asigură o justă îmbinare între nevoile de moment și nevoile de perspectivă, în egală măsură ale cooperativei agricole și ale membrilor cooperatori.

conf. univ. O. PARPALĂ

(Continuare în pag. 14)

AGENDA ECONOMISTULUI

SOLUŢII PENTRU REZOLVAREA UNOR LITIGII REFERITOARE LA LIVRAREA DE PRODUSE NECORESPUNZĂTOARE

LIVRAREA PRODUSELOR în cantitatea și de calitatea prevăzută în contracte costituie o obligație permanentă a întreprinderilor furnizoare. Cu toate acestea, sînt cazuri în care unele unități livrează produse cu lipsuri calitative. În această situație, beneficiarii au dreptul, potrivit Condițiilor fundamentale de ramură și Instrucțiunilor P.A.S. nr. 8/1958, să pretindă:

- Recondiționarea produselor de către furnizor;
- Recondiționarea produselor de către beneficiar, pe contul furnizorului;
- Reducerea prețului produselor proporțional cu scăderea de calitate, respectîndu-se dispozițiile legale privitoare la stabilirea și la punerea în circulație a produselor de calitate necorespunzătoare;
- Să refuze primirea produselor.

În oricare din aceste situații s-ar afla, furnizorii sînt pasibili de penalizări pentru livrarea de produse necorespunzătoare calitativ, pentru livrarea cu întîrziere și cu daune. Aceste penalizări se impun pentru acoperirea eventualelor prejudicii suferite de beneficiari.

Desigur că la aplicarea acestor dispoziţiuni legale trebuie să se țină seamă de interesele majore ale economiei naționale. Sublinierea este necesară întrucît sînt cazuri în care este mai avantajos pentru economia națională să se recondiționeze produsele de către beneficiar, după cum, în alte cazuri, este mai economic să se restituie astfel de produse pentru a fi recondiționate de către furnizor.

În legătură cu recondiționarea produselor necorespunzătoare calitativ, indiferent dacă această recondiționare o face beneficiarul sau furnizorul, s-au pus, printre altele, următoarele probleme:

- **Care este socotit momentul livrării produselor? Cel al livrării efective, sau cel în care produsele au fost remediate și puse la dispoziția beneficiarului?**
- **Care este natura convenției intervenite intre beneficiari și furnizori cu privire la recondiționarea produselor? Prin înțelegerea de recondiționare s-a întrerupt sau nu cursul prescripției dreptului la acțiunea privind pretențiile decurgînd dintr-o livrare necorespunzătoare calitativ?**

La aceste întrebări, practica arbitrală a dat următorul răspuns:

- În cazul livrărilor de produse de calitate necorespunzătoare pentru care părțile au ales calea recondiționării, furnizorul răspunde cu penalități pentru livrarea de produse necorespunzătoare calitativ și cu penalități de întîrziere în livrare, deoarece prin efectuarea livrării cu lipsuri calitative, produsele nu trec în administrarea directă, respectiv în proprietatea beneficiarului, decît de la data la care ele au dobîndit calitatea corespunzătoare scopului pentru care au fost contractate.

Dacă recondiționarea se face de furnizor și acesta întîrzie livrarea efectivă a produselor recondiționate, beneficiarul are dreptul să ceară pe lîngă penalitățile pentru livrarea cu lipsuri calitative și penalități pentru nelivrarea în termen, precum și daune în completare pînă la acoperirea prejudiciului. Acest fapt va determina pe furnizor să procedeze, de urgență, la efectuarea remedierilor, pentru ca astfel să înlăture sau să diminueze prejudiciile.

În cazul cînd recondiționarea se face de către beneficiar în contul furnizorului, beneficiarul va răspunde și el pentru eventualele întîrzieri, trebuind să ofere dovezi că întîrzierea recondiționării nu-i este imputabilă.

- Convenția de recondiționare a produselor, intervenită între părți în cazurile amintite, are caracterul unui act juridic prin care una dintre părți se obligă să efectueze unele prestații. Aceasta nu motivează nerespectarea termenelor prevăzute în contracte. De asemenea, convenția de recondiționare nu întrerupe și nici nu prelungește termenul de prescripție prevăzut de art. 4 și 10 din Decretul nr. 167/1958.

Fiind confruntat cu soluționarea acestor probleme, primul Arbitru de Stat, prin Decizia nr. 2151 din 8 august 1968 a precizat: „Convențiile de remediere nu întrerup și nu prelungesc prescripția, ci numai îndreptățesc repunerea în termen dacă aceasta este cerută de partea interesată". Este, deci, în interesul beneficiarilor ca ori de cîte ori primesc produse calitativ necorespunzătoare, care, pentru a fi puse în circuitul economic, trebuie să fie recondiționate și pentru care încheie convenții de recondiționare cu furnizorii, indiferent cine face recondiționarea, să prevadă asemenea termene încît într-o eventuală întîrziere în remediere, să se găsească în termenul legal.

V. PRISĂCARU

NOI MĂSURI DE PREVENIRE A PAGUBELOR ÎN ACTIVITATEA DE CONTRACTARE A ANIMALELOR

ESTE BINE cunoscut faptul că o parte din fondul de carne este asigurat pe calea **contractelor între întreprinderile de industrializare a cărnii și producători individuali pentru creșterea și îngrășarea animalelor.** La încheierea unor asemenea tranzacții, așa cum este și firesc, se cere, ca o condiție de bază, **existența animalelor în momentul încheierii contractelor.**

În urma verificărilor efectuate, s-a constatat că în multe cazuri s-au încheiat contracte de către achizitori, în baza cărora s-au acordat avansuri în numerar, **fără ca să existe în fapt animalele în cauză,** sau dacă acestea au existat, **au fost înstrăinate ulterior.** Evident, asemenea practici au consecințe negative sub un dublu aspect: la Banca Agricolă se crează avansuri restante, iar întreprinderile își încarcă portofoliul cu contracte al căror obiect nu poate fi executat în natură.

Pentru preîntîmpinarea unor asemenea situații, recent, Ministerul Industriei Alimentare și Banca Agricolă au luat o serie de măsuri (circulara comună nr. S 2443/1968 — 301/1968), pe care le expunem în cele ce urmează.

Căi operative de despăgubire a avutului obștesc

O primă măsură luată pentru lichidarea unor situații neconforme cu datele din contracte este aceea a stabilirii răspunderii materiale și recuperării pagubelor pricinuite, într-un termen cît mai scurt. Actul normativ amintit distinge trei situații, în funcție de gradul de culpabilitate al angajatului care a încheiat contractul sau care trebuie să verifice existența animalelor.

- **Contracte încheiate fără ca animalele să fi existat la data încheierii lor.** În asemenea situații organele de control, fie ale întreprinderii, fie ale băncii, vor întocmi procese verbale constatatoare la care se vor anexa dovezile eliberate de consiliile populare provizorii și note explicative. În termen de maximum 10 zile de la data încheierii unor asemenea procese verbale, unitățile **industriei cărnii și cele bancare în cauză se vor informa reciproc, în scris,** pentru a se lua următoarele măsuri: a) contractele, și respectiv avansurile acordate, vor fi trecute fără întîrziere la restanțe; b) valoarea avansului acordat va fi imputată achizitorului care a încheiat contractul în mod nelegal; c) concomitent, unitățile băncii vor trece și la urmărirea producătorilor debitori.

- **Animalele au fost înstrăinate după încheierea contractului, iar organele centrelor sau ale bazelor de contractări nu au verificat existența acestora în ultimele trei luni.** Dat fiind faptul că în aceste cazuri contractul a fost încheiat legal, iar culpa achizitorilor sau a altor angajați de la centre și baze constă în **necontrolarea timp de trei luni a existenței animalelor,** imputarea valorii avansului în sarcina angajaților vinovați se va face numai **după expirarea termenului de predare a animalelor și numai dacă pînă la acea dată** unitățile băncii nu au recuperat suma de la producători.

- **Animalele prezentate la control nu corespund cu cele menționate în contracte, iar achizitorul a făcut mențiunea că ele au existat la data contractării.** În aceste cazuri, atît unitățile băncii cît și întreprinderile au obligația să comunice, în scris, centrelor sau bazelor în cauză constatările lor, pentru a se lua măsurile corespunzătoare. **Dacă la expirarea scadenței obligațiilor de plată nu se recuperează avansurile acordate producătorilor, se va trece la imputarea lor în sarcina angajaților vinovați și, paralel, la urmărirea de către bancă a titularilor de avans.**

În toate cazurile expuse mai sus, centrele sau bazele de contractare și achiziții de animale au obligația să comunice unității bancare, **în termen de 30 de zile de la stabilirea răspunderii materiale, sumele ce au fost imputate angajaților vinovați, după care se virează lunar sumele reținute.** Dacă sumele încasate de la centre sau baze și de la producătorii urmăriți direct depășesc valoarea avansului acordat, **unitățile bancare vor restitui subunităților industriei cărnii sumele încasate în plus, care revin, evident, angajaților de la care s-au reținut.**

Dacă centrele sau bazele de achiziții și contractare nu virează cu regularitate sumele reținute în baza dispozițiilor de reținere emise, **unitățile băncii sînt îndreptățite să preia valoarea acestora din conturile de decontare ale centrelor sau bazelor.**

Cînd se constată lipsa animalelor contractate din vina exclusivă a producătorilor, **subunitățile industriei cărnii și ale băncii vor proceda fiecare în parte la urmărirea acestora.** În caz de insolvabilitate a unor debitori, riscul revine întreprinderii din industria cărnii, din contul căreia unitatea bancară va preiua sumele nerecuperate, desigur, pe baza actelor de constatare a insolvabilității.

Măsuri de prevenire

Pentru a se preveni asemenea situații, prin același act normativ au fost stabilite măsuri privind încheierea de noi contracte și de acordare de avansuri.

- **Pentru animalele oferite de achizitori, sau de membrii lor de familie, contractele se vor încheia numai de recepționerii îndrumători;** aceștia au obligația să depună personal contractele spre acceptare șefului unității sau al bazei.

- **În cazul contractelor încheiate de achizitori, a căror valoare dă dreptul la un avans de peste 3 000 lei, confirmarea existenței animalelor se va face de șeful bazei sau centrului, ori de recepționerul îndrumător.** Dacă contractele în cauză nu poartă această confirmare, unitățile plătitoare C.E.C. nu vor acorda avansul cuvenit.

- **Cînd achizitorii încheie succesiv contracte cu aceiași producători, care prin cumulare dau dreptul unui avans de peste 5 000 lei,** șeful centrului sau bazei și recepționerul îndrumător vor verifica existența animalelor și vor menționa pe contract că producătorul posedă animalele și că i se poate acorda avansul cuvenit. Pentru a da posibilitatea unităților plătitoare C.E.C. să ia cunoștință de asemenea situații, centrele sau bazele de contractare și achiziții de animale vor menționa pe toate exemplarele ultimului contract încheiat numărul de înregistrare a contractelor încheiate anterior și neexecutate, precum și avansul acordat. De asemenea, se va menționa existența tuturor animalelor prevăzute în contractele neexecutate și în noul contract.

În încheiere, actul normativ prevede obligația **întreprinderilor din industria cărnii și a sucursalelor Băncii Agricole de a analiza trimestrial activitatea desfășurată pentru contractarea, acordarea avansurilor, preluarea animalelor și plata lor către producători, stabilind operativ măsuri corespunzătoare.**

Ion MINEA

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

- **În cazul cînd terenul calamitat a fost reînsămînțat, A.D.A.S.-ul este obligat să plătească integral despăgubirea?**

Pagubele produse de o calamitate la recolta de porumb și fasole de pe un teren al cooperativei agricole de producție Vărădia din județul Caraș-Severin au fost despăgubite integral de ADAS. Dar, după producerea calamității, unitatea asigurată a reînsămînțat terenul, obținînd recolte de pe el. Ținînd seama de acest fapt, Arbitrajul interjudețean Timișoara, prin Hotărîrea nr. 1303 din 24 aprilie a.c., a stabilit că (în conformitate cu prevederile din anexa 4 la Instrucțiunile nr. 3/1963 ale M.F. și ADAS) în cazul cînd pe terenurile calamitate se fac reînsămînțări pînă la data de 1 iulie, despăgubirile pentru porumb și fasole pe care le plătește ADAS-ul unității asigurate se reduc cu 40%. Ca urmare, unitatea asigurată a fost obligată să restituie 40% din daunele pe care le-a suportat ADAS-ul.

- **Produsele expuse în vitrine trebuie îmborderate aparte, sau sînt ținute în evidența generală a gestiunii magazinului?**

Această întrebare s-a ridicat și cu prilejul unui litigiu dintre O.C.L. - produse industriale Bacău și Direcția de pază civilă contractuală din aceeași localitate. Obiectul litigiului: organizația comercială pretindea direcției de pază plata unui aparat de radio sustras (prin spargere) din vitrina unui magazin. În apărarea sa, direcția de pază a adus ca motiv că pretenția organizației comerciale nu poate fi luată în seamă deoarece obiectele din vitrina magazinului nu erau trecute într-un borderou special. Judecînd această speță, Arbitrajul interjudețean Bacău (prin Hotărîrea nr. 286 din 22 martie a.c.) a stabilit că:

Vitrina respectivă face parte din spațiul comercial al magazinului; pentru obiectele expuse în asemenea vitrine nu se întocmesc borderouri speciale; constatarea dispariției unui obiect din vitrină se poate dovedi cu inventarul magazinului, inventar în care nu trebuie să se indice și locul pe care produsul în cauză îl ocupă în spațiul magazinului. Totodată, s-a specificat necesitatea și obligativitatea existenței borderourilor pentru produsele expuse în vitrine izolate, închise, care servesc pentru expozițiile de reclamă. Produsele destinate acestor vitrine se predau pe bază de inventar unui vitrinier și, ca atare, ele nu mai figurează în gestiunea magazinului, care le are specificate într-un borderou.

- **Asigurările pentru despăgubiri pot fi prelungite din oficiu dacă nu sînt denunțate?**

Uniunea județeană a cooperativelor de consum din Mehedinți s-a trezit că i se rețin primele de asigurare la ADAS și pentru anul în curs, deși ea n-a solicitat și n-a încheiat un contract în acest sens. Analizînd situația, și constatînd că între U.J.C.C. Mehedinți și ADAS s-a încheiat un contract de asigurare pentru anul 1967, Arbitrajul interjudețean Craiova a stabilit că, din moment ce unitatea asigurată n-a denunțat contractul cu o lună de zile înainte de expirare, acesta s-a prelungit din oficiu și pentru anul 1968. Acest fapt are la bază convenția dintre ADAS și Centrocoop, care prevede (art. 42) că asigurările încheiate în anul precedent se consideră prelungite dacă nu sînt denunțate de una din părți cu o lună înainte de sfîrșitul fiecărui an de asigurare.

PERFECŢIONAREA TEHNICII DE FINANŢARE ŞI CREDITARE ÎN I. A. S.

- ***Repartizarea beneficiului pe măsura realizării***
- ***Includerea beneficiului planificat in calculul acoperirii mijloacelor circulante proprii***
- ***Înfiinţarea contului „Disponibilităţi de redistribuit"***

MĂSURILE DE ÎMBUNĂTĂŢIRE a sistemului de finanţare şi creditare a întreprinderilor agricole de stat au fost concretizate în noi instrucţiuni ale Ministerului Finanţelor şi ale Băncii Naţionale, care cuprind unele prevederi ce imprimă tehnicii de lucru mai multă suplețe, iar controlului financiar-bancar mai multă operativitate şi eficienţă.

Fără a ignora contribuţia adusă prin aceste instrucţiuni la îmbunătăţirea muncii de finanţare, în rîndurile ce urmează ne propunem să desprindem unele aspecte care, după părerea noastră, ar putea să diminueze efectele pozitive ce se aşteaptă în urma aplicării noii tehnici. Astfel, acordarea creditelor are lor prin intermediul unui cont curent în cadrul căruia se efectuează toate plăţile şi încasările referitoare la activitatea de producţie. Soldul debitor al acestui cont reflectă creditele acordate de bancă, iar soldul creditor — disponibilităţile proprii ale întreprinderilor şi sursele atrase.

În legătură cu finanţarea s-a prevăzut că „se folosesc ca sursă de finanţare a mijloacelor circulante şi beneficiile realizate, pînă la vărsarea lor", beneficii care, potrivit aceloraşi instrucţiuni, se varsă anual în termen de 20 zile de la data legală de depunere a dărilor de seamă contabile anuale, adică 1 februarie din anul următor.

Beneficiul realizat în limita planului se repartizează astfel: 20% pentru constituirea fondului de consolidare, 40% pentru fondul de asigurare şi 40% la bugetul de stat.

Întreprinderile agricole de stat de tip industrial — combinate avicole, complexele de creştere şi îngrăşare a porcilor şi complexele de sere legumicole organizate ca întreprinderi independente — varsă provizoriu la buget şi în cursul anului, trimestrial, o cotă de 70% din beneficiul planificat să revină bugetului.

Acumulările încasate de întreprinderile agricole de stat o dată cu contravaloarea produselor se colectează, deci, în contul curent şi se folosesc neplanificat pînă la 20 februarie a anului următor, cînd acestea se repartizează potrivit dispoziţiilor legale. Acest fapt are implicaţii deosebite în situaţia financiară a întreprinderilor a căror activitate este prevăzută să asigure un venit net, precum şi în raporturile dintre acestea şi bancă.

În primul rînd, utilizarea beneficiilor pentru finanţarea mijloacelor circulante se oglindeşte în **scăderea gradului de participare a creditului bancar la susţinerea procesului economic**. Atunci cînd nivelul rentabilităţii este ridicat, acumulările pot substitui în totalitate creditul.

Din numeroasele exemple care ne stau la îndemînă în această privinţă, vom releva doar cîteva, care par mai semnificative, privind unele întreprinderi agricole de stat din judeţele Timiş şi Arad. Acestea reflectă atît volumul beneficiilor realizate în anul 1967 de către unităţile în cauză, cît şi situaţia conturilor de la bancă, astfel:

	Denumirea I.A.S.	Benef. realiz. 1967 (în mii lei)	Sold mediu creditor ct. bancă (mii lei)	Durata în zile a sold. creditor
Judeţul Timiş	Sînandrei	8 517	6 077	267
	Giarmata	3 622	1 570	95
	Jimbolia	9 375	1 864	95
Judeţul Arad	Combinatul de sere	84 581	14 056	360
	Combinatul Avicol	2 998	327	360

Întreprinderile menţionate nu au utilizat credite bancare perioade mari de timp sau chiar în tot anul, cum este cazul combinatelor şi, în plus, au dispus şi de importante disponibilităţi în conturile curente.

În semestrul I al anului 1968, întreprinderea agricolă de stat **Sînandrei** nu a utilizat credite timp de 111 zile, **Giarmata** 60 zile, **Jimbolia** 73 zile, iar cele două combinate din judeţul Arad toată perioada, ele dispunînd în contul curent de sume importante ce au variat pe întreprindere de la 1 403 mii lei la 14 599 mii lei. O situaţie asemănătoare a existat şi la alte întreprinderi ca de exemplu, **I.A.S. Periş** — judeţul Ilfov, care a avut importante disponibilităţi în contul de la bancă, acumulările realizate de această întreprindere substituindu-se integral creditului bancar în anumite perioade ale anului 1967. Dacă procesul de redistribuire a mijloacelor temporar disponibile, inclusiv a sumelor colectate din acumulări în conturile curente de către întreprinderile agricole de stat, are loc la nivelul economiei cu ajutorul planului de credite, controlul prin credit se exercită la nivelul întreprinderilor şi numai la acelea care sînt debitoare faţă de bancă.

Scăderea gradului de participare a creditului la formarea mijloacelor circulante antrenează o diminuare a **rolului dobînzii ca instrument de impulsionare a întreprinderilor şi organizaţiilor economice** în vederea înlăturării neajunsurilor care mai dăinuie în activitatea acestora.

Întreprinderile care fac obiectul analizei, pe lîngă faptul că nu au mai utilizat fondurile prevăzute în plan pentru plata de dobînzi bancare, au încasat de la bancă sub formă de dobînzi bonificate la disponibilităţile create din beneficii, importante sume, astfel:

Denumirea I.A.S.	Sume bonificate de bancă (lei)		
	1967	Sem. I 1968	Total
Jud. Timiş			
Sînandrei	68 610	21 045	89 655
Giarmata	6 408	3 516	9 924
Jimbolia	7 382	11 949	19 331
Jud. Arad			
Combinatul de sere	128 628	68 689	197 317
Combinatul Avicol	2 013	6 928	8 941

Întreprinderea **Periş** din judeţul Ilfov a planificat în anul 1967 să cheltuiască pentru dobînzi suma de 642 mii lei şi a cheltuit 160 mii lei sau 25% faţă de plan datorită utilizării beneficiului la finanţarea mijloacelor circulante şi, implicit, datorită reducerii volumului creditelor utilizate.

La întreprinderile la care creditul bancar a avut un grad scăzut de participare la formarea mijloacelor circulante, au existat importante imobilizări de fonduri în debitori, stocuri excedentare şi deturnări. De exemplu, întreprinderea **Sînandrei** a avut în anul 1967 imobilizări care au ajuns pînă la 377 mii lei, **Jimbolia** pînă la 174 mii lei, iar **Combinatul avicol-Arad** 358 mii lei. Asemenea imobilizări au existat şi în semestrul I/1968.

Pentru determinarea lichidării acestora, în condiţiile în care întreprinderile beneficiază de credite, banca acţionează în sensul trecerii la împrumuturi restante a unor credite de egală valoare cu volumul imobilizărilor. Pentru aceste credite se plătesc pînă la lichidarea imobilizărilor şi respectiv rambursarea lor, dobînzi penalizatoare. În situaţia întreprinderilor care nu beneficiază de credite, banca este lipsită de unul din instrumentele sale de bază — dobînda — pe care o foloseşte în raporturile cu întreprinderile care nu îşi gospodăresc în mod judicios fondurile încredinţate. Acest aspect trebuie avut în vedere nu numai pentru cazul cînd rezultatele economico-financiare ale activităţii întreprinderii pot fi bune însă există mijloace imobilizate datorită unor neajunsuri în gospodărirea fondurilor, ci şi pentru situaţia în care însăşi indicatorii economici şi financiari nu au fost îndepliniţi. Pot exista cazuri cînd o întreprindere nu şi-a îndeplinit sarcina de beneficiu la nivelul planului, însă volumul beneficiului realizat este mai mare decît necesarul de credite, ceea ce îi asigură autofinanţarea, reducîndu-se astfel rolul creditului ca pîrghie a controlului bancar. Disponibilităţile pe care are dreptul să le folosească neplanificat permit acoperirea unor neajunsuri existente în însăşi organizarea procesului economic.

Dacă nu ar exista aceste surse de finanţare, nerealizarea indicatorilor de plan s-ar oglindi în împrumuturi restante; în acest caz, organele bancare ar putea participa la analizarea cauzelor generatoare, făcînd propuneri de remediere corespunzătoare. Desigur că asemenea aspecte pot fi sesizate de bancă şi cu ajutorul altor instrumente care îi stau la îndemînă (decontările, planul de casă, controlul utilizării fondului de salarii etc.), însă pentru astfel de cazuri creditul constituie pîrghia principală.

Situaţia privilegiată care se creează întreprinderilor agricole de stat prin folosirea beneficiului ca sursă de finanţare duce la **accentuarea aspectelor generate de existenţa rentei diferenţiale I şi II.**

Diferenţa de fertilitate naturală a terenurilor şi poziţia acestora faţă de căile de comunicaţii şi centrele de aprovizionare şi desfacere a produselor, care condiţionează renta diferenţială I, precum şi intensificarea agriculturii şi efectuarea de investiţii suplimentare, elemente specifice rentei diferenţiale II, îşi găsesc ecoul în potenţialul diferit pe care îl au întreprinderile agricole de stat, în indicatorii planurilor de producţie, în venituri şi cheltuieli.

Cu toate că s-au obţinut progrese însemnate pe linia intensificării şi rentabilizării activităţii acestor întreprinderi, datorită condiţiilor specifice în care se desfăşoară procesul economic în agricultură, precum şi altor factori, posibilităţile pe care le au acestea sînt încă mult diferenţiate, existînd un număr însemnat de unităţi a căror activitate este prevăzută cu dotaţie de stat.

În aceste condiţii, folosirea beneficiului pentru finanţarea mijloacelor circulante la întreprinderile rentabile, cu consecinţele ce decurg din aceasta (utilizarea unor fonduri în mod gratuit, încasarea de la bancă a bonificaţiilor la disponibilităţile din cont etc.), accentuează şi mai mult diferenţierea dintre întreprinderile rentabile şi celelalte întreprinderi în ceea ce priveşte volumul cheltuielilor, nivelul preţului de cost şi rezultatele financiare.

Acestea din urmă se gospodăresc în cadrul unor fonduri limitate pentru care plătesc dobînzi băncii, pe cînd celelalte ajung în situaţia de a avea în cont un fel de depuneri spre fructificare ce le aduc venituri suplimentare. Chiar şi atunci cînd toate întreprinderile agricole de stat vor fi în măsură să realizeze acumulări, nivelul planificat al acestora fiind diferit, şi avantajele ce li se oferă prin folosirea beneficiului la finanţarea mijloacelor circulante nu va fi acelaşi, menţinîndu-se caracterul de inechitate.

Un ultim aspect, care s-ar desprinde din tehnica folosită, este acela că ea determină **lîncezirea unor mijloace băneşti în conturile de la bancă**, ceea ce nu este caracteristic principiului gestiunii economice proprii, care pretinde o preocupare deosebită pentru creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante.

Aspectele relevate ilustrează în mod grăitor faptul că rămînerea beneficiului la discreţia întreprinderilor agricole de stat şi utilizarea acestuia neplanificat are un caracter inechitabil şi nu contribuie la gospodărirea economicoasă a fondurilor şi la sporirea controlului prin leu.

La elaborarea tehnicii de vărsare a beneficiilor şi de finanţare a întreprinderilor agricole de stat s-au avut probabil în vedere unele greutăţi întîmpinate în determinarea şi repartizarea beneficiilor în cursul anului, generate de specificul procesului economic din agricultură, precum şi posibilitatea de a se stimula şi pe calea autofinanţării aceste întreprinderi pentru îndeplinirea sarcinilor de plan.

Fără a ştirbi alte măsuri prevăzute de tehnica de finanţare şi creditare cu efecte pozitive în direcţia stimulării iniţiativei şi a efortului pentru obţinerea de rezultate cît mai bune în activitatea economică şi financiară, credem că este indicat să se revadă metodologia actuală privind vărsarea beneficiului.

O soluţie indicată ar fi, după părerea noastră, aceea a **repartizării beneficiului chiar în cursul anului,** măsură care ar prezenta şi avantajul asigurării cu mai multă operativitate a fondurilor necesare bugetului, precum şi pentru celelalte destinaţii (formarea fondului de consolidare şi a fondului de asigurare).

În favoarea acestei metodologii pledează şi faptul că extinderea irigaţiilor, intensificarea chimizării agriculturii, creşterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole şi alte măsuri contribuie tot mai mult la obţinerea unor recolte stabile şi, deci, a rezultatelor financiare planificate. De asemenea, înfiinţarea de noi combinate avicole, complexe de creştere şi îngrăşare a animalelor şi complexe de sere legumicole imprimă producţiei agricole un caracter industrial. Concomitent, introducerea unor maşini de calcul şi de contabilizat asigură noi condiţii în domeniul evidenţei economice (statistică tehnic-operativă şi contabilă), de natură a facilita determinarea mai precisă a rezultatelor financiare în cursul anului de către întreprinderile agricole de stat.

O altă posibilitate ar fi **includerea beneficiului planificat în calculul acoperii mijloacelor circulante proprii, aşa cum se procedează în cazul pasivelor stabile. Atunci cînd beneficiul depăşeşte necesarul de mijloace proprii, diferenţa ar urma să se vireze din contul curent într-un cont nepurtător de dobînzi denumit, de exemplu, „Disponibilităţi de redistribuit".** Dacă întreprinderea nu realizează beneficiul planificat, aceasta ar fi nevoită să apeleze la credite bancare, ceea ce o va stimula să ia măsuri de evitare a unor astfel de situaţii în care plăteşte dobînzi ce-i împovărează cheltuielile generale.

În condiţiile acestei tehnici, contul curent nu ar mai avea sold creditor decît în cazul realizării de beneficii peste plan, iar soldul contului „Disponibilităţi de redistribuit" ar ajunge cel mult la limita beneficiului planificat care depăşeşte necesarul prevăzut pentru finanţarea mijloacelor circulante. Numai beneficiul peste plan ar urma, deci, să fie utilizat în locul creditului bancar, la autofinanţare, ceea ce ar constitui o măsură mai echitabilă, cu caracter mai stimulator.

Metodele propuse pot contribui, după părerea noastră, la creşterea rolului creditului şi al dobînzii şi, implicit, al eficienţei şi operativităţii controlului bancar asupra activităţii întreprinderilor agricole de stat.

C. GRIGORESCU
doctorand în economie

LA MASA ROTUNDĂ

PE TEMA COMITETELOR DE DIRECŢIE: DE

VALOAREA UNEI DECIZII, în condiţiile întreprinderilor moderne, depinde de luarea în considerație a unei multitudini de parametri de ordin economic, tehnic, psiho sociologic, de analiza minuțioasă a unui ansamblu de date cunoscute sau previzibile. De aceea, adoptarea celor mai judicioase opțiuni conceptuale este posibilă, așa cum atestă știința conducerii, în cadrul unor colective de specialiști de diferite profesiuni în care se îmbină spiritul tehnic cu cel economic și social. Constituirea comitetelor de direcție ca organe de sinteză a gîndirii creatoare din unitățile economice răspunde tocmai unor atari cerințe, reflectînd pe deplin condițiile existente în economia țării noastre, în actualul stadiu de dezvoltare, precum și sarcinilor de desăvîrșire a construcției socialiste.

Funcționarea cît mai bună a mecanismului de luare a deciziei și de control al îndeplinirii sarcinilor — cele două funcții principale ale conducerii — presupune decantarea atribuțiilor ce revin comitetului de direcție — ca organ de conducere colectivă — și directorului, care îndeplinește prerogativele conducerii operative.

Conducerea colectivă în întreprinderile și organizațiile economice de stat, promovată pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului, prin aplicarea Hotărîrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri din aprilie 1968, reprezintă un instrument nou, menit să ridice pe o treaptă superioară calitatea muncii de conducere și eficiența activității economice, să asigure o funcționare mai largă a principiilor democrației socialiste în viața economică. In decursul celor aproximativ cinci luni de la creare, comitetele de direcție au reușit să cristalizeze drepturile și îndatoririle ce le incumbă, să definească tot mai precis sfera de activitate și să-și delimiteze propriile atribuții de cele ale conducerii operative. Practica de pînă acum ca și teoria conducerii oferă numeroase indicații și concluzii cu privire la modul de desfășurare a activității comitetelor de direcție.

Pentru a cunoaște experiența dobîndită, pentru a desprinde principalele căi și forme ce se cer reținute în vederea bunei funcționări a acestui nou organism de conducere, revista noastră a invitat la o discuție în jurul mesei rotunde o serie de președinți ai comitetelor de direcție : ing. Șerban Macioc, *de la Intreprinderea Electromontaj-București, ing.* Gh. Pascale, *de la Fabrica de bere-Grivița, ing* C-tin Popa, *de la Întreprinderea de construcții-montaj nr. 2-București, precum și pe* ing. I. Tomescu *— expert la CEPECA. Din partea redacției au participat* Florin Duca *— șef de secție și* Florence Costin *— redactor.*

Criterii definitorii

DUPĂ CUM SE ȘTIE, Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului de Miniștri cu privire la comitetele de direcție ale întreprinderilor și organizațiilor economice de stat a stabilit principalele atribuții ale conducerii colective a unităților economice. Mergîndu-se pe o concepție modernă, Hotărîrea a lăsat cîmp larg de manifestare competenței cadrelor din întreprinderi, inițiativei lor pentru a crea mecanismul de conducere cel mai potrivit. Instituționalizarea comitetului de direcție a ridicat, cum e și firesc, ca primă problemă delimitarea precisă, potrivit prevederilor Hotărîrii, a atribuțiilor conducerii, între organul de conducere colectivă și cel de conducere operativă, astfel încît să se asigure un mecanism elastic, operativ și eficient. Este evident că la baza acestei delimitări trebuie să stea o serie de criterii clare, bine definite.

GH. PASCALE: — Pornind de la prevederile Hotărîrii cu privire la constituirea comitetelor de direcție, aș considera că un prim criteriu îl constituie **amploarea și importanța problemelor.** Potrivit acestui criteriu, atribuțiile conducerii pot fi împărțite în majore și curente. Desigur, se pune chestiunea care sînt probleme majore și care nu, întrucît orice delimitare are și un sîmbure de subiectivism. Totuși, o asemenea delimitare este posibilă, iar problemele majore trebuie neapărat rezolvate de către comitetul de direcție.

Un al doilea criteriu ar fi, după părerea mea, **responsabilitatea,** respectiv limitele pînă la care poate să răspundă directorul, în calitate de reprezentant al conducerii operative și comitetul de direcție, ca organ de conducere colectivă. Aș adăuga, ca un al treilea criteriu, **competența conducătorilor**. Dacă un conducător este capabil să adopte cea mai bună soluție a unei probleme, el nu mai are evident nevoie să se consulte cu alții. Fiecare din criteriile enumerate trebuie să aibă în vedere conținutul dinamic al factorilor la care se referă. Ele nu pot fi utilizate în mod separat unul de altul, în mod unilateral, ci în unitate dialectică, așa cum însăși conducerea reprezintă o unitate. Pornind de la aceste criterii, **consider că între atribuțiile comitetului de direcție ar trebui incluse asemenea sarcini ca : dezvoltarea unității pe perioade mai mari de timp, analiza rezultatelor activității acesteia, finanțarea și creditarea producției, cointeresarea materială și, aș adăuga, problemele de structură organizatorică. Celelalte atribuții ce revin funcției de conducere** ar intra în competența directorului. O asemenea delimitare a atribuțiilor este de natură să creeze condițiile pentru realizarea vocației comitetului de direcție în viața întreprinderii — de organ suprem de conducere a unității economice, care fixează pe bază colectivă strategia și politica întreprinderii, precum și soluțiile în principalele probleme ce se ivesc în activitatea acesteia.

C. POPA : — Consider că s-a procedat foarte bine că s-a lăsat la latitudinea fiecărei unități economice detalierea și precizarea atribuțiilor care revin comitetului de direcție și directorului. Această trecere la amănunt nu putea fi făcută decît prin regulamentul de funcționare a comitetului de direcție al fiecărei întreprinderi. **Sînt în acest sens cel puțin două argumente : în primul rînd** nu există două unități economice perfect identice, care să aibă aceleași probleme de rezolvat, să dispună de colective de oameni cu aceeași calificare, același temperament, același stil de muncă etc ; **în al doilea rînd,** capacitatea, personalitatea cadrelor de conducere diferă de la o unitate economică la alta.

În delimitarea atribuțiilor trebuie să se pornească de la rolul comitetului de direcție, așa cum este definit el în Hotărîre. Pornind de la acest rol, aș adăuga la criteriile enumerate de tov Pascale încă două : **specificul ramurii de producție și mărimea unității economice.** Desigur că unele sînt problemele majore în ramura în care lucrez și altele în alte ramuri : ca atare și sarcinile, respectiv atribuțiile comitetelor de direcție, sînt diferite. Același lucru se poate spune și despre mărimea întreprinderii.

Aș dori să insist puțin asupra **criteriului competenței cadrelor de conducere,** întrucît acesta este adesea contestat.

Pe plan mondial, se relevă tot mai pregnant faptul că posibilitatea de cuprindere a problemelor de către cadrele de conducere, în mod deosebit de director, depinde de pregătirea sa **profesională**, de capacitatea sa **organizatorică**, de modul de lucru cu oamenii, de **calitățile sale psihice** și chiar fizice etc. Acest adevăr îl putem verifica zilnic, analizînd activitatea colaboratorilor noștri. Pînă acum, la noi s-a neglijat mai ales latura psihologică a muncii de conducere și consider că va trebui să fie remediată această lacună.

Ș. MACIOC : — Ținînd seama că nu am avut nici un fel de experiență în practica muncii colective în viața economică, apreciez că era util să se fi dat totuși instrucțiuni, care să lămurească diferite prevederi ale Hotărîrii. Întrucît nu am dispus de un asemenea instrument de lucru, noi am încercat să rezolvăm, cu ocazia elaborării regulamentului de funcționare a comitetului de direcție, problema delimitării sarcinilor între comitetul de direcție și director. Deși l-am întocmit, l-am discutat și aprobat, nu avem siguranța că delimitarea făcută este cea mai bună, că rezultatele ce le vom obține vor fi pe măsura dorințelor noastre. **Aș vrea să relev, de asemenea, că o delimitare mai precisă a atribuțiilor se va putea face numai după ce vor fi create și centralele industriale.** În funcție de competențele ce le vor fi stabilite, de sarcinile ce vor reveni consiliilor de administrație și respectiv biroului de conducere, se vor contura mai concret o serie de atribuții ale conducerii întreprinderilor, respectiv ale comitetului de direcție și ale directorului.

În spiritul Hotărîrii, noi am căutat să prevedem ca problemele majore să fie dezbătute în colectiv, în cadrul comitetului de direcție. Desigur, așa cum s-a subliniat la „masa rotundă", sarcinile majore ale conducerii diferă de la ramură la ramură și, bineînțeles, **în timp.** De pildă, o problemă importantă astăzi este atribuirea locuințelor și firesc este ca hotărîrea să fie adoptată în comitetul de direcție. În viitor, asemenea probleme nu vor mai avea aceeași acuitate și, desigur, vor fi scoase din competența conducerii colective.

I. TOMESCU : — După părerea mea, în abordarea problemei delimitării atribuțiilor între comitetul de direcție și director nu trebuie să pierdem din vedere, în primul rînd, rațiunile care au condus la instituirea conducerii colective — asupra cărora nu vom insista, ele fiind cunoscute. **În același timp, este necesar să reținem dubla calitate a directorului** — de președinte al comitetului de direcție, deci participant la autoritatea acestui organ, precum și la răspundere, solidar, pentru hotărîrile majore adoptate, și de director al unității. Este necesar să se țină seama, de asemenea, că o unitate este un organism viu, extrem de mobil, care solicită o **conducere permanentă.**

Pentru a se asigura o conducere bazată pe principiile științei conducerii, o primă condiție — mi se pare mai propriu acest termen —, despre care nu s-a vorbit nimic, este **asigurarea continuității în conducere,** adică crearea tuturor condițiilor pentru rezolvarea cu maximă operativitate a oricărei probleme ce se ivește în activitatea unității sau în diferitele ei compartimente. Asemenea decizii, cum sînt cele referitoare la introducerea în fabricație a unor cantități de materiale, necesarul zilnic de mijloace de transport, angajarea personalului de execuție, repartizarea fondului de premiere (referindu-mă la unitățile care nu au trecut încă la aplicarea sistemului îmbunătățit de salarizare) și multe altele de acest fel, nu trebuie să greveze activitatea oragnului de conducere colectivă.

O altă condiție este **complexitatea, amploarea problemei**. Fără a repeta cele spuse, consider că organul de conducere colectivă trebuie să fie cel care să stabilească drumul pe care întreprinderea trebuie să se dezvolte în perspectivă, deci să stabilească planul unității, să prevadă sarcinile privind cercetarea și proiectarea a noi produse, perfecționarea celor în fabricație, analiza posibilităților de lărgire a vînzărilor etc. Problemele privind sursele de aprovizionare, schimbarea furnizorilor etc., întrucît au importante implicații atît asupra producției, cît și asupra costurilor, vor trebui de asemenea dezbătute în cadrul comitetului de direcție. Pe aceeași linie se înscriu selecționarea, formarea, perfecționarea, promovarea și cointeresarea personalului ș.a.m.d.

De asemenea, trebuie să se țină seama **de necesitatea reprezentării întreprinderii.** În baza ei, este nevoie să se dea directorului competența de a reprezenta unitatea în relațiile cu organele tutelare și cu terții, indiferent de amploarea problemelor în discuție. Tot în categoria condițiilor aș include competențele acordate întreprinderii. Unele sînt atribuțiile ce revin conducerii unor întreprinderi care experimentează, să spunem, măsurile prevăzute în H.C.M. 1404/1967 și altele ale întreprinderilor ce nu participă la acest experiment.

Nu este în intenția mea de a epuiza toate condițiile ce pot fi avute în vedere la delimitarea atribuțiilor. S-a ridicat aici o problemă, care merită puțin mai multă atenție și anume personalitatea, sau capacitatea directorului. Fără îndoială că directorul trebuie să fie o personalitate, să aibă o pregătire deosebită și o bogată experiență, să fie un spirit organizatoric, întreprinzător, să manifeste o conduită morală ireproșabilă etc. Nu văd însă cum s-ar putea ține seama de această personalitate în delimitarea atribuțiilor.

Între enunț și detaliere — o soluție mediană

POTRIVIT HOTĂRÎRII, comitetele de direcție au obligația să-și elaboreze un regulament propriu de funcționare, care să statueze, între altele, competențele și atribuțiile comitetului. Întocmirea lor ridică întrebarea: cum trebuiau să fie înscrise aceste atribuții în regulament ?

I. TOMESCU : — Problema raportului între general și particular în elaborarea unor regulamente a constituit o preocupare de ordin teoretic cît și practic ; în acest domeniu s-au făcut multe experimente, s-au emis diferite opinii, în final cristalizîndu-se două curente principale. Conform unuia dintre acestea — concepția americană și anglosaxonă — regulamentul trebuie să fixeze numai **liniile principale, directoare,** de care să se călăuzească un salariat în rezolvarea sarcinilor, sub argumentul că fixarea unor limite precise, a unor detalii riguroase, împiedică funcția imaginativă, strict necesară fiecărei funcțiuni ca și dezvoltarea personalității. În practică, afirmă susținătorii acestei concepții în combaterea unor regulamente detaliate, pot apărea foarte multe situații noi, imprevizibile în momentul elaborării regulamentului și pentru soluționarea cărora respectivul salariat n-a acționat pentru simplul motiv că nu a fost „prevăzut" în ce direcție să se îndrepte, ce hotărîre să adopte.

Contrar acestui curent, concepția vest-europeană se pronunță pentru **detalierea** sarcinilor, pentru a furniza, prin regulament, toate amănuntele privitoare la exercitarea unei atribuții sau sarcini. Motivarea este aceea că fiecărui salariat trebuie să i se pună la îndemînă toate cunoștințele și detaliile pentru a se evita comiterea unor eventuale greșeli. Desigur nu avem un aparat de detectat rigurozitatea și erorile fiecăreia din aceste concepții. Important mi se pare, ca fiecare măsură organizatorică a întreprinderii, și

LIMITAREA ATRIBUȚIILOR

îndoială, alcătuirea regulamentului de ționare a comitetului este una dintre urile de bază ale organizării unei uni- trebuie să aibă în vedere condițiile rii ale întreprinderii și specificul func-

POPA: — Eu sînt adeptul ideii — pe am aplicat-o de altfel la elaborarea re- mentului de funcționare a comitetului ru de direcție, întrucît corespunde în mai măsură specificului activității noastre **a atribuțiile să fie incluse în regulament odul general. Prin aceasta regulamentul tă stabilitate și elasticitate.** Desigur că în re etapă (trimestru, semestru etc.), în ție de condițiile concrete, o problemă sau poate căpăta o importanță precumpăni- . Un regulament mai general oferă con- pentru rezolvarea tuturor problemelor, ce nu exclude posibilitatea ca, după o adă de timp, în anumite situații date, re- nentul să poată fi schimbat. **În ceea ce ște regulamentul de organizare și func- re a întreprinderii, acesta e bine să cu- lă în mod amănunțit toate sarcinile sala- or.**

. PASCALE: — Fiind de acord cu ideea principiu, în regulament sarcinile tre- să aibă un caracter de generalitate, con- totuși că **este util, ca în măsura posi- ților să-și găsească loc și unele preve- mai amănunțite.** De pildă, ar trebui să evadă bareme de plată în baza cărora ul respectiv are competențe în dome- acordării primelor sau anumite precizări gătură cu termenele la care este nece- ă aibă loc analizele privind eficiența mică a întreprinderii, realizarea planu- aprovizionare etc.

M. CIOC: — În alcătuirea regulamen- de funcționare a comitetului din între- erea noastră am adoptat **o soluție mixtă,** ei utilitate mi se pare evidentă, și anu- m stabilit unele sarcini în general, iar le-am detaliat, considerînd că ele com- o serie de precizări, de concretizări, i pentru a sublinia importanța lor deo- . După părerea mea, regulamentul de onare nu trebuie să fie un instrument el poate fi perfecționat, pe măsura dez- ii practicii și experienței noastre în domeniu. **În orice caz, se impune o are — a nu confunda regulamentul de onare a comitetului cu planul de muncă stuia, acesta din urmă cuprinzînd sar- concrete ale comitetului pe o perioadă aristică scurtă, determinată, stabilite în** atribuțiilor înscrise în regulamentul cționare.

OMESCU: — **Practica noastră econo- pledează pentru o abordare creatoare, o aplicare mai puțin absolutizantă a metode sau a alteia.** Devine tot mai clar buie să ne oprim cu detaliile în întoc- regulamentului de funcționare la li- are să permită respectivului salariat tarea personalității sale, a inițiativei și enței, dar în același timp regulamen- dea și toate detaliile necesare pentru sonalitatea să se dezvolte numai în în care îl cer interesele întreprinderii, te în regulament.

...remisă a unei conlucrări ...ructuoase

...ITAREA CORESPUNZĂTOARE a între comitetul de direcție și constituie o premisă hotărîtoare desfășurarea unei munci rodnice de conducere, cu efecte pozitive asupra întregului mers al unității economice. Cum s-au concretizat acestea în activitatea întreprinderii?

Ș. MACIOC: — Regulamentul întocmit de comitetul nostru de direcție ne-a oferit o asemenea bază. În cele aproape 5 luni de funcționare a noului organ de conducere, activitatea sa a avut loc în bune condițiuni, s-au dezbătut probleme de importanță majoră pentru întreprindere, la soluționarea lor aducîndu-și o valoroasă contribuție o parte dintre membrii comitetului. Atunci cînd prevederile regulamentului nu au fost respectate — și aceasta s-a întîmplat o dată cînd s-a pus în discuția comitetului încadrarea tuturor salariaților — rezultatele au fost evident nesatisfăcătoare. Practic, s-a dovedit că nu este posibilă și nici necesară o asemenea discuție, comitetul fiind încărcat cu rezolvarea unor chestiuni minore.

Experiența ne arată că discutarea încadrării personalului de execuție este mai nimerit să se efectueze în comisiile de încadrare și nicidecum în cadrul comitetului. Practica ne-a demonstrat că respectarea prevederilor din regulamentul de funcționare și participarea tuturor membrilor comitetului la dezbaterea problemelor depinde și de nivelul de pregătire al tuturor membrilor comitetului. Pornind de la aceasta, noi ne-am gîndit să inițiem o formă de instruire a tuturor membrilor comitetului asupra problemelor conducerii, asupra mecanismului de luare a deciziilor.

GH. PASCALE: — În activitatea comitetului nostru au apărut, la început, divergențe de opinii, cu toate că avem un regulament judicios întocmit. Această situație s-a datorat unei insuficiente pregătiri a ședințelor de comitet, în mod concret, fie nestudierii temeinice dinainte a problemei ce urma să formeze obiectul discuțiilor, fie nepunerii din timp a materialului de discutat la dispoziția tuturor membrilor comitetului. Ca atare, și într-un caz și în celălalt, membrii comitetului erau invitați să discute probleme la care au reflectat mai puțin sau de loc. Învățînd din propria noastră experiență, am trecut la pregătirea temeinică a ședințelor, elaborînd studiile de rigoare și punîndu-le la dispoziția membrilor comitetului cu cel puțin 5 zile înainte de ședință.

C. POPA: — Mărturisesc că într-una din ședințele comitetului de direcție am fost făcut... K.O. și din cauza mea. Ajungînd la un volum destul de mare de stocuri supranormative și căutînd soluții am ajuns la concluzia că e bine să solicit soluții concrete din partea comitetului. Întrucît lista de materiale supranormative era evident foarte lungă iar căile de lichidare se situează pe un diapazon foarte larg, solicitîndu-le soluții de amănunt, membrii comitetului de direcție au evitat să se angajeze într-o discuție, de altfel interminabilă. În mod practic m-au făcut să înțeleg că decizia, în fiecare caz în parte, nu poate fi luată decît de către președintele comitetului de direcție.

I. TOMESCU: — Exemplele arătate dovedesc încă o dată că o rodnică conlucrare în cadrul conducerii colective se poate realiza numai cînd ședințele sînt serios pregătite și totodată cînd președintele știe să realizeze „relațiile umane" în cadrul colectivului. Președintele comitetului de direcție are îndatorirea de prim ordin — și numai în măsura în care reușește să facă acest lucru, își asigură cooperarea largă a tuturor membrilor comitetului și în final, succesul — de a crea o atmosferă de permisivitate, de stimulare a fiecărui membru în a-și spune sincer și deschis părerea. În acest scop, el trebuie să aibă în vedere temperamentul oamenilor, pregătirea lor, modul de manifestare a fiecăruia etc. Nu trebuie uitat că președintele trebuie să lucreze cu o echipă de oameni așa cum sînt ei, cu calitățile și defectele lor. El trebuie să știe să valorifice la maximum potențele fiecăruia, să folosească la maximum calitățile lor. Aș insista chiar și asupra unui aspect, uneori neglijat, cum este ambianța și atmosfera.

Mici probleme

Ș. MACIOC: — Se poate întîmpla cîteodată ca luarea unei hotărîri să solicite **maximă urgență.** Pentru asemenea cazuri noi am prevăzut în regulament **două soluții: fie convocarea urgentă în ședință extraordinară a comitetului de direcție, dacă timpul ne permite, fie adoptarea deciziei de către președinte în numele comitetului de direcție și aprobarea ulterioară, în prima ședință, a deciziei de către comitet, în condițiile cînd practic nu e posibilă nici convocarea unei ședințe extraordinare.** Bineînțeles, cel ce a luat hotărîrea poartă răspunderea asupra consecințelor ce decurg din aplicarea ei.

C. POPA: — Este normal ca în cazurile de maximă urgență, directorul, care răspunde de întreaga activitate a întreprinderii, să poată lua măsuri operative. Dacă este posibil, la adoptarea hotărîrii este bine să se consulte și 1—2 membri din comitet, care au legătură directă cu problema respectivă. De altfel, pe lîngă o verificare a soluției și o mai bună fundamentare, se realizează și o aprobare cel puțin din partea unora din membrii comitetului, în primul rînd, a celor direct vizați.

GH. PASCALE: — S-ar putea pune problema că prin consultarea numai a unora dintre membrii comitetului ar exista pericolul să apară o stare psihică nesănătoasă, mai precis suspiciuni din partea celor cu care nu se discută. Atît timp însă cît se discută cu cei mai competenți în problema în cauză, asemenea suspiciuni nu au temei. De altfel, informînd comitetul și solicitîndu-i aprobarea, toți membri acestuia au posibilitatea să discute în ședință și să-și spună părerea.

I. TOMESCU: — Sigur, se pot crea asemenea suspiciuni. Evident, nu trebuie ca directorul, de teama acestora, să lase o problemă urgentă nerezolvată sau să amîne adoptarea deciziei pînă ce convoacă comitetul în ședință extraordinară. Și într-un caz și în celelălalt se vor produce pagube prin nimic recuperabile. După părerea mea, directorul trebuie să procedeze astfel: în calitatea sa de președinte al comitetului de direcție, să consulte pe acel sau acei specialiști de la care așteaptă soluția cea mai bună sau care îi pot verifica și chiar completa propria soluție, să hotărască și să aibă însă grijă ca la prima consfătuire ordinară sau, eventual, într-o ședință convocată special după adoptarea hotărîrii, să lămurească pe membrii comitetului în ce condiții a fost pus, de ce a procedat astfel, că nu este o practică a lui, că au fost numai împrejurările deosebite de atunci; aș îndrăzni să spun că procedînd așa nu se întîmplă nimic, nimeni n-o să mai creadă că directorul l-a ocolit în mod special.

GH. PASCALE: — Pentru ca munca comitetului de direcție să se poată desfășura în cît mai bune condiții, consider că este necesar să se ia măsuri **pentru stabilirea unei legislații economice cît mai simple și mai clare.** Se știe că în momentul de față avem acte normative foarte vechi, care nu mai corespund realităților noastre. De asemenea, apar foarte multe acte normative, hotărîri și mai ales instrucțiuni, circulare etc. De multe ori, adoptăm decizii fără să fim siguri că nu am încălcat vreo instrucțiune mai veche sau mai nouă. Sînt însă și unele prevederi din instrucțiuni care frînează inițiativa întreprinderii, limitează dreptul conducerii de a adopta hotărîri cu certă eficiență economică.

Ș. MACIOC: — Întrucît nu s-au dat instrucțiuni de aplicare a Hotărîrii cu privire la constituirea comitetelor de direcție și nu există prevederi nici în hotărîre, unele probleme nu sînt lămurite. Am în vedere asemenea aspecte: cum se stabilește răspunderea materială a membrilor comitetului de direcție pentru deciziile greșite adoptate; care sînt drepturile membrilor comitetului de direcție; cum se pot revoca membrii comitetului de direcție etc.

GH. PASCALE: — Eu consider că nu sînt necesare instrucțiuni de aplicare a acestei hotărîri. Fiecare comitet de direcție are un regulament propriu de funcționare, pe care și-l poate perfecționa, incluzînd în el prevederile necesare. Problemele ridicate de tov. Macioc sînt juste, dar ele nu trebuie soluționate printr-o hotărîre.

C. POPA: — Desigur că sînt necesare multe precizări și practica va da la iveală probabil încă numeroase alte asemenea probleme. Ținînd seama de lipsa de experiență în activitatea comitetelor de direcție nu ar fi oportun să apară instrucțiuni amănunțite. Din experiență știm că apariția unei instrucțiuni îngustează mult posibilitățile de manifestare a inițiativei, de rezolvare a cazurilor particulare. Pentru soluționarea lor corespunzătoare trebuie cerute aprobări, derogări etc., care solicită efort și timp.

Sînt întru-totul de acord cu tov. Pascale în ceea ce privește simplificarea și actualizarea legislației economice. De multe ori sîntem obligați să luăm hotărîri care au efecte negative asupra costurilor. Aș da un singur exemplu, cu toate că pare minor. Eu nu pot da abonamente de transport muncitorilor domiciliați în comunele din jurul Bucureștiului întrucît legea îmi interzice, deoarece avem dormitoare. Practic un loc în dormitor costă mult mai scump decît abonamentul, fără a mai pune la socoteală că muncitorul ar avea condiții mai bune de odihnă în sînul familiei și deci de a da o productivitate mai înaltă.

Cîteva concluzii

DISCUȚIA PURTATĂ a relevat preocuparea comitetelor de direcție de a delimita cît mai corespunzător atribuțiile conducerii între comitet și director, delimitare menită să confere conducerii mobilitate și operativitate în luarea deciziilor, capacitate maximă în urmărirea înfăptuirii lor. S-au desprins cîteva criterii, a căror aplicare a permis o decantare judicioasă. Regulamentele de funcționare a comitetelor de direcție, mergînd pe linia stabilirii unor prevederi cu caracter general și, în cazuri bine delimitate, pe precizări, constituie un instrument util, permițînd să se asigure continuitatea în activitatea de conducere, adoptarea deciziilor de către factorul cel mai competent și la timpul oportun. Discuțiile au scos la iveală, de asemenea, necesitatea perfecționării legislației economice, în sensul actualizării și simplificării

Participanții la „masa rotundă" au relevat unele probleme care se cer în continuare dezbătute, analizate și aprofundate. Răspunzînd acestor cerințe, revista „Viața economică" va publica în numerele următoare studii, anchete, discuții pe asemenea probleme.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

PLANIFICAREA CAPITALISTĂ ÎN OPTICA UNOR ECONOMIȘTI BURGHEZI

CONCEPȚIILE despre planificare ale economiștilor burghezi constituie o parte integrantă a uneia din principalele curente din economia politică burgheză contemporană — dirijismul. Teoriile burgheze despre planificare sînt strîns legate de concepțiile keynesiste și neokeynesiste cu privire la rolul diferitelor măsuri de politică economică luate de statul capitalist în vederea înlăturării unor racile ale capitalismului, precum și de teoriile creșterii economice. Planificarea capitalistă este în fond o formă nouă a politicii de imixtiune a statului burghez în economie, în condițiile capitalismului monopolist de stat. Ea nu se identifică cu alte forme de imixtiune a statului monopolist în economie, întrucît se desfășoară pe termen lung. În unele țări ea nu este doar conjuncturală, ci sistematică și are drept scop încercarea de stabilire a anumitor proporții în economia națională.

Practicile prognozării, previziunii și planificării capitaliste au găsit răspîndire într-o serie de țări ca Franța, Anglia, Japonia, Belgia, Olanda, Italia etc. De cele mai multe ori în țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial se aplică o planificare indicativă, cu caracter de prognoză, în care obiectivele planificării nu au un caracter imperativ, susținut de forța coercitivă a legilor statului.

Economiștii burghezi abordează diferite aspecte ale planificării capitaliste și anume geneza, natura, tipurile și mecanismul ei.

Referindu-se la geneza planificării capitaliste

economiștii burghezi relevă cauze de ordin intern și extern. Astfel, potrivit concepției economiștilor francezi Fourastié și Courthéoux, una din principalele cauze interne rezidă în situația precară în care se găsea economia capitalistă înainte și după al doilea război mondial [1]). Pe aceeași linie se înscrie și părerea lui Pierre Bauchet, care consideră planificarea drept un mijloc capabil să vindece economia capitalistă de racilele sale. El afirmă că „Motivele oricărei forme de intervenție sînt lupta împotriva dezordinelor și ale ineficienței unei economii, războaiele, crizele, stagnarea [2]). Unul din motivele planificării ar consta în faptul că „diferențele de ritm ale diferitelor sectoare economice antrenează dezordinea mai ales în creșterea regională“ [3]). Cu alte cuvinte, rațiunea de a fi a planificării capitaliste este depistată în disproporțiile care există între diferitele ramuri ale economiei naționale și care atrag după sine și inegalități în repartiția forțelor de producție pe teritoriul țării. După cum se observă, acești economiști pornesc de la o serie de fenomene concrete reale. Ei nu văd însă în aceste fenomene (crize economice, disproporții etc.), manifestarea unei realități mai profunde — proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție. Atît timp cît cauza va exista, planificarea capitalistă nu poate bineînțeles lichida ceea ce nu reprezintă în fond decît un efect.

În concepția economiștilor burghezi, o altă cauză internă a apariției planificării capitaliste este, după cum relevă I. Anghel, faptul că în condițiile monopolului concurența perfectă și mobilitatea factorilor de producție au dispărut. Prețurile de monopol n-ar mai exercita funcțiile „clasice“ de reglementare a producției sociale, și, din acest motiv, piața nu mai poate orienta deciziile întreprinderilor, mai ales în condițiile progresului tehnic contemporan [4]). Transformările în tehnică, spune Pierre Bauchet, „obligă pe responsabilii vieții economice să prevadă dezvoltarea colectivă“ [5]). Această revoluție în tehnică a făcut ca toate sectoarele cu înalt grad de dezvoltare (siderurgie, chimie etc.) să se găsească în fața unei serioase dificultăți : „ele trebuie să investească întotdeauna mai mult, cu un avans din ce în ce mai mare față de producția așteptată. Principalele grupuri ale siderurgiei franceze nu mai pot să se echipeze, fără să calculeze în prealabil debușeele lor, adică creșterea producției naționale [6]).

Găsim și aici unele elemente realiste. Într-adevăr, prețurile de monopol nu pot exercita în mod analog funcțiile prețurilor „clasice“, de reglementare a economiei capitaliste. Ceea ce nu înseamnă, în ciuda numeroaselor piedici, că în condițiile dominării monopolurilor legea valorii și prețurile nu mai determină, în ultimă instanță, principalele proporții ale economiei naționale. Totodată, revoluția tehnico-științifică necesită investiții uriașe în producție și determină creșterea decalajului în timp între acestea și producția scontată de pe urma lor. În aceste condiții orice hotărîre pripită ar duce la pierderi materiale serioase. „Nu-i un hazard — spune Pierre Bauchet — dacă previziunile și planurile energetice se întind în țările occidentale pe o perioadă de aproape 20 de ani“ [7]). Sînt economiști occidentali (Fourastié și Courthéoux) care recunosc în mod deschis că paternitatea ideii de planificare aparține gîndirii marxiste. Astfel, potrivit propriei lor expresii, în Franța planificarea s-a impus datorită „prestigiului planificării sovietice și puterii sovietice“ [8]).

În concluzie, putem releva două aspecte ale concepțiilor economiștilor burghezi cu privire la geneza planificării. În primul rînd, pornind de la recunoașterea cauzelor reale care au generat-o (dezvoltarea forțelor de producție, revoluția tehnico-științifică, creșterea uriașă a investițiilor și a decalajului dintre acestea și rezultatele scontate, disproporții etc.), concepțiile lor cuprind elemente raționale, juste. În al doilea rînd, refernidu-se la aceleași fenomene și procese din economia capitalistă din punctul de vedere al finalității planificării capitaliste, concepțiile lor, întrucît țintesc înlăturarea efectelor dar menținerea cauzelor, sînt, evident, iluzorii și apologetice. Racilele economiei capitaliste vor dăinui într-o formă sau alta, într-un grad sau altul, în diferite momente și diferite țări, planificarea capitalistă nefiind capabilă să le lichideze. Economiștii burghezi nu pătrund în ansamblul de procese și fenomene economice, limitîndu-se doar la aspectele parțiale, de suprafață. În realitate planificarea capitalistă este o încercare de împăcare a contradicției antagoniste dintre proprietatea privat-capitalistă (inclusiv cea monopolistă de stat) și caracterul tot mai social al producției, determinată de dezvoltarea forțelor de producție în condițiile revoluției tehnico-științifice din perioada postbelică. Datorită adîncirii acestei contradicții, a apărut și se dezvoltă capitalismul monopolist de stat care unește forța monopolurilor cu cea a statului într-un mecanism unic. Marxism-leninismul vede în capitalismul monopolist de stat și, deci, și în manifestarea sa — planificarea capitalistă — doar una din premisele materiale ale trecerii revoluționare la socialism.

Natura planificării capitaliste

apare ca derivînd din concepția mai generală a economiștilor și sociologilor burghezi cu privire la stat, ca un organ situat deasupra claselor sociale. Planificarea, ca unul din instrumentele de înfăptuire a politicii statului burghez, ar fi independentă de raporturile de producție, ar avea un caracter pur tehnicist. Bauchet susține că nu proprietatea colectivă asupra mijloacelor de producție constituie premisa necesară planificării. „Ca să existe planificare trebuie mai întîi de toate să fie fixate obiective pe o perioadă și acestea să fie coerente...“ [9]). Planificarea ar consta doar dintr-o sumă oarecare de obiective economice, corelate între ele. În acest fel, problema planificării s-ar reduce la o chestiune de cercetare, prospectare, corelare și programare. Aceste operații sînt evident necesare, nu însă suficiente, întrucît proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție creează chiar în condițiile capitalismului monopolist de stat contradicții uneori de nerezolvat în calea trecerii de la calcule la acțiuni. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului activitatea de planificare în țările capitaliste **„nu poate însă depăși limitele impuse de proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, de contradicțiile antagoniste ale reproducției capitaliste, de lupta de concurență a monopolurilor“.**

De altă parte, planificarea nu poate servi tot atît de bine interesele capitaliștilor, cît și pe cele ale oamenilor muncii. În condițiile în care planificarea economiei este efectuată de un stat care exprimă în special interesele monopoliștilor, scopul ei fundamental este creșterea profiturilor acestora. O anumită creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii în capitalism în anumite perioade se datorește presiunilor exercitate de către aceștia asupra statului capitalist, luptei economice și politice pe care o duc atît în cadrul sectorului monopolist naționalizat, cît și în cadrul celui monopolist particular. În țările capitaliste se desfășoară o luptă continuă pentru o planificare democratică, pentru ca ea să fie o expresie cît mai largă a intereselor largi populare, a intereselor adevărate ale națiunii și nu ale oligarhiei financiare. Teza burgheză despre o planificare neutră este menită să distragă energia revoluționară a oamenilor muncii de la lupta pentru o planificare democratică și apoi socialistă, pentru schimbarea conținutului ei de clasă. Sînt cu totul neîntemeiate afirmațiile economiștilor burghezi cum că planificarea ar tinde prin sine însăși sau pur și simplu duce la „ridicarea omului în toate straturile sociale“ [10]), că ea ar avea „drept scop satisfacerea nevoilor oamenilor“ [11]).

Acest lucru reiese cu pregnanță în evidență și din modul cum concep economiștii burghezi alcătuirea planului și instrumentele de realizare ale acestuia.

Tipurile planificării

Potrivit concepțiilor economiștilor burghezi, există mai multe tipuri de planificare, dintre care două sînt fundamentale și anume planificarea centralizată și imperativă, pe de o parte, și planificarea indicativă, pe de altă parte. Prin planificare imperativă centralizată economiștii burghezi desemnează de obicei planificarea economiei naționale din țările socialiste și din unele țări în curs de dezvoltare. Prin planificarea indicativă ei au în vedere planificarea capitalistă.

În privința acestui „tip fundamental“ de planificare capitalistă în rîndurile economiștilor occidentali s-au manifestat două puncte de vedere deosebite. Astfel, profesorul de economie politică de la Universitatea din Gand, M. Van Meerhaeshe respinge expresia de „planificare suplă“, întrebuințată de economiștii H. Jeanne, Pierre Bauchet și alții, neconsiderînd-o sinonimă cu planificarea indicativă, întrucît „statul poate ... să acționeze într-un mod autoritar numai în sectorul public, iar sectorului privat nu-i dă decît directive. Acesta din urmă rămîne stăpînul deciziilor sale, iar guvernul încearcă să-l influențeze prin politica sa economică în vederea realizării obiectivelor planului“ [12]). Planificarea indicativă ar avea obiective care sînt imperative numai pentru sectorul de stat, dar sînt simple indicații pentru întreprinderile capitaliste particulare. Spre deosebire de prof. M. Van Meerhaeshe, Pierre Bauchet susține că planul descentralizat sau suplu, avînd drept prototip sistemul francez, „nu acoperă în interiorul unei perspective generale de creștere decît un număr limitat de obiective care sînt fixate mai adesea de către sector decît de către firmă, lăsînd întreprinzătorilor o mare libertate de acțiune. Aceste obiective au un caracter imperativ (adică au putere de lege) numai pentru „industriile de bază“ cel mai adesea „naționalizate“. Cu alte cuvinte, planificarea cuprinde în general toate întreprinderile naționalizate și foarte puține întreprinderi de bază nenaționalizate. Pentru celelalte sectoare ale economiei naționale, planificarea nu are caracter imperativ, deoarece, spune el, „mecanismul automat permite adaptarea necesară la imprevizibil“ [13]). După părerea sa planificarea capitalistă poate coexista armonios cu mecanismul automat al pieței capitaliste. Această idee este precizată de economistul Baunnaud în sensul că „planul nu apare ca un înlocuitor, ci ca un complement al pieței și adesea ca un mijloc de a stimula concurența, făcînd-o mai puțin riscantă“ [14]).

Reiese clar că între planificarea capitalistă, indicativă, și cea „suplă“ nu sînt deosebiri de ordin calitativ, ci de ordin cantitativ, în sensul că obiectivele imperative ale planificării se extind nu numai la întreprinderile naționalizate, ci și la o parte mică din industriile monopoliste de bază. De altă parte, caracteristicile planificării mai ales ale celei indicative demonstrează că planificarea capitalistă nu poate cuprinde toate ramurile economiei naționale, întrucît proprietatea capitalistă, chiar și sub forma ei monopolistă, creează o serie de limite obiective.

Prof. Aly Loutfy, directorul științelor economice din cadrul Universității din Lausanne, elaborează un alt tip de planificare, pe care o denumește „planificare clarificatoare“. După părerea sa „planificarea clarificatoare“ ar fi în același timp **informativă** (agenții producției vor fi informați asupra rezultatelor producției și desfacerii pe plan intern și extern) ; **persuasivă** (se va duce muncă de educație cu întreprinzătorii pentru a înțelege importanța coordonării diferitelor părți componente ale procesului producției capitaliste ; **antrenantă** (stabilindu-se un ideal destinat a exalta energiile și entuziasmele); **stimulatoare** (preconizează alte mijloace, indirecte, de supunere a agenților producției capitaliste) [15]).

Măsurile pe care el le preconizează pentru a face din planificarea capitalistă o „planificare clarificatoare“ eficientă sînt șubrede, cel puțin din următoarele motive principale : datorită existenței proprietății private în societatea capitalistă există un sever secret al rezultatelor producției, precum și un secret comercial, ceea ce face ca palnificarea să nu poată avea un caracter larg informativ ; munca de prelucrare psihologică nu poate avea eficiența scontată de prof. Loutfy, deoarece interesul fundamental al capitaliștilor — goana după cît mai multă plusvaloare — duce la încălcarea unor proporții ale economiei naționale ; „idealul social“, care trebuie să stea la baza planului, precum și mijloacele de stimulare ale realizării acestuia, se reduc la creșterea profiturilor capitaliștilor.

Planificarea în capitalism nu poate avea o eficiență maximă, deoarece manifestările spontane ale legii valorii, legile economiei capitaliste supun economia unor forțe instabile și necontrolabile, determină puternice perturbații în reproducția capitalistă lărgită, încălcînd permanent proporțiile producției și repartiției stabilite de planificarea capitalistă.

Instituția și instrumentele planificării

În Franța planificarea este întocmită și pusă în aplicare de către Comisariatul general al planificării care, potrivit legii, coordonează întreaga politică economică a țării. Acest organism suprem se servește de o serie de comisii pe linie verticală, care studiază condițiile creșterii ramurii economice din care fac parte și de o serie de comisii pe linie orizontală, care regrupează informațiile furnizate de primele și stabilesc anumite proporții între forța de muncă, investiții, balanța de plăți și economii. Sînt atrase la alcătuirea planurilor franceze și alte organisme ale statului cum sînt : Consiliul economic social, Consiliul superior al planului etc.

Alcătuirea planurilor capitaliste se sprijină pe „previziunea economică“, ale cărei principale obiective sînt creșterea pe ansamblu și, în special, pe ramuri, a producției. „Previziunea economică“ utilizează metode matematice. Dar, așa cum arată Fourastié și Courthéoux, aceste metode tehnice, cu ajutorul cărora se alcătuiesc planurile, n-au ajuns la nivelul „calculului economic“, care presupune „determinarea precisă și detailată, cu ajutorul

lector univ. Marin Gh. BĂLAN

(Continuare în pag. 11)

1) Vezi : Jean Fourastié, I. P. Courthéoux, **La planification économique en France**, Paris, 1963, pag. 9.
2) Pierre Bauchet, **La planification française. Vingt ans d'expérience**. Paris, 1966 pag. 19.
3) Idem, pag. 20.
4) vezi **Probleme economice**, nr. 2, februarie 1967, pag. 85—87.
5) Pierre Bauchet ,op. cit. pag. 25.
6) Idem, pag. 27.
7) Idem, pag. 26.
8) Jean Fourastié, I. P. Courthéoux, **La planification économique en France**, Paris, 1963, pag. 6.
9) Pierre Bauchet, op. cit., pag. 79.
10) A. Doucy, **Les problèmes de la planification** Colloque de janvier, Bruxelles, pag. 10.
11) Jean Fourastié, I. P. Courtheoux op. cit. pag. 47.
12) **Les problèmes de la planification**, Colloque de janvier, 1962.
13) Pierre Bauchet, op. cit., pag. 41.
14) Jean Jacques Baunnaud, **La V-e Plan. Une stratégie de l'expansion**, Paris, 1967, pag. 12.
15) Aly Loutfy, **La planification de l'économie**, Genève, 1964, pag. 106—108.

CURIER

■ În articolul **Essai de caractérisation de la recherche opérationnelle** (Încercare de caracterizare a cercetării operaționale), apărut în **Revue française d'information et de recherche opérationnelle nr. 8/1968,** Roger Cruon consideră că elementul esențial al cercetării operaționale este **decizia.** Natura problemelor studiate în cercetarea operațională, poate fi variată — economică, tehnică etc. În acest sens, spune Cruon, cercetarea operațională nu este interdisciplinară, ci a-disciplinară. În ce privește decizia, ea constă în a modifica structura unui sistem sau, în anumite cazuri, în a o concepe din bucăți. În metodologia cercetării operaționale sînt esențiale, după Cruon, noțiunile de sistem și de model.

■ În colecția **Bibliotheca Oeconomica,** publicată de Institutul de cercetări economice, a apărut în volumul 7, lucrarea lui T. Schatteles **Modelarea creșterii economice. Studii metodologice** (Editura Academiei, 1968, 106 pag.). În cadrul studierii modelării macroeconomice, lucrarea este, după cum afirmă T. Schatteles, un studiu preliminar, avînd scopul „gramatical" de a articula mai bine noțiunile fundamentale ale modelării macroeconomice. Autorul consideră că abordarea științifică a problemei creșterii economice trebuie să se facă prin calcul variațional. Aparatul matematic folosit nu depășește ecuațiile diferențiale liniare, dar urmărește să stabilească problemele pe care în viitor le va soluționa calculul variațional.

■ Revista ZA RUBEJOM publică fragmente din cartea **Conducerea firmelor în Japonia,** ed. „Toio keidzai simposia", Tokio, 1967, în curs de apariție în limba rusă, ed. Progres, Moscova, în care se generalizează experiența principalelor firme japoneze în domeniul reorganizării sistemului de conducere a producției.

Mecanismul organizatoric al firmei — se spune în carte — este în fond structura în cadrul căreia se află și acționează toți lucrătorii ei. Modernizarea conducerii se manifestă, de o parte, în utilizarea unor **comitete** de diferite genuri, de altă parte, în crearea **statelor majore** — organe consultative ale administrației superioare. Statele majore sînt în genere de trei feluri : de asistență, care acordă ajutor în domeniul producției și concentrează funcții comune mai multor ramuri (de pildă, institute de cercetare, secții statistice, de aprovizionare, laboratoare, birou de construcții, secții de transport, desfacere ș.a.) ; generale, care concep orientările mari ale conducerii, propun țelurile, ritmurile, planurile, stabilesc mijloacele de control, „gîndesc în categorii generale de firmă" și dezvoltă cercetări în interes general de firmă ; de control, care au în special funcții de inspecție cotidiană, dar și de stabilire a scopurilor, ritmurilor și planurilor firmei ca premise pentru efectuarea potrivită a controlului. Comitetele au două funcții principale : coordonarea diferitelor activități de producție de care se ocupă firma ; depășirea cadrului capacităților individuale prin analiza problemelor conducerii cu forțele unui colectiv de specialiști.

☞ Serviciile calculatoarelor electronice devin tot mai accesibile prin extinderea unui procedeu despre care tratează W. Matthys în articolul **Le „Time Sharing" ou la démocratisation de l'ordinateur,** apărut în revista belgiană INDUSTRIE nr. 8/1968. **Time sharing,** adică „împărțirea timpului", reprezintă o noutate tehnică și totodată organizatorică din domeniul folosirii calculatoarelor electronice. Noile instalații de calculatoare electronice au posibilitatea să asimileze simultan o serie de programe pe care le repartizează unei memorii lărgite și care este în stare să trateze fiecare caz în parte, și să ofere soluția optimă. Acest lucru creează, după aprecierea autorului, condiții cu totul noi de tratare a informației și în special a celei economice, în primul rînd prin aceea că tratamentul electronic devine foarte ieftin și deci accesibil tuturor în schimbul unui **abonament la centrala electronică.** Se prevede că într-un viitor relativ scurt, o astfel de centrală va putea deservi simultan peste o mie de abonați.

PLANIFICAREA CAPITALISTĂ

(Urmare din pag. 10)

ecuațiilor și al matricelor, a tuturor factorilor eficienței maxime" [16]). Deocamdată „previziunea economică" se bazează pe „modele econometrice parțiale și grosolane" în raport cu ceea ce ar fi necesar „pentru calculul științific al factorilor optimizării". După părerea economiștilor susnumiți, nu există încă posibilitatea să se alcătuiască un plan pe baza rezolvării ecuațiilor ; mai mult decît atît, nu se cunoaște numărul și forma ecuațiilor care ar fi necesare pentru acest lucru. Deocamdată totul se rezumă la o previziune empirică. Dar economiștii burghezi consideră că metodele tehnice ale planificării vor putea atinge nivelul calculului economic.

În același timp, potrivit acelorași concepții, oricît de perfecționat ar fi calculul economic, acesta ar fi „departe de a soluționa toate problemele previziunii economice și ale planificării". Aceasta se datorește faptului că o serie de opțiuni (durata zilei de muncă, nivelul de viață, investițiile raportate la creșterea consumului) nu pot fi determinate cu ajutorul metodelor matematice, întrucît acestea prin natura lor sînt opțiuni politice. Așa cum constată economistul Henri Neuman „modelele creșterii nu pot de loc să fie aplicate mecanic : intim legate de viața societăților, faptele economice nu se lasă incluse în cadre preconcepute și nu sînt în întregime traductibile ... în formule matematice" [17]).

Am văzut că, chiar dacă metodele tehnice ale planificării ar ajunge pînă la perfecțiunea „calculului economic", ele nu pot avea eficiență maximă, pentru că stabilirii pe această cale a unei creșteri armonioase a economiei capitaliste în ansamblul său i se opune anarhia și concurența, generate de proprietatea privat capitalistă. Planificarea capitalistă poate uneori doar atenua efectele negative ale proprietății private, după cum în alte împrejurări ea le poate intensifica. De altfel, unii economiști remarcă acest fenomen. Dacă statul n-are decît mijloace insuficiente de acțiune asupra sectorului privat, obiectivele nu sînt decît „wishful thinking" (deziderate) [18]).

În ce privește metodele tehnice ale planificării capitaliste trebuie avut în vedere că ele sînt rezultatul muncii științifice a economiștilor și matematicienilor și, din acest punct de vedere, ele prezintă interes și pentru economiști marxiști.

Economiștii burghezi arată că sectorul capitalist particular este îndrumat spre îndeplinirea obiectivelor din plan în mai multe direcții. Statul exercită asupra hotărîrilor capitaliștilor particulari o influență oarecare prin publicarea previziunilor nu atît cu privire la creșterea economiei capitaliste în ansamblu, cît la cea a ramurilor. Se indică, de asemenea, și o serie de măsuri concrete de politică economică a statului monopolist care acționează în aceeași direcție. Aceste măsuri sînt : scăderea impozitelor asupra beneficiilor, acordarea de credite pe termen lung, comenzi ale sectorului de stat etc. pentru sectorul monopolist particular care se încadrează în obiectivele planificării capitaliste. Toate aceste măsuri duc însă, în ultimă instanță, la repartiția ulterioară a venitului național în favoarea marilor magnați.

Baza economică oferă statului în condițiile capitalismului monopolist de stat anumite mijloace pentru a determina unele corelații și a influența asupra direcției și ritmului activității economice pe perioade relativ mai îndelungate, după cum tot ea creează, datorită proprietății private, piedici și limite serioase în utilizarea cu succes a acelor mijloace.

Remarcînd existența unor elemente realiste în concepția planificării capitaliste și a unor metode tehnice valoroase trebuie în același timp să recunoaștem că această planificare are un pronunțat caracter de clasă.

---

16) Jean Fourastié, J. P. Courthéoux, op. cit., pag. 62.

17) Henri Neuman, **Allocution de clôture. Les problèmes de la planification.** Colloque de janvier 1968, Bruxelles, pag. 245.

18) M. van Meerhaege: **La planification indicative. Les problèmes de la planification.** Colloque de janvier, 1962, Bruxelles pag. 42.

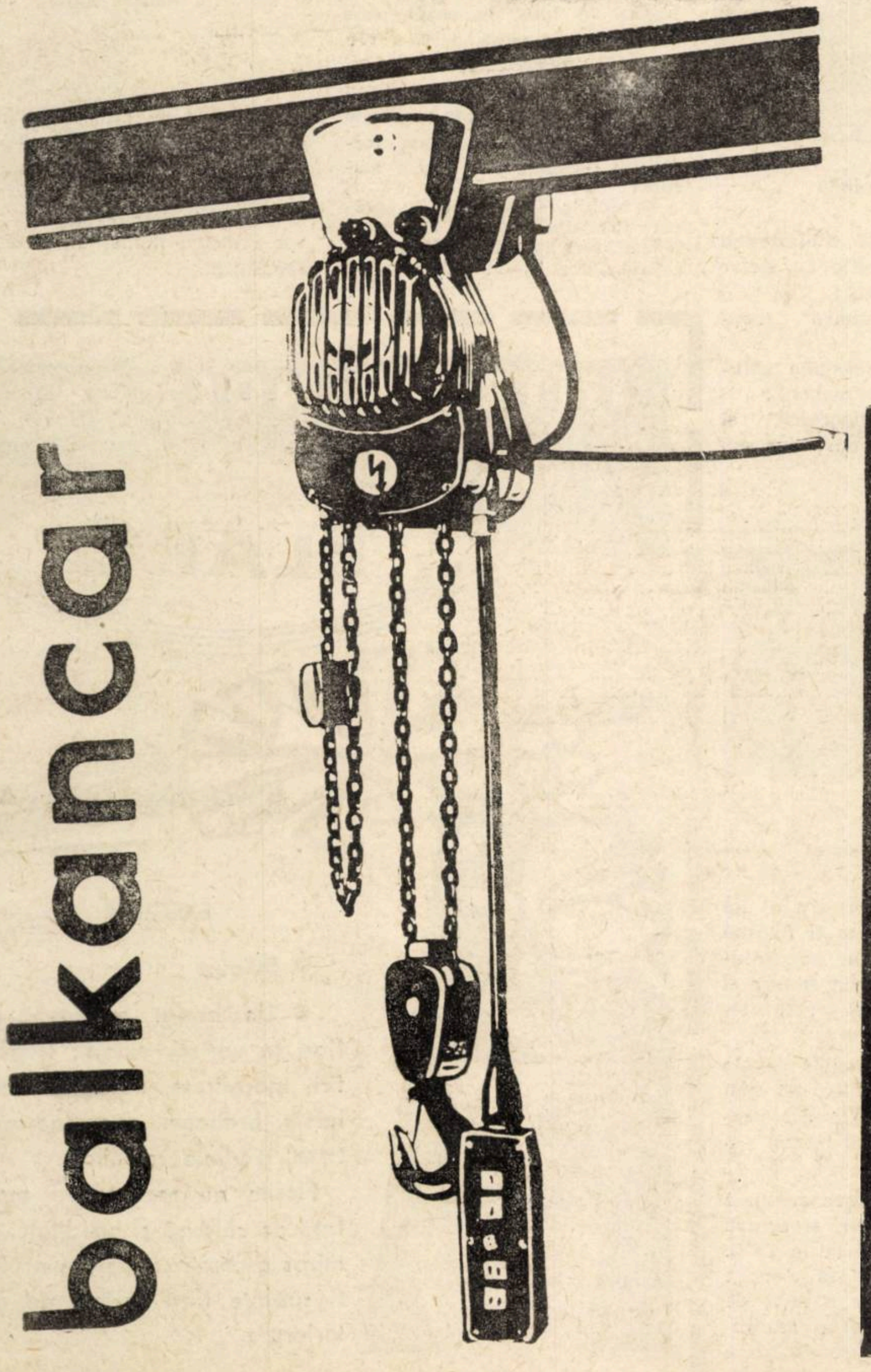

Construcție ușoară și compactă
Exploatare sigură și comodă

PALANE ELECTRICE CU LANȚ TIP „MV"

cu capacitate portantă între 250 și 1000 kg și înălțime de ridicare între 3,2 și 12 m.

Motor cu rotor conic și frînă încorporată
Se acceptă comenzi de palane electrice — execuție normală sau specială :

— pentru exploatare în climat tropical uscat și umed ;
— pentru exploatare în medii chimice agresive.

La cererea clientului, palanele electrice pot fi livrate : pentru montaj fix sau complete cu cărucior liber, cu cărucior cu deplasare manuală sau cu cărucior electric.

Informații amănunțite și oferte :
BALKANCAREXPORT, R.P. Bulgaria
Sofia, str. Aksakov, 5
Telefon : 88-53-21
Telex : 386
Telegr. : BALKANCAREXPORT-SOFIA

PUBLICOM

Vă prezentăm:

PRODUSELE C.I.L. – FOCŞANI

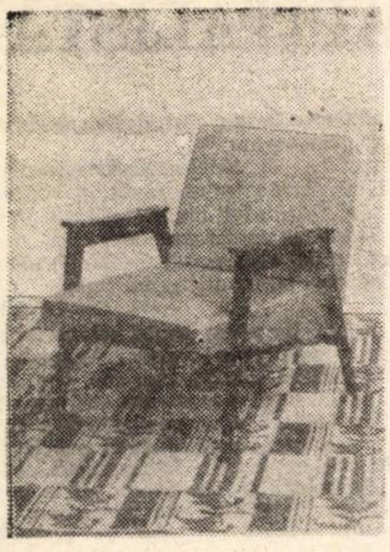

Fotoliu

ECONOMIA FORESTIERA din ţara noastră dispune astăzi de numeroase unităţi moderne de prelucrare a produsului brut furnizat de păduri. Printre acestea se numără şi **Complexul pentru industrializarea lemnului de la Focşani.**

Construit doar cu cîţiva ani în urmă, tînărul complex focşănean a devenit cunoscut atît în ţară cît şi peste hotare unde livrează cantităţi din ce în ce mai mari de mobilă. Pentru valorificarea superioară a întregii mase lemnoase prelucrate la Focşani, sînt prevăzute însă a intra în funcţiune şi alte fabrici. De pildă, în cursul anului viitor va începe să producă Fabrica de plăci fibrolemnoase. Capacitatea anuală va fi de 114 000 tone. În viitorul apropiat focşănenii vor mai ridica liniile moderne ale unei fabrici de înnobilare a plăcilor fibrolemnoase prin emailare, ale unei fabrici de cherestea, precum şi a unei fabrici de mobilă de artă.

În prezent producţia de bază a C.I.L. Focşani o constituie mobila, fie sub formă de garnituri, fie ca piese separate. Calitatea garniturilor şi pieselor fabricate aici a determinat o serie de firme de peste hotare să-şi îndrepte comenzile spre această unitate, solicitînd majoritatea produselor realizate.

Din ce se compune producţia curentă a C.I.L. Focşani? Garnitura „Mugur 3" este compusă din divan studio, dulap, toaletă şi masă extensibilă. Ea este realizată într-o construcţie durabilă din materiale cu caracteristici superioare, cu o linie arhitectonică simplă şi armonioasă. Avînd în componenţa sa divan de colţ, dulap cu trei uşi, masă rotundă şi toaletă, garnitura „Mugur 3" se încadrează perfect în spaţiul noilor locuinţe. Dulapul este demontabil, avînd feroneria aşezată în interior pe pereţii laterali. Tapiţeria este confecţionată cu arcuri bitronconice şi iarbă de mare, dînd produsului elasticitate şi rezistenţă. Efectul estetic al divanului este realizat de capitonajul în romburi al spătarului. De reţinut că întreaga garnitură este furniruită cu nuc şi are luciu oglindă.

În afara acestei garnituri, se produce pentru export camera complexă „E 623/10" compusă din dulap cu două uşi, bufet-vitrină, bibliotecă, masă de lucru extensibilă, măsuţă, canapea şi două fotolii. Ultimele trei piese pot fi folosite şi ca elemente separate de hol.

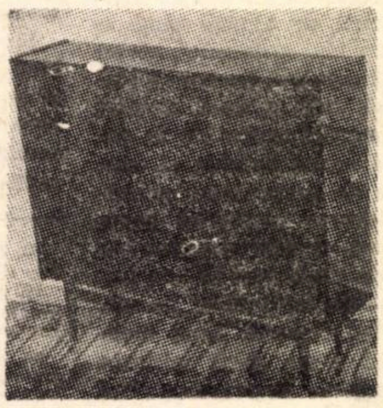

Bufet vitrină

Apreciată de cumpărători este şi garnitura „Nabor", formată din elemente şi piese fixe demontabile. Executată special pentru noile locuinţe, garnitura „Nabor" are o canapea, dulap, bibliotecă, bufet, masă de lucru şi masă extensibilă. Finisajul mobilierului menţionat mai sus se execută cu lacuri poliesterice, iar masivele şi canturile se finisează cu lacuri nitrocelulozice. Tapiţeria întregului mobilier se execută cu perne „Elasta", produse la C.I.L. Reghin şi de curînd la noua fabrică de tapiţerie de la Mizil. Pernele „Elasta" înlocuiesc cu succes pe cele clasice. În plus, aceste perne prezintă avantajul unor economii importante de material şi manoperă.

Pe lîngă toate aceste camere complexe, se produc, atît pentru export cît şi pentru cererea internă, o serie de piese separate. Amintim măsuţa stil cu sculpturi. Furniruită cu nuc, mahon, paltin, avînd desene sugestive, măsuţa stil ieşită din mîna meşterilor de la Focşani are un aspect agreabil.

Se mai produc de asemenea:

— **Paturi „Elegant"**;

— **Birouri**;

— **Comode „Florina" şi „M 80"** (pentru păstratul lenjeriei), furniruite cu mahon sau stejar;

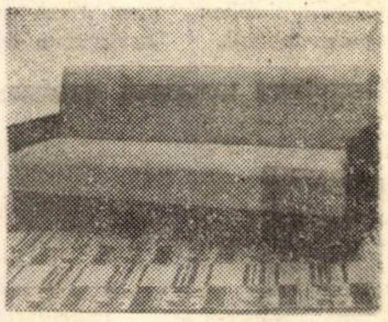

Canapea extensibilă

— **Paturi „Trick"** (finisate cu lac mat şi furniruite cu stejar în culoare naturală);

— **Măsuţe „Prahova"** (pentru radio);

— **Canapele extensibile „Mureş"** (furniruite cu mahon);

— **Secretare „Grigorescu" şi „Sorin"**, furniruite cu stejar sau nuc (corpul superior are o uşă rabatabilă care poate fi folosită ca masă de scris, iar corpul inferior este format din sertare şi uşi pentru păstratul rechizitelor)

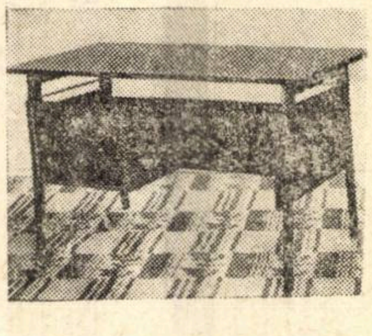

Masă de lucru

Producătorii de mobilă de la Focşani n-au uitat de cei mai mici beneficiari. Ei produc pentru copii pătuţul „Fantezia" şi dulăpiorul „Aura".

Pentru îmbunătăţirea continuă a calităţii produselor, şi pentru economii, tehnicienii de la C.I.L. Focşani s-au gîndit să execute din material plastic o serie de accesorii. Astfel, prin realizarea unor butoni, bare de haine şi cravate, mînere etc. din plastic, se vor înregistra importante economii de material lemnos şi de manoperă.

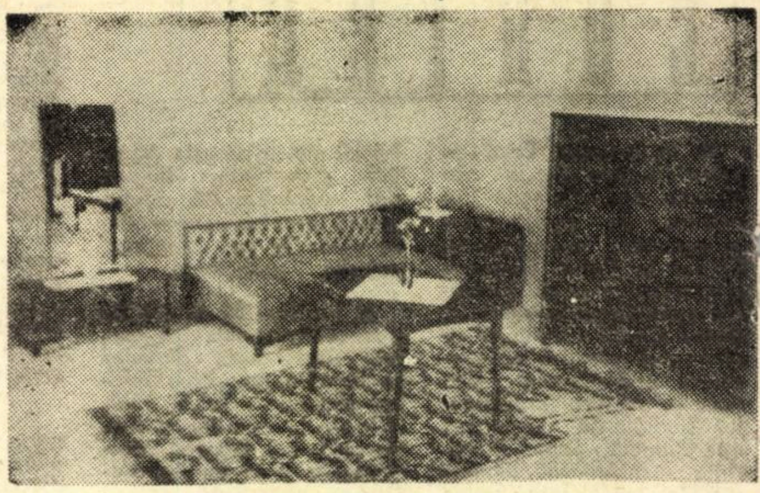

Garnitura „Mugur"

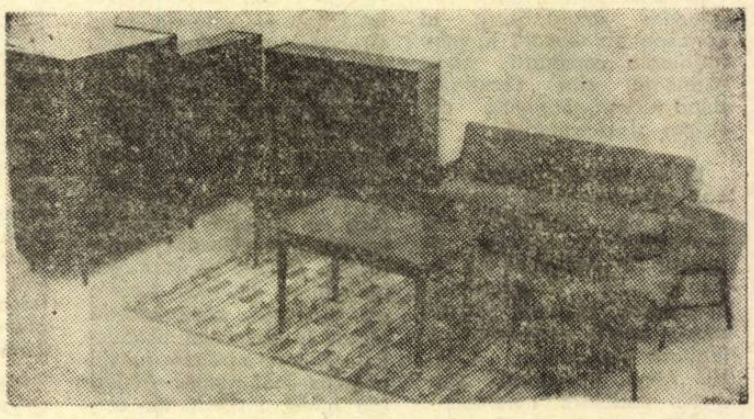

Garnitura „E 623/10"

La capitolul preocupări se poate vorbi şi de introducerea sistemului demontabil la toate piesele de mobilier. Aceasta va însemna uşurinţă la transportul şi instalarea mobilierului în noile locuinţe, iar pentru întreprindere — avantajul lucrului în bandă continuă şi economie de spaţiu. În plus, în cazul unor deteriorări de piese, acestea vor putea fi înlocuite uşor.

Pentru ca întreg mobilierul amintit mai sus să-şi păstreze calităţile iniţiale în timp, focşănenii recomandă şi unele măsuri:

— mobila se va ţine în încăperi încălzite pe timp de iarnă, temperatura admisă fiind cuprinsă între 10—30° C;

— în caz de stropiri cu diferite substanţe, se tamponează imediat cu o cîrpă uscată şi apoi se şterge bine cu finet;

— eventualele sgîrieturi se vor remedia numai de personal specializat.

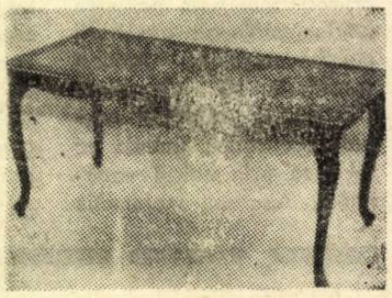

Măsuţă stil

livrează:

- Sodă calcinată uşoară 99% Na_2CO_3;
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3;
- Sodă caustică 98% NaOH;
- Bicarbonat de sodiu industrial;
- Bicarbonat de sodiu alimentar;
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic;
- Silicat de sodiu 1/2 şi 1/3;
- Silicat de sodiu lichid 38/40° Be 58/60° Be;
- Silicat de sodiu lichid tip C, D şi E;
- Clorură de calciu tehnică hidratată;
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare;
- Ionosil;
- Sodil;
- Carbonat bazic de magneziu, tehnic şi farmaceutic;
- Oxid de magneziu tehnic şi farmaceutic.

INTREPRINDEREA

FLARO

EXECUTĂ

- **Stilouri**
- **Un bogat sortiment de flori în variate culori: trandafiri, margarete, maci, garoafe, lalele, brebenei, anemone, gerbere, lăcrimioare, liliac.**

Florile au rezistenţă mare faţă de căldură şi umiditate. Au miros aromatic şi persistent. Pot fi spălate fără pericol de deteriorare.

O nouă formă a centralizării capitaliste

CONGLOMERATUL

DIN CE ÎN CE MAI DES în relatările despre fuziuni și achiziții, publicate în paginile presei de specialitate, se întîlnește un termen nou : acela de **conglomerat.** *De la latinescul „conglomerare", cuvîntul desemnează o îngrămădire de elemente eterogene, lipsite de legătură organică între ele. În cazul în speță este vorba de fuzionarea unor societăți din cele mai diferite ramuri ale economiei care alcătuiesc un trust-mamut, cu caracteristici deosebite de cele obișnuite. După unele păreri, această formă de regrupare prezintă avantaje importante, după altele, — ea este doar o „excrescență patologică", artificială a capitalismului contemporan. Protagoniștii ambelor puncte de vedere o consemnează însă de comun acord drept întruchipînd una din principalele tendințe în lumea afacerilor, în ultimii ani.*

● Profituri record

RAPORTUL ANUAL al băncii belgiene **Kredietbank** semnala, de pildă, în iunie 1967, răspîndirea acestei forme de centralizare. Se atrăgea atenția că este vorba de grupări de societăți care se deosebesc de formele tradiționale prin aceea că nu reunesc laolaltă concurenți din același domeniu, sau furnizori și clienți, ci depășesc granițele ramurilor industriale, exercitînd o gestiune unică asupra unor activități atît de puțin asemănătoare cum sînt de exemplu, construcțiile navale și echipamentul de birou, producția metalurgică și cea de filme, de helicoptere și industria navală. Această formă, remarcă raportul Kredietbank-ului, este răspîndită mai ales în Statele Unite. O parte însemnată din grupările din ce în ce mai numeroase, anunțate în această țară, se încadrează în noțiunea de conglomerat. Astfel, se estimează că aproximativ 70% din fuziunile importante înfăptuite în perioada 1960—1965 au avut acest caracter. Același lucru se afirmă despre 60% din cele 1517 regrupări mai mari din anul 1966. În 1967 ponderea societăților fuzionate care au depășit granițele inter-industriale au trecut de 83% (din totalul de 2975). Pentru 1968 se prevăd 3400 fuziuni, din care, de asemenea, o proporție însemnată va lua forma conglomeratelor.

În cazul celei mai mari părți din aceste societăți, cifra de afaceri și beneficiile au crescut mult mai repede decît în cazul societăților de tip obișnuit. Un studiu întocmit de revista **Fortune** (iunie 1967) arată că, în timp ce pentru cele mai mari 500 firme americane cuprinse în repertoriul său, în anii 1956—1966 ritmul creșterii medii anuale a beneficiilor pe acțiune a fost de 6,21%, pentru conglomerate cifra respectivă este de 12,43%. Dacă se examinează numai rezultatele pe anii 1961/66, ritmul creșterii medii anuale a beneficiului pe acțiune, la aceleași societăți, a fost de 27,93%. Tabelul de mai jos prezintă situația pentru cîteva din cele mai cunoscute conglomerate :

Creșterea medie anuală a beneficiului pe acțiune la principalele conglomerate

	1956—1966	1961—1966
F.M.C.	13,37%	20,34%
Gulf & Western	—	26,79%
I.T.T.	7,55%	71,89%
Kidde	4,03%	—
Litton Industries	36,53%	35,09%
Ogden	1,59%	29,36%
Rexall	12,43%	13,45%
Textron	16,15%	27,93%

(Acolo unde lipsesc datele, întreprinderile au suferit pierderi)

De soartă nu se scapă...
(după DIE ZEIT)

Printre cazurile cele mai spectaculoase, și mai des citate de apărătorii viabilității conglomeratelor, sînt acelea ale societăților Litton, ale cărei vînzări au crescut de la 8 800 000 dolari în 1955 la aproape 1,2 miliarde dolari în 1967 ; Textron — cu vînzări de 189 milioane dolari în 1956 și 1,1 miliarde în 1967 ; F.M.C. — cu 353 milioane în 1960 și peste 1 miliard în anul trecut.

● „2+2 = 5"

LA BAZA tendinței spre formarea de conglomerate pare să se afle în primul rînd ascuțirea concurenței între trusturile capitaliste, în condițiile în care au devenit necesare investiții uriașe, atît pentru cercetare cît și pentru introducerea tehnologiei celei mai noi ; avînd în vedere numărul mare și forța concurenților, pentru depistarea direcțiilor cererii și reclama produselor se cheltuiește o proporție din ce în ce mai importantă din beneficii. Din toate aceste motive, reușesc doar acele firme care dispun de un capital uriaș, lichid, pe care îl pot manevra operativ în funcție de nevoi. Maleabilitatea în orientarea investițiilor creează o mai mare capacitate de concurență : renunțînd la o întreprindere nerentabilă, într-un domeniu în care cererea scade și investind fondurile respective acolo unde conjunctura este favorabilă, conglomeratele au o flexibilitate superioară altor societăți și sînt deosebit de temute. Îmbinînd laolaltă întreprinderi cît mai numeroase, oricît de diferit ar fi profilul lor, cu obiectivul primordial de a spori lichiditățile disponibile, conglomeratul pare să reprezinte deci, în primul rînd, o încercare de răspuns la cerințele concurenței. În același timp conglomeratul încearcă să dea o soluție la unele evoluții în dezvoltarea tehnologiei care fac necesară o viziune globală asupra activității economice și o programare pe termen mai îndelungat. Economiștii americani se referă la această realitate prin termenul de „system-analysis" — o analiză a întregului sistem de corelații. Viziunea globală și acțiunea concertată asupra activității întreprinderii nu numai că a devenit necesară, dar și posibilă, datorită sistemelor de informare și decizie prin mașini electronice precum și dezvoltării teoriilor despre conducerea întreprinderii.

Socotind după rezultatele financiare, s-ar putea conchide că într-adevăr coordonarea financiară a activității pare să fi dus în cazul conglomeratelor la rezultate mai bune decît cele ale corporațiilor obișnuite. Întrebați despre avantajele pe care le oferă acest tip de asociere, conducătorii conglomeratelor susțin că se creează un fel de **„sinergie"** — un efect special în baza căruia rezultatul îmbinării mai multor elemente este superior sumei părților componente. „2 + 2 = 5 în cazul conglomeratelor", — afirmă ei. Referindu-se la unitățile lor ca la un fel de „trust de investiții", ei subliniază că sînt mult mai puțin vulnerabili la variațiile ciclice sau sezoniere ale cererii.

În afara avantajelor care urmează din controlul deciziilor financiare, după unele păreri, conglomeratele ar crea posibilități mai mari și prin elemente ale structurii și sistemului lor de organizare. Fiind doar un fel de „trust de investiții", conglomeratul nu are nevoie de un stat major numeros, căci acesta urmează să se amestece cît mai puțin în treburile concrete ale întreprinderilor componente ci le acordă numai sfaturi în probleme de conducere și organizare. Un exemplu : conducerea conglomeratului Textron, cu 28 societăți și 125 uzine în 9 țări și în 31 state din S.U.A., este alcătuită din 93 de oameni. „În afara activității de control sau de definire generală a programului de acțiune, toate răspunderile sînt exercitate de o **echipă unică.** Această idee, ca și principiul **descentralizării deciziilor,** foarte des aplicat de conglomerate, face ca ele să poată fi considerate ca o evoluție firească a firmelor la ora actuală..." (**Analyse et Prévision** — iulie-august 1968).

● „Credibility gap"

MAI PALPABILE decît avantajele cu caracter de organizare și flexibilitate ale conglomeratelor sînt deocamdată însă veniturile enorme pe care le realizează din manevre la bursă. Mecanismul se bazează pe faptul că bursa acordă de obicei o „primă" societăților care demonstrează o creștere rapidă a beneficiilor. Dacă un conglomerat cu acțiuni cotate la un preț foarte ridicat achiziționează o societate ale cărei acțiuni se vînd la un preț mai mic, prin revînzarea acțiunilor, ca pe ale sale, ulterior tranzacției, conglomeratul obține beneficii foarte mari. Procesul este asemuit uneori unei mașini în care se introduc la un capăt sume mai mici și se scot la celălalt capăt sume mai mari. Astfel, conglomeratele reușesc să-și autofinanțeze în mare măsură activitatea, reducînd sau chiar lichidînd uneori dependența lor de bănci.

Dar iată că la sfîrșitul anului 1967, Litton Industries, după cum am văzut, unul din cele mai mari conglomerate, a înregistrat o scădere considerabilă a profiturilor sale. Faptul a constituit un semnal de alarmă. În memoria speculatorilor au revenit alte cazuri de eșec ale unor asemenea trusturi. S-au ridicat semne de întrebare mai vechi cu privire la viabilitatea acestui tip de societăți în „perioada maturității", atunci cînd extinderea prin noi achiziții se întrerupe și rezultatele trebuie obținute prin efortul intern. Criticii conglomeratelor susțin că ele se bazează mai mult pe „aritmetică financiară" și nu pe „logica economiei" și că există motive pentru un „credibility gap" („un gol de încredere").

Cele mai multe îndoieli se referă la posibilitățile de conducere efectivă a unor asemenea coloși. „A conduce un conglomerat este o treabă pentru genii în domeniul conducerii, nu pentru muritori de rînd, ca noi" — declara președintele trustului Du Pont, unul din cele mai mari din S.U.A. Este pusă în dubiu eficiența conducerii de către un for cu personal relativ redus și, implicit, cu mai multe cunoștințe cu caracter general și mai puține de specialitate. „Cel mai mare pericol al diversificării, scrie Stanley Miller — fost profesor la Harvard Business School, autor al lucrării **The management problems of diversification** (Problemele de management în întreprinderile diversificate), este că se tinde să se separe talentele și preocupările conducătorilor de conținutul zilnic al activității industriale. Un sistem de informare nu poate înlocui intuiția obținută prin ani de activitate într-un domeniu".

Asupra pericolelor în probleme de conducere și organizare atrage atenția și Joell Dean, profesor de economie industrială la Universitatea Columbia. Într-un capitol despre dimensiune și profit, cu care a contribuit la lucrarea **„The Corporate Merger"** (Fuziunea corporațiilor),

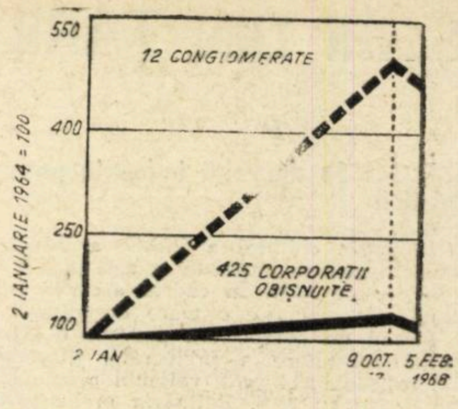

Evoluția comparativă a cursului acțiunilor
(După „BUSINESS WEEK")

el susține că deși noile tehnologii permit conducătorului de corporație să-și asume răspunderi mai mari decît înainte, cheltuielile pentru control și coordonare ar putea să crească mai repede decît beneficiile pe care societatea le obține datorită acestor activități, aparatul de conducere devenind prea greoi.

Dubiile în ce privește perspectivele conglomeratelor, ca investiții rentabile, sînt legate și de unele dezbateri juridice în jurul acestei forme de fuziune. Printre imboldurile puternice ale creării de conglomerate a fost pînă acum faptul că legislația americană nu le-a încadrat în categoria trusturilor, pe motiv că activitatea lor cuprinde domenii diverse, și nu a aplicat împotriva lor unele restricții existente. În ultimul timp însă pozițiile puternice de monopol pe care le obțin conglomeratele în diferite domenii au devenit evidente. Într-un studiu, publicat în **Harvard Law Review,** Donald Turner, conducătorul departamentului antitrust din Ministerul Justiției, enumera diferitele metode folosite de conglomerate pentru a-și asigura poziții de monopol. Astfel, acestea vînd produsele lor unui client care este la rîndul său un furnizor important al uneia din unitățile conglomeratului. Cumpărînd întreprinderi viabile, eventual cu un departament bun de marketing, conglomeratul își face loc pe o piață unde acționau pînă acum numeroase firme mici și folosește resursele sale financiare pentru a le elimina; compensînd pierderile de pe o piață prin profiturile de pe altă piață, conglomeratul este un concurent deosebit de periculos chiar pentru corporațiile mari de tip obișnuit. În baza acestor motive, la începutul lunii august, Federal Trade Commission a anunțat deschiderea unei anchete privitoare la efectele regrupărilor interindustriale. Pînă la anunțarea rezultatelor investitorii rămîn în expectativă.

Toate aceste elemente intră în balanță atunci cînd se examinează perspectivele extinderii conglomeratelor în Statele Unite. Între timp însă, în Europa de Vest, oamenii de afaceri s-au alarmat și încearcă să se orienteze și ei spre asemenea coloși inter-industriali. În Anglia, ministrul tehnologiei, Wedgwood-Benn declara recent că și în țara sa formarea conglomeratelor este necesară pentru a rezista concurenței partenerilor transatlantici.

Irina VIANU

Comisia economică pentru Europa a O. N. U. organizează la București

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL DESPRE UTILIZAREA GAZELOR ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

GAZELE NATURALE — una din principalele bogății ale subsolului — aveau pînă acum 2—3 decenii o sferă de utilizare limitată. Noile tehnologii au rezervat acestei importante materii prime o valorificare eficientă, fiind punct de plecare în producerea a numeroase substanțe. Progresul înregistrat de industria chimică în țara noastră în anii socialismului se datorește existenței unor bogate zăcăminte de gaze naturale cu un conținut ridicat în metan (CH_4 peste 98%).

Înscriindu-se în efortul general, specialiștii români s-au preocupat și se preocupă în permanență de găsirea unor soluții cît mai raționale în vederea obținerii unor produse de economicitate maximă din gazele naturale și cele de rafinărie. Apare, deci, justificat de ce Comisia Economică pentru Europa a O.N.U.-lui — la invitația țării noastre — și-a înscris în agenda ei de activitate organizarea la București între 7—12 octombrie a unui simpozion privind utilizarea gazelor în industria chimică.

Bucurîndu-se de sprijinul larg al Ministerului Industriei Petrolului și Ministerului Industriei Chimice, participanții la simpozion vor trece în revistă 2 grupe de probleme :

a) Economia utilizării gazelor naturale și a gazelor de rafinărie în industria chimică pentru producerea amoniacului, acetilenei, metanolului, negrului de fum etc. ;

b) Problemele economice și tehnice legate de alimentarea cu gaze naturale a industriei chimice.

Aproape 300 de participanți români și străini din 15 țări vor studia și discuta 27 de referate prezentate de specialiști din 9 țări. Circa jumătate din numărul referatelor vor fi susținute de reprezentanții țării noastre.

Programul simpozionului va da posibilitate participanților să cunoască pe viu realizările în acest domeniu, dobîndite de țara noastră.

Simpozionul va prilejui contacte utile între specialiști, permițînd schimbul de idei și reținerea unor soluții de ordin economic și tehnic care se pun în acest sector de activitate.

ing. I. GEANGĂLĂ
director în Ministerul Industriei Petrolului

ŞTIRI DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

R.D.G. : Se dezvoltă industria petrochimică

Industria chimică a R.D.G. a înregistrat în prima jumătate a acestui an o creștere de 7,5%. În cadrul acesteia petrochimia cunoaște o mare dezvoltare.

Planul de perspectivă prevede o continuă dezvoltare a prelucrării țițeiului. La rafinăria Schwedt, volumul producției va crește cu 25%. Rafinăria prelucrează în cursul acestui an peste 4 milioane tone țiței. În anul viitor va intra în funcțiune cea de-a treia instalație de distilare, astfel că în 1970 numai la acest combinat se vor putea prelucra 6,7 milioane tone țiței.

Prin darea în funcțiune a combinatului petrochimic din Böhlen, capacitatea anuală de prelucrare va spori în acest an cu încă 1/2 milioane tone de petrol. Combinatul a fost reprofilat anul acesta pentru prelucrarea petrolului în carburanți.

U.R.S.S. : Noutăți în energetica nucleară

În U.R.S.S. au fost întocmite proiectele unei noi centrale atomoelectrice de 880 000 kW, care va fi construită în Armenia, în apropiere de Erevan.

Savanții și inginerii sovietici au realizat un proiect tip de centrală alcătuită din două blocuri. În corpul principal vor fi instalate pompe ermetice speciale, generatorii de aburi și reactoarele cu uraniu. Pe baza acestei construcții tip vor fi realizate centrale atomice și în nord, în regiunea cercului polar — în Peninsula Ciukotka și în Peninsula Kola, precum și cel de-al treilea și al patrulea bloc de la centrala Novo Voronej. Prin darea în funcțiune a acestor blocuri, puterea ei va ajunge la 1 500 000 kW.

În energetica nucleară o mare importanță se acordă reactoarelor pe baza neutronilor rapizi. O puternică centrală atomică cu un astfel de reactor, se construiește în Peninsula Mangîșlak. Ea va furniza energie electrică și totodată va desaliniza apă sărată din Marea Caspică.

CUBA : Fostul pustiu înverzește

Podișul Pinares-de-Mayari din provincia Oriente a fost considerat întotdeauna un ținut cu un sol sărac. Bogăția podișului consta numai din minereu de fier și păduri. Înainte de revoluție, capitalul străin a jefuit fără milă aceste bogății: au fost tăiate pădurile, a fost exploatat subsolul, așa încît, treptat, podișul s-a transformat în pustiu. În anii construcției socialiste a fost elaborat un „plan de sădire a 12 milioane de pini". La chemarea guvernului, tineretul țării a participat cu entuziasm la împăduriri. Au început apoi lucrările de valorificare a podișului, unde clima este deosebit de favorabilă pentru cultura legumelor. S-a hotărît ca Pinares-de-Mayari să se specializeze în producția de roșii, pepeni, ardei, varză, ceapă și altele. Solul podișului a fost îmbogățit cu îngrășăminte chimice. Pe cîmpii s-au creat rezervoare de apă pentru irigații. Laboratorul pedologic și stația meteorologică organizate de Academia de Științe ajută la refacerea structurii solului, la mărirea fertilității lui.

La Pianares-de-Mayari se construiesc clădirea Institutului pentru tehnologia solului, laboratoare, cantine, o sală de spectacole, vile confortabile, se amenajează terenuri de sport.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Comerțul sovieto-olandez...

● Volumul comerțului sovieto-olandez în 1967 a depășit 160 milioane de ruble, atingînd cel mai înalt nivel al întregii perioade postbelice și crescînd, în comparație cu anul 1966, de 1,5 ori. Această creștere, arată revista *Sovietskaia Torgovlea*, nr. 6/1968, s-a produs exclusiv pe seama extinderii importului sovietic din Olanda în condițiile menținerii, practic la același nivel, a exportului. Anul trecut, consemnează revista, U.R.S.S. a importat din Olanda o instalație de foraj plutitoare, două refrigeratoare transportoare de producție, utilaje pentru uzine de caprolactamă care se construiesc în U.R.S.S., precum și alte utilaje pentru industria chimică și farmaceutică. În afară de mașini și utilaje, care au reprezentat peste 50% din importurile sovietice din Olanda, s-au mai importat țesături, confecții, încălțăminte.

...și sovieto-austriac

● Într-un articol intitulat „Comerțul sovieto-austriac și perspectivele lui", aceeași revistă (nr. 8/1968) arată, printre altele, că în prezent comerțul dintre U.R.S.S. și Austria se desfășoară pe baza celui de-al treilea acord comercial pe termen lung, pe perioada 1966—1970, care prevede creșterea continuă a schimburilor, precum și lărgirea nomenclatorului de mărfuri. Schimbul de mărfuri între U.R.S.S. și Austria a atins aproape 124 milioane de ruble în 1967, crescînd de peste 5 ori în comparație cu anul 1956.

Nivelul schimbului de mărfuri atins în anul 1967, arată revista, este cel mai înalt din întreaga istorie a comerțului sovieto-austriac.

Livrările de mașini și utilaje au reprezentat, în 1967, peste 23% din întregul import de mărfuri din Austria în U.R.S.S. S-au cumpărat, de asemenea, din Austria, peste 1 milion perechi de încălțăminte din piele, precum și confecții, tricotaje și alte mărfuri de consum în valoare de 10 milioane ruble.

R. P. UNGARĂ : Cooperare în fabricarea conteinerilor.

După cum anunță agenția M.T.I., Republica Populară Ungară a început să producă, pe baza unui acord de cooperare cu firma vest-germană Industrie — Werke Karlsruhe, containere navale de 10 și 20 de tone. Noua cooperare între Ungaria și firma vest-germană, subliniază agenția M.T.I., este avantajoasă pentru ambele părți, întrucît prin producerea noilor mijloace de transport, Ungaria își va spori traficul internațional.

Pînă la sfîrșitul anului în curs Republica Populară Ungară va produce pe baza licenței cumpărate de la firma vest-germană 50 de containere, iar anul viitor noul produs va intra în fabricație de serie.

Acord polono-argentinian

R. P. Polonă a acordat Argentinei credite însumînd 5 milioane de dolari, destinate cumpărării de echipament industrial polonez. Acesta este cel de-al doilea acord privitor la credite realizat de Argentina în cadrul relațiilor sale economice cu țările socialiste din Europa (primul fiind încheiat cu Iugoslavia).

CONSFĂTUIRE A ZIARIȘTILOR ECONOMIȘTI

NU DE MULT a avut loc la Balatonszéplak și apoi la Budapesta, Consfătuirea ziariștilor economiști din unele țări socialiste europene. Consfătuirea, organizată de Uniunea Ziariștilor din R.P. Ungară, a dezbătut probleme legate de rolul comerțului exterior în dezvoltarea economiei naționale și a prilejuit un schimb util de opinii privind rolul și sarcinile presei economice în acest domeniu. La Consfătuire au participat ziariști economiști de la reviste de specialitate și de la alte organe de presă: M. Russenov, redactor șef la săptămînalul economic bulgar „Ikonomiceski Jivot"; I. Garam, redactor șef al revistei maghiare „Figyelő"; H. Kirmaier, redactor șef adjunct al revistei „Die Wirtschaft"-R.D.G.; I. Glowczyk, redactor șef la „Zycie Gospodarcze" — R.P. Polonă; A. F. Rumeanțev, redactor șef al săptămînalului „Ekcnomiceskaia gazeta"-U.R.S.S. etc. Din România au participat: Gh. Crețoiu, redactor șef adjunct la „Viața economică" și M. Angelescu, șef de secție la ziarul „Scînteia".

Participanții la consfătuire au vizitat unele întreprinderi economice, iar apoi la Casa Presei din Budapesta au purtat o convorbire cu Nyers Rezsö, membru al Biroului Politic, Secretar al C.C. al P.M.S.U., care a răspuns la întrebări referitoare la aplicarea reformei economice în R.P. Ungară.

CORELAȚIE OPTIMĂ

(Urmare din pag. 5)

În exemplele de mai sus noi am presupus că fondul de acumulare, destinat lărgirii fondurilor fixe ale cooperativei agricole, este utilizat cu un anumit coeficient de eficiență, care rămîne constant de-a lungul anilor. Ce modificări se produc însă în corelația dintre fondul de acumulare și fondul de consum în cazul cînd mijloacele de acumulare sînt utilizate mai eficient sau, mai mult, cu o eficiență sporită de la un an la altul. Un asemenea dinamism în eficiența utilizării fondurilor de acumulare este pe deplin explicabil dacă ținem seama de modificările produse de către organizarea științifică a producției și a muncii, precum și de înlocuirea vechilor fonduri fixe cu altele mai perfecționate, care contribuie în mai mare măsură la sporirea producției globale și nete. Simpla îmbunătățire a repartizării pe teritoriu a culturilor, optimizarea structurii de producție a cooperativei agricole în concordanță cu condițiile economice și pedoclimatice locale, îmbunătățirea raselor de animale etc. pot produce însemnate modificări în utilizarea fondurilor de investiții, rezultate din acumulare. În aceste noi condiții se schimbă oare și corelația dintre fondul de acumulare și de consum? Desigur că în viață poate fi întîlnită o multitudine de variante privind coeficientul de corelație a fondului de acumulare cu producția netă, însă pentru simplificarea situației nu ne vom opri decît asupra a două dintre ele.

Presupunem că, în urma perfecționării proceselor tehnologice, a celor de organizare a muncii și a producției, coeficientul de corelație crește (local sau pe total) la 45%. În acest caz, desigur că schimbarea volumului producției nete va produce unele modificări și în corelația dintre fondul de acumulare și cel de consum, care însă nu pot fi de natură să modifice esențialmente concluziile anterioare. În realitate modificările sînt numai cantitative, tendințele de dezvoltare a elementelor studiate și raportul dintre ele rămînînd aproape identice celor menționate anterior. Dar aspectul cantitativ prezintă nu mai puțină importanță decît cel calitativ.

Dacă menținem același ritm de sporire a ratei acumulării ca în tabelul precedent, însă asigurăm un coeficient de corelație mai mare (0,45) înseamnă că, pornind de la situația anului 1967, la sfîrșitul celor cinci ani succesivi vom avea următorul tablou:

- producția netă crește cu 66,5%;
- fondul de acumulare crește cu 174,7%;
- fondul de consum crește cu 37,4%.

Prin urmare, chiar în condițiile unei folosiri mai eficiente a fondului de acumulare, la fiecare mie lei acumulări obținîndu-se o producție netă mai mare, nu este de recomandat o rată exagerată a acumulării, deoarece sporul de producție netă realizat se alocă în bună parte fondului de acumulare, fondul de consum crescînd în ritm mult mai lent. În asemenea condiții, interesul membrilor cooperatori pentru sporirea producției nete (prin mărirea producției globale și reducerea cheltuielilor materiale) ar slăbi, influențînd întreaga activitate economică a cooperativei agricole. Aceasta arată că, atît în teorie cît și în practică, sînt dăunătoare atît concepțiile consumatoriste, cît și cele de forțare a ritmului de acumulare, deoarece, de pe poziții diferite, ele dăunează în egală măsură dezvoltării economice a cooperativelor agricole. Or, în practica cooperativelor agricole din țara noastră, după cum am văzut mai înainte, pot fi întîlnite ambele tendințe. Este îndoielnic că se realizează îmbinarea necesară între interesele de moment și cele de perspectivă în acele cooperative agricole care alocă, de pildă, sub 9% din producția globală la fondul de acumulare (și ele reprezintă 4,3% din numărul total de cooperative), ca și în cele care alocă peste 35 și chiar peste 40% (reprezentînd 8,1% din numărul total). Și într-un caz și în altul avem de-a face cu o încălcare flagrantă a cerințelor privind corelația optimă între fondul de acumulare și fondul de consum în etapa de față, iar principiul cointeresării materiale este supus unor grele încercări. În același timp, asemenea tendințe nu sînt în concordanță cu prevederile statutului cooperativelor agricole.

O situație tipică pentru procesul de dezvoltare economică a cooperativelor agricole și de perfecționare a întregii lor activități este aceea în care crește coeficientul de corelație a fondului de acumulare cu producția netă. Fără îndoială că în practică această creștere urmează o linie sinuoasă, a cărei evoluție este mult influențată de elementul subiectiv, respectiv de factorii de organizare a producției și a muncii. Pentru simplificarea calculelor care urmează, presupunem însă că acest coeficient crește constant în perioada celor cinci ani analizați (de la 0,35 la 0,55). Și în acest caz, în ceea ce privește evoluția ratei acumulării putem avea un mare număr de variante, însă scoatem caracteristice trei; prima — în care rata acumulării rămîne constantă (la nivelul anului 1967); a doua — în care rata acumulării scade; și a treia în care rata acumulării crește (în proporțiile menționate în tabelele de mai sus). La sfîrșitul perioadei amintite, față de anul 1967 producția netă, fondul de acumulare și fondul de consum prezintă următoarea evoluție:

Varianta	Producția netă	Fond de acumulare	Fond de consum
I	+ 59,7%	+ 65,9%	+ 53,2%
II	+ 37,4%	— 61,1%	+ 63,9%
III	+ 79,9%	+ 196,9%	+ 48,6%

Devine clar că este de preferat prima variantă — menținerea unei rate constante a acumulării, deoarece ne asigură sporirea concomitentă atît a fondului de acumulare, cît și a celui de consum (bineînțeles, pe seama sporirii producției nete). Rezultă că, chiar în condițiile creșterii coeficientului de corelație a fondului de acumulare cu producția netă, nu poate fi recomandată nici micșorarea, nici forțarea ritmului de acumulare, față de actuala situație. Important este însă că acest raport optim (cu diferențierile impuse de împrejurările locale și temporare), să fie respectat la nivelul fiecărei cooperative agricole. Neglijarea acumulării în unele cooperative agricole și forțarea acesteia în altele, nu poate să nu aibă urmări negative asupra dezvoltării economice în fiecare cooperativă agricolă în parte, influențînd și rezultatele obținute pe ansamblul sectorului cooperatist al agriculturii. De aceea, problema **optimizării corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum, pe bază de calcule economice științific fundamentate, pornind de la realitățile existente și ținînd seama de nevoile dezvoltării în perspectivă a fiecărei cooperative agricole, este problema fundamentală, cheia cu ajutorul căreia putem deschide larg sau închide porțile spre un avînt continuu al economiei cooperatiste.**

Hotărîtoare pentru aceasta este însă sporirea venitului global, pe seama creșterii productivității muncii. Problema eficienței cheltuielilor de muncă vie în sectorul cooperatist al agriculturii este cu atît mai acută, cu cît actualul nivel de productivitate a muncii este destul de redus. În anul 1967, la fiecare zi-muncă cheltuită în sectorul cooperatist (deși aceasta nu reprezintă timp de muncă) s-a obținut un produs global de numai 26,7 lei. Cauza principală a unei asemenea situații constă în volumul exagerat al cheltuielilor materiale. În același timp, se impune o utilizare mai rațională a însăși forței de muncă, raționalizarea cheltuielilor de zile-muncă pe ramuri și culturi, pe sectoare de activitate, pentru a asigura producerea unui venit global mai mare raportat la ziua-muncă. Pe aceste căi s-ar realiza o eficiență sporită a activității economice din cooperativele agricole, ceea ce ar contribui nu numai la sporirea producției nete, ci și la îmbunătățirea corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum.

SPECIFIC ȘI CONTRADICTORIU ÎN ECONOMIA AUSTRALIEI

LA NUMAI UN SECOL de cînd se poate considera că „pămîntul austral necunoscut" își începea dezvoltarea sa economică, statisticile consemnează în această parte a lumii un ridicat venit național pe locuitor — 1 620 dolari — situînd Australia printre țările dezvoltate din punct de vedere economic, ea fiind întrecută în această privință, în lumea capitalistă, doar de S.U.A., Canada și Suedia. Acest lucru poate părea neobișnuit ținînd cont de faptul că Australia a pornit relativ tîrziu pe calea dezvoltării capitaliste și a fost în fapt pînă nu de mult o colonie[1]). Pentru a găsi o explicație trebuie să trecem dincolo de cifrele globale, cercetînd trăsăturile specifice, aspectele și tendințele contradictorii pe care acestea le ascund.

● Niveluri comparate

PRODUSUL NAȚIONAL brut australian a crescut între anii financiari 1955—1956[2]) și 1961—1962, cu 23%, iar în următorii șase ani cu 36%, ceea ce s-a reflectat în menținerea unui ritm mediu anual ridicat, depășit între țările capitaliste doar de Japonia, R.F.G. și Italia. Dacă Australia nu este reprezentată decît cu puțin peste 1% în produsul național brut, însumat, al țărilor capitaliste iar ponderea ei în producția industrială a lumii capitaliste este neînsemnată, raportate la numărul de locuitori (sub 12 milioane) cifrele de producție se dovedesc importante. Australia produce anual (date ale O.N.U. pe 1966): 33,8 milioane t. huilă și lignit, 5,9 milioane t. oțel, 4,7 milioane t. fontă și feroaliaje, 365 000 de autovehicule, 39,7 miliarde kWh energie electrică. Valorile unitare sînt însă următoarele: 0,42 t. fontă și feroaliaje față de 0,41 t. în S.U.A. și 0,31 t. în Franța; 0,48 t. oțel față de 0,39 t. în Franța, 0,49 t. în Anglia și 0,60 t. în S.U.A.; 3 312 kWh energie electrică față de 3 160 kWh în R.F.G., 2 113 kWh în Franța, dar 6 240 kWh în Suedia și 6 250 kWh în S.U.A. Creșterea producției de autovehicule a așezat Australia la un nivel atins numai de S.U.A. și superior celui din Europa Occidentală.

În ceea ce privește însă alte trăsături care clasifică o țară în rîndul celor dezvoltate, acestea lipsesc în cazul Australiei. Industria australiană are o pondere de sub 40% în P.N.B., iar produsele manufacturate nu reprezintă nici 30% din acesta. Producția de echipament industrial nu constituie procentual decît o mică parte din totalul producției, iar ponderea produselor industriale în exportul total este neînsemnată — puțin doar peste 16% din întregul P.N.B. 70% din valoarea exportului este dată de produsele agricole.

Se pot distinge astfel două trăsături specifice și antitetice ale economiei australiene. Pe planul pieței interne se constată asigurarea cu mărfuri în cadrul unor niveluri de producție care în multe privințe și cazuri ating parametrii celor mai dezvoltate țări capitaliste. (Gradul de asigurare al pieței interne cu produse industriale proprii este de 3/5). Față de piața externă însă, Australia, asemenea unei țări subdezvoltate, apare la export cu materii prime și produse agricole prelucrate sau neprelucrate (lînă, carne, grîu, zahăr, lactate, minereu de plumb, cupru, nichel), iar la import este un client pentru mărfuri industriale (echipament, produse petroliere, textile etc.).

Asupra acestei stări de lucruri și-au pus amprenta, în principal, doi factori: vechea situație de colonie a Australiei și însăși calea dezvoltării ulterioare a economiei. Structura producției, și mai ales aceea a comerțului exterior, amintesc și azi vechiul statut colonial. Trebuie, însă, arătat că pe piața mondială Australia apare cu mărfuri în general foarte căutate: carne, grîu, lînă. În aceste condiții, în ciuda unor reorientări în producție și comerț, a rămas prioritară dezvoltarea agriculturii și a industriei extractive. Depășind cu mult capacitatea de absorbție a pieței interne, produsele acestor ramuri sînt oferite la export în cantități mari.

Pe de altă parte, dezvoltarea celorlalte ramuri, și în special a industriei prelucrătoare, începută practic de foarte puțin timp, avea să se îndrepte exclusiv spre aprovizionarea pieței interne.

● Reorientări în producție și comerț

DIN PUNCT DE VEDERE FORMAL, dependența Australiei de Marea Britanie s-a menținut; în fapt însă, situația s-a modificat radical. Folosirea curentă a expresiei „australianizare" arată că se încearcă o definiție a procesului de afirmare națională pe temelia dezvoltării economice de sine stătătoare. Alături de dezvoltarea în continuare a ramurilor tradiționale, se pune accentul în primul rînd pe întărirea industriei proprii. Atingerea unui asemenea obiectiv a pus problema găsirii de noi resurse materiale și financiare. Un vast program de cercetări geologice a scos la iveală importante bogății naturale: cărbune, minereu de fier, cupru, plumb, bauxită, nichel. În linii mari, acestea sînt azi suficiente pentru acoperirea nevoilor interne. Noi prospecțiuni indică importante rezerve de petrol și gaze naturale.

O politică de stimulare a investițiilor a făcut ca ponderea acestora în P.N.B. să se mențină la un nivel ridicat: circa 27%. Contribuția guvernamentală la investiții este de 22%, iar a capitalului privat de 68%. Capitalul intern a participat deci în proporție de 90% la finanțarea investițiilor, 10% reprezentînd cota capitalului străin, stimulat de regimul fiscal favorabil instituit de guvern. Dacă între iunie 1955 și iunie 1967 intrările de capital străin au atins cifra de 4,65 milioane dolari australieni[3]), numai în anul 1967—1968 ele se cifrează, potrivit evaluărilor, la 1 miliard dolari A.

Politica dusă de guvernul australian în acest domeniu a fost supusă unor numeroase critici. Se arată că în ciuda faptului că importul de capital a creat o situație favorabilă balanței de plăți, acest lucru are repercusiuni negative asupra dezvoltării și, într-un context mai larg, asupra însăși încercării de a „australianiza" economia; întrucît, prin oferirea unor puternice poziții capitalului străin, se afectează independența economică a țării. Unele rezerve erau exprimate și pe considerentul că o asemenea situație duce la creșterea dependenței de fluctuațiile fondurilor și disponibilităților pe piețele financiare.

Australiei i s-au pus în ultimii ani și probleme serioase de competitivitate. Desfacerea lînei, de pildă, articol tradițional de export al Australiei, a fost afectată de apariția produselor sintetice pe piața mondială și astfel producția a rămas la nivelul imediat postbelic. La această stagnare a mai contribuit și prețul de cost ridicat la care producătorii australieni obțineau lîna.

O politică de promovare a fost dusă față de acele produse care se bucură de o cerere externă importantă, cum sînt, în primul rînd, carnea și grîul. Producția acestora a cunoscut o linie ascendentă, ceea ce a atras după sine, între 1958 și 1967, o creștere a exporturilor de 2,5 ori la carne și 4,6 ori la grîu. Dată fiind seceta frecventă, care provoacă uneori scăderi de recoltă de pînă la 25%, în ultimii ani s-a trecut la realizarea unui plan de „stabilizare" a producției de grîu în care se prevede cultivarea de noi pămînturi, un vast program de irigații, sprijinirea cultivatorilor etc. Pentru a face față efectelor anilor de secetă și fluctuațiilor prețurilor pe piața mondială, s-a prevăzut constituirea unor rezerve monetare speciale, în valoare de 1,3 miliarde dolari A.

Politica de „australianizare" a economiei se confundă în mare parte cu ideea „distanțării" de Marea Britanie. Un tablou ilustrativ al acestei tendințe îl oferă evoluția din ultimii ani a comerțului exterior și a rezervelor monetare.

Direcțiile comerțului exterior australian

	1949	1957	1967
Exporturi (în %):			
Marea Britanie	42	28	13
Piața Comună	19	23	13
S.U.A.	6	7	12
Japonia	1	14	19
Alte țări din Asia	13	14	23
Alte țări	19	14	20
Total	100	100	100
Total exporturi (în milioane dolari A)	1035	1987	3035
Importuri (în %):			
Marea Britanie	50,6	41	24
Piața Comună	4	9	12
S.U.A.	10	13	26
Japonia	0,4	2	10
Alte țări din Asia	17	23	14
Alte țări	18	12	14
Total	100	100	100
Total importuri (în milioane dolari A)	830	1438	3049

Sursa: The Times, 23 ianuarie 1968.

După cum se poate observa, Marea Britanie a fost înlocuită din poziția ei veche de prim partener comercial al Australiei, de către S.U.A. în ce privește importurile și de către Japonia în ce privește exporturile. O scădere relativă, apărută însă numai în cazul exporturilor, se constată și în comerțul cu țările Pieței Comune, după constituirea acestei organizații. Deosebit de tendințele de creștere relativă ce se manifestă în schimburile comerciale cu S.U.A. se constată o creștere a celor efectuate cu țările Asiei care în cazul exporturilor ocupă peste 40% din total.

Tendințele de distanțare apar tot atît de evidente în cadrul politicii monetare. 93% din rezervele Australiei în 1949 erau deținute în lire sterline, în timp ce în prezent ele sînt sub 50%. 75% din capitalurile străine intrate în Australia în 1949 proveneau din Marea Britanie; acum, primul loc îl ocupă cele din S.U.A. Cînd Anglia a procedat în 1949 la devalorizarea lirei sterline, Australia s-a grăbit să facă același lucru. În 1967 însă, cînd lira a fost din nou devalorizată, Australia nu și-a mai devalorizat moneda, date fiind schimbările intervenite în relațiile comerciale și financiare cu Anglia. De altfel, în februarie 1966, deși a rămas în zona lirei sterline, Australia și-a schimbat moneda, denumind-o dolar și stabilindu-i o paritate apropiată cu cea a dolarului american.

Australia are a se ocupa, de asemenea, într-un context specific, și de problemele forței de muncă. Sporul natural limitat al populației, cît și necesitățile stringente de forță de muncă pe termen scurt, au dus la sprijinirea continuă a imigrației. Datorită acesteia, populația a crescut de la 7,5 milioane în 1945 la 11,75 milioane în 1967. Între 1963 și 1967 numărul de salariați a crescut cu 14%, atingînd 3,7 milioane. Avînd în vedere efortul de a se asigura forța de muncă necesară, nivelul de 1,2% al șomajului în Australia apare însă ridicat.

● Cîteva obiective imediate și de perspectivă

POTRIVIT ESTIMĂRILOR, P.N.B. ar urma să crească în anul financiar 1968—1969 cu 6,5—7%, întrecînd media de 5,5% a ultimilor ani. Se contează pentru atingerea acestui nivel în primul rînd, pe dezvoltarea noilor ramuri ale industriei extractive și pe o producție agricolă ridicată.

Bugetul pe aceeași perioadă prevede o reducere a deficitului de la 640 milioane dolari A, cît este în prezent, la 550 milioane dolari A, prin sporirea veniturilor bugetare (în principal pe seama măririi impozitelor asupra vînzărilor companiilor, de la 42,5% la 45%) și prin reducerea relativă a cheltuielilor militare (care vor continua totuși să reprezinte peste 5% din P.N.B.). Reducerea deficitului balanței comerciale (de 14 milioane dolari A în 1967) urmează a fi realizată pe de o parte prin scăderea importurilor (în special pe seama echipamentului militar, care este procurat mai ales din S.U.A.), iar pe de altă parte prin exploatarea noilor resurse de petrol (petrolul constituind acum unul din produsele principale la import). Se va urmări, în același timp, diversificarea și sporirea exporturilor, incluzîndu-se materiile prime recent descoperite. La bauxită, de exemplu, se prevede o creștere a exportului de la 20 milioane dolari A în 1967, la peste 100 milioane dolari A în 1970.

Anumite semne de incertitudine apar cu privire la realizarea programului de investiții, ca urmare a măsurilor restrictive din țările cu balanțe de plăți deficitare, exportatoare de capital (S.U.A., Marea Britanie).

★

Dezvoltarea economică recentă a țării a accentuat dorința Australiei de a se afirma mai larg pe plan internațional, alături de țările capitaliste dezvoltate. Această dorință, care se manifestă în unele cercuri îndeosebi, este exprimată de ministrul de finanțe McMahon. Alte cercuri, al căror purtător de cuvînt se face ministrul comerțului și industriei, McEwen, susțin că Australia nu a atins încă nivelul de dezvoltare corespunzător unor asemenea „ambiții" și că din punct de vedere practic o asemenea politică ar duce la pierderea unor avantaje vamale precum și a beneficiilor de pe urma acordurilor preferențiale din cadrul G.A.T.T. Între cele două orientări decizia cu privire la calea de urmat nu se arată ușoară.

Ilie ȘERBĂNESCU

---

1) Australia a fost luată în stăpînire în 1788, cînd a fost transformată de Anglia într-un imens penitenciar pentru deportați. În 1842, ea capătă statut de colonie, iar în 1901 statut de dominion britanic.

2) Anul financiar: 1 iulie — 30 iunie.

3) 1 dolar A = 1,11 dolari S.U.A.

PE GLOB

● **Prin intrarea statelor Malta și Mauriciu, Fondul Monetar Internațional numără în prezent 111 membri. Cota Maltei la F.M.I. a fost fixată la 4,2 milioane de lire sterline, din care 1 milion va trebui plătit în aur.**

● **Proiectul de buget al Olandei pe 1969 conține, pentru prima oară, conform dorinței guvernului de a proceda la o politică monetară pe un termen mai lung, o previziune asupra principalilor indicatori economici din 1970 și 1971.**

● **Potrivit revistei „Industrie", luînd ca bază salariul orar al unui muncitor belgian și considerîndu-l 100, în R.F.G. salariul orar reprezintă 94,4, în Franța 85,7, în Italia 76,8, iar în Anglia 67,6.**

● **Concentrarea industriei siderurgice și metalurgice austriece, propusă de un grup de experți chemați să analizeze situația acestei ramuri localizate acum în 12 centre, presupune concedierea a 14.000 de muncitori, astfel că observatorii apreciază că există puține șanse ca planul de reorganizare menționat să fie reținut de guvern.**

● **Două luni după intrarea în vigoare a reglementării comunitare privind lactatele, producția belgiană de brînzeturi s-a redus la jumătate, în fața competitivității mai ridicate a celei olandeze.**

● **În scopul favorizării dezvoltării schimburilor comerciale cu străinătatea, în Grecia a fost ridicat plafonul și micșorată dobînda creditelor bancare.**

● **Guvernul britanic a instituit o comisie de anchetă cu sarcina de a stabili de ce moda feminină se schimbă atît de des și i-a alocat în acest scop 1432 lire sterline.**

● **Potrivit datelor furnizate de Departamentul Comerțului al S.U.A., schimburile comerciale cu țările socialiste europene reprezintă mai puțin de 1% din comerțul exterior american.**

● **S-a deschis la Paris cel de-al 55-lea Salon al automobilului. El ocupă o suprafață de 12 ori mai mare decît Place de la Concorde. Prima lui ediție, în 1898, în grădina Tuileries, a însemnat și primul Salon automobilistic internațional.**

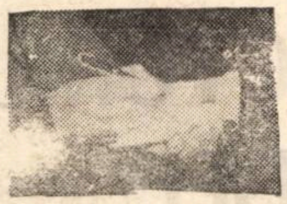

din bloc-notesul cronicarului

SCARA „PONDERII INDUSTRIALE"

ÎN CADRUL unui studiu publicat recent de revista *Entreprise*, poziția pe care o ocupă în lume Franța, ca țară industrială este confruntată, sub diferite aspecte, cu cea a unei serii de alte țări. Unul dintre indicatorii utilizați pentru a ilustra „ponderea industrială" a unei țări este dat de valoarea producției industriale, raportată pe un locuitor, acest indicator permițînd — după părerea autorului articolului — să se aprecieze mai bine capacitatea competitivă reală a industriei țării respective în domeniul exporturilor. Adoptînd drept bază ni-

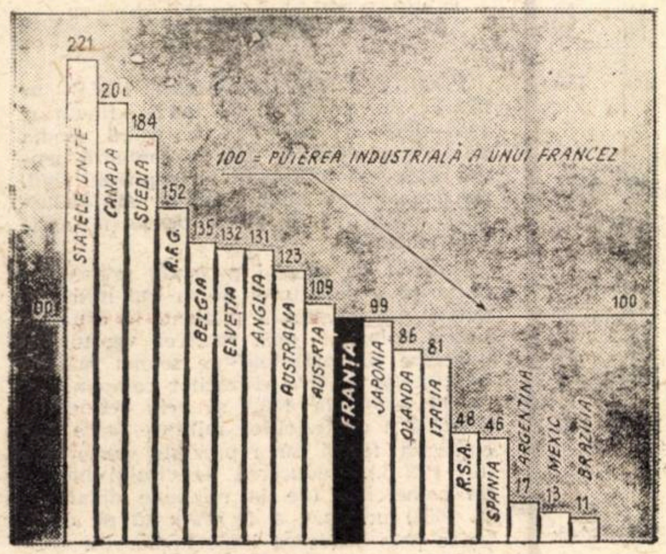

velul atins de Franța („puterea industrială" a unui francez = 100), graficul de mai sus redă situația comparativă a altor 17 țări capitaliste cu o industrie mai dezvoltată : discrepanța dintre extreme (Statele Unite și Brazilia) este de ordinul a 2 000%.

SCUMPĂ, DAR...

DESPRE amploarea și importanța acordată reclamei în țările capitaliste vorbesc următoarele cifre : în sfera reclamei sînt ocupați în S.U.A. 70 mii de oameni, în Japonia 30 de mii, în Anglia 20 de mii. Acerba luptă de concurență între firme, apariția pe piață a unor produse noi, a dus la o creștere și mai mare a cheltuielilor pentru reclamă, ele reprezentînd în țările capitaliste dezvoltate peste 25 miliarde dolari anual. În 30 de ani (1938—1967) aceste cheltuieli au crescut în S.U.A. de 10 ori, în Anglia de 6,5 ori, iar în Japonia de 5,5 ori în zece ani (1956—1965). Primul loc în lume în ce privește cheltuielile pentru reclamă îl dețin S.U.A., urmate de Elveția, Anglia, Suedia, R.F.R., Franța, Belgia, Italia. În S.U.A., de exemplu, suma totală a cheltuielilor pentru reclamă a fost în 1967 de circa 18 miliarde dolari (ceea ce reprezintă circa 1/5 din valoarea producției industriei grele), iar cheltuielile pentru reclamă în Japonia depășesc valoarea producției anuale nipone de automobile. Lucrătorii americani din domeniul reclamei au lansat următoarea deviză : „cea mai rea întrebuințare a banilor pentru reclamă se manifestă în momentul în care pentru ea se cheltuiește puțin". Aceeași este, dealtfel, și părerea conducătorilor de firme, angajați tot mai mult în cursa cheltuielilor pentru reclamă.

SITUAȚIA FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ITALIA

POTRIVIT unei anchete a Institutului italian de statistică, la 5 iulie 1968 totalul forței de muncă se ridica în Italia la 19.917.000 persoane (reprezentînd o creștere de numai 11.000 persoane față de anul precedent). Institutul analizează situația ocupării forței de muncă în agricultură, în industrie și în așa-numitul sector terțiar, în care are în vedere comerțul, băncile și serviciile.

Redăm mai jos, după revista **Mondo Economico**, această situație cu evoluția șomajului și a persoanelor ocupate parțial.

Forțe de muncă	iulie 1967	aprilie 1968	iulie 1968
Agricultură	4.641.000	4.364.000	4.334.000
Industrie	7.822.000	7.857.000	7.974.000
Activități terțiare	6.859.000	6.948.000	6.951.000
Total forțe ocupate	19.322.000	19.169.000	19.259.000
— din care parțial ocupate	181.000	214.000	243.000
Șomeri	584.000	640.000	658.000
Total forțe de muncă	19.906.000	19.809.000	19.917.000
Rata șomajului	2,9%	3,3%	3,3%

STRUCTURI GONFLABILE

LA PARIS s-a deschis o expoziție în care pot fi văzute tot felul de realizări din material plastic combinat cu cel mai ieftin material existent — aerul. Sînt prezentate, în mărime naturală sau în machete reduse : baloane, de felul celor folosite pentru cercetarea stratosferei (între 5 000 și 100 000 mc capacitate) ; antene avînd suporturile în formă de tub subțire din plastic umplut cu aer, acestea rezistînd la vînturi oricît de puternice ; piscine care acoperă suprafețe de 500—1 000 mp, întreaga construcție fiind susținută prin presiunea aerului ; ambarcațiuni diverse construite în întregime pe același sistem etc.

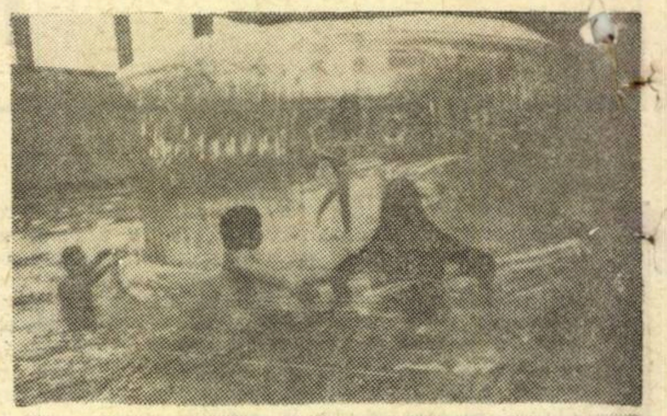

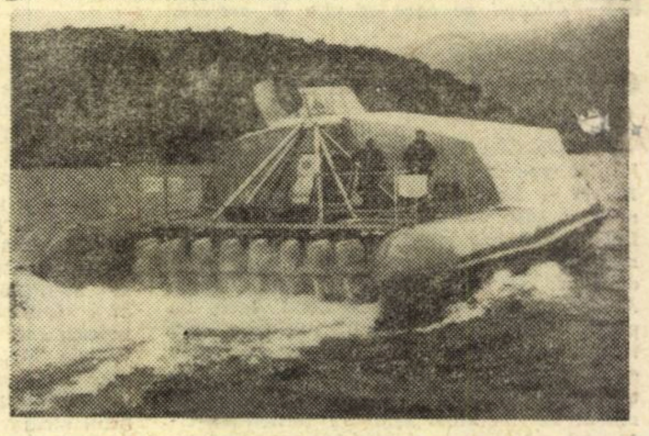

În fotografia 1 : o piscină acoperită cu material plastic, avînd în mijloc un chioșc și o banchetă din P.V.C. În fotografia 2 : o navă pneumatică, AMPHITRITE, (considerată cea mai mare din lume în genul respectiv), avînd 20 m lungime, 9 m lățime și putînd transporta o încărcătură de 25 de tone. La spate, între pernele principale de nylon umplute cu aer, se văd cele opt motoare ale navei.

PREZENȚE ROMÂNEȘTI LA TÎRGURILE INTERNAȚIONALE

CA ȘI ÎN ALȚI ANI, și anul acesta, sfîrșitul verii și toamna marchează desfășurarea unor tradiționale tîrguri și expoziții internaționale — prilej și loc de confruntare a celor mai reprezentative și noi produse ale țărilor participante. Ca și în alți ani, și anul acesta, România își înscrie prezența, alături de alte țări, la numeroase manifestări economice internaționale, culegînd elogii pentru multe din exponatele prezentate. Cele peste 100 de exponate de la Tîrgul de toamnă din **Leipzig** printre care garniturile de mobilă, în premieră ; tractoarele și motoarele electrice, compresoarele, mașinile destinate industriei textile și alimentare — la Tîrgul din **Salonic** ; mașinile-unelte de precizie, de o producție foarte recentă — la Tîrgul din **Viena** ; discurile românești de faimă internațională oferite melomanilor la magazinul „Melodia" din **Moscova** ; Oficiul de informații economice, care înfățișează sugestiv progresele economiei noastre în plin avînt — la Tîrgul din **Plovdiv** ; instalația de foraj F-200 distinsă cu medalia de aur la Tîrgul din **Brno** ; iată doar cîteva din mesagerele de prestigiu ale industriei românești expuse în ultimele două luni peste hotare.

★

ÎNTRE 21—29 septembrie s-a desfășurat la München Tîrgul „Ikofa" — cea mai mare expoziție alimentară internațională a anului. Ocupînd o suprafață de 70 000 m.p., repartizată în 20 de pavilioane, la acest tîrg și-au etalat produsele 35 de țări din Europa, America de Nord, America de Sud, Asia și Africa.

La standul României ,ocupînd 290 m.p. în hala națiunilor, au expus produsele lor întreprinderile românești de comerț exterior **Prodexport** (conserve de carne, salamuri, păsări, brînzeturi, ulei, zahăr și produse zaharoase, biscuiți, paste făinoase etc.) ; **Conservexport** (conserve de fructe, de legume, băuturi alcoolice etc.) ; **Fructexport** (fructe și legume proaspete și uscate, struguri, nuci, pulpe și sucuri de fructe) ; **Romagricola** (vinuri și miere de albine).

La deschiderea oficială a tîrgului, standul românesc a fost vizitat de ministrul federal al alimentației și agriculturii, Herman Hoecherl, ministrul economiei din landul Bavaria, dr. Otto Schedl și ministrul agriculturii din Bavaria, prof. Hunhamer, precum și de alte oficialități, care au avut cuvinte elogioase pentru calitatea, varietatea și modul de prezentare a produselor expuse. Standul românesc unde a fost organizat și un sector cu vînzare, a cunoscut o mare afluență de vizitatori care au apreciat calitatea produselor alimentare românești și modul de prezentare, în ambalaje și cu etichete atrăgătoare.

Se poate considera că participarea României la Tîrgul „Ikofa" — München — 1968 va contribui la o mai amplă cunoaștere a posibilităților produselor industriei noastre alimentare, atît pe piața vest-germană, cît și pe alte piețe externe.

Andrei ION
directorul standului României

SESIUNEA F.M.I.

DUPĂ EXPRESIA curentă a unor observatori de specialitate din țările capitaliste sistemul monetar interoccidental nu mai supraviețuiește azi decît grație unor cîrpeli. Discuțiile și disputele îndelungate cu privire la o reformă nu s-au putut încheia cu o soluție reală și durabilă. După cum se cunoaște, două concepții se înfruntau în principal : una care, acuzînd diminuarea continuă a producției de aur, tindea să minimalizeze rolul metalului galben și chiar de ar fi fost cu putință, să-l demonetizeze — propunînd completarea actualelor rezerve de schimb (constituite din aur, dolari și lire sterline) cu alte mijloace — și o a doua care contesta existența unei crize adevărate a lichidităților și care arunca răspunderea posibilelor dereglări în schimburile comerciale și economice internaționale asupra conturilor externe, deficitare, ale S.U.A. și Angliei.

Expansiunea de caracter inflaționist a dolarului, dincolo de granițe, nu a fost contestată cu adevărat nici în S.U.A., devreme ce Administrația americană a luat mereu alte măsuri pentru a o stăvili. Însă cheltuielile pentru continuarea războiului de agresiune în Vietnam au înecat, în volumul lor enorm, orice posibilitate de reușită în această direcție. Dacă fondurile în dolari care circulau între băncile centrale anul trecut, în martie, erau de 650 milioane, în martie anul acesta ele au fost de un miliard și jumătate.

De-a lungul ultimilor ani au fost căutate mereu alte căi de temporizare a desnodămintelor, de circumscriere a efectelor. Acordurile „Swap", încheiate între institutele de emisiune cu balanțe pletorice de dolari și Banca Federală Americană a Rezervelor, nu au schimbat situația. Plafonul acestora este azi apreciat la 7 miliarde de dolari. Presiunea creditorilor asupra aurului american a continuat să sporească. În primăvara anului acesta a fost instituită piața dublă a aurului, recurgîndu-se la o măsură ce însemna în fapt suspendarea convertibilității libere a dolarului în aur.

Aproape în chip neîntrerupt, au ținut afișul actualității tribulațiile financiare ale Angliei. După împrumutul de trei miliarde de dolari, încropit în grabă, în noiembrie 1964, pentru a se interveni în favoarea lirei sterline amenințate, s-a pășit apoi greoi, din consolidare în consolidare, dar fără perspectivă termenele creditelor fiind scurte și dobînzile epuizante. În ultimă analiză împrumutul n-a făcut altceva decît să prelungească fără folos o situație care, în noiembrie anul trecut, s-a sfîrșit tot prin devalorizare. Acordul recent de la Basel, la 11 septembrie, în vederea unei noi consolidări a lirei, nu va face altceva după părerea specialiștilor, decît să sporească încă mai mult „balanțele de dolari".

Sesiunea Fondului Monetar Internațional care se desfășoară acum la Washington urmează să hotărască asupra soartei proiectului cu privire la „Drepturile Speciale de Tragere" care în prezentarea unora este de natură să completeze rezervele pentru toți membrii F.M.I., iar în a altora să sporească doar creditele de care vor beneficia, în mod unilateral, țările debitoare

Nervozitatea este în actualele împrejurări în creștere sporită în cercurile financiare și bancare din Apus. Specula în jurul mărcii vest-germane supraevaluate ; oscilațiile dezordonate ale ratei dobînzii pe piața eurodolarilor ; deplasările fulgerătoare ale capitalurilor speculative dintr-o țară într-alta ; zvonurile neîntrerupte cu privire la devalorizarea uneia sau alteia dintre monedele occidentale, o exasperează.

În ce fel va putea contribui sesiunea la o soluție comună, care să scoată sistemul monetar interoccidental din impasul lui de durată, nu e ușor de prevăzut.

OMUL ȘI BIOSFERA

INTERVENȚIA omului în natură, îndrăzneață și creatoare, se dovedește în unele cazuri nefastă, prin reversurile ei. La acestea de fapt, ne gîndim încă foarte puțin. Teama de un dezechilibru, manifestată în ultima vreme în rîndurile oamenioIr de știință pare destul de întemeiată. Problema degradărilor în natură datează încă din veacul al XIX-lea, din momentul ecloziunii revoluției industriale. Din cele două milioane de ani — de la începutul cărora se pare că poate fi situată existența primilor noștri strămoși — timp de 1 990 000, oamenii nu s-au comportat altfel față de natură decît au făcut-o toate celelalte animale de pradă trăitoare pe pămînt. Chiar dacă focul l-au descoperit cu vreo 500 000 de ani în urmă, ei nu au putut săvîrși asupra naturii o acțiune degradatoare — fiind și puțini — numai prin aceea că i-au cules roadele și au mers la vînat.

În veacul al XIX-lea, industria a pus însă în exploatare bogățiile subterane, minereurile, petrolul, pe scară din ce în ce mai mare, iar lucrurile s-au schimbat. Culturile agricole au mușcat mereu mai adînc în desimea pădurilor micșorîndu-le suprafața. Exploatate intens, ele se refăceau din ce în ce mai greu. În ultimii 25 de ani utilizarea noilor produse chimice — pesticide, ierbicide — a hidrocarburilor, a materialelor nucleare, a agravat situația. Deșeurile aglomerațiilor urbane s-au înmulțit iar dificultățile în eliminarea lor de asemenea. Ele poluează aerul, apele.

În fața problemei impurităților se află nu numai marile state industriale dar și cele mai puțin industrializate, efectele dăunătoare repercutîndu-se de pe un continent pe altul, de la o regiune la alta, pe tot globul. În S.U.A., la Cincinnati, statul Ohio, au fost identificate fumegații emise în Texas, la o distanță de 1 600 km. Cauzele scăderii calității apei din lacurile și rîurile Suediei au putut fi aflate în reziduurile unor uzine din alte țări europene. Pinguinii din Antarctica s-au dovedit infectați cu pesticide, deși niciodată asemenea produse nu au fost folosite în regiunile polare australe.

Recenta conferință de la „UNESCO" (4—13 septembrie) privitoare la resursele biosferei (au participat la ea specialiști biologi și ecologi, reprezentanți ai F.A.O. și O.M.S.) a pus în evidență numeroase alte situații încă. Fauna unei zone mlăștinoase din Florida s-a aflat primejduită în urma lucrărilor de desecare și amenajare a unui parc național. O amenințare suplimentară s-a creat prin săparea unui canal menit să permită trecerea directă, dinspre mare în parc, a ambarcațiunilor de plăcere : canalul a adus apă sărată.

Studiile ce se fac din 1967, în cadrul Programului Biologic Internațional, vor putea fi de mare folos, deoarece reacțiunea și interacțiunea în biosferă sînt încă puțin cunoscute. Lucrările conferinței amintite a UNESCO au relevat necesitatea unor programe de educație civică, care să-i aibă în vedere chiar și pe cei de vîrstele mai fragede, în sensul respectului pentru natură și a proteguirii ei. Unii au rezumat alternativa în termeni care nu lasă loc la iluzii : „Ori apărăm echilibrul din natură ori murim".

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Taigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 41 (268)
VINERI
11 octombrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

APA -

IN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971 - 1980

DIN SUMAR

• Pagina a 3—a:

CENTRE PUTERNICE PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII

• Pagina a 7—a:

La dispoziția populației

UN NOU INSTRUMENT DE ECONOMISIRE

• Paginile 8—9:

Minister — centrală — intreprindere

DELIMITĂRI PE VERTICALĂ

• Pagina a 10—a:

Sesiunea Fondului Monetar Internațional

FUNDALUL DEZBATERILOR

• Pagina a 13—a:

SUEDIA '68: IMAGINI

• Pagina a 15—a:

O SECRETĂ ȘI CONTESTATĂ „CĂSĂTORIE" ÎNTRE CITROËN ȘI FIAT

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

CREDITE NEGARANTATE ?

ÎN ARTICOLUL „Garanția materială — principiu al creditului socialist", publicat în „Viața economică" nr. 33, autorul combate propunerea de creditare a întreprinderilor cu o activitate bună, apărută în nr. 27 al revistei. Se menționează că s-ar încălca principiul garanției materiale a creditului socialist, precum și statutul Băncii Naționale, potrivit cărora creditele trebuie să fie garantate cu valori materiale.

Consider că propunerea inițială n-a fost înțeleasă. Creditarea propusă ar urma să se facă pe documente care reprezintă valori materiale aprovizionate și salarii, care nu sînt altceva decît garanția materială a creditelor acordate neplafonat. După autor, în prezent n-ar trebui să avem credite negarantate. În realitate însă, filialele Băncii Naționale înregistrează mereu minusuri de garanție, tocmai datorită faptului că creditele acordate pe stocuri supranormative de valori materiale prin cont simplu de împrumut sînt lipsite de elasticitatea pe care o are procesul de producție.

Principiul garanției creditului nu trebuie să fie respectat numai la acordarea lui, ci și pe întreaga perioadă de creditare urmărind întocmai procesul de producție care este într-o continuă mișcare și care influențează în continuu mersul financiar al întreprinderii. Deci, creditarea propusă nu exclude principiul garanției creditului. Dimpotrivă, îl întărește, excluzînd situațiile din prezent, cînd apar minusuri de garanție create ca [illegible]re a metodei de acordare și funcționare a creditului.

La propunerea de creditare prin cont curent de împrumut peste plafonul de credite pentru creșterea de normativ (deci neplafonat) m-am bazat pe o situație reală foarte frecventă la Fabrica chimică-Orăștie. Această unitate a apelat la credite pe stocuri supranormative și, pînă să ajungă la termenele de rambursare, se găsea cu mult sub plafonul de creștere pentru acoperirea normativului. Pe de altă parte, avea credite acordate prin cont simplu de împrumut. Situația din prezent este de neînlăturat, pentru că funcțiunea acestor conturi duce la o situație anormală.

Sînt convins că creditarea prin cont curent de împrumut, peste plafonul pentru creșterea de normativ (la întreprinderile cu o activitate bună) duce la o îmbinare între sistemul de finanțare prin credite și dorința de depășire a sarcinilor de plan la sortimentele solicitate peste prevederile de plan, fără a mai fi nevoie a se face analize anticipate.

Nicolae BUCUR
șeful serviciului credite și V.S.
filiala Băncii Naționale-Orăștie

LA TÎRGUL DE LA BUCUREȘTI — UN STAND DE INVENȚII

SOCOT bine-venită hotărîrea de a se organiza un tîrg internațional la București. La asemenea manifestări, pe lîngă realizările industriei autohtone sînt înfățișate și acelea a numeroase firme de peste hotare.

Expozițiile naționale și internaționale constituie un stimulent pentru creatorii produselor expuse, un imbold pentru noi realizări remarcabile. Ceea ce se înscrie în lucrări științifice și publicații, în documentații voluminoase și greu accesibile, se prezintă succint, concret, în expoziții și se redă practic, prin mostre grăitoare. Realizările tehnico-științifice, mașinile și utilajele pot fi văzute funcționînd, pot fi probate, comparate cu altele similare prezentate de către alte firme.

Expozițiile prezintă o deosebită importanță și din punct de vedere al informării directe, operative. De pildă, sînt cazuri în care datorită lipsei de publicitate ori unei oarecare neîncrederi, mulți proiectanți adoptă în lucrările lor, soluții, materiale și produse din import, deși există posibilitatea procurării lor din țară.

Avînd în vedere succesul repurtat de invențiile românești la expoziția de la Bruxelles din acest an, propun ca la primul tîrg internațional de la București să se deschidă și un stand de invenții.

ing. Ion RĂDULESCU
șeful cabinetului tehnic —
Uzinele „23 August"

Din corespondența săptămînii

FRAGILITATE... FRAGILĂ

CITITORUL nostru, tov. Alexandru Barotă, responsabil al magazinului „Tehnometal" de pe Calea Victoriei 122 din București ne sesisează :

„Primim în magazinul nostru obiecte de mare valoare deteriorate. Unele deteriorări provin din fabricație (ochii legați ai controlului tehnic de calitate !), dar cele mai multe se datoresc transportului. Sîntem puși în imposibilitatea de a expune în magazin unele articole, care să nu aibă nici o deficiență. Dintr-o sută de frigidere „Fram", abia două-trei nu sînt ciocnite".

Care e cauza ? — se întreabă cititorul nostru — Și tot el răspunde :

„Cărăușii — C.F.R., I.T.B. și D.T.A. — manipulează produsele fără nici o milă. Descarcă sau încarcă fier vechi ori televizoare ? Pentru ei e tot una..."

La sesizarea corespondentului nostru se adaugă și altele. Cu cîteva luni în urmă, șeful agenției „Tehnoforestexport" din Rădăuți ne relata că primește mobilă de la C.I.L. Focșani și Pipera, zgîriată. De la magazinul de sticlăriile de menaj, de pe Calea Victoriei nr. 35 din București, ni s-a confirmat că numeroase produse sînt deteriorate în timpul transportului. Încercînd să verificăm autenticitatea acestor sesizări, am asistat într-o dimineață la operațiunea de aprovizionare a magazinului „Electrotehnica" de pe bd. Magheru : Colete cu frigidere, mașini de spălat rufe și televizoare erau lăsate să cadă din camioane ca niște saci de nisip. Altădată, în gara Buzău, am văzut cum sacii cu îngrășăminte chimice erau manipulați ca niște pietroaie. Oricît de solizi ar fi fost, nu rezistau.

Exemple sînt numeroase. Din ele se desprinde o situație de fapt : cărăușii — C.F.R., D.T.A., I.T.B. — se comportă cu produsele pe care le transportă fără să țină seama de rezistența lor sau a ambalajului. Rezultatul : În preajma depozitelor cu articole de sticlărie se găsesc „rezerve" de cioburi din sticlă cu care s-ar putea pava kilometri. În magazine, produse solide poartă urma „atenției" cărăușilor. Unele produse (cazul unui frigider de la magazinul de pe Calea Victoriei nr. 122) au nevoie de reparații capitale.

Ce e de făcut ? Problema se pare nerezolvabilă. Și iată de ce : cînd se despachetează produsele și se constată deteriorările, încep discuțiile : **„Așa l-a expediat producătorul"**, zice cărăușul. **„Defecțiunea s-a petrecut în timpul transportului"**, zice furnizorul. Cine poate stabili realitatea ? E greu de spus. Putem doar să deducem că nici un producător nu expediază un produs ciobit sau zgîriat. C.T.C.-ul din unitatea respectivă ar depista aceste defecte vizibile. Atunci, desigur, vina e a transportului. Cum o putem dovedi ?

Prin conștiința celor ce lucrează în acest domeniu. Indicația „fragil", aflată pe majoritatea acestor produse, pare prea... fragilă în situația discutată ? E vorba de conștiință. Și — din păcate — ea este vizibil fragilă la unii lucrători din acest domeniu.

T .DUMITRU

REDACȚIA CĂTRE CITITORI

ALEXANDRU HARDUȚ, Deva — Întrucît înainte de a urma școala tehnică (de personal tehnic) ați avut un stagiu în muncă mai mare de 12 luni, la reîncadrarea ca tehnician II erați îndreptățit să primiți salariul tarifar prevăzut pentru această funcție. Nefiind obligatorie încadrarea la limita inferioară (așa cum este stabilită pentru tehnicienii II, în primul lor an de activitate), salariul dv trebuia fixat între limitele stabilite în nomenclatorul specific care se aplică la unitatea unde sînteți angajat. Pentru a putea fi promovat în funcția de tehnician I, este necesar un stagiu de tehnician II de cel puțin cinci ani. Perioada cît ați urmat cursurile de zi ale școlii tehnice nu se include în acest stagiu. Dacă ați părăsi întreprinderea, **fără acordul ei,** ați fi obligat să restituiți cheltuielile de școlarizare, așa cum v-ați angajat prin contractul încheiat la intrarea în școală.

GHEORGHE DOGARU, comuna Stoicănești, județul Olt — În afara indemnizației ce vi se plătește pe timpul școlarizării, mai aveți dreptul la cazarea gratuită în internate, transportul gratuit dus și întors la unitate și masa la cantină, contra cost. În perioada școlarizării puteți folosi manuale școlare și îndrumătoare, precum și echipamentul de protecție pus la dispoziție de unitate. Angajaților cărora li se desfac contractele de muncă, în conformitate cu art. 20 lit. b din Codul muncii au dreptul, conform art. 73 la o compensație egală cu jumătate din salariul tarifar lunar.

MARIA COMIS, Bacău ; ELENA CRIȘAN, Deva ; LIVIA MATEAȘ, Oradea ; ILIE TOMESCU, Craiova ; IOAN SCARLĂTESCU, Sibiu; LUDOVIC VENCZEL, Lupeni; EMIL ROȘCA, IONICĂ OLTEAN, NICOLAE FILIPSCHI, AUREL OLTEAN, Cluj. — Am primit răspunsurile dv. la chestionar. Vă mulțumim.

FABRICA DE PRODUSE CHIMICE
„SINTEZA" — ORADEA
str. Chimiei nr. 3
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ :

- Acid salicilic tehnic calitatea I
- Acid salicilic tehnic calitate superioară
- Acid salicilic farmaceutic
- Carbetox (insecticid organofosforic de tip malathion)
- Acid benzoic tehnic superior
- Acid benzoic farmaceutic
- Benzoat de sodiu alimentar (conservant)
- Benzoat de sodiu farmaceutic
- Clorură de etil tehnică
- Clorură de etil farmaceutică
- Clorură de metil
- Bromură de metil tehnică lichefiată
- Acid acetil-salicilic
- Butoaie din hîrtie și carton, cu capace și funduri din mucava ;
  – capacitatea : 5; 25; 27; 40; 70 și 80 dm³ din hîrtie înfășurată cu capac și funduri din PFL, cu închidere patent ;
  – capacitate: 25 dm³.

ÎNTREPRINDEREA
METALUL ROȘU
CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30
produce:

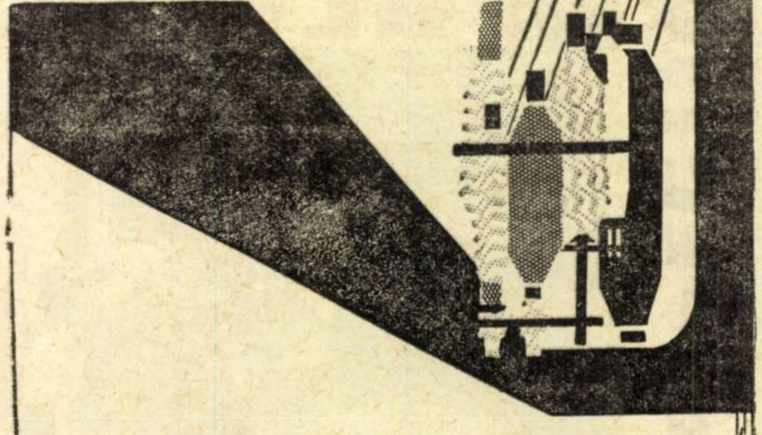

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ :

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Diferite aparate de uscat și vopsit
- Aparate de vopsit sub presiune

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELĂRIE :

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparate de uz gospodăresc

CENTRE PUTERNICE PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII

ing. Petre MOLDOVAN
prim-vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii

ÎN ACEASTĂ TOAMNĂ se împlinesc 20 de ani de la înființarea primelor întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii. Create cu scopul de a asigura introducerea pe scară largă a tehnicii în producția agricolă, de a dovedi maselor țărănimii superioritatea și eficiența muncii mecanizate, întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii au avut de la bun început un rol important în transformarea socialistă a agriculturii, în așezarea acesteia pe o bază tehnică modernă, în continuă perfecționare. Astăzi, ca și în întreaga lor activitate, întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii au un rol hotărîtor în creșterea producției cooperativelor agricole, în dezvoltarea și consolidarea agriculturii cooperatiste.

Progresele industrializării țării s-au oglindit tot mai clar și în agricultură unde producția a fost și este înzestrată cu tehnica produsă de noile ramuri industriale. Prin intermediul întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii, a fost creată una din condițiile materiale esențiale pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru victoria relațiilor de producție socialiste în această ramură importantă a economiei naționale.

Acest amplu și complex proces de transformare economică și evoluție socială, răspunzînd cerințelor generale ale construcției socialismului în țara noastră, era menit în același timp să înlăture înapoierea tehnică ce caracteriza agricultura noastră. În 1946, agricultura dispunea de 6 104 tractoare din care funcționau 4 190; și acestea erau însă vechi, înglobînd o mare diversitate de tipuri, cu o vîrstă medie de 7—12 ani. Potrivit datelor Ministerului Agriculturii și Domeniilor din acea vreme, la un tractor reveneau 1 400 ha, la o combină 575 000 ha, la o batoză de cereale păioase 877 ha, iar la o semănătoare pentru cereale păioase 341 ha.

Largul proces de înzestrare tehnică a schimbat din temelii fizionomia agriculturii noastre, gradul de tehnicitate al producției crescînd rapid de la un an la altul. Rețeaua întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii s-a dezvoltat atît cantitativ, cît mai ales calitativ. De la 81 de întreprinderi (cîte existau în 1948), care dispuneau în medie fiecare de 34 tractoare, în 1968 s-a ajuns la 296, cu un număr mediu de 226 tractoare.

Creșterea numărului de întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii și a mărimii lor a fost însoțită, în același timp, de dezvoltarea și îmbunătățirea structurii parcului de tractoare și mașini agricole (vezi tabelul 1). Această creștere rapidă a gradului de înzestrare tehnică a determinat sporirea substanțială a potențialului de producție. Semnificativ din acest punct de vedere este numărul de hectare ce revine la un tractor și la o mașină agricolă. Astfel, numărul de ha ce revine la un tractor s-a redus de la 1 165 ha în 1950, la 101 ha în 1968; numărul de hectare ce revine la o semănătoare pentru păioase a ajuns la 100, la o semănătoare pentru porumb la 90, iar la o combină pentru păioase la 70.

Tabel nr. 1

Parcul de tractoare și mașini agricole principale din I.M.A.

	Anii			
	1948	1954	1961	1968
Tractoare (fizice)	2 751	11 172	33 619	66 900
Cultivatoare	71	5 370	10 217	20 840
Semănători mecanice	659	4 744	36 388	46 590
Combine pentru cereale	10	138	12 471	33 625

Îmbunătățirea calității și a structurii parcului de tractoare și mașini agricole — sarcină deosebit de importantă, subliniată în documentele de partid — constituie una din trăsăturile caracteristice ale dezvoltării și perfecționării tehnice a întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii.

Conținutul calitativ al ridicării gradului de înzestrare tehnică își găsește expresia în creșterea eficienței și a complexității activității întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii. Astfel, o dată cu diversificarea activității lor (pe lîngă lucrările agricole execută transporturi, reparații etc.) ele au asigurat creșterea substanțială a nivelului de mecanizare a lucrărilor din cooperativele agricole (vezi tabelul 2). Dacă în 1949 întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii puteau executa mecanic numai 12 lucrări agricole, în 1955 numărul acestora ajunge la 35, iar în prezent la peste 80. La cerealele păioase toate lucrările din cîmp sînt mecanizate în proporție de 100%, cu excepția recoltatului și a balotatului paielor unde mecanizarea reprezintă 72% și respectiv 20%; la cultura porumbului sînt mecanizate în întregime aratul, pregătirea patului germinativ, administrarea îngrășămintelor chimice, semănatul și combaterea dăunătorilor, iar întreținerea culturilor și recoltatul sînt mecanizate în proporție de 70% și respectiv 6,5%.

Tabel nr. 2

Nivelul de mecanizare a principalelor lucrări în cooperativele agricole
(în %)

	Anii		
	1950	1960	1967
Arat	75,0	85,9	96,5
Semănat	33,5	57.6	89.2
Prășit	—	27,6	71,3
Recoltat cereale păioase	29,1	41,8	72,0

Creșterea nivelului de mecanizare a lucrărilor și diversificarea acestora au constituit factori hotărîtori în sporirea eficienței muncii din cooperativele agricole. Pe lîngă înlocuirea muncilor manuale grele — ceea ce a contribuit direct la creșterea productivității muncii — cooperativele agricole au fost în măsură să introducă pe scară largă metodele agrotehnice și tehnologiile moderne de producție. Toate acestea au contribuit hotărîtor — alături de alți factori — la creșterea producției în agricultura cooperatistă. (vezi tabelul 3).

Rolul întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii în dezvoltarea producției agricole în general și a celei cooperatiste în special se înscrie pe diferite planuri. El se face simțit nu numai în dezvoltarea forțelor de producție și introducerea tehnicii agricole moderne, în creșterea productivității muncii și a producției. La fel de prezent și de eficient este rolul acestor întreprinderi în adîncirea diviziunii sociale a muncii, în promovarea profesiunilor legate de tehnică, în dezvoltarea conștiinței socialiste a țărănimii cooperatiste și a vieții social-culturale de la sate.

Pentru a întări acest rol complex pe care-l au în progresul general al agriculturii noastre, au fost luate — în lumina sarcinilor preconizate de Conferința Națională a partidului — o serie de măsuri în vederea îmbunătățirii mecanizării agriculturii și a perfecționării conducerii, organizării, planificării și finanțării activității stațiunilor de mașini și tractoare. Astfel, din iulie a.c. acestea au fost reorganizate în întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii. Această schimbare nu este o simplă modificare de denumire, ci una radicală, de fond. Noile întreprinderi funcționează ca unități de producție cu gestiune economică proprie, sînt titulare de plan, au cont la bancă și sînt persoane juridice. Ele sînt constituite din secții de mecanizare, ca unități de bază ce funcționează, de regulă, în localitățile unde își au sediul cooperativele agricole pe care le deservesc și din sectoare de deservire a secțiilor.

Profilul întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii va fi determinat de specificul activității cooperativelor agricole pe care le deservesc. Astfel, întreprinderile din zonele cerealiere se profilează pentru executarea lucrărilor din cultura mare, cele situate în zonele colinare vor avea un profil mai pronunțat viticol sau pomicol, iar cele din bazinele legumicole vor dispune de mașini specifice legumiculturii.

Reorganizarea stațiunilor de mașini și tractoare în întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii și trecerea acestor unități pe principiul gestiunii economice proprii au creat condiții pentru asigurarea unei mai bune folosiri a tractoarelor și a forței de muncă. Îmbunătățirea organizării, conducerii, finanțării și planificării acestor unități este organic legată de alte măsuri stabilite de Congresul al IX-lea al partidului, măsuri al căror scop este perfecționarea și dezvoltarea unei puternice baze tehnice-materiale a agriculturii. În acest amplu proces un loc principal îl ocupă terminarea, în linii generale, pînă în 1970, a mecanizării complexe a agriculturii.

În aceste condiții întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii vor cunoaște o largă dezvoltare. Parcul lor de tractoare va ajunge în anul 1970 la circa 72 000. Concomitent cu aceasta, crește și se diversifică numărul de mașini agricole; vor fi introduse pe scară largă combinele autopropulsate — cu care se pot recolta peste 20 de culturi — un număr suficient de batoze de deal, prese de balotat paie de mare randament, încărcătoare pivotante și numeroase alte mașini. Prin completarea dotării, indicele care arată gradul de echipare a tractoarelor cu mașinile necesare unei mecanizări mai complexe va crește în 1970 la 1,20.

Caracteristic pentru dezvoltarea tehnică

(Continuare în pag. 4)

Tabel nr. 3

Producția medie la unele culturi principale din cooperativele agricole

		Anii			
		1948	1954	1961	1967
Grîu + secară	kg/ha	935	880	1 390	1 850
Porumb	„	620	1 720	1 990	2 112
Floarea-soarelui	„	300	910	1 140	1 420
Sfeclă de zahăr	„	8 920	15 280	17 140	21 664

Crește înzestrarea tehnică a întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii.
În fotografie: Combine la I.M.A. Chirnogeni

BREVIAR ECONOMIC

● Modernizări în portul Galați

În raza noului bazin al portului Galați, creat o dată cu începerea construcției Combinatului siderurgic, se pune temelia unei mari platforme feroviare și de coordonare centralizată a operațiilor portuare. Se lucrează la amenajarea unor dane noi, cu suprafețe mari de încărcare și la instalarea mijloacelor corespunzătoare de ridicare și transport.

● Sistem automatizat de informare

La Institutul central de documentare tehnică a intrat în probe tehnologice un sistem automatizat de informare asupra noutăților din literatură științifică, tehnică și economică mondială. Aparatajul se bazează pe înmagazinarea fotografică a documentelor. Pentru început noul sistem va fi folosit cu precădere în problemele de organizare științifică a producției și muncii.

● Centre teritoriale de calcul

La Timișoara și Cluj au luat ființă centre de calcul teritorial. Ele vor presta servicii de calcul și de prelucrare a datelor.

● O fabrică de radiatoare auto

La Brașov a început construcția unei noi fabrici de radiatoare pentru autoturisme, autocamioane, tractoare, locomotive Diesel. Noua fabrică este proiectată de un colectiv de specialiști de la Institutul de proiectări construcții de mașini — IPCM — și va avea o capacitate de 250 000 radiatoare pe an.

● Venituri mari din activități anexe

Numai din activitățile anexe, cooperativele agricole de producție din județul Constanța au realizat în acest an un venit de peste 55 milioane lei. Printre produsele valorificate se numără 5,2 milioane cărămizi, 753 tone var, mari cantități de spaliere și araci pentru pomiviticultură, rame pentru răsadnițe, împletituri din papură și răchită etc.

● Pentru industria de medicamente

Claviceps purpurea, cornul de secară, sursă importantă de substanțe alcaloide folosite pentru medicamente se află în atenția unor cercetători de la Institutul pentru controlul medicamentelor și cercetări farmaceutice din Capitală. În urma studiilor s-au obținut tulpini cu un conținut de 10—15 ori mai bogat în alcaloizi decît conțin exemplarele din flora spontană.

CONTROLUL UTILIZĂRII CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

EFICIENȚA ECONOMICĂ A PROCESULUI DE PRODUCȚIE este influențată esențial de productivitatea muncii, de utilizarea timpului de muncă. Actualul sistem de urmărire a folosirii potențialului uman al întreprinderii, bazat pe evidențierea cauzelor care generează întreruperi mai mari de o zi (absențe, concedii medicale etc.) sau întreruperi sub forma învoirilor duce, desigur, la descoperirea unor importante rezerve; el nu poate evidenția însă timpul care este irosit **în cadrul programului de lucru** *și deci posibilitățile de sporire pe această cale a productivității muncii.*

Ținînd seama de legătura strînsă care există între utilizarea timpului de lucru al forței de muncă și folosirea agregatelor în întreprinderile în care procesul de producție este mecanizat, am ajuns la ideea că aceste rezerve pot fi depistate prin introducerea unui sistem de supraveghere și control centralizat al utilizării capacităților de producție (vezi „Viața economică" nr. 29/1967). In scopul experimentării acestei idei în cadrul Uzinei „Autobuzul"-București, am construit un supraveghetor — SEA-1. Rezultatele obținute permit să se degaje o serie de concluzii, pe care le vom înfățișa în continuare.

Supraveghetorul SEA-1

CONSTRUCTIV, supraveghetorul SEA-1 se bazează pe urmărirea utilizării extensive a agregatelor de producție (folosind diferența dintre puterile electrice absorbite de utilaje în gol și în sarcină).

Orice agregat de producție se poate găsi în una din următoarele trei stări distincte:

— O — nefuncționare;
— G — gol — (acționare electrică în funcțiune, dar randament nul, $W = O$);
— S — sarcină — (acționare electrică în funcțiune cu randament diferit de zero, $W \neq O$).

Supraveghetorul primește un impuls de lucru pentru starea S. Pentru celelalte două stări O și G, supraveghetorul indică nefuncționarea agregatelor. Funcționarea supraveghetorului se realizează după schema bloc din fig. 1.

La tabloul de distribuție electrică TD al agregatelor urmărite sînt montate traductoarele de putere care dau informațiile corespunzătoare celor două stări esențiale ale agregatelor $W=O$ și $W \neq O$.

Procesul tehnologic este analizat în desfășurarea sa pe trei categorii de timpi:

— Timp de bază (în sarcină) T_s;
— Timp auxiliar (pauză tehnologică) T_t;
— Timp netehnologic T_{nt}.

Blocul de circuite logice (BCL) construit cu relee cu contacte primește impuls de la traductoarele T_p. Dacă agregatul se află în sarcină, atunci se poziționează această stare. Dacă agregatul nu se află în sarcină BCL comandă blocul de temporizare — BT — care după programul fixat comandă în cazul menținerii stării de nefuncționare, înregistrarea timpului netehnologic. Fiecare agregat este înzestrat cu un sistem de înregistrare a timpului netehnologic definit după relația $T_{nt} = T - (T_s + T_t)$, unde T = timpul de muncă programat agregat și schimb. Supraveghetorul este înzestrat și cu un bloc de control al normei integrat în SIT, care permite ca la cerere un agregat (oricare din cele urmărite) să fie controlat pe toate cele trei stări T_s, T_t, T_{nt}, cu înregistrarea separată a acestor timpi. Evident că $T_s + T_t + T_{nt} = T$. În felul acesta se poate compara norma acordată pe un reper cu realizarea ei practică și aprecia calitatea procesului de normare.

Rezerva tehnologică

O PRIMA PROBLEMA urmărită prin utilizarea supraveghetorului SEA-1 a fost estimarea rezervei de timp de utilizare a agregatelor pe care se poate tehnologic conta. Au fost supravegheate timp de 2 luni în schimbul de bază 10 agregate ale unei linii tehnologice de prelucrări mecanice. Pentru a pune în evidență rezerva tehnologică de timp de utilizare s-a reglat BT succesiv la 1'30" — 2' — 5' — 8' — 10' pauză tehnologică. Timpul de 1'30" reprezintă cea mai mare pauză tehnologică interoperații a liniei de 10 agregate. Media pauzei tehnologice era în jur de 50". Rezultatele sînt indicate în fig. 2.

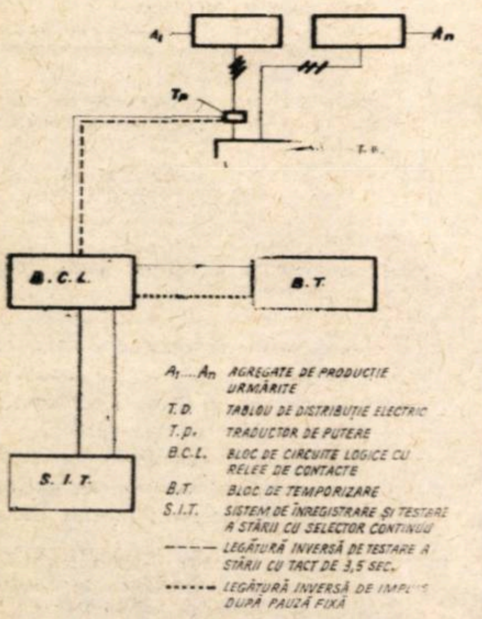

(Fig. 1)

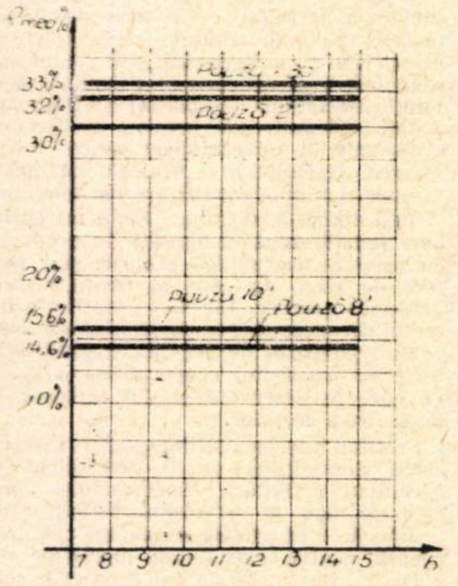

VARIAȚIA REZERVEI DE UTILIZARE ÎN FUNCȚIE DE PAUZA TEHNOLOGICĂ ACORDATĂ

(Fig. 2)

Din diagramă rezultă următoarele:

— Rezervele se grupează în două zone caracteristice: prima, la pauze de la 1'30" la 5'; a doua la pauze de 8' — 10'. Rezultă, de aici, în interpretarea probabilistică, că probalilitatea de stagnare netehnologică a agregatului între 1'30" și 5' este mică, pauza medie fiind cuprinsă între 5' și 8'.

Rezerva tehnologică, ținînd seama de timpul de necesități firești, neinclus în prezent în timpii auxiliari la fiecare reper, care se consideră de 10%, este deci $R_{med} = 30\% - 10\% = 20\%$. La o pauză de 8' — 10', această rezervă scade la 1/4, adică $R'_{med} = 15\% - 10\% = 5\%$. Evidențierea rezervei tehnologice medii de 20% pe această linie arată importanța introducerii sistemelor de supraveghere operative independente.

Variația orară a utilizării agregatelor de producție

S-AU SUPRAVEGHEAT la pauză fixă de 2' timp de 100 de ore un număr de 8 agregate, rezultatele fiind date în fig. 3. Pe marginea datelor obținute se pot face următoarele observații:

— Curba variației orare a timpului de utilizare a agregatelor are permanent zone de regim tranzitoriu cuprinzînd intrările sau ieșirile din program: 6,30 — 8; 10,30 — 11,30; 14 — 15.

— Pot fi definite două condiții ce se pot impune exploatării liniei: prima, ridicarea exploatării liniei de agregate la nivelul celei mai bune ore (micșorarea duratei regimurilor tranzitorii); a doua, creșterea generală a utilizării liniei pînă la nivelul optim. Se observă că numai ridicarea exploatării liniei la nivelul celei mai bune ore ar duce la o creștere de producție cu 13%.

— Rezultatele zilnice după care s-a mediat diagrama din fig. 2, au arătat că variațiile orelor 8 — 9, 9—10, 13—13, 13 — 14 sînt relativ mici și că maximul pote varia la una din aceste ore datorită unor cauze întîmplătoare.

Realizarea programului impus

SUPRAVEGHEREA timp de 100 de ore a trei agregate la pauză de 1'30" a arătat variații mari ale pauzelor netehnologice înregistrate. Acest rezultat este deosebit de important, pentru că el indică caracterul aleatoriu al realizării programului. În interpretare probabilistică, aceasta impune calcularea abaterilor medii pătratice ale observațiilor, a dispersiilor și tragerea, pe această cale, a concluziilor. Devine evidentă necesitatea de stabilire a limitelor în care poate varia dispersia pentru ca desfășurarea procesului să poată fi considerată normală.

Supravegherea independentă cu SEA-1 și curbele de sarcină electrică

UNUL DIN CELE mai importante rezultate ale supravegherii cu SEA-1 a liniei de 10 agregate o constituie confirmarea **punctului de vedere teoretic, conform căruia un proces de producție poate fi controlat în caracteristicile sale generale — utilizarea extensivă și intensivă a fondurilor fixe, ritmul fabricației, productivitatea comparată a schimburilor — prin metode electroenergetice.** Alura curbelor de sarcină electrice (fig. 4) comparată cu caracteristicile supravegherii cu SEA-1 corespunde atît în zonele caracteristice regimului permanent, cît și în zonele tranzitorii. Aceasta permite să se afirme că analiza electroenergetică a proceselor de producție pe caracteristicile generale comparabile ale acestora va putea constitui o metodă rapidă de investigație a folosirii agregatelor și forței de muncă în timpul programului de lucru. Desigur, sînt necesare cercetări teoretice de detaliu care, plecînd de la interpretarea probabilistică a rezultatelor obținute, să stabilească corespondențele dintre caracteristicile procesului de producție și parametrii electroenergetici. Pe această cale, optimului exploatării agregatelor de producție îi va corespunde optimul variației consumului de energie electrică, permițînd analiza imediată a stării „normale" sau „anormale" a desfășurării procesului respectiv.

Experiențele realizate cu supraveghetorul SEA-1 au arătat de asemenea necesitatea ca sistemele de supraveghere să fie înzestrate cu funcții dinamice. Astfel s-a impus introducerea pe lîngă supravegherea independentă de stare a agregatelor a supravegherii dependente, de operator, a cauzelor de stagnare.

Practica Uzinei „Autobuzul"-București a arătat că sistemul de cauze pe agregat trebuie să cuprindă semnalizarea dependentă:

— lipsă de materiale;
— lipsă de scule;
— defecte la agregat.

În acest fel, apare justificată funcția de dispecer de fabricație pentru utilizarea capacității de producție, analogă funcției de dispecer al sistemului electric, înzestrat cu posibilități rapide de intervenție.

Rezultatele experiențelor făcute pe linia supravegherii utilizării capacității de producție au dus la următoarele concluzii, credem, cu valabilitate generală:

a) supravegherea operativă centralizată a exploatării extensive și intensive a capacității de producție pune în valoare rezerve ce pot duce la creșteri importante ale producției;

b) sistemele de supraveghere în circuit deschis pot fi introduse fără a se aștepta înzestrarea unităților industriale cu calculatoare electronice; perioada pînă la introducerea în masă a calculatoarelor trebuie cîștigată din punct de vedere al descoperirii unor rezerve mari în utilizarea capacităților de producție la nivelul fiecărei întreprinderi;

c) analiza electroenergetică a utilizării capacităților de producție duce la elaborarea unei metode statistice de supraveghere, în limitele unor intervale de încredere prestabilite, a desfășurării unui proces de producție pe linii tehnologice, a proceselor de producție pe ansamblul unității industriale; cu ajutorul ei, se poate aprecia imediat desfășurarea procesului de producție și selecta problemele stringente ce trebuie rezolvate;

d) sistemul de supraveghere trebuie să îndeplinească și funcții dinamice, cu defalcarea cauzelor de stagnare netehnologică, apărînd cu semnificație funcția de dispecer pentru utilizarea extensivă și intensivă a capacităților de producție;

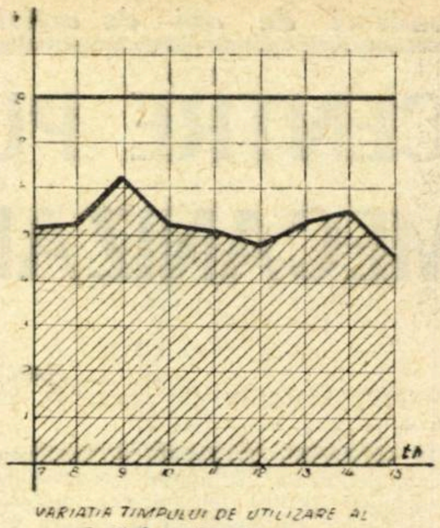

VARIAȚIA TIMPULUI DE UTILIZARE AL LINIEI DE 8 AGREGATE

(Fig. 3)

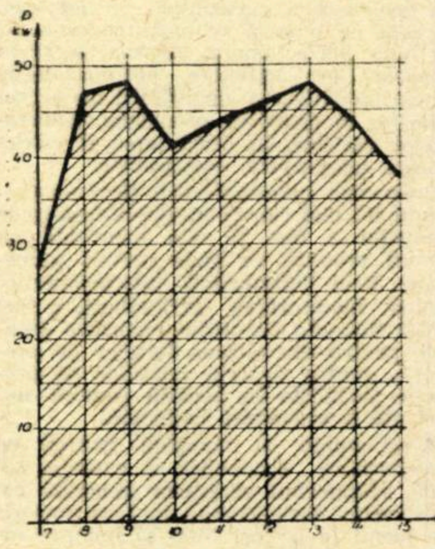

VARIAȚIA PUTERII ACTIVE ABSORBITE DE UN GRUP DE AGREGATE DE PRODUCȚIE OMOGENE

(Fig. 4)

e) în funcție de rezultatele obținute, sistemele de supraveghere, indiferent de varianta constructivă, trebuie să fie independente de operator la informația privind starea agregatelor (O—S) și dependente de operator la informația cauzală de stagnare;

f) investițiile necesare unor sisteme de supraveghere în circuit deschis se amortizează, după calcule preliminare, în 1—2 ani, astfel încît acestea apar în orice caz rentabile, indiferent dacă vor putea fi ulterior incluse în totalitate sau nu ca surse de informații în calculatoare.

ing. Cezar MEREUȚĂ
energetic șef U.A.B.

CENTRE PUTERNICE

(Urmare din pag. 3)

a acestor întreprinderi este îmbunătățirea substanțială a calității și a structurii parcului de tractoare și mașini agricole. La nivelul anului 1970 vor exista patru tipuri de tractoare de bază în 11 variante, față de trei tipuri de bază în cinci variante în 1965; de altfel, gama de tractoare de 40 CP a început să fie fabricată încă din acest an. Totodată, parcul actual va fi completat cu noi tractoare de 100—130 CP (introducerea unor astfel de tractoare, cît și a unor mașini de mare randament va permite ca volumul de muncă exprimat în hectare pe un mecanic agricol să crească în medie cu circa 30%). Lărgirea gamei de tractoare și, îndeosebi, introducerea unor tractoare mai puternice asigură creșterea puterii medii pe tractor. Astfel, în 1970, puterea medie a unui tractor care va lucra în agricultură va fi de 59 CP, față de 52 CP în 1965.

Diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole, îmbunătățirea indicilor constructivi, vor permite nu numai creșterea nivelului de mecanizare a lucrărilor, ci mai ales efectuarea unui sortiment mai larg de lucrări; în acest sens se va extinde mult mecanizarea lucrărilor în legumicultură, viticultură, pomicultură și pe terenurile situate în pante mai mari de 14°. Se creează astfel condiții — prin înlocuirea muncii manuale — pentru creșterea mai rapidă a productivității muncii.

Ridicarea gradului de înzestrare tehnică, perfecționarea și diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole, alături de îmbunătățirea organizării și conducerii activității, asigură întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii condiții superioare care contribuie nemijlocit la creșterea rolului lor în dezvoltarea cooperativelor agricole, în avîntul întregii agriculturi socialiste.

ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971-1980

APELE: SURSE, GOSPODĂRIRE, PREVEDERI...

ÎN ZILELE NOASTRE, nevoile și consumul efectiv de apă sporesc într-un ritm din ce în ce mai accentuat, datorită atît creșterii populației, cît și tendinței de ridicare a nivelului de trai.

Deși volumul total al rezervelor de apă de pe suprafața globului este practic inepuizabil, la nivelul tehnicii actuale doar o infimă parte a lor este accesibilă pentru satisfacerea nevoilor (peste 99% din rezerve se află sub formă de apă salină și ghețuri veșnice). Pe de altă parte, apa, ca element al mediului, este foarte sensibilă la modificările introduse prin activitatea umană — în special modificări calitative astfel încît, în lipsa unor măsuri corespunzătoare de conservare a surselor, acestea manifestă o tendință continuă de degradare. De aceea, în întreaga lume apar tot mai des semnale de alarmă referitoare la insuficiența resurselor de apă, la necesitatea amenajării și utilizării lor raționale. În majoritatea țărilor, gospodărirea apelor a devenit o componentă importantă a progresului economic.

Conținutul unei noțiuni

Gospodărirea apelor nu constituie o ramură economică în înțelesul curent al cuvîntului. În schimb, toate sectoarele economiei sînt interesate, sub o formă sau alta, în această activitate. Tocmai de aceea, gospodărirea lor judicioasă trebuie considerată ca o problemă națională, avînd un **caracter complex** și necesitînd o **tratare unitară** pe ansamblul economiei. Corespunzător acestei concepții, în numeroase țări au fost create, în ultimii cinci-zece ani, organe centrale însărcinate cu înfăptuirea politicii naționale în domeniul apelor. Ele au, desigur, atribuții și sisteme organizatorice diferite (în funcție de structura social-economică și de experiența țării respective), dar însăși existența lor confirmă interesul major acordat gospodăririi apelor în cadrul conducerii generale a economiei naționale.

Noțiunea de gospodărire a apelor cuprinde, în principal, următoarele grupe de probleme:

- utilizarea rațională a resurselor de apă, în toate domeniile de activitate, corespunzător intereselor generale ale economiei naționale;
- protecția calității apei împotriva impurificării;
- combaterea acțiunilor dăunătoare ale apelor (inundații, eroziuni etc.).

Rezolvarea acestor probleme în condiții economice optime, implică coordonarea pe plan național a tuturor măsurilor și lucrărilor în legătură cu apele.

Gradul actual de folosire a resurselor existente

În literatura geografică și economică se răspîndise în trecut ideea că țara noastră dispune de resurse bogate de apă. Trebuie arătat însă că această afirmație nu corespunde pe deplin realității, aparența abundenței avînd mai degrabă originea în gradul scăzut de folosire a apelor, ceea ce era în concordanță cu nivelul general relativ redus de dezvoltare economică și socială a României.

Cursurile de apă ale țării insumează o lungime de peste 66 000 km. Cantitatea scursă, in medie, pe riurile interioare se ridică la circa 39 de miliarde m^3 pe an. Aceasta determină un disponibil de numai 2 000 m^3 pe locuitor într-un an, față de circa 20 000 m^3 în țările nordice și de cîte 5 000—10 000 m^3 în Austria, Elveția, U.R.S.S. (partea europeană). Cifra amintită este mai mare **dacă ținem seama de faptul că, în afara debitelor rîurilor interioare, poate fi folosită și o parte a debitului Dunării care, la intrarea în țară, dispune de un volum mediu anual de 170 de miliarde m^3.** Dar de această importantă sursă de apă pot beneficia numai teritoriile din sudul țării, iar pe de altă parte, în perioada de ape mici, aproape întregul debit al Dunării este necesar pentru asigurarea condițiilor normale de navigație.

Valoarea debitelor medii multianuale reprezintă doar un potențial maximal în utilizarea apelor. Rîurile din interior se caracterizează însă printr-un regim torențial prezentînd uneori scurte perioade cu debite mari, în care se scurge între 40—80% din totalul volumului anual și perioade prelungite cu debite mici, în care diferitele cursuri ajung chiar să sece. **În această situație, numai o mică parte din volumul de apă scurs în medie într-un an pe rîurile interioare — și anume circa 4 miliarde m^3 — poate fi utilizat în regim neamenajat ca sursă de alimentare.** Resursele de apă, prezentînd aceste mari variații în timp, sînt totodată neuniform răspîndite pe teritoriu, astfel încît zone întinse (Dobrogea, Bărăganul, platforma Cotmeana, sudul Olteniei etc.), dispun de resurse cu totul neînsemnate. În ce privește resursele subterane, ele pot furniza doar o mică parte din necesarul de apă și numai în anumite zone.

Dezvoltarea rapidă a economiei noastre naționale a impus acțiuni de folosire intensă a resurselor de apă, determinate în particular de:

- extinderea în ritm intens a alimentării cu apă a centrelor populate și mărirea consumurilor, corespunzător creșterii nivelului de trai al populației și dezvoltării gospodăriei comunale;
- apariția unor mari consumatori de apă industrială, ca urmare a concentrării producției în mari complexe industriale și a repartizării acestora pe întreg teritoriul țării;
- trecerea la valorificarea intensivă, prin irigații, a unor însemnate suprafețe agricole;
- realizarea unor importante lucrări pentru punerea în valoare a potențialului hidroenergetic al cursurilor de apă.

Ca urmare a acțiunilor amintite, **volumul total al prelevărilor de apă în cursul unui an cu precipitații normale depășește în prezent 6 miliarde m^3.** S-a ajuns astfel ca, pe sectoare întinse ale unor rîuri, disponibilul să fie integral angajat pentru asigurarea cerințelor de apă ale diferiților consumatori și, în consecință, să fie nevoie de a se realiza acumulări pentru suplimentarea, prin regularizare, a debitelor în perioadele cu ape mici. Totodată, extinderea alimentării cu apă a centrelor populate, dar mai ales a obiectivelor industriale, a făcut ca și în țara noastră să apară procesul de deteriorare progresivă a calității ei, binecunoscut în țările dezvoltate din punct de vedere industrial.

Modificările ivite în folosirea apelor din țara noastră au condus la înlăturarea unor concepții nerealiste asupra abundenței resurselor și, implicit, la promovarea unei politici de gospodărire rațională a apelor, bazată pe principiul folosirii lor multiple în economia națională. De aceea, **paralel cu realizarea unui vast program de lucrări hidrotehnice, ai căror beneficiari sînt diferitele sectoare economice, au fost întreprinse acțiuni pentru încadrarea întregii activități hidrotehnice într-o concepție unitară de valorificare și protecție a resurselor de apă.** Amintim, astfel, crearea cadrului organizatoric necesar, prin înființarea în 1956 a Comitetului de Stat al Apelor, ca instituție centrală însărcinată cu înfăptuirea politicii de gospodărire a apelor, apariția unei legislații corespunzătoare, elaborarea în perioada 1959—1962 a planului general de amenajare în perspectivă a apelor din România.

Măsuri în vederea acoperirii necesităților sporite

Însoțind procesul general de dezvoltare a industriei, agriculturii și gospodăriei comunale, gradul de utilizare a resurselor de apă va crește în proporții însemnate. Principalele obiective în domeniul folosirii resurselor de apă sînt următoarele:

- asigurarea cantităților necesare alimentării obiectivelor industriale prevăzute în planul economic de perspectivă;
- dezvoltarea puternică a irigațiilor în scopul obținerii unor recolte bogate și stabile. La Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1968, s-a menționat elaborarea unui plan de perspectivă care să prevadă realizarea irigării unei suprafețe totale de circa 3 milioane ha. **Se poate conta pe faptul că, pînă în 1980, irigațiile vor cuprinde o suprafață reprezentînd peste 50% din totalul teritoriilor agricole care necesită irigații.**
- creșterea pronunțată a amenajărilor hidroelectrice.
- extinderea lucrărilor de alimentare a centrelor populate pentru a asigura în principalele orașe cantitățile de apă necesare acoperirii nevoilor populației și cerințelor impuse de amenajările edilitare moderne.

Deși nu există încă evaluări precise, **se apreciază că volumul total de apă prelevat pentru acoperirea diverselor folosințe se va ridica în anul 1980 la circa 25 de miliarde m^3, depășind astfel de peste 4 ori volumul înregistrat în anul 1965.** Un asemenea volum de prelevări depășește cu mult cantitățile pe care apele din țara noastră le pot asigura în tot cursul anului în regim natural de curgere. Rezultă, deci, că vor fi necesare importante lucrări hidrotehnice pentru redistribuirea debitelor în cursul anului, în funcție de cerințe, și pentru transferări de debite dintr-un bazin hidrografic în altul.

Creșterea masivă a consumurilor de apă ridică probleme complexe nu numai în ce privește cantitățile, dar și **calitatea apei.** Dinamica vărsărilor de ape uzate urmează în linii mari pe cea a prelevărilor: se apreciază că aceste vărsări, care au totalizat circa 3 miliarde m^3 în 1965, vor atinge 6 miliarde m^3 în 1970, crescînd apoi pînă la 14 miliarde m^3 în 1980. Rezultă o creștere îngrijorătoare a gradului de impurificare, cu atît mai accentuată cu cît debitele naturale rămase în albia rîurilor în perioadele de ape mici vor scădea considerabil, ca urmare a creșterii consumurilor.

În ultimii cinci ani au fost întreprinse în țara noastră acțiuni susținute pentru a stăvili procesul de poluare a cursurilor de apă. **Pentru realizarea unor stații corespunzătoare de epurare a apelor uzate, investițiile anuale ating în prezent circa 300 milioane lei.** Cu toate măsurile luate, situația din acest punct de vedere continuă să rămînă critică. Din circa 2 000 de surse de impurificare (obiective industriale și canalizări orășenești) luate în evidență, numai 1 360 dispun de stații de epurare (din acestea o bună parte nu funcționează satisfăcător, au o capacitate insuficientă sau sînt necorespunzător exploatate). Ca urmare, din circa 20 000 km cursuri de apă cu importanță economică, 3 000 km reprezintă cursuri complet degradate, improprii pentru folosință, iar alți 5 000 de km se încadrează în cea mai slabă categorie de calitate admisibilă.

Ținînd seama de aceasta, este de înțeles însemnătatea protecției calității cursurilor de apă, în condițiile creșterii masive a volumului de impurificare. **În deceniul 1971—1980, investițiile necesare pentru realizarea stațiilor de epurare la obiectivele noi și completarea celor de la obiectivele existente sînt apreciate la circa 6,5 miliarde lei.**

Combaterea acțiunilor distructive ale apelor, manifestate, în principal, prin inundări de terenuri și bunuri materiale, degradări de maluri și albii, eroziuni ale solului, înmlăștiniri și sărăturări de terenuri, va constitui, în continuare, un obiectiv important al politicii de gospodărire a apelor. Fără a intra în examinarea unora din aceste acțiuni, care sînt legate de probleme mai generale de îmbunătățiri funciare, ne vom referi numai la inundații, semnalînd faptul că suprafața afectată de acestea — datorită apelor Dunării și rîurilor interioare — totalizează circa 2 750 000 ha, din care doar 45% sînt apărate prin îndiguiri. Pagubele directe produse de inundații depășesc, în medie, valoarea de 200 de milioane lei anual.

Interesele combaterii inundațiilor se armonizează, în general, cu cele privind asigurarea cerințelor de apă. **Amenajarea complexă** a unui bazin hidrografic — bazată, în principal, pe acumularea unor volume în perioada de ape mari și redistribuirea acestora în restul anului, în funcție de cerințe — permite rezolvarea concomitentă a ambelor aspecte. **Lucrările directe de combatere a inundațiilor** (cota parte din acumulările complexe și diguri de apărare) **prevăzute în deceniul următor, reclamă investiții, apreciate la circa 4 miliarde lei.**

Direcțiile principale ale cercetării științifice

Realizarea măsurilor de gospodărire a apelor este legată nu numai de cheltuielile materiale menționate, dar și de un important efort de creație în care cercetarea științifică joacă un rol esențial. Fără a încerca să alcătuim o listă completă ne vom referi doar la cîteva din direcțiile principale de cercetare în domeniul apelor pentru deceniul 1971—1980, avînd legătură organică cu problemele prezentate mai sus.

1. Valorificarea rațională a apelor nu poate fi concepută fără o **cunoaștere aprofundată a resurselor existente și a regimului de curgere.** Evaluarea inexactă a debitelor caracteristice diferitelor cursuri de apă duce la dimensionarea greșită a lucrărilor hidrotehnice, la perturbări în asigurarea necesităților și, uneori, poate genera distrugerea lucrărilor efectuate. Instrumentul principal de studiere a resurselor îl constituie rețeaua de observații hidrologice și hidrogeologice. În ultimii 10—15 ani a fost acumulat un bogat fond de date asupra hidrologiei rîurilor care, pe baza unor lucrări de generalizare, permite evaluarea principalilor parametri caracteristici ai regimului scurgerii. În schimb, cunoștințele asupra resurselor de apă subterană, pentru care abia în prezent se realizează o rețea republicană de observații sistematice, sînt mai sumare. **Se evaluează că resursele subterane s-ar ridica la 5—10 miliarde m^3.** Exploatarea lor este limitată însă de capacitatea de regenerare a stratelor acvifere, de corelația între scurgerea subterană și cea de suprafață, care trebuie precizate pe baza unor studii corespunzătoare.

Extinderea și modernizarea activității hidrometrice (cu luarea în considerare a modificării regimului apelor, ca urmare a amenajărilor hidrotehnice), adîncirea cunoașterii elementelor bilanțului hidric în bazine experimentale și reprezentative, perfecționarea metodelor de calcul și prognoze hidrologice, elaborarea unui studiu de sinteză asupra apelor subterane din țara noastră — iată numai cîteva din temele de cercetare pentru perioada 1971—1980.

2. Gospodărirea apelor sub aspectul cantitativ constă, în fond, într-un bilanț dinamic între disponibil și cerințele mereu crescînde ale economiei. Scopul amenajărilor hidrotehnice îl constituie redistribuirea disponibilului — în timp și spațiu — pentru a acoperi cerințele. Astfel, cantitățile disponibile de apă pot fi teoretic mărite pînă la epuizarea volumului mediu al scurgerii anuale (care în condiții climatice date poate fi considerat constant). **Valorificarea rațională a resurselor de care dispune țara noastră nu presupune numai sporirea continuă a prelevărilor de debite, dar și reducerea consumurilor specifice.** Iată de ce în tematica cercetării a fost introdusă metodica de determinare a cerințelor specifice de apă pe diferitele categorii de folosințe. Rezultatele cercetării vor putea conduce la stabilirea unor norme judicioase de consum, adaptate condițiilor noastre, fapt ce va permite folosirea mai eficientă a resurselor existente, înlăturîndu-se pierderile și risipa.

3. Un vast program de cercetări este dedicat **protecției și epurării apelor,** urmărind fundamentarea măsurilor pentru evitarea poluării și menținerea acestora la o calitate corespunzătoare cerințelor de dezvoltare a economiei naționale. Tematica de cercetare cuprinde, printre altele, următoarele probleme:

- cercetări pentru cunoașterea acțiunii diverșilor impurificatori asupra apelor.
- studii privind fenomenele de diluție și autoepurare din apele de suprafață;
- automatizarea sistemelor de urmărire a caracteristicilor calității apelor;
- îmbunătățirea proceselor și instalațiilor de epurare a apelor uzate, industriale și orășenești;
- valorificarea substanțelor utile conținute în apele uzate și în nămolurile rezultate, ceea ce va duce la sporirea eficienței instalațiilor de epurare.

4. O importanță crescîndă au studiile privind **aspectele economice ale gospodăririi apelor.** Menționăm, printre acestea,

ing. Sorin DUMITRESCU
directorul Institutului de studii
și cercetări hidrotehnice

(Continuare în pag. 11)

REGULI PRIVIND CONTROLUL MĂRFURILOR DESTINATE EXPORTULUI

PRINTRE ELEMENTELE COMPETITIVITĂŢII pe piaţa externă, calitatea mărfurilor oferite se situează pe prim plan. De aceea, în ultimii ani au fost luate o serie de măsuri, printre care şi înfiinţarea Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor de Export — organ specializat al administraţiei centrale. Pentru ca activitatea de control a mărfurilor destinate exportului să se desfăşoare în cadrul unor norme legale, au fost stabilite reguli obligatorii, atît pentru părţile din contractul intern de export, cît şi pentru organele de control. În cele ce urmează, publicăm răspunsurile la unele întrebări, adresate redacţiei de mai mulţi cititori care se interesează de modalităţile de control pentru asigurarea calităţii mărfurilor destinate exportului.

● Care sînt regulile de bază privind desfăşurarea controlului?

PENTRU A CIRCUMSCRIE sfera de activitate a Inspectoratului General pentru Controlul Calităţii Produselor de Export, controlul se face în baza unui nomenclator de mărfuri, întocmit de acest organ, de comun acord cu Ministerul Comerţului Exterior şi împreună cu celelalte organe centrale, care au în subordinea lor întreprinderi exportatoare.

Controlul cantitativ, şi în special cel calitativ poate îmbrăca multiple forme, în funcţie de natura produselor şi a clauzelor din contractele externe privind calitatea mărfurilor ce urmează a se exporta. Pentru ca organele de control să poată lua act de parametrii tehnici şi condiţiile de livrare stabilite prin aceste contracte, întreprinderile exportatoare au obligaţia de a transmite furnizorilor interni (în două exemplare) întreaga documentaţie tehnică — comercială care se referă la calitatea produselor respective. În funcţie de această documentaţie, controlul ce se efectuează poate fi: calitativ, cantitativ, total sau prin sondaj, pe flux tehnologic, pe faze intermediare sau finale, asupra ambalajului, marcării, păstrării în custodie sau privind expedierea.

Controlul se efectuează în baza graficelor de livrări, care se remit de întreprinderile furnizoare filialelor Inspectoratului General de Stat cu cel puţin 5 zile înainte de începutul fiecărei luni. În ipoteza că survin unele modificări, acestea se comunică cu cel puţin patru zile înainte de începerea controlului; pentru controlul la legume şi fructe acest termen este de 2 zile. În cazurile în care nu s-au stabilit grafice de livrări, comunicarea se va face cu cel puţin 48 ore înainte de începerea controlului.

Dacă repetarea anumitor probe de încercări ar putea dăuna calităţii produselor, acestea se vor face de organele de control al calităţii din întreprinderile producătoare în comun cu organele Inspectoratului General de Stat. De asemenea, se vor face în comun probele de control costisitoare, de durată sau cu volum mare de muncă, pe baza înţelegerii prealabile între aceste organe de control.

La produsele controlate, găsite corespunzătoare pentru export şi rămase în custodia întreprinderii producătoare, procesul verbal de custodie va fi semnat şi de organele de control ale Inspectoratului General de Stat.

Înainte de expedierea produselor lăsate în custodie, acestea vor fi supuse unui nou control; în unele cazuri speciale în care organele de control vor face cunoscut întreprinderii furnizoare că nu pot efectua cel de-al doilea control, mărfurile respective vor putea fi expediate pe bază de autorecepţie.

Pentru produsele prezentate pentru prima oară, precum şi pentru cele aflate în custodie, la care cu ocazia controlului se constată deficienţe, organele de control vor întocmi procese verbale de respingere, prin care se interzice livrarea acestora la export. În termen de cel mult 3 zile de la data efectuării controlului, procesele verbale de respingere se vor preda întreprinderilor producătoare, precum şi unităţilor bancare, la care acestea îşi au contul de decontare; cîte un set din aceste procese verbale se va trimite organelor ierarhice superioare ale întreprinderilor producătoare şi întreprinderilor exportatoare.

Menţionăm că printre documentele de decontare către întreprinderile exportatoare a mărfurilor livrate la export se numără şi actul de atestare a controlului efectuat; în cazul produselor livrate din custodie, dacă organele de control nu s-au putut prezenta pentru un nou control, la documentele de decontare se vor anexa procesul verbal de autorecepţie şi adresa filialei Inspectoratului General de Stat prin care se comunică întreprinderii furnizoare imposibilitatea de a efectua controlul.

● Care este procedura privind reclamaţiile?

PENTRU A SE ÎNLESNI cercetarea eventualelor reclamaţii formulate de clienţii externi, întreprinderile exportatoare sînt obligate să se preocupe ca în contractele pe care le încheie cu aceştia, să fie înscrise clauze care să determine pe cumpărători ca, în cazul unor asemenea reclamaţii, să prezinte, în mod obligatoriu, elemente tehnico-comerciale suficiente, care să fundamenteze temeinicia lor. Aceste elemente trebuie să fie consemnate în documente atestate de către reprezentanţi ai Agenţiei Economice a Republicii Socialiste România din ţara importatorului; documente întocmite de reprezentanţi ai furnizorului intern sau de către organe neutre de specialitate desemnate, de comun acord, de întreprinderile exportatoare şi cele producătoare de mărfuri destinate exportului etc.

La primirea reclamaţiilor, întreprinderile exportatoare sau, după caz, Oficiul de Control al Mărfurilor, le vor comunica Inspectoratului General de Stat, în termen de cel mult 24 ore. Inspectoratul General de Stat, intrînd în posesia reclamaţiilor, va analiza, cerceta şi stabili, împreună cu întreprinderile producătoare, cauzele deficienţelor şi măsurile pentru evitarea repetării lor, precum şi persoanele care poartă răspunderea pentru deficienţele constatate. Rezultatele cercetării reclamaţiilor se vor comunica întreprinderilor exportatoare sau, după caz, Oficiului de Control al Mărfurilor.

Mărfurile neacceptate şi returnate de către clienţii externi vor fi verificate de reprezentanţii întreprinderilor producătoare şi ai întreprinderilor exportatoare, în prezenţa organelor Inspectoratului General de Stat, pentru a se stabili cauzele şi măsurile necesare în vederea evitării, în viitor, a unor asemenea situaţii. Toate cheltuielile provocate de returnarea mărfurilor, inclusiv cheltuielile determinate de verificarea calitativă a acestora, vor fi suportate de către întreprinderile care se fac vinovate de abaterile calitative constatate cu ocazia verificării, conform procesului verbal încheiat.

Menţionăm că începînd cu data de 1 ianuarie 1969, atestarea calităţii produselor de export se va face numai pe formate tip, specifice fiecărei ramuri sau domenii de activitate (elaborate de Inspectorat, împreună cu organele centrale furnizoare şi avizate de Direcţia Centrală de Statistică).

● Ce abateri de la normele legale se sancţionează?

EVIDENT, respectarea întocmai a normelor stabilite prin regulament este în interesul atît al întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export, cît şi al celor exportatoare. Pentru a preveni însă eventualele încălcări ale acestor reguli, actul normativ stabileşte şi unele sancţiuni, pentru anumite fapte, pe care le consideră contravenţii. Sancţiunile stabilite reprezintă amenzi diferenţiate, în funcţie de gravitatea normei de drept încălcată.

Potrivit regulamentului, constituie contravenţii la condiţiile tehnice calitative, şi se sancţionează cu amendă sau cu avertisment, următoarele fapte:

● neprevederea în contractele externe, de către întreprinderile exportatoare, a condiţiilor de calitate, de transport şi manipulare, pentru produsele de export, precum şi neînscrierea în aceste contracte a metodelor de control al calităţii; neprevederea acestor elemente în contractele interne, după ce, desigur, au fost

Veronel ANTONESCU
director general adjunct,
Inspectoratul general de stat pentru controlul produselor de export

(Continuare în pag. 11)

CLASIFICAREA UNOR MIJLOACE DE TRANSPORT ŞI REGIMUL DE TARIFE PENTRU ÎNCHIRIEREA LOR

ÎN CATEGORIA mijloacelor de transport de mare capacitate sînt cuprinse tractoarele, treilerele şi autoremorcherele, care se află în dotarea unor unităţi de transport şi a unor unităţi aparţinînd altor ramuri (construcţii, metalurgie, energie, industrie chimică etc.). Pornind de la sfera de răspîndire a acestor vehicule a apărut o problemă controversată şi anume: acestea trebuie să fie considerate mijloace de transport de mare capacitate sau utilaje?

În această privinţă părerile sînt diferite, iar criteriile de încadrare a vehiculelor în una din cele două categorii au fost determinate de locul de exploatare a acestora. De exemplu, un autoremorcher aflat pe un şantier de construcţii este considerat utilaj, iar dacă acelaşi vehicul se află în proprietatea unei unităţi de transport este considerat mijloc de transport.

Existenţa a două noţiuni diferite pentru acelaşi vehicul o considerăm nejustificată. Se ştie doar că prin utilaj se înţelege ansamblul uneltelor, aparatelor, instrumentelor etc. necesare unei anumite lucrări, grupate într-o unitate industrială sau care sînt folosite într-o ramură industrială; prin mijloace de transport trebuie să înţelegem un sistem tehnic de transportare dintr-un loc în altul al materialelor etc. Ca atare, tractoarele, treilerele şi remorcherele trebuie să fie socotite mijloace de transport şi nu utilaje.

Precizarea cu privire la încadrarea vehiculelor de mare capacitate în categoria mijloacelor de transport este necesară întrucît în prezent problema tarifelor pentru închirierea acestor mijloace de transport nu este reglementată în mod unitar. Astfel, Ministerul Transporturilor Auto, Navale şi Aeriene a stabilit tarife republicane pentru folosirea tractoarelor, treilerelor şi remorcherelor de anumite tipuri (anexa nr. 8 la tariful republican, aprobat prin H.C.M. nr. 1279/1962). Pe de altă parte, unele ministere, dotate cu vehicule similare, dar de alte capacităţi, au stabilit tarife diferite. Aşa, bunăoară, pentru autoremorcherul „Willem Unic Universal" de 450 CP, tarifele pentru închiriere au fost stabilite de Ministerul Industriei Construcţiilor şi nu de către Ministerul Transporturilor Auto, Navale şi Aeriene.

De altfel, trebuie menţionat că regimul actual al tarifelor pentru folosirea mijloacelor de mare capacitate, reglementat de M.T.A.N.A., nu rezolvă toate problemele referitoare la închirierea acestor vehicule. Astfel, tarifele republicane, prevăzute în anexa nr. 8, se referă numai la anumite tipuri de mijloace de transport de mare capacitate. Pentru alte tipuri, necuprinse în tariful republican, urmează să se aplice, potrivit ordinului M.T.A.N.A. nr. 610/4247/1962, tariful general pentru autocamioane, cu acordul beneficiarului.

Reglementarea dată de M.T.A.N.A., prin ordinul sus amintit, este diferenţiată de regimul republican, întrucît tarifele din anexa nr. 8 sînt prevăzute pe ora de exploatare şi sînt diferenţiate pe tipuri de mijloace de transport, putere sau capacitate, în timp ce „tariful general" se calculează pe baza distanţei parcurse, ţinîndu-se seama de clasa în care se încadrează marfa.

Luînd în considerare problemele amintite, Comitetul pentru Preţuri a dat o soluţie de principiu: **tarifele pentru închirierea mijloacelor de transport de mare capacitate să fie stabilite de ministerele interesate, în regim de comandă specială, cu acordul beneficiarului.** Prin acest regim se facilitează cazurile de închiriere a mijloacelor de transport de mare capacitate necuprinse în tarifele republicane.

Ar trebui, însă, ca Ministerul Transporturilor Auto, Navale şi Aeriene să rezolve şi alte probleme pentru a asigura o reglementare unitară în această privinţă. E vorba de stabilirea unor normative republicane corespunzătoare şi de elaborarea metodologiei de calcul a tarifelor.

Virginia BĂLAN
St. GEORGESCU

RĂSFOIND PRIN DOSARE

ŞTAMPILA „CONTROL PREVENTIV" SE APLICĂ DIN OFICIU?

FAPTUL de la care pornim a fost consemnat în coloanele presei cotidiene: un număr de conducători auto, foşti salariaţi ai Întreprinderii de transporturi internaţionale auto şi ai altor întreprinderi similare, la întoarcerea din cursele efectuate peste graniţă au decontat, în mod sistematic, note de cazare fictive, sau parţial fictive, însuşindu-şi astfel importante valori valutare.

Răsfoind dosarele acestor cazuri, printre notele fictive am întîlnit unele bonuri de consumaţie la diverse restaurante, pensiuni şi chiar un bon cu antetul unei măcelării, toate însă completate cu valoarea maximă a dreptului de cazare acordat de lege şi care au fost admise la decontare, ca cele mai autentice facturi emise de veritabile hoteluri. Confruntaţi cu realităţile, cei mai mulţi dintre infractori au recunoscut faptele ilicite comise, dînd detaliate explicaţii cu privire la modalităţile de realizare a falsurilor.

Aspectele de care vrem să ne ocupăm nu-s însă înşelăciunile comise de aceşti inculpaţi (care îşi vor primi pedeapsa cuvenită), ci acelea de care nu vorbesc dosarele penale: **Cum şi-au îndeplinit şefii contabili atribuţiile de control preventiv? De ce nu au sesizat fictivitatea grosolană a notelor prezentate drept facturi de hotel?**

Este bine cunoscut faptul că oricare întreprindere are un obiect principal al activităţii sale, asupra căruia se concentrează, zi de zi, atenţia întregii conduceri. În cazul de care ne ocupăm, obiectul unic, esenţial al activităţii întreprinderii îl constituie transporturile internaţionale de mărfuri prin mijloace auto. Or, o pondere însemnată în cheltuielile privind această activitate o au tocmai aceste cheltuieli de deplasare peste graniţă. Se impune, deci, concluzia că şefii contabili ai întrepriderilor respective aveau obligaţia legală să dea toată atenţia actelor de cheltuieli în valută şi **înainte de admiterea lor la decontare să se documenteze temeinic asupra legislaţiei în materie.** Numai o necunoaştere (sau o desconsiderare) a dispoziţiilor legale poate explica faptul că au fost încălcate nu numai prevederile H.C.M. nr. 74/1959 privind regulile de control preventiv, ci şi Instrucţiunile Ministerului Finanţelor nr. 1540/1963, care la art. 35 prevăd expres că decontarea cazării la deplasările în străinătate se face pe bază de acte justificative — **note sau facturi eliberate de hoteluri.** Şi mai departe se arată „Dacă delegaţii nu prezintă acte justificative în acest sens (facturi eliberate de hoteluri — n.n.), sumele cheltuite nu se decontează".

Acest text obliga, deci, pe şefii contabili să verifice, **cel puţin sub aspectul formei,** dacă notele prezentate la decontare sînt sau nu facturi de hotel, sau sînt alte imprimate. Dar problema nu se opreşte aici. Dintr-o simplă lectură a ghidului de hoteluri ar fi aflat că, spre exemplu, cazarea într-o cameră pentru o persoană costă în R.F.G. între 6,60 şi 25 mărci (ultima sumă referindu-se la hotelurile de clasa I). O asemenea documentare, dacă nu una mai complexă, ar fi ridicat din timp semne de întrebare asupra unor note de plată de 70—80 mărci pentru cazarea unei persoane pe timp de o noapte.

Sînt fapte care subliniază pentru şefii contabili obligativitatea ca, înainte de aplicarea ştampilei „vizat, control preventiv", să verifice personal, cu maximă atenţie, realitatea şi legalitatea unor operaţiuni şi în mod deosebit a celor legate de activitatea principală a întreprinderii — operaţiuni ce nu trebuie delegate altor angajaţi, aşa cum se mai practică.

C. CRISTEA

La dispoziția populației

UN NOU INSTRUMENT DE ECONOMISIRE – LIBRETUL DE ECONOMII CU CÎȘTIGURI ÎN MATERIALE DE CONSTRUCȚII

Ion TULPAN
adjunct al ministrului finanțelor

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, Casa de Economii și Consemnațiuni oferă cetățenilor de la orașe și sate instrumente de economisire variate, care le înlesnesc acestora păstrarea în siguranță a economiilor bănești personale. Ținîndu-se seama de faptul că în ultimii ani o parte din ce în ce mai mare din economiile populației a fost orientată spre procurarea de obiecte de valoare ridicată, ca și spre construirea, cu sprijinul statului, de locuințe proprietate personală, în scopul satisfacerii cît mai depline a preferințelor populației Casa de Economii și Consemnațiuni a introdus noi librete de economii. Astfel, în urmă cu doi ani, s-a pus la dispoziția depunătorilor care economisesc în scopul construirii de locuințe proprietate personală cu sprijinul statului **libretul de economii pentru construirea de locuințe.** Acest libret oferă posibilitatea obținerii unor importante cîștiguri în bani, care se acordă prin trageri la sorți trimestriale. Cîștigurile pot fi folosite la constituirea avansurilor necesare la încheierea contractelor cu oficiile pentru construirea de locuințe.

Depunătorii cîștigători la tragerile la sorți, care depun ca avans la încheierea contractului pentru construirea de locuințe întreaga sumă cîștigată, primesc credite în condițiile Legii nr. 9/1968, pentru diferența dintre avansul depus (prevăzut de lege) și prețul de deviz al locuinței contractate.

Pentru a stimula economisirea în vederea construirii de locuințe proprietate personală în rîndurile populației din mediul rural și din orașele în care nu se construiesc cu sprijinul statului locuințe proprietate personală, Casa de Economii și Consemnațiuni a introdus, în baza unei recente Hotărîri a Consiliului de Miniștri, un nou instrument de economisire: **libretul de economii cu cîștiguri în materiale de construcție.**

Cu ajutorul acestui libret depunătorii au posibilitatea să realizeze într-un timp mai scurt dorința lor de a-și construi locuințe, deoarece titularii libretelor ieșite la sorți la tragerile trimestriale beneficiază de cîștiguri în materiale necesare construirii de locuințe. Cîștigurile constau în principalele materiale de construcție (cherestea, ciment, țiglă, tablă, carton asfaltat etc.), necesare construirii unei case de tip mijlociu. La tragerile la sorți au dreptul să participe libretele de economii cu cîștiguri în materiale de construcție ale căror depuneri au fost păstrate la C.E.C. în tot cursul trimestrului pentru care se efectuează tragerea respectivă. Desigur că depunătorii care au mai multe librete de economii cu cîștiguri în materiale de construcție participă la tragerile la sorți cu toate libretele.

Primele cîștiguri în materiale de construcție vor fi acordate de Casa de Economii și Consemnațiuni la tragerea la sorți pentru trimestrul IV a.c. În mod excepțional, la această tragere la sorți vor participa toate libretele de economii cu cîștiguri în materiale de construcție care se vor emite pînă la data de **31 octombrie a.c.** și ale căror depuneri vor fi păstrate la C.E.C. pînă la sfîrșitul trimestrului IV.

În conformitate cu Hotărîrea Consiliului de Miniștri prin care a fost introdus libretul, titularilor libretelor ieșite cîștigătoare la tragerile la sorți li se asigură cu prioritate materialele de construcție cîștigate.

Depunătorii cîștigători își pot procura materialele de construcție de care au nevoie de la oricare unitate de specialitate din rețeaua comercială a Ministerului Comerțului Interior și a cooperației de consum.

Bineînțeles că în afara acestui avantaj specific al noului libret — acordarea de cîștiguri în materiale de construcție pentru locuințe — depunătorii beneficiază și de avantajele generale ale economisirii la C.E.C.: garanția statului asupra sumelor depuse; păstrarea secretului privind numele depunătorilor și operațiunile efectuate; scutirea de orice impozite și taxe a sumelor depuse și cîștigurilor etc.

Libretele de economii cu cîștiguri în materiale de construcție se emit în sume fixe de 1.000 de lei, oricărei persoane, de filialele și agențiile C.E.C. din mediul rural și din orașele în care nu se construiesc locuințe proprietate personală cu sprijinul statului, precum și de unitățile poștale din localitățile în care nu funcționează unități proprii ale Casei de Economii și Consemnațiuni.

Sumele depuse pe libretele de economii cu cîștiguri în materiale de construcție se restituie de unitățile Casei de Economii și Consemnațiuni, oricînd la cererea titularilor sau a altor persoane împuternicite de aceștia. Restituirile se efectuează de unitățile care au emis libretele, precum și de celelalte unități C.E.C. din localitățile în care funcționează unitățile emitente. Filialele C.E.C. pot efectua restituiri de pe libretele emise de agențiile C.E.C. și de unitățile poștale a căror evidență contabilă o țin și în cazul în care acestea funcționează în alte localități.

Constituind un mijloc eficient de păstrare a economiilor bănești personale, noul libret de economii cu cîștiguri în materiale de construcție se va bucura, ca și celelalte instrumente de economisire, de aprecierea depunătorilor din întreaga țară.

PRODUSE NOI

● Semiremorcă furgon-auto

LA UZINELE „Automecanica" din Mediaș s-a realizat o semiremorcă furgon-auto de 8 tone destinată transportului mobilei și altor produse. Tot aici s-a realizat furgonul frigorific montat pe șasiul de autocamion SR-113 pentru transportul produselor alimentare.

● Încălzitoare electrice de apă

LA „ELECTROMETAL"-Timișoara a început realizarea a două tipuri de încălzitoare electrice pentru apă: unul cu o capacitate de 5 litri pentru chiuvete de bucătărie și altul pentru băi, de 80 litri. Alimentarea se face de la rețeaua de 220 V.

● Pentru tratamente termice și termo-chimice

DOUĂ TIPURI de cuptoare electrice pentru tratamente termice și termochimice, prevăzute cu instalații de control și reglare automată a temperaturii au fost realizate la Uzinele „Independența"-Sibiu.

● Cargou de 1920 tdw pentru transportul cherestelei

INSTITUTUL de cercetări și proiectări pentru construcții navale din Galați a elaborat proiectul unui nou tip de navă maritimă — cargoul de 1920 tdw pentru transportul cherestelei. Navele se construiesc la șantierul naval din Constanța.

VIAȚA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

DUPĂ CE CRITERII SE STABILESC ORARELE MAGAZINELOR?

ANCHETA, ale cărei concluzii le inserăm în rîndurile ce urmează, a pornit de la sesizarea unui cititor, care ne relata că într-o duminică după amiază n-a mai găsit, în tot orașul București, nici o unitate comercială deschisă de la care să-și cumpere unele produse alimentare.

Pornind de la această sesizare, am analizat orarul mai multor magazine din București și din alte orașe din țară. Iată ce am constatat:

● *Șablonizare în profil...*

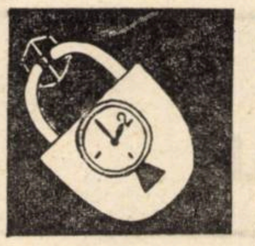

Într-un perimetru destul de mare (cel din jurul pieței „30 Decembrie" din București) aproape toate magazinele alimentare au același program: se deschid și se închid la aceeași oră. Chiar și pauza de prînz e fixată după șablon: între orele 14 și 14,30 toate magazinele cu produse alimentare sînt închise. De asemenea, duminica după orele 12 nici un magazin de acest fel nu mai este deschis. E cazul să subliniem că situația aceasta o întîlnim în toate cartierele bucureștene, precum și în alte orașe din țară. Ea este aidoma și la celelalte unități comerciale, nu numai la cele cu produse alimentare. Cînd un magazin de un anumit profil s-a închis, cumpărătorul nu mai are speranța că va găsi un alt magazin asemănător deschis, chiar de ar colinda orașul de la un capăt la altul.

Că această șablonizare în fixarea orarelor e dăunătoare atît comerțului (îngustîndu-i posibilitățile de sporire a desfacerilor) cît și cumpărătorilor (care nu găsesc unități deschise la orele convenabile) e inutil s-o mai demonstrăm. În schimb se impune o sugestie pe care o adresăm direcțiilor comerciale: să studieze posibilitatea diversificării orarelor, în sensul ca într-un anumit perimetru cumpărătorul să găsească deschis, indiferent de oră, cel puțin un magazin de un anumit profil. Bunăoară, referindu-ne tot la magazinele alimentare, putem sugera ca acestea să se deschidă la ore diferite: la 5, la 6, la 7, la 8, la 9 și chiar la 10, urmînd ca închiderea lor, precum și pauzele dintre schimburi, să aibă loc tot eșalonat. În acest fel, durata de desfacere a produselor ar crește zilnic cu 5—6 ore, fără ca pentru aceasta să fie nevoie de noi schimburi, de personal sau de ore suplimentare.

● *...și lipsă de sincronizare între magazinele cu produse „înrudite"*

Dacă în orarele magazinelor de același profil este nevoie de o diversificare în egală măsură este necesară o sincronizare a orarelor unor magazine cu profile diferite. În practică însă lucrurile stau tocmai pe dos. Dimineața (exemplul e valabil și pentru alte perioade din timpul zilei) găsești magazinul cu produse de panificație deschis (în genere) de la orele 5,30. Dar cumpărătorul dorește ca o dată cu pîinea să cumpere și legume, fructe, produse lactate, mezeluri etc. Unitățile care desfac aceste produse se deschid însă mult mai tîrziu: la 6, la 6,30 și unele la 7 și chiar la 8. Bunăoară, la supermagazinul alimentar din Drumul Taberei, care găzduiește sub același acoperiș și o unitate pentru desfacerea legumelor și fructelor, orarul e astfel stabilit:

● *La magazinul alimentar:* **Luni: 6—12; 14—21. Zilnic: 6—21. Sîmbăta: 6—21** *(același program „zilnic" dar orarul subliniază această asemănare). Duminică:* *6—12.*

● *La unitatea de desfacere a legumelor și fructelor:* **Zilnic: 6,30—11; 16,30—20,30. Sîmbătă: 6,30—11; 16,30—20,30. Duminică: 6,30—10,30.**

Deci, duminică la ora 11 poți cumpăra o pîine sau o cutie de conserve, dar nu mai găsești nici o unitate deschisă de la care să te aprovizionezi cu legume și fructe. În această situație (faptul se repetă și la alte unități: carne, sifoane, ziare, țigări etc.) cumpărătorul trebuie să-și rezerve timp pentru fiecare produs, cînd ar dori să și le procure pe toate în timpul aceleiași ieșiri.

Această dorință nu-i greu de îndeplinit. Tot direcțiilor comerciale le revine sarcina ca, împreună cu conducerile organizațiilor comerciale (indiferent de ce sistem aparțin — D.V.L.F., I.A.S. etc.) să sincronizeze astfel orarul diferitelor magazine înrudite încît cumpărătorul să aibă posibilitatea să-și facă aprovizionarea în mod cît mai lesnicios și într-un timp cît mai scurt.

● *„De ce nu se studiază cerințele?"*

PENTRU stabilirea orarelor în conformitate cu cerințele cumpărătorilor se impune un lucru: cunoașterea acestor cerințe, care — precum se știe — sînt diferite, datorită influenței anumitor factori. În ancheta noastră am constatat, însă, că direcțiile comerciale județene, conducerile organizațiilor comerciale locale și responsabilii de magazine (cei cu care am stat de vorbă) nu s-au preocupat să studieze profilul clientelei în sensul: „Care e programul de lucru al clienților noștri? Care sînt orele cînd vin și pleacă de la serviciu? Cînd le convine să găsească o anumită unitate deschisă? Cînd e preferabil ca unitatea să fie închisă?" etc. etc.

Astfel de preocupări nu există. În consecință, în oricare cartier, în orice condiții unitățile comerciale de același profil au același program.

Nicăieri în București, și nici în alte orașe din țară, n-am întîlnit cazuri cînd programul unor unități comerciale să fie astfel întocmit încît să țină seama de condițiile locale, deși, evident, ar fi normal ca unitățile comerciale aflate în preajma unor întreprinderi să aibă orarul corelat cu programul acestora: să fie deschise înainte de intrarea în schimb și după ieșirea din schimb a salariaților întreprinderilor respective. Am constatat, însă, că orarul unităților comerciale a-

D. TĂRNĂUCEANU

(Continuare în pag. 11)

ÎNTREPRINDEREA DE PREFABRICATE DIN BETON-TURDA

Str. Armata Roșie nr. 29 — Telefon: 1600, 1601 și 1060

produce și livrează pe bază de repartiții:

- **Fîșii cu goluri pentru planșee — proiect I.P.C.T. 08/413**
- **Plăci de acoperiș**
  - **— tip P1 0,75×3,00 m; — tip P2 0,75×3,90 m — proiect I.P.C.T. 2063/a**
- **Chesoane de acoperiș**
  - **— tip C2Ra 1,50×3,00 m; — tip C6 1,00×3,00 m — proiect I.P.C.T. 09/581**
  - **— tip C2Ra 1,50×3,00 m; — tip C2Rb 1,50×3,00 m; — tip C6Ra 1,00×3,00 m; — tip C6Rb 1,00×3,00 m — proiect I.P.C.T. 2063**
- **Pane pentru acoperiș PB1 cu 1=9,00 m — proiect 2066—C1106**
- **Panou ferme P3 F. 18—1—6 — proiect I.P.C.T. 2066**
- **Panou Pj1 — proiect I.P.C.T. 2066**
- **Bară B2 — proiect I.P.C.T. 2066**
- **Stîlpi electrici precomprimați**
  - **— tip SE4 1=10,00 m; — tip SE8 1=12,00 m — proiect I.P.C.T. 831/19**
- **Spalieri de viță de vie 1=2,40**
- **Diverse elemente prefabricate grinzi, stîlpi etc.**
- **Tuburi de presiune: PREMO pentru alimentări cu apă**
  - **— tuburi cu Ø 600 mm**
  - **— tuburi cu Ø 800 mm**

Din anul 1969 se vor mai produce:

- **Tuburi pentru canalizare**
  - **— VRP 311 Ø 150 mm, 250 mm, 300 mm, 400 mm și 500 mm 1=1,000 m**
  - **— VRP 1025 Ø 300 mm, 400 mm, 500 mm, 550/750 mm și 650/950 mm, 1=2,50 m.**

Informații suplimentare la serviciul desfacere, telefon interior 128.

DEZBATERI

MINISTER • CENTRALĂ • ÎNTREPRINDERE:

ORGANIZAREA CONDUCERII industriei republicane pe trei verigi — minister — centrala — întreprindere reprezintă o măsură esențială în vastul plan de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale adoptat de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională a Partidului Comunist Român. Ea dă posibilitatea ca în conducerea economică să se realizeze mai multă suplețe, capacitate sporită de adaptare la multitudinea și diversitatea problemelor pe care le ridică economia socialistă în actuala etapă de dezvoltare, de optimizare a soluțiilor și de fructificare la maximum a resurselor materiale și umane ale economiei noastre.

Noua structură organizatorică a industriei, realizînd apropierea conducerii de producție, extinderea competențelor întreprinderilor ca și îmbunătățirea formelor și metodelor de conducere, prin instituirea conducerii colective, atragerea unor mase tot mai largi la elaborarea și adoptarea deciziilor, exprimă preocuparea consecventă a partidului nostru pentru lărgirea și adîncirea democrației socialiste, abordarea realistă și creatoare a principiului organizatoric fundamental al conducerii economice — centralismul democratic.

În cele ce urmează, continuăm discuțiile privitoare la atribuțiile celor trei verigi, începute în numerele noastre anterioare.

NOI ATRIBUȚII PENTRU MINISTERE

PERFECȚIONAREA CONDUCERII ECONOMICE, creșterea eficienței activității în toate ramurile economiei naționale impun adoptarea unor forme de organizare și conducere care să asigure crearea unui cadru optim pentru valorificarea inițiativei celor ce muncesc și întărirea răspunderii tuturor cadrelor de conducere în vederea îndeplinirii sarcinilor încredințate.

Degrevate de o serie întreagă de preocupări și atribuții, care în mod firesc trebuie să fie lăsate în seama unităților economice, **ministerele își vor putea concentra atenția și forțele asupra problemelor majore ale dezvoltării ramurii respective — stabilirea proporțiilor între subramuri, studierea corelațiilor cu celelalte ramuri, ridicarea nivelului tehnic al producției, controlul activității unităților economice și sprijinirea lor** pentru realizarea în condiții optime a directivelor partidului și a sarcinilor ce le revin din planul de stat.

Pentru realizarea acestor obiective este necesar să se asigure, pe de o parte, lărgirea competențelor ministerelor, prin preluarea de către acestea a unor atribuții de la unele organe centrale de sinteză economică și, pe de altă parte, degrevarea lor de o serie de sarcini operative, prin transferarea lor către centrale și întreprinderi.

Astfel, **în domeniul planificării**, ministerele ar putea să preia, între anumite limite, competența de modificare a eșalonării sarcinilor trimestriale valorice și în unități naturale și, în mod corespunzător, indicatorii planului financiar, bineînțeles, cu condiția ca aceasta să nu afecteze contractele încheiate, sarcinile de livrări la export și la fondul pieței. Totodată, în anumite situații create de cerințele la export sau de unele nevoi interne, ministerele ar trebui să aibă competența de a modifica singure planul anual de producție, în unități naturale, la sortimentele care alcătuiesc grupele de produse ce se aprobă prin planul de stat, **cu condiția respectării sarcinii totale anuale** și a contractelor încheiate.

Pentru stimularea creșterii producției industriale, ministerele ar fi în măsură să stabilească lista de produse la care s-ar admite această depășire, avînd în prealabil desfacerea lor asigurată. De asemenea, stabilirea indicatorilor planului de calitate ar putea figura ca o atribuție a ministerelor.

În ceea ce privește investițiile, aprobarea studiilor tehnice-economice ar putea să se facă la nivelul ministerelor, pentru valori mai mari ale obiectivelor de investiții, diferențiate în funcție de ramura respectivă; totodată, cu ocazia analizei documentațiilor, ar urma să se aprobe și indicatorii tehnici-economici și duratele de realizare a investițiilor, precum și studiile tehnice-economice de fundamentare.

Titularii de investiții ar putea folosi direct economiile rezultate din reducerea valorii de deviz pentru executarea în avans a lucrărilor la alte obiective, pentru realizarea de investiții noi cu eficiență economică ridicată sau pentru majorarea rezervei de plan.

În ce privește produsele nerepartizate la nivel de economie națională, ministerele ar putea căpăta atribuția modificării sarcinilor ce le revin din planul de comerț exterior — suplimentări de export și reduceri de import —, cît și reduceri de export și majorări de importuri, cu acoperirea valorică corespunzătoare și prin echilibrarea acestor modificări la alte produse. Totodată, s-ar putea ține seama de oportunitatea aprobării, direct de către ministere, pînă la o anumită valoare, a importurilor complexe de utilaje, pentru un anumit obiectiv de investiții; evident, tot lor le-ar reveni și răspunderea pentru nivelul tehnic al utilajelor importate. De asemenea, ele ar putea aproba și modificările în listele de furnituri la aceste importuri complexe, în limita valorii stabilite pentru obiectivul respectiv și în cadrul plafonului valutar aprobat pentru acesta.

Din plafonul valutar aprobat pentru un obiectiv de instalații complexe, de exemplu, ministerele ar putea avea mijlocit și competența de a realiza, în limita unei anumite sume, importuri de completare, reprezentînd materiale, aparataj și piese a căror necesitate apare pe parcursul montajului sau la efectuarea probelor tehnologice.

Ministerele coordonatoare ale **activității de transport și circulația mărfurilor,** ar putea aproba direct propunerile de măsuri pentru îndeplinirea planului de transport, eșalonarea pe trimestre a planului de transport de mărfuri — în limita sarcinii anuale prevăzute în planul de stat —, precum și repartizarea volumului de transport; respectiv modificarea volumului desfacerilor de mărfuri cu amănuntul pe sisteme comerciale, eșalonarea trimestrială a sarcinilor de livrări către fondul pieței și altele.

În ceea ce privește **utilizarea fondului de salarii,** pentru o gospodărire mai bună a lui acesta ar putea fi planificat global, și defalcat numai pentru personalul tehnic-administrativ; s-ar lăsa astfel în competența ministerelor defalcările pentru fond de școlarizare, scriptic, nescriptic etc. Totodată, ministerele ar putea avea competența de a utiliza economiile absolute de fond de salarii din perioadele expirate în perioadele următoare, în cadrul anului de plan, cu specificarea de a păstra condițiile prevăzute în reglementările în vigoare.

Ministerele ar putea avea și competența de a aproba, pe centrale, repartizarea beneficiilor planificate, cu respectarea destinațiilor legale, precum și aprobarea planurilor suplimentare de venituri și cheltuieli de mijloace extrabugetare provenind din plusuri de încasări.

Totodată, fără a afecta indicatorii planului anual pe total minister, ele ar trebui să dețină competența pentru modificarea planului prețului de cost.

Pentru coordonarea în bune condițiuni a **activității financiar-contabile,** este necesar ca ministerele să adapteze metodologia de planificare financiară la specificul ramurilor și subramurilor coordonate, precum și normele cu privire la formele și metodele de evidență contabilă.

În ceea ce privește **activitatea de normare și salarizare,** ministerele ar putea avea atribuții sporite în aprobarea metodologiei de normare specifică și a normativelor și normelor de muncă unificate pe economie pentru ramura sau activitatea specifică respectivă pe baza unei metodologii generale, precum și în aprobarea normativelor de stabilire a numărului de maiștri. Ar exista, credem, condiții pentru ca ministerele să poată de asemenea completa, împreună cu uniunile sindicatelor de ramură, indicatoarele tarifare de calificare pe categorii de lucrări de aceeași complexitate, specifice pentru ramura respectivă. Totodată, ele ar putea să capete competența de a aproba indemnizația de șantier pentru muncitorii nelocalnici, pe baza unor criterii generale de acordare a acestei indemnizații.

Dînd curs cerinței de creștere a nivelului profesional al salariaților, ministerele, pe lîngă sarcinile ce le au în acest domeniu, ar putea să stabilească cursuri de scurtă durată pentru pregătirea cadrelor din întreprinderi, în cadrul fondului total de salarii planificat.

Petre TURCU

COORDONATE DE BAZĂ ALE STATUTULUI CENTRALEI

PRIN DIRECTIVELE aprobate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale s-a stabilit că una din verigile principale de conducere a întregii activități în industria republicană o reprezintă centrala. Ea este concepută ca o unitate economică autonomă, organizată prin gruparea mai multor întreprinderi după criterii științific stabilite, avînd ca scop principal producția de mărfuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii.

Prin organizarea centralei industriale ca verigă intermediară între minister și întreprindere, cu atribuții corespunzătoare, se va realiza una din condițiile principale privind apropierea conducerii de producție. Întreprinderile vor beneficia de sprijinul specialiștilor cu înaltă pregătire ai centralei, în toate domeniile de activitate ale acestora — cercetare-dezvoltare, producție, comercial, financiar, de personal și pregătirea cadrelor.

Potrivit prevederilor din directivele Conferinței Naționale, centrala industrială urmează să funcționeze pe bază de statut. Cum este și firesc, în statut va trebui să se arate, în detaliu, modul în care este organizată această importantă verigă, atribuțiile și competențele ce îi revin, precum și cum ea acționează asupra muncii de conducere a întreprinderilor ce o compun, inclusiv relațiile centralei cu ministerul și cu întreprinderile componente, precum și cu celelalte centrale.

În același timp, este necesar ca în statutul centralei industriale să fie cuprinse și drepturile centralei, ca unitate economică autonomă, organizată pe principiul gestiunii economice proprii.

La elaborarea statutului se pot adopta diferite forme de expunere a prevederilor: în mod amănunțit, în linii generale, sau prin combinarea acestora. Este recomandabil ca unele prevederi să fie expuse sub o formă mai generală, iar altele — pentru care limitele de competență au o importanță deosebită — în mod amănunțit. Prin adoptarea unei atari soluții, statutul va fi într-adevăr, un instrument util pentru desfășurarea activității centralei. El va asigura îndreptarea tuturor eforturilor spre realizarea scopului, va permite manifestarea plenară a inițiativei cadrelor acestei verigi, valorificarea deplină a atribuțiilor și competențelor conferite, înfăptuirea consecventă a principiului centralismului democratic.

În continuare ne vom limita să ne spunem părerea numai asupra principalelor atribuții ale centralei și asupra modului cum să fie reflectate în statut.

Previziunea — o cerință primordială

CENTRALA industrială va trebui să aibă largi competențe în ceea ce privește **conducerea și controlul activității întreprinderilor** care o formează. **Ea va prelua o serie de atribuții ce revin în prezent ministerelor sau altor organe centrale,** precum și **o serie de activități de la întreprinderile componente,** cum sînt **desfacerea unor produse, aprovizionarea cu principalele materiale, executarea de studii și proiecte, efectuarea unor reparații capitale sau alte servicii care se pot îndeplini în condiții economice mai avantajoase în mod centralizat.**

Drepturile și atribuțiile centralei vor trebui delimitate în statutul său cît mai precis, grupate pe domenii de activitate, corespunzător rolului și importanței fiecăreia. Astfel, în statut se vor arăta competențele ce revin centralei industriale pe linia stabilirii **direcțiilor de dezvoltare tehnică și economică** a întreprinderilor componente, în concordanță cu planul de dezvoltare a ramurii și a întregii economii naționale. Se poate preciza, de pildă, că în această direcție va elabora studii pe probleme ce privesc activitatea mai multor unități subordonate (creșterea producției, sporirea productivității muncii și a beneficiilor). De asemenea, este oportun să se arate că pe baza studiilor proprii și a propunerilor întreprinderilor componente, centrala **va elabora proiectul planurilor de perspectivă și anuale,** iar după aprobarea planului, **va defalca pentru fiecare întreprindere în parte sarcinile de plan ce le incumbă.** Centralei industriale îi va reveni și sarcina de a stabili planul de cooperare între întreprinderile componente și de a urmări îndeplinirea acestuia. Va trebui să se indice faptul că centrala va stabili relații cu celelalte centrale industriale, precum și cu alte firme.

În statut urmează a fi înscrise **atribuțiile** ce revin **centralei în vederea îndeplinirii planului cantitativ și calitativ** pe fiecare întreprindere și pe ansamblul centralei. Evident, se vor preciza direcțiile în care va acționa pentru rezolvarea problemelor ce apar pe parcursul desfășurării planului și care depășesc competențele întreprinderilor. Tot în acest scop, va prevedea sarcinile ce îi vor reveni pentru desfășurarea activității de întreținere și reparații, utilizarea rațională a capacităților de producție ale întreprinderilor etc. Dacă este justificat din punct de vedere economic, se poate stabili ca atribut al centralei realizarea centralizată a reparațiilor de utilaje, de aparate de măsură și control, precum și alte activități de producție auxiliară sau de prestații pentru deservirea întreprinderilor subordonate.

În funcție de necesitățile ce apar pe parcursul executării planului, centrala va trebui să capete competențe pentru a adapta în anumite limite planurile trimestriale ale întreprinderilor componente astfel încît să poată satisface cerințele beneficiarilor interni sau externi; în mod corespunzător va trebui să aibă dreptul de a reeșalona și fondul de salarii, folosind rezervele constituite în acest scop.

Unul din obiectivele importante ale centralei va fi fără îndoială **ridicarea nivelului calitativ al producției,** în care scop, va organiza **activitatea de cercetare și proiectare proprie și a întreprinderilor componente,** va asigura **colaborarea cu instituții similare** de cercetare și proiectare ale altor ministere sau centrale, precum și **cooperarea tehnico-științifică** cu unități similare din străinătate. În statutul centralei **va trebui să se arate sarcinile ce îi revin în acest domeniu, inclusiv cele privind elaborarea planului propriu de cercetare și proiectare, precum și de coordonare a planurilor** corespunzătoare ale **întreprinderilor și institutelor subordonate.**

O rapidă adaptare a producției

ÎN CONDIȚIILE mutațiilor rapide ce au loc în domeniul producției sub impulsul actualei revoluții tehnico-științifice, centrala industrială va trebui să studieze foarte atent tendințele ce apar pe plan mondial și, în limita competențelor ce i se vor stabili, să **aprobe măsuri pentru dezvoltarea și profilarea întreprinderilor și a unităților subordonate, pentru modernizarea produselor aflate în fabricație, precum și pentru asimilarea de produse noi** din profilul său de activitate. De asemenea, ea va organiza elaborarea de studii privind perfecționarea tehnologiilor de fabricație, înlocuirea materialelor deficitare etc. și va asigura valorificarea lor în producție. Este firesc ca și aceste atribuții să fie cuprinse în statut, bineînțeles într-o formulare generală, dar clară și precisă.

În statut vor trebui incluse, de asemenea, în mod distinct, competențele ce revin centralei industriale în legătură cu **activitatea de organizare științifică a producției și a muncii, inclusiv de normare a muncii.** În acest scop, de pildă, ar trebui evidențiate, atribuțiile privind elaborarea de studii în problemele de organizare a conducerii centralei (îmbunătățirea formelor și metodelor de conducere; stabilirea structurii organizatorice optime; elaborarea regulamentului de organizare și funcționare a centralei; crearea unui sistem informațional rațional al centralei, potrivit cu atribuțiile și răspunderile ce revin fiecărei trepte ierarhice). Ea va putea elabora studii și pentru unele domenii care privesc activitatea uneia sau a mai multor întreprinderi, cum sînt folosirea

DELIMITĂRI PE VERTICALĂ

ională ... capacităților de producție, aplica de fo...me și metode moderne de orgaare și programare a producției în vederea imizării proceselor de producție, utiliza- unor sisteme raționale de mișcare a teriilor prime, materialelor și a produse-. În vederea elaborării de norme și nortive unificate, specifice domeniului său de ivitate, centrala va trebui să adapteze todologia generală de normare la speciil său, asigurind în același timp aplicarea mmelor fundamentate științific la toate ivitățile și categoriile de personal. Intre ibuțiile ce revin centralei se numără și **borarea,** pe baza propunerilor întreprinilor și a analizelor proprii, a **planului de mare tehnică a muncii,** precum și luarea uror măsurilor pentru îndeplinirea lui.

În alt domeniu de activitate în care cenla industrială va căpăta largi competențe constituie **activitatea de investiții.** În sta- va trebui să se indice că centrala, în ta ...ilor pe care le elaborează și a opun...ior întreprinderilor subordonate, **ocmește proiectul planului de investiții, cum si cel de finanțare și creditare pe urse,** iar după aprobare, repartizează vonele respective pe întreprinderi. De asenea, este necesar să se arate că centrala **asigura documentațiile tehnice-economice** ntru obiectivele din planul de investiții, cum și **competențele în limita cărora va tea să aprobe asemenea documentații.** Deur că în statut este necesar să se precie și **sarcinile centralei pentru realizarea estițiilor aprobate** (competențele privind heierea de contracte cu antreprenori, eutarea lor în regie, sau de către întrenderi proprii), precum și pentru atingerea ametrilor proiectați la noile capacități.

Cunoașterea temeinică a pieței

CENTRALA urmează **să asigure aprovinarea tehnică-materială a întreprinderi- componente** cu materii prime și matele importante, precum și cu cele care sînt nporar deficitare. Ea va trebui să stabiscă nomenclatorul produselor pe care le aproviziona, sau pentru care centrala aură ...mai repartițiile. Pe baza propuneor întreprinderilor componente, **va elabo- proiectul planului de aprovizionare** pe oduse și grupe de produse, iar după aprorea planului îl va defalca pe întreprinderi. ntru produsele a căror aprovizionare se e de centrală, aceasta **va încheia conicte cu centralele furnizoare** și va urmări ieplinirea lor. De asemenea, centrala va bili lista materialelor pentru care întrenderile pot încheia contracte de cumpăe. În ceea ce privește aprovizionarea cu iterii prime, materiale, utilaje, instalații, ențe etc. din import, centrala **va încheia ntracte sau convenții prin intermediul înprinderilor coordonatoare** ale Ministeru- Comerțului Exterior **sau prin unități oprii specializate.**

Centrala industrială va asigura totodată **sfacerea produselor** fabricate de întreprinrile componente. Ea se va preocupa de gurarea continuă a portofoliului de conzi, va studia și prospecta piața internă externă în vederea determinării direcții- de dezvoltare a producției și de perfecnare a produselor.

Unele centrale pot avea rol de furnizor neral pentru utilaje sau instalații comexe. La produsele a căror exploatare cere întreținere calificată din partea producărului, centrala va trebui să organizeze uăți de întreținere a produselor în exploare — service.

Pentru realizarea sarcinilor de aproviziore și desfacere a produselor, centralele r putea să organizeze depozite proprii, ecum și magazine de prezentare și desfare.

Este recomandabil ca aceste competențe fie înscrise în statut cît mai clar, fără a intra însă în amănunte inutile. De pildă, este potrivit ca în statut să se indice re produse sau grupe de produse vor fi rovizionate prin intermediul centralei și re vor fi achiziționate direct de întreprinri. Atari prevederi amănunțite nu ar ajuta buna funcționare a centralei, ci, dimpoivă. De altfel, ar fi și imposibil de stabilit.

Alte două funcții principale

ATRIBUȚII importante revin totodată ntralelor **în domeniul financiar-contabil,** ecum și în cel al **personalului.**

Complexul de morărit și panificație din Baciu (Cluj) — Vedere de ansamblu din sala valțurilor.

Este necesar ca în statut să se prevadă că centrala **va elabora planurile financiare de perspectivă și anuale pentru întreaga sa activitate,** pe baza unor studii și analize proprii și a propunerilor primite de la întreprinderile componente, iar după aprobarea acestora va defalca indicatorii pe unitățile subordonate și va urmări îndeplinirea lor. O altă sarcină importantă ce trebuie arătată în statut este **organizarea și exercitarea controlului activității economico-financiare** a întreprinderilor și a centralei.

În sfîrșit, în statutul centralei vor trebui evidențiate atribuțiile și competențele privind **aplicarea unitară a criteriilor de selecționare, angajare și promovare a salariaților, elaborarea proiectului planului de muncă și salarii** și urmărirea realizării indicatorilor prevăzuți. În funcție de necesitățile producției va stabili necesarul de forțe de muncă în perspectivă, pe nivele de calificare și specialități și va organiza activitatea de pregătire și perfecționare a cadrelor prin diferite forme de școlarizare care sînt în competența sa. În domeniul cointeresării materiale, **centrala va asigura aplicarea principiilor generale de salarizare.**

★

Am prezentat în mod succint unele din atribuțiile ce ar reveni centralelor industriale pentru desfășurarea în bune condiții a activității acestora și a întreprinderilor componente, precum și modul cum să fie reflectate în statut.

Fără îndoială, în funcție de specificul ramurii din care vor face parte, unele atribuții pot avea o importanță mai mare sau mai mică, ceea ce inevitabil se va reflecta în felul cum vor fi formulate și înscrise în statut. **Esențialul este însă să se delimiteze cît mai precis sarcinile, să se evite un centralism excesiv prin reținerea la nivelul centralei a unor atribuții ce s-ar putea rezolva mai bine și mai operativ la nivelul întreprinderii.**

I. FEȚEANU

ÎNTREPRINDERII — COMPETENȚE MAI LARGI

MĂSURILE ADOPTATE de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale acordă o deosebită importanță organizării și conducerii activității întreprinderii — **unitate de bază** a întregii economii naționale.

După cum s-a subliniat în documentele de partid și de stat, modul actual de conducere și de organizare a întreprinderilor a dat naștere la aplicarea unor structuri organizatorice rigide, la paralelisme, ceea ce a condus la reducerea operativității necesare în luarea deciziilor și la utilizarea incompletă a potențialului uman și material existent.

Examinînd cerința majoră a eliminării deficiențelor existente și a perfecționării continue a metodelor și formelor de conducere economică, Conferința Națională a P.C.R. a subliniat necesitatea aplicării unor măsuri care să asigure lărgirea atribuțiilor și competențelor și întărirea gestiunii economice proprii a întreprinderilor.

Avînd autonomie în gospodărirea fondurilor de care dispun, întreprinderile vor trebui să stabilească relații directe cu alte întreprinderi.

În acest sens, este necesar ca întreprinderile să se bucure de mai multă autonomie, de atribuții și drepturi sporite, ca și de mijloacele materiale și financiare necesare realizării creșterii și perfecționării continue a producției materiale.

Ținînd seama de necesitatea redistribuirii unor atribuții de la nivelul ministerelor la nivelul unităților economice, întreprinderile ar putea avea, de exemplu, competența ca în cazul anulării de către beneficiari a contractelor încheiate sau din lipsă de comenzi la nivelul sarcinilor stabilite, **să-și poată modifica direct sarcinile de producție în unități naturale,** sporind producția la alte sortimente. Totodată, din depășirile de plan la unele produse industriale, întreprinderile și-ar putea repartiza direct o anumită cotă, stimulîndu-se în acest fel preocuparea lor pentru realizarea unor indicatori cantitativi și calitativi cît mai mari, îndeosebi la bunuri de consum.

Pe linia **realizării unor capacități noi de producție,** întreprinderile, cunoscînd perspectivele concrete de dezvoltare și nivelul de dotare existent, ar putea să aprobe singure, pînă la o anumită valoare, studiile tehnice-economice pentru investițiile centralizate.

Totodată, ele ar putea să aprobe executarea, pînă la o anumită valoare, a unor lucrări de construcții social-culturale din fonduri proprii, constituite din beneficiile peste plan, precum și construcțiile de locuințe ce se realizează pe baza documentațiilor pe care și le aprobă singure. În scopul creșterii autonomiei în realizarea obiectivului de proiectat, ele ar trebui să aprobe defalcarea pe obiecte a volumului respectiv de investiții, respectînd prevederile referitoare la executanți, capacitate și termenele de punere în funcțiune. La lucrările de investiții ce urmează să se execute din fondurile lor (necentralizate), întreprinderile ar putea aproba lista acestora. Pentru a se evidenția eforturile întreprinderilor pentru realizarea investițiilor în regie proprie, este necesară includerea acestora în bilanțul încheiat pentru activitatea de bază.

De asemenea, pentru stimularea realizării de modernizări, îmbunătățiri tehnologice ale proceselor de fabricație, reparații capitale și alte lucrări destinate perfecționării procesului de producție, întreprinderile ar trebui să fie în situația de a utiliza un fond constituit din amortizarea în continuare a mijloacelor fixe a căror durată normată de funcționare a expirat.

Aplicarea diferitelor variante eficiente ale salarizării în acord și regie ar putea fi îndeplinită **direct** de către întreprinderi, conducînd în acest fel la realizarea unei legături cît mai directe a remunerării angajaților de rezultatele obținute în producție.

În lumina atribuirii de noi competențe întreprinderilor, în fața lor se deschide un vast cîmp de lucru și de prospectare în timp, de utilizare a tuturor cuceririlor științifice pentru înzestrarea tehnică, pentru organizarea și conducerea activității lor, pentru valorificarea cu eficiență maximă a potențialului tehnic și uman de care dispun.

Cunoscîndu-și temeinic toate laturile activității lor economice, avînd și o largă viziune de perspectivă, întreprinderile vor putea rezolva problemele care apar, în contextul îmbinării armonioase a intereselor generale ale economiei naționale cu cele particulare ale colectivelor proprii, ținînd seama atît de sarcinile de moment, cît și de cele de viitor.

Nicolae HANEȘ

Sesiunea Fondului Monetar Internațional

FUNDALUL DEZBATERILOR

● *Acalmia de vară...*

ACALMIA RELATIVA pe care lunile de vară au adus-o în desfășurarea fenomenelor valutar-financiare din lumea capitalistă a dat edificiului monetar interoccidental o înfățișare ceva mai puțin sumbră decît în prima parte a anului. Astfel, după criza deosebit de puternică de la începutul primăverii, care la 17 martie a dus la instituirea dublei piețe a aurului, oficială și liberă, tranzacțiile cu acest metal au ajuns la un oarecare echilibru, prețul liber depășind rareori 40 de dolari uncia (față de prețul oficial de 35 de dolari). Principalele valute ale Occidentului, dolarul S.U.A. și lira sterlină, nu au mai fost constrînse să suporte frontal valurile de neîncredere care amenințau, în primăvara anului, să distrugă bazele organizării valutare interoccidentale și care au pus la grea încercare rezervele de aur și devize ale autorităților monetare respective și ale organizațiilor internaționale de specialitate. Francul francez, o altă monedă occidentală importantă, deși profund afectat de consecințele economice și financiare ale evenimentelor din mai, a reușit totuși să se redreseze.

Este limpede că atmosfera mai calmă care a caracterizat acest sector vital al economiei occidentale nu s-a datorat numai pauzei estivale, binevenite pentru oamenii politici, deținătorii de mari disponibilități bănești, economiști și speculanții la bursă, după marea încordare din prima jumătate a anului. Ea este și consecința unor procese economice și financiare conjuncturale care au acționat în acest interval de timp în favoarea unei destinderi relative, a unei temperări pasagere a caracterului precar al situației monetare din Occident.

În S.U.A., politica zisă de stabilizare economică și îndeosebi măsura demult solicitată, însă votată de-abia la sfîrșitul lunii iunie, a majorării cu 10% a impozitului pe venituri, a creat o premisă pentru îmbunătățirea balanței de plăți, al cărei deficit, după cum se știe, a subminat de mai mulți ani poziția dolarului pe piața internațională. În Anglia, deși evoluția balanței de plăți după devalorizarea din noiembrie 1967 a lirei sterline și punerea în aplicare a „bugetului de austeritate" nu a confirmat decît parțial speranțele de redresare, totuși situația lirei sterline s-a îmbunătățit într-o oarecare măsură ca urmare a creditului internațional de 2 miliarde de dolari acordat Angliei prin înțelegerea definitivată în luna septembrie la Basel. Acest credit este menit să „consolideze" rezervele de lire sterline deținute de țările Commonwealth-ului, adică să le garanteze împotriva unor eventuale noi devalorizări. Totodată, el este menit să dea acestor țări posibilitatea ca prin intermediul Băncii Reglementelor Internaționale să convertească o parte din rezervele de lire sterline în valutele țărilor semnatare ale acordului și anume: S.U.A., R.F.G., Italia, Belgia, Olanda, Elveția, Suedia, Japonia și Canada. În Franța, deși în perioada 9 mai — 8 august au fost pierdute 11 miliarde de franci în aur și devize, încrederea în franc a fost restabilită în parte, dovadă anularea măsurilor de control valutar luate în perioada crizei, în vederea apărării monedei naționale.

● *...și dedesubturile ei*

ACALMIA MONETARĂ din lumea capitalistă este însă departe de a indica o normalizare a situației, o rezolvare nici măcar previzibilă pentru un viitor apropiat a gravelor probleme financiar-monetare, specifice actualului stadiu de dezvoltare a capitalismului.

Să luăm, de exemplu, problema aurului. Ruperea în două a pieței aurului și menținerea unui decalaj relativ moderat între prețul oficial și cel de pe piața liberă a constituit o formulă de amînare și nicidecum de soluționare a problemei aurului. Dacă prețul liber al aurului a crescut mai puțin decît era de așteptat, aceasta se datorește — nu mai este un secret pentru nimeni — dictatului autorităților monetare americane privind renunțarea F.M.I. și a principalelor bănci de emisiune din Occident de a mai cumpăra aur pentru completarea rezervelor monetare respective. O astfel de situație nu poate fi însă de durată, ea contravenind nu numai unor interese legitime, dar și — cel puțin în cazul F.M.I. — unor dispoziții statutare precise.

Un alt exemplu, printre altele: situația dolarului S.U.A. Această situație nu s-a modificat fundamental, astfel încît criza de lungă durată a dolarului să poată fi considerată de domeniul trecutului. Majorarea impozitelor, de la care se aștepta că va aduce cu sine stabilitatea prețurilor și creșterea excedentului balanței comerciale, nu mai este privită cu optimismul inițial. Mai mult: a apărut temerea că ea va mări șomajul. Cît despre balanța comercială, este încă prematur să se analizeze efectele majorării impozitelor. Ceea ce se poate spune este însă că evoluția precedentă a creat o situație îngrijorătoare: de la un excedent mediu anual de 5,1 miliarde de dolari în 1960—1961, s-a ajuns în 1966—1967 la o medie de 3,6 miliarde, în timp ce în primul trimestru 1968 excedentul n-a mai fost decît de 103 milioane, iar în al doilea de numai 30 milioane. În ce măsură, în asemenea condiții, se va putea realiza o redresare hotărîtoare a balanței de plăți — cheia redresării situației internaționale a dolarului — rămîne de văzut, însă observatorii din Occident sînt sceptici. Acalmia ultimelor luni nu a fost deci de natură să creeze o atmosferă de euforie la adunarea anuală a instituțiilor care, ca două surori siameze, au fost create acum aproape un sfert de secol la Bretton Woods (S.U.A.): Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială. A devenit o tradiție ca la aceste adunări, la care participă miniștrii finanțelor și guvernatorii băncilor de emisiune din țările membre, să se discute în public, dar mai cu seamă între culise, principalele probleme ale sistemului valutar interoccidental — și nu numai temele de rutină, cum ar fi darea de seamă asupra activității celor două instituții în perioada expirată, repartizarea beneficiului și alegerea noului consiliu al directorilor, organul executiv al Fondului. Din cauza intereselor divergente ale țărilor participante, nu o dată a ieșit la iveală la aceste adunări, deși de cele mai multe ori în termeni voalați, adîncimea contradicțiilor care dezbină puterile occidentale în sfera financiară și monetară.

● *Un an agitat*

ADUNAREA, care în acest an s-a ținut chiar la Washington, unde se află sediul celor două instituții, a fost precedată ca de obicei de publicarea dării de seamă. În documentul respectiv, F.M.I. trece în revistă evoluția situației economice mondiale, se ocupă apoi de lucrările pregătitoare pentru reforma sistemului valutar internațional, care au culminat cu crearea drepturilor speciale de tragere, precum și de revizuirea corespunzătoare a statutului Fondului.

În aprecierea situației economice mondiale, F.M.I. nu pregetă să recunoască serioasele greutăți care și-au pus amprenta pe perioada expirată (1 mai 1967—30 aprilie 1968), îndeosebi din cauza continuării dezechilibrului balanțelor de plăți — în pofida măsurilor luate — și care au dat o acuitate neobișnuită problemei unei reforme a sistemului de plăți interoccidental. Frămîntările care au avut loc au dus la o modificare substanțială a structurii rezervelor monetare. Pînă la sfîrșitul primului trimestru 1968, rezervele valutare totale au crescut cu peste 2 miliarde de dolari, însă aceasta se datorește faptului că rezervele de devize au crescut cu 5,1 miliarde, în timp ce rezervele de aur monetar au scăzut cu 2,6 miliarde. Modificările de structură ale rezervelor valutare se datoresc desigur speculațiilor masive, care au constituit o expresie a crizei profunde a lirei sterline și dolarului. Pierderile de aur ale țărilor din fostul „pool" al aurului s-au ridicat la 3 miliarde de dolari, iar finanțarea deficitului balanței de plăți a Angliei și a S.U.A — la 6 miliarde. Aceste uriașe migrații de fonduri sugerează ordinul de mărime al eforturilor care au fost necesare pentru salvarea de la prăbușire a celor două valute de rezervă occidentale și, împreună cu ele, a sistemului valutar interoccidental. Raportul F.M.I. recunoaște că asemenea fenomene, dacă vor continua, vor dăuna cu timpul dezvoltării relațiilor economice mondiale.

În ce privește măsurile economice restrictive luate în ultima vreme de S.U.A., Canada, Anglia și Japonia, raportul se așteaptă ca în ultimele luni ale acestui an și în primul semestru al anului viitor să se producă o puternică diminuare a creșterii importului, ceea ce poate influența negativ creșterea economică, cu consecințe generale imprevizibile. În aceste cîteva rînduri, raportul F.M.I. caracterizează — fără a pune punctul pe i — situația inextricabilă în care se află lumea capitalistă, dilema economică fundamentală a acestei lumi. Pe de o parte, dezechilibrul balanțelor de plăți ale S.U.A. și Angliei trebuie eliminat, deoarece altfel nu se poate rezolva criza monetară. Pe de altă parte, măsurile fatal limitative care duc la această eliminare sînt de natură să împingă economia mondială spre stagnare, deoarece creșterea economică nu este realizabilă fără renunțarea la restricții și discriminări în relațiile internaționale.

● *Dezacordul se menține*

O ALTĂ TEMĂ a dării de seamă — și a sesiunii — este aceea a aurului monetar. Fenomenele de pe piața aurului confirmă criza principalelor valute ale Occidentului. Neîncrederea în soarta acestor valute a determinat pe deținătorii de capitaluri bănești să devină tezaurizatori de aur. În 1967, cumpărările particulare de aur pentru tezaurizare s-au ridicat, după aprecierea instituției de la Washington, la 2,2 miliarde de dolari, iar în primul trimestru 1968 — la 1,6 miliarde. Atît înainte de adunarea de săptămîna trecută, cît și în cursul ei au apărut divergențe serioase între membrii Fondului cu privire la politica aurului. În intenția de a apăra mai departe, fără temei economic, prețul de 35 dolari uncia (stabilit de ele încă din 1934), S.U.A. și-au menținut poziția intransigentă de interzicere a cumpărărilor de aur de către autoritățile monetare pentru a preîntîmpina o creștere primejdioasă a prețului aurului pe piața liberă. Ele au încercat — fără succes — să realizeze o ofertă masivă pe această piață, îndeosebi de aur nou produs, și astfel să coboare prețul liber la nivelul prețului oficial, ba chiar sub 35 dolari uncia, pentru a da o lovitură de grație tezaurizării particulare și a „justifica" prețul oficial. Astfel, cu toate încercările Africii de Sud, principalul producător de aur al lumii capitaliste de a-și plasa o parte din producție la băncile de emisiune occidentale sau la F.M.I., acestea, sub presiunea Statelor Unite, au respectat acordul de la 17 martie și nu au cumpărat aur nici de la R.S.A. și nici din alte surse pentru sporirea rezervelor monetare. S-a căutat în felul acesta să se determine R.S.A. să vîndă aurul pe piața liberă, pentru a presa asupra prețului și a-l aduce în preajma cursului oficial de 35 de dolari uncia. Formula de compromis propusă de Anglia, R.F.G., Italia, S.U.A. și Japonia la sesiunea F.M.I., în sensul ca Africa de Sud să ofere întîi aur pe piața liberă și numai atingerea prețului oficial să declanșeze cumpărările de aur ale F.M.I. a fost respinsă de Africa de Sud, dezacordul consemnîndu-se în comunicatul final.

Cu privire la reforma sistemului valutar occidental prin crearea drepturilor speciale de tragere, adunarea de la Washington de asemenea nu a putut face un pas înainte. După ce anul trecut, la Rio de Janeiro, a fost adoptat principiul creării drepturilor speciale de tragere, iar anul acesta la Stockholm s-au precizat amănuntele tehnice, în prezent se așteaptă ratificarea acordului de către statele membre, care de altfel se desfășoară foarte greoi, astfel încît, în cel mai bun caz, aceste drepturi ar putea începe să fie valorificate de abia în cursul anului viitor. Dezbaterile au arătat însă divergențele privitoare la rolul viitor al acestor drepturi. S-a confirmat încă o dată că, în timp ce S.U.A. și Anglia le concep drept un mijloc de echilibrare a balanțelor de plăți, Franța susține în continuare că ele vor putea fi folosite deabia după eliminarea dezechilibrelor.

Recenta sesiune a Fondului Monetar International nu a adus așadar, nici o clarificare în problemele fundamentale ale echilibrului monetar al lumii capitaliste. Observatorii au pus acest caracter steril al sesiunii și în legătură cu împrejurarea că ea s-a ținut în preajma alegerilor prezidențiale din S.U.A. În ce măsură înlocuirea unei echipe conducătoare, fie ea și din S.U.A., va putea schimba ceva într-un domeniu în care greutățile s-au acumulat din toate părțile, și de ani și ani, rămîne de văzut.

dr. Costin KIRIȚESCU

De vorbă cu prof. BERNARDO RABASSA ASENJO despre :

COMERCIALIZAREA PRODUSULUI ȘI PUBLICITATE

*CU OCAZIA celui de-al II-lea Seminar Internațional de marketing care a avut loc la Palma de Mallorca (Spania) organizat de Federația internațională de marketing în colaborare cu Asociația spaniolă de marketing, am pus cîteva întrebări d-lui prof. Bernardo Rabassa Asenjo, director general al societății de consultanți în marketing „Bernard Krief — Consultants for Europe" *), referitoare la rolul și mijloacele de comercializare a produselor și de publicitate.*

— V-am ruga, d-le profesor, să ne spuneți cum concepeți d-voastră studiul pieței și care este locul comercializării produsului în cadrul așa-numitei „politici de marketing"?

— „Studiul pieței, cuprins în activitatea de „marketing", trebuie înțeles în accepțiunea actuală, ca o strategie în care distingem **mijloace** și **obiective**. Această concepție dinamică (pe care am putea-o traduce într-un fel și prin «comercializare»), presupune cunoașterea și utilizarea mijloacelor cele mai practicate pentru atingerea obiectivelor propuse, cu consecința directă a vînzării produsului pe piață. Am mai putea adăuga că este în fapt vorba de o ierarhizare a valorilor ce constituie un proces rentabil și economic în sensul cel mai înalt al ambilor termeni. Totuși, «comercializarea» în sensul strict al cuvîntului, nu trebuie confundată cu «marketing»-ul cum se face adesea, sfera acestei ultime noțiuni fiind mult mai largă, încorporînd-o pe prima. La baza întreprinderii moderne stă necesitatea de a crea unități de producție pe care comerțul le precizează. Comerțul este așadar autenticul obiectiv al întreprinderii și deci și al «marketing»-ului.

— Există totuși o tehnică anume a comercializării? În ce constă ea?

— „Desigur. Comercializarea unui produs sau a unui serviciu nu este posibilă fără o exactă informare asupra **pieței** și **distribuției**. Să ne oprim întîi la piață. Informarea în ceea ce privește aceasta trebuie dirijată către: **acceptarea produsului**, adică cunoașterea posibilităților de integrare a acestuia pe o piață prin propriile sale calități; **zonele de consum** și **de cumpărare** — comportamentul consumatorilor, diferențierea lor pe zone sau prin clasificări, forme și sisteme de cumpărare și consum; **imaginea produsului** — acceptarea psihologică a unui produs prin impresia provocată asupra consumatorului: **atitudini** — pozițiile adoptate de consumatori față de produs; **motivațiuni** — necesitățile profunde care conduc către comportamentele de consum. Aceste informații permit planificarea unei comercializări adecvate. Dar ele trebuie completate prin cunoașterea **canalelor de distribuție** și înăuntrul lor prin: **mijloacele** rentabile pentru a ajunge la consumator, adică investigarea operativă în cadrul matematicii aplicate, care poate da un rezultat eficace prin programările sale bazate pe analizele matematice ale variabilelor; **politica relațiilor și prețurilor în raport cu desfacerea cu amănuntul**, care implică necesitatea cunoașterii atitudinilor, imaginilor și motivațiunilor pe care le deține cel ce vinde cu amănuntul și care pot înclina balanța comercializării mai mult către anumite categorii de produse; **rețelele de distribuție** — studiul magazinajului, transportului, rutelor etc., elemente fundamemntale pentru o comercializare rentabilă.

O dată cunoscute motivațiile profunde care determină comportamentul pieței și în special al individului, este ușor să le aplici comercializării: o parte la piață — creînd argumentarea adecvată în special în strategia publicității —, iar altă parte la canalele de distribuție.

— Am observat și cu ocazia dezbaterilor din Seminar și în discuția cu mulți specialiști, că un accent deosebit în cadrul comercializării produselor se pune pe publicitate. Ați putea să ne schitați pe scurt cum apreciați dv.

Interviu realizat de
Viorica BABA

(Continuare în pag. 14)

*) Societatea „Bernard Krief — Consultants for Europe" cu sediul la Paris și filiale în Bruxelles, Madrid, Geneva, New York, Londra și Barcelona, este specializată în studiul și strategia marketing-ului, selectarea și formarea personalului de specialitate, organizarea comercială și distributivă, relații publice, promovarea vînzărilor.

CURIER

■ În seria **Capitalismul contemporan și teoria economică** a apărut în **Editura politică** lucrarea **Sistemul valutar capitalist. Încercări de asanare** (București, 1968, 232 pag.) de B. Comisioneru. Partea principală a lucrării este consacrată propunerilor mai noi de consolidare a sistemului valutar capitalist. În timp ce soluțiile propuse în cadrul acestor planuri de diferiți specialiști burghezi se referă exclusiv la mecanismul relațiilor valutare, perturbările din acest domeniu — spune autorul — își au cauzele în afara acestui mecanism și, de aceea, nici cele mai ingenioase soluții tehnice nu pot avea rezultate de lungă durată. Afirmînd că perioada frămîntată prin care trece în prezent sistemul valutar capitalist conține germenii unei etape noi în dezvoltarea sa, B. Comisioneru consideră că este puțin probabil că va fi vorba de înlocuirea generală a sistemului valutar existent, așa cum s-a întîmplat în trecut la schimbarea etalonului-aur clasic cu etalonul aur-devize, dar că noul sistem care va rezulta, spre deosebire de cel existent, va trebui să exprime necesitatea scoaterii de sub tutela valutară a Statelor Unite a unor țări dezvoltate din punct de vedere economic.

■ Revista AMERICAN ECONOMIC REVIEW din mai 1968 publică comunicările și dezbaterile de la cea de-a 80-a sesiune anuală a Asociației economice americane. În comunicarea „The F.R.B.-M.I.T. Econometric Model; Its Special Features" (Modelul econometric F.R.B.-M.I.T.; trăsăturile sale specifice) economiștii Robert H. Rasche și Harold T. Shapiro prezintă caracteristicile conceptuale principale ale unui model trimestrial agregat de mărime intermediară (65—70 de ecuații stohastice) al economiei S.U.A., elaborat în primul rînd pentru utilizare în planificarea politicii economice pe termen scurt și mediu (trei ani). Obiectul primordial avut în vedere la elaborarea acestui model este remedierea deficiențelor constatate în alte tipuri de modele, care nu încorporează în mod explicit asemenea instrumente, cum sînt: creditul de rezervă federal, rata scontului, necesarul de rezerve, diferite rate ale impozitelor federale și alte măsuri financiare. Printre trăsăturile specifice ale noului model se evidențiază: a) recunoașterea explicită a restricțiilor de balanță în gospodăria personală, în bănci și în sectoarele de stat și locale; b) un efort de a specifica mai clar caracteristicile de comportare a unităților economice care participă la construcția de locuințe; c) incorporarea dezvoltărilor recente ale teoriei producției și investițiilor; d) un efort de a obține un cadru consistent pentru deciziile privind ocuparea forței de muncă, investițiile, producția și formarea prețurilor; e) o tratare mai atentă și mai detaliată a sectorului financiar.

■ Referindu-se, printre altele, la structura orașului de mîine și la comunicațiile din cadrul său, Paul Henry Chombart de Lauwe consideră într-un articol apărut în SYNTHESES (Bruxelles), mai-iunie 1968, că în viitor orașul nu va fi construit în raze concentrice, cum o impunea dezvoltarea industrială din secolul al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, ci va avea o structură plurinucleară, gîndită în funcție de posibilitatea de a asigura fiecărui locuitor integrarea în structura de ansamblu, fără a deveni prizonierul ei. O problemă principală este respectarea unei durate optime a deplasării la locul de muncă. Pe baza investigațiilor făcute, autorul consideră că durata optimă a deplasării este între 5 și 15 minute, căci, spune el, oamenilor nu le place să locuiască „cu nasul în ușa instituției", dar nici să-și piardă prea mult timp cu deplasarea. Orașul nu poate fi construit, spune Lauwe, după planurile unui singur om, ci trebuie să fie opera unei activități de echipă în care să se reflecte opțiunile populației.

APELE: SURSE, GOSPODĂRIRE, PREVEDERI...

(Urmare din pag. 5)

fundamentarea economică a schemelor de amenajare a apelor în scopuri multiple, reglementarea folosințelor complexe, eficiența economică etc.

De o deosebită actualitate sînt studiile privind **prețul apei și sistemul de plăți aferent.** După cum se știe, în țara noastră utilizarea apei nu este afectată de nici un fel de taxe, cu excepția celor percepute de la consumatori în cadrul rețelelor publice de alimentare. Datorită acestui fapt, efectele economice ale consumării și degradării apei apar desprinse de folosința respectivă, iar acțiunile de gospodărire au astfel doar un caracter administrativ. **Generalizarea în economia națională a unui sistem de plăți pentru utilizarea apelor ar permite, pe de o parte, stabilirea unui echivalent economic care ar putea acționa în vederea stăvilirii risipei și impurificării debitelor de apă, iar pe de altă parte, ar asigura o determinare mai reală a rentabilității unităților ce folosesc apa.**

Problema plăților în domeniul apelor — care formează obiectul unor preocupări insistente pe plan mondial — capătă pentru țara noastră o importanță sporită în lumina directivelor privind ridicarea eficienței întregii activități economice. Reglementarea acestei probleme trebuie să se încadreze în metodologia generală de stabilitate a prețurilor și să țină seama de caracteristicile specifice ale apei atît ca resursă naturală, cît și ca produs al unei activități social-economice.

Programul de perspectivă al cercetărilor în domeniul apelor cuprinde, de asemenea, o serie de teme legate de îmbunătățirea parametrilor amenajărilor hidrotehnice, de comportarea hidraulică și rezistivă a lucrărilor hidrotehnice, despre care nu este cazul să ne ocupăm aici. Urmărind rezolvarea optimă a cerințelor de utilizare a apei în economia națională, cercetările vor trebui să nu se limiteze numai la înregistrarea pasivă a cerințelor apărute, ci să fie astfel dirijate încît să devină și un factor activ al progresului tehnico-economic în activitatea de gospodărire a apelor.

REGULI PRIVIND CONTROLUL MĂRFURILOR

(Urmare din pag. 6)

acceptate în prealabil de furnizorii interni;

- nerespectarea condițiilor de calitate prevăzute în documentația tehnică pentru produsele de export, precum și prelevarea defectuoasă a probelor și efectuarea necorespunzătoare a analizelor de calitate la produsele de export, față de prevederile din documentația tehnică sau din contracte;
- utilizarea unor aparate de măsură și control pentru verificarea calității produselor de export, necorespunzătoare preciziei stabilite în documentația tehnică;
- nerespectarea condițiilor prevăzute în documentația tehnică pentru ambalaj, depozitare, manipulare și transport, de către întreprinderile producătoare, precum și de către întreprinderile și organizațiile economice cu sarcini de depozitare, încărcare-descărcare, manipulare și transport;
- avizarea la export și prezentarea organelor Inspectoratului, de către organele de control al calității din întreprinderi producătoare, a produselor care nu corespund condițiilor de calitate, ambalare și marcare, prevăzute în contracte;
- nerespectarea indicațiilor cu caracter obligatoriu date în cadrul normelor legale de către Inspectoratul General de Stat;
- prezentarea pentru control sau livrarea la export a altor sortimente decît cele stabilite prin contracte;

În încheiere, reamintim că nici un produs prevăzut în nomenclator nu poate să fie livrat la export fără controlul prealabil al Inspectoratului General de Stat.

Desigur, aplicarea sancțiunilor contravenționale nu înlătură răspunderea pentru pagubele cauzate, care se vor stabili și se vor urmări potrivit normelor de drept.

VIAȚA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

(Urmare din pag. 7)

flate în preajma Uzinelor „23 August", „Grivița roșie", a Fabricii de confecții și tricotaje din București au orare asemănătoare cu ale unităților comerciale din restul orașului.

Se presupune — și toți interlocutorii noștri au fost de acord cu aceasta — că dacă o anumită unitate comercială, amplasată în preajma unei mari întreprinderi, unde programul de lucru începe la 6, ar servi micul dejun sau ar oferi produse pentru micul dejun începînd de la orele 5, ar recruta, desigur, o clientelă permanetă, ceea ce s-ar oglindi și în bilanțul economic al unității respective. O „acoperire comercială" se impune, de asemenea, și pentru orele 22—24, cînd intră și ies din producție schimburile doi și trei.

Sînt apoi zone, ca aceea din preajma Gării de Nord, de pildă, care necesită stabilirea unor orare speciale pentru unitățile comerciale datorită faptului că aici la orice oră din zi și din noapte este o mare fluctuație de oameni, de posibili cumpărători.

● *Unde-i interesul pentru o informare corectă?*

In legătură cu orarele magazinelor se ridică și o altă problemă care, minoră la prima vedere, are totuși o influență sensibilă asupra cumpărătorilor. In art. 5 din Instrucțiunile nr. 239 din 14 iulie 1967 ale M.C.I. (Regulile generale de comerț) se spune „Orarul va fi afișat la intrarea în unitate, astfel încît publicul să poată lua cunoștință de programul de activitate al unității chiar atunci cînd aceasta este închisă".

Cum se respectă această indicație? Cum sînt informați cumpărătorii despre orarul magazinelor? E vorba doar de un străvechi mijloc de publicitate, obligatoriu.

- *Magazinul „Alimentara" de pe Calea Victoriei nr. 73 din București. Orarul de aici are următorul cuprins:* **Zilnic: 7—11; 16—20; Duminica: 7—12. Sîmbăta: 7—11; 15—2.** *Această unitate comercială n-a fost însă deschisă niciodată sîmbăta nici măcar pînă la ora 24. Totuși, orarul, afișat de cîțiva ani de zile, o „ține deschisă" de sîmbătă de la orele 15 pînă duminică la orele 2.*
- *Unitatea de desfacere a produselor de panificație din Drumul Taberei din București are următorul orar afișat:* **Luni: 5,30—12,30; 15—20. Zilnic: 5,30—12,30; 3—20. Duminica: 13.** *Nici această unitate n-a fost deschisă niciodată începînd de la ora 3; apoi, nimeni nu pricepe orarul de duminică, fixat la ora 13. Cît durează ora 13? O clipă. Numai în acea clipă e deschisă unitatea?*
- *La unitatea de „Galanterie" din același cartier sînt două orare, unul sub altul, care se bat cap în cap. In unul scrie:* **luni, marți, joi, vineri și sîmbătă magazinul e deschis între orele 8—12,30 și 16—20.** *In celălalt orar scrie:* **Marți magazinul e deschis între orele 8—13,30. După amiaza închis.** *Intr-un orar scrie:* **Sîmbătă magazinul e deschis între orele 8—12,30 și 16—20.** *In celălalt scrie:* **Sîmbăta magazinul e deschis între orele 8,30—13 și 16—20,30.** *Intr-un orar scrie:* **Miercuri magazinul e deschis între orele 16—20.** *In celălalt scrie:* **Miercuri magazinul e deschis între orele 8,30—12,30 și 16—20.** *Care orar e valabil?*
- *O altă situație o întîlnim la un magazin din piața „30 Decembrie" din București. Pe fațada acestuia scrie:* **Centrul Intercooperatist. Valorificarea produselor lactate. Cooperativele agricole de producție** *(de două ori acest text — n. red.).* **Produse lactate proaspete. Piața „30 Decembrie". Orar.** *După cuvîntul „orar" nu mai urmează însă nimic. De altfel, la marea majoritate a unor unități cooperatiste (în special unitățile de legume și fructe) nu sînt afișate orarele de funcționare.*

★

Problemele ridicate în ancheta de față sînt parte componentă și deloc neglijabilă din suma celor a căror rezolvare promptă și corespunzătoare trebuie să asigure buna deservire a populației.

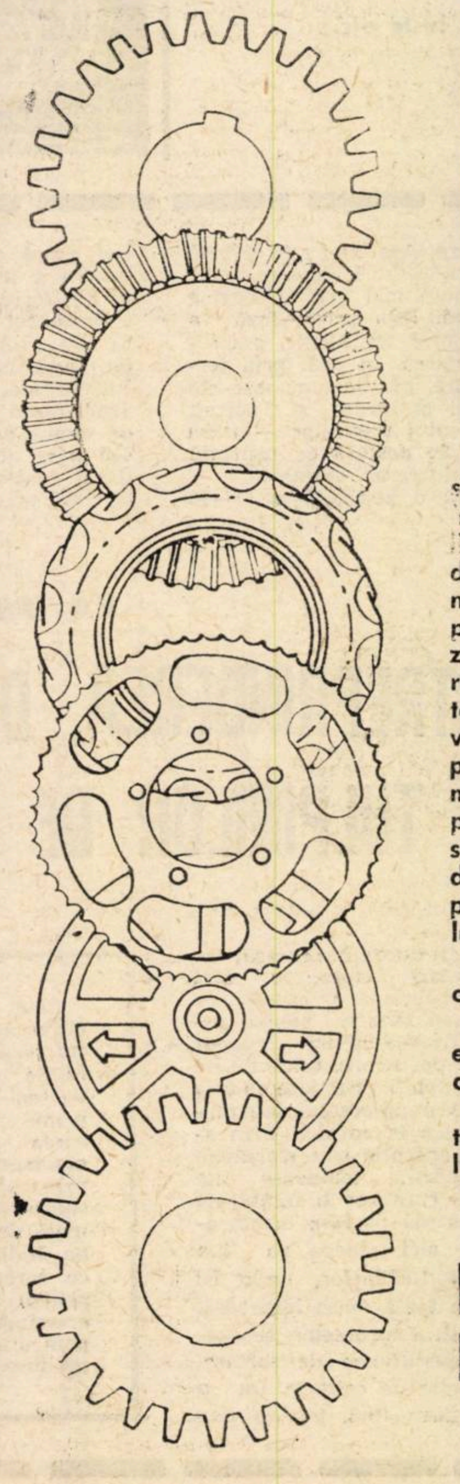

EXPOZIȚIA INDUSTRIALĂ BRITANICĂ

Alegerea echipamentului industrial, mașinilor și elementelor componente este de o importanță deosebită și nu cunoaște limite. Înalta calitate și performanțele deosebite ale produselor britanice sînt cunoscute și apreciate în toată lumea. Toate produsele ce vor fi expuse în cadrul Expoziției Industriale Britanice corespund cerințelor specifice ale pieței românești. Datorită acestui fapt, în cadrul expoziției se vor prezenta produse ce prezintă interes pentru reprezentanții fiecărei ramuri comerciale. Informații tehnice complete și prospecte vor fi distribuite la fiecare stand. De asemenea, cu multe din produsele expuse se vor face demonstrații practice pentru a se ilustra condiția de lucru.

Deschisă zilnic (inclusiv duminica) între orele 10–18.

În zilele de lucru, între orele 10–13, expoziția este deschisă numai pentru specialiști.

Organizatoarea expoziției este societatea INDUSTRIAL AND TRADE FAIRS INTERNATIONAL LTD.

Expoziția funcționează în:

PIAȚA SCÎNTEII BUCUREȘTI
17-27 OCTOMBRIE 1968

PUBLICOM

FABRICA DE CUIE SÎRMĂ ȘI LANȚURI GALAȚI

Bd. George Coșbuc nr. 219

LIVREAZĂ:
- Sîrmă arsă STAS 889-52
- Cuie construcții gama 1,8–4,00 mm
- Ținte albe 1,2–1,6 mm
- Cuie tablă 2,0–2,2 cuie wagnere, cuie turnătorie
- Lanțuri industriale în gama 20–38 mm

Solicitanții se vor adresa la M.I.M. – D.A.D. București, pentru obținerea repartițiilor

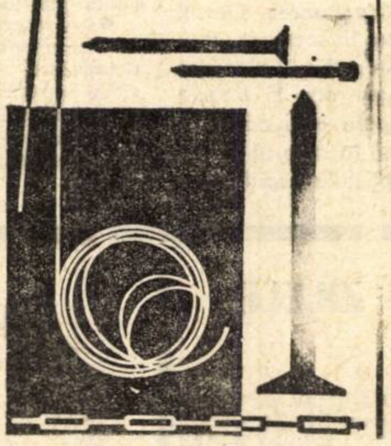

Fabrica chimică MĂRĂȘEȘTI

DESFACE:

1 – Cu repartiție:
- vopsele pe bază de ulei
- clei de oase și piele

2 – Fără repartiție, pe bază de comandă fermă:
- „Alba menaj", în cutii de 0,500 kg
- „Lac lunar", în flacoane de 100 g
- „Fosfomar" în cutii de 1/1 și 1/5 kg

Lacuri incolore: „Firnis" artificial în bidoane de 20 kg; „Durolac"; „Lac expres"

Articolele de la punctul 2 se găsesc de vînzare la toate magazinele de specialitate din țară.

UZINELE TEXTILE „MOLDOVA" – BOTOȘANI

PRODUC:
- pînză albită;
- zefiruri (uni, caro, în dungi);
- articole din celofibră pentru fuste etc;
- doc;
- finet (uni și în dungi);
- Liviu (cămăși confecții).

Solicitați la magazinele din țară produsele

IIS „8 MAI" MEDIAȘ

Un bogat sortiment de încălțăminte pentru femei

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE A TULPINILOR DE CÎNEPĂ – VASLUI

UN COȘ DE FUM cu un debit impresionant ne-a atras atenția încă de la intrarea în frumoasa gară Vaslui. Abia am terminat treburile pentru care făcusem deplasarea și am și luat pieptiș șoseaua națională pînă la coșul de fum. O firmă impunătoare ne arată că ne aflăm în fața Întreprinderii de prelucrare a tulpinilor de cînepă. Am intrat. Un du-te-vino continuu. Și totuși, în febra preocupărilor diverse, amabilitatea moldovenească nu s-a desmințit. Conducătorul tehnic al acestei unități s-a oferit să-mi fie călăuză și să-mi dea toate explicațiile necesare.

Cînepa, o plantă tehnică cu valori de întrebuințare importante, este cultivată din ce în ce mai mult pe ogoarele patriei noastre. De ce?

Fibra de cînepă, produsă de întreprinderile de prelucrare, poate fi utilizată la:

- **țesături pentru tapițerie,**
- **saci și țesături groase.**
- **furtunuri P.C.I.**
- **preșuri,**
- **diferite împletituri din sfoară pentru cismărie, tapițerie, odgoane pentru nave,**
- **prelate,**
- **foi de cort.**

În combinație cu firele de in, se mai produc **țesături pentru îmbrăcăminte de vară, pentru huse, perdele și lenjerie.**

Iată care este procesul „topitoriei", mai exact al transformării tulpinilor de cînepă în fibre. Așa cum este livrată de producători, cînepa este introdusă mai întîi în bazine cu apă. Este prima fază a procesului tehnologic, respectiv topirea. În apă, prin fermentare, părțile lemnoase ale cînepii putrezesc și permit învelișului tulpinilor — fibra — să se desfacă cu ușurință la prelucrarea mecanică.

După o perioadă de 7—10 zile, cît durează procesul de fermentare, tulpinile sînt scoase din apă și așezate pe un teren deschis, pentru uscare. Ajunse la un procent minim de uscare, tulpinile de cînepă pot fi introduse în faza a doua a procesului tehnologic, adică la zdrobit. Prin această operație sînt sfărîmate toate părțile lemnoase ale cînepii, care vor fi înlăturate cu ușurință în faza următoare. De aici, cînepa va lua drumul turbinelor, unde își va lăsa toată masa lemnoasă. La capătul turbinelor, se execută operațiunea de sortare, în funcție de calitate. De o parte fibra fină, iar de alta cea aspră sînt împachetate pentru a fi livrate fabricilor de țesătorie.

Pînă mai acum cîțiva ani, țara noastră era importatoare de mari cantități de saci și de materii prime pentru fabricarea acestora. În momentul de față prin cultivarea ei pe suprafețe tot mai mari de teren, cînepa indigenă satisface cererea internă pentru necesitățile crescînde de fire pentru saci și alte produse.

Procentul de fibră rezultată din prelucrarea tulpinilor de cînepă este de numai 25%. Întreprinderea din Vaslui prelucrează anual 2 000 tone de cînepă, din care rămîn 400 tone de fibră bună de livrat țesătoriilor. Diferența de 1600 tone, transformată în „puzderie" — cuvîntul este uzitat și în normativele pentru întreaga ramură — nu este aruncată, ci folosită integral la centrala termică, înlocuind combustibilul lichid. Economia înregistrată este de 410 000 lei anual.

În afară de fibra bună pentru țesut și de „puzderia" utilizată drept combustibil, din cînepă mai rezultă și unele resturi de fibră scurtă, denumite cîlți. La prelucrarea în turbine, fibrele scurte sînt captate cu ajutorul unei instalații pneumatice. Introduse într-un scuturător, fibrele scurte sînt despărțite de ultimele resturi de lemn, după care sînt, de asemenea, sortate. În cazul cînd masa lemnoasă din fibrele scurte nu poate fi eliminată complet urmează o nouă fază. Un înnobilator — separă complet fibra scurtă de lemn.

De reținut că, unitatea din Vaslui nu este sezonieră. Continuarea activității pe timp nefavorabil este posibilă datorită unor instalații de uscătorie.

PRIN ANUL 1938, aici erau prelucrate circa 100 tone de tulpini, din care într-o secție anexă erau confecționate frînghii, guri de ham și alte obiecte de uz casnic.

În prezent, se lucrează intens pentru terminarea construcției unei unități moderne de prelucrare a tulpinilor de cînepă. Datorită noii construcții se vor asigura condiții din cele mai bune de muncă și, în același timp, se va obține o creștere a capacității de prelucrare la peste 6000 tone de cînepă pe an. Clădirile aferente sînt: **o hală nouă, un grup social, centrală termică, casă de pompe, instalație nouă pentru topire, laborator, bazine mărite.** Toate aceste construcții vor avea utilaje moderne, mecanizate.

Începînd cu anul viitor muncitorii vasluieni vor înlocui munca manuală de alimentare a cazanelor, trecîndu-se la alimentarea mecanizată. Trei ventilatoare puternice vor împinge deșeurile lemnoase ale cînepii în niște antifocare special construite. Sistemul mecanizat al încărcării bazinelor cu tulpini de cînepă va contribui la ușurarea efortului fizic al muncitorilor. Pe viitor, plase gigantice vor descărca în bazine, vor afunda în apă și vor încărca pe transportoare cînepa desemnată a fi prelucrată.

E. Z.

Impresii de călătorie (II)

SUEDIA '68: IMAGINI

CARACTERUL INDUSTRIAL al Suediei nu se impune vizual, peisagistic ca în Anglia, de pildă, unde în anumite zone, pe zeci și zeci de kilometri, defilezi printre fabrici, iar orașele păstrează amprenta construcției febrile și cam haotice, determinată de revoluția industrială. În Suedia industria are o prezență mai discretă, mai integrată în peisajul natural și cel urban. Dar forța urmașilor vikingilor nu se întemeiază mai puțin pe industrie.

Prin evoluția sa, această țară predispune la reflecții care-ți întăresc convingerea în virtuțile industrializării, îți oferă argumente împotriva unor concepții care absolutizează unii parametri ai creșterii, cum ar fi dimensiunea teritoriului național sau dimensiunea întreprinderii. Pentru că Suedia nu are mai mult de 8 milioane de locuitori și pentru că alături de cîteva firme cu adevărat foarte mari, aci există un mare număr de întreprinderi mijlocii și mici, dinamice și competitive, care-și găsesc un loc nu numai pe piața națională, dar și pe piața mondială.

Fără discuție, sectorul cel mai mobil al industriei suedeze sînt construcțiile de mașini, care în ultimii 50 de ani, progresînd într-o rată de aproape două ori mai înaltă decît a celorlalte ramuri, și-au sporit ponderea în totalul producției globale industriale de la mai puțin de 10% la începutul secolului la peste 35% în prezent.

● *În subtextul specializării*

AM VIZITAT o serie de întreprinderi, am stat de vorbă cu oameni de afaceri de la firme mari și de la firme mici.

Între altele, în cursul vizitei la Federația Suedeză a Constructorilor de Mașini mi-a reținut atenția accentul care se pune pe promovarea relațiilor de cooperare între întreprinderi. În acest scop încă în 1961 Federația a instituit un comitet de lucru, care și-a expus concluziile într-un referat intitulat „Ghid pentru cooperarea între contractanți principali și subcontractanți". Referatul, care a fost difuzat tuturor firmelor membre, prezintă avantajele sistemului, încearcă să stabilească criterii pentru adoptarea deciziei în cazuri concrete și se ocupă de o serie de probleme care se pun în cadrul relațiilor de cooperare: clasificarea produselor care fac obiectul cooperării, condițiile de livrare, elaborarea calendarului livrărilor, prețuri și condiții de plată, regimul proiectelor și al mașinilor speciale utilizate, continuitatea contactului între părți, sistemul de control și de rezolvare a reclamațiilor, durata asocierii, garanții, modalități de arbitraj etc. Se consideră că acest ghid a jucat un rol important în dezvoltarea cooperării între firmele suedeze constructoare de mașini. În orice caz, Federația a continuat preocupările în această direcție, iar în decembrie trecut, un studiu mult mai amplu, care examina problema din unghiuri mai variate, era distribuit societăților afilitate. În acest studiu un paragraf este dedicat relațiilor de cooperare internaționale. Anchetele întreprinse arată că peste 25% din volumul vînzărilor firmelor constructoare de mașini este reprezentat de valoarea produselor obținute prin contracte de subfurnizare. Din 243 firme anchetate, 70% au răspuns afirmativ la întrebarea dacă au subcontractanți în străinătate. Între firmele cele mai mari această cifră este și mai ridicată, ajungînd la 93%. Cele mai numeroase firme recurg la subcontractanți străini pentru că prețurile suedeze sînt prea ridicate. Alte motive sînt insuficiența capacităților de producție sau durata prea mare a termenelor de livrare în Suedia etc. Interlocutorii suedezi, ca și materialele pe care le-am studiat subliniază în mod deosebit avantajele cooperării pe termen lung. Cooperarea — internă sau internațională — se impune tot mai mult pretutindeni — ca un imperativ al dezvoltării forțelor de producție moderne, al sporiri eficienței activității economice.

Un instrument al promovării relațiilor de cooperare este „Registrul subcontractanților" care este publicat începînd din 1957 de Federația sus-menționată și care conține informații despre firmele care dispun de capacitatea tehnică de a întreprinde diverse operații de prelucrare. Fiecare ediție a registrului conține date despre circa 400 de firme. Din 1963 asemenea registre sînt editate de asociațiile corespunzătoare și în alte țări scandinave.

În afară de „Registrul subcontractanților", care, editat o dată pe an, nu poate cuprinde informații foarte proaspete se folosește și un sistem informațional mai operativ. În fiecare lună firmele membre ale Federației primesc un formular pe care trec domeniile în care au capacități disponibile pentru operații de subcontractare, sau dimpotrivă genul de lucrări, sau produse pentru care caută subfurnizori. Informațiile culese astfel sînt publicate într-un buletin lunar.

● *Nu numai ochiului...*

UN PROVERB francez spune că modul în care dai valorează mai mult decît ceea ce dai. Înțelepciunea populară n-a avut, desigur, în vedere raportul între ambalaj și marfă. Cu toate acestea n-aș spune că în numeroase cazuri, în lumea concurenței exacerbate această aplicație nu s-ar dovedi valabilă. Pentru că mai mult decît prin conținutul lor — ascuns — produsele atrag consumatorul prin veșmintele lor ademenitoare, îi iau ochii și-i slăbesc voința de a ține strînse băierile pungii. Dar să fim drepți. Ambalajul nu înseamnă numai reclamă, nu se adresează numai ochiului. Iar ceea ce are loc astăzi în industria ambalajelor contribuie destul de substanțial la depășirea unor limite pe linia conservării calității produselor și a comprimării costurilor distribuției. Pentru că industria ambalajelor beneficiază și ea din plin, de rezultatele revoluției tehnico-științifice. Ea se adaptează și facilitează formele moderne de comerț, exploatează însușirile noilor materii prime apărute, se modelează potrivit noilor posibilități și tehnici de transport, ține seama de deplasăriie în structura cererii de consum a populației. Ambalajul devine un business din ce în ce mai prosper.

Nu departe de Malmö, unul din cele 5 mari orașe ale Suediei, se află Lund, un fel de Oxford sau Cambridge suedez. Undeva la marginea acestui orășel, în același timp liniștit și animat, grație populației sale studențești, se află o întreprindere cu numele de Tetra pak. Aici se proiectează și se experimentează noi ambalaje precum și noi mașini și instalații pentru utilizarea lor. Mașinile construite după proiectele firmei nu se vînd ci se închiriază, pentru că firma dorește să păstreze în mînă atuuri cît mai numeroase pentru dezvoltarea activității sale de bază = producerea și vînzarea de ambalaje. De ambalaje pentru fluide: lapte, bere, cremă de lapte. Ambalajele, destinate pentru o singură utilizare, sînt fabricate din hîrtie sau polietilenă, sau din hîrtie și polietilenă, sau din hîrtie, polietilenă și aluminiu. Noutățile care ne-au fost prezentate erau „sticle" de bere din polietilenă și mai ales ambalaje care permit conservarea îndelungată (s-a menționat durata de șase luni) a laptelui, fără refrigerare. În acest ultim caz distribuția laptelui se simplifică substantial. Nu mai este nevoie de autocisterne frigorifice, de spații frigorifice de depozitare. Laptele poate fi transportat la distanțe mari în orice condiții de climă. Gospodina poate face provizii pe o perioadă mai mare și nu va trebui să-și ocupe spațiul limitat din frigider. Manipularea laptelui în cursul distribuției devine mult mai ușoară pentru că volumul ocupat este mai mic decît în cazul sticlelor, rezistența recipientelor mai mare, iar problema recuperării ambalajelor dispare cu totul.

Dincolo de aspectele tehnice, indiscutabil interesante, de amănuntul, de asemenea interesant, al specializării relativ înguste, au reținut elementele pe care această firmă își întemeiază strategia dezvoltării, modul în care ea evaluează capacitatea pieței, tendințele viitoare ale cererii. Dacă firma ar avea un blazon pe el ar fi scris: să ambalăm, să ambalăm! Să ambalăm altfel ceea ce este deja ambalat, să ambalăm ceea ce încă nu este ambalat. Oamenii, de pildă, beau cafea. Statisticile măsoară consumul de cafea în kilograme pe locuitor/an. Tetra pak măsoară în cești și ajunge la concluzia că într-o anumită zonă se beau atîtea miliarde de cești pe an, din care atît acasă, atît în localuri publice. Ce ar fi de ambalat aici? Se pare că nimic. Numai că occidentalul obișnuiește să pună în cafea o cremă de lapte. Or aceasta poate fi ambalată în porții individuale, întrucît, la local clientul va găsi că așa este mai igienic și mai plăcut, iar comerciantul — mai practic, mai ușor de servit. Concluzia = este rentabil să se producă un ambalaj pentru creme de lapte.

Nu-mi dau seama ce va scăpa în viitor neambalat. Poate că în umbra secretului comercial, într-un laborator al întreprinderii din Lund, un grup restrîns de ingineri pune la punct ambalajul unei mărfi destinate uzului călătorilor interplanetari de mîine = aer terestru, din orașul de reședință, în porții individuale. Glumesc, dar gluma mea poartă un nume și acest nume este marketing.

Închei aici aceste secvențe suedeze. Nu voi vorbi de o serie de produse pe care le-am putut urmări pe liniile de fabricație în întreprinderile vizitate. Cititorul are posibilitatea unor impresii personale la Expoziția industrială de la Herăstrău, despre care la Asociația Generală a Exportatorilor mi s-a spus că este cea mai mare expoziție de acest gen organizată pînă acum de Suedia în străinătate.

Gheorghe DOLGU

DESPRE COLABORAREA ECONOMICĂ FRANCO-ROMÂNĂ ȘI UNELE PROBLEME ACTUALE ALE ECONOMIEI FRANCEZE

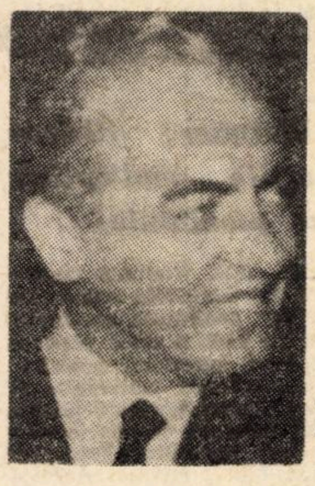

Convorbire cu dl. ANDRÉ BETTENCOURT, ministrul industriei al Franței

Sosit într-o scurtă vizită în România pentru a inaugura „Săptămîna tehnicii franceze", dl. André Bettencourt, ministrul industriei al Franței, a avut amabilitatea să împărtășească cititorilor revistei „Viața economică" opiniile domniei sale privind stadiul actual al cooperării româno-franceze, colaborarea europeană și unele preocupări de perspectivă în industria Franței.

● Semnificația „Săptămînii" tehnicii franceze" la București...

ACEASTĂ „Săptămînă a tehnicii" de la București este ceva nou pentru noi. Pînă acum obișnuiam să organizăm în diferite părți ale lumii mari expoziții. De data aceasta însă, în mod deliberat, am optat pentru o expoziție tehnică de dimensiuni mici servind drept suport pentru un ansamblu de conferințe, ce vor fi prezentate cu ocazia acestei Săptămîni. Este o primă încercare și cred că această formă ne poate fi utilă în viitor, deoarece este mai practică. Ea permite discuții care se vor concretiza în aplicarea unor tehnologii avansate.

● ...în contextul mai larg al colaborării economice româno-franceze

COOPERAREA care s-a dezvoltat între țara dv. și țara mea ne oferă satisfacții foarte mari, în sensul că în ultimii ani ea s-a lărgit mult.

Fără îndoială că în cadrul acestor schimburi atît guvernul român cît și guvernul francez se preocupă de stabilirea unui echilibru între importuri și exporturi, satisfăcător pentru ambele părți. Va trebui să ne preocupăm ca România să găsească debușee pentru produsele sale, fie în Franța direct, fie, prin intermediul Franței, în alte țări ale lumii. Căci dorim să conlucrăm pe bază de egalitate și în consecință colaborarea trebuie să fie avantajoasă în aceeași măsură pentru ambele părți. Există în acest sens o dorință reciprocă și nu sînt nici un fel de motive pentru ca noi să nu realizăm acest scop. Cu atît mai mult cu cît am constatat personal în ce măsură România a făcut progrese serioase în ultimii ani.

Este de altfel firesc ca țări care sînt foarte prietene de multă vreme, din motive pe care nu este nevoie să le mai amintesc, să se ajute reciproc în cea mai mare măsură posibilă. Cred că perspectivele cooperării între țările noastre sînt mari. Această operă de apropiere nu se poate face decît printr-o cunoaștere mai bună de o parte și de alta, respectînd concepțiile fiecăruia.

Sper că anii pe care îi vom trăi vor permite destinderea la care ținem atît de mult. Respectul țărilor și al popoarelor, al independenței fiecăruia este de importanță capitală dacă dorim să construim lumea în pace; aceasta este dorința poporului român, aceasta este dorința guvernului român; aceasta este și dorința poporului francez, și, vă asigur, și a guvernului francez.

● Industriile de vîrf și statul

ÎN LEGĂTURĂ cu unele probleme actuale ale economiei franceze, dl. Bettencourt ne-a declarat:

Pînă acum cîteva decenii Franța deținea într-un număr de domenii industriale pozițiile cele mai avansate. În ce privește automobilele, de exemplu, Franța ocupa locul întîi, ca și în aviație de altfel.

Evident că lucrurile s-au mai schimbat de atunci. În prezent unele țări foarte mari au luat un avans considerabil asupra altora. În ultimii 10 ani în anumite domenii, Franța a depus un efort considerabil, care s-a realizat atît prin mijloacele statului cît și prin inițiativa privată. Aceasta ne-a permis, cel puțin în anumite sectoare, să ajungem la rezultate pentru care unele țări ne invidiază. Asocierea realizată între firma Dassault și întreprinderile din sectorul public care colaborează cu ea, a permis obținerea unor rezultate cu totul deosebite. În sectorul atomic am lucrat intens în ultimii ani. Acest lucru ne-a cerut un volum mare de cheltuieli, dar ne-a permis, deși nu ocupăm locul întîi sau al doilea, să deținem totuși în prezent un rol foarte important și independent, căci nu trebuie să uităm că în domeniul energiei atomice am făcut totul prin noi înșine.

Efortul intens de cercetare proprie ne-a permis să păstrăm tehnicieni de foarte mare valoare, în timp ce în alte țări a existat un flux de plecări ale acestora spre Statele Unite. Chiar cei care au făcut stagii — utile de altfel — în străinătate, sînt acum din nou în Franța, dispunînd de mijloace financiare și tehnice corespunzătoare. Acest din urmă fapt este de o importanță capitală pentru a păstra cercetătorii proprii și a obține rezultate valoroase, cu condiția de a persevera.

La obținerea acestor rezultate statul are un rol important. El deține sub controlul său un ansamblu extrem de puternic: întreaga producție de gaz și electricitate, alte resurse energetice și aproape totalitatea mijloacelor de transport. Lui îi aparțin de asemenea un anumit număr de mari întreprinderi industriale. În plus, organizarea noastră economică dă posibilitatea statului ca, într-o serie de domenii unde s-ar părea că are întîietate activitatea privată, el să orienteze și să sprijine în foarte mare măsură întreprinderile.

● Una din marile probleme

FRANȚA a practicat în ultimii ani o politică destul de restrictivă în ce privește investițiile străine. În alte țări ale Pieței Comune investițiile făcute de Statele Unite au fost mai mari decît cele din Franța. Este tocmai una din marile probleme care se pun în acest moment, deoarece, precum vă spuneam, noi am înțeles să atingem obiectivele noastre în independență și libertate. Alte țări vecine au preferat să conlucreze mai mult cu Statele Unite.

Abordînd problema investițiilor străine prin prisma implicațiilor Pieței Comune, domnul Bettencourt a subliniat: Este absolut necesar să nu ne lăsăm colonizați de nimeni. Trebuie să realizăm noi înșine opera de reînnoire necesară pentru a avea industriile cele mai moderne.

În încheiere, ministrul francez și-a exprimat convingerea despre utilitatea eforturilor pentru promovarea unor relații întemeiate pe aspirația spre independență, în cadrul reciprocității eforturilor, al respectului mutual.

Convorbire consemnată de

Irina VIANU

Dinu DRAGOMIRESCU

ŞTIRI DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

● U. R. S. S.: Reînzestrarea tehnică a industriei carbonifere

GUVERNUL SOVIETIC a adoptat o hotărîre cu privire la reînzestrarea tehnică a industriei cărbunelui. În hotărîre se subliniază că folosirea tehnicii noi a permis ca în 102 mine din U.R.S.S. extracţia cărbunelui să fie mecanizată şi automatizată în proporţie de 90—95%. Hotărîrea subliniază, totodată, că perfecţionarea tehnicii trebuie să se efectueze într-un ritm mai rapid. Se trasează sarcina ministerelor şi instituţiilor aferente ca în perioada 1968—1975 industria carboniferă să fie reutilată într-o asemenea măsură, încît productivitatea muncii să crească de 1,5—1,7 ori comparativ cu nivelul atins. Hotărîrea prevede, de asemenea, ca în proiectul de plan pe 1971—1975 să se prevadă construirea, în regiunile carbonifere, a unor întreprinderi ale industriei uşoare, alimentare etc., în care să poată lucra membrii familiilor lucrătorilor din întreprinderile miniere, precum şi lucrătorii care nu vor mai munci în mine ca urmare a automatizării proceselor de producţie.

Se mai prevăd sarcini în legătură cu îmbunătăţirea continuă a calităţii pregătirii specialiştilor din industria minieră şi alte măsuri.

Repararea tractoarelor

Pentru îmbunătăţirea calităţii reparării tractoarelor, reducerea preţului de cost al reparaţiilor şi a consumului de piese de schimb, precum şi pentru o mai bună folosire a întreprinderilor de reparaţii din sistemul „Soiuzselhoztehnika" Consiliul de Miniştri a adoptat o hotărîre prin care se consideră necesar să se concentreze, începînd din 1969, în aceste întreprinderi, reparaţiile capitale ale tractoarelor din întreprinderile şi organizaţiile altor ministere şi departamente. „Soiuzselhoztehnika", de comun acord cu întreprinderile interesate, are sarcina să elaboreze şi să aprobe un contract tip pentru efectuarea reparaţiilor capitale a tractoarelor. Acesta urmează să cuprindă termene de reparaţii garantate, precum şi răspunderea părţilor pentru nerespectarea clauzelor contractuale.

● R.P. Ungară: Investiţii în economie

PENTRU DEZVOLTAREA economiei naţionale, atît guvernul ţării, cît şi întreprinderile alocă importante sume necesare investiţiilor.

● În scopul dezvoltării întreprinderilor industriale, Banca de Investiţii a Ungariei a acordat anul acesta credite — a căror valoare atinge 3,8 miliarde forinţi. Au fost satisfăcute astfel 400 de cereri de credite pe termen mediu şi 80 de cereri de credite pe termen lung. În acordarea de credite Banca de Investiţii a Ungariei — acordă credite numai pentru investiţii amortizabile în termen scurt. În general creditele pe termen lung se cer rambursate în decurs de 3—4 ani, iar cele pe termen mediu în decurs de doi ani.

● Dezvoltarea industriei de aluminiu ocupă un loc important în economia Ungariei. După cum arată revista **Figyelö** din 2 octombrie, pentru perioada 1970—1975 au fost alocate investiţii în valoare de 10 miliarde forinţi. Potrivit prevederilor extracţia de bauxită va creşte cu 60%. În 1971, prin darea în funcţiune a noii fabrici de aluminiu de la Ajka, capacitatea de producţie a industriei de aluminiu se va dubla.

● R. D. Vietnam: Hidroamelioraţiile multiplică rodnicia pămîntului

AGRICULTURA R.D. Vietnam reprezintă şi ea unul din sectoarele economice care contribuie la realizarea sarcinilor legate de lupta pe care o duce poporul vietnamez împotriva agresiunii americane. Penuria de pămînturi cultivabile şi lipsa de mijloace tehnice necesare pentru a valorifica noi terenuri, impun economiei aplicarea unei agriculturi intensive pe întreaga suprafaţă cultivată. Aceasta presupune — după cum relatează revista **Études Vietnamiennes** nr. 17/1968 — aplicarea unui şir de măsuri, printre care irigaţiile şi reamenajarea orezăriilor ocupă un loc cu totul important. În acest context, au fost începute lucrări de interes naţional: conservarea apei, secarea terenurilor mlăştinoase, irigarea pămînturilor expuse secetei. Angajată în marea bătălie pentru recolte cît mai mari, în perioada 1964—1965, populaţia a amenajat 1330 de noi construcţii hidrotehnice de mărime mijlocie şi 2500 staţii de pompare acţionate cu motoare electrice şi Diesel. Echipe specializate ale cooperativelor au executat 449 mil. mc de lucrări de terasare. În 1966 aceste lucrări s-au efectuat sub tirul bombardamentelor. În pofida lor, a insuficienţei forţei de muncă, a pagubelor pricinuite de bombardamente, sute de noi staţii de pompaj şi mii de amenajări mici şi mijlocii au intrat în funcţiune. În 1964, suprafaţa irigată a atins 2 386 200 ha (de pe care s-au obţinut două recolte pe an), faţă de 922 600 ha în 1955 şi 345 700 ha în 1939. La sfîrşitul anului 1966 suprafeţele în permanenţă irigate au crescut de la 53,50% în 1964 la 73% din totalul suprafeţei agricole, de la 60,5% la 70% pentru orez şi de la 28,4% la 38% pentru plante industriale.

Amenajările s-au dublat prin reamenajarea sistematică a ogoarelor. Această vastă mişcare, desfăşurată începînd din 1963 de ţărănimea cooperatistă, a constat din nivelarea terenurilor accidentate, delimitarea parcelelor, trasarea de diguri şi taluzuri drepte în locul celor întortocheate şi care împiedicau utilizarea eficientă a apei.

Treptat, a luat naştere un vast sistem de drenaj, de rigole pentru irigaţii şi drenaj, precum şi pentru piscicultură. S-au amenajat noi drumuri drepte care să corespundă mai bine condiţiilor muncii mecanizate care se preconizează în viitor. S-au plantat perdele forestiere care să stăvilească musonul de vară şi de iarnă, să evite eroziunea solului.

În prezent, cooperatorii din R. D. Vietnam pot lupta împotriva secetei sau inundaţiilor, dirijînd apa spre culturile cîmpului, în funcţie de condiţiile atmosferice.

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

● **MAŞINEXPORT a livrat în trimestrul III — pînă la 16 septembrie — peste 150 vagoane de marfă acoperite, pe două osii în R. P. Ungară şi peste 160 vagoane cisternă de 50 mc pe 4 osii pentru transportat bitum, în R. P. Polonă. În perioada 15 august — 15 septembrie, au fost exportate 200 strunguri universale de tipurile SN-320, SN-400, SN-630 precum şi 8 strunguri carusel de tipurile SC-1250 şi SC-2500. Printre ţările importatoare figurează U.R.S.S., R. D. Germană, R. S. Cehoslovacă, Anglia, Elveţia, Franţa, Italia, Israel, Iran, Norvegia, Olanda, Pakistan, R. F. a Germaniei, R.A.U., Suedia. De curînd au fost exportate în Siria noi loturi de rulouri compresoare de tip R-12 şi 45 maşini de lepuit bile MA-10 C în U.R.S.S. Un contract nou încheiat prevede exportul în R. D. Germană a 1200 vagoane marfă acoperite pe două osii.**

● **TEHNOFORESTEXPORT a livrat în luna septembrie la export, 806 vagoane convenţionale cu mobilă (612 vagoane în U.R.S.S., 56 în R. P. Polonă, 11 în R. P. Ungară, 12 în R. S. Cehoslovacă, 7 în R. D. Germană, 30 în R. F. a Germaniei, 19 în Anglia, 12 în Israel, 10 în Olanda precum şi în S.U.A., Suedia, Franţa, Norvegia, Danemarca, Austria, Elveţia); chibrituri, uşi şi ferestre către parteneri din R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană; articole de uz casnic din lemn în Anglia, Irlanda, R. F. a Germaniei, Israel. În Italia au fost exportate articole de artizanat din lemn.**

● **MINERALIMPORTEXPORT. — Din grupa materialelor de construcţie s-au livrat recent: 46 000 bucăţi cărămizi dialit în R. D. Germană; 36 000 mp carton asfaltat în R. P. Mongolă; 1 030 t piatră de gips şi 410 t ipsos în R. P. Ungară; 2 165 t plăci marmură şi 1 080 t dale marmură concasată în R. S. Cehoslovacă. În U.R.S.S. au fost livrate 122 t p.v.c. prelucrat; 15 000 mp covor p.v.c. pe suport textil, 61 000 ml tapet semilavabil. De asemenea s-au exportat 1 470 t minereu de mangan în R. D. Germană; 8 120 t sare în** R. P. Ungară, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Bulgaria; 880 t pirită în R.F. a Germaniei; 390 t barită şi 16 000 mp dale nevada în R. P. Ungară; 68 720 mp geam laminat în R. S. Cehoslovacă; 157 000 mp geam mecanic tras în R. P. Albania, R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară. Pe cale maritimă s-au exportat 10 000 t ciment cu destinaţia Libia şi Turcia

● CHIMIMPORT. — **În primul semestru al acestui an au fost încheiate contracte, cu parteneri din Liban, pentru livrarea de produse chimice. Printre produsele contractate se înscriu medicamente, anvelope, carbură de calciu, sodă calcinată, sulfat de sodiu, acetonă, fosfat trisodic, acid formic, borax, lacuri, vopsele, etc. Contractele încheiate în aceeaşi perioadă cu parteneri din R.A.U. pentru exportul de produse chimice prevăd livrarea de sodă calcinată, acid salicilic tehnic, bicarbonat de sodiu, uree tehnică, carbură de calciu, cauciuc regenerat, negru de fum.**

● ROMTRANS. — **În luna septembrie au fost exportate prin portul Constanţa — pe lîngă alte mărfuri — 8 320 t toluen şi xilen cu destinaţia Olanda şi Suedia; 1 540 t aluminiu; zinc şi pulpe de fructe cu destinaţia Anglia; 1 670 t sare cu destinaţia Grecia. Din import, tot prin portul Constanţa, au sosit 5 300 t caolină din Grecia, 2 300 t minereu de crom din R. P. Albania, 1 460 t şroturi soia din Olanda pe vasul românesc „Baia Mare". Tot în septembrie au sosit din U.R.S.S., pe cale terestră: 43 900 t cocs de furnal, 18 400 t cărbune, 53 840 t diverse metale, 128 400 t minereu de fier, 19 300 t apatită şi 600 t cocs de turnătorie.**

● METALIMPORT. — **Printre contractele de import incheiate recent se inscriu şi contractele pentru importul a 960 t tablă transformatori şi 410 t bandă dinam de la firma „Comptoir de Commerce International" din Franţa; importul din R. F. a Germaniei a 180 t sîrmă pentru taloane de la firma „F.A.N." şi a 6 100 t fir leonic de la firma „Norddeutsche Ueberseegesellschaft"; importul din Suedia a 16 t tablă inoxidabilă de la firma „Nyby Bruks", a 85 t tablă transformatori de la firma „Surahammar", a 30 t ţevi oţel inoxidabil de la firma „Sandwik; importul din Italia a 224 t sîrmă oţel arc de la firma „Masidef"; a 130 t sîrmă beton precomprimat şi a 67 t ţevi fără sudură de la firma „Siderexport".**

COMERCIALIZAREA PRODUSULUI

(Urmare din pag. 10)

rolul publicităţii ca o componentă a strategiei marketing-ului şi care sînt criteriile unei bune campanii publicitare ?

— „Am vorbit la început de o serie de mijloace de promovare a comercializării. Publicitatea face parte dintre aceste mijloace şi anume, ea este unul dintre cele mai practicabile şi cel mai mult practicat în ceea ce priveşte comercializarea unui produs. Astăzi publicitatea se interpretează ca o **acţiune asupra consumatorului.** Dar pentru a putea acţiona asupra consumatorului, este necesară o absolută **precizie în mesaj.** Acesta trebuie să ţină seamă de motivaţiile consumatorului şi să fie accesibil percepţiunii sale. De aceea studiul persoanei — care ţine de psihologia aplicată —, constituie variabila de bază ce trebuie luată în consideraţie în aşa-numita «strategie publicitară». În accepţiunea sa de relaţie, publicitatea presupune un studiu aprofundat al: **necesităţilor** (motivaţiilor), **aptitudinilor** (care au ca rezultat imaginea despre care am pomenit), **comportamentului** (obiceiurile de folosinţă, de cumpărare), **opiniilor** (expresia verbală raţionalizată anterior), legate toate de **continuarea în argumentare** de la prima acţiune publicitară pînă la ultima.

— Cum acţionează concret aceste reguli — ca să le numim aşa — în cadrul unei acţiuni publicitare eficace?

— „Publicitatea nu se face la întîmplare ci se integrează în timp, pe de o parte, şi într-un program riguros de studiu, pe de altă parte. **Ea reprezintă cu alte cuvinte o succesiune de acţiuni şi deciziuni.** Cred — după experienţa noastră — că dimensiunea timp intervine de o manieră importantă în cuprinderea unui program pentru a putea fi structurat, de preferinţă, în formă cronologică.

În plus, la studiul consumatorului, la precizarea întrebărilor care i se pun (există astăzi peste 450 moduri diferite de a formula o întrebare) trebuie adăugat studiul mediului înconjurător, adică, studiul statistic al capacităţilor şi distribuţiei, evaluarea «impactului relativ», adică determinarea presupunerii adecvate, distribuţia în termeni de spaţiu şi de mediu. Mijloacele publicitare cele mai importante şi pe care le cuprindem în aşa-numitul pretext publicitar, sînt: **scrisorile** (publicitatea directă), **afişele, reclamele, presa, radio-ul, televiziunea** şi **cinematografia,** care pot fi grupate în **vizuale** (afişele, presa etc.); **auditive** (radio) şi **audiovizionale** (televiziunea şi cinematograful).

— Am reţinut că acestea sînt mijloace în mod curent folosite. Există totuşi elemente care pot impune — prin intermediul publicităţii — un produs nou pe piaţă, cu şansă de reuşită faţă de altele care şi-au asigurat deja succesul pieţei ?

— „Evident. **Un nou produs trebuie în primul rînd să reprezinte un element stimulativ pentru consumator,** element care să fie conţinut în mostra sau eşantionul care i se prezintă. Acest element este **calitatea.** Acţionînd asupra unui grup restrîns — ca una din formele de investigare a pieţei — vom putea culege informaţiile privind reacţiile, imaginea păstrată, amintirile. Unitatea de măsurare este grupul mic (microgrupul) care, din punct de vedere al psihologiei sociale, este reprezentantul macrogrupului.

În orice caz, o campanie publicitară o dată pusă la punct, nu trebuie considerată o acţiune terminată şi general valabilă în timp şi spaţiu. Pentru că ce interesează sau are ecou într-un an, poate fi desuet în anul următor. În general trebuie mereu schimbată forma de prezentare şi de argumentare, deoarece, în fiecare consumator există un impuls, o tendinţă de progresivă apărare în faţa stimulului exogen, ceea ce face ca, cu timpul, reacţia sa în faţa aceluiaşi gen de publicitate să diminueze. De aci, **necesitatea noutăţii în prezentare".**

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

R. P. BULGARIA : Extinderea relaţiilor economice cu Austria

După cum anunţă Agenţia B.T.A., cu ocazia tîrgului de la Plovdiv, între Camera Federală a Austriei şi Camera Bulgară de Comerţ a fost semnat un protocol cu privire la dezvoltarea relaţiilor comerciale între cele două ţări. Potrivit acestui document, se creează un comitet care va organiza consfătuiri bilaterale şi schimburi de specialişti din cele două ţări.

Într-o declaraţie făcută unui redactor al ziarului **„Zemedelsko Zname"** conducătorul delegaţiei Camerei Federale a Austriei, V. Scheller, a declarat: „Austria ocupă locul trei în schimburile de mărfuri ale Bulgariei cu ţările occidentale. Vom face tot posibilul nu numai pentru a păstra această poziţie, ci şi chiar pentru a avansa".

Recent între întreprinderea bulgară „Rudmetall" şi firma austriacă „Alpine Montane" a fost încheiat un contract de cooperare pentru producţia de material rulant.

...şi cu Suedia

La Sofia a fost constituit Comitetul pentru promovarea comerţului şi colaborării economice dintre Bulgaria şi Suedia. Referindu-se la relaţiile comerciale dintre cele două ţări, Avacum Branicev, preşedintele Camerei de comerţ a R. P. Bulgaria, a arătat că volumul acestora a ajuns la 10.400.000 dolari în 1967 faţă de 1 670 000 dolari în anul 1951. La rîndul său, Svane Meller, preşedintele Comitetului suedezo-bulgar de colaborare economică, a relevat că cercurile de afaceri din ţara sa sînt interesate pentru o colaborare mai strînsă cu Bulgaria.

Acord pe termen lung între R.D.G. şi Austria

Recent a fost semnat la Viena un acord pe termen lung între R.D.G. şi Austria cu privire la promovarea şi intensificarea relaţiilor economice şi cooperarea pe terţe pieţe, precum şi o convenţie în domeniul colaborării tehnico-ştiinţifice şi al transferului şi concesionării de licenţe.

Conform acestui acord, o parte din livrările de mărfuri din R.D.G. pe piaţa Austriei va beneficia de tarifele G.A.T.T. R.D.G. livrează Austriei produsele sale tradiţionale: maşini-unelte, utilaj pentru industria poligrafică şi utilaj pentru birouri, produse ale industriei optice, ale industriei uşoare, precum şi mecanică de precizie.

R.D.G. importă din Austria oţel, bunuri de investiţii, produse ale industriei uşoare, vinuri etc.

O SECRETĂ ȘI CONTESTATĂ „CĂSĂTORIE" ÎNTRE CITROËN ȘI FIAT

Puterea publică și prerogativele intreprinderii private

ULTERIOR REUNIUNII RECENTE, de la Bruxelles, a miniștrilor de externe din țările Pieței Comune, și după intilnirea ce a urmat la Bonn intre președintele Franței, generalul de Gaulle și cancelarul vest-german Kiesinger, ziarul **Le Monde** *epiloga: „Din nou Comunitatea riscă o criză gravă".*

Sursa acestui nou moment acut ar fi poziția reinnoită de refuz a Franței față de candidatura Angliei — in sprijinul căreia, in aceste zile, celelalte țări din C.E.E. manifestaseră o urgență sporită. Potrivit cu unele păreri exprimate in presa franceză, dornică să dovedească spiritul ei de cooperare, Franța ar fi gata in schimb să pășească — dar numai in aceeași formație de șase — la dezvoltarea organizației, și anume in domeniile armonizării fiscale, finanțării cheltuielilor politicii agricole comune, cooperării științifico-industriale și chiar al infiintării unei societăți comerciale de tip european. Supozițiile observatorilor și informațiile, destul de răzlețe, rămin insă să fie confirmate de evoluția ulterioară a lucrurilor.

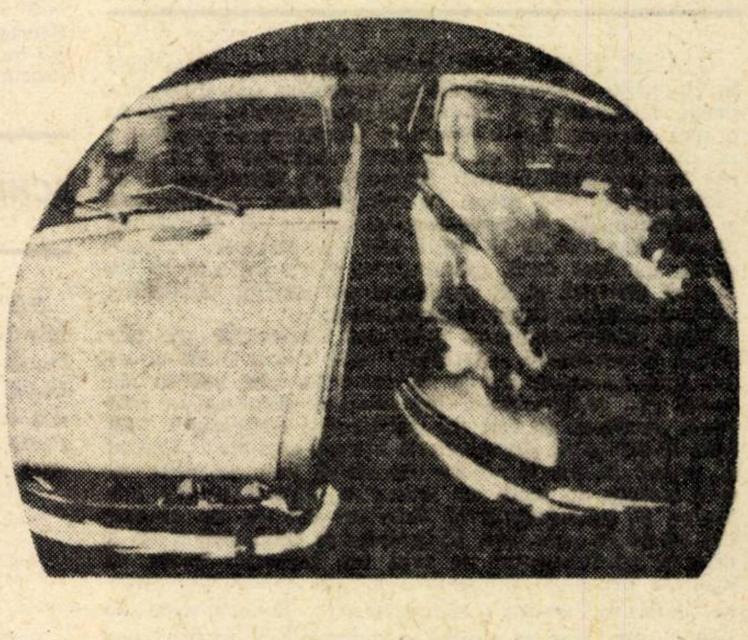

CU UN DEOSEBIT INTERES este așteptată de aceea hotărirea pe care o va lua zilele acestea guvernul francez, in legătură cu un proiect al firmei de automobile Citroën de a ceda o parte importantă a pachetului său de acțiuni societății italiene Fiat. Deși, după unele informații, acordul de mariaj intre cele două societăți s-ar fi și semnat, in secret, la Milano.

Termenii in care este prezentată problema de către unele cercuri economice, partizane ale unei cooperări industriale supranaționale intre țările Pieței Comune și chiar de către conducerea societății Citroën, arată că imprejurarea ar putea fi folosită și pentru a demonstra „avantajele integrării" și pentru a pune la incercare voința Franței de a o accepta.

Spirit „european" sau greutăți financiare?

Intr-adevăr, intr-un interviu publicat de săptăminalul francez **l'Express**, directorul general al automobilelor Citroën, Pierre Bercot, minimalizează „dificultățile de trezorerie" ale firmei, care au fost invocate in presă afirmind că mai intii „este vorba despre o hotărire majoră, in sensul construcției Europei".

Adevărul este că țelurile de dezvoltare monopolistă au intotdeauna transparență, chiar cind declarațiile cu privire la natura integrării au un ton de idealism ardent. Dar, nici chiar „dificultățile de trezorerie" nu par a fi atit de străine de motivele hotăririi luate de Citroën. La finele anului 1967, firma avea o datorie de 583 milioane de franci. Din acestea, 280 milioane ii fuseseră, nu de mult, avansate de statul francez: 80 de milioane prin mijlocirea Creditului Național și 200 prin canalele Fondului de Dezvoltare Economică și Socială. Acordate pe termen lung și cu dobinzi mici, imprumuturile erau condiționate de angajamentul firmei de a crea locuri suplimentare de muncă și de a contribui la procesul de descentralizare a economiei. Cum se pare insă Citroën nu a izbutit să-și țină promisiunile. Cind in aprilie anul acesta compania a cerut trezoreriei publice un nou credit, de 300 milioane franci, ea a fost refuzată.

Mizele ce se află în joc

E de inteles că perspectiva absorbirii firmei Citroën de către marea intreprindere italiană de la Torino a produs ingrijorare in Franța și a furnizat zi de zi tematica de precădere a editorialelor din presă. Citroënul este cea de a patra firmă ca importanță economică a țării, cu o cifră de afaceri de aproape 1% din produsul național și a doua intreprindere franceză in construcția de automobile. De soarta uzinelor Citroën depinde și aceea a celor 50 000 de salariați ai ei. Absorbirea firmei Simca, in urmă cu cinci ani, de către societatea americană Chrysler, este amintită in imprejurările actuale nu fără apropos și nu fără amărăciune. Organizațiile sindicale din Franța au intervenit de indată in discuții reclamind măsuri pentru salvgardarea locurilor de muncă amenințate, recomandind dezvoltarea potențialului tehnologic al intreprinderii Citroën și, cum a făcut-o C.G.T.-ul, naționalizarea uzinelor franceze de automobile in general.

Dinastia refuză mezalianța

Potrivit cu alte propuneri, care ar merge se pare și in sensul de orientare al cercurilor oficiale franceze, soluția dificultăților financiare și tehnologice ale uzinelor Citroën ar consta intr-o uniune cu Renault și Peugeot, in ciuda rezultatelor slabe inregistrate de acestea din urmă după acordul incheiat intre ele in anul 1966. Dar proprietarul Citroënului — cunoscuta dinastie industrială franceză Michelin — preferă o ințelegere deasupra „barierelor naționale" și incuscrirea cu cunoscuta dinastie industrială italiană Agnelli. In acest scop, Citroën ințelege să se prevaleze de argumentele și de „drepturile liberei intreprinderi". După unele păreri, de altfel, ea va izbuti in mod cert să-și impună această opțiune. In unele cercuri guvernamentale chiar, se aud păreri care exprimă dispoziția de resemnare. Juridicește spun unii, perspectivele de impotrivire sint slabe, deoarece mișcările de capitaluri la care operația ar da naștere se vor canaliza prin băncile elvețiene; iar asupra acestora, guvernul francez „nu poate influența cum poate s-o facă asupra Bursei din Paris". Procedeul este supărător, spun alții, dar „rezultatul este inevitabil".

Dilemele integraționiștilor

Față de dimensiunea problemei, promotorii intreprinderilor comune europene ezită. S-ar părea că cei care in cadrul Comunității și-au exprimat adeziunea la teza constituirii unor „mari unități interteritoriale", — incredințați că numai asemenea unități ar putea da șefilor de intreprinderi (cărora le incumbă programul investițiilor) și sindicatelor (a căror grijă principală este menținerea locurilor de muncă) o „responsabilitate europeană", — n-ar trebui să manifeste opoziție! Dar in fața faptelor nu este pentru prima oară că teoria se vede nevoită să cedeze pasul. Ei amintesc că societatea Fiat — căreia anul trecut firma vest-germană Volkswagen a trebuit să-i lase locul de primă fabrică constructoare de automobile in Europa — este de patru, sau chiar de cinci ori, mai puternică decit Citroën; că Fiat va căpăta prin asocierea plănuită posibilitatea de a profita de numeroasele puncte de desfacere ale firmei Citroën pe piața franceză; că rețelele de distribuție peste hotare ale firmei franceze — aproximativ 1500 de concesionari — riscă să treacă in orbita constructorilor străini; că soarta celor 50.000 de muncitori francezi va putea să atirne intr-un mod intolerabil de hotăriri luate in străinătate. După cum se vede, zbătindu-se intre fidelitatea față de afilierea lor doctrinară și aceea față de interesele lor naționale, adepții integrării au de rezolvat un conflict al conștiinței aproape de esență corneliană. De pe poziții doctrinare ei resping desigur soluția unei fuziuni a uzinelor Citroën cu Renault și Peugeot. In acest sens, in **Le Monde**, un cronicar, referindu-se la o asociere a celor trei firme franceze, scrie că după părerea lui s-ar putea da astfel naștere la un quasimonopol pe piața franceză, precum și la o probabilă luptă pentru supremație in C.E.E., luptă in care națiunile Pieței Comune iși vor angaja desigur intreg prestigiul. „Cum se poate imagina, se intreabă el, in aceste condițiuni, să mai poată fi definită vreodată o adevărată politică industrială comună?!" Dar, pe de altă parte cronicarul ziarului nu poate trece sub tăcere faptul că inființarea unităților „interteritoriale" ar putea crea pentru industria franceză o situație „plină de primejdii".

Proiectul de fuziune și realitățile italiene

Deși in rindurile partidelor politice ca și a cercurilor economice și oficiale din Italia, discuțiile in jurul proiectului de asociere intre Fiat și Citroën, nu au aceeași temperatură ca in Franța — și lucrurile sint de ințeles — ecourile stirnite in opinia publică italiană mai largă, nu sint mai puțin semnificative. Italia, scrie ziarul **l'Unita** din 30 septembrie, nu are nici un interes ca firma Fiat să-și realizeze proiectul. Achiziționarea uzinelor Citroën ar putea să coste scump economia italiană controlată in mare măsură de puternica societate din Torino. Operația ar provoca un transfer masiv de capitaluri iar soarta muncitorilor de la Fiat riscă să devină precară, tocmai acum cind in Mezzogiorno sint atitea de făcut și cind politica de industrializare reclamă folosirea acasă a acestor fonduri precum și a șomerilor pe care acordul cu Citroën ar putea să-i facă să fie trimiși in Franța.

Evident, ziarul **La Stampa**, care, după cum s-a subliniat adesea in presă, aparține insăși societății Fiat, sprijină fuziunea și reproduce toate declarațiile in favoarea ei făcute revistei **l'Express** de directorul general al firmei franceze, Pierre Bercot.

Il vaut mieux tenir...

Unii observatori socotesc că problemele pe care le pune fuziunea nu vor putea fi rezolvate de azi pe miine, alții socotesc că mariajul e iminent. Declarațiile pe care le-a făcut revistei l'Express Pierre Bercot acesta le incheiase pe un ton de urgență: „Trebuie să procedăm rapid"! La Paris insă se amintește că ultimul cuvint ii revine generalului de Gaulle. In funcție de hotărirea președintelui in această afacere spinoasă, se va putea vedea ce ințelege și ce nu ințelege Franța să facă in cadrul „cooperării industriale" din Comunitatea Economică Europeană. Ceea ce se constată insă este că iminența instrăinării unei intreprinderi franceze de talia Citroënului ii neliniștește chiar și pe unii dintre susținătorii cei mai ireductibili ai integrării. Consecințele pe care aceștia le intrevăd azi fac pentru ei aleatoriu tot ce in viitorul Pieței Comune li se părea a fi certitudine și țel. Il vaut mieux tenir que courir, glăsuiește unul din cele mai răspindite proverbe franceze, care, tălmăcit in bună limbă românească, inseamnă să nu dai vrabia din mină pentru cioara din par.

Alexandru ANCA

PE GLOB

• Asociația Canadiană a Industriașilor iși exprimă ingrijorarea in legătură cu „dependența crescindă de o singură piață externă". De la 53% acum trei ani, ponderea S.U.A. in exporturile Canadei a ajuns in prezent la 64%.

• In presa apuseană circulă in prezent știri, nedezmințite, potrivit cărora U.S. Steel, cea mai mare firmă din industria siderurgică americană (197 000 salariați, 19 milioane t oțel pe an), intenționează să se instaleze și pe continentul european construind pentru inceput in Belgia o fabrică de panouri de oțel. In ciuda puterii lor financiare, firmele siderurgice americane nu sint incă „reprezentate" in Europa.

• Guvernul argentinian a fixat la 20% ad valorem taxele vamale pentru instalațiile importate in vederea modernizării uzinelor din unele ramuri industriale cheie. In cazul celorlalte ramuri taxele respective sint de 50—90%. Intreprinderile cumpărătoare sint obligate să nu revindă instalațiile importate inainte de trecerea a cinci ani.

• 40% din sumele consacrate in Italia pentru cercetare sint finanțate de stat, 57% de sectorul privat, iar 3% de organisme internaționale. 20% din cheltuieli sint alocate pentru cercetare fundamentală, 44% pentru cercetare aplicativă, iar 36% pentru dezvoltare.

• Producția mondială de cereale panificabile este estimată in acest an la 324 milioane de tone, cu 5% mai mult decit in 1967 și cu 3% mai mult decit acum doi ani. In intreaga lume au fost insămințate cu griu 217,5 milioane hectare.

• La 1 octombrie a intrat in vigoare noul acord internațional asupra cafelei, negociat sub egida Națiunilor Unite și valabil pe timp de cinci ani. Se apreciază că el va contribui la restabilirea echilibrului intre producția și consumul mondial, pină acum foarte instabil.

• Guvernul britanic intenționează să creeze o societate de stat pentru exploatarea gazelor naturale in Marea Nordului. Acest plan provoacă neliniște companiilor particulare, care se tem de o naționalizare totală a acestei industrii. Oricum, in 1970 ele vor trebui să abandoneze 50% din concesiunile lor in favoarea statului.

• Guvernului finlandez i-au fost acordate printr-o lege imputerniciri speciale „pentru stabilizarea prețurilor și veniturilor". Este vorba de controlul asupra prețurilor tuturor produselor și serviciilor, asupra chiriilor, ca și asupra salariilor, posibilitatea de a reduce unele taxe vamale etc.

• Potrivit unei anchete efectuate de Departamentul economic al Editurii McGraw-Hill, 17% din cifra de afaceri a industriei americane va proveni in 1971 din vinzarea produselor noi, adică a unor produse care nu existau in 1967 sau au fost de atunci radical transformate.

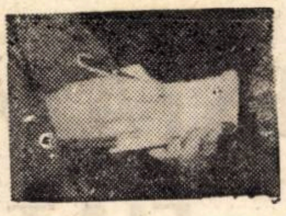

din bloc-notesul cronicarului

PORTRETUL UNUI CADRU

O AMPLĂ ANCHETĂ, desfășurată acum cîteva luni în rîndurile cadrelor medii și superioare din întreprinderile industriale și comerciale din Franța, a dus la o serie de rezultate interesante. Chestionarul cuprindea nu mai puțin de 60 de întrebări referitoare la caracterul întreprinderii în care lucrează cel chestionat și al răspunderilor ce-i revin, la relațiile sale cu superiorii și subordonații, la pregătirea și cariera sa, la diferite aspecte ale muncii și vieții sale etc. Evident, răspunsurile au fost mult diferențiate, fiind influențate de nivelul funcției și al pregătirii persoanelor anchetate, de vîrstă, de preocupările personale etc.

Unul dintre aspectele cele mai interesante ale anchetei îl constituie „portretul" unui cadru modern, cu calitățile necesare, dar și cu defectele sale, portret rezultat din confruntarea răspunsurilor cuprinse în cele peste douăzeci de mii de chestionare completate. Iată cum îl schițează organizatorii acestei anchete: „Cadrul ar trebui îndeosebi să fie contrariul unui birocrat. El este înainte de toate un animator, format pentru inițiative și responsabilități. Este un om cu un orizont din ce în ce mai larg. El trebuie să aibă vointa de a accepta «provocarea» pe care i-o lansează lumea în evoluție perpetuă. Informarea asupra experienței străine, interesul pentru împrospătarea cunoștințelor de specialitate, atracția pentru o cultură care să nu constituie doar o formă nobilă de a petrece timpul liber, plăcerea practicării sportului — iată caracteristicile sale. El este mai curînd un creator decît un salariat. Mobilul esențial al acțiunilor sale trebuie să-l constituie vointa de a reuși în carieră și, mai presus de aceasta, pasiunea pentru munca sa".

BILANȚ B.I.R.D.

POTRIVIT cifrelor date publicității, în anul care s-a sfîrșit la 30 iunie, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.) a realizat un profit de 145,9 milioane de dolari. Profitul net, care a fost de fapt de 169,1 milioane, s-a micșorat cu 23,2 milioane de dolari din cauza devalorizărilor monetare.

Trebuie observat că acest profit, din care partea cea mai mare se datorează împrumuturilor ce le-a acordat Banca, ar fi putut fi încă mai însemnat, deoarece, după cum a apreciat conducerea, împrumuturile și debursările din anul acesta au fost inferioare celor din anii trecuți.

În ultimul an, veniturile din împrumuturi ale Băncii s-au ridicat la 284 milioane de dolari, din care 275 milioane din dobînzi directe. Suma e mult mai mare decît aceea a dobînzilor plătite de bancă pentru împrumuturile contractate de aceasta (circa 153 milioane).

În prezent, rezervele Băncii totalizează 1 254 milioane de dolari. Dar din suma profitului, numai 75 milioane de dolari urmează să fie transferate Asociației Internaționale de Dezvoltare. Conducerea B.I.R.D. își propune însă ca în viitor să sporească substanțial plafonul împrumuturilor către solicitatori.

SCHIMBURILE INTRACOMUNITARE

SĂPTĂMÎNALUL economic **La vie française**, *publică într-un număr recent graficul de mai jos, privind valoarea schimburilor intracomunitare în anul 1967. După cum se observă, cele mai importante schimburi din cadrul Pieței Comune au fost înregistrate între Franța—R.F.G. și între R.F.G.—Olanda, iar cele mai modeste între Italia—Olanda și Benelux—Italia.*

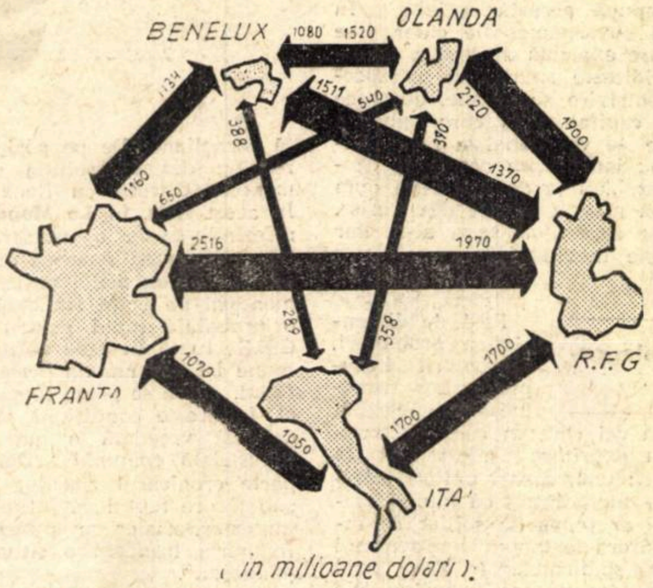

(în milioane dolari).

VAPOARELE CIRCULĂ PE... SCARĂ

LA 1 aprilie 1968 a fost dat în exploatare unul din cele 2 bacuri ale planului înclinat de la Ronquières (Belgia), destinat să rezolve problema denivelării de 67,5 m a canalului Charleroi—Bruxelles (între Seneffe și Ronquières). Acest canal, deschis navigației vaselor de 70 tone în 1833, dă în prezent acces șlepurilor de 1350 tone. Planul înclinat de la Ronquières este un fel de scară pentru vapoare și îndeplinește aceeași funcțiune ca și 4 ecluze succesive care s-ar fi etajat pe o înălțime egală cu aceea a diferenței de nivel. Construcția face parte dintr-un ansamblu de lucrări care se întind pe 6 km. Planul înclinat comportă în mod normal două bacuri pline cu apă conținînd vapoarele; aceste bacuri rulează pe drumuri în pantă. În mod obișnuit, un bac coboară în timp ce altul urcă, dar manevrele lor sînt independente.

Durata unui ciclu de manevre (cuprinsă fiind intrarea și ieșirea vapoarelor) este de 40 de minute în caz de navigare în sens unic și de 50 de minute în caz de navigare echilibrată.

PE 425 DE HECTARE

Închipuiți-vă un crater uriaș, care are un diametru de 3 km în jurul căruia se află o rețea de 270 km de cale ferată. În fundul acestui crater, acolo unde ar trebui să clocotească lava, lucrează fără întrerupere, ziua și noaptea, 36 de excavatoare-mamut. 71 de locomotive electrice manevrează, tot fără întrerupere, cele 825 de vagoane care transportă, zilnic, 270 000 de tone de rocă excavată. Aceasta este una din cele mai mari mine de cupru din lume și se află în apropierea localității Salt Lake City, din S.U.A. Suprafața totală pe care se lucrează este de 425 de hectare. S-a calculat că pînă în prezent din această mină s-au extras peste două miliarde de tone de minereu, ceea ce reprezintă de trei ori volumul excavărilor făcute pentru construirea canalului Panama.

PUȚINĂ MUZICĂ

EVOLUȚIA Beatles-ilor a cucerit adeziunea multor milioane de tineri iubitori de muzică ușoară. Dar abia cînd cei patru muzicieni din Liverpool au fost decorați cu ordine ale Imperiului Britanic, lumea a putut să afle de însemnătatea lor și ca factor economic pentru Anglia. Ziarul Industriekurier este de părere că „The Beatles" ar putea să fie decorați și de președintele R.F.G., dat fiind că noul val produs de ei în muzica ușoară a făcut ca deverul industriei și constructorilor de instrumente muzicale din această țară să crească de trei ori față de 1954 (piane, orgi, instrumente de suflat). Desfacerea instrumentelor cu coarde și de percuție a sporit în același timp de aproximativ douăzeci de ori.

Cu toate acestea, R.F.G. nu a putut să recucerească primul loc pe care îl ocupa industria instrumentelor muzicale din Germania pe piața mondială pînă în 1918. Între cele două războaie, acest loc a fost ocupat de Statele Unite, iar după ultimul război mondial, Japonia a devenit nu numai cea mai mare producătoare de instrumente muzicale, dar și deținătoarea primului loc și în exportul acestora. Deși în 1913 în Germania se fabricau 172 000 piane, astăzi în R.F.G. producția lor nu depășește 23 000 anual, în timp ce în Japonia producția de piane a crescut de la 8 000 în 1952, la peste 190 000 în prezent.

CONJUNCTURĂ JAPONEZĂ

CONJUNCTURA de bursă la Tokio este deosebit de favorabilă industriei și exportului japonez. Anul trecut pe vremea asta, balanța de plăți niponă era pîndită de un deficit ce părea de neocolit. Banca Japoniei se pregătea tocmai să majoreze substanțial rata dobînzii. Pachetele cu acțiuni ale celor două agenții guvernamentale create pentru a promova piața, se îngrămădeau nevîndute. Acum, Bursa din Tokio a depășit cunoscutul record din 1961 și întrevede perspectiva unor noi urcări pînă la finele anului. Ea a desfăcut grosul pachetelor de acțiuni într-un ritm neașteptat și cu mari profituri.

În trecut, mai ales americanii, particulari sau instituții, investeau în întreprinderile japoneze — și mai ales în cele avînd un caracter oarecum internațional. Anul acesta investitorii din Europa occidentală au fost mai activi decît cei din S.U.A. Evantaiul industriilor care atrag capitalurile străine s-a lărgit, incluzînd automobilele, aparatele de fotografiat, electronica și asigurările. Valoarea reală a achizițiilor străine de acțiuni s-a dublat față de cea din 1967.

În prezent prevederile oficiale de creștere a exporturilor se ridică la 18% pentru întreg anul. Ceea ce sporește atracția capitalurilor străine pentru acțiunile japoneze este prețul lor scăzut în raport cu dividendele. Pe măsură ce bursa se dezvoltă, acest factor va pierde însă probabil din influență. Dar și în rîndurile investitorilor japonezi a crescut interesul față de achizițiile de acțiuni — foarte slab pînă de curînd.

Redresarea economiei japoneze s-a manifestat chiar de la începutul anului 1968. La sfîrșitul primăverii balanța de plăți înregistrase un sold activ, permițînd Băncii Japoniei să reducă rata dobînzii și să anuleze intențiile de încetinire a ritmului de creștere.

Unii observatori consideră că concepția japonezilor cu privire la investiția străină ar fi pozitivă și că Japonia ar putea să-și deschidă porțile, începînd din anul 1972, pentru investiția industrială directă în mai multe sectoare ale economiei. Ei pornesc de la faptul semnalat și de **Financial Times**, că „de pe acum a fost deschisă în fața celor din exterior posibilitatea de a se bucura de unele beneficii ale remarcabilelor succese economice ale Japoniei". Dar același ziar nu poate să nu menționeze că în trecut autoritățile au întreprins măsuri de limitare a proporției valorilor pe care investitorii străini puteau să le dețină în societățile japoneze.

În fapt, și acum se manifestă în Japonia neliniște cu privire la riscurile unei năpustiri a capitalului străin. Amintirea celor petrecute acum patru ani, nu s-a șters se pare și în ciuda „boom"-ului actual s-ar putea, după părerea cercurilor avizate, ca Banca Japoniei să ia unele măsuri restrictive.

„BEHAVIORAL SCIENCE"

DENUMIREA engleză de mai sus s-ar putea traduce prin aceea de „știința comportării". Este vorba de o idee americană despre care se spune că tinde la extinderea mijloacelor științifice în domeniul conducerii treburilor publice. Progresul economic și tehnic, se arată, este mai ales un rezultat al științelor exacte. Electricitatea, materialele plastice, petrolul au schimbat viața omului. Dintre științele umane însă, numai economia și demografia dețin un rol mai de seamă în dezvoltarea civilizației.

S-a și constituit de altfel un comitet, în cadrul Consiliului Național al Cercetării, alcătuit din specialiști, și care a propus aplicarea directă a cunoștințelor și metodelor din domeniul lui „behavioral science" la conducerea politicii federale. Știința comportării apelează la antropologie, psihologie, sociologie, lingvistică, geografie, psihiatrie, politică, economie, istorie, cu un cuvînt la toate științele umane. După Donald Joung, președintele Comitetului, „o mare parte a hotărîrilor de politică guvernamentală sînt legate direct de comportarea sectoarelor specifice ale populației" și, în consecință, comportarea acestora trebuie să devină obiectul unor studii științifice sistematice. Se propune folosirea specialiștilor la diferite ministere, în problemele politicii externe, strategiei apărării, reconstrucției urbane, drepturilor civile, creșterii economice, sănătății publice, afacerilor sociale, educației. Ca centru pentru un permanent schimb între oamenii de știință și responsabilii politici, se propune înființarea unui „Institut Național pentru Cercetarea de vîrf și pentru Politica Publică".

Unele comentarii de presă, în Europa de vest, suspectează grupul de intelectuali americani că militînd pentru promovarea „științei comportării", urmăresc de fapt să lărgească debușeele pentru specialiștii științelor umane. Alți comentatori previn asupra unei posibile primejdii de „tehnocratizare", deoarece problemele umane trebuie înainte de toate să fie tratate „în mod uman" și mai apoi „științific". Autorii acestei din urmă păreri se tem de o „nouă alienare a libertății" și de „noi constrîngeri din partea statului". Dimpotrivă, alții, subliniază ca fiind demnă de cea mai mare atenție „tendința societății americane de a trece de la civilizația «industrială» actuală, la un alt tip de civilizație, care ar putea fi denumită, în lipsă de altă expresie mai corespunzătoare, drept «științifică»". Concepția adepților lui „behavioral science" se bazează pe posibilitatea existentă azi de a studia în societate un număr din ce în ce mai mare de fapte și probleme pe calea „informaticii", pe aceea de a dispune de o mare cantitate de informații și de a le trata în mod științific. Progresul telecomunicațiilor și al informaticii, care este pe cale să schimbe radical lucrurile, permite o importantă și utilă abordare cantitativă.

Dar informatica, ordinatoarele, datele științifice de care dispunem — indiferent dacă ele vin din științele exacte sau din cele umane — nu sînt altceva decît instrumente, mijloace, cunoștințe. Natura lor nu poate fi suficientă pentru a conduce omenirea spre adevăratele ei destine. Științifică mai trebuie să fie și concepția despre lume.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 42 (269)
VINERI
18 octombrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI
42

PAGINILE 8-9

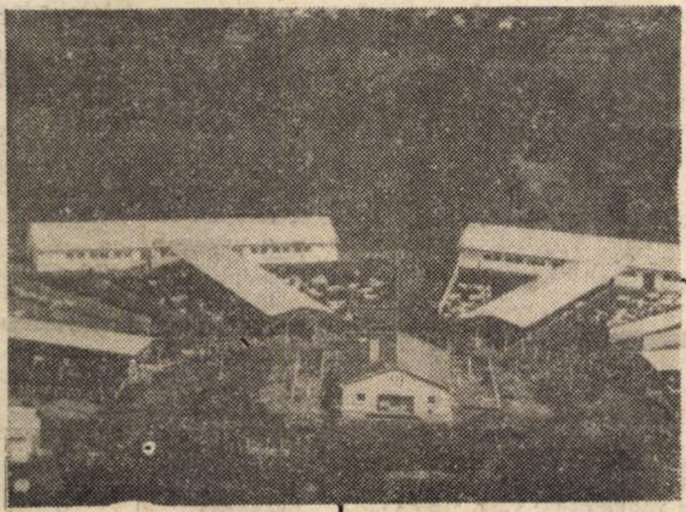
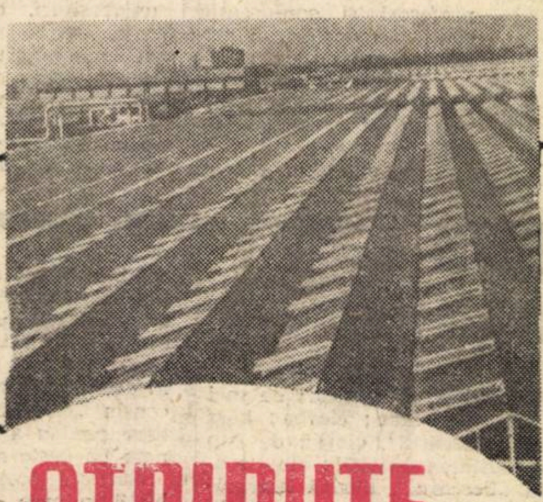
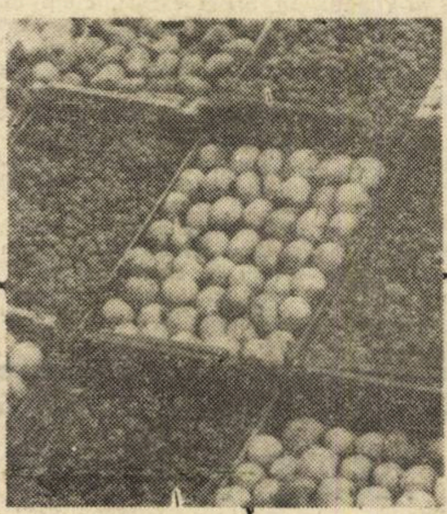

ATRIBUTE DE FOND ALE UNIUNILOR COOPERATIVELOR AGRICOLE

DIN SUMAR

● Pagina a 7-a:
Ancheta noastră pe tema comitetelor de direcție
PREMISE ALE OPTIMIZĂRII DECIZIILOR

● Paginile 8-9:
Pe șantierele argeșene
FRUCTIFICAREA DEPLINĂ A TIMPULUI DE LUCRU - RITM ÎNALT DE EXECUȚIE

● Pagina a 13-a:
Documentar
REGRES AL INVESTIȚIILOR DIRECTE AMERICANE ÎN STRĂINĂTATE?

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

O ASOCIAȚIE A EXPERȚILOR CONTABILI

DATORITĂ FAPTULUI că titlul de expert contabil este valorificat numai în raporturile cu organele judiciare și că expertiza contabilă este o problemă administrată de justiție pentru stabilirea adevărului material, sfera de acțiune a acestora este destul de limitată. Cu toate acestea, expertiza contabilă și-a găsit, în unele cazuri, cîmp de acțiune și ca factor preventiv, de depistare a deficiențelor care înlesnesc producerea de prejudicii. Pregătirea și experiența permit experților contabili să scoată la iveală, cu ocazia expertizării diferitelor probleme pentru organele judiciare, o serie de deficiențe din cauza cărora se produc infracțiuni și, implicit, pagube și să facă propuneri corespunzătoare care, în final, sînt valorificate de către unitățile economice interesate sau de către instituțiile centrale care coordonează activitatea acestor unități.

Activitatea experților contabili ar putea fi însă îmbunătățită în condițiile existenței unui for central, special creat pentru a dirija acțiunile de acest ge[...] Acest for ar putea ființa sub forma unei „Asociații științifice a contabililor autorizați și a experților contabili“ în ale cărui preocupări să intre, printre altele: ridicarea în mod organizat a nivelului profesional și ideologic al membrilor săi, dezvoltarea cunoștințelor acestora prin informarea lor permanentă cu aspectele noi apărute în viața profesională. Aceste lucruri se pot realiza prin:

- Organizarea unor sesiuni științifice și a unor conferințe, ședințe de referate, comunicări etc.;
- Sprijinirea membrilor Asociației în elaborarea și publicarea lucrărilor de specialitate;
- Organizarea unor biblioteci de specialitate etc.

În cadrul Asociației membrii ar putea fi grupați astfel:

- Contabili autorizați sau tehnicieni contabili (cu studii medii de specialitate);
- Experți contabili sau economiști contabili (cu studii superioare);
- Experți contabili consilieri (cu titluri științifice: profesori și conferențiari universitari, doctori docenți sau doctori în specialitate, sau cu studii superioare însă cu un stagiu mai îndelungat).

Înființarea unei Asociații a experților contabili ar constitui reluarea unei vechi tradiții. In susținerea propunerii noastre, aducem și alte argumente: existența unei asociații a jurisconsulților care atestă vechimea, acordînd gradații; organizează specializarea profesională; verifică munca și competența jurisconsulților la instanțele juridice, etc.

Aurel DEBOVEANU
doctor în economie

PRO ȘI CONTRA

SUGESTIA este bună deoarece se elimină o muncă în plus și se realizează economii. Volumul de exemplare economisite poate fi și mai mare. Sînt cazuri cînd originalul facturii expediat prin banca furnizorului se pierde pe circuitul bancă-poștă.

Ținînd seama de principiul că, în materie de economii, nici o cifră nu este prea mică pentru a fi neglijată, consider că propunerea publicată în nr. 38 al revistei poate fi aplicată.

N. GRĂMESCU
contabil șef adjunct, Filiala Băncii Naționale, sect. VII-Buc.

SÎNT ÎN DEZACORD cu propunerea de eliminare a unui exemplar din factură. Întreprinderile și-au organizat facturarea în așa fel ca exemplarul doi să se atașeze documentului de transport care însoțește marfa pentru a ține locul avizului de expediere.

Consider drept bună reglementarea actuală a circuitului facturii. Ar fi util ca toate întreprinderile să fie obligate să expedieze beneficiarului odată cu marfa exemplarul doi. Lipsa acestuia din actele de livrare îngreunează mult recepția mărfii.

Pall ELÉMER
șeful serviciului contabilității, Uzina „Triumf“-Cluj

VIAȚA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

CÎND PEȘTELE SE ZBATE ÎN HÎRTII

TIMP DE CÎTEVA ZILE, un consumator i-a exasperat pe toți ospătarii de la restaurantul „Pescarul“ din București. Fără să se uite pe lista de bucate, comanda de fiecare dată 15 preparate pescărești. În fiecare zi, altele, așa că în decurs de o săptămînă el a solicitat peste o sută de preparate cu pește, adică tot atîtea cîte sînt înregistrate în rețetarul M.C.I. și în cărțile de bucate. În cea de a doua săptămînă, consumatorul a solicitat alte peste o sută de preparate cu pește, sortimente care nu sînt luate în evidența rețetarului sau a cărților de bucate, ci se prepară în diverse localități ale țării.

Deci, circa două sute de feluri. Cam atîtea sortimente se pot prepara din numeroasele specii de pești existenți în apele țării, în mări și oceane. Ce a oferit clientelei restaurantul „Pescarul“, singurul specializat în preparate pescărești din București? Să reproducem întocmai o listă de bucate, cea din ziua de 11 octombrie a.c., — aproape identică cu cele din celelalte zile. **Aperitive reci:** tartine cu icre de crap, à la „Pescarul“ și cu pastă de anchois: **preparate reci și calde:** cod portughez, cod plachie, gîturi de raci cu usturoi, sos remoulade; **ciorbe:** borș de pește à la „Pescarul“, ciorbă de cap de crap; **specialitatea unității:** crap marinăresc à la „Pescarul“, tocană marinărească, saramură de crap, crap rasol; **minuturi:** pui de baltă pane, cartofi natur cu unt, crap prăjit.

Numărînd cu atenție, listele de bucate cuprind zilnic 15—16 preparate, care se găsesc doar în primele ore de la deschiderea restaurantului. În marea majoritate a timpului însă, restaurantul nu poate oferi decît 3—4 sortimente, zilnic aceleași: crap prăjit, crap rasol, saramură de crap. Sînt zile cînd și aceste sortimente lipsesc.

De ce? Bucătarul, Gh. Toma, bun meșter în arta preparatelor pescărești, ridică din umeri. Cunoaște sumedenie de rețete, care de care mai apetisante. Nu le poate realiza însă din cauză că nu dispune de speciile de pești adecvate. Responsabilii unității, Gh. Manu și N. Daniel, ridică și ei din umeri. Ne spun cu amărăciune că s-au cheltuit sume importante pentru amenajarea acestui restaurant cu specific pescăresc, împodobit cu vitrine destul de atrăgătoare. Dar, atracția principală, — preparatele — lipsește din... lipsă de pește de diferite specii. Directorul I.A.P.L.-Dunărea, Gh. Constantinescu, nu mai ridică din umeri. El ridică în schimb cîteva dosare voluminoase care conțin „eforturile“ depuse de întreprindere pentru a asigura o bună aprovizionare cu pește a restaurantului „Pescarul“.

Răsfoim aceste dosare. Conțin mii de hîrtii în care — putem spune fără tăgadă — că s-a înecat peștele ce ar trebui să existe în frigiderele restaurantului. Sînt hîrtii de la M.C.I. și M.I.A, de la diversele lor direcții generale, de la Direcția generală comercială a orașului București, de la I.C.R.A. și T.A.P.L., de la Oficiul de desfacere a peștelui, de la Întreprinderea de industrializare și desfacere a peștelui din Tulcea, de la diverși alți furnizori. Între aceste hîrtii există și o repartiție în care se prevede că în ultimele trei trimestre ale anului în curs, I.I.D.P.—Tulcea va furniza cu prioritate restaurantului „Pescarul“ 120 tone de pește. Pe baza acestei repartiții s-a încheiat un contract între furnizor și beneficiar.

Dar, prevederile din contract — semnate și parafate — nu sînt îndeplinite. Pînă acum I.I.D.P.-Tulcea n-a livrat nici măcar o treime din cantitățile contractate. Iată, de exemplu, cît s-a contractat și cît s-a livrat în luna septembrie (vezi tabelul).

Specia	Cantitatea contractată	Catntitatea livrată
Șalău	2800 kg	1476 kg
Somn	3500 „	432 „
Lin	300 „	0 „
Știucă	2000 „	0 „
Biban	300 „	0 „

Deci, într-o lună de zile doar două specii de pește din delta Dunării. Cantitativ, mai puțin de 10 kg. pe zi! Ca să nu ajungă la „faliment“, conducerea restaurantului a achiziționat o importantă cantitate (8170 kg) de crap de crescătorie și din import.

La întrebarea noastră — de ce nu utilizați instrumentele de constrîngere a furnizorului pentru a-l obliga să respecte întocmai prevederile contractului? — directorul de la I.A.P.L.-Dunărea a răspuns deznădăjduit: „Ce să facem? Să ne adresăm Arbitrajului?“.

E nevoie de cu totul altceva: coordonatorii alimentației publice (care se fălesc cu multe firme ale unor unități cu specific) să asigure buna aprovizionare a acestor unități cu produsele specifice.

D. TĂRNĂUCEANU

VIOREL CHIOREAN, inginer șef, „Crișana“-Oradea — Din relațiile primite de la Banca Națională: „Creditarea sporurilor de producție la întreprinderea arădeană s-a făcut cu respectarea prevederilor instrucțiunilor Băncii Naționale și Ministerului Finanțelor. H.C.M. nr. 116/1962 nu permite producerea și depășirea planului în cazul cînd desfacerea produselor nu este asigurată“.

GH. FIRICA, Medgidia. — Măsurile ce se iau de bancă, au în vedere introducerea tehnicii de lucru prin cont curent. Acesta prezintă avantaje față de situația din trecut cînd, atît întreprinderile cît și băncile erau obligate să țină evidența fondurilor prin mai multe conturi.

REDACȚIA CĂTRE CITITORI

FABRICA DE ȘURUBURI, Brașov — Ținînd seama de prevederile H.C.M. 1654/1968, cotele de premiere pentru personalul tehnic-administrativ se calculează la salariul tarifar **corespunzător timpului lucrat.** La stabilirea premiului pentru angajatul care a prestat ore suplimentare (în perioada pentru care se face premierea) se poate lua în considerare și salariul tarifar aferent orelor suplimentare. Se va exclude sporul de 50 respectiv 100% din salariu, prevăzut de art. 57 din Codul muncii. Desigur că, la stabilirea nivelului concret al premiului, se va ține seama de prevederile art. 5 din hotărîre. Se va aprecia cuantumul în funcție de aportul efectiv, premiile putînd fi diferențiate între plus și minus cinci puncte față de cota cu care s-a constituit fondul.

UZINELE CERAMICE-Ploiești — Perioada în care salariatul respectiv a prestat muncă în calitate de tehnician nu se ia în calculul stagiului necesar pentru a putea fi promovat în funcția de șef de serviciu. Pentru postul respectiv se prevede cerința stagiului în funcții tehnice pentru a căror ocupare este indicată absolvirea învățămîntului superior tehnic, cu examen de stat.

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30
produce:

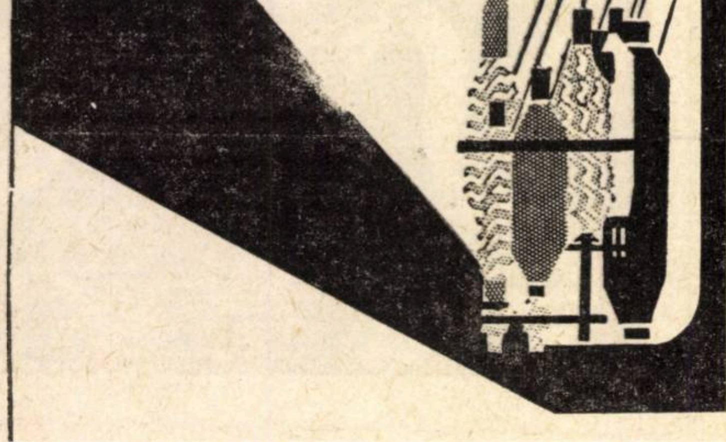

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Diferite aparate de uscat și vopsit
- Aparate de vopsit sub presiune

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE:

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparate de uz gospodăresc

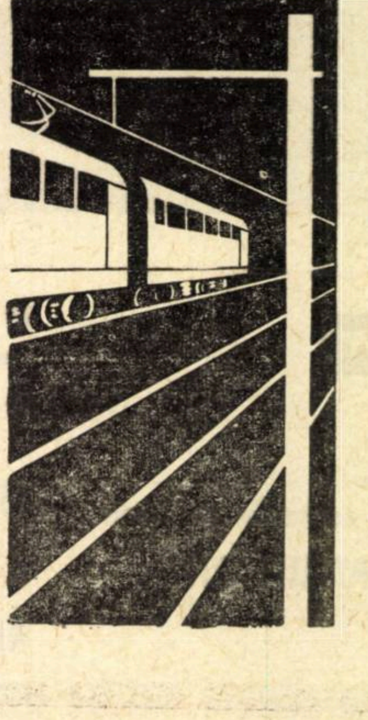

PRODUCE
ȘI LIVREAZĂ

pe bază de repartiție:

- traverse din beton precomprimat;
- stîlpi din beton centrifugat, cu armătură pretensionată, pentru electrificarea liniilor de cale ferată;
- chesoane de acoperiș;
- grinzi – fîșii cu goluri – pentru poduri de șosea;
- piloți din beton armat și beton precomprimat.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

VITEZA MEDIE DE LUCRU POATE FI MULT SPORITĂ

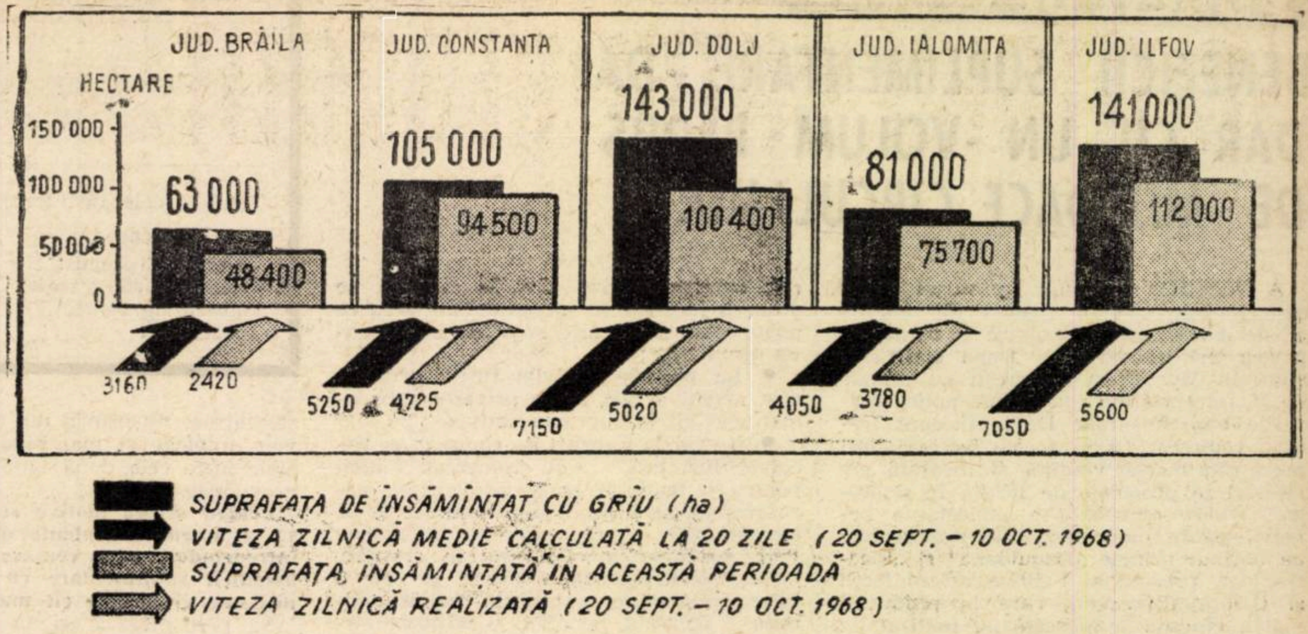

PÎNĂ LA 14 octombrie în cooperativele agricole a fost însămînţată cu grîu şi secară o suprafaţă care reprezintă 63% din prevederi. La cultura porumbului recoltatul s-a efectuat în proporţie de 53%.

Sînt realizări al căror nivel putea fi mult mai ridicat dacă viteza medie zilnică de lucru s-ar fi situat la limita superioară a posibilităţilor şi condiţiilor existente. Pline de semnificaţie din acest punct de vedere sînt datele cu privire la ritmul însămînţărilor la cultura grîului în cele 5 judeţe.

Consfătuirea pe ţară cu privire la cultura grîului a stabilit, pe baza experienţei acumulate şi a gradului atins în dotarea tehnică şi organizarea producţiei, că în decurs de 20 de zile (20 septembrie — 10 octombrie) se poate efectua în întregime însămînţatul grîului. După cum vedem însă, cooperativele agricole din cele cinci judeţe (care sînt, de altfel, cele mai avansate pe ţară la această lucrare), nu s-au înscris în această epocă optimă. Cauzele sînt multiple, pe prim plan situîndu-se — în afara unor condiţii naturale nefavorabile — deficienţele manifestate în organizarea muncii, în corelarea diferitelor lucrări agricole de toamnă şi în folosirea mijloacelor mecanice.

În aceste direcţii este nevoie să se ia măsurile cuvenite pentru ca tractoarele şi maşinile agricole să lucreze din plin.

Noile construcţii ale Capitalei

VIITORUL ANSAMBLU URBANISTIC DIN PIAŢA „N. BĂLCESCU"

- **O dată ce se va înscrie în istoria teatrului**
- **2 săli cu 980 şi respectiv 600 de locuri.**
- **Soluţii tehnice de mare randament**
- **O performanţă la înălţime: 85 de metri**
- **Posesorii de automobile vor beneficia de un modern parcaj subteran**

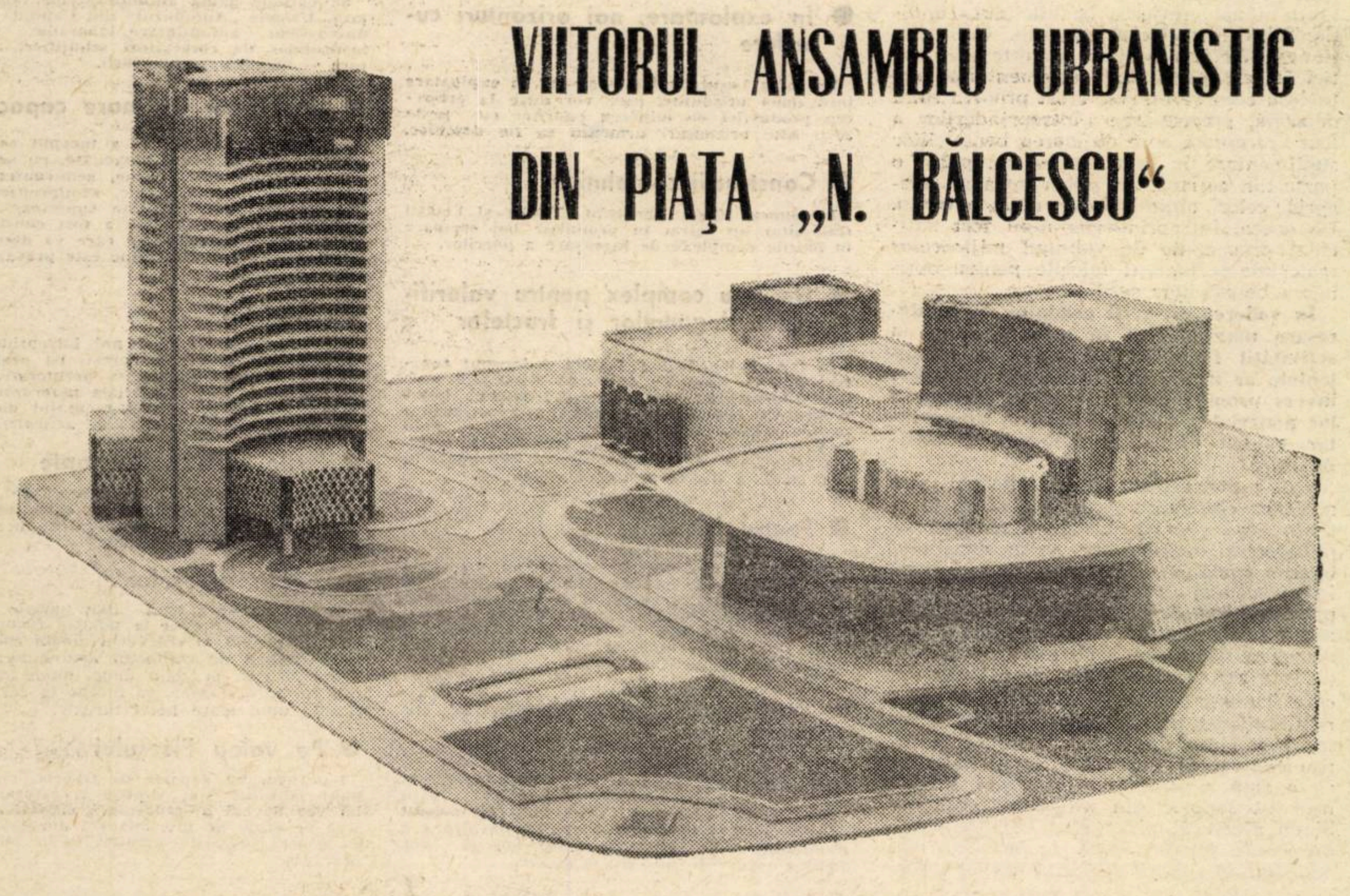

UN IMPORTANT ansamblu arhitectonic-urbanistic, care va îmbogăţi peisajul bucureştean. El cuprinde clădirea teatrului Naţional, hotelul „Intercontinental", un parcaj subteran pe două nivele cu o capacitate de circa 950 autoturisme şi un pasaj subteran pentru pietoni la intretăierea celor două mari bulevarde — N. Bălcescu şi Republicii.

Teatrul Naţional — lăcaş de cultură la nivelul tehnicii şi urbanisticii mondiale **— va avea două săli: una principală cu 980 de locuri şi a doua** — denumită „Studio" — **cu 600 de locuri.** Proiectanţii, sub îndrumarea arhitectului-şef al municipiului Bucureşti Horia Maicu, au elaborat documentaţiile la un înalt nivel calitativ, la baza cărora au stat şi multilaterale discuţii purtate cu cei mai reprezentanţi oameni de teatru din ţară. Aşa s-a ajuns ca viitorul studio să răspundă celor mai exigente montări. Scena va avea posibilitatea să-şi modifice forma pentru orice gen de reprezentaţie, dar îndeosebi pentru trei tipuri de spectacole: stil italian, elisabethan şi arenă.

Între scenă şi studio există un corp central, care însumează principalele anexe funcţionale. În afara atelierelor de tîmplărie, vopsitorie, croitorie, pictură etc., sînt prevăzute două săli de repetiţie pe suprafeţe de 320 mp şi 200 mp, o sală de gimnastică avînd 105 mp. Tot în acest corp, 3 săli în suprafeţe de 41 mp, 120 mp şi 40 mp sînt destinate studiului actorilor, în imediata apropiere aflîndu-se şi birourile regizorilor artistici.

La etajul I, va exista un depozit de costume pe o suprafaţă de 580 mp şi 7 cabine de figuraţie, fiecare de cîte 40 mp. Merită a fi notate, de asemenea, atelierele de butaforie, de proiectare, broderie, coafură şi machiaj. La cel de al treilea etaj al teatrului, se vor construi 15 cabine pentru 2, 4, 6 şi 8 persoane.

Specialiştii, şi în mod deosebit arhitecţii, caută în momentul de faţă soluţii noi pentru realizarea faţadei teatrului. Pînă acum s-a ajuns la concluzia ca aceasta să fie executată în travertin. Pe platforma din faţa teatrului, pe o suprafaţă de circa 12 000 mp, va fi amplasată o fîntînă în stil arhitectonic, alei pietonale, spaţiu verde cu arbori şi flori de sezon.

Pe verticala noii construcţii

ACTUL DE NAŞTERE al noului ansamblu arhitectonic executat de Intreprinderea de construcţii-montaj nr. 2 din cadrul Direcţiei generale construcţii-montaj al Consiliului popular al municipiului Bucureşti, a fost semnat la 23 martie 1967, cînd cîţiva topometri şi muncitori au stabilit obiectivele ce urmau să fie demolate. Acum, după un an şi jumătate, sînt înălţate masiv o parte din noile construcţii, materializare vie a gîndurilor şi fanteziei proiectanţilor cuprinse pe hîrtia de calc şi în macheta viitorului ansamblu arhitectonic.

La Teatrul Naţional lucrările se desfăşoară în ritm susţinut. Complexitatea deosebită a lucrărilor cu caracter de unicat, ca de altfel şi diversitatea executanţilor (circa 20 de subantreprize), aria restrînsă de organizare (suprafaţa construibilă reprezintă 4,5 ha), ca şi înscrierea pe agenda de lucru a rezolvării unor probleme dificile privind condiţionarea circulaţiei urbane în cel mai aglomerat nod al municipiului, au cerut constructorilor de pe acest şantier să-şi organizeze ireproşabil frontul de lucru, să aplice cele mai înaintate metode în procesul de producţie.

Tehnicienii, inginerii şi specialiştii au stabilit ca la această lucrare să folosească metoda PERT. PERT-ul, realizat în prima etapă pe baza studiilor tehnico-economice şi a unor proiecte de execuţie parţiale, le-a permis să stabilească condiţionările şi termenele **„cel mai devreme"** *şi* **„cel mai tîrziu"**, *cu încadrarea riguroasă a principalelor lucrări încheiate conform graficelor stabilite. În prezent, pe măsura elaborării proiectelor, acest grafic se detaliază şi se completează cu posibilităţile resurselor care, datorită maşinilor electronice de calcul, constituie ghidul pentru desfăşurarea întregii activităţi.*

În cadrul ansamblului, lucrările de structură din beton armat sînt variate ca forme, nivele, dimensiuni etc., excepţie făcînd cele două nivele de parcaj subteran ca şi cele curente de la hotelul „Intercontinental". Datorită repetării unor travee şi nivele similare, constructorii au putut să aplice la aceste lucrări tehnologii eficiente. La parcaj, de pildă, s-a conceput un sistem de cofrare care asigură industrializarea turnării betonului, constînd din două elemente principale: un eşafodaj metalic pe picioare cu înălţime reglabilă; cofragul tipar propriu-zis, pentru o întreagă tramă cu dimensiuni de 4,80 ori 7,50 m, este realizat din panouri de cofrag din dulapi geluiţi sau placaj tego cu îmbinări suficient de etanşe. Prin caracterul său monobloc, folosirea acestui tip de cofrag, are substanţiale avantaje economice: cofrarea şi decofrarea dintr-o dată, montarea simplă într-un timp extrem de redus, obţinerea de suprafeţe de beton care nu mai necesită finisaj (tencuire), număr sporit de întrebuinţări prin eliminarea operaţiunilor clasice de demontare a cofragului etc. Antecalculul eficienţei economice pentru o suprafaţă de circa 30 000 mp cofrag este de circa 230 000 lei. Menţionăm că, pînă în prezent, după un număr de 20 de reîntrebuinţări, cofragul respectiv se află la prima revizie generală şi inginerii şantierului apreciază capacitatea acestuia de a mai fi încă multă vreme folosit cu maximum de randament. Pentru a se economisi materialul lemnos şi suplini lipsa de schelă tubulară, au fost introduse pe scară largă grinzi extensibile cu caracteristici demne de menţionat: lungime maximă 4,50 m cu posibilitatea de combinare pînă la deschiderea de 6,50 m cu un reazim suplimentar. Prin combinarea variată a grinzilor extensibili şi alegerea de soluţii optime în construirea eşafodajelor, şantierul a reuşit să înregistreze importante economii de materiale.

La sala principală a teatrului, lucrările se află la planşeu, care reprezintă pardoseala foaierelor. Preşedintele comitetului de direcţie al întreprinderii de construcţii-montaj nr. 2, ing. Constantin Popa, ne-a informat că, după unele calcule, pînă la sfîrşitul anului se va executa planşeul de susţinere a gradenelor în trepte. Întrucît întregul proces de producţie se află în mîna acelora care execută scena, constructorii de aici se îndreaptă repede spre cota +46. Ei au hotărît ca sfîrşitul acestui an să-i găsească cu lucrările de structură gata, pentru a oferi astfel front de lucru instalatorilor şi montorilor de utilaje.

● 23 etaje — 85 metri înălţime

„STRUCTURA hotelului „Intercontinental", clădire înaltă din beton armat cu armătură elastică (avînd 23 de etaje cu o înălţime de 85 metri) — ne-a spus şeful şantierului, ing. Eugen Niţescu — ne-a oferit posibilitatea unei tipizări a elementelor ce realizează structura, datorită faptului că această clădire are nivele curente pentru circa 80% din înălţime. De aceea, tehnologia de execuţie pe care o proiectăm se va caracteriza prin: cofraje la pereţi tip PATEMA (panouri tego mari) pentru suprafeţe de circa 20 mp, realizate din panouri tego, asamblate şi rigidizate cu buloane, moaze şi grinzi extensibile, cofraje la planşee cu mese rulante etc.".

În noul ansamblu urbanistic, se vor integra pasajul şi parcajul subteran. Parcajul, se va întinde din faţa clădirii teatrului pînă la b-dul Nicolae Bălcescu, pe o distanţă de 70 m. Posesorii de autoturisme vor beneficia de locuri de parcare pe două nivele. Parcajul va fi dotat cu o modernă staţie de întreţinere a autoturismelor. Pasajul subteran pentru pietoni va face legătura între b-dul Nicolae Bălcescu şi b-dul Republicii, Piaţa 1848 şi b-dul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Ansamblul din piaţa Nicolae Bălcescu — lucrare de prestigiu al urbanisticii noastre socialiste — va constitui nu numai punctul de atracţie pentru vizitatorii de peste hotare, ci şi pentru locuitorii bucureşteni, martori la ridicarea pe verticală a acestui impozant edificiu.

Petre GHEORGHIU

PUNCTE DE VEDERE

BENEFICII SUPLIMENTARE DA! DAR CU UN VOLUM REDUS DE MIJLOACE CIRCULANTE

A TRECUT mai mult de un an de la experimentarea unor măsuri în vederea creșterii eficienței economice la unele întreprinderi industriale. După cum este stiut, în Municipiul București un număr de 16 întreprinderi industriale aplică măsurile experimentale. De la început trebuie remarcat că la aceste întreprinderi producția marfă vîndută și încasată s-a realizat în proporție de 102,4% în semestrul I/1968, obținîndu-se importante beneficii peste plan. Rezultate remarcabile au obținut uzinele „Danubiana" și „Electronica", precum și Fabrica de confecții și tricotaje-București, care la producția marfă vîndută și încasată au realizat, în plus față de plan, 23 milioane lei, 20 milioane lei și respectiv 13 milioane lei.

Beneficiile suplimentare de peste 88 milioane lei realizate în semestrul I/1968 de cele 16 întreprinderi, oglindesc cu prisosință că preocuparea pentru creșterea eficienței economice a activității a sporit, în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent, cînd la aceleași întreprinderi beneficiile peste plan au însumat 43 milioane lei. Această concluzie este întărită și de faptul că în timp ce în semestrul I/1967 un număr de 4 întreprinderi din cele 16 nu au realizat planul de beneficii, în acest an toate l-au realizat și depășit în condițiile unor sarcini sporite cu circa 43%.

De o deosebită importanță este să știm dacă, concomitent, s-a obținut și o mai bună folosire a mijloacelor materiale și bănești. O primă imagine în acest sens ne-o poate oferi volumul supranormativelor (vezi tabelul).

Evoluția pe total a supranormativelor ne arată că, cu toate măsurile noi aplicate, în nivelul stocurilor supranormative nu s-au produs influențe favorabile. Aspectul apare pozitiv numai dacă compensăm supranormativele cu subnormativele, întrucît, așa cum rezultă din datele de mai sus, subnormativele la 30.VI.1968 sînt superioare celor din perioada corespunzătoare a anului precedent. A trage însă o concluzie favorabilă consider că este riscant, întrucît ar însemna să ignorăm structura stocurilor.

Deși produc efecte diferite, atît stocurile peste necesar cît și cele sub necesar, sînt generatoare de neajunsuri și greutăți. Stocurile supranormative riscă să se transforme în pagube, iar lipsa de stocuri la nivelul celor normate duce de regulă la greutăți în producție, cu toate consecințele financiare ce decurg inevitabil. De aceea, structura stocurilor trebuie să stea în centrul preocupării întreprinderilor chiar dacă răspunderea nu intervine decît pe total mijloace circulante normate.

Nici evoluția pe cele 3 întreprinderi care dețin ponderea supranormativelor nu a fost concludentă deoarece:

- La Uzinele „23 August", deși stocurile supranormative sînt în scădere, se observă importante subnormative, ceea ce poate avea consecințe negative în perioada următoare;
- La Uzinele „Grivița roșie" evoluția este negativă atît în ce privește subnormativele cît și supranormativele;
- Numai la Fabrica de confecții și tricotaje-București s-au remarcat indicii pentru o tendință spre normalizare, neconfirmată încă pe deplin, deoarece la 31 martie 1968, comparativ cu 31 martie 1967, supranormativele erau în creștere.

Rezultatele diferite obținute pe cele 3 laturi financiare (producția marfă vîndută și încasată, beneficii și mijloace circulante normate folosite) dovedesc că primele două fiind dependente au dus la același rezultat, în timp ce a treia fiind în largă măsură independentă de celelalte două prezintă un rezultat diferit. Se pune în mod firesc întrebarea: care este cauza și cum s-ar putea acționa în vederea obținerii unei interpătrunderi ale acestor 3 laturi?

După părerea mea, stimulentele materiale prevăzute de H.C.M. nr. 1404/1967 au vizat numai creșterea beneficiului, condiționîndu-l de efortul propriu. Cum noțiunea efortului propriu nu este încă suficient de precizată, reglementarea actuală a ceea ce nu este efort propriu fiind depășită, preocuparea întreprinderilor a fost îndreptată spre obținerea beneficiilor suplimentare în speranța că cel puțin o parte din acestea vor putea intra în categoria celor obținute din efort propriu. De aceea, întreprinderile n-au fost suficient preocupate de volumul mijloacelor materiale și bănești folosite pentru obținerea beneficiilor suplimentare.

În vederea creșterii gradului de cointeresare materială și în această latură a activității financiare consider că stimulentele ar trebui să fie gradate în raport invers proporțional cu volumul mijloacelor materiale și bănești folosite suplimentar pentru obținerea beneficiilor suplimentare.

S-ar putea argumenta că folosirea unor mijloace circulante peste cele normate atrage după sine și nevoia de fonduri suplimentare obținute pe calea creditului bancar purtător de dobîndă, care, inclusă în prețul de cost reduce în mod corespunzător beneficiul suplimentar. Teoretic așa este. În practică însă, lucrurile diferă, deoarece după cum este cunoscut dobînda este aceeași, indiferent de ramura din care face parte întreprinderea, în timp ce rentabilitatea diferă de la ramură la ramură și chiar de la întreprindere la întreprindere. În acest fel, întreprinderilor cu o rată a rentabilității sporită le este ușor să suporte din prețul de cost dobînda aferentă mijloacelor circulante suplimentar atrase. Dacă la aceasta mai adăugăm și situația des întîlnită cînd sursele atrase nu provin din credite bancare, vom înțelege și mai bine diferențele ce apar între cele două laturi ale eficienței economice.

Pentru aceste motive consider oportun să se acorde stimulente mai mari acelor întreprinderi care reușesc să realizeze beneficii suplimentare cu un volum de mijloace circulante cît mai redus.

Se preconizează ca în viitor dobînda plătită suplimentar să afecteze nivelul stimulentelor, ceea ce desigur va contribui la sporirea gradului de preocupare pentru folosirea mijloacelor circulante la nivelul celor planificate. Dar oare aceasta ar corespunde întru totul cu situațiile existente în viața economică? Cum și-ar atinge scopul această măsură în cazul întreprinderilor care folosesc mijloace circulante peste cele normate prin atragerea surselor pe alte căi, decît creditul bancar? De aceea, trebuie să se găsească soluțiile care să frîneze tendințele pentru atragerea surselor pe alte căi decît creditul bancar.

A. CIOLAC
șef serviciu,
Sucursala municipiului București
a Băncii Naționale

în mii lei

	Supranormative		Subnormative	
	30.VI.1967	30.VI.1968	30.VI.1967	30.VI.1968
Total la cele 16 întreprinderi	122.330	122 876	45 682	69 156
din care:				
Uzinele „23 August"	48 952	35 317	30	17 926
Uzinele „Grivița roșie"	25 424	44 752	375	12 696
Fabrica de confecții și tricotaje-București	14 394	7 853	5 955	2 932

BREVIAR ECONOMIC

• În exploatare, noi orizonturi cuprifere

La mina Leșul Ursului s-au dat în exploatare încă două orizonturi care vor duce la creșterea producției de minereu cuprifer cu peste 30%. Alte orizonturi urmează să fie deschise.

• Construcții zootehnice

La Juncu (Cluj) Beregsău (Timiș) și Fetești (Ialomița) au intrat în producție noi sectoare în marile complexe de îngrășare a porcilor.

• Un nou complex pentru valorificarea legumelor și fructelor

În zona industrială a Iașului a început construcția unui complex de mare capacitate pentru valorificarea legumelor și fructelor. Complexul va cuprinde un siloz compartimentat pentru păstrarea legumelor și fructelor, unul pentru tranzitarea lor și un pavilion de semiindustrializare. El va intra parțial în funcție în semestrul al doilea al anului viitor.

• Pentru litoral

Pentru un nou tip de căsuțe pe litoral la Întreprinderea de prefabricate și materiale de construcție din Constanța a început producția panourilor prefabricate. Se lucrează la un prim lot de 60 de căsuțe, din cîte patru camere și logii care vor fi montate anul viitor la „Stațiunea tineretului"-Costinești.

• Pentru extinderea plantărilor de livezi

În principalele zone de deal și bazine pomicole din țară, în județele Cluj, Bihor, Satu Mare, Argeș, Dîmbovița, Constanța au început diferite lucrări de amenajare și fertilizare a terenului. Peste 13 500 ha livezi noi se vor adăuga celor 400 mii ha existente.

• Tipuri diversificate de autoutilitare

Se extinde gama autoutilitarelor fabricate în țară. Uzinele „Autobuzul" din Capitală au produs recent autoutilitare laborator, destinate institutelor de cercetători științifice, autoutilitare — magazin, autolibrării.

• Un abator de mare capacitate

În apropiere de Galați a început construcția unui abator de mare capacitate, cu secții pentru preparate din carne, semiconserve din șuncă, conserve de carne, semipreparate culinare, salamuri de calitate superioară, carne tranșată. În aceeași zonă a fost construit un mare antrepozit frigorific care va deservi abatorul. Intrarea în funcțiune este prevăzută pentru anul 1970.

• „Precizia"

este denumirea unei noi întreprinderi de industrie locală din București cu profil metalurgic, pentru turnarea și prelucrarea unor piese din fontă și materiale neferoase, piese forjate și de cazangerie, montajul de aparate diferite (în total circa 400 de articole).

• Peste 132 000 litri lapte

va prelucra zilnic noua fabrică de produse lactate de la Oradea a cărei construcție a început nu de mult. Aci se vor produce și circa 2 000 tone lapte praf anual.

• „Casa arcașului"

așa se numește noul han turistic a cărui construcție a început la poalele Cetății Neamțului. Proiectat în stil vechi moldovenesc hanul va fi dublat de confortul contemporan... La Tîrgu Neamț, în zona unor importante obiective turistico-istorice, va începe în curînd construcția unui mare hotel turistic.

• Pe valea Fizeșului

La Țaga, nu departe de Gherla, un șir de bălți naturale sînt supuse transformării: 320 ha vor deveni o importantă crescătorie intensivă de crap. Se preconizează amenajarea unui lac pentru pescarii amatori și a unui han pescăresc.

ANUNȚ

Uzina „Balanța", cu sediul în Sibiu, Calea Gușteriței nr. 21–23, oferă spre vînzare din stocul supranormativ următoarele materiale pentru mașini textile

Prin comenzi directe:

- Cacleți 0,25; 0,35; 0,45;
- Dispozitiv de compensare KIDDE;
- Lame veghetor;
- Ace inserare.

Informații se dau la telefon 15020 Sibiu.

DIRECȚIUNEA

6MT

ÎNTREPRINDEREA „6 MARTIE" TIMIȘOARA

Calea Circumvalațiunii nr. 8—12

PRODUCE:

- Aparat pentru găurit și frezat în zidării;
- Clupă pentru tăiat filet la țevi 1/4"—2";
- Foarfecă manuală pentru tăiat SBP;
- Trusă pentru aplicarea placajelor ceramice;
- Dispozitiv mecanic pentru îndoit țevi de instalații pe șantier;
- Trusă pentru montarea dalelor din PVC la pereți și pardoseli;
- Cofraje metalice și accesorii;
- Roabă basculantă;
- Tomberon basculant;
- Grinzi telescopice cu zăbrele;
- Popi extensibili [illegible] pentru construcții înalte;
- Popi triunghiulari de 18 tf — 5,5 m;
- Capre pentru lucrări de finisaje;
- Stîlpi suporți pentru corpuri de iluminat, precum și alte scule și dispozitive pentru mecanizarea lucrărilor pe șantiere de construcții.

INTREPRINDEREA ORAȘENEASCĂ
„CHIMICA"
CLUJ

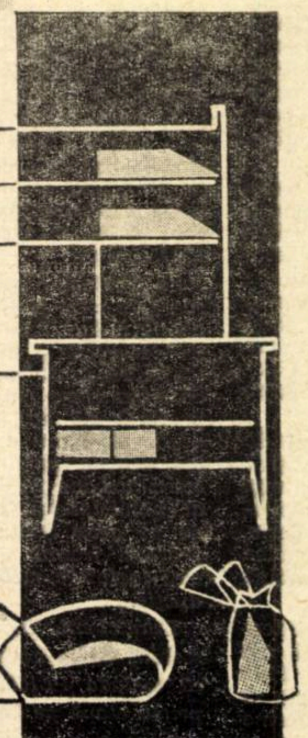

produce:

- comode televizor tip Sighet;
- biblioteci tip Făgăraș;
- fotolii tip Sibiu;
- capete autosifon din relon;
- tocuri școlare din masă plastică;
- stilouri tip Feleacul, Dacia, Carpați;
- curele de ceas;
- sacoșe pentru sport, excursie, călătorie, piață;
- oxid verde de crom pentru prepararea vopselelor la zugrăvit.

La Fabrica de confecții și tricotaje—București

CU ACELEAȘI MIJLOACE, UN ANGAJAMENT SPORIT CU 558 MILIOANE LEI FAȚĂ DE CEL INIȚIAL

*CU APROAPE DOI ANI ÎN URMĂ s-a relevat faptul că, prin organizarea științifică a producției și a muncii, ne propuneam să realizam, față de sarcinile inițiale ale planului cincinal, o producție suplimentară de peste un miliard lei *). În răstimpul care a trecut, în fabrică au fost elaborate și aplicate noi măsuri privind mai buna organizare a producției și a muncii.* **Rezultatele acestei laborioase activități colective s-au concretizat în majorarea propriului nostru angajament de la 1.000.000.000 la 1.558.000.000 lei producție suplimentară pentru întregul cincinal.** *Totodată, obiectivul important și permanent pe care colectivul și l-a propus — obținerea unei înalte eficiențe economice — se materializează într-o continuă sporire a productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, reducerea prețului de cost și obținerea unui volum sporit de beneficii.*

● Filonul rezervelor intens valorificat

TOATE MĂSURILE întreprinse pentru realizarea acestui angajament sporit au vizat punerea în valoare a numeroase rezerve interne, astfel încît, cu aceleași mijloace din dotare, să obținem rezultate mereu mai bune. Accentul a fost pus pe cîteva elemente de bază în activitatea noastră și anume:

— o mai rațională utilizare a capacităților de producție existente și a spațiului industrial;

— introducerea pe scară largă a proceselor tehnologice și a tehnologiilor moderne;

— sporirea gradului de mecanizare și de automatizare în execuția operațiilor;

— o mai bună gospodărire a materiilor prime și auxiliare etc.

Utilizarea rațională a capacităților de producție în industria de confecții este legată de soluțiile de organizare a fluxului de fabricație, în funcție de complexitatea produsului confecționat ce se execută într-o unitate de producție, organizată distinct și stabil cu un număr corespunzător de muncitori. Divizarea procesului tehnologic în operații și asigurarea unui echilibru optim între acestea au fost rezolvate numai prin observări analitice și studii de timp.

În scopul creării condițiilor pentru efectuarea cercetărilor necesare, au fost organizate stații-pilot, în care s-au efectuat studii privind:

— organizarea fiecărui loc de muncă;

— proiectarea și realizarea de mobilier tehnologic ajutător;

— proiectarea și confecționarea unui echipament industrial specific fiecărui loc de muncă;

— îmbunătățirea formei și mijloacelor de transport ale semifabricatelor între operațiile de lucru.

În stația-pilot, alături de inginer și tehnician, care au efectuat observații critice asupra procesului de lucru, muncitorul a devenit un colaborator prețios în organizarea științifică a locului de muncă. **Studiile analitice și colaborarea activă cu muncitorii au creat condiții pentru reducerea timpilor ajutători, crescînd, concomitent și în mod corespunzător, ponderea timpului de bază în care are loc de fapt procesul de confecționare propriu-zis.**

● Mutații în structura timpilor operaționali

ÎN ORGANIZAREA LOCURILOR DE MUNCĂ și în folosirea integrală și productivă a timpului de lucru, elementul principal l-a constituit analiza fiecărei mișcări pe care o face muncitorul în executarea operației. Folosindu-se cronometrări, fotocronometrări și observări instantanee, s-a stabilit structura timpilor de lucru, determinîndu-se timpul productiv, cel neproductiv și gradul de ocupare al muncitorilor.

Asemenea analize au fost efectuate mai întîi cu ocazia instalării noii linii de confecționat cămăși, cînd s-a pus problema reorganizării întregii secții, astfel încît nivelul organizatoric să corespundă nivelului tehnic al utilajelor. Noua formă de organizare a procesului de fabricație în această secție se bazează pe linii în flux continuu, proces care se desfășoară în 3 zone distincte, amplasarea locurilor de muncă în fiecare zonă fiind adecvată operațiilor ce se execută.

Contribuția originală a colectivului care a efectuat acest studiu și a proiectat noua organizare a secției, **a condus la sporirea capacității de producție de la 6 milioane cămăși pe an, cît prevedea proiectul inițial, la 9 milioane cămăși pe an, cît se realizează în prezent.** Acest spor de capacitate a dus și la economisirea a circa 700 mp suprafață industrială.

Măsurile luate au generat rezultatele scontate în lucrările de organizare întreprinse anul trecut și altele nebănuite atunci. **În sectoarele de confecții, sporul de producție, față de prevederile inițiale ale planului cincinal, depășește nivelul prevăzut pentru anul 1970, înregistrîndu-se o producție suplimentară în perioada ianuarie 1966 — august 1968, de peste 740 milioane lei.** Este concludentă exprimarea grafică a acestor rezultate (vezi graficul nr. 1).

Ținînd seama de experiența dobîndită și de rezultatele obținute în secția de cămăși, colective de specialiști au studiat și experimentat în stația-pilot posibilitatea adoptării a noi sisteme de lucru și la alte grupe de produse. Sisteme superioare de organizare a producției și a muncii au fost introduse în secțiile în care se confecționează produse de modă — paltoane pentru femei și fete — secții al căror specific constă în dese schimbări a modelelor ce se execută. Liniile tehnologice concepute pe grupe de operații distincte, dau posibilitatea executării pe o unitate de producție a mai multor modele, cu pierderi minime de timp, modificările de tehnologie cerute de noul model intervenind numai la unele grupe de operații. **Acest sistem de lucru a dus la obținerea unei creșteri a productivității muncii de circa 15%, față de vechiul sistem.** Asemenea forme noi au fost studiate și aplicate și în secțiile profilate pentru realizarea costumelor și a sacourilor pentru bărbați. Aici, s-a urmărit concentrarea operațiilor de croit și de finisat în unități care să deservească cele două mari secții unde se execută costumele bărbătești.

Acțiunea de modernizare a proceselor tehnologice a fost extinsă și în sectorul de tricotaje. Aici a fost aplicată o nouă formă de organizare a unităților de confecționare a produselor de lenjerie din tricot, care are la bază asigurarea transportului interoperațional de către un transportor circular, fără deplasarea muncitorului, sincronizarea operațiilor și execuția simultană a mai multor modele.

În complexul de măsuri aplicat la organizarea locurilor de muncă, **un obiectiv de seamă l-a constituit și asigurarea unor condiții optime de lucru pentru muncitori, prin analiza și îmbunătățirea pozițiilor de lucru.**

Soluțiile originale de organizare a noilor fluxuri de fabricație rezolvă, în principiu, una dintre problemele cele mai disputate în industria de confecții și anume aceea a realizării unei legături organice între locurile de muncă. Prin proiectarea și execuția unui mobilier tehnologic ajutător (renunțîndu-se la un transportor mecanic și la un echipament industrial specific fiecărui lor de muncă), s-a creat legătura arătată mai sus cu efect pozitiv asupra utilizării productive a timpului de muncă. Astfel, la operația de montat mîneci la cămăși, în noua formă de organizare, timpul de bază crește de la 45% la 57%, iar la operația de încheiat cămașa în continuare cu mînecile, de la 48% la 58%. **La acest produs productivitatea fizică a muncii a sporit de la 10,94 cămăși/om/8 ore în 1966, la 20,0 cămăși/om/8 ore în 1968.**

Merită relevat faptul că **întreprinderea noastră realizează încă din acest an, la principalele produse, nivelele de productivitate planificate pentru anul 1970.**

Graficul nr. 1

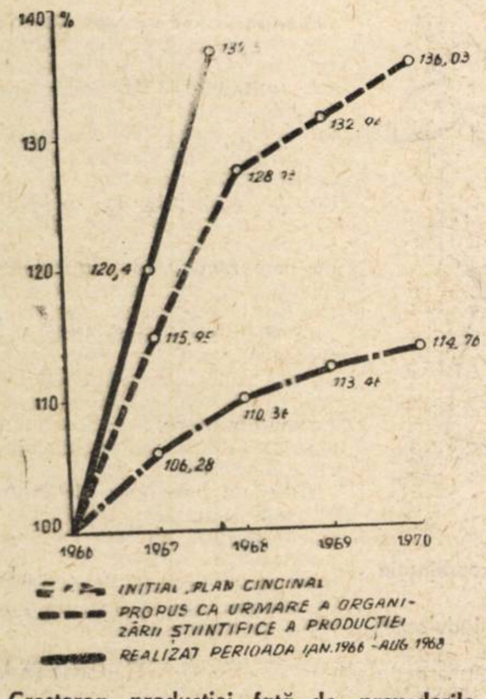

Creșterea producției, față de prevederile de plan în secțiile de confecții-țesături (1966—1970)

● Prin promovarea tehnicii moderne

PARALEL CU FORMELE NOI de organizare a producției și a muncii, a fost desfășurată în întreprindere o intensă activitate pentru **aplicarea tehnologiei avansate de lucru, îndeosebi pentru extinderea procedeelor de chimizare a operațiilor de confecționare.** Ca urmare a studiilor și experimentărilor efectuate, în prezent sînt utilizate industrial materiale cașerate (tifon, canafas, nețesute) — materiale produse de industria noastră chimică. Acestea sînt folosite în procesul de confecționare prin termolipire pentru înlocuirea unor materiale clasice și pentru eliminarea unor cusături. De exemplu, la costume pentru băieți și paltoane pentru băieți și bărbați banda confecții a fost înlocuită cu tifon și canafas cașerat. De asemenea, cusăturile pichir de la fixarea pînzei pe stofa dosului de guler, de la fixarea șiretului pe pînza de întăritură de la piepți, de la pensa de sub buzunar la sacouri etc., au fost eliminate prin chimizare.

În scopul sporirii producției și productivității muncii, s-a pus un accent deosebit pe mecanizarea și automatizarea execuției unor operații. Vom menționa pe cele mai reprezentative: înlocuirea operației de șablonare manuală cu copii heliografiate executate după miniaturi, — operație necesitînd un timp de 3—4 ori mai scurt decît șablonatul manual, șpănuitul executîndu-se mecanic; confecționarea șlițului stîng pentru pantalon și încheierea umerilor la cămăși printr-o singură cusătură; croirea unor detalii prin ștanțare; coaserea automată a conturului gulerelor și nasturilor la o serie de produse; mecanizarea călcatului final și altele.

Perseverînd în acțiunea de investigare a noi rezerve de valorificare a tuturor potențelor tehnice și umane din întreprindere, colectivul nostru a realizat creșteri însemnate ale productivității muncii. Referindu-ne la dinamica creșterii productivității valorice a muncii pe salariat, **se poate arăta că, preliminînd valorile pentru acest an, vor fi depășite pe întreprindere prevederile pentru anul 1969** (vezi graficul nr. 2).

● În 2 ani și 8 luni, economii peste plan la prețul de cost la producția comparabilă de aproape 72 milioane lei ● Circa 154 milioane lei acumulări suplimentare

● Sinteza: beneficii suplimentare

RELEVÎND ANALIZELE ȘI MĂSURILE ÎNTREPRINSE, am pus accentul mai mult pe factorii de ordin tehnic și tehnologic. Efectele pozitive obținute se datoresc însă, fără îndoială, și influenței factorului uman. Prin continua creștere a nivelului profesional, întărirea disciplinei în muncă și tehnologice înțelege colectivul nostru să răspundă aprecierii care i s-a dat prin înmînarea înaltei distincții de stat „Ordinul Muncii clasa I".

Cifrele sînt, de altfel, cea mai elocventă mărturie: **în 32 de luni care au trecut din actualul cincinal, au fost realizate suplimentar din angajamentul luat aproape 72 milioane lei economii la prețul de cost la producția comparabilă și circa 154 milioane lei acumulări suplimentare.**

Considerăm aceste rezultate, doar ca o etapă. Colectivul nostru este hotărît să continue cu perseverență studiile în domeniul organizării științifice a producției și a muncii pentru a găsi căi noi de mobilizare a rezervelor existente.

Firește, nu am reușit să rezolvăm la fel de bine absolut toate problemele ce ne stau în față. Beneficiarii noștri interni și externi sînt pe bună dreptate tot mai exigenți. Pentru a păstra și întări în continuare prestigiul mărcii fabricii, ne vom strădui să găsim mereu noi idei inovatoare pe linia creației artistice, a tehnoprezentării și a calității confecțiilor și tricotajelor. Deși planul de calitate a fost realizat și depășit, față de indicatorii din plan, aceasta nu înseamnă totul. Atît în domeniul sporirii producției, cît și în cel al îmbunătățirii calității produselor, ne propunem să luăm noi măsuri. În ultimele săptămîni, ca să citez un exemplu, avînd ca sursă de inspirație expoziția prezentată la Cabinetul municipal de informare tehnico-economică București, s-au selecționat, ca prezentînd interes pentru fabrica noastră, un număr de aproape 20 probleme de studii, ce vor fi abordate la un nivel teoretic și practic mai înalt decît pînă acum. Va trebui, de asemenea, să luăm unele măsuri pentru evitarea unor stocuri supranormative ce derivă atît din cerințele beneficiarilor, cît și din neajunsurile ce se manifestă uneori în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, stocuri care diminuează vremelnic volumul de beneficii.

Prin perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii, întregul nostru colectiv este hotărît să contribuie prin munca sa la înfăptuirea sarcinilor trasate de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională a P.C.R.

I. STEINBACH
director general al Fabricii de confecții și tricotaje-București

Graficul nr. 2

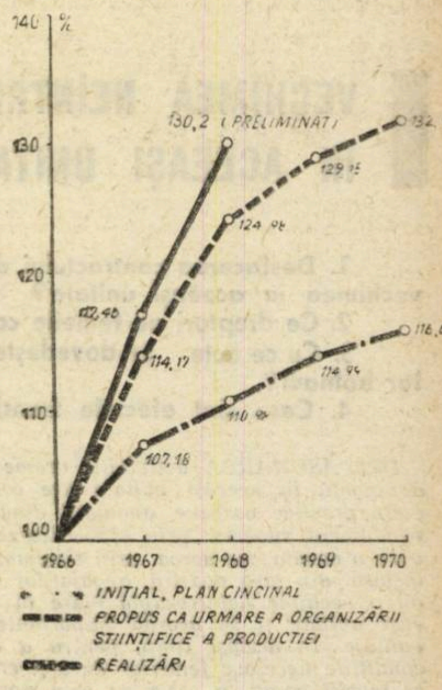

Dinamica creșterii productivității valorice a muncii pe salariat

*) „Viața economică" nr. 46 din 1966

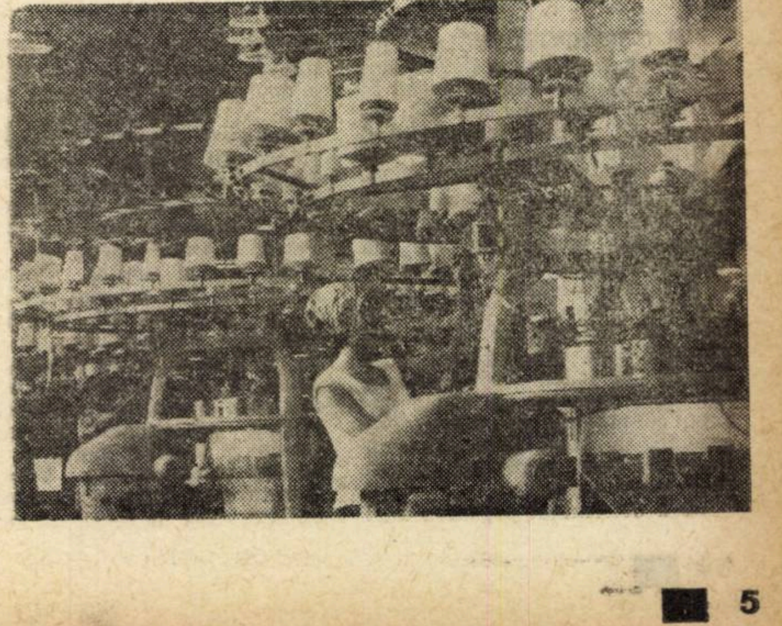

În secția de tricotaj: mașini circulare cu diametru mare

AGENDA ECONOMISTULUI

VECHIMEA NEÎNTRERUPTĂ A FEMEILOR ÎN ACEEAŞI UNITATE

1. Desfacerea contractului de muncă pentru a creşte copii întrerupe vechimea în aceeaşi unitate?
2. Ce drepturi au femeile care lucrează jumătate de normă?
3. Cu ce acte se dovedeşte concediul legal pentru îngrijirea copiilor bolnavi?
4. Care sînt efectele transferării în alte unităţi?

DESFĂŞURAREA activităţii vreme îndelungată în aceeaşi unitate are consecinţe practice pozitive, angajaţii dînd un randament superior prin specializarea pe care o capătă. De aceea, prin sistemul legislativ din ţara noastră, angajaţilor care au o vechime neîntreruptă mare în aceeaşi unitate li se acordă importante avantaje. În acelaşi timp, pentru a crea condiţiile necesare femeilor de a-şi creşte şi îngriji copiii, o serie de acte normative le dau dreptul să întrerupă un anumit timp munca sau să lucreze numai o jumătate de normă. Cum se reflectă aceste întreruperi asupra drepturilor conferite de lege pentru continuitatea în muncă în aceeaşi unitate?

1 Potrivit legislaţiei în vigoare contractul de muncă poate fi desfăcut, la cererea angajatei, dacă este gravidă sau pentru a-şi creşte unul sau mai mulţi copii, în vîrstă de pînă la 7 ani. Dacă angajata în cauză se reîncadrează în muncă în aceeaşi unitate, în termen de 90 zile de la data cînd copiii îndeplinesc vîrsta de 7 ani, se socoteşte vechime neîntreruptă (pct. IV din Normele pentru acordarea sporului de vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate).

Normele amintite au adoptat principiul prevăzut prin Legea nr. 26/1967 privind concediul de odihnă al angajaţilor, potrivit căruia angajatelor care cresc unul sau mai mulţi copii pînă la vîrsta de 7 ani, dacă se reîncadrează în muncă în 90 de zile de cînd copiii au împlinit această vîrstă li se socoteşte vechime neîntreruptă şi beneficiază de concediu de odihnă în funcţie de vechimea totală realizată (art. 11, indice 2, litera c).

Pentru a se putea prevala de drepturile legale de continuitate a vechimii în muncă, este necesar ca angajatele să-şi motiveze expres cererile de desfacere a contractului de muncă: graviditate sau creşterea copiilor pînă la vîrsta de 7 ani, ataşînd la cerere şi actele doveditoare.

Corespunzător motivărilor făcute şi actelor doveditoare ataşate, unităţile sînt obligate să motiveze în drept desfacerea contractelor de muncă şi să facă înscrierile corespunzătoare şi în carnetele de muncă.

În cazul în care angajatele nu-şi motivează cererile de desfacere a contractelor de muncă, unităţile vor înscrie în carnetul de muncă drept temei art. 19 din codul muncii, aşa cum rezultă din actele întocmite de acestea.

2 Grija pentru ajutorarea angajatelor cu copii mici este exprimată şi prin cuprinsul H.C.M. nr. 54 din 23 ianuarie 1967 şi prin Instrucţiunile nr. 2400/1967 emise în comun de Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizarea Muncii şi de Salarizare, Ministerul Finanţelor şi Ministerul Justiţiei privind aplicarea H.C.M. nr. 54/1967, cu privire la încadrarea în muncă a femeilor cu copii sub 7 ani.

Locurile de muncă cu 1/2 normă, unde pot fi folosite angajate cu copii sub 7 ani, se stabilesc ţinîndu-se seama să nu se compromită realizarea sarcinilor de producţie, productivitatea muncii şi continuitatea la locul de muncă. În cazul în care unităţile nu au vacante astfel de posturi, se poate proceda, cu consimţămîntul angajatelor în cauză, la transferarea lor în interesul serviciului la unităţile care au disponibile posturi cu 1/2 normă. În toate cazurile, trecerea angajatelor de pe un post cu o normă întreagă pe un post cu 1/2 normă nu se poate face decît pe bază de cereri scrise făcute de femeile care au copii sub 7 ani, în care solicită expres ocuparea de posturi cu 1/2 normă. În asemenea situaţii, spre deosebire de prevederile art. 12 din Codul muncii, care stabilesc că se pot încheia contracte de muncă fie scris, fie verbal la punctul 5 litera D alineatul 2 din Instrucţiunile nr. 2400/1967 se dispune că încheierea contractelor de muncă pentru ocuparea posturilor cu 1/2 normă de către femeile cu copii sub 7 ani trebuie făcută în toate cazurile numai în scris.

Drepturile ce se acordă angajatelor cu 1/2 normă se stabilesc potrivit celor de mai jos:

- Salariul — conform reglementărilor în vigoare se aplică angajaţilor cu norma întreagă;
- Concediul de odihnă se acordă integral, în funcţie de locul de muncă şi vechime;
- Ajutoarele de asigurări sociale se stabilesc conform H.C.M. nr. 880/1965, în funcţie de salariul tarifar corespunzător. la 1/2 normă;
- Alocaţia de stat pentru copii se acordă integral, cu respectarea prevederilor Decretului nr. 285/1960 şi Instrucţiunilor nr. 1515/1966 ale M.F. şi C.S.P.O.M.P.S., iar dacă angajata este retribuită cu normă procentuală, alocaţia se acordă numai dacă totalul remuneraţiei ce i se cuvine în luna respectivă este de cel puţin 1/2 din salariul minim pe economie;
- Timpul cît femeile angajate în baza H.C.M. nr. 54/1967 lucrează 1/2 normă este socotit ca timp lucrat cu normă întreagă, atît la stabilirea stagiului cerut de indicatoarele tarifare de calificare pentru promovarea în categorii superioare de calificare, cît şi de indicatoarele de pregătire şi stagiu pentru ocuparea unor funcţii;
- În caz de pensionare, perioadele lucrate prin încadrare cu 1/2 normă se consideră timp lucrat cu o normă întreagă (art. 40 pct. 3 din Legea nr. 27/1966);
- Nu este permisă detaşarea sau delegarea în alte localităţi a femeilor cu copii sub 7 ani, angajate cu 1/2 normă.

3 O altă dispoziţie legală menită să ajute femeia angajată în eforturile pe care le face pentru creşterea şi îngrijirea copiilor este prevederea art. 93 din Codul muncii potrivit căreia femeia angajată care are copii bolnavi în vîrstă de pînă la 2 ani beneficiază, cu avizul medicului, de concediu pentru îngrijirea acestora.

Condiţiile acordate femeilor în baza textului citat nu se includ în concediile anuale de odihnă.

Eliberarea certificatelor de concediu medical pentru îngrijirea copiilor bolnavi în vîrstă pînă la doi ani se face, conform pct. 13 din Instrucţiunile Ministerului Sănătăţii şi Uniunii Generale a Sindicatelor (cu privire la eliberarea certificatelor de concediu medical pentru incapacitate temporară de muncă), de către medici pediatri de circumscripţie în raza cărora domiciliază angajatele, sau în lipsa acestora de către medicii de circumscripţie teritorială.

Este greşită practica unor întreprinderi care iau în considerare alte acte, eliberate de organele medicale (adeverinţe, dovezi, recomandări, reţete) pentru a justifica concediul medical necesar pentru îngrijirea copiilor bolnavi; singurele acte legale care justifică acordarea concediului medical şi plata drepturilor băneşti aferente sînt certificatele medicale tip, eliberate de organele competente menţionate.

4 Este cunoscut faptul că transferul dintr-o unitate în alta, la cerere, are efectul limitat de a nu întrerupe vechimea în muncă, pe cîtă vreme cel efectuat în interes de serviciu acordă dreptul la vechime neîntreruptă **în aceeaşi unitate**. Potrivit art 82, aliniat 3, din H.C.M. nr. 252/1967, în cazul transferului făcut de soţie la cerere, pentru a-şi urma soţul mutat cu serviciul în altă localitate, transferarea se consideră ca fiind efectuată în interesul serviciului, ceea ce are consecinţele arătate mai sus.

Octavian POPESCU

DETERMINAREA PREJUDICIULUI PRODUS PRIN PREZENTAREA UNUI CERTIFICAT DE CALIFICARE FALSIFICAT

Cuvîntul EXPERTULUI CONTABIL

RECENT, judecătoria sectorului IV-Bucureşti a dispus efectuarea unei expertize contabile (dosarul nr. 7873/1968) pentru determinarea prejudiciului adus Întreprinderii de construcţii montaj nr. 1 de angajatul B. Gh., care a prezentat un certificat în care categoria c 4 a fost transformată în c 5, fiind remunerat, în consecinţă, la o categorie superioară.

Din documentele supuse expertizei a rezultat că angajatul în cauză a prestat munca atît în acord, cît şi în regie. Pentru o soluţionare judicioasă a cauzei, opiniile expertului numit au fost puse în dezbaterea Colectivului consultativ de pe lîngă Biroul de expertize contabile al Municipiului Bucureşti, care a ajuns la următoarele concluzii:

- **În cazul muncii prestate în acord, diferenţa de salariu încasată în plus de angajatul care a prezentat un act de calificare superior categoriei efective pe care o are, constituie prejudicii aduse celor ce au făcut parte din formaţia de lucru.** Acest raţionament se sprijină pe ideea că munca în acord nu se plăteşte în raport direct cu categoria de salarizare, ci în funcţie de rezultatul cantitativ al muncii efectiv prestate. Cu alte cuvinte, o întreprindere plăteşte pentru un metru cub de zidărie acelaşi tarif constant, indiferent dacă unul din zidari a fost remunerat la categoria 5 în loc de 4. Cei ce suferă prejudiciul sînt coechipierii, care primesc pentru acelaşi metru cub de zidărie un salariu mai mic, corespunzător diferenţei încasate în plus de acela care, prin falsul făcut, a fost retribuit la categoria 5, în loc de 4. În sprijinul acestei teze vine şi „Instrucţiunea pentru aplicarea normelor de muncă în construcţii", aprobată prin ordinul C.S.C.A.S. nr. 532, din 9 noiembrie 1967, care la cap. II, pct. 1, alineat final, precizează: „Executarea lucrărilor în alte formaţii de muncă sau cu alte categorii de muncitori decît cele indicate în articolul respectiv, nu poate constitui un motiv sau o justificare pentru modificarea normei de timp, respectiv a preţului unitar, rezultat din formaţia normată".
- **În cazul muncii prestate în regie, diferenţa de salariu de la categoria la care are dreptul un angajat la aceea încasată în plus prin prezentarea unui act de calificare falsificat, constitue prejudiciu pentru întreprindere.** Concluzia are la bază faptul că, în sistemul de salarizare în regie, angajaţii nu prestează o anumită muncă precis determinată, al cărui rezultat să poată fi exprimat în lucrări evaluabile sub raport cantitativ şi calitativ, ci plata se face potrivit numărului de ore prestate. Ia aceste condiţii, plătindu-se, de exemplu, 6 lei pe oră, în loc de 5 lei, este evident că diferenţa de un leu la oră constituie prejudiciu, deoarece plata efectuată în plus nu se regăseşte într-o muncă suplimentară concretă.
- **Pentru aceleaşi considerente ca la munca în regie, diferenţele plătite în plus pentru remunerarea orelor de întrerupere în procesul de producţie constituie prejudiciu pentru întreprindere.**

Aurel LUDOŞAN
expert contabil — verificator

RĂSFOIND PRIN DOSARE

PENTRU A FI MANDATAR, ESTE SUFICIENT SĂ AI NUMAI GARANŢII MATERIALE?

UN CORESPONDENT ne întreabă dacă pentru a deveni angajat-mandatar este suficient să ai numai garanţia materială necesară sau trebuie îndeplinite şi alte condiţii. Şi pentru a demonstra faptul că în practică asigurarea garanţiei a fost preocuparea aproape unilaterală a unor organizaţii comerciale, ne dă cîteva exemple, din care vom reţine unul. Cofetăria „Pinguin" din Bd. Muncii nr. 90, coordonată de T.R.C.L. nr. 1, a fost predată spre administrare unui număr de patru comandatari, din care trei nu au nimic comun cu meseria de cofetar. Verificînd la trust cele afirmate lucrurile s-au confirmat în cea mai mare parte.

Ce a determinat predarea unei unităţi relativ mici unui colectiv atît de mare? Dar înainte de a da răspunsul la această întrebare să vedem ce profesie au mandatarii respectivi. Mandatarul socotit principal — Georgeta Buzatu — este gestionară şi a funcţionat înainte ca responsabilă a acestei unităţi; al doilea, Petronea Dumitrescu, este casnică, iar al treilea, Gheorghe Marichev, fost salariat C.F.R. În sfîrşit, abia cel din urmă comandatar — Ion Lupu — este de profesie maistru cofetar. Şi acum, cîteva cuvinte despre modul cum a fost apreciată capacitatea profesională a mandatarului şi profilul moral al unuia din comandatari: Georgeta Buzatu este fosta reponsabilă a unităţii, care a reuşit să aducă unitatea de la o rentabilitate, în 1966, de 1,31%, la o rentabilitate, în anul 1967, de... 0,26%, dînd beneficii, la o desfacere de 2.313 000 lei, numai de 6000 lei. Deci, cu toate că în funcţie de responsabil de unitate nu a dat dovadă de calităţi deosebite (ba, din contră), totuşi i s-a încredinţat unitatea să o administreze ca mandatară. Un alt comandatar — în fapt N. Dumitrescu — are antecedente penale care îl fac incompatibil cu funcţia de gestionar. Întreprinderea a găsit însă soluţia pentru eludarea legii: a cooptat în locul lui în calitate de comandatar (dar numai în scripte), pe soţia acestuia — Petronea Dumitrescu, care continuă să-şi vadă însă liniştită de treburile... casnice. Toţi aceştia au fost cooptaţi, s-a încheiat contractul de mandat cu ei, pentru un singur motiv: au fost în măsură să aducă garanţiile materiale necesare.

Este un exemplu din multe. Ni s-a semnalat, bunăoară, că unele unităţi au fost date spre administrare (direct sau indirect) unor ingineri, avocaţi etc., în funcţie de... garanţiile materiale de care au dispus, fără să

— Sînt curios să văd şi eu ce prăjituri vor ieşi din combinaţia asta de... mandatari !...

(Desen de Neagu Rădulescu)

C. CRISTEA

(*Continuare în pag. 10*)

ANCHETA NOASTRĂ

Pe tema comitetelor de direcție

PREMISE ALE OPTIMIZĂRII DECIZIILOR

INSTITUIREA COMITETELOR DE DIRECȚIE constituie un pas hotărîtor în promovarea conducerii colective la nivelul unităților economice. Ea creează cadrul organizatoric favorabil aplicării în conducerea întreprinderilor a principiului muncii colective, dar nu epuizează condițiile de care depinde această aplicație. Printre factorii care influențează direct gradul de valorificare a avantajelor pe care le oferă forma colectivă de conducere se numără și precizarea structurii, alegerea oamenilor, organizarea propriu-zisă a activității comitetelor de direcție. Cum au fost asigurați și cum s-a manifestat practic influența acestor factori în ansamblul activității comitetului de direcție? Acesta a constituit obiectivul pe care l-am urmărit în timpul unei recente anchete prin mai multe întreprinderi industriale clujene.

Reprezentativitate

UNUL DIN OBIECTIVELE urmărite prin instituirea comitetului de direcție este acela al cuprinderii și rezolvării în mod **unitar a întregii activități** a întreprinderii. Caracterul multilateral al acesteia se exprimă practic în existența unor funcțiuni distincte, a căror exercitare cade în sarcina diverselor compartimente constituite la nivelul întreprinderilor sub formă de direcții, servicii, birouri etc. În definirea acestor funcțiuni și compartimente este foarte important să observăm dacă ele **acționează sau nu la nivelul întreprinderii.** Numai în caz afirmativ ele sînt **funcțiuni ale întreprinderii**, întrucît numai într-o astfel de ipostază parametrii uneia dintre funcțiuni vor fi întotdeauna influențați de parametrii celorlalte. Acest lucru creează necesitatea reprezentării în cadrul comitetului de direcție a tuturor funcțiunilor întreprinderii. În caz contrar, scopul enunțat mai sus nu va fi atins. Cum se reflectă această necesitate în structura comitetelor de direcție?

Se poate remarca că dacă funcțiunile de producție, economico-financiară și comercială sînt întotdeauna prezente în comitetul de direcție, și, uneori, cum vom vedea, prea mult, la întreprinderile vizitate lipsește funcțiunea de personal — angajare, calificare, promovare, salarizare etc. Reținem, ca excepție, prezența șefului serviciului de norme și salarizare în cadrul comitetului de direcție al Fabricii de pielărie și încălțăminte „Clujana". Relevăm că la întrebarea, „care sînt marile probleme ce stau în fața dv. în perioada imediat următoare?", adresată directorilor cu care am stat de vorbă, răspunsurile primite cuprindeau invariabil și **„serioase probleme de personal, de cadre".** Lăsăm de o parte faptul că la ora actuală există unele carențe în organizarea acestei importante funcțiuni în întreprinderile noastre — ceea ce generează dificultăți în desfășurarea activității economice — și ne întrebăm numai cum vor acționa comitetele de direcție pentru a integra în deciziile lor și sarcinile legate de aceste probleme, în condițiile în care din componența lor lipsesc cei care răspund de rezolvarea problemelor de personal — serviciul de personal, de normare, de salarizare etc.? „Vom invita — mi s-a răspuns, de regulă, — atunci cînd discutăm o problemă de personal și tovarăși care lucrează în aceste compartimente". Este greu să credem însă că vor exista opțiuni în probleme realmente majore pentru întreprindere care să nu aibă implicații și în domeniul personalului, astfel încît să nu fie necesară prezența **permanentă** în comitetul de direcție a celor răspunzători de asigurarea cu forță de muncă a întreprinderii. La fel stau lucrurile cu **funcțiunea de organizare.**

Lipsa unor astfel de funcțiuni, în condițiile existenței unui număr prestabilit de locuri determină ca în comitetul de direcție să existe uneori, prea multe persoane din cadrul uneia și aceleiași funcțiuni (exemplu, fac parte din comitetul de direcție: la Fabrica de pielărie și încălțăminte „Clujana" directorul tehnic, patru ingineri șefi, șeful serviciului producție; la Întreprinderea de industrializarea cărnii Cluj, inginerul șef, șeful serviciului producție, șeful uneia dintre subunități) ceea ce după părerea noastră nu mărește „forța productivă" a organului colectiv de elaborare a deciziilor. Și iată de ce. În primul rînd, practica arată că acolo unde au fost numiți atît conducătorul uneia dintre funcțiuni, cît și unii dintre subordonații săi, se poate ajunge sau la inactivitatea acestora din urmă în comitet, sau la ivirea unor „tensiuni de după" ședințele comitetului de direcție. Lăsînd însă la o parte această posibilitate, care ține mai mult de latura subiectivă a lucrurilor și nu este neapărat necesar să se transforme în realitate, trebuie arătat că prin numirea directorului cu producția sau a inginerului șef în comitet, se reprezintă funcțiunea producției în ansamblul ei și nu mai sînt necesare persoanele care o realizează la nivelul unor subunități. Înainte de a apare în plenul comitetului de direcție se presupune că directorul de producție (inginerul șef) este în cunoștință de tot ceea ce este nou, tot ceea ce reprezintă o „problemă" în sectorul a cărui conducere i-a fost încredințată. El s-a consultat cu toți colaboratorii săi și deci a aflat punctele lor de vedere. Pornind de la acestea el are obligația și calitatea de a **sintetiza** cerințele de ansamblu ale funcțiunii producție „Dacă nu are această calitate — **sublinia tov. ing. I. Mărinceanu**, director general la „Clujana" — înseamnă că nu este director, nu are ce căuta pe acel post". Dacă privim altfel lucrurile pierdem una din modalitățile cele mai sigure de creștere a valorii cadrelor de conducere economică. „Neluarea în seamă în structurarea comitetului de direcție a principiului precizării stricte a responsabilităților și a esenței raporturilor de subordonare — sublinia tov. ing. I. Negrea, director la Uzina „Carbochim" — creează serioase dificultăți în coordonarea funcțiunilor și responsabilităților și îngrădește folosirea avantajelor principiului muncii și conducerii colective.

Valoarea cadrelor

COMPETENȚA fiecărui membru, privită în întreaga ei complexitate — capacitate profesională, curaj de opinie, inventivitate, putere de generalizare etc. — rămîne fără doar și poate un element determinat al „capacității" comitetului de direcție în ansamblul său. Așa cum a rezultat din discuțiile purtate, de acest adevăr elementar s-a ținut seama în marea majoritate a cazurilor, reușindu-se să se atragă în componența comitetelor de direcție cadrele cele mai valoroase din întreprinderi, lucru reflectat în activitatea desfășurată de acestea în cadrul comitetului, ca și în afara lui.

Și totuși pot fi notate unele fapte care, ni se pare nouă, vorbesc și despre o pregătire sau competență limitată, sau despre folosirea ei insuficientă. Gradul participării membrilor comitetului de direcție la dezbateri reflectă după părerea noastră și gradul de competență al acestora. Or faptul că există mulți membri — ne referim aici numai la cei numiți — ai comitetelor de direcție care în 12—13 ședințe ale comitetului „n-au avut nimic de spus sau de obiectat", cum se exprima un membru al comitetului de la Întreprinderea de industrializarea cărnii, în nici una dintre ședințele ținute pînă la această oră, se explică fără îndoială și prin lacune de competență.

De aceea nu putem decît să ne raliem opiniei tov. economist A. Nițu, director adjunct la Fabrica de medicamente „Terapia" care sublinia că „oricît de bine am face noi pregărirea ședințelor, organizarea activității comitetului de direcție, ele vor rămîne simple formalități dacă nu vom dispune de cadre de cea mai înaltă valoare. Folosind avantajele formei de conducere colectivă trebuie deci să acordăm în continuare toată atenția calității cadrelor chemate să hotărască destinele unităților noastre economice".

Organizare

ÎN FAȚA comitetelor de direcție au apărut numeroase probleme legate de modul în care trebuie să se facă elaborarea materialelor și studierea lor de către membrii comitetului de direcție, întocmirea planurilor de măsuri pe baza hotărîrilor adoptate și urmărirea acestor planuri; gruparea și programarea activităților **ce revin de drept comitetului de direcție etc. O parte din aceste probleme au fost rezolvate, în diverse moduri.** Astfel, la „Carbochim" din hotărîrile comitetului de direcție se extrag sarcini care apoi sînt transmise fiecărui serviciu **sub formă scrisă**; la Întreprinderea de cariere și balastiere Cluj se întocmește un plan de măsuri global care este multiplicat și trimis în întregime tuturor celor cărora le revin sarcini în îndeplinirea lui; la „Clujana" s-a încercat gruparea activităților, date în hotărîre sub formă de atribuții, în sarcini **curente** și de **perspectivă**, grupare de care s-a ținut apoi seama în întocmirea planului de muncă al comitetului. Metodologia, organizarea execuției unor astfel de lucrări, care sînt realmente lucrări **ale** comitetului de direcție, nu a fost prinsă însă decît fragmentar în regulamentele de funcționare, care în general nu cuprind elemente în plus față de prevederile hotărîrii. La aceasta a contribuit și intervenția unor ministere, care, constatînd la un moment dat neuniformitatea și ritmul lent în care se desfășoară elaborarea acestui document, au trimis întreprinderilor, ca anexă la o circulară, un **proiect informativ** de regulament de funcționare a comitetului de direcție (vezi circulara nr. II/1461/18.VII.1968 a M.I.U.). Și, cu mici excepții, întreprinderile au copiat, fie acest proiect, fie hotărîrea, în mai multe exemplare, și cu asta s-a încheiat munca de întocmire a regulamentului. Toate regulamentele consultate, după ce amintesc hotărîrea prin care sînt înființate și arată componența comitetului de direcție prin indicarea numărului ordinului ministerial prin care a fost numită o parte din membrii și a datei adunării generale în care a fost aleasă cealaltă parte, preiau articol cu articol și alineat cu alineat prevederile hotărîrii, iar la sfîrșit adaugă „repartizarea sarcinilor" pe membrii comitetului de direcție. Pentru că fiecărui membru al comitetului „trebuia" să i se încredințeze o sarcină, s-a ajuns pînă acolo încît unui muncitor, dintr-un atelier, i s-a încredințat ca sarcină printre altele și aceea de a „răspunde de îndeplinirea planului de producție și de aplicarea prevederilor legislației de protecția muncii (regulamentul de funcționare a comitetului de direcție de la Fabrica de medicamente „Terapia"). Să reținem că nu este vorba nici de a urmări, nici de a observa sau ceva asemănător, ci de a **răspunde.** Or, pentru a răspunde de cele de mai sus există funcții speciale în întreprindere.

Conținut

LIPSA UNEI REGLEMENTĂRI riguroase a funcționării comitetului de direcție se concretizează în slaba participare a membrilor săi la discuții, în ocuparea celei mai mari părți a timpului de lucru cu **probleme secundare**, în lipsa de perspectivă a activității etc. Un exemplu elocvent în această privință îl oferă comitetul de direcție de la Întreprinderea de cariere și balastiere-Cluj. Pe ordinea de zi a ședințelor acestui comitet figurează de fiecare dată „îndeplinirea planului de producție" (bineînțeles pe 5 luni, pe 6 luni etc, ba uneori și pe decadă) plus, în afară de primele două în care s-a constituit comitetul și s-a aprobat regulamentul, „analiza măsurilor stabilite în ședința precedentă". Sau, legat de lipsa de perspectivă a activității comitetului de direcție, la Întreprinderea de industrializarea cărnii Cluj figurează pe ordinea de zi a ședinței din 11 septembrie și „Planul de export pe luna septembrie 1968", deși în ședința din 14 august se discutase „Studiul privind posibilitățile de lărgire a sortimentului mărfurilor destinate exportului în anul 1968". E drept că procesul verbal întocmit în această ședință **nu consemnează nici cel puțin o luare de poziție** pe marginea studiului prezentat. Se știa probabil că **o** să se revină sau era prea devreme să **se** discute **planul** cu cincisprezece zile înainte de începerea lunii?

Reținem, de asemenea, numărul mare de probleme înscrise pe ordinea de zi („Clujana"), ca și al ședințelor ținute (pînă la 29 august a.c. la „Carbochim" se ținuseră 13 ședințe). Deși acești indicatori ne dau ei înșiși o imagine de modul în care se lucrează, mergem mai departe și constatăm că la „Carbochim" două ședințe au avut una și aceeași problemă pe ordinea de zi: „Aprobarea planului de reparații capitale pe anul 1969". Și aceasta, pentrucă în prima ședință s-a constatat insuficienta pregătire a materialului prezentat, astfel că „se impune — precizează procesul-verbal — rediscutarea acestor probleme în următoarea ședință cînd un colectiv format din contabilul șef și șeful serviciului plan va prezenta un raport din care să reiasă influența R.C. asupra planului de producție și posibilități de acoperire a acestora". Cauza unei atari stări de lucruri trebuie căutată în restrîngerea sferei noțiunii de conducere colectivă. Aceasta nu se reduce la luarea de hotărîri, la faza de decizie, ci mai cuprinde și alte momente (elaborarea soluțiilor pe baza cărora se iau hotărîri, urmărirea și controlul execuției hotărîrilor etc.), care presupun, de cele mai multe ori, munca în colectiv.

Așa cum o dovedește și exemplul de mai sus, era necesar ca mecanicul șef (organ de conducere operativă) să consulte reprezentanții funcțiunilor economice și **numai apoi să hotărască ce aduce în fața comitetului de direcție.** În felul acesta, o bună parte din probleme ar fi fost rezolvate, rămînîndu-i comitetului de direcție să decidă într-adevăr numai în problemele cele mai dificile, de cea mai mare importanță. Numai așa comitetul de direcție (organ colectiv de decizie de la nivelul întreprinderii) și-ar îndeplini adevărata lui menire, ședințele ar fi mai scurte, mai puține, mai pline de conținut.

AM ÎNCERCAT să reliefăm modul în care acționează o parte dintre factorii care concură la „formarea valorii" deciziilor elaborate de comitetul de direcție. Lista lor poate fi îmbogățită cu alții, cum ar fi: așezarea responsabilității și autorității pe verigile sistemului ierarhic al întreprinderii, delimitarea strictă a componentelor muncii de conducere de la nivelul întreprinderii pentru precizarea atribuțiilor comitetului de direcție și ale directorului, rolul directorului în crearea unui climat psihologic adecvat etc. Analiza întreprinsă arată că forma de conducere colectivă aduce cu sine imense posibilități. Valorificarea lor depinde însă în mod hotărîtor de OAMENII chemați s-o aplice în practică. Schimbul amplu și rapid de informații, însușirea experiențelor bune cîștigate pînă acum de către diverse colective sînt modalități care, în etapa actuală, pot să contribuie la ridicarea calității muncii comitetelor de direcție.

C. COJOCARU

ATRIBUTE DE FOND ALE UNIUNILOR COOPERATISTE AGRICOLE

PERIOADA pe care o parcurge în dezvoltarea sa agricultura noastră cooperatistă — purtînd amprenta evoluției întregii economii naționale — se identifică sub toate aspectele cu un larg și multilateral proces de consolidare economico-organizatoric ale cărui coordonate fundamentale le formează creșterea proprietății obștești, îmbunătățirea conducerii și a organizării producției, perfecționarea sistemului de cointeresare materială și afirmarea principiilor democrației cooperatiste.

Acest proces complex, care după încheierea cooperativizării agriculturii se desfășoară în toată amploarea sa, a angajat decisiv cooperativele agricole pe calea dezvoltării intensive și multilaterale, determinînd schimbări calitative în activitatea lor economică, în creșterea producției și a eficienței sale (vezi graficul și tabelul).

Evoluția producției medii la principalele produse agricole

	U/M	Anii					Media
		1963	1964	1965	1966	1967	1963—1967
PRODUCȚII MEDII LA HA.							
grîu	kg	1239	1189	1813	1585	1867	1539
porumb	„	1747	2025	1758	2489	2161	2036
floarea-soarelu'	„	1020	1033	1126	1345	1429	1190
sfeclă de zah'	„	12156	19241	17169	22486	21705	18551
cartofi	„	8874	9247	7721	11812	10493	9629
PRODUCȚII MEDII PE ANIMAL							
lapte vacă furajată — fără consum pentru viței	1	845	845	944	1120	1127	—
lapte oaie	1	32	33	32	39	36	—
lînă	kg	1,9	2,0	2,1	2,0	2,2	—

În aceste condiții, cînd prin victoria relațiilor socialiste de producție în întreaga agricultură s-a deschis un cîmp larg dezvoltării și perfecționării forțelor de producție, iar locul și rolul cooperativelor agricole în angrenajul economiei naționale au crescut substanțial, **perfecționarea activității de conducere și îndrumare a agriculturii cooperatiste a devenit o pîrghie principală în mecanismul progresului general al producției agricole.**

Uniunile cooperatiste — organe proprii ale țărănimii de îndrumare și conducere a cooperativelor agricole — create pe baza hotărîrii Congresului al IX-lea al partidului, au răspuns tocmai acestui imperativ major. Prin ele s-a făurit acel cadru organizatoric adecvat pentru încadrarea, în mod armonios, a agriculturii cooperatiste în procesul legic al dezvoltării întregii economii, s-a dat un răspuns practic la modul de rezolvare a multitudinii problemelor ce decurg din caracteristicile și particularitățile proprietății obștești și din natura relațiilor economice statornicite între stat și țărănime; în sfîrșit, s-au asigurat condiții mai bune pentru participarea largă a țărănimii la întărirea economico-organizatorică a cooperativelor agricole, la întreaga activitate de conducere a agriculturii.

Perioada care s-a scurs de la înființarea uniunilor cooperatiste — perioadă relativ scurtă — confirmă viabilitatea noului sistem de conducere și îndrumare a cooperativelor agricole.

Activitatea bună desfășurată în ansamblu de către uniunile cooperatiste poartă în același timp amprenta începutului, a căutărilor și a precizărilor față de realitatea practică. Este întrutotul firească, de neocolit, o asemenea stare de lucruri, deoarece aceste organisme cooperatiste nu sînt pur și simplu niște edificii administrative, ci o expresie concretă, materializată, a relațiilor intercooperatiste aflate în plin proces de formare și cristalizare.

CONȚINUTUL ACTIVITĂȚII uniunilor cooperatiste — așa cum a fost el precizat în documentele partidului nostru — trebuie să reflecte interesele cooperativelor agricole în strînsă îmbinare cu cele ale statului, legătura organică a agriculturii cooperatiste cu ansamblul economiei naționale.

Din experiența acumulată pînă în prezent se conturează **una din principalele laturi ale activității uniunilor cooperatiste,** care este pusă cu tot mai mult succes în aplicare și anume: **îndrumarea cooperativelor agricole în vederea mobilizării tuturor resurselor materiale și umane pentru progresul multilateral al fiecărei unități în parte și al agriculturii cooperatiste în întregime.** Sfera acestor preocupări cuprinde o arie largă de probleme, unele vizînd perfecționarea activității economice, iar altele întărirea democrației cooperatiste.

Pot fi subliniate numeroase rezultate bune obținute de uniunile cooperatiste în profilarea producției, organizarea și retribuirea muncii. În județul Arad, de exemplu, cooperativele agricole sînt destul de avansate în profilarea producției vegetale. Pe baza studiilor organizate de către uniunea cooperatistă în fiecare cooperativă agricolă, producția-marfă a culturilor vegetale a fost concentrată în unitățile care dispun de cele mai favorabile condiții naturale și economice. În acest fel s-au conturat de pe acum cooperative agricole mari producătoare de producție-marfă la grîu, porumb sau plante tehnice. Așa este cazul, de pildă, cu cooperativele agricole „Victoria" și „Mureșul" din comuna Nădlag, care produc mari cantități de grîu și porumb, iar cele din comunele Iratoș și Peregul Mare, sfeclă de zahăr și cînepă fuior. Despre eficiența economică a profilării producției ne vorbesc rezultatele din ultimii trei ani ale cooperativei agricole „Mureșul" din comuna Nădlag. La această unitate profilată în cultivarea porumbului, a cărui pondere în totalul suprafeței cultivate s-a mărit de la 34% în 1966 la 46% în 1968, producția medie la hectar în ultimii trei ani nu a scăzut sub 4350 kg, media pe aceasta perioadă fiind de 4450 kg/ha. Consumul de zile/muncă pe o tonă de porumb s-a redus de la 11 în 1966 la 9 în 1968, iar venitul net a crescut de la 608 lei la 689 lei/tonă.

În prezent, uniunea cooperatistă a județului Arad, continuînd acțiunea de îmbunătățire a profilării producției vegetale, studiază posibilitățile de concentrare a producției-marfă animale în cooperativele agricole care au condiții favorabile, precum și modalitatea de folosire mai eficientă a grajdurilor aflate în proprietatea membrilor cooperatori.

O experiență valoroasă s-a acumulat și în domeniul organizării și retribuirii muncii. În județele Ilfov și Arad, de exemplu, — unde experimentarea formei de retribuire a muncii în legumicultură cu un anumit procent în numerar a dat bune rezultate — uniunile cooperatiste se preocupă de generalizarea acestei forme în cît mai multe cooperative agricole. Cu sprijinul direct al uniunii cooperatiste, într-o serie de cooperative agricole din județul Ilfov se experimentează plata în numerar pentru zilele-muncă efectuate la îngrijirea animalelor.

Asemenea aspecte, ca și multe altele — cu adevărat specifice activității uniunilor cooperatiste — care răspund caracterului și naturii acestor organisme, indică **una din principalele direcții în care poate să se desfășoare cu mai multă intensitate procesul de cristalizare și perfecționare a relațiilor cooperatiste.** Nu este, bineînțeles, vorba numai de lărgirea și permanentizarea acestei sfere de preocupări, care, fără îndoială, are o deosebită importanță, și, de altfel, se impune a fi subliniată. Este vorba, în primul rînd, de a crea acele premise pe baza cărora **munca de concepție** — astăzi aflată într-un stadiu incipient — **să devină preponderentă în activitatea uniunilor cooperatiste.**

Amplul proces de modernizare a agriculturii noastre socialiste are ca parte integrantă așezarea pe baze științifice a organizării producției și a muncii. Or aceasta presupune, printre altele, recomandări fundamentate referitoare la optimizarea profilelor de producție, la alegerea variantelor optime de investiții, la repartizarea rațională a producției în cooperativele agricole etc. Se înțelege că asemenea probleme — adevărate pîrghii în organizarea științifică a producției agricole — nu pot rămîne în afara obiectului activității uniunilor cooperatiste. Dimpotrivă, activitatea de conducere și îndrumare desfășurată de uniunile cooperatiste va trebui să capete în bună parte un astfel de conținut. În acest fel cooperativele agricole vor putea avea la dispoziție recomandări riguros științifice cu privire la profilarea și organizarea producției, la orientarea investițiilor și dezvoltarea ramurilor.

Se întîlnesc și astăzi cazuri cînd din lipsa unei îndrumări corespunzătoare unele cooperative agricole își pulverizează investițiile în diferite obiecte — unele din ele neeficiente — sau execută construcții care frizează gigantismul, neconforme cu cerințele producției și ale eficienței. Nu sînt puține nici acele cooperative agricole care au o structură pestriță a producției — după concepția „din toate cîte ceva" — structură care nu are nimic comun cu dezvoltarea multilaterală, dar seamănă cu universalismul micii gospodării individuale.

O condiție primordială pentru îmbogățirea conținutului activității uniunilor cooperatiste pentru creșterea eficienței muncii lor **este delimitarea funcțiilor, a atribuțiilor acestor organisme,** față de cele practicate de către direcțiile agricole județene. Cu atît mai mult este necesar acest lucru cu cît la o serie de uniuni cooperatiste se manifestă destul de pronunțat tendința de a desfășura o activitate paralelă cu cea a direcțiilor agricole, ocupîndu-se de treburi care nu cad în competența lor, cum ar fi îndrumarea tehnică de specialitate. Orientarea către asemenea preocupări — destul de importante, dar care fac obiectul activității direcțiilor agricole — golește de conținut munca uniunilor cooperatiste, le îngustează sfera de activitate, îndepărtîndu-le de la preocupările lor de bază. Drept urmare, cooperativele agricole sînt în bună parte lipsite de ajutorul necesar în dezvoltarea și perfecționarea activității lor economice.

Uniunile cooperatiste sînt **organe de conducere și îndrumare cu funcții economice și sociale** și orice încălcare a caracterului lor poate duce mai mult sau mai puțin la transformarea lor în organisme administrativ-tehniciste, cu toate consecințele negative care decurg de aici.

Ar fi greșit însă ca tendințele de paralelism ce se manifestă sub diferite aspecte să fie puse numai pe seama stilului de muncă defectuos. Asemenea tendințe sînt generate, în bună parte, și de structura organizatorică a uniunilor cooperatiste, structură care re-

Pe șantierele argeșene

FRUCTIFICAREA DEPLINĂ A TIMPULUI DE LUCRU — RITM ÎNALT DE EXECUȚIE

PE NUMEROASE ȘANTIERE de construcții-montaj argeșene pătrund tot mai mult metode moderne de organizare și conducere a activității de execuție a obiectivelor pe faze ale procesului tehnologic etc. Se aplică cu succes, metoda întocmirii fișelor tehnologice pentru un număr important de procese de muncă, organizarea execuției în lanț și în flux, planificarea producției pe baza calculului operațional etc.

Îmbinînd aplicarea acestor metode cu măsurile rezultate din studiile privind organizarea științifică a producției și a muncii, majoritatea organizațiilor de construcții-montaj din raza județului Argeș au obținut rezultate bune. **Pe cele 8 luni expirate din acest an, planul a fost realizat în proporție de 102,6% la total investiții și 106,4% la construcții-montaj, ceea ce reprezintă 63,1% și respectiv, 72,4% din planul anual.** Pe primele locuri se situează organizațiile de construcții-montaj aparținînd Ministerului Energiei Electrice, care au realizat planul pe 8 luni și anual în proporție de 122,9%, și respectiv 83,2%, cele ale Ministerului Construcțiilor pentru Industria Chimică și Rafinării cu 106,3% și 70,4%, precum și unitățile Ministerului Petrolului cu 100,4% și respectiv 69,4% etc.

Desigur, procentele valorice oglindind proporția în care este îndeplinit planul atît la total investiții, cît și la construcții-montaj, diferă de la un șantier la altul, în funcție de utilizarea forței de muncă și a parcului de utilaje pe șantiere.

Fondul de timp folosit insuficient

În urma unei analize întreprinse de organele Băncii de Investiții la 24 întreprinderi și șantiere de construcții s-a constatat că fondul de timp neutilizat înregistrează încă valori mari. Numeroasele întreruperi de activitate, absențele nemotivate și învoirile, se oglindesc și în **indicii de folosire scăzuți, care se situează între 91,2% — 97,5%. Pe 8 luni, timpul neutilizat a fost la aceste unități de 2 163 776 ore/om, ceea ce reprezintă 5,1% din fondul maxim disponibil.** Prin utilizarea productivă a acestor ore **s-ar fi putut obține, în condițiile productivității muncii planificate, o producție suplimentară în valoare de 59 071 085 lei.** Prezentăm în tabel șase unități de construcții reprezentative din acest punct de vedere:

	Indicele de utilizare a fondului de timp	Total timp neutilizat (om/ore)	Producția ce s-ar fi putut obține în plus (lei)
Trustul de construcții Argeș	94,1	634 344	11 164 454
Întreprinderea de construcții-montaj Pitești	95,5	454 843	8 713 954
Grupul de șantiere 805-Pitești	94,2	270 097	6 374 191
Grupul de șantiere Corbeni	96,1	228 067	4 857 727
Șantierul I.M.B. Pitești	95,8	130 062	7 257 459
Șantierul nr. 4 Colibași	95,2	126 675	2 850 187
Total		1 844 088	41 217 972

În cadrul fondului de timp neutilizat, ponderea cea mai mare o reprezintă întreruperile de o zi întreagă, învoirile și absențele nemotivate, care au însumat, în cursul celor opt luni expirate, numai la șantierele enunțate în tabel, 1 137 243 om/ore, ceea ce a echivalat cu o pierdere de producție în valoare de 31 046 734 lei. În loc să scadă, absențele nemotivate la cele 24 de șantiere analizate au crescut în trimestrul II a.c., comparativ cu trimestrul I cu 114 291 om/ore (la Întreprinderea de construcții-montaj-Pitești cu 23 381 om/ore, la Trustul de construcții local cu 36 808, iar la grupul de șantiere 805 Pitești cu 35 820 etc.).

Volumul total al fondului de timp neutilizat se amplifică, dacă luăm în considerare și pierderile neînregistrate provocate de alți factori cum sînt: deficiențele legate de pregătirea locului de muncă la predarea și preluarea schimbului, asigurarea punctelor de lucru cu materiale, utilaje etc. Deși pe șantiere se lucrează în regim prelungit (10 ore), durata medie a zilei de muncă a înregistrat valori destul de scăzute — 8,18 — 9,4 ore pe schimb.

Fisurile... clepsidrei

Din multitudinea de elemente care au influențat negativ utilizarea fondului de timp, amintim doar pe cele cu o frecvență și pondere mai mare.

Lipsind un program de lucru, care să prevadă desfășurarea pe întreaga perioadă a diferitelor faze ale lucrărilor, racordul termic de la blocurile de locuințe din zona Pitești-nord (executant unul din șantierele grupului 805 Pitești) n-a fost efectuat la timp. Neasigurarea frontului de lucru pe primele luni ale anului a făcut ca lucrările să fie întrerupte. Tot datorită

uce în mare măsură asistenta economică e care trebuie s-o acorde cooperativelor a-ricole la asistența contabilă. Or, aceasta din rmă nu poate fi considerată decît o parte, nu cea mai importantă, din sprijinul pe are uniunile coperatiste sînt chemate să-l ea cooperativelor agricole. În această situa-e, utilitatea cadrelor de economiști cu pre-ătire superioară și încadrarea lor la uniu-ile cooperatiste nu mai trebuie demonstra-ă, ci considerată ca o condiție sine qua non îmbunătățirii activității organismelor co-peratiste.

Ridicarea rolului uniunilor cooperatiste resupune, în același timp, **creșterea răs-underii lor față de întreaga activitate a co-perativelor agricole.** Este firesc acest lucru ntrucît uniunile cooperatiste fiind organe roprii ale țărănimii de îndrumare și condu-ere a cooperativelor agricole, exprimă nu umai interesele acestora în strînsă îmbinare u cele ale statului, dar le și reprezintă sub oate aspectele în fața celorlalte organe eco-iomice și de stat.

În prezent, uniunile cooperatiste nu-și pot ndeplini întru totul rolul și sarcinile datorită, n bună măsură, și faptului că deși sînt che-iate să-și axeze activitatea pe problemele rincipale ale cooperativelor agricole, uniu-ile cooperatiste nu răspund direct și nemij-ocit de planificarea producției în cooperati-ele agricole. Titular de plan este, după cum e știe, Direcția agricolă județeană.

Dacă la începutul activității uniunilor co-peratiste această situație era oarecum jus-ificată — noile organisme nefiind pregătite ă se ocupe și de planificare — astăzi lucru-ile s-au schimbat mult. Uniunile coopera-iste au acumulat experiență în organizarea i conducerea producției, în profilarea aces-eia, în organizarea și valorificarea ei. A-ceasta pe de o parte. Pe de altă parte, viața a dovedit că este dificil să te ocupi cu efi-iență și să răspunzi de organizarea și pro-ilarea producției, de folosirea rațională a nvestițiilor și a resurselor materiale, de per-ecționarea formelor de organizare și valo-ificare a producției, fără a dirija factorul sențial care determină și condiționează ac-ivitățile expuse mai sus și anume **planifi-carea producției.**

Trecerea planificării în atribuțiile uniuni-or cooperatiste — cerință subliniată de prac-ică — va produce schimbări calitative în activitatea acestora. Dispunînd de o aseme-nea pîrghie economică, uniunile cooperatiste vor fi în măsură să dea un sens unitar în-tregii activități de conducere a producției agricole, acționînd nemijlocit asupra factori-or economici care contribuie la dezvoltarea producției agricole, vor avea posibilitatea de a corela într-un cadru unitar producția, a-provizionarea tehnico-materială și valorifi-carea produselor. Se vor crea astfel și con-dițiile necesare dispariției paralelismelor într-o serie de activități, direcțiile agricole putînd, în concecință, să-și concentreze în mai mare măsură atenția spre dezvoltarea și per-fecționarea asistenței tehnice a producției. În același timp va fi posibil să se elimine unii intermediari din domeniul contractării și valorificării producției cooperativelor a-gricole. Astăzi delegați ai diferitelor între-prinderi economice de stat (nu puțini la nu-măr, unii dintre ei fiind și insuficient pre-gătiți din punct de vedere tehnic și econo-mic), tratează direct cu cooperativele agri-cole contractarea și livrarea unor produse cum sînt: carne, lapte, lînă, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui ș.a. Uniunea cooperatistă nu face altceva decît să avizeze aceste contracte, adică are, în cadrul acestor relații, o prezen-ță pur formală. Din această cauză se petrec o serie de neregularități, care golesc con-tractele de conținutul lor economic.

Reglementarea acestei probleme astfel în-cît **întreprinderile economice de stat să tra-teze cu uniunea cooperatistă contractarea di-feritelor produse,** va contribui substanțial la îmbunătățirea activității în acest domeniu; concomitent, se vor realiza însemnate econo-mii prin reducerea cheltuielilor necesitate de actuala practică folosită în contractarea pro-duselor.

O TRĂSĂTURĂ CARACTERISTICĂ a procesului de cristalizare și perfecționare a relațiilor cooperatiste este organizarea și dezvoltarea întreprinderilor intercooperatiste atît în domeniul producției, cît și în cel al valorificării produselor. Această formă nouă de activitate cooperatistă, care tinde să ia o mare amploare, se afirmă încă de pe acum ca o însemnată pîrghie în valorificarea efi-cientă a potențialului economic și material al cooperativelor agricole.

Certitudinea avantajelor economice pe care le oferă întreprinderile intercooperatiste își are temeiul în unirea eforturilor mate-riale și financiare ale cooperativelor agri-cole, fapt care creează mari posibilități pen-tru dezvoltarea unor activități de producție greu accesibile în prezent fiecărei unități în parte. Astfel, au luat ființă sisteme interco-operatiste de irigații; amintim, de exemplu, pe cele din județul Ilfov de la Radovanu — Crivăț — Căscioare pe 1400 ha; Mînăstirea — Cocoi pe 1000 ha; Hotarele — Herești ș.a. De asemenea, în multe județe s-au creat primele complexe de sere, îngrășătorii de animale, fabrici pentru prepararea furajelor ș.a. Și în domeniul valorificării produselor se manifestă primele tendințe; în județele Timișoara și Arad s-au organizat, în orașele de reședință, cîte un magazin care desface legume și produse țărănești din carne și lapte. Cel de la Arad, de exemplu, s-a con-stituit prin participarea a 10 cooperative a-gricole care au creat un fond de rulment de 600 000 lei. Uniunea cooperatistă s-a îngrijit de procurarea bazei materiale. Venitul net rezultat din această activitate va fi folosit jumătate pentru dezvoltarea acestui maga-zin, iar restul se împarte potrivit cotei de participare între cele 10 cooperative agri-cole.

Sînt primele începuturi, dar de bun au-gur. Continuarea acestei acțiuni pe un front cît mai larg **se cere însă conjugată cu o suită de studii, care să ofere cheia rezolvării as-pectelor economice, organizatorice, financiare și juridice pe care le ridică crearea între-prinderilor intercooperatiste.** Cum să func-ționeze aceste întreprinderi?; cum să fie recrutată și plătită forța de muncă?; este nevoie să se evalueze pămîntul? (în cazul complexelor de sere); cum să fie repartizate creditele statului între cooperativele agricole care organizează o anumită întreprindere și au nevoie, pentru completarea fondurilor, de ajutor financiar? Iată numai cîteva în-trebări la care practica așteaptă răspunsuri judicios fundamentate. Fiindcă soluțiile ac-tuale sînt diferite de la un caz la altul, iar dezvoltarea în continuare a unor asemenea activități nu poate fi lipsită de o concepție clară, bazată pe un sistem de criterii eco-nomice și juridice.

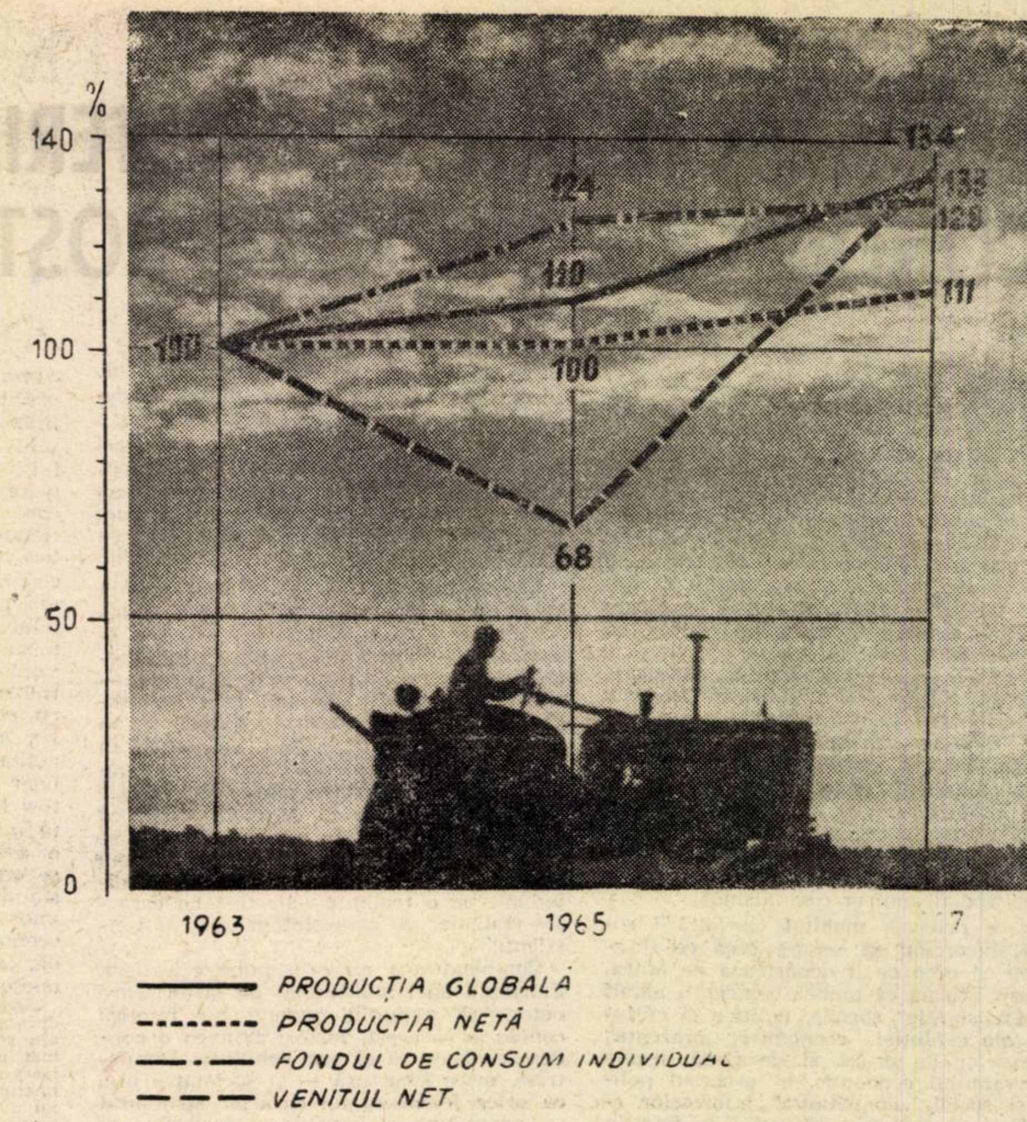

Evoluția fondului producției globale, a producției nete, a fondului de consum individual și a venitului net

Experiența acumulată într-o serie de ju-dețe cum sînt Arad, Bihor, Ilfov, pledează, în cazul complexelor de sere intercoopera-tiste, pentru organizarea acestora ca **unități de sine stătătoare,** cu conducere și gestiune economică proprie. Acestea funcționează cu personal angajat (mîna de lucru fiind recru-tată din cooperativele agricole respective), iar beneficiul se împarte între cooperativele agricole participante în raport cu contribuția adusă la crearea întreprinderii. Această for-mă de întreprindere se pare a fi potrivită, ea rezolvînd o problemă dificilă și anume recrutarea și retribuirea forței de muncă.

De ce este dificilă ne-o spune următorul exemplu. În comuna Curtici, județul Arad, cele două cooperative au organizat un com-plex de sere pe 4 ha, urmînd să fie extins la 10 ha. Forța de muncă a fost asigurată în mod egal de cele două unități. Greutatea a survenit la retribuirea muncii, deoarece valoarea zilei-muncă la cele două coopera-tive agricole era diferită (diferență de 4 lei). Prin urmare, la muncă egală membrii coope-ratori din cele două unități au fost retribuiți diferit, în funcție de valoarea zilei-muncă din unitatea din care făceau parte. La fel s-au prezentat lucrurile și la cooperativele agricole Roșiori și Mihai Bravu din județul Bihor.

Asemenea aspecte și altele ilustrează pro-blematica destul de complexă care stă în fața uniunilor cooperatiste în domeniul or-ganizării și extinderii întreprinderilor inter-cooperatiste. Studierea experienței acumulate în această direcție și organizarea generalizã-rii ei va contribui în mare măsură — ală-turi de alti factori — la promovarea acestor forme de cooperare, la închegarea și dezvol-tarea relațiilor intercooperatiste.

I. CHIRCULESCU

---

faptului că n-a fost întocmit un plan ge-neral pentru executarea lucrărilor de or-ganizare a șantierului, punerea în func-țiune a stației automate de preparare a betoanelor a fost mult tergiversată (mai bine de trei trimestre) ceea ce a făcut ca această activitate să se desfășoare disper-sat, cu o productivitate foarte scăzută. Din cauza cantității insuficiente de beton, s-a ajuns la dese stagnări în procesul de turnare a fundațiilor, glisare și în reali-zarea construcțiilor de rezistență, la utili-zarea incompletă a timpului de lucru a echipelor de betoniști, la folosirea sub posibilități a capacității mijloacelor de transport.

Pe șantierul Trustului de construcții Pitești, folosirea incompletă a timpului de lucru a fost provocată, în principal, de faptul că prin planificarea operativă nu s-a urmărit procesul tehnologic și succe-siunea fazelor de execuție a lucrărilor, în raport cu categoria și structura lor și nu s-au asigurat mijloacele materiale nece-sare fiecărui loc de muncă. Echipele de lucrători au fost mutate de la un front de lucru la altul, în funcție de necesită-țile de moment. În acest fel, s-au înregis-trat dese întreruperi în folosirea timpului de lucru, o serioasă fluctuație a brațelor de muncă. Din aceleași motive, pe șan-tierele grupului 805 Pitești s-a înregis-trat, de asemenea o fluctuație accentuată a muncitorilor (în opt luni din acest an au fost angajati 2383 și au plecat 2026).

Sondajul efectuat în cursul lunii iunie asupra modului în care se folosește timpul de lucru pe șantiere, a scos la iveală și alt aspect. La șantierul Fabricii de Bere, la obiectul „germinare", o echipă de 40 muncitori necalificați, ce execută lucrări de umpluturi, avea un front de lucru doar de 30 metri pătrați. În plus, pentru transportul pămîntului ce se efec-tua la o distanță de 10 metri se asigurase echipei numai 4 roabe, deși existau în stoc 30 de bucăți.

Un alt factor care a influențat nefavo-rabil utilizarea fondului de timp a fost și **neasigurarea ritmică cu cantitățile și sortimentele necesare de materiale".** La blocurile A 2, A 3, — zona Nord, numă-rul 1 și 2 — Calea Bascov, str. Traian și Frații Golești, 41 A — zona Sud și altele, nu s-a asigurat întregul volum de materiale, lipsind luni de zile căzi pentru băi, console, lavoare, ramificații P.V.C., coturi negre, mozaic diferit etc. Aceasta a provocat serioase stagnări și întreruperi în procesul de muncă, cît și nefolosirea ra-țională a forței de muncă.

Pe alte șantiere, în special pe unele aparținînd grupului 805 Pitești, tot dato-rită deficiențelor de organizare a frontu-rilor de lucru și neaprovizionării cu ma-teriale, muncitorii calificați au fost utili-zați la executarea unor lucrări care puteau fi prestate și de mînă de lucru necalifi-cată. În luna martie, o echipă de beto-niști a fost folosită timp de 820 ore pen-tru amenajarea unor dormitoare, activi-tate pentru care există angajat personal auxiliar suficient.

Analiza întreprinsă a scos la iveală un fenomen paradoxal: **în timp ce forța de muncă existentă pe șantiere n-a fost uti-lizată integral, la unele organizații de construcții s-a depășit mult numărul me-diu scriptic.** Astfel, deși în luna ianuarie I.C.M.-Pitești a înregistrat o depășire a numărului mediu scriptic cu 1 106 mun-citori, a cerut să i se mai repartizele încă 308, iar în mai, solicita încă 750. Situații similare au existat în aceeași perioadă și la grupul de șantiere Corbeni, șantierul nr. 4 Colibași etc.

Utilajele stau, dar amortismentele curg

Stagnările în procesul de mun-că, datorită cau-zelor amintite, au dus la indici scă-zuți în folosirea diferitelor utilaje de bază. La Trustul de construcții-Pitești, în semestrul I din a-cest an, indicele de mecanizare a înregis-trat un nivel de 28,5%, față de 50% cît fusese planificat. Nici în lunile iulie și august indicele de mecanizare și de folo-sire a utilajelor și mecanismelor de con-strucții n-a prezentat o îmbunătățire. Grupul de construcții 805 Pitești nici nu comunicase pînă în luna iunie, celor 9 șantiere în subordine, cifrele de plan pri-vind mecanizarea. Din această pricină, nu s-au putut urmări indicile de exploa-tare, randamentul și prețul de cost al lu-crărilor efectuate mecanizat.

Pe primele cinci luni ale anului în curs, datorită exploatării sub capacitate a ma-caralelor-turn pe șantierul Fabricii de stofe „Argeșana", s-a plătit în plus o chi-rie de 162 755 lei. Tergiversarea timp de circa nouă luni a dării în funcțiune a stației automate de beton de 500 mc/zi a provocat stagnări la lucrările executate de betoniști, zidari și tencuitori, betonul și mortarul ajungînd în unele cazuri la echipele de lucru cu o întîrziere de 3—4 ore.

★

ÎNLĂTURAREA DEFICIENȚELOR care au provocat insuficienta folosire a capa-cității utilajelor, mecanismelor și a timpu-lui de lucru pe șantiere, impune luarea de urgență a unor măsuri, cu precădere în următoarele domenii:

- **elaborarea din timp a unor planuri de mecanizare a muncilor grele și cu vo-lum mare, care să fie temeinic fundamen-tate și cu consecvență urmărite;**
- **atenție deosebită întreținerii și repa-rării operative și de calitate a utilajelor și instalațiilor de pe șantiere, în scopul ridicării indicilor de folosire;**
- **aprovizionarea ritmică cu materiale a utilajelor de preparare a cimentului, mortarului etc;**
- **asigurarea frontului de lucru necesar pentru desfășurarea în condiții optime a activității pe șantiere, care să permită utilizarea din plin a timpului de lucru cît și a parcului de utilaje;**
- **organizarea unei evidențe clare și operative a tuturor utilajelor existente în activitate și în rezervă pentru a se cu-noaște, în orice moment, gradul de folo-sire a lor și disponibilul ce poate fi atras în activitate în perioadele de vîrf, la anu-mite operații.**

Al. CĂLINOIU

director adjunct al sucursalei județene Argeș, a Băncii de Investiții

TEORIA STADIALĂ A CREŞTERII ECONOMICE A LUI W. W. ROSTOW

APĂRUTĂ ÎN ANUL 1960, „teoria stadială a creşterii economice", elaborată de Walt Whitman Rostow [1], exprimă tentativa unei reprezentări a evoluţiei societăţii umane. Cu pretenţia că ţine seama de analiza marxistă, că „tratează şi rezolvă problemele de care s-a lovit Marx", dar că ar fi reuşit „să evite ceea ce pare a fi eroarea sa de bază" această teorie se înscrie, programatic şi ostentativ, în calitate de alternativă a teoriei marxiste privind **mobilul** şi **direcţiile** dezvoltării istorice.

După părerea economistului american, toate societăţile pot fi încadrate în cinci categorii care sînt totodată etapele oricărei creşteri economice: 1. **societatea tradiţională**; 2. **condiţiile prealabile ale demarajului**; 3. **demarajul**; 4. **drumul spre maturitate** şi 5. **era consumului de masă**. Rostow contrapune aceste etape celor definite, după cum susţine el, de către Marx: feudalismul, capitalismul „burghez", socialismul şi comunismul.

În ce priveşte **mobilul** dezvoltării sociale, încercînd să separe ceea ce îl apropie şi ceea ce îl depărtează de Marx, Rostow afirmă că ambele concepţii admit „repercusiunile" sociale, politice şi culturale ale evoluţiei economice, „prezenţa" intereselor de grupă şi de clasă, legate de avantajul economic, în procesul politic şi social, „contribuţia" intereselor economice în crearea „situaţiei de fapt în care anumite războaie se declanşează", dar că teoria „stadiilor de creştere", deşi acceptă „economia ca parte integrantă a societăţii şi dobînda compusă ca mobil al acţiunilor omului", nu poate fi de acord cu teza că „interesele economice" ar fi „cauza unică" şi că ar juca **„în mod necesar rolul predominant** (subl. ns.)" în evoluţia de la „societăţile tradiţionale" la „era consumului de masă".

După economistul american, în gîndirea marxistă comportamentul politic, social şi cultural al omului este, în ultimă analiză, după cum am văzut, în funcţie de **interesele** sale economice. Formularea nu suscită la prima vedere obiecţii. O întîlnim uneori şi la autori marxişti. Ea este însă incompletă, abstractă şi, prin aceasta, denaturează gîndirea marxistă — concretă, dialectică. În mod concret, interesul economic depinde de condiţiile vieţii materiale, care au un caracter istoric şi sînt diferenţiate din punct de vedere social. În acest sens interesul economic nu este şi nu poate fi elementul primordial al evoluţiei sociale, întrucît el însuşi este explicat prin **gradul de dezvoltare a forţelor productive** şi diferenţierile sociale, de clasă, pe care acestea le determină. De altă parte, Marx şi Engels au avertizat în numeroase rînduri împotriva înţelegerii simpliste a factorului economic ca fiind cauza „unică" a progresului social, aşa încît în această privinţă fie că Rostow nu cunoaşte bine ceea ce critică, fie că dă concepţiei marxiste în mod premeditat un caracter unilateral pentru a o face vulnerabilă. Ceea ce constituie cu adevărat nodul gordian al problemei este dacă forţele de producţie şi relaţiile economice corespunzătoare lor joacă sau nu „în mod necesar rolul predominant" în dezvoltarea socială.

În opoziţie, de astă dată, cu ceea ce este în adevăr esenţa teoriei marxiste cu privire la mobilul progresului istoric, Rostow susţine că „fenomenul central ... nu este economia", că „politica naţiunilor şi comportamentul general al societăţilor (ca şi al indivizilor) sînt determinate de *căutările de echilibru* (s. ns.) ... între diversele orientări posibile ale politicii", „între obiectivele umane diferite", că „pe fundul creuzetului comportamentului uman se află spiritul de compromis" şi că „atunci cînd naţiunile se modernizează ... ele se întreabă cu anxietate asupra alegerii ce o au de făcut" între mai multe direcţii posibile. „În analiza noastră a etapelor creşterii — spune Rostow — noi am considerat omul ca o fiinţă mai complexă. El urmăreşte nu numai profitul economic, ci şi puterea, distracţiile, aventura, continuitatea ocupaţiilor sale şi securitatea; el are grija familiei sale, ţine la valorile pe care se întemeiază civilizaţia ţării sau regiunii sale şi îi place să se amuze puţin la cafenea cu prietenii săi".

Lăsînd la o parte acuzaţia neîntemeiată ce se aduce aci lui Marx de a fi redus pe om la o singură determinare, cea economică — Marx a dezvoltat multilateral ideea complexităţii esenţei umane — trebuie să spunem că mai întîi nu despre aceasta este vorba: nu este vorba nici de alegerea pe care o face omul în mod conştient între diferitele acţiuni posibile, nici de divizarea preocupărilor sale pe diferite direcţii, ci doar de faptul că în ultimă instanţă în creaţia istorică se impune necesitatea economică. Aceasta îşi face drum prin haosul acţiunilor individuale ca o tendinţă obiectivă cu caracter statistic, de care sîntem sau nu conştienţi.

Complexitatea nu presupune eclectism. Existenţa unei multitudini de factori care determină acţiunile umane nu implică concluzia că aceşti factori ar avea o pondere egală şi că ei s-ar echilibra. Dimpotrivă, orice structură — şi societatea are, ca orice fenomen, un caracter structural — presupune o ierarhie a factorilor şi determinărilor. Dacă la un moment dat se realizează un anumit echilibru, acesta, tocmai din motivele arătate, nu este static, ci dinamic. Teoria lui Rostow nu este din acest punct de vedere nouă, ea reprezentînd o negare a unităţii procesului istoric, o afirmare a pluralismului factorilor — teorie respinsă de ştiinţă. Economistul american îşi sprijină această teză, pe de o parte, pe critica „postulatului impresionant desigur dar simplificat la extrem" conform căruia Marx ar susţine că „deciziile unei societăţi aparţin exclusiv claselor posedante", pe de altă parte, pe faptul că oamenii nu ar fi animaţi numai de dorinţa profitului ci şi de „sentimentul datoriei".

Marx însă a descris pe larg felul cum clasele avute sînt nevoite să facă anumite concesii — reforme agrare, drept de vot, legi asupra fabricilor, impozit progresiv etc. — exemple pe care Rostow le consideră ca dovedind teza edificării sociale prin alegerea soluţiilor care ţin seama de multitudinea de interese. Dar nici o clasă posedantă nu a luat vreodată din sentimentul datoriei decizia de a se autodeposeda. Compromisul, considerat de Rostow drept cheie a evoluţiei sociale, se dovedeşte a fi doar relativ, temporar, pînă la urmă triumfînd întotdeauna tendinţa conformă cu necesitatea economică obiectivă.

Să trecem în revistă trăsăturile principale atribuite de Rostow **stadiilor creşterii economice**. În tratarea lor, economistul american împrumută ceva din aparatul noţional marxist, în special în analiza condiţiilor obiective, dar el le concepe ca „alegeri strategice" subiective în utilizarea resurselor de care diferitele societăţi dispuneau.

Faptul economic fundamental al „societăţii tradiţionale" este existenţa unui plafon al productivităţii explicabil prin lipsa sau neputinţa utilizării sistematice a rezultatelor ştiinţei şi tehnologiei moderne, care o face incapabilă să depăşească un anumit nivel al venitului pe cap de locuitor şi, implicit, un anumit nivel al ratei investiţiilor. Expresia pe planul diviziunii muncii a unei astfel de situaţii este primatul agriculturii, din care decurge şi o structură socială ierarhizată precum şi o anumită formă a puterii politice.

În „condiţiile prealabile ale demarajului", care este o perioadă tranzitorie, se pune problema transformării vechii societăţi predominant agricole într-o societate care se ocupă mai ales de industrie. Modalităţile în această privinţă se concretizează în ultimă analiză în mărirea ratei investiţiei şi a stocului de capital pe locuitor. De altfel, scrie economistul american, toată deosebirea economică între societatea tradiţională şi cea de tranziţie constă în depăşirea ratei creşterii populaţiei de către rata investiţiilor. Un astfel de stadiu ar fi fost atins de majoritatea societăţilor „sub influenţa unei provocări exterioare". W. W. Rostow face apologia factorilor externi. Există însă şi factori interni care pot opera o asemenea transformare; între aceştia se enumără resursele interne, precum şi statul, care se împotriveşte imixtiunii unor naţiuni mai avansate. Cu toate că economia s-a schimbat în această perioadă, „faptul decisiv, spune Rostow, a fost adesea de ordin politic".

„Demarajul" (take off) ar reprezenta faza în decursul căreia economia şi întreaga societate ajunge la o creştere economică mai mult sau mai puţin automată: „dobînzile compuse se integrează în obiceiuri şi în însăşi structura instituţiilor". În unele ţări cauza imediată, dar nu unică, a demarajului a fost de ordin tehnologic, „dar în cazul cel mai general economia nu a demarat decît atunci cînd s-a constituit un capital social" la care trebuia să se mai adauge ascensiunea la puterea politică „a unui grup de oameni dispuşi să considere modernizarea economiei ca o afacere serioasă de cea mai mare importanţă". Perioada s-ar caracteriza sintetic prin aceea că se asigură o progresie decisivă a ratei investiţiei, de la circa 5% din produsul naţional net la 10% sau mai mult, în condiţiile unei creşteri demografice de 1—1,5%. Rata ridicată a investiţiilor este însoţită de o creştere a productivităţii acestora.

„Drumul spre maturitate" ar fi o fază în care investiţiile reprezintă de regulă 10—20% din venitul naţional, cînd economia produce bunurile ce le importa înainte, cînd îşi asimilează procese ceva mai complexe şi de o tehnicitate mai înaltă (de la siderurgie, mecanică grea, industrie carboniferă la maşini, produse chimice şi echipament electric), cînd economia dovedeşte că ea poate trece dincolo de industriile care au dus-o la demaraj. Această societate ar tinde să stabilească un anumit echilibru între: a) goana după putere şi influenţă pe plan extern; b) faptul că creşterea producţiei şi stimulentii în sectorul privat cedează pasul ameliorării securităţii sociale şi redistribuirii venitului; c) extinderea nivelului consumaţiei prin furnizarea de bunuri de consumaţie durabile şi de servicii: d) reducerea săptămînii de lucru şi relaxarea ritmului muncii.

„Era consumului de masă" ar însemna acea fază în care echilibrul dintre cele patru mari obiective existente ca tendinţe în stadiul anterior a fost deja atins şi cînd „societatea a încetat de a considera progresul constant al tehnicii moderne ca obiectiv primordial". Valorile pieţei şi imperativele difuziunii tehnicii noi şi-ar pierde acţiunea totală asupra spiritului oamenilor.

„Teoria stadială a creşterii economice" şi-a luat o sarcină temerară: depistarea fazelor generale în evoluţia economică umană. Deşi tuturor ţărilor lumii le-ar fi comună, în dezvoltarea lor, suita de stadii preconizată, totuşi, actualmente, unele s-ar afla într-unul din primele patru iar altele în drum spre atingerea ultimului stadiu. Astfel stînd lucrurile, „teoria stadială" are de îndeplinit, după autor, o dublă funcţie: de construcţie istoristă şi de model de creştere economică.

În calitatea ei de construcţie istoristă, teoria lui Rostow nu oferă, după cum am mai arătat, o explicaţie ştiinţifică asupra evoluţiei economico-sociale a omenirii. Ea reduce dezvoltarea istorică la un simplu proces cantitativ de „creştere", etapele deosebindu-se doar prin nivelul „tehnologiei" şi, determinat de acesta, de nivelul investiţiei. Dar mişcarea istorică a fost şi este intim legată de discontinuitatea generată de dezvoltarea forţelor de producţie în **relaţiile de proprietate**. Nu ne mai mirăm de ce comuna primitivă, sclavagismul şi feudalismul — a căror existenţă istorică nu poate fi negată — apar sub denumirea generică de „societatea tradiţională". De această „societate" Rostow nici nu se ocupă în mod special, ca în cazul celorlalte „stadii de creştere". Dacă ţinem seama şi de faptul că o deosebire mai radicală apare doar între societăţile „tradiţionale" şi cele „moderne", între care se interpune momentul „tehnologic — Newton —, precum şi de faptul că în cadrul societăţilor „moderne" nu se face nici o distincţie între capitalism şi socialism, apare limpede că întreaga istorie socială este redusă nemărturisit la nişte trepte de „creştere" ale unui singur sistem economico-social — capitalismul. De la „condiţiile prealabile" pînă la „consumul de masă" **structura socială, relaţiile de proprietate rămîn intacte. Acestea nici nu sînt puse în discuţie.** Se schimbă doar diviziunea socială a muncii — raportul între munca agricolă şi industrială, între munca necalificată şi cea calificată —, precum şi organizarea muncii în întreprinderea capitalistă. „Nu este exerciţiu mai util pentru a înţelege istoria economică modernă — spune Rostow — decît de a compara primele trei generaţii de şefi de întreprindere: avem la început creatorul relativ modest care lansează afacerea, patronii cu procedee brutale care, măsurînd amploarea posibilităţilor, împing societatea spre maturitate chiar şi în ciuda ei, şi administratorii bogaţi, prudenţi, care moştenesc această economie şi o girează ca profesionişti, în timp ce societatea caută obiective care postulează aplicarea tehnicii moderne la resurse dar şi o depăşesc". Însuşi autorul ne ajută să găsim originea construcţiei sale „istoriste" în istoria întreprinderii capitaliste. De altfel, el numeşte această construcţie „modelul dinamic Buddenbrook" după romanul lui Thomas Mann în care sînt prezentate trei generaţii de întreprinzători.

Această construcţie reprezintă totodată o încercare de dinamizare imaginară a unor stări de fapte actuale în diviziunea mondială a muncii.

Referindu-se la „era consumului de masă", Rostow consideră că se pune o întrebare: „ce să mai alegem cînd însăşi creşterea veniturilor reale îşi pierde atracţia?" Este firesc ca cine nu vede în perfecţionarea forţelor productive un proces obiectiv necesar şi elementul dinamic primordial al evoluţiei sociale să fie lipsit de perspectivă din momentul în care stimulentul material ar înceta să acţioneze. Dar am văzut că nu acesta este elementul iniţial al mişcării istorice.

Nici în calitate de model de creştere economică, teoria lui Rostow nu poate fi luată ca îndreptar, în ciuda insistenţei cu care o recomandă ţărilor în curs de dezvoltare. Practica arată că transformarea unei ţări agrare într-o ţară industrială este legată într-adevăr de folosirea cuceririlor tehnico-ştiinţifice moderne şi de sporirea volumului investiţiilor, dar acestea nu pot fi rupte de modificări structurale şi funcţionale pe plan social-economic şi politic, de promovarea cu precădere a investiţiilor industriale de un anumit gen.

Deşi a atras atenţia anumitor cercuri din ţările capitaliste dezvoltate şi din ţările în curs de dezvoltare, „teoria stadială" a creşterii economice nu s-a constituit în bază metodologică, cum năzuia autorul ei, nici a istoriei economice, nici a politicii economice. **Ea a rămas în postura de instrument ideologic.**

Virgil IONESCU

Anghel SCHOR

[1] Vezi The Stages of Economic Growth. A non-communist Manifesto, by W. W. Rostow, Cambridge, 1960 XII, 179 pag. şi W. W. Rostow, Croissance des nations, în „Le Contrat Social", nr. 5 şi 6, Paris, 1960.

RĂSFOIND PRIN DOSARE

(Urmare din pag. 6)

aibă nici o contingenţă cu această activitate.

Pe lîngă lipsa de orientare a unor conducători de întreprinderi de alimentaţie publică (care au minimalizat rolul pregătirii profesionale), crearea unor situaţii de acest fel a fost favorizată şi de unele imprecizii sau lacune ale instrucţiunilor aprobate prin Ordinul M.C.I. nr. 300/1967 şi care se aplică numai în sectorul de alimentaţie publică. Problema care se pune: **de ce acestea nu sînt revizuite şi puse de acord cu noile instrucţiuni emise pentru unele unităţi comerciale de produse alimentare şi nealimentare ce se vor preda spre administrare angajaţilor — mandatari, recent aprobate prin Ordinul M.C.I. nr. 261/1968?**

Considerăm însă că şi pînă la revizuirea actualelor instrucţiuni din sectorul restaurantelor şi al cofetăriilor, unele principii din instrucţiunile **mai** recente privind sectorul comerţului alimentar şi nealimentar ar putea orienta activitatea conducătorilor de întreprinderi de alimentaţie publică în soluţionarea diverselor aspecte legate de raporturile lor cu mandatarii. Cu titlu de exemplu, redăm unele soluţionări, formulate foarte clar de noile instrucţiuni:

• **„O unitate poate fi dată în administrarea unui singur mandatar"** (pct. 1 aliniat final)

• **„La selecţionarea mandatarilor se va avea în vedere:**

— să fie pregătiţi în activitatea comercială, buni organizatori şi gospodari;

— să nu aibă antecedente penale (se vor respecta dispoziţiile în vigoare privind angajarea gestionarilor);

— să aibă ca studii cel puţin şcoala elementară (pct. 4 aliniat final).

• **„În cazul cînd pentru aceeaşi unitate sînt mai mulţi solicitanţi, care oferă aceleaşi condiţii, va fi preferat cel care are o pregătire mai bună în activitatea comercială..."** (pct. 3 alin. 9).

Şi pentru ca să revenim la cazul de care ne-am ocupat: Cîţi din comandatarii arătaţi îndeplinesc aceste condiţii?

Doar unul, cel de meserie cofetar.

Pentru înlăturarea unor asemenea anomalii şi chiar încălcări ale normelor de drept, credem că ar fi indicat ca cei ce conduc întreprinderile care au asemenea unităţi să analizeze judicios măsura în care mandatarii numiţi corespund, sub aspectul pregătirii profesionale şi să ia măsuri corespunzătoare pentru încadrarea în principiile şi în dispoziţiile legale, date de conducerea Ministerului Comerţului Interior.

CURIER

■ În **Editura Meridiane** a apărut cartea prof. dr. M. A. Lupu, rector al Academiei de studii economice, **Economie de la Roumanie**, în care autorul prezintă în mod concis, pentru cititorul străin, elementele esen-

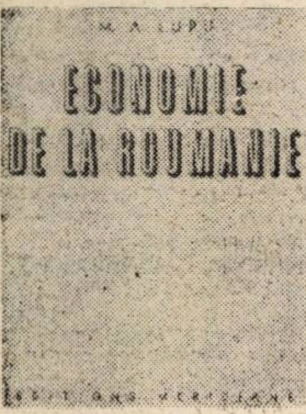

țiale privitoare la evoluția economică a României. Partea cea mai mare a lucrării este consacrată dezvoltării economiei naționale în cursul anilor construcției socialiste. Cartea este bogat ilustrată cu tabele, diagrame și vederi.

■ În cadrul seriei **Capitalismul contemporan și teoria economică** în Editura politică a apărut volumul **Implicații social-economice ale progresului tehnic**

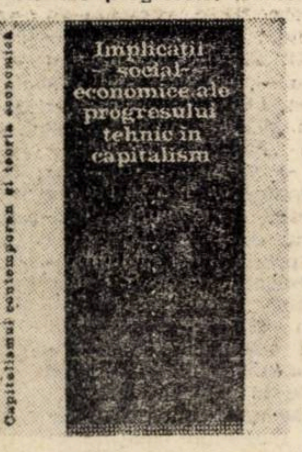

în capitalism (București 1968, 304 pag.). În lucrare o seamă de cercetători, cadre didactice și publiciști tratează într-o suită de studii și articole de sine stătătoare, dar formînd un tot unitar, următoarea tematică : tendințe actuale ale reproducției ; modificarea structurilor industriale ; eficiența cercetării științifice; întreprinderea capitalistă contemporană ; utilizarea resurselor naturale ; calitatea forței de muncă ; progresul tehnic și comerțul exterior ; psihologia muncii și producția modernă ; pretinse transformări esențiale ale capitalismului contemporan.

■ În studiul **The Less-developed Countries Exports of Primary Products** (Exporturile de materii prime ale țărilor slab dezvoltate), apărut în revista engleză **THE ECONOMIC JOURNAL** (iunie 1968), Benjamin I. Cohen încearcă să explice fenomenul scăderii greutății specifice a acestor țări în comerțul mondial. El nu împărtășește opinia susținută de Ragnar Nurske și însușită de majoritatea economiștilor occidentali (printre care și Raul Prebisch), după care acest declin s-ar datora stagnării relative a cererii țărilor industrializate pentru materii prime, care constituie cea mai mare parte a exporturilor țărilor slab dezvoltate. Pe baza unei analize a comerțului mondial în perioada postbelică, Benjamin I. Cohen consideră că dacă țările slab dezvoltate nu au perspective favorabile pentru exportul de materii prime la care dețin un „monopol" în importul țărilor industrializate (cafea, cacao, ceai și cauciuc), ele ar putea în schimb, accelera, în funcție de costurile de producție, exportul materiilor prime la care nu dețin „monopolul", fie forțînd exportul la materiile prime pentru care necesarul țărilor industrializate este probabil să crească rapid, fie majorînd partea lor în importul acestora din țările industrializate.

■ Știința — spune V. K. Kurocikin în articolul **Osnovnîe napravlenia soverșenstvovania organizații i povîșenia effektivnosti naucinogo truda** (Direcțiile principale ale desăvîrșirii organizării și ridicării eficienței muncii științifice), apărut în revista **VESTNIK MOSKOVSKOGO UNIVERSITETA** nr. 5/1968 — este o sferă avantajoasă a investițiilor capitale : în timp ce fiecare rublă investită în producție contribuie după calculele de plan pe 1966—1970 la mărirea venitului național cu 39 copeici, fiecare rublă investită în știință și aplicarea rezultatelor ei determină o creștere de 1,45 ruble. De aci importanța excepțională a bunei utilizări a cadrelor științifice — inginerești. Printre măsurile propuse în acest scop — spune autorul — se pune adesea accentul pe cele administrative, în special pe controlul și verificarea executării. După Kurocikin, alături de aceste măsuri, ar trebui să se aplice mai amplu metode de stimulare a activității creatoare a cercetătorilor.

■ Tratînd problema informării și a gestiunii, Jean Cavozzi abordează în articolul **Le problème de la collecte de l'information à la base dans un système de gestion automatisé** (Problema stringerii informației la bază într-un sistem de gestiune automatizată), din **ORGANISATION SCIENTIFIQUE** nr. 8—9/1968 raportul dintre gestiune și decizie prin prisma informării. A conduce, spune autorul, înseamnă a decide plecînd de la informații care în fond sînt rezultatul unei decizii anterioare. Informatica nu va fi altceva decît rezultatul controlului asupra efectelor măsurilor preconizate anterior. În realitate însă acest lucru, constată autorul, nu se întîmplă în practica întreprinderilor ceea ce prejudiciază justețea noilor decizii. Cavozzi acordă atenție legăturii dintre decizie și o nouă decizie deoarece, spune el, în general deciziile pot fi categorisite în decizii ce se bazează pe criterii stabile, binecunoscute și decizii predeterminate, bazate pe aprecieri personale și alte criterii incerte. În acest din urmă caz, prezintă interes legătura decizie-decizie, cu atît mai mult cu cît deciziile predeterminate sînt de regulă deciziile majore (ale direcției) ce angajează viitorul întreprinderii.

■ După al doilea război mondial — spune Victor Perlo în articolul **Ekonomiceskii i sotialnîi krizis v SȘA-fakticeskii i nadvigaiușciisia** (Criza economică în S.U.A. — reală și la orizont), apărut în revista MEJDUNARODNAIA JIZN nr. 9/1968, cercurile conducătoare din S.U.A. au elaborat metode care le-au permis pînă în prezent să preîntîmpine izbucnirea unei crize profunde de supraproducție. Se poate vorbi — se întreabă autorul — de o reală criză economică în condiții de boom ? După unii indicatori, îndeobște admiși, în S.U.A. există în prezent un boom. Conform părerii economistului marxist american, creșterea producției și a profiturilor în prima jumătate a anului 1968 a fost determinată de presiunea creată de inflație, de străduința cumpărătorilor de a se aproviziona înaintea creșterii prețurilor, precum și de creșterea în continuare a cheltuielilor guvernamentale. O atare creștere a producției — spune V. Perlo — nu poate fi sănătoasă și se va adeveri inevitabil ca fiind de scurtă durată. Metodele anterioare de reglementare a economiei de către stat se dovedesc în situația actuală nepotrivite. Este foarte probabil că guvernul S.U.A. va fi nevoit să recurgă la devalorizarea dolarului. Datorită inflației, capacitatea de concurență pe piețele străine scade. Devalorizarea sau deprecierea dolarului, probabilă în 1969, ar sălta și mai mult prețurile și costul vieții. Dacă războiul în Vietnam continuă în proporțiile actuale în prima jumătate a anului 1969 (în caz contrar perspectivele s-ar schimba), întreprinzătorii vor fi nevoiți să reducă producția principalelor mărfuri. La începutul anului 1969 — consideră Perlo — va începe probabil prima scădere substanțială a producției.

ÎMPOTRIVA PIERDERILOR DIN ECONOMIE

SUB ACEST TITLU, Gh. Șică și P. Marian ne oferă o lucrare[1]) valoroasă, axată pe una din problemele de maximă importanță pentru dezvoltarea noastră economică. Se știe că deși în anii construcției socialiste am obținut succese de seamă în valorificarea resurselor materiale și de muncă ale țării, avem încă importante rămîneri în urmă tocmai la unii indicatori fundamentali, cum ar fi productivitatea muncii, consumurile de materiale, prețul de cost, rentabilitatea. Tocmai de aceea, asigurînd și în viitor un ritm susținut de creștere a volumului producției materiale, se pune problema mobilizării în mai mare măsură a factorilor de natură intensivă pentru a obține un raport cît mai bun între realizările obținute și cheltuielile de muncă și de materiale.

Pe această linie lucrarea la care ne referim cercetează căile care au un rol esențial în creșterea eficienței economice. Printre acestea sînt : reducerea cheltuielilor materiale de producție, a stocurilor supranormative, a rebuturilor și deșeurilor, a cheltuielilor din perisabilități, degradări și deteriorări de bunuri materiale, înlăturarea cheltuielilor neproductive, ca rebuturi, locații, amenzi, dobînzi penalizatoare și alte penalități pentru nerespectarea condițiilor contractuale. Un rol pozitiv îl au utilizarea înlocuitorilor în producție, folosirea rațională a mijloacelor interne de transport, creșterea productivității muncii. Se știe că atît în domeniul reducerii cheltuielilor materiale cît și al ridicării productivității muncii avem în întreprinderile noastre rezerve importante. O rezervă în creșterea rentabilității o constituie reducerea în mod rațional a cheltuielilor administrative gospodărești în funcție de specificul întreprinderilor și de condițiile existente.

Autorii analizează multilateral modalitățile enumerate, explicitează implicațiile pozitive sau negative ale diferiților factori și fac numeroase sugestii de natură să ajute organele răspunzătoare în desfășurarea unei activități sistematice în vederea ridicării eficienței economice a întreprinderilor. Studiul ar fi avut o valoare mai mare dacă problemele ar fi fost mai mult teoretizate, iar exemplificările, în genere numeroase, ar fi cuprins pe cît posibil sectoare economice mai variate.

Lucrarea „Împotriva pierderilor din economie" se situează, prin tematica sa, în actualitate, fiind deosebit de utilă cadrelor din economie, ingineri, economiști etc., cît și celor ce studiază în diferite forme de învățămînt.

I. RĂDULESCU

1) Gh. Șică și P. Marian : Împotriva pierderilor din economie, Ed. politică, 1968.

FABRICA DE RULMENȚI
BÎRLAD

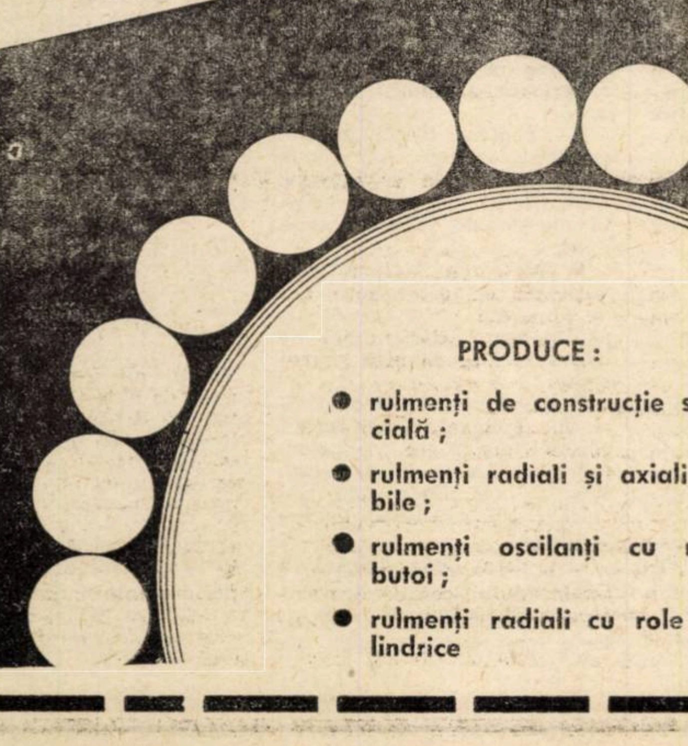

PRODUCE :
- rulmenți de construcție specială ;
- rulmenți radiali și axiali cu bile ;
- rulmenți oscilanți cu role butoi ;
- rulmenți radiali cu role cilindrice

Soemtron

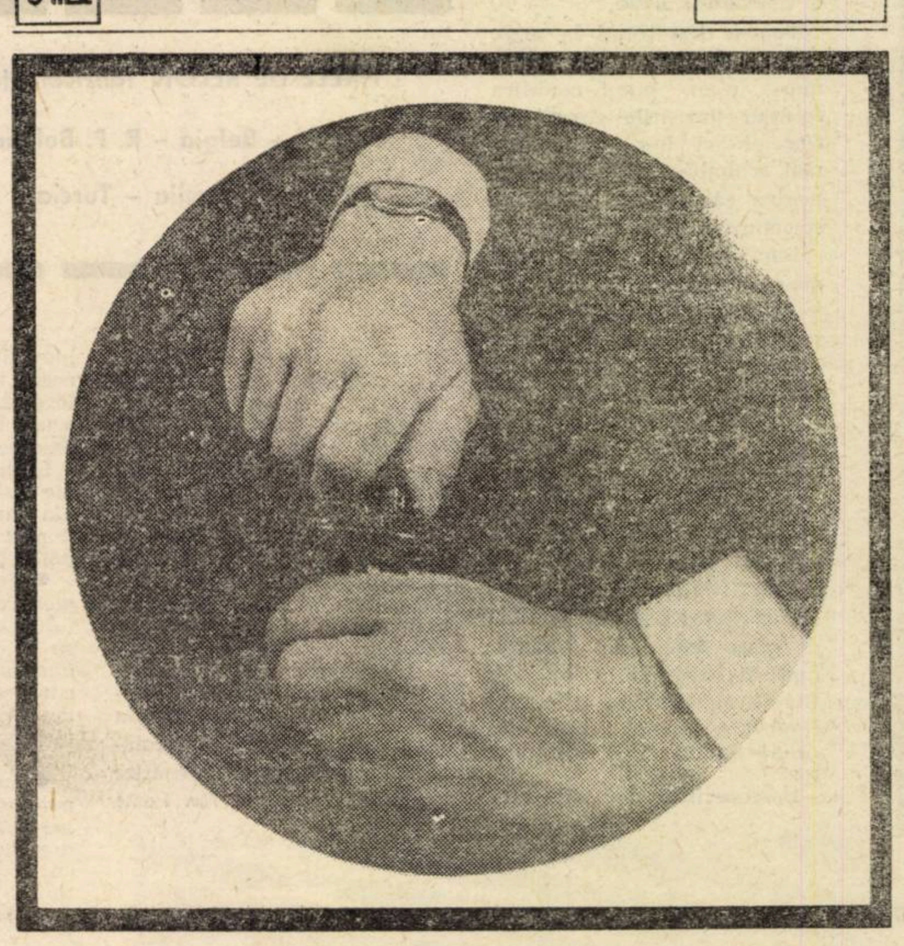

...în aceasta constă avantajul – „SOEMTRON 382" elimină sursele de greșeli

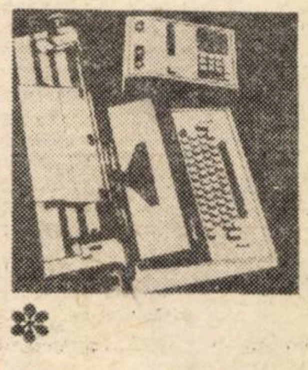

Mașinile automate de facturat electronice „SOEMTRON", realizate de ramura industrială a mașinilor de prelucrare a datelor și a mașinilor de birou din R.D.G., sînt utilizate cu succes pe plan internațional de peste un deceniu în aproape toate domeniile economiei. Cercurile de specialiști au apreciat aceste realizări cu mențiuni și diplome. Aceste produse tradiționale, aflate la nivelul celor mai noi realizări tehnico-economice sînt întregite prin dezvoltarea mașinilor automate de facturat electronice „SOEMTRON 382".

„SOEMTRON 382" este în stare ca, pe lîngă multiplele sale avantaje, să elimine sursele de greșeli datorită funcțiunilor sale complet automatizate suplimentare. Valorile greșit introduse pot fi corectate înainte încă de începerea calculului. Următoarele operațiuni se succed automat : rotunjirea (in plus și minus) a tuturor produsilor, depășirea de coloană, declanșarea pornirii și neglijarea zecimalelor, precum și scrierea pe posturile corecte a tuturor valorilor intrate și ieșite.

Informații suplimentare asupra randamentului aparatului „SOEMTRON 382" la : „Büromaschinen — Export GmbH Berlin — Republica Democrată Germană.

PUBLICOM

Vă prezentăm:

Uzinele de fibre sintetice — Săvinești (I)

CÎTEVA PERFORMANȚE ÎN ÎNTÎMPINAREA UNEI ANIVERSĂRI

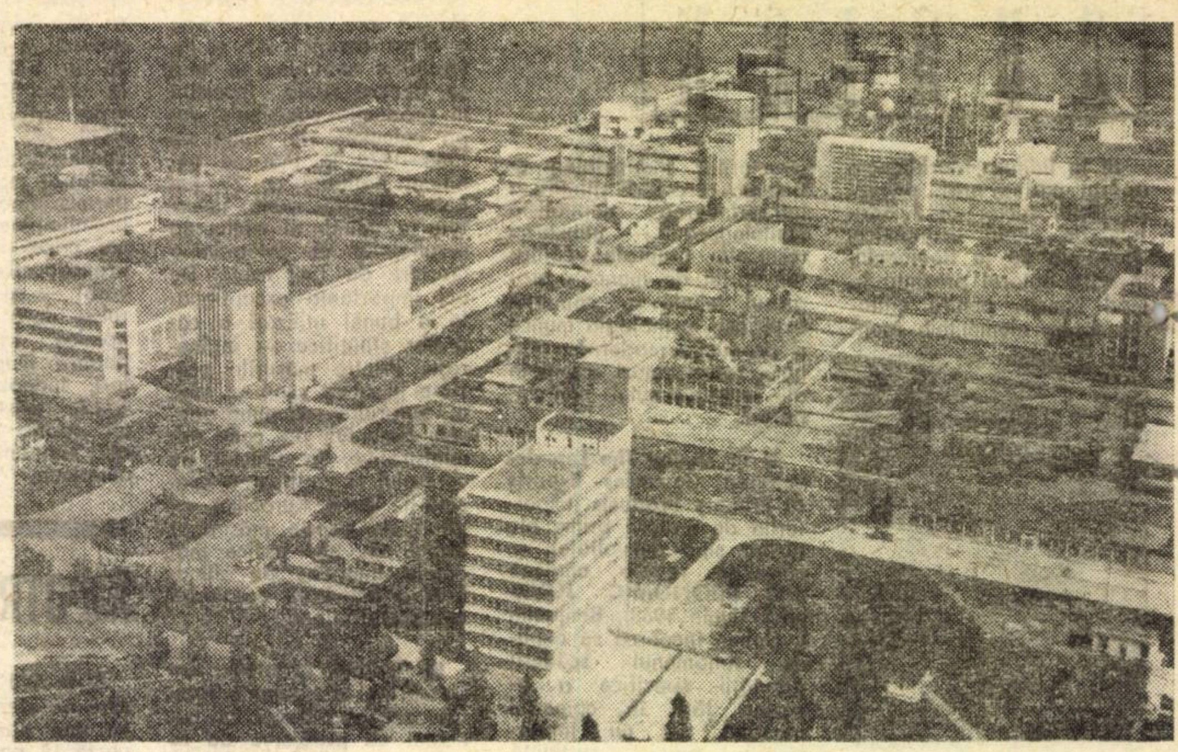

AU TRECUT APROAPE zece ani de cînd prin părțile acestea de țară, locuri în care altădată „nu se întîmpla nimic", a început pentru prima dată în țara noastră producția de fibre sintetice. Era în localitatea Săvinești, situată în apropierea orașului Piatra Neamț, punct turistic binecunoscut și centru industrial în plină dezvoltare.

Se iniția atunci, în urmă cu zece ani, seria de performanțe ale chimiștilor și viitorilor chimiști din partea locului.

Se știe din străvechi vremuri că omenirea a folosit drept materii prime pentru îmbrăcăminte diverse materiale de structură fibroasă, oferite de către natură, direct sau prin prelucrare. Fibrele de origine vegetală — inul, cînepa și, mai tîrziu, bumbacul — au constituit obiectele unor preocupări și descoperiri epocale ale omului. De asemenea, cele de origine animală, ca lîna și mătasea. Transmis din generație în generație, de-a lungul secolelor și mileniilor, meșteșugul prelucrării s-a transformat și perfecționat neconteni, devenind de multe ori o adevărată artă.

Totuși, deși ținuți în mare cinste, textiliștii altor vremuri n-au putut modifica esențial însușirile firești ale fibrelor, ci le-au adus numai schimbări de ordin fizic, pentru că nu le cunoșteau structura intimă.

Dar, după cum se spune, nevoia te învață. Și de voie — de nevoie, la sfîrșitul secolului trecut, în urma unor îndelungi cercetări menite să ducă la obținerea unor noi fibre textile, cu calități asemănătoare celor naturale, au apărut primele fibre artificiale, realizate prin modificarea chimică a celulozei. A fost mai întîi „mătasea artificială", denumire sub care a fost industrializată în 1885 de către francezul Chardonnet. În deceniile următoare, fibrele sintetice au ajuns să reprezinte cam o treime din producția mondială a textilelor.

Descoperirile chimiei macromoleculare, descifrarea structurii lor, elaborarea metodelor de sinteză a produșilor (polimerizarea și policondensarea) au înlesnit posibilitatea obținerii în laborator a unor fibre noi, necunoscute în natură, cu calități deosebit de valoroase. Teoretic vorbind, trecerea din laborator în fabrică nu era prea dificilă. Și totuși... au trebuit concepute noi procedee tehnologice de filare a polimerilor sintetici, realizate prin forțarea topiturilor sau a soluțiilor prin orificii fine și apoi de întindere a filamentelor obținute.

Primii pași erau făcuți!

Aici începe seria performanțelor științifice, tehnice și mai ales umane.

Pentru că, totuși, esențial și de neînlocuit rămîne elementul „om". Să luăm, de exemplu, uzina de la Săvinești. Nivelul tehnic înalt al tehnologiilor și al aparaturii uzinei edificate în 1958 aici a impus o pregătire corespunzătoare a personalului ce trebuia să exploateze respectivele instalații.

Creată într-un loc fără personal calificat, fără o tradiție industrială, uzina a avut ca primă problemă formarea cadrelor calificate și ridicarea lor la nivelul indicilor de funcționare a instalațiilor cu care a fost dotată. Fiind pe atunci unica întreprindere cu acest profil, nu a existat posibilitatea împrumutării unei experiențe în acest domeniu și de aceea sarcina era deosebit de dificilă. Dar, cu toate greutățile începutului, chiar din 1957, anul începerii construcțiilor la Săvinești, într-un ritm alert, paralel, s-a desfășurat activitatea de pregătire și calificare a cadrelor. Peste 1300 de muncitori de diferite specialități au primit învățătură și au căpătat îndemînare într-un timp record. A fost o sarcină dificilă pentru personalul tehnico-științific al uzinei, proaspăt ieșit de pe băncile facultăților și institutelor, care a trebuit să se preocupe concomitent de punerea în funcțiune a noilor instalații, de instruirea novicilor și, nu în ultimă instanță, de ridicarea propriului nivel profesional.

Și în ciuda dificultăților inerente „premierelor", primul obiectiv propus a fost realizat și cu asta cea dintîi performanță: avea cine să facă ceea ce trebuia făcut. Pe baza rezultatelor obținute în creșterea continuă a producției și a productivității, a rezultatelor obținute în reducerea continuă a prețului de cost al produselor, în creșterea calității produselor și, respectiv, a prestigiului uzinei, precum și a numărului mereu crescînd de invenții și inovații, se poate afirma că acest tînăr colectiv își înțelege menirea și locul ce-l ocupă în dezvoltarea industriei noastre chimice.

Dintre realizările de seamă ale colectivului uzinei pe linia îmbunătățirii tehnologiilor și calității produselor se pot aminti:

- îmbunătățirea tehnologiei de fabricare a carbonatului de etilenă, reușindu-se să se obțină pe instalația industrială un produs cu o puritate de 98—99%, ceea ce a determinat desigur o îmbunătățire a calității fibrei „Melana";
- introducerea de noi comonomeri în polimerizarea acrilonitrilului care a condus la obținerea unei fibre cu proprietăți fizice și tinctoriale îmbunătățite;
- recuperarea deșeurilor de fibră „Melana" prin introducerea acestora în circuitul de dizolvare-filare;
- în colaborare cu ICECHIM — București s-a cercetat și stabilit tehnologia vopsirii în masă a fibrei „Melana", realizîndu-se prin aceasta o uniformizare a nuanțelor dorite;
- îmbunătățirea calității caprolactamei prin cercetările și modificările tehnologiei și prin măsurile de îmbunătățire a calității oleumului. Această ridicare a calității caprolactamei a influențat direct îmbunătățirea calității firelor și fibrelor relon;
- producerea granulelor plastic din deșeurile rezultate în procesul de polimerizare și filare;
- mărirea capacității instalației de filare relon prin dublarea filierelor;
- sporirea sortimentelor de fire textile și tehnice ceea ce a contribuit la lărgirea gamei de articole textile.

La rezolvarea problemelor tehnice și de tehnologie o contribuție importantă aduc cercetarea și sistematizarea materialelor documentare din literatura tehnică de specialitate, care au fost puse la dispoziția colectivului de ingineri și tehnicieni de către biroul de informare și documentare tehnică organizat în cadrul uzinei.

Lucrul acesta este cu atît mai necesar cu cît Uzina de fibre sintetice-Săvinești s-a dezvoltat neîncetat și continuă să se dezvolte prin construirea de instalații pentru producerea unor noi tipuri de fibre sintetice. Astfel, dacă pînă în anul 1958 producția de fibre sintetice din țara noastră era inexistentă, în anul 1964 s-au produs peste 3 000 tone de fibre poliamidice și poliacrilonitrilice.

În 1966 producția anuală a uzinei a ajuns la 9 000 de tone de fibre poliamidice și poliacrilonitrilice. Erau, de fapt, atunci la Săvinești două fabrici: una de lînă artificială, cunoscută nouă sub numele de „Melană", și alta de fire sintetice poliamidice „Relon". Prima reprezenta „recolta" de lînă tunsă de pe vreo 1,5 milioane de oi, adică vreo cinci milioane de kilograme de melană, care-și aduce contribuția sa la completarea necesarului de fibre superioare al industriei textile.

Și pentru toată această cantitate, materia primă este gazul metan. În ce privește procesul de producție merită menționate cîteva amănunte:

- fabricarea „Melanei" este vegheată de către zece mii de aparate și elemente de automatizare, dar numai de cîteva zeci de chimiști și mecanici;
- pe parcursul transformării în „Melana", gazul metan suferă unsprezece transformări chimice și de structură, trecînd prin toate cele trei stări fizice: gazoasă, lichidă și solidă.

Cea de-a doua fabrică a Săveneștiului, cea de fire sintetice poliamidice, înlocuiește producția a mii de hectare cultivate cu bumbac și „munca" a miliarde de viermi de mătase. Zilnic pleacă de aici către țesătorii 15 tone de fire sintetice pentru care s-a folosit drept materie primă fenolul. Evident, ca și gazul metan, fenolul a suferit transformări multiple, spectaculoase și parcă neverosimile.

În 1967, Uzina de fire și fibre sintetice de la Săvinești a intrat în a treia etapă de dezvoltare; capacităților de producție realizate în etapele anterioare li se vor adăuga altele noi: Relon III și Melana III. Producția anuală a acestora — 1 000 de tone fire de relon, 1 000 de tone rețele-cord și 10 000 de tone fibre acrilice „Melana" (lînă sintetică) — va aduce o însemnată contribuție la sporirea volumului și lărgirea sortimentului de țesături și confecții, precum și la satisfacerea cerințelor industriei de anvelope.

Relon III s-a înălțat în condiții mai avantajoase decît capacitățile de producție realizate în primele două etape, deoarece au fost folosite la maximum spațiile existente. Construcții noi s-au ridicat numai pentru secțiile poliamid și rețele-cord. Instalațiile de prelucrare a firelor au fost montate în halele uzinei Relon II. În felul acesta s-au creat condiții ca secțiile poliamid-textil ale noii uzine să intre în funcțiune cu mult înainte de termenul planificat — trimestrul IV al anului 1968. Noile spații de fabricație au fost dotate cu mașini și instalații complexe de înalt nivel tehnic.

Construcția destinată fabricării fibrelor de lînă sintetică — Melana III — a devenit cea mai mare din toată uzina. Cele patru corpuri de clădiri vor adăposti instalațiile pentru obținerea solventului de polimerizare și recuperare a acestuia, instalațiile de dizolvare, de filare și de transformare a cablului în pale. Anual se vor produce în aceste instalații 10 000 de tone de fibre acrilice, adică de două ori mai mult decît producea uzina dinainte existentă. Așadar, după intrarea în funcțiune a instalației Melana III, la Săvinești se va realiza o cantitate de lînă sintetică egală cu aceea care se obține de la o turmă de aproape 4 milioane de oi. Atît la instalațiile pentru producerea firelor „Relon" cît și la cele de „Melana", s-a folosit tehnologia de fabricație existentă la Săvinești, cu îmbunătățiri rezultate din cercetările efectuate în ultimii ani.

Pentru deservirea noilor instalații au fost construite o serie de obiective anexă — ateliere, depozite, surse de alimentare cu apă industrială și potabilă și altele menite să contribuie la sporirea producției, la ridicarea calității și a renumelui fabricatelor uzinei, la atingerea unor noi performanțe industriale.

M. P.

FIRELE DE RELON fabricate la Săvinești se exportă în următoarele țări:

Austria – Belgia – R. P. Bulgaria – R. S. Cehoslovacă – R. F. a Germaniei – Italia – Japonia – Turcia

Aspect din secția textilă a fabricii de relon

DOCUMENTAR

REGRES AL INVESTIȚIILOR DIRECTE AMERICANE ÎN STRĂINĂTATE?

MARILE FIRME din industria prelucrătoare, responsabile pentru circa 65% din investițiile americane în țările Pieței Comune, își vor majora aceste investiții în întreg anul 1968 cu numai 3%, urmînd să le reducă cu 6% în 1969. Ca urmare, nivelul total al investițiilor în capital fix va scădea în Piața Comună de la 2,4 miliarde dolari în 1967 la 1,9 miliarde în 1970. Un fenomen asemănător este de așteptat în Canada, respectiv o reducere de la circa 2 miliarde dolari la 1,6 miliarde.

Dacă în ultimii 15—20 de ani fluxul capitalului american sub forma investițiilor directe s-a caracterizat, așa cum rezultă și din tabelul nr. 1, printr-o orientare crescîndă spre țările dezvoltate din punct de vedere economic și în primul rînd, către cele din Europa occidentală, localizîndu-se în măsură sporită în industria prelucrătoare, (vezi și articolul „Deplasări de accent în exportul de capital al S.U.A." în „Viața economică", nr. 12/1967), studii recente lasă să se întrevadă o inversare a acestor tendințe. Astfel, în 1970, spre deosebire de prezent, marile firme americane vor investi mai puțin capital în Europa apuseană și Canada decît în restul lumii, iar majoritatea investițiilor va fi realizată de companiile miniere și petroliere antrenate în exploatarea resurselor naturale din America Latină, Asia și Africa. Cele miniere speră ca pînă în 1970 să-și dubleze investițiile de 900 milioane de dolari realizate anul trecut în lumea în curs de dezvoltare și care anul acesta au sporit deja cu 1/3. Companiile petroliere contează de asemenea pe o creștere de pînă la 3,7 miliarde de dolari, la sfîrșitul deceniului, în comparație cu nivelul de 3,5 miliarde al investițiilor lor în acest an. Cei cărora le aparțin aceste previziuni sînt experții Departamentului economic al Editurii McGraw-Hill (**The Times Business News, 6 august 1968**).

Totodată, **ritmul** creșterii investițiilor directe americane în străinătate marchează o încetinire evidentă: 16% în 1966, 7% în 1967 și — potrivit estimațiilor cuprinse într-un studiu al Departamentului Comerțului al S.U.A. — numai 5% în acest an. Studiul, oglindind rezultatele unei anchete pe lîngă cele mai mari 500 de întreprinderi americane, prevede pentru 1969 ritmul și mai lent de 4%.

Tabel nr. 1

Investițiile directe noi ale S.U.A. pe regiuni și ramuri (în %)

Țara sau regiunea	1950—1958				1963—1966			
	Total	ind. extr., metal. petrol	ind. prel.	alte ram.	Total	ind. extr., metal petrol	ind. prel.	alte ram.
Întreaga lume	100	100	100	100	100	100	100	100
Țări dezvoltate	56,7	49,9	71,1	64,1	78,2	66,6	82,5	87,5
– Europa occidentală	14,0	11,7	23,6	9,4	48,8	45,0	52,6	46,6
Piața Comună	5,7	4,7	10,9	3,8	29,7	25,9	36,1	22,0
Anglia	6,4	5,5	11,3	3,1	9,1	8,1	11,1	6,9
Restul Europei occidentale	1,9	1,5	1,4	2,5	16,0	11,0	5,4	17,7
— Canada	39,0	37,4	42,3	41,5	22,7	17,9	23,8	28,1
— Alte țări dezvoltate	3,7	0,8	5,2	13,2	6,7	3,7	6,1	12,8
Țări în curs de dezvoltare	43,3	50,1	29,8	35,9	21,8	33,4	17,4	12,5

Sursa: Calculat după Commission économique pour l'Europe, Bulletin économique pour l'Europe vol. 19, nr. 1.

Tabel nr. 2

Influența investițiilor directe asupra balanței de plăți a S.U.A. (în mil. dol.)

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Ieșiri de capital	—1674	—1599	—1654	—1976	—2435	—3418	—3543	—3026
Reintrări de capital *)	2355	2768	3044	3129	2674	3963	4045	4425
Sold	681	1169	1390	1153	1239	545	502	1399
Drepturi de pe urma licențelor	403	463	580	660	756	924	1045	1126

*) Exclusiv reinvestițiile în străinătate

Sursa: Calculat după Survey of current business.

Tabel nr. 3

Rentabilitatea medie a investițiilor directe ale S.U.A. (în %)

	1950—1958		1959—1965	
	Total	Industria prelucr.	Total	Industria prelucr.
Întreaga lume	14,1	12,8	11,1	10,5
I. Țări dezvoltate	10,9	13,2	8,6	10,6
A. Canada	8,7	11,2	7,1	8,7
B. Europa occidentală	14,6	15,4	9,9	11,7
Piața Comună	12,3	14,4	8,8	11,6
Belgia-Luxemburg	15,5	17,0	12,5	15,4
Franța	13,3	14,6	6,3	6,1
R.F.G.	11,7	13,6	12,1	16,0
Italia	9,5	16,4	4,1	6,8
Olanda	11,2	8,6	7,1	10,1
Restul Europei occidentale	16,2	16,0	10,6	11,8
C. Alte țări dezvoltate	15,0	19,8	11,8	15,5
II. Țări în curs de dezvoltare	17,8	11,4	15,3	9,8

Sursa: Commission économique pour l'Europe, Bulletin économique pour l'Europe vol. 19, nr. 1, pag. 72.

Argumente pro și contra

ÎNCETINIREA fluxului investițiilor americane ar putea fi pusă în primul rînd pe seama măsurilor Administrației de limitare a ieșirilor de capital, măsuri care, voluntare în anii din urmă, au devenit, în ianuarie 1968, obligatorii. Programul voluntar inițiat în 1965 și întărit apoi în mai multe reprize s-a soldat însă cu „rezultate puțin convingătoare, cel puțin în ceea ce privește Europa" (**Bulletin de la Société de Banque Suisse**, nr. 2/1968). Măsurile instituite în ianuarie interzic noi ieșiri de capital pentru investiții în Europa continentală și în Republica Sud-Africană. Sînt permise însă investițiile finanțate din beneficiile obținute pe loc, cu condiția ca ele să nu depășească 35% din media anilor 1965—1966. Către Canada, Japonia, Anglia, Australia ieșirile nu vor trebui să depășească 65% din investițiile medii efectuate aici în 1965—1966. În sfîrșit, se recomandă repatrierea o dată pe an a unei părți din profiturile obținute de filială în străinătate. În schimb, o creștere a ieșirilor, e drept de numai 10%, este admisă în direcția țărilor în curs de dezvoltare.

Este de presupus că în condițiile restricțiilor finanțarea filialelor prin apel la fondul de amortizare și mai ales prin împrumuturi pe piața respectivă, căi permise de măsurile în cauză, se va intensifica. Se apreciază că în medie 84% din investițiile de capital american în străinătate (față de 18% în 1964 și 31% în 1965) sînt finanțate în acest an cu capital obținut în acest fel și a cărui valoare se ridică la 3 miliarde de dolari.

În caz că restricțiile la exportul de capital se vor menține mai multă vreme — posibilitate subliniată de numeroși industriași americani — ele vor submina, atuul financiar al filialelor americane în concurența cu întreprinderile din țările în care se găsesc, micșorîndu-le flexibilitatea menținută pînă acum tocmai printr-un efort continuu de investiții. Unele cercuri industriale americane socotesc că nici măcar nu se poate conta că o scădere a producției filialelor în Europa va antrena neapărat o creștere a exporturilor americane în această direcție, date fiind tariful extern comun al Pieței Comune, cheltuielile de transport, cunoașterea mai puțin precisă a pieței și reacția mai lentă la cerințele ei etc.

În legătură cu politica de redresare a balanței de plăți, **National Industrial Conference Board**, organ al patronatului american, ridică de altfel problema dacă nu cumva frînarea investițiilor în străinătate merge într-o direcție contrară scopului urmărit, dată fiind ponderea însemnată a acestor investiții în atingerea unui ritm ridicat de creștere economică (și deci de importuri din S.U.A.) în Europa. Într-un studiu efectuat de el se afirmă: „O balanță de plăți favorabilă, obținută cu prețul unei pierderi comerciale, ar fi o anomalie economică și o absurditate din punct de vedere al afacerilor" (**Revue du Marché Commun**, iulie-august 1968, pag. 804). A fost reînviorată și vechea dispută privind influența investițiilor în străinătate asupra balanței de plăți a S.U.A., căzîndu-se de acord, cu statisticile în față, că dacă în momentul efectuării lor aceste investiții reprezintă un pasiv pentru balanța de plăți, pe termen lung veniturile repatriate au depășit constant noile investiții. Mai trebuie apoi adăugate la profiturile din investiții directe drepturile, cu o pondere însemnată, de pe urma licențelor vîndute de filialele americane în străinătate (vezi tabelul nr. 2).

Profitul sau și alte rațiuni?

PENTRU A EXPLICA încetinirea ritmului investițiilor americane în străinătate, mai curînd decît pe programul de restricții la exportul de capital recomandat de Administrație se pune accentul pe o scădere relativă a profiturilor. Aproape 60% din întreprinderile avute în vedere în ancheta McGraw-Hill susțin că rata profiturilor lor în străinătate în 1967 a fost inferioară celei din anul anterior și, de asemenea, inferioară chiar celei înregistrate în Statele Unite.

Evoluția defavorabilă a profiturilor apare în primul rînd, ca un rezultat al concentrării excesive a investițiilor americane, în ultimii ani, în țările Pieței Comune (vezi tabelul nr. 1).

Este de subliniat că preferința investitorilor americani s-a îndreptat către ramurile industriei prelucrătoare și în special către cele mai moderne, în care avansul tehnologic american era cel mai evident. Dacă în perioada 1950—1958 investițiile noi americane în aceste ramuri reprezentau 39,6% din totalul noilor intrări de capital american în Piața Comună (față de 38,2% în Anglia și 14,2% în restul Europei occidentale), în perioada 1963—1966 ele reprezintă 53,1% (față de 52,6% în cazul Angliei și 23,3% în restul țărilor vest-europene). Faptul că nu rata ridicată a profitului a fost **principalul** factor care a atras pe investitorii americani în Piața Comună — căci rentabilitatea a fost în general (cu excepția Canadei), mai mică decît în celelalte țări dezvoltate, deși, desigur, mai mare decît în S.U.A. (după cum se poate observa în tabelul nr. 3) — învederează, după unii observatori, alte tendințe. Motivul specific în cazul Pieței Comune ar fi fost teama de handicapul pe care-l va constitui discriminarea tarifară externă a acestei organizații și deci dorința de a se afla la adăpost înăuntrul ei, beneficiind eventual și de alte prevederi ale Tratatului de la Roma, cum ar fi libera circulație a capitalurilor.

Există însă și unii economiști și oameni de afaceri americani care contestă că o asemenea teamă ar fi justificată. Bela Balassa, de exemplu, argumentează că pierderile suferite de exporturile americane în urma tarifelor externe ale Pieței Comune sînt destul de neînsemnate în comparație cu creșterea sensibilă a producției filialelor americane, mai ales că în unele domenii Europa nici nu reprezenta o piață de export pentru S.U.A. După părerea lui, care coincide cu rezultatele unei alte anchete McGraw-Hill, stimulentul l-a constituit lărgirea reală a posibilităților de expansiune pe piața vest-europeană prin desființarea tarifelor vamale între „cei șase"; de asemenea, într-o anumită măsură, crearea A.E.L.S., și însuși dinamismul acestor piețe. Trebuie desigur avut în vedere faptul că în Europa piața avea și are încă un grad de saturare inferior celui din S.U.A. Se mai amintește în sfîrșit, ca motiv politica de conservare a avantajului în concurența dintre marile monopoluri, cu atît mai mult cu cît pentru cele americane expansiunea în străinătate este un mijloc de a-și spori dimensiunile ocolindu-se legislația antitrust din țară.

La încetinirea exportului de capital american în Europa au contribuit și alți factori. Afluxul de investiții de peste Ocean a dus la crearea unor capacități de producție peste posibilitățile de desfacere. Astfel, capacitatea de producție a filialelor americane din industria prelucrătoare a sporit cu 31% în 1965, cu 17% în 1966 și cu 23% anul trecut, fără ca vînzările să țină pasul. Din acest motiv gradul record de 90% de utilizare a capacităților de producție înregistrat în 1964 n-a mai fost atins de atunci: 87% în 1965, 85% în 1966 și 81% anul trecut, cînd în Europa a fost de numai 77%. Domeniile în care se resimte cel mai mult acest surplus de capacități sînt industria chimică și petrochimică. Alți factori au mai fost atenuarea treptată a decalajului între Europa și S.U.A. în ce privește salariile, decalaj care permitea în trecut unor firme americane să creeze filiale în străinătate ale căror produse să le importe apoi în S.U.A.; dobînzile ridicate de pe piața europeană a capitalurilor, de care sînt făcute parțial răspunzătoare chiar filialele americane, care au apelat la ea în măsură crescîndă, și, desigur, rezervele de ordin politic ale Franței și ale altor țări din Europa occidentală față de implantările străine în organismul lor economic.

D. DRAGOMIRESCU

Note de drum din R. D. Germană

DE LA BERLIN LA MAGDEBURG

MĂSURILE care privesc reforma economică adoptată la Congresul al VII-lea al P.S.U.G. capătă, treptat, viață. Sistemul conducerii economiei care se perfecționează și se adaptează la noile condiții, pîrghiile economice stabilite pentru a asigura › mai largă cointeresare a Uniunilor, întreprinderilor de stat și a oamenilor muncii, sînt orientate spre sporirea eficienței întregii activități, creșterea venitului național. În ultimii 3 ani venitul național pe locuitor a crescut cu 5% pe an. În același interval, producția industrială a sporit cu 6—7% pe an.

Centrul de greutate al acțiunilor ce se desfășoară în prezent pe linia conducerii activității economice îl constituie concentrarea și specializarea întreprinderilor. Aceasta a decurs din situația specifică a economiei — existența a mii de întreprinderi fărîmițate, răspîndite în toate unghiurile țării — din necesitatea de a se obține o mai rațională utilizare a forței de muncă, modernizarea capacităților de producție etc. Diferiți specialiști ne-au relatat, spre exemplificare, faptul că, în industria mobilei, au existat peste 160 de întreprinderi, în industria textilă, a sticlăriei etc. — sute de asemenea unități, care aveau între 50—150 de salariați. Concentrarea acestora în mari combinate, concomitent cu o specializare, care ține seama de cerințe, a impulsionat creșterea productivității muncii, ridicarea calității, și reducerea cheltuielilor de producție. Bunăoară, în locul a 160 de întreprinderi producătoare de ciorapi de damă, s-a construit un mare combinat în Saxonia, denumit „Esda", utilat la un înalt nivel tehnic, care asigură o producție cu mult peste nivelul vechilor unități luate la un loc. Unele întreprinderi, care prin concentrare au fost transformate în mari combinate, devin de sine stătătoare, fiind coordonate direct de minister. Pe lîngă fiecare mare combinat sau uniune, au fost organizate centre sau institute de cercetări.

Concomitent cu concentrarea are loc și reprofilarea unor întreprinderi. Astfel unele din marile combinate care erau specializate în cocsificarea și prelucrarea lignitului sînt reprofilate pe prelucrarea țițeiului.

Largi acțiuni se desfășoară și în direcția stabilirii planului de perspectivă, pînă în 1975 și a prognozei pentru anii 1980—2000. În această acțiune sînt atrași diferiți specialiști, oameni de știință, cercetători, conducători de întreprinderi.

★

RENĂSCUT din ruine, Berlinul cunoaște astăzi o viață intensă. În locul clădirilor incendiate sau avariate — s-au înălțat și se înalță noi și noi blocuri și edificii moderne. Asemenea construcții au fost ridicate pe marile magistrale Unter den Linden și Karl Marxstrasse etc.

O altă parte importantă a Berlinului, unde s-a construit și se construiește mult, este „Alexanderplatz". În această piață se află cel mai mare magazin al Berlinului și, tot aici, este amplasată Casa învățătorului cu Sala Congreselor. Blocurile de locuințe ce se înșiră de-a lungul străzilor, marile restaurante, cinematografe, magazine de tot felul, școli, policlinici, grădinițe de copii etc., imprimă acestei zone o notă de urbanism modern. În apropierea pieței se construiește noul turn al televiziunii, care va avea o înălțime de 361,5 metri. Construcția a depășit în prezent nivelul „230" și va fi terminată în octombrie 1969. La înălțimea de 200 de metri a turnului, într-o sferă argintie, a fost amenajat un restaurant-cafe. Această sferă metalică se rotește în decurs de o oră în jurul axului său, oferind vizitatorilor întreaga panoramă a Berlinului.

Preocupările de modernizare și de reconstrucție a Berlinului sînt înfățișate vizitatorilor într-o serie de machete. Una dintre ele prezintă construcția centrului Berlinului, activitate ce se află în plină materializare. Nucleul central al orașului ocupă 8,2 km². Pentru realizarea construcțiilor prevăzute în 1968, statul a alocat peste 638 milioane mărci. În 1968, în Berlin se vor da în folosință peste 4 300 de apartamente.

În noul centru se construiesc blocuri de 25 de etaje, un hotel de 40 de etaje, mari spații comerciale etc. La înălțarea construcțiilor se folosesc pe scară largă prefabricate. Majoritatea construcțiilor se execută din fier, sticlă și aluminiu, fațadele clădirilor fiind, în cele mai multe cazuri, acoperite cu plăcuțe de ceramică în diferite culori.

Edificarea Berlinului este caracterizată și prin mari construcții industriale. Industria berlineză este concentrată îndeosebi în estul, nord-estul și sud-estul orașului — în cartierele Weissensee, Lichtenberg și Treptow. Există întreprinderi dezvoltate — de transformatoare și cabluri electrice, de electronică pentru televiziune, de instalații electrice radio, de mașini energetice, de strunguri, frîne și rulmenți etc. Industria chimică fabrică cu prioritate produse farmaceutice.

Din industria berlineză, am avut prilejul de a vizita întreprinderea „Eltz", care fabrică rame de aluminiu pentru ferestre necesare construcțiilor navale, construcțiilor de locuințe și obiectivelor industriale. Despre activitatea prezentă și de perspectivă ne-a vorbit directorul întreprinderii. Din cele relatate am desprins că această întreprindere fiind ca profil de producție unică în R.D. Germană, a cunoscut o dezvoltare rapidă, avînd beneficiari pentru valorificarea produselor atît interni cît și externi. Întreprinderea este proprietate mixtă — particulară și de stat. În Berlin mai sînt alte 400 asemenea întreprinderi, iar în întreaga țară peste 2 500. Ponderea participării diferă de la o întreprindere la alta — într-unele statul, într-altele întreprinzătorul particular deține majoritatea capitalului. Aceste întreprinderi produc pe baza planului stabilit fie la nivelul economiei locale, fie la nivel central.

O asemenea modalitate am întîlnit și în organizarea comerțului intern, unde 25% din volumul desfacerilor este asigurat în prezent de particulari.

★

SITUATĂ în porțiunea șesului din nordul Germaniei, în zona premontană a munților Harz, regiunea Magdeburg dispune de un relief variat, cu terenuri fertile, cu un subsol bogat în zăcăminte de lignit, potasiu, minereu de fier și calcar.

Magdeburg-ul este centrul cel mai puternic al construcțiilor de mașini grele și de instalații chimice din R.D.G.; 20% din producția acestei ramuri se realizează în marile uzine Ernst Thälmann, (echipament pentru laminoare), uzinele Gheorghi Dimitrov (instalații chimice), uzina Karl Liebknecht (motoare Diesel, instalații chimice) și uzina Karl Marx (armături de mari dimensiuni). Orașul posedă unul din cele mai mari porturi fluviale din R.D.G., un puternic și modern șantier naval, fiind totodată un important nod rutier și de cale ferată. Toate traficurile de mărfuri care se îndreaptă spre nord, spre țările scandinave, sau care vin din acestea, trec prin Magdeburg.

Magdeburg-ul este și un oraș al științei. Aici ființează trei facultăți tehnice — unde se pregătesc cadrele pentru construcția de mașini grele — 5 școli tehnice de subingineri și 52 școli de cultură generală. În acest an, peste 10 000 de studenți, cu frecvență permanentă, urmează cursurile facultăților tehnice.

Am vizitat una din uzinele constructoare de utilaje grele și anume „Ernst Thälmann". Din cei 18 000 de salariați, peste 4 000 sînt cadre tehnice. Uzina exportă produsele sale în proporție de 80% în 35 de țări.

Uzina posedă un centru de cercetare propriu, cu 600 cadre de specialitate, unde se proiectează și experimentează noi tipuri de produse. Ea dispune, de asemenea, de un centru de calcul electronic care urmărește și prelucrează datele cu privire la mersul producției, al cheltuielilor materiale etc. Controlul de calitate se efectuează în laboratoare de către specialiști, aparținînd unui organ central de stat.

Atît gospodarii orașului și regiunii, cît și cadrele tehnico-economice din întreprinderi sînt antrenate la efectuarea de studii de perspectivă și de prognoză. Am întîlnit aici jalonat în linii mari de către cei mai competenți oameni de știință și cadre tehnico-economice, felul în care va arăta orașul și regiunea pînă în anul 2000.

V. BOESCU

U.R.S.S,

LEGĂTURI PE TERMEN LUNG ÎNTRE ÎNTREPRINDERI

Guvernul sovietic a adoptat o hotărîre cu privire la măsurile în vederea îmbunătățirii aplicării noului sistem al planificării și stimulării economice în producție. Se prevede ca în 1969 să se încheie stabilirea legăturilor economice pe termen lung între întreprinderile furnizoare și cele consumatoare în vederea desfacerii celor mai importante produse. Se prevede, de asemenea, îmbunătățirea legăturilor organelor de aprovizionare și desfacere cu beneficiarii lor în scopul studierii necesităților economiei naționale.

S-a hotărît să se stabilească un sistem de indicatori pentru aprecierea justă a eficacității măsurilor înfăptuite atît în planificare, cît și analizarea rezultatelor. În 1968—1969 urmează să se înfăptuiască măsuri de perfecționare a sistemului de formare a prețurilor.

Hotărîrea preconizează o serie de măsuri pentru perfecționarea formelor și metodelor de conducere a întreprinderilor.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Societate de export olandezo-poloneză

La Amsterdam a fost anunțată oficial crearea unei societăți de export olandezo-poloneze, denumită Internationale Producten Handelmaatschapij Calanda. Societatea — la care participă dintr-o parte organismul comercial polon Towarzystwo handlu miedzynarodowego spólka akcyjna, iar din cealaltă mai multe firme olandeze — se va ocupa cu exportul și importul de produse agricole între cele două țări.

Cooperare franco – poloneză

Într-un articol referitor la dezvoltarea comerțului Franței cu Polonia, ziarul francez „Les Echos" scrie: „Începutul și dezvoltarea cooperării industriale polono-franceze sînt recente. Ele datează din 1965 cînd a fost semnat un acord comercial pe mai mulți ani, inaugurînd liberalizarea exporturilor poloneze spre Franța. Realizarea acestui acord, care creează condiții favorabile cooperării tehnice și industriale, a atras rapid o sporire de peste 50 la sută a valorii mărfurilor schimbate.

Un rol important l-a avut însuflețirea schimburilor comerciale de cooperare.

Astfel, întreprinderea de comerț exterior „Motoimport" a încheiat un acord de cooperare cu societatea „Labourier" privitor la construirea de tractoare și mașini agricole. „Les Ateliers et Chantiers de Bretagne" au încheiat o înțelegere cu combinatul polonez „Zamech" din Elblag pentru producerea în comun de mașini de tăiat hidraulice cu lame. Aceste materiale sînt construite sub denumirea comună „Loire-Zamech" și exportate de cei doi parteneri.

În ultimul timp, între Franța și Polonia a fost semnat un acord privitor la folosirea în comun a unui nou procedeu de fabricare a cauciucului sintetic. Societatea Națională a Petrolului din Aquitaine (SNPA) și întreprinderile poloneze ZPA și „Polimex" s-au asociat pentru folosirea pe scară industrială a unei metode de fabricare a polibutadienei (cauciucului sintetic). Acordul se referă la vînzarea de instalații complexe de producție și la modalitățile de comercializare și producere a produsului în Europa. Cele trei societăți păstrează, conform condițiilor acordului, libertatea de a fabrica ele însele produsul sau de a vinde procedeul unei alte societăți cu acordul celor doi asociați.

Societatea „Metalexfrance", specializată în comercializarea produselor industriale poloneze pe piața franceză, joacă în afară de aceasta un rol important în ce privește problemele de cooperare. Ea are de fapt misiunea să stabilească și să favorizeze contactele dintre industriile celor două țări și să înlesnească demersurile industriașilor francezi pe lîngă întreprinderile poloneze, dîndu-le cele mai bune șanse de reușită.

Astfel, de exemplu, „Metalexfrance" a intervenit activ prin încheierea unui contract de cooperare între societatea franceză „Amtec-France" și întreprinderile poloneze „Metalexport" și „FAT".

În cadrul acestei cooperări, uzina „FAT" livrează firmei franceze accesorii automate incomplete de tip BPU pe care aceasta se obligă să le termine. Acestea sînt apoi comercializate sub marcă comună „Amtec-FAT", în Franța și în țări terțe. De asemenea, în contul acestei societăți trebuie înscrisă livrarea unei cantități mereu în creștere de produse industriale franceze Poloniei. Îndeosebi contractul cel mai important de după război încheiat de Polonia cu țările occidentale este reprezentat de livrarea unei uzine complete de îngrășăminte azotoase a cărei producție va fi programată și controlată de calculatoare electrice. Echipamentul este furnizat de celebra firmă franceză „ENSA", din grupul industrial „Schneider-Creusot".

R. P. UNGARĂ: Cooperarea în producție cu firme occidentale

Analizînd rolul cooperării economice în promovarea progresului tehnic și economisirea mijloacelor financiare, Földes István se ocupă pe larg într-o serie de articole publicate în „Nepszabadsag" din 21—28 iulie a.c., de relațiile cu firme din Suedia, R.F.G. și Austria. În această ordine se menționează o serie de acorduri importante de cooperare.

• „Concernul «Krupp» colaborează cu uzinele siderurgice Csepel. Încă din 1965 s-a încheiat un contract de cooperare în vederea elaborării unui tip nou de strung cu comandă program. «Krupp» s-a angajat prin contract să ofere patente, credite pentru utilajele necesare și să stimuleze valorificarea lui pe piețele occidentale. Producția în serie a început în 1968".

„În primul deceniu de după război, Ungaria a înaintat în fiecare an firmei «Siemens» comenzi în valoare de milioane de mărci. Ea colaborează deja de un deceniu cu întreprinderea maghiară «Medicor». În cadrul colaborării, «Medicor» produce subansamble pentru aparate Roentgen pe baza licenței și directivelor «Siemens», în valoare de pînă la 1 milion mărci anual, precum și un aparat Roentgen miniatural.

În multe țări capitaliste «Medicor» este reprezentată de «Siemens»; cele două întreprinderi livrează în comun și utilaje complete pentru spitale".

• „În primăvara acestui an «DWM» a semnat un acord de cooperare cu Șantierele navale maghiare în vederea producției de conteinere. Firma vest-germană a cedat gratuit documentația tehnică, procedeele de fabricație. Piesele licențiate se procură de la «DWM», contra mărfuri ungurești. În anul 1969, partenerul occidental va prelua deja 250 de conteinere fabricate în Ungaria. Potrivit proiectelor, pe baza tranzacției Ungaria va produce 3 000—5 000 conteinere pe an, urmînd să fie desfăcute în Suedia, R.F.G., Franța. S-au mai primit comenzi și din țări socialiste".

• „De asemenea, industria siderurgică ungară și «Alpine» marele trust de oțel austriac, se află de mult în relații de cooperare. În luna mai a.c. a fost semnat un nou contract de cooperare între Banca maghiară de comerț exterior și reprezentanții firmei «Steir-Daimler-Puch». În acest an Ungaria va trimite în Austria 14 000 tone de material pentru a fi prelucrat în oțel beton. Are loc și un proces de specializare, de schimb de produse. «Alpine» a sistat producția unor sortimente de oțel, și le cumpără din Ungaria. În schimb, partenerii maghiari preiau de la firma austriacă, numai în acest an, o cantitate de 4 000 tone laminate de calitate superioară. Livrările concrete sînt coordonate de o comisie mixtă ce se întrunește trimestrial la Budapesta, respectiv la Viena".

• „După cel de-al doilea război mondial, uzinele «Csepel» au început producția de camioane pe baza licenței firmei «Steyer». În luna mai a.c., a fost semnat contractul care reglementează principiile fundamentale ale cooperării între «Steyer» și întreprinderile ungare, prevederile, formele de decontări. Pe baza acestui contract în cursul anului se vor semna acorduri la nivelul întreprinderilor pentru reglementarea colaborării concrete. Cea mai avansată este colaborarea în domeniul producției de camioane, bazată pe livrări reciproce de piese și subansamble. Acum se fac pregătiri și în vederea realizării unui tip de tractor austro-ungar".

„În domeniul producției de autobuze, întreprinderea maghiară «Ikarus» cooperează cu firmele «Steyer» și «Volvo» Această colaborare exemplifică cît se poate de bine faptul că chiar și pentru o uzină cu mari angajamente de export față de țările socialiste, este rentabilă cooperarea cu partenerii capitaliști", menționează în continuare ziarul.

Anglia

OPTICI DIFERITE ÎN ALEGEREA PRIORITĂȚILOR

TREI EVENIMENTE MAJORE pe scena politică engleză au reținut în ultimele săptămîni atenția observatorilor interni și externi. Este vorba de cel de-al 100-lea congres anual al trade-unionurilor (sindicatelor) britanice, care s-a desfășurat la începutul lunii septembrie, de congresul anual al partidului laburist (30/IX —4/X) și de congresul partidului conservator (9—12/X). Primele două reuniuni au manifestat o evidentă continuitate tematică; ea rezultă din faptul că sindicatele constituie baza mișcării laburiste în mase și principalul său suport financiar, deținînd majoritatea covîrșitoare a mandatelor la congresele partidului laburist (la recentul congres, trade-unionurilor le-au revenit peste 5 milioane de mandate, din totalul de 6,3 milioane).

● Deviza intensificării exporturilor

ÎN CENTRUL dezbaterilor s-a situat, după cum și era de așteptat, bilanțul politicii economice și sociale a guvernului, în special pe plan intern. Au fost viu discutate consecințele devalorizării lirei sterline din noiembrie anul trecut asupra evoluției economiei, efectele măsurilor de austeritate adoptate în luna ianuarie și ale restricțiilor bugetare, politica prețurilor și a veniturilor, orientările viitoare etc. În esență, pe ordinea de zi a dezbaterilor s-a aflat ansamblul politicii deflaționiste a guvernului, a cărei aplicare a suscitat, mai ales în ultimele luni, critici virulente atît din partea stîngii laburiste, cît și din partea conservatorilor, evident din puncte de vedere diferite.

Poziția Consiliului Național al partidului laburist a fost exprimată la congresul său de către George Brown, care a prezentat un manifest intitulat „Progres și transformare". Recapitulînd o serie de realizări obținute, din 1964, de guvernul laburist pe linia asanării situației economice și a modernizării industriei, autorii manifestului consideră totodată că rezultatele puteau fi mai bune dacă ar fi existat o apreciere mai realistă a dificultăților economiei engleze și s-ar fi adoptat mai devreme măsurile drastice necesare (ca, de pildă, devalorizarea).

Datele statistice publicate în ultimul timp relevă că devalorizarea n-a dat pînă în prezent decît rezultate parțiale. Este adevărat că balanța comercială s-a încheiat în august cu un deficit mai mic decît în luna precedentă (30 milioane de lire sterline, respectiv peste 80 milioane); totuși, deficitul cumulat pe semestrul I.1968 se ridică la 465 milioane de lire, iar — conform previziunilor Institutului național de cercetări economice și sociale — pe întregul an nivelul său va depăși cu 100 de milioane de lire deficitul foarte ridicat din anul trecut. Rezervele de aur și devize ale Băncii Angliei au înregistrat în luna septembrie o creștere de 21 milioane de lire, după o scădere de 28 milioane de lire în august și o creștere de 21 milioane în iulie.

În contextul de mai sus, comentatorii sînt aproape toți de acord în aprecierea că efortul principal trebuie menținut în direcția sporirii exporturilor. „Exporturile rămîn pe primul plan — arăta recent ziarul **The Times** (20 septembrie). Aceasta va trebui să fie deviza guvernului încă timp de multe luni".

● Reversul social al politicii deflaționiste

UN ELEMENT cheie al complexului măsurilor de austeritate îl constituie în concepția responsabililor economiei engleze politica veniturilor, care prevede, pe de o parte, limitarea creșterii salariilor (la maximum 3,5% în acest an), iar pe de altă parte frînarea creșterii prețurilor și a profiturilor. În practică, însă, costul vieții a progresat sensibil în cursul semestrului I 1968, indicele oficial fiind în iunie de 125,4 față de 119,9 în iunie 1967 (1962 = 100). Totodată, s-a înregistrat o creștere rapidă a profiturilor realizate de societățile particulare în perioada scursă de la devalorizarea lirei sterline (în primele 9 luni ale acestui an, ele au crescut, în medie, cu 9,9%, față de un spor de numai 0,3% în 1967). Astfel de pildă, compania British Petroleum și-a sporit venitul net cu 36% în sem. I.1968.

Ținînd seama de rezultatele obținute pînă acum în aplicarea politicii veniturilor. Congresul trade-unionurilor a respins cu o majoritate impresionantă de voturi măsurile oficiale în domeniul prețurilor și salariilor, cerînd abolirea legislației care limitează drepturile de negociere ale sindicatelor. Nemulțumirea maselor de salariați s-a manifestat, sub forme variate, și prin activizarea mișcării greviste. Bilanțul primelor 8 luni ale anului curent indică o pierdere de 3,5 milioane zile-muncă de pe urma grevelor din industrie, față de 1 372 000 zile în perioada corespunzătoare din 1967. Observatorii nu exclud posibilitatea intensificării acțiunilor greviste pînă la sfîrșitul anului într-o serie de ramuri de bază ale economiei britanice, ca industria metalurgică sau cea de automobile, ceea ce ar putea pune sub semnul întrebării șansele realizării obiectivelor guvernamentale în acest domeniu.

În ceea ce privește poziția conservatorilor în problema veniturilor aceasta este definită destul de clar în manifestul prezentat la congres. În esență, se preconizează — în eventualitatea venirii la putere a unui guvern conservator — o reducere a impozitelor directe (care ar încuraja investițiile productive), precum și o reformă a sistemului fiscal, care ar echivala — în ultima analiză — cu o sporire a impozitelor indirecte. Conservatorii se pronunță împotriva plafonării veniturilor, dar urmăresc în același timp limitarea prin lege a dreptului salariaților de a-și susține revendicările pe calea grevelor.

O problemă acută reprezintă evoluția gradului de ocupare a forței de muncă. Statisticile oficiale indică o extindere continuă a șomajului: în august el a atins nivelul cel mai ridicat din perioada postbelică în luna respectivă — peste 560 mii de șomeri totali și parțiali, reprezentînd 2,4% din forța de muncă. Deși în septembrie s-a înregistrat o ușoară reducere a cifrei menționate, totuși — după estimațiile institutului menționat mai sus — numărul șomerilor ar putea depăși în cursul iernii 700 000 de persoane.

● Marjă redusă de manevrare

ȚINÎND SEAMA de necesitatea punerii de acord a orientării economice de perspectivă cu evoluția efectivă a conjuncturii interne și externe în ultimii ani, conducerea laburistă a trecut la revizuirea programului său economic. Astfel, planul elaborat în 1965 urmează a fi înlocuit prin altul, cu caracter indicativ, mai simplu, și punînd accentul pe dezvoltarea unor ramuri vitale pentru viitorul economiei sau pentru situația balanței comerciale, cum sînt construcțiile de mașini, industria chimică și cea electronică.

La congresul partidului laburist au fost prezentate și liniile generale ale proiectului-program pe termen mediu, care urmează a fi inclus în manifestul electoral ce va fi aprobat de congresul din toamna viitoare. Printre altele, se prevede introducerea unui nou impozit, progresiv, asupra averilor care depășesc un anumit nivel; aplicarea măsurii fiscale menționate ar permite să se ușureze impunerea veniturilor realizate de întreprinderi și contribuabili, în scopul stimulării investițiilor productive, a cadrelor de specialiști etc. Totodată, răspunzînd cererilor formulate în acest sens de organizațiile sindicale, proiectul-program prevede lărgirea treptată a intervenției statului în economie prin măsuri cum ar fi: contribuția statului la dezvoltarea anumitor sectoare ale industriei, întărirea controlului asupra investițiilor întreprinderilor, asupra fuziunilor între acestea (stimulate în vederea intensificării raționalizării industriei și ridicării regiunilor rămase în urmă) și introducerea „participării" în cadrul întreprinderilor. În ceea ce privește „participarea", după cum menționa ziarul *The Observer*, „este vorba de extinderea informării muncitorilor și acordarea unui rol mai mare acestora în adoptarea deciziilor" (în probleme de concediere, disciplină în muncă, modernizarea utilajelor, planificarea de perspectivă a utilizării forței de muncă).

O alternativă la politica deflaționistă actuală a guvernului este propusă de aripa de stînga a mișcării laburiste și de consiliul general al trade-unionurilor. Luînd poziție față de argumentul oficial că creșterea exporturilor este posibilă numai în condițiile încetinirii creșterii veniturilor populației, un document publicat de consiliul general afirmă că această încetinire poate fi necesară numai în cazul în care ritmul creșterii economice se menține scăzut (de pildă 3%, cum este preconizat de guvern). După părerea autorilor documentului, un ritm de creștere mai ridicat ar permite însă concomitent sporirea veniturilor reale, scăderea șomajului și lărgirea exporturilor.

Revista *Tribune* scrie că posibilitățile de realizare a unor reforme social-economice sînt limitate și de situația dificilă în care se găsește Anglia, pe plan internațional. Ca urmare a angajamentelor sale față de diverse organisme financiare internaționale, în schimbul sprijinului acordat de acestea pentru consolidarea poziției lirei sterline, așa cum arăta președinta partidului laburist, Jenny Lee, guvernul britanic și-a văzut treptat redusă marja de manevră și în rezolvarea problemelor de politică internă.

Evoluția balanței comerciale în perioada iulie 1967 — august 1968

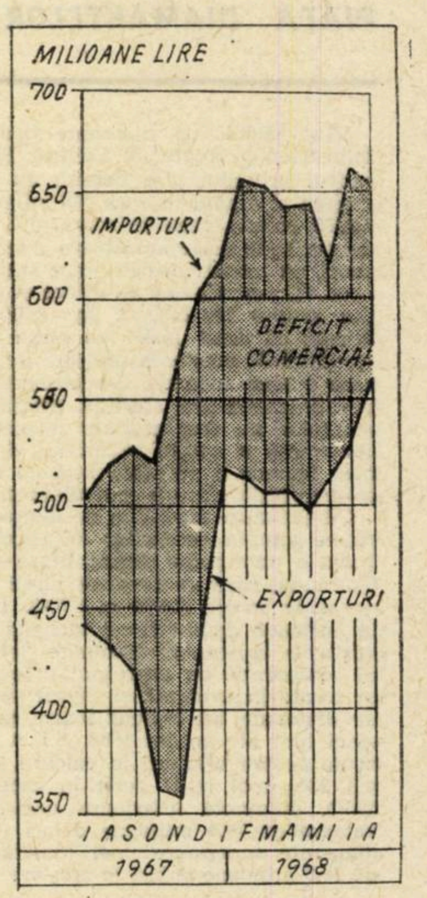

Sursa: *Perspectives economiques, 26 Sept. 1968.*

Congresul conservatorilor a schițat. la rîndul său, jaloanele unei politici de perspectivă, pe care o socotește aptă să contribuie la îmbunătățirea situației economiei engleze. Ea include și alte măsuri de austeritate decît cele amintite anterior, măsuri care merg de la instituirea unui așa-zis sistem voluntar de economii (realizate de salariați) și pînă la simplificarea aparatului administrativ, modernizarea gestiunii serviciilor publice, restringerea alocațiilor familiale și a subvențiilor pentru construirea de locuințe etc. Intervenția statului în sectorul particular al economiei ar urma să fie atenuată; în ceea ce privește viitorul industriilor naționalizate, intențiile conducerii conservatoare nu au fost precis formulate. După opinia observatorilor, ar fi vorba de denaționalizarea unor oțelării și de transformarea unor întreprinderi naționalizate în întreprinderi mixte.

V. DUNĂREANU

PE GLOB

● Sporul de recoltă obținut în 1967 în țările în curs de dezvoltare a permis — potrivit datelor publicate în ultimul raport anual al F.A.O., recent apărut — recuperarea a aproape jumătate din scăderea producției agricole pe locuitor înregistrată în 1965 și 1966.

● Petrolul aprovizionînd țările europene membre ale O.C.D.E. a provenit în 1967 în proporție de 46,3% din țările arabe din Orientul Mijlociu, față de 50,7% în 1966. În același timp a crescut contribuția Iranului de la 7,9% în 1966 la 9,5%, a Libiei de la 17,3% la 18,6%, a Algeriei și Venezuelei, ca și a S.U.A. și Canadei, practic nulă în 1966.

● Hîrtia reprezintă azi 21% din exportul total al Finlandei, care a ajuns pe locul doi, în urma Canadei, în ierarhia mondială a exportatorilor la acest produs. Ponderea Finlandei în exportul mondial de hîrtie atinge în prezent 17%, față de 10% în 1955.

● Încetinirea mișcării internaționale a forței de muncă în Piața Comună: în 1967 „cei șase" au acordat 400.000 de permise pentru imigrarea temporară a muncitorilor, față de 720 000 în 1966. Reducerea numărului celor veniți în căutare de lucru din alte țări a variat între 56% în R.F.G. și 13% în Franța.

● În ultimii zece ani în Franța costul sistemului de susținere a pieței agricole a crescut de zece ori. Constatînd că în acest an au fost distruse în mod deliberat 500.000 t fructe și legume, revista *Entreprise* evidențiază paradoxul că, în condițiile actuale, cu cît recolta e mai bună, cu atît povara susținerii prețurilor ei e mai grea pentru buget și se declară de aceea în favoarea revizuirii întregii politici agricole comunitare.

● În Japonia a fost hotărîtă sporirea rezervelor de devize pînă la 2,5—2,7 miliarde de dolari la sfîrșitul acestui an, mai ales cu mărci vest-germane și franci elvețieni. La 1 octombrie rezervele în devize erau de 2,36 miliarde dolari, nivelul cel mai ridicat atins pînă acum în Japonia, totuși relativ scăzut în comparație cu volumul comerțului ei exterior.

● Deficitul balanței turistice a S.U.A., actualmente de circa 2 miliarde dolari pe an, ar putea atinge 5 miliarde în 1975. Autoritățile federale reproșează agențiilor de turism că depun un efort insuficient pentru atragerea turiștilor străini. Anul acesta S.U.A. vor fi vizitate în total de 1,7 milioane de străini. Fiecare din ei cheltuiește în medie în America 400 dolari.

● Societatea Neckermann (1,8 miliarde de franci cifră de afaceri) este a doua societate vest-germană de vînzări prin corespondență care pătrunde pe piața franceză. Prima dintre ele — Quelle — instalată în 1966 la Orléans — realizează în acest an vînzări estimate la 75 milioane de franci.

● Din 100 de călători care traversează Atlanticul, 98 folosesc astăzi avionul. Totuși companiile maritime nu vor să se recunoască învinse: recent Cunard a lansat un nou pachebot de 80 000 t. Queen Elizabeth 2.

din bloc-notesul cronicarului

PIAȚA DIAMANTELOR

VÎNZĂRILE de diamante brute (pentru bijuterii și industrie) efectuate de Central Selling Organisation din cadrul grupului „De Beers", au totalizat în primul semestru al anului în curs 203 milioane de ranzi (1 rand = 1,3975 dolari), ceea ce reprezintă o creștere de 16% față de perioada corespunzătoare a anului trecut (în această sumă nu intră vînzările unor state producătoare ca Guineea, Ghana, Coasta de Fildeș și altele care nu fac parte din grupul De Beers). În cercurile de specialitate se afirmă că acest „salt" pe piața diamantelor a fost determinat de creșterea prețului aurului și de situația precară a unor monede. S-a observat de exemplu că, după devalorizarea lirei sterline, prețurile de vînzare ale diamantelor au fost aliniate dolarului ; în prezent, ca o consecință a noului regim de vînzare a aurului și slăbirii încrederii pe piață față de unele monede, tendința se manifestă către o echivalare cu prețul aurului.

Cît privește producția de diamante, un eveniment nou reține atenția cercurilor de specialitate : reactivarea în India a unor mine diamantifere — probabil a celor din Golconda, care au furnizat lumii diamante celebre timp de șapte secole (1 000 = 1 700). În plus, se relevă că în perioada anului fiscal încheiat la 31 martie 1968, exporturile indiene de diamante șlefuite au crescut cu 62% în comparație cu exercițiul precedent. Pe de altă parte se scoate în evidență și faptul că importurile americane de diamante au crescut foarte mult. Astfel, în primele cinci luni ale anului 1968, S.U.A au importat diamante brute pentru bijuterii în valoare de 103,6 milioane dolari (cu 23% mai mult decît în aceeași perioadă a anului 1967), diamante inferioare unei jumătăți de carat în valoare de 74,4 milioane dolari (creșterea e de 32%) și diamante superioare unei jumătăți de carat în valoare de 16,8 milioane dolari (o creștere de 51%).

SECTOR AGRICOL DE PERSPECTIVĂ

CULTURA DE SERĂ a căpătat o extindere considerabilă în numeroase țări, mai ales din emisfera nordică. Pe primul loc în Europa se situează Olanda, iar în Asia — Japonia, urmate de Italia, Statele Unite, Anglia, U.R.S.S., Belgia, R.F.G., Franța etc. În Olanda, de pildă, două cincimi din producția anuală de legume sînt furnizate de sere (în 1966), față de 14% în Belgia, 4% în R.F.G. și 2% în Franța. În ceea ce privește recolta medie la hectar la legumele de seră, statisticile franceze o evaluează la 240 de tone.

După opinia specialiștilor, în ciuda concurenței tot mai vii a exportului „par avion" de trufandale și fructe timpurii din regiunile cu climă caldă, cultura de seră din zona temperată și rece a globului are perspective favorabile de dezvoltare, în bună măsură datorită folosirii pe scară tot mai largă a maselor plastice transparente.

AFRICA ȘI CIFRA 3

TREI urmat de șapte zerouri, adică 30 de milioane kilometri pătrați reprezintă suprafața Africii, inclusiv insulele ce o înconjoară ; trei urmat de patru zerouri, adică 30 mii kilometri reprezintă lungimea totală a lanțurilor sale de munți : trei sînt rîurile cele mai mari a căror lungime depășește 4 000 km (Nilul — 6 671 km, Kongo — 4 200 km și Niger 4 160 km) ; trei sînt vîrfurile de munți care depășesc 5 000 m (Kilimandjaro — 5916 m, Kenya — 5 198 m și Ruwenzori — 5 119 m); trei indică și pustiurile mai mari : Sahara, Kalahari și Dankalia ; și tot trei sînt rasele mari care populează acest continent : neagră, etiopiană și hamită.

ȘOMERUL — OMUL ZILEI

SUB ACEST TITLU, săptămînalul La vie française *publică o anchetă privind situația șomerilor în Franța. „Deși politica ocupării forței de muncă constituie azi o acțiune prioritară a guvernului — scrie ziarul — indicatorul de alarmă înscrie pentru a treia lună consecutiv o creștere a numărului persoanelor ale căror cereri*

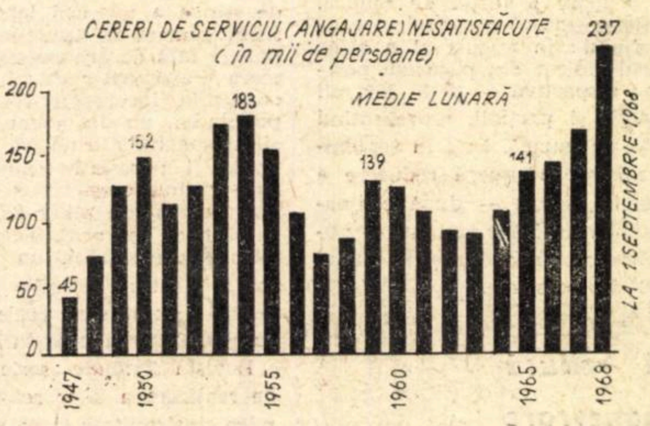

de angajare n-au putut fi satisfăcute", La 1 septembrie 1968, numărul acestora s-a ridicat la 237 000 persoane. „Dar dacă acestei cifre — se spune — îi vom aplica obișnuitul «coeficient multiplicator» de 1,9, în Franța ar exista în prezent peste 500 000 de șomeri".

SURPRIZELE ENZIMELOR

TOT MAI NUMEROASE, cuvintele „savante" intră în vorbirea curentă, scria recent Louis Armand de la Academia franceză. În ultimul timp se face publicitate pentru o leșie „cu enzime". Cine s-ar fi gîndit altădată să asocieze banala leșie, simbol al corvezii, cuvîntului savant cu iz elenic cum e cel de „enzimă" ? Străbunicile noastre foloseau cenușa de lemn pentru spălatul rufăriei. Apoi, a apărut soda. Cînd se obișnuiseră cu ea, apărură detergenții, care acționează după principii fizico-chimice diferite (separarea grăsimii de pînza muiată se obține printr-un mecanism mult mai fin decît precedentele). Acum, apar enzimele, catalizatori organici, produși ai celulelor vii care fac solubile grăsimile în felul în care fauna noastră intestinală operează pentru a digera alimentele. Enzimele au o putere de cataliză de o sută de mii pînă la un milion de ori superioară catalizatorilor artificiali utilizați în chimia industrială. Se preconizează ca, în loc de a le extrage din organismele ce le fabrică, enzimele să fie cultivate direct.

Chiar și microbii vor fi domesticiți : e rîndul lor. O idee îndrăzneață, emisă recent, merge în acest sens. E vorba de a dezvolta bacteriile nitrogene care asociate cu unele plante permit acestora să se alimenteze direct cu azot. În prezent, după cum se știe, pentru a favoriza creșterea vegetalelor trebuie să le dăm acest azot sub formă de îngrășăminte. Presupunînd că va fi dezvoltată o specie de bacterii nitrogene, n-ar mai trebui decît să presărăm cîmpurile cu aceste bacterii : ele ar face pe loc sinteza îngrășămintelor azotate, realizînd în tăcere ceea ce azi se face cheltuind multă energie în uzine. S-ar evita transportul a sute de mii de tone de îngrășăminte — adică transportul de azot, cînd el există peste tot în aer și ar putea fi folosit la fața locului prin intermediul unor bacterii.

O METODĂ COSTISITOARE

DATE STATISTICE recente confirmă că moda fuziunilor se manifestă tot mai pregnant în țările capitaliste dezvoltate. A fost lansată în acest sens chiar și o teorie — cea a „masei critice". Această teorie afirmă că o întreprindere trebuie să atingă acea dimensiune care îi permite să îndeplinească ansamblul funcțiilor unei firme cu caracter mondial, adică să fie prezentă pe toate piețele prin filialele sale productive sau prin intermediul rețelei comerciale.

În Statele Unite, conform datelor furnizate de Federal Trade Commission, anul 1967 a cunoscut un număr record de fuziuni — 1 496 (față de 995 în 1966), îndeosebi în industria constructoare de mașini, electrotehnică și chimică. În Anglia, anul trecut s-au înregistrat circa 900 de fuziuni, activul societăților fuzionate depășind 1 miliard de lire sterline, față de 535 milioane de lire în 1966.

Lista exemplelor de accelerare a ritmului fuziunilor în diferite țări ar putea fi mult prelungită, în ciuda faptului că, după cum a arătat experiența franceză din ultimii ani, din două fuziuni reușește numai una.

„BĂTRÎNUL" SCHIPHOL SE MODERNIZEAZĂ...

UNUL dintre cele mai „bătrîne" aeroporturi din Europa — Schiphol, de lîngă Amsterdam — a devenit în prezent unul din cele mai moderne din lume. El a fost construit în anul 1920, pentru a deservi linia aeriană care lega Olanda de Anglia, fiind la vremea aceea, al patrulea aeroport comercial important de pe glob. În decursul celor patruzeci și opt de ani care au trecut de atunci, traficul aerian local a crescut considerabil, ajungînd — după cifrele anului 1967 — la aproape o sută de mii de zboruri și patru milioane de pasageri. Pentru a face față acestei situații guvernul olandez a hotărît, încă de acum patru ani, mărirea și modernizarea aeroportului. Lucrările respective au fost terminate și noul Schiphol a fost inaugurat recent. Piste noi — dintre care cea mai mare are 3 300 de metri lungime și 75 de metri lățime — asigură decolarea și aterizarea oricărui tip de avion ; aparatele electronice dirijează zborurile pe orice vreme, ziua și noaptea, pe furtună sau pe ceață ; turnul de control poate comanda 33 de aterizări și decolări pe oră ; „porțile" de plecare-sosire pot tria pînă la 100 000 de călători pe zi ; depozitele sectorului transport de mărfuri au o capacitate de 250 000 de tone.

ALEGERILE ȘI ECONOMIA

IN S.U.A. ființează o Asociație Națională a Economiștilor care activează în domeniul „business"-ului (NABE). Din ea fac parte peste 1.300 „analiști" pe care firmele industriale, băncile, companiile de asigurare, organizațiile de investiții, îi folosesc în calitate de consilieri. Un sondaj de opinie a fost întreprins la sfîrșitul lunii septembrie, în rîndurile lor, cu privire la orientarea economiei în cazul alegerii ca președinte a unuia sau celuilalt dintre candidații Nixon și Humphrey. Trei teme s-au aflat în centrul anchetei: creșterea economică, inflația, impozitele. Răspunsurile sînt interesante mai ales pentru că ele arată care sînt în general problemele ce-i preocupă pe economiștii americani, acum, în preajma alegerilor prezidențiale. Consemnăm, de aceea, unele din ele.

Directorul cercetării economice de la Chase Manhattan Bank, care este și vicepreședintele băncii, afirmă că, în cazul unei administrații republicane nu sînt motive de temere pentru o perioadă „deflaționistă". Suprataxa așezată de actuala administrație democrată nu va fi reinnoită la expirare. E de așteptat ca timp de 12 pînă la 18 luni creșterea prețurilor de consum să poată fi menținută la un ritm de 1½ la sută (în ultima vreme indicele prețurilor a crescut într-un ritm anual de peste 4%). Matamoros, economistul șef al lui Armstrong Cork Company, Lancaster, crede că președintele Johnson a greșit socotind că o economie, chiar atît de bogată ca cea americană, poate suporta un război care costă 30 miliarde de dolari pe an și în același timp finanțarea programelor dezvoltării interne. Fără a spune ce va face în această privință un președinte republican el prevede că acesta va da „afacerilor" încredere în viitor. Matamoros afirmă de asemenea că timp de un an cel puțin creșterea indexului prețurilor de consum va marca un ritm încetinit, eventual de 2—2½ la sută. Ceea ce înseamnă că „galopantul curs spre inflație de pînă acum va fi încetinit".

Alegerea lui Nixon, spune Gasett, economistul firmei Eaton & Horward Inc. Boston, va înclina balanța de partea ortodoxismului economic. Nixon se va baza în economie mai mult pe „forțele naturale" decît pe „intervenția federală". Greenspan, unul din consilierii candidatului republican și vicepreședinte al Asociației Naționale a Economiștilor, este preocupat de problema șomajului. O încetinire a factorilor de inflație este absolut necesară, consideră el, dacă vrem să prevenim creșterea nivelului de șomaj. Și nu este nevoie neapărat să accepți o creștere a șomajului, adaugă el, ca să obții o încetinire a creșterii prețurilor. O dovedește experiența recentă în R.F.G. și experiența trecută în S.U.A.

Părerea multora, după cum rezultă din sondaj, este că o administrație democrată, sub Humphrey, ar însemna sporirea cheltuielilor guvernamentale, majorarea impozitelor, deci instabilitate în creșterea economică. Politica democrată a prețurilor ar putea duce după părerea lui Gretzinger, de la Boise Cascade Corporation, la o creștere a șomajului pînă la 6% din forța de muncă.

Indiferent cine va fi președintele, opinează însă mulți, niciunul nu și-ar putea permite în 1969 o rată înaltă de șomaj, deoarece, scrie revista **U. S. News,** el nu va putea admite în continuare „crizele sociale". Părerile sînt că participarea S.U.A. la „responsabilitățile militare în lume" nu vor fi abandonate ; că problema reconcilierii enormelor angajamente externe cu cele interne și problemele inflației, oricare ar fi rezultatul scrutinului, vor rămîne.

DECALAJELE NU SE REDUC

FENOMENELE legate de consum sînt supuse unor analize teoretice mereu mai atente, încercîndu-se descifrarea sensurilor și soluțiile de viitor. Sînt remarcabile, între altele, studiile lui Edmond Lisle, directorul Centrului de Cercetare și Documentare al Franței, în problemele consumului, publicate recent în presă.

Se constată în Franța, că, între 1950 și 1967 nivelul de viață mediu al francezilor, măsurat prin consumația individuală și privit în termeni reali, s-a dublat. Înlăuntrul acestei constatări se remarcă schimbări calitative ale structurii cheltuielilor. Partea aferentă alimentației regresează, iar din ea, cheltuielile pentru carne și fructe de pildă, abia cresc mai repede decît consumul total — în ciuda unui spor relativ al producției de carne — în timp ce cheltuielile de alimentare făcute în afara domiciliului (restaurante, cantine) cresc, din 1967, de două ori mai repede decît cele făcute pentru mesele luate acasă.

Cheltuielile de altă natură reflectă și ele schimbări importante : cele pentru igienă și îngrijirea sănătății, care în 1950 absorbeau un procent de 6%, în 1965 absorb 11% din bugetul familial ; cele pentru transporturi și comunicații, care în 1950 reprezentau tot 6%, în 1965 reprezintă 9%.

Schimbările survenite mărturisesc despre o modificare a consumului, a gusturilor, a preferințelor, a condițiilor de muncă. Autorul studiului nu poate însă să nu constate că creșterea nivelului de consumație este însoțită de o „incapacitate permanentă a economiei de a satisface o nevoie fundamentală ca aceea de locuință" și care marchează de asemenea **„inegalități profunde** în nivelul de viață în raport cu media națională". În ceea ce privește inegalitățile nivelului de trai, constată autorul, o comparație între două anchete, asupra bugetelor familiale, în 1956 și în 1965, pune în evidență faptul că **nu s-a produs nici o reducere a decalajelor.**

Un aspect relevant este acela privitor la partea cheltuielilor efectuate de „terți" (mai ales administrația publică) în beneficiul membrilor societății și care ar trebui să aibă drept scop, după cum se recunoaște, reducerea inegalității în distribuirea inițială a resurselor. Această parte a cheltuielilor, asumate de „terți" și menită să satisfacă nevoile individuale, a trecut de la 13% din consumația individuală și colectivă în 1959, la 17% în 1965. Este vorba de cheltuieli privind mijloacele de transport și comunicație, sănătate, educație, cultură, subzistență etc. Pe de o parte, autorul apreciază că nu există analize care să arate rentabilitatea reală a acestor fonduri, mereu în creștere, iar pe de alta că ceea ce ar trebui să fie o cale pentru „egalizarea șanselor în viață" a dus de fapt la criza din mai-iunie : deoarece sumele cheltuite n-au fost urmate de efecte, iar decalajele în nivelurile de trai s-au menținut, dacă nu cumva chiar s-au accentuat. Domeniile la care se referă autorul, cifrele statistice publicate, încheierile trase, sînt mult mai cuprinzătoare, dar cea mai esențială dintre concluzii se referă la faptul că „societatea de consum" nu seacă izvoarele inegalității.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, [illegible] Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25. **40 470**

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE • DOCUMENTARE • TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ • ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 43 (270)
VINERI
25 octombrie 1968
43
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

DINAMISM

REZULTATELE ÎNDEPLINIRII PLANULUI pe primele trei trimestre reconfirmă faptul că dezvoltarea socialistă a României, potrivit opțiunilor politicii partidului nostru, se concretizează în ritmuri înalte de sporire a producției, în introducerea sistematică a tehnicii și tehnologiilor moderne, înseamnă amplificarea forțelor de producție în toate componentele lor umane și tehnice, sporirea eficienței activității economice.

Desigur un bilanț pe trei trimestre nu este decît un bilanț intermediar. Dar, la urma urmei, un asemenea caracter au și bilanțurile anuale, iar dintr-un punct de vedere mai general — chiar cele cincinale. Pe de altă parte, bilanțurile intermediare permit verificarea direcției dezvoltării, evaluarea prin prisma experienței a obiectivelor stabilite.

La indicatorii de bază — producția globală și producția marfă, productivitatea muncii, beneficii, planul producției industriale a fost îndeplinit și depășit. Creșterea de 12,6% asigură menținerea în continuare a acelui ritm înalt, care de aproape două decenii constituie o caracteristică a economiei românești. Agricultura — cu toate dificultățile datorate unor condiții climaterice nefavorabile — asigură aprovizionarea populației și a industriei. Un bilanț pozitiv are pe primele 9 luni comerțul exterior.

Realizările din primele 9 luni ale acestui an, îndeplinirea sistematică a obiectivelor prevăzute reprezintă o dovadă în plus că politica partidului, în care sînt reflectate orientările stabilite de Congresul al IX-lea și hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R., corespunde deplin cerințelor dezvoltării societății noastre.

Aceste realizări demonstrează că, în structura și eșalonarea lui, planul a fost alcătuit cu realism, că el asigură acea indispensabilă concordanță între nevoi și posibilități, scot în evidență efectele măsurilor deja aplicate pentru perfecționarea planificării. Rezultatele obținute, ca și repartiția lor mai echilibrată pe trimestre, exprimă totodată energia și entuziasmul cu care muncitorii, inginerii, tehnicienii, țăranii cooperatori, toți oamenii muncii și-au pus capacitățile în slujba îndeplinirii politicii partidului, pentru înflorirea continuă a României socialiste.

Desigur, au existat și greutăți și lipsuri, pe care cifrele globale sau cele medii le estompează. Rigurozitatea analizei presupune adîncirea investigației pe fiecare întreprindere și loc de muncă și explorarea tuturor factorilor care pot contribui la obținerea unor rezultate și mai bune.

Accelerarea dării în funcțiune a investițiilor, atingerea cît mai grabnică a parametrilor proiectați la capacitățile noi, utilizarea eficientă a mașinilor și instalațiilor existente, îmbunătățirea aprovizionării și cooperării între întreprinderi, perfecționarea permanentă a organizării producției și a muncii pot influența în mare măsură nivelul realizărilor acestui an, contribuind la crearea condițiilor favorabile pentru producția anului viitor.

DIN SUMAR

CABINETELE DE ORGANIZARE ȘTIINȚIFICĂ A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

Mihail FLORESCU
vicepreședinte al Consiliului Economic

CORNEL HIDOȘ
vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Problemele de Organizare și Salarizare

INDUSTRIA TEXTILĂ ÎN PERSPECTIVA DECENIULUI 1971-1980

dr. ing. Semerad RĂDULESCU
directorul Institutului de cercetări textile

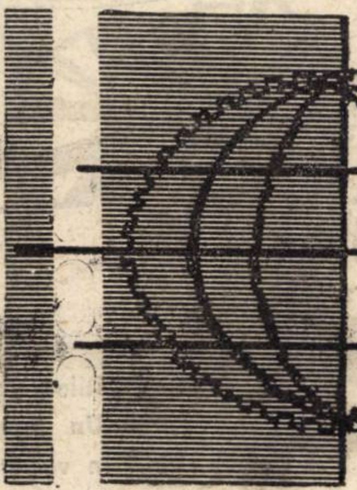

Cererea mondială ȘI EXPORTUL ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

O RUBRICĂ NOUĂ:

Blocnotes

Costin MURGESCU

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

SÎNT NECESARE LUCRĂRI ȘI CURSURI DE ESTETICĂ INDUSTRIALĂ

CA LUCRĂTOR într-un serviciu de proiectare al unei cunoscute uzine din țara noastră, am simțit adesea lipsa unor lucrări sau posibilități de documentare teoretică și practică privind estetica industrială.

Astăzi, pe piața internă și pe cea externă, se cer din ce în ce mai mult, produse care să întrunească atît calități tehnice-funcționale, cît și estetice. Pentru a se obține o creștere a productivității muncii, precum și produse competitive, pe lîngă alte condiții, este necesară și organizarea locului de muncă pe baza legilor esteticii industriale.

De aceea, apare ca o necesitate traducerea, măcar parțială, a unor lucrări consacrate din domeniul esteticii industriale, apărute în ultimii ani pe plan mondial. De asemenea, sugerez publicarea unor lucrări de estetică industrială, elaborate de specialiști din țara noastră, care să înmănuncheze experiența dobîndită pînă acum la noi, precum și unele tendințe care se manifestă pe plan mondial. Ar fi util ca **Institutul de documentare tehnică** să publice sub forma unor „caiete selective", studii și articole de estetică industrială, reproduse din revistele străine de specialitate.

Pînă la formarea unor cadre de esteticieni industriali prin școli, mă asociez acelora care au propus pentru început, **organizarea unor cursuri de inițiere în problemele esteticii industriale a inginerilor, tehnicienilor și economiștilor care lucrează în serviciile de concepție și organizarea producției.**

Institutul de filozofie al Academiei, catedrele de estetică ale facultăților de filozofie, precum și specialiștii în estetică industrială din cadrul diferitelor ministere și a altor instituții centrale, ar putea organiza periodic astfel de cursuri în marile centre industriale, trecîndu-se în felul acesta de la faza ipotezelor, propunerilor și considerațiilor teoretice, la faza realizărilor practice în această direcție.

În prealabil, propun ca „Viața economică" să organizeze o „masă rotundă" cu participarea factorilor mai sus amintiți, în cadrul căreia să se dezbată unele probleme teoretice, metodologice și practice care se ridică în prezent în domeniul esteticii industriale, spre a se realiza o informare mai largă a cititorilor interesați din întreaga țară.

Ilie BERGHEZAN
Uzina „Balanța"-Sibiu

Aprovizionarea tehnico-materială: PARALELISME CARE COSTĂ

GREUTĂȚILE ÎNTÎMPINATE cu aprovizionarea unor materiale de construcții și instalații, ocolișurile practicate atît în circuitul documentelor (repartiții — comenzi — contracte — etc.) cît și în relațiile cu furnizorii, costul ridicat al cheltuielilor ne-au determinat să ne întrebăm tot mai insistent: este sau nu cazul să renunțăm la serviciile Oficiului de Aprovizionare și Desfacere — O.A.D.?

Paralelismul ocupă un rol de frunte între factorii nefavorabili sistemului de aprovizionare prin O.A.D. Din evidența anilor 1967—1968 rezultă că din totalul materialelor contractate prin O.A.D., numai 28,5% trec prin depozitele acestuia, restul fiind tranzitate direct la unitățile noastre. Menținem astfel în paralel cu O.A.D. un număr însemnat de depozite, personal, mijloace de descărcare-încărcare, scripte, etc., cu care s-ar putea face față întregului volum de materiale — inclusiv celui ridicat din depozitele oficiului respectiv. De altfel, calculele noastre privind organizarea prin forțe proprii a aprovizionării tehnico-materiale, arată că întreaga activitate se va rezolva cu personalul și dotările existente, mai mult chiar, cu reducerea cheltuielilor înregistrate pînă în prezent.

Acest paralelism, nejustificat sub aspectul îndatoririlor legale, dar impus de necesitatea de a rezolva unele situații critice, se manifestă și în privința reglementării unor cote și repartiții, a modificării unor specificații și termene contractuale, a impulsionării unor livrări. Toate aceste probleme trebuie tratate numai prin O.A.D. Urgența și importanța rezolvării lor ne face să trimitem delegați la furnizori de multe ori împreună cu cei ai O.A.D.-ului, angajînd în felul acesta cheltuieli suplimentare. Numai între 1 ianuarie și 30 septembrie a.c. Trustul de construcții. Iași a cheltuit peste 150 mii lei cu deplasările pentru aprovizionări de materiale, iar oficiul de specialitate a cheltuit numai 50 mii lei pentru toți beneficiarii.

De ce? Penalizările sînt extrem de reduse (0,5% pe zi de întîrziere). Legislația actuală nu pune de acord paguba creată de lipsa de materiale (pentru care Arbitrajul nu acordă cîștig de cauză constructorului), cu penalizarea pentru nerespectarea clauzelor contractuale, acordînd în plus furnizorului avantajul „motivelor excepționale-neprevăzute". În această situație constructorul suportă penalizări de sute de mii de lei pentru nepredarea în termen a unor obiective, — în marea majoritate a cazurilor datorită neprimirii unor materiale — și încasează în cel mai bun caz cîteva mii de lei, de la furnizorii care nu respectă obligațiile.

Folosirea serviciilor O.A.D. favorizează formarea de stocuri supranormative. Știind că acesta aprovizionează mai multe întreprinderi, grupurile de șantiere ridică cantități de materiale peste necesar, pentru a se asigura că nu vor fi distribuite altor beneficiari. În situația organizării la trust a unui sector puternic de aprovizionare, care va prelua și depozitele principale ale grupurilor de șantiere, crearea stocurilor supranormative va fi limitată, iar cele existente (în special materialele fără mișcare sau cu mișcare lentă) — simțitor reduse prin redistribuirea lor pe șantiere.

Constantin COSMA
inginer-șef adjunct,
Trustul de construcții-Iași

● REDACȚIA CĂTRE CITITORI ● REDACȚIA CĂTRE CITITORI ●

COSTEL PETROVICI, NICOLAE POPESCU, Uzina mecanică-Poiana — În legătură cu scrisoarea „Pentru evitarea stocurilor supranormative" publicată în nr. 35 al revistei, Comitetul de Stat al Planificării ne face cunoscut următoarele:

„Sîntem de acord că prevederile art. 17 și 19 din H.C.M. nr. 1156/1966 pot duce, în unele cazuri, la crearea de stocuri supranormative și că se simte nevoia îmbunătățirii acestor prevederi. Menționăm însă că la crearea stocurilor supranormative din piese de schimb, contribuie și faptul că beneficiarii nu întocmesc, în toate cazurile, cererile de necesar pe bază de calcule precise asupra necesităților reale. Ei caută să-și facă rezerve supradimensionate, fie datorită unui exagerat simț de prevedere, fie necunoașterii sarcinilor pe care le au de îndeplinit. Modificările repetate ale necesarului de aprovizionare ar avea implicații negative asupra planului de producție și de aprovizionare al producătorilor, creîndu-le acestora stocuri supranormative de materiale aprovizionate pe baza cererilor de piese de schimb ale beneficiarilor, sau greutăți în producție. Față de cele menționate, sîntem de părere că beneficiarii trebuie să întocmească cu mai mult simț de răspundere cererile de necesar, iar renunțările să se facă de mai multe ori pe an, dar cu acordul întreprinderilor producătoare. Bineînțeles că pentru aceasta, vor trebui modificate prevederile art. 19 din H.C.M. 1156/1966".

ALEXANDRU KESZI, Tîrgu Mureș. — La propunerea de simplificare a muncii în domeniul salariilor, făcută de dv. în nr. 31 al revistei, Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare ne răspunde următoarele:

„În cadrul acțiunii de perfecționare a evidenței tehnice operative Ministerului Finanțelor i-a revenit sarcina revizuirii formularelor cu caracter financiar-contabil, care au legătură cu metodele și formele de înregistrare folosite de contabilitate. Între aceste formulare figurează și statele de plată a salariilor. Pe baza analizei situației existente, s-a ajuns la concluzia că este posibilă simplificarea statelor de plată a salariilor. Statele de plată a salariilor pentru muncitori (simbol 4—16—11), sau pentru personalul tehnic-administrativ (simbol 4—16—21), ar urma să fie întocmite în două exemplare, din care un exemplar (după efectuarea plății) se va păstra la calculatorii de salarii, iar originalul se va preda la contabilitate. Listele de plată a avansului chenzinal s-ar putea întocmi într-un singur exemplar care, după efectuarea plății, se predau la contabilitate. Propunerile de simplificare a formularelor care au legătură cu contabilitatea (după aprobarea forurilor competente) urmează să se aplice de la 1 ianuarie 1969".

FABRICA DE CUIE SÎRMĂ ȘI LANȚURI GALAȚI

Bd. George Coșbuc nr. 219

LIVREAZĂ:
● Sîrmă arsă STAS 889-52
● Cuie construcții gama 1,8–4,00 mm
● Tinte albe 1,2–1,6 mm
● Cuie tablă 2,0–2,2 cuie wagnere, cuie turnătorie
● Lanțuri industriale în gama 20–38 mm

Solicitanții se vor adresa la M.I.M. – D.A.D. București, pentru obținerea repartițiilor

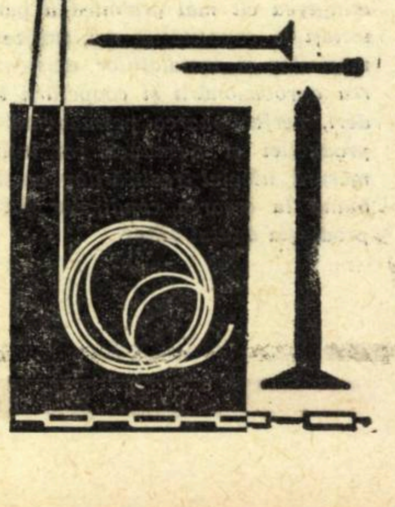

INTREPRINDEREA METALUL ROSU CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30
produce:

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:
● Mașini de tricotat degete de mănuși
● Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
● Mașini de tricotat cu comandă program
● Mașini de tricotat rectilinii
● Cuve pentru țesături grele
● Aparate de vopsit sculuri
● Diferite aparate de uscat și vopsit
● Aparate de vopsit sub presiune

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE:
● Aparate de uscat pe plăci de sticlă
● Agregate pentru finisaj în tăbăcării
● Benzi pentru fabricile de încălțăminte
● Butoaie de vopsit
● Butoaie de tăbăcit
● Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

INTREPRINDEREA FLARO

EXECUTĂ
● Stilouri
● Un bogat sortiment de flori în variate culori; trandafiri, margarete, maci, garoafe, lalele, brebenei, anemone, gerbere, lăcrimioare, liliac.

Florile au rezistență mare față de căldură și umiditate. Au miros aromatic și persistent. Pot fi spălate fără pericol de deteriorare.

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

CONSECINȚE ALE NEFOLOSIRII UNOR UTILAJE

CA URMARE a construirii de noi și importante obiective industriale, rod al politicii partidului de dezvoltare rapidă a economiei naționale, an de an sporește volumul fondurilor fixe. Numai în 1968 volumul acestora a crescut cu 20%. Folosirea integrală și cu maximum de eficiență a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor, pentru procurarea cărora statul nostru face mari eforturi materiale, constituie o sarcină de o deosebită importanță pentru fiecare întreprindere în parte.

În prezent, în unele fabrici, uzine și șantiere (Trustul de utilaj greu și Trustul nr. 1 Construcții-Montaj din București, Combinatul de celuloză și hîrtie-Dej, Întreprinderea de prefabricate din beton-Craiova etc.), există mijloace fixe care, din diferite motive, nu sînt integrate în circuitul economic (parte din ele încă din momentul achiziționării lor). Aceasta are drept consecință pierderea, pe de o parte, a unui important volum de producție — așa cum rezultă din graficele de mai jos — iar pe de alta, imobilizarea nejustificată a fondurilor statului.

Exigențele crescînde față de sporirea eficienței activității de producție, fac evidentă necesitatea luării tuturor măsurilor menite să asigure folosirea intensivă a capacităților de producție.

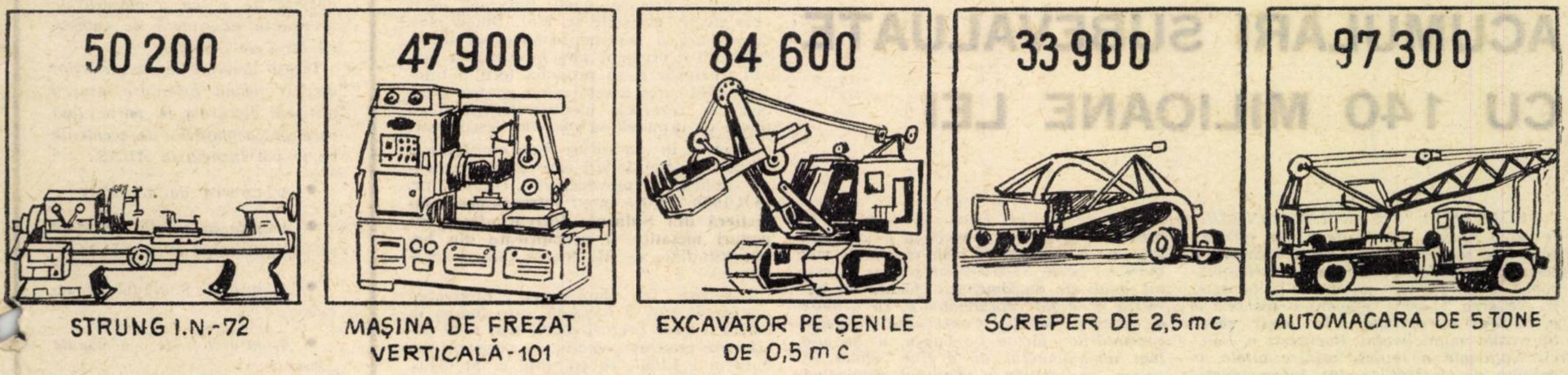

Pierderile anuale cauzate de nefolosirea unor utilaje (lei)

APLICAȚII ALE SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ÎN ECONOMIE

acad. Nicolae TEODORESCU

ÎN PROCESUL revoluției tehnico-științifice, care se desfășoară în zilele noastre pe scară mondială constatăm, pe de o parte, intrarea în acțiune a mașinilor de calcul electronice în activitatea științifică, economică, tehnică, industrială, comercială, financiară, în administrație și în gestiune, în organizarea și chiar în orientarea întreprinderilor, serviciilor, transporturilor și telecomunicațiilor, într-un cuvînt în activitatea curentă a societății omenești contemporane.

Pe de altă parte, importanța informației în producție și în general în orice activitate omenească impune astăzi organizarea cît se poate de sistematică a prelucrării și transmiterii informației cu ajutorul unor mijloace mecanice. O astfel de organizare este realizată prin **sistemele informaționale.** Prin acestea înțelegem **orice sistem compus din mijloace abstracte și concrete de culegere, păstrare, prelucrare și transmitere a informației.**

Organizarea la București, în intervalul 15—21 septembrie a.c. a Simpozionului cu tema „Aplicații ale sistemului informațional în economie" de către Asociația Oamenilor de Știință din Republica Socialistă România, cu o însemnată participare internațională, a urmărit să sublinieze rolul sistemelor informaționale în rezolvarea științifică a numeroase probleme ale economiei și să pună în lumină, atît realizările, cît și potențialul științific al țării noastre în acest domeniu capital pentru dezvoltarea pe baze științifice a vieții noastre economice.

Lista participanților a cuprins peste 350 nume de specialiști români și străini de formații diverse — economiști, ingineri, matematicieni, din Bulgaria, Cehoslovacia, Elveția, Finlanda, Franța, Republica Democrată Germană, Republica Federală a Germaniei, Italia, Polonia, Suedia, Ungaria.

Cele 18 conferințe și peste 60 comunicări au acoperit o arie largă de preocupări și au stîrnit interesul participanților, atît prin conținutul tematic, cît și prin diversitatea aplicațiilor. Simpozionul s-a desfășurat pe următoarele grupe de probleme:

Secția I: **Cercetarea operațională în economie și algoritmizarea proceselor economice.**

Secția a II-a: **Aplicațiile sistemului informațional în planificare.**

Secția a III-a: **Aplicațiile sistemului informațional și conducerea științifică a întreprinderilor.**

Secția a IV-a: **Aplicațiile sistemului informațional în sistemul bancar, financiar, sistemul de aprovizionare și desfacere etc.;**

Secția a V-a: **Probleme de organizare și structură a sistemelor de prelucrare a datelor.**

Tematica justifică, după cum credem, definiția dată de noi sistemelor informaționale. Iată și conținutul meselor rotunde:

Eficiența utilizării calculatoarelor în gestionarea marilor întreprinderi.

Probleme actuale ale cercetării operaționale în economie.

Probleme privind organizarea și structura sis' melor de prelucrare a datelor.

Dintre titlurile unor studii asupra rolului sistemelor informaționale și asupra relațiilor acestora cu diverse discipline științifice menționăm: sistemele informaționale în întreprinderile mici și mijlocii; sistemele de prelucrare a datelor în industrie; diverse aspecte ale utilizării și organizării unui centru de calcul în planificarea centrală din Cehoslovacia; automatica și sistemele informaționale; relații între sistemul informațional economic și sistemul unitar de prelucrare a datelor.

Cercetarea operațională, ca ansamblu de discipline cu caracter economic, a căror eficiență depinde în mod esențial de organizarea sistemelor informaționale, a atras atenția prin teme ca: utilizarea unui criteriu informațional în analiza unei anchete; modelul semantic al conceptelor utilizate într-un sistem de informații de gestiune; utilizarea metodelor matematice în analiza unor fenomene macro-economice; modele matematice în cercetarea operațională; noțiunea de structură în fișierele de gestiune; modele ale cercetării operaționale în sinteza tehnică; simularea analogică a balanței legăturilor dintre ramuri; planificarea, programarea bugetară și prelucrarea informațiilor în Suedia; studiu comparativ al găsirii drumului cel mai scurt într-un graf.

Dintre cercetările cu caracter de **aplicație** a sistemelor informaționale în diverse ramuri ale economiei cităm: automatizarea unui sistem de gestiune bugetară; problemele instalării unui sistem integrat de informație într-o companie descentralizată; aplicații ale sistemelor informaționale în proiectare; folosirea calculatoarelor electronice în probleme de gestiune și statistică feroviară; formalizarea problemei recensămintelor și a anchetelor statistice; metode informaționale și de cercetare operațională a problemelor programării complexe a autocamioanelor.

În sfîrșit, vom releva preocupările privitoare la organizarea și structura sistemelor de prelucrare a datelor, printre care: relații între sistemul informațional economic și sistemul unitar de prelucrare a datelor; organizarea sistemelor de informare, decizie, control; schița unei teorii a sistemelor informaționale; relația flux-proces informațional; preliminarii la structura rețelei naționale de transmitere de date pentru centre de calcul.

O privire retrospectivă, cu scopul de a estima poziția actuală a activității de cercetare și valoarea relativă a rezultatelor înregistrate prin prisma expunerilor prezentate în acest simpozion, arată că în ultimii ani s-a parcurs în țara noastră un drum fructuos și în domeniul informațional. Raportînd Simpozionul la Colocviul de tehnică de calcul și calculatoare, desfășurat anul trecut, constatăm că promovarea tuturor disciplinelor aplicative utile dezvoltării economiei naționale înregistrează un progres vizibil la capătul unui singur an. Dacă n-ar fi decît această verificare și ar fi de ajuns pentru a putea considera simpozionul o manifestare care merită să fie relevată și fructificată prin difuzarea lucrărilor valoroase.

● Pentru Porțile de Fier

De la Uzina de construcții de mașini Reșița a fost expediat șantierului hidrocentralei de la Porțile de Fier statorul turbinei nr. 1 de 178 000 kW. Statorul cîntărește 148 tone. Pentru a putea fi transportat el a fost conceput din șase segmenți detașați. A fost expediat și primul din cele 25 servomotoare care vor acționa închiderea și deschiderea vanelor.

● 35 de cursuri de apă captate

În zona de construcție a hidrocentralei de pe Lotru, la circa 1130 m altitudine, s-a deschis șantierul de aducțiuni și captări secundare de la Petrimanu. Aici vor fi captate 35 cursuri de apă, între care Oltețul, Pîrîul Rece, Cerna, Luncavățul, Horezu, Petrimanu. Apa lor va alimenta lacul principal de acumulare al hidrocentralei de pe Lotru.

● Portaltoi cu însușiri superioare

Un colectiv de cercetători de la Stațiunea hortiviticolă Iași, sub conducerea prof. univ. Vasile Juncu, directorul stațiunii a obținut un portaltoi de viță, cu însușiri superioare. Rădăcinile sale ajung la peste 2 metri adîncime, ceea ce asigură tulpinei o aprovizionare abundentă cu elemente hrănitoare și apă. Folosirea portaltoiului favorizează extinderea viilor în nordul Moldovei.

BREVIAR ECONOMIC

● Lucrări de dezvoltare a capacităților de producție

La Combinatul de industrializare a lemnului de la Pipera-București sînt în curs lucrări de dezvoltare. Capacitatea de producție a fabricii de înnobilare a plăcilor fibrolemnoase va ajunge la 3,3 milioane mp anual. Va crește în măsură însemnată producția de plăci melaminate și emailate. De asemenea se vor putea realiza produse noi — plăci aglomerate din lemn emailate în două culori și plăci cu finisaje în relief, pentru fabricarea unor noi sortimente de mobilier.

● Procedeu modern de recuperare secundară

La schelele Gura Ocniței și Moreni, datorită aplicării procesului românesc al combustiei subterane, procedeu superior de recuperare secundară a țițeiului din zăcămintele cu o mare viscozitate, producția zilnică de țiței a sporit cu circa 30%. Prin extinderea acestei metode de recuperare secundară, se scontează o sporire de 3—4 ori a producției sondelor amplasate în straturi de țiței viscos.

● Energie pentru complexul de irigație Valea Carasu

Pentru alimentarea cu energie a marelui complex dobrogean de irigație de pe Valea Carasu a început construcția primei magistrale electrice interioare de 220 kW din județul Constanța. În etapa întîi se construiește linia între Țepeș Vodă și Murfatlar pe o distanță de 35 km, urmînd a fi continuată pe încă 25 km de-a lungul Dunării, între Țepeș Vodă și Topalu.

CUM SE CREEAZĂ REZERVELE DEPĂȘIRII FĂRĂ EFORTURI A PLANULUI FINANCIAR

ACUMULĂRI SUBEVALUATE CU 140 MILIOANE LEI

ORGANELOR FINANCIAR-BANCARE le revin sarcini sporite de a găsi mijloacele cele mai indicate pentru închiderea tuturor canalelor de utilizare neeconomicoasă a fondurilor materiale și bănești, în vederea sporirii eficienței economice a fiecărei întreprinderi. În acest scop, Sucursala municipiului București a Băncii Naționale a inițiat, printre altele, o acțiune de control la 104 întreprinderi, prin care a urmărit modul cum a fost stabilit în planurile financiare pe acest an volumul acumulărilor.

Verificările s-au desfășurat în condiții deosebite față de anii precedenți, întrucît, prin măsurile luate pe plan central în anul 1967 pentru rentabilizarea produselor și organizarea științifică a producției, s-au creat premise pentru o mai judicioasă planificare economică și financiară și, în consecință, pentru punerea în valoare a rezervelor interne existente în cadrul întreprinderilor. Controlul a scos în evidență faptul că unele întreprinderi, păstrînd o serie de „rezerve" au izbutit să-și realizeze, fără prea mari eforturi, indicatorii economici și financiari. Astfel, la 86 de întreprinderi din Capitală, organele bancare au constatat rezerve în planificarea acumulărilor de peste 140 milioane lei.

Deși sînt cunoscute normele cu privire la planificarea prețului de cost pe 1968, ele n-au fost respectate. Unele întreprinderi au prevăzut consumuri specifice superioare celor ale anului de bază, iar altele, „neglijînd" actele normative în vigoare, au prevăzut sume mai mari la salarii, amortizări, la cheltuielile secțiilor de producție, la cheltuielile generale ale întreprinderilor etc. **Uzina de medicamente București** *aparținînd de Ministerul Industriei Chimice, de exemplu, dintr-o „scăpare", a planificat consumuri specifice mai mari la ambalaje de carton, ceea ce i-a creat o „rezervă" de peste 1 800 000 lei. O situație similară a fost înregistrată și la uzina de medicamente* **Galenica**; *aici, cheltuielile pentru materia primă, superioare celor din anul de bază, au creat o „rezervă" de peste 800 000 lei.*

Cît de variate sînt procedeele de includere în plan a unor costuri care să permită realizarea cu ușurință a indicatorilor „preț de cost" și „beneficii", ne arată situația de la uzina **Vulcan**. *Subevaluînd posibilitățile de reducere a prețului de cost la cazanele de 420 t/ab/h — produse realizate în 1967 în cadrul planului tehnic — uzina a prevăzut pentru anul 1968 același nivel de costuri, deși în condițiile fabricației de serie, unele cheltuieli specifice perioadei de asimilare sînt eliminate de la sine. Dacă s-ar fi făcut, în prealabil, o analiză temeinică a situației, nu s-ar fi cuprins în plan cheltuieli mai mari cu peste 2 600 000 lei și s-ar fi evitat analizele suplimentare făcute de direcția generală coordonatoare, ca urmare a sesizării băncii. Confirmînd justețea constatărilor făcute de bancă, uzina și-a luat angajamentul de a ține seama, la prima readaptare a planului financiar, de rezervele identificate.*

Nici la întreprinderile **Munca textilă, Tînăra gardă, Tricotajul roșu, Progresul** *și* **Flacăra roșie**, *unități aparținînd de Ministerul Industriei Ușoare, includerea în plan a unor cheltuieli de fabricație nu era justificată decît de „mici omisiuni", care însă, alături de cele ale altor 23 întreprinderi din diverse sectoare, însumau „rezerve" de peste 4 600 000 lei.*

Întreprinderi ca **Victoria chimică, I.I.S. Stela, Electronica, Delicia, Macul roșu** *și alte 16 unități și-au planificat (fie prin calcularea unor cote eronate de impozitare, fie prin determinarea incorectă a producției-marfă vîndută și încasată) drept impozit pe circulația mărfurilor sume inferioare celor reale cu peste 18 milioane lei.*

Unele organe coordonatoare, sesizate de asemenea erori de planificare, încearcă să le dea o justificare. Așa a procedat, **Direcția plan economic** *din* **Ministerul Economiei Forestiere** *la sesizările privind rezervele de la* **Iprofil-București** *și* **Combinatul de industrializare a lemnului-Pipera.**

Avînd în vedere importanța realizării volumului planificat al acumulărilor în bugetul statului, se impune îmbunătățirea felului în care se face în prezent planificarea acestora la nivelul întreprinderilor.

Considerăm că, față de rezervele identificate și de modul cum, în general, organele tutelare dau curs sesizărilor privind abaterile de la normele de planificare, modul în care se efectuează controlul la întreprinderi privind întocmirea planurilor financiare de către organele coordonatoare nu este corespunzător. **De aceea, opinăm ca acest control să fie organizat în mai bune condițiuni astfel încît să se frîneze tendințele de abatere de la normele de planificare.** *Organele tutelare trebuie să acționeze mai intens pe această linie, mai ales, acum cînd începe pregătirea proiectelor de plan pe 1969.*

Stelian LĂUDATU
director adjunct al Sucursalei municipiului București a Băncii Naționale

LARGHEȚE ÎN PLANIFICAREA SARCINILOR ECONOMICE ȘI FINANCIARE

CU OCAZIA unei recente analize la **Întreprinderea forestieră din Curtea de Argeș** am constatat că ea nu și-a stabilit prin planul financiar pe anul 1968 acumulări în sumă de 2 084 mii lei (din care impozit pe circulația mărfurilor în valoare de 1 152 mii lei și beneficii de 932 mii lei), deși avea suficiente rezerve ca să realizeze un asemenea volum de acumulare. La analiza efectuată, am constatat că sarcina de producție la „lăzi din fag", în comparație cu cea realizată în anul 1967 și cu repartițiile de desfacere date pentru anul 1968, este mai mică cu 1 499 mc la intern (produsul este impozabil cu 27%) și mai mare la export (produsul este neimpozabil). Realizările pe sem. I 1968 au confirmat nemobilizarea prin plan a acestei rezerve (la intern întreprinderea a desfăcut 1 731 mc lăzi, față de 700 mc planificat, iar la export, n-a realizat planul cu 958 mc); la cantitatea de 1 031 mc lăzi desfăcute în plus la „intern", a realizat, fără să fi fost planificat, un impozit pe circulația mărfurilor în sumă de 909 mii lei.

De asemenea, s-a mai constatat că la stabilirea valorii producției marfă vîndută și încasată, la o serie de produse, la care planificarea se face pe bază de prețuri medii, întreprinderea a planificat în 1968, în mod nejust, o valoare pornind de la prețuri unitare medii mai mici decît cele efectiv realizate în 1967. Bineînțeles, ca urmare a analizei, conducerea întreprinderii a acceptat să-și revizuiască planul financiar și să propună forului tutelar modificarea acestui plan pentru a include și rezervele identificate, pe lîngă altele ce urmează să mai fie descoperite.

Rezerve în planificare s-au constatat și la unele întreprinderi care experimentează aplicarea prevederilor H.C.M. nr. 1404/1967, printre care: **Întreprinderea forestieră din Stîlpeni, Întreprinderea de poduri metalice și prefabricate din beton** (pendinte de Ministerul Căilor Ferate etc.).

Largheţe în planificarea producției marfă vîndută și încasată, prin luarea în calcul a unor prețuri medii mai mici decît cele realizate efectiv în perioada semestrului I.1967, se constată și la C.I.L. Pitești — unitate care, de asemenea, experimentează măsurile reglementate prin H.C.M. nr. 1404/1967. Astfel, la un număr de 3 produse (placaj din fag pentru uz general, plăci fibrolemnoase dure și uși, ferestre pentru „intern"), unitatea menționată și-a planificat o sarcină cu 2 569 mii lei mai mică, din care cauză, prin planul financiar, nu s-au mobilizat acumulări de egală valoare.

Existența acestor rezerve în planificare, pe lîngă faptul că poate favoriza plata neeconomicoasă a unor drepturi bănești (premii etc.), acoperă și o serie de deficiențe în muncă. În acest sens exemplificăm starea de nefolosire în întregime a capacității de producție la I.P.M.P.B.-Pitești. **Întrucît această stare de fapt conduce la menținerea unui nivel încă ridicat al cheltuielilor de producție, este necesar ca Direcția generală de construcții din Ministerul Căilor Ferate să reanalizeze situația ce se creează în continuare prin limitarea producției prin plan la posibilitățile de desfacere a produselor acestei întreprinderi numai pe piața internă și să prospecteze piața externă pentru a găsi posibilități suplimentare de livrare.**

Tot pe această linie menționăm și faptul că **I. F. Stîlpeni** deține un volum însemnat de material lemnos provenit din doborituri de vînt sau din exploatări normale, care, din diferite cauze, stă în pădure de peste 2—3 ani. **Este necesar ca TETIL Pitești și DGETIL din M.E.F. să sprijine efectiv întreprinderea în valorificarea cît mai urgentă a materialului lemnos și, concomitent, să-i revizuiască, prin majorare și sarcina de plan.** De asemenea, este necesar ca cele două foruri coordonatoare să asigure întreprinderii repartiții pentru desfacerea unor produse fabricate în cadrul planului sau peste plan.

Rezerve nemobilizate prin plan s-au constatat și în ce privește cheltuielile de producție. Astfel, la **IPMPB-Pitești**, s-a stabilit nejustificat un nivel al cheltuielilor pe 1 000 lei producție-marfă vîndută și încasată de 799,82 lei, care depășește cu 16,37 lei pe cel realizat efectiv în semestrul II 1967. Urmarea: în întreprindere nu s-au mobilizat acumulări în sumă de 1 261 mii lei. Deși această întreprindere a realizat economii în sumă de 2 847 mii lei, o parte din ele, respectiv 1 261 mii lei sînt urmarea larghețeі în planificarea financiară. Datorită acestui fapt, la analiza efectuată de organul nostru, în problema constituirii fondului întreprinderii și a premierii suplimentare pentru beneficiile realizate peste plan, unității nu i s-a recunoscut efortul propriu și, ca atare, suma a fost preluată la bugetul statului.

★

Dată fiind importanța unei planificări mobilizatoare a sarcinilor economice și financiare, organele bancare au datoria ca, legat de controlul curent, să identifice, în continuare, la întreprinderi, rezervele nemobilizate prin plan și să le pună în evidență, nepermițînd efectuarea de cheltuieli suplimentare pentru remunerarea muncii, în cazurile cînd constată astfel de rezerve, care trebuie să fie mobilizate la bugetul statului.

Marin MILITARU
șeful serviciului plan, credite și venituri de stat, Sucursala județeană Argeș a Băncii Naționale

Răspuns la întrebările despre asigurările de Stat (XIII)

O IMPORTANTĂ parte a activității Administrației Asigurărilor de Stat o constituie asigurările de persoane. Între acestea, de o largă popularitate se bucură asigurările de accidente. Acestea reușesc să cuprindă o arie largă de riscuri și răspund la dorința de a lua o măsură de prevedere exprimată de categorii largi de cetățeni.

Înseși denumirile asigurărilor dau o primă orientare asupra utilității fiecăreia în parte. Iată care sînt asigurările de accidente ce se pot încheia la ADAS:

- *Asigurarea de accidente;*
- *Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente;*
- *Asigurarea familială de accidente;*
- *Asigurarea de accidente „Turist";*
- *Asigurarea de invaliditate permanentă din accidente.*

CARE ESTE UTILITATEA ASIGURĂRILOR DE ACCIDENTE ?

Cîteva cuvinte despre modul de plată a sumei asigurate. Aceasta se achită persoanelor înscrise în polița de asigurare, dacă primele sînt achitate la zi. Cînd devine exigibilă, iar persoana în drept decedează înainte de a o încasa, suma asigurată se plătește moștenitorilor legali ai asiguratului.

Răspunderea ADAS pentru decesul sau invaliditatea permanentă din accident începe după 2 zile socotite de la ora 24 a zilei în care a fost achitată prima de asigurare.

În caz de invaliditate permanentă totală din accident se plătește întreaga sumă asigurată. Dacă invaliditatea permanentă este parțială, se plătește o cotă din suma asigurată corespunzătoare gradului de invaliditate permanentă stabilit. Totalul sumelor plătite pentru invalidități parțiale nu poate fi mai mare decît suma asigurată.

Accidentele cuprinse în asigurare sînt următoarele întîmplări survenite, din afara și fără voința asiguratului:

- *explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, atacul din partea altei persoane (sau a unui animal), trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, degerarea, înecul, intoxicarea subită, asfixierea din cauze subite, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport — sau din cauza accidentelor întîmplate acestora — cele provocate de funcționarea ori folosirea mașinilor, aparatelor, instrumentelor, sculelor sau armelor.*

De asemenea sînt cuprinse în asigurare urmările imediate (deces sau invaliditate permanentă) ale efortului fizic excesiv și subit determinat de cauze de forță majoră în timpul producției.

Din enumerarea riscurilor cuprinse în asigurări, din aspectele cotidiene ale vieții, rezultă utilitatea asigurărilor de accidente.

Aurel CRIȘAN

Prezent și perspectivă în

EXPORTUL PRODUSELOR INDUSTRIEI UȘOARE

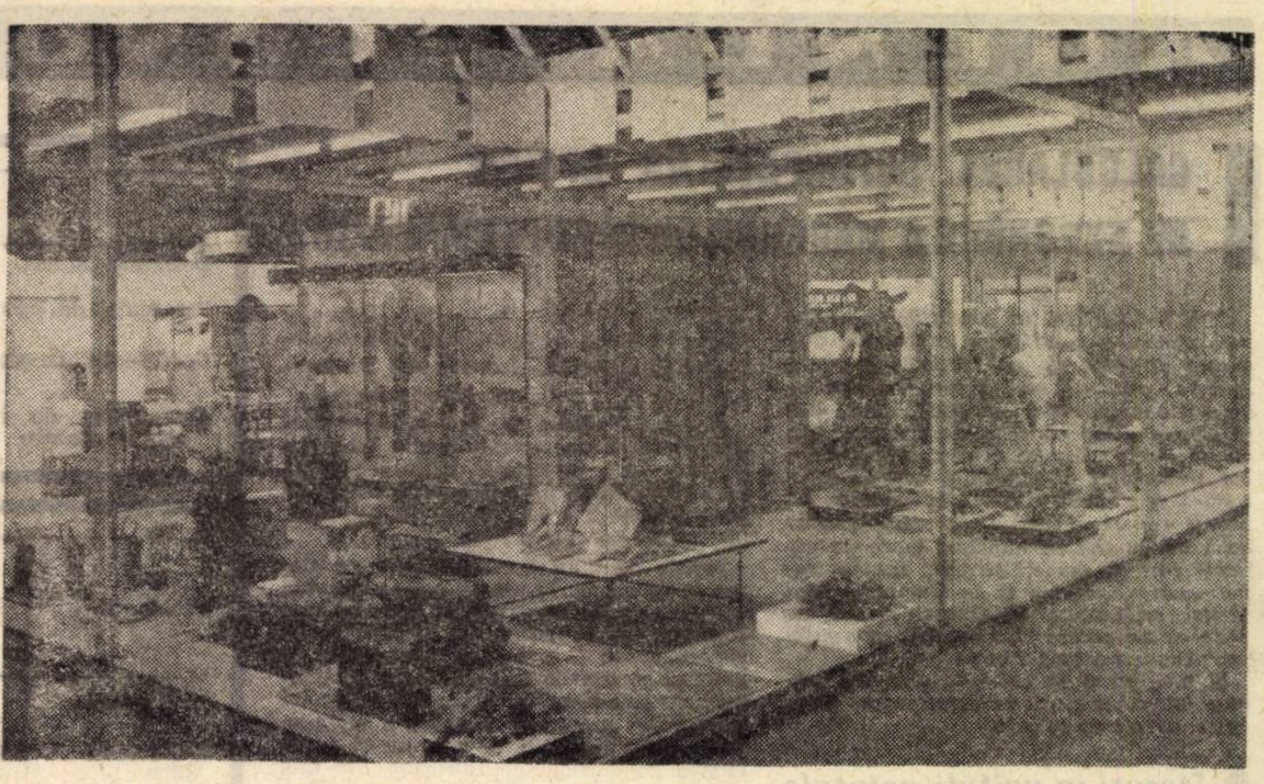

Produse ale industriei ușoare românești prezente la Tîrgul de la Göteborg

ÎNSCRIINDU-SE în dinamica dezvoltării industriei noastre socialiste, industria ușoară a cunoscut o dezvoltare continuă, producția sa realizînd în ultimii 7 ani o creștere de circa două ori. Ritmul cel mai rapid l-a cunoscut industria de confecții, a cărei producție s-a mărit de 2,2 ori.

Paralel cu creșterea valorică a producției globale s-a îmbunătățit și calitatea produselor, a crescut gradul de diversificare a producției.

O dată cu aceasta s-au creat premise materiale tot mai largi nu numai pentru satisfacerea nevoilor crescînde ale consumului intern, ci și pentru sporirea exportului. Astfel, în 1967, valoarea exporturilor la principalele produse ale industriei ușoare a înregistrat următoarele creșteri față de 1960: țesături de in, cînepă — de 5,7 ori; confecții — de peste 4 ori; tricotaje — de 24 ori; încălțăminte — de 3,8 ori; sticlărie menaj — de 3,2 ori etc.

Participarea produselor industriei ușoare în totalul exportului a crescut de la 2% în anul 1960 la 6% în anul 1967.

Paralel cu creșterea cantitativă a exportului se remarcă și îmbunătățirea structurii acestuia, pe piețele externe oferindu-se produsele cele mai solicitate, printr-o valorificare superioară a materiei prime indigene, naturale sau sintetice; concomitent cu acesta s-a restrîns pînă la eliminare exporturile de materii prime sau cu un grad inferior de prelucrare și s-a extins producția de export cu un grad superior de valorificare, capabilă să aducă un aport valutar suplimentar.

Toate acestea au favorizat lărgirea continuă a debușeelor externe existente și pătrunderea pe noi piețe. În anul 1967, exportul de produse ale industriei ușoare românești s-a îndreptat spre circa 70 de țări ale lumii, consolidîndu-și poziția în unele țări și cîștigînd noi piețe. Pentru a menține și accelera ritmul de creștere al exportului însă sînt necesare măsuri de îmbunătățire în continuare a producției și de eliminare a unor deficiențe care să ducă la creșterea competitivității unor produse ale industriei ușoare românești pe piața externă.

● *Trepte la startul competitivității*

Printre problemele ce trebuie rezolvate la export de industria ușoară am menționa neconcordanța, întîlnită în unele cazuri, între sortimentele solicitate de întreprinderile de comerț exterior pe baza cererilor partenerilor externi și sortimentele oferite de industria ușoară. Astfel, la încălțăminte au existat perioade cînd se cereau cantități însemnate în sistemul de confecție cusut ramă, în timp ce furnizorii interni ofereau alte sortimente, fără perspective mari de realizare la export.

În privința țesăturilor, cerințele mari de pe piețele externe pentru materiale sanforizate*) și neșifonabile, nu pot fi acoperite întrucît furnizorii interni nu le oferă încă sau le oferă în cantități mici. De asemenea, se oferă la export un procent redus de țesături de in 100%, cerute pe piața mondială. Un neajuns care se întîmpină la exportul de confecții și uneori de încălțăminte este lipsa de accesorii sau calitatea necorespunzătoare a acestora.

De asemenea, lipsa de promptitudine în executarea mostrelor de referință și de prezentare afectează contractarea în bune condițiuni. Progrese trebuie făcute și în domeniul ambalajelor, care nu satisfac întotdeauna cerințele pieței externe. Pentru unele piețe mai caracteristice solicităm ambalaje de prezentare și transport la clienți (pungi de polietilenă, etichete, lăzi din carton ondulat). Ca și în cazul accesoriilor, preluarea de la clienți a unor elemente de ambalare și prezentare se reflectă într-un aport de devize mai scăzut.

Uneori produse de calitate ale industriei ușoare sînt depreciate comercial, din cauza ambalării și prezentării necorespunzătoare.

În vederea creșterii în continuare a eficienței operațiunilor de export de articole ale industriei ușoare, sînt necesare eforturi din partea tuturor factorilor care concură la exportul acestor produse. Dintre măsurile care se impun, aș menționa următoarele:

— întreprinderile furnizoare să fie cointeresate direct în realizarea unei calități superioare a producției destinată exportu[illegible], calitate care să fie apreciată în special în funcție de gradul valorificării (prețul extern) produselor respective pe piața internațională;

— lărgirea gamei sortimentelor, preluîndu-se în acest scop operativ în producție noutățile care apar pe piața mondială;

— organizarea producției în serie mică, destinată exportului (în special pentru articole de lux);

— să se înființeze o unitate specială care să producă articolele necesare prezentării și ambalării produselor industriei ușoare;

— este oportună organizarea unei săli permanente la București pentru a fi prezentate clienților străini articolele oferite la export de către industria ușoară în vederea contractării;

— să se întărească sectoarele de creație, astfel încît să putem oferi în majoritatea cazurilor modele proprii, cît mai variate, mai moderne și din timp;

— să se urgenteze aducerea din import sau asimilarea în țară a utilajelor pentru producerea țesăturilor neșifonabile;

— structura organizatorică a exportului de produse ale industriei ușoare să înlesnească și mai mult influența pieței externe prin participarea specialiștilor la prospectarea pieței, organizarea de reprezentanțe ale centralelor industriale sau ale marilor întreprinderi, înființarea de societăți mixte, de depozite etc;

— practicarea în continuare a unor operațiuni în lohn și de cooperare avantajoase pentru ambii parteneri care să poată duce la ridicarea nivelului calitativ al producției și la crearea de noi unități în afara efortului valutar propriu.

● *Îndeplinirea cu promptitudine a termenelor de livrare*

Este cunoscut faptul că relațiile economice externe între parteneri se bazează pe o strictă respectare a angajamentelor luate. În cadrul acestor angajamente respectarea termenului de livrare a sortimentelor și a cantității contractate are un rol esențial.

Intreprinderea de comerț exterior se angajează la extern în acest sens pe baza confirmărilor primite din partea furnizorului intern. Se poate aprecia că aceste confirmări sînt respectate de fabricile noastre. Sînt însă și exemple cînd termenele de livrare inițial stabilite nu sînt respectate sau sînt înlocuite sortimentele prevăzute în fișele tehnice. Ritmicitatea în livrare nu poate fi asigurată din însuși modul defectuos în care se întocmesc graficele de livrări, volumul mare de marfă fiind prevăzut a se livra la sfîrșitul lunii, trimestrului sau anului. Aceste cazuri trebuie treptat eliminate pînă la dispariția lor totală.

Ministerul Comerțului Exterior (prin întreprinderile de export) și Ministerul Industriei Ușoare (prin fabricile furnizoare) și-au conjugat eforturile în direcția creșterii exporturilor în a doua jumătate a anului curent, primul printr-o prospectare și o acțiune intensă de contractare la export, al doilea prin intensificarea livrărilor de mărfuri suplimentare.

Astfel, au fost livrate de către industria ușoară în avans din trimestrul IV în trimestrul III mărfuri de export în valoare de peste 31 milioane lei valută.

Planul de livrări la export al industriei ușoare a înregistrat depășiri față de planul inițial stabilit la începutul anului. Aceste realizări sînt și mai edificatoare dacă se iau comparativ cu perioadele corespunzătoare ale anului trecut. Livrarea în devansare a unor produse, așa cum am arătat, livrarea de mărfuri suplimentare la export în acest an în jurul a 81 milioane lei valută, oglindesc eforturile pe care acest sector le face pentru a realiza sarcinile trasate de partid și guvern de a mări volumul exportului produselor industriale în acest an.

Marin CEAUȘESCU
director adjunct
în Ministerul Comerțului Exterior

*) Sanforizare = operația de tratare a țesăturilor astfel încît intrarea la apă (contractibilitatea) să nu depășească 1—2% față de 5—10% în mod obișnuit.

În 74 de zile

UN ADEVĂRAT MICRO-ORAȘ

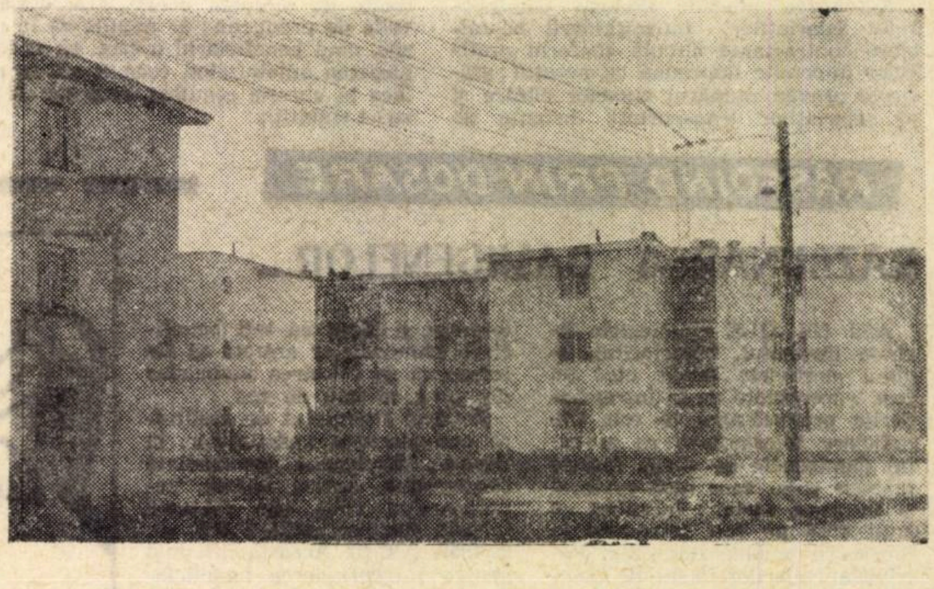

Primele blocuri cu apartamente, cu grad diferențiat de confort

CU CÎTEVA LUNI ÎN URMĂ, consemnam în carnetul de reporter deschiderea în cartierul Rahova—București a primului șantier experimental de locuințe cu un grad diferențiat de confort. Acum, după numai 74 de zile, mă aflu din nou în mijlocul celor peste o sută de lucrători constructori care au materializat în primele loturi de apartamente, prețioasele indicații date de partid și de stat pentru realizarea unor construcții de locuințe mai ieftine.

...Sosisem pe șantier (de fapt un adevărat micro-oraș), tocmai în momentul cînd numeroși cetățeni vizitau primele apartamente date la cheie, cînd tot atîtea sute de întrebări se adresau constructorilor. **Din totalul de 1708 apartamente, cîte se construiesc aici, 108 au și fost predate.**

— Chiar de la deschiderea frontului de lucru — ne spune inginerul Dumitru Marian, șeful șantierului — am acordat o mare atenție organizării lucrărilor. În afară de faptul că am asigurat ca aprovizionarea cu materii și materiale să aibă un flux continuu, am urmărit să rezolvăm și problema utilajului care, la acea oră, ne lipsea aproape cu desăvîrșire. Printr-o cooperare strînsă între întreprinderile din Direcția generală construcții-montaj, a fost creată constructorilor de pe acest șantier posibilitatea să fructifice la maximum timpul de lucru. Bunăoară, din două excavatoare s-au realizat macarale pe pneuri cu braț prelungit, folosite în bune condițiuni la turnările de betoane.

Intreprinderea de utilaj-transport a satisfăcut cu multă operativitate o serie de cerințe imediate ale șantierului. Ținînd seama de necesitățile fundației, întreprinderea a realizat, cu concursul inginerilor și al specialiștilor, un excavator cu o cupă special amenajată de 50—60 cm lățime. În acest fel, a fost eliminată munca manuală la executarea săpăturii. Pe baza experienței dobîndite, vom acorda, în continuare, atenția cuvenită asigurării viitoarelor șantiere, care vor executa apartamente cu grad diferențiat de confort, cu utilaj special.

Din primul lot de 276 de apartamente, ne angajăm ca, pînă la sfîrșitul anului, să dăm în folosință încă 100.

Declarația șefului de șantier este confirmată la fiecare loc de muncă. Alte șapte blocuri, cu două și trei camere, au și fost înălțate. La blocul 4, de pildă, se experimentează în prezent înlocuirea drișcuirii fine cu tinci, cu un glet de var, în așa fel, încît finisajul să fie ireproșabil.

Am vizitat apoi expoziția organizată într-unul din blocurile cu trei camere. Proiectul a prevăzut într-un asemenea apartament baie cu duș, chiuvetă, spațiu pentru bucătărie și două camere. Bucătăria poate fi amenajată cu toate cele necesare, adică dulap, aragaz, frigider și, după preferințele locatarilor, și cu o canapea. Celelalte camere — dormitor și sufragerie — pot fi mobilate cu un recamier, bibliotecă, o masă cu două fotolii, un studio, masă cu patru scaune, vitrină și masă de televizor.

Și acum o ultimă informație: **în curînd, pe platoul din apropierea Pieței Rahova, va începe construcția a încă 400 de apartamente cu două, trei și patru camere. Totodată, se fac pregătiri intense pentru deschiderea unui nou front de lucru în parcul din cartier, unde vor fi construite încă 924 de apartamente.**

Petre GHEORGHIU

CALCULAREA SUPRAFEȚELOR OPTIME DE EXPUNERE A MĂRFURILOR ÎN SUPERMAGAZINE

CUNOAȘTEREA, în condițiile unui supermagazin, a cantităților ce trebuie asigurate dintr-un anumit articol de mare consum, pentru a nu se forma goluri în aprovizionare într-o perioadă dată, dar și pentru a nu se crea suprastocuri sau aglomerarea spațiului constituie o problemă importantă a eficienței activității în comerț și a bunei serviri a populației. La prima vedere lucrurile par simple. Dar dacă ne gîndim la numărul mare de articole care se comercializează într-un supermagazin, precum și la fluctuația vînzărilor influențate de diverși factori, se vede că nu putem lăsa rezolvarea acestei probleme pe seama rutinei.

Și aici, ca și în celelalte domenii, trebuie folosite metode de determinare științifică, bazate pe calcule.

● *Stocuri în unități naturale*

PENTRU DETERMINAREA necesarului efectiv de expunere a mărfurilor cu pondere mare, care se desfac printr-un supermagazin, este nevoie să se determine în prealabil stocul de mărfuri în unități naturale, ce trebuie să existe în sala de vînzare. Desigur, la baza acestui necesar stau o serie de elemente, printre care cele mai importante sînt : a) **desfacerea zilnică în unități naturale** b) **frecvența în zile a aprovizionării ;** c) **coeficientul de siguranță** (raportul dintre frecvența de aprovizionare plus întîrzierile medii, în zile pe de o parte, și frecvența de aprovizionare pe de altă parte) ; d) **coeficientul de încărcare a sălii de vînzare** (raportul dintre suprafața sălii de vînzare și între suprafața utilă totală).

Pentru a fi înțeleasă mai ușor această problemă să luăm spre exemplificare, trei produse, cu parametri fixați în urma datelor culese, la supermagazinul Drumul Taberei-București (vezi tabelul nr. 1).

Stocul optim în unități naturale, pentru fiecare din cele trei produse se calculează după următoarea formulă :

Ne (c) (necesarul cantitativ de mărfuri pentru expunere în sala de vînzare) = D_z (desfacerea zilnică în unități naturale) × F (frecvența de aprovizionare a supermagazinului) × K_s (coeficientul de siguranță) × K_i (coeficientul de încărcare).

Aplicînd formula de mai sus la produsele alese pentru exemplificare, obținem pentru : ulei comestibil 940×5×1,1×0,71 = 3670 l ; făină albă 200×7×1,1×0,71 = 1093 pachete a 1 kg ; mălai 100×7×1,1×0,71 = 546 pachete a 1 kg.

Aceste cantități vor servi doar ca elemente de calcul, în cea de-a doua etapă a calculului, cînd se trece la determinarea suprafețelor de expunere și etalare în supermagazin și a necesarului efectiv de mărfuri ce trebuie expus în sala de autoservire, luîndu-se în considerație prețul mărfurilor, gradul de ocupare a mobilierului, mărimea sălii de vînzare și capacitatea gondolelor sau rafturilor din sala de vînzare.

● *Necesarul optim de expunere*

PENTRU A SE TRECE la calcularea necesarului optim de expunere, pe lîngă cunoașterea stocurilor în unități naturale, mai este necesar să se determine două elemente esențiale : a) suprafața de expunere și etalare în mp desfășurată pe mobilier, la 1000 lei desfacere realizată în sala de autoservire ; și b) necesarul suprafețelor de etalare pe mobilier.

Primul element este egal cu raportul dintre suma suprafețelor de expunere și etalare a tuturor polițelor mobilierului și între desfacerea în sala de autoservire în mii lei.

Ultimul element — necesarul suprafețelor de etalare pe mobilier, pentru fiecare produs în parte — se determină folosindu-se stocurile în unități naturale calculate mai sus (ulei comestibil 3670 l, făină albă 1093 kg, mălai 546 kg), prețurile unitare (ulei 12,50 lei, făină 4 lei, mălai 2,50 lei) și numărul de mp suprafața de expunere și etalare ce revine la 1000 lei desfacere (la supermagazinul din Drumul Taberei fiind egal cu 0,307).

Determinarea se face după următoarea formulă :

Ne (s) (necesarul suprafețelor de etalare pe mobilier) = Ne (c) × P (prețuri unitare) $\times Se^{M}_{sa} (mp) \Big| \frac{1000 \text{ lei}}{D.\ sa}$

Aplicînd această formulă obținem suprafețele de expunere pe mobilier : ulei comestibil 14,1 mp ; făină albă 1,3 mp ; mălai 0,42 mp.

Cunoscînd capacitatea de încărcare pe un mp suprafață de expunere pe mobilier, în funcție de volumul fizic al fiecărui produs expus, putem afla cu ușurință necesarul optim de expunere în unități naturale : ulei comestibil : 14,1 mp × 104 sticle = 1.466 sticle de 1 litru ; făină albă : 1,3 mp × 285 pachete = 370 pachete a 1 kg ; mălai : 0,42 mp × 285 pachete = 119 pachete a 1 kg.

ACESTEA FIIND rezultatele finale, atît privind suprafețele de expunere și etalare a mărfurilor pe mobilier, cît și cantitățile efective ce trebuie expuse, prin metoda comparabilității, se poate constata în ce măsură în practică supermagazinele se aprovizionează și expun cantități optime de mărfuri. Să reluăm exemplul supermagazinul din Drumul Taberei (vezi tabelul nr. 2).

Din tabel rezultă neconcordanța față de calculele optime, fapt ce constituie un instrument de control și previziune a procesului de vînzare și stocare a mărfurilor. **Din experimentarea acestui calcul la supermagazinele din București și Galați, rezultă și posibilitatea, în primul rînd, a normării suprafețelor de expunere și etalare a mărfurilor, la produsele și mărfurile cu pondere mare în desfacere și cu volum fizic mare.**

Normarea științifică a spațiilor de expunere va avea ca rezultat, pe lîngă o mai bună servire a clientelei, și o ridicare a rentabilității, prin eliminarea unor cheltuieli legate de stocarea îndelungată sau de goluri în aprovizionare.

Teodor B. GHERASIM
cercetător științific principal, I.C.E.

Tabel nr. 1

	Ulei comestibil	Făină albă	Mălai
Desfacere zilnică	940 l	200 pachete a 1 kg	100 pachete a 1 kg
Frecvența de aprovizionare	5 zile	7 zile	7 zile
Coeficientul de siguranță	1,1	1,1	1,1
Coeficientul de încărcare a sălii de vînzare	0,71	0,71	0,71

Tabel nr. 2

PRODUSUL	U/M	Suprafața de expunere, în mp			Cantități de mărfuri expuse, în unități naturale		
		Existent	Calculat	Diferență	Existent	Calculat	Diferență
Ulei comestibil	litri	4,52	14,1	+9,58	420	1466	+1046
Făină albă	pachete	0,80	1,3	+0,50	672	370	— 302
Mălai	pachete	0,90	0,42	—0,48	675	— 119	— 556

NOI REGLEMENTĂRI PRIVIND TRANSPORTUL SALARIAȚILOR LA LOCUL DE MUNCĂ

CREȘTEREA parcului de autobuze destinat transporturilor publice de călători, interurbane și preorășenești, ca și extinderea continuă și modernizarea rețelei de drumuri, au creat posibilitatea de lărgire și diversificare a modalităților de servire a călătorilor. Printre formele noi se numără și servirea specializată, constînd din transportul salariaților la și de la locul de muncă, cu autobuze puse exclusiv la dispoziția organizațiilor socialiste (H.C.M. nr. 1054/1968 și Instrucțiunile de aplicare, aprobate prin Ordinul ministrului transporturilor auto, navale și aeriene nr. 312/1968).

Autobuzele afectate exclusiv transportului salariaților întreprinderii beneficiare contractante circulă conform graficelor întocmite împreună cu aceasta ; graficele prevăd numărul curselor zilnice și al salariaților transportați, distanța de parcurs pe fiecare traseu, orele de plecare, sosire și staționare.

Transportul de salariați între domiciliu și locul de muncă cu autobuze puse exclusiv la dispoziția întreprinderilor prezintă o serie de avantaje :

- asigură deplasarea tuturor salariaților stabiliți prin convenție, ceea ce în condițiile curselor regulate nu este întotdeauna posibil, întrucît din cauza unor fluctuații mari, neprevăzute, de călători, autobuzele pot fi aglomerate cu alți călători din stații anterioare ;
- asigură sosirile și plecările la orele fixate de unitatea beneficiară, după nevoile de producție ; se admite ca în unele zile, cînd beneficiarul o cere, să se amîne plecarea autobuzelor, ceea ce nu se poate face la cursele regulate, care au un orar strict stabilit ;
- se poate modifica programul acestor curse, în funcție de nevoile de producție ale unității beneficiare în diferite perioade ale anului, fapt care, de asemenea, nu este posibil la cursele regulate.

Formînd o categorie distinctă de prestații în transporturile de călători, cu anumite avantaje specifice, transporturile de salariați pe bază de convenție au și un nivel diferit de taxare, stabilit prin hotărîrea sus-menționată. Tarifele, determinate pe zone de taxare, se aplică la capacitatea autobuzului pe distanța parcursă și se vor plăti de organizațiile socialiste beneficiare contractante. Acestea vor recupera de la angajații transportați tariful de abonament la curse regulate, suportînd diferența pînă la tariful din convenție.

Potrivit H.C.M. nr. 2394/1952, în cazul cînd în mod temporar spațiul locativ nu poate fi asigurat în localitatea în care se află sediul întreprinderilor, acestea vor suporta în întregime sumele necesare pentru transportul angajaților care domiciliază în alte localități — situate la o distanță de 5—50 km — dacă cei în cauză au salarii tarifare lunare pînă la 1000 lei.

Pentru a se înlesni folosirea acestui mod de transport și de către unitățile cu un număr mai mic de salariați, se prevede posibilitatea ca două sau mai multe întreprinderi să coopereze pentru a contracta în comun, suportînd tariful proporțional cu partea din capacitatea autobuzului angajată de fiecare unitate.

În cazul neefectuării curselor stabilite prin convenție pe traseul, la datele și conform orarului convenit, întreprinderea de transport va restitui întreprinderii beneficiare tariful încasat. Dacă întreprinderea de transport este în culpă, respectiv nu poate invoca forța majoră, va mai plăti și o penalizare de 1000 lei pentru fiecare cursă neefectuată și de 100 lei pentru fiecare oră de întîrziere, dacă aceasta depășește ora începerii programului de lucru.

Radu ECONOMU

RĂSFOIND PRIN DOSARE

RĂZBUNAREA DAMIGENELOR...

ANI DE ZILE chimicalele lichide (formolul, hipocloritul, acidul clorhidric, acetic etc.) au fost transportate de la întreprinderile producătoare la cele beneficiare folosindu-se ca ambalaj damigenele de sticlă. Masele plastice și-au spus însă cuvîntul și în acest sector ; începînd cu anul 1966 au fost introduse în fabricație butoaie din p.v.c. Potrivit aprecierilor făcute de Combinatul chimic-Tîrnăveni, în cadrul unui dosar de arbitraj, aceste butoaie „față de damigenele de sticlă prezintă mai multe avantaje și anume : nu necesită coșuri și talaj ; nu se sparg în timpul transportului ; rezistă la șocuri mecanice...".

Cum avantajele noului ambalaj sînt de necontestat, folosirea acestuia s-a extins rapid, tinzînd să înlocuiască complet damigenele.

Poate că lucrurile s-ar fi petrecut așa, dacă nu intervenea Oficiul de ambalaje, care, printr-o instrucțiune elaborată în comun cu organele centrale interesate, a făcut ca toți beneficiarii chimicalelor arătate să fie refractari la folosirea butoaielor din p.v.c. și iată de ce :

Potrivit sistemului de restituire obligatorie a ambalajelor, la fiecare damigeană reexpediată furnizorului, acesta plătea beneficiarului 80% din valoarea inițială (Instrucțiunile P.A.S. nr. 20/1959, pct. 3). Aceasta însemna pentru întreprinderea beneficiară o pierdere de 10 lei (50 lei prețul unei damigene de 50 l), echivalentă cu încărcarea prețului de achiziție a fiecărui litru de produs chimic cu 0,20 lei.

Odată cu introducerea în circulație a butoaielor p.v.c., organele de arbitraj, apreciind durata lor de folosință mai îndelungată, au stabilit o cotă valorică de decontare la restituire de 90%. Ca urmare, deși un butoi p.v.c. (de 60 l) costă mai scump (126 lei), prin restituirea de către furnizor a unei cote de 90% din prețul inițial, întreprinderea beneficiară **suporta** o cheltuială de 0,21 lei la un litru

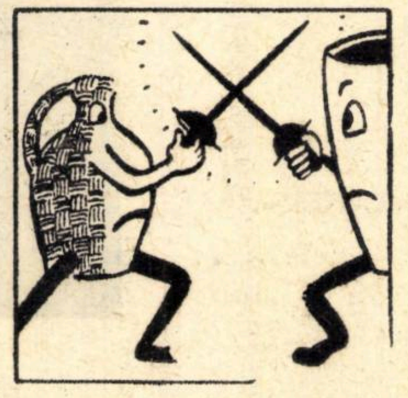

produs chimic, diferența în plus față de damigenele de sticlă (0,01 lei) fiind astfel neglijabilă.

Am spus **suporta**, deoarece acest regim legal a încetat la 1 ianuarie a.c., cînd au intrat în vigoare instrucțiunea amintită. Fără să se țină seama de implicațiile negative asupra cheltuielilor de aprovizionare, prin anexa nr. 6 la această instrucțiune (pag. 38) se prevede o „cotă valorică de decontare" de numai 75%, fără nici o justificare logică. Acceptînd această cotă înseamnă a admite faptul că un butoi nu poate fi refolosit decît de patru ori. Cu alte cuvinte, la fiecare drum își pierde o pătrime din viață, ceea ce, firește, nu corespunde realității.

Care sînt însă urmările ? Ele rezultă din următorul calcul sumar : la fiecare butoi p.v.c. beneficiarii trec la cheltuieli 31,50 lei, care echivalează (31,50 : 60 l) cu 0,52 lei la litrul de produs chimic, adică mai mult decît dublul sumei suportate înainte de a intra în vigoare instrucțiunile în cauză. La un volum de circa 5 000 butoaie cît rulează o singură întreprindere pe an (Industria bumbacului-București) această diferență suplimentară de cheltuială înseamnă aproape 100 000 lei. În același timp, întreprinderile furnizoare din ramura industriei chimice acumulează beneficii de multe milioane de lei, fără nici un efort propriu. Acestea nu fac nimic altceva, decît să factureze la fiecare expediere de produse 126 lei pentru un butoi și să restituie numai 94,50 lei, la primirea lui înapoi.

★

Orice argumentare suplimentară credem că este de prisos. Problema care se pune. Ce a determinat organele de resort din cadrul ministerului beneficiar să avizeze stabilirea unei cote atît de inechitabile ? Explicația acestui fapt nu o putem găsi decît în nestudierea judicioasă și deci neprevederea implicațiilor pe care le creează.

Cum gestiunea economică proprie obligă la eliminarea oricăror cheltuieli nejustificate și în același timp oprește acumularea de beneficii fără eforturi proprii — credem că se impune revizuirea cotei valorice de decontare stabilită prin instrucțiunile amintite. Atîta vreme cît toate riscurile degradărilor le suportă beneficiarii, este firesc ca furnizorii să restituie în întregime sumele încasate, de vreme ce — nou sau folosit — butoiul p.v.c. are aceeași utilitate.

Al. DETEȘAN

„SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI"

SUCCESELE OBȚINUTE de poporul nostru în traducerea în viață a Directivelor Congresului al IX-lea și a sarcinilor trasate de Conferința Națională a Partidului Comunist Român și creșterea pe această bază, în mod sistematic, a veniturilor bănești ale populației de la orașe și sate au creat largi posibilități de dezvoltare procesului de economisire în țara noastră.

A sporit simțitor interesul populației de a realiza, treptat, din veniturile curente, economii bănești din ce în ce mai importante, care să-i permită procurarea de bunuri de valoare mai mare și de folosință îndelungată. În anul 1967, sumele depuse de populație spre păstrare la C.E.C. au reprezentat 14,8% din veniturile sale bănești, față de 5,8% în anul 1960, în condițiile în care, în această perioadă, veniturile s-au dublat.

Creșterea de sold realizată în anul 1967 a fost de 5,4 ori mai mare decît aceea din anul 1960. Graficul alăturat oglindește accentuarea procesului de economisire, îndeosebi în ultimii ani.

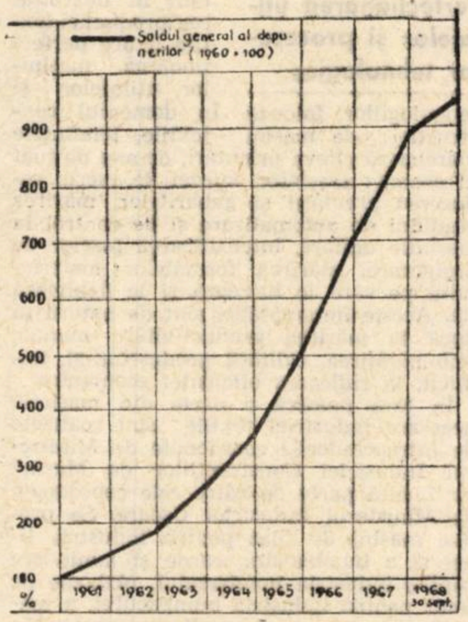

La sfîrșitul anului 1967, soldul general al depunerilor populației a fost de 8,9 ori mai mare decît la sfîrșitul anului 1960. La 30 septembrie 1968, depunerile populației au fost cu 7,1% mai mari decît la începutul anului.

An de an a crescut durata de păstrare a depunerilor la C.E.C. Această durată a fost de 405 zile în anul 1967 față de 211 zile în anul 1960. Totodată a crescut și ponderea depunerilor populației de la orașe și sate la C.E.C. în totalul disponibilităților sale bănești (65,5% în 1967 față de 28,6% în anul 1960).

Dezvoltarea acțiunii de economisire se reflectă și în creșterea numărului depunătorilor. La 30 septembrie 1968 numărul libretelor de economii aflate asupra depunătorilor a fost de 5,5 milioane față de 5,1 milioane la sfîrșitul anului 1967, revenind un [illegible] de economii la mai puțin de 4 locuitori.

Schimbările importante care au avut loc în structura veniturilor bănești ale populației salariate, ca urmare a trecerii treptate a maselor de salariați la categorii superioare de salarizare, precum și în structura veniturilor bănești ale țărănimii, au determinat importante modificări calitative în structura depunerilor populației. Astfel, în prezent, populația își orientează depunerile îndeosebi spre obiective majore, între care un loc important îl ocupă construirea de locuințe proprietate personală, procurarea de autoturisme și de alte obiecte de valoare.

La dezvoltarea procesului de economisire au contribuit și avantajele pe care le acordă Casa de Economii și Consemnațiuni depunătorilor, în afară de dobînzi și cîștiguri: **garanția statului, păstrarea secretului asupra numelui depunătorilor și operațiunilor efectuate, restituirea la cerere a depunerilor, scutirea de impozite și taxe atît a depunerilor cît și a dobînzilor și cîștigurilor etc.** *În același timp, C.E.C.-ul a pus la dispoziția populației forme și instrumente de economisire cît mai variate: cu dobîndă, cu cîștiguri și cu dobîndă și cîștiguri în bani, în obiecte de uz gospodăresc și alte bunuri. La 1 octombrie 1968, a fost introdus librețul de economii cu cîștiguri în materiale de construcție pentru populația din mediul sătesc și din celelalte localități în care nu se construiesc locuințe proprietate personală cu sprijinul statului.*

Ținînd seama de numărul foarte mare de operațiuni și de creșterea continuă a acestora, Casa de Economii și Consemnațiuni a luat o serie de măsuri organizatorice care au contribuit la scurtarea duratei de efectuare a operațiunilor, la îmbunătățirea deservirii depunătorilor.

Creșterea an de an a depunerilor populației la C.E.C. reflectă încrederea deplină a poporului nostru în politica partidului și statului, în tăria sistemului bănesc al țării noastre, în foloasele individuale și colective ale economisirii.

Sporirea continuă a veniturilor populației, măsurile amintite mai sus, precum și eforturile salariaților C.E.C. pe linia ridicării pregătirii profesionale și a asigurării unei comportări exemplare față de depunători vor contribui la dezvoltarea în continuare a acțiunii de economisire, la creșterea depunerilor populației la C.E.C. Prin aceasta, Casa de Economii și Consemnațiuni își va îndeplini sarcina de a contribui la sporirea fondului centralizat de mijloace bănești ale statului necesare finanțării și creditării economiei, reproducției socialiste lărgite.

doctorand Eugen IONESCU

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **MINERALIMPORTEXPORT** a livrat, 130 tone p.v.c. prelucrat în U.R.S.S. și în R.S. Cehoslovacă; 7000 mp covor p.v.c. pe suport textil în U.R.S.S.; 90 t polietilenă, 900 t piatră de gips, 600 t ipsos, 900 t var și 16.000 bucăți dale nevada în R.P. Ungară; 164.000 mp carton asfaltat în R. P. Albania și R. P. Ungară; 1300 mp dale marmură concasată și 10.000 mp plăci de azbociment în R. S. Cehoslovacă; 26.000 bucăți cărămizi dialit și 560 minereu de mangan în R. D. Germană; 1.100 t pirită în R. F. a Germaniei; 3.100 t sare în R. P. Bulgaria, R.S.F. Iugoslavia, R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară; — 69.900 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă, Irak și Izrael; 72.000 mp geam mecanic tras în R.S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, Italia și Irak; 9.800 ciment în Turcia, Togo, Dahomey, Guineea.

● **ROMTRANS** a livrat la export prin portul Constanța: 2.200 t ulei de floarea soarelui cu destinația R.A.U., 3.900 t metanol cu destinația R. F. a Germaniei, 3.700 mc cherestea cu destinația Liban și Italia.

Au sosit din import, tot în portul Constanța: 2.000 t benzen petrolier din Olanda, 1.400 t laminate din Franța, 2.700 t șroturi soia din Anglia pe vasul românesc „Mamaia", 45.500 t minereu de fier din Algeria și Brazilia, 10.100 t fosfați din Izrael, 1.000 t cauciuc natural din Singapore pe vasul românesc „Roman". Pe cale terestră au sosit din U.R.S.S.: 50.370 t minereuri, 7.920 t cărbune, 24.460 t metale diverse, 6.580 t apatită, 8.220 t cocs de furnal, 340 t cocs de turnătorie.

● **CHIMIMPORT** a încheiat contracte pentru exportul în Japonia a unor produse chimice: betanaftol, caprolactama, monoetilenglicol, acid salicilic farmaceutic, iar unor firme din Turcia produse chimice cum sînt: sodă caustică, sodă calcinată, bicromat de sodiu, anvelope, coloranți, cauciuc sintetic, polistiren, negru de fum, policlorură de vinil în granule etc.

● **INDUSTRIALIMPORT.** — Un contract încheiat cu firma Davy United Co. din Anglia prevede importul unei prese hidraulice orizontale de 4000 t pentru electrozi de grafit.

Soemtron

...în aceasta constă avantajul – „SOEMTRON 382" elimină sursele de greșeli

Mașinile automate de facturat electronice „SOEMTRON", realizate de ramura industrială a mașinilor de prelucrare a datelor și a mașinilor de birou din R.D.G., sînt utilizate cu succes pe plan internațional de peste un deceniu în aproape toate domeniile economiei. Cercurile de specialiști au apreciat aceste realizări cu mențiuni și diplome. Aceste produse tradiționale, aflate la nivelul celor mai noi realizări tehnico-economice sînt întregite prin dezvoltarea mașinilor automate de facturat electronice „SOEMTRON 382".

„SOEMTRON 382" este în stare ca, pe lîngă multiplele sale avantaje, să elimine sursele de greșeli datorită funcțiunilor sale complet automatizate suplimentare. Valorile greșit introduse pot fi corectate înainte încă de începerea calculului. Următoarele operațiuni se succed automat: rotunjirea (în plus și minus) a tuturor produșilor, depășirea de coloană, declanșarea pornirii și neglijarea zecimalelor, precum și scrierea pe posturile corecte a tuturor valorilor intrate și ieșite.

Informații suplimentare asupra randamentului aparatului „SOEMTRON 382" la: „Büromaschinen — Export GmbH Berlin — Republica Democrată Germană.

PUBLICOM

U.J.C.M.

TÎRGU MUREȘ

asigură prin unitățile sale o deservire exemplară:

● întreținere auto-moto;
● închirieri de obiecte turistice;
● lucrări foto;
● foto-coafură.

În magazinele complexelor se găsește un bogat și variat sortiment de articole de artă populară și artizanat

INDUSTRIA TEXTILĂ și progresul tehnico-științific

INDUSTRIA TEXTILĂ din țara noastră a înregistrat, în anii construcției socialiste, o puternică desvoltare. Ritmul de creștere a producției (circa 10% în perioada 1966—1970 față de 1965) a fost și este însoțit de diversificarea largă a producției, de îmbunătățirea substanțială a calității și de ridicarea eficienței economice. Țesăturile, tricotajele și confecțiile realizate se bucură de bună apreciere nu numai pe plan intern, ci și peste hotare, fiind exportate în numeroase țări.

Tendințele ce se manifestă pe plan mondial în diferite domenii ale științei și tehnicii care au tangență cu industria textilă și, mai ales, sarcinile ce ne stau în față în viitor, fac necesar ca activitatea de cercetare, proiectare și de producție să fie conjugată și orientată spre rezolvarea unor multiple și complexe probleme.

Lărgirea și îmbunătățirea calitativă a bazei de materii prime

În perspectivă, pe plan mondial, nu este de așteptat o creștere deosebită a producției principalelor fibre naturale — lîna, bumbacul, liberienele — deoarece nu se întrevăd noi disponibilități de terenuri agricole. Sînt, de asemenea, limitate și posibilitățile de creștere a producției de fibre artificiale celulozice, datorită lipsei de celuloză.

Consumul mediu mondial de fibre pe locuitor, estimat să ajungă la circa 5,6 kg în anul 1970, reprezintă o cifră redusă, dacă ținem seama de faptul că în majoritatea țărilor din Europa, precum și în S.U.A., consumul mediu depășește 10 kg pe locuitor. Se apreciază că în viitor consumul de fibre pe locuitor va marca o creștere însemnată îndeosebi în țările în curs de dezvoltare. Această tendință, conjugată cu creșterea populației globului, de la 3,5 miliarde locuitori în 1965, la aproximativ 6 miliarde, cît este estimată pentru anul 2000, impune, implicit, și o dezvoltare masivă a producției de fibre sintetice.

Unii specialiști apreciază că datorită acestor cauze, ponderea consumului de fibre chimice va reprezenta, în 1980, circa 55—60%, iar în anul 2000 aproximativ 2/3 din totalul consumului de fibre, față de numai circa 33% în anul 1965.

Pentru următorii 10—15 ani, se conturează tendința ca fibrele și firele sintetice de tip poliacrilnitrilic, poliesteric și poliamidic, care aveau în 1966 o pondere de circa 93% din totalul producției de fibre sintetice, să-și mențină supremația, datorită următoarelor considerente:

- **posibilitatea reducerii prețului de cost, prin aplicarea unor tehnologii de producție mai eficiente;**
- **diversificarea sortimentelor de fibre și fire;**
- **verificarea în practică, în ultimii ani, a eficacității acestor fibre textile.**

Este de așteptat totodată ca fibrele polipropilenice și cele polialcoolvinilice să cîștige un teren deosebit. Fibrele celulozice artificiale, a căror pondere nu se va modifica mult datorită lipsei de celuloză, vor fi reprezentate în perspectivă de către noi tipuri de fibre celulozice, cu structură îmbunătățită și cu caracteristici mai apropiate de cele ale bumbacului.

Desigur, cercetarea în domeniul obținerii de noi tipuri de fibre va face importanți pași înainte și este de așteptat ca, după 1980, să apară și alte fibre sintetice cu pondere însemnată în consum.

Posibilitățile limitate de sporire în țara noastră a producției de fibre naturale, precum și necesitățile de reducere a volumului importului unor fibre (în special a bumbacului) cer, în primul rînd, un efort mult mai mare din partea Ministerului Industriei Chimice pentru diversificarea producției de fibre chimice asimilate în producție, îmbunătățirea lor calitativă și creșterea cantitativă a producției de fibre sintetice.

După părerea noastră este necesar să crească producția indigenă la fabricarea fibrelor relon (poliamidice) de tip bumbac, fire și fibre relon cu secțiune profilată, fire relon tehnice etirate, într-o gamă largă de finețe, cele de relon bicomponente, texturate prin procedee variate; a fibrelor poliacrilnitrilice tip bumbac, cele poliacrilnitrilice de finețe 12—30 denier pentru covoare, cele poliacrilnitrilice vopsite în masă.

În vederea extinderii gamei sortimentale de fibre poliesterice, există condiții ca în noua Uzină de fibre sintetice de la Iași, să se extindă sortimentul apărut pe plan mondial în ultimii 2—3 ani prin producerea fibrelor de mare contracție pentru pîsle, tricotaje și alte articole tehnice, a fibrelor cu secțiune profilată ș.a.

Deosebit de importante pentru industria noastră textilă sînt și fibrele polipropilenice și cele polinozice. Creșterea producției și perfecționarea calitativă a acestora, presupune o preocupare permanentă. De asemenea, ar trebui luată în considerare necesitatea producerii firelor triacetat care, avînd caracteristici apropiate de cele ale mătăsii naturale, ar acoperi necesitățile în perspectivă ale industriei de mătase și tricotaje.

Se apreciază că atingerea în anul 1980 a unei ponderi în jur de 50% fibre chimice în totalul fibrelor și firelor consumate, este pe deplin posibilă.

Produsele pentru obtinerea cărora fibrele chimice pot fi folosite în proporție mare, sînt lenjeria, ciorapii, covoarele, draperiile, perdelele, fețele de masă, impermeabilele, articolele tehnice, decorative. În același timp, cantități însemnate de fibre sintetice pot fi utilizate și la producerea de îmbrăcăminte exterioară.

Perfecționarea utilajelor și proceselor tehnologice

Un rol important în dezvoltarea producției textile îl are perfecționarea mașinilor, utilajelor și tehnologiilor folosite. În domeniul construcției de mașini textile, tendințele marchează cîteva orientări, demne de luat în seamă: creșterea vitezei de lucru, reducerea greutății și gabaritelor, mărirea gradului de automatizare și de control la mașinile unitare, intensificarea fazelor de prelucrare, mărirea formatelor materialului pe care le lucrează și le debitează ș.a. Aceste îmbunătățiri sînt de natură să ducă la mărirea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor și, implicit, la ridicarea eficienței economice.

În țara noastră o parte din mașinile necesare industriei textile sînt realizate de întreprinderile coordonate de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, iar o altă parte de către cele coordonate de Ministerul Industriei Ușoare. Se produc mașini de filat pentru industria lînei și a bumbacului, carde și laminoare pentru industria bumbacului, războaie de țesut pentru industria bumbacului, a mătăsii. Este în curs de realizare construcția unui război de țesut pentru industria lînii, a mașinilor de tricotat circulare și plane, a celor de bobinat, răsucit. În prezent se desfășoară acțiunea de asimilare a mașinilor de canetat, a aparatelor de vopsit, a mașinilor de spălat, de uscat, precum și a altor utilaje.

Incontestabil, că în decursul anilor s-au obținut rezultate de seamă în domeniul perfecționării acestor mașini. Eforturile s-au axat însă, în primul rînd, pe preluarea, sub formă de cooperare cu alte țări, a construcției diferitelor mașini sau subansamble importante. Mai puțin a fost dezvoltată, după părerea noastră, activitatea de concepție proprie (proiectare-cercetare). În această direcție, se cer întreprinse măsuri, astfel încît pe viitor să se evite plata de participație pentru licențe, asistență tehnică etc. Acest neajuns derivă și dintr-o dispersare prea mare a tipurilor de utilaje asimilate, care frînează în măsură însemnată concentrarea activității de concepție spre perfecționarea lor.

Pentru a facilita concentrarea eforturilor de concepție și construcție spre realizarea și perfecționarea mașinilor cu cea mai mare pondere valorică în volumul de investiții, este necesar să fie stabilit din vreme un nomenclator precis. Ne referim, îndeosebi, la tipuri principale de utilaj ca: triple carde pentru lînă cardată, mașini de filat pentru fire cardate, pieptănate și de bumbac, mașini de pieptănat tip lînă, de țesut tip bumbac și tip lînă, mașini plane și circulare de tricotat îmbrăcăminte exterioară, de canetat, bobinat, răsucit, aparate de vopsit, mașini haspel de vopsit, de uscat etc.

În dependență directă cu structura materiei prime și caracteristicile utilajelor, tehnologiile de prelucrare textilă evoluează în următoarele direcții:

- **scurtarea ciclului de prelucrare, prin intensificarea unor faze ale procesului tehnologic;**
- **elaborarea de procese continui sau semicontinui;**
- **îmbunătățirea calității produselor și semifabricatelor, luîndu-se în considerare toate laturile: aspect, durabilitate, confort.**

Direcții ale efortului de cercetare

Ținînd seama de tendințele care se manifestă în industria textilă, Institutul nostru de cercetări își va orienta studiile spre perfecționarea unor grupe de tehnologii cum ar fi: filarea prescurtată (din bandă, cu întreruperea înșinuirii, răsucire concomitentă cu filare și bobinare), preindustrializarea mai economică a materiei prime, perfecționarea tehnologiilor pentru texturarea firelor și obținerea de fire voluminoase, creșterea ponderii țesăturilor cu structuri texturate, elastice, din fire cu miez elastomer, din fire de sticlă.

Alte tehnologii, care vor sta în atenția noastră, vor fi cele de obținere a tricotajelor, textilelor nețesute, de pregătire și albire (urmărind reducerea duratei de executare a operațiilor), de vopsire, imprimare, apretare și tratare chimică a țesăturilor.

O altă direcție de cercetare care rămîne, în continuare, în centrul preocupărilor noastre este lărgirea bazei de materii prime. În colaborare cu institutele de cercetare care lucrează în industria producătoare de fibre chimice, se prevede dezvoltarea sortimentului și tipurilor de fibre și fire chimice ce se vor fabrica în țară. Aspectele tehnico-economice principale care vor trebui să fie rezolvate sînt:

- **stabilirea celor mai raționale componente de materie primă pentru noile produse, ținîndu-se seama de necesitatea creșterii consumului de fibre și fire chimice;**
- **realizarea unui confort maxim în folosirea produselor de îmbrăcăminte, punîndu-se un accent deosebit pe rezolvarea cerințelor fiziologice;**
- **obținerea unei durabilități sporite și a unui aspect corespunzător a produselor textile noi;**
- **reducerea consumului de materie primă pe unitatea de produs.**

Paralel, cercetarea în industria textilă este chemată să-și sporească contribuția la **îmbunătățirea calității produselor textile.** În acest domeniu ne vom îndrepta eforturile în direcția elaborării unor tehnologii noi sau a îmbunătățirii celor existente, menite să asigure neșifonabilitatea, tratarea antimurdărie, antiputrescibilă și ignifugă, reducerea greutății confecțiilor textile.

Cercetările vor fi orientate și în direcția **obținerii unei cantități mai mari de textile nețesute.** Prevederile preliminare pentru perspectiva 1971—1980 sînt de a se ajunge treptat, pînă la sfîrșitul acestei perioade, la o producție de textile nețesute care să reprezinte o pondere de circa 10% din totalul producției de țesături. Intrarea în funcțiune în această perioadă a noi și moderne întreprinderi de textile nețesute, necesită pregătirea din timp a tehnologiilor respective.

Structura sortimentelor se referă în special la: inserții și țesături pentru industria de confecții textile și de încălțăminte; suporturi și inserții pentru înlocuitorii pielei, folii din mase plastice, furtune, benzi de transport; materiale fono, termo și hidroizolante pentru industria constructoare de mașini, construcții civile și industriale, industria de autoturisme etc.; materiale auxiliare pentru industria de mobilă; filtre pentru medii umede și uscate necesare industriei chimice, farmaceutice, alimentare, electronice, extractive etc.

În domeniul analizei și încercării materialelor textile, ne vom strădui să dezvoltăm metodele de analiză, atît în scopul lărgirii și adîncirii procesului de cunoaștere a fenomenelor fizice și chimice, cît și în cel al perfecționării controlului tehnic de fabricație din întreprinderi. Astfel, vor fi întreprinse studii privind corelarea prin analiză a principalelor caracteristici ale produselor textile cu cele ale materiei prime folosite și cu caracteristicile semifabricatelor.

Printr-o strînsă împletire a activității de cercetare cu cea de producție, importantele sarcini care stau în fața industriei textile pentru viitor, vor putea fi rezolvate la un înalt nivel de eficență economică.

dr. ing. Semerad RĂDULESCU
directorul Institutului de cercetări textile

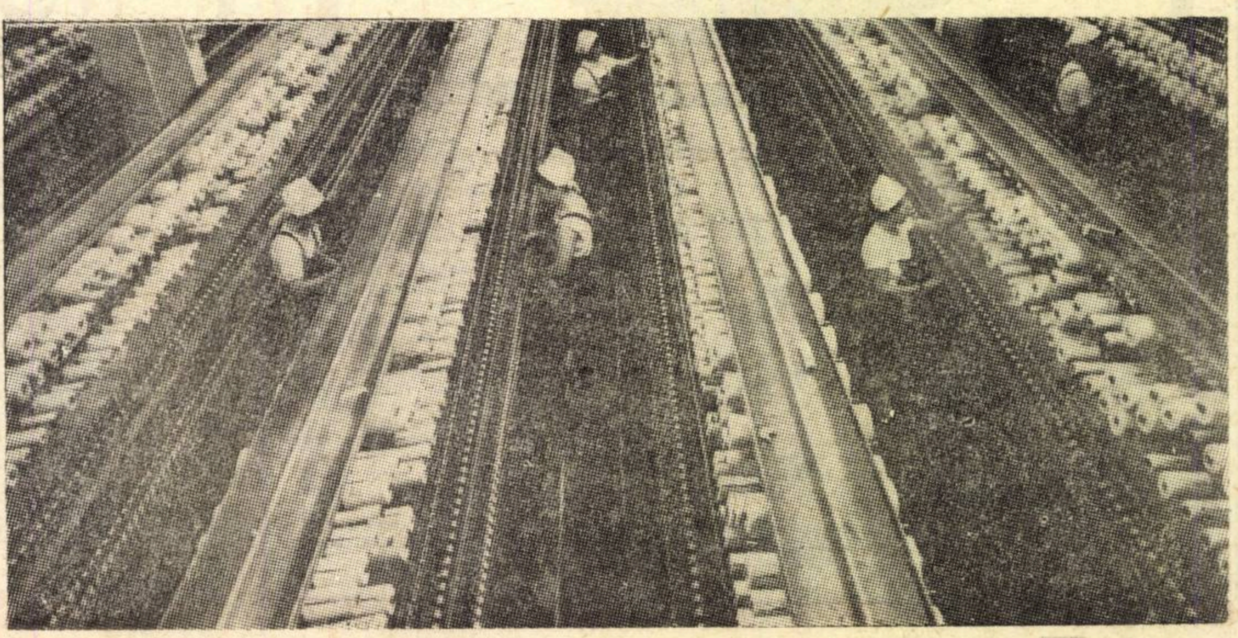

Filatura română de bumbac: secția ringuri

CABINETELE DE ORGANIZARE ŞTIINŢIFICĂ A PRODUCŢIEI ŞI A MUNCII

Mihail FLORESCU
vicepreşedinte al Consiliului Economic

Cornel HIDOŞ
vicepreşedinte al Comitetului de Stat pentru Probleme de Organizare şi Salarizare

PROMOVAREA pe scară largă a metodelor ştiinţifice de conducere şi organizare, în măsură să asigure utilizarea cît mai eficientă a tuturor resurselor materiale şi umane de care dispune economia noastră, creşterea în ritm accentuat a producţiei şi a productivităţii muncii, precum şi realizarea unui volum sporit de beneficii, constituie o necesitate obiectivă determinată de actualul stadiu de dezvoltare socialistă a ţării noastre, de necesitatea ridicării întregii activităţi economice pe o treaptă superioară, corespunzător gradului de dotare tehnică a economiei.

Înzestrarea întreprinderilor cu utilaje şi instalaţii la nivelul tehnicii moderne a determinat formarea unor întreprinderi de mari proporţii, cu un număr însemnat de salariaţi, a căror activitate ridică probleme de conducere şi de organizare atît de complexe încît rezolvarea acestora nu mai poate fi asigurată prin metode empirice, ci numai folosind principii ştiinţifice. Ştiinţa conducerii, a organizării producţiei şi a muncii are un caracter complex, sintetizînd concluziile mai multor discipline economice, tehnice, cibernetice, sociologice, psihologice — cu preocupări îndreptate spre creşterea substanţială a eficienţei economice.

Acţiunea de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii, concepută în cadrul măsurilor adoptate de partid pentru îmbunătăţirea conducerii şi planificării economiei naţionale, pe baza Directivelor Congresului al IX-lea al partidului, evidenţiază vastele posibilităţi de creştere a producţiei, a productivităţii muncii şi a beneficiilor, folosirea integrală a capacităţilor existente în toate ramurile. Ea a avut un puternic efect mobilizator asupra oamenilor muncii, asupra cadrelor de conducere şi de specialitate, stimulînd iniţiativa lor pentru mai buna gospodărire a mijloacelor materiale şi băneşti de care dispun întreprinderile.

Rezultatele valoroase dobîndite în acţiunea de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii adeveresc că prin fructificarea cunoştinţelor şi a spiritului inventiv al tuturor lucrătorilor, a specialiştilor se pot mobiliza importante rezerve din întreprinderi, se pot stabili soluţii pentru folosirea mai bună a spatiilor de producţie, a utilajelor şi instalaţiilor, pentru utilizarea mai raţională a forţei de muncă, pentru reducerea consumurilor de materii prime şi materiale, pentru sporirea productivităţii muncii.

Astfel, în acest an, la Uzina de construcţii de maşini-Reşiţa s-au elaborat 9 studii, din care s-au aplicat două, conducînd la o creştere a valorii producţiei globale cu 14 227 mii lei, sporirea productivităţii muncii cu 2,1% faţă de plan şi creşterea beneficiilor cu circa 15 milioane lei. Întreprinderea „Cablul românesc" a elaborat 6 studii, din care s-au aplicat 5, conducînd la o creştere a producţiei globale cu 1 185 mii lei şi la o sporire a productivităţii muncii cu 2,3% faţă de plan. „Uzina chimică"-Piteşti a elaborat un studiu privind conteinerizarea transportului negrului de fum, asigurînd pe această cale realizarea de economii de circa 5 200 mii lei pe an; Combinatul chimic-Făgăraş a elaborat un studiu privind aplicarea metodei PERT la revizia anuală a fabricii de oxigen, prin care se asigură reducerea duratei reparaţiilor de la 25 zile la 12 zile, sporind astfel capacitatea de producţie.

Realizările obţinute în industrie confirmă că organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii constituie o activitate principală a oricărei întreprinderi într-o economie modernă şi au scos în evidenţă necesitatea şi oportunitatea extinderii acestei acţiuni în toate ramurile economiei naţionale.

În vederea cunoaşterii cît mai largi de către cadrele din economie a celor mai bune metode de conducere şi organizare a producţiei şi a muncii, utilizate pe plan mondial, precum şi a popularizării realizărilor dobîndite în ţara noastră în acest domeniu, în baza Hotărîrii Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi a Consiliului de Miniştri, în lunile septembrie şi octombrie au fost constituite cabinete pentru probleme de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii, precum şi un colectiv central de coordonare a activităţii acestora.

Înscriindu-se pe linia ansamblului de măsuri stabilite de conducerea de partid şi de stat pentru aplicarea prevederilor Directivelor aprobate de Conferinţa Naţională din anul 1967, înfiinţarea unor astfel de cabinete constituie încă o acţiune menită să contribuie la ridicarea eficienţei întregii economii naţionale.

Cabinetele pentru probleme de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii funcţionează în oraşele reşedinţă de judeţ şi Municipiul Bucureşti, precum şi în alte municipii şi oraşe cu industrie mai dezvoltată: Turda, Petroşeni, Gh. Gheorghiu-Dej, Făgăraş, Călăraşi, Sighetul Marmaţiei, Sighişoara, Roman, Cîmpina, Mediaş, Dej, Lugoj şi Odorheiul Secuiesc.

Un larg domeniu de activitate

ÎN FAŢA noilor cabinete pentru probleme de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii se deschide un larg cîmp de activitate. Ele sînt menite să devină adevărate focare de răspîndire a tot ceea ce este mai înaintat în acest domeniu de activitate, să concentreze în jurul lor cele mai bune cadre de specialişti din economie. Pe măsura organizării acestei activităţi şi a experienţei dobîndite, ele îşi vor lărgi sfera atribuţiilor, astfel încît activitatea lor să fie cît mai rodnică, să corespundă întru totul scopului pentru care au fost create.

Ţinînd seama de posibilităţile de care dispun acum, la început de drum, este bine ca ele să se orienteze în mod deosebit spre cîteva direcţii mai importante:

Prelegeri urmate de discuţii, în care să larizare a problemelor conducerii şi organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii, precum şi a celor mai bune rezultate obţinute în întreprinderi; cicluri de conferinţe avînd ca scop instruirea cadrelor din întreprinderi: directori, ingineri şefi, şefi de servicii, ingineri, economişti, normatori, tehnologi, maiştri şi care să trateze subiecte specifice activităţii acestora; conferinţe de popularizare a acţiunii de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii în şcoli profesionale, tehnice, de maiştri, licee etc., în care se vor prezenta atît probleme de natură teoretică, cît şi rezolvări practice. Este util ca la aceste conferinţe să fie prezentate filme documentare, diapozitive, grafice, potrivit subiectului tratat.

Prelegeri urmate de discuţii, în care să se dezbată diferite teme concrete de conducere şi organizare a producţiei şi a muncii abordate în unele întreprinderi din judeţul sau oraşul respectiv. Această formă de manifestare o activităţii cabinetelor prezintă o semnificaţie deosebită, ţinînd seama de posibilităţile largi de valorificare a experienţei pozitive obţinute într-o anumită întreprindere.

Pe baza unor studii concrete, specialiştii din diferite întreprinderi pot să examineze în profunzime soluţiile preconizate, să facă propuneri pentru îmbunătăţirea şi completarea acestora, ceea ce permite sporirea în şi mai mare măsură a eficienţei economice ce se poate obţine de întreprindere prin aplicarea lucrării respective.

Organizarea de simpozioane şi sesiuni de comunicări ştiinţifice pe teme de conducere şi organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii, unde să se facă expuneri teoretice şi demonstraţii practice, cu participarea atît a cadrelor locale, cît şi a unor specialişti din ministere, alte organe centrale, institute de cercetări, institute de învăţămînt superior, Centrul de perfecţionare a cadrelor de conducere din întreprinderi etc. La aceste simpozioane şi sesiuni este necesar să se prezinte în cea mai mare parte studiile elaborate şi aplicate în întreprinderile din judeţul sau oraşul respectiv, care conduc la rezultate superioare.

Seminarii pe grupe de întreprinderi, cu profil similar sau identic, avînd ca subiect probleme actuale, specifice unităţilor respective, în scopul lărgirii cunoştinţelor tuturor celor direct interesaţi şi pentru îmbunătăţirea activităţii lor.

Realizarea de schimburi de experienţă, pe probleme concrete, între specialişti din diferite întreprinderi, asigurînd pe această cale extinderea şi generalizarea experienţei bune obţinute.

Iniţierea unor schimburi de informaţii privind diferite studii, materiale bibliografice şi date statistice în legătură cu nivelul unor indici tehnico-economici realizaţi în întreprinderile din judeţ, municipiu, oraş.

Întocmirea unei evidenţe a celor mai importante publicaţii de specialitate din ţară şi din străinătate care se găsesc la întreprinderile din judeţ sau oraş şi care prezintă interes şi pentru specialişti din celelalte întreprinderi.

Crearea unor cursuri scurte de informare, care se pot ţine de două ori pe săptămînă, cîte 2 ore, în cadrul cărora să fie prezentate de către cadre bine pregătite din judeţul respectiv, din ministere şi alte organe centrale, problemele noi de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii din ţară sau de peste hotare.

Organizarea de expoziţii, în care să fie prezentate cele mai bune studii de organizare întocmite în întreprinderile şi institutele din judeţul respectiv, diagrame şi date reprezentînd eficienţa economică obţinută prin măsuri de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii în unele întreprinderi, tablouri şi alte materiale sugestive.

În acest domeniu este de evidenţiat experienţa bună a Comitetului de Partid al Municipiului Bucureşti, care a realizat o expoziţie prezentînd cele mai valoroase realizări în domeniul organizării şi conducerii întreprinderilor şi care ar putea fi larg valorificată de fiecare cabinet pentru sfera sa de activitate.

Difuzarea largă prin presa locală, prin instalaţii de radioficare şi prin alte mijloace de difuzare existente a unor noutăţi privind metodele şi procedeele moderne de conducere şi organizare a producţiei şi a muncii, a rezultatelor obţinute în acest domeniu de unele întreprinderi.

Acordarea de asistenţă de specialitate la cererea unor întreprinderi, folosind cadre din activul obştesc, pentru efectuarea unor studii aprofundate pe diferitele probleme ale conducerii şi organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii. În acest scop vor utiliza cele mai potrivite metode practicate în prezent în ţara noastră sau în alte ţări cu industrie dezvoltată, capabile să asigure valorificarea cu eficienţă sporită a resurselor de care dispun întreprinderile.

În afară de acţiunile enumerate, cabinetele au latitudinea de a iniţia şi altele în acelaşi scop. Este necesar însă ca întreaga lor activitate să fie privită prin prisma eficienţei, ordinea de prioritate a problemelor să fie determinată astfel, încît în prima urgenţă să fie abordate acelea a căror răspîndire asigură o eficienţă economică imediată şi mai mare.

Atragerea specialiştilor în activul obştesc

PENTRU a-şi desfăşura activitatea în cele mai bune condiţiuni şi cu maximum de rezultate, cabinetele pentru problemele de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii vor trebui să-şi formeze un larg activ obştesc, din cei mai buni specialişti (ingineri, economişti, matematicieni, medici, psihologi, sociologi etc.), cu o bogată experienţă, cadre entuziaste, care şi-au demonstrat prin fapte priceperea în acţiunea de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii începută în anul 1967.

Ţinînd seama de rolul ce-l au, de importanţa activităţii pe care o vor desfăşura, de răspunderea ce le revine pentru răspîndirea cunoştinţelor, cabinetele vor funcţiona sub directa conducere şi îndrumare a comisiilor economice de pe lîngă comitetele judeţene, municipale sau orăşeneşti de partid. Ele îşi desfăşoară activitatea pe baza principiului muncii şi conducerii colective. Ca urmare, conducerea cabinetelor se exercită de către un comitet de direcţie, din care fac parte specialişti care manifestă interes şi pasiune pentru problemele de organizare, astfel aleşi încît să asigure reprezentarea principalelor ramuri şi activităţi din judeţul, municipiul sau oraşul respectiv. Preşedintele comitetului de direcţie şi directorul cabinetului trebuie să fie cadre cu o înaltă pregătire tehnică şi economică, oameni cu experienţă îndelungată.

În vederea asigurării unei îndrumări competente, s-a constituit un colectiv central, format din reprezentanţi ai unor ministere şi instituţii centrale. Acesta are datoria de a sprijini în mod sistematic activitatea cabinetelor prin recomandări calificate asupra unor probleme actuale importante, organizarea pregătirii de materiale, trimiterea periodică de specialişti pentru conferinţe sau pentru consultaţii, organizarea de simpozioane şi sesiuni de comunicări ştiinţifice etc.

Deşi sînt de curînd înfiinţate, cabinetele au şi început să-şi afirme prezenţa. Cu sprijinul Centrului de perfecţionare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi, cabinetele de la Cluj şi Oradea au prezentat simpozionul cu tema „Studiul muncii, factor important de creştere a productivităţii muncii", iar cele de la Timişoara şi Reşiţa un simpozion cu tema „Organizarea transportului intern şi a manipulărilor în întreprinderi". Mai pot fi amintite, de asemenea, un simpozion organizat de cabinetul judeţean Mehedinţi la Şantierul naval-Tr. Severin, un curs de informare de scurtă durată, iniţiat de cabinetul judeţean Botoşani, un ciclu de conferinţe organizat de cabinetul municipal Lugoj şi altele.

Cabinetele nou create reprezintă un instrument deosebit de util pentru răspîndirea cunoştinţelor privind ştiinţa conducerii şi organizării în economie, precum şi a experienţei înaintate în acest domeniu. Rezultatele activităţii cabinetelor vor depinde în măsură covîrşitoare de felul cum va fi organizată propria muncă, de asigurarea unui program de manifestări cît mai bogat şi mai variat, de felul în care vor fi antrenaţi cei mai buni specialişti să participe la acest program, de contribuţia pe care o va aduce fiecare la reuşita acţiunilor întreprinse, precum şi de efectele practice ale acestei importante activităţi în ridicarea eficienţei economice a fiecărei unităţi în parte, a economiei oraşului şi judeţului.

SIMPLIFICĂRI POSIBILE ÎN CALCULAREA PREȚULUI DE COST

UNUL DINTRE INDICATORII al căror nivel exprimă nivelul de gospodărire a mijloacelor materiale și de utilizare a forței de muncă, care caracterizează, în ultima analiză, eficiența activității economice, îl constitue **prețul de cost.**

Pentru a se putea acționa eficient în direcția reducerii lui este absolut necesară însă evidențierea corectă și cunoașterea cu precizie a volumului cheltuielilor de producție, stabilirea cu exactitate atît a costului fiecărui produs în parte, cît și a structurii diverselor elemente de cheltuieli componente.

Indiferent de metoda utilizată pentru calculul prețului de cost — pe faze, pe comenzi, standard cost etc. — important este faptul că prin aceasta să se poată determina cît mai corect volumul cheltuielilor de producție, atît pentru produsele finite executate, cît și pentru cele aflate în diverse stadii de execuție și, în același timp, ca prin intermediul analizei economice să se poată determina diferențele rezultate față de plan, cauzele abaterilor față de costurile „standard" sau normate, în vederea acțiunii constante de lichidare sau limitare a abaterilor sau influențelor negative. În același timp, este imperios necesar ca acest proces de cunoaștere să fie operativ și economic, în sensul unui consum minim de muncă și al unor efecte superioare.

In condițiile creșterii volumului producției și ale diversificării tot mai largi a sortimentelor din industria noastră, numărul de documente primare ca și volumul de muncă necesar contabilizării acestora a crescut foarte mult. Ca urmare, cunoașterea prețului de cost al producției și raportările statistice și contabile necesită un timp îndelungat, fapt ce influențează nefavorabil operativitatea sistemului informațional.

● Operațiune costisitoare și neconcludentă

ANALIZÎND ETAPELE determinării în contabilitate a cheltuielilor de producție (postcalcul), a prețului de cost al producției executate într-o lună, cît și cel al producției aflate în curs de fabricație, rezultă că ponderea cea mai mare o au materiile și materialele, pentru a căror cunoaștere se emit foarte multe documente. Conform metodologiei actuale, deosebit de contabilizarea consumurilor propriu-zise de materii și materiale, asupra valorii materialelor înregistrate pe fiecare comandă sau produs se aplică un coeficient de suplimentare, reprezentînd diferențele între prețurile de aprovizionare și cele planificate ale acestora, sau cotele de cheltuieli de aprovizionare-transport ce revin la fiecare comandă sau produs utilizîndu-se formula :

$$K \left(\begin{array}{c}\text{Coeficient}\\ \text{de deviere}\end{array}\right) = \frac{\text{Devieri în sold la începutul lunii} + \text{devieri luna în curs}}{\text{Sold curent de materiale la începutul lunii} + \text{intrări în luna în curs}}$$

Suplimentarea fiecărei comenzi sau produs cu acest coeficient implică efectuarea unui număr foarte mare de calcule, care, după părerea noastră, nu-și au justificare.

Pentru asigurarea continuității procesului de producție sînt necesare, după cum se știe, stocuri din toate sortimentele de materiale pe o anumită perioadă, în limita normativului stabilit prin planul financiar. Ca urmare a acestui fapt, cheltuielile de aprovizionare-transport efectuate într-o perioadă ajung să fie incluse în prețul de cost al producției mai tîrziu, de regulă în altă perioadă decît aceea în care s-au produs efectiv. În același timp, datorită varietății foarte mari a sortimentelor, aceste cheltuieli nu se pot individualiza asupra materialelor a căror aprovizionare le-a generat.

Cheltuielile de aprovizionare-transport cît și devierile față de prețurile planificate, repartizîndu-se în mod proporțional cu valoarea lor asupra tuturor materialelor intrate în consum, prin aplicarea aceluiași coeficient de suplimentare, determină un alt neajuns — o nivelare generală —, care deformează structura reală a cheltuielilor de producție. Astfel, unele materiale de volum și greutate mică, dar cu valoare mare, pentru care s-au făcut cheltuieli reduse cu aprovizionarea, prin aplicarea coeficientului de suplimentare își majorează prețul într-o proporție însemnată. Fenomenul se inversează la alte sortimente de materiale, cum se vede din tabelul de mai jos (cifre convenționale) :

Denumirea materialului	Cantitatea	Preț unit. lei	Val. total.	Chelt. transp. aprov. efective	Coeficient suplimentare	Suma chelt. repartizate	Val. totală ce se include în costuri
Pămînt turnătorie	60 t	60	3600	3200	31579	57	3657
Electromotoare MSA 400 kw	2 buc.	126000	252000	835	1579	3978	255978

În aceste condiții nu poate fi vorba de calcularea unui preț de cost **efectiv, exact,** iar compararea acestuia cu prețul de cost planificat sau normat nu este concludentă.

● Un cont analitic distinct

CELE DOUĂ CONSIDERENTE menționate — volumul de muncă deosebit de mare pe care îl implică calculul adaosului de cheltuieli pentru fiecare comandă sau produs, folosind coeficientul de devieri (mii de calcule și înregistrări în fiecare lună), ca și imposibilitatea includerii devierilor în prețul de cost în mod corespunzător și concomitent cu efectuarea aprovizionării— constituie, credem, suficiente temeiuri pentru găsirea unei soluții mai raționale, mai corecte, pentru simplificarea metodologiei de planificare, calcul și evidență a cheltuielilor efectuate cu materiile și materialele. În acest sens, ni se pare mai potrivit ca **volumul devierilor și al cheltuielilor de aprovizionare-transport să fie inclus în prețul de cost lunar, în mod global, în cheltuielile generale ale întreprinderii, proporțional cu valoarea totală a materiilor și materialelor consumate.**

O dată cu repartizarea cheltuielilor generale ale întreprinderii asupra tuturor comenzilor și produselor se includ, astfel, în prețul de cost și devierile între prețurile de înregistrare și cele de aprovizionare, împreună cu cheltuielile de aprovizionare-transport, reducîndu-se în mod substanțial volumul de muncă.

Deosebit de avantajele create, ca urmare a reducerii volumului de calcule și evidență, atît în planificarea prețului de cost, cît și, mai ales, în contabilitate, prin sistemul propus se realizează o **comparabilitate** a datelor efective cu cele planificate sau normate, prin aceea că atît în planul prețuri de cost, cît și în postcalcul se regăsește numai valoarea materiilor și materialelor. În acest fel se depistează mult mai ușor cauzele depășirii consumurilor specifice la unele comenzi sau produse, putîndu-se acționa mai eficient pentru înlăturarea lor.

În sprijinul propunerii de față pentru includerea devierilor în prețul de cost al producției ca un element de cheltuieli indirecte, și anume în cadrul cheltuielilor generale ale întreprinderii, este de semnalat și faptul că volumul acestor cheltuieli nu poate fi influențat în nici un fel de secțiile de producție de bază sau auxiliare. Volumul lor, de altfel, depinde de condițiile mai mult sau mai puțin favorabile de aprovizionare și acestea; la rîndul lor, sînt de multe ori în funcție de numeroși factori exteriori întreprinderii (repartiții, mijloace de transport, urgențe etc.).

S. STATICĂ
Contabil șef, Uzina de pompe — București

METODOLOGIA: RUTINĂ SAU CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ?

PRIN PUBLICAREA articolului „Delimitarea ramurii știință în domeniul economiei" sub semnătura lui V. Spiridon [1]), a fost pusă în discuție o problemă actuală. În domeniul economiei se desfășoară o activitate de cercetare științifică care-și cere dreptul de a fi delimitată de activitatea de parctică economică. Se pare că această idee întrunește sufragii unanime sau cel puțin majoritare. Întrebarea ce se pune acum se referă la locul (mediul) unde se desfășoară această activitate de cercetare științifică, precum și — problema cheie — a delimitării activității de cercetare în domeniul economiei.

În afară de institutele de cercetări specializate și institutele de învățămînt superior, activitate de cercetare în domeniul economiei se desfășoară și în cadrul colectivelor (sectoare, oficii, etc.) de studii și documentare din unele instituții economice centrale și uneori chiar în cadrul întreprinderilor. Dacă activitatea de cercetare a economiștilor din aceste instituții este mai mult sau mai puțin cunoscută, se constată că o altă formă de cercetare continuă să rămînă în anonimat, ocupînd un loc periferic în cadrul activităților organismelor economice. **Este vorba de activitatea metodologică.**

Ce este de fapt metodologia ?

Desfășurată de formații mai largi sau mai restrînse sau chiar de specialiști izolați, **metodologia reprezintă îmbinarea activității de cercetare economică cu activitatea practică economică în scopul asigurării cadrului științific al înfăptuirii politicii economice a partidului și statului.**

Sînt un partizan al ideii că activitatea de elaborare a metodologiilor constituie sectorul de cercetare și proiectare pentru activitatea economică pe care o deservește. Acesta datorită însăși naturii și formei de prezentare a rezultatelor sale.

Pornind de la condițiile concrete, metodologia analizează cadrul general al activității economice, stabilește factorii ce influențează sau pot influența asupra fenomenelor și proceselor și a căror acțiune trebuie determinată cu precizie, măsurată, definește noțiuni și stabilește metode de măsurare și de analiză. Rezultatele activității de elaborare a metodologiilor sînt valorificate prin punerea la dispoziția practicii economice a unor metode de calcul a diferitelor valori (indicatori, parametri), a instrucțiunilor, formularelor, machetelor de tabele, de grafice, liste de termeni, scheme de studii și analize etc.

În elaborarea și modernizarea fluxului informațional, de pildă, sînt necesare investigații asupra conținutului și formelor de manifestare ale fenomenelor și proceselor studiate, asupra volumului de informații necesare conducerii economiei pe diferite trepte și verigi, asupra metodelor moderne de calcul și analiză, asupra tehnicii moderne de transmitere și prelucrare a informațiilor. Metodologiei îi revine și ei un rol important în perfecționarea continuă a sistemului informațional, asigurîndu-i un grad înalt de eficiență. Elaborarea formularelor, instrucțiunilor, precum și toate precizările cu caracter metodologic trebuie să asigure interpretarea corectă și uniformă de către toți furnizorii de informații a conținutului fiecărui indicator, cu atît mai mult cu cît informațiile obținute fundamentează deciziile factorilor de conducere a economiei.

De aceea, **economistului metodolog i se cer calități deosebite : să fie un bun practician (cunoscător al ansamblului de lucrări ce intră în sfera preocupărilor sale) și să aibă totodată și calități de cercetător** (spirit analitic, capacitate de sintetizare și generalizare, de sesizare a noului, pasiune pentru munca de cercetare). Aceste condiții nu sînt însă suficiente pentru a desfășura o activitate metodologică eficientă. Se observă că, fie datorită rețelei insuficiente față de necesitățile economiei, fie datorită ignorării caracterului științific al activtății sale, sau altor cauze, economistul metodolog nu este sau nu reușește totdeauna să fie la nivelul sarcinilor și rolului ce-i revin în procesul modernizării activității economice.

Pericolul muncii de rutină

Nevoită să-și consacre mare parte din timp rezolvării unor probleme mărunte, **metodologia este amenințată să devină o muncă de rutină** (din păcate, considerată astfel de unele cadre de conducere), mai mult o activitate editorială de formulare și instrucțiuni, o activitate periferică a instituțiilor respective.

Atragerea celor mai valoroase cadre în munca de metodologie întîmpină uneori greutăți datorită unui complex de factori, subliniați foarte clar de Albert Cristache în articolul „De prioritățile cercetării științifice beneficiază economia națională" [2]); cercetarea științifică — și mai ales cea aplicativă — nu se poate desfășura și dezvolta fără pasiunea cercetătorului, dar nici numai pe baza ei.

Antrenarea economiștilor metodologi la diferite forme de manifestare științifică are deseori efecte stimulatorii, tocmai datorită faptului că aceștia își văd ideile concretizate în referate, comunicări, că au posibilitatea să-și confrunte în mod public ideile cu economiștii practicieni și cu economiștii cercetători din institutele specializate sau din învățămînt. Pe această linie, este lăudabilă inițiativa Direcției Centrale de Statistică de a organiza periodic consfătuiri științifice, care întrunesc specialiști din diferite domenii în pasionate confruntări pe tărîmul științei.

Consider oportună încadrarea și a activității metodologice în cercetarea științifică, ceea ce va contribui, fără îndoială, la sporirea eficienței sale economice și sociale.

Este, de asemenea, necesar ca **metodologiei să i se creeze cadrul organizatoric adecvat.** Sectoarele de metodologie trebuie să devină adevărate laboratoare de cercetare științifică aplicativă în cadrul instituțiilor în care funcționează, iar economiștii metodologi să devină adevărați consilieri științifici ai colectivelor respective.

Luarea unor măsuri în acest sens ar determina valorificarea optimă a unei energii potențiale, care riscă să se risipească în mod nerațional.

Gh. MARINESCU

1) „Viața economică" nr. 32/1968
2) „Scînteia" nr. 7990 din 10 august 1968

● În Editura ştiinţifică a apărut volumul **Grafice şi elemente de calcul grafic. Metode şi aplicaţii**, de D. Haşigan şi I. Marinescu (1968, 348 pag.). Maşinile de calcul, spun autorii, trebuie să fie utilizate la lucrări pentru rezolvarea cărora sînt necesare operaţii matematice numeroase şi complicate. Calculele curente, mai mult sau mai puţin simple care se repetă zilnic în mii de operaţii, se pot efectua pe calea calculului grafic, folosind în acest scop grafice cu scări suplimentare, diferite abace şi nomograme, grafice cu scări funcţionale ş.a.

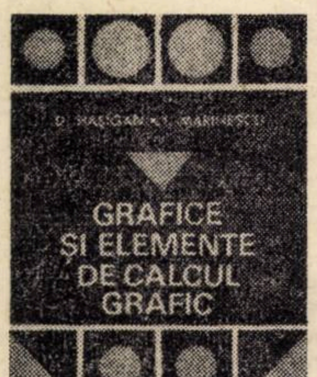

Calitatea pe care o au graficele de a sintetiza şi schematiza prezentarea acţiunilor şi proceselor studiate le face deosebit de utile în planificare, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii (sesizarea locurilor înguste, rolul şi oportunitatea unor verigi organizatorice), elaborarea programelor complexe, cercetarea ştiinţifică (mijloc auxiliar de investigaţie, instrument de documentare şi de prezentare a rezultatelor), mecanizarea şi automatizarea proceselor de producţie (funcţionare a instalaţiilor se înregistrează simultan de un aparataj conectat la maşini care înregistrează, în bună parte grafic, regimul de funcţionare şi rezultatele obţinute). Tematica lucrării a fost orientată spre problemele fundamentale ale reprezentării şi calculului grafic, cu fundamentarea teoretică a metodelor utilizate.

■ În articolul intitulat **Dezvoltarea structurii producţiei ca factor hotărîtor al creşterii economice**, publicat în nr. 8/1968 al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT, K. Steinitz analizează relaţiile între dezvoltarea structurală şi creşterea economică. Dezvoltarea structurală în condiţiile creşterii economice intensive se caracterizează, după cum afirmă autorul, prin următoarele aspecte: punctul de pornire hotărîtor al schimbărilor structurale rezidă în progresul tehnico-ştiinţific; aceste schimbări înseamnă mai puţin o deplasare în proporţiile dintre produsele tradiţionale, şi mai curînd o sporire rapidă, adeseori în salturi, a unor produse şi grupe de produse noi; o nouă fază de integrare a proceselor parţiale şi a grupelor de produse; din pronosticurile existente se pot deduce tendinţe, potrivit cărora, de exemplu, în construcţia de maşini oferta de maşini şi echipamente, predominantă astăzi, va fi depăşită tot mai mult prin sisteme complete de maşini, linii automate etc.; dezvoltarea structurală nu se manifestă atît prin schimbări în proporţia dintre ramurile economiei naţionale, cît în modificarea structurii produselor în cadrul ramurii; modificările structurale rezultă în măsură tot mai mare din procesele de substituţie progresive în cadrul produselor finale.

■ Unele probleme ale industrializării producţiei agricole sînt tratate în articolul **Preodolenie soţialno ekonomiceschih razlicii mejdu gorodom i derevnei** (Lichidarea deosebirilor social economice dintre oraş şi sat) de M. Makeenko (**VOPROSI EKONOMIKI** nr. 8/1968). Printre altele, autorul consideră că nu este justificat ca trecerea la metode industriale de conducere în agricultură să fie condiţionată nemijlocit de desfăşurarea mecanizării complexe în ramurile producţiei agricole, adică de lichidarea în general a muncii manuale. Drept argument se invocă faptul că şi în industrie unele procese folosesc încă munca manuală, în special cele auxiliare. Pe totalul industriei U.R.S.S., autorul apreciază că munca mecanizată calificată reprezintă doar cu puţin peste 40%, dar ea are totuşi un rol hotărîtor în crearea producţiei industriale. Autorul consideră că este îndreptăţit să se vorbească despre caracterul industrial în cutare sau cutare ramură a producţiei agricole, dacă se foloseşte acolo **un sistem de maşini** chiar dacă mecanizarea complexă nu a fost înfăptuită. Acesta este, spune Makeenko, criteriul esenţial al industrializării proceselor de producţie în orice sferă a producţiei materiale.

■ Revista IPARGAZDASÁG publică în numărul 7/1968 articolul **Metoda analizei valorice** de G. Lehoczky. Autorul defineşte analiza valorică ca o metodă ştiinţifică, folosită în industrie, cu ajutorul căreia este posibilă determinarea şi reducerea cheltuielilor inutile fără ca prin aceasta calitatea produsului (procedeului etc.) să se degradeze. În vederea atingerii scopului de mai sus: a) se determină cu precizie cerinţele beneficiarului faţă de produsul (procedeul etc.) cercetat; b) pe baza unor comparaţii se stabilesc cheltuielile necesare pentru asigurarea funcţiunilor mai importante (în realizarea produsului sau a unei anumite părţi a procedeului); c) pe baza unei tehnici descrise de autor se stabileşte soluţia cea mai adecvată din punct de vedere al totalităţii funcţiunilor date pentru îndeplinirea obiectivului final. După părerea lui Lehoczky, deosebirea fundamentală între metoda analizei valorice şi alte metode de raţionalizare constă în faptul că analiza valorică ţine seama în primul rînd de rolul diferitelor elemente în structura produsului, fără a tinde cu orice preţ, ci în mod raţional, la reducerea cheltuielilor.

Precizare

În articolul „Îngrăşămintele chimice în ecuaţiile producţiei" publicat în numărul din 27 septembrie al revistei, sub semnătura lui T. Marian, metodologia şi calculele privind corelaţia îngrăşămint-recoltă sînt preluate din articolul „Contribuţii cu privire la calcularea eficienţei utilizării îngrăşămintelor chimice" apărut în revista „Chimie" nr. 1/1967, sub semnătura C. M. Boeriu.

● Studierea cererii prematură în socialism?

CARE ESTE RELAŢIA dintre studierea consumului şi economia socialistă planificată? Este „marketingul"[1] **indispensabil** unei economii aflată încă în plin proces de dezvoltare?

Sub diferite forme, întrebările au fost puse frecvent în ultimii ani la diferite reuniuni internaţionale. Le reia amplu „Revue française du marketing", dedicîndu-i întreaga secţiune teoretică a ultimului său număr prin publicarea — faţă în faţă — a două studii semnate de Mihai C. Demetrescu şi Bernard Anglade. Un cuvînt introductiv („Marketingul în faţa marxismului") şi o notă de prezentare, semnate de Yves Fournis, preşedintele „Asociaţiei pentru dezvoltarea tehnicilor de marketing", creionează unele jaloane ale discuţiei şi consemnează o surprindere: „eram un anumit număr (de specialişti) care credeam în mod naiv că o economie socialistă planifică producţia fără a se preocupa prea mult de nevoile consumatorilor".

Am sentimentul că şi întrebările amintite şi surprinderea provocată de articolul lui Mihai Demetrescu asupra studiilor de piaţă din economia socialistă a României îşi au izvorul principal nu atît în ignorarea unor coordonate ale planificării, cît în zonele obscure ale unor concepte economice.

Unii economişti consideră, de pildă, că socializarea mijloacelor de producţie şi planificarea ar implica în mod necesar o conducere bazată exclusiv **pe un sistem de comenzi administrative** independente faţă de cerinţele economice obiective. Este un caz tipic de viziune deformată (prin a-istorism) a ceea ce s-ar putea numi sistemul de impulsii sociale al unei orînduiri. Nu cred însă că anatemizarea unor atari păreri ar contribui cu ceva la depăşirea unei viziuni pe care, la drept vorbind, au alimentat-o şi unele practici deformatoare dintr-un moment sau altul şi unele discuţii mai curînd teologice decît teoretice cu privire cînd la sfera de acţiune a legii valorii, cînd la relaţia plan-piaţă în economia socialistă.

Realitatea este că, după ce a realizat prima sa mare sarcină istorică, desfiinţarea exploatării omului de către om, în formele sale directe, primare şi brutale, şi după ce a construit un sistem unitar al economiei naţionale, socialismul îşi pune acum la punct **mecanismul economic** propriu.

Preocupările pentru studierea cererii reprezintă unul din elementele inseparabile al unei asemenea etape de rodare a motorului socialist pentru lungul drum istoric pe care-l are de parcurs. Perplexitatea unor economişti occidentali în faţa acestui fenomen se poate explica şi prin faptul că economia capitalistă s-a **sensibilizat** la semnalele de comandă ale consumatorului nu în stadiile iniţiale, ci în stadiul său final.

Yves Fournis rezumă destul de exact esenţa filozofică a „marketingului" cînd scrie că „în loc de a fabrica şi a căuta să vinzi ceea ce s-a fabricat, este mai raţional să cercetezi mai întîi ceea ce este posibil să vinzi şi să fabrici apoi".

Un sistem economic al cărui mobil este profitul nu putea să ajungă la o asemenea „filozofie" (din care decurg tehnicile de „marketing") decît pe o anumită treaptă a dezvoltării sale, sub presiunea unei supraproducţii relative şi a unor dificultăţi permanente în desfacerea excedentului, sub impulsul necesităţii de a capta „veniturile discreţionare", generate de o anumită stratificare socială — alimentată şi consolidată la rîndul ei, prin modul de distribuire şi redistribuire a venitului naţional. Marketingul este cu alte cuvinte produsul acelui efort de regîndire a problematicii economiei capitaliste contemporane la care chema Galbraith în „Era abundenţei".

Nu am intenţia să fac acum şi aici analiza unei teorii foarte la modă, cu antecedente ce mi se par vizibile (deşi într-o interpretare diferită) încă la Schumpeter şi cu consecinţe nu mai puţin vizibile în punctul de plecare al generalizărilor lui Rostow.

Ajunge să consemnăm faptul că într-o economie propulsată de profitul întreprinderii private, marketingul devine **necesar** numai atunci cînd posibilităţile de opţiune ale consumatorului se diversifică pînă la un grad la care opţiunea acestuia poate decide implicit însăşi existenţa sau non existenţa producătorului.

În economia socialistă, cu toată dezvoltarea rapidă a producţiei materiale, masa produselor şi gama sortimentelor disponibile se află încă sub nivelul cererii. De unde şi impresia greşită că „marketingul" ar fi prematur (sau, în orice caz, n-ar fi indispensabil) în economia ţărilor socialiste aflate în general în plin proces de dezvoltare. O asemenea impresie omite însă un factor esenţial: anume, relaţia producţie-consum are în socialism alte motivări şi alte mobiluri sociale care ţin de natura sistemului, de raţiunea intimă a existenţei sale.

Cantitatea de bunuri disponibile influenţează, fără îndoială, în socialism ca şi în alte orînduiri, asupra intensităţii cu care consumul îşi transmite semnalele, ca şi asupra sensibilităţii producţiei. La rîndul lor, formele de organizare, conducere şi planificare nu au o poziţie neutrală în legătură cu modul în care se realizează comunicarea. Dar, tocmai datorită acestui fapt, măsura perfecţionării formelor de organizare, conducere şi planificare, în domeniul de care ne ocupăm, este dată de efectele produse asupra măririi intensităţii semnalelor emise de consum, asupra accelerării vitezei lor de transmitere şi asupra sensibilizării producţiei la recepţionarea lor exactă şi promptă.

1) Printre numeroasele definiţii date noţiunii de „marketing", cea mai cuprinzătoare pare a fi cea a Asociaţiei Americane de Marketing: „ansamblul dinamic al tuturor activităţilor comerciale care, pornind de la cunoaşterea consumatorului şi utilizatorului, tinde să orienteze produsele actuale şi produsele noi spre piaţa lor". Folosim acest neologism pentru raţiuni similare celor care determină pătrunderea acestui termen anglo-saxon în aproape toate limbile europene: scutirea de perifrazele pe care le-ar implica traducerea lui exactă. Uneori, se consideră că „marketing" ar fi sinonim cu „studierea cererii"; o asemenea traducere este însă simplificatoare deoarece „marketing"-ul porneşte de la studierea pieţei şi, bazîndu-se pe rezultatele acestor investigaţii, ajunge la un întreg sistem de tehnici ale relaţiei producţie-consum.

bloc-notes

● Cum trebuie redactată o lucrare?

DOI AUTORI — Barbu B. Berceanu şi Iulian Panaitescu — şi-au propus să răspundă la întrebarea: cum trebuie pregătită o lucrare ştiinţifică în vederea publicării?

Răspunsul, pe cît de succint, pe atît de sistematic, se bazează pe valorificarea subtilă a unei experienţe de muncă redacţional-editorială, pe o literatură selecţionată cu rigoare şi este însoţit de referinţe indispensabile celui ce doreşte să-şi perfecţioneze tehnica redactării.

Răspunsul a căpătat, astfel, caracterul unui mic manual. Poate că unii dintre cei cărora el se adresează îi vor primi cu oarecare scepticism titlul puţin atrăgător („Prezentarea lucrărilor ştiinţifice") sau îi vor imputa uneori o **aparentă pedanterie.** Asemenea reacţii posibile nu ar face decît să demonstreze, o dată mai mult, cît de important a devenit să se corecteze prea puţina preocupare pentru ceea ce Barbu Berceanu şi Iulian Panaitescu numesc „metodologia activităţii autorului".

Oricine a lucrat într-un institut de cercetare sau de învăţămînt, într-o redacţie sau într-o editură, îşi dă seama de actualitatea stringentă a preocupării care a îndemnat pe cei doi autori să întocmească o asemenea introducere în tehnica de redactare a lucrărilor.

Pe cît de neplăcut, pe atît de inevitabil a devenit momentul în care se cuvenea ca cineva să se adreseze tovărăşeşte unora dintre autorii de studii sau articole, spre a le spune, în interesul valorificării eforturilor pe care le fac: „De te fabula narratur", cînd autorii remarcă **„Măsura calităţii unei lucrări este dată nu numai de valoarea intrinsecă a faptelor descoperite şi a ideilor sau teoriilor elaborate de autor, ci şi de modul în care este asigurată transmiterea lor, pentru a fi recepţionate şi însuşite complet şi corect de destinatar. O transmitere necorespunzătoare reduce cantitatea de informaţie, o degradează".**

Barbu Berceanu şi Iulian Panaitescu şi-au asumat sarcina de a explica modul în care poate fi înlesnită, în procesul redactării, comunicarea rezultatelor unei cercetări. Sarcină dificilă, dar sarcină dusă la bun sfîrşit. Să nădăjduim că mulţi din cei cărora lucrarea se adresează, îi vor urma sfatul. Prin perfecţionarea tehnicii de redactare şi prezentare, mesajul multor lucrări se va limpezi, lărgindu-şi capacitatea de penetraţie.

Cu alte cuvinte, o carte utilă pe masa de lucru a oricărui cercetător care, independent de domeniul de specialitate, doreşte să transmită pe calea scrisului rezultatele investigaţiilor sale.

Costin MURGESCU

Vă prezentăm:

Uzina de fibre sintetice — Săvinești (II)

RELONUL ȘI MELANA

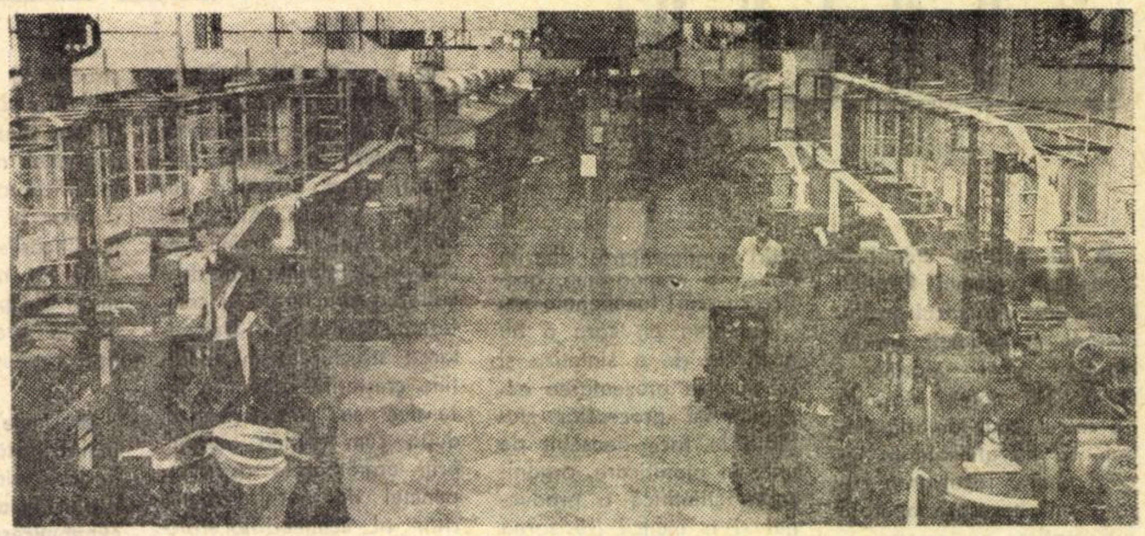

Secția de fibră a Fabricii „Melana"

VALOAREA PRODUCȚIEI dintr-un singur an a Uzinei de la Săvinești reprezintă astăzi a cincea parte din tot ce producea industria chimică, împreună cu toate ramurile conexe, în 1938. În 1969 numai cantitatea de lînă sintetică, Melana, va reprezenta echivalentul producției a peste 4 milioane de oi, ceea ce, în alte cifre, înseamnă nu mai puțin de 15 000 tone de pale voluminoase, fibre normale și tehnice (ceea ce reprezintă un ‚triplu salt" față de producția actuală).

Creșterea cu 200%, pînă în anul 1970, a producției acestei întreprinderi va însemna mai mult decît un spor cantitativ: o demonstrație a potențelor tehnico-științifice românești. Simpla cercetare a tehnologiilor de fabricație confirmă afirmația. Specialiștii de la Săvinești au descoperit și aplicat în producție, la instalațiile mai de mult intrate în funcțiune, o tehnologie bazată pe alți comonomeri la polimerizare decît cei îndeobște cunoscuți. Această invenție brevetată a determinat firme similare cu renume să se intereseze îndeaproape de procedeele tehnologice adoptate la Săvinești. De fapt, acestea constau în modificarea rețetelor de fabricație, prin utilizarea unor copolimeri ternari în locul celor binari, cei dintîi fiind obținuți dintr-o materie primă indigenă, furnizată de către combinatele petrochimice din Ploiești, Pitești, Borzești, Craiova și Piatra Neamț.

Fibra acrilică Melana, care se produce astăzi la Săvinești depășește calitățile, aspectul și proprietățile celor mai fine lînuri. Ea se fabrică printr-un procedeu de sinteză, utilizînd ca materie primă gazul metan. Melana are un tușeu care se compară cu tușeul lînei de Cașmir; ba mai mult, ea dispune de cîteva proprietăți care lipsesc lînei naturale.

Ce este Melana? Ce avantaje oferă această fibră celor ce o prelucrează și ce avantaje oferă consumatorilor? Fibra acrilică Melana a fost realizată pe baza unor cercetări laborioase, avînd ca punct de plecare o serie de licențe, a căror punere în aplicare și perfecționare este opera specialiștilor români.

Pornindu-se de la un pilot semi-industrial, construit în anul 1958, s-a trecut în curînd la producerea pe scară industrială a Melanei. Cercetările efectuate au condus la dezvoltarea unui procedeu și a unor rețete de fabricație proprii, protejate prin brevete de invenție. Progresele realizate determină extinderea în viitorul apropiat a fabricațiilor, pentru a se face față cererilor mărite.

Problemele ridicate de sinteza monomerilor, de copolimerizare, de filarea copolimerilor, ca și acelea legate de finisarea fibrei, de studierea comportării acesteia în prelucrarea textilă și în exploatare, fac obiectul unor cercetări, în care sînt antrenate importante mijloace materiale și cadre de specialitate.

Noul centru de cercetare al uzinei de la Săvinești, dotat cu instalații moderne, începînd de la aparatura analitică fizico-chimică pentru chimia polimerilor și determinarea structurilor, pînă la instalații de laborator pentru verificarea comportării fibrei în exploatare, constituie o chezășie a progresului permanent, pe care îl înregistrează fibra cu marca Melana.

Problema cea mai importantă în producerea fibrelor sintetice poliacrilonitrilice constă în alegerea tipului de solvent utilizat la obținerea soluției de filare. Una dintre particularitățile remarcabile ale procedeului Melana constă în folosirea carbonatului de etilenă ca solvent pentru polimer. Condițiile de lucru și particularitățile solventului conferă fibrei finite un aspect și proprietăți deosebite.

Uzina de fibre sintetice de la Săvinești are prima instalație industrială din lume care utilizează acest tip de solvent cu proprietăți speciale.

Procesul de fabricație dă fibrei Melana o culcare naturală agreabilă și o bună elasticitate. Melana se vopsește bine și depășește unele fibre acrilice de pe piața mondială prin strălucirea culorii obținute, simplitatea procesului de vopsire și rezistența culorii. Fibrele posedă bune proprietăți mecanice, stabilitate la lumină și, de asemenea, toată gama de proprietăți comune tuturor fibrelor acrilice: fibra este ușoară, rezistentă, nu se șifonează, dungile și pliseurile se conservă.

Fibrele Melana se pot folosi multilateral satisfăcînd toate gusturile. Ele nu intră la spălat, cum se întîmplă cu materialele din fibrele viscoză sau bumbac, nu capătă un aspect împîslit, **nici după spălări repetate,** cum se întîmplă cu lîna. Stofele din amestecurile cu peste 50% Melana prezintă o contracție de circa 1,5%. Albiturile țesute din Melana 100% se usucă de două ori mai repede decît cele din bumbac, deoarece fibra are un regim de umiditate bun, ceea ce îi conferă un confort mărit la purtare, îndeosebi cînd se folosește pentru lenjerie groasă de iarnă.

Melana este fibra ideală pentru confecționarea de haine călduroase, fiind de 1,8 ori mai călduroasă decît lîna naturală. Voluminozitatea și greutatea specifică reduse asigură și o economicitate deosebită în utilizare. Trei pulovere obișnuite din Melană au aceeași greutate cu două pulovere din lînă de aceleași dimensiuni.

Una dintre cele mai importante caracteristici ale Melanei este capacitatea mare de vopsire în culori frumoase și rezistente, în stare de puf, de pale, de fire, țesături sau tricoturi. O dată terminată vopsirea, culorile sînt puternic impregnate în fibră, așa încît spălarea frecventă nu poate să ducă la decolorare.

Fibra Melana posedă o mare stabilitate termică și chiar la o temperatură relativ ridicată, nu se contractă și nu se topește, nu este alterată de uleiuri, unsori, săruri neutre sau acide; nu se îngălbenește și nu-și schimbă culoarea, nu pierde din proprietățile mecanice, nu este în pericol de a fi atacată de molii, mucegaiuri sau bacterii, este rezistentă la acțiunea agenților chimici.

Avînd în vedere comportarea specifică deosebit de bună în tricotaje, se obțin la Săvinești pale Melana, din care filaturile produc fire toarse moi, voluminoase, călduroase. Palele voluminoase acrilice sînt constituite din două componente: o componentă din fibre cu contracția mare și una din fibre necontractabile. Cînd amestecul de fibre este supus acțiunii căldurii în instalații speciale care conferă operațiilor un mare grad de reproductibilitate, prima componentă se contractă în lungime. Această schimbare permite componentei necontractabile să producă bucle ce măresc apreciabil diametrul aparent al firului. Firul voluminos este destinat, în primul rînd, realizării de tricotaje, însă el dă un efect deosebit și în țesături.

Cererea de fibre este în continuă creștere, atît cantitativ, cît și calitativ. În același timp, linia caracteristică a fibrelor cerute pentru variatele utilizări devine tot mai severă. Aceasta înseamnă, că chiar și așa-numitele fibre „universale" se vor utiliza numai în domeniile în care ele se comportă cel mai bine. Drept urmare, limitele utilizării fibrelor naturale vegetale sau animale sau a unor fibre sintetice și artificiale, sînt treptat restrînse datorită proprietăților lor particulare. Spre deosebire de acestea, fibrele acrilice se evidențiază prin multilateralitate. Proprietățile variate ce i se pot imprima atribuie fibrei Melana un rol important în dezvoltarea viitoare a industriei românești de fibre sintetice.

Cercetările ce se efectuează la Uzina de fibre sintetice Săvinești sînt orientate spre introducerea fibrei Melana în cele mai variate sectoare de utilizare.

Covoarele fabricate din fibre acrilice sînt superioare covoarelor de lînă prin aceea că se pot curăța chimic și prin spălare, în afară de rezistența la murdărie și la frecare, care este cel puțin la fel de mare cu a lînei. În afară de aceasta, factorul randament în folosirea fibrei acrilice la covoare este de 95—98%, în timp ce pentru lînă acest factor este de 85%.

Rezistența la microorganisme și insecte, stabilitatea dimensională la spălare, rezistența excelentă la expunere în aer liber, rezistența la lumina solară, voluminozitatea și greutatea redusă, loturile constante de produse, fac avantajoasă folosirea fibrelor la fabricarea de pături și cuverturi, de tricoturi-jerseu simplu pentru cămăși bărbătești și de copii. Tricotajul-jerseu simplu din amestec de fibre scurte obișnuite și voluminoase filate după sistemul bumbac se bucură de succes. Materialul vopsit în bucată are o greutate de circa 200 g/m², putînd fi utilizat pentru cămăși sport ce concurează cu cămășile din bumbac 100%. Fibra Melana se poate utiliza și pentru realizarea de căptușeli pufoase, vopsite sau imprimate.

Realizări deosebite s-au obținut în confecționarea de imitații de blănuri din fibre Melana. Fibrele poliacrilonitriiice vopsite în masă se folosesc tot mai mult la confecționarea corturilor, a prelatelor și a jachetelor de schi.

Producția de fibre acrilice crește vertiginos. Cercetările fructuoase ale specialiștilor români duc la conferirea de noi proprietăți valoroase produselor Melana, care se exportă în nenumărate țări în cantități mereu sporite.

★

UN ALT PRODUS de bază al Uzinei este caprolactama, materie primă pentru fabricarea Relonului, din care se produc numeroase fire și fibre, ca:

- **Fire textile** continui, de tipul mătăsii, din care se fabrică ciorapi pentru femei, bluze, baticuri, lenjerie, cămăși bărbătești, fulgarine, hanoracuri etc.

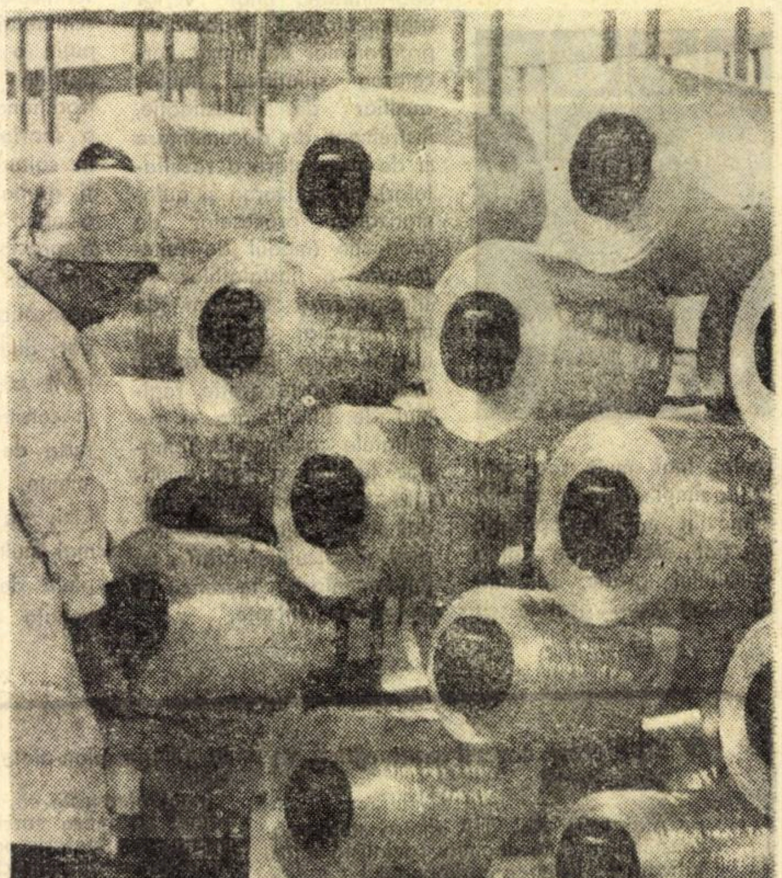

Aici se efectuează condiționarea firelor cord de relon

- **Fire supraelastice,** livrate pe bobine conus cu o greutate de 200—300 g sau în sculuri de aceeași greutate. Din ele se confecționează ciorapi și șosete, costume de baie, pulovere ușoare, costume de schi și altele.

- **Fibre tip lînă** care, în amestec cu fibrele naturale în proporție de 20—50%, conferă articolelor produse din acestea proprietăți textile superioare în ceea ce privește rezistența, gradul de alb, afinitatea față de coloranți.

- **Relontex,** adică fire voluminoase produse din relon prin texturare, care se livrează nevopsite sau vopsite cu coloranți direcți, acizi sau dispersie; se folosesc pentru confecționarea articolelor de îmbrăcăminte ca: bluze și jachete pentru femei și bărbați, fuste și țesături pentru rochii.

- **Firele tehnice** se produc răsucite sau nerăsucite, etirate la rece sau supraetirate, lucioase sau mate (cu pigmenți de matisare). Ele se utilizează pentru executarea de inserții pentru anvelope auto, filtre speciale, site mecanice, unelte de pescuit industrial, inserții pentru curele trapezoidale și benzi de transport, corturi și prelate etc.

- **Firele de pescuit** continui și monofilamentare supraetirate, cu diametrul între 0,2—0,8 mm, a căror rezistență variază între 1,5—15 kg/fir.

- **Corzi tăiate pentru perii** industriale și de uz casnic, sau corzi continui, avînd diferite scopuri tehnice (țesături pentru site, corzi de întindere).

- Trei tipuri de **granule** (A, P și D) folosite în industria materialelor plastice la producția unor piese necesare construcției de mașini (roți dințate, lagăre, carcase de pompe, ventile), transporturi (colivii de rulmenți, ventilatoare), mașini agricole și textile, tehnică fină (piese pentru mașini de scris, de cusut), aparate casnice (piese pentru mașini de spălat, aspiratoare, dușuri), construcții navale (elici, pompe), industria de mobilă (mînere, acoperiri), minieră (căști, carcase lămpi), electrotehnică (acoperiri de cabluri, plăci izolatoare, carcase, socluri, mînere, butoane) și diverse alte întrebuințări (seringi medicale, vase sterilizabile, piepteni, mulinete de pescuit, flacoane, folii).

- **Caprolactamă** utilizată în industria firelor și fibrelor sintetice de tip „Nylon 6", precum și în industria farmaceutică.

- **Sulfatul de amoniu** (îngrășămînt) **ciclohexanolul** (pentru industria chimică și farmaceutică), **ciclohexanona** (în industria chimică, fie ca produs intermediar în fabricarea caprolactamei fie ca solvent), **ciclohexanon-oxima, sulfatul de hidroxilamină** sînt alte cîteva repere din bogata gamă de produse ale uzinei de la Săvinești.

Din fire de Relon se fabrică, de asemenea, țesătură specială numită rețea cord, întrebuințată la fabricarea anvelopelor din cauciuc. În timp ce la fabricarea unei anvelope auto de dimensiune mijlocie este nevoie de 5,6 kg cord de bumbac, consumul de cord din relon este de numai 5 kg, iar rulajul anvelopelor cu cord de relon este cu 60% mai mare.

Toate acestea se numără printre succesele chimiștilor de la Săvinești în drum spre realizarea de noi și noi performanțe tehnice, științifice și economice.

M. P.

CEREREA MONDIALĂ ŞI EXPORTUL ŢĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

DEŞI NOTORIU INSUFICIENT ca volum şi ca structură, exportul ţărilor în curs de dezvoltare este un pilon al strădaniilor depuse de ele pentru reducerea şi lichidarea rămînerii lor în urmă pe tărîm economic. Desfacerile pe pieţele externe sînt pentru aceste ţări condiţia prealabilă a unor importuri cu adevărat vitale — pentru industrii în curs de a se naşte, pentru declanşarea unor procese cumulative de ridicare a economiei naţionale, nu de puţine ori chiar pentru hrana populaţiei. Ca atare, evoluţia viitoare a exportului are semnificaţii directe pentru însăşi perspectiva ieşirii din starea de subdezvoltare, bineînţeles alături de mobilizarea şi pe alte căi a resurselor naţionale, precum şi de atragerea unor mijloace financiare externe.

● Ipotezele de lucru

ÎN PRIMA JUMĂTATE a deceniului 1960—1970, volumul exportului ţărilor în curs de dezvoltare spre restul lumii a crescut cu aproape 6% anual, faţă de 4% anual în deceniul premergător. Calcule prezentate la prima Conferinţă a Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare (1964) porniseră de la ipoteza că în deceniul 1960—1970 acest export va creşte într-un ritm anual variind între 4% şi 4,6%. Prima cifră se baza pe ipoteza că venitul naţional în ţările capitaliste dezvoltate — principalii cumpărători ai mărfurilor din ţările în curs de dezvoltare — va creşte în acelaşi ritm ca pînă atunci (3,7%), iar a doua cifră corespundea obiectivului stabilit de O.C.D.E. de 4,2% anual. Ritmul de creştere relativ ridicat, în raport cu calculele amintite, al încasărilor efective de devize ale ţărilor în curs de dezvoltare în perioada 1960—1965 a dat naştere unui anumit optimism în ceea ce priveşte perspectivele pe termen mai îndelungat ale exportului acestor ţări şi deci posibilităţile lor de a finanţa importurile necesare.

Tabel nr. 1

Exportul ţărilor în curs de dezvoltare, pe produse şi destinaţii principale (în milioane de dolari, la preţurile din 1960)

	Anul	Export total	din care, spre: ţările capit. dezvoltate	ţările socialiste	ţările în curs de dezvoltare
Produse alimentare	1960	9 262	7 100	384	1 600
	1975 a)	14 160	9 814	1 469	2 877
	1975 b)	15 644	10 260	1 970	3 414
Materii prime agricole	1960	5 064	3 440	734	890
	1975 a)	6 389	3 973	1 046	1 370
	1975 b)	7 144	4 386	1 287	1 471
Minerale şi metale (fără combustibili)	1960	3 176	2 975	60	141
	1975 a)	5 976	5 398	186	392
	1975 b)	6 413	5 773	210	430
Combustibili	1960	7 422	5 160	2	2 260
	1975 a)	22 220	18 200	—	4 020
	1975 b)	23 620	19 300	—	4 320
Produse industriale	1960	2 416	1 275	68	1 073
	1975 a)	7 916	4 456	500	2 960
	1975 b)	9 086	4 886	600	3 600
Total	1960	27 340	19 950	1 248	5 964
	1975 a)	56 661	41 841	3 201	11 619
	1975 b)	61 907	44 605	4 067	13 235

a) Ipoteza „slabă"; b) Ipoteza „forte".
Sursa: TD/34/Supp. 1, pag. 36.

Tabel nr. 2

Ritmul de creştere al exportului ţărilor în curs de dezvoltare

(medii anuale, în procente, 1960—1975)

	Total, ipoteza		Din care, spre: ţările capitaliste dezvoltate		ţările socialiste		ţările în curs de dezvoltare	
	„slabă" (a)	„forte" (b)	a	b	a	b	a	b
Produse alimentare	2,8	3,5	2,2	2,5	9,4	11,5	4,0	5,2
Materii prime agricole	1,6	2,3	1,0	1,6	2,4	3,5	2,9	3,4
Minerale şi metale (fără combustibili)	4,3	4,8	4,0	4,6	7,9	8,7	7,1	7,8
Combustibili	7,5	8,0	8,8	9,2	—	—	3,9	4,4
Produse industriale	8,3	9,3	8,7	9,4	14,2	15,6	7,0	8,4
Total	5,0	5,6	5,1	5,5	6,5	8,2	4,6	5,5

Sursa: TD/34/Supp. 1, pag. 37.

Tabel nr. 3

Exportul ţărilor în curs de dezvoltare, pe destinaţiile principale (în procente, exportul total = 100)

	1960	1975 Ipoteza „slabă"	1975 Ipoteza „forte"
Ţările capitaliste dezvoltate	73,0	74,0	72,0
Ţările socialiste	4,6	5,6	6,6
Ţările în curs de dezvoltare	21,9	20,4	21,4
Total	100,0 *	100,0	100,0

*) Cuprinde exporturi cu destinaţie necunoscută.
Sursa: TD/34/Supp. 1, pag. 46.

Accelerarea creşterii exportului ţărilor în curs de dezvoltare s-a datorat însă în esenţă, cum rezultă dintr-un şir de ample analize întreprinse de U.N.C.T.A.D., faptului că activitatea economică din ţările capitaliste dezvoltate a evoluat mai repede decît se putuse prevedea pe baza antecedentelor şi nu unor modificări structurale importante în ţările exportatoare. Acesta este motivul pentru care noile „proiecţii" privind exportul ţărilor în curs de dezvoltare pînă în 1975 [1]) nu se bazează pe ofertă, adică pe producţia previzibilă, ci pe cererea mondială aşa cum poate fi ea dedusă înainte de toate din ritmurile probabile de creştere din economia ţărilor capitaliste dezvoltate. Totodată, perspectivele exportului au fost studiate şi în funcţie de ipotezele referitoare la condiţiile cererii din ţările socialiste şi din înseşi ţările în curs de dezvoltare.

În ceea ce priveşte ţările capitaliste dezvoltate, experţii U.N.C.T.A.D. pornesc de la premisa că cererea este funcţie de venitul real şi de creşterea demografică. Conform proiecţiilor cuprinse în Anuarul demografic al O.N.U., în perioada 1965—1975 populaţia va creşte aici într-un ritm mediu anual de 1,1%. Cît priveşte venitul real (produsul intern brut la preţurile din 1960), se iau ca punct de plecare două ritmuri de creştere. Ipoteza „forte" (creştere rapidă a venitului) se bazează pe previziunile O.C.D.E. pentru perioada 1965—1970, aplicate şi la cei cinci ani următori. Ar fi vorba în acest caz de un ritm anual de 4,7%. Deşi este ceva mai mic decît ritmul de creştere economică efectiv atins de ţările capitaliste dezvoltate în anii 1960—1965, el este totuşi socotit de specialişti ca ridicat în comparaţie cu perioadele premergătoare, deoarece o proiecţie astfel întocmită presupune ca ritmul de 4,7% să fie realizat de-a lungul a 15 ani (1960—1975). Fără a exclude cu totul o asemenea posibilitate, experţii U.N.C.T.A.D. preferă totuşi să însoţească ipoteza „forte" de o ipoteză „slabă", care să ilustreze consecinţele posibile ale unei încetiniri moderate a activităţii economice din ţările capitaliste dezvoltate asupra exportului ţărilor în curs de dezvoltare. Ipoteza „slabă" corespunde unui ritm mediu anual de creştere economică de 4,2% în perioada 1965—1975, ceva mai mare decît cel efectiv atins în anii 1950—1965.

● Proiecţiile

ÎN ANSAMBLU, volumul exportului ţărilor în curs de dezvoltare este presupus a creşte pînă în 1975 în medie cu 5% respectiv cu 5,6% anual, în funcţie de ipoteză. În preţurile din 1960, luate ca bază a calculului, exportul ar reprezenta la finele perioadei 56,7 şi respectiv 61,9 miliarde de dolari (vezi tabelele nr. 1 şi nr. 2). Analiza, oricît de sumară a cifrelor pe grupe de produse şi destinaţii principale, scoate în evidenţă cîteva evoluţii şi deplasări semnificative.

Potenţialul modest de creştere a exportului de **produse alimentare** reflectă o slabă elasticitate a cererii în raport cu venitul, dar şi politica protecţionistă a unor ţări capitaliste dezvoltate. Posibilităţile de a exporta produse alimentare spre ţările socialiste şi spre însuşi grupul ţărilor în curs de dezvoltare sînt în creştere, dar ţările capitaliste dezvoltate absorb aproape 4/5 din exportul total de astfel de produse din zonele subdezvoltate. Pe de altă parte, pentru majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare perspectivele sînt mai puţin bune decît arată cifrele medii din tabele, deoarece ritmurile cele mai înalte se înregistrează la carne şi cereale, produse pe care nu le exportă decît un număr mic de ţări. La uleiuri şi grăsimi, ceai, cafea, tutun, zahăr, ritmurile vor fi sub medie.

La grupul **materiilor prime agricole**, perspectivele sînt deosebit de slabe pentru cauciuc, iută şi alte mărfuri înlocuite pe scară tot mai mare cu produse sintetice. De această tendinţă generală sînt scutite numai produsele forestiere.

În cadrul grupului **mineralelor şi metalelor (fără combustibili)** ritmurile „proiectate" se caracterizează printr-o foarte mare diversitate — de la 1,1—1,3% pentru cositor la 12,5—13,3% pentru aluminiu. Un alt gen de diversitate apare la grupul **combustibililor**, al căror export este foarte inegal repartizat între ţările în curs de dezvoltare, 63% provenind din Orientul Mijlociu şi Africa de Nord. Majoritatea ţărilor subdezvoltate înregistrează un import net de combustibili.

Creşterea cea mai rapidă din toate grupele de mărfuri o cunosc **produsele industriale**. Aici se impune atenţiei ritmul deosebit de rapid al creşterii exportului spre ţările socialiste, care de altfel înregistrează ritmuri superioare celor ale ţărilor capitaliste dezvoltate la toate categoriile (cu excepţia combustibililor). Ca volum absolut, însă, şi de aci ca pondere în total, nici ţările socialiste, nici cele în curs de dezvoltare nu-şi modifică hotărîtor poziţia faţă de ţările capitaliste dezvoltate în cadrul proiecţiilor întocmite de experţii U.N.C.T.A.D. (vezi tabelul nr. 3).

Mai nete sînt modificările pe care le consemnează proiecţiile în privinţa structurii pe mărfuri a exportului. Ponderea produselor alimentare scade de la 33,9% din total în 1960 la 25,0% în ipoteza „slabă" şi 25,3% în ipoteza „forte" pentru 1975, cea a materiilor prime agricole se reduce de la 18,5% la 11,3—11,5%, iar a mineralelor şi metalelor (fără combustibili) — de la 11,6% la 10,5—10,4%. În creştere este ponderea produselor industriale — de la 8,8% în 1960 la 14,0—14,7% în 1975 —, dar în şi mai mare măsură cea a combustibililor — de la 27,2% la 39,2—38,1% —, ceea ce reduce din semnificaţia pozitivă a deplasării generale.

★

DUPĂ CUM s-a putut constata din datele prezentate, perspectivele exportului ţărilor în curs de dezvoltare pe deceniul următor depind în cea mai mare măsură de evoluţia cererii în ţările capitaliste dezvoltate. Dacă ritmul de creştere a cererii nu va atinge nivelul presupus, exportul zonelor subdezvoltate ale lumii capitaliste va fi afectat în mod corespunzător, iar drept urmare vor fi prejudiciate posibilităţile lor de ieşire din starea de înapoiere economică. Un element agravant care poate să apară este legat de faptul că proiecţiile au fost elaborate în preţuri constante (din 1960). Dar, pentru majoritatea produselor exportate de ţările în curs de dezvoltare există motive serioase de a presupune, cum se arată în studiile U.N.C.T.A.D., că producţia (oferta) va spori mai repede decît cererea, astfel că preţurile acestor produse vor scădea probabil în medie sub nivelul anului 1960. În sfîrşit, perspectiva unei creşteri rapide a exportului nu este valabilă pentru toate produsele pe care le vînd ţările în curs de dezvoltare, ci îndeosebi pentru combustibili (petrol) şi pentru articolele industriale. Aceasta înseamnă că acele ţări în curs de dezvoltare care contează mai ales pe exporturile lor tradiţionale de produse agricole şi de metale, au perspective mult mai puţin favorabile.

I. PĂDUREANU

1) Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement, Les tendances et problèmes du commerce mondial et du développement : Perspectives commerciales et besoins de capitaux des pays en vo : de développement. TD/34/Supp. 1.

ORMIG

IMPRIMATOR DE LINII CU SELECŢIONAREA ELECTRONICĂ

Defalcă automat nomenclatoarele de piese şi imprimă extrase sintetizate după fiecare grupă de piese (de ex. piese de confecţionat, piese de comandat, piese normate, piese turnate etc.).

Realizează economie apreciabilă de timp şi personal la prelucrarea

NOMENCLATOARELOR DE PIESE

Erorile de transcriere sînt evitate, însemnarea repetată a pieselor în liste nu mai este necesară. Datele constante (nr. comenzii, nr. de piese, data, termen) sînt imprimate automat. Fişele de însoţire pentru materiale sînt emise ca acte separate.

Cereţi documentaţiile gratuite la 202 Ro.

ORMIG 1 Berlin 42, Wolframstrasse 87—91.

PUBLICOM

O DATĂ CU SARCINILE, CRESC ȘI CERINȚELE FAȚĂ DE ECONOMIȘTI

Josef VLČEK
redactor șef al revistei „Hospodarske Noviny"

În R. S. Cehoslovacă se înregistrează o dezvoltare sistematică și intensă a pregătirii de economiști îndeosebi prin completarea pregătirii și prin recalificare. În esență aceleași tendințe se manifestă și în alte țări dezvoltate. Ele pot fi caracterizate prin aceea că:

— Pregătirea pătrunde în măsură tot m : mare pînă la lucrătorii din întreprinderi și uzine.

— Iau ființă forme noi, corespunzătoare, de școlarizare, cea mai mare parte, chiar în cadrul diferitelor întreprinderi sau grupuri de întreprinderi și resoarte.

— Se dezvoltă cu rapiditate studii de specialitate, mai ales post-universitare.

În R.S. Cehoslovacă organizarea cea mai bună și grija cea mai mare pentru pregătirea economiștilor și îndeosebi a cadrelor de conducere se manifestă în ramurile industriale. Cele mai bune realizări le-a obținut industria chimică. Încă de la începutul anilor '60 în această ramură a luat ființă un Institut special pentru pregătirea cadrelor de conducere. El are ca sarcină pregătirea de cadre superioare de conducere pentru uniuni economice și pentru întreprinderi, precum și pregătirea de cadre de rezervă pentru aceste funcții. Ministerul Industriei Chimice a construit lîngă Praga un centru școlar modern pentru cursuri speciale.

Sistemul de pregătire a economiștilor pentru industria chimică s-a perfecționat continuu și începînd cu anul 1966 se împarte în trei grade. Gradul întîi de școlarizare, asigurînd pregătirea maiștrilor este organizat de întreprinderi și are ca scop să pună la curent pe maiștri cu cele mai noi cunoștințe despre conducerea științifică a economiei socialiste. În acest scop institutul amintit a elaborat și experimentat un proiect tip de pregătire în cadrul căruia se utilizează metode didactice moderne (metoda cazurilor, teoria jocurilor și jocurile economice). Gradul doi de școlarizare este frecventat de economiștii cu studii medii și este organizat de direcțiile de ramură. Și aici a fost elaborat un proiect tip, bazat pe metode moderne de predare. Sistemul de pregătire este identic cu cel al pregătirii maiștrilor. În fine, gradul trei de pregătire asigură perfecționarea pregătirii cadrelor superioare de conducere și este organizat de ministerul de resort.

Deoarece pregătirea cadrelor de conducere nu se poate să fie ruptă de pregătirea de specialiști (în special de tehnicieni), Ministerul Industriei Chimice, în colaborare cu Școala superioară de tehnologie chimică se preocupă mai de mult de organizarea unor tipuri diferite de cursuri de perfecționare. Toate aceste acțiuni de perfecționare și de completare a pregătirii formează un sistem unitar pe ramură.

Firește aceasta necesită mari cheltuieli. De aceea în toate întreprinderile, uzinele și direcțiile de ramură cît și în Ministerul Industriei Chimice a luat ființă un fond special, destinat pregătirii lucrătorilor din care se finanțează formele și metodele de studiu în vederea ridicării calificării și selecționării lucrătorilor.

În mod identic este organizată completarea pregătirii cadrelor de economiști și în alte ramuri industriale din Cehoslovacia. Experiența din ultimii ani a demostrat că prin studiile post-universitare poate fi obținut un înalt grad de pregătire. Studiile post-universitare sînt frecventate de lucrători care activează în anumite ramuri, asigurîndu-se acestora completarea pregătirii; totodată ele pregătesc însă și noi specialiști. Aici se realizează ridicarea calificării practice a lucrătorilor cu pregătire universitară, prin specializarea în diferite domenii și informarea periodică despre cunoștințele cele mai noi, apărute în domeniul tehnico-științific.

În R.S. Cehoslovacă aceste studii post-universitare sînt organizate pe lîngă majoritatea școlilor superioare. În domeniul economiei se organizează studii post-universitare pe lîngă școlile economice superioare din Praga și Bratislava. Multe aspecte comune cu formele de studiu organizate de Școala superioară economică din Praga are cursul-internat pentru cadrele de conducere, organizat de Institutul de conducere încă în anul 1966. Acest gen de studiu este la ora actuală una din cele mai importante acțiuni în domeniul pregătirii cadrelor de rezervă pentru funcții de conducere din industrie și în special de directori generali. Aici este vorba de un studiu mai îndelungat cu scoaterea din producție a cursantului. Diferă de celelalte forme de studiu prin intensitate și exigență, cît și prin faptul că programul de pregătire include și practica conducerii, adică obținerea experienței prin aplicarea cunoștințelor teoretice în anumite întreprinderi, de regulă în cele din care provin cursanții, precum și în întreprinderi din străinătate (sub formă de stagii sau de călătorii de studiu).

Cursurile post-universitare pentru cadrele de conducere sînt organizate, de asemenea, și de Institutul de teorie și metodă de conducere din construcția de mașini de pe lîngă Școala tehnică superioară din Brno și de institutele speciale de ramură din industria grea, construcții, comerț interior și exterior, din cooperație etc. Trăsătura caracteristică a acestei instituții de pregătire este strînsa legătură a practicii cu pregătirea teoretică superioară.

★

Completarea studiilor cadrelor de economiști în R.S. Cehoslovacă are o veche tradiție, dar abia în ultimii ani a fost realizată rațional, sistematic și în funcție de țelul urmărit. A reclamat-o însăși viața. Rezultatele au și început să fie simțite: în economie s-au ridicat noi conducători capabili să îndeplinească sarcinile și să conducă autonom întreprinderile încredințate. Este drept că nu peste tot și totul este în ordine și nu peste tot se găsesc astfel de conducători. Dar ceea ce azi încă nu este, mîine poate fi. Premisele au fost create.

• Comerțul sovieto-suedez

Schimbul de mărfuri dintre U.R.S.S. și Suedia se efectuează în baza protocolului comercial pe șase ani (1965—1970) — arată I. Prokopiev în revista „Sovietskaia Torgovlea" nr. 9/1968. Volumul schimburilor de mărfuri a crescut de la 90 mil. ruble în 1960 la 119 mil. ruble în 1967.

Mai mult de jumătate din importul sovietic din Suedia reprezintă mașini și utilaj industrial. Pe baza comenzilor sovietice, Suedia a construit pentru U.R.S.S. vase frigorifice cu un tonaj de 8 000 tdw., docuri navale maritime cu o capacitate de ridicare de 27 000 tone și alte tipuri de nave.

În același timp Suedia este pentru U.R.S.S. un tradițional furnizor de mașini și utilaje pentru industria hîrtiei și celulozei. Organizațiile sovietice de comerț exterior întrețin de mult relații economice cu concernul „Alfa-Laval" — mare producător de utilaje pentru industria alimentară. În 1968, acest concern și alte firme vor livra Uniunii Sovietice utilaj pentru industria alimentară în valoare de peste 5 mil. ruble. Firma „Volvo" a înființat o societate comercială filială pentru efectuarea unor operațiuni comerciale cu Uniunea Sovietică și alte țări socialiste. Marele concern suedez „L. M. Erikson" a semnat cu întreprinderea de comerț exterior „Mașinpriborintorg" un contract pentru livrarea în U.R.S.S., în anii 1969—1970, de utilaj pentru cîteva centrale telefonice internaționale automate, în valoare de 65 milioane coroane suedeze. Alte cîteva firme suedeze specializate au primit comenzi pentru a livra în U.R.S.S. unele utilaje pentru uzina de automobile care se construiește în orașul Togliatti.

U.R.S.S. mai achiziționează din Suedia utilaje pentru industria chimică, minieră, pentru prelucrarea lemnului, unele aparate. În fiecare an, firma suedeză T.G.O. exportă în U.R.S.S. circa 40 mii tone de țevi cu diametru mare. Au fost încheiate contracte pentru livrarea în U.R.S.S. a peste 90 mii tone hîrtie, carton și celuloză. În ultimii ani a crescut și volumul importurilor sovietice de bunuri de larg consum suedeze.

Suedia — se arată în continuarea articolului — este o piață importantă pentru multe mărfuri sovietice. Produsele petroliere sovietice exportate în Suedia acoperă circa 1/5 din cerințele interne ale țării. Suedia își acoperă pe seama importului din U.R.S.S., circa 45% din necesarul de minereu de mangan și crom, 40% din fontă și 12% din cocs. De asemenea, U.R.S.S. exportă în Suedia azbest, concentrat de apatită, săruri potasice, materii prime, textile, aparate foto ș.a. În ultimii ani au început să se exporte în Suedia laminate din metale feroase, deșeuri din oțel, materiale de construcție, țesături din bumbac, in și alte mărfuri.

• Protocol economic între Cuba și R. D. Vietnam

Între Cuba și R. D. Vietnam — arată săptămînalul cubanez **Granma** — a fost semnat la Hanoi un protocol economic și de schimburi comerciale pe anul 1969, în vederea dezvoltării schimburilor economice și a cooperării tehnico-științifice dintre cele două țări.

R. S. F. Iugoslavia

TRATATIVE CU C.E.E. LA BRUXELLES

LA 18 OCTOMBRIE s-a terminat prima etapă a tratativelor dintre Iugoslavia și C.E.E. în vederea încheierii unui acord economic nepreferențial. Așa cum anunță Agenția Taniug, tratativele au fost precedate de convorbiri cu caracter tehnic desfășurate între reprezentanții celor două părți. În cursul tratativelor purtate între 15 și 18 octombrie la Bruxelles, delegațiile au examinat dezvoltarea schimbului comercial și au constatat că volumul și valoarea acestuia sînt caracterizate de o creștere continuă, cu toate că în primele luni ale acestui an s-a înregistrat o scădere a exportului de produse agricole și mai ales al cărnii, ca urmare a noilor restricții ale C.E.E.

Ambele părți și-au exprimat dorința de a dezvolta relațiile economice dintre țările membre ale C.E.E. și Iugoslavia. În acest scop, au fost examinate probleme specifice, mai ales cele care privesc exportul de produse agricole în cadrul căruia, exportul de carne de vită reprezintă 40% din exportul iugoslav de produse agricole în țările membre ale C.E.E. Se așteaptă ca la 4 noiembrie să sosească la Belgrad un grup de experți ai C.E.E. în vederea studierii pieței și prețurilor cărnii în Iugoslavia.

Delegația iugoslavă s-a pronunțat pentru liberalizarea comerțului și pentru acordarea unor înlesniri de care beneficiază țările Europei occidentale.

Au fost examinate, de asemenea și posibilitățile punerii în aplicare mai urgent a unor reduceri tarifare pentru exportul unor produse în cadrul Rundei Kennedy. Delegațiile vor continua convorbirile la toate nivelurile în cadrul grupurilor de lucru. Cea de-a doua etapă a convorbirilor va continua la începutul anului viitor.

Referindu-se la aceste tratative și la relațiile între C.E.E. și Iugoslavia, prof. L. Levi Sandri, vicepreședinte al Comisiei C.E.E., care se află în vizită în Iugoslavia, ca oaspete al Vecei Uniunii Sindicatelor din R.S.F.I., a declarat, în cadrul unei conferințe de presă ținute la 19 octombrie, că „este în interesul Pieței Comune să găsească soluții pentru cererile economiștilor iugoslavi".

Vicepreședintele Comisiei C.E.E. a subliniat că relațiile între C.E.E. și R.S.F.I. trebuie să fie prietenești, în conformitate cu cele care există între țările din Piața Comună. O asemenea poziție a organizației noastre economice, a precizat Sandri, trebuie să se concretizeze în acorduri comerciale care vor fi bazate înainte de toate pe interesele reciproce. Aceste acorduri trebuie să ofere soluții pozitive pentru toate acele dificultăți pe care le-a avut de suferit Iugoslavia de pe urma politicii C.E.E.

În ceea ce privește exportul produselor agricole iugoslave, s-a amintit că există două necesități contradictorii care trebuie satisfăcute. Este vorba mai întîi de stadiul actual al schimbului comercial între Iugoslavia și cele șase țări ale Europei occidentale, însoțit de un deficit permanent de partea iugoslavă. Anul trecut, acest deficit a fost de 265 milioane dolari. „O asemenea situație a devenit insuportabilă și este în interesul Pieței Comune însăși ca aceasta să se schimbe", a adăugat Sandri.

În conferință s-a arătat că prin cumpărarea unor cantități mai mari de carne din Iugoslavia, deficitul ar putea să scadă considerabil, dar politica agrară comună a Pieței Comune, care reprezintă însă unul din cele mai importante elemente ale integrării „celor șase", frînează o asemenea dezvoltare a schimbului. „Noi recunoaștem, a arătat vicepreședintele C.E.E., că o asemenea politică agrară creează dificultăți atît în interiorul organizației noastre, cît și în relațiile cu țări terțe și că trebuie să modificăm această politică". Prof. Sandri, a menționat apoi că soluționarea problemei achiziției de carne de către „cei șase" din Iugoslavia este și în interesul C.E.E., întrucît nu poate fi continuat un schimb în care un partener este permanent în deficit.

Așa cum arată Agenția Taniug, răspunzînd la o întrebare referitoare la angajarea muncitorilor iugoslavi în țările membre ale C.E.E., prof. Sandri a spus că această problemă va fi și pe viitor soluționată prin acorduri bilaterale. Planul de dezvoltare pe termen mediu a acestor țări prevede în continuare necesitatea angajării muncitorilor străini.

TERAPIE DE CONVALESCENȚĂ

● Recuperare

SE POATE SPUNE că această formulă sintetizează laconic opiniile cercurilor de specialitate din țară și străinătate asupra evoluției conjuncturii economice în Franța. Optimismul aprecierilor nu este unitar. Într-un buletin al său de la începutul lunii septembrie, agenția FRANCE PRESSE trasa imaginea „unei țări în plină convalescență, recuperîndu-și forțele mai rapid decît se prevăzuse după zguduirea care a zdruncinat-o și capabilă să rămînă, pentru țările industrializate, un partener valabil în competiția mondială". Mai circumspecți, autorii unui studiu publicat în ultimul număr al revistei americane WORLD BUSINESS recunosc că economia franceză își revine după evenimentele din mai—iunie, dar consideră că „țara rămîne expusă la perspectiva unei inflații crescînde, a unui șomaj relativ ridicat și a unei balanțe de plăți incerte". Ecoul acestor aprecieri se regăsește în punctul de vedere al cercurilor de afaceri din Franța. Recent, revista PATRONAT FRANÇAIS afirma că „la sfîrșitul lunii septembrie, recuperarea acestor pierderi (survenite în mai—iunie — n.n.) continuă să fie fenomenul dominant atît în industrie cît și în comerț, perspectivele rămînînd totuși incerte", cu referire în special la evoluția viitoare a investițiilor și a șomajului.

Conform pronosticurilor formulate în raportul economic și financiar, care însoțește proiectul legii finanțelor (prezentată recent spre dezbatere Adunării Naționale), ritmul de creștere a economiei franceze în acest an ar atinge 4%, față de 4,6% în 1967, iar prețurile la bunurile de larg consum ar spori cu 5,1% (+ 2,7% anul trecut).

Se poate spune că cheia de boltă a politicii economice a guvernului francez o constituie realizarea unei expansiuni rapide, pe baza efortului propriu al națiunii. Pe acest obiectiv se axează și bugetul pe anul viitor, elaborat sub semnul austerității pentru masele de contribuabili. În ceea ce privește căile pe care s-ar putea atinge un ritm ridicat de creștere economică, în cercurile oficiale se mizează îndeosebi pe stimularea investițiilor productive și pe extinderea cererii de consum. Se consideră că, într-un climat de concurență accentuată pe plan intern și în condiții conjuncturale externe favorabile (continuitatea expansiunii economice la principalii parteneri comerciali ai Franței — R.F.G., S.U.A., Italia etc.), își vor găsi mai ușor soluționarea atît fenomenele inflaționiste, cît și șomajul ridicat și alte probleme nevralgice.

Structura bugetului pe 1969 reflectă intenția guvernului de a finanța în bună măsură investițiile destinate lărgirii producției. Contrar orientărilor anterioare, proiectul de buget supus dezbaterii Adunării Naționale prevede un deficit de 11,5 miliarde franci (la un volum total al cheltuielilor de circa 151,4 miliarde). Măsurile de reducere a sarcinilor fiscale ale întreprinderilor vor „ușura" încasările bugetare cu 3,1 miliarde franci, sumă compensată în parte prin majorarea unor taxe și impozite asupra veniturilor sau prin crearea altora, precum și prin comprimarea unei serii de alocații bugetare în scopuri civile (cu excepția domeniilor considerate prioritare, ca învățămîntul și formarea profesională, agricultura, construcțiile de locuințe, telefoanele).

Dacă orientarea forurilor oficiale către expansiune este aprobată atît de patronat cît și de sindicate, în schimb politica fiscală este supusă criticii, bineînțeles din motive diametral opuse. Reprezentanții patronatului susțin că măsurile fiscale adoptate de guvern n-ar contribui substanțial la întărirea capacității de concurență a întreprinderilor franceze, iar marja profitului ar rămîne în continuare insuficientă pentru a asigura expansiunea investițiilor private. Organizațiile sindicale relevă că actuala orientare a politicii fiscale și creșterea continuă a costului vieții duc la transferarea celei mai mari părți a poverii sacrificiilor cerute de stimularea expansiunii pe umerii salariaților și altor categorii sociale cu venituri modeste. Pentru ca sporurile de salarii obținute în luna mai, în baza așa-numitului acord Grenelle, să nu fie anihilate de progresia prețurilor, reprezentanții sindicatelor cer introducerea unei scări mobile a salariilor și prețurilor.

Guvernul a stabilit plafonul maxim de creștere a prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum în semestrul II/1968 la 3% (5% pe întregul an). În practică, se promovează o politică de mijloc între blocarea prețurilor și acceptarea jocului lor liber, alegîndu-se calea supravegherii evoluției lor; în esență, aceasta constă în încheierea de acorduri între autorități și organizațiile profesionale, prevăzînd limitarea creșterii prețurilor, ajustarea lor în raport cu evoluția cererii și a ofertei.

Observatorii manifestă totuși un anumit scepticism în privința respectării plafonului anual de 5%, invocînd faptul că chiar statul a majorat în ultimele luni o serie de taxe și tarife (la petrol și benzină, la bere și tutun, la gaze și electricitate, la abonamente telefonice, la călătoriile cu trenul etc.). Statisticile oficiale arată că, în timp ce în iunie și iulie indicele prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum a crescut cu 0,3%, în luna august s-a înregistrat un spor de 0,5%.

Măsurilor adoptate pe plan intern li s-a adăugat, la începutul lunii septembrie, desființarea controlului asupra schimburilor valutare, introdus în urma evenimentelor din mai a.c. Acest act urmărește să furnizeze un element în plus pentru restabilirea încrederii în capacitatea de expansiune și concurență a economiei franceze, în stabilitatea francului. La scurt timp după adoptarea acestei hotărîri, cursul francului a cunoscut o revenire sensibilă pe piețele valutare; în ceea ce privește rezervele monetare ale Franței, scurgerea lor s-a încetinit treptat, la sfîrșitul lui septembrie înregistrîndu-se chiar o ușoară inversare a tendinței. Dar dacă zvonurile persistente asupra iminenței devalorizării francului francez au pierdut din audiență în ultimele săptămîni, poziția financiară a Franței rămîne totuși afectată: în perioada mai—septembrie pierderile de aur și devize s-au cifrat la 12,5 miliarde franci (circa 2,5 miliarde dolari), rezervele sale ridicîndu-se la 30 septembrie la 21,6 miliarde franci (4,4 miliarde dolari).

● Pariul expansiunii

ACȚIUNILOR PREZENTATE pînă aici urmează să li se adauge, într-o perspectivă nu prea îndepărtată, o serie de măsuri social-economice, al căror conținut și amplitudine sînt în curs de precizare. Unul dintre primele sectoare importante, prinse în vizorul reformei, este agricultura. Reprezentanții guvernului și organizațiile profesionale ale agricultorilor sînt de acord în a recunoaște că politica aplicată pînă în prezent a condus la un impas: susținerea piețelor (a cursurilor) pe baza unor subvenții crescînde a contribuit la crearea de excedente nevandabile (de fructe, legume, lapte etc.), iar menținerea prețurilor agricole la un anumit nivel (unic în cadrul Pieței Comune) în condițiile sporirii cheltuielilor de producție determină stagnarea sau chiar reducerea veniturilor unor categorii de agricultori, scăderea nivelului lor de trai comparativ cu alte pături sociale.

În perspectivă, majoritatea creditelor bugetare ar urma să fie dirijată spre modernizarea exploatărilor agricole și realizarea unui echilibru între producție și consum. Aprecierile oficiale nu ascund faptul că posibilitățile de modificare a politicii agricole pe plan intern sînt limitate de angajamentele asumate de guvernul francez în cadrul Pieței Comune; ca atare, vor trebui așteptate rezultatele dezbaterilor care urmează să se desfășoare la Bruxelles, în luna noiembrie, asupra modificării unor reglementări comunitare.

Organizațiile profesionale ale agricultorilor pun accentul în special pe necesitatea sprijinirii gospodăriilor cu venituri reduse, pe modernizarea industriilor agricole, pe dezvoltarea legăturilor interprofesionale (agricultură, comerț, industrie) etc. Totodată, se fac auzite opinii că orientarea politicii agrare în funcție de distincția între exploatările „competitive" și cele „marginale" va contribui la accelerarea concentrării capitaliste în agricultură, va duce la dispariția a sute de mii de gospodării considerate nerentabile sau lipsite de perspectivă, la accentuarea emigrării forței de muncă din agricultură. (De fapt, într-o serie de surse oficiale se susține că este de dorit ca ponderea populației ocupate în agricultură în Franța să scadă de la 17% din totalul în prezent, la 10—9% în viitor).

Evident, pe plan regional măsurile de modernizare a agriculturii ar constitui parte integrantă a amenajării proiectate a teritoriului țării (alături de descentralizarea industriei și stimularea diferitelor activități de importanță locală). Reorganizarea regională, al cărei conținut formează, la rîndul lui, obiectul unor largi dezbateri, urmărește ca — printr-o serie de descentralizări ale atribuțiilor administrative, economico-financiare etc. — să dea un impuls inițiativei locale și să faciliteze expansiunea economică în regiunile mai puțin favorizate pînă în prezent. Recent, această ultimă preocupare a fost ilustrată de aprobarea de către Consiliul de Miniștri a unui program de echipare a regiunii Bretagne în trei domenii: energie, șosele și telecomunicații.

Reforma regională se integrează în tema mai largă a „participării", concepută pe trei planuri: național, regional și al întreprinderii. Formula participării în întreprinderi, schițată de președintele de Gaulle în ultimele sale cuvîntări, ar include interesarea directă și materială a tuturor celor ce lucrează într-o întreprindere la rezultatele obținute, organizarea informării regulate a întregului personal asupra mersului și perspectivelor întreprinderii și, în fine, realizarea condițiilor ca, la toate nivelele, lucrătorii să poată face cunoscute propunerile lor concrete. Încercarea „de a stabili un dialog între muncă și capital" — după expresia curentă utilizată de forurile oficiale — a suscitat numeroase comentarii critice, sindicatele relevînd tendința de a se frîna pe această cale acțiunile revendicative ale oamenilor muncii. Nemulțumirea lor este întărită de intenția guvernului de a da o nouă legiferare drepturilor sindicale în întreprinderi, prin care s-ar urmări reducerea autorității și a cîmpului de acțiune al organelor sindicale.

Nivelul ridicat al șomajului a determinat guvernul să adopte o atitudine mai activă și în domeniul formării profesionale și al recalificării. Deși numărul oficial al șomerilor la începutul lunii septembrie era de circa 285 000, efectivul lor real este mult mai mare (fiind apreciat la 500 000—600 000 de persoane), în bună parte tineri care caută pentru prima oară de lucru. Avînd în vedere că numeroși tineri nu găsesc angajament întrucît nu au o calificare, o profesie, guvernul a hotărît să dea un impuls acțiunii de formare a cadrelor, creditele bugetare destinate acestui scop fiind aproape dublate în 1969 (la 256 milioane de franci). Paralel, o atenție deosebită este acordată posibilităților de a crea noi locuri de muncă în diferite sectoare economice și regiuni ale țării.

În cadrul comentariilor asupra perspectivelor aplicării politicii economice și sociale a guvernului, asupra șanselor realizării expansiunii, revine frecvent cuvîntul „pariu". În buletinul PERSPECTIVES ÉCONOMIQUES (8/X), editat de Societatea de studii și informații economice din Franța, se afirmă că „în fond guvernul a acceptat, în condiții favorabile, un pariu asupra expansiunii. El are serioase șanse de a-l cîștiga. Dar un pariu rămîne pariu și... îngrijorarea n-a dispărut încă". Experții subliniază că ultimele luni ale acestui an vor evidenția dacă înviorarea activității economice în august-septembrie a fost determinată doar de necesitatea reconstituirii stocurilor comerciale (diminuate mult în perioada mai—iunie) sau dacă este vorba de o reală expansiune a cererii și a producției. Bineînțeles, nu poate fi neglijată nici influența favorabilă sau defavorabilă a factorului extern, căci — după cum a arătat ministrul de externe Michel Debré la inaugurarea tîrgului de la Strasbourg — politica guvernului francez se bazează pe „căutarea permanentă a unui echilibru între exigențele unei valorificări continuu ameliorate a posibilităților naționale și constrîngerile concurenței internaționale, pe care trebuie s-o dorim și s-o căutăm".

Dinamica comerțului exterior

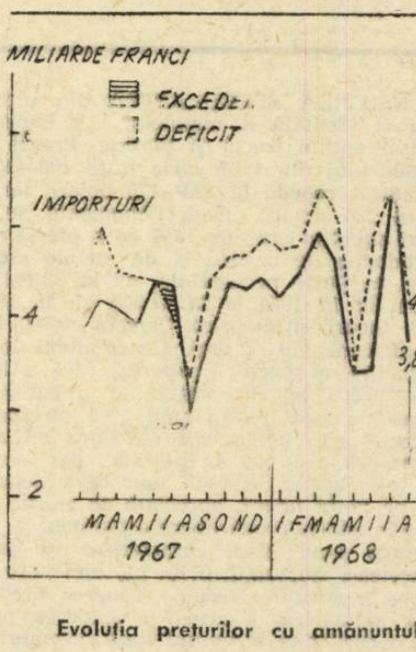

Evoluția prețurilor cu amănuntul

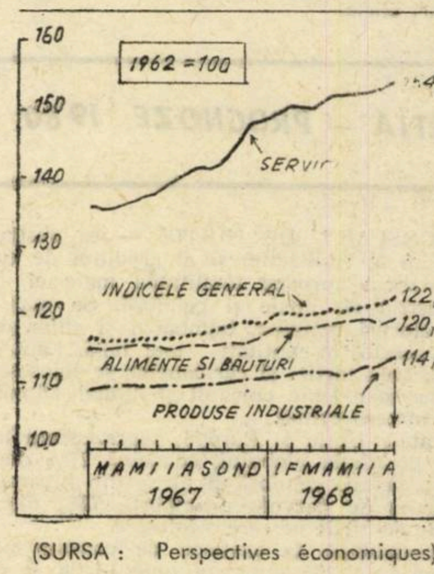

(SURSA : Perspectives économiques)

N. POPOV

PE GLOB

● Importurile din Argentina ale țărilor Pieței Comune, reprezentînd mai ales carne de bovine, porumb și grîu, adică produse agricole aflate în concurență directă cu cele vest-europene, s-au redus în 1967 la jumătate. Reducerea a afectat sensibil veniturile obținute de Argentina de pe urma exportului, din care „cei șase" absorbeau circa 43%.

● În Norvegia un amendament recent de ordin legislativ prevede că timpul de lucru nu va putea depăși în nici un caz 51 de ore pe săptămînă și fixează la 250 numărul maxim al orelor suplimentare în cursul unui an.

● Raportate la P.N.B., impozitele directe reprezintă 4,6% în Franța, 7,6% în Elveția, 8,3% în R.F.G., 9,7% în Anglia și 18,2% în Suedia.

● Potrivit acordurilor încheiate la 16 octombrie între guvernul turc și Banca Europeană de Investiții, Turcia va beneficia de un credit de 11 milioane de dolari destinat dieselizării rețelei sale feroviare și de un alt credit de 7,5 milioane destinat sectorului privat.

● Firmele carbonifere vest-germane, care, spre deosebire de cele din alte țări apusene, nu aparțin statului, reușesc, grație pătrunderii lor în alte ramuri (industria chimică și petrochimică, a gazului și electricității) să fie pe ansamblu rentabile. Ponderea extracției cărbunelui în cifra lor de afaceri totală a scăzut de la 41,5% în 1958 la 15,7% anul trecut.

● În trimestrul trei, P.N.B. al S.U.A. era cu peste 9% mai mare decît în trimestrul corespunzător al anului trecut. În termeni reali creșterea a fost de numai 4,8%, în timp ce obiectivul Administrației era maximum 4%. În ciuda majorării cu 10% a impozitelor, vînzările cu amănuntul nu dau semne de încetinire.

● Într-o declarație făcută la Bruxelles, H. Diori, președintele Nigerului și purtător de cuvînt al celor 18 state francofone asociate la Piața Comună, a susținut propunerea creării unui fond pentru stabilizarea prețurilor în cadrul Asociației. El s-a pronunțat totodată în favoarea instituirii unui fond de garantare a investițiilor private.

REPERE

LA RÎND — PLATINA!

TENSIUNEA SPECULATIVĂ din ultimul an de pe piața occidentală a metalelor a cuprins încă de la sfîrșitul anului trecut și platina. Prețul oficial, care în primele luni din 1967 varia între 100—105 dolari uncia, s-a ridicat repede la 120—125 dolari, iar pe piața liberă, la 230 dolari uncia. Fenomenul se datorește unei cereri subit în creștere față de o ofertă nesatisfăcătoare.

Producția de platină și de metale asociate a crescut totuși în țările occidentale, de la 33 400 kg în 1965, la 36 300 kg în 1966 și la 41 500 kg în 1967, pe primele două locuri situîndu-se Canada (5 700 kg) și Uniunea sud-africană (19 000 kg). Concomitent însă cu creșterea producției, a sporit și cererea, care a totalizat în 1967 circa 35 000 kg de platină și o cantitate echivalentă de metale asociate. În anul 1966 cererea a putut fi satisfăcută prin deblocarea de către S.U.A. din stocurile de rezervă a 10 000 kg platină; dar acest „ajutor" n-a mai fost repetat în 1967, fapt ce a determinat speculațiile pe piața liberă, apreciate de ziarul LES ECHOS ca unice în istoria pieței libere a platinei.

Pentru anul 1968, caracterizat în primul semestru de aceleași fluctuații, piața platinei pare să „țină pasul" cu cea a aurului: recent, scăderea prețului aurului pe piața londoneză, a atras și scăderea prețului platinei, care a oscilat la începutul lunii octombrie între 100—110 dolari uncia.

HÎRTIA — PROGNOZE 1980

CONSUMUL DE HÎRTIE — se susține — este un indiciu al civilizației și al gradului de cultură. Lemnul furnizează aproape totalitatea materiei prime pentru industria de hîrtie și celuloză. Se mai întrebuințează pe alocuri mătasea, bumbacul și chiar masele plastice, însă acestea în cantități mai mici. Fapt este că pentru fabricarea hîrtiei și cartoanelor se folosesc anual 78 milioane tone lemn obișnuit și numai 4,5 milioane tone de alte materii prime.

Statele Unite și Europa, reprezentînd la un loc 20% din populația globului, consumă 77% din cantitatea de lemn pentru celuloză și hîrtie din întreaga lume. Țările în curs de dezvoltare importă 76% din întreaga cantitate de hîrtie pe care o folosesc.

Previziunile în materie de consum pentru 1980 se cifrează la 205 milioane tone hîrtie și carton față de 98 milioane tone în 1965. Aceasta reprezintă o creștere medie anuală de 4,5%. Creșterea prevăzută pentru 1965—1980 este de 107% pentru Europa (fără U.R.S.S.), 242% pentru U.R.S.S., 65% pentru S.U.A., 137% pentru Japonia etc.

Fabricile de celuloză și hîrtie folosesc mult deșeurile din industria lemnului și mai ales de la gaterele de cherestea (Statele Unite, Japonia, Canada și U.R.S.S. sînt mari consumatoare de deșeuri ca materie primă pentru această industrie).

DISTRUGERI... RECORD

NU MAI PUȚIN de 240 milioane mărci îi costă pe contribuabilii din țările Pieței Comune nimicirea excedentului de recoltă de legume și fructe din anul acesta. Potrivit unor prevederi legate de reglementarea prețurilor agricole din Piața Comună, pentru a menține prețurile de producător la un nivel stabil, C.E.E. garantează producătorilor din țările-membre un preț minimal. Dacă prețul de pe piață scade sub prețul minimal, ea cumpără marfa excedentară. Dar, dat fiind că anul acesta a fost o recoltă foarte bună și deoarece C.E.E. nu a știut ce să facă cu însemnatele cantități de produse, — arată DER STERN — s-a consimțit ca producătorii să nimicească sau să folosească ca hrană pentru vite o bună parte din produsele lor. Pentru fiecare kilogram de mere, piersici, portocale etc. distrus, C.E.E. a plătit producătorilor cîte 40—45 pfeningi. Distrugerea acestor mărfuri s-a făcut în timp ce piețele nu erau suprasaturate, iar prețurile de consum se aflau la un nivel normal și în unele cazuri chiar depășeau prețul mediu.

Sub presiunea protestelor vehemente împotriva distrugerii alimentelor, s-a recunoscut și la Bruxelles, mult prea tîrziu însă, că ceva nu este în ordine în sistemul C.E.E. Urmează ca în toamnă garanțiile de prețuri pentru legume și fructe să fie revizuite.

ȘI CAPSULELE AU CEVA DE SPUS...

NE-AM OBIȘNUIT să vorbim tot mai des despre estetica produselor industriale și de larg consum, ca factor important în promovarea vînzărilor. În general însă am avut în vedere prezența estetică a însuși produsului și a ambalajului său, considerînd celelalte accesorii drept minore. Cu ocazia apropiatului Congres internațional al ambalajului (12—21 noiembrie a.c.) printre lucrările trimise se află și un studiu care se ocupă de estetica.... capsulelor (întocmit de 15 experți din cadrul Institutului francez pentru studiul opiniei publice). „Accesoriu al ambalajului, capsula sau dopul nu sînt chiar de o concepție atît de simplă cum am crede la prima vedere — se spune în lucrare. Ele prezintă diferențieri de fabricație după cum produsul se adresează bărbaților sau femeilor (mai solid, mai impozant, mai unghiular dacă este vorba de un produs masculin; mai rotund, mai plăcut colorat, mai ușor de manevrat, etc... cînd e vorba de un produs destinat femeii)". Studiul — la care s-a lucrat șase luni — subliniază necesitatea adaptării capsulării la natura produsului. Iată cîteva indicații interesante în acest sens, privind anumite categorii de produse: pentru vinurile superioare se impune o capsulare pretențioasă, care se exprimă prin dimensiunea capsulei, materialul din care este fabricată și decorația sa; spirtoasele reclamă aceeași preferință pentru lux — în general se utilizează la capsulare bronzul, cu reflexele sale aurii sau argintii ce atrag privirea; la produsele cosmetice un mare rol îl joacă culoarea, de preferat tonurile reci, neagresive, dar nu prea șterse — albastrul fiind cel mai indicat; la produsele farmaceutice sînt contraindicate tonurile agresive în special cînd este vorba de tablete, care se cer în roșu alimentar, verde, galben deschis, sau mai sigur, translucide; la produsele alimentare culorile reci trebuie evitate — după natura produsului e de preferat roșu stins, tonurile de brun, ocru sau albul imaculat. Nimic nu e mai dezagreabil — subliniază experții — decît o capsulare de cosmetică, aplicată unui produs alimentar sau invers.

Evident că un loc important îl ocupă în capsulare etanșeitatea, ușurința manevrării și grija pentru indicațiile scrise în acest scop. „O gospodină care-și va rupe o unghie decapsulînd o sticlă — se conchide — este un client definitiv pierdut".

TRAFICUL AERIAN ÎN PERSPECTIVĂ

SE POATE estima că rolul transporturilor aeriene în asigurarea circulației mărfurilor și persoanelor va spori considerabil pe scară mondială în deceniile următoare. Aceasta este concluzia la care au ajuns autorii unor studii elaborate în cadrul marilor societăți constructoare de avioane din S.U.A. (Boeing, McDonell Douglas și Lockheed). Sintetizate, previziunile lor asupra evoluției traficului aerian mondial în viitorul apropiat se prezintă astfel:

Anul	Numărul de pasageri/km (miliarde)	Mărfuri transportate, în tone/km (miliarde)
1967	275	6,7
1970	395	13,4
1975	651	30,0
1980	1000	70,0

În cercurile de specialitate se consideră că tocmai perspectiva dezvoltării rapide a traficului aerian determină atît pe constructori cît și societățile de transport să se orienteze tot mai mult către avioanele de mare capacitate.

BARCA DE BUZUNAR

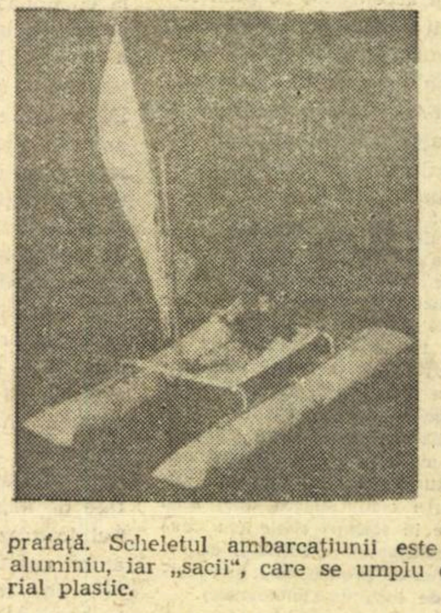

BARCA cu pînze pe care o vedeți în fotografie a luat premiul întîi la un concurs de viteză ținut recent în S.U.A.; ea are proprietatea de a se transforma, în cîteva minute, într-un geamantan ce poate fi pus cu ușurință în portbagajul oricărei mașini. În poziție de plutire, barca are dimensiunile: 3,65 m lungime și 1,83 m înălțime (catargul), iar pînza are 8,82 mp suprafață. Scheletul ambarcațiunii este confecționat din aluminiu, iar „sacii", care se umplu cu aer, din material plastic.

PUNCTE DE VEDERE CU PRIVIRE LA ȘOMAJ

ÎN 1960, numărul șomerilor în S.U.A. se ridica la cinci milioane; în 1965 el se micșorase la trei milioane; de atunci el se menține în jurul acestei ultime cifre. Discuțiile în țările capitaliste cu privire la căile de reducere a șomajului relevă poziții teoretice deosebite. După treizeci de ani, punctele de plecare pentru dezbateri încă le constituie ideile lui Keynes.

În opoziție cu Keynes, Rueff și Pigou, în Franța, explicaseră șomajul prin opoziția salariaților față de reducerea salariilor, acuzînd în același timp sindicatele, precum și legislația asupra salariului minim, că încurajează rezistența. Keynes însă contesta oportunitatea unei reduceri a salariilor nominale, în caz de depresiune, în vederea stimulării pe această cale a utilizării forței de muncă. Considerentele avute în vedere erau de ordin politic și psihologic, dar porneau de la o rațiune economică. El susținea că orice coborîre a costurilor pe baza unei reduceri a salariilor, antrenează — prin efectul concurenței înverșunate care se creează în asemenea perioade de depresiune — o scădere corelativă a prețurilor. Neducînd la scăderea salariilor reale, procedeul nu ar schimba astfel condițiile de echilibru al întreprinderilor. În consecință, Keynes recomanda sporirea producției — pentru a se mări utilizarea forței de muncă — și anume în două feluri: fie pe calea sporirii cererii globale, fără majorarea prețurilor și folosind capacitățile de producție existente, fie printr-o sporire a cererii globale însoțită de o majorare a prețurilor, în cazul cînd includerea în muncă a șomerilor ar impune scăderea salariilor reale. În acest din urmă caz, creșterea prețurilor corespunde unei reduceri a productivității medii, care rezultă din crearea de slujbe pentru cei neocupați.

Un punct de vedere diferit este prezentat astăzi de economistul american Eli Ginsberg, de la Universitatea Columbia. Acesta atrage atenția asupra unui fapt nou care ar fi apărut și anume acela că un întreg sector al economiei S.U.A. — 30% din P.N.B. — nu ar lucra azi în vederea profitului. El subînțelege instituțiile necomerciale, administrațiile de toate nivelurile — din ce în ce mai angajate în producerea unor bunuri. — serviciile. Acest sector ar furniza, direct sau indirect, 40% din totalul slujbelor. O treime din venitul național și două slujbe din cinci ar fi create azi în S.U.A. în afara economiei private de profit. Ginsberg arată chiar că pentru deceniul 1950—1960 7 din 8 slujbe noi au fost create de acest sector. Că această perioadă a economiei americane n-a fost foarte favorabilă, rămîne totuși un fapt.

Unii economiști, care urmăresc evoluția societății americane, afirmă că Eli Ginsberg a făcut o descoperire fundamentală, și anume aceea că nu e suficient să se stimuleze cererea globală prin mijloace monetare și financiare, pentru a se rezolva problema șomajului; dar că le revine, „cheltuielilor publice" să susțînă și să dezvolte sectorul „terțiar" — principalul creator de noi slujbe, care îndeplinește un rol strategic în creșterea economică.

Într-o recentă teză de doctorat, intitulată „Problema șomajului în S.U.A." H. Puel, de la Universitatea din Aix-en-Provence, susține că absența unei politici economice pe termen lung și mediu în S.U.A., precum și lipsa unei acțiuni sistematice și coherente de adaptare a mîinii de lucru, demonstrează „insuficiența voinței politice de a realiza deplina utilizare a forței de muncă" ceea ce arată el, explică în mare măsură, rata deosebit de mare a șomajului de care suferă economia americană de zeci de ani.

Asemenea argumente sînt însă respinse de alți economiști, ca fiind de esență neeconomică. Problema nu ține numai de bunăvoința guvernelor, zic ei. Iată, nici țările Europei de vest, cu toate măsurile politice luate, n-au putut evita șomajul.

Ceea ce pare însă învederat, e că așa-zisul principiu „sacrosanct", al utilizării depline a forței de muncă se bucură azi din ce în ce mai puțin de trecere în țările occidentale. Recîștigă în schimb „teren" doctrina că o rată de șomaj este indispensabilă „bunului" mers al economiei, adică sistemului economic bazat pe profitul capitalist.

TEMERI NEFONDATE

PROBLEMELE agriculturii fac parte dintre cele care continuă să dea mare bătaie de cap țărilor Pieței Comune. Costurile ridicate ale producției au o tendință de creștere permanentă. Politica de susținere a prețurilor nu izbutește să împiedice degradarea neîncetată a veniturilor țărănești, mai ales ale micilor producători. Alimentarea fondului agricol al Pieței Comune întîmpină mereu alte dificultăți. Comisia „comunităților europene" studiază de aceea în prezent condițiile în care s-ar putea moderniza ceea ce ea numește a fi azi o „agricultură europeană fărîmițată".

Informații din presă aduc la cunoștință că vicepreședintele Mansholt ar fi pregătit un document pe care unii îl consideră „exploziv" iar alții „futurist" și care, spre surprinderea tuturor, nu se ocupă, cum s-ar fi putut crede, de căile unificării piețelor, ci de problemele organizării activității agricole pe termen lung.

În legătură cu natura ideilor ce i se atribuie lui Mansholt a fost pomenit pînă și cuvîntul „socialism". Pentru că, după cum se spune, ideea de bază a vicepreședintelui ar fi aceea că numai mari unități, de mare productivitate, — de 5—6 ori mai mari decît cele existente azi în domeniul culturilor agricole și de 30-50 ori mai mari decît cele pentru producția lactieră — vor putea să asigure celor ce muncesc pămîntul, prin unirea lor, „paritatea" cu celelalte categorii de muncitori, în domeniul veniturilor și în general al nivelului de trai. Crearea unor asemenea unități va trebui sprijinită cu importante fonduri de investiții, care ar putea să se ridice pînă la 3—5 miliarde dolari pe an, timp de un deceniu. Marile unități ar urma să furnizeze, în 1980, două treimi din producția agricolă a C.E.E.

În vederea atingerii acestui scop, planul Mansholt ar avea în vedere măsuri de adaptare a ofertei la cerere, prin blocarea prețurilor agricole la nivelul lor actual și chiar prin reducerea unora din prețurile sprijinite în prezent prin intervenția statului (la grîu de pildă). De asemenea, s-ar mai urmări accelerarea procesului de exod al forței de muncă din agricultură — care să crească de la 3% pe an la 4%, precum și trecerea „în rezervă" a unor întinse zone de pămînturi agricole. După o socoteală făcută, ar urma ca o suprafață mai mare decît cea a Belgiei — 6% din cele 72 milioane de hectare ale țărilor C.E.E. — să fie transformate în „parcuri naturale".

Dată fiind starea de îmbucătățire actuală a agriculturii europene, proiectul Mansholt ar prevedea, cum s-a spus, ca marile unități, să aibă, cel puțin la început, un caracter „colectiv". Precizarea „cel puțin la început" e desigur sinceră și suficientă în sine pentru a liniști aprehensiunile celor ce se tem de o „schemă de dezvoltare socialistă". Temerile, scrie presa, s-ar manifesta mai ales în R.F.G. Cît despre micii producători și muncitori agricoli, împinși la exod și la dispariție, ei nu vor avea desigur nici un motiv să facă confuzii, nici măcar „la început", în legătură cu orientarea ideologică și socială a acestei scheme.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu (redactor șef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, V. Petrescu (secretar general de redacție), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei. V. Rausser, N. Simionescu (redactor șef adjunct), C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25. 40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 44 (271)
VINERI
1 noiembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

FORȚA MOTRICE A UNITĂȚII SOCIALISTE

RECENTA PLENARĂ a Comitetului Central se înscrie, prin importanța și semnificațiile hotărîrilor adoptate, ca un eveniment de seamă în viața partidului nostru, a patriei noastre, eveniment ce se integrează organic în bogata activitate desfășurată în ultimii ani, în cursul înnoitor și dinamic pe care l-a deschis pentru partid și pentru întregul nostru popor cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. Măsurile adoptate de plenară cu privire la întărirea continuă a unității moral-politice a poporului muncitor, a frăției dintre oamenii muncii români și ai naționalităților conlocuitoare, a coeziunii națiunii noastre socialiste, sînt expresia unor concluzii izvorîte din experiența practică și condițiile concrete ale desfășurării construcției socialiste în țara noastră, din aplicarea creatoare a marxism-leninismului la cerințele dezvoltării mai departe a orînduirii noastre socialiste. Ele pornesc de la premisa că cimentarea coeziunii națiunii socialiste constituie o condiție fundamentală a trăiniciei orînduirii noastre socialiste, o uriașă forță motrice a progresului material și spiritual al României. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenară, adoptarea lor, **„va spori tot mai mult rolul conducător al partidului în întreaga operă de desăvîrșire a construcției socialiste, va duce la afirmarea mai puternică a rolului clasei muncitoare ca forță socială conducătoare a societății, va întări tot mai mult alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, frăția dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, unitatea întregului popor muncitor în jurul Partidului Comunist Român".**

Ampla analiză științifică făcută în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, soluțiile organizatorice pentru întărirea continuă a coeziunii națiunii noastre socialiste, pentru creșterea rolului conducător al partidului, marchează un moment nou, important în teoria și practica perfecționării vieții politice a țării în conformitate cu comandamentele continuării procesului de desăvîrșire a construcției socialiste.

Constituirea Frontului Unității Socialiste, menit să asigure cadrul politico-organizatoric propice pentru afirmarea largă a potențelor unității moral-politice a poporului muncitor, pornește de la realitățile obiective existente în România socialistă de azi, ea sprijinindu-se pe premise obiective care integrează organic interesele fundamentale și aspirațiile cele mai înalte ale tuturor membrilor societății noastre, ale întregului popor: puterea politică în mîinile poporului muncitor și proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, profundele transformări economice și social-politice care au avut loc în societatea românească, natura plenar socialistă a orînduirii, a relațiilor economice și sociale din țara noastră.

După cum s-a subliniat la plenară, desființarea relațiilor sociale bazate pe exploatarea omului de către om și înlocuirea lor prin relații de colaborare și întrajutorare reciprocă între oameni ai muncii egali în drepturi și obligații, crearea unei economii socialiste unitare au dat naștere comunității de interese economice a tuturor membrilor societății care-și cîștigă existența prin muncă, au creat o bază obiectivă trainică, pentru realizarea în fapt a concordanței între interesele generale ale societății și cele individuale ale cetățenilor. Unitatea socialistă a poporului nostru reprezintă așadar expresia relațiilor de producție socialiste, a alianței dintre clasa muncitoare și țărănime, a prieteniei frățești dintre oamenii muncii de toate naționalitățile, a faptului că fundamentul ideologic al profilului spiritual al maselor a devenit marxism-leninismul.

Realitățile românești confirmă zi de zi faptul că înfăptuirea socialismului și comunismului în România a devenit cauza scumpă a întregului nostru popor, supremul obiectiv al maselor de oameni ai muncii de toate naționalitățile, de la orașe și sate. Așa cum a subliniat plenara, tocmai în aceasta constă baza de nezdruncinat a ireversibilității orînduirii socialiste în patria noastră.

(Continuare în pag. 11)

DIN SUMAR

UN GRUPAJ DE ARTICOLE PE TEMA UTILIZĂRII MAI ECONOMICOASE A ACESTEI MATERII PRIME

PUNCTE DE VEDERE

Materialele PLASTICE PE ORBITA PRODUCȚIEI MODERNE

DOCUMENTAR

Alegerea cadrelor – o profesiune distinctă

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

STIMULENTE DUBLE PENTRU ACELEAȘI REZULTATE?

UN ORDIN al Ministerului Comerțului Interior reglementează stimularea lucrătorilor unităților de alimentație publică din beneficiile peste plan realizate ca urmare a efortului propriu, atribuindu-se acestora drept premii o cotă de pînă la 40% din sumele realizate trimestrial și anual. Regulamentul de premiere precizează că premiile din beneficiile peste plan realizate ca urmare a efortului propriu, se plătesc independent de premiile prevăzute de reglementările în vigoare pentru personalul tehnic-administrativ, operativ și muncitori.

Din aceste reglementări reiese că personalul unei organizații comerciale de alimentație publică este stimulat de două ori pentru aceleași rezultate. O dată prin majorarea fondului de premiere ce se stabilește conform H.C.M. nr. 1627/1962 și a doua oară din beneficiul peste plan, întrucît la realizarea acestuia au contribuit și economiile la cheltuielile de circulație din efortul propriu al organizației comerciale.

Considerăm că este necesar ca la stabilirea beneficiilor peste plan din efort propriu, asupra cărora se aplică cota de premiere, să se scadă economiile la cheltuielile de circulație din efort propriu, integral sau numai parțial, adică atît cu cît s-a majorat fondul de premiere calculat conform regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 1627/1962. Eventual să se dispună să nu se mai admită majorarea fondului de premiere cu economiile la cheltuielile de circulație așa cum se procedează cu economiile la cheltuielile de producție ce le realizează întreprinderile industriale în experimentare (H.C.M. nr. 1404/1967).

Benone Gh. POPA
director adjunct — Sucursala județeană Argeș a Băncii Naționale

PROPUNERI PRIVIND PERFECȚIONAREA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL DIN ÎNTREPRINDERI

PE BAZA INDICAȚIILOR metodologice elaborate de C.S.O.S. și pe baza studierii materialelor apărute în ultima vreme în literatura de specialitate, în unitatea noastră s-a încheiat prima fază a lucrării de constatare a situației de fapt, pentru activitățile referitoare la relațiile cu personalul, programarea și urmărirea operativă a producției. Din analiza întreprinsă au ieșit la iveală o serie de carențe existente în fluxul informațional. Analizînd de pildă „angajarea de personal" rezultă că la această activitate — considerată din momentul comunicării locurilor vacante la forțele de muncă pînă în momentul prezentării la lucru și stabilirea încadrării tarifare — concură prea mulți salariați din serviciile funcționale, întocmind sau consultînd 53 documente. Din schema de circulație a informației rezultă o cale destul de dificilă și în același timp o diversitate a formalității. În această abundență de documente se întîlnesc repetări de date sau informații, cum ar fi:

— adresa de comunicare a posturilor vacante la forțele de muncă o întocmește serviciul salarizare și o transmite serviciului personal, pentru ca acesta, la rîndul lui, să întocmească altă adresă — în dublu exemplar — din care una să o expedieze la forțele de muncă;

— aceleași informații se repetă pe două rînduri de cereri: una pe care o prezintă solicitantul și alta, cerere tipizată, pe care o întocmește serviciul personal;

— pe lîngă fișa personală, nou introdusă, se mențin încă unele registre în care se transcriu datele și informațiile existente în fișă.

La activitatea de „programare și urmărire a fabricării cimentului" se observă că rapoartele zilnice de exploatare a agregatelor sînt depășite, ele conținînd o serie de informații inutile. În schimb, lipsesc informațiile strict necesare pentru calculul producției (cazul cuptoarelor de Klinker). La unele secții se întocmesc rapoarte zilnice nu numai la agregatele de bază, ci și la cele anexe, cu toate că funcționarea lor se deduce din funcționarea agregatului de bază, iar unele informații specifice anexelor pot fi eventual introduse în raportul agregatului de bază.

Fenomene de natura celor menționate mai sus, se întîlnesc și la activitatea „programarea și acordarea concediilor de odihnă", „utilizarea fondului de timp", „plata salariilor și reținerea obligațiilor" etc.

Pentru ca acțiunea de perfecționare a sistemului informațional din întreprinderile reprezentative să-și atingă scopul, propun ca, în cadrul metodologiei ce se elaborează privind faza de analiză critică și proiectare, să se aibă în vedere necesitatea precizării unor aspecte legate de dreptul de decizie în anumite probleme, treptele ierarhice corespunzătoare, competența, delegarea luării unor decizii, prezentînd totodată și unele exemplificări.

Suzana GEANGALĂU
economist principal
Fabrica de ciment-Bicaz

UN BILET DE SONDAJ!

ÎN CADRUL ACȚIUNILOR de îmbunătățire a transportului în comun, întreprinderea de specialitate din București a indicat și un sondaj pentru numărătoarea călătorilor. Într-o zi, la fiecare mașină, să zicem 37, sînt cîte trei salariați care procedează la plasarea și reprimirea unui bilet de zece ori mai mare decît cel obișnuit de călătorie.

Recent, în drumul spre locul de muncă am fost martor la unul din sondaje. Într-o aglomerație de nedescris salariații respectivi făceau eforturi maxime pentru a împărți biletele respective și pentru a le reprimi. Dacă au reușit să plaseze mai multe — în nici un caz în raport cu pasagerii — apoi n-au reprimit nici foarte multe din ele.

Sigur, sondajele sînt necesare. Mai puțin costisitor ar fi (și mai aproape de realitate) dacă salariații respectivi ar face numărarea călătorilor la urcare și coborîre și ar înscrie aceste date într-un caiet cu denumirea stațiilor.

E. BUZESCU
economist — București

DERULARE OPERATIVĂ

EFECTELE NEGATIVE ale staționării materialului lemnos în depozite justifică luarea unor măsuri care să asigure o derulare operativă. De pildă, sincronizarea perioadei de exploatare, cu perioada prevăzută pentru livrare și avizarea sosirii vaselor la încărcare, sînt pe deplin posibile. Pe lîngă faptul că se elimină perioada de staționare a materialului lemnos în bază, se reduce cu peste 30% volumul de manipulări (vagon-tren, autocar-vas), înregistrîndu-se o creștere substanțială a rentabilității.

La I.S.C.E. Exportlemn-Galați, sînt deseori chemați delegați pentru rezolvarea diverselor litigii privind livrarea unor mărfuri cu defecte. Neajunsurile care se mai manifestă în acest domeniu ar putea fi rezolvate mai bine în condițiile în care agenția exportatoare ar îndruma direct delegații la furnizori. Prezența acestora la furnizori ar asigura o recepție calitativ superioară, la nivelul exigențelor pieței externe. În același timp, consider necesar ca organele tutelare să stabilească un plafon minim de greutate per mc lemn — construcție rurală — de la care să se admită exportul.

Ion DOICARU
director adjunct
Direcția teritorială de control și revizie Galați

ȘTEFAN REVAI, jurist; RADU POPESCU, economist, Oradea — Propunerile dv. au fost înaintate organelor competente.

MARIN PONOMARENCO, economist, București — Articolele 6 și 7 din H.C.M. 1324/1967, au fost abrogate.

REDACȚIA CĂTRE CITITORI

GHEORGHE ȘTEFAN, Intreprinderea de industrie locală Curtea de Argeș — La scrisoarea dv. Banca Națională răspunde următoarele: „In volumul Legislație privind invențiile, inovațiile și raționalizările în Republica Socialistă România, la pct. 10, pag. 165, se precizează: Intreprinderea beneficiază de economiile aduse prin aplicarea și generalizarea unei invenții, inovații sau raționalizări timp de 12 luni. După această perioadă, economiile realizate se cuprind în planul prețului de cost și cel de beneficii. Cu cel puțin trei luni înaintea expirării primului an de aplicare, întreprinderea este obligată să ceară forului tutelar reducerea prețului de cost planificat al produselor realizate. Noul preț de cost va intra în vigoare în prima zi a lunii următoare după expirarea primului an de aplicare a invenției, inovației sau raționalizării. In cazul cînd nu se obține aprobarea reducerii de preț, diferența dintre prețul de cost vechi și cel nou se varsă la bugetul de stat".

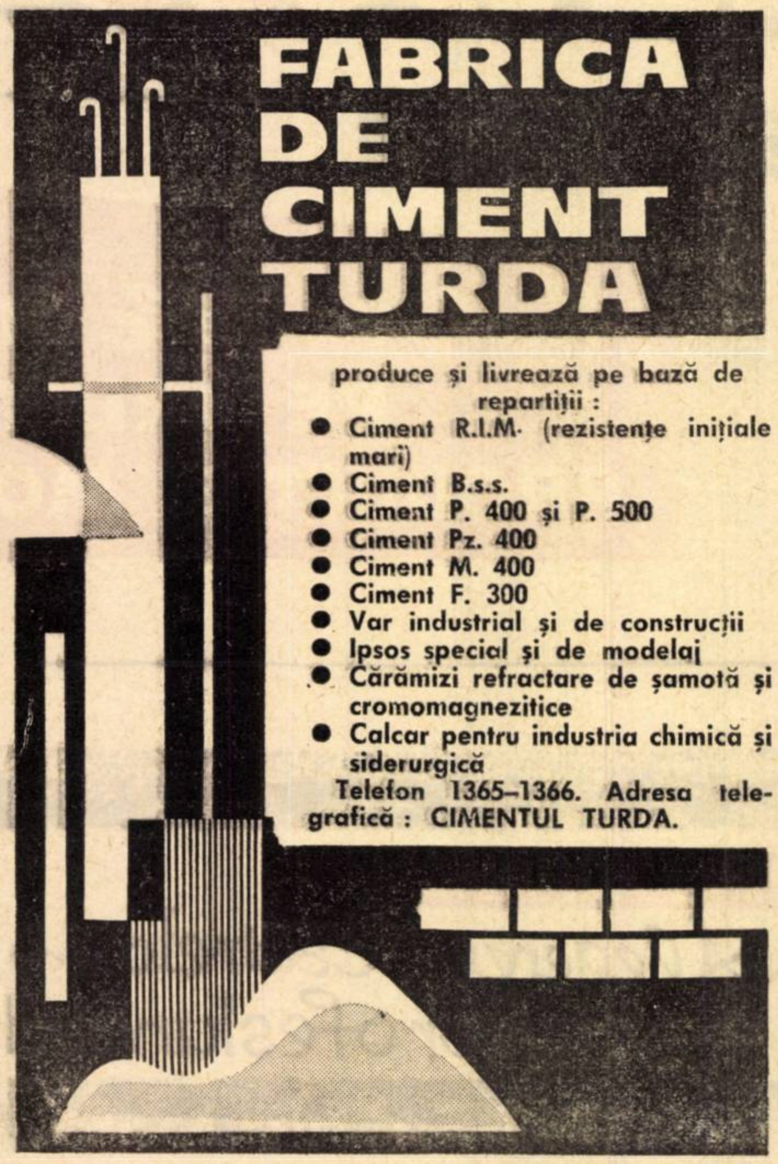

MATERIALELE PLASTICE PE ORBITA PRODUCȚIEI MODERNE

ÎN ULTIMELE DECENII ale secolului nostru, materialele plastice au început să ocupe un loc tot mai important în economia țărilor cu o industrie dezvoltată. Se vorbește astăzi despre o eră a materialelor plastice, iar statisticile internaționale folosesc, în numeroase cazuri, consumul de polimeri sintetici pe locuitor ca indice ce caracterizează potențialul economic și nivelul de trai dintr-o țară.

O ilustrare a acestui proces de dezvoltare este redată în tabelul nr. 1, care indică evoluția producției materialelor plastice exprimată în mii tone/an în cîteva țări occidentale cu o industrie dezvoltată (cifrele nu cuprind și producția de cauciuc sintetic):

Tabel nr. 1

	1955	1960	1965	1966	Cantitatea în % de materiale plastice, prelucrată din producția totală în 1966
R. F. a Germaniei	373	981	1953	2279	93,5
Franța	102	332	684,6	800	63
Italia	99	320	892	1000	66,3
Anglia	291	571	973,6	1050	88
S.U.A.	1763	2850	5257	6072	67,5

Sector în continuă dezvoltare

Producția de materiale plastice a început să se dezvolte mai rapid în țara noastră din anul 1960. **În perioada 1960—1966 aceasta a crescut de la 12 600 tone/an la 76 000 tone/an, iar în anul 1970 se apreciază a se atinge un nivel de circa 200 000 tone/an.** În anul 1967, din cantitatea de circa 80 000 tone materiale plastice produse, au fost prelucrate în țară circa 40 000 tone.

Transformarea maselor plastice în produse industriale se realizează în întreprinderi coordonate de Ministerul Industriei Chimice, 47% din totalul cantității prelucrate, Ministerul Industriei Ușoare — 29%, Ministerul Industriei Construcțiilor, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Comitetul de Stat pentru Îndrumarea și Controlul Organelor Locale ale Administrației de Stat — toate împreună — 24%.

Întreprinderile Ministerului Industriei Chimice prelucrează, pe economie, cantitatea cea mai însemnată de materiale plastice. În schimb, cele ale Ministerului Industriei Ușoare au, pentru un tonaj mai scăzut de materiale plastice prelucrate, față de cele din industria chimică, un număr mai mare de întreprinderi prelucrătoare (8 față de 4), mai multe sortimente (cîteva zeci de mii față de cîteva mii), acumulări superioare și un număr mai mare de muncitori angajați.

Sectorul industriei de prelucrare a materialelor plastice din cadrul Ministerului Industriei Ușoare cuprinde aproximativ toate genurile de prelucrare: injecție, extrudere, calandrare, acoperire prin stratificare, extrudere-suflare corpuri goale, extrudere-suflare folii, sudură cu ajutorul

PUNCTE DE VEDERE

curenților de înaltă frecvență, presare etc. În general, profilul de fabricație este axat pe producerea de bunuri de larg consum.

În afară de aceasta, o importantă capacitate de prelucrare este utilizată pentru acoperirea necesarului de produse din materiale plastice destinate Ministerului Industriei Ușoare, exportului și, în mai mică măsură, pentru a răspunde solicitărilor altor ramuri industriale.

Dezvoltarea sectorului de prelucrare a maselor plastice din cadrul M.I.U., a înregistrat o creștere accentuată în ultimii ani. Luînd ca bază anul 1965 (100%), creșterile unor indicatori care caracterizează această dezvoltare, sînt redate în tabelul nr. 2.

Tabel nr. 2

	1968 (%)
Volumul fizic al producției	450
Valoarea producției	254
Numărul de salariați angajați în fabrici	135
Productivitatea muncii	200
Numărul de întreprinderi	116
Valoarea produselor exportate	4000

Analizele efectuate în decursul ultimilor ani în cadrul M.I.U. au scos în evidență o serie de măsuri a căror aplicare a contribuit în bună parte la realizările obținute în domeniul prelucrării maselor plastice.

Profilare corespunzătoare

În anul 1965, în cadrul M.I.U. a început specializarea unităților industriale producătoare de obiecte din mase plastice pe anumite tehnologii sau grupuri de tehnologii de prelucrare înrudite. **Specializarea tehnologică a permis adoptarea unor măsuri de organizare rațională a fluxurilor tehnologice și de exploatare mai judicioasă a capacităților utilajelor, precum și a spațiilor productive ale întreprinderilor.**

În afară de o creștere considerabilă a productivității muncii, specializarea tehnologică a condus și la o **îmbunătățire substanțială a calității producției și a indicatorilor economici.** În principal, tehnologiile care au stat la baza acestei profilări au fost grupate astfel: extrudere, injecție, extrudere-suflare etc.; calandrare, acoperiri, acoperire-expandare etc.; fabricarea spumelor; prelucrarea poliesterilor; prelucrarea rășinilor termoreactive.

Specializarea întreprinderilor pentru unul din grupurile de tehnologii arătate mai sus, a simplificat mult procesele de aprovizionare, desfacere, transport intern, depozitare etc. De necesitatea specializării s-a ținut seamă și la elaborarea planurilor de dezvoltare pentru perioada 1971—1980. Bineînțeles, în procesul de profilare a întreprinderilor, specializarea tehnologică nu a fost aplicată rigid. O serie de alți factori cum sînt, de pildă, natura materiilor prime folosite, amplasarea geografică determinată de debușeul producției, asigurarea forței de muncă necesară etc., au stat uneori la baza profilării unor întreprinderi. Acești factori au intervenit cu pondere diferențiată, de la caz la caz, în găsirea variantei economice optime de dezvoltare a unei întreprinderi și analiza lor judicioasă a fost necesară întotdeauna.

Indici calitativi superiori prin tipizare

Condiții favorabile a creat specializarea **pentru uniformizarea parcului de utilaje din cadrul fiecărei fabrici și introducerea tipizării.** Uniformizarea tipurilor de utilaje existente în întreprinderi a permis o exploatare rațională și mai buna întreținere a lor, stabilirea și urmărirea planificată a unor indici de exploatare intensivă și extensivă. În ce privește tipizarea, aceasta este în curs de aplicare, atît în domeniul proiectării și fabricării SDV-urilor, cît și în cel al formularisticii de evidență a procesului de producție.

Ia afara faptului că prin aplicarea tipizării s-a obținut reducerea considerabilă a unor timpi de producție operativi, a fost posibilă stabilirea unor indici cantitativi, comparabili între diferitele fabrici ale sectorului prelucrător de mase plastice, cu profil tehnologic diferit. Acești indicatori au permis stabilirea cantitativă a dezvoltării fiecărei fabrici în parte, raportată la dezvoltarea de ansamblu a sectorului. Mijloacele de urmărire și coordonare sînt încă în curs de perfecționare.

Perfecționarea bazei tehnice

O dată cu crearea cadrului organizatoric, s-a impus și **perfecționarea bazei tehnice a producției, în principal prin aplicarea unor procedee tehnice noi menite să ducă la îmbunătățirea indicilor de producție.** Astfel, s-a pus accentul, mai ales, pe mecanizarea transporturilor și introducerea paletizării, mecanizarea unor procese tehnologice la locurile de muncă care necesită manoperă însemnată (finisaj, asamblaj etc.), prin dotarea acestora cu dispozitive adecvate, în vederea creșterii productivității muncii etc.

O problemă care trebuie să stea, în continuare, în centrul atenției conducerii sectorului de prelucrare a maselor plastice, este **dotarea întreprinderilor cu mijloace moderne de cercetare și control.** Există încă fabrici cu laboratoare dotate insuficient. Acest fapt a creat, pe de o parte, neajunsuri însemnate sectorului tehnic în urmărirea calității producției și cercetarea operativă. Lipsa aparatelor de laborator necesare producției a împiedicat, pe de altă parte, sectoarele comerciale să realizeze o activitate de cooperare mai intensă, fiind puse în imposibilitate de a caracteriza mărfurile, potrivit cerințelor beneficiarilor.

Aceste deficiențe s-au reflectat și în activitatea de comerț interior, datorită exigențelor mereu crescînde ale beneficiarilor interni în ce privește competitivitatea articolelor din materiale plastice cu cele similare fabricate din materii prime naturale sau procurate din import.

Studierea științifică a conjuncturii pieței

O dată cu dezvoltarea capacităților de producție, în activitatea comercială s-a pus accentul, mai ales, pe posibilitățile de export. S-au adoptat, de comun acord cu Ministerul Comerțului Interior, procedee noi de contractare și livrare a mărfurilor (livrări directe la beneficiari și contractări anuale). Totodată, **sînt în curs de deschidere magazine proprii pentru unele produse din materiale plastice, urmărindu-se corelarea sortimentului minim, livrabil trimestrial, cu seriile de producție minime, rentabile etc.**

Pentru intensificarea exportului, s-a organizat la o întreprindere din București o expoziție permanentă a sectorului prelucrător de mase plastice din cadrul M.I.U., care a fost pusă la dispoziția organizațiilor de comerț exterior și amenajată special pentru tratative comerciale cu beneficiarii externi.

În prezent, se experimentează aplicarea studiului științific al conjuncturii pieței. În acest scop, s-a încheiat cu Institutul de cercetări al conjuncturii pieței din cadrul Ministerului Comerțului Exterior un contract, avînd ca obiect studiul conjuncturii pieței externe pentru unele sortimente din materiale plastice, al căror export este deosebit de eficient pentru economia noastră națională.

Experiența Ministerului Industriei Ușoare în problemele organizării sectorului prelucrător de mase plastice, a permis să se tragă concluzia că dezvoltarea însemnată a acestei ramuri este rezultanta a doi factori diferiți, care se influențează reciproc: progresul producției și al cercetării polimerilor sintetici, pe de o parte, și lărgirea domeniilor de aplicație o dată cu creșterea exigențelor beneficiarilor din ce în ce mai greu de satisfăcut, pe de altă parte.

Dezvoltarea sectorului de prelucrare a maselor plastice este, deci, determinată de activitatea de elaborare a unei baze de materii prime variate și cu performanțe superioare ale proprietăților și de intensificarea cercetării aplicative.

Corelare judicioasă a producției și prelucrării

Dezvoltarea în viitorul apropiat a industriei noastre de materiale plastice, pregătită prin măsuri organizatorice și tehnice eficiente, va duce la obținerea unor rezultate importante pe linia economisirii metalelor și a produșilor naturali valoroși, la apariția pe piața internă a unor numeroase sortimente, de largă utilitate, la prețuri deosebit de accesibile. În acest sens este necesar ca atenția să fie concentrată asupra următoarelor aspecte.

După părerea mea, **se impune a se face o distincție între domeniul sintezei polimerilor și cel al prelucrării acestora.** Sinteza materialelor plastice este un sector specific industriei chimice, care va

ing. Mircea IONESCU-MUSCEL
director tehnic în
Ministerul Industriei Ușoare

(Continuare în pag. 4)

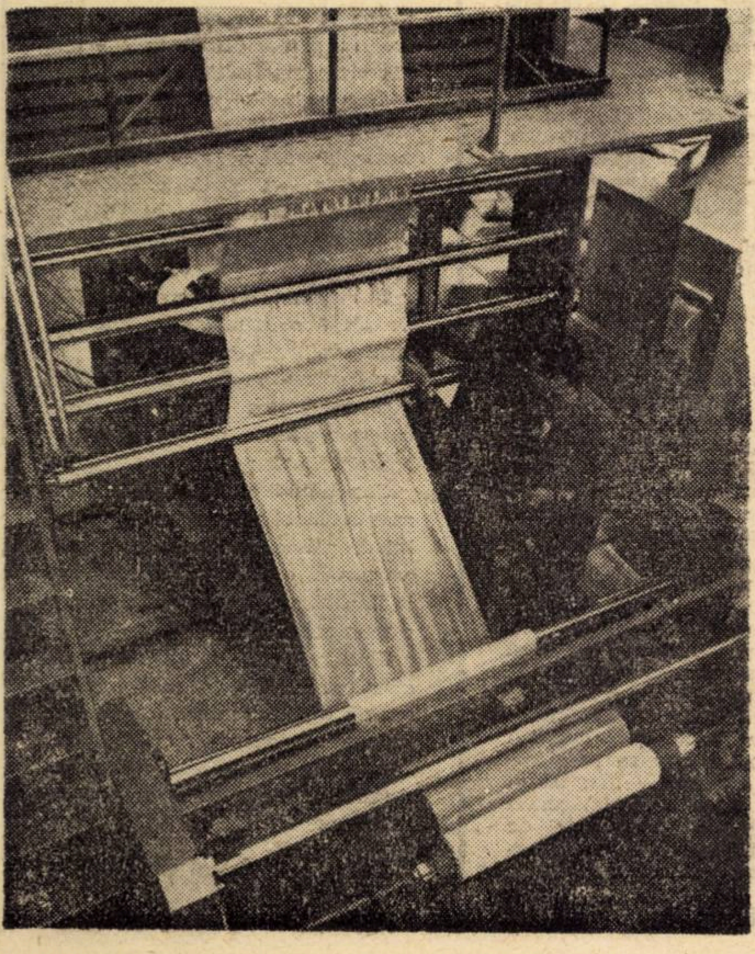

Primele trei trimestre au fost încheiate de colectivul Fabricii de mase plastice „Muntenia"-București cu un bilanț pozitiv: planul producției marfă a fost îndeplinit în proporție de 101,3%, iar economiile suplimentare la prețul de cost și beneficiile s-au ridicat la 132 000 și, respectiv, 85 000 lei.

În fotografie: Atelierul de folii suflate din polietilenă.

Noi resurse în circuitul economic

UTILIZAREA INDUSTRIALĂ A RESTURILOR ȘI DEȘEURILOR LEMNOASE

Un colectiv format din ing. N. GEORGESCU, **conducător tehnic la I.C.P. Centrocoop București**, GH. CĂPĂTOIU, **economist C.S.P.**, și I. STOIAN, **economist I.P.L.C.-București**, au realizat recent materiale noi din deșeuri lemnoase prin presiuni reduse și temperaturi normale.

PĂDURILE, ocupă peste 27% din suprafața țării. Iată de ce valorificarea optimă a masei lemnoase constituie la noi o problemă de stat. Noile complexe industriale de prelucrare a lemnului valorifică în proporții mereu mai mari lemnul de mici dimensiuni și deșeurile inerente unor procese de fabricație, astfel ca dintr-un metru cub de materie primă să rezulte cît mai multe produse, de valoare mereu sporită. Totuși, sînt încă numeroase posibilități ca masa lemnoasă să fie utilizată într-o proporție mai mare. De aceea, valorificarea talașului, rumegușului, cojii, crăcilor, prafului de lemn, deșeurilor de furnir etc. a căpătat în prezent o mare actualitate. Institutele de cercetări, laboratoarele marilor întreprinderi forestiere din țările cele mai dezvoltate sînt angrenate în căutarea unor soluții care să permită utilizarea industrială a tuturor resturilor și deșeurilor lemnoase. Aceasta se explică prin faptul că rezerva de lemn în deșeuri și piese de mici dimensiuni reprezintă 28—35% din volumul de masă lemnoasă exploatată anual pe glob.

În țara noastră, care se află la limita inferioară a acestor procente, volumul deșeurilor lemnoase rezultate anual, aproape 7 milioane de metri cubi, se prezintă astfel :

— coaja de pe lemnul industrial	30,3%
— crăci și vîrfuri	26,1%
— talaș, rumeguș, praf de lemn	18,8%
— fișii de furnir, placaj, fibre reziduale	17,6%
— alte deșeuri	7,2%
	100%

Din totalul acestor cantități se valorifică anual abia 56,0% sub formă de coajă pentru tananți și cizmărie, rămășițe pentru celuloză, plăci din așchii de lemn și fibro-lemnoase, rumeguș pentru făină din lemn, degresant sau praf de șlefuit. O mare parte (circa 34% din crăci, vîrfuri, capete de bușteni, coajă, rămășițe de la prelucrarea industrială) este folosită drept combustibil.

Cercetătorii din domeniul economiei lemnului care își îndreaptă eforturile spre găsirea a noi posibilități de utilizare a deșeurilor au stabilit că pot fi folosite într-un procent sporit crăcile, vîrfurile, talașul în industria de plăci fibrolemnoase, hidroliză și celuloză ; rumegușul — pentru făină de lemn și cărbune activ ; capetele de bușteni — pentru lînă de lemn ; unele deșeuri pot fi utilizate la cultura de ciuperci, iar coaja pentru materiale izolante.

Cea mai asiduă preocupare o constituie însă aglomerarea diferitelor deșeuri cu diverși lianți pentru obținerea unor materiale noi, unele destinate construcțiilor, mobilei, artizanatului etc.

Problema nu este nouă, ea a făcut obiectul unor cercetări de lungă durată, cu amplitudini oscilante. Dificultățile întîmpinate, datorită prețului ridicat al liantului și cunoașterii insuficiente a comportării particulelor lemnoase în compoziție, au dezarmat de multe ori pe cercetători. Astăzi, apar din nou informații din ce în ce mai insistente în legătură cu valorificarea acestor deșeuri, după ce au fost aduse la o anumită granulație. Apariția lianților sintetici ieftini, a pus pe primul plan problema lemnului „mulat", realizat prin presiuni mari la temperaturi ridicate, deoarece se obține direct — prin procesul de turnare în cofraje — profilul dorit, cu deșeuri practic inexistente.

Datorită presiunilor reduse, noile materiale ce pot fi realizate în țara noastră, implică o dotare minimă (este nevoie de o simplă presă care poate fi chiar manuală). Desigur, în ipoteza producției de mare serie, introducerea utilajelor specifice (tocătoare, site, malaxoare, benzi transportoare, prese) ar avea o influență pozitivă asupra productivității muncii și eficienței economice în ansamblu.

MATERIALELE E.D.

în diverse variante de dozaj — au o greutate de la 350—850 kg/mc, structură omogenă cu rezistențe egale în toate planurile (15—100 kg/cm²). Ele pot fi îmbinate prin încleiere, cuie, scoabe sau șuruburi și prelucrate cu utilaje obișnuite pentru lemn. Sînt termo — fono — și electroizolante, hidrofuge și nu se deformează la intemperii. Nu ard, nu întrețin arderea, sînt rezistente la atacul ciupercilor xylofoge și a agenților chimici, insectelor, rozătoarelor. Se pot arma cu fibre vegetale, mase plastice, sticlă, oțel beton, ceea ce lărgește sfera utilizării lor, în special pentru cofraje și ambalaje. Noile materiale pot fi finisate prin vopsire, furniruire, placare cu melacart, PFL melaminate etc.

NOILE MATERIALE PREZINTA NUMEROASE AVANTAJE ȘI UTILIZARI

● valorificarea integrală a prafului de lemn, rumegușului, talașului, cojii, fibrelor, deșeurilor de furnir și placaj a crăcilor, vîrfurilor etc. care, prin mărunțirea lor la dimensiunea rumegușului (cu utilaje curent folosite în industria lemnului sau specifice acestui proces), pot deveni materie primă pentru lemnul mulat ;

● turnarea pieselor reduce volumul deșeurilor de prelucrare la minim posibil, fiind uneori necesară o simplă șlefuire ;

● se realizează o diversitate de materiale noi în funcție de dozaje, presiune, dimensiuni, pentru o gamă variată de utilizări : ambalaje turnate pentru obiecte casante, instrumente fine, rulmenți, motoare sensibile, substanțe toxice, explozivi ; butoaie, palete pentru manipulări în depozite ; elemente pentru mobilă — rafturi, funduri pentru scaune, măsuțe, piciorușe, tăblii pentru mese și uși (eventual profilate), sertare ; dușumea oarbă, astereală, plăci termo, fono, electroizolante, profile de cornișe, ușițe la coșuri de fum ; tocuri și rame pentru răsadnițe ; cofraje, pereți despărțitori, pereți exteriori protejați pentru tonete comerciale, cabane-camping fixe și mobile; elemente pentru binale (tocuri de ferestre, ochiuri mobile, glasuri, pervazuri, montanți verticali) ; materiale pentru instalații electrice și sanitare (tablouri electrice, tuburi de scurgere, rezervoare de apă, plăci înlocuitoare de faianță) ; obiecte de artizanat și rechizite școlare (figurine, rame pentru tablouri, table de clasă, machete, mulaje, penare, călimări) etc.

● În amestec cu particule ușoare (25—30 kg/mc) de materiale izolante (polistiren, amporă), produsele tip ED au o greutate specifică redusă, ceea ce le face apte pentru pereți despărțitori, plăci amortizoare de trepidații etc.

Utilizîndu-se adezivi de producție indigenă cu anumite adaosuri, care accelerează întărirea și elimină mirosul nociv și un dozaj special al deșeurilor aduse la dimensiunea rumegușului, au fost obținute prin presare la rece în cofraje (de lemn sau metalice) **produse „mulate" care necesită finisări simple, fără deșeuri.** Proprietățile noilor materiale depind de rețeta folosită (liant + materialul de umplutură). Spre deosebire de materialele clasice, la elementele din deșeuri — „ED" - rețetele se stabilesc anticipat, o dată cu destinația produsului. Astfel, dacă materialul ED este destinat unei piese supusă frecării, lovirii, vibrațiilor, liantul participă în proporție mai mare : în schimb, dacă elementul este de umplutură, se folosește o cantitate mai mică de liant și mai puțin presat.

În comparație cu procedeul de fabricație al P.A.L. sau P.F.L., materialele ED necesită o tehnologie simplă, accesibilă oricărei fabrici sau mic atelier de tîmplărie. Ca preț, ele concurează cu plăcile de fibră și din așchii, iar pierderile prin prelucrare în produse finite sînt mult mai mici, deoarece se toarnă în cofraje la dimensiuni fixe. Eficiența economică se reflectă în produsul finit care, de fapt, constituie scopul procesului de producție și nicidecum materialul propriu-zis. În ce privește randamentul în fabricație, ele sînt folosite integral, față de numai 60—65% în cazul cherestelei.

În ipoteza trecerii la o producție de masă a acestor materiale noi, sînt vizate, în primul rînd, deșeurile cele mai accesibile : praful de lemn rezultat din șlefuirea pieselor de mobilă, rumegușul din fabricile de cherestea, lăzi, mobilă etc. Dacă s-ar folosi numai această rezervă, valoarea materialelor recuperate ar fi de ordinul sutelor de milioane lei, nemaivorbind de faptul că s-ar elibera, simultan, cantități de sute de mii de metri cubi de cherestea destinată exportului s-au utilizărilor interne.

Rezultatele obținute pînă în prezent arată că ne aflăm la început de drum și totul depinde cît de mari vor fi pașii ce se vor face în viitor. Subliniem faptul că M.E.F. a oferit laboratoarele I.C.E.F. pentru efectuarea primelor produse din materialele de tip ED. Ar fi cazul însă, după părerea noastră, ca în cadrul M.E.F. să ia ființă un colectiv care să se ocupe în mod special de ducerea la bun sfîrșit a experimentărilor care se fac. Această măsură s-ar înscrie pe linia trasată de partid și guvern cu privire la valorificarea superioară a masei lemnoase.

ing. N. GEORGESCU

MATERIALELE PLASTICE

(Urmare din pag. 3)

necesita, în continuare, investiții însemnate, în mare parte concentrate în combinate complexe de importanță republicană, cu indicatori de producție caracteristici. Munca de cercetare în domeniul sintezei va trebui să se desfășoare în puternice centre de cercetare, dotate corespunzător și cu posibilități de concretizare a studiilor efectuate în numeroase stații-pilot, unde rezultatele tehnice ale cercetării să fie completate cu observații economice asupra viitoarelor procese de producție industrială.

Pentru a se asigura folosirea eficientă și rapidă a rezultatelor obținute în sectorul de sinteză, **prelucrarea va trebui diversificată în întreprinderile ale căror procese de producție sînt caracteristice în acest domeniu.** Pentru unele articole din material plastic de importanță republicană (de exemplu, pielea artificială, foliile calandrate etc.) un organism creat în cadrul Ministerului Industriei Ușoare — în ale cărui întreprinderi procesele de producție sînt de prelucrare — ar putea urmări și centraliza balanțele pe întreaga economie națională. Bineînțeles, industria locală va trebui, în continuare, să acopere necesarul de articole din materiale plastice de serie mică, a căror fabricație în sectorul republican poate produce dereglări în echilibrul indicatorilor de producție.

O astfel de organizare are drept scop degrevarea sectorului de sinteză al Ministerului Industriei Chimice de activități cu caracter secundar, într-o perioadă în care sînt de rezolvat sarcini deosebit de complexe pentru alimentarea industriilor cu polimerii necesari.

De asemenea, este oportun să abordeze mai sistematic în cadrul sectorului construcțiilor de mașini problema asigurării industriei prelucrătoare de materiale plastice cu o parte din utilajele necesare. Ele sînt din ce în ce mai asemănătoare cu mașinile-unelte, care intră astăzi în dotarea tuturor întreprinderilor industriale. Asimilarea în țara noastră a unora dintre mașinile de prelucrat materiale plastice, ar aduce în viitorul apropiat importante economii valutare, mărind eficiența economică a acestui sector, a cărei dezvoltare este determinată de condițiile obiective ale evoluției științei și tehnicii.

Organizarea pe două departamente diferite a factorilor care asigură procesul de dezvoltare a industriei de mase plastice în țara noastră, ar avea — după părerea mea — efecte tehnico-economice deosebit de favorabile. **Ea ar permite o coordonare mai eficientă, intensificarea activității economice în ambele sectoare, echilibrarea mai bună a balanțelor dintre întreprinderile producătoare de materii prime și cele prelucrătoare, identificarea și rezolvarea mai operativă a problemelor financiare legate de corelarea prețurilor** etc. În acest fel, s-ar asigura aplicarea în mai mare măsură a materialelor plastice ca înlocuitori ai produșilor naturali tradiționali.

În țările care posedă o puternică industrie de mase plastice, marile trusturi producătoare de polimeri nu sînt integrate în cele specializate în prelucrarea acestora. O astfel de organizare permite realizarea unui echilibru mai stabil între producția de polimeri și prelucrarea lor, folosirea mai judicioasă a investițiilor îndreptate spre dezvoltarea acestei industrii și utilizarea mai bună a capacităților de producție.

Valorificarea din plin a experienței țărilor care au o industrie dezvoltată a maselor plastice, cît și a celei acumulate în țara noastră, va asigura, fără îndoială, sporirea și diversificarea continuă a producției din acest sector, în condițiile unei înalte eficiențe economice.

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat (XIV)

Arătam utilitatea asigurărilor de accidente. Iată, astăzi, amănunte cu privire la o asigurare cu caracter mai complex : Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente.

În baza contractului de asigurare cu primele achitate la zi, Administrația Asigurărilor de Stat plătește :

a) la expirarea asigurării : suma asigurată înscrisă în poliță ;

b) în caz de amortizare : cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile lunare de amortizare ;

c) în caz de invaliditate permanentă din accident, de 5 ori suma asigurată înscrisă în poliță, în total sau în parte, după cum invaliditatea permanentă este totală sau parțială ;

d) în caz de deces al asiguratului din accident, de 5 ori suma asigurată înscrisă în poliță ;

e) în caz de deces din alte cauze, suma asigurată înscrisă în poliță.

La emiterea poliței de asigurare, ADAS atribuie pentru fiecare mie de lei din suma asigurată, cîte o combinație de trei litere cu care asigurarea participă la tragerile de amortizare. La fiecare tragere lunară se amortizează opt combinații de litere.

CE PARTICULARITĂȚI ARE ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE ?

Combinațiile de litere din polițele de asigurare se consideră ieșite la tragerea de amortizare dacă ordinea înscrierii literelor corespunde cu ordinea din combinațiile ieșite la tragere.

Cînd invaliditatea permanentă, ca urmare a unui accident, este mai mare de 50%, ADAS scutește pe asigurat de plata în continuare a primelor, începînd de la cea dintîi scadență de primă următoare lunii în care s-a plătit suma cuvenită în urma invalidității permanente.

Pînă la acordarea scutirii, asiguratul este obligat să plătească primele la termenele prevăzute în polița de asigurare. Neplata primelor după accident nu are drept consecință pierderea de către asigurat a dreptului de scutirea de plată a primelor și nici a celorlalte drepturi rezultate din asigurare, dacă se va stabili de către ADAS că asiguratul nu a putut să plătească primele la termen, din cauza urmărilor accidentului.

Scutirea de plată a primelor se face numai dacă invaliditatea permanentă s-a ivit în timp de un an de la data accidentului.

O dată cu acordarea scutirii de plată a primelor, asigurarea suplimentară de accidente se desființează, polița rămînînd în vigoare pentru toate drepturile corespunzătoare asigurării mixte de viață obișnuite.

Cuantumul primei de asigurare se stabilește în baza tarifului de prime, în raport cu suma asigurată, cu vîrsta asiguratului la încheierea contractului și cu durata acestuia.

Cînd primele se plătesc anticipat pe mai mulți ani, ADAS acordă o reducere de 4% pentru fiecare an de plată anticipată, începînd cu cel de-al doilea an socotit de la expirarea anului de asigurare în curs.

Aurel CRIȘAN

În întreprinderile agricole de stat

OBSTACOLE ÎN CALEA CREȘTERII RENTABILITĂȚII

GENERALIZAREA NOII STRUCTURI organizatorice — caracterizată prin autonomia gestionară, extinderea atribuțiilor și a competențelor în planificarea și organizarea producției — a creat premisele ca în fiecare întreprindere agricolă de stat să se economisească sistematic munca vie și materializată, precum și fondurile bănești.

În cele ce urmează ne vom referi la cîteva din principalele aspecte ale corelării cheltuielilor de producție cu volumul și valoarea producției realizate, precum și la eficiența economică a investițiilor în întreprinderile agricole de stat din județele Mureș și Harghita.

A produce mult nu înseamnă a cheltui la fel

REDUCEREA CHELTUIELILOR de producție, ca rod al unei raționale gospodăriri a tuturor mijloacelor de care dispune o unitate, al aplicării unui sever regim de economisire a muncii vii și materializate, pe toate treptele tehnologice, constituie în etapa actuală de dezvoltare a întreprinderilor și fermelor agricole de stat una din principalele premise ale ridicării eficienței întregii lor activități de producție. Aceasta cu atît mai mult cu cît, în majoritatea unităților, cheltuielile de producție se mențin încă la un nivel ridicat. Necesitatea corelării volumului și a valorii producției globale, dar mai cu seamă a producției-marfă, cu eforturile financiare solicitate, este subliniată și de următorul exemplu: cea mai mare parte a unităților agricole de stat din județele Mureș și Harghita care și-au încheiat activitatea cu pierderi în anii trecuți, au înregistrat în 1967 sporuri de producție; aceste sporuri n-au fost însă obținute în condițiile creșterii productivității muncii și nici ale reducerii cheltuielilor de producție, după cum n-au fost nici pe măsura investițiilor efectuate în dezvoltarea procesului de intensificare.

Tabel nr. 1

	UM	1964	1965	1966	1967
Total investiții pe hectarul agricol cultivat (arabil + pomicol + viticol)	lei	1 452	1 780	1 429	1 600
Sporul valorii fondurilor fixe pe hectarul agricol cultivat, față de anul anterior	lei	1 238	1 023	1 368	34
Sporul cheltuielilor totale de producție, față de anul anterior	lei	+2 030	+1 280	+1 740	—2 316
Sporul valorii producției globale pe hectarul agricol cultivat, față de anul anterior *)	lei	+1 869	—196	+3 100	—1 244
Sporul valorii producției marfă pe hectarul agricol cultivat, față de anul anterior	lei	+1 312	+180	+1 717	—1 050
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă vîndută și încasată	lei	975	942	996	998

*) Calculată la prețuri constante.

Datele tabelului nr. 1 evidențiază necorelarea cheltuielilor de producție și a investițiilor cu efectele productive ale acestora. Astfel, aportul investițiilor în producție, deși în general pozitiv, a avut un pronunțat caracter oscilatoriu. La fel, corelarea cheltuielilor totale de producție cu valoarea producției-marfă realizată și mai cu seamă corelarea sporului cheltuielilor de producție cu sporul valorii producției-marfă, evidențiază că în nici un an, din perioada cercetată, n-am avut de-a face cu o intensificare eficientă a producției, ceea ce a făcut ca, în final, eficiența economică să se diminueze de la 26 lei/1 000 lei producție-marfă vîndută și încasată, la 2 lei/1 000 lei.

Sporirea producției, în condițiile creșterii productivității muncii și ale reducerii prețului de cost, constituie sarcina permanentă, de bază, a întreprinderilor și fermelor agricole de stat, **căreia trebuie să-i fie subordonat întregul proces de organizare științifică a producției și a muncii.** Atingerea acestui obiectiv este nemijlocit legată de **alegerea variantei optime,** care să îmbine cele mai corespunzătoare soluții tehnice cu cea mai ridicată eficiență economică, iar acestea atît în ceea ce privește rezultatele urmărite, cît și în ceea ce privește mijloacele angrenate.

Desfășurarea activității în noul sistem organizatoric presupune o muncă competentă, permanentă, a economistului în cadrul fiecărei ferme de producție și a fiecărui sector de deservire. Or, într-o bună parte din întreprinderile agricole de stat din aceste județe — circa 35% — pe posturile respective au fost încadrați tehnicieni. Menținerea unei atari stări de fapt — care înseamnă trecerea pe „plan secundar" a activității de urmărire și analiză operativă a fenomenelor economice — ar conduce la perpetuarea situației din trecut, cînd conducerea unităților putea cunoaște efectiv starea economică reală a desfășurării activității numai la finele procesului de producție; așadar, atunci cînd orice măsuri puteau avea efecte numai pentru anii viitori.

Corelarea cheltuielilor de producție cu producția propriu-zisă presupune, de asemenea, analize periodice, sistematice la nivelul fermelor, al sectoarelor de deservire și al întreprinderii, analize care trebuie să formeze un obiectiv permanent al activității consiliilor de administrație. În primele șase luni ale anului 1968, în activitatea conducerii întreprinderilor și a fermelor agricole de producție din județele Mureș și Harghita n-au fost incluse atari analize, sectoarele economice ocupîndu-se exclusiv de rezolvarea problemelor curente de contabilitate. Or, eradicarea pierderilor nu poate constitui o acțiune de „șoc"; **ea trebuie să fie rezultatul unor măsuri convergente de durată, inserise în ansamblul unui plan unitar de perspectivă.** Întocmirea și urmărirea realizării unui asemenea plan constituie tocmai conținutul principal al muncii economistului de fermă, precum și al economistului șef al întreprinderii. Orice tendințe de transformare a acestora în cadre de simplă înregistrare pasivă a datelor economice nu poate decît să dăuneze efortului de creștere a eficienței economice a întregii activități a unităților agricole de stat.

„Vitezele" economice nu pot fi neglijate

SPORIREA VITEZEI DE ROTAȚIE a mijloacelor circulante constituie una din cerințele esențiale ale **îmbunătățirii activității financiare** din întreprinderile agricole de stat. În prezent, sînt rezerve importante de mărire a vitezei de rotație prin scurtarea fazelor pe care le parcurg mijloacele circulante, atît în sfera producției, dar mai cu seamă în sfera circulației.

Gestiunea economică proprie presupune dreptul și, în același timp, obligația întreprinderilor agricole de stat de a solicita fonduri de producție și de circulație în volumul și în limitele impuse de condițiile concrete de producție, de sarcinile de plan. Este știut că volumul mijloacelor circulante necesare întreprinderii agricole de stat depinde, ca atare, de volumul producției, el crescînd pe măsura realizării reproducției lărgite. Pe de altă parte însă, pe măsura organizării superioare a producției și a muncii, a unei cît mai stricte economisiri, a reducerii consumurilor specifice, necesarul de mijloace bănești poate fi redus. Una din premisele hotărîtoare în realizarea acestui deziderat o constituie stabilirea unui regim adecvat de formare a mijloacelor circulante.

În perioada 1961—1967, în medie anuală, unitățile agricole de stat din cele două județe amintite au folosit credite bancare în sumă de 77 990 mii lei, din care 13 752 mii lei au fost credite restante. Pentru aceste credite solicitate, unitățile în cauză au plătit dobînzi care au reprezentat, în medie anuală, 2 569 mii lei, din care 825 mii lei dobînzile pentru creditele restante.

Dacă raportăm fondurile proprii, creditele solicitate și dobînzile plătite pe hectarul agricol complex cultivat (însumînd terenul arabil, pomicol, viticol și încărcătura de animale) rezultă că în timp ce în 1966, față de 1961, valoarea producției-marfă a crescut de 2,1 ori, normativul fondurilor bănești n-a crescut decît cu 65%, iar valoarea creditelor bancare a rămas practic aceeași, înregistrînd doar o creștere de 1%. Unei creșteri absolute de 4 528 lei a valorii producției-marfă pe hectarul complex cultivat, i-a corespuns doar o creștere de 1 706 lei a normativului mijloacelor circulante, volumul creditelor rămînînd, așa cum s-a arătat, practic același (cu 20 lei/hectar mai mare). Aceasta subliniază preocuparea unităților agricole de stat — în cadrul unui regim de economisire a cheltuielilor — de a-și acoperi necesitățile financiare printr-o mărire a vitezei de rotație a fondurilor de rulment și printr-o judicioasă utilizare a acestora. Semnificativ este faptul că în 1966 cu 4 300 lei mijloace circulante normate și cu 2 700 lei credite acordate s-au putut acoperi cheltuieli de producție care s-au ridicat la circa 15 000 lei pe hectarul complex cultivat, în vreme ce în 1961, cu 2 600 lei mijloace circulante normate și cu 2 700 lei credite s-a putut face față la numai 8 300 lei cheltuieli de producție.

Deși creditele solicitate au scăzut ca valoare absolută pe hectarul cultivat, nu putem trece cu vederea faptul că perioadele de imobilizare a creditelor au crescut ceea ce a făcut ca totalul creditelor restante pe hectar să fie menținut la o medie anuală, în răstimpul analizat, de aproape 490 lei. Aceasta dovedește că disciplina financiară lasă încă de dorit și că prin mobilizarea rezervelor interne de economisire a fondurilor bănești se poate ajunge la însemnate reduceri la prețul de cost. Concluzia este întărită și de faptul că imobilizările în sfera circulației au fost duble ca durată și cu 55% superioare ca valoare în 1966 față de 1961.

Pentru a reliefa influența creditelor asupra activității economice a unităților agricole de stat, respectiv, influența asupra rezultatelor financiare finale pe hectarul agricol complex cultivat, semnificativă este evidențierea evoluției dobînzilor plătite în valoare absolută și în pondere față de totalul cheltuielilor de producție.

Tabel nr. 2

Specificare	U/M	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Totalul dobînzilor plătite pe hectarul agricol complex cultivat	lei	122	142	109	101	112	114	116
	%	100	116	90	83	93	94	95
Față de totalul cheltuielilor de producție	%	1,4	1,3	1,1	0,94	0,80	0,73	0,81

Deși în perioada analizată s-a realizat o substanțială reducere a cheltuielilor cu dobînzile pe hectarul cultivat, atît ca valoare absolută cît și ca pondere față de totalul cheltuielilor de producție, nu poate fi trecut cu vederea faptul că ele reprezintă o sumă destul de ridicată: de pildă, în 1964 și 1965 cam tot atîta cît au reprezentat beneficiile realizate pe hectar de către unitățile agricole de stat din cele două județe. Așadar, în media perioadei cercetate, unitățile agricole de stat din județele Mureș și Harghita au plătit anual 117 lei dobînzi pe hectarul complex, din care 88 lei pentru creditele curente și 29 lei pentru creditele restante.

Depășirea creditelor planificate a fost favorizată și de lipsurile existente în ceea ce privește organizarea aprovizionării tehnice-materiale, lipsuri care au dus la însemnate imobilizări de fonduri. Astfel, în ultimii ani, valoarea stocurilor supranormative a crescut de la 334,7 lei pe hectar, în 1964, la 414,6 lei în 1966, ceea ce reprezintă o creștere simțitoare a imobilizărilor de fonduri bănești, respectiv, a dobînzilor cu caracter pregnant punitiv pentru creditele restante în cauză. Or, prin noul sistem de organizare a sectorului de aprovizionare-desfacere-transporturi din cadrul întreprinderilor agricole de stat se crează cele mai largi perspective pentru evitarea imobilizărilor de fonduri. De altfel, în primele șase luni ale anului 1968, atari imobilizări au fost cu circa 65% mai mici decît în perioada corespunzătoare a anului trecut.

Imobilizările de fonduri, crearea stocurilor supranormative au fost favorizate și de modificările sarcinilor de producție intervenite în cursul anului. De foarte multe ori, o largă gamă de produse nu poate fi procurată la timp datorită faptului că suplimentările de sarcini de plan nu au o acoperire în ceea ce privește repartiția de materii și materiale. Lipsa unor documentații bine întemeiate pentru atari sarcini duce la aprovizionarea în salturi, la crearea de „rețineri" și „depozit", la o neraționalā utilizare a mijloacelor circulante existente. Alteori, modificările de sarcini de producție au adus după sine „rămînerea în magazie" a unor însemnate cantități de materii și materiale. Analizele efectuate în unitățile agricole de stat din cele două județe au evidențiat faptul că peste 50% din stocurile supranormative ale unităților își aveau obîrșia în astfel de „modificări" de plan.

dr. ing. Eugen JIANU

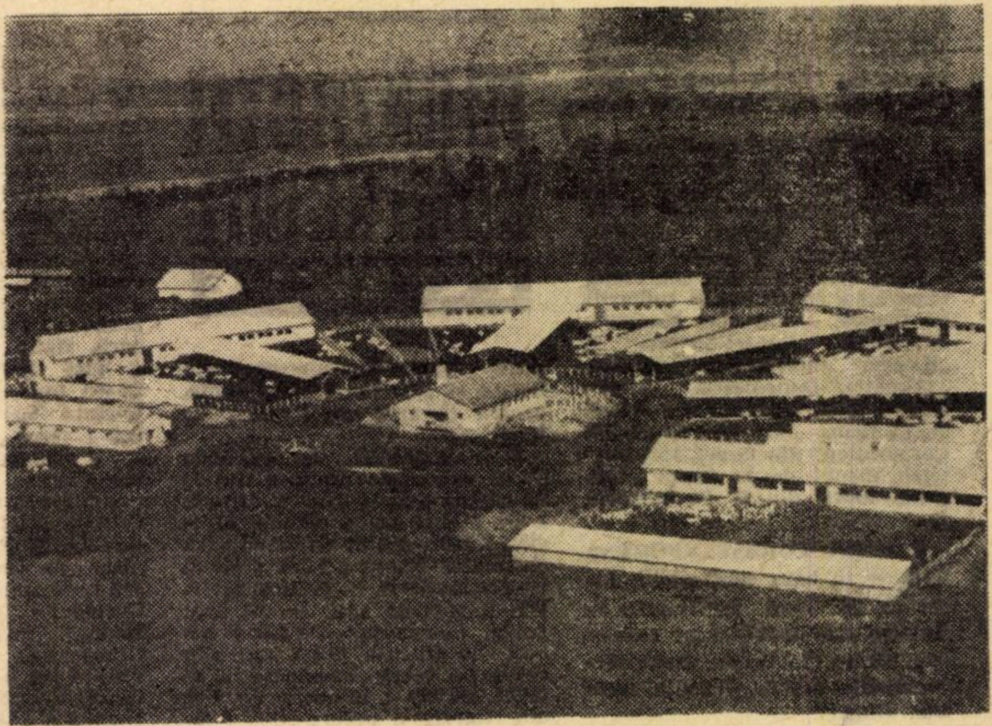

Construcții zootehnice la întreprinderea agricolă de stat „Sînandrei" — județul Timiș

DECONTAREA PRODUSELOR LIVRATE CĂTRE COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCŢIE

POTRIVIT PCT. 11 ŞI 40 din Instrucţiunile comune ale Consiliului Superior al Agriculturii şi Băncii Naţionale a Republicii Socialiste România nr. 14/1965, date pentru aplicarea H.C.M. nr. 150/1965, livrările de mărfuri, executările de lucrări şi prestările de servicii pentru cooperativele agricole de producţie nu se pot efectua decît în limita disponibilităţilor băneşti ale acestor cooperative. Ca urmare, unităţile Băncii nu pot primi de la organizaţiile furnizoare documentele de decontare decît dacă sînt însoţite de adeverinţe de disponibil bănesc în contul cooperativei debitoare.

Faţă de aceste dispoziţii legale, în practica arbitrală au apărut numeroase litigii, în care unităţile furnizoare pretindeau plata produselor livrate, fără a fi fost în posesia adeverinţelor prin care să se confirme că cooperativele agricole de producţie beneficiare au disponibilităţi băneşti pentru a efectua plata, litigii care au fost rezolvate diferit de organele arbitrale. Astfel, într-un litigiu purtat între Direcţia regională C.F.R.-Craiova, ca executant de lucrări, şi C.A.P. Plaiul Vilor-Dobreşti (judeţul Dolj), ca beneficiar, prin care executantul cerea plata costului reparaţiei efectuate la un autocamion aparţinînd pîrîtei, organul de arbitraj a respins acţiunea pe considerentul că lucrarea a fost executată fără să fi fost în posesia adeverinţei privind disponibilităţile băneşti ale cooperativei agricole în cauză.

Pentru o practică arbitrală unitară, Primul Arbitru de Stat a emis Circulara nr. 8 din 8 iulie 1968 în care s-a stabilit că: „întrucît organele arbitrale aplică în mod diferit aceste dispoziţii speciale de decontare, urmează ca în viitor, în cazurile în care sînt sesizate cu acţiuni introduse împotriva cooperativelor agricole de producţie, pentru plata preţului livrărilor de mărfuri, executărilor de lucrări sau prestărilor de servicii, aceste acţiuni să fie reţinute, iar în vederea soluţionării lor, organul arbitral va face demersuri la organele competente pentru crearea disponibilităţilor băneşti. Pentru a se da o soluţie eficientă, hotărîrea urmează să se pronunţe după ce se va constata că unitatea cooperatistă debitoare şi-a creat disponibilul necesar".

Fiind confruntat cu soluţionarea unei asemenea probleme, în exercitarea dreptului de control, Primul Arbitru de Stat, pe linia celor stabilite prin Circulara susmenţionată, a pronunţat Decizia nr. 2372 din 9 septembrie 1968, a admis cererea de rearbitrare introdusă de Direcţia regională C.F.R.-Craiova împotriva soluţiei date de organul de arbitraj în litigiul cu cooperativa agricolă amintită.

Elisabeta DUMITRACHE

REGULI PRIVIND LICHIDAREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE

PENTRU LICHIDAREA stocurilor supranormative încă din anul 1962 au fost stabilite norme cu caracter general. Potrivit acestor norme, căile de lichidare a stocurilor supranormative sînt următoarele:

• Redistribuirea, în cadrul fiecărui minister, organ central al administraţiei de stat sau comitet executiv al consiliului popular judeţean. De lichidarea stocurilor supranormative pe această cale se ocupă şi Instrucţiunile comune date de Comitetul de Stat al Planificării şi de Primul Arbitru de Stat (nr. 1 din 12 ianuarie 1967) privind metodologia de modificare a planului de aprovizionare tehnico-materială.

• Preluarea cantităţilor mici de produse, materii prime şi materiale de către întreprinderile de aprovizionare şi desfacere din cadrul judeţelor.

• Preluarea, cu plată, de către întreprinderile de aprovizionare şi desfacere a ministerelor în subordinea cărora se află întreprinderile ce au stocuri supranormative.

• Preluarea de către bazele de aprovizionare şi desfacere a ministerelor care coordonează repartizarea materialelor respective. În acest caz, preluarea se va face în baza unui program de preluare stabilit cu ministerele, celelalte organe centrale şi comitetele executive ale consiliilor populare judeţene ale căror întreprinderi în subordine au stocuri supranormative.

• Valorificarea direct de către organizaţiile socialiste a stocurilor supranormative în cazul în care, cu toate măsurile luate, nu s-au lichidat stocurile supranormative pe căile mai sus arătate.

În legătură cu această cale de lichidare a stocurilor, în practică s-a pus problema, dacă este nevoie pentru livrarea şi respectiv primirea unor asemenea produse de repartiţii concordante şi care este natura juridică a livrărilor din stoc supranormativ efectuate pe bază de comandă.

Dînd o decizie de principiu, Primul Arbitru de Stat prin decizia nr. 2629/1965 a precizat că pentru valorificarea produselor din stocuri supranormative nu este nevoie de repartiţii, ci numai de aprobarea organelor tutelare. Această aprobare se încadrează în ceea ce legiuitorul a trasat ca sarcină tuturor organelor centrale „să ia măsurile necesare pentru lichidarea stocurilor supranormative". Din decizie rezultă deci că, după epuizarea căilor arătate mai sus, materialele din stocurile supranormative, chiar dacă fac parte din categoria produselor supuse repartizării centralizate, se pot valorifica fără repartiţii concordante.

Cît priveşte natura juridică a livrărilor din stocurile supranormative efectuate pe bază de comandă, prin aceeaşi decizie Primul Arbitru de Stat a precizat că „livrarea efectuată în baza comenzii beneficiarului din stoc supranormativ pentru care a avut aprobare să-l lichideze în conformitate cu dispoziţiile legale în vigoare nu este nulă deşi produsul — ce a făcut obiectul livrării — face parte din lista celor care circulă dirijat", statuînd că asemenea livrări se consideră livrări contractuale cu toate consecinţele ce decurg din asemenea livrări (plata preţului, răspunderea pentru calitate şi cantitate, restituirea în termen a ambalajelor etc.).

Un alt aspect care trebuie avut în vedere la valorificarea produselor din stocurile supranormative este acela al preţului de livrare şi, legat de acesta, al suportării cheltuielilor de aprovizionare.

Potrivit dispoziţiilor legale privind lichidarea stocurilor supranormative şi preîntîmpinarea formării lor, preluarea stocurilor supranormative de către întreprinderi, baze şi întreprinderi de aprovizionare şi desfacere se va face la preţul cu ridicata în vigoare sau la cele rezultate prin declasare. Cheltuielile ocazionate de transport şi manipulare vor fi suportate de furnizor sau beneficiar potrivit condiţiei de franco. Dacă produsele din stoc supranormativ sînt preluate de o bază ori o întreprindere de aprovizionare şi desfacere, cheltuielile privind transportul se suportă de întreprinderile deţinătoare de stocuri supranormative.

Avînd a se pronunţa asupra unei acţiuni prin care o întreprindere a pretins obligarea unei baze de aprovizionare la plata unor sume reprezentînd cheltuieli de aprovizionare la produsele livrate, Arbitrajul de Stat interjudeţean Ploieşti, prin hotărîrea nr. 455/1965, a respins acţiunea motivînd că produsele livrate din stoc supranormativ se vînd fără vreun adaos la preţul cu ridicata în vigoare.

Valentin PRISĂCARU

Cuvîntul expertului contabil

CALCULAREA DIFERENŢELOR VALORICE IMPUTABILE, REZULTATE ÎN URMA COMPENSĂRILOR

ÎN GESTIUNILE cu evidenţă cantitativă deseori apar nepotriviri între unele solduri scriptice şi stocurile constatate la inventariere. Potrivit Regulamentului privind inventarierea materialelor, aprobat prin Ordinul M.F. nr. 249/1957, în asemenea cazuri se efectuează compensări între sortimentele asemănătoare (vezi „Viaţa economică" nr. 30, pag. 6). Pentru a nu fi prejudiciată organizaţia socialistă, Regulamentul amintit prevede că compensarea între două sortimente se face la preţul unitar cel mai mic, plusurile valorice se înregistrează iar minusurile se impută în sarcina celor vinovaţi de inversările efectuate. Deci, la baza compensărilor stă prezumpţia că între două perioade de gestiune (respectiv de la un inventar la altul) a fost posibil ca gestionarul să confunde un sortiment cu altul asemănător.

Se pune problema: Cum vor fi evaluate, în vederea compensării, produsele care nu au preţuri cu amănuntul? În practica reviziilor contabile şi a expertizelor se dau soluţii diferite. În unele cazuri se aplică prevederile H.C.M. nr. 532/1963, în sensul că se multiplică preţul de cost (al întreprinderii sau al industriei) cu coeficienţii prevăzuţi în anexa la această hotărîre. În alte cazuri, se impută numai diferenţa dintre preţurile rezultate din evidenţa contabilă.

Credem că ultima soluţie este cea justă, deoarece în asemenea cazuri nu este vorba de lipsuri efective de produse, ci prejudiciul produs întreprinderii are ca explicaţie confundarea unor materii prime sau materiale cu altele. Facem precizarea că în acest sens s-a pronunţat şi Tribunalul suprem, Colegiul penal, prin Decizia nr. 730 din 29 iunie 1964 (publicată în revista „Justiţia nouă" nr. 12/1964, pag. 155): „Calcularea pagubelor cauzate avutului obştesc prin infracţiuni, înmulţind preţul de achiziţie cu unul din coeficienţii prevăzuţi de H.C.M. nr. 1505/1960, republicată prin H.C.M. nr. 532/1963, este posibilă numai atunci cînd obiectul material al infracţiunii constă într-o cantitate determinată de produse, nu şi în cazul cînd s-a însuşit o sumă de bani pe seama produselor respective, care au rămas mai departe în gestiune".

Alexandru LIMPEDE
expert contabil

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

• **MAŞINEXPORT** a livrat 350 maşini-unelte în Austria, R.A.U., R. P. Chineză, R. S. Cehoslovacă, Elveţia, Grecia, R. D. Germană, Izrael, Iran, R. S. F. Iugoslavia, U.R.S.S., Olanda, R. P. Polonă, Siria, Turcia; 3 700 electromotoare asincrone de diferite puteri în Franţa, U.R.S.S., Grecia şi Liban; 40 maşini combinate tip ILIC-5 pentru prelucrarea lemnului în R. D. Germană.

• **TEHNOIMPORT** a livrat 7 milioane bucăţi bile rulmenţi. Clienţi au fost firme din R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. P. Ungară, U.R.S.S., R. D. Vietnam. În prima decadă a lunii octombrie s-a contractat exportul a 30 200 bucăţi rulmenţi cu firmele „Industrias Maraco"-Argentina, „Roegel-Sperger" şi „Klinger International"-Austria, „Teknatex"-Danemarca, „Alko"-Turcia. S-au importat 8 t azbest de la firma „Azbestos Chemical Corporation" din Izrael, 15 t porţelan menaj de la firma „Machinoexport" din R. P. Bulgaria etc.

• **TEHNOFORESTEXPORT** va livra — în baza contractelor încheiate în luna septembrie — mobilă, mic mobilier şi scaune unor firme din Belgia, Danemarca, Anglia, S.U.A., Japonia, Austria, Olanda.

• **ROMÂNOEXPORT** a încheiat contracte de export cu firmele „Eurocommerce" din Belgia şi „Besanger" din Olanda pentru livrări de tricotaje; cu firmele „Dary's-Paeis" şi „Cofradec" din Franţa pentru livrări de şosete supraelastice; cu firmele „Manta-Waasmunster" din Belgia şi „M. Parisi" din Italia, pentru livrarea de ţesături de bumbac.

• **ROMTRANS**. În perioada 5—10 octombrie au fost livrate la export prin portul Constanţa 1 650 t sare cu destinaţia Grecia; 2 515 t azotat de amoniu cu destinaţia Franţa; 9 965 t fontă cu destinaţia R. S. F. Iugoslavia. Din import au sosit — tot prin portul Constanţa — 1 100 t azbest din Olanda, 910 t bere din Egipt pe vasul românesc „Petrila", 34 100 t minereu de fier din Algeria şi India; 2 830 t laminate din Franţa şi Italia, pe vasele româneşti „Victoria" şi „Piatra Neamţ"; 1 200 t bauxită din Olanda pe vasul românesc „Victoria". Din U.R.S.S. au fost importate pe cale terestră în perioada 5—11 octombrie 1968, 310 t cocs turnătorie, 16 330 t cocs furnal, 4 320 t cărbuni, 25 380 t metale diverse, 3 000 t apatită, 48 970 t minereu de fier.

• **MINERALIMPORTEXPORT**. În perioada 6—14 octombrie a.c., au fost livrate în R. S. F. Iugoslavia 12 000 t ciment. S-au exportat 16 500 t ciment în Libia. Din grupa maselor plastice au fost livrate în U.R.S.S. 30 t covor prelucrat, 60 000 ml tapet semilavabil, 10 000 ml covor p.v.c.; au fost livraţi 18 700 mp geam mecanic tras în R. P. Ungară, Italia şi Cipru. În Izrael a fost livrată cantitatea de 15 400 mp geam laminat. Alte livrări: 900 t piatră de gips, 600 t ipsos, 21 000 uc cable în R. P. Ungară; 16 000 mp carton asfaltat, 3 000 mp dale, 5 000 mp plăci azbociment în R. S. Cehoslovacă; 25 t articole sanitare în R. P. Polonă; 1 700 mp plăci de marmură în Liban, 390 t minereu de mangan în R. D. Germană; 9 800 t sare în R. P. Ungară, R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. S. F. Iugoslavia; 1 490 t pirită în R. F. a Germaniei; 590 t barită în R. P. Ungară şi U.R.S.S.

fabrică anvelope pentru autoturisme, autocamioane, autobuze şi tractoare într-o gamă variată de profile, care asigură o aderenţă sporită la sol şi un randament kilometric ridicat.
– Anvelopele de autoturism cu carcasă din cord tip nylon asigură o viteză de rulaj de pînă la 170 km/oră.
– Anvelopele de autocamion cu carcasă din cord tip nylon, asigură o capacitate de încărcare sporită
Reţineţi: DANUBIANA — marca tuturor timpurilor, tuturor meridianelor:
Telefon: 23 12 80 — Telex 278.

DESPRE PREOCUPĂRILE SALE NE VORBEȘTE conf. dr. Aurel NEGUCIOIU

În biroul catedrei de economie politică a Universității Babeș-Bolyai din Cluj, redactorul nostru a fost primit de conf. univ. dr. Aurel Negucioiu. Tovarășul Negucioiu este prorector al universității și șeful catedrei de economie politică.

Deși simpla enunțare a subiectului cercetării — acțiunea legilor economice ale societății — mi se pare suficient de grăitoare pentru a înțelege mobilurile ce m-au orientat spre ele, subliniez, totuși, că acestea sînt înainte de toate: a) importanța și actualitatea teoretică și practică și b) dorința de a participa la cercetarea și dezbaterea colectivă a acestei complicate probleme. În condițiile socialismului, cunoașterea cît mai adîncă a legilor economice și folosirea lor de către societate devin atribute definitorii ale libertății înseși — necesitate înțeleasă — care își găsește, nu în ultimă instanță, expresia în conducerea și organizarea conștient dirijată a întregii vieți sociale în general, a celei economice în special

Dîndu-mi seama de complexitatea acestui subiect, încerc numai o introducere în studiul legilor economice, în cadrul căreia accentul principal cade pe: 1) înfățișarea celor mai de seamă principii și procedee metodice și metodologice de cercetare; 2) prezentarea legilor economice în cadrul sistemului de legi. Voi încerca să expun un punct de vedere cu privire la conținutul, formele de manifestare, clasificarea legilor economice, precum și folosirea și mecanismul lor de acțiune.

Deși într-o cercetare de acest gen principiile și procedeele metodice și metodologice se cer mai mult aplicate decît prezentate totuși avînd în vedere mai ales faptul că ele ușurează înțelegerea logicii științei, cred că nu pot începe decît cu ele. Paralel cu analiza calitativă a fenomenelor și proceselor economice, cercetez relațiile și determinările lor cantitative.

Totalitatea relațiilor sociale constituie, așa cum s-a mai susținut în literatura noastră, sistemul anatomic sau morfologic al orînduirii economice. Dar prezentarea veridică a rolului pe care-l îndeplinesc și a locului pe care-l ocupă aceste relații ne duce de fapt la constituirea sistemului lor funcțional (prin analogie — fiziologic), care este, socot, nemijlocit legat de mecanismul de acțiune al legilor economice.

Analiza funcțională a relațiilor economice presupune și totodată permite desvăluirea: resortului motor al producției; celorlalte resoarte funcționale, concretizate printre altele în pîrghiile și formele economice prin intermediul cărora activitatea productivă a oamenilor este orientată în conformitate cu acțiunea legilor economice. Resortul motor este, după părerea mea, indisolubil legat de și, într-un anumit sens, se concretizează în trebuințele (nevoile) și interesele economice, în scopul producției sociale, în relația și contradicția fundamentală orînduirii date.

Se ridică și alte probleme: gruparea legilor economice în a) legi structural-funcționale și b) legi ale dezvoltării; raportul dintre autoreglarea proceselor economice și rolul factorului subiectiv și în această legătură rolul pîrghiilor economice și administrative (ca și raporturile dintre ele); raportul dintre particular și general în manifestarea legilor economice și consecințele pentru elaborarea unei politici științifice; locul și rolul ce revine diviziunii sociale a muncii în cadrul mecanismului economic, asigurarea echilibrului dinamic normal (corelațiile optime), criteriile de apreciere a acestui echilibru și multe alte probleme care sînt tot atîtea invitații la meditare și schimb de opinii.

EVALUAREA CONSUMULUI DE MĂRFURI AL ȚĂRĂNIMII

CREȘTEREA AN DE AN a producției bunurilor de consum asigură aprovizionarea populației în condiții din ce în ce mai bune, punîndu-i la dispoziție mărfuri într-un sortiment tot mai variat și de o calitate tot mai ridicată. Concomitent, creșterea veniturilor salariaților și ale țărănimii cooperatiste determină o continuă sporire a puterii de cumpărare a acestora, fapt oglindit în volumul crescînd al cumpărărilor de mărfuri de către populație.

Dar societatea fiind un organism complex, cuprinde diverse categorii de populație, cu diferite nivele de venituri reale, cu diferite grade de cultură, cu tradiții și obiceiuri diferite, care se reflectă, fără îndoială, în consumul de bunuri și servicii al societății. Statul socialist, preocupat de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului, trebuie să cunoască bine nivelul efectiv al consumului diferitelor categorii și grupe de populație, să aibă o reprezentare clară a nivelului acestuia, a structurii sale, a surselor de acoperire etc. Fără o astfel de cunoaștere este, desigur, de neconceput elaborarea unor modele sau variante de previziune a cererii de mărfuri, a consumului viitor — instrumente importante în elaborarea planurilor economice.

O determinare cît mai exactă și din unghiuri cît mai diferite a consumului social ne oferă posibilitatea cunoașterii, în întreaga sa manifestare, a subiectului consumului, precum și posibilitatea unor aprecieri cît mai științifice a obiectului acestuia pentru viitor. De aici, necesitatea elaborării unor metode și a unor indicatori care să înfățișeze sub aspecte multiple consumul total al populației. În acest scop se impun unele corective ale evaluărilor privitoare la consumul de mărfuri al diferitelor categorii și grupe de populație.

Astfel, consumul de mărfuri al țărănimii se asigură prin cumpărări efectuate atît în mediul rural, cît și în cel urban. Populația satelor își procură din mediul rural cea mai mare parte a mărfurilor. Ea este însă nevoită să recurgă și la fondul de mărfuri desfășurat în mediul urban. Aceasta se datorește, pe de o parte, faptului că structura actuală a rețelei comerciale de la sate nu este pe deplin adecvată comercializării tuturor produselor pe care industria le pune la dispoziția populației, iar pe de altă parte, criterii ale eficienței economice nu permit întotdeauna și peste tot diversificarea rețelei comerciale sătești sau o mai abundentă aprovizionare a acesteia cu întreaga gamă a sortimentului de mărfuri. Din aceste motive, rețeaua comercială sătească este diferită ca structură de cea orășenească, fapt care determină o desfășurare diferențiată a fondului de mărfuri destinat consumului în cele două medii.

În același timp, trebuie subliniat și faptul că statul socialist, preocupat de dezvoltarea economico-socială a satelor noastre, asigură într-o măsură crescîndă ocuparea în mediul rural a unor cadre cu pregătire medie și superioară, care prin preferințele de consum se comportă, dacă nu identic, dar, într-o măsură foarte importantă, asemănător consumatorilor de la orașe. Existența unei asemenea categorii de cumpărători în mediul rural determină, în mod firesc, un aflux al cererii acestora spre orașe, deoarece ea nu se poate satisface decît parțial în mediul sătesc.

Datele statistice care reflectă fenomenul aprovizionării și deci al consumului de mărfuri al populației satelor se referă, însă, fie numai la mediul unde are loc desfacerea produselor — mediul urban sau cel rural — fie numai la sistemul comercial care are în sarcină desfacerea mărfurilor. În acest fel indicatorul desfacerea mărfurilor reflectă ori numai procesul vînzării mărfurilor într-unul din cele două medii, ori evidențiază numai volumul de operațiuni al unuia din cele două sisteme comerciale — de stat sau cooperatist. Este ușor de observat că acest indicator nu poate oglindi consumul efectiv de bunuri și servicii al celor două categorii de populație — orășenească sau sătească. Cunoașterea consumului real devine însă posibilă prin prelucrarea unor date din bugetele de familie ale locuitorilor de la orașe și, respectiv, ale celor din mediul sătesc. În mod concret, unele din aceste date se referă la ponderea pe care o au cheltuielile pentru procurarea din mediul urban a anumitor produse în totalul cheltuielilor pentru procurarea lor.

Cunoscînd aceste date, consumul efectiv pentru un produs sau altul sau pentru totalul produselor și serviciilor asigurate țărănimii se poate ușor determina prin corectarea desfacerilor de mărfuri din mediul rural cu ajutorul unui coeficient de corecție:

$$K = \frac{100}{100 - pu}$$

în care „pu" reprezintă ponderea pe care o au cheltuielile pentru procurarea unor produse din mediul urban în totalul cheltuielilor țărănimii pentru procurarea acestor produse.

Un exemplu ipotetic credem că ar fi în măsură să confere afirmațiilor noastre mai multă claritate.

Astfel, dacă pentru un produs oarecare „A" desfacerea în mediul rural reprezintă 400 milioane lei, iar în totalul cheltuielilor pentru procurarea acestuia cele efectuate în mediul urban sînt de 20%, atunci

$$K = \frac{100}{100 - 20} = \frac{100}{80} = 1{,}25$$

Consumul efectiv pentru acest produs, în acest caz va fi:

400 mil. lei × 1,25 = 500 mil. lei diferind substanțial de cel reflectat de indicatorul „desfacerea mărfurilor în mediul rural".

Pornind de la acest coeficient se poate determina nu numai consumul efectiv pentru un produs sau grupe de produse, ci și consumul real total de mărfuri al țărănimii, constituind în acest scop relația:

$$C_r = \sum_{i=1}^{n} d_i k_i$$

C_r = consum real total

d_i = volumul absolut al desfacerilor în mediul rural pentru fiecare dintre produse

k_i = coeficientul de corecție al fiecărui produs în parte.

Aplicarea acestui coeficient și a relației derivate permite determinarea mai exactă a consumului efectiv al țărănimii pentru un produs, ca și pentru totalul real al acestuia. Această determinare nu poate fi nici ea riguros exactă; obiecțiile care i se pot aduce și care s-ar putea referi, spre exemplu, la puterea de reprezentativitate și de generalizare a datelor obținute în urma unor observări și înregistrări selective, cum sînt bugetele de familie, sau la faptul că desfacerile din mediul rural înglobează și cumpărările de mărfuri ale turiștilor sau altor categorii de călători care devin cumpărători ocazionali în mediul sătesc, sînt, desigur îndreptățite. Dar, trebuie să fim de acord că, dacă datele din bugetele de familie asigură o bună reprezentare, în cadrul selecției, a tuturor categoriilor de cumpărători, atunci acest coeficient se transformă într-un instrument important al unor analize pe linia nivelului de trai al țărănimii. De asemenea, apreciem cumpărările din mediul rural ale turiștilor și cumpărătorilor ocazionali ca avînd o pondere neînsemnată, care nu este de natură să deformeze nivelul consumului efectiv al țărănimii obținut prin folosirea coeficientului de mai sus. De aceea credem că asemenea determinări dau posibilitatea cunoașterii volumului de bunuri pe care țărănimea, în mod real, îl are la dispoziție și-l consumă, facilitînd obținerea unei imagini mai veridice asupra nivelului de trai al acesteia.

Folosirea acestui coeficient dă și posibilitatea unor estimări mult mai exacte cu privire la consumul efectiv al țărănimii, putînd astfel concluziona și asupra măsurii în care acesta corespunde recomandărilor științifice privitoare la volumul și structura sa rațională. Pe baza lui putem face, de asemenea, unele aprecieri referitoare la măsurile ce trebuie luate în vederea ridicării nivelului de trai al țărănimii.

Calculul acestui coeficient ne poate conduce la desprinderea și a altor aspecte. Iată cum a evoluat, pentru cîteva produse, acest coeficient (vezi tabelul).

Datele de mai sus demonstrează existența unei tendințe de scădere a mărimii acestui coeficient, ceea ce înseamnă că țărănimea își satisface nevoile pentru aceste produse prin procurarea lor într-o măsură din ce în ce mai mare din mediul rural. Se evidențiază, astfel, și faptul că țărănimea este nevoită tot mai puțin să facă deplasări la oraș pentru procurarea unor produse, și aceasta datorită dezvoltării rețelei comerciale la sate care, pătrunzînd pînă în cele mai depărtate colțuri ale țării, asigură populației rurale o aprovizionare tot mai bogată. Punerea la dispoziția populației satelor a unor mărfuri de mare varietate și în cantități mereu sporite scutește țărănimea de efectuarea unor cheltuieli suplimentare, necesitate de transportul în mediul urban în vederea procurării lor; în mod normal, reducerea unor astfel de cheltuieli sporește posibilitățile țărănimii de achiziționare a mărfurilor.

Din aceste cîteva considerente am vrea să desprindem necesitatea folosirii în practica economică a coeficientului de corecție a desfacerilor de mărfuri din mediul rural, în vederea cunoașterii consumului efectiv de mărfuri al țărănimii noastre. O astfel de abordare ne poate înfățișa aspecte asemănătoare și în ceea ce privește asigurarea cu servicii a populației satelor.

Virgil BALAURE

	1962	1963	1964	1965
Țesături — total	1,468	1,373	1,335	1,347
Confecții — total	2,173	2,118	1,862	1,745
Încălțăminte — total	1,536	1,512	1,426	1,386
Mobilă și obiecte de uz îndelungat	1,980	1,663	1,636	1,560

BREVIAR ECONOMIC

● Mai multă lumină

10 milioane de becuri în plus față de vechile capacități de producție se vor realiza anual în noua hală de la fabrica „Steaua electrică" din Fieni, care a intrat recent în funcțiune. Sînt în construcție alte două linii de fabricație, care vor asigura un spor de 40 milioane becuri încă în actualul cincinal.

● O poartă de 250 metri

Pe șantierul noului bazin al portului Constanța se lucrează acum la construcția celui de-al doilea zid de consolidare a porții de acces al navelor în port. Poarta va avea o deschidere de 250 m și va fi prevăzută cu două faruri pentru semnalizarea limitelor ei. Se lucrează cu blocuri prefabricate, ce ajung la greutatea de 100 tone!

● Telefoane – modernizări

Încă în cursul acestui an urmează să se încheie lucrările de mărire a capacității de deservire a centralelor telefonice automate din orașele Craiova, Rm. Vîlcea, Sibiu, Bacău și Oradea. Utilajele suplimentare, care vor permite sporirea traficului urban cu 30%, sînt realizate de uzinele „Electromagnetica" București.

● În martie – bere de la Pitești

Noi fabrici de bere sînt în construcție la Pitești, Craiova și Constanța. Uzinele „Vulcan"-București și „Tehnofrig"-Cluj realizează cea mai mare parte a instalațiilor. Primele cantități de bere sînt așteptate de la fabrica din Pitești în luna martie a anului viitor.

● Pe tema instalațiilor

Cei peste 400 de specialiști participanți la a II-a Conferință de instalații organizată de Consiliul național al inginerilor și tehnicienilor și de CSCAS au dezbătut probleme privind soluțiile noi și perfecționările aduse în fabricarea instalațiilor pentru construcții: încălzire-ventilații, sanitare, electrice, de combatere a incendiilor, termoizolații etc.

ACŢIUNI CONVERGENTE PENTR

CU TOATĂ PRESIUNEA exercitată de expansiunea unor materiale noi, utilizate pentru înlocuirea celor clasice, metalul — oţelul, fonta, laminatele — continuă să deţină un rol de prim ordin în dezvoltarea economiei moderne. Ritmul rapid de creştere a economiei noastre, diversificarea producţiei prin asimilarea unei game variate de maşini şi utilaje pentru echiparea şi modernizarea tuturor ramurilor economiei naţionale, cît şi pentru export, sînt condiţionate de creşterea continuă a producţiei de metal, îndeosebi de oţel de calitate superioară.

Ca urmare a dezvoltării capacităţilor de producţie, a modernizării şi reechipării industriei siderurgice din ţara noastră, în anii construcţiei socialiste producţia de oţel, fontă şi laminate a sporit continuu. Producem astăzi în numai cîteva săptămîni întreaga cantitate de oţel şi fontă realizată în 1938. Cu toată această creştere însemnată, industrializarea rapidă a ţării noastre, schimbările intervenite în structura producţiei au determinat necesitatea sporirii bazei de metal. Prin intrarea în funcţiune la întreaga capacitate a Combinatului siderurgic de la Galaţi, **România va produce în 1970 peste 6 milioane tone de oţel.**

Este nevoie însă ca eforturile făcute pentru acoperirea necesarului de metal prin lărgirea capacităţilor de producţie să fie conjugate cu acelea îndreptate spre o valorificare tot mai bună a acestei materii prime, cerinţă care presupune acţiuni convergente desfăşurate pe planuri multiple: cercetare, proiectare, stabilirea tehnologiilor, aprovizionare, execuţie. Încă de pe planşetă şi de la elaborarea tehnologiilor pot fi create premise însemnate pentru îmbunătăţirea coeficientului de utilizare a metalului.

Este o cerinţă a concepţiei tehnice moderne de a crea maşini şi utilaje suple, cu parametri corespunzători exigenţelor progresului tehnico-ştiinţific contemporan, cu rezultate economice adecvate. Eficienţa acestui efort colectiv este concludentă: în anul în curs, dintr-o tonă de metal se obţine o producţie de maşini a cărei valoare depăşeşte cu peste o treime pe cea realizată în 1963.

Deşi prezintă o dinamică favorabilă, rezultatele dobîndite pe linia valorificării superioare a metalului, nu se ridică totuşi la nivelul condiţiilor create. Se mai produc şi astăzi de către unele întreprinderi maşini, utilaje şi instalaţii cu gabarite şi greutăţi proprii peste normele uzitate pe plan mondial, iar în construcţii, la o serie de obiective industriale sau social-culturale, se consumă peste nevoi, mari cantităţi de oţel. Totodată, în drumul pe care îl parcurge metalul există încă multe pierderi care influenţează negativ valorificarea metalului.

Sporirea preocupărilor, creşterea competenţei cadrelor, experienţa dobîndită constituie o garanţie că sarcina trasată de partid pentru valorificarea superioară a materiilor prime, şi în primul rînd a metalului, va înregistra şi în viitor noi şi importante progrese.

CONCEPŢII ECONOMICE PE PLANŞETA PROIECTANTULUI

ORIENTAREA în permanenţă spre cele mai noi rezultate ale progresului tehnic şi ştiinţific mondial, necesită asimilarea operativă a tot ceea ce este nou şi eficient din punct de vedere tehnic şi economic. Aceasta presupune ca la elaborarea fiecărui proiect nou, a fiecărui detaliu, să alegem soluţiile cele mai corespunzătoare.

Atenţia acordată în institutul nostru soluţiilor tehnice de proiectare, studiul comparativ al diferitelor variante elaborate, ne-au permis optarea pentru acelea care asigurau un înalt grad de tehnicitate construcţiilor, necesitînd un consum minim de metal. În scopul reducerii greutăţii construcţiilor, de pildă, s-au prevăzut — acolo unde condiţiile tehnologice au permis — acoperişuri din elemente de beton autoclavizat sau alte materiale uşoare, evitîndu-se zidurile de cărămidă plină, grosimi de betoane de pantă exagerate etc. De asemenea, au fost folosite la maximum oţelurile de calităţi superioare (PC 52 şi TOR), alegîndu-se procente de armare ale secţiunilor de beton între limitele optime admise. În calculul structurilor s-au evitat totodată supraevaluările sarcinilor, acestea stabilindu-se în mod real, în funcţie de condiţiile de exploatare şi montaj şi de respectare în acelaşi timp a prescripţiilor în vigoare privind coeficientul de siguranţă.

Analiza consumurilor de metal făcută la principalele obiective proiectate de institut între anii 1965—1968 a confirmat din plin eficienţa măsurilor luate (vezi tabelul de mai jos).

În ce priveşte consumurile de profile metalice, acestea au fost mai reduse la proiectele elaborate în semestrul I/1968 cu 16% la milionul de lei construcţii-montaj, faţă de proiectele întocmite în anii 1965—1966. Prin adoptarea unor soluţii de proiectare economice, la volumul total de construcţii-montaj executat în perioada 1 ianuarie 1967—30 iunie 1968, s-a realizat o **economie de circa 400 tone de oţel-beton.** Ea echivalează cu cantitatea de oţel-beton necesară construirii unei hale-parter cu o suprafaţă de circa 10 000 mp, adică atît cît însumează suprafeţele construite ale atelierelor mecanice şi de întreţinere de la Combinatul de fibre artificiale-Brăila şi Fabrica de celuloză şi hîrtie de la Palas, luate împreună. **În primele 8 luni ale acestui an, s-au economisit circa 140 tone metal.**

Realizările dobîndite sînt însemnate, dar departe de a epuiza posibilităţile de reducere a metalului. De aceea, prin alegerea în continuare a unor soluţii bine gîndite şi mai eficiente, ne propunem ca, valorificînd experienţa dobîndită în domeniul utilizării raţionale a metalului, să adăugăm pînă la sfîrşitul acestui an, la capitolul economii încă 200 tone, iar în anul viitor alte 450—500 tone.

Eforturile proiectanţilor pe linia reducerii consumului de metal ar putea da roade şi mai bune în condiţiile existenţei unor materiale de construcţii eficiente. De aceea, opinez, în primul rînd, pentru **lărgirea sortimentelor de laminate şi fabricarea lor în lungimi fixe şi multiple,** în vederea creării posibilităţilor de realizare a dimensiunilor corespunzătoare la lucrările de construcţii-montaj. Evitarea supradimensionărilor va fi posibilă prin **realizarea unui sortiment variat de ţevi şi conducte cu diametre şi grosimi corespunzătoare ale pereţilor.** Consider necesară, de asemenea, **realizarea de ţevi şi conducte din PVC dur,** rezistente la temperaturi şi şocuri, **introducerea unei game mai largi de dimensiuni şi calităţi [...] tuburilor Premo,** care să permită fo[...]rea lor în toate cazurile unde proc[...] tehnologic sau condiţiile tehnice nu în[...]pun alte soluţii.

ing. şef Voicu DORDEA
Institutul de studii, experimentări şi proiectări pentru industria celulozei, hîrtiei, fibre artificiale şi valorificarea stufului

Lucrarea	Anul proiectării	Indici de consum raportaţi la milionul lei C + M	
		Oţel beton în construcţii monolit şi prefabricate	
		t/milion lei	%
CCH-Suceava	1965—1966	19,45	100,0
Proiectele elaborate în cursul anului 1967 şi sem. I.1968	1967—1968	18,7	96,0

SOLUŢII CONSTRUCTIVE OPTIME PRIN CONFRUNTAREA VARIANTELOR

EXPERIENŢA NOASTRĂ şi a altor ţări demonstrează că aprecierea modului în care se materializează ideea de concepţie într-un proiect industrial se face nu numai în raport cu însuşirile funcţionale şi estetice ale obiectivului respectiv, ci şi în funcţie de eficienţa economică a soluţiilor adoptate. În acest context un rol de prim ordin îl joacă elaborarea mai multor variante de soluţii constructive, pentru ca, prin confruntarea lor, să fie adoptată cea mai favorabilă. Încetăţenirea în concepţia noastră de lucru a acestui mod de a gîndi şi acţiona s-a soldat cu rezultate pozitive. **Consumul de metal la un milion lei lucrări de construcţii-montaj a scăzut la obiectivele destinate industriei alimentare de la 28,7 tone, cît s-a realizat în 1967, la 24,2 tone în primele 8 luni ale anului 1968, cantitatea totală de metal economisită în cele 20 luni fiind de 3 450 tone.** Aceasta echivalează cu necesarul pentru executarea structurii de rezistenţă a unei fabrici de bere sau de produse lactate. **În primele 8 luni ale acestui an, economia de metal a fost de 1 020 tone.** Ce măsuri de natură tehnică şi organizatorică au permis obţinerea acestor rezultate pozitive?

În cadrul studiilor tehnico-economice, au fost **analizate, comparativ, mai multe variante de soluţii constructive** pentru antrepozite frigorifice generale, pentru fabrici de conserve şi produse lactate, fabrici de brînzeturi, abatoare, depozite de produse finite etc. În acest fel am putut face opţiunea pentru cele mai eficiente.

Cea mai recentă soluţie propusă pentru antrepozitele frigorifice generale, de pildă, indică un consum de numai 17 kg metal la mp suprafaţă desfăşurată, în timp ce la proiectul refolosibil — proiect etalon — acest consum era de 38 kg/mp.

Prin organizarea unei evidenţe asupra consumurilor de materiale principale, rezultate la proiectele elaborate în perioada 1964—1966, s-a putut analiza evoluţia consumului de metal necesar pentru un milion lei lucrări de construcţii-montaj, pe tipuri de fabrici. Evidenţa ne-a furnizat în permanenţă elemente de referinţă în materie de consumuri specifice la materialele de bază, indicîndu-ne unde să acţionăm, ce soluţii să adoptăm pentru reducerea lor. Efectul s-a concretizat în scăderea substanţială a consumului de metal de la un proiect la altul. De exemplu la Fabrica de bere-Piteşti, proiectată în anul 1967 s-a realizat o economie de 20% la oţel-beton, în comparaţie cu Fabrica de bere-Bacău, de aceeaşi capacitate, proiectată în 1964.

O contribuţie însemnată la reducere[a] consumului de metal, prin proiectare[,] are şi **dimensionarea strictă a eleme[nte]lor şi structurilor pe baza metodelor [ma]tematice de calcul,** evitarea supraevaluării sarcinilor construcţiei, calcularea elementelor de beton armat cu procente d[e] armare cît mai reduse şi diminuarea [la] maximum a dimensiunilor aşa-zise „co[n]structive". Aceste metode au fost aplicate, de pildă, în calculul scheletului de rezistenţă a corpului de budane de la centrele de depozitare a vinului din Piteşti,

Creşterea producţiei şi a consumului de oţel

1963 = 100

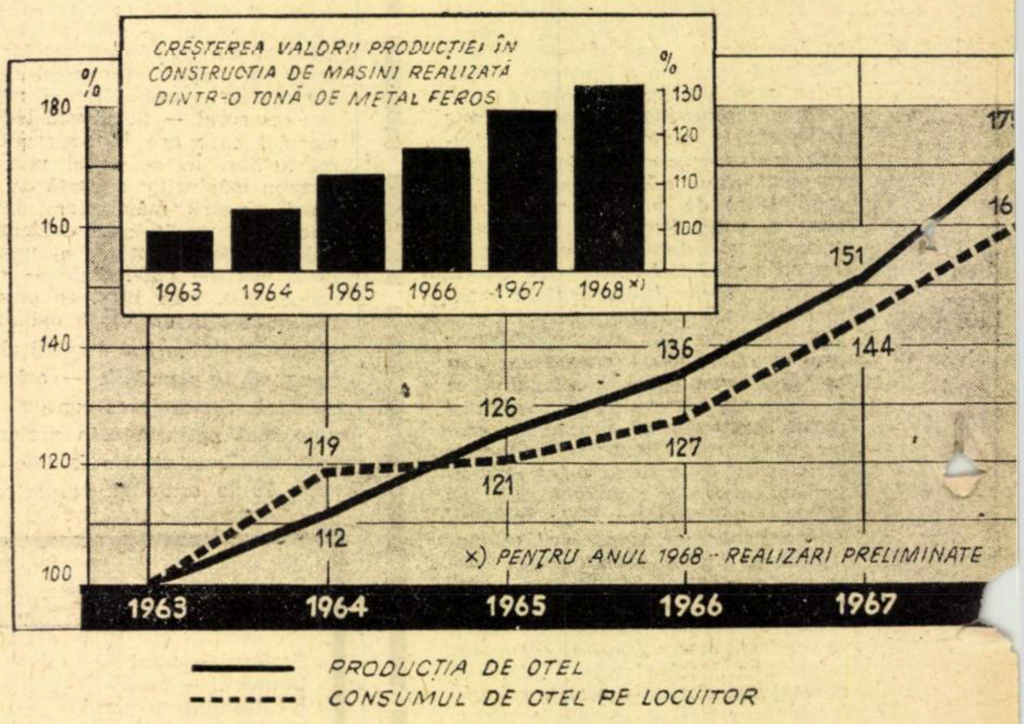

ECONOMISIREA METALULUI

Suceava, Cluj, la calculul structurii etajate din beton armat la depozitul de fermentare a tutunului de la Fabrica de ți-...te-București.

...ocuparea proiectanților de a intro-... în proiecte noi elemente de prefa-...cate și precomprimate, a avut drept ...ect atît reducerea consumului de metal și a altor materiale principale, cît și ...scurtarea duratei de execuție. Astfel, u-...nele prefabricate pretensionate de tip pa-...raboloid hiperbolic, cu dublă curbură de ...3 m înălțime și 15 m deschidere, realizate pentru prima oară în țară și utilizate la Fabrica de bere din Bacău, au permis ...nregistrarea unui consum de numai 9,20 kg. oțel/mp. În prezent se studiază posibili-...tatea de extindere a utilizării lor la acoperirea magaziilor pentru depozitarea zahă-...rului (ceea ce va reduce consumul de me-...tal — față de soluția cu ferme-arc de 24 m — de la 46,8 kg/mp, la 25 kg/mp) și la magaziile de borhot uscat, la care reducerea va fi de la 65 la 45,5 kg/mp.

Bineînțeles, rezervele pentru economisi-...rea metalului și a celorlalte materiale principale sînt încă foarte mari. Progre-...sul tehnic, evoluția concepției în materie de proiectare, domeniile organizatorice ...nsuficient explorate, constituie surse principale care generează continuu noi posibilități ce se cer valorificate. Pornind de la aceste premise, elaborăm, în con-...tinuare, studii axate pe analiza posibili-...tăților îmbunătățirii soluțiilor constructive prin introducerea materialelor noi, eficiente, prevăzute a fi produse în țară. Remarcăm pe această linie studiul comparativ al soluțiilor constructive pentru acoperișuri ușoare, fără și cu izolație termică ; studiul în legătură cu utilizarea, în industria alimentară, a noilor soluții de pereți ușori, propuse de INCERC etc.

Acțiunea de reducere a consumului specific implică și concentrarea eforturilor furnizorilor în direcția asigurării cu materiale tradiționale a obiectivelor de investiții, asimilării operative a unor sortimente noi, cu caracteristici economice. Există încă șantiere la care aprovizionarea cu sortimente de oțeluri superioare, prevăzute în proiecte, se face defectuos. De asemenea, lipsesc total sau parțial cantitățile necesare de materiale noi, eficiente, promise de Ministerul Industriei Construcțiilor (plăci ondulate mari din azbociment portante de 1,50 m ; plăci ondulate din poliesteri armate cu fibre de sticlă ; tablă ambutisată, tablă din aluminiu, precum și materiale termoizolante etc.). Apariția acestora pe șantiere, în cantitățile necesare, ar duce la micșorarea greutății clădirilor și la reducerea, în continuare, a consumului de oțel în construcții.

ing. șef Dumitru CREȚU
Institutul de proiectări pentru industria alimentară

CE NE ARATĂ COEFICIENTUL DE UTILIZARE

UN BILANȚ SEMNIFICATIV : **în primele 8 luni ale acestui an, colectivele a 3 întreprinderi din Capitală, în al căror profil intră, în principal, producția de utilaj chimic și petrolier, au reușit să obțină importante economii de metal — Uzinele „Vulcan" — 450 tone, Uzinele „Grivița Roșie" — 486 tone și Uzina de ... chimic — 42 tone.** În aceste eco-... — factor primordial în micșorarea ...prețului de cost și ridicarea eficienței economice — sînt înglobate, deopotrivă, ...inițiativa și capacitatea creatoare a lucră-...torilor din serviciile de concepție — con-...structor-șef, metalurg-șef, tehnolog-șef — precum și spiritul gospodăresc al muncitorilor și tehnicienilor din producție care, prin iscusința dovedită la modelarea și prelucrarea metalului, au adăugat mereu noi valori celor reieșite din calculele făcute pe foile de calc.

Prin reproiectare cură de... „slăbire"

La Uzina „Vulcan", îmbunătățirile de ordin constructiv aduse preîncălzitoarelor de aer și cadrului metalic la cazanele de 6,5 t × 16 atmosfere, 10 t × 8 atmosfere, 20 t × 40 atmosfere și la alte tipuri, s-au soldat cu o economie de 100 tone de metal. Tot în această uzină, de o deosebită eficacitate economică s-a dovedit a fi **tipizarea unor produse.** Astfel, datorită tipizării filtrelor s-a realizat în acest an o economie de 160 tone de metal. Este semnificativ în acest sens următorul exemplu : greutatea filtrului ionic de Ø 1 400 mm, care înainte era de 2 370 kg a scăzut — ca urmare a tipizării — la numai 1 700 kg, adică o „slăbire" cu 670 kg a fiecărui filtru.

Îmbunătățirile constructive au constituit calea esențială pe care a urmat-o și colectivul Uzinei „Grivița Roșie". Coloana de fracționare pentru rafinării, de pildă, avea o greutate netă prevăzută în proiectul tehnic de 36 517 kg, iar prin îmbunătățirile constructive, greutatea acesteia a scăzut la 27 000 kg, cifră prevăzută în proiectul de execuție.

Reconsiderări critice

Ținînd seama că progresul tehnic influențează permanent și consumurile specifice de materii prime pe unitatea de produs, cele 3 întreprinderi au mers pe linia **revizuirii periodice a normelor de consum pe produs.** Astfel, în anul 1968, numai la Uzina mecanică de utilaj chimic se preconizează să se obțină pe această cale o economie de circa 54 tone de metal.

De asemenea, unele măsuri organizatorice pot fi eficace în realizarea de consumuri specifice mai reduse.

De exemplu, în întreprinderile menționate se practică **debitarea centralizată a tablei și profilelor de laminate.** În acest mod o serie de capete sau ștraifuri nu mai sînt date la retopire, ci se refolosesc în producție, la executarea unor piese mai mici. La „Vulcan", de exemplu, au fost recuperate, pe această cale, numai în primul semestru al anului, 140 de tone de metal, din care s-au confecționat piese mai mărunte, iar 303 tone au fost vîndute altor întreprinderi.

Discrepanțe

Cele 3 uzine au făcut în acest an progrese simțitoare în domeniul ridicării coeficientului de utilizare a metalului — așa cum reiese din graficul de mai sus. Dar, în același timp, cifrele demonstrează discrepanțe de nivel. De ce ?

Este știut că, din punct de vedere tehnic, e aproape imposibil să torni o piesă din oțel ori din fontă sau s-o forjezi la dimensiunea strict cerută de documentația tehnică. Fiecare are, într-o proporție mai mare sau mai mică, un anumit adaos de prelucrare necesar finisării, aducerii la dimensiunea cuvenită. În aceste **domenii al forjării și turnării, se înregistrează încă o serioasă risipă sub forma unor adaosuri mari de prelucrare**, fapt care afectează serios coeficientul de utilizare a metalului. Să ilustrăm acest lucru prin cîteva exemple semnificative. Reductoarele pentru unitățile de pompaj de 9 și 3 tone (Vulcan), de pildă, pierd prin așchiere 430 și respectiv 123 kg de metal. Pentru reducerea adaosurilor mari de prelucrare se impune cu acuitate analizarea critică a fiecărei piese în parte (carcase, roți dințate, axe) și găsirea de soluții constructive și tehnologice noi (folosirea rășinilor furanice la executarea miezurilor, de pildă etc.) mai economice. Totodată, trebuie sporită atenția la verificarea modelelor și asamblarea miezurilor pentru a evita deplasările și apariția unor grosimi supradimensionate.

De asemenea, înlăturarea în cea mai mare măsură a adaosurilor de prelucrare atît la piesele turnate, cît și la cele forjate, este strîns legată de **extinderea largă a procedeelor moderne.** Nu se poate contesta faptul că în uzinele respective n-au fost extinse în decursul anilor o serie de metode înaintate de turnare sau forjare, de mare eficiență. Pașii făcuți sînt încă nesatisfăcători. La turnătoria de fontă a Uzinei „Vulcan" abia 20% din piese sînt obținute prin procedee moderne, iar la „Grivița Roșie" la cele din oțel circa 60%.

Totodată, în două din cele trei întreprinderi raportul dintre cantitatea de metal elaborată și cea de piese bune este disproporționată : la „Vulcan", la turnătoria de oțel, în primele 8 luni ale anului, s-au obținut dintr-o tonă de metal lichid abia 547 kg de piese bune, în loc de 560 kg cît era prevăzut. La turnătoria de fontă s-a înregistrat aproximativ aceeași proporție : dintr-o tonă de fontă lichidă s-au realizat numai 766,3 kg piese bune turnate, în loc de 770 kg cît se planificase. Restul a fost înghițit de scurgeri, scoarțe și rebuturi. La cele peste 7 000 de tone de piese din oțel și fontă, cîte s-au turnat în această perioadă în uzină, 360 de tone au fost rebutate.

La Uzinele „Grivița Roșie" s-a înregistrat o situație mai bună la turnătoria de fontă, unde din 1 000 kg metal lichid au fost obținute 820,3 kg piese bune (cu 20,3 kg în plus față de prevederi), însă la turnătoria de oțel din 1 000 kg de metal lichid au fost scoase 695 kg piese bune, față de 715 cît era prevăzut în plan.

Fără îndoială, sînt și greutăți obiective. Unele piese, mai complicate din punct de vedere tehnic, sau cu caracter de unicat, nu pot fi executate prin metode moderne. Dar la o mai atentă analiză a acestora, s-ar găsi încă multe posibilități — și tocmai în această direcție ar trebui să-și îndrepte atenția colectivele din întreprinderi și îndeosebi, cadrele tehnice din sectoarele de concepție.

Risipă cu... derogare

În revista noastră a fost consemnat nu o dată faptul că, datorită livrării de către întreprinderile siderurgice a unor laminate în lungimi nemultiple și în grosimi mai mari decît cele comandate, uzinele constructoare de mașini sînt puse în situația de a folosi în procesul de fabricație **„ceea ce au" și nu „ceea ce le trebuie".** De aici, o mare risipă de metal înglobată în bare, capete și fîșii care influențează negativ nivelul coeficientului de utilizare a metalului. Analiza făcută în cele 3 uzine bucureștene ne obligă să reluăm această temă, întrucît ce se economisește cu trudă și migală în producție, se irosește adesea datorită abaterilor de lungime și greutate a unor materii prime față de limitele prevăzute de STAS, sub forma derogărilor. Și nu este de loc vorba de cantități neglijabile : în cele 8 luni care au trecut din acest an, la Uzina „Vulcan", din lipsa unor materiale corespunzătoare s-au acordat peste 5 500 de derogări, ceea ce a determinat un consum suplimentar de 218 tone de metal. Peste 300 de derogări au fost acordate și la Uzina „Grivița Roșie", înregistrîndu-se în acest fel o pierdere de circa 200 tone de laminate.

Cele trei uzine apreciază ca defectuos felul în care Combinatul siderurgic-Galați a înțeles în această perioadă să respecte prevederile contractuale privind tabla groasă. Uzina mecanică de utilaj chimic, de exemplu, a consumat în primul trimestru al anului la tablă de 6—10 mm, 18 tone în plus, Uzina „Vulcan" trebuia să primească de la același combinat 30 tone de tablă de 21 mm. Dar a primit tablă de 22 mm, care a cîntărit 32,7 tone. Cantități mari de tablă mai groasă au primit și Uzinele „Grivița Roșie".

L. ȚINTEA
I. BUMBEA
S. POPESCU

Coeficientul de utilizare a metalului în primele 8 luni ale anului 1968

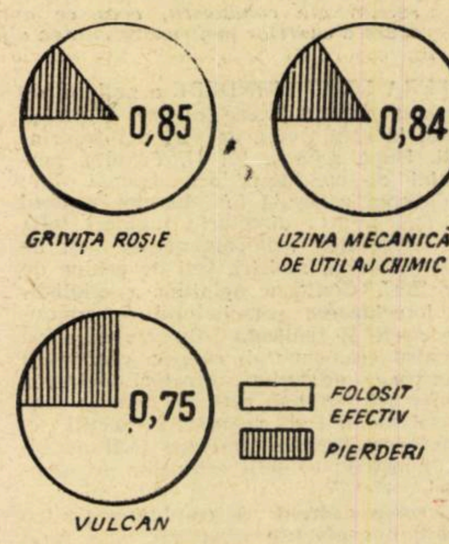

Reducerea normelor de consum de metal la unele produse ale industriei constructoare de mașini
1965 = 100

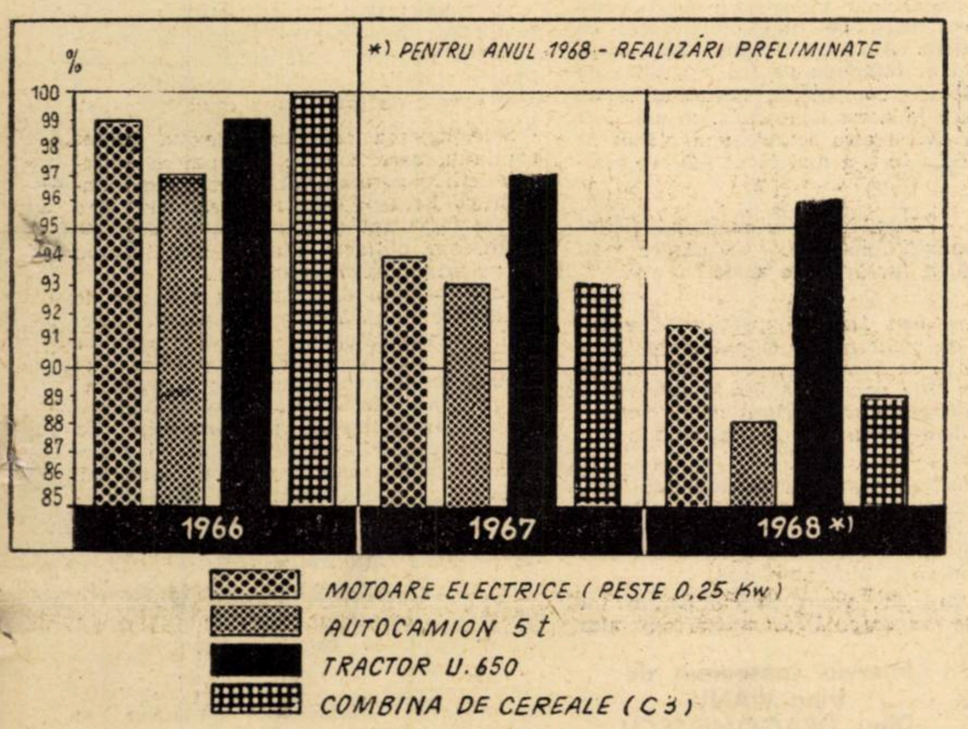

Din cantitatea de metal economisit în primele 8 luni ale anului, se pot produce suplimentar :

Uzinele „Grivița Roșie" : **19 schimbătoare de căldură de 15 tone.**

Uzinele „Vulcan" : **30 bucăți unități de pompaj de 9 tone.**

Uzina mecanică de utilaj chimic: **21 bucăți rezervoare de 10 mc.**

DOCUMENTAR

ALEGEREA CADRELOR — O PROFESIUNE DISTINCTĂ

ESTE UNANIM RECUNOSCUT că în condițiile producției moderne, cînd activitatea și relațiile unei întreprinderi devin tot mai complexe, nici cele mai capabile cadre de conducere nu-și pot îndeplini atribuțiile cu suficientă eficiență dacă nu se sprijină pe o echipă de colaboratori competenți. Problema conducerii, mai ales în cadrul conducerii colective, se cere abordată în strînsă corelație cu problema formării și selecționării judicioase a cadrelor. Fiecare din ele trebuie să posede cunoștințe, calități de gîndire, acțiune și comportament corespunzătoare funcției ce o ocupă. În vederea realizării în condiții optime a sarcinilor, conducerea întreprinderii deleagă deseori unele sarcini ale conducerii, ceea ce amplifică necesitatea unei selecționări riguroase a cadrelor pentru exercitarea diferitelor funcții.

SFERA DE CUPRINDERE a noțiunii de personal de conducere nu se limitează numai la conducerea de vîrf a întreprinderii. După schema lui H. Fayol [1]), personalul de conducere este format din: conducerea generală (un director general sau mai mulți; directori; ingineri șefi), șefi de servicii (compartimente), șefi de ateliere, contra maiștri, șefi de echipe de muncitori. Conform opiniilor specialiștilor, ierarhizarea personalului de conducere poate fi realizată prin gruparea lui în patru eșaloane: a) cadrele conducerii superioare (director, directori adjuncți, inginer șef, contabil șef); b) cadrele conducerii medii (șefi de servicii, secții); c) cadrele conducerii inferioare (șefi de birou, maiștri); d) șefii echipelor de muncitori.

Alegerea cadrelor de conducere pentru fiecare din nivelele ierarhice, dată fiind capacitatea de decizie, rolul acestor cadre în formularea opțiunilor, în stabilirea politicii și strategiei întreprinderii, solicită preocupări distincte de recrutare și selectare.

Recrutării cadrelor de conducere i se acordă pe plan mondial o importanță deosebită, ilustrată în literatura abundentă ce există pe această temă ca și de practica privind procedeele de recrutare a cadrelor și modalităților organizatorice în unele țări dezvoltate din punct de vedere industrial.

Holden Fisch-Smith, în „Industrielle Führungskunst", de pildă, prezintă o serie de procedee de recrutare a cadrelor superioare de către unele întreprinderi industriale din S.U.A. Acestea, arată autorul, pun un mare accent pe recrutarea cadrelor din rîndurile absolvenților institutelor de învățămînt superior. Munca de recrutare a cadrelor revine șefului compartimentului de personal, care desfășoară în acest sens o vastă activitate: merge la diferite instituții de învățămînt superior, urmărește cursanții pe ultima perioadă de învățămînt, se străduiește să convingă pe cei mai buni și să le trezească interesul de a munci după terminarea cursurilor în întreprinderea respectivă. În același timp, culege informații cu privire la planurile lor de viitor, la pasiunea și aplicația pe care o au în anumite domenii de activitate, la caracterul, constituția lor fizică etc.

Pentru a avea o imagine asupra amploarei acestei activități menționăm că, într-un singur an, șeful personalului și adjunctul său dintr-o mare întreprindere au vizitat circa 40 de institute și facultăți, stînd de vorbă cu aproximativ 2500 de studenți recomandați; în urma investigațiilor făcute, unui număr de 250 dintre cei anchetați li s-au cerut să-și depună candidatura. Cererile respective au fost revăzute cu șefii serviciilor sau resoartelor din întreprindere. Dintre cei 250, numai 60% au fost invitați după aceea să se prezinte personal la întreprindere; în sfîrșit, în urma unor analize au fost reținuți 94% din cei chemați.

În Franța există circa 60—70 de cabinete de selecție și de recrutare a cadrelor (numai la Paris sînt 40), care dispun de personal de specialitate, munca desfășurată de aceste birouri fiind consacrată ca o profesie [2]). Specialistul în recrutare utilizează metode psihotehnice, punînd un deosebit accent nu numai pe teste, ci chiar pe contactul cu oamenii, pe cunoașterea preferințelor și înclinațiilor lor profesionale.

Un cabinet de recrutare are de asemenea sarcina de a primi ofertele scrise ale celor ce vor să se încadreze în muncă, de a întocmi anunțurile de cereri din partea instituțiilor și de a le organiza publicitatea (prin presă, radio, televiziune etc.). Răspunsurile la anunțuri se primesc de către un cabinet de selecție, care informează întreprinderea solicitată și totodată procedează la selecția candidaților prin teste.

● Selectarea candidaților

RECRUTAREA UNUI CADRU necesar unei funcții de conducere este o operațiune complexă, în care se detectează ansamblul de cunoștințe profesionale (economice, tehnice etc.) și de calități (psihice, intelectuale etc.) necesare pentru exercitarea unei anumite funcțiuni. Ea presupune parcurgerea a trei etape. După o triere preliminară, candidații sînt convocați pentru o convorbire cu psihologul. Acesta își formează o impresie asupra candidatului; dacă impresia este favorabilă îl recomandă întreprinderii. În continuare, se desfășoară a doua fază, în care **se stabilește calificarea tehnică** a acestuia, în funcție de necesitățile postului disponibil. Dacă și acest examen este favorabil candidatului, el va fi supus unor **serii de teste,** adaptate cerințelor postului. Acest examen comportă o parte fixă impusă tuturor candidaților — oricare ar fi postul — și o parte adaptată individului și cerințelor funcției. Candidații corespunzători sînt recomandați întreprinderilor, însoțiți de un raport complet asupra rezultatelor etapelor de filtrare, după care întreprinderea efectuează selecția.

Selecția presupune alegerea celor mai buni dintre candidați, punînd în balanță, pe de o parte, cerințele procesului de muncă specific întreprinderii, iar pe de altă parte capacitatea candidatului. În practica întreprinderilor din multe țări, **selecționarea se face atît în vederea angajării noilor cadre, cît și în vederea menținerii sau promovării cadrelor existente.** Este foarte important deci a stabili momentul și scopul urmărit prin selecționare, pentru că în funcție de aceste elemente se schimbă și optica selecționării. Dacă este vorba de angajarea de cadre noi, etapa de recrutare are foarte multe puncte de interferență cu cea de selecționare. În acest caz, procesul de recrutare este și o problemă de metodă, de regulă, proprie procesului de selecționare.

● Studiul postului

PROBLEMA DE BAZĂ care apare, atît în cazul recrutării cît și în al selecției cadrelor, este delimitarea precisă a sarcinilor pe care acestea urmează să le îndeplinească în întreprindere. Cum va putea întreprinderea să găsească omul potrivit dacă nu are definit cu exactitate ceea ce caută și pentru ce? În rezolvarea acestei probleme va trebui pornit de la studiul postului pe care urmează să-l ocupe candidatul. Examinîndu-se cu grijă toate aspectele funcției pentru care se caută un candidat, studiul postului condiționează fazele unui proces de selecție.

Definirea judicioasă a postului presupune o activitate laborioasă și de răspundere, de ea depinzînd, în primul rînd, concordanța între om și funcție, în sensul că definirea postului trebuie să permită atît eliminarea unor candidați cu potențial insuficient, cît și încadrarea de către întreprindere a unor specialiști cu un potențial prea ridicat în raport cu cerințele postului. De asemenea, remunerarea postului respectiv va depinde tot de definirea riguroasă a cerințelor acestuia, candidatul fiind și el informat de la început asupra sarcinilor, poziției ierarhice, viitorului lui pe acest post, evitîndu-se înțelegerile greșite ce s-ar putea produce la angajare.

Definirea, printr-un studiu riguros, a postului va permite a se stabili chestionarele necesare, a se redacta chestionare ghid de discuții și fișe de cotare și de a informa cu precizie colaboratorii exteriori: grafologi, psihologi, medici. În acest sens, ghidul pentru recrutarea personalului, elaborat de P.A. Salet și R. Bruère, furnizează o serie de detalii interesante cu privire la conținutul definirii postului, dintre care vom menționa cîteva. Bunăoară, studiul postului trebuie să clarifice astfel de probleme ca:

1. SERVICIUL: Din ce serviciu al întreprinderii face parte funcția (postul)?

2. TITLUL POSTULUI: Ce titlu va fi dat titularului **în și în afara** întreprinderii?

3. DEFINIREA POSTULUI: Care sînt atribuțiile?

4. POZIȚIA IERARHICĂ: Care este locul funcției în organizarea întreprinderii (concretizat prin grafice și structură), poziția ierarhică; de cine va depinde titularul postului; cine îl va dirija efectiv?

5. ANALIZA DETALIATĂ A SARCINILOR: **Repertoriul amănunțit al tuturor sarcinilor de îndeplinit.**

6. LEGĂTURILE IERARHICE (verticale): Cum, cînd și la care titular va da socoteală de eficiența sa? Participarea la reuniuni cu superiorii sau subordonații. Frecvența contactelor.

7. LEGĂTURILE FUNCȚIONALE: Cu ce servicii ale întreprinderii va avea contacte? Cu care persoane? Pentru care motive? Cui va trebui să furnizeze informații? De la cine va primi informații? Care vor fi relațiile cu persoanele sau serviciile exterioare ale întreprinderii: clienți, furnizori, servicii publice; la ce frecvență?

8. MIJLOACE ȘI CONDIȚII DE LUCRU: Aci sînt enunțate toate caracteristicile care privesc locul de muncă respectiv și definirea conținutului muncii. Printre acestea, sînt menționate asemenea elemente ca: post sedentar sau itinerant, proporția dintre acestea; frecvența și natura deplasărilor, mijloace de transport; locul de muncă: mașini și materiale utilizate; monotonie, repetarea sau variația sarcinilor. Ritmul muncii: perioada de vîrf sau subsarcină. Ambianță fizică (confort general, zgomot, temperatură, higrometrie, aerație, birou colectiv sau individual). Ambianța morală (caracterul și stilul muncii superiorului ierarhic, aspecte ale personalului întreprinderii: orarul de lucru; mijloace de transport; avantajele sociale, rețineri complimentare etc.; riscuri profesionale: boală, accidente; concedii etc.).

9. REMUNERAȚIA: Totală și anexe la remunerația principală.

10. VIITORUL: Posibilități de evoluție pe termen mediu și lung (în serviciu, în întreprindere etc.).

11. FORMAREA ȘI EXPERIENȚA: Nivelul de cultură generală necesară (instruirea școlară de bază); cultura profesională: ce școli, cursuri, stagiul de pregătire pentru această funcție (obligatoriu); experiența profesională, limbi străine (citit, înțeles, vorbit); alte cunoștințe necesare.

12. CERINȚE FIZICE: Acuitate senzorială, putere, rezistență și forță fizică, prezentare și eleganță, fizionomie etc.

13. DISPOZIȚII CU PRIVIRE LA CARACTER: Aspectul psihologic al personalității pe care întreprinderea o caută. Pentru stabilirea sarcinilor de felul acesta este nevoie de intervenția unui specialist.

Selecționarea cadrelor este un proces continuu, care solicită din partea întreprinderii o permanentă apreciere a capacităților fiecărui salariat, acesta trebuind să fie îndrumat și ajutat să se dezvolte în direcția obținerii randamentului optim de pe urma capacităților sale.

Recrutarea și selecționarea cadrelor de conducere implică alegerea metodei celei mai corespunzătoare, eliminarea erorilor posibile; selectarea cadrelor celor mai competente pentru efectuarea unor astfel de aprecieri **(înțelegerea responsabilității deciziei în astfel de probleme)** etc. Ea presupune o tehnică de analiză și sinteză a comportamentului omului în muncă, în scopul cunoașterii cît mai bune a acestuia și a orientării folosirii optime a capacităților și aptitudinilor sale în funcție de cerințele întreprinderii.

Cecilia RĂDULESCU
cercetător științific
Institutul de cercetări economice

1) H. Fayol, **Administration industrielle et Générale.** Dunod, Paris, 1956.

2) Le personel; s'occuper des hommes est un métier. Les dossiers de l'entreprise, nr. 3, 1968.

TRANSPORTURILE, CATALIZATOR AL DEZVOLTĂRII

Interviu cu ministrul transporturilor și navigației din India, V. K. R. V. Rao

CU PRILEJUL unei vizite în țara noastră, dl. V. K. R. V. Rao, ministrul transporturilor și navigației din India, a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări pentru cititorii revistei **„Viața economică".**

— V-am ruga să ne spuneți mai întîi cîteva cuvinte despre dezvoltarea relațiilor economice româno-indiene, despre obiectul vizitei dv. și rezultatele întrevederilor avute.

— Scopul general al vizitei mele în România a fost, desigur, de a promova și întări și mai mult relațiile de prietenie existente între guvernul și poporul României și guvernul și poporul Indiei, în condițiile respectului reciproc.

Am avut aici un număr de întrevederi utile și interesante. O convorbire de neuitat a fost aceea cu președintele Consiliului de Miniștri, dl. Maurer. Am discutat despre probleme economice, politice și culturale. Am fost deosebit de impresionat de adîncimea cunoștințelor sale, de sfera largă a problemelor care îl interesează, de sentimentele foarte sincere și calde pe care România le nutrește pentru țara mea și de dorința de a dezvolta relațiile prietenești între țările noastre.

Am purtat discuții interesante și utile și cu ministrul transporturilor, al industriei constructoare de mașini și al comerțului exterior.

România nu este o țară mare, dar cred că în ramurile pe care le-a dezvoltat, nivelul tehnic se poate compara cu acela al țărilor dezvoltate, mari.

India este și ea o țară care își dezvoltă industria. De aceea cred că există perspective bune de a lărgi cooperarea între țările noastre. Mă gîndesc de exemplu la industria petrochimică. Un alt domeniu de colaborare îl oferă transportul fluvial, unde, după cum am văzut, românii au realizări foarte importante.

Noi sîntem exportatori de minereu de fier, iar România are o industrie siderurgică dezvoltată. În această privință ar putea avea loc contacte utile. Sper de asemenea că în viitor România va importa din India unele produse alimentare. În general se poate afirma că există o sferă largă în care colaborarea noastră, industrială și comercială, se poate dezvolta cu folos pentru ambele părți.

Al patrulea plan de dezvoltare al Indiei cuprinde un vast program de sporire a flotei noastre proprii; deși avem șantiere navale, producția lor nu este suficientă și de aceea cumpărăm vase din alte țări. Din discuții purtate cu ambasadorul român la New Delhi am aflat că țara dv. are o importantă industrie constructoare de nave, lucru pe care mărturisesc că nu-l știam. Am fost bucuros să accept invitația în România pentru a analiza cu organele dv. competente posibilitățile de cooperare în acest domeniu. Am mai fost în țara dv. și este întotdeauna plăcut să revezi ceea ce ți-a mai făcut plăcere altădată.

— După cîte am auzit, ați vizitat portul Constanța. Ce părere v-au făcut lucrările de acolo?

— Am fost foarte impresionat de lucrările de modernizare și extindere ce se efectuează la Constanța. Se vede că activitatea este concepută foarte sistematic. Mă gîndesc chiar să trimit cîțiva specialiști indieni cărora să le împărtășiți din experiența dv.

Am fost de asemenea deosebit de interesat de șantierele navale de la Galați, cu atît mai mult cu cît acestea vor fi probabil furnizorul nostru. Echipamentul este modern și bine amplasat.

Din țara dv. vrem să cumpărăm tot felul de vapoare. Deocamdată am ales

Interviu consemnat de
Irina VIANU
Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 14)

CURIER

■ Referindu-se, printre altele, la raportul cerere-ofertă, Nicoară Ionescu se întreabă în articolul **Planul, piața și necesitatea socială,** apărut în revista LUPTA DE CLASĂ nr. 10/1968 : este necesar să existe o corespondență între acești doi termeni sau unul dintre ei trebuie să-l depășească pe celălalt ? După o lungă perioadă de timp, spune autorul, ca o reflectare a absolutizării rolului producției, a predominat părerea că oferta trebuie să rămînă în urma cererii ; în prezent, probabil ca o reacție, capătă teren ideea utilității depășirii cererii de către ofertă. Argumentul principal al acestei ultime păreri se referă la rolul stimulator pe care o ofertă de mărfuri superioară cererii l-ar avea asupra producției. Fără să nege acest rol, Nicoară Ionescu consideră că, dacă s-ar permanentiza la nivel microeconomic un asemenea raport între cerere și ofertă, ar fi inevitabil ca, mai devreme sau mai tîrziu, această situație să se repercuteze la nivel macroeconomic ; rezultatul ar fi nu numai o producție suplimentară în perioada de plan, producție care nu ar avea drept corespondent o necesitate socială (solvabilă), ci și acumularea acestor surplusuri repetate, ceea ce pentru societate ar însemna risipă și pierderi efective de muncă socială.

■ În colecția franceză publicată sub direcția lui André Piatier **Collection techniques économiques modernes** a apărut lucrarea economistului belgian Paul Bairoch, **Diagnostic de l'évolution économique du tiersmonde 1900—1966** (Diagnostic al evoluției economice a lumii a treia 1900—1966), Paris, 1967, Editura Gauthier-Villars. Diagnosticul autorului este incontestabil : progresul lent al creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, deși a fost accelerat după 1950, este insuficient pentru a împiedica adîncirea continuă a decalajului care separă nivelul veniturilor pe locuitor al acestor țări față de țările avansate.

Abordînd problema industrializării, autorul consideră că expansiunea industriei extractive — care la o analiză superficială poate fi considerată ca favorabilă — se arată de fapt a comporta mai multe aspecte negative decît pozitive. Dat fiind că resursele naturale nu pot fi reînnoite, o expansiune puternică a acestui sector poate fi periculoasă, mai ales că efectele asupra industriilor locale sînt minore. În majoritatea cazurilor — apreciază autorul — ar fi mai prudent să se întîrzie dezvoltarea industriei extractive pînă cînd economia națională va fi în stare să participe la valorificarea materiilor prime.

■ În articolul **Rolul informațiilor de conjunctură și de piață în formarea deciziilor întreprinderilor,** publicat în numărul 8/1968 al revistei KÜLKERESKEDELEM, dr. Rédei Jenö analizează, printre altele, informațiile necesare pentru deciziile microeconomice (la nivel de întreprindere). Pentru a lua decizii, întreprinderile cu drept de comerț exterior, precum și cele care produc pentru export fără a avea direct acest drept ar avea nevoie de următoarele feluri de informații economice externe : 1. situația comerțului interior (cererea pentru produsele întreprinderii) ; 2. planurile, programele, proiectele organelor guvernamentale ; 3. informații de pe piața externă cu privire la produsele întreprinderii ; 4. situația conjuncturală a piețelor externe ; 5. diferite pronosticuri și informații tehnice. Dacă dispune de informațiile de la punctele 1 și 3 întreprinderea ar putea să exercite o anumită influență asupra instituțiilor publice și să-și stabilească strategia. Informațiile de la punctele 2, 4 și 5 nu ar avea un efect activ asupra instituțiilor publice. Aceste informații au totuși un rol esențial în formarea strategiei comerciale a întreprinderii.

■ Economistul american Michael Michaelis își propune în studiul **Technology for Society** (Tehnologie pentru societate), publicat în revista AMERICAN ECONOMIC REVUE, mai 1968, să examineze posibilitățile de utilizare a cunoștințelor tehnice ca forță motrică a economiei. El este de părere că tehnologia bazată pe știință a devenit sursa majoră a creșterii economice în țările dezvoltate. Menționînd calculele lui Kuznets privind economia S.U.A., autorul relevă că nouă zecimi din ritmul de creștere a producției pe locuitor se datorește creșterii eficienței resurselor de producție, determinată, în principal, de îmbunătățirea calității resurselor, de efectele schimbărilor de organizare și de influența schimbărilor tehnologice. De asemenea, în analiza lui Denison a creșterii economice a Statelor Unite se apreciază contribuția creșterii calificării forței de muncă și a creșterii producției pe unitate de cheltuieli, datorită în mare parte economiilor de scară și răspîndirii cunoștințelor tehnice, la peste 85 la sută. Întrucît calificarea și economiile de scară sînt rezultate ale acumulării și lărgirii volumului de cunoștințe utile, ar apare evident rolul dominant al cunoștințelor tehnice în creșterea producției pe locuitor.

Erată

În articolul „Cabinetele de organizare științifică a producției și a muncii", apărut în nr. 43 la pag. 9, primul rînd din aliniatul al treilea de jos din coloana a 2-a se va citi: „Organizarea de conferințe de popularizare"...

FORȚA MOTRICE A UNITĂȚII SOCIALISTE

(Urmare din pag. 1)

Înaintarea cu succes a țării noastre pe calea socialismului a fost posibilă datorită faptului că la conducerea societății s-a aflat partidul marxist-leninist al clasei muncitoare, care elaborînd o politică științifică, a știut să asigure unitatea de voință și acțiune a întregului popor. Identificîndu-se cu aspirațiile și interesele supreme ale națiunii, pe care le-a slujit cu devotament încă de la înființarea sa și întemeindu-se în întreaga sa activitate pe principiile marxism-leninismului, Partidul Comunist Român a dobîndit recunoașterea unanimă a rolului de forță conducătoare a societății noastre.

Sporirea continuă a înrîuririi politice și ideologice a partidului în întreaga noastră viață socială se realizează nu prin măsuri administrative, ci printr-o vastă activitate politică, pe calea convingerii, a ridicării conștiinței maselor, prin consultarea largă a poporului și atragerea activă, pe această bază, a tuturor păturilor societății la elaborarea și înfăptuirea politicii de construire a socialismului.

Preocupîndu-se de dezvoltarea forțelor de producție, de perfecționarea relațiilor de producție și de ridicarea nivelului de trai al maselor, partidul nostru acordă în același timp o atenție crescîndă lărgirii continue a democrației socialiste. Superioritatea democrației socialiste față de formele istorice de democrație care au precedat-o se manifestă în aceea că ea asigură oamenilor muncii eliberați de exploatare condiții și posibilități egale de afirmare în societate. Democrația economică, care are ca fundament proprietatea socialistă, instaurează pentru prima dată un criteriu judicios de repartiție între membrii societății : munca prestată în folosul acesteia. Pe de altă parte, pe măsura dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului se manifestă tendința de dispariție treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală în producția materială.

Politica partidului de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, măsurile de ordin social-cultural ce se iau în mediul rural, creează premise pentru lichidarea treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, a celor existente în modul de viață al populației din diferitele regiuni ale țării. Se realizează astfel condiții pentru traducerea în fapt a principiului egalității tuturor membrilor societății, pentru folosirea în aceeași măsură de către toți a cuceririlor civilizației moderne. Toate acestea constituie tot atîția factori puternici care contribuie la omogenizarea societății, la crearea premiselor pentru făurirea unicei familii muncitoare a societății comuniste.

În același timp, socialismul se dovedește a fi orînduirea capabilă să garanteze exercitarea celor mai largi drepturi și libertăți cetățenești. Democrația socialistă reclamă un înalt spirit de responsabilitate socială din partea fiecărui cetățean. Desfășurînd o activitate intensă și multilaterală, pătrunsă de receptivitate și spirit inovator, partidul nostru este interesat ca fiecare om al muncii să aibă posibilitatea să-și exprime în mod deschis și în cunoștință de cauză opinia în problemele fundamentale ale politicii interne și internaționale, să contribuie astfel la bunul mers al vieții sociale. Practica socială demonstrează că înfăptuirea consecventă a democrației socialiste nu numai că nu slăbește puterea politică a clasei muncitoare, ci dimpotrivă, întărește atașamentul cetățenilor față de cauza socialismului, sporește și mai mult rolul conducător al partidului în societate și coeziunea națiunii noastre socialiste.

O contribuție deosebit de importantă la consolidarea unității poporului și dezvoltarea democrației socialiste a adus și aduce rezolvarea în spirit marxist-leninist a problemei naționale, care constituie, cum s-a arătat la plenară, una din cele mai importante transformări revoluționare realizate în epoca construcției socialiste în țara noastră. Faptul că în toate domeniile — în viața politică și socială, în producție ca și în administrația de stat, în învățămînt ca și în creația artistică — toți oamenii muncii, indiferent de naționalitate — români, maghiari, germani și de alte naționalități — se bucură de drepturi egale și aduc o contribuție activă la opera constructivă comună, constituie o expresie convingătoare a înfăptuirii democrației socialiste și reflectă imaginea unității și coeziunii întregului nostru popor care transpune în viață, însuflețit de un vibrant elan patriotic, politica Partidului Comunist Român. Crearea consiliilor oamenilor muncii ai naționalităților conlocuitoare reprezintă o nouă dovadă a consecvenței cu care partidul nostru militează pentru lărgirea democratismului socialist și pentru întărirea prieteniei frățești dintre toți oamenii muncii — români, maghiari, germani etc. — asigurînd o participare mai intensă a naționalităților conlocuitoare, alături de poporul român, la întreaga viață economică, politică și culturală a patriei.

Toate acestea vor duce mai departe, pe trepte noi unitatea întregului popor, care, sub conducerea partidului, apără și consolidează cu fermitate și neîncetat, cuceririle revoluționare ale societății noastre și militează neobosit pentru desăvîrșirea construcției socialiste și trecerea la comunism, pentru care a optat definitiv și irevocabil.

blocnotes

● Istorie diplomatică și istorie economică privind „Înțelegerea Balcanică"

CEA MAI RECENTĂ scriere a lui Cristian Popișteanu este o remarcabilă teză de doctorat care completează un sector cu destule goluri pînă astăzi din istoriografia modernă românească. Ziaristul, preocupat pînă acum să ne dezvăluie mecanismul Națiunilor Unite sau să surprindă nuanțe noi în evoluția vieții internaționale, a coborît de astădată în arhive, mînat de același nerv al investigației, spre a parcurge documente inedite de istorie și a reconstitui unul din momentele politicii externe a României interbelice.

Solidă prin materialul documentar al construcției și captivantă prin eleganța prezentării, **„România și Antanta balcanică"** rectifică, nuanțează și întregește cu concluzii noi unele aprecieri unilaterale făcute în trecut asupra acestei alianțe regionale de securitate și cooperare. Meritele lucrării, care o fac să poată oferi puncte de plecare pentru noi schimburi de opinii între specialiștii în istoria relațiilor europene dintre cele două războaie mondiale, mi se par a decurge în principal din corectitudinea perspectivei istorice și a tehnicii analitice.

Înțelegerea Balcanică reprezintă **un episod** dintr-o seculară tendință spre apropiere și colaborare interbalcanică ; un **episod** cu bunele lui intenții și iluzii, cu merite și erori, cu contribuții la lărgirea climatului de cooperare internațională și limite de clasă, prezentate de autor cu serenitatea determinată de timpul scurs „între judecata cercetătorului de astăzi și evenimentele complexe, contrastante și sinuoase din urmă cu cîteva decenii" (pag. 324).

În analiza acestor evenimente, autorul adoptă ceea ce într-o amplă și pătrunzătoare introducere George Macovescu numește „o formulă de permanente asocieri", referindu-se la delimitarea locului României prin conectarea resorturilor diplomatice interne ale alianței cu evoluția raporturilor politice pe plan general european.

Îmi place să cred că din consecvență cu această formulă, Cristian Popișteanu a comprimat la maximum capitolul parțial dedicat Consiliului Economic al Înțelegerii Balcanice [1])

Reliefînd dificultățile cooperării economice interbalcanice în împrejurările epocii, autorul evocă, cu intuiția exactă a aspectelor esențiale, factorii de frînare — unii cu acțiune de durată, alții cu caracter conjunctural (similitudine de structuri predominant agrare, decalaj comun în raport cu Europa industrializată, varietatea formelor de dependență economică față de diferite centre financiar-industriale din Occident, efectele crizei economice din 1929—1933 etc.).

Cu luarea în considerare a influenței exercitate de asemenea factori, rămîne totuși deschisă întrebarea privitoare la contribuția **efectivă** pe care Înțelegerea Balcanică a adus-o promovării relațiilor economice interbalcanice. Numeroase protocoale sau rapoarte din epocă îndeamnă spre un răspuns afirmativ. Atunci cînd treci însă de pe planul declarațiilor de bune intenții sau al proiectelor pe planul realizărilor efective, îndoielile încep să se aglomereze.

Domeniul relațiilor comerciale, spre care s-a concentrat atenția Consiliului Economic, pare a fi cel mai concludent. Pentru verificare, am calculat greutatea specifică a celorlalte trei țări din „înțelegere" în totalul comerțului exterior al României în perioada de funcționare a tratatului semnat la 9 februarie 1934. Rezultatul este următorul :

Anii	% din importul total al României	% din exportul total al României
1934	2,5%	5,6%
1935	3,1%	5,5%
1936	3,4%	4,7%
1937	2,4%	7,8%
1938	3,4%	9,2%
1939	2,7%	5,5%

După cum ușor se poate constata, cu excepția unui „vîrf" la export în 1937—1938 — urmat însă de o realiniere la nivelul inițial în anul următor (1939), ceea ce ne face să considerăm „vîrful" respectiv mai mult ca un accident conjunctural —, nici o schimbare remarcabilă care să ne permită a trage concluzia că existența pactului a marcat **o intensificare cu tendințe de permanentizare** a comerțului interbalcanic

S-ar putea desigur obiecta că avem în vedere doar poziția comercială a României în acest ansamblu ; rămîne de văzut dacă lucrurile au stat altfel în ceea ce privește schimburile reciproce dintre celelalte țări. După cum ar rămîne să se reflecteze asupra rolului jucat de lipsa unui suport economic propriu (fie și sub forma schimburilor comerciale reciproce) în caracterul fragil al unei înțelegeri cantonată aproape exclusiv în cîmpul diplomatic și pe care, oricare ar fi fost rezultatele în promovarea colaborării economice interbalcanice, avea s-o zdruncine la început și s-o sfărîme în final agresiunea fascisto-hitleristă în Balcani.

În clipa în care Înțelegerea Balcanică dispărea sub furtunile celui de al doilea război mondial, ideea cooperării economice interbalcanice rămînea, așa cum fusese de multă vreme pentru popoarele acestui colț de Europă, o năzuință pentru viitor. O năzuință stimulată, fără îndoială, într-o anumită măsură dar totuși rămasă practic încă în acest stadiu.

O năzuință care, după trecerea furtunii, în noi condiții istorice, avea să-și găsească expresia în noi dimensiuni și în noi valențe puse în slujba progresului prin propunerile formulate în legătură cu promovarea colaborării dintre toate popoarele acestei părți a Europei.

Costin MURGESCU

1) Sper că nu mi se va lua în nume de rău faptul că folosesc termenul de „înțelegere" în locul neologismului „antantă" pentru care a optat autorul.

GAMĂ VASTĂ, MANEVRABILE ŞI RAPIDE

balkancar

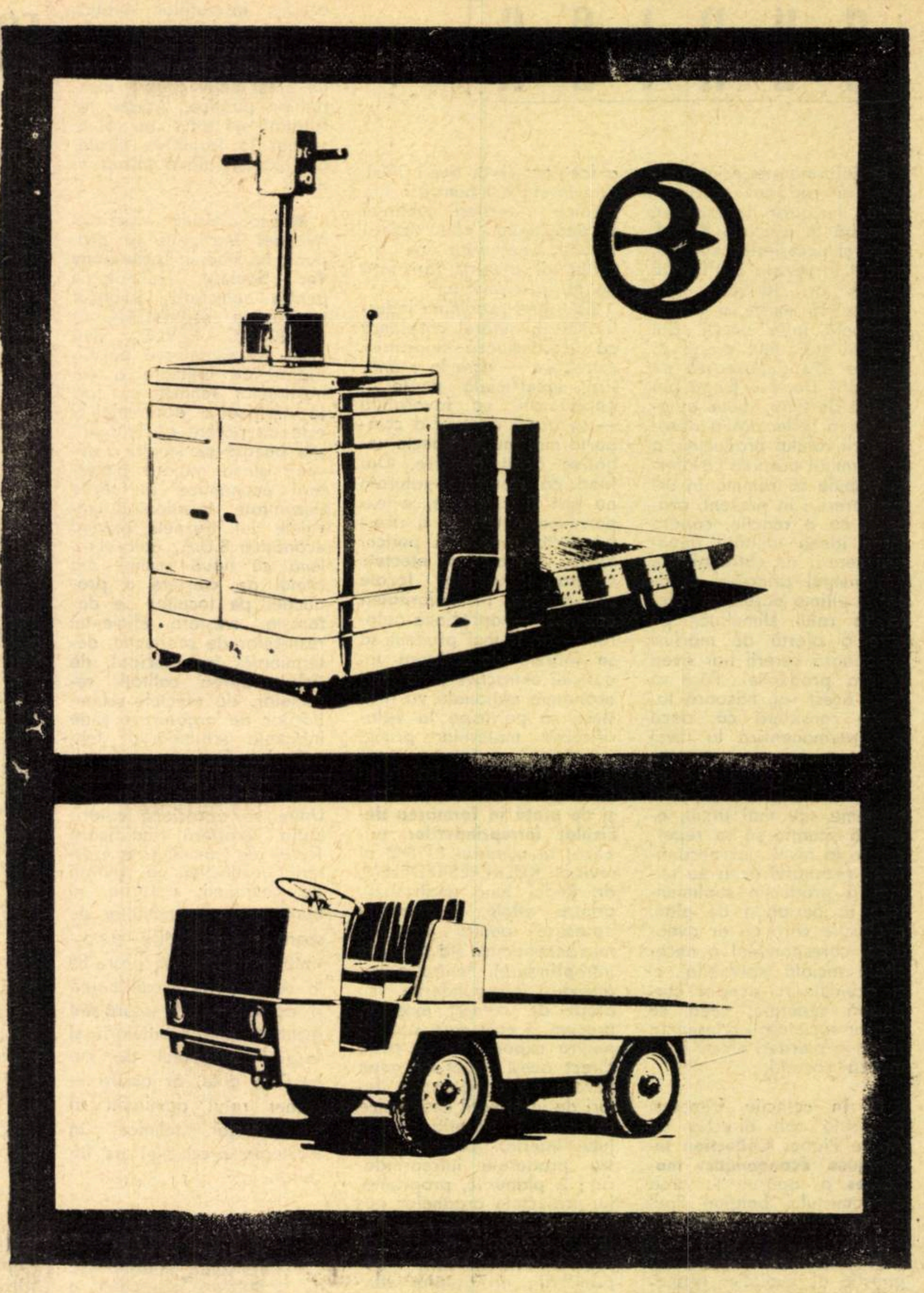

- ELECTROCARE CU PLATFORMĂ – capacitate portantă între 630 şi 3 000 kg
- ELECTROCARE ELEVATOARE CU ÎNĂLŢIME DE RIDICARE MICĂ – capacitate portantă între 630 şi 5 000 kg; cursă de ridicare 125 mm; ansamble hidraulice tip PLESSEY sau BOSCH
- ELECTROCARE DE TRACŢIUNE – forţă de tracţiune 50, 100, 250 kg
- ELECTROCARE BASCULANTE – încărcare utilă pînă la 2 000 kg

Informaţii şi oferte:

BALKANCAREXPORT, R. P. Bulgaria.
Sofia, str. Aksakov nr. 5
Telefon: 88-53-21
Telex: 386
Telegr.: BALKANCAREXPORT SOFIA

PUBLICOM

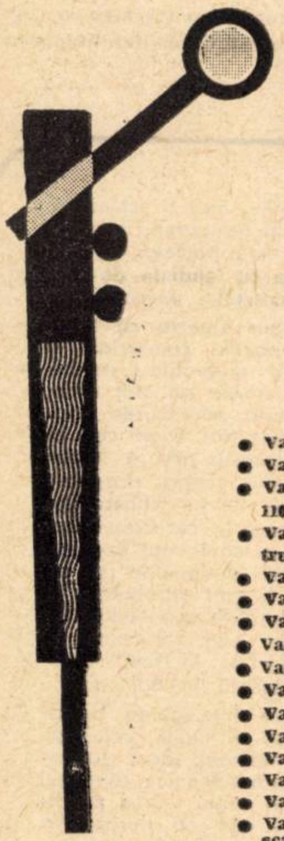

UZINA DE VAGOANE ARAD

PRODUCE:

- Vagoane de călători cl. I — 54 locuri
- Vagoane de călători cl. II — 80 locuri
- Vagoane de călători cl. II — necompartimentate 110 locuri
- Vagoane gondolă cu autodescărcare pe 4 osii pentru 60 t
- Vagoane de marfă descoperite pe 4 osii tip OOR
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GVA
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GG
- Vagoane de marfă descoperite 50 t; 4 osii tip ITA
- Vagoane pentru transportat transformatori 110 t
- Vagoane basculante 40 m³ (80 t)
- Vagoane basculante 25 m³, ecartament 900 mm
- Vagoane platformă siderurgice 80 t.
- Vagoane container pentru negru de fum
- Vagoane autodescărcător pentru minereu de 60 t.
- Vagoane refrigerente pe 2 osii tip ORE
- Vagoane marfă pentru transportat ciment, 30 t, ecartament 1 067 mm.
- Vagoane autodescărcător 30 t ecartament 1 067 mm
- Vagoane autodescărcător 50 t, 4 osii, ecartament 1 000 mm.
- Vagoane de marfă acoperite 15 t, pentru transportat sare.

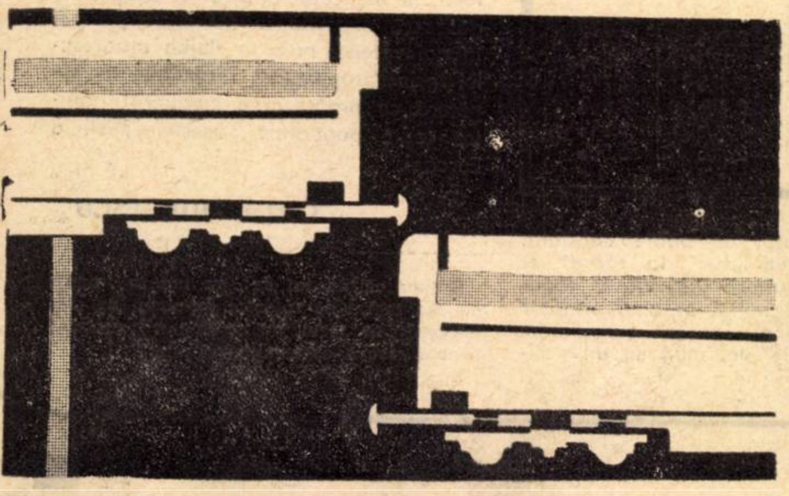

FABRICA DE CUIE SÎRMĂ ŞI LANŢURI GALAŢI

Bd. George Coşbuc nr. 219

LIVREAZĂ:

- Sîrmă arsă STAS 889-52
- Cuie construcţii gama 1,8–4,00 mm
- Ţinte albe 1,2–1,6 mm
- Cuie tablă 2,0–2,2, cuie wagnere, cuie turnătorie
- Lanţuri industriale în gama 20–38 mm

Solicitanţii se vor adresa la M.I.M. – D.A.D. Bucureşti, pentru obţinerea repartiţiilor

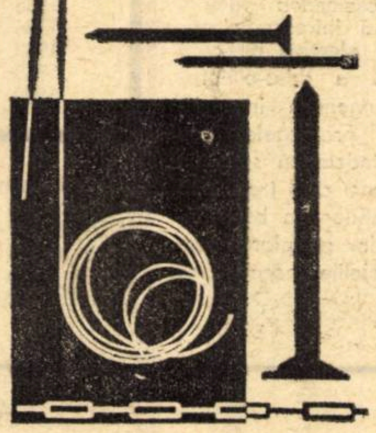

Solicitaţi la magazinele din ţară produsele

„8 MAI" MEDIAŞ

Un bogat sortiment de încălţăminte pentru femei

UZINELE TEXTILE „MOLDOVA" – BOTOŞANI

PRODUC:

- pînză albită;
- articole din celofibră pentru fuste etc;
- zefiruri (uni, caro, în dungi);
- doc;
- finet (uni şi în dungi);
- răchită;
- Liviu (cămăşi confecţii).

U. R. S. S.

COORDONATE ECONOMICE

● Creşterea producţiei industriale în 9 luni: 8,2%

Comunicatul Direcţiei Centrale de Statistică consemnează rezultatele îndeplinirii planului economic în industrie în primele 9 luni ale anului. În comparaţie cu perioada corespunzătoare a anului trecut, sporul producţiei industriale a fost de 8,2%. În principalele ramuri industriale producţia a crescut astfel: energie electrică — cu 9%; siderurgia şi metalurgia neferoaselor cu 7%; industria chimică şi petrochimică cu 12%; construcţiile de maşini şi prelucrarea metalelor cu 11%; industria uşoară cu 8% etc. Comunicatul subliniază de asemenea că la sfîrşitul trimestrului III au funcţionat pe baza noului sistem de planificare şi stimulare materială 24 900 întreprinderi, cărora le revin aproape 70% din întreaga producţie industrială şi circa 80% din beneficii.

● Se extinde complexul chimic din Ionava

La uzina de îngrăşăminte azotoase din Ionava (R. S. S. Lituaniană) se desfăşoară probele de încercare la producţia de metanol, în vederea obţinerii primei producţii la 15 decembrie — cu o lună înainte de termenul stabilit. Conducătorii întreprinderii s-au îngrijit din timp şi de asigurarea producţiei cu specialişti: un grup numeros de tineri îşi însuşesc diferite specialităţi în alte mari întreprinderi chimice. Uzinei de îngrăşăminte azotoase din Ionava i se vor adăuga pînă la sfîrşitul actualului cincinal încă două complexe — de amoniac şi carbamid.

● Uglici – oraşul ceasornicarilor

Oraşul Uglici de pe Volga, cu o existenţă milenară, este astăzi cel mai important furnizor de ceasuri de damă din U.R.S.S. — peste 1,5 milioane bucăţi pe an. Producţia de ceasuri în serie a început aici cu 14 ani în urmă, iar astăzi, ceasurile „Ceaika" sînt exportate în 40 de ţări. Secţia de asambiare a fabricii oferă condiţii de muncă confortabile. Maşinile automate şi semiautomate permit asigurarea unei înalte productivităţi a muncii. În jurul întreprinderii s-a ridicat un nou oraş, de fapt al doilea Uglici, cu instituţii culturale, întreprinderi de alimentaţie publică, terenuri sportive, întreprinderi de prestaţii de serviciu.

● Investiţii sporite în industria alimentară

Una din trăsăturile caracteristice ale cincinalului 1966—1970 este accelerarea creşterii producţiei industriale a bunurilor de consum — grupa B. Eforturi mari se fac pentru dezvoltarea industriei alimentare, pentru care au fost prevăzute anul acesta investiţii în sumă de 616 milioane ruble — cu 23% mai mult decît anul trecut.

În prezent, 93% din întreprinderile industriei alimentare, adică 5 200 unităţi, lucrează după noul sistem de planificare şi stimulare economică, a căror rentabilitate, în primul trimestru al anului, a fost cu 4,4% superioară celei pe întreaga ramură.

● Spre obiectivul anului 1968: 300 de milioane tone ţiţei

În anul 1968, extracţia zilnică de ţiţei se ridică la 820 mii tone, ceea ce înseamnă că în acest an se va realiza sarcina de a se obţine în total circa 300 milioane tone ţiţei extracţie anuală. Creşterea producţiei de ţiţei s-a datorat, în mare măsură, descoperirii şi exploatării a numeroase noi zăcăminte petrolifere în Başkiria şi Tataria, în regiunile Perm şi Kuibîşev. A început extracţia petrolului în Siberia de vest, Kazahstanul de vest şi Bielorusia, unde se apreciază că la sfîrşitul cincinalului producţia va ajunge la 45 milioane tone. În Siberia occidentală se construieşte o nouă conductă cu o lungime de 250 km prin care ţiţeiul extras de pe malul drept al fluviului Obi va ajunge pînă în oraşul Ust-Balîk, iar de aici printr-o conductă mai veche, pînă în centrul industrial Omsk.

● Premiul Lenin – realizatorilor hidrocentralei Bratsk

Premiul Lenin pe anul 1968 în domeniul ştiinţei şi tehnicii a fost decernat grupului de ingineri şi organizatori pentru proiectarea şi construirea hidrocentralei Bratsk de pe Angara, cu o putere instalată de 4.100.000 kW. Ea a fost dată în exploatare în septembrie 1967. Hidrocentrala, care dispune astăzi de 18 agregate de cîte 225.000 kW este deservită de numai opt persoane.

● Minerul robot din Donbas

Într-una din minele de cărbune din Donbas funcţionează primul miner-robot. Maşina mecanizată de extracţie a cărbunelui este compusă dintr-o combină, un transportor flexibil şi armătură hidraulică. Toate operaţiile se fac automat, fără prezenţa omului în abataj, productivitatea fiind de aproximativ 100 tone cărbune pe oră. Maşina electronică de calcul ajută minerul-robot să determine grosimea stratului de cărbune şi să aleagă regimul optim de înaintare. Armarea metalică se face, de asemenea, automat pe baza unui program transmis de la pupitrul central de comandă.

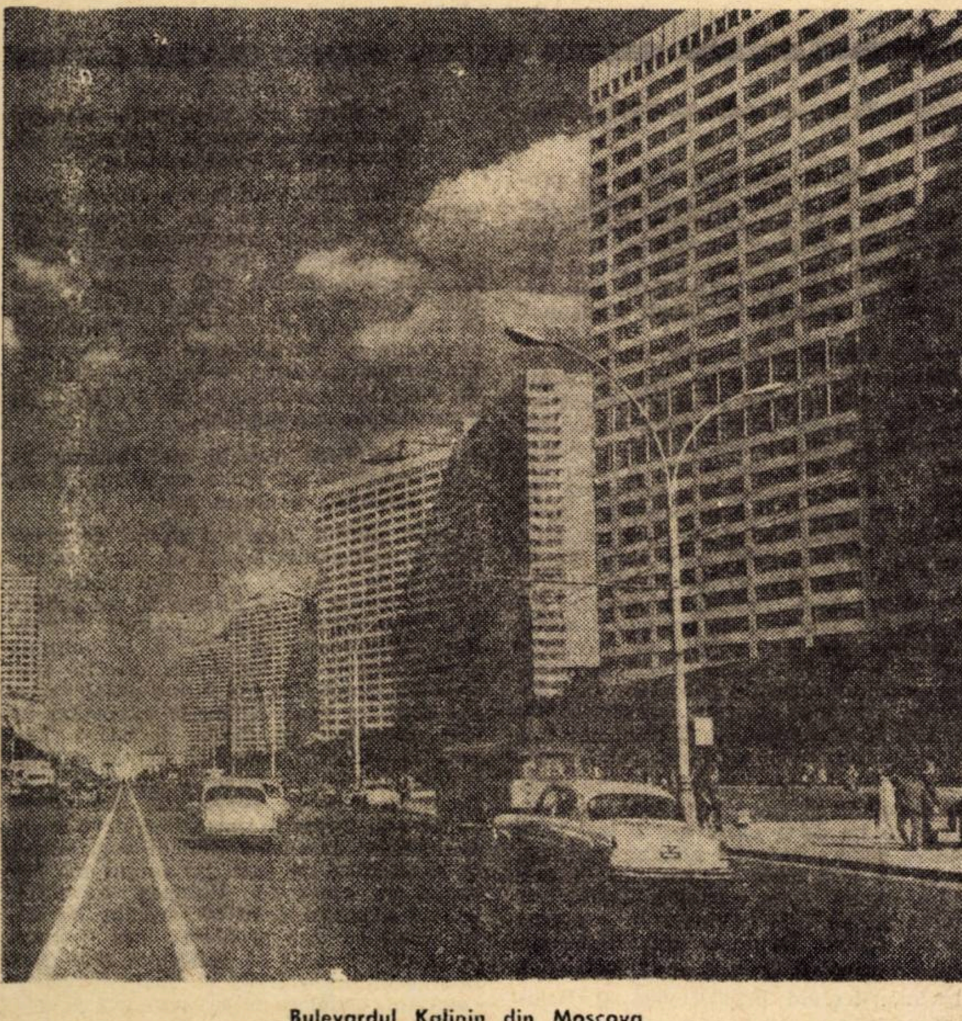

Bulevardul Kalinin din Moscova

R. P. Ungară

SISTEMUL PREŢURILOR, PÎRGHIE A CONDUCERII ECONOMIEI NAŢIONALE

dr. Jozsef GARAM
redactor şef al revistei Figyelö

UNUL DIN MIJLOACELE principale ale conducerii centralizate a economiei naţionale este politica preţurilor. Creşterea şi echilibrul economic în socialism se asigură în primul rînd prin planurile economiei naţionale, ţinînd seama de acţiunea şi folosirea justă a legilor la nivel macroeconomic.

Pentru adoptarea unor soluţii juste pe plan central sînt necesare informaţii corespunzătoare. Una din principalele funcţii a preţurilor în noul mecanism economic din Ungaria constă în aceea ca preţurile să dea posibilitatea unei orientări juste în conducerea şi planificarea economiei naţionale şi să contribuie la folosirea raţională a resurselor economice, la adaptarea rapidă a producţiei la cerere, la realizarea unui echilibru între cerere şi ofertă.

În cursul pregătirii reformei s-a constatat necesitatea lărgirii iniţiativei întreprinderilor. Una din principalele sarcini ale sistemului de preţuri constă în aceea ca întreprinderile să fie interesate să rămînă în cadrul stabilit prin planul economiei naţionale, să-şi desfăşoare activitatea într-o direcţie raţională, atît din punctul de vedere al intereselor proprii, cît şi ale întregii societăţi.

Sistemul de preţuri poate să răspundă acestor sarcini dacă preţurile se formează prin acţiunea comună a următoarelor funcţii:

— reflectarea cheltuielilor de producţie;

— să ţină seama de preferinţele statului (întîietate acordată pe baza politicii economice);

— aprecierile consumatorilor.

Astfel, prima şi cea mai importantă cerinţă a preţurilor este aceea ca ele să reflecte cheltuielile de producţie, mai precis cheltuielile de muncă socialmente necesare pentru Ungaria. Preţurile cu ridicata, în afară de preţul de cost naţional mediu conţin şi beneficiul, evaluat la cîteva procente — în medie 5—7%. Acest procent este determinat prin raportare la valoarea mijloacelor fixe investite de întreprindere.

Un criteriu important al politicii de preţuri îl constituie preferinţele de stat. Politica economică a statului şi înfăptuirea ei presupun, iar în unele cazuri necesită, ca statul să exercite o influenţă asupra formării preţurilor pe calea impozitelor sau subvenţiilor financiare. Prin aceasta statul, mărind sau micşorînd impozitele, poate da preferinţă sau poate limita preţurile la anumite mărfuri, faţă de altele.

Prin aceasta statul urmăreşte crearea unei anumite structuri a producţiei şi consumului, precum şi realizarea unor obiective sociale şi culturale.

Pentru protejarea producţiei sînt aplicate, de pildă, unele taxe vamale la import, a căror utilizare e oportună atunci cînd, deşi cheltuielile de producţie a produselor naţionale date sînt mai ridicate decît ale mărfii importate, există perspective reale pentru reducerea preţului de cost intern, prin dezvoltarea producţiei. Se urmăreşte, de asemenea, creşterea exportului, subvenţionarea preţurilor la unele mijloace de producţie în agricultură, cu ajutorul căreia sînt sprijinite întreprinderile agricole.

PRIN ELABORAREA politicii de preţuri, în Ungaria a fost limpede şi faptul că preţurile nu se pot stabili odată pentru totdeauna. Tehnica se dezvoltă în ritmuri diferite, se schimbă şi nevoile de consum. De aceea şi preţurile trebuie să reflecte noile corelaţii între cheltuielile de producţie, între cerere şi ofertă etc.

Abaterea preţurilor de la valoare are loc în cazul cînd, în procesul schimbării permanente (al extinderii şi dezvoltării) a producţiei şi cerinţelor, componenţa producţiei (ofertă) nu se adaptează în suficientă măsură la necesităţi (cerere). Pare raţional ca preţul produsului, în cazurile cînd oferta nu acoperă cererea, să fie superior cheltuielilor sociale. Dar, dacă oferta depăşeşte cererea, atunci preţurile trebuie să se situeze la un nivel inferior cheltuielilor sociale. Aceasta stimulează întreprinderile să producă cît mai multe mărfuri deficitare, iar producţia de produse greu vandabile, să fie redusă treptat.

În ramurile-cheie, în care conducerea centralizată va avea un rol important, preţurile vor fi stabilite în continuare de către stat. Din acestea fac parte de pildă: preţurile la purtătorii de energie, la principalele materiale şi semifabricate precum şi preţurile la principalele mijloace de consum (în primul rînd combustibil, energie electrică).

LA ANUMITE PRODUSE, statul stabileşte numai **nivelul maxim** al preţurilor sau fixează doar preţuri **orientative** sau preţuri **medii** obligatorii pe grupe de mărfuri. Un asemenea sistem de preţuri este folosit în primul rînd în acele domenii de activitate în care se lucrează cu un mare număr de produse şi a căror producţie are o pondere însemnată în consumul populaţiei. Acest sistem de preţuri se îmbină cu instrucţiuni prin care întreprinderile sînt obligate să declare la Direcţia preţurilor orice majorare dorită a preţurilor.

În sfîrşit, pentru o anumită grupă de mărfuri, în primul rînd la cele care se produc în cantităţi şi sortimente suficiente, adică unde oferta încă de pe acum depăşeşte cererea, organele de desfacere au dreptul să fixeze preţurile în mod liber.

În legătură cu aceasta se ridică problema dacă în condiţiile unui sistem mai elastic de preţuri poate fi asigurată stabilitatea acestora. Pentru realizarea acestei stabilităţi, un rol important îl are **controlul** asupra formării şi mişcării preţurilor care cade în sarcina Biroului de stat pentru materiale şi preţuri, a Direcţiei preţurilor, a ministerelor, a Comisiei Centrale de Control popular etc.

ÎNFĂPTUIREA indicaţiilor concrete privind reglementarea preţurilor este apărată şi de diferite sancţiuni juridice. Dar, în ultimă instanţă, formarea corespunzătoare a preţurilor asigură în cea mai mare măsură extinderea producţiei şi dezvoltarea, într-un anumit echilibru, a economiei. Echilibrul necesar se asigură nu numai prin conducerea centrală planificată, ci şi, pe de o parte, prin noul sistem de cointeresare materială a întreprinderilor, îndreptat spre o producţie mai mare, mai bună şi mai ieftină şi, pe de altă parte, prin politica de stat în domeniul preţurilor şi salariilor.

Prin urmare, în mod teoretic, stabilitatea preţurilor poate fi asigurată şi în condiţiile unui sistem flexibil de preţuri. Practica noastră demonstrează aceasta. În primele opt luni ale anului acesta, preţurile cu amănuntul — noul sistem de preţuri a intrat în vigoare la 1 ianuarie — au devenit mai stabile decît în trecut. Iar la sfîrşitul anului mişcarea preţurilor va fi, după toate probabilităţile, mai redusă decît s-a presupus.

Cheltuielile sociale ale unor produse, în diferite economii naţionale, sînt diferite. Fără îndoială că preţurile pieţei mondiale exercită într-un anumit sens o influenţă asupra economiei Ungariei. Întrucît Ungaria este o ţară relativ mică, pentru economia ei naţională, schimburile internaţionale au o mare însemnătate. (Valoarea exportului reprezintă 35—40% din venitul naţional). Totuşi, nu s-a luat drept bază pentru formarea preţurilor baza internaţională a preţurilor, ci **s-a pornit de la proporţiile cheltuielilor producţiei naţionale.**

Pentru noi de la bun început a fost limpede că a accepta ca bază preţurile pieţei mondiale înseamnă a scăpa din vedere existenţa diferitelor economii naţionale, în realitate de sine stătătoare. Pentru specialiştii rezonabili este cu totul limpede că nu poate constitui un ţel real sistarea producţiei interne a tuturor produselor ale căror preţuri pe piaţa mondială sînt mai scăzute decît cheltuielile producţiei naţionale. Aceasta ar putea să apară la un moment dat logic prin luarea drept bază a preţurilor pieţei mondiale. O astfel de concepţie scapă din vedere şi faptul că preţurile interne trebuie să slujească în primul rînd la îndeplinirea planurilor economiei naţionale. Acest lucru e posibil numai în cazul în care sistemul de preţuri se bazează pe cheltuielile economiei naţionale just apreciate, iar societatea recunoaşte în preţuri necesitatea producţiei incluse în planul economiei naţionale şi consideră fundamentate cheltuielile din economia naţională.

Pe lîngă aceasta, sistemul de preţuri care reflectă proporţiile cheltuielilor naţionale nu împiedică şi dezvoltarea diviziunii internaţionale a muncii. Trebuie să ne dăm seama limpede că într-o ţară socialistă concepţia care determină principalele linii de dezvoltare a producţiei, între care şi participarea la diviziunea internaţională a muncii, trebuie să se formeze, în mod centralizat. În această problemă, fără îndoială e nevoie de o rezolvare centrală şi datorită faptului că numai organele centrale ale unei ţări dispun de informaţiile necesare pentru adoptarea unor hotărîri juste.

Sistemul preţurilor, aplicat în Ungaria, este un sistem socialist de preţuri. De aceea, aplicarea lui n-a constituit un scop în sine. În Ungaria, politica de preţuri, subordonată principalelor scopuri ale politicii economice, este un mijloc în mîinile statului socialist pentru îndeplinirea politicii economice, inclusiv **pentru un ritm optim de creştere economică,** pentru ridicarea nivelului de trai al populaţiei.

Algeria

PREZENTUL ȘI VIITORUL PETROCHIMIEI

ÎN CADRUL PREOCUPĂRILOR pentru dezvoltarea economiei naționale și consolidarea independenței Algeriei, un loc central îl ocupă industria. Efortul de industrializare este ilustrat, de pildă, prin faptul că alocațiile bugetare în acest scop au crescut an de an, ajungînd să reprezinte în 1968 suma de 3 miliarde de dinari.

Atenția guvernului algerian se îndreaptă spre dezvoltarea unor ramuri importante ale industriei grele: siderurgie, construcții de mașini, petrochimie. Aceste ramuri au o perspectivă favorabilă datorită bogatelor zăcăminte de minereu de fier, de țiței și gaze; dezvoltarea lor va permite — după cum se subliniază de către forurile oficiale — satisfacerea nevoilor interne la produsele respective, valorificarea superioară a materiilor prime și sporirea gradului de prelucrare a produselor destinate exportului. Totodată, se estimează că industria grea va constitui un factor de ridicare a întregii economii și în special a agriculturii algeriene, al cărei viitor este strîns legat de posibilitățile de înzestrare cu mașini agricole, îngrășăminte și produse pentru combaterea dăunătorilor, de crearea unor lacuri de acumulare și sisteme de irigație.

După cum arată în articolul său de fond ziarul *El Moudjahid* (3/X), în timp ce 1967 a fost îndeosebi un an de punere la punct a proiectelor și studiilor, anul 1968 cunoaște primele realizări, demarajul efectiv al industrializării. În acest cadru, petrochimia este chemată să joace un rol important în procesul de dezvoltare a economiei algeriene, furnizînd o gamă largă de produse, ca: îngrășăminte, insecticide, mase plastice, cauciuc sintetic, textile din fire artificiale etc.

Pentru prospectarea și extracția țițeiului, gazelor și altor bogății ale subsolului guvernul duce o politică de asociere cu întreprinderi industriale sau organisme de stat din alte țări, apte — prin competența și experiența lor — să contribuie la dezvoltarea sectorului minier. Contractele încheiate în ultimii ani între societatea algeriană de stat „Sonatrach" și mai multe firme străine asigură participarea majoritară a Algeriei la exploatarea zăcămintelor respective de țiței și gaze, reînvestirea în țară a celei mai mari părți din profiturile obținute de firmele în cauză, intrări sporite de devize de pe urma exportului de produse petroliere. Paralel, se construiesc conducte care să permită transportul țițeiului și gazelor de pe terenurile de extracție către porturi. Aici, îndeosebi în zona orașelor Arzew, Annaba și Skikda, sînt sau vor fi amplasate principalele unități ale petrochimiei algeriene. La Arzew este prevăzută construirea unei rafinării de petrol cu o capacitate anuală de 2,5 milioane de tone și a unei fabrici de îngrășăminte pe bază de azot cu o producție anuală de 300 000 tone. O altă fabrică de îngrășăminte (pe bază de fosfați) urmează a fi înălțată la Annaba. Se va dezvolta regiunea portului Skikda, unde este proiectat un complex petrochimic care va porni de la lichefierea gazului natural, va trece prin extracția de etilenă și va ajunge la transformarea acesteia în mase plastice. Complexul urmează să cuprindă și o fabrică de amoniac, cu o capacitate de producție finală de 3 000 tone pe zi. În sfîrșit în aceeași zonă se prevede implantarea unei rafinării de petrol cu o producție anuală de 2,5 milioane tone de produse petroliere. Așa cum se arată în presa algeriană amplasarea altor unități ale industriei chimice se află în prezent în studiu.

Punerea în funcțiune, în anii următori, a obiectivelor industriale menționate va permite o mai bună satisfacere a necesităților interne la produsele respective. Printre altele, va putea spori de cîteva ori consumul de îngrășăminte în agricultură (aflat în prezent la nivelul scăzut de 8 kg/ha, în medie) sau cel de mase plastice (actualmente de 0,8 kg/locuitor). Totodată, vor apare posibilități de lărgire și diversificare a exporturilor algeriene.

N.P.

Etiopia

PREOCUPĂRI ÎN INDUSTRIE ȘI AGRICULTURĂ

În 1957, pentru prima oară în Etiopia a fost inițiat un plan economic, de cinci ani. De fapt el era doar prima etapă a unui plan mai amplu, eșalonat pe două decenii, la sfîrșitul căruia — în 1977 — produsul pe locuitor ar trebui să atingă 78 dolari S.U.A. pe an. Două treimi din investițiile totale de 12,7 miliarde dolari etiopieni (la cursul oficial 1 dolar etiopian = 0,40 dolari S.U.A.), pe care le implică planul amintit vor fi finanțate din surse interne. Direcția sa principală este, așa cum se afirmă la Addis Abeba, transformarea Etiopiei dintr-o țară „insuficient dezvoltată într-una cu o economie agrar-industrială modernizată".

În perioada 1960—1966 s-a înregistrat o creștere de 13,5% a produsului real pe locuitor. La obținerea acestui spor au contribuit printre altele darea în funcțiune a unor noi centrale electrice și a rafinăriei de la Asmara. Grație primelor, producția de energie electrică pe locuitor (de 8 kWh în 1963) s-a dublat în 1967 și urmează să atingă 26 kWh în 1971. Rafinăria de la Asmara, acoperă actualele necesități interne ale țării de produse petroliere și creează și posibilități de export în țările vecine.

Un aport la înfăptuirea programului de construcții lansat în Etiopia în ultimii ani provine din partea fabricii de ciment de la Massawa, intrată în funcțiune în 1965. După cum informează cotidianul **The Ethiopian Herald**, capacitatea de producție de 70 000 t de ciment pe an a acestei fabrici va fi majorată în anii care vin pînă la 100 000 t, mai ales că în împrejurimile ei se găsesc rezerve de calcar capabile să o aprovizioneze încă un secol. Fabrica dispune de opt specialiști cu înaltă calificare, dintre care șase sînt etiopieni.

Agricultura contribuie cu circa două treimi la crearea produsului intern brut și ocupă 90% din populație. Se remarcă și aici preocupări pentru sporirea producției. De o atenție specială se bucură cafeaua, care reprezintă 60% din exportul țării. Faptul este întrucîtva firesc, deoarece cafeaua este originară din Etiopia, din provincia Kaffa. În această regiune cafeaua crește și azi în stare sălbatică. Pentru menținerea reputației de care se bucură cafeaua etiopiană pe piața externă au fost introduse noi metode de prelucrare și au fost sporite atribuțiile Departamentului Național al Cafelei, creat în 1957, care răspunde de toate problemele legate de cultivarea și desfacerea cafelei, inclusiv de controlul exportului.

Anul trecut, din cele 72 de milioane de animale care formează șeptelul Etiopiei, 20 de milioane erau oi. Așa cum rezultă din presa etiopiană, lîna lor nu satisfăcea cererea internă mai ales calitativ. Guvernul a luat de aceea inițiativa creării unei stațiuni experimentale de creștere a oilor, la Debre Birham.

Oile din rase selecționate aduse aici sînt încrucișate cu oi din rasele locale, hibrizii obținuți urmînd să fie vînduți la prețuri rezonabile fermelor din întreaga țară. Obiectivul de perspectivă al creării stațiunii de la Debre Birham este acoperirea în întregime a cererii interne cu lînă de calitate. Industria textilă locală găsește totodată în ameliorarea calității materiei prime un nou stimulent în direcția dezvoltării sale.

D. D.

Turcia

RESORTURILE POLITICII DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

1967 a fost pentru Turcia un al doilea an de expansiune a economiei — deși în ritm oarecum mai scăzut decît în anul precedent. După creșterea de 10,1% din 1966, în anul care a trecut produsul național brut a sporit cu 6,5%. Progresul cel mai important a avut loc în industrie (+12,5%) și în alte sectoare neagricole ale economiei.

Anul 1968 marchează începutul unei a doua perioade de plan cu o durată de cinci ani. Reperele cresterii stabilesc printre altele un spor anual real al produsului național brut de 7% și o sporire a ponderii investițiilor pînă la 21,3% din PNB, precum și dezvoltarea unor ramuri ale industriei, cum ar fi aceea a utilajelor pentru telecomunicații, a motoarelor electrice, a fibrelor și țesăturilor sintetice.

Politica economică guvernamentală urmărește în primul rînd să asigure un caracter mai rațional al dezvoltării, de exemplu căutînd să evite crearea de capacități excedentare, și reacții mai prompte la modificarea condițiilor și cererii interne sau externe.

Cît privește investițiile, media anuală a creșterii lor în cei cinci ani urmează să fie între 10% și 12%, iar planul pe anul în curs prevede un spor de 19,5% în sectorul public și de 13% în sectorul privat; bugetul alocă pentru investiții 27%, aproape de trei ori mai mult decît volumul realizat în anul 1967. Se intenționează de asemenea dirijarea investițiilor spre anumite ramuri prioritare, pe baza unor stimulente fiscale diferențiate. Astfel, se acordă scutiri sau reduceri de impozite — așa-numite „vacanțe de impozite" — care ajung în unele cazuri (de exemplu la producția de nave sau locomotive Diesel) la 80%.

Orientarea investițiilor spre ramurile cele mai importante se realizează și cu ajutorul politicii de credit. Datorită dificultăților firmelor particulare în obținerea de lichidități de la bănci, statul înființează un număr de „case de împrumut" pentru care bugetul pe 1968 alocă 347 milioane de lire turcești. Împrumuturile se vor acorda pe termen lung și cu dobîndă mică.

O frînă în calea importului de utilaje pentru modernizarea economiei o constituie actualele dificultăți ale balanței de plăți. În primele patru luni ale anului curent, exporturile au crescut cu 7%, iar importurile cu 18%. Din acest motiv ameliorarea situației plăților externe constituie o preocupare importantă a forurilor de politică economică. Se urmărește în primul rînd creșterea ponderii produselor industriei prelucrătoare în export dat fiind că în anul 1967 situația în acest domeniu nu a fost satisfăcătoare, sporul desfacerilor pe piața internațională provenind exclusiv din sectorul agricol.

Principalul instrument este și aci introducerea unor înlesniri fiscale diferențiate. După urcarea uniformă a procentului returnărilor fiscale acordate de stat pentru exportatori — de la 10% la 15% în noiembrie trecut, în luna aprilie 1968 procentul returnărilor a fost diferențiat în funcție de produsele livrate. Pentru viitorul apropiat se anunță noi reduceri ale impozitelor percepute asupra operațiunilor de export, precum și a tarifelor vamale la importul de materii prime și utilaje.

Pentru ameliorarea balanței de plăți și obținerea de tehnologie și know-how se utilizează și calea investițiilor străine și a creditelor externe. Unele obiective importante se construiesc pe bază de credite din țări socialiste. După cum se știe în vederea creșterii exporturilor pe piața țărilor Europei Occidentale, Turcia urmărește asocierea la Piața Comună; „faza pregătitoare" în care se află ea nu a dus însă pînă în prezent la modificări substanțiale în structura și rezultatele schimburilor externe. Peste jumătate din schimburi sînt efectuate, la fel ca și cu cinci ani în urmă, cu S.U.A., R.F.G., Anglia și Italia.

A.V.

TRANSPORTURILE

(Urmare din pag. 10)

cîteva tipuri dintre cele pe care le produceți, uneori cerînd adaptări marginale. Cu timpul vom lărgi probabil gama vapoarelor cumpărate.

— Am dori acum să ne răspundeți la unele întrebări cu privire la India, această țară atît de reprezentativă pentru lumea în curs de dezvoltare. Care este rolul transporturilor în modernizarea economiei, care sînt problemele specifice pe care ele le ridică în țara dv.?

— Pentru o țară vastă ca India, transporturile pot fi considerate un catalizator al dezvoltării economice. Fără ele punerea în valoare a materiilor prime și a surselor de energie, răspîndite pe tot cuprinsul țării, nici nu este de conceput. În același timp, avînd o coastă atît de lungă, fără un sistem de porturi modern și eficient, cu tot ce implică el pe planul transporturilor interne, India nu va putea juca un rol important în comerțul internațional. Programele noastre au în vedere de aceea dezvoltarea tuturor formelor de transport.

În domeniul transporturilor rutiere, obiectivul nostru imediat este modernizarea șoselelor existente. Paralel vom amenaja altele noi. Vom încerca să realizăm aceasta în viitorul nostru plan cincinal. Este numai o chestiune de resurse.

A avut loc o mare dezvoltare a porturilor noastre. Acum două decenii ele desfășurau un trafic de circa 22 milioane tone, pentru ca azi acesta să ajungă la 55 sau 56 milioane tone. Pentru 1975 noi sperăm să realizăm un trafic de circa 93 milioane. Avem un program ambițios de modernizare a acestor porturi, în sensul adîncirii lor, al mecanizării operațiunilor de încărcare-descărcare etc. Pînă cînd nu vom reuși să înlesnim accesul în porturile noastre a vaselor de mare tonaj și nu vom accelera operațiunile amintite nu va fi posibilă o reducere a costului transportului maritim. Reducerea costului ar permite ieftinirea importurilor și micșorarea cheltuielilor pentru export și întreaga economie ar progresa mai repede.

— Ați amintit de programul de modernizare a porturilor. În ce constau acțiunile întreprinse?

— Să luăm de exemplu portul Madras: lîngă portul vechi a fost construit un altul nou, așa cum am văzut că s-a făcut și la Constanța. Cînd lucrările se vor termina, în aprilie 1969, Madrasul va putea primi vase de pînă la 80 000 tone. La Bombay și Calcutta va fi construit în curînd cîte un nou port satelit, cu o adîncime de 42—45 de picioare (1 picior = 30,5 cm), iar la Visakhapatnam, unde se găsesc principalele noastre șantiere navale, se proiectează un port „de larg", cu o adîncime mai mare de 50 de picioare, capabil să primească vase de 100 000 tone și, într-o etapă ulterioară, chiar nave de 150 000 tone. Un port nou este în curs de construcție la Mangalore, în legătură cu descoperirea la numai 40 km distanță, în statul Mysore, a unor zăcăminte de magnetită, minereu foarte căutat pe piața mondială. Sînt cele mai mari rezerve găsite pînă acum, estimate la 3 000 milioane tone.

— După cîte știm India își propune să sporească contribuția flotei sale la transportarea mărfurilor ce fac obiectul comerțului său exterior, în vederea ameliorării balanței sale de plăți. Care este situația actuală în acest domeniu?

— Într-adevăr, acesta este unul din obiectivele noastre. Dorim ca jumătate din comerțul exterior să se efectueze cu vase indiene, dar pentru aceasta va mai fi nevoie de timp. Deocamdată realizăm acest lucru doar cu cîteva regiuni ale lumii. Atenția noastră se îndreaptă în prezent către cargouri și petroliere între 75 000 și 85 000 t. Mai tîrziu vom comanda și altele, de capacități mai mari. Pe această cale sperăm să asigurăm vaselor noastre ponderea care li se cuvine. Nu spunem 100%, pentru că partenerii noștri comerciali sînt îndreptățiți să efectueze și ei o parte din trafic. Avem în acest sens acorduri speciale cu unele țări socialiste, pe baza cărora cantitățile de mărfuri transportate de fiecare din noi sînt mai mult sau mai puțin echilibrate.

Dispunînd de vase proprii devine posibilă deschiderea unor rute noi proprii, fapt care pe de o parte are o influență pozitivă asupra balanței noastre de plăți, iar pe de altă parte ne permite să asigurăm regularitatea curselor. Astfel am deschis noi linii de navigație spre porturile din Golful Persic și din S.U.A., iar în urmă cu două luni, o nouă linie spre Australia, trecînd prin Ceylon și Indonezia.

— Care este contribuția statului la realizarea acestui program de dezvoltare a transporturilor?

— Cheltuielile pentru dezvoltarea porturilor sînt suportate în întregime de stat; situația este asemănătoare în cazul șoselelor naționale. În ce privește flota, aproape 40% dintre vase aparțin sectorului public; ceva mai mult de 60% sînt în miinile unor firme private. Principala companie de navigație — **The Shipping Corporation of India** — aparține statului. Ea dispune de o flotă de 500 000 tone, pe care sperăm să o dublăm.

— V-ați referit mai înainte la comerțul cu țările socialiste. Cum apreciați evoluția lui?

— În ultimii zece ani ritmul de creștere al comerțului Indiei cu țările socialiste a fost foarte înalt. S-a căutat în toate cazurile să se ajungă la un echilibru între exporturi și importuri. Economia indiană este în creștere. La început aveam nevoie să importăm diferite utilaje. Azi producem noi înșine utilaje, dintre care pe unele chiar le exportăm în țări dezvoltate ca R.F.G. și S.U.A. Exportăm instalații complete pentru fabrici textile, fabrici de zahăr și de ciment în țările în curs de dezvoltare. Am reușit să ne satisfacem în întregime nevoile de echipament energetic. Sîntem competitivi și la exportul de șine, iar recent am încheiat un acord cu Uniunea Sovietică pentru exportul a 10 000 vagoane pe an. În aceste condiții problema care se pune și la care trebuie să reflectăm este cum să-și echilibreze India și țările socialiste comerțul, astfel ca el să sporească și mai mult.

ALIMENTAȚIA MONDIALĂ ȘI RIDICAREA PRODUCTIVITĂȚII ÎN AGRICULTURĂ

DUPĂ SESIUNEA CONSILIULUI F. A. O.

ÎN PERIOADA 7—22 octombrie, Roma a găzduit cea de-a 51-a sesiune a consiliului Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.). Dezbaterea situației agricole și alimentare mondiale, elaborarea unei noi strategii pentru ameliorarea acesteia, reorganizarea secretariatului F.A.O. și îmbunătățirea orientării activității organizației — acestea au fost principalele teme ale sesiunii, care s-au oglindit și în hotărîrile adoptate.

Delegația țării noastre a fost formată din prof. David Davidescu, vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii, conducătorul delegației, și dr. Octavian Feneșan, secretarul Comitetului național român pentru F.A.O. Participînd activ la dezbateri, delegația a făcut o serie de propuneri care vizează sporirea eficienței activității F.A.O.: prin precizarea sarcinilor diferitelor instituții specializate ale O.N.U. în domeniul agriculturii, economiei forestiere și industriei alimentare, prin perfecționarea coordonării diferitelor activități în scopul evitării suprapunerilor, prin lărgirea asistenței tehnice acordate sub forma burselor, a trimiterii de consultanți (pe probleme și perioade determinate), a documentației tehnice etc.

În cele ce urmează prezentăm o serie de aspecte ale evoluției producției agricole în lume, în perioada postbelică, care au fost analizate pe larg în raportul directorului general al F.A.O., A. H. Boerma.

● Redresare

Anul 1967 a fost în producția agricolă și în producția alimentară mondială un an de redresare. După evaluările preliminare ale F.A.O., producția combinată a culturii cîmpului, a creșterii animalelor, a pescuitului și a silviculturii a crescut anul trecut cu circa 3%. Producția agricolă alimentară (vegetală și animală) s-a mărit în Europa occidentală cu 6%, iar în America de Nord cu 3%. În regiunile în curs de dezvoltare, după două campanii mediocre (1965 și 1966), s-a înregistrat cea mai puternică creștere a producției alimentare din ultimii 10—15 ani și anume de 6%. Datorită acestei evoluții, producția pe locuitor a putut să compenseze în parte regresele înregistrate în 1965 și 1966, fără deosebiri prea mari între diferitele zone subdezvoltate. Datele din tabelul nr. 1 arată însă că, dacă la producția totală indicii de creștere pe ansamblul regiunilor în curs de dezvoltare sînt aproximativ aceiași ca în regiunile dezvoltate din punct de vedere economic ale lumii, situația diferă simțitor la producția pe cap de locuitor. Redresarea din 1967 a permis recuperarea în proporție de circa 50% a pierderilor suferite de țările în curs de dezvoltare la acest indicator în cei doi ani precedenți, diferența față de nivelul cel mai favorabil din anii recenți rămînînd totuși de 1—3%.

● Rolul randamentelor

Rezultatele obținute în 1967 în regiunile în curs de dezvoltare s-au datorat în mare parte condițiilor meteorologice mult mai favorabile decît în cursul celor două campanii agricole premergătoare. Dar, după aprecierea autorilor raportului F.A.O., au avut un rol și alți factori, ca: sporuri ale investițiilor efectuate în agricultură, progrese în folosirea îngrășămintelor, răspîndirea utilizării unor varietăți de cereale de mare randament. Acești factori au dus la o anumită ridicare a productivității agricole, cu efecte corespunzătoare asupra producției totale a agriculturii.

În tabelul nr. 2 este comparată, pentru 12 culturi principale, evoluția producției, a suprafețelor și a randamentelor medii la hectar în diferite regiuni ale lumii, în două perioade care îmbrățișează cea mai mare parte a anilor postbelici. Datele permit să se aprecieze influența exercitată de variațiile suprafețelor agricole, respectiv ale randamentelor, asupra variațiilor producției totale.

În regiunile dezvoltate din punct de vedere economic, creșterea producției la cele 12 culturi de la cel de-al doilea război mondial încoace se datorează aproape în întregime, după aceste date, sporirii randamentelor. De fapt, în perioada a doua, mai recentă, suprafața totală rezervată acestor culturi în regiunile amintite a descrescut întrucîtva; contribuția randamentelor la mărirea producției a depășit în consecință pragul de 100%.

O creștere a contribuției randamentelor se observă și în regiunile în curs de dezvoltare: de la circa o treime în prima perioadă, la jumătate din sporul producției în a doua perioadă. În ciuda acestei evoluții, randamentele medii la hectar în aceste regiuni continuă să fie mult inferioare celor din regiunile cu economie dezvoltată. Dacă ele au reușit totuși să accelereze în unele cazuri creșterea randamentelor, aceasta s-a datorat folosirii pe scară mai largă a unor mijloace tehnice moderne.

● Sursele creșterii productivității

În țările actualmente dezvoltate, diferitele trepte ale evoluției istorice a producției agricole s-au caracterizat prin combinarea în proporții diferite a elementelor participante la producție, prin variații ale aportului suprafețelor, al forței de muncă folosite, al uneltelor și utilajelor. Modificările respective au reflectat în linii mari cele ce interveneau în structura generală a economiei, precum și cuceririle succesive ale tehnicii agricole.

„În țările în curs de dezvoltare, se arată în raportul FAO (pag. 88), această evoluție lentă, corespunzătoare valurilor succesive ale progresului tehnic, nu are aceleași rațiuni de a fi. Într-adevăr, este esențial ca modernizarea să fie realizată cu ajutorul unor procedee tehnice formînd un tot coerent, și nu prin introducerea ici-colo a unei inovații sau a alteia".

Experiența dobîndită spre pildă în S.U.A. în ultimele trei decenii arată că sporirea randamentelor tinde să fie mai însemnată atunci cînd se aplică simultan mai multe tehnologii îmbunătățite. Introducerea porumbului hibrid în sud-estul Statelor Unite, bunăoară, nu a modificat prea mult randamentele medii pînă cînd nu a fost conjugată cu folosirea unor cantități sporite de îngrășăminte, mai buna așezare în spațiu a plantelor, lucrarea mai eficientă a solului etc. Or, timp îndelungat utilizarea îngrășămintelor s-a lovit în țările în curs de dezvoltare de faptul că, exceptînd cîteva culturi de export, semințele ameliorate disponibile în zonele tropicale și subtropicale aparțineau unor varietăți rezistente la secetă sau la anumite maladii, dar prea puțin sensibile la acțiunea îngrășămintelor. Această stare de lucruri este pe cale de a se schimba, pe măsură ce crește în țările respective înțelegerea urgenței de a se aplica îngrășăminte și totodată de a completa combinația îngrășăminte-varietăți, cu asigurarea apei în cantități suficiente, cu îmbunătățirea generală a metodelor de cultivare etc.

În ceea ce privește ameliorarea culturilor agricole în țările în curs de dezvoltare, cu ajutorul unor cercetări adîncite, se citează de exemplu cazul grîului „pitic" din Mexic. Această varietate are ca principale caracteristici reacția favorabilă la o însămînțare mai densă și sensibilitatea la acțiunea îngrășămintelor, reflectată în sporirea cantității de grăunțe. Fiind relativ insensibil la durata zilei, grîul „pitic" mexican se adaptează la latitudini destul de diferite și poate fi însămînțat în perioade diferite, după nevoie. Asociat cu folosirea unor cantități mult mai mari de îngrășăminte și cu irigarea terenurilor, el a dus aproape la triplarea randamentului mediu la grîu în Mexic după cel de-al doilea război mondial. Adus pentru prima dată în India și Pakistan în 1964, grîul „pitic" mexican acoperă în 1967/1968 o suprafață de 2,7 milioane de hectare în prima din aceste țări și de 1,2 milioane de hectare în a doua. Randamentul său mediu în 1966/1967 în Pakistan a fost de 2—3 tone la hectar, adică mai mult decît dublul randamentului varietăților locale; pe terenuri irigate, randamentul poate să ajungă pînă la 7 tone la hectar pe cîmpurile experimentale și în gospodăriile care folosesc metode moderne.

Asemenea cifre arată ce sporuri de randament sînt posibile astăzi în țările în curs de dezvoltare. Datele cu privire la ridicarea productivității agricole în aceste țări și în restul lumii demonstrează marele potențial de rezolvare a problemelor alimentației mondiale pe care îl reprezintă aplicarea științei și tehnicii moderne în producția agricolă. Compararea cu situația din regiunile dezvoltate economic scoate în evidență totodată cît de multe mai sînt de făcut pe acest tărîm în țările în curs de dezvoltare. De aceea este de înțeles că directorul general al FAO A. H. Boerma, arătînd că „situația mondială a alimentației și a agriculturii a ajuns astăzi într-un stadiu de tranziție și speranță", adaugă că rezolvarea durabilă a acestor probleme este legată nu numai de puterea de cumpărare a consumatorilor ci și de progresele ce se vor înregistra în sectoarele agricole.

S. DĂNESCU

Tabel nr. 1

Indicii producției agricole totale și pe locuitor în lume, 1967
(media 1952—1956 = 100)

	Prod. totală		Prod. pe locuitor	
	Toate produsele	Produsele alimentare	Toate produsele	Produsele alimentare
Europa occidentală	141	142	125	126
Europa răsăriteană [1]	164	165	139	140
America de Nord	122	130	99	106
Oceania	140	140	106	106
Total pe aceste regiuni	140	144	119	123
America Latină	145	148	101	103
Asia [2]	143	144	108	108
Orientul Apropiat	154	151	110	108
Africa	143	138	104	100
Total pe aceste regiuni	145	145	107	106
Toate regiunile	142	144	110	112

[1]) Inclusiv U.R.S.S.; [2]) Fără R. P. Chineză.
Sursa: FAO, La situation mondiale de l'alimentation et de l'agriculture 1968, pag. 12.

Tabel nr. 2

Evoluția producției, a suprafețelor și a randamentelor medii la hectar, la 12 culturi principale [1])

	Producția [2])		Suprafețele		Randamentul la hectar [3])		Contribuția randamentelor la evoluția producției, (%)	
	Variațiile în procente							
	I	II	I	II	I	II	I	II
Europa occid.	23	13	4	—3	19	17	84	125
Europa răsărit. [4])	38	15	13	1	22	15	65	97
America de Nord	7	17	—13	—6	22	24	290	132
Oceania	10	79	10	51	1	18	6	35
Regiuni dezvoltate	21	16	2	—1	19	18	90	105
America Latină	37	37	26	22	8	12	29	40
Asia [5])	28	18	18	9	9	8	36	49
Orientul Apropiat	47	20	36	9	9	10	25	55
Africa	32	17	18	5	11	12	42	73
Regiuni în curs de dezvoltare	32	22	21	11	9	10	34	50
Toate regiunile	25	18	10	4	14	14	61	77

I Din 1948—1952 pînă în 1957—1959;
II Din 1957—1959 pînă în 1964—1966.
[1]) Grîu, secară, orz, ovăz, porumb, orez, cartofi, arahide, soia, tutun, bumbac, iută. [2]) În prețuri ponderate. [3]) Procentajele de peste 100 se referă la cazurile în care producția a crescut, deși suprafețele s-au redus. [4]) Inclusiv U.R.S.S.. [5]) Fără R. P. Chineză.
Sursa: FAO, La situation mondiale de l'alimentation et de l'agriculture 1968, pag. 84.

PE GLOB

● Evaluările Grupului internațional de studii asupra cauciucului privind producția și consumul de cauciuc al țărilor capitaliste în anul curent relevă că, în timp ce producția de cauciuc natural (inclusiv livrările din stocurile excedentare ale Administrației S.U.A.) — de 2 655 000 tone — va fi inferioară necesităților de consum (de 2 690 000 tone), producția de cauciuc sintetic (3 890 000 tone) va depăși consumul acestuia (3 760 000 tone).

● Consumul de pîine pe locuitor în Franța a scăzut de două ori față de perioada interbelică, în timp ce producția de grîu la hectar aproape s-a dublat, iar suprafețele cultivate s-au redus cu puțin.

● În primele trei trimestre 1968 exporturile elvețiene au crescut mult mai rapid decît importurile (cu 14,1% și respectiv cu 6,7%, față de perioada corespunzătoare din 1967). Ca urmare, deficitul balanței comerciale a Elveției a scăzut de la 2 421,6 milioane de franci elvețieni la 1 779,5 milioane.

● Industria franceză de automobile este nu numai o ramură importantă a economiei naționale, dar și unul din cei mai de seamă consumatori industriali. În 1967, ea a „absorbit" circa 50% din producția internă de oțeluri fine și speciale, 21% din cea de tablă laminată, 50% din piesele turnate din aluminiu, 50% din producția de cauciuc, 90% din cea de geamuri speciale etc.

● Conform statisticilor oficiale, în regiunile din Vietnamul de Sud controlate de regimul de la Saigon indicele prețurilor cu amănuntul la bunurile de larg consum a crescut cu 22 puncte în perioada septembrie 1967 — septembrie 1968.

● O misiune comercială cehoslovacă vizitează în prezent o serie de țări din America de Sud (Chile, Peru, Argentina, Uruguay și Brazilia), în vederea încheierii de contracte cu mari întreprinderi industriale din țările respective.

● Companiile nord-americane controlează 45% din resursele de petrol ale lumii arabe, obținînd beneficii nete de 2 028 milioane de dolari pe an.

REPERE

UN INSTRUMENT INDISPENSABIL

ACUM cîteva săptămîni, în ajunul deschiderii Salonului internațional de echipament de birou și de informatică, la Paris a fost organizată o masă rotundă pe tema „Previziunea economică și calculatorul electronic". Dezbaterile au relevat că în organismele și instituțiile centrale de stat calculatorul electronic a devenit un instrument de lucru indispensabil. La Institutul național de statistică și studii economice, de pildă, experții au efectuat în ultimii ani, trei sferturi din lucrările lor cu ajutorul calculatoarelor. S-a constatat că acestea fac posibilă utilizarea mai rapidă a surselor de informare statistică, o mai bună corelare a datelor, accesul la surse noi, stocarea mai amplă și selectarea superioară a informațiilor. Conform expresiei folosite la masa rotundă, calculatorul electronic permite să se treacă de la examinarea trecutului la prevederea prezentului, și de la studierea prezentului la prevederea viitorului.

În ceea ce privește întreprinderile, se constată că aici calculatoarele sînt utilizate nu atît pentru previziuni cît pentru ușurarea și accelerarea unor operațiuni curente (plăți, stocuri, facturări etc.) sau de evidență statistică.

Participanții la masa rotundă au formulat, totodată, unele rezerve în ceea ce privește exactitatea previziunilor furnizate de calculatoarele electronice. Neputînd „prinde" necunoscutele unor eventuale modificări ale politicii economice interne sau ale conjuncturii internaționale, aceste previziuni se cer a fi revizuite de mai multe ori pe an.

ITALIANUL ANULUI 1975

ÎNTR-UNUL din numerele sale recente revista CRONACHE ECONOMICHE publică un interesant studiu elaborat de Vera Cao Pinna (expert în modele econometrice) cu tema : „Perspective de dezvoltare și de evoluție structurală a consumurilor private în Italia în anii 1970 și 1975". Luînd ca bază o rată medie de creștere a venitului național de 5% pînă în 1975, Cao Pinna ajunge la concluzia că un asemenea indice presupune o expansiune a cererii interne de bunuri de consum de la o medie de 4% pe an între 1968—1970 la 4,4% între 1970—1975.

Din punct de vedere al producției, evoluția preconizată de Cao Pinna în ce privește consumurile private, ar reprezenta o creștere de 18% în 1975 pentru producătorii de automobile și mijloace de transport, de 10,5% pentru fabricanții de mobile, de 8,6% pentru întreprinderile de confecții și 4,4% pentru constructorii de apartamente în localitățile turistice. În mod aparent — scrie revista — după aprecierile lui Cao Pinna, în 1975 „ar trebui să-și închidă dughenile" mulți producători de conserve de pește (—0,4%), producători de produse lactate, în special unt (—0,4%), de cartofi (—1,1%), de sfeclă de zahăr (—1,9%), nivelele cele mai joase urmînd să fie atinse de producătorii de vin (—76%), ulei de măsline (—10,4%), carne (—11,6%), pîine și produse cerealiere. Descreșterea prevăzută pentru sectorul de alimentație, prilejuiește următoarea reflecție autoarei : „Ne imaginăm un italian slab și înalt, proteinizat — înclinat să privească cu suspiciune la pîine și spaghete, adept convins al sportului și al «publicității negative»... (cafea fără cofeină, ulei fără grăsimi etc.)".

RECLAMAȚII... RENTABILIZATE

În Suedia s-a înființat un birou care primește reclamațiile consumatorilor pentru mărfurile nesatisfăcătoare, cumpărate în oricare magazin. Este vorba, în special, de bunuri de larg consum ; cele mai multe reclamații s-au referit pînă acum la automobile și la aparate de uz casnic.

Biroul își asigură fondurile de întreținere din sumele plătite de firmele cărora le semnalează defecțiunile constatate de consumatori, și din cele încasate pentru unele propuneri proprii de înlăturare a acestor defecțiuni. Au fost și cazuri cînd biroul de reclamații a propus daune sau sistarea vînzării, în urma unui prea mare număr de reclamații. Propunerile sale au fost întotdeauna acceptate de firmele producătoare.

CÎT VALOREAZĂ UN ASTEROID?

Paralel cu investigațiile ce se desfășoară în diferite colțuri ale lumii pentru a descoperi noi și noi bogății naturale, în subsolul planetei noastre și în adîncurile oceanelor, un interes tot mai mare trezesc și perspectivele valorificării „bunurilor" din mediul extraterestru. În acest sens ne referim la preocupările fizicianului vest-german Oskar Bschorr, care cercetează modalitățile și investigațiile legate de „captarea" asteroizilor. Din punct de vedere economic sînt interesanți îndeosebi asteroizii cu un înalt conținut de fier și nichel, care traversează relativ frecvent orbita terestră. Compoziția lor este în proporție de 90% fier, 9% nichel, iar în rest aur, argint, platină și alte metale. Valoarea unei astfel de planete mici, cu un diametru de numai 200 metri, — scrie **Die Welt** — este apreciată la 90 miliarde mărci vest-germane.

Orbita acestor asteroizi ar putea fi modificată cu ajutorul unor explozii atomice și al rachetelor, astfel încît să devină sateliți ai Terrei. Asteroizii „captați" ar putea fi folosiți pentru amenajarea unor stațiuni cosmice în interiorul lor (grosimea pereților ar proteja împotriva radiațiilor solare), precum și ca surse de bogății minerale. Dar pentru ca exploatarea asteroizilor să devină rentabilă, pînă una-alta mai trebuie să se ieftinească... costul transportului materiilor prime din cosmos.

EVOLUȚIE COMUNITARĂ...

Graficul pe care-l publicăm mai jos după IL SOLE — 24 ORE, se referă la evoluția indicilor producției agricole a țărilor Pieței Comune într-o perioadă de opt ani.

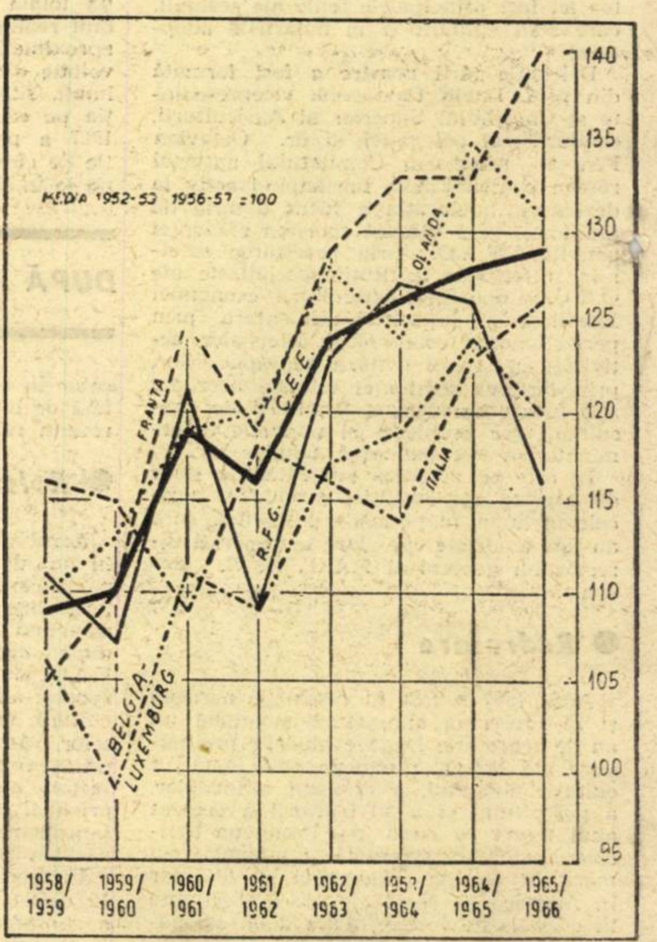

Linia neagră îngroșată reprezintă evoluția globală a producției celor șase țări din anul agricol 1958—1959 pînă în anul agricol 1965—1966. După cum se observă, deasupra acestei linii se situează producțiile Franței și Olandei, în timp ce sub ea, își au locul cele ale Belgiei, Luxemburgului, R.F.G. și Italiei.

„TRANSIT EXPRESSWAY"

PENTRU a contribui la rezolvarea problemei descongestionării traficului rutier în zonele urbane, proiectanții din mai multe orașe americane caută să găsească soluția unor sisteme moderne și rapide de tranzit, care să-l convingă pe navetist să renunțe la mașina sa și care să fie și puțin costisitoare. Unul dintre aceste sisteme, este așa-numitul „Transit Expressway" care își propune să utilizeze trenuri compuse din vagoane foarte ușoare comandate prin calculatoare electronice. Aceste vehicule fără conducător, se deplasează fără zgomot pe anvelope de cauciuc, de-a lungul unei linii ferate aeriene netede, așezată pe profile paralele din oțel. Vehiculele pot fi folosite și la nivelul solului sau chiar în subteran.

SCEPTICISM CONFIRMAT

LA CONFERINȚA UNCTAD de la începutul acestui an, de la New Delhi, cota de ajutor pentru țările slab dezvoltate a fost stabilită la 1% din **produsul național brut** al națiunilor industrializate. Anterior ea nu reprezenta decît 1% din **venitul național**. Majorarea echivala aproape cu o pătrime.

Încă de pe atunci se manifestase însă scepticism în legătură cu perspectivele de realizare a angajamentelor luate, dată fiind politica S.U.A., care, din cauza situației deficitare a balanței sale de plăți tindea la limitarea ieșirilor de capital, precum și politica restrictivă a altor țări cu permanente dificultăți în echilibrarea conturilor externe. Și într-adevăr, ultimele evoluții confirmă previziunile. Congresul american a operat recent o reducere masivă a sumei de 2 900 milioane de dolari propusă de președintele Johnson pentru „ajutorul extern". Chiar această sumă reprezenta deja o diminuare substanțială față de cele 3 500 milioane de dolari acordate în bugetele anilor din urmă. După aprecieri din surse competente, Congresul nu are intenția să aprobe mai mult de 1 900 milioane și s-ar putea ca o altă reducere, de 300 milioane, să fie operată de Camera Reprezentanților.

Ziarul englez „Financial Times" numește hotărîrea americană o tragedie : „cea mai mare tragedie suferită de programul dezvoltării internaționale, de cînd acesta a fost lansat în prima jumătate a deceniului 1950". Ziarul pornește de la considerentul că partea ce le revine S.U.A., reprezintă cheia de boltă a întregului edificiu economic al ajutorului. In 1967, suma totală pusă la dispoziție de țările avansate s-a apropiat de șapte miliarde de dolari ; partea S.U.A. a fost de trei miliarde șapte sute de mii. Dacă acum ea va fi redusă la mai puțin de două miliarde, totalul va scădea la cinci miliarde ; și aceasta bineînțeles numai în cazul în care celelalte țări contribuabile nu vor opera la rîndul lor reduceri. Se presupune că multe dintre ele, care căutau oricum motive pentru a se elibera de obligațiile lor în legătură cu programele de ajutor economic, vor profita de atitudinea S.U.A. și o vor imita.

Evident, de pe urma reducerii creditelor americane vor suferi în primul rînd acele țări, care, din motive politice sau de altă natură, și-au bazat politica de creștere economică aproape exclusiv pe ajutorul S.U.A. ; vor suferi însă și altele.

Opinia exprimată de Gaud, conducătorul Agenției pentru Dezvoltarea Internațională, este că-i absurd să se creadă că America, „cea mai bogată țară din lume", nu poate face mai mult decît pretinde că poate. Atîta vreme însă cît acele țări occidentale, ale căror posibilități de ajutor sînt esențiale pentru programele internaționale de dezvoltare, vor rămîne încurcate în problemele de balanță externă și de buget intern, se dă ca probabil că ele vor continua să se sustragă de la obligațiile asumate. Chiar dacă, așa cum crede cronicarul Tether de la „Financial Times", ajutorul economic trebuie privit de țările dezvoltate ca o „necesitate echivalentă cu acea a serviciului datoriei externe".

IMPOTRIVA FOTOGRAFIEI SOCIOLOGICE

ÎN FAȚA celor 100 de sociologi, membri ai Asociației internaționale a sociologilor de limbă franceză, reuniți la începutul acestei luni la Neuchâtel, Elveția, s-au aflat spre examinare rezultatele unui sondaj derutant. Efectuat în Franța, la scurt timp înaintea evenimentelor din mai, — chiar în cursul lunii aprilie — sondajul arăta că în marea lor majoritate oamenii muncii sînt satisfăcuți de condițiile lor politice și materiale. Intrebarea pe care și-au pus-o participanții la colocviu, evident nu fără pricină, a fost dacă asemenea rezultate nu dovedesc cumva eșecul sociologiei. Răspunsul ce și l-au dat n-a putut fi, bineînțeles, afirmativ. Ar fi fost să se confunde o metodologie și o anume concepție despre sociologie în general, cu sociologia însăși ca știință posibilă a fenomenelor societății. Viciul nepotrivirii dintre faptele reale și datele sondajului îl constituie, după părerea celor de la colocviu, practicarea în Europa occidentală a sociologiei „descriptive" de origine americană. Autorul sondajului, profesorul Jean Stoetzel de la Universitatea franceză, este un adept al acestei orientări. A fost pusă la index influența lui, și în primul rînd aceea a profesorului Raymond Aron, care ar fi impus ea „descriptivismul".

Ceea ce a rezultat pînă la urmă, din colocviul de la Neuchâtel, este că nu metoda recoltării și studierii faptelor constituie eroarea. Accentul pus pe cercetarea realității este considerat ca o reacție firească la vechea tradiție filozofică ce se pierdea în lumea ideilor. Ceea ce se contestă este modul de utilizare și de interpretare a faptelor. La Neuchâtel s-a ajuns la o concluzie pe care spiritul științific nu putea să nu o impună și anume la aceea că sociologia empirică are despre societate o imagine hieratică și ignorează caracterul ei istoric. Sociologii întruniți în Elveția au optat de aceea pentru o „sociologie a mutațiilor". Ei au contestat că societățile industriale ar fi mumificate, cum par a crede sociologul francez Raymond Aron sau chiar americanul Herbert Marcuse, și au afirmat că ele poartă în sine, nu mai puțin decît societățile subdezvoltate ale lumii a treia, mutațiile. Sarcina sociologiei, afirmată la colocviu, constă tocmai în a dezvălui mecanismele acestor mutații.

După cum se desprinde din informațiile de presă, la Neuchâtel și-au putut afla terenul de exprimare sociologii ale căror concepții se află în minoritate la Universitatea franceză și chiar ale unora dintre confrații lor americani. S-a apreciat că sociologia americană reușește să dea o bună fotografie, oficială, a societății, dar nu izbutește să scoată la iveală contradicțiile care acționează în profunzime și care pregătesc transformările. Profesorul Georges Balandier și-a încheiat cuvîntul său la colocviu spunînd chiar că „o mutație în sociologie poate fi așteptată numai de la o sociologie a mutațiilor". Participanții la colocviu au refuzat „modelele existente", de un fel sau de altul, în domeniul cercetării sociologice, dar este evident să ei au trecut de la o abordare metafizică a problemelor, la una dialectică.

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul : Intreprinderea poligrafică „Informația". str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE-DOCUMENTARE-TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ-ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 45 (272)
VINERI
8 noiembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
16 PAGINI • 2 LEI

OCTOMBRIE 1917

RĂSCRUCE ÎN ISTORIA OMENIRII

ÎNTREAGA OMENIRE PROGRESISTĂ sărbătorește a 51-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, grandiosul eveniment în urma căruia muncitorii și țăranii din Rusia, conduși de Partidul Comunist al lui Lenin, au cucerit puterea politică, au creat primul stat socialist din istorie. Porțile progresului au fost larg deschise spre o orînduire nouă, superioară, care descătușează forțele de producție și subordonează dezvoltarea lor unor țeluri obștești, care implică în mod organic raporturi sociale, întemeiate pe echitate și întrajutorare, pe cele mai înalte valori morale.

În deceniile care s-au scurs socialismul a devenit o puternică realitate. În U.R.S.S., în țările care s-au desprins din sistemul capitalist după al doilea război mondial, evoluția social-economică — prin ritmul, amploarea și caracterul său — a infirmat contestările aduse socialismului, a demonstrat practic că socialismul este nu numai posibil, dar că el este realmente înzestrat cu virtuțile unei orînduiri sociale superioare. Și dacă din motive evidente de clasă, contestările — în forme și pe planuri diferite — nu au încetat, ci dimpotrivă s-au intensificat, nu este greu de realizat unanimitatea în aprecierea că instaurarea socialismului pe o mare parte a globului reprezintă cel mai important proces al secolului nostru. Această apreciere o impun nu numai amploarea și efectele nemijlocite ale construcției socialiste, ci și forța de iradiere a noului sistem mondial, rolul său imens în evoluția internațională, influența sa asupra gîndirii și acțiunii social-politice în lumea contemporană. Sistemul mondial socialist este forța principală a progresului în lume, cel mai important punct de sprijin al proceselor înnoitoare care au loc pe planeta noastră.

Prin Marea Revoluție din Octombrie socialismul a trecut pentru prima dată examenul istoriei. Ceea ce decenii și secole era numai țel, năzuință sau vis a devenit practică socială de plămădire a unei societăți noi, care înlătură exploatarea omului de către om, inaugurează era dominației celor ce muncesc, era eliberării națiunilor asuprite de imperialism. Ea este anul 0 al unei noi istorii în care masele își desfășoară rolul lor hotărîtor, imprimînd progresului social caracterul cel mai corespunzător posibil.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, de la a cărei victorie se împlinesc anul acesta 51 de ani, reprezintă un eveniment de răscruce în istoria omenirii; ea a deschis drumul spre înfăptuirea unor profunde prefaceri politice, economice și sociale, hotărîtoare pentru evoluția ulterioară a societății omenești, inaugurînd o epocă nouă în dezvoltarea istorică — epoca trecerii popoarelor de la capitalism la socialism.

Ideile marxist-leniniste înscrise pe steagul Marii Revoluții trăiesc și triumfă azi în 14 țări socialiste din Europa, Asia și America Latină, în amploarea mișcării comuniste și muncitorești internaționale, în avîntul și succesele luptei de eliberare națională a popoarelor de pe toate continentele.

ÎN CEI 51 DE ANI care au trecut de la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, pe arena mondială au avut loc mari prefaceri social-politice, care au avut drept rezultat creșterea continuă a forțelor care luptă pentru pace, democrație și socialism, modificarea substanțială în favoarea socialismului a raportului de forțe în lume. Sistemul mondial socialist s-a

(Continuare în pag. 14)

TENDINȚE ȘI PERSPECTIVE ÎN AUTOMATIZARE

DIN SUMAR

50 de ani de la desăvîrșirea statului național unitar român

UNITATEA ECONOMICĂ A ȚĂRILOR ROMÂNE REFLECTATĂ ÎN PRESA DIN TRANSILVANIA

„TERȚIARUL" ÎN ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE

CITITORII CĂTRE REDACȚIE

UN NOU CIRCUIT SIMPLIFICAT AL DOCUMENTELOR BANCARE

ÎN SCOPUL accelerării decontărilor fără numerar între parteneri din localități diferite propunem un circuit simplificat al documentelor în decontare care are la bază **documentul cumulativ.**

Actualul sistem de decontare între localități diferite urmează a fi îmbunătățit astfel:

● Furnizorul întocmește pentru facturile întreprinderilor din alte localități, un borderou separat, certificînd pe toate taloanele facturii data expedierii, prin mijlocul de transport stabilit în contract.

Pe baza acestui borderou — document cumulativ — se creditează cu o singură sumă contul „A" al furnizorului, cu prețul de cost planificat minus amortizarea, iar diferența pînă la totalul coloanei „prețul de vînzare" se înregistrează pe creditul contului „B".

Creditările de mai sus urmează a se executa prin debitul contului 182 „Operațiuni inițiale între sedii" întocmindu-se, în același timp, avize OIS, de debitarea băncilor care administrează conturile plătitoare, anexîndu-se și facturile originale cu 2 taloane.

La totalul coloanei „preț de vînzare" din borderoul depus de furnizor, banca va percepe, zilnic sau periodic, un comision sub forma unui procent de 0,02%, echivalent cu dobînda pentru „Credite pe documente de decontare în expediție", reprezentînd parcursul poștal pînă la banca plătitorului.

● OIS-urile de debitare primite cu facturile, se înregistrează în debitul conturilor „A" ale beneficiarilor de mărfuri.

Pentru cazurile cînd în aceste conturi nu ar exista surse atrase sau alte disponibilități, urmează ca debitul creat de aceste înregistrări să fie considerat credit pe documente de decontare în expediție. În acest scop urmează a se aproba pentru contul „A" un plafon special.

Actuala fisă extracontabilă a amînărilor, care va dispare, va fi înlocuită cu fișa mărfurilor achitate la primire.

Pe baza debitărilor zilnice în contul „A", cumulate zilnic, se va înregistra o sumă la intrări în fișa mărfurilor achitate la primire. Taloanele roșii ale facturilor debitate zilnic în contul „A" se vor înregistra cumulat în această fișă în coloana „intrări". Pe măsură ce mărfurile sosesc la cumpărător, pe taloanele roșii se trece data sosirii mărfurilor și apoi sînt prezentate la bancă, pentru a fi înregistrate zilnic, cumulat, în coloana „ieșiri" din fișa menționată mai sus. Soldul fișei va constitui plafonul liber de credite pe documente de decontare în expediție, cu care poate depăși soldul debitor al contului „A".

În perioada cînd beneficiarul de mărfuri va folosi plafonul de credite pe documente de decontare în expediție, periodic sau zilnic, banca va putea pretinde prezentarea documentelor originale de sosirea mărfurilor, pentru justificarea operațiunilor din fișa plafonului de credite pe documente de decontare în expediție.

● Plătitorul poate introduce imediat după debitare refuzuri ulterioare în toate cazurile cînd acestea nu depind de sosirea mărfurilor. După recepție — în condițiile instrucțiunilor în vigoare, cumpărătorul poate depune refuz ulterior, care se înregistrează imediat în creditul contului „A" al cumpărătorului prin debitul contului „A" al furnizorului.

● Pentru eventualele refuzuri ulterioare, totale sau parțiale, recuperarea sumelor urmează a se face din contul „A" al furnizorului prin creditarea imediată a cumpărătorului. Aceste refuzuri la banca furnizorului vor constitui documente de anchetă pentru inspectorul de credite.

N. GRĂMESCU
economist, București

Pe urmele materialelor publicate

CE EFECTE AU AVUT MĂSURILE ÎNTREPRINSE?

ÎNTR-UN ARTICOL publicat în numărul 14 al revistei noastre au fost menționate mai multe unități industriale din județul Cluj pentru faptul că anul trecut au înregistrat o serie de cheltuieli neeconomicoase. Uzinele „Unirea", „Tehnofrig", „Metalul roșu", „Carbosin", „16 Februarie", I.I.S. Armătura, Fabrica de porțelan, Fabrica de mobilă „Libertatea" erau vizate pentru volumul important de rebuturi și pentru creșterea nivelului dobînzilor penalizatoare. Alte întreprinderi cum sînt I.C.I.L., Fabrica de tricotaje „Someșul", Fabrica de medicamente „Terapia", „Electro-metal" erau criticate pentru volumul exagerat al dobînzilor plătite la credite restante.

La timpul potrivit, redacția noastră a primit răspunsuri de la unitățile amintite în care erau preconizate măsuri pentru îmbunătățirea situației. Au trecut de atunci cîteva luni. Am dori ca întreprinderile respective să arate ce efecte au avut măsurile luate.

FACTURA — DISPOZIȚIE DE PLATĂ

ÎN PROPUNERILE unor economiști referitoare la accelerarea decontărilor în economia națională, s-a susținut utilizarea ca instrument principal de decontare dispoziția de plată, prin efectuarea decontărilor din inițiativa plătitorului.

După părerea mea, în etapa actuală perfecționarea formelor și instrumentelor de decontare s-ar putea realiza prin introducerea **facturii — dispoziție de plată**, instrument care ar trebui să se bazeze pe aceleași principii existente în cadrul relațiilor de decontare.

Din punct de vedere tehnic, factura — dispoziție de plată ar prezenta forma actuală a facturii, însoțită de dispoziția de plată, care substituie astfel talonul facturii. Față de circuitul actual al facturii, documentul propus nu necesită operațiuni în plus. Furnizorul ar completa pe lîngă factură și elementele dispoziției de plată legate de identificarea celor doi parteneri (fără suma de plată). La banca furnizorului, pe lîngă borderourile de facturi — dispoziții de plată, se depun și aceste documente. La banca plătitorului, după avizarea acestora s-ar constitui o evidență a facturilor — dispoziție de plată (un exemplar al acesteia). După primirea și recepționarea mărfurilor plătitorul ar completa dispoziția de plată cu suma pe care o acceptă (parțială sau totală), pe care ar depune-o la bancă.

Fără îndoială, acest procedeu înlătură termenele de acceptare a plății, termenele de amînare, scrisorile de amînare și refuz al plăților, accelerînd decontările și simplificînd munca aparatului bancar. Utilizarea acestui instrument de decontare presupune **o disciplină conștientă a plătitorilor**, un control permanent din partea organelor bancare în sfera circulației mărfurilor.

asistent univ. Teofil BOLCHIȘ
Universitatea Craiova

REDACȚIA CĂTRE CITITORI ● REDACȚIA CĂTRE CITITORI

ION SCOREI, Sadu — Concediul de studii plătit, **pentru pregătirea și prezentarea la examenul de maturitate**, în condițiile stabilite prin H.C.M. nr. 1052/1962, modificată ulterior, se acordă, așa cum rezultă în mod expres din cuprinsul Hotărîrii, **exclusiv** pentru pregătirea și prezentarea la acest examen a elevilor învățămîntului mediu seral de cultură generală. Față de reglementarea existentă, angajații pot beneficia de acest concediu numai **pînă în ziua cînd au susținut ultimul examen**, întrucît scopul pentru care se acordă, limitează durata lui pînă la această dată. Interpretarea menționată mai sus ține seama și de faptul că pentru reconfortarea fizică a angajaților, inclusiv a celor care au urmat învățămîntul seral, se acordă concedii anuale de odihnă, separate de concediile de studii plătite.

IOSIF PETER, Cluj — Așa cum arătați și dv., conform reglementării existente, sînt considerați ca provenind din cîmpul muncii, numai absolvenții învățămîntului superior de la cursurile de zi care, înainte de absolvire au fost încadrați în muncă salariată cel puțin 12 luni. Faptul că d-voastră nu îndepliniți această condiție, nu dă posibilitatea ca salarizarea din primul an de activitate să fie diferită de aceea a celorlalți absolvenți ai învățămîntului superior aflați în anul de stagiu, respectiv la limita minimă a salariului tarifar prevăzut pentru funcția pe care o îndepliniți.

ION I. RADU, Roman — Potrivit prevederilor Ordinului Ministerului Învățămîntului nr. 966/1964, diploma de absolvire a școlii superioare de studii cooperatiste cu durata de doi ani, organizată de fostul Institut Național al Cooperației, conform art. 72 din Legea pentru Organizarea Cooperației nr. 15/1951, pentru titularii care au avut la admiterea în școală minimum patru clase de liceu sau o școală echivalentă, este asimilată cu diploma unei școli tehnice **de specialitate, de nivel mediu.** Absolvenții respectivi pot ocupa funcțiile prevăzute în anexa IV-a b. aprobată prin H.C.M. nr. 328/1967, respectiv funcții economice pentru care se prevede cerința absolvirii învățămîntului economic mediu.

CONSTANTIN PASAT, București. — „În conformitate cu dispozițiile art. 2 din H.C.M. nr. 699/1963 și pct. 440 din Instrucțiunile nr. 1/1964 ale Ministerului Finanțelor și Băncii Naționale, titularii de investiții și întreprinderile furnizoare de utilaje și instalații din țară au obligația să precizeze în comenzi și contracte, respectiv în documentele de decontare ce se depun pentru plată, poziția din planul de investiții sau din planul de credite și poziția din listele de utilaje cuprinse în documentația legal aprobată. Potrivit circularei Băncii de Investiții nr. 1/47/1965, documentele astfel completate și care nu au fost refuzate de beneficiari, se decontează din credite cu dobînzi penalizatoare **și deci nu se restituie**, dacă nu se regăsesc în documentația din bancă. De asemenea, se decontează din aceste credite dispozițiile pentru livrări de utilaje la care beneficiarul de investiții nu a îndeplinit la timp condițiile de finanțare, sau nu are disponibilități de fonduri. În condițiile de mai sus, potrivit reglementărilor în vigoare, nu există posibilitatea refuzării automate a decontării unor facturi. Confirmări din partea cumpărătorului ar duce la întîrzierea decontării, față de actualele reglementări, care asigură plata furnizorului și penalizarea beneficiarului pentru nerespectarea dispozițiilor legale. Ca atare, propunerea de a îndruma aceste documente spre decontare din fondurile de producție, nu este oportună. Se știe că asupra creditelor speciale, cumpărătorul plătește o dobîndă penalizatoare de 18% pe an, destul de stimulatoare pentru urgentarea îndeplinirii condițiilor de finanțare din fondurile de investiții". (Corespondență primită de la Banca de Investiții).

FABRICA DE ȘURUBURI — Brașov — „Conform articolului 3 din H.C.M. 1404/1967, conducerile întreprinderilor (care aplică aceste prevederi) au dreptul să creeze funcții și compartimente noi în afara celor prevăzute în nomenclatoarele existente. În cazul cînd sînt create funcții noi, condițiile de studii și stagiu, precum și limitele de salarizare sînt de competența conducerii întreprinderii. Pentru orientare sînt folosite funcțiile apropiate din nomenclatoarele existente.

Fabrica chimică
MĂRĂȘEȘTI
DESFACE:
1 – Cu repartiție:
● vopsele pe bază de ulei
● clei de oase și piele
2 – Fără repartiție, pe bază de comandă fermă:
● „Alba menaj", în cutii de 0,500 kg
● „Lac lunar", în flacoane de 100 g
● „Fosfomar" în cutii de 1/1 și 1/5 kg
Lacuri incolore: „Firnis" artificial în bidoane de 20 kg; „Durolac"; „Lac expres"
Articolele de la punctul 2 se găsesc de vînzare la toate magazinele de specialitate din țară.

FABRICA DE RULMENȚI
BÎRLAD
PRODUCE:
● rulmenți de construcție specială;
● rulmenți radiali și axiali cu bile;
● rulmenți oscilanți cu role butoi;
● rulmenți radiali cu role cilindrice

PUNCTE DE VEDERE

AGRICULTURA COOPERATISTĂ: UNELE CĂI DE SPORIRE A EFICIENŢEI ECONOMICE

CERINŢELE TOT MAI MARI ale economiei noastre naţionale în produse agricole impun o continuă perfecţionare a sistemelor şi formelor de organizare şi conducere a unităţilor de producţie cooperatistă din agricultură, capabile să pună în valoare noi şi noi resurse existente în acest sector. În acest sens şi în acest spirit, voi încerca să evidenţiez necesitatea luării în considerare a unor măsuri organizatorico-economice noi, prin a căror experimentare s-ar putea amplifica aportul cooperativelor agricole la creşterea economică generală a ţării noastre.

● Structuri organizatorice mai diversificate

Prin măsurile recente de reorganizare a fostelor gospodării agricole de stat şi staţiuni de maşini şi tractoare s-a vădit tendinţa spre aplicarea unei concepţii moderne privitoare la structura întreprinderii agricole socialiste. În acest sens, s-a considerat ca fiind mai eficientă forma întreprinderii de tip complex care cuprinde şi coordonează un anumit număr de unităţi de producţie mai mult sau mai puţin specializate. Tuturor acestor unităţi structurale li s-a acordat o largă independenţă în organizarea producţiei şi conducerii ştiinţifice şi un statut de unităţi bazate pe gestiune economică proprie.

Condiţiile social-economice care caracterizează în această etapă activitatea de producţie a cooperativelor agricole sînt, după părerea mea, de natură a favoriza o largă extindere a tipurilor de structură similară şi în cadrul acestora. Practic, fiecare cooperativă agricolă de producţie, sau poate la început doar o parte din ele, ar putea fi constituită dintr-un anumit număr de unităţi independente de producţie, de tipul brigăzilor complexe sau al sectoarelor. Numărul de unităţi ce s-ar constitui în cadrul unei cooperative agricole ar depinde de dimensiunile teritoriale ale întreprinderii şi de nivelul de intensivitate a ramurilor dezvoltate în cuprinsul ei. Fiecare unitate de producţie ar urma să aibă un *profil bine precizat* şi să asigure dezvoltarea unei activităţi de mare randament şi eficacitate.

Intensificarea şi modernizarea producţiei agricole cooperatiste atrage după sine o angajare mai completă a potenţialului uman din mediul rural şi o sporire a responsabilităţii lui nemijlocite asupra rezultatelor economice obţinute. Or, creşterea responsabilităţii implică la rîndul ei delimitarea şi precizarea contribuţiei aduse de grupurile sociale participante.

Aceasta presupune, bineînţeles, ca repartiţia produsului total obţinut să se facă la nivelul fiecărei subdiviziuni a cooperativelor agricole în virtutea principiilor gestiunii economice proprii. Prin circumscrierea sistemului de repartiţie la locul concret al producţiei, se vor putea da rezolvări mai viabile problemei sporirii cointeresării materiale a cooperatorilor, iar formele de retribuire inclusiv cele recent recomandate, vor putea fi adaptate la specificul şi condiţiile de muncă din fiecare subdiviziune a cooperativei. În schimb, utilizarea centralizată a fondurilor de acumulare prin deciziile adunării generale va fi mai economică, deoarece în acest mod se poate asigura o politică de investiţii optime.

Atît tipurile de structură organizatorică, cît şi rezolvările date proceselor economice de producţie şi reproducţie, trebuie diversificate pentru a se putea îmbrăţişa întreaga varietate a condiţiilor zonale şi locale.

● Probleme de organizare a conducerii

Multe din realizările obţinute de cooperativele agricole de producţie pînă acum s-au datorat în parte şi numeroaselor cadre de conducere care s-au ridicat din rîndul ţărănimii cooperatiste. Un sistem organizat de ridicare a cunoştinţelor profesionale a preşedinţilor, brigadierilor etc. necesare rezolvării în bune condiţii a multiplelor probleme ridicate neîncetat de marea producţie agricolă cooperatistă, a facilitat evidenţierea unor elemente deosebit de dotate pentru activitatea de conducere a treburilor obşteşti.

În ultimii ani însă datorită creşterii simţitoare a nivelului de dezvoltare economică a cooperativelor agricole, sarcinile conducerii operative au devenit din ce în ce mai complexe. Ele necesită efectuarea de analize previzionale aprofundate şi elaborarea de decizii riguros fundamentate. Procesul extinderii metodelor ştiinţifice de organizare a producţiei şi a muncii în acest sector al agriculturii solicită o *îmbunătăţire a sistemului de conducere din cooperative, încadrarea lor cu specialişti de înaltă calificare tehnică şi economică.*

Este evident că schimbările în structura organizatorică a cooperativelor sau în dimensiunea lor teritorială, nu vor afecta atribuţiile forului suprem de conducere care va rămîne indiscutabil *adunarea generală a membrilor.* În ceea ce priveşte conducerea operativă, aceasta, după cum am spus, va trebui să sufere anumite modificări de sistem spre a se putea realiza în fapt o încadrare a cooperativelor agricole în formele perfecţionate de conducere ştiinţifică a întreprinderilor economice. Astfel, s-ar putea lua în considerare posibilitatea ca, într-o perspectivă mai mult sau mai puţin apropiată, funcţiile conducerii operative în toate cooperativele agricole să fie încredinţate unui *administrator delegat,* care să aducă la îndeplinire hotărîrile adunării generale şi ale consiliului de conducere. Administratorul delegat ar urma să fie un specialist cu studii superioare care să fie angajat prin contract de către cooperativă.

Pentru a nu împovăra cooperativele agricole cu un personal numeros, ar fi de dorit ca anumite soluţii economice şi organizatorice de principiu ce se cer adoptate pentru îmbunătăţirea activităţii acestora, să fie recomandate de specialiştii uniunilor judeţene şi Uniunii Naţionale a Cooperativelor Agricole de Producţie. Pentru aceasta, este indispensabil ca forurile respective de îndrumare şi coordonare să fie încadrate în special cu *cadre de economişti cu pregătire superioară* în domeniul agrar. Practic, este greu de scontat ca pentru o anumită perioadă, coperativele agricole să poată dispune în schema lor de *resoarte proprii de concepţie.* Dacă în condiţiile existenţei a 1—2 ingineri de fiecare cooperativă, direcţiile agricole judeţene vin să contribuie la asistenţa tehnică a acestui sector, este cu atît mai necesară asigurarea de către uniunile judeţene a asistenţei economice în condiţiile în care cooperativele nu dispun astăzi decît în mod cu totul excepţional de cadre cu pregătire economică superioară. După părerea mea, asistenţa contabilă nu poate fi considerată decît numai o parte din sprijinul pe care uniunile judeţene sînt chemate a-l acorda cooperativelor în domeniul economic şi nu cel mai important.

În perioada actuală devine stringentă rezolvarea pe baze ştiinţifice a problemelor producţiei şi a muncii, precum şi a celor ridicate de necesitatea sporirii însemnate a eficienţei economice a activităţii cooperativelor agricole. Deci, recomandările referitoare la optimizarea profilelor de producţie, la alegerea variantelor de investiţii optime, la repartizarea cît mai raţională a sarcinilor de plan în cooperativele din cadrul judeţului, la corelaţiile juste dintre creşterea animalelor şi baza furajeră, inclusiv maximizarea efectului economic al furajării, la corelaţiile optime dintre fondul de acumulare şi fondul de consum etc. urmează să reprezinte o pondere substanţială în munca de sprijinire şi îndrumare a tuturor cooperativelor agricole. economice.

● Cooperare între gospodăria obştească şi gospodăria personală

Înfăptuirea procesului de transformare socialistă a agriculturii a reprezentat una din istoricele realizări ale politicii agrare a partidului şi statului nostru, care a produs schimbări structurale în viaţa, satelor şi a asigurat o premisă majoră pentru întrunirea tuturor condiţiilor necesare dezvoltării unei agriculturi multilaterale şi intensive. Forma generalizată de organizare a producţiei agricole ţărăneşti — cooperativa agricolă — s-a dovedit a fi proprie satisfacerii intereselor fundamentale ale ţăranilor şi a intereselor generale ale societăţii în cadrul noii noastre orînduiri. Rezultatele obţinute pînă în prezent vin să ateste vitalitatea acestei forme de organizare social-economică a vieţii rurale. Ele vin să confirme pe deplin încrederea ţărănimii în justeţea drumului pe care s-a angajat, în perspectivele luminoase ale vieţii lor organizate în comun.

Experienţa parcursă pînă în prezent însă ne-a prilejuit constatarea că, unele probleme, de pildă, cele legate de rolul şi funcţiile gospodăriei personale a cooperativelor agricole nu şi-au găsit încă o rezolvare. În prezent există o separare artificială a economiei cooperativei agricole de economia gospodăriei personale. Or, este evident că îmbinarea dintre cele două compartimente ale activităţii economice desfăşurată de ţărănime derivă din însuşi conceptul cooperaţiei agricole de producţie.

În această concepţie, gospodăria personală ar urma să reprezinte nu numai o sursă suplimentară de venituri şi de autoaprovizonare a cooperativelor, ci ar avea totodată menirea exercitării unei funcţii complimentare a muncii cooperate. Ca atare, cred că gospodăria personală nu ar trebui considerată auxiliară numai *cooperatorului,* ci şi *cooperativei.* Acceptînd această reaşezare a raporturilor dintre gospodăria personală şi gospodăria obştească, este firesc a se conveni asupra unei reactivări a cooperării organice dintre cele două entităţi economice ale agriculturii, atît în interesul economiei naţionale, cît şi în al ţărănimii cooperatiste. Reactivarea trebuie realizată în *ambele sensuri,* adică atît prin sporirea posibilităţilor cooperatorilor de a folosi gospodăria personală în extinderea activităţii de producţie a cooperativei agricole prin munca la domiciliu cît şi prin lărgirea utilizării în gospodăria personală a cooperatorilor, în vederea creşterii mai rapide a producţiei *marfă obşteşti* în condiţii de maximă economie de investiţii.

După părerea mea, s-ar putea face economii de zeci şi sute de milioane lei destinaţi, de exemplu, construirii de grajduri, mai ales, de tip gospodăresc, folosindu-se cu pricepere imensele spaţii construite ce stau goale în curtea cooperatorilor, aceasta mai cu seamă în anumite regiuni ale ţării. Trecîndu-se la forme extinse de cooperare prin care o bună parte a efectivelor de animale cu *capacitate plafonată de producţie ar fi crescute şi îngrăşate, pe bază de contract,* în gospodăria personală a cooperatorilor, s-ar reduce simţitor preţul de cost al produselor animale şi s-ar evita în multe din cooperative, diminuarea veniturilor nete obţinute în ramurile producţiei vegetale, provocată de pierderile înregistrate în ramurile creşterii animalelor.

În schimb, gospodăria obştească a cooperativei îşi va putea moderniza producţia prin investiţii de înaltă tehnicitate şi eficienţă economică *cu scop strict comercial* care să contribuie la ridicarea hotărîtă a productivităţii muncii cooperatorilor şi la sporirea nivelului cîştigurilor realizate. Această diviziune între producţia modernă a gospodăriei obşteşti şi difuzarea ramurilor slab productive de creştere a animalelor în gospodăriile personale pe bază de contract va realiza acea „osmoză“ economică în cooperaţia agricolă care va stimula şi mobiliza toate rezervele existente în mediul rural încă insuficient puse în valoare. O asemenea dinamizare a cooperării dintre gospodăria obştească şi cea personală va favoriza printre altele şi procesul de fixare a populaţiei în mediul rural.

● Activităţi industriale

Este un fapt pe deplin recunoscut că ocupaţia agricolă a fost de la începuturile ei istorice însoţită de o ocupaţie industrială, aşa-numita industrie casnică a reprezentat pentru gospodăria ţărănească o îndeletnicire complimentară impusă atît de necesitatea acoperirii anumitor nevoi de produse neagricole, cît şi de existenţa unui fond de timp disponibil ce se cerea folosit în mod productiv. Progresul tehnic din ultimele decenii, impunînd o adîncire a diviziunii sociale a muncii, a marcat separarea celor două activităţi în economia rurală. Dar necesitatea obiectivă, care a guvernat întotdeauna îmbinarea lor, a rămas.

Ţinînd seama de condiţiile specifice ale ţării noastre, de necesitatea lărgirii sferei de activitate productivă în mediul rural şi de cerinţele sporirii surselor de cîştig ale populaţiei de la sate, este necesar ca alături de întreprinderile agricole de stat, cooperativele agricole să fie orientate tot mai mult spre organizarea de combinate agro-industriale în care să predomine forma proprietăţii intercooperatiste. Important este ca acest proces să se înfăptuiască treptat şi natural, fără eforturi bugetare sau limitări în veniturile cooperatorilor. Reactivarea relaţiilor de cooperare dintre gospodăria obştească şi cea personală a membrilor cooperativelor în sensul celor enunţate anterior, ar putea contribui la crearea condiţiilor unei asemenea dezvoltări.

Faptul că în Constituţia ţării noastre este prevăzută realizarea unei îmbinări armonioase dintre proprietatea socialistă de stat şi cooperatistă în agricultură, face oportună şi proiectarea unor *forme de cooperare economică dintre întreprinderile agricole de stat şi cooperativele agricole* privind dezvoltarea unei reţele de întreprinderi industriale prelucrătoare de produse agricole pe scară locală. Există desigur suficiente rezerve interne referitoare şi la conlucrarea în procesul producţiei agricole, utilizînd în acest scop diverse sisteme de relaţii economice. De pildă, s-ar putea lua în considerare extinderea experienţei unor întreprinderi agricole de stat ca a celei din Feldioara-Braşov, care a contractat cu ţăranii cooperatori din comună îngrăşarea tineretului porcin obţinut în întreprindere, sau a celei din Prejmer-Braşov care a contractat, în condiţii similare, creşterea scroafelor pentru obţinerea de purcei necesari îngrăşătoriei organizate în cadrul întreprinderii. Desigur aria unor asemenea relaţii economice poate fi extinsă, atît în domeniul producţiei agricole, cît şi în cel al producţiei industriale.

V. V. TOPOR

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

Pe șantierul fabricii de zahăr — Corabia

RITMURI LENTE — TERMENE DEPĂȘITE

INDUSTRIA ZAHĂRULUI a pierdut, prin neintrarea în funcțiune la termen (30 septembrie a.c.) a Fabricii de Zahăr — Corabia, o capacitate de prelucrare echivalentă cu producția a 20 000 tone zahăr. Din acest motiv, după calcule estimative, cheltuielile ocazionate de transportul, manipularea și depozitarea sfeclei de zahăr la alte întreprinderi de prelucrare se ridică la peste 2 milioane lei.

Această situație a fost determinată, de dinamica necorespunzătoare a realizării planului de investiții așa cum se observă din grafic. Organizațiile de construcții-montaj nr. 6 Craiova și nr. 2 instalatii-București nu și-au concentrat eforturile pentru realizarea prioritară a obiectelor cheie, de care depindea punerea în funcțiune a fabricii. De asemenea, beneficiarul nu s-a îngrijit să coreleze riguros termenele de livrare a utilajelor cu succesiunea firească a fazelor de montaj.

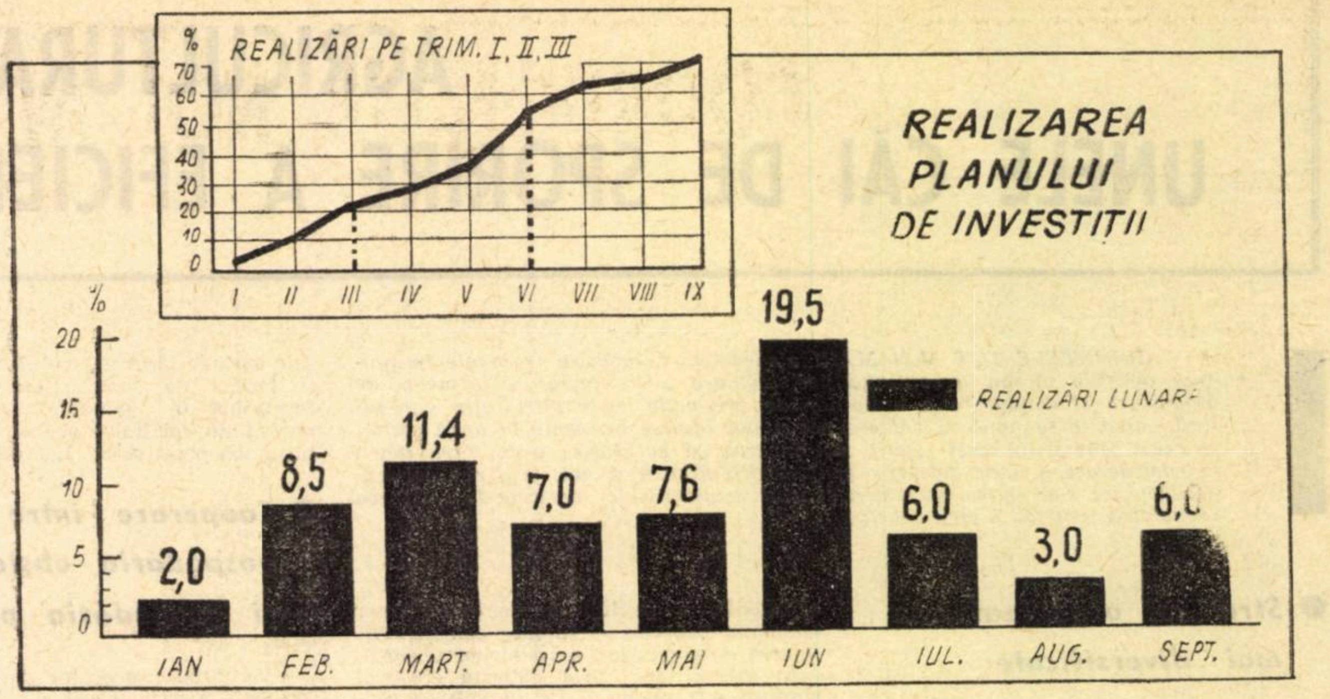

O FORMĂ MODERNĂ DE COMERȚ

IMPUSĂ DE NECESITATEA de a utiliza la maximum suprafețele comerciale și, în același timp, de a se reduce la minimum timpul consacrat cumpărăturilor, — despecializarea a devenit un fenomen tipic comerțului modern. După AFRESCO (Asociația franceză de cercetări și studii statistice comerciale), despecializarea corespunde unei evoluții care, avînd drept punct de pornire o activitate în principiu unică, tinde spre adăugarea unor noi raioane sau puncte de vînzare anexe activității principale. Se ajunge astfel la o diluare a activității principale, prin alăturarea a numeroase tipuri de activități comerciale sau de raioane specializate, fără a se da preponderență uneia dintre acestea.

In acest context, alături de alte forme moderne de organizare a unităților comerciale cu amănuntul, se înscrie și magazinul de tip **„drugstore"***), Un asemenea magazin se prezintă ca o grupare — sub același acoperiș — a mai multor „prăvălii" pe o suprafață relativ mică, în care se vinde o gamă variată de articole de uz curent.

Profil complex

Pe lîngă unele articole alimentare, în magazinul de acest tip se comercializează și o serie de articole nealimentare ca ziare, cărți, tutun, precum și articole destinate în special cadourilor: parfumuri, discuri, articole de galanterie, diferite articole de menaj cu caracter de noutate etc. In general, toate aceste produse se reunesc în cîteva raioane sau puncte de desfacere specializate cum sînt:

- un raion cu produse alimentare, în general articole de delicatese (conserve, cafea, alune etc.) și produse zaharoase (bomboane, fursecuri, ciocolată), precum și o gamă restrînsă de băuturi (coniac, șampanie, vinuri etc.);
- un raion de articole de drogherie și parfumerie în care se comercializează diferite produse de toaletă, loțiuni, articole de bărbierit ș.a.
- un punct farmaceutic;
- un raion pentru vînzarea cadourilor, în care se desfac bijuterii, articole de galanterie (fulare, cordoane, cravate);
- un punct de vînzare al discurilor în care se pot vinde și alte articole muzicale ca pick-up, electrofoane etc.;
- puncte de vînzare pentru ziare, reviste, cărți, articole de tutungerie etc.

De regulă,. toate articolele desfăcute se caracterizează printr-o calitate superioară, articolele expuse reprezentînd ultimele noutăți, în unele cazuri, raioanele specializate avînd exclusivitatea vînzării lor.

Pe lîngă raioanele menționate, funcționează în multe cazuri și un restaurant sau un bar. De asemenea, se efectuează și unele servicii, cum sînt: agenții de voiaj, birouri de turism, agenții de vînzare a biletelor de spectacole, birouri de închirieri de autoturisme etc.

● Fructificarea „punctelor de atracție"

NU NUMAI VARIETATEA și calitatea mărfurilor caracterizează acest tip de magazine, ci și modul de organizare interioară a raioanelor și punctelor de desfacere. Elementele care-i conferă un caracter specific îl constituie decorul — care trebuie să frapeze pe cumpărător — și ambianța interioară a magazinului.

Pătrunzînd într-un asemenea magazin, cumpărătorului trebuie să i se creeze o psihoză aparte care să-i incite dorința de a cumpăra și alte produse decît acelea care l-au determinat să intre. De aceea, ordinea de amplasare a raioanelor și modul de etalare a produselor are o importanță deosebită. Se pornește de la ideea de a fructifica optim „punctele de atracție" ale magazinului — desfacerea ziarelor, revistelor, articolelor de tutungerie — care sînt amplasate, de obicei, chiar la intrare. Restaurantul, constituind alt punct principal de atracție, este amplasat, de regulă, în partea din fund a clădirii, în scopul de a obliga pe consumator să traverseze celelalte raioane ale magazinului. În drumul pînă la restaurant se pot efectua și unele cumpărături. În plus, instalat la masa sa, clientul poate observa spectacolul ce se desfășoară sub ochii săi participînd și el la acest spectacol. Atracția pentru unele articole a diverșilor cumpărători în multe cazuri se transmite și asupra clientului potențial de la masa din restuarant sau bar.

Evident și succesiunea celorlalte raioane și puncte de desfacere nu se poate face la întîmplare. Nu este astfel indiferent dacă lîngă agenția de voiaj va fi plasat raionul alimentar sau raionul cu articole legate de o călătorie cum pot fi cărțile, revistele, diferite cadouri și amintiri etc. Nu mai puțin importantă este dispunerea tonetelor de vînzare, care trebuie să fie amplasate la nivele diferite sau de așa natură încît fiecare colț al magazinului să fie vizibil de la „punctul central" de atracție.

● Orarul și amplasarea

POATE MAI CARACTERISTIC decît toate celelalte elemente, programul de lucru adoptat este hotărîtor pentru eficiența economică a acestor magazine. Cînd trebuie deschise și care este ora optimă de închidere? Iată o întrebare la care nu se poate da cu ușurință un răspuns. Pentru aceasta trebuie să se țină seamă de ce se vinde și cui se vinde. Experiența a dovedit că majoritatea magazinelor de acest gen realizează jumătate din volumul desfacerii zilnice după orele 19 deoarece:

- Mărfurile care se desfac sînt destinate în bună parte cadourilor, a căror cumpărare este determinată de unele împrejurări ce nu pot fi prevăzute din timp (o vizită, o călătorie etc.).
- Pe de altă parte, o mare parte din populația ocupată nu dispune de timp decît după orele de program, cînd, în general, celelalte magazine sînt închise.
- Mulți clienți preferă să-și facă unele cumpărături în cursul serii.

Ținînd seama de aceste considerente, programul acestor magazine se fixează astfel ca ele să fie deschise circa 18 ore pe zi și să se închidă, în general, în jurul orei 24.

In sfîrșit, o altă caracteristică importantă este amplasarea acestor magazine,

Eduard BIBIRI

Al. DETEȘAN

(Continuare în pag. 11)

*) Denumire ce provine din asocierea cuvintelor din limba engleză drug = medicamente și store = magazin.

Răspuns la întrebările despre Asigurările de Stat (XV)

ALTE AMĂNUNTE DESPRE ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE

SCOTEAM ÎN EVIDENȚA, nu de mult, utilitatea uneia dintre numeroasele forme de asigurări de persoane, practicate de ADAS: Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente. Arătam că primele ce se plătesc pentru contractarea unei astfel de asigurări sînt convenabile. Așa cum rezultă din tabelul pe care îl publicăm, sumele ce se plătesc sînt cu atît mai mici cu cît asigurarea se încheie pe o durată mai mare. Se va putea observa, cu ușurință, că la asigurarea încheiată pe o durată de 20 de ani, cu plata primelor în timp de 17 ani, de o persoană în vîrstă de la 16 la 30 de ani, se plătește o primă de numai 6,75 de lei pe lună pentru 1 000 de lei sumă asigurată. Aceasta în timp ce aceeași persoană va plăti o primă de 20 de lei pe lună, în cazul cînd încheie o asigurare valabilă pe 5 ani, cu plata primelor eșalonată pe aceeași perioadă.

Se mai poate observa că în cazul asigurărilor încheiate pe anumite perioade de timp (10, 12, 15 ani etc.) există posibilitatea ca primele să se plătească într-un număr mai mic de ani, asigurarea rămînînd însă în vigoare pînă la data stabilită.

Iată tariful de prime ce se plătesc lunar, pentru fiecare 1 000 de lei sumă asigurată (vezi tabelul).

Menționăm că suma asigurată este nelimitată, aceasta stabilindu-se conform dorinței asiguratului.

Considerînd că rîndurile de mai sus au reușit să scoată în evidență principalele caracteristici, esențialele avantaje și condițiile de încheiere a unei asigurări mixte de viață și suplimentare de accidente, sîntem convinși că cititorii vor putea hotărî dacă aceasta este asigurarea care răspunde cel mai bine intereselor lor. În acest caz se pot adresa, desigur, unităților sau lucrătorilor ADAS pentru a semna contractul de asigurare.

Aurel CRIȘAN

Vîrsta la încheierea contractului de asigurare — ani —	Durata contractului de asigurare, ani:	5	7	10	10	12	12	15	15	20
	Durata plății primelor, ani:	5	7	8	10	10	12	12	15	17
16—30 incl.		20	14,75	12,75	11	10,50	9,50	8,75	7,75	6,75
31—40 „		20	14,75	12,75	11,25	10,50	9,50	9	8	7
41—45 „		20,25	15	13,25	11,50	11	9,75	9,25	8,50	7,50
46—50 „		20,50	15,25	13,25	11,50	11,25	10	9,50	8,75	7,75
51—55 „		20,75	15,25	13,50	11,75	11,50	10,25	10	9	8,25
56—60 „		21	15,75	14.—	12,25	12.—	10,75	10,50	9,50	—

COORDONATE NOI ÎN STUDIUL MUNCII

ELABORAREA UNOR NORME de muncă fundamentate științific presupune eliminarea empirismului, stabilirea unor reguli și utilizarea metodelor celor mai noi ce s-au impus în acest domeniu; ea implică cunoașterea și urmărirea consecventă a modificărilor produse în condițiile producției, în nivelul mijloacelor de producție și în organizare.

Deși necesitatea elaborării normelor de muncă fundamentate științific este un adevăr de necontestat, problemelor normării muncii nu li s-a acordat în toate întreprinderile atenția cuvenită, fie de către conducătorii acestora, fie de către cadrele de specialitate. Ca urmare, unele norme s-au stabilit fără a se respecta prevederile indicațiilor metodologice în vigoare privind oglindirea în normă a condițiilor **reale** în care se desfășoară procesul de producție, fără a se efectua numărul de măsurători și a se respecta disciplina tehnologică și de muncă. Această situație a condus, în numeroase cazuri, la cuprinderea în normă a unor deficiențe tehnico-organizatorice ale întreprinderii ca de exemplu: lipsa de aprovizionare ritmică a locului de muncă cu materii prime și SDV-uri, programarea necorespunzătoare a producției, repartizarea neuniformă a sarcinilor etc.

● *Măsurarea muncii*

În condițiile dezvoltării actuale a forțelor de producție în țara noastră, elaborarea normelor trebuie să se întemeieze pe utilizarea, pe lîngă procedeele devenite clasice (cronometrarea simplă și fotografierea zilei de muncă) a unor procedee moderne de studiu și măsurare a muncii cum sînt cronometrarea cu evaluarea ritmului, sistemul MTM, fiziologia și psihologia muncii, metoda observărilor instantanee etc., ele prezentînd o serie de avantaje, atît din punct de vedere al volumului de muncă, cît și al calității lor.

Conform metodei de **cronometrare cu evaluarea ritmului,** operatorul care efectuează cronometrarea, după ce a făcut un antrenament special, o dată cu înregistrarea timpului operativ apreciază și ritmul de muncă, in raport cu un ritm de referință considerat etalon, rezultatele obținute prelucrîndu-se cu ajutorul uneia dintre metodele: analitică, grafico-logaritmică, grafico-milimetrică sau grafico-analitică.

Cronometrarea cu evaluarea ritmului prezintă avantajul că **reduce numărul de observări și volumul de prelucrare a datelor** necesare pentru elaborarea normelor, **asigură o precizie mai mare și înlătură dificultatea de a alege executantul mediu.**

Ea **elimină erorile** introduse în normele elaborate prin sistemul cronometrării simple, care nu ține seama de particularitățile fizice și intelectuale ale muncitorilor observați determinînd variații ale ritmului de muncă. Corectarea timpului cronometrat cu ajutorul ritmului observat conduce la elaborarea unor norme echilibrate, capabile să asigure un grad egal de încordare la îndeplinirea lor.

Sistemul de normative pe mișcări MTM se bazează pe defalcarea procesului de muncă în mișcări de bază (întinde mîna — apucă — deplasează — potrivește etc.) și acordarea pentru fiecare din aceste mișcări a unui timp dinainte stabilit. Acest timp corespunde unui executant dezvoltat normal din punct de vedere fizic și intelectual, care lucrează cu un ritm mediu de muncă, în condiții normale ale mediului ambiant, după o metodă de muncă rațională dinainte stabilită.

Stabilirea metodei raționale de muncă se face prin analiza atentă și detaliată a procesului de muncă în scopul eliminării mișcărilor inutile și obositoare Activitățile omenești s-au descompus, astfel, în 20 de mișcări, denumite mișcări de bază (9 mișcări de brațe, 9 mișcări de corp și picioare, 2 mișcări de ochi). Folosirea acestui procedeu are avantajul că **se poate determina cu precizie timpul de muncă operativ încă în faza de proiectare a procesului tehnologic.** Pentru aceasta se folosesc tabele speciale în care, pentru fiecare mișcare de bază, se dă timpul necesar pentru a o efectua în funcție de diferiți factori de influență (distanță, greutate, unghi etc.). Prin însumarea valorilor preluate din tabele, corespunzătoare fiecărei mișcări componente a operației ce se normează, se poate stabili timpul operativ fără a utiliza cronometrul.

Fiecare mișcare de bază a sistemului MTM a fost determinată cu ajutorul filmării unui mare număr de procese de muncă, ceea ce asigură o precizie de $^{1}/_{64}$ sec. Normele de muncă elaborate prin sistemul MTM, compunîndu-se din elementele de bază ale oricărui proces de muncă manual, au avantajul printre altele, că asigură un echilibru între diferitele secții de producție, între întreprinderi sau ramuri industriale.

Totodată elaborarea normelor prin sistemul menționat necesită un volum de muncă mai mic decît prin procedeele „clasice", pentru asigurarea aceluiași grad de precizie.

● *Timpul de muncă și deprinderile*

La elaborarea normelor, independent de metoda utilizată, trebuie să se țină seama de **influența deprinderilor executanților asupra timpului de muncă.**

Astfel, la producția de masă și serie mare, pe măsură ce executantul repetă aceeași operație capătă anumite deprinderi, ceea ce duce la reducerea numărului de mînuiri, la simplificarea caracterului acestora, reducerea numărului de mișcări din componența mînuirilor, suprapunerea mișcărilor de muncă, realizarea lor simultan cu timpul de funcționare utilă a mașinilor etc., în final, se realizează o reducere a volumului de muncă necesar pentru efectuarea unei piese sau operații.

● VALORIFICAREA METODELOR MODERNE
● INSTRUMENTARUL TEHNIC
● PROFILUL NORMATORULUI

Studiindu-se influența mărimii seriei asupra productivității muncii au fost stabilite pe cale statistico-matematică **legi de dependență** între timpul necesar pentru executarea unei piese și numărul de piese executate. S-a ajuns astfel la concluzia că la a 30-a piesă executată, de exemplu, timpul se reduce de 3 ori față de prima și de 2 ori față de a doua piesă. Pe baza acestor legi de previziune, se poate stabili numărul de piese maxim ce poate fi executat de un muncitor fără a fi necesară reexaminarea normelor. Cînd acest număr este depășit trebuie să se treacă imediat la reexaminarea normelor.

Una dintre problemele normării științifice a muncii este **asigurarea unui grad egal de încordare a normelor.** Înfăptuirea acestui principiu este exprimat prin indicii de îndeplinire a normei din evidentele statistice, știut find că o dispersie mică a indicilor de îndeplinire a normelor arată un grad egal de încordare. Influența gradului de încordare a normei trebuie studiat în raport cu anumiți factori ca: tipul producției, caracterul muncii, forma de organizare a muncii, metoda de organizare a producției, dificultatea muncii, nivelul de calificare, deprinderile în muncă, capacitatea fiziologică de muncă, disciplina în muncă și metodele de muncă, în funcție de care se pot determina și măsurile corespunzătoare în vederea asigurării unui grad unitar de încordare a normelor. Pentru a reduce dispersia gradului de încordare a normelor la producția de serie mică și de unicate este indicat ca la calcularea normelor să se descompună procesul pe elemente care, pe cît posibil, se regăsesc în alte procese identice ce se execută în cadrul producției de serie mare sau de masă și să se folosească normativele astfel adoptate. O altă posibilitate este tipizarea proceselor de producție și extinderea aplicării normelor tip.

Pentru a reduce influența capacității fiziologice și psihologice este necesar ca orientarea profesională și repartizarea muncitorilor pe locuri de muncă să se facă pe bază de teste, astfel ca să se respecte principiul distribuirii sarcinilor în funcție de aptitudini.

Analiza amănunțită a multitudinii de factori care provoacă dispersia gradului de încordare a normelor și, pe această bază, fundamentarea lor la un nivel științific corespunzător, presupune o activitate complexă de studii ergonomice, înfăptuită prin munca coroborată a inginerilor, fiziologilor, psihologilor, sociologilor etc.

● *Specialiștii și tehnicile de lucru*

Dată fiind amploarea muncii de normare, creșterea volumului său, ca și exigențele ei calitative determinate de modificările intervenite în condițiile producției, profilul îngust al normatorului, care își limitează sarcinile la măsurarea muncii, nu mai corespunde etapei actuale. Se conturează tot mai evident necesitatea unor **specialiști în studiul muncii,** care să aibă cunoștințele necesare pentru a rezolva atît problemele legate de elaborarea metodelor raționale de muncă, cît și cele legate de măsurarea muncii.

Avînd în vedere că aceste cunoștințe sînt complexe și obligatorii tuturor cadrelor de specialitate pentru desfășurarea activității normale, este necesar să se acorde o atenție deosebită selecționării viitoarelor cadre de specialiști în studiul muncii.

Specialistul în studiul muncii apare ca un cadru cu pregătire multilaterală, bun cunoscător al procesului tehnologic și de muncă, al proceselor de măsurare a timpului, a principiilor de organizare rațională a muncii, de ergonomie, fiziologie și psihologie a muncii, securitate a muncii, capabil să elaboreze toate analizele necesare prin prisma eficienței maxime și a ușurării muncii executanților.

Ținînd seama de aceste imperative au fost întreprinse în țara noastră o serie de acțiuni menite să contribuie la ridicarea nivelului de pregătire profesională a normatorilor. Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi (CEPECA) a prevăzut în programele sale un număr de prelegeri pentru a sensibiliza pe conducătorii întreprinderilor (directori, ingineri șefi) în problematica studiului muncii, din care face parte și normarea muncii. De asemenea, pentru a veni în sprijinul cadrelor de execuție care vor elabora norme de muncă științifice, s-a organizat, la CEPECA și în cadrul ministerelor, instruirea pînă la sfîrșitul anului **1968** a peste 12 000 de normatori, din care pînă în prezent peste 9 000 de cursanți au și fost instruiți.

Întrucît, datorită marelui volum de lucru pe care-l implică, activitatea de normare reclamă o creștere importantă a numărului specialiștilor, se desprinde tot mai mult ca o tendință pe plan internațional, creșterea productivității muncii de normare, prin înzestrarea acestei activități cu aparatură perfecționată și instruirea corespunzătoare pentru folosirea ei. Astfel, pe lîngă cronometrele perfecționate sînt tot mai mult utilizate echipamente de măsurare ca: magnetofoane, aparate de tipul contoarelor, aparate grafice de măsurare a timpului, aparate de filmat etc.

Paralel cu progresele realizate pentru culegerea mecanizată a datelor, s-au făcut mari pași înainte și în domeniul prelucrării datelor necesare pentru elaborarea normelor. Prin folosirea calculatoarelor electronice la prelucrarea automată a informațiilor se pot rezolva mult mai rapid, cu precizie sporită și cu cheltuieli mai reduse, o serie de probleme, ca de exemplu, elaborarea normativelor de timp, stabilirea normativelor de personal, normarea deservirii simultane a mai multor mașini etc. Astfel de preocupări au existat și în țara noastră. În anul 1967, la Ministerul Energiei Electrice s-a elaborat un program pentru prelucrarea șirurilor cronometrice și s-a utilizat calculatorul la stabilirea normativelor de personal pentru diverse lucrări energetice, cu ajutorul teoriei șirurilor de așteptare. Considerăm totuși că începuturile și realizările consemnate în acest domeniu se cer mult dezvoltate și impulsionate prin măsuri corespunzătoare, în cele mai multe din unitățile noastre economice cu profil industrial.

La Centrul de calcul economic și cibernetică economică au fost elaborate, în colaborare cu IRME (din cadrul MEE), programe pentru prelucrarea șirurilor cronometrice și aplicarea metodei celor mai mici patrate, la stabilirea relațiilor empirice de calcul al timpului de muncă în funcție de factorii de influență principali. De asemenea s-a întocmit și un program pentru metoda corelației multiple. Aceste programe au început a fi aplicate conducînd la reduceri substanțiale ale duratei de prelucrare a șirurilor cronometrice obținute prin observările efectuate pe teren.

Pentru ca normele de muncă să-și păstreze permanent caracterul științific este necesar ca ele să reflecte modificările intervenite ca urmare a introducerii în producție a noilor mașini și utilaje, a noilor procese tehnologice și a îmbunătățirii condițiilor de muncă (temperatură, umiditate, ventilație, iluminat etc.). De aceea este necesar ca pe viitor să se acorde o atenție deosebită realizării planurilor de reexaminare a normelor din întreprinderi, astfel, ca să se asigure concordanța cu progresul tehnic și organizatoric.

S. VÎLCOV
din C.S.O.S.

M. STOICA
șef sector,
Centrul de calcul economic și cibernetică economică

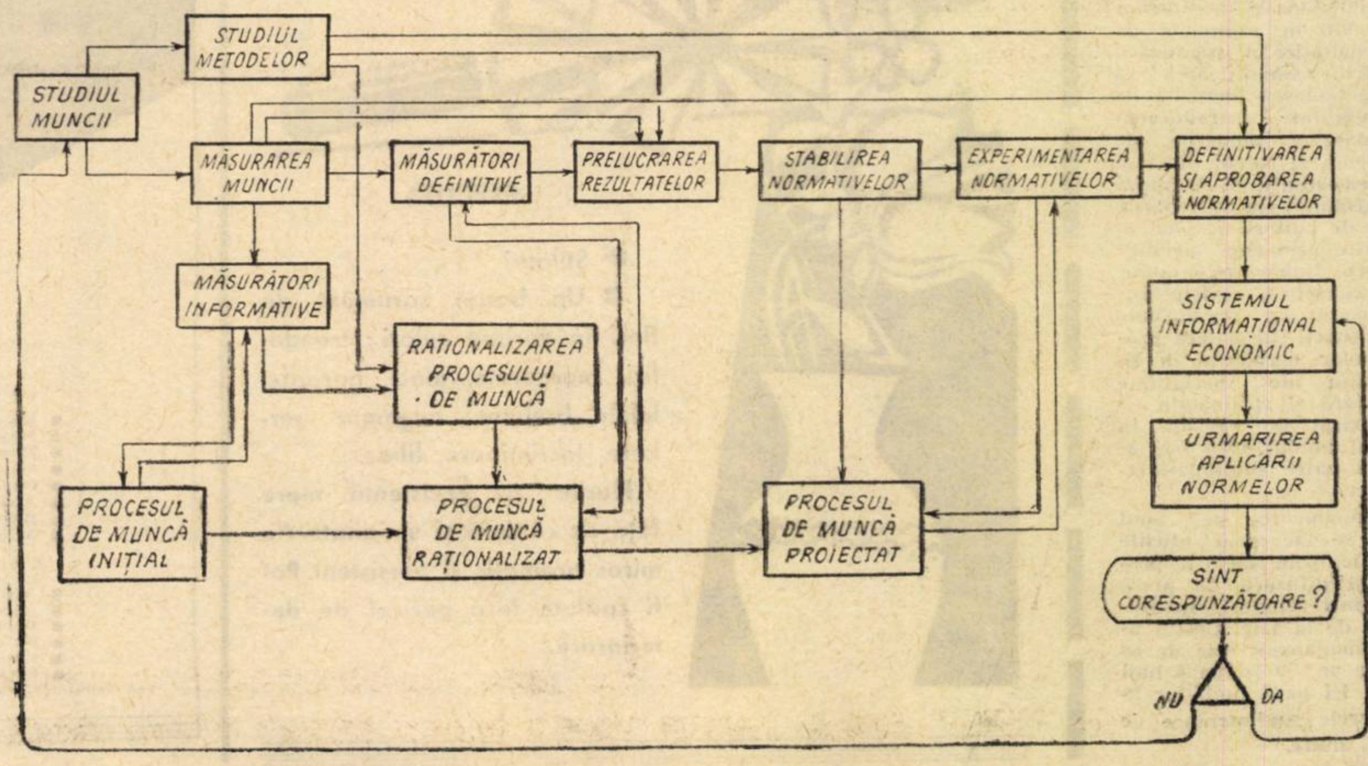

Schema generală a conexiunilor principalelor activități legate de studiul muncii.

EFECTUAREA OBLIGATORIE DE CĂTRE ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE A UNOR ACTE NOTARIALE

Pentru a înlesni angajaților posibilitatea întocmirii unor înscrisuri uzuale, fără a părăsi locul de muncă și fără a-și pierde în mod nefolositor timpul, actuala reglementare prevăzută de Decretul nr. 377 din 20 octombrie 1960 (publicată în B.of. nr. 22/1960) prevede efectuarea unor activități notariale chiar la locul de muncă. În principiu organizațiile socialiste pot exercita numai în folosul salariaților lor atribuțiile notariale care le sînt date în competență prin menționatul decret (art. 11).

Potrivit disp. art. 60 din Regulamentul pentru punerea în aplicare a decretului, actele notariale date în competența organizațiilor socialiste sînt:

- *legalizarea copiilor de pe înscrisurile ce emană de la organizația socialistă în cauză;*
- *certificarea pentru conformitate cu originalul a copiilor întocmite de parte și depuse la acea organizație socialistă;*
- *legalizarea semnăturii declaranților de pe angajamentele pentru școală și de pe declarațiile de orice fel depuse la organizațiile socialiste respective și necesare pentru completarea dosarului școlar, militar, de pensie sau de ajutor familial, precum și pentru stabilirea vechimii în muncă* (pot fi îndeplinite de conducătorul organizației socialiste sau de un funcționar delegat în acest scop).

Deși de la intrarea în vigoare a acestei reglementări s-au împlinit de curînd 8 ani, totuși se constată că ea nu este integral aplicată și valorificată. S-a dovedit din practica de zi cu zi că mai sînt conducători de unități socialiste, care fie din necunoașterea actului normativ, fie din comoditate sau din alte considerente, nu-și exercită atribuțiile ce le-au fost conferite prin lege. Exemple pot fi date multe. Astfel, la Grupul școlar-C.F.R. București-Grivița funcționează mai multe școli pe diverse specialități și de scurtă durată. La intrarea în școală, potrivit regulamentului privind organizarea și funcționarea acestor școli, elevii sînt obligați să depună un angajament prin care se obligă ca după absolvirea școlii să lucreze timp de cel puțin 3 ani în una din unitățile unde vor fi repartizați și în specialitatea pentru care s-au pregătit, iar în caz de nerespectare a acestei obligații să suporte toate cheltuielile făcute de școală cu întreținerea și școlarizarea lor. Nici în regulament și nici în alt act normativ nu se prevede obligația ca acest angajament să fie dat în forma autentică notarială. Cu toate acestea, Grupul școlar-Grivița a obligat pe elevi să prezinte aceste angajamente în forma autentică — notarială. Numai în cursul anului 1967, la Notariatul de stat local al sectorului 8 s-au autentificat circa 600 asemenea angajamente care, implicit, au silit pe cei 600 de candidați să părăsească locurile de muncă cu pierderea a nenumărate ore din producție.

De asemenea, în cursul acestui an numai la Notariatul de stat local al sectorului 8 s-au înregistrat circa 1000 declarații de venituri ale familiei cerute de diferite instituții de învățămînt mediu sau superior pentru stabilirea bursei. Și în aceste cazuri, petiționarii au fost siliți să părăsească școala sau locurile de muncă pentru întocmirea înscrisului, fiind totodată obligați și la plata unei taxe de timbru pentru redactare (10 lei). Potrivit textului menționat, asemenea declarații puteau fi legalizate, fie la organizația socialistă de care aparținea declarantul, fie la instituția de învățămînt de care aparținea elevul sau studentul, cu scutirea de orice taxă.

Se pare că aceste practici sînt determinate și de neînțelegerea din partea unora a ceea ce se cheamă organizații socialiste, precum și a expresiei folosită de decret și anume a ceea ce sînt „declarațiile de orice fel". De aceea, vom încerca să elucidăm unele probleme legate de cele două noțiuni pentru a determina competența materială în exercitarea atribuțiilor notariale conferite altor organe decît notariatele de stat sau comitetele executive ale consiliilor populare comunale și orășenești.

Prin organizație socialistă se înțelege orice organizație înființată prin lege sau alt act normativ, care are o structură de sine stătătoare și un patrimoniu propriu afectat realizării unui anume scop în acord cu interesul obștesc. Sînt organizații socialiste toate organizațiile care în condițiile legii (Decretul nr. 31 din 30.I.1954) sînt persoane juridice. Prin urmare, în orice instituție de stat, întreprindere sau organizație economică de stat sau coperatistă și în orice organizație obștească, angajații pot să recurgă la serviciile notariale pe care conducerea administrativă sau funcționarul delegat în acest scop are calitatea să le îndeplinească.

În acest mod se asigură *legalizarea copiilor* de pe înscrisurile ce emană de la organizația socialistă al cărei salariat este solicitatorul actului notarial sau *certificarea conformității* cu originalul a copiilor întocmite de angajat și depuse la unitatea care funcționează. De exemplu: directorul unei întreprinderi sau funcționarul delegat cu atribuții notariale, este obligat ca la cererea unui angajat al întreprinderii să-i *legalizeze o copie* de pe o adeverință, sau să-i *certifice conformitatea* cu originalul a unei copii. De asemenea, organizația socialistă are dreptul *să legalizeze semnătura* salariatului său de pe orice angajament sau declarație necesară pentru completarea dosarului personal. De exemplu, declarația cu privire la componența familiei în scopul obținerii reducerii impozitului pe salariu poate fi legalizată de către organizația socialistă din care face parte declarantul.

Altor organizații socialiste (școli, de orice grad, comisariate militare, oficii de prevederi sociale) legiuitorul le recunoaște o competență mai largă, justificată de caracterul obștesc al activității lor specifice (art. 11 lit. C din decret). Aceste organizații socialiste au dreptul să legalizeze semnătura oricărei persoane, chiar domiciliată în altă localitate, de pe actele de angajament și de pe declarațiile care sînt cerute și se depun la unitatea respectivă, în vederea completării dosarului școlar, militar, de pensie sau de ajutor familial, ori pentru stabilirea vechimii în muncă. De aci concluzia că între organizația socialistă care legalizează semnătura și partea care solicită îndeplinirea actului notarial nu se pretinde să existe raporturi de muncă.

N. ANGELESCU-MUNTEANU

PRECIZĂRI PRIVIND UNELE CONDIȚII DE FRANCO

ESTE CUNOSCUT FAPTUL că în **condiția de franco** a unui produs se delimitează cheltuielile pe care le suportă furnizorul de cele pe care le suportă beneficiarul cu prilejul predării-preluării produselor. Practica formării prețurilor cu ridicata a produselor a creat o varietate de condiții de franco.

În soluționarea litigiilor dintre organizațiile socialiste s-a ivit necesitatea de a se aduce unele precizări în legătură cu armătoarele condiții de franco: 1. franco depozit furnizor — încărcat în mijlocul de transport și; 2. franco vagon stația de destinație.

★

1. Pentru condiția franco depozit furnizor încărcat în mijlocul de transport, toate cheltuielile legate de manipularea și încărcarea produselor în mijlocul de transport îl privesc pe furnizor. În practică s-a pus problema cine suportă taxele de manevră a vagoanelor C.F.R. (atît goale cît și încărcate) în cazul în care furnizorul are linie C.F.R. industrială.

Primul arbitru de stat, prin decizia nr. 2604 din 30 septembrie 1968, a precizat că în cazul livrărilor de produse în condiția **franco depozitul furnizorului — încărcat în mijlocul de transport,** furnizorul va suporta cheltuielile ocazionate de manipularea și încărcarea în mijlocul de transport, iar beneficiarul restul cheltuielilor, inclusiv taxele de manevră a vagoanelor de pe linia industrială la linia curentă. Tot în legătură cu condiția franco depozitul furnizorului — încărcat în mijlocul de transport — s-a pus problema cine suportă contravaloarea materialelor necesare fixării produselor în mijlocul de transport. Soluționînd, o cerere de rearbitrare, primul arbitru de stat, prin decizia nr. 803 din 28 martie 1968, a stabilit că, furnizorul este acela care trebuie să suporte contravaloarea materialelor (sîrmă, cuie etc.) necesare fixării produselor în mijlocul de transport; beneficiarul va suporta numai contravaloarea materialelor pe care le-a solicitat în mod special.

★

2. În cazul condiției de franco vagon stația de destinație s-au ridicat următoarele aspecte:

- Care este stația de destinație în cazul în care aceasta se află la o distanță mai mică decît aceea sub care, conform dispozițiilor legale, se admite efectuarea transporturilor pe calea ferată. Prin decizia nr. 2158 din 8 august 1968 primul arbitru de stat, în exercitarea dreptului de control, a precizat: în cazul în care stația de destinație a beneficiarului se află la distanță mai mică decît aceea sub care se admit transporturile pe calea ferată, stația de destinație se consideră depozitul furnizorului, situație în care toate cheltuielile privesc pe beneficiar.

- Cine suportă cheltuielile în cazul în care beneficiarul efectuează transporturile cu mijloace proprii, deși distanța dintre depozitul furnizorului și cel al beneficiarului se încadra în distanțele admise pentru transport pe calea ferată. Dacă beneficiarul ridică, cu mijloace proprii, produsele a căror condiție este franco vagon stația de destinație, chiar dacă distanța dintre depozitul furnizorului și cel al beneficiarului este admisă la transport pe cale ferată, tot el va suporta cheltuielile de transport deoarece, și în acest caz, a precizat primul arbitru de stat prin sus-citata decizie, stația de destinație se consideră depozitul furnizorului.

P. VASILESCU

REVISTA

EVIDENȚA CONTABILĂ

se adresează lucrătorilor din aparatul financiar-contabil al tuturor unităților din țară cu rugămintea de a sprijini lărgirea ariei de difuzare a acestei reviste prin contractarea de abonamente.

Revista acordă o mare atenție popularizării experienței înaintate, dobîndite în munca de contabilitate și sprijină promovarea punctelor de vedere ale specialiștilor și lucrătorilor contabili în probleme de îmbunătățire a organizării muncii, simplificarea și perfecționarea lucrărilor de contabilitate, introducerea mijloacelor moderne de evidență și calcul. Revista dă consultații și lămuriri și răspunde la întrebările puse de cititorii revistei în diferite probleme specifice muncii financiar-contabile. De asemenea, revista informează cu regularitate pe cititorii săi asupra problemelor dezbătute în literatura de specialitate din țară și străinătate.

Separat de revistă, în cursul anului 1969 vor apărea patru suplimente tematice.

Abonamente pe anul 1969 se fac prin oficiile poștale, prin factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate. Costul unui abonament este de 60 lei pe an, 30 lei pe 6 luni și 15 lei pe 3 luni, iar la numerele suplimentare de 20 lei anual.

INTREPRINDEREA

FLARO

EXECUTĂ

- Stilouri
- Un bogat sortiment de flori în variate culori; trandafiri, margarete, maci, garoafe, lalele, brebenei, anemone, gerbere, lăcrimioare, liliac.

Florile au rezistență mare față de căldură și umiditate. Au miros aromatic și persistent. Pot fi spălate fără pericol de deteriorare.

INTREPRINDEREA

METALUL ROSU

CLUJ

STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30

produce:

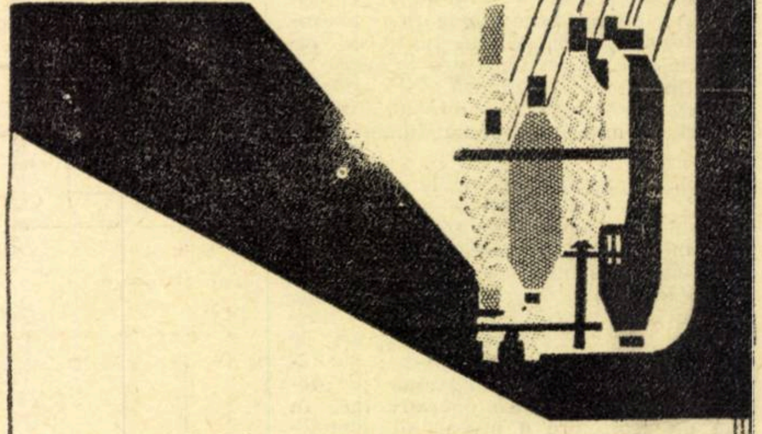

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Diferite aparate de uscat și vopsit
- Aparate de vopsit sub presiune

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE:

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

UNITATEA ECONOMICĂ A ŢĂRILOR ROMÂNE REFLECTATĂ ÎN PRESA DIN TRANSILVANIA

Întărirea legăturilor economice între ţările române ca urmare a dezvoltării relaţiilor de producţie capitaliste, în secolul trecut, a intensificat şi circulaţia ideilor economice pe întreg teritoriul ţării. Un loc important în circulaţia ideilor economice a revenit presei. În presa periodică şi de specialitate din Transilvania şi-au exprimat părerile cei mai de seamă economişti, indiferent de hotarele politice vremelnic despărţitoare. În cadrul presei din Transilvania s-au reprodus articole din **Analele Economice** şi **Analele Statistice** editate de Dionisie Pop Marţian, din **Revista Ştiinţifică, Economia Rurală, Economia naţională** conduse de P. S. Aurelian, din **Românul** lui C. A. Rosetti, **Foaia de Agricultură** şi **Propăşirea** din Iaşi, din **Curierul Financiar** etc. În propagarea ideilor economice ale economiştilor din celelalte părţi ale ţării s-au remarcat îndeosebi ziarele şi revistele: **Gazeta Transilvaniei, Telegraful Român, Economul, Observatorul, Transilvania** etc. Aceste organe de presă au publicat şi propagat larg ideile şi lucrările economice ale lui *Ion Ghica, Ion Ionescu de la Brad, Dionisie Pop Marţian*, pe cele ale lui *Mihail Kogălniceanu, A. D. Xenopol, P. S. Aurelian* etc.

Popularizînd unele din lucrările lui D. P. Marţian publicate în **Analele Economice** şi **Statistice**, G. Bariţiu scria: *„Dorim prea mult ca cunoaşterea şi lectura acestor* **Anale** *să se lăţească mai mult în publicul românesc şi chiar în tot publicul transilvan, pentru ca aşa cunoscîndu-ne trebuinţele reciproce, să ne putem combina afacerile noastre comerciale"*.

Publiciştii transilvăneni n-au folosit presa numai pentru a reproduce argumentele economiştilor români de peste Carpaţi. În întreaga presă din Transilvania se găsesc numeroase **argumente proprii** ale economiştilor din această parte a ţării prin care este fundamentată unitatea economică a Transilvaniei cu România de atunci.

Bazaţi pe documente istorice, pe cercetarea realităţii vieţii contemporane lor, publiciştii economişti şi istorici din Transilvania au demonstrat că între toate ţările române au existat legături economice multiseculare care-şi au începutul chiar la izvoarele originii noastre istorice. Astfel, **Telegraful Român** scria: **„...în adevăr legăturile între aceste două ţări vecine** (România şi Transilvania, n.n.) **sînt de-o natură încît una fără alta în cele economice nu pot să existe"**.

Publiciştii transilvăneni au relevat multitudinea de forme pe care le-au îmbrăcat aceste relaţii economice. Un exemplu edificator îl constituie părerile referitoare la dezvoltarea industriei din Transilvania, cuprinse într-un articol din **Gazeta de Transilvania** apărut încă în 1845. În articol se recomandă să se înfiinţeze unele ramuri industriale ca: „...ţesătura din in şi de cînepă, cartonării, funării, pănurării... straie, pălării, fabrice de vopsit, fierării şi lemnării felurite, sticlării, vase de pămînt, zahăr, mărfi de lux" care pot fi asigurate cu materii prime din Moldova şi Ţara Românească. Aceste ramuri — se demonstrează mai departe în **Gazeta de Transilvania** — aveau şi piaţă de desfacere asigurată în principatele române dunărene. Asemenea păreri erau susţinute şi de cunoscutul economist Kövári László care arată: „ţinuturile învecinate toate sînt mai bogate decît Ardealul în materii brute, mai ales Moldova şi Ţara Românească, pe care soarta ni le-a hărăzit **ca pieţe ale Ardealului şi care ne întrec în chip incomparabil în ce priveşte bogăţiile"**.

Analizînd multilateralitatea relaţiilor dintre toate ţările române, G. Bariţiu arată că perturbarea relaţiilor economice dintre acestea, care a avut loc în perioada războiului Crimeii, a adus mari pierderi Transilvaniei, deoarece aceasta se aproviziona cu materii prime din Moldova şi Ţara Românească, şi-şi desfăcea majoritatea produselor industriale în aceste provincii. Transilvania aducea în perioada 1851—1853 din Moldova şi Ţara Românească grîu, secară, porumb, vite cornute mari, ovine, piei de animale etc. şi trimitea fier şi produse din fier, pînză, pănură, hîrtie, produse de aramă, chimicale etc. Din cauza perturbării afacerilor economice în porturile Galaţi şi Brăila, în anii 1854—1855, au scăzut simţitor activităţile economice ale Transilvaniei şi în special ale Braşovului, cu ţările române. De asemenea, în **Memoriul camerei comerciale şi industriale din Braşov** se scria în 1856: **„Temeiurile comerciale şi economice... stau tot pentru Braşov căci întîiu: din toate pieţele Transilvaniei Braşovul este cel mai de aproape învecinat cu pieţele Brăila şi Galaţi, prin urmare cu Marea Neagră,... încît producţiile crude din acele ţări se trec în partea lor cea mare prin Braşov către Ardeal, iar manufacturile ardeleneşti ies tocmai prin Braşov"**. Publiciştii transilvăneni au militat activ pentru legarea drumului de fier transilvănean cu cel din celelalte ţări române. Prima joncţiune trebuia să se facă — după părerea lor — prin Braşov.

În vederea intensificării legăturilor economice, pe lîngă dezvoltarea căilor ferate se propunea şi folosirea căilor fluviale. Între numeroşii publicişti transilvăneni care s-au ocupat de aceste probleme întîlnim şi pe cunoscutul economist **Carol Wolf** care propunea transformarea Oltului într-o cale navigabilă cu ajutorul căreia să se transporte materialul lemnos în ţările române: „Va înceta apoi anomalia ca în Galaţi să se facă negoţ cu lemnărie din Suedia, pe cînd s-ar putea aduce din districtele Oltului, bogate în păduri, unde putrezesc astăzi pentru că nu sînt accesibile sau nu se pot transporta prin drumurile de fier... din care cauză nu ajung în pieţele de comerţ ale Dunării de Jos".

Presa transilvăneană remarca, în acelaşi timp, că legăturile economice erau întreţinute şi de comercianţi, care aveau întreprinderi comerciale atît în Transilvania, cît şi în celelalte ţări române. **„Comunicaţiunea Transilvaniei cu principatele româneşti o întreţin mai vîrtos negustorii de producte manufacte din Braşov, cari afară de neguţătoria... lor mai au şi în Principate cîte o filială sau două... Aceşti neguţători scot din Ardeal manufacturi mai multe şi producte crude mai puţine, aduc apoi mulţime de producte crude din Principate... precum bucate (cereale), vite, piei de tot felul, seuri, lînă..."** se spunea în Memoriul Camerei comerciale şi industriale din Braşov. Dar, în afară de comercianţi, se sublinia, în articolele din presă, circulaţia bunurilor între ţările române era întreţinută şi de păstorii ardeleni pentru care n-au existat, în fapt, niciodată graniţe între Transilvania şi celelalte ţări române.

Reprezentanţii presei din Transilvania, studiind relaţiile economice dintre ţările române, au arătat că, în perioada în care aceste relaţii au fost normale, economia Transilvaniei a progresat, iar cînd au fost tulburate, ea a regresat. De exemplu, măsurile prohibitive — adeseori repetate în secolul trecut — ale cercurilor dominante din Imperiul austro-ungar, care vizau stînjenirea relaţiilor economice dintre ţările române au adus pagube importante economiei Transilvaniei. Criticînd unele măsuri adoptate de guvernul austro-ungar prin care se interziceau sau se limitau importurile de vite şi produse din România, publicistul economist, **Ion Roman** arăta că acestea au avut ca efect ruinarea unor ramuri ale industriilor tradiţionale din Transilvania. **„Măsurile de natură prohibitivă ale importului de vite şi piei nelucrate şi îngreunarea importului de lînă... au lovit de moarte industria de postav mai cu seamă din Braşov, Sighişoara şi Sibiu, au ajutat la aproape totala stingere a industriei de piei lucrate.**

Industriile care fuseseră menajate prin importul productelor prime din România, merg cu paşi gigantici înapoi...

Aceste măsuri au atins adînc comerţul şi industria transilvană mai cu seamă în oraşele transilvane..."

El sublinia că însăşi existenţa Transilvaniei era condiţionată de aceste legături permanente cu celelalte ţări române şi că orice perturbare a acestora ar provoca o criză în economie şi o ruină nereparabilă. „Poporul secuiesc ar simţi-o aceasta din primă linie, căci el mai mult decît toţi gravitează spre Orient adică spre România. Interesele Transilvaniei niciodată nu vor putea gravita spre apus, oricît de severe ar fi măsurile luate în această privinţă".

Dar măsurile sus-amintite care urmăreau slăbirea relaţiilor dintre Transilvania şi celelalte părţi ale ţării noastre, n-au avut rezultatele scontate, n-au reuşit totuşi să suprime aceste relaţii. Ele au creat însă o serie de greutăţi în dezvoltarea economică.

Presa din Transilvania în perioada războiului vamal (1886—1891) scoate la iveală numeroase aspecte ale influenţelor negative pe care le-au avut măsurile luate în timpul acestuia pentru dezvoltarea forţelor de producţie ale Transilvaniei. **„Criza generală-economică** — scria **Telegraful Român** în 1887 — **care de cîţiva ani durează în patria noastră,... s-a mai potenţat în anul trecut prin războiul vamal..., în urma căreia industria şi comerţul pieţelor noastre avizate absolut mai numai la România, au suferit o lovitură... a produs o stagnaţiune aproape totală, şi încă nu numai pe terenul industrial şi comercial, ci chiar şi cu privire la productele agronomului"**. Suferau deci, de pe urma acestui război vamal toate ramurile importante ale economiei naţionale: agricultura, industria, comerţul.

În articolele publicate în presa vremii se sublinia ideea că Transilvania nu putea progresa din punct de vedere economic separată de România. Această separare artificială se solda cu frînarea progresului economic şi social în general. Reprezentanţii publicisticii din Transilvania remarcau, spre exemplu, că industria transilvăneană nu se va bucura de măsuri de protejare din partea statului austro-ungar. — „De la puterea statului — constată cu mult regret, dar şi cu multă luciditate şi simţ realist un publicist — să nu aşteptăm nimic, ci să ne ridicăm prin puterea noastră, prin înţelepciunea şi hărnicia noastră".

Animaţi de profunde sentimente patriotice publiciştii progresişti au folosit larg presa ca tribună a răspîndirii ideilor înaintate în favoarea unirii Transilvaniei cu România. Prin aceasta, presa a reflectat voinţa şi dorinţa maselor populare din Transilvania, a întregului popor român.

lector univ. Toader IONESCU
Cluj

50 de ani de la desăvîrşirea statului naţional unitar român

BREVIAR ECONOMIC

● Spre adîncuri

Cu două luni mai devreme, sondorii de la sonda 913 Mărgineni au atins adîncimea de 5 600 m. Este cea mai mare adîncime atinsă în Valea Prahovei. Se fac acum studii în vederea continuării forajului la peste 6 000 m.

● Maşină pentru deservirea producţiei semincere

La I.A.S. Jimbolia, judeţul Timiş, specializată în producţia semincera, a fost realizată o maşină de scos seminţe din produsele legumicole. Ea a fost realizată de inginerii Andrei Hutira şi Matei Năstase şi are un randament de 3 tone seminţe pe oră, înlocuind munca manuală a circa 300 de muncitori.

● Cu trenul electric Bucureşti–Braşov

În curînd trenurile electrice vor circula pe întreaga magistrală Bucureşti-Braşov. În pregătirea introducerii noului mijloc de tracţiune a fost terminată zilele acestea electrificarea liniilor din triajul Bucureşti-Nord, unul din cele mai mari complexe feroviare ale ţării. Electrificarea s-a făcut fără întreruperea circulaţiei.

● Brevet românesc

Un nou dispozitiv (packer) folosit în extracţia ţiţeiului pentru etanşarea coloanelor, utilizabil atît în lucrările de fisurări hidraulice, cît şi pentru tratamente, izolări de straturi de petrol şi alte operaţii a fost realizat de ing. Dumitru Popescu de la Schela de extracţie Moineşti şi brevetat ca invenţie românească.

● Destinatari: constructorii de drumuri

Construcţiile de drumuri moderne necesită utilaje de mare randament şi capacitate. La Uzina mecanică „Nicolina"-Iaşi a fost asimilat un echipament complex, constînd dintr-o instalaţie automată cu cabină de comandă, dozator de agregate, bandă transportoare, uscător şi staţie de malaxoare, care va prepara 40—60 tone mixturi asfaltice pe oră.

● 200 000 de turişti la cabane

Cabanele din munţii Bucegi şi Făgăraş au găzduit de la începutul anului circa 200 000 turişti. Alte multe mii, printre care 5 000 turişti străini, sînt aşteptaţi în lunile următoare. Pînă la finele anului va fi dat în funcţiune, noul hotel alpin de la Clăbucet şi cabanele „Vîrful cu Dor", „Cota 1 500" şi „Vînturiş".

● Fabrică de halva

Pe lîngă întreprinderea de ulei „Unirea" din Iaşi a fost dată în exploatare o fabrică modernă de halva cu o capacitate zilnică de 30 tone, în mai multe sortimente. Utilajele de înaltă tehnicitate au fost livrate de uzinele „Tehnofrig"-Cluj, „Unio"-Satu Mare, Uzina de utilaj chimic-Bucureşti, „Tehnometal"-Timişoara.

● Conserve – Calafat

Pe şantierul fabricii de conserve din Calafat lucrările se află într-un stadiu înaintat. Se montează prima linie tehnologică destinată preparării conservelor de mazăre. Simultan se asamblează autoclavele. Se fac pregătiri de montaj la centrala termică şi se construiesc primele blocuri de locuinţe.

● Progresul tehnic în industria alimentară

La Piatra Neamţ, s-au desfăşurat timp de o săptămînă lucrările consfătuirii şefilor de cabinete tehnice din întreprinderile aparţinînd Ministerului Industriei Alimentare organizată de acest minister în colaborare cu Oficiul de Stat pentru Invenţii. În dezbatere au fost problemele promovării progresului tehnic şi ale aplicării celor mai eficiente tehnologii.

ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

PLEDOARIE PENTRU C

ESTE GREU de presupus că, în anul 1946, cînd a fost pusă în funcțiune prima mașină-unealtă cu comandă numerică pentru industria de aviație), s-a intuit dezvoltarea pe care o va lua tehnica făurită și, mai ales puternicele schimbări structurale care aveau să fie determinate de introducerea noii tehnologii în toate compartimentele industriei prelucrătoare de metale: pregătirea fabricației, organizarea producției, procesul de producție însuși.*

Mașina-unealtă cu comandă numerică constituie astăzi forma cea mai avansată a automatizării în domeniul mijloacelor de prelucrare prin așchiere, îmbinînd cele mai rafinate progrese ale tehnicii de prelucrare a datelor cu ultimele realizări ale mecanicii.

CONCEPUTĂ INIȚIAL ca o ecuație de forma: **mașina cu comandă numerică = mașină convențională**) + dispozitiv de** comandă numerică, aceasta a depășit de mult formula clasică, ca urmare a unui efort îndelungat de adaptare reciprocă a celor două componente: partea mecanică și partea de comandă — adeseori electronică.

Faptul că s-a izbutit ca mașina de lucru să facă parte integrantă dintr-un sistem de prelucrare a datelor ne permite să afirmăm că ne aflăm în fața unei noi faze a revoluției industriale. Dacă prima revoluție industrială de la sfîrșitul secolului trecut a reușit să înlocuiască forța manuală cu forța mecanică, **actuala etapă a evoluției tehnicii transferă asupra mașinii-unele funcții „inteligente" care, pînă la această etapă, constituiau atributul exclusiv al omului.** În acest cadru este legitim să ne punem unele întrebări: **CARE ESTE LOCUL MAȘINILOR-UNELTE CU COMANDĂ NUMERICĂ ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII INDUSTRIALE A ȚĂRII NOASTRE? ESTE OPORTUNĂ, ÎN ETAPA ACTUALĂ, INTRODUCEREA LOR ÎN INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAȘINI? ÎN CAZ AFIRMATIV, CUM S-AR REALIZA ACEST LUCRU: PRIN EFORT PROPRIU SAU RECURGÎNDU-SE LA PRODUSE ALE UNOR FIRME STRĂINE?** Aceste întrebări preocupă de cîțiva ani cercurile specialiștilor, care au făcut un rodnic schimb de păreri, au confruntat nivelul mondial cu posibilitățile proprii, au schițat perspectiva acestei noi tehnici în țara noastră.

● *Coordonate ale eficienței economice*

Principalele avantaje care se pot semnala în cazul utilizării mașinilor unelte cu comandă numerică sînt:

- sporirea productivității muncii;
- eliminarea factorului subiectiv din procesul de producție și, prin aceasta, creșterea și uniformizarea calității;
- reducerea costurilor pentru S.D.V.-uri;
- micșorarea timpilor de reglaj;
- ușurința de a modifica programul de producție, deci versatilizarea fabricației;
- scurtarea ciclurilor de fabricație;
- posibilitatea includerii acestor mașini în ansamblul sistemului de prelucrare integrată a datelor (pregătirea fabricației, planificare pe ansamblul uzinei și pe amănunt — mașină, evidența consumului de manoperă și materiale, depozitare și desfacere).

Considerente economice cu caracter de generalizare, sînt greu de formulat, datorită particularităților fiecărui proces tehnologic. **Nu sînt însă lipsite de interes rezultatele unor analize statistice, care arată, în medie, următoarele reduceri ale timpilor auxiliari: la strungul paralel, timpul auxiliar** se reduce la 32%; **la mașina orizontală de alezat și frezat, la 40%; la mașini de găurit fix, la 49%.**

Avînd în vedere că pentru a putea pune în valoare avantajele comenzii numerice, puterile instalate ale acestor mașini depășesc pe cele ale mașinilor convenționale, sporul de productivitate este și mai însemnat, ajungîndu-se în cazuri limită (la prelucrări pe trei coordonate), la reduceri de timp de 95%. Experiența altor țări indică ca uzual pentru mașinile cele mai frecvente — cu comandă de poziționare — reduceri de ordinul a 30% — 60% din timpul de mașină. Creșterea productivității și reducerea costurilor de pregătire a fabricației, ca urmare a eliminării dispozitivelor speciale, compensează, de regulă, creșterea valorii de achiziție a acestor mașini, care în cazuri limită pot reprezenta de două pînă la trei ori valoarea mașinii convenționale.

Statisticile arată că timpul de recuperare a investițiilor pentru mașini-unelte cu comandă numerică se situează în general între 1—3 ani, ceea ce se încadrează în limite acceptabile.

● *Opțiune pentru tehnică de vîrf*

În privința oportunității dotării țării noastre cu mașini-unelte cu comandă numerică, precum și a posibilităților de însușire a lor, putem consemna mai multe aspecte. Analizele statistice efectuate au arătat că 62% din volumul producției industriei noastre costructoare de mașini — exprimat în ore mașini — reprezintă fabricația de serie mică, cu diversitate mare și foarte mare și complexitate relativ ridicată. **Rezultă, deci, că țara noastră dispune de o piață potențială foarte importantă pentru mașinile-unelte cu comandă numerică.**

Subramurile industriei constructoare de mașini, care se pot constitui drept beneficiari importanți ai mașinilor-unelte cu comandă numerică, ca urmare a îndeplinirii cumulative a condițiilor enunțate mai sus, sînt: industria de mașini-unelte (așchietoare și prin deformare); de aparatură optică și de mecanică fină; industria de mașini energetice; de utilaj [illegible]trolier și industria de mașini grele [illegible]laj siderurgic, minier, mașini [illegible] etc.).

Alte argumente, care pledeaz[illegible] introducerea acestor mașini sînt [illegible] avantajele generale ale tehnicii [illegible] anterior: sporirea productivității munc[illegible] folosirea mai bună a suprafețelor construite, creșterea calității producției și menținerea ei la nivel constant, reducerea rebuturilor, ridicarea generală a nivelului tehnic etc.

Cu privire la oportunitatea însușirii în țara noastră a mașinilor cu comandă numerică, ținînd seama de necesitatea echipării cu mijloace moderne de producție a industriei constructoare de mașini, s-a dus în ultimii 10 ani o politică activă de stimulare a industriei de mașini-unelte. Au fost create importante capacități de producție, s-au însușit în fabricație numeroase tipuri de mașini-unelte, a crescut calitatea și s-au diversificat sortimentele. Din articolul „Producția de mașini-unelte pe coordonatele progresului tehnic contemporan", publicat în „Viața economică" nr. 17/1968, rezultă ritmul înalt în care această subramură urmează a se dezvolta, în continuare, precum și schimbarea structurii producției, prin mărirea ponderii mașinilor-unelte cu grad înalt de automatizare și multiple posibilități de utilizare.

Pornind de la postulatul că orice fabricant trebuie să realizeze produsele sale la nivelul actual al tehnicii, să caute să le perfecționeze neîncetat pentru a se situa alături de cele mai avansate produse concurente, ar fi inoportun să

TENDINȚE ȘI
ÎN AUTO

EVOLUȚIA PE PLAN MONDIAL

PRIMA CONSTATARE, care se impune, este că: realizarea și introducerea în producție a mașinilor-unelte cu comandă numerică este strîns legată de dezvoltarea industriei electronice sau, mai precis, de aceea a calculatoarelor electronice. Ambele au cunoscut o dezvoltare însemnată (vezi graficele 1 și 2).

Această dinamică este în perfectă concordanță cu rata de echipare a industriilor constructoare de mașini din țările menționate în mașini cu comandă numerică, după cum rezultă din graficul nr. 2. Deși prima mașină cu comandă numerică a apărut în S.U.A. imediat după terminarea celui de-al doilea război mondial, se poate vorbi de existența unui parc de mașini abia în jurul anilor 1958—1959, înaintea acestei perioade fiind instalate doar cîteva cu caracter unical în industria aeronautică. Ulterior, se constată o dinamică din ce în ce mai pronunțată de echipare, ajungîndu-se, în 1965, la un parc de 7 000 de mașini cu comandă numerică, din care 2 300 vîndute în cursul acelui an. Specialiștii din S.U.A. prevăd pentru 1975 un parc de 40 000 de mașini cu comandă numerică, ceea ce ar reprezenta 5% din parcul posibil de echipat cu acest tip de comandă. Se apreciază, de asemenea, că în 1975, aproximativ 35—40% din producția industriei de mașini-unelte din S.U.A., va fi reprezentată de mașinile unelte cu comandă numerică (în exprimare valorică). Această evaluare nu poate fi calificată prea optimistă, ținîndu-se seama de realizările de pînă în prezent din această țară: în 1965, producția de mașini-unelte cu comandă numerică a reprezentat 15%, iar statisticile anului 1966 indicau cifra de 22% din valoarea totală a producției industriei de mașini-unelte.

Este interesant de corelat evoluția, cu dinamica parcului de calculatoare electronice din această țară: 15 unități în 1950, 35 200 unități în 1966, iar prevederile pentru 1975 — 85.000 bucăți.

După o lungă perioadă de expectativă, țările vest-europene au început să se echipeze în ritm accelerat cu asemenea tipuri de mașini. În 1965, Anglia dispunea de un parc de 800 de mașini-unelte cu CN, iar R.F. a Germaniei de 500. Prevederile făcute pentru țările vest-europene, presupun existența unui parc de 4 000 mașini-unelte cu comandă numerică în 1970 și de 10 000 bucăți în 1975.

O A DOUA CONSTATARE: introducerea mașinilor-unelte cu comandă numerică a fost foarte mult frînată nu numai de costul ridicat al echipamentelor de comandă ci, îndeosebi, din cauza necunoașterii avantajelor pe care acestea le prezintă, a lipsei cadrelor specializate, a necesităților de organizare a unor compartimente din cadrul sectoarelor de pregătire a fabricației, a dificultăților de întreținere. În prezent, toate aceste dificultăți în țările dezvoltate din punct de vedere industrial pot fi considerate depășite, **mașinilor-unelte cu comandă numerică recunoscîndu-li-se prioritatea în domeniul producției de serie mică și mijlocie, a loturilor mici de fabricație, la piese cu complexitate mijlocie și mare.**

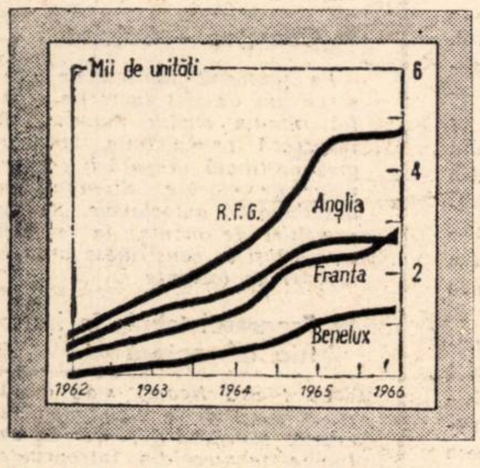

Dinamica numărului de calculatoare în serviciu în unele țări din Europa occidentală

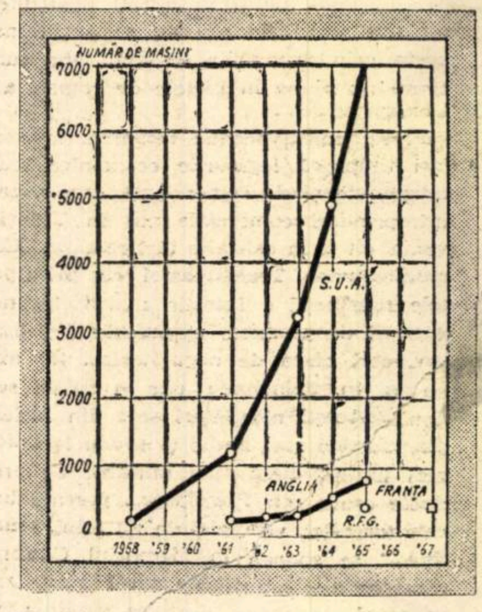

Dinamica numărului de mașini unelte cu comandă numerică din S.U.A., Anglia, Franța și R. F. a Germaniei

MANDA NUMERICĂ

upunem că o politică de neangajare ...ia comenzilor numerice la mașinile ...re noi le producem în varianta con-...nțională ar fi judicioasă. Deși între mașina conventională și cea comandată numeric există, în multe cazuri, diferențe serioase, numărul elementelor structurale comune este foarte important, iar fără experiența de proiectare și exploatare a constructorului mașinii conventionale nu ar fi posibilă realizarea celei în varianta comandată numeric. Acest transfer de concepție prezintă însă și corolarul său, structura mașinii cu comandă numerică influențînd și impulsionînd realizarea unor mașini conventionale de precizie superioară, mai rigide, cu debit unitar de așchii sporit. Asistăm de multe ori la procesul unificării constructive a mașinilor-unelte conventionale și neconvenționale, pornind însă de la mașina comandată numeric.

Nu sînt de neglijat nici aspectele legate de exportul de mașini-unelte. Astăzi, devine din ce în ce mai dificilă plasarea mașinilor-unelte cu grad redus de automatizare în țările avansate din punct de vedere industrial. Este de presupus că, începînd de la jumătatea deceniului următor, exportul în aceste țări va fi

ERSPECTIVE
IZARE

...diționat, în marea majoritate a cazurilor, de dotarea mașinilor-unelte cu echipament de comandă numerică.

Implicații cu caracter mult mai general vin să sublinieze necesitatea asimilării mașinilor-unelte cu comandă numerică. Între acestea, se cere menționat, în primul rînd, efectul stimulativ pentru ansamblul industriei construcțiilor de mașini, al industriei electrotehnice și electronice. Astfel, industria de mașini-unelte va trebui să răspundă unor cerințe de precizie și de calitate mult sporite; construcția de aparate și elemente de mecanică fină va fi impulsionată, dat fiind necesitatea asimilării unor elemente de măsură și traductori specifici, iar tehnica calculatorie își va găsi un nou cîmp de aplicație. Totodată, stabilitatea elementelor de pornire ale procesului tehnologic, obligă la constanța proprietăților fizico-mecanice și geometrice ale pieselor turnate și forjate, perfecționînd prin aceasta tehnologia de fabricație în atelierele primare.

Actualmente, este unanim recunoscută necesitatea unei tehnici de vîrf care să le „biciuiască" pe celelalte ; în condițiile dezvoltării industriale rapide ale țării noastre, asimilarea mașinilor-unelte cu comandă numerică apare cu atît mai justificată.

● *Programul-cadru și convergența eforturilor*

Asimilarea în țara noastră a mașinilor-unelte cu comandă numerică a constituit mai de mult o preocupare, atît a Consiliului Național al Cercetării Științifice, cît și a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, care au examinat cu deosebită atenție multitudinea aspectelor legate de această acțiune pe linia cercetării, proiectării, realizării prototipurilor, modelelor experimentale și însușirii lor în fabricație. Urmare acestor preocupări, în anul 1967 a fost elaborat un program-cadru care trasează linii directoare privind dezvoltarea cercetării și asimilării mașinilor-unelte cu comandă program, în care cea mai mare parte a obiectivelor privesc mașinile cu comandă numerică.

În îndeplinirea prevederilor programului-cadru au apărut unele dificultăți rezultate din diversitatea problemelor, din faptul că nu s-a acordat suficientă atenție **joncțiunii** între partea convențională și echipamentul de comandă. Socot că aceste greutăți se datoresc în cea mai mare parte lipsei noastre de experiență și, în special, insuficienței cadrelor cu dublă pregătire, care să poată face față problemelor puse tocmai de realizarea „joncțiunii".

Pentru reușita îndeplinirii unui program de însușire a mașinilor-unelte cu comandă numerică, urmează ca, în viitor, să corelăm cu multă atenție activitățile de cercetare și dezvoltare tehnică din domeniul elementelor și echipamentelor specializate — mecanice, hidraulice, electrice, de comandă — cu graficul de însușire a ansamblului mașinii însăși. Cercetarea științifică se va axa, în paralel, pe următoarele direcții : elementele specifice, mecanice, hidraulice de acționare electrică, elementele de comandă, de programare și limbaje, ansamblul mașinii cu comandă numerică. În vederea asigurării „joncțiunii", consider interesant a se studia varianta înființării în cadrul Institutului de cercetări și proiectări pentru mașini-unelte și agregate a unui **centru experimental pentru mașinile-unelte cu comandă numerică.** Din practica altor țări rezultă că un asemenea organism și-ar asuma următoarele funcțiuni :

— cercetarea de ansamblu a mașinilor-unelte cu comandă numerică, atît a celor de producție proprie, cît și a celor străine ;

— studiul sistemelor de pregătire tehnologică pentru mașinile-unelte cu comandă numerică ;

— cercetări în domeniul sistemelor de programare, în special al sistemelor automate de programare ;

— cercetări în domeniul sculelor și dispozitivelor specifice mașinilor-unelte cu comandă numerică ;

— elaborare de recomandări și acte normative, în scopul unificării tehnologiei, documentației de pregătire, portprogramelor etc. ;

— menținerea contactului cu organizațiile internaționale, care se ocupă de normalizare și standardizare în domeniul limbajelor orientate, sistemelor de programare și a tuturor celorlalte aspecte legate de mașinile-unelte cu comandă numerică ;

— formarea cadrelor de programatori, a personalului de întreținere, precum și perfecționarea personalului tehnico-ingineresc, care exploatează mașinile-unelte cu comandă numerică.

Experienta tuturor celorlalte țări, inclusiv S.U.A., au arătat cît de multă reticență și spirit conservator se observă la introducerea în practica industrială a mașinilor-unelte cu comandă numerică. Experiența unui centru experimental — dotat în permanență cu cîteva tipuri de mașini-unelte cu comandă numerică, aflate pe un timp limitat în experimentare — ar putea constitui un puternic punct propagandistic, prin demonstrațiile practice și prin munca de instruire concretă pe care ar face-o.

Este indiscutabil că, pentru valorificarea activității de concepție, **vor trebui luate măsuri în vederea specializării unor secții din întreprinderi cu profil corespunzător pentru fabricarea elementelor și echipamentelor specifice.** Această problemă este deosebit de acută în domeniul elementelor hidraulice și al echipamentelor de comandă.

O chestiune căreia urmează să-i acordăm o atenție deosebită va fi problema cooperării. Vom însuși oare toate elementele și echipamentele necesare mașinilor — unelte cu comandă numerică ? Consider de la sine înțeles că gradul de cooperare reprezintă o funcție în care variabila „timp" joacă un rol important. În prima etapă a însușirii, numărul elementelor importate va fi desigur mai mare.

Un factor de cea mai mare importanță îl constituie problema asigurării tehnologice a programelor, precum și programarea însăși. Trebuie luat în considerare că programarea mașinilor cu comandă numerică reclamă o altă structură a documentației tehnologice, care poate influența și sistemul de evidență al întreprinderilor. În etapa actuală, putem aprecia realizarea manuală a programelor (cu ajutorul dispozitivelor de tip teleimprimator) ca o formulă depășită. Necesitatea folosirii unei mîini de lucru cu calificare mijlocie, imperativul reducerii timpului de programare și a obținerii unui program lipsit de erori, au determinat folosirea calculatorului electronic în realizarea programelor, — așa denumita programare automată. Astfel, s-au elaborat o multitudine de **limbaje orientate**, caracterizate printr-un vocabular redus, care ușurează considerabil munca programatorului ; în schimb, trebuie elaborate pentru fiecare tip de calculator un **program de traducere** al limbajului orientat în limbajul calculatorului, iar pentru fiecare tip de mașină-unealtă, un **program de adaptare**, care să asigure transcrierea caracteristicilor mașinii în memoria operațională a calculatorului.

Apreciez că elaborarea unui limbaj orientat propriu ar reprezenta, în etapa actuală, o soluție utopică. Pentru a fundamenta această afirmație, țin să precizez că pentru elaborarea în R.F. a Germaniei a limbajului EXAPT (el însuși derivat din limbajul american APT), au lucrat timp de 4 ani, patru colective puternice din trei universități tehnice de prestigiu. În prezent este important de studiat care din limbajele orientate ar fi cel mai convenabil. Într-o etapă ulterioară, ar urma eventual să transcriem vocabularul englez al limbajului (marea majoritate a limbajelor orientate au semantică engleză), în variantă românească. Independent de aspectul limbajului propriu-zis, va trebui însă — în măsura în care vom fabrica echipamente de comandă de concepție proprie — să elaborăm și **programul de adaptare** pentru fiecare tip de mașină-unealtă pe care îl vom produce cu comandă numerică.

Dat fiind însă că urgența însușirii în producție și introducerii în industrie a mașinilor-unelte cu comandă numerică este foarte mare, nu este imposibil ca într-o primă etapă să recurgem la sistemul programării manuale, care solicită un utilaj mult mai modest, este însă mult mai laborios, necesită o calificare mai ridicată și impune o verificare foarte atentă a programei.

Realizarea unei acțiuni de asemenea amploare și cu atît de importante implicații, este condiționată în ultimă instanță de formarea cadrelor necesare la toate nivelele și în toate specialitățile, asigurarea unui efort financiar corespunzător, precum și coordonarea de către un for unic, responsabil pentru îndeplinirea acțiunii — organism care să dispună de autoritatea necesară corelării tuturor eforturilor care concură la realizarea acestui program.

ing. Radu MANOLIU
consilier,
Consiliul Național al Cercetării Științifice

*) Ea a fost realizată de cercetătorii de la Massachusets Institute of Technology, una din unitățile de cercetare și învățămînt cu mare tradiție din S.U.A.

**) În limbajul tehnic s-a încetățenit denumirea de „mașină convențională" drept un sinonim al mașinii cu structură clasică.

CE REPREZINTĂ DE FAPT MAȘINA UNEALTĂ CU COMANDĂ NUMERICĂ?

Ferindu-ne de a da o definiție atotcuprinzătoare, putem distinge următoarele trăsături de bază :

● lucrul în ciclu automat, fără intervenția operatorului ;

● comanda ciclului de lucru de către un dispozitiv exterior mașinii, care emite semnale cuantificate (de exemplu : impulsuri al căror număr exprimă anumite mărimi fizice) ;

● mașina preia semnalele cuantificate, emise către dispozitivul de comandă și, prin intermediul unui dispozitiv numeric de prelucrare a datelor, le dirijează direct sau transformate către motoarele de acționare ale mașinii ;

● datele de comandă, care „programează" ciclul de lucru al mașinii, nu sînt materializate în limitatori, șabloane sau came, ca la mașinile-unelte convenționale, ci în **„portprograme" ce codifică informația, de regulă, benzi perforate sau benzi magnetice ;**

● **pregătirea benzii perforate sau a celei magnetice.**

ŞANTIER ŞTIINŢIFIC

DESPRE PREOCUPĂRILE SALE NE VORBEŞTE prof. dr. Ervin HUTIRA

FIIND CADRU DIDACTIC, în mod firesc şi necesar, continuu să cercetez diferite categorii şi legi caracteristice relaţiilor economice la nivelul micro—, macro — şi mondo-economic.

În prezent mă preocupă nemijlocit trei probleme: a) perfecţionarea relaţiilor de producţie în economia noastră socialistă, *mai precis cercetarea influenţei pe care o au măsurile adoptate de factorii subiectivi — partidul şi statul — asupra modificării condiţiilor obiective care stau la baza relaţiilor economice, asupra perfecţionării laturii tehnico-organizatorice, economice şi social-politice a sistemului relaţiilor economice din ţara noastră în etapa actuală. Desigur, cercetarea perfecţionării relaţiilor economice presupune urmărirea principalelor modificări ce intervin în raporturile dintre indivizi, dintre individ şi colectivul de muncă, dintre colectivul de muncă şi societate pe diferite planuri (producţie, repartiţie, schimb);* b) studiul comparat al organizării şi funcţionării mecanismului economic în diferite ţări socialiste, *respectiv tendinţele ce se desprind în modificarea structurii economiei naţionale a diferitelor ţări socialiste şi influenţa acesteia asupra participării fiecărei*

Prof. dr. Ervin HUTIRA este prorector al Academiei de ştiinţe social-politice „Ştefan Gheorghiu" şi şeful catedrei de economie mondială.

ţări în circuitul economic mondial. Cercetarea acestor fenomene ne ajută la analiza raportului dinamic existent între economia naţională şi economia mondială în genere, la evidenţierea modificărilor care au survenit în participarea României la circuitul economic mondial, la circumscrierea unor variante posibile de urmat pe viitor; c) evoluţia conceptului de industrializare în lumea contemporană, în care evidenţiez aportul teoretic al Partidului Comunist Român. *Aceasta constituie o continuare a preocupărilor mele de cercetare de aproape două decenii în domeniul teoriei marxist-leniniste privind industrializarea socialistă. Legat de cercetarea procesului de industrializare a României după cel de-al doilea război mondial, de influenţa transformatoare exercitată de acest proces asupra întregii vieţi economice şi sociale, lucrez la definitivarea unei lucrări în care expun unele consideraţiuni teoretice privind edificarea economiei socialiste în România. Pentru a surprinde corect principalele trăsături ale evoluţiei economiei româneşti pe drumul socialismului, consider că un rol important revine stabilirii criteriilor metodologice ale studiului istoriei economice a ultimilor 25 de ani.*

În determinarea ştiinţifică a criteriilor de periodizare ale dezvoltării economiei socialiste — caracterizată printr-un dinamism deosebit — se cere, cred, a delimita, a preciza sfera de cuprindere a categoriei, a noţiunii de economie naţională. Consider că în noţiunea de economie naţională pot fi incluse: a) forţele de producţie avînd în vedere volumul capacităţilor, nivelul de dezvoltare tehnică şi tehnologică şi răspîndirea teritorială în comparaţie cu un stadiu anterior, cu realizările altor economii naţionale, precum şi cu tendinţele ce se conturează pe plan mondial; b) structura pe ramuri a producţiei materiale şi gradul ei de diversificare; c) structura proprietăţii şi ansamblul relaţiilor de producţie; d) organizarea şi conducerea producţiei (inclusiv ansamblul pîrghiilor economice folosite de către stat pe scară naţională în concordanţă cu cerinţele legilor economice); e) cercetarea tehnico-ştiinţifică şi pregătirea forţei de muncă; f) participarea la circuitul economic internaţional; g) stadiul eficienţei activităţii economice şi gradul de satisfacere, de acoperire a nevoilor populaţiei exprimat în nivelul de trai.

În raport cu conţinutul şi trăsăturile calitative pe care le prezintă aceste componente esenţiale ale economiei, ca domeniu distinct al vieţii sociale, se desprind, după părerea mea, trei etape principale în procesul de construire a economiei socialiste în ţara noastră: a) refacerea economică la nivelul potenţialului antebelic; b) statornicirea, formarea economiei socialiste unitare; c) desăvîrşirea construcţiei socialiste, dezvoltarea intensivă şi complexă a economiei naţionale.

Chiar din această succintă prezentare a obiectivelor cercetării se desprinde, cred, necesitatea, pentru mine, a unei documentări temeinice şi a unor confruntări de păreri cu alte cadre didactice şi cercetători.

Şcoli • curente • economişti

UN NOU STAT INDUSTRIAL?

CONTINUÎND ANALIZA ÎNTREPRINSĂ în cunoscutele lucrări „Capitalismul american" (1956) şi „Era opulenţei" (1958), J. K. Galbraith a publicat în 1967 „Noul stat industrial" [1]. Lucrarea a apărut recent în traducerea franceză ce ne-a stat la dispoziţie. Apreciată de „Economist" ca evenimentul publicistic al anului, ea a suscitat un interes unanim dar, nu în mai mică măsură, a provocat numeroase opinii critice care au mers de la ironia distantă opusă de J. Fourastié pînă la argumentarea de principiu a lui J. E. Meade [2].

Nu este lipsit de semnificaţie să amintim că lucrarea a văzut lumina tiparului la Paris puţin înainte de cunoscutele evenimente din mai şi aproape concomitent cu apariţia în limba franceză a unei cărţi cu care, credem, se află în raporturi de strictă complementaritate — „Omul unidimensional" a lui Herbert Marcuse. Ne permitem această remarcă căci „Noul stat industrial" ia în consideraţie una din problemele majore ce frămîntă gîndirea socială contemporană din Occident: revoluţia tehnico-ştiinţifică. Unele teze privitoare la capitalismul contemporan au un caracter apologetic. Concluziile sociale desprinse sînt însă departe de apologie, dimpotrivă ele se concentrează într-o critică violentă adresată societăţii ce unidimensionalizează omul. Desigur, este vorba despre o critică incompletă şi ineficace.

TEHNOSTRUCTURA ŞI NOUA TEORIE A MOTIVAŢIEI. Galbraith consideră că în economia americană s-au produs numeroase schimbări ce au avut printre rezultate trecerea conducerii marilor întreprinderi din mîinile proprietarilor, capitaliştilor în acelea ale „tehnocraţilor dotaţi", ale **tehnostructurii** (pag. 69). Prin **tehnostructură** autorul înţelege „ansamblul celor ce participă la luarea deciziilor de grup" şi „reprezintă inteligenţa directoare a întreprinderii" (pag. 82).

Care sînt acele mutaţii care — după părerea autorului — au permis trecerea „puterii" de la capitalişti la tehnostructură? Este vorba de exigenţele impuse de tehnica modernă, exigenţe cărora le ies în întîmpinare modificări ale sistemului economic. Dintre imperativele tehnicii putem distinge: necesitatea creşterii rapide a capitalului, necesitatea unei riguroase organizări şi discipline, depărtarea în timp a proiectului de realizarea sa, necesitatea programării producţiei şi, **last but not least**, necesitatea luării deciziilor pertinente în comun. Aceste cerinţe nu pot fi împlinite decît de oamenii tehnostructurii înzestraţi cu puteri absolute. Această necesitate se transformă în realitate datorită unor condiţii favorabile cum sînt: concentrarea şi centralizarea care duce la apariţia unor firme uriaşe de o covîrşitoare importanţă în viaţa economică (după Galbraith marile întreprinderi dau 50% din producţia S.U.A.); relativa independenţă financiară a acestora (autofinanţarea); creşterea numărului acţionarilor într-o asemenea măsură încît nici unul din ei nu poate exercita un control efectiv etc.

În aceste condiţii inteligenţa organizată, materializată în tehnostructură, nu numai că devine un factor de producţie, dar, fiind factorul de producţie a cărui ofertă este afectată de cea mai mare inelasticitate marginală (p 67) ajunge să constituie elementul cel mai important.

Care sînt motivele ce călăuzesc tehnostructura în activitatea sa? Încercînd o explicaţie, J. K. Galbraith doreşte să pună bazele unei noi teorii a motivaţiei care consideră că activitatea economică este determinată, pe lîngă profit, şi de alte scopuri. În primul rînd, apreciază el, cu cît remuneraţia bănească este mai ridicată cu atît mai mică este importanţa motivaţiei **pecuniare**, sfera de motive cuprinzînd din ce în ce mai mult imbolduri de **identificare** şi **adaptare** faţă de interesele ansamblului în care este încadrat individul. Acesta este cazul tehnostructurii — membrii săi nu numai că primesc salarii mari, dar acestea nu depind direct de profiturile întreprinderii şi tocmai de aceea motivele pentru care ei lucrează fac parte din categoriile de „identificare" şi de „adaptare".

În al doilea rînd, fiecare factor de producţie se orientează către propria creştere, cantitativă şi calitativă. Dacă proprietarul urmăreşte creşterea capitalului, profitul, tehnostructura urmăreşte creşterea organizării, a cărei unică măsură este **creşterea economică**. Care este rolul rezervat de Galbraith profitului? Profitul, după părerea sa, a încetat să fie un scop în sine şi dobîndirea sa este urmărită numai în măsura în care asigură creşterea. Din acest motiv, spune autorul, tehnostructura nu urmăreşte maximizarea profitului ci menţinerea sa la un nivel ce permite creşterea. Polemizînd cu Samuelson şi Dorfman, Galbraith consideră că apariţia marilor întreprinderi cu puteri de monopol nu este dăunătoare consumatorului, căci corporaţiile nu sînt interesate în impunerea unor preţuri de monopol care ar periclita volumul cifrei de afaceri.

Argumentaţia lui Galbraith, fără a fi lipsită de unele elemente reale, este şubredă şi mai ales exagerată în numeroase puncte.

Marx, combătînd teoria valorii elaborată de Say, a demonstrat cu claritate că nici capitalul nici pămîntul nu pot fi consideraţi drept „factori" ce concură la formarea valorii; cu atît mai puţin poate fi organizarea în sine, considerată astfel. Organizarea nu există independent ci se materializează în modul de utilizare a celorlalţi factori.

Nu există, desigur, îndoieli cu privire la importanţa jucată în economia contemporană de marile întreprinderi, totuşi cifra 50% din ansamblul producţiei S.U.A., pe care acestea ar deţine-o, este după analiştii de prestigiu mult exagerată. Apoi, emanciparea corporaţiilor de sub tutela pieţei financiare nu este decît foarte relativă; ele continuă să depindă în mare măsură de creditele acordate de bănci şi să se afle sub controlul lor. De asemenea, deşi fenomenul dispersiunii acţiunilor nu este mai puţin real, nu trebuie uitat că **pachetele de control** (substanţial reduse tocmai prin dispersiune) **continuă să rămînă în mîna marilor reprezentanţi ai capitalului financiar**, despre a căror „lipsă de putere" avem toate motivele să ne îndoim. Din unele calcule efectuate în urmă cu cîţiva ani rezultă că circa 90% din populaţia S.U.A. nu era posesoare de acţiuni şi numai 1% din această populaţie deţinea 70% din numărul acţiunilor.

Cadrul în care oamenii tehnostructurii elaborează deciziile este desigur strict limitat, marii acţionari — adevăraţii proprietari ai firmelor —, exercită un control general asupra acestora, se pot opune unor hotărîri, pot determina luarea altora.

Lipsesc orice fel de dovezi care să indice că marile întreprinderi au încetat să urmărească maximizarea profiturilor; însăşi creşterea şi expansiunea, ce se desfăşoară în condiţiile unei ample concurenţe, cer un nivel ridicat al profiturilor. Nu este în intenţia noastră a căuta subtilităţile doctrinale ale criticii adresate de Galbraith lui Samuelson, dar merită să amintim că acesta din urmă nu pretinde că monopolurile fixează preţurile în mod arbitrar, la un nivel prohibitiv. El arată doar, pe bună dreptate, că monopolurile fixează preţuri mai mari decît cheltuielile marginale de producţie, fenomen imposibil în condiţiile competiţiei perfecte [3]. În pofida susţinerilor lui Galbraith, marile firme pot fixa preţuri optime din punctul de vedere al realizării cifrei de afaceri dorite, depăşind, în acelaşi timp, cheltuielile marginale, adică obţinînd un profit de monopol.

PIAŢA ŞI PLANIFICAREA. Caustic şi spiritual, ca de obicei, Galbraith porneşte pe calea „demitizării" societăţii capitaliste contemporane şi declară fără drept de apel: piaţa a dispărut distrusă fiind de ingineri, de tehnostructură; economia americană este o economie planificată întrucît aceeaşi tehnostructură este capabilă să modeleze, să structureze cererea şi totodată să-i determine mărimea agregată.

Determinarea cererii are loc în două etape distincte: este vorba, mai întîi, despre **condiţionarea** consumatorului şi, apoi, despre reglementarea cererii globale de către stat.

În cursul primei etape, marile firme înzestrate cu o putere de persuasiune strivitoare, condiţionează consumatorul creîndu-i nevoi specifice, orientîndu-l către anumite produse. Ele condiţionează astfel cererea, iar în cursul timpului îndelungat ce se leagă de lansarea unui produs pun la punct strategia vînzării. Astfel, filiera normală, aceea în care consumatorul „suveran" dictează prin variate acte de comportament economic ce şi cît să se producă, se inversează. În această etapă, întreprinderile creează premisele vînzării unei cantităţi anume de produse la preţuri pe care le pot controla.

Într-o a doua etapă, arată Galbraith, intervine statul care prin cunoscutele practici keynesiste, pune de acord puterea de cumpărare, cererea globală sau agregată, cu volumul total de mărfuri oferite. Statul desăvîrşeşte procesul de condiţionare a cererii iniţiat de fiecare firmă în parte. „În fine — sistemul industrial s-a plasat el însuşi în cadrul necesităţii absolute de a asigura reglementarea cererii globale. Tehnologia sa avansată şi apelul considerabil ce-l face la capital cer planificarea" (pag. 229).

DOUĂ ERORI. După autor, condiţionarea consumatorului şi reglementarea de către stat a cererii globale nu înseamnă altceva decît **planificare** în cel mai deplin sens al cuvîntului. Acestui punct de vedere i se pot aduce numeroase obiecţii, toate avînd ca punct de pornire, ni se pare, **două erori** săvîrşite de Galbraith: în primul rînd, este vorba despre opunerea mecanică şi absolută a pieţei programării producţiei şi, în al doilea rînd, despre confuzia ce se face între anumite tehnici de reglementare a cererii şi **controlul social** asupra producţiei şi repartiţiei ce reprezintă planificarea propriu-zisă. Mecanismul de persuasiune precum şi prospectarea pieţei sînt perfect compatibile cu economia bazată pe „libera iniţiativă" şi simpla extindere cantitativă a acestora nu poate atrage modificări calitative. Piaţa rămîne principalul dispozitiv de semnalizare pentru întreprinderi şi unica modalitate de recunoaştere a caracterului socialmente necesar al cheltuielilor de producţie. Instabilitatea, care se leagă de această modalitate de recunoaştere specifică, continuă să însoţească economia capitalistă.

De asemenea, încercările de reglementare a cererii globale de către stat nu pot fi confundate cu controlul social asupra producţiei şi repartiţiei, avînd în vedere că ele se bazează, în general, tocmai pe informaţiile furnizate de piaţă.

Galbraith se mulţumeşte să noteze cu sarcasm conflictele majore ale societăţii capitaliste contemporane, refuzînd explorarea soluţiilor sau a imaginii viitorului. Pe bună dreptate, într-un articol maliţios, intitulat „Vesele petarde ale lui Galbraith", Fourastié [4]) constată că în „Noul stat industrial": „nu se spune nimic despre societatea de mîine". Alăturînd această critică prezentării deformante a unor fenomene economice, aflăm principalele carenţe ale unei lucrări de altfel interesante, care atrage atenţia asupra unor aspecte majore ale epocii contemporane.

Armand POPPER

---

1) J. K. Galbraith — Le nouvel État Industriel, Essai sur le système économique américain, Paris, Gallimard 1968. Trimiterile la această lucrare se vor face în text.

2) Vezi The Economic Journal iunie 1968.

3) Vezi P. A. Samuelson Economics, Mac-Graw Hill, 1964, pag. 553.

4) J. Fourastié, L'Express, 17 iunie 1968, pag. 58.

CURIER

■ În **Bibliotheca Oeconomica (Editura Academiei)**, colecție organizată de Institutul de cercetări economice, a apărut, sub redacția lui Ioniță Olteanu și Cecilia Rădulescu, volu-

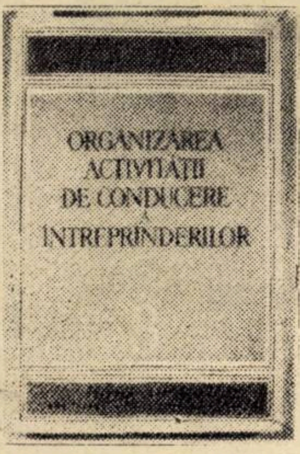

mul **Organizarea activității de conducere a întreprinderii** (București, 1968, 204 pag), în care sînt prezentate lucrările unui colocviu științific pe această temă.

■ **Editura științifică** a publicat sub titlul **Fundamentele matematicii** (Bucu-

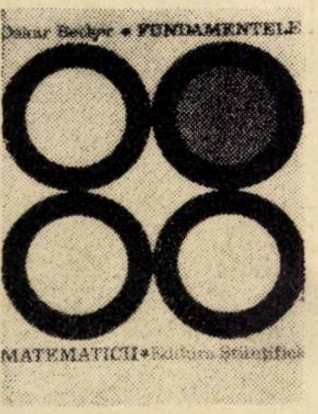

rești, 1968, 472 pag.), traducerea cărții lui Oskar Becker **Grundlagen der Mathematik in geschichtlicher Entwicklung** — München. Antologia lui Becker pune în lumină legătura organică dintre marile curente din domeniul matematicii, al filozofiei și istoriei științei în genere.

■ Jean Launay susține în studiul **Réflexions sur le concept de production** (Reflecții asupra conceptului de producție) publicat în ÉCONOMIE ET POLITIQUE, septembrie 1968, că, pornind de la un anumit prag al dezvoltării sociale, producția bogățiilor este mai puțin o funcție a timpului de muncă cheltuit direct pentru producerea bunurilor și mai mult a timpului de muncă pentru ameliorarea eficacității mijloacelor de producție. Rezultă o contradicție între obiectivele de valorificare ale capitalului și condițiile producției în sens larg. Această perspectivă, afirmă autorul, este radical diferită de perspectiva capitalistă și evoluția conceptelor de **producție, de muncă productivă,** reflectă schimbările profunde ale forțelor de producție în epoca noastră. Producția materială este fundamentul creșterii economico-sociale a unei țări, dar mărimea acestei producții, susține Launay, va fi din ce în ce mai puțin criteriul bogăției sale. Timpul consacrat cercetării științifice, aprofundării cunoștințelor este în tot mai mare măsură un criteriu al progresului social. Dar cheltuiala pe care o prilejuiește intră în contradicție cu acumularea capitalistă.

■ Unele probleme ale industrializării producției agricole sînt tratate în articolul **Preodolenie sotialno ekonomiceschih razlicii mejdu gorodom i derevnei** (Lichidarea deosebirilor social economice dintre oraș și sat) de M. Makeenko (**VOPROSI EKONOMIKI** nr. 8/1968). Printre altele, autorul consideră că nu este justificat ca trecerea la metode industriale de conducere în agricultură să fie condiționată nemijlocit de desfășurarea mecanizării complexe în ramurile producției agricole, adică de lichidarea în general a muncii manuale. Drept argument se invocă faptul că și în industrie unele procese folosesc încă munca manuală în special cele auxiliare. Pe total industria U.R.S.S., autorul apreciază că munca mecanizată calificată reprezintă doar cu puțin peste 40%, dar ea are totuși un rol hotărîtor în crearea producției industriale. Autorul consideră că este îndreptățit să se vorbească despre caracterul industrial în cutare sau cutare ramură a producției agricole, dacă se folosește acolo un **sistem de mașini** chiar dacă mecanizarea complexă nu a fost înfăptuită. Aceasta este, spune Makeenko, criteriul esențial al industralizării proceselor de producție în orice sferă a producției materiale.

■ În articolul **Influența reciprocă dintre arhitectură și societate,** publicat în nr. 41/1968 al săptămînalului DIE WIRTSCHAFT, dr. U. Lammert atrage atenția asupra necesității unei concepții urbanistice care să țină seama de perspectivă. De pildă, astăzi se construiesc școli pentru învățămîntul copiilor și de aici decurge tipul și așezarea lor în sistemul urban. Dar, încă de pe acum s-ar manifesta tendința ca școlile și echipamentele lor să fie folosite și pentru nevoile crescînde de calificare a adulților, precum și ca centre culturale în cartierele de locuit. Trebuie ținut cont și de faptul că, sub influența revoluției tehnico-științifice, formele de predare sînt pe cale de a suferi schimbări importante. După autor, rolul școlii în viața socială se va amplifica, ceea ce se va răsfrînge și asupra tipurilor de construcții și a așezării urbanistice a școlilor în cartier. Ca și în alte probleme, și aici este nevoie de analiza exactă a nevoilor dezvoltării sociale viitoare, ceea ce presupune cooperarea cu institutele de cercetare sociologice, social-psihologice, sociologico-culturale ș.a.

O FORMĂ MODERNĂ

(Urmare din pag. 4)

de regulă, în centrul orașelor, în zone cu mare trafic.

★

În linii generale, acestea sînt trăsăturile care caracterizează și conturează fizionomia magazinului de tip drugstore. În ce privește eficiența, este concludent faptul că acest tip de unitate comercială s-a dezvoltat și extins în multe țări într-un ritm rapid, ca să nu mai vorbim de utilitatea lui funcțională. De aceea, apare ca deosebit de pozitivă hotărîrea luată de Ministerul Comerțului Interior de a se trece la înființarea și organizarea acestui tip de unitate în principalele centre urbane dintre care, pentru început, București și Timișoara. Pe lîngă aspectele legate de dotarea unor asemenea magazine (local, mobilier, utilaj comercial etc.) se ridică, evident, o serie de probleme legate de adaptarea acestui tip de magazin la condițiile economice, sociale, citadine și psiho-sociologice ale orașelor din țara noastră. Printre acestea, un deosebit interes credem că prezintă :

● **AMPLASAREA UNITĂȚILOR.** Ele ar trebui amplasate în zone urbane intens circulate, de obicei în zonele centrale sau semicentrale. Cum unitățile din actuala rețea comercială din aceste zone din București nu răspund la două din condițiile de bază (suprafață de 6—700 mp și locuri de parcaj) credem că cu greu s-ar putea reprofila vreuna din unitățile existente. În aceste condiții, soluția optimă ar fi construcția integrală a unui asemenea magazin, fie în ansamblul unor construcții prevăzute a fi realizate în viitor, fie independent ca un complex comercial de sine stătător, plasat pe cît posibil în centrul comercial al orașului.

● **Asigurarea unui program optim de funcționare** (16—18 ore pe zi) ar urma să fie realizată printr-un sistem de rotație a personalului. Evident, nu toate raioanele sînt solicitate în aceeași măsură în tot cursul programului de lucru. Din acest motiv s-ar impune un program diferențiat în funcție de specificul raionului, aplicîndu-se sisteme diferite de salarizare. Bunăoară, un raion de florărie, care în cursul dimineții și după amiezii ar risca să fie nesolicitat (funcționînd magazine specializate și piețe de flori), n-ar fi util să fie deschis decît după ora 19 cînd celelalte se închid și cînd acest articol este foarte solicitat. În acest caz, programul de lucru fiind sub opt ore, apare indicat ca remunerarea muncii să se facă pe bază de remiză.

Asemenea exemple se mai pot da. Este clar că nu se poate trece la un program fix de 16—18 ore, acesta trebuind să fie stabilit pe ansamblu și pe fiecare raion pe baza unor diagrame de fluctuație a clientelei și a vînzărilor. Acest aspect are o importanță deosebită, cunoscut fiind faptul că salariile personalului operativ au o pondere însemnată în totalul cheltuielilor de circulație.

● **Nomenclatura mărfurilor comercializate,** poate să difere în funcție de specificul local, de natura unităților limitrofe etc. Esențial este ca punctele de atracție să fie bine conturate și să dea dovadă de multă personalitate. Bunăoară, restaurantul trebuie să se diferențieze ca sortiment, calitate și nivel de servire, de toate celelalte unități de alimentație publică din jurul acestuia, numai astfel putînd să-și îndeplinească funcția de atracție a clientelei.

Avînd în vedere că desfacerea unor mărfuri este prin legislația în vigoare atribuită în exclusivitate unor departamente (produse farmaceutice, legume-fructe etc.), precum și de faptul că prestarea unor servicii intră în competența de drept și de fapt a diferitelor organizații economice, din afara sistemului M.C.I. și Centrocoop, reunirea acestora sub același acoperiș implică găsirea unor soluții adecvate. Printre acestea avem în vedere adoptarea unui sistem de concesionare, de către organizația comercială coordonatoare, a spațiilor comerciale afectate acelor activități. În această situație poate funcționa în perfecte condiții, de exemplu, un punct farmaceutic, coordonat în continuare de Centrofarm sau un raion de tricotaje subordonat cooperativei meșteșugărești de specialitate.

Mergînd mai departe pe această idee, sistemul de concesionare ar crea și alte avantaje. Existența unor raioane concesionate diferiților producători sau prestatori de servicii ar da posibilitatea unei aprovizionări continue cu mărfuri de calitate, marca fabricii urmînd să se impună în funcție de eforturile depuse de aceștia. În plus producătorii ar avea astfel posibilitatea să expună aici mărfuri cu caracter de noutăți, adică acele produse noi care nu au fost încă trecute prin filtrul omologărilor și contractărilor. S-ar ajunge astfel la o veritabilă testare, care, în ultimă instanță, este cea mai viabilă omologare.

blocnotes

● **Politică fiscală și dezvoltare industrială în strategia creșterii economice**

DINTR-UN CARNET de însemnări, într-o sală de ședințe la O.N.U. Majoritatea țărilor în curs de dezvoltare au adoptat măsuri fiscale speciale de stimulare industrială. Eficienta unui sistem fiscal este condiționată însă de prealabila definire precisă a obiectivelor de politică economică în slujba cărora este pus ; de o evaluare cît mai precisă a dispersiei efectelor economice pe care orice măsură fiscală le produce ; de competenta, onestitatea profesională și operativitatea mecanismului chemat să aplice normele generale la nenumăratele situații concrete care apar. Un studiu al O.N.U.D.I. (Doc. I.D./conf. 1/B. 2 și I.D./conf. 1/22) întocmit în principal pe baza legislației din 22 țări, pune în lumină unele carențe de modernitate în măsură să explice de ce stimulentele fiscale nu se dovedesc întotdeauna instrumentele eficiente ale unei creșteri industriale raționale.

Primul inconvenient pare a fi legat de lipsa unor opțiuni precise, pe ramuri și subramuri, cărora sistemul fiscal de stimulare industrială să le fie subordonat, datorită, fie inexistenței unor planuri industriale precise, pe termen mediu și lung, fie necorelării între aceste planuri și sistemul fiscal. În consecință, se recurge uneori la categorii vagi (industrii „de bază", „esențiale", „prioritare" etc.), care nu dau legislației fiscale o orientare clară, de natură să servească realizarea unei anumite structuri industriale, presupusă ca rațională în condițiile țării respective.

Al doilea inconvenient pare a decurge în principal din adoptarea metodei nediscreționare în acordarea avantajului fiscal [1]). Preferința pentru această metodă are anumite justificări de simplitate (mai ales în cazul unui aparat administrativ insuficient format), și de prevenire a arbitrariului fiscal. Este îndoielnic însă că asemenea avantaje financiare de moment (legate de nivelul de pregătire a cadrelor și de etica lor profesională), pot compensa dezavantajele economice pe termen lung care decurg inevitabil din renunțarea la ceea ce s-ar putea numi **stimularea fiscală pe agregate ale economiei naționale.**

Prin similitudine cu „programarea economică pe agregate", concepția stimulării fiscale pe agregate preconizează, pe de o parte, **decizia de cadru de sus în jos** (stabilirea centrală a scopului, limitelor și formelor de înlesnire fiscală în funcție de prioritățile industriale pe ramuri, subramuri și obiective) și **evaluarea economică de jos în sus** (determinarea concretă a înlesnirii, în cadrul normativ prestabilit, pe baza contribuției efective pe care întreprinderea în cauză o poate aduce la realizarea obiectivelor politicii de industrializare).

Dintre neajunsurile atît de variate pe care O.N.U.D.I. le semnalează în legislația fiscală analizată, cîteva ar merita să fie reținute în analiza politicii de industrializare a țărilor în curs de dezvoltare :

a) Stabilirea, independent de ramuri, a unui nivel minim al capitalului pentru ca întreprinderea să poată beneficia de înlesniri fiscale. Dorința de a stimula înființarea de mari întreprinderi este evidentă și răspunde unei nevoi reale. Dar, uniformitatea și rigiditatea unui asemenea criteriu pune imediat sub semnul întrebării justețea lui economică, date fiind, variațiile sensibile existente între ramuri în ceea ce privește volumul mediu al investiției pe întreprindere, dimensiunea optimă a întreprinderii etc., fără a mai vorbi de cerința oricărei economii naționale (cu atît mai mult, a țărilor în curs de dezvoltare) de a îmbina avantajele marii întreprinderi cu suplețea de reacție a întreprinderilor mijlocii și mici.

b) Reducerea de taxe vamale la importul de mașini și utilaje industriale și avantaje fiscale pentru întreprinderile care „inovează". Dorința de a stimula progresul tehnic, de a construi o industrie modernă, reflectată în asemenea măsuri, răspunde, de asemenea, unei cerințe obiective a creșterii economice contemporane și este esențială, în special pentru competitivitatea producției de export pe piața mondială. În același timp, prin absolutizarea acestei cerințe, apar dezechilibre fiscale, în dauna unor întreprinderi care ar putea contribui la absorbirea unei părți din mîna de lucru disponibilă, care ar putea folosi utilaje existente în țară etc.

c) Acordarea de înlesniri și păsuiri la impozitul pe venit întreprinderilor noi, ceea ce contribuie la stimularea investițiilor. Cum durata acestor înlesniri este însă uniformă, iar perioada de lansare a unei întreprinderi este extrem de diferită pe ramuri, investițiile nu sînt orientate întotdeauna spre ramurile esențiale pentru dezvoltarea industrială a țării, ci uneori spre acelea care au perioada de lansare cea mai scurtă.

d) Stimularea fiscală a întreprinderilor care exportă un anumit procent din producția lor totală. Scopul stimulării exportului național, pentru sporirea disponibilului de devize al țării, este evident. Criteriul pare a deveni însă îndoielnic prin unilateralitate în lumina constatării că unele întreprinderi, pentru a beneficia de aceste stimulente, exportă cota respectivă chiar în pierdere, recuperînd apoi diferența de pe piața internă.

Independent de categoriile în care analiștii O.N.U.D.I. clasează asemenea neajunsuri și numeroase altele pe care nu le mai menționez, o concluzie se degajează : lipsa unei evaluări complexe a efectelor economice pe care sistemul fiscal de stimulare a industrializării le produce asupra economiei naționale în ansamblu, evaluare care să dea elasticitatea necesară acestui sistem, contribuie la faptul că înlesnirile nu concură întotdeauna, în modul cel mai eficient, la atingerea obiectivelor generale fixate.

Costin MURGESCU

[1]) Distincția între „metoda nediscreționară" și „metoda discreționară", pe care documentele O.N.U.D.I. o adoptă din doctrina curentă, este formulată astfel : prima metodă acordă înlesnirile fiscale oricărei întreprinderi care îndeplinește anumite condiții generale, fără a distinge pe ramuri sau subramuri și mai ales fără a cere o analiză specială a contribuției pe care întreprinderea respectivă ar aduce-o la procesul creșterii economice ; în opoziție cu ea, cea de-a doua metodă presupune o analiză specială a fiecărui caz în parte, de către aparatul fiscal care acordă înlesnirea, pe baza unei evaluări a avantajelor care ar decurge pentru economia națională.

INTREPRINDEREA ECONOMICĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ – BÎRLAD

PE RAZA municipiului Bîrlad își desfășoară activitatea cea mai „răspîndită" întreprindere, cu cea mai diversificată producție. Este vorba de **Întreprinderea economică de industrie locală**. Se poate spune că, într-un fel, fiecare cetățean al orașului este și un beneficiar al întreprinderii sus-amintite. Cei peste 800 de salariați —, lucrînd în șase ramuri de producție —, caută să răspundă cum se cuvine cerințelor bîrlădenilor în domeniul prelucrării metalelor, al materialelor de construcții sau în ramura alimentară ori textilă.

Iată cîteva date privind activitatea întreprinderii :

- **planul producției globale pe nouă luni a fost îndeplinit în proporție de 104,3%;**
- **planul producției marfă a fost depășit cu 2,4%.**
- **economii peste plan — 249 000 lei ;**
- **beneficii peste plan — 1 900 000 lei.**

Toate acestea în pofida unui plan foarte divers, care cuprinde de la piese de schimb auto și mobilă pînă la montări de rame pentru tablouri și producția de suc de fructe.

● 3700 de garnituri complete

NU NE PROPUNEM să ne oprim amănunțit asupra tuturor produselor fabricate și serviciilor prestate de colectivul de muncă de la I.E.I.L. Bîrlad. Vom prezenta cititorilor noștri numai cîteva din realizările muncitorilor care-și desfășoară activitatea în ramurile prelucrării lemnului și materialelor de construcții.

Pentru un atelier de mobilă cele 3700 de garnituri complete pe an reprezintă suma unor eforturi susținute mai ales dacă ținem seama și de faptul că aici se mai execută și piese separate, precum și o serie de servicii. Dintre garniturile complete de mobilă amintim camera studio „Luceafărul", compusă din **— divan studio, dulap, toaletă, masă.**

Mobilele sînt furniruite cu nuc, au o construcție durabilă și pot fi așezate după dorință într-o cameră de dimensiuni medii. Mobilarea unei camere, dintr-un bloc nou, cu garnitura „Luceafărul" prezintă avantajul unui interior plăcut prin posibilitățile multiple de aranjament și prin linia modernă.

O altă cameră completă este și garnitura „Moldova", avînd prețul de vînzare 3 408 lei.

Garnitura are în componența sa : **divan studio, cu ladă și spătar,** *elegant executate,* **dulap cu trei uși și vitrină, masă și toaletă.**

Mult solicitate sînt camerele studio tip „Bistrița" avînd prețul de 3 959 lei. În fotografiile din această pagină prezentăm toate piesele care compun garnitura „Bistrița" : **divanul studio cu tapițeria modernă și spătarul capitonat în romburi, dulapul cu trei uși și vitrină.** *Dulapurile sînt demontabile și au feroneria în interior.* **Masa, măsuța de radio și toaleta** *întregesc interiorul unei camere.*

La cererea comerțului, Întreprinderea economică de industrie locală din Bîrlad confecționează și o serie de piese separate. Dintre acestea amintim studiourile „Moldova", „Bistrița" și „Constanța. Pentru copii se execută pătuțul „Dîmbovița".

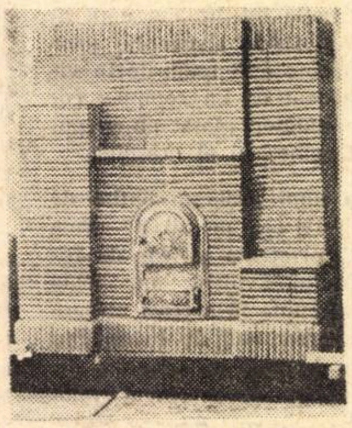

Ambalajele necesare pentru transportul mobilei se execută cu materiale din resurse interne.

În cadrul prestărilor de servicii către populație secția de mobilă execută variate comenzi. Pentru noile locuințe se confecționează uși și ferestre diferite ; la comandă fermă se repară diverse tipuri de mobilă, indiferent de producător.

● Lipsesc refuzurile de calitate

MATERIALE de construcții sînt o altă ramură de producție, cu pondere însemnată în activitatea economică a I.E.I.L. Bîrlad. Cărămida groasă de zid ocupă primul loc în planul de producție al fabricii respective. Peste 4,5 milioane de cărămizi își iau anual locul între pilonii de beton ai noilor construcții din oraș și localitățile din împrejurimi. Se mai produc anual alte 120 000 de cărămizi pentru sobe.

În afara cărămizilor, se mai confecționează cahle — plăci — pentru sobele de teracotă. Cele peste 200 000 de plăci — fabricate anual — prezintă o serie de modele foarte frumoase, bine lucrate cu un colorit agreabil. Lucrătorii acestei fabrici știu că o sobă frumoasă într-o locuință „încălzește" și mai mult interiorul ei. De altfel, în corespondența primită de această unitate nu se găsesc reclamații pentru refuz de calitate necorespunzătoare la nici una din cele două ramuri prezentate mai sus.

La capitolul realizări, amintim de o interesantă raționalizare.

Se știe că plăcile de teracotă sînt foarte gingașe. După ce argila a fost prelucrată, ea primește forma unei viitoare plăci, este lăcuită pentru ca prin ardere la temperaturi înalte să capete și luciul cuvenit. În momentul depozitării și în timpul arderii plăcile sînt separate cu argilă pentru a nu se lipi și astfel rebuta. Pînă anul trecut argila folosită la separarea plăcilor de teracotă era aruncată, deoarece nu avea nici un fel de întrebuințare. Se irosea astfel aproape 50% din cantitatea de argilă a plăcilor. Începînd cu acest an pierderile de argilă au fost lichidate aproape în totalitate. În loc să folosească argilă simplă, muncitorii acestei secții s-au gîndit să despartă plăcile de teracotă cu argila preparată pentru a deveni cărămidă subțire pentru sobe. În acest fel se produc concomitent și plăcile și cărămizile pentru sobele de teracotă.

În cadrul ramurii materialelor de construcții un loc important îl ocupă și atelierul de prefabricate din beton. Producția de bază a acestui atelier este **spalierul de vie**. Anual, sînt confecționați la Bîrlad 3 400 mc de spalieri, adică peste 260 000 bucăți. Introducerea spalierilor de vie din beton în locul celor din lemn prezintă avantaje importante pentru economia națională. Importante cantități de lemn nu mai putrezesc sub formă de araci, locul lor fiind luat acum de spalierii de beton mult mai rezistenți la intemperii.

Dintre alte elemente prefabricate livrate de atelierul sus-amintit menționăm :

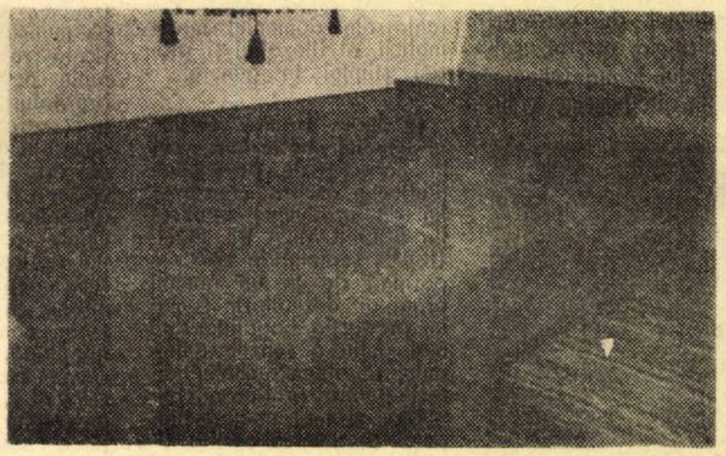

Studio „Bistrița"

- **răsadnițe pentru agricultură ;**
- **diverse elemente pentru garduri ;**
- **tuburi de fîntînă ;**
- **tuburi pentru canalizare ;**
- **borduri.**

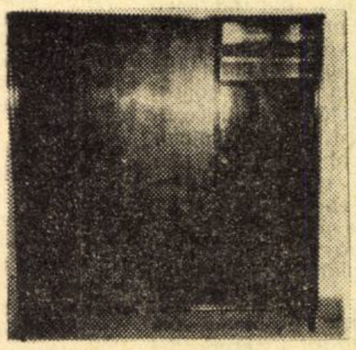

Dulap „Bistrița" cu vitrină marginală

Pentru toate aceste elemente se primesc comenzi ferme, executarea lor făcîndu-se în cel mai scurt timp posibil.

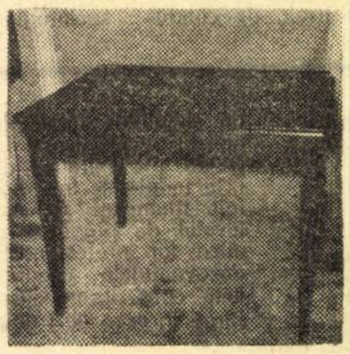

Masă „Bistrița"

În sfîrșit, din ramura materialelor de construcții face parte și exploatarea carierelor de nisip. La toate construcțiile din Bîrlad și din localitățile apropiate s-a folosit nisipul furnizat de Întreprinderea economică de industrie locală. Din carierele de la Grivița și Sohodău sînt scoase la suprafață anual peste 15 000 mc de nisipuri diferite. În funcție de cerere, producția ar putea fi mult mărită, în ambele cariere existînd posibilități de exploatare și rezerve suficiente.

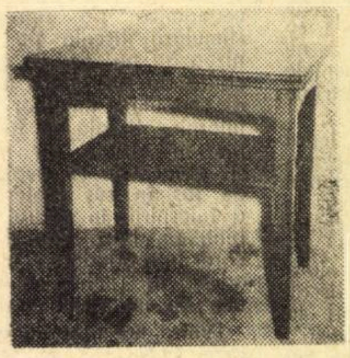

Măsuță radio

● Preocupari, doleanțe

EXISTĂ la I.E.I.L. Bîrlad preocuparea pentru dezvoltarea continuă a întreprinderii. Folosirea resurselor existente și valorificarea unor noi materii prime de pe teritoriul județului ar contribui la îmbogățirea fondului de marfă distribuit comerțului și deci la satisfacerea tot mai bună a cererii consumatorilor.

De pildă, unitatea din Bîrlad și-a propus să valorifice răchita. Șase hectare de pe teritoriul comunei Puiești vor furniza — după calculele specialiștilor — 30 de tone de răchită pe an. Din acestea se vor confecționa împletituri pentru mobilă de hol, coșuri necesare legumicultorilor și altor ramuri ale agriculturii, ștergătoare și altele. În acest scop se va înființa o secție de împletituri în comuna respectivă.

Fabrica de plăci pentru sobe de teracotă n-a reușit încă să satisfacă cererea populației din cauza capacității reduse de fabricație. În scurt timp va începe construcția unei noi fabrici și astfel capacitatea anuală de producție va ajunge la 500 000 plăci.

O inițiativă lăudabilă a colectivului bîrlădean este și folosirea deșeurilor de cărămidă arsă și a zgurei. Un concasor cu granulație între 0—15 mm ar fi de mare ajutor în realizarea unor blocuri ceramice pentru construcții. Este o doleanță pe care o consemnăm aici în speranța că un asemenea utilaj poate fi pe undeva fără întrebuințare.

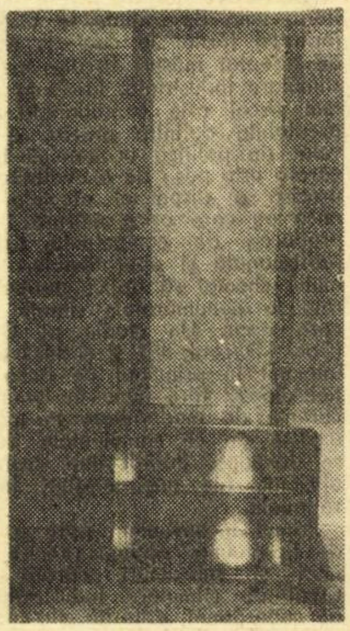

Toaletă „Bistrița"

Despre celelalte produse și preocupări, într-un număr viitor.

Em. ZAMFIRESCU

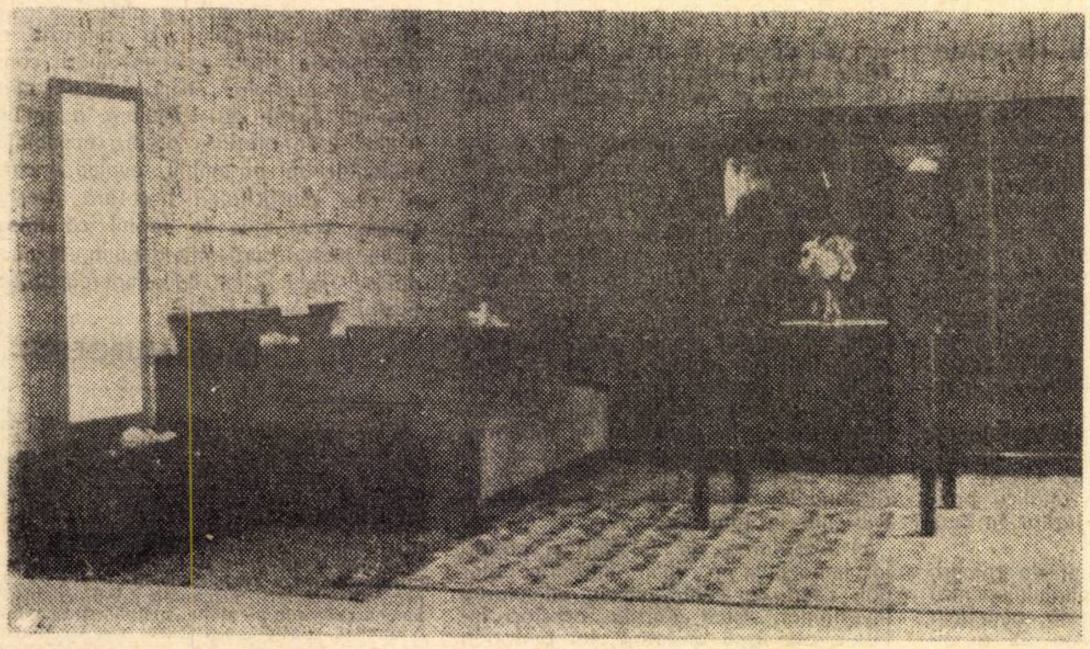

Garnitura „Moldova"

„TERȚIARUL“ ÎN ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE

DEȘI SFERA SERVICIILOR (sau sectorul „terțiar“, cum este denumit în literatura economică occidentală) a mai fost obiectul unor studii, iar în lucrările consacrate capitalismului contemporan s-a arătat că dezvoltarea acestei sfere marchează o schimbare în structura populației apte de muncă, se pare că o serie de aspecte și mai ales semnificația de ansamblu a acestei ramuri se mai cer a fi elucidate. Autorul își expune părerea în cîteva probleme ce le ridică cercetarea în acest domeniu.

● Elementele componente și dinamica lor internă

Statisticile din țările capitaliste avansate nu au ajuns la un punct comun în ce privește sfera de cuprindere a „terțiarului“. De regulă sînt incluse : serviciile furnizate întreprinderilor, serviciile bancare, de asigurări, afaceri imobiliare, învățămînt, sănătate, igienă, profesiunile libere, activitatea hotelieră și de alimentație publică, distracții (petrecerea timpului liber), spectacole, turism, servicii casnice. Unele statistici adaugă activitatea transporturilor și administrația de stat, ceea ce în mod evident sporește într-o anumită măsură, variind de la țară la țară, numărul celor ocupați în această sferă. În Franța, de pildă, dacă rămînem la prima definiție, numărul celor ocupați în servicii se ridică la 6 milioane ceea ce reprezintă 30% din populația activă, iar dacă se adoptă sfera mai largă, numărul crește la aproape 9 milioane ceea ce reprezintă aproximativ 40% din populația activă.

Pentru principalele țări capitaliste sînt sugestive următoarele date :

Structura populației active pe ramuri [1])

(fără forțelele armate)

(în milioane)

Țara (în ordinea importanței sectorului terțiar)	Anul	Populația activă în: Agricultură, silvicultură, pescuit	Industrie, mine, construcții	Comerț, bănci, asigurări	Transport și comunicații	Alte servicii (inclusiv administrația de stat)	Total sector terțiar (ultimele trei coloane)	Sectorul terțiar față de total (în %)
S.U.A.	1964	5,06	25, 4	17, 5	3, 8	21,3	42, 6	57,2
Canada	1965	0,62	2,17	1,38	0,51	1,86	3,75	54,3
Olanda	1960	0,45	1,71	0,67	0,29	1,03	1,99	47,9
Belgia	1963	0,23	1,61	0,54	0,24	0,90	1,68	46,0
Anglia	1965	1,14	11,54	2,96	1,63	6,53	11,12	44,9
Japonia	1964	13,12	14,84	9,37	2,92	7,32	19,61	40,9
Suedia	1960	0,45	1,47	0,44	0,24	0,64	1,32	40,7
R. F. a Germaniei	1964	3,04	12,94	3,76	1,53	5,61	10,90	40,5
Franța	1962	3,91	7,25	2,60	1,06	3,95	7,61	40,0
Italia	1964	5,01	8,18	2,79	1,04	2,87	6,70	33,3
Spania	1964	4,18	4,22	1,35	0,57	1,75	3,67	30,4

Se constată că cu cît țara este mai dezvoltată din punct de vedere industrial sfera „terțiarului“ cuprinde un procent mai mare din populația aptă de muncă, variind între aproape 60% în S.U.A. și 30% în Spania. Mulți din economiștii occidentali înclină, plecînd de la această constatare să afirme că acest indicator este deosebit de semnificativ în aprecierea „gradului de civilizație“ sau de dezvoltare al unei țări. Oricum, este neîndoielnic faptul că asistăm la o mutație foarte puternică și deosebit de dinamică spre „terțiar“ în țările în care industria a cunoscut o dezvoltare foarte mare. În S.U.A. în 1955 sectorului terțiar îi reveneau 48,2% din populația activă, în 1964 această pondere crește cu 9%. Deci aproximativ 1% din populația activă a unei țări ca S.U.A. trece anual în sectorul terțiar. În Canada această migrare anuală este de 1,4%, în Olanda de 1,2%, în R. F. a Germaniei de 1,3%, în Franța de 1%.

Cum se explică creșterea atît de rapidă și de însemnată a sferei serviciilor ? Se poate răspunde fără ezitare că aceasta este o consecință a actualului nivel de dezvoltare a forțelor de producție și în primul rînd a revoluției științifice tehnice contemporane, efectul creșterii productivității muncii.

Totuși, creșterea productivității muncii în industrie, în agricultură, deși majoră, nu este singura explicație a dezvoltării pe care a luat-o „terțiarul“.

„Terțiarul“ este foarte eterogen, chiar dacă ne referim la sfera lui mai restrînsă. Este necesar să efectuăm în cadrul lui o anumită diferențiere : o anumită importanță o au, de pildă, serviciile casnice, administrația de stat și cu totul altă importanță învățămîntul și sănătatea sau serviciile pentru întreprinderi. Să vedem cum se dezvoltă din acest punct de vedere „terțiarul“ în țările capitaliste europene și care este tendința în viitorii 10—12 ani.

Repartiția efectivelor între diferitele activități ale sectorului „terțiar“ în țările europene membre ale OCDE-ului * [2])

	1960 (în milioane)	1960 %	1970 (estimări) (în milioane)	1970 (estimări) %	1980 (estimări) (în milioane)	1980 (estimări) %
— Comerț	15,9	41	19,9	40	24,5	39,4
— Învățămînt și sănătate	8,3	21,3	12,2	24,9	17,8	28,7
— Servicii pentru întreprinderi și financiare	4,6	11,8	7,0	14,4	10,7	17,2
— Servicii casnice	3,7	9,5	2,8	5.7	2,1	3,4
— Alte servicii	6,5	16,4	7,1	14,5	6,9	11,3
Total :	39	100	49	100	62	100

*) Țări europene membre ale O.C.D.E. : țările Comunității Economice Europene (C.E.E.); țări ale Asociației Europene a Liberului Schimb (A.E.L.S.), la care se adaugă Spania, Grecia, Irlanda, Islanda și Turcia.

Se desprind cel puțin trei concluzii :

— o creștere absolută a celor ocupați în comerț, de la aproape 16 milioane în 1960 la 24,5 milioane în 1980, ceea ce însă va marca **o reducere** a procentului celor ocupați în această ramură în structura din 1980 față de cea din 1960 ;

— **o reducere atît absolută** cît și **relativă** a celor ocupați în serviciile casnice, de la 3,7 milioane, respectiv 9,5% în 1960 la 2,1 milioane și respectiv numai 3,4% (ponderea scade de aproximativ 3 ori).

— **o creștere absolută și relativă** a serviciilor pentru întreprinderi și a celor ocupați în învățămînt și sănătate.

Se poate remarca deci tendința de stagnare sau chiar descreștere a serviciilor neproductive și o creștere a celor productive, în primul rînd a serviciilor pentru întreprinderi. Dezvoltarea serviciilor pentru întreprinderi este o caracteristică pentru toate țările capitaliste dezvoltate și tocmai această dezvoltare o apreciem ca fiind semnificativă și pentru explicația creșterii atît de rapide a terțiarului în perioada postbelică.

Pe măsura modernizării, specializării, creșterii gradului și a cunoștințelor strict specializate în anumite domenii (documentare, servicii tehnice, desfacere, personal etc.) o serie de servicii care se efectuau în interiorul întreprinderii se desprind de incinta întreprinderii și alcătuiesc **unități de sine stătătoare noi**, necunoscute în trecut. Acest proces este foarte mult stimulat de tehnica modernă — electronică, de cercetările de management și marketing, de preocuparea de a asigura o creștere a eficienței economice care generează servicii noi pentru întreprinderi, servicii ce îmbogățesc „terțiarul“.

Se poate afirma, credem, că dezvoltarea sferei serviciilor în țările capitaliste dezvoltate reprezintă în același timp și un efect al adîncirii diviziunii sociale a muncii, al specializării. Această cauză a acționat în toată perioada postbelică și va constitui probabil și în viitor principalul izvor de creștere a celor ocupați în sfera serviciilor.

● Un domeniu nou : serviciile pentru întreprinderi

Unități specializate în problemele de conducere a întreprinderii, în „engineering“, „leasing“, „factoring“, în probleme de personal sau de amplasare, amenajare, întreținere și securitate a întreprinderilor au apărut pentru prima oară în S.U.A., iar în prezent cunosc o tot mai largă răspîndire și în Europa occidentală.

Serviciile cele mai utilizate privind **conducerea întreprinderii** se referă la tratarea informației și la problemele de organizare. În condițiile întreprinderilor moderne acestea nu pot fi rezolvate fără tehnica calculatoarelor electronice. Dar, utilizarea calculatoarelor electronice ridică, datorită costului ridicat, problema rentabilității lor. Folosirea lor nu este la îndemîna oricărei întreprinderi și îndeosebi a celor mijlocii și mici.

La început, întreprinderile mari, efectuînd servicii și pentru alții, asigurau totodată folosirea cît mai deplină a capacității calculatoarelor ce le posedau. Cu timpul aceste funcțiuni au fost preluate de firmele constructoare de calculatoare electronice, iar ulterior au apărut și unități de sine stătătoare dotate cu echipament de calcul și care au ca activitate numai executarea de lucrări pentru diferiți clienți. Aceste servicii sînt în ajunul unei foarte largi răspîndiri datorită apariției și dezvoltării metodei „time-sharing“ (împărțirea timpului) adică a folosirii timpului de lucru al calculatorului pentru executarea simultană a mai multor operațiuni, la care se adaugă și posibilitatea folosirii lui de la distanță [3]). Va apare astfel și posibilitatea abonării la serviciile unui sistem de ordinatoare, fie chiar dacă acest sistem se află la o distanță foarte mare. Dezvoltarea sistemelor de ordinatoare a permis și apariția unităților specializate în acordarea „asistenței organizatorice externe“.

O categorie nouă de servicii o alcătuiesc și unitățile de **engineering** sau serviciile de inginerie. Astfel de servicii sînt alcătuite din echipe de ingineri și alți specialiști de cea mai înaltă calificare din diferite specialități, ce se sprijină pe o „infrastructură“ solidă alcătuită din ateliere și laboratoare de încercare, de cercetare, de modelare etc., dotate cu cele mai noi aparate de măsurat, de analiză, de calculat (inclusiv calculatoare electronice). Astfel de unități execută de regulă toate lucrările obișnuite pentru un „birou tehnic“ și abordează adesea și latura economică a problemelor.

Unitățile de **leasing** execută și ele servicii cunoscute de relativ foarte puțin timp în țările capitaliste dezvoltate. Leasingul constă în operațiunea de împrumutare a mijloacelor de producție (mobiliare și imobiliare) de către o societate specializată unei întreprinderi, pentru a le folosi într-un proces de producție sau de servicii [4]). Întreprinderile închiriază „dreptul de folosință“ al acestor mijloace pentru o durată care de regulă corespunde „amortismentului fiscal“. După aceasta, la dorința întreprinderii, mijloacele respective pot intra în proprietatea ei în schimbul unui preț, evident redus. Este o formă nouă de finanțare a întreprinderilor capitaliste. Această formă de finanțare ar oferi avantajul unui termen foarte scurt în care se poate intra în posesia unui utilaj nou, precum și faptul că investiția este finanțată în întregime de unitatea specializată în astfel de acțiuni.

Serviciile de **factoring** preiau efectuarea unor operațiuni comerciale și în parte contabile, care de regulă erau lăsate în seama serviciilor sau birourilor de specialitate. Ele se angajează să precizeze creditele pe care le poate acorda întreprinderea, stabilind pentru fiecare client limita pînă la care i se pot livra mărfuri pe credit, să țină contabilitatea clientului și a furnizorului, să urmărească și să execute în numele ei creanțele întreprinderii etc.

Serviciile specializate în **probleme de personal** rezolvă pentru întreprinderi o varietate mare de aspecte legate în special de recrutarea și formarea personalului. Folosind practici și metode adecvate pentru fiecare grupă de personal (obișnuit, mediu și superior) unitățile de personal se ocupă de probleme variate începînd cu anunțurile publicitare, cu teste și analiza lor și terminînd cu organizarea de școli și cursuri de perfecționare, de tipul celebrelor „business schools“ din S.U.A.

● Cîteva concluzii

În aprecierea sectorului serviciilor este necesar, după cum se vede, un discernămînt mai atent.

Poate cea mai însemnată concluzie ce se poate desprinde este aceea că foarte multe servicii noi **se desprind din activitățile industriale sau au o foarte strînsă contingență cu acestea.** Evident, sîntem în fața unei însemnate adînciri a diviziunii muncii sociale, care se explică credem mai ales printr-o foarte intensă pătrundere a revoluției științifice tehnice contemporane în industrie ; apar astfel o seamă de activități care cer o specializare complexă și care nu se mai poate asigura în uzină sau numai prin formele vechi de finanțare, de recrutare, pregătire a cadrelor etc.

Această specializare are cel puțin două efecte economice : activitățile respective devin mai ieftine, mai accesibile și sînt efectuate într-un ritm mult mai rapid.

Efectele economice ale acestor servicii explică de ce se apelează la activitatea lor, de ce au tot mai mulți clienți și au perspectiva să se dezvolte și în continuare. Acest fenomen poate fi asemuit cu diferențierea capitalului comercial. Știm cu toții că activitatea comerciantului capitalist convine industriașului capitalist (se reduce timpul de circulație, crește viteza de rotație a capitalului și în consecință crește și masa plusvalorii). Ca urmare, acesta din urmă îi cedează celuilalt o parte din plusvaloarea creată în activitatea industrială. Tocmai aceste avantaje determină, socotim noi, și apariția și dezvoltarea actuală a serviciilor în lumea capitalistă contemporană, în special a serviciilor legate de dezvoltarea productivă.

Această constatare ne permite să tragem și o altă concluzie. Ca și în cazul comerțului, transporturilor sau telecomunicațiilor și marea majoritate a noilor servicii pentru întreprinderi (servicii privind organizarea științifică a producției, tratarea problemelor întreprinderii cu mijloace moderne de calcul, activitatea de engineering etc.) sînt strîns legate de activitatea productivă iar **munca desfășurată de cei ocupați în astfel de servicii poate fi apreciată ca o continuare sau precedere a procesului de producție și deci productivă.** În sprijinul acestui argument poate fi invocat și faptul că atîta timp cît aceste activități se desășurau în incinta întreprinderii nimeni nu contesta caracterul lor productiv. Se mai poate adăuga și faptul că aceste activități sînt productive deoarece ele reprezintă una din formele cele mai răspîndite prin care cuceririle științei își găsesc aplicația în organizarea producției moderne.

În aprecierea sferei muncii productive și delimitarea ei de cea neproductivă trebuie să ținem seama de caracterul evidențiat mai sus al serviciilor pentru întreprinderi. Oricum activitatea populației ocupate în sfera serviciilor nu poate fi considerată ca total neproductivă. Este un fapt nu lipsit de importanță și atunci cînd se fac aprecieri asupra venitului național din țările capitaliste de pe poziții marxiste, cu atît mai mult cu cît statisticile din aceste țări includ în sectorul „terțiar“, pe lîngă serviciile pentru întreprinderi, și transporturile și telecomunicațiile, turismul și comerțul etc.

Conf. dr. Eugen PRAHOVEANU

1) Caiet de studiu nr. 6 al Institutului de cercetări economice al Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967, pag. 159.

2) Maurice Lengellé : L'importance croissante du secteur des services dans les pays membres O.C.D.E. — după l'Usine Nouvelle, supliment pe luna septembrie 1967.

3) W. Mathys : „Le time sharing“ ou la démocratisation de l'ordinateur, Revista „Industrie“ nr. 8/1968.
Henri Lepage : Quand le tertiaire passe au premier plan — Revista „Entreprise“ nr. 681/1968.

4) Vezi : Les dossiers de l'entreprise nr. 3, feb. 1968 : „Les sociétés de services“, „Ce este sistemul „leasing“ de N. S. Stănescu din revista „Lumea“ nr. 19/1967 și „Ce este „leasing“-ul de V. Baba din revista „Viața economică“ nr. 43/1967.

Una din coordonatele ascensiunii rapide a industriei Uniunii Sovietice este dezvoltarea siderurgiei. Ca volum al producției, U.R.S.S. ocupă astăzi locul al doilea în lume în ceea ce privește oțelul și fonta și primul loc în ceea ce privește feroaliajele, aglomeratele și țevile de oțel. În articolul ce urmează, cititorii noștri vor găsi principalele repere ale unei dezvoltări care a ridicat producția sovietică de oțel de la 200 mii de tone în 1920, la peste 100 de milioane de tone în prezent.

U.R.S.S.

SIDERURGIA – BAZA INDUSTRIEI MODERNE

Ivan KAZANEȚ
ministrul industriei siderurgice din U.R.S.S.

Înainte de revoluție, în 1913, Rusia producea de șapte ori mai puțin oțel decît S.U.A., de patru ori decît Germania și de două ori mai puțin decît Anglia. Nivelul producției de fontă în 1913 în Rusia fusese atins de Anglia în 1863, de S.U.A. — în 1882 și de Germania — în 1894. Războiul mondial, apoi războiul civil au subminat și mai mult economia și așa înapoiată a țării. Deosebit de greu a fost lovită industria siderurgică. În anul 1920 s-au produs mai puțin de 200 mii tone oțel.

Pentru a apăra cuceririle revoluției, și însăși existența Rusiei sovietice ca stat independent, era nevoie să se restabilească în cel mai scurt timp posibil industria și baza ei — industria siderurgică. Pentru rezolvarea acestei probleme importante au fost mobilizate toate forțele țării.

Către anul 1926 economia națională a fost în mod practic restabilită și producția oțelului a atins nivelul antebelic. Dar cursul adoptat de industrializarea țării a cerut dublarea sau chiar triplarea producției de metal. Întreaga țară s-a transformat într-un mare șantier. S-a pornit la construcția primilor giganți metalurgici. Primele combinate metalurgice se construiau în sudul Uralului, în vestul Siberiei, în centrul și sudul țării — combinatele metalurgice Magnitogorsk și Kuznețk, uzinele „Zaporojstali" și „Azovstali", „Novolipețk" și „Dneprospețstali"; în anul 1932 se construiau concomitent 28 de întreprinderi metalurgice.

Prin ce se caracterizau întreprinderile construite în acei ani?

Industria metalurgică s-a orientat atunci în direcția construirii unor agregate mari, puternice. Au apărut nu numai întreprinderi noi. Tehnica nouă avea nevoie de lucrători cu experiență, de specialiști cu o înaltă calificare, al căror număr era extrem de mic în țară. Și atunci, împreună cu uzinele creșteau și cadre de metalurgiști, care învățau, își însușeau tehnica nouă, măreau productivitatea agregatelor, îmbunătățeau metodele de folosire a acestora. Astfel, producția medie de oțel obținut în 24 de ore pe metru pătrat de vatră de cuptor la combinatul metalurgic din Kuznețk a fost în anul 1933 — 2,50 tone, iar în 1936 — 4,01 tone.

Începînd cu anul 1935 Uniunea Sovietică a ocupat al doilea loc în lume ca producție de oțel electric. În acei ani au fost în mod practic puse bazele industriei metalurgice electrice din țară. Vom aduce numai două cifre: în anul 1931 au funcționat în toată țara 42 furnale, în 1940— 400.

Marele război pentru Apărarea Patriei a pus industriei metalurgice probleme extrem de grele. O serie de întreprinderi au trebuit evacuate.

Totodată s-au construit întreprinderi noi într-un ritm rapid. Uzina metalurgică de oțel de calitate din Celiabinsk a început să producă oțel special la șase luni după începerea construcției. Într-un termen record a fost construit la combinatul din Magnitogorsk, pe atunci, cel mai mare furnal din Europa.

Metalurgiștii combinatelor Magnitogorsk-ului și Kuznețk-ului au introdus atunci producția oțelurilor de calitate în cuptoare Martin — înainte asemenea oțeluri se produceau numai în cuptoare electrice sau în cuptoare cu creuzet. Muncitorii Magnitogorsk-ului au început totodată să lamineze oțel pentru blindaje. pe bluming.

Care este azi situația în industria siderurgică a U.R.S.S. și ce o așteaptă în viitor?

La producția de oțel și fontă Uniunea Sovietică ocupă al doilea loc în lume după S.U.A., iar la producția de feroaliaje, aglomerate și țevi de oțel — primul loc. În 1967 s-au produs 102,2 milioane t. oțel, 81,6 mil. tone laminate și 74,8 mil. tone fontă.

Se desfășoară cu repeziciune dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice materiale a siderurgiei noastre. În octombrie 1967 a fost pus în funcțiune la uzinele „V. I. Lenin" din Krivoi Rog cel mai mare furnal din lume cu o capacitate de 2700 m^3 În producția furnalelor se folosesc cele mai noi metode tehnologice — îmbogățirea suflării cu oxigen, suflarea de gaz natural și combustibil lichid în creuzetul furnalului. Acest sistem mărește productivitatea și micșorează consumul de cocs. Vor fi construite furnale puternice cu o producție pînă la 2 milioane tone fontă; pentru intensificarea procesului producției se va folosi și mai larg combustibil pulverizat, oxigen și gaz.

La Combinatul metalurgic din Magnitogorsk și la Uzinele „Lenin" s-au construit cuptoare de oțel de 900 tone. O singură șarjă a acestor cuptoare dă aproape 1000 tone oțel.

În producția oțelului se aplică în momentul de față în mod larg procedeul de elaborare a oțelului în convertizoare cu oxigen. Convertizoare puternice a 100 de tone functionează la Nijni Taghil, Krivoi Rog, Lipețk și Jdanov. Numărul acestora va crește considerabil în anii următori. E proiectată construirea unui convertizor cu o capacitate de 250 tone și se construiesc cuptoare electrice cu o capacitate de 200 tone.

De o faimă binemeritată se bucură și construcția utilajului de turnare continuă elaborat în Uniunea Sovietică și care a obținut la expoziția mondială din Bruxelles cea mai mare distincție — Grand prix. Acest proces tehnologic este aproape în întregime automatizat. Uzina metalurgică din Novolipețk — prima uzină metalurgică fără laminor, folosește pentru producerea oțelului numai instalații de turnare continuă. Bluminguri automate moderne funcționează la Uzinele metalurgice din Celiabinsk și Krivoi Rog; la Lipețk și Jdanov au fost construite laminoare puternice de 1700. Uzina de țevi Pervouralsk lucrează un laminor de țevi cu o capacitate de 430 mii tone pe an — ceea ce înseamnă o dată și jumătate mai mult față de capacitatea laminoarelor din străinătate. Au fost construite o serie de laminoare noi pentru producția unor țevi subțiri, de secțiune rotundă și a unor alte produse complicate. Aceste laminoare se exportă în Anglia, Franța, Suedia, R.F.G. și în alte țări.

Oamenii de știință sovietici au elaborat o metodă eficace și economicoasă de producție a unor țevi subțiri cu sudura în spirală prin curenți de înaltă frecvență. Aceeași metodă este folosită și pentru alte produse complicate de mari dimensiuni.

Mecanizarea și automatizarea producției au schimbat în mod radical caracterul însuși al muncii metalurgiștilor. Oțelarul de la cuptorul Martin care produce oțel de calitate folosește în exercitarea meseriei o muncă intelectuală în proporție de două treimi.

Energetica atomică, construcția rachetelor, aviația, chimia electronică — au nevoie de oțeluri și aliaje de cea mai bună calitate. Pentru aceasta a fost elaborată retopirea cu arc electric sub strat de zgură ca metodă de obținere a unui astfel de metal.

Se folosesc frecvent și alte metode, — retopirea în vid cu arc, topirea cu inducție în vid, turnarea în vid în afara cuptorului. Au fost create chiar secții specializate pentru retopirea în vid cu arc și pentru topirea cu inducție în vid; numărul acestor agregate crește mereu.

La toate acestea trebuie adăugat că în prezent se elaborează și se aplică metode noi la producția oțelului extrapur — topirea oțelului cu raze electronice și cu plasmă. De pe acum funcționează cîteva agregate de retopire cu raze electronice; numărul și capacitatea acestora va crește în mod considerabil în anii următori.

Totodată în prezent se pune problema construirii unor uzine mult mai perfecționate, cu un proces neîntrerupt de activitate pe baza automatizării care vor fi uzinele viitorului. Numai așa se va putea obține o eficacitate maximă de pe urma automatizării și dirijării întreprinderilor cu ajutorul mașinilor electronice de calcul. Această structură a uzinei de mîine va asigura cea mai înaltă productivitate a muncii, va îmbunătăți în mod radical condițiunile muncii și va permanentiza înalta calitate a producției.

OCTOMBRIE 1917

(Urmare din pag. 1)

transformat într-un factor care influențează puternic dezvoltarea istorică, reprezentînd fenomenul social cel mai important al timpului nostru.

* * *

În anii care s-au scurs de la Marea Revoluție popoarele sovietice, înfrîngînd numeroase dificultăți au obținut sub conducerea P.C.U.S. realizări remarcabile în toate domeniile vieții sociale. Ele au meritul inegalabil de a fi întreprins pentru întîia dată în lume construcția societății socialiste. Ca urmare a promovării cu consecvență a industrializării țării, Uniunea Sovietică a devenit una dintre cele mai mari puteri industriale ale lumii, realizînd aproape 20% din producția industrială mondială. Industria sovietică, cu ramurile ei principale — construcția de mașini, energetica, metalurgia, chimia, electronica, constituie baza forței economice a Uniunii Sovietice. În agricultură, locul milioanelor de mici gospodării țărănești l-a luat marea gospodărie socialistă, creîndu-se largi posibilități pentru utilizarea mijloacelor moderne, pentru aplicarea cuceririlor științei și tehnicii în producția agricolă.

În prezent, popoarele sovietice conduse de P.C.U.S. își concentrează eforturile spre construirea și dezvoltarea bazei tehnice materiale a comunismului, făurirea relațiilor de producție comuniste, ridicarea nivelului de trai și educarea comunistă a maselor.

Succesele în dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei, în domeniul științei și al culturii, în cucerirea Cosmosului, în ridicarea bunăstării, întăresc puterea economică, politică și militară a sistemului mondial socialist, reprezintă o contribuție de seamă la consolidarea forțelor care luptă pentru pace și progres social.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a avut un puternic ecou pe întreaga noastră planetă; în România, vestea despre victoria ei a fost salutată cu entuziasm de masele largi de oameni ai muncii, care în acțiuni desfășurate pe întreg cuprinsul țării s-au manifestat activ în apărarea cuceririlor revoluționare ale popoarelor din Țara Sovietelor. Pentru proletariat, țărănime și păturile largi muncitoare, evenimentele din Octombrie 1917 au constituit un exemplu mobilizator, entuziasmînd pe toți aceia care aveau ca ideal bunăstarea și libertatea omului.

Exprimîndu-și adeziunea la cauza revoluției, dînd dovadă de o înaltă solidaritate internaționalistă, un însemnat număr de oameni ai muncii români au participat cu arma în mînă la apărarea primului stat socialist din lume împotriva intervenționiștilor. În anii grei ai ilegalității, comuniștii români, înfruntînd teroarea și închisorile, au cultivat în rîndurile maselor dragostea față de poporul sovietic, au luptat alături de celelalte elemente democratice pentru stabilirea unor relații prietenești de colaborare cu U.R.S.S.

Jertfa fiilor poporului român pentru apărarea puterii sovietice se înscrie la loc memorabil în cartea de aur a prieteniei dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice, ea reprezentînd o filă glorioasă în istoria manifestărilor de înalt internaționalism proletar al maselor muncitoare din România. Un sfert de veac mai tîrziu, sîngele vărsat de ostașii români și sovietici în lupta împotriva Germaniei hitleriste avea să cimenteze și mai mult prietenia româno-sovietică.

Pe drumul deschis de insurecția armată victorioasă din august 1944, Partidul Comunist Român a condus poporul nostru în lupta pentru lichidarea regimului burghezo-moșieresc, pentru instaurarea puterii populare, pentru construirea și desăvîrșirea socialismului. România, în care socialismul a învins deplin și definitiv, înaintează ferm pe drumul larg al progresului, aducîndu-și contribuția, prin realizările și prin acțiunile sale, la cauza creșterii influenței socialismului în lume, la cauza întăririi sistemului mondial socialist.

Partidul nostru — forța conducătoare în opera de construire a socialismului — se preocupă în permanență de dezvoltarea economiei, culturii, democratismului vieții politice, de ridicarea nivelului de trai al maselor, de întărirea statului socialist și a capacității sale de apărare, răspunzînd în acest fel încrederii pe care oamenii muncii i-au acordat-o.

România, parte componentă a sistemului mondial socialist, pune cu consecvență în centrul politicii sale externe prietenia și colaborarea cu toate țările socialiste.

De Uniunea Sovietică — țară vecină — ne leagă vechi tradiții de colaborare și prietenie. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu: **„poporul român apreciază în mod deosebit alianța și colaborarea cu popoarele Uniunii Sovietice, de care ne leagă firele unei trainice prietenii, bazate pe tradițiile de luptă comună, pe comunitatea țelurilor, a orînduirii sociale și consideră că dezvoltarea și întărirea continuă a acestei prietenii răspunde pe deplin intereselor și aspirațiilor vitale ale popoarelor noastre".**

Angajat cu toate forțele sale în înfăptuirea programului de înflorire multilaterală a patriei socialiste, elaborat de Partidul Comunist Român, poporul român participă cu bucurie, alături de popoarele Uniunii Sovietice, de întreaga omenire progresistă la aniversarea grandioasei revoluții deschizătoare de noi drumuri în istorie. El transmite poporului sovietic cele mai călduroase felicitări pentru marile sale realizări pe drumul deschis de Octombrie și le urează noi și noi victorii în construcția noii orînduiri, în activitatea desfășurată pentru triumful cauzei păcii și socialismului.

ECONOMICUL ÎN COMPETIȚIA PREZIDENȚIALĂ

ALEGERILE PREZIDENȚIALE sînt în prezent un fapt împlinit. Este cunoscut că electoratul american a optat pentru candidatul partidului republican, Richard Nixon. În cele ce urmează nu ne propunem să facem o analiză a cauzelor care au determinat acest final al competiției pentru Casa Albă. Probabil că printre factorii care au făcut ca balanța voturilor să încline în favoarea candidatului republican, aspectele economice n-au avut o pondere determinantă. Considerăm, totuși, că nu este lipsită de interes pentru cititorii noștri o retrasare a asemănărilor și deosebirilor de vederi, între candidații celor două partide principale, în problemele dezvoltării economice și, respectiv, ale orientării în viitor a politicii Administrației în acest domeniu.

LUPTA ELECTORALĂ a fost extrem de strînsă. Procentajele de voturi întrunite de principalii candidați au fost apropiate în sondajele de opinii din ultima fază a campaniei, ca și în rezultatele finale. Ar fi greu de spus în ce măsură au contribuit la aceasta programele de politică economică formulate de candidatul ales, Richard M. Nixon și de candidatul partidului democrat Hubert Humphrey, dar ele au permis să se constate o serie de similitudini în felul cum preconiza fiecare să fie abordate problemele economiei americane în anii următori. Și asemănările, și deosebirile au arătat în tot cazul că declarațiile programatice de politică economică din această campanie de alegeri prezidențiale s-au menținut „într-un cadru tradițional" dictat de apartenența de partid a candidaților și de considerentele de tactică electorală. Fondul problemelor puse în discuție cu acest prilej, faptul că experiența trecutului sugerează posibilitatea unor schimbări de poziții în funcție de evoluția evenimentelor — adesea prin adoptarea unor puncte din programul advers —, ca și faptul că în corpurile legiuitoare majoritatea o deține partidul democrat au menținut treaz interesul pentru orientările afirmate în preajma alegerilor.

● *Dilema stabilitate — expansiune*

„Cînd este vorba de a culege cel mai mare număr posibil de voturi, scria **Le Figaro** la 2—3 noiembrie, nu e valabilă decît o singură formulă: de a promite în același timp și prosperitatea, și stabilitatea. Candidatul democrat și oponentul său republican le-au promis, pînă la sațietate, pe amîndouă. Dar țelurile sînt una, iar mijloacele de a le atinge sînt alta". Despre mijloace s-a discutat de aceea destul de mult, formulele adoptate stînd desigur mereu sub semnul necesităților de tactică electorală.

Hubert H. Humphrey, declarîndu-se hotărît să îmbine urmărirea expansiunii cu cea a stabilității prețurilor, a subliniat într-un interviu acordat nu de mult revistei **Business Week** că „a pune accentul numai pe stabilitatea prețurilor poate să ducă la revenirea erei recesiunilor repetate, a stagnării, a profiturilor scăzute și a șomajului ridicat. Această formulă nu a dus în trecut nici la realizarea stabilității prețurilor. Ea nu a adus nimic bun americanilor". Pentru atingerea ambelor țeluri, el a preconizat „să se treacă din timp la acțiuni fiscale", astfel ca unei accentuări a tendințelor inflaționiste să i se poată contrapune cît mai repede urcări de impozite.

Similară pe planul opțiunii „expansiune plus stabilitate", poziția adoptată de către Richard Nixon este diferită în problema mijloacelor pentru realizarea ei. În timp ce candidatul partidului democrat punea în vedere lărgirea cheltuielilor bugetare, Nixon arăta într-un interviu paralel acordat aceleiași **Business Week** că „volumul global al bugetului federal a ajuns la niveluri inacceptabile... Întregul buget necesită o revizuire exhaustivă, de pe urma căreia vor rezulta în mod sigur economii majore la capitolul cheltuielilor și schimbări de accent". Nominalizările în ceea ce privește reducerea cheltuielilor se referă la subiecte variate ca: lucrările publice, construcția de șosele, avi[…]ul supersonic de transport, programele cosmice destinate să urmeze actualului program Apollo, măsurile de asanare a unor zone urbane ș.a. În special în ceea ce privește măsuri cu caracter social cum ar fi lupta împotriva locuințelor insalubre, Richard Nixon a preconizat noi modalități de realizare și anume prin intermediul întreprinderilor private. Printre capitolele de cheltuieli bugetare ce ar urma să fie revizuite, el a inclus și cele militare. Pînă la o asemenea revizuire, însă, „s-ar putea ca cheltuielile de apărare, deși sînt uriașe, să t[…]iască să fie majorate înainte de a p[…] fi reduse... Cîtva timp, efortul de ap[…]re ne va costa ceva mai mult și nu ce[…]ai puțin".

D[…]ațiile citate par să confirme impres[…]egajată de o serie de observatori vest-[…]oeni ai scenei pre-electorale americ[…] după care următorul președinte al S.U[…] înțelege formula „expansiune plus st[…]itate" cu accentul pe stabilitate, chia[…]că vor trebui sacrificate uneori obiective[…]e creștere economică. Declarația cita[…] la început a lui Hubert Humphr[…] în care invocă spectrul recesiunilor [...] al șomajului, este semnificativă pen[…] pledoaria sa, în timp ce unuia dintre [...]nsilierii lui Richard Nixon, și anume [...]ui Alan Greenspan, i se atribuie afirmația că șomajul va trebui inevitabil să crească în SUA de dragul unei mai mari stabilități.

● *„New economics" sau „old economics"?*

La baza acestor luări de atitudine stau poziții doctrinale divergente. Programul economic anunțat de Hubert Humphrey se inspiră din vederile teoreticienilor curentului „New economics" (noua doctrină economică), predominantă astăzi, se pare, la universitățile din S.U.A. Din grupul consilierilor săi economici a făcut parte Walter W. Heller, socotit părintele acestui curent. Adepții lui, care îi atribuie faptul că din 1961 încoace Statele Unite nu au mai cunoscut nici o recesiune ca cele trei din deceniul precedent, consideră că aplicarea adecvată a preceptelor sale va permite menținerea în continuare a acestei situații. „New economics" și prognozele sale optimiste sînt contestate însă de economiști de orientare conservatoare ca Arthur F. Burns și Milton Friedman, amîndoi membri ai brain-trust-ului lui Richard Nixon. Profesorul Burns a arătat nu o dată în scrierile sale din ultimii ani că „New economics" nu echivalează cu asigurarea unei expansiuni continue. Admițînd că s-au obținut rezultate în atenuarea recesiunilor, el avertiza contra credinței că acțiunea statului le poate elimina definitiv. „Forțele care generează ciclul de afaceri, arăta el, continuă să fie prezente". La rîndul său, Milton Friedman, teoretician al unui „neoconservatorism monetar" (școala de la Chicago), evoluează și el pe o linie care nu se apropie, ci se depărtează de conceptele keynesiste care susțin curentul „New economics".

În lumina acestor fapte se pot înțelege mai clar declarațiile făcute de Richard Nixon în favoarea reducerii proporțiilor bugetului și, desigur, ale deficitului bugetar, socotite factorii inflaționiști primordiali din economia SUA. „Oricum ar fi definite principiile operative ale «New economics», arăta candidatul republican, cred că este rezonabil de a conchide că practica anilor recenți se încadrează mai bine în categoria politicii uzate a inflației". Candidatul democrat, optînd — în spiritul poziției doctrinale alese — în primul rînd pentru acțiuni pe linie fiscală, preconiza să se acorde președintelui puteri discreționare temporare pentru modificarea rapidă a mărimii și incidenței unor impozite într-o situație pre-recesivă. Richard Nixon, însă, nu crede că schimbări rapide în structura impozitelor pot fi utile în această direcție. El se pronunță mai degrabă pentru folosirea pîrghiilor monetare (emisiune, rata scontului etc.).

Unele declarații făcute în cursul campaniei prezidențiale au permis concluzia că poziția tradițional antiintervenționistă a candidatului partidului republican în problemele politicii economice pare să nu excludă în prezent un anumit grad de preocupare pentru mersul conjuncturii. De exemplu, a fost considerată semnificativă și a reținut atenția următoarea remarcă: „Nu cred că este un procedeu rodnic de a segrega cunoștințele noastre economice sub etichete specifice, cum ar fi «old economics» (vechea doctrină economică) sau «new economics». Avem multe de învățat de la amîndouă. Ar trebui să folosim pe deplin experiența noastră în materie de economie atunci cînd înfruntăm problemele viitorului". Aceasta a fost interpretată în sensul că în condițiile unei președinții republicane, autoritățile nu vor ezita să ia măsurile cuvenite în cazul unor perturbări în economie, chiar dacă ar proveni din arsenalul doctrinal și practic-economic al partidului democrat. Deși ar fi o încălcare a „cadrului tradițional" amintit la început, aceasta ar cadra cu o altă tradiție a vieții politice americane, cea pragmatică: declarațiile electorale sînt socotite mult mai puțin angajante și nerespectarea lor este mult mai puțin condamnată decît tolerarea unor situații economice inacceptabile pentru opinia publică. Ar cadra cu atît mai mult cu cît nu va fi vorba de îmbrățișarea unei rețete a partidului aflat în opoziție, ci a celui care își menține în urma alegerilor majoritatea atît în Camera Reprezentanților cît și în Senat.

Cu multă luare aminte au fost înregistrate în țările vest-europene și declarațiile în materie de comerț internațional. Observatorii apreciază că, față de deteriorarea balanței comerciale a S.U.A. și a perenității problemelor balanței de plăți, este puțin probabilă o continuare prea accentuată a tendințelor de liberalizare, care s-au manifestat cel mai pregnant în anii trecuți sub forma inițiativei și a insistențelor S.U.A. în legătură cu „runda Kennedy". Pe de altă parte, nu se crede că trebuie supraestimată importanța unor „sunete protecționiste" care s-au făcut auzite în declarațiile electorale. Cel puțin, nu pare să fie vorba de preconizarea unor măsuri **generale** cu caracter protecționist. Nu sînt de exclus însă legislații parțiale, de exemplu în sprijinul unor ramuri ca industria oțelului sau industria textilă, care se simt amenințate pe piața lor internă. Pe de altă parte, o dispoziție generală a industriei și agriculturii americane par să o exprime declarațiile apropiate ca sens făcute de ambii candidați în sprijinul apărării și lărgirii piețelor de desfacere pentru produse din S.U.A. în străinătate.

I. PĂDUREANU

PE GLOB

● Ca urmare a grevelor, în primele 9 luni ale acestui an în Anglia s-au pierdut 3.874.000 zile de lucru, numărul cel mai ridicat după 1962. Cele mai multe zile de grevă au fost înregistrate în industria constructoare de mașini.

● Creșterea constantă și rapidă a producției mondiale de minereu de fier determină ziarul **The Financial Times** să releve utilitatea încheierii unui acord internațional „care să mențină prețurile la niveluri rentabile". În ultimii cinci ani prețurile minereului de fier au scăzut cu 8—10%.

● La Compagnie Française des Pétroles este prima societate în afara lui **Irak Petroleum Company** care reușește să obțină dreptul de a face prospecțiuni în Irak. Potrivit acordului semnat în februarie a.c. și intrat în vigoare la sfîrșitul lui octombrie ea va avea calitatea de „antreprenor [...]l al prospectării și exploatării p[...]ului" pentru Compania națion[...]rakiană.

● Producția mondială de fructe trop[...]cale este estimată la 24 milioane t la [...]nane, 25 milioane t la citrice, 3 m[...]oane t la ananas etc. Cantități mult mai mici fac însă obiectul comerțului internațional (în cazul citricelor [...]2 milioane t), deși principalele țări [...]sumatoare nu sînt și producăto[...]

● Două noi hidrocentrale inaugurate în Suedia, în vecinătatea Cercului Polar: cea de la Seitevare, cu o capacitate de 225 MW, și cea de la Letsi (286 MW). Ultima va deveni, prin adăugarea unei a treia turbine, cea mai mare hidrocentrală suedeză: 418 MW.

● Roger Martin, președintele-director general al companiei Pont-à-Mousson, către revista **Entreprise**: „Dacă aș putea, aș introduce studierea economiei încă din clasele primare".

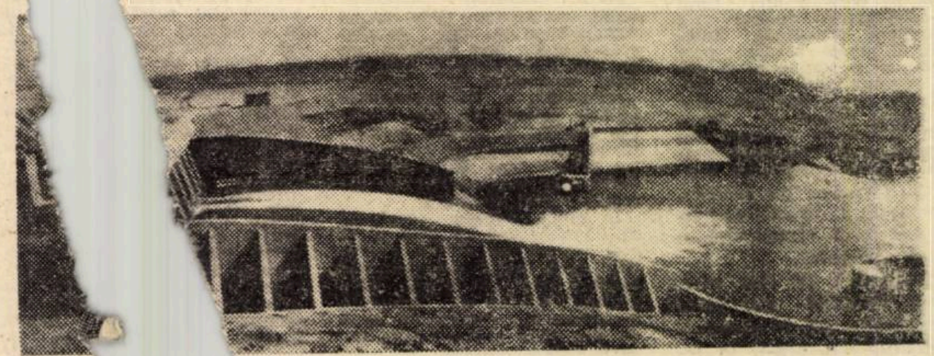

În Pakista[...] început lucrările de construcție a marelui baraj de la Tarbela, pe fluviul Ind[...]. Un alt baraj important este cel din fotografie, situat la Mangla, [...]care permite irigarea a 17 milioane de acri de pămînt

REPERE

ORDINATORUL ŞI „FIŞIERUL NAŢIONAL"

Într-o conferinţă organizată de Centrul naţional belgian pentru organizare ştiinţifică, Jules Vandendries, vicepreşedintele acestei instituţii, a pus în discuţie armonizarea centrelor de tratare a informaţiei în sectorul public.

Arătînd că serviciile publice din Belgia numără 500 000 oameni, adică 15% din populaţia activă a ţării, Vandendries informează asupra unui proiect al său destinat simplificării şi îmbunătăţirii activităţii serviciilor publice belgiene. Potrivit acestui proiect, se preconizează înfiinţarea unui „Fişier naţional" de armonizare a centrelor de prelucrare a informaţiei, care va folosi ordinatoarele şi care va gira următoarele fişiere pe persoane: fişierul contribuţiilor directe (10 milioane fişe); fişierul Casei generale de economii şi pensii (6 milioane fişe); fişierul asigurărilor sociale şi pensiilor (5,5 milioane fişe); fişierul permiselor de conducere (3—4 milioane fişe); fişierul abonamentelor radio (1 milion fişe); fişierul cazierului judiciar; cel al înregistrării cadastrului; fişierul evidenţei străinilor etc. La acestea se adaugă fişierele particulare ale băncilor, companiilor de asigurare etc.

Acest proiect atinge şi sectorul particular, dar efectele sale cele mai importante se vor resimţi în cel public. Fiecare fişă din acest „Fişier naţional" va avea la bază un număr naţional ce va cuprinde 9 cifre. Primele şase vor reprezenta data naşterii, iar următoarele trei, date de maşina electronică de calcul, identificarea sexului. La „Fişierul naţional" se vor codifica numele şi prenumele, administraţia poştelor urmînd să codifice numele străzilor şi localităţilor. Codificările sînt introduse în ordinator sub formă cifrată şi ies tot sub formă cifrată.

Autorul proiectului arată că foloasele „Fişierului naţional" de armonizare a centrelor de prelucrare a informaţiei vor fi imense, ameliorînd şi simplificînd ţinerea evidenţelor stării civile, cadastrului, contribuţiilor cetăţeneşti, asigurărilor sociale, stării sanitare a populaţiei etc. şi facilitînd transferul acestor informaţii de la o administraţie la alta, pe baza fişierelor interconectate.

CAFEA PENTRU ESCHIMOŞI

Să bea şi eschimoşii mai multă cafea! Acesta se pretinde a fi scopul unei călătorii pentru propaganda cafelei, pe care a întreprins-o recent în Alaska preşedintele Institutului cafelei din Brazilia. În realitate, turneul face parte dintr-un vast program de prospectare de pieţe şi stimulare a vînzărilor de cafea în lume. După cum se ştie, Brazilia furnizează 40% din totalul producţiei mondiale de cafea. În prezent producţia Braziliei depăşeşte mult cererea. De aceea producătorii din această ţară depun mari eforturi în vederea intensificării exportului de cafea mai ales în acele zone care importă relativ puţin.

TERMOMETRUL PREŢURILOR

Nu încape nici o îndoială — scria recent *La vie française* — că indicele a 259 articole de larg consum este cel mai elocvent mijloc de măsură a evoluţiei costului vieţii pentru o familie franceză din mediul urban, de condiţie modestă, cu doi copii. De la aplicarea planului de stabilizare — se spune — costul vieţii a înregistrat

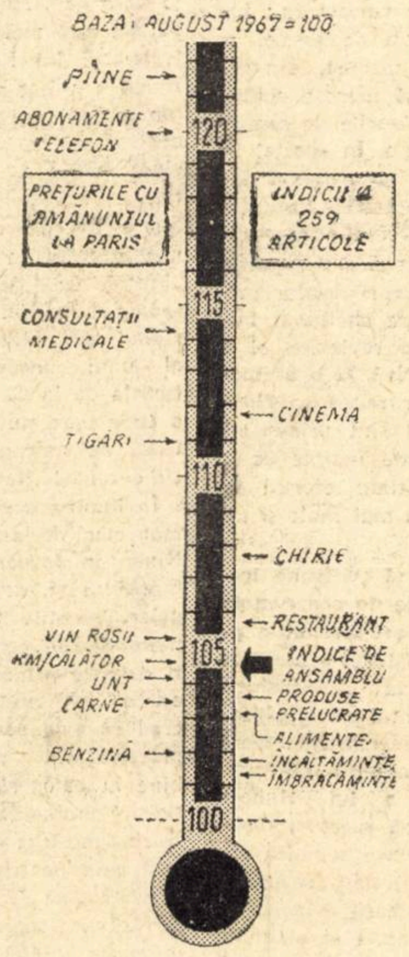

o rată anuală medie de creştere cuprinsă între 2,5 şi 2,8%. Din 1967 şi pînă în prezent, creşterea medie a fost de 4,7%, dar aceasta — scrie săptămînalul — reprezintă o medie între preţuri care nu s-au schimbat (ca cele ale legumelor şi fructelor), între preţuri care au crescut foarte puţin (la textile 1,4%) şi între preţuri care au urcat foarte mult (pîinea cu 19%, lectura şi distracţiile cu 14% etc.). Din graficul pe care-l reproducem după aceeaşi publicaţie, rezultă creşterea preţurilor la unele articole în perioada august 1967 — august 1968 (luîndu-se ca bază pentru indicele celor 259 articole 1967 = 100).

PEDAGOGIA DECIZIILOR

Problema adaptării învăţămîntului economic superior la cerinţele întreprinderii moderne în rapidă evoluţie este astăzi viu discutată în ţările Europei occidentale. Un punct de pornire în aceste discuţii sînt aşa-numitele „business schools" americane. După opinia a trei dintre absolvenţii unor asemenea şcoli: Jacques Deschamps, Sylvain Wibaux şi Dominique Xardel, membri în Comitetul de direcţie al Centrului naţional francez al conducătorilor de întreprinderi (C.N.D.E.), obiectivele şcolilor americane de afaceri sînt în realitate foarte simple: formarea viitorilor conducători sau perfecţionarea celor actuali şi formarea profesorilor. Ceea ce trebuie însă remarcat în mod deosebit sînt metodele pedagogice, extrem de active. „Cursanţii" — spun aceştia — sînt trataţi de către profesori de la egal la egal, formînd împreună o adevărată comunitate de muncă. Încurajaţi în mod permanent în iniţiativa de a întreprinde, în a-şi asuma riscuri, a gîndi de manieră autonomă, studenţii cîştigă rapid reflexele necesare conducerii întreprinderii. Întreaga pedagogie americană este centrată tocmai pe această «meserie» a luării deciziilor şi responsabilităţilor, sau, altfel spus, pe sensul responsabilităţii şi gustul deciziei. Ei mai remarcă de asemenea şi ponderea anumitor discipline în programul de predare a „business schools"-urilor în raport cu activitatea practică.

Iată mai jos repartiţia cursurilor obligatorii pe materii la patru din asemenea şcoli, în anul şcolar 1967—1968.

(în % din totalul cursurilor obligatorii)

	Harvard	Chicago	Wharton	Columbia
— [illegible]liză cantitativă	11,8	46,6	55,6	40,0
— [illegible]ţii umane	11,8	13,4	11,1	20,0
— [illegible]diu înconjurător	11,8	6,7	—	30,0
[illegible]ncţiile întreprin[illegible]erii (producţie — [illegible]arketing — finanţe)	35,3	26,6	33,3	—
[illegible] Politică generală	29,3	6,7	—	10,0
	100,0	100,0	100,0	100,0
[illegible]ocentajul cursurilor obligatorii din totalul cursurilor	63,1	75,0	47,4	50,0

S[illegible]LUŢII INEDITE

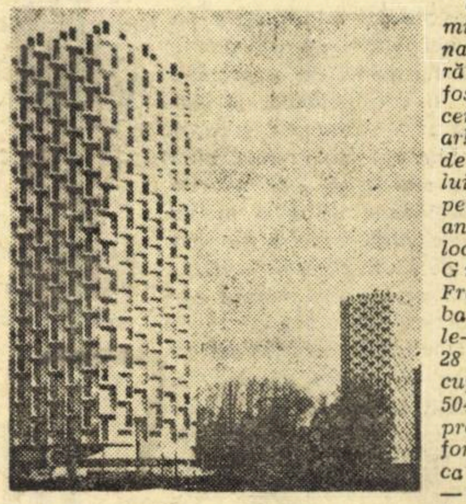

Unul din premiile internaţionale de arhitectură pe anul 1967 a fost atribuit, recent, grupului de arhitecţi francezi de sub conducerea lui Roger Anger, pentru realizarea ansamblului de locuinţe de la Grenoble, din Franţa. Este vorba de trei imobile-turn, cu cîte 28 de etaje, care cuprind în total 504 apartamente, proiectate într-o formulă nouă, atît ca aspect exterior — cu balcoane „în trepte" — cît şi ca soluţii tehnice inedite în ceea ce priveşte confortul interior (aer condiţionat, izolare fonică şi altele).

DE LA KIPLING LA MONNET

A făcut vîlvă în Occident scrisoarea de adeziune a premierului britanic Harold Wilson, trimisă nu de mult lui Jean Monnet, conducătorul „Comitetului de acţiune pentru Statele Unite ale Europei". Opţiunea, în termenii ei, pare într-adevăr categorică. „Partidul laburist, glăsuieşte scrisoarea, consideră că integrarea politică, economică şi tehnologică este indispensabilă dacă vrem ca Europa să-şi joace rolul la care ea trebuie să tindă..." Şeful laburiştilor şi preşedintele cabinetului de miniştri arată în încheierea adresei sale că reprezentanţii partidului sînt gata să-şi ocupe ca membri deplini locurile în sus-zisul comitet.

Poziţia conservatorilor coincide, pentru că preşedintele partidului, Edward Heath a adresat comitetului Monnet o scrisoare similară.

Pînă în prezent nici unul din conducătorii englezi nu acceptaseră principiul integrării, deoarece acesta presupune ca naţiunile să-şi delege suveranitatea unor organisme supranaţionale. Nu s-ar putea spune de aceea că în atitudinea Angliei nu s-a produs o schimbare. Englezii îl abandonează pe Kipling în favoarea lui Monnet, exclamă J. J. Servan-Schreiber, directorul săptămînalului francez L'Express.

Împrejurarea de faţă revigorează căutările mai vechi de explicaţii ale observatorilor politici din presă, în legătură cu apropierea Angliei de „Comunitatea Europeană". În urmă cu patru ani, cînd au venit laburiştii la putere, scrie în „Le Monde" Alain Iacob, trupele engleze se aflau angajate încă în Malaezia şi în Arabia de Sud; o reţea de baze şi de linii de comunicaţii, pe scară planetară, făcea ca Anglia să împartă cu forţele americane „rolul de jandarm mondial". Însă acum, lichidarea în curs a strategiei „la est de Suez" rămîne ireversibilă, chiar dacă în viitor ar lua puterea conservatorii, crede ziaristul francez. Dacă la devalorizarea lirei sterline, în noiembrie 1967, rolul acesteia de monedă de rezervă internaţională căta încă să fie prezervat, după recentele acorduri, de la Basel, ale băncilor centrale de emisiune, însuşi primul ministru se felicita că de aici înainte Marea Britanie nu va mai avea să-şi exercite rolul de „bancher mondial".

Ar putea să pară pripite, sau nu, opiniile unor observatori din presa vest-europeană, care, susţin teza că epoca „relaţiilor speciale" anglo—americane este astăzi revolută şi că nici Anglia, nici S.U.A., nici Canada, nu se mai gîndesc la o comunitate economică şi politică „oceanică". Inevitabilitatea optării pentru Europa, susţin aceştia, a devenit evidentă pentru judecata premierului Wilson încă după primele demersuri exploratorii în direcţia Pieţei Comune.

În ciuda acestui eşafodaj al explicaţiilor, şi fără a se mai insista pe opinia altora, care fără multe menajamente taxează noul pas drept ceva «înrudit stilului de manevră diplomatică». imaginea nouă ce şi-o face poate Anglia însăşi despre viitorul ei rol în «Comunitatea Europeană», nu poate încă avea, evident, la ora actuală, contururi foarte sigure.

DEPARTE DE ŢINTĂ

În cele din urmă, între firma franceză de automobile Citroën şi firma italiană Fiat, a fost încheiată o înţelegere. Despre datele economice ale problemei şi despre implicaţiile ei politice [illegible] sociale, revista noastră a [illegible] Guvernul francez, nu[illegible]se aprobarea pentru o[illegible]ă de fuziune pe care c[illegible]ea că poate duce la a[illegible]ea societăţii Citroën şi [illegible] nu acceptase aranjament[illegible] financiar pe care-l co[illegible]dera de natură a scoate o [illegible]portantă componentă a [illegible]dustriei de sub controlul [illegible]naţional. Dacă şi-a dat ac[illegible] consimţămîntul, este pen[illegible] că, după cum se arată, s-au luat garanţii că nu va f[illegible] vorba decît de o simplă [illegible]formă de cooperare ce nu [illegible]mportă riscuri. Participarea [illegible] capital a societăţii Fi[illegible] fost limitată la 15% şi [illegible]e[illegible]nit ca portofoliul [illegible]uni achiziţionat să-şi [illegible]iul în Franţa şi nu [illegible] ei. La o conferinţă [illegible]esă, dl. Pierre Berc[illegible]nte şi director gen[illegible]cietăţii Citroën, a [illegible] Am căutat să sta[illegible]nasă cooperare, ca[illegible]personalitatea [illegible]enţa ambelor soci[illegible]

După opin[illegible]atorilor, în pof[illegible]ărilor aduse acord[illegible] intervenţia guv[illegible] s-ar putea prev[illegible] în ce direcţie se[illegible] cooperarea în [illegible]ţa de concentr[illegible]ropeană rămîne [illegible] Pierre Bercot, [illegible]eea avansată[illegible] timpul discuţii[illegible] bloc naţional al co[illegible]orilor francezi de automo[illegible]le, a arătat că, dimpotrivă, [illegible]cordul Fiat-Citroën rămîne deschis şi altor firme din afară. Agenţia A.F.P., informează că la Bonn se consideră că acest acord „va putea încuraja şi alte asemenea înţelegeri la scară europeană".

De altfel, conducătorii celor două firme, Pierre Bercot şi Giovanni Agnelli şi-au arătat fiecare şi în mod deschis preferinţa pentru „scara europeană". Este penibil să constaţi cu ce încetineală se mişcă Europa politică, a spus Giovanni Agnelli într-un interviu la televiziune. Revine „oamenilor de afaceri" a adăugat el, să „unească voinţa politică, structurile juridice şi administrative ale unei Europe unite". Structura industriei de automobile în Europa trebuie să evolueze, a spus şi Pierre Bercot, iar calea este aceea a unei „ineluctabile concentrări — adică a unei reduceri a numărului firmelor ce lucrează numai pentru contul lor propriu".

Unii dintre comentatorii vest-europeni, partizani ai integrării, se plîng că intervenţia guvernului francez împotriva fuziunii celor două firme a făcut să fie trădat „spiritul Pieţei Comune". Alţii dintre ei se consolează, considerînd că renunţînd la o soluţie pur naţională, Franţa a făcut totuşi să prevaleze „o soluţie europeană".

Asemenea acorduri între întreprinderi din ţări diferite — dată fiind tendinţa de concentrare monopolistă a capitalurilor — s-ar fi produs oricum, poate chiar fără ideea unei „Europe integrate". Cît priveşte scopul declarat al Comunităţii Economice Europene care era acela de a se organiza în scurt timp formarea unei pieţe unice, supranaţionale de 180 milioane de locuitori, el pare foarte departe de a fi fost atins.

viaţa economică

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Dolgu (redactor şef), P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Creţoiu (redactor şef adjunct), T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu, membru corespondent al Academiei, P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu (redactor şef adjunct), V. Petrescu (secretar general de redacţie), I. Rachmuth, membru corespondent al Academiei, V. Rausser, N. Simionescu (redactor şef adjunct), C. Topor, S. Ţaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia

Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 46 (273)
VINERI
15 noiembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11.78.76
20 PAGINI • 2 LEI

PREVIZIUNE

Judecat în termenii experienței ultimelor cîteva decenii, viitorul pare să-și fi modificat însușirile. În trecut el se retrăgea în fața prezentului ca o linie de orizont, rămînea misterios și nebulos, iar descifrarea lui nu îndrăzneau să o întreprindă decît ghicitoarele, cititorii în stele sau sfinții trecuți la profesionism pe maglavi-turile ignoranței. Acum viitorul are o densitate uluitor de mare, atît de mare încît nici nu ne mai uluiește. El își păstrează bineînțeles necunoscutele, dar în același timp se lasă îmblînzit și disciplinat, evoluează pe trasee tot mai apropiate de traiectoriile proiectilelor lansate de pe platformele prezentului de practica socială, de cunoașterea umană. Viitorul a devenit complicele prezentului cu care adesea interferă, dar cu care întreține o permanentă competiție spre a-l surprinde, a-l găsi nepregătit, descoperit. De aceea omenirea gîndește tot mai mult prezentul în termenii viitorului și, paradoxal, se servește în descifrarea viitorului de prezent, extrapolînd tendințele ce se schițează în cadrul său.

Astăzi ritmul progresului depinde larg de previziune. De o previziune care trebuie să înbrățișeze perioade din ce în ce mai lungi și să fie cît mai apropiată de datele dezvoltării reale. Altfel, împrumutînd drumuri greșite, ceea ce astăzi este cîștig poate apărea mîine ca pierdere.

Societate care se construiește potrivit unor țeluri și criterii specifice, socialismul, implică organic previziunea și conține toate premisele obiective pentru utilizarea ei pe scară largă. Proprietatea socială și absența contradicțiilor de clasă, planificarea economiei naționale sînt tot atîtea atuuri care permit societății să prevadă, să elaboreze și să aplice decizii în care cerințele dezvoltării viitoare să fie corespunzător oglindite.

După Congresul al IX-lea al P.C.R., posibilitatea de a gîndi și acționa în perspectivă a fost instituționalizată în forme multiple. Ea este facilitată de numeroase măsuri — aplicate sau în curs de aplicare — vizînd metodologia de planificare, noua structură organizatorică a industriei, perfecționarea activității de comerț exterior, împărțirea administrativ-teritorială și dezvoltarea rurală etc. A crea condiții cît mai bune pentru o activitate cu orizont larg, cu perspectivă, la toate nivelele, este una din preocupările de bază ale conducerii partidului și statului nostru.

Aici este însă vorba nu numai de condiții, ci și de un mod de gîndire, de o trăsătură a stilului de muncă al cadrelor, al colectivelor de oameni ai muncii din unitățile economice. La începutul dezvoltării socialiste, în ritmul febril al construcției, cînd atît de multe ne lipseau și atît de multe trebuia să fie făcute, cînd învățam să conducem „din mers", ne gîndeam desigur la viitor, dar ne gîndeam de multe ori în chip romantic. Sau, copleșiți de sarcinile prezente, ne preocupam exclusiv de îndeplinirea și depășirea lor.

Astăzi, în condițiile economiei noastre, viguroase și dinamice, înzestrate cu un fond bogat de cadre valoroase, pur și simplu nu ne mai putem permite să neglijăm a gîndi în perspectivă și a ne pregăti pentru viitor. Improvizația și diletantismul, chiar întovărășite de cele mai bune intenții, nu pot fi decît frîne în calea dezvoltării noastre.

Dar gîndim noi oare suficient în perspectivă? Nu de prea multe ori lăsăm această sarcină în grija forurilor superioare? Nu se mai întîmplă, în asemenea cazuri, să ne liniștim conștiința cu invocarea caracterului limitat al competențelor cu care sînt investite unitățile noastre?

Nu se poate nega că această problemă merită reflecție.

Gheorghe DOLGU

PROPORȚIILE CONCENTRĂRII

CELE MAI MARI 100 DE SOCIETĂȚI DIN LUMEA CAPITALISTĂ

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

PLANUL

În perspectiva anului 1969

Un grupaj de articole semnate de ing. **Ioan Bordaș,** secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R., **Nicolae Ene,** adjunct al ministrului industriei ușoare, ing. **Viorel Metea,** directorul Uzinei „Hidromecanica"-Brașov, ing. **Maria Datcu,** directorul Fabricii de tricotaje-Brașov (pag. 3).

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

Fondurile fixe inactive — cauze și efecte (pag. 4).

FINANȚE ȘI CREDIT

O anchetă despre cerințele actuale ale sistemului de creditare. (pag. 5).

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

Îngrășăminte din reziduuri (pag. 6).

Ce împiedică creșterea producției de mătase naturală (pag. 6).

TRANSPORTURI

Peco și exigențele „turismului pe pneuri" (pag. 7).

REALIZĂRI ALE INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

Un nou tip de compresor (pag. 7)

★

Știri despre preocupările instituțiilor economice centrale (pag. 4), noi întreprinderi, secții, produse (pag. 5), tranzacții comerciale externe (pag. 7).

■ **ÎNTREPRINDEREA**

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Determinarea personalului T.A.

un grupaj prezentînd

O metodă de normare

și un

Documentar despre tehnici și opinii (pag. 8).

OAMENI ȘI PREOCUPĂRI :

Dialog cu ing. Ion Căpățînă, directorul general al

Uzinelor „Semănătoarea" (pag. 9).

AGENDA ECONOMISTULUI

Reguli privind închirierea de utilaje de construcții. (pag. 9)

■ **TEORII ȘI IDEI**

CĂRȚI

În culisele sistemului valutar (o recenzie de Dumitru Lăzăroiu la studiul „Sistemul valutar capitalist" de B. Comisioneru). Metode de planificare în rețea (recenzie de Florin Nistorescu la lucrarea „Analiza drumului critic" de Simion Lazăr).

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC :

Ion Desmireanu despre preocupările sale

BLOCNOTES

Sistemul de transporturi și creșterea economiei. de **Costin Murgescu**

FIȘE

Fișele „Vieții economice" vă semnalează în acest număr o serie de noutăți ale literaturii economice mondiale.

■ **ISTORIE ECONOMICĂ**

50 de ani de la desăvîrșirea statului național unitar

Lupta comună a maselor populare pentru îmbunătățirea condițiilor de viață (de Gheorghe I. Bodea) (pag. 12).

Unirea în documentele vremii (pag. 12).

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

ACTUALITATEA

Meandrele Pieței Comune

Un comentariu despre ultima sesiune a C.E.E. de Al. Anca (pag. 13).

Note externe : Între teamă și optimism ; Și excedentele pot stingheri (pag. 13)

Pe glob — știri despre tendințe și evenimente economice din lumea capitalistă (pag. 13).

DOCUMENTAR

Lansarea noilor produse : Inovație sau raționalizare ? (pag. 14).

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

Relatări despre R. P. Chineză, Republica Cuba, R. D. Germană. (pag. 14).

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

Piața cerealelor (pag. 15)

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Cele mai mari 100 de societăți din lumea capitalistă (pag. 16).

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

■ **EFORTUL PROPRIU AL ÎNTREPRINDERII**

GHEORGHE ȘTEFAN, șeful serviciului contabilitate, I.I.L. Curtea de Argeș. *Condițiile în care realizarea unor economii în cadrul activității planificate se consideră că a fost obținută ca urmare a efortului propriu al întreprinderii fac obiectul unei reanalizări la care participă organele centrale competente. Pe baza propunerilor care urmează să fie aprobate de organele superioare, se vor da indicații suplimentare care vor preciza și modul de rezolvare a unor situații de genul celor arătate de dv.*

■ **STAGIUL PENTRU FUNCȚII ECONOMICE**

MARIA GHIURCAN, București. *Stagiul necesar în funcții economice pentru a căror ocupare este prevăzută condiția absolvirii învățămîntului superior economic, cu examen de stat, este de cinci ani și nu de șase ani, la ocuparea funcției de economist principal în instituții și întreprinderi. Stagiul de șase ani este prevăzut exclusiv pentru promovarea în această funcție în aparatul administrației organelor centrale. Perioada din anii 1959—1963 cînd ați prestat muncă în funcții economice pentru care este prevăzută condiția absolvirii învățămîntului mediu nu se poate lua în considerare la stabilirea stagiului în funcții economice ce prevăd studii superioare.*

■ **RĂSPUNDEREA MATERIALĂ A ANGAJATULUI**

IOAN NEGRU, contabil șef, Exploatarea ateliere centrale, Alba Iulia. *Problema ridicată de dv. se află în atenția organelor de resort care examinează posibilitatea întăririi răspunderii materiale a angajaților din vina cărora se produc rebuturi. Rețineți însă că, potrivit reglementării existente (art. 30—32 din Codul Muncii) se pot lua unele măsuri eficiente pentru înlăturarea rebuturilor. Concomitent cu acțiunea continuă de ridicare a nivelului de calificare a cadrelor și de întărire a disciplinei tehnologice se poate aplica art. 20[3] din Codul Muncii. Acest articol stabilește că angajatul care nu corespunde funcției pentru care a fost angajat, dar corespunde — în cadrul calificării sale profesionale — unei alte funcții vacante în unitate, poate fi trecut în această din urmă funcție, fiind retribuit corespunzător noii munci îndeplinite. De asemenea, în cazul producerii unor rebuturi repetate, din vina angajatului, este posibilă aplicarea prevederilor art. 20 lit. d din Codul Muncii care permit desfacerea contractului.*

■ **VECHIME ÎN MUNCĂ SAU VECHIME ÎN SPECIALITATE ?**

IOAN LACATUȘU, șeful serviciului financiar, Fabrica de tricotaje — Suceava. *Perioada stagiului militar se ia în considerare ca vechime în muncă, nu ca vechime în specialitate. Pentru ca angajatul transferat în interesul serviciului să poată beneficia de drepturile prevăzute de art. 16[2] din Codul Muncii, este necesar ca acest transfer să nu fie efectuat în localitatea în care a avut domiciliul permanent. De asemenea, soțul (soția) transferat (ă) în interesul serviciului o dată cu soțul (soția) transferat (ă) care a beneficiat de drepturile prevăzute de art. 16[2] nu mai poate primi aceste drepturi. Angajații trecuți de pe un șantier pe altul, în condiții prevăzute de acte normative cu caracter social, au alte drepturi decît cele de transfer. Sînt necesare amănunte concrete pentru a vă răspunde la întrebare. Salariatul angajat pe o funcție tehnică are stagiul efectuat, exclusiv, în funcții tehnice. Nu este posibil să se considere acest stagiu ca fiind efectuat în funcții economice.*

■ **SERVICIILE DE CONTABILITATE ȘI VERIFICAREA GESTIUNILOR**

NICOLAE TUDORACHE, contabil șef, Fabrica de nasturi, București. — *Potrivit Deciziei Consiliului de Miniștri nr. 1598/1948 (art. 8 lit. 1), conducătorii serviciilor de contabilitate sînt obligați să asigure* **„urmărirea și executarea la timp a debitelor, precum și a lipsurilor constatate în gestiuni".** *În consecință lucrările arătate fiind de natură să determine încasarea debitelor, ele revin ca sarcină resoartelor financiar-contabile așa cum prevăd și Instrucțiunile Ministerului Finanțelor și Ministerului Justiției nr. 1602—691/1961. Aceste instrucțiuni prevăd, pentru oficiile juridice, sarcina de a obține titlurile executorii, a exercita căile de atac, a documenta pe angajații delegați în fața comisiilor pentru soluționarea litigiilor de muncă să susțină interesele unității, a da îndrumări angajaților care participă la executare de a analiza modul cum decurge activitatea de obținere a titlurilor și de executare a acestora, luînd sau propunînd măsuri corespunzătoare. De altfel, există numeroase unități la care nu este prevăzut postul de jurisconsult deoarece, potrivit Decretului 143/1955, este necesar ca o unitate să aibă cel puțin 300 salariați. Considerăm că modificarea prevederilor instrucțiunilor menționate, în sensul propus, nu este oportună,* **(răspunsul aparține Direcției generale de control și revizie din Ministerul Finanțelor).**

PETRE MAVRODINEANU, economist, Fabrica „Răsăritul", Brașov — *Propunerea dv. a fost transmisă forurilor în drept. Răspunsul acestora îl vom publica la această rubrică.*

N. FIREȚEANU, economist principal, Fabrica de ciment Fieni — *Ne bucură dorința dv. de a fi un colaborator apropiat al „Vieții economice". În legătură cu primul articol trimis redacției, vă sugerăm, ca o modalitate, descrierea mai amănunțită a unui singur studiu pe linia organizării științifice a producției și a muncii. Dacă ne veți trimite și informații pe această temă, ele vor fi binevenite.*

ȘTEFAN SGÎRCITU, șeful serviciului contabilitate CIL-Brăila — *Vă mulțumim pentru cuvintele frumoase la adresa revistei noastre. Problemele ridicate de dv. în ultimul material trimis redacției sînt în atenția organelor de resort. Așteptăm de la dv. și alte materiale.*

ÎNTREPRINDEREA PREFABRICATE BETON, Turda — *Tema depășește sfera preocupărilor noastre. Vă vom face cunoscută opinia Ministerului Finanțelor căruia i-am transmis întrebarea dv.*

ECOURI · ECOURI · ECOURI · ECOURI

AUTONOMIE ÎN TRANSPORTUL INTERURBAN

ÎN TREI NUMERE ale revistei noastre (20—26 și 30) am publicat scrisori în legătură cu greutățile unor unități economice la eliberarea autorizațiilor de către autobazele de transporturi auto. La aceste scrisori Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene ne-a trimis un răspuns arătînd că întreprinderile în cauză n-ar avea motive să fie nemulțumite de felul cum s-a răspuns la solicitările lor pentru eliberarea autorizațiilor. I.C.H. „Porțile de Fier" revine — în continuare — asupra sesizării făcute redacției !

„Prin sesizarea noastră anterioară demonstrăm că actualele reglementări privind executarea transporturilor de către întreprinderile cu parc propriu (pe bază de autorizație) sînt perimate. Actualmente, ele constituie o frînă și o îngrădire a autonomiei întreprinderilor, repercutîndu-se negativ în rezolvarea operativă a anumitor probleme de producție. Iată de ce nu putem considera satisfăcător răspunsul ministerului deoarece se rezumă la o simplă enumerare a autorizațiilor eliberate unității noastre, lăsînd fără răspuns problema de principiu ridicată de noi.

Mai mult, se lasă impresia că I.C.H. „Porțile de Fier" dispune de o abundență de autorizații care ar permite executarea, în cele mai bune condiții a transporturilor necesare. Or, pe noi ne interesează autorizațiile pentru transporturile interurbane de mărfuri.

La începutul activității noastre, organele superioare au apreciat că pentru realizarea importantelor sarcini ce revin întreprinderii, este necesară dotarea cu parc auto, alocînd în acest scop însemnate fonduri valutare (dată fiind proveniența din import a majorității autovehiculelor). De ce oare mai este necesară și autorizația întreprinderii de transporturi pentru utilizarea acestora pe șantiere ? Oare nu-i o simplă formalitate birocratică ? Faptul reiese și mai evident, dacă menționăm că pe autorizații se specifică și circulația în orașul București (unde întreprinderea noastră nu are nici un șantier, ci numai sediul central) cu drept de dizlocare la șantiere unde este însă necesară o nouă viză (a unității locale). Chiar dacă s-ar invoca utilitatea unor atari autorizații, n-ar fi oare mai logic și mai lipsit de formalism dacă s-ar menționa că autovehiculele din parcul I.C.H. pot lucra pe orice șantier din țară, fără altă viză suplimentară ?

Anul acesta, în ciuda insistențelor noastre D.G.T.A. nu a prelungit decît autorizațiile existente în 1967, adică mai puțin de jumătate din numărul solicitat. O atare măsură nu mai necesită comentariu.

„Ajutorul" primit se poate concretiza doar în amenzile aplicate. Anul trecut, întreprinderea noastră a fost amendată cu 11 000 lei, pentru mașinile găsite în curse interurbane fără autorizațiile respective și cu alte mii de lei pe anul în curs.

Se pierde mult timp cu solicitarea autorizațiilor, de asemenea și cu întocmirea formalităților. Iată de ce socotim că practica actuală de obținere a autorizațiilor ocazionale nu mai corespunde. Propunem deci revizuirea actualelor reglementări, în sensul acordării unei autonomii corespunzătoare sarcinilor, fie asigurarea autorizațiilor permanente la nivelul numărului și rutelor solicitate.

Cîteva exemple edificatoare „colaborării" întreprinderilor de transport cu I.C.H. „Porțile de Fier" :

● La un moment dat Întreprinderea de gospodărie orășenească Turnu-Severin nu reușea să asigure transportul salariaților noștri la șantierele din Gura Văii. Întîrzierea la program a unui mare număr de angajați se repercuta negativ asupra procesului de producție. În această situație, am fost obligați să amenajăm un număr de autocamioane pentru transportul salariaților. Ce a făcut Autobaza ? Și-a plasat controlorii la orele de ieșire și intrare în schimb și ne-a amendat.

● Cu ocazia campaniei de recoltare, la indicații superioare, am ajutat CAP-urile la transportul cerealelor. În loc să fie apreciat ajutorul nostru, reprezentanții clasicului control al autorizațiilor ne-au amendat pe loc".

Dumitru VANĂ
inginer șef mecanic

ing. Teodor MATEESCU
șef serviciu

ÎN PERSPECTIVĂ PLANUL PE 1969

Preliminări favorabile, sarcini mobilizatoare ● Gîndirea colectivă în acțiune ● Noi resurse în circuitul economic ● Măsuri multilaterale pe întregul proces de fabricație

CONJUGAREA EFORTURILOR

ANUL CARE-L ÎNCHEIEM marchează serioși pași înainte pe linia perfecționării sistemului de planificare, organizare a producției și muncii. Prin studiile și analizele efectuate pe parcursul acestui an, Comitetul județean de partid a ajutat întreprinderile să pună mai bine în valoare potențialul tehnic și uman de care dispun, să asigure atît o fundamentare științifică în determinarea principalelor măsuri luate, cît și o corelare riguroasă între resurse și utilizarea acestora. Întreprinderile din județul nostru încheie anul 1968 cu realizări care depășesc nivelele atinse anterior, cît și prevederile actuale de plan.

Sarcinile de plan pentru anul 1969 pun în fața întreprinderilor din județul Brașov ca obiective sintetice generale sporirea producției globale față de acest an cu 10,8%, a productivității muncii cu 6,6%, a beneficiilor cu 25,8%. Așa cum a intrat în obiceiul practicat în anii din urmă, întreprinderile noastre, punînd accentul pe îndeplinirea sarcinilor de plan curente, se preocupă intens și de perspectivă, creînd condiții care să favorizeze mersul ascendent al producției și al întregii activități economico-financiare. În prezent, pe baza analizelor și a studiilor ce le facem, am reținut cîteva probleme care depășesc posibilitățile locale și vor trebui analizate și rezolvate cu sprijinul ministerelor de resort și al instituțiilor economice centrale.

Una din problemele principale, care solicită o rezolvare urgentă, este **asigurarea întreprinderilor cu repartiții de materii prime și materiale pentru a permite perfectarea din vreme a contractelor.** Deși pe această linie s-au întreprins unele măsuri, în special în activitatea de elaborare a planului de aprovizionare a întreprinderilor, pînă în prezent s-au primit repartiții doar pentru un număr restrîns de materii prime și materiale. De altfel, această situație se perpetuează de mai mulți ani. Și în 1968 unele întreprinderi din județul nostru, neavînd asigurate din vreme cantitățile de materii prime necesare pentru producția curentă, au avut de înfruntat serioase dificultăți.

Sînt și cazuri cînd, deși s-au primit repartiții și încheiat la timp contracte, furnizorii nu respectă termenele de livrări. Astfel, Uzina de autocamioane nu a primit o cantitate de 446 tone laminate de la Combinatul siderurgic-Reșița, 3 167 bucăți anvelope de la Uzina „Danubiana"-București etc. — toate aferente producției trimestrului III. Se înțelege că lipsurile care se manifestă în aprovizionarea întreprinderilor cu materii prime și materiale, creează perturbații în îndeplinirea planului.

Așa după cum este cunoscut, o mare parte a producției întreprinderilor brașovene se realizează în colaborare cu un număr însemnat de întreprinderi din afara județului. **În această privință s-a creat, în decursul anilor, o bună legătură între diferite întreprinderi, colaborarea aducînd și pentru o parte și pentru cealaltă, serioase avantaje.** Cu toate acestea, se întîlnesc — și nu rareori — cazuri în care din diferite motive, mai mult sau mai puțin plauzibile, unii colaboratori nu se achită de îndatoririle asumate. Uzina „Hidromecanică"-Brașov, de pildă, este împiedicată de a realiza la timp turbosuflantele pentru tractorul S-1300, datorită faptului că Uzina mecanică-Sinaia livrează rotoarele pentru turbină cu mari întîrzieri, de obicei după 20 ale lunii, și de o calitate slabă.

Un capitol important al planului îl constituie **producția destinată exportului.** Pentru a asigura o permanentă cointeresare în sporirea acestei producții, se cer aduse, după părerea noastră, unele îmbunătățiri atît în metodologia de planificare, cît și de contractare. Ne referim, în primul rînd, la faptul că planul de export al întreprinderilor ar trebui să fie stabilit pe relații concrete și nu numai pe total, cum este în prezent. Considerăm oportun de a se trece într-o mai mare măsură la tratative directe între întreprinderile producătoare din țară și beneficiarii externi.

Pentru a reda mai operativ circuitului economic utilajele rămase disponibile din diferite cauze în întreprinderi, **este necesar ca, la nivelul ministerelor și organelor centrale, să se găsească mijloace mai prompte prin care să se asigure redistribuirea acestora între întreprinderi și ramuri.** Actualul sistem necesită mult timp, este greoi și face să se mențină o sursă de cheltuieli în condițiile în care aceste utilaje stau și nu produc.

ing. Ioan BORDAȘ

secretar al Comitetului județean-Brașov al P.C.R.

DIVERSIFICARE ȘI CALITATE

PLANIFICAREA, prin însuși conținutul ei, presupune cunoașterea din vreme de către colectivele întreprinderilor a principalelor coordonate ale planurilor de perspectivă și anuale. În 1969 — al patrulea an al cincinalului — printre principalele obiective care vor solicita o atenție deosebită, aș arăta ,în primul rînd, faptul că **producția industriei ușoare va crește și se va diversifica în măsură însemnată.**

Volumul sporit de producție va fi obținut atît pe baza **intrării în funcțiune a unor întreprinderi și secții noi, cît și a utilizării mai bune a capacităților existente,** ca urmare a îmbunătățirii în continuare a organizării producției și a muncii.

Încă la sfîrșitul acestui an, vor intra total în funcțiune noua fabrică de tricotaje tip lînă București și parțial noua țesătorie de mătase „Victoria"-Iași — una din cele mai mari unități de acest gen din țară — noua fabrică de sticlă-București, care va avea o capacitate de peste 4 ori mai mare față de toate capacitățile existente în industria sticlei în anul 1938, secții noi la fabricile „Emailul roșu"-Mediaș, „1 Septembrie"-Satu Mare și altele. De aici, pentru pregătirea planului pe anul 1969, **necesitatea ca beneficiarii să colaboreze mai strîns cu constructorii și instalatorii pentru respectarea cu strictețe a graficelor de construcții și de montaj.**

Paralel cu măsurile luate pentru terminarea lucrărilor de investiții, pentru pregătirea condițiilor realizării cu succes a planului pe anul următor, au fost inițiate acțiuni privind **folosirea mai bună a utilajelor,** pe baza creșterii indicilor de utilizare a acestora. Pentru a ilustra importanța acestei acțiuni este suficient să arătăm că **sporirea în anul 1969 a indicilor de utilizare intensivă a războaielor de țesut numai cu 1%, va avea drept efect obținerea unei producții suplimentare de 5,2 milioane mp țesături.**

Eforturile pentru obținerea unei producții sporite și diversificate vor trebui conjugate cu preocupările pentru **ridicarea pe o treaptă mai înaltă a eficienței economice a întregii activități productive.** Dat fiind faptul că în industria ușoară elementul de bază în prețul de cost — circa 80% — reprezintă materia primă, este necesar ca aceasta să fie gospodărită și valorificată în mod superior, mai ales că bumbacul, lîna, pielea și talpa nu se găsesc în cantități nelimitate. Pentru anul ce vine, pe baza continuării acțiunii de **reducere a normelor de consum** — ținînd seama de dotarea tehnică a întreprinderilor, de organizarea superioară a producției și a muncii, de ridicarea calificării profesionale a cadrelor — se prevede obținerea unei economii de circa 200 tone talpă, 120 tone fire de tip bumbac și vigonie și 265 tone de fire tip lînă. Bineînțeles că aceste cantități sînt minime, urmînd ca în fiecare întreprindere să fie puse mai bine în valoare — prin măsuri judicios gîndite — rezervele existente în acest domeniu.

Folosirea cu maximum de grijă a materiilor prime, ridicarea pe această bază a eficienței economice a întreprinderilor, presupune, concomitent, o atenție deosebită pentru **calitatea produselor.** Realizările incontestabile obținute în această direcție de marea majoritate a întreprinderilor — realizări ce vor trebui mereu dezvoltate — nu trebuie să ne facă să pierdem din vedere unele neajunsuri ce se mai manifestă, concretizate în refuzuri de produse de către comerț, în remanieri și cupoane care afectează eficiența activității de producție.

Obiectivele planului pe 1969 sînt, desigur, complexe. Schițînd cîteva din coordonatele principale va trebui să ne preocupăm și de multe alte laturi ale activității întreprinderilor. Respectarea integrală și la termene a prevederilor contractelor economice, lichidarea stocurilor supranormative, reducerea substanțială a cheltuielilor de producție — iată alte domenii importante în care comitetele de direcție și colectivele din întreprinderi vor trebui să acționeze hotărît și cu maximum de răspundere.

Nicolae ENE

adjunct al ministrului industriei ușoare

ÎNNOIREA PRODUSELOR

AN DE AN, uzina noastră realizează, pe lîngă produsele din fabricația curentă, altele noi, considerînd că **înnoirea producției constituie o importantă cale de dezvoltare și creștere a eficienței activității sale.** Parte din acestea sînt tot rezultatul activității colectivului nostru care, pe baza prevederilor planului tehnic, materializează noi concepții, asimilează diferite produse pentru activitatea viitoare.

Este foarte importantă dozarea eforturilor, astfel încît concomitent cu executarea sarcinilor curente ale planului de producție, să poată fi înfăptuite și cele din planul tehnic.

De obicei, la începerea unui nou an de producție toate eforturile sînt concentrate spre o singură țintă: îndeplinirea planului. Nu rare au fost cazurile cînd, cu ani în urmă, și în întreprinderea noastră lucrurile s-au petrecut așa: prevederile din planul tehnic privind produsele noi se realizau doar în parte, întrucît nu erau create condițiile necesare. Abia în trimestrele următoare, cu eforturi și cheltuieli suplimentare reușeam, în sfîrșit, să ne achităm de obligațiile care trebuiau onorate încă la început de an. Trăgînd învățămintele cuvenite, am ajuns la concluzia că planul de înnoire a producției viitoare trebuie să se realizeze într-un ritm corespunzător, fără să stînjenească activitatea de producție curentă și invers.

Întreaga activitate de asimilare a noilor produse s-a desfășurat în condițiile realizării planului la toți indicatorii. În acest an, colectivul nostru a realizat prototipurile unei pompe vacuum pentru spălătoriile chimice, al unui clește mecanizat pentru extrasul țevilor de la sonde și altele. Totodată, au fost efectuate pregătirile pentru fabricația de serie a unor tipuri de reductoare destinate instalațiilor de alimentare cu apă (R-1 și R-2), a suflantei de aer SRD-94 etc. Unele prototipuri finalizate în 1967 și omologate (convertizorul de 350 CP cu palete reglabile pentru instalațiile de foraj și transmisiile hidraulice de 150—250 CP pentru locomotivele Diesel hidraulice), sînt de asemenea gata.

Am dat aceste exemple, pentru a ilustra necesitatea conjugării eforturilor, astfel încît atît sarcinile curente, cît și cele viitoare să formeze un tot, cărora să li se acorde egală și maximă răspundere. Avînd create din timp condiții, sarcinile de plan pe 1969 nu ne pun probleme deosebite. Chiar din primele luni vom livra beneficiarilor produse noi, verificate, care vor satisface atît din punct de vedere tehnic, cît și economic. Va trebui să producem în anul viitor cu 20% mai mult ca în 1968 ponderea principală a sporului formînd-o transmisiile pentru locomotivele Diesel-hidraulice, turbosuflantele pentru supraalimentarea motoarelor Diesel — produse noi de un nivel tehnic foarte ridicat.

Sînt totuși unele aspecte care ar trebui să stea, în mai mare măsură, în atenția ministerului nostru. M-aș referi, în special, la **definitivarea planului tehnic, care ar trebui să cuprindă la capitolul asimilări de produse noi, numai pe acelea care au sorți de izbîndă, pentru a forma obiectul unei producții de serie.** Sînt cazuri cînd asimilăm unele produse, depunem deci eforturi și cheltuim bani, dar ele rămîn numai în stadiul de prototip.

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

O DINAMICĂ NESATISFĂCĂTOARE: PONDEREA CHELTUIELILOR PENTRU CONSTRUCȚII ÎN TOTALUL INVESTIȚIILOR

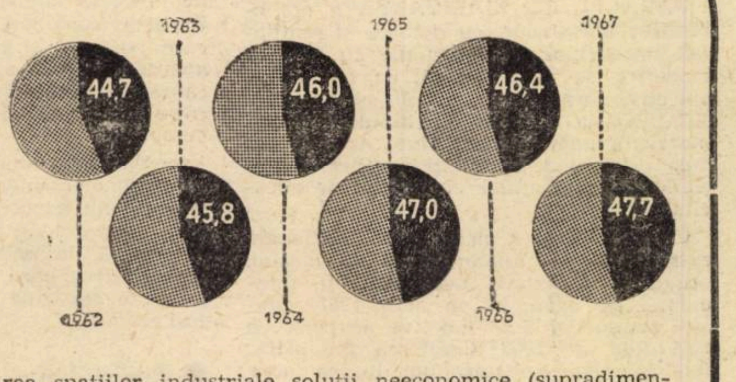

ÎN ȚARA NOASTRĂ, ponderea construcțiilor în totalul investițiilor se menține încă la un nivel ridicat. Mai mult, așa cum se observă din grafic, această pondere a înregistrat în ultimii ani o creștere.

Ce cauze au generat acest fenomen? Unii proiectanți adoptă încă la dimensionarea, amplasarea și executarea spațiilor industriale soluții neeconomice (supradimensionarea construcțiilor, utilizarea insuficientă a posibilităților de amplasare a utilajelor în aer liber sau de protejare a lor cu materiale de construcții ușoare și ieftine etc.). De asemenea, în prezent, nu sînt utilizate pe măsura posibilităților suprafețele de producție, prin concentrarea unui număr mai mare de utilaje în spațiile construite.

Uneori, colectivul de concepție al uzinei este pus în situația de a nu-și concentra energia spre cerințe proprii foarte stringente, deoarece este solicitat să execute sarcini suplimentare pentru diverse alte unități. **Socotim că analizînd cu chibzuință capacitatea fiecărei intreprinderi, s-ar putea prevedea în planul tehnic obiective concrete corelate cu posibilitățile de rezolvare și care să fie utile pentru economia națională.**

ing. Viorel METEA
directorul Uzinei „Hidromecanica"-Brașov

PRIORITATE REZERVELOR INTERNE

MĂRIREA capacității de producție este o noțiune dinamică și se caracterizează prin obținerea unei producții anuale maxime cu ajutorul utilajului existent și la un anumit grad de folosire a acestuia, în condițiile fondului de timp calendaristic dat. **Sporirea capacității de producție, prin efort propriu, constituie un factor însemnat de creștere a eficienței activității economice a intreprinderilor.** De aceea la elaborarea și aplicarea măsurilor menite să asigure realizarea sarcinilor sporite de plan, trebuie abandonată ideea că ele pot fi înfăptuite numai dacă s-ar prevedea și investiții pentru construirea de noi capacități.

Firește, sînt cazuri cînd fără noi investiții nu se pot realiza sarcinile mult majorate. Dar de fiecare dată, analiza directă a posibilităților existente, a aplicării unor măsuri eficiente, pot duce la valorificarea a noi și importante resurse interne. În acest an, de pildă, unitatea noastră a avut de realizat sarcini mult majorate față de 1967. Pentru înfăptuirea lor, o bună parte din colectiv a înclinat spre ideea dezvoltării capacităților de producție, prin solicitare de investiții. Cu greu am putut combate asemenea tendințe. Acum însă s-a adeverit previziunea noastră: sarcinile majorate de plan au fost îndeplinite și estimăm obținerea unui volum de producție-marfă vîndută și încasată, peste prevederi, de circa 26 milioane lei și beneficii de 21 milioane lei, fără investiții suplimentare. Dintre studiile care au avut un efect economic favorabil amintim pe cel referitor la analiza caracteristicilor instalațiilor pe faze tehnologice, în funcție de capacitatea utilajului-cheie, în vederea determinării și înlăturării locurilor înguste. Aplicarea unui astfel de studiu la fabrica de aminoplast, de pildă, a dus la creșterea capacității de producție cu 20%, sporind producția fizică anuală cu 200 tone, iar valoric cu 2 256 000 lei.

Un alt factor de sporire, prin efort propriu, a capacității de producție — specific tocmai industriei chimice — căruia i-am acordat o atenție deosebită, îl constituie reducerea duratei reviziilor la utilajele tehnologice. În acest scop, s-a elaborat și aplicat, de pildă, un sistem îmbunătățit de planificare în rețea, cu ajutorul drumului critic, a reviziei anuale la grupul tehnologic de azot. Studiul a constat în căutarea soluțiilor optime de folosire a echipelor de reparații, de evitare a fenomenelor negative, care duc la prelungirea duratei de oprire a instalațiilor tehnologice. Rezultatele aplicării acestui studiu s-au concretizat în obținerea, peste prevederile planului, în primele 9 luni, a 1 180 tone azotat de amoniu neaglomerabil.

Ținînd seama de experiența acumulată, de rezervele care mai există, pentru anul 1969 ne-am propus indici de plan superiori realizărilor preliminate din acest an cu 2,2% la producția globală, cu 2,3% la producția-marfă, cu 4,6% la beneficii și cu 1,22% la productivitatea muncii. Pentru a asigura îndeplinirea lor, vom acorda, în continuare, o atenție însemnată sporirii capacităților de producție, prin efort propriu, folosirii lor la un nivel maxim.

ing. Teodor ȘUTEU
director general al Combinatului chimic-Făgăraș

NOMINALIZAREA PRODUCȚIEI

DE O DEOSEBITĂ importanță în asigurarea condițiilor îndeplinirii cu succes a sarcinilor de plan, este nominalizarea din vreme a tuturor elementelor sale. În industria tricotajelor aceasta se realizează prin contractarea din timp cu beneficiarii (întreprinderile de comerț interior și exterior), a produselor pe care le livrăm, stabilindu-se de comun acord sortimentul, modelele, componența materiei prime din care confecționăm articolele vestimentare, nuanțele coloristice etc.

Nominalizarea din timp a sarcinilor de plan permite intreprinderii să-și organizeze judicios producția, să se aprovizioneze cu sortimentele de materii prime și materialele necesare, să evite apariția stocurilor supranormative la unele poziții.

Am simțit din plin — mai ales în acest an — însemnătatea concretizării din vreme pe elemente a sarcinilor de plan. Cunoscîndu-le în amănunțime, am putut acționa în diferite direcții pentru a pune în valoare întregul potențial al fabricii, obținînd însemnate realizări. Pe baza unor studii, au fost elaborate și aplicate 17 măsuri cu eficiență economică concretizată într-un spor de producție globală de peste 4 900 000 lei și o economie anuală la prețul de cost de aproximativ 250 000 lei.

Experiența acumulată ne-a permis să elaborăm pentru 1969 propuneri de plan superioare realizărilor preliminate din acest an, cu 13,9% la producția globală și marfă, cu circa 70% la export și cu 1,3% la productivitatea muncii. Mobilizînd rezervele existente, vom putea îndeplini și chiar depăși aceste propuneri de plan. Pentru trim. I.1969, producția fabricii noastre este de acum nominalizată, urmînd ca pentru trimestrele II și III, să se efectueze noi contractări cu beneficiarii.

Acest fapt ne permite să ne pregătim din timp producția. De exemplu, serviciul de creație lucrează în prezent la realizarea unei colecții de 250 de modele de tricotaje din care 131 sînt noi. Înainte de a se trece la confecționarea modelelor au fost consultați beneficiarii, studiindu-se totodată și tendințele evoluției în viitor a produselor ce intră în profilul nostru.

Aș dori însă să relev cu acest prilej o problemă: **faptul că în ramura noastră au loc pentru nominalizarea producției 2—3 contractări anuale cu beneficiari, creează adesea în intreprinderi situații paradoxale. Uneori nu putem satisface cererile: alteori, rămînem cu capacități disponibile, întrucît nu avem cereri de produse. Ar fi util ca aceste contractări să aibă loc anual. Beneficiarii — întreprinderile de comerț — ar putea emite pretenții producătorilor să realizeze sortimente, care să țină seama de sezon și modă.** Pentru modificări de modă, se poate interveni, întreprinderile fiind obligate să satisfacă aceste cerințe. Acest deziderat se discută de mult, dar măsurile întîrzie...

ing. Maria DATCU
director al Fabricii de tricotaje-Brașov

Capacități de producție

FONDURILE FIXE INACTIVE-CAUZE ȘI EFECTE

PARALEL CU EDIFICAREA a noi obiective industriale, cu dotarea și reutilarea întreprinderilor existetne cu tehnică modernă se înregistrează, ca un proces obiectiv caracteristic revoluției tehnico-științifice, o **creștere a ritmului uzurii morale a unor fonduri fixe.** Acest fenomen determină necesitatea utilizării mașinilor și instalațiilor cu maxim de eficacitate.

Cu toate acestea, în economia națională există încă un număr mare de mașini, utilaje și instalații neutilizate în producție. De exemplu, în anul 1967 volumul fondurilor fixe inactive a sporit cu 19% față de 1966. Creșterea fondurilor fixe inactive a determinat luarea unor măsuri pentru reducerea numărului de mașini, utilaje și instalații care stau nefolosite. În acest scop a fost modificată legislația cu privire la trecerea în rezervă și în conservare a utilajelor și mașinilor inactive care permitea scoaterea de sub regimul amortizării a unui important volum de fonduri fixe. În noua lege privind amortizarea se prevede ca pentru toate utilajele — folosite sau nefolosite — să se plătească amortismentul, fapt care a stimulat în unele ramuri industriale reducerea volumului fondurilor fixe inactive. La Ministerul Energiei Electrice, de exemplu, volumul de utilaje nefolosite a fost diminuat cu aproape 40%, iar la Ministerul Industriei Construcțiilor a scăzut treptat, ajungînd să reprezinte în prezent numai 1,3% din valoarea totală a utilajelor din dotare. Cu toate progresele realizate în micșorarea volumului fondurilor fixe inactive, există ramuri industriale în care, în loc ca volumul utilajelor neintroduse în circuitul producției să scadă, acesta a crescut. La Ministerul Economiei Forestiere, de exemplu, volumul utilajelor inactive a sporit la sfîrșitul semestrului I al anului curent cu circa 20% față de 1967.

● Ce generează imobilizări de utilaj?

Existența de fonduri fixe inactive poate avea diferite cauze. În condițiile revoluției tehnico-științifice, de pildă, **prelungirea duratei de execuție a unor investiții poate determina ca unele utilaje, care nu au fost încă montate, să fie scoase din flux datorită uzurii morale accelerate sau descoperirii unei tehnologii mai eficiente.** Asemenea fenomene se întîlnesc des îndeosebi în ramurile industriale dinamice cum este cea chimică. În această ramură o serie de utilaje specifice unei anumite tehnologii, prin schimbarea ei, nu s-au mai dovedit corespunzătoare. Așa stau lucrurile de exemplu, cu unele din utilajele importate pentru Combinatul de cauciuc sintetic-Gheorghe Gheorghiu-Dej, care însumează peste 12 milioane lei, pentru care se plătesc amortismente fără ca ele să producă. Volumul amortismentelor plătite în ultimul an de Ministerul Industriei Chimice pentru utilaje nefolosite s-a ridicat la circa 25 milioane lei.

O altă cauză care generează formarea stocurilor de utilaje nefolosite, este aceea **a nelivrărilor de către furnizor în ordinea succesiunii montajului și la termenele stipulate de contracte.** Unii beneficiari sînt tentați chiar să încurajeze primirea în avans a utilajelor pentru noile investiții, din grija ca acestea să nu le fie livrate cu întîrziere. Atunci cînd devansarea livrării utilajelor se efectuează în limite de timp admisibile, care nu sînt penalizate cu credite restante, este bine; dacă livrarea se efectuează însă fără a se ține seama de fluxul de montare, se ajunge la formarea unor stocuri apreciabile de fonduri fixe inactive, care imobilizează importante mijloace materiale și bănești. Asemenea situații au fost înregistrate, nu de puține ori, pe unele din șantierele Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Metalurgice și altele.

Stocurile de utilaje inactive sînt finanțate din credite care se rambursează din fondurile de investiții atunci cînd sînt trecute la montaj. Întîrzierile și, respectiv, menținerea lor în stare inactivă, se penalizează ca și creditele restante. **Pentru a se pune capăt acestei stări de lucruri ar fi oportun să se îmbunătățească sistemul de contractare, astfel incit să crească obligațiile furnizorului de utilaje pentru respectarea prevederilor contractelor încheiate.**

● Răspunderea proiectantului

Formarea stocurilor de utilaje inactive este determinată în unele cazuri și de greșeli în proiectare, de insuficienta corelare a diferitelor elemente ale proiectului sau de superficiala studiere a condițiilor concrete a lucrărilor de investiții. Datorită unei insuficiente studieri a condițiilor în faza de proiect, la Combinatul de îngrășăminte chimice-Turnu-Măgurele s-a amplasat cu totul necorespunzător priza de aer pentru producția de amoniac și, în consecință, fonduri fixe în valoare de peste 12 milioane lei nu sînt folosite. La acest combinat o instalație de descărcare portuară și o instalație de măcinat apatită stau, de asemenea, nefolosite din cauză că proiectantul a luat eronat în considerare posibilitățile de aprovizionare cu apatită.

Insuficienta cunoaștere a posibilităților achiziționării unor utilaje prevăzute în proiect sau aducerea numai a unei părți care lucrează într-un ansamblu corelat determină, de asemenea, ca unele fonduri fixe, pentru care statul cheltuiește împotrante sume de bani, să rămînă nefolosite.

● Redistribuire sau închiriere

Desigur, nu este de loc ușor de rezolvat problema activizării unor utilaje specifice unei ramuri. De multe ori se nasc situații destul de dificile. Bunăoară, în urma dezafectării furnalului nr. 1 de la Combinatul siderurgic-Hunedoara, a devenit disponibilă, încă din noiembrie 1965, o electrosuflantă în valoare de 2 746 000 lei. Utilizarea ei în alt sector al economiei, nu este posibilă. Tot așa există utilaje specifice disponibile la unități din industria chimică, a cimentului, petrolului etc.

Nu acestea sînt însă fondurile fixe care dețin ponderea cea mai mare în totalul utilajelor disponibile. Există multe utilaje care stau nefolosite într-un anumit sector deși ar putea fi folosite în altele. În timp ce în sectorul agrozootehnic există, de pildă, dificultăți serioase în utilizarea prefabricatelor, din lipsa unor utilaje de ridicat, o serie de automacarale și altfel de utilaje de ridicat stau nefolosite la Trusturile de construcții ale Ministerului Industriei Construcțiilor. De asemenea, în timp ce județele Vîlcea, Dîmbovița, Harghita și Botoșani, nu au suficiente utilaje să-și realizeze planul la drumuri, stau nefolosite la Trustul de utilaj greu-București, autoscrepere și rulouri compresoare în valoare de peste 4 milioane lei, cu toate că acestea nu au fost folosite de la data achiziționării lor.

Mai mult, există utilaje ce prisosesc unor ramuri și sînt absolut necesare altora. Redistribuirea fondurilor fixe din această categorie constituie o soluție care trebuie adoptată cît mai operativ, iar pentru utilajele care nu sînt folosite temporar să se recurgă la închirierea lor.

I. COSMA

→

DIN PREOCUPĂRILE INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

■ MINISTERUL INDUSTRIEI ALIMENTARE

— În luna octombrie a.c., în ședințele de colegiu s-au dezbătut: — cauzele și măsurile necesare pentru lichidarea stocurilor supranormative; — unele probleme care privesc valorificarea mai bună a resurselor Deltei Dunării. La dezbaterile pe marginea celei de-a doua probleme, au participat și specialiști din cadrul Ministerului Economiei Forestiere, Industriei Chimice, Consiliului Superior al Agriculturii, Comitetului de Stat al Planificării și Consiliului Economiei Naționale.

■ MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE

— Luna trecută colegiul ministerului a dezbătut: — reașezarea taxelor forestiere (prețul de vînzare); — rezultatele obținute în îndeplinirea sarcinilor de plan pe primele 9 luni, cît și măsurile pentru înfăptuirea integrală a prevederilor pe întregul an; — creșterea eficienței investițiilor pe calea reducerii costului construcțiilor, în principal prin micșorarea ponderii structurii de construcții-montaj.

— Problemele puse în discuție în ședința de colegiu din 2 noiembrie a.c., au fost: „Analiza pagubelor materiale și căile de reducere a lor" și „Măsuri pentru rentabilizarea activității de vînătoare și pescuit în apele de munte".

■ MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR

Pe agenda dezbaterilor în ședințele de colegiu din luna octombrie a.c. au figurat: — situația realizării planului de producție industrială; — stadiul fizic al investițiilor; — îndeplinirea indicatorilor planului de muncă și salarii; — situația stocurilor de materiale etc.

— La 19 noiembrie a.c., obiectul discuției în colegiu il va forma analiza realizărilor din trimestrul III și cumulat pe 9 luni, privind sarcina de reducere a prețului de cost, beneficiile, impozitul pe circulația mărfurilor, imobilizări și credite restante. Totodată, va fi analizat stadiul realizărilor din trimestrul III a indicatorilor tehnico-economici proiectați la capacitățile de producție date în funcțiune în acest an în cadrul ministerului.

■ MINISTERUL INDUSTRIEI UȘOARE

— Zilele acestea, colegiul ministerului a analizat felul în care au fost realizați principalii indicatori de plan pe primele 3 trimestre ale acestui an. În vederea realizării sarcinilor de plan pe întregul an și asigurării condițiilor pentru începerea în bune condițiuni a activității pe 1969, s-a hotărît ca echipe de specialiști din cadrul ministerului să sprijine întreprinderile în rezolvarea unor probleme importante. Totodată, a fost dezbătut și modul de realizare a indicatorilor tehnico-economici proiectați la principalele capacități de producție intrate în funcțiune în trimestrul III al acestui an.

I.P.R.O.F.I.L. „Tehnica lemnului" — București

GOSPODARII DIN VALEA CASCADELOR

Ca să faci cunoștință cu colectivul celor aproape opt sute de salariați de la „Tehnica lemnului", nu este neapărat nevoie să te deplasezi undeva la poalele vreunui munte brăzdat de torenți și căderi de apă. Valea Cascadelor se află aci, la marginea de București, fiind nume de stradă în raza unui complex de întreprinderi pe diferite profile (nu ne-am dumerit însă nici pînă acum ce a inspirat organelor însărcinate cu nomenclatura străzilor această originală denumire). Stivele de butuci și mirosul de rășinoase și poliesteri te avertizează încă de la distanță că în apropiere există o unitate de industrializare a lemnului. Intrat pe poarta fabricii, chiar necunoscător fiind, poți ghici drumul fluxului tehnologic după amplasamentul ordonat al atelierelor. Întreprinderea, profilată pe producția de mobilă, face parte din cele 71 de unități care experimentează H.C.M. 1404/67, fiind în același timp și unitate-etalon în ce privește experimentarea noului sistem de salarizare.

● Cînd timpul stă, cronometrul înregistrează

Dacă ar fi să dăm glas cifrelor, am observa că la toți indicatorii, colectivul de la „Tehnica lemnului" înscrie în evidențele îndeplinirii planului semnul plus: 102,28% la producția globală, 102,05% la producția marfă, 101% la producția marfă vîndută și încasată, 106,5% la producția destinată pieței interne, 100,69% la producția de export (față de plan, în primele 10 luni ale anului în curs). Semnul minus apare și el undeva, dar numai la capitolul reducerii cheltuielilor la 1000 lei producție marfă (unde, față de planul de 734 lei, s-a realizat 721 lei în aceeași perioadă) și la scăderea prețului de cost (—3,46, față de —2,56 planificat). Să mai adăugăm și alte cifre? Poate c-ar fi necesar, dată fiind elocvența lor în evaluarea efortului colectiv: 1 038 000 lei beneficii peste plan în aceleași 10 luni și o economie de 379 000 lei. Ne-am întrebat, puși în fața acestor realități, unde stă secretul (dacă-l putem numi secret): în calitățile și competența comitetului de direcție (care există și funcționează de mai multă vreme), în resursele unui colectiv calificat, operativ și sudat? De fapt, este vorba de ambele: „secretele" conducerii, după aprecierea directorului unității, ing. Ștefan Rusu, sînt cuprinse într-o singură noțiune — spiritul de organizare, la care Nicolae Fătuloiu, directorul adjunct a mai adăugat două, nu lipsite de originalitate și interes — spiritul de observație și... buna dispoziție. „Pentru că vedeți dv. — ne-a lămurit interlocutorul — a lucra cu oamenii doar în limita preceptelor de specialitate, înseamnă a da muncii un caracter tern și greoi. Unui bun organizator nu trebuie să-i lipsească buna dispoziție care este mobilizatoare și care contribuie la sudarea colectivului prin cunoașterea psihologiei omului"... În ce privește colectivul, el n-are „secrete", ci doar o înaltă răspundere pentru sarcina de plan și calitate, respect față de normele și ritmul procesului tehnologic, la care adaugă entuziasmul caracteristic vîrstelor (fiind vorba în speță de un colectiv de oameni în majoritate tineri). Această „mînă de oameni" a reușit —printre altele — să ridice și productivitatea muncii cu 1,9%, în condițiile respectării limitelor fondului de salarii planificat. Cum? Teoretic, simplu: printr-o organizare temeinică a producției și normării sale pe baze științifice. Practic: printr-o verificare precisă a tuturor locurilor de muncă din întreprindere și stabilirea pe baza studiilor a unor norme tehnice pentru fluxul tehnologic pe fiecare compartiment și ansambluri de repere, ceea ce a creat și posibilitatea trecerii de la acordul colectiv la cel individual.

— La noi — îmi mărturisea ing. Cristian Comes — existau pînă nu de mult sectoare în care, din cauza unei normări defectuoase, se înregistrau depășiri între 120—140%. Am cronometrat operațiile și am înlăturat anomaliile care duceau la situații și diferențe nejustificate. Am delimitat de asemenea toate spațiile producției eliminînd unele defecțiuni din fluxul tehnologic, în special la prelucrări-mașini, transporturi interioare, mecanizarea unor faze și operații care se executau manual. Am reușit — să înlăturăm și golurile din ritmul producției generate în principal de unele carențe în aprovizionarea tehnico-materială.

Ascultîndu-l, mi-am amintit de ceasul ce-mi atrăsese privirea la intrare și care încetase să mai măsoare timpul din cauză că — după cum mi s-a explicat — praful lemnului tăiat defectase mecanismul. În schimb cronometrul invizibil al bunei organizări, continuă să înregistreze ritmic succesele unei înțelepte gospodăriri. Am înțeles și mai mult aceasta cînd l-am cunoscut pe maistrul Ion Șeitan, șeful atelierului de tapițerie. Pășind pragul „domeniului" său, m-a întîmpinat un bărbat voinic, între două vîrste, cu ochi scrutători dar privire blajină.

— Aud, tovarășe Șeitan, că sînteți unul dintre cei mai buni organizatori ai procesului de producție...

Modest, a zîmbit intorcînd capul în altă parte. L-am întrebat totuși cum reușește în activitatea sa și nu mi-a fost greu să înțeleg din explicații că printr-o raționalizare judicioasă a folosirii materialelor, intoleranță față de indisciplină și o evidență strînsă a sarcinilor fiecărui muncitor. Economiile realizate de sectorul său (27 900 lei numai în al treilea trimestru) au și ele un cuvînt de spus. De altfel, tov. Șeitan are grafice personale și o evidență „inventată de el".

Canapeaua extensibilă

● Un serviciu de... 131 ani

Dar Ion Șeitan nu este singurul despre care pana te îndeamnă să scrii. Pătrașcu Voicu, șeful brigăzii de montaj (membru în comitetul de direcție) reușește să monteze împreună cu brigada sa, cîte 35—40 garnituri în opt ore în loc de 25 (cît se făcea pînă acum); Ioniță Eftimie, și el brigadier (sect. I croire) și membru în conducere, prin croire rațională a realizat economii de 50 000 lei în 10 luni; Gh. Drumea de la sectorul mașini a reușit să asigure ritmic piesele pentru 25 de garnituri; Mihai Gavriliuc tehnician dispecer, pion central în realizarea producției-

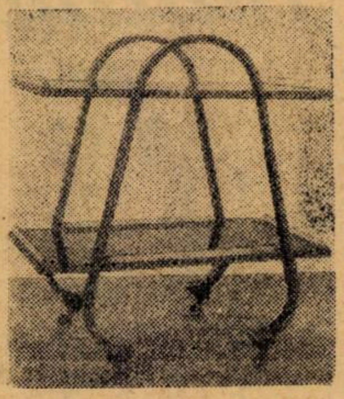

Măsuța de servit „Practic"

marfă destinată exportului; Ilie Ion și Firică Stere — printre primii în activitatea de inovații și raționalizare etc.

De altfel, o atenție deosebită se acordă la „Tehnica lemnului" mișcării de inovații și raționalizare, utilării prin mijloace proprii. În trecut întreprinderea lucra în proporție foarte mare cu utilaje din import; în prezent unele utilaje au fost create chiar în fabrică, iar altele au fost readaptate sau îmbunătățite ca de exemplu: presa electro-pneumatică pentru furniruit canturi, mașina dublă de executat uluci la panouri, mașina de lustruit în trei capete, cea de șlefuit cu două mese, presa „23 August" (realizată în colaborare) etc, care au economisit multe sute de mii lei valută. Pe de altă parte, în direcția inovațiilor trebuie remarcat noul proces tehnologic la finisarea picioarelor de mobilier (95 000 lei economii anuale), îmbunătățirea sistemului de băițuire prin imersiune, a sistemului de cărucior pentru transportul pieselor finisate (17 712 lei economii), colorarea și separarea cleiului pentru furniruirea suprafețelor băițuite la panouri (200 000 lei economii), bandă de cauciuc cu buline la mașina de zimțuit, și altele. Autorii acestor realizări? În majoritate oameni tineri, un merit deosebit revenind evident serviciului tehnologic.

Dar și serviciul de organizare a producției și a muncii care însumează venerabila vîrstă de... 131 ani — cum amuzat afirmase șeful său, ing. Hristos Ștefănatus —, are partea sa de merit. 131 de ani? Desigur, totalul anilor

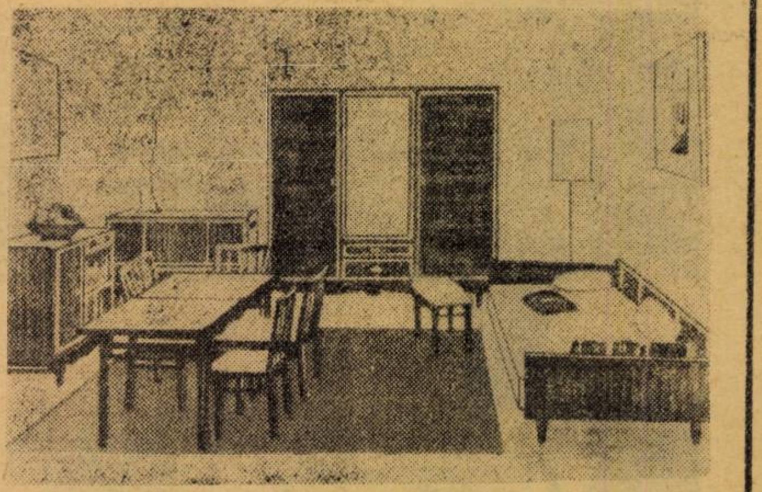

Camera combinată „Tanța"

celor 5 tineri care alcătuiesc acest serviciu și care reprezintă totuși, o medie de vîrstă de numai 26,2 ani. Planul de măsuri al serviciului este axat în principal pe organizarea locurilor de muncă, îmbunătățirea fluxului tehnologic și transportului intern materializate în: organizarea rațională a sectorului de montaj pentru mobilă destinată exportului, a sectorului de croit și îmbinat furnire, raționalizarea procesului tehnologic la șlefuit în alb și executarea unei instalații de încălzit piesele băițuite (colorate). Pentru organizarea locului de muncă s-a luat în discuție fiecare reper și, prin studii, s-a stabilit încărcarea fiecărei mașini, determinîndu-se în final rezerva internă la reglementarea normei.

— Ați avut în vedere tov. inginer un plan extins să zicem, și pe anul 1970?

— Asta desigur, dar noi ne-am permis să gîndim și-n perspectiva anului 1980. Am elaborat chiar un plan integrat pe toate capitolele, în care am avut în vedere și capacitatea de producție a fabricii.

Și unde la început tînărul inginer ieșit nu demult de pe băncile facultății auzind de prezența... ziariștilor a răspuns cu greu apelului, acum, entuziasmat probabil de proiectele pe care le privește cu grijă de părinte, dă frîu liber gîndului ce îmbrățișează deceniul următor. Îi urmăresc acest gînd materializat în atîtea și atîtea inițiative în care cifrele se îmbină încercînd să dea viață proiectelor. Evident, această unitate în care din 1960 pînă acum producția a crescut de 2,4 ori, are nevoie să se extindă. Suprafața sa n-a crescut în acest interval decît cu 30%; capacitatea prezentă a fost de fapt proiectată pentru fabricarea unui număr de 10 000 garnituri, dar produce 17 000 garnituri convenționale, ceea ce face să se înregistreze unele greutăți la depozitare. Nu trebuie așteptat anul 1970 pentru rezolvarea acestei probleme. Oricum, ceva tot va trebui făcut.

● Frumosul îmbinat cu funcționalitatea

Mi-am manifestat dorința să cunosc și preocupările serviciului tehnologic. M-am trezit în fața unei fetișcane cu ochii limpezi, cu părul tuns scurt și figura gravă. Și am aflat cu surprindere că băetana măruntică și gravă este tocmai șeful serviciului în cauză — ing. Tudora Anghel.

— Ce surprize rezervați publicului pentru anul următor?

Figura se destinde într-un zîmbet copilăresc și tonic.

— Două garnituri de mobilă cu totul deosebite și o canapea, realizate prin tipizarea sortimentelor de export care credem, vor cuceri pe cei interesați.

Privesc prototipurile care prevăd camere combinate, dormitoare duble, materiale noi de tapițerie de bun gust și odihnitoare, saltele detașabile și covor împîslit și gîndesc că ele vor armoniza interesant interioarele prin linia elegantă și confortabilă.

— Dar nu numai atît — mă întrerupe din gînduri „șeful" trecut abia cu cîțiva ani de vîrstă adolecenței. Ne preocupăm în special de funcționalitatea mobilei, de simplificarea tehnologiei și ieftinirea produselor. Garnitura „Tanța" canapeaua extensibilă „Hortensia", măsuța suprapozabilă „Trifoi" și altele aflate acum pe piață sînt frumoase, dar unele poate mai greu accesibile. Avem în plan o garnitură adaptabilă dimensiunilor noilor construcții, și evident la un preț redus. Lucrăm mult acum cu poliesteri care dau un aspect frumos, dar și practic mobilei (și... aș mai adăuga, foarte bineveniți pentru neîndemînatici: apa vărsată pe lacul suprafețelor salvînd gospodinele de grija petelor). În plus, încercăm să îmbogățim și gama produselor de export, adaptîndu-ne gustului beneficiarului și cererilor de mobilă „stil".

— Aveți multe cereri de peste hotare?

— Ponderea exportului reprezintă peste 80% din întreaga producție. Principalii noștri clienți sînt U.R.S.S.— R. P. Polonă, Franța, Elveția, Anglia S. U. A. Potrivit prevederilor și realizărilor pe 10 luni, sperăm ca producția de export s-o realizăm în acest an cu 10 zile înainte de termen, iar pentru piața internă — cu 6 zile înainte de termen (deși întreprinderea execută și o sarcină suplimentară de plan).

Am reținut printre altele și succesul exponatelor fabricii de la Expoziția internațională de mobilă de la Köln unde unele dintre ele au întrunit aprecieri unanime suplimentînd contractele cu un număr de sortimente și cereri în perspectiva anilor viitori.

★

Am notat doar cîteva despre cele multe văzute la „Tehnica lemnului" și despre gospodarii care știu să îmbine atît de armonios utilul cu frumosul, deși natura muncii lor n-am putea spune că este dintre cele mai comode și ușoare. Dar, o dată lucrul terminat și depășit pragul atelierelor, fața se înseninează și privirea se încîntă în fața spațiilor verzi create de aceleași mîini pricepute care au construit în acest scop și-o seră proprie ce asigură necesarul sortimentelor... de flori. Am făcut cunoștință așadar și cu ceea ce colectivul denumește „zîmbetul întreprinderii".

V. B.

IPROFIL
ARAD

Calea Aurel Vlaicu nr. 14

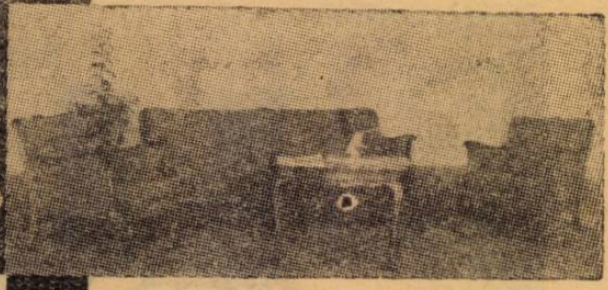

Garnitura de hol „Neptun".

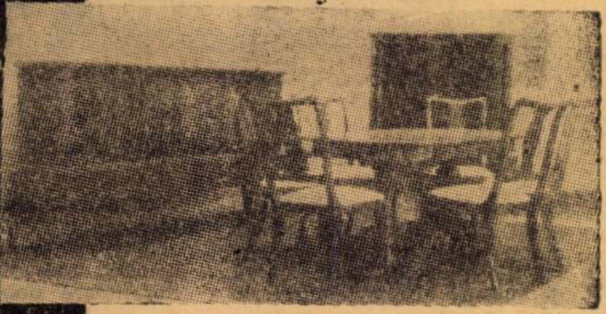

Sutrageria Sheraton.

FABRICA DE PRODUSE CHIMICE
„SINTEZA" – ORADEA

str. Chimiei nr. 3

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:

- Acid salicilic tehnic calitatea I
- Acid salicilic tehnic calitate superioară
- Acid salicilic farmaceutic
- Carbetox (insecticid organofosforic de tip malathion)
- Acid benzoic tehnic superior
- Acid benzoic farmaceutic
- Benzoat de sodiu alimentar (conservant)
- Benzoat de sodiu farmaceutic
- Clorură de etil tehnică
- Clorură de etil farmaceutică
- Clorură de metil
- Bromură de metil tehnică lichefiată
- Acid acetil-salicilic
- Butoaie din hîrtie și carton, cu capace și funduri din mucava;
  – capacitatea: 5; 25; 27; 40; 70 și 80 dm³ din hîrtie înfășurată cu capac și funduri din PFL, cu închidere patent;
  – capacitate: 25 dm³.

Intreprinderea de Aprovizionare a Municipiului București cu sediul in str. G-ral Florescu nr. 8, sectorul 4 București, desface din stocuri supranormative declarate de Intreprinderile din Municipiul București, materiale metalurgice feroase și neferoase, rulmenți, piese de schimb pentru diverse utilaje și pentru auto, aparate de inaltă și joasă tensiune, instalații sanitare, scule și unelte, aparate de măsurat, diverse materiale chimice etc.

Plata prin virament la preț de catalog.

6MT

ÎNTREPRINDEREA „6 MARTIE" TIMIȘOARA

Calea Circumvalațiunii nr. 8—12

PRODUCE:

- Aparat pentru găurit și frezat în zidării;
- Clupă pentru tăiat filet la țevi 1/4"—2";
- Foarfecă manuală pentru tăiat SBP;
- Trusă pentru aplicarea placajelor ceramice;
- Dispozitiv mecanic pentru îndoit țevi de instalații pe șantier;
- Trusă pentru montarea dalelor din PVC la pereți și pardoseli;
- Cofraje metalice și accesorii;
- Roabă basculantă;
- Tomberon basculant;
- Grinzi telescopice cu zăbrele;
- Popi extensibili filetați pentru construcții înalte;
- Popi triunghiulari de 18 tf — 5,5 m;
- Capre pentru lucrări de finisaje;
- Stîlpi suporți pentru corpuri de iluminat, precum și alte scule și dispozitive pentru mecanizarea lucrărilor pe șantiere de construcții.

cauciucul

quadrat

PINGUINUL VĂ SFĂTUIEȘTE!

Preîntîmpinați timpul rece, răceala, umezeala și frigul, procurîndu-vă încălțăminte de cauciuc, șoșoni, cizmulițe, marca „PINGUIN".

NU NEGLIJAȚI!

Procurați-vă de îndată încălțăminte de cauciuc „PINGUIN", fabricată la un nivel calitativ superior și într-un sortiment bogat de modele.

București

str. Dinu Vintilă nr. 7—15, Sect. II.

INTREPRINDEREA METALUL ROSU CLUJ

STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30

produce:

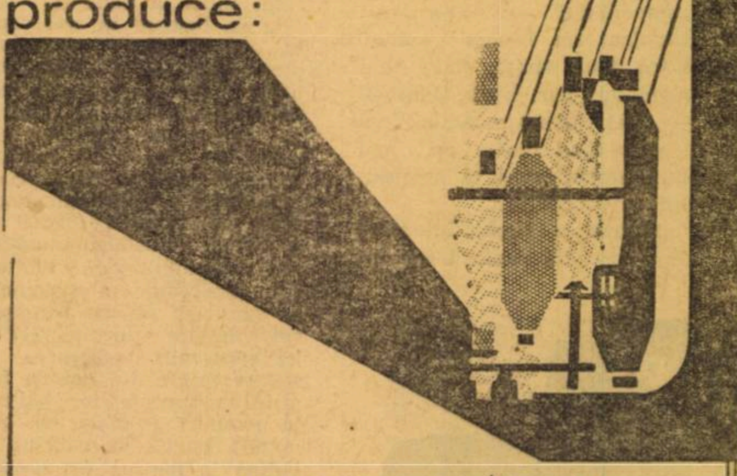

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE:

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

Răspuns la intrebările despre Asigurările de Stat (XVI)

ÎN VIAȚA de toate zilele pot apare numeroase situații nedorite. Iată de ce asigurarea pe care o prezentăm cititorilor nu ar trebui să lipsească nici unei persoane, ținînd seama de faptul că Administrația Asigurărilor de Stat își asumă răspunderea să plătească celor accidentați, sau persoanelor indicate de asigurați, sume importante în cazul urmărilor (invalidități permanente sau decese), pricinuite de următoarele accidente: explozie, prăbușire de teren, lovire, cădere, alunecare, atacul din partea altei persoane sau a unui animal, trăsnet, acțiunea curentului electric, arsură, degerare, înec, intoxicare subită, asfixierea din cauze subite, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport — sau din cauza accidentelor întîmplate acestora — precum și cele provocate de funcționarea

DESPRE ASIGURAREA DE ACCIDENTE

ori folosirea mașinilor, aparatelor, instrumentelor, sculelor sau armelor.

De asemenea, sînt cuprinse în asigurare urmările imediate (deces sau invaliditate permanentă) ale efortului fizic excesiv și subit determinat de cauze de forță majoră în timpul producției.

Administrația Asigurărilor de Stat încheie contracte de asigurare de accidente cu persoane în vîrstă de la 16 pînă la 70 de ani inclusiv.

Contractele de asigurare se încheie, la alegerea asiguratului:

a) Pentru sume asigurate fixe și anume 10.000 de lei pentru invaliditate permanentă totală și 5.000 de lei pentru deces, sau pentru dublul ori triplul acestor sume, pe durata minimă de 3 sau 6 luni, în funcție de profesia (ocupația) persoanei care se asigură și după felul întreprinderii la care lucrează. Contractul (polița de asigurare) se poate încheia și pe durate reprezentînd un multiplu al duratei minime corespunzătoare profesiei însă nu mai mult de 2 ani.

b) Pentru suma asigurată nelimitată convenită cu Administrația Asigurărilor de Stat cu durata de la 1 an pînă la 5 ani inclusiv. Suma asigurată atît pentru invaliditate permanentă totală, cît și pentru deces nu poate fi mai mică de 5 000 de lei. Suma asigurată pentru invaliditate permanentă totală poate fi egală sau mai mare decît suma asigurată pentru deces fără însă a depăși dublul acestei sume.

În baza contractului de asigurare, Administrația Asigurărilor de Stat plătește suma asigurată în caz de invaliditate permanentă totală sau de deces al asiguratului, ca urmare a unui accident intîmplat în cursul valabilității contractului de asigurare. Dacă invaliditatea permanentă este parțială, ADAS plătește, în limita sumei asigurate pentru invaliditate permanentă totală, o cotă din această sumă, corespunzătoare gradului de invaliditate permanentă.

În caz de invaliditate permanentă, suma asigurată se plătește asiguratului, în caz de deces, independent de plățile anterioare pentru invaliditate permanentă, suma asigurtă se plătește persoanelor înscrise în poliță. Dacă asiguratul suferă un accident după achitarea primei de asigurare, însă înainte de data de la care începe răspunderea Administrației Asigurărilor de Stat, se restituie prima încasată accidentatului dacă este în viață, iar în caz contrar beneficiarului desemnat în poliță.

Alte amănunte cu privire la Asigurarea de accidente vom prezenta într-un număr viitor al revistei.

Aurel CRIȘAN

Finanțe și credit

ANCHETĂ

SIMPLIFICARE, ELASTICITATE, OPERATIVITATE – CERINȚE ACTUALE ALE SISTEMULUI DE CREDITARE

MĂSURILE LUATE în ultimii ani pentru îmbunătățirea metodelor de finanțare și creditare au sporit contribuția finanțelor și creditului la înlăturarea unor neajunsuri din activitatea economică, la întărirea disciplinei financiare și de plan. Cu toate acestea, întreprinderile nu sînt suficient mobilizate prin pîrghiile financiare la folosirea rațională a fondurilor ce le au la dispoziție.

Imobilizările în stocuri de materii prime și alte valori materiale aparținînd întreprinderilor din ministerele industriale au crescut la jumătatea anului curent cu 20% față de aceeași perioadă a anului trecut; în același timp creditele restante au sporit cu 26%, ponderea acestora față de totalul creditelor acordate întreprinderilor industriale reprezentînd 4,1% față de 3,5%. Aceste cifre oglindesc faptul că mai sînt întreprinderi care nu utilizează rațional fondurile, folosesc mijloace materiale și financiare mai mari decît cele strict necesare îndeplinirii sarcinilor planificate, nu se încadrează în disciplina de plan financiar. Existența acestor deficiențe ridică cîteva întrebări, printre care: Ce măsuri ar trebui luate pentru ca întreprinderile să se încadreze în limita fondurilor planificate; cum ar fi mai avantajoasă, pentru întreprinderi luate separat și pentru economia națională, în ansamblu, determinarea necesarului de fonduri și, în general cum pot fi dezvoltate și perfecționate relațiile dintre unitățile bancare și întreprinderi; care să fie cadrul și modalitățile controlului bancar asupra creditelor acordate? *Cu aceste întrebări redacția revistei „Viața economică" s-a adresat unor cadre de conducere din întreprinderi, ministere și din unități bancare operative. In cele ce urmează redăm principalele opinii și concluzii.*

● Mai mare mobilitate planurilor financiare

Una din problemele dezbătute o constituie modul cum se stabilesc normativele mijloacelor circulante, dacă ele țin sau nu seama de condițiile concrete în care lucrează întreprinderile. Prezentînd metodologia actuală tov. *Gh. Popescu*, director general în Ministerul Finanțelor sublinia: „Conform dispozițiilor legale în vigoare mijloacele circulante normate ale fiecărei întreprinderi se stabilesc pe bază de normative, prin calcul direct, pe fiecare material sau grupă de materiale, produse sau grupe de produse, pe baza normelor de stoc stabilite în funcție de necesarul de producție și pe baza cheltuielilor de producție, *asigurîndu-se astfel* — în condițiile planului dat — *o strictă corelare a acestora cu planul de aprovizionare și planul prețului de cost. In acest fel se asigură necesarul de fonduri pentru desfășurarea normală a activității economice a întreprinderilor, în funcție de specificul ramurii din care acestea fac parte*".

Cu toate acestea, majoritatea cadrelor de conducere din întreprinderile și unitățile bancare în care s-a efectuat ancheta prezintă multe rezerve față de metodologia actuală de determinare a normativelor.

Experiența arată că, majoritatea întreprinderilor întîmpină greutăți în activitatea lor, din cauza neconcordanței volumului de fonduri cu sarcinile din planul economic. *„Calculele teoretice pentru stabilirea normativelor conțin un coeficient însemnat de relativitate; frecventele fluctuații ale planului de producție pe structură fac de multe ori imposibilă corelarea planificării financiare cu condițiile concrete ale unei perioade"* — ne semnalează tov. *Marian Niculescu*, contabil șef la uzina *„Tehnometal"-Timișoara*. *„Considerăm că actele normative și instrucțiunile în vigoare sînt în bună parte depășite, întrucît acestea nu au ținut pasul cu ritmul de dezvoltare a economiei naționale dovedindu-se în multe cazuri a fi rigide și cu un pronunțat caracter formal"* — apreciază tov. *Nicolae Sima*, director adjunct la *Sucursala județeană Cluj a Băncii Naționale.*

De multe ori întreprinderile își desfășoară activitatea în alte condiții decît cele avute în vedere la stabilirea necesarului de mijloace circulante, existînd deseori o lipsă de corelație între planurile financiare aprobate și sarcinile concrete de producție. Această situație duce la necesitatea intervenției unor fonduri peste cele planificate inițial, care de cele mai multe ori nu se obțin cu operativitate. De exemplu, la uzina *„Balanța"-Sibiu* în planul de producție pe acest an s-au produs unele modificări în structura sortimentelor, prin introducerea unor sortimente noi. Direcția generală coordonatoare, fără să țină seama de aceste modificări, a aprobat normativul de materii prime, materiale și producție neterminată pe baza vitezei de rotație din anul trecut, normativ care s-a dovedit a fi cu totul insuficient și necorespunzător condițiilor actuale în care lucrează uzina. Această situație a provocat și continuă să provoace greutăți financiare uzinei, reflectate în împrumuturi restante la bancă.

Dacă la acestea se adaugă și faptul că în cursul unui an de plan se ivesc unele situații neprevăzute, inerente unei activități de producție în plină dezvoltare, fără ca în același timp să existe posibilitatea de schimbare operativă a volumului mijloacelor circulante, este explicabil de ce în numeroase cazuri se ajunge la neconcordanțe între volumul mijloacelor circulante normate și necesitățile reale din activitatea întreprinderilor. Prin urmare, dacă producția și planul de producție au o mare mobilitate cerută de viață, planul financiar sau rămîne nemodificat sau este modificat cu mari întîrzieri. În primele 9 luni ale acestui an, la uzina *„Tehnomental"-Timișoara*, bunăoară, au avut loc frecvente modificări ale planului de producție (diminuări, decalări sau suplimentări de ultim moment) și numai 3 ediții ale planului financiar, în tot cursul anului fiind o nepotrivire între volumul de fonduri și nevoile reale justificate ale întreprinderii.

În condițiile actuale, interesul întreprinderilor pentru desfășurarea activității economice cu un volum minim de mijloace circulante este slab. Dimpotrivă, ele sînt interesate să aibă un normativ mare. Aceasta nici nu e de mirare din moment ce majoritatea mijloacelor circulante se acoperă de la buget, iar volumul de credite care completează necesarul de fonduri al întreprinderilor este atît de mic încît dobînzile reprezintă o pondere infimă în totalul cheltuielilor de producție. În județul Maramureș, de exemplu, volumul creditelor utilizate de întreprinderile industriale reprezintă, potrivit relatărilor tov. *Sergiu Pascariu*, directorul *Sucursalei județene a Băncii Naționale*, numai 8—10% din normativul mijloacelor circulante, iar dobînzile plătite în acest an de 15 întreprinderi mari din județ reprezintă numai 0,06% din prețul de cost.

De aceea, majoritatea celor care au participat la anchetă au fost de părere că mergînd pe linia Directivelor Conferinței Naționale de a lărgi atribuțiile întreprinderilor, normativul mijloacelor circulante să fie stabilit de întreprinderi global și nu pe fiecare element în parte, așa cum se procedează în prezent, *organul coordonator urmînd să traseze o sarcină de accelerare a vitezei de rotație față de anul de bază. In cadrul normativului total aprobat întreprinderea ar urma să-și stabilească normativul pe fiecare element în parte, în funcție de condițiile concrete, de nevoile reale, de modificarea pe parcurs a sarcinilor din planul economic.* Bineînțeles că în aceste condiții, *verificarea și analiza necesarului de mijloace circulante s-ar face, atît de organele coordonatoare, cît și de cele financiar-bancare, pe total mijloace circulante și nu pe fiecare element în parte.*

Totodată, participanții la anchetă au subliniat justețea măsurilor aprobate de Conferința Națională a P.C.R. privind lărgirea sferei creditului bancar la formarea mijloacelor circulante ale întreprinderilor, creșterea rolului dobînzii în cointeresarea acestora pentru o cît mai bună gospodărire a fondurilor materiale și bănești. *Unele din propunerile făcute vizează creșterea ponderii creditelor bancare în totalul mijloacelor circulante, la marea majoritate a întreprinderilor, pînă la 50%.*

● Dobînda — instrument economic de influențare a întreprinderilor

Concomitent cu sporirea substanțială a rolului creditului în formarea mijloacelor circulante ale întreprinderilor, participanții la anchetă au propus diverse soluții privind folosirea dobînzii ca instrument de disciplinare a întreprinderilor în gospodărirea judicioasă a fondurilor: diferențierea ei în funcție de obiectivul creditării și modul de gospodărire etc.

● *Cuantumul dobînzilor să fie diferențiat corespunzător scopului sau obiectivului creditat, mărimea dobînzii influențînd cheltuielile de producție — tov.* Ioan Vitan, *contabil șef, la* Combinatul chimico-metalurgic Gheorghe Gheorghiu-Dej din Baia Mare.

● *Dobînda să fie majorată față de cea actuală și diferențiată în funcție de solvabilitatea întreprinderii, să afecteze direct beneficiile și să nu mai fie inclusă ca o cheltuială în prețul de cost — tovarășii* Nicolae Sima *și* Sergiu Pascariu, *de la* Sucursalele județene Cluj *și respectiv* Maramureș *ale* Băncii Naționale.

● *In cazul în care în întreprinderi se creează stocuri fără mișcare sau se realizează produse fără desfacere asigurată, acestea să fie excluse de la creditare sau să fie creditate cu o dobîndă mult superioară, dobîndă care să afecteze premierea, respectiv pe cei care au creat aceste situații negative — tov.* C. Dima *directorul* Sucursalei județene Brăila a Băncii Naționale.

● *Dobînzile să fie diferențiate pe feluri de credite (planificate, pentru nevoi temporare, restante); dacă măsurile stabilite la creditarea pentru nevoi temporare sau pentru lichidarea creditelor restante nu au fost aduse la îndeplinire din cauze subiective, dobînzile respective să fie imputate celor vinovați, în limita unui plafon stabilit pentru fiecare caz în parte — tov.* I. M. Munteanu, *directorul* Sucursalei județene Sibiu a Băncii Naționale.

● Se impune o tehnică simplă și operativă de creditare

Din multitudinea părerilor exprimate în cadrul anchetei referitoare la determinarea necesarului de credite — sub aspectul *momentului* de stabilire, al *modalităților de acordare*, al *conturilor* ce urmează a fi folosite — se desprinde necesitatea adoptării unei tehnici mai *simple* și mai *operative* de creditare. În prezent există o mare varietate de credite, dar, totodată, și o imensă muncă administrativă depusă de organele bancare, multe formalități ce trebuie îndeplinite și cereri ce trebuie satisfăcute de întreprinderi pentru a putea primi creditele de care au nevoie. În aceste condiții, nu puține sînt cazurile în care întreprinderile întîmpină greutăți în primirea creditelor de care au nevoie și deseori le obțin cu mare întîrziere, fapt care le îngreuiază și mai mult situația financiară, prin trecerea la împrumuturi restante pentru care se plătesc dobînzi majorate.

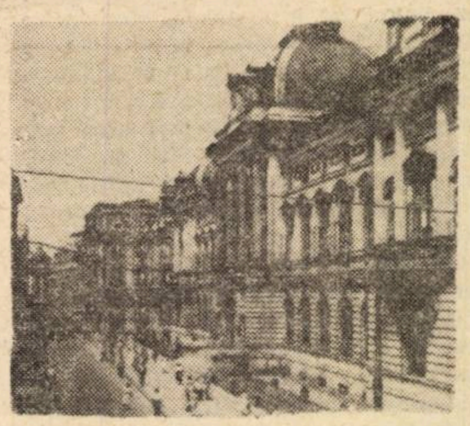

Banca Națională a Republicii Socialiste România dispune de 40 de sucursale și 107 filiale — unități operative prin intermediul cărora efectuează în totalitate operațiunile de casierie, decontări și acordă credite pentru întreprinderile industriale și organizațiile comerciale.

Uneori, datorită filierei de aprobare și competențelor reduse ale unităților bancare operative, la data aprobării creditelor întreprinderile nici nu mai au nevoie de ele. Optînd pentru o elasticitate sporită în problemele de creditare tov. *Ioan Vitan* socotește *că întreprinderea economică poate să apeleze la credite plafonate și neplafonate, planificate anual și trimestrial, pentru nevoi temporare atît sub forma creditelor de plăți cît și sub forma creditelor pentru stocuri, cu condiția să sporească operativitatea intervenției băncilor în creditare. Mai mult, banca ar trebui să acorde credite de plăți, pe baza cererii și a calculului depus de întreprinderi, la începutul fiecărei luni și chiar în cursul lunilor.*

Tov. *I. Matheas*, contabil șef la *Fabrica de confecții și tricotaje-București* apreciază că *pentru situațiile speciale prevăzute în planul de producție pentru care în prezent se acordă credite în cadrul unui plafon, creditarea să se facă trimestrial; pentru creditele neplafonate, întrucît acestea prin natura lor, trebuie să aibă un caracter mai operativ, determinarea necesarului de credite este avantajos să se facă lunar.*

În timp ce tov. *Gh. Nuțescu*, de la fabrica *„Flacăra roșie"* și tov. *ing. Tiberiu Grecu*, director general și tov. *Ion Ursea*, contabil șef, la *Uzina de mașini grele din București* opinează pentru *acordarea creditelor neplafonat și neplanificat, pe măsura apariției soldului debitor în contul curent la bancă, regularizarea urmînd a se face la sfîrșitul lunii*, tov. ing. *Gh. Bezdadea*, director și *Alex. Năsălean*, contabil șef, la *Fabrica de conductori Tg. Mureș* consideră că, în general, *necesarul de credite ar trebui stabilit plafonat, în raport cu sarcinile și indicatorii de plan. Aceste credite să fie calculate anual, cu defalcare pe trimestre, dar în același timp să fie și mai elastice, în sensul că trimestrial să poată fi modificate în funcție de modificarea indicatorilor de plan. In cazuri excepționale, cînd creditele nu se pot calcula și planifica din timp, acestea să fie acordate operativ — printr-o cerere motivată de întreprindere și verificată de inspectorul de resort — dintr-un plafon global pus la dispoziția sucursalelor județene ale Băncii Naționale.*

Creditele neplafonate prezintă avantajul că pot fi acordate în funcție de necesitățile concrete ivite în procesul de producție sau de desfacere. În același timp însă ele ar da posibilitatea întreprinderilor să efectueze aprovizionări neraționale și în consecință pot duce la imobilizări de fonduri, cu repercusiuni negative asupra îndeplinirii planului prețului de cost. De aceea, plafonarea creditelor obligă unitățile economice să analizeze minuțios posibilitățile și să utilizeze creditele în strînsă legătură cu sporirea activității sau cu situațiile noi create. In schimb prezintă dezavantajul că la data întocmirii planului nu se pot cunoaște îndeaproape necesitățile de credite.

Ținînd seama de avantajele și dezavantajele acestor modalități de creditare, apreciem că alegerea uneia sau a alteia este necesar să fie făcută pornind de la *condițiile concrete*, specifice în care activează fiecare întreprindere în parte, de la procesul economic de producție și circulație a valorilor materiale, sezonalitatea constituirii stocurilor etc., avînd permanent în vedere fenomenele economice ce apar pe parcursul îndeplinirii planului. În ce privește *efectuarea încasărilor și plăților, cît și acordarea și rambursarea creditelor apare indicat ca acestea să se facă, în general, printr-un singur cont.* Aceasta înlesnește asigurarea unei strînse concordanțe între mișcarea valorilor materiale și nivelul creditelor pe întreprinderi, ușurînd totodată controlul asupra întregului proces economic.

Pentru ca creditul să constituie un instrument economic de influențare a întreprinderilor, se cere abandonată ideea că cererile întreprinderilor să fie acoperite cu fonduri în orice condiții; cînd acordă creditul, banca trebuie să se convingă că, acesta este necesar întreprinderii și să aibă siguranța că va fi rambursat, la scadențele stabilite. Concomitent, prin elaborarea unor noi acte normative, se cere să se dea organelor bancare posibilitatea de a rezolva variat problemele de creditare, și să se înlăture situația din prezent, cînd problemele acordării și rambursării creditelor se rezolvă aproape uniform pentru toate întreprin-

→

● 4 milioane mp plăci de azbociment, utilizate în construcții pentru acoperișuri, pereți despărțitori etc., va produce o nouă secție ce se află în prezent în construcție la Fabrica de ciment din Medgidia. Intrarea în funcțiune a secției este prevăzută pentru anul viitor.

● La Uzinele „Progresul"-Brăila au intrat în funcțiune un mare depozit de lingouri, un atelier de întreținere la secția forjă, cîteva poduri rulante și alte mijloace de transport intern. Se mai află în construcție o nouă hală în care vor fi concentrate secțiile secundare ale întreprinderii, un grup social și curățătoria mecanică a turnătoriei de oțel.

NOI ÎNTREPRINDERI, SECȚII, PRODUSE

● La Călărași a început construcția primei fabrici pentru producerea de nutrețuri combinate, ce se realizează prin contribuția mai multor C.A.P.-uri învecinate. O altă unitate asemănătoare se face și la Medgidia.

● Recent a fost omologat un nou motor Diesel cu 2 cilindri și 30 C.P. fabricat de Uzinele „Timpuri Noi" din Capitală. El are utilizări diverse în grupuri electrogene, fabrici de ciment etc. In pregătire sînt alte motoare cu 1, 6 și 8 cilindri moderne și cu caracteristici tehnico-economice superioare celor fabricate pînă acum

derile, deși condițiile în care lucrează sînt destul de diferite.

● Să fie desființat contul „B"?

Se știe, că, potrivit tehnicii actuale de finanțare și creditare, operațiunile de încasări și plăți privind activitatea de bază a întreprinderilor se efectuează prin contul „A". Sumele reprezentînd beneficiile, impozitele și amortizările sînt izolate, de la încasarea lor și pînă la termenele de vărsare, într-un cont separat, denumit contul „B".

Cu prilejul anchetei s-au făcut mai multe propuneri pentru desființarea contului „B". Tovarășii *G. Dima, G. Bucșă*, directorul *Sucursalei județene Bacău* și *Ion Vintilă*, șef de serviciu la *Sucursala județeană Deva a Băncii Naționale* au scos în evidență unele greutăți în munca aparatului financiar-bancar pentru efectuarea numeroaselor operațiuni pe care le reclamă acest cont „B". In plus renunțarea la acest cont ar da întreprinderilor mai multă mobilitate și atribuții mai largi.

● O nouă bază relațiilor bancă-întreprindere

In momentul de față, relațiile dintre bancă și întreprindere, pe linia acordării în cel mai scurt timp a creditelor solicitate, se desfășoară destul de anevoios, datorită formalităților complicate cerute la acordarea creditelor, verificarea garanției și aprobării documentației de creditare la bancă. Așa de exemplu, din momentul apariției necesităților de creditare și pînă la acordarea creditului pentru nevoi temporare, trece un număr mare de zile (de multe ori peste 15 zile) pentru îndeplinirea formalităților impuse de instrucțiunile de lucru.

Din multitudinea părerilor exprimate în cadrul anchetei noastre pe problema perfecționării acestor relații, reținem: *„Intreprinderea trebuie să îndeplinească și să depășească planul de producție și să dovedească existența materială a bunurilor pentru care solicită credite, încheind cu unitatea bancară un simplu angajament."* Victor *Ștefan* contabil șef la uzina *„Steagul roșu"*-Brașov.

„Intreprinderile trebuie scutite de problemele de tehnică bancară privind planificarea și manevrarea plafoanelor de credite, încadrarea acestora în articole și paragrafe pe cauze și diverse acte normative, acestea intrînd în atribuțiile personalului specializat al băncii — susține tov. Victor Naghi, *director*, și Vasile Catană, *contabil șef, la* Uzina mecanică Cîmpulung-Muscel. *Creditul trebuie acordat operativ, imediat, în cuantumul necesar, pe toată perioada cît este necesar, cu minimum de formalități, într-un singur cont, iar motivele creditării nu trebuie limitate".*

Pentru perfecționarea relațiilor dintre unitățile bancare și întreprinderi, tov. *Ion Vintilă* șef de serviciu la Sucursala Județeană Deva a Băncii Naționale susține că este necesar ca determinarea necesarului de credite să se facă de către unitățile operative ale Băncii împreună cu întreprinderile în cauză, întrucît acestea cunosc mai bine nevoile reale de credite. Potrivit părerii sale, creditele pentru stocuri supranormative de producție neterminată, semifabricate și alte cheltuieli de producție pot fi acordate de către unitățile băncii prin contul curent, în cadrul plafonului global, pe măsura ivirii necesităților, pe baza unei simple adrese din partea unităților economice, din care să rezulte că este necesar să fie acordat creditul respectiv și că stocurile în cauză au fost avute în vedere la planificarea creditelor, respectiv la stabilirea plafonului global.

In anchetă au fost exprimate însă și păreri opuse. Astfel, tov. *Vasile Laza*, contabil șef la *Fabrica de confecții-Focșani*, consideră că pentru obținerea creditelor solicitate întreprinderea n-ar trebui să îndeplinească nici o formalitate, creditul urmînd să fie acordat pe măsură ce apare actul furnizorului la plată și cînd contul de decontare al întreprinderii prezintă sold creditor, *fără ca diferența de plată să fie trecută la împrumuturi restante*. De asemenea, tov. *C. Bucșă*, directorul *Sucursalei județene Bacău a Băncii Naționale*, susține că întrucît în faza de planificare volumul de credite ar trebui stabilit ca diferență între fondurile necesare și cele din dotare, luate în calcul pe fiecare obiect de creditare, la acordarea creditelor nu ar mai fi necesar să se îndeplinească alte formalități, *banca urmînd să majoreze automat plafonul global pentru contul curent.*

Practic, eventuala aplicare a acestor două propuneri ar însemna acordarea de fonduri întreprinderilor fără nici un control și în sume nelimitate, ceea ce ar favoriza proasta gospodărire a fondurilor. De aceea sînt cu totul neîndreptățite opiniile despre automatismul în creditare, cu libertatea, fără opreliști, a întreprinderilor de a primi oricîți bani din fondurile statului și de a nu răspunde în nici un fel pentru utilizarea neraționala a sumelor primite.

În contextul măsurilor elaborate de Conferința Națională a partidului privind perfecționarea planificării și conducerii economiei, relațiile bancă-întreprindere trebuie așezate pe baze economice, crescînd drepturile și atribuțiile întreprinderii și unității bancare, dar totodată și *răspunderea în gospodărirea banului public, evitîndu-se sub orice formă știrbirea intereselor generale ale statului.* Aceasta presupune participarea organelor bancare la stabilirea necesarului de mijloace circulante ale unităților economice. *Creșterea competenței organelor bancare de inspecție, lărgirea drepturilor unităților operative bancare în acordarea creditelor, concomitent cu o mai mare libertate și responsabilitate a întreprinderilor în administrarea fondurilor, participarea organelor bancare în mai mare măsură la rezolvarea unor probleme de ordin economic-financiar din întreprinderi care generează necesitatea unor fonduri suplimentare, participarea lor la discutarea unor asemenea probleme în comitetele de direcție ale întreprinderilor ar duce la perfecționarea relațiilor dintre unitățile economice și cele bancare.*

Toate acestea sînt cerințe cu atît mai actuale, cu cît în prezent multe conduceri de întreprinderi nu cunosc volumul creditelor angajate, motivele solicitării, termenele de rambursare, implicațiile economice ale dobînzilor plătite, eficiența creditelor primite etc., din care cauză nici nu acordă importanța cuvenită dezvoltării și perfecționării relațiilor cu unitățile bancare.

● Disputa control ulterior — control preventiv plus ulterior

Un loc important în cadrul preocupărilor actuale îl deține stabilirea cadrului și a modalităților de exercitare a controlului bancar. Participanții la ancheta noastră au manifestat mult interes pentru găsirea unor soluții care să asigure un control cît mai simplu, efectuat de către aparatul bancar, și în același timp eficient, privind necesitatea și utilitatea creditului. Părerile în această direcție au fost împărțite, desprinzîndu-se două tendințe: ideea necesității numai a controlului ulterior, și aceea a exercitării controlului preventiv îmbinat cu controlul ulterior.

Cei care se pronunță numai pentru exercitarea controlului ulterior argumentează că exercitarea controlului preventiv n-ar avea decît un efect negativ asupra operativității în acordarea creditelor solicitate; că în acest fel s-ar întări răspunderea celor care solicită creditele; că numai în acest fel se poate urmări eficiența creditelor folosite și se poate constata cum a fost ajutată întreprinderea în realizarea indicatorilor de plan; că limitarea controlului bancar numai la cauzele care au dus la necesitatea creditului acordat, precum și la eficacitatea și realitatea măsurilor stabilite a se lua de întreprindere pentru rambursarea creditului contractat, nu ar avea decît efecte pozitive atît pentru unitățile bancare cît și pentru întreprinderi etc.

Partizanii controlului preventiv însoțit de cel ulterior susțin că în acest fel se poate asigura garantarea și buna utilizare a creditului acordat.

Ambele grupe de economiști susțin simplificarea controlului ulterior asupra garantării creditelor. S-a propus ca verificarea ulterioară asupra garanției creditelor să se facă fie *trimestrial*, pe baza bilanțului, fie *lunar*, pe baza dărilor de seamă contabile, apreciindu-se că în acest fel se simplifică mult atît munca organelor din întreprinderi cît și a organelor bancare.

Dintre părerile exprimate cu prilejul anchetei noastre, se detașează, prin claritatea ei, aceea a tovarășului *Gh. Popescu*. După părerea domniei sale prin controlul bancar statul urmărește modul de îndeplinire a planului la toți indicatorii, verifică multilateral activitatea întreprinderilor, le ajută să înlăture eventualele aspecte negative din sectorul aprovizionării, producției, desfacerii, sprijină colectivele de muncă din întreprinderi în descoperirea și valorificarea rezervelor interne.

In funcție de aceste cerințe apare utilă exercitarea controlului bancar atît în faza de elaborare a planului, sub forma controlului preventiv, cînd organele bancare se pot pronunța cu eficiență sporită asupra mijloacelor circulante necesare pentru îndeplinirea planului, cît și în execuție. Bineînțeles, controlul ulterior exercitat de organele băncii nu trebuie să se limiteze numai la operațiunile scriptice, formale. El trebuie orientat asupra tuturor problemelor de bază din activitatea unităților economice și bugetare, astfel încît să se realizeze verificări complete, cuprinzătoare, care să scoată la iveală rezervele din unități și să aducă o contribuție sporită la fundamentarea unor indicatori de plan, introducerea unui regim sever de economii, la cheltuirea cu grijă a fondurilor și în final la creșterea continuă a eficienței activității economice. O latură importantă a controlului bancar ulterior trebuie să fie și aceea de a depista stocurile de valori materiale, de calitate necorespunzătoare, fără mișcare sau de prisos, pentru ca prin pîrghiile financiar-bancare întreprinderile să fie determinate să ia măsuri pentru lichidarea lor.

★

In contextul noii așezări a relațiilor bancă-întreprindere se desprind unele probleme care se cer analizate și rezolvate. Accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante este o latură importantă a creșterii eficienței economice a activității întreprinderilor. Ea depinde de eforturile întreprinderii pentru justa utilizare a mijloacelor materiale și bănești, dar necesită și stabilirea unei metodologii simple de determinare a normativului mijloacelor circulante, perfecționarea relațiilor financiare. In același timp, este necesară perfecționarea controlului bancar în sensul transformării lui într-o profundă analiză economică. Paralel, se impune simplificarea actelor normative și a instrucțiunilor de lucru în vigoare, asigurîndu-se mai multă libertate de acțiune și inițiativă atît unităților bancare, cît și întreprinderilor.

Anchetă realizată de **Maria IONIȚĂ**

Noi resurse în circuitul economic

ÎNGRĂȘĂMINTE DIN REZIDUURI

IN ACTIVITATEA EDILILOR marilor orașe, colectarea, depozitarea și, mai ales, utilizarea eficientă a resturilor menajere a căpătat, în zilele noastre, pe lîngă aspectele administrative și sanitare, un pronunțat caracter economic. Este un rezultat al evoluției opticii în această problemă.

Dacă pînă nu de mult se mergea numai pe linia distrugerii gunoiului menajer prin ardere, sau a depozitării lui în gropi etc., în prezent se pune, cu acuitate crescîndă, problema utilizării lui într-un mod mai economic. **In multe din țările dezvoltate se merge tot mai mult spre transformarea gunoaielor menajere în veritabile îngrășăminte organice.**

Această tendință este justificată atît de faptul că media zilnică de gunoi menajer reprezintă, în centrele urbane, 0,5—0,7 kg de locuitor, cît și de structura elementelor componente. **Dintr-un studiu rezultă că, în compoziția gunoaielor de acest fel, intră în proporții diferite următoarele elemente: 27% de origine vegetală, 6% oase și resturi textile, 40% hîrtie și carton, 1% lemn și materiale plastice, 3% materiale feroase, 6% sticlă, 17% praf, pămînt etc.**

Un calcul orientativ demonstrează că un oraș cu o populație de 300 000 locuitori „produce" zilnic 150—160 tone de gunoi menajer, iar anual 54 750 tone. Prelucrarea cu o stație specială a gunoiului menajer fermentabil, permite obținerea unei cantități de îngrășăminte orga-

⟶

CE ÎMPIEDICĂ CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE MĂTASE NATURALĂ?

PRODUCȚIA GOGOȘILOR de mătase a cunoscut în țara noastră în perioada 1961—1963 o creștere de la 900 tone la circa 1 300 tone. Din anul 1964, producția a început să scadă treptat, ajungînd ca în 1967 să se producă abia 787 tone. In scopul creșterii producției gogoșilor de mătase prin H.G.M. 934/1967 s-au stabilit măsuri menite să cointereseze într-o măsură mai mare pe producători. A fost majorat prețul de contractare pe kilogramul de gogoși de mătase crude. (La producătorii individuali, prețul la gogoșile galbene de calitatea I a crescut de la 30 la 40 lei și, respectiv, la 49 lei pentru cele albe. Pentru gospodăriile agricole, prețul la gogoși albe a sporit de la 40 la 49 lei). Tot pe baza prevederilor Hotărîrii, se acordă cîte 0,250 kg bumbac fir, la prețul cu amănuntul, pentru fiecare kilogram de gogoși de calitatea I-a intrat în fondul de stat.

Cu toate acestea, producția gogoșilor de mătase n-a atins în acest an nivelul planificat: în loc de 800 tone, s-au obținut numai 600 tone.

Specialiștii Ministerului Industriei Ușoare au încercat, în ultimii ani, să pună descreșterea producției, în principal, pe seama calamităților, a lipsei bazei furajere etc. In acest an, ei justifică nerealizarea producției planificate prin faptul că sămînța vîndută de stațiunea de sericicultură și apicultură —Băneasa, a fost necorespunzătoare din punct de vedere calitativ. La rîndul ei, Stațiunea Băneasa consideră că situația nu se datorește calității semințel de viermi de mătase, ci altor cauze (nepregătirea condițiilor de creștere, furajarea necorespunzătoare etc.) De asemenea Stațiunea de sericicultură Băneasa, care pregătește și livrează materialul săditor pentru plantații de duzi pitici, întîmpină greutăți din partea unor cooperative agricole de producție, prin aceea că acestea nu încheie contracte pentru plantarea duzilor.

Trecînd de la cauze la efect merită reținut un fapt: lipsa gogoșilor de mătase în cantități suficiente, determină folosirea mult sub posibilități a modernelor capacități de filare existente în țară.

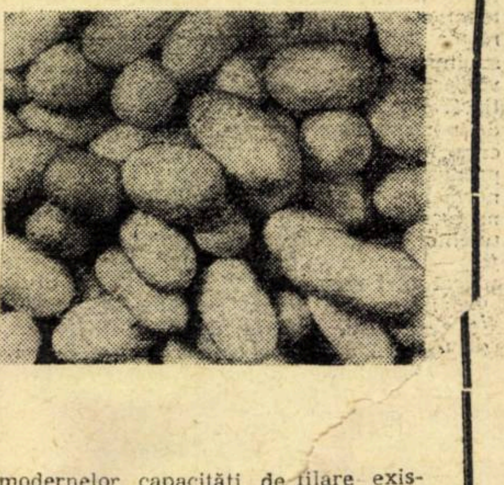

Este necesar ca atît Ministerul Industriei Ușoare, cît și Consiliul Superior al Agriculturii, să ia măsuri menite să asigure compensarea efortului bănesc pe care-l face statul printr-o producție sporită de gogoși de mătase.

Aurel CONSTANTINESCU
economist, Banca Națională

nice de 18 000—30 000 tone pe an. În plus, cu ocazia selectării gunoiului înainte de prelucrare, se pot colecta circa 450 tone deșeuri metalice. Dacă în procesul de fabricație se mai adaugă și anumite substanțe chimice, potența fertilizantă a îngrășămîntului organic obținut crește.

O imagine asupra „calităților" nutritive ale îngrășămîntului obținut ne este dată de structura compoziției sale chimice:

30% substanțe organice;
15.8% substanțe azotoase și azot;
0,7% anhidridă fosforică;
1,8% oxid de potasiu;
1% grăsimi;
50,7% alte substanțe.

Întregul proces de fabricație este foarte simplu și nu necesită investiții mari. Instalația de prelucrare a gunoaielor menajere poate fi amplasată pe un postament de beton. Funcționarea ei timp de 8 ore pe zi necesită într-un an 36 tone păcură, 0,3 tone lubrifianți, 120 000 kWh energie electrică și 4,5 tone substanțe insecticide. Procesul de fabricație poate fi supravegheat de circa 10 oameni, care lucrează în condiții de igienă optime.

Într-o serie de țări — Italia, Franța, Elveția, R. F. a Germaniei — funcționează cu rezultate bune instalații de acest gen. Exemplul orașelor Verona, Zürich, Milano etc. poate fi urmat de o serie de municipii din țara noastră, ca: București (700 tone/zi), Constanța (650 tone/zi în lunile de vară), Brașov (150 tone/zi), Iași, Cluj și altele, care dispun de importante cantități de gunoi menajer.

Eliminarea unui element nociv, care contribuie într-o măsură apreciabilă la poluarea atmosferei orașelor, utilizarea unei materii prime ieftine, costul redus al transportului, intervalul de timp relativ scurt de amortizare a investiției (3—5 ani), obținerea unei cantități, deloc neglijabile, de îngrășăminte pentru agricultură, reprezintă tot atîtea elemente care pledează pentru utilizarea unor asemenea instalații.

Ștefan ANDREESCU
economist

Transporturi

PECO ȘI EXIGENȚELE „TURISMULUI PE PNEURI"

AN DE AN, „turismul pe pneuri" cunoaște o dezvoltare deosebită. Pe autostrăzile și șoselele din Europa — mai ales în sezoanele de vîrf — se întîlnesc zilnic sute, mii de automobile din diferite țări. Așa după cum era de așteptat, această „explozie a turismului pe pneuri", s-a făcut simțită și în țara noastră. În România — ale cărei frumuseți sînt tot mai cunoscute — au intrat în 1966 un număr de 71 216 autoturisme și 112 919 în 1967. Este, de fapt, abia un început. Dacă în 1968 au intrat în țară 1900 de mașini în zi de vîrf, pentru 1969 se prevăd circa 5000, iar pentru 1971, în sezon — numai prin trei din punctele de frontieră existente— circa 12 000.

Ținînd seama de faptul că între anii 1971—1975 se preconizează că numărul de autoturisme ce vor intra în țară se va dubla aproape, că în afara acestora vor exista turiștii țării (va funcționa doar din plin fabrica de la Colibași) se pune întrebarea: **va reuși actuala rețea de stații „PECO" să aprovizioneze în bune condițiuni cu benzină și uleiuri acest flux neobișnuit de automobile?**

În prezent stațiile de alimentare auto — „PECO" — din țara noastră sînt bine aprovizionate cu benzină și uleiuri. satisfac în mare măsură cerințele, sînt aspectuoase (Dîrste-Brașov, Chitila, Slatina, Constanța ș.a.). Din cele 260 stații existente, aproape 200 — înființate după 1960 — sînt moderne și dotate cu utilaj special (pompe, compresoare etc.). S-au făcut primii pași și pentru dezvoltarea imediat următoare efectuîndu-se unele studii în colaborare cu O.N.T. Carpați și Automobil Club Român. Pe baza acestor consultări, Direcția generală de desfacere din Ministerul Petrolului a hotărît să înființeze în anul viitor noi stații. În afara celor amplasate pe șoselele turistice, altele se vor construi într-o serie de orașe care, fie că nu au stații, fie că cele existente nu fac față solicitărilor: Sighet, Caracal, Arad, Alba Iulia, Lehliu, Sibiu, Bacău, Mangalia-Nord ș.a.

Evident, realizările de pînă acum, planurile de viitor, sînt remarcabile. Nu putem ignora însă faptul că rețeaua existentă prezintă deficiențe: aglomerație mare, aprovizionare greoaie (Pitești-Mărăcineni, Arad, Rm. Vîlcea, Brașov-Bartolomeu ș.a.).

Pentru a putea face față corespunzător dezvoltării impetuoase a turismului automobilistic este necesar ca actuala rețea de stații „PECO" să fie extinsă, sistematizată și modernizată. Mergînd pe acest drum — al înființării de cît mai multe puncte de alimentare — se ridică problema rentabilității noilor unități.

Rentabilitatea trebuie pusă în discuție însă ținînd seama de traficul turismului și cel normal. În momentul de față în țara noastră există uneori distanțe foarte mari între punctele de alimentare auto. Astfel, între Arad și Deva, aproximativ 150 km; București — Călărași: 130 km; Roșiori — Craiova 105 km; Sibiu — R.

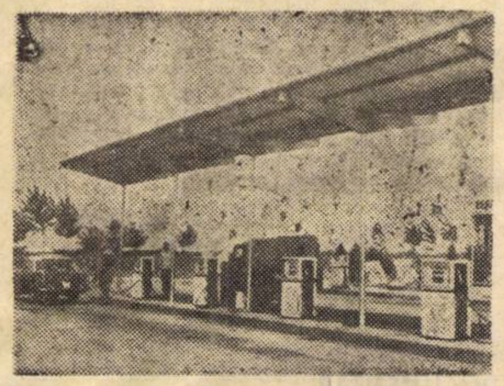

Vîlcea: 87 km. Ceea ce este de neadmis pentru interesele Oficiului Național de Turism „Carpați", ale Automobil Clubului Român, pentru însăși interesele economice din orașele și zonele respective. În Zalău și Sighet, de pildă, sînt necesare stații moderne chiar dacă acestea n-ar reuși să desfacă circa 2500 tone anual atît cît — orientîndu-ne după actualele criterii de rentabilitate — ar fi necesar să vîndă o stație pentru a-și justifica existența. Nu există, de asemenea, rațiunea ca la dezvoltarea actuală a turismului automobilistic să nu se construiască stații la: Săvîrșin (între Arad și Deva) sau la Caracal (între Craiova și Roșiori) unde pe distanțe ce depășesc o sută de km nu există nici un punct de alimentare. Este știut doar că în țările care au dezvoltat turismul stațiile de alimentare se găsesc, de cele mai multe ori, la distanțe mai mici de 10—30 km; că turiștii automobiliști se interesează mult de frecvența stațiilor de benzină pe șosele.

Rentabilitatea depozitelor de produse petroliere și a stațiilor de alimentare auto „PECO" este deosebită de aceea a unităților comerciale din alte sectoare și trebuie privită într-un context mai larg.

● Și dacă rețeaua se va dezvolta...

...va trebui să se țină seama de experiența altor țări în această direcție. De pildă, ar fi indicat să apară și la noi stații „gemene" — față în față pe cele două laturi ale șoselei — deosebit de recomandate pentru buna desfășurare a circulației în ambele sensuri.

...distanțele dintre pompele de alimentare din stații vor trebui să fie mai mari. În prezent, cînd apare un camion cu remorcă se blochează întregul front de alimentare.

...va fi necesar un sistem mai bun de avertizare — reclamă pentru automobiliști. Prin panouri luminoase sau fosforescente, frumos colorate, să se arate — mai ales pentru turiștii străini — unitățile care sînt deschise noaptea, distanțele între puncte, programul lor ș.a.

...n-ar fi rău să se extindă bunul obicei de a se face pretutindeni oficiul de ștergere a parbrizului în timpul alimentării mașinii (operație obligatorie în alte țări).

...ar fi bine ca uniformele personalului să aibă o culoare mai puțin „mohorîtă" și să fie mai elegante. N-ar displace de pildă culoarea galbenă (în alte țări sînt folosite pentru salopete culorile portocaliu, verde, roșu), culoare „omologată" a firmei „PECO". Iar pelerine de ploaie ar trebui să existe în toate stațiile.

Ce ar putea fi lîngă stații?

(sub același acopermămînt sau alături)

- Ateliere pentru gresat și schimbat uleiul
- Stații mecanice de reparații
- Unități comerciale pentru vînzare de cadouri, obiecte de artizanat, vederi, țigări
- Cafenele-bar, bufete cu dulciuri și băuturi răcoritoare.
- Campinguri.

Rămîne doar ca M.G.I., UCECOM și Centrocoop să colaboreze cu Direcția generală de desfacere din Ministerul Petrolului și să dea dovadă de înțelegerea necesară pentru înființarea unor astfel de unități.

arhitect Valeriu POP
Modesto FERARINI

Tranzacții comerciale externe

MAȘINEXPORT a livrat în Iran 100 mașini semiautomate de tricotat tip VKTM-2.

MINERALIMPORTEXPORT a expediat 11.000 t ciment în R.S.F. Iugoslavia, R.P. Polonă, R.S. Cehoslovacă; pe cale maritimă s-au exportat 17.000 t ciment în Libia și Turcia. De asemenea s-a mai livrat: 16.300 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă; 112.000 ml tapet semilavabil, 80 t pvc prelucrat și covor pvc pe suport textil în URSS; folii și fețe de masă în Ghana; 13.000 t piatră gips și 150.000 mp carton asfaltat în R.P. Ungară; 6000 mp dale marmoră concasată și 22.000 mp plăci azbociment în R.S. Cehoslovacă. Contractele încheiate prevăd importul a 15.000 t cocs de furnal din R.P. Bulgaria; 5.000 t cocs turnătorie din Austria, R.F. a Germaniei, Italia, Belgia; 22.600 t antracit din Olanda și R.F. a Germaniei; 1184 t sulf din Austria.

PETROLEXPORT. Contracte încheiate în luna octombrie prevăd exportul a 100.000 t motorină în Franța și R.F. a Germaniei; 10.000 t toluen în Olanda, R.F. a Germaniei și Suedia.

ROMÂNOEXPORT a livrat tricotaje către firme din Anglia; piei karakul și vînat către firme din S.U.A. Printre tranzacțiile încheiate recent figurează și contractele pentru export în Italia și R.F.G. de fuior de cînepă, precum și contractul încheiat cu firma „Siltex" din Viena pentru livrarea unei cantități de șosete de bumbac.

ROMTRANS a livrat luna trecută la export prin portul Constanța printre alte mărfuri: 2650 t cherestea cu destinația Izrael și Franța. În aceeași perioadă în portul Constanța au sosit: 6.000 t minereu de fier din Algeria; 4000 t laminate din Ecuador; 1500 t bitum de petrol din Albania; 16.500 t cărbuni cocsificabili din S.U.A.; 9 000 t fosfați din Izrael. Din URSS au sosit 270 t cocs de turnătorie, 16.410 t cocs de furnal, 6980 t cărbuni, 19.000 t metale, 7000 t apatită, 55.100 t minereu de fier.

AGROEXPORT a încheiat contracte care prevăd, printre altele, exportul a 152 t semințe coreandru în Italia, Japonia, S.U.A. etc.; 55 t semințe de mac în Anglia și R.F. a Germaniei; 60 t făină de coceni în Elveția; 30 t germeni de grîu în Finlanda.

CHIMIMPORT a contractat exportul a 30 t silicagel în URSS, 1000 t cărbune activ în Suedia; 50 t sulfat de bariu pentru Röntgen firmei poloneze „Ciech" din Varșovia; 300 t bicarbonat de amoniu unor firme din R.A.U.; 50 t hidrosulfit de sodiu în Belgia; 2000 t sulfat de sodiu în R.S.F. Iugoslavia.

● DIN ATLANTIC — PRIN RADIOGRAMĂ

Traulerul „Constanța" este în drum spre patrie cu calele pline de pește oceanic — heringi, macrouri, cod, tay — anunță o radiogramă. Sosirea în portul pescăresc Tulcea este așteptată în a doua jumătate a acestei luni.

Realizări ale industriei românești

UN NOU TIP DE COMPRESOR DE AER CU PISTON: L 50-8

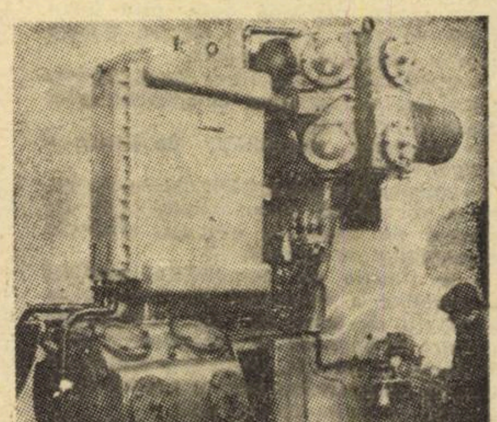

Uzina constructoare de mașini-Reșița își diversifică permanent producția. În cursul acestui an a început asimilarea unei noi familii de compresoare cu piston care prezintă caracteristici constructive și funcționale superioare, în comparație cu cele existente în fabricația curentă. Compresorul de 50 Nm^3/minut — primul din această nouă familie — executat și omologat recent are, în comparație cu cel de 45 Nm^3/minut, din fabricația curentă parametri superiori. (Vezi tabelul).

Pe lîngă plusul de tehnicitate evident, — greutatea proprie și suprafața ocupată cu 20% și, respectiv, 31% mai mici, gabarit redus, randament superior, siguranță în exploatare sporită, uzură mică etc. — compresorul L 50-8 prezintă și o serie de avantaje economice.

Consumul de energie pe metru cub de aer comprimat, ca și cel de ulei și apă pe oră — componente esențiale ale prețului de cost — sînt cu 15%, 27% și 40% mai reduse. Toate acestea contribuie la producerea unui metru cub de aer comprimat la un preț de cost cu circa 15% mai redus. De asemenea, dintr-un calcul estimativ, rezultă că **metalul economisit la fabricarea a 100 de agregate de acest gen** — ca urmare a reducerii greutății proprii — **este suficient pentru producerea în plus a 24 de compresoare de tipul amintit.**

Soluțiile moderne, alese, tehnologiile eficiente practicate, situează compresoarele din noua familie — sub raport tehnic și economic — la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan mondial în acest domeniu.

ing. L. DAVIDESCU
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

Parametrul	UM	Tipul de compresor		
		3V45/7	L 50-8	
Presiunea de refulare	kgf/cm^2	7	7	8
Debitul	Nm^3/min.	45	56,8	56,8
Puterea	kW	286	286	330
Turația	rot./min.	300	428	
Dimensiuni de gabarit:				
lungimea	mm	4 598	3 360	
lățimea	mm	1 973	1 858	
înălțimea	mm	2 220	2 720	
Suprafața ocupată	m^2	9,1	6,25	
Greutatea	kg	7 750	6 260	
Puterea specifică	kW/Nm^3	6,36	5,46	5,81
Consumul de ulei	kg/h	550	400	
Consumul de apă pentru răcire	m^3/h	13,5	8	

Conducere și organizare

O METODĂ DE NORMARE

DETERMINAREA PERSONALULUI T. A.

ÎN PREZENT, în majoritatea unităților economice, numărul personalului tehnic-administrativ se stabilește pentru fiecare compartiment în limita fondului de salarii planificat, conducînd astfel în multe cazuri la utilizarea necorespunzătoare a forței de muncă. Eliminarea acestui neajuns este posibilă prin elaborarea de norme și normative de muncă, specifice lucrărilor administrative, care să permită stabilirea volumului real de lucru și, pe această bază, a numărului de posturi necesare.

Personalul tehnic-adiminstrativ se grupează în funcții de conducere și funcții de execuție care, potrivit caracterului lor, pot fi diferențiate în: a) funcții de execuție cu activitate repetitivă și funcții de execuție cu activități variabile. Pentru normarea muncii funcțiilor din prima categorie — cu volum de lucru aproximativ constant și caracter accentuat administrativ — este satisfăcătoare de regulă utilizarea metodelor clasice privind studiul consumului de timp de muncă necesar executării lucrărilor respective. Pentru cea de-a doua categorie — caracterizată prin efectuarea unor lucrări cu volum de muncă variabil și cu cicluri diferite de repetare — stabilirea consumului de muncă prin observarea directă este mai dificilă.

Avînd în vedere că aceste lucrări au un caracter de concepție, este necesar ca pentru determinarea volumului de muncă aferent efectuării lor să se stabilească o serie de elemente de calcul, care să permită determinarea consumului **pe bază de norme analitice, asemănătoare celor întrebuințate în activitatea de proiectare.**

Bazele organizatorice

Normarea activității tehnico-economice a unor servicii din întreprinderi cuprinde următoarele faze principale:

— stabilirea concretă a obiectivelor de realizat pentru o perioadă dată, pe baza sarcinilor generale cuprinse în regulamentele de organizare și funcționare a serviciilor respective și nominalizarea lor într-un program de activitate;

— stabilirea, pentru fiecare obiectiv din program, a volumului de muncă necesar, pe bază de calcul, cu ajutorul normelor analitice;

— antecalcularea volumului total de lucru ce trebuie realizat de serviciul respectiv într-o perioadă dată, prin însumarea valorilor rezultate pentru fiecare lucrare (obiectiv) în parte;

— aproximarea funcțiilor (posturi) necesare pentru realizarea obiectivelor prevăzute în program;

— calcularea capacității de lucru a fiecărei funcții;

— compararea capacității totale de lucru a serviciului (compartimentului) cu volumul de lucru de executat conform programului de activitate;

— **în funcție de rezultatele analizei comparative a volumului de lucru și a capacității de lucru se fac corecturile necesare la numărul și componența personalului**, în așa fel, încît capacitatea de lucru să fie egală sau ceva mai mică decît volumul de lucru de executat.

Metodologia descrisă, relativ simplă, poate da rezultate satisfăcătoare, cu condiția ca factorii care stabilesc volumul de muncă a lucrărilor să fie determinați corect.

Elaborarea normei de timp

Stabilirea normelor pentru activitatea tehnico-economică se poate face prin adaptarea corespunzătoare a normativelor de timpi de lucru de proiectare în următoarele domenii: tehnice; producție și organizarea producției; contabile; financiare; administrative.

La stabilirea normelor se ține cont de următoarele elemente: modul de elaborare a lucrării (adaptare, elaborare curentă); complexitatea documentării (simplă, complexă, cu soluții originale); dificultatea calculelor, volumul de lucrări (numărul de pagini, tabele, desene, diagrame etc.);

Norma de timp (T) se stabilește cu ajutorul relației:

$T = C + N \times K \times P$ (în ore medii convenționale), în care:

C — reprezintă numărul de ore aferent pregătirii condițiilor de începere a lucrării (analiza temei, documentare etc.);

N — reprezintă norma de bază pentru lucrarea respectivă. Valoarea lui se ia dintr-un tabel în funcție de natura lucrării. În cazul cînd lucrarea este complexă și cuprinde mai multe feluri de probleme, parametrul N se va determina diferențiat pe părți sau capitole de lucrare. În acest caz, C va fi luat în considerare o singură dată, adăugîndu-se la totalul lucrării.

Valoarea lui N, exprimată în ore medii convenționale, se stabiletșe în prima etapă în funcție de felul lucrării. Astfel de lucrări sînt: elaborarea temelor de proiectare pentru produse, echipamente, tehnologii; elaborarea studiilor; a unor instrucțiuni și prescripții de protecția muncii, de transport, ambalare; elaborarea unor metodologii de lucru, de organizare, de normare; a normelor interne de consum; calculul prețului de cost pe produs; elaborarea tehnologiilor de fabricație și a proceselor tehnologice; studii de dezvoltare etc. Valoarea normei de bază N se dă sub formă de tabel pentru fiecare lucrare în parte.

K — este coeficientul de complexitate generală și se stabilește prin relația:

$k = K_1 \cdot K_2 \cdot K_3$ unde:

K_1 — oglindește gradul de concepție a lucrării;

K_2 — ține seamă de gradul de importanță a lucrării (cu caracter local, de uz general, departamental);

K_3 — exprimă condițiile de elaborare a lucrării (normale, completări și modificări etc.);

P — ține seamă de volumul de lucrări în funcție de complexitatea lor (simplă, normală, complexă, foarte complexă, specială).

Valorile tuturor acestor coeficienți se vor determina pe genuri de activități prin similitudine cu coeficienții corespunzători din activitatea de proiectare, respectiv pe baza datelor existente, obținute la aplicarea metodei comparative indicate de Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare.

Consumul de timp de muncă în ore medii convenționale pentru diversele activități tehnico-economice se poate determina, ca și în proiectare, prin înmulțirea fondului de timp de lucru maxim posibil cu un coeficient de echivalare (k_e). Astfel,

$$k_e = \frac{\text{salariu efectiv}}{\text{salariu mediu planificat}} = \frac{\text{salariu efectiv}}{1\,407 \text{ lei/lună}}$$

De exemplu: un inginer proiectant are salariul lunar de 2 000 de lei. Valoarea coeficientului k_e va fi:

$$k_e = \frac{2\,000}{1\,407} = 1{,}43$$

Volumul de lucru în ore medii convenționale (V), ce va trebui să efectueze acest inginer într-un an va fi:

$V = \text{fond de timp anual} \times k_e = 2\,250 \times 1{,}43 = 3\,220$ O.M.C.

În cazul unui desenator, cu un salariu lunar de 1 050 lei, V va fi:

$$V = 2\,250 \times \frac{1\,050}{1\,407} = 2\,250 \times 0{,}75 = 1\,690$$

O.M.C.

Normele astfel calculate reprezintă consumul de muncă în funcție de felul, importanța și gradul de complexitate a lucrării. În acest fel norma analitică exprimată în ore medii convenționale oferă o evaluare a muncii prestate și permite calculul necesarului de personal tehnic-administrativ pe funcții, în baza pregătirii profesionale, a calificării și a aportului lui în activitatea tehnico-administrativă.

Desigur, justețea normelor calculate cu formula arătată depinde de precizia cu care a fost stabilită valoarea normei de bază N, precum și valorile pentru coeficienții K_1, K_2, K_3 și parametrul P.

Întrucît, la prima elaborare, valorile elementelor de mai sus se stabilesc pe bază de similitudine, ele trebuie considerate ca **valori experimentale**, care pot suferi anumite modificări și completări, metoda urmînd a fi perfecționată în cursul aplicării ei. Considerăm că aceste norme globale, după experimentarea, lărgirea și definitivarea lor, pot fi folosite pentru normarea muncii salariaților din serviciile tehnice, organizarea științifică a producției și a muncii, de pregătire a fabricației, de planificare etc.

R. MARCU
I. ROSENTHAL

DOCUMENTAR

TEHNICI ȘI OPINII

ÎN ETAPA actuală raționalizarea muncii personalului tehnic și administrativ este considerată ca o resursă importantă de creștere a eficienței activității întreprinderii și, datorită acestui fapt, ea constituie o preocupare tot mai evidentă a specialiștilor pe plan mondial. În acest context se urmărește stabilirea cît mai riguroasă a locului fiecărui salariat în angrenajul general al întreprinderii, stabilirea și delimitarea precisă a sarcinilor, competențelor și răspunderilor. Practica mondială, ilustrată de o vastă literatură, relevă o serie de metode, tehnici și principii în domeniul raționalizării muncii acestei categorii de personal. Desfășurîndu-se în societăți cu relații social-economice diferite, ele poartă inevitabil amprenta mobilurilor și a trăsăturilor ce le caracterizează.

În Uniunea Sovietică, se desfășoară o amplă acțiune pentru stabilirea schemelor tip de personal și a normativelor privind numărul optim de ingineri, tehnicieni și funcționari. Astfel, peste 90 de institute de cercetare și proiectare au fost antreante să elaboreze, sub îndrumarea Comitetului de Stat pentru Probleme de Muncă și Salarii, scheme tip și normative pentru 80 de ramuri industriale.

Se preconizează ca în prima etapă să se elaboreze normative generale iar, în a doua, urmează să se treacă la stabilirea metodelor de normare directă a muncii lucrătorilor din această impotrantă categorie.

Pentru stabilirea necesarului de ingineri, tehnicieni și funcționari se utilizează metode statistico-matematice. Aceste metode permit stabilirea numărului necesar de salariați pe funcții pe baza factorilor de influență, însă nu dau posibilitatea să se determine consumurile de timp pe lucrări concrete. Una din metodele statistico-matematice o constituie metoda corelației.

După părerea unor specialiști, ordinea de desfășurare a lucrărilor de elaborare a normativelor pentru personalul tehnic-administrativ prin metoda corelației constă în: alegerea din cadrul ramurii industriale a unui anumit număr de întreprinderi fruntașe; gruparea acestora în funcție de profil, mărime, grad de înzestrare tehnică etc.; stabilirea funcțiilor obiectiv necesare pentru realizarea unei conduceri eficiente; determinarea factorilor esențiali care influențează volumul de muncă al fiecărei funcții; culegerea datelor asupra efectivului existent de personal pe fiecare funcție și stabilirea valorilor numerice ale factorilor; efectuarea calculelor și întocmirea de tabele privind numărul personalului.

Printre factorii care influențează volumul de muncă autorii menționează: numărul muncitorilor; valoarea mijloacelor fixe; numărul sortimentelor etc.

Formula matematică recomandată de autori este:

$N = K \cdot x^a \cdot y^b \ldots z^c$ în care:

N este normativul de personal pe funcții;

K este un coeficient constant care exprimă legătura normativului cu valorile numerice ale factorilor;

x, y . . z = valorile numerice ale factorilor;

a, b, c = indicii gradului de influențare a fiecărui factor.

Alți autori apreciază această metodă ca dificilă. Ei sînt de părere că activitatea fiecărui lucrător se compune din elemente tip determinate, fiecare din ele putînd fi normat cu suficientă precizie. În consecință, ei propun ca cercetările în acest domeniu să meargă pe calea elaborării unor normative unificate pe ramură, eventual pe mai multe ramuri, care să stabilească consumul de muncă pentru elementele tip din activitatea de conducere a producției. De asemenea, apreciază că este important să se întocmească normative unificate pe ramură, sau chiar pe industrie, privind raportul dintre numărul cadrelor de conducere și numărul de executanți, care să fie folosite ca bază orientativă la elaborarea structurii organizatorice.

Specialistul polonez Z. Borkowski recomandă ca la stabilirea efectivului de lucrători să se extindă folosirea metodelor statistice — metoda „schemelor tip", metoda „pe probleme", metoda „posturilor normate" și altele — și să se limiteze la minimum metodele bazate pe aprecieri. De asemenea, el opinează pentru acordarea unei atenții deosebite problemei proporțiilor dintre diferite categorii de lucrători și, în primul rînd, între numărul inginerilor, tehnicienilor, economiștilor și funcționarilor, iar în al doilea

SISTEMUL NORMATIVELOR DE MUNCĂ

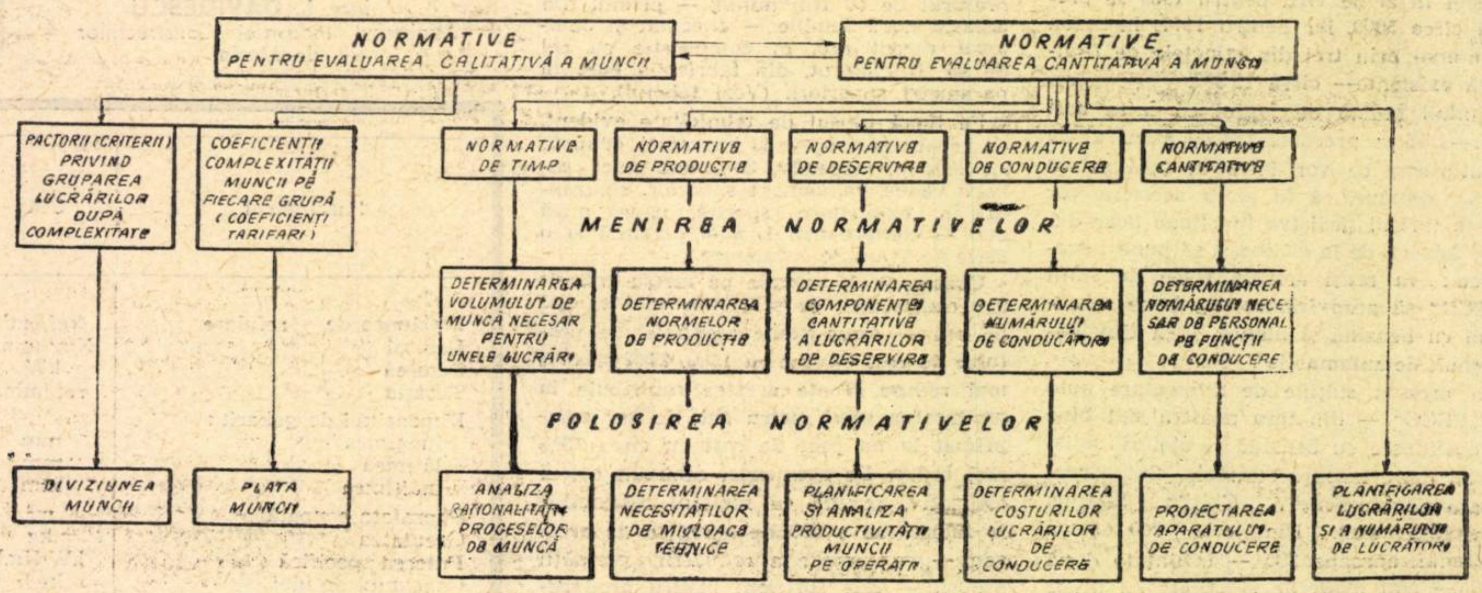

Sursa: G. Slesinger: Munca în conducerea producției industriale, Moscova, 1967.

rînd, între lucrătorii cu pregătire superioară, medie și elementară, proporții care au o mare însemnătate pentru sporirea eficienței conducerii întreprinderilor.

★

În S.U.A., personalul tehnic și administrativ își desfășoară activitatea pe baza unor instrucțiuni generale, care orientează salariații în îndeplinirea atribuțiilor. În aceste instrucțiuni sînt cuprinse normele de conduită și de acțiune și alte elemente. La angajare se predă fiecărui salariat un document numit „job description", adică descrierea postului sau funcției. În esență acest document cuprinde: denumirea postului sau funcției; delimitarea postului, competența și responsabilitatea; relațiile ierarhice ale acestuia și sarcinile în detaliu pe care trebuie să le îndeplinească titularul postului. Descrierea postului reprezintă și un instrument de mare utilitate pentru stabilirea necesarului de personal.

În afară de cunoașterea sarcinilor la toate nivelele, definirea competențelor și răspunderilor etc., „descrierea postului" constituie un factor de raționalizare a muncii personalului tehnic și administrativ, deci implicit și un element fundamental pentru elaborarea și perfecționarea structurii organizatorice a întreprinderii.

Pentru raționalizarea muncii acestui personal este necesară descrierea tuturor posturilor din structura organizatorică, avînd în vedere interdependența dintre acestea.

Există specialiști care apreciază că descrierea postului este unul dintre secretele eficienței întreprinderilor americane.

În unele întreprinderi din R. F. a Germaniei, arată dr. Kurt H. Hendrikson în lucrarea „Rationelle Unternehmens führung in der Industrie (Conducerea rațională a întreprinderilor din industrie), utilizarea personalului este examinată temeinic, în mod periodic (de regulă anual). Activitatea fiecărui compartiment și salariat este pusă sub lupă pentru a stabili randamentul, metodele de lucru și timpii necesari, încărcarea personalului etc. În felul acesta se obțin date pentru stabilirea lucrărilor efectiv necesare, a metodelor celor mai bune pentru realizarea lor, a personalului necesar ca număr și calificare ,a structurii organizatorice cele mai indicate. Aceste date servesc și la promovarea personalului, la fixarea retribuției în concordanță cu lucrările efectuate.

Personalul de conducere are obligația să-și instruiască subalternii în așa fel încît ei să poată face față cu randament maxim postului care le este încredințat.

Specialistul francez S. A. Birn apreciază că determinarea timpului necesar unui funcționar de birou, ca să-și îndeplinească într-un sistem normal sarcinile ce i s-au încredințat, nu mai constituie nici o greutate, întrucît munca de birou a devenit o mărime măsurabilă. În acest scop se utilizează pe lîngă alte metode și metoda stabilirii timpilor standard administrativ — M.C.D. — care reprezintă o transpunere la munca de birou a metodei M.T.M. Sistemul menționat cuprinde normativele de timp pentru principalele operații de birou.

Autorul consideră că nu se poate măsura munca întregului personal administrativ. Anumite munci **nu se pot** măsura **sau nu rentează** să fie măsurate. El apreciază că măsurarea muncii este rentabilă pentru 60% din activitățile administrative inferioare funcției de șef de birou sau funcțiilor echivalente. După părerea sa, un program de măsurare a muncii administrative bine conceput și aplicat se va solda cu o reducere cu cel puțin 20% a cheltuielilor pentru munca administrativă.

★

Introducerea noilor tehnologii de informare, a mașinilor mecanografice și electronice, capabile să prelucreze rapid numeroase informații, constituie o direcție de mare actualitate pentru raționalizarea muncii de birou. Dintr-o statistică făcută la un număr mare de întreprinderi americane rezultă că în 80% din cazuri, s-au introdus mijloace mecanizate pentru calculul și urmărirea proceselor economice, obținîndu-se pe această cale reducerea cu 25% a personalului tehnico-administrativ și o sporire substanțială a rapidității executării operațiilor.

Caracterul muncii, varietatea problemelor care trebuie rezolvate de personalul tehnic și administrativ, fac ca normarea muncii acestei categorii de personal să fie o operație complexă, dar care a început să fie abordată într-o concepție științifică, cu progrese tot mai evidente.

I. BRATU
cercetător științific la Institutul de cercetări economice

PE TEME DE ORGANIZARE...

● La **Uzina de utilaj petrolier „1 Mai"-Ploiești** a fost elaborat studiul **„Programarea operativă la secțiile de prelucrare mecanică pentru producția de unicate și serie mică"**. Prin aplicarea acestui studiu, bazat pe utilizarea metodei programării liniare, se obține o folosire optimă a capacităților de producție, încărcarea uniformă a mașinilor și scurtarea termenelor de livrare. Aplicarea studiului determină obținerea unor economii de 400 000 lei lunar.

● Studiul **„Fundamentarea științifică a normelor de muncă la instalația Monoclorbenzen"**, elaborat la **Combinatul chimic-Borzești**, constă în organizarea rațională a procesului de producție, a locurilor de muncă și stabilirea posturilor necesare (pentru fiecare loc de muncă pe meserii, schimburi, categorii de calificare) a zonelor de deservire și a sferei de atribuții pentru fiecare loc de muncă.

Se obține o creștere a productivității muncii pe t/an/muncitor cu 50% față de proiect și cu 22.5% față de cea prevăzută la nivelul planului pe 1968.

● Studiul **„Organizarea producției pe principiul tehnologiei de grup"**, elaborat de Uzinele **„Progresul"-Brăila**, constă în gruparea spre execuție pe două familii de piese (axe-tije și roți dințate-axe canelate) a tuturor produselor ce se realizează cu mașini amplasate în flux tehnologic. Se obține astfel creșterea volumului producției cu 10% și reducerea prețului de cost cu 200 000 lei pe an.

● La **Întreprinderea integrată de lînă-Constanta** a fost elaborat studiul: **„Organizarea locului de muncă la secția țesătorie"**. Studiul preconizează introducerea unui grafic de programare a încărcării războaielor cu urzeli ținîndu-se seama de articole și baza de deservire, fapt ce determină îmbunătățirea aprovizionării locului de muncă și reducerea timpului de staționare a mașinilor. Aplicarea lui a condus la utilizarea mai deplină și rațională a forței de muncă, la diminuarea formațiilor de lucru cu 51 de țesători.

Agenda economistului

TEHNICĂ — TEHNOLOGIE — INOVAȚII

● Ca urmare a aplicării rezultatelor cercetărilor efectuate de Institutul de cercetări pentru tehnologia construcțiilor de mașini, la Uzina „23 August"-București a fost realizată o instalație de călire superficială cu ajutorul curenților de înaltă frecvență a arborilor cotiți pentru motoarele Diesel de 350 și 700 c.p.

● La Uzina „1 Mai"-Ploiești au fost asimilate în acest an mai multe tipodimensiuni de sape de foraj cu parametri la nivelul celor mai bune produse similare din străinătate. La acestea au colaborat și două institute: Institutul de proiectări și cercetări pentru utilaj petrolier și Institutul de cercetări pentru tehnologia construcțiilor de mașini.

● Pentru prima dată, Uzinele constructoare de mașini-Reșița, au construit, pe baza unei soluții originale, o instalație de cromare dură a unor piese de mari dimensiuni, cum sînt tijele servomotoarelor de comandă a porților de ecluză pentru Uzina hidroelectrică de la Porțile de Fier.

● În domeniul extracției, s-a extins aplicarea, în fază semiindustrială, a metodelor termice, combustia subterană și injecția de aburi, utilizîndu-se dispozitive moderne brevetate de cercetătorii de la Institutul de cercetări foraj extracție-Cîmpina. Efectul economic: creșterea debitului mediu pe operație de la 10 la 18 tone țiței/zi.

REGULI PRIVIND ÎNCHIRIEREA DE UTILAJE DE CONSTRUCȚII

PRIN ÎNCHIRIEREA utilajelor de construcții-montaj se asigură folosirea intensivă și continuă a acestora de către deținători (furnizori) care au posibilitatea să le pună la dispoziția întreprinderilor solicitatoare (beneficiari), în perioadele în care nu le sînt necesare. Pe de altă parte, beneficiarii au posibilitatea să asigure realizarea lucrărilor cu utilaje specializate pe care nu le au în dotație, în condiții de calitate și la momentul oportun.

Ca urmare, întreprinderile nespecializate pot executa lucrări de investiții în regie, folosind prin închiriere de la întreprinderile specializate utilajele adecvate. Dispozițiile legale care reglementează contractele privind asemenea închirieri sînt:

● Condițiile fundamentale pentru încheierea contractelor de închiriere a utilajelor de construcții, elaborate de Ministerul Industriei Construcțiilor, care sînt aplicabile și închirierilor de asemenea utilaje de către unitățile subordonate consiliilor populare județene, Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene și Ministerul Căilor Ferate;

● Normele generale de închiriere a utilajelor de construcții (aprobate prin H.C.M. nr. 1774 din 17 septembrie 1956 și H.C.M. nr. 1279 din 19 decembrie 1962).

Potrivit acestor acte normative, beneficiarul este obligat să folosească utilajul închiriat în limitele caracteristicilor sale tehnice și să asigure condiții normale de exploatare, alimentare și întreținere a acestora.

Pentru folosirea la maximum a utilajelor beneficiarul este obligat să asigure condițiile necesare realizării normelor de producție pentru utilajele care se închiriază pe bază de tarif normă.

Dacă din culpa beneficiarului se ivesc stricăciuni, repararea lor revine acestuia, chiria urmînd să fie calculată pe durata imobilizării utilajului în funcție de timpul normat de reparații și de timpul necesar deplasării atelierului de reparații sau de trimitere a utilajului la atelier. Beneficiarul este obligat să alimenteze utilajul închiriat numai cu carburanții și lubrefianții corespunzători, eventualii înlocuitori ai acestora neputînd fi folosiți decît cu acordul furnizorului.

C. SESCIOREANU

(Continuare în supliment pag. IV)

DIALOG CU: ing. Ion CĂPĂȚÂNĂ

1954: absolvent al Institutului Politehnic — Brașov, Facultatea de mecanică.

1954—1958: inginer tehnolog, șef de secție, șef serviciu organizarea muncii, șef serviciu producție — Uzinele de piese-auto din Colibași.

1958—1960: cursuri post-universitare, ramura construcții de mașini.

1960—1964: șef serviciu organizarea muncii, șef sector economic, director tehnic — Ministerul Construcțiilor de Mașini.

1964 pînă în prezent: director și director general al Uzinei „SEMĂNĂTOAREA" — București.

● Uzina are circa 4800 salariați.

● 41 de ani, căsătorit, un copil. Membru al P.C.R., deputat în circ. electorală 187 a sectorului 7, membru în Comisia economică a Comitetului P.C.R. sect. 7. Distins cu Medalia Muncii și Ordinul Muncii clasa III-a.

Se pregătea să participe la ședința de producție a uneia din secțiile întreprinderii. Pe birou, caietul de însemnări, cuprindea — ca în fiecare săptămînă — inițiative, propuneri și unele măsuri discutate cu o săptămînă în urmă. Vizita nu l-a surprins, ba dimpotrivă, am avut impresia că un schimb de păreri cu cineva din afară în problemele care-l preocupă, este binevenită. Și aceasta pentru că — reluînd punctul său de vedere — orice discuție pe teme generale sau cu un subiect anume, este o relaxare și aduce de regulă cîte ceva nou, chiar dacă ea începe, ca în cazul de față, cu un... curriculum vitae.

Cei 15 ani cuprinși între 1954—1968 definesc o carieră și un om activ, întreprinzător, operativ și exigent. Cunoscîndu-l, descoperi și o fire deschisă, entuziastă, un interlocutor ale cărui replici nu se lasă așteptate, dar care te obligă să circumscrii discuția sferei preocupărilor sale. Încercînd să-l surprinzi, te vezi surprins și obligat să observi că prețuiește timpul la adevărata sa valoare. Dialogul la care l-am invitat este, credem, concludent.

A existat o împrejurare anume în care intervenția dv. în conducerea întreprinderii a fost hotărîtoare?

Da, și chiar una foarte importantă: trecerea la mecanizarea transporturilor interne.

Ca director, care considerați că a fost problema cea mai dificilă de rezolvat?

— Nu una, ci două probleme își dispută întîietatea la acest răspuns: prima, cea a organizării producției, determinată de un plan prea eterogen, iar a doua, cea a disciplinei.

Socotiți suficientă autoritatea cu care sînteți investit?

Nu în totalitate.

Ce vă tracasează cel mai mult?

Problema asigurării bazei tehnico-materiale.

Întîmpinați dificultăți în ce privește organizarea producției și a muncii?

Da. În direcția containerizării producției la sectorul mecanic, programării producției și transportului mecanizat.

Ce indicator de plan îl socotiți cel mai reprezentativ?

Beneficiul. După mine acesta include tot, de el depinzînd folosirea cît mai eficientă a tuturor capacităților de producție și a mijloacelor circulante.

Dar calitatea principală a unui director?

Calmul și discernămîntul.

Ce problemă de specialitate vă preocupă?

Pregătirea fabricației unui produs de mare complexitate: combina de cereale autopropulsată.

Ce deziderat ați vrea să vi se împlinească?

Să nu mai am necazuri în satisfacerea producției cu organele de asamblare și... să apuc săptămîna de cinci zile.

Care este cel mai reușit produs al dv.?

Semănătoarea pneumatică de precizie.

Sînteți pregătit pentru a înfrunta piața mondială?

Uzina noastră a și ieșit pe piața externă cu o serie de produse; în prezent ne preocupăm de lărgirea gamei de mașini agricole pentru export.

Care este lucrarea de specialitate citită în ultima lună?

Nu pot vorbi de o lucrare, ci doar de buletinele I.D.T.

Ce vă pasionează cel mai mult în orele libere?

În afară de familie, teatrul, opera și cinematograful.

Practicați vreun sport?

Cîndva — volei și popice.

Timpul însă — acest nelipsit element din calculul interlocutorului — a întrerupt discuția aici, deși poate multe aspecte interesante au rămas încă necunoscute. Suficient totuși pentru a creiona cadrul plin de expresie al unui om și al unei activități semnificative.

Viorica BABA

TEORII • IDEI

ION DESMIREANU DESPRE PREOCUPĂRILE SALE

De 3—4 ani studiile pe care le fac sînt orientate spre problematica din domeniul eficienței economice a investițiilor, cu precădere către aspectele care vizează *bazele teoretice și metodologice ale analizei eficienței economice a investițiilor*. Este vorba de o lucrare înscrisă în planul de stat al cercetării științifice, la elaborarea căreia participă întregul sector de progres tehnic și eficiență economică a investițiilor din institutul nostru, precum și specialiști din Comitetul de Stat al Planificării, Direcția Centrală de Statistică, Ministerul Finanțelor și Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare. Experiența arată că adeseori între o decizie bună și alta mai bună în domeniul investițiilor pot exista diferențe de ordinul a zeci și sute de milioane de lei, care pot fi economisite. Ca cercetători, avem datoria de a intensifica eforturile pentru aprofundarea problemelor tematice și metodologice privind determinarea eficienței economice în general și a investițiilor în particular, de a oferi organelor economice centrale și institutelor de proiectări metode de analiză tot mai corespunzătoare.

Ion Desmireanu este director adjunct al Institutului de cercetări economice al Academiei Republicii Socialiste România.

În cadrul acestei teme mă ocup de aspectele teoretice și metodologice legate de stabilirea *mărimilor normative* necesare determinării eficienței economice a investițiilor — și îndeosebi a normativelor coeficienților de eficiență a investițiilor. Există o serie de probleme controversate cu privire la rolul și funcțiile coeficienților de eficiență a investițiilor în analiză, ca și la metodologia stabilirii acestor coeficienți. De clarificarea acestor probleme depinde în mare măsură mai buna fundamentare a normativelor utilizate în practică.

Unele dintre concluziile la care am ajuns într-o primă etapă a cercetării au fost incluse într-un studiu publicat în lucrarea *Eficiența economică a investițiilor* — Colecția *Bibliotheca Oeconomica nr. 1* — și într-o comunicare, publicată apoi în volumul *Probleme ale determinării eficienței economice a investițiilor*.

În continuarea cercetărilor vom face, împreună cu ceilalți colaboratori la această subtemă, o sinteză a concluziilor care se desprind din examinarea critică a criteriilor folosite în practică pentru determinarea mărimilor normative, vom analiza coeficienții de eficiență a investițiilor totale și suplimentare cuprinși în studiile tehnico-economice elaborate în mai multe variante, precum și mărimea coeficienților de eficiență a fondurilor fixe în funcțiune și a investițiilor realizate pentru cîteva țări socialiste și capitaliste. Vor fi aprofundate problemele legate de calcularea normativului unic pe economia națională și a normativelor diferențiate pe ramuri și categorii de lucrări, tipurile de coeficienți pentru care urmează să se stabilească normative, mecanismul comparării variantelor de investiții în condițiile utilizării mărimilor normative.

Din studiile parțiale pe această temă, se va decanta apoi ceea ce ni se pare temeinic fundamentat, astfel încît pînă la sfîrșitul anului viitor să se poată redacta tezele metodologice de bază privind modul de determinare a mărimilor normative ale coeficienților de eficiență a investițiilor. După confruntarea lor cu posibilitățile practice de calcul aceste teze vor căpăta o redactare definitivă din punctul nostru de vedere.

Cărți

ÎN CULISELE SISTEMULUI VALUTAR

ESTE îndeobște cunoscută disputa pe tema sistemului valutar capitalist, ca și momentele dramatice pe care acesta le-a trăit în ultima vreme. Este oare vorba de un simplu și firesc proces de acomodare și perfecționare a unui organism în plină forță și creștere sau de manifestări ale unei deteriorări de fond? Pornind de la fenomene cunoscute, de mare actualitate, cartea lui B. Comisioneru [1] le cercetează în profunzime și prezintă o modalitate proprie de sistematizare și generalizare a lor. Autorul tratează fenomenele monetare ca expresie a unor raporturi economice fundamentale, punct de vedere cu atît mai întemeiat cu cît în condițiile „programării" economiei politica monetară constituie unul din mijloacele principale de influențare a conjuncturii de către statul capitalist.

După o prezentare succintă a organizării valutare postbelice — în cadrul căreia B. Comisioneru se oprește în mod special asupra Fondului Monetar Internațional, a Băncii Internaționale de Reconstrucție și Dezvoltare și asupra unor convenții de bază în această materie — se trece la partea principală a lucrării unde se tratează în mod documentat propunerile care au apărut în ultimii ani pentru consolidarea sistemului valutar capitalist. În noianul teoriilor, planurilor și propunerilor autorul se ghidează după ideile principale care le apropie sau le diferențiază — contribuție importantă la înțelegerea problematicii. Explicitînd latura tehnică a propunerilor și planurilor puse în discuție, se elucidează interesele unor țări sau grupe de țări.

Pe bună dreptate se consideră ca nerezistînd criticii concepțiile care pornesc de la problema lichidității internaționale. Întemeindu-se pe relații statistice — folosite însă în condiții de necomparabilitate — Triffin stabilește o regresie succesivă pentru anii 1938, 1950, 1960 în raportul dintre rezervele monetare de aur și devize liber convertibile și volumul importului. El ajunge, pe această bază, la concluzia unei lichidități insuficiente pe plan internațional, concluzie susținută și de alți specialiști. În realitate, pentru aceasta, nu există elemente suficiente, deoarece, după cum foarte elocvent arăta lunile trecute directorul general al Fondului Monetar Internațional, Pierre Paul Schweitzer, nu s-a auzit pînă în prezent de vreun export sau import care nu a putut fi finanțat.

Este vorba mai curînd de interesele unor țări. Economștii occidentali nu înțeleg pe deplin nici modificările fundamentale care intervin în problema lichidității internaționale în cazul unei țări socialiste care, avînd la bază monopolul valutar, se bucură de o mare elasticitate în mobilizarea resurselor sale valutare lichide sau potențiale. Planurile de extindere a posibilităților de creditare prin Fondul Monetar Internațional (cap. I), bazate pe teza lipsei de lichiditate, s-au concretizat în acordul încheiat în martie la Stockholm de către grupul „celor zece" cu privire la crearea unor drepturi speciale de tragere asupra F.M.I, ratificat la începutul lui octombrie la cea de a 23-a Adunare Generală anuală a F.M.I. S-a arătat, pe bună dreptate, că astfel se grăbesc fenomenele de inflație care și așa prezintă un trend progresiv.

Printre soluțiile de creștere a lichidității internaționale par mai interesante cele (cap. II) privind etalonul aur plurimonetar. Mai multe țări ar profita de avantajele țărilor cu monedă de rezervă și ar contribui la scăderea rolului aurului în cadrul sistemului actual de rezerve. Planurile bazate pe ideea reîntoarcerii la etalonul aur (cap. III), al cărui exponent de bază este cunoscutul specialist francez Jacques Rueff, au un caracter oarecum original. Ele tind să reînvie un sistem care a funcționat la începutul secolului în condiții cu totul diferite față de cele actuale. Aceste planuri pornesc de la teza că în prezent există o lipsă de lichiditate nu internațională, ci doar a S.U.A. și Angliei, situație care de fapt le avantajează. Bineînțeles, partea cealaltă este și ea activă. În timp ce luna trecută, la Paris, D. Rockefeller, președintele lui Chase Manhattan Bank din New-York, susținea că eliminarea deficitelor balanțelor de plăți prin măsuri protecționiste ar duce la un declin catastrofal al comerțului mondial, la New-York, în preajma adunării generale a F.M.I., F. X. Ortoli, ministrul francez al economiei și finanțelor, declara că aurul rămîne fundamentul sistemului monetar internațional și nici un artificiu de raționament sau de tehnică nu poate disimula această funcție indispensabilă a aurului.

Disputele în problemele reformei actualului sistem monetar internațional exprimă lupta de interese și preocuparea pentru modificarea raportului de forțe între marile puteri capitaliste. Țările europene își revendică un rol corespunzător cu posibilitățile lor economice și financiare.

Soluțiile ce se propun, arată bine autorul, se referă exclusiv la *mecanismul* relațiilor valutare, dar perturbările din acest domeniu își au cauzele în afara mecanismului respectiv, ceea ce explică de ce remediile nu pot fi de lungă durată. Autorul consideră că noul sistem monetar nu va reprezenta probabil o înlocuire generală a celui existent, dar va exprima necesitatea scoaterii de sub tutela valutară a S.U.A. a unor țări dezvoltate economicește.

În labirintul de teorii și planuri care s-au emis deschizînd marele capitol, neîncheiat încă, al reformei sistemului monetar internațional introdus după cel de-al 2-lea război mondial, cartea lui B. Comisioneru constituie un foarte bun ghid.

Dumitru N. LĂZĂROIU

1) Sistemul valutar capitalist. Încercări de asanare. Editura politică, București, 1968, 232 pag.

METODE DE PLANIFICARE ÎN REȚEA

UNA DIN CELE mai recente ramuri ale cercetării operaționale, dar în același timp și una din cele mai răspîndite datorită accesibilității ei, *analiza drumului critic* (ADC) [1] — cu numeroasele ei variante — constituie preocuparea primului volum sintetic și totodată analitic apărut în țara noastră.

Autorul prezintă atît principiile matematice ale metodelor de analiză a drumului critic cît și modul de aplicare a acestor metode, examinînd cele mai importante procedee de analiză a timpului, costului și resurselor.

Descrierea procedeelor ADC este începută cu metoda drumului critic (CPM) care stă de altfel la baza tuturor celorlalte: se expun bazele matematice și principiile aplicării procedeului CPM, urmînd o trecere în revistă a variantelor celor mai uzuale ale acestuia. Spre deosebire de CPM, în metoda „potențialelor" activitățile sînt reprezentate pe nodurile grafului, creîndu-se posibilitatea suprapunerii în timp a acestora; metoda oferă astfel o suplețe mai accentuată în reprezentarea structurii unor lucrări complexe în care intervin activități repetitive.

Metoda PERT constituie obiectul unui capitol. Se descriu principiile și formulele de bază ale metodei, autorul examinînd critic deficiențele acestui procedeu care își demonstrează totuși viabilitatea și aplicabilitatea practică în numeroase cazuri.

Un loc aparte se acordă în încheierea părții rezervate metodelor de analiză a timpului, metodei probabiliste, menționîndu-se dificultățile actuale de analiză a rețelelor cu elemente stochastice sau decizionale.

Problema analizei costurilor este abordată în două capitole în cuprinsul cărora se prezintă metodele matematice ale procedeelor CPM/COST și PERT/COST, modul de aplicare a acestora și rezultatele obținute.

O a treia categorie importantă de procedee de analiză a drumului critic sînt procedeele ADC/RESURSE. Acestea permit cercetarea unui aspect neluat în considerare în procedeele ADC/TIMP și ADC/COST: resursele (mînă de lucru, materiale, utilaje etc.). Se descriu procedeele complexe de programare a resurselor SAPR-1 și RAMPS, folosite la programele unor calculatoare electronice. Urmează un scurt expozeu al programelor de calcul bazate pe procedeele ADC.

În lucrare se relevă aspecte organizatorice ale aplicării metodelor de analiză a drumului critic în programarea și conducerea proiectelor.

Structura bine sistematizată a lucrării, detalierea metodelor matematice și claritatea aplicației conferă cărții o largă accesibilitate. O mențiune specială se cuvine numeroaselor exerciții propuse cititorilor care doresc să aprofundeze algoritmele prezentate (soluțiile acestora fiind anexate).

Lucrarea constituie, după părerea noastră, o contribuție importantă la răspîndirea și popularizarea metodelor științifice de conducere și organizare a economiei, un stimulent și un îndrumător deosebit de util pentru aplicarea în practică a unora din cele mai reușite și eficiente metode ale științei conducerii și organizării.

Florin NISTORESCU
cercetător științific,
Centrul de calcul economic și cibernetică economică, București

1) Simion Lazăr: Analiza drumului critic. Editura științifică, București 1968, 348 pag.

FIȘE

■ Volumul **Probleme ale determinării eficienței economice a investițiilor,** apărut în Editura științifică,

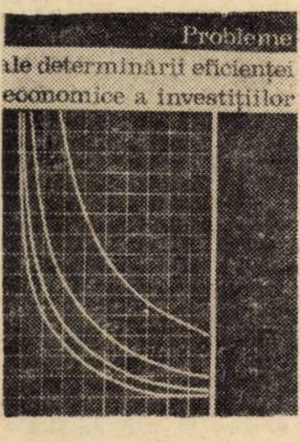

1968, 250 pag., consemnează lucrările unui colocviu științific organizat pe această temă de Institutul de cercetări economice al Academiei Republicii Socialiste România.

■ In lucrarea **Naucinoe upravlenie obșcestovom** (Conducerea științifică a societății), Editura pentru literatură politică, Moscova, 1968, 384 pag., V. G. Afanasiev definește noțiunea de „sistem complex" ca totalitatea componentelor care determină noi calități (integrale, de sistem) pe care nu le găsim în fiecare componentă în parte. Drept exemplu se enumără: nucleul atomului, atomul, molecula, celula vie, organismul, societatea. Nu toate sistemele complexe — spune autorul — se caracterizează prin „procese de conducere"; acestea sînt proprii sistemelor biologice, sociale, precum și sistemelor de mașini automate și mecanisme create artificial de om.

■ Economistul englez Peter Doyle publică un studiu în revista THE ECONOMIC JOURNAL nr. 311, din septembrie 1968, sub titlul **Economic Aspects of Advertising** (Aspecte economice ale reclamei). Proporțiile pe care le-a luat reclama pe piața capitalistă ar fi provocat o oarecare neliniște, datorită următoarelor motive: a) favorizează inflația prin creșterea prețurilor la numeroase mărfuri de consum în urma sumelor mari plătite de societățile industriale și comerciale pentru reclamă; b) au drept efect o creștere a concentrării producției industriale și, prin aceasta, permit formarea unor monopoluri care domină abuziv pe piață; c) dezinformează pe consumatori despre calitățile produselor de pe piață, determinîndu-i să ia decizii eronate; d) sporesc dependența presei fată de veniturile din reclamă. In prezent, partea reclamei în totalul cheltuielilor consumatorilor din Anglia se ridică la 2,7%, dar se prevede că va ajunge la nivelul S.U.A., de 3,7%, pe măsură ce nivelul de trai al populației se va apropia de nivelul american. Pentru a descuraja reclama excesivă se propune un impozit special pentru cheltuielile de reclamă, cu caracter progresiv, similar cu impozitul pe băuturi alcoolice sau tutun.

■ **Développement économique et planification. Les aspects essentiels de la politique économique** (Payot, Paris, 1968, 308 pag.) este traducerea în limba franceză a cărții profesorului de la Universitatea din Manchester, W. Arthur Lewis, **Development Planning**(Londra, G. Allen and Unwin). Spre deosebire de **Teoria creșterii economice,** publică în 1955, cu caracter pronunțat teoretic, lucrarea mai sus-menționată tratează probleme concrete. Autorul își propune să expliciteze modul în care se elaborează un plan de dezvoltare la nivelul unor economii naționale puțin sau neindustrializate și care nu au trecut încă „pragul critic" al creșterii autoîntreținute. Aproximativ o treime din lucrare este consacrată unui exercițiu aritmetic care contribuie la înțelegerea cadrului statistic al planului. Pentru a evidenția modul în care se dezvăluie erorile de raționament, autorul revine de mai multe ori asupra acelorași probleme pornind de la ipoteze diferite. Se proiectează evoluția venitului național într-o țară imaginară și a unui număr mic de sectoare — pentru a nu se complica operațiile aritmetice. Luarea în considerare a unui număr de 20 sau de 40 de ori mai mare de sectoare, cum fac organele de planificare, permite poate — spune Lewis — o precizie mai mare, dar nu implică alte principii decît cele aplicate în exemplul său.

■ **Știința despre știință. Societatea în epoca tehnicii** (Editura politică, București, 1968, 264 pag.) este traducerea cărții **The Science of Science. Society in the Technological Age,** Souvenir Press, 1964. Lucrarea a fost concepută ca volum omagial, prilejuit de cea de-a 25-a aniversare a publicării lucrării lui J. D. Bernal, **The Social Function of Science,** 1939. Apariția acesteia este considerată, datorită introducerii în cercetarea științei a metodelor cantitative, a modelelor teoretice, precum și a studiului politicii față de știință, ca marcînd nașterea scienticii — știința despre știință.

Dintre studiile din lucrarea recent apărută menționăm: „Știința despre știință" de D. J. de S. Price, „După douăzeci și cinci de ani" de J. D. Bernal, „Transmiterea informației științifice" de Herbert Coblans, „Viitorul științei" de Piotr Kapița.

■ I. Servaut, autorul articolului **Salaire, productivité, compétitivité,** apărut în revista ECONOMIE ET POLITIQUE, iulie-august 1968, combate teza că o sporire a investițiilor nu poate avea loc decît printr-o sporire corespunzătoare a profiturilor, în special în condițiile menținerii costurilor și majorării salariilor. El susține că: remunerarea capitalului în Franța (15% din venitul național) nu este inferioară aceleia din alte țări capitaliste, cum ar fi S.U.A. (12%); „coeficientul capitalului" s-ar fi deteriorat însă în ultimii ani: într-adevăr, pentru livrări de produse în valoare de 1000 de franci, investițiile au fost, în medie, în perioada 1954-1966, de 55 franci, atingînd în 1960 valoarea de 60 franci. S-ar putea crede că există o lege naturală, conform căreia „coeficientul capitalului" crește în raport direct cu gradul de dezvoltare economică. Experiența Japoniei și a S.U.A. arată însă că descoperirile științifice, investițiile în vederea dezvoltării, automatizarea industriei, utilizarea ciberneticii și în general o gestiune mai rațională a întreprinderilor pot înfrînge acea „lege".

■ Michael Shanks, autorul cărții pe care am mai semnalat-o aci, **The Innovators,** publicată în 1967, la Londra de editura Penguin Books Ltd., consideră că sistemele naționale sau internaționale de educație vor trebui să-și concentreze eforturile spre apropierea a ceea ce astăzi se defalcă în oameni de artă și oameni de știință. S-ar resimți nevoia unei arte în știință și a unor elemente științifice în artă. Deseori — afirmă Shanks — cercetările științifice nu pot fi duse la bun sfîrșit sau rezultatele lor nu pot fi finalizate, deoarece specialiștilor ce desfășoară activitatea respectivă le lipsește inspirația necesară, inspirație care — se consideră astăzi — este apanajul omului de artă. Această lipsă ar putea fi suplinită prin educarea și stimularea capacității creatoare a specialiștilor din domenii oricît de tehnice, prin introducerea în profilul pregătirii lor a unor discipline cum sînt pictura, sculptura sau poezia.

blocnotes

● Sistemul de transporturi și creșterea economică

Tot din carnetul de însemnări din sălile de ședință de la O.N.U. De această dată, problema căilor și mijloacelor de transport în contextul politicii de industrializare a țărilor Africii, Asiei și Americii Latine.

În Togo, de la plantație la centrul de producție sau la centrul comercial, cafeaua se transportă, de obicei, în pachete de 50 kg, duse în spate de om și costă de 20 de ori mai scump decît dacă s-ar face, pe aceeași distanță, cu camionul. Transportul rutier al unei tone de arachide decorticate de la Kano la Lagos (capitala Nigeriei) costă 30 de dolari, iar de la Lagos, pe mare, pînă în țările scandinave, mai puțin de jumătate (14,67 dolari). Transportul pe calea ferată sau pe căile fluviale, în regiunea marilor lacuri din Africa, poate costa 0,6 cenți pe tona-kilometru dacă se face în direcția portului de export; transportul costă însă și de zece ori mai mult (3—6 cenți pe tona-kilometru) dacă se face între două țări vecine. Transportul maritim între două porturi vecine din Africa de vest este mai dificil, mai scump și durează relativ mai mult, decît dacă se face pe marile rute maritime internaționale.

Aproape toate țările africane sînt legate prin linii aeriene cu Europa, dar pentru a obține un loc într-un avion pe distanța Lusaka (Zambia)—Nairobi (Kenya) trebuie uneori să aștepți trei săptămîni. „Nu este genul de serviciu aerian care să ușureze cooperarea industrială" — comentează T. Mboya, de la Ministerul Planificării Economice și dezvoltării din Kenya.

Nu se poate generaliza fiecare caz în parte, există diferențe de la o țară la alta și de la o regiune a continentului la alta, iar greutățile de ansamblu pe care le întîmpină Africa în acest domeniu nu se reproduc cu aceeași intensitate în America Latină sau Asia. Africa reprezintă cazul extrem al acelei situații care face ca toate studiile economice întocmite asupra lumii a treia să conveargă în a considera insuficiența căilor de comunicație și a mijloacelor de transport drept unul dintre obstacolele majore pe drumul dezvoltării industriale.

Ca un caz extrem (dar nu izolat), situația transporturilor în Africa merită puțină atenție. Mai întîi, pentru că oferă un exemplu deosebit de plastic al modului în care colonialismul, organizînd jefuirea economică a lumii, a siluit economia continentelor înrobite, așa încît, după eliberare, acestea au nevoie de multe decenii spre a-și reface structurile deformate. Apoi, pentru că oferă un exemplu tot atît de plastic al modului în care aceste deformări facilitează practicilor colonialiste să se perpetueze prin intermediul formelor neocolonialiste.

În decurs de un secol, s-au construit în Africa 80 000 de km de cale ferată, destul de inegal repartizați subcontinental (Africa de vest cu 14 țări are 13 000 km; Africa de nord cu 6 țări are 18 000 km), sau între țări situate chiar în aceeași regiune (Nigeria cu aproape 4 000 km, deține 30% din întreaga rețea feroviară a Africii de vest, iar Nigerul n-are nici un km de cale ferată).

Mult mai importantă decît rețeaua este însă structura ei. Toate tronsoanele „naționale" ale rețelelor de cale ferată sînt axate perpendicular spre țărmurile căilor de navigație maritimă, legînd punctele de obținere a produselor primare de porturile din care acestea plecau spre metropole. În schimb, nici o legătură între aceste tronsoane „naționale", nici o cale ferată prin care să se modernizeze drumurile tradiționale de schimb dintre popoarele acestui continent. O rețea de cale ferată care divizează Africa și-i leagă principalele centre de producere a materiilor prime cu porturile prin care fostele puteri coloniale îi smulgeau bogățiile (fără a ne mai referi la rațiunile militare și politice ale diferitelor puteri stăpînitoare de ieri). Harta transporturilor africane devine un fel de carte de vizită a colonialismului.

Economiștii africani afirmă pe bună dreptate că actuala structură a sistemului de transport din acest continent dezmembrează piața africană, îi maschează întinderea și paralizează efortul de industrializare. O rețea de transport constituită într-un secol nu se schimbă într-un deceniu și își lasă amprenta asupra dezvoltării economice.

Pentru a corecta această situație, s-au întocmit proiecte. Numai în zona marilor lacuri se preconizează construirea a 2000—3000 km de cale ferată **de interconexiune** între tronsoanele coloniale pe axa Sudan—Zambia. Costul lucrărilor este evaluat la 200—300 de milioane de dolari. Este greu de determinat exactitatea evaluării. În comparație cu programul de îmbunătățire a rețelei de transport alcătuit de șapte țări latino-americane, al cărui cost se ridică la nouă miliarde de dolari, evaluarea africană pare modestă. Dar, dacă se iau în considerație, pe de o parte, resursele financiare ale țărilor interesate, iar pe de altă parte, faptul că întreg grupul B.I.R.D. a acordat în răstimp de 18 ani, în întreaga lume și pentru toate categoriile de transport, credite de circa 3,4 miliarde dolari, se pune întrebarea: cît timp va trece pînă cînd chiar acest proiect subregional să poată fi realizat?

Și pînă atunci?

Cifrele citate după diferite studii întocmite de Comisia Economică pentru Africa, dezvăluie în fond persistența unui important punct de sprijin al neocolonialismului: cheltuielile de transport fac uneori mai rentabil schimbul cu fosta metropolă decît promovarea unor colaborări interafricane în vederea accelerării industrializării.

Cine se oprește însă numai la efortul financiar legat de interconexiunea diferitelor rețele „naționale" nu are decît imaginea **unei părți** din ceea ce s-ar putea numi „moștenirea colonială a sistemului de transporturi feroviare". Mai rămîn țările care nu au **de loc** cale ferată; mai rămîne faptul că prin construirea actualelor tronsoane de către diferite firme sau companii din metropolă în raport cu nevoile proprii de exploatare, ecartamentul este diferit, cu toate consecințele care decurg pentru „interconexiune", pentru dotarea cu material rulant sau și pentru efectuarea transporturilor înseși.

Pentru îmbunătățirea situației din domeniul transporturilor, țările Africii, Americii Latine și Asiei au făcut în perioada postbelică anumite eforturi; unele au făcut chiar eforturi notabile: construcții de cale ferată și de șosele, amenajări în porturile existente și construiri de aeroporturi, dezvoltarea parcului național de locomotive, vagoane de cale ferată, camioane și diferite alte tipuri de autovehicule, avioane, mijloace de transport fluviale sau maritime. „Marea șosea panasiatică" este ea însăși o expresie concludentă a acestor eforturi.

Nu s-ar greși totuși dacă s-ar afirma că, alături de „moștenirea colonială", în dificultățile existente un rol important îl joacă și concepțiile politico-economice care au rămas dominante și după eliberarea națională în multe din țările în curs de dezvoltare.

Se discută adesea și se recunoaște întotdeauna că sistemul de transporturi reprezintă un element esențial al infrastructurii care condiționează întregul progres al țării respective, că în dezvoltarea și folosirea lui sînt interesate nu numai toate întreprinderile (de stat sau particulare) și toate ramurile economiei naționale, dar și toate domeniile de activitate și toți cetățenii. Dar, tot adesea, din această constatare unanimă nu se trage singura concluzie logică privind elaborarea strategiei dezvoltării naționale.

Unele țări ajung astfel într-o situație paradoxală. Pe de o parte, pledează pentru ideea rolului capital pe care dezvoltarea sistemului de transporturi îl are în înfăptuirea programelor proprii de dezvoltare și critică (nu fără temei) dimensiunile reduse ale cooperării internaționale în acest domeniu; în același timp însă, unele țări lasă sectoare importante ale acestui sistem fie în mîna societăților particulare indigene, fie în mîna capitalului străin, ceea ce le împiedică să folosească în interes național chiar și elementele (multe-puține) ale infrastructurii de care ar putea dispune.

Citesc, de exemplu, într-un raport oficial al Comisiei Economice pentru Africa: „Societățile miniere, plantațiile și societățile de exploatare forestieră construiesc adesea propriile lor drumuri și căi ferate și posedă propriile lor vehicule de transport". Este imposibil să presupui că această practică ar contribui la eliminarea distorsiunilor reale moștenite din perioada colonială de sistemul african de transporturi, ar facilita **dezvoltarea unitară** a parcului național de mijloace de transport și ar face posibilă încadrarea organică a acestui sector vital în programele naționale de dezvoltare. Dimpotrivă, ești nevoit să conchizi că practica șoselelor și căilor ferate proprietate privată a diferitelor întreprinderi și plantații adîncește în continuare trăsăturile neraționale (din punctul de vedere al economiei naționale respective) din sistemul de transporturi „moștenit".

Costin MURGESCU

(Continuare în pag. 15)

50 DE ANI DE LA UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

LUPTA COMUNĂ A MASELOR POPULARE PENTRU ÎMBUNĂTĂŢIREA CONDIŢIILOR DE VIAŢĂ

LA ÎNCEPUTUL secolului al XX-lea, monarhia austro-ungară a fost cuprinsă de contradicţii care s-au manifestat în creşterea continuă a luptei de clasă a proletariatului, în puternice mişcări ţărăneşti, în amploarea mişcărilor de eliberare a naţiunilor şi naţionalităţilor asuprite din fostul imperiu habsburgic.

Muncitorii români, maghiari, germani din Transilvania, chiar din primii ani ai secolului al XX-lea, au desfăşurat mari acţiuni greviste, atît pentru satisfacerea unor revendicări economice — reducerea zilei de lucru, mărirea salariilor, asigurarea unor condiţii mai bune de muncă, repaos duminical, cît şi pentru obţinerea unor revendicări politice — libertatea de organizare şi întrunire, libertăţi egale pentru toţi muncitorii indiferent de sex şi naţionalitate, dreptul de vot universal etc. S-au remarcat, îndeosebi, marile acţiuni greviste de la Reşiţa (1900—1901), de la Anina (1903), Cluj (1903), Timişoara (1904), precum şi marea grevă generală a feroviarilor din primăvara anului 1904 la care au luat parte zeci de mii de oameni ai muncii.

Anii 1905—1907 au adus, prin acţiunea proletariatului din Transilvania, un adevărat iureş revoluţionar ilustrat statistic prin cele 423 de greve ce au avut loc în această perioadă, la care au participat 100 325 de muncitori însumînd 850 000 de zile de grevă. Din acest număr total de greve, 328 s-au terminat cu victoria totală sau parţială a muncitorilor. O importanţă deosebită a avut greva generală din octombrie 1907 a întregului proletariat din Ungaria şi Transilvania avînd drept ţel constrîngerea guvernului pentru introducerea votului universal.

Aceste greve au influenţat lupta maselor ţărăneşti şi a altor pături sociale. Ţărănimea transilvăneană de diferite naţionalităţi a desfăşurat în această perioadă acţiuni de mare anvergură împotriva jugului moşieresc, împotriva abuzurilor autorităţilor, pentru pămînt, în multe cazuri aceste mişcări fiind sub directa influenţă a mişcării socialiste.

În acelaşi timp, alături de luptele clasei muncitoare şi ţărănimii pentru drepturi economice şi politice, se intensifică şi mişcările naţionale. Mişcările sociale s-au împletit strîns cu mişcarea de eliberare naţională şi autodeterminare politică.

În întărirea mişcării muncitoreşti din Transilvania un rol important l-a avut adîncirea legăturilor dintre secţia română a P.S.D.U. cu cel din România. Aceste legături au fost multiple începînd cu participarea delegaţiilor organizaţiilor muncitoreşti din ambele părţi ale Carpaţilor la lucrările diferitelor congrese, conferinţe, întruniri, întîlniri şi pînă la trimiterea de literatură socialistă, ajutor reciproc în timpul grevelor, ajutorarea numeroşilor muncitori expulzaţi din România (mai ales după răscoala din 1907) şi stabiliţi în Transilvania sau la Budapesta (care vor juca un rol activ în cadrul secţiei române). Un elocvent exemplu de internaţionalism proletar a avut loc cu ocazia grevei muncitorilor de la şantierul naval din Turnu-Severin din 1906, cînd solidaritatea proletară a zădărnicit încercările capitaliştilor de a recruta spărgători de grevă din Ungaria. Un alt aspect îl constituie colaborarea frăţească a muncitorilor români cu muncitorii de alte naţionalităţi din Transilvania (maghiari, germani, sîrbi etc.), care cu toţii au mers umăr la umăr în marile bătălii de clasă.

Anul 1907 a însemnat o piatră de răscruce şi în activitatea şi lupta ţărănimii muncitoare din Transilvania. În primăvara acelui an a avut loc fuga masivă a slugilor pe de moşii, s-a declanşat lupta ţărănimii din Maramureş pentru pămînt, au fost declarate numeroase greve sezoniere, constituind o mărturie a influenţei pe care răscoala ţăranilor din România a avut-o în rîndurile ţărănimii din Transilvania.

După avîntul revoluţionar din anii 1905—1907, urmează în anii 1908 şi 1910 o scurtă perioadă de reflux a mişcării muncitoreşti din Transilvania. Treptat însă apar semnele unei noi perioade de luptă a maselor muncitoare în fruntea cărora s-a situat proletariatul.

În anul 1912, perioada de avînt a ciclului capitalist de producţie a luat sfîrşit, iar în anul 1913 a izbucnit o nouă criză economică de supraproducţie, cauzînd şomaj mare şi reducerea salariilor. Concomitent s-a accentuat criza politică a claselor dominante, ceea ce a determinat izbucnirea unor demonstraţii politice de proporţii.

În luna iunie 1911 la Timişoara, Oradea, Cluj, Lugoj, Mediaş, Sibiu, Sighişoara, în luna august a aceluiaşi an la Arad, Baia Mare, în octombrie la Salonta, Odorhei etc., au avut loc manifestaţii de protest împotriva sporirii cheltuielilor militare. În anul 1912 mişcările antirăzboinice au sporit în intensitate, culminînd la 10/23 şi 11/24 mai 1912 cu uriaşele greve generale şi manifestaţii de stradă care au izbucnit în Transilvania la vestea luptelor de baricade date de muncitorii din Budapesta. La Oradea, Cluj, Braşov, Timişoara, Arad, Tîrgu-Mureş, Satu-Mare etc., muncitorimea a declarat grevă generală, antrenînd mase largi de oameni ai muncii.

În urma creşterii mizeriei, a suferinţelor cauzate de război, a sutelor de mii de morţi, răniţi şi dispăruţi pe front, a lărgirii sistemului de muncă forţată, mişcarea socială şi antirăzboinică a maselor populare din Transilvania a luat o amploare tot mai mare. N-au trecut nici doi ani de război şi muncitorimea din Transilvania (români, maghiari, germani etc.), au declarat o serie de puternice greve, cum a fost greva celor 11.500 de mineri din Valea Jiului, care în mai-iunie 1916, cu toată starea excepţională, au înfruntat forţa armată şi tribunalul statarial. În acest an minerii din localităţile Vulcan, Lupeni, Petroşeni, Lonea, sub conducerea elementelor revoluţionare, au trecut singuri la crearea sindicatelor ilegale pentru apărarea drepturilor lor.

La 1 Mai 1917, muncitorimea din Transilvania a organizat, pentru prima dată de la izbucnirea războiului, demonstraţii pentru solidaritatea internaţională a proletariatului, pentru pîine şi pace. În cursul anului 1917 au loc greve la Braşov, Simeria, Petroşeni, Valea Jiului, Timişoara, Arad etc. În iunie 1917, mii de femei şi tineri din Timişoara au manifestat împotriva scumpetei, pentru îmbunătăţirea aprovizionării. La lupta muncitorilor şi a altor pături sociale din oraşe s-a alăturat şi lupta oamenilor muncii de la sate. Există în acest sens ştiri despre unele răscoale locale izbucnite din pricina foametei.

Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a stimulat valul revoluţionar şi în Transilvania, dînd un impuls puternic luptelor sociale şi de eliberare naţională. Chiar din primele zile ale anului 1918 muncitorimea din Transilvania participă la greva generală din imperiul habsburgic. În unele oraşe, ca Miercurea Ciuc, se ajunge la ciocniri între poliţie şi manifestanţi. În lunile următoare, alte greve au loc la Lupeni (martie 1918) la Cluj, Timişoara, Oradea, Reşiţa etc.

În iunie 1918 are loc cea de-a doua grevă generală a muncitorilor din imperiul habsburgic, desfăşurată sub lozinci economice (mărirea raţiei de pîine), şi politice (încheierea păcii, demilitarizarea întreprinderilor, dreptul de vot universal). Muncitorii din Valea Jiului au declarat grevă la 20 iunie, cei din Banat la 21 iunie.

Clasa muncitoare din Transilvania a fost forţa principadă care a luptat în mod organizat împotriva autorităţilor austro-ungare. Dezvoltarea mişcării muncitoreşti în perioada examinată a contribuit nemijlocit la pregătirea mişcărilor revoluţionare din noiembrie 1918 din Transilvania şi la crearea premiselor realizării statului naţional unitar român.

În perioada octombrie-noiembrie 1918 grevele politice şi demonstraţiile iniţiate de organizaţiile muncitorilor de diferite naţionalităţi au dus la înlăturarea vechilor autorităţi. Sub influenţa directă a acţiunilor muncitoreşti, masele de soldaţi din Transilvania s-au ridicat împotriva comandamentului habsburgic, au plecat acasă înarmaţi. Garnizoanele din Transilvania s-au destrămat. La 1 noiembrie 1918 au început mari răscoale ţărăneşti care au cuprins în cîteva zile întreaga Transilvanie. Ţăranii au atacat conacele moşierilor şi arendaşilor, au înlăturat notarii, jandarmii, reprezentanţi ai vechilor organe de stat. Pretutindeni, în întreaga Transilvanie, a luat o mare dezvoltare mişcarea maselor populare pentru unirea Transilvaniei cu România. Împletirea luptelor sociale cu mişcarea de eliberare naţională a grăbit destrămarea imperiului habsburgic şi constituirea unor state de sine stătătoare în această parte a Europei.

La 1 decembrie 1918, însufleţite de năzuinţa făuririi unirii naţionale şi de dorinţa unor transformări democratice, masele populare adunate la Alba Iulia au adoptat cu entuziasm declaraţia de unire a Transilvaniei cu România. Înfăptuindu-se astfel un act just, progresist, corespunzător necesităţilor dezvoltării istorice, încununarea unui proces legic, de importanţă istorică.

Gheorghe I. BODEA
Cluj

UNIREA ÎN DOCUMENTELE VREMII

Unirea Transilvaniei cu România, consfinţită prin actul de la Alba Iulia de la 1 decembrie 1918, constituie un rezultat firesc al unui întreg proces istoric, multisecular. Realizarea Unirii Transilvaniei cu România este opera întregului popor român, a luptei celor mai largi forţe sociale, rolul hotărîtor avîndu-l masele populare, în rîndul cărora o contribuţie activă au adus clasa muncitoare, mişcarea socialistă revoluţionară. Masele muncitoare au reprezentat forţa de bază care a impus înlăturarea autorităţilor imperiale, prin lupta lor, dusă alături de masele muncitoare ale celorlalte popoare asuprite, contribuind la prăbuşirea monarhiei habsburgice.

În numeroase documente ale vremii se reliefează cu pregnanţă aportul mişcării muncitoreşti, al maselor populare, la înfăptuirea Unirii. La înfiinţarea Consiliului Naţional Român — moment-cheie în procesul pregătirii nemijlocite a actului Unirii — muncitorimea, ţărănimea, intelectualitatea, indiferent de naţionalitate, şi-au manifestat întreaga lor adeziune. Sub titlul *„Întreg poporul român se alătură la Consiliul Naţional Român"* ziarul *Adevărul* din 10 noiembrie 1918, reda hotărîrea muncitorimii române de a sprijini acţiunea Consiliului Naţional Român.

Într-o atmosferă revoluţionară se hotărăşte convocarea Adunării Naţionale de la Alba Iulia. Redăm un fragment din textul convocării acestei istorice adunări, ca şi din rezoluţia Adunării Naţionale, de la Alba Iulia prin care peste 100 000 de muncitori, ţărani şi intelectuali veniţi din toate colţurile Transilvaniei, au hotărît în unanimitate unirea Transilvaniei cu România.

Unirea Transilvaniei cu România constituie principalul rezultat al evenimentelor revoluţionare din toamna anului 1918, ea constituind un act legitim, progresist care a corespuns unor necesităţi istorice obiective şi năzuinţelor întregului popor român.

● „Întreg poporul român se alătură la Consiliul Naţional Român"

„Azi, cînd toate seminţiile, cînd toate neamurile se ridică la lumină şi-şi cer dreptul lor, a trebuit ca şi neamul nostru să facă aşişderea şi prin unirea tuturor fiilor acestui neam, fără deosebire de vederi politice, să se alcătuiască înaltul Sfat al naţiunii române, care singur este chemat să reprezinte interesele neamului nostru faţă de naţiunile surori cu cari trăim împreună, precum şi faţă de străinătate.

Îndată ce vestea despre alcătuirea Consiliului Naţional Român s-a răspîndit prin toate părţile locuite de români s-au pornit declaraţiile de alăturare.

Muncitorimea română şi-a ţinut de datorinţă ca-n primul rînd să dea cuvînt hotărîrei sale de-a sprijini cu toate puterile acţiunea Consiliului Naţional Român. Sunt în curgere tocmai acum nenumărate adunări poporale, la care muncitorimea română declară că se alătură cu trup şi suflet la Consiliul Naţional şi aşteaptă ca acest Consiliu să fie la înălţimea chemării, lucrînd atît pentru dezrobirea naţională a neamului românesc din Ungaria şi Transilvania, cît şi pentru ridicarea la o treaptă socială mai bună a poporului muncitor român şi ţărănimii române".

„Adevărul" (10 noiembrie, 1918)

● Adeziunea populaţiei germane din Transilvania la unirea cu România

În chemarea adresată populaţiei germane din Transilvania de către Consiliul naţional germano-săsesc se scrie:

Convinsă că se înfăptuieşte un eveniment de importanţă istorică, populaţia germană din Transilvania... hotărăşte unirea sa cu România şi transmite poporului român salutul frăţesc şi cele mai sincere felicitări, pentru realizarea idealurilor sale naţionale.

Populaţia germană din Transilvania are astfel în vedere nu numai dezvoltarea istorică mondială ci şi dreptul intern al poporului român la unire şi formarea statelor şi îşi exprimă speranţa că poporul şi statul român, cărora populaţia germană le oferă destoinicia sa de veacuri, vor adopta întotdeauna faţă de ea o poziţie nobilă şi dreaptă.

● Din textul convocării Adunării Naţionale de la Alba Iulia

„Istoria ne cheamă la fapte. Mersul irezistibil al civilizaţiunei omeneşti a scos şi neamul nostru românesc din întunericul robiei la lumina cunoştinţei de sine. Ne-am trezit din somnul de moarte şi vrem să trăim alături de celelalte naţiuni ale lumii, liberi şi independenţi. În numele dreptăţii eterne şi a principiului liberei dispoziţiuni a naţiunilor, principiu consacrat acum prin evoluţiunea istoriei, naţiunea română din Ungaria şi Transilvania are să-şi spună cuvîntul său hotărîtor asupra sorţii sale şi acest cuvînt va fi respectat de lumea întreagă."

● Un salut al Adunării Naţinale de la Alba Iulia

„Adunarea naţională salută cu iubire şi entuziasm liberarea naţiunilor subjugate pînă aci în monarhia Austro-Ungară, anume naţiunile: cehoslovacă, austro-germană, jugoslavă, polonă şi ruteană şi hotărăşte ca acest salut al său să se aducă la cunoştinţa tuturor acelor naţiuni...".

Documentele fac parte din volumul „Unirea Transilvaniei cu România. Documente şi mărturii" in curs de apariţie la Editura Politică, autori: prof. univ. Miron Constantinescu (redactor responsabil), Al. Porţeanu, R. Şoimescu.

Vă prezentăm: Intreprinderea economică de industrie locală-Bîrlad (II)

PRODUSE, SERVICII ȘI PRESTAȚII

După cum am anunțat în numărul precedent al revistei noastre, vom prezenta în continuare cititorilor și celelalte produse ale întreprinderii mai sus-amintite. De asemenea, vom înfățișa și unele din preocupările și cîteva dintre intențiile unor secții și colective de muncă. Una din ramurile industriale cu pondere însemnată în activitatea economică a întreprinderii bîrlădene este prelucrarea metalelor. La secția strungărie se produc în serie diferite tipuri de piese de schimb auto. Beneficiarii principali sînt Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene și uzinele „Autobuzul" din București, care primesc, între altele, diverse buloane și bride.

Datorită calității acestor piese de schimb, ca și felului în care știe să răspundă solicitărilor și obligațiilor contractuale, colectivul de muncă din secția strungărie a primit recent comenzi suplimentare. Este vorba de cererea Uzinei „Autobuzul" care a comandat pentru anul 1969 piese de schimb reprezentînd o dublare valorică a comenzilor efectuate în acest an.

Un alt colectiv fruntaș din întreprindere este alcătuit de către muncitorii secției de tinichigerie, care și-au îndeplinit cu succes sarcinile de plan primite. Între altele, aici se confecționează pentru populație:

- **cuptoare țărănești din tablă neagră;**
- **albii de rufe** (două tipuri);
- **băițe pentru copii;**
- **jgheaburi galvanizate pentru construcții;**
- **burlane pentru mașinile metalice de gătit;**
- **coturi diferite;**
- **capsule pentru imbutelierea sticleior.**

Și muncitorii secției turnătorie au înregistrat anul acesta rezultate satisfăcătoare. O dată cu reducerea substanțială a rebuturilor, ei au dobîndit succese în direcția îmbunătățirii calității produselor. În mod frecvent secția oferă spre vînzare:

- **diverse piese pentru reparații mecanice;**
- **fețe de plite;**
- **bucșe de căruțe.**

După cum am mai arătat, la întreprinderea economică de industrie locală din Bîrlad, ramura prelucrării metalelor are cea mai diversificată producție. În afara celor trei secții amintite, mai funcționează și altele care fabrică produse la fel de utile și în egală măsură căutate.

Astfel, secția de sonerii produce:

- **sonerii pentru biciclete;**
- **sonerii de perete;**
- **foarfeci de flori.**

Secția de doze electrice furnizează pentru instalațiile electrice interioare doze aparat, de 13,5 și 16 mm sau pătrate, iar secția de reparații execută între altele:

- **reparații auto curente și mijlocii;**
- **prelucrări de piese pentru motoare;**
- **reparații de căruțe;**
- **bobinaj industrial;**
- **instalații electrice de forță și lumină;**
- **reparații de arcuri auto și de cîntare;**
- **lăcătușerie;**
- **vulcanizare.**

Dar, înainte de a încheia capitolul prelucrării metalului, trebuie să amintim un aspect demn de relevat din activitatea întreprinderii. Specialiștii și cadrele de conducere au examinat posibilitățile de a confecționa doze electrice pentru noile construcții, atît de căutate de instalatori. În acest scop au solicitat fabricii de conserve din Tecuci toate deșeurile și ștraifurile din tablă cositorită. Deșeurile rămase de la doze sînt folosite la rîndul lor pentru confecționarea capsulelor de sticle. De asemenea, este folosită integral și tabla decapată de la Fabrica de rulmenți din localitate. Resturile din această tablă sînt întrebuințate la cele două tipuri de sonerii.

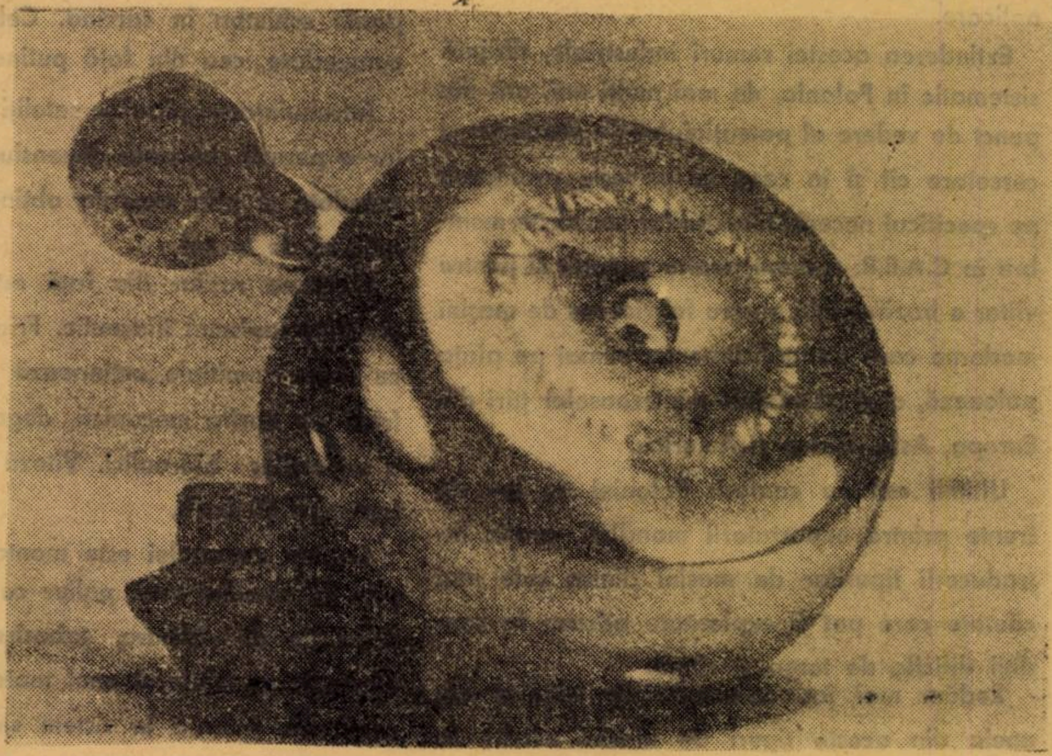

Sonerie clopoțel pentru bicicletă

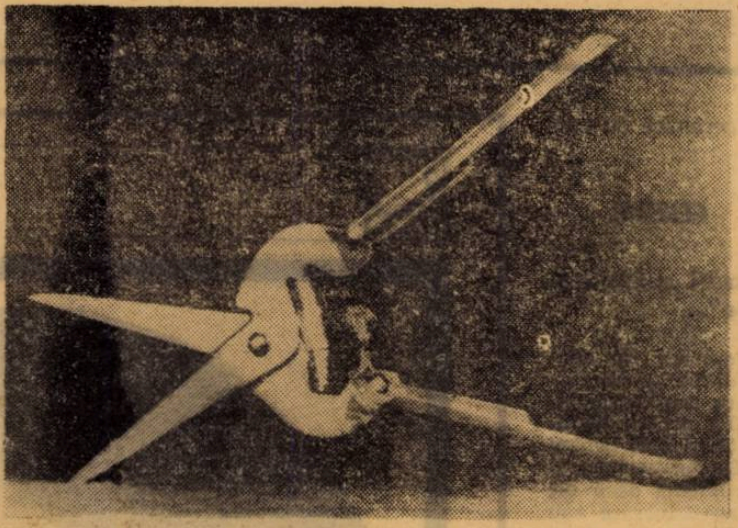

Foarfecă pentru tăiatul florilor

Întreprinderea economică de industrie locală din Bîrlad are în componența sa și o fabrică de vată, pentru confecții, care aduce întreprinderii anual un beneficiu de peste 1,8 milioane lei.

Folosind în mod judicios capacitatea mașinilor existente, colectivul de muncă de la Fabrica de vată se străduiește să livreze marfă de bună calitate și la termenele stabilte. Pînă la sfîrșitul acestui an, de pildă, beneficiarii vor primi peste 350 tone de vată fabricată din deșeurile textile procurate de la alte fabrici.

În cadrul ramurii alimentare un loc important îl ocupă fabricarea oțetului. 10 000 hl de vin, la care se adaugă cantitatea cuvenită de spirt, sînt transformați anual în oțet de către fabrica de specialitate. Fabrica de sifoane și suc de fructe, moara cu regim comercial pentru măcinarea porumbului sînt de asemenea unități cu pondere economică însemnată în activitatea întreprinderii.

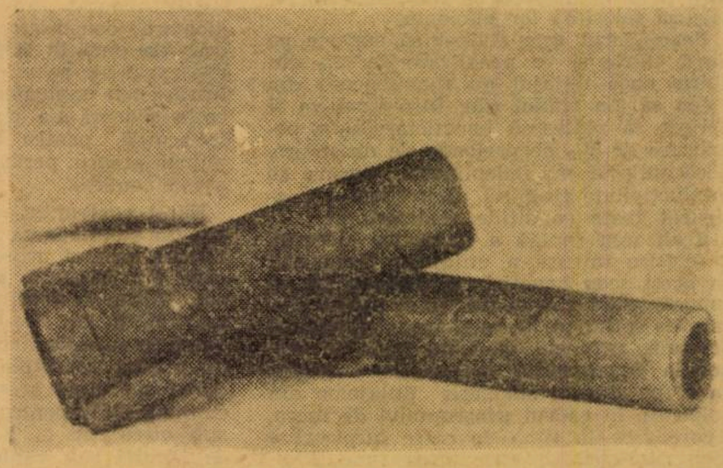

Bucșe din fontă

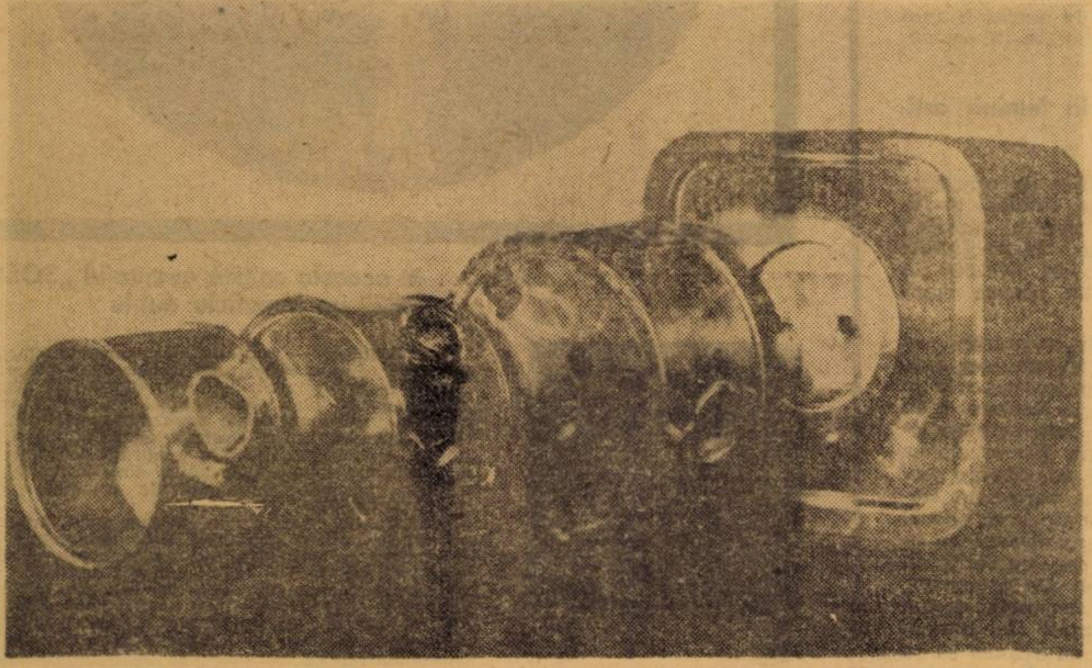

Doze electrice pentru instalațiile interioare

Pentru a face față cererilor crescînde ale populației, conducerea I.E.I.L.-Bîrlad a hotărît mărirea capacității fabricii de gheață artificială. Astfel, în momentul de față sînt executate lucrări de extindere care vor suplimenta capacitatea de producție de la 500 la 1 200 tone anual. Bîrlădenii sînt bucuroși că la anul și în cei ce-l vor urma vor avea suficientă gheață artificială în condiții igienice și ritmic livrată pe piață.

Pe lîngă cele mai sus-amintite, muncitorii diferitelor secții ale întreprinderii bîrlădene efectuează o sumă întreagă de servicii și prestații pentru populație, ca și pentru unități din sectorul socialist, deopotrivă apreciate și tot mai mult solicitate. Așa de exemplu, I.E.I.L.-Bîrlad are specialiști pentru **picturi de firme și panouri, pentru montat geamuri și oglinzi, încadrări de rame pentru tablouri** etc.

★

În numărul trecut al revistei arătam, între altele, că există aici tendința și intenția lăudabilă de a se folosi cît mai eficient deșeurile de cărmidă și zgură. Un concasor cu granulație între 0—15 mm i-ar putea ajuta pe bîrlădeni să confecționeze blocuri ceramice, mult solicitate de constructori.

Dar, dorințele salariaților întreprinderii de a spori numărul produselor și de a aduce o contribuție și mai importantă la dezvoltarea întreprinderii nu se opresc aici. De pildă, ei vor să coopereze tot mai strîns cu Fabrica de rulmenți din localitate. În urmă cu cîtva timp reprezentanții acestei fabrici au solicitat confecționarea unor cutii din material plastic pentru ambalarea rulmenților. Specialiștii întreprinderii au considerat că acest lucru este pe deplin posibil, dar deocamdată se lovesc de o dificultate greu de depășit: le lipsec două mașini de injectat mase plastice care poate că la vreo altă întreprindere din țară stau neutilizate. Cine le ține fără întrebuințare? I.E.I.L.-Bîrlad le cumpără imediat!

În sfîrșit, bîrlădenii doresc să-și construiască o secție de spălătorie și curățătorie chimică. După un calcul estimativ al specialiștilor întreprinderii, această unitate ar aduce un venit net de 800 000 lei anual și ar fi de mare folos locuitorilor orașului.

E. Z.

POLIMEX

Industria poloneză de materiale pentru echiparea șantierelor este un sector în care principiul specializării își găsește un larg cîmp de aplicare.

Extinderea acestei ramuri industriale, dirijată sistematic în Polonia, de mai mulți ani, atît din punct de vedere al potențialului de producție și cercetare cît și în ceea ce privește profilarea pe specificul necesităților țărilor socialiste membre în C.A.E.R. a creat pentru prezent și pentru viitor o bază solidă pentru fabricarea de mașini moderne care sînt solicitate nu numai pe piața poloneză, ci și pe piețele numeroaselor țări din Europa, Asia, Africa și America.

Ultimii ani au conferit Poloniei un loc de frunte printre exportatorii mondiali, grație introducerii tipurilor de mașini dintre cele mai căutate care pot fi exploatate adesea în condiții dificile de teren și climă.

Redăm mai jos caracteristicile tehnice ale uneia din aceste tipuri de mașini oferite la export:

MACARA AUTOPORTANTĂ Z S-25

Acest tip de macara este destinat lucrărilor de construcții și montaj.

Mișcarea șasiului, realizată de un motor Diesel de 200 CP, este transmisă osiilor, comandate prin intermediul unui variator al cuplului simplu și a unei cutii de viteză cu patru raporturi de transmisie, cu comandă hidraulică, care se poate schimba în sarcină. Cele trei osii sînt comandate, cea din față putînd fi declanșată.

Întrebuințarea pionilor sateliți în butucul roților a permis ridicarea dimensiunilor osiilor comandate și prin aceasta obținerea unei mari înălțimi de la sol.

Dirijarea roților din față este facilitată de servo-mecanismul hidraulic. Frînele pneumatice cu discuri multiple acționează pe toate roțile, frînă de oprire mecanică, degajare și blocare a suporților hidraulici. Viteză maximală de transport 50 km/h.

Cabina macaralei este montată pe un șasiu prin intermediul unui palier cu două coroane. Mișcările de ridicare, coborîre și rotire sînt efectuate cu ajutorul unui motor electric și cu combustie internă în sistem simplificat Ward-Léonard.

Generatorul este pus în funcțiune de un motor Diesel separat de 70 CP instalat în cabină. Brațul principal este construit în grilaj din tuburi. Lungimea sa este reglabilă într-o gamă de la 10 la 37 m, cu ajutorul unor elemenți mobili.

Brațul auxiliar are o lungime de 9 m. Printre avantajele esențiale ale macaralei ZS-25 trebuie menționate: reglarea permanentă a vitezei mișcărilor de ridicare și de rotire de la 0 la maximum, demontajul ușor și marea viteză de deplasare în sarcină.

Puterea de ridicare maximă pe cale este de 25 tone, iar fără cale de 16 tone.

Înălțimea maximă de ridicare – 45 m, iar distanța maximă 23 m.

Greutatea macaralei este de cca. 32 tone.

POLIMEX

ÎNTREPRINDEREA DE STAT POLONEZĂ PENTRU IMPORT-EXPORT DE MAȘINI ȘI UTILAJE ALE INDUSTRIEI DE CONSTRUCȚII

PUBLICOM

(Urmare din pagina 9)

Pe de altă parte, furnizorul are obligația de a închiria utilajul în stare bună de funcționare, astfel încît să poată fi utilizat minimum 80% din totalul orelor de program ale șantierului.

Actele normative care reglementează închirierea utilajelor de construcții-montaj permit și recomandă închirierea acestora însoțite de mecanicul furnizorului, care prin calificarea și specializarea sa, asigură folosirea lor eficientă.

Beneficiarul este obligat să suporte pe lîngă chirie și o penalizare de 5% din chirie dacă utilajul nu funcționează din culpa să. La rîndul său, furnizorul va fi obligat să plătească beneficiarului o penalizare de 5% pe perioada de decontare, dacă utilajul nu îndeplinește norma de productivitate stabilită, deși clientul a asigurat toate condițiile realizării ei.

Realizarea rapidă a lucrărilor necesită o folosire intensă a utilajelor închiriate. În acest scop beneficiarul este obligat să suporte plata chiriei utilajului pentru durata de întîrziere în montarea-demontarea acestuia, în cazul cînd nu pune la dispoziția furnizorului mijloacele necesare, ca și pe durata stagnării utilajelor din culpa sa, în cadrul programului de lucru. Nepredarea la timp de către furnizori a planurilor pentru executarea fundațiilor, căilor de rulare etc., care determină întîrzierea montării utilajului, atrage neplata chiriei pe timpul cît utilajul nu poate fi folosit din această cauză.

Curier economic legislativ

ACTE NORMATIVE NOI

● În baza H.C.M. nr. 2256 din 10 octombrie 1968 (Buletinul oficial nr. 131 din 16 octombrie 1968) s-a înființat Departamentul aprovizionării tehnico-materiale din cadrul Comitetului de Stat al Planificării. Acest departament are în subordine întreprinderi teritoriale de aprovizionare.

● La 1 octombrie a.c. s-a înființat — conform H.C.M. nr. 2318 din 17 octombrie 1968 (Buletinul oficial nr. 136 din 27 octombri 1968) — Întreprinderea de produse ceramice de construcții cu sediul în satul Sătuc, comuna Berca, județul Buzău. Subordonată Ministerului Industriei Construcțiilor, întreprinderea are ca obiect producerea de materiale ceramice de construcții.

SOLUȚII DE INTERES GENERAL

● Sporul pentru lucrări „sub circulație și sub exploatare"...

Pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj „sub circulație și sub exploatare" constructorul are dreptul la un spor de pînă la 20% (10% pentru lucrările executate sub circulație și 10% pentru lucrări sub exploatare). În legătură cu aceste sporuri s-a pus problema dacă ele se acordă pentru întreaga lucrare sau numai pentru perioada cît s-a lucrat în aceste condiții.

Fiind confruntat cu un asemenea litigiu, în soluționarea unei cereri de rearbitrare, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 589/1968, a stabilit ca potrivit art. 34 din instrucțiunile date în aplicarea H.C.M. nr. 744/1967, sporul de manoperă se acordă numai în măsura în care au existat condițiile cerute pentru acordarea sporului; acest spor se acordă atît cumulat (10% pentru executare de lucrări **sub circulație** și 10% pentru executare de lucrări **sub exploatare**) cît și pentru fiecare condiție în parte; în oricare situație, sporul se va calcula numai asupra manoperei lucrărilor executate în asemenea condiții.

● ...și „executate la lumină artificială"

În cazul în care lucrările de construcții-montaj se execută la lumina artificială, constructorul are dreptul, potrivit prevederilor art. 51 din Instrucțiunile date în aplicarea H.C.M. nr. 744/1967, la un spor de 10%, calculat asupra manoperei.

Cu privire la acest spor, în practică s-a pus problema dacă el se cuvine constructorului în situația în care se lucrează la lumină mixtă, respectiv în încăperi slab luminate, în care lumina zilei se completează cu lumina electrică. Un asemenea litigiu a fost supus spre soluționare Arbitrajului de Stat Central, care prin Hotărîrea nr. 3347/1968 a statuat că sporul de 10% calculat asupra manoperei se acordă și în cazurile în care lucrările se execută la lumina mixtă. De asemenea, s-a precizat că pentru a se acorda sporul de 10% lucrărilor executate la lumina artificială nu este nevoie ca acestea să se execute în tunele, galerii, chesoane închise sau în alte condiții asemănătoare.

Este de precizat că pentru lucrările executate în timpul nopții — de la orele 22 la 6 — sporul este de 15%.

Soemtron

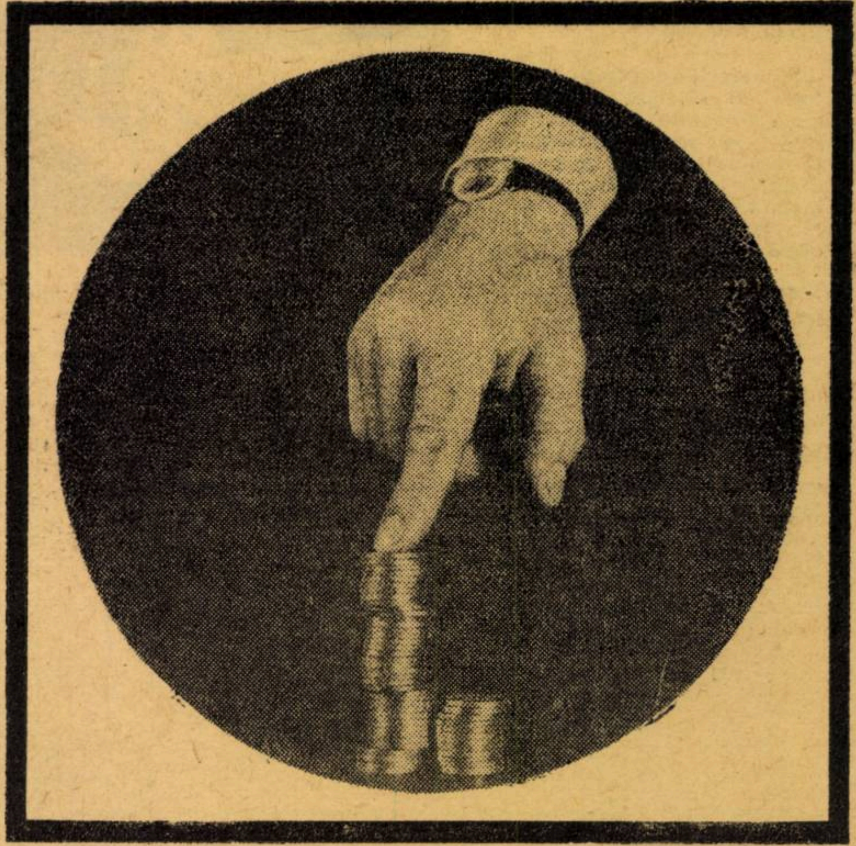

... în aceasta constă avantajul „SOEMTRON 382" un beneficiu dublu

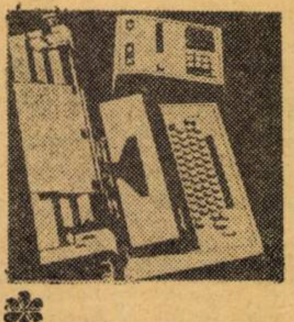

„SOEMTRON" — mașinile electronice automatizate realizate de ramura industrială a mașinilor de prelucrare a datelor și a mașinilor de birou din R.D.G. sînt utilizate cu succes pe plan internațional, de peste aproape un deceniu, în aproape toate domeniile economiei. Specialiștii au apreciat aceste realizări cu mențiuni și diplome. Aceste produse tradiționale, realizate conform celor mai noi realizări tehnico-economice sînt întregite prin dezvoltarea mașinilor automate de calculat electronice „SOEMTRON 382".

„SOEMTRON 382" aduce un beneficiu dublu; el are avantajele unui ridicat confort de manipulare și a unui randament ridicat. Ușurința de manipulare scutește pe operatori de lucrări suplimentare deosebite și astfel acționează economicos, deoarece cu cheltuială redusă de muncă se realizează mai mult. Construcția bine gîndită garantează, printre altele, o mare rapiditate de schimbare. În timp ce „SOEMTRON 382" scrie sau efectuează operațiuni automate, se poate pregăti prezentarea valorii următoare.

Informații suplimentare asupra randamentului aparatului „SOEMTRON 382" pot fi luate de la „Büromaschinen — Export GmbH" — Berlin — R.D.G.

PUBLICOM

MEANDRELE PIEŢEI COMUNE

DOUĂ ZILE în capitala Belgiei, între 4 şi 5 noiembrie, la reşedinţa Pieţei Comune, a domnit din nou climatul discuţiilor «hotărîtoare». Avea loc o nouă reuniune a miniştrilor de externe ai celor şase ţări membre. Din iniţiativă franceză, funcţionarii au scos din rafturi nişte dosare care, de 18 luni, dormeau cuminţi în tartajele lor prăfuite. Ele nu păreau să aibă vreo legătură neintermediată cu ţelul anunţat al şedinţei, care era acela de a se căuta încă o dată şi de a afla în sfîrşit o soluţie la problema candidaturii engleze. Aveau însă legătură cu „planul de relansare al activităţilor europene“ pe care-l adusese la Bruxelles, Michel Debré, ministrul de externe al Franţei.

DUPĂ expozeul ministrului francez, un comentator al ziarului *Le Monde* spunea că Franţa e decisă acum să adere la preocupările Comisiei comunităţilor europene, care, de luni şi luni de zile clamează, dar în deşert, necesitatea de a se pune pe picioare o «adevărată politică industrială comună». Şi într-adevăr, din expozeul lui Michel Debré, reiese că Franţa ar dori ca Piaţa Comună să se consacre în sfîrşit unor asemenea probleme, îndelung amînate, ca: brevetul european, politica acordurilor între întreprinderi, stabilirea unui tip de societate comercială comună, armonizarea fiscală, transporturile, energia, cooperarea ştiinţifică şi tehnologică.

Poziţia ministrului Debré la Bruxelles este sprijinită în primul rînd în presa franceză favorabilă integrării, dar cu un fel de satisfacţie uimită. «Curios destin!» exclamă semnatarul cronicii din ziarul mai sus citat, referindu-se la acela al lui Michel Debré «un om care s-a împotrivit mereu ideii unei adevărate integrări economice europene şi care pare acum mai decis chiar decît partenerii săi să planteze jaloanele pentru înfăptuirea ei». Ziarul pledează pentru o politică industrială comună, căreia să i se acorde în sfîrşit precădere după ce agriculturii care nu reprezintă decît 8,5% din produsul naţional al celor şase, i s-au acordat pînă acum 75% din timpul negocierilor. Revista *L'Express*, combatantă a cauzei integrării, ţine să stabilească răspunderea cursului de azi al lucrurilor în Piaţa Comună pe seama oficialităţilor franceze, dar ea evidenţiază în acelaşi timp un lung şir de motivaţii a căror elocvenţă e subliniată: „vest-germanii vorbesc de cooperarea preferenţială cu Franţa dar preferă avioanelor Mirage avionele Phantom; italienii propovăduiesc integrarea industrială în sectorul automobilelor dar îşi regrupează sectorul chimic pe bază naţională; olandezii se pretind heralzi ai Europei dar se opun legislaţiei comune asupra brevetelor şi a dreptului societăţilor“.

DE FAPT, orientarea pe care Franţa ar dori-o în activitatea Pieţiei Comune nu este încă lesne descifrabilă. Astăzi, potrivit concepţiei acestei ţări, aşa cum o prezintă presa franceză, ceilalţi membri ai Pieţei Comune risipesc prea mult timp cu problema înmulţirii rîndurilor. Ea consideră mai întîi necesară o «întărire internă» a actualei formaţii. Fie că în viitor va primi sau nu noi membri, — şi Franţa socoteşte că primind există riscul de a se recolta confuzia — Piaţa Comună trebuie în prealabil să se înrădăcineze pe un sol propriu, să desăvîrşească în şase «un sîmbure puternic». Potrivit observatorilor mai nuanţaţi în aprecierile lor, aceasta ar fi ideea care inspiră politica Franţei în Comunitatea Economică Europeană.

CU CE deci s-a deosebit recenta sesiune de la Bruxelles de sesiunea din septembrie, care a eşuat în fond pe aceeaşi temă a primirii Angliei în Piaţa Comună? Prin noile idei, se spune, aduse de ministrul francez, privitoare la cooperarea celor şase cu ţările candidate. Şi în legătură cu aceasta comentatorii atrag atenţia că Franţa nu mai e la fel de intransigentă, de pildă, ca înainte, faţă de cooperarea tehnologică cu Anglia. Reprezentantul francez la Bruxelles a precizat însă că Anglia — ca şi alte ţări europene — va fi invitată la cooperare tehnologică numai după ce ţările Pieţei Comune se vor fi înţeles ele asupra politicii de urmat în această chestiune. Dealtfel, la întîlnire, ministrul francez a prezentat şi o schemă de aranjamente comerciale cu ţările candidate la Piaţa Comună — dar o schemă care se referă nu numai la acestea. Aranjamentele au în vedere în primul rînd, reduceri tarifare la produsele industriale. În patru ani, acestea ar urma să progreseze pînă la 30% — pentru primul an prevăzindu-se însă ca plafonul să nu depăşească 5%. Pe liste vor figura mărfurile în favoarea cărora la negocierile Kennedy s-a decis o reducere vamală de 50%. Ar urma de asemenea să fie facilitate şi schimburile agricole, dar ministrul francez a subliniat că mai întîi trebuie găsit un termen mediu între preţurile comunitare şi cele mondiale.

Sprijinite în principal de ministrul vest-german Brandt, propunerile franceze la Bruxelles au fost acceptate. Consiliul a însărcinat comitetul reprezentanţilor să studieze aceste propuneri împreună cu Comisia europeană şi să facă recomandări privind „procedura de contact“ cu ţările candidate. Planul Harmel, prezentat în septembrie şi care avea drept ţel să încline balanţa în favoarea admiterii Angliei în Piaţa Comuncă, a fost ocolit.

LA definirea rezultatelor contribuie însă şi reacţiile oglindite în presa ţărilor interesate. În ce priveşte Anglia, ea rămîne la poziţia «totul sau nimic». Parafrazînd un proverb, s-ar putea spune că ea nu înţelege să abandoneze ţinta pentru umbra ei. Celelalte ţări candidate şi care fac parte din zona mică a liberului schimb, au anunţat că ele îşi vor stabili poziţia la 18 ale lunii, cînd la Viena urmează să aibă loc o sesiune a AELS-ului. Din declaraţiile unui purtător de cuvînt, la Washington propunerile franceze de aranjamente comerciale au stîrnit iritare. Ele sînt privite ca o violare a regulilor G.A.T.T. ce se situează împotriva discriminării în comerţul internaţional şi promovează „clauza naţiunii celei mai favorizate“. Ţările Benelux şi Italia par să fie încredinţate că «ofensiva franceză» are mai ales scopul să împiedice Anglia şi pe ceilalţi candidaţi să facă noi tentative. Şi de unde la început, în presa franceză, precum s-a arătat, s-a vorbit cu satisfacţie de «planul de relansare» ea constată acum că deşi Piaţa Comună a fost scoasă din impas, la Bruxelles „s-a căutat în zadar un nou suflu comun, un elan“.

DE FAPT, o întreagă concepţie despre Europa politică de mîine este în joc. Observatorii avizaţi din vest nu-şi fac iluzii. Fiind atît de incerte azi, înlăuntrul sistemului actual al „celor şase“, care ar putea fi şansele unei politici comune mîine, într-o Europă lărgită, în care, după formularea nedisimulată a unui comentator francez „se vor face simţite influenţele nordice şi anglo-saxone“? În fapt, răspunsul la această întrebare ar putea lămuri poate secretul tuturor ezitărilor şi temporizărilor. Impresia că în fond nu despre aderarea la Piaţa Comună a uneia sau a alteia dintre ţări e vorba, ci de chestiunea la ce tip de concepţie şi constelaţie europeană Piaţa Comună va adera ea, este inevitabilă.

Alexandru ANCA

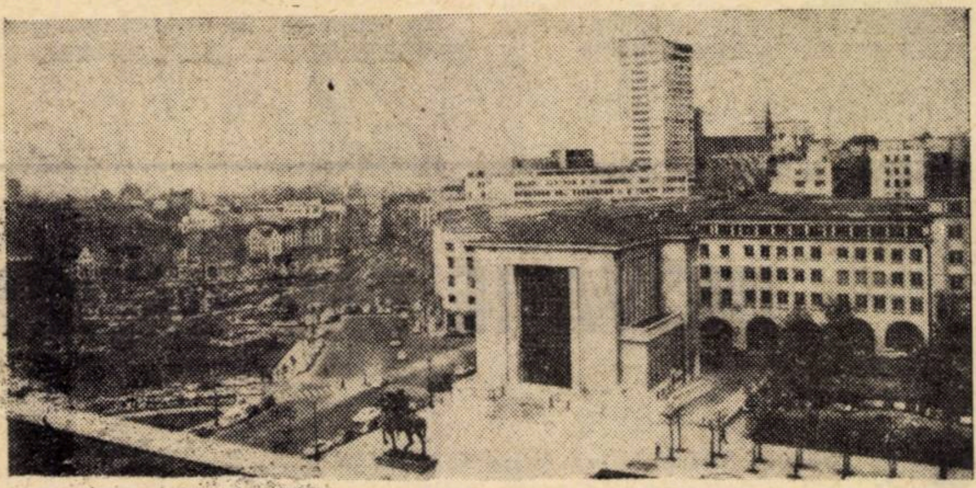

BRUXELLES: în cartierul gazdă a reuniunilor C.E.E.

Pe glob

• La 10 noiembrie a început la Geneva reuniunea experţilor comerciali din ţările membre ale G.A.T.T., care va dura trei săptămîni. Pe ordinea de zi sînt aspecte în legătură cu punerea în practică a reducerilor tarifare adoptate în cadrul rundei Kennedy. Reuniunea precede Sesiunea G.A.T.T., ale cărei lucrări vor începe la 28 noiembrie.

• Statul suedez a investit în 1967 suma de 2,1 miliarde de coroane în întreprinderile pe care le deţine în industrie şi comerţ, adică 12% din investiţiile totale făcute în aceste două ramuri. Muncitorii şi funcţionarii întreprinderilor dirijate de stat constituie 7% din populaţia salariată a ţării.

• Potrivit datelor Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, în primul semestru al anului în curs exporturile ţărilor vest-europene către restul lumii au sporit cu circa 7%. Creşterea a fost de 21% în cazul exporturilor către ţările continentului nord-american şi de numai 2% către ţările Europei răsăritene.

• Ultimul sondaj lunar efectuat de ziarul **The Financial Times**, confirmă că intensificarea ritmului activităţii economice în Anglia a antrenat folosirea unei mari părţi din capacităţile de producţie excedentare. Încetineala cu care se ameliorează situaţia balanţei comerciale provoacă însă temeri privind eventuale restricţii suplimentare la consum, ceea ce se reflectă în ritmul lent al investiţiilor.

• Exporturile mexicane au sporit cu 3,4% în primele 9 luni ale acestui an, faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut. Creşterea se datorează în primul rînd exportului produselor industriale finite, în progres cu 18,4% şi care reprezintă azi 22% din exportul mexican.

• Pentru anul fiscal 1968—1969 programul australian de imigrare prevede sosirea a 160.000 de persoane, dintre care pentru 105 000 costul călătoriei este suportat de guvernul de la Canberra. Două treimi dintre persoanele asistate în acest fel sînt originare din Anglia.

• În cursul dezbaterilor din Adunarea Naţională franceză privind bugetul, deputatul C. Poncelet a propus crearea unei bănci de investiţii, care „ar reda Ministerului Industriei adevărata sa vocaţie“ de „instrument permanent al adaptării industriei franceze la exigenţele competiţiei internaţionale“.

• Departamentul Comerţului anunţă noi măsuri pentru promovarea turismului internaţional în S.U.A., printre care majoarea substanţială a bugetului publicitar consacrat acestei activităţi de la 0,7 milioane dolari în 1968 la 2,5 milioane în 1969.

NOTE EXTERNE

ÎNTRE TEAMĂ ŞI OPTIMISM

Preocuparea de efectele economice ce ar urma unei eventuale încheieri a războiului în Vietnam a însoţit permanent discuţiile în S.U.A. cu privire la el. A sporit mai mult în aceste zile, cînd încetarea bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam este privită în lume cu oarecare speranţă. Încă înainte de a se cunoaşte rezultatul alegerilor prezidenţiale de la 5 noiembrie, economiştii americani fuseseră solicitaţi să-şi dea avizul. Consultaţi de Hubert Humphrey şi de Richard Nixon, consilierii Walter Heller, pentru primul Arthur Burns şi Milton Friedman pentru al doilea, nu s-au arătat îngrijoraţi. După părerea lor, războiul din Vietnam n-a constituit niciodată un factor mobilizator al economiei americane. Aceasta în ciuda costurilor lui înalte: 77 milioane de dolari pe zi, 28 miliarde pe an.

În schimb, s-a recunoscut că s-au produs asemenea efecte negative, şi chiar „periculoase“, precum ridicarea rapidă a preţurilor (pînă la un ritm de 6% pe an) sau ca deplasarea mîinii de lucru specializate (pe bază de prime) către uzinele de armament. Desigur, în primii ani ai intensificării agresiunii americane în Vietnam, comenzile militare au crescut considerabil: de la 27 miliarde în 1965, la 43 miliarde de dolari în 1967. Întrucît însă trupele folosite în Vietnam sînt considerate a fi în prezent „suficient echipate“, pentru anul 1969 comenzile militare conform aprecierilor se vor ridica la „numai“ 38 de miliarde.

Admiţînd implicit corelaţia urmărită permanent între război şi stimularea economiei, Walter Heller, care a fost şeful consilierilor economici pe vremea preşedintelui Kennedy, iar pînă în 1964 şi al echipei preşedintelui Johnson, afirmă că procesul de „desescaladare“ în Vietnam nu va accentua totuşi tendinţa de scădere a cheltuielilor militare. După părerea sa militarii americani vor pretinde reconstituirea stocurilor de arme iar nivelul comenzilor va fi menţinut astfel încă multe luni de zile.

Alţi economişti, presupunînd că «sectorul social» aşteaptă o ameliorare a perspectivelor sale ca urmare a reducerii cheltuielilor militare, şi referindu-se în mod concret la „văduvi, văduve, orfani, dezmoşteniţi“ — ca şi la programele de „urbanizare“ — nu evită de aceea să atragă atenţia, ca de pildă, C. L. Schultze, fost director al bugetului, că «fructele desescaladei vor putea fi culese doar în mod treptat». Se arată că într-un climat de continuă ridicare a preţurilor, degajarea militară ar putea să fie urmată, ca în 1953 — după războiul din Coreea — de «un val de revendicări sociale». În legătură cu aceasta se menţionează scumpirea continuă a chiriilor, ridicarea preţurilor la menuurile populare de restaurant, la încălţăminte etc.

Părerile optimiste nu cedează însă. Dacă prin majorarea salariilor s-ar provoca un „boom“ în domeniul bunurilor de consum, se va putea utiliza mai bine, spun unii, aparatul de producţie în industriile de manufactură, care, în al treilea trimestru de pildă, n-a lucrat decît cu 83,4% din capacitatea lui. O parte a mîinii de lucru ar putea găsi plasament în industria de automobile, în cea chimică, în construcţii. În 1972, opt ani de la lansarea lui, proiectul „Marii Societăţi“ şi-ar putea avea chiar, însfîrşit, mijloacele necesare. Dar susţinătorii unor asemenea păreri sînt socotiţi a face parte din categoria celor prea optimişti.

ŞI EXCEDENTELE POT STINGHERI

Excedentul balanţei externe de mărfuri şi servicii a R.F.G., pe anul 1968, este apreciat la 16 miliarde de mărci. Confortabilă cifră! Nu însă din toate perspectivele. Din punctul de vedere al relaţiilor monetare interoccidentale ea prilejuieşte dispute şi, după expresia neocolită de observatorii financiari, chiar „invidie“. În afară de aceasta, posibilităţile de expansiune acum reînnoite, pun iar, numai în aparenţă paradoxal, economiei naţionale, probleme dificile.

Ca urmare a măsurilor de frînare pentru combaterea efectelor de „supraîncălzire“, în 1967 rata de creştere în R.F.G., fusese, după cum se ştie, nulă. Lucrul nu se mai întîmplase vreodată în Europa apuseană, de la război încoace. Utilizarea forţei de muncă străine fusese sistată, ba chiar o parte dintre muncitorii imigranţi au fost nevoiţi să se întoarcă acasă. Şomajul se ridicase la 460 000 de muncitori, iar ritmul de creştere al salariilor a fost limitat la mai puţin de jumătate faţă de cel al productivităţii. Consumul populaţiei încetase să mai crească; — aceasta şi din cauză că mulţi, de teama zilelor ce aveau să urmeze, s-au străduit să facă economii. Ca întotdeauna însă în circumstanţe asemănătoare, întreprinderile au profitat de recesiune pentru a se reorganiza. Ele au făcut asta cu o sistematică străduinţă şi în proporţii ample.

Între timp, cum se întîmplă în toate perioadele de stagnare, mărfurile au fost împinse cu insistenţă spre export, stocurile s-au consumat, iar importurile au fost şi ele plafonate. Sînt considerate ca inevitabile noi „tensiuni“ pe linia salariilor şi din nou, ca soluţie, se face recurs la forţa de muncă străină. Perspectiva preţurilor devine iar îngrijorătoare.

Care va fi comportarea consumatorilor? se întreabă responsabilii economiei. Îşi vor cheltui ei în întregime veniturile curente, sau de teama urcării preţurilor, îşi vor cheltui, poate chiar şi „banii albi“ puşi de o parte pentru „zilele negre“? O accelerare a cererii de bunuri şi servicii ar putea depăşi rata consumului populaţiei prevăzută să crească în 1968 cu numai 3%. Vînzările cu prilejul sărbătorilor de iarnă ar putea de pildă, după aprecieri, să crească cu 8% în comparaţie cu nivelul din 1967. În timp ce autorităţile contau pe o urcare a preţurilor de 1,2%, economiştii prevăd acum un nivel de 2,5%.

După concepţia unora dintre economişti însă, practica politicii economice bazate pe inflaţie, nu este de tot condamnabilă. Urcarea salariilor şi preţurilor ar permite după aceştia să se relanseze consumul cu +3,9%, să se ridice investiţiile brute cu +9% şi să se majoreze importurile cu +9,60%. Un asemenea rezultat, se crede, ar face posibilă resorbirea importantului excedent din balanţa externă, privit după cum se vede cu mai multă îngrijorare decît satisfacţie. Fără a mai pune la socoteală şi rezolvarea pe care ar putea-o aduce acest curs al lucrurilor în problema atît de discutată a revalorizării mărcii — operaţie a cărei utilitate oficialităţile o contestă, dar pe care, potrivit informaţiilor de presă, ele în realitate o pregătesc.

Din țările socialiste

R.P. CHINEZĂ

REALIZĂRI ÎN PRODUCȚIE

De la începutul anului s-au obținut rezultate remarcabile în metalurgia R. P. Chineze. Așa cum se arată într-un recent articol publicat în *Pekin information*, s-a înregistrat creșterea producției și îmbunătățirea calității principalelor produse: lingouri din oțel, fontă, laminate din oțel, cocs.

La Șanhai, producția de oțel și de laminate din oțel în trimestrul II a fost superioară celei din primul trimestru al anului. Oțelăriile din Șanhai, înregistrează, începînd din luna septembrie, o creștere constantă a producției.

În cursul primelor 8 luni ale anului, producția de gazolină, petrol lampant, motorină și parafină a fost superioară perioadei corespunzătoare a anului 1967. Producția de țiței și produse petroliere a depășit prevederile planului de stat. În comparație cu producția lunii ianuarie, producția de țiței și derivate a crescut în august respectiv cu 34% și 43%. Se folosesc instalații de foraj și echipamente de extracție și pentru rafinării, concepute și fabricate în China. În numai 17 luni (timp care a cuprins atît elaborarea planurilor cît și lucrările de construcții propriu-zise) s-a construit o rafinărie modernă. Au fost descoperite noi zăcăminte petrolifere.

Industria textilă, care este concentrată în special în orașele Pekin, Șanhai, Tientin și Heilucian, a înregistrat de asemenea creșteri însemnate. În trimestrul II, producția de fire de bumbac a crescut cu 40%, iar cea de textile din bumbac — cu 43% comparativ cu primul trimestru, creștere însoțită de o îmbunătățire a calității producției.

REPUBLICA CUBA

SPRE UN SISTEM ENERGETIC UNIC

O dată cu dezvoltarea industriei cubaneze cresc și nevoile de energie electrică. În prezent există în Cuba două mari sisteme energetice — de Vest și de Est. Au început lucrările pregătitoare în vederea unificării lor într-un sistem energetic unic, care vor fi terminate pînă în anul 1971. În acest scop s-a prevăzut montarea în fiecare an a 150 km de linii electrice. În momentul cînd sistemul energetic unic va intra în funcțiune, întreaga țară va trece de la tensiunea de 110 kV la 220 kV.

R.D. GERMANĂ

MODERNIZAREA TRANSPORTULUI FEROVIAR

În R.D.G., se prevede înlocuirea ,pînă în anul 1975, a locomotivelor cu aburi prin mijloace de tracțiune moderne și introducerea transportului feroviar cu containere.

Pînă în decembrie 1967 tracțiunea cu locomotive cu aburi a reprezentat 74,2%, din total, cu locomotive Diesel — 13,8% iar cu locomotivele electrice — 12%. Pînă în 1970 ponderea locomotivelor cu aburi se va diminua la 41,9% în timp ce ponderea locomotivelor Diesel va crește la 40,3% și a locomotivelor electrice la 17,8%.

Pentru finele anului 1975 se prevede ca locomotivele Diesel să reprezinte 81,6% iar locomotivele electrice — 18,4% în ansamblul transportului feroviar al R.D.G.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

R.P. Ungară

COMERȚ EXTERIOR ȘI COOPERARE ECONOMICĂ

Forurile maghiare competente, arăta nu de mult cotidianul „Magyar Hirlap", au început tratative cu marea firmă japoneză „Nissan Motor Co." privind înființarea la Budapesta a unei uzine pentru asamblarea autoturismelor japoneze. Același ziar scrie că în acest an, întreprinderea „Medimpex" din Budapesta va livra partenerilor din Japonia medicamente în valoare de 500 000 dolari și a încheiat un acord pe termen lung cu firma japoneză „Sumitomo Chemical" privind cooperarea în producție în interesul fabricării unor medicamente noi.

●

În cadrul conferinței de presă organizată cu prilejul vizitei la Budapesta, John Davies, directorul general al Confederației Industriașilor Britanici, menționa, referindu-se la cooperarea economică internațională și la scopul vizitei sale în Ungaria: „Relațiile economice internaționale devin tot mai complexe și, pe lîngă formele tradiționale ale schimburilor de mărfuri, devine tot mai importantă colaborarea mai strînsă în domeniul cercetărilor științifice, al soluționării problemelor tehnice, al cooperării în producție, În epoca noastră, nici cele mai mari țări nu sînt capabile de o autoaprovizionare deplină. Vizitînd Ungaria, am găsit aici condiții și o atmosferă care deschid posibilități favorabile pentru colaborarea economică. Oamenii de afaceri britanici m-au informat că există posibilități de colaborare cu industria maghiară în domeniul producției de mașini de calculat, de mașini-unelte, de mașini pentru construirea de drumuri, în domeniul industriei de automobile și în cel al mașinilor agricole" („Népszabadság").

●

După semnarea noului acord comercial ungaro-finlandez pe termen lung, dr. József Biró, ministrul comerțului exterior, a făcut următoarea declarație, reprodusă în ziarul „Népszabadság" din 23. X.:

„Valoarea anuală a schimburilor de mărfuri între țările noastre se cifrează la 12—14 milioane dolari, dar, în ciuda acestui fapt, nu sîntem satisfăcuți de utilizarea posibilităților existente. Datorită distanței geografice dintre țările noastre, ne vom strădui să modificăm structura livrărilor reciproce în favoarea produselor ușor transportabile. Dar am făcut demersuri și în interesul intensificării exportului de mașini realizate în Ungaria. În urma acestor modificări de ordin structural, în prezent nu mai vorbim doar despre relații comerciale, ci și despre relații economice statornicite între țările noastre. Scopul nostru este ca în relațiile dintre Ungaria și Finlanda să joace un rol tot mai important formele moderne ale colaborării economice, colaborarea în domeniul industriei și al comerțului. Sînt convins că înfăptuirea colaborării de acest gen va contribui și la accelerarea ritmului schimburilor de mărfuri".

Așa cum menționa nu de mult revista „Figyelö", în urma acordului încheiat pe cinci ani, cei doi parteneri își vor asigura reciproc „clauza națiunii celei mai favorizate", ceea ce va favoriza dezvoltarea relațiilor reciproce.

●

S. W. Clarkson, ministru adjunct pentru comerț și dezvoltare din Ontario, a vizitat Budapesta în fruntea unei delegații comerciale canadiene. El a declarat ziarului „Magyar Hirlap" (18.X) că scopul călătoriei sale este intensificarea relațiilor comerciale dintre Ungaria și Canada. În Canada există posibilități pentru sporirea importurilor de produse industriale realizate în Ungaria. Se vădește și dorința de a înființa întreprinderi comune. Canada manifestă interes pentru livrarea în comun de utilaje de laborator în terțe țări și ar fi dispusă să achiziționeze din Ungaria utilaje de apărare contra radiațiilor nucleare. Șanse de cooperare există și în domeniul producției de aparate optice medicale, de aparate Roentgen pentru industrie.

●

„De cîțiva ani, în Ungaria s-a creat un climat favorabil pentru elaborarea și aplicarea în practică a unei noi și moderne forme de comerț exterior, constînd în investirea de capital maghiar în țări care fac parte din sistemul mondial capitalist" — *constata recent Zala István în „Magyar Hirlap"*. Aceste investiții pot fi efectuate dacă ele contribuie la sporirea livrărilor de export ale țării, la înfăptuirea unor relații directe pe piețele de desfacere nesocialiste, la micșorarea cheltuielilor în valută occidentală, la lichidarea dependenței de agențiile străine și atenuarea efectelor unor măsuri de discriminare economică, îndreptate împotriva Ungariei.

Relațiile de acest gen, arată autorul, pot fi de ordin comercial, industrial și comercial sau pur industrial. Recurgînd la parteneri de afaceri străini, Ungaria înființează în țări din sistemul mondial capitalist societăți pe acțiuni sau societăți cu răspundere limitată.

Cu capital maghiar — sau cu participarea financiară a unor parteneri străini — se înființează întreprinderi comerciale avînd drept scop vînzarea directă pe piețele străine a produselor realizate în Ungaria și organizarea unor tranzacții de import, prin eliminarea intermediarilor străini. Pe lîngă aceste întreprinderi cu profil de agenție, funcționează și societăți înființate cu scopul de a cumpăra de pe piețele nesocialiste mărfuri pe cont propriu, societăți care dispun și de depozite proprii în care se depozitează marfa pînă la expedierea ei în țară.

Întreprinderile cu profil industrial și comercial se caracterizează prin aceea că, pe lîngă producția industrială realizată cu investiții mixte — străine și maghiare — se ocupă și cu vînzarea produselor obținute prin această cooperare, în țara respectivă și în străinătate.

Există și întreprinderi cu profil pur industrial în care un partener străin se asociază, cu participare de capital, cu o întreprindere industrială din Ungaria, partea maghiară aducîndu-și contribuțiile de capital în bani sau prin livrări de mașini (în anumite cazuri sînt folosite ambele metode).

Alteori, la cererea unui partener străin, o întreprindere industrială din Ungaria se angajează să realizeze într-o țară nesocialistă o întreprindere comună, asumîndu-și soluționarea sarcinilor de ordin tehnic și economic, îngrijindu-se de specialiști, de procurarea mărfurilor și banilor necesari pentru funcționarea obiectivului. Întreprinderile cu capital mixt pot fi lărgite; ele beneficiază de diferite înlesniri vamale și financiare (la impozite).

LANSAREA NOILOR PRODUSE

INOVAȚIE SAU RAȚIONALIZARE?

PROGRESUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC actual accelerează scurtarea duratei de viață a produselor, diversifică cerințele și determină mari schimbări în structura producției.

În aceste condiții și ca urmare a concurenței acerbe între întreprinderile din țările capitaliste dezvoltate, pregătirea și lansarea noilor produse constituie o problemă preocupantă și o latură importantă a activității întreprinderilor.

● Teama de inovație...

Obținerea și lansarea de noi produse însă, condiționează mari investiții și cheltuieli de producție, și comportă un anumit risc. Nu este de mirare, așadar, că problema inovației, a eficienței cheltuielilor pentru aceasta, constituie obiectul unor minuțioase analize, iar concluziile acestora — prilejul unor ample controverse.

O atenție din ce în ce mai mare este acordată în ultimii ani raportului **inovație-raționalizare.** Întrucît raționalizarea este o cale mai puțin incertă și mai puțin costisitoare decît inovația propriu-zisă, anumite cercuri manifestă o vădită tendință către raționalizare. Susținătorii acestei opinii iau ca exemplu datele unui studiu întreprins de „Stanford Research Institute" din S.U.A., potrivit cărora din 800 produse foarte solicitate pe piață, 33% reprezintă produse grosiere (care nu presupun un efort deosebit de elaborare tehnică), 62% reprezintă produse progresiv perfecționate și doar 5% produse noi. O altă anchetă aparținînd grupului de experți al editurii americane „McGraw Hill" confirmă întrucîtva aceste concluzii. Ancheta are în vedere răspunsurile unor industriași ce afirmă că doar 15% din vînzările lor pe un an se datorează unor produse inexistente pe piață în anul anterior. Dintre cei chestionați, 55% s-au orientat cu precădere în direcția perfecționării produselor și tehnicilor de producție și doar 45% s-au manifestat pentru crearea de produse noi.

● Din 40 produse noi – cinci capătă o largă comercializare.

● 90% din produsele noi își văd încetinit ritmul vînzărilor după al patrulea an de la lansare.

● 60% din produsele noi „trăiesc" doar trei ani.

● Din 800 produse foarte solicitate pe piață, 33% sînt grosiere, 62% produse progresiv perfecționate și 5% produse de concepție nouă

Analizînd ritmul pătrunderii în economie al inovațiilor, revista DIRECTION scoate în evidență caracterul diferențiat al acestuia în diverse ramuri industriale, menționînd totodată că în ansamblu, din 100 de idei prezentate cercetării, în medie doar cinci intră în faza de experimentare, și doar una singură finalizează într-o realizare industrială. **Pornind de la aceste constatări, revista consideră că este necesară lansarea a cel puțin 40 de produse noi pentru a se putea sconta pe comercializarea a cinci dintre ele. Cît privește „viața" aceste produse, 90% dintre ele își văd încetinit ritmul de vînzare după al patrulea an de la lansare, iar 60%, nu „trăiesc" decît trei ani.**

● ...decurge din lipsa unei „strategii" corespunzătoare

S-ar putea în mod greșit trage concluzia de aici, că cercetarea ar fi nerentabilă și că eforturile întreprinderilor în această direcție ar fi ineficiente. Pentru că există într-adevăr și o doză apreciabilă de incertitudine; nu pot ști totdeauna cu precizie dacă produsul nou creat va fi cumpărat și dacă nu cumva o altă întreprindere va fi lansat înainte un produs asemănător. Unii (îndeosebi dintre cei ce susțin orientarea către raționalizare) au mers pînă acolo încît, au considerat inovația drept „un joc riscant și absurd", care nu merită investiții atît de mari fără certitudinea unor beneficii dinainte asigurate. Asociația americană a industriilor electronice aduce chiar ca argument faptul că un inginer afectat direct producției, aduce un venit anual de 21 000 dolari, în timp ce un inginer-cercetător doar 17 000 dolari. Numeroși specialiști sînt însă de părere că dacă pătrunderea și cucerirea pieței de către produsele noi s-au lovit în multe cazuri de eșecuri, **aceasta se da-**

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIAȚA CEREALELOR

ÎN TRIMESTRUL III al acestui an, pe piața mondială a grîului s-a menținut o accentuată presiune asupra prețurilor. Ea a rezultat din confluența unei cereri în regres cu o ofertă susținută. Recolta de grîu de iarnă din 1968 a depășit-o pe cea din anul precedent cu 4%. În 1968/69 recolta mondială de grîu va înregistra, după evaluările Departamentului agriculturii al S.U.A., o creștere de 6% față de cea din anul premergător, în timp ce volumul desfacerilor se va menține probabil la nivelul din 1967/68. În această situație nu au întîrziat să apară dificultăți în funcționarea Acordului internațional al cerealelor. Canada, spre exemplu, acuză Statele Unite de a vinde cereale la prețuri mai mici decît cele prevăzute prin Acord, iar S.U.A., la rîndul lor, formulează asemenea acuzații la adresa Franței. Australiei i s-a reproșat că își menține livrările destinate Europei recurgînd la navluri scăzute și că vinde grîu cu conținut superior de proteine drept grîu de calitate mijlocie. Prețurile mondiale ale cerealelor pentru furaje s-au caracterizat și ele printr-o tendință de scădere, în special ca urmare a recoltei bune de porumb și orz.

Aceste evoluții măresc interesul pentru concluziile unui studiu al Institutului de economie mondială de la Universitatea Kiel (R.F.G.) cu privire la tendințele care se vor înregistra în anii următori pe piața cerealelor. Potrivit studiului, cererea de grîu va continua să crească pînă în 1975, în timp ce sporul în comerțul cu cereale pentru furaje se va reduce simțitor. Prima tendință se va datora influenței hotărîtoare a nevoilor crescînde de grîu ale țărilor în curs de dezvoltare, în timp ce a doua are la bază saturarea treptată a cererii de produse animaliere în țările industriale.

Pe piața internațională a grîului va avea loc, potrivit studiului Institutului din Kiel, o deplasare a cererii de la cumpărătorii mai solvabili spre țări cu o situație financiară mai precară. Afară de creșterea nevoilor în țările în curs de dezvoltare, în această direcție acționează faptul că într-o serie întreagă de țări industriale, care pînă acum erau importatoare (net), va continua să se afirme orientarea spre autoaprovizionare. Ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în importul mondial de grîu și făină de grîu se va reduce de la 31% în media anilor agricoli 1962/63—1964/65 la aproximativ 23—26% la mijlocul deceniului următor; pentru țările în curs de dezvoltare este de așteptat, dimpotrivă, o creștere a ponderii de la 41% la circa 48%. Cantitățile cumpărate de aceste din urmă țări ar putea să ajungă în 1975 la 24—30 milioane tone de grîu, cu o sporire ceva mai lentă a achiziționărilor de făină din cauza creșterii capacităților proprii în industria morăritului.

Dintre țările capitaliste europene, cele șase state membre ale *Pieței Comune* își vor mări excedentul net în comerțul exterior cu grîu de la 0,6 milioane tone în media anilor 1962/63—1964/65 la 2—2,5 milioane tone în 1975; ele vor importa însă în continuare grîu de calitate și grîu tare. Necesarul de import al Angliei ar putea să se reducă la 3,3 milioane tone (de la 4,3 milioane), ca urmare a descreșterii ponderii grîului în alimentația umană. Dintre țările dezvoltate neeuropene, Japonia va continua să fie unul din cumpărătorii cei mai importanți, cu circa 3,5 milioane tone în 1975. Cea mai mare parte a necesarului de cereale al Asiei revine însă țărilor în curs de dezvoltare din această zonă, care vor importa probabil în 1975 între 14 și 18,7 milioane tone de grîu sau 32—36% din importul mondial. Din aceste cantități partea covîrșitoare, 8—12,5 milioane tone va reveni Indiei și Pakistanului. Dar și Filipinele, Tailanda, ca și un șir de țări din vestul continentului vor importa grîu în cantități sporite. O creștere accelerată a necesarului de import se prevede în Africa, putînd să ajungă la 4,1—4,6 milioane tone sau 8—9% din importul mondial. Grosul acestei cereri va fi concentrat în partea de nord a continentului. În ceea ce privește America de Sud, prognoza (4,5—5 milioane tone în 1975) se bazează mai ales pe tendințele previzibile ale producției și consumului în Brazilia, Venezuela, Peru și Columbia.

La cereale pentru furaje, Institutul de economie mondială din Kiel evaluează cererea mondială netă din 1975 la circa 30 milioane tone, din care peste o treime se va datora țărilor Pieței Comune. Consumul lor total de cereale pentru furaje în 1975 va fi de circa 53 milioane tone, față de 24 milioane la începutul anilor '50. Producția din 1975 fiind evaluată la 41 milioane tone, necesarul net de import care rezultă este de 12 milioane tone. Va crește și importul de cereale pentru furaje al Angliei, în schimb acela al restului țărilor AELS s-ar putea reduce simțitor. Pe ansamblul țărilor Europei occidentale, ponderea în importul mondial ar putea să reprezinte circa 60% în 1975, față de 70% în media anilor 1962/63—1964/65. Participarea Japoniei are șanse să crească pînă la 15%.

Ținînd seama de tendințele diferite la grîu și cereale pentru furaje, necesarul mondial net de import va putea să ajungă în 1975 la 63—69 milioane tone de cereale. Exportul brut ar putea să reprezinte 84—92 milioane tone (80,6 milioane în medie în anii 1962/63—1964/65), din care grîul și făina de grîu ar forma mai mult de jumătate (53—57%).

BLOCNOTES

(Urmare din pagina 11)

Se invocă amănuntul că „uneori" întreprinderile particulare pun mijloacele respective și la dispoziția traficului public general. Uneori însă și numai în măsura în care propriile nevoi sînt satisfăcute. În 1957, pe căile ferate din Sierra Leone, societatea particulară „Sierra Leone Development Company Limited" (proprietară de căi ferate) a transportat 1 445 000 de tone de minereu de fier propriu, în timp ce volumul transporturilor publice s-a cifrat, pentru toate categoriile de mărfuri, doar la 127 000 de tone.

Ar trebui prea multă imaginație pentru ca să concepi un sistem de „priorități" naționale, cînd prin însăși structura sa de proprietate, sistemul de transporturi pune pe prim plan prioritățile particulare. Dar, oare, chiar experiența unor țări capitaliste, dezvoltate industrial, nu spune nimic cu privire la condițiile pe care le creează existența unui sistem national de stat, în domeniul transporturilor? Din 11 țări, cu litoral oceanic, ale Africii occidentale, numai două (Ghana și Nigeria) au servicii maritime naționale, deși pentru toate — transporturile maritime sînt esențiale; restul de nouă țări au rămas la discreția totală a companiilor străine.

Și iată cum problema „navlului" devine o problemă de bază pentru creșterea economică a numeroase țări. Poate însă cineva să creadă că ea ar putea fi soluționată doar prin „recomandări", adoptate cu majoritate de voturi în unele organisme economice internaționale?

În domeniul transporturilor aeriene, 12 țări africane au creat „Air Afrique" care asigură 50% din traficul lor pe lungă distanță cu Europa și a devenit una din cele mai rentabile întreprinderi din vestul african. Alte țări africane nu par a fi însă hotărîte să pășească nici măcar pe calea unor soluții intermediare. Sierra Leone și Zambia nu au nici o linie de transport aerian internațional, legăturile lor fiind asigurate exclusiv de companii străine.

Fiecare țară își construiește dezvoltarea economică potrivit propriei sale concepții. În același timp, devine din ce în ce mai dificil ca în toate cazurile toate dificultățile creșterii să poată fi explicate exclusiv prin prisma extrem de grelei „moșteniri coloniale"

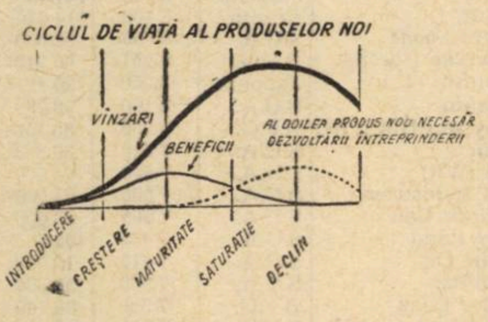

(Sursa: Le Directeur Commercial — sept. 1968)

torează nu inutilității investițiilor în activitatea de cercetare, ci modului defectuos al conceperii sistemului însuși de cercetare și inovație în întreprindere, precum și felului în care se stabilește gradul adecvat al diversificării producției, al lansării de produse noi. Este drept că rezultatele unui plan de cercetare (îndeosebi pe termen lung) sînt greu de măsurat, dar aceasta nu înseamnă că un asemenea plan trebuie abandonat. Într-un articol intitulat **„Teama de inovație"** publicat în revista **Le progrés scientifique**, cercetătorul american Donald A. Schon încearcă să demonstreze că atitudinea prea circumspectă a multor conducători de întreprinderi față de inovație este dăunătoare evoluției întreprinderii însăși. **Totul** — după aprecierea sa — **nu este altceva decît o problemă de „strategie" pe care puțini o cunosc și mai puțini o aplică.** Oricît de mari ar fi incertitudinile și oricît de elocvente argumentele, orice conducător de întreprindere se găsește într-o zi în fața complexei întrebări: trebuie sau nu diversificată producția, și dacă da, cum?

Gama produselor să reflecte evoluția pieței

O activitate rațională în domeniul lărgirii gamei de produse, are în vedere în primul rînd investițiile. Sînt însă frecvente cazurile în care, în ciuda eforturilor de fixare a limitelor acestora, întreprinderile sînt obligate să ia hotărîrea de a mări investițiile pe baze insuficiente și într-un climat general de incertitudine. „Cînd încep să se cațere pe panta curbei — subliniază Schon — ele ating destul de repede punctul ce pare a fi fără întoarcere...". Dar riscul mai apare și dintr-o altă eventualitate, aceea a desfacerii și a prețurilor. De exemplu, debușeul avut în vedere inițial pentru un nou produs poate dispărea în cursul activității de creare; un alt debușeu se poate prezenta de la sine, dar el poate fi limitat. De aci se poate trage concluzia că, **produsul pentru care se studiază un debușeu nu este ceva imuabil, el se schimbă în cursul activității sale de concepție, debușeul său schimbîndu-se și el concomitent, antrenînd după sine și riscul insuccesului, generat de incertitudini și de neechilibrarea cheltuielilor.** Pe de altă parte, dacă posibilitatea ofertei unei mari varietăți de articole simplifică multe aspecte ale vînzării, ea tinde în schimb să determine și creșterea prețurilor. Intervine aici necesitatea calculării gradului optimal al diversificării care este poate examenul cel mai greu pe care trebuie să-l treacă cel sau cei chemați să ia asemenea decizii. Un răspuns la această dilemă s-a încercat de către doi conducători ai unor firme engleze care și-au publicat opiniile nu de mult în revista MANAGEMENT TODAY (R. Q. Armitage și Andrew Muir). Ei consideră că „strategia" produselor noi trebuie privită sub două aspecte: aceea a **creării** propriu-zise a noilor produse destinate reînnoirii gamei și aceea a **armonizării** compoziției acestei game prin găsirea compromisului optimal între varietatea foarte mare a produselor și profilul maximal.

În ceea ce privește primul aspect, se reține că o importanță deosebită trebuie acordată planului inițial de concepție a produsului (adică a studiului economic) înainte de trecerea la realizarea sa tehnică propriu-zisă. În acest sens, se recomandă o largă cooperare între conducătorii diferitelor servicii ale întreprinderii care împreună trebuie să formeze „un adevărat grup de experți". Lor trebuie să le parvină cu prioritate orice idee nouă, care, examinată apoi metodic de fiecare în parte, va constitui obiectul analizei detaliate a așa-numitului „compartiment al dezvoltării". Al doilea aspect are în vedere stabilirea limitelor gamei. Extinderea prea mare a acesteia constituie un element dăunător rentabilității întreprinderii, ea generînd imobilizări de stocuri, reducerea posibilităților de fabricație a „seriilor economice", perturbări în activitatea de control și apariția riscurilor de ineficiență.

Gamele optimale se obțin prin eliminarea produselor cu rentabilitate mică ce se stabilesc prin luarea în calcul a beneficiului eventual al fiecărui produs nou în parte și analiza ponderii sale în cuantumul vînzărilor. Evident că și aceste calcule pot determina grade de rentabilitate asemănătoare pentru un produs sau un grup de produse, dar în acest caz, cînd e vorba de o rentabilitate unitară, trebuie avut în vedere care dintre ele sînt cele mai avantajoase de fabricat în serii mari.

Momentul cel mai propice lansării noului produs

Specialiștii apreciază că după determinarea gamei de produse rămîne de discutat încă un element deosebit de important: cînd, în ce moment trebuie lansat noul produs pe piață. Produsul are și el un ciclu de viață, un ciclu a cărui curbă este sigmoidală ce trece prin fazele creării, dezvoltării, maturității și declinului. Manifestarea cea mai dramatică, sublinia Aurelio Peccei într-un articol publicat pe această temă în săptămînalul **Mondo Economico**, are loc în momentul în care, deși produsul nou lansat se află în plină dezvoltare a vînzărilor sale (găsindu-se încă departe de faza de saturație și de declin cantitativ) își face apariția diminuarea efectivă a rentabilității sale globale. Acest moment poate veni mai devreme sau mai tîrziu și înseamnă în practică „moartea" produsului. Ea determină însă pentru întreprindere necesitatea lansării altor produse noi, valide, la momentul oportun, **adică în acel moment în care se constată atingerea de către produsul vechi a punctului critic, materializat prin declinul rentabilității sale de ansamblu.** Punctul critic reprezintă deci de fapt momentul propice pentru lansarea unui nou produs și îmbogățirea gamei. Pe de altă parte, chiar dispunînd de toate aceste elemente, lansarea nu se face la întîmplare, chiar dacă momentul critic a fost determinat. Unii specialiști consideră că „marea aventură" a unei afaceri nu constă atît în crearea propriu-zisă a produsului, cît în comercializarea sa; iar principalul în această „aventură", spunea Alfred P. Sloan, unul din conducătorii firmei „General Motors", înseamnă a nu comite mai mult de-o singură eroare în două decizii. Piața, consumatorul, presupun studii și cunoaștere și pe deasupra, o foarte bine gîndită campanie publicitară.

Locul produselor noi în previziunile de creștere a vînzărilor (între 1963–1967 în S.U.A.)

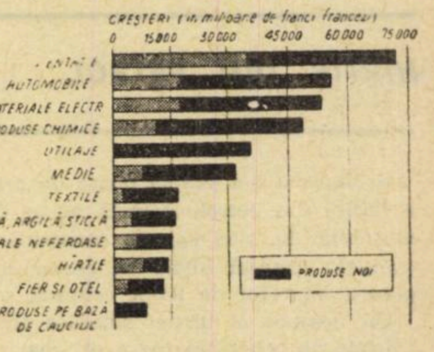

(Sursa: Le Directeur Commercial — sept. 1968)

De altfel, există o părere (nu fără semnificație) potrivit căreia nici un produs nu este chiar întrutotul nevandabil, ci doar un produs care nu și-a găsit cumpărătorul din lipsa unui efort corespunzător pentru a-l găsi.

V. CHIRICUȚĂ

REPERE

CELE MAI MARI DINTRE CELE MARI

PRESA ECONOMICA internațională publică în fiecare an lista celor mai mari 100, 500 sau 1000 de întreprinderi pe țări, uneori și pe ramuri. Și în acest an revista franceză Entreprise *a alcătuit și publicat, în ultimul său număr, clasamentul celor mai mari 100 de societăți din lumea capitalistă sub forma unui tabel pe care, la rîndul nostru, il oferim integral cititorilor Vieții economice. Din tabel, care se referă la situația din anul 1967, se observă că pe primele locuri în „ierarhia" marilor societăți din lumea capitalistă se mențin cele din industria constructoare de automobile și petrolieră. Mai rezultă că între cele 100 de societăți cuprinse în tabel 67 sînt americane; restul de 33 se repartizează după cum urmează: 2 anglo-olandeze, 5 engleze, 9 vest-germane, 4 italiene, 2 franceze și cîte una din Olanda, Belgia și Elveția (vezi tabelul pe coloana a treia).*

APEL LA LOIALITATE

Uriașa întreprindere „U. S. Steel" se află la strîmtoare și protestează. Piața americană se află asaltată de „lupii cu dinți lungi" din țările Pieței Comune. Dacă întreprinderile de talie mică, vest-europene, sînt în măsură să producă îngrijorare dincolo de Atlantic, este pentru că ele, precum se arată, recurg la artificii: subvenție de stat, rabaturi, regimuri fiscale avantajoase, altele... Producția de oțel a lui U.S. Steel reprezintă o dată și jumătate (32 000 000 tone) aceea a Franței, de pildă, și totuși firma se simte amenințată. Motiv pentru care a depus o plîngere la Ministerul finanțelor și a cerut anchetă. Urmarea așteptată este înființarea unei taxe compensatorii la importul în S.U.A. al oțelurilor vest-europene.

Se știe că monopolurile americane sînt tot atît de îngrijorate, dacă nu mai mult, de concurența oțelăriilor japoneze. În ultimii șase ani, acestea și-au înzecit exportul spre piața Statelor Unite, în timp ce țările Pieței Comune și l-au dublat numai. De aceea, dorind într-un fel să răspundă cu loialitatea ce li se reclamă, unele firme vest-europene, ca de pildă „August Thyssen Hütte", din Republica Federală a Germaniei, o oferă dar în același timp o condiționează: „Sîntem de acord să ne restrîngem vînzările în S.U.A., cu condiția ca Japonia să facă la fel".

Alți reprezentanți din țările Pieței Comune, se plîng însă fără ocoluri că „din nou își ridică vocea, elanul protecționist de dincolo de Atlantic".

Hotărîrea însă aparține viitorului președinte al Statelor Unite pentru că așa cum apreciază experții, e în joc soarta dolarului.

HÎRTIE DIN PETROL

În Japonia s-a pus la punct un procedeu de fabricare a hîrtiei din petrol. Aceasta nu se deosebește de hîrtia obișnuită. În plus ea este rezistentă la apă, ușoară și trainică. Această hîrtie va economisi Japoniei valută pentru importul de lemn, celuloză sau hîrtie.

Un neajuns al hîrtiei sintetice constă în cheltuielile ridicate de producție (de 4 ori mai mari decît la fabricarea hîrtiei din lemn). Ca urmare hîrtia din petrol se realizează în prezent la un număr redus de fabrici. Se apreciază că, după ce se va atinge o producție anuală de 1000 tone pe lună (de fiecare fabrică) cheltuielile de producție vor scădea, pînă la nivelul celor ocazionate de fabricarea hîrtiei din lemn.

INVERS DECÎT ÎN BALZAC

Chimiștii din Aachen (R.F.G.) au sintetizat un nou înlocuitor al pielei, pe care l-au denumit „antișagrenit". Aceasta pentru că are calități opuse cu ale pielei șagrenate din cunoscutul „Peau de chagrin" al lui Honoré de Balzac. În timp ce pielea șagrenată din cartea scriitorului francez se contracta, micșorîndu-se din ce în ce mai mult, antișagrenitul, dimpotrivă, se mărește. Ritmul de creștere al acestui material plastic corespunde întocmai ritmului de creștere a omului. În felul acesta s-a rezolvat problema încălțămintei și îmbrăcămintei veșnice. O scurtă, un șorț sau o pereche de cizme cumpărate pentru un copil de patru ani, de exemplu, vor crește o dată cu acesta, astfel încît el le va putea purta toată viața.

Este drept că articolele confecționate din antișagrenit au un mare neajuns — ele nu pot respecta capriciile modei, căci modelul rămîne cel inițial și el nu mai poate fi modificat.

DATORII

Cunoscutul expert monetar american Franz Pick a întocmit recent un studiu privind datoriile publice pe cap de locuitor, în diferite țări capitaliste. Potrivit calculelor sale, Statele Unite apar ca cele mai îndatorate, urmate în ordine de Anglia, Australia și Belgia. Iată mai jos situația datoriilor calculată în dolari: S.U.A — 1 725; Anglia — 1 634; Australia — 1 417; Belgia — 1 272; Canada — 1 016; R.F.G. — 447; Italia — 441; Franța — 362 etc.

BICICLETA ZBURĂTOARE

Cel mai mic aparat de zburat din lume — susține revista Aluminium — ar fi girocopterul. El se fabrică acum în serie de francezi. I se mai spune și bicicleta zburătoare, după cele două roți care-l ajută să decoleze și să aterizeze. Dimensiunile aparatului: înalt — 1,67 m; lung — 3,43 m și lat — 1,67 m. Greutatea — 58 de kg. Transportă un singur pasager, de preferință nu prea voinic — maximum 80 de kg.

Primii cumpărători au fost producătorii de filme polițiste, care folosesc piticul girocopter pentru urmăririle spectaculoase prevăzute de scenarii.

Principalul material folosit la construirea aparatului — aluminiu în proporție de 85%.

LICHIDITĂȚI INTERNAȚIONALE ÎN AMERICA LATINĂ

Revista PEL (Panorama Economico Latino-americano) publică într-unul din numerele sale un edificator tablou al lichidităților internaționale în America Latină. Din datele publicate reiese că țările Americii Latine au o participație foarte mică la lichidități, care în procente (martie 1967) reprezentau: 2,4% din aur; 3,0% din rezervele disponibile la F.M.I.; 7,9% din devizele străine și 4,2% din totalul general de aur și devize.

Cea mai mare parte a rezervelor de aur din această zonă o deține Venezuela (41,5%) urmată de Uruguay (15,1%), Mexic (12,4%) și Argentina (8,7%), iar cea mai mare cantitate de rezerve disponibile la F.M.I., Mexicul (46,4%) și Venezuela (37,2%).

CINE PLĂTEȘTE PREȚUL?

În cursul anului 1967 s-au înregistrat în Franța 5.687 de falimente — cu 23% mai multe decît în 1966. În primul semestru al lui 1968 s-au numărat 1250 falimente în întreprinderile de construcții și lucrări publice, 762 în comerțul cu piele și textile, 732 în cel cu produse agricole și alimentare, 483 în comerțul hotelier, de restaurante și cafenele. Micii întreprinzători se plîng de rigoarea excesivă a tribunalelor. În timp ce în primul semestru al anului 1967 Tribunalul de comerț al Parisului a admis 226 de „reglementări judiciare", adică fixarea de termene pentru achitarea creanțelor, în cel dintîi semestru al anului acesta el a acordat dreptul la reglementări numai în 64 de cazuri. «Noi nu sîntem groparii ci chirurgii micilor patroni», se apără un judecător interpelat. „Guvernul duce o politică de eliminare deliberată" replică micii întreprinzători.

Dacă mișcarea de „eliminare" se accelerează, scrie presa economică, este pentru că „acesta e prețul pe care societatea franceză trebuie să-l plătească pentru a deveni o națiune industrializată". Ceea ce nu-i împiedică însă pe cei mici să observe că, la fel ca întotdeauna, prețul îl plătesc ei.

CELE MAI MARI 100 DE SOCIETĂȚI DIN LUMEA CAPITALISTĂ

(în ordinea cifrei de afaceri)

Numărul de ordine	Societatea	Țara	Cifra de afaceri (în milioane de franci)	Numărul de salariați
1	General Motors	S.U.A.	100 530	728 198
	Standard Oil of New Jersey	S.U.A.	66 330	150 000
	Royal Dutch-Shell	Olanda-Anglia	59 198	172 000
	Ford Motor	S.U.A.	55 275	394 323
	General Electric	S.U.A.	38 705	375 000
	Chrysler	S.U.A.	31 065	217 907
	Mobil Oil	S.U.A.	28 855	79 800
	I.B.M.	S.U.A.	26 725	221 866
	Unilever	Olanda-Anglia	26 163	304 000
10	Texaco	S.U.A.	25 605	79 773
	Gulf Oil	S.U.A.	21 010	58 300
	US Steel	S.U.A.	20 025	197 643
	Western Electric	S.U.A.	18 585	169 700
	Standard Oil (Calif.)	S.U.A.	16 485	47 771
	Du Pont de Nemours	S.U.A.	15 510	113 931
	Shell Oil	S.U.A.	15 365	38 330
	Radio Corp. of America	S.U.A.	15 070	128 000
	British Petroleum	Anglia	14 865	75 000
	McDonnel-Douglas	S.U.A.	14 665	140 050
	Standard Oil (Ind.)	S.U.A.	14 590	45 375
20	Westinghouse Electr.	S.U.A.	14 500	132 049
	Boeing	S.U.A.	14 395	142 700
	Swift	S.U.A.	14 170	48 300
	I.T.T.	S.U.A.	13 800	236 000
	Imp. Chem. Ind. I.C.I.	Anglia	13 455	175 600
	Goodyear	S.U.A.	13 185	113 207
	Gen. Tel. & Electronics	S.U.A.	13 110	151 000
	Bethlehem Steel	S.U.A.	12 970	131 000
	Union Carbide	S.U.A.	12 725	99 794
30	International Harvester	S.U.A.	12 705	111 400
	National Coal Board	Anglia	12 190	409 724
	Procter & Gamble	S.U.A.	12 190	40 925
	North American Rockwell	S.U.A.	12 190	115 326
	Eastman Kodak	S.U.A.	11 955	105 600
	N. V. Philips	Olanda	11 825	241 000
	Lockheed Aircraft	S.U.A.	11 675	92 267
	National Dairy Products	S.U.A.	11 590	47 060
	Volkswagenwerk AG	R.F.G.	11 482	127 645
	General Dynamic	S.U.A.	11 269	103 196
40	United Aircraft	S.U.A.	11 060	78 743
	British Leyland Company	Anglia	10 810	186 600
	Armour	S.U.A.	10 780	37 800
	Montecatini Edison	Italia	10 460	138 200
	Continental Oil	S.U.A.	10 410	33 282
	Philips Petroleum	S.U.A.	9 905	35 724
	Siemens AG	R.F.G.	9 762	242 000
	Fiat	Italia	9 553	146 580
	Firestone T. & R.	S.U.A.	9 375	95 500
	Ling Temco Vought	S.U.A.	9 165	60 316
50	Farben-Bayer AG	R.F.G.	9 057	86 000
	Nestlé	Elveția	8 975	86 982
	Tenneco	S.U.A.	8 885	40 000
	Hitachi	Japonia	8 745	141 450
	Renault	Franța	8 400	114 610
	General Foods	S.U.A.	8 255	32 000
	Farbwerke Hoechst	R.F.G.	8 251	66 710
	Mitsubishi H. I.	Japonia	8 250	90 201
	Monsanto	S.U.A.	8 160	58 799
	A. Thyssen Hütte AG	R.F.G.	8 056	85 150
60	Borden	S.U.A.	7 940	39 225
	Grace (WR)	S.U.A.	7 880	64 000
	Litton Industries	S.U.A.	7 805	95 500
	American Can	S.U.A.	7 605	53 600
	Sperry Rand	S.U.A.	7 435	101 603
	Sinclair Oil	S.U.A.	7 415	19 098
	Caterpillar	S.U.A.	7 360	58 636
	Daimler Benz	R.F.G.	7 330	88 160
	Fried Krupp GmbH	R.F.G.	7 320	90 400
	Textron	S.U.A.	7 225	62 000
70	International Paper	S.U.A.	7 070	52 019
	Union Oil of Calif.	S.U.A.	7 060	16 999
	Continental Can	S.U.A.	6 985	47 459
	Dow Chemical	S.U.A.	6 910	36 400
	Yawata Iron & Steel	Japonia	6 875	58 981
	Cities Service	S.U.A.	6 870	22 700
	Burlington Industries	S.U.A.	6 820	74 000
	Alum. Co of America	S.U.A.	6 800	50 460
	Française des Pétroles	Franța	6 635	23 500
	Signal Oil & Gas	S.U.A.	6 605	36 300
80	British American Tobacco	Anglia	6 600	90 000
	FMC	S.U.A.	6 560	53 343
	ENI (Agip)	Italia	6 470	59 050
	Matsuhita	Japonia	6 395	67 400
	Atlantic Richfield	S.U.A.	6 380	19 017
	Ralston Purina	S.U.A.	6 375	23 675
	Bendix	S.U.A.	6 370	69 192
	Nissan Motor	Japonia	6 360	59 545
	AEG Telefunken	R.F.G.	6 355	135 500
	Republic Steel	S.U.A.	6 330	50 378
90	Uniroyal	S.U.A.	6 320	65 244
	Toyo Shibaura	Japonia	6 290	114 500
	Toyota Motor	Japonia	6 285	40 035
	Allied Chemical	S.U.A.	6 215	37 300
	BASF	R.F.G.	6 195	71 190
	Minn. Mining & Mfg	S.U.A.	6 155	54 000
	Reynolds Tobacco	S.U.A.	6 070	21 127
	Finsider	Italia	6 015	73 000
	Petrofina	Belgia	5 839	18 000
	Fuji Iron & Steel	Japonia	5 805	38 986
100	Sun Oil	S.U.A.	5 755	22 380

Sursa: Les dossiers de l'entreprise nr. 7, noiembrie 1968, pag. 192.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 47 (273)
VINERI
22 noiembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 31 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

UNITATEA SOCIALISTĂ A POPORULUI

FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE este acum o realitate a vieții noastre social-politice. Rînd pe rînd, organizațiile de masă, obștești și profesionale, dînd expresie sentimentelor și voinței maselor, au aderat la acest organism politic permanent cu caracter reprezentativ, creat din inițiativa și la propunerea Partidului Comunist Român. Constituit în cadrul impresionantei adunări care a avut loc acum cîteva zile, Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste cuprinde reprezentanții Partidului Comunist Român, ai unui mare număr de organizații de masă, obștești și profesionale, reprezentanți ai oamenilor muncii desemnați direct de colectivele unor mari întreprinderi, cooperative agricole de producție, întreprinderi agricole de stat, instituții de învățămînt superior și instituții de cercetare, personalități din domeniul științei și culturii, precum și personalități din domeniul cultelor.

Unitatea moral-politică a societății noastre, rezultată în mod obiectiv din amplele și profundele procese ale construcției socialiste, desfășurate sub conducerea Partidului Comunist Român, și-a găsit astfel nu numai o nouă consacrare, dar și o formă organizatorică de exprimare, care, totodată, va deveni instrumentul dezvoltării și întăririi ei, în numele intereselor vitale ale poporului, ale națiunii, ale avansării patriei noastre pe drumul socialismului și comunismului. Cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Constituirea Frontului Unității Socialiste reprezintă un moment de mare importanță în viața politică și socială a Republicii Socialiste România. Acest eveniment marchează o nouă etapă în întărirea unității moral-politice a poporului nostru, în dezvoltarea democrației socialiste în România".

Frontul Unității Socialiste se sprijină pe clasa muncitoare, clasa cea mai avansată a societății noastre, dă o nouă expresie alianței dintre muncitori și țărani, această forță motrice a progresului orînduirii socialiste oferă largi posibilități de manifestare a colaborării muncitorilor și țăranilor cu intelectualii, activității politice a tineretului și femeilor, frăției de neclintit dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare. El înmănunchează astfel toate forțele politice și sociale ale națiunii noastre.

Chezășia eficienței, succesului noului organism politic permanent este rolul conducător al Partidului Comunist Român. Partidul nostru și-a cîștigat acest rol prin întreaga sa activitate pusă în slujba intereselor vitale ale țării, prin capacitatea sa, demonstrată în vîltoarea și complexitatea revoluției și construcției socialiste, de a călăuzi poporul nostru pe drumul transformărilor sociale, al înfloririi patriei socialiste. În mod firesc programul amplu al desăvîrșirii construcției socialiste, elaborat de P.C.R. constituie programul Frontului Unității Socialiste. În cadrul său, forțele politice și sociale reprezentate vor găsi noi și largi posibilități de participare la dezbaterea, elaborarea și aplicarea politicii partidului și statului nostru.

Frontul va fi astfel un organism viu, activ, un polarizator de idei și energii, un factor de seamă în ceea ce privește intensificarea participării muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, indiferent de naționalitate, la rezolvarea pe plan național și local a problemelor multiple, implicate de dezvoltarea economiei, științei și culturii, de adîncirea democrației socialiste, de propășirea și înflorirea continuă a patriei noastre.

Gheorghe CONSTANTINESCU

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

O ANALIZĂ A CHELTUIELILOR MATERIALE

SOCIALIȘTII ȘI UNIREA

ORIZONT '80

DECALAJE ȘI APROPIERI ÎN EVOLUȚIA CONSUMULUI PERSONAL ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE

DOCUMENTAR

G.A.T.T.

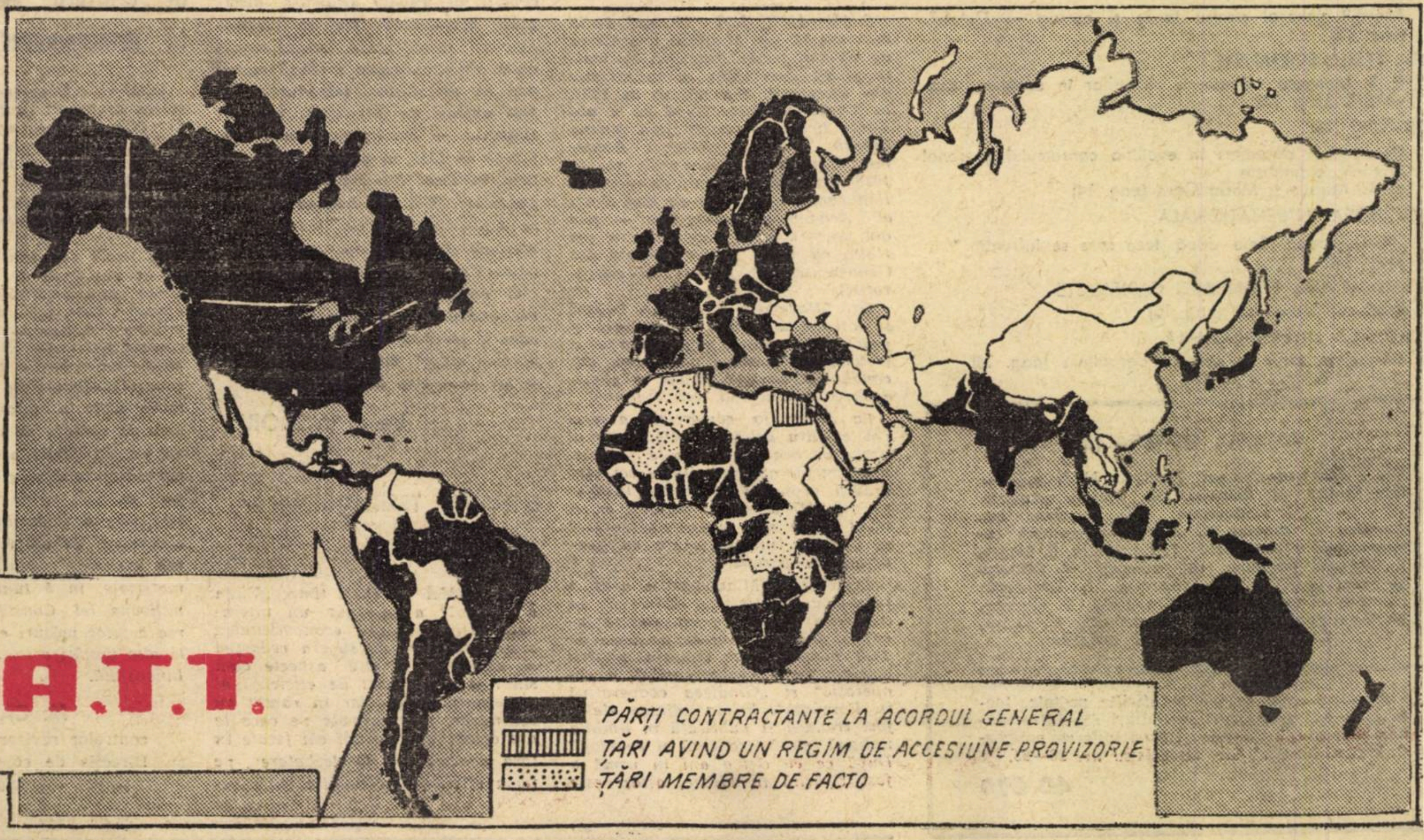

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

■ ECONOMIE NAȚIONALA

EFICIENȚA ECONOMICĂ

O analiză a cheltuielilor materiale de Gh. Sică și R. Katz (pag. 3)

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MATERIILOR PRIME

Coeficientii de utilizare a masei lemnoase — variații nejustifciate (pag. 5)

NOI RESURSE IN CIRCUITUL ECONOMIC

Iazurile — rezerve de hrană și energie de **Th. Bușniță,** membru corespondent al Academiei (pag. 4)

TEHNICA NOUĂ

Soluții mai bune de finanțare (pag. 6)

CERCETARE — APLICARE

Aplicarea în practică nu este o operație simplă de acad. **Grigore Moisil** (pag. 5)

COMERȚ EXTERIOR

Colaborarea economică româno-iraniană (pag. 7)

★

Știri despre preocupările instituțiilor economice centrale (pag. 4), noi intreprinderi, secții, produse (pag. 4), tranzacții comerciale externe (pag. 7)

■ **INTREPRINDEREA**

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Consumul de „muncă auxiliară" (pag. 8)

CADRE ȘI RASPUNDERI

Dialog cu ing. **Marin Vizuru,** director la Intreprinderea „Metalica" (pag. 8)

AGENDA ECONOMISTULUI

Curier economic legislativ, Cuvîntul expertului contabil. Răsfoind prin dosare (pag. 1 din supliment)

■ **ISTORIE ECONOMICA**

SOCIALIȘTII ȘI UNIREA

de Adrian Stoica și Vasile Degan-Cluj (pag. 9)

■ **TEORII • IDEI**

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

D. Dumitriu despre preocupările sale (pag. 10)

INVĂȚĂMINT

Elemente la o știință economică a instrucțiunii de conf. dr. C. Gruici (pag. 10)

BLOCNOTES

De la rezolutie la solutie de **Costin Murgescu** (pag. 11)

FIȘE

Noutăți ale literaturii economice mondiale (pag. 11)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

ACTUALITATEA

Apărarea francului și criza monetară occidentală (pag. 12)

Note externe (pag. 12)

Pe glob — știri despre tendințe și evenimente economice din lumea capitalistă (pag. 12)

DOCUMENTAR

Acordul general pentru tarife și comerț — G.A.T.T. (pag. 13)

DIN ȚARILE SOCIALISTE

R. P. Mongolă: Dinamica ritmurilor în contextul dezvoltării (pag. 14)

ORIZONT '80

Decalaje și apropieri în evoluția consumului personal în țările capitaliste de C. Moisuc și Maria Gere (pag. 14)

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

„Participarea: Cele două teze care se înfruntă..." (pag. 14)

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

Producția industrială (pag. 15)

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

Ritmuri în țările în curs de dezvoltare (pag. 16)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din intreprinderi și instituții. Tiparul: Intreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

• DECONTĂRILE

N. GRĂMESCU, economist, București — *Direcția contabilității generale din Banca Națională ne scrie că propunera dv. din scrisoarea „Este posibilă simplificarea decontărilor fără numerar în raza municipiului București?" nu a putut fi însușită datorită numeroaselor dificultăți pe care le implică, atît pentru furnizor cît și pentru bancă. Intre altele se menționează:* „sistemul propus nu rezolvă problema decontării documentelor introduse asupra beneficiarilor de mărfuri și servicii *care efectuează plățile numai în limita disponibilităților în cont. In cazul acestora, dispozițiile primite de bancă* nu pot fi decontate în eventualitatea lipsei de disponibil și, *conform propunerii, ar urma să fie restituite băncii furnizorului prin noi operații de decontare. In această situație furnizorul este* privat de posibilitatea de a încasa valoarea facturii *în momentul creării de disponibilități în contul plătitorului. Sistemul de decontare propus ar avea consecințe negative și asupra* mijloacelor circulante ale furnizorilor. *Tehnica actuală de creditare permite ca furnizorii să încaseze prețul de cost planificat al mărfurilor livrate sau serviciilor prestate chiar în ziua prezentării facturilor. Prin aplicarea propunerii ar insemna ca aceștia să fie* privați timp de 24 de ore de un asemenea credit."

• Cursurile de scurtă durată

TRAIAN UNGUREANU, economist, Piatra Neamț. 1) La cursurile de scurtă durată organizate pe baza H.C.M. nr. 129/1959, nu sînt prevăzute în mod expres condiții de studii pentru responsabilii remunerați cu o indemnizație lunară, care nu sînt scoși din producție. Pentru responsabilii cursurilor care au o activitate permanentă, fiind retribuiți cu salariul tarifar corespunzător unei norme întregi este însă prevăzută condiția absolvirii învățămîntului superior tehnic (ingineri).

2) Conform prevederilor cuprinse în nomenclatoarele specifice ale funcțiilor și salariilor tarifare ale personalului din secțiile de producție, condițiile pentru ocuparea posturilor de șef atelier (grad special și grad I) sînt alternative; fie absolvirea învățămîntului superior tehnic (ingineri), fie îndeplinirea funcției de tehnician I și — în plus — peste vechimea necesară ocupării funcției de tehnician I, cel puțin doi ani în funcții tehnice de specialitate. Cea de-a doua condiție n-a fost modificată prin anexa I/17 bis la H.C.M. nr. 328/1967, fiind deci în vigoare și în prezent. La celelalte întrebări vă vom răspunde ulterior.

• Vechimea neîntreruptă

FLORISANDA TINTIN, București. — Potrivit reglementării în vigoare, perioada de efectuare a stagiului ca internă în farmacie se consideră vechime în muncă. Întrucît trecerile succesive de la o unitate la alta (perioada efectuării stagiului) s-au făcut în concordanță cu cerințele planului de școlarizare, vechimea dv. în muncă în această perioadă se consideră neîntreruptă. De asemenea, în conformitate cu prevederile art. 133[1] lit. c din Codul Muncii, angajata care se reîncadrează în muncă în termen de 90 de zile de la desfacerea contractului, în temeiul art. 19 (prin demisie) își păstrează (H.C.M. nr. 880/1965), vechimea neîntreruptă în muncă, dacă demisia se datorește faptului că este gravidă sau mamă a unui copil în vîrstă de pînă la 3 ani.

CURIER

• **NICOLAE NICHITA,** controlor revizor principal, Direcția de control și revizie Galați; **FILARET AVASILOAIE,** șeful serviciului plan, **VASILIA BUCUR,** economistă, Fabrica de ciment Bicaz; **PAUL SCIRLENȚEA,** economist, Uzina mecanică Plopeni — Articolele trimise au fost reținute în vederea publicării.

• **CAROL BORA,** economist, Craiova; **ION V. MARIN,** tehnician I, C.I.L.-Brăila — Materialele trimise în copie, de regulă, nu pot fi luate în seamă.

• **IOAN BÎRA,** Sibiu — Aveți dreptate. Noi însă n-avem cum să vă mai ajutăm. Așa că trebuie să vă mulțumiți cu răspunsul directorului Fabricii de încălțăminte Oradea. Care însă desigur nu vă prea ține de „cald".

• **VASILE NINI,** directorul direcției județene de statistică, Timișoara — Confirmăm primirea articolului „Înlocuirea kilometrului echivalent cu kilometrul motor".

• **VICTOR MAICAN,** contabil șef, Inspectoratul Silvic Craiova — Sperăm că v-a parvenit materialul expediat de noi.

• **ION BÎRZEANU,** șeful serviciului financiar, Intreprinderea de foraj Craiova — În materialul „Măsuri de prevenire a imobilizărilor de fonduri în stocuri supranormative și în cheltuieli necreditate și a cheltuielilor neproductive" abordați o multitudine de aspecte privind activitatea economică pe care o desfășoară întreprinderea dv. Desigur, problemele tratate prezintă un interes deosebit pentru toate unitățile cu acest profil. Volumul mult prea mare al materialului ne împiedică însă să-l publicăm în forma actuală. Vă rugăm să rețineți ideea necesității îmbunătățirii finanțării și creditării în intreprinderile de construcții-montaj, foraj și geologice pe care s-o dezvoltați într-un articol de 3—4 pagini la două rînduri de mașină.

SCRISORI • SCRISORI • SCRISORI

UN PROFESOR DE ELITĂ DE CARE NE REAMINTIM

S-AU ÎMPLINIT 10 ani de la moartea lui Gr. Mladenatz, profesor de elită al fostei Academii de înalte studii comerciale și industriale din București. S-a născut în 1891, la Turnu Severin. După ce a absolvit liceul „Traian" din Turnu Severin, a urmat cursurile Academiei Comerciale din Berlin, iar în 1926, din îndemnul profesorului Ion Răducanu — rectorul de mai tîrziu al Academiei comerciale — și-a dat doctoratul la Universitatea din Köln, cu teza: „Der Begriff der Genossenschaft". (Conceptul cooperației).

Gr. Mladenatz a avut o bogată și intensă activitate doctrinară și practică în domeniul cooperației. A făcut parte aproape permanent din conducera acesteia, fiind și președintele Institutului cooperației.

La Academia comercială a ocupat catedra de cooperație, iar mai tîrziu pe cea de economie politică. Era considerat unul dintre cei mai erudiți profesori ai acestei instituții. In 1947 a fost și rectorul ei. A făcut parte din numeroase comisii și institute internaționale cu preocupări cooperatiste.

Profesorul Mladenatz a avut o prodigioasă activitate didactică, de cercetare și publicistică. Dintre lucrările mai importante dinainte de 1944 menționăm: „Istoria gîndirii cooperative", „Tratat general de cooperație" și „Gîndirea cooperativă în România". Prima dintre ele a fost tradusă și publicată în limbile italiană, sîrbă, franceză și spaniolă. După ce cu cîțiva ani în urmă a fost tipărită în Mexic, astăzi este în curs de apariție în Argentina, cu o prefață de octogenarul profesor francez Bertrand Lavergne.

In perioada de după război, s-a ocupat de pe poziții marxiste cu studii și cercetări în legătură cu socialismul utopic și socialismul mic burghez în România. Gr. Mladenatz este primul care, cercetînd „Bibliothèque Nationale" din Paris, a descoperit pe Teodor Diamant, discipolul utopistului francez Charles Fourier. Concepțiile social-economice ale utopistului român, împreună cu un studiu introductiv, au fost expuse de Mladenatz în: „T. Diamant — Scrieri economice", apărute în 1958, în volum. Post mortem, în 1966, Editura Academiei a publicat: „Charles Fourier — opere economice", alese, traduse, comentate și cu un amplu studiu introductiv, de Gr. Mladenatz.

O reeditate a „Istoriei gîndirii cooperative", de mult epuizată, precum și publicarea unor „Opere economice alese" din scrierile sale ar fi un binevenit act de cultură.

Victor VASILOIU

EFICIENȚA TRANSPORTULUI — NOI ASPECTE

ÎN URMĂ cu cîtva timp, „Viața economică" a publicat un interesant articol despre economicitatea transporturilor. Aș sugera redacției să abordeze și alte aspecte cum sînt: gradul diferit de eficiență al transportului feroviar în raport cu cel rutier, perspectivele pe care le are construcția de noi căi ferate în țara noastră etc. O dezbatere pe tema eficienței economice superioare a unui fel de transport față de altul, în anumite condiții date, ar fi deosebit de utilă.

E. VICTOR
Craiova

COMPARTIMENTUL EXPERIMENTAL DE CONTROL PREVENTIV ÎN ÎNTREPRINDERE

URMĂRIND perfecționarea și creșterea eficienței controlului preventiv, Ministerul Finanțelor, de acord cu Ministerul Industriei Construcției de Mașini, a înființat, experimental la Uzinele 23 August din Capitală un compartiment specializat care să efectueze acest control.

In urma verificărilor, s-a constatat că serviciile de specialitate din uzină au solictat (285 cazuri) aprovizionări care nu s-au dovedit justificate. Neacordarea vizelor de control preventiv, discutarea cu serviciile de resort a cazurilor de cereri nefundamentate au permis evitarea unor aprovizionări neraționale în valoare de peste 34 milioane lei. Eforturile pentru împiedicarea aprovizionării lor excesive conjugate cu măsuri de utilizare și valorificare a stocurilor existente, au contribuit, de asemenea, la reducerea stocurilor supranormative de materiale, în 5 luni cu peste 22 milioane lei. Consider că extinderea acestor măsuri experimentale și la alte unități economice mari ar fi binevenită.

M. CALMAN
controlor revizor, șef de grupă, Direcția de control și revizie pentru municipiul București

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

O ANALIZĂ A CHELTUIELILOR MATERIALE

În articolul de față autorii tratează problematica reducerii cheltuielilor materiale în contextul complex al relației muncă vie – muncă trecută.

ÎNSEMNĂTATEA REDUCERII consumurilor materiale pentru creșterea potențialului economic al țării rezultă din faptul că acestea sînt, în mod obiectiv, limitate în fiecare etapă. Nu este vorba numai de o limită naturală — care poate fi depășită istoricește numai prin înlocuirea vechilor materiale prin altele noi — dar și de o limită impusă de cantitatea de muncă vie pe care economia națională o poate atribui la un moment dat pentru obținerea materialelor de care are nevoie. Reducerea cheltuielilor materiale nu este, așadar, un proces economic independent de reducerea cheltuielilor de muncă vie; dimpotrivă acestea sînt organic legate între ele, atît economiile de materiale cît și cele de muncă vie fiind expresia directă a creșterii productivității muncii sociale. Cu cît mai înaltă este productivitatea muncii vii care transformă bogățiile naturii în materii prime, materiale, combustibil și energie pentru producția industrială, agricolă, construcții și celelalte ramuri ale economiei naționale, cu cît mai mari sînt economiile de muncă vie, cu atît mai ieftine vor fi materialele, întrucît vor conține în ele o cantitate mai mică de muncă omenească.

Materiile prime inițiale dobîndite de la natură se transformă prin noi și noi adăugiri de muncă vie în materii prime cu un înalt grad de prelucrare, în care s-a înmagazinat succesiv, pe mai multe trepte de producție, o cantitate mai mare de muncă vie. Aceste materii prime, (de la materiile prime inițiale și pînă la cele mai prelucrate) sînt toate muncă trecută, însă ele sînt cu atît mai ieftine cu cît munca vie utilizată la fabricarea lor a fost mai productivă, cu cît mai mult s-au economisit cheltuielile de muncă vie la producerea lor.

Desigur, în procesul producției de materii prime, începînd chiar cu prima fază cînd acestea se extrag direct din natură, se utilizează alături de muncă vie și mijloace de producție. Aceasta însă nu schimbă cu nimic rolul hotărîtor al productivității muncii vii în reducerea cheltuielilor materiale, dat fiind că mărimea valorii mijloacelor utilizate depinde tot de nivelul productivității muncii vii care a fost întrebuințată la fabricarea lor.

Dar reducerea consumurilor materiale se poate realiza și după ce s-a terminat procesul de producție a acestora și anume în procesul utilizării lor la fabricarea produselor. Acest gen de economisire se bazează pe o reducere directă a cantității de materiale folosite la producerea bunurilor.

În genere se constată o tendință de sporire a ponderii cheltuielilor materiale în totalul prețului de cost pe ansamblul industriei de la 82% în 1965 la 83% în 1970. Cercetarea proceselor economice care stau la baza creșterii ponderii cheltuielilor materiale arată că, de regulă, (cînd nu este vorba de gabarite neraționale sau consumuri nejustificate) este vorba de un proces economic pozitiv și anume de perfecționarea proceselor de producție, de introducerea în proporții crescînde a tehnicii moderne în producție și, în ultima analiză, de creșterea productivității muncii sociale pe scara întregii economii naționale. Baza obiectivă a creșterii ponderii cheltuielilor materiale în prețul de cost al producției o constituie faptul că, în urma creșterii productivității muncii, un muncitor lucrează în medie cu o cantitate tot mai mare de mijloace de producție și transformă o cantitate sporită de mijloace de producție în produse finite.

Din datele statistice rezultă creșterea cu 54% a volumului amortizărilor și cu 47% a volumului materiilor prime ce revin unui muncitor în perioada 1963—1970, ceea ce exprimă ritmul aproximativ al sporului cantității de mijloace de muncă cu care lucrează în medie un muncitor.

Datele privind diferitele ramuri industriale ale S.U.A.[1]) arată că ponderea cheltuielilor materiale fără amortizări, în anul 1958, ajunge pînă la 71% în prețul de cost al producției industriei de automobile și 64,2% în industria producătoare de mașini agricole. Estimînd amortizările la circa 10% în prețul de cost al producției, ar rezulta că în industria S.U.A. ponderea cheltuielilor materiale totale se ridică, în ramurile amintite, la circa 81%, respectiv 74%; în U.R.S.S., în anul 1964, ponderea cheltuielilor materiale în prețul de cost al întregii industrii a fost de 78,3%, iar ponderea materiilor prime și a materialelor de 68,2%.

În țara noastră este elocventă compararea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției industriale (produsul global), care în anul 1967 este de 63,5%, cu ponderea cheltuielilor materiale în produsul global al agriculturii, care este de numai 41,3%.

Ponderea cheltuielilor materiale în valoarea producției

ANALIZELE ARATĂ însă alte tendințe dacă analizăm nu structura prețului de cost, ci structura valorii producției. Se remarcă scăderea ponderii cheltuielilor materiale în **valoarea** producției industriale și creșterea ponderii muncii vii, adică tendințe tocmai **inverse** față de modificarea acestor ponderi în prețul de cost al producției. În țara noastră ponderea cheltuielilor materiale în valoarea producției industriale urmează să scadă de la 73,6 în 1965 la 70,5 în 1970, în timp ce ponderea muncii vii în valoarea producției industriale urmează să crească de la 26,4 la 29,5.

Scăderea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției exprimă, în fond, același lucru ca și creșterea acestei ponderi în prețul de cost. În timp ce în prețul de cost al producției munca vie este reprezentată prin plățile pe care întreprinderile le efectuează în acest scop **(salariile)**, în valoarea producției (în prețuri cu ridicata ale întreprinderii) munca vie este exprimată atît prin salarii cît și prin beneficii ,adică prin suma acestora. În cadrul valorii producției, scăderea ponderii cheltuielilor materiale și creșterea ponderii muncii vii (salarii + beneficii) se explică prin faptul că atît economiile de cheltuieli materiale cît și economiile de cheltuieli pentru salarii se deplasează în beneficii (presupunînd prețuri neschimbate). Dacă însă calculele s-ar efectua în prețuri curente, care ar trebui să scadă o dată cu creșterea productivității muncii, modificarea ponderii cheltuielilor materiale și a ponderii muncii vii în valoarea producției ar urma desigur aceleași tendințe ca și în prețul de cost al producției. Dacă luăm în calculul muncii vii numai salariile și neglijăm beneficiile, va rezulta, ca și în cazul prețului de cost al producției, scăderea ponderii muncii vii în valoarea producției de la 12,6 în 1965 la 10,4 în 1970.

Scăderea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției pe ansamblul industriei (de la 73,6% în 1965 la 70,5% în 1970) este influențată și de sporirea ponderii acestor cheltuieli în unele ramuri importante ale industriei (industria cărbunelui ,extracția și prelucrarea țițeiului, exploatarea și prelucrarea lemnului), precum și de stagnarea ponderii cheltuielilor materiale în industria ușoară și alimentară. În acest fel, cu toate influențele pozitive pe care le determină asupra ponderii cheltuielilor materiale ramurile energiei electrice și termice, chimie, celuloză și hîrtie, metalurgia feroasă, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, scăderea ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției este pe ansamblul industriei încetinită.

Cheltuielile materiale pe unitatea de produs scad

DEȘI SPORIREA PONDERII cheltuielilor materiale în prețul de cost al producției, o dată cu scăderea ponderii muncii vii în genere — în condițiile reducerii la minimum a consumurilor fizice de materiale — este o expresie a ridicării productivității muncii sociale, ponderea cheltuielilor materiale poate să crească în prețul de cost al producției și **ca urmare a unei proaste valorificări și gospodăriri** a fondurilor de producție sau chiar a unor cauze naturale. Astfel, în industria carboniferă, în extracția și prelucrarea țițeiului, precum și în exploatarea lemnului, sporirea ponderii cheltuielilor materiale se poate explica și prin înrăutățirea condițiilor naturale din aceste ramuri.

Dat fiind că ponderea cheltuielilor materiale în prețul de cost al producției poate să crească atît sub influența unor factori pozitivi cît și sub influența unor factori negativi, **criteriul pentru aprecierea calitativă a modificării ponderii cheltuielilor materiale este scăderea acestor cheltuieli pe unitatea de produs.** Numai cînd se reduc consumurile materiale pe unitatea de produs, simultan cu reducerea prețului de cost total al produselor, se poate aprecia creșterea ponderii cheltuielilor materiale ca un fenomen economic pozitiv. Numai în aceste condiții are loc creșterea reală a productivității muncii sociale.

⟶

[1]) Sursa: „Industries mécaniques et industrialisation — aspects économiques des industries mécaniques" pag. 21, 22, publicat la 9 iunie 1967 de Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială.

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII ÎN PRIMELE 10 LUNI

În perioada 1 ianuarie — 31 octombrie 1968 s-a realizat 79,4% din planul anual de investiții și 83,2% din cel al lucrăriior de construcții-montaj. Nivelul realizării planului în primele 10 luni este superior celui din perioadele corespunzătoare ale anilor precedenți și aceasta în condițiile creșterii volumului de investiții cu 13,4% față de aceeași perioadă a anului 1967:

în procente

	1966	1967	1968
— Investiții	72,2	78,6	79,4
— Construcții-montaj	73,2	82,3	83,2

Deși în 1968 realizarea investițiilor pe luni a fost mai echilibrată decît în anii precedenți, este necesar să fie făcute eforturi pentru a realiza în lunile noiembrie și decembrie o medie lunară mai ridicată (circa 6 miliarde lei lunar, față de 4,6 miliarde lei cît reprezintă media primelor 10 luni). O atenție deosebită se cere acordată respectării termenelor de punere în funcțiune la toate obiectivele prevăzute, existînd la unele dintre acestea serioase rămîneri în urmă.

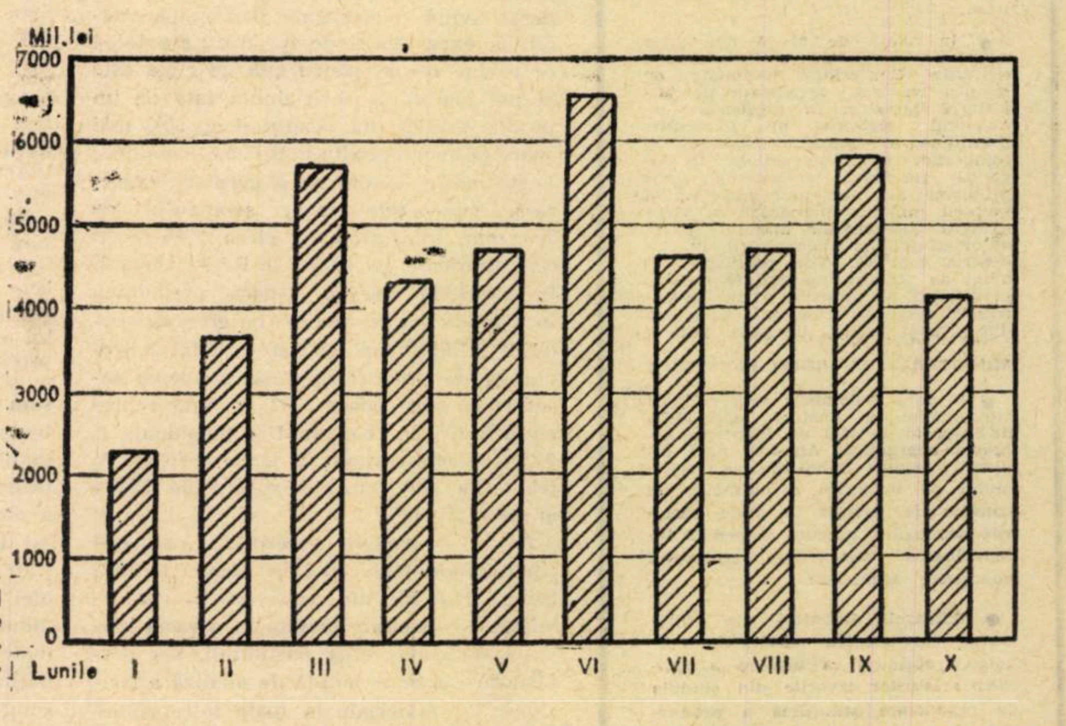

Investiții din fondul centralizat al statului realizate în perioada 1 ianuarie — 31 octombrie 1968

Trebuie menționat că **amortizările** ca element component al cheltuielilor materiale, prețului de cost și prețului pot prezenta anumite particularități. Astfel, sînt posibile situații cînd creșterea absolută a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs să nu însemne un fenomen negativ, ci să fie expresia creșterii productivității muncii sociale. Asemenea situații pot apărea în cazul mecanizării însemnate a muncii. În aceste împrejurări cheltuielile materiale pot crește nu numai ca pondere, ci și în mod absolut pe unitate de produs, pe seama amortizărilor. Creșterea productivității muncii sociale este asigurată în acest caz prin scăderea mai mare a muncii vii decît creșterea muncii trecute, în așa fel încît prețul de cost total pe unitatea de produs să scadă.

Tot ca expresie a creșterii productivității muncii sociale, ponderea amortizării poate să scadă în prețul de cost al producției atunci cînd mașinile vechi se înlocuiesc cu altele mai perfecționate, mai productive în următoarele condiții: a) cantitatea de produse sporește mai rapid — ca urmare a înlocuirii — decît valoarea mașinilor față de cele înlocuite, astfel încît amortizarea scade în sumă absolută pe unitatea de produs; b) reducerea amortizărilor pe unitatea de produs este mai mare decît a muncii vii.

Modalitățile reducerii consumurilor materiale

COTA RIDICATĂ a cheltuielilor materiale în totalul cheltuielilor de producție și în valoarea producției arată importanța reducerii consumurilor materiale pentru accelerarea dezvoltării producției și creșterea eficienței activității economice. Pe ansamblul industriei, cheltuielile materiale au reprezentat, în anul 1967, circa 83% din totalul cheltuielilor de producție și circa 72% din valoarea producției, exprimată în prețuri cu ridicata de întreprindere.

Planurile de stat au prevăzut, an de an, reducerea cheltuielilor de producție și, în cadrul acestora, scăderea cheltuielilor materiale. Astfel, pentru perioada cincinalului 1965—1970 se poate estima pe ansamblul industriei o reducere a cheltuielilor materiale care va aduce circa 9 000 milioane lei economii în anul 1970.

Consumurile materiale se micșorează în proporții variate în diferite ramuri ale producției în funcție de specificul acestora. **În unele ramuri** ale industriei, cum sînt energia electrică, chimia, celuloza și hîrtia, metalurgia feroasă și construcțiile de mașini, cheltuielile materiale **scad mai accentuat** în comparație cu celelalte ramuri industriale. **În extracția cărbunelui cheltuielile materiale nu se reduc, iar în extracția și prelucrarea țițeiului, exploatarea lemnului, ca urmare a înrăutățirii condițiilor naturale, cheltuielile materiale înregistrează creșteri.** Există și o altă categorie de ramuri industriale, cum este industria alimentară care, deși prin specificul ei are un nivel ridicat al cheltuielilor materiale în costul producției, totuși consumurile de materiale prezintă scăderi, deși în proporții mai mici. Ritmul lent al scăderii cheltuielilor materiale în ramurile industriei alimentare se datorește faptului că materiile prime, care constituie partea hotărîtoare a cheltuielilor materiale ale produselor alimentare, nu pot fi reduse, în general, fără a înrăutăți calitatea mărfurilor. Progresul tehnic în această ramură, introducerea unor tehnologii de fabricație mai perfecționate, dotarea cu utilaje mai productive și îmbunătățirea utilizării capacităților de producție pot determina în primul rînd economii de muncă vie, precum și scăderea mai importantă a amortizărilor pe unitatea de produs, însă amortizările avînd o pondere scăzută (circa 2%) în costurile totale de producție influențează în foarte mică măsură scăderea generală a cheltuielilor materiale.

Pe baza unui calcul efectuat se poate aprecia că, ținînd seama de ritmul reducerii prețului de cost al mijloacelor de producție într-o perioadă de 10 ani, prețurile cu ridicata ale mijloacelor de producție utilizate de industrie se vor putea reduce cu circa 18% (exclusiv industria ușoară și alimentară). Astfel, **economiile efective de cheltuieli materiale vor putea fi de aproape 3 ori mai mari decît cele rezultate din micșorarea consumurilor fizice de materiale.**

Deși în diferite ramuri s-au realizat reduceri ale cheltuielilor materiale de producție, totuși nivelul acestora se menține încă foarte ridicat în comparație cu țările avînd o economie dezvoltată. Astfel, la excavatorul de 0,3 m.c., greutatea ce revine pe un metru cub de cupă este la noi mai mult decît dublă față de un produs similar din Franța și cu 50% mai mare ca a celui produs în R.F. a Germaniei; unele mașini-unelte au o greutate exagerată, cum este cazul șepingului de 700 mm, mai greu cu circa 20% decît cele fabricate în Italia și R. P. Ungară. În industria noastră ușoară predomină încă producția de țesături cu greutăți specifice relativ mari. Astfel, în totalul producției de țesături tip lînă, ponderea țesăturilor grele (peste 282 gr/m.p.) reprezintă 52,6% la cele din fire pieptănate și 91,2% la cele cardate, în timp ce în S.U.A. ponderile corespunzătoare sînt de 33,8% și respectiv 46%.

Avînd în vedere necesitatea reducerii cheltuielilor materiale, în cursul trimestrelor II și III din acest an, în conformitate cu sarcinile trasate în această privință de conducerea partidului, s-a desfășurat o acțiune amplă de analiză a consumurilor materiale în toate întreprinderile industriale, agricole, de transport, de construcții și comerciale. Scopul analizelor efectuate în întreprinderi a fost identificarea cauzelor care generează consumuri materiale mari, neraționale și elaborarea de măsuri concrete care să ducă la îmbunătățirea valorificării resurselor materiale.

În cadrul acestei acțiuni au fost studiate nivelul și structura cheltuielilor materiale pe ramuri și subramuri, structura cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție marfă, cît și la principalele produse pentru a identifica elementele de cheltuieli materiale care sînt exagerate. Au fost examinate posibilitățile de reproiectare a unor produse și de îmbunătățire a procedeelor tehnologice. S-au studiat posibilitățile de extindere a folosirii înlocuitorilor îndeosebi pentru metal și lemn. S-a urmărit asigurarea valorificării deșeurilor tehnologice și a produselor secundare rezultate din procesul de producție, reducerea cheltuielilor materiale legate de aprovizionare și desfacere, reducerea pierderilor din rebuturi, îmbunătățirea gradului de folosire a fondurilor fixe. La întreprinderile de construcții au fost reanalizate unele proiecte cu scopul eliminării, încă în stadiul proiectării, a soluțiilor neeconomicoase, a supradimensionărilor în construcții. În întreprinderile agricole au fost studiate posibilitățile de reducere a cheltuielilor materiale aferente producției globale pe total, pe elemente și sectoare; s-au examinat posibilitățile de eliminare a pierderilor la recoltarea, transportul și depozitarea produselor agricole, îmbunătățirea folosirii îngrășămintelor chimice, reducerea pierderilor mari din mortalitate și mărirea procentului de natalitate a animalelor. La întreprinderile de transport au fost examinate căile de reducere a consumului de combustibil, a cheltuielilor de întreținere și reparare a mijloacelor de transport, de îmbunătățire a structurii și folosirii parcului de locomotive, vagoane, autovehicule, remorci etc.

Analiza posibilităților de reducere a cheltuielilor materiale s-a efectuat de colectivele care se ocupă de organizarea științifică a producției și a muncii în întreprinderi. Aceste colective au elaborat planuri de măsuri pentru desfășurarea acțiunii de reducere a cheltuielilor materiale cu precizarea termenelor de executare a analizelor și a responsabilităților; au propus soluții și au luat măsuri pe baza **posibilităților interne** ale întreprinderilor; au sintetizat analizele efectuate și propunerile de măsuri, evidențiind problemele care trebuie rezolvate **cu sprijinul organelor centrale.** Au urmărit și urmăresc realizarea planului de măsuri pentru reducerea cheltuielilor materiale și modul cum se aplică propunerile adoptate din analizele efectuate.

Acțiunea de analiză și identificare a rezervelor de reducere a cheltuielilor materiale a arătat că pe economie ar fi posibil de realizat economii suplimentare de materiale în valoare de circa 350 mil. lei peste prevederile planului pe semestrul II/1968, circa 570 mil. lei peste prevederile planului cincinal pentru anul 1969 și circa 500 mil. lei peste prevederile pentru anul 1970.

Din cele circa 350 mil. lei economii peste prevederile planului pe semestrul II/1968, circa 135 mil. lei economii reveneau industriei, 140 mil. lei întreprinderilor agricole de stat, 48 mil. lei unităților de construcții montaj în antrepriză, 13 mil. lei transporturilor feroviare, auto, navale și aeriene, 17 mil. lei unităților comerciale ale Ministerului Comerțului Interior și Centrocoop.

Față de volumul mare al cheltuielilor materiale pe economie reducerile preconizate pot fi considerate mici. Dacă ținem seama de rezervele ce există în raport cu volumul de activitate, trebuie să recunoaștem că unele ministere au propus economii de materiale cu mult sub posibilitățile reale. În această situație sînt ministerele: Energiei Electrice, Industriei Metalurgice, Industriei Construcțiilor de Mașini și Industriei Chimice, precum și consiliile populare județene.

Rezultatele acestei acțiuni nu trebuie însă considerate încheiate, întrucît nu au fost epuizate toate posibilitățile de reducere a cheltuielilor materiale.

Una din cauzele principale ale nivelului ridicat al cheltuielilor materiale de producție o constituie **depășirea** de către multe întreprinderi a **normelor de consum** de materii prime, materiale, combustibili. Astfel, depășirea numai cu 0,9% (anul 1966) a normei de consum de metal pentru tractor U. 650 cu tracțiune simplă a dus la un consum suplimentar de metal de 441 tone; depășirea normei de consum de feromangan de 75% Mn pentru oțel Martin realizat cu mangan a determinat un consum suplimentar din acest material în anul 1967 de 4 137 tone; depășirea, în anul 1967, a normelor de consum la cocs de furnal și cocs mărunt pentru aglomerare a implicat un consum suplimentar de 25 000 tone cocs. În anul 1967 aproape 50% din normele de consum energetic au fost depășite, ceea ce a dus la un consum suplimentar de aproape 330 000 tone combustibil convențional.

Un alt aspect negativ care acționează în sensul unor cheltuieli materiale mari este nivelul ridicat al **pierderilor din rebuturi, calități inferioare** și alte **cheltuieli neproductive.** Astfel, pierderile din rebuturi, în anul 1967, au reprezentat 643 milioane lei, iar pierderile din calități inferioare și alte cheltuieli neproductive 590 milioane lei. Cele mai însemnate pierderi din rebuturi au avut loc, în anul 1967, la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (323 mil. lei), Ministerul Industriei Metalurgice (158 mil. lei), Ministerul Industriei Chimice (43 mil. lei).

Nivelul ridicat al cheltuielilor materiale se datorește și **nerealizării indicilor tehnici și economici proiectați** la unele unități noi intrate în funcțiune, îndeosebi în industria chimică. În sectorul îngrășămintelor chimice, în anul 1967, au crescut cheltuielile materiale datorită rezultatelor nesatisfăcătoare înregistrate la combinatele de la Turnu Măgurele și Craiova. Consumurile materiale proiectate au fost mult depășite și la Combinatul de celuloză și hîrtie din Călărași, Combinatul de fibre artificiale Brăila, Fabrica chimică Pitești, Combinatul chimic Victoria.

Încărcarea insuficientă a utilajelor sau nefolosirea acestora la multe întreprinderi a determinat **sporirea amortizărilor** și creșterea pe această cale a cheltuielilor materiale.

O cauză importantă care contribuie la menținerea unor cheltuieli materiale ridicate este **gradul încă scăzut de valorificare** la o serie de materii prime de bază.

Este necesar a se continua cu fermitate studierea problemei cheltuielilor materiale pentru a se realiza în viitor economii care să corespundă necesităților de dezvoltare și posibilităților reale ale economiei noastre naționale. În depistarea acestor căi trebuie pornit de la intensificarea preocupărilor pentru introducerea progresului tehnic, pentru reproiectarea și modernizarea produselor, ca și de la deficiențele ce se manifestă frecvent în întreprinderile noastre și care fac să crească nivelul cheltuielilor materiale.

Factorii enumerați mai sus nu epuizează căile reducerii cheltuielilor materiale. În acest context, un acent deosebit trebuie pus pe creșterea productivității muncii vii, care — după cum am arătat — constituie factorul de bază în procesul complex al reducerii cheltuielilor materiale.

Gh. ȘICĂ

R. KATZ

DIN PREOCUPĂRILE INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE

● Luna trecută colegiul ministerului a dezbătut în plenul său și a stabilit măsuri în legătură cu: — Realizarea planului de producție, investiții și export pînă la sfîrșitul anului; — Înfăptuirea unui complex de măsuri privind organizarea producției și a muncii în întreprinderile subordonate.

● În luna noiembrie a.c. pe agenda dezbaterii colegiului ministerului se află, între altele — Analiza activității controlului financiar intern pe anul 1968; — Activitatea de selecționare, pregătire, repartizare și promovare a cadrelor.

MINISTERUL MINELOR

● În colegiul ministerului s-au analizat zilele acestea cauzele care au determinat imobilizări sub formă de stocuri supranormative și de fonduri fixe inactive. Au fost adoptate măsuri corespunzătoare la nivelul întreprinderilor, direcțiilor generale, Direcției de aprovizionare și desfacere și organelor de control intern.

● În zilele de 28—30 noiembrie a.c. se vor desfășura în Capitală lucrările Conferinței naționale de tehnică minieră, organizată de Ministerul Minelor, în colaborare cu Consiliul Național al Cercetării Științifice și Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor. Pe agendă figurează dezbaterea unor probleme din domeniul geologiei și tehnicii miniere, preparării și valorificării substanțelor minerale utile, automatizării și mecanizării în industria minieră. Vor participa oameni de știință, ingineri, tehnicieni, cercetători și proiectanți din industria minieră și domeniile adiacente din țară și invitați de peste hotare.

MINISTERUL ENERGIEI ELECTRICE

● În luna octombrie a.c., colegiul ministerului a analizat activitatea desfășurată în 1968 de Inspecția generală energetică. Au fost date indicații pentru îmbunătățirea sistemului de urmărire a normelor de consum de energie în toate ramurile economiei, precum și pentru intensificarea valorificării resurselor energetice secundare.

● Viitoarele dezbateri ale colegiului vor analiza rezultatele economice obținute ca urmare a aplicării măsurilor izvorîte din studiile de organizare științifică a producției și a muncii, elaborate în 1968 și rezultatele dobîndite de întreprinderile din ramura energiei electrice, aflate în experimentare, pe bază HCM 1404/1967.

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

IAZURILE — REZERVE DE HRANĂ ȘI ENERGIE

prof. Th. BUȘNIȚĂ
membru corespondent al Academiei

Salbele pîraielor

Cantitatea de apă atmosferică este apreciată după unii specialiști (Hutchiuson — 1957) la 13.000.000 km^3. Această apă cade treptat pe pămînt sub formă de precipitații, iar rezerva se reface prin evaporație și transpirația viețuitoarelor (animale și plante), care conțin mari cantități de apă (așa-numita „apă biologică", evaluată la 2.000.000 km^3). Trei sferturi din precipitațiile atmosferice cad în mări și oceane.

Cantitatea de apă ce cade pe pămîntul țării noastre este evaluată la o medie de 400 mm anual; dacă ea ar stagna pe pămîntul țării am avea un strat de 40 cm. Cum însă apa de precipitații se scurge în mare și o bună parte se infil-

AGENDA ECONOMISTULUI

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

SOLUȚII DE INTERES GENERAL

● Produsele destinate schimbului cu alte țări se livrează în condiții de export

ÎNTR-UN LITIGIU angajat între Întreprinderea de comerț exterior „Mercur" București (beneficiară) și Industria Panificației „Prahova" Ploiești (furnizor), beneficiara a pretins ca produsele ce urmau să-i fie livrate să îndeplinească anumite condiții de ambalare, marcaj, expediere etc., impuse de destinația externă a produselor. Furnizorul s-a opus susținînd că, potrivit HCM nr. 3236/1967, schimburile directe cu alte țări care au ca obiect bunuri de consum repartizate fondului pieței se livrează pe baza standardelor sau normelor interne în vigoare.

Organul arbitral s-a pronunțat în favoarea beneficiarului. În exercitarea dreptului de control, prin decizia nr. 2454 din 17 septembrie 1968, primul arbitru de stat a menținut soluția organului arbitral ca temeinică și legală. Astfel, în conformitate cu dispozițiile H.C.M. nr. 3236/1967, schimburile directe de bunuri de consum cu alte țări reprezintă o formă de realizare a operațiunilor de comerț exterior și ca atare, livrarea acestor bunuri trebuie făcută în anumite condiții. Art. 6 alin. 2 din această hotărîre prevede că „Contractarea mărfurilor de export... în cazul schimburilor de bunuri de consum se va face ținînd seama de principiile și de nivelul de prețuri practicate în relațiile de comerț exterior".

● Vîrtejurile de aer care întrerup curentul electric nu constituie cazuri de forță majoră

PRIMUL ARBITRU DE STAT, prin Decizia nr. 2195/15 august 1968, a statuat că vîrtejurile de aer care antrenează praf și ierburi nu constituie forță majoră în cazul întreruperii curentului electric. Decizia a fost dată în soluționarea unei cereri de rearbitrare privind litigiul dintre întreprinderea de transport București și IDEE București. Reclamanta a cerut obligarea pîrîtei la plata unei sume reprezentînd amenda egală cu de 8 ori valoarea energiei electrice nefurnizate la 23 aprilie 1963. În cererea de rearbitrare întreprinderea furnizoare a invocat dispozițiile art. 112 lit. a și b din Regulamentul pentru utilizarea energiei electrice, în care se arăta că întreprinderea nu răspunde material față de consumatori pentru furnizarea insuficientă de energie electrică din cauza unor fenomene ale naturii care nu au putut fi prevăzute. În speță, furnizoarea arată că întreruperea s-a datorat unor vîrtejuri puternice de aer care au antrenat praf și ierburi, caz asimilabil forței majore. Respingînd cererea de rearbitrare, primul arbitru de stat a precizat că pîrîta nu a făcut nici o dovadă că vîrtejurile puternice la care s-a referit ar fi fost cauzate de o furtună care să depășească normele admise în calcul.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

● Este obligatorie folosirea mărcilor de fabrică? De la ce dată?

Potrivit art. 5 din „Legea privind mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu", întreprinderile producătoare au obligația să înregistreze și să folosească mărci de fabrică „pentru toate produsele lor destinate consumului intern". Față de textul imperativ al legii rezultă clar că, spre deosebire de reglementarea veche, înregistrarea și folosirea mărcilor de fabrică prin aplicarea lor pe produse sau pe ambalajul acestora este obligatorie.

Art. 39 din Lege prevede că „după expirarea unui termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, produsele fabricate în întreprinderi românești vor putea fi puse în circulație numai dacă sînt prevăzute cu marca obligatorie...".

Cum „Legea privind mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu" a intrat în vigoare la data de 29 iunie a.c., urmează că obligativitatea folosirii mărcilor de fabrică (cu excepțiile prevăzute de Lege) să se aplice începînd cu 29 decembrie a.c.

CUVÎNTUL EXPERTULUI CONTABIL

CONTROLUL GESTIUNII MANDATARILOR

ÎN PRACTICA activității de control au apărut dese controverse cu privire la natura controlului gestionar, sfera lui, privind unitățile comerciale administrate de angajații-mandatari. Aceste controverse sînt determinate de modul echivoc în care este redactat textul referitor la control (pct. 10, litera c), din „Instrucțiunile privind administrarea unor unități prin mandatari" aprobate prin Ordinul M.C.I. nr. 300/1967. Aceste instrucțiuni prevăd că întreprinderea de alimentație publică coordonatoare controlează „...asigurarea integrității bunurilor încredințate". Cu alte cuvinte, sfera controlului gestionar ar urma să se rezume la verificarea „existenței bunurilor date în folosință".

Acceptarea acestui punct de vedere ar însemna ca unitățile date în administrarea mandatarilor să constituie o categorie aparte de unități comerciale. Or, predarea către mandatari a unor unități comerciale, reprezintă numai o formă nouă de administrare, fără ca acestea să-și schimbe caracterul de unități socialiste, făcînd parte integrantă din rețeaua comercială de stat sau cooperatistă. Acest punct de vedere este confirmat de Instrucțiunile mai recente, aprobate prin Ordinul M.C.I. nr. 261/1968, care la pct. 13 prevăd: „În ce privește controlul în unitățile date în mandat, acesta se va exercita de către organele de control ale întreprinderii, ale direcției comerciale, respectiv uniunii județene a cooperativelor de consum, uniunii județene a cooperativelor agricole de poducție și inspecției comerciale de stat, precum și de către alte organe care au sarcina de a controla rețeaua comercială". Deși ultimele instrucțiuni au fost emise pentru extinderea formei de administrare prin mandat în unitățile de desfacere cu amănuntul a produselor alimentare și nealimentare, considerăm că regulile noi introduse se aplică și unităților de alimentație publică mandatare.

Dacă, față de ultimul text citat, dreptul și obligația de control a organelor competente nu mai poate fi pusă în discuție, se naște totuși întrebarea: în ce constă controlul gestionar ce urmează a fi efectuat, de vreme ce mandatarii au dreptul să utilizeze în activitatea lor bunuri de inventar și numerar propriu? Răspunsul la această întrebare trebuie să rezide din însăși natura acestei forme de administrare. Aceasta presupune o demarcație între bunurile din dotarea întreprinderii și cele aduse de mandatar și luarea în considerare a situației de fapt că în totalul mărfurilor sînt cuprinse atît mărfuri asigurate din fondul de stat, cît și cele achiziționate de la producători particulari sau din producție proprie. Așa fiind situația, credem că controlul de gestiune al unităților administrate de mandatari trebuie să aibă următoarea sferă de cuprindere:

● *Bunurile, mijloacele fixe și cele de mică valoare, dotate de întreprinderea coordonatoare;*

● *Mărfurile și ambalajele de transport, refolosibile.*

Inventarierea tuturor mărfurilor și a ambalajelor este justificată de faptul că cea mai mare parte din acestea sînt acordate pe credit. Deci, nu-i poate fi indiferent întreprinderii coordonatoare dacă mandatarul poate sau nu să justifice mărfurile pe care i le-a pus la dispoziție. Cum nu se poate face o deosebire între mărfurile livrate de întreprindere și cele achiziționate de mandatar, se impune inventarierea întregului stoc faptic. Ca urmare, situația de gestiune (comparația dintre stocul de mărfuri și soldul scriptic al contului analitic privind mărfuri livrate), va putea prezenta două situații:

● Stocul de mărfuri este mai mic decît soldul scriptic, situație în care trebuie luate toate măsurile de acoperire pe loc a diferenței, cu numerar, sau dacă nu este posibil, se impune emiterea deciziei de reținere și trecerea la executarea silită asupra garanției.

● Stocul de mărfuri este mai mare decît soldul scriptic, fapt ce semnalează o bună administrare, creditele acordate fiind acoperite. Menționăm că aceste plusuri nu vor fi înregistrate, deoarece operează prezumția că diferențele în plus constituie mărfuri achiziționate direct de mandatari cu numerar propriu. Pentru același motiv nu poate fi controlat numerarul existent în unitate, acesta aparținînd în întregime mandatarilor.

I. MINEA
D. ALEXANDRU
experți contabili

RĂSFOIND PRIN DOSARE

CUMPĂRAȚI CAFEA RÎȘNITĂ...

ESTE MULT PREA BINE cunoscut că desfacerea cafelei prăjite se face atît sub formă de boabe, cît și gata rîșnită. Mai puțin cunoscut este însă modul în care se ține evidența și se decontează cantitățile vîndute din cele două feluri de cafea, acestea avînd prețuri diferite.

Problema nu este deloc lipsită de interes, de vreme ce o singură unitate vinde zilnic între 30—60 kg cafea, iar diferența dintre prețul cafelei boabe prăjite (97 lei) și cel al cafelei rîșnite (103 lei) este de 6 lei.

Cum evidența gestionară a cafelei prăjite boabe se ține la un loc cu cea rîșnită, Direcția plan financiar din Ministerul Comerțului Interior a emis o instrucțiune (nr. 22/55133 din 10 septembrie 1966), prin care s-a urmărit să se reglementeze modul de decontare a sumelor încasate în plus la comercializarea cafelei rîșnite. Aceste instrucțiuni prevăd ca periodic organizațiile comerciale (prin organele de control) să facă sondaje la fiecare unitate pentru a se determina, în procente, cîtă cafea se vinde sub formă de boabe prăjite și cîtă rîșnită. Coeficientul astfel stabilit, prin clasicul proces-verbal, se aplică apoi la vînzările zilnice ulterioare, constituind luni de zile baza decontărilor pe care le fac vînzătorii.

Terminînd lectura acestor instrucțiuni mi-am pus întrebarea: Ce rezultate practice pot avea ele, de vreme ce impun o modalitate extrem de **relativă** de decontare a unor sume **concret încasate de vînzător?**

Întreprinderea bucureșteană „Comaliment", urmînd întocmai prevederile instrucțiunii în cauză, în urma sondajelor făcute, a stabilit următorii coeficienți de cafea rîșnită vîndută, din totalul celei prăjite: Unitatea nr. 1 = 8%; nr. 2 = 16%; nr. 8 = 18%; nr. 7 = 20%.

Cu alte cuvinte, în cazul unității nr. 1, la 1000 kg cafea prăjită vîndută lunar, vînzătorul va depune în plus, pe lîngă suma rezultată din vînzarea cafelei la prețul de bază numai 480 lei, pe cîtă vreme vînzătorul de la unitatea nr. 7, la aceeași cantitate vîndută, va depune 1200 lei, cu toate contestațiile pe care le-ar face. Poate fi considerată această modalitate (legal introdusă) drept științifică?

La O.C.L. Alimentara — Sector I, contabilul șef, remarca, pur și simplu, că nu a înțeles să aplice aceste instrucțiuni, demonstrînd, consecințele negative pe care le-ar avea aplicarea lor.

Ca urmare, în unitățile alimentare din sectorul I se aplică un sistem de înscriere într-un borderou zilnic a cantităților vîndute de cafea rîșnită, iar la sfîrșitul zilei se depune suma corespunzătoare. Desigur, sistemul este mai aproape de realitate decît cel preconizat prin instrucțiunile amintite și poate ar da rezultate bune dacă nu ar exista posibilitatea necontrolabilă ca, din cînd în cînd, să se „uite" a se înscrie în borderou unele cantități de cafea măcinată.

Acestea sînt faptele. Ce măsuri pot fi luate pentru ca aproximațiile ce survin (și de ce să nu o spunem, și multiplele suspiciuni pe care le generează acest mod de decontare) să fie înlăturate? Biroul de expertize contabile judiciare al Municipiului București, ca urmare a unor expertize efectuate în dosare, care au avut ca obiect delapidări petrecute la două unități de comercializare a cafelei, a preconizat următorul sistem (citez din procesul verbal de ședință al colectivului consultativ): „Biroul local de expertize contabile judiciare urmează să propună Ministerului Comerțului Interior reanalizarea reglementării existente și, printr-o nouă dispoziție normativă, să introducă sistemul vînzării cu preț unic, atît a cafelei prăjite boabe cît și a celei măcinate (măcinarea fiind un serviciu adus clienților care cumpără cafea prăjită, iar în prețul unic ar putea fi incluse cheltuielile reale per kg aferente acestei operațiuni). Prin introducerea prețului unic, gestiunile vor fi încărcate cert cu contravaloarea cafelei prăjite primite, evitîndu-se situațiile care se creează prin actuala reglementare".

Subscriem la această propunere care, de altfel, are adepți și printre specialiștii din comerț.

C. CRIȘTEA

Vă prezentăm:

UZINA DE UTILAJ PETROLIER — TIRGOVIŞTE

Așezată pe temelia unui vechi arsenal al armatei, actuala uzină de utilaj petrolier din Tîrgoviște are un istoric bogat. Documentele consemnează faptul că la 2 august 1865 a fost pusă piatra fundamentală, iar la sfîrșitul anului 1866 au fost terminate lucrările construcției. Acum 102 ani și-a început activitatea „Fonderia" de tunuri din Tîrgoviște. Existența arsenalului este menționată în continuare, în multe piese de arhivă.

În alte documente sînt menționate acțiunile politice și economice împotriva asupririi burghezo-moșierimii desfășurate de muncitorii de la arsenal. Muncitorii de la atelierul nr. 3 al Depozitului de armătură au luat parte activă la greva generală din 1920 și la reorganizarea sindicatului mixt din Tîrgoviște.

Între anii 1920—1936, arsenalul a fost transformat într-un depozit de echipament militar, iar după anul 1936 producția era destinată confecțiilor și reparațiilor de utilaje și armament.

După eliberarea țării noastre, la 8 august 1945 a luat ființă Uzina metalurgică din Tîrgoviște care începe să livreze piese de schimb pentru locomotive și vagoane, utilaje pentru întreținerea căilor ferate. Cu timpul, producției sale se adaugă butoaie metalice și din lemn, bancuri de tîmplărie, roabe și paturi metalice etc.

Anul 1949 a marcat începutul unei dezvoltări impetuoase a uzinei. Această unitate a primit sarcina de a produce utilaj de foraj și extracții.

Situat în centrul orașului, fostul arsenal se întindea pe o suprafață de 10 ha. O treime din teren era ocupat cu o serie de ateliere insalubre, neadecvate unei producții de serie. De organizarea unor fluxuri tehnologice și de introducerea unor elemente de mecanizare nici vorbă. Dar, paralel cu ritmul rapid de creștere a producției, cresc și capacitățile existente. Astfel, în 1950, este construit atelierul de forjă a cărei producție depășește astăzi 7.150 tone piese pe an. În noul atelier al turnătoriei de oțel prima șarjă a fost turnată la 1 mai 1951.

	1951	1968
Racorduri speciale, perechi	14 750	170 000
Armături din oțel (tone)	229	9 000

Cele dintîi produse ale uzinei din Tîrgoviște, după reprofilare au fost **macaralele și geamblacurile de producție, instalațiile de foraj KAM 300 și 500, racorduri speciale și pompe de noroi.** În anul 1951, au fost asimilate **racordurile speciale** — cep și mufă — și **lanțul Rotary,** iar din 1953, a început fabricația primelor tipuri de **armuri industriale din oțel.**

Dotarea uzinei, creșterea calificării cadrelor, condițiile noi au permis asimilarea unor produse și mai complexe. Dintre acestea menționăm: **instalațiile de intervenție și punere în producție P. 40; instalația de foraj S. 25; instalația de foraj pentru prospecțiuni S. 2,5; instalația de foraj T. 50 și automacaraua de 3 tone.**

În anii șesenalului, creșterea necontenită a volumului producției, precum și diversitatea ei au necesitat noi spații de producție. În anul 1960, au fost alocate alte fonduri pentru construirea unei moderne turnătorii de oțel cu o capacitate de 22 000 tone oțel lichid pe an. Între anii 1964—1965 s-au constituit: o forjă de precizie pentru racorduri speciale, o fabrică de oxigen, o centrală termică și altele. Paralel a crescut și gama produselor. Apar astfel:

- **sondezele geologice SG-650 și 300;**
- **instalația de intervenție IC-5;**
- **autotroliu pentru măsurători speciale la sonde de 7000 m adîncime;**
- **automacarale de 5 tone;**
- **noi tipuri de armături din oțel.**

Datorită performanțelor lor, produsele uzinei din Tîrgoviște sînt exportate în numeroase țări din Europa, Asia, America de Sud, unde se bucură de o bună apreciere.

În perspectivă pe teritoriul uzinei vor apărea noi obiective. Între altele, este vorba de un nou atelier de forjă, o hală de montaj, o fabrică de vane; se vor extinde turnătoria, fabrica de oxigen, secția de racorduri speciale etc.

În structura producției vor interveni modificări esențiale în ce privește sortimentele, calitatea și complexitatea produselor. În cadrul acțiunii susținute de asimilare vor intra în producția de serie un număr de produse noi cum sînt: **tipuri de instalații de foraj, de intervenție, de punere în producție și de operațiuni speciale, de sondeze geologice pentru minereuri, de instalații de foraj pentru puțuri de apă și cercetări hidrologice, diferite serii de pompe de noroi, o serie de tipodimensiuni de armături din oțel etc.**

În afara asimilării noilor produse, se remarcă și sporirea considerabilă a producției unor sortimente existente. Astfel, producția de armături industriale din oțel va crește la peste 10 000 tone în 1970, cea de agregate de aspersiune pentru irigat la circa 3 000 bucăți, iar cea a pieselor de schimb va înregistra un spor de peste 35%. Prin producerea noilor tipodimensiuni și prin asimilarea de armături noi pînă în 1970, se va reduce importul unor produse și se va extinde totodată nomenclatorul de export.

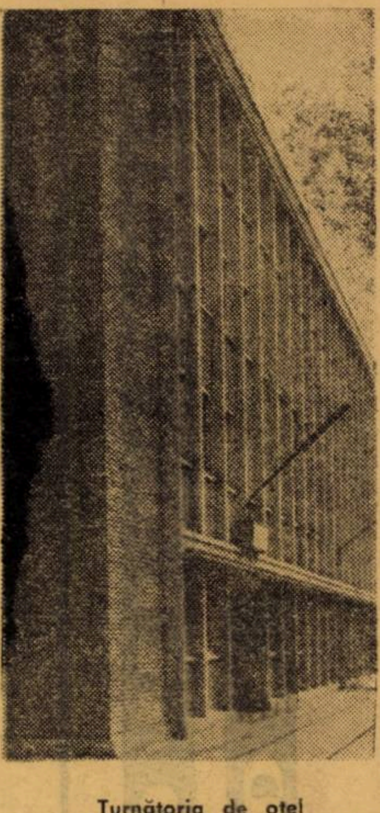

Turnătoria de oțel

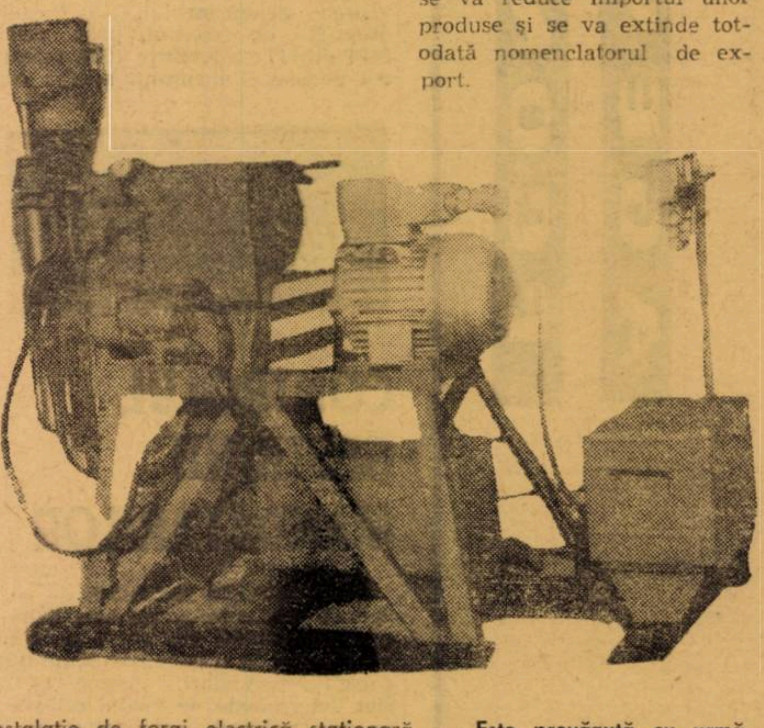

Instalație de foraj electrică staționară. — **Este prevăzută cu următoarele anexe necesare carotajului: cap hidraulic de 1,6 tf; geamblac — manifold de refulare; mast (turlă) denisipător; hidrociclon pentru curățirea noroiului; grup de pompare acționat electric. Pompa de noroi prevăzută cu trei trepte de viteză poate realiza pomparea unui debit de 120 l/minut la presiunea de 25 kg f/cm². Adîncimea de foraj cu prăjină de 42 mm la 150 m, iar cu prăjini de 33,5 mm la 250 m. Susținerea garniturii de foraj și apăsarea pe sapă se realizează hidraulic.**

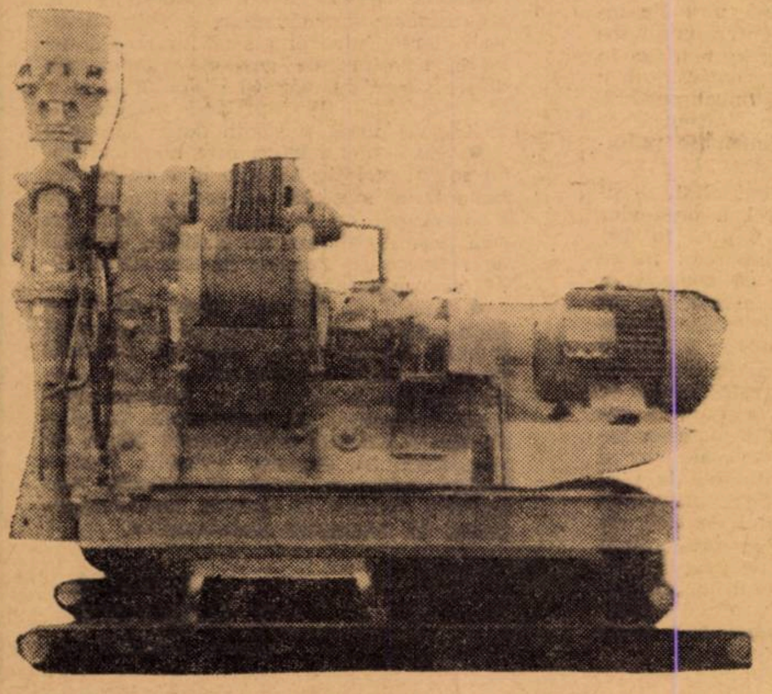

Instalație de foraj — SG 300 — varianta diesel transportabilă. **Adîncimea nominală de foraj cu cabluri metalice (prăjini de 50 mm) este de 300 m, iar cu diamante (prăjini de 42 mm) de 600 m. Unghiul de rotire al capului rotativ este de 0—360°, iar turația capului rotativ de 98—1 370 rot/min. Sînt destinate cercetărilor geologice prin foraj și carotaj mecanic în scopul detectării de substanțe minerale solide, sau de hidrocarburi fără caracter eruptiv. Sînt folosite, de asemenea, pentru săpări de găuri în scopul explorării sau exploatărilor geologice — în carierele de piatră, amenajări hidrotehnice, consolidări de fundații etc.**

Obținerea unei cît mai înalte eficiențe economice, constituie obiectul principal al activității uzinei tîrgoviștene. Anul acesta, de pildă, pe primele 10 luni principalii indicatori au fost realizați după cum urmează:

- **producția globală 102,1%**
- **producția marfă 100,5%.**
- **producția marfă vîndută și încasată 100,7%**
- **beneficiu 112,1 la sută.**
- **productivitatea muncii 100,8%.**

Pentru a ne face o imagine asupra sarcinilor multilaterale care stau în fața colectivului de muncă de la Uzina de utilaj petrolier din Tîrgoviște trebuie să arătăm că producția ce se va executa suplimentar pînă în 1970 pe seama creșterii productivității muncii va depăși 200 000 000 lei (echivalentul întregii producții realizate în anul 1958); prețul de cost va scădea cu 21% față de anul 1965, iar volumul de economii va depăși cifra de 108 milioane lei.

E. Z.

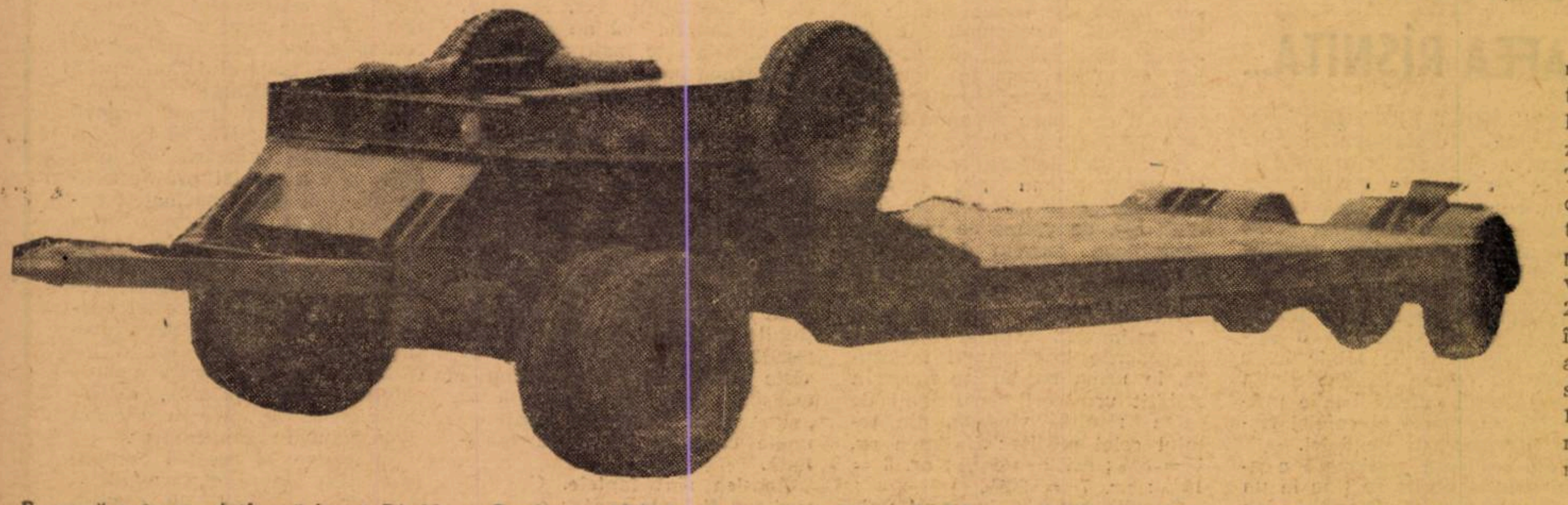

Remorcă auto cu platformă joasă RA 12. — **Sarcina — 12,5 tf; platforma utilă — 5×2,7 mp; înălțimea platformei 700 mm; baza între axele trenurilor 7250 mm; greutatea cu roți rezervă, scule și echipament auxiliar 4640 kgf; sistem de frînare pneumatic numai la trenul din spate de 5 atm.**

În dorința de a explora pentru nevoile economiei căile atît de promițătoare ale trecerii operative de la cercetare la valorificare, revista „Viața economică" deschide o dezbatere pe această temă.

CERCETARE — APLICARE

APLICAREA ÎN PRACTICĂ NU ESTE O OPERAȚIE SIMPLĂ

acad. Gr. C. MOISIL

CRED CĂ IDEEA revistei „Viața economică" de a deschide un șir de anchete, interviuri, conversații, analize, articole asupra posibilităților de aplicare a cercetării teoretice în practică este deosebit de bună și vine exact în momentul cînd trebuia să vină. Fiindcă, să nu uităm, aplicarea în practică a cercetării științifice nu este o operație simplă și care să se facă direct. De curînd, în Franța, s-a creat o instituție care poartă numele de ANVAR, adică Agenția Națională pentru Valorificarea Cercetării, care are drept scop să pună în valoare pentru aplicații tehnice, economice, cercetarea științifică. La noi o astfel de instituție nu există și, adaug, este rău că nu există. Ea ar trebui să ia ființă. Pentru pregătirea acestei instituții, conversațiile pe care le vom avea în revista „Viața economică" sînt de o deosebită importanță. Să analizăm puțin felul cum se petrece acest fenomen al aplicării în practică, în tehnică, în economia cercetării științifice.

S-a crezut într-o vreme, și insist asupra acestui punct, vreau să-l lămuresc, s-a crezut că, de exemplu, fabricile, tehnica sau instituțiile economice vin la cercetătorul pur și îi pun probleme pe care el trebuie să le rezolve. În genere, aceasta nu este adevărat. Acest mod de a se proceda este rezervat pentru un număr restrîns de instituții, restrîns nu ca importanță, nici ca număr, nici în ce privește fondul pe care îl cheltuiesc, nici din punct de vedere al rezultatelor pe care le au, însă restrîns într-un anume sens filozofic al lucrului, restrîns ca gamă a preocupărilor — pentru ceea ce numim institutele de cercetare departamentale și institutele de cercetare sau laboratoarele uzinale. Acestea au rolul de a rezolva anume probleme precise pe care tehnica, economia le cer să fie rezolvate rapid, într-un timp care poate să fie planificat și cu un beneficiu care poate să fie înainte sau după — contabilizat.

În afară de această cercetare științifică, și eu susțin că aceasta este încă și mai importantă decît cealaltă, există acea cercetare științifică a cărei valorificare cere un timp lung și a cărei contabilizare a beneficiilor nu se poate face sau măcar nu se poate imagina azi cum s-ar putea face. Dau întotdeauna exemplul ecuațiilor lui Maxwell. Acest sistem de 8 ecuații cu derivate parțiale stă la baza întregii tehnici moderne. Undele care apar în radiodifuziune, undele care sînt întrebuințate în televiziune, toată tehnica aceasta modernă e fondată pe ecuațiile lui Maxwell. Dacă cineva ar vrea să vadă cît merită să fie plătite aceste ecuații ale lui Maxwell, eu cred că i-ar fi greu s-o facă, dar dacă crede că poate s-o facă fiindcă istoria științei și a tehnicii în ultima sută de ani este bine cunoscută, sînt dispus să dau un nou exemplu. Care este, după contabilitate, valoarea teoremei lui Pitagora? Acest lucru desfid pe cineva să poată să-l dea. Și răspunsul că această teoremă ar fi devenit de domeniu public nu este edificator, fiindcă era din primul moment de domeniul public.

Iată de ce există o anumită cercetare care trebuie valorificată și a cărei valorificare nu se poate face de întreprinderi, nu se poate face decît de anumite instituții speciale de legătură: cercetarea fundamentală. Exemplul ecuațiilor lui Maxwell este potrivit și aci. Voi da altă dată un șir de exemple precise din domeniul restrîns al preocupărilor mele.

Deocamdată, să nu uităm, e nevoie de o instituție care să valorifice cercetarea și la noi în țară ca și în alte țări, și este nevoie ca să știm cît mai repede, lucrul începe să devină urgent, care este această instituție. Va fi ea Consiliul Național al Cercetării Științifice? Poate. Instituția care nu poate să fie și nu trebuie să fie este Academia Republicii Socialiste România. În cadrul Academiei Republicii Socialiste România cercetarea trebuie să fie debarasată de obsesia aplicațiilor ei. Să nu uităm, orice cercetare științifică se aplică. Ideea că ar exista o cercetare care se poate aplica și alta care nu se aplică este falsă. Toată matematica se aplică, dar nu pot să știu cînd se aplică și nu pot s-o fac ca să se aplice. Dacă voi face numai matematică care să se aplice, acea matematică se va aplica poate azi, dar nu se va mai aplica mîine și nu trebuie ca azi să omoare pe mîine.

---

trează în pămînt, numai 5% din suprafața țării este acoperită de ape curgătoare sau stătătoare. De altfel, pe glob, volumul apei dulci din rîuri este evaluat la 250.000 km³, iar din lacuri la 25.000 km³. Rezultă că pe continent este puțină apă dulce; unii oameni de știință evaluează că ea reprezintă numai 2% din apa globului.

Un mijloc de acumulare a apei dulci în țara noastră l-au constituit în trecut iazurile. Suprafețele lor variau între cîteva sute de m² și 500 ha. Iazuri cu suprafețe mai mari au existat foarte puține. Printre iazurile mai mari se număra și cel de la Drăcșani din Moldova, care avea peste 1 000 ha.

Salbele de iazuri pe văile pîraielor din Moldova construite acum sute de ani, în goana după pămînt arabil, au fost treptat distruse. De aceea, acum 10 ani, cînd a început acțiunea de refacere a acestora, suprafața totală a iazurilor din Moldova era redusă la 3 000—4 000 ha.

Iazurile formează, în primul rînd, un mijloc de apărare împotriva urmărilor precipitațiilor abundente. Așa, de exemplu, în regiunea Lehliu-Călărași, o zonă cunoscută ca secetoasă, în luna iunie și uneori în iulie, cad 100—150 mm apă, pentru ca în lunile ianuarie-iunie cantitatea de precipitații să fie minimă (5—10 mm/lună). Acumulările de apă prin iazuri permit ca o bună parte din precipitații să fie reținute și astfel împiedicate inundările terenurilor agricole. Totodată, aceste acumulări determină o microclimă mai umedă prin evaporarea apei de pe suprafața iazurilor, favorizînd dezvoltarea culturilor agricole și îndeosebi a grădinilor de pomi și a viilor. Iazurile se construiesc însă pentru a acumula apa necesară udatului grădinilor, adăpatului vitelor, reprezentînd, totodată, medii prielnice pentru creșterea peștilor și a păsărilor acvatice (rațe, gîște).

Acțiunile de amenajare a cît mai multe terenuri pentru agricultură fac ca preocupările de refacere a iazurilor vechi și de construire a celor noi să întîmpine multe greutăți. Cu toate că tehnica agricolă de azi permite mărirea producțiilor la cereale (folosindu-se arături adînci și la timp potrivit grăpări raționale, sămînță selecționată, îngrășăminte chimice), uneori se merge pe linia dezvoltării extensive a agriculturii, inclusiv secarea iazurilor și bălților. Consider că s-au făcut mari greșeli pînă acum în acest sens și că ele trebuie oprite cel puțin de azi înainte.

Iazurile formează mari rezerve de apă, care pot fi folosite și în scopuri energetice. Studiile făcute au demonstrat acest lucru, iar experiența arată că la scocul iezăturilor pot fi instalate turbine ce pot mișca roți de mori sau chiar generatoare electrice. Acest lucru este posibil la toate iazurile unde ploile și izvoarele asigură alimentarea lor permanentă. Acolo unde acumulările se fac în regiuni secetoase, apa nu trebuie risipită, ci folosită la maximum pentru irigații, dar mai ales pentru creșterea peștilor și a rațelor.

Bogăția iazurilor

Creșterea rațională a peștilor în iazuri impune existența unor mici pepiniere de creștere a puilor de crap, în vederea populărilor anuale cu pui de crap de 1 an. **Dacă prin creșterea sălbatică a peștilor în iazuri se pot obține 30—40 kg pește/ha pe an, prin populări anuale raționale cu pui de crap, producțiile anuale cresc pînă la 300—1 000 kg/ha.** Acest lucru a fost demonstrat la iazurile și eleșteele din județul Ilfov. Specia care se pretează cel mai bine la creșterea în eleștee este crapul. **Dar, pe lîngă o creștere rațională a crapului în iazuri, pe fiecare hectar de iaz se pot crește 100 de rațe la un preț de cost foarte ieftin.** Astfel, construcția iazurilor devine utilă și foarte rentabilă. Acest lucru a fost demonstrat de sute de ani și astăzi iau extindere tot mai mare și în țări care au dezvoltat pescuitul oceanic și marin, cum este de exemplu Uniunea Sovietică, care pescuiește anual în mări și oceane 2½ miliarde kg pește. În America de Nord, multe ferme agricole au fost transformate în ferme piscicole.

Consider că acțiunea timidă din ultimii ani de refacere a iazurilor, care a început în țara noastră, trebuie dusă cu mai mult curaj și cu mai multă pricepere. În perspectiva deceniului care vine, de-a lungul tuturor rîurilor țării se pot amenaja iazuri și eleștee sistematice de creștere a peștelui. Rîurile care se pretează cel mai bine la astfel de amenajări sînt cele trei Crișuri, Someșul, Mureșul, Ialomița, Siretul și altele. De asemenea, în Moldova și Muntenia există numeroase văi cu bazine de recepție suficiente, care permit acumularea apei în iazuri pe suprafețe de zeci de hectare.

Pentru realizarea acestor amenajări, statul va trebui să ajute CAP-urile și unitățile agricole de stat cu materialele necesare (lemn, fier și ciment) pentru construirea stăvilarelor, deversoarelor și călugărelor.

Fiecare hectar de iaz poate aduce, ca urmare a vînzării peștelui și rațelor, un venit de 3000—4000 lei anual. Aceasta dovedește că există posibilități de amortizare rapidă a investițiilor ce se fac în acest scop. **Dacă în următorii zece ani se va reuși să se construiască 50 000 hectare de iazuri, vom putea pune la dispoziția populației din țara noastră o cantitate de circa 10 000 000 kg de pește, la un preț de cost de circa 3 lei kg.** Aceasta în condițiile nefolosirii furajelor, ci numai printr-o rațională utilizare a apei acumulate.

APE TERMALE ÎN DOBROGEA

● Ape termale conținînd brom, iod, cloruri și sulfați au fost descoperite printre dealurile calcaroase dobrogene de la Celea Mare, Celea Mică și în Ostrovul Gîștii, toate nu departe de Hîrșova. Aceste ape ar putea fi utilizate pentru tratamentul artritelor, reumatismelor, unor afecțiuni biliare etc., eventual în perspectivă și în dezvoltarea pisciculturii dirijate, prin amenajarea de eleștee încălzite în mod natural.

Pescuit pe iazul Drăcșani

Valorificarea superioară a materiilor prime

COEFICIENȚII DE UTILIZARE A MASEI LEMNOASE — VARIAȚII NEJUSTIFICATE

ÎN ACEST AN, cantitatea de masă lemnoasă consumată la producția de mobilă se ridică la circa 1,3 milioane m³, într-o mare varietate de sortimente și specii. Gradul de folosire a acesteia este oglindit în coeficienții de utilizare, care exprimă cît din unitatea de măsură a materialelor se află încorporată în piesele de mobilă. Analizînd coeficienții medii obținuți pe ansamblul întreprinderilor aparținînd Ministerului Economiei Forestiere, în ultimii 3—4 ani, se desprinde că aceștia manifestă în loc de creștere o tendință de continuă scădere. (Vezi tabelul nr. 1).

Valoarea și cauzele unor procente...

Din compararea datelor rezultă o scădere importantă a nivelului realizărilor din sem. I. 1968 față de anul 1965 la cherestea de fag (12,56%) și la cherestea diverse specii (13,34%), o reducere substanțială la cherestea de rășinoase (7,4%), diminuări apreciabile la placaj, furnir, panel (între 3,4% și 5%). Chiar și la PAL, material care prezintă omogenitate calitativă, coeficientul de utilizare arată o reducere de 1,9%.

În perioada 1965—1968, coeficienții de utilizare planificați la furnir, placaj, panel au suferit reduceri treptate (cuprinse între 1,1% și 3,9%), iar cei planificați în 1968 la cherestea de fag și cherestea

⟶

Tabel nr. 1

Felul materialului	U.M.	1965	1966	1967	1968*)
Placaj	m³ net/m³ brut	0,903	0,872	0,867	0,858
indice în serie	%	100	96,56	96,01	95,01
PAL	m² net/m² brut	0,920	0,916	0,909	0,903
indice în serie	%	100	99,56	98,8	98,1
Furnir	m² net/m² brut	0,679	0,666	0,653	0,656
indice în serie	%	100	98,08	96,17	96,61
Cherestea rășinoase	m³ net/m³ brut	0,676	0,642	0,653	0,626
indice în serie	%	100	94,97	96,59	92,60
Cherestea de fag	m³ net/m³ brut	0,430	0,401	0,388	0,376
indice în serie	%	100	93,25	90,23	87,44
Cher. div. specii	m³ net/m³ brut	—	0,300	0,255	0,260
indice în serie	%	—	100	85,00	86,66
Panel	m² net/m² brut	0,915	0,936	0,908	0,884
indice în serie	%	100	102,20	99,23	96,61

*) Semestrul I.

diverse specii, sînt reduși față de anul 1967 cu 6,8% și, respectiv, 9,1%.

Calculînd valorile materialelor consumate în plus numai prin realizarea coeficienților planificați, se ajunge la sume de milioane lei: **în 1966 — circa 6 mil., în 1967 peste 8 mil., iar în sem. I. 1968 peste 3,5 mil.** Dacă în primul semestru al acestui an, s-ar fi atins coeficienții de utilizare medii realizați (nu planificați!) în 1965, s-ar fi putut obține o economie de materiale în valoare de peste 6 mil. lei.

Potrivit justificărilor prezentate de fabricile de mobilă variațiile și nerealizările repetate ale coeficienților de utilizare se datoresc cîtorva factori cum sînt: schimbarea structurii producției, caracterul producției de serie sau individuală, sporirea exigențelor privind calitatea și aspectul estetic etc. Fireste, există anumite greutăți obiective, dar în întreprinderi acționează numeroși factori subiectivi, peste care se trece cu vederea și anume: **slaba preocupare pentru croirea combinată a materialelor, supradimensionarea nejustificată la prelucrarea mecanică a lemnului, folosirea pe scară redusă a unor formate cu dimensiuni potrivite, care să înlăture în cea mai mare parte ștraifurile nefolosibile** etc. Separarea influențelor subiective de alte influențe, ar permite Ministerului Economiei Forestiere să acționeze mai hotărît, să determine măsuri care să faciliteze mai buna folosire a masei lemnoase, creșterea coeficientului de utilizare a acesteia.

Discrepanțe ale risipei

Munca de planificare presupune elasticitate, adaptare rapidă la realități, prevenirea fenomenelor negative. În cadrul Ministerului Economiei Forestiere se aplică aparent cu conștiinciozitate principiul defalcării sarcinilor de plan pe întreprinderi, în funcție de condițiile concrete de producție ale perioadei de plan și de rezultatele obținute în perioadele anterioare. Așa s-a procedat și în acest an, ajungîndu-se ca între nivelul cel mai înalt și cel mai redus al coeficienților de utilizare, să existe o variație cuprinsă între 3% și 13%. Numai că realizările înregistrate în semestrul I a.c. apar surprinzător de „dilatate": **la cherestea diverse specii, o variație de 50%, la panel de 48%, la cherestea rășinoase de 33%, la cherestea de fag de 24%, la furnir de 23%, la placaj de 21%** (așa cum oglindește graficul).

Deci, variații de cîteva ori mai mari, față de cele rezultate din defalcarea sarcinilor de plan.

Diapazonul foarte larg al acestor varații arată că, în realitate, condițiile concrete de producție sînt mult mai variate și mai complexe decît cele impuse de limitele planului. Totodată, întinderea mare a realizărilor la o producție mai mult sau mai puțin omogenă (mobilă), lasă loc presupunerii că nu s-a acționat în direcția generalizării celor mai bune rezultate obținute de unele întreprinderi în folosirea rațională a materialelor lemnoase. Și acestea nu sînt de loc puține. IPROFIL Tehnica lemnului-București, de exemplu, a avut fixați în acest an coeficienți de utilizare peste nivelele medii ale ministerului: la furnir cu 3%, la cherestea de fag cu 7,5%, la cea de rășinoase cu 5,3% etc. **Prin grija manifestată în toate fazele producției, aplicarea croirii combinate și a altor măsuri, coeficienții de utilizare planificați au fost mult depășiți: cu 4,6% la furnir, cu 8,5% la cherestea de fag, cu 6,9% la cherestea de rășinoase.** Rezultate bune în gospodărirea lemnului au înregistrat și IPROFIL Mobila-Iași, IPROFIL-Măgura-Codlei și IPROFIL-Dej. Faptul că experiența acestor întreprinderi a rămas necunoscută a contribuit, în bună măsură, la nerealizarea unui mare număr de coeficienți de ultilizare: **124, dintr-un total de 186.**

Multe unități de industrializare a lemnului se plîng, pe drept cuvînt, de modul în care le este livrată materia primă. CIL Brăila, de exemplu, care a consumat în plus 5 351 m² furnir, justifică această depășire prin faptul că materia primă i-a fost livrată la limita calitativă inferioară prevăzută de STAS. La rîndul său, CIL Pipera, care a consumat în plus în sem. I a.c. o cantitate de 557 m³ cherestea de fag, arată că nu a primit suficientă cherestea de cl. B, iar o parte a fost subdimensionată.

Ar fi util ca ministerul să pună de acord, în balanțele pe calități și dimensiuni a materialelor lemnoase, cantitățile prevăzute pentru producția de mobilă, cu nivelul coeficienților de utilizare planificați.

Petre CIOCLU
economist în C.S.P.

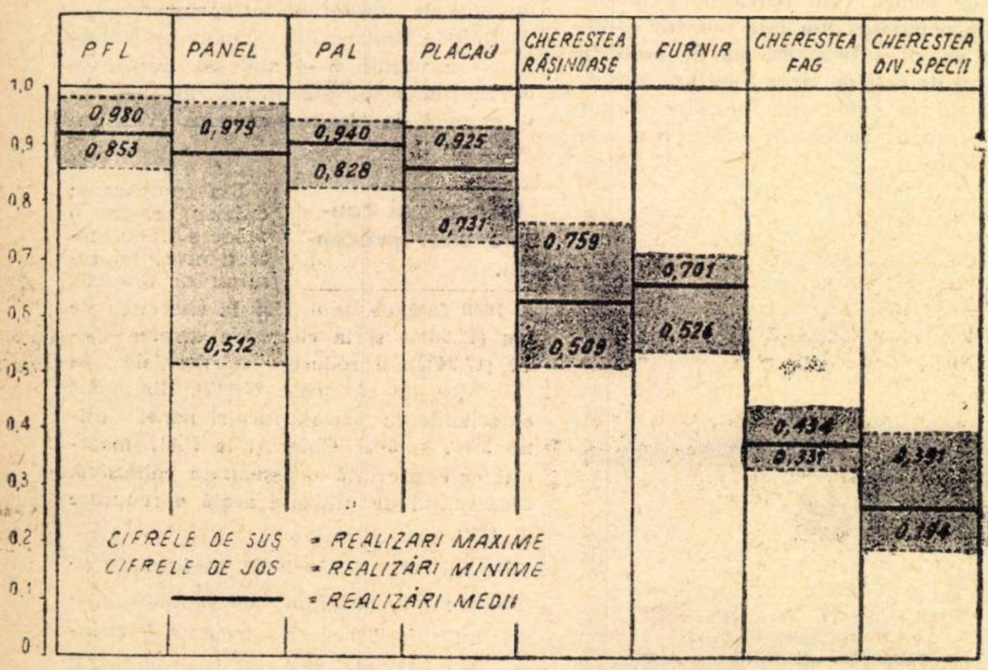

Coeficienții de utilizare realizați de fabricile de mobilă din cadrul M.E.F. pe semestrul I/1968

TEHNICA NOUĂ

SOLUȚII MAI BUNE DE FINANȚARE

PROBLEMA PERFECȚIONĂRII sistemului de finanțare a tehnicii noi capătă în prezent noi dimensiuni, în special datorită trecerii la autofinanțarea activității de cercetare ce se desfășoară în institute specializate. După părerea noastră, cercetarea căilor pentru perfecționarea actualului sistem de finanțare a tehnicii noi trebuie să pornească de la analiza multilaterală a prevederilor instrucțiunilor comune C.S.F., M.F., D.C.S., și B.N.R.S.R. nr. 112.510/1967, precum și de la efectele aplicării lor în practica economică.

Procedînd în acest fel, putem constata că actualele instrucțiuni au adus unele îmbunătățiri sistemului centralizat de finanțare a tehnicii noi. Cu toate acestea, aplicarea respectivelor instrucțiuni generează numeroase consecințe economice și financiare negative. În articolul „Îmbunătățiri necesare în finanțarea tehnicii noi" (Viața economică, nr. 4/1968) se relevă, pe bună dreptate, cîteva dintre acestea (modul necorespunzător în care se prevede valorificarea obiectivelor finisate, caracterul de „marfă" al obiectivelor ce nu dau rezultate și se casează ș.a.).

În afara aspectelor discutate pînă acum, ar trebui luate în considerare și analizate și altele. Astfel, în prezent, toate unitățile economice subordonate unui organ coordonator (minister) aplică același procent asupra prețului de cost pentru prelevarea sumelor ce sînt destinate constituirii fondului centralizat pentru tehnică nouă. Dar structura producției întreprinderilor și specificul proceselor de producție cuprinse în majoritatea ministerelor economice (industria construcțiilor de mașini, chimică, ușoară, alimentară etc.) este destul de eterogenă. De aceea, **prin efectul dispozițiilor legale în vigoare, unele unități** (de exemplu, producătoare de aparate de radio sau de lacuri și vopsele), **își încarcă prețul de cost cu sume peste necesitățile lor reale, iar altele** — cu totul distincte ca profil (de exemplu, constructoare de utilaj chimic) **cu mult mai mici decît ar trebui.** Este evident că acest transfer de cheltuieli pentru tehnică nouă dintr-un domeniu de activitate în altul este insuficient motivat din punct de vedere economic. Pentru a se elimina asemenea neajunsuri, ar fi necesar, după părerea noastră, ca întreprinderile **să fie grupate după profilul procesului de producție și să se utilizeze coeficienți diferențiați, potrivit specificului acestuia.**

O altă consecință a aplicării instrucțiunilor actuale este **includerea repetată a unor sume destinate pentru fondul de tehnică nouă.** Este vorba de cazurile cînd la fabricarea unui produs se lucrează în cooperare sau cînd produsul respectiv este materie primă sau semifabricat pentru o altă întreprindere. În consecință, la nivel de minister sînt concentrate sume însemnate ce nu pot fi practic consumate. Este de menționat că unele ministere au redus aproape în fiecare an cota de constituire a fondului de tehnică nouă (de la apariția H.C.M. 121/1963, cota a fost micșorată în unele cazuri cu peste 25%).

Întrucît valoarea obiectivelor de tehnică nouă terminate și omologate afectează în realitate cheltuielile de producție ale întreprinderilor care le execută, chiar dacă ele se valorifică la terți sau se rețin pentru nevoile proprii de producție, **sistemul actual dezavantajează tocmai pe cei ce fac eforturi pentru a promova progresul tehnic.**

Experiența de pînă acum arată, de asemenea, că **instrucțiunile în vigoare nu permit să se asigure unele corelații financiare importante,** ceea ce favorizează apariția și menținerea unor deficiențe interne în întreprinderi. Nu putem fi de acord cu cei care neagă că la nivelul întreprinderii se pot crea însemnate imobilizări de fonduri, atît sub forma producției neterminate a obiectivelor de tehnică nouă, cît și a disponibilităților bănești, respectiv a diferenței dintre totalul finanțării și această producție neterminată. De regulă, disponibilitățile respective nu se găsesc în contul de decontare, ci în diferite valori materiale necesare activității de bază.

Un alt neajuns al sistemului actual de constituire a fondurilor și de finanțare a tehnicii noi îl constituie insuficienta cointeresare a întreprinderilor în gospodărirea rațională a sumelor alocate pentru tehnica nouă.

Pentru soluționarea unor atari probleme ar fi indicată, după părerea noastră, stabilirea unui raport mai real între fondurile ce se constituie și necesități, precum și între volumul finanțării și cel al obiectivelor soluționate, corelarea sumelor alocate cu posibilitățile reale ale întreprinderilor de a înfăptui obiectivele planificate. Un sprijin real pentru întreprinderi l-ar constitui totodată **simplificarea formalităților de valorificare, precum și mărirea operativității și posibilităților de plată în introducerea tehnicii noi.** Actualul mod de decontare a obiectivelor reținute sau valorificate la terți (prin sistemul investiției) este greoi, necesitînd poziții de plan și fonduri alocate, precum și o suită de aprobări și evidențe. În vederea accelerării procesului de valorificare a obiectivelor de tehnică nouă terminate și omologate ar fi indicată achitarea acestora din credite de mică mecanizare, atît de către întreprinderile care le-au realizat și le rețin pentru nevoile proprii de producție, cît și de către întreprinderile care le achiziționează de la alții.

Pentru ca întreprinderile să poată încheia contracte cu institutele de cercetare este necesar să dispună de bani **Considerăm că ar trebui să existe în întreprinderi un fond care să fie alimentat pe parcurs numai din valoarea încasată din obiectivele valorificate.** Acest fond să fie păstrat la bancă într-un cont distinct, așa cum se practică pentru reparații capitale sau alte activități (deșeuri hîrtie, colectare de fier vechi etc.) urmînd ca decontarea cheltuielilor de tehnică nouă, pe seama acestui fond, să se facă lunar.

Îmbunătățirea sistemului de finanțare a tehnicii noi — atît de necesară în momentul de față — va crea, fără îndoială, condiții pentru o mai rapidă pătrundere a cuceririlor științei și tehnicii în producție, cu toate efectele pozitive ce decurg din aceasta.

Gh. CHIVU

EXPOZIȚIE DE APARATURĂ ȘTIINȚIFICĂ ROMÂNEASCĂ

EXPOZIȚIA „Dezvoltarea producției de aparatură științifică din România", organizată în Capitală de Consiliul Național al Cercetării Științifice împreună cu ministerele și instituțiile centrale producătoare de asemenea aparatură, a însemnat o importantă manifestare pe linia actualelor preocupări de dezvoltare a activității de cercetare științifică din țara noastră. Numărul mare de exponate — peste 230 de aparate și instalații, precum și alte materiale destinate cercetării — a trezit un viu interes în rîndurile cercetătorilor, tehnicienilor și inginerilor. În cadrul expoziției a fost prezentată o gamă largă de aparate optice — care se produc și pentru export — aparatură cu specific de mecanică fină, electronică și electrotehnică, aparatură termotehnică, construcții mecanice și metalice pentru cercetarea științifică, produse ceramice și sticlărie de laborator etc. Multe din aceste produse pot fi prezentate la export, fiind invenții cu caracteristici tehnice avansate.

Remarcînd faptul că pentru prima oară în țara noastră a fost inițiată o astfel de expoziție constatăm că pînă în prezent a lipsit aproape total o activitate organizată de informare și propagandă în domeniul aparaturii de cercetare și de laborator care să facă posibilă o cunoaștere reală a necesităților și posibilităților noastre în acest domeniu.

Pînă acum legăturile între producătorii și beneficiarii de aparatură științifică nu au fost destul de strînse ceea ce a determinat cunoașterea insuficientă a posibilităților interne de fabricație. În parte aceasta explică faptul că în anul 1968 cererile de import de aparatură științifică s-au ridicat la circa 71% din necesarul total.

În bună măsură expoziția reușește să sintetizeze experiența pozitivă dobîndită pînă în prezent în domeniul producției de aparatură științifică, ajutînd — pe baza propunerilor unităților de cercetare — la stabilirea necesarului de astfel de aparatură în vederea producerii ei în țară.

Găsirea și aplicarea unor forme organizate de coordonare și îndrumare în acest important domeniu ar conduce la realizarea unor însemnate economii de fonduri valutare. De asemenea, ar face

cunoscut peste hotare unele din produsele specifice acestui sector.

Desigur că alături de măsurile de informare sînt necesare și alte acțiuni menite să perfecționeze activitatea din acest domeniu, printre care pot fi enunțate:

— organizarea pe o bază mai eficientă a producției aparaturii specifice diferitelor domenii de cercetare;

— crearea unui sistem de aprovizionare distinct pentru unitățile de cercetare științifică în conformitate cu specificul acestei activități;

— organizarea sistemului de efectuare a reparațiilor și adaptărilor pentru aparatura științifică și de laborator;

— raționalizarea modului de folosire a unor aparate scumpe și cu performanțe înalte;

— realizarea unor schimburi de aparatură cu străinătatea;

— organizarea activității de informare, în domeniul aparaturii de cercetare științifică și de laborator.

Radu GÎRLAN

COMERȚ EXTERIOR

COLABORAREA ECONOMICĂ ROMÂNO-IRANIANĂ

RELAȚIILE ECONOMICE româno-iraniene s-au dezvoltat mult în ultimii ani și au largi perspective de dezvoltare și diversificare și în viitor.

La crearea climatului favorabil dezvoltării acestor relații au contribuit în primul rînd contactele frecvente între reprezentanții de frunte ai celor două țări, care au dus la o mai bună cunoaștere reciprocă a stadiului dezvoltării, economice și social-culturale și, în același timp, la evidențierea posibilităților și domeniilor de realizare a unei cooperări în interesul și avantajul ambelor popoare. Contactele ulterioare între experții și specialiștii din cele două țări au condus la perfectarea și încheierea unor importante înțelegeri și acorduri, care în prezent reglementează relațiile comerciale și de cooperare economică și tehnică dintre cele două țări.

Asemenea înțelegeri ca Acordul comercial și de plăți, Acordul de colaborare economică și tehnică etc., prin prevederile lor, oferă un larg cîmp de acțiune pe planul colaborării economice în domeniul schimburilor comerciale, cooperării în industrie, agricultură, economie forestieră etc.

O bună parte din prevederile acestor înțelegeri au și fost realizate, lucru reflectat de altfel în creșterea considerabilă înregistrată în relațiile economice dintre cele două țări în ultimii ani.

Referindu-se la relațiile româno-iraniene, șahinșahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamer, arăta în mai 1967: „sînt exact patru secole de cînd cele două țări ale noastre au stabilit relații politice între ele. Colaborarea economică și culturală care se dezvoltă în ultima vreme între țările noastre consolidează această veche prietenie. În ultimii doi ani, România și Iranul au făcut mult pe calea unei colaborări care asigură nu numai interesele reciproce ale celor două țări, dar care totodată dovedește că țări cu sisteme politice și sociale diferite pot colabora fructuos pe baza înțelegerii și a bunului simț, în vederea asigurării propriilor lor interese și a celor ale întregii societăți umane".

Volumul schimburilor comerciale reciproce a cunoscut o evoluție ascendentă, crescînd de 9 ori în anul 1966 și de circa 24 ori în 1967 față de 1965. România exportă în Iran instalații complexe pentru industria petrolieră și chimică, tractoare, mașini și utilaje agricole, mașini și utilaje pentru construcții, produse chimice și farmaceutice etc., importînd la rîndul său din Iran bumbac, țiței, lînă, tutun, diferite țesături etc.

Noul acord comercial și de plăți pentru perioada 1968—1973, încheiat în urma expirării acordului semnat în 1965, menține un ritm înalt al schimburilor comerciale, volumul acestora atingînd, pentru întreaga perioadă, cifra de 240 milioane dolari. Circa 50% din volumul acestor schimburi va reprezenta export românesc de mașini și utilaje. La import sînt prevăzute importante cantități de petrol, bumbac și alte produse iraniene.

În relațiile româno-iraniene s-au produs însă în ultimul timp modificări calitative importante, în sensul că, pe lîngă schimburile de mărfuri, un accent deosebit se pune pe acțiunile de cooperare economică, care creează o bază de legături economice mult mai complexe și de durată mergînd pînă la faza de producție.

Cunoașterea reciprocă a celor două economii și mai ales a sectoarelor în care acestea se complimentează, aprecierea largă de care se bucură în Iran mașinile și utilajele livrate de România, au facilitat concretizarea unor importante acțiuni de cooperare în domeniile cele mai diverse, acțiuni care fac obiectul contractelor de cooperare încheiate între întreprinderile românești și iraniene, în baza acordurilor de cooperare semnate în octombrie 1965 și august 1966. Potrivit acordurilor menționate, România va livra, pînă în 1972, 15 000 tractoare și 10 000 pluguri de tractor; va realiza în Iran o linie completă de asamblat tractoare (cu o capacitate anuală de 5 000 bucăți), care să intre în funcțiune pînă la sfîrșitul anului 1968, și o fabrică pentru producția de tractoare, cu o capacitate finală (1974—1975) de 10 000 bucăți anual. În prezent, în agricultura iraniană lucrează peste 5000 tractoare românești, iar șantierul pentru construirea fabricii de tractoare a fost inaugurat.

Cooperarea în domeniul agriculturii constă în organizarea, cu ajutorul specialiștilor români, a unor loturi experimentale pentru culturi de floarea soarelui și a unor moderne complexe agrozootehnice. Autoritățile iraniene și-au exprimat în numeroase ocazii satisfacția față de activitatea și rezultatele obținute de specialiștii români în experimentarea culturii de floarea soarelui, în condițiile de sol și de climă specifice Iranului. Rezultate bune se întrevăd a fi obținute în organizarea complexului agrozootehnic de tip industrial de la Racht, pe o suprafață de 10 000 ha, care se realizează pe baza acordului guvernamental semnat cu prilejul celei de a III-a sesiuni a Comisiei Mixte (Teheran, ianuarie 1968). Lucrările de proiectare, asistență tehnică, asigurarea cu semințe, mașini și utilaje pentru realizarea acestui complex revin părții române și se ridică la o valoare de cca 15 milioane dolari.

Specialiștii români au elaborat studii cu privire la posibilitățile de colaborare româno-iraniană în domeniul valorificării pădurilor din zona Mării Caspice. S-a convenit deasemenea ca România să realizeze un complex pentru exploatarea și prelucrarea lemnului din zona menționată; recent, la București, s-a încheiat contractul între I.S.C.E. Industrialexport și Ministerul Resurselor Naturale din Iran, în legătură cu amenajarea și regenerarea pădurilor din aceeași zonă.

Venind în întîmpinarea dorinței părții iraniene, România a acordat unele facilități de plată, constînd în credite pe diferite termene.

Cele două țări sînt animate de dorința de a întreprinde noi pași în direcția dezvoltării colaborării prietenești, multilaterale, în folosul ambelor popoare și, de aceea, se poate aprecia că stadiul actual al colaborării româno-iraniene, deși mult avansat față de trecutul apropiat, constituie doar un început față de perspectivele largi ce i se deschid.

Cooperarea economică româno-iraniană vizează și alte domenii cum ar fi cel hidroenergetic și minier. În al IV-lea plan cincinal de dezvoltare economică, Iranul pune un accent deosebit pe evidențierea și valorificarea zăcămintelor sale miniere, care să asigure, cel puțin parțial, necesitățile economiei naționale. Dată fiind experiența pe care România a acumulat-o în această ramură, autoritățile iraniene manifestă interes pentru a obține asistență tehnică, prin specialiști, din partea română. Specialiști români au și prospectat și evaluat unele din aceste zăcăminte, urmînd să se treacă la elaborarea proiectelor pentru punerea lor în exploatare.

Alte acțiuni de cooperare se referă la realizarea de instalații pentru producerea zincului metalic și a oxidului de zinc, fabrici de ciment, instalații pentru industria alimentară, instalații pentru foraj, construirea de silozuri, depozite frigorifice etc.

Pentru mașinile, utilajele, instalațiile industriale și asistența tehnică pe care România le furnizează, partea iraniană va livra părții române diferite mărfuri.

Radu C. IONESCU

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **AUTO-TRACTOR a livrat în Iran 419 tractoare U-650, U-651 și 200 pluguri purtate; în R.S. Cehoslovacă, 86 autocamioane, 22 autobasculante și 173 tractoare U-650; în R. D. Germană, R.S. Cehoslovacă, R.P.D. Coreeană, R. P. Albania 593 autoturisme de teren, iar în Ecuador, Columbia și Grecia 170 bucăți. În R. D. Germană s-au livrat recent 18 camionete.**

Cu prilejul Tîrgului internațional de la Brno s-au încheiat contracte de export pentru livrarea în R. S. Cehoslovacă în acest an a 200 autoturisme de teren și a 20 autocamioane. Pentru anul 1969 au fost perfectate contracte potrivit cărora se vor livra în R. S. Cehoslovacă 1530 autoturisme de teren, 1000 autocamioane, 500 autobasculante, 400 autobuze, 300 semănători, 100 batoze porumb; 550 remorci au fost exportate în U.R.S.S.

● **INDUSTRIALEXPORT a vîndut firmei „Perfavig" din Barcelona o instalație de foraj apă tip FA-12.**

● **MINERALIMPORTEXPORT a expediat 13 000 t ciment în R.S.F. Iugoslavia, R. P. Polonă, R. S. Cehoslovacă; 105.070 mp geam mecanic tras în Italia și R. F. a Germaniei; geam laminat 77 600 mp în R. S. Cehoslovacă și 14 070 mp în Izrael; 65 020 ml tapet semilavabil și 150 t pvc prelucrat în U.R.S.S.; folii și fețe de masă în Ghana; 800 t piatră gips, 700 t ipsos și 56 000 buc. cahle de teracotă în R. P. Ungară; 350 mp. plăci marmură în Liban; 6000 mp plăci azbociment și 210 t cretă în R. S. Cehoslovacă; 930 t pirită în R.F. a Germaniei; 8720 t sare în R. P. Ungară, R. S. Cehoslovacă, R. P. Bulgaria, R. S. F. Iugoslavia, Austria; 430 t minereu de mangan în R.D. Germană.**

● **ROMTRANS a livrat la export prin portul Constanța 5610 t metanol cu destinația Olanda; 1670 t sare cu destinația Grecia; 4250 t ciment cu destinația Libia; 5100 t grîu cu destinația Anglia; 2515 t azotat de amoniu cu destinația Franța. Au sosit din import — tot prin portul Constanța — 53 000 t țiței din R.A.U.; 1500 tone laminate din Italia pe vasul românesc „Turnu-Severin". Din U.R.S.S. au sosit — pe cale terestră — 200 t cocs de turnătorie; 15 325 t cocs furnal; 5100 t cărbuni, 58 400 t minereu de fier, 25 260 t metale, 6130 t apatită.**

● **MAȘINEXPORT. La Tîrgul internațional de la Poznan au fost perfectate contracte în valoare de 3,5 mil. lei valută pentru livrarea de diverse mașini din nomenclatorul Mașinexport. Contracte încheiate în cadrul Tîrgului internațional de la Leipzig totalizează 1,5 milioane lei valută, iar contractele încheiate la Tîrgul de la Brno peste 21 milioane lei valută.**

● **MAȘINIMPORT a încheiat un contract pentru cumpărarea de la firma engleză „Alfred Herbert Ltd. Coventry" a 6 mașini de alezat și frezat inclusiv accesoriile aferente.**

● **CHIMIMPORT. Pentru exportul a 2040 t cauciuc sintetic au fost încheiate contracte cu firme din Cuba, R. D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, Spania; cu firme din India și Spania pentru exportul a 450 t fenol; un contract încheiat recent cu o firmă din Pakistan prevede livrarea a 37 kg cloramfenicol — antibiotic de sinteză; 550 t clorură de calciu calcinată min 95% au fost perfectate la export cu parteneri din U.R.S.S. și R. P. Ungară, iar cu parteneri din U.R.S.S. — 100 t ierbicid 2,4 D și 16 t criptodin (fungicid pe bază de săruri de mercur).**

Expoziția „Dezvoltarea producției de aparatură științifică în România". Multe din aparatele expuse sînt rodul unor concepții originale.

TELEX ECONOMIC

● În vederea contractărilor pe trimestrele II și III ale anului viitor, industria mătăsii a pregătit 78 sortimente noi (țesături pentru rochii de seară, țesături imprimate, din relon, țesături pentru halate bărbătești etc.) și peste 600 desene noi.

● Prin înfăptuirea planului de investiții, pînă la sfîrșitul anului vor intra în funcțiune noi obiective menite să sporească capacitățile de producție la exploatările miniere Ploștina (cu 330 000 tone de cărbune pe an), Sălaj (100 000 tone) și Intreprinderea minieră Cîmpulung (190 000 tone).

● Noi spații locuibile au fost date în folosință minerilor. La minele Baia Sprie, din cei 5 710 mp s-au dat în folosință pînă în prezent 3 936 mp, iar la Broșteni 5 400 mp prevăzuți în planul pe acest an.

● În acest an ponderea produselor realizate în industria sticlei pe mașini automate este de 52%, față de 45% cît s-a prevăzut în plan. La sfîrșitul anului viitor, prin intrarea în funcțiune a noii fabrici de sticlă din București, aceasta va spori la peste 80%.

● La Combinatul pentru industrializarea lemnului — Bacău se află în probe tehnologice instalația de fabricare a plăcilor fibrolemnoase după procedeul uscat. Această tehnologie are o serie de avantaje: consum redus de apă și evitarea poluării ei; obținerea de la presă a unei producții duble de plăci pe m^2 de platan, cu însușiri fizico-mecanice superioare celor realizate prin procedeul umed.

● La Mizil se află în probe tehnologice noua fabrică de tapițerie, care va produce pentru industria de mobilă miezuri elastice, covoare împîslite cu iarbă de mare, saltele detașabile și alte materiale.

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

CONSUMUL DE „MUNCĂ AUXILIARĂ"

- **Delimitare precisă între „muncitorii de bază" și „muncitorii auxiliari".**
- **Specializarea lucrărilor și limitele ei**
- **Măsuri pentru reducerea lucrărilor auxiliare.**

ÎN CONTEXTUL acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii, se ridică și problema stabilirii judicioase a personalului „auxiliar și de servire". Aceasta cu atît mai mult cu cît, analiza primei etape a acțiunii de organizare științifică arată că ponderea muncitorilor auxiliari, în raport cu cei de bază, este încă ridicată, fiind cuprinsă între 21,5% în ramura economiei forestiere și 66% în industria metalurgică.

Lucrările auxiliare cuprind activități foarte diferite ca natură, complexitate, frecvență etc., iar condițiile în care sînt executate unele lucrări auxiliare identice diferă într-o măsură mai mare sau mai mică de la o întreprindere la alta. Diversitatea mare de factori și condiții îngreunează măsurarea exactă a volumului de muncă necesar și creează, în general, dificultăți la stabilirea numărului optim de muncitori auxiliari.

Spre deosebire de categoria lucrărilor de bază, unde normarea consumului de muncă se face cu ajutorul normativelor de timp cu fundamentare tehnică, revizuite și îmbunătățite sistematic, o mare parte a lucrărilor auxiliare se normează pe baze statistico-experimentale, numărul de muncitori determinîndu-se de obicei procentual față de numărul total de muncitori, ceea ce face ca el să nu reflecte în mod real necesarul de forță de muncă pentru activitatea respectivă. Acest fapt influențează negativ productivitatea muncii determinînd cheltuieli ridicate pentru manoperă. Prin **determinarea volumului real de muncă auxiliară** vor putea fi valorificate importante rezerve interne. Normarea activităților auxiliare concentrează atenția asupra metodelor și mijloacelor de muncă folosite, face posibilă efectuarea unui control mai eficient, conduce în final la îmbunătățirea organizării muncii.

Atenția acordată normării muncilor auxiliare, care preocupă pe specialiști în multe țări, este concretizată în studii aprofundate, făcute asupra unor grupe de activități auxiliare, **în scopul elaborării unor normative de timp** pentru aceste activități. Astfel de studii au fost întocmite pentru activitatea de manipulare și depozitare, pentru distribuitorii de scule, dispozitive, verificatoare etc.

În vederea valorificării rezultatelor acestor studii, a raționalizării activității auxiliare și întocmirii de normative la nivelul întregii economii naționale, **este necesară clasificarea muncitorilor** în cele două categorii: „muncitori de bază" și „muncitori auxiliari", delimitarea clară a sferei de cuprindere a celor două noțiuni, pentru toate ramurile și subramurile industriale.

Necesitatea acestei clasificări, semnalată în literatura de specialitate din țara noastră, este subliniată și de faptul că încadrarea muncitorilor în categoria „de bază" nu se face peste tot în mod unitar, conform acelorași principii. Astfel, întreprinderile din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini țin evidența muncitorilor care execută reparații capitale, prototipuri, lucrări de mică mecanizare etc. la categoria „muncitorilor de bază", în timp ce întreprinderi din alte ramuri de activitate încadrează acești lucrători la „muncitori auxiliari". Această situație face ca ponderea muncitorilor auxiliari în numărul total de muncitori să nu constituie o mărime comparabilă pentru toate ramurile, care să poată sta la baza unor analize aprofundate; ea oferă totodată o imagine deformată asupra numărului acestora pe ansamblul economiei naționale.

Pentru întocmirea normativelor de timp în vederea utilizării judicioase a muncitorilor auxiliari, în cadrul întreprinderilor este necesară, de asemenea **clasificarea acestora pe grupe de activități,** din fiecare grupă făcînd parte profesii diferite dar care concură la executarea unor lucrări comune.

Se va obține astfel un **cadru unitar de clasificare** și **inregistrare a muncitorilor auxiliari,** valabil pentru toate întreprinderile din economia națională.

Menținerea la un nivel ridicat a numărului de muncitori auxiliari este determinată de numeroase **cauze,** printre care mai importante ne apar:

a) existența unor deficiente importante în organizarea rațională a fluxurilor tehnologice, a amplasării utilajelor, a stabilirii circuitelor de transport, a întreținerii, reglării și reparării utilajelor și instalațiilor; în domeniul confecționării SDV, controlului tehnic al calității, mecanizării operațiilor de ambalări, etichetări, transporturi etc.;

b) lipsa unor normative de muncă, cu motivare tehnică, cu ajutorul cărora să se determine numărul real de muncitori auxiliari necesari și un grad corespunzător de încărcare a muncii.

În lumina acestor fapte, pentru diminuarea numărului muncitorilor auxiliari ne apar ca indicate măsuri organizatorice — extinderea mecanizării și automatizării muncilor auxiliare — ca și specializarea efectuării acestor lucrări.

Specializarea executării lucrărilor auxiliare creează condițiile necesare pentru mai buna lor organizare și pentru extinderea mecanizării și automatizării lor. Specializarea producției auxiliare nu constituie în industrie o preocupare independentă, ci o parte din problema generală a specializării întreprinderilor. Ea se realizează în mai multe **etape** și anume:

— trecerea unora dintre activitățile muncitorilor de bază ca sarcini permanente ale muncitorilor auxiliari, cum sînt: aprovizionarea locurilor de muncă cu scule, dispozitive, verificatoare, aparate de măsură, control, degajarea locurilor de muncă de produsele obținute în producție etc.;

— reunirea uneia sau mai multor grupe de activități auxiliare și a muncitorilor respectivi în ateliere auxiliare, asigurîndu-se astfel condiții pentru mecanizarea acestor lucrări — atelierele respective sînt grupate în general în cadrul serviciului mecanic-șef;

— constituirea de întreprinderi specializate pentru activitățile auxiliare independente, asigurîndu-se astfel condiții pentru adîncirea mecanizării și automatizării lor.

Există totuși o serie de lucrări auxiliare care nu se pot executa de întreprinderi specializate, cum ar fi: întreținerea și repararea curentă a utilajului, întreținerea sculelor, controlul tehnic de calitate, transportul uzinal, gospodărirea și distribuirea S.D.V. etc. Reducerea consumului de muncă pentru aceste lucrări auxiliare constituie o problemă independentă. Ea poate fi rezolvată printr-un ansamblu de măsuri, cum ar fi:

— ridicarea continuă a nivelului de calificare a personalului din compartimentele de reparații, prin participarea acestora la formele de învățămînt profesional și prin însușirea altor profesiuni în afara celei de bază, în școli special create;

— dotarea echipelor din compartimentele de reparații cu scule perfecționate (acționate electric, pneumatic etc.) și organizarea rațională a locurilor de muncă;

— organizarea ascuțirii centralizate a sculelor pe întreprindere sau în ateliere special amenajate pe lîngă secțiile principale de producție, ceea ce conduce la folosirea eficientă a sculelor, la reducerea importantă a consumului acestora;

— introducerea pe scară largă a metodelor moderne de execuție a operațiilor de control (utilaje tehnologice mecanizate și automatizate);

— mecanizarea complexă a lucrărilor de transport și manipulare internă, folosind în acest scop: auto și electro-stivuitoare, auto-încărcătoare, conveitoare, transportoare, rolganguri, poduri rulante, vagoane cu platforma basculantă, transportoare cu bandă și pneumatice;

— reducerea volumului de transport, încărcări și descărcări, prin raționalizarea fluxurilor de circulație a materiilor prime, materialelor, semifabricatelor, produselor finite etc.;

— mecanizarea într-o măsură mai mare a lucrărilor de întreținere a curățeniei, de înlăturare a șpanului, așchiilor, pămîntului ars și a altor deșeuri din atelierele de producție, din incinta întreprinderilor și din celelalte compartimente de activitate ale acestora.

Gh. CURAJ

Emil ILIE

INTREPRINDEREA PESTE 5 ANI, PESTE 10 ANI...

COMITETUL european al Consiliului Internațional pentru Organizarea Științifică (CECIOS), și-a orientat tematica celui de al VI-lea Congres, care se va desfășura la Cannes în zilele de 25, 26 și 27 noiembrie, spre previziune: „Întreprinderea peste cinci ani, peste zece ani, peste cincisprezece ani".

În cadrul Congresului se urmărește să fie dezbătute principalele metode, tehnici și procedee care permit mai buna cunoaștere a mediului și evoluției științifice, economice și sociale în vederea elaborării de previziuni. Aceasta pentru a orienta mai bine cercetarea științifică și dezvoltarea economică, pentru a optimiza planurile și deciziile privitoare la producție, la personal, la probleme financiare, de aprovizionare și desfacere, de stocuri, pe termen lung și scurt.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. MARIN VIZURU

POTRIVIT obiceiului său — cum am aflat ulterior — l-am găsit pe tînărul director în mijlocul colaboratorilor săi. Prezențe active, în jurul unui om activ și dinamic. Dosarele cu problemele lor se închiseseră de cîteva minute, dar în încăpere mai stăruia încă ecoul unor discuții aprinse. Inoportună în această atmosferă de lucru, am avut un moment de ezitare... Ambianța se oferea însă prielnică scopului propus și deci n-am vrut să scap prilejul de a invita interlocutorul la o scurtă continuare a discuției, neînscrisă în ordinea de zi a programului său.

Absolvent în 1957 al Institutului politehnic din Capitală, Facultatea de mecanică, tov. Marin Vizuru și-a început cariera ca inginer la Uzina „Steaua Roșie"-București. Cîțiva ani mai tîrziu, după terminarea cursurilor postuniversitare, activează tot ca inginer și apoi inginer-șef la Uzina „Metalica" din București, al cărei director este începînd cu data de 15 iulie 1968. 37 ani, căsătorit, are un copil. Membru P.C.R., face parte din Comisia economică a Comitetului P.C.R. al sectorului 5.

Temperament mobilizator, animat de spiritul noului, înțelege să se sprijine pe competența colaboratorilor și să o stimuleze.

● Acordați atenție factorului uman în cadrul activității dv, tovarășe director?

— După mine, un director nu-și poate juca cu adevărat rolul — ca să mă exprim așa — decît dacă a ajuns să stăpînească cele mai intime resorturi ale personalității celor cu care lucrează și să evalueze în mod just capacitatea colaboratorilor săi, folosind-o în special în procesul atît de delicat al delegării de competențe.

● Ce principiu stă la baza relațiilor dv. cu colaboratorii?

— Încrederea și înțelegerea reciprocă absolută.

● Considerați că este folosită integral valoarea cadrelor cu pregătire superioară de care dispune întreprinderea?

— Mi-e teamă că nu. Un exemplu: sîntem obligați de legislație să ținem tinerii ingineri trei ani în secții, deși ar putea fi folosiți mult mai devreme în proiectare sau în altă activitate de concepție. E o risipă enormă!

● Personal vă preocupați de „lansarea" tinerelor cadre?

— Mi-am făcut din aceasta prima mea îndatorire.

● Cum o îndepliniți?

— Urmăresc cu toată atenția traiectoria fiecărui cadru tînăr și încerc pe cît posibil să măresc continuu gradul de complexitate al sarcinilor încredințate. Numai așa se pot forma temeinic.

● Aveți dificultăți în asigurarea întreprinderii cu forță de muncă?

— Foarte multe chiar

● Cauzele?

— Prima trebuie căutată în carențele actualei organizări a compartimentelor noastre ce răspund de această problemă în uzină.

● Vedeți un remediu?

— Da. Reorganizarea serviciilor ce răspund de problemele de personal (angajare, salarizare, protecția muncii) și încadrarea acestora cu personal calificat, competent.

● Ce problemă vă preocupă în prezent în mod deosebit în calitatea dv. de director?

— Îmbunătățirea sistemului informațional al întreprinderii.

● Și de specialitate?

— Construirea unui siloz pentru conservarea furajelor, din tablă ondulată și fără schelete metalice.

● Ce schimbări găsiți că ar fi necesare în structura organizatorică a întreprinderii dv.?

— Unirea serviciului constructor șef cu serviciul tehnolog șef (pentru o mai operativă rezolvare a problemelor) și contopirea celui de aprovizionare cu serviciul desfacere (care au probleme comune și folosesc utilaje și personal comun).

● Simțiți nevoia unui psiholog în uzină?

— Bun ar fi. Dar pentru a-l înțelege ar fi mai întîi cazul unei inițieri a colectivului pe această temă

● Aveți un deziderat pe care l-ați dori îndeplinit?

— Să obțin de la Șantierul naval-Oltenița automatul de sudură din import, pe care ei nu-l folosesc, dar nici nu-l dau disponibil, în nădejdea că-l vor utiliza poate cîndva, în anii următori...

● Ce lucrare de specialitate ați citit în ultima lună?

— „Tehnologia sudurii și tăierii metalelor" de ing. C. Milion.

Am mai aflat, printre altele, că studiul individual constituie preocuparea principală în timpul liber și alături de aceasta, șahul și uneori înotul sau patinajul alături de fetița sa, sînt mijloacele preferate de destindere ale interlocutorului. Aș mai fi vrut să știu desigur și alte lucruri, dar, fără voie, intrasem cu convorbirea în partea de program rezervată de conducere consultării și semnării documentelor la zi. În fața omului grijuliu care le și răsfoise parcă din privire, am înțeles că ele nu pot suferi întîrziere.

Viorica BABA

50 de ani de la unirea Transilvaniei cu România

SOCIALIŞTII ŞI UNIREA

CONTINUÎND TRADIŢIILE luptei de veacuri a poporului nostru, socialiştii români, încă de la primele lor manifestări în publicistica timpului, au subliniat cu consecvenţă necesitatea Unirii Transilvaniei cu România.

Descifrînd sensurile şi evoluţia evenimentelor internaţionale, consecinţele lor asupra prezentului şi viitorului ţării, ei şi-au spus cuvîntul de pe poziţiile clasei muncitoare şi ale socialismului ştiinţific despre necesitatea acestei uniri.

Revista **Dacia viitoare** susţinea „dreptul imprescriptibil ce au românii, ca orice popor, de a lucra ca să-şi completeze unitatea naţională“. **Iar Constantin Dobrogeanu-Gherea scria:** *„o ţară cu un organism social trebuie să se dezvolte ca un organism întreg în marginile sale etnice: împărţită în mai multe părţi cum e Polonia, sau cum e în parte România, dezvoltarea sa devine anormală şi nesănătoasă în cel mai înalt grad“.*

Sesizînd consecinţele negative ce rezultă din asuprirea naţională pentru dezvoltarea popoarelor, *M. Gh. Bujor scria: „Socialismul nu este şi nu a fost niciodată pentru desfiinţarea patriilor... Patriile sînt cadrele naturale şi istorice de dezvoltare a popoarelor. În aceste cadre s-a întemeiat pentru fiecare naţiune o existenţă proprie, cu tradiţiile ei, cu viaţa ei, cu civilizaţia ei, elementul preţios şi indispensabil în concertul civilizaţiei generale. În acest înţeles patriile sînt necesare, căci în regimul actual numai înlăuntrul acestor cadre popoarele şi-ar putea dezvolta în voie şi pe deplin toată originalitatea şi toată puterea lor de creaţiune. Acesta e unul — evident, nu singurul — din motivele pentru care social-democraţia se ridică împotriva ciuntirii ţărilor constituite, împotriva frîngerii popoarelor în bucăţi, împotriva suprimării vieţii naţionale a popoarelor. Ea a proclamat întotdeauna dreptul imprescriptibil şi inviolabil al tuturor naţiunilor la viaţa liberă şi integrală“.*

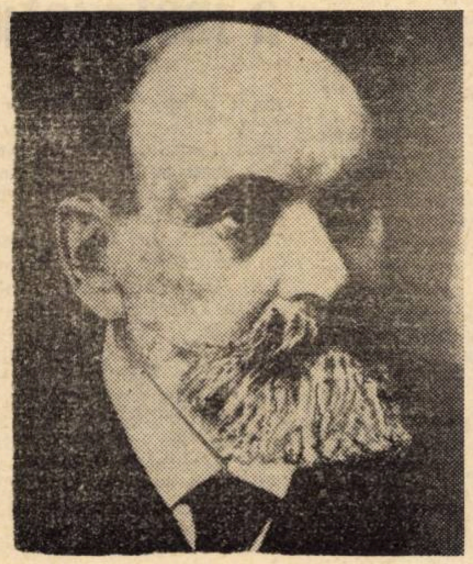

C. DOBROGEANU-GHEREA

O asemenea argumentare vine în completarea şi concretizarea ideilor din gazeta **Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România — Munca** — care preciza în articolul **„O declaraţie“**: *„Noi, ca şi toţi socialiştii recunoaştem fiecărui popor dreptul de a se stăpîni şi de a se cîrmui pe sine însuşi, în care drept intră şi acela de a dezvolta liber cultura sa naţională“.*

Mişcarea muncitorească din Transilvania a sprijinit acţiunea pentru cucerirea, în această parte a ţării, de libertăţi democratice. Social-democraţii transilvăneni. arătau: *„Toate naţionalităţile trebuie să aibă drepturi egale, şi dacă această elementară cerinţă a poporului român nu va fi îndeplinită de către cei care îl asupresc, el îşi va cuceri prin forţă drepturile sale răpite... Cerem dară drepturile noastre de la cei ce ne subjugă, şi de nu voiesc să ni le dea, vom lupta necontenit şi ni le vom lua singuri fără să-i întrebăm“.*

Proletariatul din vechea Românie şi cel din Transilvania au menţinut legături permanente şi multiple. Aceste legături au devenit în decursul anilor tot mai strînse, mai puternice. Toate aceste legături multiple şi variate, au reliefat o puternică conştiinţă naţională a poporului român şi o dorinţă nestrămutată de a se uni într-un singur stat naţional. Anul 1918 a creat, prin contradicţiile sociale şi naţionale care s-au manifestat, un climat deosebit de favorabil înfăptuirii visului de veacuri al tuturor românilor de a se uni într-un stat naţional unitar. Marile lupte revoluţionare din anul 1918 care au culminat cu acţiunile din octombrie—noiembrie, au avut ca rezultat înlăturarea vechiului aparat al statului austro-ungar şi crearea condiţiilor favorabile pentru unirea Transilvaniei cu România.

Actul unirii Transilvaniei cu România —moment de apogeu al mişcării de eliberare naţională a populaţiei româneşti din Transilvania — a fost temeinic pregătit. În octombrie 1918 s-a creat Consiliul Naţional Român Central constituit din reprezentanţi ai Partidului Naţional şi ai Partidului Socialist. În acelaşi timp, pe întreg teritoriul Transilvaniei s-au constituit consilii naţionale şi gărzi naţionale, care au jucat un important rol organizatoric şi propagandistic, au dirijat procesul de organizare a luptei maselor populare.

În vederea înfăptuirii unirii Transilvaniei cu România, social-democraţii şi alte personalităţi politice din Transilvania, au propus convocarea unei mari adunări naţionale la Alba-Iulia, în cadrul căreia poporul să-şi exprime în mod deschis în faţa lumii întregi, dorinţa, voinţa şi hotărîrea sa.

Exponentă a stării de spirit revoluţionare a maselor muncitoare dornice de a se uni în cadrul unei Românii democratice, conducerea social-democraţiei române din Transilvania a publicat la 27 noiembrie 1918, în ziarul **Adevărul** o luare de poziţie în acest sens: *„Am suferit destul, am suportat veacuri de-a rîndul ruşinosul jug al robiei naţionale... am trăit în mizerie, în neştiinţă, în întuneric, am adunat destule comori altora, deci vrem să fim liberi o dată, vrem să fim singuri stăpîni pe destinele noastre. Dar mai mult. Unul din visurile noastre cele mai frumoase, e şi unirea tuturor românilor. Vrem ca toată suflarea românească să vieţuiască într-un stat, vrem... să ne unim într-un popor mare, înaintea căruia să fie deschise toate căile ce duc spre progres şi fericire“.*

La marea adunare naţională de la Alba Iulia ţinută la 1 decembrie 1918, printre cei 1228 de delegaţi, erau prezenţi şi 150 de delegaţi ai social-democraţiei române, reprezentînd peste 60.000 de muncitori. În afară de delegaţii aleşi în marele sfat al naţiunii române din Transilvania, la Alba Iulia au venit din zecile de oraşe şi miile de sate peste 100 000 de oameni, pentru a hotărî unirea cu România. Printre ei se aflau numeroşi muncitori români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi trimişi de sindicatele muncitoreşti din oraşele şi centrele industriale şi miniere ale Transilvaniei.

La istorica adunare de la Alba Iulia, printre vorbitorii care s-au adresat mulţimii au fost şi reprezentanţi ai social-democraţiei române. „Cînd aderăm la unire — declara un reprezentant al social-democraţiei române — nu o facem numai pentru că în interiorul nostru există simţul acesta, ci şi din convingerea fermă şi conştiinţa clară că din postulatele luate în rezoluţia prezentată sînt asigurate şi toate celelalte garanţii pentru democratizarea României“. Vorbitorul a subliniat apoi colaborarea şi prietenia strînsă între socialiştii români şi maghiari, dintre muncitorimea română şi maghiară.

M. GH. BUJOR

Este important de subliniat că sub presiunea maselor populare si a luptelor revoluţionare ce cuprindeau ţara, **Declaraţia de la Alba Iulia,** pe lîngă faptul că proclama unirea Transilvaniei cu România, mai înscria o serie de revendicări democratice: votul universal, reforma agrară, libertatea şi egalitatea în drepturi pentru toţi cetăţenii ţării etc.

Unirea Transilvaniei cu România reprezintă opera întregului popor român, constituie o piatră de temelie în istoria patriei noastre. Ea a avut o înrîurire pozitivă asupra întregii evoluţii economice, politice şi sociale a ţării noastre. Bucuria înfăptuirii visului de veacuri al poporului român nu a umbrit perspectiva revoluţionară a socialiştilor.

Ca socialişti români, internaţionalişti, se sublinia în Declaraţiunea Comitetului executiv provizoriu al Partidului socialist şi a Comisiei generale provizorii a sindicatelor din România. *salutăm cu bucurie dezrobirea naţională a poporului român din provinciile subjugate pînă acum şi respectăm legăturile de unire hotărîte... România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine“.*

Deşi socialiştii n-au avut rolul conducător în înfăptuirea unirii Transilvaniei cu România, ei au reuşit să imprime acţiunii maselor o orientare radicală, care viza, alături de înfăptuirea unităţii de stat, îmbunătăţirea situaţiei sociale a muncitorilor şi ţăranilor.

Forţele revoluţionare din mişcarea socialistă au luptat pentru unificarea rîndurilor proletariatului, fără deosebire de naţionalitate, pentru unirea într-un singur partid revoluţionar *„care să ducă înainte lupta clasei muncitoare din noua Românie spre realizarea idealurilor de dezrobire de sub apăsarea burghezo-capitalista“.* Năzuinţele vitale ale poporului nostru, drepturile şi libertăţile pentru care au luptat toţi oamenii muncii, indiferent de naţionalitate, şi-au găsit împlinire sub conducerea Partidului Comunist Român în România socialistă de azi.

Adrian STOICA
Vasile DEGAN
— Cluj —

VASILE GOLDIŞ, afirma în cuvîntarea ţinută la Adunarea Naţională de la Alba Iulia:

„Va trebui să asigurăm tuturor neamurilor şi tuturor indivizilor conlocuitori pe pămînt românesc aceleaşi drepturi şi aceleaşi îndatoriri. Civilizaţiunea care ne-a eliberat, pretinde de la noi respectul pentru dînsa şi ne obligă să prăbuşim în noul Stat orice privilegiu şi să statornicim ca fundament al acestui Stat munca şi răsplata ei întreagă... Să jurăm credinţă de aci înainte naţiunii române, dar tot atunci să jurăm credinţă şi civilizaţiunii umane. Cîtă vreme vom păstra aceste credinţe, neamul nostru va trăi, le va întări şi fericiţi vor fi urmaşii noştri pînă la sfîrşitul veacurilor“.

ÎNTR-UN articol intitulat „Alba Iulia socialiştilor români“, publicat în decembrie 1918, EMIL ISAC scria:

„Vrem unirea tuturor elementelor româneşti, căci numai astfel sîntem asiguraţi că putem trăi viaţa unui popor civilizat şi numai astfel ne este posibil, ca în sfîrşit toată energia noastră să nu fie jertfită în luptă de rezistenţă, ci ca energia aceasta să poată fi folosită pentru progresul cultural, social şi economic. Independenţa noastră este o condiţie sine qua non a viitorului nostru şi independenţa nu ne poate fi asigurată decît atunci cînd nu vor mai exista provincii româneşti, ci dacă toată românimea va trăi o singură viaţă de stat. Asta-i argumentul suprem pentru care socialismul român s-a declarat în Alba Iulia pentru idealul unirii tuturor românilor“.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

OBIECTUL CERCETĂRII DV.?

Răspunde D. DUMITRIU,
directorul Institutului de cercetări pentru economie agrară

DACĂ PENTRU UN CONDUCĂTOR de întreprindere nu este posibil și nici indicat să lucreze la un strung sau pe un tractor, directorul unui institut de cercetare trebuie, după părerea mea, să-și aibă și „propriul lot pe care să-l lucreze". Aceasta nu izvorăște dintr-o dorință sterilă de a se alinia în mod formal preocupărilor colectivului de cercetători, ci din necesitatea — ca pe baza investigației proprii — să-și aducă contribuția la rezolvarea unor teme majore de cercetare.

Pornind de la acest punct de vedere și de la unele preocupări anterioare, în prezent lucrez la tema „Locul și rolul agriculturii în dezvoltarea economică a României". Această temă a fost înscrisă în plan pe baza sarcinilor trasate cercetării economice de Congresul al IX-lea al P.C.R. și are ca obiectiv studierea problemelor dezvoltării în perspectivă a agriculturii în strînsă și nemijlocită legătură cu dezvoltarea întregii economii naționale. Această temă își propune în final să abordeze

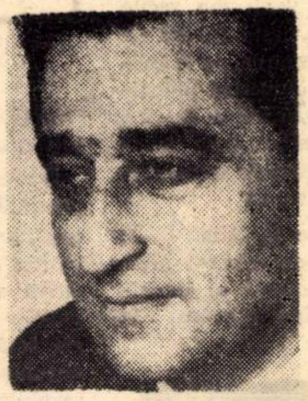

Directorul unui institut de cercetare trebuie să-și aibă și „propriul lot pe care să-l lucreze"

și să elaboreze, pe etape, un model al agriculturii care să fundamenteze principalele coordonate ale direcțiilor ei de dezvoltare în perspectiva creșterii economice generale. Tema presupune cercetarea și fundamentarea științifică a două grupe principale de probleme: 1. determinarea locului și rolului agriculturii românești în procesul reproducției lărgite a economiei naționale, în legătură cu corelația și proporțiile dintre agricultură și celelalte ramuri, dar mai ales dintre agricultură și industrie; 2. direcțiile principale de dezvoltare în perspectivă a agriculturii în funcție de: a) nivelul cererii de produse agroalimenatre, b) categoriile de resurse care constituie baza producției agricole (resurse naturale, forță de muncă etc.), c) factorii cu acțiune îndelungată asupra dezvoltării agriculturii (progresul tehnico-științific, dezvoltarea industriei, formarea cadrelor etc.), d) ritmul de dezvoltare a agriculturii în perspectivă.

Subordonate acestei teme, în preocupările mele de cercetare intră și studierea pîrghiilor cointeresării materiale a țărănimii cooperatiste. Nu trebuie să mai demonstrăm că stimularea materială constituie o problemă centrală a agriculturii cooperatiste, cu serioase implicații în dezvoltarea întregii economii naționale. Pentru a înlătura pericolul elaborării soluțiilor în această problemă complexă pe baza unui scientism sumar, începînd din acest an au fost organizate cercetări cu caracter experimental într-un număr de 24 cooperative agricole de producție.

Enumerarea acestor preocupări mai impune o explicație esențială. Cercetarea acestor teme se face de către colective întregi de cercetători, în cadrul cărora particip cu elaborarea unei părți. Aceasta decurge din complexitatea problemelor, din trăsătura principală a organizării cercetărilor cînd perioada individuală este depășită.

Ca director de institut, am bineînțeles preocupări legate de organizarea, îndrumarea și valorificarea cercetărilor întregului colectiv de cercetători. Nu trebuie să insist asupra faptului că această sarcină cere o bună parte din fondul de timp disponibil și multă cheltuială de energie.

Elemente la o știință economică a instrucțiunii

DEȘI ÎN LITERATURA NOASTRĂ de specialitate nu au fost făcute investigații științifice în punerea bazelor economiei educației, practica dezvoltării ascendente a învățămîntului a impus în mod obiectiv soluționarea, deseori intuitivă, a multiplelor aspecte economice tot mai prezente în dimensiunile crescînde ale învățămîntului socialist. Problemele economiei educației se încetățenesc în literatura economică și pedagogică mondială și se înscriu tot mai frecvent pe ordinea de zi a numeroase congrese, reuniuni, consfătuiri și colocvii *).

Nu avem intenția să discutăm aci asupra definirii obiectului economiei educației, delimitării lui de științele corelative, nici asupra denumirii acestei științe **). Vom prezenta doar cîteva probleme ale obiectului economiei instrucțiunii (educației).

Putem sublinia o idee care ar prefigura obiectul, anume studierea modului de utilizare a muncii sociale cheltuite de societate pentru a obține efectul economico-social maxim, corespunzător cerințelor socialismului. Spuneam efectele economico sociale deoarece eficiența economică a educației nu poate să fie măsurată exclusiv cu indicatori economici, socialismul excluzînd orice tendință de mercantilizare a învățămîntului. Eficiența economico-socială se măsoară cu indicatori economici dar și sociali, cu capacitatea ideologică, tehnico-științifică și economică a cadrelor viitoare de a rezolva problemele concrete ale economiei. Sarcina economiei educației este să analizeze științific creșterea eficienței economice și sociale a cheltuielilor din venitul național pentru calificarea și sporirea capacității lucrative a cadrelor.

În analiza eficienței economice trebuie luat în considerare volumul și **structura cheltuielilor per student și elev, structura cheltuielilor pe categorii și a factorilor care le determină, sistemul de finanțare, gradul de pregătire al studenților și elevilor coroborat cu procesul de îmbătrînire a cunoștințelor și capacitatea de a rezolva diferite probleme practice imediat după terminarea studiilor, deci și scurtarea termenelor de recuperare. Este util să se analizeze corelația dintre numărul populației, numărul elevilor și studenților, dintre numărul populației de vîrstă între 7—24 de ani și numărul elevilor și studenților, corelația dintre numărul de muncitori calificați și necalificați, dintre numărul cadrelor de funcționari cu diferite grade de studii, dintre aceștia și cadrele conducătoare, precum și gradul de calificare al lor.**

Analiza comparativă cu alte țări a structurii actuale a învățămîntului pe principalele grupe de specialitate, ritmul de absolvire anuală a cadrelor de diferite specialități și nevoile economiei naționale ne-ar dezvălui anumite tendințe pe plan mondial.

La nivelul actual al dezvoltării economiei și adîncirii diviziunii sociale a muncii am putea să ne întrebăm dacă repartizarea actuală a absolvenților pe diferite specialități și mai ales raportul dintre cadrele de științe umanitare și cele tehnice, de ingineri sînt cele optime. Aceasta deoarece procentul anual al absolvenților de științe umanitare este mult mai scăzut decît în țările capitaliste dezvoltate. Astfel, în țara noastră, din totalul absolvenților, în ultimii ani 5% erau de la științe sociale și 19% de la științe inginerești. În țările capitaliste raportul era invers: 22% din totalul absolvenților proveneau în S.U.A. din domeniul științelor sociale și doar 7% de la institute inginerești. În Japonia, raportul era respectiv de 40% și 15%, în Franța 25% și 8%, în Belgia 15% și 14%. Nu pledăm pentru o răsturnare a raporturilor, dar ni se pare demnă de atenție întrebarea dacă decalajul la noi în țară nu este prea mare.

ÎNVĂȚĂMÎNT

O economie cu o structură industrială dezvoltată cere în mod obiectiv creșterea rolului și locului cadrelor economice, filozofice, sociologice, din discipline ergonomice, de sociologie a muncii și altele în conducerea științifică a economiei. Dezvoltarea economiei naționale, modernizarea structurii ei impun și la noi creșterea ponderii cadrelor de științe sociale în completarea aparatului de conducere și administrativ al economiei socialiste.

Îmbunătățirea structurii și specializării învățămîntului presupune perfecționarea organizării științifice a procesului de învățămînt. Fiind una din laturile economiei educației, aceasta cuprinde întregul sistem de conducere și organizare a învățămîntului la toate nivelele și gradele existente în țara noastră. Perfecționarea sistemului de conducere a învățămîntului, creșterea autonomiei institutelor de învățămînt, întărirea conducerii colective, crearea senatelor universitare în institutele mai mari și alte măsuri în curs contribuie la îmbunătățirea procesului de conducere științifică a învățămîntului nostru superior.

Un alt grup de probleme legate de organizarea științifică a învățămîntului este perfecționarea programelor de activitate a studenților și utilizarea rațională a timpului liber. Însăși elaborarea orariilor, eșalonarea orelor de cursuri, seminar, lucrări practice, trebuie să fie potrivite specificului fiecărei facultăți și anului de studii, curbei efortului și a capacității de asimilare a materiei în timpul zilei și săptămînii. Experiența mondială a demonstrat, de pildă, că maximum de efort intelectual util pentru orele de curs, lucrări practice, seminar și pregătire nu poate să depășească, pentru anii I și II, 7 ore pe zi, iar, pentru anii III, IV și V, 8 ore pe zi. Îmbunătățirea retribuirii muncii cadrelor didactice și a sistemului burselor reprezintă de asemenea obiectul studiului economiei educației.

Un capitol deschis este eficiența cercetărilor științifice ale cadrelor universitare. Așa cum se subliniază în documentele partidului nostru referitor la dezvoltarea învățămîntului, în actualele condiții se impune o mai bună organizare a cercetării științifice a catedrelor, preconizîndu-se înființarea unor centre de cercetare științifică. După părerea noastră, cadrele didactice ar putea să fie legate de activitatea practică de cercetare științifică, fie prin participarea în Consiliile de administrație ale centralelor industriale, așa cum de altfel se preconizează, fie în calitate de consilieri sau membri ai unor colective de analiză și studiu al problemelor economice în întreprinderi, pe ramuri economice. De asemenea, prin lărgirea sistemului de contractare. În cadrul universităților și institutelor trebuie să existe organe speciale pentru realizarea sistematică a legăturii cu practica. În U.R.S.S. s-a generalizat sistemul de contractare între institute (și colective) și diferite întreprinderi și instituții. Volumul lucrărilor contractate a crescut în genere în ultimii 10 ani de peste 10 ori. 70% din totalul lucrărilor contractate revine învățămîntului superior [1]).

În Anglia, de pildă, există, în cadrul universităților, comitete de legătură cu industria, compuse din industriași și cadre didactice. Manchester College are un departament special în acest scop. În R.F. a Germaniei, legătura cu industria se realizează prin Deutsche Forschungsgesellschaft, în cadrul căruia se realizează cooperarea cercetărilor cu industria și alte ramuri ale economiei naționale [2]).

Găsirea soluțiilor pentru o legătură mai concretă și sistematică a studenților și elevilor cu problemele practice ar fi un alt obiectiv al economiei educației.

Teoria economiei educației trebuie să cerceteze eficiența economică și socială a extinderii formelor variate de îmbinare a teoriei științifice cu practica economică și socială.

Conf. dr. C. GRUICI

*) Vezi: A. History of the Problems of Education de John S. Brubacher, New York, London, 1947; de asemenea: lucrările Consfătuirii miniștrilor învățămîntului din țările europene, organizată de U.N.E.S.C.O.; cea de-a XXX-a Sesiune a Conferinței naționale a învățămîntului de la Geneva; anchetele O.C.D.E. cu privire la rolul cercetărilor științifice universitare asupra dezvoltării economice (1966—1967); Colocviul cu privire la economia învățămîntului superior din Cehoslovacia, noiembrie 1966; Materialele cu privire la perfecționarea organizării învățămîntului superior apărute în „Vestnik vîsșei școli" (U.R.S.S.) ș.a.

**) Unii autori denumesc această știință „economia educației", alții „economia învățămîntului". Există opțiuni pentru diferențierea economiei învățămîntului după gradul învățămîntului (gradul I, II, III). Considerăm inoportună diversificarea unei științe unitare după gradele de învățămînt care au în esență aceeași problematică economică.

1) Vestnik Vîsșei Skolî, nr. 5/1967.

2) Politiques nationales de la science. Paris, Belgia, 1966, Marea Britanie și Germania, 1967, Franța 1966.

Un nou amfiteatru la Academia de Științe Economice-București

FIȘE

■ Din suplimentul pe septembrie al revistei L'USINE NOUVELLE, aflăm că tema lucrării lui Claude Gruson, **Origine et éspoirs de la planification française** (Originea și speranțele planificării franceze), Edit. Dunod, Paris, o constituie retrospectiva politicii economice a Franței din 1929 încoace și examinarea rolului economic al statului în această țară. Autorul consideră că „nici o țară nu se poate lipsi de planificare". În concepția sa, planificarea este singurul instrument prin care realizarea gîndirii politice poate avea continuitatea necesară în decursul unei perioade mai îndelungate. Autorul supraestimează totuși virtuțile planificării într-o țară capitalistă, afirmînd că logica planificării conduce la transformarea treptată a **structurilor social-economice,** permite colectivității să devină mai conștientă de realitățile în care trăiește și dă posibilitatea **atenuării nedreptăților și antagonismelor sociale.** Evenimentele din acest an au arătat că pentru atenuarea unor nedreptăți au intrat în joc alte forțe decît „logica planificării". Îi dăm însă dreptate lui Cl. Gruson cînd afirmă că neglijarea în viitor a rolului planificării ar constitui o „eroare dramatică".

■ Lucrarea **The Structure of Economic Science** (Structura științei economice), cu subtitlul **Essays on Methodology,** sub redacția lui Sherman Roy Krupp (Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs, New Jersey) ,cuprinde o serie de studii inedite despre metodologia științei economice, grupate în patru părți: **Teorie și dispută în știința economică, Matematica și observarea în știința economică, Frontierele teoriei economice, Premise de valoare.**

În eseul lui Gerhard Tintner **Some Thoughts about the State of Econometrics** (Cîteva gînduri despre situația econometriei) se definește econometria ca aplicarea statisticii matematice la modele construite cu ajutorul teoriei economiei matematice. Economia matematică este, după autor, formularea matematică și analiza teoriilor economice. Deseori, scopul modelelor econometrice este considerat a fi aplicarea în politica economică. Dar modelele de proporții mari au avut succese foarte limitate, utilitatea lor fiind foarte îndoielnică ; excepții ar putea să fie : modelele input-output, modelele de programare liniară, funcțiile de cerere, de ofertă și modelele de inventar.

■ Într-o întreprindere modernă, care se sprijină pe cercetări și metode științifice, pe specializare, un tehnician este valoros dacă înțelege interdependențele **economice** și știe să se orienteze spre țelurile de creștere ale întreprinderii; dacă problemele economice îi sînt străine, el poate să constituie — după părerea exprimată de H. Gross în articolul său **Futurolog sau întreprinzător,** publicat în nr. 207/1968 al ziarului HANDELSBLATT — de-a dreptul un pericol pentru existența întreprinderii. Futurologia — continuă autorul — poate să ducă la prognoze eronate dacă acestea sînt elaborate numai de tehnicieni, fizicieni sau matematicieni, fără conlucrarea economistului. Esența viitorului nu constă într-o schimbare razantă în sens unic, ci în existența unei multitudini de alternative de înnoiri — alternative elaborate de tehnicieni —, din care întreprinzătorul trebuie să aleagă pe cea optimă în cadrul planificării de perspectivă. În timp ce futurologul — consideră H. Gross — tinde spre date îndepărtate ale viitorului, pentru care nu va putea fi tras la răspundere, întreprinzătorul care gîndește în perspectivă își concentrează atenția spre perioade ceva mai scurte, în care el însuși trebuie să-și realizeze, prin planificare, pronosticurile, în mod rentabil pentru întreprindere.

■ Henri Mendras publică într-un număr recent din revista ÉCONOMIE RURALE un articol intitulat **Les sciences sociales à la decouverte de la pauvreté** (Științele sociale — în descoperirea sărăciei), în care printre altele, revendică paternitatea formulei „contrasocietate", pe care ar fi lansat-o încă înainte de Pierre Massé și Jean Jacques Servan-Schreiber. Contrasocietatea este definită ca mediul social care trăiește „în marginea" societății. Este vorba de locuitorii bibon-ville-urilor care ar trăi într-un cerc închis, ocupîndu-se cu tot felul de servicii (spălatul rufelor, comisioane), precum și cu cultura pămîntului. Avînd în vedere că în aceste condiții nu se produce nimic pentru piață, că oamenii „se descurcă" lucrînd ici și colo și căpătînd în acest fel oarecare autonomie în raport cu societatea organizată, H. Mendras numește acest fenomen o „economie a auto-consumului" și invită pe sociologi și economiști să reflecteze la această problemă.

■ În cadrul unei anchete axate pe modernizarea administrației publice în Franța revista **Entreprise** (nr. 682) publică articolul **L'Administration gardera-t-elle sa superbe ?** (Își va păstra oare administrația trufia ?), de Jacques Rigaud. Analizînd critic funcționarea ansamblului instituțiilor publice, autorul trage concluzia că, de regulă, serviciile administrative aplică cu rapiditate schimbările dar le asimilează de multe ori în așa mod încît practic le dizolvă. Eficiența acestora ar fi afectată, în aplicare, de o serie de forțe : tradiționalismul, respectiv cultul precedentului, care caută să devieze perfecționarea către tipare deja existente și cunoscute ; particularismul, care contribuie la dezintegrarea reformei, la imobilizarea vigorii sale în noianul excepțiilor ; juridismul, reprezentînd cultul normelor prestabilite, care exclude inițiativa proprie ; centralismul excesiv, respectiv cultul ierarhiei protectoare, care duce la eliminarea elementelor capabile să descătușeze competențele, să favorizeze inițiativele, să modifice concepțiile de organizare.

■ În nr. 9/1968 al revistei VOPROSÎ EKONOMIKI este publicată comunicarea academicianului S. Strumilin, **Ot Okteabrea k Kommunismu,** în care se face o trecere în revistă a principalelor probleme de teorie a economiei socialiste. Printre altele, se ridică problema noțiunilor de „plusprodus" sau „timp de supramuncă", care în socialism se folosesc pentru a aprecia acea parte din valoarea mărfii care în capitalism este plusvaloarea. Granița dintre munca necesară și supramuncă — susține autorul — dispare definitiv o dată cu dispariția capitalismului. În socialism capătă importanță delimitarea dintre fondurile de consum și fondurile destinate lărgirii producției materiale. Din păcate, spune Strumilin, reprezentarea tradițională referitoare la supramuncă și plusprodus face să se creadă că din aceste izvoare se alimentează, nu numai întregul fond de acumulări sociale, dar și întreaga sferă a muncii neproductive. După aceeași tradiție învechită, această ultimă sferă este apreciată în manualele de economie politică ca muncă „neproductivă". Păstrînd împărțirea în sfera muncii productive și neproductive, se poate aprecia, consideră acad. S. Strumilin, că lucrătorii din ambele sfere — unii indirect, iar alții direct — participă la crearea bunurilor materiale, în calitate de „lucrători colectivi" și, în consecință, își aduc contribuția la crearea produsului social și a venitului național.

blocnotes

De la rezoluție la soluție

În doctrinele contemporane de drept internațional cîștigă un loc mereu mai important problemele privind valoarea juridică a rezoluțiilor și declarațiilor adoptate de organizațiile internaționale interguvernamentale, în primul rînd cele ale Organizației Națiunilor Unite.

Au aceste rezoluții, mai ales în cazul adoptării unanime, caracter de „rezoluții-legi" sau sînt ele numai izvor de inspirație în formarea dreptului ? Declarațiile de principii „exprimă" dreptul sau îl „interpretează" numai, făcîndu-l mai explicit ?

Nu-mi propun să mă opresc la mozaicul opiniilor care se confruntă în aceste probleme sau altele, derivate.

Nu mă pot opri însă de la constatarea că economiștii par a fi mai puțin preocupați de valoarea care are să fie conferită rezoluțiilor adoptate în domeniul cooperării economice internaționale. Mai ales, cînd este pusă în discuție eficiența acestei cooperări.

Să eliminăm, din capul locului, orice dubiu. Cooperarea economică internațională este viciată și frînată de pecetea pe care i-o pune, în primul rînd, o anacronică diviziune internațională a muncii. Problema fundamentală este de a o așeza pe principii care să asigure egala îndreptățire a tuturor popoarelor lumii spre progres.

În lupta pentru soluționarea acestei probleme fundamentale sînt însă folosite întotdeauna toate instrumentele disponibile ?

Un răspuns afirmativ mi se pare mereu mai dificil. Aș lua un exemplu care în nici un caz nu ar putea fi explicat prin considerente de „reținere politică" (cum ar fi cazul dacă m-aș referi la rezoluțiile privind suveranitatea permanentă a statelor asupra resurselor lor naturale).

Este vorba de standardizare. Deci, de un aspect pur tehnic, ale cărui implicații asupra eficienței politicilor de industrializare și asupra competitivității produselor pe piața mondială nu cere subliinieri speciale.

În țările care au astăzi un înalt nivel de dezvoltare industrială, acțiunea de standardizare a apărut după ce sistemele industriale fuseseră construite ; datorită acestui fapt, primul ei obiectiv a fost, așa cum se precizează într-un studiu al O.N.U.D.I. (I.D./Conf. 1/8) de „a introduce economia și armonia într-o structură industrială care — este minimum ce se poate spune — se dezvoltase destul de anarhic".

Posibilitatea de a introduce standardizarea din primul moment al construirii unui sistem industrial, reprezintă unul din foarte puținele avantaje ale unui demaraj industrial, tardiv, în a doua jumătate a veacului al XX-lea.

A explica necesitatea standardizării este, firește, mai ușor decît a o aplica. Sînt necesare organisme specializate, este nevoie de aparatură uneori costisitoare, presupune cadre competente. Toată lumea este de acord însă că reprezintă o condiție a raționalei industrializări, un instrument care reduce costurile inutile și dificultățile ulterioare. Acest acord de principiu este reflectat atît de activitatea Organizației Internaționale de Standardizare (O.I.S.) și a Comisiei Electrotehnice Internaționale (C.E.I.), cît și în diferite rezoluții și recomandări ale unor organisme și reuniuni internaționale, la care statele participante au subscris prin votul lor. Rămîne să verificăm utilizarea practică ce li s-a dat.

Colocviul pentru industrializarea țărilor Africii constata : „Toate delegațiile au recunoscut importanța standardizării, condiție pentru calitatea produselor industriale și, totodată, element indispensabil pentru concretizarea cooperării economice și a schimburilor între țările africane. Cînd o țară atacă problemele standardizării de la începuturile dezvoltării sale, ea poate realiza economii importante la cheltuielile sale industriale".

În concordanță cu această concepție au fost adoptate recomandări :

— „Țările africane care nu posedă încă institute de standardizare să facă efortul de a creea cît mai repede posibil un institut sau o instituție corespunzătoare pentru a elabora standardele lor naționale și a veghea la aplicarea lor" ;

— „Să se creeze cît mai repede posibil un centru african de standardizare care să favorizeze lucrările consacrate standardizării, controlului de calitate, metrologiei legale și industriale din țările africane, potrivit dispozițiilor unificate din punct de vedere internațional".

Situația de fapt, în mai 1967 :

a) Din 37 de state africane membre ale O.N.U., numai 2 (R.A.U. și Maroc) au un sistem de standardizare la nivel național.

b) Există o singură organizație subregională „Standards Association of Central Africa" (SACA), reunind trei țări, care a elaborat între 1961—1967 aproximativ 60 de norme în total, majoritatea avînd la bază normele din Anglia.

c) Doar 3 țări africane fac parte din O.I.S. și una aderă la Comisia Electrotehnică Internațională.

Comisia economică pentru Asia și Extremul Orient face eforturi spre a încetățeni ideea necesității de a se crea organisme naționale de standardizare, promovează din 1961 ideea cooperării regionale în domeniul standardelor, dedică standardizării 60 de pagini dintr-un recent raport asupra mersului industrializării în Asia și subliniază că „Standardizarea internațională prin intermediul I.S.O. și C.E.I. are o considerabilă importanță pentru stimularea comerțului extern. Avantajele pentru comerț și industrie de a fi în măsură să importe și să exporte pe baza unor acelorași specificații internaționale sînt evidente pentru toate țările".

Comisia a recomandat, ca atare, crearea de organisme naționale de standardizare, afilierea lor la I.S.O. și C.E.I. și înființarea unui Comitet regional de standardizare.

Situația actuală :

a) Din 25 de țări în curs de dezvoltare. membre ale O.N.U., numai 11 au organisme naționale de standardizare. Unele (India) par a fi bine organizate, altele fac progrese rapide (Pakistan), dar multe sînt în fază incipientă. În Indonezia, unde organismul este privat, cu scop nelucrativ, s-au publicat între 1954—1967, în decurs de 13 ani, un număr de 57 de standarde, din care 17 originale și 40 traduse din olandeză.

Organismul regional nu s-a creat și numai 10 țări sînt membre în O.I.S. și 6 în C.E.I.

În America Latină, unde problemele s-au pus în mod similar în rezoluții :

a) Din 24 de țări membre ale O.N.U., numai 10 au organisme naționale de standardizare. Dintre acestea 4 sînt însă instituții private, iar 2 funcționează pe lîngă unități de învățămînt.

b) Șase mici țări din America Centrală sînt membre ale unei organizații regionale de standardizare „Centroamericano de investigation y technologia industrial".

c) 9 țări latino-americane sînt membre în O.I.S. și doar 3 ale C.E.I.

...Aș putea cita și alte exemple, din domeniile cele mai diferite ale creșterii economice privind probleme de fond ale reformelor agrare, industrializării etc. Cred că exemplul citat, înadins „neutral" și aparent inofensiv, justifică totuși, prin el însuși, întrebarea de la care am pornit.

Costin MURGESCU

ECONOMIE MONDIALĂ

PE GLOB

● În mai puțin de doi ani moneda națională braziliană — cruzeiro — a fost devalorizată pentru a cincea oară. Noua ei paritate față de dolar este 3,74 cruzeiros.

● Investițiile private vest-germane în străinătate însumează din 1952 pînă în prezent 13,04 miliarde mărci. Numai în semestrul I al acestui an s-au investit un miliard de mărci. Domeniul preferat de investitorii vest-germani îl constituie industria chimică (cu 2131,6 milioane de mărci), urmată, la egalitate, de industria de automobile și cea electronică, apoi de siderurgie.

● Greva generală de 24 ore organizată miercurea trecută în Italia a cuprins 12 milioane de salariați, avînd ca obiectiv obținerea majorării pensiilor. Printre revendicări : nici o pensie mai mică de echivalentul a 19 dolari pe lună. Ziarele remarcă că cele trei mari centrale sindicale italiene, pentru prima oară după douăzeci de ani, au chemat împreună la grevă pe membrii lor.

● Presa belgiană relatează că în cursul vizitei făcute la Bruxelles secretarul de stat american Dean Rusk ar fi afirmat că guvernul american va ridica obiecții serioase în cazul încheierii de către țările Pieței Comune a unor acorduri comerciale preferențiale cu Anglia și ceilalți candidați la aderare fără participarea S.U.A., a Canadei și a Japoniei.

● Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat cu o mare majoritate de voturi rezoluția prezentată de grupul țărilor afro-asiatice în care se cere Consiliului de Securitate să aplice sancțiuni economice totale Rhodesiei de Sud.

● În Algeria a fost creat Consiliul național economic și social, instituție de stat cu caracter consultativ. În atribuțiile sale intră examinarea planului economic în diferite etape de elaborare și urmărirea executării sale, participarea la definirea politicii salariilor și prețurilor, urmărirea eficienței întreprinderilor din sectorul de stat și cel cu autogestiune etc.

● La Kampala, capitala Ugandei, se desfășoară în prezent cea de-a cincea conferință regională a F.A.O., la care iau parte delegați din 34 de țări africane. Pe ordinea de zi figurează aspecte practice ale mobilizării resurselor umane și materiale în programele de dezvoltare ale statelor africane.

APĂRAREA FRANCULUI ȘI CRIZA MONETARĂ OCCIDENTALĂ

MĂSURILE de restricție privind creditul și aceea de majorare a dobînzii întreprinse săptămîna trecută de autoritățile financiare franceze nu păreau la prima vedere să purceadă dintr-o origine comună cu starea de lucruri mai generală în țările occidentale, care a iscat recent știuta alarmă și chiar panica institutelor centrale de emisiune. Rațiunile invocate arătau a fi, în primul rînd, de ordin intern. Evident, atunci cînd F. Ortoli, ministrul economiei și finanțelor, se referea, în conferința de presă care a urmat, la o anumită evoluție ce a dus la creșterea exagerată a masei monetare, se puteau deduce și incidențele externe. Dar accentul declarațiilor a fost pus pe creditarea în exces a economiei de către guvern și pe măsurile avînd drept scop să pună capăt cererii nemăsurate de fonduri a întreprinderilor și particularilor.

CONSIDERATĂ problema separat, noile măsuri de politică financiară ale Franței, destinate să corecteze tendințele economiei interne și să ridice metereze în apărarea monetei, nu au ca orientare nimic excepțional. Aceeași politică de ocrotire a pieței proprii a capitalurilor, și de captare a fondurilor externe, este practicată în multe țări occidentale. Franța a ridicat dobînda de la 5 la 6%, dar în Anglia sau în Danemarca rata e de 7%, în Canada e aceeași, iar în S.U.A. de 5,25%. S-ar putea aminti că scumpirea dobînzilor nu e numai uzuală, dar că, într-o anumită perioadă, nu prea îndepărtată, avusese loc pe acest teren în Vest un adevărat război în care fiecare țară implicată se apăra ridicînd rata la nivelul cel mai de sus posibil. În acea perioadă Franța păstrase cea mai stabilă rată a dobînzii. Desigur, înainte de toate grație faptului că instituise încă mai de mult controlul asupra schimburilor, iar mișcarea capitalului nu mai fusese liberă.

Nimic deosebit nu s-ar putea constata nici în ceea ce privește natura limitărilor impuse creditului. Ele sînt tradiționale în Occident și se apelează la ele ori de cîte ori motoarele aparatului economic tind la incandescență. În ce constau restricțiile? Institutul de emisiune va limita plafonul de reescont al băncilor ; progresiunea creditelor pentru bănci și întreprinderi va fi micșorată la o proporție mai corespunzătoare, ele distribuindu-se în mod selectiv ; coeficientul rezervelor obligatorii ale băncilor în depozit la Banca Franței va fi majorat. Robinetele, potrivit imaginii comparative la care se recurge de obicei, au fost închise. Și urmează să fie deschise iar, numai după posibilitățile reale. Potrivit precizărilor făcute de autorități, creditele pe termen scurt consacrate exporturilor, cele pentru finanțarea achizițiilor de echipament, ca și creditele mobilizabile în construcții, nu vor fi atinse. Nu este încă decisă poziția față de creditele pentru vînzările în rate. S-a făcut însă aprecierea că mijloacele băncilor vor fi reduse

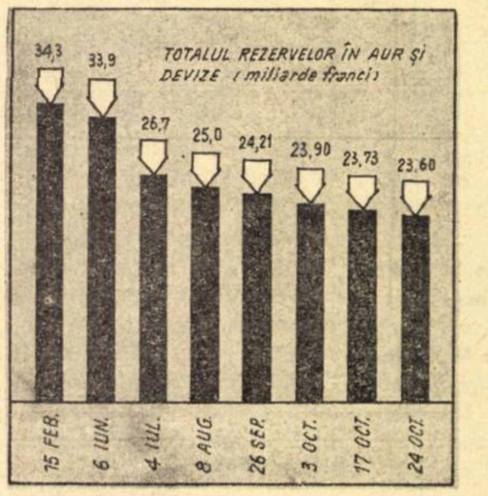

Rezervele Băncii Franței continuă să scadă

cu aproape două miliarde de franci — adică cu ceva mai mult de 1%.

CARE este tabloul, *en raccourci*, al economiei naționale în Franța, pe fundalul căruia au fost decise măsurile de săptămîna trecută? Așa cum l-a prezentat presei ministrul Ortoli, el nu confirmă judecățile pesimiste întîlnite în unele publicații străine. În septembrie, producția industrială depășise cu 1% nivelul cel mai înalt al anului (înregistrat în lunile martie și aprilie). Indicațiile pentru octombrie arătau că expansiunea se menține la un ritm viguros. Factorul motor l-a constituit pînă acum reconstituirea stocurilor, dar, după aprecierea ministrului economiei, urmează acum să-și demonstreze efectele creșterea puterii de cumpărare a populației. În cîmpul muncii, cererile nesatisfăcute au scăzut în octombrie într-un ritm dublu față de septembrie. Ofertele de serviciu s-au înmulțit într-o progresie nemaicunoscută din primăvara lui 1964. Consultînd statisticile se constată însă că numărul șomerilor se ridică încă, în prezent, la 550 000. Dacă în septembrie valoarea importurilor era de 5,80 miliarde de franci, în octombrie ea a atins cifra de 6,54 miliarde (+ 12,7%). În timp ce exporturile, în septembrie, erau de 4,95 miliarde de franci, în octombrie au crescut la 6,21 miliarde (+ 25,4%). Rata acoperirii cumpărărilor prin vînzări fiind deci de 95%. În septembrie ea fusese de numai 85% și corespundea unui deficit real de aproximativ 7—8%. Ținînd seama de modul particular de calcul al serviciilor vamale, excedentul actual este, după aprecierea ministrului, de 2%.

Analizele din presa economică franceză atrag atenția că balanța comercială cu țările dinafara zonei francului este totuși deficitară în luna octombrie ci că, deși cresterea exporturilor în această lună este un factor favorabil, sporirea importurilor face fragil echilibrul urmărit. Scăderea rezervelor franceze în aur și devize a continuat și s-a accentuat. De la 34,3 miliarde franci în februarie, ele au coborît în octombrie 24 la 23,60 miliarde, (vezi graficul alăturat reprodus după *Entreprise)* iar la 31 octombrie, după cum confirmă Banca Franței, cu încă 100 de milioane. Se întrevede de pe acum perspectiva agravării deficitului comercial în lunile următoare, deoarece cumpărările, din nou libere, tind să crească, în timp ce vînzările ar putea fi frînate din cauza competitivității mai mici a prețurilor franceze. E adevărat că prețurile la export nu depind întotdeauna de nivelul prețurilor interne, dar efectul lor de grevare nu lipsește cu totul.

În luna septembrie semnele presiunii inflaționiste s-au tradus prin creșterea prețurilor interne cu 0,7% ; cu mult adică peste nivelul prevăzut de responsabilii economiei. Ministrul Ortoli atrăgea atenția că va trebui să se exercite cea mai strictă supraveghere a prețurilor pentru prezervarea nu numai a puterii de cumpărare a populației, dar de asemenea a expansiunii și a libertății schimburilor externe.

STRATEGIA propusă guvernului francez de experții Planului, și care avea în vedere într-o primă etapă creșterea economică rapidă, iar într-o a doua redresarea finanțelor externe, riscă în prezent, din cauza expansiunii monetare neașteptate, să fie răsturnată.

În legătură cu ultimele măsuri, politica economică a Franței a fost examinată oarecum și sub raportul teoretic. Laxismul monetar în Franța a surprins. Principiul reformei franceze, de la finele anului 1958, fusese acela că apelul la institutul de emisiune pentru finanțarea eforturilor de investiții trebuie să fie extrem de limitat. Timp de zece ani, într-adevăr, echilibrul între resursele globale disponibile ale economiei și cheltuielile globale a fost menținut. Conturile cu străinătatea se și redresaseră de altfel. Observatorii economici constată însă că, din iunie anul acesta, principiul urmat a suferit entorse în mai multe rînduri. Politica financiară azi, remarcă unul din ei în ziarul **Le Monde**, „seamănă cu aceea pe care diriguitorii noștri o reproșau nu de mult — și nu fără solide temeiuri — Statelor Unite". Politica de abundență monetară și de expansiune pe bază de inflație nu era, într-adevăr, proprie Franței.

Ceea ce nu s-a observat însă la timp în presa economică franceză a fost fenomenul disproporției între volumul în expansiune al creditelor pentru economie și valoarea reală a investițiilor finanțate. Constatarea că are loc o dezerțiune masivă a fondurilor peste graniță s-a făcut mai tîrziu și a produs consternare. Poate faptul că deficitul comercial din septem-

NOTE

• TIMPUL NU ARE ACEEAȘI MĂSURĂ

ANALIZA pe care o face F. W. Schulthess, președintele uneia dintre cele mai importante instituții financiare helvetice, Credit Suisse, cu privire la conjunctura economică și financiară în Europa de vest, este considerată în cercurile de specialitate drept extrem de realistă. Ea a fost publicată în „Opera-Mundi" din 5 noiembrie. Autorul pornește de la constatarea că presiunea inflaționistă devine tot mai vie și că, datorită puterii ei de contagiune, nu e limitată de frontiere. Viciul ar consta în faptul că situația de „boom" creează „obișnuința fatală de a cheltui azi ceea ce nu va fi cîștigat eventual decît mîine». În imposibilitate de a rezista tentației ce o reprezintă creșterea prețurilor, întreprinderile își sporesc cheltuielile și ating un nivel de îndatorare de-a dreptul irațional. Un stimulent pentru „boom" îl constituie teoria că «a te îndatora este modul cel mai bun de a te îmbogăți». Iau însă naștere capacități de producție excedentare, care, în condițiile inflației, pot constitui pentru întreprinderi un boomerang mortal. Cu atît mai mult cu cît, fără preaviz, puterea publică întreprinde măsuri antiinflaționiste, iar capitalurile devin mai rare.

Prinse într-un asemenea ciclu acum trei ani, autorul constată, — poate cu o anticipare riscată totuși — că țările vest-europene abia de au reușit să scape din el. Acolo unde analiza omului de finanțe elvețian este mai subliniată, se vede că pus sub acuzare se află «efortul desfășurat în direcția integrării economice». Lăudată cu trîmbițe la începuturile ei, integrarea a trezit, după părerea autorului, de ambele maluri ale Atlanticului, mari speranțe. În scopul creării de către «cei șase» a unei vaste piețe unificate, s-au făcut încercări de adaptare la noile condiții. A urmat o situație care, evident, pune realitatea economică vest-europeană sub mari semne de întrebare. Financiarul elvețian socotește că «fără a reflecta suficient, puzderia de firme americane s-au repezit asupra Europei și au implantat filiale proprii sau au cumpărat întreprinderi locale». Lucrul a dus la o febră în rîndurile firmelor europene, mici sau mijlocii și la un proces de fuziuni care s-a extins «ca rujeola într-o școală de copii». Au apărut unități de talie prea mare, despre care «nu se știe dacă vor fi vreodată viabile și dacă cineva va fi vreodată în stare să le conducă».

S-a constatat că infiltrația întreprinderilor S.U.A. în Europa de vest nu a fost însoțită de un aflux important de dolari. Măsurile restrictive luate de președintele Johnson au sporit mai mult dificultățile piețelor europene de capitaluri, suprasolicitate oricum de nevoile împrumutătorilor locali. Goana după fonduri, pe termene scurte și mijlocii, a filialelor americane a creat pe piețele financiare o tensiune extremă. O prăbușire a lor pînă acum a putut fi evitată numai datorită măsurilor luate energic de guverne și remanierii programelor întreprinderilor pentru a le adopta posibilităților reale. Rămîn totuși problemele puse de deficitul neresorbit al balanței externe a S.U.A., de piața dubiă a aurului, de criza persistentă în situația monetară internațională.

Președintele lui Credit Suisse atrage atenția că întreprinderile europene, sau filialele americane, care-și acoperă nevoile de capital pe termen lung prin intermediul «eurodevizelor» — al căror termen e scurt, — își asumă riscul ruinei. El avertizează împotriva «forțării expansiunii». Timpul n-are în Europa aceeași valoare ca în S.U.A., observă autorul. El se scurge mai încet și este necesară mai multă prudență, mai multă răbdare. «Europa socială, economică și politică», zice el, s-a constituit de-a lungul a numeroase generații. A încerca să o transformi peste noapte înseamnă a risca s-o prefaci în bucăți.

Tot dîndu-ne ghies, pare să spună în concluzia analizei sale, adresîndu-se americanilor, acest elvețian cu un rol atît de însemnat pe piața financiară europeană, ne împingeți la dezastru. Tonul, după cum se vede, nu este lipsit de amărăciune.

• PE ȘLEAU

ÎN CURSUL recentei campanii electorale din S.U.A., președintele ales Richard Nixon anunța că administrația sa va sprijini Anglia să intre în Piața Comună. Înainte de a se cunoaște demersurile concrete pe care intenționează să le întreprindă, comentatorii trag încheierea generală că noul președinte va continua politica europeană a vechii administrații și că nu va accepta recomandările de izolaționism ale conservatorilor.

Au semnificație în acest sens părerile ambasadorului american pe lîngă Piața Comună, Robert Schaetzel, potrivit cărora motivele pentru care America s-a pronunțat întotdeauna pentru o «Europă unită» sînt multiple : numai aceasta ar fi calea eliminării actualelor decalaje în tehnologia de pe cele două maluri ale Atlanticului ; numai prin aceasta ar putea fi folosite pe deplin resursele economice și politice în vederea eliminării disparității nivelurilor economice și a ratelor de creștere. Alternative nu există, socotește ambasadorul american ; o zonă nord-atlantică de comerț liber nu poate fi considerată un lucru sănătos din punct de vedere economic — și nici din punct de vedere politic ea nu poate fi socotită drept o noțiune viabilă. Cine s-ar angaja în războiul economic pe care o asemenea orientare l-ar provoca? întreabă el. Evident, pornind de la aceste premise, Robert Schaetzel contestă „ideile franceze cu privire la o Europă a statelor naționale, respinse, cum zice el, nu numai de celelalte state membre ale Pieței Comune, dar chiar și de mulți francezi". Dar pentru că totuși nu poate ignora marile dificultăți ce stau în calea unității vest-europene și apoi a unității mai largi, dintre Europa de vest și S.U.A. pe care o are în vedere, ambasadorul Schaetzel a adăugat că speranța trebuie pusă mai ales în generația următoare, în educarea și pregătirea acesteia printr-un schimb de informații și experiență între S.U.A. și Europa.

Declarațiile sale, Robert Schaetzel le-a făcut la Londra. Referindu-se desigur la candidatura mereu respinsă a Angliei la Piața Comună, el a spus că noua administrație va trebui să revitalizeze politica S.U.A. față de Europa.

Numai că Anglia însăși nu pare să se arate dornică de acest ajutor. „În circumstanțele actuale, scrie un editorial din **Financial Times**, probabil că ar trebui să fim recunoscători pentru orice ajutor în plus ce-l putem căpăta, dar administrația americană a mai încercat să ne ajute, sub președinția lui John Kennedy, și a contribuit astfel — chiar dacă involuntar — la vetoul francez din ianuarie 1963. Și ziarul nu ezită să precizeze că «o politică americană de intervenție activă în sprijinul lărgirii Comunității riscă mai mult să strice decît să ajute».

Și pentru că încearcă a dovedi prin ele că Anglia dorește să-și afirme o poziție independentă în Europa, dar și pentru tonul lor realist, aprecierile influentului ziar citat vor fi desigur reținute de toate părțile : „Slăbiciunea balanței de plăți americane, amintește editorialul, demonstrează că șansele de presiune economică ale Washington-ului asupra Franței sînt minime și în afară de cazul cînd țările europene ar recunoaște singure necesitatea unei integrări mai adînci, economice și politice, Statele Unite nu pot face în mod util decît foarte puțin pentru a le convinge. Doar numai dacă s-au hotărît să-și retragă trupele de pe continent".

Din care precizare se poate constata cel puțin că limbajul „pe șleau" începe în prezent să capete mai multă circulație în Vest.

DIVERSIFICARE + BUNĂSERVIRE = RENTABILITATE SPORITĂ

RECENT, s-a desfășurat la Cluj — din inițiativa Uniunii sindicatelor din comerțul de stat și din cooperația de consum, cu sprijinul Ministerului Comerțului Interior — o consfătuire pe țară care a avut ca obiect realizarea unui larg schimb de experiență pe tema „diversificării profilului și a preparatelor". A revenit clujenilor cinstea să fie gazdele acestui util schimb de experiență datorită faptului că cele 91 de unități de alimentație publică, aparținînd de I.A.P. „Someșul" și cele 51 de unități, aparținînd de I.A.P. „Vitadulci", au obținut în ultimii ani importante succese pe linia înfăptuirii sarcinilor trasate sectorului de alimentație publică de conducerea de partid și de stat.

In cele ce urmează vom prezenta mai pe larg activitatea celor două întreprinderi de alimentație publică din Cluj cu scopul de a înfățișa tuturor lucrătorilor din sectorul de alimentație publică experiența pozitivă care s-a acumulat aici, experiență care poate fi însușită și aplicată, ținîndu-se seama de condițiile specifice, în toate unitățile de restaurante și cofetării din comerțul de stat și din cooperația de consum.

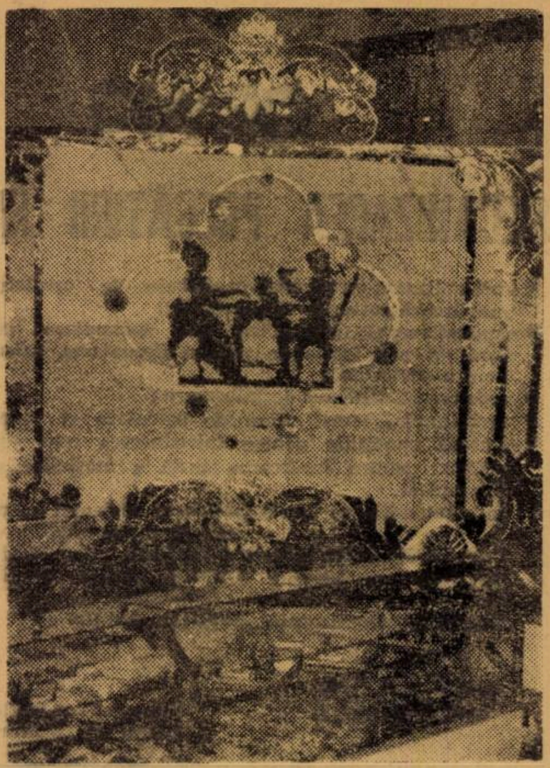

O expresivă marcă de comerț, sub egida căreia I.A.P. „Vitadulci" desface prin unitățile sale peste 250 sortimente proprii, care au fost prezentate în expoziția deschisă cu prilejul schimbului de experiență

● *Unități cu personalitate proprie*

ÎN CELE CÎTEVA ZILE petrecute la Cluj, am vizitat o bună parte din unitățile de alimentație publică ale I.A.P. „Someșul" și „Vitadulci". Am remarcat cu acest prilej că la Cluj s-a reușit crearea a numeroase unități de restaurante cu personalitate proprie, cu un anumit specific, apreciat de consumatori. Astfel de unități au început să-și formeze o clientelă permanentă, care știe că în unitatea respectivă va găsi preparatele culinare și băuturile preferate. Restaurantul cu specific vînătoresc „Hubertus", de pildă, dispune în fiecare zi de un meniu bogat, cuprinzînd variate și ademenitoare preparate din vînat. Atmosfera de liniște montană, subliniată de decorația interioară, realizată cu gust, dau personalitate proprie acestui restaurant, cunoscut și apreciat nu numai de clujeni, ci și de numeroși vizitatori ai Clujului din alte localități și de turiști de peste hotare.

Personalitate proprie, bine conturată au multe alte unități din Cluj. Amintim de restaurantul cu specific național „Transilvania", de crama cu specific local „București", de restaurantul „Continental", care și-a format o clientelă permanentă dintre cei ce sînt amatori de muzică de café-concert. Mai trebuie amintite și unitățile profilate pe preparate culinare care au la bază varza și păstăioasele — produse care se bucură de deosebită apreciere.

(În paranteză: s-a creat și la București unități cu specific propriu, dar unele numai cu numele. E cazul salonului cu specific vînătoresc de la restaurantul „Gambrinus" unde rareori găsești un singur preparat din vînat, servindu-se în permanență doar cotlete de porc... domestic).

Personalizarea unor unități clujene a dus la suprasolicitarea lor. În unele zile (sîmbătă, duminică) clienții permanenți nu mai găsesc locuri. Dar s-a găsit și remediul acestei probleme. Pentru a avea siguranța că vor găsi locuri, mulți clujeni s-au abonat la unitățile preferate. Astfel, restaurantele „București", „Someșul", „Hubertus", „Parc", și bufetele din cartierele Grigorescu și Gheorghieni au aproape o mie de abonați, care iau zilnic masa la aceste unități. Ideea de a introduce abonamente la unitățile de alimentație publică a mers, însă, mai departe. S-au creat la unele unități pensiuni pentru adulți și copii pe bază de abonament; alte unități, (restaurantul „Parc", bunăoară) servesc masa la domiciliul clienților, percepîndu-se pentru acest serviciu doar 1 leu în plus, pentru fiecare abonament.

La personalizarea unor localuri contribuie din plin și uniformele salariaților; pentru fiecare restaurant a fost creată o anumită uniformă care se armonizează cu profilul unității respective: de la clasica haină de seară (la restaurantul „Continental", „București" și „Someș"), la costumul vînătoresc (la „Hubertus") sau la costumul național (la „Transilvania" și Crama „București").

● *Preferințele consumatorilor: „rețetar" obligatoriu*

O DATĂ CU diversificarea unităților, s-a pus un accent sporit și pe diversificarea preparatelor culinare. În această acțiune, nu s-a mai ținut seama de „rețetarul unic", ci de preferințele consumatorilor. Bucătari cu îndelungată experiență în arta culinară și-au pus în aplicare fantezia și cunoștințele, și-au „adus aminte" de tradiționalele preparate ardelenești și au îmbogățit listele de meniuri cu „noi" și apetisante mîncăruri. Așa au apărut: antricotul de vită à la Cluj, medalionul clujean, mușchiulețul de porc à la Feleac, cotletul de porc bihorean, tocana de berbec cu mămăliguță, palanețul cu varză și brînză și numeroase alte preparate care, prezentate în expoziția organizată cu prilejul schimbului de experiență, au fascinat — nu-i nici o exagerare — pe vizitatori. La restaurantul „București", bunăoară, la pensiunea pentru adulți și copii se servesc 23 sortimente de supe și ciorbe, 36 de sortimente la felul doi, 9 sortimente de salate și 10 de desert.

Merită să subliniem faptul că nu numai restaurantele, ospătăriile, bufetele Expres, bodegile dispun de meniuri bogate, ci și cele 9 unități „Gospodina" și bucătăriile de bloc, care pun în vînzare peste o sută de preparate și semipreparate. Numai unitățile „Gospodina", desfac circa 31 sortimente de semipreparate, 14 sortimente de salate și 9 sortimente de pateuri și paste, care au o pondere mare în totalul desfacerilor (6,6%) și un nivel ridicat al rentabilității: 6%.

O diversificare substanțială am întîlnit și în sectorul de cofetării. Unitățile I.A.P. „Vitadulci" desfac peste 250 sortimente proprii, abundînd foitajele și „prăjiturile de casă" de bună calitate și cu prețuri accesibile: circa 60% din sortimente au prețuri între 0,85—1,75 lei; 20% între 1,75—2,75 lei; 20% între 2,75—4,50 lei. Unitățile de café-bar, desfac nu mai puțin de 20 de sortimente de cafea.

Așa cum era de așteptat, diversificarea producției proprii a impulsionat continua desfacere, care la I.A.P. „Someșul" reprezintă 25% din totalul desfacerii, iar la I.A.P. „Vitadulci" 46%. Față de ultimii trei ani, producția proprie la I.A.P. „Someșul" a crescut cu 45%; la I.A.P. „Vitadulci" această creștere este de 15% față de perioada corespunzătoare din anul trecut. Evident, acest lucru se reflectă direct asupra rentabilității, care în zece luni din acest an este de aproape 8%.

● *Contribuția mandatarilor*

EVIDENȚELE contabile consultate atestă că cele 39 unități încredințate mandatarilor au o rentabilitate medie de 6,88%, ceea ce, față de rentabilitatea de 4,12% pe întreaga întreprindere, reprezintă un fapt pozitiv.

Cum rațiunea pentru care s-a adoptat această formă de administrare nu constă numai în creșterea rentabilității ci, în primul rînd, în diversificarea preparatelor și ridicarea nivelului de servire, am vizitat cîteva unități care, în cea mai mare parte, prin preparatele prezentate, amenajările aduse, curățenia localurilor, prețurile practicate, dovedesc că mandatarii în cauză înțeleg să contribuie la diversificarea și ridicarea nivelului de servire al alimentației publice clujene. Astfel, braseria „Horia" servește zilnic clienților săi — în cea mai mare parte studenți — circa 15—20 sortimente preparate calde. Unitatea „Parc" asigură un meniu pensiune de 7,25 lei în local, și 9,25 lei transportat la domiciliu. La fel se prezintă și alte unități.

Este drept că o bună parte din bufete se rezumă la a servi în continuare gustări „clasice" și băuturi. Fără să vrem, aceste bufete ne-au amintit de multe unități din București, în care faptul că sînt predate mandatarilor nu se simte decît după... preț.

★

SCHIMBUL DE EXPERIENȚĂ desfășurat la Cluj a relevat că acolo unde se dă dovadă de inițiativă și perseverență, se obțin bune rezultate în perfecționarea activității din sectorul de alimentație publică. Dar, așa după cum am mai subliniat în dese rînduri în revista noastră, în acest sector continuă să se manifeste încă destule lipsuri. De aceea, se impun în continuare mai multe strădanii pentru ca sarcinile stabilite cu un an în urmă prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri privind îmbunătățirea activității resturantelor, să prindă viață pînă în cea mai mică unitate de alimentație publică.

Al. DETEȘAN

La consfătuire au participat: **ION OLTEANU, adjunct al ministrului comerțului interior; VICTOR BERCA, președintele Uniunii sindicatelor din comerțul de stat** și din cooperația de consum; **ION VINTILĂ**, directorul **Direcției restaurante** și hoteluri din **M.C.I.; ȘTEFAN TOMPA**, vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular provizoriu al **județului Cluj; AUREL ILEA**, directorul **Direcției comerciale județene** — Cluj; **TEODOR POPUȚA, directorul** Întreprinderii de alimentație publică **„Someșul"** Cluj; **GHEORGHE DURGHEU**, directorul Întreprinderii de alimentație publică „Vitadulci"-Cluj; directorii tuturor organizațiilor comerciale din țară care au unități de alimentație publică, precum și președinții comitetelor sindicale din aceste organizații. De asemenea, au participat numeroși specialiști din Direcția restaurante și hoteluri din M.C.I. și din cadrul celor două întreprinderi de alimentație publică din [illegible]

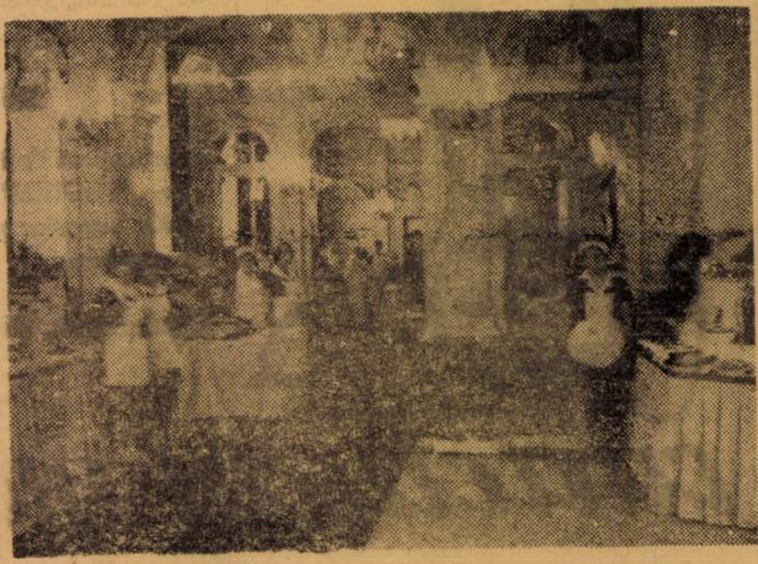

Sala restaurantului „Continental", care a găzduit expoziția de preparate culinare (circa 400 sortimente), rod al creației meșterilor clujeni

ORMIG

MECANIZAREA PREGĂTIRII FABRICAȚIEI

- raționalizează producția, contribuie la creșterea productivității și micșorează costurile de fabricație;
- confecționează în numărul de exemplare dorit documente clare, certe și ușor sortabile pentru decontarea salariilor, materialelor și pentru postcalcul:
- accelerează sistemul de informare;
- preîntîmpină erori, timp de așteptare și timpi morți în ateliere;
- creează condițiile pentru introducerea unei planificări raționale în ateliere, pentru încărcarea justă a mașinilor și pentru combaterea rebuturilor.

În combinație cu fișele perforate, sistemul se aplică de peste 30 de ani în multe țări

Peste 10 000 întreprinderi industriale din toate continentele sînt înzestrate cu aparate ORMIG pentru pregătirea mecanizată a fabricației.

Rugăm cereți prospectul gratuit nr. 202 Ro.

ORMIG

Organisation-Mittel GmbH
1 Berlin 42, Wolframstr. 87—91

PUBLICOM

Fabrica chimică

MĂRĂȘEȘTI

DESFACE:

1 – Cu repartiție:
- vopsele pe bază de ulei
- clei de oase și piele

2 – Fără repartiție, pe bază de comandă
- „Alb menaj", în cutii de 0,500 kg.
- „Lac lunar", în flacoane de 100 gr.
- „Fosfomar" în cutii de 1/1 și 1/5 kg.

Lacuri incolore: „Firnis" artificial în bidoane de 20 kg; „Durolac"; „Lac expres"

Articolele de la punctul 2 se găsesc de vînzare la toate magazinele de specialitate din țară.

Adresa: Baia Mare, str. Baia Sprie nr. 170, tel. 2412

INTREPRINDEREA

METALUL ROȘU

CLUJ

STR. T. VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 1.47.30

produce:

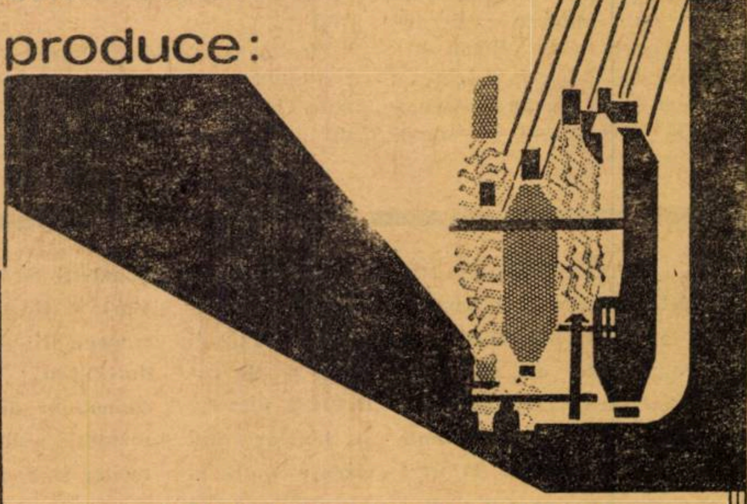

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:
- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE:
- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

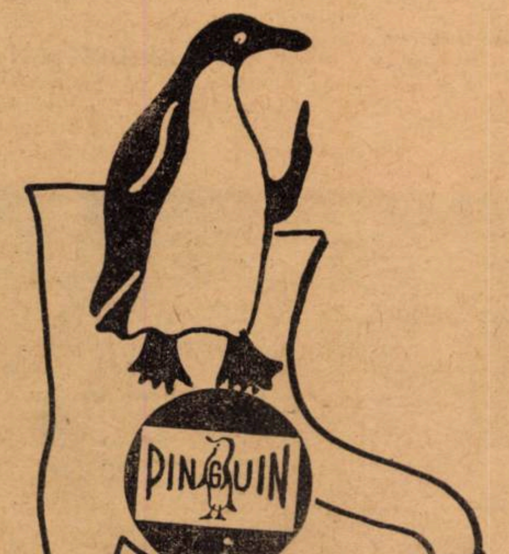

PINGUINUL VĂ SFĂTUIEȘTE!

Preîntîmpinați timpul rece, răceala, umezeala și frigul, procurîndu-vă încălțăminte de cauciuc, șoșoni, cizmulițe, marca „PINGUIN".

NU NEGLIJAȚI!

Procurați-vă de îndată încălțăminte de cauciuc „PINGUIN", fabricată la un nivel calitativ superior și într-un sortiment bogat de modele.

București, str. Dinu Vintilă nr. 7–15, Sect. II.

cauciucul quadrat

Intreprinderea de industrie locală „Mureșul"

Aiud, județul Alba

vinde din stoc, fără repartiție, cahle teracotă.

Comenzile se vor adresa Intreprinderii de Industrie locală „MUREȘUL", Aiud, str. E. Varga nr. 1

Răspuns la întrebările despre asigurările de Stat (XVII)

ALTE AMĂNUNTE PRIVIND ASIGURAREA DE ACCIDENTE

CONTINUĂM să vă informăm despre una dintre cele mai solicitate asigurări practicate de ADAS: Asigurarea de accidente. Așa cum spuneam, aceasta poate fi încheiată de oricine dorește să ia o măsură de prevedere.

Primele de asigurare se stabilesc în funcție de profesia și locul de muncă al asiguratului și se plătesc în modul următor:

- *La contractele de asigurare cu sume fixe, în momentul înmînării poliței de asigurare pentru întreaga durată.*

- *La contractele de asigurare cu sume convenite, în momentul înmînării poliței de asigurare pentru întreaga durată sau în rate anuale, semestriale trimestriale sau lunare, anticipat. La înmînarea poliței, asiguratul achită simultan cea dintîi rată de primă plus o sumă echivalentă cu prima pe două luni; celelalte rate de primă se plătesc în cuantumul și la termenele stabilite în polița de asigurare, iar ultima rată de primă se micșorează cu o sumă echivalentă cu prima pe două luni. Cînd primele se plătesc în rate lunare, pe ultimele 2 luni nu se mai achită prima.*

La contractele de asigurare de accidente cu sume asigurate fixe, primele de asigurare și duratele minime ale contractelor de asigurare pentru suma asigurată de 10.000 de lei pentru invaliditate permanentă totală și de 5.000 pentru deces, sînt:

Categoria tarifară (profesia și felul întreprinderii)	Prima de asigurare	Durata minimă a contractului de asigurare
I.	12 lei	6 luni
II.	12 „	3 „
III.	15 „	3 „
IV.	27 „	3 „

Pentru duratele de asigurare mai mari reprezentînd multipli ai duratelor prevăzute mai sus, primele de asigurare se măresc proporțional.

La contractele de asigurare de accidente cu sume asigurate convenite, primele de asigurare sînt:

Categoria tarifară (profesia și felul întreprinderii)	Prima anuală la 1.000 de lei sumă asigurată	
	Pentru invaliditate permanentă	Pentru deces
I.	1,60 lei	1,60 lei
II.	3,20 „	3,20 „
III.	4,00 „	4,00 „
IV.	7,20 „	7,20 „

Categoriile tarifare se stabilesc conform unui „indicator" ce poate fi consultat la orice unitate sau la orice lucrător ADAS. Încheiem prezentarea Asigurării de accidente, considerînd că mulți dintre cititori se vor convinge de necesitatea și utilitatea unei astfel de asigurări și vor solicita încheierea contractului de asigurare la unitățile ADAS.

Aurel CRIȘAN

brie determinase deja o mișcare de ieșire a capitalurilor a fost derutant. De data asta însă, fuga fondurilor se datora zvonurilor insistente despre o reevaluare verticală iminentă a mărcii vest-germane. Adeverindu-se, reevaluarea promitea o primă de 5—10% oricărui plasament speculativ în R.F.G. Hemoragia de aur și devize a tezaurului francez făcea firește să crească mai mult neîncrederea în franc și totodată teama de o posibilă devalorizare.

POSIBILITATEA reevaluării mărcii vest-germane fusese evocată mai de mult. Excedentul balanței de plăți externe a R.F.G. stîrnise fulgerele țărilor occidentale cu balanțe deficitare. S.U.A. insista cu deosebire pentru reevaluarea mărcii. Afluența masivă de fonduri străine în R.F.G., ca urmare a perspectivei de reevaluare, a produs efecte de natură să sporească alarma guvernelor occidentale. Luau drumul spre valorile vest-germane nu numai francii francezi dar și lirele sterline, dolarii, lirele italiene și monetele altor țări. Agenția vest-germană D.P.A. anunțase încă la 7 noiembrie o adevărată „maree". La acea dată intrase în R.F.G. devize în valoare de un miliard mărci (250 milioane de dolari). Conjunctura creată de această febră amenința cu prăbușirea principalele monete ale lumii capitaliste și punea în cauză mai acut decît oricînd întregul sistem monetar interoccidental. Nervozitatea burselor ajunsese la paroxism. Nu mai era vorba doar de evaziunea fondurilor franceze (în două săptămîni, de la 1 noiembrie, o jumătate de miliard de franci luaseră drumul R.F.G.-ului) ci de o problemă gravă a parităților în general. Cursul lirei sterline se situase la nivelul cel mai scăzut înregistrat vreodată pe piața de schimburi. Prețul aurului crescuse la 40 de dolari uncia, plafon considerat inescaladabil. Nesiguranța cu privire la intențiile președintelui ales al Statelor Unite, Richard Nixon, căruia i se atribuia încă în cursul campaniei electorale dorința de a proceda la o modificare a prețului aurului, deci la devalorizarea dolarului, intensifica specula.

ÎN ACESTE circumstanțe, la Basel, în Elveția, s-au reunit pentru deliberări secrete mai întîi reprezentanții băncilor centrale din Europa occidentală, din Canada, S.U.A. și Japonia, iar ulterior numai guvernatorii băncilor centrale din țările Pieței Comune. Sfîrșitul săptămînii trecute și începutul săptămînii acesteia a creat în lumea occidentală o adevărată atmosferă de **suspense.** Rezultatele au fost cunoscute abia luni seara. Din interviul radio-televizat al primului ministru francez, Couve de Murville, s-a aflat că hotărîrea era aceea de a nu fi operată nici devalorizarea francului, nici revalorizarea mărcii vest-germane.

Virtuțile acestei simple comunicări în încercarea de a stăvili specula și febra burselor nu pot fi desigur prin ele însele suficiente. Fără îndoială că Franța a fost nevoită pe parcurs să apeleze din nou la rezervele sale, încă destul de importante de altfel, și poate chiar la creditele **swap** ce i-au fost acordate în iulie și n-au fost utilizate decît pe jumătate. Este adevărat de asemenea că R.F.G. — dacă nu din loialitate, atunci în interesul stabilității monetare interoccidentale, în general, — a folosit fondurile de devize străine afluate pentru a le reinjecta în circuitele exterioare. În același timp ea a folosit 500 de milioane de dolari spre a cumpăra obligațiuni pe piața din New York și experții sînt de părere că ameliorarea din ultimul timp a balanței americane se datorează în chip esențial acestor operații. Marți seara R.F.G. hotărîse de asemenea așezarea unor taxe pe exporturi urmînd prin aceasta, și prin majorarea importurilor, să contribuie la echilibrul monetar interoccidental.

A ieșit în evidență, cu mai ascuțit relief ca oricînd, cunoscuta stare maladivă a sistemului monetar interoccidental. În interviul său, premierul Couve de Murville a subliniat din nou, în numele Franței, caracterul internațional al crizei monetare și necesitatea unei reforme. Cu toate acestea guvernul a procedat pe plan intern la noi măsuri, care completează politica de austeritate. Precaritatea lirei sterline silește și Anglia la astfel de măsuri. Miercuri în fața presiunii speculative crescînde, principalele burse în Occident au fost închise. La Bonn în aceeași zi s-au reunit din nou, în chip precipitat, miniștri de finanțe. Nervozitatea atinge limite extreme. În această situație vor izbuti măsurile interne ale Franței să lichideze fenomenele negative apărute în economia sa națională? Se va putea sustrage ea, — chiar dacă promisiunile de sprijin ale băncilor centrale vest-europene vor fi ținute și acceptate — proceselor de interacțiune și repetatelor riscuri, departe de a fi eliminate, la care sînt expuse țările occidentale legate de un sistem monetar unanim recunoscut ca bolnav?

Deoarece natura problemelor nu e definită doar de realitatea lor economică — atît de rebelă ci în mare măsură și de substanța lor politică.

Dinu HERVIAN

DOCUMENTAR

ACORDUL GENERAL PENTRU TARIFE ȘI COMERȚ (G.A.T.T.)

RECENT, Consiliul G.A.T.T., a cărui sesiune se desfășoară în prezent la Geneva, a acceptat cererea României de a începe negocieri în vederea eventualei aderări a țării noastre la acest organism. Ținînd seama de interesul pe care-l poate prezenta pentru cititorii noștri activitatea G.A.T.T., înfățișăm mai jos o serie de aspecte esențiale pentru cunoașterea structurii organismului și a modului său de funcționare.

Acordul general pentru tarife și comerț, cunoscut sub numele de G.A.T.T. [1]), este un tratat multilateral interguvernamental cu privire la comerțul internațional. El a intrat în vigoare acum aproape douăzeci și unu de ani, numărînd — la crearea sa — 23 de membri.

Astăzi, numărul total al țărilor membre G.A.T.T. este de 90 din care 76 membri cu drepturi depline, 2 cu un regim de accesiune provizorie și 12 membri de facto[2]). Dintre țările socialiste, membre ale G.A.T.T. sînt Cehoslovacia, Cuba, Polonia și Iugoslavia, primele două fiind membri fondatori. România, Ungaria și Bulgaria participă la lucrările Acordului, în calitate de observatori.

Primul proiect al unei Carte a comerțului internațional, cunoscută sub denumirea de Carta de la Havana, a fost elaborat în anii 1947—1948 și avea menirea să ghideze statele în desfășurarea politicii lor comerciale. El n-a fost ratificat de principalele state comerciale.

Paralel, însă, cele 23 de state membre ale comitetului pregătitor al Cartei amintite hotărîseră să poarte negocieri în vederea reducerii tarifelor lor vamale. Pentru a da o bază juridică oficială concesiilor tarifare asupra cărora s-a căzut de acord, statele respective au elaborat Acordul general pentru tarife vamale și comerț. În el au fost incluse și anumite reguli, după care să se conducă statele în desfășurarea comerțului internațional. Actul final a fost semnat de cele 23 de state participante la negocierile de la Geneva, la 30 octombrie 1947, iar la 1 ianuarie 1948 G.A.T.T.-ul și-a început activitatea. În prezent, această organizație este principalul organism internațional mai larg unde se negociază în domeniul politicii și practicii comerciale a țărilor participante.

Principii și excepții

CONCEPȚIA care a stat la baza încheierii Acordului a fost aceea că relațiile comerciale (și în general cele economice) dintre state trebuie orientate spre ridicarea nivelului de trai, asigurarea ocupării forței de muncă, folosirea deplină a resurselor mondiale și creșterea producției și a schimburilor de mărfuri. În vederea atingerii acestor obiective s-a preconizat încheierea unor înțelegeri menite să ducă, pe bază de reciprocitate și avantaj mutual, la reducerea substanțială a tarifelor vamale și a altor obstacole din calea comerțului, la eliminarea discriminărilor în comerțul internațional.

Din analiza textului Acordului se degajă patru principii fundamentale:

1) Schimburile comerciale trebuie să se desfășoare pe bază de nediscriminare, toate părțile contractante acordîndu-și reciproc clauza națiunii celei mai favorizate.

2) Sînt interzise, de regulă, restricțiile cantitative la import și protejarea industriilor naționale numai cu ajutorul taxelor vamale.

3) Consultările constituie o metodă esențială folosită de Părțile Contractante pentru evitarea prejudicierii intereselor lor comerciale.

4) Acordul asigură cadrul necesar pentru ca rezultatele negocierilor vizînd reducerea tarifelor sau a altor obstacole din calea comerțului să se materializeze în instrumente legale.

Totuși, atît prevederile Acordului, cît și practica G.A.T.T. evidențiază o serie de excepții de la principiile enunțate, dintre care notăm pe cele mai semnificative. Au fost recunoscute sistemele preferențiale existente la data încheierii acestuia (de pildă, preferințele existente în cadrul Commonwealth-ului). Prin statut s-a impus însă condiția ca limita preferințelor în vigoare la acea dată să nu fie extinsă ulterior.

Statutul admite de asemenea crearea unor zone de comerț și de uniuni vamale de tipul Comunității Economice Europene (Piața Comună), caracterizate prin stabilirea de tarife exterioare comune. Acordul precizează însă că asemenea zone vamale sau ale liberului schimb, concepute să conducă la eliminarea barierelor comerciale între țările membre, să nu ridice noi bariere față de țările terțe.

Prevederile Acordului mai permit ca statele membre să poată institui restricții cantitative la import în cazul deficitului de produse agro-alimentare, pentru protejarea agriculturii, sau în cazul dezechilibrării balanței lor de plăți.

În textul Acordului a fost inclusă și clauza securității, care în literatura de specialitate este interpretată de unii ca un principiu general, de alții drept excepție. Conform acestei clauze, Părțile Contractante nu pot fi obligate să întreprindă acțiuni care ar prejudicia interesele securității lor sau ar duce la nerespectarea obligațiilor țărilor respective, decurgînd din Carta Națiunilor Unite, în domeniul menținerii păcii și securității internaționale.

În afara excepțiilor menționate mai sus, în împrejurări excepționale, altele decît cele prevăzute în Acord, Părțile Contractante pot beneficia de o derogare de la unele din obligațiile Acordului cu condiția ca acestea să nu lezeze interesele altor părți contractante.

Organizarea

FORUL cel mai înalt al G.A.T.T. îl constituie *sesiunea Părților Contractante*, care se întrunește de obicei o dată pe an. În perioada intersesională organul care rezolvă problemele urgente sau curente este *Consiliul Reprezentanților*, compus în prezent din 50 de membri. Consiliului îi revine, de asemenea, sarcina de a conduce activitatea organelor subsidiare ale G.A.T.T. și de a întreprinde, atunci cînd este necesar, consultări cu membrii Acordului asupra diverselor aspecte ale schimburilor comerciale reciproce. Consiliul înaintează recomandări sesiunii Părților Contractante în legătură cu deciziile care trebuie adoptate de aceasta.

Activitatea cu caracter permanent este asigurată de către *comitete specializate*, cum sînt: Comitetul pentru comerț și dezvoltare, Comitetul pentru produse industriale, Comitetul pentru produse agricole, Comitetul pentru restricții determinate de situația balanței de plăți, și altele. Pentru rezolvarea sarcinilor care nu au caracter permanent se instituie grupe de lucru care pot fi compuse fie din reprezentanți ai țărilor interesate, fie — atunci cînd au de rezolvat chestiuni tehnice — din experți cu înaltă calificare.

G.A.T.T.-ul dispune de asemenea de un *Secretariat permanent* condus de un director general. În prezent această funcție este deținută de Olivier Long (Elveția).

CĂUTAREA unor soluții acceptabile pentru toate părțile interesate constituie una din trăsăturile esențiale ale modului de lucru al G.A.T.T., caracteristică menită să evite ca negocierile să ajungă la impas sau să pună sub semnul întrebării atingerea scopului urmărit. De aceea, în practica G.A.T.T. s-a consacrat modalitatea de adoptare a majorității hotărîrilor pe bază de consens.

În cazul luării unor decizii prin votare, fiecare parte contractantă dispune de un vot. În general hotărîrile se adoptă cu majoritate simplă. Pentru probleme de importanță deosebită hotărîrile intră în vigoare prin adoptarea lor în unanimitate. Pentru a preîntîmpina consecințele unor eventuale divergențe între membri cu privire la respectarea sau interpretarea prevederilor G.A.T.T., în 1958 Părțile Contractante au elaborat o procedură detailată de consultare. Dacă consultările nu ajung să reglementeze diferendul respectiv, acesta este supus examinării Părților Contractante care, de obicei, desemnează un grup de lucru special însărcinat să studieze cazul și să facă recomandări pentru rezolvarea problemelor. În ultimă instanță, în situația nerealizării unui compromis, Părțile Contractante pot autoriza țara prejudiciată să ia măsuri de retorsiune față de cel sau cei în cauză, măsuri care constau în retragerea unor avantaje echivalente cu prejudiciul adus.

Principalele activități

REDUCEREA tarifelor vamale și a altor bariere comerciale a constituit și constituie un domeniu de interes primordial în activitatea G.A.T.T. Pînă în prezent, au fost organizate în cadrul G.A.T.T. 6 runde de negocieri, din care primele 5 s-au axat pe reducerea tarifelor vamale între membri. Cea de-a șasea — „Runda Kennedy" — a avut ca obiect nu numai reducerea tarifelor dar și adoptarea altor măsuri menite să contribuie la expansiunea schimburilor comerciale.

Restricțiile cantitative aplicate la import au constituit, de asemenea, un obiect constant de negociere. O mare parte din aceste restricții, aplicate de membrii G.A.T.T. imediat după cel de-al doilea război mondial, au fost eliminate sau diminuate, în special la produsele industriale. Cu toate acestea, un număr important de restricții cantitative sînt și astăzi în vigoare, ele afectînd mai ales produse de export care prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare.

„Runda Kennedy" (Geneva, 1964—1967) a cuprins atît produsele industriale cît și cele agricole și a avut ca obiectiv reducerea nu numai a barierelor tarifare, ci și a celor netarifare. Spre deosebire de rundele anterioare, în acest caz negocierile au pornit de la principiul unei reduceri lineare a tarifelor. Deși rezultatele obținute nu au corespuns obiectivelor fixate, negocierile Kennedy au constituit un moment important în activitatea G.A.T.T., concesiile tarifare convenite referindu-se la un volum de comerț de 40 miliarde dolari, iar reducerea medie a tarifelor fiind de circa 35%. Reducerea tarifară a cuprins atît produsele industriale cît și cele agricole (cu excepția cerealelor, cărnii și a produselor lactate). Pentru cereale, negocierile s-au soldat cu un acord internațional asupra prețurilor minime și maxime la principalele calități de grîu comercializate pe plan internațional, precum și cu crearea unui fond de ajutor alimentar pentru țările în curs de dezvoltare, însumînd 4,5 milioane de tone. Ambele rezultate au fost încorporate în 1967 în Acordul internațional asupra cerealelor, negociat sub egida Consiliului internațional al grîului și a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare. Dacă pentru carne s-a reușit încheierea unor acorduri bilaterale, în privința produselor lactate nu s-a realizat aproape nimic la negocieri.

În domeniul obstacolelor netarifare, „Runda Kennedy" a obținut două rezultate: Acordul asupra produselor chimice, care urmează să ducă, între altele, la abolirea sistemului „American Selling Price" în S.U.A. (în contrapartidă la modificarea sistemului de taxare la automobile în unele țări europene), și Codul antidumping care stabilește un mod uniform și detaliat de aplicare a prevederilor G.A.T.T. în această materie.

Acordurile realizate nu au avantajat însă în egală măsură țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Deși diminuarea obstacolelor din calea comerțului cu produse prezentînd interes pentru țările în curs de dezvoltare a fost relativ însemnată (avînd în vedere rezultatele obținute la negocierile anterioare din cadrul G.A.T.T.) ea nu a fost pe măsura așteptărilor acestor țări. Problemele lor rămîn încă un domeniu de activitate viitoare

Programul de lucru

În 1967, la cea de-a 24-a sesiune a G.A.T.T. s-au trecut în revistă rezultatele obținute în cei 20 de ani de activitate și s-a elaborat programul viitor de lucru.

Reafirmînd că liberalizarea comerțului mondial prin negocieri rămîne obiectivul central al Acordului și apreciind faptul că în perioada imediat următoare nu există condiții pentru a începe negocieri de amploarea „Rundei Kennedy", părțile contractante au subliniat importanța folosirii acestei perioade pentru pregătirea temeinică a viitoarelor negocieri. Totodată, s-a recunoscut necesitatea de a adopta măsuri suplimentare pentru expansiunea comerțului țărilor în curs de dezvoltare, cum sînt:

— instituirea unui comitet pentru comerțul cu produse industriale, însărcinat să examineze posibilitățile de a efectua o nouă liberalizare a schimburilor;

— crearea unui comitet pentru agricultură care să examineze problemele acestui sector și să analizeze posibilitățile de a înregistra noi progrese în realizarea obiectivelor Acordului în domeniul agricol;

— înființarea unui comitet de negocieri între țările în curs de dezvoltare, care să contribuie la expansiunea schimburilor comerciale între aceste țări.

Activitatea depusă în anul 1968 în lumina acestor hotărîri constituie obiectul unei analize din partea membrilor G.A.T.T la sesiunea anuală care se va încheia la 29 noiembrie a.c.

Ion LESPEZEANU

Mihai VLAD

1) GATT — General Agreement on Tariffs and Trade.

2) Este vorba de țări afro-asiatice pe teritoriul cărora prevederile Acordului au început să fie aplicate înainte de cîștigarea independenței politice. După proclamarea independenței de stat, calitatea de membru GATT s-a recunoscut în mod tacit de celelalte Părți Contractante.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R.P. MONGOLĂ

DINAMICA RITMURILOR ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII

ESTE MAI LESNE de înțeles semnificația drumului parcurs de poporul mongol pe calea edificării socialiste dacă avem în vedere situația economiei Mongoliei din perioada premergătoare revoluției, în care nu numai că lipseau industria și mijloacele moderne de transport, dar însăși agricultura era rudimentară. Astăzi, în contextul transformărilor social-economice însă, asistăm la apariția unor noi ramuri ale industriei (de la cea extractivă, de prelucrare a metalelor, energetică, sau a materialelor de construcții, la cea textilă și de confecții, de pielărie și încălțăminte, de prelucrare a cărnii etc.), și la dezvoltarea și diversificarea producției agricole (creșterea vitelor, producția de cereale, pomicultura, legumicultura și altele).

Activitatea economică și social-culturală a R. P. Mongole se desfășoară pe baza celui de-al 4-lea plan cincinal. Anul 1967 — al doilea an al cincinalului — a înscris noi realizări: au intrat bunăoară în funcțiune o fabrică de prelucrare a pieilor de oaie, două întreprinderi de reparații auto, una de reparat tractoare, o centrală electrică în sudul deșertului Gobi, fabrici de cărămidă pe plan local, blocuri de locuit. Sub aspect cultural, cea mai semnificativă realizare a anului 1967 este considerată intrarea în funcțiune a centrului de televiziune din Ulan Bator. Dealfel, cîteva cifre absolute și procentuale ilustrează nivelul de dezvoltare economică în anul 1967. Comparativ cu anul 1966, de exemplu, producția globală industrială a crescut cu 7,7%. La principalele produse industriale creșterile au reprezentat: 13,9% la energie electrică (însumînd o producție totală de 263 milioane kW), 7,3% la cărbune (1,2 mil. tone), 27,2% la material lemnos (216 000 mc).

În mod deosebit trebuie remarcat succesul înregistrat în sectorul creșterii animalelor (23,8 milioane capete în anul 1968) — principala bogăție a țării și cu cea mai mare pondere la export. Pe de altă parte, suprafețele însămînțate cu cereale au atins 483.000 ha, de pe care s-au recoltat 357 000 tone de cereale.

În anul 1968 continuă eforturile pentru diversificarea și extinderea producției industriale și agricole. Capătă o pondere tot mai mare producția obținută în centrele industriale — relativ noi — ca Darhan, Cioibalsan, Șarîn Gol și altele. Anul acesta, de pildă, Darhanul s-a îmbogățit cu noi cartiere de locuit și instituții social-culturale. Dar, tot în acest an, complexul industrial Darhan va furniza pentru nevoile crescînde ale economiei naționale, 750 000 tone cărbune, peste 100 milioane kW energie electrică, 16 milioane bucăți cărămizi și altele; în total, se prevede o creștere a volumului producției industriale a Darhanului cu peste 45 la sută comparativ cu anul precedent. În planul pe 1968 este inclusă și construirea la Ulan Bator a unei întreprinderi pentru montarea instalațiilor electrice și tehnico-sanitare, reconstrucția fabricii de țesături de lînă, construirea unor fabrici de cărămidă și de preparare a betonului în diferite aimace ale țării; construirea unui depozit pentru înmagazinarea făinei în vrac, a unui atelier pentru repararea avioanelor. Două noi caravane-auto mobile, dotate cu mașinile și materialele necesare, efectuează diferite construcții pentru agricultură: stațiuni și puncte veterinare, silozuri pentru nutreț, întreprinderi producătoare de furaje, combinate, adăposturi pentru animale. În total, constructorii mongoli urmează să dea în exploatare, în cursul acestui an, 300 de noi obiective industriale, așezăminte de cultură și magazine, întreprinderi de prestări de servicii, dintre care o mare parte au și fost predate beneficiarilor. O serie de obiective se construiesc cu ajutorul unor țări socialiste. În planul pe 1968 se mai prevăd și măsuri pentru înlăturarea unor fenomene negative care se mai manifestă în construcții cum ar fi tărăgănarea dării în funcțiune a obiectivelor, umflarea costurilor de deviz, folosirea neeficientă a investițiilor.

Din materialele publicate în presa mongolă reiese că prevederile planului pe 1968 se îndeplinesc. Comunicatul Direcției Centrale de Statistică în legătură cu îndeplinirea planului pe primul semestru al anului, consemnează creșterea cu 8,1% a volumului producției industriale comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut. Între 5,1 și 13,3% a fost depășit planul semestrial la producția de energie electrică, țesături din lînă, confecții și în industria poligrafică.

Ar mai fi de menționat și intensificarea preocupărilor pentru creșterea eficienței economice a producției. Printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniștri al R.P. Mongole, adoptată cu doi ani în urmă, se prevăd o serie de măsuri în acest sens, ca: introducerea unui sistem mai perfecționat de planificare în întreprinderi, creșterea rolului prețurilor, beneficiului, întărirea gestiunii economice, îmbunătățirea sistemului de decontări ș.a. Un grup de specialiști au făcut analiza economică a întreprinderilor combinatului industrial din Ulan Bator. Pe baza rezultatelor analizei, Consiliul de Miniștri al R. P. Mongole a adoptat o hotărîre cu privire la trecerea (începînd de la 1 ianuarie 1968), a cinci întreprinderi ale combinatului industrial Ulan Bator la gestiunea economică deplină. De la 1 aprilie 1968, la noul sistem de planificare și stimulare economică a aderat, cu titlu experimental, și fabrica de pîine din Ulan Bator, căreia i s-au fixat de la centru opt indicatori principali de producție, ceilalți fiind stabiliți de întreprindere.

Nivelul actual de dezvoltare economică a R.P. Mongole oferă așadar imaginea unui popor angajat într-un proces de continuă edificare a economiei socialiste, ale cărui eforturi spre progres sînt urmărite cu simpatie de poporul nostru.

Valentina BRĂNEANU

ORIZONT '80

DECALAJE ȘI APROPIERI ÎN EVOLUȚIA CONSUMULUI PERSONAL ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE

CONSUMUL PERSONAL, departe de a fi în orînduirea capitalistă scopul nemijlocit al producției sociale, cunoaște importante modificări cantitative și calitative sub influența unor factori multipli, uneori contradictorii. Un asemenea factor este revoluția tehnico-științifică contemporană, care, determinînd sporirea eficienței producției, reducerea cheltuielilor de muncă vie și materializată, permite ca, paralel cu creșterea însemnată a profiturilor capitaliștilor, să sporească în expresie absolută atît veniturile, cît și consumul personal al salariaților. În favoarea acestei tendințe a acționat și conjunctura favorabilă existentă în țările capitaliste dezvoltate în majoritatea anilor postbelici, care a permis clasei muncitoare și altor categorii de oameni ai muncii să impună printr-o luptă continuă, susținută, satisfacerea unor revendicări importante în privința ridicării nivelului de trai. Însă aceste rezultate au fost obținute cu prețul intensificării exploatării forței de muncă, întrucît profiturile și productivitatea muncii au crescut mai repede decît salariile și consumul personal; creșterea necesităților nu a fost însoțită în aceeași măsură de dinamica salariului; de altfel, supraprofiturile obținute de monopoluri din schimburile neechivalente cu țările în curs de dezvoltare permit capitaliștilor să-și sporească profiturile, chiar în condițiile unei sporiri a salariilor. În același timp, trebuie să avem în vedere că datele de care dispunem sînt cifre medii, în spatele lor ascunzîndu-se atît sărăcia, cît și luxul, contrastele omniprezente în economia capitalistă.

• Clasamente și disparități pe țări..

PROGNOZELE privind consumul personal din țările capitaliste în deceniile următoare se bazează îndeobște pe evoluția și tendințele conjuncturale și economice generale din ultimul pătrar de veac; extrapolările respective trebuie luate deci sub rezerva continuării acelor evoluții și tendințe. De remarcat apoi că sporirea venitului național, condiția creșterii consumului personal într-o perioadă mai lungă, nu coincide întocmai cu creșterea sa reală, întrucît o parte însemnată este redistribuită pe calea inflației, a profiturilor monopoliste ș.a.m.d. Tendința manifestată în anii 1950—1966, de scădere a ponderii consumului personal în produsul intern brut (P.I.B.) în țările capitaliste dezvoltate (de la 65,4% la 63,6%), se va menține și în viitor. Pentru Franța, de exemplu, se prevede o scădere a ponderii consumului personal de la 65% în 1965 la 56% în anul 2020 în ipoteza de creștere „puternică“, și la 63% în ipoteza de creștere „slabă“[1]). Pe ansamblul țărilor O.C.D.E. pentru perioada 1965—1970 se prevede un ritm mediu anual de creștere a consumului personal de 4,4%, în timp ce P.I.B. se așteaptă să crească cu 4,6%[2]).

Tabel nr. 1

Consumul personal pe locuitor în unele țări din Europa Occidentală și în S.U.A. (în dolari, la prețurile din 1960)

	1960	1970	1975
Statele Unite	1828	2204	2422
Europa Occidentală	650	940	1110
Țările Pieței Comune	670	1025	1235
Țările A.E.L.S	795	1045	1180
Suedia	965	1370	1560
Elveția	960	1515	1790
Belgia	910	1245	1455
Luxemburg	900	1220	1335
Marea Britanie	885	1100	1220
Danemarca	850	1225	1385
Franța	825	1280	1530
R.F. a Germaniei	760	1100	1310
Norvegia	740	1060	1235
Islanda	710	1015	1145
Olanda	580	800	965
Finlanda	580	815	930
Austria	520	755	895
Irlanda	490	645	735
Italia	395	710	900
Grecia	295	445	535
Spania	225	335	400
Portugalia	210	270	315

Sursa: Mondo Economico, decembrie 1967, Supliment.

Alături de tendința de creștere a consumului, din datele de care dispunem se remarcă și existența și menținerea unor serioase decalaje pe țări în nivelul consumului așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Consumul personal pe locuitor cunoaște în linii generale același decalaj între țări ca și venitul național pe locuitor.

Raportat la cel din S.U.A., consumul personal pe locuitor din Europa Occidentală ar urma să crească de la 35,6% în 1960, la 42,7% în 1970 și la 46% în 1975, ca rezultat al ritmului superior de creștere a venitului național în Europa Occidentală. În ce privește raportul dintre consumul personal pe lo-

⟶

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

„PARTICIPAREA: CELE DOUĂ TEZE CARE SE ÎNFRUNTĂ..."

ÎN ULTIMELE LUNI opinia publică franceză a cunoscut o vie dezbatere în jurul problemei participării salariaților la gestiunea întreprinderii. Inițiată de guvern și urmînd să capete în curînd tiparul unui proiect de lege, dezbaterea a confruntat opiniile diferitelor orientări și personalități politice, ale unor economiști de vază, ale organizațiilor sindicale și patronatului. Reproducem mai jos o sinteză a discuțiilor care au loc în cadrul majorității parlamentare din Franța, publicată sub titlul „Participarea: cele două teze care se înfruntă în rîndurile gaulliștilor“ de Henri Lepage, în revista *Entreprise (nr. 686)*. Articolul lasă se transpară orientările politice și ideologice ale autorului.

„Ce va fi în mod concret participarea? Două mari teze se află în discuție în sînul majorității“.

Prima teză

După ce se arată că «participarea» ar oferi Franței posibilitatea de a dezvolta un sistem economic care s-ar situa, după opinia inițiatorilor, între cele două sisteme, capitalist și socialist, autorul scrie: „Obiectivul constă în a da lucrătorilor o conștiință de proprietar și un sentiment de responsabilitate în sînul întreprinderilor lor.

Pentru aceasta este necesar să se realizeze o structură nouă care s-ar substitui structurilor actuale. S-ar crea în fiecare întreprindere un «Comitet de participare».

Totuși chiar în interiorul acestui «clan» se profilează două tendințe:

- *Pentru unii, evoluția trebuie să fie progresivă. Într-o primă etapă, «participarea» trebuie să se limiteze la asocierea salariaților la pregătirea deciziilor întreprinderii.*

- *Pentru alții, este necesar să se «precipite» lucrurile și să se profite de ocazie pentru a realiza un nou sistem bazat pe asocierea capital-muncă, ceea ce ar duce la desemnarea conducerii unei întreprinderi de două consilii, unul care ar reuni pe reprezentanții acționarilor și altul — pe cei ai salariaților. Această teză este susținută de personalități cum sînt René Capitant, ministrul justiției, Louis Vallon și îndeosebi Marcel Loichot, fondatorul și conducătorul S.E.M.A.; acesta din urmă este autorul unui eseu asupra «pancapitalismului», studiu despre care se poate spune că a devenit cartea de căpătîi a multor gaulliști de stînga.*

A doua teză

Nu există altă alternativă decît capitalismul sau comunismul. Totuși, «participarea» este un mijloc de dezvoltare a unei forme de capitalism «ameliorat», provocînd o extindere a informării salariaților și favorizînd asocierea lor la elaborarea marilor decizii.

Pentru a se ajunge la acest rezultat este necesar oare să se creeze un organism special în interiorul fiecărei întreprinderi?

- *Unii răspund «da», cum este cazul lui Pierre Bonzon care, într-o carte ce urmează să apară în scurt timp,* Dialogul industrial și finalitatea întreprinderii, *demonstrează că suprapunerea actuală a organelor însărcinate cu dialogul — comitetul de întreprindere, plus reprezentanții personalului, și în curînd secțiunea sindicală a întreprinderii — nu poate decît să facă să eșueze experiențele de «participare»; este necesar să se reînceapă de la zero și să fie create noi structuri pentru dialog. Acest lucru l-a făcut el la Fabrica de brînzeturi „Bel“, unde a petrecut mai mulți ani.*

- *Alții — printre care Marcel Demonque, președinte — director general al societății Ciments Lafarge — apreciază că comitetele de întreprindere pot oferi un instrument de dialog eficace, chiar dacă pînă în prezent ele n-au jucat rolul care le fusese hărăzit.*

Întreaga problemă constă în a ști care anume soluție va fi impusă de șeful statului. Este neîndoielnic că acesta a înclinat, la un anumit moment dat, în favoarea primei teze; cu toate acestea, majoritatea miniștrilor săi se pronunță pentru cea de-a doua. Pentru generalul de Gaulle «participarea» este o armă care ar trebui să permită «anihilarea» sindicatelor, așa cum el a «anihilat» armata sau partidele politice. Ea reprezintă de asemenea o șansă pentru Franța de a juca un rol de «civilizare».

În prezent eforturile s-ar orienta către o soluție aparte. Proiectul de participare ar schița un cadru foarte general al «participării». În interiorul acestui cadru, mai multe soluții ar fi posibile în sînul întreprinderilor. În concepția celor care o preconizează, avantajul unei asemenea formule ar consta în încurajarea în cadrul întreprinderilor a discuției asupra formei de participare pe care o doresc lucrătorii și pe care o acceptă conducătorii întreprinderii. Aceasta ar constitui primul act al «participării»“.

Tabel nr. 2

Structura consumului personal în unele grupuri de țări vest-europene (în dolari pe locuitor și în procente)

	Media Europei Occidentale		Țări cu un nivel de consum: mai înalt		mediu		scăzut	
	1960	1970	1960	1970	1960	1970	1960	1970
Total consum personal								
— în dolari pe locuitor din care:	649	1109	836	1372	450	907	235	407
Alimente, băuturi și tutun								
— în dolari pe locuitor	270	416	327	488	225	390	119	176
— în % din total	41.6	37,5	39,1	35,6	49,8	43,0	50,7	43,3
Îmbrăcăminte								
— în dolari pe locuitor	77	126	100	156	55	107	23	40
— în % din total	11.8	11,4	11,9	11,4	12,1	11,8	9,8	9,8
Locuințe								
— în dolari pe locuitor	74	141	99	178	49	112	18	38
— în % din total	11,4	12,7	11,8	13,0	10,8	12,3	7,8	9.3
Bunuri de consum de folosință îndelungată								
— în dolari pe locuitor	42	93	58	117	21	70	12	35
— în % din total	6,5	8,4	7,0	8,5	4,7	7,7	5,0	8,6
Mijloace de transport								
— în dolari pe locuitor	18	46	26	61	9	33	2	8
— în % din total	2,8	4,2	3,1	4,5	2,0	3,6	0,8	2,0

Sursa: Vezi tabelul nr. 1.

Tabel nr. 3

Nivelul consumului și nevoilor de calorii în anii 1962, 1975 și 1985

	1962			1975		1985			
				Raportul consumului de bunuri alimentare în % față de nevoile în calorii					
	Consumul zilnic în calorii pe locuitor	Nevoile zilnice în calorii pe locuitor	Consumul în % din nevoile în calorii	S	F	SB	SA	FB	FA
Țări capitaliste dezvoltate	2900	2530	115	117	118	118	118	121	121
din care:									
America de Nord	3090	2600	119	118	118	118	118	119	119
Piața Comună	2910	2540	115	117	118	119	119	122	122
Țări în curs de dezvoltare	2130	2270	96	102	107	106	107	116	116

S = ipoteză slabă în domeniul creșterii P.I.B.
F = ipoteză forte în domeniul creșterii P.I.B.
SB = combinarea ipotezei slabe pentru P.I.B. cu ipoteza accelerată pentru creșterea populației.
SA = combinarea ipotezei slabe pentru P.I.B. cu ipoteza slabă pentru creșterea populației.
FB = combinarea ipotezei forte pentru P.I.B. cu ipoteza accelerată pentru creșterea populației.
FA = combinarea ipotezei forte pentru P.I.B. cu ipoteza slabă pentru creșterea populației
Sursa: F.A.O. Economie et statistique agricoles, Bulletin mensuel nr. 9/1967 pag. 14.

cuitor din țările Pieței Comune și cel din țările A.E.L.S., se prevede o răsturnare a lui în favoarea celor dintîi. Suedia ar urma să piardă locul doi în ce privește consumul pe locuitor în favoarea Elveției, urmată tot mai îndeaproape de Franța, Belgia și Danemarca.

● ...și pe clase și grupe sociale

DEOSEBIRI MARCANTE **în nivelul consumului se constată și între clase și grupe sociale în cadrul aceleiași țări.** Datele publicate pentru 1970—1980 nu reflectă aceste diferențieri, întrucît se referă la consumurile medii, dar tendințele de pînă acum arată că decalajele actuale dintre grupele sociale pot fi extrapolate și pentru viitor. „În ce privește inegalitățile din nivelul de trai — remarca **Le Monde** din 25 septembrie a.c. — comparația anchetelor asupra bugetelor de familie în 1956 și 1965 nu pune în evidență nici o reducere a acestor decalaje". O anchetă mai recentă arată că dacă considerăm salariul mediu anual din Franța anului 1967 egal cu 100, nivelul salariului pe grupe socio-profesionale se diferenția astfel: cadre superioare 354%, cadre medii 172%, funcționari 88%, muncitori industriali 80%, muncitori agricoli 30% [3]). Deosebirile sînt și mai mari dacă se compară veniturile claselor avute cu veniturile celor ce-și bazează existența pe vînzarea forței de muncă.

● Schimbări importante în structură

SCHIMBĂRILE în structura consumului personal sînt diferențiate, chiar între țările dezvoltate, în raport de nivelul lui, mai înalt sau mai puțin înalt, de la începutul perioadei la care ne referim.

Datele din tabelul nr. 2 atestă creșterea mai lentă a consumului alimentar decît a consumului total, în timp ce consumul de bunuri de folosință îndelungată crește mai repede. Mai nesigură apare tendința consumului de articole de îmbrăcăminte: în țările cu nivel de consum înalt și mediu rezultă o ușoară reducere, în timp ce pentru țările cu nivel scăzut de consum ponderea cheltuielilor pentru îmbrăcăminte apare constantă. Totodată, în țările cu nivel mediu și scăzut de consum există în general o rigiditate mai mare a consumului alimentar, spre deosebire de țările cu un înalt nivel de consum, chiar dacă ponderea se menține considerabilă. Aceasta, în parte, se poate explica și prin faptul că țările mai puțin avansate se află într-un proces intens de industrializare și urbanizare, care duce la afirmarea rapidă a unor noi structuri de consum.

Evoluția structurii consumului personal în S.U.A. este asemănătoare cu cea din grupa țărilor vest-europene cele mai dezvoltate prezentată în tabelul nr. 2. Astfel, ponderea alimentelor și băuturilor va scădea în S.U.A. de la 22,3% în 1960 la circa 19,7% în 1970, a îmbrăcămintei de la 9,4% la 8,6%, sporind în schimb cheltuielile pentru locuință și bunuri de consum de folosință îndelungată.

● După anul 2000

PENTRU O PERSPECTIVĂ mai îndelungată, cercetările economiștilor francezi oferă date despre evoluția consumului personal pînă în anul 2020. Previziunile atestă și în acest caz faptul că nivelul absolut al consumului alimentar este cel mai puțin elastic, ceea ce se va reflecta în scăderea ponderii acestuia de la 33% în 1965 la 21,7% în 1985, 17,5% în anul 2000 și numai 12% în 2020, an în care și ponderea cheltuielilor cu îmbrăcămintea va fi ajuns la 6% față de 12% în 1965. Toate celelalte capitole vor marca creșteri relative: locuință — 17% în 1965, 22% în 2020; igienă și sănătate — 11,3% în 1965, 20% în 2020; transporturi și telecomunicații — 9,7% în 1965, 16% în 2020; cultură, odihnă, distracții — 7,4% în 1965, 14% în 2020 etc.

După datele cercetătorilor japonezi, partea produselor alimentare în totalul cheltuielilor de consum în Japonia va scădea de la 38% în 1964 la 31% în 1975 și la 27% în 1985. Celelalte categorii de consum vor crește corespunzător, în special locuințele și bunurile de uz casnic de folosință îndelungată [4]).

● Niveluri și structuri diferite în consumul de calorii

DECALAJELE ECONOMICE și tehnologice existente astăzi în lume se reflectă în discrepanțele din nivelul și structura consumului. Structurile moderne ale consumului sînt apanajul țărilor dezvoltate, între care se constată o oarecare apropiere. Țările în curs de dezvoltare în care trăiește majoritatea populației globului se zbat încă pentru existență. După datele F.A.O., rația de calorii în medie de 3 200 pentru bărbați și 2 300 pentru femei este atinsă și depășită doar în țările dezvoltate. Calculele previzionale atestă — în diferite variante — o anumită ameliorare de ansamblu, dar nu și pentru anumite regiuni.

Rezultatele actuale ale Deceniului O.N.U. pentru dezvoltare ne îndeamnă la o mare rezervă în alegerea ipotezei maxime. Ipotezele unui ritm moderat de creștere sînt mai plauzibile și în acest caz în 1985 populația din țările în curs de dezvoltare se va găsi în apropierea graniței satisfacerii nevoilor calorice, cu oscilații însemnate de la o regiune la alta. Decalajul cel mai însemnat în materie de consum va rămîne însă cel referitor la consumul de proteine. Se apreciază că rația normală de proteine este de circa 70 g pe zi. Datele arată însă că jumătate din populația globului are un consum sub acest barem, aflîndu-se deci în stare de malnutriție. După datele F.A.O., aportul proteinelor de origine animală în valoarea calorică totală a alimentelor este în S.U.A. de 35%, în Europa de 20%, în America Latină de 16%, în Africa de 7%, în Orientul Mijlociu de 8%, iar în Asia de sud-vest de 6%. Situația existentă imprimă tendințe divergente coeficientului de elasticitate în consumul țărilor dezvoltate și al țărilor în curs de dezvoltare: subunitar în primele, supraunitar în al doilea grup de țări.

Eforturile proprii pentru dezvoltarea producției și valorificarea resurselor naturale, calea sigură și factorul hotărîtor în dezvoltarea economică, pot asigura ridicarea nivelului de consum și modificarea structurii acestuia. În același timp, o contribuție de seamă poate aduce adîncirea colaborării economice și tehnico-științifice internaționale, ca mijloc de favorizare, alături de eforturile proprii, a dezvoltării economice a țărilor „lumii a treia" și de micșorare, pe această bază, a decalajului ce le separă de țările capitaliste avansate.

dr. Constantin MOISUC
Maria GERE

[1]) Analyse et Prévision nr. 3/1968, pag. 203.
[2]) Croissance économique 1960—1970, O.C.D.E., Paris, 1966.
[3]) Etudes et conjoncture nr. 7/1968.
[4]) Analyse et Prévision nr. 1/1968, pag. 60

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ

DATELE PARȚIALE, existente în momentul de față, cu privire la producția industrială a principalelor țări capitaliste se referă îndeosebi la luna august. În această lună, nivelul absolut al producției este influiențat, în unele cazuri destul de puternic, de concediile salariaților. Comparația cu aceeași lună a anului precedent arată totuși că producția industrială continuă să crească anul acesta, în ritmuri variate. În **S.U.A.**, față de media anilor 1957—1959 = 100, ea a atins indicele 164, în comparație cu 158,1 în august 1967; în **Anglia** (1958 = 100) indicele 141 față de 133, în **Franța** creșterea a fost de 6,8%, în **R. F. a Germaniei** de 19% (baza de comparație fiind scăzută ca urmare a recesiunii), în **Italia** de 6%.

Statistica O.N.U., ale cărei serii curente au fost trecute recent de pe baza 1958 = 100 la baza 1963 = 100, publică acum date mai complete, în această nouă configurație, asupra producției industriale a lumii capitaliste în 1967. Indicele atins la sfîrșitul anului trecut a fost de 126.

Industria prelucrătoare a lumii capitaliste s-a dezvoltat în același ritm ca și producția industrială globală (indicele 126). Ramurile extractive au atins nivelul 116, însă au o pondere redusă (8,4% în anul de bază) în totalul producției industriale, astfel că afectează puțin indicele general. În cadrul industriei prelucrătoare, producția industriei ușoare a crescut în perioada 1963—1967 cu 18%, iar cea a industriei grele cu 31%. Dintre ramurile principale, chimia s-a situat în frunte atingînd indicele 138 față de 1963 = 100, urmată de metalurgia prelucrătoare cu 132, metalurgia de bază cu 125 și industria hîrtiei de asemenea cu 125. Creșterea în industria textilelor și în confecții a fost de 12%, iar în industria alimentară (inclusiv băuturi și tutun) de 16%. De remarcat că față de 126 în industria prelucrătoare, indicele producției de electricitate și gaze a fost de 135.

Dintre cele două grupuri mari de țări din lumea capitalistă — industrializate și mai puțin industrializate, așa cum le clasifică statistica O.N.U. —, ultimele au un ușor avans față de cele dintîi la indicele producției industriale globale: 130 în comparație cu 125. Aceasta se verifică în mai mică măsură în industria prelucrătoare (129:126), avansul datorîndu-se în bună parte situației din industriile extractive (129:110), a căror pondere în grupul țărilor în curs de dezvoltare (21,7%) este de două ori și jumătate mai mare decît în cel al țărilor capitaliste industrializate. Devansarea industriei ușoare (123) de către industria grea (135) se confirmă și în țările în curs de dezvoltare, ca și devansarea industriei prelucrătoare de către producția de electricitate și gaze (153). În cadrul industriei prelucrătoare ierarhia ramurilor sub aspectul ritmului de creștere este întrucîtva diferită. Cel mai rapid se dezvoltă metalurgia prelucrătoare (139), urmată în ordine de produsele minerale nemetalice (138), metalurgia de bază (136), industria hîrtiei (134) și abia după aceea de industria chimică (130). Ramura textilelor atinge indicele 115, iar cea alimentară 123.

Noua serie statistică a O.N.U. privind producția industrială a lumii capitaliste scoate în evidență schimbarea în raportul dintre principalele grupuri de țări dezvoltate, survenită în perioada 1963—1967 în ceea ce privește ritmul de creștere. În deceniul al șaselea, Europa occidentală devansa simțitor America de Nord (Statele Unite și Canada). În actualul deceniu, cu deosebire însă din 1965 încoace, situația s-a inversat. America de Nord a atins în 1967 nivelul 128 (față de 1963 = 100), atît la producția industrială globală cît și în industria prelucrătoare; pentru Europa occidentală, indicele a fost în ambele cazuri de 117. Merită să fie reținut că în țările membre ale Pieței Comune, a căror producție industrială a avut în deceniul trecut o dinamică superioară celei a restului Europei occidentale, nivelul atins este acum ceva mai redus: 116. Se mai remarcă faptul că, dacă pe ansamblul grupului țărilor subdezvoltate se înregistrează un ușor avans față de țările capitaliste industriale, acesta nu mai apare în raport cu America de Nord (cazul Americii Latine și al industriei prelucrătoare a țărilor în curs de dezvoltare din Asia de Sud și de Sud-Est).

REPERE

IMAGINAȚIA CREATOARE ȘI GESTIUNEA INTREPRINDERII

Una dintre calitățile esențiale ale unui conducător de întreprindere — se menționa într-un articol recent publicat de revista DIRECTION — este imaginația creatoare, care în realitate constituie — după aprecierea revistei — chiar motorul deciziei. Problema ce se pune însă este aceea dacă această calitate se învață ca orice disciplină sau se dobîndește pe parcurs. Dintr-o anchetă pe această temă la care au participat 16 președinți și directori generali ai unor reputate firme franceze și străine s-a ajuns la concluzia că imaginația creatoare nu constituie o materie ce se învață. Pierre Bataille de la societatea „Poclain" este de părere că imaginația creatoare a unui conducător se degajă în general din experiența personală a acestuia, unică și de neinlocuit. De aceeași părere este și P. de Calan de la „Babcock Atlantique", care mai adaugă însă că această calitate se definește și se antrenează prin două componente în mod egal indispensabile: libertatea spiritului și rigoarea în acțiune. „Numai un conducător de întreprindere care a reușit să se degajeze de obsesiile sale cotidiene — subliniază el — și care reia în discuție în mod constant rutinele întreprinderii sale își poate dezvolta imaginația în mod alert. Dar — continuă P. de Calan — o asemenea imaginație nu are valoare decît dacă se manifestă prin propuneri concrete și echilibrate". Subscriind la opiniile colegilor săi, J. Herbart, director general adjunct la „I. B. M. France", adaugă că în activitatea unui conducător ea poate constitui un element esențial de decizie cu condiția ca să fie cu adevărat creatoare și capabilă să detecteze și să stimuleze în același timp aptitudinile și inițiativa colaboratorilor săi. Aceasta — spune Herbart — nu înseamnă numai o bună gestiune, ci constituie însuși argumentul succesului întreprinderilor care prosperă. După el — reluînd formula lui Einstein — imaginația creatoare este uneori chiar mai importantă decît cunoașterea.

DISCRIMINARE

Ce loc ocupă femeia în cadrul profesiei de inginer sau cercetător științific? Ce perspective se deschid în fața femeilor în domeniile respective? Aceste două probleme s-au aflat, nu de mult, pe ordinea de zi a celui de-al doilea Congres internațional al femeilor din profesiile menționate, care și-a desfășurat lucrările la Cambridge (Anglia) în prezența a 340 de delegate din 33 de țări și din partea a numeroase organizații internaționale.

Din dezbateri a reieșit că în țările capitaliste dezvoltate se menține o atmosferă de discriminare care descurajează tinerele fete apte pentru o calificare științifico-inginerească. Ca urmare, ponderea femeilor în rîndurile inginerilor variază între 2—3% în țări ca Franța sau Suedia și 0,3% în Canada. Cu totul alta este situația în țările socialiste; în U.R.S.S., de pildă, fiecare al treilea inginer este o femeie.

În ceea ce privește majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, se apreciază că — deși aici numărul inginerilor și cercetătorilor științifici de sex feminin este în prezent foarte redus — perspectivele promovării femeilor sînt încurajatoare tocmai datorită penuriei de cadre cu calificare superioară.

ALFABETIZARE PRIN TELEVIZIUNE

Cu ajutorul unui grup de experți ai O.N.U., guvernul indian a elaborat un plan vast de alfabetizare și educare prin intermediul televiziunii. Posturile din Delhi, Madras, Bombay și Calcutta, care urmează să fie construite, vor putea fi recepționate de peste 50 000 de posturi de recepție, instalate în școli și cluburi sătești. Pentru claritatea emisiunilor, va fi nevoie și de un satelit artificial. Investițiile necesare acestui vast și original program de învățămînt sînt evaluate la 40—50 milioane de dolari, dintre care 10 milioane vor reprezenta costul satelitului artificial.

TRENUL SAU AVIONUL?

În ultimul timp se pare că americanul este pe punctul de a abandona avionul în favoarea trenului. O statistică Gallup, publicată recent, arată că dacă în 1955 numai 8 tineri americani din 100 (depășind vîrsta de 10 ani) nu călătoriseră cu avionul, iar 82% nu foloseau de loc trenul, aceste procente au trecut la 7% și 76% în 1966 și la 4% și respectiv 66% în 1967.

Cum se explică această repriză comercială a căilor ferate americane?

Se susține — scrie revista **Science et vie** — că americanul mijlociu e obosit de ritmul rapid al transporturilor aeriene și de presiunea marilor altitudini, preferînd un ritm mai lent, care să-l calmeze fizic și psihic. Acesta este tocmai ritmul liniștit al trenului, cu condițiile pe care le oferă în prezent astfel de călătorii. Același fenomen s-a semnalat și în Franța, unde de asemenea, călătorii preferă din ce în ce mai mult trenurile rapide, în care se poate dormi excelent, datorită tehnicilor de amortizare a zgomotelor. De altfel, noile trenuri pe perne cu aer asigură și viteze din ce în ce mai mari, fără inconvenientele provocate însă de înălțimi, chiar și în cazul avioanelor celor mai moderne.

GĂTITUL — UN „NOBIL SPORT PENTRU BĂRBAȚI"

Șansele șorțului de bucătărie de a deveni și un atribut masculin cresc din an în an. Mereu mai mulți bărbați își petrec timpul liber gătind și făcînd prăjituri. După cum reiese dintr-un sondaj efectuat în R.F. a Germaniei, fiecare al cincilea bărbat din această țară știe să gătească. Cluburi și asociații închinate acestei îndeletniciri răsar ca ciupercile după ploaie. Membrii acestora nu sînt neapărat holtei, căci există și un club „al soților bucătari". Pentru cei mai ambițioși există distincții și grade. Astfel, cine excelează prin iscusința sa la bucătărie poate deveni „cavaler al celor o mie de sosuri", rang la care îi ridică însuși „Maestrul marelui polonic". În „Asociația vest-germană a domnilor bucătari", gătitul a fost chiar declarat „un sport nobil pentru bărbați".

PROIECTUL FĂRĂ NUME

După transatlanticul cu rotor susținut de italianul Pecorini, un alt inventator, englezul Gwyn Weeks (inginer și director tehnic al companiei „Bristol Precision Tore") a propus proiectul unei nave care ar vrea să fie un fel de compromis între avionul cu reacție și platforma de foraj. Proiectul nu are încă un nume: el este pe jumătate hovercraft și pe jumătate submarin. După aprecierea „părintelui" său, este vorba de un transatlantic, capabil să transporte 1000 de pasageri cu o viteză de 85 noduri și chiar mai mult.

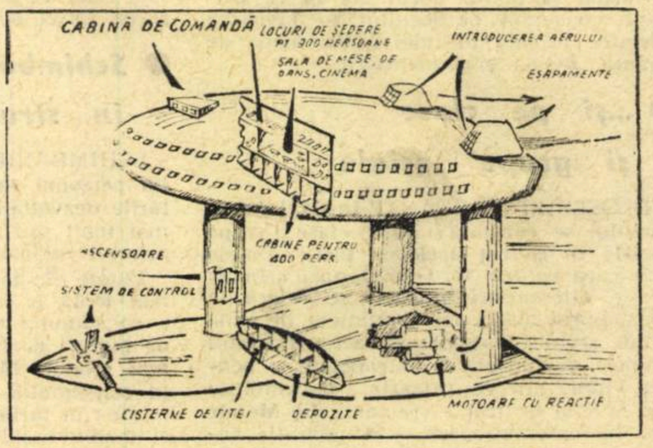

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

RITMURI ÎN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

DATE STATISTICE RECENTE, publicate într-un studiu al secretariatului U.N.C.T.A.D., evidențiază ritmurile diferite în care se dezvoltă economia țărilor capitaliste avansate, cea a țărilor în curs de dezvoltare și a țărilor socialiste. Studiul remarcă o anumită îmbunătățire a situației de ansamblu a țărilor în curs de dezvoltare, deși se mențin în continuare disparități pronunțate. Comparativ cu acest grup de țări și cu cel al statelor capitaliste dezvoltate, țările socialiste oferă imaginea unei creșteri economice constante și cu ritmurile cele mai înalte.

Tabel nr. 1

Creșterea produsului intern brut și a populației (sporul mediu anual, în %) [1])

	Populația (1958—1965)	P.I.B. total 1960—1966	P.I.B. total 1967 (estimații)	P.I.B. pe locuitor 1960—1966	P.I.B. pe locuitor 1967 (estimații)
Țări în curs de dezvoltare	2,5	4,4	5,2	1,8	2,7
Țări capitaliste dezvoltate	1,2	5,2	3,0 *)	3,8	1,8 *)
Țări socialiste	1,5	7,0	7,0	5,8	5,5

*) Fără Australia, Noua Zeelandă, Finlanda, Portugalia și Spania.

Analizînd situația dintr-un număr de 27 de țări în curs de dezvoltare prin prisma evoluției unor indicatori, studiul stabilește următoarea *repartiție a țărilor în funcție de ritmul de creștere realizat* (vezi tabelul 2). Este evidențiată, de asemenea, influența directă pe care nivelul și ritmul de creștere al încasărilor din export o au nu numai asupra capacității lor de a importa bunuri de echipament necesare dezvoltării economiei, dar — implicit — și asupra posibilităților de utilizare productivă a acumulării interne.

Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare creșterea exporturilor s-a încetinit în 1967 față de 1966, iar deficitul comercial s-a accentuat. Totodată, în cadrul acestui grup se remarcă o diferențiere progresivă între țările exportatoare de

Tabel nr. 2

Produsul intern brut	*Importuri* peste medie	*Importuri* sub medie	*Exporturi* peste medie	*Exporturi* sub medie	Formarea capitalului fix brut peste medie	Formarea capitalului fix brut sub medie
Peste medie	10	2	8	4	10	2
Sub medie	5	10	5	10	4	12

petrol (valoarea exporturilor cărora este în continuă creștere, iar balanțele comerciale înregistrează excedente considerabile) și restul țărilor în curs de dezvoltare, ale căror deficite comerciale se agravează (vezi tabelul 3).

Tabel nr. 3

	Exporturile valoarea absolută (miliarde dolari) 1966	*Exporturile* valoarea absolută (miliarde dolari) 1967	*Exporturile* creșterea anuală (în %) 1966	*Exporturile* creșterea anuală (în %) 1967	Deficitul comercial (în % din valoarea exporturilor) 1966	Deficitul comercial (în % din valoarea exporturilor) 1967
Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare	38,7	40,1	6,3	3,6	4,7	5,3
din care:						
Țări exportatoare de petrol	11,5	12,7	6,5	10,4	—	—
Țări care nu exportă petrol	27,2	27,4	6,3	0,7	25,3	27,9

[1]) Sursa datelor din tabele: **Exposé des tendances récentes du commerce et du développement, 1968**, Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement, Doc. TD/B/184.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 48 (274)
VINERI
29 noiembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

48

PIATRĂ DE TEMELIE ÎN ISTORIA PATRIEI NOASTRE

de prof. N. ADĂNILOAIE

50 DE ANI DE LA UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

UNIREA ȘI GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN TRANSILVANIA

de G. ZANE
membru corespondent al Academiei

DEZINTEGRAREA IMPERIULUI HABSBURGIC, REZULTAT AL LUPTELOR SOCIALE ȘI DE ELIBERARE NAȚIONALĂ

de prof. univ. Miron CONSTANTINESCU

SEMICENTENARUL

PENTRU CĂ o fac oamenii și pentru că întîmplarea își are rolul ei, istoria este plină de meandre, de întorsături bruște, de evenimente contradictorii ale căror legături și determinări pot rămîne indescifrabile contemporanilor. Dar ea curge în matca legităților obiective, care ordonează evenimentele în fluxul unor procese irezistibile. Un asemenea proces este formarea națiunilor și a statelor naționale. În cadrul lui, Unirea Transilvaniei cu România nu putea să nu aibă loc, pentru că este rezultatul legic al unei îndelungate dezvoltări istorice.

Cinci decenii, dintre care două de dezvoltare socialistă oferă o largă perspectivă pentru a aprecia, eliberați de elemente emoționale, acest memorabil jalon în viața Patriei. Vedem limpede astăzi cortegiul de evenimente progresiste, în care el s-a integrat, vedem limpede condiționarea lui de îndelungatul șir de lupte ale maselor populare din Transilvania, de eforturile depuse de întregul popor român, și ne plecăm cu respect în fața făuritorilor marelui act — muncitori, țărani, cărturari, care prin Unire năzuiau să creeze o premisă pentru o Românie a egalității și dreptății sociale, a egalității și frăției între oamenii muncii indiferent de naționalitate.

În lumina semicentenarului, pe care îl sărbătorim în condițiile țării noastre independentă și suverană, în care socialismul a izbîndit deplin și definitiv, semnificația unirii se relevă limpede nu numai în ceea ce privește dezvoltarea mai accentuată a economiei și culturii in cadrul statal pe care l-a asigurat, dar, și mai ales în ceea ce privește noile posibilități pe care le-a creat prin înmănuncherea laolaltă a poporului român, pentru extinderea și aprofundarea luptei forțelor progresiste, a mișcării muncitorești revoluționare împotriva exploatării și asupririi burghezo-moșierești, pentru progres social.

Urmașii celor care la 1848 strigau „Vrem să ne unim cu țara", ai celor care la Alba Iulia au proclamat solemn unirea Transilvaniei cu România, trăiesc într-o țară în care toate aspirațiile înaintașilor lor au prins viață în procesul făuririi socialismului sub conducerea Partidului Comunist Român. Moșieri și capitaliști români, maghiari, germani și de altă naționalitate au fost scoși de pe scena istoriei. Puterea politică și economică aparține în exclusivitate celor ce muncesc. Rezolvarea în spiritul marxism-leninismului a problemei naționale de către partidul nostru își găsește expresie nu numai în drepturile egale pe care le au românii și naționalitățile conlocuitoare, dar și în posibilitățile egale, care sînt asigurate prin dezvoltarea susținută a economiei și culturii pe întregul teritoriu al Patriei.

Unirea Transilvaniei cu România este astăzi un proces împlinit în toate sensurile lui progresiste. De aceea o sărbătorim sub semnul unității întregului popor — muncitori, țărani, intelectuali, fără deosebire de naționalitate, în jurul Partidului Comunist Român, cu hotărîrea neclintită de a ne continua înaintarea pe drumul desăvîrșirii societății socialiste, pe drumul prosperității și înfloririi României.

Gheorghe DOLGU

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 48, din 29 noiembrie 1968

■ ECONOMIE NAȚIONALA

Planificare
O metodă modernă de perfecționare a analizei economice și a planificării : **Balanța legăturilor între ramuri** de conf. univ. **P. Alexiu** și doctorand **D. Patapievici** (pag. 3)

Prețuri
Fluctuația prețurilor pieselor de schimb (pag. 4)

Tehnică și costuri

Metalul cedează greu locul... înlocuitorilor (pag. 5)

■ **Știință-Producție**

Despre utilitatea unei științe în care nu se știe despre ce se vorbește, de acad. **Grigore Moisil** (pag. 5)

★

Știri despre preocupările instituțiilor economice centrale (pag. 4)
Telex economic (pag. 5)

■ ÎNTREPRINDEREA

Conducere și organizare
Aplicații ale teoriei grafelor : **Studiul organigramelor** (pag. 6)
Din viața cabinetelor de organizare (pag. 6)

Cronică

Numiri de noi directori de întreprinderi (pag. 6)
Agenda economistului (pag. I din supliment)
● Noi reglementări ; ● Întrebări și răspunsuri

■ ISTORIE ECONOMICA

50 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România
Piatră de temelie în istoria patriei noastre, de prof. **N. Adăniloaie** (pag. 7)
Dezintegrarea imperiului habsburgic, rezultat al luptelor sociale și de eliberare națională, de prof. **Miron Constantinescu** (pag. 8)
Unirea și gîndirea economică românească din Transilvania de **G. Zane,** membru corespondent al Academiei (pag. 9)

■ TEORII ■ IDEI

Funcția istorică a relațiilor dintre țările socialiste (pag. 10)

Șantier științific
Obiectul cercetării dv ? (Răspunde dr. **Costin Kirițescu**) (pag. 12)

Recenzie

De la descriptivism la analiză, de dr. **C. Ionescu** (pag. 12)
Blocnotes, de **Costin Murgescu** (pag. 11)

■ ECONOMIE MONDIALA

O.N.U.: Între retrospectiva decepțiilor și perspectiva speranțelor. Corespondență din New York (pag. 15)

Actualitatea

Iritare și satisfacție pe piețele monetare occidentale (pag. 13)
Conjunctura economiei capitaliste

Uruguay — Semne de redresare (pag. 15)
Din țările socialiste
U.R.S.S. : **Se extinde noul sistem de planificare** (pag. 14)
R.S.F. Iugoslavia : **Din Split — spre căile maritime** (pag. 14)
Note externe (pag. 15)
Statistică internațională (pag. 16)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Tiparul : Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Hotărîrea judecătorească rămîne valabilă

NEAGU S. ANTON, muncitor electrician, „Electromontaj"-București. — *Deoarece pentru stabilirea vechimii dv. în muncă a intervenit o hotărîre judecătorească definitivă, nu mai este posibilă o eventuală modificare.* **Nu se poate ca pe cale administrativă să se ia măsura anulării unei hotărîri judecătorești și să vi se recunoască o vechime mai mare decît aceea stabilită în mod definitiv.** *Precizăm că față de prevederile art. 32 lit. b din H.C.M. nr. 252/1967, perioada de ucenicie (sau practică) s-ar fi putut lua în considerare ca vechime în munca salariată,* **numai dacă exista dovada că în această perioadă ați primit salariu sau ați cotizat la fostele asigurări sociale.** *Din adeverința anexă la scrisoarea dv. nu rezultă însă că în perioada la care vă referiți ați fost salariat.*

● Între fondul de premiere și cota individuală

LAURENȚIU CHIPAR, șeful serviciului plan, I. S. C. M. municipiul Gh. Gheorghiu-Dej. — *Așa cum arătați și în scrisoarea dv., în cazul reducerii — prin efort propriu — a prețului de cost peste sarcina planificată, se majorează — potrivit H.C.M. nr. 1627/1960 — fondul de premiere al unității și nu cota în funcție de care se acordă premiile individuale, între limitele de ± 5 puncte. Această cotă este stabilită, pentru fiecare ramură și întreprindere în parte, în H.C.M. nr. 1654/1968, în care se stabilește, în mod expres, că premiile individuale nu pot depăși cota de premiere cu mai mult de 5 puncte. Față de această reglementare, majorarea fondului de premiere în raport cu reducerea — peste plan — a prețului de cost (prin efort propriu), permite acordarea unor premii individuale mai mari* **tuturor salariaților care au contribuit la obținerea rezultatelor** *(pentru care se acordă premierea) și nu numai unora dintre aceștia, prin micșorarea cuantumului premiului celorlalți.*

● Stagiul în funcții economice

ION SCOREI, Sadu. — *Timpul în care un absolvent al facultății juridice a lucrat ca procuror jurisconsult, judecător, avocat, profesor de filozofie nu se ia în calculul stagiului în funcții economice, deoarece caracterul muncii prestate în cadrul acestor activități nu este economic.* **Perioada îndeplinită în funcția de contabil se ia în calculul stagiului în funcții economice medii.** *Acest stagiu nu poate fi luat deci în considerare la ocuparea funcțiilor de economist I și a unor funcții superioare, pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior economic. Pe de altă parte, perioada cît un absolvent al facultății juridice a îndeplinit funcții economice nu se ia în calculul stagiului în funcții juridice.*

● Cînd se acordă sporul de 15%?

GHEORGHE STAN, Cîmpeni.—*În instrucțiunile Comitetului de stat pentru problemele de organizare și salarizare (2507/1967) date în aplicarea art. 50 din Codul Muncii, se prevede (pct. 5) că angajații care lucrează în schimbul de noapte 7 ore* **au dreptul** *(pe lîngă salariul pentru 7 ore)* **și la sporul de 15% calculat asupra salariului tarifar corespunzător orelor efectiv lucrate.** *Se asigură astfel plata cuvenită pentru 8 ore lucrate în timpul zilei. Angajații din unitățile unde se lucrează opt ore și în timpul nopții* **au dreptul, pe lîngă salariul cuvenit pentru aceste ore, și la sporul de 15% la salariul tarifar corespunzător orelor lucrate.**

GHEORGHE COSNEANU. I.S.C.E. „Exportlemn" — București. —
Ca urmare a explicațiilor suplimentare, vă facem cunoscut că perioada în care ați fost scos din producție pentru a urma cursurile de zi ale învățămîntului superior (cînd ați avut bursă de la întreprindere pînă la 30 septembrie 1962 și de care ați beneficiat — în continuare — după preluarea plății de Ministerul Învățămîntului în condițiile prevăzute de art. 6 din H.C.M. nr. 1054/1962) se ia în considerare la calculul vechimii și al vechimii neîntreruptе în muncă. Față de faptul că n-ați beneficiat de concediul de odihnă la care erați îndreptățit (în anul reîncadrării) și că nu s-a procedat la programarea lui în anul următor, se consideră că în anul 1967 ați efectuat — în primul rînd — restanța din anul 1966, la care s-au adăugat numai o parte din zilele concediului din anul calendaristic respectiv. Durata concediului de odihnă cuvenit în anul 1966 se stabilește în raport cu timpul lucrat de la reîncadrarea în muncă pînă la sfîrșitul anului, în condițiile reglementării în vigoare la acea dată (H.C.M. nr. 186/1951).

TRAIAN PINTEA, inginer **ANDREI BOER,** Cabinetul pentru organizarea științifică a producției și a muncii, Cluj. Relatați într-un mod prea general desfășurarea consfătuirii organizate la nivelul industriei pielăriei și încălțămintei. Cităm : „Temele prezentate și discuțiile au subliniat în primul rînd o tendință de apreciere realistă și obiectivă a condițiilor în care se desfășoară acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii. În privința metodelor aplicate, pe lîngă avantaje și condițiile de aplicare s-au arătat și limitele lor. Au fost ridicate aspecte privind aprovizionarea tehnico-materială și unele acte normative care trebuie îmbunătățite de către forurile competente". Așteptăm de la dv. materiale cu aspecte mai concrete.

VASILE PAȘITA, I.C.M.R. Reșița. — Potrivit Decretului nr. 167/1958, imputarea sumelor încasate nejustificat se poate face pe o perioadă de trei ani. Termenul acesta se consideră (în conformitate cu art. 8) de la data cînd unitatea a cunoscut existența prejudiciului. Anularea anumitor debite provenind din aplicarea legislației de pensii nu se aplică în cazul dv.

ION NICULAȘ, Hațeg. — Timpul cît un angajat a fost pensionat pentru invaliditate și nu a prestat muncă nu se consideră vechime. În consecință, nu poate fi luată în considerare nici la stabilirea vechimii în specialitate. Această perioadă nu întrerupe însă vechimea în muncă avută anterior dacă, astfel cum se prevede în Codul Muncii (art. 133, lit. f), v-ați reîncadrat în termen de 90 de zile de la încetarea pensionării. În cazul dv., cei 12 ani lucrați înainte de pensionare se însumează cu perioada celor șase ani munciți, după încetarea pensionării de invaliditate.

SCRISORI ● SCRISORI ● SCRISORI

Simplificarea formelor de plată

CONFORM INSTRUCȚIUNILOR în vigoare, contravaloarea produselor agricole se achită în mod diferit. De pildă, plata unor produse cum sînt cele achiziționate de ocoalele silvice se face prin Banca Națională, fără intermediul unei alte unități, iar cele procurate de ICIL și IRIC, prin organele Casei de Economii și Consemnațiuni. Sumele pentru decontarea prin C.E.C. sînt analizate mai întîi cu Banca Națională după care se depune un grafic la Banca Agricolă. Aceasta, la rîndul ei, copiază și depune alt grafic la Banca Națională. C.E.C.-ul solicită deci numerarul necesar Băncii Agricole pentru ca aceasta să-l ceară Băncii Naționale.

Respectarea acestor filiere, paralelismul și controlul supraîncărcat asupra existenței bazei materiale a contractelor încheiate duc la complicarea excesivă a operațiunilor de plată. Se efectuează o serie de operațiuni, de virări între întreprinderi, C.E.C., Banca Națională și Banca Agricolă, se consumă timp și deci se încarcă inutil aparatul tehnic-administrativ la toate aceste unități.

Autorii dispozițiunilor actuale vor avea desigur argumente. Vor spune, de exemplu, că prin aceste măsuri producătorii depun o parte din numerar pe librete de economii, că se previn pagubele etc. Lucrurile stau însă altfel. Unitățile C.E.C. nu sînt în măsură să plătească toate produsele agricole (mai ales în perioada de vîrf) și autorii instrucțiunilor nr. 12/1964 au fost nevoiți să transmită o serie de derogări și completări. Depunerile pe librete sînt minime și se ridică la un interval foarte scurt de la depunere ș.a.m.d.

Față de situația existentă, propunem ca plățile pentru produsele agricole achiziționate de la producătorii individuali, precum și acordarea avansurilor în cadrul contractelor, să se facă de către întreprinderile și organizațiile economice respective. Ar urma ca acestea să prezinte periodic situația sumelor achitate, așa cum procedează în prezent unitățile cooperației de consum. Sarcina controlului la producătorii individuali, a existenței bazei materiale a contractelor și a urmăririi recuperării sumelor acordate drept avansuri să revină numai unităților contractante.

Prin această măsură s-ar face economii importante la fondul de salarii, s-ar simplifica formularistica, înregistrîndu-se totodată evidente simplificări în munca organelor amintite.

Benone Gh. POPA
director adjunct, Sucursala județeană Argeș a Băncii Naționale

Oglindă înșelătoare

ÎN ACEST AN, întreprinderile de industrie locală din județul Satu Mare au înregistrat unele rezultate bune. Dar la o analiză mai profundă a unor aspecte economice din aceste unități, rezultă o serie de situații necorespunzătoare. De pildă, în timp ce planul producției globale și marfă apare realizat la toate întreprinderile, indicatorul producției marfă vîndută și încasată nu a fost îndeplinit în aceeași măsură. („Crasna"-Carei — 929 000 lei, „Victoria"-Tășnad — 273 000 lei). Aceste nerealizări nu au la bază o motivare obiectivă, ele datorîndu-se numai nedepunerii documentelor de plată pentru încasarea producției realizate.

Volumul pierderilor la produsele nerentabile (pentru uscătorul de rufe, întreprinderea „Crasna"-Carei a avut un deficit de 138 000 lei, iar „Oșana"-Negrești 31 000 lei la uium cereale) și depășirile de cheltuieli planificate la unele produse (Combinatul „1 Mai" — 194 000 lei, „Victoria"-Tășnad — 186 000 lei) au determinat ca nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă pe județ să fie reduse cu numai 22,60 lei. Cu toate măsurile luate, reclamațiile și refuzurile pentru calitate necorespunzătoare nu au fost lichidate integral. Îndeplinirea sarcinilor de producție a avut loc în condițiile unor însemnate stocuri supranormative de materii prime, materiale, producție neterminată și produse finite. Volumul acestor stocuri supranormative se ridică la peste 10 700 000 lei, locul fruntaș fiind preluat de la Combinatul „1 Mai" de „Crasna"-Carei.

Existența stocurilor supranormative a avut drept consecințe înregistrarea unui volum exagerat de împrumuturi restante. În timp ce Combinatul „1 Mai" realizează în luna septembrie o reducere de la 2 600 000 lei la 1 496 000 lei, „Crasna"-Carei are o creștere de aproape 230%. O situație reprobabilă se prezintă și la „Sătmăreana", care deține un stoc de materii și materiale în valoare de peste 1 100 000 lei, din care 600 000 lei neutilizabile.

Ioan WEISZENBACHER
contabil șef, Direcția industriei locale-Satu Mare

PLANIFICARE

O metodă modernă de perfecționare a analizei economice și a planificării

BALANȚA LEGĂTURILOR ÎNTRE RAMURI

Autorii relevă experiența pe plan mondial privind elaborarea și utilizarea balanței legăturilor dintre ramuri, exprimarea dependențelor dintre ramurile economiei sub forma unui model matematic, aspecte legate de utilizarea ei multiplă în economia națională.

PERFECȚIONAREA CONDUCERII și planificării economiei naționale, în concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale țării noastre impune, între altele, aprofundarea proporțiilor generale de dezvoltare ale economiei naționale și legarea mai strînsă a acestora de proporțiile intersectoriale. Balanța legăturilor dintre ramuri oferă posibilități multiple în acest sens, prezentînd totodată un model matematic ce se pretează la fundamentarea, cu ajutorul mașinilor electronice de calcul, a diverselor variante de plan.

De aceea, în conformitate cu sarcinile ce decurg din hotărîrile Congresului al IX-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R., în țara noastră se lucrează în prezent la elaborarea unei asemenea balanțe menită să contribuie la perfecționarea analizei economice și a planificării economiei naționale.

Experiența mondială

Printre metodele științifice de analiză și planificare folosite în momentul de față într-un mare număr de țări, un loc de frunte îl ocupă utilizarea **metodei balanțelor,** iar în cadrul acestora, **a balanței legăturilor dintre ramuri.**

Sistemul clasic al balanțelor economiei naționale stabilește proporțiile și corelațiile în forma lor cea mai generală, în timp ce **balanța legăturilor dintre ramuri evidențiază proporțiile din economie și dependențele tehnologice de producție pe ramuri ale economiei naționale.**

Această balanță prezintă interdependențele multiple care se formează în desfășurarea procesului reproducției socialiste lărgite, reflectă în mod concret structura valorică și materială a produsului social, atît pe total cît și pe ramuri ale producției materiale, oferind un material bogat pentru analiza economică și planificare.

În decursul celor 32 de ani care au trecut de la publicarea primului tabel „Input-output" de către W. Leontief, metoda balanței legăturilor dintre ramuri s-a extins treptat și un număr din ce în ce mai mare de țări au început să construiască tabele pentru economiile lor, adaptînd modelul inițial condițiilor specifice ale fiecărei țări în parte. În prezent, asemenea balanțe se întocmesc periodic într-o serie de țări, iar în altele numai atunci cînd condițiile concrete reclamă o astfel de elaborare.

Faptul că în prezent există atît recomandări pentru dezvoltarea și uniformizarea metodelor de întocmire a balanței legăturilor dintre ramuri elaborate în 1964 sub auspiciile Secretariatului O.N.U., cît și recomandări pe linie de C.A.E.R., adoptate în 1967, privind principiile metodologice de bază și indicatorii acestei balanțe, dovedește cu prisosință interesul deosebit ce se manifestă pe plan mondial pentru extinderea utilizării și pentru perfecționarea acestui instrument de analiză și planificare.

Recomandările menționate, care se bazează pe activitatea unor economiști de prestigiu, pe lucrările a trei conferințe internaționale ținute la Geneva (1955, 1962 și 1964) și a două consfătuiri la care au participat specialiști din țările socialiste (cea din 1965 de la Berlin și din 1967 de la Moscova) nu au epuizat toate problemele legate de întocmirea balanței legăturilor dintre ramuri. Acest fapt dovedește complexitatea problemei și actualitatea preocupărilor pentru perfecționarea metodelor de întocmire și de utilizare a balanței.

Modelul matematic — expresie sintetică a dependențelor dintre ramuri

Premise

Procesul de elaborare a balanței legăturilor dintre ramuri este condiționat de o serie de **premise.** Între acestea pe primul loc se situează posibilitățile de a construi balanța pe **ramuri cît mai omogene.** Numai balanța legăturilor dintre ramuri poate evidenția dependențele tehnologice de producție sub forma așa-numiților **coeficienți ai cheltuielilor directe și totale.** De aceea, perioada pregătitoare este relativ lungă deoarece la timpul necesar asimilării acestui instrument și soluționării unor probleme metodologice specifice se adaugă perioada necesară elaborării unei **noi clasificări a ramurilor** și a unui **nomenclator de produse** care să ușureze munca întreprinderilor de includere a producției în diferitele ramuri din punctul de vedere al noilor criterii de clasificare.

Un aspect legat de crearea condițiilor necesare pentru ca dependențele exprimate de balanță să aibă un caracter tehnologic de producție, de intrări-ieșiri, îl reprezintă **modul de cuprindere a amortizării și a investițiilor** în tabelul balanței legăturilor dintre ramuri. Această problemă este abordată în mod diferit de diverși autori întrucît există, pe de o parte, tendința tratării unitare a tuturor cheltuielilor materiale în conformitate cu metodologia produsului social, iar, pe de altă parte, tendința de a separa în mod consecvent obiectele muncii de mijloacele de muncă ca una din premisele obținerii unor relații de intrări-ieșiri care să exprime dependențele tehnologice de producție avînd un caracter liniar. Soluțiile adoptate diferă de la o țară la alta, acestea fiind condiționate, pe de o parte, de particularitățile și de stadiul de dezvoltare a economiilor naționale, iar pe de altă parte, de interpretarea rolului și scopului balanței legăturilor dintre ramuri.

Definiri

În unele lucrări [1]) se susține că **balanța legăturilor dintre ramuri este o dezvoltare a balanței producției, consumului și acumulării produsului social,** principiul de bază al acesteia urmînd a fi respectat în mod riguros și la întocmirea balanței legăturilor dintre ramuri. Implicațiile practice ale acestei concepții rezidă, între altele, în cerința ca acumularea să fie cuprinsă în balanță sub forma investițiilor nete, iar amortizarea să fie inclusă în cadrul cheltuielilor materiale.

În alte lucrări [2]) se evidențiază caracterul cu totul nou al balanței legăturilor dintre ramuri al cărei scop este de a **reliefa dependențele tehnologice de producție sub forma unor funcțiuni matematice liniare.** Ideea centrală de la care se pornește rezidă în aceea că există o relație fundamentală între volumul producției unei anumite ramuri și dimensiunile consumurilor sale. Relațiile evidențiate prin balanța legăturilor dintre ramuri trebuie să reflecte dependențele tehnologice din economie. Ele sînt exprimate prin relații intrări-ieșiri sau coeficienți ai fiecărei intrări față de producția totală de care aparține.

Amortizarea, ca flux bănesc, nu coincide cu fluxul material, întrucît amortizarea nu este însoțită de un consum efectiv de materiale. Se știe însă că dependențele tehnologice de producție se referă numai la acele produse care se consumă în intervalul de timp considerat. În afară de aceasta, relațiile de intrări-ieșiri, adică transferurile de producție de la o ramură la alta, în modelul balanței legăturilor dintre ramuri se referă exclusiv la obiectele muncii, separarea lor de mijloacele de muncă fiind una din premisele inițiale ale modelului matematic care trebuie să reflecte dependențe cu caracter liniar în cadrul unei anumite perioade de timp. Se știe însă că nivelul amortizării, stabilit pe baza unor cote fixe, este independent de volumul producției.

În esență, rolul balanței legăturilor dintre ramuri este de a trata numai un anumit tip de legături și anume acelea de „intrări-ieșiri" ; aceste legături trebuie să servească la reprezentarea multisectorială a economiei naționale printr-un sistem de ecuații liniare și de coeficienți care să reflecte dependențele de producție.

Schema generală

Sensul celor afirmate reiese din schema generală a balanței legăturilor dintre ramuri și din modelul său matematic, în care s-au adoptat următoarele notații :

x_{ij} = cantitatea de produse (materii prime, combustibil etc.) creată în ramura i și transferată pentru consum productiv intermediar în ramura j ;

X_i = producția globală a ramurii i ;

Y_i = produsul final al ramurii i, adică acea parte a produsului global X_i care nu intră în consumul productiv al ramurii i, ci se folosește pentru consum, acumulare și export ;

x_{0j} = veniturile primare ale populației, cooperației și statului, inclusiv amortizarea.

Partea centrală a balanței legăturilor dintre ramuri o formează tabelul șah — așa-numitul **cadran I** — care reflectă relațiile de intrări-ieșiri dintre ramuri ce se formează în procesul de producție. Acest tabel este încadrat de elementele produsului final (consum, acumulare, export) cuprinse în **cadranul II** și de elementele veniturilor primare ale statului, cooperației și ale populației, inclusiv amortizarea, cuprinse în **cadranul III.** Tabelul astfel obținut reprezintă un model matematic deschis în care cadranele II și III joacă rolul de vectori independenți ce pot fi modificați pentru a se studia influențele pe care le exercită asupra producției totale și asupra producției ramurilor afectate de modificările respective.

Însumarea pe linii a datelor din balanța legăturilor dintre ramuri **relevă structura materială a producției, din punctul de vedere al destinației acesteia, pe ramuri, sub forma ecuațiilor de balanță ale repartiției producției.**

Însumarea pe coloane relevă componenta după valoare a producției sub forma ecuațiilor de balanță ale cheltuielilor de producție.

Rezultă că modelul matematic al balanței legăturilor dintre ramuri are forma unui sistem de ecuații liniare care permite, pe de o parte, definirea condițiilor de echilibru dintre ramuri, iar pe de altă parte elaborarea unui întreg șir de variante în funcție de diferite modificări proiectate ale produsului final sau ale structurii acestuia.

Pentru reprezentarea dependențelor dintre ramuri se procedează la stabilirea efectului reciproc al ramurilor economiei naționale asupra nivelului activității lor, utilizîndu-se așa-numitele **funcții de producție** care reflectă cantitativ influența exercitată asupra volumului producției de către diverși factori (materia primă, utilaje etc.). În acest scop se calculează coeficienții cheltuielilor directe pe unitatea de produs prin **raportul între consumul productiv intermediar al ramurii și producția acesteia.**

Cunoașterea coeficientului cheltuielilor directe este insuficientă pentru nevoile de planificare, întrucît se știe că pentru a spori producția de tractoare, de exemplu, cu o anumită mărime vor fi necesare nu numai cantități suplimentare de oțel, cărbune, energie electrică etc., — reflectate de coeficienții cheltuielilor directe — dar și de sporirea de producție, cu toate implicațiile ei, în ramurile producătoare de materii prime respective. Pentru calcularea coeficienților cheltuielilor totale trebuie luat în considerare întregul lanț al legăturilor tehnologice ale ramurii constructoare de tractoare cu alte ramuri ale producției materiale.

Balanța legăturilor dintre ramuri, dînd posibilitatea calculării coeficienților cheltuielilor totale, deschide un cîmp larg utilizării acesteia în planificare, întrucît ea permite determinarea rapidă, cu ajutorul mașinilor electronice de calcul, a diferitelor variante în condițiile anumitor modificări în sursa de materii prime, în capacitățile de producție, precum și în nivelul sau structura produsului final.

Previziuni economice mai bine fundamentate...

Balanța legăturilor dintre ramuri permite nu numai analiza și urmărirea corelată a unui mare număr de proporții și dependențe din cadrul procesului de ansamblu al reproducției, dar și influențarea și orientarea lor planificată. De aceea, balanța legăturilor dintre ramuri constituie una din metodele moderne de analiză a proceselor în cadrul economiei, oferind totodată largi posibilități pentru activitatea de planificare a economiei naționale, intrucît ea permite o mai bună fundamentare, pe

⟶

1) A. Efimov : „Metode de planificare a proporțiilor dintre ramuri", Moscova, 1965.

2) W. Leontief : „Input-output Economics", New York, Oxford University Press, 1966.

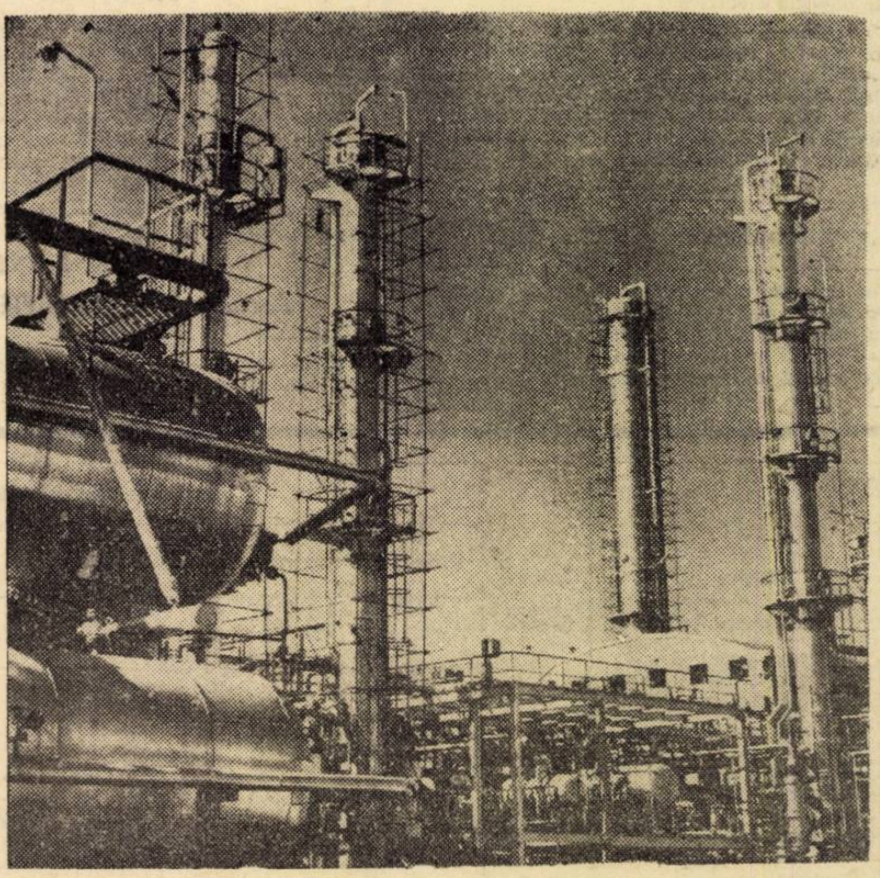

La Complexul de piroliză din cadrul marelui Combinat petrochimic de la Ploiești au început fazele premergătoare probelor tehnologice.

Instalația se caracterizează printr-o înaltă concentrare. Astfel, pe o suprafață de numai 5 000 m.p. se află un volum de utilaje tehnologice de 3 200 tone. Cele 2 800 tone de conducte tehnologice reprezintă 150 km liniari, iar cablurile electrice și de automatizare însumează 127 km.

Lucrarea urmează să fie dată în funcțiune încă în trim. IV al acestui an.

În fotografie : Vedere parțială a complexului de piroliză.

baze ştiinţifice, a planului de dezvoltare a economiei naţionale.

Pentru utilizarea balanţei legăturilor dintre ramuri în planificare se fac calcule separate pentru determinarea produsului final (consum neproductiv, investiţii, export). **O dată ce acesta este determinat, se poate calcula nivelul producţiei pe total şi în structură, pe ramuri ale producţiei materiale.**

Modelul matematic al balanţei legăturilor dintre ramuri defineşte cadrul posibil al dezvoltării economice în sensul că oferă posibilitatea calculării mai multor — teoretic chiar a tuturor — combinaţiilor de producţie care pot exista dar, în sine, nu poate oferi soluţia optimă. **Balanţa furnizează variantele, dar alegerea variantei optime trebuie făcută în funcţie de criterii care sînt externe balanţei. Definirea criteriilor optimalităţii în fiecare etapă a dezvoltării este o problemă de politică economică.**

Raporturile dintre ramuri, exprimate prin coeficienţi ai cheltuielilor directe şi totale, reflectă dependenţele tehnologice de producţie. Experienţa arată că utilizarea balanţei în procesul de analiză economică şi planificare depinde de gradul în care aceşti coeficienţi exprimă în mod fidel procesele de producţie şi gradul de stabilitate a acestora. Această condiţionare, care îmbracă un dublu aspect, se soluţionează prin metode diferite.

În ceea ce priveşte **cerinţa reflectării fidele de către coeficienţii cheltuielilor din balanţă a dependenţelor tehnologice** de producţie, ea se realizează printr-o astfel de clasificare şi de agregare a ramurilor care să asigure un înalt grad de omogenitate grupelor de produse cuprinse în acestea.

În ceea ce priveşte **cerinţa stabilităţii în timp a coeficienţilor de cheltuieli** din balanţă, experienţa dobîndită pînă în prezent pe plan mondial oferă cîteva elemente caracteristice. În general, coeficienţii cheltuielilor depind de particularităţile procesului tehnologic, de natura materiilor prime folosite, de productivitatea muncii şi de structura organizatorică a producţiei. Experienţa arată că factorii enumeraţi evoluează în timp, sînt supuşi schimbărilor, care în unele cazuri şi în unele perioade pot fi destul de importante încît să facă de neutilizat coeficienţii cheltuielilor care se referă la un anumit an dintr-o perioadă trecută. Dar, indiferent dacă se modifică mai mult sau mai puţin rapid în cursul anilor, proporţiile acestor modificări pot fi evaluate şi luate în considerare[3]). De aceea se impune ca coeficienţii din balanţa statistică să fie consideraţi ca mărimi de bază, de pornire, ce trebuie să fie îmbunătăţite şi corectate în concordanţă cu tendinţele la zi din economie.

Aşa, de exemplu, consumul de combustibil în ramura transporturilor, exprimat prin coeficienţi ai cheltuielilor dintr-un anumit an, se vor modifica în anii următori ca urmare a creşterii numărului de locomotive Diesel, în care caz locul cărbunelui va fi luat de motorină, sau a electrificării unor porţiuni de cale ferată, în care caz locul cărbunelui va fi luat de energia electrică.

Experienţa întocmirii balanţei legăturilor dintre ramuri arată necesitatea corectării, respectiv actualizării, coeficienţilor din balanţa statistică. Este însă evident că eventualele corectări nu pot fi făcute empiric, ci pe baza unei analize şi fundamentări ştiinţifice.

...şi alte aplicaţii

Pe lîngă calcularea proporţiilor necesare ale dezvoltării diferitelor ramuri ale economiei naţionale, balanţa oferă şi o serie de alte aplicaţii, de natură să contribuie la ridicarea muncii de analiză şi planificare la nivelul cerinţelor etapei date de dezvoltare.

Experienţa dobîndită permite să se tragă concluzia că balanţa legăturilor dintre ramuri serveşte pentru efectuarea unor **calcule de eficienţă**, pentru **construirea unor modele de preţuri, precum şi pentru elaborarea modelelor de creştere economică**. În acest scop, balanţa legăturilor dintre ramuri serveşte la:

- **DETERMINAREA CANTITĂŢII DE MUNCĂ în fiecare din ramurile evidenţiate în balanţă, ceea ce oferă posibilitatea studierii comparative a consumurilor directe de muncă.**
- **CALCULAREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII SOCIALE. Se ştie că, din punct de vedere al eficienţei pe ansamblul economiei prezintă interes nu numai productivitatea muncii vii, ci şi economisirea muncii trecute, adică a mijloacelor de producţie, deci productivitatea socială a muncii. Balanţa legăturilor dintre ramuri permite abordarea de pe poziţii noi a acestei probleme, oferind în felul acesta elemente suplimentare pentru calculele de eficienţă economică.**
- **Pentru determinarea EFICIENŢEI COMERŢULUI EXTERIOR se utilizează atît consumul de muncă pentru fabricarea produselor exportate, precum şi partea de import cuprinsă în producţia diferitelor ramuri etc.**
- **ANALIZA EFICIENŢEI INVESTIŢIILOR presupune întocmirea unor tabele anexe la balanţa legăturilor dintre ramuri în care să se evidenţieze, pe ramuri, atît provenienţa, cît şi utilizarea fondurilor fixe. Pornind de la datele balanţei investiţiilor şi de la normele de consum de fonduri fixe se pot aplica metode matematice pentru determinarea volumului investiţiilor conexe. Totodată se calculează coeficientul de eficienţă a investiţiilor dintr-o anumită ramură, ca raport dintre creşterea producţiei globale în această ramură şi suma investiţiilor din producţia tuturor ramurilor făcute în ramura luată în considerare.**
- **AŞEZĂRI DE PREŢURI. Balanţa legăturilor dintre ramuri permite evidenţierea preţului de cost într-o formă corelată pentru toate ramurile economiei naţionale. Prin modificarea salariilor sau a acumulărilor se poate urmări influenţa exercitată asupra preţurilor. Modelul matematic al balanţei poate fi utilizat şi la reaşezarea preţurilor şi la determinarea unor preţuri din care se elimină acumulările, denumite preţuri „pure". Se ştie că încercările făcute în acest scop prin mijloace obişnuite presupun un volum imens de calcule şi nu duc la rezultate suficient de precise, întrucît fiecare preţ este rezultanta altor preţuri, care conţin la rîndul lor acumulări, astfel încît în orice preţ există o acumulare stratificată.**
- **MODELE DE CREŞTERE. Pe baza balanţei legăturilor dintre ramuri se pot elabora modele de creştere a economiei naţionale. O importanţă deosebită o prezintă elaborarea modelelor dinamice ale balanţei legăturilor dintre ramuri.**

★

Balanţa legăturilor dintre ramuri constituie un instrument important în modernizarea tehnicii de analiză şi planificare a proceselor reproducţiei, a proporţiilor şi a ritmurilor producţiei, care urmează a se stabili în funcţie de un anumit nivel şi structură ale consumului, investiţiilor şi exportului, considerate ca optime pentru etapa dată de dezvoltare a economiei naţionale.

conf. univ. P. ALEXIU
doctorand D. PATAPIEVICI

[3]) W. Leontief: Input-Output Economics, New York, Oxford University Press, 1966.

Ieşiri (output)	Intrări (input)	Ramura 1	Ramura 2	....	Ramura j	....	Ramura n	Producţia intermediară a	Produs final b	Produs social c=a+b
		Cadranul I							Cadranul II	
Ramura	1	x_{11}	x_{12}	.....	x_{1j}	.....	x_{1n}	Σx_{1j}	Y_1	X_1
Ramura	2	x_{21}	x_{22}	.....	x_{2j}	.....	x_{2n}	Σx_{2j}	Y_2	X_2
......	...	....	....	.....	....	.....	....	....	...	...
Ramura	i	x_{i1}	x_{i2}	.....	x_{ij}	.....	x_{in}	Σx_{ij}	Y_i	X_i
......	.....	....	....	.....	....	.....	....	....	...	...
Ramura	n	x_{n1}	x_{n2}	.....	x_{nj}	.....	x_{nn}	Σx_{nj}	Y_n	X_n
Producţia intermediară	a	Σx_{i1}	Σx_{i2}	....	Σx_{ij}	.....	Σx_{in}	$\Sigma\Sigma x_{ij}$	ΣY_i	ΣX_i
		Cadranul III								
Valoarea nouă inclusiv amortizarea	b	x_{01}	x_{02}	.....	x_{ij}	....	x_{0n}	Σx_{0j}	—	—
Produs social	c	X_1	X_2	.....	X_j	....	X_n	ΣX_j		—

PREŢURI

FLUCTUAŢIA PREŢURILOR PIESELOR DE SCHIMB

DACĂ la anumite produse: tractoare, autocamioane etc. necesarul de piese de schimb a fost satisfăcut în bună măsură, pentru alte utilaje problema rămîne încă nerezolvată şi în prezent de fabricarea lor se ocupă „printre picăţele" diferite întreprinderi nespecializate. Există din păcate multe aspecte ale problemei aprovizionării cu piese de schimb încă nerezolvate, care determină numeroase neajunsuri unităţilor industriale.

Între factorii care influenţează negativ sporirea volumului producţiei pieselor de schimb este **instabilitatea preţurilor.** Acestea variază de la o perioadă la alta, de la o uzină furnizoare la alta. Pentru activitatea din construcţii, industria materialelor de construcţii şi din domeniul rutier au fost necesare pentru anul 1968 piese de schimb în valoare de aproximativ 370 000 000 lei. Dintre acestea, o parte se fabrică în unităţile noastre, iar restul îl asigură alţi furnizori. Dacă în ce priveşte piesele de schimb produse prin unităţile noastre putem spune că nu avem probleme de nerezolvat, nu putem afirma acelaşi lucru cînd ne referim la întreprindeile furnizoare din alte ramuri.

În primul rînd, am sublinia fluctuaţia preţurilor pieselor de schimb de la un furnizor la altul. **La produse identice din punct de vedere constructiv, cu aceleaşi performanţe funcţionale, se practică preţuri de livrare diferite, în funcţie de furnizor.** În timp ce, de pildă, roata dinţată 05326 (piesă absolut identică) se livrează de către uzina „Progresul"-Brăila cu 780 lei, Trustul de utilaj greu-Bucureşti o vinde cu 295 lei.

Se înregistrează apoi şi alte anomalii, care cu greu îşi pot găsi o explicaţie plauzibilă. **Există piese de schimb fabricate de aceeaşi uzină, în condiţii de ordin constructiv şi funcţional identice, dar au preţuri diferite de vînzare de la un an la altul.** Trenul cu roţi pentru reductorul DV 31 cu turaţie mărită, de pildă, a fost livrat de uzina „Vulcan" în 1966 cu 31 487 lei, iar în 1968 cu 50 000 lei; coroana pentru moara de ciment fabricată de aceeaşi uzină a fost livrată în 1965 cu 106 800 lei, iar în 1967 cu 140 000 lei.

Aceste neajunsuri, care se menţin de ani de zile în domeniul preţurilor pieselor de schimb, influenţează negativ activitatea economico-financiară a întreprinderilor de reparaţii. Numai prin înlocuirea a 6 coroane la morile de ciment, de exemplu, întreprinderile la care se face reparaţia pierd circa 200 000 lei, iar la pinioane de moară — 196 000 lei. Dat fiind faptul că întreprinderile respective sînt puse adesea în situaţia de a depăşi preţurile de reparaţii stabilite iniţial prin plan, este nevoie să se analizeze fiecare caz în parte, să se dea anumite derogări, lucrări ce reclamă un volum sporit de evidenţe şi de formalităţi scriptice.

Din cauza oscilării preţurilor, unele uzine de reparaţii manifestă rezerve la achiziţionarea peselor de schimb care au preţuri majorate, fapt ce se reflectă nemijlocit asupra termenelor planificate de reparaţii şi în ultimă instanţă asupra uzării premature a utilajelor şi sporirii costului reparaţiilor.

Ce determină fluctuaţia în timp a preţurilor de vînzare a pieselor de schimb fabricate de aceeaşi uzină sau fluctuaţia preţurilor la aceleaşi piese livrate de întreprinderi diferite?

La fabricaţia pieselor de schimb din fontă, oţel, turnate sau forjate, prin schimbarea calităţii materialelor prevăzute în proiect cu altele mai scumpe, se majorează costul cu 30—40%. De asemenea, diferenţierea costurilor este şi o consecinţă a **dimensionării neuniforme a seriilor de piese ale diferitelor comenzi repetate în timp.** Aceasta antrenează costuri diferenţiate la manoperă, SDV şi diverse cheltuieli de regie, variabilitatea regimurilor de lucru şi a tehnologiilor practicate de diverse uzine etc. **Un alt factor îl constituie şi fluctuaţia nivelurilor de regie şi de beneficiu de la o uzină la alta etc.**

În condiţiile de azi, în care fiecare întreprindere este chemată să desfăşoare o activitate eficientă, se impune găsirea unor soluţii care să ducă la reglementarea şi stabilitatea preţurilor pieselor de schimb, indiferent de uzina care le produce. După părerea mea, ar fi indicat:

— **specializarea unor întreprinderi pe game limitate de piese de schimb.** Prin aceasta, s-ar putea realiza nu numai o specializare şi un nivel superior de organizare a procesului de producţie, ci s-ar crea, în acelaşi timp, şi condiţii favorabile primirii de comenzi în serii mult mai mari şi deci mai rentabile, factori ce ar influenţa în măsură însemnată asupra reducerii preţului de cost;

— **crearea de uzine speciale** (exemplul Întreprinderii de piese de schimb-Suceava a M.I.C. este concludent, în acest sens), astfel încît peregrinarea beneficiarilor la diverse uzine, a căror producţie de bază nu o reprezintă piesele de schimb, să ia sfîrşit cît mai curînd posibil;

— **uzinele specializate** pe diversele game sau cele nou create şi profilate pe producţia pieselor de schimb, **să întocmească antecalculaţia preţului de vînzare, folosind experienţa dobîndită în anii de pînă acum şi actualizată la condiţiile de astăzi.** Pe această bază s-ar putea fixa preţuri de vînzare catalogate definitiv, faţă de care orice deviere să fie regularizată de producător în cadrul conturilor sale.

V. BULBUCAN
Întreprinderea de aprovizionare cu utilaje şi piese de schimb din M.I.C.

DIN PREOCUPĂRILE INSTITUŢIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL PETROLULUI

- **În luna octombrie a.c., colegiul ministerului a dezbătut:** — stadiul fizic al lucrărilor de investiţii de la Rafinăria Piteşti şi alte lucrări de importanţă deosebită; — modul în care au fost rezolvate cererile şi sesizările oamenilor muncii în aparatul central şi în unităţile ministerului; — realizarea sarcinilor la export.; — înfăptuirea planului de măsuri privind asigurarea în bune condiţii a activităţii pe timp de iarnă în toate unităţile subordonate.
- Recent, colegiul ministerului a analizat cauzele apariţiei fondurilor fixe inactive şi a stocurilor supranormative, stabilind o serie de măsuri pentru evitarea lor pe viitor, din care relevăm: reanalizarea planului de achiziţii a utilajelor pentru 1969, precum şi pentru anii următori şi renunţarea la procurarea de noi utilaje, folosind pe cele disponibile; revizuirea şi îmbunătăţirea normativelor de rocadă în curs de experimentare şi extinderea lor; folosirea în documentaţiile tehnice elaborate de către institutele de proiectări de specialitate a utilajelor disponibile în ramura petrolieră.
- În prima jumătate a lunii decembrie a.c. colegiul ministerului va dezbate: — rezultatele desfăşurării acţiunii de perfecţionare a evidenţei tehnico-operative în unităţile coordonate; — realizarea planului tehnic şi de cercetări în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1968; — activitatea de invenţii — inovaţii desfăşurată în anul 1968.

NOI REGLEMENTĂRI

PLANIFICAREA, EVIDENȚA ȘI CALCULAREA PREȚULUI DE COST ÎN CONSTRUCȚII – MONTAJ

COMITETUL DE STAT al Planificării, Ministerul Finanțelor, Direcția Centrală de Statistică și C.S.C.A.S. au elaborat în cursul acestui an „*Regulile de bază*" — recent date publicității — pentru sectorul construcții-montaj.

„Regulile de bază" pentru planificarea, evidența și calcularea prețului de cost, au în vedere premisa că față de prețul mediu al unui metru cub de beton, al unui metru cub de săpătură, metru cub de zidărie de o grosime dată finisată, este necesară și posibilă, în limita unor abateri, cunoașterea prealabilă a prețului de cost specific locului de muncă dat.

Prețul de cost planificat trebuie să țină seama de gradul de dotare și mecanizare a lucrărilor, de folosirea unor materiale, elemente de construcții și tehnologie de execuție care să ducă la extinderea industrializării construcțiilor. De asemenea, trebuie să asigure reducerea continuă a consumurilor specifice de materiale, iar prin metode constructive de mare productivitate să asigure reducerea cheltuielilor pentru manoperă față de prevederile din deviz și de realizările din anul precedent. Determinat de caracterul specific al producției, a faptului că singurul numitor comun este devizul, regulile de bază statornicesc că baza de calcul la planificare o constituie valoarea producției de construcții planificată exprimată în prețuri de deviz — la aprecierea rezultatelor existînd două baze de comparare: valoarea de deviz a lucrărilor executate și prețul de cost planificat. În planificarea prețului de cost și urmărirea rezultatelor este important să se întocmească o calculație corespunzătoare a cheltuielilor. În plus, trebuie să existe însă o bună verificare a prețurilor de deviz pe categorii de lucrări, care, așa cum am arătat, constituie baza de comparare.

Prețul de cost dintr-un trust, întreprindere, grup de șantiere, șantier, trebuie să reflecte rezultatele tuturor sectoarelor care concură la realizarea construcțiilor. De aceea, ampla și controversata problemă a cheltuielilor secțiilor de producție secundară, industrială și de servire, este reglementată principial de regulile de bază. Ca urmare s-a stabilit că rezultatele economico-financiare ale activității secțiilor de producție industrială auxiliară, a balastierelor proprii și poligoanelor de șantier, a atelierelor pentru prefabricate de beton, confecții metalice și tîmplărie, a bazelor pentru închirierea, întreținerea și funcționarea utilajelor de construcții și de transport — indiferent dacă acestea sînt organizate pe principiul gestiunii economice integrale sau parțiale, dacă sînt întreprinderi în cadrul trusturilor sau sînt secții ale întreprinderilor — influențează indicatorii de preț de cost și financiari planificați și realizați ai activității de bază, respectiv ai construcțiilor. Excepții de la regulă fac numai acele unități care primesc sarcini separate pentru aceste activități, prin planul de stat sau prin planul departamental. Pentru planificarea, calcularea și urmărirea prețului de cost în cadrul acestor secții se folosesc reguli de bază specifice pentru industrie, transport etc. în funcție de caracterul producției cu care această activitate se asimilează.

Ținînd cont că planul prețului de cost trebuie să conțină toate cheltuielile materiale și de muncă necesare efectuării lucrărilor, regulile de bază pentru construcții prezintă nomenclatorul cheltuielilor de producție (păstrînd actuala clasificare pe articole de calculație a devizului pe categorii de construcții, materiale, manoperă, utilaje, cheltuieli indirecte etc.) și stabilesc că nu se planifică cheltuieli neproductive cu calamități sau refacerea lucrărilor, deteriorări de materiale, dobînzi penalizatoare sau alte pagube. Deși astfel de cheltuieli nu se planifică, pe măsura ivirii lor ele se cuprind în cheltuielile efective cu excepția calamităților care se reflectă direct în conturile de rezultate diminuînd beneficiul sau majorînd dotațiile planificate. Constructorii trebuie să urmărească încasarea pagubelor de la cei vinovați, iar dobînzile penalizatoare provocate de sistarea finanțării sau alte cauze dependente de beneficiari, să fie suportate de aceștia.

- Regulile de bază
- Cunoașterea prealabilă a prețului de cost specific
- Reducerea consumurilor și a cheltuielilor
- Baze de comparare: valoarea de deviz și prețul de cost planificat
- Nomenclatorul cheltuielilor de producție
- Cine suportă pagubele și dobînzile penalizatoare
- Etapizarea costurilor

Etapizarea costuriior este reglementată în sensul că cheltuielile efective ale unei perioade trebuie să afecteze producția aceleiași perioade, cu excepția cheltuielilor aferente perioadelor anterioare constatate cu întîrziere, care se vor cuprinde în costuri în momentul constatării. Această reglementare are în vedere eliminarea impreciziunilor în raportare, stimularea reflectării corecte a cheltuielilor de producție. În caz contrar consecințele necorespunzătoare se vor regăsi în prețul de cost al întreprinderii în perioada următoare. Pe aceleași considerente s-a statornicit că atît sumele de plată, cît și cele de încasat, pe perioade anterioare la șantiere lichidate, nu afectează prețul de cost al producției întreprinderii care a preluat activul și pasivul șantierului lichidat.

Deși regulile de bază conțin indicații precise, ele asigură totuși o mai mare independență prin acordarea posibilității conducerii unităților de a lua decizii în funcție de condițiile concrete ale întreprinderii. Așa de exemplu, față de reglementarea anterioară de a se ține evidența cheltuielilor de producție pe obiect, regulile de bază statornicesc și alte posibilități (evidența pe lucrare, pe lot, pe șantier) după caz, deoarece practica a demonstrat că de multe ori evidența pe obiect nu are utilitate practică, este formală. Aceasta din cauza unor greutăți în delimitarea precisă a locului de consum pentru unele materiale, salarii, cheltuieli cu funcționarea utilajelor.

Pe același considerent, modul de repartizare a cheltuielilor cu transportul și manipularea materialelor este lăsat la latitudinea întreprinderilor, cu condiția păstrării unității metodei stabilite la începutul unui an în tot cursul perioadei de plan.

Ținînd cont de faptul că o parte din cheltuielile generale ale întreprinderii rămîn constante chiar și în cazul depășirii planului de producție, pentru stimularea subunităților de construcții care își desfășoară activitatea pe principiul gestiunii economice proprii se prevede ca acestora să li se repartizeze lunar cote de cheltuieli indirecte în funcție de volumul total al producției planificate și nu proporțional cu producția realizată.

Gh. ȘICĂ
E. TĂUT

EXPLOATAREA CARIERELOR ȘI BALASTIERELOR

REGENT, exploatarea carierelor și balastierelor a primit o nouă reglementare (Decretul nr. 974/1968, publicat în B. of. nr. 136, din 29 octombrie 1968)

Prevederile principale ale actualului decret sînt următoarele:

- Orice persoană juridică sau fizică poate extrage cu mijloace proprii, pentru nevoile ei, materialele necesare construcțiilor din carierele și balastierele aflate în administrarea comitetelor executive ale consiliilor populare municipale, orășenești ,sau comunale.
- Extragerea se poate face numai în baza autorizației eliberată de către respectivele comitete executive.
- Comitetul de Stat al Geologiei sau Comitetul de Stat al Apelor, după caz, stabilesc potrivit legii perimetrele și condițiile de extragere.
- Organizațiile de stat pot extrage cu mijloace proprii materialele necesare, fără plata vreunei taxe.
- Celelalte organizații obștești precum și persoanele fizice vor plăti pentru extragerea cu mijloace proprii o taxă-stabilită prin decizia Comitetului executiv al consiliului popular județean — care nu va putea depăși suma de 2 lei/mc.
- Sumele încasate pînă la apariția acestui decret de la organizațiile de stat rămîn legal plătite. Drept consecință a acestei ultime prevederi, organele de arbitraj urmează a stinge toate litigiile între organizațiile de stat beneficiare și furnizori.

Desființarea taxei de 2 lei/mc., pentru organizațiile de stat, reprezintă o scădere substanțială — de circa 20% — a costului acestor materii prime la unitățile constructoare, ceea ce înseamnă implicit și o reducere a costului construcțiilor.

Subliniem că extragerea din aceste balastiere și cariere cu **mijloacele furnizorului** constituie livrări de materiale, prețul acestora, indiferent de calitatea juridică a beneficiarilor, stabilindu-se prin decizii ale comitetelor executive ale consiliilor populare județene.

C. JORNESCU

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

BENEFICIARII IMPORTURILOR AU OBLIGAȚIA SĂ RECEPȚIONEZE MĂRFURILE DEVANSATE?

POTRIVIT art. 16 lit. k din H.C.M. nr. 2346/1952, ministerele și celelalte organizații economice centrale sînt obligate a prelua mărfurile primite din import (prin întreprinderile direct beneficiare în subordine) chiar și în cazul în care acestea sosesc în neconcordanță cu planul din trimestrul respectiv (la termene devansate).

Dacă însă furnizorul extern livrează devansînd dintr-un trimestru în altul, beneficiarul intern nu mai este obligat să suporte în întregime consecințele unei asemenea livrări; întreprinderea de comerț exterior urmează a răspunde față de beneficiarii interni pentru consecințele unei livrări neconforme cu contractele încheiate. Acest punct de vedere a fost formulat de primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 2581 din 30 septembrie 1968, într-un litigiu dintre Combinatul chimic-Borzești (beneficiar intern) și Întreprinderea de stat pentru comerțul exterior „Chimimport" (importator): beneficiarul nu poate fi obligat să preia integral mărfurile din import dacă sînt livrate în devans dintr-un trimestru în altul.

CINE TREBUIE SĂ CONSTATE LIPSURILE LA BUNURILE DE LARG CONSUM DIN IMPORT?

PRINTR-O CONVENȚIE încheiată între Ministerul Comerțului Exterior și Ministerul Comerțului Interior (nr. 2/1963) s-a stabilit că la mărfurile de import constatarea lipsurilor cantitative la destinație trebuie să se facă în prezența delegatului Inspecției comerciale de stat și a Inspectoratului general pentru controlul mărfurilor destinate exportului, la cererea beneficiarului. Acești delegați trebuie să constate starea coletelor, a baloturilor etc. înainte de desigilarea și dezambalarea lor și să asiste la verificarea și constatarea cantității mărfurilor livrate.

Neparticiparea acestor delegați face ca actul de constatare încheiat să fie neopozabil. În acest sens s-a pronunțat Primul arbitru de stat prin Decizia nr. 733 din 19 martie 1968, soluționînd cererea de rearbitrare introdusă de Întreprinderea pentru comerțul cu ridicata de textile-încălțăminte-Arad. Prin hotărîrea dată de Arbitrajul de Stat Central a fost respinsă pretenția formulată împotriva Întreprinderii de stat pentru comerțul exterior „Românoexport", privind restituirea unei sume încasată în plus pentru marfă nelivrată pentru că verificarea cantitativă a mărfii la destinație s-a făcut numai în prezența delegatului Inspecției comerciale de stat-Arad, fără participarea celui de-al doilea delegat.

E. DUMITRACHE

Fabrica de confecții — Iași

LA ZECE ANI DE LA ÎNFIINȚARE PRODUCȚIA A CRESCUT DE 10 ORI

● Peste 50% din producție se exportă ● În ultimii patru ani nici un refuz de calitate ● Utilaje de mare randament ● Forme superioare de organizare a producției

În secția de croit se execută spănuirea materialelor

DUPĂ CE STRĂBAȚI cu tramvaiul ori autobuzul zona industrială propriu-zisă a Iașului și după ce treci pasarela de peste liniile ferate ale Nicolinei pătrunzi în cartierul Manta Roșie. De sus, de pe dealul cu același nume, mănăstirea Cetățuia domină împrejurimile, martoră seculară și contemporană a unor transformări esențiale ale bătrînei cetăți de scaun a Moldovei, devenită azi unul dintre cele mai puternice centre industriale ale țării.

Aici, în acest cartier, pe lîngă alte unități industriale, depozite de mărfuri și materiale, dintre care unele încă în construcție, se află și „Fabrica de confecții Iași", care a luat ființă ca întreprindere de stat în anul 1959. Mai înainte fusese Cooperativa „1 Mai" care avea pe atunci vreo 300 de muncitori. Se confecționau acolo pufoaice, pantaloni bărbătești și de copii, cămăși, șepci. Se lucra într-o clădire necorespunzătoare atît în ceea ce privește asigurarea unei bune desfășurări a procesului de producție, cît și pentru asigurarea unor condiții bune de lucru. Majoritatea operațiunilor importante se executau manual, nu existau mașini de croit, tăierea făcîndu-se cu cuțite de mînă. mașinile de cusut erau de tip vechi, acționate cu piciorul. De asemenea, nasturii și butonierele se coseau manual și tot astfel se efectua călcatul produselor.

În 1959 fabrica nou înființată avea în plan executarea a 306.000 bucăți de diferite confecții, cu o valoare globală de 14.147.000 lei. Începînd cu 1960 planul se mărește de la an la an, atît din punct de vedere valoric cît și fizic, astfel că în 1968 se produc anual în această fabrică peste 3 200 000 de bucăți confecții în valoare totală de 180 000 000 lei.

În același an 1960, s-a alocat un fond de investiții de 11 milioane lei ; s-a construit o fabrică nouă, dotată la nivelul tehnicii mondiale, profilată pe confecționarea de cămăși bărbătești și pentru copii, pantaloni. Printre modernele utilaje cu care a fost înzestrată atunci fabrica se numărau :

- mașini de tăiat cu bandă ;
- mașini de cusut electrice de tipurile Minerva și Veritas ;
- mașini de cusut nasturi Textima și Panonia ;
- mașini de făcut butoniere Durkopp și Zatex ;
- linii tenologice de călcat pantaloni și cămăși.

În decursul anilor au mai fost procurate din import o serie de alte utilaje moderne, prin a căror punere în funcțiune a crescut sensibil cantitatea și s-a îmbunătățit calitatea produselor. Astfel sînt mașinile de termocolat pentru executarea inserției la gulere, mașinile automate de făcut gulere, presele de călcat manșete cu inserție, presele de călcat cămăși și cele rotative de călcat pantaloni cu ajutorul cărora se dublează ritmul de lucru la operațiunea respectivă.

— În ultimele luni, arată inginerul șef Iorgu Mihoci, am achiziționat din Italia mașini speciale de cusut și surfilat de mare productivitate și randament, care vor contribui substanțial la atingerea obiectivului principal pe care ni l-am propus pentru anul în curs : realizarea în plus față de 1967 a peste 150 000 de confecții diferite, în condițiile în care numărul salariaților a scăzut cu o sută.

În prezent, fabrica este formată din două sectoare de producție ;

a) sectorul de pantaloni, care cuprinde o sală de croit, opt secții de fabricație și o secție de finisaj central.

b) sectorul de cămăși, alcătuit, de asemenea, dintr-o sală de croit, zece secții de fabricație și o secție de finisaj central.

În fiecare dintre cele două sectoare de producție principalele faze de lucru sînt aproximativ aceleași, iar organizarea secțiilor identică. La secțiile de croit, de pildă, se execută desenul (șablonarea), spănuirea materialului și apoi decuparea prin croire. La secțiile de confecționat, după alimentare, urmează confecționarea pe faze și piese a fiecărui obiect, care este apoi verificat în ceea ce privește exactitatea și acuratețea executării produsului finit. În sfîrșit, la finisaj se calcă cu mașini speciale gulerele manșetele, pieptii, beteliile și celelalte componente ale obiectului : după pliere urmează un al doilea control de calitate și apoi ambalarea în cutii.

Cei 1400 de salariați ai întreprinderii, care lucrează în două schimburi confecționează zilnic 2200 pantaloni și 9000 de cămăși.

— Sînt, desigur, cifre demne de reținut pentru a căror concretizare sînt fără îndoială necesare eforturi deosebite, pricepere și disciplină.

— Evident, replica inginerul Iosif Zelic, șeful serviciului plan, dar nu numai atît. Este nevoie de o bună organizare, eficientă din punct de vedere economic, adaptabilă specificului întreprinderii noastre și corespunzătoare utilajului de care dispunem. De aceea, noi am adoptat procedeul cunoscut sub numele de prod-sincron, care prezintă o serie de avantaje.

— In ce constau ele ?

— Procedeul amintit reprezintă o formă superioară de organizare a producției, deoarece creează posibilitatea folosirii integrale a forței de muncă și a capacității utilajelor. O trăsătură caracteristică a ei constă în amplasarea judicioasă a locului de muncă în funcție de deplasarea semifabricatului în procesul confecționării și de numărul de locuri de muncă la operația respectivă. Astfel, se realizează o anume independență a muncitorului față de ritmul de lucru al întregii unități, încadrîndu-se totuși armonios în ansamblu. Lucrul este distribuit pe faze, grupe de operații și zone de producție. fiecare muncitor recepționînd și dînd mai departe un anumit lot de semifabricate, într-un timp bine determinat, astfel încît sînt excluse gîtuirile ori întreruperile de lucru, adesea greu evitabile în sistemul de lucru pe bandă rulantă. Totodată, datorită acestui procedeu reușim să asigurăm o remarcabilă și foarte utilă concordanță din punct de vedere calitativ.

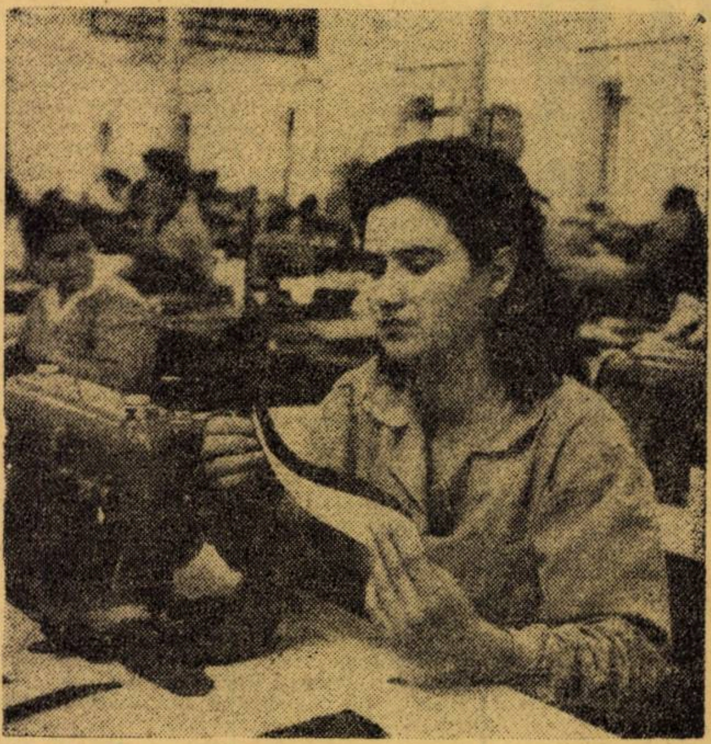

Moderne mașini de cusut acționate electric înlesnesc munca omului și-i sporesc productivitatea.

Tot de la șeful serviciului plan aflăm că actualmente este în curs de organizare și aplicare o nouă linie tehnologică la sectorul lenjerie în scopul ridicării tehnologiei la nivelul tehnicii celei mai noi. În final se scontează pe rezultate substanțiale în privința creșterii producției fizice zilnice pînă la 18 cămăși de fiecare muncitor.

În legătură cu aceasta, merită subliniată curba ascendentă înregistrată pe linia creșterii producției fizice zilnice. La sectorul de pantaloni s-a pornit în anul 1961 cu o productivitate fizică de 2,8 pantaloni pe un muncitor în 8 ore, ajungîndu-se o dată cu începerea anului 1966, la 5 pantaloni. În 1968 se produc 6,7 pantaloni.

La sectorul de cămăși s-a pornit în 1961 cu o productivitate fizică de 7 cămăși pe muncitor în 8 ore, în 1962 crește la 7,5, în 1963 la 9, în 1964 ajunge la 10,2, în 1965 la 11, în 1966 la 11,5, în 1968 — 14,9 bucăți pe zi.

A crescut în proporție corespunzătoare productivitatea muncii pe salariat de la 64 788 lei în 1961 la 128.000 lei în 1968. Valoarea producției globale a crescut și ea progresiv, de la 72.119 mii lei în 1961 la 168.000 mii lei în 1967. Numărul de salariați însă nu a sporit în același ritm, astfel că dacă în 1961 erau 1.113 salariați, în 1968 numărul lor nu depășea 1.400.

Succesele remarcabile înregistrate și pe linia continuei îmbunătățiri a calității produselor (un amănunt nu lipsit de însemnătate : se fabrică numai cămăși cu gulere și manșete cu inserție) a făcut ca în ultimii patru ani să nu se înregistreze niciun refuz de calitate și nici o reclamație, cu toate că, după cum am văzut, este vorba de milioane de bucăți de confecții. Este și acesta un mod în care colectivul întreprinderii ieșene înțelege să cinstească cea de-a zecea aniversare a fabricii, care se apropie.

M. P.

Secția de confecții lenjerie

REFLECŢII

DESPRE UTILITATEA UNEI ŞTIINŢE ÎN CARE NU SE ŞTIE DESPRE CE SE VORBEŞTE

acad. Grigore C. MOISIL

DINTRE TOATE DEFINIŢIILE date matematicii este probabil că definiţia lui Bertrand Russell e cea care a stîrnit mai mult scandal. Bertrand Russell spune că **matematica este ştiinţa în care nu se ştie despre ce se vorbeşte** şi în care **nu se ştie dacă ceea ce se spune este adevărat sau nu.** Evident, în direcţia aceasta se poate filozofa şi Bertrand Russell a dat definiţia în cadrele filozofiei sale idealiste. Nu cred însă că definiţia sa trebuie să fie legată de vreo filozofie idealistă şi eu o voi aplica astăzi în cadrele economiei matematice.

Să luăm exemplul următor: ştiu că în Comarnic este o fabrică de ciment şi mi-e perfect indiferent pentru ceea ce urmează dacă în Bacău, Vaslui sau Cimpia Turzii, la Babadag sau în Careii Mari este sau nu o fabrică de ciment, dar să presupunem totuşi că în toate aceste oraşe este cîte o fabrică de ciment. Pe de altă parte, în unele oraşe, cum ar fi Bucureşti, Ploieşti, Săvineşti şi altele este nevoie de cantităţi mari de ciment. Să presupunem că cimentul pentru construcţiile din aceste oraşe este produs de fabricile din oraşele enumerate mai sus şi că se întrebuinţează atîta ciment cît se fabrică. Evident că există şi problema următoare: cum distribuim cimentul fabricat în diferitele centre de consum ale cimentului, în aşa fel încît să realizăm cea mai mare economie în cheltuielile de transport. Ştiu cît costă tona kilometru, ştiu cît costă în lei transportul unei tone din Babadag în Careii Mari şi atunci socoteala este uşoară. Dar trebuie să determinăm ce cantitate trimite fiecare fabrică fiecăruia dintre consumatori. Aceasta intră în problematica Ministerului Industriei Construcţiilor.

Să presupunem însă că în loc să iau oraşele mai sus-citate aş lua marile podgorii din ţară şi că aş pune aceeaşi problemă pentru transportul vinului. Evident că aceasta este o altă problemă economică şi ea priveşte Consiliul Superior al Agriculturii.

Problema economică este incontestabil diferită dar nu e nevoie ca să fie cineva matematician ca să-şi dea seama că tratarea problemei, rezolvarea ei matematică trebuie să fie aceeaşi. Iar dacă în loc de ciment este vorba de brînză, lemne ş.a.m.d., atunci vom avea de-a face cu o problemă economică a Ministerului Industriei Alimentare, a Ministerului Economiei Forestiere sau a unui alt minister sau instituţie de producţie sau de consum. În matematică însă problema este fără îndoială aceeaşi. Matematicienii vor transpune problema economică, tehnică, practică în aşa fel încît să nu mai rămînă urme despre faptul că vorbesc de ciment, de brînză, vin, petrol, lemn sau de traverse de cale ferată

Aceasta este interpretarea primei idei a lui Russell — că în matematică nu se ştie despre ce se vorbeşte. Matematica serveşte pentru că este abstractă. Nu trebuie să ne închipuim că matematica ar putea fi altfel decît abstractă. Ea nu este folositoare decît în măsura în care e abstractă, adică în măsura în care un matematician o rezolvă — vreau să precizez că în ţara noastră s-au adus contribuţii esenţiale în rezolvarea problemei pe care noi, matematicienii, o numim problema transportului — fără a face să intervină nici staţia de cale ferată Vaslui, nici Medgidia, nici Timişoara, nici Careii Mari, nici faptul că produsul transportat e brînză, vin sau gaz. Mai mult, nici faptul că economia pe care trebuie să o fac este economie în lei sau o economie în ore — fiindcă sînt unele produse care îmi convine să le transport chiar mai scump dar să ajungă într-un număr mai mic de ore. Toate produsele perisabile trebuie transportate repede. Dacă, de pildă, peştele este transportat cu un mijloc de transport ieftin, dar ajunge să fie mirositor acolo unde ajunge, nu se mai poate vinde ca peşte proaspăt sau chiar dacă se încearcă să se vîndă ca peşte proaspăt, nu se mai cumpără ca atare. Iată după mine înţelesul ideii că matematica este o **ştiinţă în care nu se ştie despre ce se vorbeşte.**

Despre a doua jumătate a definiţiei lui Russell vom vorbi altădată.

TEHNICĂ ŞI COSTURI

METALUL CEDEAZĂ GREU LOCUL... ÎNLOCUITORILOR

ESTE deosebit de important să subliniem că pînă nu de mult unii specialişti afirmau că la noi consumul de metal pe autocamion este foarte ridicat. La această concluzie s-a ajuns datorită faptului că coeficientul era calculat prin raportul existent între sarcina utilă şi greutatea camionului complet, în timp ce pe plan mondial se folosea ca indicator coeficientul de tară, adică raportul între sarcina portantă a autoşasiului (respectiv autoşasiul fără platformă) şi greutatea proprie a autoşasiului în stare de mers. Din această comparaţie, rezultă că autobasculanta Bucegi SR—116, cu un coeficient de tară de 2,24, autocamionul SR-113-N de 1,95, autocamionul „Bucegi" SR-113 cu un coeficient de 1,79, se situează (vezi graficul) la nivelul celor mai bune produse similare din Europa. Cum s-a ajuns la dobîndirea unui asemenea rezultat bun?

Pe lîngă alte măsuri, un rol însemnat în uşurarea greutăţii autocamionului l-a avut înlocuirea unor piese şi repere din metal cu materiale plastice. În prezent, s-a ajuns la utilizarea a circa 3,5 kg de mase plastice pe produs. Din cercetările şi calculele elaborate a rezultat că există condiţii de a spori greutatea lor în 1970 la 6 kg. **Aceasta înseamnă că vor fi confecţionate circa 45 de repere din mase plastice, economisindu-se 38 kg metal pe autocamion.**

Acţiunile susţinute desfăşurate pentru extinderea tehnologiei avansate, reducerea volumului de rebuturi şi utilizarea de înlocuitori au permis micşorarea normelor de consum de metal în 1968 faţă de 1966 cu 100 kg la SR-131 şi cu 225 kg la SR-113.

Numai în acest an, la întreaga producţie de autocamioane se va reduce consumul specific de metal cu 2016 tone faţă de nivelul anului trecut.

În privinţa folosirii maselor plastice în producţia de tractoare, de exemplu, tractorul U-400, construit după o licenţă FIAT şi care se situează printre cele mai bune pe plan mondial, are în componenţa sa 10 repere de mase plastice. În acelaşi timp, la tactorul de concepţie românească U-650, se folosesc în plus alte 2 repere de mase plastice (în total 12), fapt ce a condus la diminuarea greutăţii lui cu 8,903 kg.

Cu toate aceste realizări, atît la Uzinele de autocamioane, cît şi la „Tractorul" — ca şi la multe alte uzine — există încă largi posibilităţi de utilizare a maselor plastice, mai ales dacă comparăm produsele lor cu cele similare realizate în străinătate. Pe plan european, de pildă, se folosesc circa 13—14 kg de mase plastice la un autocamion, faţă de numai 3,5 kg la cît a ajuns Uzina de autocamioane-Braşov.

Intrînd în amănunte observăm şi alte deosebiri, care nu sînt de neglijat: în timp ce marea majoritate a pieselor din mase plastice utilizate în construcţia de maşini reprezintă mînere, bucşi, rondele şi diferite alte piese de mai mică importanţă şi nu, în primul rînd, piese funcţionale, pe plan mondial, din mase plastice se confecţionează asemenea piese. De ce se menţin asemenea situaţii, cum pot fi ele înlăturate?

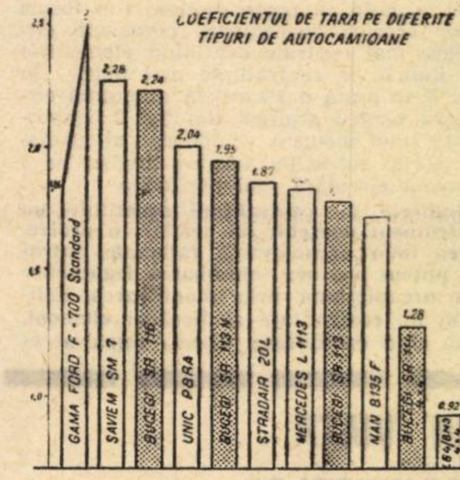

Reţineri la asimilare, largheţe la import

Răspunzînd întrebării trebuie să arătăm că industria chimică din ţara noastră, profilîndu-se pe execuţia unor produse de uz gospodăresc, fabricate în serie mare, a îngreunat în mare parte asimilarea unor mase plastice corespunzătoare sub aspectul durabilităţii şi al toleranţelor solicitate pentru construcţia de maşini. Desigur, sînt mult mai uşor de realizat cisterne, ligheane sau farfurii decît piese pentru autocamion sau pentru tractor — solicitate într-o serie relativ mică şi cu pretenţii de toleranţe strînse. În privinţa acestei reţineri a industriei chimice, ar putea fi citate multe exemple. Uzina de autocamioane, de pildă, solicită de circa doi ani confecţionarea unor bucşe corespunzătoare pentru fuzetă (cele realizate pînă în prezent nu au rezistenţa necesară).

Importante economii de metal s-ar putea realiza şi în fabricaţia de scule, dispozitive şi verificatoare. Potrivit unui studiu efectuat, numai la Uzina de autocamioane s-ar putea utiliza răşinile sintetice epoxidice la circa 78 de repere din turnătorie, realizîndu-se, pe această cale, o economie de 2,4 milioane lei anual.

Extinderea utilizării maselor plastice este îngreunată de sortimentul redus de asemenea materiale şi de asimilarea lentă a unor noi produse. La solicitarea constructorilor de maşini, de pildă, institutul de cercetări Chimigaz-Mediaş a realizat poliform aldehida (PFA) — materia primă cu ajutorul căreia se pot înlocui circa 75% din metalele neferoase utilizate în construcţiile de maşini. Însă ce folos că din anul 1962 şi pînă în prezent nu s-a reuşit fabricaţia industrială a acestui produs. Totodată, constructorii de maşini reclamă lipsa unor materiale cu caracteristici fizico-mecanice ridicate (genul poliamidei 6,6, poliadimă 6 cu bisulfură de molibden, poliamide armate cu fibre de sticlă, răşini de tip acetal etc.).

Serioase neajunsuri în calea extinderii utilizării maselor plastice sînt determinate şi de lipsa unei documentaţii referitoare la caracteristicile fizico-mecanice. În timp ce întreprinderile cunosc foarte bine carcateristicile înlocuitorilor de metal utilizaţi de firme străine, ele duc în schimb lipsă de documentaţie referitoare la caracteristicile fizico-mecanice ale maselor plastice fabricate în ţară. **Pentru înlăturarea acestei situaţii, propunem editarea unui catalog complet şi actual** (lucrarea publicată în 1963 de ICECHIM este depăşită) **cu caracteristicile maselor plastice fabricate în ţară şi a celor ce vor fi asimilate în viitorul apropiat.** Se simte în acelasi timp nevoia elaborării de către întreprinderile producătoare de mase plastice a unor norme interne, cu indicarea detaliată a comportării materialelor într-o gamă largă de condiţii fizico-chimice (temperaturi, medii agresive, influenţe climatice, solicitări mecanice etc.). Ar fi util, de asemenea, ca institutele de specialitate să editeze unele materiale documentare, care să indice principalele domenii şi produse la care s-ar putea utiliza masele plastice, ajutînd astfel întreprinderile să reducă perioada şi costul experimentărilor.

Preţul – obstacol principal

Un alt obstacol îl constituie **preţul ridicat al unor repere funcţionale din masă plastică de serie mică.** Este foarte adevărat că ele sînt mai uşoare decît metalele, dar şi mult mai scumpe. Preţul ridicat se datoreşte, în mare măsură, costului exagerat al matriţelor. Pentru înlăturarea acestui neajuns ar fi oportun ca întreprinderile constructoare de maşini să fie aprovizionate şi cu mase plastice sub formă de semifabricat — bare, plăci — care apoi, prin uzinare, să poată fi transformate în piesele necesare experimentării unor produse.

O altă soluţie — şi poate cea mai eficientă — ar fi **crearea unei unităţi specializate pentru prelucrarea maselor plastice necesare industriei constructoare de maşini.**

Avînd în vedere seria mică de fabricaţie şi sortimentul variat al solicitărilor, ar fi posibil ca masele plastice necesare pentru construcţia de maşini să fie realizate de industria noastră chimică în staţii-pilot.

O colaborare permanentă

Din cauză că în colaborarea dintre construcţia de maşini şi chimie există unele deficienţe, o serie de uzine constructoare de maşini preferă, din comoditate, să-şi procure materiale plastice din import. Un exemplu tipic ne oferă, în acest sens, Uzina „Electroprecizie"-Săcele. Nu de mult această uzină a fost nevoită, din cauza întîrzierii sosirii unor materiale din import, să apeleze la sprijinul Combinatului chimic Făgăraş. Urmarea: într-un timp relativ scurt şi printr-o colaborare strînsă, solicitările au fost satisfăcute. Dar de îndată ce materialele comandate în afara ţării au sosit, colaborarea dintre cele două uzine a luat sfîrşit. Asemenea stări de lucruri există şi la alte întreprinderi.

Pentru promovarea cu mai mult curaj a maselor plastice în industria constructoare de maşini este necesar ca inginerii chimişti din aceste întreprinderi să fie folosiţi în măsură mai mare în activitatea de concepţie, iar pe de altă parte, viitoarele cadre de specialişti din construcţia de maşini să fie înarmate cu cunoştinţe mai temeinice cu privire la utilizarea maselor plastice.

Marin STOIANOVICI
ZOLTAN FOKT
economişti, Braşov

TELEX ECONOMIC

● În prezent, în industria bumbacului se desfăşoară lucrări importante de dezvoltare, modernizare şi reutilare a filaturilor. Noi capacităţi au şi fost date în funcţiune la „Bumbăcăria Românească-Jilava", „Oltul"-Sf. Gheorghe şi „30 Decembrie"-Arad, urmînd ca, pînă la sfîrşitul anului, să fie terminate şi lucrările de la „Filatura românească de bumbac" din Bucureşti şi „Firul roşu"-Tălmaciu. Prin executarea acestor lucrări se va obţine un spor de capacitate de 6000 tone fire pe an, corespunzător unei cantităţi de 50 milioane mp ţesături.

● Au început contractările pentru trimestrele II şi III 1969 în industria de confecţii. În cadrul pregătirilor au avut loc prezentări de modă la Iaşi, Sibiu şi Bucureşti, la care au participat în afară de unităţile producătoare şi reprezentanţii comerţului şi un numeros public. Pentru contractări, au fost pregătite circa 1800 modele.

● Au început săpăturile pentru construcţia unei mari unităţi de plăci ceramice a întreprinderii „7 Noiembrie" — Bucureşti. Proiectul prevede o spaţioasă hală, depozite de materiale, secţii de preparat argila, de ardere, cuptoare şi o secţie de glazurat, pe o suprafaţă de 6 500 mp. Capacitatea de producţie va fi de circa 500 000 mp. Intrarea în funcţiune a noului obiectiv va permite lărgirea producţiei la 10 milioane plăcuţe pentru finisarea clădirilor.

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Aplicații ale teoriei grafelor

STUDIUL ORGANIGRAMELOR

- **Determinarea cu precizie a importanței elementelor structurii organizatorice.**
- **Depistarea elementelor nevralgice ale unei organigrame**
- **Cunoașterea gradului de coeziune dintre membrii unui grup social dat.**

STABILIREA STRUCTURII OPTIME a unei întreprinderi, în scopul folosirii depline și raționale a personalului, presupune luarea în considerație atît a laturilor calitative cît și a celor cantitative, legate în special de **numărul de niveluri ierarhice, numărul subordonaților, numărul relațiilor, frecvența comunicațiilor** etc. În studierea unor astfel de elemente, un aport deosebit îl poate aduce utilizarea **teoriei grafelor.** Într-adevăr, ansamblul relațiilor de comunicație dintre membrii unei organizații constituie o rețea de comunicație, în sensul dat acestei noțiuni în teoria grafelor. Orice sociogramă sau organigramă poate fi analizată eficient cu ajutorul teoriei grafelor, obținîndu-se rezultate asupra **legăturilor existente în grup, importanței diferiților membri ai grupului, gradului lor de centralitate, gradului de conectivitate (coeziune) al grupului etc.**

Gradul de centralitate

Pornindu-se de la organigrama (fig. 1) ce reflectă structura unei organizații, în cazul nostru a unui șantier de construcții, se poate trasa graful acesteia (fig. 2), elementele constitutive ale organigramei transformîndu-se în **vîrfuri** ale grafului. Se figurează apoi legăturile dintre vîrfuri (elemente) și se construiește un tabel al distanțelor, avînd marcate pe coloane și linii vîrfurile grafului. Distanța dintre două vîrfuri este numărul minim de arce, pe drumul cel mai scurt, dintre acele vîrfuri. De exemplu: distanța între vîrfurile 9 și 15 este 3 pe drumul 9—1—8—15 sau 9—1—0—15 sau 9—12—8—15 (pe alte drumuri, de exemplu 9—1—3—8—15, distanța este 4). După completarea întregului tabel se alege numărul maxim de pe fiecare linie. Acesta se numește **ecartamentul** vîrfului respectiv și se trece într-o coloană e (x_i). Vîrful cu ecartamentul minim este **centrul** organigramei.

Se calculează apoi **indicele de centralitate** al fiecărui vîrf al grafului, adică raportul dintre totalul distanțelor din interiorul grafului și totalul distanțelor vîrfului respectiv. Pentru aceasta se completează, pentru fiecare linie, o coloană

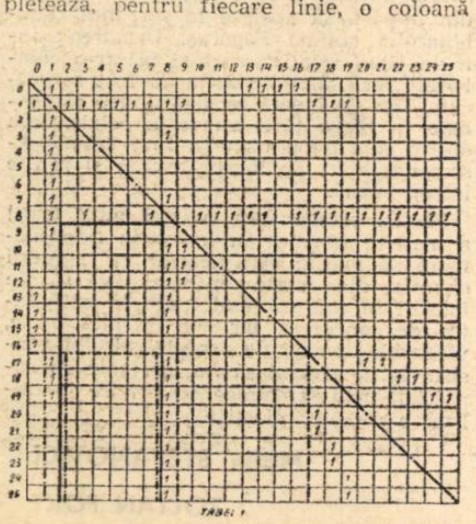

TABEL 1

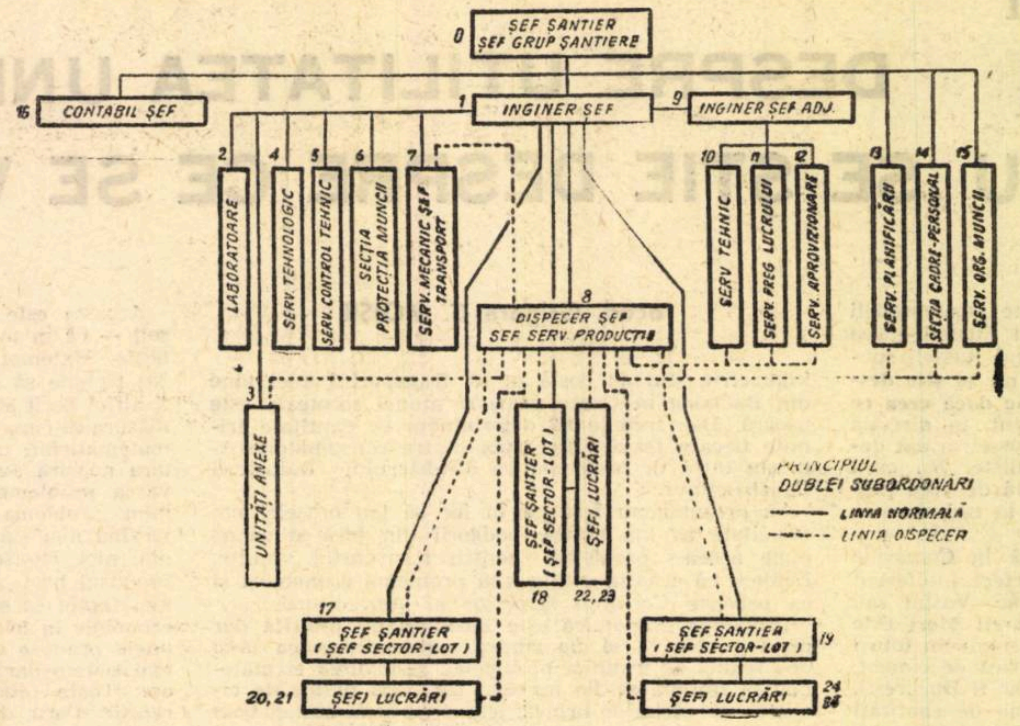

Organigrama conducerii operative a unui șantier de centrală termoelectrică

$\Sigma d(X_i)$, adunînd toate distanțele liniei respective; se însumează această coloană, obținîndu-se $\Sigma\Sigma d(X_i)$ și se calculează pentru fiecare vîrf indicele de centralitate:

$$i_i = \frac{\Sigma\Sigma d(X_i)}{\Sigma d(X_i)}$$

După ce s-au calculat indicii de centralitate ai tuturor elementelor organigramei, aceasta se poate ordona, sub forma unor cercuri concentrice, coroanele circulare mai centrale conținînd elementele cu indicii de centralitate mai mari. În fig. 3 se arată o asemenea diagramă circulară pentru graficul din fig. 2. Importanța unui element component al grupului social scade pe măsura situării pe o coroană circulară mai periferică.

Indicele de centralitate constituie un instrument deosebit de prețios în proiectarea unor organigrame raționale, întrucît putem provoca schimbarea legăturilor din organigramă prin modificarea indicelui de centralitate al fiecărui element, pînă cînd echilibrăm schema după necesități (personalul cu salarizare mai mare, de exemplu, trebuie să ocupe poziții mai centrale).

Mulțimea de articulație

Construind matricea asociată grafului putem afla **mulțimea de articulație a** organigramei respective. În tabelul 1 am trecut în fiecare căsuță cifra 1 numai în cazul în care vîrfurile respective sînt legate direct printr-un arc. Matricea este simetrică față de diagonală. Desenăm apoi dreptunghiul sau dreptunghiurile maxime care nu conțin nici un 1 și se pot înscrie într-o jumătate din matrice. Se enumeră elementele care constituie laturile dreptunghiului. În exemplul nostru: (2, 3, 4, 5, 6, 7) și (9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25). Elementele care nu fac parte din aceste mulțimi formează mulțimea de articulație, ele constituind elementele nevralgice ale

ing. Anatol MĂCRIȘ

(Continuare în supliment pag. IV)

CRONICĂ

Ing. A. GH. TAMAȘAN, a fost numit director al Intreprinderii de produse finite lemn (IPROFIL)-Satu Mare. A. Tămășan a terminat Institutul politehnic din Brașov. A fost șef al serviciului producție din cadrul IPROFIL Satu Mare, activist al Comisiei economice a Comitetului județean P.C.R.-Satu Mare.

Ing. HORIA GH. MUNTEANU a fost de curînd numit **director al Întreprinderii forestiere din Miercurea Ciuc.** Absolvent al Institutului politehnic-Brașov, Horia Munteanu ocupă pe rînd posturile de inginer stagiar, șef al serviciului mecano-energetic la Întreprinderea forestieră-Sovata, șef al serviciului producție și apoi inginer-șef la Întreprinderea forestieră-Miercurea Ciuc.

Ing. GH. M. NESTOR, a fost numit în luna octombrie **director al Întreprinderii de geamuri-Buzău.** El a absolvit în 1957 Institutul de construcții-București și a îndeplinit apoi funcțiile de șef al secției de geam tras de la Blejoi al Fabricii de geamuri-Scăieni, șef al serviciului mecanic, șef al serviciului producție și ing. șef adjunct cu problemele de investiții.

Ing. T. V. PATELLI a fost numit director al întreprinderii de construcții-montaj nr. 4-Iași. El a terminat în 1947 Institutul de Construcții-București, a lucrat apoi ca inginer-șef pe Șantierul căii ferate Salva-Vișeu, inginer șef la Trustul construcții-montaj nr. 8-Tg. Mureș, la Trusutl regional construcții și la Întreprinderea de construcții-montaj nr. 4 din Iași. Pentru merite în muncă a fost decorat cu „Ordinul Muncii" cl. III.

Ing. GH. MUNTEANU a fost de curînd numit în funcția de **director general al Uzinei „Progersul"-Brăila.** Absolvind în 1946 Institutul politehnic din București, Gheorghe Munteanu ca tînăr inginer electromecanic lucrează mai mulți ani în secțiile Uzinei „Progresul"-Brăila. El conduce apoi pe rînd secția construcții metalice, serviciul producției și planificării, iar între anii 1965 — octombrie 1968 ocupă funcția de director tehnic al acestei uzine.

Ing. V. D. ANASTASIU, este noul **inginer șef al Intreprinderii de construcții-montaj nr. 4-Iași.** Absolvent din 1953 al Institutului politehnic — Iași, V. Anastasiu a îndeplinit funcțiile de șef de șantier la Întreprinderea de construcții poduri-București, șef de lot la Întreprinderea de drumuri nr. 3-Iași șef de șantier la Întreprinderea de construcții-montaj nr. 4-Iași.

DIN VIAȚA CABINETELOR DE ORGANIZARE

ÎN SCOPUL cunoașterii modului în care „pulsează" viața cabinetelor de organizare științifică a producției și a muncii, ca și pentru realizarea unui fructuos schimb de experiență, în numărul de față vă prezentăm un plan de muncă, elaborat de Cabinetul județului Dolj, (vezi tabelul alăturat), **ca și unele din inițiativele realizate:**

- *Întocmirea unui* program detaliat de consultații, *eșalonat pe parcursul trimestrului IV. Programul, specificînd data, ora și numele specialistului, a fost difuzat la toate întreprinderile din județ.*
- *În cadrul colaborării cu alte organizații, la Universitatea Muncitorească a fost constituită* o secție *care a organizat și un* curs, *destinat conducerii și organizării întreprinderilor.*
- *Cu sprijinul catedrei de organizare a întreprinderilor de la Universitatea „Al. I. Cuza" din Craiova, la Uzina „7 Noiembrie", Uzina „Electroputere", Intreprinderea de prefabricate și Intreprinderea de panificație au fost înființate* colective de *studii pentru perfecționarea organizării.*
- *In întreprinderile cu un număr mare de specialiști au fost organizate* cursuri și seminarii, *conduse de cadre care au absolvit cursurile CEPECA. Astfel, la Combinatul chimic s-a deschis cursul cu tema „Informatica industrială" (cuprinzînd probleme de cibernetică, cercetare operațională, programare, conducerea proceselor, econometrie etc.).*
- *Pe tema „Folosirea integrală a timpului de lucru", la Intreprinderea de construcții-montaj a fost organizată o* masă rotundă, *la care au participat cadrele de specialitate din întreprindere și reprezentanți ai Comitetului Municipal P.C.R și Consiliul județean sindical.*
- *Împreună cu conducerea redacției ziarului local „Înainte" a fost înființată o rubrică săptămînală pe tema organizării științifice a producției și a muncii.*

Tema	Forma de realizare	Cine expune	Cine participă
„Principalele probleme ale organizării producției și a muncii	Conferință	M. Pleșa, dir. general	Directori, ingineri-șefi, contabili șefi, șefi serviciu organizare
„Funcțiile întreprinderii și atributele conducerii"	Conferință	V. Gabriluță, director	Idem
„Programarea operativă și dispecerizarea producției"	Conferință	Alex. Coconoiu, matematician	Șefi serviciu plan, financiar, producție și dispecer
„Studiul muncii, studiul metodelor și măsurarea muncii"	Consfătuire	G. Roșca și T. Grigorescu, economiști	Cadre de conducere și execuție (F-ca „Independența" și Întreprinderea de reparații auto)
„Principalele probleme privind acțiunea de organizare științifică a producției și a muncii"	Curs de scurtă durată	I. Botofei, director	Directori, ingineri șefi, contabili șefi și șefii serviciului de organizare
„Conducerea financiară a întreprinderii, cheltuielile și căile de reducere a lor"	Curs de scurtă durată	M. Popa, director	Idem
„Probleme de conducere și organizare a personalului"	Curs de scurtă durată	C. Popescu, director	Directori, ingineri șefi, contabili șefi și șefii serv. de organizare
„Studiul muncii, factor important de creștere a productivității muncii"	Simpozion		Cadre de conducere și execuție de la „Electroputere" și invitați
„Organizarea transportului intern și a manipulării"	Conferință	Ing. șef I. Cazimir, B. Protopopescu, director și V. Petcu, director	Directori: comercial și administrativ; șefi serv. transporturi, secții de producție, depozite, de la uzinele „7 Noiembrie", „Electroputere" și Întreprinderea de prefabricate
„Sisteme și mijloace pentru culegerea și prelucrarea informației"	Conferință	D. Cristea, inginer	Directori, ingineri șefi, șefi serviciu concepție și cercetări, șefi serviciu tehnic de la Combinatul chimic și Întreprinderea de centrale electrice și termoficare

ISTORIE ECONOMICĂ

UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

PIATRĂ DE TEMELIE ÎN ISTORIA PATRIEI NOASTRE

ZIUA DE 1 DECEMBRIE 1918 reprezintă o pagină glorioasă în istoria României, un moment crucial, întipărit adînc în conştiinţa şi tradiţiile de luptă ale poporului nostru. În această memorabilă zi, marea adunare de la Alba Iulia a proclamat unirea Transilvaniei cu România — eveniment de însemnătate deosebită în făurirea statului naţional român unitar, în viaţa naţiunii noastre. Unirea a constituit încununarea firească, legică, a unui proces obiectiv de dezvoltare a societăţii pe teritoriul patriei noastre, a necontenitelor lupte sociale duse de masele muncitoare, de forţele înaintate, progresiste ale societăţii, a mişcării de eliberare naţională a poporului român.

Aşezat „în calea furtunilor", cum aveau să se exprime cronicarii veacurilor trecute, poporul român s-a ridicat, în nenumărate rînduri, împotriva exploatării sociale şi robiei naţionale, pentru scuturarea jugului dominaţiei străine şi neatîrnarea patriei, atît de necesară dezvoltării sale pe plan economic şi social-politic.

Deşi, datorită vicisitudinilor vremii, poporul nostru a fost nevoit să trăiască timp îndelungat în formaţiuni statale separate — Moldova, Ţara Românească (Valahia) şi Transilvania — el s-a dezvoltat unitar; în pofida istoriei sale foarte zbuciumate, a numeroaselor năvăliri şi ocupaţiei străine, el şi-a păstrat limba, neamul, obiceiurile comune şi legăturile reciproce pe toate tărîmurile.

Interesele economice şi culturale comune s-au îmbinat adesea cu interesele apărării gliei strămoşeşti împotriva pericolului cotropirii otomane, deopotrivă de ameninţătoare pentru cele trei ţări româneşti. Astfel, îndeosebi în lupta împotriva turcilor s-au întreprins numeroase acţiuni cu forţe unite din Moldova, Ţara Românească şi Transilvania. Luptele antiotomane conduse de voievozi cutezători ca *Iancu de Hunedoara, Ştefan cel Mare* sau *Mihai Viteazul* sînt exemple grăitoare în acest sens. Mihai Viteazul a reuşit chiar, în anul 1600, să înfăptuiască vremelnic prima unificare politică a teritoriului românesc. *Unirea realizată de Mihai, deşi a durat foarte puţin, a afirmat în plină epocă medievală ideea unităţii de neam şi de interese a românilor din cele trei provincii. Ea a stimulat lupta ulterioară în vederea realizării unităţii statale a poporului român, constituind un simbol, un ideal de realizat pentru generaţiile următoare.*

Conştiinţa comunităţii de neam şi limbă a poporului nostru, caracterul său daco-latin, continuitatea sa pe teritoriul vechii Dacii, unitatea sa etnică — conturată mai clar odată cu apariţia şi răspîndirea tipăriturilor româneşti — a fost îmbrăţişată şi demonstrată convingător în scrierile cronicarilor din secolul al XVII-lea: *Grigore Ureche, Miron Costin* şi *Constantin Cantacuzino. Dimitrie Cantemir* — savant de reputaţie europeană — arată că **„neamul moldovenilor, muntenilor şi ardelenilor... toţi cu un nume de obşte români se chiamă"**. Reprezentanţii şcolii ardelene: *Samuil Micu, Gh. Şincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu* reliefează în operele lor comunitatea de origine şi de limbă a românilor.

Intensificarea schimburilor culturale între Moldova, Ţara Românească şi Transilvania a contribuit la alcătuirea unei limbi literare unitare şi a unei comunităţi de cultură care, o dată cu ascensiunea capitalismului, va constitui o componentă de bază la formarea naţiunii române.

Activitatea culturală intensă desfăşurată de români în secolul al XIX-lea a avut un mare rol în dezvoltarea conştiinţei de sine a poporului nostru. Reprezentanţi de seamă ai culturii româneşti, exprimînd năzuinţele poporului român spre unitatea de stat, au popularizat această idee prin presă, literatură, artă şi lucrări social-istorice. Denumirea de *România* pentru Moldova şi Ţara Românească, iar adeseori şi pentru Transilvania, alături de aceea de *Dacia*, sînt folosite frecvent în operele scriitorilor progresişti ai timpului. Astfel, *Vasile Alecsandri* scrie *„Deşteptarea României"*, *Alecu Russo „Cîntarea României"*, *I. Eliade-Rădulescu* intitulează ziarul său apărut la Bucureşti în 1829 *„Curierul românesc"*, iar *Gh. Asachi* numeşte gazeta scoasă în acelaşi timp la *Iaşi „Albina Românească"*. La Paris, revoluţionarii români exilaţi — în frunte cu *N. Bălcescu* şi *C. A. Rosetti* — vor edita în anii 1850 şi 1851 ziarele *„România viitoare"* şi *„Republica română"*. *M. Kogălniceanu* a editat în 1840, la Iaşi, revista *„Dacia literară"*, iar *N. Bălcescu*, împreună cu transilvăneanul *A. T. Laurian*, a publicat la Bucureşti *„Magazin istoric pentru Dacia"*.

În timpul revoluţiei din anul 1848, printre revendicările esenţiale se înscria realizarea unităţii de stat, alături de desfiinţarea relaţiilor feudale şi de înlăturarea stăpînirii străine. În Transilvania, de exemplu, unirea a fost cerută chiar de la începutul revoluţiei. La *Adunarea de la Blaj* din 3 mai 1848, alături de recunoaşterea naţională a românilor din Transilvania şi de alte revendicări economice şi sociale, masele populare, prin cunoscutul strigăt **„Vrem să ne unim cu ţara"**, au cerut unirea cu Moldova şi Ţara Românească.

După înăbuşirea revoluţiei, marele democrat revoluţionar *N. Bălcescu* scria cu fermitate: **„unire naţională şi libertate vrem"**. El arăta că **„nu poate fi libertate fără putere, şi noi românii nu vom putea fi puternici pînă nu ne vom uni cu toţii într-unul şi acelaşi corp politic"**. Peste un an, în lucrarea sa *Mersul revoluţiei în istoria românilor*, demonstra din nou necesitatea unităţii de stat, unire **„la care sînt meniţi prin naţionalitate, prin aceeaşi limbă, religie, obiceiuri, sentimente, prin poziţia geografică, prin trecutul lor şi în sfîrşit prin nevoia d-a se păstra şi d-a se mîntui. Dacă naţionalitatea este sufletul unui popor** — sublinia el — **unitatea naţională este chezăşia libertăţii lui"**.

Dar, deşi întregul popor român dorea să se unească într-o Românie modernă, condiţiile istorice nefiind favorabile unirii simultane a celor trei părţi, statul nostru naţional avea să se formeze treptat, *punctul de plecare constituindu-l unirea celor două principate române: Moldova şi Ţara Românească la 24 ianuarie 1859.* După secole de asuprire, cînd jertfe grele, alături de soldaţii ruşi şi patrioţii bulgari, poporul român şi-a dobîndit independenţa de stat faţă de Poarta Otomană în 1877. **Dacă la 1859 s-au pus bazele statului naţional român, în 1877 România modernă avea să se consolideze, intrînd în rîndurile ţărilor independente şi suverane.**

Unirea Moldovei cu Ţara Românească şi cucerirea independenţei naţionale au avut un puternic ecou şi în rîndurile populaţiei din Transilvania, străvechi teritoriu românesc care se afla încă sub dominaţia imperiului habsburgic. Mişcarea de eliberare naţională se grefa pe fondul luptelor sociale purtate de masele muncitoare pentru drepturi şi libertăţi democratice, împotriva exploatării burghezo-moşiereşti. Ţărănimea, burghezia şi intelectualitatea română din Transilvania au salutat cu bucurie înfăptuirea unirii celor două ţări române. La diferite serbări şi întruniri publice se cîntă „Hora unirii". Pe bună dreptate cărturarul *Al. Papiu Ilarian* arăta că după alegerea lui Cuza **„românii din Transilvania numai la Principate privesc"**.

Războiul de la 1877 a reliefat cu tărie conştiinţa unităţi de stat; solidaritatea şi aspiraţiile comune ale populaţiei din Transilvania exprimau dorinţa arzătoare a acesteia de a sprijini constituirea unui stat independent. De aceea, românii transilvăneni — în ciuda stavilelor puse de autorităţile habsburgice — au contribuit masiv cu fonduri şi voluntari pentru a asigura reuşita campaniei militare a fraţilor lor de peste Carpaţi.

Problema făuririi statului naţional unitar — a frămîntat continuu poporul român de pe ambele versante ale Carpaţilor. Înfiinţînd biblioteci, reviste, societăţi ştiinţifice şi literare de mare răsunet (Astra), colaborînd la asociaţiile şi ziarele din România, cărturarii transilvăneni demonstrau, printr-o activitate intensă, necestitatea unirii Transilvaniei cu România. În 1892 s-a întocmit cunoscutul *Memorandum* adresat împăratului de la Viena — care a constituit o puternică acţiune pentru cucerirea de drepturi politice. Condamnarea memorandiştilor **a accentuat frămîntările maselor populare** atît în Transilvania cît şi în România, unde ia fiinţă în 1890, *„Liga pentru unitate culturală a tuturor românilor"*, menită să sprijine lupta de eliberare a românilor ardeleni. În centrul activităţii Ligii culturale a stat ideea unirii Transilvaniei cu România. Prin publicaţii, conferinţe de presă şi mitinguri organizate pretutindeni de filialele sale, în ţară sau în străinătate — Paris, Londra, Roma, Bruxelles etc. — Liga culturală a făcut cunoscută în întreaga lume dorinţa românilor de a se uni într-un singur stat.

Lupta de eliberare naţională a românilor din Transilvania a fost sprijinită activ de clasă muncitoare din România şi de mişcarea socialistă. Socialiştii au militat pentru înfăptuirea unităţii de stat, pentru îmbunătăţirea situaţiei sociale a muncitorilor şi ţăranilor. Ei au avut un rol activ în realizarea unirii Transilvaniei cu România.

Primul război mondial a ascuţit criza imperiului habsburgic. Pierderile mari în oameni şi materiale, greutăţile aprovizionării, scumpetea, rechiziţiile la sate, suferinţele cauzate de campania militară în genere, au dus la nemulţumirea maselor populare, la crearea unei atmosfere antirăzboinice. Vestea victoriei Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, care a deschis o nouă eră în istoria omenirii, a dus la intensificarea luptei revoluţionare pentru libertăţi democratice şi naţionale. În multe localităţi din Transilvania, în toamna anului 1918, muncitori şi ţărani români, maghiari şi germani, împreună cu soldaţi întorşi de pe front cu arme cu tot, întreprind o serie de acţiuni revoluţionare: atacă conacele moşiereşti, îşi împart grîne şi pămînturi, alungă vechile autorităţi locale, iar în unele oraşe au loc puternice mişcări greviste şi demonstraţii de stradă ajungîndu-se chiar la crearea de sfaturi muncitoreşti. Este de menţionat faptul că şi muncitorii naţionalităţilor conlocuitoare înţelegeau justeţea năzuinţei poporului român spre unirea Transilvaniei cu România. De exemplu, la o întrunire ţinută la 8 noiembrie 1918 la *Petroşeni*, muncitorul maghiar *Iosef Ciser* — unul din conducătorii sfatului local — declara în cuvîntul său: **„Nu vă punem piedici în calea realizării unităţii voastre naţionale... Trecutul care a prădat muncitorimea şi care a pus biruri grele pe umerii voştri, politica greşită faţă de naţionalităţi s-a sfîrşit..."** Treptat, revoluţia burghezo-democratică a cuprins toată Transilvania.

În octombrie 1918, sub loviturile mişcării revoluţionare interne, în condiţiile înfrîngerii militare a puterilor centrale, imperiul habsburgic începe să se prăbuşească. La 29 octombrie se proclamă Republica Cehoslovacă; tot atunci croaţii şi slovenii se despart de monarhia austro-ungară; la 12 noiembrie se proclamă republica Austria, iar peste 4 zile şi Ungaria — de asemenea, în urma unei revoluţii burghezo-democratice — se proclamă republică independentă.

La sfîrşitul lui octombrie — la propunerea socialiştilor s-a format *Consiliul Naţional Român.* Consiliul a pus de la început, în mod ferm, problema unirii Transilvaniei cu România: totodată, înfiinţîndu-şi organizaţii locale, el s-a proclamat ca unic reprezentant al populaţiei române din Transilvania.

În aceste condiţii a fost convocată de Consiliul Naţional Român, la 1 decembrie 1918, adunarea de la Alba Iulia, care a proclamat solemn, într-o atmosferă de adevărat entuziasm, unirea Tansilvaniei cu România. Totodată, Declaraţia de la Alba Iulia înscria o serie de drepturi democratice, printre care necesitatea înfăptuirii reformei agrare, a introducerii dreptului de vot universal, egalitate pentru naţionalităţile conlocuitoare etc.

Năzuinţele vitale, drepturile şi libertăţile pentru care au luptat acum 50 de ani masele populare, au devenit realitate numai în orînduirea socialistă. Victoria deplină şi definitivă a socialismului, dezvoltarea continuă a democraţiei socialiste asigură egalitatea socială şi politică pentru toţi membri societăţii noastre — români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi — largi drepturi şi libertăţi democratice, cimentarea unităţii politice a poporului în lupta pentru triumful socialismului şi comunismului.

Continuatoare a celor mai bune tradiţii progresiste ale poporului român, societatea noastră socialistă, evocînd astăzi evenimenele de acum o jumătate de secol subliniază atitudinea de solidaritate şi simpatie pe care mişcarea muncitorească din România a avut-o faţă de lupta popoarelor din ţările vecine. Ea s-a ridicat hotărît contra intervenţiei împotriva tînărului stat proletar din Ungaria, a sprijinit revoluţia proletară din Germania, luptele revoluţionare ale proletariatului din alte ţări europene. Alături de grevele politice, mitingurile şi demonstraţiile de solidaritate care au avut loc pe tot cuprinsul ţării, în cronica relaţiilor internaţionaliste româno-maghiare va rămîne înscrisă şi lupta pentru apărarea revoluţiei proletare din Ungaria, dusă de batalionul român format în cadrul Regimentului Roşu Internaţional.

Unirea Transilvaniei cu România a reprezentat un eveniment legitim progresist care a corespuns unei necesităţi istorice imperioase în dezvoltarea poporului român. Lupta îndelungată pentru unitatea de stat a maselor populare şi-a sărbătorit izbînda prin actul de la 1 decembrie 1918, încheindu-se astfel procesul de constituire a statului român modern. Unirea Transilvaniei cu România constituie o piatră de temelie în istoria patriei noastre.

prof. N. ADĂNILOAIE

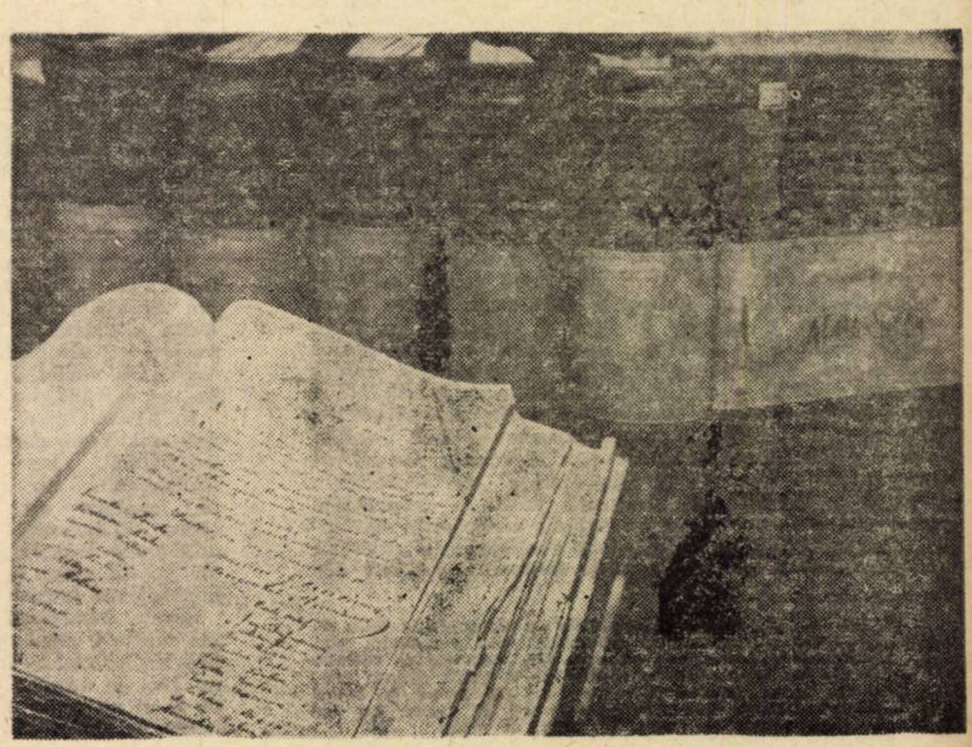

Documentele Adunării Naţionale, de la Alba-Iulia

50 DE ANI DE LA UNIREA T

DEZINTEGRAREA IMPERIULUI HABSBURGIC, REZULTAT AL LUPTELOR SOCIALE ŞI DE ELIBERARE NAŢIONALĂ

Prof. univ. Miron CONSTANTINESCU

LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI al XX-lea imperiul habsburgic se afla în plină criză. Această criză fusese accelerată de dezvoltarea capitalului monopolist și de intrarea acestei monarhii bicefale în faza de dezvoltare a societății capitaliste caracterizate prin imperialism. Se accentua astfel un complex, o multitudine de contradicții sociale și naționale.

Unitatea germanilor se înfăptuise nu în jurul Austriei, ci prin intervenția Prusiei; realizarea unității germane cu sabia de către Prusia a împins Austria capitalistă în brațele Ungariei semifeudale, a contribuit la alianța claselor dominante și exploatatoare a națiunilor austriacă, germană și maghiară, a prescris în mod definitiv ca arie de expansiune a Austriei sud-estul european. În această zonă s-au produs repetatele ciocniri cu imperiul otoman și cu imperialismul țarist, ceea ce a dus la continua șubrezire politică, militară și diplomatică a statului dualist.

Dar cauzele hotărîtoare ale prăbușirii acestui imperiu n-au fost cele externe, ci lupta forțelor interne, îndeosebi a acelor forțe sociale care s-au dezvoltat în epoca modernă.

În secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea, economia mondială avea două tendințe simultane — de închegare a piețelor naționale și de dezvoltare a legăturilor economice internaționale. Chiar înlăuntrul unor mari state multinaționale ca Austro-Ungaria, aceste tendințe se înfruntau, pentru a făuri o piață supranațională sau mai multe piețe naționale. Din cauza inegalității de dezvoltare a piețelor naționale, din cauza tendințelor de dominație și acaparare ale suprapieței față de piețele naționale, tendințele de formare și autonomizare a piețelor naționale au prevalat, ducînd la sfărîmarea monarhiei, la dezagregarea sa economică și politică.

Clasele sociale s-au maturizat în societatea modernă, iar lupta lor se desfășoară în mod tipic, clasic, în societatea burgheză maturizată, în care revoluția burgheză a eliminat toate arieratele feudale. Din acest punct de vedere, Austro-Ungaria, deși ajunsese în faza imperialistă, prezenta o panoramă socială foarte pestriță, plină de resturi ale feudalismului. De aceea, lupta claselor în Austro-Ungaria era puternic influențată de această situație complexă: partidul proletariatului ar fi trebuit să rezolve o **dublă sarcină,** aceea de a conduce lupta de clasă a proletariatului și, concomitent, lupta națiunilor oprimate.

S-a creat astfel în Austro-Ungaria acea situație pe care Marx și Engels au semnalat-o, iar Lenin a analizat-o: **„cele două războaie sociale deosebite și eterogene; unul în sînul actualei orînduiri iobago-absolutiste, celălalt în sînul orînduirii viitoare burghezo-democratice. Unul este lupta întregului popor pentru libertate (pentru libertatea societății burgheze) pentru democrație, adică pentru puterea poporului; celălalt este lupta de clasă a proletariatului împotriva burgheziei, pentru organizarea socialistă a societății"** [1]).

Ideea aceasta a fost expusă de Lenin în 1905 — perioada revoluției burghezo-democratice — în „Socialismul și țărănimea", precum și în „Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică", arătînd că militanților revoluției, socialiștilor, le revine sarcina grea și dificilă de a duce concomitent două războaie, diferite atît în ceea ce privește caracterul, țelurile, cît și componența forțelor sociale capabile să participe în mod hotărît la un război sau altul.

Desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice era o necesitate istorică, iar **în acest cadru** rezolvarea preliminară a problemei naționale **în forme și limite democratice**; prin trecerea la revoluția socialistă rezolvarea problemei naționale s-ar fi ridicat pe o treaptă superioară.

UNII ISTORICI explică prin înfrîngerea în război destrămarea Austro-Ungariei; în realitate, șubrezenia lăuntrică a imperiului **a devenit vizibilă, evidentă,** în timpul războiului și tocmai această lipsă de coeziune interioară s-a manifestat în cursul anilor 1915—1916—1917 — ducînd la prăbuș[...] din 1918. Incontestabil insuccesele și c[...]trofele militare **au accelerat** această d[...]gregare, dar cauzele lor existau **în inter**[...] acționau și pregăteau această prăbușire cu mult înainte, din lăuntrul imperiului.

Tot astfel nu victoria celeilalte coaliții în război a determinat apariția unor state (Cehoslovacia, Polonia, Ungaria) sau desăvîrșirea altora (Jugoslavia, Italia, România), **ci un proces istoric obiectiv de constituire a statelor naționale, necesar și inevitabil.**

Primul război mondial a fost doar prilejul unor importante schimbări în istoria mondială, pe toate continentele și mai ales în Europa și Asia; el a ocazionat unele transformări radicale, dar cauzele profunde erau în interiorul statelor, în interiorul însăși al societății capitaliste [2]).

Revoluția democratică din februarie 1917 din Rusia a avut un imens răsunet în Austro-Ungaria și în alte țări, pentru că ideile și lozincile ei corespundeau într-o măsură stadiului de dezvoltare a însăși societății din acest imperiu; Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917 a devenit un eveniment istorico-mondial nu numai prin amploarea și profunzimea ei, ci prin aceea că a deschis era revoluțiilor proletare, a trecerii omenirii de la capitalism la socialism.

În această epocă sarcina obiectivă a formării statelor naționale nu se micșorează, dimpotrivă, din cauza dezvoltării inegale a țărilor și din cauza dezvoltării inegale a compoziției sociale a națiunilor această sarcină devine tot mai accentuată [3]).

Desfășurarea evenimentelor obiective a dat dreptate tezelor leniniste în privința autodeterminării **națiunilor.**

În tezele referatului cu privire la problema națională expuse la 10 (20) ianuarie 1914 la Paris, la 20 ianuarie (2) februarie 1914 la

UNIREA ŞI GÎNDIREA [...] ROMÂNEASCĂ DIN TRA[...]

G. [...]
membru cores[...]

Şcoala economică românească din Transilvania

Literatura economică românească apărută în secolul XIX dincolo de Carpați s-a format în condițiile mișcării naționale, în perioada de prăbușire a feudalismului și în epoca de formare și dezvoltare a societății burgheze cînd poporul român era, în imensa lui majoritate în toate regiunile de peste munți, supus asupririi sociale și aservirii naționale. Pe larga platformă a întregii literaturi social-economice românești din Transilvania s-a edificat o adevărată **școală economică,** cu o unitate de obiect, o comunitate de probleme, o identitate de revendicări și o similitudine de mijloace menite a le realiza. Ea reprezintă aspectul social-economic al gîndirii românești avînd un conținut **burghez** și o orientare **democrată. V. I. Lenin a** arătat că *„În întreaga lume, epoca victoriei definitive a capitalismului asupra feudalismului a fost legată de mișcări naționale"* și că *„orice naționalism burghez al unei națiuni asuprite are un conținut general-democratic care este îndreptat împotriva asupririi și tocmai acest conținut îl sprijinim noi, în chip necondiționat, delimitîndu-l în mod riguros de tendința spre exclusivism național"*.

Obiectul școlii economice românești, în sensul și semnificația precizate mai sus, este situația economică a românilor de peste munți. Cu tot interesul prioritar pe care l-a acordat acestei economii, **școala economică românească** din Transilvania n-a rămas o școală strict regională; ea și-a extins sfera de cercetare la economia națiunii românești ori de cîte ori era confruntată cu probleme comune sau avea în fața sa probleme de interes vital în celelalte țări.

Școala economică românească este o școală consacrată poporului român, dar nu numai poporului în accepțiunea națională a acestui termen, ci poporului ca mase; democratismul ei pe care l-a afirmat în perioada de formare a societății burgheze, a fost o forță a mișcării naționale, cînd în lupta politică trebuiau atrase toate clasele, mai ales țărănimea. Aceasta constituie o trăsătură caracteristică a culturii românești ardelene. Democratismul acestei școli a influențat nu numai dezvoltarea gîndirii economice românești în anumite direcții, dar a creat o adevărată literatură de popularizare pentru educația economică a maselor, literatură care, scrisă într-o limbă comunicativă, a pătruns în sate, a răspîndit, pe lîngă sfaturi practice, o ideologie nouă, despre însemnătatea progresului, a dezvoltării forțelor de producție, despre valoarea muncii, a agonisirii. Concepția sa democrată a ferit-o de greșeala de a cădea în exclusivism național; **ea n-a replicat la opresiune cu amenințarea opresiunii.** Combativă și polemică, ea nu profesează xenofobia, nu cultivă ura națională. Cînd **G. Barițiu** declara că aristocrația feudală ardeleană este vrăjmașa jurată a elementului românesc, el înțelege pur și simplu aristocrația ca clasă, pentru că în Transilvania sub eticheta de aristocrație se ascundeau toate aristocrațiile naționale, inclusiv cea română. La 1876 el spunea: *„să nu creadă cineva că noi comparăm acilea numai pe proprietarii unguri, căci am cunoscut destuli nobili români renegați, încă și sași, tot așa de mari tirani ca și maghiarii..."*. Tot el ținea să sublinieze că iobagul român nu ura pe maghiarul pe care-l vedea robind lîngă sine, ci ura pe nemesii proprietari.

La 1848, **S. Bărnuțiu** a fixat poziția românească enunțînd principiul egalei îndreptățiri după care s-a călăuzit atît acțiunea politică, cît și gîndirea socială românească burghezo-democratică pînă la Unire spunînd că: *„națiunea română nu voiește a domni preste alte națiuni, nici nu va suferi a fi supusă altora, ci voiește drept egal pentru toate"*. Programele de revendicări economice ale școlii românești se bazează pe acest principiu. Școala economică n-a pretins niciodată și sub nici o formă vreun privilegiu pentru poporul român, pentru vreo clasă a lui. Ea n-a pretins ceva pe seama altei naționalități conlocuitoare. Tot ceea ce voia pe plan economic spunea, printre alții, clar și apăsat **Visarion Roman** la 1873, era *„folosirea averii și lucrului propriu în interesul său ca individualitate națională... a ținea concurența pe terenul material cu popoarele conlocuitoare și a nu se lăsa exploatat de acestea"*.

Poziția democrată a școlii economice românești a influențat nu numai politica de revendicări dar și atitudinea în cercetarea științifică, în investigația istorică și analiza economică. Economiștii acestei școli refuză să identifice națiunile cu clasele dominante, masele cu guvernele; ei recunosc exploatați și exploatatori la toate naționalitățile conlocuitoare. Încă în 1844 **G. Barițiu** scria: *„la noi trebuie să vorbim de aristocrație în general și de iobagi iarăși numai în general"*. În analiza istorică și economică a celei mai importante probleme transilvane, problema agrară, el refuză să identifice aspectul național cu aspectul social al problemei: *„noi — spune el — cestiunea urbarială o vom tracta și de aci înainte cu totul separată de cestiunea națională așa precum o aflăm în legile acestor țări, legi întocmite tot de privilegiați care nu și-au căutat pe iobagi și pe sclavii lor după naționalități, ci mai mult după structura trupului și după destoinicia de a le lucra, munci, plăti și asigura viitorul pe mai mulți seculi înainte"*.

Din rîndurile reprezentanților școlii economice românești s-au ridicat glasuri în favoarea tuturor asupriților din Transilvania, indiferent de naționalitate. **Doctorul Rațiu** în Dietă la 1863 vorbea în numele țăranilor, români și maghiari. **Gh. Barițiu** în repetate rînduri a scris și a vorbit în favoarea intereselor comune ale țăranilor români și maghiari.

În Transilvania trăiau și munceau români, maghiari, germani, care participau împreună la lupta împotriva exploatării. De aceea nici gîndirea economică românească nu s-a dezvoltat izolat, fără nici un contact cu cultura naționalităților conlocuitoare. Principalii noștri reprezentanți urmăresc îndeaproape mișcarea culturală a naționalităților, presa lor poartă chiar polemici, relevă și discută propunerile avantajoase tuturor naționalităților, cînd acestea se fac.

Școala economică românească continuă pe liniile mari ale culturii românești din Transilvania tradiția școlii istorice ardelene; ca și înaintașii lor, noii reprezentanți au pus în centrul preocupărilor lor poporul român și ca și ei au creat o școală nu din înclinația către o cunoaștere abstractă, din știință pentru simplă știință, ci din nevoia de a apăra și susține poporul român, din sentimentul de mîndrie pentru trecutul îndepărtat și din tendințele spre un nou viitor. Noua școală a dus mai departe îndemnurile de a lichida înapoierea și mizeria seculară în care îl aruncaseră veacuri de asuprire. **N. Iorga** a spus că școala istorică s-a oprit la P. Maior deoarece bătălia pentru care ea luptase fuse[...] cîștigată: romanitatea și continuitatea; prestigiul românesc fusese restabilit. Dar în condițiile unei asupriri și exploatări continue lupta nu putea înceta după prima bătălie cîștigată; ea trebuia să continue pentru a asigura dreptul poporului român de a folosi munca și averea lui ca individualitate națională, de a ridica starea materială a maselor la nivelul celorlalte naționalități conlocuitoare. Aceasta a fost sarcina noii școli și aceasta rămîne semnificația ei istorică.

Dacă o istorie a literaturii școlii economice românești din Transilvania va fi scrisă pentru epoca de la **Supplex la Unire,** împărțirea ei în trei mari perioade se va impune de la sine: de la **Supplex la Hotărîrea din 1848 de la Blaj,** de la **1848** pînă la **Memorandum** și de la **1892** pînă la **Unire.** Ceea ce numim școala economică ardeleană s-a constituit și s-a definitivat în perioada 1848—1918, adică în epoca cînd un vechi regim social era răsturnat și altul nou se crea; ceea ce premerge poate fi considerat într-un sens larg, perioada antemergătoare, opera precursorilor.

Problema fundamentală

a școlii economice ardelene este înapoierea economică a poporului român, rămînerea sa în urmă față de alte popoare, iar sarcina pe care ea și-a asumat-o este de a găsi soluțiile și mijloacele în vederea lichidării acesteia. Înapoierea era raportată îndeobște la starea economică a românilor față de a celorlalte naționalități conlocuitoare; dar publiciștii români se interesează și de înapoierea celorlalte națiuni din monarhie sau a Ungariei față de unele țări occidentale.

Punînd această problemă, publiciștii ardeleni caută să o dovedească prin constatări de teren, prin investigații regionale sau chiar prin studii monografice pe ansamblul economiei sau pe ramuri de producție. În favoarea acestei teze ei aduc o largă documentație care prin intermediul presei periodice a avut o vastă publicitate. Din dezbaterea acestei probleme s-a făcut o adevărată campanie cu un puternic ecou intern și internațional.

A fost totodată una dintre cele mai solide platforme ale luptei de eliberare. Rădăcinile platformei erau însă mai vechi căci, încă mai înainte, mizeria și suferințele maselor fuseseră consemnate în literatura ardeleană. Ceea ce a adus nou școala economică a fost amploarea pe

1) Fragmente din **Studiul introductiv** la volumul în curs de apariție „Texte din literatura economică din România", sec. XIX vol. II elaborat sub redacția prof. Gh. Zane de un colectiv al secției de Istoria gîndirii economice de la I.C.F. format din: dr. Cornelia Bodea, Constanța Bogdan, dr. Gh. Dobre, V. Jinga, dr. V. Netea, Daniela Poenaru, A. S[...], B. Țincu. Au mai colaborat: M. Fulea, N. Onea, V. P[...], C. Sîrbu.

ANSILVANIEI CU ROMÂNIA

Liège şi la 21 martie 1914 la Cracovia), V. I. Lenin scria :

„6. Problema naţională trebuie pusă din punct de vedere istoric şi economic. Problema naţională — **fenomen mondial**", Statul naţional — **regulă universală**, iar ... mai multor naţionalităţi — excepţie". Kautski despre O. Bauer : Bauer subapreciază aspiraţiile spre un stat naţional („forţa Drangului").

„În paranteză : unii oameni cred că statul naţional constituie un mai mare naţionalism decît autonomia cultural-naţională. Eroare naivă şi ridicolă. **Statul naţional constituie o regulă în experienţa istoriei universale.** Autonomia cultural-naţională este o născocire a unor intelectuali slăbuţi, neînfăptuită nicăieri"[4]).

Nu întîmplător marele gînditor şi conducător revoluţionar s-a ocupat de problema naţională şi de latura ei principală, constituirea statului naţional, tocmai între anii 1913—1919, deci în perioada primului război mondial, pentru că a înţeles mai bine decît oricare alt marxist, că tocmai în această perioadă problema naţională avea o mare acuitate istorică, era pe primul plan al preocupărilor şi aspiraţiilor maselor şi că statele imperialiste încercau să manevreze aceste aspiraţii şi mişcările respective. Tot Lenin a tras si concluziile cele mai juste.

În Austro-Ungaria putem deosebi trei categorii de naţiuni :

a) naţiuni dominante — germană şi maghiară ;

b) naţiuni dominate — rutenii, slovenii, românii, sîrbii, cehii, croaţii şi alţii ;

c) naţiuni — polonezii care în acelaşi timp erau asuprite, dar a căror clasă conducătoare era **folosită de monarhie** pentru a oprima alte naţiuni.

Particularitatea specifică a naţiunii române în acea epocă consta în faptul că **deşi avea un stat independent propriu,** mare parte a naţiunii era în afară, fiind oprimată. De aceea, lupta de eliberare naţională avea adînci rădăcini în mase pe ambele versante ale Carpaţilor, unde se formase în secolele XVIII—XIX naţiunea română.

Naţiunile din Austro-Ungaria, din punctul de vedere al existenţei statului propriu, ar putea fi diferenţiate astfel :

a) fără state naţionale — polonezii, cehii, slovacii şi alţii ;

b) cu state naţionale în afara hotarelor Austro-Ungariei — românii, sîrbii, slovenii, croaţii ş.a. ;

c) cu un fel de supra-state dominante — germanii şi ungurii (ne referim la înseşi Austria şi Ungaria).

Această situaţie diferită a determinat acţiuni diferite fie pentru constituirea statelor naţionale, fie pentru integrarea în state naţionale deja existente.

Trebuie să menţionăm că marea majoritate a naţiunilor din Austro-Ungaria au apărut în istoria modernă ca naţiuni **oprimate,** s-au format din punct de vedere istoric ca naţiuni **asuprite.** Astfel, naţiunea română care a apărut ca popor în epoca prefeudală, fără a avea în secolele VII—XII un stat propriu, ci doar formaţii prestatale (primele state româneşti feudale au apărut în secolul XIV), s-a format ca naţiune în secolele XVIII—XIX în condiţiile suportării unei asupriri. Este de înţeles că această situaţie specifică a conturat în mare măsură unele trăsături ale istoriei României şi justifică acea eroică luptă de secole pentru independenţă şi suveranitate.

Situaţii oarecum asemănătoare au **mai avut** şi unele popoare slave din monarhie.

Se ridica în fine întrebarea : de ce a fost necesară din punct de vedere istoric **desfiinţarea** Austro-Ungariei, de ce n-a fost posibilă şi reală **o reorganizare** pe baze democratice şi federative ?

Faptul că revoluţia burghezo-democratică nu fusese desăvîrşită în Austro-Ungaria a impus înfăptuirea acestei cerinţe obiective care de cele mai multe ori reprezintă una din caracteristicile revoluţiilor burgheze şi burghezo-democratice ; necesitatea formării statelor naţionale.

Iar Austria, mai apoi Austro-Ungaria, reprezentau un conglomerat care nu avea omogenitatea, coeziunea necesară.

În acelaşi timp, trebuie să constatăm faptul că liantul administrativ-birocratic al monarhiei a fost destul de şubred, ceea ce a permis dezagregarea şi fărîmiţarea edificiului.

Lupta claselor sociale nu ducea în mod obligator la destrămarea Austro-Ungariei ; ceea ce a fost caracteristic pentru monarhie a fost tocmai împletirea luptei naţiunilor oprimate cu lupta proletariatului şi ţărănimii, amploarea crescîndă a acestor lupte.

V. I. Lenin pusese problema celor **două** autodeterminări :

— **autodeterminarea naţională ;**

— **autodeterminarea socială,** a claselor sociale.

Pentru făurirea statului naţional este necesară autodeterminarea naţională pînă la separarea de statul opresor sau pînă la unirea cu alt stat, conaţional.

Iar concomitent şi după făurirea noului stat naţional se desfăşoară lupta claselor sociale pentru stabilirea caracterului de clasă al noului stat (stat al burgheziei sau, dimpotrivă, stat al proletariatului şi ţărănimii muncitoare) — ceea ce reprezintă autodeterminarea socială.

În fond, dezvoltarea istorică a confirmat prin realitatea ei că, în statele care s-au născut pe ruinele imperiului habsburgic, s-a desfăşurat o ascuţită luptă de clasă pentru autodeterminarea **socială** a acestor state. Toată istoria perioadei interbelice în Europa Centrală şi Sud-Estică este străbătută de aceste lupte. Nici instaurarea teroarei hitleriste n-a putut opri mersul înainte al istoriei.

Războaiele de cotropire nu sînt şi nu pot fi recunoscute de către conştiinţa juridică a popoarelor ca mijloace de desfiinţare a organizaţiilor statale.

În situaţiile de această natură, restaurarea statelor apare ca o anulare a unor acte ilicite de drept internaţional. După cel de-al doilea război mondial, soluţia restaurării unor state desfiinţate prin mijloace ilicite a apărut ca firească şi unanim recunoscută de dreptul internaţional. Exemple : Austria, Cehoslovacia, Abisinia.

În compunerea monarhiei dualiste au intrat teritorii dobîndite originar prin mijloacele amintite.

Cehii au avut organizaţia lor statală, desfiinţată prin cuceriri şi prin transmisiuni de natura dreptului privat, frecvente în timpul feudalităţii, dar incompatibile cu dreptul popoarelor.

Principatul Transilvaniei a avut şi el o organizare statală autonomă înainte şi după prăbuşirea regatului ungar, strîns legată de statele feudale române, organizare care a fost desfiinţată după pacea de la Carlovăţ, principatul fiind integrat, printr-un act de forţă, imperiului habsburgic.

Prin aceleaşi mijloace au fost dobîndite teritoriile locuite de croaţi, sloveni şi sîrbi.

Formarea statelor polonez şi cehoslovac, desprinderea Transilvaniei din imperiu şi unirea lui, prin voinţa marii majorităţi a populaţiei sale cu România, exprimată la Marea Adunare Naţională din Alba-Iulia (1 decembrie 1918), desprinderea popoarelor croat şi sloven şi formarea, împreună cu poporul sîrb, a Iugoslaviei, reprezintă într-o anumită măsură şi restaurări de suveranităţi încălcate anterior.

Constituirea statelor naţionale în urma prăbuşirii imperiului habsburgic a fost un proces legic, obiectiv, necesar, care a infirmat atît teoriile artificiale cu privire la „organizarea şi modernizarea diverselor conglomerate statale, cît şi politica acelor forţe reacţionare care s-au opus într-un fel sau altul acestui proces. Evoluţia istorică din ultimii 50 de ani a confirmat în mod concludent caracterul profund progresist al acestor memorabile transformări din anul 1918.

---

1). V. I. Lenin, Opere, vol. IX, p. 298.

2) N. Bălcescu a formulat încă în 1850 ideea deosebirii „ocaziei" de „cauză".

3). Despre însemnătatea teoretică şi practică a tezei formulate de V. I. Lenin în 1913 privitoare la dezvoltarea inegală a compoziţiei de clasă a naţiunilor în legătură cu mişcarea naţional-eliberatoare, autorul acestor rînduri a vorbit la Viena în 1965 la Congresul mondial al ştiinţelor istorice.

4). V. I. Lenin, Opere complete, vol. 24, pag. 406 şi 409.

...OMICĂ
...SILVANIA

IE

...nt al Academiei

...care a dat-o problemei şi sarcina pe care şi-a luat-o de a căuta soluţiile ei. În scrierile publiciştilor şcolii economice înapoierea economică este considerată identică cu sărăcia şi mizeria poporului ; iar o bună bucată de timp, pînă spre ultimele decenii ale secolului, poporul se identifica cu ţărănimea, iobagă pînă la revoluţie, „...oiobagă" după reformele din 1864. Astfel, înapoierea economică însemna, în primul rînd, înapoierea agriculturii, sărăcia poporului, mizeria ţărănimii.

Generaţia de intelectuali ai şcolii economice care s-a ridicat în a doua jumătate a secolului, continuînd pe cea care a precedat-o este aproape unanimă în a susţine că după 1848 situaţia economică a românilor în general pînă spre finele veacului, cu unele excepţii, nu numai că n-a făcut nici un progres, dar că ea în anumite regiuni şi aspecte a dat înapoi, că starea poporului s-a înrăutăţit.

Sărăcia maselor exista fără îndoială, dar care era atît de gravă pentru ca problema să fie pusă cu atîta pregnanţă şi în termeni atît de generali ? Răspunsul îl poate da numai cercetarea de istorie economică pe baza analizei critice a izvoarelor, avînd a se ţine seama şi de opiniile, care atestă totuşi progresul, cel puţin pentru unele pături sociale şi într-o anumită perioadă de timp. Din punctul de vedere al însemnătăţii şi rolului acestor teze trebuie de ţinut în seamă că dezbaterea problemei avea loc în focul unei aprige lupte sociale şi naţionale, şi că tezele care se formulau justificau revendicările maselor populare şi programele care se propuneau şi în jurul cărora trebuiau antrenate masele pentru susţinerea şi aplicarea lor. Era firesc ca problema o dată pusă să i se caute şi explicaţii. Publiciştii şcolii economice ardelene nu înclină însă spre răspunsuri savante. La nivelul gîndirii economice de atunci explicaţii mari nici nu se puteau da ; de aceea explicaţiile inconsecvente uneori nu reflectă greşelile şcolii, ci limitele epocii, nivelul ei de gîndire.

În locul unei explicaţii largi sociologice, unii reprezentanţi ai şcolii economice ardelene aduc o documentaţie istorică asupra stării de înapoiere contemporană lor ; luînd această poziţie, o nouă direcţie de cercetări se crea — istoria economică în special istoria agrară. Tradiţia vechiului istorism al şcolii ardelene a fost o bază solidă. Istoria agrară avea menirea să demonstreze drepturile istorice ale ţăranilor la pămînt şi libertate, să ...rate dovezile de uzurpaţiune şi exploatare feudală.

...ramul de dezvoltare economică

Sarcina pe care şi-a asumat-o şcoala românească de a elabora un program de reforme însemna însăşi justificarea ...mării ei. **B. Baiulescu** lansa ideea cu totul nouă atunci, — a alcătuirii unui plan de dezvoltare a economiei româneşti. Nu este vorba despre o operă a unuia sau mai multor autori într-un anumit moment, ci de formularea în timp a unei direcţii de reforme, pe toate ramurile economice, pe care, în diverse variante, în recomandări sau prevederi exprese în raport cu stadiul de dezvoltare a relaţiilor sociale, le găsim cristalizate în programele diferitelor publicaţii periodice, în revendicările din documentele colective, în programul Partidului Naţional Român sau în programele economice ale **Astrei.** Programul şcolii economice este aşadar un program colectiv naţional de orientare generală, nu un program de stat. Este un program izvorît din realităţile concrete. În formularea orientării programatice se constată relaţiile cu cultura economică de dincoace de munţi. Se simte, fireşte, şi contactul cu cultura occidentală, influenţa unor doctrine de largă circulaţie asimilate în raport cu nevoile locale. În realitate, gîndirea economică ardeleană n-are veleitatea de a elabora programe originale, ci programe **necesare,** orientări practice experimentate şi adaptate nevoilor locale. Ideea o exprimă bine B. Baiulescu la 1875 cînd spunea : *„spre a afla atari mijloace pentru poporul nostru n-avem a face alta decît a ne lua de model pre acele popoare cari in ziua de astăzi, escelează prin bunăstarea lor materială şi a studia modul cum au ajuns ele la această bunăstare şi fazele prin care au trecut".*

În cultura transilvăneană nu s-a pus ca în principate problema a două căi cu cortegiul ei de polemici privind valoarea capitalismului şi a civilizaţiei zisă de import. Dar ceea ce caracterizează întreaga orientare a şcolii economice ardelene, este că în condiţiile de aservire naţională ea a militat pentru creşterea capitalismului „de jos", şi nu pentru plantarea lui „de sus", pentru a folosi o exprimare a lui V. I. Lenin.

Pentru fundamentarea unui program de emancipare şi pentru legitimarea îndemnurilor la muncă şi la cîştigarea de avuţii trebuia curăţată mentalitatea epocii de prejudecăţi feudale, trebuiau combătuţi „reacţionarii ruginiţi". Şcoala economică românească a trebuit să afişeze chiar de la început o nouă concepţie despre muncă şi avuţie. A trebuit astfel să condamne concepţiile feudale, reprezentate, mai ales printre români, de doctrinele teologice ; să vorbească despre „măiestria" de a cîştiga bani şi să formuleze reguli în acest sens cum făcea P. Lupu-Lupulov. În acest scop, în publistica românească au început să apară idei curente din economia politică clasică în perioada de luptă împotriva feudalismului, despre rolul muncii, considerată de teoriile burgheze clasice ca izvor al avuţiei, să se sublinieze însemnătatea muncii libere, să se facă deosebirea între averea feudală şi averea burgheză, să se treacă la apologia averii de tip burghez.

Programul şcolii economice ardelene pleacă de la constatarea înapoierii în toate ramurile economice : agricultură, industrie, comerţ, transporturi, credit şi cercetînd înapoierea în fiecare ramură, caută soluţia pentru fiecare din ele ; este un program multilateral, care se situează pe premisa că fiecare ramură de producţie are însemnătatea ei şi că pentru emanciparea economiei româneşti este nevoie ca toate ramurile, să iasă din înapoiere.

Reprezentanţi de seamă

Literatura economică românească de dinainte de 1918 reprezintă o singură literatură independent dacă s-a format dincolo sau dincoace de Carpaţi. Nu există deci mai multe literaturi economice româneşti pentru faptul că în ţările române au existat graniţe efemere impuse de vicisitudinile istoriei.

La temelia acestei literaturi stătea unitatea economică a naţiunii româneşti, unitate făurită de-a lungul vremurilor prin legăturile economice permanent strînse care au existat între românii de pe ambele versante ale Carpaţilor.

Exponenţii şcolii economice ardelene, care au fost în acelaşi timp şi unii din ctitorii gîndirii economice româneşti moderne, au acordat acestor legături o atenţie majoră, militînd prin scrisul şi activitatea lor pentru continua lor menţinere şi consolidare.

G. Bariţiu sintetiza într-o formulare antologică poziţia şcolii economice ardelene în această problemă cînd, vorbind de necesitatea intensificării relaţiilor de schimb între cele trei provincii române, scria încă în 1844: *„Natura ne-a arătat cu degetul că comerţul nostru are să caute spre Dunăre... cum şi spre Marea Neagră... Aceste interese, de la care atîrnă parte mare viitorul nostru, noi niciodată nu le vom pierde din vedere".* Iar **G. Maior,** şase decenii mai tîrziu, la începutul veacului nostru scria pe aceeaşi linie de gîndire că *„Plămînii de răsuflare a Transilvaniei, trebuiesc îndreptaţi spre Marea Neagră şi spre porturile cele mai apropiate de la Dunărea de jos, şi în legătură nemijlocită cu marea : Brăila şi Galaţi, azi Constanţa".*

Literatura şcolii economice ardelene s-a format prin contribuţia unui foarte mare număr de publicişti transilvăneni. Dintre ei am menţiona în special pe : **Grigore Obradovici ; Petre Lupu-Lupulov ; George Bariţiu ; Simion Bărnuţiu ; Pavel Vasici ; A. T. Laurian ; Ştefan Pop ; Visarion Roman ; Ioan Roman ; Bartolomeu Baiulescu ; Partenie Cosma ; Demetriu Comşa ; Nicolae Petra-Petrescu ; Corneliu Diaconovici ; Vasile C. Osvadă** şi **George Maior,** din ale căror scrieri s-a alcătuit şi volumul amintit în subsol.

La dezbaterea problemelor sociale, politice şi culturale ale epocii, ridicate de exponenţii şcolii economice româneşti de dincolo de munţi, a luat parte şi un număr de publicişti din Muntenia şi Moldova. Este semnificativ faptul că mulţi dintre aceştia sînt personalităţi marcante ale ştiinţei şi culturii româneşti, **Nicolae Bălcescu, Cezar Boliac, Ion Ionescu de la Brad, Ion Ghica, E. Winterhalder, Dionisie Pop Marţian, C. A. Rosetti, P. S. Aurelian, M. Kogălniceanu, Barbu Delavrancea, Dr. C. Istrati, Dr. G. Creangă, A. D. Xenopol, N. Iorga, Virgil N. Madgearu** ş.a.

Cercetarea critică a unui vast material mi-a dat convingerea că o însemnată parte a culturii economice româneşti din Transilvania reprezintă o adevărată şcoală de gîndire economică, care poate fi situată alături de marile şcoli consacrate ale culturii româneşti ardelene şi că această şcoală a fost de la începutul şi pînă la sfîrşitul ei o parte integrantă a gîndirii economice româneşti, care a susţinut în cadrul epocii sale lupta poporului român pentru emanciparea lui socială şi naţională, economică şi politică.

FUNCȚIA ISTORICĂ A RELAȚIILOR DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

SISTEMUL MONDIAL al țărilor socialiste din care fac parte astăzi 14 state din Europa, Asia și America Latină, reprezintă una din cele mai puternice realități ale lumii contemporane. În aceste țări, în care popoarele și-au luat soarta în propriile lor mîini, organizînd o societate fără exploatare, cu mobiluri, forțe motrice și mecanisme principial noi, fără precedent în istorie, progresul economic, științific, tehnic, ridicarea bunăstării populației, creșterea civilizației și culturii înregistrează ritmuri niciodată atinse în trecut.

Țările sistemului mondial socialist au comune o serie de trăsături esențiale : caracterul puterii politice și al relațiilor de producție, țelul final al construirii comunismului, ideologia marxist-leninistă, precum și interesul vital al luptei împotriva imperialismului și al sprijinirii proceselor progresiste care au loc în lume. Aceste trăsături constituie temelia obiectivă a coeziunii țărilor socialiste, a aspirației lor spre o tot mai strînsă colaborare pe plan politic, economic, științific, tehnic și cultural. Ele influențează în mod determinant caracterul relațiilor ce s-au statornicit între țările socialiste.

Timp de secole și milenii relațiile între state s-au întemeiat pe inegalitate și arbitrar. Cel puternic asuprea pe cel slab, unica sursă de drept era forța. Capitalismul, în special în stadiul imperialist, a dus pînă la ultima expresie acest gen de relații. El a transformat majoritate omenirii în verigi ale unui sistem colonial a completat arsenalul mijloacelor de dominare a unui popor de către altul cu noi instrumente politice, economice, ideologice. Ridicînd pe treptele cele mai înalte exploatarea omului de către om imperialismul a împins la extrem și oprimarea unui popor de către altul.

Socialismul deschide o nouă eră în dezvoltarea omenirii nu numai prin schimbarea radicală a caracterului relațiilor între oameni, ci și prin schimbarea radicală a caracterului relațiilor între state. Instaurarea puterii politice a clasei muncitoare în alianță cu țărănimea și statornicirea relațiilor de producție socialiste lichidează premisele obiective ale tendințelor spre expansiune externă. Eliberat de tarele proprietății private asupra mijloacelor de producție, de goana după profit ca scop al activității economice, de concurența monopolistă, mecanismul producției socialiste nu mai conține în sine elemente de natură să stimuleze politici de anexiuni teritoriale, de împărțire a lumii în sfere de influență în vederea acaparării de piețe externe pentru exportul de mărfuri și de capital, în vederea aservirii și subjugării altor popoare. Ideologie a dreptății și umanismului, a fericirii omului, marxism-leninismul — ideologia partidelor comuniste și muncitorești — promovează o optică nouă asupra națiunii, asupra rolului său istoric, asupra dreptului popoarelor la existență liberă. În timp ce ideologia burgheză contemporană încearcă să diminueze rolul națiunii, să o prezinte ca o frînă în calea progresului, marxism-leninismul vede în înflorirea națiunii o condiție a progresului social și a dezvoltării multilaterale a personalității umane. În sfîrșit, pe terenul comunității de orînduire socială, de țel final, al comunității ideologiei marxist-leniniste, în țările socialiste înfloresc sentimentele internaționalismului, sentimente de stimă și respect reciproc între popoare, de colaborare și întrajutorare frățească. Socialismul marchează, așadar, trecerea de la relații bazate pe subordonare și exploatare la relații de colaborare și întrajutorare nu numai pe plan intrastatal ci și pe cel interstatal.

Relațiile dintre țările socialiste contribuie la accelerarea progresului fiecărei țări socialiste în parte, la întărirea întregului sistem socialist, la creșterea forței de atracție a socialismului în lume. Această triplă menire constituie funcția istorică a relațiilor dintre țările socialiste.

Eficiența și forța de atracție a relațiilor dintre țările socialiste își are izvorul în respectul reciproc al independenței și suveranității naționale, în asigurarea egalității depline în drepturi, în neamestecul în afacerile interne ale altei țări, în asigurarea avantajului reciproc.

Suveranitatea, independența națională, constituie o necesitate obiectivă în lumea contemporană. Pe de o parte, eliberarea socială este imposibilă fără rezolvarea prealabilă sau concomitentă a problemei eliberării naționale ; pe de altă parte, suveranitatea este o cerință sine qua non a progresului social economic. Progresul social-economic are loc nu în medii uniforme, nediferențiate, ci în colectivități concrete cu condiții social-istorice determinate, și, ca atare, presupune forme de desfășurare în concordanță cu particularitățile istoricește constituite ale diverselor comunități. Ridicarea comunităților naționale la viață statală independentă devine astfel o condiție a progresului. Suveranitatea este o premisă indispensabilă a înaintării pe calea socialismului, întrucît numai într-un stat socialist suveran poporul poate hotărî în deplină libertate asupra celor mai adecvate soluții la problemele progresului noii orînduiri. Revoluția și construcția socialistă se desfășoară după anumite legi generale, universal valabile. Satisfacerea cerințelor acestora presupune însă forme, metode, procese și obiective concrete care trebuie să ia în considerare condițiile din țara respectivă în fiecare etapă dată.

Pe de altă parte națiunile înseși nu pot ajunge la o deplină înflorire decît în condițiile socialismului. Inflorirea națiunii contribuie la crearea condițiilor pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane — țel suprem al socialismului. Totodată pe terenul lichidării exploatării omului de către om, al făuririi economiei socialiste unitare și al omogenizării sociale legate de victoria deplină și definitivă a socialismului la orașe și sate, coeziunea poporului devine o puternică forță dinamizatoare a eforturilor de progres ale oricărei colectivități.

Vorbind despre deosebirile naționale și statale între popoare și țări, Lenin sublinia că „aceste deosebiri vor dăinui încă foarte multă vreme, chiar și după înfăptuirea dictaturii proletariatului pe scară mondială".

Suveranitatea și neamestecul în treburile interne, egalitatea deplină în drepturi, avantajul reciproc și internaționalismul sînt atribute inalienabile ale relațiilor dintre țările socialiste, premise indispensabile pentru ca acestea să-și îndeplinească funcția istorică. Internaționalismul exprimă solidaritatea țărilor socialiste, dorința și obligația lor de întrajutorare. El potențează, îmbogățește conținutul relațiilor dintre țările socialiste, conferă acestor relații un caracter activ, constructiv.

Acestea sînt nu numai adevăruri de bază ale învățăturii noastre, marxist-leniniste, ci totodată concluzii verificate în practica făuririi socialismului. În aceste condiții este, desigur, nefiresc, să întîlnești, sub semnătura unor autori marxiști, teze care neagă importanța suveranității naționale. Unii, ating cu raționamentele lor asemenea limite extreme încît nu ezită să proclame că statul național, care a fost cîndva o expresie a progresului uman, s-a degradat într-o instituție antiumană. Pe bună dreptate se ridică întrebarea : dacă este antiuman ca un popor — ajuns, prin îndelungate lupte și sacrificii, stăpîn pe destinele sale — să folosească puterea de stat ca un instrument al făuririi unui trai nou, al unei vieți fericite pentru toți, atunci ce este umanismul ? Asemenea concepții nu servesc nici cauzei progresului în propria țară, nici cauzei colaborării între țările socialiste și nici creșterii forței de atracție a socialismului în lume. A denunța ca dăunătoare suveranitatea națională și a trage concluzii practice de aici înseamnă nu numai a prejudicia interesele fiecărei țări și interesele comunității socialiste, dar totodată a slăbi forța de atracție a socialismului în lume.

Transformarea socialismului într-un sistem mondial este o mare cucerire a tuturor popoarelor. Acest proces își găsește expresie nu numai în natura trăsăturilor sociale esențiale ale țărilor care îl compun, ci totodată în amploarea și caracterul relațiilor dintre ele. Intărirea comunității statelor socialiste este în interesul fiecărei țări socialiste, în interesul creșterii influenței socialismului în lume. La dezvoltarea și consolidarea sistemului mondial socialist fiecare țară participă, înainte de toate, prin mobilizarea maximă a resurselor și energiilor poporului și valorificarea lor în procesul construcției socialiste. Succesele naționale în dezvoltarea forțelor de producție, în ridicarea nivelului de trai, în perfecționarea relațiilor de producție, dezvoltarea democrației, înflorirea științei și culturii au în același timp o valoare internațională, sporesc forța întregului sistem mondial socialist. Totodată sistemul mondial socialist se întărește prin dezvoltarea colaborării multilaterale a țărilor socialiste. În decurs de numai două decenii această colaborare s-a îmbogățit și s-a diversificat considerabil. Un rol pozitiv în dezvoltarea relațiilor economice dintre țările socialiste are Consiliul de Ajutor Economic Reciproc. De la o colaborare ce se desfășura inițial numai în forma tranzacțiilor comerciale obișnuite țările socialiste au trecut la colaborare în sfera producției, a cercetării științifice, la reglementarea fluxului de mărfuri prin acorduri de lungă durată. În coordonarea planurilor de perspectivă ele au găsit mijlocul de a da relațiilor reciproce un caracter mai sistematic, întrucît planurile naționale țin astfel seama atît de posibilitatea satisfacerii unor cerințe prin livrări ale partenerilor, cît și de cerințele țărilor frățești asupra cărora s-a convenit.

Colaborarea dintre țările socialiste este un important factor al progresului fiecărei țări, iar dezvoltarea ei este o datorie a fiecărui partid comunist, a fiecărui stat socialist. Este însă greșit și dăunător ca, pornindu-se de la această premisă justă colaborarea să fie opusă suveranității naționale a statelor socialiste. Așa se procedează în unele puncte de vedere exprimate public, în care drepturile suverane ale popoarelor din țările socialiste sînt considerate drept o piedică în calea colaborării, referirea la ele — drept o expresie a unei politici de stat înguste și în care se preconizează ideea limitării suveranității.

După părerea noastră, o asemenea abordare, în contradicție cu natura relațiilor dintre țările socialiste, aducînd prejudicii încrederii între popoarele noastre, subminează astfel una dintre bazele colaborării dintre țările socialiste. În realitate, tocmai respectul suveranității naționale, al egalității în drepturi, neamestecul în treburile interne, asigurarea avantajului reciproc lărgesc continuu premisele colaborării între țările socialiste. Intensificarea acesteia presupune a milita nu pentru niște scheme abstracte, care nu țin seama de realități, de subiectele colaborării și încalcă normele unanim aprobate, ci dimpotrivă, presupune eforturi pentru a găsi și promova forme și metode în cea mai deplină concordanță cu aceste norme.

Interesele diverselor țări pot fi uneori diferite. În aceasta nu este nimic neobișnuit dacă se ține seama de diversitatea condițiilor și situațiilor în care se construiește socialismul în fiecare țară. Forța comunității socialiste se întemeiază pe respectarea intereselor naționale, nu pe negarea lor. Numai în condițiile orînduirii socialiste devine posibilă armonizarea intereselor diferitelor țări.

Cu riscul de a repeta adevăruri binecunoscute, vom reaminti că nici în statutul C.A.E.R., nici în alte documente comune, nu numai că nu se identifică vreo contradicție între colaborare și suveranitate, dar, dimpotrivă, respectul suveranității este proclamat drept una din premisele întăririi colaborării între țările socialiste.

„Consiliul de Ajutor Economic Reciproc — se spune în Statutul C.A.E.R. — este fondat pe baza egalității suverane a tuturor țărilor membre ale Consiliului.

Colaborarea economică și tehnico-științifică a țărilor membre ale Consiliului se desfășoară. potrivit principiilor egalității depline în drepturi, respectării suveranității și intereselor naționale, ale avantajului reciproc și ajutorului reciproc tovărășesc".

De asemenea, în „Principiile fundamentale ale diviziunii internaționale socialiste a muncii" aprobate de Consfătuirea reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești ale țărilor participante la Consiliul de Ajutor Economic Reciproc din 6—7 iunie 1962 se subliniază că în colaborarea lor multilaterală politică, economică și culturală „toate țările socialiste se călăuzesc în mod riguros după principiile egalității depline în drepturi, respectării independenței și suveranității, întrajutorării frățești și avantajului reciproc.

În lagărul socialist nimeni nu are și nu poate avea nici un fel de drepturi deosebite sau privilegii. Respectarea principiilor marxism-leninismului, ale internaționalismului socialist constituie o condiție indispensabilă pentru dezvoltarea cu succes a sistemului mondial socialist".

În spiritul acestor principii, țara noastră militează pentru dezvoltarea relațiilor cu țările membre ale CAER, pentru perfecționarea acestei organizații printre ai cărei membri fondatori se numără. În același timp, întrucît după cum se știe, CAER-ul nu cuprinde toate țările socialiste, România, pornind de la interesele poporului nostru, ale întăririi întregului sistem mondial socialist, militează pentru dezvoltarea relațiilor cu toate țările socialiste, atît membre, cît și nemembre ale C.A.E.R.

Desigur, colaborarea strînsă între țările socialiste nu exclude legăturile acestor țări cu țări avînd un sistem social-economic diferit. Asemenea relații corespund necesității obiective a participării la circuitul economic mondial și contribuie la crearea unui climat favorabil rezolvării problemelor de care depinde conviețuirea pașnică a popoarelor lumii contemporane.

Posibilitățile de dezvoltare a relațiilor economice dintre țările socialiste sînt departe de a fi epuizate. Pentru valorificarea lor se cer însă eforturi comune pentru mai buna cunoaștere reciprocă, o stabilire mai precisă a obligațiilor și răspunderilor în acordurile de lungă durată, respectarea lor riguroasă, independent de eventualele deosebiri de vederi în rezolvarea unor probleme etc. Largi perspective de extindere a relațiilor dintre țările socialiste deschide cooperarea economică și tehnico-științifică. Coproducția industrială, livrarea de utilaje pe credit rambursabil prin cote părți din producția obținută sau în alte produse, unirea eforturilor științifico-tehnice în rezolvarea unor probleme de interes comun pentru două sau mai multe țări etc., sînt căi de colaborare menite să confere o mai mare stabilitate și intensivitate relațiilor reciproce, să accelereze ritmul progresului tehnic în fiecare țară.

Prietenia și alianța cu țările socialiste este piatra unghiulară a politicii externe a României. Această politică se sprijină pe adeziunea totală și unanimă a poporului nostru. Bucurîndu-se din inimă de succesele celorlalte țări socialiste, poporul român este hotărît să-și aducă și pe viitor contribuția la întărirea sistemului mondial socialist. El își va uni în continuare eforturile cu cele ale popoarelor frățești spre a spori premisele pentru dezvoltarea și adîncirea colaborării între țările socialiste.

Gh. CONSTANTINESCU

FIȘE

■ După cum ne informează ENTREPRISE (2 nov. 1968), în Franța s-a pus în vînzare, în această lună, cartea lui Louis Armand și Michel Drancourt **Le pari européen** (Pariul european), Réalité — Entreprise — Favard, 310 pag. — cu o intenție, se pare, complementară în raport cu **Le défi américain** a lui J. J. Servan-Schreiber. Din relatarea destul de amplă ce ne-o prezintă revista susmenționată, reținem aspectele negative ale limitării sferei „europene" la occidentul european, poziția împotriva naționalizărilor și, în genere, antisocialistă. Autorii consideră „federalizarea" drept unica modalitate pentru ca ceea ce ei numesc „Europa", să se afirme pe plan „planetar".

■ În articolul **Comparări cu nivelul mondial, dar cum?** publicat în nr. 42/1968 al săptămînalului DIE WIRTSCHAFT, W. Jahn și W. Pobbig încearcă să elaboreze modalitățile comparărilor menționate. Întrucît apariția diferită în timp a unor produse pe piața mondială, ca și durata de reproducție a diferitelor produse joacă un rol esențial, comparația cu nivelul mondial trebuie să pornească de la informații din aceleași perioade. Dacă se prevede, de exemplu, ca un produs să fie adus pe piață în 1972, trebuie să se asigure ca produsul să fie la nivelul mondial la această dată. Pentru comparații cu nivelul mondial sînt deci de primă importanță informațiile curente cu privire la stadiul de dezvoltare internațional. Se impune, de asemenea, ca aceste comparații să se refere atît la aspecte care apar în procesul de fabricatie (nivelul tehnic, tehnologia de producție, cheltuielile de producție și prețul produsului), cît și la cheltuielile și utilitatea produsului pentru consumator.

■ În studiul **Chercheurs opérationnels où technocrates,** apărut în REVUE FRANCAISE D'INFORMATIQUE ET DE RECHERCHE OPERATIONNELLE nr. 8/1968 M. Sakarovitch pune în discuție raportul dintre tehnicile moderne de prelucrare a informației economice și decizia economică. Ar exista tentația de a lua deciziile în funcție de calcule tehnice pentru că acestea asigură : coerența perfectă a tuturor deciziilor, certitudinea în atingerea optimului, descentralizarea studiilor și deciziilor explicabilă prin faptul că fiecare verigă cunoaște exact criteriile ce trebuie avute pentru obținerea scopului propus. Alegerea în elaborarea deciziei nu poate, după autor, să fie lăsată la discreția „tehnicianului" deoarece el nu va vedea niciodată sarcinile mai largi ce le impune dezvoltarea economiei, a societății și care sînt de domeniul omului politic. În funcție de criteriile care îl depășesc pe tehnician (pe cel ce face calcule economice), cel ce ia decizia are dreptul să nu accepte calculul și decizia pur tehnică ce i se propune. Omul politic trebuie însă să consulte în prealabil pe tehnician și să cunoască, atunci cînd adoptă o decizie, care e diferența de cost între soluția acceptată și cea optimă din punct de vedere economic, pe care o sugerează tehnicile moderne de calcul.

■ În articolul **Țenî i oțenki optimalnogo plana.** (Prețuri și evaluări într-un plan optimal), apărut sub semnătura lui A. Matlin în VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 10/1968, autorul arată că formularea criteriului de optimizare prin minimum de cheltuieli de muncă nu ridică la prima vedere obiecții în planificarea ramurilor producătoare de mijloace de producție. Din punctul de vedere al întregii economii naționale acest criteriu — consideră Matlin — are însă neajunsuri atît de mari, încît practic nu poate fi utilizat. Elaborarea unui plan care să asigure minimum de cheltuială de muncă în condițiile cînd prețurile nu sînt stabilite este posibil numai cînd cantitatea și sortimentul producției finite sînt dinainte stabilite, adică determinate independent de planificarea produsului social. Datorită acestui fapt, în socialism stabilirea sortimentului și volumului producției ar trebui rezolvată plecînd de la utilitatea socială a bunurilor materiale ce urmează a fi produse și nu de la minimul de muncă necesară.

■ Autorii cărții **Organisationsleiter-Handbuch** (Manualul organizatorului), Verlag Moderne Industrie, München, 1968, 1472 pag., editată în colaborare cu RKW (Rationalisierungskuratorium der Deutschen Wirtschaft) — 54 specialiști organizatori din industrie și învățămînt, sub coordonarea directorului RKW dr. Alfred Degelman — au elaborat în lucrarea lor o sinteză a experienței organizatorice acumulate în întreprinderile din R.F.G. Se analizează detaliat și sistematic problemele noi privind știința și metodele organizării : informatica, optimizarea, metoda PERT, fiziologia și psihologia muncii; de asemenea, metodele cunoscute și experimentate privind pregătirea fabricației și controlul de calitate, normarea muncii, construcția optimă a locului de muncă și studiul muncii și al randamentului muncii. Metodele descrise sînt exemplificate prin scheme, schițe și modele ; sînt recomandate mijloacele de mecanizare cele mai potrivite în situații diferite, iar un capitol important se ocupă de prelucrarea electronică a datelor.

SOCIOLOGIA INSPIRĂ PRACTICA INDUSTRIALĂ

UTILITATEA STUDIILOR de sociologie industrială, bineînțeles în măsura în care împing în mod real cunoașterea mai departe și prezintă concluzii adecvate, depinde firește de faptul dacă sînt cunoscute și aplicate. Înseși procedurile de aplicare ar trebui elucidate. În acest context cred că merită să ne oprim asupra unei experiențe cu caracter sistematic întreprinse în scopul aplicării în viața întreprinderilor a concluziilor unei cercetări de sociologie a muncii : este vorba de volumul **Sociologia muncii — Mișcarea inovatorilor** de dr. M. Cernea, M. Micu, V. Dumitrescu.

Cuprinzînd și patru uzine din Brașov, analiza sociologică la care ne referim a atras atenția forurilor locale în drept. S-a organizat de către comitetul județean de partid o consfătuire cu cadrele de conducere din întreprinderi, șefii cabinetelor tehnice, inovatori și inventatori, reprezentanți ai organizațiilor de partid, sindicale și de tineret, sociologi, cercetători din domeniul științelor sociale și alții ; a urmat o „masă rotundă" împreună cu autorii și un schimb de experiență. Acesta din urmă s-a bazat pe analiza unei experiențe concrete — a activității cabinetului tehnic de la uzina „Rulmentul", privind aplicarea concluziilor studiului sociologic amintit. Preocupați de problema recuperării și activizării inovatorilor care nu au făcut inovații în ultimii ani, factorii conducători ai activității de inovații de la „Rulmentul" au angajat — pe linia sugestiilor făcute în studiul sociologic — discuții individuale și colective cu inovatorii în cauză. Tot în acest scop cabinetul tehnic a efectuat o anchetă pe bază de chestionar (în total s-au lansat 80 chestionare) cuprinzînd un număr de 10 întrebări — majoritatea acestora vizînd motivația întreruperii efortului inovator. Printre răspunsurile primite de la 72 dintre inovatori, unele se referă la : greutăți în realizarea prototipurilor (52 răspunsuri) ; caracterul nesatisfăcător al recompensei primite (46 răspunsuri) ; faptul că noul loc de muncă nu le permite să se ocupe de inovații (18 răspunsuri) ; dificultăți pricinuite de insuficiența sprijinului tehnic (14 răspunsuri).

Șefii de cabinete tehnice de la uzinele „Tractorul", „Steagul roșu", Combinatul chimic-Făgăraș, Uzina 2-Brașov, Fabrica de stofe ș.a. au conceput într-un mod nou funcțiile cabinetelor în sensul intensificării contactelor cu autorii inovațiilor. Unele cabinete au întocmit planuri tematice suplimentare, specificînd probleme ce rezultă din dificultățile concrete ale locurilor de muncă, care, firește, nu puteau toate figura în planurile tematice avizate de direcția tutelară centrală. Spre deosebire de uzinele care nu aplică decît planurile aprobate de minister, această uzină consideră planurile suplimentare ca fiind folositoare (chiar dacă invențiile respective nu beneficiază de premii bănești) întrucît ele fac cunoscute aspectele deficitare ale sarcinilor de plan.

O experiență viu discutată a fost aceea privind **colectivele de asistență tehnică** create pe lîngă cabinetul tehnic al Uzinei „Rulmentul". Șefii unor cabinete au manifestat neîncredere în astfel de colective, motivînd că ele îngreuiază munca, fiind contrare tendinței de simplificare a aparatului de conducere și soluționare a inovațiilor. S-ar putea ca nu întotdeauna și în orice loc aceste colective să dea rezultate bune, însă ele nu trebuie înlăturate **apriori,** în virtutea unor reguli „statutare".

În discuție, participanții au venit în întîmpinarea sugestiilor date în cercetarea sociologică privind necesitatea unei preocupări **permanente** pentru perfecționarea cadrului instituțional — juridic al mișcării inovatorilor, reconsiderarea funcției cabinetelor tehnice și îndeosebi efortul canalizat pentru soluționarea într-un ritm rațional a propunerilor de inovație și invenție, împotriva tergiversărilor. S-a propus o acțiune privind **convocarea unor colocvii lunare sau trimestriale** ale lucrătorilor de la cabinetele tehnice pentru a dezbate în mod concret anumite aspecte dificile în realizarea unor inovații.

Ceea ce s-a realizat este, desigur, încă puțin, dar demonstrează că cercetările sociologice pot fi utile, că ele pot avea un ecou, că sociologia poate deveni o „forță productivă".

Maria LARIONESCU

cercetător științific la Institutul de filozofie al Academiei

ȘTEFAN DUMITRESCU LA 75 DE ANI

Ștefan Dumitrescu a împlinit zilele acestea 75 de ani. Profesor, la Academia Comercială, a numeroase generații de economiști ; promotor al introducerii plăților fără numerar în România (cărora le-a dedicat, în 1927, teza sa de doctorat) ; traducător al lui Ricardo și autor a circa 120 de titluri de lucrări, de la comunicări și articole în diferite publicații pînă la un tratat de monedă, larg răspîndit printre tinerii economiști, cu două decenii în urmă — Ștefan Dumitrescu este și astăzi un exemplu de dinamism pentru mai tinerii săi colegi.

Participant activ la aproape toate discuțiile științifice ; prezent în redacțiile revistelor de specialitate și în sălile institutelor de cercetare ; cititor atent și critic a ceea ce se publică, el aduce mereu proaspăt spiritul căutărilor de soluții și al opiniilor proprii.

Întrebările care-l frămîntă sînt adesea incomode pentru interlocutor, dar, în același timp (sau, tocmai prin aceasta) stimulează gîndirea și obligă la replică. Discuțiile pe care le angajează nu ajung astfel niciodată să lenevească în monologuri paralele ; dialogul se angajează incandescent, pentru că schimbul de idei reprezintă pentru el modalitatea însăși de căutare a adevărului.

Poți să nu-i împărtășești ideile privind calculul parităților monetare ; dar nu poți să nu stimezi și logica și ingeniozitatea constructiei. Așa cum, de pe cu totul alte poziții, făceau nu de mult și Rueff și vechiul său coleg Blessing.

Nu-l indispune dezacordul științific ; îl mîhnește inerția de gîndire.

La mulți ani, Domnule profesor !

blocnotes

INTRODUCERE ÎN TEORIILE MONETARE OCCIDENTALE

Cu doi ani în urmă, la New Haven, în timp ce ne plimbam prin parcul Universității Yale, după ce-mi răspunsese la unele semne de întrebare legate de planul ce-i poartă numele, Robert Triffin mi-a pus la rîndul său o întrebare stingheritoare, cerîndu-mi să-i indic modul în care sînt comentate concepțiile sale în lucrările românești dedicate sistemului monetar internațional. Aș fi fost mai la largul meu în fața unei asemenea întrebări astăzi, cînd cartea lui B. Comisioneru se află în librării. Aș fi fost cu atît mai la largul meu cu cît, printr-o atentă creionare paralelă a pozițiilor teoretice si practice ce se confruntă în atît de controversata problemă a sistemului monetar occidental, de la neoliberalismul clasicizant al adepților etalonului-aur, ca Ruefl sau Heilperin, pînă la cealaltă extremă, a „mondialiștilor", ca Triffin sau Kaldor, cercetătorul român realizează o temeinică lucrare de doctrine comparate în acest domeniu.

Capitolul dedicat organizării sistemului valutar occidental, care precede analiza variatelor propuneri de asanare, și anexele statistice, care completează cartea, înlesnesc cititorului înțelegerea condițiilor istorice în care au apărut propunerile analizate.

Fără îndoială, ca în cazul oricărei lucrări de acest fel, opțiunile și unele criterii de sistematizare ale autorului nu coincid întotdeauna cu cele ale cititorului. Din care cauză acesta din urmă, de exemplu, ar putea încerca unele nedumeriri în fața ierarhizării inversate care pare a se degaja din capitolul dedicat reîntoarcerii la etalonul-aur între profesorul Rueff și omul politic Giscard d'Estaing ; ar fi înclinat pentru o nuanțare a rezervelor formulate de cel dintîi față de propunerile de la Tokio ale celui de-al doilea ; ar fi optat pentru o prezentare mai complexă a poziției franceze pe baza controverselor dintre J. Rueff și A. Chalandon, (actualul ministru al echipamentului și locuințelor în guvernul francez) ; ar fi preferat o prezentare mai unitară a poziției lui Robert Rossa și a rolului îndeplinit de bonurile ce-i poartă numele în frămîntata istorie a lichidităților internaționale.

N-am înțeles însă niciodată prea bine rostul formulării unor asemenea preferințe (sau, altele de același fel) personale și inoperante. Cu atît mai puțin le-aș putea înțelege în fața unei cărți pe care se cuvine s-o întîmpinăm cu bucurie, așa cum este, cum a gîndit-o și voit-o autorul.

Cu bucuria de a avea la îndemînă ceea ce într-o terminologie tradițional universitară s-ar numi o adevărată **introducere** științifică în problematica valutară occidentală.

Cu bucuria de a avea o asemenea introducere scrisă cu competență și talent, de pe poziții critice marxist-leniniste, de către unul din foarte valoroșii economiști ai noii generații care se afirmă în cercetarea științifică a țării.

Cu bucuria de a o vedea în librării în împrejurări care o plasează în asemenea măsură în actualitate, încît orice editor occidental i-ar fi adăugat în grabă o manșetă : „O carte pentru a înțelege frămîntările valutare din aceste zile".

Costin MURGESCU

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

OBIECTUL CERCETĂRII DV.?

Răspunde COSTIN KIRIȚESCU, doctor în economie

FIIND ÎNTREBAT de redacția revistei „Viața economică" despre preocupările mele economice, am avut în primul moment convingerea că răspunsul va veni aproape de la sine. Abia atunci cînd am căutat să-l formulez mi-am dat seama că, de fapt, preocupările unui om nu pot fi surprinse statistic ,că nimeni dintre noi — nici chiar un economist — nu dispune de o evidență a lor, din care să scadă pe cele expirate și să adauge pe cele care-și revendică dreptul la existență.

Purtăm cu noi un univers întreg de preocupări legate de specialitatea noastră fără să-i percepem vreodată dimensiunile. Unele emană din marile probleme ale epocii, deci din calitatea noastră de cetățeni ai patriei și ai lumii. Altele ,din funcția pe care o îndeplinim în angrenajul social. Altele în fine, din microcosmosul personal, deci din formația căpătată în școli, din experiența propriei vieți, din predispozițiile și predilecțiile individuale. Dar nu numai originea preocupărilor este diferită, ci și sfera lor: unele se încadrează strict în disciplina în care lucrăm, altele însă depășesc limitele acestei discipline, călătorind spre alte galaxii ale cunoașterii. Orice intelectual se simte în fond minat mereu de dorința secretă a evadării din cercul îngust al specialității în nădejdea că va ajunge astfel la acea sinteză superioară a cunoștințelor umane care reprezintă, așa

„Cînd apreciem rezultatele investițiilor criticăm deschiderea prea multor șantiere".

cum s-a spus, răsplata supremă a căutărilor spiritului.

Redacția „Vieții economice" a operat însă din fericire, o selecție cu de la sine putere printre preocupările celor interogați, intitulînd această rubrică: „Șantier științific". Ancheta a fost deci circumscrisă la acele puține preocupări care, ținînd seamă de limitele posibilităților omenești au reușit să aterizeze pe șantierul creației. În aceste condiții, răspunsul este mai ușor de dat.

Făcînd parte în prezent din conducerea Direcției studii și documentare din Ministerul Finanțelor, este firesc ca temele studiilor economice-financiare elaborate în direcție să formeze tot atîtea preocupări personale. Ele se referă în principal la posibilitățile de lărgire a rolului activ al finanțelor în dezvoltarea economiei naționale și a acțiunilor social-culturale. Din această sferă de preocupări fac parte: creșterea fondului de acumulare și îmbunătățirea structurii lui; găsirea căilor de sporire a eficienței fondurilor de producție, prin înlăturarea cauzelor care frînează această sporire; îmbunătățirea modului de cheltuire a fondurilor de investiții îndeosebi pe linia reducerii duratei de realizare a investițiilor și a accelerării ritmului intrărilor în funcțiune a noilor obiective, a reducerii imobilizărilor în investiții neterminate, a comparării eficienței întreprinderilor noi cu cele vechi.

Pe propriul meu șantier de lucru se află volumul al treilea — și ultimul — al lucrării, **„Sistemul bănesc al leului și precursorii lui"**, *din care primul volum, consacrat formării sistemului monetar național al României și evoluției lui pînă la sfîrșitul secolului trecut, a apărut în Editura Academiei în 1964, iar al doilea, în care se tratează evoluția în continuare a sistemului pînă la 23 August 1944, a apărut în aceeași editură anul trecut. În volumul aflat în pregătire sînt abordate probleme importante de studiu, cum ar fi: inflația de după cel de-al doilea război mondial, concepțiile și reformele monetare postbelice din țările socialiste și capitaliste, reformele noastre monetare din 1947 și 1952, teoria banilor în socialism, funcționarea sistemului bănesc al leului în condițiile construirii socialismului și ale desăvîrșirii construcției socialiste. Urmăresc și în acest al treilea volum să prezint legătura reciprocă dintre sistemul bănesc și factorii social-economici și politici în acțiune, să îmbin aspectele teoretice cu practica monetară, să încadrez problemele monetare naționale în contextul lor internațional.*

În paralel mă preocupă întocmirea — în colaborare — a unui studiu monografic asupra Fondului Monetar Internațional, de la înființarea căruia se împlinește în curînd un sfert de secol.

Actualitatea monetară în plină efervescență care caracterizează lumea capitalistă contemporană nu mă poate nici ea lăsa indiferent. De aceea răspund cu plăcere solicitărilor primite din partea unor ziare și reviste, încercînd să deslușesc ce se află dincolo de aspectele imediate, senzaționale și zgomotoase, ale fenomenelor cercetate.

Mă opresc aci, amintindu-mi că atunci cînd, în studiile noastre, apreciem rezultatele investițiilor, criticăm cu asprime deschiderea prea multor șantiere de lucru.

DE LA DESCRIPTIVISM LA ANALIZĂ

CITITORUL CARE URMĂREȘTE atent cartea economică apărută în ultimii ani în țara noastră are prilejul să facă unele constatări îmbucurătoare. El remarcă, fără îndoială, că literatura noastră economică și-a diversificat tematica, a adîncit-o; în studiile apărute este tot mai evidentă deplasarea accentului de la faza descriptivistă la cea de analiză. Apoi, studiilor și cercetărilor privind construcția economică, analizei problemelor ramurilor ei, li se adaugă în ultimul timp lucrări de metodologie: modelarea proceselor economice, modele macro și microeconomice, balanța legăturilor dintre ramuri, probleme ale ciberneticii economice, folosirea metodelor statistice și matematice moderne în analiza economică, metodologia determinării eficienței economice. Dar constatarea cea mai îmbucurătoare este că se înmulțește numărul lucrărilor care generalizează experiența noastră dobîndită în anii construcției socialiste, că ele se orientează tot mai ferm spre probleme și obiective majore, legate de sarcinile etapei actuale a desăvîrșirii construcției socialismului. Aceste tendințe îngăduie formularea concluziei că știința economică din țara noastră caută să răspundă într-o măsură mai mare îndemnului pe care partidul îl adresează economiștilor, de a studia realitatea noastră, de a dezvălui legitățile construcției economiei, de a o generaliza.

Remarcabil mai este și faptul că această orientare este vădită atît la edituri cît și la periodicele economice din țara noastră.

În acest context semnalăm apariția unei lucrări a prof. dr. V. Rausser, referitoare la planificarea economiei naționale *), lucrare care reține atenția prin multiple semnificații. Anticipînd, vom afirma că este definitorie pentru momentul actual al științei economice.

După cum se știe, anul acesta s-au împlinit douăzeci de ani de la înființarea Comitetului de Stat al Planificării. La 1 ianuarie 1949 a fost pus în aplicare primul plan de stat de dezvoltare a economiei naționale. Statul nostru a căpătat în această perioadă, de 20 ani, o bogată experiență. Față de această experiență, de multiplele probleme pe care le ridică planificarea, teoria economică înregistrează o rămînere în urmă. În peisajul literaturii noastre economice se remacă o vădită „disproporție": lucrările și studiile consacrate problemelor teoretice și metodologice ale planificării, atît la nivel macroeconomic, cît și microeconomic sînt puține la număr, fiind limitate practic la cursuri și manuale universitare. Cartea semnalată este, în fond, prima lucrare de mare amploare, care încearcă să examineze multilateral, corelat, problemele teoretice și metodologice ale planificării economiei naționale.

Cartea prof. dr. V. Rausser răspunde pozitiv condițiilor și cerințelor ce se pun unei asemenea lucrări în stadiul actual al planificării economiei în țara noastră. Se cuvine reținut, în primul rînd, faptul că lucrarea urmează un plan riguros și realizează o structură în care-și găsesc expresie problemele fundamentale ale planificării economiei naționale, îmbinarea problemelor teoretice cu cele metodologice. Firul roșu pe care-l urmărește autorul este acela al situării planificării în cadrul organizării și conducerii economiei. Remarcabil este faptul că — fiind vorba de experiența românească — lucrarea pornește de la analiza situației economiei României în trecut, a nivelului de dezvoltare a acesteia, a particularităților ei, pentru a contura sarcinile pe care a trebuit să și le asume România socialistă în crearea unei economii moderne. Punerea față în față a realizărilor de astăzi cu situația de ieri dă măsura imensului drum parcurs, a etapei care desparte două epoci istorice, două orînduiri social-economice.

Prezintă un cert interes capitolele consacrate examinării necesității și posibilității planificării, precum și teoriei marxist-leniniste a reproducției ca bază a metodologiei planificării. Analiza principalelor proporții și corelații în dezvoltarea economiei naționale, în lumina caracteristicilor fundametale ale procesului reproducției lărgite — tezele privind produsul social total și venitul național, împărțirea producției sociale în producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum, necesitatea existenței unei anumite proporționalități între diferitele părți ale produsului social, creșterea cu precădere a producției mijloacelor de poducție față de producția bunurilor de consum, plusprodusul ca izvor al acumulării și altele — permite autorului să prezinte cu toată claritatea sarcinile planificării economiei naționale și principalele probleme metodologice ale acesteia.

Pentru sublinierea caracterului riguros coerent al lucrării și al tematicii sale aș mai da exemplul analizei trăsăturilor principale ale organizării și conducerii planificate a economiei. Sînt examinate succesiv: conducerea de către partid a economiei naționale, rolul economic al statului socialist, unitatea planului economiei naționale, principiul continuității în planificare, aplicarea centralismului democratic, principiul muncii și

CĂRȚI

conducerii colective și creșterea continuă a rolului maselor în conducerea planificată a economiei. Conducerea planificată a economiei naționale, subliniază autorul, este unul din atributele fundamentale, esențiale și inalienabile ale suveranității statului socialist.

O dată elucidate marile probleme teoretice, autorul trece la analiza detaliată a elaborării planului economiei naționale, a fazelor de elaborare, a secțiunilor sale, începînd cu planul producției industriale și încheind — după examinarea planificării unor ramuri din sfera neproductivă — cu planificarea financiară. Lucrarea se încheie cu trecerea în revisă a „fundamentării științifice" a planului — expresia în acest context nu mi se pare potrivită, deoarece fundamentarea științifică nu se asigură numai cu aceste modalități —, în care se examinează trei grupe de probleme: normarea, metoda balanțelor, sistemul de indicatori. Balanțele sînt prezente în ordinea obișnuită: balanțe materiale și balanțe valorice, cu tripticul lor: balanța produsului social, a venitului național și a forței de muncă. În ce privește sistemul de indicatori de plan se cuvine subliniată ideea că la nivelul economiei naționale și al principalelor ramuri se consideră sarcini obligatorii numai acei indicatori, care **reflectă obiectivele de bază ale dezvoltării, iar pe măsură ce se coboară spre verigile de la baza piramidei, spre întreprinderi, numărul indicatorilor obligatorii să crească, încît să fie cuprinse toate laturile esențiale ale activității economice (p. 427).** Aceeași idee stă — după cum se știe — și la baza sistemului informațional economic.

La meritele lucrării — prezentate succint în cele de mai sus — trebuie neapărat adăugată grija pentru o ținută științifică adecvată, pentru un nivel ridicat al tratării, grija permanentă acordată analizei și generalizării experienței noastre.

Deosebit de important este faptul că lucrarea prof. V. Rausser este prima de acest gen care apare după Conferința Națională a partidului și, ca atare, prima care examinează problemele planificării în lumina măsurilor adoptate de Conferință pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale. Autorul este la curent — cititorul va beneficia de acest avantaj — cu metodologia planificării și cu îmbunătățirile aduse acesteia în planul pe anul 1968, după cum este un temeinic cunoscător al întregii noastre experiențe în domeniul planificării economiei naționale.

Grija pentru o tratare complexă a problemelor planificării economiei naționale este atestată de faptul că acestea sînt examinate mai întîi sub aspectele premiselor necesare pentru înfăptuirea planificării, și apoi, ale modului în care acționează diferitele laturi ale acesteia pentru asigurarea dezvoltării echilibrate, eficiente și în ritm înalt a economiei naționale.

O apreciere pozitivă merită preocuparea autorului de a prezenta și sublinia necesitatea folosirii metodelor perfecționate de planificare, inclusiv a celor pe care le oferă matematica și tehnica actuală de calcul.

Unele remarci pe care le facem se referă nu atît la partea teoretică a lucrării, cît la problemele de metodologie a planificării și la unele chestiuni care țin de exactitate sau de formulare.

Așa, de pildă, s-ar fi cuvenit — după părerea noastră — ca populația și, în general, variabilele demografice să-și fi găsit un loc mai mare în tratarea problemelor planificării, nu numai în ipostaza de populație activă. În general, modelele macroeconomice de astăzi țin seama în măsură mai mare de problemele demografice, de corelația dintre economie și populație. Aceeași remarcă s-ar putea face și în privința planului de cercetare științifică care ar fi justificat un loc ceva mai dezvoltat decît acela pe care l-a rezervat autorul.

La expunerea sistemului indicatorilor de plan este necesară sublinierea caracterului unitar al metodologiei lor cu indicatorii statistici, corelație sine qua non pentru comparabilitate. Metoda balanțelor economiei naționale trebuie să includă balanța legăturilor dintre ramuri, ale cărei însușiri au fost verificate în numeroase țări socialiste.

De asemenea, o lucrare consacrată planificării economiei naționale nu poate să nu examineze — cel puțin în linii generale — problemele sistemului informațional economic, care — se știe — asigură cunoașterea și documentarea științifică pentru fundamentarea programelor de dezvoltare social-economică, a planurilor curente și de perspectivă, pentru elaborarea deciziilor economice, la toate nivelurile organizatorice, grație caracteristicii sale principale, aceea de parte organică din știința conducerii, organizării producției și a muncii.

Observațiile de mai sus — mai curînd deziderate — nu diminuează cituși de puțin meritul lucrării prof. V. Rausser. Posesor al unei întinse informații, cunoscător temeinic al experienței țării noastre în domeniul planificării, autorul pune la dispoziție economiștilor, planificatorilor, statisticienilor, celor care lucrează în institute de cercetări și de învățămînt superior, ca și numeroșilor economiști din organe centrale, ministere, întreprinderi, un instrument valoros în munca acestora.

O apreciere deosebită merită Editura Academiei Republicii Socialiste România care acordă importanța cuvenită literaturii economice și care, prin cartea pe care o recenzăm ne face un mare serviciu nouă tuturor economiștilor.

dr. C. IONESCU

*) **Prof. dr. V. Rausser:** Bazele planificării economiei naționale, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968, 435 pag.

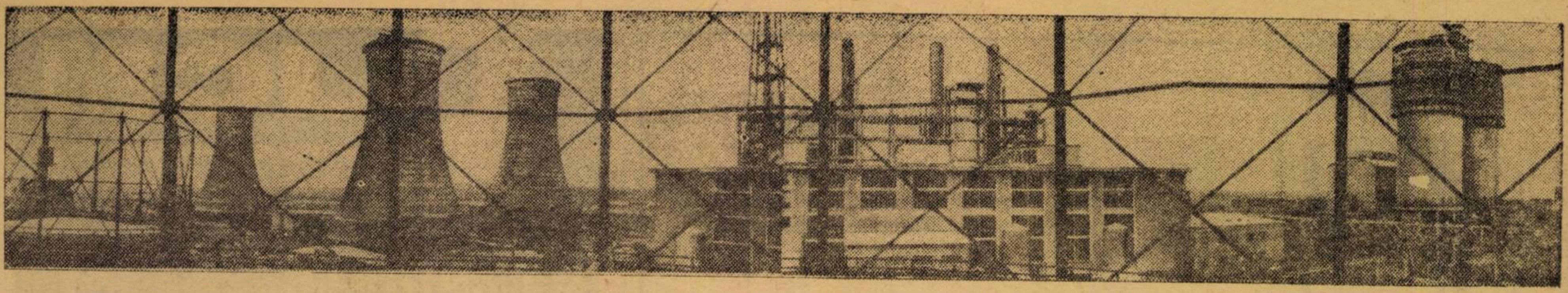

Combinatul de îngrașăminte cu azot din Piatra-Neamț

RETORTELE VIITOARELOR RECOLTE

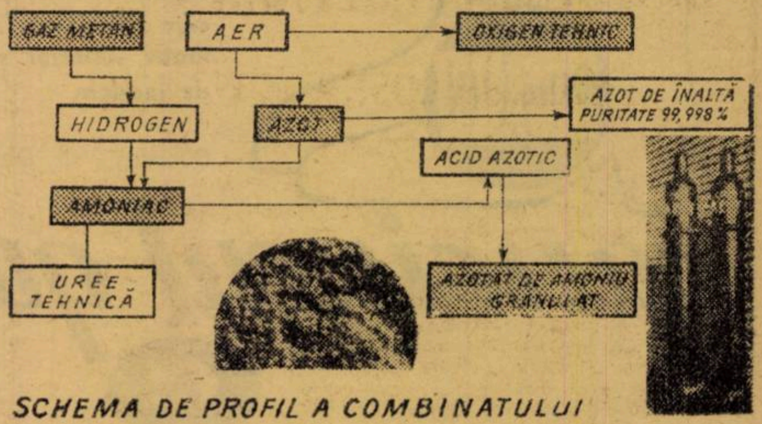

SCHEMA DE PROFIL A COMBINATULUI

CONSTRUCȚII de beton și metal, în care culorile dominante sînt cenușiul și argintiul, impresionante prin zveltețea și geometria precisă, alcătuiesc laolaltă *Combinatul de îngrășăminte cu azot — Piatra Neamț.* Peisajul este dominat de profilul prelung al turnului de evacuare a gazelor reziduale care, de la înălțimea de 106 metri — cea mai înaltă cotă a platformei chimice Săvinești — trimite spre cer trîmbe cafenii de gaze și fum.

Aici, pe platforma Săvineștilor, cu ani în urmă nu existau nici turnuri de răcire, nici alte coloane infinite înăuntrul cărora se petrec procese dintre cele mai complexe, de adevărată „alchimie" modernă. Aici era marginea satului Roznov, spre care privea dinspre nord legendarul Ceahlău. Totul era patriarhal: și casele și oamenii și peisajul.

Au venit vremurile înnoitoare ale socialismului și pe aceste locuri s-au înălțat giganți ai industriei chimice, printre care Combinatul de îngrășăminte-Piatra Neamț ocupă un loc important.

Construcția a început în anul 1959 și s-a terminat în 1962, anul 1963 fiind cel dintîi în care această mare unitate a industriei noastre chimice a dat producție planificată.

Combinatul din Piatra Neamț aduce o contribuție însemnată la sporirea cantităților de îngrășăminte, pentru agricultura noastră socialistă. Principalele sale produse sînt azotatul de amoniu în granule (230 000 tone anual) și ureea (25 000 tone anual).

Ce reprezintă un kilogram de azot folosit ca îngrășămînt? S-a demonstrat practic, prin cercetări științifice aplicate apoi pe teren, că pentru fiecare kilogram de azot încorporat în pămînt, sporurile de recoltă sînt cuprinse între 4—15 kg boabe de grîu, 5,5—16 kg boabe de porumb, 37—73 kg rădăcini de sfeclă de zahăr, 60—83 kg cartofi, 10—30 kg fîn, 5—15 kg struguri la hectar.

Avînd în vedere aceste argumente, se urmărește creșterea continuă a producției de îngrășăminte chimice.

Printre măsurile privind valorificarea rezervelor de creștere a producției la Combinatul din Piatra Neamț este de menționat montarea celui de-al cincilea turbocompresor de aer, ceea ce duce la mărirea capacității fabricii de acid azotic la 200 000 tone anual. Aceasta face posibilă creșterea producției de îngrășăminte anual cu peste 16 000 tone de azotat de amoniu, cu care se poate fertiliza o suprafață de aproape 10 000 hectare de teren arabil.

...Zilnic de pe rampa de încărcare a combinatului pleacă 700 tone de azotat de amoniu și 100 tone de uree; 16 000 de saci de polietilenă sau hîrtie, plini cu granule de fertilizare, iau drumul întinsurilor țării.

Pentru anul care se apropie de sfîrșit, colectivul s-a angajat să depășească planul producției globale cu 4 milioane lei, să producă 1 100 tone azotat de amoniu peste plan și să obțină 2,5 milioane lei beneficiu suplimentar. Rezultatele obținute pînă în prezent îndrituiesc siguranța că angajamentele vor fi integral îndeplinite.

Pentru „respirația" normală a marelui combinat e nevoie cam de 70 000 mc de aer pe oră, acesta fiind, alături de gazul metan, principala materie primă utilizată aici. Din acest uriaș volum de aer se separă 12 000 mc oxigen tehnologic (puritate 95%), vreo 300 mc oxigen tehnic (puritate 99,5%) și 14 000 mc azotat de înaltă puritate (99,99%).

Amplasarea acestui modern combinat la mai puțin de 10 km de Pietricica s-a făcut ținîndu-se seama de condițiile favorabile existente în această zonă. Utilat cu cele mai moderne instalații (numai aparate de măsură și control sînt în număr de aproape 8000), el cuprinde mai multe fabrici legate în procesul tehnologic general.

Pentru fabricarea principalelor produse ale Combinatului — azotatul de amoniu și ureea — este mai întîi nevoie de amoniac, care este un alt produs al combinatului. Amoniacul este cea mai bogată sursă de azot (82%) și constituie materia primă în producția îngrășămintelor cu azot. În multe țări se practică și administrarea în sol a amoniacului ca atare, sub formă concentrată sau ca apă amoniacală.

Fabrica de amoniac din cadrul combinatului este de mare capacitate și asigură necesarul atît pentru fabricile prelucrătoare cît și pentru exterior. Aceasta pentru că în ultimul timp tot mai mari cantități de amoniac sînt reclamate în vederea satisfacerii cerințelor în diferite ramuri ale industriei de fibre sintetice, ale industriei petroliere și de cauciuc sintetic și în instalații frigorifice. Ca materii prime, la fabricarea amoniacului se întrebuințează metanul și aerul. El rezultă prin unirea elementelor azot și hidrogen, reacție care are loc în instalația de sinteză la o presiune de 325 atmosfere și o temperatură de circa 500—550°C în prezența unui catalizator. În principal, fazele procesului tehnologic sînt conversia gazului metan, comprimarea și purificarea gazului brut de sinteză, obținerea azotului din aerul atmosferic și sinteza amoniacului.

Tot în combinat se fabrică și acidul azotic, care constituie al doilea component, alături de amoniac, în procesul de fabricare a azotatului de amoniu. Și, cum era și firesc, pentru producerea lui au fost montate instalații moderne în care au loc reacțiile prin care se obține acidul azotic; odată obținuți, amoniacul și acidul azotic pornesc prin conducte la fabrica de azotat de amoniu.

T. A.

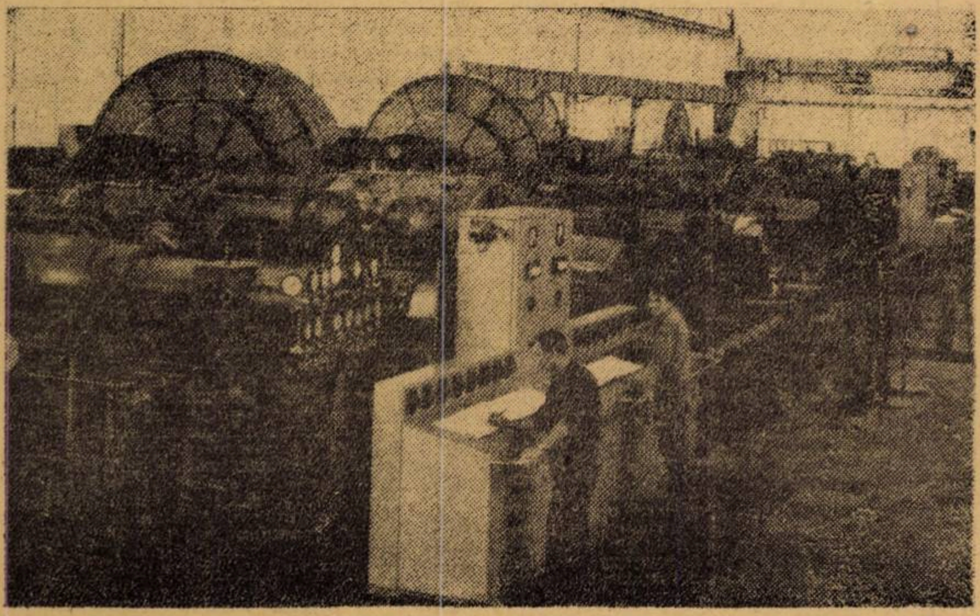

Hala compresoarelor de gaz convertit

Soemtron

... în aceasta constă avantajul „SOEMTRON 382" un beneficiu dublu

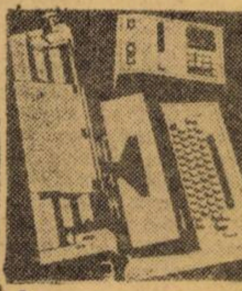

PUBLICOM

„SOEMTRON" — mașinile electronice automatizate realizate de ramura industrială a mașinilor de prelucrare a datelor și a mașinilor de birou din R.D.G. sînt utilizate cu succes pe plan internațional, de peste un deceniu, în aproape toate domeniile economiei. Specialiștii au apreciat aceste realizări cu mențiuni și diplome. Aceste produse tradiționale, realizate conform celor mai noi realizări tehnico-economice sînt întregite prin dezvoltarea mașinilor automate de calculat electronice „SOEMTRON 382".

„SOEMTRON 382" aduce un beneficiu dublu, el are avantajele unui ridicat confort de manipulare și ale unui randament ridicat. Ușurința de manipulare scutește pe operatori de lucrări suplimentare deosebite și astfel acționează economicos, deoarece cu cheltuială redusă de muncă se realizează mai mult. Construcția bine gîndită garantează, printre altele, o mare rapiditate de schimbare. În timp ce „SOEMTRON 382" scrie sau efectuează operațiuni automate, se poate pregăti prezentarea valorii următoare.

Informații suplimentare asupra randamentului aparatului „SOEMTRON 382" pot fi luate de la „Büromaschinen — Export GmbH" — Berlin — R.D.G.

PINGUINUL VĂ SFĂTUIEȘTE!

Preîntîmpinați timpul rece, răceala, umezeala și frigul, procurîndu-vă încălțăminte de cauciuc, șoșoni, cizmulițe, marca „PINGUIN".

NU NEGLIJAȚI!

Procurați-vă de îndată încălțăminte de cauciuc „PINGUIN", fabricată la un nivel calitativ superior și într-un sortiment bogat de modele.

București, str. Dinu Vintilă nr. 7–15, Sect. II.

PINGUIN

cauciucul quadrat

UJCM TÎRGU MUREȘ

asigură prin unitățile sale o deservire exemplară:

- întreținere auto-moto;
- închirieri de obiecte turistice;
- lucrări foto;
- frizerie-coafură.

În magazinele complexelor se găsește un bogat și variat sortiment de articole de artă populară și artizanat.

INTREPRINDEREA METALUL ROSU CLUJ

STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 147.30

produce:

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:

- Mașini de tricotat degete de mănuși
- Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
- Mașini de tricotat cu comandă program
- Mașini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru țesături grele
- Aparate de vopsit sculuri
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat și vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE:

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălțăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

COMBINATUL 1 MAI SATU MARE

execută și livrează promt, fără repartiție:

- roabe cu pneuri cap. 100 l;
- tomberon simplu cap. 175 l;
- tomberon cu bandaj din cauciuc;

Telefon 1174

INTREPRINDEREA FLARO

EXECUTĂ

- Stilouri
- Un bogat sortiment de flori în variate culori: trandafiri, margarete, maci, garoafe, lalele, brebenei, anemone, gerbere, lăcrimioare, liliac.

Florile au rezistență mare față de căldură și umiditate. Au miros aromatic și persistent. Pot fi spălate fără pericol de deteriorare.

STUDIUL ORGANIGRAMELOR

(Urmare din pag. 6)

organigramei — în cazul prezentat mulțimea (0, 1, 8).

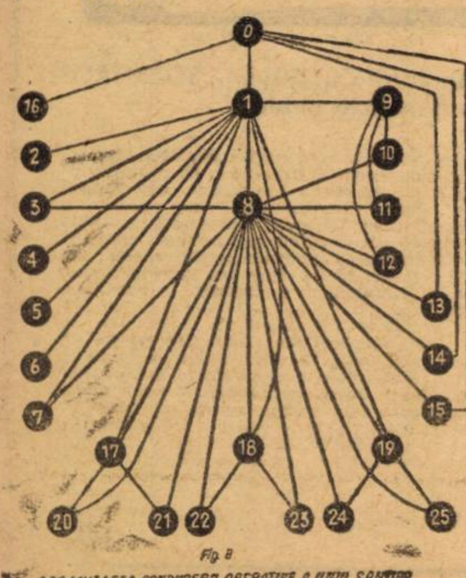

Fig 8

ORGANIZAREA CONDUCERII OPERATIVE A UNUI ȘANTIER

Dispariția elementelor care alcătuiesc mulțimea de articulație conduce la disconectarea grafului, la desfacerea grupului în două sau mai multe mulțimi distincte. Pentru a mări gradul de conexitate și pentru a evita disconectarea organigramei este necesar ca fiecare vîrf din mulțimea de articulație să fie legat cu mai multe muchii de fiecare mulțime disjunctă, de fiecare componentă conexă a grafului restant. În acest fel suprimarea unei muchii a grafului, adică a unei legături a organigramei, nu conduce la disconectarea sa, graful fiind bicoerent. Bineînțeles că dispariția unor elemente ale mulțimii de articulație poate conduce la disconectarea organigramei și conduce, în mod sigur, la dispariția unor legături, chiar dacă graful este bicoerent. Dispariția tuturor elementelor mulțimii de articulație conduce în mod sigur, la disconectarea organigramei, indiferent de faptul că graful este sau nu bicoerent.

Coerență sociologică maximă

Coerența unui grup social se poate studia folosind noțiunea de clică din teoria grafelor. O clică a unui graf este o mulțime $C \subset X$ astfel ca: $x \in c$, $y \in c \Leftrightarrow y \in \Gamma x$. Sociologic, aceasta înseamnă o bună înțelegere între elementele x și y ale grupului social studiat.

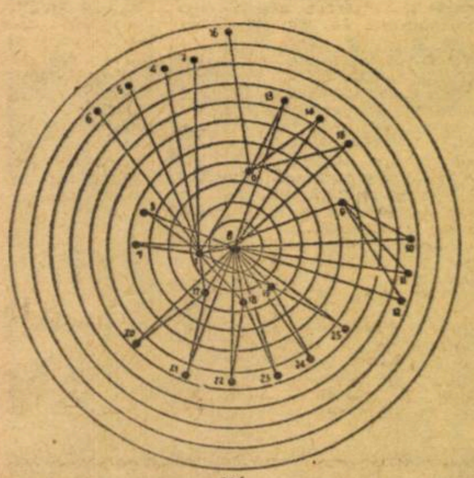

Deseori se caută într-o organigramă sau sociogramă clica maximă, adică alianța cu numărul maxim de participanți. Calculul clicii maxime se face ținîndu-se seama de relația $y \in \Gamma'' x \Leftrightarrow y \in \Gamma x'$ și căutîndu-se mulțimea stabilă interior maximă cu graful $(X, \Gamma' x)$. Astfel, pentru a afla clica maximă în graful din fig. 2 se construiește un alt graf, conform relației expuse mai înainte, adică, între vîrfurile grafului din fig. 2 se trasează numai toate arcele care lipsesc din aceasta. În acest al doilea graf (X, Γ') se caută mulțimile stabile interior, care satisfac relația: $S \cap \Gamma S = \varnothing$. Aceste mulțimi formează clici, fiecare element al clicii fiind legat de toate celelalte elemente, avînd astfel o coerență sociologică totală. În graful din fig. 2 clicile maxime sînt: (1, 8, 17), (1, 8, 18), (1, 8, 19), (17, 8, 21), (18, 8, 22), (18, 8, 23), (19, 8, 24), (19, 8, 25), (1, 2, 8), (1, 7, 8). Prin urmare, organigrama prezintă o coerență sociologică suficient de mare, iar vîrful 8 este un element comun tuturor clicilor.

Largi aplicații are teoria grafelor în studiul circuitelor informaționale cu fenomene de așteptare, ca și a altor aspecte legate de structura organizatorică a întreprinderilor.

ECONOMIE MONDIALĂ

IRITARE ŞI SATISFACŢIE PE PIEŢELE MONETARE OCCIDENTALE

ESTE încă greu de definit ce exprimă cu adevărat sentimentul de incredulitate şi iritare, pe de o parte, şi cel de satisfacţie pe de alta, cu care pare să fi fost primită în rîndurile „clubului celor zece" hotărîrea Franţei de a nu proceda la devalorizarea francului. După reuniunea de săptămîna trecută a guvernatorilor băncilor centrale la Bonn, operaţiunea fusese aşteptată ca un fapt sigur — deşi hotărîrea aparţinea, evident, guvernului francez. Uşile capitonate după care au fost purtate discuţiile n-au permis să răzbată prea clar în afară soluţiile anvisajate şi nici orientarea faţă de ele a diferitelor părţi. Se aflase totuşi că Franţa, căreia i se alăturaseră Anglia şi Statele Unite, stăruia pentru majorarea parităţii mărcii vest-germane — supraevaluate — în timp ce ei i se recomanda, chiar dacă în chip mai puţin imperativ, devalorizarea francului. Reacţiile ulterioare conferinţei arată că refuzul Republicii Federale a Germaniei a avut darul să-i irite pe francezi iar hotărîrea Franţei pe acela de a surprinde şi nemulţumi forurile vest-germane.

Incontestabil, Republicii Federale a Germaniei, reevaluarea mărcii i-ar fi pricinuit serioase inconveniente. Efectul unei operaţiuni similare, întreprinse în 1961, fusese încetinirea conjuncturii pînă în 1964, iar amintirea acestui fapt nu se ştersese încă cu totul din memoria autorităţilor vest-germane. Dar nici Franţa nu era încredinţată că devalorizarea monedei sale ar fi fost susceptibilă să contribuie la reasigurarea echilibrului monetar şi la lichidarea speculei.

Fapt este că în timp ce la Bonn delegaţia R.F.G. a respins, fără a lăsa loc la îndoieli, soluţia reevaluării, atitudinea delegaţiei franceze cu privire la devalorizare nu pare să fi fost de la început explicită. Cu toate acestea, incertitudinea mai stăruia doar în privinţa noii parităţi ce urma s-o stabilească guvernul francez : va fi vorba de o „minidevalorizare" a francului, cum i se sugerase de către ceilalţi, pentru a împiedica astfel ieftinirea exportului la un nivel de concurenţă insuportabil pentru partenerii ei comerciali, sau va fi ea o devalorizare mai substanţială, de pildă de 15%, cum se temeau unii dintre cei ce atribuiau preşedintelui De Gaulle intenţia de a declanşa un proces de reacţie în lanţ, de natură să ducă la degringolada tuturor celorlalte monede în carenţă ?

Se pare că după o asemenea sumbră ipoteză, refuzul devalorizării a produs o mare uşurare. Cu sentimente amestecate a salutat Anglia hotărîrea Franţei de a nu devaloriza francul, şi cu o promptitudine surprinzătoare S.U.A., care se temuseră tot timpul de soarta dolarului. Contrariate s-au arătat mai ales ţările cu moneda solidă, care ar fi dorit poate o slăbire a poziţiei franceze în problemele Pieţei Comune şi ale Europei occidentale în general. În ceea ce priveşte R.F.G. — care fusese principalul loc de dezerţiune al fondurilor franceze în cursul zilelor de intensă febră speculativă, — ea anticipase devalorizarea încă de săptămîna trecută, cînd nu mai plătise francul la ghişeele sale de schimb decît cu 10% sub paritatea lui oficială. Unii comentatori din presă au putut astfel vorbi de „un adevărat război financiar" ai cărui protagonişti ar fi Franţa şi Republica Federală a Germaniei. Statele Unite au dorit însă cu aceeaşi ardoare revalorizarea mărcii vest-germane, care ar fi avut şi pentru ele un efect favorabil, atît în domeniul balanţei comerciale cît şi în cel al balanţei deficitare al plăţilor externe.

APARE ca paradoxal în această lumină comunicatul dat publicităţii după încheierea conferinţei de la Bonn, din a cărui lectură nu se desprinde impresia unor divergenţe, ci mai degrabă aceea a unei solidarităţi revigorate. Franţei i s-au deschis de către băncile centrale credite în valoare de două miliarde de dolari, la care contribuţia cea mai însemnată o are R.F.G. : 600 000 000. Poate tocmai de aceea, în iritarea sa, o persoană oficială vest-germană, comentînd hotărîrea Franţei de a nu devaloriza francul şi susţinînd că la Bonn avusese loc un *gentleman's agreement*, sugerase ideea neloialităţii. În acelaşi timp semnificativă, dar în sens contrariu, pare să fie şi contribuţia esenţială a Statelor Unite : 500 000 000 dolari. Chiar Anglia — căreia în cursul crizelor repetate ale lirei i se acordaseră de asemenea credite, dar la care Franţa nu participase — a subscris şi ea 100 000 000. Deşi nemulţumită faţă de obstrucţia generalului De Gaulle la admiterea ei în Piaţa Comună, ea se afla acum îmbarcată cu Franţa pe aceeaşi barcă primejduită.

Angajamentul vest-german, de a proceda la grevarea exporturilor R.F.G. cu o taxă de 4% şi la detaxarea importurilor cu un procent echivalent, se vrea o demonstraţie în plus de solidaritate şi chiar un ziar francez, ulterior, recunoscuse într-un comentariu „curajul pe care trebuie să-l dovedească un guvern care, luînd asemenea măsuri, îşi expune piaţa naţională unei concurenţe străine sporite".

Scepticismul cu privire la posibilităţile unei redresări, fără devalorizare, a finanţelor franceze abundă în comentariile experţilor occidentali. Însă măsurile de austeritate anunţate, ca şi declaraţiile oficiale privind hotărîrea de a învinge piedicile, au avut darul de a reduce întrucîtva sentimentul de neîncredere al specialiştilor. Prin scăderea cheltuielilor de administraţie, a subvenţiilor acordate întreprinderilor naţionalizate, a fondurilor destinate „ambiţiilor de moment cu privire la înzestrarea noastră civilă, militară şi universitară", prin limitarea şi adaptarea creditelor la „nevoile reale ale dezvoltării naţionale", prin perceperea efectivă a impozitelor şi controlul riguros al schimburilor, planul de măsuri urmăreşte să reducă la mai puţin de 6,5 miliarde franci bugetul Franţei, evaluat în prezent, pentru 1969, la 11,5 miliarde.

Comentînd declaraţiile preşedintelui, din care rezultă că deşi nu se va reveni „asupra remuneraţiilor hotărîte în primăvară" nu i se vor impune economiei „noi poveri", partidele politice de stînga şi sindicatele franceze contestă că sursa crizei financiare rezidă în nivelul salariilor şi avertizează că politica de austeritate, care începe prin blocarea salariilor şi reducerea creditelor de investiţii, va însemna creşterea şomajului şi sporirea preţurilor. Nu masa salariaţilor poartă răspunderea crizei şi nu ei trebuie să-i suporte poverile, se subliniază apăsat în presa partidelor muncitoreşti, ci răspunderea o poartă specula neînfrînată a capitaliştilor care trebuie obligaţi ei să-i suporte consecinţele economice şi sociale.

POATE că factorul de cea mai mare surpriză apărut în peisajul acesta mişcător al relaţiilor interoccidentale este însă de ordin politic şi se exprimă în noua atitudine a S.U.A. faţă de unele probleme vest-europene, ca şi în reacţia Franţei faţă de aceasta.

Nu numai că S.U.A. nu s-au asociat la încercarea de a umili prestigiul Franţei şi a lovi în ea, dar printr-o telegramă a preşedintelui Johnson către preşedintele De Gaulle au fost exprimate, pe un ton deosebit de cordial, speranţa în reuşita măsurilor întreprinse de francezi şi oferta de colaborare a Statelor Unite. Nu mai puţin cordial a fost tonul telegramei de răspuns a generalului De Gaulle, care evocă posibilitatea „conjugării eforturilor în domeniul economic şi monetar, de interes mondial". Statele Unite socotesc că Bonnul ar fi trebuit să accepte o reducere mai substanţială a excedentului balanţei sale de plăţi, ce atinge cifra de 4 miliarde de dolari, şi nu doresc, cum crede corespondentul agenţiei France Presse la Washington, ca deciziile de la Bonn „să apară drept o victorie germană". Felicitările lui Johnson — sună ca un fel de replică cuvintele unui editorialist de la *Neue Rhein Zeitung* — sînt lesne de înţeles „deoarece dolarul împreună cu lira sterlină fac parte dintre monedele coapte pentru o devalorizare, aşa cum au dovedit-o operaţiile de speculă din ultimele săptămîni".

Spunînd că actuala criză monetară interoccidentală exprimă o nouă fază a înfruntării dintre monopolurile capitaliste care tind să-şi apere pieţele şi să obţină altele noi, n-am afirma decît un simplu truism. Din slăbiciunea unora dintre ţările capitaliste şi din poziţiile în consolidare ale altora, se poate de asemenea uşor deduce efectul proceselor dezvoltării inegale. Dar măsurile protecţioniste ce se înmulţesc continuu — Anglia a procedat şi ea zilele acestea la un nou program de limitare a importurilor şi de austeritate internă — înrăutăţesc condiţiile comerţului internaţional, schimburile în general, iar acestea pot afecta stabilitatea şi progresul.

Alexandru ANCA

PE GLOB

● **La Londra au luat sfîrşit lucrările sesiunii anuale a Consiliului internaţional al grîului. Consiliul a studiat situaţia aprovizionării şi a comerţului cu grîu în lume şi a dezbătut problema preţurilor de vînzare a grîului pe piaţa mondială.**

● **Reprezentanţii a unsprezece ţări au semnat recent la sediul O.N.U. acordul de finanţare a construcţiei barajului şi complexului hidroelectric de la Prek Thnot, pe cursul inferior al fluviului Mekong (Cambodgia). Semnatarii s-au angajat să furnizeze Cambodgiei, sub formă de împrumuturi sau donaţii, aproape 2/3 din suma totală de 27 milioane de dolari, reprezentînd costul proiectului : acesta din urmă face parte din planul de amenajare a întregului bazin inferior al Mekongului, realizat în cadrul Programului de dezvoltare al O.N.U.**

● **La Paris a fost creată o societate mixtă Sofre-Avia, specializată în domeniul echipamentului aeronautic pe sol. Această întreprindere, în cadrul căreia statul francez este asociat cu mai multe bănci particulare, are menirea de a prospecta, centraliza şi coordona în perspectivă activitatea desfăşurată de întreprinderile de specialitate franceze în străinătate.**

● **Un acord pentru livrarea de gaze naturale lichefiate a fost încheiat între o firmă din S.U.A. şi societatea algeriană de stat Sonatrach. Vasul metanier „Aristotele" a efectuat recent primul transport (echivalent cu 3 milioane mc de metan gazos) din portul algerian Arzew pînă la Boston (S.U.A.). Sînt în curs tratative între Algeria şi Canada privind livrarea în această ţară a mai multor miliarde mc de gaz algerian.**

● **După cum a declarat recent Helio Beltrao, ministrul planului din Brazilia, ritmul creşterii preţurilor se menţine ridicat şi în cursul acestui an (+21,3% în primele 10 luni, faţă de +22,6% în 1967). În schimb autorităţile braziliene au reuşit să reducă în ultimii ani deficitul bugetar — estimat la 1,5% din produsul naţional brut în 1968 — şi speră că sporul acestuia din urmă va atinge 6% pînă la sfîrşitul anului.**

● **Industria elveţiană a ceasurilor număra cu zece ani în urmă 2300 de întreprinderi cu 76.000 de salariaţi. Azi ea mai numără numai 1800 de întreprinderi, utilizînd însă 87.000 de salariaţi. O concurenţă tot mai puternică suferă fabricanţii de ceasuri elveţieni din partea celor japonezi, a căror producţie a sporit de patru ori din 1958.**

NOTE

MECANISME IN DEZECHILIBRU

POLITICA SUBVENŢIONĂRII de către stat a fermierilor în ţările capitaliste devine din ce în ce mai oneroasă şi poverile ei sînt azi cu atît mai mult resimţite cu cît situaţia dificilă a bugetelor reclamă în mod continuu restricţii. Aşa de pildă în S.U.A. : cheltuielile directe şi indirecte angajate în acest domeniu se ridică la 5—6 miliarde de dolari, adică la o zecime din valoarea producţiei agricole brute (se includ în această sumă şi excedentele distribuite în cadrul «ajutorului alimentar»). O sarcină de aceeaşi proporţie va suporta **per capita** Franţa, în anul 1969.

Efortul bugetar «în favoarea agriculturii», cum este el calificat, face parte în S.U.A. dintr-un plan de ajustare a ofertei la cererea solvabilă bazată pe angajamentul agricultorilor de a-şi restrînge producţia în schimbul garantării preţurilor. De fapt, asemenea restricţii nu au fost acceptate decît mai ales de marii fermieri. Statisticile arată că nouă «fermieri» încasează pe an mai mult de un milion de dolari subvenţii, 27 încasează de la 500 000 la 1 000 000 de dolari, iar 294 de la 100 000 la 500 000.

Stîrnind rumori în opinia publică, cifrele de mai sus au fost recent amendate de către Camera reprezentanţilor, care a hotărît ca subvenţia pe fermier să nu depăşească suma de 20 000 de dolari.

Cercetînd situaţia veniturilor în exploatările agricole din S.U.A. se constată că în 1960 decalajul faţă de cele ale altor lucrători era de 45 la sută şi că în prezent el este încă de 27 la sută ; dar rezultă de asemenea că dacă venitul net pe persoană este de 2 000 dolari pe an, el provine pe jumătate dinafara domeniului agricol, întrucît mulţi membri ai familiilor din agricultură, abandonînd munca pămîntului, nu au părăsit şi locuinţele lor rurale cuprinse în statistici.

Agricultura S.U.A. avea un sold pozitiv în creştere ; azi e în scădere. Îl reduce exportul ţărilor din Piaţa Comună, larg subvenţionat şi el, precum şi creşterea recoltelor în ţările slab dezvoltate, care-şi satisfac astfel într-o proporţie sporită nevoile din producţia proprie. De la 2,4 miliarde în 1966 el a scăzut în 1967 la 1,9 miliarde.

Prin reducerea subvenţiilor, sistemul încetează de a mai fi profitabil pentru marii fermieri americani. Se prevede că aceştia vor reveni la însămînţarea suprafeţelor părăsite şi că mecanismul îşi va pierde orice eficacitate. Una din cele două soluţii avute în vedere este ca statul să limiteze în mod obligatoriu livrările, dar se pare, aşa cum se spune, că ea nu va fi reţinută de noua administraţie republicană. A doua soluţie propusă ar fi aceea de „laissez faire", de la care se aşteaptă stabilizarea preţurilor pe piaţa internă la nivelul preţurilor mondiale, cu efectul de presiune asupra veniturilor, cu accelerarea exodului populaţiei agricole şi menţinerii, pe această cale, a echilibrului dintre ofertă şi cerere.

Însă legea asupra alimentaţiei şi agriculturii expiră abia la sfîrşitul anului 1970 : răgaz în care noua administraţie ar putea să reflecteze şi să decidă asupra unei noi politici. Dar cum se scurg răgazurile, nu se ştie niciodată dinainte.

EXPANSIUNE ŞI ŞOMAJ

DUPĂ STAREA DE RECESIUNE care a domnit în multe sectoare ale economiei belgiene, atît în 1966 cît şi în 1967, în prezent repriza pare să aibă durată. Ea a început încă la sfîrşitul anului trecut. Dacă previziunile iniţiale de creştere a produsului naţional brut în anul acesta (în preţuri constante) se exprimau într-un procent de 3%, acum ele au fost amendate, procentul de creştere aşteptat este de 4%. Indicele general AGEFI al producţiei industriale saltă de la 197,7 în octombrie 1967 (1953 = 100), la 223,8 în octombrie anul acesta (cifre provizorii). Progresiunea într-un singur an este remarcabilă : 13,2%.

Cu toate acestea, statisticile arată că numărul şomerilor se menţine aproape la acelaşi nivel ca anul trecut. În august 1967 fuseseră recenzaţi în medie pe zi 74.000 — în august anul acesta, 68 000. Cererea internă a populaţiei de bunuri de consum, stagnează.

Experţii explică lucrurile prin faptul că producţia s-a bazat, mai ales, pe o puternică cerere de bunuri de investiţii şi consum a organismelor de stat. Investiţiile noi realizate în ultimii ani, deosebit de importante, au făcut ca Belgia să fie mult mai prezentă pe pieţele externe. Astăzi Belgia exportă două treimi din producţia sa industrială. Un efect deosebit de favorabil asupra exporturilor belgiene l-a avut reluarea expansiunii în Olanda şi R.F.G., principalii săi clienţi. Ameliorarea conjuncturii i-a surprins pe observatorii economici. Indicele preţurilor a căpătat şi el mai multă stabilitate : din septembrie 1967 pînă în septembrie 1968, el n-a crescut la preţurile de **gros** decît cu 1,02%, iar la cele de **detail** cu numai 2,3%.

În pofida creşterii exportului, balanţa externă însă s-a degradat. Desigur în primul rînd datorită sporului de materii prime importate pentru a se face faţă carnetelor de comenzi. Intenţia, anterioară ultimelor evoluţii monetare în Europa de vest, era ca Banca naţională să scumpească scontul. Ea va fi stimulată acum de majorarea dobînzii în Franţa. Bugetul pe 1969 păstrează totuşi un caracter expansionist, sperîndu-se că şomajul va putea fi redus, iar cererea globală dezvoltată.

Persistenţa şomajului, care e aspectul frapant, este explicată prin aceea că noile investiţii nu au creat decît puţine slujbe, sau de loc. Pe de altă parte, unităţi de producţie cu un coeficient mare de folosire a braţelor de muncă — cum sînt minele de cărbuni, atelierele de construcţie mecanică, manufacturile textile — şi-au închis porţile. Efortul de raţionalizare, în scopul diminuării „sarcinilor salariale", a fost stăruitor.

Explicaţiile în sine, privind natura conjuncturii, nu uşurează însă evident problemele subutilizării forţei de muncă şi ale consumului intern, redus, al populaţiei.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

U.R.S.S.

SE EXTINDE NOUL SISTEM DE PLANIFICARE

ANUL 1968 a marcat extinderea noului sistem de planificare și stimulare economică în U.R.S.S. Dacă la începutul anului lucrau în noile condiții 7 mii de întreprinderi industriale, la sfîrșitul lunii octombrie a.c. trecuseră la noul sistem de planificare și stimulare 26 mii de întreprinderi, care dădeau 71% din întreaga producție industrială și peste 80% din beneficiu.

Referindu-se la această problemă într-un interviu acordat revistei Ekonomiceskaia Gazeta, A. Baciurin, vicepreședinte al Comisiei de Stat a Planificării a U.R.S.S. arăta recent că în anul acesta au trecut la noul sistem pe lîngă întreprinderi industriale și 26 de întreprinderi feroviare ale Uniunii Sovietice și 16 întreprinderi ale flotei maritime. Noul sistem de planificare și de stimulare economică a fost introdus în toate întreprinderile și organizațiile Ministerului Flotei Fluviale a U.R.S.S., în toate direcțiile Ministerului Aviației Civile, precum și în toate întreprinderile de transport auto în comun.

În alte ramuri ale economiei naționale trecerea la noul sistem s-a efectuat numai experimental. Este vorba aici de întreprinderile de comerț și alimentație publică, prestări de servicii pentru populație, de gospodărie comunală, de aprovizionare tehnico-materială etc.

A urmat apoi o aplicare mai completă a tuturor elementelor noului sistem în întreprinderi și în relațiile dintre acestea. S-a depus o muncă intensă în întreprinderi, în ministere și în direcțiile generale în vederea prelucrării elementelor de bază ale noului sistem de planificare și stimulare economică, în vederea perfecționării sistemului de retribuire, precum și în vederea perfecționării organizării conducerii întreprinderilor. S-a intensificat munca pentru trecerea la noul sistem nu numai în întreprinderi, ci și în organismele de conducere ale acestora.

Astfel în acest an au trecut la noul sistem toate cele douăsprezece direcții generale ale Ministerului Construcțiilor de aparate, de mijloace de automatizare, și sisteme de conducere și opt direcții generale de ramură ale Ministerului Industriei Ușoare. De asemenea au mai trecut la noul sistem o serie de direcții regionale ale industriei locale din R.S.F.S.R., Ucraina, Belorusia și, experimental, cele aparținînd Ministerului Industriei Locale din Republica Socialistă Sovietică Letonă.

Din însărcinarea Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. se efectuează lucrările de pregătire a trecerii la noul sistem de planificare și de stimulare economică a direcțiilor generale de ramură care au în subordinea lor directă întreprinderile industriale.

În anul 1968 într-o serie de întreprinderi industriale s-a început experimentul privind calcularea fondului de stimulare materială din beneficiu.

Așa cum se arăta în interviul vicepreședintelui Comisiei de Stat a Planificării, în prezent, și activitatea comisiei interdepartamentale de pe lîngă acest organ se concentrează asupra studiului normelor de formare a fondurilor de stimulare economică, asupra trecerii la noul sistem și nu numai a întreprinderilor luate separat ci și a ramurilor și subramurilor industriale.

Se prevede ca principiul stimulării materiale să fie aplicat și în organizațiile de cercetare științifică, retribuirea lucrătorilor urmînd să se facă în raport direct cu eficiența economică a lucrărilor de cercetare aplicate în economie.

În ce privește perspectivele aplicării mai departe a reformei economice, s-a arătat că s-au elaborat principiile și condițiile trecerii la noul sistem a organizațiilor de construcții, care se vor aplica la început în unitățile de construcții cele mai pregătite, iar apoi treptat, în următorii ani, în toate celelalte organizații. În general, în viitorul apropiat se va desăvîrși trecerea la noile condiții de planificare și stimulare economică în întreprinderile și organizațiile tuturor ramurilor de producție materială.

Urmează să se elaboreze în toate întreprinderile indicatori economici raționali, condiție a stimulării materiale și care să caracterizeze cît mai bine activitatea întregului colectiv de producție. Se va stabili cu precizie pentru ce și cît anume poate primi fiecare membru al colectivului din fondul de stimulare materială. Toate acestea în vederea utilizării complete și raționale a fondurilor de producție și a introducerii tehnicii noi, a perfecționării organizării producției și a conducerii.

Perfecționarea continuă a planificării și a stimulării economice — a spus în încheiere A. Baciurin — are o importanță deosebită în prezent cînd se lucrează la pregătirea noului plan cincinal pe anii 1971—1975.

Corespondență din Belgrad

DIN SPLIT — SPRE CĂILE MARITIME

ERAM PE CHEI, la SPLIT, admirînd, ca și alți vizitatori, ciudata formă a țărmului: orașul, în bună parte, este clădit pe un istm și cei străini de partea locului, plimbîndu-se pe un bulevard, au surpriza să vadă că drumul coboară de-a dreptul în mare. În port vine și pleacă zilnic un mare număr de ambarcațiuni; multe din ele s-au născut și au făcut primii „pași" tocmai de la acest chei. Alături de populația adunată cu ocazia lansării unei nave, pe chei întîlnești și navigatori încercați care au străbătut mări și oceane. Aici l-am cunoscut pe Svetoslav Modici, care-și poartă cu bărbăție cei 65 de ani ,din care 50 petrecuți pe mare. Despre ce altceva, dacă nu despre vapoare, ești tentat să discuți cu un asemenea interlocutor? „Vapoarele — îmi spunea el cu emoție în glas — sînt ca și oamenii: se nasc, trăiesc și mor".

Să le urmărim, așadar, traiectoria.

Unde se nasc vapoarele? Desigur în birourile proiectanților. De aici, pînă la șantierul naval „SPLIT" drumul nu este prea lung și, vădit lucru, se scurtează tot mai mult. Grija pentru calitate și pentru cîștigarea de timp este o preocupare permanentă a constructorilor de nave. La Zagreb l-am cunoscut pe inginerul Igor Belamarici, proiectant de nave, autor al unuia din cele mai mari vase construite pînă acum în Iugoslavia (41 000 tone). El a realizat un prototip de navă, denumit „Zagreb", de 14 000 de tone, echipat cu două motoare de cîte 1 700 C.P. care dezvoltă o viteză de 14 mile pe oră. În afară de faptul că un asemenea vas poate fi construit în timpul record de 7 sau 8 luni, el prezintă și alte avantaje: consum de combustibil redus, un mic număr de angajați, capacitate de încărcare mai mare etc.

„Primii pași" pe apă ai unei nave constituie de fiecare dată prilej de mare bucurie. În perioada cînd m-am aflat la Split am asistat la „botezul" cargoului „Arhontas", construit pentru firma londoneză „Diamantis Pateras", cu un deplasament de 46 000 tone, o lungime de 205,8 metri și o lățime de 29 metri. Aceasta era una din cele opt nave pe care șantierele din Split le va construi pînă în 1970 pentru armatorii străini. La Split a început de curînd construcția unei nave de 38 000 tone pentru compania indiană „Shipping Corporation of India", care va marca un mare salt în activitatea constructorilor de nave de pe coasta Adriaticii. Cargoul va avea o lungime de 257 m, o lățime de 34,5 m și înălțimea de 18.50 m; va fi echipat cu un motor MAN de 20 700 C.P. care va dezvolta o viteză de 15,7 noduri.

Construcția de nave reprezintă una din principalele ramuri ale economiei iugoslave. Anual, șantierele constructoare de nave de la Split, Rieka, Pola, Belgrad, Apatin și din alte localități de pe țărmul Adriaticii, de pe Dunăre sau de pe Sava, lansează la apă cele mai diferite tipuri de nave: pentru transportul mărfurilor în vrac, tancuri petroliere, vase de pasageri, frigorifice și de pescuit, șlepuri, remorchere și alte feluri de ambarcațiuni de diferite mărimi. O bună parte din acestea sînt exportate; în întregul export al Iugoslaviei, industria construcțiilor navale participă cu 10%. În ultimii 10 ani, navele exportate au avut un deplasament total de un milion tone.

Cel mai mare șantier naval din Iugoslavia este cel din Split. Construcția de nave are aici o veche tradiție. Începuturile acestor activități sînt semnalate încă din timpul lui Domițian În anii dinaintea celui de-al doilea război mondial la Split exista un mic șantier de reparații, unde se construiau chiar unele ambarcațiuni din lemn. Dar, înainte de a pleca să lupte în rîndurile partizanilor, muncitorii au aruncat în aer rudimentarele instalații pentru a nu fi folosite de cotropitorii fasciști. Tot ce se vede azi la Split este rodul eforturilor celor 23 de ani de după eliberarea țării. Șantierul este în continuă dezvoltare. Aici lucrează 5 000 muncitori, ingineri și tehnicieni care, potrivit planului, pînă în 1970, urmează să lanseze la apă nave cu un deplasament de peste 300 000 tone, care se vor îndrepta pe calea apelor spre cele mai diferite meridiane ale globului.

În 1968, șantierele navale iugoslave (numai cele de pe malul Mării Adriatice) vor livra armatorilor străini 25 nave cu un deplasament total de 350 000 tone. Pentru 1969 s-au primit comenzi pentru un tonaj record de 500 000 tone.

O certitudine în plus că aceste comenzi vor fi onorate este și ritmul dinamic de dezvoltare a ramurii. Potrivit comunicatului publicat de Institutul Federal pentru Statistică, în primele nouă luni ale anului curent, cel mai înalt ritm de dezvoltare a fost înregistrat în industria construcțiilor navale

...Timpul și apa mării acționează necruțător: după un anumit număr de ani — îmi spunea Svetoslav Modici — vapoarele au nevoie să fie „regenerate". În acest scop, în Iugoslavia există cîteva șantiere navale specializate în reparații, ca de exemplu, șantierul „Viktor Lenaț", situat lîngă Rieka. Aici a fost dat de curînd în funcțiune un nou doc plutitor, cel mai mare din țară. Docul, construit din două piese uriașe, operă a șantierului olandez Verlome, are o capacitate de ridicare de 24 000 tone, ceea ce presupune că va putea repara nave cu un deplasament pînă la 60 000 tone.

Ce se întîmplă cu navele cînd îmbătrînesc? Era întrebarea care mă preocupa de mai mult timp. Aflîndu-mă în port la Split, am fost surprins cînd, în plină zi, sirenele tuturor vaselor ancorate au început să sune: era ultimul salut adresat unei nave, care, cu întreg echipamentul se îndrepta spre cheiul „Brodospas"-ului (în traducere salvarea navelor). Aici, pe un rug special se arde mai întîi combustibilul și uleiul rămas — ca o ofrandă adusă zeului mărilor; apoi vasul este „tăiat" în bucăți, devenind fier vechi, care ia calea combinatelor siderurgice din țară.

Nicolae PLOPEANU

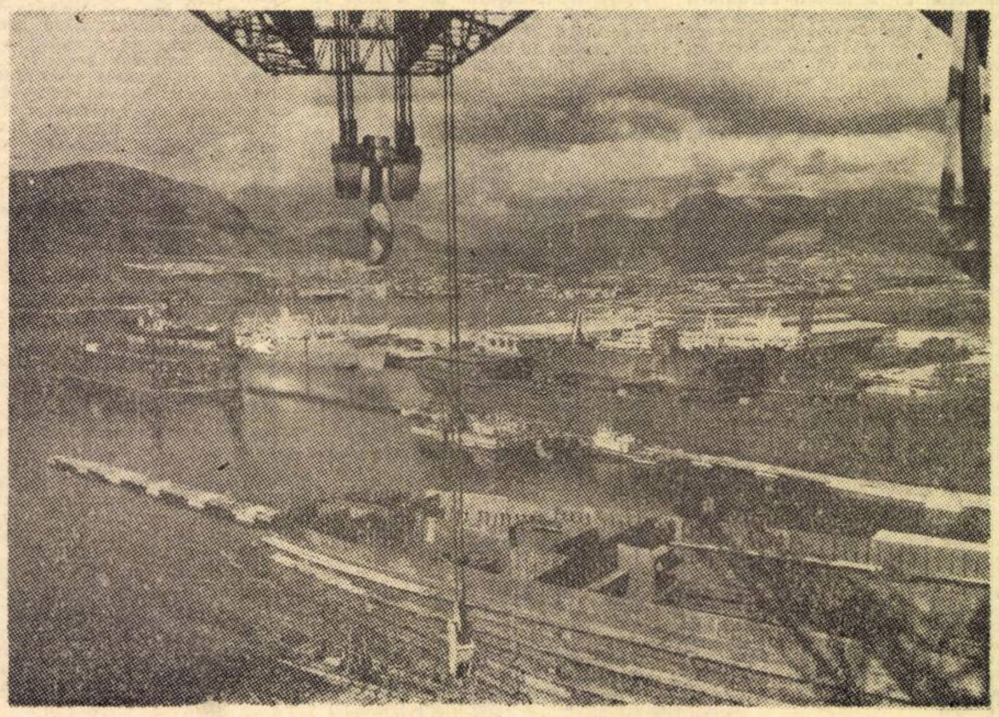

Split, cel mai mare șantier naval al Iugoslaviei

O.N.U.

Corespondență din New York

DEZBATERILE de la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. în domeniile economic și financiar sînt orientate cu deosebire spre viitorul cooperării economice internaționale. Tema principală: cel de-al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare, care urmează să fie proclamat pentru anii '70.

Tentația spre comparații și concluzii asupra perioadei trecute domină luările de cuvînt și de poziție ale delegațiilor. Multe din acestea se întorc la începuturile pline de speranțe și la circumstanțele propice în care a fost lansat primul Deceniu pentru dezvoltare în 1961, confruntîndu-le cu decepțiile țărilor în curs de dezvoltare față de rezultatele lui și cu climatul internațional actual puțin favorabil proclamării celui de-al doilea Deceniu.

Regresul dezvoltării

CÎND S-AU DESEMNAT anii '60 ca Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare s-a exprimat speranța că o acțiune națională și internațională concertată va permite țărilor în curs de dezvoltare să atingă un ritm anual de creștere economică de minimum 5% pînă la sfîrșitul deceniului. Acest obiectiv, cu excepția a 23 de țări nu a fost atins. În prima jumătate a Deceniului ritmul mediu anual de creștere economică a țărilor în curs de dezvoltare a fost de numai 4,5%. Mai mult decît atît, acest ritm reprezintă o încetinire față de realizările anilor '50 cînd ritmul a fost de 4,8%. Dacă avem în vedere creșterea demografică concomitentă, vom constata că ritmul progresului economic al acestor țări, exprimat prin indicatorul produsul intern brut pe locuitor, s-a încetinit și el. Acest indicator s-a modificat de la 2,7% în perioada 1950—1955 la 2,4% în 1955—1960 și la numai 2% în anii 1960—1965. Cu un ritm de creștere de 2% anual, țărilor în curs de dezvoltare le vor trebui 35 de ani ca să-și dubleze produsul intern brut pe locuitor, care în 1965 era, în medie, de numai 150 dolari.

Recunoscînd, în general, că primul Deceniu n-a dat rezultate tangibile și n-a satisfăcut așteptările comunității internaționale, înainte de toate pe cele ale țărilor în curs de dezvoltare, dezbaterile au scos în evidență necesitatea întreprinderii de eforturi adiționale pentru eliminarea tendințelor negative din relațiile economice internaționale, care ar putea să aibă consecințe serioase asupra păcii și securității în lume.

Într-o dezbatere la care participă reprezentanți a 126 state deosebite ca orînduire socială și nivel de dezvoltare economică, plus reprezentanții diverselor organisme și instituții specializate din sistemul O.N.U., se confruntă, evident, poziții și opinii uneori net diferite. În cele ce urmează vom încerca să facem unele observații de sinteză asupra tendințelor mai generale exprimate în luările de poziție ale delegațiilor.

Deceniul pentru dezvoltare ar trebui considerat ca o preocupare fundamentală pentru progresul țărilor în curs de dezvoltare. Dată fiind însă interdependența economiei mondiale, nu trebuie ignorați factorii și condițiile creșterii în țările dezvoltate, care influențează dezvoltarea celor dintîi. Previziunile de dezvoltare structurală a țărilor dezvoltate nu pot să nu influențeze asupra Deceniului care se proiectează. Din aceleași considerente, Deceniul trebuie să se refere la toate țările, indiferent de regimul lor social-economic. Nu pot fi cointeresate toate țările și opinia lor publică la o acțiune decît dacă acestea au sentimentul că este vorba de o acțiune comună și universală.

Numeroși delegați au prevenit, în luările lor de cuvînt împotriva abordării unilaterale a problemei, respectiv atunci cînd se iau în considerare interesele imediate numai ale unui grup de țări. În acest sens, Fereydoum Hoveyda, ministru adjunct al afacerilor externe al Iranului, spunea că „Dacă economia națională este interdependentă, previziunea dezvoltărilor structurale ale țărilor avansate nu poate să nu influențeze asupra deceniului pe care-l proiectăm. Noi nu putem și nu trebuie să ignorăm problemele țărilor in-

ÎNTRE RETROSPECTIVA DECEPȚIILOR ȘI PERSPECTIVA SPERANȚELOR

● Ritmurile în scădere ale diminuării sărăciei ● Țări îmbarcate pe aceeași galeră ● Un „dacă" ce ar amina pînă în anul 5000 aselenizarea primului cosmonaut

dustrializate, îmbarcate ca și noi pe aceeași galeră".

S-a creat un foarte larg consens cu privire la determinarea responsabilității în procesul dezvoltării. Nimeni nu neagă că responsabilitatea primordială ca și dreptul de a adopta o concepție proprie asupra dezvoltării aparține fiecărei națiuni. În ceea ce privește comunitatea internațională, ea are rolul de a crea cadrul propice ca această responsabilitate să poată să se manifeste fără obstacole, de a sprijini, ca un factor complimentar — pe căile și prin mijloacele de care ea dispune — eforturile întreprinse de țări în scopul dezvoltării economice și progresului social, al realizării obiectivelor lor de politică economică internă.

● *Interpretarea responsabilităților*

Responsabilitatea primordială a țărilor în curs de dezvoltare în viitorul Deceniu ar urma să se reflecte în eforturi sporite și transformări structurale în economia națională, cerute de progresul forțelor de producție în societatea modernă. Știința și tehnica contemporană creează condiții pentru eliminarea fenomenului subdezvoltării într-o perioadă mai scurtă decît au avut nevoie de acest lucru la timpul lor actualele țări dezvoltate. Responsabilitatea primordială înseamnă că dezvoltarea economică nu poate fi importată din afară, deși ea cere cooperarea externă și sprijin pentru a ușura povara procesului dezvoltării. Ca urmare, este necesar ca țările în curs de dezvoltare să acorde o atenție sporită acumulării interne, care va constitui un element decisiv. O economie nu-și poate asigura creșterea dacă nu dispune în interiorul său de resurse suficiente pentru a o face să progreseze într-un mod autonom.

S-a arătat că în 1965 țările în curs de dezvoltare au investit 15,5% din produsul lor intern brut, ceea ce înseamnă un efort foarte mare, dar încă insuficient ținîndu-se seama de rezultatele economice obținute. Dacă ritmul de creștere obținut în perioada 1960—1965 va fi menținut, produsul intern brut pe locuitor în țările în curs de dezvoltare nu va fi dublat — așa cum spuneam mai înainte — decît în 35 de ani. Chiar și în ipoteza cea mai optimistă — a unui procent de creștere anuală de ordinul a 6,5 sau chiar 7%, nivelul care va fi atins în 1980 va rămîne, în medie, mult inferior nivelului actual al acestui indicator în țările cu cel mai redus produs intern brut pe locuitor printre țările dezvoltate. De unde rezultă că, pentru a depăși stadiul subdezvoltării, țările în curs de dezvoltare vor trebui să depună în cursul mai multor decenii mari eforturi pentru a realiza un ritm susținut de creștere economică.

Subliniindu-se caracterul primordial al eforturilor naționale nu trebuie subestimate nici posibilitățile oferite de cooperarea internațională, atît în cadrul relațiilor directe între state cît și prin intermediul organizațiilor internaționale, atunci cînd ea se bazează pe principiile larg acceptate ale suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc pentru parteneri.

În acest sens, secretarul general al Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, Raul Prebisch *), spunea că „cea mai bună politică de dezvoltare internă este sortită eșecului, cel puțin la un eșec parțial, dacă cooperarea internațională nu este adecvată ; tot astfel, cea mai bună politică de cooperare internațională nu-și va atinge obiectivul dacă nu este însoțită, pe plan intern, de măsuri energice și raționale de dezvoltare".

După cum au arătat unii delegați, deseori se întîlnește o interpretare greșită a responsabilităților, care supraestimează rolul factorilor externi și subestimează pe cei interni în procesul dezvoltării. Pe de altă parte există și o tendință inversă, de rezistență față de angajamente mai substanțiale pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare. Fostele puteri coloniale fac uitată răspunderea lor istorică pentru menținerea în înapoiere economică a țărilor aflate în trecut sub dominația colonială. De asemenea, țările industriale capitaliste trec cu vederea veniturile uriașe pe care le obțin din schimburile comerciale dezavantajoase pentru țările în curs de dezvoltare și încearcă să conserve un mecanism al schimburilor economice internaționale care le este avantajos.

Experiența relațiilor internaționale ne învață că Deceniul O.N.U. pentru dezvoltare ar trebui să fie un „cadru de referință" rezonabil, în care ar încerca să se înscrie acțiunile diferitelor guverne. Această părere, exprimată și de delegația noastră, este dominantă în dezbaterile Adunării Generale.

S-a exprimat și opinia că Deceniul ar trebui să fie un fel de tratat care să comporte obligații precise, tangibile, pentru diversele aspecte ale dezvoltării din partea atît a țărilor dezvoltate cît și a țărilor în curs de dezvoltare. Alte delegații au fost de părere că în stadiul actual al relațiilor economice internaționale și într-un asemenea cadru cum este acela al Deceniului ar fi în zadar să ne așteptăm ca țările dezvoltate, ca de altfel și țările în curs de dezvoltare, să poată subscrie în mod colectiv sau individual la obligații unilaterale sau reciproce precise, care să facă obiectul unei sancțiuni exprese din partea comunității internaționale.

Este evident că elaborarea unui cadru general de dezvoltare pentru viitorul Deceniu poate fi realizată numai armonizînd acțiunile întreprinse pe plan internațional cu politicile economice ale statelor. Înfăptuirea în practică a unei asemenea armonizări este o operă de o complexitate deosebită dacă avem în vedere caracteristicile și obiectivele naționale, regimurile sociale și nivelurile diferite de dezvoltare ale statelor membre. În schimb, orientările care vor fi adoptate în cadrul general al dezvoltării vor apare ca fiind valabile și acceptabile pentru toți. Se va evita astfel crearea iluziei unui model general al dezvoltării, care n-ar fi viabil dată fiind diversitatea condițiilor în care se dezvoltă țările. Concepția, metodele și formele concrete ale dezvoltării vor rămîne, desigur, atributul suveran al fiecărui stat, singurul în măsură să aprecieze care din acestea ar fi cele mai adecvate la realitățile sale naționale și ar răspunde cel mai bine aspirațiilor poporului respectiv.

Așa cum s-a spus mai înainte, Deceniul O.N.U. pentru dezvoltare ar urma să fie opera guvernelor și a organizațiilor internaționale. Acestea din urmă nu pot pretinde să joace rolul principal pe planul mobilizării resurselor necesare, nu au nici mijloacele și nici capacitatea de a o face, acțiunea lor neputînd avea decît un rol complementar la acțiunile fundamentale care vor fi întreprinse de guverne. Lor le-ar putea reveni misiunea de a veghea la menținerea unui echilibru de ansamblu în procesul dezvoltării, atrăgînd atenția statelor membre asupra unuia sau altuia dintre aspecte care — ca urmare a unor circumstanțe sau din întîmplare — ar putea fi neglijate.

Organizațiile internaționale nu se pot însă transforma într-un „mecanism de supraveghere" sau într-un sistem de control și evaluare în cadrul Deceniului, ceva deasupra statelor, așa cum s-au exprimat unele delegații. După cum s-a remarcat în mod just, un asemenea mecanism ar putea cu greu face demarcația între necesitățile cooperării internaționale și exigențele exercitării suveranității naționale.

● *Criterii de performanță*

DEZBATERILE sînt semnificative nu numai în legătură cu principiile, ci și cu obiectivele Deceniului.

Există un consens general că obiectivele Deceniului trebuie adaptate scopului esențial și de perspectivă de a suprima decalajul dintre țările avansate și țările rămase în urmă. Atingerea scopului solicită un ritm de creștere economică superior celui atins în primul Deceniu, care n-a adus scăderea scontată a decalajului, ci, dimpotrivă, o creștere a acestuia.

Opiniile sînt împărțite cu privire la utilitatea unor obiective globale cantificate (exprimate în cifre) sau — cum le zic unii — „criterii de performanță". Se întreprind de pe acum studii în acest sens. Comitetul pentru planificarea dezvoltării, organ al Consiliului Economic și Social al O.N.U., a elaborat o schemă-proiect privind strategia internațională a dezvoltării, care cuprinde estimări preliminare pentru anii '70, pornind de la 4 ipoteze ale creșterii produsului intern brut, ca obiectiv final : conform tendințelor din perioada 1950—1965 ; cu 6% pe an ; cu 6,5% ; cu 7%. In prima ipoteză, pînă în 1980 produsul intern brut pe locuitor în țările în curs de dezvoltare ar urma să ajungă la o creștere de 2,9% anual, în a doua de 3,5%, în a treia de 3,3%, iar în a patra cu 4,1%. În documentul prezentat de Comitet se fac, de asemenea, estimări privind populația activă, producția industrială și agricolă, nevoile de investiții, exporturi, importuri etc.

Desigur, Deceniul dezvoltării nu poate fi redus la cîteva ordini de mărime. S-au emis păreri că nici nu este cazul ca acest lucru să preocupe prea mult, fiindcă este dificil să dai o expresie în cifre unor fenomene complexe pe plan internațional, care deseori se pretează greu la analize cantitative.

Ritmurile de creștere prezintă totuși o importanță majoră, fapt subliniat de altfel de majoritatea delegațiilor. In condițiile unor creșteri anuale de 5 și chiar 7%, țările în curs de dezvoltare se vor regăsi, cu toată ameliorarea absolută, tot mai departe de țările avansate, iar decalajul care le desparte se va menține — în cele mai bune ipoteze — la nivelul său relativ actual. Se impune fixarea unor obiective realiste, dar îndrăznețe. Un delegat menționa în acest sens îndrăzneala și eforturile cu care s-au abordat problemele spațiului cosmic ; el a citat în acest sens pe expertul internațional Maurice Guernier, care a spus : „Dacă am consacra cursei pentru cucerirea Lunii doar atîția bani, imaginație și metode cîte consacrăm astăzi pentru a crea o societate nouă pentru lumea a treia, primul cosmonaut n-ar pune piciorul pe Lună înainte de anul 5000".

Pregătirea Deceniului O.N.U. pentru dezvoltare cere o activitate complexă din partea tuturor organismelor internaționale. Unele lucrări în acest domeniu se află într-un stadiu avansat, cum este cazul planului de acțiune mondială în domeniul științei și tehnicii, elaborat de Comitetul consultativ pentru aplicarea științei și tehnicii la nevoile dezvoltării, cel al planului mondial pentru utilizarea forței de muncă (al O.I.M.) ș.a.

Actuala sesiune a Adunării Generale urmează să hotărască asupra formei instituționale pe care o va căpăta coordonarea întregii acțiuni pentru elaborarea celui de-al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare.

Petre TĂNASIE

*) După cum a anunțat zilele trecute de la Geneva agenția United Press International, Raul Prebisch și-a prezentat demisia din această funcție.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

URUGUAY: SEMNE DE REDRESARE

O SERIE DE INDICII par să anunțe apropierea unei îmbunătățiri a situației conjuncturale din Uruguay, serios perturbată în ultimii trei ani. Drept semnul cel mai vizibil al posibilității unei asemenea evoluții este interpretată încetinirea creșterii prețurilor și, implicit, a deprecierii monetare, care luaseră proporții amenințătoare. După unele evaluări, deprecierea peso-ului uruguayan din 1965 încoace este fără precedent chiar și față de istoria agitată a monedelor țărilor sud-americane. Peso-ul uruguayan avea un curs destul de stabil față de dolar pînă în 1963, dar în următorii doi ani, mai precis din mai 1963 pînă în octombrie 1965, și-a văzut redusă puterea de cumpărare prin măsuri succesive de devalorizare de la 16,40 pesos la 25 pesos pentru un dolar. Acesta încă nu era socotit un ritm alarmant, dar la finele anului 1965 cursul dolarului a ajuns la 66,70 pesos. În noiembrie 1967 el a fost urcat brusc de la 99 pesos la 198 pesos, iar la sfîrșitul lunii trecute era de 250 pesos. Pentru ritmul creșterii prețurilor, fie amintit că din iunie 1967 pînă în iunie 1968 costul vieții s-a mărit cu 182%. După datele facultății economice a Universității din Montevideo, în primele opt luni ale acestui an costul vieții a crescut cu 61,9% — ceea ce reprezintă o încetinire față de ritmurile din 1967 —, iar pentru luna august sursa amintită constată chiar o scădere a prețurilor cu 0,2%. Potrivit datelor oficiale, în tot trimestrul III prețurile au crescut numai cu 4%.

Liniștirea pe frontul monetar este folosită pentru intensificarea măsurilor de asanare pe care le cere situația economică generală. Față de o capacitate de export care în jurul anului 1960 era de peste 200 milioane de dolari anual, dar care de atunci s-a mai redus, datoria externă pe termen scurt atinsese la sfîrșitul anului 1966 circa o jumătate de miliard de dolari. Pentru oprirea deprecierii pesoului s-a recurs anul acesta la noi credite externe, atît din alte țări latino-americane cît și din țări capitaliste dezvoltate. Creșterea exporturilor este socotită în acest context o necesitate urgentă. Principalele articole de export ale țării sînt lîna și carnea, a căror pondere oscilează între 60% și 80%. Pe piața internațională a cărnii, Uruguayul întîmpină însă dificultăți — de exemplu, exportul spre R. F. a Germaniei s-a redus de la peste 10 000 tone în 1964 la 1400 tone în 1967 —, iar la producția de lînă se anunță o scădere sensibilă, după unele evaluări de 30%. Echilibrarea plăților externe necesită de aceea în continuare o atenție susținută pentru importuri, restrînse considerabil de la începutul crizei în 1965.

Încercările de diversificare a exporturilor nu au dat pînă în prezent rezultate. Produsele agroalimentare mai puțin „tradiționale" (uleiul de in și de floarea soarelui, orezul, conservele de fructe și de legume, brînzeturile) au adus în 1967 încasări din export mai mici decît în 1963. În ceea ce privește alte articole, industria uruguayană (care dă circa 27% din produsul social) are probleme de structură care o fac prea puțin competitivă și care determină în ultimul timp accentuarea folosirii incomplete a capacităților, concedieri etc. În luna septembrie aproape toate fabricile de textile au lucrat din lipsă de comenzi cu maximum 30% din capacitate. În august a fost închisă fabrica de carne Frigorifico Nacional din Montevideo, în care erau ocupați 2600 de salariați ; instalațiile sale, datînd din 1928, nu au fost modernizate niciodată. Anul trecut fusese închisă o altă întreprindere din aceeași ramură, Frigorifico-Anglo, cu 1300 de salariați.

REPERE

ŞTIMULENTUL INFORMĂRII ECONOMICE

Anul acesta pe ordinea de zi a Congresului naţional al claselor mijlocii din Franţa (octombrie, Caen) tematica economică a predominat net, iar obiectul-cheie al dezbaterilor l-a constituit rolul şi necesitatea informării economice sistematice a publicului. După cum se exprima Roger Millot, preşedintele comitetului naţional de legătură şi de acţiune al claselor mijlocii, organizarea eficientă a informării economice ar permite să se suprime caracterul misterios şi de neînţeles pe care-l îmbracă pentru multă lume transformările economice.

Mergînd mai departe, articolul de fond din *Le Figaro*, (11/X) arătînd că absenţa culturii economice este periculoasă pentru echilibrul unei societăţi, deoarece ea face posibilă propagarea pînă şi a tezelor celor mai eronate, consideră că informarea economică trebuie să pună într-o lumină puternică obiectivele creşterii economice, să explice căile şi mijloacele adoptate în acest scop, să apeleze la populaţie pentru discutarea lor. În acest mod, se subliniază în articol, s-ar putea remedia o anumită indiferenţă, care se manifestă îndeosebi în rîndul păturilor mijlocii faţă de problemele modernizării economiei franceze.

PETROL POLAR

În regiunea canadiană a Arcticei au fost făcute în anii trecuţi unele prospecţiuni petroliere, dar din cauza cheltuielilor excesive, cercetările au fost abandonate. Există însă multe indicii care atestă prezenţa petrolului. În prezent a început un nou asalt — un vast program de 3 ani, care prevede cercetarea unei întinderi complet nelocuite de 44 milioane acri (1 acru = 0,4 ha), din Insulele Regina Elisabeta. Cheltuielile sînt evaluate la 20 milioane dolari. La realizarea acestui program participă pentru întîia oară în egală măsură statul canadian şi capitalul particular. De remarcat că participarea companiilor petroliere din Statele Unite a fost exclusă. Pentru prospectarea şi exploatarea petrolului din zona arctica a fost înfiinţată corporaţia „Panarctic Oils Limited".

În ce priveşte pronosticurile asupra rezervelor de petrol din zona arctică a Canadei, oficialităţile sînt foarte prudente. Geologii apreciază însă că rezervele potenţiale ar reprezenta aproximativ 49 miliarde barili (1 baril de petrol = 159 litri). În prezent, sarcina principală a grupelor de cercetători constă în determinarea zonelor celor mai productive şi mai avantajoase pentru extragerea petrolului. De asemenea, se studiază practic problemele legate de forare şi de exploatarea sondelor într-un mediu atmosferic, unde timp îndelungat temperatura se află la minus 51—57°C. O problemă poate şi mai greu de soluţionat în aceste împrejurări, constituie modul de transport al petrolului din Arctica la consumator. Se analizează posibilităţile folosirii conductelor, a vaselor petroliere şi tancurilor de petrol atomice submarine. De la Resolut, punctul central al grupului insular, pînă la Montreal, lungimea conductei ar fi de 3 100 mile (1 milă = 1 609 metri). În condiţiile arctice construirea conductelor presupune însă complicaţii şi cheltuieli deosebit de mari. În această zonă vasele petroliere nu pot circula decît cîteva săptămîni, uneori chiar şi numai cîteva zile pe an.

SE POARTĂ... „TAPA"

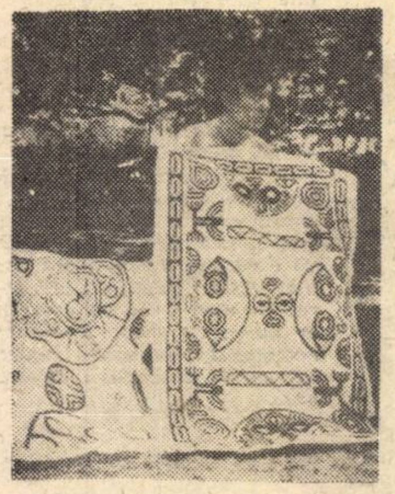

În Insulele Marchize din Oceanul Pacific, reînvie o veche industrie artizanală — ţesăturile „tapa", produse din coajă de copac. Revirimentul este datorat modei lansate de turişti — se poartă baticurile şi fustele confecţionate din „tapa", aşa cum se poartă etichetele marilor hoteluri pe geamantane (prin ele făcîndu-se dovada îndelungatei şi costisitoarei călătorii întreprinsă pînă la capătul lumii din pustiul marelui ocean). Sînt două sortimente de „tapa" — o ţesătură albă, subţire, produsă din coaja arborelui de pîine şi alta mai groasă, cafenie, pe care o dă scoarţa unei anumite specii de smochin. Femeile lucrează integral aceste ţesături — fără concursul bărbaţilor — de la tăierea copacilor şi pînă la operaţia finală care constă în imprimarea desenelor specifice artei locale. Cererea din ce în ce mai mare de pe piaţa acestui produs a făcut ca în ultimii doi ani din cei 4200 de locuitori ai insulelor 45% (aproape toate fetele şi femeile), să se dedice exclusiv fabricării obiectelor din „tapa". În fotografie: o tînără etalîndu-şi produsul muncii sale de mai bine de o lună — două bucăţi de „tapa".

AL CUI SĂ FIE?

CURTEA INTERNAŢIONALĂ de justiţie de la Haga va trebui să se pronunţe anume după care principii de drept să fie stabilite frontierele pe fundul mării între R.F.G şi alte două ţări riverane ale Mării Nordului, Olanda şi Danemarca. Consultaţiile interstatale prelungite nu au dus la găsirea unei modalităţi care din punct de vedere economic să satisfacă părţile în cauză. Or, în această dispută, sînt în joc interese economice considerabile.

Problema definirii graniţelor fundului marin a fost înscrisă pe ordinea de zi încă de cînd în Marea Nordului au început prospectările zăcămintelor de gaze naturale şi de petrol. De definirea graniţelor va depinde faptul dacă zăcămintele ce vor fi identificate fac parte dintr-o regiune aparţinînd uneia sau celeilalte ţări.

În ceea ce priveşte regimul explorărilor, *Handelsblatt* arată, de exemplu, că societăţile petroliere care caută petrol sau gaz în apropierea coastelor olandeze au nevoie de o aprobare specială. Potrivit legislaţiei olandeze, licenţa de prospectare costă 1 000 florini pe kmp. La aceasta se mai adaugă aşa-numitul „drept de suprafaţă" în valoare de 50 florini pentru următorii 5 ani şi 150 florini pentru anii ulteriori.

Pentru exploatarea propriu-zisă a unor zăcăminte devenite productive, autorizaţia presupune plata unei taxe anuale de 300 florini pe kmp, iar petrolul extras este desigur impus cu taxa fiscală. În cazul cînd este vorba de cantităţi mai mari, este stipulată şi participarea statului la exploatare.

„OPTEZ PENTRU AL DOILEA"

Întrebat asupra criteriilor de selectare a cadrelor în cazul automatizării unei întreprinderi, John McLaughlin, fizician diplomat al Universităţii Harvard (S.U.A.) a răspuns: „Dacă pentru coordonarea punerii în funcţiune a unui ordinator întreprinderea are de ales între un cadru de formaţie tehnică şi unul de formaţie financiară ea va fi bine inspirată optînd pentru al doilea".

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

DINAMICA PRODUCŢIEI AGRICOLE ÎN LUME

STATISTICILE REFERITOARE la producţia agricolă totală în lume indică o evoluţie favorabilă în ultimul deceniu. Luînd producţia medie a anilor 1952—1956 = 100, experţii Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru alimentaţie şi agricultură (F.A.O.) au stabilit că în 1967 (conform evaluărilor) producţia agricolă a atins indicele 142, cu o creştere de 48 de puncte în acest ultim an faţă de 1952. Dinamica ei a variat însă mult de la an la an (fiind influenţată şi de condiţiile climaterice din anul respectiv), sporul minim (stagnarea) fiind înregistrat în 1957, iar cel maxim (+7 puncte) în 1958. În ultimii ani se constată o atenuare a oscilaţiilor în creşterea producţiei agricole, ea progresînd anual cu 3—5 puncte în perioada 1962—1967, cu excepţia anului 1965 (+ 1 punct).

Dacă se ţine însă seama şi de sporul natural al populaţiei, curba creşterii producţiei agricole în lume se aplatizează sensibil. Raportată la nivelul mediu din aceeaşi perioadă (1952—1956 = 100) producţia agricolă pe locuitor nu înregistrează în 1967 decît un spor de 10 puncte, iar în unii ani s-au produs chiar reculuri (1957 = — 1 punct; 1961 = — 1 punct şi 1965 = — 2 puncte).

Comparativ cu evoluţia generală menţionată, tendinţele producţiei agricole în cadrul diferitelor regiuni geografice, dezvoltate sau mai puţin dezvoltate, pot fi urmărite în tabelul de mai jos (după *F.A.O., Bulletin mensuel — Economie et statistique agricoles*, nr. 7/8, juillet — août 1968).

Regiunea	PRODUCŢIA AGRICOLĂ TOTALĂ (1952—56 = 100)											PRODUCŢIA AGRICOLĂ PE LOCUITOR (1952—56 = 100)										
	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Europa apuseană	106	109	112	119	118	126	128	129	130	133	141	104	106	108	113	112	118	118	118	118	119	125
Europa răsăriteană (inclusiv U.R.S.S.)	118	128	130	132	135	138	133	145	148	165	164	113	120	121	120	122	123	117	126	127	141	139
America de Nord	98	106	107	110	109	112	119	117	119	120	122	93	98	98	98	96	98	102	99	99	99	99
Oceania	102	117	119	123	125	133	137	142	135	151	140	95	107	106	107	107	111	112	114	106	117	106
Pe ansamblul regiunilor de mai sus	106	113	116	119	119	124	126	130	131	138	140	102	108	108	110	109	112	112	114	114	119	119
America Latină	111	119	118	121	128	131	133	135	141	140	145	103	106	103	102	105	104	104	102	103	100	101
Orientul Apropiat	115	119	123	124	124	136	140	143	146	149	154	107	107	109	107	104	111	111	110	110	109	110
Extremul Orient (exclusiv R. P. Chineză)	108	112	117	121	126	129	131	135	133	135	143	102	104	106	107	109	109	108	109	105	104	108
Africa	107	110	115	122	119	127	131	134	135	135	143	100	100	102	105	100	104	105	105	103	100	104
Pe ansamblul regiunilor de mai sus	110	114	118	122	125	130	133	136	137	138	145	103	105	105	106	107	108	108	108	106	104	107
Pentru toate regiunile	107	114	117	120	121	126	129	132	133	138	142	102	106	106	107	106	108	108	109	107	109	110

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 49 (275)
VINERI
6 decembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
24 PAGINI • 2 LEI

49

PRODUCTIVITATEA ȘI MEDIILE

UN LEU PE CARE NU-L CUNOAȘTEȚI: LEUL VALUTĂ

DE CE A DEMISIONAT PREBISH

PENTRU CINE ERA DULCE ZAHARUL ROMÂNESC

ȚOBOGANUL MONETAR

DIALECTICA PROFESIILOR

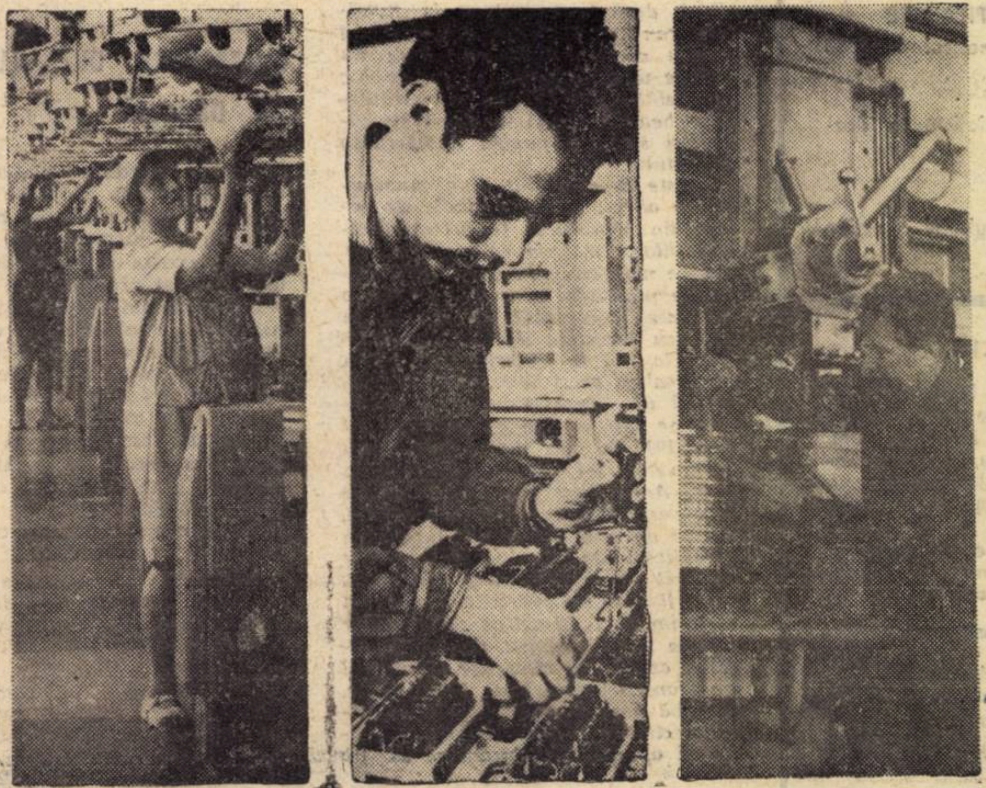

PREZENȚE ÎN ACEST NUMĂR:

- acad. Grigore MOISIL
- Costin MURGESCU
- dr. V. AXENCIUC
- prof. univ. Miron BELEA
- dr. docent Titus CRISTUREANU
- dr. Costin KIRIȚESCU

viaţa economică

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

SUMAR

nr. 49, din 6 decembrie 1968

• ECONOMIE NAŢIONALA
PRODUCTIVITATEA MUNCII
În întreprinderile bucureştene : Dacă descompunem mediile de **Victor Ionescu,** directorul Direcţiei de statistică a municipiului Bucureşti şi **B. Vasilescu** (pag. 3).
OBIECTIVE NOI
Realizarea indicatorilor proiectaţi (pag. 4)
Rubiconul eficienţei
FORŢA DE MUNCA
Profesiunile de profil larg, cerinţă a producţiei moderne
de prof. univ. **Miron Belea** (pag. 4).
CERCETARE — APLICARE
Coordonator unic
de ing. **R. Manolescu,** consilier C.N.C.S. (pag. 5)
ESTETICA INDUSTRIALA
Un factor al competitivităţii
de dr. docent **T. Cristureanu** (pag. 6)
AGRICULTURA
În organizarea teritoriului : **Locul cazului particular în cadrul concepţiei unitare**
de ing. **Gh. Timariu** pag. 6)
FINANŢE
Leul — valută
de **Costin Kiriţescu** (pag. 7)
CADRE
Formare şi reciclare în comerţul exterior.
de **Al. Zamfir,** doctor în economie (pag. 8)
REFLECŢII
...Şi despre utilitatea unei ştiinţe ale cărei afirmaţii pot fi adevărate sau false
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 5)
Ştiri despre preocupările instituţiilor economice centrale (pag. 6), Tranzacţii comerciale externe (pag. 8).
• ISTORIE ECONOMICA
Din sfeclă se intrupa profitul de dr. **V. Axenciuc** (pag. 9)
• INTREPRINDEREA
Conceptul de organizare neformală a întreprinderii de **D. Nicolescu,** cercetător Institutul de cercetări economice (pag. 11)
CONDUCERE ŞI ORGANIZARE
Uzina „Semănătoarea" — Reorganizarea secţiei de prelucrări mecanice. (pag. 12).
Tribuna specialistului (pag. 11)
Strategia şi politica înreprinderii (pag. 13)
Cadre şi răspunderi (pag. 12 — 13)
• TEORII — IDEI
TEZE DE DOCTORAT
Obiecu! lucrării dv. ?
Răspund Maria Popescu şi Vasile Calomfirescu doctoranzi în economie (pag. 14)
CĂRŢI
Resursele de muncă în contextul creşterii economice, de dr. **I. Păcuraru** (pag. 14)
BLOCNOTES
Demisia lui Prebish, de **Costin Murgescu** (pag. 15)
• ECONOMIA MONDIALA
DIN PRESA INTERNAŢIONALA
Dedesubturile crizei valutare occidentale
S.U.A. : Priorităţile nu se lasă eludate (pag. 22)
„O aniversare nefericită, dragă 2,40" — Noi măsuri de apărare a balanţei de plăţi a Angliei (pag. 21)
CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE
Comerţul internaţional în semestrul I. 1968 (pag. 23)
DIN ŢARILE SOCIALISTE
R. P. Albania : Agricultura socialistă în dezvoltare (pag. 23)
Ştiri
STATISTICA INTERNAŢIONALA
Deplasări în structura populaţiei active (pag. 24)

COLEGIUL DE REDACŢIE

Gh. Dolgu (redactor şef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Creţoiu** (redactor şef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor şef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacţie), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor şef adjunct), **C. Topor, S. Ţaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tipărul : Întreprinderea poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

• Stimulente duble nejustificate

BENONE GH. POPA, director adjunct, sucursala Argeş a Băncii Naţionale. — *Scrisoarea „Stimulente duble pentru aceleaşi rezultate" semnată de dv. în numărul 44 a avut ecou. Direcţia pentru circulaţia mărfurilor din Comitetul de stat pentru probleme de organizare şi salarizare ne trimite în copie corespondenţa adresată Ministerului Comerţului Interior — Direcţia organizării comerţului. In ultimul aliniat se menţionează : „"pentru ca sistemul de premiere să nu influenţeze negativ eficienţa economică a activităţii întreprinderilor,* **vă rugăm a dispune de urgenţă ca la unităţile unde se experimentează sistemul de premiere din beneficiile peste plan realizate prin efort propriu, să nu se mai aplice majorarea cu pînă la 25% a fondului de premiere, în cazul reducerii suplimentare a nivelului cheltuielilor de circulaţie,** *conform prevederilor pct. 3 din H.C.M. nr. 1627/1960".*

• A doua facultate

ION DRAGOMIR, Brad. — Art. 172 din **Legea privind învăţămîntul în Republica Socialistă România** *stabileşte : „Absolvenţii cu diplomă ai unei facultăţi pot urma o altă facultate, fără concurs de admitere, cu scutire de frecvenţă şi cu echivalarea examenelor la disciplinele cu conţinut identic sau similar, în condiţiile stabilite de Ministerul Învăţămîntului". Prin Ordinul nr. 300/1965 al Ministerului Învăţămîntului (în vigoare) au fost stabilite cîteva specialităţi din cadrul universităţilor în care este posibilă înscrierea absolvenţilor din învăţămîntul superior fără examen de admitere Acestea sînt :* **filozofia, matematică-mecanică, fizică, chimia, biologia, geografia, dreptul, filologia şi istoria.** *Ministerul de resort ne-a informat recenţ că sînt în fază de definitivare condiţiile în care absolvenţii învăţămîntului superior* **vor putea urma a doua facultate fără concurs de admitere.**

• Vechimea este... întreruptă

V. OPRIŞOR, Tîrgu Ocna. — *Angajatul care a desfăcut contractul de muncă din iniţiativa sa, (în condiţiile art. 19 din Codul Muncii, cu excepţia cazurilor prevăzute de art. 133[1] lit. c., pentru recunoaşterea dreptului la sporul de salariu pentru vechime neîntreruptă în muncă), se consideră că are vechime* **întreruptă,** *chiar dacă s-a reincadrat în altă unitate a doua zi de la părăsirea întreprinderii unde a lucrat. În consecinţă anii de vechime neîntreruptă în muncă, pe baza căreia se stabilesc drepturile corespunzătoare, se calculează de la data reîncadrării în noua unitate. Reglementarea diferenţiată a drepturilor ce se acordă angajaţilor în raport de vechimea lor neîntreruptă, stimulează stabilitatea cadrelor, element esenţial al bunei organizări a muncii.*

• Au răspuns la anchetă

Ing. GH. MUNTEANU, director tehnic, ing. I. STOIAN, şeful serviciului organizarea producţiei, Uzina de utilaj greu „Progresul" Brăila ; ing. S. SCRABA, şeful serviciului organizarea producţiei, T. PĂTRAŞCU, şeful serviciului salarizare, Uzina de utilaj petrolier Tîrgovişte ; ing. P. MELISARATOS, director general, ing. ST. ARDELEAN, şeful serviciului organizarea producţiei, Şantierul naval Galaţi ; ing. M. SIMOVICI, director general, Fabrica de rulmenţi Bîrlad ; A. BOGHICI, director, Uzina de mecanică fină Sinaia ; ing. D. Nistor, director general, ing. V. CARAMAN, şeful serviciului salarizare, Uzina „1 Mai" Ploieşti ; ing. C. SOFRONESCU, director general, ing. I. CHETRUŞCĂ, şeful serviciului organizarea producţiei, Uzina „6 Martie" Zărneşti ; M. GURGUI, director, I. PAPUC şeful serviciului normare şi salarizare, Fabrica de scule Rişnov ; C. DUMITRACHE, director general, ing. M. CROITORU, şeful serviciului control, norme şi salarizare, Uzina Vulcan Bucureşti ; ing. P. TISEANU, director, C. NICULESCU, şeful serviciului salarizare, Uzina mecanică Poiana ; ing. I. CRISTEA, director, ing. N. MOCANU, şeful serviciului organizarea producţiei, Şantierul naval Olteniţa ; ing. M. GHEORGHIU, director, Uzina de maşini electrice Bucureşti; ing. M. NEGRILĂ, director general, GH. BOERIU, şeful serviciului salarizare, Uzina „Independenţa" Sibiu.

Vă mulţumim foarte mult pentru bunăvoinţa de a fi răspuns la ancheta noastră.

• Precizare privind contribuţia de 2%

PETRE NICULESCU, Baia Sprie. — *Contribuţia pentru pensia suplimentară de 2% asupra salariului tarifar, se varsă numai pentru sumele primite de angajaţi în executarea contractului lor de muncă. Pentru sumele încasate de către persoanele care n-au calitatea de angajaţi (în urma prestării unei activităţi ocazionale care nu se iau în considerare ca vechime în muncă salariată) nu se varsă contribuţia de 2%. Această contribuţie nu se reţine nici din drepturile colaboratorilor externi, precum şi din a celor retribuiţi din fondul nescriptic pentru activităţi întîmplătoare (traduceri, expertize, consultaţii, etc.).*

IOSIF PETER, economist stagiar, IIS „Feleacul" Cluj — Am considerat că veţi urmări rubrica noastră de Curier dacă ne adresaţi unele întrebări. La prima dv. corespondenţă am publicat răspunsul în nr. 45 al revistei.

PETRE MAVRODINEANU, economist, Fabrica „Răsăritul" Braşov — Ministerul Finanţelor consideră justă propunerea dv. Iată răspunsul : „Ţinînd seama de greutăţile întîmpinate, socotim binevenită propunerea. Întrucît, însă, normele legale în vigoare nu permit astfel de operaţiuni, Ministerul Finanţelor a sesizat Comitetul pentru problemele administraţiei locale — căruia îi revine rezolvarea problemelor privind legislaţia locativă — cu rugămintea de a analiza dificultăţile semnalate şi — dacă va considera oportun şi necesar — să iniţieze actul normativ pentru reglementarea acestei situaţii".

ING. NICOLAE BOTEZATU, Roman. — Perioada de timp în care, (în calitate de absolvent al învăţămîntului superior tehnic — facultatea de tehnologie a produselor alimentare) aţi îndeplinit funcţia de director adjunct în şcoala profesională pentru industria alimentară, se ia în calculul stagiului necesar pentru promovarea în funcţia de inginer I. Se consideră că în această perioadă aţi desfăşurat o activitate de specialitate în ramura pentru care v-aţi pregătit.

VASILE MOISUC, economist, Galaţi. — Acoperirea costului transportului pentru angajaţii aflaţi într-o situaţie deosebită, cum este aceea a dv., este posibilă. Ţinînd seama că transportul zilnic de la Galaţi la Brăila şi retur (cu vaporul) este mai ieftin decît costul cazării (deplasarea nu impietează asupra programului de lucru întrucît puteţi să vă prezentaţi la întreprindere la începutul programului şi să fiţi prezent la toate orele), **s-a avizat că se pot deconta cheltuielile aferente transportului zilnic pe toată durata delegării.**

SCRISORI • SCRISORI • SCRISORI

ÎN VRAC SAU ÎN SACI ?

DE MAI MULŢI ani circulă vagoane cisterne de construcţie românească destinate, în exclusivitate, transportului de ciment. Avantajul livrării în vrac a acestui produs este evident : se evită pierderile atît din punct de vedere cantitativ, cît şi calitativ. Numai Fabrica din Bicaz, de pildă, ar economisi anual peste 7,5 milioane lei (valoarea sacilor), dacă s-ar reduce la jumătate cantitatea de ciment însăcuit pentru consumul intern. Apoi nu trebuie uitat încă un lucru, de loc neglijabil : majoritatea întreprinderilor beneficiare şi-au construit instalaţii speciale pentru descărcarea cimentului.

Aceste aspecte sînt bine cunoscute, de altfel, şi de organele de resort din Ministerul Industriei Construcţiilor, însă s-a petrecut un lucru de neînţeles ; în timp ce Direcţia de producţie prevede în plan o cantitate importantă de ciment în saci (cu maşinile de însăcuit existente la noi în fabrică cu greu s-ar realiza acest plan), Direcţia generală de aprovizionare şi desfacere ne înştiinţează că începînd cu anul 1969 nu vor mai da repartiţii pentru livrări de ciment decît în vrac. Acest fapt va determina, pe de-o parte, litigii cu unii beneficiari, iar pe de altă parte, vor înregistra nerealizări de plan valoric, chiar dacă el va fi îndeplinit cantitativ.

Ar fi bine ca fabricile de ciment să primească repartiţii de saci iar aceştia să fie folosiţi numai la cererea expresă a clienţilor. Cimentul fie transportat în saci, fie în vrac, să aibă acelaşi preţ de vînzare. Atunci cînd este cazul valoarea sacilor şi operaţia de însăcuire să fie facturate separat. S-ar elimina astfel nemulţumirile repetate ale unor clienţi, nu ar mai apare fenomenul de dublare în raportarea producţiei globale şi marfă a sacilor şi în plus s-ar elimina litigiile cu beneficiarii.

Filaret AVASILOAIE
şeful serviciului plan, Fabrica de ciment-Bicaz

AVATARURILE UNEI LUCRĂRI DE DIPLOMĂ

Fiecare student elaborează în **cursul anilor de facultate** cel puţin **o lucrare (mai mult sau mai puţin) ştiinţifică : lucrarea de diplomă. Uneori aceasta constituie dezvoltarea unui referat prezentat de studentul respectiv la un seminar şi, mai departe, la cercul ştiinţific de specialitate. Acesta a fost şi cazul lucrării mele de diplomă intitulate „Aspecte ale concentrării şi centralizării capitalului în ţările Pieţei Comune", prezentată anterior la cea de-a X-a sesiune a cercurilor ştiinţifice studenţeşti din Institutul de ştiinţe economice-Bucureşti la 3 aprilie 1966, unde a fost distinsă cu premiul doi.**

Au trecut doi ani de la absolvire şi iată că lucrarea mea de diplomă vede lumina tiparului. Revista STUDII ŞI CERCETĂRI ECONOMICE editată de Academia de Studii Economice din Bucureşti şi datată 1967 publică printre alte articole şi pe acela intitulat „Aspecte ale concentrării monopoliste şi ale pătrunderii capitalului străin în ţările Pieţei Comune" (pag. 207—220). Numai că în locul rezervat menţionării autorului apare numele lectorului Gh. Merişor.

Cum din coreferent al lucrării de diplomă la examenul de stat, Gh. Merişor a devenit chiar autorul ei ar putea să ne explice numai domnia sa. Fapt este că din cele circa 13 pagini publicate sub semnătura lui Gh. Merişor, semnatarului îi aparţin numai 15 rînduri, restul fiind preluat aproape cuvînt cu cuvînt din lucrarea mea.

Bibliografia citată de Gh. Merişor nu cuprinde decît un singur titlu în afara celor menţionate în lucrarea de diplomă amintită, dar şi acesta citat fictiv. Este vorba de nr. 528 al revistei franceze Entreprise. În zadar căutăm în ea datele din tabelul nr. 5 (pag. 215 din revista Studii şi cercetări economice) căci nu le găsim, ele provenind din lucrarea mea de diplomă, iar acolo dintr-o sursă italiană indicată în textul lucrării, dar necitată şi de Gh. Merişor. Tabelele nr. 3 şi 4 de la pag. 212 au aceeaşi provenienţă, dar autorul de data aceasta nu mai dă nici o indicaţie bibliografică. In sfîrşit, primul subsol (pag. 207) indică „Fortune, Paris, 8 octombrie 1965". Or, cunoscuta revistă americană Fortune nu apare la Paris ci în S.U.A., iar 8 octombrie 1965 nu este data la care Fortune publică datele respective, ci data la care le prezintă într-un articol revista „Viaţa economică" (nr. 41/1965) citînd ca sursă revista americană, apărută evident anterior.

Dinu DRAGOMIRESCU
absolvent al Academiei de studii economice, promoţia 1966

PRODUCTIVITATEA MUNCII

DACĂ DESCOMPUNEM MEDIILE

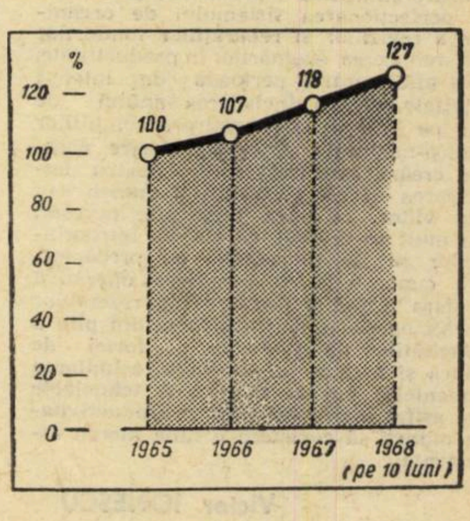

Dinamica productivității muncii pe ansamblul industriei republicane a municipiului București, în perioada 1965-1968.

ÎN PRIMELE 10 LUNI industria republicană din Municipiul București a îndeplinit sarcina de creștere a productivității muncii în proporție de 100,9%. Depășirea planului echivalează cu o producție globală suplimentară de peste 300 milioane lei. Din sporul de producție realizat, față de anul trecut, 72,1% s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii. Un rezultat indiscutabil bun, o contribuție substanțială la îndeplinirea planului de stat pe întreaga economie națională. Dar nu se putea și mai mult? Din nou, indiscutabil da. Ne-o demonstrează studiul de mai jos, în care autorii, pătrunzînd în spatele mediilor uniformizate, separă pe cei buni, de cei mai puțin buni, numesc pe cei ce nu și-au îndeplinit planul, dezvăluie rezerve neutilizate chiar și în întreprinderile din plutonul fruntaș.

ÎN CONDIȚIILE ridicării eficienței economice a fiecărei unități industriale, sporirea continuă a productivității muncii are o însemnătate de prim ordin. Exprimînd modul în care sînt utilizate capacitățile de producție, forța de muncă și timpul de lucru, ea constituie, în același timp, un mijloc important de reducere a prețului de cost, întrucît în structura cheltuielilor de producție manopera deține o pondere însemnată în marea majoritate a întreprinderilor.

Colectivele de muncă din întreprinderile industriale ale Municipiului București au găsit an de an noi și importante resurse pentru a îndeplini și depăși acest important indicator. **În primele 10 luni din 1968 productivitatea muncii planificată pe ansamblul industriei a fost îndeplinită în proporție de 100,9%, ceea ce ce echivalează cu un spor al producției globale de 306.222.000 lei.** Comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, 72,1% din **sporul producției globale a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii.**

CREȘTEREA substanțială a producției globale, determinată de sporirea productivității muncii este un efect direct al faptului că, în acest an, au fost aplicate o serie de măsuri, ca urmare a unor ample studii în direcția utilizării mai eficiente a capacităților de producție, extinderii unor tehnologii moderne, caracterizate printr-o economicitate superioară, atragerii în circuitul economic a noi și importante rezerve interne. Concomitent cu achiziționarea și instalarea de noi mașini și utilaje cu randament sporit, au fost luate măsuri pentru ridicarea gradului de pregătire profesională și de cultură tehnică de specialitate a cadrelor de muncitori, tehnicieni și ingineri.

Comitetele de direcție din întreprinderi au acordat o atenție sporită gospodăririi cu grijă a mijloacelor materiale și bănești, desfășurării ritmice a procesului de producție, utilizării mai raționale a cadrelor tehnice prin antrenarea activă a specialiștilor la soluționarea unor probleme complexe impuse de cerințele producției, la promovarea operativă a noului în domeniul tehnicii. **Toate acestea au determinat folosirea judicioasă a forței de muncă, utilizarea deplină și productivă a timpului de lucru — factori importanți de sporire a productivității muncii.**

Faptul că din cele 181 întreprinderi din Municipiul București aparținînd industriei republicane doar 5 nu au atins nivelul prevăzut la productivitatea muncii pe zece luni din acest an demonstrează că eforturile depuse în producție au fost încununate de succes. Dintre unitățile care au obținut rezultate mai bune pe linia creșterii productivității muncii se remarcă **Uzina „Grivița roșie"** (102%), **Uzina de pompe** (103%), **Uzinele „23 August"** (101,2%), **Uzina de anvelope „Danubiana"** (102,6%), **I. I. S. „Mistrețul"** (103,5%), **Fabrica de confecții și tricotaje-București** (100,3%).

Media rezultatelor obținute pe ansamblul industriei bucureștene a fost influențată negativ de acele întreprinderi care nu au atins, în perioada respectivă, nivelul prevăzut la acest indicator (vezi tabelul).

(în %)

Întreprinderea	Producția globală	Numărul mediu scriptic al salariaților	Productivitatea muncii
Întreprinderea de ceramică fină pentru construcții	90,0	97,7	92,1
Fabrica de încălțăminte „Progresul"	92,2	100,0	92,2
Fabrica de încălțăminte „Pionierul"	99,7	99,9	99,8
Fabrica de blănuri „Republica"	97,6	100,0	97,6
I.I.S. „Avîntul"	93,2	104,4	89,3

Comparînd nivelul de îndeplinire a indicatorilor „producția globală" și „productivitatea muncii" cu „numărul mediu scriptic al salariaților" se desprinde că s-a utilizat un plus de forță de muncă, consumîndu-se însemnate fonduri de salarii suplimentare, care nu a putut să-și găsească, un spor corespunzător de producție după cum ar fi fost firesc. Ce a generat această stare de lucruri?

La Întreprinderea de ceramică fină pentru construcții, datorită utilizării sub capacitatea de producție a liniilor de fabricație, aproape lună de lună indicatorul producției globale și, implicit, al productivității muncii s-au situat sub nivelele prevăzute în plan. Desele defecțiuni mecanice la concasorul de argilă, atomizorul și pompa triplex de la presele Leiss, la atelierul de formare etc., au condus la stagnări de zeci de zile și la utilizarea insuficientă a fondului de timp de lucru al muncitorilor din secțiile respective. La aceasta s-au adăugat și deficiențele care mai persistă în organizarea muncii (care au generat un număr mare de absențe de la lucru, învoiri, fluctuația forței de muncă), precum și insuficienta preocupare pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a cadrelor.

Alături de acestea, trebuie subliniat și faptul că **întreprinderea a întîmpinat în perioada amintită și serioase neajunsuri din partea unor furnizori.** Astfel, Fabrica de produse refractare de la Alba Iulia nu și-a onorat întotdeauna, la termenele stipulate în contractele încheiate, obligațiile de a furniza cantitățile de produse refractare comandate.

La **Fabricile de încălțăminte „Progresul" și „Pionierul",** neatingerea nivelului prevăzut prin plan la productivitatea muncii se explică prin aceea că procesele de producție nu sînt bine puse la punct sub raport tehnologic. **Din această cauză, se înregistrează, trimestru de trimestru, refuzuri mari din partea comerțului datorită calității necorespunzătoare, ceea ce necesită consum de muncă și fonduri bănești suplimentare pentru remedierea defectelor semnalate,** toate acestea influențînd negativ nivelul productivității muncii. Numai în primul semestru al anului 1968, de pildă, la Fabrica de încălțăminte „Progresul" aproape 22 000 perechi încălțăminte, în valoare de 1 353 914 lei, au fost respinse ca necorespunzătoare din punct de vedere calitativ.

În ambele fabrici există o preocupare sporadică și cu totul insuficientă pentru ridicarea nivelului de cunoștințe profesionale, **în așa fel încît să se asigure o corelație optimă între gradul de complexitate tehnică al grupelor de operații ce se cer executate în diferitele faze ale procesului de fabricație și cuantumul de cunoștințe tehnice pe care este necesar să-l posede muncitorii respectivi.** Un calcul orientativ efectuat la Fabrica „Progresul" indică, de pildă, că complexitatea medie a operațiilor de executat este superioară gradului mediu de calificare a muncitorilor. Comparînd volumul operațiilor cu trepte de complexitate ce se situează peste media pe întreprindere, cu necesarul de muncitori care să aibă calificarea corespunzătoare, observăm că există un deficit de personal cu categorii de calificare superioară. **Pentru categoriile de lucrări avînd gradul de complexitate IV și V sînt necesari 1250 muncitori, în timp ce fabrica are numai 650.** Este clar că, în această situație, îndemînarea nu corespunde întotdeauna complexității operațiilor specifice procesului de fabricație.

Comitetul de direcție al acestei întreprinderi este gata oricînd să demonstreze că neatingerea nivelului planificat de productivitate a muncii se datorește acestei cauze „obiective". Întrucît situația arătată persistă de cîțiva ani, nu era oare mai indicat ca, fie prin măsuri proprii mai eficiente (cuprinderea în cadrul cursurilor de ridicare a calificării și de specializare a unui număr mai mare de muncitori), fie cu sprijinul activ al forului coordonator, să înlăture această situație?

Celelalte întreprinderi — **Fabrica de blănuri „Republica" și I.I.S. „Avîntul" — au înregistrat niveluri scăzute la productivitatea muncii, datorită lipsurilor existente în domeniul tehnologiei de fabricație, al aprovizionării tehnico-materiale etc.**

Firește, dacă și aceste 5 unități ar fi îndeplinit prevederile la productivitatea muncii, s-ar fi putut obține, numai pe această bază, economii la prețul de cost de cîteva milioane de lei.

Rezultatele, pe ansamblu bune, obținute de întreprinderile municipiului București nu sînt pe măsura posibilităților, existînd încă multiple rezerve care se cer atrase în circuitul economic. Sînt întreprinderi (Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare, Uzina de pompe, Uzina mecanică de material rulant Triaj, Întreprinderea de prefabricate „Progresul", Întreprinderea de produse finite din lemn, Fabrica de tricotaje tip lînă, Întreprinderea de panificație „Steagul roșu") unde, deși s-a atins sarcina planificată la productivitatea muncii, există încă forță de muncă nerațional utilizată, iar în altele (Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice „Muntenia", Fabrica de ventilatoare, Țesătoria de relon „Panduri", Fabrica de țevi sudate etc.) timpul neproductiv în totalul fondului de timp de muncă planificat se menține ridicat. Sînt, totodată, unități industriale care utilizează sub capacități multe utilaje de mare randament (Industria Bumbacului, I.I.S. „Țesătoriile reunite", „Electrofar" I.I.S. „Electrotehnica") în vreme ce altele (Uzinele „Timpuri noi", Întreprinderea de prefabricate „Progresul", I.I.S. „Munca textilă" etc.) promovează cu „încetinitorul" procedeele moderne de lucru. Trebuie, de asemenea, avute în vedere și alte resurse — scurta-

⟶

SĂPTĂMÎNAL – UN GRAFIC COMENTAT

MAI MULTE OBIECTIVE NOI ECHIPATE CU UTILAJE FABRICATE ÎN ȚARĂ!

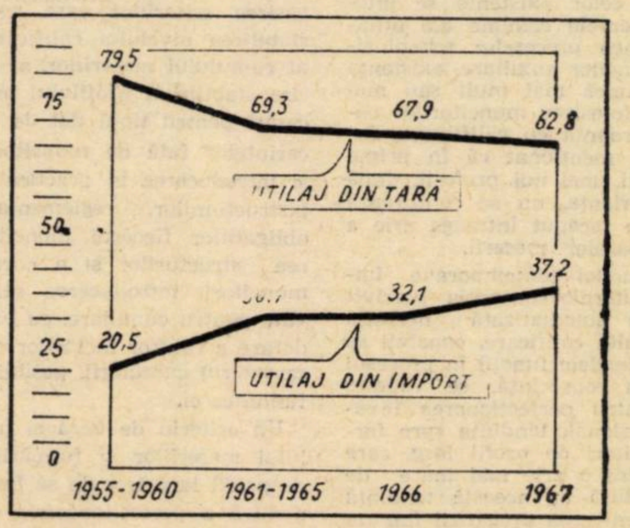

CONTRIBUȚIA INDUSTRIEI NOASTRE constructoare de mașini la realizarea vastului program de investiții a crescut an de an: ea a produs în 1967 aproape de două ori mai multe utilaje decît în anul 1960. Dacă analizăm curbele din grafic constatăm însă că ponderea utilajului pentru investiții executat în țară a scăzut în ultimii ani, în favoarea celui din import.

Acest fapt ar putea fi explicat și prin ritmul rapid de creștere al investițiilor. O cauză importantă rezidă însă în tendința multor titulari de investiții de a se orienta cu precădere către utilajele din import, fără a investiga în măsură suficientă posibilitățile interne.

Industria construcțiilor de mașini are reale posibilități să aducă un aport mai substanțial la dotarea cu utilaje a noilor obiective industriale. Pentru aceasta, ar fi utilă o mai largă consultare între beneficiarii investițiilor și constructorii de mașini și utilaje. Studierea în profunzime a necesarului de mașini utilaje și instalații pentru anii viitori va permite stabilirea căilor concrete care să asigure fabricarea unora din ele în unitățile specializate din țara noastră, lărgirea cooperării între întreprinderi și implicit diminuarea corespunzătoare a importurilor.

rea termenelor de punere în practică a unor măsuri prevăzute în studiile de organizare științifică a producției și a muncii, perfecționarea sistemului de organizare a reviziilor și reparațiilor fondurilor fixe, reducerea stagnărilor în producție etc.

Ne aflăm într-o perioadă de intensă activitate pentru încheierea anului de plan pe 1968 și de pregătire a condițiilor tehnico-materiale și organizatorice necesare creării cadrului propice pentru desfășurarea în bune condiții a muncii în anul viitor. În acest timp este necesar, mai mult ca oricînd, ca atenția întreprinderilor să fie îndreptată, cu precădere, spre cunoașterea și atragerea operativă în sfera activă a producției a rezervelor din sectoarele cheie : **utilizarea din plin a capacităților de producție, a forței de muncă și a timpului de lucru, asimilarea elementelor noi de tehnică și tehnologie etc., astfel încît producția și productivitatea muncii să cunoască o linie mereu ascendentă.**

Victor IONESCU
directorul Direcției de statistică a Municipiului București

B. VASILESCU

FORȚA DE MUNCĂ

PROFESIUNILE DE PROFIL LARG, CERINȚĂ A PRODUCȚIEI MODERNE

O lege generală a producției sociale

Analiza procesului diviziunii muncii l-a dus pe Marx la constatarea că transformarea muncii este **o lege generală a producției sociale, ale cărei cerințe sînt formarea omului capabil să se adapteze condițiilor în continuă schimbare ale muncii, determinate de progresul tehnic și de schimbarea condițiilor sociale în care se desfășoară munca ; înlocuirea individului parțial, purtător al unei funcții sociale de detaliu, cu individul multilateral dezvoltat pentru care diferitele funcții sînt feluri diferite de activități care își iau locul una alteia. După părerea noastră, legea transformării muncii este legea de mișcare a diviziunii muncii. Pătrunderea conținutului intim al acțiunii acestei legi oferă posibilitatea înțelegerii specializării și cooperării ca două laturi inseparabile ale diviziunii muncii, formele ei de existență.**

În condițiile capitalismului, aceste cerințe, datorită caracterului relațiilor sociale, nu se pot realiza decît ca tendințe și numai prin înfruntarea dintre cele două clase fundamentale — exploatatori și exploatați.

Progresele științei și tehnicii au adus unele elemente noi. Știința a pus la îndemînă, între altele, mijloace de investigație și noi date care indică cu suficientă precizie nivelul optim de cheltuire a energiei fizice și intelectuale a omului, în condițiile căruia se poate obține o productivitate mare a muncii.

Folosirea lor nu împiedică și nici nu poate împiedica modul contractoriu de acțiune a legii, dată fiind natura antagonistă a orînduirii capitaliste.

În societatea socialistă, care așează în centrul preocupărilor omul și aspirațiile sale, cerințele **legii transformării muncii** pot fi larg realizate, așa cum au întrevăzut Marx și Engels.

Formarea oamenilor societății socialiste, multilateral dezvoltați, nu neagă însă necesitatea unei anumite specializări și repartizări a oamenilor pe diferite ramuri ale producției sociale.

În mod practic, realizarea cerințelor legii transformării muncii înseamnă mărirea diapazonului competenței profesionale și a specialiștilor, schimbarea **ritmului sau condițiilor** și **caracterului** muncii pe o anumită durată de timp. Forma în care în mod organizat se realizează în producția socialistă acest schimb de activități este **cumularea funcțiilor de muncă și a meseriilor.**

Tendințe ale diviziunii profesionale a muncii

Formă concretă a diviziunii sociale a muncii, diviziunea profesională a muncii pune în evidență factorii a căror interacțiune constituie baza mobilității meseriilor, și anume perfecționarea și diferențierea instrumentelor de muncă, dezvoltarea cunoștințelor științifice și cumularea experienței de producție, și permite reliefarea categoriilor **meserie, specialitate** și **calificare.**

În condițiile actuale, intruziunea științei în întreaga sferă a producției materiale la o scară de dimensiuni necunoscute epocilor anterioare ale dezvoltării sociale, transformările rapide ce se produc sub influența științei în tehnică și tehnologia producției determină schimbări în compoziția profesională a forței de muncă, modifică continuu conținutul meseriilor. Ștergerea treptată a deosebirilor între diferitele aspecte ale muncii, dispariția în timp a granițelor dintre meseriile adiacente, unificarea meseriilor pe calea integrării lor, multilateralitatea profilului de producție constituie una dintre particularitățile producției contemporane.

Examinarea atentă a schimbărilor ce se petrec în diviziunea profesională a muncii într-o seamă de țări cu un grad înalt de dezvoltare industrială indică existența următoarelor tendințe în dezvoltarea profesiunilor : a) cea mai mare creștere relativă o cunosc profesiunile noi și cele care și-au schimbat conținutul sub influența transformărilor intervenite în tehnică, tehnologie și organizarea producției ; b) se micșorează numărul profesiilor, prin concentrarea lor, pe baza lărgirii profilului și conținutului comun al muncii ; c) are loc o sporire continuă a profesiilor comune mai multor ramuri.

Totodată se remarcă : a) dispariția unor meserii vechi, în primul rînd a celor care presupun muncă grea și dăunătoare, muncă necalificată și puțin calificată ; b) schimbarea conținutului unor meserii ce se mențin ; c) apariția de noi meserii cu profil mai larg, care unesc sau înlocuiesc o seamă de meserii.

Factorii obiectivi care generează formarea de noi meserii din cele existente sînt fie încărcarea incompletă a timpului de lucru al muncitorului în meseria sa de bază, fie reducerea necesarului de muncitori pentru executarea acelorași operațiuni, datorită creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor. Factorii amintiți constituie totodată și criteriile de economicitate pe care trebuie să se bazeze măsurile de dirijare conștientă a procesului de formare a noilor meserii din cele existente.

Procesul de formare a unor noi meserii prin unificarea celor existente se întemeiază pe elementele comune ale utilajului, similitudinea proceselor tehnologice, ponderea muncilor auxiliare, existența funcțiilor de muncă mai mult sau mai puțin omogene, folosirea muncitorilor calificați în concordanță cu calificarea dobîndită. Trebuie menționat că în prima etapă a devenirii unei noi profesii, după cum arată experiența, nu se conturează deodată și de la început întreaga arie a obligațiilor viitoarelor meserii.

Evoluția producției contemporane impune tot mai puternic concepția potrivit căreia producția automatizată necesită muncitori cu înaltă calificare, capabili să îndeplinească diferitele funcții în procesul de producție. În consecință, se vădește preocuparea pentru perfecționarea învățămîntului profesional, tendința spre formarea de muncitori de profil larg, care să poată îndeplini o arie mai mare de lucrări. În legătură cu această tendință se observă concentrarea pregătirii într-un număr cît mai mic de profesii, pe calea unirii profesiilor înrudite prin conținutul lor.

În țara noastră, ca și în celelalte țări socialiste, vechea diviziune a muncii este desrădăcinată treptat în funcție de progresul tehnic, de creșterea dotării tehnice și energetice a muncii, de creșterea nivelului de cultură tehnică și generală. Baza tehnică și economică a acestui proces o constituie industrializarea țării la nivelul tehnicii mondiale.

Crearea noilor meserii are loc de regulă pe calea cumulării activităților de producție ale muncitorilor — **cumulul meseriilor** respectiv îndeplinirea de către același muncitor în același timp a unor munci de genuri diferite și **cumulul funcțiilor,** în înțelesul îndeplinirii de către același muncitor a unor funcții ce aparțin la meserii diferite.

La început muncitorii îndeplinesc numai operațiile de bază ale noii meserii și abia treptat profilul lor se îmbogățește. Faptul este mai perceptibil în cazul formării noilor meserii ce apar ca urmare a introducerii în execuția lucrărilor a noi materiale, noi tehnologii și noi metode de execuție.

Experiența arată că cea mai bună variantă de cumulare se obține atunci cînd se realizează o rațională repartizare a oamenilor, mai buna folosire a timpului de muncă, a experienței și cunoștințelor lor, precum și mărirea randamentului utilajului întrebuințat.

Nu o sumă mecanică de vechi profesii

În mod practic cumularea meseriilor se înfăptuiește prin însușirea de către muncitori a celei de a doua și a treia meserii. **Meseria cumulată se prezintă nu ca o sumă mecanică a unor vechi profesii, ci ca o meserie calitativ nouă prin caracterul muncii și diapazonul său, prin strînsele legături între genuri și activități adiacente, unite prin comunitatea caracteristicilor tehnice și organizatorice.**

Prin cumularea activităților se obține ocuparea mai largă a timpului de muncă, eliberarea unei părți a muncitorilor ocupați pînă la cumulare în procesul de muncă datorită lărgirii cercului de operații ale muncii (sau reducerea necesarului de muncitori pentru executarea aceluiași volum de lucrări) și, o dată cu aceasta, gruparea preocupărilor pentru policalificarea muncitorilor.

Cumularea activităților de producție nu exclude necesitatea specializării muncitorilor. Valoarea specializării constă în faptul că adîncește cunoștințele pentru un cerc mai restrîns de operații de muncă. Cumulul activităților de producție constituie baza pe care apare profesiile de larg profil, o etapă necesară prin care muncitorul aflat în producție poate dobîndi profesiunea de profil larg.

În cazul profesiilor de profil larg avem de-a face nu cu o simplă cumulare a diferitelor meserii anterioare, ci cu depășirea granițelor specializării profesionale formate în trecut, cu apariția unui nou tip de muncitor, cu un orizont mai larg.

Formarea profesiilor de profil larg se bazează pe obținerea de către muncitori a unor cunoștințe tehnice și deprinderi multilaterale, referitoare la un șir de meserii. Învățarea metodelor și deprinderilor de muncă se bazează în acest caz pe folosirea largă a mijloacelor mecanizate. Ca urmare, iscusința și deprinderile manuale nu mai constituie pentru activitatea muncitorului de profil larg o condiție determinantă.

Criteriile generale

considerate în unele țări că stau la baza profesiilor de profil larg sînt : a) folosirea în procesul muncii a acelorași scule, mijloace mecanice, dispozitive și aparate ; b) folosirea acelorași materiale ; c) priceperea de a regla, demonta, monta și instala mijloacele moderne de producție ; d) folosirea și executarea parțială a documentației tehnice ; e) efectuarea calculelor tehnice.

Problema ce se cere rezolvată este găsirea acelor limite în cadrul cărora cumulul profesiilor și lărgirea profilului activității muncitorului este nu numai posibil, dar și economic și rațional.

Rezolvarea acestei probleme depinde de găsirea criteriilor care pot conduce la stabilirea nivelului calificării ca rezultat al cumulului meseriilor, al unei mai precise stabiliri a profilului muncitorilor necesari pentru tipul dat de producție și a cerințelor față de muncitori ; elaborarea și introducerea în practică a regulilor și instrucțiunilor, reglementarea precisă a obligațiilor fiecărui muncitor, introducerea structurilor și a normativelor de muncitori, introducerea salarizării adecvate pentru cumulare, cu luarea în considerare a tuturor factorilor care determină caracterul cumulării, posibilitatea și oportunitatea ei.

Un criteriu de bază și în cazul cumulului meseriilor și formării profesiunilor de profil larg trebuie să fie eficiența economică a perfecționărilor ce se preconizează.

prof. univ. Miron BELEA

OBIECTIVE NOI

Realizarea indicatorilor proiectați

RUBICONUL EFICIENȚEI

NAPOLEON AVEA O VORBĂ „On s'engage et puis on voit" (Pornește la acțiune și vezi pe urmă ce e de făcut). Nu e sigur că proceda chiar așa, dar e sigur că a cîștigat destule bătălii. Ne îndoim însă că în domeniul investițiilor bătăliile pot fi cîștigate fără a fi pregătite anticipat în cele mai mici detalii iar bătăliile pot fi considerate cîștigate atunci cînd atît mersul lucrărilor cît și atingerea indicatorilor prevăzuți în proiecte au loc conform termenelor din grafice. Aceste termene constituie Rubiconul eficienței și al bunei gospodăriri pe care orice participant la o lucrare de investiții trebuie să aibă ambiția să-l treacă.

REALIZAREA la termenele prevăzute a parametrilor tehnico-economici prevăzuți în documentațiile tehnice ale noilor instalații și linii tehnologice are o mare însemnătate pentru economia națională, întrucît de aceasta depinde nivelul eficienței economice a investițiilor, punerea în circuitul economic a noi și valoroase bunuri materiale.

Sub acest raport, multe din noile unități industriale ale Ministerului Industriei Chimice au marcat, în primele 9 luni ale anului, progrese substanțiale. Nu mai puțin de 24 de instalații noi și-au atins indicatorii tehnico-economici proiectați (din care unele înainte de termen) realizînd o producție mai mare decît prevederile. Printre acestea se numără secția de soluții injectabile (101% față de capacitatea finală, respectiv, 128% în raport cu graficul) și cea de drajeuri (107,6% și, respectiv, 134,5%) de la Uzina de medicamente-București, secția de fire textile relon (103,2% și, respectiv 114%) de la Uzina de fibre sintetice-Săvinești etc. →

HIBRIDUL DE PORUMB nr. 1194

Deocamdată are numai număr. S-ar putea să se impună și cu un nume. Rezistent la secetă, boli și cădere, hibridul de porumb nr. 1194, obținut de cercetătorii de la Stațiunea experimentală Lovrin, s-a situat pe primul loc între cei peste 80 de hibrizi cultivați pe terenurile Comisiei de stat pentru încercarea soiurilor. Deși anul a fost mai puțin favorabil pentru porumb, hibridul a dat o producție între 6000 și 6900 kg boabe la hectar. Cea mai mare producție, de 10 400 kg la ha, a fost realizată la Centrul de încercare a soiurilor Dohangia. Pe terenurile irigate recoltele au variat între 10 și 13 tone la hectar. Începînd din primăvara viitoare noul hibrid de porumb va fi înmulțit, în vederea cultivării lui în Oltenia și zonele de vest ale țării.

LITORAL 1969

Ospitalitatea litoralului nu se numără doar în dărnicia naturii însorite și a plajelor atractive, ci și în numărul crescînd de hoteluri, restaurante, campinguri și alte amenajări turistice. Astfel, la Mamaia sînt acum în construcție trei hoteluri cu cîte 1000 de locuri și două restaurante mari. La Eforie Nord se va înălța un complex motelier cu 400 locuri și un grup de căsuțe cu 1000 locuri, iar la Eforie-Sud două restaurante cu 1200 locuri și un mare centru de deservire al cooperației meșteșugărești. În „Stațiunea tineretului" de la Costinești a început construcția unei noi tabere alcătuită din 32 de căsuțe din panouri prefabricate din beton, însumînd 400 locuri și un camping cu 250 de locuri. Cel mai mare șantier de pe litoral se află la Mangalia Nord. Pînă la începerea viitorului sezon estival aici își vor deschide porțile încă 15 hoteluri, 80 de căsuțe din prefabricate, 8 restaurante, un camping, oficiu poștal, agenții de voiaj și turism, un mare complex comercial. Capacitatea stațiunilor de pe litoralul nostru se mărește astfel cu aproximativ 13.000 locuri.

REFLECŢII

...ŞI DESPRE UTILITATEA UNEI ŞTIINŢE ALE CĂREI AFIRMAŢII POT FI ADEVĂRATE SAU FALSE

acad. Grigore C. MOISIL

AM ARĂTAT în numărul trecut care este înţelesul, după mine, al ideii că matematica este o *ştiinţă în care nu se ştie despre ce se vorbeşte.*

Să încercăm să vedem dacă nu cumva o interpretare de acelaşi tip îl are şi jumătatea a doua a expresiei pline de umor a lui Russell : *nu se ştie dacă ceea ce matematica spune este adevărat sau fals.* Aici importanţa economică a interpretării este încă şi mai mare decît în primul caz.

Să presupunem, de exemplu, şi nu sînt sigur că lucrul nu s-a şi întîmplat, că se face un plan de deplasare al vagoanelor goale. Se ştie că o astfel de problemă are importanţă. În diferite staţii de cale ferată există vagoane goale care trebuie să fie transportate în alte părţi, unele sînt vagoane cisternă, altele sînt vagoane platformă ş.a.m.d. Pentru a face planul de transport al vagoanelor goale am nevoie de rapoartele şefilor de gară asupra vagoanelor goale care se află la ei. Dacă aceste rapoarte sînt false şi în ciuda lor, în gara Babadag nu se află, de pildă, nici un vagon cisternă atunci, oricît ar fi de perfecţionat calculatorul pe care îl întrebuinţez, oricît ar fi de perfecţionate metodele matematice pe care le folosesc, este inutil să dau o telegramă gării Babadag : „trimiteţi un vagon cisternă la Cîmpina". Mi se va răspunde că nu este nici un vagon cisternă la Babadag şi că, bineînţeles, nu pot să-l trimită. Iată că rezultatele oricărui plan economic făcut pe baze matematice nu e valabil decît dacă plecăm de la baze adevărate. Eu nu pot, numai în urma unui raţionament bine făcut, a unui calcul bine făcut, a întrebuinţării unui calculator oricît de perfecţionat, să ajung la concluzii utilizabile, economic valabile, dacă evidenţa primară este proastă.

Bineînţeles, avem şi efectul, aş zice „moralizator" al calculatoarelor şi al metodelor matematice. Calculatoarele nu pot să fie corupte. Orice inspector poate să fie poftit în casă, tratat cu o masă bună şi chiar, se zice, aşa am văzut în gazetă, înzestrat cu anumite cadouri plăcute. Calculatorul nu cedează. Şi dacă, atunci cînd calculatorul va da o soluţie, se va constata că ea nu corespunde realităţii, ar putea să se întîmple un lucru grav. Problema aceasta, a evidenţei primare, a fost adeseori considerată ca o piedică esenţială în introducerea metodelor matematice în rezolvarea problemelor economice. Ce folos, îmi spunea un prieten, să fac un plan raţional de distribuţie a unui produs în Bucureşti cînd, fără să fiu avertizat, de seara pînă dimineaţa o stradă poate fi barată.

Evident, dacă condiţiile se schimbă, soluţia se schimbă şi ea, dar tocmai din aceste motive este bine să utilizăm metodele matematice. Cînd se va putea arăta numeric paguba produsă de faptul că, în timpul nostru, o stradă se barează fără să se anunţe din vreme acest lucru, atunci se vor putea lua măsuri. Atunci va fi nevoie să se ia măsuri.

Mi s-a povestit că într-o ţară, atunci cînd s-au introdus anume maşini pentru controlul contabilităţii, a apărut o molimă de sinucideri printre casieri. Evident că o asemenea poveste tristă poate stîrni mila sufletelor blînde. Nu şi a contribuabilului.

Aceste realizări sînt însă umbrite de faptul că, **la începutul lunii octombrie, mai erau totuşi 19 instalaţii la care, deşi a expirat perioada de urmărire prin grafice, principalii indicatori tehnico-economici proiectaţi n-au fost atinşi.** Dintre acestea o situaţie deosebită prezintă unele din instalaţiile Combinatului chimic-Craiova, Combinatului de îngrăşăminte chimice-Tg. Mureş şi, în măsură mai mică, cele de la Combinatul chimic-Borzeşti. Nivelele realizate la principalii indicatori tehnico-economici în trimestrul III/1968, faţă de cele proiectate, sînt prezentate în tabel.

Neatingerea parametrilor proiectaţi s-a repercutat negativ asupra îndeplinirii sarcinilor de plan : **în pimele 10 luni ale anului, Combinatul de la Tr. Măgurele a rămas dator economiei naţionale cu circa 65 000 tone amoniac, iar cel de la Craiova cu peste 30 000 tone amoniac, mai mult de 3 600 tone acid acetic şi cu circa 32 000 tone butanol.**

Factorul comun care a determinat o atare situaţie este **nefuncţionarea utilajelor la capacitatea prevăzută în documentaţia tehnică** din cauza deselor defecţiuni înregistrate, consecinţă directă a abaterilor repetate de la disciplina tehnologică. La instalaţia de amoniac de la Combinatul chimic-Craiova, de pildă, datorită unor defecţiuni mecanice, a fost necesară în trimestrul III o refacere a înzidirii convertoarelor de metan. În primele 9 luni din acest an au fost înregistrate aici nu mai puţin de 5 330 ore staţionare, ca urmare a defecţiunilor tehnice (mecanice şi electrice). De asemenea, la instalaţia de acetilenă de la acelaşi combinat defecţiunile mecanice, electrice şi tehnologice au provocat opriri ale instalaţiilor de cîte 6—7 zile pe lună.

Un alt element comun este **lipsa de măsuri corespunzătoare de prevenire şi combatere a coroziunii premature a utilajelor**. Procesele chimice, caracterizate prin temperatură, presiune şi capacitate de combinare ridicată a diferitelor substanţe, rezultate din reacţii, determină o corodare accentuată a instalaţiilor şi utilajelor tehnologice. Acest fenomen poate fi în bună parte preîntîmpinat prin aplicarea unor măsuri speciale de protecţie a utilajelor, în funcţie de specificul fiecărei faze a proceselor tehnologice. Or, întîrzierea aplicării unor astfel de măsuri sau absenţa lor, au provocat fisuri, spărturi, degradări premature, care au dus la stagnări, deci la pierderi de producţie. Coroziunea avansată la instalaţia de producere a amoniacului de la Combinatul de îngrăşăminte chimice-Tr. Măgurele, de pildă, a determinat oprirea ei în vederea efectuării de remedieri, fapt ce a provocat, la rîndul său, nefuncţionarea instalaţiilor de acid fosforic şi îngrăşăminte complexe, din lipsă de materie primă (amoniac). Înlocuiri de piese determinate de coroziunea avansată necesită şi instalaţia de acid fosforic de la acelaşi combinat, instalaţia de tricloretilenă de la Combinatul chimic-Borzeşti etc.

Dacă acestea sînt unele din cauzele ce puteau fi înlăturate de colectivele respective, ajutate îndeaproape de specialiştii direcţiilor generale din minister, au fost însă altele care demonstrează o inexplicabilă neglijare a eficienţei economice a unor investiţii, intervenţia unor „corecturi" nu în proiect, aşa cum ar fi normal, ci în plin proces de producţie. La combinatele chimice de la Craiova şi Turnu Măgurele unele instalaţii tehnologice au fost oprite pe parcurs, în vederea operării unor modificări pe liniile de fabricaţie, completării şi înlocuirii de utilaje necorespunzătoare, sau la care parametrii proiectaţi au fost greşit calculaţi. Asemenea situaţii s-au întîlnit atît la instalaţiile de amoniac şi acetilenă de la Combinatul din Craiova, la cele de acid fosforic şi îngrăşăminte complexe de la Combinatul din Turnu Măgurele, cît şi la alte instalaţii.

De ce necesitatea unor asemenea completări şi înlocuiri de utilaje, abia după punerea în funcţiune ? Pentru că atît proiectanţii, tehnologii, cît şi specialiştii din cadrul Ministerului Industriei Chimice, care au aprobat documentaţia tehnică a noilor instalaţii, nu au studiat cu atenţie legăturile tehnologice între diferitele utilaje, oportunitatea lor în cadrul fluxurilor de fabricaţie. Nu ar fi fost normal ca acestea să fie văzute încă în fază de proiect şi să se evite astfel pierderi care se cifrează la milioane de lei ?

Întreprinderea	Realizat faţă de proiect (%)		
	Capacitatea de producţie	Productivitatea muncii	Preţul de cost
Combinatul chimic-Craiova			
— instalaţia de amoniac	62	72	146
— instalaţia de acetilenă	50	35	292
Combinatul de îngrăşăminte chimice-T. Măgurele			
— instalaţia de amoniac	16,1	14	389
— instalaţia de îngrăşăminte complexe	19	11	274
— instalaţia de acid fosforic	37	—	—
Combinatul chimic-Borzeşti			
— instalaţia de tricloretilenă	80	42	180

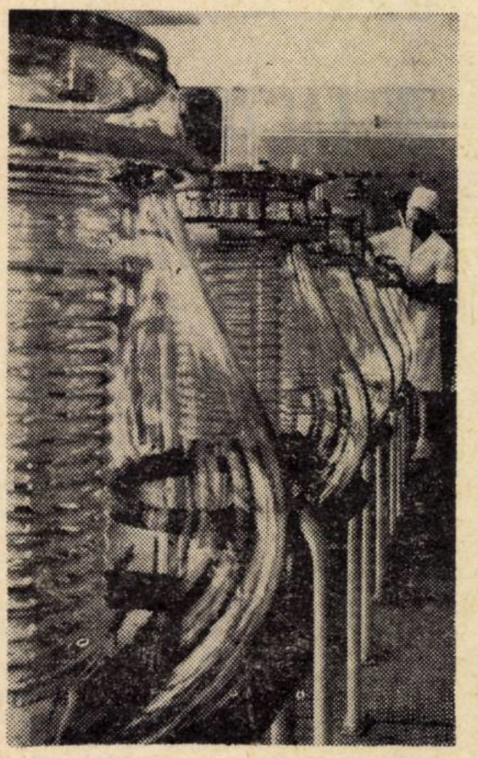

Secţia de soluţii injectabile de la Uzina de medicamente-Bucureşti

În loc să studieze aceste fenomene şi să stabilească măsuri corespunzătoare de înlăturare a lor, unii specialişti, atît din întreprinderile amintite, cît şi din Ministerul Industriei Chimice, înclină să susţină că neatingerea parametrilor proiectaţi, îndeosebi la combinatele chimice de la Craiova şi Turnu Măgurele, s-ar datora numai insuficienţei pregătiri a cadrelor care lucrează la aceste unităţi. Hotărît lucru, insuficienta calificare a cadrelor de operatori chimişti şi lăcătuşi-mecanici (de exemplu la Combinatul de la Tr. Măgurele), are repercusiuni nefavorabile asupra procesului de producţie ; aceştia, neputînd stăpîni tehnica automatizată din dotare, nu reuşesc să folosească instalaţiile la nivelul potenţialului lor. Dar cine dacă nu comitetele de direcţie, specialiştii din fiecare unitate şi din minister au datoria să ia măsuri în vederea ridicării nivelului de pregătire profesională a colectivelor din exploatare ? Desigur, prin iniţierea unor cursuri de calificare cu tematică adecvată profilului diferitelor meserii, prin desfăşurarea unor schimburi de experienţă şi alte acţiuni de acest fel bine organizate, se pot evita acele situaţii cînd oamenii sînt puşi să lucreze la instalaţii pe care le văd pentru prima oară.

Multe constatări rămîn adesea... numai constatări, fără măsuri practice — iată în final cauza cauzelor care conduce, mai ales la Combinatele de la Craiova şi Tr. Măgurele, la neatingerea parametrilor proiectaţi la termenele prevăzute de grafice.

S. POPESCU

CERCETARE-APLICARE

COORDONATOR UNIC

În multe ţări cu o tehnică avansată cercetarea nu se desparte de scopul ei final, de rezultatele obţinute, fiind întotdeauna legată de realizarea unui obiectiv util societăţii. Sînt indicate, ca etape de realizare : cercetarea, dezvoltarea, producţia pe scară industrială şi studiul pieţei şi al desfacerii. Dintre acestea, **dezvoltarea** este etapa cea mai dinamică şi costisitoare. Prin intermediul ei se transpun în practică rezultatele cercetărilor. Este o activitate pur tehnologică, influenţînd mult durata de realizare a întregului ţel urmărit prin cercetare. Atît la iniţierea cercetărilor cît şi între etapele de realizare a acestora, factorul care influenţează hotărîtor începerea şi continuarea activităţii este eficienţa economică, care se stabileşte în baza unor studii. În acest fel cercetarea este strîns legată de dezvoltare, iar asigurarea acestei activităţi continue este încredinţată unui conducător unic, aşa numitului „project manager", care are un aparat de lucru alcătuit din cercetători, proiectanţi, economişti şi constructori şi care, sub directa sa îndrumare, asigură finalizarea obiectivului dat.

La noi în ţară, încă se manifestă întîrzieri, uneori destul de apreciabile, în introducerea rezultatelor cercetărilor în producţie. Acest fapt conduce inevitabil la îmbătrînirea morală a ideilor noi şi se ajunge pînă la cazul extrem de neplăcut, de neaplicare completă a rezultatelor cercetărilor, deci la pierderea totală a fondurilor materiale şi băneşti investite.

Dintre deficienţele cele mai pregnante care apar în această activitate pot fi citate următoarele : lipsa unui coordonator unic al întregului proces al cercetării ştiinţifice, inclusiv valorificarea ; cercetarea pe de-o parte şi valorificarea pe de altă parte constituie planuri diferite, ele cer deci evidenţă şi urmărire diferită ; beneficiarii nu sînt cunoscuţi de la început şi rezultatele cercetărilor nu sînt aplicate la toţi beneficiarii posibili ; experimentarea nu se face întotdeauna de cadre bine pregătite sau, de cele mai multe ori, se face de cei care nu au luat parte la efectuarea cercetărilor ; încă nu →

există o formă de cointeresare comună pentru toți factorii care iau parte la întregul proces al cercetării: cercetător, proiectant, executant, beneficiar.

În noua orientare a activității Consiliului Național al Cercetării Științifice se pune accentul pe valorificarea cercetărilor încheiate, creîndu-se un compartiment special care să îndrume și să controleze pe viitor această activitate. Desigur că prin acest organ de coordonare la nivel înalt se vor elabora instrumentele necesare de urmărire și control operativ, a cercetărilor și vor fi date principii metodologice de calcul și evidență a eficienței economice a cercetărilor.

Apare dintru început necesitatea clarificării noțiunilor: cercetare, dezvoltare și valorificare. Dacă ne referim la **valorificare** în sensul pur al acestei noțiuni, este de la sine înțeles că aceasta nu poate avea loc decît după etapa de dezvoltare, adică atunci cînd noul a fost introdus și funcționează în plinul său în producție. Însă dacă se vorbește de **valorificarea rezultatelor cercetărilor,** este discutabil dacă și dezvoltarea poate fi subsumată procesului de valorificare. De asemenea, se poate pune întrebarea firească: cît timp trebuie urmărită și evidențiată valorificarea în producție? De aci, necesitatea elucidării acestor noțiuni, pentru a se găsi un limbaj comun pentru toate unitățile care se ocupă de activitatea de cercetare. Pe această linie de gîndire se poate face încă un pas înainte, prin elaborarea unei terminologii specifice ramurii „știința și deservirea științei".

O altă problemă este elaborarea unor planuri sau programe prioritare unice care să cuprindă realizarea unor obiective, cu sarcini și termene concrete pe fiecare unitate în parte, de cercetare, de proiectare și de execuție, și acestea calculate pe baza unei programări științifice a tuturor activităților. Un coordonator unic este mai mult ca necesar pentru asigurarea îndeplinirii tuturor acestor sarcini în termenele stabilite. În acest caz contractarea este indicată a se face cu un singur beneficiar, chiar dacă rezultatele cercetărilor vor fi aplicate de mai mulți beneficiari. O astfel de concepție va permite constituirea unor colective complexe alcătuite din cercetători, proiectanți și executanți, apropiind mult cercetarea și producția.

Pot fi puse în discuție și alte probleme legate de cercetare ca: organizarea unor unități sau secții specializate pe ramuri economice pentru a executa stațiile pilot, unele experimentări și încercări etc., elaborarea unor evidențe de urmărire a realizărilor, inclusiv valorificarea metodologia de calcul a eficienței economice în cercetare și altele.

ing. R. MANOLESCU
consilier, C.N.C.S.

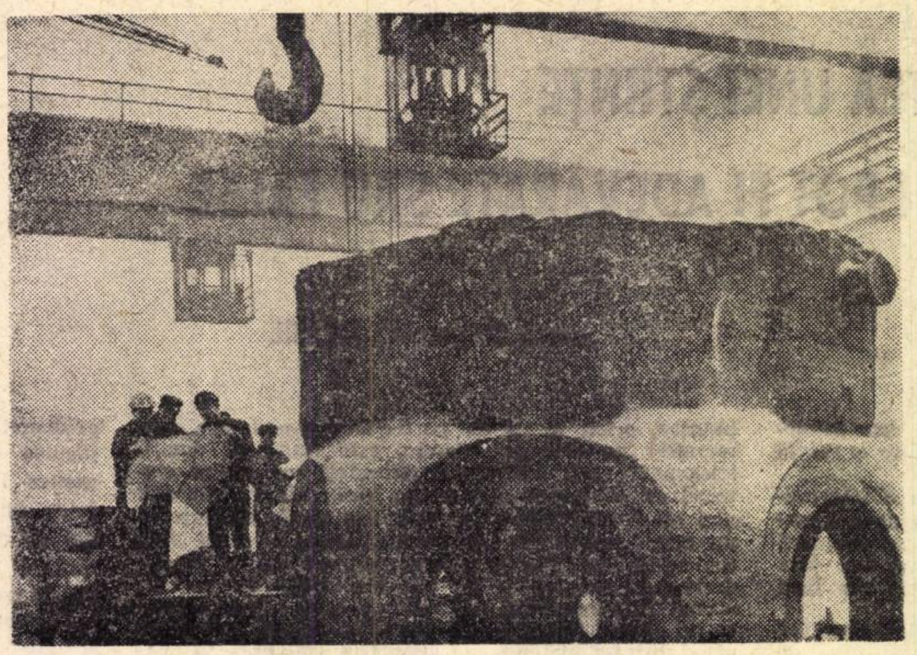

La Uzina de mașini grele București s-a turnat cel de-al doilea butuc rotor pentru turbina hidraulică de 178 MW ce va fi montată la Hidrocentrala de la Porțile de Fier. Turnarea acestei piese grele de 150 tone, este realizarea unui colectiv de specialiști din uzină în colaborare cu specialiștii Institutului de cercetări tehnologice pentru construcții de mașini.

În foto: **Piesa turnată ce va fi expediată la Uzina constructoare de mașini-Reșița pentru prelucrare.**

DIN ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR CENTRALE ECONOMICE

● **Ministerul Petrolului,** în colaborare cu Consiliul Naional al Inginerilor și Tehnicienilor, a organizat, în luna noiembrie a.c., la Ploiești, un simpozion pe tema „Producerea și utilizarea lubrifianților". Au participat cercetători de la Institutul pentru prelucrarea țițeiului și specialiști din rafinăriile țării.

● În cursul lunii noiembrie **Ministerul Industriei Chimice** în colaborare cu Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor și Academia Republicii Socialiste România au organizat o consfătuire cu circa 200 de specialiști pe tema „Materiale și metode de combatere a coroziunii în industria chimică".

● **Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene** și Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor au organizat în luna noiembrie a.c. simpozioane și conferințe pe temele: „Realizări în domeniul exploatării, întreținerii și reparării automobilelor", „Determinarea curenților de circulație în condițiile țării noastre", „Organizarea și executarea întreținerii drumurilor modernizate, cu îmbrăcăminți asfaltice, de beton și ciment", „Evoluția costurilor sistemelor rutiere și a lucrărilor de modernizări de drumuri din țara noastră", „Perspectivele privind realizarea unei rețele de autostrăzi în Republica Socialistă România" etc.

● Din inițiativa **Ministerului Minelor,** a avut loc în luna noiembrie a.c. la București Conferința națională de tehnică minieră. S-au prezentat o serie de referate, ca: „Realizări și orientări în dezvoltarea tehnică a industriei miniere din Republica Socialistă România", „Probleme actuale și de perspectivă privind valorificarea rațională a cărbunilor din România", „Valorificarea resurselor de minereu de fier din țara noastră și asigurarea de resurse suplimentare" etc.

● La Constanța s-a ținut în prima decadă a lunii noiembrie o consfătuire tehnico-științifică organizată de **Ministerul Industriei Alimentare,** pe tema „Tehnica nouă în industria morăritului".

ESTETICA INDUSTRIALĂ

UN FACTOR AL COMPETITIVITĂȚII

ESTE CUNOSCUT că determinanții cererii externe sînt funcții ale unui mare număr de variabile, funcții atît de natură endogenă, cît și exogenă.

Dat fiind că majoritatea variabilelor pot fi cuantificate, pe baza unor calcule, se poate determina și aportul la competitivitate adus de cea mai mare parte din factorii endogeni.

Și totuși mai sînt factori determinanți ai cererii care nu pot fi măsurați, dar care au de asemenea un rol important în dinamizarea și promovarea exportului. Dintre acești factori, frumosul, estetica industirală este acel factor căruia astăzi, mai mult decît ieri, i se acordă toată atenția în producția și comerțul internațional. Aceasta se reflectă și în existența unui număr de 46 institute de estetică industrială din 32 țări. Aceste institute sînt grupate în „Consiliul Internațional al societăților de estetică industrială", fondat în anul 1957 și recunoscut de către UNESCO; el colaborează în același timp și cu alte organizații internaționale.

Astăzi estetica industrială a reușit să se impună ca o disciplină științifică pe profilul coordonării acelor laturi ale științei și artei care sînt îndreptate spre îmbunătățirea organizării producției și proceselor de muncă, îmbinîndu-se astfel într-o sinteză reușită tehnica avansată, calitatea, frumosul și utilitatea. Este exagerată părerea întîlnită uneori că prin trecerea de la producția meșteșugărească la producția mașinistă ar fi avut loc un divorț între frumos și util. După cum este de asemenea exagerat să credem că prin estetica industrială oricît de reușit ar fi ea aplicată, se pot suplimenta sau chiar înlocui toți ceilalți factori interni care codetermină cererea. În orice domeniu al producției industriale se pun probleme complexe, în funcție de caracterul produsului, destinație, dimensiuni, structură tehnică, variante de materiale, noutate, specificul pieței, respectiv al cumpărătorului potențial, culoarea etc.

Desigur, esteticianul nu poate fi improvizat și mai ales nu e permis de a-l improviza în domeniul esteticii industriale. De aceea, toate institutele de estetică industrială sînt preocupate și au, în centrul atenției lor, formarea de cadre specializate în estetica industrială.

Despre repercusiunile esteticii industriale asupra exportului se poate spune că elementele ei sînt un factor al competitivității. Comercialiștii din întreprinderile noastre de comerț exterior au fost amplu confruntați de această realitate, iar cei care vizitează an de an tîrgurile și expozițiile internaționale au avut de asemenea ocazia să se convingă de acest lucru.

În realitate, estetica industrială face parte integrantă din calitatea produsului industrial. Directivele date de conducerea de partid și de stat cu privire la ridicarea calității produselor noastre la nivelul tehnicii mondiale, precum și cele cu privire la creșterea eficienței și rentabilității exporturilor noastre, includ implicit și sarcina de preocupare față de aspectul estetic al produselor.

Cîteva inițiative luate pînă acum pe linia esteticii industriale de unele ministere coordonatoare de sectoare de producție, cît și de comerț, sînt binevenite. Dar, nu și suficiente. De aceea se cere o promovare largă a inițiativei, întreprinderea unor măsuri coordonate pe ramuri și subramuri industriale.

dr. docent T. CRISTUREANU

AGRICULTURĂ

În organizarea teritoriului

LOCUL CAZULUI PARTICULAR ÎN CADRUL CONCEPȚIEI UNITARE

POPULAȚIA PLANETEI crește în medie cu 3‰ pe an, ceea ce în 33 ani conduce la dublarea ei. În țara noastră vor reveni 4 locuitori la un hectar teren arabil față de 2 locuitori în prezent. Pentru a satisface nevoile de hrană ale unei populații în creștere și acoperirea cerințelor unui nivel de trai mai ridicat, apărarea, conservarea și folosirea rațională a pămîntului constituie o preocupare a întregii națiuni, fapt ilustrat de recenta lege cu privire la apărarea și conservarea fondului funciar.

Pe lîngă agrotehnica înaintată și lucrările de îmbunătățiri funciare, **primul rol în rezolvarea folosirii economice a pămîntului,** ca mijloc de producție, atît pe întreaga țară cît și pe fiecare gospodărie în parte, **îi revine organizării teritoriului.** Ea este chemată să scoată la iveală resursele de terenuri nefolosite sau slab folosite, să studieze și să delimiteze fondul funciar între ramurile economiei naționale, să

TELEX ECONOMIC

● **Față de 1966, în acest an exportul produselor din** industria ușoară **sporește cu 64%. Totodată, numărul țărilor unde se livrează diferite produse ale acestei ramuri a atins cifra** de 68 (**confecții în U.R.S.S., Anglia, Austria, Libia; tricotaje în R.F.G., Canada, U.R.S.S., Franța; încălțăminte în S.U.A., Belgia, R.F.G., Italia; articole de sticlărie în R.F.G., S.U.A., Anglia, Libia; covoare în U.R.S.S., Iran, Iordania; mașini-aragaz în Ungaria, Polonia, U.R.S.S. etc.**).

● Cargoul românesc „Tîrgoviște" a **inaugurat o nouă linie maritimă comercială regulată: Constanța — Coasta de vest a Angliei.** Aceasta **este a cincea linie maritimă regulată de mărfuri înființată în ultimii doi ani pentru navele flotei noastre maritime comerciale.**

● **A început turnarea** fundațiilor Fabricii de frigidere din Găești, a **doua de acest gen din țara noastră. Cea mai mare parte din utilajele noii întreprinderi vor fi asigurate de industria noastră. Termenul de intrare totală în funcțiune, 1970; Capacitatea fabricii — 200 000 frigidere anual.**

● **Pentru a veni în sprijinul beneficiarilor, conducerea** Uzinei de autocamioane — Brașov **a luat inițiativa de a deschide stații „service" în București, Bacău, Galați, Constanța, Dej, Ploiești, Craiova și Mirșa. Noile stații sînt încadrate cu personal calificat și dotate cu utilaje și piese de schimb pentru a putea efectua operativ orice fel de reparație.**

● **La noua** Fabrică de tricotaje din Suceava, **planificată să intre în funcțiune la sfîrșitul anului viitor, se desfășoară, concomitent cu lucrările de construcții-montaj, o amplă acțiune de pregătire a cadrelor. La cursurile organizate în acest scop participă 400 de muncitori.**

● Colectivul noii Fabrici de pielărie și mănuși din Tg. Mureș a obți**nut în luna noiembrie un succes deosebit: atingerea capacității proiectate de 5 000 perechi de mănuși, cu 19 luni înainte de termenul prevăzut în proiect. În acest fel s-au creat condiții pentru realizarea, înainte de termenul proiectat, a unei producții de peste 2 milioane perechi de mănuși.**

● În industria alimentară au fost **omologate în acest an circa 90 de noi sortimente. Printre acestea se numără spaghete cu carne, cremă de mazăre și tomate, covrigi însiropați, biscuiți zaharoși „Mozaic", „Ovidiu", „Farul", creme de cacao și ciocolată pentru torturi și prăjituri, heringi în ulei, salată de macrouri ș.a.**

● În județul Hunedoara a fost **pusă recent în funcțiune** balastiera **de la Săulești, pe Mureș.** Aceasta este dotată **cu greifere** plutitoare **avînd cupe de cîte 2,6 mc** fiecare, **utilizate la extragerea agregatelor din albia rîului. Agregatele** extrase **sînt transportate pe mal cu ajutorul șalandelor autopropulsate cu** clapă **pe fund.**

● La Întreprinderea de prefabricate — **Turda a început să producă o nouă linie tehnologică pentru tuburi din beton precomprimat, necesare alimentărilor cu apă și sistemelor de irigație. Capacitatea noii linii este de 100 km tuburi pe an.**

● **Noi materiale de construcții cum sînt plăcile de faianță și gresie au început să fie produse de către o nouă secție care a intrat în funcțiune la Întreprinderea de produse din ceramică fină Militari-București cu o capacitate de 1 250 000 mp/an. Tot la această întreprindere a intrat în funcțiune o secție de tuburi din gresie ceramică cu o capacitate de 20 000 tone/an.**

● **Îmbutelierea mecanizată a vinului a ajuns în acest an la circa 63% din producție, obținîndu-se pe această cale economii pe sector de circa 3 milioane lei, numai în primele 9 luni. Dintre întreprinderile pentru industrializarea vinului și băuturilor alcoolice unde se aplică pe scară largă mecanizarea amintim pe cele de la Galați, Timișoara, Ploiești și Constanța.**

● **Uzina chimică „Colorom"-Codlea a realizat în trimestrul III al acestui an două noi tipuri de coloranți pentru industria textilă, iar Uzina chimică „Policolor"-București a continuat acțiunea de introducere în fabricație a noi sortimente de rășini, grunduri, emailuri și cerneluri.**

● Luna aceasta, Fabrica de confecții „Arta Modei" din București a deschis în strada Berzei Nr. 100 un magazin propriu de desfacere a produselor pentru femei și adolescente. Cu acesta, numărul magazinelor proprii ale întreprinderilor industriei ușoare din întreaga țară s-a ridicat la 16.

● Pînă la sfîrșitul acestui an, se va pune în funcțiune în cadrul Combinatului pentru industrializarea lemnului-Pitești o secție de drojdie furajeră, cu o capacitate anuală de producție de circa 2000 tone. Ca materie primă se folosesc apele reziduale provenite de la Fabrica de plăci fibrolemnoase din cadrul aceluiași combinat. Drojdia furajeră obținută va contribui la lărgirea bazei nutritive în creșterea animalelor.

creeze masive stabile de teren și de forme raționale pentru fiecare întreprindere agricolă și neagricolă, să asigure condiții organizatorice-teritoriale pentru folosirea eficientă a pămîntului și organizarea întregii producții agricole în întreprinderi.

Limitele între terenurile agricole și neagricole, între vatra satelor și cîmpul cooperativelor și al unităților agricole de stat, între acestea și pîlcurile de vegetație lemnoasă silvică sînt de cele mai multe ori neraționale, întrepătrunse și în continuă schimbare. De aceea organizarea teritoriului devine un instrument obligatoriu în rezolvarea relațiilor funciare între deținătorii sub orice formă a pămîntului, în scopul rezolvării tuturor nevoilor economiei naționale, dar mai cu seamă în scopul conservării acestui bun al generațiilor prezente și viitoare.

Fără **un studiu de sistematizare a teritoriului** pe un grup de sate și întreprinderi agricole socialiste, în colaborare cu toate instituțiile și întreprinderile economice și sociale care au activitate pe acel teritoriu, este de neconceput o **folosire rațională a pămîntului și amplasarea cu eficiență maximă a tuturor forțelor de producție.** Studiile și schemele de sistematizare a teritoriului elaborează măsurile teritorial-organizatorice, tehnico-economice care permit dezvoltarea tuturor ramurilor economiei pe teritoriul dat. De aceea nu trebuie limitată sistematizarea teritoriului la stabilirea viitoarelor localități rurale, ținînd seama numai de fondul de construcții existent în sate, de situația actuală demografică ; după cum sistematizarea teritoriului nu se poate limita nici la amplasarea întreprinderilor de prelucrare. Aceasta înseamnă a renunța la principiul eficienței economice maxime și a nu recunoaște toate părțile și elementele sistematizării teritoriului care se intercondiționează.

ORGANIZAREA teritoriului unităților agricole socialiste permite crearea masivelor teritoriale de formă compactă, ceea ce creează largi posibilități pentru creșterea gradului de folosire a tehnicii și forței de muncă. Este cunoscut faptul că peste 66% din pămînturile întreprinderilor agricole de stat sînt formate din 10—40 trupuri mici și de formă neregulată la distanțe care depășesc 5—10 km de centrele de producție. Această dispersare, în zonele de coline, la care se adaugă relieful accidentat și starea drumurilor, conduce la scăderea productivității parcului de mașini cu 40—50% și la creșterea prețului de cost al produselor cu 70—120%.

Apropierea pămînturilor și construirea drumurilor întreprinderilor agricole de stat este o măsură cu mare efect economic. Calculele au arătat că lichidarea trupurilor dispersate la distanțe de peste 7 km de centrele de producție ar scădea cheltuielile de producție obținîndu-se o economie anuală pe țară de circa 600 milioane lei.

Organizarea teritoriului în cadrul fiecărei întreprinderi în parte trebuie să **devină o problemă generală obligatorie și nu numai o preocupare facultativă a întreprinderii.** În consecință, se impune ca unitățile să fie sprijinite prin proiecte de organizare, motivate economic, și întocmite cu participarea celor mai competente organe. Fiecare unitate agricolă este un caz particular, unde folosirea șablonului, a schemei sau proiectului tip devin practici periculoase. Nu trebuie subestimată inițiativa locală, dar nici nu este bine ca organizarea unității de producție agricolă să fie lăsată exclusiv la capacitatea, imaginația sau la rutina specialistului care conduce întreprinderea.

Experiența ne-a arătat că pentru a avea o concepție unitară în ce privește înființarea noilor plantații de vii și pomi, sau refacerea celor existente, pentru a avea o economie maximă în realizarea investițiilor (alimentarea cu apă, amplasarea centrelor de producție, de drumuri, energie electrică ș.a.), este necesară întocmirea unor proiecte de ansamblu pe podgorii și pe fiecare unitate agricolă în parte. În concepția proiectelor de ansamblu se poate prevedea cooperarea între unitățile vecine la realizarea unor investiții. Punctele de organizare pe unitatea agricolă socialistă au în vedere amplasarea soiurilor, distanțele de plantare și toate măsurile în vederea unei mecanizări maxime a întregului proces de producție, asigurîndu-se astfel o înaltă productivitate a muncii.

Organizarea teritoriului trebuie înțeleasă ca un complex economico-organizatoric de folosire a pămîntului în procesul de producție, și nu ca o măsură îngustă, tehnico-juridică.

dr. ing. Gh. TIMARIU

FINANȚE

Consultație

LEUL - VALUTĂ

- Definiție
- Scurt istoric
- Sferă de utilizare

UNII CITITORI ai „Vieții economice" s-au adresat redacției cu rugămintea de a le prezenta explicații referitoare la noțiunea de leu-valută, utilizată în practica relațiilor economice externe. Publicăm în acest scop consultația de mai jos :

TERMENUL „leu valută" și-a făcut intrarea în vocabularul nostru financiar-valutar după cel de-al doilea război mondial. El a fost creat și se utilizează curent în teoria și practica schimburilor economice cu străinătatea, din necesitatea de a se marca o stare de fapt, determinată de condițiile în care funcționează sistemele bănești contemporane.

Monedă de calcul

Leul valută este o monedă **de calcul,** deci nu are o existență materială ca leul propriu-zis. El este definit prin aceeași cantitate de aur fin pe care legea, în 1954, a stabilit-o drept conținut al unității monetare naționale a României, și anume 148,112 mg. Leul valută servește pentru **aducerea la același numitor a valutelor străine cu care se lucrează în comerțul exterior.** Astfel, dacă dintr-o tranzacție au rezultat 1000 dolari S.U.A., iar dintr-alta 2000 franci francezi, aceasta înseamnă că țara noastră are de încasat în total 8.440 lei valută, adică 6000 lei valută în primul caz (dolarul S.U.A. avînd un conținut de 888,671 mg aur fin, care raportat la conținutul de 148,112 mg al leului valută dă o paritate valutară de 1 dolar = 6 lei valută) și 2440 lei în cazul al doilea (conținutul francului francez fiind de 180,000 mg aur fin).

După cum se vede, numitorul comun este, de fapt, aurul.

Cu leul valută se pot face asemenea calcule față de toate valutele străine. Statutul Fondului Monetar Internațional, la care au aderat țările capitaliste, stabilește că monedele naționale se definesc, cu avizul Fondului, fie în aur, fie în dolari SUA, adică indirect tot în aur, deoarece dolarul este convertibil în aur față de băncile de emisiune din alte țări.

Dacă definiția leului valută este ușor de dat, nu același lucru se poate spune cu privire la rațiunea creării unei asemenea monede de calcul, știut fiind că această monedă se definește exact ca și leul concret aflat în circulație, adică prin aceeași cantitate de aur.

Pe scurt, rațiunea de existență a leului valută rezidă în decalajul care se formează între **paritatea teoretică** (metalică) a monedei naționale, astfel cum a fost stabilită prin legea monetară a țării, și **puterea de cumpărare** a acestei monede, determinată de nivelul și structura prețurilor și tarifelor. Acest decalaj nu este specific țării noastre ; el caracterizează stările de lucruri din marea majoritate a țărilor lumii. Pentru înțelegerea modului cum se creează decalajul și, implicit, a nevoii de a se folosi conceptul leului de calcul, este necesar să facem o incursiune sumară în structura și condițiile de funcționare a sistemelor bănești.

Atît timp cît sistemele bănești au fost bazate pe etalonul aur, adică pînă la primul război mondial, conținutul aur care definea unitatea monetară a unei țări (adică paritatea metalică) nu făcea altceva decît să exprime mărimea puterii de cumpărare a monedei. Indiferent deci dacă moneda era confecționată din aur sau avea un caracter reprezentativ, cum erau, de exemplu, bancnotele convertibile, se crea o echivalență între conținutul aur și puterea de cumpărare a monedei. Astfel, dacă legea prevedea că unitatea monetară națională conține 1 gr de aur, această unitate putea servi la cumpărarea pe piață a unei cantități de marfă echivalente cu 1 gr. de aur.

Din această cauză, raportul între două sau mai multe monede de proveniență diferită, care se stabilește pe baza conținutului de aur respectiv (adică paritatea valutară, denumită și cursul oficial) nu exprima altceva decît raportul între două sau mai multe puteri de cumpărare. Altfel exprimat, cursul oficial (paritatea valutară) reflecta paritatea puterilor de cumpărare.

Echivalența care se stabilea atît pe plan intern, între conținutul aur al monedei naționale și puterea ei de cumpărare, cît și pe plan extern între cursul oficial și paritatea puterilor de cumpărare, era determinată de faptul că în condițiile etalonului aur, acest metal era o marfă ca oricare alta, care se putea cumpăra și vinde, importa și exporta în mod liber. Piața era deci aceea care, stabilind corelația valorică între aur și celelalte mărfuri, stabilea pe cale de consecință și echivalența între conținutul aur al monedei și mărimea puterii ei de cumpărare.

În prezent deși unitățile monetare naționale continuă, după cum am văzut, să fie definite în aur, nu piața, ci autoritatea de stat hotărăște care este „prețul" aurului monetar. Ca urmare, atît în țările capitaliste cît și în cele socialiste, au apărut diferențe între conținutul aur și puterea de cumpărare a monedei.

În cazul țărilor socialiste, conducerea centralizată a economiei, monopolul de stat asupra comerțului exterior și asupra operațiunilor cu aur și valute au făcut să apară diferențe între cantitatea de aur stabilită drept conținut al monedei naționale și mărimea puterii de cumpărare a banilor. Ca urmare, nici cursul oficial al valutelor nu a mai reflectat paritatea puterilor de cumpărare.

În condițiile economiei socialiste, nivelul și structura prețurilor interne evoluează diferit de la țară la țară, mărind sau micșorînd decalajul față de cursurile valutare stabilite prin lege la un moment dat. Cauzele pot fi căutate în ritmurile diferite de creștere a productivității muncii, în obiectivele social-economice urmărite prin politica prețurilor etc. Este știut de exemplu că în socialism, sistemul prețurilor și tarifelor este folosit ca pîrghie pentru stimularea deferențiată a ramurilor de producție, pentru stimularea sau limitarea consumului unor produse etc.

Nici în țările capitaliste nu mai există, în urma abandonării etalonului aur, o echivalență între paritățile valutare și paritățile puterii de cumpărare. Aurul monetar are un preț fixat de S.U.A. în mod arbitrar, încă din 1934, care a rămas neschimbat, deși condițiile pieței sînt altele astăzi decît acum 34 de ani. Spre deosebire de prețul aurului, prețurile celorlalte mărfuri au evoluat, această evoluție fiind determinată în fiecare țară în primul rînd de condiții interne. Nivelul prețurilor s-a diferențiat astfel de la țară la țară, ritmul dezvoltării economice fiind diferit, ciclul conjunctural desfășurîndu-se cu o serie de particularități, politica organizațiilor monopoliste și interferențele guvernamentale acționînd diferit asupra procesului de formare a prețurilor. Cu toate că economia capitalistă de azi nu suprimă legile pieței, influența monopolurilor, tarifele vamale, contingentările, controlul valutar, subvențiile de stat, discriminările — uneori chiar în materie de prețuri — față de alte țări fac ca jocul liber al prețurilor să fie mult îngrădit. Or, tocmai acest joc a permis odinioară ca între conținutul legal al monedei și puterea ei de cumpărare, între cursul oficial și paritatea puterii de cumpărare să se stabilească o echivalență.

Nimic nu ilustrează mai bine această stare de lucruri decît situația monedelor capitaliste din punctul de vedere al convertibilității. Aceasta, deoarece convertibilitatea presupune, **sine qua non,** existența unei astfel de echivalențe (tocmai de aceea, în sistemele bănești bazate pe etalonul aur, convertibilitatea monedelor era un lucru de la sine înțeles). În prezent, deși statutul Fondului Monetar Internațional prevede convertibilitatea monedei naționale a țărilor membre, numai o mică parte din ele sînt convertibile, marea majoritate neîndeplinind condițiile de echivalență arătate mai sus.

În lipsa unei asemenea echivalențe, cum se pot totuși realiza schimburile economice internaționale ?

Un numitor comun

Între țările socialiste, comerțul exterior se desfășoară pe baza acordurilor comerciale bilaterale, la prețurile pieței mondiale, exprimate în aur calculat la prețul de 35 dolari uncia. Decontările multilaterale, între țările membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică (B.I.C.E.), se fac în ruble transferabile. Această rublă este, ca și leul valută, o monedă de calcul, creată prin consensul statelor membre ale B.I.C.E., care nu are comun cu rubla propriu-zisă decît conținutul de 0,987 gr. aur fin.

⟶

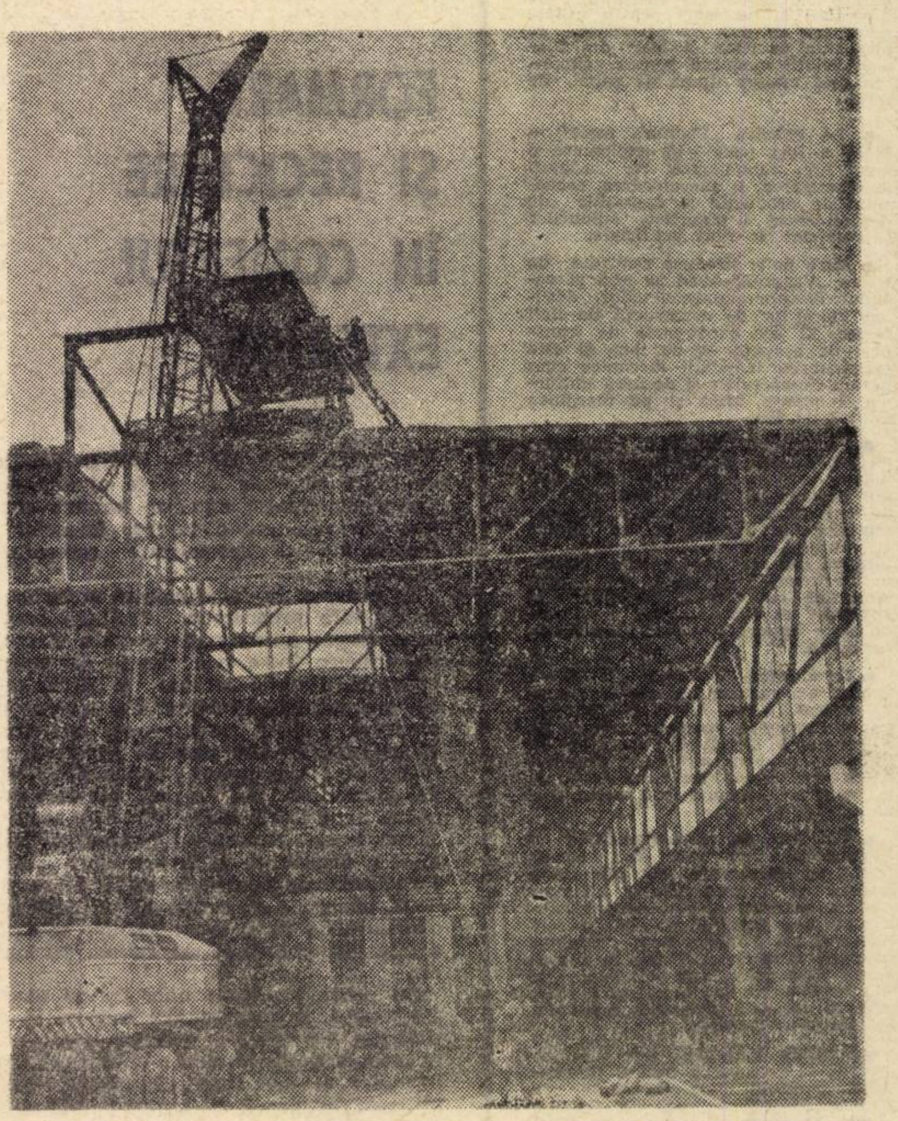

La uzina de țevi din Roman se execută în prezent lucrări de extindere. Cele 4 hale în suprafață de circa 23 000 m p vor adăposti noul laminor de țevi de 6 țoli, proiectat de Institutul de proiectare laminoare București. Utilajele laminorului vor fi livrate de uzinele Reșița, Bocșa, 23 August din Capitală, Independența-Sibiu precum și Progresul-Brăila. În clișeu : Lucrări de închidere a ultimei hale.

Relațiile comerciale dintre țările socialiste și cele capitaliste se desfășoară de asemenea la prețurile mondiale, exprimate în dolari sau altă valută liber convertibilă. Ele se realizează de regulă pe bază de acorduri bilaterale, cu decontare în cliring sau în valută liber convertibilă.

Evidența acestor relații, indiferent dacă ele se decontează în ruble transferabile, în dolari S.U.A. sau în altă monedă, se ține de fiecare țară în bani proprii, folosindu-se aurul ca numitor comun. În România, evidența se ține în lei valută, prin transformarea celorlalte monede în raport cu conținutul respectiv de aur, adică la paritatea valutară (cursul oficial), așa cum s-a arătat mai sus.

Din cele arătate a mai rezultat însă că între prețurile interne și cele mondiale există diferențe. În fond, atunci cînd se exportă o marfă, ea are un preț intern care trebuie plătit producătorului, indiferent de prețul extern. De asemenea, atunci cînd se importă o marfă, ea se va vinde cu prețul stabilit pentru piața internă. Dacă acestea sînt prețurile reale, pe care contează economia noastră, ce sens are ținerea unei evidențe în lei valută, adică într-o monedă de calcul ?

Un sens există, și încă unul foarte important. Facem abstracție de faptul că fără leul valută nu se pot aduce la același numitor prețurile și tarifele exprimate în diferite valute străine, deci nu se pot face însumări, comparații, corelări etc. Adevărata importanță a leului valută rezidă în aceea că fără o asemenea monedă de calcul nu se poate aprecia eficiența comerțului nostru exterior.

La operațiunile de export, întreprinderile noastre primesc de la bancă o sumă în lei rezultată din aplicarea cursului oficial la valuta străină obținută, cu alte cuvinte prețul extern în lei valută. Comparîndu-se această sumă cu prețul intern al mărfii exportate se poate afla cîți lei interni se cheltuiesc pentru obținerea unui leu valută din export. Interesul economiei noastre este ca pentru aceeași cheltuială internă în lei să se încaseze o sumă cît mai mare în valută străină, să se obțină cît mai mulți lei valută. Costul în lei al valutei obținute la export se numește **cursul de revenire.** Cu cît cursul de revenire va fi mai scăzut, cu atît rentabilitatea financiar-valutară a exportului va fi mai mare. Se poate determina astfel gradul de rentabilitate al exportului diferitelor mărfuri. **Leul valută este deci mijlocul de care dispunem pentru a stabili gradul de eficiență al exportului.**

La operațiunile de import, de asemenea, întreprinderile noastre plătesc băncii pentru valuta străină necesară importului suma în lei corespunzătoare cursului oficial și încasează prețul cu care mărfurile importate se vînd în țară. Diferența care rezultă este preluată la bugetul statului. Aici se urmărește creșterea cursului de revenire. Și în cazul importului, leul valută este deci mijlocul de determinare a eficienței operațiunilor.

Desigur, stabilirea gradului de eficiență a comerțului exterior nu este un scop în sine. Evidența în lei valută trebuie să constituie mijlocul de verificare permanentă a măsurilor care se iau pentru utilizarea optimă a resurselor de comerț exterior ale economiei noastre naționale, pentru creșterea eficienței comerțului exterior.

dr. Costin KIRIȚESCU

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● **Textilele nețesute** își afirmă calitățile în tot mai multe sectoare ale economiei. În ultima vreme, Institutul de cercetări textile a creat din acest sortiment noi materiale hidro, fono și termoizolante care înlocuiesc cu succes materialele clasice țesute. Primele materiale de acest gen se află în experimentare pe mai multe șantiere de construcții bucureștene.

● La **Universitatea timișoreană** a avut loc în luna noiembrie a.c., o sesiune de comunicări științifice cu participarea unor reprezentanți din institutele de învățămînt superior politehnic și pedagogic din țară, precum și de la institutele de cercetări ale Academiei. Au fost prezentate 300 comunicări și referate științifice, majoritatea din domeniile matematicii și fizicii moderne.

● **Institutul de cercetări pentru tehnologia construcțiilor de mașini** acordă întreprinderilor un sprijin efectiv în rezolvarea unor probleme legate de ridicarea nivelului tehnic al producției. Recent, acest institut a pus la dispoziția Uzinei „23 August"-București o instalație originală de călire prin curenți de înaltă frecvență pentru arborii cotiți de la motoarele Diesel de 350 și 700 cp. Specialiștii acestui institut, în colaborare cu cei de la Institutul de proiectări și cercetări pentru utilaje petroliere au pus, de asemenea, la dispoziția uzinelor „1 Mai" din Ploiești soluții moderne pentru asimilarea mai multor tipuri de sape de foraj.

● La **Fabrica „Flamura roșie" — Sibiu** a fost pusă în exploatare o nouă linie tehnologică. Ea asigură automatizarea și mecanizarea procesului de producție la operațiile de confecționare a pixurilor, stilourilor și petalelor de flori artificiale.

● Între noile produse realizate de **Uzina „Vagonul"-Arad** se află și vagonul dozator-autodescărcător, destinat lucrărilor de construcții de linii ferate. El are capacitatea de transport de aproape 60 de tone și este prevăzut cu instalații mecanice care permit descărcarea și dozarea uniformă a pietrei între și pe marginea liniilor de fier.

● **La Deva** a luat ființă filiala Societății de Științe Geologice din România, care unește 200 de specialiști din geologie și minerit din unitățile de explorare și exploatare a zăcămintelor din bazinul Poiana Ruscă și munții Apuseni. Principalele obiective ale activității filialei constau în efectuarea de studii și lucrări științifice cu caracter teoretic și aplicativ, privind zonele geologice de mare importanță pentru economia națională.

● **La Fabrica de ciment „Temelia"-Brașov** s-a realizat un nou sortiment de ciment, A-500. Avînd o compoziție mineralogică specială, care îi dă o rezistență mecanică superioară la tracțiune și compresiune, cimentul A-500 este folosit cu bune rezultate la construcția noului pod peste Dunăre.

● **Catedra de telecomunicații a Institutului politehnic din București,** în colaborare cu Ministerul Minelor și Trustul minier „Muntenia", a realizat un dispecer radiotelefonic care funcționează la minele Filipeștii de Pădure. S-au obținut rezultate bune în stabilirea de comunicații bilaterale între dispecer și stațiile montate pe locomotive electrice și implicit, creșterea traficului în interiorul minelor.

● **Schelele petroliere** din țară au început să folosească pentru înregistrarea presiunii de zăcăminte la sondele de țiței și gaze un original aparat conceput și realizat de Institutul de cercetări foraj-extracție din Cîmpina. Cu ajutorul lui se poate determina gradul de modificare a productivității sondelor și, în același timp, se poate stabili comunitatea între straturi. Marea eficacitate a noului patent românesc a determinat brevetarea lui în multe țări europene.

CADRE

FORMARE ȘI RECICLARE ÎN COMERȚUL EXTERIOR

PREGĂTIREA UNUI FOND BOGAT de cadre capabile să ridice nivelul activității de comerț exterior impune continua perfecționare a tuturor formelor de învățămînt și specializare corespunzătoare.

In prezent ,în învățămîntul superior de specialitate programele analitice prevăd repartizarea aproximativ egală a timpului de predare între disciplinele de cultură generală, limbile străine și disciplinele de specialitate. Practica din ultimii ani pledează pentru modificarea actualului raport, sporindu-se pînă la jumătate numărul de ore prevăzut pentru disciplinele de specialitate. În cadrul acestora s-ar putea pune astfel un accent mai mare pe elemente ca : metodele de calcul și informatică, pregătirea în domeniul conducerii științifice, elaborarea politicii întreprinderii, elemente de sociologie și psihologie, elemente de formarea deciziilor (de producție, documentare, marketing, personal) etc.

De pildă, predarea unor forme de organizare și a unor tehnici folosite în activitatea de comerț exterior trebuie să se orienteze cu precădere spre expunerea formelor și metodelor de comercializare utilizate în practica curentă internațională, cum sînt pregătirea producției pentru export în funcție de cererea pieței, folosirea formelor de marketing, consulting-engeenering, tehnica cooperării etc., renunțîndu-se la probleme care au suferit uzura timpului și care nu mai corespund în prezent condițiilor participării tot mai intense a țării noastre la diviziunea internațională a muncii. Cu aceeași optică ar trebui văzute și alte două discipline de bază ale specialității : transporturile și decontările internaționale.

Ținîndu-se seama de necesități, ca și de existența unui valoros corp profesoral și a unor specialiști în aparatul de stat și în cercetare pe baza experienței acumulate s-ar putea lua în considerare crearea unei instituții de învățămînt superior care să pregătească întreaga gamă de specialiști aferenți activității de relații externe : relații internaționale, comerț exterior, relații științifice, relații culturale, presă, comerțul invizibil, transporturi, probleme financiare, cooperare economică și tehnică etc., etc.

Aceasta ar permite o mai bună utilizare a bazei materiale, ar crea un plus de posibilități în cercetare, ar elimina subiectivismul și empirismul în alegerea unor forme de școlarizare — impuse de necesități momentane, care s-au soldat cu eficiență scăzută.

În cadrul pregătirii după absolvirea facultății o atenție deosebită trebuie acordată doctoratului. Un orizont mai larg ar fi asigurat viitorului doctor dacă specialitatea din nomenclatorul Ministerului Învățămîntului s-ar denumi relații economice externe, iar prin acte normative departamentale ocuparea sau promovarea în funcții superioare ar fi condiționată de deținerea titlului de doctor sau doctor docent ceea ce fără îndoială ar stimula afluxul tinerilor absolvenți spre această formă superioară de pregătire.

Pregătirea post-universitară apare deosebit de necesară în condițiile actuale, de rapide schimbări în tehnologie, și în formele de comercializare a produselor pe piețele externe.

În acest context, predarea unui program de cursuri post-universitare, suplimentar unor pregătiri profesionale de specialitate mai vechi, ca o simplă însumare de noțiuni de completare economice și profesionale, nu permite realizarea obiectivelor arătate mai sus ; asemenea cursuri nu asigură decît o pregătire de specialitate limitată unor cadre cu calificare tehnică, filologică ,juridică sau general economică, atrase în munca de comerț exterior. Această formă comportă riscul unei descalificări parțiale a celor sustrași pe o perioadă mai îndelungată din activitatea profesională curentă, fără a le asigura un nou orizont profesional în continuă adaptare la cerințele actuale ale comerțului exterior.

Cursurile post-universitare trebuie să se adreseze acelora care au absolvit facultatea de specialitate — deci au baza de noțiuni — ele reprezentînd o continuitate, ridicarea la o treaptă superioară a pregătirii prin asimilarea unor cunoștințe noi, apărute după terminarea facultății, indispensabile activității practice.

S-ar putea organiza astfel cursuri de specializare pe perioade diferite (de la 3 săptămîni pînă la 6 luni) cu profile de predare deosebite, adaptate la cerințele unităților din care provin cadrele înscrise la specializare. Aceste cursuri ar asigura cunoștințe de strictă specialitate, privind, de pildă, evoluțiile recente în ceea ce privește nivelul tehnic și prezentarea comercială a mărfurilor pe o anumită piață internațională, metodele și tehnicile noi de pregătire a producției pentru export, noi probleme și tehnici valutare, uzanțe comerciale noi etc. Aceste cursuri vor fi asigurate atît de cadre didactice cît și de cadre de conducere cu experiență, putînd fi organizate atît pe lîngă întreprinderi, cît și în cadrul unui centru specializat de pregătire a personalului de comerț exterior.

În anumite împrejurări aceste cursuri pot fi completate sau substituite prin trimiteri la specializare pe perioade limitate în alte țări, fie în contul întreprinderilor, fie în cadrul acordurilor de cooperare culturale, tehnice și științifice cu alte țări. O astfel de metodologie, receptivă permanent noilor cunoștințe ar asigura o continuă perfecționare a cadrelor, acea *reciclare a cunoștințelor* atît de folosită în întreprinderile specializate din alte țări.

Pregătirea specialiștilor în comerțul exterior presupune o strînsă legătură a procesului de învățămînt cu activitatea practică. În cazul studenților din școlile de învățămînt superior, această legare de practică se poate realiza prin integrarea pe o perioadă de 6 luni pînă la 1 an a noilor absolvenți în activități profesionale în țară sau în străinătate.

Ar fi util ca și în cadrul comerțului exterior să se ia în considerare posibilitatea ca pe lîngă sistemul de funcțiuni să se creeze și un sistem de gradații, aplicabil și la munca în țară. Trecerea de la o treaptă la alta ar presupune un bagaj mai sporit de cunoștințe în specialitate, demonstrat prin susținerea obligatorie a unui examen. Aceasta ar oferi, alături de alte jaloane — rezultate obținute în munca anterioară, deținerea unui titlu științific, rezultate obținute la concursul de ocuparea sau promovarea într-un post, perfecționarea cunoașterii limbilor străine, cunoașterea mai bună a unor mărfuri sau țări, lărgirea sferei de cunoștințe de cultură generală, existența unor îndemînări practice indispensabile muncii (dactilo, steno, conducerea auto etc.) — criterii mai riguroase în selecționarea și promovarea cadrelor.

Alexandru ZAMFIR
doctor în economie

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

INDUSTRIALEXPORT — În anul 1968 a fost oferit la export un nou tip de instalație de foraj „Instalația de forat puțuri pentru apă FA 12", pentru care au fost încheiate contracte de export cu firme din R. P .Ungară, U.R.S.S. și R. S. Cehoslovacă. Pînă acum au fost livrate 4 instalații în U.R.S.S. către firma „Mașinoimport" ; o instalație în R. P. Ungară, către firma „Nikex" ; către firma „Strojexport" din Praga, s-au livrat complet — pînă în prezent — 3 din cele 7 instalații contractate.

AUTO-TRACTOR în cadrul contractelor încheiate a livrat 468 tractoare de tipurile U-500, U-650 și U-651 în Izrael ; 200 tractoare U.651 și S-650 în R. D. Vietnam ; 97 tractoare U-509 și U-650 în Olanda ; 49 tractoare în Irak ; 35 tractoare S-650 în Brazilia ; 6 tractoare U-650 și U-651 în Italia ; 15 tractoare U-650 și S-650 în Pakistan.

MINERALIMPORTEXPORT. — În perioada 28.X.—2.XI.a.c. au fost livrate 18 800 t ciment în Brazilia, Malta, Turcia, Libia ; 106 000 mp geam mecanic tras în R. S. Cehoslovacă, Italia, S.U.A. ; 16 400 mp geam laminat în Austria. 120 t pvc prelucrat, 55 t polietilenă, covor pvc pe suport textil în valoare de 367 000 lei valută în U.R.S.S. ; 950 t piatră gips, 350 t ipsos în R. P. Ungară ; 84 t marmură blocuri în Japonia ; 700 mp plăci marmură în U.R.S.S. ; 3 000 mp dale marmură concasată, 1 200 mp plăci azbociment, 230 t cretă bentonită în R. S. Cehoslovacă ; 1 910 t pirită și împîslitură sticlă în valoare de 120 000 lei valută în R .F. a Germaniei ; 3 100 t minereu de mangan în R. D. Germană ; 103 t articole sanitare în R. P. Polonă și R. S. Cehoslovacă ; 6 800 t sare în R P. Ungară, R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, Austria ; 300 t bitum în R.S.F. Iugoslavia și R. D. Germană. Contracte de import încheiate în luna octombrie prevăd cumpărarea a 360 000 t cărbuni cocsificabili și 1 500 t sulf din U.R.S.S. ; 15 000 t cocs furnal din Italia ; 1 200 t cărămizi magnezită din R.S.F. Iugoslavia ; abrazive în valoare de 388 000 lei valută în R .F .a Germaniei Belgia, Izrael, Italia.

ROMTRANS — Au sosit din import prin portul Constanța 1 700 t laminate din Franța pe vasul românesc „Bacău" ; 4 000 t antracit din Olanda pe vasul românesc „Cluj" ; 2 500 t bitum de petrol din Albania pe vasul românesc „Iași" ; 47 500 t minereu de fier din India. Din U.R.S.S. au fost importate în perioada 26.X.—1.XI.a.c. — pe cale terestră — 196 t cocs de turnătorie, 14 940 t cocs furnal, 9 300 t cărbune, 19 550 t metale diverse, 56 600 t minereu de fier, 3 820 t apatită.

MAȘINEXPORT — La tîrgurile internaționale din acest an de la Milano și Bruxelles au fost încheiate contracte pentru export de mașini și utilaje, în valoare de 3 milioane lei valută, respectiv 1,4 milioane lei valută.

ROMÂNOEXPORT a încheiat în luna octombrie contracte care prevăd livrarea de tricotaje în valoare de 3,6 milioane lei valută către firme din Canada ; în valoare de 3 milioane lei valută în Franța, impermeabile pentru femei ; țesături din bumbac în valoare de peste 2 milioane lei valută în Suedia și Franța ; pijamale bărbătești în valoare de circa 77 000 lei valută în Olanda. În Iordania au fost livrate recent țesături din bumbac și celofibră în valoare de 350 000 lei valută.

EXPORTLEMN — Contracte încheiate în luna octombrie prevăd livrarea a 137 000 mc cherestea în R. F. a Germaniei, Irak, Franța, Italia ; 300 mc placaj de fag în R. F. a Germaniei, Grecia, Suedia ; 50 000 mp furnir în Suedia ; 330 m.c. PFL în Franța și Siria.

ISTORIE ECONOMICĂ

PENTRU NOI ROMÂNII, sfecla nu are exotismul culturilor de trestie, pe care-l respiră proza lui Amado, de pildă. În schimb pentru mulți români, zahărul a fost vreme îndelungată un produs exotic pe care, poate, mureau fără să-l guste. În țara lor consumul de zahăr pe locuitor era extrem de scăzut. Paradoxal, în matca zahărului pe aceste pămînturi curgea un fluviu cu un fabulos debit de profituri care se revărsa în seifuri aflate peste hotare. Uluitoarea istorie a zahărului nostru este retrasată mai jos pentru dv. de conf. dr. Victor Axenciuc, autorul a numeroase studii de istorie a economiei naționale.

DIN SFECLĂ SE ÎNTRUPA PROFITUL

Industria zahărului în perioada interbelică

Actul de naștere al uneia dintre cele mai rentabile ramuri pentru capitaliști a fost semnat în martie 1873, prin votarea **„Legii pentru încurajarea introducerii industriei zahărului în țară"**. Trebuie remarcat că în adoptarea acestei legi a primat interesul moșierimii de a dezvolta ramuri industriale care să prelucreze materiile prime agricole, respectiv care creau piața pentru desfacerea unor produse ale gospodăriilor moșierești. Nu întîmplător legea a fost propusă și votată de un guvern conservator. Legea acorda celor care înființau fabrici de zahăr o serie de avantaje ca : scutiri de taxe pentru acțiunile emise, de taxe vamale pentru mașinile importate și ceea ce era esențial, scutire pe timp de 20 de ani de orice fel de impozit asupra zahărului fabricat în țară. Această lege nu făcea deosebire în acordarea avantajelor între capitalul străin și cel autohton. Mai mult chiar, prin modul de enunțare al legii, ea reprezenta o invitație avantajoasă făcută capitalului străin, întrucît capitalul autohton era slab și insuficient.

Pentru început, respectiv în anii 1875 și 1876, se construiesc două fabrici de zahăr, una la **Chitila** alta la **Sascut**. Prima, **Société anonime Sucrière Roumaine de Chitila**, a fost înființată de capitaliști belgieni asociați și moșierul Bibescu care se obliga să facă culturi de sfeclă pe moșia sa de la Chitila. A doua, a fost fondată cu capital de asemenea belgian de industriașul M. Elias. Fabricile însă s-au creat într-o perioadă critică pentru industria românească.

În 1876 începe aplicarea convenției comerciale cu Austro-Ungaria iar ulterior pe aceleași principii și cu Anglia, Germania. Aceste convenții asigurau intrarea liberă, fără taxe ridicate, a mărfurilor industriale ale acestor țări pe piața României, ceea ce a avut drept consecință o aprigă concurență pentru tînăra industrie românească. Nici fabricile de zahăr nu au

Copilăria : în vata călduță a protecționismului

putut rezista. Statul, printr-o nouă lege, din 1882, a acordat alte avantaje substanțiale. Cu toate acestea, în fața aprigei concurențe străine fabrica de la Chitila este închisă, iar cea de la Sascut rămîne într-o situație grea. Abia după denunțarea convenției cu Austro-Ungaria, în 1885, și introducerea politicii vamale protecționiste, în 1891 se stabilește o nouă taxă vamală protectoare și se prelungește acordarea primei de 0,16 lei la kg de zahăr pînă în anul 1911.

Astfel, industria zahărului, la adăpostul barierelor vamale ridicate, a devenit foarte rentabilă. Se înființează noi fabrici : în 1897 cea de la **Mărășești** și cea de la **Brînceni**, cu capital străin, în care locul principal îl are, **„The Danubian Sugar Factory Ltd.**

În Transilvania, în aceeași perioadă, dar în alte condiții, se creează două fabrici de zahăr, ambele cu capital maghiar. În anii următori iau ființă noi fabrici. În 1900, grupul belgian **Alard** fondează fabrica de zahăr de la **Roman** prin **Société Générale de Sucreries et Raffineries en Roumanie — Bruxelles.** Același grup achiziționează și fabrica Sascut. Tot în 1900 se instalează fabrica de zahăr de la **Ripiceni-Botoșani** de către o societate din Paris.

Noile fabrici de zahăr depășesc însă cerințele pieței interne. În această situație se trece la restrîngerea producției. **Cartelul** fabricilor de zahăr, înființat în 1900, se transformă în 1902 în **sindicat,** cu un birou comun de vînzare, care fixa cotele de desfacere și alte condiții legate de interesele monopolului. Urmarea directă a fost ridicarea prețului, limitarea producției la nivelul vînzărilor și limitarea capacităților de producție. În acest sens, fabrica de la **Brînceni** este cumpărată de consorțiul celorlalte fabrici și închisă, iar cota sa împărțită între ele.

Monopolul de fapt și de drept asupra producției, desfacerii și pieței interne este consolidat în 1906 printr-o convenție încheiată între fabricile de zahăr și stat, la guvern fiind iarăși partidul conservator. Trebuie să menționăm punctele-cheie ale acestei convenții întrucît ea reprezintă de fapt o manifestare de împletire a intereselor statului, guvernelor, cu interesul capitaliștilor. Convenția excludea înființarea unor noi fabrici, garanta pe timp de 12 ani piața internă la dispoziția sindicatului, și încuraja exportul de zahăr prin reducerea taxei. Asemenea obligații asumate de stat erau fără precedent în raporturile dintre capitaliști și stat în România. Datorită convenției de mai sus, pînă în 1914, nu se mai înființează nici o fabrică. În acest an însă, grupul belgian **Alard-Danubiana** închide fabrica de la Mărășești — iar cota sa de 21,33% din desfacere o trece asupra fabricilor Sascut și Roman aparținînd aceluiași grup. În același an, grupul construiește o nouă fabrică modernă la **Giurgiu.**

Astfel, pînă la primul război mondial, ființau 7 fabrici, toate cu capital străin, în mare majoritate belgian, urmat apoi de cel francez. Participația românească reprezenta doar 5% din total.

Prețul zahărului la adăpostul legilor protecționiste se urcă într-un deceniu și jumătate cu circa 40%. Pe piața internă prețul era de circa 1,20 lei kg în timp ce pe piața mondială se vindea cu 45—55 bani. **Dependența de comerțul exterior a fost schimbată într-o dependență față de capitalul străin.** Acesta obținea, pe calea prețului de monopol, a primelor gratuite primite de la stat, a tarifelor vamale ridicate, a exploatării muncitorilor și a masei de consumatori, uriașe profituri. Numai pentru cantitatea de zahăr produsă în perioada 1900—1915 s-a primit gratuit o sumă de peste 53 000 000 lei aur, ceea ce depășește cu mult întregul capital al societăților de zahăr (32 000 000 lei). Această sumă plătită societăților de către stat provenea din impozitele impuse populației. Profiturile din vînzarea zahărului erau și mai mari. După unele calcule, în cei 15 ani, societățile au obținut o masă a profitului de 4 ori și jumătate mai mare față de capitalul investit, la care dacă adăugăm și cele 53 mil. lei prime se ajunge la un profit de 204 mil. lei. În acest fel, monopolurile străine au scos din țară o parte însemnată din munca poporului român, frînînd dezvoltarea economiei, acumularea internă de capital.

La sfîrșitul perioadei, în 1938, industria zahărului deținea un loc important în ramura alimentară ; 25% din capitalul investit, 26% din forța motrică, 30% din numărul de lucrători și furniza 23% din producția industriei alimentare. Cu toate măsurile întreprinse de marea burghezie bancar-industrială de „naționalizare" a acestei ramuri, capitalul străin rămîne dominant. Un moment important îl reprezintă trecerea „Societății generale" în mîinile grupului financiar italian **Monteri în Padua** prin cumpărarea majorității acțiunilor societăților din România aparținînd grupului **Alard.** Grupul italian controla în 1938 circa 43% din capitalul și 27,5% din capacitatea industriei zahărului.

Poftiți moșii, dragi fabricanți

Existența mai multor grupuri de capital străin a determinat o ascuțită concurență. La contradicțiile interne s-au adăugat și pretențiile marii burghezii autohtone. Este cît se poate de edificator pentru modul de „naționalizare" a întreprinderilor cu capital străin, următorul episod. În scopul de a determina societățile cu capital străin din industria zahărului să accepte condițiile „naționalizării", guvernele de după primul război mondial iau o serie de măsuri : fabricile de zahăr sînt excluse de la avantajele legilor de încurajare a industriei naționale, taxa vamală la import este suspendată, proclamîndu-se libertatea importului și a comerțului cu zahăr ; în 1919 se instituie taxa de consumație de 3 lei la kg de zahăr. Rezultatul a fost o creștere masivă a importului de zahăr. Fabricile de zahăr se găsesc în cea mai gravă situație din toată existența lor. Pentru a ieși din această situație, societățile au consimțit „parțial" să se „naționalizeze", cooptînd în consiliile lor de administrație pe reprezentanții principalelor partide politice burghezo-moșierești. După această operație, statul emite o serie de noi legi menite să „repună" în „drepturile" lor societățile străine din industria zahărului.

Tabel nr. 1

Anii	Numărul întreprinderilor	Capital investit (în mil. lei)	Putere instalată (în mii C.P.)	Valoarea producției (în mil. lei)	Capacitatea de producție (în 24 ore)
1919	11	97,3 aur	12,5	126.6 aur	11 450
1929	13	3 273	29,1	2 906,7	—
1933	15	3 519	33,8	2 204,4	—
1938	15	4 302	36,7	3 564,0	17 350

Astfel, în iulie 1921 se revine la continuarea regimului de încurajare pentru industria zahărului, acordîndu-se și acestor societăți toate avantajele legii de încurajare a industriei naționale. Peste 5 luni, în decembrie 1921, se acordă în folosința capitaliștilor din această ramură cote de teren, adevărate moșii, pentru a fi cultivate cu sfeclă : 500 ha pentru rafinării, 300 ha pentru fabrici de zahăr brut și 100 ha pentru fabrici de glucoză. Se ajunge deci pînă la 900 ha pentru o fabrică. Tot în 1921 se revine asupra libertății importului de zahăr, stabilindu-se o taxă de import de 3 lei la kg. În iulie 1924 protecția vamală crește la 4 lei per kg, iar în noiembrie la 12 lei per kg ceea ce asigură capitalului străin noi avantaje și prețuri ridicate pe piața internă. Pînă în 1926 producția de zahăr internă crește iar importul se reduce pînă la dispariție.

Mai tîrziu, în 1933, reînnoindu-se oarecum clauzele convenției din 1906, statul întărește poziția de monopol a fabricilor de zahăr. Printr-o lege din aprilie, se consacră dominația deplină a fabricilor existente, menționîndu-se că „nimeni nu poate deschide o nouă fabrică de zahăr fără aprobarea motivată a Consiliului de Miniștri". După cum nici capacitatea de producție nu poate fi mărită decît tot cu aprobarea acestuia. Prin aceasta se interzicea înființarea unor noi fabrici sau mărirea capacității celor vechi. În adevăr, pînă la sfîrșitul perioadei nu s-a mai creat nici o fabrică nouă.

Producția și desfacerea zahărului a rămas și în perioada interbelică, cu toate luptele de concurență, sub controlul sindicatului monopolist. Deosebirea față de perioada antebelică este că legăturile între fabrici erau mai strînse. **Contractul încheiat între fabrici prevedea obligația membrilor de a vinde intreaga cantitate de zahăr prin oficiu, la prețul unic stabilit, de a produce zahăr numai pînă la limita maximă a cotei stabilite.**

În unele perioade însă unii membri nemulțumiți de cotele atribuite părăseau sindicatul. Dar interesați în monopolizarea deplină a pieței și înlăturarea concurenței, membrii rămași în sindicat făceau tot felul de presiuni asupra celor din afară.

Criza economică care a izbucnit în 1929 a înrăutățit condițiile de desfacere și concurența în cadrul sindicatului. Consumul scade, ceea ce atrage după sine și reducerea producției. În 1933, monopolul se destramă iar prețul, datorită aprigei concurențe, scade de la 28 lei în 1933 la 20 lei pe kg în 1934. Situația era greu de suportat pentru fabrici ; profiturile scădeau. După lungi tratative, în 1935, se reînființează sindicatul sub o firmă nouă : **Societatea anonimă pentru comerțul zahărului** în care se împart din nou cote de vînzare în funcție de capacitatea fiecărei fabrici. Această societate a existat pînă la naționalizarea principalelor mijloace de producție în 1948.

O trăsătură a industirei zahărului era folosirea redusă a capacităților de producție. Astfel, între 1924—1938 capacitatea de producție utilizată a fost în medie doar de 40%. Limitarea producției era făcută de societățile cu capital străin tocmai în scopul creării unui raport favorabil ofertei față de cerere. Piața zahărului în România interbelică s-a menținut la un nivel scăzut. Dacă ținem seama de faptul că populația țării a crescut mult mai mult decît ritmul consumului de zahăr, reiese că pe locuitor consumul la acest aliment a scăzut. Dacă în 1915 se consumau în medie 5,3 kg de zahăr, în 1938 nu se depășește limita antebelică. Acesta era unul din cele mai reduse consumuri din Europa în comparație cu 46 kg în Anglia, 31 kg în Olanda, 25 kg în Franța, sau 28 kg în Cehoslovacia. În urmă cu peste treizeci de ani, un economist burghez, în cartea „Problema zahărului", menționa : „În prezent zahărul este considerat în foarte multe colțuri ale țării ca un medicament sau ca un auxiliar al medicinii. Adeseori nu se găsește de loc,

Partidele istorice „naționalizează"

sau, dacă se găsește, se vinde la prețuri fabuloase, între 50—60 lei kg [1]).

Fabricile de zahăr au realizat profituri cu adevărat uriașe și după război ; ele depășeau cu 100—230% prețul de cost. După un calcul sumar reiese că între 1920—1938 societățile din industria zahărului au încasat sub formă de profit considerabila sumă de 19,1 miliarde lei, ceea ce echivala cu de peste 6 ori capitalul investit în fabrici. Marile profituri din industria zahărului se obțineau prin exploatarea muncitorilor care lucrau 12 ore pe zi cu salarii de 30—40 lei — echivalente cu 1—1,25 kg de zahăr —, din exploatarea țărănimii care furniza la prețuri scăzute sfecla de zahăr, cît și din exploatarea tuturor maselor muncitoare în calitate de consumatori.

dr. V. AXENCIUC

[1]) C. Filipescu : **Problema zahărului**, Buc., pag. 84.

AGENDA ECONOMISTULUI

PRECIZĂRI

NORMATIVE AUTO DE ÎNTREȚINERE ȘI EXPLOATARE

RECENT au intrat în vigoare noile normative pentru autovehicule și remorci auto aprobate prin Ordinul Ministerului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene nr. 301/1968 — elaborate în baza H.C.M. nr. 1101/1968. Principiile de bază ale noilor reglementări sînt următoarele:

1. Normele de consum de combustibil, lubrifianți, întreținere și reparații sînt stabilite în funcție de parcursul mijloacelor de transport auto, exprimat în kilometri echivalenți. Determinarea parcursului în kilometri echivalenți se face prin aplicarea la kilometri efectivi (extrași din foaia de parcurs) a unor coeficienți de transformare care se acordă pentru: a) *categoria drumurilor* (variația acestor coeficienți pentru cele șase categorii de drumuri este de la 0,9 la 1,6); b) *tractarea remorcilor* (variază între 1,05 și 1,20); c) *stațiile de pe traseu* (coeficienți în funcție de categoria orașelor, între 1,05 și 1,20).

De asemenea, pe lîngă coeficienții de transformare de mai sus se acordă spori pe kilometri echivalenți pentru autovehiculele ale căror motoare activează în timpul staționărilor, datorită instalațiilor speciale cu care sînt înzestrate (autobasculante, autotelescoape și autoturnuri, automacarale, autocisterne etc.).

2. Controlul tehnic constă în verificarea stării tehnice generale a automobilelor înainte și la sosirea din cursă. Se efectuează de revizorii tehnici, șefii de garaje sau șefii de autocoloane din unitățile de transport auto, iar pe parcurs de șoferi titulari, după 150—200 km efectiv parcurși. Neîndeplinirea acestui control atrage răspunderea disciplinară pentru neîndeplinirea unei obligații de serviciu, iar în cazul producerii unui accident de circulație răspunderea penală a celui în cauză.

Întreținerea constă în efectuarea unor lucrări de îngrijire zilnică, spălare și curățire generală, precum și a unor revizii tehnice periodice: prima la 1 500 km echivalenți și a doua la 7 500 km echivalenți. **Reparațiile curente** cuprind toate remedierile ce trebuie aduse automobilelor în timpul exploatării lor, pentru deplina siguranță a circulației.

3. Norma de rulaj a anvelopelor reprezintă parcursul în kilometri efectiv realizat de automobilele sau remorcile la care sînt montate anvelopele. Sînt luate în vedere două perioade: pînă la reșaparea anvelopelor și pînă la casarea lor; de la reșapare pînă la casare normele variază pe grup de automobile și țin seama de capacitatea cilindrică la autoturisme, de capacitatea nominală de transport la autocamioane și de lungime, de gabarit, la autobuze. Se aplică coeficienți de corectare între 1,05 și 1,20 pentru transporturi care determină uzuri suplimentare ale anvelopelor și anume: cele efectuate cu autovehicule cu remorci, autobuze articulate; parcursurile efectuate pe drumuri neamenajate în incinta șantierelor, carierelor, exploatărilor miniere, forestiere etc. sau a celor efectuate în incinta întreprinderilor, depozitelor și bazelor de combustibil și lubrifianți. Comisiile stabilesc casarea anvelopelor, economiile realizate sau depășirile de rulaj. Conducătorii auto în cazul nerespectării normelor de rulaj poartă răspunderea materială în condițiile codului muncii. **Consumurile medii de combustibil** sînt stabilite de M.T.A.N.A. pe grupuri, mărci și tipuri de automobile. Stabilirea cantității normate se face zilnic pe fiecare automobil pe baza parcursului efectiv înscris în foaia de parcurs, transformat în km echivalenți și înmulțirea acestora cu consumul mediu stabilit prin normativ și cu coeficienții de corecții și eventualele sporuri pentru condiții deosebite de exploatare. Aceeași operație, dar lunară, se face și pentru stabilirea consumurilor de ulei. Depășirea consumurilor normate de combustibil și ulei atrage răspunderea materială a conducătorilor auto.

4. Reparații capitale de automobile, remorci și reparații generale de agregate auto. Perioadele de timp denumite ciclu de exploatare sînt normate în km echivalenți după felul, marca și tipul de automobil. Orice transformare, adică modificare operată unui automobil sau remorci prin care se schimbă destinația sau specializarea acestuia se poate face numai cu avizul prealabil al M.T.A.N.A. Noile normative cuprind prevederi referitoare la planificarea reparațiilor capitale de automobil și reparațiilor generale de agregate auto. Aceste prevederi, care lipseau din vechea reglementare, stabilesc obligațiile beneficiarilor și ale întreprinderilor reparatoare, fixînd termenul înlăuntrul căruia se trimit către M.T.A.N.A. necesarul anual de reparații, modul și condițiile de modificare ale acestui necesar, emiterea repartițiilor și distribuirea lor pe beneficiarii direcți. Încheierea contractelor anuale se va face conform condițiilor fundamentale privind reparațiile capitale de automobile în vigoare (condițiunile fundamentale ce se aplică în prezent sînt cele aprobate prin Ordinul MTTc nr. 9 din 31 martie 1964). Durata staționării automobilului în reparații capitale, exprimată în zile lucrătoare, este normată într-un timp de mobilizare a cărei depășire atrage penalizarea întreprinderii reparatoare. O nouă reglementare este dată prin normativul condițiilor de calitate și termenului de garanție după reparații. Astfel, termenul de garanție este exprimat în kilometri echivalenți și zile calendaristice și se menționează de întreprinderea reparatoare în certificatul de garanție ce se eliberează beneficiarilor. Pentru a se putea stabili răspunderile în cazul producerii unei defecțiuni înlăuntrul termenului de garanție, unitatea de exploatare este obligată să retragă imediat din exploatare automobilul și să informeze în 24 ore întreprinderea reparatoare, care, la rîndul ei — tot în 24 ore — trebuie să indice modul de tratare al defecțiunii. O comisie formată din delegați ai întreprinderii reparatoare și ai celei de exploatare va stabili cauzele defecțiunii, cui îi revine răspunderea și cine suportă costul remedierii, unde și în ce termen se execută remedierea. Cheltuielile determinate de remedieri se suportă de către salariații vinovați de producerea lor. În cazul în care remedierea se produce din vina întreprinderii reparatoare, cheltuielile se suportă de către angajații acesteia potrivit următoarelor criterii: 10% controlorul tehnic de calitate, 15% maistrul de producție și 75% muncitorii. În cazul defecțiunilor provenite din vicii ascunse, valoarea manoperei este suportată de întreprinderea reparatoare, iar valoarea materialelor de unitatea de exploatare.

Este de remarcat că răspunderea întreprinderii reparatoare, de natură contractuală, operează numai în cadrul termenului de garanție și că întreprinderea reparatoare nu poartă peste termenul de garanție o răspundere civilă delictuală pentru faptele angajaților ce au reparat automobilul. Primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 1090/1963, a stabilit acest lucru menținînd constant acest punct de vedere. De asemenea, în ceea ce privește condițiile de constatare a defecțiunilor ivite în termenul de garanție, primul arbitru de stat (Decizia 1 108/960) a stabilit că unitatea de exploatare care nu respectă condițiile prevăzute în normativ pierde dreptul de a cere despăgubiri.

Radu ECONOMU

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

MĂSURI PRACTICE PENTRU RECUPERAREA CHELTUIELILOR DE ȘCOLARIZARE

LEGISLAȚIA în vigoare privind calificarea cadrelor prin școli profesionale obligă întreprinderile să recupereze cheltuielile suportate pentru elevii cursanți care nu respectă obligațiile asumate în contractele de școlarizare: de a lucra o perioadă de timp după absolvirea școlii la unitățile cu care au încheiat contractul (3 ani pentru școlile profesionale și 2 ani pentru cursurile de scurtă durată).

Din practica unor întreprinderi a rezultat că formularea incompletă a contractelor sau nerespectarea procedurii legale de urmărire a dus la întîrzierea recuperării cheltuielilor. În cele ce urmează redăm unele măsuri practice de natură să urgenteze urmărirea debitorilor (foștii elevi).

1. O clauză frecvent omisă în contractele de școlarizare, care provoacă întîrzierea sau chiar imposibilitatea soluționării acțiunii în pretenții de recuperarea cheltuielilor, este aceea privind domiciliul ales al părților în caz de litigiu.

Omiterea acestei clauze duce la situația ca cei ce s-au obligat să urmeze școala și între timp și-au schimbat domiciliul (iar noul domiciliu nu este cunoscut), să nu poată fi citați. Deci, nu se poate îndeplini procedura de chemare legală în fața instanței și, ca urmare, acțiunea de despăgubire întîrzie.

Pentru a se înlătura asemenea situații păgubitoare, este necesar ca, în baza art. 93 din Codul de procedură civilă, să se includă în contractul de școlarizare clauza privind domiciliul ales al părților în caz de litigiu. În temeiul acestei clauze, procedura de citare este legală la domiciliul și în mîna persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură indicate în contract, iar procesul se desfășoară operativ în fața instanței, obținîndu-se titlul executoriu necesar.

2. Practica a arătat, de asemenea, că este necesar să se prevadă în contractul de școlarizare obligația de despăgubire atît de către cursanții majori, cît și de părinții acestora cu care locuiesc, contractul semnîndu-se în mod corespunzător atît de cursanți cît și de părinți.

Incluzîndu-se această clauză în contract, în caz de nerespectare a lui titlul executiv obținut de la instanță va fi opozabil față de ambii semnatari, înlăturîndu-se situațiile dificile, frecvent întîlnite în faza de executare, cînd foștii cursanți opun lipsa de mijloace proprii, pe considerentul că bunurile urmăribile aparțin părinților cu care locuiesc, iar părinții se apără pe motiv că nu sînt obligați prin contractul încheiat în nume propriu de un membru major al familiei.

3. Anterior introducerii acțiunii, este obligatoriu ca, în conformitate cu dispozițiile circularei Ministerului Învățămîntului nr. 73.711/1961, unitatea creditoare să facă somații de plată către debitor, și numai după expirarea termenului de 90 zile de la comunicarea somației să introducă acțiunea la instanță. Dacă, dînd curs somației, debitorul oferă plata datoriei în rate, unitatea creditoare poate să accepte plata sub această formă în temeiul și condițiile stabilite de articolele 57 și 59 din H.C.M. nr. 792/1960. Reamintim că acest act normativ prevede ca plata creanței să se facă în cel mult 12 luni; o dată cu propunerea de eșalonare a plății, debitorul trebuie să achite cel puțin 15% din valoarea creanței, iar restul să-l plătească în rate, niciuna mai mică de 5% din total; de asemenea, unitatea creditoare trebuie să obțină aprobarea organului său tutelar pentru acceptarea plății în rate. Angajamentul astfel luat constituind titlul executoriu, nu se va mai introduce acțiune la instanță pentru recuperarea sumelor datorate.

4. Dacă debitorul nu a dat curs somației de plată, unitatea creditoare este obligată să introducă acțiune la instanță pentru obținerea titlului executor în vederea încasării de la debitor a sumei datorate. În acest ultim caz, pe lîngă actele prin care se dovedește culpa debitorului și prejudiciul adus de el, la acțiune se vor atașa atît copia somației, cît și dovada înmînării ei prin poștă.

Dispozițiile legale care reglementează dreptul întreprinderilor de a urmări pe foștii elevi care nu înțeleg să-și respecte angajamentul luat prin contractele de școlarizare sînt:

- Art 969 și 1073 din codul civil;
- H.C.M. nr. 1434/1956 în cazul contractelor de ucenicie (școli profesionale), sau H.C.M., nr. 129/1959 în cazul contractelor de școlarizare pentru calificare prin cursuri de scurtă durată;
- Decizia de îndrumare a Tribunalului Suprem nr. 9/1968, care stabilește condițiile de obligare la plată a cheltuielilor de școlarizare;
- Instrucțiunile Ministerului Învățămîntului nr. 73711/1961, care stabilesc procedura urmăririi pentru recuperarea cheltuielilor de școlarizare.

Octavian POPESCU

DOCUMENTAR

CONCEPTUL DE ORGANIZARE NEFORMALĂ A INTREPRINDERII

ÎN CADRUL DISCIPLINEI conducerii şi organizării producţiei s-a conturat în ultimul timp în Occident curentul „behaviorist"[1]), a cărui idee de bază, susţinută de principalii săi exponenţi (R. Lickert, D. Mc Gregor, C. Argyris, P. Katz, H. A. Simon, R. Kohn, F. C. Mann) este că organizarea intreprinderii prezintă pe lîngă aspectele ei **formale** şi unele **neformale** [2]).

Organizarea formală se caracterizează în principal prin structura organizatorică instituţionalizată de către organele de conducere ale întreprinderii. În fiecare întreprindere apare însă un întreg sistem de elemente şi relaţii, distincte de cele formale, care alcătuiesc împreună organizarea neformală. **Organizarea neformală a întreprinderii** este definită ca interacţiunea umană care apare spontan şi natural între salariaţii ei. Se consideră că apariţia ei este determinată de acţiunea unei serii de factori, printre care: interesele comune, apartenenţa organizatorică, nivelul pregătirii şi calificării, vechimea în muncă, originea socială, domiciliul, preocupările extraprofesionale, activitatea obştească etc. Importanţa acestor factori variază de la o întreprindere la alta. De exemplu, vechimea în producţie în întreprinderile cu nivel tehnic relativ scăzut are de regulă o importanţă mai mare decît în intreprinderile moderne, unde primează factorul nivel de pregătire şi calificare.

Se apreciază că luarea în considerare a aspectelor pe care organizarea neformală le prezintă în fiecare întreprindere contribuie îndeosebi la îmbunătăţirea comunicaţiilor şi la întărirea coeziunii grupurilor care lucrează în cadrul diferitelor subdiviziuni organizatorice ale întreprinderii, ca şi la crearea de „relaţii umane" mai bune, prin asigurarea unei motivări mai temeinice a acţiunilor salariaţilor.

Elemente componente

Elementul de bază al organizării neformale îl reprezintă **grupa neformală**, care este de regulă definită ca o colectivitate de persoane care urmăresc un scop comun.

Modul de a se comporta şi de a acţiona al membrilor grupei, considerat obligatoriu pentru componenţii ei, constituie **norma de conduită a grupei**. Conformitatea in atitudine, des întîlnită la diferite grupe de oameni, este rezultatul adoptării anumitor norme de conduită de către grupul respectiv.

În cadrul grupei neformale, fiecare component îndeplineşte un anumit **rol**. Rolul neformal pe care îl joacă fiecare individ în cadrul grupei este determinat de **autoritatea neformală**, prin care se înţelege influenţa pe care un salariat o are asupra colaboratorilor, subordonaţilor sau şefilor săi, datorită cunoştinţelor şi experienţei pe care le posedă. Ea se manifestă prin sugestiile, sfaturile, remarcile, informaţiile pe care persoana respectivă le furnizează.

Între membrii grupelor, ca şi între grupele neformale, se formează o reţea de relaţii care alcătuiesc sistemul **relaţiilor neformale**. Ele constituie elementul dinamic prin care se manifestă activitatea grupelor.

Specialiştii delimitează mai multe tipuri de legături neformale (vezi fig. 1):

a) **legături şuviţă**, care implică trecerea informaţiilor de-a-lungul lanţului de salariaţi, de la prima pînă la ultima persoană;

b) **legături margaretă**, în care salariatul A, foarte activ — în fapt conducătorul grupei neformale — comunică cu fiecare din membrii ei;

c) **legături necoerente**, întîlnite rareori, în care informaţiile circulă între membrii grupei în mod haotic;

d) **legături ciorchine**, în care A, conducătorul grupei, comunică cu anumite persoane selectate, care la rîndul lor pot transmite informaţii altor indivizi selectaţi şi ei. Acesta este tipul de legături neformale predominant îndeosebi între salariaţii care alcătuiesc personalul de conducere al întreprinderilor.

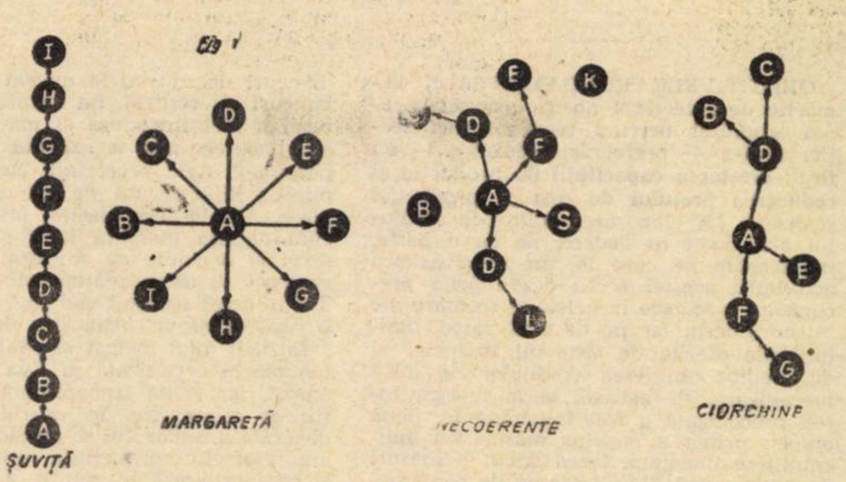

Fig. 1

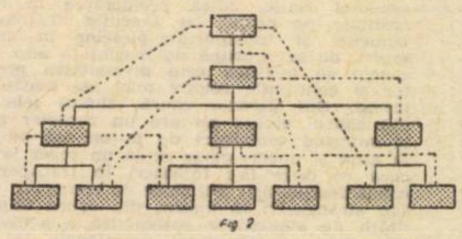

Fig. 2

Se apreciază că legăturile dintre diferite grupe care compun colectivul unei întreprinderi capitaliste se caracterizează fie prin **cooperare**, fie prin **rivalitate**. Dacă predomină cooperarea, se întăreşte organizarea întreprinderii, în sensul că grupele şi relaţiile neformale contribuie la desfăşurarea unei activităţi eficiente. Astfel, organizarea neformală duce la scurtarea legăturilor formale, un conţinut formal fiind transmis prin intermediul legăturilor neformale. Spre exemplu, cînd şefii de secţii sau maiştrii sînt prieteni, mergînd împreună spre casă, îşi dau informaţii reciproce privind munca îndeplinită. În schimb, rivalitatea poate fi însoţită de tendinţe de dezintegrare în cazul în care diferitele grupe au interese divergente, ceea ce periclitează buna funcţionare a întreprinderii ca un tot.

Formal şi neformal

Prin încadrarea salariaţilor în compartimentele întreprinderii şi stabilirea relaţiilor în cadrul lor şi între ele, organizarea formală creează cadrul pentru cristalizarea ansamblului organizării neformale.

Unii specialişti consideră că abaterile de la organizarea formală a întreprinderii sub influenţa organizării neformale se pot determina prin cercetări sociometrice. Pentru ilustrarea structurilor neformale stabilite pe această cale se poate utiliza o organigramă de tipul celei din fig. 2, în care liniile continue reprezintă relaţiile formale, iar liniile punctate — pe cele neformale. O astfel de organigramă oferă un tablou mai veridic al organizării reale a întreprinderii.

Prin asigurarea unui bun echilibru între organizarea formală şi cea neformală, întreprinderea va putea realiza o structură dinamică, elastică, care să utilizeze din plin relaţiile neformale şi concomitent prin elementele formale ale structurii să canalizeze acţiunea pe căile cele mai promiţătoare pentru realizarea obiectivelor vitale ale întreprinderii.

O. NICOLESCU
Institutul de cercetări economice

[1]) Denumirea acestui curent vine de la cuvîntul englezesc „behaviour", care înseamnă comportare, conduită.

[2]) Primele cercetări în această direcţie efectuate de americanul **Elton Moyo** au fost publicate în volumul **The Human Problems of an Industrial Civilisation**. New York, the Macmillan Company, 1933.

CRONICĂ

ANDREI HALMAGHI, în luna octombrie a.c., a fost numit **director al Întreprinderii „Tehnofrig"-Cluj**. Originar din Codlea-Braşov, Andrei Halmaghi termină în 1954 Institutul de Căi Ferate-Bucureşti şi lucrează apoi în funcţiile de şef serviciu C.T.C. şi director în cadrul Atelierelor de reparat materialul rulant-Cluj.

ION-ACHIM I. FRĂŢILĂ a fost numit de curînd în funcţia de **inginer şef al Întreprinderii forestiere-Miercurea Ciuc**. Absolvind în 1958 Institutul Politehnic-Braşov, el a fost repartizat ca niginer stagian la Întreprinderea forestieră-Topliţa, lucrînd apoi ca inginer cu probleme de exploatare. Transferat la Întreprinderea forstieră — Miercurea Ciuc, inginerul Ion Frăţilă a îndeplinit funcţia de şef al serviciului mecano-energetic şi inginer şef adjunct. Pentru merite în muncă (raţionalizări şi perfecţionări în procesul de producţie) a fost decorat cu „Medalia Muncii".

TRIBUNA SPECIALISTULUI

Cointeresare. Determinarea efortului propriu

În condiţiile specifice ale întreprinderilor de foraj creşterea vitezei de foraj, obţinută ca urmare a aplicării unor măsuri tehnico-organizatorice ce emană din întreprindere are ca efect reducerea numărului instalaţiilor din patrimoniu prin transferarea la alte întreprinderi din aceeaşi ramură a instalaţiilor care îşi termină ciclul înainte de termenul planificat prin graficul de foraj. Volumul amortizărilor datorat de întreprindere este în funcţie de valoarea instalaţiilor în patrimoniu. Or, cum reducerea acestei valori este ea însăşi efect al efortului întreprinderii, rezultă că economiile obţinute de întreprindere ca urmare a reducerii volumului total al amortizărilor cu partea aferentă instalaţiilor transferate se datoresc efortului propriu al întreprinderii.

Exemplul întreprinderii noastre ni se pare edificator în acest sens. Pe primele 9 luni ale acestui an, aplicarea mai multor măsuri de ordin tehnico-organizatoric s-a concretizat în sporirea vitezei de lucru cu 9,1% faţă de cea planificată, în depăşirea volumului de lucrări cu 1,8%, corespunzător unui volum fizic de 1 836 metri peste cel planificat şi în înregistrarea unui beneficiu în afara celui planificat de 1 046 000 lei. Amortizarea mijloacelor fixe a înregistrat o reducere de 761 000 lei faţă de plan.

Potrivit însă instrucţiunilor MF-BN nr. 1/1964, punctul 157, care au în vedere numai factorii care definesc, în general, mărimea amortizării, amortizarea mijloacelor fixe într-un volum mai mic decît cel planificat constituie un factor independent de efortul întreprinderii şi în consecinţă suma de 761 000 lei a fost vărsată la buget deşi, cum rezultă din cele de mai sus, sursa reală a acestor economii este efortul propriu al întreprinderii. Considerăm că la stabilirea factorilor care definesc „efortul propriu" ar fi necesar să se ţină seama de particularităţile pe care le prezintă amortizarea mijloacelor fixe în întreprinderile de foraj.

ing. Al. BÎRZEANU
şef serviciu financiar,
Intreprinderea de foraj Craiova

Credit. Sancţiuni pentru custodiile nejustificate

CONDUCERILE unor întreprinderi sau instituţii, în dorinţa de a raporta realizată integral producţia marfă vîndută şi încasată planificată, de a evita evidenţierea de imobilizări în stocuri supranormative sau de a nu pierde fondurile alocate pentru diverse cheltuieli, recurg deseori la perfectarea unor custodii formale. Este interesant de remarcat că aceste custodii apar cel mai frecvent la sfîrşit de lună, trimestru şi îndeosebi în luna decembrie.

Deoarece în condiţiile planificării producţiei-marfă vîndută şi încasată ca indicator principal, custodiile şi urmările lor negative par a lua amploare, consider că ar fi oportun a se pune capăt unor astfel de fenomene, luîndu-se măsuri de sancţionare severă a vînzătorilor şi cumpărătorilor care apelează în mod nejustificat la perfectarea de custodii. Sancţiunile respective să fie suportate bineînţeles de conducerea unităţilor în cauză.

Nicolae BUCUR
şef serv., Banca Naţională-sucursala Orăştie

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Uzina „Semănătoarea": reorganizarea secției de prelucrări mecanice

FLUX TEHNOLOGIC MIXT

PRIN APLICAREA SOLUȚIILOR PRECONIZATE ÎN STUDIUL PRIVIND REORGANIZAREA SECȚIEI DE PRELUCRĂRI MECANICE SE VA PUTEA OBȚINE ÎN FINAL:

- **CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII CU 4% ÎN ETAPA I ȘI 5,5% ÎN ETAPA a II-a**
- **REDUCEREA NECESARULUI DE MUNCITORI OCUPAȚI ÎN TRANSPORTURI CU 65% ÎN ETAPA I ȘI 65% ÎN ETAPA A II-a**
- **O ECONOMIE ANUALĂ NETĂ DE 829 MII LEI ÎN ETAPA I ȘI 957 MII LEI ÎN ETAPA A II-a**

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE urmărite de colectivul nostru prin elaborarea studiului privind reorganizarea secției a II-a — prelucrări mecanice — au fost: **creșterea capacității** de producție și **reducerea prețului de cost** al producției realizate. La elaborarea soluțiilor studiului s-au avut în vedere, pe de o parte, implicațiile pe care le vor avea asupra activității acestei secții dezvoltările preconizate a se face în celelalte sectoare ale întreprinderii, iar pe de altă parte, posibilitățile oferite de sistemul financiar și de credit: obținerea creditelor de mică mecanizare. Pe această bază, reorganizarea preconizată a fost împărțită în două etape: prima a cuprins măsuri cu aplicabilitate imediată, iar a doua — măsuri de perspectivă. ținînd seama de construcțiile ce urmează a fi executate.

FLUXUL TEHNOLOGIC. — Tehnologia practicată în secție se încadrează în general în sistemul static, adică prelucrarea la mașini aranjate pe grupe, cu execuție în loturi pe comenzi și transportul pieselor în aceleași loturi, de la o grupă de mașini la alta. Acest sistem se justifică prin diversitatea produselor și cantitățile relativ mici ale fiecărui fabricat. Din această cauză, fluxul tehnologic din cadrul secției nu are un caracter unitar, el suferind schimbări de la un loc de lucru la altul și uneori chiar de la un reper la altul, ceea ce duce la: întîrzieri în transport din cauza încrucișării utilajelor de transport, goluri sau strangulări la mașini din cauza imposibilității de alimentare sistematică a acestora și întîrzieri sau devansări neraționale la unele repere.

Transportul. În secție intră și ies lunar de la sau spre alte secții 970 tone de materiale pentru producție, precum și 50 tone de materiale de regie și utilaje pentru reparații. De asemenea, se mai transportă de către secție, pentru alte secții, încă 327 t/km/lună. iar în secție mai intră, transportate de alte secții, 284 t/km/lună. Toate aceste transporturi se execută cu macarale, electropalane, electrostivuitoare, electrocare, tractoare, cărucioare de transport.

Soluții alternative

Deoarece în momentul de față, cît și în anii care urmează, în cadrul secției se va menține aceeași mare diversitate a produselor și deci nu se poate realiza un flux tehnologic organizat pe operații, nu rămîne de ales decît una din următoarele soluții: a) flux tehnologic bazat pe succesiunea clasică a operațiilor, deci pe grupe de mașini de același gen; b) flux tehnologic bazat pe tehnologia de grup, deci amplasarea mașinilor tot pe grupe de mașini de același gen, însă pe subgrupe mai mici și dispersate în funcție de volumul manoperei pe repere; c) flux tehnologic mixt, bazat pe succesiunea clasică a operațiilor, dar încadrînd și completînd acest flux cu fluxul pe operații pentru reperele cu pondere mare.

Prima soluție are avantajul că asigură o încărcare permanentă și uniformă a utilajelor, nu necesită oameni de execuție și control specializați. Are unele dezavantaje. Ea presupune mecanizarea transportului intern, deoarece distanțele între grupele de mașini sînt în general mai mari ca în celelalte soluții, implicînd cheltuieli mai mari. Urmărirea fabricației trebuie să fie organizată pe operații, deci cu cheltuieli ridicate. Spațiile de producție și utilajele nu sînt folosite în mod intensiv.

A doua soluție prezintă și ea avantajul încărcării uniforme a utilajelor, chiar superioară primei soluții, nu necesită nici ea cadre de execuție și control specializate. Cresc însă transporturile interne, deoarece trecerea de la o mașină la alta se face în funcție de operații, iar urmărirea unei atît de mari diversități de repere este foarte greoaie.

A treia soluție are avantajele primei; deși impune și ea mecanizarea transporturilor, urmărirea este mai ușoară, deoarece reperele cu pondere mare nu mai necesită urmărirea pe operații; în plus, se micșorează timpul de prelucrare a acestor repere; prin mecanizarea transportului se pot înlocui magaziile interioare cu magazii mobile, reprezentate prin însăși banda de transport; semifabricatele sînt ușor dirijate la locurile de lucru; se asigură o încărcare uniformă a mașinilor, iar cadrele de execuție și control nu necesită o specializare deosebită. În acest fel întreaga fabricație din secție se desfășoară după un flux unic, care începe la locul de alimentare și se termină la controlul final de unde piesele se expediază la beneficiari.

Din aceste considerente am preconizat cea de-a treia soluție.

Cum în momentul de față sînt unele subansamble sau repere ce se execută în colaborare cu alte secții prin operații interpuse, subansamble a căror execuție va continua și în anul 1969. s-a stabilit ca acestea să fie scoase din fluxul tehnologic și transferate în alte secții ale întreprinderii.

Amplasarea utilajelor și a locurilor de muncă

Pe fluxul unic, utilajele și locurile de lucru vor fi așezate ținîndu-se seama și de specificul unor repere care au o pondere mare în volumul producției, în următoarea ordine: mașini pentru amborat și îndreptat bare; strunguri revolver și mașini pentru filetat; strunguri mici; strunguri mari și mașina de broșat; bohrwerkuri; strunguri mijlocii; mașini de frezat; mașini de danturat și mortezat; mașini de găurit; mașini de rectificat; bancuri de ajustaj și mașini de rabotat; bancuri de control. La grupa strunguri mari a fost introdusă și mașina de broșat, deoarece aici se execută o șaibă trapezoidală, care reprezintă circa 300 t/an, mașina fiind cerută de tehnologia acestei piese. Amplasarea mașinii însă a fost făcută de așa manieră încît să poată deservi și mașinile de danturat, după care urmează de asemenea operația de broșare. Tot în acest scop au mai fost montate aici o rabomă și un dispozitiv de frezat.

Întrucît axul melcat și axul oscilant au tehnologia organizată în flux în atelierul anexă, iar șaiba trapezoidală are același tip de tehnologie, în cadrul organizării generale a sectorului se consideră că acest amplasament corespunde nevoilor secției și se încadrează în soluția a treia. adică cu fluxul tehnologic mixt.

Banda transportoare

Avîndu-se în vedere volumul mare de transport de materiale (398,1 t/km/lună) pentru deservirea locurilor de muncă este necesară construirea unei benzi de transport, prin intermediul căreia să fie redusă pe cît posibil manipularea. Se prevede ca această bandă să primească materialele din atelierul de debitare (sursă din care provine 65% din întreaga cantitate de materiale), și să transporte aceste materiale pe flux, pînă la și între locurile de lucru. Deoarece diversitatea reperelor impune o tehnologie pe sistemul static, este necesar ca banda de transport să fie adaptată acestui sistem, adică materialele să fie încărcate în containere pe cărucioare ușor decuplabile de bandă, care, după prelucrare, să fie recuplate și trimise la operațiile următoare.

Cum în anul 1970 se prevede construcția unui atelier nou pentru debitare în continuarea celui existent, s-a stabilit ca în prima etapă alimentarea benzii să se facă de la actualul atelier de debitare, iar în a doua etapă alimentarea să se facă din celălalt capăt al benzii, adică de la atelierul de debitare ce urmează a fi construit. În prima etapă, lungimea benzii de transport va fi de 285 m, iar în a doua etapă, de 360 m. Aceste lungimi sînt determinate de fluxul tehnologic stabilit și de dimensiunea și forma atelierului.

Alegîndu-se o viteză optimă a benzii, s-au determinat ciclurile benzii transportoare și ale cărucioarelor. De asemenea, ținîndu-se seama de cantitatea de materiale de prelucrat, numărul de locuri de muncă, de schimburi, capacitatea unui cărucior, lungimea benzii, timpul necesar pentru control, cantitatea de șpan etc., s-a calculat numărul necesar de cărucioare.

Numere de ordine și culori

Pornindu-se de la împărțirea secției pe grupele de mașini mai sus-menționate s-a dat fiecărei grupe un **număr de ordine** și o **culoare** distinctă, care trebuie să fie cunoscute de întregul personal al secției (de exemplu: grupa de mașini pentru amborat și îndreptat bare are numărul de ordine 1 și culoarea albă).

Alimentarea benzii se face după programul dat de serviciul producției, iar dirijarea cărucioarelor la locul de lucru se va face prin discul indicator care se află pe bandă, la locul de legătură al căruciorului. De exemplu: dacă piesele vor trebui să ajungă la mașinile de frezat, discul va fi rotit la nr. 7, culoare roșie; iar la strungurile mari la culoare verde, nr. de ordine 4 etc. Odată ajuns la locul de lucru, căruciorul este decuplat de către lucrător și tras lîngă mașină unde se mai află un cărucior gol. Aici piesele executate se așează în căruciorul gol, care, la terminare, este agățat din nou de bandă, avîndu-se grijă a se indica pe disc locul unde se execută operația următoare. Lucrătorul care execută ultima operație va indica pe disc nr. de ordine 12, culoare alb+maron, care reprezintă controlul final din secție. Căruciorul ajuns la control este decuplat, se controlează piesele din el, se face forma de predare și se depozitează într-un loc special, indicîndu-se magazia către care se expediază. Transportatorul ridică cu electrostivuitorul containerul de pe cărucior și pleacă; căruciorul este agățat din nou, de astădată gol, și trimis la locul de alimentare, unde este din nou încărcat și pus în circuit.

Acest sistem înlocuiește actualul personal și utilajele de transport din interiorul secției, dar necesită trei noi funcții: un om cu electrostivuitor pentru încărcarea containerelor pe cărucioare, descărcarea lor, descărcarea containerelor cu șpan și încărcarea pe remorcă (va fi luat din cei existenți); un om pentru cuplarea cărucioarelor la bandă în punctul de alimentare al benzii, după graficul de producție (din cei existenți); un om pentru întreținerea benzii de transport (din cei existenți).

În prezent, fiind alocate de către bancă fondurile de mică mecanizare, lucrările de reamplasare a utilajelor și de construcții a benzii de transport, cu toate auxiliarele prevăzute, se află în plină desfășurare.

Serviciul Organizarea producției și a muncii, Uzinele „Semănătoarea"-București

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. PANAIT MELISARATOS

PASIONAT DE CONSTRUCȚIILE navale încă de foarte tînăr, s-a dedicat acestei profesii cu abnegație și entuziasm. De aceea este și greu să-l abordezi, fără să te lași antrenat într-o discuție din care se desprinde pasiunea lui pentru acest sector al construcțiilor. Conversația este purtată deseori în termenii viitorului. Previziunea — după propria-i apreciere — este una din caracteristicile esențiale ale unei conduceri eficiente.

Absolvent al Institutului Politehnic, Facultatea de mecanică navală din Brno (R. S. Cehoslovacă), inginerul Panait Melisaratos s-a dovedit un statornic al acestei meserii și al peisajului dunărean. După o scurtă perioadă de stagiu ca inginer, între 1945—1956 îl aflăm director tehnic al Șantierului naval-Brăila, apoi (pînă în 1961) în aceeași funcție la Șantierul naval-Galați, unde de mai bine de șapte ani își desfășoară activitatea ca director general.

Membru P.C.R. și membru în Comitetul județean P.C.R.; a fost distins cu diferite medalii, cu „Ordinul Muncii" cls. I și este laureat al Premiului de Stat în anul 1963. Are 52 de ani, este căsătorit și are un băiat pe care l-ar dori tot constructor naval. Meticulos și sistematic în toate acțiunile sale, este preocupat de aspectele economice ale activității șantierului, de îmbunătățirea continuă a rezultatelor obținute.

● Ce anume vă preocupă cel mai mult pe linia creșterii eficienței economice?

— Productivitatea — de al cărei plus depinde în mod direct beneficiul (în primele 10 luni ale anului în curs am realizat un volum de beneficii aproape dublu față de [illegible] Este suficient s[illegible] deși din 1960 n[illegible] citori a crescut [illegible] producția a înr[illegible] tere de 150% [illegible] creștere trebuir[illegible] seama productiv[illegible]

● Cum ați [illegible] performanță?

— În primul r[illegible] nătățirea organiz[illegible] — datorită cărei [illegible] diminuarea cu 4[illegible] lui de ore afect[illegible] unui vas (față [illegible] construit). În al [illegible] introducerea unei [illegible] derne.

● De exem[illegible]

— Sudarea aut[illegible] secții, montajul [illegible] o concepție mod[illegible] sistemului continu[illegible] ție în tot cursul [illegible] se lucra pe șanti[illegible]

● Dotarea ș[illegible] tilaje modern[illegible]

— bănuiesc — [illegible] ră acest pr[illegible]

— Desigur[illegible] lat mult în[illegible] zările. Numai [illegible] xemplu, avem [illegible] propuse din car[illegible] ceea ce ne-a[illegible] adus [illegible] calculate în valo[illegible] lei.

● Pot să [illegible] ceasta că ați [illegible] ții pentru util[illegible]

PE TEME DE ORGANIZARE

● Studiul **Organizarea rațională a locurilor de muncă la banda de asamblat relee de protecție și de automatizare**, elaborat la **„Uzina Electromagnetica"**, aplică metodele indicate de studiul muncii și de ergonomie, și pornește de la defalcarea procesului de muncă pe operații, faze, mînuiri, mișcări, stabilindu-se totodată sculele și dispozitivele necesare. Extinderea sa la toate atelierele de asamblaj a determinat creșterea producției globale cu 50% și a productivității muncii cu 18%.

● În vederea îmbunătățirii îndrumării activității de organizare științifică a producției și a muncii, Ministerul Industriei Alimentare a inițiat o acțiune de instruire, în centrele: Craiova, Cluj, Brașov și Piatra Neamț, a cadrelor de conducere și șefilor serviciilor de organizare, de salarizare și normare din întreprinderile în subordine din zonele respective.

Cu acest prilej se dezbat probleme și aspecte principale ale activității de organizare științifică, se dau indicații metodologice cu exemplificări practice privind elaborarea, aplicarea, urmărirea și determinarea eficienței studiilor, ceea ce prilejuiește un larg schimb de experiențe între întreprinderile din diferite subramuri.

● La Combinatul chimic Făgăraș a fost elaborat studiul **Efectuarea reviziei anuale la Fabrica de acid azotic diluat pe baza metodei PERT.** Propunînd folosirea graficului cu rețea PERT pentru programarea reparațiilor ce se efectuează în cadrul reviziei anuale la fabrica amintită, studiul conduce la scurtarea perioadei de reparații, prin pregătirea anticipată a lucrărilor, specializarea echipelor de reparații și eliminarea timpului de întrerupere din cauze organizatorice (deservirea locurilor de muncă, aprovizionare, trecerea de la o instalație la alta). Aplicat din luna iulie a.c., studiul a contribuit la creșterea producției globale cu 1170 t, respectiv cu 479 mii lei.

● La Uzinele „23 August"-București a fost conceput studiul: **Analiza utilizării capacităților de producție în Secția forje.** Pornind de la fotografierea timpului calendaristic (pe schimb și pe mașină) și de la analiza producției din ultimii doi ani (1966 și 1967) în comparație cu cea obținută pe utilaje și la produse similare din țări dezvoltate industrial, studiul a determinat cauzele subiective și obiective ale timpilor neproductivi în cadrul diverselor procese tehnologice și a stabilit măsurile organizatorice și tehnice pentru creșterea indicilor de utilizare a mașinilor.

Eficiența economică a studiului se exprimă în creșterea volumului de piese brute forjate și matrițate cu 4832 t/an și într-un spor de beneficiu de 3615 mii lei.

Centrul de statistică: sala calculatorului

STRATEGIA ȘI POLITICA INTREPRINDERII

H. TABOULET, definește strategia întreprinderii ca fiind „concepția de ansamblu după care se ghidează conducerea întreprinderii", în timp ce după H. H. Kunze strategia reprezintă „alegerea rațională a celor mai bune decizii fundamentale pe care trebuie să le ia conducerea pentru încadrarea optimă a întreprinderii în mediul economic". Se consideră că strategia cuprinde stabilirea de **obiective pe termen lung** (referitoare la rentabilitate și poziția întreprinderii în cadrul ramurii industriale), **obiective de rentabilitate pe termen mediu** (beneficii de realizat, creșterea anuală a beneficiilor, procentul de beneficii, investiții), **obiective de dezvoltare pe termen mediu** (creșterea anuală a vînzărilor, proporția vînzărilor la export și piața internă), **alegerea piețelor, alegerea produselor** (precizarea produselor noi ce se vor asimila, stabilirea produselor a căror fabricare se va extinde), **alte obiective** (reducerea prețului de cost, creșterea productivității, viteza de rotație a stocurilor).

Strategia se concretizează în **elaborarea planurilor (programelor) pe termen lung.** Acestea constituie scheme dinamice de funcționare a întreprinderii, în care sînt trecute principalele obiective. Planurile pe termen lung servesc la verificarea coerenței deciziilor și a rezultatelor ce se pot aștepta prin aplicarea acestor decizii. Pe baza lor, întreprinderile își elaborează planurile lor anuale de activitate.

● *PREVIZIUNEA PE TERMEN LUNG*

Specialiștii din țările capitaliste dezvoltate consideră că alegerea strategiei implică o muncă de analiză, judecată și creație depusă pe parcursul a mai multor etape: într-o primă etapă se face trecerea în revistă a strategiilor posibile; se precizează apoi criteriile după care vor fi evaluate sau comparate strategiile posibile, pentru a stabili obiectivele cele mai importante ale întreprinderii; urmează determinarea valorică a efectelor viitoare ale fiecărei strategii, în raport cu criteriile de comparație alese. În practică, un asemenea calcul se face de obicei prin extrapolarea strategiei actuale.

În analiza desfășurată în cadrul acestui proces se au în vedere în permanență atît mediul economic și social, cît și întreprinderea însăși, respectiv este examinată piața, asigurarea forței de muncă și a materialelor necesare, ca și resursele de care dispune întreprinderea. Această analiză, completată cu aceea privind evoluția cercetărilor științifice, a produselor și tehnologiilor în domeniul de activitate al întreprinderii sau în domenii conexe, oferă datele trecerii la elaborarea propriu-zisă a strategiei. Dintre variantele de strategii de dezvoltare posibile se alege de obicei aceea care satisface cumulat într-o măsură cît mai mare criteriile: creșterea rentabilității, asigurarea unui grad de siguranță mai mare întreprinderii (acesta este cu atît mai mare cu cît se dispune de mai multe tehnologii și piețe diferite) etc. Cel mai important criteriu de evaluare a unei strategii este capacitatea ei de a se adatpa la situații neprevăzute. Singurul mijloc prin care o întreprindere poate să-și asigure posibilități de adaptare și mărire a puterii la un moment dat este existența unor rezerve polivalente și ușor de mobilizat, cum sînt în special oamenii, capacitatea tehnică, organizatorică și fondurile.

● *CADRUL DECIZIILOR*

Strategia stabilită servește drept **bază** pentru elaborarea **politicii întreprinderii, care preconizează modalitățile concrete de realizare a obiectivelor stabilite.** Politicile se pot referi la obiectivele întregii întreprinderi, la cele ale unui compartiment sau unei grupe de compartimente înrudite, sau chiar numai la o categorie de activități. Astfel că, în funcție de sfera de activitate la care se referă, politicile se împart în: **politici generale,** care privesc întreaga activitate a întreprinderii, ele stabilind modul cum se organizează și echilibrează diferitele funcțiuni ale ei (cercetare-dezvoltare, producție, comercială, financiar-contabilă, personal); **politici principale,** care reglementează activitatea domeniilor de activitate și a compartimentelor mai importante ale întreprinderii (desfacere, aprovizionare, financiar etc.); **politici particulare,** care au drept obiect domenii importante, însă mai restrînse ca obiect (politica de reclamă, de retribuire a maiștrilor etc.).

Politica reprezintă un **ghid și un cadru pentru decizii.** O politică clară, permite delegarea autorității; ea nu determină însă dinainte deciziile. O astfel de politică se **caracterizează** prin aceea că: este legată de un obiectiv al întreprinderii și explicată tuturor celor care vor trebui să o aplice; este exprimată limpede; prescrie norme și mijloace de evaluare a viitoarelor acțiuni; este relativ stabilă, putînd fi schimbată cînd intervin modificări în premisele care au fost luate în considerare la elaborarea ei; este realizabilă, fiind posibilă de urmat de către cei în cauză; lasă o marjă de inițiativă și de interpretare suficientă celor care poartă responsabilitatea aplicării ei.

Stabilirea unor strategii și politici științific fundamentate ale întreprinderii dă posibilitatea precizării obiectivelor urmărite de conducerea acesteia și a organizării **„conducerii pe obiective"**.

planificat).
amintesc că
ul de mun-
numai 18%,
rat o creș-
diferența de
trecută pe
i.

izat această

prin îmbu-
producției
am obținut
a număru-
construcției
primul vas
ea rînd, prin
nologii mo-

?

ată în bloc-
anizat după
, adoptarea
de producției
ului (înainte
numai vara).

ierului cu u-
a influențat

mare măsu-

stimu-
ționali-
n, de e-
de inovații
32 aplicate,
conomii post
de 1 300 000

prin a-
urat condi-
rea eficientă

a capacității de concepție a inginerilor și tehnicienilor de care dispuneți?

— Mai mult în ultima vreme deoarece, în anii trecuți, lipsindu-ne personalul mediu calificat, am folosit inginerii în primul rînd în secții. Totuși, ei au participat și la activitatea de concepție.

● Care sînt relațiile dv. cu piețele străine?

— În proporție de 85% lucrăm pentru export. Întrucît îndeplinirea obligațiilor noastre externe depinde de cooperarea cu alte întreprinderi, una din principalele preocupări este perfecționarea relațiilor de cooperare.

● Ați avut ocazia să vizitați multe firme străine?

— Da, foarte multe atît din țările socialiste, cît și din unele țări ca Japonia, Suedia, Danemarca, India, Italia.

● Cum reușiți să fiți la curent cu evoluția tehnicii mondiale?

— Mă străduiesc să țin „pasul" cu ritmul foarte rapid al acestei evoluții, citind și studiind foarte mult. Este o deprindere la care nu renunț cu nici un preț.

● Lucrările străine de specialitate vă sînt accesibile?

— Ca să pot cunoaște, a trebuit să învăț limbi străine. Astăzi pot afirma că stăpînesc franceza, rusa, germana, italiana, greaca și engleza. M-am preocupat și mă preocup mult nu numai de tehnologia fabricațiilor de vase, ci și de partea economică a problemelor. De asemenea lucrări nu mă lipsesc niciodată.

● Aceste deprinderi nu vă ocupă prea mult din timpul dv., în special din cel liber?

— Nu, pentru că în general îmi raționalizez timpul de studiu. Cît privește timpul liber, ca pasionat turist, îl împart între această pasiune căreia îi rezerv sfîrșitul de săptămînă și înotul. Fiind la Dunăre, practic zilnic acest sport, bineînțeles, vara.

● Poate că Dunărea este și explicația statorniciei dv. pe aceste locuri?

— Și ea. Dar de fapt mi-a plăcut șantierul și m-am legat de acest colectiv în care am găsit o colaborare perfectă și un dezvoltat simț al răspunderii.

Recent colectivul șantierului a sărbătorit un eveniment important: lansarea la apă a celui de-al 50-lea cargo — de 4 500 tone, complet modernizat față de cel din 1960. Dar în cală își așteaptă rîndul un cargo de 12 500 tone. Bineînțeles — la invitația interlocutorului — n-am rezistat tentației de a face cunoștință cu acest nou-născut, lung de... 150 m. Eu l-am privit cu admirația și curiozitatea unui neinițiat. Gazda însă, l-a învăluit cu o privire de părinte care trăda deopotrivă mîndria realizării și nostalgia apropiatei despărțiri.

Viorica BABA

TEZE DE DOCTORAT

● La Academia de Ştiinţe social-politice „Ştefan Gheorghiu"

MARIA POPESCU : Cooperare economică, independenţă economică – cerinţe ale lumii contemporane.

In lucrare urmăresc să identific tendinţele generale ce se manifestă în relaţiile economice între state ; să analizez consecinţele negative ale raporturilor de dependenţă promovate de imperialism ; să motivez caracterul legic al inlăturării decalajului dintre ţările rămase in urmă şi cele dezvoltate din punct de vedere economic. In această ultimă ordine de idei insist asupra prejudiciilor pe care practicile imperialiste şi rezultatele anomaliilor acumulate in diviziunea internaţională a muncii în mecanismul economic internaţional, le ridică în calea progresului ţărilor în curs de dezvoltare.

Pornind de la exigenţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice în curs, ca şi de la alte date definitorii ale lumii contemporane, lucrarea va releva necesitatea obiectivă a colaborării şi cooperării economice internaţionale. Aici voi insista asupra cunoscutelor principii ale relaţiilor între state, promovate de ţara noastră, a căror respectare constituie o condiţie pentru transformarea acestor relaţii într-un factor al progresului economic al fiecărei ţări.

Evident, in lucrare un spaţiu amplu ocupă problemele colaborării intre ţările socialiste, noul tip de relaţii internaţionale pe care le inaugurează socialismul. Aici sint prezente temeiurile pe baza cărora independenţa şi suveranitatea sînt o cerinţă sine qua non a progresului pe drumul socialismului, precum şi criteriile principiale ale construirii practice a relaţiilor dintre ţările socialiste.

Complexitatea temei abordate comportind un studiu amplu al fenomenelor economice şi al teoriilor economice contemporane, impune o deosebită concentrare şi sintetizare a materialului. Este tocmai efortul pe care mă străduiesc să-l împlinesc in momentul de faţă cînd am trecut la redactarea dizertaţiei.

● La Academia de Studii economice — Bucureşti

VASILE CALOMFIRESCU : Eficienţa economică a introducerii tehnicii moderne în industria textilă.

Alegînd această temă, am avut in vedere faptul că nivelul eficienţei economice a investiţiilor este unul din principalii factori ai asigurării unui ritm inalt de dezvoltare a economiei noastre, de creştere a venitului naţional şi a nivelului de trai.

Am considerat că una din problemele de bază pentru atingerea obiectivului dorit este fundamentarea deciziilor pe rezultatele obţinute dintr-o activitate permanentă de cercetare, îmbinată armonios cu activitatea de proiectare.

O parte importantă a lucrării este destinată sistemului de indicatori folosiţi în analiza comparativă a variantelor tehnice la elaborarea documentaţiilor tehnico-economice. Se dă atenţie faptului că structura şi conţinutul acestor indicatori determină in mare măsură modul de reflectare a nivelului real al eficienţei economice. In lucrare, se fac o serie de precizări în legătură cu structura cheltuielilor pentru investiţii, cu modul de evaluare a efectelor economice, cu baza de comparaţie şi cu factorii care influenţează mărimea indictaorilor de eficienţă etc.

Literatura economică de specialitate acordă o foarte mare atenţie indicatorului „termenul de recuperare normat al investiţiilor". Referitor la acest indicator se atrage atenţia că nu pot fi trecuţi cu vederea o serie de factori legaţi de specificul ramurilor, de natura lucrărilor şi de mijloacele concrete de înfăptuire a acestora, factori care nu pot fi cuprinşi într-un normativ valabil pentru orice situaţie şi pentru o perioadă indelungată.

Considerînd că eficienţa economică a investiţiilor prezintă importanţă nu numai la proiectare, ci şi după punerea obiectivelor în funcţiune, în lucrare sint dezbătute şi unele aspecte legate de analiza eficienţei in această etapă, analiză indispensabilă pentru asigurarea realizării şi depăşirii nivelului de eficienţă proiectat.

CĂRŢI

RESURSELE DE MUNCĂ ÎN CONTEXTUL CREŞTERII ECONOMICE

ÎN LITERATURA ECONOMICA din ţara noastră problema utilizării forţei de muncă nu a constituit obiectul unor lucrări de sine stătătoare. Deşi unele din laturile acestei probleme au mai fost analizate în diferite articole şi studii, totuşi nu avem o lucrare mai cuprinzătoare care să generalizeze rezultatele obţinute în acest domeniu în anii construcţiei socialiste, precum şi tendinţele care se desprind pentru viitor.

Lucrarea **Utilizarea forţei de muncă*)**, apărută de curînd, are meritul de a ocupa, în parte, un loc rămas pînă acum liber în acest domeniu. Este o iniţiativă care, după părerea noastră, merită întreaga consideraţie.

Elaborată de un colectiv de autori de la Institutul de cercetări economice al Academiei, lucrarea abordează următoarele probleme : utilizarea forţei de muncă şi creşterea economică ; repartizarea teritorială raţională a industriei — condiţie esenţială a îmbunătăţirii utilizării forţei de muncă ; forţa de muncă din agricultură şi căile folosirii ei raţionale (cu privire specială la forţa de muncă din cooperativele agricole de producţie) şi formarea profesională a muncitorilor pentru industrie.

Ne vom permite, în recenzia de faţă, abordarea numai a cîtorva probleme tratate în lucrare.

C. Grigorescu arată, pe bună dreptate, că creşterea economică este determinată, în bună parte, de folosirea raţională a resurselor de muncă ; îmbunătăţirea utilizării acestor resurse în anii construcţiei socialiste îşi are izvorul în îmbinarea factorilor dezvoltării intensive şi extensive în construcţia economică în condiţiile accentuării treptate a dezvoltării intensive pe baza industrializării socialiste. Se evidenţiază incidenta dintre dezvoltarea intensivă a economiei, creşterea venitului net şi acumulărilor şi lărgirea pe această bază a posibilităţilor de creare de noi locuri de muncă şi valorificarea mai bună a resurselor de muncă ale ţării. Interesante ni se par în această privinţă reflecţiile autorului cu privire la corelaţia dintre extinderea tehnicii noi şi costul unui loc de muncă, pe de o parte, şi creşterea venitului net şi a numărului locurilor de muncă, pe de altă parte, precum şi argumentele prin care se demonstrează că industrializarea şi extinderea tehnicii noi sînt factori determinanţi nu numai pentru creşterea venitului net dar şi pentru diversificarea economiei şi apariţia de noi posibilităţi de creare de locuri de muncă. În acest context autorul tratează pe larg dezvoltarea multisectorială a industriei cu referire specială la incidenţele dezvoltării industriei constructoare de maşini şi a valorificării superioare a resurselor naturale asupra sporirii numărului de lucrători industriali.

Tot din cuprinsul acestui capitol ne atrage atenţia analiza pe care o face autorul schimbărilor care au intervenit în structura forţei de muncă, precum şi tendinţele în utilizarea acestora. Cu acest prilej se analizează repartiţia forţei de muncă pe sfere de activitate socială, factorii care au determinat această repartiţie. Se menţionează, pe bună dreptate, că la un anumit stadiu de dezvoltare economică **populaţia ocupată în sfera producţiei materiale începe să cunoască o scădere relativă,** iar în anumite ramuri cum ar fi, de pildă, agricultura şi industria extractivă, **chiar şi o reducere absolută.** Totuşi, autorul nu adînceşte analiza acestui fenomen, îndeosebi sub aspectul influenţei factorului productivitate.

Aruncînd încă o dată o privire asupra acestui capitol, care, în ansamblu, este destul de reuşit, trebuie să menţionăm că unele obiective enunţate de autor, cum ar fi, de pildă, „utilizarea resurselor de muncă — obiectiv central al construcţiei economice", nu sînt duse pînă la capăt. Am mai semnala faptul că sînt folosiţi termeni diferiţi pentru aceeaşi noţiune cum ar fi „braţe de muncă", „forţe de muncă", „populaţie ocupată", sau „sfera neproductivă", „sfera indirect productivă", ceea ce diminuează în oarecare măsură valoarea ştiinţifică a lucrării.

În capitolul al II-lea acelaşi autor tratează cu deplin succes incidenţele care se creează între repartizarea teritorială raţională a industriei şi îmbunătăţirea utilizării forţei de muncă. În acest scop se analizează influenţa forţei de muncă asupra repartizării industriei în profil teritorial pe baza datelor care reflectă corelaţia dintre creşterea producţiei industriale şi densitatea populaţiei agricole, creşterea numărului de salariaţi pe regiuni şi mişcarea migratorie interregională şi intraregională. Pe baza acestei analize Constantin Grigorescu ajunge la concluzia că s-au lărgit posibilităţile ocupării tot mai depline a forţei de muncă în profil teritorial. Totodată, pe baza analizării datelor pe fostele raioane, este scoasă în evidenţă existenţa unor însemnate disparităţi teritoriale în privinţa utilizării forţei de muncă în zonele mai puţin dezvoltate. Capitolul şi-ar fi mărit, după părerea noastră, valoarea dacă autorul ar fi tratat şi unele probleme legate de influenţa procesului de industrializare asupra mişcării ondulatorii, asupra mobilităţii sociale pe teritoriul ţării, asupra distribuirii forţei de muncă pe mediul urban şi rural.

Problemele forţei de muncă din agricultură şi căile folosirii ei raţionale sînt tratate în capitolul al treilea al volumului. Avînd în vedere faptul că cea mai mare parte a populaţiei ocupate în agricultură se găseşte în cooperativele agricole de producţie, autorii (Grigore Vîlceanu, Sabin Nica şi Traian Lazăr) se ocupă pe bună dreptate în mod special de folosirea forţei de muncă din acest sector.

Din datele prezentate rezultă o scădere continuă a ponderii populaţiei ocupate în agricultură în totalul populaţiei ocupate. Scăderea relativă şi absolută a populaţiei ocupate în agricultură în condiţiile creşterii producţiei agricole, introducerii tehnicii moderne în toate ramurile economiei naţionale inclusiv în agricultură şi în condiţiile ridicării continue a productivităţii muncii sociale este considerată, cu drept cuvînt, dovada unei repartiţii mai judicioase a forţei de muncă între ramurile economiei naţionale şi a unei mai bune utilizări a forţei de muncă ocupate în agricultură. Subliniind aspectele pozitive în legătură cu utilizarea forţei de muncă în agricultură, autorii scot în evidenţă rezervele existente în această privinţă. Ei încearcă o analiză a căilor şi mijloacelor pentru îmbunătăţirea utilizării resurselor de muncă existente în agricultura cooperatistă, în care este cuprinsă peste 80% din populaţia agricolă a ţării.

Datele prezentate de autori cu privire la numărul de zile muncă efectuate de cooperatori, la gradul de neparticipare a acestora pe luni, corelaţia între participarea la muncă a cooperatorilor şi gradul de intensitate a producţiei şi altele atestă fără putinţă de tăgadă tot mai buna folosire a forţei de muncă în C.A.P. şi creşterea eficienţei acesteia. Sînt totodată scoase în evidenţă marile posibilităţi, insuficient folosite pînă acum, de care dispun cooperativele agricole pentru creşterea gradului de ocupare în producţia obştească a forţei de muncă şi pentru folosirea mai eficientă a acesteia.

Oprindu-se asupra căilor de îmbunătăţire a utilizării forţei de muncă din C.A.P., autorii analizează îndeosebi : intensificarea şi diversificarea producţiei agricole ; organizarea de întreprinderi auxiliare şi activităţi anexe ; perfecţionarea organizării şi retribuirii muncii membrilor cooperatori ; valorificarea rezervelor gospodăriei personale a membrilor cooperatori şi dezvoltarea activităţilor intercooperatiste ca factori importanţi pentru creşterea gradului de ocupare a forţei de muncă şi de utilizare raţională a acesteia.

Spaţiul redus pe care-l acordă şi problemele ridicate în legătură cu valorificarea imenselor rezerve existente în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori atestă, ni se pare, o oarecare uşurinţă cu care, din păcate, este privită această problemă în general de către economişti, deşi gospodăriile personale ocupă un rol însemnat în producţia agricolă a ţării şi în satisfacerea nevoilor membrilor cooperatori.

Un spaţiu important în economia lucrării — capitolul IV — este rezervat problemelor formării profesionale a muncitorilor pentru industrie. Abordînd în prima parte a capitolului problemele legate de profilul şi conţinutul calificării, autoarea, Steliana Perţ, abordează o serie de probleme deosebit de importante, cum sînt conceptul de formare profesională şi incidenţa progresului tehnic asupra calificării muncitorilor.

Conceptul de **calificare** este privit de autoare ca totalitatea cunoştinţelor ştiinţifice de bază, tehnice generale şi de specialitate ca şi deprinderile de muncă ne-

dr. I. PĂCURARU

(Continuare în pag. 19)

*) **Utilizarea forţei de muncă. Factori, caracteristici, tendinţa în România** — lucrare colectivă, redactor coordonator Constantin Grigorescu. **Colecţia Bibliotheca Oeconomica. Editura** Academiei Republicii Socialiste România.

FIȘE

■ Opiniile care se confruntă asupra corelației dintre cele două sectoare ale producției sociale și a legității care o oglindește — creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție — se împart, arată conf. univ. dr. C. Manolescu și asist. univ. Gr. Pîrîianu în articolul **Corelația dintre grupele A și B și ridicarea eficienței producției** (PROBLEME ECONOMICE nr. 10/1968), în două grupe: una, care admite valabilitatea acestei legi și alta, care, dimpotrivă, o neagă. După autori, aceste poziții contradictorii își au izvorul în confundarea **conținutului** acestei legi — creșterea mai întîi a producției mijloacelor de producție — cu una din **formele** sale concrete — creșterea mai rapidă a producției mijloacelor de producție. La început, cînd producția obiectelor de consum deține o pondere predominantă, dezvoltarea mai întîi a producției mijloacelor de producție se asigură prin **dezvoltarea mai rapidă a producției mijloacelor de producție.** Pe măsură însă ce ramurile cheie ale economiei naționale au ajuns la maturitate asigurînd o eficiență ridicată producției sociale, aceste condiții create anterior pot fi folosite pentru apropierea ritmurilor de creștere a celor două grupe. În această situatie, schimbîndu-se ponderile dintre cele două sectoare, dezvoltarea cu precădere a sectorului I este asigurată prin **dezvoltarea în același ritm a celor două sectoare.** În sfîrșit, în cazul în care creșterea producției sectorului I s-a asigurat prin neglijarea sectorului II, poate fi justificată, pe o perioadă mai scurtă, dezvoltarea mai rapidă a producției obiectelor de consum.

■ Revista HARVARD BUSINESS REVIEW — în care cititorul poate întîlni adesea studii de economia utilizării calculatoarelor electronice — publică în ultimul său număr (noiembrie-decembrie 1968) un articol semnificativ intitulat **Pericol la orizont! Salvați-vă calculatorul** semnat de B. Allen. Pornind de la analiza situației cîtorva firme, autorul își propune să prezinte riscurile ce și le asumă o întreprindere cînd apelează la serviciile permanente ale unui mare ordinator.

Prelucrarea automată a datelor face ca bunul mers al întreprinderii să depindă într-o măsură covîrșitoare de impecabila funcționare a mașinii și de competența celor cîțiva care o utilizează. Mici defecțiuni sau erori de programare pot duce la pierderi uriașe, de neconceput în cazul unei prelucrări clasice a informației. Două exemple: compania Borden a raportat o pierdere de 2,9 milioane dolari datorată unei erori de programare petrecută cu doi ani în urmă; prin distrugerea unei benzi magnetice s-a pierdut fără urmă o cantitate de informație de 50 milioane de caractere.

Desigur, B. Allen nu pledează pentru renunțarea la marile automate de prelucrare a datelor dar el trage un semnal de alarmă arătînd că cu cît sînt mai dezvoltate mijloacele oferite de tehnica modernă de calcul, cu atît mai mult se impune o atenție și securitate sporită în folosirea lor

■ B. Daudé publică în DIRECTION (septembrie 1968) articolul de **Un nouveau type de gestion.** (Un nou tip de gestiune). El prezintă gestiunea în Europa occidentală ca fiind expresia întreprinderii prudente, care sacrifică expansiunea pentru securitate financiară, în timp ce în America gestiunea ar fi expresia întreprinderii dinamice care își utilizează la maximum mijloacele pentru a crea un „dezechilibru dinamic" pe baza căruia scontează realizări viitoare. B. Daudé trage concluzia că pentru a putea reface „managerial gap" (decalajul în conducerea întreprinderii) se impune un nou tip de gestiune, care se bazează în principal pe următoarele analize fundamentale: definirea (stabilirea, precizarea) întreprinderii optime, plecînd de la cunoașterea realităților și a pieței potențiale; folosirea la maximum a resurselor existente; manevrarea (folosirea) la maximum a posibilităților prezente ale pieței.

■ Unele probleme ale forței de muncă în capitalismul contemporan sînt analizate de G. Danilin în articolul **Cito proishodit na kapitalisticeskom rînke truda** (Ce se întîmplă pe piața capitalistă a muncii) din MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOȘENIA nr .10/1968. Autorul consideră că transformările înregistrate în dezvoltarea forțelor de producție în condițiile menținerii relațiilor de producție capitaliste au atras după sine dificultăți mari pe piața capitalistă a muncii și anume: un deficit de muncitori calificați în general și în special în domeniul meseriilor și specialităților noi determinate de revoluția științifică tehnică contemporană; un surplus de forță de muncă necalificată sau semicalificată; necesitatea imperioasă a recalificărilor; cerința ridicării nivelului general de cunoștințe și de calificare a muncitorilor ocupați și instruirea în vederea însușirii unei profesiuni sau specialități din partea absolvenților școlilor de cultură generală; necesitatea revederii metodelor de școlarizare în școala de cultură generală și lărgirea rețelei de școli cu profil profesional și tehnic.

■ În Editura Științifică a apărut cartea **Mărturii franceze despre 1848 în țările române,** de Titu Georgescu. Autorul îi lasă pe „cronicarii" francezi —

diplomați, istorici, cărturari-călători — prezenți în Țările Române în 1848, să grăiască pentru a prezenta publicului istoria acestui an tumultuos, văzută de solii Franței.

■ Diferitele metode de organizare și programare operativă a producției, bazate pe teoria grafelor, s-au îmbogățit recent cu un nou procedeu, care, potrivit comentariilor din presa de specialitate, reprezintă o contribuție importantă metodologică și practică. Numărul pe septembrie a.c. al revistei GESTION prezintă avantajele acestui procedeu denumit MILORD — denumire neadecvată, ni se pare, nu numai ca sens, dar și ca intenție publicitară. În ciuda acestei denumiri, procedeul pare a fi realmente interesant, mai ales pentru ordonanțarea producției în întreprinderile industriei prelucrătoare în general și constructoare de mașini în special. El derivă din metoda PERT-resurse. Esența noutății lui constă în modul de detaliere a diferitelor activități cu caracter mai complex, respectiv în crearea unor modele deosebit de sugestive privind fazele și variantele de procedee tehnologice în baza cărora pot fi realizate respectivele activități. Astfel, fiecare activitate complexă se defalcă — în caz de nevoie — fie într-o serie de așa-numite activități-satelit secvențiale, fie în mai multe activități-satelit paralele. Prin activități-satelit secvențiale se înțelege un șir impus de operații, care trebuie executate pentru realizarea activității complexe. Activitățile-satelit paralele reprezintă, în schimb, un mănunchi de variante tehnologice ale aceleiași operații; se precizează că executarea unei singure variante duce la realizarea activității complexe. Avantajul acestui procedeu de reprezentare constă mai ales în vizualizarea fazelor de producție. Din punct de vedere tehnologic el acordă suficientă elasticitate pentru a putea alege varianta optimă de execuție în raport cu mijloacele de producție disponibile și respectiv afectarea celorlalte operații tehnologice strict determinate.

■ Într-un interviu reprodus de ENTREPRISE (16 nov. 1968), Pierre Lazareff, directorul general al lui FRANCE-SOIR, consideră că **publicitatea** bine făcută este **o informație** utilă. Ceea ce izgonea în trecut publicitatea din cadrele informației ar fi fost doar limbajul, expresia grafică și concepția publicitarilor: aceștia se mulțumeau să afirme fără a prezenta probe, să arate fără a demonstra, abuzau de superlative și de repetări. Concepută ca o informație obiectivă, ea nu mai este „reclamă", ci pur și simplu publicitate. Informația-publicitate ar avea dreptul să rivalizeze cu informația-redactare cu o singură condiție: să nu inducă în eroare asupra intențiilor sale, singura diferență între cele două genuri constînd doar în faptul că prima este plătită și are menirea să răsplătească.

■ Revista ANALYSE ET PREVISION publică în numărul său din octombrie 1968 un studiu intitulat **Simularea în previziune și programarea în econometrie** al prof. Luigi Solari. Acesta consideră că utilizarea fructuoasă a tehnicilor moderne de simulare și previziune, puse la dispoziție de econometrie, are ca premisă folosirea corectă a „metodelor convenționale". Este vorba, în primul rînd, despre crearea „modelului conceptual", model ce reprezintă un ansamblu de propoziții și ipoteze referitoare la structura domeniului cercetat și la legile ce-l reglementează. Din acest ansamblu de ipoteze și propoziții se vor desprinde consecințe și concluzii teoretice, ce vor constitui baza modelului matematic, deschizîndu-se calea către simulare și previziune. De fapt, punerea în funcțiune a modelului matematic nu este altceva decît o formă de experimentare a „modelului conceptual", proces în cadrul căruia, prin verificări succesive, se ameliorează ambele tipuri de modele.

■ La Glasgow s-a ținut recent prima conferință europeană de previziune tehnologică organizată de Universitatea Strathclyde și recent creata Asociație europeană pentru previziuni tehnologice. S-a făcut o analiză a evoluției tehnicii, precum și unele prognoze asupra viitorului tehnologiei. Conferința a arătat că printre industriași și planificatori își face tot mai mult loc conștiința valorii cercetării viitorului, precum și faptul că astăzi economia nu este de conceput fără cercetarea previzională.

blocnotes

DEMISIA LUI PREBISH

O IPOTEZA care începuse să se schițeze și să intre în sfera convorbirilor neoficiale încă de la începutul acestui an, pe culoarele celei de-a doua Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la New Delhi, a devenit — mai repede decît era de așteptat pentru mulți — fapt împlinit. Dr. Raul Prebish, secretarul general al Conferinței (UNCTAD), a părăsit funcția de răspundere pe care o ocupa de la înființarea organizației, în 1964.

Motivele imediate care au accelerat plecarea și au declanșat-o, pînă la urmă, oficial— nu-mi sînt cunoscute. La drept vorbind, nici nu sînt tentat să le acord o semnificație deosebită din moment ce despărțirea intrase, pentru mai de vreme sau mai tîrziu, în firea lucrurilor.

În încercarea de a le scormoni originea, unii ar putea fi tentați să invoce iritante rivalități personale sau persistente conflicte de competențe interinstituționale, lanțul de obositoare frămîntări care însoțesc inerent viata oricărei instituții, dovedindu-se capabile să macine treptat energiile cele mai robuste. Fiecare judecă evenimentele cu propriile sale unități de măsură.

Prebish a fost ales la cîrma UNCTAD-ului, aureolat de prestigiul economistului și organizatorului. Profesorul de economie politică de la Buenos Aires și directorul Institutului latino-american de planificare de la Santiago de Chile avea meritul de a fi contribuit la relansarea ideii caracterului inechitabil pe care-l au schimburile internaționale dintre țările industriale și cele precumpănitor agrare. Chiar dacă ceea ce unii au numit „efectul Prebish" poartă vizibil ecourile lucrării publicate, exact cu patru decenii în urmă, de românul Mihail Manoilescu, meritele economistului argentinian nu au de ce să fie negate. (Reținerea, neobișnuită pentru caracterul său, pe care nu o dată am avut impresia că i-o observ în convorbirile cu delegații de la gurile Dunării, am atribuit-o întotdeauna complexului generat de această asociere pe care un cunoscut comun o amintea fără echivoc într-o seară).

Organizatorul era recomandat de dinamismul pe care — ca secretar executiv — îl imprimase Comisiei Economice O.N.U. pentru America Latină, de rolul îndeplinit în propulsarea ideii de industrializare și de solidaritate continentală.

Atribuind G.A.T.T.-ului „iluzia nefastă" că relațiile comerciale internaționale ar putea fi readuse la situația anterioară, Prebish a angajat UNCTAD-ul în construirea unei noi politici a comerțului internațional pus în slujba dezvoltării. În martie 1964, la Geneva, încheia profetic prezentarea programului elaborat împreună cu cîțiva remarcabili colaboratori: „Sînt oare realiste propunerile formulate aici? Dacă realismul înseamnă a propune ceea ce este realizabil la un moment dat, poate că anumite sugestii conținute în aceste pagini să nu fie realiste și să fie considerate ca o iluzie. Dar ceea ce este realist astăzi n-a fost întotdeauna astfel ieri și iluziile de azi ar putea fi realismul de mîine".

L-am auzit de atunci, de nenumărate ori, fie în apeluri patetice la colaborare și acțiune, fie în momente de descumpănire, în încercări disperate de a salvgarda încheierea unor acorduri pe produse.

Raul Prebish pleacă de la cîrma UNCTAD-ului cînd devine evident că ultima treaptă a rachetei lansată cu patru ani în urmă și-a epuizat resursele — o dată cu încheierea primului „deceniu al dezvoltării" — fără să fi putut plasa organizația pe orbita speranțelor născute la Geneva.

Istoricii acestui eșec nu vor avea o sarcină ușoară. Ei nu vor putea omite mărturiile celor care au semnalat nu o dată și caracterul somptuar sau doar declarativ al unor manifestări și traiectoria uneori hazardată spre care organizația era împinsă și unele manevre de pilotaj, prea impulsive sau prea orgolioase. Dar, cu aceeași obiectivitate, aceiași martori au datoria acum, cînd dr. R. Prebish a plecat, să semnaleze istoricilor viitori că direcția principală spre care se cuvine să-și îndrepte investigațiile nu este a trecătoarelor erori omenești, ci a persistentelor și durelor ciocniri de curente din arena relațiilor economice internaționale.

În, mi se pare, ultimul discurs ținut ca secretar general al UNCTAD, Prebish constata: „Nimeni nu poate impune unei țări în curs de dezvoltare și nici unei țări dezvoltate să facă ceea ce nu vrea să facă. Reformele de structură, modificările de atitudine disciplina dezvoltării în diverse țări, nu pot fi determinate prin acorduri internaționale. Aceasta este de domeniul a ceea ce o țară poate și vrea să facă. Acest lucru este absolut incontestabil. Strategia (dezvoltării) nu poate obliga nici o țară să facă ceea ce ea nu vrea să facă"

Adeseori, adevărul este neplăcut; uneori este dureros. Sînt momente cînd, neplăcut și dureros, el devine însă inevitabil.

După ce a spus ceea ce avea de spus, Raul Prebish a plecat. Nu se schimbă numai un om. În clipa în care se pregătește un nou deceniu al dezvoltării, impetuozității i se substituie tactul; atacurilor frontale, manevrele de poziție și tentativele de învăluire; vizionarismului vehement, rafinamentul diplomatic.

Va fi al doilea deceniu mai rodnic decît cel dintîi? Deși mai avem un an pînă să intrăm în deceniul '70, nu poți formula întrebarea fără să-ți revină în auz vocea vibrantă a lui Che Guevarra, din aceeași primăvară genevează a lui 1964: „Dacă toate popoarele care trăiesc în condiții economice precare, în dependență față de puterile străine pentru anumite sectoare esențiale ale economiei lor și ale structurii lor politice și sociale, sînt capabile să reziste darurilor făcute cu sînge rece, dar într-o ambianță propice, și să impună aici un nou tip de relații, umanitatea va fi făcut un pas înainte".

Costin MURGESCU

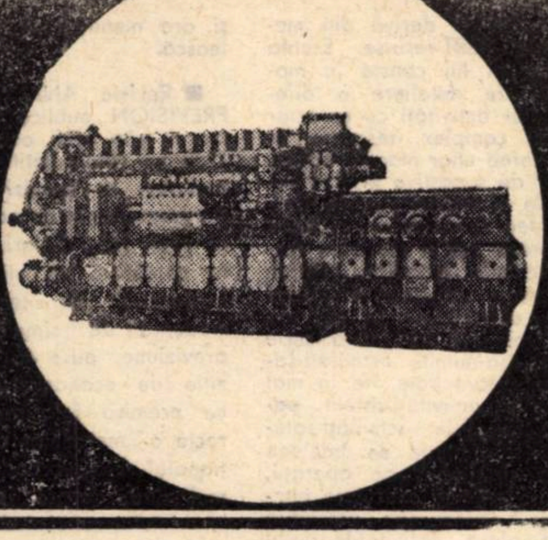

SKL

SERIA MARE

În ultimii 11 ani au fost livrate 38.000 motoare Diesel şi agregate Diesel, în cele mai diferite variante ca: maşini de forţă motrică pentru vapoare de marfă, vase pescăreşti, remorchere, vase fluviale şi maritime pentru pasageri ca şi forţă motrică pentru centrale electrice de intervenţie în industrie şi sectoare de aprovizionare, spitale, instalaţii poştale şi de cale ferată, spaţii locative etc.

Acest rezultat considerabil al programului de fabricaţie confirmă poziţia conducătoare a uzinei noastre cu cel mai mare producător european de motoare Diesel din categoria semi-grea.

Programul nostru de fabricaţie cuprinde:

- **motoare Diesel pentru vapoare şi industrie de la 60—1320 CP;**
- **motoare Diesel pentru bord şi agregate terestre pentru curent alternativ de la 80—1100 kVA;**
- **agregate Diesel de bord pentru curent continuu de 42—365 kW.**

VES Schwermaschinenbau „Karl Liebknecht"
DDR 3011 Magdeburg

Exportator:

TECHNOCOMMERZ GmbH

DDR 108 Berlin, Mittelstrasse 25 — Republica Democrată Germană

Fabrica e reprezentată la tîrgul de primăvară din 1969 de la Leipzig-Pavilion 4 A.

Informaţii se pot obţine de la Secţia Comercială a Ambasadei RDG în Republica Socialistă România, tovarăşul Kontek.

PUBLICOM

ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ „MUREŞUL"

Aiud, judeţul Alba

vinde din stoc, fără repartiţie, cahle teracotă.

Comenzile se vor adresa Intreprinderii de industrie locală „MUREŞUL", Aiud, str. E. Varga nr. 1

COMBINATUL 1 MAI SATU MARE

execută şi livrează prompt, fără repartiţie:

- **roabe cu pneuri cap. 100 l;**
- **tomberon simplu cap. 175 l;**
- **tomberon cu bandaj din cauciuc;**

Telefon 1174

REVISTA „EVIDENŢA CONTABILĂ"...

...se adresează lucrătorilor din aparatul financiar-contabil al tuturor unităţilor din ţară cu rugămintea de a sprijini lărgirea ariei de difuzare a acestei reviste prin contractarea de abonamente.

Revista acordă o mare atenţie popularizării experienţei înaintate, dobîndite în munca de contabilitate şi sprijină promovarea punctelor de vedere ale specialiştilor şi lucrătorilor contabili în probleme de îmbunătăţire a organizării muncii, simplificarea şi perfecţionarea lucrărilor de contabilitate, introducerea mijloacelor moderne de evidenţă şi calcul.

Revista dă consultaţii şi lămuriri şi răspunde la întrebările puse de cititorii revistei în diferite probleme specifice muncii financiar-contabile. De asemenea, revista informează cu regularitate pe cititorii săi asupra problemelor dezbătute în literatura de specialitate din ţară şi străinătate.

Separat de revistă, în cursul anului 1969 vor apărea patru suplimente tematice. Abonamente pe anul 1969 se fac prin oficiile poştale, prin factorii poştali şi difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate. Costul unui abonament la revistă este de 60 lei pe an, 30 lei pe 6 luni şi 15 lei pe 3 luni, iar la numerele suplimentare de 20 lei anual.

INTREPRINDEREA FLARO

EXECU...

- **Stilouri**
- **Un bogat sortiment de flori în variate culori: trandafiri, margarete, maci, garoafe, lalele, brebenei, anemone, gerbere, lăcrimioare, liliac.**

Florile au rezistenţă mare faţă de căldură şi umiditate. Au miros aromatic şi persistent. Pot fi spălate fără pericol de deteriorare.

INTREPRINDEREA METALUL ROSU CLUJ

STR. T. VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 14730

produce:

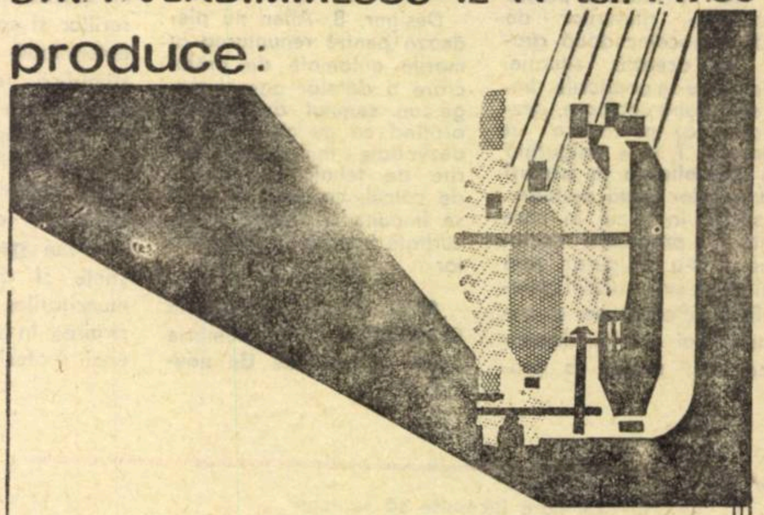

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA:

- Maşini de tricotat degete de mănuşi
- Maşini de uscat cu tamburi pentru fibre şi tricoturi
- Maşini de tricotat cu comandă program
- Maşini de tricotat rectilinii
- Cuve pentru ţesături grele
- Aparate de vopsit aculori
- Aparate de vopsit sub presiune
- Diferite aparate de uscat şi vopsit

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE:

- Aparate de uscat pe plăci de sticlă
- Agregate pentru finisaj în tăbăcării
- Benzi pentru fabricile de încălţăminte
- Butoaie de vopsit
- Butoaie de tăbăcit
- Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

Răspuns la întrebările despre asigurările de stat (XVIII)

ASIGURAREA DE ACCIDENTE „TURIST"

ADMINISTRAŢIA Asigurărilor de Stat încheie contracte de asigurare de accidente „Turist" cu persoane, în vîrstă de la 16 la 70 de ani inclusiv.

Prin asigurarea „Turist" se cuprinde persoana care încheie contractul pentru cazurile de invaliditate permanentă şi de deces din accident, precum şi bunurile gospodăreşti ale acesteia, la următoarele sume asigurate:

	pentru cazul de invaliditate permanentă	pentru cazul de deces
Pentru accidente de circulaţie auto-moto	25 000 lei	15 000 lei
Pentru accidente la domiciliul asiguratului ca urmare a unui incendiu, trăsnet, explozie, sau cutremur de pămînt	20.000 lei	10 000 lei
Pentru celelalte accidente	10 000 lei	5 000 lei
Pentru bunurile gospodăreşti		20 000 lei

Asigurarea se încheie pe durata de o lună, socotită de la data ***începerii*** *răspunderii ADAS.*

Răspunderea ADAS începe după 2 zile de la ora 24 a zilei în care s-a achitat prima de asigurare şi s-a emis poliţa; dacă riscurile asigurate se produc după achitarea primei de asigurare, însă înainte de începutul răspunderii ADAS, prima încasată se restituie accidentatului dacă este în viaţă, iar în caz contrar beneficiarului desemnat în poliţă.

La asigurările ce se reînnoiesc, răspunderea ADAS continuă fără întrerupere, dacă primele se plătesc înainte de expirarea asigurării în curs.

Pentru aceeaşi perioadă se poate încheia un singur contract de asigurare „Turist".

Prima de asigurare este de 15 lei. Aceasta se plăteşte în momentul înmînării poliţei de asigurare.

Suma asigurată se plăteşte asiguratului în caz de invaliditate permanentă din accident sau de distrugere a bunurilor gospodăreşti; în caz de deces al asiguratului, suma asigurată se plăteşte beneficiarului înscris în contract.

Din cele de mai sus rezultă că Asigurarea de accidente „Turist" are o arie de aplicabilitate foarte largă, că ea este utilă în cele mai diferite situaţii. Plecaţi de acasă pe o perioadă mai scurtă? Mergeţi în concediu, sau poate într-o altă localitate, pentru unele interese personale sau de serviciu? Cu numai 15 lei reuşiţi să luaţi o măsură de prevedere care include atît persoana dv., cît şi bunurile rămase la domiciliu. Mai este oare nevoie de alte amănunte? Nici o asigurare nu răspunde mai bine unor situaţii de felul celor arătate mai sus, ca asigurarea de accidente „Turist".

Aurel CRIŞAN

Combinatul de îngrășăminte cu azot Piatra Neamț (II)

AZOCHIM ȘI INARO

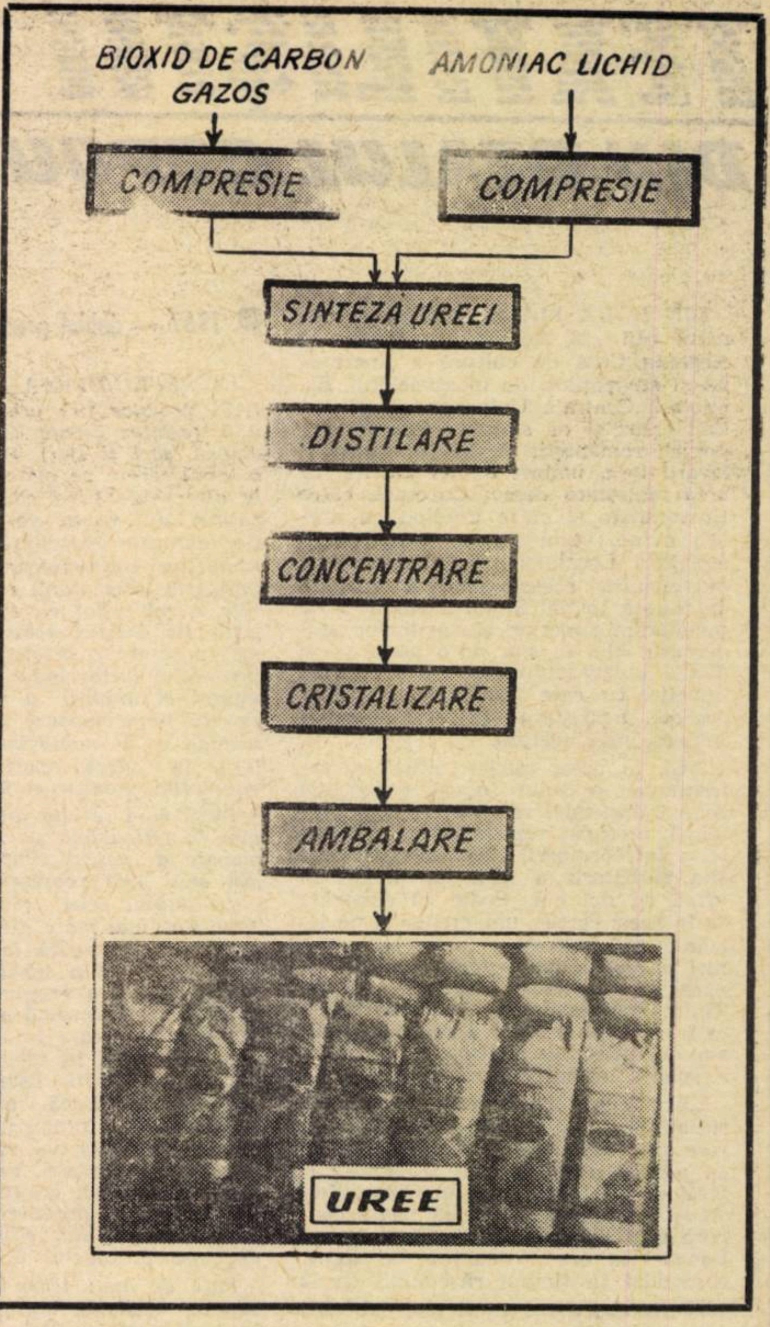

● Cel mai larg folosit îngrășămînt

PRIMA REACȚIE. $HNO_3 + NH_3 = NH_4NO_3$, are loc într-un saturator în care amoniacul gazos se barbotează în soluția de acid azotic. Fiind de natură exotermă, o parte din apă se evaporă și, împreună cu amoniacul care nu a reacționat, trece într-un al doilea saturator, unde se continuă neutralizarea. Prin intermediul căldurii de reacție, soluția se concentrează pînă la 71,5% NH_4NO_3 și trece apoi în alte două neutralizatoare finale, după care ajunge prin intermediul unui rezervor tampon la evaporator. Concentrarea soluției se face la o temperatură de 120—140°C sub un vid de 500—550 mm coloană Hg. Soluția concentrată se scurge într-un rezervor intermediar în serpentina de încălzire. Topitura rezultată ajunge apoi în turnurile de granulare, unde este pulverizată cu ajutorul unor duze, iar picăturile ce cad la baza turnurilor, sub un jet de aer rece ce se suflă în sens invers se transformă în granule. După răcire, produsul finit (granulele de azotat de amoniu) este transportat pe benzi pînă la locul în care este ambalat în saci de polietilenă și cîntărit automat. Sacii sînt cusuți de mașini automate și ridicați de autotransportoare.

În condițiile actuale de capacitate, cantitatea de azotat de amoniu ce se fabrică anual aici poate asigura un spor de recoltă de circa 800 000 tone de cereale. Obținerea produsului finit sub formă de granule prezintă o serie de avantaje. Este vorba de distribuirea mai ușoară în sol și de asigurarea unei nutriții echilibrate a culturilor. De asemenea se reduce tendința de aglomerare. În legătură cu aceasta, trebuie spus că azotatul de amoniu este o sare higroscopică și, de aceea, aglomerabilă, neajuns care trebuie diminuat prin adăugarea de antiaglomeranți, în rîndul cărora se numără dolomita, care dizolvată cu acid azotic, se adaugă soluției de azotat de amoniu în proporție de 0,5% CaO. Produsul folosit în agricultură trebuie să poată fi ușor împrăștiat pe teren. De aceea, aglomerarea minimă a granulelor se obține prin ambalarea lor la o temperatură de 28°C, la care modificarea cristalină obținută prezintă cea mai mică aglomerabilitate. El este îngrășămîntul cu azot cel mai larg folosit pe scară mondială.

● Oxigenul tehnic (99,5%) are multiple și variate întrebuințări printre care:

— sudura autogenă;

— topirea și prelucrarea unor metale și materiale greu fuzibile;

— ca oxidant în industria chimică, la fabricarea acidului azotic, acidului sulfuric, uleiurilor sicative, la albirea hîrtiei etc.

Oxigenul se livrează în butelii, comprimat la o presiune de 125 at.

Persoanele care manipulează butelii de oxigen, trebuie să aibă mîinile, hainele și sculele curate, să nu fie murdărite cu urme de ulei.

Pardoselile încăperilor în care se depozitează buteliile trebuie să fie curate. Nu se admite lovirea buteliilor pline una de alta, iar în timpul transportului și păstrării se vor acoperi cu prelate pentru a le proteja de acțiunea razelor solare.

● Ureea, un produs cu multiple întrebuințări

Ureea, carbodiamida, a fost descoperită încă din 1773 de către savantul Rovelle; sinteza ei a fost realizată numai după patru decenii, în 1828, prin încălzirea cianatului de amoniu în soluție apoasă, la 100°C. Aceasta este celebra reacție a lui Wöhler care prezintă un interes istoric deosebit, fiind prima sinteză organică. Astăzi ureea se poate obține prin mai multe reacții: din fosgen și amoniac sau prin hidroliza cianatului și guanidinei. Incepînd din 1914, ea se fabrică după un procedeu sub presiune, folosindu-se ca materie primă amoniac lichid și bioxid de carbon gazos la presiunea de circa 200 atmosfere și temperatura de aproape 200°C. De altfel, acesta este în mare procesul tehnologic de fabricare a ureei, la Combinatul de îngrășăminte de la Piatra Neamț.

Pe scurt, fazele procesului tehnologic de fabricare sînt următoarele: mai întîi se face comprimarea amoniacului lichid și a bioxidului de carbon gazos la presiunea de 200 atmosfere. Apoi urmează sinteza ureei la 200 atmosfere și 120—200°C și distilarea carbamatului de amoniu format în prima fază. În acest punct tehnologic se obține o soluție de uree cu o concentrație de 65—75% și gaze de distilare ce sînt trecute la secția de azotat de amoniu. În continuare se realizează concentrarea soluției de uree, mai întîi pînă la 90% prin evaporare și apoi pînă la 99,7—99,8% prin uscare cînd are loc, de altfel, și cristalizarea produsului.

Ureea rezultată se prezintă sub formă de microcristale albe sau alb-gălbui; ea este solubilă în apă, iar prin încălzirea soluțiilor de uree în apă la o temperatură mai mare de 80°C are loc un proces de hidratare, trecînd în carbamat de amoniu. De asemenea, cu numeroase săruri simple formează săruri complexe care prezintă un interes cu totul deosebit ca îngrășăminte.

Acest produs al industriei chimice moderne este deci, înainte de toate, folosit ca îngrășămînt agricol datorită concentrației de azot (46,6%) pe care o are. Pe sol nu lasă resturi de descompunere și nu corodează echipamentul cu care se face împrăștierea. Dar ureea mai are și alte întrebuințări. În industria petrolieră, ea servește la fabricarea uleiurilor ușoare cu punct de congelare scăzut, deoarece separă selectiv hidrocarburile parafinice cu catena dreaptă, formînd cu acestea complexe cristalice. În industria chimică este la fel de întrebuințată. Astfel, fără ea nu-i posibilă fabricarea melaminei, guanidinei, hidrazinei, cofeinei, acidului barbituric și, în special, nu-i posibilă formarea acidului sulfanilic, ce este folosit, ca atare sub formă de săruri, ca agent de înmuiere a țesuturilor și hîrtiei, ca întîrziator la flacără în procesul curățirii metalelor, ca ierbicid și ca materie primă în electrochimie. Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că ureea constituie sursa de azot pentru sinteza biochimică a proteinelor, prin amestecare în hrana taurinelor.

Pe lîngă toate acestea, medicina, atît umană cît și veterinară, face și ea apel la uree. În sectorul uman se folosește de pildă, ca diuretic și sinergetic. Cosmetica, industria coloranților, a detergenților și explozivilor, precum și fermentarea berei nu sînt nici ele străine de existența ureei.

● Calitatea — coordonată a cercetării

Un obiectiv deosebit de important în activitatea tehnică din cadrul acestui modern combinat îl constituie creșterea continuă a indicilor de calitate la produsele livrate. La realizarea lui, un rol de prim ordin îl joacă activitatea de cercetare proprie. Astfel, dat fiind că utilizarea ureei în agricultură ridică problema de a se evita formarea biuretului, care apare în anumite stadii ale procesului tehnologic și care este dăunător plantelor, activitatea de cercetare a fost îndreptată spre obținerea unui produs cu un conținut redus de biuret. Pentru aceasta s-a redus la minimum atît timpul de staționare a soluțiilor și temperaturile în sistem, cît și utilizarea unui exces de amoniac în fazele de concentrare și cristalizare.

Dar cercetarea și-a spus cuvîntul și la îmbunătățirea calității celorlalți produși, în special a azotatului de amoniu. Astfel, măsuri ca: ridicarea concentrației soluției de azotat după faza a III-a la valori de peste 98,5%, automatizarea dozării în limite strînse (0,4—0,5%) CaO) a adaosului de dolomită în soluțiile de azotat, precum și utilizarea unor granule modificate au determinat scăderea de la 1 la 0,2—0,5 la sută, îmbunătățirea compoziției granulometrice și a capacității și rezistenței mecanice a granulelor.

★

Tînără este întreaga noastră industrie chimică, tînăr este și acest viguros vlăstar al ei care se cheamă Combinatul de îngrășăminte cu azot-Piatra Neamț, tînăr este și colectivul său de muncă (media de vîrstă e sub 30 de ani). Dar cei șase ani de existență ai întreprinderii au fost suficienți pentru ca produsele sale să fie cunoscute și apreciate în țară și peste hotare. Iar dacă produsul primei secții care a început să producă în octombrie 1962 — cea de azotat — este cunoscut în lume sub marca de fabricație AZOCHIM, datorită lărgirii gamei de produse a apărut și cea de a doua marcă de fabrică, INARO (îngrășăminte azotoase românești). Amîndouă sînt la fel de bine apreciate în Franța, Tunisia, Maroc, India, R. S. Cehoslovacă, Austria, R. S. F. Iugoslavia, Belgia și în alte țări.

A. T.

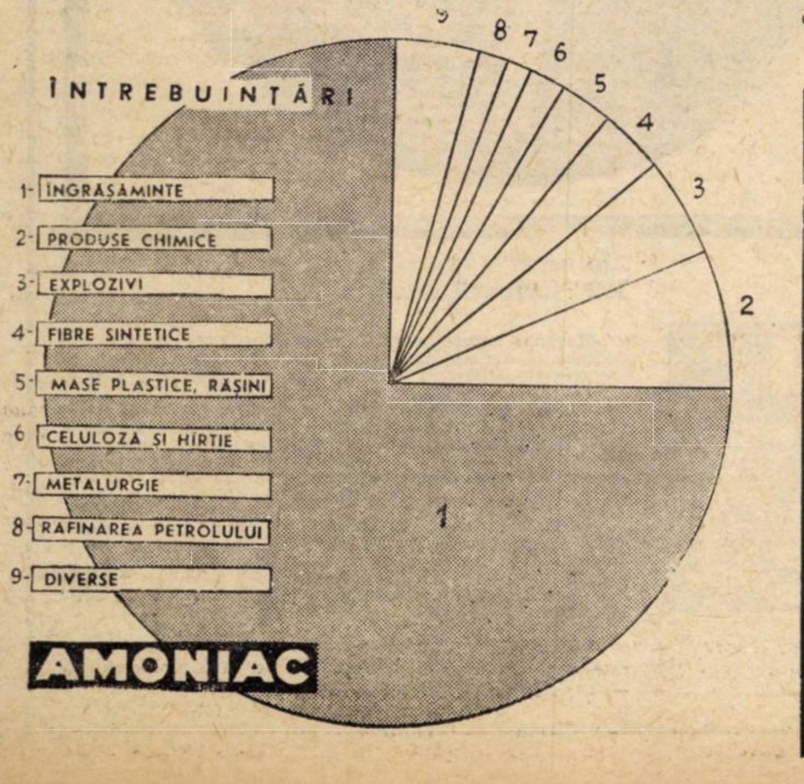

● PRINTRE PRODUSELE COMBINATULUI SE NUMĂRĂ: amoniac lichid calitatea I cu un conținut de amoniac de 99,7%. Amoniacul se transportă în cisterne de oțel. Se recomandă ca manipularea amoniacului lichid să se facă cu mare atenție, deoarece prezintă proprietăți caustice și toxice.

Azotatul de amoniu este îngrășămîntul cu azot folosit cel mai mult pe scară mondială.

În agricultură, prin administrarea a 250 kg azotat de amoniu la hectar, se obține un spor de recoltă în jur de 350—1300 kg grîu și 475—1400 kg porumb.

★

Azotatul de amoniac se fabrică prin neutralizarea amoniacului de acid azotic diluat. Produsul fabricat la Combinatul de îngrășăminte azotoase Piatra Neamț este sub formă de granule de culoare albă.

Ambalarea se face în saci de hîrtie bituminați sau în saci de polietilenă, iar depozitarea trebuie să asigure protejarea împotriva umidității și a căldurii.

★

Ureea tehnică are următoarele caracteristici tehnice:

Umiditatea max. 0,3%; Azot min. 46,3%; Amoniac liber max. 0,015%; Biuret max. 0,7%.

Ureea tehnică se ambalează în saci de hîrtie bituminați sau în saci de polietilenă pentru evitarea pătrunderii umidității din atmosferă. Se depozitează în încăperi uscate, ferite de căldură.

TEXTILIȘTII DIN DEALUL COPOULUI

DIN NOUA PIAȚĂ deschisă la capătul căii „23 August", dominată de eleganta Casă de cultură a tineretului și studenților, de monumentala Bibliotecă Centrală Universitară „Mihail Eminescu" și de statuia luceafărului poeziei românești, se deschide un bulevard larg, umbrit de tei bătrîni, ce urcă majestuos dealul Copoului, către Universitate și către grădina cu același nume, vechi loc de plimbare al ieșenilor. Localnicii denumesc „zona universitară" această parte a orașului, delimitată spațial în jurul clădirilor de învățămînt superior și căminelor studențești. Mai în sus, de o parte și de alta a bulevardului, se deschid străzi liniștite, cu case gospodărești și vile cochete, înconjurate de grădini odihnitoare, bine îngrijite.

Aici, în acest cartier, situat la extremitatea orașului opusă cunoscutei zone industriale, se află clădirea prelungă, proaspăt vopsită în culori vesele, a Întreprinderii „Textila"-Iași, care și-a sărbătorit a 80-a aniversare în urmă cu doi ani. Poate că existența sa în acest cartier universitar și de locuințe gospodărești — unde nu mai e nici o altă unitate industrială — ar părea un paradox economico-edilitar. Ținînd însă seama de condițiile istorice în care s-a născut, a supraviețuit și s-a dezvoltat întreprinderea, aparenta anomalie urbanistică se explică.

...Era în octombrie 1886, cînd doi asociati înaintau primăriei ieșene o cerere prin care solicitau aprobarea de „a stăvila o fabrică de frîngherie și țesătorie în Langa-Vita în Orașul Iași și de a fi protejată ca să poată concura contra industriei din străinătate". Langa-Vita era o clădire de spital, construită în timpul războiului de la 1877 ; iar cartierul va fi fost suburbie a Iașului prea puțin populată. În vederea punerii în funcțiune a fabricii — a cărei înființare a fost aprobată— au fost aduse mașini și specialiști străini care să coordoneze sub raport tehnic procesul de producție.

„Frîngheria, scria în 1882 o revistă a vremii, e înaintată și produsele sale au multă căutare în oraș și în alte părți". Peste trei ani s-a înființat secția de sforărie, unică în țară pe vremea aceea și s-a amenajat și dotat tehnic o filatură modernă de fire. După pătrunderea capitalului italian și după ce s-a format o societate în comandită, firma a luat o dezvoltare rapidă, astfel încît Camera de Comerț din Iași confirma în 1904 că este o fabrică sistematică de sfoară, frînghii și fire, care funcționa regulat. În 1905 se transformă în „Societatea anonimă română-italiană a industriilor textile", întreprindere producătoare de fire, sfori, saci, țesături din in, cînepă și iută.

Au trecut anii și, după ce în timpul ultimului război instalațiile, utilajele și materialele au fost evacuate și au peregrinat pînă prin județul Arad, după război fabrica a fost refăcută, iar în 1948 naționalizată, intrînd într-o eră nouă din istoria ei.

1967 — dublul producției din 1959

ÎNTREPRINDEREA „TEXTILA" - IAȘI produce fire groase de cînepă-iută, țesături groase din fire de in și cînepă, saci și sfori. Produsele cunosc o largă cerere pe piața națională, unele dintre ele fiind chiar sub nivelul cererii, din punct de vedere cantitativ, datorită dezvoltării impetuoase a ramurilor consumatoare : agricultura, industria alimentară, industria de mobile, a cablurilor electrice, a construcțiilor etc. Pentru acest considerent a fost necesară o creștere substanțială a producției întreprinderii. Colectivul de muncă al unității a răspuns acestei sarcini luînd măsuri tehnice și organizatorice și mobilizînd rezervele interne în vederea sporirii an de an a volumului produselor fabricate.

După cum rezultă din tabelul 1, numai în cîțiva ani, valoarea producției globale a crescut simțitor, producția din anul 1967 reprezentînd mai mult decît dublul celei realizate în anul 1959. Cea mai mare creștere a producției se înregistrează la fabricarea sacilor (230%) și a sforilor (228%). Se mai remarcă o creștere aproximativ constantă și continuă a producției atît la indicatorii care în mod selectiv au fost prezentați în tabelul 1, cît și la ceilalți indicatori. Este important de subliniat faptul că această creștere substanțială a producției nu se datorește investițiilor noi, ci unei mai bune organizări a muncii, raționalizării fluxului tehnologic, creșterii indicilor de utilizare și a productivității muncii. *În acest sens, sînt edificatoare cifrele cuprinse în tabelul 2.*

Față de anul 1959, indicii de utilizare a mașinilor de filat au crescut în anul 1968 cu 28%, iar cei ai războaielor de țesut, cu 26%. Aceste rezultate au fost obținute prin aplicarea unor măsuri tehnico-organizatorice, printre care pot fi amintite : executarea unor lucrări de reparații de calitatea utilajelor, tăierea fuiorului de cînepă la 25 cm în vederea unei mai bune individualizări a fibrei, îmbunătățirea radicală a emulsionării fibrelor de cînepă și de iută, creșterea turațiilor la mașini, îmbunătățirea calificării muncitorilor, intensificarea controlului de calitate etc.

În anul 1968, productivitatea muncii pe un salariat a crescut cu 73%, față de anul de bază, înregistrîndu-se o creștere ritmică anuală de circa 8%. O mai bună organizare a muncii a permis ca, în anul 1963, să se treacă la deservirea de către un muncitor a două războaie, și la îmbunătățirea radicală a condițiilor de muncă, factori esențiali care laolaltă au dus la obținerea rezultatelor amintite.

Paralel cu creșterea productivității muncii, s-a înregistrat și o creștere proporțională a cîștigului mediu pe muncitor și salariat, în anul 1967 realizîndu-se un spor de 46% și respectiv de 41% față de anul 1959. Se constată, de asemenea, corelații corespunzătoare între creșterea productivității muncii și creșterea cîștigului mediu, obținîndu-se, an de an, un spor mediu de circa 6%.

TABELUL Nr. 3

DINAMICA PONDERII SALARIILOR DIRECTE A CHELTUIELILOR INDIRECTE ȘI A CHELTUIELILOR PENTRU 1 000 LEI PRODUCȚIE-MARFĂ ÎN PERIOADA 1959—1967 (1959 = 100%)

Anul	Valoarea producției-marfă inclusiv a semifabricatelor la prețul cu ridicata al întreprinderii %	Salarii directe %	Cheltuieli indirecte %	Cheltuieli pentru 1 000 lei producție-marfă la prețul cu ridicata al întreprinderii	
				Salarii directe lei	Cheltuieli indirecte lei
1959	100	100	100	32,20	73,10
1960	143	115	122	25,90	62,20
1961	167	131	135	25,30	59,30
1962	182	150	151	26,50	60,60
1963	194	151	167	25,10	63,00
1964	210	163	173	25,00	61,80
1965	209	164	184	25,30	64,50
1966	215	160	192	23,90	65,30
1967	221	163	[illegible]	23,80	63,60

TABELUL Nr. 4

REALIZAREA ANGAJAMENTULUI DE ECONOMII (în mii lei)

Anul	Angajament de economii	Economii realizate peste plan	Depășirea angajamentului
1960	80	525	445
1961	—	403	403
1962	240	203	—
1963	120	150	30
1964	100	165	65
1965	70	80	10
1966	150	320	170
1967	190	200	10
Total	950	2 046	1 133

Mai bun și mai ieftin

ÎN MOD FIRESC, creșterea substanțială a volumului producției, a productivității muncii și a indicilor de utilizare a utilajelor au influențat în mod pozitiv reducerea prețului de cost.

S-a urmărit în mod constant reducerea consumurilor specifice la fibrele de cînepă și de iută destinate fabricării firelor, care au scăzut de la 1,218 kg cît era în 1959 la 1,061 kg în 1967, realizîndu-se în acest din urmă an o economie de 340 tone fibre, în valoare de aproximativ 5.000.000 lei. S-a micșorat, de asemenea, consumul de fire pentru fabricarea țesăturilor, anul trecut obținîndu-se o economie de 34 t fire în valoare de 760 000 lei, față de anul 1959. Principalele măsuri care au determinat reducerea consumurilor specifice de fibre și de fire, sînt următoarele : începînd din anul 1966, firele destinate producției de țesături au fost fabricate din iută 100% (materie primă din import, la care, datorită specificului ei natural, pierderile tehnologice sînt mai mici). În decursul anilor, calitatea fibrei de cînepă livrată de furnizorii interni a fost îmbunătățită prin aplicarea unor procedee de topire superioare (topit aerob), prin procedeele de prelucrare a tulpinilor (prelucrare cu turbine de melițat), precum și datorită unei mai mari exigențe la recepționarea materiei prime. De asemenea, a fost asigurată îmbunătățirea radicală a emulsionării fibrei de cînepă, prin utilizarea unei rețete de emulsie stabilite în mod științific, prin introducerea unei emulsionări mecanice în locul celei manuale, precum și prin amenajarea unor camere de „odihnă" a materialelor.

Tot în vederea reducerii consumului specific, întreprinderea a luat toate măsurile necesare pentru schimbarea în mod periodic și regulat, conform graficului, a garniturilor de cardă uzate, pentru reglarea corectă a ecartamentelor organelor lucrătoare ale cadrelor, pentru o mai bună prelucrare a fibrei și pentru eliminarea pierderilor. Controlul calitativ interfazic a fost intensificat în mod deosebit la fabricarea bobinelor și a canetelor. În sfîrșit, a fost realizată o mai bună apretare a firelor de urzeală prin alegerea celei mai adecvate rețete și prin mecanizarea sistemului de preparare și de transport al pastei de încleiat.

(Continuare în pag. 19)

TABELUL Nr. 1

DINAMICA PRODUCȚIEI VALORICE ȘI FIZICE ÎN PERIOADA 1959—1967 (1959=100,0%)

Indicatorul	Anii							
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Valoarea producției globale	122,0	143,0	156,0	173,0	193,0	200,0	208,0	216,0
Producția de fire groase	105,0	118,0	135,0	140,0	144,0	137,0	141,0	143,0
Producția de țesături groase in-cînepă-iută	129,0	138,0	159,0	178,0	186,0	189,0	190,0	196,0
Producția de saci	137,0	167,0	189,0	212,0	232,0	226,0	224,0	230,0
Producția de sfori	107,0	135,0	165,0	177,0	190,0	191,0	213,0	228,0

TABELUL Nr. 2

DINAMICA INDICILOR DE UTILIZARE INTENSIVI DE MUNCĂ ȘI SALARII ÎN PERIOADA 1959—1967 (1959=100,0%)

Indicatorul	Anii							
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
kN/1 000 fuse/h	105,0	115,0	126,0	127,0	125,0	124,0	135,0	128,0
Bătăi/război/h	103,0	128,0	129,0	114,0	122,0	126,0	129,0	126,0
Productivitatea muncii pe un salariat, lei	106,0	119,0	124,0	136,0	148,0	152,0	159,0	165,0
Productivitatea muncii pe un muncitor, lei	105,0	116,0	121,0	133,0	144,0	148,0	155,0	159,0
Cîștigul mediu pe un salariat, lei	105,0	114,0	124,0	130,0	137,0	144,0	144,0	146,0
Cîștigul mediu pe un muncitor, lei	106,0	111,0	122,0	127,0	135,0	142,0	141,0	141,0

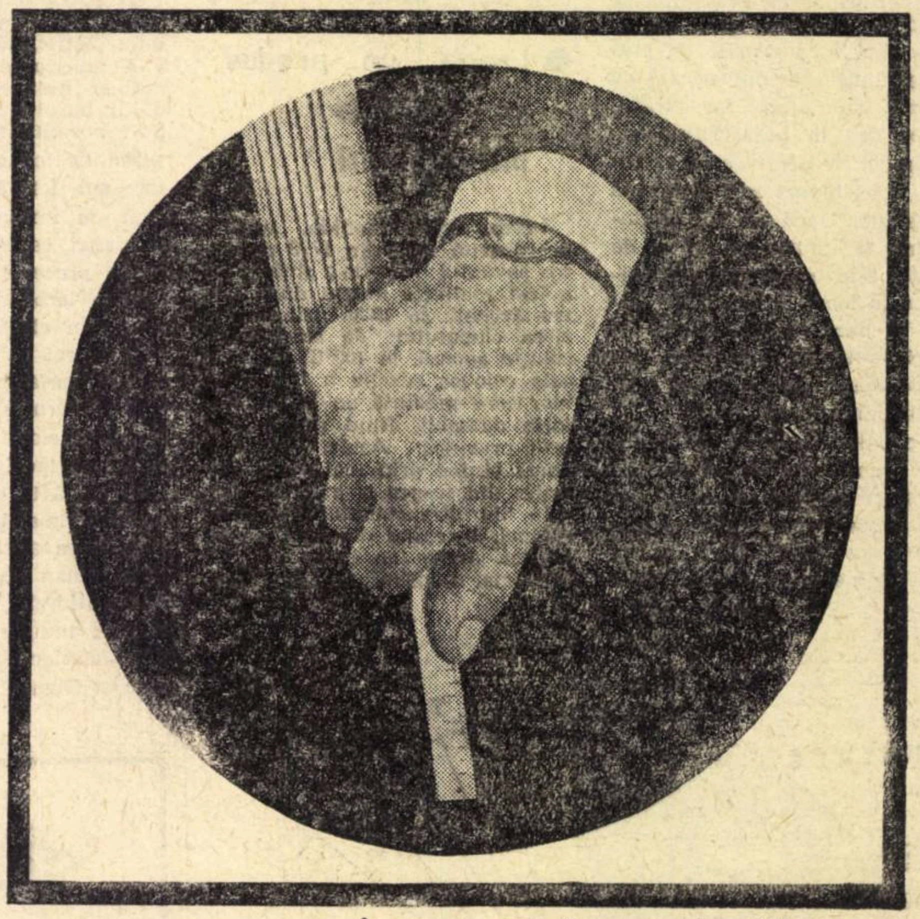

...în aceasta constă avantajul – „SOEMTRON 382" lucrează după măsură

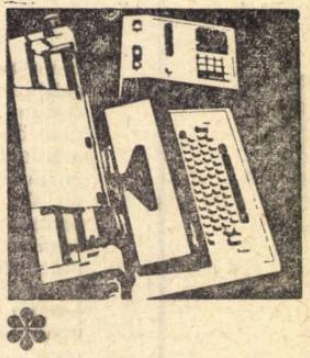

PUBLICOM

Mașinile automate electronice „SOEMTRON" realizate de ramura industrială a construcțiilor de mașini pentru prelucrarea datelor și a mașinilor de birou din R.D.G. sînt utilizate cu succes pe plan internațional de peste un deceniu în aproape toate domeniile economiei. Cercurile de specialiști au apreciat aceste realizări cu mențiuni și diplome. Aceste produse tradiționale, realizate conform celor mai noi realizări tehnico-economice, sînt completate prin dezvoltarea mașinilor automate de calculat electronice „SOEMTRON 382".

Variația mare de manipulare și cursul de programare flexibil cu funcțiunile suplimentare integral automatizate, unite cu calitățile calculului electronic și ale scrierii electrice, fac din „SOEMTRON 382" o mașină automată de calcul utilizabilă în toate domeniile de activitate.

Informații suplimentare asupra randamentului aparatului „SOEMTRON 382" obțineți de la Büromaschinen — Export GmbH Berlin — R.D.G.

ÎNTREPRINDEREA DE MATERIALE IZOLATOARE ȘI DE FINISAJ TURDA

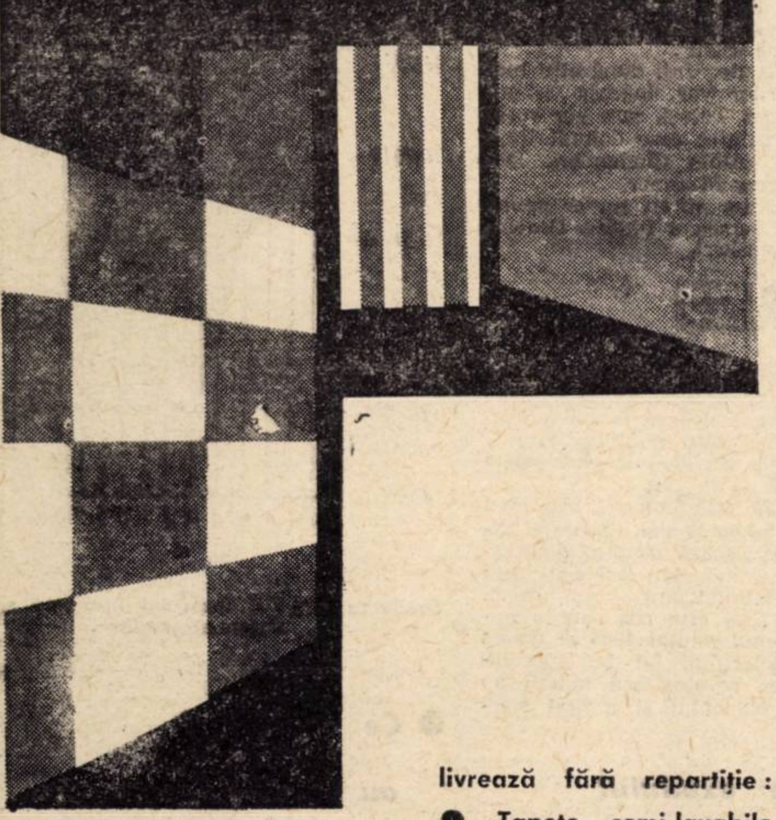

livrează fără repartiție:

- Tapete semi-lavabile în diverse culori și desene, care înlocuiesc zugrăvitul
- Bandă de izolații pentru conducte-magistrale pe bază de P.C.V.

Comenzile se vor adresa la sediul întreprinderii, în orașul Turda

FABRICA DE CUIE SÎRMĂ ȘI LANȚURI GALAȚI

Bd. George Coșbuc nr. 219

LIVREAZĂ:

- Sîrmă arsă STAS 889-52
- Cuie construcții gama 1,8–4,00 mm
- Ținte albe 1,2–1,6 mm
- Cuie tablă 2,0–2,2, cuie wagnere, cuie turnătorie
- Lanțuri industriale în gama 20–38 mm

Solicitanții se vor adresa la M.I.M. – D.A.D. București, pentru obținerea repartițiilor

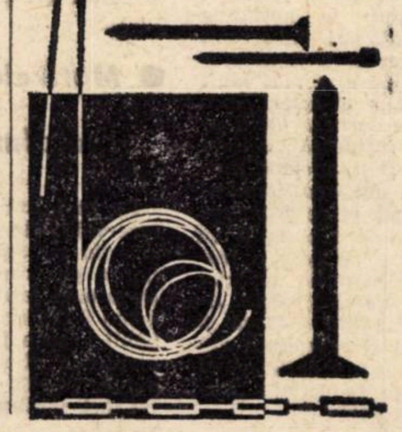

I.I.S. „8 MAI"

Solicitați la magazinele din țară produsele Fabricii de piele și încălțăminte IIS „8 MAI" – MEDIAȘ Bogat sortiment pentru femei

PREZENȚE ECONOMICE STRĂINE PRIN „PUBLICOM"

O DATĂ cu extinderea relațiilor comerciale externe ale României se lărgește și activitatea de informare și popularizare pe de o parte a posibilităților crescînde de schimb și cooperare pe care le are economia românească și, pe de altă parte, a ofertelor și posibilităților unor parteneri externi pentru piața românească.

Interesul crescînd al firmelor străine se reflectă în activitatea Agenției **Publicom**, care prin serviciile publicitare oferite creează acestor firme posibilități largi pentru popularizarea produselor lor în tara noastră.

Astfel a crescut considerabil numărul firmelor străine care realizează reclamă prin intermediul Agenției **Publicom**, în presa cotidiană, prin cele mai influente publicații economice, reviste de specialitate, radio, televiziune, afișaj etc.

Tot prin Agenția **Publicom** se asigură publicitatea prilejuită de organizarea în România a unor mari expoziții economice cu caracter general.

Agenția **Publicom** organizează și expoziții pentru firme individuale sau grupuri de firme. Astfel numai în primul semestru al acestui an au fost prezentate expozițiile firmei japoneze Elektron Optics Laboratory Co. Ltd. — a întreprinderilor poloneze Metronex, Elektrim și Centrozap și Varimex, expozițiile de mașini de calcul din Franța, de mașini de organizare bazate pe sistemul I.M.B. a unei firme din Olanda, expoziția de aparate de reglat pentru tehnica încălzirii din Suedia, instalații industriale pentru transmisii a întreprinderii Mashpriborintorg-U.R.S.S. Au fost, de asemenea, organizate expoziția de pompe și ventile a întreprinderii Kracht — Pumpen (R.F.G.), de strunguri automate prezentată de firma Tarimex din Elveția, expozițiile întreprinderilor Elektrotechnik și Union (R.D.G.), Metrimpex (R.P.U.), Investa și Kovo (R. S. Cehoslovacă).

Un mare număr de interesați au atras prezentările de modele organizate de Agenția **Publicom** pentru alte firme.

Un număr crescînd de firme din străinătate se adresează Agenției **Publicom** pentru organizarea de conferințe tehnice ilustrate cu filme și diapozitive. La aceste manifestări asistă specialiștii români din domeniile respective realizîndu-se astfel un contact direct cu factorii în măsură să aprecieze oportunitatea importului produselor străine, aceasta în baza caracteristicilor tehnologice superioare și a competitivității lor.

Astfel, în cadrul „Zilelor tehnico-științifice austriece" — manifestare care a avut loc în 1967 și s-a repetat în luna mai 1968 — specialiști a 45 de firme din Austria au prezentat 50 de expuneri cu teme variate. În luna octombrie a.c. a avut loc o acțiune similară: „Săptămîna tehnicii franceze".

Agenție de full-service, dispunînd de un aparat dinamic, bun cunoscător al pieței românești, **Publicom** colaborează în prezent cu firme și agenții de publicitate din peste 100 de țări din toate continentele.

A. B.

TEXTILIȘTII DIN DEALUL COPOULUI

(Urmare din pag. 18)

O influență pozitivă asupra economiilor obținute a avut, în același timp, și mișcarea de inovatori și raționalizatori. Numai în perioada anilor 1966—1967 au fost înregistrate 20 de propuneri, dintre care au fost aplicate 9. Economiile postcalculate, care s-au realizat în aceeași perioadă, sînt de circa 200 000 lei. Dintre acestea, merită amintită modificarea fluxului tehnologic al laminorului de cînepă pentru creșterea productivității la mașinile de filat direct.

O atenție specială s-a acordat și calificării cadrelor. Cadrele de muncitori care au intrat pentru prima dată în întreprindere au fost calificate prin cursuri fără scoaterea din producție, iar în anul 1967 au fost pregătiți muncitori, fără participarea în producție, în vederea înlocuirii mamelor plecate în concediu. Întreprinderea a calificat de asemenea, prin cursuri de specializare, cu scoaterea din producție, ajutori de maiștri, electricieni, sudori etc.

CEI 635 de salariați în activitate industrială, care lucrează în trei schimburi prelucrează anual mari cantități de materie primă: 1 300 tone cînepă de diferite sorturi provenită de la topitorii din țară; 1 200 tone de iută importată din Pakistan și Tailanda; 750 tone de fire de in și cînepă. Din aceste cantități se fabrică anual 800 tone sfori, 1 500 000 saci, 2 200 tone de fire groase de in, cînepă și iută și peste 4 000 000 mp țesături groase pentru ambalaje și saci.

Și, în încheiere, încă două cifre edificatoare: de la o producției globală de 88 000 000 lei, anul acesta se realizează 8 200 000 lei beneficii.

RESURSELE DE MUNCĂ

(Urmare din pag. 14)

cesare pentru exercitarea unei meserii sau specialități în condiții economice și tehnico-organizatorice determinate. Conceptul și procesul de **formare profesională** este privit în mod just de autoare ca avînd un caracter dinamic și concret istoric, asupra căruia acționează permanent ca factor hotărîtor progresul tehnic. Pe această bază sînt evidențiate principalele deplasări care intervin în conținutul intern al calificării muncitorilor, în raporturile dintre pregătirea științifică de bază și cea de specialitate, între cunoștințele teoretice și deprinderile practice de muncă. Analizînd raportul dintre tehnică și calificare în producția modernă, se atrage atenția asupra faptului că între conținutul propriu-zis al muncii și cel al unei meserii sau specialități nu există o identitate perfectă, ceea ce presupune un anumit grad de elasticitate, de mobilitate în folosirea forței de muncă, ale cărei baze se pun prin calificare.

În lucrare sînt multe idei interesante în legătură cu trăsăturile actuale ale calificării muncitorilor. Nu putem să ne oprim asupra tuturor, dar socotim totuși demne de relevat concluziile deosebit de importante și care, aplicate în viață, pot avea un rol hotărîtor în ridicarea eficienței muncii sociale. Le reproducem: „specializarea profesională — spune autoarea — nu trebuie echivalată cu calificarea redusă, cu semicalificarea; ea trebuie să fie astfel concepută și realizată, încît să exprime pe fondul însușirii meseriei în ansamblu, a unei game variate de cunoștințe științifice și tehnice profesionale, adîncirea cunoașterii teoretice și practice față de unele laturi, aspecte ale meseriei".

Împărtășim întrutotul părerea exprimată în lucrare că nu se justifică în stadiul actual de dezvoltare a industriei românești considerarea statică a calificării, identificarea ei cu sarcina de la locul de muncă, neglijarea laturii teoretice a pregătirii muncitorilor.

Regretînd că autorii nu au tratat și alte laturi ale utilizării forței de muncă — dar, bineînțeles, nu le putem cere totul — nu putem, în încheiere, să nu apreciem înalta ținută științifică a lucrării, valoarea pe care o reprezintă aceasta pentru economiști și pentru aprofundarea unor probleme așa de importante.

ECONOMIE MONDIALĂ

TOBOGANUL MONETAR

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

„Devalorizarea nu va avea loc"

FILMUL ADOPTĂRII DECIZIEI LA ELYSÉE

SĂPTĂMÎNALUL parizian **L'Express** *din 2—8 decembrie redă în rîndurile ce urmează principalele secvențe ale filmului agitatelor ceasuri premergătoare adoptării hotărîrii de a nu devaloriza francul :*

„VINERI 22 noiembrie a fost o zi nesigură. Dintre cele pe care de Gaulle le detestă.

Totuşi toate elementele situației sînt în mîinile sale. Dl. François-Xavier Ortoli, ministrul Finanțelor, s-a luptat la Bonn cu onestitate și curtoazie. El a obținut un ajutor monetar important : 2 miliarde de dolari. Angajîndu-se, este adevărat, să efectueze o devalorizare limitată. Sub 11%, i s-a recomandat. Dacă termenul de „devalorizare" nu figurează în comunicatul final, faptul este subînțeles de toți miniștrii de Finanțe. Pentru el chestiunea nu este de a ști dacă Franța va devaloriza sau nu, ci cu cît va devaloriza ea. Este vorba de a evita o devalorizare sălbatică de 20%, de exemplu, care ar provoca prăbușirea lirei sterline și ar amenința dolarul.

Primul ministru și ministrul Finanțelor au acceptat devalorizarea .Generalul de Gaulle s-a resemnat. În afara cazului cînd ar descoperi oul lui Columb.

Doi oameni i l-au adus: Jeanneney şi Barre. Dl. Jeanneney ministru de stat, îi face o vizită vineri d-lui Bernard Tricot, secretar general la Elysée, și sîmbătă la ora 11,30 generalului de Gaulle. Dl. Barre, vicepreședintele francez al Pieței Comune, telefonează de la Bruxelles șefului statului vineri la ora 20. Cei doi conving pe general că devalorizarea nu este fatală. Este suficient a spune nu.

Sîmbătă la ora 13, nu este încă nimic hotărît, dar devalorizarea nu mai este inevitabilă. Generalul reflectează. El îl primește pe primul ministru cîteva minute înainte de Consiliu, îl pune la curent cu întrevederile și îndoielile sale. Dl. Maurice Couve de Murville înțelege că totul este repus în cauză. La intrarea în sală el strecoară o întrebare la urechea d-lui Edgar Faure, care crede devalorizarea decisă : „Sînteți în continuare împotriva devalorizării ?

— Desigur, răspunde ministrul educației naționale care înțelege repede.

— Atunci, spuneți-o", sugerează primul ministru.

Generalul dă cuvîntul d-lui Ortoli. Acesta expune clar cele trei soluții care se oferă Franței : a nu devaloriza, dar atunci a recurge la austeritate ; a devaloriza în jur de 10% ; a devaloriza în jur de 20%, ceea ce ar însemna înfruntarea cu Statele Unite. Din punct de vedere tehnic toate soluțiile sînt posibile, toate prezintă avantajele și inconvenientele lor. El nu face nici o alegere.

„Turul mesei" începe. Dl. M. Jeanneney este vecin cu dl. Ortoli. Dacă „turul mesei" ar fi pornit în celălalt sens Istoria ar fi fost schimbată.

Dl. Jeanneney vorbește deci primul. Este vehement, Miniștrii, convinși cu toții cá devalorizarea este un fapt împlinit, ascultă surprinși. În aceste condiții mai poți fi contra ? Cind el termină de vorbit, Generalul îi atrage atenția că devalorizarea, „absurdă" cu zece zile în urmă, poate fi rezonabilă astăzi. Generalul este oare pentru ? Miniștrii nu mai știu ce să creadă.

Vecin cu dl. Jeanneney este dl. Edgar Faure. El reamintește că în iulie era partizanul unei devalorizări minime. A fost aleasă o altă cale. Trebuie urmată în continuare. A devaloriza masiv nu înseamnă a restabili încrederea, ci a da impresia că se cedează. El este împotrivă.

Ministrul Educației Naționale nu trece drept un om lipsit de fler. Atenția devine și mai mare cînd dl. Maurice Schumann, ministrul Problemelor Sociale, ia cuvîntul. Paradoxal, intervenția sa va fi determinantă. Pentru că el va spune în cîteva fraze ceea ce aproape totalitatea miniștrilor resimt : „Am venit aici convins că devalorizarea este inevitabilă. Nu sînt un expert în probleme monetare. Dar ascult oameni competenți explicîndu-ne că am putea economisi această hotărîre. Dacă ei au dreptate din punct de vedere tehnic, mă așez de partea lor. Căci politic și în orice fel, o devalorizare este resimțită ca un dezastru".

Jocurile sînt făcute. Unii după alții majoritatea miniștrilor vor îngroșa tabăra ostilă devalorizării. Totuși, șase vor vorbi în favoarea ei, printre care domnii Raymond Marcellin, Albin Chalandon, Jacques Chirac, Pierre Messmer.

Cînd Consiliul i-a sfîrșit nu se spune nimic dar toată lumea a înțeles. Devalorizarea nu va avea loc".

DEDESUBTURILE CRIZEI

OBSERVAȚIA că funcția banilor împrumută uneori aspectul mitic, aparține lui Marx. Dar ea este valabilă nu numai cu referire la manifestarea domestică a acestei funcții, pe plan național, ci și la aceea de pe piețele financiare internaționale. Ca mijloc pentru reglementarea plăților între națiuni, moneda, din ce în ce mai diversificată în forme, devine de aceea încă mai insesizabilă, mai plină de mistere pentru cei mulți. Reflex direct al concurenței și al înfruntărilor economice dintre țările occidentale, recentele bătălii monetare pot apărea și ele ca desprinse de contingențele reale. Intervenția de caracter cosmopolit a capitalurilor flotante, a speculatorilor insensibili la noțiunile de patrie și de interes național, indiferenți față de soarta economiei și a finanțelor în țara lor de baștină, mărește mai mult poate impresia de obscur a celor ce o observă. A cui economie servesc banii aceștia călători ? Ce influență asupra schimburilor economice și financiare, asupra relațiilor între țări, are neastîmpărul lor, migrația lor continuă peste frontiere și legi ? Poate că niciodată mai mult ca în cursul crizei monetare pe care o traversează în prezent Occidentul, prilejul n-a fost mai favorabil demistificării. Aceasta o arată într-o anumită măsură și datele publicate mai jos și reproduse din revista „Entreprise" — grupate de altfel sub titlul semnificativ al redacției : „Dedesubturile jocului de cărți" ?

● Aceeași poveste în trei timpi

„CRIZA MONETARĂ durează de doi ani și toate monedele importante au fost pe rînd atacate. De fiecare dată, atacul se concentrează asupra monedei celei mai fragile, celei mai expuse. De fiecare dată mecanismul este același, în trei timpi.

Inițial, motive tehnice, economice sau politice : pentru dolar, deficitul balanței de plăți americane și scăderea rezervelor de aur de la Fort Knox... ; pentru liră, sănătatea șubredă a economiei britanice și existența soldurilor în lire ; pentru Franța criza din mai și incertitudinile economice.

Al doilea moment este creșterea speculației internaționale. Marii și micii speculatori, mereu în căutarea unei lovituri, intră succesiv în joc, concentrîndu-și toate mijloacele.

În al treilea moment, în sfîrșit, criza provoacă îngrijorarea tuturor, fie ei particulari sau întreprinderi... Manevrelor speculative li se adaugă atunci : 1. fuga capitalurilor datorită nesiguranței și 2. operațiunile tehnice de „acoperire" ale unor întreprinderi care nu doresc să piardă de la o zi la alta 10—15% din disponibilitățile lor ca urmare a unei devalorizări... În acest stadiu guvernul a cărui monedă este atacată trebuie să facă față unui veritabil val de speculații și neliniște...

Toate monedele occidentale sînt legate între ele,la bine și la rău.

Cînd o monedă este bolnavă sau cînd ea explodează, automat speculațiile și îngrijorarea se reportează asupra altei verigi a sistemului monetar internațional : cea care apare atunci amenințată direct. Astfel, căderea lirei este cea care a antrenat, la începutul anului 1968 al doilea asalt asupra dolarului. La fel speculațiile în favoarea revalorizării mărcii au antrenat criza francului și a lirei sterline...

● Motivele exodului speculativ

De la 1 iunie 1968 pînă la 7 noiembrie rezervele de aur și devize ale Băncii Franței au scăzut de la 33,9 la 23,3 miliarde de franci, adică cu 10,6 miliarde. De atunci ieșirile au sporit și mai mult : 1 sau 2 miliarde de franci au părăsit probabil Franța în ultimele 15 zile. În total pierderea oficială trebuie să fie de ordinul a 12—13 miliarde.

Cinci motive explică aceste ieșiri masive :

● teama de noi tulburări. În mai-iunie mulți din cei care aveau conturile blocate în bănci s-au gîndit că înțelept este a avea banii într-o țară sigură : Elveția, R.F. a Germaniei sau Statele Unite.

● Politica fiscală. Majorarea impozitului pînă la 70—80% din venituri descurajează spiritul de întreprindere.

● Proiectele privind „participarea" în întreprinderi. Mai multe luări de poziție care puneau în chestiune autoritatea șefilor de întreprinderi și rentabilitatea firmelor au adus temerea de mai rău.

● Ezitarea în fixarea obiectivelor. Nici o politică economică de ansamblu cu obiective mari precise n-a fost definită ca atare. Guvernul a „mers" pe expansiune, dar prin măsuri treptate, iar măsurile nu au fost toate în aceiași sens. Pe de o parte, guvernul a suprimat controlul asupra schimburilor valutare, pentru a restabili increderea, dar pe de altă parte neliniștește capitalurile majorînd drepturile de succesiune. Pe de o parte se forțează să reducă costul creditelor în construcții pentru a accelera înviorarea, dar pe de altă parte scumpește împrumuturile, majorînd în două rînduri rata scontului. Pe de o parte el predică — pe drept cuvînt — stabilitatea prețurilor industriale și eforturile de productivitate, dar pe de altă parte a autorizat întreprinderile naționale să-și majoreze tarifele...

În acest climat au izbucnit speculațiile asupra mărcii.

Franz Ioseph Strauss și François-Xavier Ortoli — doi protagoniști ai recentei drame a francului

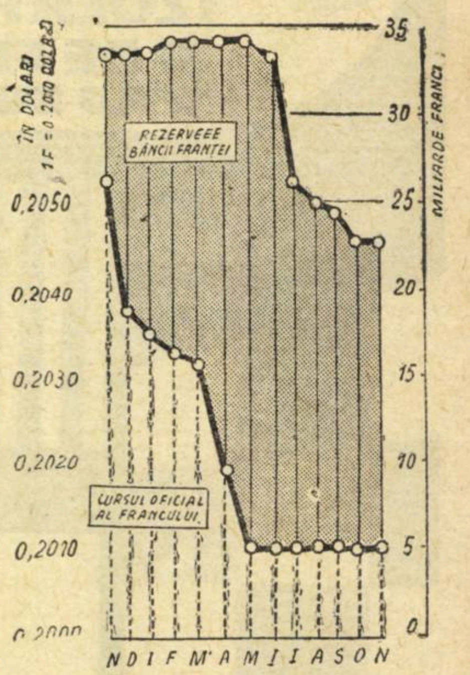

Scăderea cursului francului însoțește scăderea rezervelor

● Ce capitaluri au părăsit Franța?

12—13 miliarde de franci au ieșit din Franța în ultimele 7 luni, în cea mai mare discreție și fără ca aceasta să se explice prin deficitul balanței comerciale.

Cercurile financiare consideră în general că capitalurile franceze „neliniștite" au intervenit probabil cu circa 40—50% din această sumă, ceea ce ar reprezenta 5—7 miliarde franci. Ieșirile se datorează atît particularilor cît și anumitor întreprinderi. Pentru a scoate capitalurile, particularii au acționat în patru feluri : 1) ducînd direct în străinătate bilete de bancă ; 2) cumpărînd la bursă titluri străine. În fiecare zi cumpărările de titluri străine la Paris s-au ridicat la 10—20 milioane de franci. Dar, cumpărările realizate prin intermediul Elveției sau direct la Wall Street sînt superioare acestor cifre ; 3) plasînd capitalurile în sucursalele franceze ale băncilor străine ; 4) schimbînd direct în Franța în bănci bilete franceze contra unor bilete străine.

În ce privește anumite societăți industriale, comerciale sau financiare, au fost utilizate două procedee : 1) valoarea exporturilor n-a fost decît parțial repatriată ; 2) anumite mari întreprinderi care au o activitate internațională se „acoperă" și este o precauție normală convertirea în mărci sau în dolari a unei părți din disponibilitățile lor (în momentul devalorizării lirei în noiembrie 1967 întreprinderile care comiseseră greșeala să-l creadă pe domnul Wilson, au pierdut peste noapte 14% din valoarea disponibilităților în lire sterline...). Celelalte ieșiri de capital (50—60% din total) au o motivare speculativă (revalorizarea mărcii). Și în acest caz ieșirile se datorează atît particularilor cît și societăților. După dl. Ortoli, societățile (probabil financiare) ar fi împrumutat astfel bani în Franța pentru a vinde apoi acești franci în străinătate cu scopul de a cumpăra mărci și a face astfel speculații... Dar în fapt, într-o bună parte, această speculație rezultă din operațiunile efectuate în fiecare zi de cercurile financiare internaționale. În fiecare zi, chiar în perioade normale, operațiunile importante pe termen scurt sînt realizate de societăți specializate care manevrează capitaluri însemnate și sînt de obicei regulatorii pieței. În perioade de criză, cînd șansele de cîștig sînt importante, aceste operațiuni iau o amploare enormă. S-a văzut acest lucru în noiembrie 1967 în momentul naufragiului lirei. S-a văzut și în martie 1967 în perioada goanei după aur. Am văzut-o acum cu francul și cu marca. Dată fiind existența unui „curs minim" de intervenție a băncilor centrale și a unui „curs plafon" pentru monezi a căror gamă este extrem de îngustă (dolarul valora 4,92 franci în aprilie 1968 față de 4,974 franci la 19 noiembrie în plină criză), marii speculatori sînt asigurați să nu piardă, orice s-ar întîmpla, mai mult de 0,5 pînă la 1% din valoarea operațiunii. În caz de succes (devalorizare sau revalorizare) cîștigul poate fi de 10% sau mai mult. Aceste operațiuni sînt frecvent realizate cu capitalurile împrumutate pe piețele financiare, în Franța sau în străinătate. De altfel, dat fiind sistemul „acoperirilor" în vigoare este de exemplu posibil a împrumuta 20 milioane de franci pe piața financiară din momentul în care ai deja 5, apoi de a utiliza această masă de capitaluri de 25 de milioane pentru a specula asupra monedei...."

Cuvînt de ordine

ÎNTR-UN ARTICOL semnat de Kurt Richebächer în DER VOLKSWIRT 48/1968 (29.XI.) se încearcă o evaluare nuanțată a recentei crize monetare, îndeosebi cu referire la marca vest-germană și francul francez, prin plasarea ei în contextul mai larg al politicii conjuncturale.

„Cuvîntul de ordine «revalorizare» conține ideea că în felul acesta exporturile sînt frînate automat, iar importurile sînt accelerate. Devalorizarea trebuie să acționeze, se înțelege, în sens opus.

Se naște impresia că această acțiune automată a revalorizării și a devalorizării asupra fluxurilor de mărfuri este îndeobște exagerată foarte mult. Or, nu de mult cazul Angliei a demonstrat că devalorizarea singură nu dă rezultate. Încrezîndu-se în acest automatism, guvernul englez a ezitat prea mult cu măsurile fiscale restrictive care se impuneau. Așa s-a întîmplat că, în ciuda scumpirii importurilor prin devalorizare, ele sînt mai mari ca oricînd...

Privite astfel, criticile la adresa hotărîrii guvernului francez de a nu proceda la devalorizare sînt total eronate. Abundentul material social exploziv s-ar fi îmbogățit și mai mult printr-o devalorizare și prin creșterea implicită a prețurilor, mai ales că prețurile agricole interne ar fi trebuit să fie majorate proporțional cu devalorizarea. O devalorizare este menită să ușureze economiei intensificarea exportului, dar ea nu dispensează, ci de-abia cere o politică monetară severă pentru restringerea cererii interne. Dar, dacă oricum se iau măsuri riguroase de asanare internă a monedei, atunci se pune întrebarea dacă nu se poate ocoli totuși, în ultimă analiză, devalorizarea cu zguduirile ei suplimentare ale nivelului prețurilor și al salariilor...

În acest context nu se poate ignora faptul că credibilitatea sistemului monetar internațional bazat pe cursuri de schimb fixe a suferit o zdruncinare generală și vizibilă ca urmare a devalorizării engleze. Aceasta este una din cauzele pentru care piețele valutare reacționează la perturbări cu mai multă nervozitate ca oricînd. Și din acest motiv guvernele german și francez au procedat corect abținîndu-se de la schimbarea parităților".

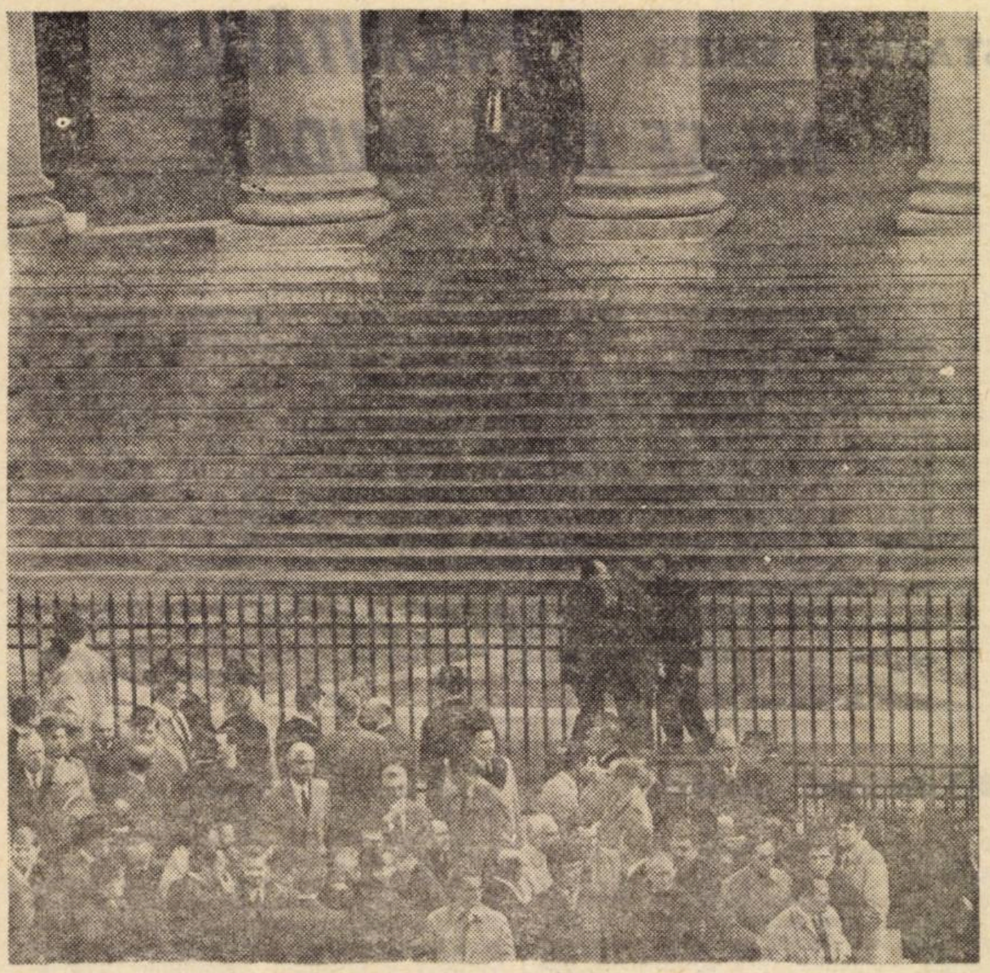

Bursa din Paris închisă pentru cinci zile

„O tristă nevoie de reparații"

„DISPUTA care a determinat pe miniștrii de finanțe și pe șefii băncilor centrale din cele mai bogate zece țări occidentale să plece în grabă în noaptea de 19 noiembrie la Bonn s-a dus, desigur, în jurul întrebării dacă Germania occidentală trebuie să-și reevalueze marca, sau dacă Franța trebuie să-și devalorizeze francul, sau dacă nu cumva trebuie să se recurgă la ambele măsuri...

Refuzul R.F.G. de a reevalua moneda s-a bazat pe argumentul său că propria industrie nu trebuie pedepsită, că nu trebuie reduse subsidiile acordate agricultorilor (subsidii legate de o formulă a Pieței Comune bazată pe dolar) și că ea nu trebuie să riște locurile de muncă ale oamenilor numai pentru a ajuta Franța să iasă din dificultăți. Pe de altă parte, francezii au argumentat că singurul lucru greșit în legătură cu Franța este insistența Germaniei occidentale de a menține o monedă supraevaluată. Anglia, a cărei liră este din nou în dificultăți din cauza speculațiilor și Statele Unite au aplicat și ele oarecare presiuni în vederea reevaluării.

Asemenea manifestări cu greu ar putea inspira încredere în monedă. Ele sînt însă rezultatul a ceva mai mult decît simple contradicții și, din acest motiv, va fi greu ca în structura monetară mondială să fie restabilită ordinea...

Nu încape îndoială că unora le-ar place să folosească actuala slăbiciune monetară a Franței pentru a o obliga să renunțe la unele din politicile sale obstrucționiste. Un ziar britanic a sugerat chiar că Republica Federală ar putea folosi eventual dificultățile monetare ale Franței pentru a o obliga să primească Anglia în Piața Comună...

Toate aceste considerente, au conferit sistemului monetar mondial un caracter sinuos în ultimul an. În mod suficient de straniu, acest fapt nu a avut pînă în prezent un efect major vizibil asupra comerțului mondial. Oamenii de afaceri par să învețe să se obișnuiască cu crizele valutare...

Oricum, viitorul este mai puțin cert. Rămîne de văzut dacă măsurile elaborate la Bonn vor restabili, fie chiar temporar, stabilitatea. Unii experți în materie de valute cred că va trebui convocată o nouă conferință de genul celei de la Bretton Woods, în vederea unei restructurări totale a sistemului monetar mondial. Poate va fi nevoie de adoptarea unor noi reglementări care să implice devalorizări sau reevaluări automate, atunci cînd apare un dezechilibru în sistemul de relații bazate pe balanțele de plăți internaționale.

Este posibil ca un asemenea sistem nou, ale cărui reguli să garanteze adaptări mai degrabă decît negocieri determinate de crize, să înlăture din problemă elementele de ordin afectiv, politic. Dar, desigur, faptul că acel nou sistem ar acționa tocmai în sensul acesta, pentru că ar reduce suveranitatea națională, constituie un motiv pentru care majorității națiunilor le va fi greu să-l accepte.

Indiferent de soluție, evenimentele din ultima săptămînă au arătat că mecanismele monetare au o tristă nevoie de reparații. Viitoarea ruptură în contextură ar putea fi tocmai acea ruptură pe care nici măcar o întîlnire grabnică a reprezentanților băncilor centrale și a miniștrilor de finanțe să nu o mai poată cîrpi".

(„The Wall Street Journal", 22 noiembrie)

„O ANIVERSARE NEFERICITĂ, DRAGĂ 2,40"

Noi măsuri de apărare a balanței de plăți a Angliei

LA 22 NOIEMBRIE în Anglia au fost adoptate unele măsuri fiscale și de credit, al căror scop principal este să reducă volumul importului de mărfuri. Anunțarea noului pachet deflaționist a coincis aproape cu împlinirea unui an de la devalorizarea lirei sterline. După cum se știe, la 18 noiembrie 1967 Anglia și-a devalorizat moneda de la 1 liră = 2,80 dolari la 1 liră = 2,40 dolari. Scopul era de a îmbunătăți situația balanței de plăți externe stimulînd prin instrumentul devalorizării exporturile, și deci intrările de devize, și frînînd, prin același instrument, importurile, care devenind mai scumpe pentru importatorii englezi, ar permite să se realizeze o anumită reducere a plăților externe.

După cum s-a verificat însă nu o dată în practică, instrumentul devalorizării nu conduce la efecte durabile și nu contribuie prin el însuși la redresarea și ascensiunea în perspectivă a unei economii.

Devalorizarea lirei sterline nu a dus la rezultatele așteptate, efectul estimat înainte de aplicarea ei fiind atins numai parțial. Roy Jenkins, ministrul de finanțe englez, referindu-se, printre altele, la rezultatele devalorizării lirei sterline într-un discurs pe care l-a ținut la 22 noiembrie în Camera Comunelor, afirma că „rapiditatea avansării către un surplus în balanța de plăți nu a fost suficientă". Într-adevăr, numai cu cîteva zile înainte rezultatele schimburilor comerciale pe luna octombrie făceau cunoscut un deficit de 66 milioane lire, dublul lunii precedente. Pentru întregul an 1968 deficitul balanței comerciale este estimat a ajunge la 743 milioane lire — cel mai masiv deficit din 1951 încoace.

„O aniversare nefericită, dragă 2,40", își intitula în acele zile revista **The Economist** un articol consacrat analizei rezultatelor obținute în perioada de după devalorizare. Amintind că prețurile de export ale mărfurilor engleze, exprimate în lire, au sporit cu numai 8%, ceea ce deabia a putut acoperi creșterea prețului materiilor prime importate, revista conchide că modul în care s-a soldat balanța comercială confirmă părerile unor specialiști englezi care susțineau în noiembrie trecut, că procentul devalorizării a fost prea mic.

Măsurile anunțate de ministrul englez al finanțelor, Roy Jenkins, vizează tocmai să sporească șansele succesului operațiunii de devalorizare în pofida condițiilor amintite. Plecînd, desigur, de la un principiu simplu, dar sănătos, că o nouă zguduire care s-ar mai produce în sistemul monetar, atît de fragil, va fi mai ușor de suportat cu o balanță de plăți externe avînd o situație mai bună decît cea actuală, guvernul a decis măsurile pe care le-am amintit. Ele au fost luate în două domenii distincte și anume al **impozitelor** și al **creditelor.** Prin aplicarea unei suprataxe vamale de 10% începînd de la 22 noiembrie s-a introdus de fapt un impozit indirect la o serie de articole, cum sînt berea, vinul, alcoolurile, uleiurile hidrocarburice, țigările, ceea ce va permite să se realizeze un venit anual de circa 250 milioane lire sterline.

În domeniul creditului, pe lîngă restrîngerea creditelor destinate finanțării cheltuielilor de consum, s-a luat măsura introducerii unui așa zis „program de depozite pentru import", care vizează în modul cel mai direct activitatea de comerț exterior. Potrivit acestei măsuri, importatorilor de anumite mărfuri li se cere cu începere de la 27 noiembrie, să depună la vamă 50% din valoarea CIF a mărfurilor importate. Importatorii englezi vor putea reintra în posesia sumelor care fac obiectul depozitului numai după 180 zile de la data plății și fără să primească vreo dobîndă pentru suma depusă. Pentru unele alimente, materii prime, combustibil și alte categorii de mărfuri importate din țările în curs de dezvoltare nu există obligativitatea constituirii depozitului. Se apreciază că obligativitatea depozitelor se va aplica la circa o treime din importurile engleze, adică la un volum de mărfuri evaluat la 3 miliarde lire sterline.

Depozitele pentru import vor fi finanțate numai într-o anumită măsură prin credite bancare, în special în primele săptămîni de la aplicarea măsurii amintite.

Programul de constituire a depozitelor pentru import nu va duce numai la frînarea importurilor, ci și la creditarea fără dobîndă a unor importuri engleze de către exportatorii străini, iar într-o serie de cazuri chiar la plata importurilor cu un preț mai scăzut decît cel de comerț exterior. Astfel, creditarea fără dobîndă a clienților englezi se va produce ori de cîte ori importatorul englez nu va putea sau nu va vrea să obțină un credit de la o bancă din țara sa din anumite motive (greutățile pe care le întîmpină în obținerea creditului pentru constituirea depozitului, dobînda ce o plătește) și se va vedea în situația să ceară exportatorului străin să accepte plata numai pentru jumătate din prețul mărfii, iar altă jumătate plătind-o după 6 luni.

Este semnificativ faptul că depozitul respectiv se constituie în raport de valoarea CIF a mărfurilor, deci inclusiv transportul și asigurarea. Un exportator care a încheiat un contract la prețuri FOB cu o firmă engleză și care se declară de acord să ofere un credit firmei engleze pentru constituirea depozitelor de import, se va vedea nevoit să dea credit și pentru o sumă care nu are legătură cu contractul încheiat și anume pentru transport, la care nu s-a obligat prin contractul respectiv, dar care are de multe ori o pondere însemnată în valoarea mărfii.

Măsura luată de autoritățile engleze este neobișnuită în practica schimburilor internaționale și ar putea afecta dezvoltarea normală a schimburilor comerciale, lezînd totodată, într-o anumită măsură, interesele partenerilor comerciali ai Angliei. Ea a fost luată în grabă sub influența evenimentelor amintite care au avut loc în săptămînile trecute în legătură cu unele valute vest-europene. Rezonanța ei va fi mult mai mare decît efectul practic. Nu este exclus ca, în condițiile aplicării unei asemenea măsuri, să se asiste chiar la o creștere a importurilor britanice.

C. GAVRILESCU

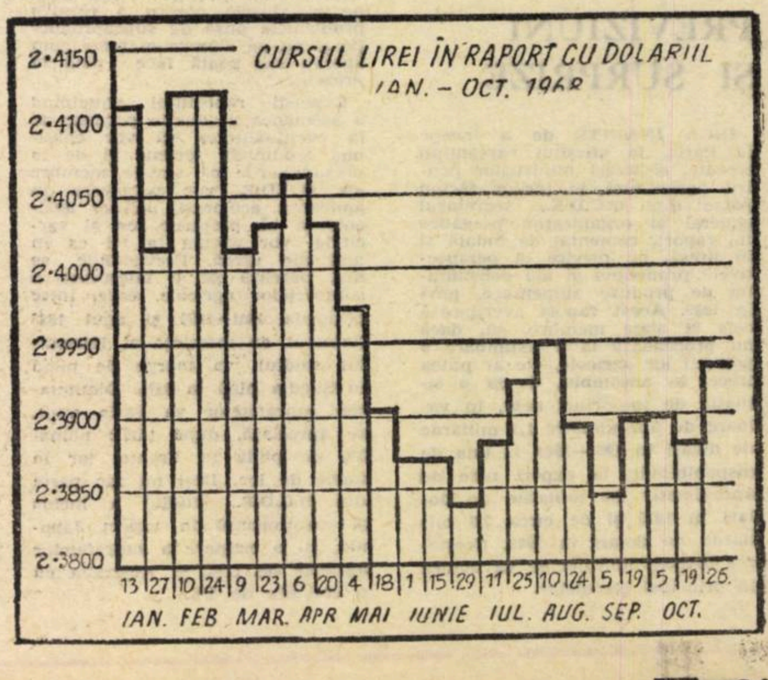

PE GLOB

● În timp ce rezervele de aur și devize ale Statelor Unite, Angliei și Franței continuă să scadă, furnizînd contextul ultimei crize monetare, Banca Japoniei anunță creșterea lunară a rezervelor sale cu 100 milioane dolari. Excedentul plăților externe este estimat a depăși 1 miliard de dolari la finele anului 1968, iar rezervele de aur și devize vor ajunge la 2,7 miliarde dolari.

● La 1 decembrie au intrat în vigoare în Franța măsurile de austeritate prevăzute de noua lege pentru apărarea francului: prețurile la automobile, radiouri și televizoare, aparate de fotografiat, blănuri, discuri și bijuterii au sporit automat cu 5%. Taxa asupra valorii adăugate (T.V.A.) la aceste produse s-a majorat de la 20 la 25%.

● Potrivit unor estimații ale F.M.I., valoarea comerțului mondial va depăși în 1968, pentru prima oară, nivelul de 200 miliarde de dolari. Din 1959 valoarea schimburilor comerciale internaționale s-a dublat.

● Împrumuturile externe acordate de băncile americane se îndreaptă din ce în ce mai puțin spre Europa occidentală și într-o măsură crescîndă către țările în curs de dezvoltare. În cazul Europei occidentale (fără Anglia) suma totală a creanțelor a scăzut de la 2200 milioane dolari la sfîrșitul anului 1964 la 945 milioane la mijlocul lui 1968; în schimb, cu un volum aproape egal au crescut împrumuturile acordate țărilor în curs de dezvoltare: de la 4,6 miliarde la 5,9 miliarde dolari.

● Parlamentul malgaș a ratificat hotărîrea guvernului de a emite, pentru prima dată în istoria țării bonuri de tezaur, cu o valoare între 1000 și 100.000 franci malgași (1 franc malgaș = 0,02 franci francezi) și o dobîndă de pînă la 3%. Bonurile vor fi scutite de orice impozit. Măsura este menită să ducă la obținerea de resurse financiare suplimentare pentru investiții fără a agrava presiunea fiscală.

● Economiile englezilor s-au diminuat sensibil în cursul primelor 7 luni ale anului financiar în curs, retragerile fiind superioare depunerilor cu 38,2 milioane lire sterline, în timp ce în perioada corespunzătoare a anului trecut depunerile aveau un sold pozitiv de 66,4 milioane lire. Pentru a frîna creșterea consumului, care contravine politicii deflaționiste a guvernului, se preconizează un sistem de „economisire contractuală", care ar stimula (fiscal) pe salariați să facă în mod regulat economii.

STATELE UNITE

PRIORITĂȚILE NU SE LASĂ ELUDATE

CU AUTORITATEA celui care apreciase destul de devreme alegerea lui Richard Nixon ca cea mai bună, în condițiile date, pentru următorii patru ani ai Americii, Walter Lippmann îl avertiza de curînd pe președintele-ales împotriva a două pericole majore pentru Administrația sa. Primul era continuarea războiului în Vietnam; al doilea: „el (Nixon — n.n.) nu trebuie să permită ca o ortodoxie învechită să arunce țara în depresiune și șomaj" (Newsweek, 18 noiembrie). Și cunoscutul observator al vieții politice americane adăuga: „Pe lîngă terminarea războiului și menținerea ritmului de creștere economică, Administrația Nixon va trebui să furnizeze dovezi convingătoare că țara se îndreaptă realmente, fie și prin metode diferite, spre reforma și reconstruirea mediului său social" — referire la asemenea probleme ca asanarea orașelor, redresarea situației economice a negrilor și a altor pături handicapate ale populației, combaterea practicilor discriminatorii etc.

Problema metodelor, amintită în treacăt la urmă, are astăzi o pondere mare în dezbaterea angajată în S.U.A. asupra orientării noii Administrații care va fi instalată la 20 ianuarie. Ea implică și opțiuni doctrinale, dar acestea ar putea fi lăsate în umbră de cele practice imediate, pe care se pare că le vor impune priorități greu de ocolit.

● Tripticuri paralele

PERICOLELE EVOCATE mai sus se identifică de fapt, ca zonă de manifestare, cu binecunoscutul triptic de obiective ale politicii economice postbelice a țărilor capitaliste dezvoltate: asigurarea unei creșteri economice fără zdruncinări majore, cu un maxim de stabilitate a prețurilor și cu un minim de șomaj. Se știe că prin stabilitatea prețurilor economiștii burghezi nu înțeleg în acest context fixitatea lor, ci evitarea inflației galopante, după cum noțiunea minimului de șomaj se împacă, în cazul S.U.A., cu existența a 3—4 milioane de oameni în căutarea unui post. Indicii atinși în aceste direcții de S.U.A. în perioada de creștere susținută din 1961 încoace sînt atribuiți de mulți economiști americani „noii doctrine economice" (New Economics), aplicată întîia oară sub John F. Kennedy și continuată de administrațiile democrate următoare. Legătura aceasta a fost însă contestată, uneori vehement, în timpul alegerilor prezidențiale, de către echipa Nixon (vezi și VIAȚA ECONOMICĂ nr. 45), care i-a opus tocmai „ortodoxia" pomenită de Walter Lippmann — concret temperarea cheltuielilor statului și lărgirea sferei de acțiune a capitalului privat acolo unde se încercau pînă acum soluții cu ajutorul fondurilor bugetare (de exemplu, în reducerea zonelor de *slums* din marile orașe).

Accentul pus de republicani — cel puțin în campania de alegeri — pe înlocuirea unor acțiuni ale statului cu acțiuni solicitate capitalului privat este un prim element al unui fel de triptic paralel cu cel al obiectivelor enunțate în materie de politică economică. Al doilea element îl găsim în promisiunea de a nu prelungi valabilitatea suprataxei fiscale introduse anul acesta de guvernul Johnson și care expiră automat la 30 iunie 1969. Al treilea, în sfîrșit, ar fi anularea restricțiilor puse de guvernările democrate în calea exportului de capital, restricții prin care s-a încercat între altele frînarea deficitelor balanței de plăți a S.U.A. din ultimii ani și atenuarea presiunilor pe piața internă americană a creditului.

Paralela, evident, nu este mecanică. Ea nu este nici măcar „direct proporțională", dacă se poate spune așa, în sensul că tripticul al doilea urmărește, e drept, o încetinire a creșterii prețurilor socotită excesivă în ultimul an, dar cu acceptarea unei ridicări a nivelului șomajului. Dacă acesta s-a redus sub 4% din forța de muncă, în medie anuală, pe 1966 și 1967, iar în mai 1968 a scăzut sub 3%, adepții republicani ai „ortodoxiei bugetare" au vorbit despre necesitatea urcării nivelului său la 5% sau chiar la mai mult. Prin urmare, fără să schimbe obiectivele cardinale de politică economică, cei care repudiază doctrina New Economics interpretează altfel „minimele" și „maximele" la prețuri și șomaj și corelația admisibilă dintre ele.

Dar formulele care se lansează în campania electorală sînt una și soluțiile concrete care vor trebui date unor probleme nu mai puțin concrete sînt alta. Cu atît mai mult cu cît viitorul președinte, fiind republican, va avea de guvernat țara și de stabilit orientările politicii economice cu un Congres cu majoritate democrată. Situațiile care pot apărea se întrevăd de pe acum. Unul dintre cei mai influenți congressmani din partea partidului democrat, Wilbur Mills, este președintele Comisiei financiare a Camerei reprezentanților. În această calitate el și-a declarat „opoziția ireductibilă" față de încercările de a reorienta masiv politica fiscală spre noi degrevări și alte înlesniri pentru întreprinderile private (pe seama posibilităților de acțiune ale statului prin bugetul federal). Cu referire directă la suprataxa fiscală, Mills a declarat că este „puțin probabil" ca o hotărîre în sensul abolirii ei la 30 iunie 1969 să fie adoptată de Congres. Cunoscîndu-se posibilitățile Comisiei financiare prezidate de Mills de a bloca orice proiect de lege pe care nu-l agreează, declarația citată constituie o evidentă „subapreciere" verbală a mijloacelor sale de a acționa.

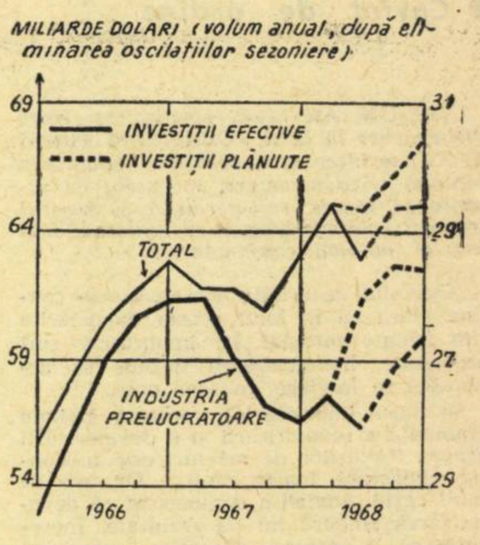

(după FORTUNE, octombrie 1968)
Investiții de capital privat

Revista americană *Fortune*, care se așteaptă la „o slăbire mai accentuată a activității economice în lunile următoare", după „ezitările" din vara acestui an, este preocupată îndeosebi de evoluția investițiilor. În trimestrul II 1968, cheltuielile pentru noi instalații și utilaje au fost cu circa 2 miliarde de dolari mai mici, ca volum anual, decît pronosticaseră în iunie autoritățile federale. Din ultimile șapte prognoze, arată revista, cinci au fost astfel infirmate. În cea mai recentă dintre ele se arată că oamenii de afaceri și-au redus evaluările asupra investițiilor intenționate pînă la sfîrșitul anului cu alți 2 miliarde dolari (ca volum anual), „dar și aceste așteptări mai modeste se vor dovedi probabil prea optimiste". În special în industria prelucrătoare, nivelul investițiilor se anunță în cel mai bun caz ca staționar.

● „New Economics" contra „Old Politics"

CÎT DE PUȚIN doctrinale sînt izvoarele acestei poziții a unuia din fruntașii democrați ai Congresului reiese din faptul că același congressman — Wilbur Mills — a blocat efectiv în trecutul recent, timp de circa un an, proiectul de lege pentru adoptarea suprataxei fiscale, prezentată acum ca inspirată direct de „noua doctrină economică". Pe de altă parte, presa americană relatează continuu din surse apropiate de partidul republican că în cadrul acestuia factorii influenți nu se cramponează de enunțurile din timpul alegerilor, ostile față de New Economics. CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (19 noiembrie) citează o astfel de sursă ca declarînd că „domnul Nixon va trebui să aibă un program foarte auster, **plus** *prelungirea suprataxei și* **plus** *o ridicare a*

NOTE

PREVIZIUNI ȘI SURPRIZE

ÎNCĂ ÎNAINTE de a începe la Paris, la sfîrșitul săptămînii trecute, sesiunea miniștrilor pentru agricultură ai țărilor făcînd parte din O.C.D.E., secretarul general al organizației pregătise un raport, comentat de îndată și în presă, cu privire la perspectivele producției și ale consumului de produse alimentare, pînă în 1985. Acest raport avertizează cele 21 state membre, că, dacă nu procedează la o schimbare a politicii lor agricole, ele ar putea trece, în ansamblu, de la o situație de importuri nete, în valoare de aproximativ 1,5 miliarde de dolari în 1961—1963, la una de disponibilități la export nete de aproximativ 2,2 miliarde de dolari în 1975 și de circa 3,3 miliarde de dolari în 1985. Creșterea disponibilităților se va datora în principal cerealelor.

Raportul, pe baza datelor de care dispune în prezent Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (F.A.O.), conchide: «disponibilitățile, astfel proiectate, ar putea fi de cîteva ori superioare nevoilor restului lumii». Ori aceasta înseamnă că țările dezvoltate ale O.C.D.E. nu mai pot conta decît pe ele însele pentru a rezolva problemele puse de supraproducție și nu pe «lumea a treia» cum sperau s-o poată face pînă în prezent.

Experții raportului anticipînd o asemenea producție pornesc de la eventualitatea că vor continua tendințele recente și de la presupunerile că statele membre ale O.C.D.E. vor persevera în aplicarea acelorași politici agricole și că prețurile, ca și sarcinile, vor evolua la fel ca în anii din urmă. Previziunile se mai bazează pe o micșorare a suprafețelor agricole, care, între perioada 1961—1963 și anul 1985 (interval de referință al întregului studiu), va merge de pildă în Suedia pînă la 35%. Diminuarea suprafețelor va varia mult, se apreciază, după țări: numai 3% de pildă în Franța, iar în unele de loc. Deși nu fac parte din O.C.D.E., studiul a inclus și menționează în raport Japonia, cu o creștere a suprafețelor agricole de 11%, și Australia cu o creștere de 2%.

La lectura raportului O.C.D.E. comentatorii au avut pricini de îndoieli pe care de altfel nu și le-au ascuns. Rezultatele în agricultură obținute în ultima vreme au constituit o surpriză, ele desmințind extrapolările experților O.C.D.E. O certitudine „științifică", ricanează de exemplu ziarul *Le Monde*, era aceea că decalajul între resursele alimentare ale țărilor din „lumea a treia" și necesitățile lor, va crește. Această precizare a suferit o dezmințire. Capacitatea omenirii de a se adapta la situațiile aparent cele mai disperate nu trebuie subapreciată, scrie ziarul. Dar ținînd seama de structurile actuale economico-sociale ale țărilor în cauză, nu pare mai puțin justificată totuși supoziția ziarului că în viitor „progresul randamentelor ar putea juca un rol invers și anume, de accelerator al dezechilibrului economic".

Din 100 de franci, doi pentru știință

PROBLEMA FONDURILOR de investiții în domeniul cercetării a fost adusă de curînd în discuția parlamentului francez de Robert Galley, ministru delegat pe lîngă Președinția Consiliului, cu prilejul prezentării bugetului pentru știință. Totalul fondurilor în cauză, atît cele publice cît și cele private, se ridică la respectabila sumă de 12 miliarde și jumătate, situînd Franța imediat după S.U.A. și U.R.S.S. Ele reprezintă 2,3% din produsul național brut. La fiece bancnotă de 100 de franci, doi franci aparțin științei.

Desigur, studiile cărora li se consacră cercetătorii, nu pot fi gratuite, adică fără rezultate în domeniul aplicativ. In prezent, raportul între cercetarea fundamentală și cea aplicativă în Franța este de aproximativ 45 contra 55 la sută. Potrivit specialiștilor proporția ideală ar fi 40 contra 60.

Ocupîndu-se de problema nevralgică a locurilor de muncă pentru tineret, ministrul Galley a subliniat în parlament că efortul cercetării trebuie în primul rînd îndreptat spre crearea de noi debușeuri industriale. Guvernul își va spori intervenția în acest domeniu. Vor fi coordonate activitățile laboratoarelor pe un obiectiv determinat, ajutorul de desvoltare oferit industriașilor pentru studierea prototipurilor, împrumuturile din fondurile de ajutor și asistență destinate punerii în fabricație a unor noi produse. Eficacitatea trebuie să rămînă criteriul suprem și la alegerea priorităților. In loc de a se proceda la noi investiții privind cercetarea fundamentală, vor fi întărite echipele care folosesc materialul deja instalat, cu scopul ridicării randamentului.

Observațiile critice din presa franceză atrag atenția că „relansarea unei politici de fusele europene", pentru care nu fuseseră prevăzute credite, riscă „să dezechilibreze ansamblul". Iar în ceea ce privește aria cuprinsă de proiectele de cercetare, se arată că Franța „își va pierde respirația încercînd să facă cîte puțin din toate cîte se fac în S.U.A." (L'Express). S.U.A. dispune în mod evident de mijloace mult superioare, atît în valoarea lor absolută cît și în procent: 3,4%.

E dată ca exemplu Japonia, care nu consacră cercetării decît 1,7% din produsul național brut, investițiile fiind aproape în totalitatea lor destinate sectoarelor civile și industriale.

Raportul între fondurile afectate cercetării fundamentale și cele repartizate cercetării aplicative, nu pare, în general, ușor de determinat. Interesele și nevoile specifice ale unei națiuni sau ale alteia, într-o perioadă sau alta a istoriei și a desvoltării, variază și sporesc această dificultate.

plafonului datoriei publice". Cu alte cuvinte: cheltuieli publice și mai mari decît pînă acum.

Este oare aceasta o mărturie în sensul că „noua doctrină economică" s-ar fi dovedit **realmente** *capabilă de a face față tuturor situațiilor și va trebui continuată* **de aceea** *de către noua Administrație? Adevărul pare să fie cantonat în sfera unor constatări de natură mai empirică.*

Creșterea economică în S.U.A., atribuită măsurilor inspirate de New Economics, dă încă din 1967 unele semne de oboseală, care au îmbrăcat chiar la un moment dat haina unei „mini-recesiuni" și s-au manifestat apoi prin ezitări repetate ale indicelui producției industriale, ale intrărilor de noi comenzi, ale investițiilor. Intr-o analiză a politicii economice din ultimii ani, făcută înainte de alegeri, revista FORTUNE emitea părerea că Administrația Johnson nu a reușit să rezolve problema creșterii cu menținerea unei oarecare stabilități a prețurilor, a salariilor și a puterii de cumpărare a dolarului, pentru că a supraapreciat posibilitățile economiei. „In trecutul apropiat, citim, a fost la modă să se discute această problemă (a conducerii economiei) în termeni îngust economici, pornind de la premise că minuitorii doctrinei New Economics sînt stăpîni pe situație sau pot s-o stăpînească îndată ce li se cere. Dar experiența ultimilor trei ani a arătat clar că problema conducerii unei economii este mai puțin o problemă de economie decît una de politică". Aceasta în sensul că „Administrația Johnson și-a urmărit obiectivele politice fără să țină seama de consecințele economice". Iar printre aceste obiective politice, revista americană situează pe primul plan războiul din Vietnam. Mai precis, rezultă limpede că a fost supraapreciată capacitatea economiei conduse după preceptele „noii doctrine", chiar a unei economii de talia celei americane, de a face față **concomitent** *cerințelor unor cheltuieli militare exorbitante și prelungite și celor ale unei situații sociale interne cu tot mai multe elemente explozive. „Administrația Johnson, scrie FORTUNE, a refuzat ani de-a rîndul să recunoscă existența unui conflict între cerințele impuse de postura noastră militară și diplomatică și cele impuse de tulburările și aspirațiile interne. Ea a fost forțată să ia act de limitele resurselor fiscale ale țării și de necesitatea de a stabili priorități".*

Altfel spus, cu sau fără o doctrină economică nouă, nici economia Statelor Unite nu își poate permite — fără a suferi prejudicii serioase — să se supună la nesfîrșit exigențelor unei politici vechi, cum este politica agresiunii militare, a războiului de cotropire, a înăbușirii mișcării de eliberare a popoarelor, ca cea dusă de S.U.A. în sud-estul Asiei. Alternativa reală nu este deci, în primul rînd, New Economics sau Old Economics, ci: Old Politics sau New Politics? Sub aparența unui joc de cuvinte se ascunde aici necesitatea unei opțiuni care, după multe opinii, poate fi crucială pentru viitoarea Administrație. Cu atît mai mult cu cît perspectivele apropiate ale conjuncturii nu sînt de loc certe.

Încetinire sau stabilizare?

EZITARILE în curba unor indicatori economici, pe care le aminteam mai înainte, fac într-adevăr ca situația să se preteze la tălmăciri foarte diferite. Modelul econometric elaborat de specialiștii de la Wharton School (Universitatea din Pennsylvania) pronostichează încetinirea creșterii economice în trimestrul IV/1968 și oprirea ei în primul trimestru al anului viitor, întrucît sporul așteptat de 7 miliarde de dolari al produsului național brut se va datora practic numai urcărilor de prețuri. Pentru trimestrul II/1969 acest model prevede un spor nominal de 10 miliarde de dolari, mult amputat însă de aceleași tendințe inflaționiste.

La extrema cealaltă a scării oracolelor conjuncturale se situează proiecțiile întocmite de National Bureau of Economic Research (N.B.E.R.), după care nu se întrevede nici o slăbire a activității economice.

Credibilitatea prognozei este afectată în cazul din urmă de faptul că N.B.E.R. are legături binecunoscute cu partidul republican. Activitățile profesorului Arthur F. Burns, consilier economic de frunte al președintelui ales, Nixon, sînt de mulți ani asociate îndeaproape cu N.B.E.R. Cît despre Wharton School, ea s-a numărat printre acei care au considerat că urcarea de impozite de la mijlocul anului și reducerea cheltuielilor bugetare cu 6 miliarde de dolari va duce la o deteriorare imediată a conjuncturii, care însă nu s-a produs. N.B.E.R. este în avantaj prin aceea că a pronosticat toate recesiunile postbelice, de fiecare dată cu circa 4 luni înainte de apariția lor, și de asemenea încetinirea de la sfîrșitul anului 1966 și începutul lui 1967. Nici N.B.E.R. nu prevede însă un avînt, ci o stabilizare, ceea ce confirmă că oricum politica economică a S.U.A. va cere în lunile următoare o revizuire adîncită a posibilităților și a mijloacelor ei.

I. PADUREANU

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

R. P. ALBANIA

AGRICULTURA SOCIALISTĂ ÎN DEZVOLTARE

CUPRINZÎND 99% din suprafața agricolă a R.P. Albania, cooperativizarea agriculturii a antrenat schimbări structurale în viața satului și a creat condiții favorabile pentru creșterea continuă a producției. Ea a permis planificarea agriculturii și realizarea unei mai bune cooperări cu industria. Totodată au devenit posibile efectuarea amenajării teritoriului, utilizarea pe scară largă a muncii mecanizate, aplicarea agrotehnicii avansate. Ca urmare a ajutorului acordat de stat, s-a dezvoltat baza materială a agriculturii. Cele 7000 de tractoare (calculate în 15 cp) — față de numai 30 cîte existau în 1938 — cele 15 000 de alte mașini și agregate, efectuează în sectorul cooperatist 70% din lucrările de desțelenire și dezmiriștire, 100% din lucrările de însămînțare a bumbacului și sfeclei de zahăr, 95% din lucrările de cosit. A sporit numărul specialiștilor în agricultură.

Angajată în acțiunea de creștere a producției agricole, țărănimea cooperatistă a valorificat în ultimii doi ani, 36 mii hectare de noi pămînturi, adică o suprafață egală cu cea cultivată în cel de-al treilea cincinal. Așa cum se arăta în revista „L'Albanie Nouvelle", cooperatorii din Vrithi, districtul Shkodra au defrișat cele mai bune terenuri din ținutul lor stîncos, în vederea cultivării cerealelor. Cei din Bregu au construit, în numai trei luni, un canal de irigație lung de 7 km; cooperatorii din Qillna, districtul Dibra, au reușit să străpungă în stîncă un tunel lung de 900 metri și un canal de irigații de 3 km. Un mare număr de cooperative au amenajat mari bazine pentru acumularea apei și sisteme de canale de irigații și drenaj.

S-a lărgit și structura producției. A luat amploare cultivarea plantelor industriale, legumicultura și pomicultura. În ramura creșterii animalelor s-a înregistrat nu numai o sporire a șeptelului, ci și ameliorarea raselor. În perioada 1950—1967 suprafețele ocupate cu cereale în totalul suprafeței arabile au scăzut de la 67% la 60%, în condițiile dublării producției cerealiere. În același timp suprafața rezervată plantelor legumicole a crescut de 2,2 ori, cea de plante industriale de 2 ori de plante furajere — de circa 5 ori.

Ca urmare a acestor măsuri, în 1967 recolta de grîu a fost cu 20% superioară celei din anul 1965, cea de porumb — cu 57%. Veniturile țăranilor cooperatori au crescut cu 26% față de anul 1962, iar sistemul de pensii a fost introdus aproape în toate cooperativele.

Electrificarea tuturor satelor albaneze al cărei termen limită este prevăzut pentru 8 noiembrie 1971, crearea unei vaste rețele de școli de 8 ani și secundare, de așezăminte culturale, sanitare și instituții pentru copii, sporirea numărului de cadre calificate în mediul rural vor contribui la progresul satului albanez, la îmbunătățirea nivelului de trai al populației rurale.

R. D. GERMANĂ

ÎN 10 LUNI AL 101-lea VAS

ÎN PRIMELE zece luni ale anului în curs șantierele navale din R.D.G. au construit 101 vase maritime cu un tonaj total de 238 854 BRT. Așa cum informează Neues Deutschland, nu de mult a fost lansat la apă în șantierele din Stralsund cel de-al 54-lea vas pescăresc, de tipul „Atlantic". Cu aceste rezultate, industria construcțiilor navale și-a îndeplinit planul la producția marfă și la export.

În acest an exportul de vase al R.D.G. va crește de la 66% din producția totală cît a fost în 1967, la 85%. Clienții principali: U.R.S.S., Franța, Norvegia, Danemarca, Bulgaria, R. F. a Germaniei, Tunisia.

R. P. UNGARĂ

CONSTRUCȚIA DE LOCUINȚE ÎN 1970-1975

MINISTERUL de Construcții și Urbanistică în colaborare cu alte ministere și organe de stat au elaborat proiectul planului de construcții de locuințe și de orientare a dezvoltării fondului locativ în cel de-al IV-lea cincinal, proiect care a fost dezbătut și aprobat de Comisia economică.

După cum anunță ziarul „Népszabadság" din 28 noiembrie a.c., din programul de construcții pe perioada 1961 — 1975 de aproape 1 000 000 de locuințe — 600 000 vor fi date în folosință la sfîrșitul actualului cincinal. Pentru cincinalul următor se prevede realizarea a 400 000 de locuințe noi cu 100 000 mai mult decît în cincinalul actual.

Potrivit directivelor C.C. al P.M.S.U. din 1964 privind orientarea dezvoltării industriei construcțiilor se prevede extinderea metodelor industriale. În acest scop pînă la sfîrșitul celui de-al IV-lea cincinal urmează să fie construită o rețea de „fabrici de case" datorită căreia se vor putea realiza în această perioadă aproximativ 150 000 locuințe din panel. Ponderea construcțiilor din panele va crește de la 36% la 76% și în actualul cincinal.

În funcție de condițiile locale se vor putea aplica și alte metode industriale de construcție urmărindu-se înlocuirea metodelor vechi, atît în întreprinderile Ministerului de Construcții și Urbanistică cît și în întreprinderile cooperativelor de construcții.

Prin lărgirea posibilităților de aprovizionare cu materiale de construcții, prin elaborarea de proiecte moderne și cu un ridicat grad de economicitate, prin producția de utilaje de construcții se urmărește să se acorde sprijin dezvoltării și construcțiilor.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

COMERȚUL INTERNAȚIONAL ÎN SEMESTRUL I 1968

CA EFECT AL ÎNVIORARII activității economice care s-a produs în a doua jumătate a anului trecut în țările capitaliste industriale, comerțul internațional s-a intensificat vizibil în sem. I 1968. **Ultimul raport anual G.A.T.T.** citează în sprijinul acestei aprecieri faptul că, față de aceeași perioadă a anului 1967, exportul mondial a crescut cu aproximativ 7%. Pe tot anul 1967, sporul a fost numai de 5%, după ce în perioada 1962—1966 ritmul nu fusese niciodată mai mic decît 8%. In această accelerare, un rol de seamă se atribuie sporirii cererii de import a Statelor Unite și a Japoniei. Importurile japoneze au crescut în sem. I cu 12% față de același interval din 1967, iar importurile americane cu 21%. Sporul importului S.U.A. a contribuit cu peste 40% la creșterea totală — cu 8% — a importului celorlalte țări capitaliste industriale.

În ceea ce privește exporturile, cele ale Japoniei s-au mărit cu 20%, cele americane însă numai cu 6%. Pentru Statele Unite, care au înregistrat în anii precedenți substanțiale excedente comerciale, urmarea a fost un deficit de 420 milioane de dolari în prima jumătate a acestui an, față de un surplus de 1,7 miliarde de dolari în aceeași perioadă din 1967.

Evoluții diferențiate s-au înregistrat și în Europa occidentală. Exportul țărilor Pieței Comune s-a majorat în primul semestru al anului cu 9%, în timp ce acela al țărilor A.E.L.S. nu a crescut decît cu 1%. Volumul absolut al exportului Pieței Comune l-a depășit pe acela al țărilor A.E.L.S. cu peste 100%; în 1958 depășirea fusese de 47%, iar pînă în 1951 actualele țări membre ale A.E.L.S. avuseseră un export mai mare, în expresie absolută, decît acela al țărilor care au constituit apoi Comunitatea Economică Europeană. La capitolul importuri, Piața Comună a cunoscut în sem. I o majorare cu 8%, iar A.E.L.S. — cu 4%. Excedentul balanței comerciale a primei grupări a crescut de la 450 milioane de dolari în primul semestru din 1967 la peste 800 de milioane în aceeași perioadă din 1968; în același timp, deficitul țărilor A.E.L.S. s-a mărit de la 3,2 miliarde de dolari la 3,6 miliarde.

Dinamica pe ansamblul fiecăreia din cele două grupări economice a fost influențată hotărîtor de cea din comerțul exterior al principalilor lor membri. În Piața Comună, exportul R.F.G. a crescut cu 8%, în timp ce acela al Franței a sporit numai cu 4%; pentru celelalte state membre ale Comunității, cifra a fost de 13%. Importurile au crescut în R.F.G. și Belgia cu cîte 12%, în Olanda cu 9%, în Italia cu 2% și în Franța cu 1%. În cadrul A.E.L.S., creșterea lentă a exportului în sem. i s-a datorat în primul rînd faptului că exporturile Angliei s-au redus cu 3%. În Danemarca și Suedia s-au înregistrat în același timp sporuri de aproape 5%, iar în restul A.E.L.S. — de 7% pînă la 10%. Mărirea importului s-a datorat mai ales sporului de peste 7% din Suedia și celui de peste 4% din Anglia.

Țările în curs de dezvoltare și-au putut spori exporturile în prima jumătate a acestui an cu 6—7% față de perioada corespunzătoare din 1967. Anul trecut ele crescuseră cu mai puțin de 2% în sem. I și cu 4% în sem. II. Întrucît importurile lor au crescut în primul semestru al anului 1968 cu sub 4%, este de așteptat o micșorare apreciabilă a deficitului balanței comerciale a țărilor în curs de dezvoltare, deficit care pe întreg anul 1967 crescuse cu circa 1/3, totalizînd 2,6 miliarde de dolari.

Pe întreg anul 1968, Secretariatul G.A.T.T. evaluează creșterea exporturilor la circa 8%, ceea ce ar echivala aproape cu o revenire la ritmurile din anii 1962—1966. Datînd dinainte de criza monetară din noiembrie, aceste evaluări ar putea fi influențate de restricțiile economice cărora le-a dat naștere, dar efectele lor se vor face totuși simțite masiv abia în comerțul internațional din 1969. După precizările G.A.T.T., exportul și importul țărilor industriale vor crește probabil în 1968 cu cîte 9%, fără a putea avea însă o dinamică la fel de echilibrată în toate zonele geografice. Este de așteptat, spre exemplu, ca excedentul comercial al țărilor Pieței Comune să fie aproximativ de proporțiile deficitului balanței comerciale a țărilor A.E.L.S. și poate și a Statelor Unite. Deși consideră că actuala situație economică nu este mai propice pentru întocmirea unor prognoze destul de sigure cu privire la evoluția exportului în diferitele țări industriale, Secretariatul G.A.T.T. apreciază totuși că rezultatele Japoniei, ale țărilor Benelux, ale R. F. a Germaniei și ale Italiei se vor situa deasupra mediilor regionale respective, în timp ce Statele Unite, Franța și Anglia vor rămîne sub medie. Cît despre țările în curs de dezvoltare, exporturile lor pe tot anul 1968 vor crește probabil cu 6%—8%, față de numai 2,5% în 1967. Mărindu-și importurile cu 4%—6%, ele vor avea o balanță comercială mai puțin pasivă decît anul trecut.

REPERE

DENSITATE COMPARATĂ

Datele din tabelul care urmează sînt obținute prin raportarea valorii investițiilor directe ale S.U.A. într-un număr de 27 de țări ale lumii la populația fiecăreia:

Țara	Dolari pe locuitor	Țara	Dolari pe locuitor
1. Canada	845	14. Danemarca	47
2. Panama	616	15. Argentina	45
3. Venezuela	297	16. Norvegia	44
4. Libia	232	17. Peru	43
5. Elveția	200	18. Franța	36
6. Liberia	191	19. R. Sud-Africană	33
7. Australia	166	20. Columbia	31
8. Anglia	103	21. Mexic	28
9. Chile	96	22. Italia	22
10. Belgia-Luxemburg	76	23. Filipine	17
11. Olanda	69	24. Brazilia	15
12. R. F. a Germaniei	52	25. Spania	13
13. Suedia	47	26. Japonia	8
		27. India	0,5

AURUL SUD-AFRICAN ÎN PRIMEJDIE

La 42 de mile vest de Johannesburg se află cea mai bogată mină de aur a Africii de Sud și a lumii: West Driefontein. Ea produce 2,5 milioane de uncii pe an, în valoare de 90 milioane de dolari. Intreaga producție de aur a minelor americane nu valorează atita. In ceea ce privește raportul față de întreaga producție de aur a minelor sud-africane — care se ridică anual la 1,1 miliarde de dolari — mina Driefontein furnizează 8%. După cum se știe, Africa de Sud dă 3/4 din producția de aur a întregii lumi capitaliste.

In mina Driefontein, la o milă jumătate adîncime sub pămînt, lucrează 15 000 de negri africani și 1 700 albi. In momentul de față ziarele anunță că mina este amenințată să iasă din producție din cauza unor grave inundații subterane, care fac să pătrundă în ea peste 300 milioane de litri de apă pe zi. Bătălia oamenilor și a pompelor pentru salvarea minei este înverșunată. Filoanele de aur neexploatate ale minei sînt apreciate la o valoare de 1,7 miliarde de dolari.

E lesne de înțeles ce criză serioasă poate constitui pentru Africa de Sud ieșirea minei din funcție. Dar nici problema aurului care afectează de atita vreme sistemul monetar interoccidental nu ar putea rămîne neafectată.

GESTIUNEA ORDONATĂ ÎNCEPE PRIN... AUTOEDUCARE

GRUPUL industriașilor din Regiunea est-pariziană (GIREF) a reunit cu cîteva luni în urmă 250 conducători de întreprinderi pentru a-i învăța cum să-și stăpînească... bătrînețea. Această ședință de „self management" a fost atît teoretică cît și practică, conferințelor privind îmbătrînirea, creativitatea și folosirea rațională a potențialului uman (potrivit vîrstei și competenței), adăugîndu-li-se exerciții de relaxare, respirație, demonstrații de gimnastică avansată pentru menținerea echilibrului nervos, evitarea meselor de afaceri care accelerează îngrășarea și menținerea armoniei psihosomatice. Cu acest prilej, s-a dat exemplul Institutului japonez „Hitachi" pentru dezvoltarea științei conducerii, unde reciclajul directorilor durează trei săptămîni și cuprinde în cadrul cursurilor 98 ore de gestiune a afacerilor și 38 ore de educație generală (în care sînt incluse arta, muzica, ceremonia ceaiului, meditația „zen" pentru marii conducători).

ÎNTREBAȚI CE PRODUS ESTE!

Ziarul *The Financial Times* s-a încadrat și el în campania generală inițiată de cercurile oficiale economice pentru protejarea industriei și produselor britanice și pentru stimularea producției engleze. Iată ce scrie într-un număr recent această publicație economică engleză, adresîndu-se gospodinei de rînd:

„Menajere, cumpărați morcovi britanici. Inainte de a achiziționa indiferent ce marfă, întrebați dacă produsul este englez... Contribuiți astfel la diminuarea importurilor, în special de morcovi, care ne costă anual peste 1,5 milioane lire sterline.

Protestați! Dacă un produs britanic nu vă place, spuneți-o sus și tare. Este singurul mod de a obliga pe producători să facă un efort".

SATELIȚII ÎN SERVICIUL BREVETELOR

In timp ce majorității administrațiilor însărcinate să elibereze brevete de invenție le trebuie luni și chiar ani pentru a se pronunța, vicepreședintele lui „National Association of Manufacturers" din S.U.A. — Reynold Bennet — susține că, într-un viitor apropiat, vor trebui mai puțin de 20 de minute unui inventator american pentru a ști dacă un brevet a fost deja depus în Japonia. Și aceasta, datorită ordinatoarelor și sateliților. Reynold Bennet a făcut declarația sa la Paris, după o reuniune consacrată cooperării internaționale în materie de brevete.

Partenerii din Europa occidentală par totuși mai nuanțați. Ei sînt toți de acord asupra a două obiective: să se simplifice procedurile de depunere și să se amelioreze cercetarea asupra brevetelor existente. Opiniile sînt însă controversate cînd este vorba de ordinea în care ele ar trebui urmărite. In această situație — scria L'EXPRESS — doar seriozitatea și simplificarea formalităților ar avea ultimul cuvînt.

1000 FRANCI PE AN ȘI PE LOCUITOR

In cifre rotunjite dar calculate în franci constanți (cu referință la 1962), Franța ar fi investit în 15 ani (adică din 1956 cu preliminări pînă în 1970) în echipament industrial — după cum menționează LES ECHOS — 700 miliarde franci, cu o medie anuală de 47 miliarde, ceea ce reprezintă 1000 franci pe an și pe locuitor.

Pe ramuri, în valoare totală și procente, situația se prezintă astfel:

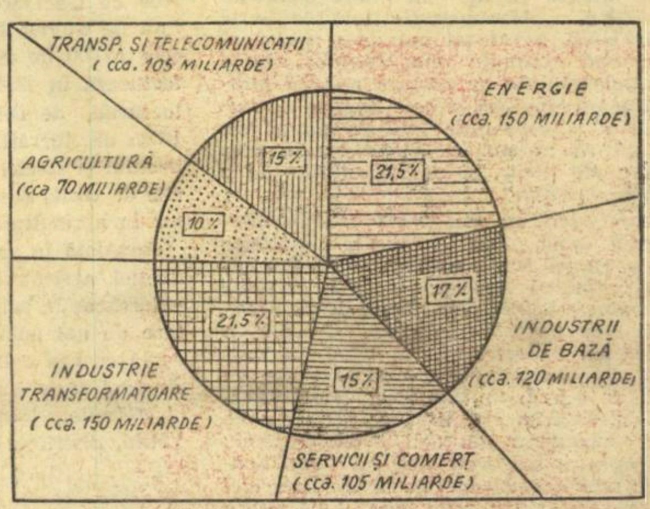

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DEPLASĂRI ÎN STRUCTURA POPULAȚIEI ACTIVE

Din datele referitoare la situația din țările Comunității Economice Europene, publicate în nr. 8/1968 al revistei NOUVELLES de la POLITIQUE AGRICOLE COMMUNE (și reproduse în revista PROBLEMES ECONOMIQUES, nr. 1086/X. 1968), se constată o scădere continuă a ponderii populației active în ansamblul populației Pieței Comune, ea ajungînd să reprezinte 40% în 1966. Concomitent, are loc o deplasare a populației active din agricultură către industrie și îndeosebi către sectorul terțiar (servicii).

Din compararea ponderii sectoarelor economice amintite (atît între țările membre ale Pieței Comune, cît și între acestea, pe de o parte, și alte țări industriale occidentale, ca Anglia și S.U.A., pe de altă parte), rezultă diferențe sensibile.

Procesul de emigrare a forței de muncă din agricultură în anii 1960—1965 a fost mai intens în R.F.G., Belgia și Olanda și mai lent în Luxemburg. Pe ansamblul Pieței Comune, rata medie anuală de reducere a populației rurale active a fost de 4,4%.

Tabelul nr. 1

Repartiția populației active în țările C.E.E.

Sectorul de activitate	Efectivul (în mii) 1960	Efectivul (în mii) 1965	Creștere sau scădere anuală, în % (media 1960—1965)	Ponderea sectorului (în %) 1960	Ponderea sectorului (în %) 1965
Agricultura	14 210	11 873	— 4,4	19,6	15,9
Industria	30 367	32 465	+ 1,3	42,0	43,5
Servicii	27 791	30 345	+ 1,8	38,4	40,6
Total	72 368	74 683	+ 0,6	100,0	100,0

Tabelul nr. 2

Repartiția populației active dintr-o serie de țări industriale, în 1965 (în %)

Țara	Agricultură	Industrie	Servicii	Șomeri
Italia	25	39	32	4
Franța	18	39	42	1
Luxemburg	14	45	41	—
R.F.G.	11	49	39	1
Olanda	9	42	48	1
Belgia	6	45	47	2
Statele Unite	6	31	58	5
Anglia	5	47	47	1

Tabelul nr. 3

Evoluția populației rurale active în țările C.E.E.

Țara	Numărul persoanelor (în mii) 1960	Numărul persoanelor (în mii) 1965	Ponderea în populația activă totală (în %) 1960	Ponderea în populația activă totală (în %) 1965
Italia	5850	4950	30,8	25,3
Franța	4029	3370	20,7	17,5
R.F.G.	3623	2970	13,8	10,9
Olanda	429	356	10,4	8,6
Belgia	257	208	7,7	5,9
Luxemburg	21,9	18,7	16,4	13,5

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr 50 (276)
VINERI
13 decembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI

50

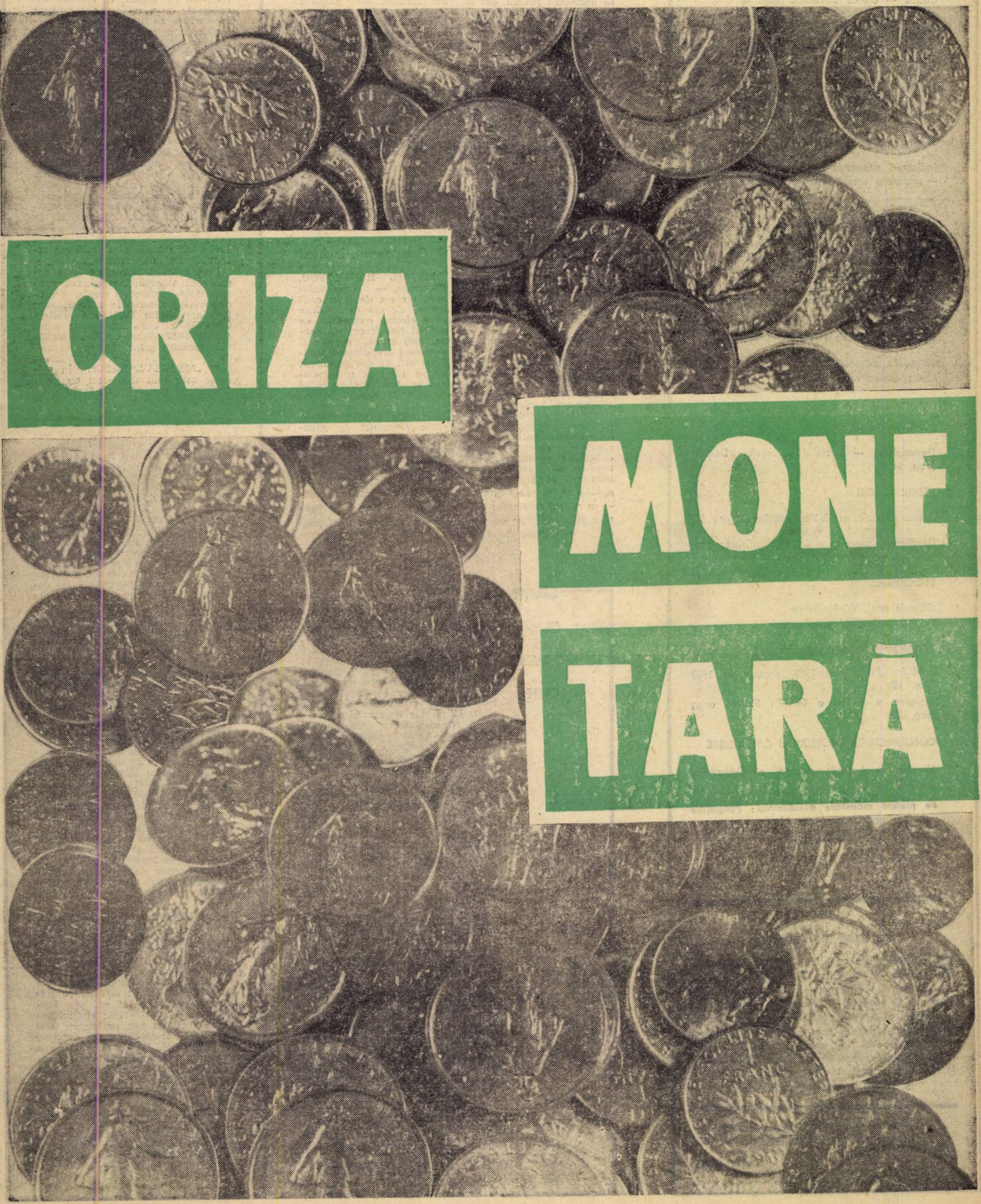

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

nr. 50 din 13 decembrie 1968

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

REALIZAREA PLANULUI

Jocul rentabilității (pag. 3)
Casele — eterna poveste... (pag. 4)

AGRICULTURĂ

Echitatea socială la baza impozitului agricol (pag. 6)

În cooperativele agricole de producție. Avansuri bănești pentru cheltuieli reale, nu aproximative (pag. 6)

PLANIFICARE

Indicatori economici: O oglindă deformantă — producția marfă vîndută și încasată (pag. 5)

REFLECȚII

Gradul de tehnicitate impune gradul de cultură
de acad. **Grigore C. MOISIL** (pag. 5)

★

Știri despre preocupările instituțiilor economice centrale (pag. 4)

Tranzacții comerciale externe (pag. 7)

EFICIENȚA ECONOMICĂ
Metru contra tonă (pag. 7).

■ ÎNTREPRINDEREA

Odihna în serviciul productivității (pag. 8)

Documentar — Secretul succesului: Decizia (pag. 9)

■ TEORII — IDEI

Șantier științific: acad. **Vasile Malinschi** (pag. 10)

Gîndirea economică și instituționalizarea progresului tehnic (pag. 10)

BLOCNOTES

Obsesia prof. W. Hallstein
de Costin MURGESCU (pag. 11)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

U.R.S.S.: Preliminări 1968, perspective 1969 (pag. 12)
Sesiunea a XXV-a a GATT: Slalom uriaș (pag. 12)

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

Japonia — balanța externă a siderurgiei (pag. 12)

Pe piețele monetare occidentale: Peripețiile valutelor occidentale pag. 13)
STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Dinamica turismului (pag. 16)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația". str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Încadrări și reîncadrări

GHEORGHE T. STOICA, București — *1. Fiind considerată de natură administrativă, funcția de șef depozit nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în funcții economice necesare pentru ocuparea postului de șef birou aprovizionare-desfacere. Absolvenții învățămîntului mediu de cultură generală care au o vechime de cel puțin 2 ani în funcția de șef depozit pot însă ocupa o funcție de contabil II, merceolog II. etc. După obținerea stagiului necesar în asemenea funcții, pot fi promovați în alte posturi pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului economic mediu.*

2. De regulă, maiștrii se recrutează dintre muncitorii încadrați în clasele superioare de salarizare, după ce au absolvit școlile tehnice de maiștri. In situația deosebită la care vă referiți, întrucît maistrul pensionar n-a lucrat niciodată ca muncitor de categoria a VIII-a, nu poate fi reîncadrat în muncă în această categorie tarifară de calificare.

● Asimilări

STELIAN STOICA, fizician, București — *Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 328/1967 reglementează (în art. 3 alin. 2) problema ridicată de dv. Miniștrii, conducătorii celorlalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București au dreptul de a aproba ca, în cazul în care — în cadrul serviciilor tehnice și al secțiilor de producție — cadrele cu studii superioare universitare (geologi, chimiști, fizicieni) prestează aceeași muncă ca și inginerii, la salarizarea acestora să se utilizeze limitele salariilor tarifare stabilite pentru funcțiile corespunzătoare de ingineri. Nu este deci obligatorie o reducere a limitei maxime a salariilor respective.*

● Cursul metalelor prețioase

Prof. GEORGE VASILIAD, Orșova. — *La 19 martie a.c. (una din zilele în care cursul metalelor prețioase ajunsese la un nivel deosebit de ridicat), prețul aurului la bursa din Londra a fost de 39 dolari uncia, iar al argintului de 2,40 dolari. La 20 noiembrie (un alt moment de tensiune pe piața aurului), prețul acestui metal a fost de 40,75 dolari uncia, iar al argintului de 2,125 dolari.*

● Compensare în bani

MIHAIL RĂDULESCU, București. — *Angajatului căruia i s-a desfăcut contractul de muncă înainte de a efectua concediul de odihnă (indiferent de cauze, deci și în momentul demisiei) are dreptul (conform art. 19 din Legea nr. 26 pe 1967) la compensarea în bani a concediului cuvenit. Durata se calculează în raport cu lunile lucrate în anul calendaristic respectiv. In situația dv., dacă ați fi avut dreptul la un concediu de 15 zile lucrătoare (pentru angajații cu o vechime mai mică în muncă de 5 ani inclusiv) sînteți îndreptățit la compensarea în bani a concediului cuvenit pentru 6 zile lucrătoare*

SCRISORI ● SCRISORI

GRAFICE CU TERMENE CERTE

TERMENELE de punere în funcțiune sau de dare în folosință a lucrărilor de investiții nu sînt stabilite în listele acțiunilor pe luni, așa cum ar fi normal, ci pe trimestre. Dacă, de exemplu, o lucrare este prevăzută a fi începută în luna februarie (și după normative are o durată de execuție de 9 luni), în lista acțiunilor se stabilește ca termen de punere în funcțiune trim. IV și nu 30 octombrie cum ar fi firesc. Acest sistem atrage după sine nu numai prelungirea duratei de execuție, ci și cheltuieli suplimentare, care încarcă în mod inutil costul investițiilor, privind plata diriginților de șantier, amortismentele, cheltuielile indirecte etc., cheltuieli ce sînt direct proporționale cu durata de execuție.

Așa stînd lucrurile, și ele se repetă cu o mare frecvență, **ar fi necesar să se stabilească termenele de dare în funcțiune nu pe trimestre, ci pe luni.** În această direcție, sucursala noastră a întreprins unele acțiuni cu bune rezultate. Împreună cu beneficiarii și constructorii și cu sprijinul comisiei economice a Comitetului județean P.C.R., au fost analizate posibilitățile de reducere a duratelor de execuție la unele obiective, prin devansarea termenelor de dare în funcțiune la fiecare lucrare din lista acțiunilor în raport cu condițiile concrete de pe șantierele respective. În urma analizelor efectuate, s-au întocmit noi grafice de execuție eșalonate pe luni și decade, cu termene de punere în funcțiune concrete, pentru lucrările ce au mai rămas de executat. La lucrările rămase în urmă, graficele cuprind și restanțele, în așa fel încît ele să fie recuperate.

Din verificarea felului în care noile grafice sînt respectate, rezultă că termenele de dare în funcțiune au fost mult devansate. Un argument în plus care pledează pentru stabilirea unor termene certe.

C. DIACONESCU
director al Sucursalei județene Buzău a Băncii de Investiții

ECOURI

REZULTATELE UNOR MĂSURI PENTRU REDUCEREA CHELTUIELILOR NEECONOMICOASE

ÎNTR-O NOTĂ publicată în nr. 45 al revistei, redacția solicita din partea întreprinderilor industriale din municipiul Cluj răspunsuri concrete cu privire la efectele înregistrate prin aplicarea măsurilor întreprinse în urma criticilor formulate în articolul „Cheltuielile neeconomicoase se mențin încă ridicate" (nr. 14). Răspunzînd revistei, conducerile unităților respective ne-au relatat:

● **UZINA „UNIREA".** Dobînzile pentru creditele restante au scăzut. Față de 214 000 plătite în anul 1966 și 158 000 în 1967, în primele zece luni ale anului curent am cheltuit 88 000 lei. După cum am arătat în scrisoarea anterioară, problema rebutului a rămas încă deschisă. Cu toate măsurile luate nu au putut fi eliminate cauzele semnalate, astfel că valoarea rebutului înregistrată anul acesta se ridică la 1 423 000 lei față de 1 208 000 lei în anul trecut. În această situație a fost analizată din nou problema rebutului din turnătorie.

Prin măsurile luate pe linia organizării științifice, reducerea consumurilor specifice și creșterea productivității muncii, în primele zece luni ale anului 1968 am realizat 5 859 000 lei economii peste plan. **(IOSIF BOT, director; IOAN STOICA, contabil șef).**

● **„METALUL ROȘU".** În primele zece luni din acest an cheltuielile de producție au fost reduse față de plan cu 5 539 000 lei; nivelul cheltuielilor neeconomicoase la 1000 lei producție marfă a scăzut de la 6,33 în 1967 la 5,36, iar volumul absolut al cheltuielilor neeconomicoase a fost micșorat de la 499 100 lei (1967), la 476 000 lei în anul acesta. **(Ing. EMIL OACHIȘ, director; AUGUSTIN NASĂUDEAN, contabil șef).**

● **„ARMĂTURA".** În anul 1967, la o producție marfă de 56 941 000 lei, s-au înregistrat rebuturi de 2 309 000 lei și dobînzi penalizatoare de 57 000 lei. În anul 1968, la o producție marfă realizată de 69 301 000 lei, valoarea rebutului este de 815 000 lei, iar dobînzile penalizatoare au scăzut la 11 000 lei. Din cele de mai sus rezultă că eficiența economică a măsurilor luate în acest an este evident superioară. **(Ing. VASILE LAZĂR, director).**

● **„CARBOCHIM".** Volumul cheltuielilor neeconomicoase este în continuă descreștere. Influența acestora asupra cheltuielilor la 1000 lei producție marfă prezintă următoarea situație: 1,4 în 1966; 0,7 în 1967 și 0,5 în primele zece luni din acest an. Din totalul acestora cheltuielile cauzate de dobînzile pentru credite restante sînt, de asemenea, în scădere. Astfel, de la 108 000 lei în 1966, la 68 000 în 1967 și 19 000 lei în acest an. Întreprinderea noastră a tratat cu multă seriozitate lichidarea stocurilor cu mișcare lentă. S-a reușit ca în decurs de trei luni să se reducă valoarea acestor stocuri de la 248 000 lei la 79 000 lei cu perspective de lichidare pînă la sfîrșitul anului. **(Ing. IOAN NEGREA, director).**

● **FABRICA DE PORȚELAN.** Prezentăm o scurtă situație asupra unor categorii de cheltuieli neeconomicoase înregistrate în primele zece luni ale anului acesta, față de anul trecut. Astfel, în 1968 nu am plătit nici un leu locații față de 24 000 lei în 1967; dobînzi penalizatoare am suportat numai 5000 lei față de 21 000 lei; cheltuielile de arbitraj au fost reduse cu 9000 lei, iar perisabilitățile la depozite cu 10 000 lei. Datele de mai sus confirmă efectul măsurilor întreprinse de noi. Cu privire la rebuturi, menționăm că anul acesta s-au înregistrat pierderi de numai 294 000 lei, față de 496 000 lei în cursul anului trecut, adică mai puțin de 6% din cheltuielile la 1000 lei producție marfă. **(Ing. ALEXANDRU ȘERBAN, director; SILVIU MOLDOVAN, contabil șef).**

REALIZAREA PLANULUI

JOCUL RENTABILITĂȚII

ÎN CONTEXTUL efortului general ce se desfășoară în economia națională pentru îndeplinirea planului la toți indicatorii economici și de producție, unul dintre obiectivele principale îl constituie realizarea unei înalte rentabilități. Aceasta presupune ca unitățile economice să-și îmbunătățească permanent raportul dintre rezultatele obținute și cheltuielile de muncă socială, nu numai pe ansamblu ci și pe fiecare produs în parte.

De la pierderi la beneficii...

FRUCTIFICAREA condițiilor create de către majoritatea colectivelor de întreprinderi din județul Bacău s-a soldat, în primele 9 luni ale anului, cu rezultate bune în acțiunea de rentabilizare. Dintr-un număr de **76 de produse prevăzute ce urmau să determine în 1968 o pierdere de 62 152 000 lei, au fost rentabilizate pînă la sfîrșitul trimestrului III un număr de 14, la care s-a realizat un beneficiu de 2 760 000 lei.** La restul de 62 de produse, s-a înregistrat o pierdere de 46 552 000 lei, ceea ce reprezintă, față de prevederea inițială, o reducere de 18 360 000 lei (inclusiv suma obținută la produsele rentabilizate).

Factorul principal care a determinat diminuarea pierderilor îl reprezintă **reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale** — elementul cu greutatea cea mai mare în prețul de cost al produselor. Rezultate mai bune a obținut Combinatul chimic-Borzești, care la produsul p.v.c. emulsie, în loc de o pierdere de 681 000 lei, a realizat un beneficiu de 1 002 000 lei. La aceasta a contribuit atît depășirea planului de producție cu 325,3 tone, fapt ce a avut o influență favorabilă asupra cheltuielilor convențional constante, cît și efectul măsurilor generale luate pentru realizarea planului prețului de cost (reducerea consumurilor specifice la materii prime și auxiliare, micșorarea cheltuielilor cu funcționarea și întreținerea utilajelor, a cheltuielilor comune secțiilor de producție și generale ale întreprinderii etc.). **În primele 9 luni ale anului, Combinatul a obținut astfel o economie la prețul de cost de 17 965 000 lei.**

Îmbunătățirile de ordin tehnologic aduse procesului de fabricație al unor produse, a constituit calea principală de anihilare a pierderilor planificate și de realizare a beneficiului atît pentru Întreprinderea forestieră Comănești, și Agăș.

...și de la beneficii la pierderi

DESFĂȘURAREA acțiunii de rentabilizare n-a cunoscut însă — așa cum era de așteptat — o evoluție favorabilă. **Dacă în acest an unele produse au fost rentabilizate, în schimb altele le-au luat locul, devenind din rentabile, produse cu pierderi.**

Ce fenomene au generat această stare de lucruri? Principala cauză o constituie întocmirea unor planuri de preț de cost fără o fundamentare temeinică, fapt ce nu a dat posibilitatea cunoașterii condițiilor concrete de realizare a fiecărui produs și, în funcție de aceasta, să se ia măsurile ce se impun. Pe de altă parte, nu s-a urmărit suficient modul în care se desfășoară, în toate fazele, fabricația sortimentelor existente pentru a se cunoaște unde și cînd să se acționeze cu operativitatea și eficiența necesară, în vederea evitării apariției de produse nerentabile.

Cum putea, de pildă, Fabrica de hîrtie „Letea" să evite ca unele produse să devină nerentabile, devreme ce aici, consumurile specifice de materii prime și materiale au fost substanțial depășite față de normele planificate? **Numai la celuloza pentru hîrtie** — element principal în confecționarea caietelor — **s-a înregistrat, în această perioadă, o depășire de peste 96 000 tone, care a influențat depășirea prețului de cost cu 218 463 lei.** De altfel, la această fabrică, prin depășirea și a altor consumuri specifice, costurile de producție au fost mărite cu 781 000 lei.

Situația este de altfel valabilă nu numai pentru această întreprindere, ci și pentru multe altele. Prevăzută inițial cu 3 produse nerentabile, Uzina metalurgică-Bacău a reușit, prin reproiectarea unor repere, extinderea tipizării la proiectarea unor SDV-uri, turnarea în cochile a unor repere cu greutate unitară mică etc., să le rentabilizeze și să obțină un beneficiu de 166 000 lei. În același timp însă, au apărut pierderi la alte 3 produse determinate de faptul că la secția de turnătorie s-au înregistrat rebuturi în valoare de 20 000 lei și au fost folosite materiale supradimensionate și mai scumpe, ceea ce a avut o influență nefavorabilă de 81 000 lei.

De ce din import și nu de la Sascut?

ÎN JUDEȚUL nostru au existat, ani în șir, întreprinderi care reușeau să realizeze beneficii substanțiale. Totuși, în 1968, a apărut și la ele un fenomen negativ: **deși prevăzute în plan cu un anumit volum de beneficii, activitatea lor s-a soldat cu pierderi la unele produse, diminuînd astfel cu mult nivelul rentabilității.** Din această cauză ele n-au izbutit să-și mențină, în continuare, cartea de vizită imaculată.

Ce a determinat apariția acestei situații? La I.I.S. Mărgineni, de exemplu, cu ocazia reașezării planului prețului de cost pe trimestrul III a.c. drojdia comprimată a fost planificată cu pierderi. Cauza: **depășirea consumului specific la melasă cu 219 000 lei, la acid sulfuric cu 5 000 lei, la amoniac cu 48 000 lei, la apă cu 20 000 lei etc.** La nerentabilizarea acestui produs a contribuit și faptul că întreprinderea s-a aprovizionat cu melasă din import, cînd mai economic ar fi fost să-și procure această materie primă de la fabricile de zahăr apropiate, ca cea de la Sascut sau Roman.

La Fabrica „Partizanul"-Bacău, o serie de produse — bizonul uns de tip „Hecte", poalele de protecție, boxul și meșina — au devenit nerentabile, datorită faptului că nu s-au analizat în mod corespunzător condițiile tehnice și tehnologice în care se execută acestea, precum și a nefundamentării judicioase a planului prețului de cost, necorelării lui cu prețul cu ridicata de întreprindere.

Planificarea cu beneficii și realizarea cu pierderi a unor produse la Fabrica de postav „Proletarul"-Bacău, își găsește explicația în depășirea consumului specific de materie primă. De asemenea, la crearea acestei situații a mai contribuit și înregistrarea unui volum de cheltuieli neeconomicoase de 138 000 lei, precum și 358 000 lei, contravaloarea bonificațiilor acordate pentru mărfuri de calitate necorespunzătoare.

Eradicarea unei anomalii

INDIFERENT de cauzele care le generează, pierderile înregistrate de diferitele întreprinderi din județul Bacău constituie pagube serioase pentru economia națională. **Eradicarea acestei anomalii de ordin economic, cu efecte negative asupra condițiilor de desfășurare a activității economice și financiare a întreprinderilor, precum și asupra acumulărilor bănești ale statului, se impune cu hotărîre.** În acest sens, este necesar ca comitetele de direcție să acorde o atenție sporită realizării integrale și la termenele prevăzute în planurile de rentabilizare a măsurilor preconizate care, din diverse cauze, au rămas înscrise doar pe hîrtie. Cu ajutorul specialiștilor și al colectivelor din întreprinderi, **se cer depistate noi căi de reducere a consumurilor de materii prime și materiale, de sporire a productivității muncii, îmbunătățire a calității produselor și înlăturarea cheltuielilor neproductive.**

Apreciem că s-ar putea înregistra o îmbunătățire a realizărilor unităților din județ și prin exercitarea unui control și îndrumări competente, sistematice, din partea organelor de coordonare și sinteză din economie, avînd în vedere că, în unele cazuri, problema rentabilizării ridică aspecte ce nu pot fi soluționate la nivel de întreprindere sau pe plan local.

Gh. STAN
controlor revizor-șef,
Direcția teritorială de control
și revizie Bacău
B. IONAȘCU

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

SCHIMBĂRI ÎN STRUCTURA BAZEI DE MATERII PRIME A INDUSTRIEI TEXTILE

ÎNTRUCÎT agricultura care asigură în cea mai mare parte materiile prime naturale, nu ține pasul cu ritmul impus de creșterea producției textile, s-a trecut în multe țări la înlocuirea acestora cu fire și fibre de natură chimică.

În țara noastră unele din plantele textile (bumbac, iută, sisal etc.) nu se pot cultiva datorită condițiilor de climă, astfel încît și-au făcut loc și la noi firele și fibrele de natură chimică. Consumul de fire și fibre chimice este în continuă creștere (vezi graficul nr. 1).

Prin sporirea consumului de fire și fibre chimice, a fost posibilă și economisirea unor importante fonduri valutare. **Dacă în anul 1968, de exemplu, ponderea producției firelor și fibrelor chimice s-ar fi menținut la nivelul celei înregistrate în 1960, ar fi fost nevoie de un import suplimentar de materii prime în valoare de circa 80 milioane lei valută.**

La sfîrșitul anului 1970, se prevede ca ponderea fibrelor și firelor chimice în totalul consumului de materii prime textile să reprezinte circa 38%.

Modificări importante au avut loc și în structura consumului de fibre și fire chimice, în sensul sporirii ponderii celor sintetice și scăderii celor artificiale (vezi graficul nr. 2).

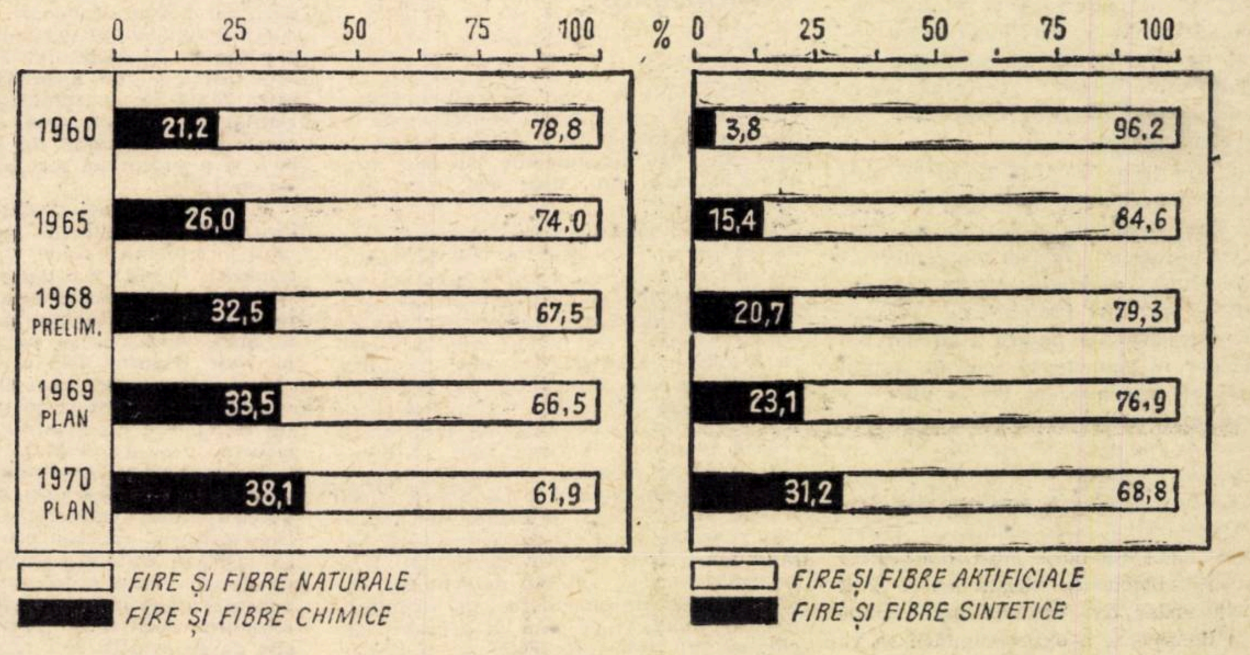

Grafic nr. 1 — **Evolutia structurii consumului de materii prime textile pe anii 1960—1970;** Grafic nr. 2 — **Evoluția structurii consumului de fire și fibre chimice pe anii 1960—1970**

Folosirea într-o măsură tot mai mare a firelor și fibrelor sintetice a creat condiții pentru diversificarea largă a producției textile. Au fost realizate în țară o serie de sortimente noi — relon, tergal, terilenă, blănuri tricotate etc., destinate confecțiilor, ciorapi și tricotaje din fire sintetice ș.a.

Noi ansambluri de locuințe în cartierul Berceni sud I — București

CASELE, ETERNA POVESTE...

Pe șantierele din municipiul București

- Se impun măsuri operative și eficiente, care să asigure recuperarea rămînerilor în urmă;
- În 1969, vor fi construite cu 60% mai multe apartamente, cu grad diferențiat de confort, decît în anul 1968, fapt ce impune o bună organizare;
- În ce stadiu se află pregătirile?

ÎN 1968, au fost planificate a fi date în folosință aproape 12 000 de apartamente din fondurile de investiții ale statului și 1 193 apartamente proprietate personală — toate executate de întreprinderile aparținînd Direcției generale construcții-montaj a Municipiului București. În ce stadiu s-au aflat lucrările după primele 10 luni ale anului și, mai ales, în ce ritm au fost date în folosință apartamentele?

La un pol — organizare și inițiativă

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII-MONTAJ nr. 4, din cadrul direcției generale amintite, avea de executat în acest an 2 784 de apartamente. Ținînd seama de acest volum mare de lucrări, comitetul de direcție al întreprinderii s-a preocupat îndeaproape de organizarea șantierelor, de aplicarea celor mai noi soluții constructive.

Avînd un larg front de lucru în noul ansamblu de locuințe din Berceni, șantierele au fost asigurate cu forța de muncă și cu utilaje de mică și mare mecanizare la nivelul cerințelor sistemului constructiv — panouri prefabricate. Lucrînd intens, **colectivul de muncă a predat beneficiarilor în primele 10 luni ale anului 2 222 de apartamente, cu 140 în plus.**

Acest bilanț exprimă înfăptuirea cu consecvență a planului de măsuri tehnico-organizatorice și, în special, respectarea termenelor stabilite în graficele de predări. Organizarea programului de activitate s-a făcut pe baza grafurilor PERT la execuția blocurilor glisate tip A și R și a blocurilor din panouri mari. După analiza de rigoare a experimentării se va trece la întocmirea unui graf tipizat destinat sistemului de structură. Pentru urmărirea operativă a producției, se lucrează în ritm susținut la definitivarea instrucțiunilor de perforare a cartelelor, în vederea introducerii grafelor la calculatorul electronic.

Demn de remarcat este și faptul că, în această perioadă, tehnicienii și inginerii, cu participarea lucrătorilor cu experiență profesională, au soluționat două teme importante cu privire la execuția blocurilor din panouri mari. Ei au studiat și conceput proiectul unui dispozitiv de basculare cu scripeți și cabluri pentru bascularea planșeelor din panouri mari. Noul dispozitiv se și aplică la șantierul 3, cu rezultate economice dintre cele mai bune. Efectul obținut: **greutatea și prețul de cost este cu 75% mai mic față de vechiul dispozitiv, transportul de la un șantier la celălalt se realizează ușor și se micșorează durata de montaj a panourilor de planșeu.**

Constructorii de aici s-au preocupat din timp și de închiderile necesare continuării în ritm susținut a execuției lucrărilor pe timp friguros.

La polul opus — neglijența

O SITUAȚIE cu totul necorespunzătoare prezintă, în schimb, Întreprinderea de construcții-montaj nr. 5. **Din planul anual de 2 016 apartamente, au fost predate, în zece luni, doar 804.** Care sînt cauzele?

În primul rînd, se cere menționat faptul că pe șantiere n-a fost folosită judicios forța de muncă, cadrele de bază nefiind repartizate în locurile-cheie ale procesului de producție. Dintr-un raid-anchetă întreprins în aceste zile, a reieșit că la blocurile 26 și 32 A, din ansamblul de locuințe din Colentina, lucrările sînt mult rămase în urmă, iar punctele de lucru nu dispun de forța de muncă necesară pentru a fi recuperate întîrzierile și a se asigura predarea obiectivelor conform graficelor. La blocul Alecu Russo, stadiul fizic prezintă, de asemenea, o substanțială rămînere în urmă. Neglijența și lipsa de prevedere și-au spus și aici cuvîntul. Dintr-o defectuoasă colaborare cu Întreprinderea de instalații-montaj-izolații, nici pînă la această dată căldura nu este asigurată pe o soluție definitivă. Aceeași situație poate fi consemnată și la blocurile 5, 6 și 32 A, din același ansamblu.

Direcția generală construcții-montaj s-a gîndit să sprijine abia în ceasul al doisprezecelea această întreprindere care, pînă la sfîrșitul anului 1968, are prevăzut să recupereze 168 de apartamente. Va fi oare posibil acest tur de forță? **După aprecierile unor specialiști, acest lucru va fi cu putință numai dacă se vor lua măsuri energice pentru asigurarea execuției în cele mai bune condiții pe timp friguros, o aprovizionare ritmică cu materii și materiale, în special cu betoane.** Să folosim ceasul al doisprezecelea!

Un finiș care să asigure un start bun

REZULTATE NESATISFĂCĂTOARE în predarea apartamentelor pe perioada analizată au fost înregistrate și la Întreprinderea de construcții-montaj nr. 3: **dintr-un plan anual de 2 474 de apartamente, restanța de predare se ridică la 348.** La această întreprindere a existat o permanentă fluctuație de cadre, cu implicații directe asupra organizării și bunei desfășurări a întregului proces de producție.

Pentru recuperarea acestora se impune cunoașterea în amănunțime de către Direcția generală construcții-montaj și comitetele de direcție ale întreprinderilor a efectivelor de cadre de care dispune fiecare întreprindere și șantier pentru ca acestea să poată fi utilizate diferențiat, pe meserii, acolo unde producția reclamă acest lucru (îndeosebi finisori, zidari, parchetari, mozaicari).

Sectorului de construcții din Consiliul popular al Municipiului București îi revine sarcina **de a preda în anul 1969 circa 23 000 de apartamente cu grad diferențiat de confort, ceea ce reprezintă o creștere a numărului de apartamente cu 60% și a suprafeței locuibile cu 40% față de anul 1968.**

În vederea bunei desfășurări a lucrărilor, se impune luarea grabnică a unor măsuri temeinice, bine studiate. **Este de remarcat faptul că o parte din lucrări au și fost atacate, dintre care 3 500 de apartamente se află în faza de închidere exterioară pentru a se putea lucra intens pe timp friguros.** Din constatările făcute reiese însă că atît Direcția generală construcții-montaj, cît și comitetele de direcție de la cele cinci întreprinderi de construcții, n-au rezolvat din vreme executarea lucrărilor la punctele termice, racorduri, pregătirea documentației în vederea obținerii cotelor de combustibil etc. De asemenea, direcția generală va trebui să vegheze asupra coordonării lucrărilor pe parcurs între antreprenorul general și subantreprize, în special privind lucrările edilitare. Sînt dese cazurile cînd lucrările de construcții sînt terminate, iar cele edilitare prezintă serioase rămîneri în urmă sau sînt chiar neatacate.

Și un alt aspect care se cere rezolvat cu maximum de urgență. **Față de cele 23 000 de apartamente, constructorii sînt pînă în prezent în posesia documentației tehnice numai pentru 12 000 de apartamente, adică 50% din planul anual.** Este deosebit de important ca Institutul „Proiect"-București să analizeze această situație și să stabilească măsuri eficace, în vederea asigurării cu documentații a tuturor lucrărilor stabilite în planul anului viitor.

Petre GHEORGHIU

ȘTIINȚĂ • TEHNICĂ TEHNOLOGIE

- La sfîrșitul lunii noiembrie a.c. a avut loc în Capitală sesiunea de comunicări tehnico-științifice a **Institutului de cercetări al Ministerului Poștelor și Telecomunicațiilor.** Au fost prezentate comunicări în legătură cu contribuția institutului la realizarea unor importante obiective — printre care zeci de centrale telefonice automate, lucrări de sporire a capacității de trafic a circuitelor telefonice locale, interurbane și internaționale etc.

- În cursul acestui an, în industria de prelucrare a țițeiului au fost omologate noi produse cum sînt: ulei lavabil pentru industria textilă (Rafinăria Teleajen), ulei pentru impregnarea cablurilor electrice pînă la 20 KV. (Rafinăria Ploiești), ulei alb, ușor folosit la fabricarea polietilenei (Rafinăriile Cîmpina, Brașov, Ploiești) și altele.

- Catedra de radiocomunicații a Institutului politehnic din București, în colaborare cu Ministerul Minelor și Trustul minier „Muntenia", a realizat un dispecer radiotelefonic care funcționează la minele Filipeștii de Pădure. S-au obținut rezultate bune în stabilirea de comunicații bilaterale între dispecer și stațiile montate pe locomotive electrice și implicit, creșterea traficului în interiorul minelor.

- Cu cimentul produs la fabrica „Temelia" din Brașov a fost ridicat barajul de la Vidraru de pe Argeș și alte construcții hidrotehnice. În prezent acest ciment este folosit și la Porțile de Fier. Recent aici s-a obținut un nou sortiment de ciment superior cu coeficient redus de contracție la uscare, proprietate care îl recomandă în mod special la construcția drumurilor. Noul sortiment asigură stratului rutier impermeabilitatea, rezistența la îngheț și dezgheț, precum și la uzură.

- **Uzina din Arad** a omologat pentru producția de serie un nou tip de strung revolver, denumit SRV 40 TA, destinat prelucrării pieselor de serie mică și mijlocie. Prevăzut cu diverse dispozitive mecanice și automate, el poate executa lucrări de strunjire longitudinală și plană, precum și de găurire mecanică sau manuală, într-un regim care atinge peste 2 200 turații pe minut. Noul strung automat, care are 16 trepte de avans și o lungime maximă a cursei port-turelei de pînă la 500 mm, are caracteristici tehnico-constructive și de funcționare la nivelul celor mai moderne mașini-unelte de acest fel realizate pe plan mondial.

DIN PREOCUPĂRILE INSTITUȚIILOR ECONOMICE CENTRALE

MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE

- În luna noiembrie a.c. colegiul ministerului a dezbătut o serie de probleme cum sînt: Ridicarea nivelului calitativ al produselor siderurgice; Acoperirea necesarului de oțeluri aliate pe economia națională; Îndeplinirea sarcinilor din planul tehnic pe primele trei trimestre ale acestui an; Situația protecției muncii; Asigurarea cu proiecte a lucrărilor de investiții pentru anul 1969 etc.

- Ședințele de colegiu care vor avea loc în ultimele două decade ale lunii curente vor fi axate pe o serie de probleme cum sînt: Documentarea salariaților din minister și întreprinderile coordonate; Activitatea de control financiar intern; Aprobări de documentații pentru unele lucrări de investiții etc.

CONSILIUL SUPERIOR AL AGRICULTURII

- În cadrul acțiunii de perfecționare continuă a organizării și conducerii unităților agricole de stat, între 3 decembrie 1968 și 25 ianuarie 1969 se desfășoară la Sinaia un ciclu de consfătuiri și schimburi de experiență organizat de Departamentul I.A.S., la care participă șefii de ferme din I.A.S. Consfătuirile organizate pe profile — culturi de cîmp, hortiviticultură, zootehnice — dau posibilitate participanților să studieze pe bază de lecții și expuneri, însoțite de filme documentare, forme și metode științifice de organizare a producției și a muncii, ca și problemele actuale privind planificarea și finanțarea fermelor și întreprinderilor agricole de stat.

ARBITRAJ

STABILIREA PREȚURILOR PRODUSELOR LIVRATE ȘI SERVICIILOR PRESTATE DE COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

COOPERATIVELE AGRICOLE de producție desfășoară pe lîngă activitatea de bază și unele activități anexe cum ar fi prestarea de servicii sau confecționarea unor produse de interes local. În practică s-au ivit neînțelegeri cu privire la prețurile și tarifele fixate de cooperativele agricole de producție care au confecționat produse sau au prestat servicii pe motiv că nu sînt stabilite de organele centrale ale administrației de stat sau după caz, de către comitetele executive ale consiliilor populare județene.

Fiind confruntate cu soluționarea unor cereri de rearbitrare, Primul Arbitru de Stat a precizat (Decizia nr. 2932 din 31 octombrie 1968): cooperativele agricole de producție au dreptul să stabilească (în baza normativelor elaborate de U.N.C.A.P. privind normarea și retribuirea muncii în activitățile anexe ale cooperativelor agricole de producție — publicate în Buletinul U.N.C.A.P. nr. 4/1967 și elaborate cu recomandarea Comitetului pentru Prețuri) prețurile și tarifele pentru produsele confecționate și serviciile prestate luînd în considerare elementele: materia primă, materiale, manopera, cheltuieli de regie inclusiv cota pentru formarea fondurilor statutare și impozitele.

În speță, cooperativa agricolă de producție Potcoava-Olt a cositorit un număr de cazane de aramă pentru beneficiara Industria laptelui Slobozia, facturînd și încasînd contravaloarea serviciilor prestate, la prețul fixat. Primul Arbitru de Stat constatînd că calculul prețului a fost făcut corespunzător metodologiei de calcul stabilită de normativul U.N.C.A.P. citat mai sus a menținut hotărîrea organului arbitral care l-a reținut ca legal. Același mod de stabilire a prețului este valabil și pentru cazurile în care cooperativele agricole de producție livrează produse confecționate în atelierele anexe ale acestora. Prin decizia nr. 3143 din 21 noiembrie 1968 Primul Arbitru de Stat a precizat că pentru produsele confecționate de cooperativele agricole de producție, prețul legal este cel stabilit de către acestea conform normativului U.N.C.A.P. Acestor produse nu le sînt aplicabile prevederile circularelor Comitetului pentru Prețuri nr. 29/1965 și 11/1967. Produselor confecționate de cooperativele de producție nu li se pot aplica prin asimilare prețurile fixate produselor de același fel fabricate în sectorul socialist de stat.

Valentin PRISĂCARU

PRECIZĂRI

ASISTENȚA TEHNICĂ ÎN CADRUL CONTRACTULUI DE IMPORT COMPLEX

ÎN ANEXELE TEHNICE, cît și în cuprinsul contractului de import complex, se prevede clauza aducerii pe șantierul beneficiarului a specialiștilor furnizorului extern în vederea efectuării montajului, probelor tehnologice, punerii în funcțiune, precum și pentru instruirea personalului de exploatare. Toată această activitate, desfășurată de furnizorul extern pe șantierul beneficiarului, este cunoscută sub denumirea de **asistență tehnică**.

Necesarul de specialiști străini, durata asistenței, precum și drepturile ce li se cuvin pentru cazare, diurnă etc. atît în valută, cît și în lei, se fixează prin contract.

Dacă, din punct de vedere teoretic, toate aceste probleme își găsesc, în general, o rezolvare corectă în cadrul contractului, din punct de vedere practic mai sînt defecțiuni datorate aplicării necorespunzătoare a principiilor rezultate din textele contractuale. Cele mai des întîlnite sînt următoarele situații:

- Furnizorul extern, din motive care îi sînt imputabile, nu reușește să respecte termenele din contract privind montajul, punerea în funcțiune, garanția parametrilor etc. Din această cauză, termenele fixate pentru asistență tehnică sînt depășite, prezența specialiștilor străini pe șantier fiind, deci, necesară și în continuare, pînă cînd întreaga instalație poate fi predată beneficiarului.
- Lucrările de remediere se fac în paralel cu cele care pot fi considerate pe drept cuvînt asistență tehnică.
- Unele lucrări de remediere cerute de furnizorul extern se execută cu materiale, piese diferite, regie, manoperă etc. puse la dispoziție de beneficiar.

Toate aceste lucrări suplimentare nu pot fi considerate asistență tehnică. Ca atare, pe baza unor evidențe precise, se va solicita de către beneficiar, prin întreprinderea de comerț exterior importatoare, returnarea sumelor încasate în plus de către furnizorul extern, precum și costul materialelor sau al manoperei puse la dispoziție.

Acesta este cadrul legal al aplicării corecte a asistenței tehnice. În practică s-a constatat însă, din partea unor beneficiari, neglijențe și lipsă de exigență în susținerea intereselor lor. Cauza principală: nu se țin în mod corect evidențele care să ateste situațiile expuse mai sus. Este necesar ca pentru fiecare operațiune, din care va rezulta ulterior un angajament bănesc, să se obțină acordul prealabil al furnizorului extern. Cu alte cuvinte, numai actele scrise, acceptate și contrasemnate de furnizor sînt acte opozabile și deci acestea trebuie întocmite cu scrupulozitate și pe măsura derulării contractului de import complex. Divergențele de opinii urmează să fie rezolvate ulterior, de către o comisie mixtă, formată din reprezentanții beneficiarului și ai furnizorului extern.

Aurel DELIO

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

NOI BENEFICIARI AI ALOCAȚIEI DE STAT PENTRU COPII

COMPLETÎND măsurile luate pe linia stimulării natalității, recenta îmbunătățire a reglementării dreptului la alocația de stat pentru copii — Decretul 1045/1968 — stabilește acest drept, recunoscut pînă în prezent exclusiv angajaților și pensionarilor, pentru studenții de la cursurile de zi ale învățămîntului superior și pentru doctoranzii bursieri.

Alocația de stat se acordă în cuantum de 100 lei lunar, pentru fiecare copil, tuturor studenților, indiferent dacă sînt sau nu bursieri sau de cuantumul bursei plătite, precum și de mediul (urban sau rural) în care domiciliază.

Pentru doctoranzii bursieri se iau în considerare plafoanele de salarii tarifare prevăzute în art. 2 din Decretul nr. 285/1960, așa cum a fost modificat prin Decretul nr. 422/1964 și anume: pînă la 2 000 lei lunar, pentru toți copiii; între 2 001—2 500 lei lunar, începînd de la al doilea copil; între 2 501—3 000 lei lunar, începînd de la al treilea copil; între 3 001—3 500 lei lunar, începînd de la al patrulea copil.

Aceste plafoane se referă la: bursele acordate doctoranzilor bursieri din țară, de instituția care organizează doctorantura; la bursele acordate doctoranzilor trimiși în străinătate pe cheltuiala statului; la indemnizația lunară pentru întreținerea familiei acordată de organizațiile socialiste de unde provin.

Prin excepție de la reglementarea cu caracter general, beneficiază de dreptul la alocație și studenții și doctoranzii bursieri ai căror membri de familie, cu care locuiesc împreună, (soții precum și bunicii, părinții și frații ambilor soți), realizează venituri impozabile mai mari de 600 lei anual din surse agricole, din meserii sau care sînt liber profesioniști.

Alocația se acordă și în timpul vacanțelor universitare precum și după absolvirea învățămîntului superior pînă la data încadrării în muncă, fără ca această dată să poată depăși termenul de prezentare la locul de muncă stabilit prin dispoziția de repartizare. Spre deosebire de reglementarea care se aplică în cazul celorlalte categorii de beneficiari de alocație, studenții beneficiază — după absolvire — de dreptul la alocație din prima zi a încadrării lor în muncă, în unitățile unde au fost repartizați, nefiind necesară efectuarea unui stagiu prealabil de trei luni de muncă neîntreruptă.

Dreptul la alocație se recunoaște în funcție de data nașterii copilului, fie de la întîi ale lunii în curs (dacă nașterea a avut loc pînă la 15 inclusiv) fie de la întîi a lunii următoare (dacă nașterea s-a produs după această dată — de la 16 inclusiv).

Alocația de stat pentru copii se plătește de:

- **instituțiile de învățămînt superior, pentru studenți precum și pentru absolvenți pînă la încadrarea lor în muncă;**
- **prin Ministerul Învățămîntului, pentru studenții trimiși în străinătate pe cheltuiala statului;**
- **prin instituția care organizează doctorantura, pentru doctoranzii bursieri;**
- **prin organizațiile socialiste de unde provin, pentru doctoranzii trimiși în străinătate pe cheltuiala statului, în cadrul formelor de pregătire cu frecvență.**

Pentru studenții de la cursurile serale și de la cursurile fără frecvență ale învățămîntului superior, care au și calitatea de angajați, se aplică — în continuare — reglementările existente, ei beneficiind de dreptul de alocație, în condițiile stabilite prin Decretul nr. 285/1960, pentru angajații cu contracte de muncă de durată nedeterminată.

Ion STROESCU

Vă prezentăm:
Fabrica de zahăr Roman

Zilnic — 230 tone de dulci cristale albe

ALIMENT DE PRIMĂ NECESITATE și de cea mai largă răspîndire, zahărul se fabrica odinioară numai din trestia de zahăr. Începînd cu secolul al XIX-lea, mai cu seamă din cauza blocusului continental din timpul războaielor napoleoniene, în Europa s-a răspîndit din ce în ce mai masiv cultura sfeclei de zahăr și, implicit, fabricarea zahărului din această rădăcinoasă. Datorită politicii de încurajare a acestei ramuri a industriei alimentare dusă de diferite state europene, la sfîrșitul secolului trecut, producția de zahăr obținut din sfeclă reprezenta dublul celei obținut din trestie de zahăr. Progresul acesta a fost însă încetinit în urma conferinței care a avut loc la Bruxelles în 1902 și apoi din cauza primului război mondial. După criza de supraproducție din 1937, care a determinat convocarea conferinței de la Londra, producția mondială de zahăr din sfeclă a crescut progresiv și continuă să crească.

Așa după cum înfățișa conf. dr. V. Axenciuc în articolul „Din sfeclă se întrupa profitul" publicat în numărul nostru trecut, România s-a încadrat destul de devreme în ritmul general european de dezvoltare a cultivării și prelucrării sfeclei de zahăr.

După ce în 1875 și 1876 se construiseră primele fabrici de zahăr de la Chitila și Sascut, în ultimii doi ani ai secolului s-a edificat și Fabrica de zahăr din Roman, proprietate a grupului belgian Alard-Danubiana. Întreprinderea a fost înzestrată de la început cu utilaj modern pentru vremea aceea. Proiectată inițial la o capacitate de prelucrare de 1000—1200 tone de sfeclă pe zi, fabrica romașcană a trecut succesiv din mîna unui consorțiu capitalist într-a altuia, fiind treptat mărită și reutilată, evident cu singurul scop al sporirii profitului.

Astfel, în 1904 au fost puse în funcțiune presele Steffen, cu toată instalația aferentă; difuzia Robert a fost trecută la trei baterii a opt difuzoare fiecare, ceea ce a dus la creșterea capacității zilnice de prelucrare la 1400—1500 tone sfeclă; în 1908 s-a mărit centrala termică; în 1913 s-au făcut noi investiții în vederea măririi producției de zahăr cubic; în 1923—1924 s-a înlocuit din nou difuzia, ajungîndu-se astfel la o capacitate de prelucrare de 1700 tone sfeclă pe zi; după ce în 1925 au fost montate trei noi cazane de aburi, în 1927 s-a construit instalația Steffen pentru separarea zahărului din melasă și a fost înlocuită instalația de evaporație, ceea ce a îngăduit o nouă sporire a capacității de prelucrare, pînă la 2000 tone pe zi; în 1930 au fost montate noi aparate de fiert, centrifuge, o altă presă Steffen, un cazan de aburi și s-a construit o nouă magazie de zahăr, cărora în 1932 li s-a adăugat uscătoria de borhot și magazia de borhot uscat. După naționalizare, în 1949, au fost betonate canalele de transportat sfecla, s-a montat încă un cazan de aburi și s-a mărit clădirea birourilor.

● FURNIZORI ȘI BENEFICIARI TOTODATĂ

Din gară, treci peste liniile ferate, lași în urmă, pe stînga baza sportivă și, pe dreapta, grupul social al fabricii, străbați aleea atît de pitoresc numită a Turturelelor și dai în strada Energiei, la capătul căreia se deschid porțile Fabricii de zahăr Roman.

Criteriile principale care au stat la baza amplasării întreprinderii în acest loc în urmă cu aproape 70 de ani au fost:

● existența unei întinse zone al cărui pămînt (cernoziom) este foarte propice culturii sfeclei de zahăr;

● apropierea de rîul Moldova (întreprinderea consumă 36 000 mc de apă pe zi);

● căi de comunicație (căi ferate și șosele) lesnicioase pentru transportul marilor cantități de materii prime utilizate și al produselor rezultate.

...În această zi cu soare rece de iarnă, pe strada din fața fabricii și în curte sînt aliniate zeci de camioane care-și așteaptă rîndul la încărcare.

— Sînt ale furnizorilor noștri de sfeclă, informează ing Gherghina Pică, directoarea fabricii. Au venit să încarce zahăr, borhot sau melasă pe care le livrăm în baza contractelor încheiate. Căci anul acesta fabrica noastră a avut contracte cu 220 de cooperative agricole de producție din județele Iași, Vaslui, Bacău si Neamț, pentru 370 000 tone de sfeclă. Conform condițiilor contractuale, în afară de sumele de bani cuvenite, producătorii care ne-au livrat sfecla primesc anumite cantități de zahăr, care se distribuie cooperatorilor pentru zilele-muncă, melasă și borhot umed și uscat (pentru furajarea animalelor). Iată dar cum furnizorii noștri devin și beneficiari ai produselor întreprinderii. De asemenea, tot pe bază de contractare, primim unele cantități de sfeclă, mai mici, de la cîteva întreprinderi agricole de stat.

Pe lîngă sfeclă (în campania de fabricație se prelucrează zilnic cam 2130 tone, față de 2100 cît e planificat), care este materia primă de bază se mai utilizează o serie întreagă de materiale auxiliare, ca:

— piatra de var (5,6 kg la 100 kg de sfeclă);

— cocs (circa 8 kg la 100 kg piatră de var);

— sodă;

— seu animal (antispumant);

— fosfat trisodic;

— decoloranți: spodium (cărbune animal), blanchit ultramarin și altele;

— pînză de filtru;

— saci de iută, cînepă și hîrtie.

★

„Substanță albă, cristalizată ușor solubilă în apă, cu gust dulce și plăcut, obținută mai ales din sfecla de zahăr sau din trestia de zahăr și constituind unul din produsele alimentare de bază". Aceasta este definiția pe care o dă zahărului Dicționarul limbii române moderne, indicînd drept cuvînt de origine neogrecescul **zahari**.

Fiecare dintre noi, de la mic la mare, consumăm zilnic, sub o formă ori alta, o anume cantitate de zahăr, dar

(Continuare în pag. III)

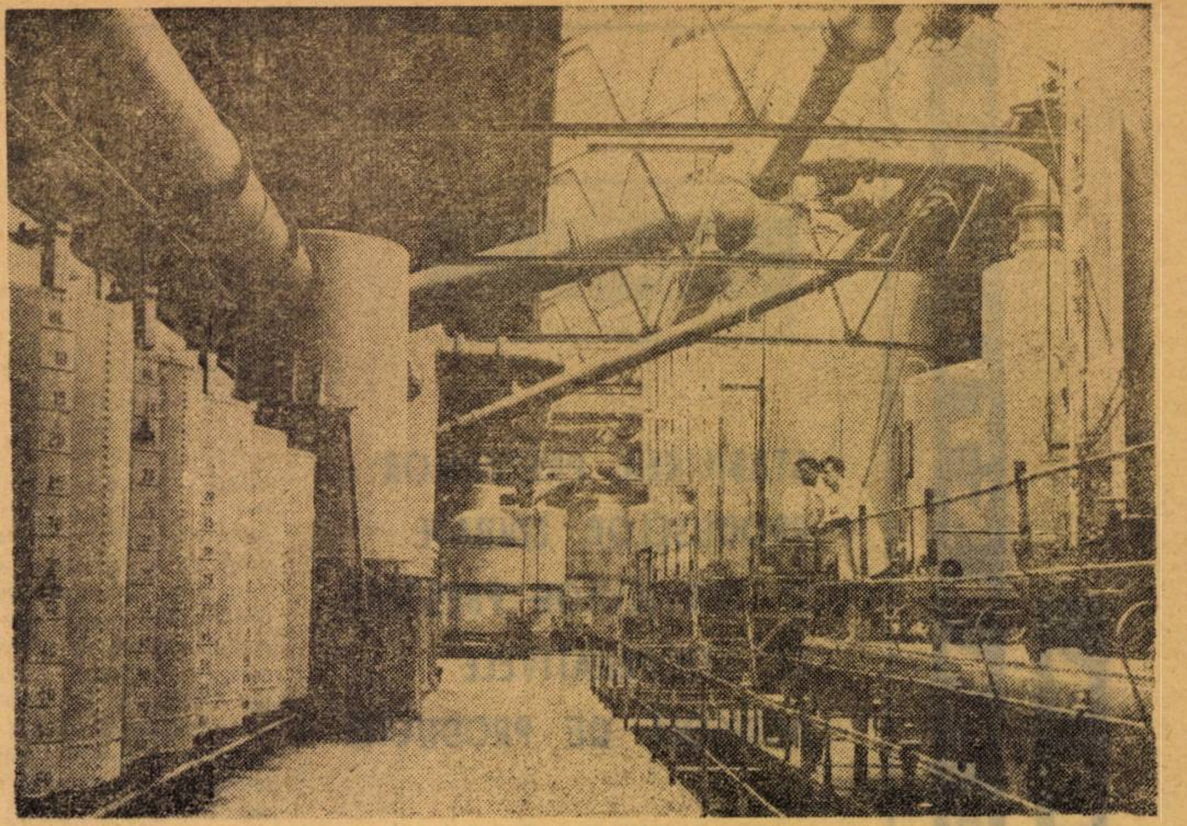

Aici are loc fierberea siropurilor și cristalizarea zahărului.

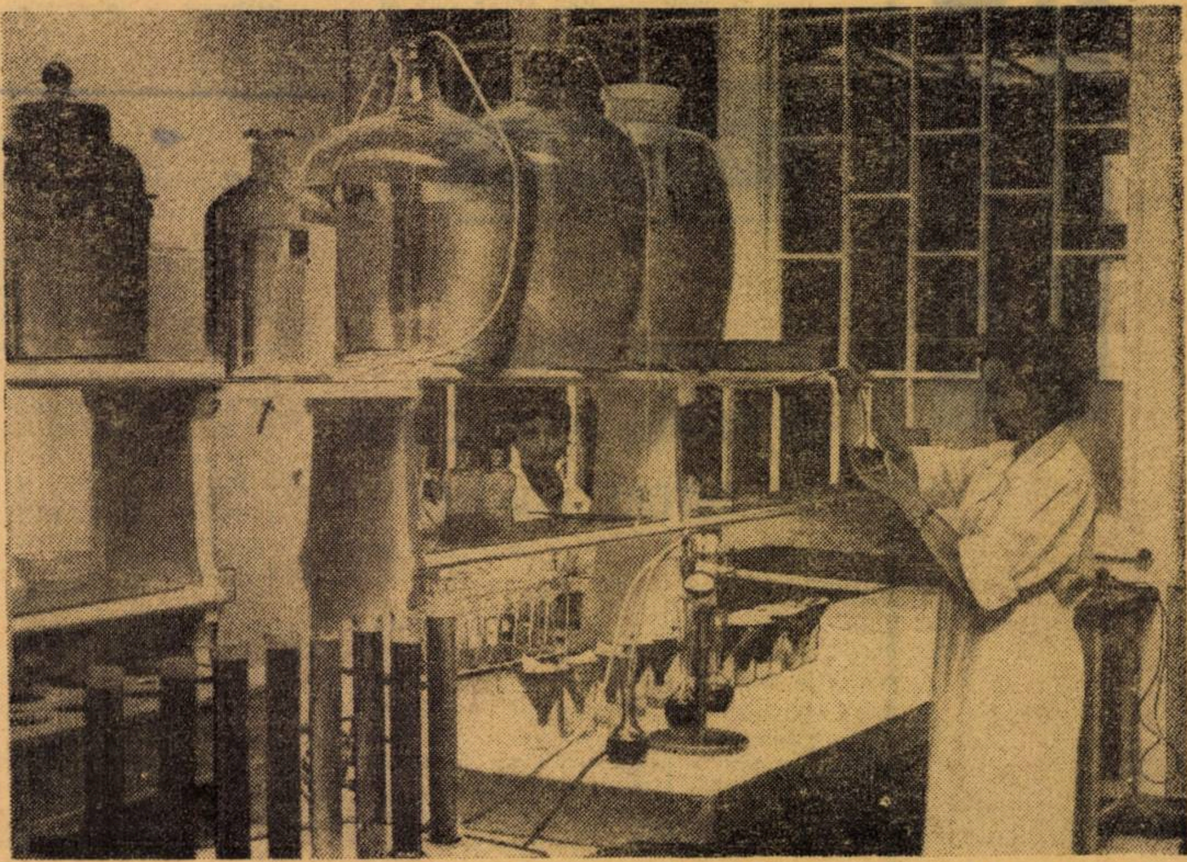

În laboratorul fabricii unde în fiecare din cele trei schimburi lucrează cîte un chimist și opt laboranți, se efectuează din oră în oră controlul tuturor produselor, pe faze de fabricație, din punct de vedere al conținutului de zahăr, al densității, al pierderilor etc.

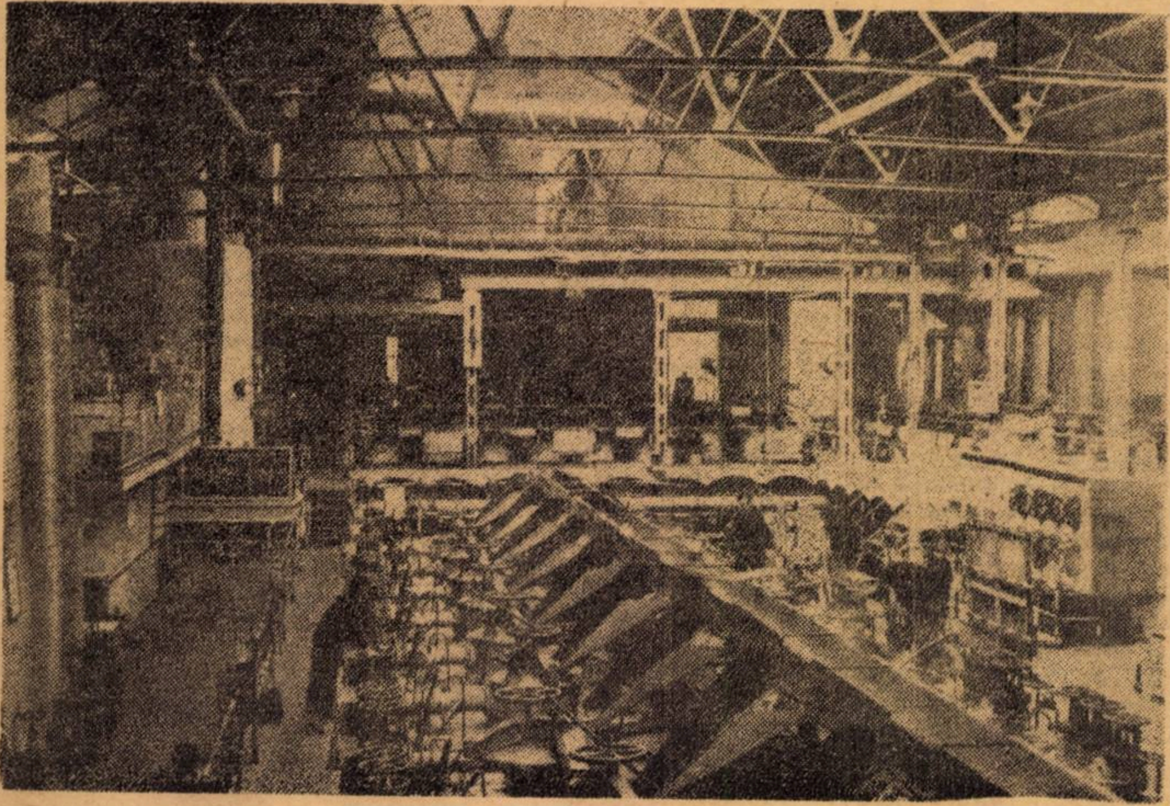

În secția de prelucrare a sfeclei de zahăr.

REFLECȚII

GRADUL DE TEHNICITATE IMPUNE GRADUL DE CULTURĂ

acad. Grigore C. MOISIL

SE SPUNE UNEORI că mașina înlocuiește o parte din munca omului. Faptul asupra căruia mai puțin se insistă, poate pentru că este de la sine înțeles, este că deși mașina înlocuiește o parte din munca omului, munca mașinii nu se poate face decît împreună cu munca omului.

Corelația între munca mașinii — bineînțeles, eu știu că termenul „muncă" este aici greșit întrebuințat, nu este decît o metaforă, pentru că munca nu este niciodată decît a omului — corelația între munca omului și a mașinii este foarte strînsă și trebuie menționat că ea variază după tipul de mașini. Alta este corelația dintre sapă, mînă și piciorul omului, alta e corelația între mașină și om într-o fabrică, într-o uzină veche, alta este într-o uzină modernă și, în fine, cu totul alta este corelația om-mașină cînd e vorba de calculatoarele electronice. În cazul acesta, gradul de învățătură pe care trebuie să-l aibă cel care lucrează la calculator este pe măsura gradului de tehnicitate a calculatorului. Poate chiar s-ar putea enunța o lege generală: gradul de tehnicitate a mașinii impune gradul de cultură al celui care utilizează respectivul instrument sau mașină.

În cazul calculatoarelor acest grad este foarte ridicat fiindcă calculatorul preia o parte din ceea ce însemna munca intelectuală a omului. El face calculele pe care pînă de curînd le făceau calculatorii. Omul care lucrează cu calculatorul, ne mai făcînd calculele, trebuie să fie mult mai competent decît omul care făcea calcule. Meseria de a face calcule era o meserie foarte dezagreabilă, nu numai fiindcă era forțamente prost plătită, cerea un număr mare de oameni care să facă calcule, că se puteau introduce numeroase erori datorită nebăgării de seamă sau oboselii celui care calculează, dar în special fiindcă competența intelectuală a celui care face calcule față de competența medie a oamenilor care duc o muncă intelectuală este foarte scăzută.

Așadar, cînd un calculator este utilizat, el nu poate fi utilizat decît de o echipă de oameni competenți, și această competență se capătă prin învățat. Învățatul cere o anume învățătură fundamentală, preliminară și o anume învățătură de tehnicitate. Bineînțeles, există o gamă mare de salarizare pentru oamenii care lucrează la calculatoare și această gamă de salarizare corespunde unei game de aptitudini ale celor care lucrează. Sînt unii care au munca cea mai simplă — un tip de programator care programează problemele cele mai simple. Prin probleme simple nu se înțeleg probleme care dau beneficii mici. Adeseori probleme foarte simple dau beneficii foarte mari. Anume programe care sînt ușor de făcut presupun calcule care se repetă de un număr mare de ori și din această cauză dau beneficii foarte mari. Totuși, această muncă este o muncă simplă. Adeseori, în această muncă se pot angaja oameni care nu au decît studiile liceale, cu un bacalaureat și după aceea un anume număr de luni sau de ani de practică la calculatoarele respective. Noi avem astfel de cursuri postliceale și problema utilizării primei serii de absolvenți ai acestor cursuri este o problemă care preocupă actualmente forurile noastre competente.

Există însă și o muncă mult mai ridicată. Este munca de programator, este munca de matematician care lucrează la programare. Un calculator modern este în genere un calculator cu programare automată. Aceasta nu înseamnă că omul nu mai lucrează la calculator sau că nu mai face programe pentru calculator. Omul nu mai face programele de lucru ale calculatorului în momentul cînd calculatorul calculează problema pusă de industrie, de exemplu, ci omul pregătește programele acestei programări automate. Aceste programe trec din limbajul de programare, de exemplu, ALGOL sau FORTRAN, sau COBOL sau multe altele, în limbajul mașinii. Omul pregătește aceste limbaje de programare: programe de compilare, adică de traducere din limba de programare în limba mașinii; programe de asamblare și tot felul de alte tipuri de programe. Cei care fac toate lucrurile acestea sînt cei care au studii matematice foarte înaintate, fiindcă munca aceasta se încadrează exact în tendința matematicii zise moderne de a nu mai fi o matematică a mărimilor, ci de a fi o matematică a structurilor. Bineînțeles, o limbă nu conține date numerice. Limba FORTRAN, limba COBOL, gramaticile FORTRANULUI și ale ALGOLULUI sînt gramatici tot astfel cum gramatica limbii române, gramatica limbii franceze, a limbii ruse sau a limbii engleze sînt gramatici, deci nu conțin nici un fel de element numeric. Băgăm de seamă că există statistici ale limbii, dar acestea intră în alt domeniu de preocupare decît cel de care ne ocupăm acum. Deci, în matematica modernă se tinde să se studieze structurile și, dintre aceste structuri, cele gramaticale sînt deosebit de importante. Dintre structurile gramaticale calculatorul pretinde cu insistență studiul structurilor gramaticale ale limbilor de programare, așa-zise informaționale sau limbi de programare automată. Acest lucru cere ca aceia care se ocupă de astfel de probleme la calculator să aibă o cultură bogată de algebră, de logică matematică, de acele discipline matematice care reprezintă în mod tipic matematica modernă, matematica structurilor.

Iată de ce și în țara noastră, conform programelor actuale de învățămînt, de aceste lucruri nu se pot ocupa decît matematicienii. E evident, Centrul de calcul al Universității din București pune la dispoziția oricărui grup de oameni care vor să învețe să programeze, specialiști competenți, și poate organiza pentru aceștia — a și organizat pînă acum de foarte multe ori — cursuri de programare, cursuri de pregătire pentru munca la calculator.

PLANIFICARE

Indicatori

O OGLINDĂ DEFORMANTĂ — PRODUCȚIA MARFĂ VÎNDUTĂ ȘI ÎNCASATĂ

ÎN DISCUȚIILE purtate în coloanele „Vieții economice" cu privire la indicatorii care să reflecte cît mai veridic activitatea de producție a întreprinderilor industriale s-au făcut numeroase propuneri. Între altele, s-a preconizat ca producția marfă vîndută și încasată să constituie criteriul de bază în aprecierea acestei activități. Este adevărat că la prima vedere pare că acest indicator reflectă atît cantitatea și calitatea muncii depuse, cît și finalizarea activității, prin încasarea contravalorii produselor. Analizînd însă mai atent realitatea, se constată că el nu este și nici nu poate fi o oglindă fidelă a activității colectivelor din întreprinderi și aceasta din mai multe cauze, unele de ordin intern, iar altele de ordin extern. Întrucît asupra primului grup de cauze unitățile economice pot acționa, luînd măsurile ce se impun, ne vom referi în continuare numai la cel de-al doilea grup.

Astfel, una dintre cele mai importante cauze, mai ales la întreprinderile constructoare de mașini ale căror produse se achită din fonduri de investiții, o reprezintă **refuzurile nejustificate la plată** a produselor din partea beneficiarilor.

Pentru o mai bună edificare, următorul exemplu este concludent: în cursul semestrului I.1968 Uzina de pompe-București a înregistrat refuzuri la plată a produselor de aproape șase milioane lei. Din analiza acestor refuzuri (vezi tabelul) rezultă (în procente):

Luna	Total refuzuri	Motiveie refuzurilor: Marfă nesosită la destinație pînă la scadența plății	Lipsă finanțare	Poziții fictive în documentația benef.	Nerespectarea plan credite	Lipsă preț legal	Marfă deteriorată în timpul transport.	Alte cauze
Ianuarie	100	36,6	3,5	0,5	0,2	57,6	0,8	0,8
Februarie	100	11,6	57,1	—	22,4	3,6	—	3,7
Martie	100	34,4	21,2	25,9	14,2	—	1,6	3,7
Aprilie	100	64,6	20	5,1	5	—	—	5,3
Mai	100	40	13	30	4	3	1,3	8,7
Iunie	100	5,5	80,6	—	6,6	—	3,8	3,5

Se observă că, cu excepția lunii ianuarie 1968, cînd cauza principală este lipsa unor temeiuri legale pentru prețurile de facturare, în celelalte luni ponderea principală o dețin refuzurile neîntemeiate (marfă neprimită de beneficiar pînă la data scadenței de plată — transportată prin C.F.R.; lipsă finanțare, poziții fictive indicate în comenzi și contracte, nerespectare plan credite). Pe lîngă greutățile financiare create uzinei, neîncasarea facturilor a influențat negativ îndeplinirea indicatorului producție marfă vîndută și încasată. De pildă la sfîrșitul trim. I, deși planul de producție a fost depășit, uzina nu a îndeplinit indicatorul în discuție.

Un alt aspect principal. În valoarea producției marfă vîndută și încasată stabilită la sfîrșitul unei perioade de plan se **cuprind și stocurile ce sînt încasate anticipat.** În consecință, este posibil ca indicatorul să fie îndeplinit, dar unitatea respectivă să nu-și fi onorat toate obligațiile ce decurgeau din plan (nerealizări de contracte cu termen în perioada planificată).

Chiar dacă ne-am mărgini numai la aceste cauze, considerăm că producția marfă vîndută și încasată nu poate fi folosit ca principalul indicator pentru planificarea activității de producție.

După părerea noastră, la alegerea indicatorilor care să reflecte în mod real activitatea economică trebuie să se țină seama de următoarele criterii: determinarea să fie cît mai simplă și operativă; să exprime activitatea întreprinderii în toată complexitatea ei; să se poată elimina fără calcule complicate sau lucrări suplimentare influența factorilor asupra cărora întreprinderea nu poate interveni direct. Acestor criterii ar răspunde asocierea indicatorilor **„producția marfă fabricată" și „cheltuieli la 1000 lei producție marfă fabricată".**

Primul indicator ar arăta gradul în care întreprinderea a realizat sarcina de producție — marfa fiind gata pentru a fi expediată —, deci efortul ei real. Acest indicator ar urma însă să **fie corectat în funcție de gradul de realizare a contractelor.** În acest fel, întreprinderea va evita să acorde mai puțină atenție realizării obligațiilor contractuale decît îndeplinirii planului de producție. Bineînțeles, cînd vorbim de obligații contractuale este necesar să luăm în considerare și aspectul calitativ al produselor; în calculul datelor privind realizarea contractelor să se țină seama de toate refuzurile la plată din vina furnizorului (pentru calitate necorespunzătoare, lipsa certificatului de calitate, nerespectarea prețurilor legale etc.).

Indicatorul, care ar putea fi denumit **„producție marfă fabricată la nivelul realizării contractelor"**, ar cointeresa colectivul întreprinderii să se preocupe atît de îndeplinirea planului de producție și de îmbunătățirea calității, cît și de respectarea întocmai a termenelor contractuale. În același timp, se impune eliminarea definitivă din partea forurilor tutelare a practicii de a emite repartiții peste plan, pentru că este bine știut că la ora actuală una din cauzele neîndeplinirii sarcinilor contractuale o constituie emiterea de repartiții peste planul de producție stabilit. În cazuri bine justificate, cînd este nevoie ca întreprinderea să facă eforturi deosebite pentru realizarea unor sarcini peste cele reieșite din plan, acestea să fie transmise, ca atare, dar la sfîrșitul perioadei întreprinderea să răspundă de îndeplinirea sarcinilor planificate; pentru realizarea sarcinilor peste plan, colectivul să fie recompensat în mod suplimentar.

Indicatorul „cheltuielile de producție la 1000 lei producție marfă fabricată" ar reflecta latura calitativă a activității — eficiența economică. Pentru a se asigura o continuă reducere a cheltuielilor de producție și, deci, creșterea rentabilității, este necesar ca la întocmirea planului să se pornească de la elementele normale, eliminîndu-se influențele negative datorate unei proaste gospodăriri, penalizări, dobînzi pentru credite restante etc. Acești doi indicatori reflectă totodată influența celorlalte laturi ale activității întreprinderii, cum sînt introducerea tehnicii noi, darea în funcțiune a noilor capacități de producție, folosirea mijloacelor fixe și circulante.

Desigur că pentru a-și îndeplini funcțiile este necesar ca determinarea acestor doi indicatori să se bazeze pe analize temeinice și aprofundate ale posibilităților întreprinderii, corectate cu măsurile preconizate pe linia ridicării gradului de folosire a mijloacelor fixe și circulante.

Constantin PĂSAT

AGRICULTURĂ

ECHITATEA SOCIALĂ LA BAZA IMPOZITULUI AGRICOL

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ urmează să dezbată proiectul de lege privind impunerea veniturilor realizate din activități agricole, elaborat de Consiliul de Miniștri. Acest proiect a izvorît din necesitatea modificării principiului de impozitare în lumina noilor condiții existente la sate și a cerințelor echității sociale. Ca atare, se renunță la sistemul impunerii pe hectar și se adoptă sistemul impunerii în funcție de mărimea veniturilor realizate. În același timp, întrucît beneficiarii veniturilor impozitate sînt țăranii cooperatori, proiectul de lege prevede consacrarea principiului impunerii individuale a fiecărui membru cooperator în raport de veniturile realizate. Prin urmare, proiectul de lege, eliminînd impozarea egalitaristă, inechitabilă, asigură diferențierea impozitului nu numai de la o cooperativă agricolă la alta, ci și de la cooperator la cooperator.

Modificările esențiale pe care le cuprinde noul proiect de lege, pe lîngă faptul că vor permite ca impozarea veniturilor realizate din activități agricole să devină un instrument mai activ în promovarea echității în sfera veniturilor, vor asigura creșterea contribuției țărănimii, alături de a întregului popor, la dezvoltarea economiei naționale, la progresul continuu al patriei.

În complexul proces de edificare a orînduirii noastre socialiste, partidul, concentrînd eforturile pentru industrializarea țării în ritm susținut, acordă, totodată, o atenție deosebită dezvoltării și modernizării agriculturii — ramură de bază a economiei naționale. Ca urmare a marilor eforturi financiare făcute de către stat, agricultura socialistă dispune de o bază tehnică materială în continuă dezvoltare și perfecționare. Peste 92 000 de tractoare, numeroase mașini agricole, cantități tot mai mari de îngrășăminte chimice și insectofungicide, semințe selecționate, material de plantat, reproducători de rasă, sînt tot atîtea coordonate ale progresului tehnic de care beneficiază din plin cooperativele agricole. Dacă la toate acestea adăugăm ampla asistență tehnică acordată de specialiști, cheltuielile însemnate făcute de către stat pentru diferite acțiuni agrozooveterinare, pentru dezvoltarea irigațiilor ș.a., creditele pe termen lung primite de către cooperativele agricole — care numai în perioada 1963—1968 se ridică la circa 4,2 miliarde lei — vom căpata o imagine, departe de a fi completă, a sprijinului multilateral dat de stat pentru progresul agriculturii. Și aceasta deoarece participarea statului la propășirea satului nu se mărginește la investițiile plasate sub diferite forme. Miliarde de lei sînt cheltuite anual de stat pentru activitatea social-culturală și pentru diverse acțiuni de natură economică din comune. Numai în acest an statul cheltuieste pentru asemenea acțiuni 5,4 miliarde lei.

Acest efort, pe cit de considerabil pe atît de multilateral, își are corespondentul în evoluția ascendentă a producției, în creșterea puterii economice a cooperativelor agricole și a veniturilor membrilor cooperatori, în transformările înnoitoare din viața satelor. Ce poate fi mai grăitor decît faptul că, în ultimul deceniu și jumătate, la sate s-au construit 1,2 milioane de case din fondurile proprii ale populației; că nivelul veniturilor cooperativelor agricole, ale țărănimii, este influențat favorabil de prețurile avantajoase oferite de stat la o serie de produse — carne, lapte, legume, fructe, struguri și vin.

Creșterii veniturilor cooperativelor agricole, ale cooperatorilor și ale altor producători nu-i mai corespundea însă actuala așezare a impozitelor plătite statului, care în mare parte a căpătat un caracter egalitarist, întrucît nu se avea în vedere ca la un venit mic impozitul să fie redus, iar la un venit mare să se achite un impozit corespunzător.

Este de înțeles că un asemenea sistem de impozitare, care avea la bază stabilirea unui impozit fix pe hectar, indiferent de mărimea veniturilor obținute, era inechitabil. El nu permitea o justă diferențiere. Acest impozit plătit de cooperativa agricolă era, în fond, suportat tot de membrii cooperatori, deoarece el se scădea din venitul total al C.A.P.

Prin reglementările aduse de proiectul de lege, în spiritul echității, se asigură o redistribuire mai judicioasă a rentei diferențiale, prin intermediul noului sistem de impozitare, deoarece se ține seama de condițiile de producție (zonele diferite de fertilitate, modul de folosință a terenului). Neluarea în considerare a acestui principiu și practicarea impozitului fix pe hectar a dus în practică la situația cînd o cooperativă agricolă cu o suprafață mare (dar cu teren mai puțin fertil), plătește impozite mari deși are venituri mici, în timp ce altele cu suprafețe mai mici, dar cu terenuri cu fertilitate mai bună, deși obțineau venituri mai mari achitau impozite mai mici.

Renunțarea la sistemul impunerii pe hectar și adoptarea sistemului impunerii pe venit, preconizată de proiectul de lege, permite diferențierea sarcinii financiare pe unități în funcție de veniturile efectiv realizate. Aceasta va constitui un însemnat ajutor pentru aproape 50% din cooperativele agricole care sînt situate în condiții de producție mai puțin favorabile, deoarece le va ajuta să se consolideze mai repede din punct de vedere economic.

Întrucît beneficiarii veniturilor impozate sînt membri cooperatori, proiectul de lege prevede, în același timp, consacrarea principiului impunerii individuale a fiecărui membru cooperator în raport de veniturile realizate în unitatea unde lucrează. După cum se cunoaște, potrivit sistemului în vigoare, cooperativa achită direct statului impozitul, suma respectivă fiind scăzută din fondul total de retribuire a membrilor cooperatori. Acest sistem nu ținea, de asemenea, seama de principiile echității, deoarece deși veniturile membrilor cooperatori nu erau identice, impozarea era egalitaristă și nu diferențiată. Acum va fi impozată nu unitatea, ci fiecare membru cooperator, prin aplicarea unor cote progresive, în raport de veniturile dobîndite. Astfel, la un venit minim stabilit de lege, proiectul preconizează o cotă de impozit de 6,5%; în continuare, cotele de impozit se vor fixa progresiv (pe grupe de venit impozabil). Prin urmare, impozitele vor fi proporționale cu veniturile.

Spiritul echității își găsește afirmarea și în faptul că, în condițiile noului sistem, cota de impozit pe care o achita pînă acum cooperativa agricolă va fi inclusă în fondul total de retribuire a membrilor cooperatori, ceea ce va asigura creșterea valorii zilei-muncă. În această situație, fiecăruia îi va reveni o sarcină financiară diferențiată, corespunzătoare cîștigurilor obținute.

Proiectul de lege, luînd în considerare condițiile noi, mai favorabile de realizare și de valorificare a producției agricole, reglementează și sistemul de impunere a veniturilor obținute de gospodăriile personale ale cooperativelor, precum și de gospodăriile țărănești individuale. Și aici așezarea impozitului se face pe baze noi, echitabile, stabilindu-se în raport cu veniturile realizate.

Noul proiect de lege, care este supus în aceste zile în dezbaterea țărănimii și care ulterior va fi supus spre adoptare Marii Adunări Naționale, va asigura ca impozitarea veniturilor realizate din activități agricole să devină un instrument activ în promovarea principiilor echității în sfera veniturilor.

În cooperativele agricole de producție

AVANSURI BĂNEȘTI PENTRU CHELTUIELI REALE, NU APROXIMATIVE

ANALIZA activității economice a peste 280 de cooperative agricole de producție îi dezvăluie autorului unele imperfecțiuni ale actualului sistem de acordare a împrumuturilor bancare. Pentru perfecționarea instrumentului bancar se preconizează corelarea creditelor cu cheltuielile de producție și nu cu valoarea producției contractate, diversificarea acordării împrumuturilor în funcție de condițiile fiecărei unități în locul uniformizării, deschiderea unui cont curent de bază care să evidențieze atît mijloacele proprii, cît și cele împrumutate.

ÎN COOPERATIVELE agricole de producție, ca urmare a particularităților producției, are loc o staționare mai îndelungată a mijloacelor circulante în sfera productivă, o separare relativ mare în timp între avansarea în forma productivă și reconstituirea lor sub formă bănească. Datorită acestui fapt, în prima parte a anului, cînd veniturile bănești sînt mai mici, cooperativele agricole nu au posibilitatea de a-și reconstitui mijloacele avansate și a face față operativ cheltuielilor. Sînt ilustrative în această privință datele din tabelul nr. 1 în care se compară modul de realizare — pe trimestre — a cheltuielilor și veniturilor bănești la 283 cooperative agricole situate în prezent în județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Sălaj și Alba [1]).

Ponderea cheltuielilor și veniturilor bănești pe ramuri de activitate (producție vegetală, creșterea animalelor și anexe) este diferită, disproporția dintre venituri și cheltuieli fiind mai accentuată în primele două trimestre ale anului la culturile vegetale și mai puțin sensibilă în creșterea animalelor și activitățile anexe.

Rezultă că în primul semestru, și îndeosebi în primul trimestru al anului, cooperativele agricole nu realizează suficiente venituri bănești pentru acoperirea cheltuielilor curente de producție. Chiar și în cazul în care și-ar putea constitui fondul de rulment propriu, acesta s-ar constitui la nivelul necesităților minime, care de regulă se află sub nivelul cheltuielilor de efectuat în prima parte a anului. Această situație este determinată într-o măsură însemnată de particularitățile procesului de producție.

Necesitățile temporare de mijloace circulante trebuie să fie asigurate prin credite care, după părerea noastră, trebuie să cuprindă **totalitatea cheltuielilor curente de producție în perioadele cu venituri mai mici decît cheltuielile de efectuat.**

În prezent, creditele pe termen scurt se acordă cooperativelor agricole sub două forme: **avansuri** în contul producției contractate și **credite pe termen scurt** de producție.

Avansurile se acordă, fără dobîndă, în

(Continuare în pag. 7)

Tabelul nr. 1
în %

Trim.	1965 Pondere venit. bănești	1965 Pondere cheltuieli bănești	1965 Prop. de recup. a chelt.	1966 Pondere venit. bănești	1966 Pondere cheltuieli bănești	1966 Prop. de recup. a chelt.	1967 Pondere venit. bănești	1967 Pondere chelt. bănești	1967 Prop. de recup. a chelt.
I	7	15	64	9	20	65	9	20	65
II	20	27	94	21	32	95	22	33	96
III	28	28	129	25	25	144	25	24	144
IV	45	30	195	45	23	283	44	23	290

● Datorită utilizării din plin a agregatelor instalațiilor și spațiului de producție, **Uzina de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău,** produce începînd din ultimul trimestru al anului curent la capacitatea proiectată pentru 1969. Anul acesta metalurgiștii buzoeni, realizează de pe aceeași suprafață productivă 114 000 tone sîrmă trasă față de 90 000 tone prevăzute.

● În acest an **industria alimentară** și-a sporit capacitățile de producție, prin intrarea în funcțiune a noi și importante obiective: 3 fabrici de pîine (Timișoara, Sinaia, Suceava) 2 de conserve de legume (Caracal și Fetești) un abator la Turnu-Severin, o Fabrică de ambalaje metalice la Buftea etc. La dotarea acestor unități peste 70% din utilajele și instalațiile necesare au fost livrate de industria noastră constructoare de mașini. Datorită intrării în funcțiune a noilor capacități de producție, cît și prin modernizarea celor existente, industria alimentară obține în plus în acest an, 1 200 tone ulei, 25 000 hl lapte, 3 000 tone conserve de legume etc.

● **Termocentrala Luduș-Iernut,** a produs în acest an 4,6 miliarde KW energie ce reprezintă circa 22% din întreaga producție energetică a țării. Datorită condițiilor deosebite de mecanizare și automatizare existente, producția de energie electrică realizată în 1968 de această unitate este cu 2 milioane de lei mai ieftină decît s-a prevăzut în plan.

● La **Exploatarea minieră Băiuț** din bazinul miner Baia Mare a intrat în funcțiune cu 50 de zile înainte de termen principalul obiectiv al flotației, care asigură creșterea cu 30 la sută a capacității de producție a acestei unități.

● **Sezonul de vînătoare** din toamna acestui an a cunoscut o mare afluență de turiști vînători sosiți în țara noastră din Anglia, Belgia, Elveția, Franța, R.F. a Germaniei, Italia, S.U.A. și din alte țări. Pe terenurile de vînătoare din pădurile de deal și munte, în Delta Dunării sau în cîmpia Bărăganului a fost obținută o recoltă bogată la toate speciile de vînat. În masivele Făgăraș, Retezat și Parîng s-au vînat numeroase capre negre, căpriori și mistreți, unii din ei avînd în jur de 300 kg. În Carpați au fost doborîte unele exemplare de urși în greutate de pînă la 400 kg, în munții Vrancei a fost împușcat un cerb al cărui trofeu este cotat cu 230 de puncte.

TELEX ECONOMIC

● La confluența rîului Călmățui cu Dunărea, în incinta îndiguită Călmățui—Gropeni din județul Brăila, se amenajează cea mai mare orezărie din țară, care va cuprinde în final o suprafață de 5 400 ha — în mare parte soluri sărăturoase, slab productive. În prima etapă au fost date în folosință 3 000 de hectare.

● **La Uzina chimică din Năvodari** a început montajul utilajelor la o nouă linie tehnologică, a cărei producție va atinge cifra de 200 000 tone acid sulfuric anual. În cadrul planului de extindere a întreprinderii se mai construiesc două linii pentru producerea acidului fosforic, cu o capacitate anuală de 120 000 tone, o instalație pentru măcinarea și depozitarea fosforitelor și o secție de granulare a superfosfatului.

● **La Combinatul petrochimic-Pitești** a început să producă, înainte de termen, instalația de separare a aerului cu o capacitate de 176 mc azot pe oră. Instalația funcționează la parametrii prevăzuți în proiect. Azotul obținut în stare gazoasă sau lichidă este întrebuințat în combinat.

● Anul acesta **Uzinele „Victoria"-Călan** au livrat în diferite țări ale lumii cu 62 700 tone mai multă fontă decît în 1967. Îndeplinindu-și ritmic sarcinile de plan colectivul uzinei a obținut în primele 10 luni din 1968 economii și beneficii cu 16 000 000 lei mai mult decît era planificat.

● În vecinătatea monumentalului edificiu al universității din Craiova **a început construcția teatrului național.** Clădirea va cuprinde, pe lîngă sala de spectacole cu 650 de locuri, săli de repetiții, cabine pentru actori, foaiere, diferite ateliere etc. Accesul spectatorilor în teatru se va face din două artere principale de circulație — străzile Alexandru Ioan Cuza și Calea București. Potrivit proiectelor, finisajele interioare vor fi executate din placaje din travertin, plăci de marmură, tîmplărie metalică. Iluminatul de producție, condiționarea aerului și schimbarea decorurilor se va realiza cu instalații dintre cele mai moderne.

● **La Combinatul siderurgic din Hunedoara** s-a construit o hală destinată pregătirii utilajului de turnare a oțelului electric și înalt aliat. Ea dispune de 2 600 mp suprafață utilă, trei poduri rulante de mare capacitate și alte instalații aferente, care vor servi la confecționarea lingotierelor pentru turnarea oțelului elaborat la cuptoarele vechi. Tot aici, a început asamblarea și montarea primului cuptor electric de 50 de tone, care va începe să producă în prima parte a anului viitor.

(Urmare din pag. 6)

proporții diferențiate față de valoarea producției contractate, astfel:

— pentru producția de cereale boabe și de legume pînă la 35%;

— pentru plante tehnice, oleaginoase, medicinale și aromate pînă la 40%;

— pînă la 45% din valoarea animalelor, păsărilor și produselor animaliere contractate.

Se creditează valoarea de contractare stabilită pe baza prețurilor de contractare.

Creditele de producție pe termen scurt se acordă într-o proporție mult mai mică, fie pentru cheltuielile de producție din trim. IV, în cazul în care nu s-au încheiat încă contractele, fie și în alte perioade ale anului pentru produse care nu se contractează. Spre deosebire de avansurile în contul producției contractate, creditele de producție sînt purtătoare de dobînzi.

Avansurile în contul producției contractate se rambursează la predarea produselor contractate din sumele achitate de către organizațiile socialiste contractante, prin reținerea direct de către bancă a avansului, fără ca aceste sume să mai treacă prin contul cooperativei.

Prin această practică s-a urmărit ca avansurile să fie utilizate pentru cheltuielile de producție prevăzute în planul de producție și financiar aprobat al C.A.P., cum ar fi: cheltuieli de producție, plăți de avansuri în contul zilelor-muncă prestate, repartizări la fonduri (la fondul de acumulare și la fondurile social-culturale), alte cheltuieli. Sumele acordate ca avans se virează, fie pe măsura nevoilor, fie la datele indicate de cooperative în cererea de avans, în contul cooperativei (în contul de decontare și în contul pentru investiții).

Potrivit actualului sistem, suma mijloacelor date cu împrumut de către bancă sub forma avansurilor în contul producției contractate nu se acordă în funcție de necesitățile reale de mijloace ale cooperativei, ci potrivit unei anumite proporții față de valoarea producției contractate, deci față de eventualele încasări — proporție care în nici un caz nu depășește 45% din încasările viitoare. Pentru unele cooperative, mijloacele astfel împrumutate sînt insuficiente, iar pentru altele sînt mai mult decît necesare, deoarece suma împrumutului care se acordă nu se fixează în funcție de situația reală a cooperativei, ci potrivit unor criterii procentuale unice pe țară. În altă ordine de idei, acest mod de acordare a împrumuturilor (sub formă de avansuri) nu ține seama de fondul de rulment propriu existent în multe cooperative.

După părerea noastră modul de repartizare-utilizare a sumelor primite de la bancă prezintă unele imperfecțiuni și anume:

- În primul rînd, se acordă într-o proporție unică, pentru toate cooperativele, față de valoarea producției contractate, fără să se țină seama dacă sînt suficiente sau prisosesc.
- În al doilea rînd, în sfera acestui fel de împrumut sînt cuprinse și prelevăriie la fondul de acumulare. În acest fel, fondul de acumulare se constituie mai înainte ca producția agricolă să fi fost obținută și să se fi realizat, deci fără o legătură directă cu crearea și realizarea produsului. Deoarece fondul de acumulare se utilizează în cursul anului pentru finanțarea investițiilor sau sporirea rezervelor de producție, înseamnă că sporirea fondurilor de producție nu se face în legătură nemijlocită cu rezultatele certe ale activității de producție.
- În al treilea rînd, avansurile acordate de către bancă nefiind purtătoare de dobînzi, sînt lipsite de puterea de stimulare și cointeresare a cooperativei în folosirea lor economicoasă.

În consecință, considerăm că **sistemul actual de acordare a împrumuturilor bancare trebuie îmbunătățit în sensul corelării lui corespunzătoare cu cheltuielile de producție pentru care de fapt se acordă, cu situația concretă a fiecărei cooperative în parte și cu modul de realizare a veniturilor bănești. Indiferent de formele concrete în care se acordă împrumutul bancar, el trebuie să posede calități de instrument economic și să acționeze asupra cooperativelor numai și numai sub aspect economic. Astfel, obiectul creditării trebuie să-l constituie cooperativa ca unitate productivă cu precizarea unei sfere bine delimitate a cheltuielilor pentru acoperirea cărora se acordă împrumutul bancar. După părerea noastră, este mult mai nimerit să se solicite trimestrial creditele necesare, deoarece, ținînd seama de prevederile planului de producție și financiar anual, cu defalcarea pe trimestre, se pot lua în considerare și acțiunile noi ce pot apărea pe parcurs, fie cu privire la extinderea unor culturi, fie cu privire la sporul de venituri.**

Pornind de la soldul împrumuturilor existent la începutul trimestrului, la care se adaugă cheltuielile de efectuat în cursul trimestrului, din care se scad veniturile de realizat, precum și fondul de rulment propriu, se poate obține soldul creditelor la sfîrșit de trimestru. **Prin compararea soldului de sfîrșit cu cel de început stabilim, fie necesarul de credite, fie posibilitățile de rambursat în cursul aceluiași trimestru.**

În suma cheltuielilor ce urmează a se înscrie în cererea de credite pe baza planului de producție considerăm că ar fi mai bine să fie cuprinse toate plățile curente de producție, inclusiv avansurile bănești ce se prevăd a se acorda cooperatorilor în contul zilelor-muncă planificate a fi prestate, precum și plățile obligatorii scadente către bugetul statului, A.D.A.S., fondul de pensii și rambursările de credite.

Pentru evitarea operațiunilor inutile, precum și pentru o mai reală reflectare a situației cooperativei prin mișcarea creditului bancar, cooperativelor agricole li se poate deschide un cont curent de bază, în care să se păstreze atît mijloacele proprii, cît și să se evidențieze în mod operativ acordarea și rambursarea creditului. În felul acesta, împrumutul planificat și solicitat s-ar acorda numai în zilele în care contul curent de bază are sold debitor, dar numai în limita prevăzută în cererea de credite aprobată. În cazul în care, la sfîrșitul trimestrului, soldul debitor al acestui cont depășește limita de creditare aprobată, diferența se consideră credit restant, pentru care se plătește o dobîndă sporită.

Rambursarea creditului se poate prevedea pe măsura efectuării încasărilor din realizarea producției, dar rambursările trebuie prevăzute în așa fel încît, din încasări, cooperativele să-și poată reține amortizarea și repartizările la fondul de acumulare prevăzute diferențiat pe trimestre. Practic, rambursarea are loc prin simpla înregistrare a încasărilor în creditul contului curent de bază.

Aurel GIURGIU
CLUJ

---

[1]) În cheltuieli au fost cuprinse atît cheltuielile bănești pentru producție (care în mod obișnuit sînt evidențiate în contul 8 — deci inclusiv impozitele, taxele și primele de asigurare) cît și avansurile bănești acordate cooperatorilor. Nu au fost cuprinse repartizările făcute în cursul anului pentru fondul de acumulare sau pentru rambursarea creditelor scadente.

Pe un șantier de îmbunătățiri funciare

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

LAMINATE

METRU CONTRA TONĂ

APROAPE ÎNTREAGA PRODUCȚIE de oțel se transformă pînă la urmă în diferite tipuri de laminate finite (profile, tablă, țevi, oțel beton etc.), care în cea mai mare parte intră fără prelucrări în componența mașinilor, construcțiilor sau a altor obiecte. **Principalul criteriu după care proiectantul se orientează la alegerea dimensiunii laminatului este rezistența acestuia.** Calculînd, de exemplu, elementele unei grinzi din beton armat, proiectantul va constata că armătura acestuia suportă un efort de tracțiune de 9000 kg, ceea ce la un coeficient de siguranță adecvat situației concrete, corespunde unei rezistențe la rupere de 22.500 kg. Cunoscînd că rezistența admisibilă la rupere a oțelului beton din OL 38 trebuie să fie de 38 kg/mm², rezultă că armătura acestei grinzi va trebui să aibă o secțiune de cel puțin 22.500/38 = 590 mm², care la rîndul ei se poate realiza cu două bare din Ø 19,4 mm. Această din urmă dimensiune corespunde cu diametrul minim admis de STAS pentru oțel beton Ø 20 mm.

Ce se întîmplă în realitate? Proiectantul nu este singurul care-și ia măsuri de siguranță, ci și producătorul de oțel și cel de laminate. De aceea, oțelul destinat armăturilor amintite va avea de regulă o rezistență mai mare decît 38 kg/mm², putînd ajunge la multe șarje pînă la 45 kg/mm²; diametrul barelor nu va fi de 19,4 mm ci mai mult, putînd ajunge, de exemplu pînă la 20,5 mm, admis de STAS. Există deci posibilitatea ca rezistența la rupere a barelor de oțel beton din grinda luată ca exemplu să se ridice la $2 \times 45 \cdot (20,5)^2 \cdot \pi/4 = 29\,600$ kg ceea ce față de necesarul de 22 500 kg reprezintă un plus de 32%. Acest plus reprezintă o cantitate de oțel fără întrebuințare, ale cărui însușiri de rezistență nu sînt solicitate niciodată.

Cifra de 32% deși posibilă și întîlnită de multe ori, nu este totuși o cifră medie. **Unele investigații selective au arătat că media fenomenului analizat aici se situează în practică în jurul nivelului de 10—15%, acesta ilustrînd însă o pierdere efectivă. Totodată se întrevede posibilitatea de aplicare a unor măsuri care, chiar dacă nu vor elimina cu totul aceste pierderi, vor reduce cu cel puțin 5% surplusul de metal depozitat inutil în obiectele care l-au înglobat la constituția lor.**

Care sînt aceste măsuri? Ele se împart în două grupe. Prima dintre ele privește **concepția pe care se sprijină condițiile standardelor privind rezistența și dimensiunile laminatului.** În loc de a se referi la rezistența tipului de oțel, standardele ar trebui să prescrie rezistența la rupere în kg., a fiecărei dimensiuni în parte: pentru oțelul beton Ø 20 din OL 38 de pildă, ar corespunde cel puțin 11.250 kg. În acest caz standardele n-ar mai trebui să prescrie dintre dimensiuni decît pe acelea care servesc altor obiective decît rezistenței cum ar fi, diametrul interior al țevilor sau dimensiunile exterioare ale grinzilor profilate. Diametrele oțelului beton, grosimea pereților țevilor sau grinzilor profilate n-ar mai trebui standardizate cu toleranțe între limite, ci ar servi eventual numai la nominalizarea sortimentului.

A doua grupă privește **unitatea de măsură a producției de laminate.** În loc de a se măsura în tone, producția de laminate ar trebui măsurată în unități specifice valorii de întrebuințare a fiecărui sortiment (metri liniari pentru țeavă, oțel beton și profile, metri pătrați pentru tablă etc.). În tone ar rămîne să se măsoare numai semifabricatele utilizate în producția de laminate cum sînt bramele, țaglele, platinele și altele. Prețurile comparabile și prețurile de vînzare ale laminatelor finite ar trebui de asemenea să fie stabilite după caz pe unitățile lor specifice de măsură, metri liniari sau metri pătrați.

În ajutorul schimbărilor propuse ar veni posibilitatea de a le integra în sistemul de cointeresare materială personală și colectivă. Formațiile de laminoriști în acord vor putea să producă din același semifabricat o cantitate mai mare de metri liniari sau de metri pătrați de laminate, iar întreprinderea ca atare va putea să reducă costurile materiei prime pentru unitatea de produs. Noua situație înlătură și aspectul contradictoriu existent între interesul întreprinderii de a produce tonaj de laminate și interesul economiei de a produce din aceeași tonă de oțel o cantitate cît mai mare de laminate cu valoare de întrebuințare corespunzătoare. Îmbunătățirea concordanței între interesele economiei în ansamblu, ale întreprinderii și ale executanților individuali, ridică eficiența formei de cointeresare materială.

Introducerea ambelor grupe de măsuri este totuși legată de greutăți multiple, cele mai multe fiind însă de natură administrativă sau chiar psihologică și nu de natură tehnică. Dacă luăm în considerație că cel puțin trei sferturi din producția de laminate a anului 1970 corespunde grupei de produse la care ne-am referit, rezultă că **economia de metal ce se poate obține pe căile analizate se ridică la cca. 200.000 tone anual.** Este sigur că eforturile necesare pentru a aplica grupele de măsuri propuse, antrenează numai cheltuieli relativ mici, care față de economia scontată reprezintă doar o fracțiune neglijabilă.

ing. W. MENDELSOHN

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• TEHNOFORESTEXPORT a livrat 2 180 vagoane convenționale cu mobilă: 1 940 vagoane în U.R.S.S., R. P. Polonă, R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, R. D. Germană, R. P. Mongolă și 240 vagoane în R. F. a Germaniei, Franța, Anglia, S.U.A., Olanda, Suedia, Norvegia, Danemarca, Belgia, Elveția. Au fost livrate de asemenea săniuțe în R. F. a Germaniei, Danemarca, Olanda; lăzi și butoaie în U.R.S.S., Japonia, R. F. a Germaniei, Cipru, Italia, Anglia, Egipt, Izrael; articole de uz casnic în Anglia și S.U.A.; uși și ferestre în R. P. Ungară și R. S. Cehoslovacă. Contracte încheiate în luna octombrie a.c. pentru exportul de mobilier și diverse alte produse totalizează circa 30 milioane lei valută. Parteneri sînt firme din R. S. Cehoslovacă, R. F. a Germaniei, Olanda, Franța, Danemarca.

• ROMTRANS. — În prima decadă a lunii noiembrie au fost livrate la export prin portul Constanța 14 630 t ciment cu destinația Brazilia și Insulele Azore; 2 515 t azotat de amoniu și 3 600 mc cherestea în Franța, precum și alte mărfuri în diverse țări. Din import au sosit în aceeași perioadă 4 200 t laminate din Japonia; 10 000 t minereu de fier din Brazilia; 735 t bumbac puf din Siria pe vasul românesc „Petrila" și alte mărfuri din diverse țări. Din U.R.S.S. au fost importate pe cale terestră: 240 t cocs de turnătorie; 10 150 cocs furnal; 6 540 t cărbuni; 25 340 t metale diverse, 10 270 t apatită, 52 970 t minereu de fier.

• MAȘINEXPORT va livra către o firmă din Sudan 60 transformatoare de distribuție. La tîrgul de toamnă de la Leipzig din acest an a fost perfectat un contract pentru exportul a 9,9 mil. baterii electrice de diferite tipuri, cu termen de livrare în 1969.

• ROMÂNOEXPORT. — A încheiat contracte pentru livrarea de tricotaje în Libia, nasturi în U.R.S.S., perii în R.F.G., pînză pentru articole de camping în Suedia.

• METALIMPORT va livra unor firme din Izrael 850 t profile I și U și va importa 4 940 t tablă zincată din Anglia; 3 980 t tablă cositorită din R. F. a Germaniei; 800 t tablă cositorită electrolitic din Belgia; 3 690 t tablă cositorită la cald din Olanda.

• AGROEXPORT va exporta 505 t semințe coreandru în Ceylon și Anglia; 65 t semințe de mac în Izrael și R. F. a Germaniei; 1 120 t semințe de sorg în Austria și Elveția; 433 t plante medicinale în Elveția, Franța, R. F. a Germaniei, Spania, Belgia; 3 000 t mazăre în Belgia, Elveția, Italia, Olanda, R. F. a Germaniei; 37 500 t porumb în Anglia, Austria, Elveția și Liban.

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

ODIHNA ÎN SERVICIUL PRODUCTIVITĂȚII

ÎNTRERUPEREA PROCESULUI DE MUNCĂ, la anumite intervale, în scopul menținerii capacității de lucru și al satisfacerii necesităților fiziologice și de igienă personală ale executantului, s-a dovedit, în practică, necesară la toate procesele de muncă. Eficiența acestor întreruperi depinde în mare măsură de modul în care este organizat, înțelegînd prin aceasta frecvența, durata, conținutul și repartizarea lor în decursul zilei de muncă.

Modul în care este rezolvată această problemă în unele întreprinderi din țara noastră arată că la baza stabilirii și organizării timpului pentru odihnă au stat criterii diferite. Astfel, la operații cu specific asemănător, presupunînd deci un grad de oboseală similar, timpul de odihnă pe schimb este destul de diferit. De exemplu, la unele operații de țesut lînă și mătase, timpul de odihnă este de 24 minute, iar la operații de țesut in sau cînepă, numai de 15 minute. De asemenea, la operația de îmbuteliere mecanizată a berei, timpul de odihnă este de 15 minute, iar la operația de îmbuteliere mecanizată a laptelui, de 22 minute. La operațiile de strunjire, timpul de odihnă variază de la simplu la dublu. În ce privește organizarea pauzelor, numărul lor pe schimb se situează în limite destul de largi (de la o pauză — la operațiile de calandrare și vulcanizare a articolelor de cauciuc, transport în subteran — la 29 pauze cu durate diferite, la abataj cameră).

Aceste exemple subliniază necesitatea aplicării **unor criterii unitare** de stabilire și organizare a pauzelor pentru odihnă și necesități firești.

● O „valoare de așteptare"

METODA DE A STABILI un timp global pentru odihnă, fără repartizarea lui în cursul zilei de muncă, face ca întreaga structură organizatorică a procesului de muncă să fie lipsită de precizie și de un ritm regulat lăsînd, în același timp, nefolosite acele rezerve de productivitate care pot fi valorificate printr-o anumită alternare a muncii și odihnei.

Stabilirea corectă a duratelor pauzelor de odihnă și repartizarea rațională a acestora pe tot parcursul schimbului de muncă diminuează influența oboselii și permit menținerea capacității de muncă la un nivel ridicat, fapt ce se repercutează nemijlocit asupra eficienței activității productive.

Avantajul aplicării unor pauze scurte ne este sugerat de exemplul următor, citat în literatura de specialitate. În condițiile unei singure pauze de 15 minute, analiza timpului de muncă a arătat că circa 11% din acesta era consumat ca pauze arbitrare, iar circa 7,6% era folosit pentru lucrări de pregătire, încheiere și deservire a locului de muncă (lucrări ajutătoare). După introducerea pauzelor scurte (de cîte 5 minute, amplasate după fiecare 55 minute de muncă — 6 pauze x 5 min. 30 minute), care reprezentau circa 6% din timpul de muncă, lucrările ajutătoare și pauzele arbitrare au fost restrînse de la 18,6% cît reprezentau la început, la 8,9%, mărindu-se, astfel, timpul operativ de la 81,4% la 85,1%. Datorită eficienței pauzelor reglementate, productivitatea muncii pe zi a crescut cu circa 2%.

Introducerea unor pauze de scurtă durată rezultă și din considerentele organizării raționale a fluxului de activitate. Astfel de pauze au avantajul că permit nu numai menținerea ritmului normal de muncă și a caracterului coordonat al mișcărilor, ci și ridicarea lor la un nivel în concordanță cu legile fiziologice ale postacțiunii. Pe de altă parte, **numeroase cercetări au arătat că pauzele scurte și organizate au — pe lîngă o „valoare de refacere" (prin creșterea productivității muncii după fiecare pauză) — și o „valoare de așteptare", prin stimularea unei productivități mai mari înainte de pauză.** Apropierea pauzei permite „o stimulare a voinței", deoarece se contează pe efectul refacerii din timpul pauzei. Aceste aspecte de natură psihologică și fiziologică au o importanță deosebită pentru sporirea productivității muncii.

Sarcina practică constă atît în **determinarea duratei, cît și în repartizarea pauzelor**; se poate afirma, chiar, că **modul de repartizare a pauzelor este mai important decît durata lor.**

După cum se știe, în conformitate cu **legea generală a variației productivității muncii,** curba tipică a productivității este caracterizată prin faptul că muncitorul nu-și începe activitatea productivă cu întreaga sa capacitate de muncă, datorită inerției de adaptare la reacțiile fiziologice ale organismului; capacitatea sa de muncă este pe deplin folosită abia după 1...2 ore. În funcție de genul de muncă, aceasta se poate menține la un nivel ridicat un timp oarecare, după care începe să scadă treptat pînă la sfîrșitul schimbului de muncă. Deci, la repartizarea pauzelor, este necesar să se țină seama de această curbă, introducîndu-se pauzele în perioadele în care capacitatea și respectiv productivitatea tind să scadă.

În literatura de specialitate se fac numeroase recomandări cu privire la stabilirea timpilor de muncă și de odihnă, care se aplică, de la caz la caz, în funcție de caracterul muncii.

La organizarea pauzelor este necesar să se țină seama ca atunci cînd în cursul executării unei operații există și un timp de întreruperi condiționate de tehnologie sau de organizarea muncii, pe cît posibil și indiferent de conținutul său, timpul de odihnă să fie suprapus — total sau parțial — cu acest timp. **Una dintre posibilitățile de menținere a capacității de muncă, atunci cînd organizarea producției o permite, o constituie și alternarea diferitelor acțiuni de muncă, respectiv alternarea operațiilor.** Mutarea executantului, în cursul unui schimb de muncă, de la o operație la alta, este recomandabilă acolo unde se efectuează operații simple, uniforme, care se repetă de multe ori, ca, de exemplu, la lucrul pe bandă.

● Confluența solicitărilor fizice și psihice

PRINTRE METODELE de stabilire a timpului de odihnă, o largă răspîndire o au metodele de **determinare analitică,** pe baza factorilor care influențează gradul de oboseală. Una dintre acestea a fost experimentată cu rezultate bune și în unele întreprinderi din țara noastră; ea ține seama de o serie de factori principali care determină gradul de oboseală și anume: efortul fizic (prin solicitare dinamică); solicitarea statică; încordarea nervoasă intensă; încordarea organelor de simț; frecvența mișcărilor; monotonia muncii; temperatura, umiditatea și radiațiile termice; impurificarea aerului; zgomotul de producție; vibrațiile, rotațiile și șocurile; iluminatul. Factorii de oboseală, pentru fiecare lucrare, se determină individual.

Prin această metodă se pornește de la faptul că atît **determinarea gradului de oboseală a executantului** (datorită pe de o parte acțiunii fiecărui factor separat, iar pe de altă parte, acțiunii concomitente a mai multor factori), cît și a **timpului necesar pentru odihnă și necesități firești,** nu sînt posibile fără stabilirea anumitor grade și criterii pentru fiecare factor în parte.

Pentru stabilirea timpului de odihnă și necesități firești sînt în curs de elaborare tabele de normative privind fiecare factor de influență, însoțite de unele precizări, pentru a fi mai ușor folosite în practica normării muncii.

Timpul necesar pentru odihnă și necesități firești poate fi stabilit pe baza determinării influenței exercitate, atît de fiecare factor al oboselii, arătat mai sus, cît și de combinarea variată a acestora.

Metodologia de calcul, în cazul în care se execută aceeași operație, este următoarea:

1. Se stabilește cota procentuală de timp de odihnă și necesități firești pe operație (C_{on}), pe baza cotelor procentuale de astfel de timp — rezultate în urma analizei condițiilor de la locul de muncă — cu ajutorul relației (1):

$$C_{cn} = \sum_{i=1} C_{on_i} \qquad (1)$$

în care C_{on} este cota procentuală de timp de odihnă și necesități firești determinată de factorii existenți la locul de muncă respectiv (i fiind numărul curent al factorului, conform tabelului centralizator).

2. Se stabilește timpul de odihnă și necesități firești pe operație (t_{on}'), în minute-om, cu relația (2):

$$t'_{on} = \frac{T'_P \times C_{on}}{100} \qquad (2)$$

în care T'_p reprezintă timpul productiv pe operație, în minute-om.

3. Se calculează durata operației după introducerea timpului de odihnă și necesități firești (T'), în minute-om, cu relația (3):

$$T' = T'_p + t'_r + t'_o \qquad (3)$$

în care t'_o reprezintă cota parte din timpul de întreruperi condiționate de tehnologie și de organizarea muncii, în mi-

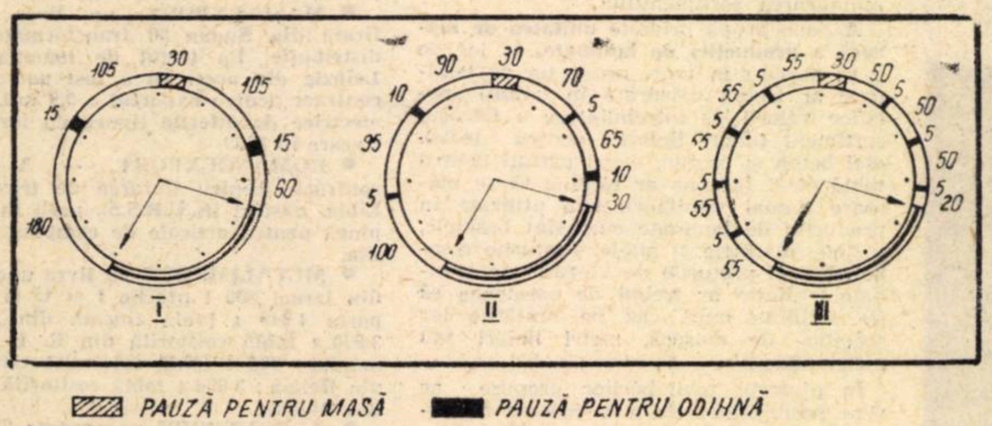

PAUZĂ PENTRU MASĂ — PAUZĂ PENTRU ODIHNĂ

— Schema I, se poate aplica în cazul unei munci cu ritm liber și fără efort mare (2 pauze de 15 minute); schema II, în cazul unei munci cu ritm liber și efort mare (4 pauze; 2 de 10 minute și 2 de 5 minute); schema III, se aplică în cazul unei munci cu ritm reglementat necesitînd activitate continuă (de exemplu, munca la bandă; cel puțin 7 pauze scurte de 5 minute).

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. DUMITRU MIHAI

COLIBAȘI... Un nume care automat îl asociezi primului autoturism românesc, însă el îți amintește totodată de una din rădăcinile mai vechi ale industriei noastre constructoare de mașini: Uzina de piese auto. Am avut bucuria să aflu că în ziua cînd îi călcam pragul, al doilea vagon cu cutii de viteză luase drumul străinătății (în cadrul colaborării directe cu Regia „Renault"), iar alte asemenea piese își așteptau rîndul la încărcare. Eveniment important și prilej de satisfacție a datoriei împlinite, oglindită pe chipurile celor prezenți și în zîmbetul modest al inginerului Dumitru Mihai, directorul general al uzinei.

Aflasem — cu indiscreția gazetarului — că pe interlocutorul meu îl pasionase pe vremuri aviația, și că doar o întîmplare îl statornicise printre treburi mai.. pămîntene.

● Încercați cumva regretul „înălțimilor" abandonate înainte de a le fi putut atinge la bordul unui avion?

— Nu, pentru că am surmontat înălțimi cu alte aparate decît cele ce-mi înflă[...] dolescenței. Dir[...] milor și compl[...] aparate la cîrm[...] te, îmi dau sa[...] parcă nu le-aș [...]

● Cîn[...] complexit[...] feriti?

— În primul [...] varietate a pr[...] noastre.

● O di[...]

— Cred că d[...] unii beneficiari [...] (uneori substanț[...] produse, fapt ce [...] tăți multiple, î[...] gramarea produc[...]

● Ați [...] ciari și n[...] mic de fur[...] crede...?

— Ba nu. V[...] decît că p[...] mare de re[...] gistrăm, în [...] se datorează în [...] zorilor care ne [...] le cu vicii ascun[...] le putem descop[...] mentul intrării [...] la tratamentul [...]

● Totu[...] context de[...] cut vreo î[...]

-om, peste care nu se suprapune
ul de odihnă.
Se calculează numărul de operații pe
nb (n) — după introducerea timpu-
de odihnă și necesități firești — cu
ia (4) :

$$n = \frac{T_M}{T'} \quad (4)$$

are T_M este durata schimbului de
că, în minute-om.
Se stabilește apoi timpul de odihnă
ecesități firești pe durata schimbului
muncă (t_{on}), în minute-om, cu ajutorul
iei (5) :

$$t_{on} = n \times t'_{on} \quad (5)$$

ultimii ani, Comitetul de Stat pen-
Probleme de Organizare și Salarizare
propus ca, în colaborare cu Institutul
igienă al Ministerului Sănătății și cu
ultarea Institutului de psihologie al
demiei, să treacă la studierea acestei
bleme și să elaboreze indicații meto-
gice prin care să fie reglementată u-
r, pe baze științifice, mărimea și mo-
de organizare a timpului de odihnă
ecesități firești. Forma de proiect a
tor indicații metodologice, întocmită
consultarea a numeroși specialiști, a
verificată la unele locuri de muncă
cadrul unor întreprinderi.

xperimentările făcute au arătat că, a-
unde metodologia s-a aplicat cu a-
ie — stabilindu-se și organizîndu-se
pul de muncă, pe baze analitice — s-a
nut o creștere a productivității mun-
sau — la același nivel de productivi-
— calitatea produselor s-a îmbună-
. Astfel, în industria lemnului, la o-
ațiile șlefuit mobilă și curbat rame
tru scaune, productivitatea a crescut
14% și respectiv 8% ; în industria po-
afică, la operația cusut cu ață, pro-
tivitatea a crescut cu circa 4%.
ultatele obținute din cercetările în-
în țara noastră, demonstrează
ătatea cunoașterii caracteristicilor
ologice ale muncii, în vederea adoptă-
unor măsuri raționale privind regimul
muncă și odihnă, care conduce la creș-
ea eficienței activității productive.

Octavian DUMITRESCU

DOCUMENTAR

SECRETUL SUCCESULUI : DECIZIA

WYNNE ROBERTS, specialist cu o carte de vizită apreciată printre organizatori, afirmă în mod plastic că între o decizie bună și una foarte bună, diferența poate fi de milioane de lei. Poate că aprecierea să supraliciteze realitatea, însă importanța deciziei, prin prisma implicațiilor ei în acțiune, nu poate fi constatată. Aceasta este și explicația preocupărilor crescînde pentru problemele procesului de luare a deciziilor. **Decizia** este definită ca fiind o linie de acțiune conștient aleasă dintr-un număr anumit de posibilități în scopul de a ajunge la rezultatul prevăzut. Din această definiție pot fi reținute trei idei importante. În primul rînd, decizia presupune o alegere pe baza unei informații ample ; dacă nu există decît o singură posibilitate, nu este nevoie de o decizie, ea se impune de la sine. În al doilea rînd, ea implică un proces mintal, însă cu toate că aspectele logice sînt foarte importante, acest proces este influențat și de factori emoționali și subconștienți. În sfîrșit, decizia are un scop : ea este luată pentru a încerca să se atingă un obiectiv, indiferent de natura lui.

În funcție de conținutul lor, deciziile pot fi **strategice** — privind stabilirea relațiilor între întreprindere și mediul înconjurător ; **organizatorice** — cu privire la structura întreprinderii ș.a. ; **curente** — care se referă la problemele de conducere operativă a întreprinderii. Deși deciziile strategice formează elementul determinant al reușitei unei întreprinderi, deciziile curente tind să aibă prioritate, datorită următoarelor motive : sînt aduse rapid în atenția principalului agent de decizie de către personalul de nivel inferior ; sînt frecvente și au un volum important ; numeroși conducători de întreprinderi s-au obișnuit cu ele datorită antecedentelor cînd funcționau la nivelurile inferioare ale conducerii.

Pe firul Ariadnei

Luarea deciziilor este un proces deosebit de complex, în cadrul căruia se relevă existența mai multor etape :

Separarea problemei de rezolvat de sarcina curentă pe care fiecare salariat este obligat să o realizeze. Această primă etapă a elaborării deciziei este adesea neglijată ; dar nici un ansamblu de metode, oricît de bine ar fi pus la punct, nu va putea să se substituie efortului omenesc necesar pentru a defini schema de bază care să permită înțelegerea situației.

Determinarea gradului de noutate al problemei și definirea tipului acesteia : problemă de descoperire, de metodă, de procedură etc. Eroarea cel mai des întîlnită este de a considera o situație specifică, ca și cum ar fi o situație unică.

Precizarea în timp și spațiu a problemei și definirea acesteia pe baza analizei informațiilor de care dispunem la un moment dat. Semnificativ pentru această etapă este volumul mare de informații care se colectează și a căror utilizare trebuie făcută cu multă grijă.

Analiza faptelor, a informațiilor de care se dispune. Se formulează răspunsuri la întrebările clasice : pentru ce ? care ? unde ? cine ? ce ? etc. După aceea, se dezvoltă analiza, cu care prilej sînt avute în vedere : utilizarea experienței, intuiției și bunului simț ale celui care face analiza ; stabilirea apropierilor, a contrastelor și a ordinei în care se înscriu anumite forme ; gruparea și ordonarea ce trebuie verificate : efectuarea unui inventar cît mai complet de idei pentru a găsi o serie de soluții de rezolvare optimă ; transformarea situației particulare în una cu caracter general și individualizarea acesteia ; studierea unor domenii aparent fără legătură cu domeniul analizat.

Alegerea soluției, ținînd seama de riscuri, costuri, perioada de aplicare și valorificare. Este etapa crucială a procesului de luare a deciziei, iar optimizarea reprezintă postulatul fundamental.

Cea mai mare dificultate a realizării optimizării o constituie transpunerea fenomenului într-un model matematic care presupune : stabilirea factorilor determinanți ai fenomenului real și interacțiunea lor, determinarea criteriului de apreciere a optimului și cuprinderea lui într-o funcție matematică de eficiență economică previzională, construirea modelului matematic care definește fenomenul economic cu ajutorul factorilor ce pot fi influențați (rămînînd ca pentru factorii asupra cărora nu se poate acționa să se aprecieze global posibilitatea de apariție și sensul de influență).

Consumarea in acțiune

Calitatea unei decizii se verifică în efectele realizării ei în practică. Se consideră că pentru a transforma o decizie în acțiune este necesar mai întîi să se rezolve cîteva probleme : cine trebuie informat de decizie ? care sînt măsurile de luat ? cine va trebui însărcinat cu aceasta ? ce caracter vor trebui să aibă aceste măsuri pentru ca cei însărcinați să le ia, să fie în măsură să le realizeze efectiv ? Mijloacele de realizare a deciziei trebuie adaptate la capacitatea celor însărcinați cu aplicarea ei. Pe parcursul realizării deciziei conducerea trebuie să exercite un control continuu, care are menirea să asigure, pe de o parte, îndeplinirea ei întocmai, iar pe de altă parte, obținerea de informații utile pentru deciziile viitoare.

Procesul de luare a deciziilor este strîns legat de utilizarea unor **metode de conducere și organizare** adecvate, cum ar fi arborele de corelație, cercetarea morfologică, tehnica Delphi, metoda jocurilor, compararea valorilor actualizate, analiza prin mărimi interne de rentabilitate, metoda Marcovici de micșorare a riscurilor, metodele drumului critic (PERT, CPM etc.).

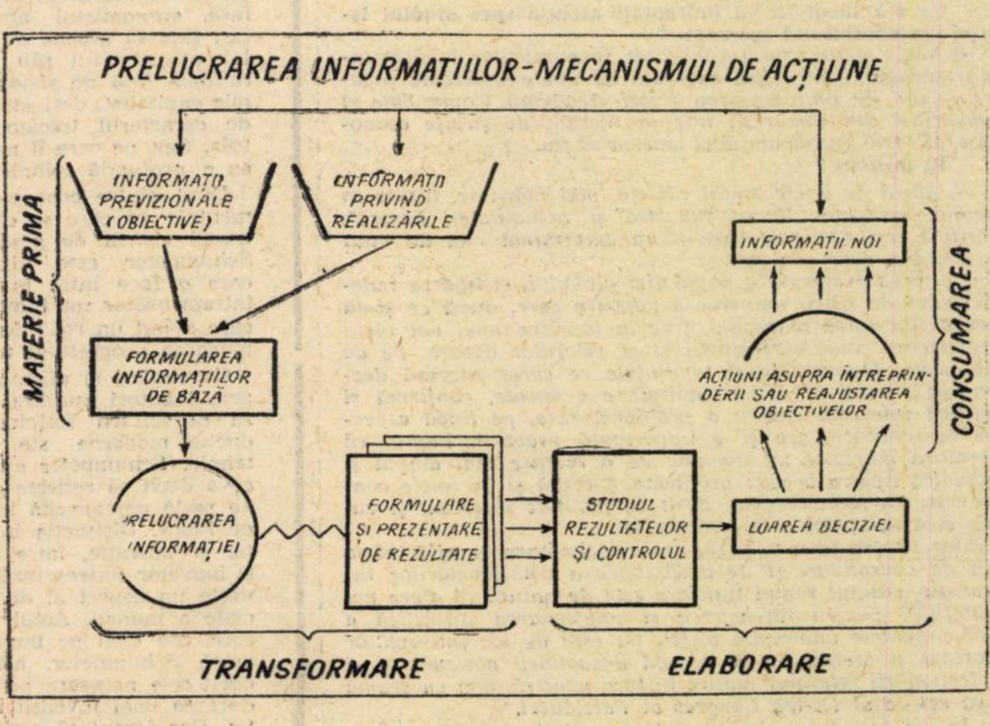

seră anii a-
iunile înălți-
tea acestor
ora iau par-
cții pe care
ealizat altfel

rbiți despre
la ce vă re-

la matva
ției unității

tate ?
ai ales că
schimbă des
cererile de
reează greu-
sebi la pro-

it de benefi-
amintit ni-
ri. Am putea

nu credeți
destul de
-l înre-
segmenți,
ncipal furni-
ează materia-
pe care nu
decît în mo-
fabricație,
etc.

iar în acest
uații, ați fă-
care de îm-

bunătățire a programării producției ?

— Personal mă preocupă în mod deosebit posibilitatea aplicări metodelor drumului critic. De altfel am și încercat o aplicare, cu ajutorul căreia am asigurat o mai bună continuitate a fluxului liniei de fabricație

● **Ați apelat în această aplicație la serviciile stației de calcul pe care am observat-o în uzină ?**

— Nu încă. Deocamdată o folosim numai la calculul salariilor și parțial, în gestiunea materialelor. Am simți însă nevoia serviciilor unui calculator.

● **Remarc deziderate legate de activitatea întreprinderii. Dar personal nu aveți nici unul ?**

— Chiar mai multe. Cea mai mare dorință a mea este însă aceea de a urma unele cursuri organizate de CEPECA.

● **Aș putea înțelege prin aceasta că vă lipsește în uzină materialul documentar de specialitate ?**

— Dimpotrivă. Dispunem de o bibliotecă mare cu asemenea lucrări. Un acces mai greu îl avem la publicațiile cotidiene care ne parvin foarte anevoie. Eu însă m-am referit la documentația și specializarea privind problemele de conducere.

Sînt dorințe pe deplin justificate pentru un cadru de conducere care a preluat în 1963 ca director o unitate cu destule carențe în organizare Stadiul actual mult îmbunătățit în care se găsește această uzină (cu peste 500 de salariați), i se datorează în mare măsură. A fost nevoie — după cum singur recunoaște — de o mînă forte și de mult entuziasm. De altfel, entuziasmul pentru această muncă îl caracteriza încă de pe vremea cînd, elev la școala industrială I.A.R.-Brașov și apoi student la Institutul Politehnic din aceeași localitate, și-a impus să-și valorifice în mod constructiv cunoștințele. A făcut-o întîi ca inginer, apoi inginer șef de atelier și de secție la Uzina „Tractorul", și-n prezent, ca director general la Colibași. Pentru rezultatele activității sale, a fost distins cu mai multe medalii, „Ordinul Muncii" cls. III-a și „Steaua Republicii" cls. V-a. Totuși, nu numără decît 41 de ani ; este căsătorit și are un băiat pe care-l dorește electronist.

Timpul liber ? Greu răspuns — îl pasionează alpinismul. Cînd nu-l poate practica, se consolează cu șahul și chiar cu pescuitul — generator de calm și propice meditației.

Viorica BABA

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

ACAD. VASILE MALINSCHI

Practica, problemele financiar-economice vă solicită, desigur, intr-un mod absorbant...

— *E adevărat, preocupările mele pentru cercetare și publicistică sînt deplasate pe planul al doilea, dar, ca și în alte împrejurări cînd am fost absorbit de probleme „practice", caut să nu pierd contactul cu cercetarea. Și dacă acest lucru cere unele eforturi suplimentare, în detrimentul repausului, satisfacția rezultatelor constituie mai întotdeauna o recompensă din cele mai generoase. Pentru că cele mai multe din cercetările și studiile pe care le-am întreprins au fost pornite, în primul rînd, din dorința de a-mi lămuri mie însumi unele probleme sau aspecte social-economice. Și lucrări mai vechi, cum au fost tezele pentru obținerea titlului de candidat și de doctor în economie s-au cristalizat, treptat, din asemenea porniri și preocupări.*

„...din dorința de a-mi lămuri unele probleme"

În 1958 ați publicat lucrarea „Marxism-leninismul și problema agrară", iar zece ani mai tîrziu „Studii agrare". Cît de vechi este interesul dv. pentru această sferă de probleme ?

— *Problema relațiilor și reformelor agrare mă preocupă de mai bine de trei decenii. În 1938 am abordat-o într-o lucrare relativ mai amplă, în 1947 i-am consacrat un studiu special, pentru ca abia în 1968 să pot ajunge la unele concluzii de sinteză de natură să poată fi aduse la cunoștința cititorului. Interesul pentru realitățile agrare ale Indiei mi-a fost trezit cu prilejul vizitării acestei țări prima dată, în toamna anului 1955. Dar abia după a doua vizită și o completare mai substanțială a documentării am putut să mă hazardez a prezenta unui public mai larg aspecte ale realităților agrare din India. Similar s-au petrecut lucrurile și în ceea ce privește problema agrară în Republica Arabă Unită, Japonia, Danemarca sau Suedia.*

Aceste studii au putut fi, cel puțin în parte, folosite la completarea cursului de „Economie agrară comparată", pe care l-am condus în ultimii ani la Academia de studii economice.

Ce v-a făcut să vă îndreptați atenția spre studiul istoriei învățămîntului economic ?

— *Ideea unui studiu consacrat începuturilor învățămîntului economic mi-a fost sugerată de unele probleme practice legate de reorganizarea fostei Academii Comerciale și Industriale din București într-un Institut de științe economice, al cărui rector am avut cinstea să fiu.*

În prezent ?

— *Afară de unele studii răzlețe, mai mărunte, lucrez în prezent la tema „Renta funciară și actualitatea agrară". Multiple sînt motivele care m-au determinat mai de mult să abordez acest subiect.*

Creșterea susținută a populației globului, cîștigarea independenței de către numeroase popoare care, după ce și-au cucerit libertatea națională, trec la făurirea unei noi vieți, actualizează rolul agriculturii și al relațiilor agrare. Pe de altă parte, fenomenele și tendințele ce caracterizează dezvoltarea agrară a țărilor capitaliste avansate, confirmă și justifică interesul pentru o problemă care, pe lîngă aspectele ei teoretice, are și o importanță practică. Faptul că literatura marxistă nu dispune de o lucrare mai amplă și temeinică asupra acestei probleme, grevată și de unele controverse, nu face, credem, decît să justifice interesul și curiozitatea științifică a cercetătorului.

Chiar pentru țara noastră, unde agricultura se află într-o fază de consolidare și de desăvîrșire a transformărilor intervenite, studiul rentei funciare este de natură să ofere noi posibilități pentru înțelegerea și soluționarea științifică a unor probleme vitale. De altfel, nu este de loc întîmplător interesul și atenția ce se acordă dezvoltării agriculturii și perfecționării relațiilor agrare în țara noastră, mai cu seamă după cel de al IX-lea Congres al Partidului.

V. E.

GÎNDIREA ECONOMICĂ ȘI INSTITUȚIONALIZAREA PROGRESULUI TEHNIC

„AM ÎNVĂȚAT DIN ISTORIE — spunea cunoscuta economistă engleză Joan Robinson — că invențiile tehnice au fost principalul izvor al dezvoltării ; majoritatea exercițiilor teoretice, însă, s-au făcut în termenii unei «stări date a cunoștințelor». Invențiile au fost considerate o problemă specială și dificilă : chiar dacă ea era abordată, raționamentele aveau în vedere două poziții cu stări diferite ale cunoștințelor, fiecare dintre aceste poziții fiind deja în echilibru. (Schumpeter, care a introdus în doctrina economică o ediție expurgată din Marx, a făcut ca sistemul său să depindă de invenții, dar el se cam îndepărtase de ortodoxie ; el nu și-a putut găsi un loc decît după ce Keynes deschisese drumul") [1]).

Am reprodus acest lung citat, fiindcă el sintetizează din punctul de vedere al gîndirii economice burgheze dilemele cu care aceasta a fost — și în mare măsură mai este încă — confruntată. Poate că ea a ajuns în impas din cauză că a neglijat decenii de-a rîndul să se adapteze fenomenelor noi care se acumulau în viața economică, fiind absorbită pe de o parte de problemele imediate care constau mereu în menținerea echilibrului economiei sau în refacerea lui după perioade de încălcare violentă a acestuia, iar pe de altă parte de strădaniile — unele fertile, altele mai puțin — de rafinare și „subtilizare" a unor raționamente al căror fond evolua foarte încet, teoria rămînînd astfel la o distanță din ce în ce mai mare față de realitate.

Citatul mai este remarcabil și pentru franchețea mărturisirii. Joan Robinson recunoaște aici cît de mult datorează gîndirea economică burgheză lui Marx. Ocolind miezul revoluționar al gîndirii marxiste, o serie de reprezentanți ai teoriei burgheze, mai ales în ultimul timp, susțin tot mai numeroase teze afirmate de Marx încă cu un secol în urmă.

Eroi ai istoriei economice

UN BUN CUNOSCĂTOR al operei lui Marx era Schumpeter, fără îndoială unul din cei mai remarcabili economiști burghezi, ai secolului al XX-lea. Una din operele sale importante — „Istoria analizei economice" — face adeseori impresia unui nesfîrșit dialog cu Marx. În același timp, însă, economistul austro-american ține să afirme cu orice prilej atașamentul său afectiv și rațional față de sistemul economic capitalist, deși este conștient de caracterul trecător al acestuia, fapt pe care îl mărturisește cu o profundă mîhnire.

Unul dintre conceptele fundamentale pe care se clădește întregul sistem de gîndire al lui Schumpeter este distincția pe care o face între inventator și întreprinzător sau inovator [2]), fiecare avînd un rol diferit în promovarea progresului tehnic.

Constatînd și afirmînd printre primii autori burghezi că la baza dezvoltării forțelor de producție moderne stă progresul tehnic, Schumpeter nu face altceva decît să reflecte o conexiune reală descoperită înaintea lui de Marx. Distincția între invenție și inovație, între inventator și inovator (întreprinzător) oglindește un aspect al diviziunii sociale a muncii. Actul de creație cere, așa cum pe bună dreptate arată Schumpeter, alte însușiri decît cele necesare pentru introducerea unei invenții în producție. Dar faptul că activitatea inventatorului, în sens larg, s-a constituit într-un compartiment special al diviziunii sociale a muncii nu justifică eliminarea ei din sfera economiei. Or, pentru Schumpeter, din punct de vedere economic progresul tehnic este numai ansamblul actelor întreprinzătorilor. Actele de progres tehnic ale oamenilor de știință și ale inventatorilor rămîn pentru el un factor exogen, ceea ce nu corespunde realității și nici practicii capitalismului. Încă de la începutul secolului nostru unele firme mari au început să creeze laboratoare, să angajeze oameni de știință salariați. Evident că, chiar din punctul de vedere al teoriei economice burgheze, o investiție nu poate fi considerată exogenă dacă este destinată sporirii profitului. Aceasta, pe plan microeconomic. Iar pe plan macroeconomic progresul științific și tehnic, deși în cazul științei nu integral, are un caracter strict endogen.

Mai apropiat decît Schumpeter de înțelegerea rolului progresului tehnic în dezvoltarea economică este A. P. Usher, autorul unei remarcabile istorii a tehnicii, pe care a consultat-o și Schumpeter. El scrie : „Adevărații eroi ai istoriei economice sînt oamenii de știință, inventatorii și exploratorii" [3]). Usher arată că progresul tehnic se datorește unui număr mare de oameni aflați în diferite poziții, ale căror rezultate nu sînt neapărat spectaculoase și de importanță imediată. În felul acesta progresul tehnic nu apare ca o succesiune de acte intermitente, sporadice, realizate de oameni aflați în poziții strategice, ci are un caracter relativ continuu. Studiul atent al dezvoltării forțelor de producție l-a adus pe Usher în imediata vecinătate a unei concepții materialiste asupra istoriei societății și a dezvoltării economice, în orice caz mai aproape decît Schumpeter.

Transformarea în grup social a inventatorului...

TREPTAT atît funcția inventatorului cît și cea a inovatorului (în sens schumpeterian) s-au instituționalizat.

Procesul instituționalizării funcției de inventator a început încă de pe vremea cînd Schumpeter abia făcea cei dintîi pași în cariera științifică.

Astăzi majoritatea marilor monopoluri au laboratoare și alte unități de cercetări științifice. Orientate mai ales spre cercetări aplicative, ele dețin un rol de prim ordin în realizarea de soluții tehnice noi, pe care apoi componentele organizatorice ale firmelor, care exercită funcțiile întreprinzătorului, le transformă în inovații.

În perioada capitalismului monopolist de stat, instituționalizarea activității inventatorului a depășit cadrul firmelor capitaliste, fie și gigantice. Caracterul aleator al investițiilor în cercetarea științifică, creșterea orizontului de timp al invențiilor și a dimensiunilor saltului de la invenție la inovație a făcut ca pînă și monopolurile cele mai mari să aibă reticențe în ceea ce privește finanțarea unora din proiectele științifice mai ample. În acest domeniu intervenția statului este deosebit de pronunțată.

Creșterea spectaculoasă a cheltuielilor de stat și particulare pentru cercetarea științifică, mărirea dimensiunilor unor laboratoare de cercetare au dus la ideea că numai marile firme — sau cel puțin cu preponderență marile firme — vor putea, în epoca noastră, să desfășoare o activitate științifică rodnică și eficientă. Schumpeter însuși era de această părere. Ca de atîtea ori, realitatea economică s-a dovedit însă a fi mai complexă decît logica gîndirii economiștilor. O serie de cercetări efectuate în ultimul timp de autori americani au dezvăluit un fapt surprinzător : inventatorii individuali continuă să reprezinte un factor important în fluxul invențiilor, un rol major revenind și întreprinderilor mici, pe care marile monopoluri tind să le achiziționeze în momentul în care au reușit să producă invenții apte de a pătrunde pe piață. Un economist american care se ocupă sistematic de economia cercetării științifice în S.U.A., constată chiar că „marile laboratoare industriale tind să devină surse minore de invenții majore (radical noi și importante din punct de vedere comercial sau militar) ; ele tind mai degrabă să fie surse majore de invenții — prin esența lor — «de perfecționare»" [4]).

...și a inovatorului

S-A INSTITUȚIONALIZAT considerabil și funcția întreprinzătorului (tot în sens schumpeterian). Este binecunoscut și larg descris în literatura de specialitate modul în care funcționează firmele mari și mici din țările capitaliste. Ceea ce Schumpeter atribuie unei singure persoane, dotată cu calități voliționale deosebite, cu intuiția jocului pieței și cu abilitatea de a promova produse sau metode de producție noi într-un complex de relații sociale dominat de legile hazardului, a trecut de mult în mîinile unor grupuri sociale, ai căror membri trebuie să dispună nu atît de voință și perseverență deosebită, ci mai ales să fie experți într-un domeniu sau altul de conducere economică. Instituționalizîndu-se, funcția de întreprinzător din zilele noastre nu se mai exercită pur empiric, ci pe baza cunoștințelor dobîndite în cadrul unui sistem formal de învățămînt, al unei științe speciale a conducerii. Funcția de conducere a întreprinderilor contemporane cere atîtea cunoștințe încît o singură persoană nu le poate acumula într-un timp util.

De aceea, deciziile economice, printre care și cele de aplicare a inovațiilor, se iau pe baza avizelor a numeroși experți. Pe vremea întreprinzătorului lui Schumpeter invenția se cumpăra de la autor și se punea în aplicare. Riscul era integral : piața putea respinge produsul, și inovatorul dădea faliment, sau îl putea primi favorabil, și întreprinderea se dezvolta. În zilele noastre realizarea unei invenții implică o cercetare prealabilă a pieței, făcută de experți, pentru a se detecta șansele de desfacere ale noului produs. Cercetarea modernă a pieței implică lucrul în echipă al unor specialiști din diferite domenii, uneori dotați cu echipament special.

Un individ, oricît de înaltă ar fi funcția sa în ierarhia marilor monopoluri, nu are nici puterea, dar nu-și poate asuma nici riscul de a impune de unul singur noutăți în producție.

Activitatea întreprinzătorului nu numai că se subdivide în-

(Continuare în pag. IV supliment)

1) Joan Robinson, Economic Philosophy. Aldine, Chicago, 1963, pag. 77.
2) Vezi și Viața economică, nr. 13/1968, pag. 11.
3) Abbott Payson Usher, A. History of Mechanical Inventions. McGraw-Hill, New York — London, 1929.
4) D. Hamberg, Invention in the Industrial Research Laboratory, The Journal of Political Economy, nr. 2/1963.

FIȘE

■ Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor, cu sprijinul Institutului de cercetări economice al Academiei a organizat o consfătuire pe tema **Revoluția tehnico-științifică și influența ei asupra structurii cadrelor de specialitate.** În cadrul consfătuirii, ale cărei lucrări se deschid astăzi, sînt prezentate o serie de comunicări tratînd despre : caracteristicile progresului contemporan în domeniul științelor tehnice, rolul cadrelor de specialitate ca factor al dezvoltării economice, modificări în structura cadrelor de specialitate, în general, și în mod concret în diferite ramuri industriale — construcții de mașini, siderurgie și chimie. Mai multe comunicări sînt consacrate problemelor de planificare a cadrelor — fundamentarea proporțiilor, elaborarea balanței, metodologia de stabilire a necesarului de specialiști, criteriile și factorii determinanți ai unei structuri raționale — ca și analiza tendințelor și perspectivelor de ridicare a nivelului profesional și de specializare.

■ A apărut recent, sub redacția economistului american Walter Adams, o culegere de studii intitulată **The Brain Drain** (Scurgerea inteligenței), The Macmillan Company, N. Y 1968. Lucrarea examinează, din diverse unghiuri, aspectele economice, teoretice și practice, ale fenomenului „migrării inteligenței" către S.U.A. și alte țări capitaliste dezvoltate. Printre autori se remarcă nume ca Robert Mossé, Don Patinkin, Hla Mynt ș.a.

Una din concluziile ce se desprind este aceea că migrarea specialiștilor reprezintă o dificultate în plus pentru țările în curs de dezvoltare. Cîteva cifre: 90% dintre studenții asiatici ce vin la studii în S.U.A. nu se mai întorc ; în 1957 și 1961 au părăsit America Latină pentru S.U.A. : 1556 ingineri, 213 chimiști, 47 biologi, 21 fizicieni ; din Asia au plecat : 1810 ingineri, 23 chimiști, 61 fizicieni, 40 biologi.

■ În articolul intitulat **Selskoe hoziaistvo i promîșlennost-novîe sootnoșenia** (Agricultura și industria — noi corelații) de J. Lisovschi (MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎE OTNOȘENIA Nr. 10/1968) este prezentată evoluția legăturilor economice dintre aceste două ramuri de bază ale producției în țările capitaliste dezvoltate. Prezentînd evoluția corelațiilor dintre aceste două ramuri, autorul conchide că în prezent în țările dezvoltate din punct de vedere economic nu se pot face studii asupra relațiilor din agricultură făcîndu-se abstracție de dezvoltarea complexelor agro-industriale în ansamblu. Se precizează că această situație permite folosirea largă a noțiunii de **complex agro-industrial** ca o unitate economică agregată, cum și a metodologiei și a modelării cu ajutorul balanței interramuri pentru determinarea corelațiilor cantitative între diferite elemente ale complexului economic. În cadrul acestor legături, sectorul agrar prezintă o particularitate care ar trebui neapărat luată în considerație : în calitate de producător, sectorul agrar nu poate conta pe o creștere cît de cît intensivă și importantă a cererii în produse agricole, deoarece elasticitatea cererii la produsele de consum este joasă, iar folosirea materiilor prime de proveniență agricolă în industrie manifestă o tendință de scădere. În schimb, ca piață, în condițiile actuale de restructurare și de modernizare agricultura este în continuă creștere.

■ În Editura Politică a apărut volumul **Economia întreprinderii industriale** (București, 1968, 352 pag.) — culegere de lecții concepute ca o introducere în studierea problemelor economice

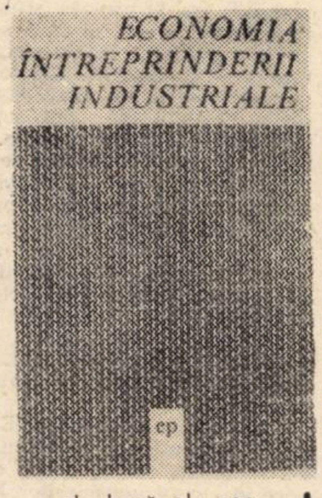

de bază ale conducerii, planificării, organizării producției și a muncii în întreprinderile industriale. Lucrarea este destinată în special celor ce încep, în cadrul învățămîntului ideologic, studierea problemelor economice ale întreprinderilor industriale.

■ Studiul „mediilor purtătoare" constituie un obiect important al cercetărilor privind eficiența economică a reclamei comerciale și a acțiunilor publicitare : se analizează efectele pe care le generează folosirea diferitelor medii purtătoare de reclame cum ar fi : radio, televiziune, cinematograf, ziare, reviste, anunțuri luminoase etc., în dinamica desfacerii anumitor produse.

Deseori, însă, rezultatele acestor analize par a fi contradictorii și neconcludente, cu toată corectitudinea informațiilor ce stau la baza perspectivelor cercetării. Revista METRA publică în numărul 2/1968, sub semnătura lui Patrice Bertier, un articol care încearcă să elucideze aceste contradicții. Bertier introduce noțiunea de **mulțime** sau **populație țintă,** pentru a desemna un grup căruia i se adresează un anumit mediu purtător de reclamă. Aceste „populații țintă" sînt grupate în timp (pe sezoane, subsezoane, săptămîni, zile și în special ore din zi), corelîndu-se apoi grupele de „populații țintă" cu categoriile și orele de acționare a mediilor purtătoare de publicitate. Criteriul de delimitare a unei populații țintă îl constituie modul în care persoanele ce alcătuiesc o asemenea mulțime țintă sînt supuse „tirului" unui anumit mediu purtător. Analizîndu-se sub unghiul raportului dintre tirul și ținta unui mediu purtător eficiența reclamei comerciale, în articol se constată că uneori anumite medii purtătoare — deși de largă răspîndire — nimeresc într-o măsură redusă tocmai persoanele interesate în cumpărarea unui anumit produs, iar alte medii cu circulație restrînsă se adresează din plin tocmai categoriei de persoane ce cumpără respectivele produse.

■ În articolul **Logistica afacerilor pentru realizarea unor profituri sporite,** apărut în HARVARD BUSINESS REVIEW (nov.-dec. 1968) A. M. Gepfert definește logistica afacerilor ca : „legăturile funcționale ce se stabilesc în scopul asigurării mișcării bunurilor de la sursele de materii prime către uzine, de la uzine la locurile de depozitare, de la locurile de depozitare către clienți". Autorul consideră că lipsa de previziune merge totdeauna mînă în mînă cu incapacitatea de a recunoaște logistica drept o funcție distinctă a afacerilor și de a integra planificarea și activitățile operaționale ale diviziunilor funcționale ale firmei în lumina analizei logistice. Soluția ? Depistarea și modelarea problemelor de logistică cu ajutorul metodelor cercetării operaționale și rezolvarea lor cu ajutorul calculatoarelor electronice. Un motiv în plus pentru conducerea firmei de a se sprijini pe un grup de specialiști competenți în problemele cercetării operaționale.

■ În cartea sa, **Stone Age Economics** (Economia epocii de piatră), economistul american Marshall Sahlins susține că societatea paleolitică, deși caracterizată printr-o economie ce a funcționat sub acțiunea unor constrîngeri severe, a fost, paradoxal, prima societate... a abundenței. El își fundamentează afirmația pe calcule și argumente teoretice. Dintre acestea din urmă cităm : „Sărăcia nu constă, de fapt, într-o cantitate redusă de bunuri și nici, pur și simplu, într-un raport între scopuri și mijloace ; ea este înainte de toate un raport între oameni, un statut social. Ca atare, ea este o invenție a civilizației".

După părerea sa, nevoile fiind reduse, erau pe deplin satisfăcute, iar sărăcia nefiind încă „inventată", avem de-a face cu o societate a... abundenței. Sîntem de acord că, dintr-un anume punct de vedere, **sărăcia** nu exista ca atare, dar avem toate motivele să ne îndoim că nevoile, fie ele și foarte reduse, erau pe deplin satisfăcute.

■ În AMERICAN ECONOMIC REVIEW (nr. 3, partea I/1968) citim cu plăcere sub semnătura lui H. J. Sherman o critică vehementă și acidă adresată cărții **The Trouble with Marx.** (Necazurile pricinuite de Marx) de D. Mc Cord Wright, despre care aflăm, din primele rînduri, că „mai scrie încă pamflete în spiritul războiului rece într-un moment în care majoritatea economiștilor se întorc la strădaniile științifice". Sînt depistate și ridiculizate încercările lui Wright de denigrare a marxismului. Sherman scrie spre exemplu: „El (Wirght — n.red.) pretinde că Marx a considerat, cînd s-a ocupat de scăderea ratei profitului, că concurența capitalistă duce la salarii ridicate și prețuri scăzute. Aceasta este absolut străin explicației oferite de Marx care și-a concentrat atenția asupra creșterii capitalului și care menționează salariile **scăzute** ca un factor compensator". Este luat în derîdere și „atacul împotriva noțiunilor lui Lenin referitoare la bazele economice ale imperialismului, cărora el (Wright — n.red.) încearcă să le substituie o versiune caraghioasă despre misiunea omului alb"

Salutăm această punere la punct, adevărat apel pentru o analiză serioasă și obiectivă, bazată pe cunoaștere, nu pe ignoranță și rea credință.

blocnotes

OBSESIA PROF. W. HALLSTEIN (I)

ANUMITE TENDINȚE, remarcabile nu prin noutate cît prin persistență, facilitează unor analiști occidentali o ofensivă critică (nici ea nouă) privind „stagnarea" sau „înghețul" intervenite în dezvoltarea Comunității Economice Europene.

Pentru o „revistă europeană" care apare la Bruxelles, „în 1968, după douăzeci de ani de efort, nu există decît comunitatea economică a celor 6, care n-a reușit să realizeze nici măcar uniunea vamală proiectată și care nu va atinge niciodată uniunea economică, fără progrese politice devenite din ce în ce mai iluzorii". Prof. B. Mansholt, originar din Olanda, țara considerată de unii, cu mai mult sau mai puțin temei, drept lider al ideii de unitate europeană cu instituții supranaturale sau federale, a elaborat un plan de „relansare" a Pieței Comune. Paul Henri Spaak, decepționat de ceea ce numește „imposibilitatea europenilor de a se uni", consideră că „Europa se întoarce la vechile-i greșeli, la naționalismul care a provocat două războie mondiale" și nu vede soluția decît în „reactualizarea sarcinii unificării europene". După aprecierea prof. Walter Hallstein, „impulsul spre o politică europeană comunitară a slăbit foarte mult".

Ce se întîmplă ? Care este izvorul deziluziilor mărturisite ?

Răspunsul implică o fugară incursiune istorică, în epoca primilor ani de după război, cînd s-au construit nenumărate proiecte privind cooperarea economică internațională. Unele ancorate oarecum în realități ; altele, navigînd în sferele reveriei. Nu ar avea sens să le scoatem acum din rafturile bibliotecilor în care le-a rînduit istoria. Îmi amintesc însă că pînă și o carte, căreia nu realismul i s-ar fi putut imputa, preconizînd federalismul economic, simțea nevoia să precizeze, în 1946, că organismele comune care ar „simboliza" noile relații ar trebui construite „fără ca acestea să comporte pentru aderenți o subordonare penibilă sau o abdicare a autonomiei lor sau a inițiativei lor".

Un deceniu mai tîrziu, în anumite circumstanțe politice, Tratatul de la Roma depășea simțitor acest cadru, inițiatorii lui văzînd în adîncirea colaborării economice dintre țările Pieței Comune o **treaptă** spre unificarea politică a Europei occidentale, spre subordonarea politicilor naționale ale țărilor participante la această înțelegere economică subregională unui centru de decizie supranațional.

Nu ne propunem să evocăm aici motivările unei asemenea arhitecturi. Ajunge să consemnăm faptul că o idee de **colaborare economică internațională** era subsumată unei idei de **unificare politică.**

Într-o asemenea viziune, este evident că rezultatele economice sînt judecate numai în subsidiar, criteriul primordial devenind efectul Pieței Comune ca instrument de unificare politică.

Or, experiența aplicării Tratatului de la Roma, a dus la o constatare paradoxală și neașteptată pentru autorii lui. Pe fundamentul unei colaborări internaționale între state suverane și egale, rezultatele economice nu au întîrziat, iar tendințele de apropiere între națiunile respective și-au croit drum în ciuda sechelelor lăsate de ultimul război. Imediat însă ce s-a încercat impunerea factorului de decizie supranațional — sub chipul comisiei prezidată ani la rînd de prof. Walter Hallstein — impasul a apărut inevitabil.

La adepții unificării politice, preconcepțiile ideologice se dovedesc însă mai puternice decît lecțiile realității. Drept urmare, pe prof. Hallstein îl neliniștește „faptul că colaborarea instanțelor particulare, adică a statelor, dobîndește o importanță mai mare față de colaborarea în cadrul comunității". Obsesia ideologică unificatoare îl împiedică să vadă în aceste tendințe și o reacție naturală la încercările (pe care le-a prezidat) de a **impune** statelor membre, deciziile comisiei comunitare. Etichetarea oricărei opinii sau manifestări neconcordante cu opinia factorului comunitar de decizie drept manifestare de „renaționalizare" este facilă. Atît de facilă încît nici n-ar implica efortul de a o reține, dacă pentru profesorul vest-german n-ar reprezenta puntea de legătură spre o soluție care înlocuiește ideea armonizării intereselor naționale prin intermediul cooperării economice internaționale cu ideea deciziei unui organ central de tip federal care-și impune voința împotriva celei a statelor membre : „Este firesc ca între comunitate și statele membre să existe tensiuni, după cum într-un stat federal există o tensiune permanentă între puterea centrală și puterile particulare. Ca urmare, nu trebuie să ne simțim jigniți de îndată ce comisia reprezentanților permanenți ai statelor membre trece uneori peste capul instanțelor particulare" (ale statelor — n.n.).

Filozofiei politice a prof. W. Hallstein nu i se poate aduce acuzația unui exces de originalitate. Ea reia teze mai vechi privind opoziția de **principiu** care ar exista între ideea de națiune sau de suveranitate națională și ideea de cooperare economică internațională. Reduse la termenii lor elementari, tezele hallsteiniene nu fac astfel decît să relanseze o dogmă formată treptat în decursul deceniilor și formulată uneori explicit, alteori implicit : „Ori suveranitatea națională, ori cooperarea internațională". Argumentele aduse în favoarea acestei alternative nu par a fi tulburate de frămîntarea unei întrebări. Nu cumva conceptul de suveranitate se opune nu celei de cooperare internațională, ci numai unei anumite viziuni unilaterale privind arhitectura acesteia ?

Nepunîndu-și o asemenea întrebare, prof. W. Hallstein poate muta cu seninătate problema pe planul generațiilor, spre a explica faptul că „de cîtva timp a cîștigat foarte mult teren gîndirea națională" prin împrejurarea că generația mai tînără de oameni politici europeni „cunoaște mai puțin problemele europene și de aceea este expusă mai mult pericolului de a recădea în vechiul mod de gîndire".

Istoria Europei este în măsură să ofere într-adevăr elemente de reflecții. Este însă cu totul îndoielnic că mărturia ei ar servi cauzei căreia își dedică eforturile prof. Hallstein.

Costin MURGESCU

U. R. S. S.

PRELIMINĂRI 1968, PERSPECTIVE 1969

PE ORDINEA DE ZI a sesiunii a 5-a a Sovietului Suprem al U.R.S.S., al celei de a 7-a legislaturi, figurează discutarea problemelor privind planul de dezvoltare a economiei naționale și bugetul de stat pe anul 1969, proiectul bazelor legislației funciare a U.R.S.S. și republicilor unionale, precum și constituirea unor comisii permanente.

În ședința comună a Sovietului Uniunii și a Sovietului Naționalităților, Nicolai Baibakov, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și președinte al Comitetului de Stat al Planificării al U.R.S.S. a prezentat rezultatele preliminare privind îndeplinirea planului pe anul în curs, precum și proiectul planului de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. pe anul 1969.

Așa cum a arătat N. Baibakov, volumul producției industriale va crește în acest an cu 8,3% față de anul precedent. În raportul prezentat, se apreciază că întreprinderile care aplică noul sistem de planificare și stimulare economică și cărora le revine aproape trei pătrimi din producția industrială și patru cincimi din beneficiile ce se obțin în această ramură, au obținut o îmbunătățire a indicilor de bază ai activității economice.

În anul 1968, recolta globală de cereale este cu 18 milioane mai mare decît în anul trecut, producția de lapte cu aproape 2 milioane de tone, iar producția de carne — cu aproximativ 100 000 tone. Se consideră că producția globală a agriculturii atinge în acest an cel mai înalt nivel din întreaga istorie a țării.

Sporirea producției materiale a condus la creșterea venitului național cu 7,2%. Salariul mediu al muncitorilor și funcționarilor va înregistra un spor de 6,5%.

În primii trei ani ai cincinalului (1966—1968), cum a arătat raportorul, ritmurile atinse la indicatorii economici de bază au fost mai ridicate decît se prevăzuseră în hotărîrile Congresului al XXIII-lea al P.C.U.S.

Au fost relevate de asemenea unele lipsuri în îndeplinirea planului. Astfel, au existat întreprinderi care nu-și realizează indicatorii de plan. Planul introducerii tehnicii noi nu se îndeplinește în mod satisfăcător. În îndeplinirea planului de investiții nu s-a lichidat în întregime rămînerea în urmă. De asemenea, nu s-a acordat suficientă atenție îmbunătățirii calității produselor.

Indicatorii planului de dezvoltare a economiei U.R.S.S. pe 1969 reflectă preocupările pentru creșterea producției industriale și agricole, întărirea puterii economice și de apărare, ridicarea nivelului de trai material și cultural al popoarelor sovietice, dezvoltarea economiei și culturii republicilor unionale. Prezentînd sarcinile planului de dezvoltare a economiei U.R.S.S. pe anul 1969, N. Baibakov a arătat că venitul național urmează să crească cu 6,5%. Producția globală industrială va spori, potrivit prevederilor planului, cu 7,3%, din care producția de mijloace de producție cu 7,2%, iar producția de mijloace de consum cu 7,5%. S-a prevăzut ca ritmurile de creștere a producției de energie electrică și de gaze să fie mai ridicate decît media pe ramurile respective. Volumul producției de energie electrică va fi de 687 miliarde kWh, iar ponderea petrolului și gazelor în producția globală de combustibil va crește cu 2%.

U.R.S.S. va produce în anul viitor 112,6 milioane tone de oțel ; se va acorda o atenție mai mare îmbunătățirii structurii producției de laminate. În vederea lărgirii producției de îngrășăminte minerale, se prevede ca investițiile în această ramură să fie de 1,5 ori mai mari.

De asemenea, se prevede o creștere rapidă a producției de mărfuri de larg consum care se bucură de o cerere mare, mai ales producția de frigidere, televizoare ș.a.

Potrivit proiectului planului, în anul viitor se va realiza un spor al producției agricole de 6,1%.

După cum s-a arătat programul de investiții pe anul 1969 urmărește, în primul rînd, rezolvarea sarcinilor legate de ridicarea nivelului de trai al populației, dezvoltarea agriculturii, extinderea industriei de automobile și a altor ramuri ale industriei constructoare de mașini.

Relevînd că remunerarea muncitorilor, funcționarilor și colhoznicilor crește mai repede decît se prevăzuse în hotărîrile Congresului al XXIII-lea al P.C.U.S., raportorul a arătat că salariul mediu lunar al muncitorilor și funcționarilor va ajunge în anul 1969 la 116,4 ruble.

La elaborarea planului, după cum a arătat N. Baibakov, s-a acordat mai multă atenție repartizării mai juste a producției pe țară, adîncindu-se specializarea și diviziunea interrepublicană a muncii. Se prevede sporirea potențialului economic al regiunilor din est, unde este concentrată o parte însemnată a bogățiilor naturale ale U.R.S.S. Aproape o treime din investițiile centralizate vor fi îndreptate spre regiunile situate la est de Ural și Marea Caspică.

Raportorul a subliniat că proiectul planului de dezvoltare pe anul 1969 ține seama de necesitățile colaborării economice a U.R.S.S. cu țările comunității socialiste. Totodată, planul prevede lărgirea relațiilor de comerț exterior ale U.R.S.S. cu țările în curs de dezvoltare și cu țările capitaliste dezvoltate. În anul viitor, volumul schimburilor comerciale ale U.R.S.S. cu întreaga lume va spori cu 5,7%.

În raportul cu privire la bugetul de stat al U.R.S.S. pe anul 1969 și cu privire la executarea bugetului de pe anul 1967, prezentat de V. Garbuzov, ministrul finanțelor al U.R.S.S. se subliniază că veniturile bugetului pe anul viitor vor însuma 134 miliarde de ruble, iar cheltuielile sînt prevăzute în sumă de 133,8 miliarde de ruble, planificîndu-se un excedent bugetar de 200 milioane de ruble. Încasările din economia națională vor reprezenta peste 90% din veniturile bugetului. Impozitele de la populație vor însuma 11,5 miliarde de ruble.

Din cheltuielile bugetare, 58,3 miliarde de ruble vor fi destinate pentru nevoile economiei naționale, ceea ce va permite sporirea investițiilor în industria grea și ușoară, în agricultură, lărgirea construcțiilor de locuințe și îmbunătățirea prestărilor de servicii către populație. Un loc important în buget îl ocupă alocările pentru acțiuni social-culturale, al căror cuantum crește cu 2,3 miliarde de ruble. Cheltuielile pentru asigurări și prevederi sociale vor depăși 19,5 miliarde de ruble, iar cheltuielile pentru știință vor fi de aproximativ 9 miliarde de ruble.

Sesiunea a XXV-a a G. A. T. T.

SLALOM URIAȘ

ÎNTRE 12 și 29 noiembrie a avut loc la Geneva Sesiunea a XXV-a a Părților contractante ale Acordului general pentru tarife vamale și comerț (G.A.T.T.). Punctul central al ordinei de zi a sesiunii l-a constituit problema creșterii schimburilor comerciale, depistarea unor noi posibilități de înlăturare sau de prevenire a restricțiilor care frînează expansiunea acestora.

ȚĂRILE MEMBRE ale G.A.T.T. au convenit să continue lucrările pregătitoare, în scopul organizării de noi negocieri vizînd liberalizarea comerțului internațional. În acest sens, ele au hotărît ca, pe baza studiului pe care-l întreprinde Secretariatul G.A.T.T. cu privire la situația în domeniul tarifelor — așa cum se va prezenta ea în momentul în care concesiile rezultate din negocierile Kennedy vor fi aplicate integral —, să se examineze orientările posibile ale unei acțiuni pe linia reducerii barierelor vamale. S-a atras atenția asupra interesului ce l-ar prezenta diminuarea acelor taxe vamale care se mențin încă ridicate și suprimarea celorlalte taxe vamale. În cursul dezbaterilor s-a sugerat posibilitatea unei abordări sectoriale, adică a reducerii sau eliminării taxelor vamale pe sectoare bine determinate. S-a preconizat, de asemenea, explorarea posibilităților unor acțiuni concrete în domeniul reducerii sau eliminării obstacolelor netarifare și paratarifare la import.

LA ACTUALA SESIUNE cu o agendă supraîncărcată, un adevărat slalom uriaș, s-a remarcat că, în ciuda eforturilor depuse în cursul negocierilor Kennedy, agricultura înregistrează o importantă rămînere în urmă în ce privește liberalizarea schimburilor, subliniindu-se necesitatea remedierii.

În cadrul dezbaterilor s-a evidențiat necesitatea continuării negocierilor în domeniul comerțului internațional cu produse agricole în două direcții principale : a) soluționarea unor probleme deosebit de urgente, care se pun în cazul anumitor categorii de produse (cum sînt, de exemplu, produsele lactate sau păsările) ; b) tratarea problemelor fundamentale, pe termen lung, ale comerțului cu produse agricole (prețurile și politica de sprijinire a agriculturii, accesul pe piețele importatoare, consecințele politicii de subvenționare a exporturilor, regulile de concurență etc.).

DUPĂ CUM SE ȘTIE ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul internațional continuă să scadă, în timp ce sporirea substanțială a veniturilor acestora din export constituie o necesitate stringentă. Printre măsurile necesare s-au evocat : posibilitatea aplicării imediate a concesiilor rezultînd din negocierile Kennedy pentru noi produse care prezintă interes pentru țările în curs de dezvoltare ; instituirea unui sistem de preferințe vamale generale, nereciproce și nediscriminatorii, în favoarea acestor țări ; încheierea de aranjamente preferențiale între țările în curs de dezvoltare, cu explorarea mijloacelor de a rezolva problemele comerțului de produse tropicale, luate fiecare în parte ; punerea la dispoziția Centrului comun G.A.T.T.-U.N.C.T.A.D. de comerț internațional a unor resurse suficiente pentru îndeplinirea programului său de asistență în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

ÎN DEZBATERI au fost reliefate implicațiile pe care le au actualele dificultăți monetare din unele țări occidentale asupra liberalizării practicilor comerciale. Pentru cercetarea cu atenție a acestei probleme, a fost constituit un grup de lucru care să examineze regimul de depuneri (cauțiuni) la import, introdus nu demult de Anglia. Vor fi studiate recentele măsuri ale R. F. a Germaniei privind degrevarea fiscală cu 4% a importurilor și aplicarea concomitentă a unei taxe de 4% la exporturi. De asemenea, se prevede discutarea problemelor pe care le vor ridica eventual măsurile adoptate recent de Franța în domeniul monetar și financiar.

Pe ordinea de zi a sesiunii s-a aflat, de asemenea, elaborarea unui plan de eliminare a restricțiilor cantitative aplicate contrar dispozițiilor Acordului general și nefăcînd obiectul unor derogări. S-a convenit ca această problemă să fie studiată în continuare de Consiliul reprezentanților G.A.T.T., organ permanent al Părților contractante.

CEA DE-A XXV-a SESIUNE a Părților contractante a examinat și a adoptat hotărîri corespunzătoare și în alte probleme importante, cum sînt : aplicarea Protocolului de accesiune a Poloniei la G.A.T.T., prelungirea accesiunii provizorii la acest Acord a R.A.U. și Tunisiei, deschiderea de negocieri în vederea aderării la G.A.T.T. a Columbiei, aprobarea aranjamentelor comerciale preferențiale dintre India, R.A.U. și Iugoslavia, analiza compatibilității diferitelor uniuni vamale sau zone de comerț liber cu regulile G.A.T.T., aprobarea rapoartelor privind consultările asupra restricțiilor la import adoptate de unele țări ca urmare a deficitului balanței lor de plăți, eliminarea formalităților consulare, instituirea unui comitet pentru practicile antidumping, problemele comerțului cu produse de bază și textile de bumbac etc.

V. A.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

JAPONIA: BALANȚA EXTERNĂ A SIDERURGIEI

PRODUCȚIA DE OȚEL a Japoniei, care în 1967 s-a ridicat la 62,15 milioane tone (media lunară : 5179 mii tone) continuă să crească. În primele 6 luni ale acestui an media a fost de 5419 mii tone, ceea ce corespunde unui nivel anual de 65 milioane tone. Siderurgia japoneză nedispunînd decît de o bază proprie foarte redusă de materii prime, sporirea producției sale înseamnă că se importă cantități tot mai mari de minereu de fier, cărbune ș.a.

În 1967, cînd necesarul de minereu de fier a fost acoperit în proporție de 92% din import, volumul acestuia (inclusiv minereul înnobilat) a reprezentat 53,3 milioane tone. Acoperirea în același fel a 68,6% din necesarul de măruntă cocsificabilă a corespuns unui import de circa 22 milioane de tone, a 22,9% din necesarul de fier vechi — unui import de 6,2 milioane tone, și a 13% din necesarul de fontă — unui import de 6 milioane tone. Afară de aceasta, Japonia își asigură din afară 100% din fluorina de care are nevoie (358.875 tone în 1967), 18,8% din magnezitul sinterizat (21.594 tone) și 100% din combustibilul lichid (6.533 000 litri).

Pe de altă parte, exportul japonez de produse siderurgice atinge niveluri considerabile. În 1967 el a reprezentat 418 mii tone în comerțul cu Tailanda, 499 mii tone cu Filipinele; 291 mii tone au fost exportate spre Coreea de sud, 99 mii spre Hong Kong, 204 mii spre Australia, 213 mii spre Canada etc. Cel mai mare importator de produse ale siderurgiei japoneze este însă S.U.A. cu 4.349 mii tone în 1967. Statele Unite sînt, pe de altă parte, primul furnizor al Japoniei la cărbune — cu 43% din importul ei — și la fier vechi — 75% din import. Este ușor de înțeles de ce balanța externă a siderurgiei japoneze, deosebit de importantă ca urmare a specificului „maritim" al ramurii în această țară, capătă o însemnătate și mai mare în relațiile cu S.U.A.

Potrivit statisticilor vamale, Japonia a exportat anul trecut în Statele Unite produse siderurgice în valoare de circa 1300 milioane dolari și a importat din această țară materii prime pentru siderurgie în valoare de circa 1.700 milioane dolari. Importul de fier vechi american a reprezentat 311 milioane dolari, cel de fontă 308 milioane, de minereuri 609 milioane și de cărbune 309 milioane. Deficitul de 400 milioane dolari care rezultă pentru industria siderurgică japoneză din cifrele de mai sus este socotit a fi acoperit prin balanța excedentară a Japoniei în comerțul cu Statele Unite la produse din oțel cu grad mare de prelucrare, cum sînt navele, mașinile-unelte ș.a. Creșterea din ultimii ani a producției oțelăriilor japoneze s-a datorat în bună parte cererii unor ramuri ale industriei autohtone — construcțiile navale, construcția de mașini — care au putut să exporte o parte crescîndă din fabricatele lor. Această cerere a manifestat însă o tendință de încetinire la sfîrșitul anului 1967 și în primul semestru din 1968. Pe de altă parte, pozițiile produselor siderurgice japoneze pe piața americană, importante pînă în prezent, sînt într-un ușor regres. Importul total de oțel al Statelor Unite în 1967 a fost de 10,39 milioane tone, ponderea Japoniei situîndu-se deci în jurul a 40%. Dar aceste poziții se află sub presiunea exportatorilor vest-europeni, care fac eforturi atît sub aspectul calității produselor furnizate cît și sub acela al prețurilor. Ei au livrat unele articole în 1967 sub prețurile japoneze de export. Totuși, îndeosebi pe coasta Pacificului a Statelor Unite pozițiile exportatorilor niponi par solide, iar accentuarea tendinței spre ridicarea gradului de prelucrare al produselor siderurgice trimise în alte țări va putea avea un rol sporit în anii viitori în echilibrarea balanței externe a ramurii.

(Urmare din pag. II)

oare cîți dintre noi și de cîte ori ne-am întrebat ce metamorfoză suferă sfecla pînă ce cristalele albe ajung în ceașca noastră de ceai ori glazură pe torturi ?

Procesul acesta de transformare, nu prea scurt și nici prea simplu, ne este explicat și exemplificat de către inginerul șef Ion Uscatu, care lucrează aici din 1950, an în care a terminat cursurile Politehnicii din Iași.

— Din vagoane ori din camioane sfecla este descărcată în canale și transportată cu ajutorul unui curent de apă pînă la spălătorul de pămînt, unde capătă culoarea alburie, specifică. După spălare, urmează tocarea în tăiței, operație care se execută cu ajutorul unor mașini speciale. După ce sînt opăriți la o temperatură de 100 grade C, tăițeii sînt presați în presele Steffen, operație prin care se extrage cam 50% din zahărul conținut. Restul este extras în difuzoare, prin fierbere la 80 grade, timp de o oră. Zahărul este extras cu ajutorul apei, prin diluare. Dar odată cu el, din tăiței ies și o serie de substanțe care trebuie îndepărtate. Această purificare se realizează cu ajutorul laptelui de var, al bioxidului de carbon și sodei. Amestecul obținut este filtrat prin pînze speciale. Zeama rezultată este supusă unui proces de evaporare în instalații speciale, sub vid, obținîndu-se cristale de zahăr. Acestea sînt separate de sirop prin centrifugare, zahărul obținut aici se retopește, se refierbe (asta înseamnă, de fapt, rafinarea) se obține iarăși o masă care se centrifughează din nou, se separă cristalele de sirop, cristalele se usucă, se sortează pe patru mărimi de granulație, se cîntăresc, se ambalează în saci de 50 sau 100 kg. Aceștia sînt transportați spre cele patru magazii cu o capacitate de depozitare de 20 000 tone, stivuiți în zeci de rînduri suprapuse și-și așteaptă rîndul pînă cînd benzile transportoare îi urcă în vagoanele garate pe liniile dintre magazii.

— Dar în afară de zahăr, produsul de bază al fabricii, mai sînt și altele ?

— Da ! Noi producem patru sortimente de zahăr tos : extrafin, fin, mediu și mare, în total cam 230 tone pe zi. 80% din producția noastră este destinată exportului în numeroase țări, printre care : Anglia, Franța, Grecia, Irak, Iran, Izrael, Republica Arabă Unită. Mai avem un sortiment, zahărul farin (obținut prin simpla măcinare a celui tos), a cărui fabricație continuă tot anul cu o medie zilnică de 20 tone.

Pe lîngă zahăr însă, mai livrăm beneficiarilor melasă și borhot umed și uscat (de 13 ori mai ușor și mai puțin voluminos decît cel dintîi), produse de ridicată eficiență în creșterea și îngrășarea animalelor.

● PÎNĂ LA REUTILARE, AUTOUTILARE

Se știe că fabricile de zahăr lucrează numai cîteva luni pe an, în „sezon", adică pînă la epuizarea recoltei de sfeclă din anul respectiv. Restul timpului este de obicei folosit pentru revizuirea și repararea instalațiilor și a utilajelor, dat fiind că marile cantități de materie primă și de apă folosite uzează și corodează utilajele, cazanele, conductele etc.

Dar, în afara acestor reparații curente anuale, mai sînt înlocuiri parțiale ori totale de mașini și utilaje care au căpătat o anumită uzură fizică sau morală.

În această privință, la Fabrica de zahăr din Roman lucrurile stau întocmai ca în ori care altă parte, adică, ciclurile de reparații urmează perioadelor de intensă fabricație, mai lungi ori mai scurte, după an (campania din 1959, de pildă, a durat 240 de zile, ceea ce depășește de două-trei ori sezoanele obișnuite). Și pentru această întreprindere — ca și pentru atîtea altele — există un proiect de reutilare totală, care va fi tradus în viață într-un viitor apropiat. Pînă atunci însă, pe lîngă obișnuitele reparații anuale, colectivul de muncă al fabricii din Roman a realizat din credite rambursabile lucrări de mică mecanizare menite să ducă la ușurarea muncii și creșterea productivității ei. Printre acestea se numără :

● mecanizarea încărcării sfeclei în vagoane cu tractoare și benzi transportoare la 24 de baze de recepție ale întreprinderii ;

● construirea unui basculator pentru descărcarea sfeclei pe cale uscată (fără jet de apă) și a unei platforme pentru depozitarea sfeclei. Prevăzută în proiectul de reutilare cu valoare de 5 milioane lei, prin efortul unit al salariaților întreprinderii lucrarea a fost dusă la bun sfîrșit cu numai 650 000 lei ;

● instalarea unui prinzător de piatră și paie și a unui prinzător de pulpă la stația de extracție, în scopul creșterii coeficientului de extracție și îmbunătățirii calitative a zemei extrase ;

● continuizarea stației de purificare a zemei extrase, adică trecerea de la sistemul cazanelor simple care se opreau după golire, la metodele de lucru fără întrerupere ; acum respectivul loc de muncă este deservit de numai trei oameni în loc de opt, asigurîndu-se totodată un regim superior ;

● trecerea evaporației din trei corpuri simple în patru, în scopul utilizării mai raționale a aburului secundar și reducerii consumului de combustibil ;

● modernizarea stației de sortare și ambalare a zahărului și mecanizarea operației de coasere a sacilor.

Din fonduri de inovații s-au efectuat :

● confecționarea unor stivuitoare și benzi transportoare pentru mecanizarea stivuirii și încărcării produsului finit în vagoane ;

● montarea unui filtru mecanic pentru filtrarea sub presiune a zemei de saturație I și II ;

● construirea unor tamburi pentru centrifuge produs II.

● mecanizarea coaserii sacilor de 25 kg în care se ambalează zahărul farin.

La toate aceste lucrări, avînd fiecare importanța sa în angrenajul total al procesului de producție, o contribuție deosebită au adus-o atelierele proprii de reparații (turnătorie, strungărie, forjă, tîmplărie, zidărie, vulcanizare, tinichigerie și altele), care asigură piese de schimb pentru fabrică, dar lucrează și pentru terți beneficiari, asigurînd în primele 11 luni ale anului o producție globală în valoare de 950 000 lei, față de 650 000 lei cît era planificat pentru tot anul.

Este încă un exemplu de bună gospodărire.

M. P.

Secția de ambalare a zahărului pentru export.

Cooperativa agricolă de producție din Moldoveni, județul Neamț, a cultivat 400 hectare cu sfeclă de zahăr și a predat 15 000 tone netto, pentru care a primit :

- **4 600 000 lei;**
- **49 000 kg zahăr ;**
- **74 tone melasă ;**
- **100 tone borhot uscat;**
- **3650 tone borhot umed**

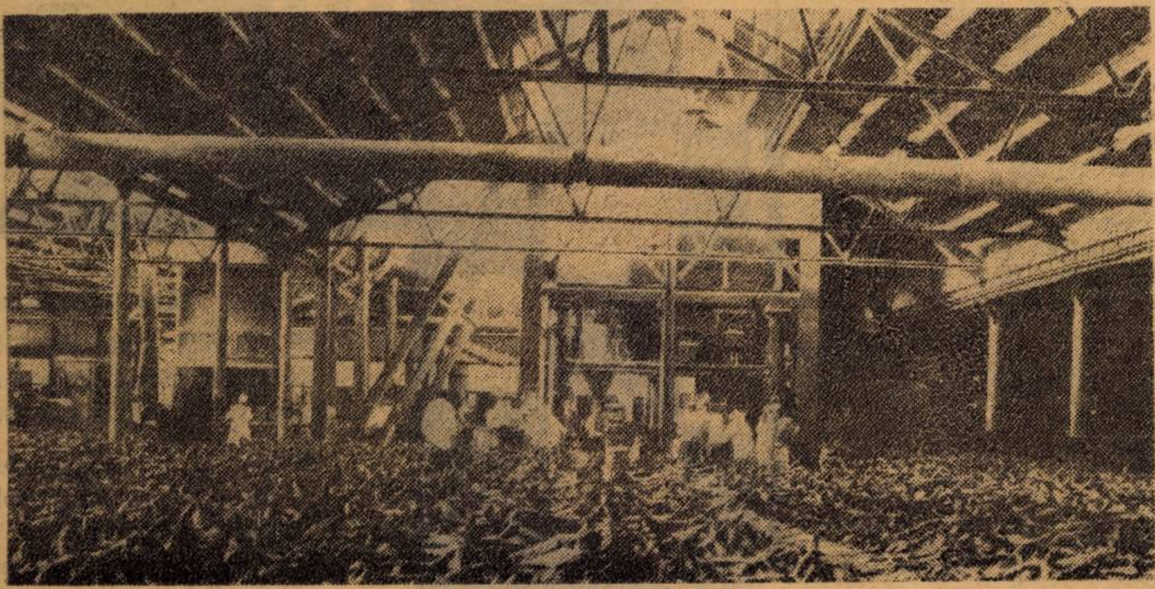

Zahărul este ambalat în saci de 50 sau 100 kg, confecționați din iută ori cînepă.

INTREPRINDEREA
METALUL ROSU
CLUJ
STR T VLADIMIRESCU 12-14 - tel. 147.30
produce:

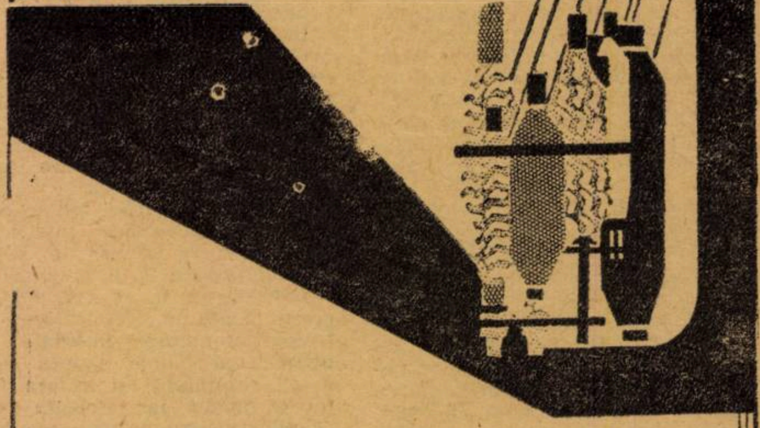

UTILAJE PENTRU INDUSTRIA TEXTILA :
● Mașini de tricotat degete de mănuși
● Mașini de uscat cu tamburi pentru fibre și tricoturi
● Mașini de tricotat cu comandă program
● Mașini de tricotat rectilinii
● Cuve pentru țesături grele
● Aparate de vopsit sculuri
● Aparate de vopsit sub presiune
● Diferite aparate de uscat și vopsit
UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE PIELARIE :
● Aparate de uscat pe plăci de sticlă
● Agregate pentru finisaj în tăbăcării
● Benzi pentru fabricile de încălțăminte
● Butoaie de vopsit
● Butoaie de tăbăcit
● Diverse alte aparataje de uz gospodăresc

NU VĂ ABONAŢI LA „VIAŢA ECONOMICĂ"

De ce, pentru acelaşi preţ, revista să vă fie adusă acasă, cînd puteţi să vă duceţi, personal, după ea?

De ce să fiţi lipsiţi de dulcea senzaţie a neprevăzutului? Fără abonament, n-o să fiţi niciodată sigur că o veţi găsi!

De ce să nu faceţi puţin sport căutînd-o? A merge din chioşc în chioşc, pe frig sau pe caniculă, pe ploaie sau pe vînt, ce poate fi mai tonifiant?

Aşa dar, nu!

Dar dacă totuşi...

Atunci, profitaţi de aceste ultime zile şi REÎNNOIŢI-VĂ ABONAMENTUL.

Nu vă putem promite o revistă seacă, neinteresantă, ursuză.

Dar, în schimb, vă promitem o surpriză la fiecare număr.

Pentru că dorinţa noastră este să vă anticipăm dorinţele.

GÎNDIREA ECONOMICĂ ŞI INSTITUŢIONALIZAREA PROGRESULUI TEHNIC

(Urmare din pag. 10)

tr-un număr mare de funcţii specializate, exercitate de o forţă de muncă salariată cu înaltă calificare, dar cere şi un anumit cuantum de capital fix — pentru mecanizarea lucrărilor de birou, de pildă.

Destinele personajelor şi ale capitalismului

SCHUMPETER a asistat cu nostalgie romantică la pieirea treptată a personajului său principal. El a dat dovadă de luciditate, constatînd caracterul ireversibil al procesului. „Această funcţie socială (a întreprinzătorului — *n.n.*) a şi început să piardă din importanţă şi e hărăzită s-o piardă în viitor într-un ritm accelerat, chiar dacă progresul economic însuşi, al cărui prim propulsor au fost întreprinzătorii, va merge înainte neabătut" [5]).

Luciditatea lui Schumpeter nu se opreşte aici. „Progresul economic, scrie el, tinde să devină depersonalizat şi automatizat. Munca în colectiv, în comitete tinde să ia locul acţiunii individuale". După părerea lui Schumpeter, aceste fenomene pecetluiesc soarta capitalismului ca sistem şi a burgheziei ca clasă. „Din punct de vedere economic şi sociologic, continuă el, în mod direct şi indirect, burghezia depinde de întreprinzător şi ca atare, în calitatea ei de clasă, trăieşte şi va muri o dată cu el, deşi probabil va exista un stadiu mai mult sau mai puţin prelungit de tranziţie — poate un stadiu în care ea nu va fi în stare nici să moară nici să trăiască, aşa cum s-a întîmplat în cazul civilizaţiei feudale" [6]).

O mare parte din economiştii burghezi, fie că pornesc sau nu de la Schumpeter, îşi dau seama în ultimii ani că ignorarea progresului tehnic sau scoaterea lui din obiectul de cercetare al economiei teoretice pot duce la desfiinţarea obiectului însuşi. Semnalul a fost dat în 1957 de Solow [7]), care — aplicînd o funcţie de producţie proprie la datele privind creşterea economică — a ajuns la concluzia, surprinzătoare pentru un economist burghez, după care creşterea economică în ultimele decenii s-ar datora în proporţie de nouă zecimi progresului tehnic. O zecime s-ar datora capitalului. (Sub presiunea criticilor săi burghezi, Solow a elaborat ulterior o variantă a teoriei sale după care o mare parte din progresul tehnic nu se poate realiza decît prin investiţii de capital). De fapt, cu mult înainte, aplicarea funcţiei Cobb-Douglas a demonstrat că o parte din creşterea economică nu poate fi explicată nici prin creşterea cantităţii de capital şi nici prin cea a numărului de muncitori.

În timpul care s-a scurs de la apariţia articolului lui Solow, cercetarea economică a progresului tehnic a luat o amplă dezvoltare în Occident. Numărul de scrieri, în care fie că se încearcă să se dea o formulare generală infinităţii de aspecte pe care le îmbracă progresul tehnic contemporan, fie că se întreprind măsurători ce se vor din ce în ce mai precise pe baza unor disocieri din ce în ce mai subtile, creşte continuu. Se urmăresc efectele economice imediate ale progresului tehnic asupra reînnoirii capitalului şi asupra forţei de muncă, iar eficienţa cheltuielilor pentru promovarea progresului tehnic constituie o preocupare constantă. Toate aceste încercări se lovesc de dificultăţi imense, căci progresul tehnic se aplică valorilor de întrebuinţare, iar gîndirea economică se împiedică aici de propria ei tradiţie privind numitorul comun la care pot fi reduse valorile de întrebuinţare. Or, indiferent ce numitor comun s-ar adopta în funcţie de şcoala la care aderă un economist sau altul, nici unul nu permite reliefarea eficientă a caracteristicilor esenţiale ale progresului tehnic. Căci acesta nu poate fi redus la creşterea productivităţii muncii sau a venitului naţional. El este omniprezent în economie şi efectele lui sînt multiple şi variate.

Deşi soluţiile majore se lasă aşteptate, literatura consacrată temei aici în discuţie se extinde nu numai cantitativ, dar şi geografic. Astăzi o literatură economică consacrată progresului tehnic există în aproape toate ţările din Europa Occidentală.

Dacă am încerca să desluşim tendinţele principale în care ar putea fi grupată această literatură, cu caracter economic, credem că ar trebui să ne oprim la următoarele categorii de lucrări:

— studii teoretice cu caracter general (de exemplu lucrările lui Jean Fourastié);

— modelarea matematică a locului şi rolului progresului tehnic în creşterea economică (în această privinţă se pot distinge abordarea neoclasică şi cea keynesiană);

— încercările de a măsura empiric, pe baza analizei materialului statistic pe termen lung, contribuţia progresului tehnic la creşterea economică;

— cercetarea concretă a diferitelor aspecte ale progresului tehnic prin anchete, cercetarea cazurilor unor investiţii etc.

Trebuie menţionat că alături de cercetările cu caracter economic mai mult sau mai puţin pronunţat se înmulţesc eforturile altor discipline ştiinţifice avînd ca scop interpretarea teoretică a fenomenului progresul tehnic. Varietatea unor asemenea investigaţii este mare şi nu este locul să ne oprim asupra lor aici.

I. LEMNIJ
cercetător principal, Institutul de cercetări economice al Academiei

---

[5]) Joseph A. Schumpeter, Capitalism, Socialism and Democracy, Third Edition, New York, 1950, pag. 132.

[6]) Op. cit., pag. 133—134.

[7]) Robert M. Solow, Technical Change and the Aggregate Production Function, in The Review of Economics and Statistics, august 1957, pag. 312—320.

UZINA DE VAGOANE ARAD

PRODUCE:

- Vagoane de călători cl. I – 54 locuri
- Vagoane de călători cl. II – 80 locuri
- Vagoane de călători cl. II – necompartimentate 110 locuri
- Vagoane gondolă cu autodescărcare pe 4 osii pentru 60 t
- Vagoane de marfă descoperite pe 4 osii tip OOR
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GVA
- Vagoane de marfă acoperite pe 4 osii, 60 t, tip GG
- Vagoane de marfă descoperite, 50 t, 4 osii tip ITA
- Vagoane pentru transportat transformatori 110 t
- Vagoane basculante 40 m³ (80 t)
- Vagoane basculante 25 m³, ecartament 900 mm
- Vagoane platformă siderurgice 80 t.
- Vagoane container pentru negru de fum
- Vagoane autodescărcător pentru minereu de 60 t
- Vagoane refrigerente pe 2 osii tip ORE
- Vagoane marfă pentru transportat ciment, 30 t, ecartament 1 067 mm
- Vagoane autodescărcător 30 t, ecartament 1 067 mm
- Vagoane autodescărcător 50 t, 4 osii, ecartament 1 000 mm
- Vagoane de marfă acoperite 15 t, pentru transportat sare.

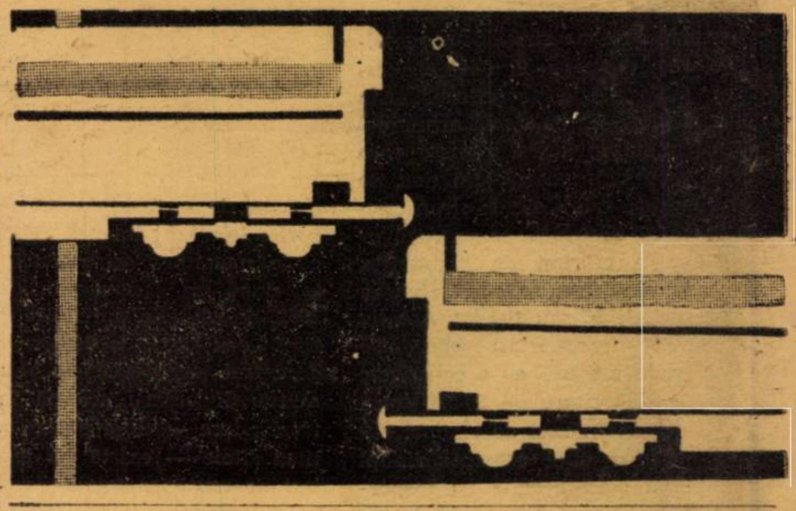

PERIPEȚIILE VALUTELOR OCCIDENTALE

CRIZA „URMĂTOARE" NU S-A LĂSAT AȘTEPTATĂ

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

CALMUL CARE PĂREA SĂ SE INSTAUREZE la bursele de valori, după refuzul Franței de a devaloriza francul, s-a dovedit înșelător. La numai cîteva zile de la scăderea febrei speculative, prețul aurului la Zürich a atins din nou, la 4 decembrie, nivelul record de 41 dolari uncia. Acesta a fost nivelul la care la 20 noiembrie se hotărîse închiderea burselor și se convocase conferința monetară de la Bonn. Acum circulă iarăși zvonuri despre posibilitatea unei revalorizări a mărcii. Speculatorii vînd din nou dolari, lire și franci — și cumpără din nou aur și mărci. În presă se pune accent pe necesitatea de a găsi repede soluții — ideea unor cursuri de schimb flexibile capătă mai mulți adepți — căci prelungirea crizei monetare ar putea afecta grav desfășurarea comerțului mondial și, după părerea multora, întreaga conjunctură a economiei capitaliste.

Se discută, de asemenea, dacă recentele evenimente monetare, scoțînd la iveală modificările în raportul de forțe dintre valute, nu vor duce la unele realinieri politice.

Scurt reflux

„CONSECINȚELE dezacordului de la Bonn, cu privire la valute, sînt lamentabile... Marca vest-germană continuă să fie evident prea ieftină în raport cu celelalte monede principale ale lumii. Mai devreme sau mai tîrziu va avea loc o nouă goană după mărci", anticipa la 30 noiembrie revista **The Economist.**

„Pot exista păreri diferite cu privire la momentul cel mai probabil cînd se va produce această goană. Ea ar putea începe peste cîteva zile, de îndată ce bursele vor fi absorbit scurtul-reflux al fondurilor flotante speculative, care au mizat fără succes pe o revalorizare a mărcii săptămîna trecută; sau ea ar putea avea loc peste cîteva săptămîni, după publicarea următoarei dări de seamă dezamăgitoare cu privire la plățile comerciale ale Angliei sau Franței; sau ceva mai tîrziu, o dată cu prima explozie importantă de frămîntări sociale care va rezulta din măsurile președintelui de Gaulle; sau atunci cînd se vor apropia alegerile generale din septembrie 1969 în Germania occidentală și speculatorii își vor da seama că necesitățile post-electorale ar putea să fie altele decît cele pre-electorale; sau după alegeri, atunci cînd autoritățile vest-germane vor decide să frîneze micul puseu inflationist care va duce probabil temporar la importuri peste medie în Germania occidentală în anul viitor; sau cu orice alt prilej pe care speculatorii l-ar considera favorabil. În realitate momentul nu contează. Fapt este că a fost lăsat să persiste dezechilibrul fundamental între marca prea ieftină și monedele vecine prea scumpe".

De fapt, nu ultimul, ci primul dintre aceste prilejuri posibile enumerate de revista londoneză a declanșat noul val de speculații, de data aceasta în jurul lirei sterline.

„Atunci cînd goana va începe, anticipa în continuare **The Economist,** ea va lua direcția mărcii, evitîndu-se valuta care pare cea mai puțin atrăgătoare în acel moment". Ironia soartei: moneda aceea era însăși lira sterlină!

Devalorizare triumfală?

„ÎN PREZENT, monedele cele mai puțin atrăgătoare sînt francul francez și lira sterlină. De aceea este probabil că între Anglia și Franța va începe o competiție de măsuri deflaționiste, ele încercînd să se asigure că în momentul decisiv va fi lovită moneda celuilalt. Dacă deflația președintelui de Gaulle va reuși să pară a ameliora finanțele externe ale Franței în mai mare măsură decît pare deflația d-lui Jenkins să amelioreze finanțele externe ale Angliei, atunci următoarea fugă spre marcă va fi în același timp o fugă de liră; va avea loc o nouă criză a lirei, care va fi probabil abordată în primul rînd prin împrumuturi, așa cum s-a mai făcut, însoțite de hotărîrile uzuale de a intensifica și mai mult austeritatea în Anglia, pornind de la un acord internațional, ca cele din trecut, de a se evita cu orice preț o altă devalorizare a lirei sterline. Dacă, după cum se pare că vor evolua lucrurile, Franța va avea dificultăți mai mari atunci cînd va începe următoarea goană după mărci, este foarte probabil că Franța va recurge la o devalorizare considerabilă: mai curînd cu 25% decît în proporția de 10%, cum se discutase la Bonn înainte de veto-ul președintelui de Gaulle... Dacă francul francez va fi devalorizat cu aproximativ 25%, chiar guvernul englez va trebui să fie de acord că lira sterlină și alte monede vor trebui și ele să-și reducă paritatea. Astfel, cel mai probabil premiu care îl va încununa pe învingătorul în această bătălie eroică pentru a împiedica o anumită variantă de devalorizare forțată a lirei, va fi să se ajungă triumfal la o situație care ar necesita o altă variantă de devalorizare forțată a lirei, în condițiile unui haos ceva mai mare..."

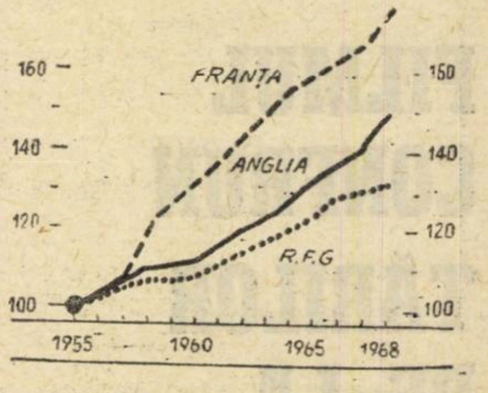

Evoluția prețurilor curente la bunurile de consum.

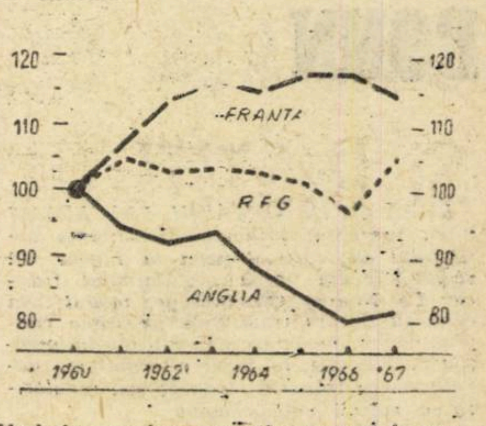

Variația masei monetare raportată la produsul național brut, în prețuri curente

(Graficele sînt reproduse după The Economist)

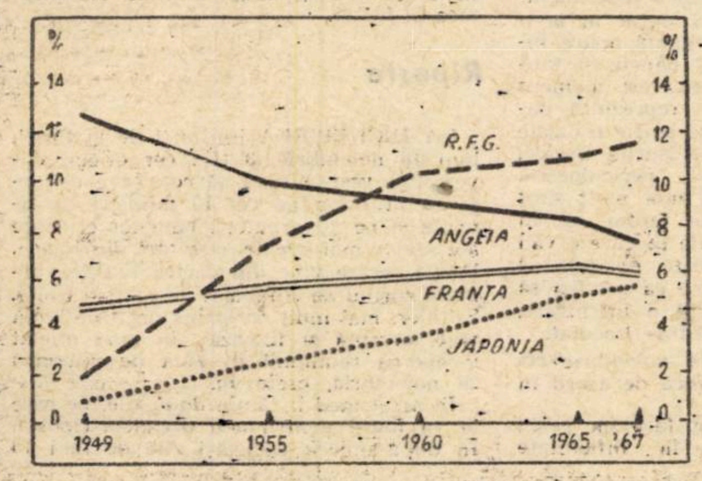

Ponderea exportului unor țări în comerțul mondial

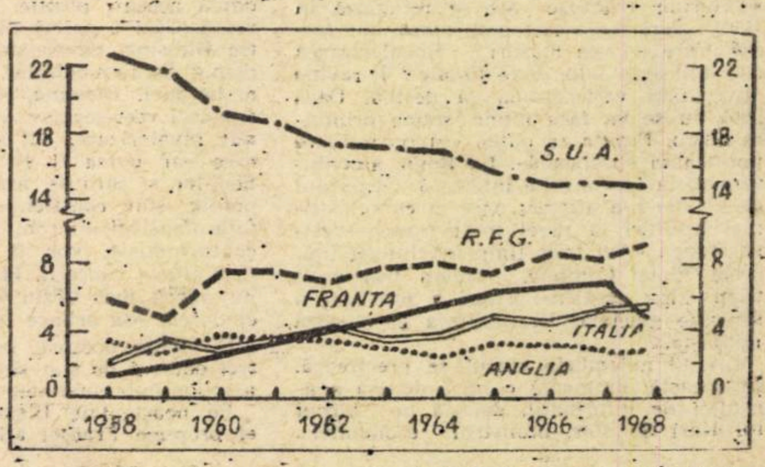

Evoluția rezervelor (în miliarde dolari) la sfîrșitul perioadei

PRO ȘI CONTRA UNUI NOU BRETTON WOODS

DEZVOLTÎND perspectiva unei asemenea conferințe, **La Libre Belgique** scrie:

„Despre această eventualitate s-a vorbit de multe ori în cursul acestor zile de criză. Problema este de a ști dacă nu cumva a sosit momentul de a reuni, într-un termen scurt, o mare conferință internațională, care să revizuiască, pentru prima oară după un sfert de secol, paritățile devizelor. Reunirea unei asemenea conferințe ar permite să se pună capăt crizelor care agită, la interval de cîteva luni, piețele monetare.

Dl. Henry Fowler, ministrul american al finanțelor, și-a exprimat opoziția vie față de această reuniune, considerînd că situația trebuie să se amelioreze printr-o evoluție lentă.

Conferința avută în vedere ar putea să se pronunțe în favoarea unei majorări a prețului aurului, ceea ce ar echivala cu o devalorizare a dolarului. Or, președintele Johnson nu vrea să i se poată reproșa lui o asemenea devalorizare, chiar dacă ar fi de dimensiuni moderate.

După unii experți voința Statelor Unite de a întîrzia o conferință monetară internațională explică probabil în parte viguroșul sprijin acordat de președintele Johnson generalului de Gaulle, cînd a devenit cunoscută decizia de a nu se devaloriza francul. Dar dacă această decizie ar fi să conducă la un eșec și o nouă criză ar surveni peste cîteva săptămîni, convocarea unei conferințe s-ar putea dovedi inevitabilă. Cît despre Franța, ea reclamă de multă vreme o asemenea conferință, al cărei avocat s-a făcut în mai multe rînduri anul trecut dl. Debré. Unii experți merg și mai departe. După părerea lor, refuzînd devalorizarea francului, generalul de Gaulle a vrut să arate că dacă sprijinul celorlalte țări nu ar reuși să salveze francul, sistemul monetar internațional ar fi atît de compromis încît ar fi necesară o conferință vastă pentru a-l repune în ordine.

Or, Germania apuseană, care este acum prima putere economică în Europa, nu dorește nici ea această conferință, cel puțin pentru moment. De fapt, în toamna anului viitor trebuie să aibă loc alegeri generale și cancelarul Kiesinger s-a angajat să nu revalorizeze marca cîtă vreme va rămîne la postul său.

Totuși, cînd noul guvern american își va fi preluat funcțiile, la 20 ianuarie, presiunile în vederea reunirii unei conferințe monetare vor deveni fără îndoială mai puternice. Ultima conferință de acest gen s-a ținut la Bretton Woods, la sfîrșitul ultimului război mondial. De atunci numeroase țări și-au modificat paritatea monedei lor (cîteodată chiar în mai multe rînduri), dar n-a avut loc o revizuire generală".

Este de conceput totuși că se va ajunge în cele din urmă la convocarea unei conferințe monetare internaționale. Dar, obiectează **The Economist,** „nu se poate convoca o conferință monetară eficientă pentru a discuta reforma sistemului introdus la Bretton Woods într-un moment în care există un dezechilibru fundamental al parităților... Ce își închipuie promotorii acestei idei că vor face speculatorii de mărci, lire și alte valute în timpul unei asemenea conferințe? Sau poate ei cred că în cursul acestei variante prelungite a întrunirii de la Bonn bursele de valori ale lumii vor fi închise timp de cîteva luni (și probabil o mare parte a comerțului va stagna o dată cu aceasta)?"

FILMUL CONFRUNTĂRILOR DE LA BONN

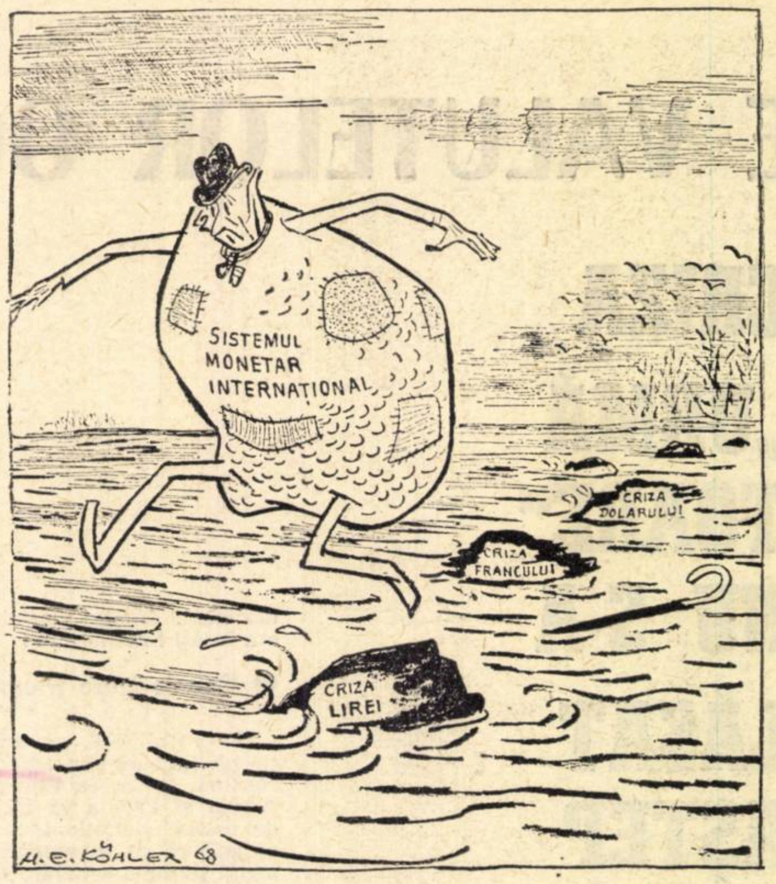

Din piatră în piatră

(după DIE ZEIT)

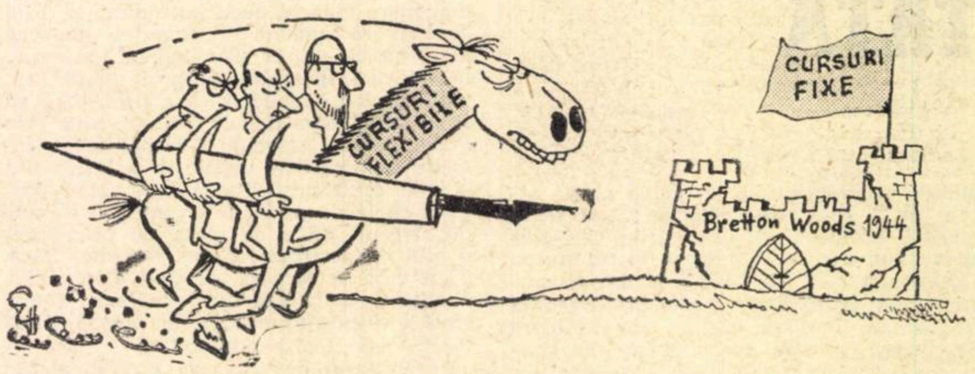

Atacul teoreticienilor

(după DER VOLKSWIRT)

DUPĂ CE ÎN NUMĂRUL PRECEDENT v-am prezentat principalele secvenţe ale filmului adoptării deciziei la Elysée, vă relatăm acum, după săptăminalul francez **Le Nouvel Observateur**, *modul în care au decurs tratativele pe scena confruntărilor monetare şi în culisele diplomaţiei occidentale, în jurul alternativei: devalorizarea francului francez sau revalorizarea mărcii vest-germane.*

„LA 9 noiembrie, Couve de Murville remite cancelarului Kiesinger, prin intermediul ambasadorului său la Bonn, François Seydoux, o scrisoare în care îi cere să fie adoptate măsuri împotriva evaziunii capitalurilor franceze care se refugiază în R.F.G. Scrisoarea este politicoasă, dar fermă. Care anume măsuri? Revalorizarea sau aplicarea unor taxe fiscale? Îi revine guvernului vest-german să decidă. Dacă însă nu se va face nimic, spune primul-ministru, Franţa ar putea «să reconsidere politica sa europeană». La Bonn, ameninţarea este foarte bine înţeleasă. Generalul de Gaulle n-a afirmat oare în cursul ultimei întîlniri la nivel înalt franco—vest-germane: «Am trăit timp îndelungat înaintea Pieţei Comune, putem trăi mult timp după aceasta». Fraza a provocat o senzaţie glacială. Reamintirea ei creează nelinişte.

LA 13 noiembrie atacul se precizează. În această dimineaţă o mică depeşă a agenţiei de informaţii, depusă pe biroul lui Karl Schiller, ministrul economiei... atrage atenţia acestuia: Henry Fowler, secretar de stat la Ministerul de Finanţe din S.U.A., anunţă sosirea sa la Bonn. Schiller încruntă sprîncenele.

Primul contraatac vine din partea lui Franz-Josef Strauss, ministrul de finanţe, care reafirmă cu tărie în faţa Bundestagului: «O revalorizare a mărcii vest-germane ne-ar costa prea scump. Nu poate fi vorba de aşa ceva». Banca federală adoptă aceeaşi poziţie. Cel puţin în aparenţă. Căci o primă divergenţă apare între Blessing, guvernatorul băncii, şi tandemul Strauss-Schiller. În acest moment al bătăliei, Blessing, care reprezintă patronatul vest-german, vroia să fie refuzate atît revalorizarea cît şi măsurile fiscale, care «ar putea fi şi mai periculoase». Schiller şi Strauss, avînd mai mult simţ politic, sînt conştienţi de faptul că, în faţa ofensivei internaţionale pe care o văd conturîndu-se, vor fi poate obligaţi să facă cîteva concesii. Pentru ca acestea să nu apară mai tîrziu drept o înfrîngere, ei doresc «să arunce balastul» imediat.

Cu toate acestea, la 14 noiembrie cei trei oameni de stat sînt încă de acord în a spune împreună «nu».

Pe neaşteptate Blessing face un gest: el propune Franţei aflate în dificultate un împrumut de 2 miliarde de dolari, prelevate din fondurile de rezervă. Guvernul francez refuză. La Geneva se comentează: «Acest refuz înseamnă că guvernul francez a hotărît să devalorizeze francul. El nu are posibilitatea, într-adevăr, în situaţia actuală a finanţelor sale de a refuza concomitent atît ajutorul financiar vest-german, cît şi devalorizarea». Acelaşi raţionament fusese deja făcut de toată lumea în R.F.G.

Riposta

LA ÎNCHEIEREA întîlnirii de la Basel, luni 18 noiembrie, 3 ţări cer oficial guvernului vest-german să convoace de urgenţă la Bonn pe cei 10 miniştri de finanţe şi pe guvernatorii băncilor centrale ale «celor mai bogate zece ţări din lume». Prima cerere vine din partea Franţei, urmată curînd de Anglia şi de Statele Unite. Schiller, mai mult constrîns decît de bună voie, acceptă şi fixează în mod oficial începerea reuniunii în ziua de miercuri 20 noiembrie, orele 16.

În acest mod îi rămîn două zile, pe care le va folosi pentru a-şi organiza riposta. În după-amiaza aceleiaşi zile de luni 18 noiembrie, la Palatul Schaumbourg, Blessing, Strauss, Schiller şi mai mulţi secretari de stat se află reuniţi sub preşedinţia lui Kiesinger. Opiniile se înfruntă. Schiller îşi expune teza: trebuie refuzată revalorizarea mărcii.

Ceea ce se apropie de R.F.G., este un incendiu de pădure vara. Este necesar să se menţină o poziţie fermă, dar şi să se deschidă un extinctor, să se consimtă cîteva sacrificii pentru a nu fi împinşi la reevaluare. Trebuie adoptate de urgenţă, înaintea deschiderii conferinţei celor Zece, o serie de măsuri fiscale care vor constitui «un gaj de bunăvoinţă» şi vor face ca consecinţele efortului consimţit să nu fie suportate de agricultură, ci de industrie şi comerţ.

După o discuţie îndelungată, Schiller obţine cîştig de cauză. Blessing este furios. Din punctul lui de vedere, ar fi trebuit fie să se refuze orice concesie («Aceste măsuri fiscale nu vor fi suficiente pentru a rezolva criza»), fie, dimpotrivă, să se consimtă la revalorizarea mărcii.

Raportul din Londra

MARŢI 19 noiembrie, americanul Fowler soseşte la Bonn. La orele 15 el are o primă întrevedere cu Strauss. Tonul convorbirii se ridică foarte repede. Folosind o manieră «fals agreabilă în formă, dar foarte fermă în ceea ce priveşte fondul», va spune mai tîrziu Fowler, ministrul vest-german explică că economia Germaniei occidentale n-ar putea suporta o revalorizare a mărcii. Fowler care nu uită ceea ce R.F.G. datorează americanilor, explodează: «Dar în sfîrşit, spune el, voi germanii vă consideraţi stăpînii Europei». Ambianţa va rămîne aceeaşi în cursul întrevederii pe care Fowler o va avea apoi cu Schiller. «Nu este vorba aici că marca ar fi supraevaluată, spune acesta; dolarul dv. este cel subestimat...». Scos din fire, Fowler replică: «Aurul este soarele, dolarul este luna, iar această poziţie n-ar putea fi modificată», şi reprezentantul preşedintelui Johnson evocă imediat costul staţionării trupelor americane în R.F.G.

În cursul nopţii ajunge la Bonn raportul ambasadorului vest-german la Londra, Herbert Blankenhorn. În cursul serii telefonul a sunat la reşedinţa sa: el este convocat la ora 0,30 în noaptea dinspre marţi 19 spre miercuri 20 noiembrie de primul ministru Harold Wilson. Blankenhorn ştie despre ce va fi vorba: cancelarul Kiesinger i-a făcut cunoscut în ajun că a primit un mesaj urgent al

Stadiul unei dispute teoretice

CURSURI FIXE SAU FLEXIBILE

REPUNEREA ÎN MIŞCARE a fronturilor monetare, sub forma crizelor repetate din ultimele săptămîni, a dat noi argumente acelora care susţin în Occident înlocuirea actualelor cursuri de schimb fixe prin cursuri flexibile. La Bretton Woods, în 1944, s-a creat după cum se ştie un sistem de cursuri fixe, admiţîndu-se doar variaţii în plus sau în minus de maximum 1%. În cazul unor abateri de la cursul fix al unei valute, autorităţile monetare intervin pe pieţe cu rezervele lor pentru a menţine variaţiile în limitele acelui procent. O presupunere tacită a sistemului este că modificările cursurilor de schimb, ca urmare a deprecierii sau a creşterii puterii de cumpărare a unor monede, nu vor fi frecvente, raritatea lor constituind unul din avantajele pe care le are acest sistem faţă de unul bazat pe cursuri de schimb flexibile.

Hotar fluid între tabere

CRIZELE care se ţin lanţ prilejuiesc revistei vest-germane DER VOLKSWIRT (nr. 48 din 29 noiembrie) o încercare de bilanţ al disputei teoretice în jurul acestei probleme. În primul rînd, constată revista, „devine tot mai clar că majoritatea covîrşitoare a teoreticienilor se pronunţă pentru o politică mai mobilă a cursurilor de schimb decît aceea pe care o permit regulile actuale ale Fondului Monetar Internaţional". Într-adevăr, printre cei care preconizează trecerea la cursuri flexibile se află nume cu prestanţă în rîndurile economiştilor burghezi: profesorii Milton Friedman (de la Universitatea din Chicago), Gottfried Haberler (Harvard), Alvin Hansen (Harvard), William Fellner (Yale), Herbert Giersch (Saarbrücken), Friedrich Lutz (Zürich), James Meade (Cambridge), Fritz Machlup (Princeton), Tibor Scitovsky (California), Ingvar Svennilson (Stockholm), Jan Tinbergen (Haga), Bertrand de Jouvenel (Paris) ş.a.

În al doilea rînd, însă, declară DER VOLKSWIRT, astăzi nu se mai susţin în public teorii extreme în privinţa cursurilor de schimb — ori fixe, ori flexibile. „Nimeni nu pledează astăzi cu seriozitate pentru traducerea nelimitată în practică a experimentului conceptual «cursuri absolut libere»; chiar şi avocaţi radicali ai cursurilor flexibile sînt gata să admită un anumit grad de intervenţie a băncilor de emisiune pe pieţele valutare. De asemenea, nu există adepţi ai unor cursuri de schimb fixe care nu ar admite corectări ale cursurilor în cazurile unor dezechilibre fundamentale. Hotarul dintre cele două tabere devine fluid".

Două motive determină renunţarea la poziţiile extreme: 1) teama de consecinţe imprevizibile (economistul vest-german Klaus Rose: „Trecerea la cursuri flexibile înseamnă în orice caz a sări într-un bazin cu apă rece"), şi 2) nevoia de a-i menaja pe practicieni, care cu greu ar putea fi cîştigaţi pentru cursuri complet libere, ceea ce dictează o „politică a paşilor mici" pentru a înlătura obstacolele.

Poziţia astfel amendată a „cursurilor principial variabile" este împărtăşită de marea majoritate a teoreticienilor. Afară de numele citate mai sus, sînt cunoscuţi ca adepţi ai acestei orientări Edgar Sabin, Alfred Amonn, Hans-Joachim Rüstow, iar Consiliul ştiinţific de pe lîngă Ministerul Federal al Economiei de la Bonn s-a pronunţat în 1967 în acelaşi sens. Pe de altă parte, pe poziţia „cursurilor principial fixe" se situează aproape toţi practicienii — cel puţin în R.F. a Germaniei. „Singura linie clară de despărţire în problema cursurilor de schimb este deci cea

H. Fowler, S.U.A.: „Aurul este soarele, dolarul este luna; această poziţie reciprocă nu ar putea fi modificată"

K. Schiller, R.F.G: „Nu marca este supraevaluată; dolarul este supraestimat..."

SĂPTĂMÎNA MONETARĂ

● 4 decembrie: *La Zürich preţul aurului ajunge la 41 dolari uncia — nivelul la care la 20 noiembrie se hotărîse închiderea bursei.*

● 5 decembrie: *Aurul se menţine la 40,60 dolari uncia. Lira scade la 2,38 dolari. Banca Angliei intervine masiv pentru a susţine cursul.*

● 6 decembrie: *Zvonuri despre o devalorizare iminentă a lirei şi despre intenţia ministrului de finanţe englez de a-şi prezenta demisia.*

● 8—9 decembrie: *Reuniunea de la Basel a guvernatorilor băncilor centrale se încheie fără publicarea vreunui comunicat. Se presupune însă că s-a convenit în principiu asupra unor măsuri de control al mişcărilor capitalului speculativ.*

● 10 decembrie: *Primul ministru britanic dezminte zvonurile despre o devalorizare a lirei. La Paris Valéry Giscard d'Estaing propune crearea unui fond comun de aur şi devize al ţărilor din Piaţa Comună şi a unei unităţi de cont vest-europene. De asemenea, pentru a contrabalansa forţa economică crescîndă a R.F.G., se pronunţă în favoarea primirii Angliei în Comunitatea Economică Europeană.*

● 11 decembrie: *În Anglia se preconizează urcarea ratei scontului de la 7 la 8% pentru a frîna ieşirile de capital.*

lui Wilson, conţinînd presiuni pentru revalorizarea mărcii dacă nu vrea să fie răspunzător pentru consecinţele politice care ar urma refuzului său. Introdus la primul ministru englez, Blankenhorn găseşte la dînsul şi pe Roy Jenkins, ministrul de finanţe. Ambasadorul vest-german recepţionează următoarea comunicare: («în termeni nediplomatici», precizează el în raportul său trimis la Bonn): «Guvernul Majestăţii Sale ar considera ca un gest neprietenesc refuzul guvernului federal de a reevalua marca şi acest refuz ar avea consecinţe grave... — Adică? întreabă Blankenhorn. — Aceasta înseamnă, răspunde Wilson, că într-un asemenea caz noi vom avea de reconsiderat prezenţa trupelor britanice în Germania şi chiar în Berlinul de vest... — Ar trebui să înţeleg, întreabă Blankenhorn, că veţi pune în cauză alianţa occidentală? — Dv. vă revine să interpretaţi ceea ce am spus acum», conchide Wilson.

Francul pe banca acuzaţilor

CONFERINŢA se deschide cu o lungă expunere a d-lui Schiller. Iniţial, şapte ţări (din cele zece, plus observatorul elveţian) reclamă în ciuda introducerii d-lui Schiller, o revalorizare imediată a mărcii vest-germane. Acestea sînt Statele Unite, Anglia, Franţa, Canada, Japonia, Suedia şi Belgia. Republica Federală continuă să o respingă, susţinută de Elveţia, Olanda şi Italia. D-l Schiller afirmă că R.F.G. tocmai a consimţit prin măsurile fiscale pe care le-a luat, la un important sacrificiu. El se întoarce către delegatul francez, d-l Ortoli, amabil, politicos şi singurul reprezentant al vechilor puteri de ocupaţie, care nu a ridicat tonul: «Măsurile pe care le-am luat trebuie completate cu cele ale partenerilor noştri». Şi mai adaugă: «Dacă situaţia franceză este proastă, generalul de Gaulle care s-a arătat de multă vreme ostil oricărui angajament rezonabil, poartă o anumită vină». Ceea ce trebuia să constituie o conferinţă asupra revalorizării mărcii se transformă progresiv într-o reuniune de acuzare a francului.

D-l Ortoli a înţeles. El a înţeles că ceea ce contează în primul rînd pentru vest-germani este, cum va spune mai tîrziu d-l Strauss, să dea un exemplu. Dacă trebuie pus frîu pretenţiilor Generalului, momentul este acum sau niciodată.

Pe culoarele conferinţei jurnaliştii vest-germani fac chetă «pentru salvarea francului». Afară pe străzi studenţii creştin-democraţi manifestează şi agită pancarte: «Schiller şi Strauss, nu vă lăsaţi exploataţi». Avertismentul este deja fără obiect. Americanul Fowler, atît de violent în zilele anterioare, a abandonat destul de repede lupta: dacă marca nu poate urca, să coboare francul! Englezii, mai îngrijoraţi, sînt şi mai îndîrjiţi.

Joi 21 noiembrie va fi într-adevăr o zi decisivă. La început Ortoli explică cu menajamente vest-germanilor: «Nu este vorba de o reglare a conturilor în materie de politică, ci de a ne înţelege rezonabil în problemele monetare». Apoi contraatacă: «Dacă francul este devalorizat, va fi o devalorizare sălbatică de 15 pînă la 20%».

Întreruptă la prînz, şedinţa se reia la ora 15. Ea va dura pînă la 3 dimineaţa. Ortoli rămîne mai întîi ferm pe poziţiile sale: 15% sau nimic. Or, 15% este tocmai pragul periculos, cel la care lira şi dolarul sînt şi ele atinse. Vest-germanii adaugă atunci cîteva cadouri mărunte în coşul lor. Vor fi adoptate măsuri contra speculei, care vor obliga băncile particulare vest-germane să depună la Banca federală toate capitalurile străine pe termen scurt aflate în posesia lor. Conturile străine vor fi de asemenea supuse unei autorizaţii.

O noapte furtunoasă

SPRE ora 19 Ortoli părăseşte sala de conferinţe pentru a merge să telefoneze încă o dată la Paris. La Centrul de presă devalorizarea francului alimentează toate conversaţiile. O noapte furtunoasă începe. La reluarea şedinţei experţii se luptă în interiorul unei game cuprinse între 8 şi 11%. În cele din urmă, la 3 dimineaţa, şedinţa se ridică. Epuizaţi (un delegat canadian va spune că «a dormit 8 ore în 3 zile») delegaţii ies unul cîte unul. Vest-germanii par să se bucure discret, dar tac. Ziariştilor francezi care-l întreabă dacă vestea devalorizării francului, deja publicată la Londra, este adevărată, un delegat francez, d-l Clapier, le răspunde obosit: «Nu sub această formă». Este o semi-dezminţire sau o semi-afirmaţie? Îndoiala se ridică spre patru dimineaţa: înghesuit între două maşini, cu ochii îndoliaţi, un înalt funcţionar francez, d-l Wahl, admite că devalorizarea pare acceptată.

Foarte obosit, Ortoli s-a dus să se culce la Ambasada Franţei. Un telefon de la Paris îl trezeşte la 7 dimineaţa. Primul ministru nu este mulţumit: veştile din cursul nopţii n-au fost cîtuşi de puţin apreciate la Elysée. Generalul n-a luat încă nici o hotărîre. «Totul rămîne deschis, afirmă Couve, atît ipoteza devalorizării cît şi cea a nedevalorizării».

Dezminţirile

ORTOLI înţelege. A jucat prost. Cine-i de vină? Cum să rattrapeze neîndemînarea, să-i permită Generalului «să-şi menţină cele două săbii în foc»? La ora 11, la deschiderea şedinţei, Ortoli crede să fi găsit formula. El anunţă miniştrilor, dar nu şi experţilor, cu multă ezitare şi reţinere, că «gama devalorizării nu se mai întinde între 8 şi 11%, ci ea trebuie extinsă între 0% şi 20%». El se va rezuma la atît, fără a preciza că ipoteza 0% echivalează cu un simplu refuz.

La sfîrşitul reuniunii, în faţa unui Ortoli prost dispus, un singur vest-german este circumspect: Schiller. El care spunea la începutul dimineţii: «Sîntem pregătiţi să adoptăm decizii», iese din şedinţă la ora 12,50 cu un scurt «no comment». Strauss, întotdeauna în întîrziere cu o reacţie, mărturiseşte televiziunii că «proporţiile devalorizării sînt lăsate la discreţia guvernului francez». Despărţirea are loc asupra acestor false certitudini, larg răspîndite — inclusiv de către delegaţia franceză.

În seara de vineri, chiar în momentul în care la Paris nimeni nu mai pune la îndoială realitatea devalorizării, cîteva spirite sceptice atrag atenţia Bonn-ului că aceasta nu este încă realizată, că hotărîrea nu este încă luată. La ora 19.56 agenţia vest-germană D.P.A. publică o declaraţie a lui Strauss desminţind că el ar fi anunţat devalorizarea francului. Schiller va face acelaşi lucru la ora 23. Aceste două desminţiri trec practic neobservate în Germania apuseană, unde de două zile se aude un concert discordant: industriaşii sînt furioşi din cauza măsurilor fiscale decise de guvern.

Dar sîmbătă dimineaţă toate aceste zvonuri sînt spulberate. La Bonn suflă un vînt de victorie.

În seara zilei de sîmbătă 23 noiembrie vine şocul: Elysée-ul face cunoscut că francul nu va fi devalorizat. În Germania apuseană, ca pretutindeni, surpriza este totală, dar ea se dublează aici de dezagreabilul sentiment de a fi fost traşi pe sfoară".

care separă pe practicieni de majoritatea teoreticienilor".

● *Avantaje contra dezavantaje*

ATACURILE împotriva sistemului actual al cursurilor de schimb pornesc îndeosebi de la incapacitatea sa de a permite o echilibrare rapidă a balanţelor de plăţi. Între adepţii cursurilor flexibile există un consens larg asupra modului de funcţionare al sistemului preconizat de ei şi asupra contribuţiei sale la echilibrarea plăţilor. Cursurile liber-variabile, arată ei, garantează că cererea şi oferta pe pieţele valutare se stabilizează reciproc. Prin modificarea cursului, care oscilează în funcţie de evoluţia cererii şi a ofertei, balanţa de plăţi este menţinută şi ea în echilibru pe termen lung. Excedentul care poate să apară la un moment dat în balanţa de plăţi a unei ţări duce la scăderea cursului, adică la reducerea preţului unităţii monetare străine exprimat în moneda proprie (de exemplu, 1 dolar = 4 mărci vest-germane), deoarece cererea de mijloace de plată străine se restrînge, iar pe de altă parte cererea de mijloace de plată a ţării cu balanţă excedentară depăşeşte oferta la cursul existent. Scăderea cursului înseamnă o revalorizare a monedei acestei ţări, deci şi o scumpire a mărfurilor ei pe pieţele străine şi o ieftinire a mărfurilor străine pe piaţa ei. Creşterea importurilor şi reducerea exporturilor contribuie în felul acesta la echilibrarea balanţei de plăţi excedentare.

Susţinătorii cursurilor flexibile par să nu considere totuşi că introducerea acestora ar rezolva optimal toate problemele de politică valutară. Pentru a reduce la minimum slăbiciunile şi pericolele pe care le implică cursurile flexibile, se preconizează de exemplu intervenţii pe scară mică pentru „netezirea" unor oscilaţii de durată foarte scurtă, asemenea intervenţii fiind socotite compatibile cu principiul formării libere a cursurilor. Se preconizează de asemenea, în acest scop, crearea unor fonduri de stabilizare sau de compensare, pe plan intern sau internaţional. „Pentru o abţinere totală a instituţiilor monetare aproape că nici nu se mai pledează. În ansamblu, însă, dezavantajele cursurilor flexibile sînt considerate a fi mult mai mici decît cele ale sistemului actual.

Unul din aspectele cele mai controversate ale problematicii cursurilor flexibile este rolul speculaţiei. Adepţii flexibilităţii cursurilor afirmă unanim că în sistemul actual mişcările de capital speculative acţionează exclusiv în sensul instabilităţii, în timp ce în sistemul preconizat de ei acţiunea lor va fi de regulă stabilizatoare. Împotriva acestui punct de vedere se aduce argumentul că flexibilitatea cursurilor favorizează inflaţia internă şi „exportul de inflaţie".

● *Spre un compromis?*

TEORETICIENII adepţi ai cursurilor flexibile, dîndu-şi seama de dificultăţile de a învinge rezistenţa practicienilor (economistul elveţian E. King: „... «Cartelul conducător de bănci de emisiune» pur şi simplu nu este dispus să accepte o asemenea soluţie"), au prezentat un număr de compromisuri. Planurile care prevăd lărgirea **gamei** variaţiilor admisibile ale cursurilor sau introducerea **temporară** a unor cursuri variabile provin de la economişti care în lucrările lor teoretice se pronunţă pentru renunţarea completă la sistemul de la Bretton Woods şi trecerea la cursuri pe deplin variabile, dar care îşi reduc „pretenţiile" din cauza împotrivirii puternice pe care o întîmpină.

Cei mai mulţi propun ca soluţie de compromis lărgirea gamei în cadrul căreia cursul să poată oscila în jurul parităţii oficiale faţă de dolar. În timp ce actuala gamă este de maximum 1%, Albert Hahn (recent decedat) preconiza extinderea ei la 10% în ambele sensuri; Haberler consideră că o extindere la 4—5% ar fi suficientă. Punctul critic al acestei propuneri teoreticienii îl văd de regulă în mişcările de capital speculative. Sistemul va funcţiona atîta timp cît minuitorii lui îi vor putea convinge pe speculatori că punctele de intervenţie vor fi menţinute. Evident, cu cît mai amplă este gama variaţiilor admisibile, cu atît mai greu se va putea ivi o situaţie avantajoasă pentru speculatori. Pe baza experienţei politicii monetare din ultimii ani a R.F.G., DER VOLKSWIRT conclude însă că „nici compromisul lărgirii gamei variaţiilor nu are şanse de a deveni acceptabil pentru responsabilii politici. Modelele teoreticienilor vor rămîne şi în viitorul previzibil doar teorie".

MONDORAMA

INDUSTRIILE DE VÎRF ALE DECENIULUI URMĂTOR

CARE SÎNT ramurile industriale ce se vor dezvolta cel mai rapid și care sînt cele a căror creștere se va încetini în viitor? O indicație în acest sens, în ce privește direcțiile prioritare în Statele Unite, ne-o oferă evaluarea lui Chase Manhattan Bank, referindu-se la creșterea producției între 1967 și 1982: produse chimice + 227%, materiale plastice + 206%, electricitate + 176%, aparatură + 165%, mașini electrice + 138%, metale neferoase (aluminiu) + 111%, cărbune + 16%, pielărie + 17%, lemn + 25%, tutun + 39%, oțel + 49%.

PUBLICITATE... PARFUMATĂ

În revistele americane apar tot mai des reclame... parfumate. Firma „Minnesota Mining and Manufacturing" a găsit o metodă de încapsulare a unor bule mici cu parfum sau alte mirosuri, în hîrtie. În acest fel arborii, florile și chimicalele pot mirosi nu numai în natură ci și în paginile publicațiilor, iar reclama — se susține — devine astfel și mai convingătoare.

„STRATEGIE" DE... SUPRAVIEȚUIRE

ÎN PERIOADA de după cel de-al doilea război mondial, aproape 10 firme europene importante din domeniul automobilelor și mai ales al autocamioanelor și-au pierdut viața sau autonomia, astfel că nu au mai rămas în Europa decît 12 firme mai puternice care se străduiesc să-și asigure existența în mod independent. Surprinzător — constată C. Charmont în revista **Hommes et Techniques** — că printre acestea din urmă, două sînt suedeze: Volvo și Saab — Sconia Vabis. Aceste două grupuri, dezvoltate în special după război, sînt rentabile, deși nu dispun decît de o piață fără protecție care corespunde unei populații de 8 milioane de locuitori, nu sînt subvenționate dar asigură salarii mai mari decît oricare dintre celelalte firme.

Încercînd să descopere secretele suedezilor, Charmont sintetizează următoarele șase „străvechi" precepte de gestiune „modernă" — cum le numește el: 1) comerciantul este detașat de inginer — Saab vinde în Suedia în special automobile... Volkswagen; 2) bătălia nu este angajată decît pe crenelele unde se dispune de arme egale cu ale concurenților — autoturisme de lux, autocamioane grele; 3) subantrepriza sistematică a tuturor organelor unde nu se dispune de o masă critică — Saab cumpără motoare englezești, Volvo lucrează în subantrepriză două treimi din partea sa mecanică, dar dezvoltă o tehnică de cumpărare fără egal în lume; 4) căutarea celor mai întinse piețe pentru ceea ce se fabrică — Volvo exportă două treimi din automobilele sale iar motoarele sale echipează nave de agrement; 5) căutarea unei superiorități de calitate pentru seducerea clientelei — „Volvo"-urile cuceresc toate testele de durabilitate, „Saab"-urile cîștigă la Monte-Carlo; 6) diversificarea continuă pentru a asigura firmei aceeași talie cu a concurenților.

DORINȚE CU SEMNIFICAȚIE

O sută de mărci vest-germane în plus pe lună — scrie *Hannoversche Presse* — ar ajuta pe mulți să-și îndeplinească o serie de dorințe. Despre ce fel de dorințe e vorba, o aflăm dintr-o anchetă efectuată în R.F.G. de Institutul de demoscopie din Allensbach. La întrebarea „Ce ați face dacă vi s-ar oferi posibilitatea de a cheltui în fiecare lună o sută de mărci în plus"?, răspunsurile au fost următoarele: 2 din 5 persoane au optat pentru îmbrăcăminte, 39% ar cumpăra ceva pentru înfrumusețarea locuinței, 34% pentru îngrijirea sănătății. Pentru excursii și călătorii au optat 32%, pentru spectacole 23%, pentru cărți 17%, mîncare mai rafinată 14%, automobil nou 15% etc.

Dintre persoanele cu venituri minime, adică sub 500 mărci net, deci pentru care cele 100 mărci în plus înseamnă foarte mult, 43% au răspuns că ar folosi această sumă pentru îngrijirea sănătății.

67 = 50 MILIARDE LIRE

După cum relata nu de mult ziarul *Tribune de Genève*, Consiliului de Miniștri al Italiei urma să-i fie supus un proiect de lege privind modificarea regulilor popularului joc „Lotto". Motivul care l-a îndemnat pe ministrul finanțelor să ia această inițiativă este riscul pe care-l comportă sistemul actual de extragere din urnă doar a unui singur număr într-o localitate. Sistemul în cauză amenința cu cîtăva vreme în urmă la Cagliari, în Sardinia, să coste Trezoreria italiană mai mult de 50 miliarde lire. Observînd, pe baza unei evidențe statistice, probabil bine puse la punct, că numărul 67 nu mai ieșise de 124 de săptămîni, tot mai mulți jucători din Cagliari începuseră să mizeze pe acest număr. Se constituiseră și societăți în acest scop, care-și dublau miza cu fiecare săptămînă care trecea, socotind că în curînd numărul în cauză le va aduce cîștigul mult visat.

Ziarul elvețian nu și-a mai informat în continuare cititorii dacă numărul în cauză a fost extras sau nu din urnă de atunci. Cert este că în săptămîna în care ministrul finanțelor s-a sesizat de suma imensă pe care ar pierde-o bugetul dacă bila cu numărul 67 s-ar îndura să iasă, mizele atingeau sute de milioane, dacă nu chiar miliarde de lire.

VOGA TRANDAFIRULUI

Se știe că, de secole, laleaua a constituit o mîndrie națională a Olandei și un important articol de export în alte țări din Europa. Se pare că în ultimul timp o piață tot mai promițătoare pentru horticultorii europeni devine cea a trandafirilor. Acestui fapt i se datorează, de pildă, rapida dezvoltare din ultimii ani a culturii trandafirilor de seră în Belgia. În perioada 1960—1967 cifra de afaceri totală a acestui sector al floriculturii a crescut de aproape 2,5 ori, depășind 240 milioane de franci belgieni. În aceeași perioadă exportul de trandafiri a crescut în medie cu 20% de la an la an, trandafirii exportați reprezentînd un sfert din întreaga producție de flori. După aprecierea specialiștilor, o întreprindere profilată pe această cultură devine rentabilă de la o suprafață minimă a serelor de 2 000 m².

„ERA GIGANȚILOR"

„AVIAȚIA COMERCIALĂ de transport este pe cale de a intra în era giganților" — menționează presa mondială, semnalînd ieșirea „pe teren", din marile hale de montaj de la Everett (statul Washington) a uriașului turboreactor Boeing 747, un „vapor zburător" care poate transporta 490 de pasageri și 20 de tone de bagaje. Botezul navei a fost făcut de 26 de stewardese, reprezentante a tot atîtea companii aviatice din America, Africa, Australia și Europa, care au comandat pînă acum 158 de aparate și au dat opțiuni pentru alte 82. Boeing 747 costă 110 000 000 de dolari bucata. Este asamblat din 4 500 000 de piese și are impresionanta greutate de 137 de tone. El va zbura cu viteza de 1 150 de km pe oră. Principalele gabarite: 70 de metri lungime și 20 de metri înălțime (cît un imobil cu cinci etaje). În cursul acestei luni i se vor face primele probe de manevre pe sol. În ianuarie și februarie, anul viitor, sînt prevăzute încercările de decolare, iar către sfîrșitul anului 1969 — primele zboruri transoceanice.

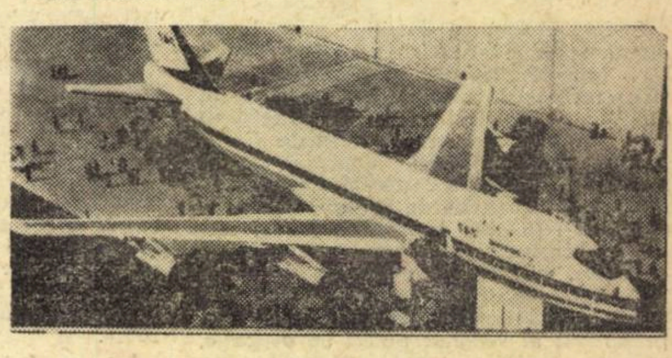

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DINAMICA TURISMULUI

DEȘI ÎN 1967 a înregistrat o ușoară încetinire a ritmului său de creștere, turismul internațional se afirmă a fi una dintre cele mai promițătoare „industrii de export", fapt demonstrat și de modificarea continuă în favoarea sa a raportului: încasări din turism/încasări din exportul de mărfuri. În unele țări el constituie o sursă esențială de devize străine. În Spania, de pildă, ponderea încasărilor din turismul internațional în ansamblul încasărilor la capitolul exporturi reprezintă 41%, în Grecia — 14%, în Elveția sau Italia — 11—12% ș.a.m.d.

Din totalul de 138 milioane „intrări" de turiști, înregistrate în cursul anului trecut, 110 milioane au avut loc în țările membre ale Organizației pentru cooperare și dezvoltare economică (O.C.D.E.), care reprezintă zona cu cel mai intens trafic turistic (19 țări capitaliste din Europa, plus S.U.A., Canada și Japonia). Lor le revin și mai mult de trei sferturi din încasările mondiale din turism.

După cum se poate vedea din graficele alăturate, în perioada 1961—1967 ritmul de dezvoltare a turismului internațional a depășit cu regularitate creșterea exporturilor atît pe plan mondial, cît și în cadrul O.C.D.E.

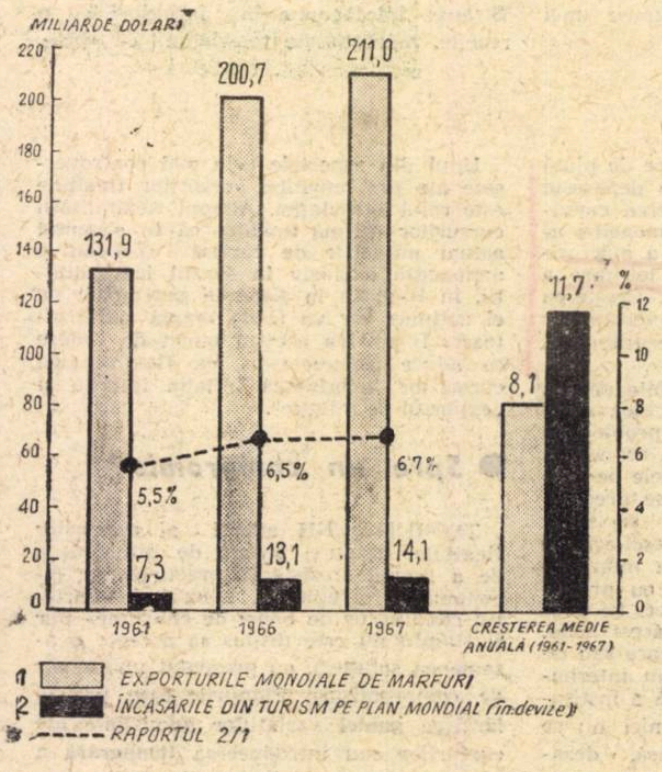

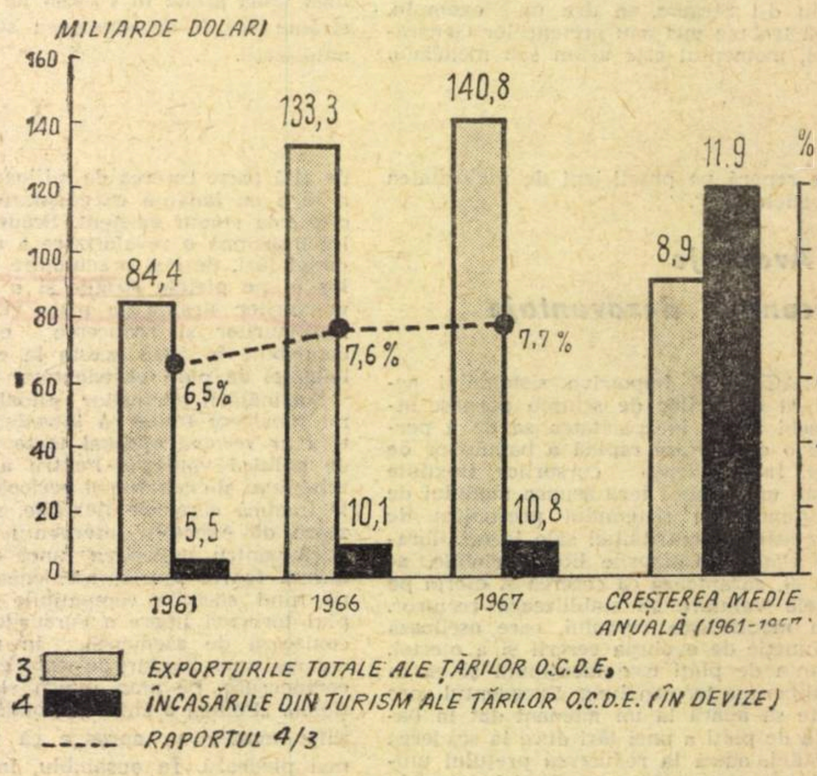

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Viața economică

ORIENTARE - DOCUMENTARE - TEORIE • ECONOMIE NAȚIONALĂ - ECONOMIE MONDIALĂ

ANUL VI nr. 51 (277)
VINERI
20 decembrie 1968
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
str. Nicolae Iorga nr. 36
BUCUREȘTI
Telefon 11 78 76
20 PAGINI • 2 LEI
51

viața economică

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMAR

Nr. 51 din 20 decembrie 1968

■ ECONOMIE NAȚIONALA
PLAN — 1969
Ascensiune continuă (pag. 3)
Valorificarea resurselor naturale
Lignitul, o prețioasă sursă energetică de prof. dr. ing. **Bujor Almășan** (pag. 4)
Cercetare — aplicare
O modalitate de conlucrare între institut și uzină (pag. 5)
Reflecții
Cuvinte și sensuri de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 5)
Eficiență economică
Beneficiul peste plan — expresie a unei activități rodnice de ing. **Ilie Cișu**, secretar al Comitetului județean Prahova al P.C.R.
★
Tranzacții comerciale externe (pag. 6)
Știință, tehnică, tehnologie, inovații
Brevete de invenții românești (pag. 7)
■ INTREPRINDEREA
Conducere și organizare
Un centru motor al statului major: **Organizarea** de **Cornel Hidoș**, vicepreședinte al C.S.O.S. (pag. 8-9)
Cadre și răspunderi
De vorbă cu ing. **Aurel Rizea**, director al C.I.L.-Pipera (pag. 8-9)
★
Cinci decenii de la prima promoție
de prof. dr. doc. **M. A. Lupu**, rectorul Academiei de studii economice din București (pag. 7)
■ TEORII. IDEI
Șantier științific
I. Rachmuth
membru corespondent al Academiei (pag. 10)
Biografia în istoria gîndirii economice românești de dr. **Gh. Dobre** (pag. 10)
Blocnotes
De la utopie la realitate de **Costin Murgescu** (pag. 11)
■ ECONOMIE MONDIALA
R.F.G. — Ignorarea „înțelepților" (pag. 12)
Incursiune în al 3-lea mileniu (pag. 13)
Relațiile economice româno-norvegiene (pag. 14)
Conjunctura economiei capitaliste
Elveția — economia internă și schimburile externe (pag. 15)
★
Relații economice internaționale (pag. 14)
Din țările socialiste (pag. 15)
Note (pag. 15)
Statistică internațională (pag. 16)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Crețoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu**, membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Țaigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul: Intreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Stagiul în specialitate

ILIE VALENTIN, Vaslui — *In calculul stagiului de un an, respectiv de trei ani, prevăzut de H.C.M. nr. 918/1960, pentru absolventii institutelor de învățămint superior repartizați în producție, nu se adaugă și timpul cît aceștia au prestat în organizațiile de proiectare, fracțiuni de un sfert sau jumătate de normă, în afara normei întregi de muncă. Perioadele respective, prestate peste programul normal de lucru, nu se iau în considerare nici ca vechime în muncă*

● Salariul tarifar net

MIHAI LOEV, tehnician, Miercurea Ciuc — *La stabilirea salariului tarifar net al unui angajat, în vederea acordării unor drepturi sau determinării unor obligații legate de nivelul acestui salariu, ca de pildă cuantumul imputațiilor, al reținerilor lunare din salariu etc., nu se scade din salariul tarifar brut suma corespunzătoare contribuției de 2%, pentru pensia suplimentară. Din salariul tarifar brut se deduce numai impozitul pe salarii*

● Condiții de premiere

MIRCEA ENE, Luduș — *In conformitate cu art. 5 din H.C.M. nr. 1 654/1968, angajații care au avut abateri disciplinare pentru care au fost sancționați, nu pot fi premiați pentru activitatea desfășurată în trimestrul în cursul căruia au avut asemenea abateri. Competența atribuirii premiilor și a stabilirii cuantumului lor, pentru fiecare angajat în parte, revine exclusiv comitetelor de direcție cu acordul comitetelor de sindicat (exceptînd cadrele de conducere prevăzute în regulamentele de premiere aprobate pe baza H.C.M. nr. 1 627/1960, pentru care cuantumul premiilor se stabilește de organul ierarhic superior). Aceste premii pot varia cu plus sau cu minus 5 puncte față de cota stabilită pe ramură, respectiv întreprindere*

MIRCEA ROGOJINARU, economist, Combinatul siderurgic Galați. — Propunerea dv. se intilnește cu cea formulată, în același sens și de alți economiști. Am trimis-o organelor în drept.

TRAIAN UNGUREANU, economist, Piatra Neamț. — 1) Nefiind asimilate cu școlile profesionale, la absolvirea cursurilor de calificare nu se aplică reglementările referitoare la aceste școli. Toți cei care au obținut un certificat — în cazul cînd comisia i-a declarat reușiți — sînt considerați absolvenți ai acestor cursuri. 2) Potrivit normelor în vigoare, angajații care vopsesc în atelierele de mobilă (cu ajutorul mașinilor de turnat lac), beneficiază de concediu suplimentar de odihnă prevăzut de H.C.M. nr. 1149/1968. (Dacă lacul a fost produs cu materiale prevăzute la art. 11 din lista anexă la hotărîre).

ION D. SCOREI, I. M. Sadu. — Vă mulțumim pentru aprecierile dv. cu privire la felul cum răspunde rubrica „Curier" la întrebările cititorilor. Vom răspunde cît mai curind posibil la ultima dv. întrebare.

W. S. Arad — Pentru a se stabili salariul tarifar în vigoare al funcției de director ce ați avut la data pensionării de invaliditate, (în situația în care unitatea unde ați ocupat această funcție a fost desființată, sau comasată cu altă întreprindere) este necesar să vă adresați organului central căreia i-a fost subordonată. In funcție de gradul întreprinderii, la data pensionării și de poziția salariului tarifar de încadrare pe care l-ați avut — între limitele de salarizare prevăzute pentru funcția respectivă — veți putea primi o adeverință privind salariul tarifar actual al funcției deținute în trecut, astfel cum se precizează în Instrucțiunile nr. 2100/1967 ale Comitetului de Stat pentru Organizare și Salarizare și ale Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor.

GHEORGHE NISTOR, Petroșeni — Articolul „Dinamica transporturilor aeriene internaționale" a fost publicat în nr. 39 din 27 septembrie a.c. și nu în nr. 42 din 18 octombrie. Autorul, respectiv tov. ing. Constantin Săndulescu așteaptă scrisoarea dv. Îi puteți scrie pe adresa: Calea Griviței nr. 3—5, et. I, ap. 3 sectorul 8, București.

SCRISORI

CÎT TIMP TREBUIE SĂ TREACĂ ÎNTRE COMUNICARE ȘI PUBLICARE

IN SEPTEMBRIE a.c. a apărut în **Bibliotheca Oeconomica** lucrarea **Organizarea activității de conducere a întreprinderilor**, o sinteză a comunicărilor și discuțiilor prezentate într-un colocviu științific organizat de Institutul de cercetări economice al Academiei. Culegerea de comunicări ni se pare foarte utilă pentru membrii colectivelor de conducere a întreprinderilor, ai institutelor de proiectări, institutelor de cercetări, ca și pentru șefii de servicii, de sectoare și de secții. Analizele referitoare la perfecționarea activității de conducere a întreprinderilor industriale sînt de un real interes pentru practică. Semnalăm, printre altele, experimentarea uneia din tehnicile de stimulare a gîndirii colective, cunoscută sub denumirea de „brainstorming", ca și ideile în legătură cu calitățile cadrelor de conducere și cu necesitatea testării acestora, unele aspecte ale conducerii colective, ale utilizării calculatoarelor electronice, precum și problemele referitoare la evaluarea structurilor organizatorice și la sistemele informaționale de decizie.

Fără ca aceasta să micșoreze din valoarea lucrării, considerăm totuși că între momentul comunicării unor cercetări științifice și aplicarea lor în practică trebuie să fie un timp minim posibil. In cazul de față colocviul s-a ținut în noiembrie 1967, iar lucrarea a apărut în septembrie 1968. Evident, ar fi bine ca lucrările științifice ale unor astfel de colocvii, la care participă un număr limitat de invitați, dar ale căror rezultate pot fi aplicate în toate întreprinderile, **să fie publicate mai repede** și nu după un an, micșorînd astfel în mod artificial efectul practic.

De asemenea, considerăm necesar să se trateze pe viitor la aceste colocvii științifice și alte aspecte, dintre care ne permitem să sugerăm cîteva: organizarea optimă a unei centrale industriale; organizarea activității unor întreprinderi industriale ținînd cont de tipul de producție — unicat, serie mică, serie mare sau de masă; rolul serviciului de organizare științifică a producției în dezvoltarea întreprinderilor; metode pentru selectarea cadrelor de conducere; noi metode de conducere colectivă, efectul aplicării lor.

Ionel CHIRIȚĂ
ing. șef la I. I. Prodcomplex
Tîrgu Mureș

ECOURI · ECOURI

ACORD PARȚIAL

Articolul „Simplificări în tehnica financiar-contabilă" („Viața economică" nr. 38), prezintă interes prin propunerile formulate. Este adevărat că semnăturile existente în prezent pe diferitele documente (în care se consemnează repetat același fenomen), răpește timp prețios conducerii unităților și salariaților executanți. Sînt întru totul de acord cu prima parte a articolului, în care se propune suprimarea unor semnături. Îmi exprim însă dezacordul cu partea a doua, unde se propune completarea cu noi semnături — pe unele documente (chitanța, simbol 3,05 foaia de vărsămînt, simbol 3.20).

Este greu de înțeles rostul unei semnături suplimentare pe chitanțe. Se știe că încasarea sumelor are loc pe baza unor documente oficiale, aprobate de șefii ierarhici. Semnătura suplimentară nu face altceva decît să transforme casierul într-un curier. Acceptarea propunerii de semnătură pe foile de vărsămînt va altera reglementările legale. Potrivit R.O.C., casierii sînt sancționați cu pedepse progresive, pentru depășirea plafonului de casă. Așa fiind, semnătura suplimentară a unui salariat rămas în afara posibilităților de sancționare, este inutilă.

Vasile N. DUMITRIU
economist principal, Uzina de pompe-București

PROTECȚIA AERULUI DIN ZONA ORAȘULUI COPȘA MICĂ

Sînt mai bine de trei ani de cînd „Viața economică" s-a ocupat în cîteva numere de revistă de atmosfera viciată din zona orașului nostru. Atunci, am fost încîntat cînd am luat cunoștință de măsurile preconizate de forurile competente în vederea îmbunătățirii condițiilor de lucru și de trai ale locuitorilor din Copșa Mică. Acum, după trecerea a trei ani, numai o parte din acele măsuri au fost puse în practică.

Îmi exprim speranța că organele în drept își vor aplica în termen mai scurt măsurile preconizate pentru protecția aerului din zona amintită.

Achim BERDAC
economist, Copșa Mică

ECONOMIE NAȚIONALĂ

PLAN — 1969

ASCENSIUNE CONTINUĂ

A DEVENIT UN OBICEI ca, la fiecare sfîrșit de an, forul cel mai înalt al țării — Marea Adunare Națională — să examineze sarcinile planului pe anul următor. El jalonează înaintarea țării noastre pe drumul construcției unei economii continuu mai puternice și mai dezvoltate, capabile să satisfacă exigențele materiale și culturale tot mai ridicate ale cetățenilor patriei.

Eforturile conjugate ale muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al IX-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R. au transformat anul 1968 într-un an de succese care însumate la cele anterioare, au creat noi temelii realizărilor viitoare. Cu fiecare an, bilanțul realizărilor este tot mai bogat, iar prefigurarea viitorului vizează culmi tot mai înalte.

> **„Dezvoltarea economiei naționale și ridicarea nivelului de trai al maselor în primii ani ai planului cincinal ilustrează realismul programului elaborat de Congresul al IX-lea, constituie o puternică dovadă a hotărîrii și abnegației cu care întregul nostru popor muncește pentru îndeplinirea sa. Acum, la sfîrșit de an, constatăm, de asemenea, cu satisfacție că sarcinile de plan pe 1968 se îndeplinesc cu succes iar în multe ramuri și domenii se depășesc...".**
>
> Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara C.C. al P.C.R. din 16–17 decembrie 1968.

REZULTATELE OBȚINUTE în anul pe care îl încheiem au confirmat încă o dată că avem o economie sănătoasă ce se dezvoltă în mod echilibrat. Datele preliminare arată că planul va fi depășit la majoritatea indicatorilor.

În acest an a crescut volumul producției și a continuat procesul de transformare a structurii ei prin creșterea preponderentă a industriei. Producția industrială obținută în anul 1968 este cu 11,2% mai mare decît în anul precedent. Faptul că numai acest spor este superior întregii producții industriale obținută în anul 1950 este concludent pentru a ne face o imagine asupra dezvoltării potențialului nostru industrial. Realizările consemnate reliefează rodul politicii de industrializare socialistă dusă de partidul nostru pentru făurirea unei economii cu o structură modernă, capabilă să valorifice la un nivel de eficiență tot mai ridicat resursele materiale și umane ale țării.

Imprimînd economiei noastre un ritm de creștere rapid, care continuă să situeze România printre țările cu cele mai dinamice economii din lume, industrializarea țării a produs modificări radicale în structura social-economică, în nivelul de cultură și în condițiile de trai ale poporului. Acest proces a fost susținut de realizarea consecventă a vastului program de investiții din fondurile statului. Volumul planificat de lucrări de investiții a fost depășit în acest an cu 1,3 miliarde lei.

Rezultate bune au fost înregistrate și în celelalte ramuri ale economiei. Ca urmare a acțiunilor permanente inițiate de conducerea de partid și de stat îndreptate spre sporirea eficienței economice, productivitatea muncii în industrie a crescut cu circa 8% față de anul precedent, iar beneficiile au depășit cu aproximativ 2,5 miliarde lei cuantumul prevăzut în plan.

Realizarea prevederilor planului pe anul în curs atît în sfera producției materiale, cît și în activitatea social-culturală, se reflectă în ridicarea nivelului de trai al populației. Veniturile populației au crescut în acest an cu aproape 10 miliarde de lei. Aceste realizări îndreptățesc sentimentul de satisfacție populară, de încredere cu care pășim în intîmpinarea anului 1969.

SARCINILE ÎNSCRISE în planul de stat pe anul 1969 sînt dimensionate pe măsura potențialului economiei noastre naționale. Ele reflectă capacitatea sporită de a da o producție diversificată și eficientă, de a acumula însemnate valori materiale, concomitent cu creșterea sistematică a bunăstării materiale și culturale a celor ce muncesc.

Actualizarea sarcinilor înscrise în planul cincinal pentru anul 1969 a avut în vedere rezolvarea a numeroase probleme complexe legate de îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al IX-lea al partidului, ca și necesitatea de a mobiliza noile rezerve de creștere a economiei, descoperite pe parcursul îndeplinirii planului în anii precedenți. La actualizarea sarcinilor s-a avut de asemenea în vedere asigurarea unor nivele de dezvoltare a ramurilor economiei care să permită o legătură cît mai bună cu următorul cincinal (1971—1975).

Planul pe anul 1969 menține în continuare un ritm ridicat de creștere a producției industriale — de 10,8%. Ritmuri mai înalte vor fi realizate în sectoarele industriale de importanță majoră, cum sînt energia electrică, construcția de mașini, industria materialelor de construcție, chimie, industria ușoară.

Asigurînd preponderența industriei producătoare de mijloace de producție ca premisă a reproducției lărgite și modernizării bazei tehnice-materiale a economiei, s-a acordat totodată o atenție deosebită producției bunurilor de consum, pentru care s-a prevăzut în anul 1969 un ritm de creștere egal cu cel al industriei grele.

Sarcinile de creștere a producției industriale se bazează în mare măsură, pe utilizarea într-o proporție sporită a resurselor materiale de care dispunem în țară, pe folosirea mai bună a capacităților existente, pe atragerea în circuitul economic a stocurilor supranormative și a utilajelor inactive.

Importante sarcini vor reveni în anul viitor și agriculturii, ramură cu mari posibilități de dezvoltare. Se prevede creșterea substanțială a producției de cereale și de legume, precum și dezvoltarea zootehniei; se va lărgi și moderniza în continuare baza tehnico-materială a agriculturii, acordîndu-se o atenție deosebită sporirii suprafețelor irigate, care urmează să fie dublate în anul viitor.

Dezvoltarea producției materiale și sporirea eficienței activității economice este ilustrată sintetic de creșterea cu peste 9% a venitului național, asigurîndu-se resursele necesare creșterii nivelului de trai și a acumulărilor. Potrivit prevederilor, salariul mediu nominal va crește cu aproape 7% în anul următor, iar veniturile bănești ale țărănimii vor spori cu circa 6%.

Peste 16,5 miliarde lei sînt prevăzute pentru plata pensiilor, alocațiilor de stat pentru copii, burselor și altor ajutoare sociale.

Corelat cu creșterea veniturilor bănești ale populației, vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerț vor fi cu 7% mai mari decît în anul 1968. De asemenea în ansamblul acțiunilor destinate creșterii nivelului de trai un loc important revine construcției de locuințe. În anul 1969 se prevede să fie realizate aproape 90 de mii de apartamente fizice, ceea ce reprezintă cu 30 mii mai mult decît în acest an.

Prevederile conferă planului pe anul 1969 un caracter profund realist. Îndeplinirea sarcinilor prevăzute solicită însă în anul ce urmează, mai mult ca oricînd, concentrarea tuturor forțelor pentru îndeplinirea ritmică și la timp a sarcinilor, respectarea cu strictețe a disciplinei economice și de plan, perfecționarea organizării atît a producției în fiecare unitate economică, cît și a legăturilor dintre ele.

O DEOSEBITĂ ATENȚIE se cere acordată, în primul rînd, îndeplinirii la termenele planificate a tuturor investițiilor și atingerea în cel mai scurt timp posibil a tuturor parametrilor prevăzuți la obiectivele noi. În anul 1969 avem de realizat cel mai important volum de investiții din întreaga istorie a țării : 63,3 miliarde de lei investiții centralizate din fondurile statului, la care se adaugă importante investiții finanțate din alte surse. În aceste condiții se cere subliniat faptul că orice abatere de la disciplina de plan, prin nerealizarea în termen a obiectivelor sau neatingerea parametrilor proiectați, are urmări negative în toate compartimentele economiei — ca o reacție în lanț — întrucît ea constituie un tot unitar, un mecanism în care diferitele verigi se intercondiționează reciproc. Va trebui desigur acordată prioritate realizării obiectivelor a căror construcție este în întîrziere și celor ce au termen de punere în funcțiune anul 1969.

Pentru a se obține maximum de efecte economice de pe urma fondurilor destinate acumulărilor se impune concentrarea investițiilor pe principalele obiective, realizarea lor în termene cît mai scurte și reducerea la strictul absolut necesar a lucrărilor de construcții. Volumul mare de investiții solicită numeroase utilaje, instalații etc., pentru achiziționarea cărora se apelează la întreprinderile constructoare de mașini sau la importuri. În multe cazuri echipamentele ar putea fi executate în întreprinderi aparținînd diverșilor beneficiari. Ținînd seama de posibilitățile nefructificate ce există în acest domeniu, în planul de stat pe anul 1969 s-a prevăzut

⟶

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

FACTOR DINAMIZATOR — INDUSTRIALIZAREA

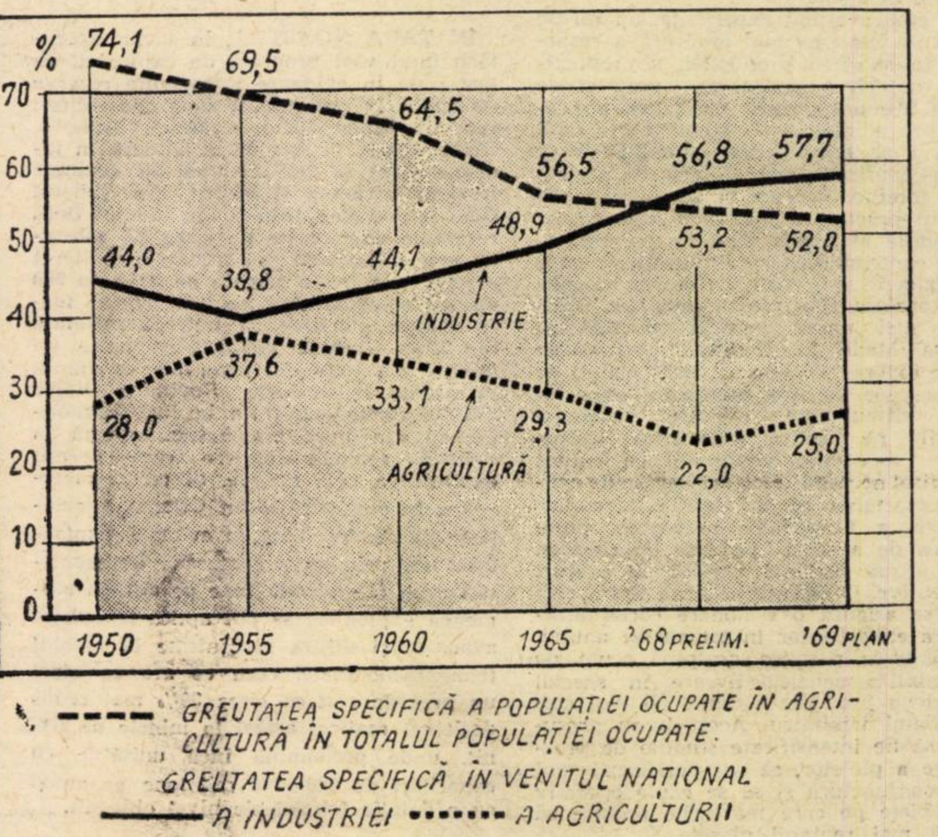

INDUSTRIA A DEVENIT ramura conducătoare a economiei naționale. Producția industrială a crescut în perioada 1951—1967 într-un ritm mediu anual de 13,2%. În perioada 1966—1968, ritmul mediu de creștere a producției industriale este de 12,3%, superior celui prevăzut în planul cincinal pentru anii respectivi. Industrializarea socialistă a țării a imprimat întregii economii un puternic dinamism și a antrenat transformări profunde în structura ei. În prezent industria produce de peste 10 ori mai mult decît în 1950. Cu toate că producția agricolă a crescut în mod sistematic, ponderea agriculturii în venitul național a scăzut, de la 28% în 1950 la 22% în 1968.

Procesul industrializării a antrenat modificări importante și în structura populației ocupate în economie. El a avut ca efect, între altele, micșorarea numărului celor ocupați în agricultură și a greutății specifice a populației agricole în totalul populației ocupate. În prezent doar ceva peste jumătate lucrează în agricultură, față de aproximativ trei pătrimi în 1950 și patru cincimi în anii dinainte de ultimul război mondial.

Au prins astfel contur ideile înaintașilor noștri progresiști *„...Trebuie să devenim o țară industrială... În industrie, va găsi țăranul loc pentru plasarea fiilor săi și tot în industrie va găsi o piață de desfacere pentru productele sale... Viitorul satului însuși e la oraș și în dezvoltarea industrială a țării. Viitorul țării întregi e în îndrumarea ei... către o organizație socială mai înaltă în viitor — societatea socialistă"* — spunea C. Dobrogeanu-Gherea.

Înfăptuirea ansamblului de măsuri adoptat de Conferința Națională a partidului, de la lucrările căreia s-a împlinit un an, va contribui la intensificarea dezvoltării economiei, la ridicarea întregii activități economice pe o treaptă superioară, la valorificarea deplină a virtuților orînduirii noastre socialiste.

construirea cu forțele proprii ale beneficiarilor a unor utilaje, mașini și instalații. Se va putea astfel evita solicitarea exagerată a industriei constructoare de mașini sau de importuri, ceea ce va avea indubitabil însemnate efecte economice.

Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R. „O problemă principală a planului de stat pe 1969, de care depinde dezvoltarea economiei noastre naționale și care trebuie să ne preocupe permanent, este lărgirea bazei de materii prime, valorificarea mai bună și mai rațională a resurselor materiale pe care le avem".

Realizarea importantului volum de investiții, de producție și de servicii prevăzute în plan cere gospodărirea cu maximum de exigență a materiilor prime și materialelor, stabilirea unor norme de consum raționale și respectarea lor întocmai, ca și dimensionarea mai strînsă a stocurilor și evitarea formării de stocuri supranormative.

Experiența arată că normele de consum, în numeroase cazuri, sînt încă mari, ceea ce deschide largi canale de risipă. Cu toate că normele de consum la metale, combustibil, lemn și unele produse ale industriei ușoare, luate în calcul la elaborarea planului, sînt mai mici decît în anii precedenți, există încă posibilități de economisire a acestor prețioase materii prime. Este de datoria fiecărui colectiv de a scoate la iveală cît mai multe rezerve în această direcție, știind că de buna gospodărire a materiilor prime și materialelor depinde realizarea sarcinilor de plan, a unor importante economii, precum și posibilitatea micșorării importurilor.

Va trebui să se folosească în mai mare măsură înlocuitori, în special la materiile prime deficitare sau la care balanțele sînt încordate. În planul de stat s-a prevăzut folosirea largă a maselor plastice, a plăcilor aglomerate și fibrolemnoase, a placajului, a prefabricatelor de beton, pentru înlocuirea metalelor neferoase, a cherestelei de rășinoase, a laminatelor, a fagului și stejarului etc. De asemenea, se prevede reducerea în continuare a consumului de combustibili superiori, înlocuirea lor în mai mare măsură cu combustibili inferiori, valorificarea mai rațională a resurselor de energie.

O sarcină de prim ordin pentru conducerea fiecărei unități economice o constituie stabilirea unor termene reale de aprovizionare în concordanță strictă cu necesitățile producției, pentru evitarea suprastocărilor. Realizarea acestei cerințe cu consecințe economice însemnate presupune însă ca toți furnizorii să respecte cu strictețe termenele contractuale, să livreze materiile prime și materialele în cantitățile și sortimentele stabilite în contracte.

În calitate de mijlocitor între producători și consumatori, comerțul are obligația să cunoască perfect cerințele și preferințele cumpărătorilor, să studieze tendințele ce se manifestă în cererea de mărfuri a populației. În același timp, în relațiile cu furnizorii săi, comerțul va trebui să intervină activ pentru ca industria să-și orienteze producția corespunzător cerințelor pieței.

Volumul sporit de producție, creșterea eficienței proceselor de producție, impun folosirea cu maximum de randament a utilajelor existente. Vor trebui luate măsuri pentru a se introduce — acolo unde nu există și condițiile tehnice permit — schimburile 2 și 3.

Așa cum a arătat experiența, un rol de seamă în folosirea mai eficientă a resurselor, în sporirea producției, a productivității muncii și reducerea prețului de cost îl are organizarea științifică a producției și a muncii. Va trebui ca în noul an să i se acorde toată atenția pentru descoperirea și mobilizarea de noi rezerve interne, precum și urmăririi aplicării în practică a măsurilor preconizate în studiile elaborate pînă în prezent, acestea contribuind la realizarea sporurilor de producție și a celorlalți indicatori calitativi prevăzuți în planul pe anul 1969.

Tot mai multe produse purtînd inscripția „Made în România" pătrund pe piețele externe. Și în anul 1969, planul de stat prevede lărgirea volumului exporturilor, ritmul de creștere depășind sensibil pe cel al producției industriale. Realizarea volumului de export preconizat necesită eforturi susținute pentru respectarea cu strictețe a sarcinilor asumate, a termenelor prevăzute, preocuparea de a oferi produse de calitate, într-o gamă cît mai variată, la prețuri competitive. O cerință de prim ordin este de a se asigura o eșalonare corespunzătoare a exporturilor în tot cursul anului, lichidîndu-se practica de pînă acum de a se stabili termenele de livrare în special în a doua jumătate a anului și mai ales în ultimul trimestru. Acest lucru presupune să fie intensificate studiile de prospectare a piețelor, să se urmărească mai atent conjunctura și să se caute operativ acele piețe pe care mărfurile noastre să fie cît mai rentabil plasate.

Întregul nostru popor este ferm hotărît să nu-și precupețească eforturile pentru a îndeplini în întregime și la timp sarcinile înscrise în planul pe anul 1969, manifestîndu-și astfel deplina adeziune la politica profund științifică de desăvîrșire a construcției socialiste, promovată cu consecvență de către forța sa conducătoare, Partidul Comunist Român.

EN HAUSSE LA BURSA COMBUSTIBILILOR

Lignitul a fost tratat ani de-a rîndul, din cauza „superficialității" sale calorice, ca un paria în familia humicilor. Însă tot „superficialitatea", de data asta a zăcămîntului, a făcut să-i crească acțiunile, trecîndu-l în categoria „eficienților". Articolul prof. univ. dr. Bujor Almășan demonstrează cu argumente concludente acest fapt.

VALORIFICAREA RESURSELOR NATURALE

LIGNITUL – O PREȚIOASĂ SURSĂ ENERGETICĂ

prof. dr. ing. Bujor ALMĂȘAN

LIGNITUL este un combustibil de formație geologică tînără (din dacian-levantin), așa că și puterea lui calorică este mai scăzută — 1 600—3 000 Kcal/kg. Întrucît în cazul exploatării prin mine cu activitate în subteran, cheltuielile de producție pe tonă sînt sensibil egale cu cele ale cărbunilor superiori (cu putere calorică de 5 000—6 000 Kcal/kg), prețul de cost pe unitatea utilă (calorie) revine de 2—3 ori mai scump la lignit decît la cărbunii superiori. Din această cauză, atît în țara noastră cît și pe plan mondial, exploatarea sa este de dată mai recentă (100—130 de ani) și numai cu greu își face loc mai însemnat în familia combustibililor.

Împrejurările și considerentele care au favorizat și grăbit aducerea în circuitul economic a unor cantități mai mari de lignit ar putea fi concretizate în necesitățile energetice mereu crescînde ale omenirii (în ultimii 16 ani baza energetică a crescut, în medie pe an, cu 5% pe plan mondial și cu 9% în țara noastră), în potențialul ridicat al rezervelor din multe țări și concentrarea acestor rezerve în bazine mari. Adîncimea, în general, redusă a stratelor face posibilă extragerea lor pe scară mare prin exploatări la zi (cariere), metodă prin care prețul de cost se reduce aproximativ cel puțin la jumătate în comparație cu cel obținut în minele cu activitate subterană. Mai trebuie să adăugăm progresele uriașe realizate în ultimii ani atît în tehnica exploatării, cît și în cea a utilizării sale. Pentru exploatarea prin cariere au fost construite, de exemplu, mașini și utilaje de tehnicitate și randamente înalte — excavatoare, transportoare, instalații de depunere a sterilului în halde ș.a. Este suficient să arătăm că **folosirea unui excavator cu rotor și cupe de capacitate mijlocie — 315 litri/cupa, manipulat de 12 muncitori pe zi** *(cîte 6 pe un schimb),* **asigură o producție de circa 1 300 000 t cărbune pe an, pentru care, în cazul extracției din subteran, ar fi necesari aproape 4 000 de muncitori.** *Astăzi excavatoarele de tip mare depășesc de peste două ori performanța menționată, iar capacitățile de producție a unei singure cariere se ridică la 3,5 și chiar 20 mil. tone pe an.*

În același timp, progrese considerabile au fost obținute și în tehnica utilizării lignitului în termocentrale electrice moderne, cu capacități unitare de 100—200 MW și cu parametri ridicați, în care, cu toată puterea calorică redusă, prețul de cost al curentului electric produs revine mai scăzut decît în centralele electrice de tip mai vechi, care folosesc drept combustibil cărbuni superiori sau chiar produse petroliere. Este de relevat și tendința pe deplin justificată de a se amplasa noile termocentrale electrice în imediata vecinătate a exploatărilor carbonifere, pentru a se evita transporturile la distanțe mari și manipulările costisitoare.

În aceste condiții, așa cum arată datele statistice, în perioada de după cel de-al doilea război mondial, extracția lignitului a crescut în mod susținut într-un număr mare de țări. Nu este vorba numai de țări cu rezerve scăzute de cărbuni superiori, ci și de țări ca Polonia, Cehoslovacia, R. F. a Germaniei, U.R.S.S. Mai mult, într-o serie de țări în care în ultimii ani producția de cărbune superior (huilă) este staționară sau chiar în scădere (R. F. a Germaniei, Franța), producția de lignit înregistrează creșteri. De asemenea, în țările socialiste europene producția de lignit a crescut în ultimii 6 ani mai repede (111%), decît cea de huilă (97%).

ÎN ȚARA NOASTRĂ, în urma executării unui vast program de explorări, au fost puse în evidență importante rezerve de lignit, în mai multe zone geografice: județele Bihor, Sălaj, Covasna, Prahova, Dîmbovița și, în special, în Oltenia, în județele Gorj și Dolj. **Numai în bazinele Rovinari-Tismana și Motru din județul Gorj și în Valea Jiltului din județul Dolj, rezervele descoperite de circa 3,3 miliarde de tone** (circa 90% din rezervele de lignit ale țării) **ar putea asigura pe timp de 500 de ani combustibilul necesar pentru toate uzinele electrice cu puterea instalată din 1938.** Trebuie adăugat că peste un miliard de tone din rezervele de lignit, în special în bazinele Rovinari, Valea Jiltului din Oltenia și în bazinul Baraolt-Căpeni din județul Covasna, se află în condiții geologico-miniere care permit exploatarea prin cariere. Și restul rezervelor, îndeosebi cele din Oltenia, prezintă unele condiții care favorizează exploatarea lor prin mine subterane de capacități mari (1—1,5 mil. tone pe an). În asemenea exploatări se pot aplica tehnologii avansate și utiliza mecanisme la nivelul tehnicii mondiale, **ceea ce are ca efect un preț de cost cu circa 30% mai redus decît cel realizat astăzi la minele de lignit, unde predomină încă unitățile cu capacități de 300—600 mii tone pe an și cu o dotație tehnică de nivel obișnuit.**

Argumente pentru un ritm accentuat

POLITICA ENERGETICĂ promovată de partid și guvern, bine precizată prin Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R., are la bază **necesitatea sporirii producției de energie primară pe bază de resurse interne, cu luarea în considerare a situației rezervelor geologice a diferiților purtători de energie, dezvoltarea într-un ritm mai accentuat a amenajărilor hidroenergetice, economisirea rezervelor de țiței și gaze, în vederea folosirii pe o perioadă cît mai îndelungată a acestora ca materie primă în industria chimică și utilizării în scopuri tehnologice și sporirea apreciabilă a producției de cărbuni.**

Justețea acestei politici iese și mai clar în evidență, dacă ținem seama de faptul că:

a) în balanța noastră de energie primară aportul cărbunelui este încă redus (circa 12%) față de situația pe plan mondial (38,5%);

b) deși în termocentralele electrice bazate pe lignit prețul de cost al energiei produse este mai ridicat decît în cele de același nivel tehnic care utilizează produse petroliere sau gaze naturale, totuși valorificînd în industria chimică gazele naturale și produsele petroliere (devenite disponibile prin înlocuirea lor cu lignit în consumul termocentralelor electrice), se obțin importante avantaje pentru economia națională.

În primul rînd, fiindcă, dezvoltînd concomitent producția de energie electrică și pe alte baze (în hidrocentrale), prețul de cost mediu al curentului electric pe întreaga țară suferă schimbări relativ neînsemnate, astfel că nu influențează negativ activitatea economică a consumatorilor de energie electrică.

În al doilea rînd, **valorificarea pe cale chimică a produselor de țiței și a gazelor naturale conduce la o creștere de 5—30 ori a valorii producției, comparativ cu situația cînd acești combustibili ar fi arși în cazanele termocentralelor. De aici rezultă avantaje pentru economia națională de circa 0,5 miliarde lei pe an pentru fiecare milion de tone combustibil convențional.**

În al treilea rînd, o parte din produsele chimice rezultate pot fi valorificate în cadrul schimburilor internaționale, contribuind astfel la crearea unor disponibilități de devize. În plus, dezvoltarea pînă în anul 1975 a producției de energie primară pînă la nivelele de 70—75 mil. tone combustibil convențional și a producției de energie electrică la nivelul de 55—60 miliarde kWh, prevăzută de Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R., n-ar fi posibilă fără efortul sporit al cărbunilor, decît printr-un import foarte mare de combustibil.

Ținînd seama de aceste considerente, este întru totul justificată dezvoltarea producției de cărbune de la circa 12 mil. tone realizate în 1965, la 35—40 mil. tone în anul 1975, adică o triplare a ei în timp de 10 ani (respectiv o creștere medie anuală de aproape 12%), **ritm foarte accentuat pentru o industrie extractivă și, după informațiile noastre, cel mai ridicat din lume în industria cărbunelui.**

FAȚĂ de potențialul rezervelor puse în evidență și față de posibilitățile de valorificare, în condițiile oferite de tehnica modernă, **lignitul a devenit o importantă bogăție naturală a țării noastre.** Dacă pînă la cel de-al doilea război mondial extracția de lignit era foarte limitată (circa 0,5 mil. tone în 1938), producția acestuia a crescut la 7,1 mil. tone în 1967 și, conform studiilor elaborate, ar urma în perspectivă să ia o dezvoltare foarte mare și în ritmuri extrem de rapide (vezi tabelul).

Așadar, **extracția anuală de lignit se dezvoltă, în medie, cu 16,5%, sau cu circa 2 mil. tone pe an, cea mai mare creștere urmînd să o cunoască producția din cariere, care se dublează în mai puțin de 4 ani.** Cum pot fi realizate aceste salturi în producție, neobișnuite în industria mi-

	1965 (realizat)	1967 (realizat)	1970 (prevederi plan cincinal)	1975 (prevederi Directivele Congresului al IX P.C.R.)	Ritmul anual de creștere 1965—1970 %
— lignit total (mil. t)	5,4	7,1	12,9	25,0	16,5
%	100	131	240	462	
din care:					
— prin exploatări la zi (mil. t)	1,0	1,3	3,4	11,7	27,2
%	100	130	336	1 150	

→

PUBLICITATE ECONOMICĂ

Pentru a contribui, prin asigurarea unei informații corespunzătoare și operative, la repunerea în circuitul economic a stocurilor fără mișcare sau cu mișcare lentă, la cît mai buna utilizare a utilajelor și a capacităților de producție, pe lîngă publicitatea obișnuită, revista „Viața economică" publică și ANUNȚURI PRIVIND OFERTE ȘI CERERI DE:

- **MATERII PRIME, MATERIALE, PRODUSE FINITE ȘI BUNURI DE CONSUM;**
- **UTILAJE CU CHIRIE SAU PRIN TRANSFER;**
- **SERVICII DE PRELUCRARE CU CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE TEMPORAR DISPONIBILE.**

Comenzile pentru publicitate se fac direct la redacție pe adresa: „Viața Economică" – publicitate, București, sectorul 1, strada Nicolae Iorga nr. 36, telefon 11.28.25. De asemenea, se pot face comenzi și prin Agenția de publicitate „Editura Scînteia".

CONDIȚII CONTRACTUALE

1. Revista „Viața economică" publică anunțuri privind:

   a) **oferte și cereri de materii prime materiale, produse finite și bunuri de consum;**
   b) **oferte și cereri de utilaje cu chirie sau prin transfer;**
   c) **oferte și cereri privind servicii de prelucrare cu capacități temporar disponibile;**
   d) **publicitate de oricare altă natură, pentru întreprinderi sau organizații socialiste din Republica Socialistă România, precum și pentru beneficiari din alte țări.**

2. Anunțurile vor trebui să cuprindă toate elementele care caracterizează obiectul anunțului (parametrii tehnici), pentru a crea celor interesați o imagine exactă despre oferta sau cererea făcută.

3. Pentru anunțurile publicate se aplică tarifele legale în vigoare.

4. Contractul de prestare a publicității se încheie în baza comenzilor emise de beneficiari sub formă de: adrese, telegrame sau note telefonice (11.28.25).

În comenzi se va înscrie, pe lîngă obiectul exact al publicității solicitate și numărul de cont.

În comenzile privind anunțuri de vînzări, produsele vor fi grupate astfel: laminate-oțeluri, țevi, trefilate, neferoase, produse finite metalice, cabluri, electrotehnice, piese de schimb, materiale de construcție, chimice-hîrtie, lemn-mobilă, textile, pielărie-cauciuc, sticlă-ceramică, scule, alimentare, diverse.

5. Comenzile privind anunțurile care sosesc la redacție pînă sîmbăta la ora 14, vor fi publicate în numărul de revistă care apare în săptămîna următoare, sau la o dată ulterioară cerută de beneficiar.

În cazul în care comenzile primite depășesc spațiul grafic rezervat publicității în numărul respectiv, vor fi publicate în ordinea cronologică a sosirii lor la redacție. Comenzile amînate vor apărea în numărul imediat următor.

6. Dacă la publicarea unui anunț se vor semnala erori din vina redacției, inserțiile respective vor fi repetate în numărul de revistă imediat următor datei primirii reclamației formulate de beneficiar, fără a se percepe vreo taxă.

7. Plata anunțurilor publicate se va face prin dispoziție de plată — cont 64 01 01 03 B.N. R.S.R. — D.E.C.B.S. — S.E.E. 800. În acest scop redacția va comunica fiecărui beneficiar costul publicității efectuate.

Începînd din luna ianuarie 1969 asemenea anunțuri vor fi publicate într-un supliment săptămînal difuzat pe bază de abonamente speciale

OFERTE-CERERI DE PRODUSE

LAMINATE-OȚELURI

OFERTE

UZINELE „SEMĂNĂTOAREA"- București:

— Oțel rotund	Ø 7 mm tras OLC 35	(4,45 lei)	898 kg
— Oțel rotund	Ø 20 mm tras 01.70	(4,30 lei)	804 kg
— Oțel rotund	Ø 27 mm tras 21 TMC 12	(7,65 lei)	569 kg
— Oțel rotund	Ø 42 mm tras OL 50	(3,95 lei)	310 kg
— Oțel rotund	Ø 100 mm OL 60	(2,70 lei)	1 330 kg
— Oțel rotund	Ø 110 mm W 5752	(6,80 lei)	5 460 kg
— Oțel rotund	Ø 120 mm 18 MC 10	(4,95 lei)	3 240 kg
— Oțel rotund	Ø 160 mm 15 CO 8	(4,93 lei)	1 620 kg
— Oțel lat	30×10 OL 60	(3,30 lei)	1 400 kg
— Oțel lat	40×10 OL 42	(3,00 lei)	6 410 kg
— Tablă	1,5 mm W 7255	(8,28 lei)	605 kg
— Tablă	2,5 mm W 4541	(31,27 lei)	154 kg
— Tablă	13 mm OLC 45	(3,30 lei)	3 700 kg

UZINA DE MAȘINI ELECTRICE- București, str. Bințînți nr. 4:

Bandă oțel arc

— Arc 5—0,4×8 mm	(19,81 lei)	92 kg
— Arc 4—0,5×3 mm	(36,70 lei)	13,5 kg
— Arc 2—0,6×6 mm	(20 lei)	80,— kg
— Arc 7—0,6×6 mm	(15,25 lei)	89,— kg
— Arc 7—0,6×8 mm	(16,35 lei)	88,450 kg
— Arc 5—0,6×8 mm	(23,77 lei)	88,— kg
— Arc 5—0,6×15 mm	(16,75 lei)	44,5 kg
— Arc 5—0,8×8 mm	(8,25 lei)	41 kg
— Arc 5—0,8×15 mm	(17,65 lei)	95,— kg
— Arc 4—1×14 mm	(12,24 lei)	217,4 kg
— Arc 4—1,25×16 mm	(12,24 lei)	140,— kg
— Arc 4—2×20 mm	(13,55 lei)	86,— kg
— Arc 3—1×15 mm	(12,55 lei)	29,5 kg
— Arc 4—1×20 mm	(16,60 lei)	68,5 kg
— Arc 2—2×20 mm	(19,10 lei)	23,6 kg

FABRICA DE VENTILATOARE- București, str. Serg. Nuțu Ioan nr. 44

Profile grele oțel

— 3/15 41 C 10 Ø 110	(3,20 lei)	1 275 kg

Profile mijlocii oțel

— 3/21 MC 12 Ø 75	(5,31 lei)	2 825 kg
— 3/23 17 MC 10 Ø 90	(5 lei)	1 450 kg

Tablă de oțel Inox

— 143/24 W 4541 14×1000×2000	(15,90 lei)	452 kg
— 143/27 W 4541 27×1000×2000	(12 lei)	434 kg
— 143/7 H 18 N9 T3 de 3 mm	(32 lei)	264 kg
— 143/2 H 18 N10 T1×1000×2000	(36,40 lei)	445 kg

Laminate alamă

— 135/2 Bandă Am 63½ t 0,250	(28,25 lei)	802 kg
— 135/9 Bandă Am 1,12	(28,75 lei)	47 kg
— 122/8 Țevi Am 63½ t Ø 12×1	(36,25 lei)	340 kg
— 122/9 Țevi Am 13×3	(32,25 lei)	202 kg

Laminate cupru

— 130/4 Bare cupru 17×17	(41,40 lei)	92 kg
— 130/5 Bare cupru 19×19	(41,40 lei)	206 kg

ICOMCOOP-Răcari, cu sediul Gara Gherghani, telefon 47:

— Oțel laminat 45/14 (șine pentru cărușe) 20 t

UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI-Dîmbovița. Tîrgoviște, str. 30 Decembrie nr. 41:

— Tablă zincată 0,3 mm	50 t
— Tablă zincată 0,4 mm	50 t
— Laminate cupru	10 t

CERERI

I.I.L. **„CIOCANUL"-**Tîrgoviște, str. George Coșbuc nr. 12:

— Tablă zincată 0,3—0,5 mm	20 t
— Tablă neagră 1 mm format 2 000×1 000	100 t

I.I.L. **„SNAGOV"-**Periș, orice cantități de:

— Profile ușoare laminate
— Tablă neagră 0,8—2 mm
— Aluminiu deșeuri
— Fontă deșeuri

VREȚI SĂ VĂ FIE CUNOSCUTE MĂRCILE DE FABRICĂ?

„Mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu sînt semne distinctive folosite de întreprinderi pentru a deosebi produsele, lucrările și serviciile lor de cele identice sau similare ale altor întreprinderi și pentru a stimula îmbunătățirea calității produselor, lucrărilor și serviciilor" (art. 2 din Legea privind mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu).

Pentru a fi însă cunoscute, pe lîngă calitatea bună a produselor pe care le reprezintă se impune și o susținută publicitate.

PUBLICITATEA ECONOMICĂ VĂ ÎNLESNEȘTE PROPAGAREA LOR.

TRIMOND — Fabrica de tricotaje „Tînăra Gardă" – București

Upet — Uzina de utilaj petrolier Tîrgoviște

Carmen — Fabrica de încălțăminte „Carmen" – București

ȚEVI

OFERTE

UZINELE „SEMĂNĂTOAREA"- București :

— Țeavă 30×4 OLT 35	(6,55 lei)	3 570 kg
— Țeavă 33,7×6 St 35	(6,17 lei)	1 715 kg
— Țeavă 44,5×8,8 St 35	(5,30 lei)	2 586 kg
— Țeavă 48×3,5 OLT 55	(5,43 lei)	3 420 kg
— Țeavă 50×3 OLT 32	(4,74 lei)	2 471 kg
— Țeavă 73×10 OLT 45	(4,35 lei)	4 924 kg
— Țeavă 45×45×4 OLT	(4,46 lei)	16 015 kg

TREFILATE

OFERTE

O.C.L. **PRODUSE INDUSTRIALE** Tîrgoviște, Bd. Independenței nr. 7 :

— Sîrmă neagră 1 mm 5 t

— Sîrmă de bobinaj email 0,40—1,30 mm 200 kg
— Arcuri de mobilă de 6 și 7 ringuri 5 t

CERERI

I.I.L. **„CIOCANUL"**-Tîrgoviște, str. George Coșbuc nr. 12 :

UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI-Dîmbovița, Tîrgoviște, str. 30 Decembrie nr. 41 :

— Arcuri mobilă 40 t

ELECTROTEHNICE

OFERTE

FABRICA DE VENTILATOARE- București, str. Serg. Nuțu Ioan nr. 44 :

Electromotoare

2/7 0,55 kW×1500—3/6 AE	(3 400 lei)	1 buc.
4/13 5,5 kW 3000×500	(1 400 lei)	1 buc.
4/14 7 kW 1000—500	(2 808 lei)	1 buc.
8/22 13 kW 1500—500	(3 020 lei)	1 buc.
10/2 30 kW 1500×500 AG	(8 000 lei)	1 buc.
10/22 55 kW 750—500	(14 450 lei)	2 buc.

Aparataj electric

1/2 Demaror CST 200 500×200A	(1 460 lei)	2 buc.
1/6 Reostat motor p.l. 40 kW IC	(416 lei)	4 buc.
1/9 Reostat TPS 1000/6	(15 450 lei)	8 buc.
1/10 Reostat RA-12 300 V.51 A	(1 980 lei)	1 buc.
1/4 Reostat pornire pt. motor 7,5 kW IC	(620 lei)	1 buc.

ICOMCOOP-Răcari, cu sediul Gara Ghergani, telefon 47 :

— Televizoare „Dacia" 260 buc.
— Antene televizor canal 2 500 buc.
— Stechere 2 000 buc.
— Triplu stecher 2 000 buc.

CERERI

O.C.L. **PRODUSE INDUSTRIALE** Tîrgoviște, Bd. Independenței nr. 7 :

ICOMCOOP-Răcari, cu sediul Gara Ghergani, telefon 47 :

— Stechere 2 000 buc.
—Triplustechere 2 000 buc.
— Reșouri electrice 300 buc.

PIESE DE SCHIMB

OFERTE

UZINELE 23 AUGUST-București

Piese schimb motor 450 CP

— Răcitor ulei 54.201 2 buc.
— Șurub bielă 26.261 30 buc.
— Răcitor ulei reper 201.277 10 buc.
— Bucșă bieletă 16.251 163 buc.
— Răcitor ulei 201.277 25 buc.
— Bucșă bieletă 16.251 289 buc.
— Bucșă bieletă 16.250 440 buc.
— Șurub bielă 16.261 301 buc.
— Suport culbutor rep. 27.22 1 buc.
— Prezon ancorare 01.11 67 buc.
— Roată dințată 21.08 18 buc.
— Prezon ancorare 01.11 300 buc.
— Camă aspirație 22.101 1 buc.
— Surub bielă 16.261 200 buc.
— Ax culbutor 27.21 24 buc.
— Camă aspirație 22.01 3 buc.
— Capac spate 31.101 12 buc.
— Prezon ancorare 01.11 107 buc.
— Ax culbutor 27.21 100 buc.
— Surub de reglaj 27.25 24 buc.
— Set lagăr 23.01.14 1 buc.
— Filtru fin ulei 201.240 2 buc.
— Bendix demaror rep. 19.1.300 2 buc.
— Cuzinet palier spate rep. 904.905 5 buc.
— Set. vilbrochen rep. 101.907 2 buc.
— Cuzinet palier lat rep. 910—911 6 buc.
— Ax camă rep. 21.01 13 buc.
— Ghid tachet 26.21 195 buc.
— Ceașcă 27.27 5 buc.
— Pastilă tachet 26.28 3 buc.
— Bucșă rep. 27.34 24 buc.
— Bolț asigurare rep. 16.254 50 buc.
— Tachet 26.22 150 buc.
— Culbutor rep. 27.24.42 274 buc.
— Capac închidere 31—101 3 buc.
— Pinion helicoidal 34.14 53 buc.
— Cuzinet palier lat rep. 05.910.911 3 buc.
— Roată dințată rep. 52.01 17 buc.
— Capac chiulașă 20 buc.
— Bucșă 22.04 4 buc.
— Suport intermediar 28 buc.

Piese schimb motor 350 CP

— Resort rep. 581.53.15 6 buc.
— Suport motor 07.02 6 buc.
— Bucșă centrare 156 buc.
— Șaibă 22.05 24 buc.
— Ax piston 48.30 6 buc.
— Pistonaș 53.02 38 buc.
— Flanșă 1 buc.
— Tirant 12 buc.
— Șaibă 805 buc.
— Butuc central 16.01 7 buc.
— Cuzinet palier 04.03 4 buc.
— Bucșă cu guler M. 781.01.4 30 buc.
— Butuc central 16.01 30 buc.
— Ax Ø 35 33.13 35 buc.
— Șurub rep. 223.10.30 60 buc.
— Cuzinet bielă rep. 14.05.06 81 buc.
— Prezon rep. 292.12.90 10 buc.
— Roată dințată rep. 33—12 4 buc.
— Butuc central 16.01 1 buc.
— Capac 06.36 3 buc.
— Brățară rep. 33.29 1 buc.
— Ax camă 31.02 3 buc.
— Suport stg. 07—01 6 buc.
— Cat 26—04 1 buc.
— Bucșă cu ureche 35.03 5 buc.
— Bucșă cu ureche 35.03 17 buc.
— Disc textolit 33.32 12 buc.
— Volant 12.200 2 buc.
— Capac inelar 06.14 3 buc.
— Capac cu niplu 06.52 6 buc.
— Disc volant 12.02 1 buc.
— Ax Ø 35 33.13 5 buc.
— Bucșă Ø 35 cu canal 33.15 18 buc.
— Bucșă 33.21 109 buc.
— Flanșa pompei 33.13 52 buc.
— Locaș garnitură 60 buc.
— Racord 35.12 1 buc.
— Șaibă de curea 13.05 2 buc.
— Șaibă de curea 13.06 1 buc.
— Dop 182.18 180 buc.
— Suport rep. 583.5662 20 buc.
— Flanșă pe arbore 12.01 5 buc.
— Suport fix reper 45.105 20 buc.
— Suport fix 45.105 40 buc.
— Bucșă în carter 33.34 9 buc.
— Brățară 33.29 15 buc.
— Cot Ø 146.26.04 3 buc.
— Colector adm. 26.01 6 buc.
— Capac 06.11 2 buc.
— Pîrghie Ø 20.48.09 6 buc.
— Colier 05.03 21 buc.

Piese schimb motor 700 CP

— Încălzitor curea 12.00 9 buc.
— Pinion Z = 25 33.23 5 buc.
— Bucșă 48.03 4 buc.
— Pîrghie 48.10 1 buc.
— Arc pîrghie 48.12 12 buc.
— Pîrghie 48.21 1 buc.
— Flanșă 13.05 3 buc.
— Inel garnitură 30.132 3 220 buc.
— Cuzinet palier 04.01.01 3 buc.
— Cuzinet palier 04.06.04 8 buc.
— Cuzinet palier 04.01.002 13 buc.
— Flanșă 16.05 1 buc.
— Cuzinet brut forjat 8 buc.
— Cuzinet 04.01.02 1 buc.
— Cuzinet palier rep. 04.303.304 140 buc.
— Piuliță 01.14 91 buc.
— Bucșă cu guler 01.11 34 buc.
— Prezon 01.13 30 buc.
— Prezon 01.16 15 buc.
— Capac la arbori 06.43 1 buc.
— Suport termostat 07.29 3 buc.
— Bucșă centrare 14.07 18 buc.
— Inel garnitură 301.32 400 buc.
— Țeavă protecție 32.10 55 buc.
— Bucșă 33.05 9 buc.
— Inel filetat 35.13 4 buc.
— Cutii 36.01 1 buc.
— Bucșă lungă 48.02 5 buc.
— Bucșă șaibă 48.03 5 buc.
— Ax 48.06 2 buc.
— Piston 48.32 5 buc.
— Șaibă 59.10 60 buc.
— Cuzinet palier 04.03 181 buc.
— Suport culbutor stg. 24.13 31 buc.
— Flanșă 16.03 2 buc.
— Arc tracțiune 12.11 78 buc.
— Suport stîng 07.01 1 buc.
— Suport drept 07.02 1 buc.
— Flanșe arbore 12.01 1 buc.
— Racord 21.26 40 buc.
— Scut 26.107 1 buc.
— Sită 06.27 7 buc.
— Capac 10.09 6 buc.
— Șaibă siguranță 10.10 40 buc.
— Șurub 18.55 192 buc.
— Piuliță 10.17 2 buc.
— Suport culbutor dr. 76 buc.
— Bucșă 33.13 9 buc.
— Ax motor 51.04 3 buc.
— Dif. piese (set. 2 ani funcționare) 14 146 buc.
— Capac 06.17 2 buc.
— Cuzinet bielă 14.05.06 1 buc.
— Casetă 1003 1 buc.
— Corp pompă 51.01 3 buc.
— Robinet etanșare 63.23 3 buc.
— Suport 48.01 4 buc.
— Semicon 23.107 (85) 85 buc.
— Garnitură conică 22.08 79 buc.
— Garnitură conică 117 buc.
— Împingător evacuare 32.204 39 buc.
— Împingător evacuare 32.204 80 buc.
— Ventil 21.916 22 buc.
— Ax motor 51.04 11 buc.
— Pinion motor 51.05 7 buc.
— Pinion 51.14 6 buc.
— Pinion 33.23 1 buc.
— Bielă 14.450 1 buc.
— Bielă 14.400 1 buc.
— Colector adm. 26.02.03 1 buc.
— Capac ax camă 6.17 10 buc.
— Capac ans 06.38 2 buc.
— Locaș clapetă 26.13 1 buc.
— Bucșă 33.08 1 buc.
— Lagăr ax cu pană 25.05 1 buc.
— Pîrghie 48.10 2 buc.
— Taler Ø 96 rep. 581.16.08 1 560 buc.
— Inel Ø 73 48 buc.
— Roată dințată 33.21 3 buc.
— Ax motor 51.04 9 buc.
— Pinion 51.05 6 buc.
— Ax secundar 51.11 10 buc.
— Suport 05.01 16 buc.
— Culbutor evac. 12.17 28 buc.
— Țeavă Ø 3 24.03 40 buc.
— Țeavă Ø 3 160 buc.
— Capac 36.02 10 buc
— Deget reglaj 48.28 5 buc.
— Taler 48.31 26 buc.
— Pană golire 2 buc.
— Butuc 15.01 9 buc.
— Asigurare cuzinet 14.24 7 buc.
— Suport 53.12 2 buc.
— Cilindru 48.26 18 buc.
— Capac 36.02 10 buc.
— Pinion 51.05 5 buc.

Piese schimb motor 120 CP

— Roată dințată 07.104 11 buc.
— Roată dințată 1 buc.
— Roată dințată 19 buc.
— Arc interior supapă 26.08 6 buc.
— Bloc cilindru 11.01 6 buc.
— Ax camă 21.01.22.06 1 buc.
— Ax camă 2 buc.
Ax camă compl. 21—01 22—06 3 buc.
Arc exterior supapă 28—07 12 buc.
— Arc interior supapă 28—08 12 buc.

Piese schimb motor 190 CP

— Capac spate 31.01 15 buc.
— Presetupă 41.21 3 buc.
— Bucșă flotantă 27.07 2 buc.
— Bucșă stg.-dr. 12.14 1 buc.
— Piston p. 173 1 1 buc.
— Bolț rolă 26.07 100 buc.
— Ax cu camă 08.11 13 buc.
— Pompă ulei 10.118 11 buc.
— Tijă împingăt. 27.13.17 338 buc.
— Pinion pentru vilbrochen 07.01 10 buc.
— Prezon ancorare 01.04 78 buc.
— Bloc cilindri 11.01 2 buc.
— Piston Ø 171 15.08 52 buc.
— Ceașcă 27.15 7 buc.
— Ax de regulator 35.02 3 buc.
— Rolă tachet 26.06 40 buc.
— Bolț tachet 26.07 37 buc.
— Ax camă 22.06 10 buc.
— Supapă asp. 28.02 1 buc.
— Bendix demaror
— Piston Ø 170 15.08 23 buc.
— Piston 90 buc.
— Bielă completă 16.150.151 32 buc.
— Bloc cilindru 11.01 34 buc.
— Ghid complect 26.01.07 66 buc.
— Bielă completă 16.150.158 40 buc.
— Ghid supapă 28.04 43 buc.
— Tronson superior rep. 13.60.03.02 brut turnate din oțel OT45 pentru moară 3×14 2 buc.
— Tronson inferior rep. 13.60.03.01 2 buc.
— Coroane rep. 24.07.025 br. foraj pentru tract. UTOS-26 600 buc.
— Roată C. B. 11.1.2 forj. și tratate termic 1 buc.
— Bandaje locomotivă LMK — 2 rep. 532 matrițate pentru loc. mină 18 buc.

Piese schimb metalurgie

— Bandaje cu 3 rînduri des 7114—965 8 buc.
— Port linial 3111.287.07/A 1 buc.
— Port linial 3111.287.07 1 buc.
— Roată des. 17.023 3 buc.
— Roată desen 17.027 4 buc.

Piese schimb industria lemnului

— Garnitură desen 576.5330.129 200 buc.
— Garnitură desen 576.5330.133 200 buc.

Piese schimb construcții refractare

— Roată dințată CT 01.2100 1 buc.
— Pinion des. Po. 8.033 pentru util M. 10 1 mașină de tăiat piatră „Stolemov" 6 buc.
— Semibucșă dreaptă des. G.20705 util C.222 cupt. rot. Ipromet 4 buc.

Piese schimb pentru răcitorul grătar Klaudius Peters

— Răcitor grătar des. RG 50509 1 buc.
— Răcitor grătar des. 50510 4 buc.
— Răcitor grătar 50519 135 buc.
— Plăci răcitor grătar des. RG 50522 19 buc
— Plăci răcitor grătar des. RG 50504 98 buc.
— Plăci răcitor grătar des. RG 50517 18 buc.
— Plăci răcitor grătar des. RG 50502 10 buc.

Piese schimb. locomot. 120 CP

— Pinion cuplare rep. 128 8 buc.
— Arc 224 10 buc.
— Arc 225 10 buc.
— Diferite piese 67—68 16 buc.
— Pinion TR 23—104 rep. 128 4 buc.
— Cuzinet 20/20—20/20 4 buc.
— Cuzinet 2 buc.
— Amortizor LSMS 25—05 18 buc.
— Amortizor LSMS 5 buc.
— Pinion TR 23—104 rep. 128 3 buc.
— Pinion TR 1 buc.
— Ace rulment 1/26 993 buc.

Piese schimb chimie

— Ax rolă și manșon 2 buc.
— Matriță vulcanizat camere aer desen 37.45.00 1 buc.

UZINA DE MAȘINI ELECTRICE- București, str. Binținți nr. 4 :

Rulmenți

— 6210 Q	(69,35 lei)	8 buc.
— 6219	(158,10 lei)	30 buc.
— 2208 — N — 208	(46,95 lei)	44 buc.
— 2314 (NM-70)	(151,60 lei)	34 buc.
— 32522 — WUL 110	(469,20 lei)	21 buc.
— 42314 — NJM — 70	(160,30 lei)	92 buc.
— 62220 — CO-13	(416,15 lei)	25 buc.
— 62320 —	(490 lei)	49 buc.
— 62322	(673,20 lei)	2 buc.

ICOMCOOP-Răcari, cu sediul Gara Ghergani, telefon 47 :

— Spițe biciclete 20 000 buc.

REFLECȚII

CUVINTE ȘI SENSURI

acad. Grigore C. MOISIL

SE SPUNE ADESEORI, și sîntem cu totul de acord cu această idee, că astăzi știința este o forță de producție și că cercetarea științifică ar fi acuma unul din aspectele producției. Atunci cînd spunem un lucru, noi, cei mai bătrîni, ne putem da seama că unele cuvinte și-au schimbat în parte înțelesul în ultimii patruzeci de ani.

Astăzi cuvîntul „cercetare" nu mai are înțelesul de acum 40 de ani. Și nici nu se mai utilizează acest cuvînt singur, simplu, fără adjective. Cînd discutăm serios, trebuie să vorbim despre cercetarea în laboratoarele uzinale, pe care pe scurt o vom numi cercetare uzinală, de cercetarea în institutele departamentale, pe care simplu o vom numi cercetare departamentală și de cercetarea în institutele Academiei, pe care iarăși, pe scurt, unii o numesc cercetare fundamentală, dar pe care eu prefer să o numesc și o numesc, pentru a nu fi legat de nici un fel de filozofie, cercetare în institutele Academiei. Cuvîntul cercetare nu are înțeles cind este utilizat izolat ci numai cind este utilizat împreună cu ceea ce gramatical se pare a fi adjectivul său și ceea ce în realitate este o parte a unui cuvînt foarte lung: cercetareîninstitutele departamentale, cercetareîninstitutele Academiei, cercetareînlaboratoareleuzinale. **Le scriu anume** într-un singur cuvînt **pentru a arăta că nu este „o" cercetare divizată în aspecte ale ei, desemnate prin adjectivele sale, ci că, din punctul de vedere al muncii cercetătorului, al însuși interesului cercetării și al finanțării cercetării, sînt trei lucruri** totalmente deosebite. **Eu nu spun că nu au între ele nici o legătură; dar au o legătură ca aceea dintre toc și cerneală, fiindcă evident nu pot să scriu nici fără toc și nici fără cerneală, ceea ce nu împiedică tocul și cerneala să fie lucruri deosebite, să nu fie specii ale aceleiași materii, zise materie cu care se scrie.**

Cercetarea — și acuma voi întrebuința din nou ortografia obișnuită — în laboratoarele uzinale are ca scop de a ameliora fabricația unui produs anumit și anume a acelui produs pe care il produce uzina respectivă. Nu-l interesează pe cel care lucrează ca cercetător intr-un laborator uzinal faptul că o altă uzină ar putea, după specificul ei, să nu fie interesată de cercetarea pe care el o face. Dar il interesează faptul că cercetarea sa ar putea să fie inspirată de cea de la altă uzină. Aceasta cere ca cercetătorul care lucrează intr-un laborator de cercetare uzinală să aibă spiritul foarte deschis. De exemplu: dintr-o tablă de fier se pot tăia diferite figuri de tablă, care, după aceea, vor fi în continuare confecționate după formele pe care vreau să le dau pentru a obține diferite obiecte. Evident, problema economică este ca aceste tăieturi să le fac in așa fel incit deșeurile să fie cit mai mici. Dacă un cercetător care lucrează intr-un laborator uzinal ar fi prost, ceea ce se intimplă, atunci ar căuta să afle mijloacele utilizate pentru a obține economia maximă de deșeuri numai in revistele de metalurgie. Dacă insă este deștept, ceea ce iarăși se intimplă, atunci nu s-ar mulțumi să caute in acele reviste, ci i-ar da prin gind faptul că atunci cind o bucată de piele este tăiată pentru a se face tălpi și tocuri pentru diferite tipuri de pantofi, problema pusă este aceeași. Și se poate intimpla ca acel care taie talpa sau scrie un articol despre tăierea tălpii pentru pantofi, să dea o soluție care să fie utilă și pentru metalurgie. Iată de ce cred că trebuie precizat că nu este nici o diferență de nivel, sau de importanță, sau de inteligență cerută pentru cercetarea uzinală in raport cu celelalte feluri de cercetare. Cercetarea uzinală este caracterizată prin faptul că acel care o face trebuie să aibă spiritul larg, să vadă asemănările intre problemele uzinelor foarte indepărtate, să fie un cercetător cult, adică să poată citi reviste ce apar in limbi foarte diferite, dar interesul și valoarea cercetării sale este că ea servește uzinei respective.

nieră în care capacitățile de producție se dezvoltă mai lent?

Exploatarea prin cariere

CEEA CE FACE posibilă o astfel de dezvoltare, este aplicarea pe scară mare a exploatării prin cariere. Rezervele aflate în lunca Jiului, în bazinul Rovinari-Tismana și parte din rezervele din Valea Jilțului și Baraolt-Căpeni se vor extrage prin cariere mari, în general cu o capacitate anuală de 1,3—3,5 mil. tone, dotate cu excavatoare cu rotor și cupe, cu transportoare cu benzi de 1,2 m lățime și lungimi pînă la 1,5 km, precum și cu utilaje (abzețere) de mare capacitate. Drept urmare, **productivitatea muncii realizată în aceste cariere este de 10—15 ori mai ridicată decît cea obținută astăzi în medie la minele de lignit.** În același timp, **prețul de cost pe tona loco termocentralele electrice este de numai 50% din prețul actual al minelor de lignit.**

Aș dori să subliniez importanța economică a acestor realizări. Extragerea prin cariere în anul 1975 a celor 11,7 mil. tone prevăzute de Directive, **permite să se facă o economie relativă de forță de muncă de circa 26 000 persoane, precum și o economie la preț de cost de circa 600 mil. lei pe an, față de indicatorii realizați la minele de lignit în anul 1967.**

Restul rezervelor din bazinele noi din Oltenia (Motru, Valea Jilțului etc.) vor fi extrase prin mine cu capacități de circa 1.5 mil. tone pe an, în care se va aplica metoda de exploatare cu fronturi lungi (circa 100 m), dotate cu complexe mecanice, respectiv cu utilaje care realizează mecanizarea tuturor operațiilor din abataje (tăiere, încărcare, transport, susținere). **Și în aceste exploatări, la care dotarea este, de asemenea, la nivelul tehnicii mondiale, productivitatea muncii este cu 80—100% mai ridicată decît cea obținută astăzi la minele de lignit, iar prețul de cost cu circa 30—35% sub cel realizat.** Prețul de cost al lignitului extras în cariere, precum și prin aceste mine este favorabil față de prețurile internaționale.

Primele mine deschise în bazinul Motru au și atins capacitățile de producție proiectate. În celelalte bazine de lignit — Bihor, Sălaj, Argeș, Prahova etc. — prin extinderea de tehnologii avansate de exploatare și de mecanisme cu randamente ridicate, se obțin indicatori superiori față de realizările actuale.

Domenii de utilizare

ÎN CE PRIVEȘTE domeniile de utilizare a lignitului, trebuie subliniat că **valorificarea optimă constă în consumarea lui în termocentrale electrice de capacități și cu parametri tehnici ridicați.** În aceste condiții, bineînțeles că dezvoltarea producției de lignit merge mînă în mînă cu aceea a uzinelor electrice. În final, pe bază de lignit urmează să funcționeze trei termocentrale electrice, cu capacități de 1 000—1 100 MW fiecare, din care una este în funcție la Craiova și alta în construcție la Rovinari. **Fiecare din termocentrale va da anual o producție sensibil egală cu aceea a părții ce revine statului român de la hidrocentrala de la Porțile de fier.** Aceste termocentrale vor furniza energie în sistemul energetic național și marilor consumatori din apropiere, printre care Combinatului chimic din Craiova, Uzinei de aluminiu de la Slatina, energie și căldură pentru necesitățile oraselor și altor așezări din județele Dolj și Olt, precum și pentru realizarea unui program de construcții de sere agricole.

Folosirea lignitului în termocentrale nu este singurul domeniu de utilizare a lui, deși ele vor consuma peste 90% din producția totală. Extinderea locomotivelor Diesel electrice în transporturi și a vaporilor de la termocentrale sau a altor combustibili în diversele industrii, vor limita foarte mult posibilitățile de utilizare a lignitului ca și, în general, a cărbunilor în aceste domenii. În schimb, **apare posibilitatea de a se folosi cantități tot mai mari de cărbune în consumul populației, pentru înlocuirea lemnului de foc, care se valorifică mai eficient prin prelucrare.** Este vorba de folosirea cărbunelui, în special în localitățile unde nu sînt posibilități de utilizare a gazului metan și a produselor petroliere.

Pentru aceasta, pe lîngă lignitul de calitate din unele bazine ca cel al Cîmpulungului, care se poate folosi fără prelucrări, și a brichetelor ce se fabrică la Căpeni, **urmează să se construiască fabrici noi de brichete, care să asigure populației un combustibil economic și de bună calitate.**

Prin eforturile conjugate ale specialiștilor și colectivelor din cercetarea geologică, exploatările miniere și din sectorul energetic, lignitul — o substanță minerală care pînă de curînd prezenta doar un interes industrial minor — devine o însemnată bogăție a țării.

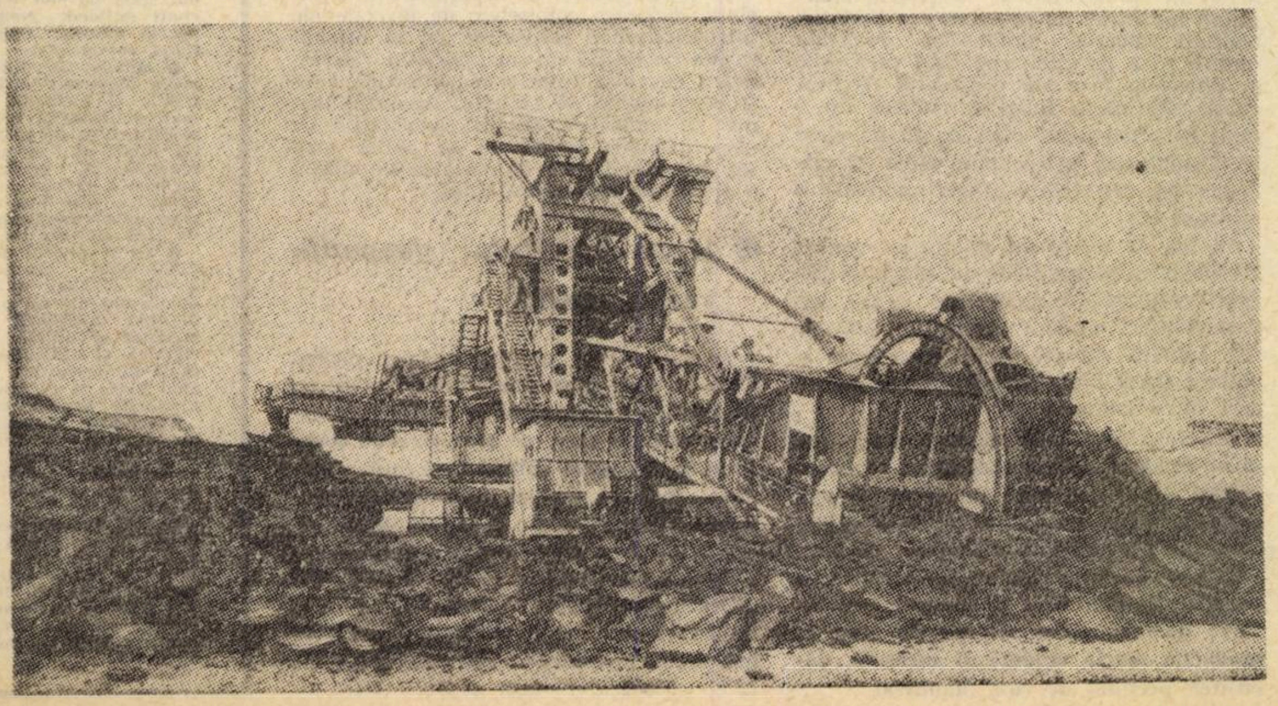

Intreprinderea minieră Rovinari-Gorj: **Puternicul escavator S.R.S. 470 — cu o productivitate de 470 tone/oră, în plină activitate.**

CERCETARE-APLICARE

O MODALITATE DE CONLUCRARE ÎNTRE INSTITUT ȘI UZINĂ

UZINA „AUTOBUZUL" din București (U.A.B.), împreună cu Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice (I.C.P.E.) au elaborat în 1965 o temă de cercetare avînd drept obiectiv crearea unei instalații electrice de comandă a troleibuzelor, care utilizează tiristoare (dispozitive statice bazate pe semiconductori). În ipoteza folosirii tiristoarelor, schema de acționare a motorului de tracțiune al troleibuzului se simplifică, realizîndu-se prin eliminarea rezistențelor din reostatul de pornire și prin recuperarea energiei de frînare, o economie de energie electrică de circa 25%. Prin îndepărtarea bateriilor de rezistențe, a controlerului și a contractorilor, greutatea proprie a troleibuzului s-ar reduce cu circa 100 kg. De asemenea, s-ar micșora cu peste 90% timpul folosit pentru întreținere, iar menținerea în funcțiune a instalației ar crește fără limită (întrucît, spre deosebire de rezistențe, tiristoarele nu au practic uzură fizică).

Pornind de la puținele cunoștințe existente în 1965 despre tiristoare, cercetătorii de la I.C.P.E. au reușit să creeze prototipul instalației menționate, care urmează a fi instalată pe un troleibuz articulat pentru a fi experimentată.

I.C.P.E. va termina complet cercetările în 1969, cînd U.A.B. va deveni beneficiara unui material documentar valoros și a unui prototip de troleibuz articulat, echipat cu o instalație modernă.

Cît timp i-ar trebui însă uzinei pentru a trece de la acest stadiu la fabricația de serie? Se pare că factorul determinant ar fi capacitatea reală a cel puțin unui inginer din uzină de a stăpîni complet, la nivelul cercetătorilor din I.C.P.E., instalația tiristorizată. În timpul celor 5 ani de studii și cercetări de laborator, precum și de experimentări efectuate în condiții de exploatare cu troleibuzul pe rețeaua electrică a orașului, cercetătorii de la I.C.P.E. au dobîndit cunoștințe temeinice. Pentru a se evita o întîrziere de circa 2 ani în aplicarea rezultatelor obținute de I.C.P.E., întîrziere determinată de timpul necesar pentru asimilarea cunoștințelor dobîndite de cercetători, de acord cu I.C.P.E., Uzina „Autobuzul" a găsit următoarea rezolvare. S-a prevăzut în contractul de colaborare ca un inginer electronist al uzinei să colaboreze cu I.C.P.E., adică să înceapă să cunoască instalația aflată în curs de cercetare de la începutul anului 1967. Acestui inginer i s-au creat condițiile necesare să asimileze cunoștințele de specialitate participînd la dezbateri în colectivul I.C.P.E. și la experimentări. În uzină i s-a dat un loc în laborator unde și-a instalat modelul pe care I.C.P.E. l-a creat cu un an în urmă și care a folosit cercetătorilor pentru a se instrui și a clarifica unele probleme pe care le ridică cercetarea. În aceste condiții, la sfîrșitul anului 1969 inginerul din U.A.B. va ajunge, evident în sectorul strict al instalației care privește uzina, la nivelul cercetătorilor din I.C.P.E.

Se realizează astfel continuitatea acțiunilor ce trebuie întreprinse pentru aplicarea practică în serie a rezultatelor obținute de cercetători. Credem că metoda de a crește **în uzină** un specialist cu ajutorul institutului este superioară celei, în aparență echivalente, de a crește **în institut** un inginer care să fie dat uzinei o dată cu proiectul noii instalații. Crescînd în uzină, inginerul intră în climatul specific al întreprinderii și va lua măsuri din timp în vederea aplicării **imediate** a rezultatelor obținute de cercetători. **Creșterea în uzină a unor specialiști care să preia din mers rezultatele cercetărilor institutelor** pentru a le duce pînă la capăt și a le valorifica ar da, după părerea noastră, rezultate bune în numeroase cazuri.

Ing. Ion PERSACHE
șef serv. pregătirea fabricației, Uzinele „Autobuzul" — București

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

BENEFICIUL PESTE PLAN, EXPRESIE A UNEI ACTIVITĂȚI RODNICE

ing. Ilie CÎȘU

secretar al Comitetului județean Prahova al P.C.R.

CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE creează premise favorabile pentru sporirea volumului acumulărilor statului care, la rîndul lor, constituie baza reproducției socialiste lărgite. Majoritatea unităților industriale din județul Prahova, au obținut rezultate bune. Pe ansamblul industriei republicane din județ **se prelimină ca volumul de beneficii suplimentare ce va fi obținut în 1968 se va ridica la circa 232 milioane lei.**

Efectul tonic al indicatorului producție marfă vîndută și încasată

UNUL DIN FACTORII PRINCIPALI l-a constituit **îndeplinirea și depășirea indicatorului producție-marfă vîndută și încasată.** În majoritatea întreprinderilor din județ, produsele realizate au avut desfacerea asigurată, fapt ce demonstrează că ele au corespuns necesităților economiei naționale. Pe baza organizării superioare a producției și a muncii au fost valorificate mai intens capacitățile de producție. În acest sens pot fi date multe exemple edificatoare.

La **Uzina de mecanică fină-Sinaia**, de pildă, organizarea fluxului tehnologic a constituit obiectul unor asidui preocupări. Printr-o analiză amănunțită a ponderii variației în timp și repartizarea pe secții și linii de fabricație a reperelor de la produsele de bază, s-au adus o serie de perfecționări proceselor tehnologice, amplasării mașinilor-unelte și a unor instalații. Prin aceasta prevederile de plan au fost depășite, întreprinderea obținînd beneficii suplimentare (în 9 luni) de peste 1 300 000 lei.

Determinarea capacității de producție și a gradului de utilizare a acesteia, pe baza unui studiu întreprins de către un colectiv de specialiști, a permis **Fabricii de geamuri-Scăeni** să sporească capacitatea la instalațiile de tragere și laminare, prin reducerea procentului de spargeri și mărirea lățimilor de bandă. Ca urmare, în primele 10 luni ale anului, producția globală și marfă a crescut față de prevederile planului cu peste 800 000 lei, iar la prețul de cost s-a înregistrat o economie de 1 300 000 lei. La **Combinatul petrochimic-Ploiești,** numai creșterea producției de etilenă la Fabrica de olefine a permis obținerea în primele 10 luni ale acestui an a unui beneficiu suplimentar de peste 8 000 000 lei, din care 4 000 000 lei pe seama creșterii producției și mai bine de 4 000 000 lei datorită reducerii prețului de cost.

Eficiența și cheltuielile materiale, mărimi invers proporționale

EFORTURILE pentru realizarea planului producției marfă vîndută și încasată **au fost în multe întreprinderi îmbinate strîns cu acțiunea de reducere a cheltuielilor materiale, prin utilizarea mai eficientă a materiei prime și a materialelor.** Numai la **Uzina „24 Ianuarie“**, de pildă, prin îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, micșorarea gabaritelor unor produse, sau prin revizuirea normelor de consum s-a putut economisi, în primele trei trimestre ale acestui an, o cantitate de peste 130 tone metal. Pe această cale, precum și prin desfășurarea altor acțiuni, întreprinderea și-a creat posibilități pentru reducerea simțitoare a prețului de cost și pentru obținerea unor beneficii suplimentare de peste 2 milioane lei.

Atenție deosebită reducerii cheltuielilor materiale au acordat și colectivele aparținînd industriei de prelucrare a țițeiului. Sporind valoarea produselor realizate dintr-o tonă de țiței, reducînd pierderile în diferitele faze ale procesului de producție, Rafinăria Brazi a realizat (în 9 luni) beneficii peste plan de 25 milioane lei, Combinatul petrochimic circa 20 milioane lei, iar Uzina „Dero“ aproape 3 milioane lei.

Merită, de asemenea, evidențiat pentru preocupările majore avute în privința utilizării raționale a materiilor prime, cît și a ridicării calității produselor, colectivul Fabricii de geamuri-Scăieni care a obținut (în 9 luni) beneficii peste prevederi de 5 milioane lei.

Reliefînd realizările obținute, nu putem să nu remarcăm, în același timp, că unele unități din județ n-au reușit în această perioadă să-și îndeplinească sarcina de beneficiu prevăzută în plan (vezi tabelul).

Cauzele care au condus la nerealizarea beneficiului planificat în aceste întreprinderi: **neîndeplinirea sarcinii de plan la producția marfă vîndută și încasată, depășirea prețului de cost planificat.**

cumulat pe 9 luni în %

Întreprinderea	Beneficiul	Rentabilitatea
Rafinăria Ploiești-nord	96,49	96,40
Întreprinderea de materiale refractare „Vulturul“-Comarnic.	97,53	99,70
Întreprinderea de materiale de construcții „1 Mai“-Bucov	39,24	36,50
Întreprinderea forestieră-Cîmpina	81,10	81,30

Întreprinderea de materiale de construcții „1 Mai“-Bucov, prin nerealizarea cantității planificate de tuburi, de pildă, a pierdut numai în primele 9 luni un beneficiu de peste 4 300 000 lei. Totodată, prin depășirea consumului normat de materii prime și combustibil, costurile de producție au depășit prevederile cu 1 300 000 lei. La **Întreprinderea forestieră-Cîmpina**, neîndeplinirea sarcinii cantitative de plan a influențat nefavorabil volumul de beneficii cu suma de peste 1 300 000 lei. Tot aici, datorită cheltuielilor mari cu mijloacele de scos — apropiat și transport, întreținerea drumurilor etc., a fost depășit prețul de cost planificat cu 3 600 000 lei.

Incidențele calității

NIVELUL RENTABILITĂȚII a fost influențat și de calitatea necorespunzătoare a unor produse. La **Întreprinderea forestieră-Cîmpina,** nerealizarea, la lemnul de foc a greutății unui metru ster cu 700 kg a dus la scăderea prețului de vînzare cu 9 lei/metru ster, fapt ce a influențat nefavorabil beneficiul cu suma de 903 000 lei. În 11 luni, Întreprinderea de materiale refractare **„Vulturul“-Comarnic** a înregistrat din partea beneficiarilor nu mai puțin de 23 refuzuri de calitate, în valoare totală de 447 000 lei.

Dacă diferitele produse, necorespunzătoare din punct de vedere calitativ, au constituit una din cauzele principale ale nerealizării beneficiilor planificate la unele întreprinderi, la altele **ele au diminuat simțitor posibilitățile de acumulare.** (Întreprinderea de produse refractare-Pleașa 103 refuzuri în valoare de 3 000 000 lei ; Fabrica de stofe „Dorobanțul“-Ploiești 9 refuzuri în valoare de 1 500 000 lei ; Întreprinderea textilă „INTEX“-Păulești 2 refuzuri în valoare de 206 000 lei). Astfel de situații au fost posibile deoarece comitetele de direcție ale întreprinderilor respective cît și organizațiile de partid nu au imprimat răspunderea cuvenită tuturor muncitorilor, controlului tehnic de calitate. Aparatul tehnic nu valorifică deplin capacitățile de care dispune, lăsînd să se aplice adesea tehnologii care de mult se impuneau a fi revizuite, îmbunătățite.

Lipsa spiritului gospodăresc... costă

ÎN BALANȚA NEREALIZĂRII BENEFICIILOR de către unele întreprinderi au tras serios în cumpănă și **cheltuielile neeconomicoase care, pe alocuri, s-au menținut la un nivel ridicat.** Deși mult diminuată față de perioadele anterioare, valoarea rebuturilor s-a menținut totuși ridicată în acest an în unele întreprinderi : Uzina „1 Mai“-Ploiești (5 400 000 lei), I.I.S. „Fercemail“-Ploiești (3 500 000 lei), Uzina de anvelope „Victoria“-Florești (1 500 000 lei), Uzina mecanică-Cîmpina (1 200 000 lei), I.I.S. „Flacăra“-Ploiești (520 000 lei). Fireste, factorii care le-au generat sînt strîns legați de unele defecțiuni, mai ales în sectoarele primare de producție, de aprovizionarea necorespunzătoare din punct de vedere calitativ, de lipsa de asistență tehnică etc.

Însemnate sume au fost plătite drept **penalizări** de către Întreprinderea „1 Mai“-Bucov (104 000 lei), Întreprinderea forestieră-Cîmpina (72 000 lei) și altele. **Plata de amenzi și de penalizări de către întreprinderile furnizoare pentru nelivrarea mărfurilor în termenele prevăzute de contracte a afectat nu numai prețul de cost și, deci, beneficiile planificate, dar a creat și o serie de greutăți întreprinderilor beneficiare în realizarea planului.**

Privind în viitor

NE AFLĂM la hotarul dintre doi ani. Acest prag de hotar este trecut de majoritatea întreprinderilor din județul nostru cu rezultate bune. Sînt, din păcate, și unele care trebuie să ducă povara nerealizărilor și în 1969. Constatarea, firește, nu rămîne fără consecințe și măsuri. Acum, cînd fiecare își face bilanțul, își propune și măsurile necesare pentru a asigura dezvoltarea succeselor, pentru înlăturarea deficiențelor. Trebuie să arăt că întreprinderile vizate negativ la capitolul beneficii, privesc în acest fel lucrurile. În dezbaterile ce au avut loc cu prilejul discutării măsurilor ce se impun pentru asigurarea îndeplinirii prevederilor pe 1969, au fost făcute prețioase propuneri și, pe baza lor, s-au întocmit planuri M.T.O. pe fiecare sector și secție. Desigur, principalul este ca toate aceste măsuri să fie înfăptuite grabnic. Comisia economică a comitetului județean de partid a inițiat unele acțiuni de sprijinire a întreprinderilor unde s-au constatat deficiențe în acest an, angrenînd cadre tehnice și economiști din unitățile fruntașe pentru a găsi soluții în vederea redresării situației existente.

Comitetele de direcție și organizațiile de partid, atribuind în continuare toată atenția preîntîmpinării factorilor care conduc la menținerea unui nivel exagerat al cheltuielilor de producție, la irosirea valorilor materiale și bănești, pot să fie sigure că și în anul viitor eforturile lor vor fi încununate de succesul scontat : dezvoltarea și creșterea neîntreruptă a eficienței activității, a rentabilității întreprinderii.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• TEHNOIMPORT a livrat la export circa 23 000 rulmenți. Beneficiari sînt firme din R. P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, U.R.S.S. În R.S. Cehoslovacă s-au livrat de asemenea bile rulmenți.

• MINERALIMPORTEXPORT — S-au exportat pe cale terestră 8 700 t ciment în R.S.F. Iugoslavia și R.P. Polonă, iar pe cale maritimă 16 000 t ciment în Libia și Brazilia. De asemenea, 54 t p.v.c. prelucrat în R. S. Cehoslovacă : 30 550 mp geam laminat în R.S. Cehoslovacă ; 48 670 mp geam mecanic tras în R.S. Cehoslovacă, Italia, S.U.A. ; 10 830 t sare în R. P. Ungară, R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, Austria, Grecia. Din grupa materialelor de construcții s-au livrat 940 t piatră de gips și 680 t ipsos în R.P. Ungară ; 202 000 mp carton asfaltat în R.P. Albania ; 5 040 mp dale marmură concasată și 38 120 mp plăci azbociment în R.S. Cehoslovacă ; 70 000 cărămizi dialit în R. D. Germană.

• ARTIZANAT — Pentru livrări de diverse instrumente muzicale — printre care și pianine — au fost încheiate contracte cu firme din Izrael și R.F. a Germaniei. Valoarea lor însumează 11 600 dolari. Cu firme din Iran au fost perfectate contracte care prevăd livrarea de saci de hîrtie în valoare de 59 000 dolari iar alte contracte prevăd livrarea de textile artizanale în R.F. a Germaniei și S.U.A.

CONFIDENȚIAL

• La Uzinele textile „Oltul“ din Sf. Gheorghe, **județul Covasna, a intrat în funcțiune, înainte de termen, o nouă secție de țesătorie, înzestrată cu utilaje moderne și instalații speciale care permit o mecanizare complexă a lucrului. Intrarea în funcțiune a secției înainte de data prevăzută are ca efect obținerea unui spor de producție în valoare de aproape un milion lei.**

• **Cu aproape o lună înainte de termen, a început să producă noua** secție de biostimulatori a Fabricii de antibiotice din Iași. **Biostimulatorii fabricați aici, care se folosesc în zootehnie, se realizează pe bază de antibiotice și vitamine de biosinteză.**

• Pe artera est-vest din București, **în cartierul Titan — Balta Albă, va începe în curînd construcția unui pod peste cele două lacuri în curs de amenajare. El va avea o lungime de circa 28 m.**

• La Șantierul naval — Galați **a fost lansat la apă cel de-al treilea cargou mineralier de 10—12.500 tone din seria navelor maritime de capacități mijlocii. Noul cargou care poartă numele „Cugir“ este destinat flotei comerciale.**

• Minele Bălan **din masivul Hășmașu Mare au fost înzestrate cu noi utilaje și instalații tehnologice de mare randament. Printre acestea sînt 30 de mașini de încărcat și transportat minereul ; în abatajele în care funcționează, productivitatea muncii pe post a crescut cu circa 30%. Totodată, a fost pus în funcțiune un mare turbocompresor cu o capacitate de 7.800 mc aer pe oră.**

• La laminorul de 640 mm de la Combinatul siderurgic Hunedoara **a fost asimilat și introdus în producția curentă un profil nou, „T 40“, destinat executării unor construcții metalice și utilaje pentru industria chimică și agricultură. Primele cantități de asemenea laminate, totalizînd peste 30 de vagoane, au și fost expediate beneficiarilor.**

Specialiștii Complexului de laminoare au pus la punct și tehnologia unui profil special, „Longeron“, ce se va utiliza la fabricarea noului tip de tractor românesc pe șenile de 40 CP.

• În 1968 industria ușoară **și-a îmbogățit patrimoniul cu noi capacități de producție : au fost date în funcțiune 29 de întreprinderi și secții noi. Peste 50% din utilajele și instalațiile cu care au fost dotate acestea, au fost livrate de uzinele constructoare de mașini din țară.**

Cu prilejul semicentenarului învățămîntului superior economic din România, revista noastră adresează călduroase felicitări și cele mai bune urări profesorilor și studenților de la Academia de Studii Economice-București, de la facultățile economice din celelalte centre universitare.

CINCI DECENII DE LA PRIMA PROMOȚIE

prof. dr. docent Marin LUPU
rectorul Academiei de Studii Economice din București

ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC superior din țara noastră sărbătorește în aceste zile un eveniment deosebit: **împlinirea unei jumătăți de secol de cînd fosta Academie de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București a dat economiei și culturii noastre prima promoție de absolvenți economiști.** Evenimentul sărbătorit acum sancționa în chip definitiv un alt eveniment, întîmplat cu cinci ani mai devreme — în 1913, cînd a fost înființată Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București — eveniment, care la rîndul său își înfigea adînc rădăcinile într-un trecut măsurat cu durata unei alte jumătăți de secol, împingînd astfel primele începuturi ale învățămîntului economic superior cu mai bine de un secol în urmă.

Rezultat al unor necesități reale, determinate de creșterea industriei, comerțului, finanțelor, creditului și ale relațiilor economice externe, o dată cu dezvoltarea capitalismului în economia românească, învățămîntul economic superior a pregătit specialiști valoroși pentru nevoile de atunci ale economiei naționale. În mod firesc, structura și, conținutul învățămîntului economic — ca de altfel ale întregului învățămînt din perioada regimului burghezo-moșieresc din țara noastră — nu s-au putut sustrage amprentei puse de concepția de viață a burgheziei, intereselor acesteia, consecințelor care rezultau din acestea.

În timpul existenței sale, școala superioară economică românească s-a bucurat de un corp didactic bine selectat sub raportul competenței și al conștiinciozității. Profesori ca: Stanislas Cihoschi, I. N. Angelescu, Virgil Madgearu, Gh. Moroianu, Nicolae Iorga, Ion Răducanu, N. Ghiulea, A. Davidoglu, Andrei Rădulescu, Gr. Mladenatz, Spiridon Iacobescu, Dumitru Voinea, Ion Evian, I. Tutuc și alții au adus învățămîntului economic, în epoca lor, un însemnat aport de știință, metodă și adaptare la specificul țării noastre, promovînd studiile economice în Academii la un nivel adecvat. Cu toate limitele de structură, care-și aveau originea în baza economică a societății capitaliste, cele două Academii Comerciale — din București și Cluj — au reușit să pregătească, în perioada pînă la 23 august 1944, un număr de peste 6.000 de absolvenți, dintre care mulți s-au încadrat, după eliberare, în rîndurile constructorilor socialismului.

După o relativ scurtă perioadă în etapa desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, cînd înfruntarea între știința economică marxistă și cea burgheză asigură izbînda definitivă celei dintîi, cînd unele discipline își înnoiesc sensibil conținutul, învățămîntul economic superior trăiește, o dată cu trecerea la construcția socialistă, o mutație profundă. S-au creat condițiile pentru așezarea învățămîntului economic superior pe o temelie nouă, științifică — temelia științei marxist-leniniste. S-a urmărit, în mod deosebit, împlinirea cîtorva principii esențiale pentru scopurile învățămîntului în societatea socialistă. Mai întîi democratizarea învățămîntului, prin asigurarea largului acces al tineretului la studii. S-au pus totodată bazele organizării sale de perspectivă, prin crearea unei structuri organizatorice adecvate și prin stabilirea unor norme unitare de întocmire a planurilor și programelor de învățămînt.

Ca orice început, în perioada pînă la anul universitar 1958—1959 învățămîntul superior economic a cunoscut repetate schimbări și reorganizări, oscilații ale cifrei de școlarizare, forme și metode împrumutate, multe improprii specificului nostru, căutîndu-se necontenit un profil corespunzător cerințelor acestui învățămînt în țara noastră. Cu toate greutățile inerente începutului, între 1949 și 1959 învățămîntul economic superior a furnizat economiei și culturii românești un număr aproape dublu de absolvenți față de perioada de peste 30 de ani de la înființare și pînă la 23 August 1944, număr totuși redus față de necesitățile sporite ale economiei. În ultimii ani, învățămîntul nostru economic a căpătat noi dimensiuni. Astfel numai la Academia de studii economice din București frecventează cursurile în actualul an universitar aproape 7000 studenți la cursurile de zi, aproape 300 la cursurile serale și peste 5200 la învățămîntul fără frecvență. Creșteri importante înregistrează și facultățile economice în cadrul universităților din Cluj, Iași, Craiova și Timișoara. În același timp, începînd cu anul universitar 1967—1968 **au fost lărgite rețeaua și nomenclatorul de specialități,** au fost aduse îmbunătățiri substanțiale planurilor și programelor de învățămînt.

Cu toate măsurile întreprinse, dezvoltarea economiei noastre, cerințele ei sporite au amplificat în mod considerabil exigențele cu privire la conținutul profesiei de economist și implicit ale învățămîntului economic. A devenit tot mai clar că între nivelul învățămîntului economic și dezvoltarea economiei noastre, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, s-a creat un decalaj pentru micșorarea căruia se impuneau măsuri grabnice și radicale. În speță era vorba de faptul că volumul, profilul și calitatea cunoștințelor însușite în anii de studiu nu erau satisfăcătoare pentru un economist modern. S-a pornit în consecință o aprofundată acțiune, menită să aducă învățămîntului superior economic modernizarea și perfecționarea necesară.

În urma unor ample dezbateri și cercetări creatoare s-au conturat liniile mari ale reorganizării învățămîntului superior economic, care după aprobarea lor

de către conducerea de partid și de stat, au luat, în septembrie 1967, forma unei Hotărîri a Consiliului de Miniștri. Hotărîrea a stabilit structura organizatorică, precizînd condițiile necesare modernizării și perfecționării învățămîntului nostru în etapa actuală și în perspectivă.

În esență, prin modificările aduse, s-a urmărit înainte de toate asigurarea unor profile de specializare suficient de largi pentru a facilita mobilitatea reclamată de ritmul progresiv al revoluției tehnico-științifice. În același timp, s-a avut în vedere ca în pregătirea economistului să fie încorporate, alături de disciplinele economice și alte discipline care să corespundă cerințelor dezvoltării economiei — matematicile moderne, tehnologiile aplicate în domeniul industriei, agriculturii, știința conducerii și organizării întreprinderilor, producției, muncii și a realizării produsului, precum și unele discipline umaniste.

Pornind de la aceste considerente generale s-a creat și o nouă structură organizatorică Academiei de studii economice din București. În locul celor trei facultăți cu secții și grupe de specializare eterogene, funcționează începînd din anul universitar 1967—1968, șase facultăți omogene și mult mai adecvate cerințelor unei specializări economice moderne.

Acestui cadru organizatoric nou, restructurat și adaptat nevoilor și rigorilor științei și tehnicii moderne, îi corespund numeroase și importante măsuri, menite să modernizeze și conținutul învățămîntului. În acest sens, sporirea ponderii disciplinelor cu bază matematică modernă ocupă un loc de frunte. Pătrunderea masivă a matematicii în toate sferele științei, de la medicină și pînă la lingvistică, sociologie, etnografie, este o caracteristică fundamentală a științei contemporane. Știința economică, în înțelesul ei modern, nu a rămas și nu poate rămîne în afara acestor determinări caracteristice dezvoltării științifice actuale. Matematizarea specializării economistului se dovedește tot mai mult a fi nu numai o cerință a modernizării învățămîntului, dar în egală măsură o cerință a dezvoltării economiei contemporane.

Economistul modern — specialist într-un anumit domeniu determinat — trebuie să posede de asemenea cunoștințe asupra proceselor tehnologice din industrie și din agricultură, tehnicilor economice, din comerț, finanțe, statistică, contabilitate. Precizînd locurile ce pe drept revin disciplinelor de profil în cadrul specializării absolvenților, noile planuri țin seama de faptul că economia politică și disciplinele înrudite constituie baza teoretică în pregătirea absolventului economist, pe care se clădește restul cunoștințelor.

În planurile de învățămînt și în programele de studii și-au găsit locul cuvenit, alături de disciplinele filozofice și unele umaniste cum sînt: sociologia economică și psihologia socială, adaptate la profilul specializării studenților, menite să completeze pe această latură pregătirea viitorului economist.

Organizarea din septembrie 1967 a introdus secții noi cum este aceea de Cibernetică economică și a confirmat pe aceea de Mecanizarea și automatizarea calculului economic — ambele conținînd specializări noi, necunoscute pînă atunci în țara noastră, în care se pregătesc programatori pentru mașinile de calcul și analiști de sisteme. În planurile de învățămînt ale acestor secții au apărut discipline adecvate, cum sînt: calculatoarele electronice, programarea calculatoarelor electronice, prelucrarea mecanizată și automatizată a informației economice, metode de calcul numeric, electrotehnică, electronică ș.a.

O contribuție de seamă la promovarea procesului de învățămînt, la sesizarea și introducerea noului în învățămînt și în cercetarea economică, la perfecționarea și modernizarea învățămîntului în Academia de studii economice o aduce Centrul de calcul economic și cibernetică economică, care funcționează în localul Academiei. Se poate aprecia că organizarea înfăptuită cu un an în urmă a îmbunătățit substanțial profilul și structura învățămîntului economic superior, asigurînd studentului de azi posibilitatea de a primi în anii de studii baza formării sale ca economist. Absolventul pregătit astfel, va fi un economist modern, stăpîn pe o întinsă și adîncită cantitate de cunoștințe în care cele de profil economic se vor întregi cu cele tehnico-matematice și cu deprinderea folosirii mașinilor de calcul, a informaticii și ciberneticii economice. Economistul, pe care ne propunem să-l pregătim, va fi în măsură să se informeze, să analizeze și să ia rapid decizii optime în problemele locului său de muncă.

Prin grija partidului și a guvernului, în acest an universitar baza materială a fost puternic sporită prin darea în folosință a primului corp al noului local ce se construiește de Academia de studii economice, cum și prin procurarea de mașini de calcul și utilaje de laborator. Realizările de pînă acum constituie un puternic temei pentru o însemnată dezvoltare a cercetării economice, atît în rîndul cadrelor didactice cît și al studenților, pentru un spor substanțial al nivelului cercetării.

La împlinirea unei jumătăți de secol de existență, învățămîntul economic superior poate privi cu deplină încredere perspectivele de dezvoltare ce i se deschid. Exprimîndu-ne recunoștința — și cu acest solemn prilej jubiliar — pentru strădania tuturor acelora care și-au adus obolul întru propășirea școlii economice superioare românești, putem constata, cu justificată mîndrie, că eforturile celor dinaintea noastră sînt continuate azi la un nivel superior și consacrate unor idealuri izvorîte din esența orînduirii noastre socialiste.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

ȘTIINȚĂ, TEHNICĂ TEHNOLOGIE, INOVAȚII

● În urma unor ample studii, **Institutul de cercetări pentru transporturi auto, navale și aeriene** a stabilit un nou regim de rodaj la banc a motoarelor auto. Prin urmărirea comportării unor motoare pe un parcurs de 3000 km la sarcină (după ce acestea au fost rodate la banc, conform regimului optim), s-a obținut reducerea totală a rodajului pe parcurs, asigurîndu-se o durabilitate corespunzătoare în exploatare și o eficiență economică antecalculată de circa 4 milioane lei.

Secția de cercetări economice în transporturi a aceluiași institut, în colaborare cu laboratorul pentru introducerea calculului electronic, a efectuat o serie de studii privind prelucrarea mecanizată a datelor din foile de parcurs, în vederea aplicării metodelor matematice în planificarea și organizarea transporturilor auto de mărfuri.

● Specialiștii din cadrul catedrei de beton armat a **Institutului politehnic din Iași, în colaborare cu lucrători ai Trustului de construcții din localitate,** au pus la punct o nouă metodă de realizare a fundațiilor pentru construcțiile agrozootehnice. Această metodă preconizează înlocuirea clasicelor fundații monolite, din beton simplu sau armat, cu fundații realizate din piloți din beton, de formă helicoidală pe care se sprijină o grindă în formă de U. Baterea piloților nu necesită utilaje speciale, înfigerea lor în pămînt făcîndu-se prin simpla înșurubare manuală, operație ce nu impune o amenajare prealabilă a terenului de fundație. Fundațiile realizate astfel se comportă bine atît la acțiunea sarcinilor verticale cît și la cea a mișcărilor seismice.

Întrebuințarea piloților-șurub la construcțiile din agricultură reduce costul fundațiilor de la circa 15% din valoarea unui obiectiv la numai 1,5%

BREVETE DE INVENȚII ROMÂNEȘTI

● **Procedeu de purificare a streptomicinei** avînd ca scop eliminarea impurităților toxice ce se formează în procesul de biosinteză și care însoțesc streptomicina, dîndu-i un grad de toxicitate mărit. Avantajul aplicării invenției este obținerea unei streptomicine cu mare valoare a dozei letale, printr-un procedeu simplu și rapid.

● **Supapă pentru compresoare cu piston.** — Invenția constă dintr-o supapă cu segmenți de comandă acționată de rezultanta forțelor presiunilor ce se transmit pe suprafețele sale — rezultantă care imprimă unei plăci o mișcare de translație alternativă perpendiculară pe direcția de curgere a fluidului, segmentul de comandă fiind în contact permanent, sub acțiunea unui resort, cu placa care se deplasează între scaun și un suport. Prin aplicarea acestei invenții, se asigură o funcționare sigură și silențioasă, posibilitatea utilizării plăcii indiferent de gradul ei de uzură, atît ca supapă de refulare, cît și ca supapă de aspirație.

UN CENTRU MOTOR

ORGAN

Co

vicepreședinte
pentru Proble
și

LARGA ACȚIUNE DE ANALIZĂ a problemelor conducerii și organizării producției și a muncii, desfășurată în 1967 în peste 1.200 de întreprinderi industriale, pe baza aprobării date de Comitetul Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului de Miniștri, a dat o imagine clară despre posibilitățile pe care le oferă organizarea științifică pentru utilizarea din ce în ce mai completă a resurselor pe care acestea le au la dispoziție. Prin aplicarea măsurilor stabilite pe baza studiilor și a analizelor făcute au rezultat posibilități importante de creștere, peste plan, a producției, productivității muncii și a beneficiilor. De asemenea, la unele unități, mecanisme sau instalații noi s-au prevăzut măsuri pentru atingerea productivității muncii, nivelului normelor de muncă și a manoperei specifice pe produs, realizate în țări dezvoltate din punct de vedere industrial.

● „Unul din cele mai însemnate mijloace de care dispune organizarea științifică este raționalizarea"

Acțiunea a reușit să convingă, prin exemple verificate în practică, o masă mare de cadre că abordarea științifică a problemelor de conducere și organizare a producției și a muncii constituie un mijloc foarte prețios pentru a asigura valorificarea cît mai deplină a resurselor din întreprinderi, pentru a ușura munca tuturor salariaților și a o face în același timp mai plăcută și mai productivă. Ea a demonstrat că organizarea științifică dispune de metode și mijloace care ne duc în mod cert la creșterea substanțială a eficienței economice. De asemenea, ea a dovedit că organizarea științifică nu este și nu trebuie să fie înțeleasă ca o activitate de campanie. O primă trăsătură, deosebit de importantă a acestei activități, o constituie caracterul ei continuu și sistematic, iar unul din cele mai însemnate mijloace de care dispune organizarea științifică este raționalizarea.

● „Realizările sînt încă cu mult sub posibilitățile reale"...

Cu toate rezultatele promițătoare înregistrate, realizările sînt încă cu mult sub posibilitățile reale, pe de o parte, datorită nivelului scăzut al unui număr mare de studii elaborate, determinat în cea mai mare parte de necunoașterea în suficientă măsură a metodelor și tehnicilor de cercetare specifice acestui domeniu de activitate, iar pe de altă parte, datorită atitudinii superficiale și conservatoare manifestată uneori de specialiști sau cadre de conducere. Că există posibilități de valorificare mai bună a resurselor întreprinderilor, o dovedesc atît unele studii de calitate mai bună, a căror eficiență indică sporuri de producție de peste 20—30%, creșteri de productivitate de peste 40% etc., cît și înseși realizările obținute în anul 1967, care depășesc cu mult prevederile inițiale. Astfel, elaborarea unui proiect de perfecționare a evidenței tehnice-operative în activitatea de programare și urmărire a producției într-o întreprindere de panificație arată că se poate obține o economie de forță de muncă folosită în acest scop de 46% și mai ales se asigură informațiile necesare pentru concentrarea atenției și preocupărilor personalului tehnic asupra problemelor esențiale ale producției ; totodată, se creează premisele necesare pentru creșterea indicelui de utilizare a capacităților de producție, îmbunătățirea calității produselor, reducerea pierderilor din fabricație și îmbunătățirea deservirii populației. Studiul capacităților de producție la secția forje a Uzinei „23 August" s-a concretizat în sporirea volumului producției globale cu peste 38 milioane lei/an și a beneficiului cu peste 3 milioane lei/an. Aplicarea studiului muncii la linia de fabricație a camerelor de aer la Uzina „Danubiana" arată posibilitatea reducerii distanțelor pe care se desfășoară întregul flux de fabricație cu 32% și a timpului necesar pentru ciclul de fabricație a unei camere de aer cu 54%. Studiul elaborat la Uzina „1 Mai"-Ploiești, pentru organizarea locului de muncă la strungul Carusel Ø 2 500 m/m, în varianta proiectată, prevede sporirea productivități muncii cu circa 23%.

Experimentele arată că pentru a ajunge la soluția cea mai bună de executare a unei operații, organizarea științifică dispune de metode specifice de înregistrare și analiză critică a situației existente pînă în cele mai mici detalii, descompunînd operația în părți elementare și proiectînd apoi o organizare mai bună, ca rezultat al unei sinteze de elemente raționale. Se urmărește deci un proces dialectic firesc, care începe cu luarea în considerare a realității obiective și care, după ce este trecută prin filtrul judecății critice, se concretizează într-un proiect superior de organizare.

● „De problemele organizării trebuie să se ocupe cadre cu multă experiență și cu o pregătire deosebită"...

Adăugînd la experiența noastră proprie o serie de elemente cunoscute din literatura mondială de specialitate și din practica țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial, se poate înțelege cu ușurință că de problemele organizării trebuie să se ocupe cadre cu multă experiență și cu o pregătire deosebită, că aceasta este o activitate cu caracter aplicativ și că este necesară o concentrare exclusivă a preocupărilor raționalizatorului, o consacrare a întregului său timp de muncă în această direcție.

Prin specificul lor, problemele organizării științifice a producției și a muncii trebuie să facă parte din atribuțiile normale ce revin fiecărui organism și fiecărui conducător din structura organizatorică a oricărei unități, pentru sectorul său de activitate. Dacă ne referim la conținutul mai larg al activității unui conducător, acesta trebuie, în primul rînd, să dea dovadă de capacitate de prevedere, apoi să organizeze activitatea sau munca pe care o conduce, să dea dispozițiile necesare fundamentate pe bază de informații corespunzătoare, să coordoneze executarea lucrărilor din sectorul său și să asigure controlul îndeplinirii sarcinilor ce revin organismului pe care îl conduce. De aici rezultă în mod implicit necesitatea ca fiecare conducător să aibă cunoștințe suficiente de conducere și organizare științifică potrivite domeniului său de activitate. El este acela care trebuie să asigure utilizarea cu

DIN VIAȚA CABINETELOR DE ORGANIZARE

LA CLUJ

● Pe tema „Structura organizatorică a Fabricii Clujana" au fost organizate discuții în grup, la care au participat directori, ingineri șefi, șefi de servicii de organizare din întreprinderi, iar studiul „Activitatea de întreținere și reparații a utilajelor" a fost dezbătut de mecanicii șefi de la întreprinderile „Unirea"-Cluj, „Tehnofrig", „Armătura" și „Metalul Roșu".

● Acțiunea de normare a personalului tehnic-administrativ a format obiectul unui schimb de experiență între 28 de șefi ai serviciilor de organizare.

● În cadrul întreprinderii „Carbochim" a fost organizată o consfătuire, la care au fost prezentate două studii, dintre care unul referitor la „Scurtarea ciclului de reparații a unui cuptor", la care au participat circa 80 de specialiști.

LA PLOIEȘTI

În luna noiembrie a avut loc un curs scurt, de 3 zile, cu tema „Cercetarea operațională". La curs au participat directori, ingineri șefi și contabili șefi.

● Cu concursul Institutului de documentare tehnică s-a ținut conferința „Importanța documentării în problemele de organizare științifică a muncii".

LA BÎRLAD

● Un curs de informare tratînd probleme de „conducere generală" a fost organizat pentru directorii, inginerii șefi și șefii serviciilor de organizare de la toate întreprinderile din județ. Cursurile sînt predate de cadre de specialitate, în majoritate absolvenți ai CEPECA.

LA TURNU SEVERIN

În cadrul unui schimb de experiență organizat de cabinetul județului Mehedinți au fost dezbătute probleme ale aplicării drumului critic în lucrările de construcții-montaj și au fost analizate posibilitățile de aplicare a metodelor moderne în această ramură.

Schimbul de păreri a avut loc între conducătorii întreprinderilor din județ și cadrele de conducere ale șantierului Teatrului Național și complexului de locuințe-Colentina din București.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ing. AUREL RIZEA

CA SĂ-MI ÎNTÎLNESC interlocutorul, am pătruns de astă-dată într-un adevărat microraion forestier : cele cinci fabrici ale Complexului de industrializare a lemnului — Pipera, ce se întind pe 35 de hectare. Toate cinci (împreună cu cei peste 3000 de salariați), pulsează ritmic sub îndrumarea competentă a Comitetului de direcție și a președintelui său Aurel Rizea. Inginer de mecanică forestieră și dacă vreți într-un fel și artist, studia în momentul sosirii mele, un nou subiect decorativ pentru mobilă. Deși tînăr ca ani (doar 38) este „bătrîn" în funcția de director (pe care a deținut-o și la altă unitate și chiar în minister) ; la C.I.L.-Pipera este totuși de puțină vreme director (1965), dar s-a „dezvoltat" — cum am aflat mai tîrziu — o dată cu întreprinderea. Am intrat în birou împreună cu alți solicitanți și poate de aceea vi zita mea nu l-a surprins și nic întrebarea cu care mi-am făcu semnalată prezența.

● Observ cam mult lume la intrarea cabinetu lui dv. Sinteți cumva 1 ora de audiențe, tovarăș director ?

— *Nu, dar dintr-o nefericit tradiție, toți nu vor să vorbesc decît cu directorul.*

● N-aveți totuși anumit ore rezervate acestor soli citări ?

— *Un program există și est cunoscut, dar nu prea reușir să-l respectăm. Ne copleșesc în deosebi vizitele din afară car nu țin cont de programul nostr*

● Mai precis ?

— *Delegații diferitelor de stat și obștești și mai controlorii, care n-au termen fixe și care nu înțeleg că tre buie să se adreseze anumito servicii și nu directorului. Une ori sînt chemat din fabrică pe tru lucruri pe care le-ar pu rezolva contabilul-șef.*

● Vedeți vreo soluți

— *Dacă s-ar putea, limitare doar la controale complexe p intervale mai mari.*

NDEREA

L STATULUI MAJOR

ZAREA

ș
nitetului de Stat
Organizare
are

maximum de eficiență a resurselor, rămînind pe deplin răspunzător de activitatea întregului organism pe care îl conduce. De asemenea, practica arată că revine în primul rînd conducătorului fiecărui organism sarcina de a se ocupa de formarea personalului din subordine, urmînd ca pentru perfecționarea acestuia, în vederea sporirii randamentului în muncă, să se organizeze forme corespunzătoare de pregătire; desăvîrșirea pregătirii fiecărui executant pe locul său de muncă constituie o atribuție de seamă a conducătorului respectiv.

● „Viața a impus cu necesitate înființarea de organisme specializate"...

Pentru ca într-un timp relativ scurt să se asigure valorificarea cît mai deplină a importantelor resurse de care dispune economia noastră, s-a considerat necesară abordarea problemelor conducerii și organizării științifice a producției și a muncii pe un front cît mai larg.

Viața a impus cu necesitate înființarea de organisme specializate, care să se ocupe exclusiv de problemele specifice acestui domeniu de activitate și care să asigure rezolvarea problemelor mai complexe și permanentizarea preocupărilor pentru conducere și organizare științifică. În acest an, în majoritatea întreprinderilor au fost înființate servicii sau birou de organizare științifică a producției și a muncii; în unele întreprinderi, mai mici, s-a numit numai cîte un responsabil, care se ocupă exclusiv de aceste probleme. Există însă și multe întreprinderi în care nu s-a luat nici o măsură în acest sens.

Din analiza activității de pînă acum a acestor noi organisme se constată o varietate de preocupări, atît sub aspectul problemelor de care se ocupă, cît și în ce privește modul de lucru. La o primă vedere, această situație s-ar părea că este firească. În realitate se constată, în general, o insuficientă înțelegere a rolului și sarcinilor acestui compartiment. Aceste nuclee nu acționează încă ca un instrument de bază la îndemîna conducerii, pentru a imprima prin activitatea lor un suflu nou modului de abordare și rezolvare a problemelor de conducere și organizare științifică. Deși se observă că în cea mai mare parte ele elaborează studii, numai în puține cazuri acestea sînt axate pe problemele hotărîtoare ale activității întreprinderii. De asemenea, în majoritatea cazurilor eficiența nu se calculează prin aplicarea unor procedee consacrate în știința organizării, ci se determină pe bază de aprecieri subiective.

Pentru ca organismele create să desfășoare o activitate cît mai bogată în conținut, se impune să determinăm cu precizie rolul lor și, în funcție de acesta, atribuțiile ce le revin.

● „Rolul acestor organisme izvorăște din însuși conceptul de organizare"...

Cum este și firesc, **rolul acestor organisme** izvorăște din însuși conceptul de organizare științifică a producției și a muncii: **de a asigura utilizarea cu eficiență maximă a resurselor, aplicînd metode și mijloace de cercetare specifice, în scopul creșterii continue a eficienței economice a activității întreprinderilor,** determinată cantitativ prin creșterea producției fizice, a productivității muncii și a beneficiilor, prin reducerea prețului de cost, concomitent cu îmbunătățirea generală a condițiilor de muncă.

Subliniind rolul și scopul activității compartimentelor de organizare, se poate face o precizare mai completă a atribuțiilor lor, în mod diferențiat, în funcție de veriga ierarhică din care acestea fac parte: întreprindere, centrală economică sau direcție generală, minister.

În ÎNTREPRINDERI, aceste organisme trebuie să se ocupe exclusiv de problemele conducerii și organizării științifice, constituind un membru al statului major la îndemîna conducerii, pentru ca aceasta să-și poată exercita din plin, pe baze și principii noi, rolul său de conducător și organizator eficient al întregii activități, pentru ca să poată să imprime caracterul nou necesar acestei acțiuni deosebit de importante pentru o activitate mai fructuoasă.

● „Întocmirea planului tematic se face pe baza analizelor de diagnostic"...

Compartimentul de organizare **întocmește propunerile de plan tematic de studii pe problemele conducerii și organizării științifice și de termene de elaborare a acestora,** pe baza de analize proprii de diagnostic și cu consultarea celorlalte compartimente din structura organizatorică a întreprinderii. Planul tematic trebuie să cuprindă studii axate pe cele mai importante probleme ale întreprinderii, care să se realizeze fie direct de compartimentul de organizare, fie de compartimentul în a cărui atribuție se regăsește activitatea respectivă, fie de acesta în colaborare cu compartimentul de organizare. De regulă, compartimentul de organizare trebuie să elaboreze direct temele care privesc activitatea generală a întreprinderii, cum ar fi, de exemplu, sistemul informațional sau structura organizatorică, precum și teme care necesită adaptarea unor metode noi de cercetare cu caracter aplicativ și care nu au devenit încă larg cunoscute de personalul întreprinderii (adaptarea unei anumite metode noi de programare a producției sau mișcarea rațională a materiilor prime, materialelor sau a produselor, însoțită de un studiu de reamplasare a unor instalații, utilaje, depozie etc.); de asemenea, el întocmește studii mai complexe și de amploare mai mare, ca reorganizarea unui atelier sau a unei secții de producție, în care caz este deosebit de indicată atragerea largă la elaborarea studiilor a cadrelor ce conduc direct sectorul respectiv. O astfel de abordare a studiilor este de natură să asigure garanții în plus pentru soluțiile ce se vor proiecta, pe de o parte, din punct de vedere al conținutului, întrucît alături de specialiști în organizare participă activ și cei ce conduc direct sectoarele de producție și care trebuie apoi să le aplice, iar pe de altă parte, din punct de vedere al întregului personal, întrucît conducătorii direcți ai activității ce se raționalizează, fiind ei înșiși coautori, vor fi direct interesați să asigure aplicarea studiilor în condiții cît mai bune, pentru ca să-și vadă astfel valorificată însăși munca lor.

(Continuare în numărul viitor)

● Vă răpesc mult timp aceste... vizite?

— Atît de mult încît aproape nu mai am vreme să mă ocup de problemele de perspectivă — activitate principală a unui director.

● Am reținut de la dv. că o parte din timp il petreceți în fabrică. Intră aceasta în atribuțiile unui director?

— Nu este indicat — potrivit celor învățate la C.E.P.E.C.A. — ca directorul să-și petreacă un număr prea mare de ore în secții. Avem însă cadre de specialitate foarte tinere (și deci fără prea multă experiență) în posturi de răspundere, care au nevoie de îndrumare.

● De ce nu folosiți celelalte verigi ale conducerii?

— N-am ajuns încă la o delegare corespunzătoare a atribuțiilor. Intenționăm să rezolvăm această problemă încă la începutul anului 1969.

● Utilizați economiștii din întreprindere la nivelul pregătirii lor?

— Deși n-avem prea mulți, am dori să-i utilizăm altfel, însă ei sînt prea mult ocupați cu rezolvarea sarcinilor curente și se preocupă mai puțin de analiza economică a rezultatelor.

● Ați întreprins ceva pentru a remedia această situație?

— Încercăm să punem la punct un birou de analize economice.

● Observ pe masa dv. multe... documente la semnat. Ce reprezintă?

— Unele, lucrări utile; altele — birocratism

● Care sînt, după dv., principalele două calități ale unui director?

— Spirit comercial și simț economic — mai mult chiar decît priceperea tehnică.

● Citiți mult și ce anume?

— Lucrări de specialitate, dar mă destind cu poezia, în special cea clasică. Este o pasiune pentru care-i sînt recunoscător prof. Perpessicius.

● Deci timpul liber îl dedicați poeziei?

— Oarecum — dacă putem vorbi de timpul liber.

● Cum adică?

— Socotiți și dv.: trei după-amieze am ședințe — multe în afară, iar alte două le rezerv unor activități în întreprindere, rămase nerezolvate după dimineți... pline de vizite.

● Vreo dorință mai deosebită?

— Să ajung să nu mai fiu doar musafir în familie!

Îi dorim și noi tovarășului director să-și realizeze acest deziderat, alături de multe altele exprimate, legate de perfecționarea sistemului informațional, calificarea cadrelor în ritm rapid și ridicarea gradului de cultură generală a personalului din întreprindere, imperativ fără de care — așa cum a ținut să sublinieze — „iți lipsește orizontul".

Viorica BABA

CRONICĂ

NUMIRI DE DIRECTORI

● **Nicolae C. Bocancea,** este noul director al Întreprinderii de reparații și gospodărire a utilajului (I.R.G.U.) — București. El a terminat, în anul 1953 Institutul politehnic — București în specialitatea energetică. A fost șeful secției electrice, al serviciului producție al șantierului Govora, inginer șef la Șantierul centralei electrice de termoficare Brazi, șeful serviciului tehnic al Trustului „Electromontaj", apoi inginer șef la Întreprinderea „Energomontaj" din cadrul aceluiași trust. Pentru activitatea rodnică depusă a fost decorat cu „Ordinul Muncii" cl. III.

● **Ulpius Gh. Nedelcu,** a fost de curînd numit director al Întreprinderii „Electromontaj"-Sibiu. Absolvent al Institutului politehnic București în 1959, a îndeplinit funcții de conducere cum sînt: șeful serviciului pregătirea lucrului și șef de șantier la întreprinderea amintită. Pentru merite în muncă a fost distins cu „Ordinul muncii" cl. III.

● **Aurel Walter Tuzăr,** a fost numit recent director general al Întreprinderii de șantiere construcții și instalații centrale electrice de termoficare (I.S.C.I.—C.E.T.) — Craiova. După absolvirea în 1954 a Institutului politehnic — Timișoara, în specialitatea construcții hidrotehnice, a fost șeful serviciului tehnic la Întreprinderea „Energoconstrucția" — șantierul Borzești. În ultimii ani a îndeplinit funcțiile de șef șantier, inginer șef și director tehnic la I.S.C.I.—C.E.T. Craiova.

ŞANTIER ŞTIINŢIFIC

OBIECTUL CERCETĂRII DV.?

Răspunde : I. RACHMUTH,

membru corespondent al Academiei

HOTĂRÎRILE CONGRESULUI AL IX-lea AL PARTIDULUI şi ale Conferinţei Naţionale din decembrie 1967 mi-au întărit convingerea despre necesitatea de a-mi continua preocupările în ceea ce priveşte studiul problemelor valorii şi preţurilor în socialism. Ele reprezintă o parte integrantă esenţială a economiei politice a socialismului. Consider că o contribuţie oricît de modestă la elaborarea unei teorii a preţurilor în socialism merită concentrarea tuturor eforturilor în această direcţie.

Pentru perioada ce vine mi-am propus o studiere mai aprofundată a însăşi noţiunii de cheltuieli de muncă socială, care trebuie să reprezinte punctul de pornire în fundamentarea ştiinţifică a unui sistem de preţuri în socialism. Literatura de specialitate, în efortul de clarificare a acestei noţiuni, a scos la iveală o gamă întreagă de concepţii, dîndu-i un conţinut care porneşte de la definiţia iniţială, dată de Marx în primul volum al „Capitalului", trece prin determinarea mai amplă, legată de nevoile sociale din volumul III, pentru ca, în legătură cu întocmirea planului optim al economiei naţionale, să o lege de „evaluările obiectiv determinate" ale lui Kantorovici, înglobîndu-i, afară de cheltuielile directe de muncă, şi aşa-zisele cheltuieli indirecte sau diferenţiale. Evident că nu numai dorinţa de a contribui la rezolvarea unei probleme

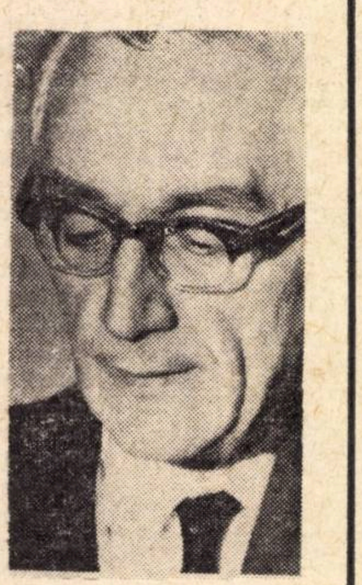

...pe cît de important pentru practică, pe atît de pasionant pentru cercetător...

de cea mai mare importanţă, cum este formarea preţurilor, dar şi faptul că, pe măsură ce e mai mult studiată, noţiunea de cheltuieli de muncă sociale îşi arată toată complexitatea, o face cu atît mai atrăgătoare pentru un cercetător care se ocupă de teoria economică a socialismului.

Determinarea cantitativă *a timpului de muncă socialmente necesar şi deci a valorii solicită de asemenea un interes deosebit, atît teoretic cît şi practic. Posibilitatea principială a unei asemenea determinări; problema: cheltuieli de muncă medii sau marginale; metodele de măsurare: determinarea cheltuielilor totale de muncă în formă fizică şi reducerea muncii complexe la muncă simplă; determinarea dinamicii valorii ca dinamică inversă a productivităţii muncii; raportul dintre valoare şi preţ de cost şi determinarea valorii cu ajutorul acestuia din urmă; diferitele metode de adăugare a venitului net la preţul de cost pentru a se determina în felul acesta cheltuielile sociale de muncă — toate acestea sînt chestiuni pe cît de importante pentru practică, pe atît de pasionante pentru cercetătorul în domeniul teoriei.*

Clarificarea acestor probleme strîns legate de valoare este însă insuficientă pentru epuizarea problemei preţurilor. Valoarea de întrebuinţare *a mărfurilor nu poate fi ignorată în formarea bazei preţurilor. În legătură cu aceasta se pun probleme legate de măsurarea valorii de întrebuinţare şi de modul în care ea poate fi luată în considerare.*

Preţurile au un rol însemnat în repartizarea venitului naţional. *Acest rol al preţurilor trebuie luat în considerare în procesul de formare conştientă a lor, pentru că ele şi-l exercită şi atunci cînd această formare nu se întîmplă. Principiile cointeresării materiale şi eficienţei economice, — principii strîns legate de acţiunea legii valorii în socialism şi a căror aplicare în domeniul preţurilor este menită să asigure înainte de toate introducerea progresului tehnic, economisirea şi valorificarea superioară a materiei prime, dezvoltarea cooperării între întreprinderi şi raţionalizarea importurilor — îşi găsesc aplicarea lor în procesul de formare a preţurilor.*

E un domeniu vast şi dificil, dar conştiinţa faptului că ai posibilitatea să-ţi împleteşti propria pasiune cu efortul general din jurul tău e răsplată suficientă.

BIOGRAFIA ÎN ISTORIA GÎNDIRII ECONOMICE

DE INVESTIGAŢII ŞTIINŢIFICE, în plan biografic, nu se poate dispensa nici un cercetător specialist în istoria oricărei ştiinţe în ţara noastră. De astfel de investigaţii nu se poate lipsi astăzi, mai ales, cercetătorul istoriei gîndirii economice româneşti, disciplină ştiinţifică, după cum se ştie, destul de nouă la noi.

În articolele care apar, de ani de zile în continuu, referirile şi trimiterile se fac, de regulă, la scrierile şi operele lui N. Bălcescu, Ion Ghica, Ion Ionescu de la Brad, Dionisie Pop Marţian, B. P. Haşdeu, A. D. Xenopol, P. S. Aurelian, M. Kogălniceanu şi la alţi cîţiva. Opera acestor ilustre personalităţi ale ştiinţei şi culturii româneşti merită într-adevăr să fie studiată şi răsstudiată şi din punct de vedere al profilului disciplinei noastre, şi niciodată nu vom putea spune că prea mult ne-am ocupat de ea. Dar a crede că gîndirea noastră economică din trecut s-ar reduce numai la aceşti autori este de neconceput. Cineva, mai în glumă, mai în serios, spunea odată, parafrazînd o cunoscută zicală, că „românul s-a născut economist". Zicala, chiar în glumă spusă, este exagerată. Ea conţine însă şi un dram de adevăr. Cine a răsfoit presa noastră din trecut, — presa zilnică, săptămînală sau lunară, presa politică, culturală sau de strictă specialitate —, cine a avut curajul să înfrunte prin lectură voluminoasele tomuri ale monitoarelor oficiale cu dezbaterile parlamentare, ca să nu mai amintesc de sutele de cataloage de cărţi şi puzderia de broşuri care apăreau în vechea Românie, îşi poate da perfect de bine seama de realitatea acestui adevăr.

Numărul celor care au scris despre şi s-au ocupat de viaţa economică este impresionant. Fără îndoială că nu toţi au avut contribuţii care să depăşească nivelul ştiinţific al epocii lor. Dar mulţi, foarte mulţi dintre ei au ilustrat cu cinste cultura economică românească din acea vreme prin realizări ştiinţifice demne a fi cercetate. O lărgire a cîmpului cercetărilor noastre de astăzi care să ne apropie de tabloul real al gîndirii economice româneşti din trecut nu o putem însă realiza decît prin noi şi noi investigaţii cu caracter biografic, inclusiv bibliografic. De bună seamă că exagerări vor fi, incertitudini în aşezarea fiecăruia dintre cei studiaţi în scara de valori a ştiinţei economice româneşti vor exista, dar altă cale de a lichida exagerările şi de a elimina incertitudinile în viitoarele noastre studii de sinteză, deocamdată, nu o vedem, decît trecînd la elaborarea de lucrări cu caracter biografic.

Astfel de lucrări le socotim utile chiar pentru unii dintre autorii cunoscuţi, citaţi mai înainte. Mulţi dintre cercetătorii noştri de astăzi, cu precădere cei mai tineri, în articolele lor, îşi îndreaptă atenţia aproape exclusiv spre găsirea unor noi aprecieri şi caracterizări, altele decît s-au făcut în trecut asupra autorilor respectivi. Orientarea aceasta este meritorie şi trebuie susţinută şi încurajată. Dar nu întotdeauna eforturile în această direcţie rodesc şi rezultate care să fie pe deplin ştiinţifice. Orice nouă caracterizare sau apreciere obligă pe fiecare dintre noi, să o întemeiem, fie cu un plus de informaţie, fie cu un spor de cunoaştere şi a altor texte, adică ne obligă la o acoperire documentară solidă şi în cele mai multe cazuri, nouă. Or şi acest lucru nu-l putem obţine decît prin recercetarea întregii opere, inclusiv a biografiei autorului studiat.

O cercetare biografică, a unui gînditor economist, în sensul preconizat mai sus, evident că nu se aseamănă cu un roman, sau cu o expunere romanţată a vieţii acestuia. Cu alte cuvinte nu este vorba de o lucrare cu caracter beletristic (deşi în treacăt fie spus, nu ar fi lipsită de interes publicarea de astfel de lucrări şi despre viaţa şi activitatea economiştilor noştri din trecut), ci de o cercetare ştiinţifică ca oricare altă cercetare, cu un scop precis şi riguros susţinută cu materiale documentare de necontestat.

Rostul principal al biografiei unui autor economist este de a explica nemijlocit şi veridic opera acestuia. Orientarea autorului, preferinţele în alegerea unei anumite tematici, procedeele folosite în tratarea problemelor, modalităţile de prezentare etc., etc. toate acestea ţin de personalitatea gînditorului respectiv şi, ca atare, ele nu pot fi înţelese decît în legătură cu cunoaşterea vieţii şi activităţii celui a cărui gîndire o cercetăm. Ceea ce interesează, sub acest unghi de privire, nu sînt elementele de portretistică biografică, ci elemente şi momente de cu totul altă natură: mediul familial şi social în care s-a născut şi a crescut gînditorul respectiv, principalele date ale vieţii, pregătirea generală culturală şi ştiinţifică, studiile urmate, profesiunea şi activitatea concretă desfăşurată, prezenţa în viaţa socială, obştească, politică şi culturală, călătoriile efectuate, relaţii în ţară şi străinătate etc., etc.

Mulţi dintre publiciştii noştri de specialitate privesc, din păcate, toate aceste lucruri legate de biografia unui gînditor economist cu multe rezerve şi manifestă deschis sau tacit un scepticism greu de învins. Chiar dacă, într-un fel sau altul, sînt de acord cu interesul pe care îl prezintă aceste lucrări pentru cercetarea istoriografică economică, ei nu se încumetă să le efectueze personal şi le lasă în seama altora, de obicei, istoricilor profesionişti. Nu există, după mine, nici un temei care să justifice, cît de cît, o atare manifestare. Biografia ştiinţifică a unui gînditor economist este o parte componentă a tematicii de cercetare a aceluia care se ocupă de această disciplină. Este adevărat că abordarea ei cere competenţă, pricepere. Ea impune, ca pe lîngă o cultură economică generală cercetătorul respectiv să aibă şi o solidă cultură istorică şi să-şi fi însuşit la nivelul cerinţelor actuale, procedeele şi tehnicile de muncă în domeniul istoriei. Alcătuirea unei biografii ştiinţifice obligă la cercetări minuţioase de arhive, de presă, de documentare în general specifice muncii istoricului profesionist. Ele însă pot şi trebuie să fie întreprinse şi de cercetătorul economist, specializat în istoria gîndirii economice.

Pentru promovarea într-un ritm mai rapid a acestor cercetări un ajutor important l-ar putea da şi revistele şi editurile noastre de specialitate prin includerea în planurile lor şi a unor lucrări legate de o astfel de activitate, ca de exemplu: manuscrise, memorii, corespondenţă ale unui gînditor economist necunoscut, sau mai puţin cunoscut. Multe dintre aceste materiale zac în diverse fonduri de arhive şi îşi aşteaptă cercetătorii. Altele, care au mai rezistat vicisitudinilor vremurilor, se găsesc pe la familii, la rude sau la alte persoane particulare. Achiziţionarea acestor manuscrise, fie de către secţia de manuscrise a Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România, fie chiar de către Institutul de cercetări economice, ar fi o acţiune pe care, fără îndoială, nu am avea decît s-o salutăm cu sinceră satisfacţie.

dr. Gh. DOBRE

CĂRŢI

EXPRESIVITATEA CIFRELOR

MATERIALUL STATISTIC utilizat în cercetările şi analiza fenomenelor social-economice necesită o anumită tehnică de prezentare, pentru a putea fi interpretat uşor, rapid şi just. Este bine, cum spunea un statistician, ca cifrele să prindă grai, să vorbească omului. În acest scop, datele statistice, grupate în forma lor brută sau prelucrată, sînt înfăţişate în tabele şi reprezentări grafice. Exprimate astfel, dar mai ales prin reprezentări grafice, datele statistice dobîndesc o circulaţie de masă. Dînd posibilitatea ca dintr-o singură privire să se poată cuprinde un întreg ansamblu de elemente informaţionale şi totodată să se desprindă anumite caracteristici esenţiale din materialul statistic cules, reprezentările grafice sînt utilizate în vremea noastră deopotrivă în cercetarea ştiinţifică, precum şi oriunde este vorba de popularizarea datelor statistice sau susţinerea pe elemente cantitative a unor expuneri sau analize de orice natură.

Apariţia în Editura ştiinţifică a lucrării prof. D. Haşigan şi I. Marinescu *) merită a fi salutată, mai ales pentru trei considerente: a) lucrarea contribuie substanţial la îmbogăţirea cantitativă şi calitativă a unui domeniu foarte **puţin abordat** în literatura noastră economico-ştiinţifică; b) autorii tratează problematica reprezentării şi calculului grafic la **nivelul ştiinţific modern**; c) faţă de larga aplicare a metodei grafice, lucrarea este de o incontestabilă **necesitate practică,** avînd în vedere importanţa pregătirii cadrelor în acest sens.

Întregul material tratat este împărţit în 12 capitole. Doar simpla trecere în revistă a acestora ne poate învedera fundamentarea teoretică serioasă a lucrării. Cum precizează înşişi autorii, criteriul de bază al grupării problemelor pe capitole a fost natura repartiţiilor şi nu forma construcţiei grafice. Pornind de la principiile statisticii matematice, primele capitole pun tehnica reprezentării grafice în directă legătură cu repartiţiile statistice şi cu modul de prezentare a acestora în tabele şi sub formă analitică. În felul acesta cititorul este orientat în alegerea variantei procedeului de reprezentare, corespunzător naturii şi conţinutului datelor cu care operează. Nu va fi necesar să stăruim prea mult asupra interesului pentru practica curentă pe care-l prezintă problemele tratate în capitolele 9 şi 10, pentru că metoda controlului statistic de calitate (atît cel final, cît şi cel efectuat în cursul procesului tehnologic) şi-a verificat cu prisosinţă importanţa, iar în planificarea şi organizarea proceselor complexe, care caracterizează tot mai mult activitatea economică modernă, teoria grafelor şi tehnica grafică dobîndeşte o aplicabilitate din ce în ce mai

I. NEGURĂ

(Continuare în pag. 14)

*) D. Haşigan, I. Marinescu: **Grafice şi elemente de calcul grafic. Metode şi aplicaţii.** Editura ştiinţifică. Bucureşti. 1968, 347 pag., 126 figuri şi 6 anexe.

FIȘE

■ În articolul **„Reflexions sur la gestion intégrée** (Considerații privind gestiunea integrată), publicat în numărul din octombrie a.c. al revistei GESTION, Michel Biroulês constată că în evoluția întreprinderii se pot distinge trei etape importante, cărora le corespund următoarele forme de conducere : primei etape îi este caracteristică o conducere esențialmente **ierarhică,** celei de-a doua — conducerea **colegială,** iar celei de-a treia în care se pătrunde în prezent — era structurilor **integrate.** Pentru această ultimă fază este caracteristic faptul că întreprinderea este considerată ca un **ansamblu de probleme interdependente** care trebuie rezolvate la eșalonul cel mai bine informat, lucru posibil numai prin transformarea întreprinderii într-un **sistem electronic de gestiune.** Economia și eficacitatea unui astfel de sistem depinde în mod hotărîtor de **gradul său de integrare,** a cărei realizare presupune în primul rînd analiza minuțioasă și clarificarea legăturilor din interiorul **sistemului de comunicație** al întreprinderii. Și aceasta pentru că într-un sistem integrat o mică eroare sau omisiune de comunicație poate avea repercusiuni foarte grave asupra funcționării întregului sistem.

■ V. Diacenko în **Osnova țenî v sotialisticeskom hoziaistve** (Fundamentul prețului în economia socialistă) din VOPROSI EKONOMIKI nr. 10/1968 abordează și problema prețurilor stabilite pe baza cheltuielilor marginale. Autorul combate temeinicia acestor prețuri, criticînd argumentul că prețurile stabilite pe baza cheltuielilor medii de producție atrag după sine, în mod artificial, o activitate în pierdere a întreprinderii. Pierderile nu sînt — susține autorul — un rezultat al diferențierii cheltuielilor la care întreprinderile reușesc să producă. Atunci cînd orientarea prețurilor se face pe baza cheltuielilor marginale (adică maxime), posibilitatea apariției pierderilor în activitatea întreprinderii nu numai că nu ar putea fi eliminată, dar, în condițiile introducerii rapide a progresului tehnic și ale creșterii rapide a investițiilor, ar și spori. Valoarea, ca expresie a muncii concretizate în marfă, rămîne și în socialism fundamentul prețurilor, dar prețul în socialism — spune Diacenko — este o categorie economică foarte complexă, rezultatul acțiunii conjugate a tuturor legilor specifice economiei socialiste și numai prin elucidarea întregii interacțiuni de factori se vor putea stabili ce modificări implică valoarea și totodată legitățile și metodologia corespunzătoare în planificarea prețurilor.

■ Aflat la primul său număr „Forum"-ul studenților Academiei de studii economice aduce o notă de inedit în familia tinerelor dar ambițioaselor reviste studențești apărute în majoritatea institutelor de învățămînt superior. Apreciind preocuparea studenților dornici de a deveni economiști înarmați cu cunoștințe cît mai temeinice de specialitate și cu un larg orizont cultural, salutăm apariția revistei „Forum" și îi urăm mult succes.

V. E.

■ Revista PROBLEMES ECONOMIQUES nr. 1087 republică din **Les Temps modernes** articolul lui Bodwen directorul Institutului de știință și tehnologie al Universității din Manchester : **Inflation scientifique et „fuite des cerveaux"** (Inflație științifică și „fuga creierelor"). Emigrarea intelectualilor din țările slab dezvoltate ar constitui o mare mișcare în care Europa servește ca „relais de poste". Trei sferturi dintre acești intelectuali iau locul celor emigrați din Anglia în Statele Unite. Bodwen estimează cît „valorează" emigrarea pentru colectivitate. În Anglia, formarea unui doctor în științe costă 20 000 lire și se consideră că de-a lungul vieții sale active el „valorează" pentru colectivitate, ca sursă de idei noi, 250 000 lire. Dacă s-ar capitaliza valoarea tuturor acelora care au părăsit insulele britanice pentru Statele Unite în perioada de după război, s-ar fi atins suma necesară pentru înapoierea ajutorului Marshall. Autorul recomandă specialiștilor din țările africane să se aplece cu multă seriozitate asupra surselor locale de dezvoltare

■ În cadrul unui seminar internațional organizat recent în Elveția de Centrul de studii industriale, Hovard Perlmutter, profesor la Wharton School of Finance din Filadelfia (SUA), a ținut o prelegere despre viitorul societăților internaționale.

Printre altele, prof. Perlmutter a prezentat o clasificare a monopolurilor internaționale, în funcție de **modul de organizare** a activității lor. După opinia sa, se pot contura trei tipuri de societăți internaționale. Societățile „etnocentrice" s-ar caracteriza prin aceea că puterea de a dispune este concentrată în mîinile cadrelor naționale, care ocupă posturi cheie și în filialele din străinătate. Procesele de producție esențiale, complexe, sînt concentrate într-o singură țară, filialele străine executînd de regulă operațiuni secundare, simple. Contactul se realizează într-o singură direcție : societate mamă — filiale. Societățile „policentrice" corespund unor grupări de companii din diferite țări, care-și păstrează o anumită independență, adoptînd deseori naționalitatea țării de reședință. Dacă descentralizarea le reduce capacitatea de rezolvare a problemelor complexe, în schimb ele au o poziție mai bună pe piețele de consum locale, beneficiază de multe ori de sprijinul guvernelor respective și pot obține mai ușor împrumuturi pe piețele naționale. Societățile „geocentrice" ar avea un caracter complex, de interdependență, căutînd să realizeze contacte permanente atît între centru și filiale, cît și între acestea din urmă. Ele încearcă să aplice metode de lucru care să aibă valabilitate în același timp universală și locală. Avantajele pe care le-ar oferi acest sistem de relații îl determină pe Perlmutter să considere că tocmai monopolurile geocentrice au cele mai mari șanse de supraviețuire.

■ **În Editura științifică** a apărut lucrarea **Planificarea capitalistă** (253 pag.) de I. Anghel și G. Sava, reprezentînd o suită de eseuri critice asupra problemelor teoretice ridicate de planificarea capitalistă, a unor aspecte metodologice ale planificării franceze cît și a planificării resurselor de forță de muncă în țările în curs de dezvoltare.

După ce definesc natura planificării capitaliste, autorii își pun întrebarea dacă ea este necesară pentru capitalism și care sînt, în acest caz, condițiile care o fac posibilă. Chiar dacă **necesitatea** planificării nu ar putea fi încă definită ca ineluctabilă — consideră I. Anghel și G. Sava — ea există totuși. Ea există pentru că monopolul a dus la o gravă deteriorare a mecanismului spontan al pieței, pentru că prețul de monopol se deosebește substanțial de prețul „liberei concurențe", pentru că aceasta din urmă s-a transformat în concurență monopolistă. În ceea ce privește condițiile ce fac **posibilă** împlinirea necesității, autorii au în vedere trei elemente : dezvoltarea laturii practic-utilitare a economiei politice burgheze și a instrumentelor sale de cercetare, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice ; creșterea gradului de monopolizare a economiei ; existența unui sector economic de stat. La sfîrșitul lucrării ni se oferă un model matematic, original, de echilibru al utilizării forței de muncă.

■ Gerald Everett Thompson, profesor de economie politică la Universitatea din Nebraska, încearcă în studiul său **On Varying the Constants in a Linear Programming Model of the Firm** (Variația constantelor într-un model de programare liniară a întreprinderii) publicat în revista THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW Nr. 3 — 1968 — partea I, o explorare a posibilităților de aplicare a programării liniare parametrice pentru optimizarea activității întreprinderilor industriale.

Prin programarea liniară parametrică se înțeleg procedeele de optimizare a unui program în care valorile originare ale constantelor variază sau se schimbă în mod continuu în valori noi. Într-o problemă obișnuită de programare liniară a producției industriale, constantele reprezintă asemenea mărimi cum sînt : a) capacități fixe de producție ; b) disponibilitățile din factorii de producție (forță de muncă, materie primă etc.) ; c) prețul de cost pe unitatea de produs ; d) beneficiul pe unitatea de produs ; e) proporțiile de utilizare a fiecărui factor de producție pe unitatea de produs. Printr-un exemplu numeric se studiază efectele variației subsecvente a constantelor în problema originară, considerîndu-se că există o singură soluție optimă a problemei.

Autorul susține superioritatea aplicării programării liniare față de analiza marginală obișnuită într-o asemenea problemă pe baza următoarelor argumente : 1) dificultatea de a obține date despre mărimile marginale în problemele practice ; 2) existența posibilității unei alegeri în sortimentul producției ; 3) posibilitatea utilizării unor metode de calcul eficiente și a tehnicii electronice de calcul.

blocnotes

DE LA UTOPIE LA REALITATE 1)

REFLECTAM la experiența istorică a încercărilor de unitate europeană — stimulat de prof. W. Hallstein care consideră că tocmai ignorarea problemelor europene ar explica faptul că „gîndirea națională cîștigă tot mai mult teren de cîtva timp" — cînd privirile mi-au fost atrase de o nouă pledoarie pentru instituții supranaționale, semnată de o altă prestigioasă personalitate, de astă dată sociologul Georges Friedmann.

Autor al cîtorva lucrări care se bucură de un binemeritat prestigiu, prof. Georges Friedmann declară a fi ajuns la convingerea că instituțiile supranaționale „sînt necesare și posibile", deși recunoaște că realitățile nu par a-i confirma concluzia : „Înțeleg cît de discordant poate părea acest program în raport cu realitățile care se oferă ochilor noștri. Constatăm din toate părțile nu un curent de unificare, ci de disociere și de înfruntări".

Articolele prof. G. Friedmann incită la comentarii sub mai multe aspecte ; poate, împrejurările ne vor înlesni să le formulăm într-o zi. Deocamdată, rețin că elementul fundamental care duce pe sociologul francez la constatarea : „O ieșire nu poate fi găsită decît pe calea unor instituții supranaționale înzestrate cu împuterniciri juridice, economice" este reprezentat de „dezordinele lumii actuale", ale erei atomice. Rețin acest argument deoarece incursiunea istorică pentru care mă pregăteam poate înlesni unele clarificări nu numai în legătură cu tezele prof. W. Hallstein privind efectele posibile ale integrării politice europene, dar și în legătură cu impresia prof. G. Friedmann că ideea de instituționalizare supranațională ar deriva necesarmente din unele specificități ale societății contemporane.

Pentru a se verifica, impresia aceasta ar implica **ineditul** ideii, **stricta ei** contemporaneitate. Or, Europa este semnificativă pentru o discuție care se poartă astăzi în termeni universali (cu argumente „regionale" ale căror nuanțe sînt, uneori, abia sesizabile), în primul rînd întrucît face experiențe de „integrare politică supranațională", sub diferite forme și firme, cu diferite motivări și în numele a diferite idei (filozofice, politice, religioase, economice) de vreo două mii de ani.

Privit dintr-o asemenea perspectivă, conceptul de unificare, cu instituții centrale de decizie care să pareze tendințele locale centrifugale, formulat după al doilea război mondial ca remediu al relelor trecutului și itinerar spre o eră de pace, în numele internaționalizării forțelor de producție, al „mondializării" economiei, nu are inedit **decît această motivare,** într-un continent a cărui întreagă istorie este o succesiune neîntreruptă de contradicții interstatale, de conflicte și războaie fără număr, la capătul cărora oameni de stat și gînditori sociali au exclamat cu o convingere întărită pe măsura perfecționării mijloacelor de distrugere : Ori unitate, ori pieire.

Istoricii de astăzi ai „ideii europene" — de la **orbis romanus** pînă la proiectele de **state unite** ale Europei — reușesc cu greu să inventarieze și să sistematizeze toate soluțiile preconizate de-a lungul veacurilor, spre a pune în lumină evoluția istorică a motivărilor teoretice și a modalităților practice de înfăptuire.

În fapt, despovărate de unele circumstanțe istorice și de detalii neesențiale, reduse la substanță, soluțiile încercate în epoca modernă nu par a fi chiar atît de variate : centralizare prin forță sau unire benevolă printr-o formă oarecare de federalizare (la care se referă, în fond, atît dl. Hallstein, cît și dl. Friedmann).

Nimeni nu ar putea să nege deosebirea principială dintre cele două soluții. Poate că nu este însă inutil să luăm în considerație și ipoteza anumitor elemente comune. Textele devin în acest caz inevitabile. Pentru soluția centralizării „manu militari", experiența napoleoniană, în dimineața orînduirii capitaliste, se impune în primul rînd atenției. **„Nu va fi pace în Europa** — exclama Napoleon cîteva săptămîni după ce se încoronase ca împărat — **decît sub un singur conducător, sub un împărat care ar avea ofițeri regii, ar distribui regatele locotenenților săi, ar face din unul rege al Italiei, din altul rege al Bavariei, din acesta landamman al Elveției, din acesta stathouder al Olandei".** Modalitatea dictatorială slujea unui obiectiv universalist formulat fără echivoc la Sfînta Elena : **„Aș fi vrut să fac din fiecare din aceste popoare unul și același corp de națiune".**

Pentru soluțiile federaliste, viziunile utopic mic burgheze ale lui Proudhon servesc și astăzi unora drept motto : „Secolul XX va deschide era federațiilor". Nerealizata profeție inspiră de decenii o gamă întreagă de proiecte, pe cît de numeroase, pe atît de efemere. Cu o singură excepție — proiectul Briand, de uniune federală europeană, prezentat Societății Națiunilor în 1929 și 1930 — ele au un numitor comun : ideea expresă a **abandonării unor atribute ale suveranităților naționale.** Chiar în cazul excepției, analiștii par însă a se îndoi de convingerea lui Briand în realismul tezei potrivit căreia proiectul său de federalizare ar fi fost de natură să nu aducă atingere suveranității nici unei națiuni. Ei sînt înclinați să considere că teza respectivă n-ar demonstra decît că autorul a fost preocupat „mai mult să placă decît să reușească".

Fondul comun al diferitelor proiecte federaliste este pus și mai puternic în lumină prin tendința postbelică de a considera ca nesatisfăcătoare însăși ideea confederației de state care, în evoluția acestei ideologii, cedează treptat pasul în fața conceptului de stat federal.

Costin MURGESCU

(Continuare în pag. 14)

R.F. a GERMANIEI

IGNORAREA „ÎNȚELEPȚILOR"

„Înțelepții" la lucru. De la stînga la dreapta: dr. Manfred Schäfer, membru al conducerii Consiliului economic al partidului Uniunea creștin-democrată; prof. dr. Herbert Giersch, de la Universitatea Saarbrücken; prof. dr. Wilhelm Bauer, de la Universitatea Köln, președintele Consiliului experților; dr. Harald Koch, fost membru al Bundestag-ului din partea Partidului social-democrat; prof. dr. Wolfgang Stützel, de la Universitatea Saarbrücken. Profesorul Stützel a demisionat la 19 septembrie din Consiliul experților, dar în locul său încă nu a fost numit nimeni.

LA DATA STABILITĂ PRIN LEGE — 15 noiembrie —, Consiliul experților economici a prezentat și anul acesta guvernului R.F.G. raportul său asupra situației economiei vest-germane. Spre deosebire de alți ani, însă, conținutul raportului a devenit cunoscut abia după aproape trei săptămîni, la 4 decembrie. Între aceste două date se situează hotărîrea autorităților vest-germane, luată în toiul crizei monetare din noiembrie, de a scumpi pe cale fiscală exporturile cu 4% și de a ieftini pe aceeași cale și în aceleași proporții importurile, pentru a nu recurge la revalorizarea mărcii. Legătura dintre cvasi-revalorizarea efectuată astfel prin mijloace nemonetare și publicarea întîrziată a concluziilor experților economici pare acum clară: raportul lor pledează de fapt pentru revalorizarea mărcii cu circa 5%. „După lectura expertizei care tocmai a fost dată publicității, scria la 5 decembrie FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, *devine perfect limpede de ce (ministrul economiei) Schiller a acționat atunci atît de rapid: dacă speculația în jurul măsurilor monetare atinsese și așa, în zilele acelea, temperaturi considerabile, cunoașterea propunerilor experților ar fi împins-o deîndată la punctul de fierbere. Căci peste un sfert din raportul anual tratează exclusiv despre revalorizare, iar prin celelalte capitole trece ca un fir roșu tema dezechilibrului în relațiile economice externe".*

● *Cinci strategii alternative*

OFICIAL, întîrzierea cu care s-a publicat raportul Consiliului experților economici a fost explicată prin suprasolicitarea tipografiei universitare din Bonn, ca urmare a valului de tipărituri necesitate de măsurile urgente în legătură cu impunerea operațiunilor de comerț exterior. „Unde și de ce s-a împotmolit atîta timp raportul, aceasta a constituit chiar și pentru președintele Consiliului experților, Bauer, «un mister»". (DER VOLKSWIRT, nr. 49). O soluție posibilă a enigmei: mănunchiul de măsuri luate de guvernul federal în perioada crizei monetare din noiembrie, numai o zi sau două după aflarea concluziilor experților, nu se potrivește cu nici una din strategiile alternative propuse de ei.

După părerea „înțelepților", dintre obiectivele mari ale politicii economice a R. F. a Germaniei, în momentul de față cel mai periclitat este obiectivul echilibrului în relațiile economice externe. În spatele acestei situații se ascund perturbări, care pot pune în primejdie însăși creșterea economică adecvată și, prin implicație, folosirea corespunzătoare a forței de muncă și stabilitatea prețurilor. Încercînd să delimiteze cîmpul de acțiune al unei politici care să facă față evoluțiilor probabile din anul următor, experții au elaborat cinci strategii alternative, în care diversele obiective dețin ponderi și roluri diferite.

Strategia I: „Contribuția externă" la produsul național brut al R. F. a Germaniei — diferența dintre totalul vînzărilor și totalul cumpărărilor în relațiile cu străinătatea — reprezintă în 1968, ca și în anul precedent, circa 3% din PNB (echivalentul unui sold activ de 16,5 miliarde mărci). Pentru ca această cifră să se reducă la 1,5%, așa cum preconizează guvernul federal, ar fi necesară întărirea cererii interne, care să permită sporirea importurilor și restrîngerea exporturilor. Prognoza pe 1969 arată însă că forțele de expansiune interne nu sînt capabile actualmente să determine o asemenea evoluție. De aceea s-ar impune investiții sporite ale autorităților federale, ale landurilor și ale colectivităților locale, noi stimulente pentru investițiile întreprinderilor private și înlesniri pentru consumul individual. Creșterea reală a PNB ar putea să se ridice în acest caz la 6% în 1969. Dar ea ar fi însoțită în 1969 și în 1970 de un ritm de urcare a prețurilor, probabil în jurul a 5,5% anual. Consiliul experților conchide că o asemenea urcare nu ar mai putea fi caracterizată ca „stabilitate relativă a prețurilor", politica ce a provocat-o fiind deci incompatibilă cu obiectivele de politică economică ale guvernului federal.

Strategia II: Pentru a evita această „inflație de adaptare", fără a renunța însă la măsurile preconizate de stimulare a cererii interne, s-ar impune modificarea singurului preț cu acțiune macroeconomică pe care îl poate fixa guvernul federal: cursul de schimb al mărcii. Frînarea creșterii așteptate a prețurilor sub acțiunea unor factori interni și externi ar impune revalorizarea mărcii cu 10%, poate chiar cu mai mult. Aceasta ar trebui să fie însoțită de mărirea investițiilor statului și în general a consumului public, precum și de reducerea impozitelor. Prin asemenea mijloace s-ar ajunge în 1969 la creșterea PNB cu 5—5,5%, cu o creștere a prețurilor de 2,6%.

Strategia III: Spre deosebire de prima și a doua alternativă, a treia nu pune accentul pe sporirea cererii interne, ci pe o revalorizare „neutră din punct de vedere conjunctural". Cu alte cuvinte, cererea internă ar urma să fie stimulată numai în măsura în care excedentul extern ar fi redus prin revalorizare. Proporția acesteia ar fi de 5%, creșterea presupusă a PNB de 4,4%, iar urcarea prețurilor la bunurile de consum de 1,8%. Revalorizarea imediată de numai 5% ar fi însă condiționată de stabilitatea prețurilor în țările partenere, trebuind să fie urmată în caz contrar de alte măsuri pe aceeași linie.

Strategia IV: Aici ar fi vorba de o revalorizare cu scopul de a „tempera" conjunctura. Spre deosebire de alternativa a treia, ar lipsi măsurile auxiliare de stimulare „compensatorie" a cererii interne. La o revalorizare în proporție de 5%, PNB ar crește cu 3,6%, iar prețurile cu 1%.

Strategia V: Definită ca un „laissez-faire în materie de politică conjuncturală", ultima alternativă prevede creșterea PNB cu 4,7%, iar a prețurilor cu 3,7%, ceea ce presupune, după aprecierea experților, „acceptarea unor abateri simțitoare de la obiectivele stabilite prin legea pentru stabilitatea și creșterea economică" a R.F.G. Prin măsurile inițiate de guvern la 19 noiembrie această strategie a devenit în orice caz caducă.

Preferințele experților sînt evidente. Ele se îndreaptă fără echivoc spre modificarea cursului de schimb al mărcii vest-germane, care ar permite după părerea lor soluții mai durabile. Despre strategia IV ei scriu de pildă: „Problema echilibrării relațiilor economice externe s-ar pune din nou, într-un termen mai scurt decît în cazul strategiilor unu, doi și trei". Ei își dau însă seama că deciziile pentru și din cursul anului 1969 sînt și vor fi puternic influențate de faptul că este vorba de un an electoral.

● *Prognoze '69*

SUB CE AUSPICII se va desfășura conjunctura economiei vest-germane în anul care vine? Prognoza cuprinsă în raportul Consiliului experților se bazează pe premisa unui statu quo al deciziilor de politică economică și este considerată de aceea ca depășită, cel puțin în unele concluzii ale ei. Altele sînt însă în continuare acceptate de mulți observatori ca valabile, și aici se înscriu îndeosebi cele cu privire la prețuri.

Experții apreciază că, în ciuda creșterii producției în 1968, economia vest-germană nu a revenit pe „calea expansiunii", înțelegînd prin aceasta că ieșirea din recesiunea anului 1967 a fost foarte repede însoțită de semne prevestitoare ale unei

→

REPERE

● La Washington s-a anunțat că principalul consilier economic al viitorului președinte al Statelor Unite va fi dr. Paul McCracken, de la Universitatea din Michigan. Într-un interviu acordat recent, acesta a declarat că cea mai dificilă problemă pe care va trebui să o rezolve noua Administrație va fi să găsească modalitatea de a încetini procesul inflaționist și a întări dolarul, evitînd în același timp o creștere importantă a șomajului.

● În capitala Ghanei se desfășoară în prezent, sub auspiciile Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa, cel de-al patrulea seminar interregional al O.N.U. pentru planificarea dezvoltării. Alături de economiști africani participă specialiști din Asia, America Latină și Europa.

● În timp ce în cadrul rezervelor totale de aur și devize ale R.F.G., devizele, care reprezentau 43% în 1963 au scăzut la 35% în 1967, în S.U.A. ponderea lor a sporit în aceeași perioadă de la 1 la 16%, iar în Anglia de la 6 la 33%.

● Banca Centrală a Iranului a ridicat rata scontului de la 5 la 7%, cu scopul de „a armoniza condițiile de credit din țară cu cele din străinătate"

● *Toyota* este prima companie automobilistică japoneză și a șasea din lume — după *General Motors, Ford, Chrysler, Volkswagen* și *Fiat* — a cărei producție anuală a depășit un milion de vehicule.

● În pofida faptului că India duce o lipsă acută de specialiști, anual emigrează în Anglia circa 2 000 de ingineri, medici, profesori etc. — consemnează raportul Consiliului indian pentru cercetări științifice și industriale, publicat recent.

● 50% din cei care caută astăzi de lucru în Franța au sub 25 de ani, față de 30% cu patru ani în urmă. Una din explicații: generația „baby-boom"-ului din anii imediat următori războiului a ajuns la vîrsta adultă.

● Guvernul turc a propus crearea unui consorțiu internațional pentru finanțarea construirii unui pod suspendat peste Bosfor lung de 1500 metri, care să unească autostrada, pornind din Turcia spre sud-estul Asiei, actualmente în curs de realizare sub egida E.C.A.F.E., cu rețeaua europeană. Costul lucrărilor s-ar ridica la 120 milioane dolari, din care contribuția guvernului turc ar fi de 6 milioane.

● India este cea de a 52-a țară care și-a anunțat pînă în prezent participarea la viitoarea Expoziție mondială de la Osaka (Japonia).

● Anumite părți mecanice de precizie ale avionului gigant american Boeing 747 vor fi realizate în Italia de către o firmă aparținînd grupului de stat *Finmecanica*.

PUBLICITATEA ECONOMICĂ VĂ AJUTĂ...

...să lichidaţi stocurile supranormative

„Pentru valorificarea produselor din stocuri supranormative nu este nevoie de repartiţii, ci numai de aprobarea de principiu a organelor tutelare" (vezi „Viaţa economică" nr. 44/1968, Agenda economistului).

...să evitaţi casările

Nu uitaţi că „Regulamentul privind declasarea şi casarea bunurilor" aprobat prin H.C.M. nr. 771/1962, la art. 7 prevede că nu pot fi operate declasări sau casări decît sub condiţia ca bunurile în cauză „să nu mai poată fi folosite ...de alte întreprinderi sau organizaţii economice..."

...să ridicaţi gradul de folosire a utilajelor prin închirierea lor

Reamintim că închirierea utilajelor este reglementată de „Condiţiile fundamentale pentru încheierea contractelor de închiriere a utilajelor de construcţii" şi de „Normele generale de închiriere a utilajelor de construcţii" (vezi „Viaţa economică" nr. 46/1968, Agenda economistului).

...să vă acoperiţi în întregime capacităţile de producţie

Pe măsură ce sfera produselor repartizate centralizat se restrînge, cunoaşterea directă, între întreprinderi, a capacităţilor de producţie şi a cererii de consum are o importanţă din ce în ce mai mare.

CALEA SIGURĂ ŞI OPERATIVĂ PENTRU IDENTIFICAREA ÎNTREPRINDERILOR CARE DISPUN DE PRODUSE, UTILAJE ŞI CAPACITĂŢI DE PRODUCŢIE, PRECUM ŞI A BENEFICIARILOR PREZUMTIVI ESTE PUBLICITATEA ECONOMICĂ.

CHIMICE-HÎRTIE

OFERTE

O.C.L. **PRODUSE INDUSTRIALE** Tîrgovişte, Bd. Independenţei nr. 7:

— Vopsea albastră, cutii 1/1 — 1 000 kg
— Vopsea gri, cutii 1/1 — 1 000 kg
— Vopsea neagră, cutii 1/1 — 1 000 kg
— Vopsea albastră, cutii 1/2 — 500 kg

ICOMCOOP-Răcari, Gara Ghergani, telefon 47:

— Anilinuri (toate culorile) — 2 tone

LEMN-MOBILĂ

OFERTE

ICOMCOOP-Răcari, cu sediul Gara Ghergani, telefon 47:

— Ferestre în două canate (317 lei buc.) — 100 buc.

CERERI

O.C.L. **PRODUSE INDUSTRIALE** Tîrgovişte, Bd. Independenţei nr. 7:

— Mese sufragerie extensibile — 400 buc.
— Scaune tapisate — 200 buc.
— Şifoniere cu 2 şi 3 uşi — 100 buc.

I.I.L. **„CIOCANUL"**-Tîrgovişte, str. George Coşbuc nr. 12:

— PAL 19—22 mm, clasa B — 10 000 mp
— Cherestea răşinoase clasa a III-a, grosime 24 mm — 50 mc
— Idem 48 mm — 10 mc
— Cherestea diverse esenţe — 100 mc

UNIUNEA JUDEŢEANĂ A COOPERATIVELOR MEŞTEŞUGĂREŞTI-Dîmboviţa, Tîrgovişte, str. 30 Decembrie nr. 41:

— Cherestea răşinoase — 200 mc

I.I.L. **„SNAGOV"**-Periş, orice cantităţi de P.F.L. melaminat 4 mm

SCULE

CERERI

O.C.L. **PRODUSE INDUSTRIALE** Tîrgovişte, Bd. Independenţei nr. 7:

— Pînză ferăstrău — 2 000 buc.
— Pînză joagăr — 500 buc.
— Nivele-zidar — 500 buc.
— Rindele din lemn duble şi simple — 500 buc.
— Tejghele tîmplar — 20 buc.
— Braţe pentru ferăstrău — 1 000 perechi

I.I.L. **„CIOCANUL"**-Tîrgovişte, str. George Coşbuc nr. 12:

— Burghie spirale 2,5—3,5 mm — 500 buc.
— Tarozi stas 1153 tip 1 sau 2 m 20×1,5 — stînga şi dreapta — 100 buc.
— Idem m 30×1,5 — stînga şi dreapta — 100 buc.

DIVERSE

OFERTE

UNIUNEA JUDEŢEANĂ A COOPERATIVELOR MEŞTEŞUGĂREŞTI-Dîmboviţa, Tîrgovişte, str. 30 Decembrie nr. 41:

— Lentile ochelari soare (1,45 lei) — 1 550 buc.
— Peniţe stilou (2,32 lei) — 1 700 buc.
— Pap cizmăresc (14,50 lei) — 920 kg
— Rolfilm 6/9 (6,97 lei) — 890 cutii

CERERI

O.C.L. **PRODUSE INDUSTRIALE** Tîrgovişte, Bd. Independenţei nr. 7:

— Canale pentru butoi — 2 000 buc.

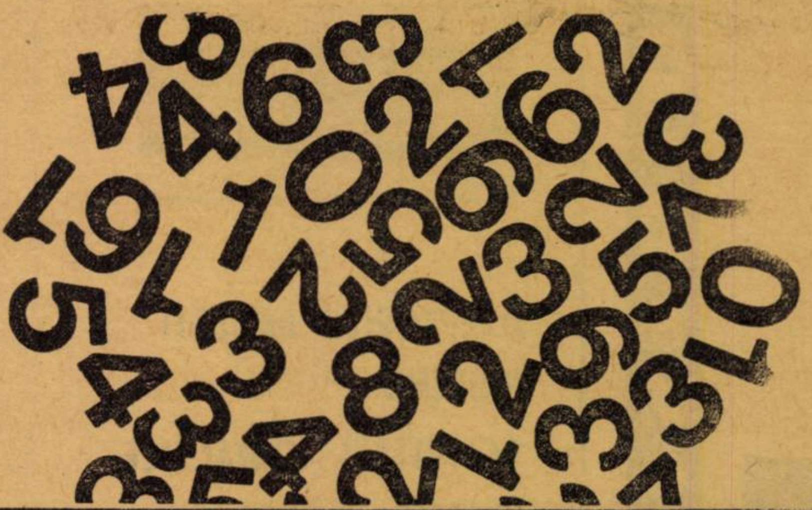

Utilizarea unui calculator electronic numeric pentru scopuri tehnico-ştiinţifice şi economice asigură o eficienţă deosebită

ODRA 1204

Noul calculator numeric fabricat de **ELWRO** WROCLAW-POLONIA preţ mic — productivitate înaltă

ELWRO

Informaţii şi relaţii privind vînzările şi asistenţă tehnică:

POLONIA
Wroclaw, Ostrowskiego 30 –
Telex: 34423

ROMÂNIA:
Bucureşti, Aleea Alexandru 12
Telefon 33.51.62

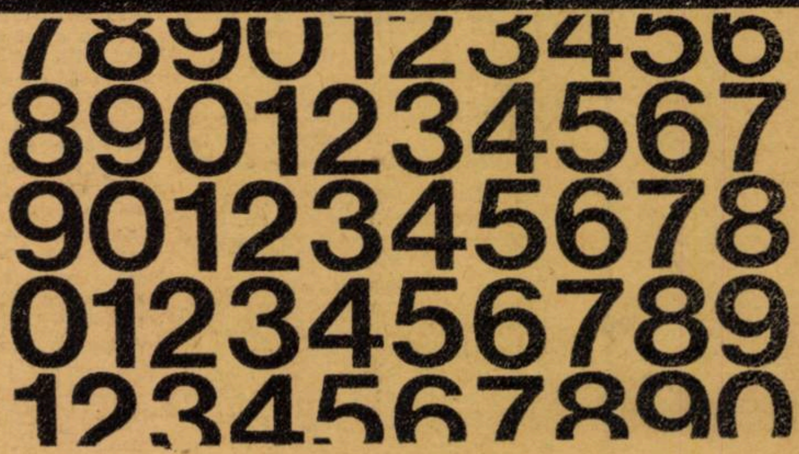

PUBLICOM

AGENDA ECONOMISTULUI

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

DREPTURILE BĂNEȘTI PRIVIND ACTIVITĂȚI DIDACTICE PLĂTITE CU ORA

CA URMARE A DESFIINȚĂRII dreptului de cumul, printr-o recentă hotărîre a Consiliului de Miniștri (nr. 2007/1968) a fost reglementată modalitatea de remunerare a salariaților cu funcții de conducere, tehnico-administrative și de specialitate, care îndeplinesc în mod paralel și unele activități didactice. Potrivit acestei hotărîri, plata activității suplimentare se face cu ora. Tariful orar este echivalent cu o cotă-parte din salariul funcției didactice îndeplinite, corespunzător pregătirii și stagiului de activitate recunoscut în învățămînt și proporțional cu activitatea didactică desfășurată, potrivit normelor legale în vigoare.

Conform Precizărilor emise de Ministerul Învățămîntului (nr. 10860/C/ din 15 noiembrie 1968), pentru învățămîntul superior cota pentru o oră este de 1/60 din salariul funcției didactice îndeplinite, cu următoarele precizări :

- Lectorii și asistenții care vor acoperi sarcini didactice de la posturi de profesori, conferențiari și lectori vor fi remunerați pentru orele de curs, examene, conducerea și îndrumarea proiectelor și lucrărilor de diplomă, calculul efectuîndu-se la salariul funcției de lector ;
- profesorii, conferențiarii și lectorii care vor acoperi, eventual, ore de seminar, lucrări practice, ore de verificare a lucrărilor de control ale studenților de la cursurile fără frecvență prevăzute la posturi de profesori sau conferențiari, vor fi remunerați la salariul funcției de asistent ;
- lectorii care vor efectua ore de seminar, lucrări practice, ore de verificare a lucrărilor de control la cursurile fără frecvență, de la posturile de lectori sau asistenți vor fi remunerați pentru aceste ore la salariul de asistent ;
- specialiștii din producție sau din alte domenii de activitate care vor acoperi posturi de profesori, conferențiari, lectori și asistenți, vor fi remunerați pentru orele de curs, examene, conducerea și îndrumarea proiectelor și lucrărilor de diplomă la salariul postului în care prestează activitatea, iar pentru celelalte activități — la salariul funcției de asistent.

Precizările pentru învățămîntul obligatoriu de cultură generală, învățămîntul liceal, învățămîntul profesional și învățămîntul tehnic prevăd următoarele cote pentru o oră, din salariul funcției didactice îndeplinite :

- 1/100 pentru profesorii cu funcția de bază în învățămîntul obligatoriu de cultură generală, învățămîntul liceal, învățămîntul profesional și învățămîntul tehnic ;
- 1/72 la disciplinele cu obligația de predare de 18 ore săptămînal și 1/80 la disciplinele cu obligația de predare de 20—21 ore pe săptămînă — pentru cadrele care nu au funcția de bază în învățămîntul obligatoriu de cultură generală, învățămîntul liceal, învățămîntul profesional și învățămîntul tehnic ;
- 1/120 pentru maiștri instructori care îndeplinesc ore de instruire practică ce depășesc obligația legală de predare a 30 de ore săptămînal, rezultate din însumarea numărului de ore prevăzute în planul de învățămînt pe grupe sau clase de elevi.

Hotărîrea amintită precizează, la art. 5, că totalul sumelor la care are dreptul o persoană pentru activități didactice plătite cu ora nu poate să depășească în medie pe un an școlar sau universitar, jumătate din salariul funcției didactice îndeplinite.

Menționăm că aprobarea pentru îndeplinirea activităților didactice remunerate cu ora se dă nominal de către inspectoratele școlare, ministere și celelalte organe centrale care au școli în subordine. Pentru învățămîntul superior această aprobare se dă de Ministerul Învățămîntului.

Elena FODOR

PRECIZĂRI

REGIMUL LIVRĂRILOR UNOR MATERIALE DE CONSTRUCȚII

ÎN SCOPUL STABILIRII unor prețuri stimulatorii la cărămidă și varul bulgări fabricate de industria locală, cooperația de consum și cooperația meșteșugărească, H.C.M. 3251/1967 (publicată în Bul. Of. nr. 1 din 5 ian. 1968) a prevăzut ca livrarea acestor produse să se facă franco-vagon stația de încărcare. Implicit s-a exclus din preț costul transportului pe C.F.R. și s-a derogat astfel de la H.C.M. 61 din 8 februarie 1951 și H.C.M. 386 din 27 martie 1958, care prevăd livrarea respectivelor produse franco-vagon stația de destinație sau bord-vapor portul de destinație. În acest mod s-a creat un regim mixt al livrărilor de cărămidă din argilă arsă și a varului bulgări pe C.F.R. :

- industria republicană continuă să livreze franco-vagon stația de destinație (sau franco-bord vapor port de destinație) incluzînd în preț și transportul respectiv, în timp ce
- industria locală și cooperația livrează sub condiția franco-vagon stația de încărcare.

Condițiunile fundamentale privind livrările de materiale de construcție (aprobate prin H.C.M. 3067 din 31 decembrie 1955 cu modificări ulterioare), prevăd ca livrarea să se facă exclusiv prin C.F.R. pentru toate cantitățile vagonabile. De la principiul general arătat mai sus (al exclusivității transporturilor pe calea ferată) se derogă în cazul cînd livrările au loc pe distanțe pînă la 20 km. În acest sens s-a elaborat, conform H.C.M. 57/1952, Ordinul ministrului Căilor ferate nr. 292 din 9 august 1968 (publicat în Buletinul comercial C.F.R. nr. 12/1968), care, de altfel, actualizează o dispoziție mai veche.

Pentru livrările sub 20 km, livrarea va avea loc franco-mijloc de transport propriu al beneficiarului. Unitatea beneficiară va suporta deci transportul atît în cazul cînd produsele provin de la industria locală și cooperație (conform prevederii explicite a art. 3 din H.C.M. 3251/1967) cît și atunci cînd ele au fost livrate de industria republicană ; în acest ultim caz, obligația sa de plată este echivalentă cu prețul ce ar fi suportat de beneficiar pentru transportul respectiv de la stația de destinație dacă ele ar fi fost livrate de o unitate republicană din altă localitate situată la o distanță de peste 20 km. Soluția este echitabilă și judicioasă și a fost materializată prin decizia P.A.S. nr. 2649 din 6 octombrie 1968.

Trebuie subliniat că nici o unitate — fie industrie republicană, locală sau cooperativă — nu are dreptul de a stoca în depozit la producător pe bază de procese-verbale de autorecepție respectivele produse (art. 42 din condițiile fundamentale) ; dacă beneficiarul nu s-a prezentat în termen de 3 zile de la data fixată pentru recepție, unitatea furnizoare le va expedia, după caz, prin C.F.R. sau alte mijloace de transport, pe bază de proces-verbal de autorecepție.

C. JORNESCU

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

FOLOSIREA TERENURILOR C. F. R

1. În ce condiții poate fi reziliat un contract de închiriere a terenurilor C.F.R.?

Contractele de închiriere a terenurilor C.F.R. pot fi reziliate prin acordul comun al părților contractate sau unilateral, de regulă, de către organele C.F.R. (atunci cînd nevoile de exploatare respective impun această măsură). Prin Decizia nr. 3181 din 23 noiembrie 1968, Primul Arbitru de Stat a precizat că în cazurile în care organele C.F.R. nu fac dovada opozabilă că rezilierea contractului este impusă de necesitățile de exploatare feroviară acestea nu sînt în drept să-l rezilieze în mod unilateral.

2. Terenurile C.F.R. închiriate pot fi folosite de mai multe organizații socialiste ?

Potrivit Ordinului M.T.Tc.—D.M.C. nr. 174/910/1959 este interzisă cedarea, subînchirierea sau folosirea în comun de mai multe organizații socialiste a terenurilor C.F.R. fără consimțămîntul organelor C.F.R. (dat pentru fiecare caz în parte). Consimțămîntul se va da la cererea scrisă a fiecărui beneficiar și numai cu condiția ca în stația respectivă acesta să nu dispună de terenuri libere pentru depozitare.

Organizația socialistă care depozitează fără consimțămîntul organelor C.F.R. mărfuri pe teren C.F.R., închiriat de alte organizații socialiste, — vor plăti pentru aceste depozitări taxe de magazinaj și nu taxe egale cu chiria aferentă terenului pe care au depozitat.

3. Ce taxe se datorează pentru depozitarea mărfurilor pe terenuri C.F.R. neînchiriate ?

Pentru depozitarea mărfurilor pe terenurile C.F.R. neînchiriate se datorează taxe de magazinaj. Dacă organizația socialistă care depozitează mărfuri pe terenurile C.F.R. are teren C.F.R. închiriat în stația respectivă taxarea se va face diferit, după cum : depozitarea s-a făcut în prelungirea terenului închiriat (situație în care pentru terenul astfel ocupat se va plăti o taxă egală cu de trei ori chiria anuală pe metru pătrat ocupat) ; depozitarea s-a făcut complet în afara terenului închiriat, (caz în care se vor plăti taxe de magazinaj).

4. Cine suportă consecințele opririi încărcării vagoanelor din cauza blocării frontului de încărcare de pe terenurile C.F.R. închiriate ?

Potrivit art. 28 (3) din T.L.M, dacă din cauza blocării terenurilor C.F.R. din imediata vecinătate a liniilor publice (prin depozitarea mărfurilor descărcate pe teren) se împiedică activitatea normală a exploatării, Calea ferată are dreptul să oprească încărcarea vagoanelor pentru destinatarii respectivi, pînă la eliberarea terenurilor blocate.

În temeiul pct. 4 din Anexa I la H.C.M. nr. 1623/1954 M.C.F.-D.G.M. a emis Ordinul nr. 340/1966 în care s-a prevăzut că anulările se fac cu penalizări cînd oprirea încărcării se datorează neeliberării terenurilor din apropierea liniilor publice. Întrucît organele C.F.R. au încasat drept penalități pentru oprirea vagoanelor la încărcare din cauza blocării terenurilor C.F.R. închiriate cîte 7,50 lei per tonă anulată — Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 3170 din 23 noiembrie 1968 a precizat că în asemenea cazuri sînt aplicabile penalitățile prevăzute de pct. 2 (2) din Anexa 2 la Instrucțiunile M.T.Tc. nr. 111/1952 de 5 lei per tonă anulată și nu de 7,50 lei.

Valentin PRISĂCARU

noi „supraîncălziri". Calea expansiunii este înțeleasă deci ca o creștere economică de durată, cu folosirea echilibrată a capacităților de producție. Or, evoluțiile din domeniul prețurilor sînt dintre acelea care fac să apară îndoielnică tocmai durabilitatea creșterii.

„Se înmulțesc indiciile, scriu experții, că faza de pînă acum, de stabilitate a costurilor și a prețurilor, face loc unei faze de creștere a unora și a altora... Atît în industrie cît și în comerțul cu amănuntul, așteptările legate de prețuri au o tendință ascendentă". Mai concret, indicele prețurilor bunurilor de consum va crește în 1969, după evaluările experților, cu circa 3% față de media pe 1968. În același ritm ca media vor crește prețurile la alimente și în sfera serviciilor, chiriile se vor majora cu circa 10%, iar produsele industriale se vor scumpi cu 2%.

În ceea ce privește alți indicatori de bază, experții contează pe o creștere a producției interne cu 4,7%, datorată în special unui spor de 4,4% al productivității. Operațiunile economice externe se vor încheia din nou cu un excedent de 16,5 miliarde mărci, în ciuda unei creșteri a importurilor atrase de tendința ascendentă a prețurilor interne.

Pornind nu de la premisa unui statu quo, ci de la măsurile inițiate la 19 noiembrie, institutele de cercetare a conjuncturii din R.F.G. au posibilitatea să indice în prognozele lor unele deplasări de accent față de 1968. După DEUTSCHES INSTITUT FÜR WIRTSCHAFTSFORSCHUNG, care evaluase anterior creșterea economică din 1969 la 4%, aceasta trebuie revizuită acum în jos și anume la circa 3%, fără a se putea cuantifica deocamdată reacțiile întreprinzătorilor capitaliști în materie de investiții. Același lucru este valabil și pentru reacțiile unor țări concurente, în special ale Angliei și Franței, dar și pentru măsurile noii Administrații americane. În consecință DWI, ca și WELTWIRTSCHAFTS-ARCHIV din Hamburg sînt de părere că vor fi necesare în cursul anului viitor noi măsuri de politică economică și că ar fi recomandabil să se pregătească de pe acum programe de susținere a conjuncturii „pentru orice eventualitate". O restrîngere nedorită a investițiilor prevede și institutul IFO din München, socotind indicate „pregătiri pentru intensificarea cheltuielilor publice", dar contestînd, în același timp, o creștere prea puternică a prețurilor.

Măsura în care noile accente necesare sînt sau nu sînt compatibile cu orientările mari ale raportului Consiliului experților face actualmente obiectul unei polemici destul de vii în presa economică vest-germană. Din cercuri patronale s-a făcut auzită aprecierea raportului ca simplă „maculatură". Foarte răspîndită este și aprecierea că, după măsurile știute ale guvernului, concluziile experților sînt complet depășite. Alte publicații atrag însă atenția asupra ceea ce rămîne valabil din aceste concluzii, relevînd înainte de toate problema parității mărcii. Opiniile de această orientare pun sub semnul întrebării eficiența cvasi- sau pseudo-revalorizării din noiembrie, atît sub aspectul reducerii excedentului extern al R.F.G. cît și sub acela al frînării creșterii prețurilor interne prin stimularea importului. Despre subvenția la import, FRANKFURTER ALLGEMEINE scrie: „Perspectiva nu este nicidecum ca aceste 4% să se reflecte în prețurile finale", exportatorii străini și importatorii vest-germani preferînd evident să-și mărească prin acest mijloc profiturile. Iar în alt context, revista lunară CAPITAL titrează în ultimul său număr (decembrie): „Revalorizarea următoare vine precis". Problema stabilității monetare interne și cea a cursurilor de schimb pot deci redeveni acute în orice moment în 1969.

I. PĂDUREANU

INCURSIUNE ÎN AL TREILEA MILENIU

- **Surprizele științei și tehnologiei.**
- **Viitorul în... 225 000 de cuvinte.**
- **Sinteza între homo faber și homo sapiens.**
- **Atențiune – viraj pe Marte!**
- **Roboții la domiciliu.**
- **Fotografii, filme și televiziune în trei dimensiuni.**

DINCOLO DE ANUL 2000 — LUMEA CIBERNETICII?

DE CÎȚIVA ANI ÎNCOACE numeroși oameni de știință — fizicieni, economiști sau sociologi — au transformat activitatea de explorare a viitorului într-o acțiune ce ia proporții. Calcule și extrapolări definesc azi secolul de mîine luînd ca bază cuceririle spectaculoase ale științei și tehnologiei. Imaginația creatoare a omului „inteligența", calculatoarele electronice prezic nelimitatele mutații ale erei următoare.

Multe institute de cercetări din lume și chiar întreprinderi particulare, alocă anual milioane studiilor referitoare la viitor. O lucrare de proporții în acest sens este așa-numitul raport Kahn Wiener *). Rezultat al unei îndelungate activități a cercetătorilor de la „Hudson Institute" din S.U.A., raportul se oprește îndeosebi asupra a 100 invenții și inovații posibile, menite să producă transformări radicale în lumea celui de-al treilea mileniu. Această lume pe care nu ne-o putem închipui decît cibernetizată potrivit „viziunii" lui Herman Kahn și Authony Wiener, se află descrisă în 501 pagini și sintetizată în 225 000 de cuvinte.

În lucrarea „Sfidarea tehnologiei" Sergio Cotta sublinia faptul că marea noutate a timpului nostru este interacțiunea dinamică a științei, tehnicii și producției. Dar această interacțiune nu este numai mecanică, ea apare de asemenea ca o „veritabilă energie tehnologică". Evoluția ei a permis cucerirea spațiului și transformarea triplei noțiuni tradiționale a timpului într-o singură dimensiune: aceea a „prezentului viitor".

Calculatori esteți, tele — ședințe și lingviști mecanici

ANUL 2000.... De el ne despart trei decenii și dincolo de ele va începe era în care omul va trebui — se spune — să realizeze sinteza dintre homo faber și homo sapiens. Erich Fromm în lucrarea „Der moderne Mensch und seine Zukunft" („Omul modern și viitorul său") atrage însă atenția asupra faptului că mașinile ar putea transforma această lume într-o societate prea „tehnicistă și desumanizantă", dacă omul nu va ști sau nu-și va da osteneala să stăpînească ceea ce el însuși a creat, riscînd să devină sclavul propriilor sale invenții.

Ce preconizează însă Kahn și Wiener? Mașinile electronice vor putea fi utilizate de om la toate nivelurile, de la informatică și comunicații pînă la bucătăria gospodinei, de la gestiunea integrată a întreprinderii, pînă la agricultura submarină. Un limbaj universal și unități vizuale terminale pluridimensionale vor fi proprii oricărui ordinator. Grație acestor auxiliari ai omului se va putea realiza centralizarea extensivă și intensivă a informațiilor în cadrul unor bănci de informații (prin interconexiune automatică) pentru stocarea, tratarea și recuperarea datelor, sau băncii de informații cu memorie asociativă, echivalente cu o bibliotecă centrală în care rubricile pot fi consultate automat pe subiecte și caracteristici. Fișe, cataloage, bibliotecari — acești „hoți" de timp și de energie consumată adesea în zadar — vor fi înlocuiți cu un simplu buton. Ba mai mult. Imaginați-vă o asemenea bancă centrală, căreia un interesat îi solicită numărul unei reviste. Pagina cu titlul va apărea pe un ecran, iar dacă dorește și reproducerea articolelor, le va avea în timp record. Cîte alte surprize însă nu-i așteaptă și pe cei care astăzi au atîta bătaie de cap cu creditele și decontările. Un sistem universal automatizat pentru credit și operațiuni bancare îi va scăpa de coșmar. Dar — atrage atenția profesorul Dennis Gabor, de la „Imperial College of Technology" din Londra — să nu ne bucurăm la o asemenea perspectivă pentru că sistemul nu ar fi realizabil — după aprecierea sa — decît în eventualitatea unei demonetizări, adică în momentul în care toate tranzacțiile ar fi efectuate prin fișe perforate sau prin echivalentul lor.

Cît privește întreprinderile, Kahn și Wiener preconizează automatizarea generală în materie de gestiune și producție. Un avantaj? Poate. Dar alți „vizionari" se declară sceptici în privința viitorului unei asemenea perspective. Erich Jantsch de exemplu susține că încredințarea totală a deciziei „creierului" mașinii ar putea afecta dinamismul în materie de conducere, — dinamism pe care numai omul este capabil să-l imprime.

Totuși alte aspecte privind perspectiva vieții întreprinderii ar fi salutate cu interes: comunicarea între birouri de pildă prin intermediul unui sistem potrivit căruia un document poate fi discutat de conducere și colaboratori pe calea interconectării televizate (ca și cum interlocutorii ar sta alături cu documentele în față ca în cotidienele noastre ședințe). Asemenea sistem se preconizează și pentru comunicarea între uzine. Și apoi dactilografa mecanică, mașinile de imprimat și copiat mecanice, nu sînt chiar perspective de neluat în seamă. O asemenea mașină căreia azi i-ar trebui un autocamion pentru a fi mutată dintr-un loc în altul, va putea fi ușor transportată doar într-o valiză.

Una din „marile nebunii" care preocupă inventatorii de mai bine de 20 de ani — remarca tot Dennis Gabor — este și lingvistul mecanic. Din fericire — spune el — această perspectivă deocamdată apare nerealizabilă, dată fiind structura ilogică a limbilor vivante. Altfel, ea ar descuraja profund pe viitorii tineri lingviști. Comentînd însă evoluția preconizată electronicii, revista Paris Match *scotea în evidență faptul că în zorii secolului viitor, ordinatoarele vor depăși probabil unele caracteristici specifice speciei umane (ca facultățile creatoare și estetice), iar cele bionice vor ajunge chiar să-și elaboreze propriile metode de programare în așa măsură încît să devină „neinteligibile pentru proprii lor creatori humanoizi...".*

Vacanțe extraterestre

CU MAI MULT ENTUZIASM sînt privite în lumea științei previziunile în domeniul cercetărilor submarine, al transporturilor și al cuceririi spațiului cosmic. Viitoarele decenii vor fi probabil martorele culturilor subacvatice (ca importante surse de alimentație) cu ajutorul roboților: roboți agricultori, minieri, tehnicieni în repararea uneltelor, a conductelor transportoare de gaz etc. Cît privește spațiul cosmic, realizările prezente dau toate garanțiile speculațiilor viitorului în acest domeniu. De aceea preconizarea unor „vacanțe" pe Marte sau altă planetă, nu par a fi chiar lucruri irealizabile. Rachetele spațiale mult perfecționate vor ușura accesul intraplanetar iar pe pămînt platforme volante și submarine-cargouri complet automatizate vor reduce distanțele între cei doi poli la cîteva minute. Materiale noi, intermetalice, de foarte înaltă rezistență structurală la temperaturi ridicate sau joase, plastice termorezistente sub presiune sau altele de aceeași natură, vor face posibilă construcția unor asemenea mijloace ultrarapide de transport, de foarte mari înălțimi sau adîncimi subacvatice.

Tot atunci televiziunea prin cablu va fi la îndemîna oricui (adio dar inesteticelor noastre antene de pe acoperiș), iar cea murală de mari dimensiuni, realizabilă prin sisteme bazate pe electroluminiscență, va concura serios cinematograful. Și videofonul (telefon + televiziune) pus încă de pe acum la punct, nu va mai fi pentru nimeni o curiozitate. Cît despre cinefili, ei vor aprecia desigur cinematograful și televiziunea tridimensională și în culori de înaltă calitate.

Gospodinele anului 2000 vor avea și ele partea lor de avantaj: telecumpărăturile. Ecranul în culori al băncilor de informații comerciale conectat la domiciliu le va da posibilitatea alegerii și comandării oricărui articol potrivit unui număr de cod. Livrarea, cu ajutorul automobilelor electrice la primele ore ale dimineții, le va scuti de timp pierdut și de efortul deplasării.

Omul, în această epocă în care — potrivit lui Jean Fourastié — nu va lucra decît 30 ore pe săptămînă, 40 săptămîni pe an și doar 35 de ani în toată viața sa (a cărei limită medie va depăși 90 de ani), va avea vreme destulă să se instruiască. Într-o societate profilată mult pe servicii, el va trebui să învețe cel puțin două meserii: una pentru producție și alta pentru servicii.

În lucrarea sa „American Higher Education in 1990" (Învățămîntul Superior American în 1990), Frank Bowles sugerează pentru sfîrșitul secolului un fel de integrare verticală a învățămîntului. Luînd în discuție S.U.A., el arată printre altele că învățămîntul preșcolar va fi universal și mult ameliorat; aproape toți elevii vor putea să-și continue studiile superioare pînă la al treilea grad (30—40% dintre ei putînd obține diplome universitare).

Pe plan mondial — după Kahn și Wiener — populația globului va deveni poliglotă, probabil prin intermediul unor ordinatoare extrem de complicate. Viitorul pe cît se pare este plin de perspective.

Totuși, deși previziunile lui Kahn și Wiener sînt rezultatul unor îndelungate studii științifice, lucrarea nu și-a propus să dea rețete de rezolvare a problemelor viitorului. Autorii prezintă de fapt o infinitate de modalități în care ar putea evolua societatea în deceniile următoare, dar se abțin în a face altceva din această carte decît ceea ce chiar titlul sugerează: framework for speculation (cadru de investigație). De aceea ei sfătuiesc la prudență în ceea ce privește perspectiva viitorului. Schimbări fundamentale în structura societăților umane — se susține — sau în ierarhia valorilor, pot ușor face discutabile unele previziuni chiar cu începere din anii următori. Dar aceasta — remarca belgianul Reynald Moretus de Bouchout — nu ne împiedică totuși să considerăm de mare utilitate pentru om, interogările asupra viitorului.

V. B.

*) Herman Kahn și Anthony I. Weiner „The year 2000 — A framework for Speculation on the next thirtythree years" — New York, The MacMillan Company, Londres, Collier MacMillan Limited, 1967.

EXPRESIVITATEA CIFRELOR

(Urmare din pag. 10)

largă. „Graficul operativ de producție" (construit pe așa numita diagramă a lui Gant), cu incontestatele sale avantaje și sub raport organizatoric, diversele variante ale tehnicii cunoscute de noi sub denumirea generală de „metoda drumului critic", armonogramele care evidențiază diferitele combinații dintre operațiile elementare ale ciclului de producție, organigramele sau graficul numit al lui Hymans, procedeu utilizat în studiul și controlul circulației documentelor — iată cîteva din multiplele sfere de aplicație a metodei grafice în preocupările actuale atît de intense pentru organizarea producției și a muncii, în activitatea productivă materială ca și în cercetare. Autorii ni le prezintă cu întreaga competență, sub unghiul teoretic matematic, sub aspectul metodologic-tehnic al construcției grafice, precum și din punct de vedere al calculului grafic.

Se cuvine să apreciem străduința autorilor de a fi acordat meritata atenție calculului grafic, domeniu puțin abordat în literatura de specialitate internațională, precum și de a fi completat lucrarea cu cele două capitole finale, consacrate nomogramelor și aparatelor de înregistrare grafică. Este bine precizată importanța analizei relațiilor funcționale în cercetările statistico-matematice din orice domeniu de investigație, unde nomogramele pot interveni ca un instrument verificat de facilitare a calculelor. În procesul de automatizare progresivă a urmăririi și evidenței funcționării mecanismelor, înregistrarea grafică permite stabilirea fără greutate a abaterilor de la parametrii de funcționare. În condițiile introducerii echipamentelor electronice trasarea grafică a rezultatelor înregistrate reprezintă o contribuție reală la perfecționarea sistemului informațional.

Trebuie să adăugăm un cuvînt de apreciere asupra numeroaselor aplicații (nu mai puțin de 85). S-ar putea ca pe alocuri această caracteristică să fi fost prea accentuată, dar considerăm că utilitatea practică a cărții o justifică.

UN PAS IMPORTANT ÎN COLABORAREA ROMÂNO-NORVEGIANĂ

Convorbirea noastră cu SVERRE WALTER ROSTOFT, ministrul industriei din Norvegia

NU de mult a fost semnat la București un acord de colaborare economică, industrială și tehnică între România și Norvegia. După semnare ne-am adresat excelenței sale Sverre Walter Rostoft, ministrul industriei din Norvegia, cu rugămintea de a ne împărtăși unele opinii în legătură cu acordul semnat și rolul cooperării în lărgirea relațiilor economice între țări.

• Ce părere aveți despre semnificația acordului încheiat ?

Acordul semnat astăzi este un pas important spre o cooperare mai strînsă între țările noastre. Au fost stabilite liniile generale de colaborare, în toate domeniile industriei. Acestea vor fi concretizate de o comisie mixtă creată special în acest scop, care va face propuneri guvernelor pe baza studierii posibilităților la fața locului. Am purtat convorbiri interesante cu ministrul comerțului exterior și ministrul industriei construcțiilor de mașini. Contactele personale creează posibilitatea ca oamenii să se cunoască, să aibă încredere unii în alții, și acest lucru este foarte important pentru colaborare.

• Știm că Norvegia, cu o populație de numai 3,7 milioane oameni, dispune de o industrie dezvoltată, foarte modernă. Care au fost și sînt direcțiile cele mai importante ale eforturilor ?

— Într-adevăr, avem o industrie dezvoltată și aș spune că am realizat acest lucru specializîndu-ne în cîteva domenii. De exemplu, producem 500 000 tone de aluminiu pe an. Avem o industrie navală modernă, construim și vase de tonaj mare, care se cer acum mult pe piața mondială, vase mergînd pînă la 220 000 tone fiecare. Industria noastră navală ne-a permis că avem o flotă comercială mare — de 30 milioane tone — adică de 5 ori mai mare decît flota comercială franceză, de exemplu. Flota aduce o contribuție deosebit de importantă la soldul pozitiv al balanței noastre de plăți.

• Ce părere aveți despre rolul cooperării în producție în industria modernă ?

— Este neîndoielnic că metoda cooperării în producție este foarte utilă și se va dezvolta mult în viitor, atît pe scară națională cît și internațională. O formă de cooperare larg folosită în Norvegia și în țările scandinave în general este sistemul de subcontractare. Acest sistem permite unor uzine să producă pe bază de licențe străine, pe care ele poate nu le-ar avea altfel. De asemenea, atunci cînd o uzină produce unele piese, și efectuează asamblarea, de exemplu, iar alte uzine furnizează alte piese, există mai multe posibilități de specializare a utilajelor și personalului, deci și de creștere a rentabilității. Metoda s-a dovedit deosebit de valoroasă pentru industria constructoare de nave.

Cred că există perspective de cooperare în producție între România și Norvegia, dar, după cum spuneam, posibilitățile concrete vor trebui să fie examinate de comisia mixtă ce a fost creată în acest scop.

Permiteți-mi în încheiere, — **a adăugat dl Sverre Walter Rostoft, —** să vă spun cît de profund am fost impresionat de progresul realizat în țara dv., de ospitalitatea poporului, căruia aș vrea să-i transmit pe această cale cele mai calde urări de bine.

Convorbire consemnată de **Irina VIANU**

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• Polonia – R.F.G.

AGENȚIA P.A.P. transmite că, în urma tratativelor care au avut loc la Varșovia, la 15 noiembrie a fost semnat un protocol suplimentar la protocolul din 7 martie 1963 cu privire la schimburile de mărfuri între Polonia și R. F. a Germaniei.

Protocolul suplimentar, care reglementează schimburile de mărfuri dintre cele două țări pe anul 1969, prevede extinderea posibilităților de export în R.F.G. a acelor mărfuri poloneze pentru care există încă restricții cantitative și valorice, în primul rînd a mărfurilor industriale de consum. Se prevede, de asemenea, extinderea exporturilor poloneze de mașini și unele categorii de materii prime și semifabricate. Potrivit protocolului, Polonia va importa din R.F.G. mai ales materii prime pentru industria chimică și semifabricate, precum și mașini și o serie de mărfuri industriale de folosință îndelungată.

• Ungaria – Austria

DUPĂ CUM TRANSMITE agenția M.T.I., în cadrul acordului comercial pe termen lung existent între Austria și R. P. Ungară a fost semnat recent la Budapesta un protocol privind schimburile comerciale pe anul 1969. Lista de mărfuri anexată marchează o creștere cu 14% a volumului schimburilor față de anul precedent. Se prevede că Ungaria va livra Austriei produse agricole și alimentare, combustibil lichid și solid, medicamente, produse ale industriei electrotehnice și constructoare de mașini, produse textile și ale industriei ușoare. Austria va exporta în Ungaria materiale refractare, produse chimice și mase plastice, hîrtie și produse ale industriei lemnului, oțeluri speciale, mașini, mecanică fină și mărfuri de larg consum.

Odată cu semnarea protocolului, s-a stabilit și un acord vamal special care prevede o serie de avantaje reciproce, schimburile realizîndu-se la un tarif vamal redus.

• R.D.G. – R.F.G.

• După cum anunță presa din R. D. Germană, reprezentanți ai R. D. Germane și ai R.F. a Germaniei au semnat la Berlin o convenție în cadrul acordului comercial existent. Documentul respectiv prevede livrarea de către R. D. Germană, contra sumei de 120 milioane mărci, a unor produse din uleiuri minerale și stabilește livrări reciproce de produse ale industriei constructoare de mașini și industriei metalurgice.

• Polonia – Danemarca

• După cum anunță agenția P.A.P., în urma sesiunii Comisiei mixte polono-daneze de colaborare economică, industrială și tehnică, care a avut loc la Varșovia, au fost puse de acord formele și metodele de realizare practică a acestei colaborări.

S-a acordat o atenție deosebită cooperării industriale și agricole. Propunerile de cooperare se referă la diverse sectoare ale industriei navale, chimice, farmaceutice și pentru materiale de construcție.

Crearea Comisiei mixte, subliniază agenția P.A.P., este rezultatul lărgirii considerabile a schimbului de mărfuri dintre cele două țări.

BLOCNOTES

(Urmare din pag. 11)

Sensul distincției este net marcat, într-o carte publicată acum cîțiva ani de Fr. Cardis: **„Statul membru dispune în confederație de capacitatea de a delimita propriile sale competențe, care-i lipsește în statul federativ. El o abandonează în acest ultim caz în mîinile unui organ comun, la deciziile căruia va participa fără îndoială, dar a cărui voință va putea juridic să prevaleze asupra voinței proprii. În acest sens... el își asumă riscul ca regimul său juridic sa poată fi modificat împotriva lui, prin aplicarea unei simple reguli de majoritate, întărită sau nu".** Regula majorității își găsește complementul în forța de coerciție de care „organul comun" dispune spre a impune statelor membre voința sa. Tocmai prin asemenea caracteristici s-ar vădi superioritatea statului federativ asupra altor forme de federalizare, tocmai de aici se ajunge la concluzia că statul federativ ar fi **„singurul răspuns adevărat pe care federalismul este în măsură să-l aducă pe termen lung problemei raporturilor între state".**

Lectura comparativă a celor două texte — napoleonian și federalist — nu lasă multe dubii asupra elementelor comune atît soluției de centralizare prin forță, cît și celei federaliste, repetăm, în pofida naturii lor diferite. Și într-un caz și în altul, ideea de cooperare între state este înlocuită cu ideea integrării politice; problema este mutată de pe planul relațiilor internaționale și al dreptului internațional, pe planul relațiilor de subordonare față de un organ central de decizie și al dreptului intern; armonizării variatelor interese naționale i se substituie instituționalizarea unui agregat care transgresează voințele naționale.

Opoziția dintre o asemenea arhitectură a cooperării și ideea de independență și suveranitate națională, pe care se întemeiază ordinea internațională contemporană, este în afară de discuție. Adepții „mondializării" națiunilor și statelor au conștiința limpede a neconcordanței dintre proiectele pe care le elaborează și realitățile lumii contemporane.

„Tendința spre instituții supranaționale într-o federație de națiuni autonome se lovește de rezistența statelor" — constată G. Friedmann, pentru a continua: „A apăra proiectul unor instituții supranaționale înseamnă totodată a te lovi, din capul locului în opinia curentă, de obiecțiile scepticilor, ale fataliștilor, ale „realiștilor" de toate nuanțele și de toate orientările, ale tuturor celor gata să exclame: „Utopie!".

Scuturîndu-mă de eticheta „fatalist", trebuie să recunosc că, socotindu-mă „realist", privesc sceptic și sînt gata să exclam la rîndul meu: utopie!

Cînd medita la învățămintele aprinselor controverse care au jalonat progresul fizicii moderne, în mod special al fizicii nucleare, J. R. Oppenheimer ajungea la concluzia că trebuie să facă elogiul bunului simț: „Bunul simț nu greșește cînd consideră valabil, adecuat și necesar să vorbească despre marile obiecte ale experienței noastre cotidiene ca și cînd ele ar avea o viteză și o poziție cunoscută etc. Bunul simț nu are dreptate doar dacă vrea ca ceea ce ne este familiar să reapară obligatoriu în ceea ce nu este și dacă ne conduce la speranța că fiecare nouă țară vizitată va semăna cu cea precedentă".

A acționa călăuzit de bun simț, a ține seama de realități, nu înseamnă și a nu visa, a nu lupta să transformi realitatea în concordanță cu un anume ideal. Cred că Anatole France avea deplină dreptate cînd declara că nu este suficient să acționezi, trebuie să și visezi; nu ajunge să calculezi, trebuie să și crezi. În toate domeniile de cercetare, știința se delimitează însă de știința-ficțiune. Nu este oare timpul pentru o asemenea delimitare și în științele economice și politice? În toate domeniile de cercetare se acceptă teza că știința-ficțiune poate stimula spiritul științific, dar îl poate deopotrivă și slăbi atunci cînd îl rupe de datele experienței. Nu este oare timpul să se accepte acest lucru și în științele economice și politice?

Chiar promotorii uchroniei consideră, de altfel, că dacă știința-ficțiune poate anticipa viitorul cu 20—40 de ani, politica-ficțiune ar trebui să se limiteze la maximum zece ani. Problema care ne preocupă aici nu este însă a perioadei predicționale, ci a drumului de la formularea idealului la transpunerea lui în viață. Este posibil ca în ziua cînd frații Montgolfier s-au ridicat de pe pămînt în aerostat, unii să fi visat la ziua cînd omul se va îndrepta spre lună. Jules Verne a înflăcărat de altfel imaginația omenirii, cîteva decenii mai tîrziu, cînd a publicat cartea sa „De la pămînt la lună". Faptul că omul încearcă acest drum astăzi nu înseamnă deloc că ideea lui Jules Verne era mai puțin utopică. Omenirea încearcă acest drum după un secol în decursul căruia știința și tehnica au creat, an de an și zi de zi, prin acumulări succesive, prin progrese în cele mai diferite domenii, posibilitatea zborului. Nu ar fi timpul ca, în loc să rescrie periodic cărțile lui Jules Verne, științele economice și științele politice să procedeze în același chip în problema care ne preocupă?

Ceea ce echivalează cu a renunța la construcții care prin violentarea realităților istorice pot declanșa reacții opuse scopului urmărit și a concentra strădaniile spre așezarea relațiilor internaționale pe principii care, garantînd fiecărui popor afirmarea propriei personalități și înfăptuirea propriei vocații, să lichideze treptat focarele de neînțelegeri și de conflicte, să șteargă sentimentele de neîncredere și suspiciune sedimentate în cursul istoriei (și alimentate de unele practici existente chiar în zilele noastre), să întărească încrederea reciprocă și să transforme cooperarea economică internațională într-un instrument efectiv de apropiere între națiuni, de unire reciproc avantajoasă a eforturilor lor în vederea înfăptuirii progresului comun și indivizibil al omenirii.

---

1) Prima parte a acestui articol a apărut în numărul trecut sub titlul „Obsesia prof. W. Hallstein". Intervenția, între timp, a prof. G. Friedmann a lărgit întru-cîtva sfera discuției, de unde și titlul sub care apare a doua parte a articolului.

În prima parte, s-au strecurat două regretabile erori de tipar pentru care autorul nu se simte răspunzător, dar asupra cărora se socotește dator să atragă atenția eventualilor cititori.

În prima coloană, aliniatul al II-lea, rîndul 9 este vorba de Prof. S. (Sicco) Mansholt.

În același aliniat, rîndul 13, este vorba de instituții **supranaționale** și nu „supranaturale", expresie ingenioasă (recunosc!) dar a cărei paternitate nu o pot revendica.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

U. R. S. S.

TENDINȚE ÎN HIDRO-ENERGETICĂ

APROXIMATIV a cincea parte a capacităților tuturor centralelor electrice aflate în funcțiune în U.R.S.S. revine hidrocentralelor, care furnizează 16% din întreaga cantitate de energie electrică produsă în țară. Dacă în prezent se utilizează doar 7—8% din potențialul hidroenergetic al Uniunii Sovietice, aceasta se explică în primul rînd prin distanța mare la care se află resursele hidraulice de centrele consumatoare de energie. Și totuși, hidrocentralele reprezintă în unele regiuni practic unica sursă de energie și cea mai ieftină: în nord-vest, în Karelia, peninsula Kola, în Caucaz și Transcaucazia, și într-o anumită măsură în raioanele centrale ale părții europene a U.R.S.S. Chiar și în regiuni ca Siberia Centrală și Asia Centrală, în care există mari zăcăminte de cărbune brun, s-a dovedit eficientă construirea de centrale hidroelectrice alături de cele termoelectrice.

Pentru acoperirea sarcinilor de vîrf, se construiesc în U.R.S.S. două centrale hidroelectrice de un tip special — centrale de acumulare: la Kiev, cu o putere instalată de 225 000 kW și la Zagorsk — de 585.000 kW.

Una din principalele tendințe ale progresului tehnic în hidroenergetică este și creșterea puterii instalate a hidrocentralelor; exemplul cel mai ilustrativ este Bratskul — peste 4 milioane kW.

În același timp crește și puterea instalată a turbinelor: dacă în trecut puterea unei turbine la hidrocentrala Volhov, de pildă, nu depășea 8 000 kW, actualele centrale hidroelectrice aflate în construcție la Krasnoiarsk și Saiano-Șușenskoe sînt dotate cu turbine de cîte 500 mii și respectiv 630 mii kW ceea ce va duce la ieftinirea energiei electrice.

R.S. CEHOSLOVACĂ

Structura cadrelor în cercetarea științifică

POTRIVIT studiului efectuat de Biroul de statistică din Cehoslovacia în 1967 — cercetarea științifică a dispus în întreaga țară de aproximativ 129 mii cadre. Cifra nu cuprinde cadrele de cercetare de pe lîngă Institutele superioare de învățămînt. Repartizați pe ramuri, în domeniul industriei au lucrat aproape 90 de mii cercetători științifici din care (circa 40%) — 35,6 mii în industria constructoare de mașini. Pe locurile următoare se situau industria electrotehnică cu 16,5 mii, industria chimică cu 9,5 mii și producția mijloacelor de transport — 6,9 mii.

Din numărul total de 39,6 mii de specialiști ocupați în domeniul cercetărilor științifice — 29,4 mii aveau pregătirea superioară. Vîrsta medie a acestor specialiști a fost de 37,1 ani; cei mai tineri cercetători specialiști au lucrat în institutele de fizică nucleară, avînd vîrsta medie de 28,8 ani și cei mai vîrstnici — în economie și drept, cu media de vîrstă 43,5 ani.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ELVEȚIA:

ECONOMIA INTERNĂ ȘI SCHIMBURILE EXTERNE

DUPĂ ULTIMELE EVALUĂRI anul se încheie pentru economia elvețiană cu o creștere reală a produsului național brut de 3,5%. În 1967 se înregistrase cel mai scăzut ritm de creștere din 1958 încoace — de 1,9%, față de 2,9% în 1966 și 4,3% în 1965. Experții apreciază totuși că ritmul atins în 1968 se bazează înainte de toate pe o cerere externă susținută la produsele elvețiene, al cărei impuls nu s-a comunicat în măsură suficientă economiei naționale.

Faptul că de la mijlocul anului intrările de comenzi în industrie au început din nou să depășească producția curentă se datorează în cea mai mare parte ponderii crescînde a comenzilor din străinătate. Ritmul de creștere al exportului a sporit de peste două ori în primele 9 luni din 1968 față de aceeași perioadă din 1967, ajungînd la 14,1% față de 5,9%. Totodată creșterea mai lentă a importului a determinat reducerea cu peste un sfert a deficitului balanței comerciale. Exportul a reprezentat în primele trei trimestre 87,4% din import, ceea ce în condițiile Elveției este considerat a denota o corelație bună între economia internă și schimburile externe.

De îmbunătățirea situației exportului au beneficiat toate ramurile importante ale economiei, dar nu fără oarecare diferențieri. Metalurgia și construcția de mașini și-au sporit vînzările în străinătate cu 11,4% în ianuarie—septembrie 1968 (față de 6,6% în același interval din 1967). Cele mai mari creșteri le-a înregistrat construcția de mașini electrice. Sporuri sensibile a cunoscut și industria chimică (15,4% față de 7,9%). Lor li se datorează probabil faptul că această ramură, ca și construcția de mașini și de aparatură de diferite tipuri, au obținut creșterile cele mai însemnate ale indicelui producției. Foarte diferențiată a fost în schimb evoluția în industria textilă și în cea alimentară. Exportul lor s-a mărit simțitor: cu 7,7% față de 0,4% în primul caz, cu 16,3% față de 6,5% în al doilea. Indicele producției în aceste ramuri a avut însă tendința de a regresa, ceea ce se explică pe de o parte prin reducerea exportului la unele produse — țesături de lînă, de exemplu, sau ciocolată (—10%) —, pe de altă parte prin ezitările cererii interne.

Dependența economiei elvețiene de exporturi și deci de conjunctura din economia altor țări este accentuată prin concentrarea geografică a exporturilor. Neue Zürcher Zeitung apreciază că impulsurile din zone ca Piața Comună vest-europeană, AELS și alte mari importatoare de mărfuri din Elveția nu vor mai putea acționa prea mult timp cu intensitatea din 1968 și că slăbirea lor așteptată ar trebui să fie compensată printr-o întărire a cererii interne.

Datele contabilității naționale arată că în 1967 cererea internă a crescut cu 2,2% în expresie reală — ceva mai repede decît în anul precedent (2%), dar totuși mult sub creșterea cererii globale (3,6%). Pentru anul în curs se pare că nu se poate conta pe un spor mai mare, mai degrabă chiar este de presupus că el va fi mai mic

Consumul privat care în 1967 a crescut cu 2,8% în expresie reală, nu va atinge anul acesta un asemenea ritm, socotit totuși modest. Creșterea sa lentă se exprimă în desfacerile comerțului cu amănuntul, care în trimestrul III, de pildă, s-au mărit numai cu 0,7% față de trimestrul III 1967, în timp ce cu un an în urmă sporul fusese de 8,2%. În sectorul investițiilor se manifestă o anumită înviorare, după ce în ultimii doi ani volumul lor fusese stagnant (—0,4% în 1966, + 0,4% în 1967). Îmbunătățirea climatului în acest sector rezultă, între altele, din evoluția importului de bunuri de echipament în primele 9 luni ale anului: valoric + 16,7% (față de —3,5% în 1967), ca volum fizic + 9,4% (—4,4%). Se impune o corectură în sensul că o mare parte din sporuri s-au datorat unui import de avioane. După această corectură rezultă totuși o creștere a importului bunurilor de echipament semnificative pentru evoluția conjuncturii, cu 3,2%, față de 2,6% la importul de materii prime și semifabricate. Cea mai viguroasă componentă a cererii interne rămîne însă consumul public, care în trimestrul II 1968 a crescut în prețurile curente cu 7,6%, la fel ca în același interval din 1967, cînd nivelul prețurilor era, ce-i drept, mai puțin ridicat.

Ezitările conjuncturii își găsesc o compensare, după economiștii elvețieni, într-o încetinire a creșterii prețurilor. Media primelor trei trimestre din acest an a fost de 2,5%, față de 4,1% în 1967. Creșterile cele mai mari s-au înregistrat la chirii (+7,2% în trim. III) și la mijloace de transport (+4,5%). O influență în sensul temperării creșterii prețurilor se atribuie mărfurilor importate, al căror indice (1961 = 100) a fost de 111 în trim. III, în timp ce indicele prețurilor bunurilor de consum a fost de 117 (1963 = 100).

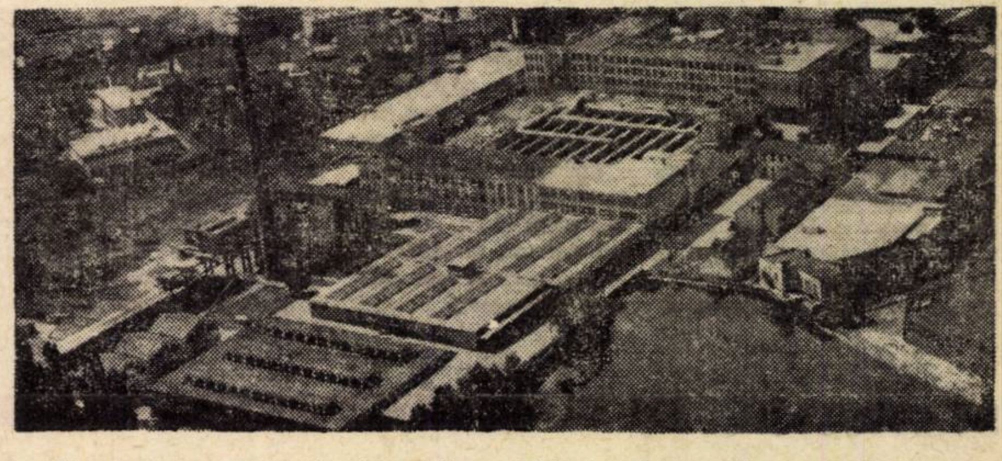

Un reprezentant al industriei textile a R.S.F. Iugoslavia: Filatura de bumbac „Duga Resa"

NOTE

CA IN VEACUL AL XIX-LEA

SE CUNOAȘTE fenomenul de supraproducție în agricultură — și mai ales în domeniul untului și al lactatelor în general — din țările Pieței Comune. Săptămîna trecută s-a discutat la Bruxelles în jurul „planului Mansholt" care are în vedere o reducere considerabilă a suprafețelor agricole și lichidarea a milioane de mici gospodării țărănești. Franța nu mai știe, de pildă, unde să-și stocheze excedentele de unt. Prețul la care vînd untul țările Pieței Comune nu acoperă nici măcar cheltuielile de conservare. Subvențiile pe care le plătește statul în țările Pieței Comune fermierilor (mai ales celor înstăriți, cu gospodării mai mari) pentru ca aceștia să poată face față competitivității de pe piața externă, se ridică numai în acest an la două miliarde de dolari și se prevede dublarea sumei în 1969. Situația, în mod paradoxal, se datorează nu unei mari productivități, ci unei productivități insuficiente, care face ca prețurile la ferme să fie ridicate. Subvenționate fiind, ele continuă să producă. Statul, respectiv contribuabilul, plătește. Cît timp mai ființează și Fondul Agricol Comunitar, plătește și el.

Abundența este alarmantă, scrie revista franceză „L'Express". La 15 noiembrie se aflau în antrepozite, în Franța, 197 000 tone de unt. Aceasta în timp ce „lumea pare incapabilă să rezolve scandalul permanent care nu se manifestă doar în afara zidurilor: 2 500 000 francezi nevoiași sînt înscriși la Fondul național de solidaritate".

În vara ce a trecut, au fost distruse în Franța 500 000 tone de fructe și legume, din care 82 000 tone de piersici (de două ori mai mult decît se exportă). Această problemă „traumatizează opinia publică" cum se exprimă dl. René Blondelle, președintele Adunării permanente a președinților Camerelor de agricultură. „Pentru cei cărora le e foame — scrie un redactor al revistei L'Express — imaginea fructelor azvîrlite în foc, a verzei răspîndite pe drumuri, a gropilor de gunoi pline de anghinare, este insuportabilă".

Actualul ministru al agriculturii franceze, Robert Boulin, va supune luna aceasta în parlament un proiect prin care are în vedere distribuirea prin băcănii a unor bonuri gratuite de unt și lapte.

În ceea ce-i privește pe fermieri, ei sînt de acord cu sistemul, care le-ar putea asigura în continuare subsidiile. Dar problemele agriculturii nu pot fi rezolvate astfel. Președintele Federației naționale a sindicatelor din exploatările agricole, Gérard de Caffarelli, este de părere că „deși interesante" asemenea inițiative, prin ele însele, „nu pot scoate agricultura din încurcături". Deoarece cantitățile distribuite nu sînt suficiente pentru a goli antrepozitele. Din 200 000 tone de unt în stoc, vor fi scoase cel mult cîteva mii.

În ceea ce-i privește pe cei „slabi din punct de vedere economic" cum sînt numiți în chip eufemistic oamenii săraci care urmează să primească ajutorul, părerea lui Georges Vedel, fost decan al facultății de drept din Paris, este desigur pertinentă: „Ne putem întreba dacă demnitatea oamenilor se va acomoda azi cu bonurile de supă și de lapte ca în secolul al XIX-lea". Profesorul afirmă că măsura avută în vedere ține de morala politică. Revista citată, care comentează împrejurarea, subliniază că „într-adevăr, această măsură nu înseamnă nimic altceva", dar adaugă ea, cu resemnare „într-un univers absurd, în care coexistă supraproducția cu foamea...".

PESCARII DIN ISLANDA

LA 1 decembrie Islanda și-a sărbătorit a 50-a aniversare a independenței sale. Înainte de 1918 ea făcuse parte din regatul Danemarcii. La terminarea primului război mondial, după mai bine de cinci secole, într-o epocă de redeșteptare națională a popoarelor, i s-au recunoscut drepturile politice. Pe baza unui „contract" pe 25 de ani, susceptibil de a fi reînnoit, s-a creat însă o „uniune parțială" între Islanda și Danemarca, în cadrul căreia îi reveneau acesteia din urmă răspunderea politicii externe și apărarea militară a insulei. În timpul celui de-al II-lea război mondial, în 1943, cînd metropola se afla ocupată, Islanda a refuzat să mai prelungească tratatul și s-a constituit într-o republică liberă.

Suprafața Islandei este de două ori și jumătate cît a Danemarcii, dar resursele materiale ale celor 200 000 locuitori ai țării nu sînt niciodată suficiente. Patru cincimi din teritoriul ei este acoperit de lavă și gheață. Iernile, care uneori nu se mai sfîrșesc (cum s-a întîmplat în acest an) și de multe ori erupțiile vulcanice, amenință recoltele de pe cincimea rămasă. Solul nu dispune de rezerve miniere exploatabile dar torentele, și sursele termale de apă, oferă islandezilor, la un cost minim, lumină și căldură din abundență.

Țara se întreține din pescuit și din creșterea cailor și oilor. Cele mai neînsemnate fluctuații pe piața externă pune Islanda în fața unei situații căreia cu greu îi poate face față. 90% din exporturile ei îl constituie peștele. Soluția pe care o au în vedere economiștii este, firește, diversificarea. Experții islandezi recomandă un program de dezvoltare care pune în centrul lui crearea unei industrii și valorificarea turistică a țării. Problema este de a găsi fondurile necesare. Or, chiar în prezent, Islanda se află într-o dificilă criză economică și financiară, căreia, primul ministru Benadiktsson i-a subliniat nu de mult extrema gravitate. Tocmai a fost anunțată și o nouă devalorizare — a 6-a de la sfîrșitul războiului. Au fost majorate impozitele iar numărul șomerilor continuă să crească. În condițiile descrise importurile sînt masive și disproporționate, subzistența populației fiind problema cea mai urgentă.

Fatpul că la Keflavik se află o importantă bază a NATO, nu ușurează situația economică a Islandei. Unii dintre partenerii ei „atlantici" îi agravează chiar problemele, practicînd față de ea o politică comercială de discriminare și de prețuri neremunatorii.

Nu de mult, autoritățile islandeze au cerut primirea țării lor în Asociația Europeană a Liberului Schimb (A.E.L.S.). Dar speranța de a putea ieși din impasul economic islandezii și-o pun în constituirea acelei „uniuni nordice în cinci" despre care de atîta vreme se vorbește în peninsula scandinavă. Dacă va fi sau nu acesta drumul Islandei se va vedea în viitor. În prezent însă, calea i se dovedește foarte îngustă.

MONDORAMA

ATENȚIUNE!

Nr. 52 al revistei noastre — într-un număr dublu de pagini — va apărea SIMBĂTĂ 28 DECEMBRIE, iar nr. 1 pe anul 1969, VINERI 10 IANUARIE.

BĂNCI... DE INFORMAȚII

PREZENTÎND previziunile făcute de experții americani în cadrul unui recent Congres privind direcțiile și implicațiile dezvoltării informaticii în următorul deceniu, revista GESTION, reține, printre altele, crearea în viitorul apropiat a unor veritabile **Bănci de informații**, la care cei interesați vor avea posibilitatea să ceară și să obțină, prin telefon, de la ansamblurile electronice, informații necesare definirii politicii și strategiei întreprinderii sau, pur și simplu, stabilirii bugetului de familie. Se dă ca exemplu posibilitatea ca un birou de studii al unei societăți de construcții aeronautice să stabilească planurile complete și detaliate ale unui nou aparat de zbor utilizînd numai informațiile și datele tehnice cerute telefonic „Băncii de informații de inginerie". Exploatînd conținutul memoriilor sale, banca va putea furniza inginerilor toate caracteristicile celui mai mic șurub existent pe piață în acel moment. De asemenea, grație unităților terminale vizuale, ansamblul electronic va putea pune la dispoziție, la cerere, schemele detaliate de montaj ale oricărui tip de mașină existent. Se vor crea de asemenea „Bănci de informații judiciare", „Bănci de informații medicale", „Bănci de informații fiscale și economice" etc.

CEI TREI POLI AI „MARKETING"-ULUI

VORBIND DESPRE problemele conducerii întreprinderii, M. Aubert, expert al Companiei franceze de organizare (COFROR) considera că este imposibil a aborda metodele și instrumentele de gestiune fără a ajunge la „marketing". Pentru întreprinzătorul modern și avizat — spune Aubert — marketing-ul constituie o filozofie a gestiunii întreprinderii sale; pentru conducătorul mediu, el este un «bazar» plin cu rețete mai mult sau mai puțin bine asimilate. În realitate — subliniază el — marketing-ul nu este altceva decît un ansamblu de reflecții axate pe obiective și mijloace și centrate pe cei trei poli: produs, client, circuitul distribuției. A ignora acești trei poli, înseamnă a ne abate de la problemă. În mod foarte schematic, analiza pornește de la piață și consumator, definind condițiile produsului competitiv. Ea deduce politica vînzărilor și a produsului, tacticile, strategiile și mijloacele de realizare. „Am ținut să subliniez — conchide Aubert — legătura dintre marketing și gestiune deoarece, în Franța și în alte părți chiar, marketing-ul se identifică adesea cu publicitatea, cu studiile de piață, formarea reprezentanților sau promovarea vînzărilor, ceea ce este greșit, și uneori dăunător".

SEZONUL... CĂMILELOR

DECEMBRIE ȘI IANUARIE sînt luni „de vîrf" în comerțul de carne de cămilă — aliment de bază pentru multe milioane de locuitori din Africa și Asia, în special din Orientul Apropiat. În aceste luni numai în R.A.U. se consumă — în afară de producția proprie — peste 50 000 de cămile, importate din Sudan. Aceasta înseamnă că marele deșert care desparte cele două țări este străbătut, în timpul sezonului principal de import-export, de cel puțin 500 de caravane de cămile. Sudanul a devenit, în ultimii ani, principala țară exportatoare de cămile din Orientul Apropiat, datorită extinderii pe care a dat-o crescătoriilor sale. Există în prezent în această țară cel puțin 10 000 de crescători de cămile și peste 500 de ghizi pentru caravanele formate. Traversarea deșertului durează patru-cinci săptămîni și cea mai mică greșeală a ghidului poate duce la catastrofă — rătăcirea în pustiul ucigător.

JAPONEZII... ÎN ALASKA

DEZVOLTAREA economiei Japoniei și creșterea nevoilor de materii prime și semifabricate (în condițiile existenței unor resurse naturale proprii limitate), mărește dependența industriei japoneze de importul de materii prime. În acest context, un interes deosebit acordă cercurile industriale și comerciale din Japonia în special bogățiilor naturale din Alaska.

În perioada 1954—1967, suma totală a investițiilor japoneze în Alaska a atins 250 milioane dolari, iar în următorii ani aceste investiții se preconizează a se dubla.

Atenția cercurilor industriale și comerciale din Japonia a fost îndreptată, în primul rînd, asupra resurselor forestiere din Alaska. Se știe că în această regiune pădurile acoperă un teritoriu de 490 000 kmp, cu un fond productiv de 1,5 miliarde mc de masă lemnoasă. În 1966 Japonia a importat din Alaska 642 000 mc lemn brut și cherestea.

NAPOLEON PE BANCA ACUZAȚILOR

Sînt în joc pe cît se pare 10 miliarde mărci vest-germane (2,5 miliarde dolari). Suma aceasta este revendicată de către Peter Tirier, un misit de case din Essen (R.F.G.) din partea statului francez. Adevăratul vinovat este însă... Napoleon. Lui i se impută faptul că, în campania sa victorioasă prin Italia, în anul 1797, ar fi transportat averea familiei Tirier de la Veneția la Paris, unde se mai află și astăzi, înregistrată sub numărul 42 080 700 la Banca Franței. Faptul, dovedit de altfel și printr-o poliță aflată în tezaurul băncii, a avut loc din pricina certurilor pentru moștenire iscate între membrii familiei Tirier. Moștenitorii se mai sprijină în cererea lor și pe testamentul strămoșului lor, depozitat — după cum afirmă ei — în biblioteca de stat din Paris. Peter Tirier susține în plus că, în anul 1938, primul ministru francez de atunci, Daladier, ar fi promis familiei Tirier o despăgubire. Izbucnirea celui de al doilea război mondial a împiedicat însă realizarea. P. Tirier nu vrea să abandoneze însă partida. El a mai descoperit încă vreo 50 de rude, împrăștiate prin diferite țări europene și chiar în America, dispuse să-l susțină cu ajutorul a cinci avocați în lupta pentru recucerirea miliardelor.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALA

EVOLUȚII ALE ÎNCASĂRILOR DIN EXPORTUL DE PRODUSE AGRICOLE

PROBLEMA ÎNCASĂRILOR realizate de țările în curs de dezvoltare din export, în cadrul căruia produsele agricole au o preponderență netă, constituie de mai multi ani obiect al dezbaterilor în diferite organizații internaționale. În documentele F.A.O., ale U.N.C.T.A.D. s-a arătat în repetate rînduri că eforturile depuse de țările în curs de dezvoltare pentru îmbunătățirea balanței comerciale sînt în mare măsură handicapate fie de recolte slabe în anii cu condiții climaterice defavorabile, fie de scăderea prețurilor pe piata mondială în anii în care oferta crește. Se menționează, de asemenea, politica de subvenționare a exporturilor unor produse, mai ales alimentare, politică practicată de majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, precum și concurența crescîndă pe care produsele sintetice (masele plastice și cauciucul sintetic) o fac fibrelor textile de origine animală sau vegetală și cauciucului natural.

Datele din tabel oglindesc evoluția încasărilor realizate de țările în curs de dezvoltare de pe urma exporturilor de produse agricole în perioada 1962—1966, precum și în 1967. Cu anumite excepții sau oscilații, pentru țările în curs de dezvoltare se poate observa însă o scădere a încasărilor din exportul produselor agricole.

Produsul	Variația medie anuală în perioada 1962—1966 (în %)		Modificări în 1967 față de anul precedent (în %)	
	Țări în curs de dezvoltare	Țări dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare	Țări dezvoltate
Produse alimentare în concurență				
— Grîu și făină de grîu	— 2	+ 7	— 38	— 9
— Cereale secundare	+ 15	+ 14	— 1	— 2
— Orez	+ 3	— 2	— 7	+ 44
— Grăsimi	— 2	—	— 14	— 1
— Carne de bovine [1])	+ 14	+ 11	+ 1	+ 7
Produse tropicale				
— Cafea	+ 6	—	— 8	—
— Cacao și produse derivate	— 1	—	+ 23	—
— Ceai [2])	— 2	— 16	+ 9	+ 5
— Zahăr [2])	—	— 7	+ 3	+ 6
Produse nealimentare				
— Bumbac	+ 2	— 5	+ 10	— 3
— Lînă	+ 4	+ 2	— 27	— 10
— Iută [1])	+ 9	—	— 20	—
— Fibre dure	— 10	—	— 23	—
— Cauciuc	— 2	—	— 13	—

[1]) Exclusiv U.R.S.S. și R.P. Chineză;
[2]) Exclusiv țările socialiste.
Sursa: Raport de la F.A.O. sur les produits, Roma, 1968

68/1 V80

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

Nr. 52 • NUMĂR SPECIAL • 32 PAGINI • 2 LEI

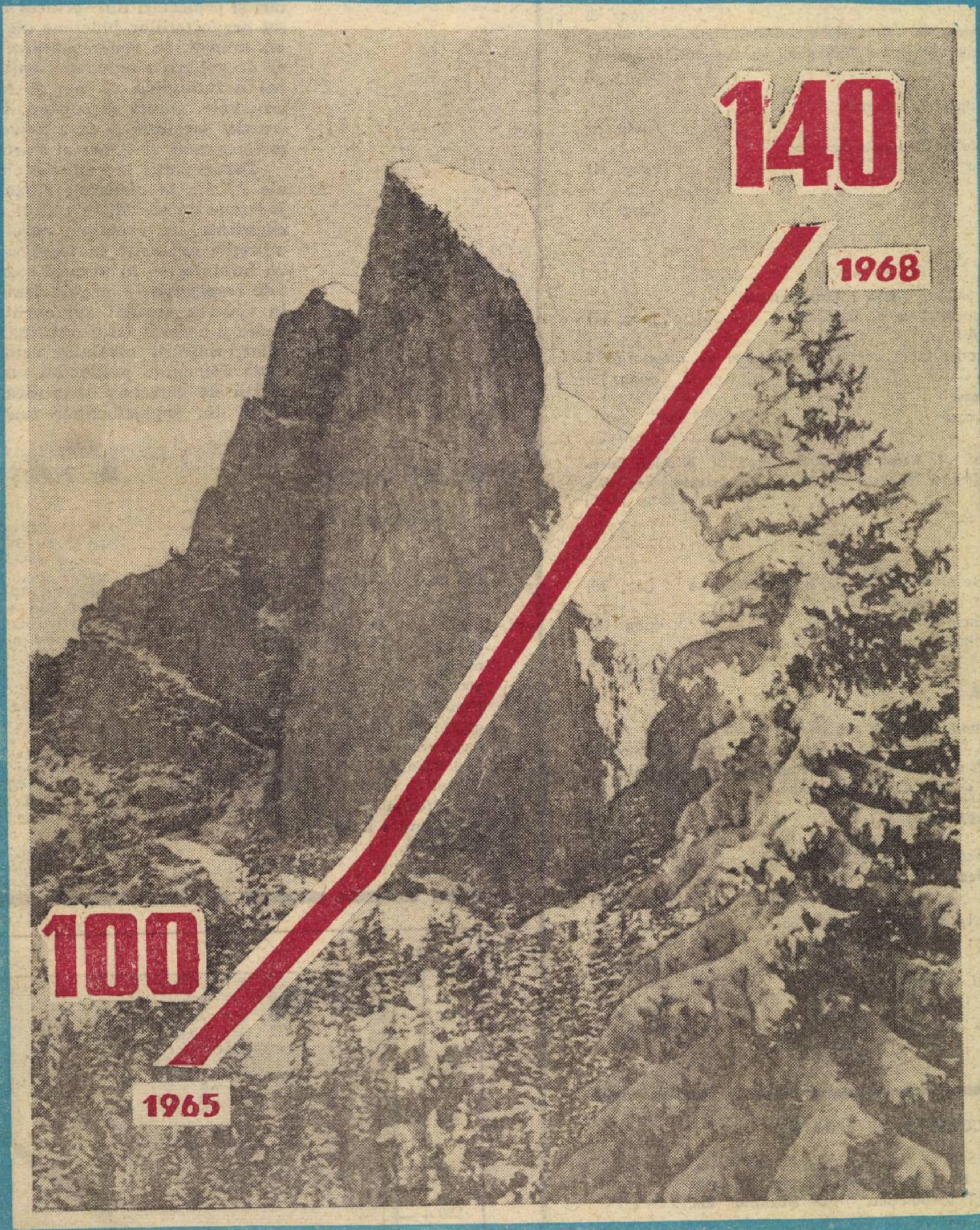

la mulți ani 1969!

viața economică

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

Redacția și administrația : str. Nicolae Iorga nr. 36 — București, Tel. 11.78.76

SUMAR

Nr. 52 (278) din 28 decembrie 1968

■ ECONOMIE NATIONALA

Treaptă cu treaptă, metodic, neîntrerupt
de **Gheorghe Dolgu** (pag. 3)

Întrecerea — Răspund la chemare (pag. 4)
Obiecte industriale intrate în funcțiune în 1968 ;
Brevete de invenții românești ; produse noi (pag. 5—6)
Ridicarea nivelului de trai, țelul suprem al politicii partidului
de dr. **I. Păcuraru** (pag. 7)
Prețul unei cărți
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 8)
Știința, acest munte al cunoașterii cu atîtea piscuri necunoscute...
de prof. univ. **Florin Ciorăscu,** membru corespondent al Academiei (pag. 8)
Dezbateri internaționale utile : Colocviul economiștilor români și francezi
de prof. **Mihail Levente,** directorul Institutului de cercetări economice al Academiei (pag. 9)

Din carnetul unui inspector de bancă
de **Paul Ghițun** (pag. 10)
Un „perpetuum mobile" : Circulația bănească
de dr. **Costin Kirițescu** (pag. 11)
Jupiter la Deva
de **George Orațiu** (pag. 17)

★

■ ÎNTREPRINDEREA

Un centru motor al Statului Major : **Organizarea**
de **Cornel Hidoș,** vicepreședinte al C.S.O.S. (pag. 12)
Ați frecventat CEPECA !
Ce transformări a produs în concepția și activitatea dv. directorială ? (pag. 13)
Întreprinderea și viitorul
Perspective ale conducerii
de **I. Olteanu**
OPINII, de acad. prof. dr. **Aurel Avramescu,** prof. dr. **Nicolae Racoveanu,** prof. univ. **Edmond Nicolau,** dr. **M. C. Demetrescu,** ing. **Gh. Boldur** (pag. 14-15)

■ TEORII ■ IDEI

Șantier științific
Prof. **M. A. Lupu,** rectorul Academiei de Studii Economice (pag. 18)
Keynesismul rejudecat de adepții săi
de conf. univ. dr. **Ivanciu-Nicolae Văleanu** (pag. 18)
„Participarea" și finalitățile întreprinderii capitaliste
de **S. Dănescu** (pag. 19)

■ ISTORIE ECONOMICA

50 de ani de învățămînt economic superior în România
Pe pelicula memoriei. Semnează : prof. dr. docent **Ștefan Dumitrescu,** dr. **Ion Veverca,** prof. dr. docent **V. V. Protopopescu,** prof. dr. docent **I. Ivănescu,** prof. dr. docent **C. G. Demetrescu** pag. (20—21)

■ ECONOMIE MONDIALA

Conjunctura economiei capitaliste în 1968 : „Salturi și poticneli" (pag. 25)
Față în față cu subdezvoltarea
de **Costin Murgescu** (pag. 26-27)
Din țările socialiste : La confluența anilor '68—'69 (pag. 28-29)
O scoică cu tentacule : Royal Dutch Shell
de **Viorica Baba** (pag. 30)
Pe lista șomerilor sau a salariaților ?
de **Art Buchwald** (pag. 31)
Mondorama, Statistică internațională (pag. 32)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Gh. Dolgu (redactor șef), **P. Alexiu, N. Armencoiu, Gh. Badrus, M. Bulgaru, Gh. Cretoiu** (redactor șef adjunct), **T. Cristureanu, D. Dumitriu, Em. Florescu, C. Ionescu, C. Murgescu,** membru corespondent al Academiei, **P. Năvodaru, R. Negru, I. Olteanu** (redactor șef adjunct), **V. Petrescu** (secretar general de redacție), **I. Rachmuth,** membru corespondent al Academiei, **V. Rausser, N. Simionescu** (redactor șef adjunct), **C. Topor, S. Taigăr, I. Văcărel, I. Zaharia**

Tiparul : Intreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu nr. 23—25.

40 470

CU ENTUZIASM ÎN ÎNTÎMPINAREA CELEI DE-A XXV-a ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII PATRIEI, A CELUI DE-AL X-LEA CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

ÎN întreaga țară au fost primite cu deosebit entuziasm și spirit de răspundere chemările la întrecere pe care conferințele organizațiilor de partid ale Municipiului București și județului Timiș, Institutele de cercetări și proiectări din sectorul 7 al capitalei, le-au adresat organizațiilor județene ale P.C.R., tuturor oamenilor muncii, în vederea realizării și depășirii planului de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1969, pentru a întîmpina cu noi și remarcabile înfăptuiri în economie, știință și cultură, în toate domeniile construcției socialiste ,a 25-a aniversare a eliberării patriei și Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român.

Participanții la conferințele organizațiilor județene ale P.C.R., la plenarele extraordinare ale comitetelor județene de partid, în cadrul cărora au fost dezbătute chemările, au examinat aprofundat resursele și posibilitățile existente în toate sectoarele de activitate și au formulat — în numele oamenilor muncii din județele respective — angajamente însuflețitoare, realiste, în vederea sporirii suplimentare a producției industriale și agricole, realizării înainte de termen a investițiilor, ridicării nivelului calitativ și al eficienței în toate domeniile producției materiale, dezvoltării activității de cercetare științifică. Prezentăm, sintetic, o parte din angajamentele luate :

● MUNICIPIUL BUCUREȘTI

● Depășirea volumului producției industriale planificate, pe seama creșterii productivității muncii, cu aproape 500 milioane lei ● Livrarea suplimentară de produse la fondul pieței în valoare de 200 milioane lei ● Depășirea cu cel puțin 125 milioane lei a planului de livrări la export ● Scurtarea cu 1—3 luni a duratei planificate de asimilare la 200 mașini și utilaje ● Proiectarea și executarea cu forțe proprii a cel puțin 1 000 de mașini și instalații, diminuîndu-se în acest fel efortul de investiții și importurile ● Economisirea a cel puțin 4 000 tone metal ● Obținerea a 300 milioane lei beneficii peste plan.

● TIMIȘ

● Depășirea producției industriale prevăzute cu 100 milioane lei ● Se vor produce peste plan : 20 macarale, 50 000 corpuri de iluminat fluorescente, 100 tone detergenți, 10 000 perechi de încălțăminte, 260 000 mp țesături de bumbac, 200 000 bucăți tricotaje pentru copii ● Sporirea producțiiei medii la hectar față de prevederi cu 5% la grîu și 6% la porumb, în cooperativele agricole și respectiv cu 7% și 8% în întreprinderile agricole de stat ● Realizarea peste plan a 7 500 tone legume ● Depășirea producției medii la hectar cu 6% la struguri și 8% la fructe ● Creșterea efectivelor de animale în cooperativele agricole, față de 1968, cu : 6,2% la bovine, 6,3% la porcine și cu 13,3% la păsări ● Cooperativele agricole de producție vor vinde statului produse vegetale și animale cu 23 milioane lei peste sarcinile de plan.

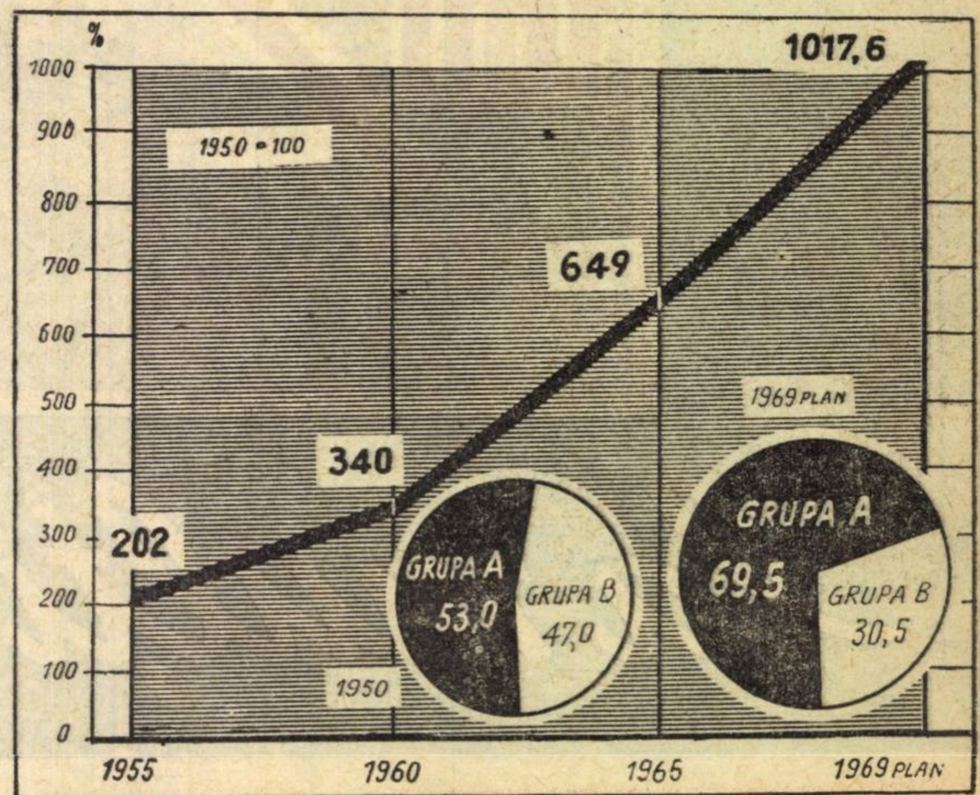

Dinamica producției industriale

TRĂIASCĂ SCUMPA NOASTRĂ PATRIE, REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA!

TREAPTĂ CU TREAPTĂ, METODIC, NEÎNTRERUPT

NE AFLĂM DECI, la sfîrșitul celui de-al treilea an al cincinalului. Al unui plan cincinal, urmărit de această dată cu consecvență și stăruință în toate componentele lui. După trei ani de muncă încordată, pentru a atinge cotele dinainte fixate, de eforturi pentru a birui mari dificultăți prevăzute și neprevăzute.

Sarcinile au fost, cum obișnuim să spunem, mobilizatoare. Adică mari, complexe, dificile. Implicînd concentrarea tuturor resurselor și energiilor. Lupta necruțătoare împotriva șabloanelor, inerției, mărginirii și a unor dogme, de care, slavă domnului, acum ne mirăm, cum de au putut să apară și mai ales cum de au putut să persiste. Dar am biruit, adică am ajuns unde ne-am propus să ajungem. Și chiar, în multe privințe, mai departe.

Statistica spune că producția industrială este cu 40% mai mare decît în urmă cu trei ani, că ritmul mediu anual de creștere industrială — de 12,3% — depășește pe cel de 10,7% prevăzut în planul cincinal. Că producem de 14 ori mai mult decît în 1938 sau altfel spus că ne trebuie doar 27 de zile ca să realizăm o producție industrială egală ca valoare cu cea produsă în acel an antebelic de vîrf. Chiar dacă am admite că modalități de calcul diferite ar putea da rezultate întrucîtva diferite, rămîne realitatea imposibil de interpretat în mai multe feluri că într-o singură zi industria revarsă în circuitul economic peste 76 000 kWh. energie electrică, peste 13 000 tone oțel, aproape 9 500 tone laminate, peste 55 000 tone de cărbune, mii de tone de produse sodice, de îngrășăminte, 70 de tractoare, aproape 1 700 000 mp de țesături, 200 000 perechi de încălțăminte.

Aceasta e industrializarea redusă la rezultatele ei. Un proces care prin această reducere dobîndește un deosebit relief, dar care, în schimb, își estompează conținutul uman. Căci ce pot spune cifrele despre bătăliile pentru așa-numitele rezerve interne, despre eforturile, uneori dramatice pentru a menține în permanent echilibru faimoasele balanțe de rezerve și nevoi, despre strădaniile celor chemați să egaleze cele mai bune performanțe din străinătate, despre ce înseamnă a trece la crearea unor produse din ce în ce mai complicate într-o țară în care pînă nu de mult majoritatea covîrșitoare a populației se afla cufundată într-o patriarhală stagnare și privea tehnica și știința ca pe niște inaccesibile produse exotice!

Anul acesta natura a fost ciudată și vitregă. Altădată capriciile ei ar fi avut rezultate catastrofale. Acum însă am fost mai înarmați ca oricînd pentru lupta cu ea. Și dacă am avut desigur mari greutăți și pierderi, am reușit să ieșim mai mult decît onorabil din această încercare. Iar creșterea medie pe anii 1966—1968 nu este decît cu puțin mai joasă decît limita inferioară planificată pentru creșterea medie a producției agricole pe întreaga perioadă 1966—1970.

In orice sector am încerca să vedem cum am ieșit la socoteală, ajungem la aceeași concluzie: ne aflăm la sfîrșitul unei perioade cu rezultate bogate și încărcate de semnificații multiple.

Cei pe care cu un termen modest i-am putea numi „planificatorii" destinelor noastre merită din plin recunoștința poporului. Pentru gîndirea lor realistă, pentru curajul lor, pentru perseverența și ingeniozitatea cu care au găsit soluții la oceanul de probleme — mari sau mai mărunte — care s-au ridicat, inevitabil, pe parcurs. Este un motiv în plus pentru ca, acum în preajma împlinirii unui sfert de veac de la începutul revoluției populare, poporul nostru să se felicite pentru alegerea pe care a făcut-o atunci cînd și-a acordat întreaga încredere Partidului Comunist Român.

Realizările acestor trei ani sînt realizările noastre, ale tuturor, — muncitori, țărani, intelectuali, tineri și vîrstnici, femei și bărbați, români, maghiari, germani sau alte naționalități. Ne sînt cu atît mai scumpe cu cît închid în ele truda și frămîntările noastre, renunțările și, uneori, privațiunile la care am înțeles să consimțim. Și cu atît mai prețioase cu cît sînt expresia cea mai obiectivizată, cea mai pregnantă a unității, noastre în numele țelurilor propășirii României, în numele socialismului, al încrederii în partid și în conducerea lui.

Nu am atins și nu pretindem că am atins perfecțiunea, că totul merge acum neted și lin. Mai avem, vorba aceea, tovarăși, și lipsuri, neajunsuri și goluri și, pentru că sîntem oameni, nu am încetat să greșim. Dar niciodată nu am fost atît de conștienți de limitele noastre, atît de alergici la neajunsuri, atît de necruțători față de indolență, nepricepere, prostie sau rea-credință, și în același timp atît de hotărîți să punem ordine pretutindeni. Ne-am distanțat cu ironie de critica pentru critică și autocritica pentru autocritică, de constatările generale și sterile, de indignările retorice și vorbirea frumoasă. Și poate că unul din semnele maturității societății noastre este predilecția pentru concretul prozaic, priceperea de a nu scăpa din ochi pădurea din cauza copacilor, dar nici copacii din cauza pădurii. Esențialul este nu că avem lipsuri, ci că știm ce vrem și știm să acționăm. Și acționăm.

Acum pornim mai departe. Știm că urcușul spre cotele anului 1969 este greu. Dar nici pînă acum nu a fost ușor. De altfel nimeni nu ne-a legănat vreodată cu iluzia că edificarea socialismului ar fi o treabă ușoară. Știm însă de asemenea că ceea ce avem de făcut este pe măsura puterii, priceperii și posibilităților noastre.

Vechiul an încă nu s-a încheiat, dar poporul este cu mînecile deja suflecate, de muncă. Chemările la întreceri și răspunsurile la ele hașurează țara cu valurile unui entuziasm stăpînit și lucid, cu efluviile dragostei pentru Partidul Comunist Român.

In cursul lucrărilor unei conferințe județene de partid am asistat la elaborarea răspunsului la chemări. I-am văzut pe exponenții de frunte ai făuritorilor belșugului țării, chibzuind cu gravitate, cîntărind cu grijă fiecare amănunt, fiecare element ce s-ar putea transforma într-un angajament dublat de certitudinea realizării.

Da, e sigur, că planul pe '69 și angajamentele luate vor căpăta viață. E sigur pentru că, de unde ne aflăm oamenii pot privi și lungul drum pe care l-am parcurs și știu și unde vor ajunge. Ei văd țara așa cum va arăta la sfîrșitul cincinalului. Și o văd așa cum va arăta în deceniul următor cînd ceea ce astăzi sînt doar Directive pentru elaborarea unui proiect, vor deveni plan și apoi, prin munca lor — o realitate. O realitate care înseamnă socialism nu numai pentru generațiile viitoare, ci și pentru generațiile de astăzi.

Și pe care o făurim treaptă cu treaptă, metodic, neîntrerupt.

Gheorghe DOLGU

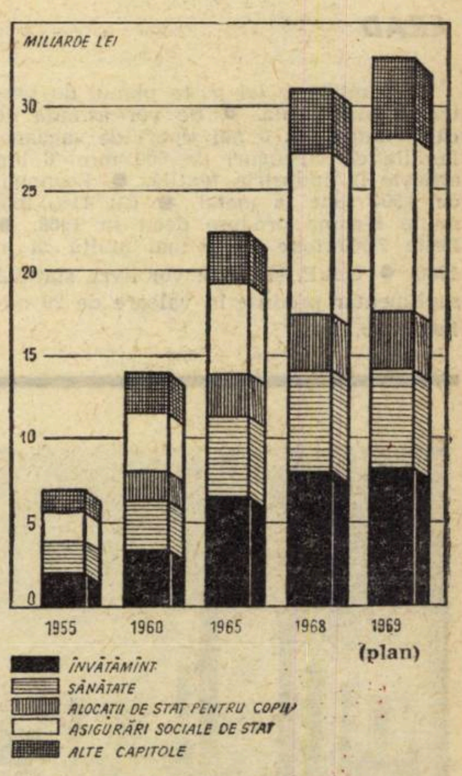

Acțiuni social-culturale

Coperta noastră:
Față de 1965 producția globală a industriei a fost în 1968 de 1,4 ori mai mare.

INTRECEREA – RĂSPUND LA CHEMARE

HUNEDOARA

● Se vor livra suplimentar : 33 000 tone cărbune brut, 10 000 tone fier minereu marfă, 100 tone cupru în concentrate, 25 tone zinc în concentrate, 12 000 tone fontă, 15 000 tone oțel, 12 000 tone laminate, 1 000 tone cocs metalurgic, 150 milioane kWh energie electrică. ● Economii la consumurile specifice de 1 000 tone materiale refractare, 1 000 tone metal și beneficii peste plan de 40 milioane lei. ● În primul trimestru — 22% din prevederile planului anual de investiții. ● În cooperativele agricole, efectivele de animale vor crește, în 1969, față de anul acesta, cu 10% la bovine și cu 15% la ovine.

ARAD

● 75 milioare lei peste planul de producție industrială. ● Se vor asimila de către industrie : 6 noi tipuri de vagoane, familia de strunguri de 500 mm, 6 noi articole în industria textilă. ● Economii de 1 500 tone la metal. ● Cu 41% mai multe legume produse decît în 1968. ● Peste 2 500 tone carne mai multă ca în 1968. ● C.A.P. și I.A.S. vor livra statului suplimentar produse în valoare de 29 milioane lei.

BACĂU

● Un spor de 100 milioane lei la producția industrială. ● Livrări suplimentare la export de 20 milioane lei. ● Economii de 400 tone de metal și 2 000 mc material lemnos. ● Prin metoda drumului critic termenul de execuție a 1 460 apartamente se reduce cu 3 luni. ● Prin muncă patriotică, lucrări utilitar-gospodărești în valoare de 100 milioane lei. ● 12 000 ha teren agricol smulse efectelor eroziunii. ● În I.A.S. : toate fermele și produsele rentabilizate ; beneficiul sporește cu cel puțin 10%. ● 2 800 tone legume în plus față de plan.

PRAHOVA

● Peste prevederile planului o producție industrială de 250 milioane lei. ● Livrările peste plan la export ating 100 milioane. ● Reducerea consumurilor tehnologice în rafinării cu 2—3% — 10 000 tone produse petroliere. ● 2 580 de apartamente se vor construi mai repede cu 1—2 luni. ● La sfîrșitul anului 1969, efectivul de animale va atinge nivelul lui '70. ● Față de plan, producția totală va fi cu 3 000 tone mai mare la struguri și cu 3 000—3 500 tone la legume. ● C.A.P. vor livra suplimentar produse în valoare de 5 milioane lei

CONSTANȚA

● La producția industrială un spor de 50 milioane lei. ● Creșterea peste plan cu 1% a productivității muncii ● Pentru fondul pieței livrări de mărfuri peste prevederi de 15 milioane lei. ● 30 milioane lei beneficii suplimentare. ● Cu 1—3 luni mai devreme decît s-a planificat vor intra în funcțiune 6 obiective de investiții. ● O producție de 2 700 kg de grîu la ha în cooperativele agricole și 3 100 kg la hectar în I.A.S., de 3 500 kg porumb la hectar în cooperativele agricole și 3 700 kg la hectar în I.A.S. ● C.A.P. vor livra peste prevederi 100 tone carne de pasăre și 1 milion ouă.

BIHOR

● 75 milioane lei peste planul producției industriale. ● Planul de livrări la export depășit cu 25 milioane lei. ● Întreprinderile constructoare de mașini și de metalurgie prelucrătoare vor asimila 120 noi produse. ● 700 tone economii la metal. ● 20 000 ha indiguite și despotmolite. ● 5 400 tone legume peste plan. ● În cooperativele agricole efectivele de animale vor crește, față de 1968, cu 5,6% la bovine, 18,3% porcine și 98,5% la păsări. ● În I.A.S. beneficiile, față de 1968, vor spori cu 40 milioane lei.

BRĂILA

● Depășirea producției globale industriale planificate cu 62 milioane lei. ● Economii la metal de 500 tone. ● Livrări suplimentare de mărfuri la fondul pieței în valoare de 10 milioane lei ● 7 milioane lei beneficii peste plan. ● În cooperativele agricole producția va crește, peste plan, cu 8% la grîu, 5% la porumb și 7,5% la sfeclă de zahăr. ● 10 500 tone grîu, 1 000 tone porumb, 4 000 tone sfeclă de zahăr, 2 240 tone struguri și 4 000 tone legume, livrate peste plan. ● În I.A.S. efectivele de porcine vor crește cu 30%, iar cele de păsări se vor dubla.

BUZĂU

● Depășirea volumului producției industriale cu 22 milioane lei. ● 8 milioane lei beneficii peste plan. ● Economii de 550 tone metal. ● 5 200 tone legume peste plan. ● O producție medie la sfecla de zahăr de 27 000 kg la hectar. ● Efectivele de animale ale cooperativelor agricole vor crește față de 1968 cu 5% la bovine, 14% la porcine și 18% la păsări. ● CAP vor livra suplimentar produse în valoare de 13 milioane lei.

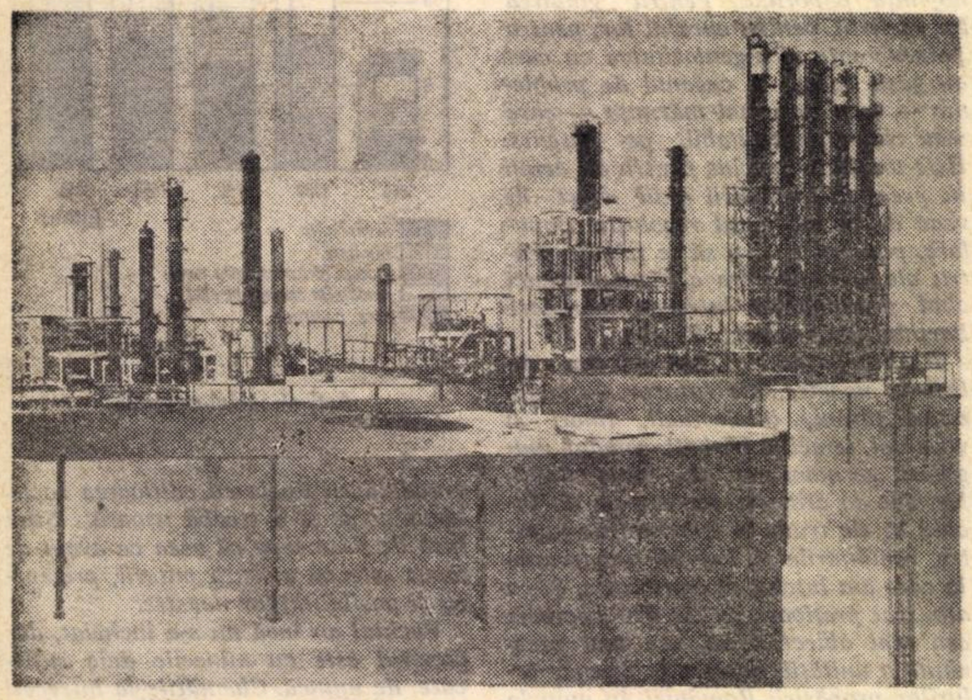

Peisajul zonei industriale a Piteștiului este pregnant dominat de siluetele argintii ale coloanelor rafinăriei, care va avea o capacitate anuală de prelucrare a țițeiului de 3 milioane tone. În principalele secții de perfecționare, hidrofinare, de reformare catalitică și aromatizare au fost montate ultimele utilaje. Vedere de ansamblu a construcției rafinăriei

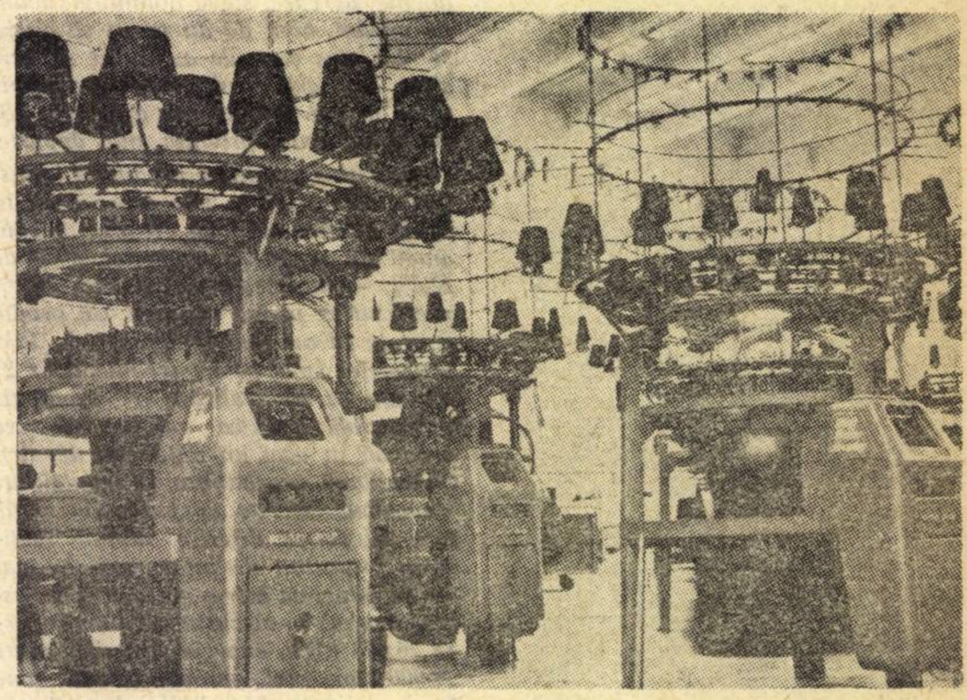

Multiplelor obiective ale industriei ușoare intrate în funcțiune în acest an, li s-a adăugat o nouă și importantă unitate : Fabrica de tricotaje tip lînă din București. **Dotată cu mașini și utilaje din cele mai moderne, fabrica are o capacitate anuală de producție de peste 6 milioane bucăți tricotaje de lînă.**

SIBIU

● Cu 100 milioane lei se va depăși planul producției industriale. ● La fondul pieței și la export — mărfuri în valoare de 120 milioane lei. ● 1 500 tone metal economisit și 40 milioane lei beneficii suplimentare. ● 5 obiective de investiții puse în funcțiune cu 2 luni mai devreme. ● Față de sarcinile prevăzute, producția de fructe va fi mai mare cu 8%, iar cea de struguri — cu 10%. ● În cooperativele agricole, efectivele vor crește cu 5% la bovine, cu 7% la porcine și cu 10% la păsări față de 1968. ● Ele vor vinde statului produse cu 10 milioane lei peste plan

GALAȚI

● 73.5 milioane lei spor la producția marfă vîndută și încasată. ● Peste plan : 800 000 tone laminate. ● Economii suplimentare de 1 800 tone metal și 40 milioane lei beneficii peste plan. ● Furnalul nr. 2 de 1 700 mc și al treilea convertizor — cu 2 luni mai devreme în funcțiune. ● 6 700 ha irigate în plus. ● Cu 11% mai mult lapte livrat față de anul 1968. ● O producție de struguri de 82 000 tone. ● Se vor livra suplimentar 23 900 tone legume.

CLUJ

● Produse peste plan : 200 tone oțeluri aliate, 150 tone laminate, 200 tone utilaje pentru industria ușoară, 10 000 tone ciment, 4 300 mc cherestea, 120 tone preparate din carne. ● 300 produse și sortimente noi asimilate în plus. ● Beneficii suplimentare de 20 milioane lei. ● Suprafața agricolă va spori cu 300 ha. ● La fondul de stat, se vor livra peste plan : 200 tone grîu, 400 tone legume, 100 tone fructe, 6 000 hl lapte, 700 tone carne, 150 000 ouă.

GORJ

● Întreaga depășire — cu 22 milioane lei — a planului producției industriale pe seama creșterii productivității muncii. ● Aplicarea operativă în producție a 12 teme de cercetare științifică. ● Cu 1—3 luni avans vor fi încheiate lucrările la 10 obiective industriale și social-culturale. ● 1 000 ha teren agricol recuperate prin defrișări și 7 500 ha scoase de sub influența excesului de umiditate. ● În I.A.S. cheltuielile vor fi reduse cu 2%. ● În C.A.P. și I.A.S. sporuri de 2% la producția de lapte, de 3% la lînă și de 2% la carne.

BRAȘOV

● Cu 300 milioane lei va fi depășit planul producției globale industriale. ● Peste prevederi : 100 milioane lei mărfuri exportate. ● La 40 de produse se va scurta perioada de asimilare cu 1—3 luni. ● Prin autoutilare vor fi realizate 320 mașini și utilaje. ● 1 800 tone metal economisit. ● Beneficii suplimentare de 80 milioane lei. ● Cooperativele agricole vor livra suplimentar: 3 000 tone legume, 3 000 tone cartofi, 4 500 tone sfeclă de zahăr, 10 000 hl lapte, 300 tone carne, iar întreprinderile agricole de stat : 3 500 tone cereale, 1 400 tone cartofi, 3 400 hl lapte de vacă, 170 tone carne și 1 milion ouă.

ARGEȘ

● 85 milioane lei valoarea producției industriale suplimentare. ● Beneficii peste plan de 50 milioane lei și 200 tone metal economisit. ● Produse la export livrate în plus de 30 milioane lei. ● Suprafața agricolă irigată va ajunge la 8 500 ha. ● 1 800 tone legume peste plan. ● În C.A.P., efectivele de animale vor crește cu 12% la bovine, 25% la porcine și 8% la ovine. ● Produse agricole livrate suplimentar în valoare de 12 milioane lei.

VASLUI

● 22 milioane lei produse industriale peste plan. ● Se vor realiza suplimentar 12 000 rulmenți, 65 000 buc. confecții, 60 garnituri de mobilă ● Economii de 10 tone metale neferoase, 50 mc material lemnos, 80 tone ciment. ● Depășirea planului de beneficii cu 12 milioane lei. ● Suprafața arabilă a C.A.P. se va mări cu 1 000 ha. ● Cooperativele agricole vor vinde în plus statului produse agricole în valoare de 8 630 000 lei.

NEAMȚ

● Un spor la producția industrială de 60 milioane lei. ● La export, peste plan, livrări de 24 milioane lei. ● Beneficii suplimentare de 20 milioane lei. ● Producții peste plan în IAS — la grîu și porumb cu 7% ; în CAP — la grîu cu 6% și la porumb cu 4%. ● În plus față de prevederi, CAP vor livra statului produse în valoare de 13 milioane lei.

HARGHITA

● Depășirea volumului producției industriale planificate cu 20 milioane lei. ● Economii, peste plan, de 500 mc material lemnos și 40 tone metal. ● Beneficii

INTRECEREA

suplimentare de 2 milioane lei. ● Producția de cartofi va spori cu 14% față de plan. ● Efectivele de animale, in cooperativele agricole, vor crește, față de 1968, cu 9% la bovine, 3% la porcine și 16% la ovine. ● 41 milioane lei — valoarea lucrărilor efectuate prin actiuni patriotice.

SATU MARE

● Producție industrială de 40 milioane lei peste plan. ● Economii de 400 tone metal și 500 mc material lemnos. ● Sporirea capacității de producție cu 32 milioane lei ● 1 500 tone legume și 200 tone căpșuni peste plan. ● Lucrări de hidroameliorații pe 31 000 ha. ● C.A.P. vor vinde statului peste plan, produse în valoare de 4,5 milioane lei, iar I.A.S. vor depăși planul de livrări cu 3% la lapte, 5% la carne, 6% la lînă.

IAȘI

● În industrie, depășirea planului producției globale cu 65 milioane lei. ● Se vor da peste prevederi : 300 tone țevi și profile, 400 m.u.i. penicilină, 100 tone mase plastice, 200 000 mp țesături diverse, 500 tone ulei comestibil. ● Economii, la lei beneficii peste plan. ● Legume peste prevederi în cantitate de 24 000 tone. ● Cooperativele agricole vor vinde statului, peste sarcinile de plan, produse în valoare de 33 milioane lei. ● Depășirea planului de livrări în I.A.S. cu 29 milioane lei.

SUCEAVA

● Peste plan : 40 milioane lei spor la producția industrială și 16 000 tone barită, 6 500 tone de minereu cuprifer, 3 500 tone minereu de mangan. ● Economii la prețul de cost în valoare de 10 milioane lei și beneficii suplimentare de 11 milioane lei. ● Producțiile medii la hectare, față de plan, vor spori cu 6% la cartofi și legume. ● În C.A.P., efectivele de taurine se vor mări cu 10% iar de ovine cu 9%.

BOTOȘANI

● 22,5 milioane lei spor la producția industrială. ● Livrări la export mai mari cu 15% față de plan. ● 10 000 ha se vor amenaja antierozional. ● Vor crește efectivele de bovine cu 7,5%, cu 24,5% la bovine, 50 tone carne de pasăre și 200 tone carne de porcine se vor produce peste plan. ● În I.A.S. valoarea producției globale va crește cu 113 milioane lei, în C.A.P. — cu 50 milioane lei. ● Beneficii peste plan de 12 milioane lei.

ALBA

● Producția globală industrială depășită cu 50 milioane lei. ● 100 tone oțel electric, 100 tone acid sulfuric, 150 tone sulfat fieros, 400 tone economii de metal. ● Beneficii peste plan de 20 milioane lei. ● Producția agricolă va spori, față de plan, cu 1 500 tone la griu, 3 000 tone la porumb și 1 000 tone la struguri. ● Vînzări pe bază de contracte : 8 850 tone carne, 52 000 hl lapte de vacă, 1 500 hl lapte de oaie, 350 tone lînă.

MUREȘ

● Peste plan, o producție industrială de 100 milioane lei — adică, între altele, 1 000 tone carbid, 1 200 tone îngrășăminte azotoase, 2 000 tone amoniac, 100 000 mp geam tras. ● Produse livrate suplimentar la fondul pieței în valoare de 10 milioane lei. ● În I.A.S. depășirea beneficiilor planificate cu 3%, iar în I.M.A., veniturile peste plan, mai mari cu 1.5%. ● În C.A.P. efectiveie de animale vor crește cu 7,8% la bovine, 20% la porcine si 10,5% la ovine.

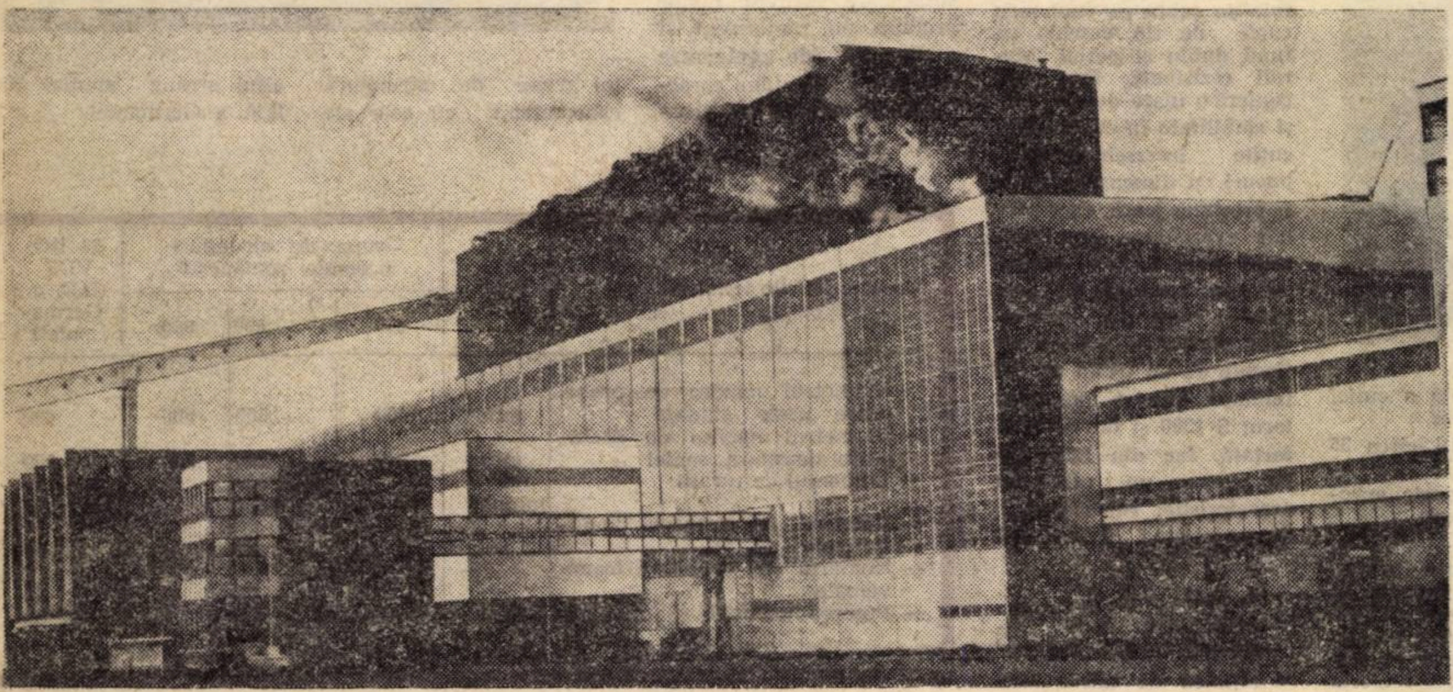

Oțelăria Combinatului siderurgic-Galați. **După ce primul furnal de 1700 mc — cel mai mare cuptor înalt de acest gen din țară — a început să producă fontă, la 18 iunie 1968, adică numai după două luni, a fost elaborată și șarja numărul 1 la primul convertizor de oțel prin insuflare cu oxigen. În prima etapă, oțelăria va funcționa cu două convertizoare, fiecare producînd o șarjă de 150 tone în numai 51 de minute. La construcția și dotarea oțelăriei au fost folosite 14 000 tone de utilaje tehnologice și 24 000 tone construcții metalice**

metal — 1 000 tone, la ciment — 500 tone, la lemn — 250 mc. ● Planul la export se va depăși cu 15 milioane lei. ● Economii suplimentare de 25 milioane iei și beneficii peste plan de 30 milioane iei. ● În circuitul agricol alte 500 ha teren, iar producția agricolă va spori cu : 3 300 tone grîu, 1 000 tone floarea-soarelui, 870 tone struguri și 500 tone cartofi. ● Se vor livra suplimentar statului : 5 000 hl lapte si 600 tone carne porcine, cu 10% la ovine și cu 45% la păsări matcă. ● Cooperativele agricole vor vinde statului, peste plan, produse în valoare de 18 milioane lei.

VÎLCEA

● 20 milioane lei spor la producția industrială, 13,5 milioane lei economii suplimentare și 14 milioane lei mărfuri la export peste plan. ● În domeniul investițiilor, 18 obiective vor intra în funcțiune cu 1—3 luni mai devreme. ● Economii la investiții de 18 milioane lei și 17 milioane lei beneficii suplimentare. ● În cooperativele agricole producția planificată va fi depășită cu 5% la grîu și 2% la porumb. ● I.A.S. vor depăși producția cu 8% la fructe și 5% la struguri.

ILFOV

● Depășirea producției industriale cu 40 milioane lei și cu 30 milioane lei planul de livrări la export. ● 15 milioane

MEHEDINȚI

● Depășirea planului producției industriale cu 22 milioane lei și economisirea a 214 tone metal. ● Suplimentar, la fondul pieței și la export — mărfuri în valoare de 4.3 milioane lei. ● Pe șantierul Porților de Fier : 500 tone echipamente și utilaje montate peste plan, iar o turbină va intra mai repede în probe de funcționare. ● Cooperativele agricole vor vinde statului produse cu 7 milioane lei peste prevederi, iar I.A.S. vor depăși livrările cu cîte 2% la lapte și carne. ● Peste plan, 2 000 tone legume

IALOMIȚA

● 47 milioane lei producție industrială suplimentară. ● Livrări suplimentare la fondul pieței și la export în valoare de 35 milioane lei. ● 13 milioane lei economii la cheltuielile materiale de producție. ● 10 000 ha irigate peste plan. ● 17 000 hl de lapte, 700 tone carne de

CARAȘ-SEVERIN

● Planul producției industriale va fi depășit cu 75 milioane lei ● Se vor livra peste plan : 1 500 tone cărbune, 1 000 tone oțel, 2 000 tone fontă, 4 800 tone laminate și bare trase, 10,4 MW turbine hidraulice, 14 MW generatori electrici. ● Producția marfă în cooperativele agricole va fi depășită cu 30% la porumb, 4% la lapte de vacă, 5% la carne.

★

● *Importante angajamente menite să scurteze durata cercetărilor, a asimilării în fabricație a produselor noi, pentru reducerea importului, pentru economisirea unor importante valori materiale prin valorificarea resurselor proprii, și-au luat :* Institutul de cercetări metalurgice, Institutul de proiectări metalurgice, Institutul de energetică al Academiei, Institutul pentru proiectare de laminoare, Institutul de cercetări alimentare, Institutul de chimie macromoleculară „Petru Poni" etc.

BREVETE DE INVENȚII 1968

Rodul gîndirii creatoare a specialiștilor noștri s-a concretizat în anul care s-a încheiat în 3 000 de propuneri de invenții din care 850 au fost brevetate. Ele depășesc cu peste 200 numărul celor brevetate în 1967.

Avînd la bază soluții originale, ele acționează pozitiv asupra valorificării superioare a resurselor materiale ale țării, asupra sporirii productivității muncii, îmbunătățirii calității și micșorării cheltuielilor de producție. Multe din ele au fost achiziționate și aplicate în alte țări. Gîndirea tehnică românească își aduce astfel aportul ei la îmbogățirea tezaurului științei și la perfecționarea tehnicii mondiale.

● **INSTALAȚIE DE SUPERFRACȚIONARE** — Ing. Mihai Stănciulescu, împreună cu un colectiv de specialiști de la IPROCHIM, a realizat o instalație de superfracționare în care se separă stirenul de etilbenzen în prezența xilenilor, obținîndu-se un produs de puritate înaltă (stiren de puritate 99,5%). Prin această instalație se înlătură pericolul de polimerizare termică a stirenului.

Aplicînd invenția la Combinatul chimic din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej s-a obținut într-un singur an economii de investiții în valoare de 61 000 000 lei.

● **DISTILATE PETROLIERE MEDII** — Un colectiv, condus de ing. Doru Ion Grigoriu, a pus la punct un procedeu de prelucrare superioară a distilatelor petroliere medii, cu limite de fierbere cuprinse între 200 și 600° C, rezultate din procesele de distilare primară și în vid, cracare catalitică, termică și întîrziată, rupere la viscozitate, piroliză etc. În primul an de aplicare a invenției, Rafinăria din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej a realizat economii de peste 1 000 000 lei.

Procedeul permite prelucrarea totală a unor materii prime cu limite largi de fierbere, obținîndu-se o gamă variată de produse, cum sînt : concentratele aromatice destinate chimizării (materii prime pentru producerea naftalinei, negrului de fum și altele), componenți pentru combustibili cu calități superioare (de uz casnic sau pentru motoare cu ardere internă) și materii prime foarte potrivite pentru cracarea catalitică.

● **Procedeu de obținere a tensiunii de referință și bloc de tensiune de referință pentru redresoare stabilizate cu sarcină.** — Invenția, al cărei autor este ing. A. Gh. Călin Păun, de la Uzina „Electronica"-București, are avantajul că nu necesită o supradimensionare a transformatorului de rețea spre a se realiza o rezistență internă mică a redresorului auxiliar, obținîndu-se și un factor de ondulație foarte mic, fără a necesita o capacitate de filtraj mare sau filtrare suplimentară a tensiunii de referință. De asemenea, se obține o dispersie a tensiunii nominale foarte mică și o stabilizare a tensiunii cu sarcină net superioară.

Uzina „Electronica" din București, care utilizează această invenție în domeniul redresoarelor stabilizate cu sarcină destinată alimentării radioreceptoarelor tranzistorizate, pe lîngă faptul că acoperă necesitățile interne ale țării, are și disponibilități de export.

● **Procedeu și agregat de cofraj spațial.** — Autorii, inginerii Mihai Năvodariu și Inocențiu Filimon, de la Institutul „Proiect"-București, au realizat un procedeu și un agregat de cofraj spațial pentru executarea mecanizată a construcțiilor din beton și beton armat monolit, care pot fi conformate antiseismic. Planșeele sînt concepute sub formă de plăci cu grinzi și pereți longitudinali și transversali, cu bulbi și stîlpi.

Procedeul oferă posibilitatea mecanizării totale a operațiilor de cofrare, armare, turnare și decofrare, elimină total consumul de cherestea și reduce manopera pentru cofraje. Prin aplicarea invenției, numai într-un singur an, s-au obținut economii în valoare de peste 1 200 000 lei.

● **Săparea găurilor de mină.** — După studii îndelungate, inginerul Iulian Moraru a realizat un procedeu de săpare a găurilor de mină pentru exploatarea la zi a bauxitelor. Conform procedeului folosit anterior, efectuarea operației de perforare necesita multă manoperă, productivitatea muncii fiind foarte scăzută. Invenția asigură o productivitate mare la săparea găurilor de mină, fără a necesita utilaje complexe. Totodată, prin pușcarea găurilor de mină prin procedeul respectiv, se asigură un consum redus de exploziv (circa 0,064 kg/t rocă excavată).

Prin aplicarea invenției, Intreprinderea minieră-Dobrești, județul Bihor, realizează economii anuale de circa 2 500 000 lei.

DINTRE SUTE DE CREAȚII...

Realizări '68 ale constructorilor de mașini

ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI, prin conjugarea eforturilor serviciilor de concepție din uzine cu cele ale institutelor de cercetări și proiectări, **au fost asimilate în acest an 433 de produse,** *cu 24% mai multe decît în 1967,* **iar în sectorul electrotehnic — 416.** *Prin realizarea lor, a sporit contribuția industriei românești la dotarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei naționale, s-a lărgit gama produselor competitive pe piața externă.*

Prezentăm performanțele unora dintre acestea.

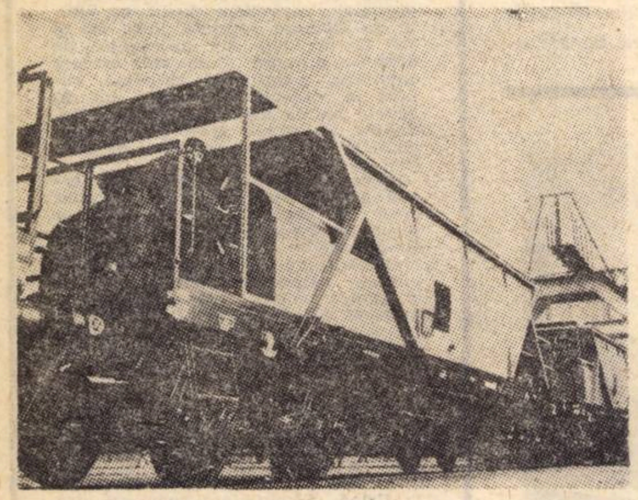

● Confort... pentru balast

PARCUL DE MIJLOACE utilitare de transport pe calea ferată s-a diversificat prin realizarea de către Uzina de vagoane-Arad a unui **nou tip de vagon de marfă autodescărcător,** utilizat la transportul balastului. Noul produs posedă caracteristici tehnice superioare, care îl situează la loc de frunte în rîndul vagoanelor din această categorie:

- ecartamentul 1435 mm
- lungimea șasiului 12800 mm
- lățimea șasiului circa 2850 mm
- înălțimea utilă a cutiei circa 2000 mm
- volumul util circa 35 m^3
- greutatea proprie aproximativ 25 tone

Cutia de construcție metalică, complet sudată, pe 4 osii, avînd o sarcină utilă de circa 55 tone, permite noului vagon să circule cu o viteză de 100 km/oră. Avînd șasiul de construcție sudată pe cele două boghiuri pe osii, frîna automată cu aer comprimat de tip Knorr prevăzută cu schimbător de regim „gol-încărcat", „marfă-persoane", vane de descărcare, care permit basculare atît spre interior, cît și spre exterior, noul vagon permite o bună siguranță în exploatare.

● Paiele se mulțumesc cu mai puțin metal

LA I.M.U.-MEDGIDIA, a fost omologată în cursul anului 1968, **presa de balotat paie și fîn** de mare productivitate — P.P.F.-9.

Comparativ cu tipul P.M.T.-5, existent în fabricația de serie, noul produs prezintă caracteristici tehnico-functionale net superioare (vezi tabelul de jos)

Soluțiile constructive și tehnologice moderne adoptate la realizarea noii prese, permit ca, **la fabricarea unui număr de 2400 bucăți, să se obțină o economie de metal de 480 tone, în comparație cu situația cînd s-ar fi produs un număr egal de prese tip P.M.T.-5.** De asemenea, randamentul noilor prese asimilate, permit reducerea la jumătate a numărului de tractoare necesare pentru purtarea lor.

● De la canale la aerodromuri

NOMENCLATORUL utilajelor destinate lucrărilor de construcții s-a îmbogățit în 1968 cu un nou produs: **screperul tractat de 8—10 m^3.** Asimilat de constructorii de mașini de la Uzina „Progresul"-Brăila, noul utilaj este superior, din punct de vedere constructiv și funcțional, tipurilor existente.

La fabricarea lui s-au adoptat o serie de soluții constructive moderne: **protejarea în spații închise a cablurilor și rolelor de cablu, ceea ce creează o mare accesibilitate pentru întreținere și reparare; role de cablu pe rulmenți; cupă de tip deschis cu fund dublu și pereți laterali rezistenți, fapt ce-i conferă o mare durabilitate și stabilitate în exploatare; cuțite interschimbabile; pneuri cu dimensiuni mari și presiune joasă, care permit exercitarea unei presiuni mici asupra solului pe care lucrează.** De asemenea, **comenzile semi-independente, cu cabluri acționate de un troliu cu doi tamburi, montat pe tractorul S 1300 și descărcarea forțată, fac din noul tip de screper, un utilaj cu caracteristici superioare.**

- capacitatea geometrică a cupei 7,83 m^3
- capacitatea cupei, încărcată cu vîrf 10,00 m^3
- lățimea de tăiere 2710 mm
- adîncimea maximă de tăiere 410 mm

Cu ajutorul screperului tractat se pot executa: săpatul, încărcarea, transportul, descărcarea și nivelarea pămîntului pe șantierele de construcții, de drumuri, hidrotehnice (canale de irigații, baraje, diguri din pămînt etc.), precum și la construcții speciale — platforme industriale, stadioane, aerodromuri și altele.

● O familie aleasă

UZINA „STRUNGUL"-ARAD, specializată în producerea de mașini-unelte, a asimilat în cursul acestui an **grupa de strunguri normale de 450, 500 și 560 mm,** care se vor fabrica în serie începînd din 1969. Este un prim pas făcut în procesul de însușire a unei numeroase familii de mașini-unelte care, în următorii ani, vor acoperi integral gama operațiilor specifice de prelucrare situate între 200 și 800 mm.

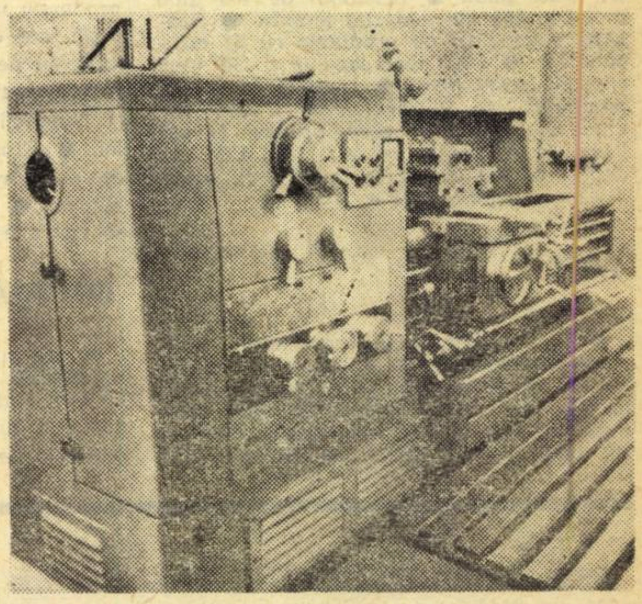

Caracteristicile tehnice superioare conferă noilor produse un randament și o precizie de prelucrare ridicată. Prezentăm caracteristicile tehnice ale acestei grupe de strunguri, concomitent cu cele ale altui strung similar din R.F. a Germaniei.

Caracteristicile tehnice	U/M	Grupa de strunguri normale românești			21 RO VDF (R.F. a Germaniei)
		450	500	560	
— Diametrul maxim de prelucrare peste ghidaje	mm	450	500	560	430
— Diametrul maxim de prelucrare deasupra saniei	mm	240	280	340	260
— Domeniul de turații	rot/minut		20—2000 16—1600		28—1250 40—1800
— Numărul de avansuri longitudinale	—		64		48
— Numărul de avansuri transversale	—		64		48
— Puterea instalată	kw	7,5	7,5	7,5	5,5/7,5

Caracteristicile tehnice și constructive comune permit, în procesul de fabricație, practicarea pe scară largă a tipizării (în cazul grupei amintite elementele tipizate folosite ating valori cuprinse între 20—70%). Aceasta creează condiții pentru realizarea **unei economii substanțiale de timp și de fonduri materiale și bănești la proiectare și execuție.**

● Nepăsător la hulă

CONSTRUCTORII DE NAVE DE LA ȘANTIERUL OLTENIȚA au realizat în acest an, pe lîngă producția curentă, și o **motonavă modernă de 5000 tone.** Destinată transportului mărfurilor pe fluvii, canale navigabile sau lacuri, motonava este echipată cu instalații de punte moderne pentru încărcarea și descărcarea mărfurilor. Ea posedă, de asemenea, o aparatură ultra modernă, care-i permite să navigheze pe hulă, cu limitarea zonei după înălțimea valurilor pînă la 2,5 metri. Întăriturile metalice conferă navei rezistența necesară cerută de navigația în ghețuri. Amenajările interioare ale încăperilor de locuit și de serviciu au un grad ridicat de confort.

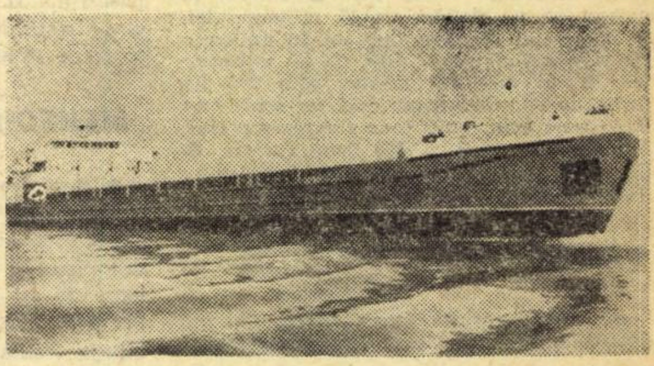

Principalele caracteristici tehnice și constructive:

- lungimea 138,30 m
- lățimea de gabarit 16,80 metri
- puterea motoarelor 2×900 CP
- viteza navei, cu încărcătură și toate rezervele, la pescajul de 3,53 pe apă caldă și adîncă, puterea normală a motoarelor principale — 2×900 CP va fi de circa 20 km/oră
- **încărcătura utilă 5000 tone**
- **deplasamentul cu încărcătură 5000 tone și rezerve pentru 15 zile 6750 tone**
- **autonomie 15 zile**
- **echipaj 16 oameni.**

RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI, ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

DIN TOTDEAUNA printre cele mai fierbinți năzuințe ale celor ce muncesc a fost dorința de a crea o viață mai bună, mai îndestulătoare din punct de vedere material și social-cultural. Intensitatea acestor năzuințe în societățile împărțite în clase antagoniste este cu atît mai puternică cu cît inechitatea repartiției este mai mare, cu cît prăpastia dintre bogăție și sărăcie este mai adîncă. Cu toate cuceririle ce pot fi smulse în societatea capitalistă, echitatea socială nu poate fi realizată în întregime decît în condițiile orînduirii socialiste.

Pornind de la concepția marxist-leninistă care arată că sporirea în ritm rapid a producției materiale, dezvoltarea forțelor de producție constituie factorul hotărîtor al progresului social, al înfloririi economiei naționale și ridicării sistematice a nivelului de trai material și cultural, partidul și statul nostru promovează cu deosebită consecvență politica de industrializare socialistă a țării. **„Continua îmbunătățire a condițiilor de viață materială și spirituală ale poporului,** sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R. în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R., **reprezintă scopul suprem al întregii activități politice și organizatorice pe care a desfășurat-o partidul nostru de la eliberarea țării, sensul major al planurilor de edificare economică și socială pe care le-a elaborat, al programului stabilit de Congresul al IX-lea".**

Reorganizarea din temelii a întregii vieți economice pe fundamentul industrializării și cooperativizării socialiste a agriculturii, a imprimat un puternic avînt tuturor ramurilor economiei naționale, diversificării producției și valorificării la un nivel tot mai înalt a rezervelor materiale și de forță de muncă ale țării, ceea ce se reflectă în sporirea continuă a venitului național. De pildă, industria a produs în acest an de peste 10 ori mai mult decît în 1950. În primii trei ani ai cincinalului (1966—1968), ritmul mediu anual de sporire a producției a fost de 12,3%, unul din cele mai dinamice ritmuri din lume. Producția medie anuală a agriculturii în 1966—1968 a depășit media anilor 1961—1965 cu aproximativ 24%. Succese de seamă s-au obținut și în celelalte ramuri ale producției materiale. Ca urmare, venitul național a fost în acest an de peste 5 ori mai mare decît în 1950, în ultimii trei ani sporind în medie cu 8% pe an.

Sporirea continuă a potențialului economic al țării a făcut posibilă realizarea unei politici de acumulare intensă, concomitent cu ridicarea sistematică a bunăstării maselor muncitoare.

Opțiunile în repartizareea venitului național au avut întotdeauna în vedere necesitatea de a se stabili un raport just între fondul de acumulare — baza reproducției lărgite și premisă a sporirii venitului național în viitor — și fondul de consum — sursă a veniturilor primare și derivate ale populației.

Categorie complexă

NIVELUL DE TRAI este o categorie extrem de complexă, rezultanta acțiunii a numeroși factori de ordin economic, geografic, istoric etc. Trebuie avut în vedere, pe de altă parte, că nivelul de trai se apreciază la scara întregii societăți sau a unor categorii (grupe) mari de oameni. Este deci normal ca această categorie să exprime ceea ce este esențial, caracteristic întregului. De aceea, diferite modificări în situația unui individ al colectivității sînt nesemnificative și ar fi complet greșit să se considere drept general ceea ce este particular. De asemenea, o falsă imagine se poate crea dacă se iau în calcul numai unele modificări în nivelul unor componenți, sau intensitatea acțiunii unor factori și nu ansamblul influențelor. De pildă, ca urmare a măsurilor echitabile de lichidare a sistemului „jumătăților de normă", sau a indemnizațiilor pentru titluri științifice, veniturile unor cetățeni — cei în cauză — au scăzut. La nivelul tuturor salariaților însă, în acest an veniturile au crescut cu cca 6 miliarde de lei. Tot așa, ar fi profund eronat să apreciem evoluția prețurilor numai în funcție de majorarea, de pildă, a prețului la lemne, sau de micșorarea prețurilor la unele produse în „luna albiturilor", „luna cadourilor", „tîrgului de toamnă" sau cu alte prilejuri.

Salariul real în ascensiune

Pentru caracterizarea evoluției nivelului de trai, vom examina dinamica mai multor indicatori principali, ceea ce ne permite să-l conturăm, și să-i degajăm tendințele. Astfel, **în acest an, salariul real a crescut cu 9,5% față de 1965 și de 2,6 ori față de nivelul atins în 1950.** Sporul realizat în primii trei ani ai cincinalului (1966—1968) s-a obținut îndeosebi ca urmare a creșterii salariilor nominale prin acțiunile de majorare a salariilor unor categorii de lucrători: mărirea salariilor personalului de mișcare de la căile ferate, a docherilor, a economiștilor, ridicarea salariului minim de la 570 lei la 700 lei, precum și începerea experimentării sistemului îmbunătățit de salarizare într-o serie de întreprinderi. Pentru anul 1969, s-a prevăzut o creștere a **salariului real cu 5,1%.** Pînă la sfîrșitul anului viitor se va generaliza probabil noul sistem de salarizare și majorarea salariilor în toate ramurile economiei naționale. În scopul extinderii sistemului îmbunătățit de salarizare s-a alocat pentru 1969 un fond suplimentar de 4 miliarde de lei.

Creșteri continue au înregistrat de asemenea veniturile bănești ale țărănimii. Sporirea sistematică a producției agricole și valorificarea ei îndeosebi pe calea contractărilor și achizițiilor de stat, la prețuri stimulative, au permis să se acorde valori tot mai mari pentru zilele-muncă efectuate. În 1969, în condițiile unui an agricol normal, veniturile țărănimii vor crește cu peste 6% față de nivelul atins în acest an.

Concomitent cu sporirea sistematică a veniturilor reale ale populației active, au fost luate măsuri pe linia asigurării unui raport mai echitabil între veniturile personale ale salariaților și ale țărănimii, precum și eliminarea contrastelor izbitoare în nivelul de trai. Este vorba de aplicarea Hotărîrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri privind modul de constituire și de acordare a premiilor personalului tehnic-administrativ, de desființarea indemnizațiilor acordate academicienilor și posesorilor de titluri științifice sau de alte distincții, de modificarea legii impozitului agricol etc. Ca urmare a aplicării acestor măsuri, masa veniturilor se distribuie mai echitabil între membrii societății, se aplică cu mai multă consecvență principiul socialist al repartiției după cantitatea, calitatea și responsabilitatea socială a muncii.

În primii trei ani ai actualului plan cincinal am asistat la o oarecare creștere a prețurilor unor mărfuri și a unor tarife. Această creștere este rezultatul unor acțiuni conștiente — de rentabilizare a fabricării unor produse —, dar și efectul neaplicării sau nerespectării unor dispoziții legale. Avem în vedere îndeosebi lipsa de fermitate din partea unor organe locale în aplicarea prețurilor maximale (mercurialelor) pe piața țărănească, aprobării de prețuri noi, mai mari, pentru sortimente care nu se deosebesc esențial de cele existente pe piață etc. Au fost și cazuri, mai ales în acest an, și îndeosebi în industria alimentară, de a se obține o rentabilitate sporită prin micșorarea producției la sortimentele mai ieftine. Evident, efectele au fost negative, populația fiind obligată a cheltui sume mai mari pentru a-și acoperi necesitățile. Trebuie însă remarcat faptul, esențial, că aceste creșteri au fost cu mult mai mici decît sporurile de venituri. De pildă, nivelul salariului mediu nominal va fi în 1969 cu 20% mai ridicat decît în 1965.

Un rol deosebit de important în sporirea nivelului de trai al întregii populații a țării **revine veniturilor din fondurile sociale de consum.** Cresc an de an cheltuielile de la bugetul statului pentru satisfacerea necesităților populației în domeniul învățămîntului, culturii, științei, artei, sportului, sănătății, prevederilor sociale, asigurărilor sociale de stat etc. Constituirea fondurilor pentru acțiuni social-culturale la dispoziția statului și asigurarea serviciilor gratuite sau la tarife reduse prezintă o serie de avantaje certe: folosirea economicoasă a fondurilor, utilizarea rațională a cadrelor de specialitate, prestarea serviciilor la un înalt nivel de servire pentru toți cei ce au nevoie de ele. Astăzi nu mai este o problemă, cum era altădată pentru majoritatea populației, de pildă, vizita la doctor, internarea în spital, trimiterea unui copil la școală sau facultate. După cum rezultă din graficul din pag. 3, cheltuielile pentru acțiuni social-culturale au crescut de peste 4,7 ori față de nivelul din anul 1950.

La toate acestea trebuie să adăugăm fondurile importante alocate pentru pensii și care au crescut foarte repede în anii actualului cincinal — în 1969 vor reprezenta aproape dublu față de 1965 — ca urmare a măsurilor de îmbunătățire a sistemului de pensii și de ridicare a nivelului pensiilor.

Un consum tot mai rațional

SPORIREA VENITURILOR a dus la importante schimbări în structura cheltuielilor și la îmbunătățirea continuă a consumului populației. În condițiile creșterii volumului absolut al cheltuielilor pentru procurarea de mărfuri și servicii, se observă o tendință de scădere necontenită a ponderii cheltuielilor pentru cumpărarea mărfurilor alimentare în favoarea creșterii ponderii cheltuielilor pentru mărfuri nealimentare și servicii. A scăzut continuu ponderea plăților obligatorii către stat în totalul cheltuielilor populației.

În anul 1968, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a fost cu 30% mai mare decît în 1965. Dinamica cea mai rapidă au înregistrat-o mărfurile nealimentare, îndeosebi bunurile de folosință îndelungată. Atît locuitorii de la orașe, cît și cei de la sate, dispun de posibilități tot mai mari de a-și orienta consumul spre țesături și confecții de lînă, bumbac, fibre artificiale, încălțăminte din piele etc. În ritm mai susținut au crescut totodată vînzările de mobilă, aparate de radio și televizoare, de frigidere și mașini de cusut, mașini electrice de spălat rufe, de automobile etc. În consumul alimentar se constată o orientare tot mai susținută spre produse de calitate mai bună și de valoare nutritivă mai ridicată. Semnificativă este scăderea, de pildă, a consumului pe locuitor de pîine, paste făinoase, mălai și sporirea consumului de carne și preparate de carne, de pește, ulei, lapte, unt și brînzeturi, zahăr și produse zaharoase.

Ca urmare a fondurilor tot mai mari ce sînt cheltuite de către stat pentru acțiuni social-culturale și care reprezintă în medie o pătrime din totalul bugetului de stat, au putut fi făcute însemnate progrese pe calea ridicării nivelului de cultură și sănătate al poporului. Dacă în România dinainte de război existau aproximativ 4 milioane de analfabeți sau semianalfabeți, în prezent se generalizează învățămîntul obligatoriu de 10 ani. Numărul actual al studenților este de circa 6 ori mai mare decît înainte de război, ceea ce ne situează printre primele țări din lume în ce privește numărul de studenți la 10 000 locuitori. De asemenea, a rămas de domeniul istoriei situația deosebit de grea existentă în România în ceea ce privește morbiditatea și mortalitatea. Boli cu largă răspîndire ca pelagra, frigurile, sifilisul au fost complet eradicate. De unde înainte de război eram printre primele țări din Europa în ce privește mortalitatea infantilă, acum sîntem printre primele țări din lume cu mortalitate infantilă scăzută.

De asemenea, numai în anii 1966—1968 s-au dat în folosință peste 155 000 apartamente, ceea ce a creat posibilitatea ca peste 500 000 persoane să se mute în locuințe noi. Luîndu-se măsuri pentru intensificarea ritmului construcțiilor de locuințe, în anul viitor vor fi date în folosință populației aproape 90 000 apartamente, față de 62 000 cît se prevăzuse în planul cincinal pentru 1969, iar în anul 1970 — un număr de 110 000—120 000 apartamente.

S-au dezvoltat continuu și activitățile de gospodărie comunală: s-au lărgit rețelele de distribuire a apei și de canalizare, s-au construit și asfaltat noi și noi drumuri și șosele, au fost electrificate tot mai multe sate etc.

Pe măsura înaintării pe calea desăvîrșirii construcției socialiste, a dezvoltării potențialului economic al țării se creează noi și noi premise pentru creșterea sistematică a nivelului de trai.

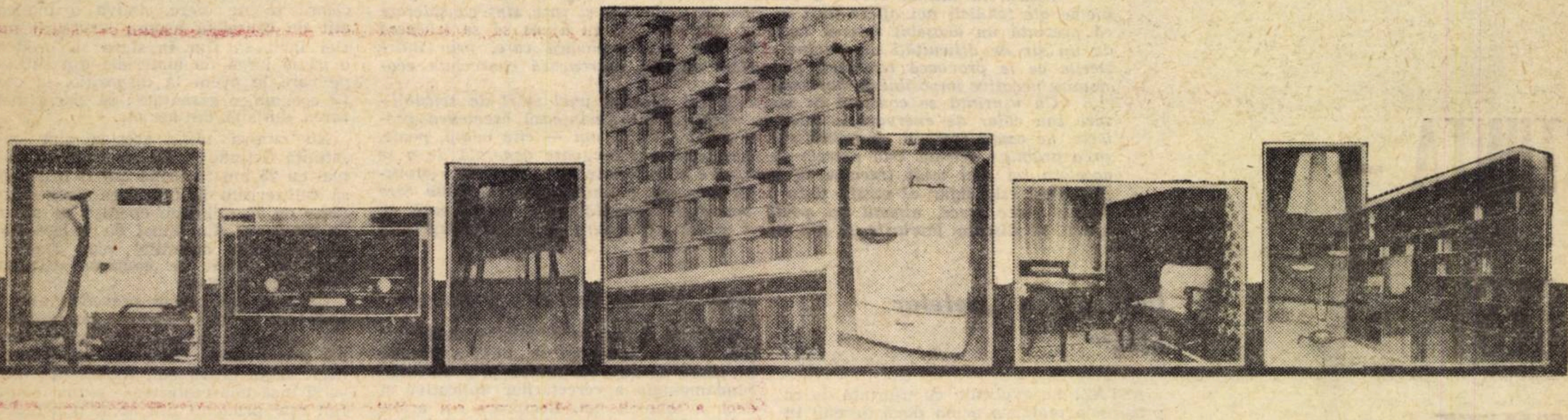

dr. Ion PĂCURARU

REFLECŢII

PREŢUL UNEI CĂRŢI

acad. Grigore C. MOISIL

CINEVA POATE SĂ SE ÎNTREBE care este valoarea unei cărţi. Şi întrebarea aceasta, este de la sine înţeles, nu se referă la preţul unei cărţi, ci la utilitatea ei, dată fiind mişcarea de idei pe care o produce în mintea unui om sau într-o colectivitate omenească.

Voi da un exemplu. Prin 1956, în programul de lucrări al unui congres internaţional, am citit o expresie care m-a izbit: „cercetare operaţională" (operations research). Eu nu ştiam ce înseamnă lucrul acesta şi am căutat să-l aflu printre prieteni şi printre neprieteni, printre cunoscuţi şi printre cei mai puţini cunoscuţi, în familie şi departe de familie. Nimeni nu ştia, cel puţin dintre cei pe care i-am întîlnit eu, ce înseamnă „cercetarea operaţională". Peste puţin timp, într-o librărie din străinătate, am găsit o carte care purta în titlu expresia de *cercetare operaţională*. Bineînţeles, am răsfoit-o, am cumpărat-o, am citit-o, am încercat s-o înţeleg, mi-am propus să mă ocup de această disciplină. Întors în ţară, am dat s-o citească tuturor tinerilor mei colaboratori şi cu toţii am fi vrut să ne ocupăm de această disciplină, dar nu ne interesa. Era vorba de ceea ce acum se ştie că înseamnă cercetare operaţională, ceea ce eu acuma numesc, pentru a fi mai clar, economie matematică. Era vorba de aplicaţiile metodelor matematice pentru rezolvarea problemelor economice.

Dar nu e destul să ai o carte în mînă. O aveam. Nu este destul să te străduieşti şi să citeşti acea carte. O citiserăm. Nu e destul să constaţi că problema studiată în acea carte e interesantă. Cu toţii eram de acord că problema e interesantă. Dar, această problemă nu ne interesa. Asta înseamnă că această problemă *nu-şi găsea în noi pregătit terenul* de a o înţelege pînă în adîncul ei. Nici unul din cei care o citisem nu aveam cunoştinţe suficiente de economie; mai mult decît atît, nici unul din cei care o citisem nu aveam tragerea de inimă pentru un studiu adînc al fenomenelor economice, deşi cu toţii eram convinşi de importanţa acestor fenomene, de importanţa acestui studiu.

Ne-au mai trebuit doi sau trei ani pînă cînd am găsit doi dintre tinerii mei colaboratori care aveau toate aceste caracteristici, aveau o înţelegere a fenomenelor economice, aveau interes pentru fenomenele economice. Şi atunci s-a putut ca, la numai patru ani de cînd nu ştiam ce înseamnă cercetarea operaţională, colectivul de sub conducerea mea să prezinte la o consfătuire a comisiei de automatică din 1960, ianuarie, mai multe cercetări originale în domeniul a ceea ce numeam noi economie matematică şi ceea ce constituia acel neînţeles vocabul: cercetare operaţională.

De atunci, la Comisia de automatizare, la Universitatea din Bucureşti, la Institutul de matematică, în multe conferinţe, consfătuiri, simpozioane, colocvii, congrese, am încercat, împreună cu colaboratorii mei, ca munca noastră să aibă rezultatul de a face ca şi alţii să înţeleagă importanţa unui lucru pe care noi abia începusem să-l înţelegem; şi este fără îndoială că astăzi economia matematică este o ştiinţă cunoscută în toată ţara noastră, cu repercusiuni economice nebănuit de mari, pe care nu le-a contabilizat şi nu le va putea contabiliza nimeni.

Iată un exemplu despre valoarea unei cărţi al cărei preţ era aproape neînsemnat, chiar pentru bugetul unui singur om.

ŞTIINŢA — ACEST MUNTE AL CUNOAŞTERII, CU ATÎTEA PISCURI NECUNOSCUTE...

prof. univ. Florin CIORĂSCU
membru corespondent al Academiei

PRIMELE aplicaţii ale energiei atomice, ale tranzistorilor şi nylon-ului, toate apărute de-alungul anilor '40, au marcat începutul perioadei de dezvoltare tumultuoasă a tehnologiei. De atunci încoace lumea trăieşte în schimbări continue, fără precedent ca ritm şi amploare. Ea se străduieşte din răsputeri să ştie cît mai multe pentru a realiza cît mai mult, să amplifice şi să diversifice producţia tuturor sectoarelor de activitate omenească. Este de la sine înţeles pentru epoca noastră că ceea ce imprimă această orientare preferenţială preocupărilor generale sînt consecinţele ei practice, materializate deja într-o anumită măsură prin creşterea nivelului de trai sau, cel puţin, prin înmulţirea speranţelor pentru o viaţă mai bună a întregii omeniri. Că pe de altă parte, munca tuturor devine astfel mai intensă, mai grea şi mai plină de răspundere pentru societate, este la fel de evident. De unde, eforturile care se depun pretutindeni pentru perfecţionarea învăţămîntului, goana după minţile scăpărătoare şi neobosite, sprijinul material — enorm în comparaţie cu trecutul — care se alocă cercetării de toate tipurile.

Totuşi, în ultima vreme a devenit suficient de limpede că destule probleme ale tehnicii noi aflate încă în curs de elaborare şi care sînt considerate că prezintă un deosebit interes naţional sau mondial au ajuns să se izbească de un şir de dificultăţi de origine ştiinţifică sau tehnologică care, prin întîrzierile ce le provoacă realizării planurilor iniţiale, antrenează consecinţe economice negative imposibil de minimalizat.

Cu uşurinţă se constată în multe locuri apariţia unei stări de sensibilizare sau chiar de enervare a celor ce răspund sau finanţează asemenea proiecte. Se caută remedii, se aplică soluţii organizatorice noi — cîte odată, poate, prea grăbite; oricum este extrem de manifestă o preocupare generală de a se accelera tot mai mult trecerea în producţie a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice. Deşi este sigur că există şi în acest domeniu o limită naturală *peste care nu se poate trece, nimeni nu poate spune deocamdată unde se situează ea exact. A discuta lucrurile şi din acest punct de vedere poate fi totuşi util.*

Înfrîngerea „petelor albe"

ASTĂZI ne explicăm cu uşurinţă de ce progresele realizate acum două decenii în domeniile energiei atomice, electronicii şi materialelor artificiale au fost atît de răscolitoare. Este vorba de modul în care ele au apărut şi au reuşit să demonstreze că ştiinţei, în special fizicii, chimiei şi matematicii, i se pot pune acum direct — de exemplu de către guverne — o varietate largă de probleme noi cu finalitate concretă, preenunţată, ea fiind îndeobşte în stare să le rezolve atît pe seama cunoştinţelor acumulate în trecut, cît şi prin identificarea şi lichidarea, într-un timp scurt, a eventualei „pete albe" a cunoaşterii care s-ar mai ivi în calea soluţionării complete, practice a problemei respective.

Este tocmai ceea ce s-a reuşit atunci cînd, cerîndu-se să se găsească o armă nouă, considerabil mai puternică decît cele cunoscute, s-a ajuns la bomba atomică în decurs de numai 4 ani; cînd s-a dorit să se propună înlocuitori cu performanţe categoric superioare tuburilor electronice, depăşite de nevoi şi, în 3 ani, au fost inventaţi tranzistorii; cînd s-a dispus să se elaboreze mijloace practice de producere a unor fibre artificiale capabile să fie folosite în ţesături în locul lînei şi bumbacului, oferite sub cerinţe, şi s-a elaborat nylonul într-un timp aproape la fel de scurt.

Să mai adăugăm că în momentul enunţării acestor teme de cercetare nu se ştia, de pildă, despre fisiunea nucleară decît că există şi este capabilă — în principiu — să elibereze multă energie, iar cunoştinţele asupra proprietăţilor electrice ale semiconductorilor erau foarte puţine, mai ales teoretice, slab susţinute pe date de experienţă. În consecinţă, cercetările ştiinţifice care au urmat au trebuit să fie destul de extinse. Dar pentru că se cerea ca ţinta finală să fie atinsă cît de repede, **cercetările ştiinţifice au fost împletite strîns cu cele tehnologice,** pentru ca amîndouă să se desfăşoare în ritm de susţinere reciprocă, să se planifice şi să se replanifice una cu ajutorul celeilalte pe seama rezultatelor intermediare ale fiecăreia, însă cu privirea constant aţintită asupra scopului final, unic şi pentru una şi pentru cealaltă.

Succesul a fost — se ştie — desăvîrşit. S-a dovedit astfel **cît de utilă a devenit în zilele noastre susţinerea prin cercetări fundamentale a cercetărilor aplicative** şi, deci, a tehnicii noi. Reciproca s-a arătat a fi la fel de adevărată pentru că dezvoltarea unor domenii ştiinţifice ca fizica nucleară, fizica semiconductorilor, fizica şi chimia macromoleculelor, atît concomitent, dar mai ales ulterior realizărilor arătate, se datoreşte în cea mai mare parte impulsului primit prin punerea în faţa specialiştilor respectivi a problemelor de mare interes practic. În sfîrşit, s-a demonstrat într-un mod imposibil de contestat că **planificarea cercetării ştiinţifice este în timpurile noastre şi posibilă şi deosebit de utilă.**

Aşa a fost amorsată „reacţia explozivă" (stăpînită doar de economişti!): ştiinţă-producţie, din nou ştiinţă, iarăşi producţie ş.a.m.d., care a condus la atîtea şi atîtea noutăţi tehnice, specifice acestei epoci. Cîteva exemple: s-a dorit să se micşoreze durata traversării în zbor a Atlanticului şi s-au obţinut 5 ore (în curînd vor fi numai 2 ore); să se mărească distanţa între escale şi s-a ajuns ca avionul, cu sute de pasageri, să nu oprească între Moscova şi Vladivostok sau între Tokio şi San-Francisco; să se obţină fiabilitate pentru foarte rafinate producţii de masă şi s-a introdus automatizarea cu programare electronică; să se scruteze cît mai complet mările şi oceanele şi au apărut atîtea tipuri de submarine de mare adîncime etc., etc. Nu este nici nevoie nici posibil să înşirăm aici o listă exhaustivă.

Ştiinţă ficţiune?

ÎN ACELAŞI TIMP, cercetarea fundamentală, în afară de ajutorul pe care l-a acordat (cît a putut) tuturor dezvoltărilor tehnice, a pregătit sau pregăteşte altele noi. Pentru a preciza, să cităm doar cîteva: foarte recentele sisteme LASER care deschid numeroase posibilităţi noi pentru tehnica viitorului, dintre care una atît de importantă cum va fi **transmiterea fără fir a energiei electrice.** Apoi lămurirea mecanismului supraconductibilităţii electrice la temperaturi foarte scăzute dă speranţa să se ajungă la materiale cu structură moleculară potrivită pentru a fi supraconductoare la temperatura ambiantă; uşor se poate vedea că electrotehnica viitorului, dispunînd de maşini care nu se încălzesc în funcţionare, va fi considerabil mai simplă şi mai economică decît cea clasică. Putem spera apoi ca, mai devreme sau mai tîrziu, progresele atît de mari ale fizicii solidului să ne permită să proiectăm (la propriu) tehnologii pentru aliaje cu proprietăţi mecanice, termice şi electrice prestabilite. În sfîrşit, există speranţa justificată ca fizica nucleară să ne ofere cîndva o înţelegere atît de completă asupra structurii materiei încît să fim în stare să producem o gamă largă de materiale din substanţe pe care le avem la dispoziţie, în condiţii economice garantate: să zicem metale rare... din apă, din aer etc.

Nu cumva toate acestea sînt curată „ştiinţă ficţiune?". Să ne amintim că numai cu 25 ani în urmă am fi fost dispuşi să categorisim la fel ideea unor calculatoare cu 10 milioane operaţii pe secundă. În tot cazul, din punct de vedere ştiinţific, tehnicile amintite par acum mai probabile decît ne apăreau calculatorii electronici în 1943!

Ceea ce nu putem prevedea este însă termenul la care asemenea posibilităţi vor sta nemijlocit la îndemîna noastră, această incertitudine fiind mai pertinentă azi decît acum cîţiva ani. Experienţa recentă — şi încă una costisitoare — ne învaţă să fim mai prudenţi din acest punct de vedere.

Foamea de energie

AŞA CUM ARĂTAM mai înainte, o analiză strînsă asupra stadiului în care se află în vremea noastră pregătirea celor mai importante şi mai scumpe tehnologii noi scoate în evidenţă, pe lîngă succese de necontestat, multe şi adesea mari greutăţi cu care sînt confruntaţi toţi cei care cooperează la definitivarea lor. Mai mult, aceste dificultăţi nu sînt nici banale, nici neîngrijorătoare, ele dovedind, printre altele, că apropierea foarte rapidă de soluţia optimă nu-i posibilă decît în cazuri destul de rare. În ciuda aparenţelor, o accelerare prea mare a acestei operaţii nu scade, ci sporeşte cheltuielile de pregătire a unei tehnici noi. Probabil că unul dintre cele mai ilustrative exemple ni-l oferă din acest punct de vedere **centralele nucleare industriale.**

Amintindu-ne că funcţionalitatea primului reactor nuclear a fost demonstrată încă din decembrie 1942, că prima centrală electrică nucleară experimentală a început să lucreze în noiembrie 1954, că de-a-lungul anilor destul de mulţi care au urmat, dezvoltarea pentru scopuri industriale a energeticii nucleare a fost larg susţinută în ţările cu cea mai avansată tehnologie, deci şi cu cele mai puternice contingente de oameni de ştiinţă, se pune pe drept întrebarea **de ce Kilowatul-oră de origine nucleară nu a ajuns să se livreze încă nicăieri la preţuri, dacă nu inferioare, cel puţin egale cu ale Kilowatului-oră de origine termică?** Şi aceasta după ce intrarea în competitivitate a acestor două surse de energie primară a fost anunţată de mai multe ori şi după ce zeci de centrale nucleare industriale sau semiindustriale, însumînd o putere instalată de zeci de mii de Megawaţi electrici, se află totuşi în exploatare. Pînă la urmă este normală şi

(Continuare în pag. 10)

Dezbateri internaționale utile:

COLOCVIUL ECONOMIȘTILOR ROMÂNI ȘI FRANCEZI

prof. dr. Mihail LEVENTE
directorul Institutului de Cercetări Economice al Academiei

RECENT, la Paris au avut loc lucrările colocviului franco-român cu tema: „Noi forme de comerț internațional și de cooperare între națiuni", organizat de Institutul de știință economică aplicată din Franța și de Institutul de cercetări economice al Academiei R.S. România.

Țara noastră a fost reprezentată de o delegație compusă din acad. Andrei Oțetea, directorul Institutului de Istorie al Academiei R.S. România, prof. dr. N. N. Constantinescu, șeful catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice, dr. Al. Zamfir, director adjunct al Institutului de Conjunctură, C. Grigorescu, secretarul consiliului științific al I.C.E., conf. univ. dr. N. Belli, șef secție la I.C.E., dr. M. Horovitz, șef de sector la I.C.E., și autorul acestor rînduri, conducătorul delegației *).

Colocviul a constituit un bun prilej pentru o confruntare de opinii în problema perfecționării formelor de comerț și cooperare economică internațională, precum și privitor la unele aspecte concrete ale desfășurării relațiilor din acest domeniu între țara noastră și Franța.

Totodată, această manifestare științifică a avut menirea să contribuie la o mai bună cunoaștere a cercetărilor întreprinse în cele două țări și, ca urmare, la crearea de noi posibilități în vederea extinderii relațiilor atît științifice, cît și economice româno-franceze.

Am putut constata că reuniunea noastră a suscitat un viu interes în rîndurile economiștilor francezi. Dintre cei care au venit cu o contribuție remarcabilă la desfășurarea colocviului menționăm pe prof. F. Perroux, de la Collège de France, directorul Institutului de știință economică aplicată, prof. Marczewski de la Facultatea de drept și științe economice din Paris, prof. Tabatoni, de la aceeași facultate, prof. J. Vernant, directorul Centrului de studii de politică externă, M. Cepede, profesor la Institutul Național Agronomic, J. Weiller, profesor la Facultatea de drept și științe economice, prof. A. Ayoub, decanul Facultății de drept și științe economice din Alep (Siria) ș.a.

De asemenea, la colocviu au participat o serie de personalități ale vieții politice și economice din Franța, ca Pierre Mendès France, fost prim-ministru, René Capitant, ministrul justiției, Jean-Marcel Jeanneney, ministru de stat, Pierre Le Brun, secretar al Consiliului economic și social, etc. La deschiderea colocviului a participat și dl. Jean Roche, rectorul Sorbonei.

UNA DINTRE PROBLEMELE care au stat în centrul atenției participanților au constituit-o modalitățile de cooperare internațională, capabile să contribuie la creșterea și dezvoltarea complexă a fiecărei economii naționale, să întărească caracterul rațional al procesului de utilizare a factorilor de producție și să contribuie la eliminarea inegalității economice și politice din diviziunea internațională a muncii. A ieșit la iveală, printre altele, faptul că formele clasice, tradiționale ale schimburilor comerciale trebuie completate cu noi modalități de cooperare economică. De asemenea, s-a subliniat necesitatea intensificării relațiilor economice între toate țările, indiferent de orînduirea lor social-politică, relații capabile să contribuie la întărirea păcii și înțelegerii între popoare.

Opinii controversate a suscitat examinarea problemei creării întreprinderilor multinaționale sau supranaționale; unii dintre vorbitori au scos în evidență avantajele economice oferite de asemenea întreprinderi, iar alții — contradicțiile și efectele negative la care dau naștere acestea, cum sînt: dezvoltarea irațională, disproporționată a economiei țărilor mai slabe pe teritoriul cărora activează astfel de întreprinderi, transferul valorilor create în aceste țări în avantajul țărilor mai puternice (care — după cum se știe — își iau, în cadrul acestor întreprinderi, dreptul de decizie), subordonarea pe această cale a economiei țărilor mai slabe față de cele mai puternice, înfeudarea politică, etc.

Delegația țării noastre a reușit să trezească interesul pentru ideea cooperării în producția și desfacerea produselor. S-a arătat că această formă de colaborare între țările dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate poate fi reciproc avantajoasă, permițînd totodată ca țările mai puțin dezvoltate să-și mențină independența economică și politică și să-și asigure o dezvoltare armonioasă.

COLOCVIUL ne-a prilejuit un șir de reflecții cu privire la dezvoltarea cercetării economice. Astfel, apare ca necesară studierea posibilităților de reacție eficientă și a acțiunilor concrete din partea țărilor în curs de dezvoltare, nesocialiste, în fața ofensivei „colonizării" economice, ale cărei consecințe au fost amintite la colocviu; ar merita o cercetare atentă conceptualizările și modelările din domeniul relațiilor „țară dezvoltată" sau „întreprindere internațională", pe de o parte, și „țară în curs de dezvoltare", pe de altă parte. De asemenea, extinderea activității întreprinderilor supra-naționale, ca expresie a modului în care acționează astăzi capitalul monopolist internațional, ne-a ocazionat unele îndoieli cu privire la exactitatea indicatorilor actuali în temeiul cărora este caracterizată creșterea economică a țărilor. S-ar părea că aprecierea gradului de dezvoltare a unei economii în raport de indicatorul producția industrială pe locuitor, neconfirmat de indicatorii venitului național rămas și utilizat în țara respectivă, nu mai este pe deplin concludentă.

În sfîrșit, ne-a surprins măsura în care unii economiști din Occident ignoră posibilitățile ce le au țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, dar care — trecînd la socialism — și-au asigurat independența și au creat o economie planificată, bazată pe proprietatea națională asupra întreprinderilor, de a evita subordonarea economică, disproporțiile în dezvoltarea ramurilor („dezarticulările" economice) și înfeudarea politică.

POZIȚIA ȚĂRII NOASTRE în problemele dezbătute, așa cum am mai spus, a stîrnit un interes viu. Ținînd seama de tematica colocviului, cred că nu este lipsit de interes să zăbovesc puțin asupra modului cum înțelegem să cooperăm cu alte țări.

Se știe că repartizarea inegală în lume a resurselor materiale și umane ca și nivelul inegal al dezvoltării economiei țărilor impune fiecăreia participarea la circuitul mondial de bunuri, servicii și valori științifice și tehnice.

Țara noastră subordonează participarea sa la acest circuit țelurilor sale legitime: creșterea economică (acordîndu-se prioritate industriei), ridicarea pe această bază a gradului de civilizație și cultură a poporului, cu respectarea reciprocă a independenței și suveranității, precum și a principiului avantajului reciproc, iar în relațiile cu țările socialiste frățești — și a celui al întrajutorării tovărășești.

Actuala diviziune internațională a muncii și specializare în producție, bazată pe distribuția internațională inegală a resurselor rare sau mai rare, ca și pe nivelul diferit de dezvoltare economică și tehnico-științifică, generează și se exprimă într-o anumită complementaritate economică a țărilor.

Care sînt însă complementaritățile posibile, iar dintre acestea care sînt cele mai avantajoase pentru progresul economiei românești? Care sînt acele complementarități care concordă cu necesitatea de a ne dezvolta armonios, planificat, cu evitarea dezarticulărilor economice, și care — în același timp — ne asigură independența economică și politică?

În gama complementarităților se disting forme diferite:

a) O primă formă — promovată prin schimburi comerciale clasice — este cea inter-ramuri. Din cîte se știe, în condițiile noastre, specializarea în produse agricole pe care le-am vinde ca atare ar fi însă dezavantajoasă.

b) O a doua formă de complementaritate — intra-ramură, variantă a primei, presupune specializare pe sub-ramuri, cum ar fi: producția de porumb în România și creșterea de porci în altă țară. O asemenea specializare ar fi de asemenea dăunătoare pentru țara noastră.

Primele două modalități nu sînt deci cele dorite de noi, deoarece duc la dezvoltarea cu precădere a sectorului primar — producția de materii prime — și ar rezerva țării rolul de anexă agrară a statelor industriale.

c) Există însă și modalități de conlucrare în relațiile economice internaționale bazate pe un alt tip de complementaritate, și anume:

— o țară poate produce unele repere, de pildă, de mașini sau utilaje, iar o altă țară — alte repere.

— o țară poate produce o parte a unei mașini, iar a doua — o altă parte.

La fel stau lucrurile cu sortimentele de bunuri de consum.

De asemenea, complementaritatea se poate manifesta activ în cooperarea mai adîncită în producție, în desfacerea produselor, în construirea și exploatarea de obiective turistice, etc. în comun.

Astfel de modalități convin țării noastre pentru că își aduc aportul la creșterea economiei și la dezvoltarea tehnicii și cercetării științifice. Ele contribuie la dezvoltarea sectorului secundar și terțiar al economiei, la industrializarea mai rapidă a țării, mijlocesc creșterea volumului și ponderii muncii complexe, producătoare de mult mai multă valoare pentru țara noastră etc.

Din cele arătate nu trebuie să se desprindă concluzia că schimburile clasice de mărfuri ar fi subestimate. Modalitățile amintite mai sus trebuie lărgite an de an, adăugîndu-se schimburilor, care vor cîștiga în amploare o dată cu dezvoltarea industriei naționale, proces ce va fi accelerat de cooperarea internațională în producție. De altfel, creșterea volumului comerțului dintre țările occidentale, membre ale Comunității Economice Europene, se localizează în principal la schimburile de produse industriale (repere, sortimente, subansamble ale aceluiași produs).

COLOCVIUL a constituit și o importantă manifestare a prieteniei româno-franceze, un prilej de reafirmare a tradiționalelor relații culturale dintre cele două țări. El s-a desfășurat într-un climat favorabil schimbului deschis de păreri.

Interlocutorii noștri au convenit că realitățile social-economice din țara noastră, succesele realizate în construirea socialismului, sistemul de conducere planificată a economiei sînt insuficient cunoscute în rîndurile economiștilor din Franța. De aceea, considerăm că pentru a umple acest vid ar trebui acordată mai multă atenție îmbunătățirii conținutului și modalităților de difuzare peste hotare a revistelor de specialitate (de pildă, a publicației **Revue roumaine des sciences sociales, série de sciences économiques**, editată de Academia R.S. România).

În încheiere, ținem să-i informăm pe economiștii din țara noastră că — potrivit înțelegerii dintre cele două părți — contacte între economiștii români și cei francezi vor avea loc și în viitor. În luna septembrie 1969 se va desfășura la București al doilea colocviu româno-francez, a cărui temă va fi „Planificarea: metodologia și tehnicile sale".

Comunicările și discuțiile de la acest prim colocviu urmează a fi reunite într-un volum care va fi publicat în ambele țări.

---

*) Comunicările prezentate de membrii delegației române, au fost:

1) De la relații comerciale simple la forme moderne de cooperare în producție.

2) Despre un capitol istoric al relațiilor franco-române.

3) Bazele cooperării economice internaționale contemporane.

4) Actualități și perspective ale relațiilor economice ale Republicii Socialiste România cu Franța.

5) Considerații asupra bilateralismului și multilateralismului în comerțul internațional.

6) Circuitul economic mondial și influența sa asupra progresului economiilor naționale.

7) Revoluția științifică și tehnică contemporană și cooperarea economică internațională. Încercare de cuantificare.

Vedere din portul Constanța

(Urmare din pag. 8)

întrebarea privind cauza dificultăţilor care apar atunci cînd trebuie să se aleagă una dintre cele patru tipuri de centrale nucleare, cîte există astăzi. Alegerea momentului începerii acestor investiţii este de asemenea o problemă chinuitoare. Şi de ce totuşi se procedează aşa cînd, cu rezervele mondiale actuale de combustibili solizi, pare aproape neraţional să umbli **acum** după energie electrică mai scumpă decît cea obţinută din cărbuni ?

Ultima întrebare cere desigur un răspuns imediat. Toate analizele — de altfel foarte dese — care se fac asupra acestei probleme, oricît de critice ar fi ele din alte puncte de vedere, sînt unanime în a confirma certitudinea viitorului energeticii nucleare. Aceasta oferă în momentul de faţă singura cale de evitare a foamei de energie care, în pofida unor aparenţe contrare, poate ameninţa multe ţări începînd din penultimul deceniu al secolului nostru, dacă ar fi constrînse şi în continuare la folosirea exclusivă a surselor clasice (cărbuni, petrol, gaze naturale şi energie hidraulică).

Oamenii s-au înşelat însă nu o dată, asupra momentului în care centralele electro nucleare vor atinge realmente faza industriaiă. Un scurt istoric este lămuritor.

În 1955, imediat după intrarea în funcţiune a celor dintîi unităţi experimentale (în U.R.S.S. şi apoi în S.U.A.) a avut loc la Geneva primul Congres internaţional O.N.U. consacrat aplicaţiilor paşnice ale energiei atomice. Dezbaterile duse într-o atmosferă euforică s-au încheiat cu concluzia că în următorii **cîţiva ani** energetica nucleară va fi de domeniul public. În schimb, lucrările următorului congres similar ţinut în 1958, în loc să prezinte succesele obţinute pînă atunci, a raportat în exclusivitate dificultăţile care se mai cereau învinse — erau multe — înainte de a se putea vorbi de realizarea de unităţi industriale. Erau atît de greu de rezolvat, cel puţin unele dintre ele, încît al 3-lea Congres a fost fixat peste 6 ani. În adevăr, în 1964, lucrurile deveniseră mult mai limpezi din punct de vedere tehnic şi economic. Ce s-a întîmplat de atunci încoace ?

(Continuare în nr. viitor)

CONFIDENŢIAL

● **Valoarea producţiei globale realizată de industria uşoară în anul 1968 este cu aproape 3,2 miliarde lei mai mare decît cea prevăzută în planul cincinal pentru anul respectiv. Ca urmare, în acest an, producţia din anul 1959 se realizează în numai 45 de zile : în industria de tricotaje şi confecţii în 26 zile, în industria de pielărie-cauciuc în 44 zile etc**

● În apropierea oraşului **Cîmpulung Muscel** se construieşte o mare fabrică de ciment şi var. Secţiile acestei unităţi, care vor fi dotate cu instalaţii de mare randament, vor produce în prima etapă 2 milioane tone ciment, **200 000** tone var, **120 000** tone ipsos, **1 550 000** km tuburi asbociment, **2,7** milioane mp plăci asbociment şi **400 000** tone calcar sortat. În dezvoltarea ulterioară a fabricii se vor asigura condiţii pentru realizarea unor mari cantităţi de ceramică, granulit şi calcar măcinat destinat agriculturii.

● La Combinatul de industrializare a lemnului-Pipera **s-au încheiat lucrările de dezvoltare a fabricii de innobilare a plăcilor fibrolemnoase. Prin montarea unor noi maşini şi instalaţii şi modernizarea celor existente, s-a reuşit ca, în cadrul aceleiaşi suprafeţe de producţie, să se obţină în plus o capacitate anuală de 600 000 mp plăci melaminate, 500 000 mp plăci emailate şi 1.600 000 mp hîrtie decorativă stratificată.**

● **În cadrul** Complexului silvo-cinegetic Scroviştea-Ciolpani **a fost dată în folosinţă o crescătorie de nutrii — animale ale căror blănuri sînt clasate în categoria blănurilor preţioase. Tot aici se cresc, pentru prima dată la noi, nutrii cu blană de culoare albă şi bej.**

● La Poiana Braşov **a fost inaugurat un modern patinoar artificial cu o suprafaţă de 1 800 mp, iar la cota 1400, în vecinătatea hotelului turistic, s-a amenajat o nouă pîrtie de schi.**

● **„Miraj" şi „Venus" sînt noile creaţii ale constructorilor de televizoare de la Uzinele „Electronica"-Bucureşti. Intrate în producţie de serie, pînă la sfîrşitul anului s-au realizat peste 30.000 de aparate. Noile aparate dispun de o sincronizare automată şi pot fi reglate de la distanţă cu ajutorul unor dispozitive speciale de telecomandă.**

KA-RA-TÉ

Aţi văzut, desigur, la televiziune sau la cinema spectaculoasele lupte japoneze cu acest nume. Dacă ignoranţa noastră nu ne joacă festa, la aceste lupte unul din principii este să foloseşti energia adversarului împotriva lui însuşi. Un inspector de bancă povesteşte mai jos aspecte dintr-un joc de karaté sui-generis, în care adversarii sînt, pe de o parte unii contabili, iar pe de altă parte, normele în vigoare.

Dar să-i dăm cuvîntul :

DIN JURNALUL UNUI INSPECTOR DE BANCĂ

CONTACTUL PERMANENT pe care l-am avut, ca inspector de bancă, cu întreprinderile ce mi-au fost repartizate pentru verificare şi control mi-a permis să cunosc îndeaproape activitatea lor economico-financiară dar şi să descopăr unele manevre la care recurg spre a acoperi unele lipsuri sau pentru a preveni anumite situaţii cu consecinţe neplăcute pentru ele.

Consultîndu-mi carnetul constat numeroase asemenea cazuri, dar mai ales repetarea lor la una şi aceeaşi întreprindere. Dumneavoastră vă întrebaţi desigur de ce se săvîrşesc, cum de organele bancare le tolerează ? Trebuie să spun că uneori, întreprinderile în cauză au reuşit să mă inducă în eroare şi să-şi rezolve în mod favorabil pentru ele anumite situaţii de moment. De cele mai multe ori însă, cu toată abilitatea dovedită, cazurile le-am descoperit şi sancţionat.

Dar să dau cîteva exemple.

Oricît ar fi de puternic, un singur leu este neputincios.

Cunoaştem cu toţii că prin depunerea facturilor la bancă imediat după livrarea mărfurilor, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor, întreprinderile îşi reîntregesc de îndată mijloacele circulante la nivelul cheltuielilor planificate. Să existe oare interese mai mari decît recuperarea cheltuielilor făcute care să le determine să neglijeze depunerea documentelor cînd se ştie că pentru orice zi de întîrziere fiecare factură se penalizează cu 1 leu ? S-ar părea că totuşi există şi iată cum şi cînd.

Să presupunem că o întreprindere care nu-şi realizează producţia cu ritmicitate şi, ca o consecinţă directă, nici nu livrează ritmic, a expediat cu 5 zile înaintea termenului planificat pentru plata salariilor, mărfuri de valoare aproape egală cu drepturile de salarii pe care trebuie să le plătească. Va prezenta ea băncii în termen factura pentru încasare sau o va reţine spre a o introduce cel mai tîrziu în ajunul zilei de ridicare a salariilor, cînd, totodată, va avea grijă să depună şi scrisoarea de blocare a disponibilităţilor ? Dacă punem în balanţă avantajele şi dezavantajele pentru întreprindere decurgînd dintr-un fel sau altul de a lucra înclinăm să credem că ea va prefera să plătească o penalizare de cîţiva lei pentru zilele de întîrziere şi totodată să-şi achite eventualele obligaţii către furnizori din credite restante, decît să rişte de a nu avea cu ce să plătească salariile la data planificată. Aceasta pe motivul că în cazul depunerii în termen a facturilor, disponibilul creat din creditele primite pe documente de decontare în expediţie, ar putea fi consumat cu achitarea documentelor ajunse la scadenţă, iar întreprinderea să fie pusă în situaţia neplăcută de a nu avea banii necesari pentru plata salariilor.

În paranteză fie spus că nu trebuie să purtăm de grijă salariatului care în final suportă penalizarea aplicată întreprinderii, deoarece pentru alte merite deosebite în muncă, această „neglijenţă" i se poate trece cu vederea şi, respectiv, va putea încasa o primă substanţială care să acopere cu prisosinţă paguba suportată. Fără a pune la îndoială caracterul educativ al penalizărilor, consider că în acest caz ele sînt simbolice şi nu-şi ating scopul urmărit. Aşa se explică, spre exemplu, de ce foarte multe întreprinderi nu respectă termenul stabilit de bancă pentru depunerea documentelor spre încasare şi de ce reţin aceste documente mai multe zile spre a fi depuse numai atunci cînd le este convenabil.

Atracţia amenzii

Vărsarea amortizării planificate către Banca de Investiţii şi la contul de reparaţii capitale se face din disponibilul acumulat în analiticul 02 al contului 230, la termenele prevăzute de instrucţiuni ; nerespectarea acestei obligaţii atrage după sine o majorare de 0,05% pe fiecare zi de întîrziere, calculată asupra sumelor restante.

Ce se întîmplă dacă la termenele legale de vărsare, întreprinderea nu are disponibilul necesar în analiticul respectiv ? Să suporte o majorare de 18% pe an la sumele nevărsate ar fi prea costisitor şi atunci preferă să comită o abatere de la instrucţiuni şi să plătească, din disponibilul contului 230, deoarece procedînd astfel se expune doar riscului de a plăti amenda prevăzută de H.C.M. 34/1959 în cazul cînd ar fi descoperită de controlul bancar. Situaţia este asemănătoare şi în cazul beneficiilor, unde, de asemenea, pentru a evita majorările la care ar fi expuse în cazul lipsei de disponibilităţi în contul analitic 04, întreprinderile efectuează virarea acestora din disponibilul celorlalte analitice ale contului 230. După cum se vede, contul 230 oferă „largi posibilităţi" şi o „viaţă liniştită"

Ca oul lui Columb

Pe ansamblul economiei se duce o luptă susţinută pentru lichidarea imobilizărilor în stocuri supranormative şi în această luptă băncii îi revine sarcina de a depista pe orice cale astfel de stocuri şi de a le exclude din garanţia creditelor pe considerentul că în acest fel întreprinderile vor fi determinate să ia măsurile necesare pentru lichidarea lor cît mai grabnică. La rîndul lor, direcţiile generale urmăresc prin situaţiile periodice pe care le primesc de la întreprinderile în subordine, dacă acestea se ocupă de lichidarea imobilizărilor şi dacă măsurile stabilite în acest scop se aduc la îndeplinire. Ce poate fi mai neplăcut în legătură cu această acţiune decît ca la nivelul ministerelor rezultatele de la o perioadă la alta să fie nesatisfăcătoare. Şi atunci trebuie căutată o soluţie, care de altfel n-a fost greu de găsit, cu atît mai mult cu cît — indirect — ea are meritul de a contribui şi la realizarea în mai bune condiţiuni a planului de transporturi la întreprinderile cu astfel de sarcini. Şi soluţia e tot atît de simplă ca şi oul lui Columb : cînd un material de la o întreprindere e pe punctul de a atinge limita de vîrstă pînă la care poate fi creditat de bancă, el este preluat de bază în depozitele proprii sau trimis chiar unei alte întreprinderi din sector unde s-ar putea relua creditarea.

De asemenea, se mai obişnuieşte ca înainte cu cîteva zile de sfîrşitul perioadelor de raportare, întreprinderile să factureze bazelor unele materiale supranormative fără să le livreze efectiv pentru ca în felul acesta să nu mai apară la bilanţ în contul de „materii şi materiale". După cum se vede, operaţiunea de livrare este numai scriptică şi tot scriptic materialele „se întorc" de unde au plecat, după ce bazele în deplină cunoştinţă de cauză refuză plata facturii pe simplu motiv al neprimirii materialelor. După cum vedeţi stocurile supranormative sînt ca nisipurile mişcătoare.. Se plimbă... pe toate felurile de mijloace de transport dar nu se lichidează real decît anevoie.

Un efect miraculos

Cîte nu face o întreprindere pentru ca să-şi realizeze sarcinile de plan, mai cu seamă atunci cînd unii indicatori sînt luaţi în seamă la stabilirea criteriilor şi a condiţiilor de premiere. Face atît de multe încît uneori face şi ceea ce nu trebuie să facă. Aşa de exemplu, se face ca o comandă care este în curs de fabricaţie prin halele uzinei sau prin secţiile de producţie ale întreprinderii, să devină produs finit (care nu poate fi livrat fiindcă „din nenorocire" beneficiarul nu are suficient spaţiu de depozitare), prin efectul miraculos al unor semnături puse pe o hîrtie denumită act de custodie. Cum se ajunge la o asemenea situaţie şi care este raţiunea acestui act de custodie, o vom explica imediat.

Este cunoscut că, întrucît respectarea termenelor de livrare prevăzute în contracte constituie condiţia de care se ţine seama la aprobarea premiilor personalului tehnic-administrativ, este suficient să se constate nerealizarea ei pentru ca aceştia să nu poată încasa premiile pe care le aşteaptă timp de un trimestru sau pentru ca întreprinderea să fie nevoită a obţine cuvenita aprobare

Pentru a evita aceste neplăceri şi a apărea totodată cu producţia marfă realizată şi cu termenele contractuale respectate, se ajunge la o învoială — uşor înţeleasă şi acceptată de beneficiari, care la rîndul lor pot fi şi ei vreodată în situaţii asemănătoare — şi se recurge la această soluţie salvatoare, custodia. După expirarea trimestrului, produsele se finisează, se expediază beneficiarului, chiar fără a mai fi întrebat dacă şi-a eliberat spaţiile de depozitare care, în urmă cu cîteva zile erau ocupate pînă la refuz şi astfel toată lumea este mulţumită.

Ce s-ar putea face pentru ca aceste abateri să nu se mai comită şi mai cu seamă să nu se mai repete ?

Sancţiunile prevăzute de instrucţiunile Băncii Naţionale încearcă să facă acest lucru prin stabilirea unor penalizări cu un pronunţat caracter educativ, însă, aşa cum am văzut, ele nu totdeauna îşi ating scopul. **Poate că dacă aceste abateri intenţionate ar fi deosebit tratate de celelalte deficienţe şi dacă ar fi sancţionate prin perceperea unor penalizări mai mari, s-ar obţine o reducere a numărului acestora. Problema devine însă mai dificilă, întrucît factorul intenţional este practic mai greu de determinat.**

Anul 1969 am dori să ne dea posibilitatea determinării penalizărilor în funcţie şi de un alt element şi anume de cel al **recidivei,** cînd repetarea acestor practici să fie mai aspru pedepsită.

Paul GHIŢUN
Sucursala Municipiului Bucureşti
a Băncii Naţionale

DIN PREOCUPĂRILE INSTITUŢIILOR ECONOMICE CENTRALE

● **MINISTERUL COMERŢULUI EXTERIOR**

În zilele de 20 şi 21.XII a.c., a avut loc la Ministerul Comerţului Exterior consfătuirea ştiinţifică cu tema „Eficienţa economică a comerţului exterior" sub auspiciile Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaţionale.

Tematica consfătuirii a reunit în cele aproape 20 de comunicări o serie de probleme legate de creşterea eficienţei operaţiunilor de comerţ exterior ca : raportul eficienţă—schimbarea structurii nomenclatorului de export—import, aspecte legate de importul şi exportul de utilaje complexe, controlul calităţii produselor la export, corelaţia eficienţă—transport cu referire la transportul conteinerizat, metodologia determinării preţurilor în operaţiile de comerţ exterior în general şi în funcţie de variaţia parametrilor tehnico-economici în special, forme noi în comerţul exterior ce concură la creşterea eficienţei acestuia, eficacitatea participării la tîrguri şi expoziţii internaţionale, aspecte de prognoză în dezvoltare, influenţa dezvoltării interne asupra participării la diviziunea internaţională a muncii etc.

● **MINISTERUL CONSTRUCŢIILOR PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ ŞI RAFINĂRII**

Dintre principalele probleme care au stat în centrul dezbaterilor colegiului în această lună, reţinem: Experimentarea noului sistem de salarizare în cadrul Întreprinderii de construcţii-montaj din Cluj. Analiza desfăşurării în cadrul unităţilor coordonate a acţiunii de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii. Măsuri pentru asigurarea necesarului de forţă de muncă calificată pentru lucrările din anul 1969.

Recent au fost dezbătute: — Măsurile ce se impun pentru ca în primul trimestru din 1969, să se asigure realizarea a 20—25% din prevederile planului anual. Crearea condiţiilor necesare (utilaje, materiale, forţă de muncă) realizării planului de producţie construcţii-montaj în 1969.

UN „PERPETUUM MOBILE“:

CIRCULAȚIA BĂNEASCĂ

ÎNTR-O LUCRARE A SA, romancierul și dramaturgul englez Somerset Maugham face următoarea afirmație, surprinzătoare prin ineditul ei: „Există un al șaselea simț fără de care celelalte cinci nu reprezintă nimic: banul!“ Ideea exprimată de Maugham te tentează la început să-i negi valabilitatea. Se poate bănui că în comuna primitivă, înainte de inventarea instrumentului monetar, omul și-a pus foarte bine în valoare cele cinci simțuri ale sale fără să-l posede pe „al șaselea“. După cum presupunem că, în etapa superioară a comunismului, el va ajunge să se dispenseze de bani, fără ca prin aceasta să-și compromită cu ceva simțurile date de natură.

Totuși, la o examinare mai atentă, remarca lui Maugham dă în vileag un mare adevăr, dacă o situăm în ambianța societății moderne, în care datorită gradului înalt de dezvoltare a relațiilor de schimb, banii constituie o componentă indispensabilă a vieții de fiecare zi. În fond, ea vrea să spună că în această societate, simțurile noastre percep ceea ce veniturile bănești sînt capabile să le ofere. „Hrana“ simțurilor este mai bogată sau mai săracă, de o calitate mai bună sau mai slabă, după cum suma de bani de care dispunem este mai mare sau mai mică. Această concluzie are un fond etic în societatea în care repartiția se face după muncă; ea apare crudă și nedreaptă în societatea bazată pe clase antagoniste.

IZOLAT DE NATURA care odinioară îi forma cadrul de viață, omul devine tot mai mult prizonierul unui alt mediu, al societății civilizate. În acest mediu, totul sau aproape totul este creația omului, de la asfaltul pe care calcă și care a acoperit pămîntul, pînă la ecranul televizorului care a ajuns pe nesimțite să înlocuiască marele spectacol al naturii. Tot ce ne înconjoară în societatea civilizată a costat bani. Crîmpeiul de civilizație ce ni se cuvine se măsoară după banii pe care îi cheltuim, simțurile noastre „simt“ ceea ce sîntem în stare să cumpărăm.

În aceste condiții, apare limpede că circulația banilor este organic legată de societatea modernă. Ea întovărășește întreaga mișcare a valorilor materiale și spirituale. Ea este un „perpetuum mobile“.

CARACTERUL UNIVERSAL și proteiform al circulației bănești a făcut ca acum peste două decenii, cînd în România au fost puse bazele planificării circulației bănești, o bună parte dintre specialiștii Băncii Naționale — sediul acestei planificări — să-și manifeste scepticismul cu privire la posibilitatea întocmirii și urmăririi unui plan al mișcărilor de numerar. Raționamentul era în esență următorul: relațiile bănești prind în plasa lor uriașă întreaga populație a țării, cu singura excepție a vlăstarelor celor mai fragede. Aceste relații se desfășoară în toate sensurile, de-a lungul și de-a latul teritoriului, între diferitele regiuni, între oraș și sat, între întreprinderi, instituții, familii, persoane, între România și alte țări. Unele dintre relațiile bănești fac obiectul înregistrării, deci se poate ține o evidență; altele însă nu lasă nici o urmă. Cum să planifici un asemenea haos?

Și totuși, planificarea circulației bănești s-a dovedit nu numai necesară, în cadrul larg al planificării economiei naționale, dar și posibilă. Aceasta, deoarece la o analiză mai aprofundată a fenomenelor economice se constată că în realitate relațiile bănești nu sînt chiar atît de haotice cum apar la prima vedere, că în desfășurarea lor se pot stabili anumite constante, capabile să fie exprimate în indicatori și urmărite ca atare.

Dintre cele patru funcții interne ale banilor, două presupun o mișcare și anume: mijlocirea circulației mărfurilor și mijlocirea plăților. După un clișeu archicunoscut, această mișcare este comparabilă cu circulația sîngelui în organismul omenesc, ea antrenînd procesul mereu reînnoit al producției, repartiției, circulației și consumului bunurilor materiale. În economia noastră nu circulă însă un singur fel de bani, ci două feluri: numerarul, reprezentat prin bancnotele Băncii Naționale și monedele divizionare, și banii scripturali, reprezentați prin disponibilitățile bănești aflate în conturile băncilor, care circulă prin viramente între conturi, adică prin decontări „fără numerar“.

CEL MAI PUTERNIC curent bănesc din economie nu este al numerarului, ci al decontărilor fără numerar. El este acela care antrenează mărfurile pe drumul lor între întreprinderi, în cadrul activității curente de producție, repartiție și circulație. Mai precis, decontările fără numerar se utilizează în relațiile bănești dintre întreprinderi, precum și în cele dintre întreprinderi, bugetul statului și unitățile bancare, ca și între organizațiile cooperatiste, sau între acestea și întreprinderile de stat. Al doilea curent al numerarului se desfășoară în sfera relațiilor bănești cu populația și în rîndurile populației, avînd ca obiectiv principal consumul. Așadar, în această sferă sînt cuprinse relațiile dintre instituțiile întreprinderile și organizațiile economice socialiste, de o parte, și populația, de altă parte, precum și dintre diferitele categorii de populație.

În economia noastră socialistă, cele două curente bănești — unul vizibil, al numerarului, și altul invizibil, al banilor scripturali — circulă în același timp, dirijate de dispoziții legale severe. Astfel, este interzis ca o livrare de marfă a unei întreprinderi către altă întreprindere să fie achitată în numerar. Însă sfera numerarului și aceea a banilor scripturali nu sînt impermeabile, legea permițînd în anumite cazuri transformarea numerarului în bani scripturali și invers. Astfel, încasările în numerar ale unei întreprinderi comerciale se depun la bancă și devin bani scripturali, prin înscrierea lor în contul de decontare al întreprinderii. De asemenea, din disponibilul astfel creat în cont, întreprinderea poate transforma banii scripturali în numerar, bunăoară pentru plata salariilor personalului.

Limitîndu-ne la circulația numerarului și pornind de la izvoarele acestei circulații, constatăm că populația intră în posesia diferitelor sume în numerar sub forma veniturilor de la unitățile din sectorul socialist. Proveniența veniturilor bănești ale populației este multiplă: plata salariilor, a alocațiilor de stat pentru copii, a pensiilor, burselor și ajutoarelor, încasările țărănimii de la cooperativele agricole de producție pentru zile muncă, de la vînzarea de produse agricole și altele. Pentru a fi în măsură să achite aceste sume, unitățile respective se adresează băncii unde au contul, iar banca pune la dispoziția unităților, din contul lor, numerarul care li se cuvine. Curentul de numerar își are deci obîrșia la casieriile unităților bancare și se îndreaptă spre beneficiarii de venituri: salariați, pensionari, agricultori etc.

O ALTĂ PARTE din veniturile populației provin de la populație. Cu alte cuvinte, se produce o redistribuire a veniturilor între diferitele categorii de populație. Astfel, țăranii realizează venituri de la orășeni prin vînzarea pe piață a produselor agricole, meseriașii, liber profesioniștii de la clientela lor. De la populație, curentul de numerar se îndreaptă mai departe spre unitățile socialiste, unde banii se cheltuiesc pentru cumpărări de mărfuri, prestări de servicii (chirii, servicii comunale, transporturi și telecomunicații, servicii culturale etc.), achitări de impozite și taxe, cotizații obștești, părți sociale în cooperație și altele. O parte din venituri se economisesc și se depun la C.E.C.

Unitățile socialiste care au primit în felul acesta numerarul de la populație îl depun în contul lor la bancă, transformîndu-l implicit în bani scripturali. Cu aceasta, circuitul numerarului se închide, la aceleași ghișee bancare de unde a pornit.

Corespunzător veniturilor pe care o parte din populație le realizează de la o altă parte a populației, vom avea de înregistrat și plăți ale populației către populație, pentru cumpărări de produse agricole la piață, servicii prestate de meseriași, liber profesioniști și altele.

Este evident că veniturile bănești nu se cheltuiesc imediat și în întregime. Ca urmare a faptului că ele se încasează și se cheltuiesc la date diferite, precum și a tendinței firești pe care o au oamenii de a face economii, la ghișeele băncilor nu se înapoiază în întregime sumele în numerar eliberate anterior, o parte din ele rămînînd la beneficiarii veniturilor. Diferența aceasta, cumulată an de an, constituie disponibilitățile bănești ale populației. Ele apar în două forme: fie ca numerar în circulație, fie ca depuneri la C.E.C.

ÎNTR-O ECONOMIE DINAMICĂ, în care nivelul de trai crește, disponibilitățile bănești ale populației cresc și ele, chiar mai repede decît veniturile. Cu cît societatea este mai înaintată, cu atît rezervele păstrate sub formă de numerar sînt mai mici, iar în schimb, economiile depuse la casele de economii sau la instituții echivalente sînt mai mari. Acestea din urmă au avantajul că primesc dobîndă și că sumele economisite sînt folosite pentru finanțarea economiei, deci constituie un factor de progres.

Imaginea curentelor bănești, așa cum a fost redată în cele de mai sus, era privită din punctul de vedere al populației. Ea apare în documentul denumit *balanța veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației*, care se întocmește anual pe baza datelor din planul de dezvoltare a economiei naționale, precum și — pentru mișcările de numerar între diferitele categorii ale populației — pe baza bugetelor de familie. Această balanță servește la planificarea circulației numerarului.

Din punctul de vedere al băncii de emisiune, aceleași curente fac obiectul unei alte balanțe și anume a *planului de casă*. Acest plan cuprinde, pe două coloane, de o parte sursele de încasări în numerar ale băncii, iar de altă parte categoriile de plăți în numerar. În planul de casă se regăsesc deci aceleași operațiuni ca și în balanța veniturilor și cheltuielilor populației — cu excepția încasărilor și plăților populației de la populație și către populație — văzute însă ca într-o oglindă; ceea ce apare în balanță ca venit al populației, apare în planul de casă ca plată în numerar a băncii — și invers. Sursele de încasări din planul de casă sînt cele din comerț, din transporturi, din chirii și servicii comunale, din impozite și taxe, spectacole, deservirea populației etc., iar categoriile de plăți sînt cele pentru salarii, alocații de stat pentru copii, ajutoare, burse, daune din asigurări, pentru produse agricole achiziționate de stat etc. În cazul cînd încasările sînt mai mari decît plățile, numerarul în circulație scade; invers, în cazul cînd plățile sînt mai mari decît încasările, banca pune în circulație o emisiune nouă de bani.

Întreaga activitate de casă și de emisiune a Băncii Naționale face așadar obiectul planificării, fiind încadrată în planul economic general. Ea contribuie la întărirea sistemului nostru bănesc, la stabilitatea leului. „Al șaselea simț“ vine astfel în întîmpinarea celorlalte cinci.

dr. Costin KIRIȚESCU

UN CENTRU MOTOR AL STATULUI MAJOR

ORGANIZAREA

Cornel HIDOȘ
vicepresedinte al Comitetului de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare

(Urmare din nr. precedent)

Planul tematic, prevăzînd răspunderi și termene concrete, trebuie să fie supus aprobării comitetului de direcție, devenind apoi o obligație de muncă pentru fiecare salariat al întreprinderii. Ca urmare, **o mare parte din activitatea compartimentului de organizare va fi dedicată elaborării de studii**, care să asigure, pe baza unor măsuri de organizare științifică sporirea eficienței economice imediate și de perspectivă a întregii întreprinderi.

De asemenea, compartimentul de organizare are sarcina **de a controla elaborarea tuturor studiilor prevăzute în planul tematic și de a pregăti informări periodice pentru comitetul de direcție** cu privire la stadiul îndeplinirii planului și măsurile ce se impun, fie pentru respectarea acestuia, fie pentru completarea planului cu unele teme noi, a căror necesitate a apărut pe parcurs. Cele mai importante studii elaborate, atît din punct de vedere al eficienței lor economice, cît și al sferei de aplicare, trebuie să fie supuse comitetului de direcție, care să aprobe măsurile ce se impun, responsabilii și termenele de aplicare; se impune ca prin autoritatea sa, comitetul de direcție să asigure valorificarea din plin a rezultatelor prevăzute de studii.

Compartimentul de organizare **urmărește aplicarea studiilor realizate**; pe baza concluziilor ce se desprind din aplicarea studiilor, **elaborează propuneri de măsuri pentru extinderea și generalizarea lor**; asigură preluarea în același scop a concluziilor unor studii întocmite de alte unități; **propune organelor ierarhice studiile pe care le consideră potrivite pentru a fi extinse sau generalizate și la alte întreprinderi** unde se regăsesc procese similare sau identice; pregătește informări pentru comitetul de direcție asupra stadiului aplicării, extinderii sau generalizării studiilor și propune măsuri pentru desfășurarea continuă a activității de perfecționare a organizării științifice.

Sarcini importante revin compartimentului de organizare și pe linia **organizării de conferințe și instructaje** pentru cadrele din întreprindere, pe probleme de conducere și organizare științifică: **asigurării**, în colaborare cu cabinetul tehnic, a **materialului documentar** strict necesar care să fie larg difuzat; **sprijinirii activității cabinetelor pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii** (recent înființate în orașele reședință de județ și alte centre industriale importante), urmărind să aducă o contribuție maximă la crearea unei mișcări de masă în acest domeniu de activitate.

La nivelul CENTRALELOR ECONOMICE — și pînă la înființarea acestora, al direcțiilor generale — compartimentului de organizare îi revin pe de o parte atribuții de coordonare, urmărire, asistență de specialitate și valorificare a întregii activități ce se desfășoară în acest domeniu în întreprinderile și celelalte unități din sfera lor de activitate, iar pe de altă parte, elaborarea de studii proprii.

Ca urmare, el **verifică prin sondaj planurile tematice** ale întreprinderilor și **asigură coordonarea acestora**, urmărind în principal evitarea unor paralelisme, în scopul creșterii eficienței muncii de elaborare a studiilor: asigură **extinderea și generalizarea** studiilor elaborate de unele întreprinderi la altele, la care se regăsesc procese identice sau similare; propune ministerului **extinderea și generalizarea** unor studii la alte centrale sau direcții generale.

Studiile și analizele, elaborate la acest nivel, se vor referi la problemele cele mai importante ale unei ramuri, subramuri sau a mai multor întreprinderi din subordine. Un accent deosebit trebuie să se pună pe **elaborarea de studii model** pentru procese de producție tipizate, precum și pe **studii și analize privind posibilitățile de sporire a eficienței economice** a întregii centrale (direcții generale) prin valorificarea cît mai completă a potențialului de care acestea dispun. Tot lui îi revine sarcina să **întocmească studii** sau **să acorde ajutor direct**, pentru întreprinderile mai mici, la care nu se justifică crearea unor organisme distincte pentru problemele de conducere și organizare a producției și a muncii. În legătură cu aceasta, compartimentul de organizare din centrala economică va trebui să fie astfel orientat în activitatea lui încît treptat să devină un nucleu capabil să elaboreze studii complexe de conducere și organizare, de natura și specificul celor ce în țări dezvoltate industrial se fac de anumite organizații de consultanți pentru astfel de probleme.

De asemenea, el **adaptează metodologiile cu caracter general** referitoare la conducerea și organizarea științifică la specificul activității întreprinderilor subordonate și **elaborează normative și norme de muncă unificate.**

Compartimentul de organizare asigură programele și întreg materialul didactic necesar pentru organizarea de cursuri de pregătire și perfecționare a unor categorii de cadre din întreprinderi, pe problemele specifice domeniului său de activitate.

Atribuțiile compartimentului de organizare din MINISTER constau în **urmărirea modului cum își desfășoară activitatea** în acest domeniu direcțiile generale (centralele economice) și întreprinderile mai importante; **informarea periodică** a conducerii ministerului asupra stadiului rezolvării problemelor de organizare în unitățile subordonate și **propunerea de măsuri** pentru îmbunătățirea continuă a acestei activități; **selecționarea și valorificarea** prin diferite forme a celor mai bune studii realizate în unitățile subordonate ministerului, extinderea acestora în toate întreprinderile în care pot fi aplicate cu folos; **elaborarea de analize cu caracter de sinteză** pentru determinarea eficienței în perspectivă a măsurilor de organizare; **întocmirea de studii** în probleme de organizare ce privesc direct activitatea ministerului; **participarea la organizarea diferitelor acțiuni** ce privesc răspîndirea organizată a cunoștințelor specifice de organizare; organizarea de **schimburi de experiență** cu alte ministere, în scopul cunoașterii celor mai eficiente metode și procedee practicate de fiecare în parte.

Este necesar ca atribuțiile ce revin celor trei verigi ierarhice în domeniul organizării științifice să **fie delimitate în mod clar și precis**, astfel încît să nu apară paralelisme și suprapuneri.

Viața arată că **este absolut obligatoriu ca toate întreprinderile, fie ele mari sau mici, indiferent de nivelul lor de înzestrare și de specific, să-și organizeze activitatea pe baze științifice.** Aceasta nu înseamnă însă că este necesar să se creeze compartimente de organizare în absolut toate unitățile economice, ci numai acolo unde funcționarea lor este pe deplin justificată. Decizia privind constituirea compartimentului de organizare trebuie să fie temeinic fundamentată, să țină seama de cel puțin două cerințe: **economicitate** și **volum de muncă necesar.**

Din experiența de pînă acum rezultă că asemenea compartimente de organizare ar trebui să existe la toate întreprinderile mari; în întreprinderile mijlocii, în funcție de volumul de muncă corespunzător, se va stabili necesitatea constituirii unui compartiment separat, sau numirii numai a unui responsabil pentru aceste probleme; în întreprinderile mici, de regulă, nu este necesar să se constituie astfel de organisme, ci să existe un responsabil, care să fie, după caz, total sau numai parțial ocupat cu problemele specifice organizării. Este mult mai indicat ca aceste întreprinderi să beneficieze, fie de realizările întreprinderilor mari, fie de serviciile efectuate pentru ele de un organism exterior (în prezent, cel din direcția generală). Bineînțeles, această regulă suportă excepțiile determinate de specificul activității fiecărei întreprinderi

În fața compartimentelor de organizare stau deschise largi orizonturi de cercetare și de soluționare a unei inepuizabile game de probleme de conducere și organizare. Aria problemelor specifice conducerii și organizării științifice a producției și a muncii este vastă, ținînd seama că nu există nici un fel de activitate care să nu poată fi făcută mai rațională printr-o analiză amănunțită pe bază de metode științifice cunoscute și cu ajutorul unor mijloace adecvate. Însușirea cunoștințelor specifice organizării științifice și abordarea și rezolvarea cu curaj, cu pasiune, cu perseverență a problemelor, este o cale sigură de valorificare mai bună a resurselor fiecărei întreprinderi, de creștere a eficienței întregii activități economice și de sporire, pe această bază, a nivelului de viață al tuturor oamenilor muncii. Nu trebuie uitat, de asemenea, că în orînduirea noastră economică putem rezolva diferite probleme de organizare în mod unitar, la nivel macroeconomic, că avem putința de a ne manifesta în toată plenitudinea inițiativa și capacitatea creatoare.

CĂTRE TOATE ÎNTREPRINDERILE ȘI ORGANIZAȚIILE ECONOMICE

Incepînd de la 10 ianuarie 1969 revista „Viața economică" editează un supliment săptămînal în care se vor publica ANUNȚURI PRIVIND OFERTE ȘI CERERI DE:

- **MATERII PRIME, MATERIALE, PRODUSE FINITE ȘI BUNURI DE CONSUM**
- **ÎNCHIRIERI SAU TRANSFERURI DE UTILAJE**
- **CAPACITĂȚI DE PRELUCRARE CU UTILAJE TEMPORAR DISPONIBILE**

Inscriindu-se în orientările stabilite de Congresul al IX-lea și subliniate la recenta Plenară a CC. al P.C.R., editarea suplimentului are drept scop ca, prin informarea operativă asigurată, să contribuie la diminuarea stocurilor de materii prime, materiale, piese de schimb, produse finite etc. fără mișcare sau cu mișcare lentă, precum și la mai buna utilizare a capacităților de producție.

Pentru ca această acțiune – utilă pentru economia națională – să fie cît mai eficace, este necesar ca revista noastră să ajungă într-un număr cît mai mare de unități economice.

Difuzarea suplimentului se va face exclusiv pe bază de abonamente speciale la revista „Viața economică". Prețul unui abonament special pentru anul 1969 este de 200 lei.

Abonamentele se fac prin oficiile poștale. Comenzile pentru anunțuri în supliment se fac direct la redacție, pe adresa: „Viața economică" – Publicitate, București, sectorul I, str. Nicolae Iorga nr. 36 (telefon 11.28.25). De asemenea, ele se pot face și prin Agenția de publicitate a „Editurii Scînteia".

In numărul 51 al revistei noastre am publicat condițiile contractuale privind publicitatea economică.

AŢI FRECVENTAT CEPECA!

CE TRANSFORMĂRI A PRODUS ÎN CONCEPŢIA ŞI ACTIVITATEA DV. DIRECTORIALĂ ?

ŞTIINŢA ŞI ARTA CONDUCERII pot fi învăţate? Cum? Procesul de conducere poate fi conceptualizat şi cristalizat într-un sistem unitar de metode şi tehnici de acţiune? Este eficientă „tehnologia" de învăţămînt a Centrului de perfecţionare a cadrelor de conducere din întreprinderi, de la Otopeni? Contactul cu centrul „sensibilizator" a dat roade? Acestea sînt întrebările-cadru care au orientat dialogul redactorului nostru C. Cojocaru cu cîţiva directori de întreprinderi, absolvenţi ai primelor serii ale programului de perfecţionare în conducerea generală a întreprinderii.

Stefan BERENGHI
director, Întreprinderea de distribuţie a energiei electrice-Bucureşti

• AM REDESCOPERIT ÎNTREPRINDEREA

FARA PRETENŢIA DE A SPUNE O NOUTATE, cred că este necesar să subliniez că noi ne-am obişnuit, datorită şi unor condiţii obiective dar mai ales unei mentalităţi greşite, să punem în centrul atenţiei, uneori chiar exclusiv, problemele tehnice, de producţie. Urmărirea şi raportarea îndeplinirii sarcinilor de plan, dispecerat, devenise una din componentele principale ale activităţii noastre. Ne-am ocupat mai puţin de problemele de perspectivă, organizatorice, economice. comerciale şi de personal al întreprinderilor.

...Se poate afirma că efectul principal al frecventării cursurilor de perfecţionare îl constituie cristalizarea unei *orientări mai largi*, a unui nou mod de a privi conţinutul activităţii întreprinderii şi rolul conducerii ei. Într-un anumit sens, am redescoperit întreprinderea, ne-am format o mentalitate, aş zice, mai directorială. Dezvăluind adevăratele orizonturi ale funcţiei de director, CEPECA a contribuit substanţial la revizuirea concepţiei noastre asupra eficienţei şi resurselor întreprinderilor.

...Aş sintetiza multiplele incidenţe ale frecventării cursului de conducere generală a întreprinderii asupra absolvenţilor în două direcţii principale:

În primul rînd, am putea vorbi de o lărgire *a ariei de cunoştinţe*, legate în special de unele noţiuni financiar-contabile, comerciale, de studiul muncii etc. Ele ne-au atras atenţia asupra rezervelor imense ce există în aceste sectoare de activitate ale întreprinderii şi ne oferă posibilitatea practică de a interveni, de a şti ce să cerem colaboratorilor noştri; lucrul cel mai important, îl constituie însă faptul că acum sîntem în măsură să ne fundamentăm mai bine propriile noastre decizii.

În al doilea rînd, nu şi ca importanţă, trebuie să reţinem asimilarea celor mai noi idei şi concepte privind conţinutul procesului de conducere, ca şi a celor mai perfecţionate metode, procedee şi tehnici de conducere care s-au verificat practic a fi instrumente deosebit de preţioase în acelaşi dificil şi complex proces al fundamentării deciziilor

Tănase VOLINTIRU
director general, Uzina de anvelope „Danubiana"-Bucureşti

• SĂ DESCHIDEM PORŢILE „TEORETICIENILOR"...

FAPTUL CA SINT DE SPECIALITATE TEHNOLOG ar putea explica, cred eu, numai parţial tendinţa de a mă ocupa cu prioritate de problemele tehnologice din uzină. La aceasta trebuie adăugată şi relativa subestimare a importanţei problemelor economice, ale cărei rădăcini trebuie căutate şi în nefamiliarizarea cu aceste probleme, în necunoaşterea implicaţiilor lor. După urmarea cursurilor la CEPECA şi în noile circumstanţe generale legate de sublinierea creşterii eficienţei activităţii întreprinderilor noastre, am făcut o adevărată cotitură. Nu numai că, personal, mi-am schimbat complet optica, dar am reuşit să imprim tuturor colaboratorilor mei de formaţie tehnică un nou mod de a gîndi. Am folosit în acest sens contactul şi exemplul personal, precum şi organizarea în întreprinderi a unor cursuri speciale de „sensibilizare". Îmi amintesc că mai înainte cînd contabilul şef critica unele aspecte ale activităţii noastre, corpul tehnic, predominant, o respingea a priori. Nu greşesc prea mult spunînd că uneori problemele economice au fost bagatelizate. Dimpotrivă, în prezent economistul şef este încurajat să-şi spună părerea. Nu pot spune, în anii trecuţi am participat la rezolvarea multor „cazuri" economice. În prezent ele îmi ocupă însă cea mai mare parte din timp.

...Ceea ce aş mai vrea să subliniez este că CEPECA ne-a convins să deschidem porţile uzinei pentru asistenţa ştiinţifică din afara întreprinderii. Exista la specialiştii noştri mentalitatea de a respinge colaborarea cu „teoreticienii" din afară. Această mentalitate îşi avea rădăcina, practica a dovedit-o, în nivelul scăzut al „bazei de recepţie" a noului. Convinşi de faptul că nu putem face noi totul şi că se pot obţine rezultate bune prin colaborarea cu specialişti de înaltă calificare din diverse instituţii cu profil de cercetare, am încheiat anul acesta mai multe convenţii şi contracte. Şi nu am greşit.

Nicu PASCALI
director, Întreprinderea textilă „Dacia"-Bucureşti

• TOATĂ LUMEA RĂSPUNDE ŞI NIMENI NU RĂSPUNDE

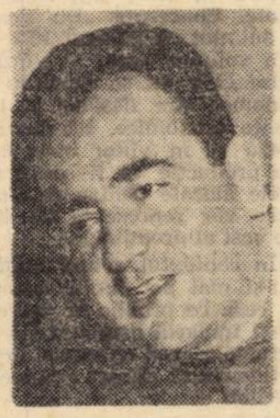

SUBLINIIND APORTUL CUNOŞTINŢELOR însuşite la CEPECA în fundamentarea deciziilor şi în special în organizarea procesului de elaborare a acestora în condiţiile existenţei comitetului de direcţie, a deciziilor de grup deci, cu care noi am fost mai puţin familiarizaţi, aş vrea să mă opresc mai mult asupra unor aspecte legate de *precizarea răspunderii salariaţilor*, îndeosebi a organelor de conducere executivă din întreprindere.

Poate şi datorită regulamentelor de organizare şi funcţionare, care erau întocmite la un mod foarte general, au apărut situaţii în care toată lumea răspundea de toate şi nimeni nu răspundea de nimic. Această situaţie evident că nu poate asigura coordonarea cu succes a unor activităţi complexe cum sînt cele care se desfăşoară într-o întreprindere.

Am participat cu deosebit interes la conferinţele şi discuţiile pe această temă, organizate în cadrul programului nostru de perfecţionare. Aş sublinia în primul rînd utilitatea prezentării unor *practici* de stabilire a atribuţiilor salariaţilor, existente în întreprinderi din diverse alte ţări. Comparîndu-le, am putut să apreciem avantajele şi dezavantajele lor şi să reţinem ceea ce ni s-a părut a fi aplicabil la condiţiile noastre. Deosebit de interesantă consider practica aşa-numitului „job description", o listă de atribuţii, cu care salariatul ia cunoştinţă chiar în momentul în care este angajat şi în întocmirea căreia se ţine seama atît de cerinţele postului, cît şi *de calităţile celui angajat*. O practică care, se pare, creează foarte bune condiţii pentru aplicarea principiului „omul potrivit la locul potrivit".

...Am plecat de la CEPECA cu convingerea că simţul de răspundere este direct proporţional cu gradul de precizie cu care sînt stabilite autoritatea şi responsabilităţile fiecărui salariat, că de gradul acestei precizii sînt legate controlul, evaluarea şi aprecierea salariaţilor şi în ultima instanţă întreaga politică de personal a întreprinderii.

Victor CHELU
director coordonator, Combinatul de industrializare a lemnului-Piteşti

• TIMPUL COSTĂ SCUMP...

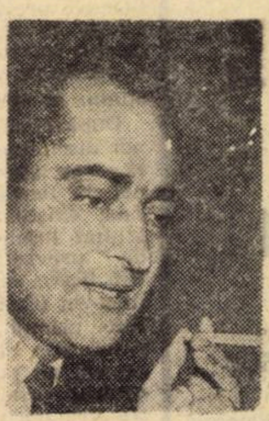

DACA UN BUN PREŢIOS cîştigat la CEPECA l-a constituit însuşirea cunoştinţelor sistematizate asupra funcţiunilor întreprinderii şi atributelor conducerii, nu mai puţin important mi se par recomandările privind organizarea raţională a activităţii personale a cadrelor de conducere, a timpului nostru de muncă.

Întors în întreprindere, cu ajutorul secretarei, am întocmit diagrama activităţii mele pe timp de 15 zile. Studiind-o, am ajuns la concluzia că 40% din timpul zilnic îl consumam cu rezolvarea problemelor curente de producţie, 15% cu cele economice, 15% pentru probleme de perspectivă, iar restul timpului cu vizitele în combinat, deci tot pentru producţie. Analiza critică a diagramei activităţii prin prisma celor însuşite la centru a scos la iveală că multe din probleme nu trebuiau să ajungă nici măcar la nivelul directorului tehnic. La elaborarea noii structuri organizatorice am ţinut seama şi de necesitatea unei repartiţii mai judicioase a sarcinilor şi a responsabilităţilor. Delegarea mai largă a unor atribuţii a determinat schimbarea substanţială a structurii consumului de timp, pe întreaga scară ierarhică. În ceea ce mă priveşte, problemele economice şi cele de perspectivă ale întreprinderii au ponderile cele mai mari. Faptul că întreprinderea funcţionează mai bine, fără ca o serie de probleme curente de producţie să ajungă pînă la director, mă face să afirm că în trecut am promovat o concepţie care a dus la o utilizare neadecvată a timpului şi a cadrelor, cu consecinţe negative asupra eficienţei economice a activităţii întreprinderii.

Vasile DRAGOŞ
director, Fabrica de geamuri-Scăieni

• GUSTUL RESPONSABILITĂŢII

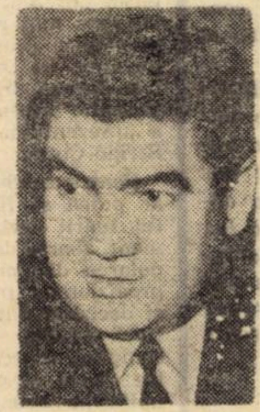

FARA A NEGA PARŢILE EI POZITIVE, trebuie să recunoaştem că activitatea noastră de conducere suferea într-o anumită măsură de empirism şi rutină. Procesul de conducere era „fundamentat" aproape exclusiv pe experienţă şi în special pe cea personală. Adevărul este că nu ne-am întrebat niciodată dacă modul în care conducem este cel mai adecvat, dacă nu există şi alte modalităţi mai bune.

...Comparînd organigrama fabricii noastre cu cele prezentate de experţii centrului, ţinînd seama de conceptele şi principiile noi însuşite şi prevalîndu-ne de atribuţiile mai largi ce ni s-au acordat anul acesta, am construit o nouă organigramă a întreprinderii şi am adoptat un nou sistem de delegare a atribuţiilor.

Notînd că aceasta a avut ca urmare reducerea numărului de nivele ierarhice, o mai raţională grupare a activităţilor după natura şi volumul lor, ca şi după capacitatea şi specialitatea cadrelor care le coordonează, cred că nu greşesc spunînd că cel mai important rezultat obţinut este o *schimbare radicală în concepţia şi mentalitatea colaboratorilor mei.* Este vorba de apariţia unei dorinţe de asumare de responsabilităţi, a unui *gust de responsabilitate*, care nu a existat sau, în orice caz, nu s-a putut manifesta la noi mai înainte. Acum colaboratorii nemijlociţi, directorii funcţionali, nu mai vin la mine *să mă întrebe* „Ce facem", ci *să propună* mai multe variante, fiecare prezentată cu implicaţiile ei, pentru a hotărî pe care o adoptăm. Este o schimbare cu consecinţe multiple: simplitate, operativitate, înaltă valorificare a capacităţii cadrelor din întreprindere etc., care îşi găsesc rezonanţă în mod cert în perfecţionarea întregii activităţi a întreprinderii.

Pentru cei care ezită încă în faţa schimbărilor structurale, aş vrea să spun că ceea ce am obţinut, după un timp foarte scurt de experimentare, depăşeşte cele mai optimiste speranţe; şi numai acest rezultat ar compensa efortul participării la cursurile centrului (sincer vorbind, la început, m-am supărat că sînt scos din poducţie şi trimis la... perfecţionare).

(Continuare în numărul viitor)

ÎNTREPRINDEREA ȘI VIITORUL

OPINII

acad. prof. dr.
Aurel AVRAMESCU

INFORMAREA rapidă și multilaterală devine o condiție esențială pentru justețea și operativitatea deciziilor ce se iau.

Numeroasele analize ce s-au făcut pentru trecerea pe calculatoare a proceselor de dirijare a producției au relevat o serie de noi elemente, a căror importanță anterior nu a fost suficient de bine cunoscută. De acest fapt pot profita toate întreprinderile, în sensul unei analize amănunțite, a unei modelări a procesului respectiv, care permite a se completa prin constatări și măsurători suplimentare informațiile necesare pentru o conducere optimală a activității.

prof. dr. Nicolae RACOVEANU
director la Centrul de calcul economic și cibernetică economică

ÎN CLIMATUL din ultimii ani de receptivitate a întreprinderilor din țara noastră față de introducerea metodelor și tehnicilor de modelare și simulare, este de așteptat ca în viitor efectul acestor elemente de progres să revoluționeze concepția despre conducerea și organizarea lor.

În prezent, deciziile luate de comitetele de direcție ale întreprinderilor se bazează în mare măsură pe intuiție; în viitor, premisele și variantele posibile vor fi rezultatul prelucrării electronice a datelor, astfel încît conducerea să poată lua decizia optimă, aleasă prin epuizarea tuturor variantelor posibile. Cu ajutorul tehnicilor de simulare, efectele acestor decizii vor reprezenta predicții cu eroare de realizare minimă.

prof. univ. Edmond NICOLAU
Institutul Politehnic-București

PENTRU CA o întreprindere să-și poată desfășura activitatea în condiții considerate normale în epoca noastră, este necesar să fie dotată nu numai cu utilaj corespunzător, ci și cu mijloace informaționale corespunzătoare. Înțelegem prin aceasta atît mijloacele de comunicații, cît și cele de culegere, transmitere și prelucrare a datelor.

Principiul integrării cere ca fiecare unitate să producă informații pentru unitatea ierarhică superioară, care o coordonează. Aceasta înseamnă implicit și dotarea treptelor ierarhice superioare cu unități de calcul din ce în ce mai puternice. Ajungem astfel la noțiunea de sistem informațional integrat, care cuprinde întreaga economie. Acesta este sensul unei raționale cibernetizări a economiei.

În mod corespunzător, vom avea un sistem integrat de informații, care poate furniza în timpul cel mai scurt toate datele necesare pentru formularea și adoptarea deciziilor optime.

FUTUROLOGIA a încetat să mai fie o marotă a pasionaților pentru speculații epistemologice. Posibilitatea de a prevedea, de a anticipa viitorul, a crescut spectaculos în ultimii ani, astfel încît străduințele specialiștilor de a formula supoziții documentate asupra viitorului merită să fie luate în seamă. În ultimii ani problemele previziunii științifice au fost dezbătute în cadrul a peste 20 de simpozioane internaționale, iar încercările de a prefigura viitorul au devenit obiect de studiu al unor institute specializate.

După opinia lui R. Jungk, ideile acestei noi discipline au germinat în spiritele unor specialiști din Europa (B. de Jouvenel, F. Baade, J. Fourastié, J. Tinbergen ș.a.), existînd chiar un studiu care a schițat liniile generale ale unui institut de previziune. Punerea lor în practică însă a fost realizată în S.U.A. la Middletown (California). Institute for the Future, primul institut de studiere a viitorului, și-a deschis în luna septembrie a acestui an porțile comenzilor pentru cercetările privind perspectiva cuprinsă între următorii 5—25 ani sau chiar mai mult.

Investigația perspectivei nu se limitează numai la identificarea tendințelor, dominantelor și schimbărilor generale ce vor surveni în viitor. În ultimul timp s-au înmulțit simțitor studiile specialiștilor din diferite domenii ale științei privind incidențele viitorului asupra sferei lor de activitate. Cercetătorii problemelor conducerii și organizării întreprinderii s-au lăsat și ei antrenați pe pistele investigării perspectivelor acesteia.

De mai mulți ani au început să abunde studiile asupra dirijării întreprinderilor în viitor, iar dialogul specialiștilor în cadrul reuniunilor științifice internaționale este concentrat în jurul aceluiași subiect. Tematica principalelor congrese internaționale din ultimii trei ani este concludentă: „Rolul creator al gestiunii întreprinderilor într-o lume în creștere accelerată" — Rotterdam 1966, „Conducerea întreprinderilor în viitor" — Montreal 1967, „Întreprinderea și viitorul" — Viena, 1967, „Întreprinderea peste 5 ani, peste 10 ani, peste 15 ani" — Cannes 1968.

Cercetările care caută să anticipeze perspectiva acestor celule ale economiei, ni se par pe cît de firești pe atît de necesare, pentru că prezentul constituie întotdeauna un mod de a pregăti viitorul și este normal ca el să devină cu atît mai puțin „prezent", cu cît ritmul schimbărilor este mai rapid. „Dinamismul științei, tehnicii și producției a creat o veritabilă presiune de „energie tehnologică" care a transformat tripla noțiune tradițională a timpului într-o singură dimensiune aceea a „prezentului viitor", cum o numește Sergio Cotta.

Pentru conducere, teoretic, prezentul nu ar putea să fie considerat decît momentul luării deciziei. În fapt în acest moment, foarte dens am putea spune, extrapolarea datelor actuale, corectate cu cele previzionale prefigurează viitorul. Chiar și deciziile sînt luate în termenii perspectivei, pentru că dinamica fenomenelor complică aspectul static al raportului dintre cauză și efect. Dirijarea proceselor unităților economice, acum mai mult ca în trecut, nu mai poate fi realizată numai prin prisma datelor prezentului. Stăpînirea lor presupune cunoașterea schimbărilor ce urmează să aibă loc.

În cartea sa „Pour une doctrine de l'entreprise", recent apărută la Paris și care a făcut oarecare vîlvă printre specialiștii din Occident, Philippe De Woot definește trei elemente fundamentale care vor acționa în viitor: **creativitatea**, funcție primară și sursă de succes, **participarea**, care asigură dinamismul și flexibilitatea structurilor și **concentrarea**, care lărgește puterea creatoare a întreprinderii. Opiniile sînt susceptibile, fără îndoială, multor discuții...

Conceptul dinamic și inovația

ÎNTREPRINDEREA din zilele noastre nu mai este identică cu omoloaga ei de la începutul secolului, iar în perspectiva deceniilor următoare ea va suferi modificări simțitoare. Conducerea ei este permanent confruntată cu schimbări: produsele se demodează foarte repede, mecanizarea și automatizarea proceselor manuale și intelectuale evoluează rapid, transformarea tehnologiilor are loc într-un ritm accelerat. Însăși dezvoltarea științei conducerii exercită presiuni serioase asupra modificării concepțiilor de conducere.

De pe acum **inovația** constituie principala sursă de dezvoltare a întreprinderii.

Mulți autori, printre care și N. Ponderoux în articolul său „L'entreprise et son avenir", sînt de părere că distanțarea între economia americană și cea a țărilor Europei occidentale se datorește creșterii potențialului științific al S.U.A. Asistăm la un adevărat „science gap". În aceste împrejurări una din principalele preocupări ale întreprinderilor în viitor va fi să-și asigure posibilitatea înnoirii producției ca urmare a aplicării rezultatelor cercetărilor științifice. Se apreciază că 60% din produsele care se vor produce în S.U.A. în 1980, sînt astăzi încă necunoscute. Concernul „Du Pont de Nemour" a anunțat că în anul 1970 va realiza 60% din volumul total al vînzărilor din produse care nu se fabricau în 1965. Acest fenomen are desigur și însemnate incidențe economice. Printre altele, se apreciază că în viitor structura cheltuielilor de producție va fi serios afectată de sumele alocate pentru cercetarea științifică, care vor reprezenta 20—25% din prețul de cost al produselor.

În contextul actual unitățile economice nu-și mai pot limita preocupările numai la ceea ce produc în prezent. **Ele trebuie să-și împartă preocupările între producția actuală și cea viitoare.** Această concluzie influențează însăși conducerea întreprinderilor.

Cerința de inovație nu-și limitează acțiunea numai la laboratoarele sau serviciile de proiectare, ci se resimte și în celelalte laturi ale activității întreprinderii, și poate în primul rînd în concepția de conducere. Realizarea unei dezvoltări accelerate presupune promovarea unei **concepții dinamice** în conducere.

Conform acestui concept, procesul de dirijare a unei întreprinderi urmărește să creeze schimbările necesare pentru a determina o activitate capabilă să străpungă realizările obținute pînă în prezent și să atingă performanțe superioare. Îndeplinirea acestor obiective se bazează pe promovarea noului în toate laturile activității și mai cu seamă în tehnologiile de fabricație și în sortimentul producției.

Punerea la punct a produselor va fi inițiată în cadrul acestei concepții înainte de apariția cererii lor. După unii specialiști, datorită ritmului rapid al progresului științific și tehnic, întreprinderile urmează să se preocupe de crearea de noi produse și piețe viitoare, uneori cu 3—10 ani înainte ca această necesitate să se impună în mod efectiv.

Evident că promovarea unei politici de înnoire sistematică a producției ridică multe probleme, din care unele foarte dificile, inclusiv o serie de riscuri economice și tehnice pe care conducerea trebuie să le determine, să le prevină sau să le depășească. Cînd să amorsăm acțiunea lansării unui nou produs? Cum s-o orientăm? Cine să realizeze proiectul? Cum să fie organizată îndeplinirea lui? Cînd este necesar ca o asemenea acțiune să fie abandonată? Iată întrebări la care nu pot fi date răspunsuri decît pe baza unor studii previzionale capabile să furnizeze elemente care să clarifice perspectiva. Realizarea conducerii dinamice se sprijină pe elaborarea unor planuri de lungă durată, pe o concepție de conducere care privește spre viitor.

PERSPECTIVE

Previziune și obiective

ÎN GENERAL, la o întreprindere industrială se poate distinge o anumită inerție legată de caracterul ei specializat, de imobilizările în fonduri fixe și uneori de concepția conservatoare a conducerii ei și de decalajul care separă în timp deciziile — mai ales cele care preconizează schimbări importante — de efectele lor. Fără o **strategie** de dezvoltare, unitatea economică nu poate să-și elaboreze politici coerente de cercetare, comerciale, de producție și de personal.

Performanțele unei întreprinderi depind în mare măsură de orientările strategice principale pe care le va adopta. După H. Taboulet, strategia întreprinderii este răspunsul pe care îl dă conducerea la întrebarea: „Ce întreprindere a-

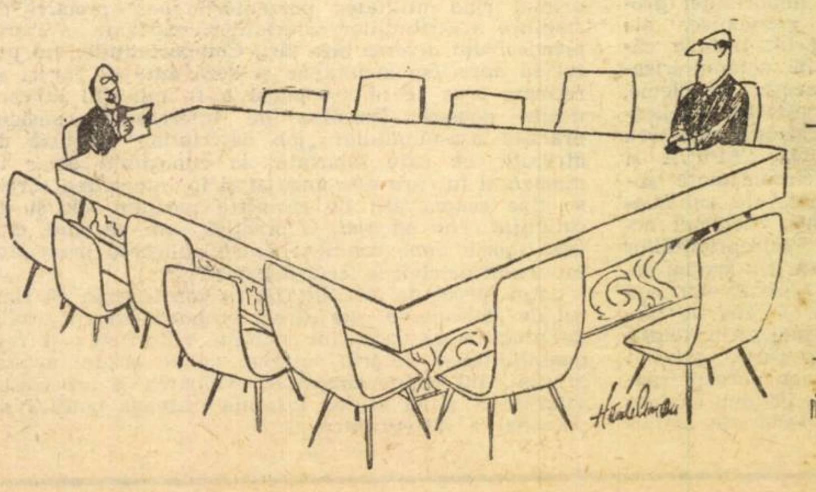

— În ultima ședință a Consiliului nostru de administrație am hotărît să ne automatizăm. Acum am plăcerea să vă anunț că procesul a fost în întregime îndeplinit.

(după LOOK)

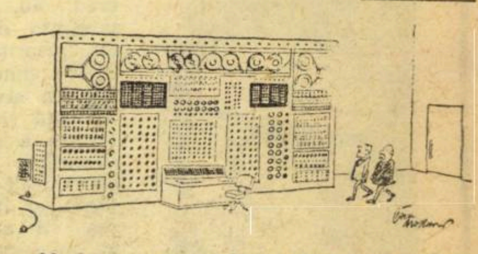

— Nu-l vom mai adopta de loc. Am descoperit că ar putea să ne substituie.
(după DIE WELTWOCHE)

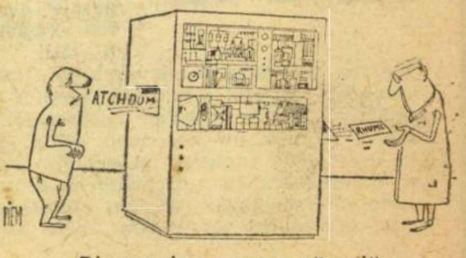

Diagnostic exact: răceală.
(după LE FIGARO LITTERAIRE)

[...]vom noi să devenim ?" Deci, strategia va reprezenta un ansamblu de decizii care să asigure îndeplinirea obiectivelor de perspectivă, ținînd însă seama de cadrul economic general.

Alegerea unei strategii se poate face numai pe baza studiilor previzionale, de oportunitate, numai prin identificarea influenței incertitudinilor.

Strategiile de dezvoltare sînt necesare pentru că în împrejurările actuale și cu atît mai mult în viitor, sistemul tradițional de conducere „de la o zi la alta" sau pe baza unei perspective scurte s-a dovedit nesatisfăcător. Conducerii nu i se mai atribue numai răspunderea pentru supravegherea, integrarea și coordonarea operațiilor interne ale întreprinderii, ci și răspunderea pentru strînsa supraveghere a mediului înconjurător, pentru descoperirea de noi oportunități. Strategiile sînt traduse cifric în planuri pe termen lung, care constituie modele dinamice ce servesc la verificarea corectitudinii deciziilor și la evaluarea rezultatelor. Conceperea dirijării activității întreprinderii pe baza unor planuri de perspectivă a dat naștere conceptului de **conducere previzională**, care urmărește concentrarea și repartizarea resurselor în funcție de obiectivele stabilite.

ALE CONDUCERII

La rîndul ei, mai buna motivare a sarcinilor și facilitarea efectuării controlului îndeplinirii lor determină necesitatea ca obiectivele generale să fie detaliate, înțelese și acceptate la toate nivelele. Această cerință i-a determinat pe specialiști să conceapă **conducerea bazată pe obiective.** George Odiorne o descrie ca „un proces în care conducătorii superiori și subordonații lor identifică împreună țelurile organizatorice comune, definesc domeniul major al responsabilităților individuale, precizează rezultatele așteptate și utilizează măsurile pe care le iau ca pe niște ghiduri pentru unitățile operative, fixînd contribuția fiecăruia dintre membrii săi".

În împrejurările amintite și structura de conducere va suferi modificări ; vor fi adoptate forme de organizare și sisteme care să susțină și să promoveze activitatea inovatoare : o conducere colectivă mai largă, dezvoltarea compartimentelor de cercetare și proiectare, înființarea de grupe de „studiere a viitorului", amplificarea activității de planificare, extinderea cercetării pieței ; sistemele de informație și decizie vor suferi și ele transformări profunde.

● *Conducerea integrată o exclude pe cea colectivă ?*

ÎN PRIMELE DECENII ale secolului nostru meseria de director a fost considerată ca fiind similară cu aceea a comandantului militar : a comanda subalternii, a le spune ce să facă. Această concepție este astăzi și ea depășită. În ultimii 40 de ani conducerea a evoluat de la ideea unui conducător unic, care se rezuma la a decide totul singur, la aceea a unei **conduceri colective.**

Evoluția s-a realizat desigur treptat. Teoreticienii structurilor tradiționale și ai legăturilor bilaterale au început să sesizeze încă în jurul anilor patruzeci necesitatea unei munci de echipă în conducere, însă abia după anii 55—56, munca colectivă a început să fie promovată pe scară mai largă. Complexitatea crescîndă a activității de conducere, amploarea deciziilor și a implicațiilor lor au dat naștere tendinței de a atrage la conducere un număr tot mai larg de specialiști și salariați din întreprindere. După părerea lui Michel Biroulès, inginer consultant în organizare, în evoluția conducerii întreprinderii pot fi identificate trei etape : a) conducerea esențialmente **ierarhică ;** b) conducerea **colegială ;** c) conducerea **integrată.**

CONDUCEREA INTEGRATĂ devine posibilă prin transformarea întreprinderii într-un sistem electronic de gestiune, în care sînt integrate toate activitățile ce se desfășoară în întreprindere. Realizările obținute pînă în prezent în acest sens constituie însă numai un început rămînînd să fie înfrînte încă multe greutăți. Unele hotărîri ale conducerii aparțin categoriei de decizii neprogramabile, pentru că în numeroase cazuri ele nu pot fi determinate cantitativ. Cu toate acestea mulți experți sînt de părere că în scurtă vreme toate deciziile neprogramabile vor intra în posibilitățile mașinilor electronice. Indiferent de realitatea acestei ipoteze, alegerea practică nu se face însă între om și mașina electronică, ci se pune problema alcătuirii de sisteme om-mașină electronică ; calculatorul va participa cu posibilitățile lui largi de a examina alternativele, iar oamenii cu sarcinile de a determina scopurile, criteriile și uneori ipotezele. Deci, o structură integrată nu credem că va înlocui organele colective de decizie, iar etapizarea făcută de Biroulès ni se pare a avea la bază ,cel puțin criterii neomogene...

Bazat pe utilizarea mașinilor electronice de calcul și pe capacitatea tehnologiei informaționale moderne de a dirija fluxul în cadrul întreprinderii astfel încît fiecare nivel al conducerii să primească numai informațiile care corespund poziției ierarhice respective a apărut conceptul de **conducere prin excepție,** sau cum o denumește R. Kaimann, **conducerea ierarhică prin excepție.**

În prezent, posibilitățile calculatoarelor electronice sînt încă departe de a fi epuizate în conducerea întreprinderilor. Din cele cinci aplicații principale — efectuarea unor lucrări administrative, culegerea, prelucrarea, înmagazinarea, analiza și prezentarea informațiilor, capacitatea de control, simularea unor fenomene, luarea deciziilor strategice — majoritatea întreprinderilor nu folosesc decît prima. A doua este în curs de generalizare, prevăzîndu-se că în viitorul apropiat va deveni de utilitate curentă ; a treia și a patra se află încă în stadiul incipient, iar aplicabilitatea celei de-a cincea se conturează abia pentru un viitor mai îndepărtat.

Calculatoarele electronice de mare capacitate au început să fie utilizate la simularea unor schimbări posibile pentru a urmări în timp comportamentul unui sistem și obținerea de informații asupra diferitelor stări ale proceselor. Prin iterații succesive și compararea rezultatelor obținute în procesele reale și pe modele pot fi stabilite modificările care se consideră oportune în viitor. Extinderea utilizării modelării și simulării prin metoda analogiilor complexe se datorește faptului că ele permit reducerea timpului de rezolvare (la calculator pot fi studiate în timp scurt, procese care în viață pot dura uneori ani) și verificarea anticipată a efectelor unor decizii.

★

INCONTESTABIL că viitorul va produce multiple transformări în tehnicile de producție, în flexibilitatea structurii mijloacelor fixe, în operațiile de muncă, în profesiile existente și bineînțeles în pregătirea și aptitudinile cadrelor de conducere.

Întreprinderea, această celulă vitală a economiei naționale, pulsează ca un agent al progresului și al creșterii ; una din rațiunile sale fundamentale o constituie tocmai schimbarea. În aceste împrejurări devine cu totul explicabil faptul că specialiștii, teoreticieni și practicieni, sînt preocupați în măsură crescîndă să identifice modificările probabile ce vor interveni în viața întreprinderii și consecințele lor.

Ioniță OLTEANU

→

Unitate de scop

(după PLUMBING TRADE AND HEATING JOURNAL)

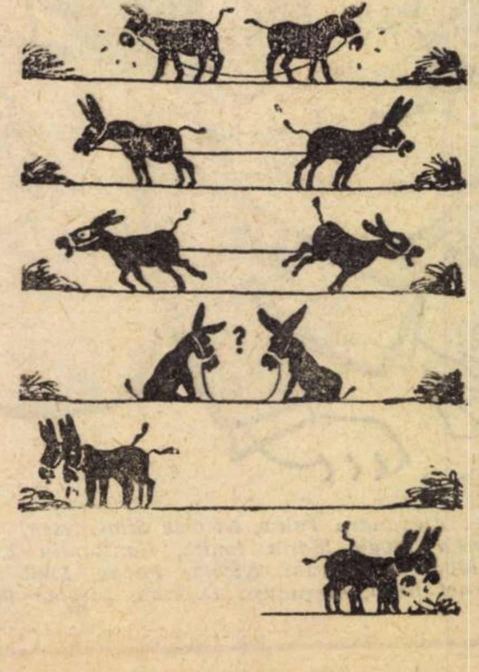

... fără cuvinte.

(după THE NEW YORKER)

ÎNTREPRINDEREA ȘI VIITORUL

OPINII

dr. Mihai C. DEMETRESCU
expert la Consiliul Național al Cercetării Științifice

APLICAT cu precădere în întreprinderile industriale, marketing-ul constituie o pîrghie a creșterii economice. El va căpăta indubitabil tot mai mult teren și în țara noastră, întrucît are vaste posibilități de dezvoltare, atît pentru perfecționarea satisfacerii exigențelor consumatorilor, cît și pentru crearea de condiții viabile de extindere dinamică consolidată a activității întreprinderilor pe baza calculului economic și a utilizării inepuizabilelor izvoare de informații pe care le oferă piața.

Aplicarea marketing-ului va provoca mutații profunde nu numai în concepțiile și tehnicile de conducere-orientare spre cunoașterea pieței, spre procedee și tehnici de cercetare, calcul, analiză și previziune a atitudinilor și conduitei cumpărătorilor, a preferințelor și aspirațiilor acestora. Rezultatele vor fi folosite în formularea și fudamentarea deciziilor, în modul de organizare și de ierarhizare a serviciilor funcționale și a secțiilor de producție (pe prim plan trecînd serviciile de cunoaștere și anticipare, urmate de cele de concepție), precum și în circuitul informațional și cel decizional.

ing. Gheorghe BOLDUR
șeful secției cercetare operațională, Centrul de Calcul Economic și Cibernetică Economică

ÎN ÎNTREPRINDEREA de mîine, dimensionată la limitele impuse de progresul tehnic și cerințele asigurării unei înalte eficiențe economice, conducerea va trebui să aplice cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, deci și metodele matematice cunoscute sub denumirea generică de cercetări operaționale. Introducerea eficientă a noilor metode, așa cum a putut constata colectivul secției noastre, în paranteză fie spus, autor al cîtorva aplicații cu caracter de „premieră" republicană, presupune crearea în întreprinderi a cel puțin trei premise :

— Existența unei mari receptivități din partea conducătorilor de întreprinderi și a specialiștilor din producție ; ea a început să se formeze, datorită eforturilor de școlarizare și „sensibilizare" făcute în ultimii ani ;

— cunoașterea la nivel de aplicare practică a metodelor cercetării operaționale de către specialiștii din întreprinderi ;

— existența unor calculatoare electronice suficient de puternice pentru a putea efectua calculele necesitate de rezolvarea problemelor complicate și laborioase care intervin în practică.

viața economică

UREAZĂ CITITORILOR SĂI LA MULȚI ANI!

De la stînga la dreapta: *Alexandru Talex, Nicolae Simionescu, Gheorghe Dolgu, Gheorghe Crețoiu, Ioniță Olteanu, Virgil Petrescu, Anghel Schor, Vasile Boescu, Emilia Iovan, Maria Ioniță, Constantin Cojocaru, Dinu Dragomirescu, Irina Vianu, Ludovic Țintea, Florence Costin, Maria Melnic, Valentina Brăneanu, Modesto Ferarini, Nicolae Popov, Emil Zamfirescu, Cecilia Preda, Florin Duca, Ion Chirculescu, Stere Popescu, Victor Godeanu, Viorica Baba, Cornel Rusu, Alexandru Deteșan, Nicolae Paleu, Elena Rain.*

JUPITER LA DEVA

Jupiter, cu numele său întreg Jupiter tonans, era, între altele și poate în primul rînd, stăpînul fulgerelor. În primul rînd pentru că stăpînea și își apăra stăpînirea prin fulgere. În forma lor încîntătoare și naivă miturile anticipau rolul imens al electricității.

Metafora din titlul nostru nu este exagerată. Pentru că la Deva se naște acum un colos al enegeticii românești. Despre acest colos vă va vorbi reporterul.

AȚI AUZIT de Mintia? E o așezare rurală, cu gară și cu primărie, din preajma municipiului Deva. În actualele hărți figurează ca localitate. În cele care abia se cartografiază nu mai există. Mintia are soarta Ișalniței. O fulgerătoare ieșire din anonimat, care dispare o dată cu șantierul ce i-a conferit celebritatea. A și început, pe măsură ce se demontează schelele, să nu se mai pomenească de Ișalnița. Vorbim despre Combinatul chimic de la Craiova, despre Uzina termoelectrică Craiova. Ișalnița a devenit cartier craiovean.

Mintia va fi unul din cartierele industriale ale Devei.

Deocamdată, este unul dintre șantierele cincinalului. Cu o prezență tumultuoasă în viața orașului, cu o orbită în care gravitează de pe acum mari potențe de energie umană. **Mintia și-a și ridicat fruntea de beton armat, scrutînd orizontul de la înălțimea celor 220 de metri ai primului coș de fum.** Un prozaic mesager al prezentului în lirica legendelor dacice și a romanticei Cetăți Voievodale. Coșul celei mai puternice termocentrale a țării pendulează, dominant, deasupra Cetății. Un adaus de cutezanță arhitecturală la frumusețile vechi și noi ale milenarei Decidava.

EXISTĂ aici un anumit calm care impresionează. Da, calm, deși întregul sat trepidează sub șenilele mecanizatelor; pămîntul e răscolit pînă la rocă, iar albia Mureșului e literalmente luată cu asalt. Dincolo de iureșul cu care ne-au obișnuit șantierele electrificării economiei românești, apare mîna omului calm care a conceput și pune în operă obiectivul industrial. Omul acesta, multiplicat aici la scara forței de muncă necesară lucrărilor, este un **specialist în uzine electrice.** Din competență rezultă calmul. La Mintia, făurește o putere de trei ori mai mare decît la Paroșeni și de patru ori mai mare decît la Stejarul. Și o face cu o siguranță care impune.

Toată dezlănțuirea de forțe, furnicarul de oameni și mașini, acționează în cadrul unui mecanism care raționalizează mișcarea, spațiul și timpul. Nu se petrec acte de eroism senzațional, nimeni nu-și sacrifică viața ca să salveze bunuri de la înec, incendii sau de sub prăbușiri. Nu există corectări de plan, nici spectaculoasele depășiri de normă atît de frecvente pînă mai acum cîțiva ani. Corelarea fazelor de lucrări este atît de strînsă, de rigidă, încît întîrzierea unei macarale (nelivrată la timp de furnizor) se reflectă exact, cu numărul de ore și minute, în rămînerea în urmă consemnată pe graficul montorilor...

Da, nimic senzațional. Și totuși impresionant. Tocmai pentru că lasă în desuetudine măștile improbității, fiindcă se integrează constant în procesul de maturizare parcurs de organizarea marilor construcții industriale. Aici, ai în față, palpabile, dovezi de prestanță ale gîndirii tehnice și economice. Sînt cultivate și materializate de fiecare constructor. Bineînțeles, prioritatea aparține proiectanților.

DE CE AICI și nu în altă parte?

Confruntarea datelor care alcătuiesc dinamica dezvoltării țării în cincinal indică un deficit de energie electrică în centrul Ardealului, la nivelul anului 1970. Un deficit proxim. Care nu putea fi lăsat să se manifeste. Fiindcă siderurgia hunedoreană se ridică la noi puteri, județele Alba și Sălaj se alătură marșului industrializării, iar satele ardelene captează cu aviditate fluvii de rețea electrică. A fost aleasă Mintia, pentru că aici Mureșul are un debit relativ satisfăcător pentru alimentarea cu apă de răcire a unei centrale de mare volum. Nota bene! Investiția a fost descotorosită de costurile turnurilor de răcire. Cărbunele se extrage din apropiere. Termocentrala de la Mintia constituie și o cale de valorificare superioară a cărbunelui brun din Valea Jiului. Unul dintre indicatorii civilizației pe plan mondial este micșorarea ponderii energiei primare în consumul global și ridicarea producției de energie prelucrată, transformată în abur, gaze, electricitate. Corelația aceasta este prevăzută expres în sarcinile cincinalului. În timp ce consumul de energie primară crește cu 26%, consumul de energie electrică se va dubla.

PATRU turbine de cîte 210 MW vor fi puse în mișcare de aburul unor cazane gigant, capabile să furnizeze 11 tone abur pe minut. Intermedierea unor supraîncălzitoare va ridica temperatura vaporilor pînă la 550 de grade Celsius.

Nu gigantismul i-a călăuzit pe proiectanți, ci economicitatea. Cu o investiție specifică de 3 359 de lei pe kilowat instalat, Mintia are o eficiență superioară chiar și în comparație cu centrala termoelectrică de la Rovinari. Dar parametrul esențial, după care în ultimă instanță se judecă un proiect, este prețul energiei livrate, 0,2137 lei pe kWh livrat reprezintă un cost avantajos, cu mult sub media actuală.

Niște oameni au gîndit în fața planșetei. Alți oameni, la fel de experimentați, gîndesc punînd în operă. Detaliile de pe hîrtia de calc au, la ora actuală, după doi ani de șantier, contururi precise. Mureșul are o albie nouă, pe o lungime de aproximativ un kilometru. La vară, cînd barajul și stația de pompe vor fi terminate, apele vor fi deviate. Nu, turbinele nu vor fi puse în mișcare de forța apei, dar pentru constanța debitului era necesară o ridicare a nivelului rîului. Este interesant că în vechea albie se va construi instalația de gospodărire a cărbunelui. O economisire de spațiu.

ZECE ZILE avans au excavatoriștii maistrului Lucian Popescu la lucrările din amonte. Formația condusă de Gheorghe Amzăr, vestită pe șantierul de la Luduș, respectă întocmai termenele din grafic, deși la instalațiile subterane au apărut impedimente neprevăzute. Nu prin „corectarea" proiectului, ci respectîndu-i litera, lotul inginerului Ion Cordea a realizat în timp mai scurt ridicarea halelor. Fiindcă s-a aplicat soluția glisării. Aceeași pe care au aplicat-o și constructorii coșului nr. 1. La 22 august l-au început și la 11 noiembrie l-au predat șamotorilor. 220 de metri în două luni?! Da. În tehnica glisării tronconice avem o experiență unică în Europa. Poate și din cauză că la noi s-au construit atîtea și atîtea coșuri, unul mai înalt decît altul, an de an, într-o competiție cu noi uzine și cu electricitatea pe care o zmulgem pămîntului și apei...

LA ANUL, Termocentrala Deva va da lumină. Cu unul din cele patru grupuri. Va da cu siguranță pentru că nici una din prevederile inițiale n-a fost infirmată pînă la ora actuală. Spre satisfacția inginerului Romeo Zbarcea, șeful proiectului complex. Nu e la primul proiect. Și-a pus semnătura și pe multe dintre soluțiile îndrăznețe aplicate la Paroșeni, Brazi, Borzești. Cu toate astea, face nopți albe lîngă formațiile de sudori care au început montarea cazanelor. Constantin Boescu, Viorel Iabagiu și Petre Zăvoianu, toți veniți de la Borzești, aplică o tehnologie nouă, neprevăzută în proiect. Nu, să nu se creadă cumva că Romeo Zbarcea s-ar îndoi de competența montorilor. Dar inginerul mai are în gînd niște proiecte. De ce să nu se consacre preasamblarea la sol, dacă se dovedește eficientă?

Alte două grupuri vor intra în funcțiune în 1970. **ÎN ANUL CÎND ȚARA VA PRODUCE 32—34 MILIARDE kWh,** așa cum se prevede în documentele partidului. Electricitatea produsă la Deva este cuprinsă in acest indicator care ilustrează, alături de alți indicatori, potențialul economiei noastre. În 1971 mai intră un grup în funcțiune și se mai preconizează extinderea capacității acestei termocentrale, pînă la... 1 600 MW.

Dar, deocamdată, la Mintia e șantier. Unul dintre șantierele în care industria socialistă dă un nou examen de potență.

Alături de partenerii contractuali de peste hotare, la Mintia colaborează marile noastre uzine constructoare de mașini cu utilaj de înaltă tehnicitate. Printre ele „Electroputere" din Craiova, „Vulcan" din București, „Progresul" din Brăila, „Hidromecanica" din Brașov și altele.

LA MINTIA e șantier. Cîteva mii de constructori, care transformă satul într-un cartier industrial al Devei. Un cartier cu cîteva sute de apartamente, înălțate concomitent cu zidurile uzinei și cu o întreprindere de prefabricate din beton, care va folosi zgură și aburi, produse secundare ale termocentralei. Și energia electrică, bineînțeles.

La anul, pe vremea asta, o mulțime de copii din noul cartier Mintia, vor aprinde lumini, sub cetina tradițională, în case noi.

Lumină nouă.

GEORGE ORAȚIU

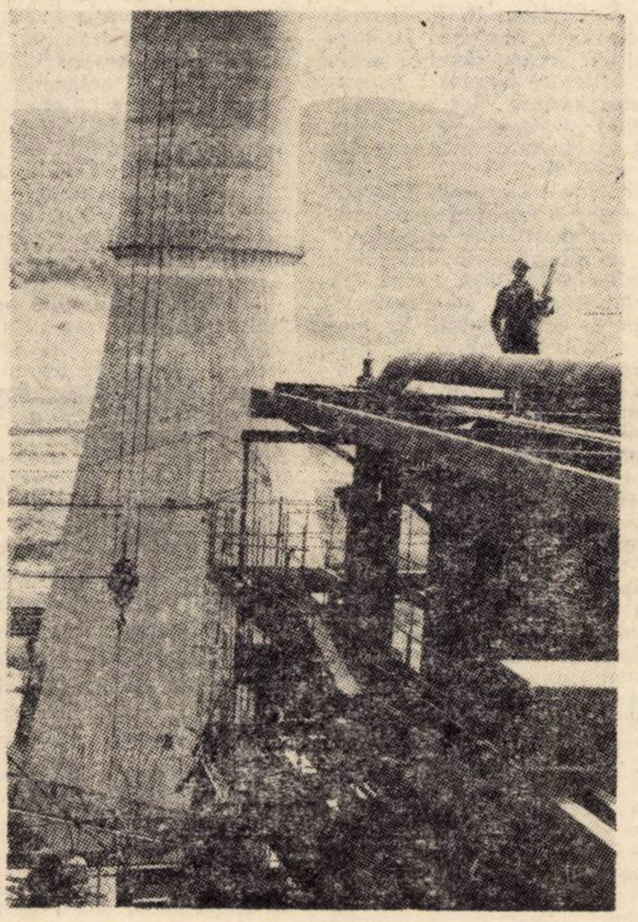

Primele agregate în funcțiune în 1969.

La fiecare oră, 504 tone de cărbune brun și mixte de huilă își vor transmite energia în 2640 tone aburi.

Consumul specific pe KWh va fi de 0,3585 kg combustibil convențional.

Gradul de automatizare al termocentralei se reflectă în indicele de personal (inclusiv mecanicii de întreținere și reparații): 0,84 angajați pe MW.

Pe canalul de evacuare a apelor se va amenaja o hidrocentrală de 1,4 MW.

Racordarea la Sistemul Național se va face prin 10 linii de transport, la tensiuni variate, spre Hunedoara, Sibiu, Gura Barza și Timișoara.

Valoarea investiției – 2,85 miliarde lei – va fi recuperată în 15,2 ani.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Prof. dr. docent MARIN LUPU

rectorul Academiei de Studii Economice – București

● Am dori să ne spuneți ceva despre preocupările dv. mai vechi în domeniul cercetării economice.

— Preocupările mele mai vechi în domeniul cercetării? Pentru asta ar trebui să împingem lucrurile ceva mai adînc în trecut, pînă la inceputul deceniului al patrulea al acestui secol. Criza din 1929—1933, consecințele sale, anii de încordare economică și financiară care au urmat, războiul — au format tot atîtea probleme care cereau o explicație și solicitau o atitudine. Paginile „Independenței Economice", ale „Buletinului Academiei Comerciale din București", ale unor ziare ca, de ex. „Facla", unele lucrări rămase în manuscris consemnează întrucîtva rodul căutărilor mele, de atunci. Caracterul mai adecvat al soluțiilor sporea, pe măsură ce îmi apropiam conținutul materialist al fenomenelor economice, metoda dialectică de investigare.

A revenit perioadei de după eliberare posibilitatea de a fructifica preaplinul acumulărilor îndelung potențate anterior. Activitățile de conducere de la cooperație și din sistemul bancar au pus probleme de ordin teoretic care cereau soluții de același fel, fapt consemnat în cuprinsul unor reviste ca PROBLEME ECONOMICE, FINANȚE ȘI CREDIT, CURIERUL COOPERAȚIEI ROMÂNE, în lucrări

„...din necesitatea de a proiecta pe plan teoretic preocupările practice și din atracția pentru istoria economică".

editate sau rămase în manuscris. Concomitent, activitatea de la catedră, încununînd o preocupare mult mai veche pentru studiile istorice, ce și-a găsit expresia și în teza de doctorat economic, participarea la elaborarea cursului de Istoria economiei naționale a României completa activitatea de cercetare din acea perioadă.

● Ce rol joacă în preocupările dv. de cercetare activitatea de conducere a celei mai mari instituții de învățămînt superior economic din țara noastră?

— În ultimii ani, preocupările mele privind cercetarea au fost orientate în principal către probleme de istorie economică a României. În acest sens, am contribuit în ultimii trei ani la lămurirea a trei capitole mari ale istoriei economiei naționale a României. M-am ocupat mai întîi de perioada revoluției populare, căreia i-am consacrat cîteva studii publicate în revista PROBLEME ECONOMICE și în Buletinul Academiei STUDII ȘI CERCETĂRI ECONOMICE. Am început cercetarea problemelor feudalismului cu un studiu despre „Trăsăturile feudalismului românesc" publicat în STUDII ȘI CERCETĂRI ECONOMICE nr. 1—2 din 1968. În Buletinul mai sus-pomenit, în 1967, am publicat lucrarea „Studii privind dezvoltarea economiei României în perioada capitalismului" (136 pag.), care reprezintă o parte dintr-o cercetare mai largă în curs de elaborare. Cercetările mele au izvorît din necesitatea de a proiecta pe plan teoretic preocupările practice și din atracția pentru istoria economică.

Conducerea Academiei, deși îmi răpește foarte mult timp în legătură cu problemele referitoare la stabilirea profilului economistului, elaborarea planurilor și a programelor de învățămînt — îmi dă însă posibilitatea și satisfacția să fiu la curent cu toate problemele ce se pun celorlalte discipline economice.

● Planuri, proiecte?

— Destule. Mai întîi, continuarea studierii problemelor economice ale feudalismului. Strădiința de a definitiva lucrarea privind dezvoltarea economiei României în perioada capitalismului, din care am publicat studiul despre care am vorbit mai înainte. Apoi: redactarea finală a cursului de Istoria economiei naționale a României al catedrei, care va fi tipărit în anul 1969; coordonez vol. I din **Tratatul de Economie Națională**, cuprinzînd Istoria economiei naționale a României, care va trebui să fie redactat într-o primă formă pînă la sfîrșitul anului 1969. Pregătesc documentarea necesară ca în anul universitar viitor să țin, în cadrul catedrei, un curs facultativ de istoria economiei universale. Intenționez ca, între anii 1969—1973, să pregătesc în vederea editării o istorie a economiei românești în 4 volume. Aș dori să string într-o culegere ceea ce rămîne valabil dintr-o activitate de aproape patru decenii. Dacă timpul îmi va permite, aș vrea să mă ocup de una dintre problemele care frămîntă astăzi omenirea — căreia i-am consacrat și eu aproape un deceniu din activitatea mea de conducător de bancă — problema etalonului monetar. Am pe de-asupra de perfecționat planuri, programe de învățămînt. Voi mai căuta... Dar mă opresc aici.

KEYNESISMUL REJUDECAT DE ADEPȚII SĂI

KEYNESISMUL nu este o simplă modă, ci un fenomen ideologic al lumii capitaliste contemporane, durabil, cu o anumită istorie. El trebuie înțeles ca un răspuns la problemele actuale ridicate de capitalism în fața economiștilor burghezi. Pentru cunoașterea lui sînt utile și interesante studiile și aprecierile făcute chiar și de adepții săi. Valoroasa scriere a lui I. Anghel „Teorii și modele ale creșterii economice" (Editura politică. Buc. 1966) constituie la rîndul ei o contribuție românească de seamă de pe poziții marxiste, în această direcție.

● ...după trei decenii

CU DOI ANI în urmă s-au împlinit trei decenii de la apariția „evangheliei" keynesismului — **The General Theory of Employment, Interest and Money** 1936. Momentul n-a trecut neremarcat în lumea economiștilor burghezi și el a prilejuit un fel de bilanț asupra evoluției teoriei. Caracteristică în acest sens este lucrarea: **Keynes' General Theory Reports of three decades** — o culegere de studii estimative asupra keynesismului făcute de către adepții săi actuali. Printre aceștia se numără neokeynesiști remarcabili ca: P. A. Samuelson, R. F. Harrod, A. Lerner, J. Robinson și alții. De altfel fiecare deceniu scurs a dat prilej de aprecieri generalizatoare asupra keynesismului.

Primul deceniu — al cărui sfîrșit a coincis cu încetarea din viață a lui Keynes — a fost perioada unei adevărate euforii keynesiste. Conștiința burgheziei și a economiștilor ei, zbuciumată de cataclismele economice ale anilor 1929—1934, găsise în „Teoria generală" un motiv liniștitor și cîteva soluții de **moment** pentru problemele cele mai presante. Efectul lucrării asupra economiștilor burghezi a fost atît de puternic încît, după aprecierea lui P. A. Samuelson, „majoritatea celor mai tineri de 35 ani au trecut printr-o adevărată criză de readaptare"[1]), dublată de bucuria deschiderii unui orizont nou. Lucrarea a avut mare rezonanță și în România. Întîlnim dese referiri la ea în numeroase publicații ale vremii. Adepții erau prea încîntați de teorie și soluții ca să-i mai caute și carențe; problema de căpetenie era însușirea ei și reevaluarea unor fenomene ale capitalismului prin noua viziune oferită de lordul englez. Cu toată opoziția îndîrjită a liberaliștilor și neoliberaliștilor deceniul se încheie cum nu se poate mai bine pentru keynesism. Cu atît mai mult cu cît în anii 1940—1946 dirijismul economic căpătase o anumită extindere. Se confirma ideea de bază a lui Keynes că funcționarea automată a mecanismului economiei capitaliste a devenit imposibilă iar intervenția statului se impune în mod imperativ. Aplicarea unor măsuri cuprinse în rețetele keynesiste venea să dea un surplus de credit teoriei. Conferința de la Bretton Woods — printre ultimele la care participă Keynes și care urmărea reglementarea problemelor valutare internaționale — s-a inspirat din tezele keynesismului. Deceniul se încheie cu o consacrare a ortodoxiei keynesismului.

Nu mult după aceea își fac apariția preocupări de revizuire, dizidențe și erezii ale keynesismului. Nevoile refacerii economiilor imperialiste, afectate de război, problemele legate de lărgirea spărturii produsă în lumea capitalistă prin victoria revoluțiilor socialiste într-o seamă de țări, cele legate de prăbușirea sistemului colonial sau de dezvoltarea capitalismului monopolist de stat de planificarea capitalistă etc. ofereau economiștilor burghezi argumente suplimentare în favoarea keynesismului dar și unele care obligau la o revizuire sau readaptare a lui. În Anglia lui 1948 R. F. Harrod, emul al lui Keynes, publică lucrarea intitulată **Towards a Dynamic Economics** (Spre o economie dinamică). Prin ea se pun bazele unui keynesism dinamizat sau ale teoriei burgheze a „creșterii economice". Harrod ține să precizeze în lucrarea amintită că nu-și propune o depășire a keynesismului ci doar o amendare a lui. O întreagă pleiadă de neokeynesiști vor căuta să schimbe orientarea doctrinei maestrului de la soluții pentru temperarea crizelor și șomajului spre soluții ale dinamizării economiei, ale accentuării ritmului de dezvoltare. În S.U.A. A. Hansen, P. Samuelson, L. Klein și alții reinterpretează keynesismul legîndu-l un timp de sistemul „stabilizatorilor automați" sau al celor „dirijați". Operațiuni similare se înregistrează în țările scandinave și în Japonia. În prefața scrisă la traducerea franceză a lucrării keynesistului american A. Hansen **A Guide to Keynes**[2]), exegetul francez al keynesismului, prof. **Barrère**, aprecia că eforturile de revizuire „privesc fundamentele înseși ale mecanismului keynesian" (pp. VIII—IX) și anume: conceptul de economii (savings), conceptul categoriilor macroeconomice, acțiunea categoriilor fundamentale și a legilor psihologice fundamentale etc.

Subminarea **atitudinii ortodoxe** față de doctrina maestrului nu punea sub semn de întrebare doctrina însăși. Și deceniul al doilea s-a terminat destul de bine pentru keynesism. Dificultăți mai mari apar și se amplifică în cel de-al treilea deceniu. Cel puțin din următoarele motive: 1) măsurile de austeritate cuprinse în rețetele keynesiste — realizabile printr-o subtilă redistribuire a venitului național —, luate în deceniul refacerii postbelice, nu mai puteau să fie, după aceea, justificate ca fiind cerute de interesul întregii națiuni, al refacerii potențialului economic etc. Caracterul lor capitalist monopolist de stat devine tot mai vizibil. Asistăm la o reacție din partea așa-numiților keynesiști de stînga — reprezentanți ai burgheziei nemonopoliste și ai micii burghezii; 2) trecerea la planificarea capitalistă într-o seamă de țări ridică două probleme importante: a) necesitatea unor forme noi de îmbinare a forței monopolurilor cu forța statului și deci a unui alt gen de intervenționism statal decît cel preconizat de doctrina lui Keynes; b) raportul între inițiativa privată, pe de o parte, și planificarea generală cu obiectivele sale, pe de altă parte. Această ultimă problemă a căpătat dimensiuni considerabile în preocupările multor economiști burghezi și i-a condus la concluzia că... **trebuie căutat un alt Keynes.**

● Nevoia unei „sinteze neoclasice"

ATACUL frontal dat de Keynes concepției automatismului funcționării economiei capitaliste — îndeosebi „legii Say", care a dominat aproape întreaga gîndire burgheză de pînă la primul război mondial — și acreditarea ideii intervenționismului statal **în mecanismul reproducției** ca mijloc de salvare a capitalismului au fost apreciate ca o ruptură totală cu tradiționalismul, ca o adevărată revoluție. Pînă prin deceniul al șaptelea s-a vorbit des de revoluția keynesiană. Chiar și în unele tratate de istorie a doctrinelor economice[3]), gîndirea contemporană era împărțită astfel: pînă la revoluția keynesistă și după aceea. În 1956 L. R. Klein publică lucrarea **The Keynesian Revolution.** Ca un ecou întîrziat, în 1965, cunoscutul economist american John Galbraith scria că: „După larg răspîndita opinie, dacă nu chiar după opinia generală, revoluția keynesistă face parte dintre cele mai mari realizări contemporane ale gîndirii sociale...[4])

Dar lăsînd la o parte exagerările și superlativele entuziaste, să vedem ce este important în schimbarea provocată de keynesism? Nu se poate nega modul nou de punere a problemelor studierii capitalismului **în cadrul gîndirii burgheze**; un mod mai adecvat decît cel al teoriilor burgheze tradiționale.

Încercările făcute de adepții neoclasicismului de a pune de acord vechile teorii cu noile realități prin amendamente parțiale se dovedeau infructuoase datorită poziției teoretice pe care se situau. Se adeverește că cu teorii ale automatismului funcționării vieții economice nu se puteau explica multe probleme ale capitalismului monopolist de stat. Eforturile disperate „pentru a modifica o idee veche spre a o pune de acord cu noile experiențe"[5]) au suferit eșec. Lui Keynes, după aprecierea lui Hansen, i-a revenit meritul rezolvării sarcinii herculeene de a pune de acord teoria cu practica. (Vezi lucrarea citată, ediția franceză pag. 9). Încă din 1936 s-a apreciat că înlocuirea ideii automatismului funcționării capitalismului cu cea a intervenționismului dirijist statal — care implică obligatoriu și previziune — a fost cucerireea cea mai de preț a lui Keynes[6]). Dar cît de mare este meritul lui Keynes aici? Problema centrală a înlocuirii automatismului cu dirijismul n-a pus-o el, ci însăși criza generală a capitalismului. Modul nou de punere a problemei n-a însemnat însă și ruptura totală cu teoriile burgheze ale trecutului sau chiar din epocă. Keynes a respins „legea Say", în schimb a preluat masiv teoria malthusiană a rolului consumului neproductiv în procesul reproducției, a respins teoria valorii muncă a lui Smith-Ricardo și a preluat teoria utilității marginale, a respins teoria ricardiană a repartiției și a preluat-o pe cea a lui A. Marshall sau a lui J. B. Clark. Este de asemenea cunoscută preluarea teoriei multiplicatorului a lui Cahn, o seamă de teorii ale lui Wicksell etc. pe care a căutat să le concilieze într-un sistem mai mult sau mai puțin închegat — dar în noua viziune despre modul de funcționare al mecanismului economic. De aceea, sinteza făcută conține și un anumit element nou. Allain Barrère remarcă faptul că mesajul keynesismului este „un mesaj de conciliere și nu de opoziție, de continuitate mai întîi de toate decît de ruptură"[7]). În același sens pune problema și A. Hansen, care consacră primul capitol al lucrării sale citate explicării „sintezei magistrale" a vechiului cu noul, „a unor idei deja existente dar cărora Keynes le-a dat o mare strălucire". În vremea din urmă tot mai des constatăm abandonată ideea revoluției keynesiste și tot mai insistent promovată ideea **sintezei.**

conf. univ. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

(Continuare în pag. 21)

FIȘE

■ Pe măsură ce profesiunea de specialist în conducerea întreprinderii se dezvoltă în Occident, apar și probleme noi specifice acestei meserii. În publicația ORGANISATION SCIENTIFIQUE nr. 9/1968, a Comitetului național belgian de organizare științifică, Roger Millot abordează și problema **cointeresării** directorilor profesioniști. Precizînd faptul că întreaga activitate a unei întreprinderi moderne se sprijină pe munca directorilor profesioniști (denumiți în SUA „manageri", iar în Europa „cadre") autorul își exprimă îngrijorarea că spre deosebire de vechii directori care erau și proprietarii uzinei și deci erau stimulați de profit, noii directori nu au un stimulent corespunzător, ceea ce ar putea influența negativ asupra activității lor. Este interesant faptul că R. Millot nu pledează pentru o creștere substanțială a cîștigurilor acestei categorii de salariați, ci pentru găsirea de stimulenți de ordin **psihologici, sociali**, în genere de ordin **moral.** Motivarea acestei orientări ar fi că munca acestor specialiști este de așa natură încît **îmbunătățirile ei cantitative nu se reflectă imediat în rezultate practice** și că acești specialiști exercită competențe și își asumă responsabilități care nici nu se pot urmări prin rezultate practice imediate, ci în perspectivă.

■ Sub egida Institutului economico-matematic central al Academiei de Științe a U.R.S.S. a apărut lucrarea lui S. M. Vișnev **Ekonomiceskie parametrî** (Parametrii economici), Editura „Nauka", Moscova, 1968, 190 pag. Subtitlul volumului — „Introducere în tema indicatorilor sistemelor și metodelor economice" — edifică și asupra conținutului lucrării. Autorul nu-și propune să abordeze problema sistemelor dinamice complexe sau să construiască noi modele economice specifice, ci tratează determinarea elementelor fundamentale din care se alcătuiește orice model al economiei naționale. Prin model autorul înțelege informația teoretică și empirică strict ordonată care include: abstractizarea, simplificarea și agregarea; formalizarea logică și matematică; interpretarea transformărilor și soluțiilor matematice. Un model economico-matematic are valoare cognitivă și practică, dar satisface următoarele cerințe: a) se bazează pe o teorie economică științifică care dezvăluie existența categoriilor și legităților formației social-economice respective; b) reflectă structura reală a economiei în concordanță cu principiul similitudinii structurale (izomorfism sau omomorfism); c) asigură unitatea etalonului de măsură și respectarea dimensiunilor mărimilor variabile și constante; d) este fundamentat pe alegerea datelor cu luarea în considerație a specificului măsurării și comensurării mărimilor economice; e) face o distincție principială între parametrii directori și subordonați; f) satisface condiția care determină limitele de aplicabilitate a modelului dat.

În cartea **The structure of romanian economy** (Structura economiei românești), Meridiane Publishing House Bucharest, 1968, 104 pag. 48 ilustrații, apărută zilele acestea, autorul, **Emilian Dobrescu,** prezintă o caracterizare a principalelor modificări intervenite în structura economiei românești în perioada postbelică, precum și a tendințelor

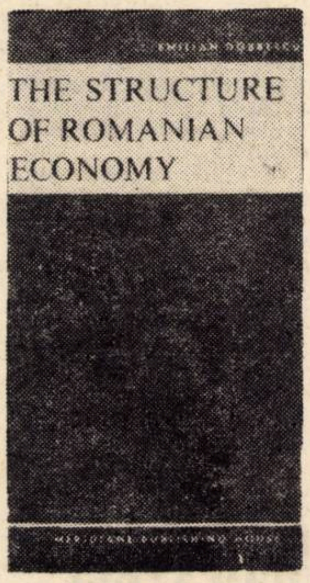

de perspectivă. Cartea cuprinde o **Introducere** și următoarele capitole: **Tendințele principale ale dezvoltării economiei românești; Modificarea structurii de ramură a economiei naționale; Influența modificărilor în structura de ramură asupra eficienței economiei naționale; Repartiția teritorială a forțelor de producție; Creșterea concentrării producției; Consecințele sociale principale ale dezvoltării complexe ale economiei naționale.**

■ Reluînd cuvintele amare spuse cîndva de lordul Boyd-Orre, primul director general al FAO, că „populațiile înfometate ale lumii au nevoie de pîine și li se vor da statistici", cunoscutul biochimist N. W. Pirie, de la Centrul Experimental din Rothamsted, membru al Societății regale de științe (Anglia), afirmă într-un articol apărut în revista CERES (sept.—oct. 1968) că într-adevăr statisticile și studiile întreprinse pînă astăzi de FAO sînt numeroase și bine puse la punct, că mulți experți, mai mult sau mai puțin calificați, au fost trimiși în țările slab dezvoltate însă, din păcate, FAO n-a dus o activitate susținută de informare, organizare, de pregătire a cadrelor și, în genere, de ajutorare practică și eficientă. Pentru aceste activități s-ar fi prevăzut abia 5% din întregul buget al FAO. Totuși, recunoaște Pirie, stastisticile și studiile FAO au avut un oarecare rol mobilizator. Pirie susține, printre altele, teza cunoscută, dar discutabilă, a eficienței unei tehnologii intermediare pentru industrie și agricultură, care să fie adecvată, ca preț și ca nivel tehnic, posibilităților țărilor subdezvoltate.

■ Sub titlul **The European Who Thinks the U.S. Has All the Answers** (Europeanul care crede că SUA posedă toate răspunsurile) Jeremy Main recenzează, în revista FORTUNE (sept. 1968), cunoscuta carte a lui Servan-Schreiber „Sfidarea americană". J. Main se ocupă, printre altele, de alarmanta afirmație a lui Servan-Schreiber că peste cincisprezece ani este posibil ca a treia putere industrială după Statele Unite și Uniunea Sovietică, să nu mai fie „Europa" ci industria americană din Europa. Autorul recenziei consideră această idee drept eronată și derutantă; după el, nu există întreprinderi americane implantate în Europa, ci „companii internaționale" ce reprezintă „părți componente ale economiei europene, care lucrează sub legislația europeană și folosesc personal european...".

Dacă aceste companii sînt părți componente sau nu ale economiei țărilor în care sînt implantate, este o chestiune care mai urmează încă a fi decisă și în care popoarele respective au probabil un cuvînt de spus. Deocamdată, constatăm că Main nu răspunde la întrebarea: ce se întîmplă cu profiturile realizate de aceste companii, care este drumul ce-l iau ele?

■ În prima parte a articolului **La croissance économique** (Creșterea economică), publicat în numărul din octombrie a.c. al revistei GESTION, Ph. D'Orsay, constatînd că există, în prezent, unele confuzii între conținutul categoriei de creștere și cel al altor categorii invecinate acesteia, încearcă unele delimitări și clarificări în această direcție. După D'Orsay, **evoluția** ar corespunde transformărilor pe termen lung ale unui ansamblu economic și social dat, în timp ce **creșterea** ar fi un fenomen mai precis, una din modalitățile posibile de evolutie, celelalte două fiind **stagnarea și regresul.** În ce privește **expansiunea** aceasta ar fi numai un aspect sau un stadiu al creșterii, opus **depresiunii.** Mai interesantă și importantă este distincția între creștere și progres: în timp ce prin creștere s-ar putea înțelege sporirea produsului net (venitului național) al economiei, **progresul** s-ar măsura prin ridicarea nivelului de trai, ceea ce implică, în mod normal, o creștere a producției pe cap de locuitor. O ultimă distincție este făcută între creștere și **dezvoltare,** aceasta din urmă fiind considerată o creștere însoțită de modificarea prealabilă a structurilor. Creșterea poate deci caracteriza un proces care se desfășoară în interiorul unei structuri date, presupusă invariabilă.

■ În articolul **„Masa critică" a muncii de cercetare și dezvoltare,** apărut în nr. 10/1968 al revistei IPARGAZDASÁG, dr. Szakosits D. György consideră că o condiție importantă a eficienței economice a cercetărilor este concentrarea acestora. Prin „masă critică" autorul înțelege acea concentrație minimă a cheltuielilor pentru cercetări care este condiția de plecare a eficienței cheltuielilor alocate cercetărilor. „Indicatori ai concentrării" ar fi: înzestrarea tehnico-materială a cercetărilor, cheltuielile legate de cercetare și dezvoltare ce revin pe un lucrător în diferite ramuri industriale.

Legătura între concentrarea resurselor pentru cercetare și dezvoltare și structura producției reiese și mai clar dacă observăm că în țări mai mici, cu o industrie dezvoltată, unde potențialul intelectual și posibilitățile materiale limitează dezvoltarea în toate direcțiile, există o pondere mare a ramurilor industriale conducătoare în totalul investițiilor pentru cercetare și dezvoltare industrială.

Astfel, de exemplu, industria chimică consumă 62% din totalul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare în Elveția, industria electronică olandeză 36%, iar industria de mașini din Suedia folosește 70% din cheltuielile totale respective, în cadrul acestui procentaj 36% revenind construcției de mașini. În Japonia 31% din cheltuielile de cercetare și dezvoltare în sectorul industriei de mașini revine ramurii producătoare de mijloace de comunicație.

„PARTICIPAREA" ȘI FINALITĂȚILE ÎNTREPRINDERII CAPITALISTE

NOȚIUNEA DE PARTICIPARE a salariaților la rezultatele întreprinderilor, care cunoaște o anumită vogă în Occident în legătură cu proiectele legislative franceze discutate cu alte ocazii în aceste coloane, nu are pînă în prezent un conținut prea clar determinat. O constată și autorii unei lucrări apărute recent la Paris [1]), amîndoi posesori ai unei experiențe îndelungate în conducerea întreprinderilor capitaliste și cu declarate preocupări în ceea ce privește „participarea". „În momentul în care autoritățile publice, forurile alese, grupurile cele mai diverse doresc să treacă la acțiune, scriu Marcel Demonque și Jean-Yves Eichenberger, este o datorie de a furniza publicului cîteva elemente precise și logice, capabile să constituie un început de doctrină a participării" (pag. 204).

„Insuficienta rigoare a sensului cuvintelor și a conținutului conceptelor", deplînsă în prefață, nu face loc însă nici de această dată unor noțiuni precise. Într-un subcapitol intitulat „Participarea muncitorilor la formarea puterii" în întreprindere, cititorul află de pildă că aceasta ar avea loc în felul următor: „Reprezentanții capitalului țin seama în cea mai înaltă măsură de aptitudinea candidaților la postul de director de a întreține relații bazate pe încredere atît cu diferitele sindicate cît și cu înșiși muncitorii... Faptul că în general nu există texte juridice care să consacre în această privință participarea muncitorilor nu schimbă cu nimic situația" (pag. 100—101). Or, din context rezultă clar că alegerea ca director a unui om „capabil să-și difuzeze fără dificultăți majore autoritatea în ansamblul întreprinderii" o **dictează** „regula de aur a eficienței", căreia i se **subordonează** orice „participare". Dacă se degajă deci ceva cu precizie de aici, apoi numai ideea că participarea muncitorilor este subordonată țelurilor permanente ale întreprinderii capitaliste, căci eficiența ei se măsoară prin capacitatea de a aduce profit proprietarilor capitalului.

Aceleași concluzii se desprind din exemple date în carte pentru „participarea prin comportamentul individual" pe scară macroeconomică. Citim astfel: „Însuși faptul de a fi consumator comportă o părticică de putere și de responsabilitate economică... Coșul gospodinei este un instrument suveran al participării..." (pag. 179—180). Nu numai că precizia noțiunilor cu care se operează nu este sporită astfel, dar se întărește impresia că „începutul de doctrină a participării" nu este altceva decît o reinterpretare în termeni de „participare" a economiei politice burgheze curente, a unor asemenea concepte ale ei ca „suveranitatea consumatorului" și altele similare.

M. Demonque și J. Y. Eichenberger devin mai expliciți atunci cînd ating problemele repartiției. Aceasta nu înseamnă că ei lămuresc mai bine noțiunea de participare. Ei nu o apropie ca claritate nici de corespondentul său anglo-american „profit-sharing" (sau „asociere la profit"). Deși spune incomparabil mai mult decît justifică practica, acest din urmă termen are cel puțin meritul de a-și formula pretenția direct, în sensul că salariații ar obține o parte din profit. În cazul „participării", în general, al tratării ei în această lucrare în special, rămîne destul de nebulos la ce ar fi chemați să ia parte salariații: la „valoarea adăugată"?, la sporul de capital?, la adoptarea deciziilor? Totuși, autorii devin mai expliciți, cum spuneam, și lasă astfel să se întrevadă un răspuns și la asemenea întrebări. Referindu-se la „participarea la rezultate" sau la „interesarea financiară" a salariaților, ei se opresc îndeosebi la „interesarea în autofinanțare". În această chestiune, ei socotesc necesară o „punere la punct doctrinală", îndreptată contra ideii că „salariatul trebuie să participe la toate formele de sporire a bogăției țării, atît sub formă de capital cît și sub formă de venit". Raționamentul citat, scriu ei, ignorează faptul că prin repartizarea „rezultatelor" între salariați și acționari se constituie două „mase financiare" și că, „o dată fixată justa proporție între aceste două mase, nu mai este cazul să se revină asupra ei, fiecare din parteneri putînd să o întrebuințeze pe a sa așa cum crede că e mai bine" (pag. 166). Avem aici o netă contestare a ideii de redistribuire, în care alți teoreticieni ai participării văd sensul ei principal. Nu se spune nimic despre criteriile „justei proporții" între partea capitalului și partea salariaților, în a căror stabilire de asemenea nu intervine deci „participarea". În plus, citim în carte: „Dacă acționarii decid să lase în cadrul întreprinderii o parte din beneficii în loc să o împartă între ei, aceasta nu poate duce la nici o nouă creanță a salariaților (asupra beneficiilor)" (pag. 166—167). Așadar, participării nu i se acordă nici un rol nici la nivelul repartiției veniturilor, nici la acela al redistribuirii lor, nici la acela al acumulării capitalului.

Și totuși cei doi autori nu resping ideea de participare a salariaților, ba chiar socotesc necesară aplicarea ei. În ce context și în ce scop? Încercînd să degajăm esențialul raționamentelor lor în aceste direcții, nu le putem tăgădui o certă consecvență. **Contextul** este cel al finalităților întreprinderii capitaliste: nu al celor declarate, ca de pildă „producția pentru consumatori" sau „asigurarea mijloacelor de existență muncitorilor și proprietarilor de capital", ci al celor pretins derivate din acestea — în primul rînd al urmăririi profitului (vezi pag. 74). **Scopul** este și mai direct proclamat: „Examenul aspectelor practice ale participării o face să ne apară astăzi ca o necesitate în vederea eficienței. În concurența internațională în care ne aflăm angajați... participarea activă a tuturor este indispensabilă pentru supraviețuirea întreprinderilor... Concurența permanentă și generalizată uzează din ce în ce mai rapid metodele, mijloacele tehnice și a ajuns la nivelul liberei angajări psihologice în muncă. Dacă vrem să rezistăm în această concurență, trebuie să ne gîndim înainte de toate la participare" (pag. 174—175). Exigențele acestei ultime finalități, pe fondul celei a urmăririi profitului, permit deci o mai bună înțelegere a atitudinilor patronatului față de eforturile de introducere a participării pe scară națională, eforturi care la prima vedere păreau să știrbească rolul de comandă al capitalului în întreprinderi. În plus, însă, așa cum s-a putut vedea, capitalul înțelege să-și rezerve și interpretarea oricăror dispoziții legislative într-un sens care să nu prejudicieze nici în viitor sursele acumulării sale. Pentru salariați, în schimb, participarea la rezultatele întreprinderilor are toate perspectivele să rămînă o participare (intensificată) la **crearea** lor, nu și (proporțional) la repartiție.

S. DĂNESCU

1) **M. Demonque, J. Y. Eichenberger,** La participation. Editions France-Empire. Paris, 1968.

ISTORIE ECONOMICĂ

PE PELICULA MEMORIEI

IN URMĂ cu o jumătate de veac, primii economişti licenţiaţi ai unei instituţii de învăţămînt superior economic scrutau orizonturile economiei. Era prima promoţie a noului aşezămînt de cultură economică superioară — Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale. A fost izbînda ideilor realiste ale unui mănunchi de intelectuali în frunte cu N. Xenopol şi St. Cihoski, care au militat pentru înfiinţarea unei instituţii de învăţămînt superior economic.

Pe fondul unor tradiţii înaintate ale şcolii româneşti, înfiinţarea în noiembrie 1913, a Academiei răspundea unor nevoi economice şi ştiinţifice de mare stringenţă, ea trebuind să pregătească cadre cu temeinică cultură economică şi financiară necesare frontului economic.

Ca un omagiu adus activităţii de peste 50 de ani a instituţiei, căreia în anii puterii populare i s-a dat adevărata ei menire şi recunoaştere, ca şi fondatorilor şi celor mai prestigioşi şi înaintaţi dascăli ai săi, în paginile de faţă prezentăm cîteva evocări, pe baza cărora se poate reconstitui o pagină importantă din istoria învăţămîntului nostru economic.

CRESCAT, FLOREAT

PUŢINI CUNOSC iar şi mai puţini îşi amintesc despre începuturile învăţămîntului superior economic la noi. Pînă acum o jumătate de veac, exista în România învăţămînt superior pentru toate sectoarele de activitate, cu excepţia celui economic. Aveam Universitatea cu multiple facultăţi: medicină, politehnică, agricultură, arhitectură etc. Oarecare pregătire superioară legată de economie se făcea la Facultatea de drept. Ca şcoală consacrată pentru pregătire economică românească, erau şcolile superioare de comerţ, între care, cea din Bucureşti, sub conducerea directorului Mihail Bratilă se bucura de o faimă, care putem spune că egala facultăţile.

Lipsa unui aşezămînt de învăţătură superioară economică era simţită încă din primii ani ai secolului nostru. Astfel, la primul Congres al absolvenţilor şcolilor comerciale, ţinut în 1906, s-a pus problema de a se înfiinţa şi la noi o şcoală de învăţămînt superior economic. Ideea, însuşită de dr. Istrate, a fost reactualizată în 1908 şi susţinută puternic în 1912, pentru ca în 1913, N. Xenopol ca ministru al comerţului să izbutească realizarea dezideratului urmărit de mult timp, de aproape un deceniu.

Ca urmare, în toamna acelui an, sub oblăduirea Ministerului de Industrie şi Comerţ s-a inaugurat şi a început activitatea Academia de înalte studii comerciale şi industriale din Bucureşti.

Începutul, entuziast, nu a fost deloc lipsit de asperităţi; s-a născut în mijlocul unei atmosfere de neîncredere, din partea multora. Primii trei ani a fost o epocă de dezorientare, întrucît cei mai mulţi se vedeau numai negustori şi foarte puţini sperau să pătrundă în corpul celor care controlau sau administrau activitatea economică a ţării. S-a discutat şi criticat mult raţiunea de a exista a unui asemenea aşezămînt. Unii chiar, defăimînd-o, susţineau că nu va pregăti decît „băieţi de prăvălie".

Sprijinită de cîţiva adepţi înflăcăraţi, inaugurarea s-a făcut cu o „oarecare ceremonie" în toamna anului 1913, într-o epocă puţin prielnică, rectoratul fiind încredinţat prof. A. Davidoglu. Sediul Academiei cuprindea cîteva încăperi dintr-un imobil, cunoscut sub numele de Teatrul Mic, situat în aşa-numita Piaţa Palatului, în faţa actualului restaurant Cina. În această clădire, în afară de teatru şi Academie, se mai aflau birourile Automobil Clubului, un magazin şi garaj de automobile, cîteva birouri şi prăvălii particulare la etaj şi parter.

Cursurile se ţineau dimineaţa, 2 ore, fiindcă cei mai mulţi erau în serviciu, iar restul de 3 ore, curs şi seminarii, se ţineau după amiază. Ele aveau loc în cîteva camere — săli destul de întunecoase, închiriate în acel imobil, la primul etaj.

În gangul lateral, prin care trebuiau să treacă toţi studenţii cînd urcau la sălile de curs, şi ele dotate cu un număr mic de bănci de lemn vechi, de la alte şcoli, se afla o măsuţă, lîngă care pe un scaun de lemn trona figura cea mai cunoscută din toata Academia: Mme Ecaterina — şefă îngrijitoare, portăreasă şi... responsabilă cu frecvenţa. Dotată cu o memorie prodigioasă, cunoştea după figură şi pe nume pe toţi studenţii. Era capabilă, în orice moment, cînd era întrebată, să răspundă dacă studentul X a venit în acea zi la curs sau lipseşte şi, de aceea, îndeplinea şi funcţia de... catalog al Academiei.

Aşa a început şi funcţionat Academia, în anii 1913—1914 şi 1915. În 1916 din cauza războiului, o parte din profesori refugiaţi sau evacuaţi în Moldova, au continuat cursurile la Iaşi sub rectoratul prof. A. Davidoglu iar din 1918 al prof. S. Cihoski. Abia după 5 ani, în 1918—1919, şi-a reluat Academia activitatea în mod normal la Bucureşti dînd prima „şarje" de absolvenţi în sesiunea din 1918.

Omagiu celor din trecut, care au pus bazele, mulţumiri şi recunoştinţă celor care azi se străduiesc pentru progresul şi dezvoltarea sa, iar şcolii îi urăm, după o jumătate de veac, să crească şi să înflorească, spre bucuria şi mîndria celor care ne-am adăpat la ea.

prof. dr. docent Şt. DUMITRESCU

REGULAMENT

pentru

ORGANIZAREA ŞI ADMINISTRAREA

ACADEMIEI DE ÎNALTE STUDII COMERCIALE ŞI INDUSTRIALE

Art. 1. — Academia de înalte studii comerciale şi industriale, creată prin legea promulgată cu Decretul Regal No. 2878 din 6 Aprilie 1913 şi publicată prin Monitorul Oficial No. 12 din 13 Aprilie 1913, este o instituţiune de cultură superioară, teoretică şi practică, afiliată pe lîngă Ministerul Industriei şi Comerţului, Direcţia Comerţului. Ea este persoană morală şi ca atare poate primi donaţiuni, legate, subvenţiuni, etc.

Stanislas Cihoski
(rector între 1918—1924)

Ion N. Angelescu
(rector între 1924—1929)

MĂIESTRIA MAEŞTRILOR

DACĂ LA ÎNFIINŢAREA EI Academia, menită să pregătească specialişti pentru nevoile practice ale comerţului şi industriei, punea un accent deosebit pe predarea disciplinelor cu caracter concret, în cursul deceniului care a urmat după primul război mondial s-a accentuat orientarea către disciplinele teoretice, de economie generală.

Astfel că, la intrarea mea ca student în toamna anului 1930, am putut găsi în această instituţie un cadru prielnic şi pentru studiile şi preocupările economice teoretice, stimulate de zelul şi pasiunea pentru ştiinţă a cîtorva personalităţi proeminente ale învăţămîntului nostru ca V. N. Madgearu, Ion Răducanu, Gr. Mladenatz.

În afara cursului, profesorul Răducanu conducea şi un seminar de istoria doctrinelor economice. La acest seminar studenţii elaborau lucrări proprii asupra concepţiilor economiştilor din diverse şcoli. După susţinerea lucrărilor, aveau loc dezbateri adeseori foarte pasionate, cu accente polemice, fiind pentru noi o bună şcoală; ea ne deprindea să studiem independent şi ne stimula gîndirea.

Ion Răducanu, care devenise acum rectorul Academiei, încuraja aceste tendinţe şi s-a gîndit să creeze un instrument superior de promovare a preocupărilor şi gîndirii teoretice, înfiinţînd seminarul de „Teorii şi cercetări economice", care a devenit curînd un centru de atracţie pentru toate elementele dotate din rîndurile tineretului studios. În cadrul lui s-au dezbătut probleme speciale de metodă în ştiinţele economice, tendinţe în gîndirea teoretică, probleme economice actuale atunci, ridicate de criza economică mondială. Seminarul a organizat chiar cicluri de conferinţe publice.

Nu pot trece, în aceste însemnări, peste un alt moment din istoria învăţămîntului economic — marcat de seminarul pentru doctoranzi al profesorului V. N. Madgearu. Organizat de catedra de economie naţională a profesorului şi condus personal de acesta, seminarul a reuşit, în scurtă vreme, să adune un însemnat număr de doctoranzi, cu însuşiri certe în munca de cercetare ştiinţifică. Unul din meritele sale, pe lîngă impulsul pe care l-a dat cercetării, a fost orientarea sa cu predilecţie spre studierea unor aspecte legate nemijlocit de economia sau gîndirea economică din România.

În acest climat, un ciclu de lucrări de seminar, ca şi teze de doctorat, au fost consacrate problemelor agriculturii româneşti, plusvalorii în România, formării şi mişcării capitalurilor; o serie de teme s-au ocupat de organizaţiile monopoliste, întreprinderile economice ale statului (regiile autonome), gospodăria ţărănească, ca şi de istoria gîndirii economice din România.

Discuţiile la seminar erau, în general, degajate, dar presupuneau din partea participanţilor o documentare şi pregătire prealabilă foarte temeinică, în aşa fel ca ele să permită analiza aprofundată şi susţinerea cu competenţă a punctelor de vedere. Profesorul era deosebit de bucuros cînd descoperea lucrări valoroase ale studenţilor şi încuraja pe cei ce se dedicau cercetării ca şi practicii economice, tot aşa cum îşi îndrepta adesea săgeţile impregnate cu ironie împotriva mediocrităţii.

Fireşte că amintirile care îmi apar acum în memorie, legate de anii studenţiei la Academia de înalte studii comerciale şi industriale din Bucureşti sînt mult mai numeroase decît cele cîteva creionări de mai sus. Ele amintesc însă cititorului mai tînăr, imaginea unor dascăli din trecut care au ştiut să aprindă în inimile discipolilor, ca o flacără nestinsă, pasiunea pentru ştiinţa economică.

dr. Ion VEVERCA

SEMNIFICAŢIILE UNUI GEST ÎNTR-O EPOCĂ SEMNIFICATIVĂ

PENTRU OAMENI ca şi pentru instituţii, aniversările sînt întotdeauna prilejuri pentru rememorarea unor fapte petrecute, de adînci reflecţii, de reculegeri fericite şi cîteodată chiar şi de unele tristeţi.

Evenimentul la care vreau să mă refer s-a petrecut la începutul verii anului 1933. Era în plină criză economică. Mă întorsesem de la Paris unde îmi făcusem stagiul de practicant la Banca Creditul Lyonez, şi o dată cu aceasta, iluzii şi planuri roze de viitor. Dar prezentul se arăta mult mai vitreg.

Intelectualitatea românească trăia momente grele datorită şomajului care luase

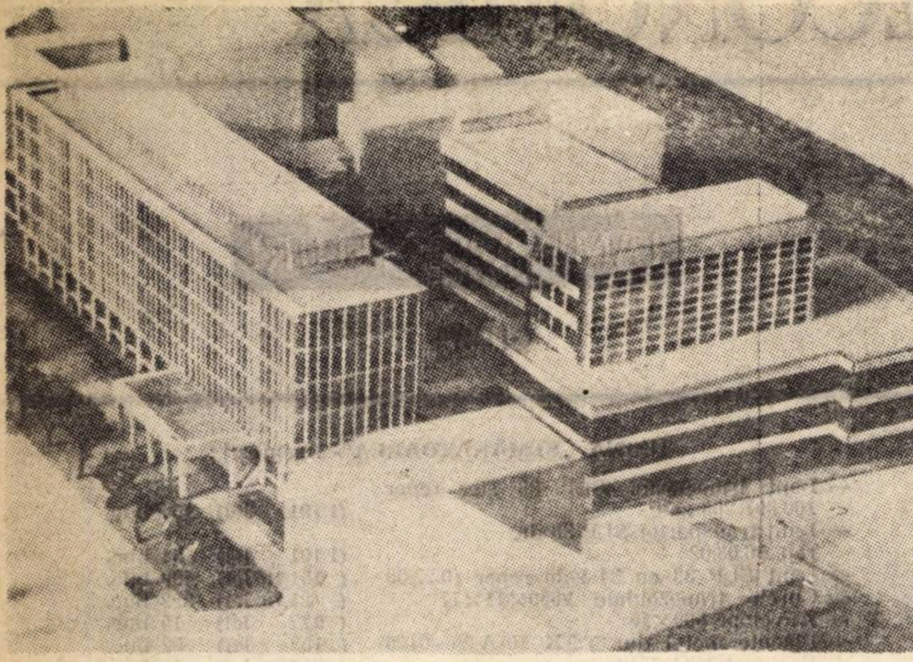

Noul corp de clădire al Academiei de studii economice din București (machetă)

proporţii în toate straturile sociale. Criza generase o lipsă de lucru şi în rîndurile absolvenţilor tineri ai fostei Academii Comerciale. Situaţia salariaţilor din întreprinderi şi instituţii de stat devenise alarmantă ; mii de salariaţi de toate vîrstele fuseseră concediaţi sau, după expresia timpului, trecuţi în „cadrul disponibil", instituţie creată adhoc pentru a determina „economii" bugetare.

Nici o posibilitate de a găsi de lucru ; peste tot uşile erau închise. Dar, în mijlocul acestei neguri şi nesiguranţe generale a apărut pentru absolvenţii Academiei o luminiţă de speranţă. Profesorul Virgil Madgearu, ca ministru al finanţelor, pregătea reforma financiară. În acea vreme, aparatul nostru financiar era complet învechit, dezorganizat şi împînzit de cadre necorespunzătoare din punct de vedere profesional şi cu o ţinută etică destul de criticabilă. Reforma pregătită de profesorul Madgearu a însemnat un puternic reviriment moral pentru cei o mie şi cinci sute de absolvenţi în căutare de lucru, unii de mai mulţi ani. Conducătorii Asociaţiei licenţiaţilor Academiei de comerţ şi industrie (A.L.A.C.I.) au fost chemaţi să întocmească, pe propria lor răspundere, liste cu absolvenţi ai Academiei pentru a fi numiţi administratori financiari, inspectori şi şefi de servicii în întreaga ţară, în locul acelor cadre devenite necorespunzătoare. Astfel, o parte dintre tinerii cu mintea îmbogăţită cu luminile ştiinţei, dar cu buzunarele goale, au reuşit să obţină un post.

Gestul, fără precedent în trecut, a provocat, desigur, proteste în rîndul cadrelor înlocuite, nemulţumire în rîndurile partidelor de opoziţie şi chiar printre membrii partidului din care iniţiatorul făcea parte. Dar el a trezit un ecou în sufletele tineretului prin semnificaţiile sale, infinit mai largi decît capacităţile sale „curative" în cadrul regimului burghezo-moşieresc. Era vorba, mai ales, de ridicarea prestigiului profesiei de economist ca şi al ştiinţelor economice în general, de un succes al ştiinţei în faţa empirismului. Este adevărat că astfel de iniţiative nu puteau să înlăture racilele funciare ale regimului ca şi corupţia din aparatul financiar, dar a fost un început şi un prilej de afirmare pentru profesiunea de economist şi de stimă pentru cei ce o profesează.

prof. dr. docent
V. V. PROTOPOPESCU

„ORI SLUJBA ORI ŞCOALA !"

AM STUDIAT în condiţiile vitrege ale primului război mondial. „Ausweiss"-ul, cu ultima viză din 26 octombrie 1918 pe care-l păstrez şi astăzi, îmi aduce în memorie cîteva crîmpeie din perioada studenţiei.

În octombrie 1918, Bucureştiul se afla încă sub ocupaţia germană. Noi, cei demobilizaţi, am putut pătrunde în teritoriul ocupat numai cu un „Ausweiss" care purta menţiunea „Überwahung", ceea ce însemna prezentarea săptămînală obligatorie la comandatura germană. În aceste condiţii nu ne puteam prezenta la examene, aşa că abia după încetarea ocupaţiei, mi-am putut lua examenele şi diploma cu numărul 25. Dar nu numai războiul ne-a produs dificultăţi şi greutăţi, pentru unii extrem de greu sau aproape imposibil de depăşit. Era vorba de situaţia noastră materială şi de absenţa unui sprijin din partea statului.

Lipsiţi de mijloace pentru a urma studii universitare, majoritatea studenţilor erau în acelaşi timp funcţionari în diferite întreprinderi bancare, comerciale, industriale etc. Ei urmau cursurile cu asiduitate în timpul liber, de regulă dimineaţa de la 7 la 9 şi seara de la 6 la 10 ; duminicile şi sărbătorile efectuau lucrări de laborator la Casa Şcoalelor, deoarece Academia nu dispunea de un laborator propriu.

Colegii din aceeaşi categorie, veniţi din provincie să urmeze Academia, munceau ca hamali şi chelneri, fără locuinţă, dormind uneori pe băncile de la Gara de Nord sau din grădina Cişmigiu. În acel timp eram funcţionar la Banca Naţională unde lucram de la orele 9—12 şi de la 1,30—6, restul timpului urmînd cursurile la Academie. Din salariu trebuia să mă întreţin eu şi familia mea, să achit taxele de examen, să plătesc rezumatele de cursuri publicate etc.

În timp ce statul ignora munca noastră, lipsindu-ne de orice sprijin material, nici şefii întreprinderilor nu vedeau cu ochi buni pe cei ce urmau cursurile Academiei. Astfel, cerînd permisiunea şefului meu de la B.N.R. de a lipsi de la serviciu zece zile pentru examene, în schimbul renunţării la concediul de odihnă reglementar şi subliniind că mi-am îndeplinit cu toată conştiinciozitatea îndatoririle de serviciu, acesta mi-a răspuns categoric : „Ori slujba, ori şcoala !" Abia în urma unor noi demersuri la conducerea băncii am reuşit să obţin concediul cerut.

Nu este de mirare aşadar, în circumstanţele arătate, că din cei 1500 de studenţi înscrişi la cursuri începînd din 1913, au absolvit la Bucureşti în 1918 un număr de studenţi, nu mai mare decît degetele de la cele două mîini.

prof. dr. docent
C. G. DEMETRESCU

STATISTICA A PRINS VIAŢĂ

DUPĂ O ACTIVITATE de 30 de ani în învăţămîntul superior economic îmi amintesc cu multă plăcere de un fapt care m-a impresionat în mod deosebit. Este vorba de prelegerea de deschidere a cursului de statistică economică ţinută de prof. Ştefan Stănescu la începutul anului universitar 1945—1946 la fosta Academie de înalte studii comerciale din Bucureşti. În vremea aceea funcţionam ca asistent al prof. Şt. Stănescu titularul Catedrei de statistica şi asistam la toate prelegerile profesorului meu, de la care aveam mereu ceva de învăţat. În anii anteriori, în prelegerea de deschidere a cursului profesorul Stănescu făcea incursiuni în istoria statisticii, dezvăluind mereu aspecte noi ale dezvoltării acestei discipline ştiinţifice şi fixînd rolul important al statisticii în cadrul ştiinţelor social-economice.

Dar, în anul acela, locul cifrelor uneori seci, inexpresive, din istoria îndepărtată a statisticii a fost luat de istoria vie, caldă încă, a ultimului război mondial. Cu ajutorul datelor statistice grăitoare, unele preluate din statisticile oficiale existente, altele estimate prin calcule proprii, profesorul a înfăţişat pierderile imense de vieţi omeneşti şi de bunuri materiale cauzate de războiul pustiitor. Un tablou sumbru, schiţat cu date elocvente vorbea tineretului prezent în sala de curs despre sacrificiile uriaşe pe care a trebuit să le sufere omenirea împinsă de fascism în prăpastia celui de al doilea război mondial.

Lecţia a produs asupra studenţilor o profundă impresie. Mi-am dat seama atunci, şi mi-am întărit convingerea de-a lungul anilor, că această disciplină constituie un instrument preţios în cunoaşterea profundă a fenomenelor social-economice.

prof. dr. docent I. IVĂNESCU

KEYNESISMUL

(Urmare din pag 18)

Ideea sintezei keynesiene este legată insistent în ultima vreme de o altă idee şi anume cea a caracterului nefinit al teoriei keynesiste, a perfectibilităţii ei şi a nevoii de adaptare la noile situaţii. Acelaşi Hansen arăta că „dacă Keynes ar fi trăit mai mult, el ar fi fost, fără îndoială, acela care ar fi procedat la o examinare critică a sistemului său de gîndire" (pag. 161). P. A. Samuelson, ducînd mai departe această apreciere, emite ideea unei „sinteze neoclasice", pe care spiritul keynesismului ar cere-o. Aceeaşi idee este susţinută de A. Barrère.

Nu-i greu de explicat această evoluţie a keynesismului, întrucît astăzi acesta este confruntat de mari probleme cărora nu le poate da un răspuns întemeiat ; dar el este doctrina care răspunde, în liinii esenţiale, intereselor burgheziei monopoliste. Sinteza neoclasică propusă de Samuelson cuprinde trei momente definitorii : a) schimbarea unghiului de tratare a capitalismului trecîndu-se de la statică la dinamică, de la ieşirea din depresiune ca problemă principală cum a fost în vremea lui Keynes, la cea a creşterii, pusă cu insistenţă azi de viaţă ; b) asocierea microanalizei, de care s-au ocupat mult neoclasicii cu macroanaliza exploatată de Keynes ; c) corelarea cerinţelor dezvoltării economiei naţionale ca un ansamblu cu interesele iniţiativei private, a dirijării centralizate a economiei cu scopurile urmărite de întreprinderile particulare adică, de fapt, de monopoluri. Pot economiştii burghezi sau nu să realizeze acest lucru ?

● *Merite remarcate şi slăbiciuni recunoscute*

GREUTĂŢILE prin care trece doctrina keynesistă şi marea încercare la care este supusă n-au restrîns sfera influenţei sale în lumea burgheză ; ea s-a lărgit iar adepţii contemporani recunosc o seamă de merite lui Keynes. Unele reale, altele presupuse. Printre merite i se recunoaşte „prelucrarea teoretică a problemelor economice strîns legate de problemele politicii economice ale aparatului de stat", „cercetarea teoretică unită cu cea statistică", „deplasarea centrului de cercetare de la micro la macrodimensiuni", „crearea cadrului adecvat pentru dezvoltarea instrumentului matematic în cercetarea economică" etc. Un sîmbure de adevăr există în toate acestea. Keynes a apropiat mai mult cercetarea economică burgheză de problemele reale ale capitalismului aflat în criza generală şi a pus bazele teoriei economice burgheze a capitalismului monopolist de stat. Acest lucru nu poate fi privit ca o slăbiciune a keynesismului ci mai degrabă ca un merit **în felul său**. Poziţia socială, de clasă, a autorului — şi de aceasta este legată marea sa slăbiciune — l-a obligat la un anumit gen de interpretare a realităţilor — cunoscute şi recunoscute — de care a apropiat teoria. Keynes a cunoscut şi recunoscut că omenirea nu va suporta multă vreme o ordine bîntuită de cataclisme economice cum a fost criza din 1929—1933 sau care este însoţită de şomaj de masă. „Viciile principale ale societăţii economice în care trăim constau în eşecul ei de a asigura utilizarea deplină a forţei de muncă şi în repartiţia arbitrară şi inechitabilă a bogăţiei şi a veniturilor.... Este cert, continuă el, că lumea nu va continua să tolereze şomajul care... este o consecinţă... a individualismului existent în capitalismul contemporan" [8]).

El a înţeles că între producţie şi posibilităţile de realizare a mărfurilor există o puternică contradicţie şi a încercat să caute cauzele mai adînci. Dar, ca economist burghez, el n-a putut să vadă că aceste cauze rezidă în însăşi orînduirea dată, în sistemul relaţiilor sale social-economice şi a căutat explicaţiile convenabile în comportamentul şi în psihologia oamenilor. Orientarea cercetării cauzelor pe acest teren i-a permis nu numai să absolve capitalismul de racilele existente dar să şi fundamenteze un sistem de politică economică necesară capitalismului monopolist de stat. Ansamblul măsurilor cuprinse în keynesismul de ieri şi cel de azi nu se poate spune că n-a influenţat cu nimic asupra capitalismului ; s-au putut chiar soluţiona unele probleme de moment, adesea cu riscul creării de noi probleme. Grăbind procesul de socializare capitalistă a producţiei şi contribuind la intensificarea exploatării — în formele şi cu mijloacele capitalismului monopolist de stat, — măsurile propuse nu puteau să nu agraveze contradicţiile profunde care macină lumea capitalistă. Tocmai aici apare marea problemă a locului slab al keynesismului şi al întregii gîndiri economice burgheze contemporane.

Alături de cerinţa unei reglementări şi chiar planificări a economiei, s-a ridicat şi o altă mare problemă : în ce măsură keynesismul vechi sau nou poate împăca cerinţele iniţiativei private cu cele ale dezvoltării generale, obiective ale societăţii ? Oferă keynesismul ceva valabil pe această linie ? J. Robinson reliefează contradicţia internă a keynesismului, care reflectă într-un anumit chip o contradicţie a vieţii reale, cînd spune că, la Keynes, convingerea despre necesitatea reglementării de către stat a vieţii economice se asociază cu încrederea profundă în dezvoltarea liberă a economiei de piaţă, în libera iniţiativă. „El, precum se ştie, n-a rezolvat acest conflict pentru sine în mod corespunzător şi ni l-a lăsat nouă ca un conflict al generaţiei noastre" (culegerea citată pag. 62). Economistul american Lecachman — care a întocmit culegerea comemorativă des citată aici — arată că conflictul remarcat nu poate fi soluţionat pe baze keynesiste. Keynes, după el, n-a lăsat în această privinţă nici fundamentări teoretice şi nici recomandări practice. De ce ducem noi lipsă, remarcă el, este o teorie care să răspundă pozitiv la problema pusă. „Nici Keynes, şi nici nimeni altul nu ne-a învăţat cum să socializăm investiţiile, cum să inventăm compromisuri binefăcătoare cu ajutorul cărora puterea de stat să colaboreze cu iniţiativa privată... Atîta timp cît nu apare o asemenea teorie miracuioasă (dar pentru aceasta ne trebuie un nou Keynes), economiştii vor susţine ca şi mai înainte, într-o măsură din ce în ce mai mică, linia lui Keynes-conservatorul" (culegerea citată pag. 86). Nolens volens economiştii burghezi pun o mare problemă a practicii şi teoriei actuale şi în perspectivă.

A răspunde *în mod corespunzător* cerinţei obiective de mai sus înseamnă a înlătura proprietatea privată şi, pe baza proprietăţii socialiste, să se creeze un nou mecanism de funcţionare a vieţii economice în care legea dezvoltării planice să-şi găsească climatul propice de existenţă. Problema contradicţiei între forţele şi relaţiile de producţie ale lumii burgheze, care se manifestă în multiple forme, inclusiv cea dintre planificare şi iniţiativa privată, nu poate fi soluţionată pe baze capitaliste. Într-un fel sau altul recunosc acest lucru şi unii keynesişti.

Comentatorul cel mai calificat al lui Keynes, A. Hansen, s-a simţit obligat în al său „A Guide to Keynes" să pună problema dacă „analiza lui Keynes conduce la socialism sau dacă keynesismul este un mijloc de salvare a capitalismului şi a individualismului"? (pag. 155). Răspunsul este că „Keynes s-a opus socialismului" (pag. 157). Şi nici nu se putea cere altceva de la un mesia al capitalismului monopolist de stat.

---

1) **Keynes, General Theory,** Reports of three decades, London, Mac Millan, 1964, p. 315.

2) Vezi **A. HANSEN : Introduction à la pensée keynésienne,** Paris, Dunod, 1967.

3) **E. JAMES, Histoire de la pensée économique contemporaine,** Paris 1954, 2 vol.

4) **J. GALBRAITH, Came the Revolution,** In The New York Book Review, 16/5/1965, p. 39.

5) **JAMES B. CONANT,** On Understanding Science, Yale University Press, 1947, p. 89.

6) Vezi **J. R. HICKS — Mr. Keynes'** Theory of Employment — in „Economic Journal", Juin, 1936, p. 240.

7) **J. A. HANSEN, Introduction à la pensée keynésienne,** Paris 1967, p. VI, Introducerea făcută de A. Barrère.

8) J. M. KEYNES — **The General Theory of Employment, Interest** and Money — London 1936, p. 362).

PUBLICITATE ECONOMICĂ

OFERTE-CERERI DE PRODUSE

PIESE DE SCHIMB

OFERTE

UZINA „VULCAN"-București (telefon 31.40.72):

Oțel lat aliat și inoxidabil

— 20× 5 mm W.4541 (21,20 lei) 395 kg
— 25× 8 mm A.K.C. (36,80 lei) 36 kg
— 25×12 mm W.4541 (21,20 lei) 97 kg
— 40×12 mm W.4828 (27,30 lei) 298 kg
— 50× 5mm W.4541 (21,20 lei) 439 kg
— 50×10 mm W.0425 (5,30 lei) 139 kg
— 80×16 mm W.7335 (5,77 lei) 469 kg
— 90× 6 mm W.4841 (36,80 lei) 75 kg
— 80×20 mm W.7335 (5,77 lei) 480 kg
— 85×20 mm W.7335 (5,77 lei) 904 kg
— 90× 6 mm W.7335 (5,77 lei) 616 kg
— 90×20 mm W.4832 (28,60 lei) 989 kg
— 100×15 mm W.0425 (755 lei) 1 151 kg

Profile mijlocii și grele:
Oțel lat aliat

— 120× 8 mm W.7335 (6,38 lei) 960 kg
— 120×30 mm W.7335 (6,38 lei) 504 kg
— 155×14 mm W.7335 (6.88 lei) 564 kg
— 180×18 mm W.7335 (7.75 lei) 212 kg
— 180×40 mm W.7335 (7.55 lei) 1151 kg

Oțel rotund aliat:

— Ø 38 mm 25 HM (5,85 lei) 956 kg
— Ø 42 mm W.7733 (5,06 lei) 221 kg
— Ø 42 mm 18 HGT (5,20 lei) 400 kg
— Ø 45 mm 12 HM (5,35 lei) 3 489 kg
— Ø 50 mm 12 HIMF (5,80 lei) 712 kg
— Ø 50 mm 12 HM (5,85 lei) 976 kg
— Ø 56 mm 13 CN 33 (6,60 lei) 2 065 kg
— Ø 60 mm 13 CN 33 (5,00 lei) 243 kg
— Ø 60 mm W.7264 (5,60 lei) 280 kg
— Ø 70 mm 20 Cr.13 (12,20 lei) 402 kg
— Ø 70 mm 14 Ni.Cr.14 (6,66 lei) 960 kg
— Ø 80 mm 17 MC.10 (5,10 lei) 326 kg
— Ø 80 mm 21 Mc.12 (5,40 lei) 1 090 kg
— Ø 85 mm Cr.Ni 2568 (5,80 lei) 547 kg
— Ø 85 mm LM.1 (6,30 lei) 2 160 kg
— Ø 85 mm 13 Ni.Cr.12 (5,80 lei) 1 649 kg
— Ø 90 mm 41 CN.12 (5,60 lei) 528 kg
— Ø 120 mm OAT.3 (5,25 lei) 4 120 kg

Țagle

— 80× 80 mm 36 M.171 (3,70 lei) 120 kg
— 80× 80 mm 17 MC.10 (5,10 lei) 2 391 kg
— 80× 80 mm W.5415 (5,20 lei) 312 kg
— 100×100 mm 34 Mo.CN 20 (4,80 lei) 3 000 kg
— 100×100 mm 12 HIMF (4,70 lei) 1 192 kg
— 120×120 mm BH.36 Kw (6,60 lei) 1 132 kg
— 120×120 mm 21 Cr.Mo.12 (4,15 lei) 2 600 kg
— 130×130 mm OAT.1 (4,50 lei) 2 335 kg
— 140×140 mm 12 HIMF (4,60 lei) 2 451 kg
— 150×150 mm 36 ME.18 (3,75 lei) 412 kg
— 160×160 mm 13 Cr.Mo.44 (3,75 lei) 630 kg
— 160×160 mm 12 HIMF (4,55 lei) 900 kg
— 180×180 mm 12 HIMF (4,55 lei) 2 304 kg
— 200×200 mm 12 HIMF (4,05 lei) 1 643 kg
— 200×200 mm 32 N.13 (2,15 lei) 1 193 kg
— 280×280 mm 34 Mo.CN.15 (4,60 lei) 758 kg
— 300×300 mm W.4541 (24,38 lei) 1 785 kg
— 300×300 mm W.5415 (7,15 lei) 1 790 kg
— 350×350 mm OAT.3 (5,00 lei) 2 500 kg

Tablă de oțel inoxid. și aliat

— 10 ×1000×2000 W.4541 (26,50 lei) 737 kg
— 1,5×1000×2000 W.4828 (42,65 lei) 1 772 kg

I.I.L. „CIOCANUL"-Tîrgoviște, str. George Coșbuc nr. 12:

— Bandă laminată la cald 25×2 mm 11 t
— Oțel Ø 14 mm OLC 45 6 t
— Oțel Ø 16 mm 4IC 10 8 t
— Oțel Ø 20 mm 4IC 10 5 t
— Oțel Ø 18 mm OLC 35 1 t
— Oțel Ø 100 mm OLC 45 1,3 t
— Oțel Ø 150 mm OLC 45 1 t
— Bandă lată 25×3 OL 38 5 t
— Oțel lat 80×12 OL 38 2,5 t
— Oțel lat 40×10 OL 60 2,1 t
— Oțel lat 40×10 OL 38 2 t
— Oțel lat 40×8 OL 38 1 t
— Oțel lat 30×5 OL 38 1,5 t
— Compoziție superioară 100 kg

CERERI

FABRICA DE BERE „RAHOVA"-București, Cal. Rahovei 157:

— Bară bronz laminat BZ 14 sau BZ 9 Ø 180 mm 2 buc. = 100 kg
— Bară alamă laminate Ø 150 mm 2 buc. = 100 kg

PRODUSE FINITE MET

OFERTE

ICOMCOOP-Răcari, cu sediul Gara Ghergani, telefon 47:

— Lopeți presate 8 t
— Casmale 5 t
— Sape 5 t
— Topoare 3 600 buc.

CERERI

O.C.L. PRODUSE INDUSTRIALE Tîrgoviște, Bd. Independenței nr. 7:

— Foraibere cu placă ușoară 10 000 buc.
— Foraibere cu placă grea 5 000 buc.
— Cremoane aplicate 500 buc.
— Canale gaze 1/2 1 000 buc.
— Canale gaze 3/8 1 000 buc.
— Plite și rame 10 tone
— Mașini de gătit „Vesta" 50 buc.

LAMINATE-OȚELURI

OFERTE

UZINA „SEMĂNĂTOAREA"- București:

— Lanț transportor SLP 38 stg. reper 160 801 268 zale (1 191 lei) 154 buc.
— Lanț transportor SLP 38 dr. rep. 16.03.02 (1 191 lei) 154 buc.
— Lanț SLP 38 cu 34 zale reper 10.22.00 (151,16 lei) 409 buc.
— Curele trapezoidale 2650×11×17 (21,73 lei) 322 buc.
— Anvelope 560×15 (177 lei) 15 buc.
— Plăcuțe metal dur T 5 K 10-A 25—0125 (153 lei) 52 buc.
— Rulment ISO 3618 (455 lei) 10 buc.
— Rulment ISO 7622 (1 000 lei) 4 buc.
— Rulment N 226 (532 lei) 3 buc

TEXTILE

OFERTE

ÎNTREPRINDEREA TEXTILĂ „DACIA", Bd. Bucureștii Noi nr. 50 (tuturor întreprinderilor și organizațiilor comerciale, cooperativelor de producție, întreprinderilor de industrie locală, cooperativelor agricole de producție etc.):

Țesături cu metraj normal

— Cecilia uni 70 cm 125 mii ml.
— Olandină Adina 80 cm 60 mii ml.
— Olandină Adina 90 cm 55 mii ml.
— Sifon color 80 cm (albastru electric) 25 mii ml.
— Mahon 90 cm 15 mii ml.

Cupoane cu reduceri între 15 și 40% la următoarele articole

Imprimeuri

— Celesta 90 cm 7 mii ml.
— Cristina 90 cm 3 mii ml.
— Magnolia 80 cm 31 mii ml.
— Marieta 90 cm 21 mii ml.
— Mugur 90 cm 9 mii ml.
— Pufuleț 90 cm 10 mii ml.
— Pertina 80 cm 24 mii ml.

Uni-uri

— Balon Grivița 70 cm 4 mii ml.
— Balon Tercot Oreste 80 cm 16 mii ml.
— Cecilia 70 cm 17 mii ml.
— Drapel 80 cm 11 mii ml.
— Mahon 90 cm 5 mii ml.
— Olandină Adina 80 cm 33 mii ml.
— Olandină Adina 90 cm 20 mii ml.
— Poplin Dacia 80 cm 10 mii ml.
— Poplin Tercot Vucova 80 cm 10 mii ml.
— Poplin Titus 80 cm 7 mii ml.
— Poplin Tirana 80 cm 18 mii ml.
— Poplin Tercot Lux 80 cm 5 mii ml.
— Sifon color 80 cm 10 mii ml.

ICOMCOOP-Răcari, cu sediul Gara Ghergani, telefon 47:

— Stofe pentru diferite confecții între 80—350 lei metrul 800 m
— Saten 1 000 m
— Plase volei 20 buc.
— Ferdele bumbac și terilenă 3 000 m
— Chiloți plușați copii și adulți 2 000 per.
— Indispensabili plușați 2 000 per.
— Cămăși noapte pentru copii 500 buc.
— Costumașe relon copii 500 buc.
— Rochițe catifea mînecă lungă 500 buc.
— Bumbac pentru tricotat color 2 000 kg

UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI-Dîmbovița, Tîrgoviște, str. 30 Decembrie nr. 41:

— Balon tercot 0,80 (59,52 lei) 766 m
— Țesătură „Rusalca" (13,40 lei) 4 000 m
— Saten căptușeală (25 lei) 2 524 m
— Saten (26 lei) 1 844 m
— Stofă palton Olanda (306,90 lei) 800 m
— Țesătură Timișeni 0,70 (27,90 lei) 1 352 m
— Urson (218,55 lei) 54 m
— Veste țărănești (105 lei) 930 m
— fulare (49 lei) 2 000 buc.
— Fulare (21,90 lei) 2 000 buc.
— Pulovere bărbătești (104 lei) 500 buc.
— Pulovere bărbătești (99 lei) 1 000 buc.

I.I.L. „SNAGOV"-Periș, telefon 19:

— Fire lînă țurcană neagră 2/1 7 t

I.I.L. „CIOCANUL"-Tîrgoviște, str. George Coșbuc nr. 12:

— Pînză hesian 5 000 m

ICOMCOOP-Răcari, cu sediul Gara Ghergani, telefon 47:

— Loden 2 000 m
— Sibir 5 000 m
— Pături 1 000 buc.

CERERI

O.C.L. PRODUSE INDUSTRIALE Tîrgoviște, Bd. Independenței nr. 7:

— Covoare și carpete iută 1 000 mp
— Sifon color 220 cm 5 000 m
— Stofe rochii (160—250 lei) 2 000 m
— Saten plăpumi 1 000 m
— Baticuri mătase naturală 2 000 buc.

I.I.L. „SNAGOV"-Periș: orice cantități de:

— Resturi partizi fire P.N.A.
— Resturi partizi fire lînă
— Pînză prelată diferită

OFERTE-CERERI DE UTILAJE TRANSFERABILE

OFERTE

COOPERATIVA „ÎNFRĂȚIREA"-Moreni:
— Autodubă T.V. 4 C — intrată în exploatare 1961, amortizată 100%

COOPERATIVA „SÎRGUINȚA"
Tîrgoviște:

— Mașină de călcat cu abur 6 atm. Nouă. Valoarea de transfer 16 893 lei
— Mașină apretat fire cu tambur. Amortizat 66%. Valoare de transfer 7 753 lei
— Urzitor în lățime Tetel, amortizat 60%. Valoare de transfer 21 985 lei
— Trusă scule motocicletă Jawa nouă: 2 624 lei
— Idem Ij nouă: 2 594 lei
— Idem U.Z. nouă: 948 lei

CERERI

I.I.L. „SNAGOV"-Periș, telefon 44:

— Războaie mecanice 10 buc.
— Presă îndoit tablă pînă la 5 mm 1 buc.
— Prese cu excentric 40 t 5 buc.
— Strunguri paralele 400×1000 4 buc.
— Mașină de turnat sub presiune 1 buc.

OFERTE-CERERI DE CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

OFERTE

I.I.L. „CIOCANUL"-Tîrgoviște, str. George Coșbuc nr. 12, fabrică
— în tot cursul anului 1969 — produse din cauciuc (piese de schimb auto, garnituri presate cu și fără inserție etc.).

COMBINATUL
1 MAI

Satu Mare
Telefon 1174

execută și livrează prompt, fără repartiție:

- reabe cu pneuri cap. 100 l;
- tomberon simplu cap. 175 l;
- tomberon cu bandaj din cauciuc;

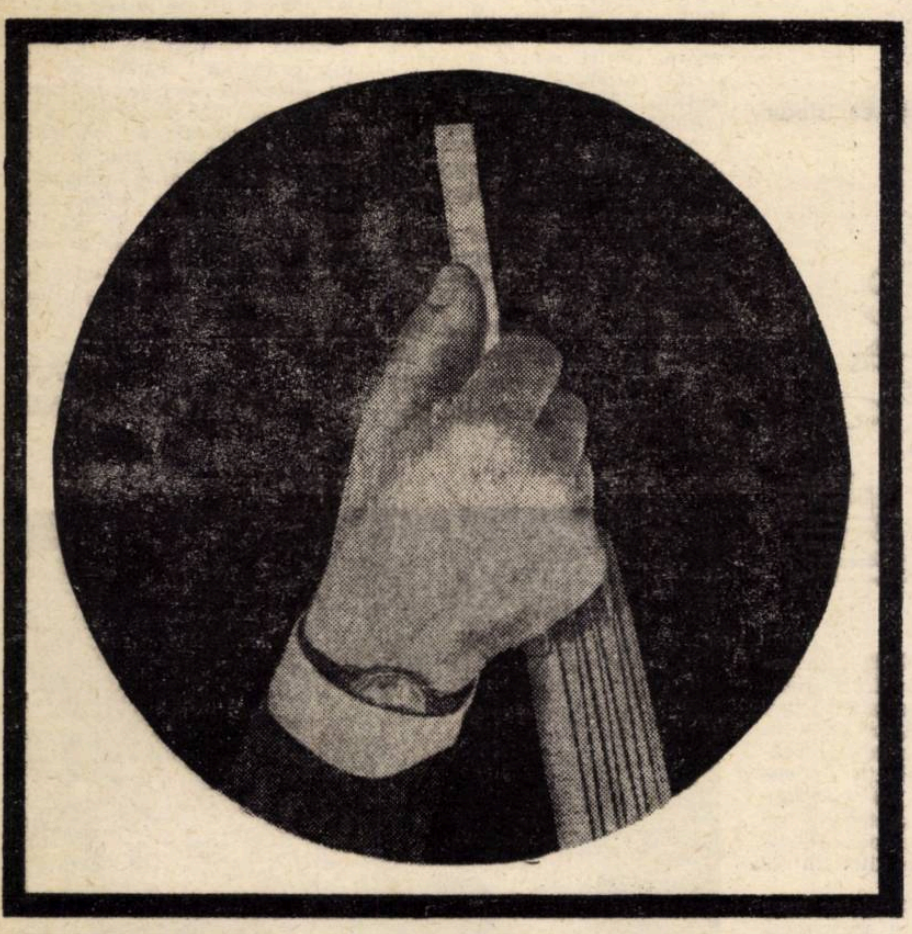

Soemtron

...în aceasta constă avantajul „SOEMTRON 382" lucrează după măsură

Mașinile automate electronice de facturat „SOEMTRON" realizate de ramura industrială a construcțiilor de mașini pentru prelucrarea datelor și a mașinilor de birou din R.D.G. sînt utilizate cu succes pe plan internațional de peste un deceniu în aproape toate domeniile economiei. Cercurile de specialiști au apreciat aceste realizări cu mențiuni și diplome. Aceste produse tradiționale, fabricate conform celor mai noi realizări tehnico-economice, sînt completate prin construcția noilor mașini automate de facturat, electronice „SOEMTRON 382".

Marele confort în manipulare și desfășurarea flexibilă a operațiunilor după program cu funcțiunile suplimentare integral automatizate, unite cu avantajele calculului electronic și ale scrierii electrice, fac din „SOEMTRON 382" o mașină automată de facturat, utilizabilă în toate domeniile de activitate.

Informații suplimentare asupra randamentului mașinii „SOEMTRON 382" obțineți de la Büromaschinen — Export GmbH Berlin — Republica Democrată Germană.

PUBLICOM

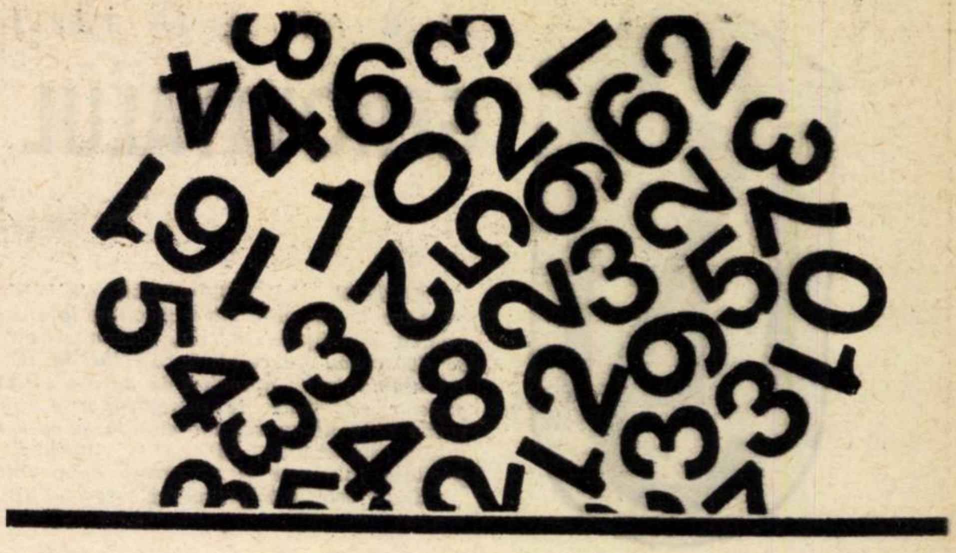

Utilizarea unui calculator electronic numeric pentru scopuri tehnico-științifice și economice asigură o eficiență deosebită

ODRA 1204

Noul calculator numeric fabricat de
ELWRO
WROCLAW-POLONIA
preț mic — productivitate înaltă

Informații și relații privind vînzările și asistență tehnică:
POLONIA
Wroclaw, Ostrowskiego 30 –
Telex: 34423

ROMÂNIA:
București, Aleea Alexandru 12
Telefon 33.51.62

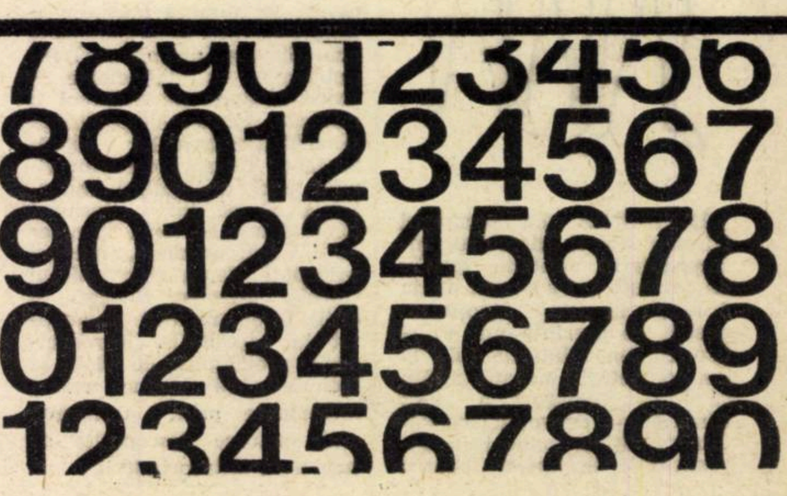

PUBLICOM

LA 8 ANI DE LA ÎNFIINȚARE

GEROVITALUL ISCUSINȚEI

DINTRE NUMEROASELE SCRISORI ȘI TELEGRAME pe care le-am citit zilele acestea la întreprinderile românești pentru comerțul exterior, cîteva ne-au reținut atenția. Nu se deosebeau de celelalte. Textul, la fel de laconic. Conținutul asemănător : aprecieri la adresa calității superioare a produselor exportate de întreprinderile din țara noastră. Scrisorile care ne-au reținut atenția și care au străbătut un lung drum (din Anglia, Elveția și America) aduceau laude unor produse fabricate și exportate de o întreprindere din Periș.
Care este întreprinderea aceasta de la Periș ?

● 12 secții de producție pe o rază de... 50 km.

...Este o întreprindere tînără, dar care, precum am constatat, a început să fie cunoscută și apreciată și peste hotare.

Să ne întoarcem cu cîțiva ani în urmă. 1 ianuarie 1961. La această dată a luat ființă întreprinderea de industrie locală „Snagov“ din Periș. La început, era o unitate mică. În primul an a realizat un plan de producție care totaliza o valoare de numai 20 milioane lei. Dar, an de an, mica unitate s-a dezvoltat ajungînd astăzi să dispună de 12 secții — răsfirate pe o rază de 50 km — care realizează o producție globală anuală de peste 100 milioane lei.

● Avantajele... dezavantajelor

ÎMPREUNĂ cu tovarășul Nicolae Stere, directorul întreprinderii, vizităm secțiile de producție. Pe drum, de la o secție la alta, însoțitorul nostru ne prezintă un scurt istoric. Din relatările lui și din constatările noastre aflăm că I.I.L. „Snagov“ a luat ființă și s-a dezvoltat „consumînd“ puține fonduri de investiții de la buget pentru construcții și utilaje. De asemenea, întreprinderii nu i se repartizează decît o mică parte din materiile prime necesare. O altă dificultate : lipsa cadrelor calificate. Adăugăm la toate acestea dispersarea secțiilor, care se află la distanțe mari una de alta.

— Cum ați reușit să treceți peste aceste greutăți ?

— Am încercat — și în bună măsură am reușit — să găsim în dezavantaje... avantajele posibile și să le valorificăm — răspunde interlocutorul nostru.

— Cum adică ?

— Dispersarea secțiilor, de exemplu, nu poate fi, bineînțeles, apreciată ca un avantaj, dar i-am căutat reversele : soluționarea, în aceste condiții mai lesnicioasă, a problemei spațiilor necesare procesului de producție și depozitării materiilor prime și a produselor ; recrutarea pe plan local a forței de muncă și asigurarea, pe această bază, a stabilității lor. Iar stabilitatea și vechimea în același loc de muncă ne-au oferit mai multe posibilități pentru calificarea și specializarea lucrătorilor. Astfel, din cei 1400 muncitori aproape o mie au bună calificare, dobîndită în întreprinderea noastră.

● Popas „economic“ în drumul spre I. C. M.

ÎN TOATE SECȚIILE de producție pe care le vizităm, admirăm longevitatea unor utilaje. Războaie de țesut, ringuri, strunguri și multe alte mașini, care, cu ani în urmă, au fost propuse în alte întreprinderi spre casare, funcționează aici ca... ceasul.

— Cum de le-ați prelungit viața ?

Inginerul șef, tov. V. Gabrielescu, nu răspunde direct la întrebare, ci pornește de la una din atribuțiile principale ale industriei locale, și anume aceea de a pune în valoare o serie întreagă de resurse neutilizate. Printre acestea se numără mașinile și utilajele, care stau nefolosite prin diverse întreprinderi republicane cu tehnologie avansată, unde nu mai pot fi utilizate. Pentru descoperirea și achiziționarea lor reprezentanții întreprinderii au vizitat zeci de unități industriale de pe tot cuprinsul țării. Aduse — prin transfer — în întreprindere, meșteri pricepuți (cum sînt Mihai Garbiș, Nicolae Bădescu și alții) le-au reparat și adaptat la necesitățile întreprinderii, prelungindu-le viața și făcîndu-le să producă valori importante prin utilizarea altor resurse descoperite de colectivul întreprinderii.

● Un consumator de stocuri supranormative

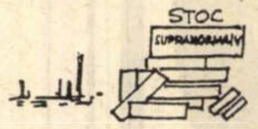

TREBUIA GĂSITĂ o soluție pentru că I.I.L.-„Snagov“ a primit în acest an, prin repartiții, doar 20% din materia primă necesară realizării unei producții în valoare de peste 100 milioane lei. Restul de materiale au fost detectate în stocurile supranormative ale altor întreprinderi.

— Desigur, nu e deloc ușor ca să asigurăm, în acest mod, o bună aprovizionare, ne spune tov. Vasile Vîrnav — șeful aprovizionării. Trebuie depuse eforturi deosebite. Sîntem însă mulțumiți că am descoperit și pus în valoare importante cantități de materiale care zăceau în depozitele altor unități unde „înghițeau“ sume importante ca dobînzi pentru împrumuturile restante.

Într-adevăr, numai în acest an întreprinderea din Periș a depistat și valorificat 80 000 mp pînză de prelată, 42 tone de fibre sintetice, 110 tone profile ușoare, 212 tone tablă neagră și multe alte materiale care, astfel, s-au transformat în produse finite, a căror valoare trece de 50 milioane lei.

Avînd asigurate materiile prime și materialele necesare secțiile de metalurgie, textile, materiale de construcții, cele care produc articole din cauciuc etc. și-au depășit cu mult planurile inițiale de producție, reușind să satisfacă aproape în totalitate cererile suplimentare ale beneficiarilor și în special a celor de peste hotare.

● Elogii din 15 țări

VIZITĂM secția unde se produc covoarele orientale. La războaie — tinere creatoare de adevărate frumuseți : un cîmp cu flori, arabescuri etc.

Ne interesăm de calitatea produselor. Întrebăm dacă gherghefurile aparent vechi și țesătoarele tinere nu afectează cumva calitatea covoarelor.

Maistra Sacaian Kinor se simte jignită.

— Gherghefurile pe care le vedeți nu sînt vechi. Ele au fost construite de noi, odată cu înființarea secției. Cît despre codanele noastre, ce să vă spunem. Ele învață meșteșugul încă de cînd sînt de-o șchioapă, de la mame și bunici. Se știe doar că pe aici fetele nu primesc pețitorii decît atunci cînd știu să țeasă singure un covor cu „alesătură“ complicată. Cred că cea mai bună dovadă a măiestriei lor este faptul că prin produsele sale întreprinderea noastră este cunoscută astăzi în 15 țări, de unde continuă să vină tot mai multe comenzi pentru covoare, șaluri, eșarfe, baticuri și alte produse realizate în secțiile I.I.L.-„Snagov“. Ca urmare, planul de livrări la export în acest an a fost depășit. Barometrul acestui indice a înregistrat cote ridicate : 162%.

Calitatea produselor realizate de această întreprindere este apreciată și de numeroși beneficiari din țară. Întreprinderile de construcții, de exemplu, au solicitat de la Periș importante cantități de cărămizi (fapt ce a dat posibilitatea „cărămidarilor“ de aici să realizeze în acest an o producție de 10 milioane bucăți față de 6 milioane cît se planificase inițial), cahle de teracotă etc. De o deosebită apreciere se bucură și o altă realizare, mîndria colectivului de aici. E vorba de o originală microcentrală termică mobilă, care asigură căldura necesară într-o hală cu o suprafață de 1 000 mp. Putînd fi transportată de la un șantier la altul, centrala termică este de mare ajutor pentru constructori, care astfel pot să-și realizeze ritmic și în bune condiții planul și în timpul iernii. E cazul să amintim aici și despre sacii impermeabilizați. Se pare, la prima vedere, că e vorba de un produs minor. Dar, fără acești saci industria chimică n-ar putea să livreze peste hotare importante cantități de negru de fum.

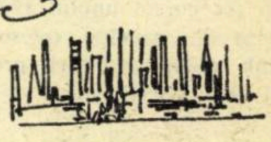

*

AM VIZITAT timp de două zile o întreprindere mică, necunoscută pînă acum cîțiva ani de zile, care se face an de an tot mai mare, iar marca de pe produsele ei devine din ce în ce mai cunoscută. Și asta nu numai din cauză că întreprinderea își dezvoltă secțiile de producție, ci mai cu seamă datorită faptului că oamenii care lucrează aici știu să dea viață unor produse apreciate de toți cei ce le utilizează. Să-i urăm, așadar, și acestei unități, acum cînd trece pragul celui de al 9-lea an de existență : La mulți ani și la mai mare !

AL. DETEȘAN
D. TĂRNĂUCEANU

La aceste gherghefuri, fetele de la I.I.L. „Snagov“ din Periș realizează covoarele de tip persan, bine cunoscute peste granița

Conjunctura economiei capitaliste în 1968

„SALTURI ȘI POTICNELI"

Fig. 1

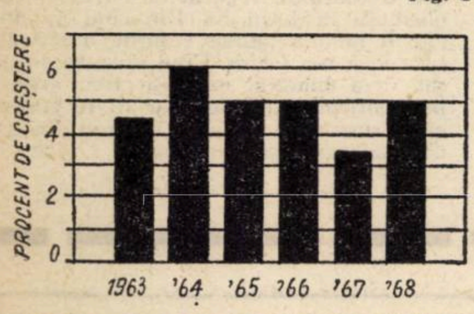

Ritmul de creștere al PNB în țările capitaliste industriale

Fig. 2

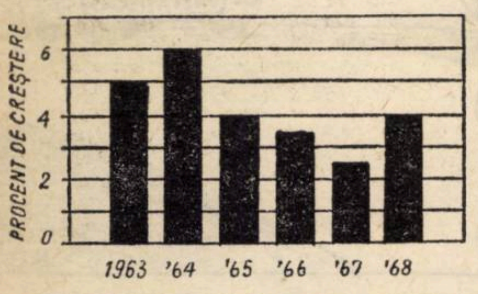

Ritmul de creștere al PNB în Europa occidentală

ASPIRAȚIA CĂTRE ECHILIBRU și stabilitate a responsabililor economici ai țărilor capitaliste industriale a rămas o dată mai mult frustrată. Anul 1968, martor al unei dezvoltări relativ susținute într-o serie de țări și în diferite perioade, a văzut totodată izbucnind accese de febrilitate care se vor reflecta pînă la urmă în rezultatele pe întregul an și mai ales în cele pe semestrul II.

Sursa lor principală au constituit-o perturbările monetare, care s-au intețit în a doua jumătate a anului și care îl însoțesc pînă în ultimele săptămîni și zile. La mijlocul anului, evaluînd perspectivele, Organizația de colaborare și dezvoltare economică (OCDE) exprima într-un studiu credința că „criza de încredere (în sistemul valutar capitalist) și-a depășit paroxismul". Au urmat însă criza monetară din noiembrie și succesivele valuri speculative care nu pot rămîne fără consecințe asupra producției, antrenînd măsuri de restrîngere a creditului, de frînare a consumului etc.

Graficele și datele prezentate în această pagină, bazate pe preliminări și extrapolări, ar putea de aceea să fie contrazise de cifrele finale cînd vor fi cunoscute, în sensul unei corectări în minus. O corectare în plus ar putea interveni, în schimb, în ceea ce privește diferențele de evoluție dintre țări, pe care revista *Fortune* le rezuma încă înainte de criza monetară din noiembrie în formula „salturi și poticneli", folosită pentru caracterizarea dinamicii producției în 1968.

Figurile 1 și 2 arată, pe lîngă o ușoară redresare a ritmului de creștere al produsului național brut pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate în 1968, o mai netă diferențiere a evoluției din Europa occidentală față de ansamblu în ultimii ani. Una din explicații ar putea fi influența sporită a Japoniei asupra totalului : creșterea presupusă a P.N.B. în această țară cu 7,5%, deși apreciabil încetinită față de 1967 (+ 13%) și 1966 (+ 10%), rămîne totuși superioară ritmurilor vest-europene. Aceleași înrîuriri se manifestă și în sfera mai restrînsă, dar deosebit de importantă, a producției industriale. Aici se remarcă în plus că și în 1968 S.U.A. și-au păstrat avansul în materie de ritm, dobîndit în ultimii 2—3 ani, față de Europa occidentală (fig. 3 ; 1958 = 100), în timp ce pe vechiul continent continuă să se adîncească inegalitățile de dezvoltare (fig. 4).

Datele avînd ca sursă O.G.D.E., care coincid în linii mari cu aceste anticipări prezentate de revista americană amintită, contează pe un spor al produsului intern brut în 1968 cu 4,5% față de 1967, pe ansamblul acestui grup de țări. Rezultatul ar fi mai bun decît în 1967, cînd ritmul de creștere a fost de 3,3%. Dar pe cînd atunci s-a observat o accelerare în cursul anului, acum O.G.D.E. prevede o încetinire : un spor de 3% în semestrul II 1968 față de 5,5% în semestrul I. Pe țări este așteptată o scădere de ritm de la 6% la 3% în S.U.A., de la 4% la 2,5% în Anglia, de la 4,75% la 3,5% în Canada, de la 7% la 2,5% în Japonia, de la 5% la 3,5% în R.F.G., de la 7% la 3% în Italia.

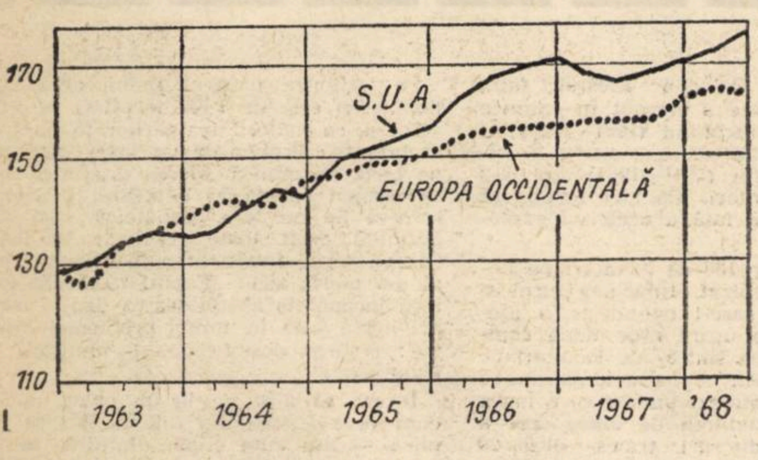

Fig. 3

Dinamici comparate ale producției industriale în SUA și Europa Occidentală

Fig. 4

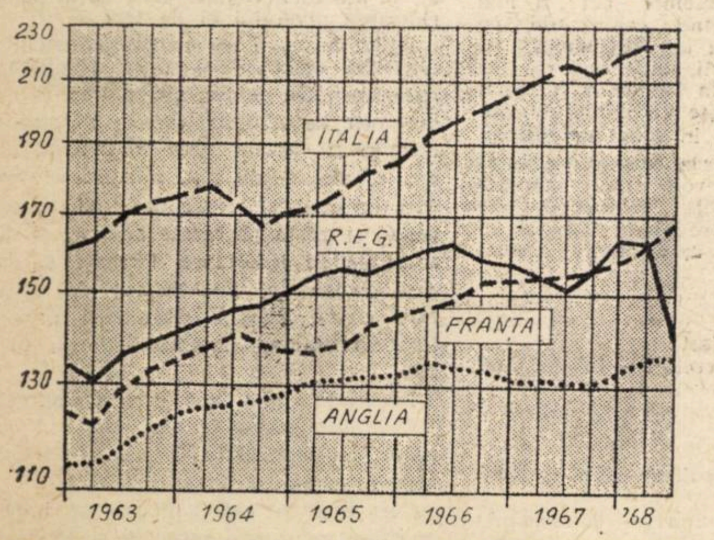

Dinamica producției industriale în unele țări vest-europene

Fig. 5

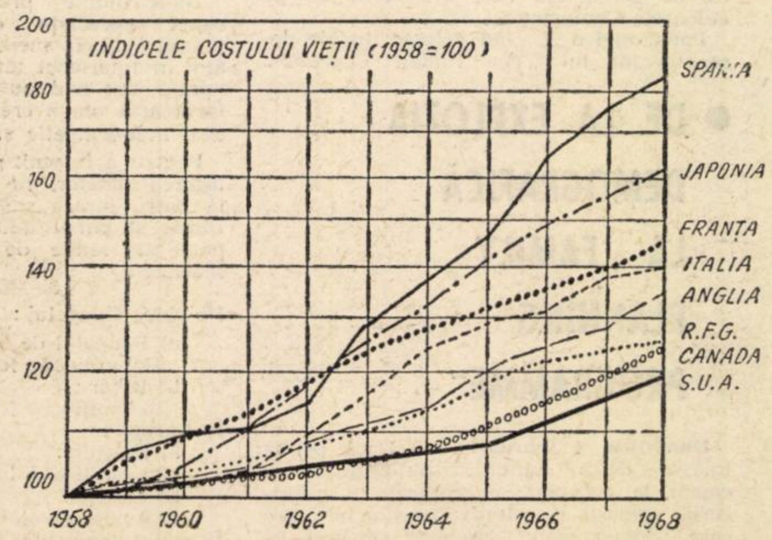

Fig. 6

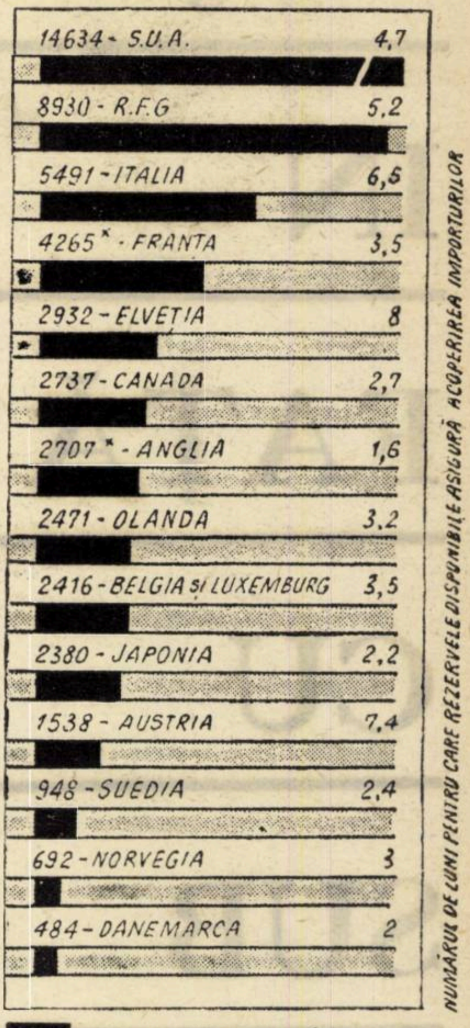

TOTALUL REZERVELOR ÎN MILIOANE DOLARI LA SFÎRȘITUL LUNII SEPTEMBRIE 1968. (* LA ÎNCEPUTUL LUI NOIEMBRIE 1968)

Rezervele monetare aur și devize) ale unor țări industriale

Schimburile externe pe ansamblul țărilor O.G.D.E. cunosc o evoluție asemănătoare, cum arată estimările și previziunile sintetizate în tabelul ce urmează (variații procentuale față de semestrul precedent, după eliminarea oscilațiilor sezoniere) :

	1967		1968	
	Sem. I	Sem. II	Sem. I	Sem. II
P.N.B.	2,6	4,6	5,5	3
Import	4,0	5,7	13,5	4
Export	7,3	0,8	15	4,5

Rezervele făcute mai sus cu privire la influența celor mai recente zguduiri valutare asupra rezultatelor anticipate sînt cu deosebire valabile pentru sfera schimburilor externe, unde contramăsurile luate de guverne se răsfrîng poate cel mai rapid. Ele trebuie ținute minte și atunci cînd se examinează dinamica prețurilor, al căror curs ascendent se reflectă în fig. 5. Pîrghiile cu presupusă acțiune antiinflaționistă, care s-au pus în funcțiune în diferite țări, nu au oprit pînă în prezent scumpirile pe care le anunță continuu presa.

Pe fronturile monetare, care rămîn în mișcare, deși de multe ori la mai mare sau mai mică adîncime, modificările sînt ceva mai greu de cunoscut. Cifrele din fig. 6, care reflectă situația de la începutul acestei toamne agitate, pot fi totuși puse în lumină prin cîteva comparații. În timp ce în cazul Statelor Unite rezervele erau aproximativ aceleași și în luna septembrie a celor doi ani premergători, în cazul R.F.G. ele au ajuns la nivelul actual de la 7 672 milioane dolari în 1966 și 8 014 milioane în 1967 ; rezervele Franței, de 6 878 milioane în septembrie 1966 și 7 060 milioane în noiembrie 1967, au evoluat de atunci în sens opus, pe cînd cele ale Angliei au tins să fie staționare. În acest domeniu noi modificări ale raporturilor de forțe ar putea fi în curs sau în pregătire, dar oglindirea lor statistică este mai lentă.

FAȚĂ IN FAȚĂ CU SUB DEZ VOL TA REA

de Costin MURGESCU

• PATRU ANI DUPĂ PRIMUL UNCTAD

New Delhi. Joi 1 februarie 1968. „The Indian Express", ziarul pe care-l găsesc dimineața la ușe, a salutat deschiderea noii Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD) cu un desen. Un om, cu hainele peticite, cu o mașină demodată rămasă în pană, parcă abandonată pe cîmp, stă în mijlocul șoselei cu un gest de ajutor aproape disperat îndreptat spre eleganta și moderna limuzină a UNCTAD-ului care vine din față. Omul este simbolul țărilor în curs de dezvoltare, iar desenul se intitulează: „Amabilitate rutieră" și sintetizează o întreagă filozofie formulată de nenumărate ori la O.N.U., unde reprezentantul Indiei spunea cu două luni în urmă, în timpul dezbaterilor pe marginea „Chartei de la Alger": „Oricare ar fi eforturile consimțite de o țară în curs de dezvoltare, extinderea ei rămîne la început tributară aportului masiv de capitaluri externe... Problema resurselor externe este una din problemele cele mai importante de care se va ocupa al II-lea UNCTAD".

Oare una dintre rațiunile invitării Conferinței în India nu a fost tocmai aceea de a pune opinia politică și economică mondială într-un **„face à face"** nemijlocit cu dramele subdezvoltării, oglindite aici la scara unui popor de peste 450 de milioane de locuitori?

Pregătit îndelung, al II-lea UNCTAD își începe acum lucrările. În sala imensă, în timp ce cîteva vrăbii rătăcite se agită spre geamuri, iar unele încurcături de translație impacientează pe cei care nu o pot urmări în engleză, d-na Indira Gandhi salută, în numele țării gazdă, pe cei două mii de participanți, veniți din toate colțurile lumii și din toate birourile de conducere ale marilor organisme economice și financiare internaționale.

Pe culoare, primele contacte, primele tatonări și primele schimburi de idei.

Îmi reamintesc zilele primului UNCTAD de la Geneva, în 1964. Cine ar mai putea să regăsească între chipurile acum îngîndurate, între semnele de întrebări și de îndoieli care vin astăzi din toate părțile, măcar ecourile optimismului euforic de acum patru ani?

Despre ideea ca țările dezvoltate să aloce 1% din venitul lor național pentru sprijinirea celor în curs de dezvoltare abia dacă-și mai amintește din cînd în cînd, într-un discurs, vreunul dintre delegații occidentali.

Din recomandările primului UNCTAD n-au rămas decît șase masive și elegante volume tipărite de editura pariziană Dunod.

În locul generalizării acordurilor pe produse, eșecul negocierilor pentru cacao, impasul celor legate de zahăr și cauciuc, amenință să împotmolească pînă și acordurile existente.

Dificultățile plasării produselor industriale ale noilor state pe piața mondială în loc să fie reduse, cresc.

Cresc și datoriile externe, iar organismele financiare internaționale își urmează drumul lor de mult definit.

Chiar „punctele de cristalizare" despre care abia în decembrie se vorbea ca despre o nouă rampă de lansare a UNCTAD-ului încep să fie pomenite mai rar, după cum tot mai puțini sînt cei care mai cred că o reală „rundă New Delhi" va putea fi opusă criticatei „runde Kennedy" a GATT-ului.

Prebich va expune mîine ideile unei noi „strategii globale a dezvoltării". Raportul voluminos, din care răzbat multe idei interesante, este dinainte în mîna delegaților. Așa cum era și la Geneva cel intitulat „Către o nouă politică comercială în vederea dezvoltării".

Numai patru ani au trecut de atunci?

...Parcă mult mai mulți cînd constați cît de schimbată este atmosfera de pe culoarele Conferinței.

Parcă nici o zi, cînd privesc iluziile desenatorului lui „The Indian Express"...

• DE LA EXPLOZIA DEMOGRAFICĂ LA „FAMILY PLANNING PROGRAMME"

Duminică, 4 februarie. — Dacă prima imagine despre administrația unui stat o capeți la aeroport, în contact cu grănicerii, vameșii și ceilalți funcționari între care trebuie să-ți „descurci" intrarea în țară, prima imagine despre poporul ei ți-o formezi în contact cu personalul de la hotelul la care tragi.

Aici, la Hotel Oberoi Intercontinental, această primă imagine — de la portari și liftieri, la personalul de la recepție sau ghișeul de schimb și cel de serviciu la camera în care te instalezi — este a unei adolescențe modeste și îndatoritoare. Imagine cu atît mai persistentă cînd ai proaspătă în minte pe cea din hotelurile New Yorkului, unde ești întîmpinat de gesturile blazate și privirile iscoditoare ale unei vîrste în cel mai fericit caz de prepensionare. Și o imagine și cealaltă se verifică și consolidează apoi pe străzi, în restaurante sau magazine. Pe cît este New Yorkul de bătrîn, pe atît este New Delhi de tînăr. Numai New Delhi? Aproape jumătate din populația acestei țări nu are nici măcar vîrsta celor 18 ani de cînd există India ca republică independentă. Peste 57% din populație are pînă la 24 de ani [1].

Este în această tinerețe o față a „exploziei demografice" care frămîntă pe economiștii, sociologii și oamenii politici preocupați de problemele subdezvoltării.

India a avut întotdeauna o natalitate ridicată. Statistica demografică, bazată în principal pe estimări, cărora aici (ca și în celelalte țări în curs de dezvoltare) li se acordă mai mult credit decît înregistrărilor oficiale, unde dimensiunile unor fenomene sînt reduse uneori la jumătate prin numărul imens al născuților și morților de nimeni înregistrați, indică o rată a natalității de 48,1‰ la începutul secolului (1901—1910) și de 41,7‰ în primii ani de independență (1951—1960). Fenomenul decisiv în evoluția demografică a Indiei este reducerea importantă a mortalității: 42,6‰ în 1901—1910 și 22,8‰ în 1951—1960. Datorită acestui fapt, populația țării care a crescut în primele trei decenii ale secolului (1901—1931) cu 40,5 milioane de locuitori, a sporit în ultimele trei decenii (1931—1961) cu 160,2 milioane de locuitori. De aici începe să se schițeze o altă față a aceleiași explozii demografice.

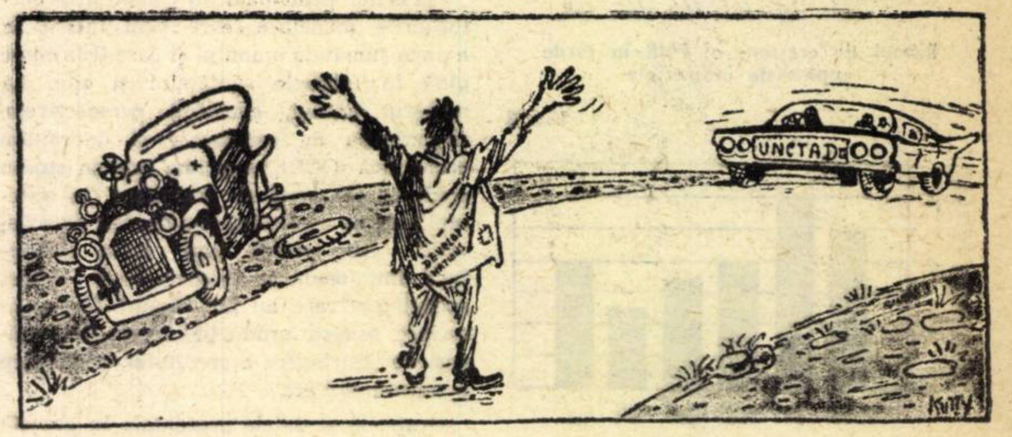

(„The Indian Express" din 1.II.1968)

În India trăiesc 138 de locuitori pe fiecare kilometru pătrat. Imaginea furnicarului uman pe care-l oglindește o asemenea cifră este ușurată de două comparații: în Europa sînt 57 de locuitori pe km^2, iar în S.U.A., cu toată expansiunea giganticelor aglomerări umane care încep să-și piardă denumirea de orașe spre a deveni „metropolis"-uri, trăiesc doar 20 de locuitori pe kilometrul pătrat, de șapte ori mai puțin decît în India.

Dimensiunile problemei pot fi mai exact apreciate cînd cobori de pe planul cifrei medii de 138 locuitori pe km^2 în interiorul țării, unde regiunile de munte sînt mai puțin locuite astfel încît furnicarul uman crește vertiginos pe platoul indo-gangetic și în sudul peninsular.

Pentru a înlesni, prin comparație, înțelegerea datelor, ne vom referi mai jos la patru dintre statele componente ale Indiei și patru dintre țările Europei cu populații totale de aproximativ aceeași mărime:

Pe valea Gangelui:
- a) Bengalul de Vest:
  34,9 milioane locuitori — 398 loc./km^2
- b) Bihar:
  46,4 milioane locuitori — 267 loc./km^2

În Europa:
- a) Polonia:
  30,3 milioane locuitori — 97 loc./km^2
- b) Franța:
  46,9 milioane locuitori — 85 loc./km^2

În sudul peninsular:
- c) Madras:
  33,6 milioane locuitori — 259 loc./km^2
- d) Kerala:
  16,9 milioane locuitori — 435 loc./km^2

În Europa:
- c) Spania:
  30,8 milioane locuitori — 61 loc./km^2
- d) R. D. Germană:
  17,1 milioane locuitori — 158 loc./km^2

Condiția economică și socială a acestei țări suprapopulate? Un venit național pe cap de locuitor de două ori mai mic decît în Senegal și de aproape trei ori mai mic decît în Brazilia, cu toate favelele ei; de peste trei ori mai redus decît în mica Guatemală sau în micul Gabon, spre a nu mai vorbi de Europa.

Reflectam la asemenea comparații aseară, după apusul soarelui, ieșind din noul Delhi, cu bulevarde largi și vile pitorești așezate în mijlocul parcurilor umbroase, ieri cartier rezidențial al administrației coloniale și azi capitală a țării, spre a intra pe încinsele străzi comerciale ale vechiului Delhi. Forfota diurnă se stingea și oamenii se culcau; unii sub masa care în timpul zilei le servește drept prăvălie și pe care acum toată marfa era împachetată, cei mai mulți, fără acest acoperiș, pe trotuare, ceilalți pe partea carosabilă a străzilor; unii cu o rogojină sau cearceaf sub ei, alții direct pe caldarîm; bărbați, femei și copii, care pe aceste străzi se înmulțesc, își duc zilele și își cîștigă existența. Din loc în loc, cîte un mic foc pîlpîie pe marginea trotuarului, vegheat de cîțiva oameni ghemuiți în jurul lui. Din cînd în cînd, cîte o lumină palidă vestește o prăvălie care încă n-a închis. Cînd noaptea s-a lăsat de-a binelea, mașinile trec grijuliu prin mijlocul străzilor, iar tu te strecori atent spre a nu călca pe vreunul din truditii adormiți pretutindeni.

Pe teritoriul unional Delhi, densitatea populației este de 1 739 locuitori pe km^2.

India, ca majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, dispune de un uriaș potențial de forță de muncă. Marea dramă a subdezvoltării constă în neutilizarea acestei rezerve de creștere economică, mai importantă decît toate resursele naturale. Cineva scria, într-o broșură oficială care ni s-a oferit aici: „Faptul că India este încă incapabilă să folosească deplin acest privilegiu este în inima problemei noastre: resurse dormitînde și mulțimi de subutilizați".

Încerc să aflu de la un coleg indian cum vede ieșirea din dilemă. Mi se explică — așa cum știam din diferite lucrări — că o bună parte a investițiilor sînt absorbite tocmai de sporul populației, așa încît rămîne prea puțin pentru ridicarea nivelului ei de trai.

India încearcă să pareze consecințele exploziei demografice prin planificarea natalității. Nu cunosc nici o țară în care noțiunea de „family planning programme" să fi căpătat atîta consistență prin sumele alocate de stat, numeroasele consilii, comitete și centre de studiu, propagandă și asistență, create la orașe și sate, acțiunile de informare, formare și educare declanșate, „facilitățile" de sterilizare create ș.a.m.d. Obiectivul național fixat: reducerea natalității de la 40 la 24‰.

Rezultatele sînt încă greu de apreciat.

Cert este numai că din opt indiene, șapte sînt analfabete, inaccesibile mijloacelor propagandei scrise.

Cert este că 16,5 milioane de indiene măritate au numai între 10 și 19 ani și o treime din total au sub 24 de ani, vîr-

stă nu tocmai sensibilă la variatele considerente economice naţionale pe care se întemeiază „family planning policy“.

Cert este, în sfîrşit, că există şi alte opinii de principiu în problemă, cum ar fi opinia sociologului brazilian Josue de Castro potrivit căruia „este logic să deducem că, deşi imposibil să stîrpeşti foamea prin exercitarea unui control asupra creşterii populaţiei, este perfect posibil să inversezi procesul şi să controlezi creşterea populaţiei prin înlăturarea foamei“.

• FILOZOFIE TRADIŢIONALĂ ŞI STRATEGIE INDUSTRIALĂ

Joi, 8 februarie. — Vizitez, la marginea oraşului, monumentul funerar al lui Mahatma Gandhi şi, nu departe, pe cel în construcţie al lui Jawaharlal Nehru. La două decenii de la moarte, cultul lui Gandhi este întreţinut aici cu fervoare. Pentru exegetica gandhistă el este „marele Mahatma“, este „marele om“, este un „purtător al torţei divine“; lucrările lui sînt „Mesajul de care India şi lumea are nevoie“, gîndirea lui este ca „lumina iubirii şi păcii“ în care oamenii au sarcina să lucreze. În acest scop se tipăresc nu numai operele sale, în engleză şi hindi, în ediţii care includ 55 de volume, dar şi cărticele cu citate selecţionate, destinate să transmită publicului larg esenţa mesajului său.

Asemeni vizitatorilor localnici, cumpăr una dintre ele şi o deschid la întîmplare: Capitolul IX „Creaţia“; citatul 81 intitulat **„Vaca este superioară mamei“**. Citesc: „Mama vacă este sub multe aspecte mai bună decît mama care ne-a născut. Mama noastră ne dă lapte cîţiva ani după care aşteaptă s-o slujim cînd creştem. Mama vacă nu aşteaptă de la noi nimic, numai iarbă şi furaje. Mama noastră greşeşte adesea şi aşteaptă servicii de la noi. Mama vaca greşeşte rar. Aici este o linie neîntreruptă de servicii care nu se termină cu moartea ei. Cînd moare mama noastră ne face să cheltuim cu arderea sau incinerarea. Mama vacă este tot atît de folositoare, moartă ca şi vie“.

„Mesajul“ mă ajută să înţeleg acum mai profund sensul atenţiei cu care maşini şi oameni făceau loc unei vaci costelive să treacă indiferentă pe o frămîntată arteră din Delhi sau resemnarea cu care un negustor prăpădit o privea cum, divină şi impasibilă, îi răstoarnă întreaga dughiană instalată în stradă pe o măsuţă.

Mă îndoiesc însă că mesajul ar ajuta la spargerea unor structuri anacronice, ancorate puternic în obscurantism religios şi prejudecăţi, care se dovedesc uneori un obstacol tot atît de greu de depăşit ca şi slaba acumulare, în efortul pentru lichidarea subdezvoltării. Imaginea acestui efort am avut-o la marea expoziţie economică organizată de guvernul Indiei cu ocazia UNCTAD-ului. De la produsele agricole sau de artizanat la cele ale industriei electrotehnice şi chimice, de la produsele unor uniităţi cooperatiste la cele ieşite pe porţile marilor combinate şi fabrici moderne, expoziţia te introduce în reuşitele unei economii care-şi caută drumul dezvoltării.

Producţia industrială a Indiei a crescut în ultimul deceniu de 2,4 ori, cu o evidentă tendinţă de diversificare şi modernizare. Ideile industrializării, planificării şi utilităţii unui sector de stat au prins rădăcini puternice, deşi conţinutul şi sensurile pe care le dăm aceloraşi noţiuni se dovedesc din multe puncte de vedere diferite atunci cînd le confrunţi cu modalităţile şi condiţiile practice de realizare.

Economiştii indieni consideră, pe bună dreptate, că promovarea industriei grele — în primul rînd metalurgia, energia electrică, o construcţie de maşini diversificată, petrochimia — şi a transporturilor reprezintă o condiţie de bază pentru întregul proces de industrializare şi de reducere a dependenţei faţă de străinătate. În concordanţă cu această părere, de la proclamarea independenţei, producţia de oţel a crescut de aproape cinci ori, de energie electrică de aproape şase ori, de aluminiu de circa douăzeci de ori ş.a.m.d.

Această opţiune de bază este corelată însă cu luarea în calcul a intereselor şi capacităţii de acumulare a capitalului privat, a cărui dezvoltare este considerată ca fiind necesară concomitent cu a sectorului de stat, ceea ce duce la orientarea efortului investiţional public spre sectoarele grele, în timp ce iniţiativei particulare i se deschid cîmpurile industriilor de prelucrare secundară şi unele sectoare de mai înaltă rentabilitate. Structura investiţiilor din actualul, al patrulea plan este semnificativă: dacă pentru totalul investiţiilor prevăzute raportul între efortul de stat şi cel particular este de 1,8 la 1, în transporturi şi comunicaţii el creşte pînă la 5 la 1, iar în producţia energetică ajunge chiar 39 la 1, pentru ca în schimb să se inverseze în industria construcţiilor, devenind 1 la 3,7.

Am impresia că regăsesc această diviziune, de astădată fără date precise la îndemînă, parcurgînd sălile expoziţiei, oprindu-mă în faţa exponatelor diferitelor ramuri şi întreprinderi, şi în structura industriei: capitalul particular indigen în întreprinderile mici şi mijlocii, în industria manufacturieră; participarea capitalului străin în produse de prelucrare superioară şi sectoare de înaltă tehnicitate; sectorul de stat în puncte-cheie menite să poarte pe umeri de Atlas întreaga creştere industrială a ţării.

În acest cadru, efortul industrializării este evident. Economiştii indieni nu omit să sublinieze nici lungimea drumului ce mai trebuie parcurs într-o ţară în care industria dă încă mai puţin de o cincime din venitul naţional, nici complexitatea şi dificultăţile fondării unei industrii moderne, cu o tehnicitate competitivă, într-o ţară care înfruntă asprimile pieţei mondiale cu porţile deschise şi în care trei sferturi din populaţie este şi astăzi, cu toate acţiunile întreprinse, analfabetă.

...Cînd am plecat spre expoziţie, azi dimineaţă, la colţul străzii, un lucrător cam firav, înzestrat cu un tîrnăcop, începea să dea o groapă pentru stîlpul telegrafic întins alături pe iarbă; cînd m-am întors, sub arşiţa după-amiezii, era şi el lîngă stîlp şi lîngă groapa ajunsă între timp abia la dimensiunile unei oale de supă. În timp ce-i priveam, vegheaţi de scheunatul amărît al unei jigărite hiene din marginea parcului, proaspetele, dinamicele imagini pe care le aduceam de la expoziţie au început să se amestece contrastant şi haotic cu amintirea citatului din Gandhi...

Valurile frămîntărilor inundă terenul pe care încearcă să găsească o soluţie problemei lingvistice comisia de lucru desemnată în acest scop
(„The Indian Express“ din 31.I.1968)

• BAROMETRUL LINGVISTIC: SEMNE DE FURTUNĂ

Duminică, 11 februarie. — Agitaţiile de stradă şi conflictul lingvistic — în care se interferează cele mai variate aspecte ale vieţii economice, sociale şi politice care frămîntă India încă din clipa cuceririi independenţei — ocupă zilnic coloanele ziarelor şi buletinele de ştiri radiodifuzate.

Reţin cîteva întîmplări din cele mai puţin de două săptămîni de cînd sînt aici. În nord-estul îndepărtat, în statul Assam, tulburări şi mişcări de stradă, cu turnură ligvistică, în care se afirmă că majoritatea victimelor erau vorbitori de limbă hindi; în locul ministrului petrolului din guvernul federal ,a cărui vizită anunţată este contramandată, la Gauhati pleacă cu avionul ministrul de interne. În capitală, explozii lîngă facultatea de arte şi demonstraţii la colegiul hindu. La Patna, capitala statului Bihar, ciocniri violente în cursul cărora poliţia foloseşte gaze lacrimogene şi grenade. La Meerut, în statul Uttar Pradesh, tulburări, care fac obiectul unei şedinţe a guvernului central. La Kampur, în acelaşi stat, Universitatea anulează invitaţia adresată unui ministru al guvernului federal. La Calcutta, în Bengalul de Vest, manifestaţii de stradă timp de patru zile, şi cîteva sute de arestări. La Bangalore, în capitala statului Mysore, după închiderea tuturor şcolilor timp de opt zile, în urma manifestărilor din ianuarie împotriva impunerii limbii hindi, noi agitaţii în cursul cărora manifestanţii scriu în toate colţurile oraşului, pe clădiri şi vehicule, lozinci „anti-hindi“. La Calicut, manifestaţii la care participanţii sînt veniţi din diferite părţi ale statului Kerala. La Mangalore, pe malul Mării Arabiei, s-au ridicat baricade şi poliţia a deschis focul; 11 răniţi în timpul ciocnirilor. Tot în sud, dar pe malul golfului Bengal, la Madras, în capitala statului cu acelaşi nume, agitaţii de stradă „anti-hindi“ ale vorbitorilor de „tamili“.

Reprezentanţii tuturor partidelor politice fac declaraţii în problema lingvistică; guvernatorul statului Rajasthan deschide reuniunea Consiliului interuniversitar al Indiei şi Ceylonului la Universitatea din Jaipur, criticînd universităţile pentru incapacitatea de a educa studenţimea în spirit naţional; 3 000 de studenţi şi profesori ai Universităţii musulmane din Aligach se întrunesc sub semnul precizării că izolaţionismul musulman este o simplă reacţie la „naţionalismul hindu“ şi al cererii ca problema lingvistică să fie abordată în viitor prin eliminarea considerentelor politicianiste; guvernatorul statului Madras propune un amendament constituţional care să prevadă statut egal pentru toate limbile regionale ale ţării, iar şeful guvernului local declară că întreaga problemă a fost creată prin încercarea de a se impune ţării limba hindi „care este o limbă slabă, efeminată şi imperfectă, în timp ce tamili reprezintă o limbă şi o literatură veche de 5—6 000 de ani“; şeful guvernului local din Punjab condamnă hotărîrea în problema lingvistică adoptată de parlamentul statului Madras şi cere guvernului federal „o linie fermă de acţiune în acest moment crucial al istoriei ţării“; un grup de lideri politici întruniţi la New Delhi consideră că soluţia lingvistică trebuie găsită în cadrul problematicii generale privind unitatea naţională şi democraţia în India şi sugerează ideea posibilei înlocuiri a actualului sistem politic parlamentar cu un sistem prezidenţial; Primul ministru al ţării, Indira Gandhi, foloseşte comemorarea a două decenii de la moartea lui Mahatma Gandhi spre a cere să se pună capăt tulburărilor lingvistice şi actelor de violenţă şi distrugere din diferite părţi ale ţării, anunţînd că guvernul nu le va mai tolera, deoarece „deciziile nu se pot lua pe străzi şi în sate“.

Pentru zece zile, destule ocazii de reflecţii în legătură cu o problemă întîlnită şi în unele ţări europene (Belgia, Elveţia), dar care erupe vulcanic în actualitatea majorităţii ţărilor recent eliberate, ale căror dileme sînt — şi pe acest plan — amplificate în dimensiuni dramatice pe scena indiană.

Pentru a înţelege seismele sociale pe care le declanşează, să pornim de la constatarea că asemeni Irakului zguduit de războiul contra kurzilor, Congoului sfîrtecat de lupte secesioniste, Nigeriei însîngerată de războiul biafrez, spre a aminti numai cîteva exemple care au reţinut atenţia opiniei publice din întreaga lume, din lanţul nesfîrşit de ciocniri interne care au însoţit intrarea a zeci de noi state africane şi asiatice în arena vieţii publice internaţionale, India este un conglomerat eterogen de etnii, religii şi limbi. Dar un conglomerat la scara unui popor de peste 450 de milioane, al doilea stat al lumii ca număr de cetăţeni.

În unele lucrări locale de sociologie a istoriei se afirmă, în legătură cu luptele de castă, sîngeroasele ciocniri religioase şi războaiele fratricide care au jalonat timp de secole istoria Indiei, frînîndu-i dezvoltarea, că relele pe care în Europa diferitele popoare şi le-au făcut reciproc, indienii şi le-au făcut lor înşile, astfel încît este momentul unei contopiri din care să se nască o naţiune indiană.

Problemă deloc simplă cînd este vorba de o populaţie divizată în şase religii principale (în afara altora mai puţin răspîndite), consolidate prin tradiţii de misticism, superstiţii şi fanatism; o ţară în care 64 milioane de oameni sînt înregistraţi în caste şi circa 30 de milioane în triburi cu existenţă legal consemnată; o ţară în care se vorbesc nu mai puţin de 1 652 de „limbi materne“[1].

Pentru a sistematiza acest mozaic, lingviştii şi demografii indieni grupează 380 dintre „limbile materne“ în 14 limbi **regionale,** fiecare limbă **oficială** în unul sau mai multe din cele 16 state ale republicii India. 241 de „limbi materne“ sînt grupate în 17 limbi mai puţin importante, dar cu o arie de răspîndire de cel puţin 500 000 persoane şi 71 de „limbi materne“ în alte 19 limbi vorbite fiecare de o populaţie cifrată între 100—500 000 persoane; în sfîrşit, restul de 960 de „limbi materne“ sînt grupate în 776 de alte limbi-dialecte, limbi tribale, înregistrate în statistici.

Dintre cele 14 limbi regionale, cele mai răspîndite sînt „hindi“, vorbită de aproximativ 30% din populaţia ţării, în special în statele din nord, „telegu“, „bengali“, „marati“, „tamil“ şi „urdu“, vorbite fiecare de 5 pînă la 8% din populaţia ţării.

După proclamarea independenţei, cînd urma să se aleagă limba oficială, comună pentru întreaga republică, rivalităţile declanşate între nordul vorbitor de „hindi“ (Bihar, Uttar Pradesh, Madhya Predesh, Punjab, Rajasthan şi Delhi) şi sudul, în primul rînd Madrasul, vorbitor de „tamil“, care vedea o ameninţare de „imperialism hindu“ de care era gata să se apere prin secesiune, au determinat un compromis surprinzător, din care aveau să se inspire însă ulterior şi alte noi state afro-asiatice. Constituţia intrată în vigoare la 26 ianuarie 1950 a proclamat ca limbă oficială a Indiei, pentru o perioadă de 15 ani, engleza, limba fostei puteri coloniale, urmînd ca „hindi“ să devină limbă oficială abia din ianuarie 1965. Paradoxalul şi fragilul „armistiţiu lingvistic“ s-a permanentizat printr-un act de complectare din 1963 care prevedea că engleza va rămîne limbă oficială şi după 1965, alături de „hindi“; în practică, ea a rămas principala limbă a parlamentului, administraţiei federative şi învăţămîntului.

Dintr-un anume punct de vedere, problema a devenit chiar mai complicată decît la început. Engleza a putut să-şi joace rolul în legăturile dintre state şi în administraţia federaţiei, dar, vorbită numai de 5% din populaţia ţării, s-a dovedit inutilizabilă în administraţia şi viaţa locală a fiecărui stat. Ca atare, în învăţămîntul şi presa care s-au dezvoltat, ea a fost dublată de limbile regionale. În 35 dintre cele 62 de universităţi ale Indiei, limbile regionale pot fi folosite la examene şi peste 90% dintre studenţi optează pentru ele. Emisiunile de radio se fac în 29 de limbi. Din cele peste 8 000 cotidiene şi periodice, 1 700 se tipăresc în engleză şi vreo 1 750 în „hindi“, dar ritmul de creştere este mai mare pentru publicaţiile în „malayalam“, „tamil“ sau „bengali“.

Unui complex de aspecte privind posibilităţile de promovare în serviciile publice a cadrelor cu studii superioare, recrutarea de cadre didactice, procurarea de manuale etc. i se adaugă complicaţiile religioase, faptul că în şcolile elementare se învaţă în dialecte locale, conflictele de competenţă între guvernele şi parlamentele statelor pe de o parte şi autoritatea federală pe de altă parte, astfel încît orice încercare de impunere a limbii „hindi“ alimentează aprige lupte politice.

Schimbările intervenite în favoarea limbilor regionale sînt „inevitabile şi ireversibile“, declara ministrul educaţiei din India, cu atît mai mult cu cît engleza „a devenit simbolul unei clase de exploatatori privilegiaţi“.

Pornind de la această situaţie, „Comisia educaţiei“ de la New Delhi a elaborat programul unor transformări treptate, formulat ca o concepţie trilingvă: „hindi“, limbă oficială, naţional-unificatoare; limbile regionale ca limbi locale; engleza, fereastră spre restul lumii.

Tocmai încercarea de a se transpune în viaţă un asemenea program, în care sudul vede numai o nouă ofensivă de integrare în „hindi“, a declanşat agitaţiile şi ciocnirile din aceste zile. După două decenii de la independenţă, barometrul lingvistic continuă să indice stăruitor furtună.

---

1. Cifrele din acest paragraf sînt calculate după recensămîntul din 1961, cînd populaţia Indiei era de 439 milioane locuitori. După datele O.N.U., în 1965 populaţia era de 475 milioane.

ÎN U.R.S.S. a fost creată o rețea de puncte de recepție pentru emisiunile de televiziune la mare distanță realizate cu ajutorul satelitului de telecomunicații „Molnia-1". Printre cele peste 20 de stații „Orbita" care funcționează în prezent pe teritoriul U.R.S.S. este și stația din Novosibirsk, pe care o vedem în imaginea de mai sus.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

LA CONFLUENȚA

U. R. S. S.

Mașina electronică „Tbilisi-1"

O MAȘINA pentru conducerea producției de ciment a fost creată de Institutul de cercetări științifice pentru construcții de aparate și mijloace de automatizare din Tbilisi. Operatorul electronic denumit „Tbilisi-1" va efectua calculele care asigură desfășurarea procesului de producție, va furniza informațiile necesare asupra situației controlului și conducerii, va determina indicatorii tehnico-economici. Mașina poate efectua 30 mii de operațiuni pe secundă. Blocul special de întrerupere a programelor oferă posibilitatea rezolvării problemelor după cîteva algoritme, asigurînd trecerea în timp util de la un program la altul. „Tbilisi-1" care a fost recomandată de organizațiile competente pentru a fi produsă în serie, va fi instalată, printre altele, la fabrica de ciment din Sebriakovo, regiunea Volgograd. După calculele preliminarii, economia anuală ce se va realiza în urma aplicării ei la o singură uzină va reprezenta 700 mii de ruble, iar costul ei se va amortiza în doi ani.

Mașina electronică „Tbilisi-1", deși concepută special pentru producția de ciment, va putea fi folosită și în controlul și conducerea automată a producției chimice, metalurgice, alimentare, precum și în alte ramuri industriale cu ciclu de producție neîntrerupt.

R.P. ALBANIA

Industria minieră în ascensiune

PRODUCȚIA brută a industriei miniere din R. P. Albania a crescut de 34 ori față de anul 1938. Ritmul de creștere a acestei ramuri a fost deosebit de intens în ultimii ani. Astfel, producția de cărbune a crescut în ultimii 7 ani cu peste 50%. În aceeași perioadă producția de cupru a crescut de circa 3,3 ori, iar cea de fero-nichel cu aproximativ 58%. În prezent industria minieră asigură combustibilul necesar diverselor ramuri ale economiei naționale și reprezintă o sursă importantă pentru export. R. P. Albania exportă bitum, minereu de crom, cupru, fero-nichel și alte produse ale industriei miniere. Printre întreprinderile importante în extracția minereului se numără și mina Cervenaka, dată în exploatare în anul 1959, a cărei extracție de fero-nichel a crescut de patru ori comparativ cu cea a anului inaugurării ei.

R.P. BULGARIA

Perfecționarea organizării producției

DUPĂ CUM relatează agenția BTA, în R.P. Bulgaria s-a încheiat prima etapă a cercetărilor complexe și analizei critice a activității întreprinderilor industriale. De la începutul anului 1968, în aproximativ 1200 de întreprinderi au fost efectuate cercetări complexe pentru stabilirea gradului de utilizare a parcului de mașini, a cauzelor care duc la pierderi din timpul de muncă, a posibilităților unei organizări mai judicioase a proceselor de producție și unei folosiri mai raționale a materialelor. Această muncă a fost efectuată de 25 000 de specialiști. Observațiile lor au fost prelucrate în cadrul unor stații electronice de calcul, iar rezultatele obținute vor ajuta la perfecționarea organizării producției.

● În această țară, pădurile ocupă 3,2 milioane hectare reprezentînd aproximativ 32% din întregul teritoriu al țării. Anual se înregistrează o creștere a producției de material lemnos cu circa 5,9 milioane mc, revenind în medie o creștere de 20 metri cubi la hectar. Planul de împădurire din cel de-al cincilea cincinal (1966—1970) prevede plantarea a peste 2 milioane de puieți de diferite esențe.

● Recent a avut loc inaugurarea festivă a căii ferate electrificate Sofia-Karlovo în lungime de 150 km. Tronsonul face parte din traseul Sofia-Burgas și asigură legătura directă între capitala bulgară și porturile de la Marea Neagră. Calea ferată electrificată are importanță economică deosebită, deoarece trece pe lîngă Combinatul metalurgic de la Kremikovți, și orașele Karlovo, Kazanlîc și Sliven care se dezvoltă ca importante centre industriale.

R.S. CEHOSLOVACĂ

Economia națională în primele trei trimestre

DIRECȚIA de Statistică a R. S. Cehoslovace a comunicat datele cu privire la dezvoltarea economiei pe primele nouă luni ale anului 1968.

Anul acesta, în producția industrială s-a obținut o creștere a producției mărfurilor de larg consum, superioară producției mijloacelor de producție. În întreprinderile industriei sticlei, ceramicii, faianței și textilelor, ritmul creșterii producției a încetinit.

O situație favorabilă se constată în domeniul producției agricole, unde volumul producției globale crește, în comparație cu anul trecut, cu 3,6 la sută, din care producția de cereale și plante tehnice cu 3 la sută, iar producția zootehnică cu 4,1 la sută.

În domeniul construcției de locuințe s-au realizat același număr de apartamente ca și anul trecut; nu au putut fi realizate sporurile prevăzute pentru anul 1968.

Veniturile bănești ale populației s-au cifrat la 139,4 miliarde coroane, adică cu 10,5 la sută mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut. Salariul mediu a crescut în primele trei trimestre de la 1583 coroane la 1689 coroane. Cheltuielile populației au sporit cu 11,2 la sută, față de 5,8 la sută cît era planificat; nivelul prețurilor în comerțul cu amănuntul a avut în ultimele luni o creștere mai rapidă.

R.P.D. COREEANĂ

Phenian-ul în schelele construcțiilor

CAPITALA R.P.D. Coreene, Phenian, se modernizează, se extinde pe verticală și orizontală. Clădiri cu mai multe etaje, construite în diferite stiluri, se înalță în toate punctele lui cardinale. Lucrările de instalare a sistemului de încălzire centrală sînt în curs de efectuare. În raionul Ansan, de pildă s-a construit un complex de blocuri de cîte 5 și 6 etaje. Împreună cu complexul de locuințe nr.

REPUBLICA CUBA

Metalele colorate: De la Matahambre la Pinares de Mayari

● Incursiune în istorie ● După zahăr – pe locul doi, nichelul ● Cadre în pas cu cerințele ●

ÎNCĂ de la descoperirea Cubei, Cristofor Columb, după cum consemna în jurnalul său de bord, remarcase pe malurile rîului Moa — în actuala provincie Oriente — niște pietre de culoarea fierului. Dar în goana lor după aur, conchistadorii spanioli nu s-au atins la început de zăcămintele de cupru din Cuba. Iar despre existența altor metale neferoase — nichel, crom, cobalt — nici nu se bănuia pe atunci. De aceea, istoricul exploatării resurselor minerale în Cuba începe cu extracția aurului, prima activitate economică a spaniolilor de pe continentul latino-american. Mai tîrziu, în provincia Oriente este exploatat cuprul.

Dezvoltarea industriei metalelor neferoase începută în secolul trecut, o dată cu pătrunderea capitalului american și englez în economia cubaneză, se caracteriza, în linii mari, prin nivelul tehnic scăzut al ramurii: prin exploatarea cruntă a minerilor și nesocotirea celor mai elementare reguli de securitate a muncii; prin degradarea zăcămintelor datorită exploatării lor neraționale; prin lipsa unor școli pentru formarea de tehnicieni cubanezi și inexistența cercetărilor tehnologice. Minele cubaneze nu s-au dezvoltat pe măsura bogatelor resurse minerale ale insulei și nici în pas cu progresul tehnic înregistrat în lume în ultimele șase decenii; cu excepția uzinelor pentru prelucrarea minereurilor lateritice din Nicaro, a minelor din Matahambre și a uzinei din Moa, cu un nivel de înzestrare tehnică mai avansat.

Istoria modernă a industriei neferoaselor este o creație a noii Cube, de după victoria revoluției, în 1959, cînd mineritului i se acordă o atenție deosebită. În cadrul acestuia, industria nichelului a ajuns să se situeze, ca importanță economică, pe locul doi în economia cubaneză, după zahăr. Chiar în primii cinci ani după revoluție, producția de nichel a fost cu 35% superioară celei din cei cinci ani anteriori. Producția cubaneză de nichel reprezenta în anul 1965 6,4% din producția mondială a acestui metal, Cuba situîndu-se astăzi în acest domeniu pe locul trei în lume. Calculată la prețurile pieței mondiale, valoarea metalelor pe care le conțin imensele rezerve de minereuri lateritice (nichel, cobalt, aluminiu, crom, mangan, cupru, zinc și fier) ajunge la suma de 205 282 milioane dolari. Iar pe baza studiilor deja efectuate se estimează că în Cuba ar exista 3 miliarde tone de laterite cu un conținut bogat de nichel. Aceste date se bazează și pe cele 1,6 miliarde tone deja explorate.

Nichelul cucerește noi domenii de aplicare în diferite ramuri industriale, construcții etc. de aceea cresc și cererile pe piața mondială. În Cuba, nivelul exportului de minereu de laterită bogat în nichel s-a situat în permanență, începînd din anul 1962, deasupra celui mai înalt nivel atins în 1957. Exportul de nichel constituie deci pentru Cuba o importantă sursă de valută necesară achiziționării de instalații pentru industria și agricultura în plin proces de edificare.

După victoria revoluției în Cuba, monopolurile americane, părăsind insula, au luat inginerii și tehnicienii de la Moa. Muncitorii mai vîrstnici de la Moa își aduc aminte de cuvintele rostite de americani la plecare: „Această uzină nu va putea fi pusă în funcțiune de cubanezi singuri. Chiar dacă vor reuși, nu vor putea menține producția". Dar prezicerile lor au dat greș, căci după naționalizarea minelor și uzinelor, printre care și a uzinelor Moa (1960), prin eforturile muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor de aici, s-a obținut o producție de 15 100 tone nichel. Producția a crescut treptat pînă la 17 900 tone în 1962; 21 900 tone în 1963; 22 400 tone în 1964; 28 500 tone în 1965. Există aici, în zona combinatului Moa, rezerve de nichel care pot dura unei exploatări intense pe timp de 25—30 ani, în condițiile unei extracții de peste 22 700 tone nichel anual. Din cele 45 000 de tone concentrat de nichel produse în Cuba în 1967, 17 000 tone proveneau din Moa. Aproape de Moa, în zona Pinares de Mayari, se găsește cea mai mare rezervă de minereuri de laterite, unde au fost delimitate zonele pentru a se proceda la exploatarea minereurilor care vor alimenta uzinele de la Nicaro.

La celălalt capăt al insulei, în provincia Pinar del Rio, există un vechi centru de extracție a minereului de cupru: Matahambre (înseamnă „omoară foamea"). Nume semnificativ pentru trecutul nu prea îndepărtat, cînd aceste meleaguri erau urgisite de soartă. Astăzi mașinile și instalațiile moderne, dau oamenilor posibilitatea să pună în valoare bogățiile din adîncuri într-un ritm susținut. Matahambre și-a adus o contribuție substanțială la obținerea, în 1967, a celor peste 20 000 tone de cupru (cu o concentrație de 29%). În același an s-au extras 128 272 tone de minereu de cupru, care exprimate în metal au însumat 16 712 tone concentrat de cupru.

În apropiere, mina „Julio Antonio Mella" aparținînd aceleiași unități administrative ca și Matahambre, a extras în 1967, 31 400 tone pirită destinată uzinei de sulfometale „Patrice Lumumba". Din subsolurile insulei ies la iveală noi bogății. Nu de mult, în partea cea mai vestică a provinciei Pinar del Rio, La Mantua, s-a descoperit un alt însemnat zăcămînt de cupru. Rezervele calculate pînă în prezent permit menținerea, timp de 30 de ani, a unei exploatări similare celei de la minele Matahambre.

În Cuba se mai produc aproape 35 000 tone crom, 72 000 tone magneziu, sulfură de nichel și cobalt, oxid de nichel etc. În privința cobaltului, Cuba dispune de o cantitate suficientă pentru a satisface actualul consum mondial pe timp de 50 de ani. Acest metal se obține în instalațiile speciale de la uzina din Nicaro.

Sectorul extracției minereurilor neferoase constituie o ramură importantă a industriei cubaneze în dezvoltare. În viitor se prevăd progrese continue în această ramură. Dezvoltarea actuală a agriculturii va antrena după 1971—1972, dezvoltarea pe scară mai mare a industriei. Agricultura are nevoie de îngrășăminte. Acestea — de existența unei industrii chimice. Industria chimică are nevoie de acid sulfuric care se extrage din prelucrarea lateritelor. O întreagă înlănțuire de ramuri de producție a căror planuri odată traduse în viață vor însemna, în final, creșterea nivelului de trai al populației.

S-au luat și se iau măsuri pentru formarea cadrelor de specialiști cubanezi în domeniul industriei extractive. Se prevede ca în 1969, pentru a nu cita decît un singur exemplu, un număr de 530 tineri să urmeze în țările socialiste institutele speciale de învățămînt superior, iar alți 700 — școlile medii tehnice și profesionale. Vor lua, de asemenea, ființă două institute tehnice de minerit, unul la Matahambre iar celălalt în nordul provinciei Oriente, acesta din urmă cu o capacitate de 500 studenți.

În luna iulie a.c. a fost semnat la Havana un protocol româno-cubanez de colaborare în domeniul minelor și metalurgiei, pe baza căruia se prevede colaborarea în exploatarea de minereu și instalarea în Cuba a unei uzine moderne de electroliză a cuprului. Este numai un început de colaborare și cooperare în acest domeniu, care se anunță deosebit de rodnic.

I. OVIDIU

ANILOR '68 - '69

112 el va forma un cartier muncitoresc apropiat de uzinele din această parte a orașului. Tot aici se vor construi o fabrică de conserve, creșe, dispensare, instituții publice. Lucrătorii de la complexul de construcție al raionului central al capitalei au intensificat ritmul de construcție, hotărînd să construiască de 1,5 ori mai mult față de volumul de lucrări stabilit în planul de reînnoire a capitalei (lansat în septembrie anul trecut).

țiunează în prezent școli profesionale în care învață peste 5000 de tineri și tinere. În următorii doi ani se prevede crearea unor noi școli de mecanizatori agricoli; în mai multe centre va fi extinsă școala profesională pentru mineri și vor fi deschise școli tehnice pentru crescători de animale.

R.D. GERMANĂ

Vor lua contact cu... „Robotron-300"

CONFORM previziunilor oamenilor de știință, în anul 1980 vor lucra în RDG — 100 000—120 000 de salariați în domeniul pregătirii, folosirii și deservirii instalațiilor de prelucrare a datelor. În acest scop se creează condiții pentru formarea cadrelor de specialitate la toate nivelele și în toate domeniile: în școli profesionale, politehnici, școli superioare și universități și în așa-numitele academii ale diferitelor intreprinderi. Se prevede că pînă în 1970 aproximativ 15 000 experți, în primul rînd colaboratori ai centrelor de calcul, vor fi instruiți în vederea utilizării mașinii de calcul „Robotron 300".

La pupitrul de comandă a lui „Robotron 300"

R.S.F. IUGOSLAVIA

Spre 100.000 tone cupru anual

LA COMBINATUL Bor — Maidanpek, care se numără printre cei mai mari producători de cupru din Europa, s-au încheiat recent, cu un an înainte de termenul planificat, lucrările care marchează o nouă etapă de dezvoltare. Mina de la Maidanpek, unde exploatarea minereului de cupru se face la suprafață, a fost extinsă și înzestrată cu noi excavatoare și autocamioane de mare tonaj (60 tone). Productivitatea muncii va crește cu peste 30%, iar extracția de minereu de cupru va spori cu 2 700 000 tone. Aceasta va permite topitoriei de la Bor, cunoscută prin puritatea cuprului electrolitic pe care-l produce, să-și majoreze producția cu peste 17.000 tone de cupru anual. Totodată, se va realiza o creștere a producției de aur cu circa 900 kg. și a celei de argint cu circa 5.300 kg. anual.

Au fost date, de asemenea, în exploatare o nouă instalație de flotație, complet automatizată, o fabrică de acid sulfuric cu o capacitate de 150.000 tone anual ale cărei utilaje moderne permit producerea acidului sulfuric cu o concentrație de 94—98%, precum și patru fabrici noi de îngrășăminte și materii prime pentru detergenți în cadrul complexului chimic Prahovo care va furniza, astfel, anual 110 000 tone de acid fosforic, 100 000 tone de îngrășăminte complexe, 200 000 tone de superfosfați și 20 000 tone de tripolifosfat de sodiu care se produce pentru prima dată în Iugoslavia.

Potrivit planurilor următoarei etape de dezvoltare a Combinatului Bor-Maidanpek, extracția de minereu va atinge în 1971 cifra de 11 000 000 tone, iar producția de cupru 100 000 tone.

R.P. MONGOLĂ

Se extinde rețeaua de școli medii tehnice

PENTRU satisfacerea nevoilor crescînde de cadre ale economiei naționale, în R.P. Mongolă se dezvoltă învățămîntul tehnic-profesional. În ultimii trei ani școlile din rețeaua învățămîntului profesional au pregătit peste 14 mii de cadre medii tehnice în 50 de specialități.

În R. P. Mongolă func-

R.P. POLONĂ

Dezvoltarea intensivă a chimiei

ȚIȚEIUL, gazul natural și sulful au devenit materii prime de largă utilizare în industria chimică a Poloniei. Potrivit informațiilor din presa poloneză, în viitorul cincinal producția de combustibil lichid și de materii prime petrochimice se va dubla.

Între anii 1965—1970 eforturile în domeniul chimiei s-au concentrat asupra dezvoltării producției de îngrășăminte minerale, fibre sintetice, produse farmaceutice. În viitorul cincinal se va asigura o bază puternică pentru mase plastice și cauciuc sintetic — prevăzîndu-se o creștere de aproape două ori a acestor produse, precum și a celor realizate din policlorură de vinilin și polistiren în centrele chimice Tarnów și Oswiecim — și din polietilenă, la Plock.

Industria cauciucului sintetic va continua să se dezvolte intens și în cincinalul următor, la Oswiecim.

Totodată, se prevede dublarea producției de anvelope la fabrica de la Olsztyn și începerea construcției încă a unei noi fabrici.

În viitorul cincinal necesarul de îngrășăminte azotoase, care va crește de la 1 180 mii tone la 1 500 mii tone, și cel de îngrășăminte fosfatice, de la 750 mii tone la 1 050 mii tone, va putea fi realizat la un preț de cost mai scăzut.

Utilizarea gazului natural va permite eliberarea și orientarea cocsului, materie primă mai scumpă, pentru export. Se prevede ca în 1970 să se atingă cifra de 2 mld metri cubi iar în 1975 — 4,5 miliarde metri cubi de gaz natural.

R.P. UNGARĂ

Asigurarea cu mijloace de transport

PENTRU a se asigura mijloace de transport necesare economiei naționale a Ungariei în 1964 a fost adoptat un program de dezvoltare a producției de autovehicule. Potrivit acestui program pînă în anul 1970 în industria mijloacelor de transport vor fi alocate investiții în valoare de 7 miliarde forinți care să permită creșterea producției de autocamioane și autobuze, autoremorci și tractoare rutiere.

Dezvoltarea producției de autocamioane și autobuze se realizează în colaborare cu diferite întreprinderi din U.R.S.S., R.P. Polonă și R.S.F. Iugoslavia, precum și prin diverse forme de cooperare cu mai multe fabrici de automobile din țările Europei occidentale.

Programul prevede, printre altele, dezvoltarea producției de motoare la uzinele de automobile „Csepel" din Budapesta și construirea la Győr, pe baza unei licențe MAN, în cooperare cu firma franceză „Renault", a unei noi uzine de motoare de mare randament. Prima serie de motoare a fost produsă încă în acest an iar în 1969 va începe să lucreze cu capacitate deplină realizînd o producție anuală de 15 000 motoare de 200 CP.

Paralel se va dezvolta și producția de autobuze „Ikarus". Planurile de dezvoltare ale acestei uzine prevăd ca producția anuală să ajungă în 1970 la 7000 autobuze.

La uzinele de vagoane și mașini din Győr se află în curs de elaborare proiectele unor camioane de 10 tone și ale unor noi tipuri de remorci și de trenuri de remorci. Se are în vedere ca începînd din 1970 Ungaria să producă anual 4300 de autocamioane. Uzinele „Csepel" vor produce de asemenea camicane de 6 și 7 tone.

În vederea asigurării nevoilor interne de autoturisme importurile au crescut în 1968 și urmează să crească și în anii următori. Se prevede ca în anul 1980 parcul de mașini să ajungă la 350—400 mii de unități, față de 150 mii existente în prezent.

R.D. VIETNAM

Industria textilă a depășit planul pe 1968

IN PRIMA jumătate a lunii decembrie 1968, industria textilă din R. D. Vietnam și-a realizat deja sarcinile de plan prevăzute pentru întregul an.

În cursul anului 1968, în întreprinderile textile ale țării au fost prezentate numeroase propuneri pentru perfecționarea și raționalizarea muncii. Aplicarea pe scară largă a multor inovații tehnice a dus la o creștere însemnată a productivității muncii. La Combinatul textil Nam Dinh — cel mai mare centru textil al țării —, introducerea a peste 60 de inovații a avut ca rezultat o creștere însemnată a productivității muncii. Astfel, numai în primul semestru al anului 1968 combinatul a produs peste plan mai mult de 600.000 metri de stofă. La întreprinderea textilă „8 Martie" din Hanoi, în ciuda dificultăților cauzate de dispersarea mașinilor în diferite zone din afara orașului, mai multe secții au reușit să ridice randamentul mediu al unei mașini de la 24 la 27 metri de stofă într-o zi normală de muncă. În districtul Hoai Duc, provincia Ha Tay, unde există o veche tradiție în producerea de țesături pentru obiecte de artizanat, cooperativele textile au fost echipate cu 107 noi ateliere în care lucrează muncitori calificați, reușindu-se ca, în anul 1968, să se producă mai mult de un milion de metri de țesături în plus față de anul 1967.

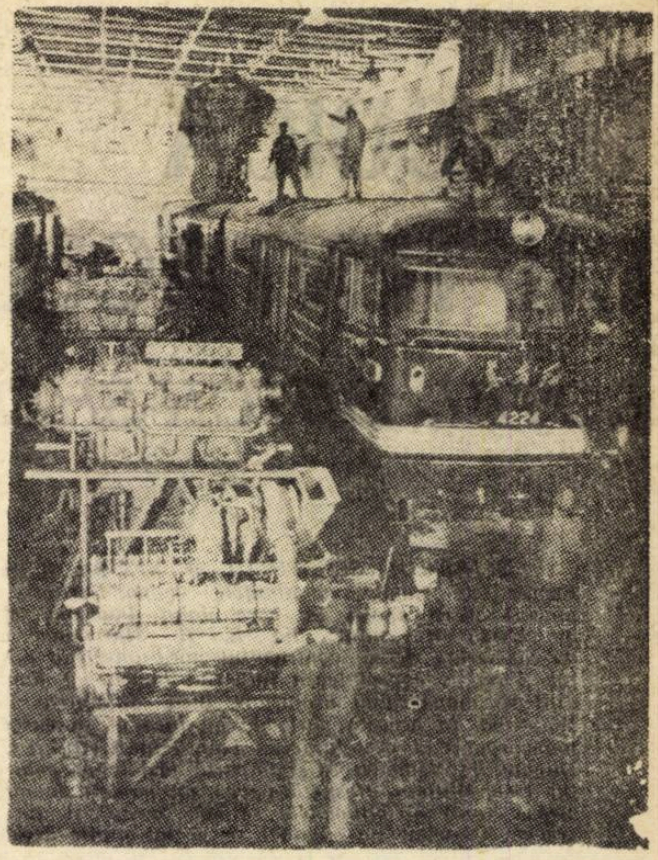

R. P. CHINEZA: Se montează locomotivele Diesel la Uzina de locomotive și material rulant din Tsingtao

R.P. CHINEZĂ

Premiere în industrie

În R. P. Chineză a fost experimentată și construită cea dintîi serie de locomotive Diesel-hidraulice. Rod al eforturilor conjugate ale unor colective de muncitori și specialiști de la uzina de locomotive Diesel din Ciancen, uzina de vehicule industriale și miniere din Talien și uzina de motoare de tracțiune din Cekiaciuan, prima serie de locomotive Diesel-hidraulice a fost concepută în trei modele: de 80, 120 și 160 CP. Noile locomotive, subliniază revista PEKIN INFORMATION (nr. 43/1968), sînt ușor de manevrat, au întrebuințări multiple, pot fi utilizate pe distanțe scurte pentru ecartament lărgit sau standard.

Aceeași revistă anunță despre construirea de către colectivul minei de fier din Longyen (nordul R. P. Chineze) a unei uzine pentru separarea în mediu dens a metalelor feroase. Începînd cu producția de probă, calitatea separării a depășit normele fixate de plan și chiar exigentele de calitate care se impun la producția de fontă. Zăcămintele de fier din Longyen constituie în acest scop o importantă bază de aprovizionare cu materii prime pentru siderurgie, dar conținutul în fier este sărac. Uzina construită vine să suplinească o lacună existentă pînă acum în China în domeniul separării în mediu dens a metalelor feroase și creează condiții favorabile pentru utilizarea resurselor miniere ale țării și stimularea dezvoltării siderurgiei.

R. D. VIETNAM: În portul Haiphong, a cărui activitate pulsează neîncetat

O SCOICĂ CU TENTACULE

ROYAL DUTCH-SHELL

SFÎRȘITUL SECOLULUI al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea... Epoca statorniciei dominației monopolurilor... Epoca înfloririi marilor afaceri. Este epoca în care John Pierpont Morgan, prin abile speculații de bursă îi „suflă" lui E. H. Harriman cea mai importantă rețea de căi ferate de pe continentul nord-american („Northern Pacific Railway") și tot acum se consolidează imperiul bancar al familiei Rotschild, cu vechi tradiții în manevrarea arginților, încă dinaintea înfrîngerii lui Napoleon la Waterloo. În această perioadă au început să curgă și miliardele celor doi regi neîncoronați ai petrolului — Jean Paul Getty și C. S. Gulbenkian, iar Ford și Dupont de Nemours să-și împartă piețele pe cele două emisfere. În jurul anului 1900, William Hesketh Lever, un modest comerciant din Lancashire, demonstrase lumii că milioanele se pot „naște" și din săpun (el și fusese denumit „regele bășicilor de săpun") și că tot grație acestei... miraculoase spume, poți deveni baronet, viconte și deputat în Parlamentul englez; iar un carecare Henri Deterding, de la o bancă din Amsterdam (înnobilat și el cu vremea), să pună bazele unuia dintre cele mai puternice grupuri petroliere — „Royal Dutch Shell" —, al cărui rol internațional a fost considerabil între cele două războaie mondiale.

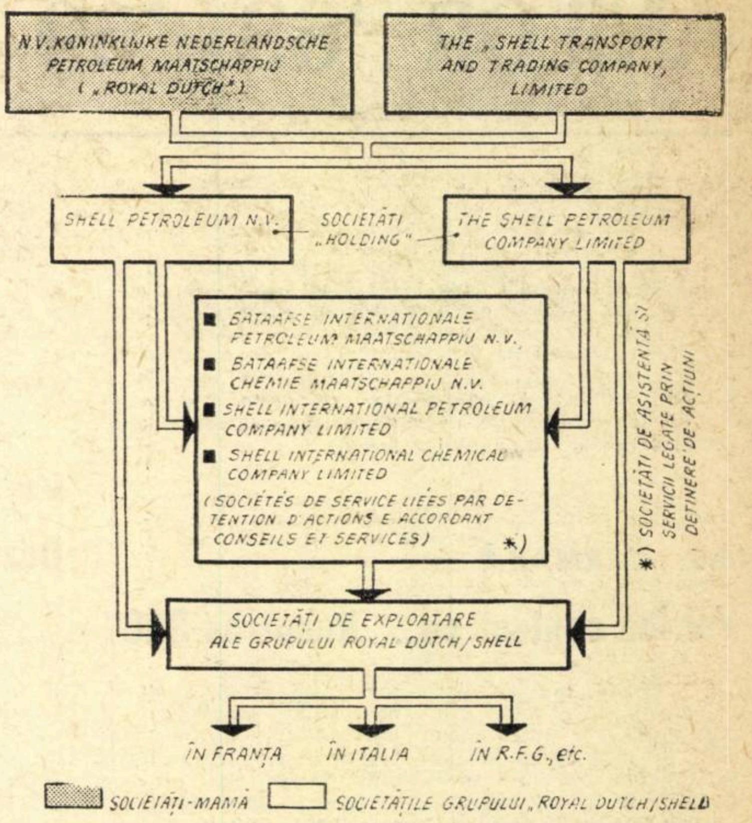

Cam așa arată „scheletul" grupului „Royal Dutch-Shell"

Scoicile au născut o imensă „perlă" neagră

REDUTABILUL CONSORȚIU anglo-olandez s-a constituit ca atare în 1907, prin unirea societății engleze „The Shell Transport and Trading Comp Ltd" (fondată în 1827), cu grupul olandez „Société royale d'exploatation de sources de pétroles aux Indes néerlandaises" sau „Royal Dutch" (fondat în 1890). Profilată inițial pe transportul și comerțul cu petrol, societatea „Shell Transport" s-a consacrat totuși practic transporturilor de scoici perlifere din arhipelagul Insulelor Sonde — de unde și numele său englez „shell" care înseamnă „cochilie". La această dată, „Royal Dutch" era condusă de Henri Deterding angajat încă de pe atunci în lupta împotriva tendințelor anexioniste manifestate de puternica societate americană „Standard Oil of New Jersey" (la cîrma căreia se afla J. D Rockefeller) Pentru a nu risca trecerea sub controlul grupului american, Deterding recurge la o stratagemă, regrupînd o parte din capitalul lui „Royal Dutch" într-un număr mic de acțiuni privilegiate care înlesneau numai posesorilor lor dirijarea efectivă a afacerii. În 1907 totuși, pentru a-și întări poziția, „Royal Dutch" se unește cu firma engleză pomenită mai sus, devenind „Royal Dutch-Shell" — un nume care nu mai are nimic comun cu cochiliile de scoici și perlele lor dar care poate doar simbolic își propune să amintească de nașterea unei imense „perle" negre: grupul petrolier pe care-l definește. Așa a apărut una dintre cele mai puternice societăți petroliere neamericane.

Pentru a consolida însă interesele grupului pe continentul american, Deterding fondează în 1929 societatea „Shell Oil Comp", posesoare a numeroase rafinării pe teritoriul S.U.A. și deținătoare în același timp a peste 50% din capitalul societății „Shell Oil Comp of Canada Ltd.". Acest nou născut hotărît să-și anihileze adversarul chiar la el acasă, a reușit prin numeroase participații să-și asigure o adevărată rețea în care erau cuprinse atît comerțul cu lubrifianți și diferite produse petroliere, cît și cel al vînzărilor de pneuri, acumulatori electrici și accesorii de automobile. Deterding juca tare. De altfel, chiar în 1907, a doua zi după „mariajul" anglo-olandez, el afirmase: „cîmpul nostru de acțiune este întregul glob". Aceasta reprezenta o imagine fidelă a intențiilor sale, dar în același timp și o declarație fățișă de... „război" adresată celui mai mare rival al său — „Standard Oil" și personal lui J. D Rockefeller.

Printre colaboratorii lui Deterding în acești ani de grație pentru lumea afacerilor, îl aflăm și pe G. S. Gulbenkian, care profitase din plin (pe cont propriu bineînțeles), de pe urma acestei colaborări, părăsind în 1926 firma cu o imensă avere. La plecare, el încercă să „mulțumească" bunului său amic Deterding, manevrînd o urcare spectaculoasă a acțiunilor „Royal Dutch-Shell" (cotate atunci la Amsterdam, ca și la bursele din New York, Londra și Paris), al căror principal cumpărător nu se vedea decît pe sine. Deterding intuind manevra, pară „atacul" forțînd căderea cursurilor la nivelul cel mai de jos și dejucînd astfel planurile unui rechin recunoscut ca atare

• Sir Deterding contra „Standard Oil of New Jersey"
• Un mariaj cu 8376 milioane zestre
• 500 filiale sub un nume de împrumut
• Dolarii americani cochetează cu S.U.A.
• La Haga, la Londra, dar mai potrivit în Marea Nordului

CONCURENȚA între principalele companii petroliere atinsese de fapt punctul culminant în 1928, ceea ce și explică apariția filialei „Shell Oil Comp" în S.U.A. Considerînd că se află acum destul de puternic pentru a discuta „de la egal la egal" cu principalii săi adversari (era deja stăpîn pe partea orientală a lumii și bine implantat în America), Deterding se hotărăște să facă pace cu aceștia. Documentele consemnează că el și-ar fi invitat în mod foarte semnificativ concurenții la o vînătoare de cocoși de munte în Scoția, cu care ocazie i-ar fi convins că a sosit momentul ca fiecare să-și vadă de treaba lui, renunțînd la concurența prin prețuri și la idealurile anexioniste. De o uimitoare energie (depășise vîrsta de 60 de ani) Deterding a fost toată viața sa animat de dorința de a face din „Royal Dutch-Shell" cel mai puternic grup petrolier din lume, ambiție pe care a urmărit-o cu aceeași consecvență cu care, deși la o vîrstă înaintată, spărgea zilnic gheața piscinei sale în timp de iarnă, pentru a-și face baia matinală. Mai greu s-a lăsat el convins de diversificarea societății și pe petrochimie, în care „Royal Dutch-Shell" a făcut pionierat printr-o activitate începută în 1929. Astăzi, după 39 de ani, cînd consorțiul se află pe locul 12 între societățile petrochimice din lumea capitalistă, se dovedește că dubiul lui Deterding a dat pentru prima dată greș.

Axată în principal pe două mari sectoare — gazul metan și petrochimia — „Royal Dutch-Shell" este considerată în prezent societatea cea mai complexă și cea mai greu de abordat. Cu o cifră de afaceri de 8 376 milioane de dolari (în 1967) „Royal Dutch-Shell" se situează pe locul întîi pe scara primelor 100 societăți neamericane, și pe locul patru după „General Motors", „Standard Oil of New Jersey" și „Ford". Între societățile vest-europene, „greutatea" sa este comparabilă cu cea a primelor 55 societăți franceze luate în ansamblu, iar ca mărime a capitalului, cît totalul acțiunilor tuturor burselor italiene. Din punct de vedere al investițiilor, depășește în prezent pe vechiul său concurent „Standard Oil" și se situează pe locul doi în ce privește tonajul produselor rafinate vîndute.

Nici o altă firmă petrolieră nu a investit atît de mult în explorări petrolifere ca „Royal Dutch Shell — circa 60% în raport cu beneficiile nete și circa 1/3 din totalul investițiilor sale. Prin exploatarea zăcămintelor deținute în cele două Americi, Orientul Mijlociu, Africa și Asia, 11,8% din petrolul lumii capitaliste i se datorează. Extrem de diversificat, grupul este în același timp și proprietarul direct sau indirect al uneia din cele mai mari flote petroliere mondiale, cu nave de cel mai mare tonaj. Cele 500 filiale ale sale implantate în peste 100 de țări, pot crea imaginea completă a puterii acestui grup, care cochetează cu americanii chiar la ei acasă. Astfel, „Shell Oil Comp." filiala sa din S.U.A. (a 14-a în ierarhia firmelor americane), a vărsat consorțiului în 1967 dividende în valoare de 90 milioane de dolari, ceea ce demonstrează — potrivit afirmației unor observatori — că „sfidarea americană nu se exercită în sens unic". Totuși, deși concurența nu s-a diminuat cu nimic, în baza unor așa-numite „acorduri de cooperare" în domeniul investițiilor, „Royal Dutch-Shell" colaborează în prezent chiar cu... „Standard Oil" la prospecțiunile din Marea Nordului (de altfel o filială comună a acestor două grupuri a fost aceea care a descoperit și importantele zăcăminte de gaz natural de la Groningue). De unde și adevărul zicalei: „corb la corb nu-și scoate ochii".

„Cei cinci înțelepți" și brain trust-ul coordonatorilor

UN ASEMENEA COLOS cu dublă naționalitate și extrem de cosmopolit ca repartizare geografică a activităților sale, dispune de o organizare care la prima vedere pare foarte simplă, dar care în realitate este foarte complicată. Referindu-se la acest sistem, revista *Entreprise* menționează că rolul principal revine unui ansamblu de cinci societăți — holdinguri, societăți de serviciu și operaționale — a căror articulație în „cascadă" lasă „cu gura căscată pe observatorul neavizat". Cele două societăți-mamă („Royal Dutch" cu o participație de 60% și „Shell Transport" cu 40%) sînt de fapt două întreprinderi distincte care stăpînesc împreună consorțiul căruia i-au dat un nume ce n-are nici în clin nici în mînecă cu petrolul. Grupul propriu-zis nu „începe" decît la nivelul imediat inferior, cu cele două societăți — holding: „Shell Petroleum N.V." (cu sediul la Haga) și „The Shell Petroleum Comp. Ltd." (cu sediul la Londra). Cuvîntul „grup" nu delimitează de fapt o entitate legală, ci reprezintă doar un termen colectiv folosit pentru descrierea vastului ansamblu de societăți (controlate direct sau indirect de cele două holdinguri în a căror atribuții intră doar mobilizarea capitalurilor, politica investițiilor și evaluarea rezultatelor activităților operaționale). Marea majoritate a filialelor este angajată în activități operaționale („operating companies", autonome în cea mai mare parte), altele sînt la rîndul lor holdinguri sau societăți de serviciu, însărcinate cu asistența.

La sfîrșitul fiecărui an (începînd cu luna august) filialele comunică unității centrale evaluările volumului de vînzări, capacitățile de producție și rafinaj, pentru ca în ultimele șase săptămîni ale anului să se poată face sintezele previziunilor financiare ale grupului. Livio Magnani, comentatorul săptămînalului italian *Mondo Economico* care a studiat la fața locului această organizare, susține că în luna ianuarie, după analiza tuturor datelor, se elaborează un plan de activitate pe cinci ani. În organizarea grupului cei doi... „consorți" (dintre care el susține că „Royal Dutch" ar juca rolul de soț) stau pe poziție de... bunici care trăiesc din rente și care își trec timpul distribuind dividende acționarilor britanici (39%), americani (21%), olandezi (18%), francezi (12%), elvețieni (8%) și alții (2%). Fondurile, în majoritate constituite din lire sterline, sînt conservate la Londra.

„Eminența cenușie" a grupului o constituie consiliul celor cinci înțelepți (de fapt un comitet executiv de „managing directors") format din doi directori englezi, doi olandezi și un american și cei opt coordonatori (sau „brain trust"-ul societății) ce operează în domeniul producției. „Înțelepții" lui „Royal Dutch-Shell" care au în permanență la dispoziție o adevărată flotă aeriană, se întîlnesc în mod regulat fie la Londra, fie la Haga.

„Royal Dutch-Shell" nereprezentînd cum am văzut — o „societate" în înțelesul propriu al cuvîntului, nu poate avea nici un veritabil sediu social, serviciile centrale aflîndu-se atît la Haga cît și la Londra, adevăratul sediu — după unii — fiind de fapt în.... Marea Nordului.

★

O SERIE DE MĂSURI vizînd impulsionarea producților altor resurse pe lîngă petrol, lansarea celor dintîi petroliere-gigant înaintea concurenților și economiile realizate prin reorganizare (în primul rînd prin reducerea personalului de la 225 000 în 1964 la 174 000 în 1967), au avut menirea să mărească puterea de concurență în condițiile cînd aceasta devenea mai aspră. „Royal Dutch-Shell" se aseamănă astfel — după cum se exprima un comentator — cu un imens pachiderm care progresează an de an cu o anume încetineală, dar și cu o tot atît de măsurată siguranță. Riscurile sale financiare, productive sau comerciale sînt, în mod prudent, repartizate între toate țările în care operează printr-o filială sau alta, în special pe piața capitalistă a petrolului, ceea ce și explică faptul că toate evenimentele care s-au succedat în ultimii ani pe arena internațională, n-au provocat daune prea grave pe ansamblul grupului. Și aceasta pentru că grupul a rezolvat nu numai ecuația cu multe necunoscute a cererii și ofertei, ci și pe cea a politicilor fiscale și economice ale statelor cu care vine în contact, în contextul concurenței acerbe a țărilor capitaliste.

Viorica BABA

PE LISTA ŞOMERILOR SAU A SALARIAŢILOR?

sau cum vede cunoscutul foiletonist american ART BUCHWALD, dilemele politicii economice în S.U.A.

„UNA DIN DEVIZELE lui Richard Nixon, care l-au ajutat mult în campania lui electorală prin ţară a fost: «Mai curînd decît să avem mai mulţi oameni pe listele de ajutor de şomaj, este preferabil să avem mai mulţi pe listele de salariaţi».

Nimeni nu poate să afirme că această teză nu este valabilă — poate doar cu excepţia consilierilor economici ai domnului Nixon. Căci în timp ce candidatul republican promitea mai multe locuri de muncă, consilierii lui economici insistau că va trebui să avem mult mai mult şomaj dacă dorim să împiedicăm o inflaţie şi o recesiune.

Am vorbit zilele trecute cu un economist independent, prof. Ulrich Upgraph, care conduce «Institutul pentru sănătatea economiei», o instituţie cu caracter nelucrativ.

— Domnule profesor, Richard Nixon spune că trebuie să facem astfel încît să se reducă numărul oamenilor de pe listele de ajutor pentru şomaj şi să crească numărul celor de pe listele de salariaţi pentru ca să avem o economie sănătoasă. Care sînt sentimentele dv. în legătură cu acest lucru?

— Nu sînt de loc de acord, spuse prof. Upgraph. Toată lumea ştie că atunci cînd mîna de lucru este folosită complet avem inflaţie, şi aceasta provoacă o recesiune, care duce, în ultimă analiză, la şi mai mult şomaj.

— Atunci consideraţi că avem nevoie de o proporţie sănătoasă de şomaj pentru a avea o economie sănătoasă?

— Desigur, oricine înţelege acest lucru. Atunci cînd proporţia şomajului scade sub 4%, ritmul inflaţiei creşte la peste 5%. Singura cale de a împiedica supraîncălzirea economiei este de a încetini creşterea iar cel mai bun mijloc în acest sens este de a avea 4—5 milioane de oameni care nu au de lucru.

— Asta pare greu de crezut.

— Eşti stupid! Dacă forţa de muncă este folosită pe deplin atunci vom duce lipsă de forţă de muncă, şi asta va însemna că muncitorii vor cere creşterea salariilor. Astfel, preţurile vor urca şi e clar că vom avea inflaţie.

— Ştiu că sînt puţin permeabil la problemele economice, domnule profesor, dar nu pot să înţeleg cum ar fi posibil să micşorăm listele de ajutoare de şomaj şi să mărim numărul celor care lucrează dacă trebuie să sporim proporţia şomajului?

— Puneţi o întrebare de mare actualitate, îndeosebi într-un moment cînd toată lumea este atît de nemulţumită deoarece sumele cheltuite pentru ajutorul de şomaj sînt aşa de ridicate. Răspunsul este că trebuie să găsim locuri de muncă pentru oameni şi numai după aceea să-i concediem, pentru a nu avea o economie efervescentă şi a scăpa din mînă frînele. Soluţia mea este de a transforma denumirea de „ajutor de şomaj" într-o altă denumire, de exemplu „asigurarea pentru sănătatea economiei". Nimeni nu se va supăra dacă altcineva capătă bani în virtutea unor asigurări pentru sănătate economică. Cuvîntul ajutor de şomaj explică toate necazurile.

— Dar atunci vom avea din nou aceeaşi problemă, domnule profesor, am răspuns eu. Guvernul va plăti oameni ca să nu lucreze, ceea ce va nemulţumi foarte mult pe cei care lucrează şi care plătesc impozite.

— Este adevărat, dar acest lucru trebuie privit prin prisma politicii noastre agricole. Noi îi plătim pe fermieri pentru a nu *avea recolte prea mari, astfel încît excedentele agricole să nu crească şi nimeni nu se supără pentru asta. A plăti oameni pentru ca să* nu *lucreze, în scopul de a frîna inflaţia, revine la acelaşi lucru.*

— Aveţi dreptate, am spus eu, dar cum îşi vor petrece timpul oamenii care nu lucrează?

— Problema asta nu-i mai priveşte pe economişti: sociologii sînt cei care vor trebui să se ocupe de ea. Noi ne ocupăm numai de statistică.

— Dispuneţi de argumente puternice în favoarea şomajului, domnule profesor, şi Dumnezeu ştie că într-adevăr avem nevoie de acest lucru dacă nu vrem să avem şi mai mult şomaj mai tîrziu. Dar mi se pare că cu cît mai mult şomaj vom avea, cu atît mai mulţi bani va trebui să cheltuiască guvernul ca să aibă grijă de oameni. Şi cu cît vor creşte datoriile noastre, cu atît mai nesănătoasă va fi economia.

Prof. Upgraph exclamă enervat: — Nimeni nu e perfect".

(După International Herald Tribune)

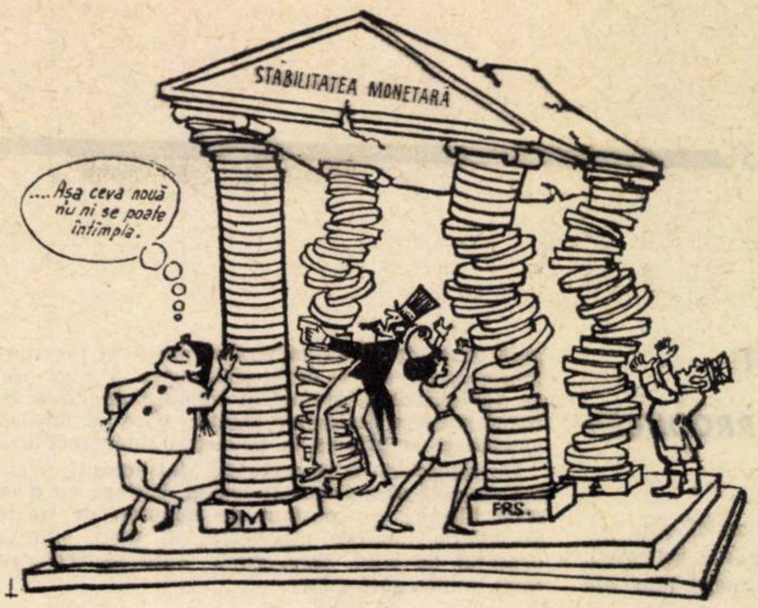

— Şi cînd te gîndeşti că există oameni care cred că Bursa e o joacă...

(după DIE ZEIT)

BUTOIUL FARA FUND

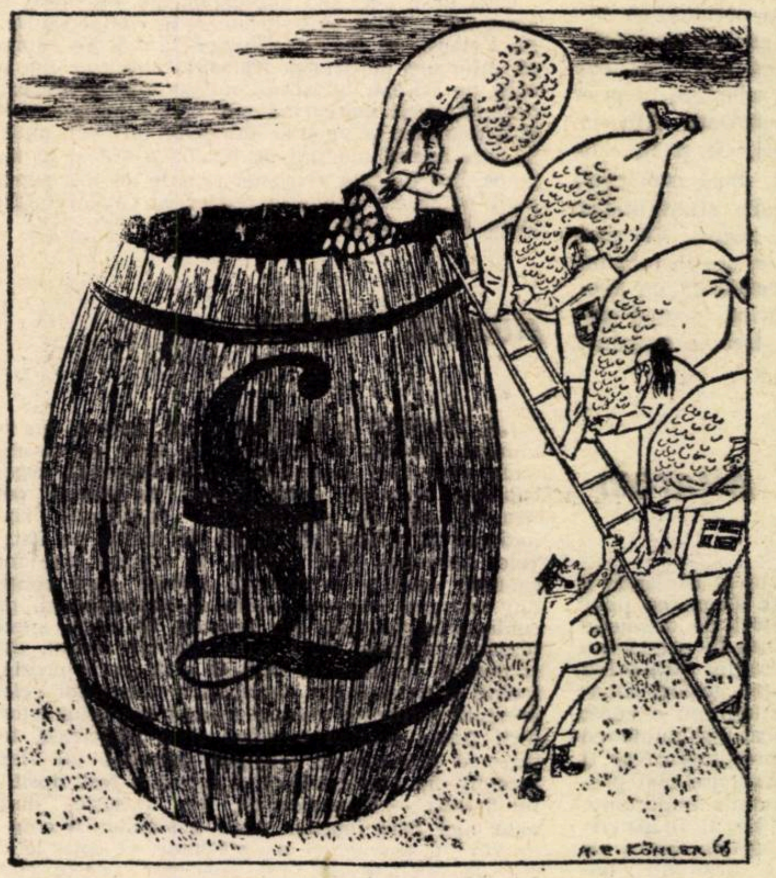

John Bull către partenerii din A.E.L.S.:
— Mulţumesc, domnilor. După cum vedeţi, fac şi eu ce pot.

— „Formula, domnilor, este să muncim serios şi uneori să şi pierdem un război, — dar trebuie să-i ridicăm cu grijă pe inamicii căzuţi".

(după NEWSWEEK)

Banda rulantă a inflaţiei, pe care fără chip de împotrivire sînt nevoiţi să alerge cetăţenii, duce la recesiune.

(după U. S. NEWS & WORLD REPORT)

Deşi taxele vamale între ţările Pieţei Comune au fost desfiinţate, călătorii plătesc la frontieră în locul lor o taxă fiscală compensatorie, egală cu diferenţa între preţurile din cele două ţări

(după DIE ZEIT)

PANOPTICUM

● **ACHIZIŢIE AVANTAJOASĂ.** — O galerie pentru vînzarea tablourilor din Londra a lansat recent o formulă nouă, care încearcă să îmbine atracţia pentru artă a clienţilor săi cu dorinţa acestora de a face o achiziţie avantajoasă. Dacă la trei ani după cumpărarea unui tablou, acesta nu-i mai place clientului, galeria se angajează să-l primească înapoi, restituindu-i clientului costul iniţial, plus o primă de 10%. În ceea ce priveşte preţurile tablourilor, acestea pornesc de la 20 de lire sterline şi pot depăşi suma de 700 de lire.

● **METRO LA VENEŢIA.** — Proiectul de construire a unui metrou, a cărui reţea să treacă pe sub cele 177 de canale ale Veneţiei, devine tot mai mult o certitudine. El va permite o circulaţie rapidă şi comodă nu numai în perimetrul oraşului, ci şi între acesta şi localităţile învecinate. Veneţienii au numai o singură dorinţă: construcţiile prevăzute a fi înălţate pe sol să nu modifice peisajul tradiţional al oraşului.

● **CONTRABANDĂ... DE SÎNGE.** — Un caz sui-generis de contrabandă este practicat în regiunea de frontieră olandezo—vest-germană. Ocolind spitalele olandeze, donatorii de sînge preferă să treacă graniţa în R.F.G. şi să se prezinte la centrele de transfuzie vest-germane. Cauza: tariful mai ridicat (40 de mărci pentru ½ litru de sînge), plătit în R.F.G.

MONDORAMA

„A VINDE ESTE TOT ATÎT DE IMPORTANT CA A PRODUCE“

„INSTITUTUL pentru promovarea economică prin comerț“ din Franța întreprinde periodic sondaje de opinii. O anchetă de acest gen, făcută în primele luni ale anului acesta și intitulată „Toți în cursa de cîștigare a competiției internaționale“, ajunge la concluzia că «a vinde este tot atît de important ca a produce». Din anchetă se desprinde ideea că marile națiuni de mîine vor fi „națiuni comerciante“ și că profesiunile comerciale „vor oferi tineretului posibilitățile de viitor cele mai mari“.

Cu privire la metode, cei chestionați socotesc că întreprinderile trebuie să pună accentul pe creșterea calității, reducerea prețurilor, intensificarea activității comerciale și a publicității, pe cercetare, adaptare la progresul tehnologic, modernizare, productivitate. Atît în rîndurile conducătorilor de întreprinderi, cît și în cele ale opiniei publice franceze în general, după cum conchide sondajul, „prejudecățile tradiționale și ostilitatea față de acțiunea comercială“ sînt în regres. Că mai întîi trebuie să produci ca să poți vinde, acesta este un adevăr à la Pallice, dar nu încape îndoială că un adevăr tot atît de comun ar trebui să devină, pentru oricine, și acela că dacă vrei să produci, trebuie neapărat să înveți a vinde.

SUCCESELE GEOLOGILOR AMATORI

O PRACTICA folosită de mai mulți ani în Finlanda a fost preluată anul trecut și de Suedia: atragerea unor categorii de prieteni ai naturii și amatori de drumeție la cercetări geologice. Rezultatele obținute în acest scurt răstimp au fost cît se poate de interesante. Străbătînd pădurile și tundra din nordul țării, unii geologi amatori au făcut descoperiri valoroase. Astfel, într-o zonă, unde drumeții au crezut că au identificat zăcăminte de minereu de fier (despre care apoi s-a presupus că ar fi minereu de cupru), ulterior, după o examinare mai precisă, s-a constatat că era vorba de zăcăminte importante de nichel. Pe aceeași cale, — relatează ziarul *Industriekurier*, — s-au descoperit de curînd în apropiere de Hornavan, într-o zonă de aproximativ 1000 km^2, bogate concentrații de minereuri aurifere, precum și zăcăminte de minereuri de plumb, cupru și zinc. Anul acesta se vor distribui premii în valoare de circa 30 000 coroane suedeze geologilor amatori care au furnizat indicii valoroase cu privire la existența unor roci utile.

De remarcat că la cercetări sînt folosiți și cîinii, care s-a dovedit că au capacitatea să distingă cu o mare precizie blocuri cu conținut de minereu de rocile sterile. Societățile miniere manifestă un mare interes pentru dresajul de cîini, care, după cum se vede, pot ușura mult munca geologilor.

ULTIMELE BALENIERE

CEA de a 7-a flotă norvegiană de baleniere, ultima de acest fel, a decis să-și înceteze la rîndul său activitatea. Ea a obosit să mai cheltuiască la fiecare campanie cîte 15 milioane de franci francezi, obținînd un vînat din care în Europa apuseană nu se mai produce, în zilele noastre, decît margarină și... hrană pentru pisici. Franța a renunțat la vînarea balenelor încă din anul 1959, an în care cursul uleiului de balenă a scăzut în mod vertiginos. Îndelungata prigoană la care au fost supuse aceste mari mamifere a dus la reducerea catastrofală a numărului lor în toate mările lumii.

MUZEUL VINULUI

LA MADRID a fost inaugurat, recent, un muzeu al vinului. Instalat deocamdată, în mod provizoriu, în incinta expoziției industriale internaționale, organizată în capitala Spaniei, acest muzeu va deveni permanent, urmînd să fie găzduit în pavilionul sindicatului național al viticulturii și să fie inclus pe lista obiectivelor turistice. Sînt expuse în vitrine bine închise (asigurate contra tentațiilor), butelii care conțin probe din cele mai celebre vinuri de pretutindeni, precum și coniacurile derivate din acestea. O secție specială etalează numeroase cărți scrise pe tot globul, despre vin și despre binefacerile sale. O altă secție prezintă documente și extrase din declarațiile oamenilor celebri, care prezintă influența vinului asupra mersului istoriei omenirii (între acestea existînd și o judicioasă teorie din care se înțelege că declinul măreției lui Napoleon a început din momentul cînd acesta a fost lipsit de vinul lui favorit — Chambertin). Nu lipsește, dintre exponate, nici lista marilor genii ale omenirii care au avut în vin un prieten și un sfătuitor. O colecție de cîteva mii de etichete de vin, tipărite în peste cincizeci de limbi, completează atracțiile acestui interesant muzeu care se bucură de atenția unui mare număr de vizitatori.

ARRIVEDERCI PAPARAZZI !

CELEBRITĂȚILE mondiale sosite pe diferite aeroporturi europene vor putea fi de acum înainte ferite de ofensiva supărătoare a ziariștilor, cunoscuți în Italia sub numele de „paparazzi“. Cel puțin așa își asigură clientela agenția pentru închiriere de mașini „Avis“. În timp ce o limuzină luxoasă așteaptă, înconjurată de fotoreporteri, vedeta respectivă poate pleca de pe aeroport într-un Renault-16 închiriat de la agenția amintită. Formalitățile de închiriere durează două minute.

„PISICA ZBURĂTOARE“

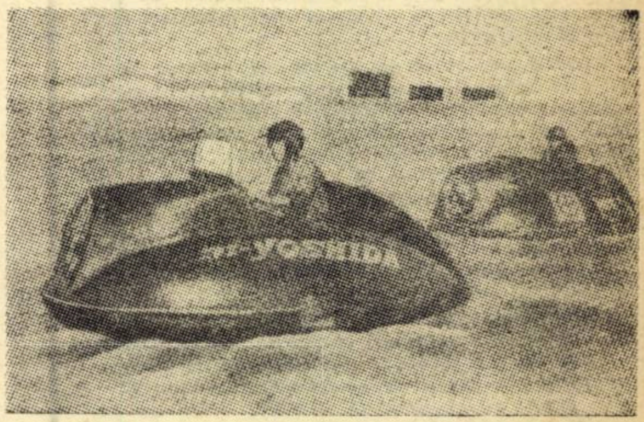

IN JAPONIA a fost creat recent un original autovehicul pe principiul pernelor cu aer, care se poate deplasa pe șosele, pe nisip, pe apă. „Pisica zburătoare“ după cum a botezat-o creatorul ei Kodji Ho, poate atinge o viteză de 20 km pe oră, iar ușurința cu care se supune manevrelor, o face accesibilă chiar pentru copii. Vehiculul are lungimea de 2,6 m și greutatea de 140 kg.

AVANTAJUL DE A FI CĂSĂTORIT

DURATA medie a vieții bărbaților căsătoriți este mai mare decît a burlacilor, divorțaților și văduvilor. În rîndul femeilor (nu se mai precizează starea civilă) vîrsta medie cea mai ridicată o ating islandezele — 76 de ani, iar între bărbați, elvețienii — 71 de ani. Longevitatea medie minimă se semnalează în cazul femeilor în Volta Superioară (31 de ani), iar în cel al bărbaților — în Gabon (25 de ani). În marea majoritate a țărilor durata medie a vieții este mai mare la femei decît la bărbați.

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

VÎNZĂRILE PRIN CORESPONDENȚĂ

VÎNZĂRILE PRIN CORESPONDENȚĂ — pe bază de comenzi prin cataloage și cu livrarea de produse la domiciliul clientului — au căpătat o extindere importantă în țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic. Primele forme ale acestei activități au apărut în secolul trecut, în Statele Unite. În Europa ele se observă la începutul secolului, în Anglia. O mai largă răspîndire au cunoscut însă abia după cel de-al doilea război mondial. R.F.G. a devenit țara în care desfacerile prin corespondență au căpătat extinderea cea mai mare. O familie din trei are un cont activ la firmele care se ocupă de asemenea vînzări — ceea ce înseamnă că 6 milioane gospodării cumpără regulat mărfuri pe această cale. Ponderea vînzărilor prin corespondență în totalul vînzărilor cu amănuntul (inclusiv a vînzărilor de produse alimentare) a ajuns la 4,5%. În Anglia după estimări preliminare, la sfîrșitul anului în curs ele vor atinge 4%. În Franța, vînzările prin corespondență reprezintă numai 1,5% din totalul mărfurilor vîndute cu amănuntul, iar în Italia proporția este neglijabilă. Dintre țările nordice această activitate este mai răspîndită în Suedia.

În ultimii ani se remarcă creșterea cea mai rapidă în Franța și Italia, unde vînzările prin corespondență au sporit în ritm considerabil superior vînzărilor cu amănuntul — cu 20% pe an, în timp ce în R.F.G. și Anglia se consideră că s-a atins un punct de saturație, cel puțin la categoriile de cumpărători de pînă acum. În R.F.G. ritmul s-a încetinit întrucîtva și nu se mai distanțează de creșterea volumului total al vînzărilor cu amănuntul. Pentru Anglia se prevede că în următorii 3—4 ani, curba vînzărilor va crește numai cu 10% pe an, în loc de 13% în 1962—1967 (vezi graficul din dreapta). Pentru a contracara tendința de încetinire a vînzărilor prin corespondență, firmele care acționează în acest domeniu își propun în primul rînd sporirea vînzărilor către clienții obișnuiți, și în al doilea rînd, extinderea acestei forme și la alți clienți. Accentul se va deplasa de la produsele textile și utilajele de uz casnic spre mărfuri care erau considerate pînă acum de lux. Se consideră că asemenea fenomene ca aglomerația în magazine și atragerea unui număr crescînd de femei în producție, va favoriza utilizarea acestei forme de comerț.

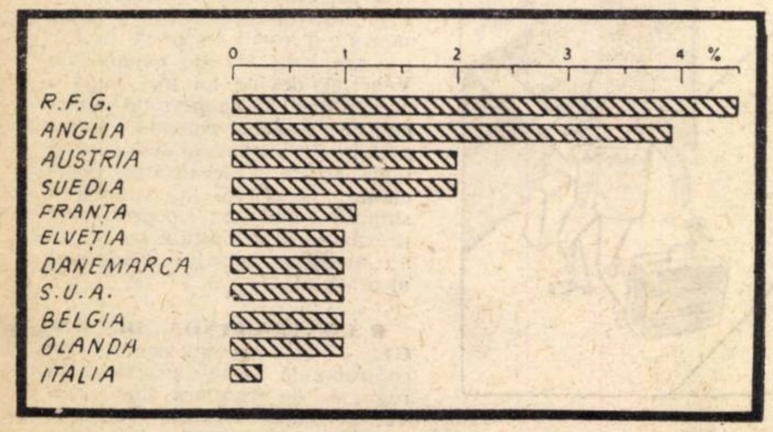
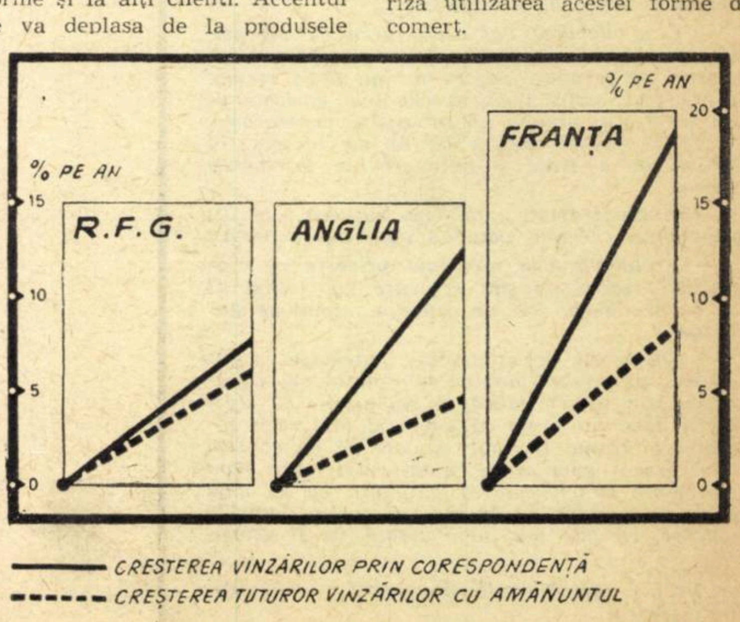
Ponderea vînzărilor prin corespondență în totalul vînzărilor cu amănuntul